Cap. 68 Lib. 6

Est 56
Nº 105

Maala.

MAALA.i.chorus,vel cythara,siue infirmitas: filia Salphaad, quę cum alijs sororibus hæreditatem accepit in partitione terrę promisionis.num.26.d.Iosu.17.a.

Maceda.

MAceda.i.incendium,aut adoratio, vel incuruatio:ciuitas in tribu Iuda,in cuius spelunca se absconderat quinq; reges:qui a Iosue suspensi sunt.Ios.10.d.15.e.

Macelloth.

Relatio omnium ad primum principiũ. Concordia. MAcellot.i.ab initio:vigesima secunda mansio filiorum Israel in deserto:quo peruenerũt post Charadath:designat relationem omnium ad primum principium.nu.33.d.vel interpretatur ecclesiæ, vel cœtus,aut congregationes :& designat eum statum,in quo possunt dicere ambulantes desertum huius seculi .Ecce quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum. Ori.s.nu.ho.27. Hie.de mansio.

Maceria, uide Paries.

Machabæus.

MAchabeus.i.percutiens,Grecè vero pugnator: cognomen Iudæ filij Matthathię , qui fuit dux populi Israel egregiusq; pugnator.1.Mach.2.a.

Machina, Machinari, Machinatio.

MAchinari est excogitare,&etiam per dolũ aliquid moliri.Machina autem est ipsa molitio, & inuentio:& etiam instrumentum , quo moles aliqua facile impelli potest . Et machinæ bellicę sunt instrumenta,quibus vtuntur in bello.

Astutiæ diaboli. Machinationes Haman contra Iudæos.Esther.8.a.designant astutias diaboli cõtra fideles. Glo.ord.s. Esthe.8

Machmas.

MAchmas.i. percussor , vel pauper ablatus,aut percussor vel pauper palpans , siue tangens vel auferẽs:erat oppidum in tribu Ephraim.1.reg.13.a.Isa.10.1.Mac.9.g.Vel interpretatur humilitas,vbi mille viri fortes erant cum Saule.i.continentes:qui dum pręterita carnis oblectamenta recolunt, erubescunt & humiliantur , & suo exemplo alios ad seculi contemptum trahunt . Designat etiam Machmas eos, qui paruuli sunt in ecclesia . Machmas autem vbi Philistęi,hoc est,dęmones ponunt castra sunt terreni,& nil altum sapientes.1.reg.14.a. Gre.s.1.reg.13.14.

Continentes. Paruuli in ecclesia. Terreni.

Macies, Macilentus.

MAcies est corporis extenuatio in viuentibus. Et macilentus est macie extenuatus.

Defectus gratiæ. Macies vaccarum significare potest carentiam gratiæ & donorum Dei in anima.gen. 41.a.c.Hac macie attenuabatur Amnon.2.reg.13.a.Sic erat macilentum pecus.Eze.34.e. Lyra.s.gen.41.

Mactare.

MActare est interficere pręcipuè ad sacrificiũ:vnde sumitur sępe pro sacrificare.

Offerre Christum. Mactare victimas pro delicto,aut gratiarum actione,est offerre Christũ.Idem est mactare vitulum & arietem.gen.46.a.Exo.29.b.Leui.7.b.a.9.c. Lyra.s.Exo.29.

Extinguere concupiscentias prauas. Mactant filij Israel,quę colunt Aegyptij, quum fideles extinguunt in se prauas concupiscẽtias,quas mundani amplectuntur.Exo.8.g.Idem est mactare hircum.Leui.16.c. Glo.ord.s. Exo.8.

Solidus cibus. Mactat victimas sapientia,quum parat solidum cibum auditoribus.pro.9.a.Sic mactauit Salomon hostias pacificas.3.reg.8.g.2.Par.7.a. Basi.in prin. prouer.

Offerre Deo opera iustitiæ. Mactare holocaustum est corpus & animam offerre Deo cum fortibus operibus iustitiæ. Leuitic.4.e. Glo.ord.s Leui.4.

Inanis lætitia de virtutibus. Mactare oues & boues &c.in terra, est de virtutũ cõsciẽtia infima & carnali lætitia exultare.1.reg.14.e.Ideo condẽnant,qui victimas demergebãt in profundũ.Hose.5.a.Isa.66.a. Gre.s.1.reg.14.

Macula, Maculare, Maculosus, Immaculatus.

MAcula est labes inficiens & sordidans vestem , vel aliquid aliud . Maculę quoq; dicuntur retium foramina,seu plagæ.Præterea maculæ sunt varietates colorum in corpore. Maculare autem est fædare & deturpare.Maculosus vero est sordidus & immũdus, aut notis siue maculis conspersus.Immaculatus autem,qui est sine macula.

Peccatum. Macula significare solet peccatum:& macula coloris candidi est transgresio legis. Leui.4. g.9.a.13.e.Et macula in manibus est culpa in actionibus. Iob. 31. a. Et macula in oue aut agno vitium designat : quæ macula non debebat esse in vacca , hoc est , in Christo . Exodi. 12. a. Ori.s.Iere.ho.13. Gre.21.mor.6. Aug.q.in.nu.33.

Leuitic.14.b. nume.19.a. Ephes.5.f. Et macula in veste manens etiam post ablutionem nitro-factam,designat quædam remanere in purgatorio mundanda:& ꝙ maculata est anima coram Deo,quantulibet lota.Ieremi.2.e.ps.14.Iob.11.c. Macula etiam in sacerdote est peccatum.Leuit.21.d.Macula candida aut subrufa in caluitio est error simplicium circa præcepta naturalia. Leuitic.13.f.

Beda.s.gen.49. Rica.de.s.victo.de 12.pfiar.63. — Maculans Ruben stratum patris.gen.49.a.designat Iudęos imponentes Christo falsa crimina: vel luciferum peccato suo cœlum maculantem, aut peccatorem deturpantem mentem,in qua Deus habitabat.Vel designat affligentes corpus Christi vel verum vel mysticum.Item legem scriptam & naturalem peccando fædantes. Vel designat inordinatum timorem implentē imaginationem tempore orationis inutilibus phantasmatis. — Infamantes Iudæi Christum. Lucifer mac[u]lās cœlum:& p&ō mentē Aff[li]g[ens] corp⁹ chři Fœdantes legem.

Isych.s.Leui.13. — Macula lepræ in veste est superbia,aut inanis gloria adhęrens operi virtutis.Leui.13.g. — Superbia. Inanis gloria.

Glo.ordi s.Leui.14. — Maculæ parietis hæreses significare possunt.Leui.14.f. — Hæreses.

Gre.14.mor.4. — Maculæ retis,in quibus ambulat peccator.Iob.18.b.sunt diuersa vitia,quibus se implicat:& cum expediri ad ambulandum nititur,ne ambulet obligatur. Sępe naq; contingit, vt quis huius mundi delectatione illectus,ī eo ad honoris gloriam pertingat,vt ad desideriorū suorū effectum perueniat,& peruenisse se ad hoc, quod expetit, lætetur. Sed quia bona mundi non habita in amore sunt,& plerūq; habita vilescunt, percipiendo discit, quam sit vile quod expetijt. vnde reuocatus ad mentem exquirit qualiter sine culpa fugiat,quod se cum culpa cōspicit adeptum.Sed ipsa eum dignitas,quę implicauit,tenet:& sine culpis alijs fugere nō valet hoc,quo non sine culpa peruenit. — Vitia diuersa.

Glo.ord.s.gen.30. — Maculosum in ouibus.gen.30.e.31.b.varias virtutes designare potest. — Variæ virtutes.

Hie.s.Eze.45. — Immaculati arietes aut vitulus aut hircus,capra,ouis, aut agnus mūdiciam Christi designāt. Exo.29.Leui.1.3.4.5.6.9.14.Eze.45.f. — Mundicies Chři.

Arno.s.ps.118. — Immaculati in via sunt apostoli in Christo:& seruantes præcepta.ps.118. — Apostoli.

Hila.s.63. — Immaculati sunt mundi per baptismum,& noui in fide.ps.63.118.Ephe.1.a. — Baptismo mundati.

Glo.ord.s. Leui.13. — Immaculata loca in veste.Leui.13.g.quę carent vitio vel errore. — Carens vitio.

Madere, Madidus.

MAdere est humore aliquo conspersum esse:& madidus aut madefactus,humore cōspersus.

Gre.s.1.reg 1. — Madens vino Anna significat ecclesiam feruore spiritussancti & prædicationis exundātem.1.reg.1.c. — Feruor spiritussancti in ecclesia.

Madidus vino est in stuporem & extasim eleuatus,ex diuinorum consideratione.Ier.23.b. — Extasis.

Amb.de.viduis.15. — Madefactum vellus Gedeonis designabat Iudæam habentem veram fidem,dum area gentilitatis esset arida.Madefacta vero area erat gentilitas amplectens fidem remanente Iudæa in incredulitate.Iudi.6.g. — Iudæa cū vera fide. Gentilitas cum vera fide.

Madian, Madianita.

MAdiā.i.iudicium,vel iudicans,siue litigans,vel obiurgans,aut contradictio: filius Abrahæ & Ceturæ,à quo dicta est ciuitas iuxta Arnonem, & Areopolim:ad quam confugit Moses,percusso Aegyptio.gen.25.Exo.2.c. Designare potest legem,quæ contradictionem in gentibus primum inuenit. Alia est Madian iuxta Hieronymum trans Arabiam ad meridiem in deserto Sarracenorum contra Orientem maris rubri: cuius regio Madianæa.Inde erat Balaach. numer.22.a. — Beda.s.Exo.2. Hie.de locis hebrai. — Lex.

Glo.ord.s.gen.37. — Madianitæ,quibus traditus est Ioseph,& à quibus venditus est in Aegypto.gen.37.f.designant prædicatores,qui susceperunt Christum,vt eum traderent Aegypto,hoc est,prædicarent mundo.Hi autem Madianitæ ibant simul cum Ismaelitis: vnde Ismaelitæ dicuntur emisse Ioseph:Madianitæ vero vero vendidisse. — Prædicatores.

Ori.s.Iudi.ho.8. Hie.s.Isa.60. Aug 18.ciui dei 32. — Madian iuxta Origenem interpretatur extra iudicium:& designat gentiles & infideles: qui iam iudicati sunt.Exo.2.c.18.a.Isa.10.f.60.a.Haba.2.b.Iuxta Hieronymum interpretatur iniquitas eosdem gentiles designans. — Gentiles. Infideles.

Ori.s.Iudi.ho.7. Hie.s.Habæ.3. — Madian seu Madianitæ,vt erant hostes Israel,sunt dæmones:& interpretaī de iudicio: quia semper sunt in formidine iudicij.Iudi.6.a.7.c.8.g.Ss.82.Haba.3.b. — Dæmones.

Ori.s.nu.ho.20. Amb.s.ps.118.ser.58 — Madianitides mulieres, quæ peccare fecerunt filios Israel, sunt errores gentilium: & scortum Madianiticum occisum cum Israelita,est hæresis,quæ non iure miscetur fideli. Nume.25. b.31.a. — Hæreses & errores gentilium.

Magdalus.

MAgdalus.i.turris,vel magnitudo: ciuitas Aegypti duodecim miliaribus distans à Pelusio: in qua habitabant Iudæi profugi à Nabuchodonosor.Ierem.44.a.46.d. Est etiam turris aut specula in montibus iuxta mare rubrum contra Phiahiroth, inter quā & Phiairoth castra metati sunt filij Israel.Exo.14.a.num.33.a. Hieronymus tamen non ponit inter has discrimen. Est & castrum huius nominis iuxta mare Galilææ,vnde Magdalena sumpsit cognomen.

Designat Magdalus magnificentiam, secundumque qui habent initium conuersationis, conci piunt magnam spem: vel quia fortes in via domini contemnũt turritam superbiam diaboli. Vel quia erat turris, designat virtutum sublimitatem.

Magnificentia. Sublimitas virtutũ. — Ori. s. Exod. ho. 5. & num. ho. 27. Hie. de mansio.

Magdalena.

MAgdalena. i. magnifica, vel magnificata, aut exaltata: vel turris: soror Marthę & Lazari, quę & Maria dicitur, quę effudit vnguentum in pedes & caput Christi, & sequuta est Christũ, quem libenter audiebat prædicantem, etiam sorore laborante: & post resurrectionem ploranti ad monumentum Christus primum apparuit.

Maria vt sedebat ad pedes Christi, & elegit partem ab ipsa minime auferendam, typus esse solet vitæ contemplatiuæ: designat etiam æternæ fœlicitatis quietem. Luc. 10. g. significat etiã gratiam, quæ semper adhæret domino. Ori. s. i. reg. ho. 1. Basi. cõst. monach. 1.

Vita contemplatiua. Fœlicitas. Gratia. — Aug. 1. de trinita. 10. Gre. 6 mor. 28. & s. Eze. ho. 3. 14.

Vt autem effudit Magdalena vnguentum in pedes Christi, ecclesiam ex gentibus designare potest. Ioan. 12. a. Eadem stans foris ad monumentum, est ecclesia ex gentibus, quæ legem non acceperat, & Christum quærebat. Ioan. 20.

Ecclesia ex gẽtibus. — Bor. ser. 2. 3. assump. Glo. ord. s. Mat. 26. Rup. 8. d diui. offi. 11.

Magdalena vt interpretatur magnifica, & sequuta est Christum, designat magnã esse excellentiã animæ Christum sequentis. Matt. 16. a. 27. g. 28. Luc. 24. b. Ioan. 14. c. 20. a.

Anima Christum sequens. — Ori. s. s. Mat. ho. 35.

Vt autem plorabat extra monumentum, designat peccatorẽ plorantẽ amisso Chro. Ioã. 20.

Peccator. — Ori. in diuer. ho. 10.

Magedan.

MAgedan. i. euangelizatio gratiæ, aut poma, vel fructus gratiæ: nomen loci ad mare Galilęæ: in cuius fines venit Christus. Matth. 15. d. vbi ab aliquibus legitur Magdala: apud Marcum dicitur Dalmanutha.

Magedo, uel Magedon.

MAgedo. i. annunciatio, vel euangelizatio, seu pomum, siue fructus electus: ciuitas in tribu Iuda, quam ædificauit Salomon versus Aegyptum: & in qua occisus est rex Iosias à Pharaone. 3. reg. 9. c. 4. reg. 23. f. 1. para. 7. f. Zacha. 12. d. Apoc. 16. c. Alia videtur ciuitas in dimidia tribu Manassæ. Iosue. 17. c.

Magister, Præceptor.

MAgister est propriè artium preceptor, & discipulorũ institutor. Refert autẽ ad eos, quib9 pręcipua rerũ cura incũbit: vt magister equitum, magister pecoris, magister nauis.

Magister dicitur pater cœlestis cunctos instruẽs: & Christus dicitur passim præceptor & magister in euangelijs, & . Isa. 30. e. 50. c. 55. b.

Deus. Christus. — Hie. s. Isa 30.

Magister militiæ dici potest, qui gnarus est pugnandi aduersus dęmones. gen. 33. g. 39. a.

Gnar9 expug. dæm.

Magistri operum, quos constituit Pharao ad affligendos filios Israel, dici possunt capitalia vitia: vel hæretici, & omnes doctores errorum. Exo. 1. b. Mala. 2. c.

Capitalia vitia. Hæretici. — Beda. s. Exo. 1.

Magistratus.

MAgistratus dicuntur, qui in potestate aliqua ad republicam pertinẽte sunt constituti: vt cõsules aut pretores. Quãdoq; vero magistratus est ipsa potestas, seu munus publicum.

Magistrat9 quos adducit De9 q̃si lutũ, sunt philosophi & hęretici. Isa. 41. g. Eze. 23. a. Dã. 3. a.

Philosophi & hære. — Hiero s. Isa. 41. & Eze. 23.

Magistratus Nabuchodonosor sunt mẽtis deliberationes: q̃ inuestigant quomodo post ruinam, vel sero possit amissus animi vigor ad primam integritatem reformari. Dani. 4. g.

Deliberationes mẽtis. — Ricar. de s. victo. de securi. consciẽ. 42.

Magnus, Magnitudo, Maior, Maximus.
Grandis, Pergrandis, Magnalia, Ingens, Vastus.

MAgnitudo in rebus corporeis est extensio molis secundum omnem dimensionem: & magna sunt, quæ multum occupant loci. Magnitudo vero in incorporeis excellentiã dicere solet & perfectionẽ: vt in eis idem sit maius esse, quod melius esse. Magnus item dicitur eleuatus. Exod. 12. e. Ortus est clamor magnus. Feruens. Iudith. 5. a. Exarsit iracundia magna. Grauis. Numer. 11. g. Iudic. 11. f. Plaga. magna nimis. Insuperabilis. Deuteronom. 7. d. Deus magnus & terribilis. Intensus. 3. regum. 1. f. Lætantium gaudio magno. Inusitatus. 1. Machab. 6. b. Renouata est in eo tristitia magna. Lautus. Iudith. 6. d. Fecit cœnam magnam. Mirabilis Exodi. 6. b. Et iudicijs magnis. Multus. Genesis. 15. a. Merces tua magna nimis. Potens. 1. Paralipomenon 17. b. Quasi vnus magnorum. Profundus. Genesis. 7. b. Fontes abyssi magnæ. Solemnis. Ioel. 2. c. Magnus est dies domini. Spaciosus. Genesis. 10. c. Hæc est ciuitas magna. Sublimis. Deuteronomij. 11. b. Opera magna, quæ fecit. vastus. Numer. 34. a. Amari magno incipiet. Vehemens. 1. regum. 7. c. Intonuit dominus fragore magno. vtilis. 2. Paralipomenon. 32. f. vasorum magni pretij. Maior autem, Abiectior. Genes. 4. b. Maior est iniquitas mea. Amplior. Marc. 2. c. Maior scissura fit. Antiquior. Genesis. 29. d. Nomen maioris Lia. Certior.

Matthæ.18.a. Hic maior est in regno cœlorum. Difficilior. Exodum.18.d. Quicquid autem maius fuerit. Dignior. Iudith.4.c. Vniuersi maiores exercitus. Diuturnior. Dan.7.f. Quod maius erit oĩbus regnis. Elatior.3.reg.18.e. clamante voce maiore. Excellẽtior. Iob.33.b. Quia maior sit Deus hoĩe. Gratior. Pro.16.c. dulcis eloquio maiora reperiet. Numerosior. nu.26.f. Pluribus maiorem partẽ dabis. Primogenitus. gen.25.c. Maior seruiet minori.

Ori.s. Leui ho.12. — Immensitas Dei.

Magnus dicitur Deus secundum ꝙ omnem complectitur perfectionem: qua ratione est infinitus perfectione: & est vbiq; ratione suæ immensitatis: sine tamen loci occupatione: vnde & magnitudinis eius dicitur non esse finis: & dicitur magnus prę omnibus dijs. Exo.18.d. Iob.23.b.26.c.36.d.37.d. ps.134.144. Mala.2.a. Ephe.1.d. Et magna fortitudo Dei, & magnitudo brachij domini immensam eius potentiam exprimunt. Exod.15.b.32.b. Et magnus in medio Sion dicitur Deus propter dilatatam ecclesiam. Isa.12.b.

Hila.s. Matt. cão.13. Gre.1. mor.19.&.s.1. reg 6. Hie.s. Ezech.6.&.s. Agge.1. — Christus.

Maius omnibus oleribus granũ sinapis, designat Christũ maiorem prophetis. Mat.13.d. Et magnus sacerdos Chr̃s, qui solus non habuit peccatũ. Leui.21.b. Agge.1.a. Magnus Iob inter oẽs orientales. Iob.1.a. designat Chr̃m: qui oẽs qui in fide Deo nascũtur exuperat: quia non vt cęteros adoptio, sed natura illũ diuinitatis exaltat: qui etsi in humanitate cęteris apparuit similis: diuinitate tamẽ mãsit super omnia singularis. Magna nubes est Christus: qui magnus est cõparatione apostolorum & prophetarum. Eze.1.a. Idem est magnus lapis.1.reg.6.c.

Lyra.s. Mal.1. — Cult⁹ Dei ĩ gẽtibus.

Magnum dicitur nomen Dei in gentibus, quando colitur à gentibus. Mala.1.c.

Amb.1. de Abra.8. — De⁹ pr̃emiũ bonor.

Magna merces dicitur esse Deus ijs, qui non quęrũt mercedẽ in terra: vt Abrahã. gen.15.a.

Ori.s. Iudic. ho.1.& s. Isa ho.6. Hie.s. Hose.1. — Incarnatio.

Magna opera dñi opus incarnationis Chr̃i indicãt. Iudi.2.a. ps.110. Idẽ designat magna gloria dñi: & magna mirabilia, quę facit dñs. ps.135.137. Et magnus dies Iezrael est tempus Christi. Hose.1.d. Et magnalia, quę fecit Deus in Aegyptios, designant opus redemptionis: quo Christus liberauit genus humanũ à dæmonibus. Exo.14.d. deut.10.d.

Aug. s. ps.70. — Opera Dei ĩ angelis.

Magnalia altissima sunt, quę Deus operatur in angelis. ps.70.

Epipha. lib.1. tomo. 2. aduer. hæres. — Virgo Maria.

Grãdis liber dicit̃ beatissima virgo Maria: in qua Deus magna operatus est. Isa.8.a. Luc.1.c.

Gre.6. mor.6. — Suscitatio animarũ.

Maiora dicuntur facere apostoli q̃; Chr̃s, propter suscitationem animarũ, cuius ipsi erant ministri prędicando: quę maior est suscitatione corporum. Ioann.14.d. Iob.5.b.

Amb.s.2. timo.2. Hie.s. Ionam.1.3.& s. Dani.7. — Ecclesia. Mundus.

Magna Domus dicitur ecclesia.2. Timo.2. Magna etiam domus est mundus. Et magna ciuitas Niniue eundem designat. Ion.3.a. Et magnum mare. ps.103. Dani.7.a.

Ori.s. gen ho.12. Hie.s. Isa 8.27. Arno.s. ps.103.135. — Excellẽtia sacræ scripturæ.

Magnus Moses in terra Aegypti designat excellentiã legis. Exo.10.a. Et magnus factus Isaac designat legem deuenientem ad sensum spiritualem, per quem magnificatur. gen.26.c. Magna etiam tuba est ingens & clara euangelij per totum orbem prędicatio. Isa.27.d. Et grandis liber dicitur prophetia Isaiæ propter mysteriorũ magnitudinẽ. Isa.8.a. Magnum mare dicunt̃ leges noui & veteris testamenti. ps.103. Et magna luminaria sunt vtrũq; testamentũ. ps.135.

Phil. de migr. Abra. Amb.2. de. Abra.1. Ori.s. Mat. ho.22. Hie.s. Iere.14. Isy.s. Leui 9. Gre.1. mor.31. Ric. de.s. victo. de securi. consi.14. Hie.s. Eze.36. — Excellẽtes virtute. Præsbyteri. Prælati. Sancti. Perfectio. Martyres.

Magna gens dicuntur, qui virtute pręcellunt, & immortalitatem assequũtur. gen.12.a. Exo.32.c. Et maiores natu dici possunt presbyteri ecclesiæ. Exo.19.a. Leui.9.a. deut.25.b. Et maiores Hierusalem sunt prelati ecclesiæ. Ier.14.a. Maiores aũt Iacob dici possunt sancti. gen.47.g. Magnus inter Orientales Iob. Iob.1.a. Est qui non inter actiones malorũ ima & fugitiua quærentium: sed inter choros supernorum ciuium proficere conatur. Et maior in regno cœlorum, hoc est, in ecclesia est, qui efficitur vt paruulus. Mat.18.a. Magnus etiam in regno cœlorum est doctor, qui seruat legem, quam docet. Mat.5.c. Magna quoq; arbor magnitudinem perfectionis exprimere potest. Dani.4.b. Maiora pręterea bona, quæ dedit Deus ecclesiæ, quàm à principio dici possunt martyres. Eze.36.c.

Ori s. Luc. ho.4.& s. Leui. ho 12. — Excellentia Ioannis Baptistæ.

Magnus Ioannes coram domino dicitur ob excellentiam virtutum & donorum Dei, quibus gratus erat Deo. Luc.1.b. Magni autem dicti sunt moses, Isaac, Ioannes ante Christum: sed postq̃; Christus aduenit, nemo ex illis est magnus: qua ratione dicebat Ioannes. Illum oportet crescere, me autem minui. Ioan.3.d.

Hie.s. Ezech.13. — Sententia & punitio Dei in malos.

Grandis gladius Dei dicitur, quia eius sententia omnes malos comprehendet. Isai.27.a. Et magna vox turbinis est grauis punitio Dei. Isa.29.b. Iere.22.g. Idem est grandis eius loquela. Iere.11.c. Et magna nubes. Eze.1.a. Et magna commotio terribilia Dei iudicia, & grauem eius iram indicat. Eze.3.c. Zac.1.c. Et prægrandes lapides magnã vim diuinæ punitionis exprimunt. Ezechie.13.b.

Glo. ord.s. Mat.15. — Fides gentium.

Magna fides Chananeæ indicat maiorem esse fidem gentilium, q̃; Iudæorum. Mat.15.c.

Tert. adue. Iudęos. Arno.s. ps.103. Aug. q. in iudi.49. — Iudæi. Principes Iudæorũ.

Maior in imperio dictus Ruben designat Iudæos. gen.49.a. Quia copiosius cæteris populus ille in hoc seculo regnauit. Et maior populus seruiens minori, sunt Iudæi subiecti christianis. gen.25.c.48.c. Magna animalia erant maiores in lege. ps.103. Et maiores natu Galaad erãt principes Iudæorum. Iudi.11.a.

Hie.s. Eze.17. — Exercit⁹ Babylonis.

Magnæ alæ aquilæ designant exercitum Babylonis: grandis vero aquila dicitur ipse Nabuchodonosor rex Babylonis. Eze.17.a.

Hie.s. Ioel.2. — Cõuersio multorũ. Dies iudicij.

Magnus tumultus dicit̃ esse, quũ multi ab infidelitate conuertunt̃. Magnus quoq; tumultus erit in vniuersali iudicio. Zach.14.c. Et magnus dies dñi erit dies iudicij. Ioel.2.c.

Magnus

Lucifer. Dæmones. Magnus draco Aegypti dicitur Satanas.Eze.29.a.dictus magnus ad cõparationẽ minorum draconũ.Et maior in imperio dici põt lucifer.gen.49.a.Et magnus sensus est diabolus.Isa.10.a.Magna quoq; gẽs veniẽs ab aquilone sunt dęmones.Iere.6.f.Eosdẽ designat cœtus magnus (Gog.Eze.38.e. Ori.s.Isa.ho 8. Hie.s.Iere.6. & s.Eze.29.

Rationes hæretico. Grandes domus hæreticorum sunt eorum rationes fallaces.Isa.5.c. Hie.s.Isa.5.

Superbia. Hæresiarchæ. Magnitudo cordis interdum superbiam designat.Isa.9.b.Et magnitudo operis grauitatem peccati.Isa.15.c.Et maiores dicuntur aliquando superbi,& in sua sapientia cõfidẽtes.1.reg.4.a Et magni dicebantur pharisæi & hęresiarchę:sed non sic appellantur in ecclesia. Isa.32. b. Et maior in imperio dicitur superbus.gen. 49.a. quia semper vult alijs pręesse. Maximum etiam delictum dicitur superbia:quæ initium est omnis peccati.ps.18. Et maxima peccata sunt,quæ opere perpetrantur.Eccl'tæ.10.a. Hie.s.Isa.9.15.32. Gre.s.1.reg.4. Aug.s.ps.18. Hie.s.Ecclten.10.

Peccatum opere perpetratum.

Vulgo excellentia. Magna dicuntur interdum,quę homines vulgo magni faciũt:qua ratione ait Dauid.ps.130. Se non ambulasse in magnis.Iob.15.b.Quasi magna cogitans. Glo.ordi.s.ps.130.

Simplices & sapientes. A maiori vsq; ad minimum : Vel è diuerso à paruo vsq; ad maiorem est à simplicibus vsq; ad sapientes.gen.44.c.1.reg.5.c.Iob.3.c. Gre.s.1.reg.5.

Timòr. Maior in imperio Ruben.gen.49.a.designat timorem:qui latius patet,quàm omnes alij affectus animi:illisq; quodammodo dominatur. Ricar.de.s.victo.de 12.patriar.65.

Vitia. Mali. Carnales. Maior populus seruiens minori sunt vitia subiecta virtutibus:vel mali & insipientes naturaliter subiecti bonis & sapientibus:& carnales spiritualibus:qui dicuntur maior populus , tum quia prius quod carnale est,quàm quod spirituale,tum quia multo plures sunt carnales,quàm spirituales.gen.25.c. Glo.or.s.gen.25.

Blasphemiæ. Magna super Christo loquuntur,qui ipsum blasphemant.ps.54.Ita loquetur ingentia Antichristus.Dani.7.c. Hila.s.ps.54. Hie.s.Dani.7.

Adulatio. Grandis loquela significat fauorẽ adulãtis.Ier.11.c.Idẽ est grãdis vox.pro.27.c. Gre.s.Eze.ho.21.

Persecutiones. Grãdis tẽpestas in Ionã & in nautas,persecutiões mũdi in Chrm & ĩ suos designat.Ion.1.d. Hie.s.Ion.1.

Mors æterna. Magna ruina in Israel designat mortẽ æternã infideliũ Iudæorũ.1.reg.4.b. Gre.s.1.reg.4.

Honores seculi Magnę foueę dicuntur honores huius seculi:& foueas transilire dicitur,qui honores cõtẽnit.1.reg.10.a.In Hebręo tamen nõ habet saliẽtes magnas foueas:vt etiã Lyranus annotauit. Gre.s.1.reg.10.

Graues pctõres. Magnarum carnium dicuntur Aegyptij.Eze.16.c.siue ob turpitudinis magnitudinem: siue ob peccatorum deformitatem:uel quia nimium carnales sensu erant. Ori.s.Eze.ho.7. Hie.s.Eze.16.

Tẽtationes variæ. Maximus & minimus Sodomitarum ad domum Lot concurrentes,sunt varia tentationum genera aduersus iustos insurgentia.gen.19.c.

Maior dicitur iniquitas Iudęorum quàm Sodomorum.thrę.4.a. quia illi solam legem naturalem transgresi sunt:Iudæi vero naturalem & scriptam.Et propter idololatriam,quę vigebat in Iudæa.Et quia sciebant voluntatem Dei. Glo.ord.s.thre.4.

Maior soror Hierusalem dicitur Samaria:quia prior peccauit peccato idololatriæ , quàm Hierusalem.Eze.16.f. Hie.s.Eze.16

Magnificare, Magnificentia, Magnificus.

MAgnificare est extollere & exaltare,siue verbis,siue factis. Magnificentia autem est rerũ magnarum & excelsarum cum animi ampla quadam & splendida propositione agitatio atq; administratio.Magnificus autem dicitur,qui in magnis pro dignitate sumptum facit,pręcipuè in publicis:& sępe sumitur pro magno,aut magna opera exercente. Magnificare itẽ est ęstimare.Isa.28.g.Magnificaret iustitiam.Extendere.Matth.23.a.Magnificant fimbrias.Laudare.Luc.1.e.Magnificat anima mea dominum.Misereri.Sapiẽ.19.d.Magnificasti populum tuũ. Magnificentia vero , gloria.deut.32.a.Date magnificentiam Deo nostro.Honor.ps.70. Multiplicasti magnificentiam tuã.Maiestas.Esther.1.b.Vt magnificentia regia dignum erat. Omni potentia.deut.33.d.Magnificentia eius discurrunt nubes.

Opera Dei magna. Humanitas Christi. Magnificatus dicitur dominus,quum per magna opera ostenditur magnus:& dicitur magnificus in sanctitate.Exo.15.b.Et magnificè fecit in redemptione generis humani.Et magnificatus est Christus in gloria.Isa.12.33.d.Et magnificentia Dei dicitur eleuata super cœlos, hoc est,humanitas Christi.Quæ magnificentia erit in nubibus in iudicio.ps.8.64.144.Et magnificatus Iosue in transitu Iordanis,designat Christum in baptismo singulorum magnificatum: qui & in conspectu vniuscuiusq; magnificari dicitur,quum eius magnitudo cognoscitur. Ios. 4.c.Magnificata dicitur misericordia Dei vsq; ad cœlos:quia nos exaltat ad cœlos: quã ratione magnificat facere nobiscum.ps.56.125.Et magnificat Deus nomen sanctum suum , quum magnum ostendit.ps.137.Mich.5.a.Mala.1.a. Hila.s.ps.56.67. Ori.s.Ios.ho.5.

Ostẽditur Deus magnus.

Castigans Deus. Magnificat Deus iustitiam suam,quum castigat:ita vt qui plus acceperunt , plus ab eis exigatur.Isa.28.g.Et tunc dicitur ipse magnificari.Eze.38.g. Hie.s.Isa.28.

Excellẽtia prædicatorum In magnificentia est vox domini per excellentiam vitæ prædicatorum:& secundum q Ioãnes Baptista magnifica de Christo prædicabat.ps.28.Et magnificentia eius dicitur esse in nubibus,hoc est,in apostolis & prædicatoribus. ps.67. Basi.s.ps.28. ho.2. Hie.s.ps.67.

Gre.8.mor.20. Magnificat Deus hominē:quia largitate rationis ditat,infusione grā visitat,honore collatę virtutis exaltat:cūq; per semetipsum nihil sit,esse tamē eum cognitionis suæ participem benignitatis munere concedit.Iob.7.d. Dñs.Des dona hōi.

Glo.inte.s Ioel.2. Magnificat Deus vt faciat:quū magna facit erga homines,& mīam in eos exercet.Ioel.2.e. Magna faciens erga homines.

Hie.s.Zach.11. Magnifici,quos aufert Deus à Sion,sunt doctrina & exēpla sanctorum: quæ aufert Deus à corde peccantis in pœnā peccati.thre.1.e. Magnifici quoq; sunt principes Iudęorū. Zac.11.a. Doctrina & exēpla sanctorum

Gre.s.1.reg.2. Magnificatus puer Samuel,designat humilem,qui in cōspectu domini exaltatur. Et fit magnus,qui potest iam proximum ædificare.1.reg.2.e. Humili. exaltatus

Basi.s.ps.33. Magnificat dominum, qui propter ipsum forti animo tentationes sustinet,& magna de eo contemplatur & sentit.ps.33. Fortis,& magna sentiens de Deo

Glo.ordi.s.Isa.42. Magnificare legem volebat Deus,quum volebat vt Iudæi eam spiritaliter intelligerent.Isa.42.d.Item cum impleuit eam in Christo. Intellectus spiritalis legis.

Hie s Zach 11. Magnificentia pastorum erat templum Iudæorum.Zach.11.a. Templū Iudæorum

Hie s Ecclten.2. Magnificat opera sua,qui iuxta imaginem conditoris ad superna sustollitur.Eccl'tæ.2.b. Eleuari ad supna.

Hiero.s.Isa.22.&.s. Sopho.2. Arno s.ps.11. Magnifici super montes sunt hæretici.Isa.22.b.qui magnificant linguam suam, quando mētiuntur in Christum. ps.11. Et magnificant os suum, qui superbē aduersus fideles loquuntur. Abdi.d.Magnificantur super terminos ecclesiæ, qui præsumentes de eloquentia, simplicitatē ecclesiæ contemnunt.Sopho.2.b. Hæretici.

Hie.s.Isa.9. Non magnificata dicitur lætitia in multiplicatione fidelium:quia multi ex Iudæis in incredulitate remanserunt.Isa.9.a. Incredulitas Iudęorum.

Glo.ord.s.iudi.5. Magnanimus est,qui magni est animi & ad tolerandū aduersa,& ad aggrediendum ardua. Dicuntur autem magnanimi superbi.Iudi.5.c. Superbi.

Magnates.

Magnates dicuntur nobiliores & potentiores:quorum magna est autoritas & potentia.

Glo.int.s Iudith.5. Magnates Holophernis hęresiarchas & ministros diaboli significare possūt.Iudit.5.d. Hæresiarchæ

Magniloquus.

Hie.s.Sopho.3. Magniloquus dicitur,qui magna loquitur:& dicuntur magniloqui, qui superbe & arroganter de se loquuntur.Et magniloqua lingua est lingua superba.ps.11.37.Et magniloqui superbiæ synagogę erant scribæ & pharisęi.Sopho.3.c. Lingua superba. Scribæ & pharisæi

Magog.

Galati.s.adu.Iud.11 Hie.s.Eze.38. Magog.i.transiens,vel tegulans,aut tabefactus, vel liquefactus: filius Iaphet.Sumitur pro diabolo,qui habitabit in Antichristo:vel interpretatur de tecto,& designat sectatores hęreticorum.Eze.38.a.39.c.apoc.20.c. Diabolus Sectatores hæreticorum.

Magron.

Gre.s.1.reg 14. Magron.i.timor,siue horreum,aut de gutture:nomen ciuitatis.Isa.10.g. designat dulcedinem sacri euāgelij:cuius meditatione consolationem accipimus.1.reg.14.a.vbi in cōmunibus exēplaribus legit,in agro Gabaa.Verū in Hębręo legitu מִגְרוֹן Migron. Dulcedo euāgelij

Magus.

Magus dictio Persica significans idem quod sapiens:sumitur sępe pro incantatore.

Philo.q.deterior potiori insidietur &de migra Abra. Magi Pharaonis designant sophistas,qui rationes falsas similes veris afferunt,vt fallāt. Exo.7.b.Leui.19.f.20.a.1.reg.28.a. Sophistæ

Hila.s.Mat.cano.2. Magi cognoscentes ortum Christi per stellam,typum gerunt gentium : quę mox ad discipulorum prędicationem erant in Christum crediturę.Matth.2.a. Gentiles

Maiestas.

Maiestas à magnitudine dicta est.Est enim decus,amplitudo,& dignitas,vel populi, vel senatus,vel principis,aut imperatoris,aut etiam alterius magni viri licet priuati:tribuitur in animæ rei,vt templo & orationi.

Ori.s.Isa.ho.1. Maiestas Dei replens domum,est eius gloria in cœlestibus splendens.Item claritas notitiæ suæ,quam aliquibus in hoc mundo cōmunicat.Num.14.d.2.par.7.a.Isa.6.a.Eze.43.a.Et maiestas Christi apparebit in iudicio.Matth.19.d.25.c.Luc.9.d.21.f. Gloria Dei. Claritas notitiæ di

Malagma.

Glo.or.s.Isa 1. Malagma est fomentū,quod integrę cuti imponit ad apostemata,aliosue tumores molliēdos.Isa.1.b.Eze.30.f.Pōt significare verba q̄ adhibent ad mitigādos prauos animi affect9. Verba correctionis

Malchus.

Ori.s.Mat ho.35. Malchus.i.rex,vel regnum,aut consiliarius:nomen serui, cuius Petrus abscidit auriculam dextram:significauit Iudęos,qui dextrum amiserunt auditum.Ioan.18.d. Iudæi.

Malleus

Malleus, Malleator.

MAlleus est fabrile instrumentum ferreum, sic dictum, ꝙ res duras molliat, quasi molleus: vel ꝙ quæ dura sunt, molliuntur ad ignem, vt malleis flagellētur. Malleator vero est, qui malleis vtitur.

Sermo Dei. Diuina vltio. Timor domini. Malleus conterens est Dei sermo conterens vitia: vel diuina vltio conterens peccatores. Iere.23.f. Malleum hunc Leuiathan quasi stipulam reputat: quia ad iustæ iræ se pondera velut cōtra terrores leuissimos parat. Iob.41.d. Malleus Iahelis, quo percussit Sisaram, est timor domini, quo percutitur diabolus. Iudi.4.d.5.d. Gre.34.mo.6. Hie.f.Iob.41. Rup.f.Iudi.7.

Satanas. Malleus vniuersæ terræ dicitur Satan: & est malleus terræ non cœli: alij quidem sunt mallei partium terræ: ipse vero est malleus vniuersæ terræ. Et hic est confractus in tentatione Christi, contritus vero in passione. 3.reg.6.a. Iere.50.d. Ori.f.Iere ho.3. Gre.34.mor.6.

Eloquētia hæretico. Malleus quoq; dicitur eloquentia hæreticorū, qua infensi sunt ecclesiæ. Isa.44.b. Ier.10.a.

Hæretici. Iudas. Persecutores. Malleator Tubalcain descendens à Cain designat hæreticos & Iudā & persecutores Christi & membrorum eius. Et vt non esset tuba resonans si non essent mallei & malleatores: ita nō resonaret virtus martyrum, nisi essent persecutores. gen.4.d. Iob.41.c. Isa.41.b.

Tentationes & tribulationes. Copula carnalis. Malleus etiam dicuntur tentationes & tribulationes: vnde malleus non est auditus in tēplo: quia tribulationes non sunt in cœlesti patria. 3.reg.6.a. Potest etiam designare operationem viri in generatione: vnde malleus non est auditus in formatione corporis Christi. Tho.1.2.q.102 ar.4. Gre.34. mor.6. & f. ps.50. Ruper.9.de glorifica.trini.6.

Malus arbor, Malus fructus.

MAlus arbor nota proferens fructum odoriferum & suauem, qui malum dicitur, quod est pomi genus.

Christus. Malus habens in fructu odorem & saporem significat Christū: qui etiam dici potest ipsum malum, quod est fructus, secundum quòd pependit in cruce, vt malum in arbore. In solo enim Christo cibum salutis, quoties quærimus inuenimus, & in eius verbis & exemplis animas nostras fructu suaui & salubri reficimus. Cum autem. cantic.2.a. sponsus dicitur sicut malus inter ligna syluarum, comparatio pertinet ad humanitatem Christi, non ad diuinitatem. Ori.f.cant.ho.2.3. Amb.f.ps.11.ser.5. Gre.f.cant.2. Ber.f.can.ser.48.

Crux Christi Fides. Malus arbor significare potest crucem Christi, sub qua quiescit sponsa, & suscitatur à Christo. canti.8.b. quiescit etiam sub arbore malo, quum diffundit odorem fidei. Amb.de Isaac.8. Gre.f.can.8.

Iusti. Bona opera. Mala quibus stipatur sponsa, sunt fructificantes in ecclesia: & perfecti fideles. Et prȩterea bona opera, q̄ in proximos exercētur, bonȩ opinionis suauē spargentia odorē. cant.2.b. Ioel.1.c. Ori.f.can.ho.3. Gre.f.cā.2. & f.eze. ho.15. Ber.f.cā.ser.51

Spirituales. Mala aurea in lectis argenteis, sunt sensus spirituales resplendentes in litera legis. pro.25.b. Beda.f.pro.25.

Malum granatum, aut Punicatum.

MAlum granatum est arbor, cuius fructus in multis granis intra vnum corticem cōtinetur: qui cortex est amarus, cùm grana sint gustui suauia. Dicitur etiam malum punicum: quia arbor hæc à Pœnis allata est. Ex granis eius fit potio, quæ non solum æstus stomachi propulsat, sed & corruptum ventrem sanare dicitur, & reliquis prodesse visceribus. Hie.f.Zac.12.

Christus. Malū granatū designare potest Christū: sub cuius vmbra moratur Saul, hoc est prædicator: in cuius virtutum contēplatione velut sub vno cortice multa grana includunt. 1.reg.14.a. Gre.f.1.reg.14.

Ecclesia. Malum granatum potest etiam ecclesiam significare, quȩ omnem credentium turbam suo cortice tegit. Habet quidem corticem amarum, intus vero grana suauia: vt designetur austeritas correctionis cum christiana consolatione. Mala granata autem in veste pontificis permixta tintinabulis, quæ non resonant vt tintinabula, designant proximi vitium non esse detegendum. Ponitur autem malū granatum in persona ecclesiæ, ꝓpter prauorū plurimā multitudinē, & inter textis membranulis, quandam geometricam compositionem, & diuersas mansiúculas vno cortice comprehensas. cant.4.b. Agge.2.d. Amb.f.Exae.13. Hie.de mansio.& f. Agge.2. Gre.f.canti.4.

Virtutes. Verecundia. Martyres. Perfectiores. Malum granatum designat itidem varietatem & consonantiam virtutum, iuxta illud: Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna: & vt grana intra vnum corticem sua quæq; obtinent loca: ita sunt diuisi singuli gradus, vt tamen oēs eadem compage teneantur. Ioel.1.c. Nihil hoc pomo pulchrius: in rubore ecclesiæ significat verecundiam: in granorum ordine, gradus & membra totius corporis per singula officia distributa: ac etiam gradus & ordinem virtutum. Designantur etiam martyres: qui dum pro Christo sanguinem suum fundere non dubitant, multitudinem virtutum interius sibi congregant. cant.4.d. Significant etiam perfectiores, qui germinant quando suo exemplo alios ad bonorum operum fructum incitant. canti.6.d.7. c.8.a. Hie.de mansio.& f. Zach.12. Gre.Nysse.de vita Mosis. Rup.f.cant.3. Gre.f.cant.4.6.7. Rup.3.f.reg.20.

Opera. Mala granata in columnis sunt opera, siue bona siue mala, per quæ quisq; saluabitur, aut condemnabitur.

Prædicatio vnitatis Miracula Christi & opera. Mala punica iuncta tintinabulis in veste sacerdotis designare possunt prædicationem vnitatis, cum varijs virtutum operibus, sub vno cortice charitatis. Et ꝙ prædicator semper curare debet, vt vnitas in ecclesia seruetur. Exo.28.f.39.d. designant etiam miracula Christi: & opera charitatis eius in fine vitæ. Gre.2.pasto.4. Rup.4 f.Exo.22 & 13.f.Ioan.

Philo.3.de vit.Mos. & de migr Abrahæ
Hie. de veste.sacer.

Mala punica etiam in veste sacerdotis, elementum aquæ designare possunt: vnde Græcè à fluendo nomen habent. Vel designant fulgura in aëre: vel indicant sensibilia, quæ per visum percipiuntur.

Elementũ aquæ
Fulgura.
Visibilia.

Malus nauis.

MAlus nauis est lignum erectum in medio nauis,cui alligant antenæ,vnde vela dependet.

Hie.s.Isa.30.

Malus nauis relictus in vertice montis dicitur de his, qui relicti sunt, & vix persecutionem euaserunt.Isa.30.d.

Euadentes persecutionem

Hie.s.Isa.33.

Malus Hierusalem,in quo non potest dilatare signum,dici potest templum,aut lex, quę nõ sunt dilatata secundum literam.Isa.33.b.

Templum.
Lex.

Malus nauis tyri de cedro.Eze.27.a.

Malus, Malitia, Prauus, Peruersus.
Malignus, Malignans, Peior, Peßimus.
Peruertere, Reprobus, Nequam.

MAlus est bono contrarius: & dicitur malum priuatio boni. Et malitia est ipsa peruersitas, quæ virtuti seu bonitati aduersatur.Malignus autem dicitur,qui malo & deprauato est animo.Peruersus autem & prauus dicitur distortos habens mores & rectitudini contrarios.Prauum enim recto opponitur.Porrò malus dicitur infaustus,iniustus,inutilis,miser,noxius,vitiosus.Malum autem,damnum,infirmitas,miseria,opprobrium,periculum.Malitia vero, luxuria, mendacium,obstinatio,pœna,versutia.

Basi q̃ Deus nõ sit causa mali.
Hie s.Isa. 31. & s. Iere.4.& s. Amos.3.
Geor. vene. canti.2. ton.4.cap.9.
Hie.Cypriano.

Malum quod loquitur Deus,aut fingit,aut facit,seu creat,est pœna & castigatio.Exo.32.e. Isa.31.a.45.a.47.c.Iere.4.b.18.b.Eze.6.b.Amos.3.b.Mich.2.a. Et hoc malum mutat Deus in bonum.Iob.42.c.Malitia etiam sumitur pro pœna,quam Deus minatur:vt cum dicitur, Præstabilis super malitia.Ioel.2.c.Ion.3.d. Est aũt Deus creãs malũ,quia creauit materiã, quæ ex sua natura mala est,& sibi innixa,& adhærentia trahit ad malum: quia facit recedere à primo & summo actu,qui est regula boni & veritatis. Facit quoq; omne malum, qui fecit naturã vertibilem,& materiæ annexã,vnde efficitur prona ad malũ.Nec tamen propriè ipse Deus creat pœnam:quia malus eam generat ex dissonantibus moribus,& turbato animo:quum omnis inordinatus animus,(teste Augustino)sibi ipsi pœna sit. Sic mala dicuntur tribulationes & afflictiones huius vitæ.p̃s.89. Iob.31.c.Pessimus sermo domini dicitur,cum grauissimè comminatur.Exo.33.a.Et pessima iudicia Dei sunt grauis eius punitio.Eze.11.f.

Pœna & castigatiõ Dei.
Tribulationes huius vitæ
Cõminatio Dei.

Hie.s Isa.14 31.35.& s Eze.7.30
Ori.s Leui ho.16
Gre.Nys de ofone.
Arno.s ps.106.
Hie.s.Isa.5.

Malum prȩterea,quod adducit Deus,est diabolus,vel pœna inferni.Isaię.31.a.14.e.Iob.5.c. p̃s.139.Matt.6.b.Et pessimi,quibus tradit Deus terram,sunt dæmones,qui & nequitiæ spiritales dicuntur.Eze.7.g.30.c.Amos.5.d.Ephe.6.b.Dicũtur etiam pessimæ bestiæ.Leui.26.a.Isa. 35.d.Eze.5.d.Pessimi quoq; dici possunt Iudæi & hæretici.gen.13.c.Iere.15.d. Malignus etiam dicitur diabolus.p̃s.5.9.118.143.Mali quoq; & malignantes dicuntur persecutores Christianorum.p̃s.63.106.Malum quod Iudæi dicebant bonũ,est diabolus,aut Barabbas,quos ipsi Christo prȩtulerũt.Isa.5.e.Malum etiam manuum suarum dicunt bonum, quum opera mala quę faciunt,dicunt bona.Mich.7.a.Deprauans cauda est hæreticus in errorem inducens: aut quiuis alius recta peruertens.Isa.9.c.

Diabolus
Pœna inferni
Iudæi
Hæretici
Persecutores.
Barabbas.
Opera mala.

Gre.s.1.reg 6.

Malum grande dicitũ conuersio peccatoris,qua per dolorem & pœnitentiã moritũ peccato.1. reg.6.b.

Cõuersio pctõris

Hila.s ps.51.
Arno.s.ps.108
Basi quod Deus nõ est causa mali.i&.s. ps 33.
Ber.ser.10.s.q habit.
Gre.s 1.reg.15.

Malitia hominum in terra,varia complectitur pctõrum genera.gen.6.a. Isa. 57.a. Et etiam nequitia populi.Exo.32.c.Et malitia inqua gloriabantur Iudæi, erant verba malitiæ aduersus Christum.Vel verba mendacia,quibus peccata defendebant.p̃s.51.140.Hose.7.a.Malum autẽ propriè dicitur peccatum:quod separat à summo bono.Et malum, à quo prohibenda est lingua,sunt verba variè noxia.p̃s.33.50.90.108.120.Iob.4.d.20.b.Et pessima plaga Hierusalẽ est grauissimum peccatũ.Iere.30.b.Reprobum de Amalec sunt peccata libidinis,quæ non perinde placent malis,vt alia delectabiliora.1.rȩg.15.b.

peccata.

Basi s ps.33.
Amb.de bon.mort.
Hila.s.Mat.cano.5.

Mali dies dicuntur dies huius seculi,in quibus est malum culpę & pœnę.gen. 47.b.Ephe.5. c.6.c.Non quia dies mali sint:sed quia nobis accessũ dierum,malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies sine nostro peccato prȩterit.Sic malitia diei est mala vita nostra.Matth.6.d.

Dies huius seculi
Mala vita.

Ori.s.Luc.ho.22.
Hie.s.Iere 2.

Praua,quæ mutantur in directa,designant vitam vitiosam,quæ in melius commutatur.Isa.40. b.42.c.Luc.3.a.Vel praua mutantur in directa,quum tortuosi errores gentium ad euangelicã veritatem & rectitudinem deducti sunt.E diuerso in prauum conuersa vinea,est Iudȩa, vel anima in peccatum vel errorem lapsa.Iere.2.e.Iob.13.a.Pessima vasa fraudulenti,sunt fallacia verba pharisȩorum & hæreticorum.Isa.32.b.

Errores gẽtium & hæreticorum.

Ori.s ps.36.ho 3.
Arno s ps.40.
Basi s ps.48.

Malum tempus dicitur tempus iudicij,quum mali condemnabuntur. p̃s. 36. Dicitur etiam dies mala,nempe ipsis prauis.p̃s.40.48.Eccl'tę.7.b.Amos.6.a.Mich.2.a.

Dies iudicij.

Pessimũ

Grauis pſecutio. Peſsimum vl cus, quo percuſsit Satan Iob, deſignare poteſt grauem perſecutionem dæmonum & infidelium contra fideles. Iob. 2. b. Gre. 3. mor. 2.

Pericula mortis. Malum, quod non tanget iuſtum in ſeptima tribulatione. i. in morte, eſt triplex, hoc eſt, horror in exitu, dolor in tranſitu, pudor in conſpectu gloriæ magni Dei. Iob. 5. c. Ber. ſer. de ver. Iob.

Mors malorum. Mala eſt mors peccatorum in amiſsione mundi: quia nō poſſunt ſine dolore ſeparari ab eo, quem diligunt: peior in diſſolutione carnis, à qua euellūtur eorum animę a ſpiritibus malignis: peſsima in tormentis inferni, quando corpus & anima perpetuis ſimul addicuntur tormentis. ps. 33. Ber. ſer. paruo. 41.

Populus Iudæorum. Malignus dicitur populus Iudæorum. ps. 5. 9. 62. Iob. 5. c. Et mali agricolæ erant Iudæi, aut eorum proceres. Matth. 21. d. Qui etiā dicūtur mali operarij: & praua natio. Philip. 2. c. 3. a. Peſſima quoq; fera dicuntur Iudæi: & peſsimum crimen fratrum Ioſeph eſt, quod Iudæi commiſerunt in Chriſtum. gen. 37. a. Peiora ſunt nouiſsima Iudæorum prioribus, quia antiquis delictis addiderunt necem Chriſti. Matth. 12. d. Arno. ſ. pſ. 5. Ori ſ Mat. ho. 19. Aug ſ. pſ 62. Amb. de Ioſeph. 3. Hila ſ. Mat. can. 12.

Homines mali. Mali vocati ad nuptias erant, qui male viuebant in gentilitate: vocati ſunt autem non vt mali permanerent. Matth. 22. a. Et mali piſces ſunt homines mali, qui foras mittentur in iudicio. Matth. 13. g. Et mala arbor eſt peccator. Matth. 12. c. Iob. 9. c. Ori. ſ. Mat ho. 20.

Hypocritæ. Maligni etiam dicuntur hypocritæ, qui bona non benē faciunt: & recta quæ agere vident, ſub ſtudio laudis operantur. Iob. 8. d Gre 8. mor. 39.

Peruerſę intentiōes & inclinationes. Malus theſaurus ſunt peruerſæ intentiones. Matth. 12. c. Et mala via ſunt prauæ inclinationes, quas qui ſequitur aberrabit. pſ. 118. Et nequam oculus eſt peruerſa intentio. Matth. 6. e. Hila. ſ. Mat can. 12. Gre. 28. mor. 13.

Praua opinio Iudæorum de Chriſto. Mala arbor dici poteſt inutilitas, quam Iudæi de Chriſto iudicabant, cum dicebant: Inutilis eſt nobis &c. Matth. 12. c. Hila. ſ. Matt. can 12.

Male iudicare de Deo. Peruerſa cogitatio eſt eorum, qui putant cogitationes ſuas abſcondi à Deo: & qui conanē alios decipere. Iſa. 29. e. Eze. 38. c. Horum eſt peruertere iudicium propter munera. 1. regū. 8. a. Haba. 1. a.

Defect⁹ verbi Dei. Peſsimæ ſagittę famis dicuntur: quia defectus verbi Dei tollit vitam animę. Eze. 5. d. Hie. ſ. Eze.

Maledicere, Maledictio, Maledictus, Maledicus.

MAledicere eſt malum alicui dicere, hoc eſt, conuitium, probrum, aut contumeliam in aliquem proferre. Maledictum autem eſt probrum in aliquem dictum: quod & maledictio dicitur. Maledictus vero eſt, cui male dicitur. At maledicus eſt, qui procliuis eſt maledicendū & obtrectandum.

Deteſtans Chriſtus mortalitatem. Deteſtatio peccati & erroris. Maledicens Iob diei ſuę deſignat Chriſtum deteſtantem mortalitatem per peccatum incurſam: & diabolum. Iob. 3. a. Et maledicunt diei ſancti deteſtando præuaricationē mortis: Et cū erroris diabolici tenebras dānandas denunciant: qui magnitudinē claritatis illius iam ab exordio fictam videntes deteſtantur. Hie. ſ. Iob. 3. Gre. 4. mor. 6 11. 22.

Deſtruens templum. Abijciens animam peccantem. Maledixit Deus ſanctificationi ſuæ, quum templum antiquum deſtruxit: & cum animam in baptiſmo ſanctificatam, ſed per peccatum pollutam abiecit. thre. 2. c. Glo or. ſ thre. 2.

Reprobans ſacrificia Iudæorum. Maledixit Deus benedictionibus ſacerdotum. Mala. 2. a. Abijciendo videlicet ſacrificia Iudæorum. Vel benedictiones vertuntur in maledictionem, quum ſanitate abutuntur in libidinē: & diuitias vertunt in luxuriam, bonamq; famam ſordida conuerſatione deturpant. Vel cum ſacerdotes per dulces ſermones & benedictiones decipiunt corda innocentium: & qui iniquē agunt, benedicuntur ab eis. Hie. ſ. Mala. 2.

Maledictio corporis nō bene operantis. Maledictio terræ eſt, quæ corpori noſtro datur, non danti fructum bonum: & maledicitur in operibus, hoc eſt, cum male operatur. gen. 3. b. ps. 108.

Maledictus eſt ſerpens, & non auditus: quia mala voluptas trahens ſemper ad malum non poteſt bene haberi. gen. 3. c. Eſt autem maledictus diabolus in ſerpente. Luc. 10. c. Philo. 2. allege. Chr. ſ. gen. ho 17.

Vbi dicitur quis maledictus, nunquam additur à Deo: niſi deut. 21. d. vbi dicitur: Maledictus à Deo eſt, qui pendet in ligno: Quod putat Hieronymus additum eſſe à Iudęis, in contumeliam Chriſti. Vel dicitur Chriſtus maledictus à Deo: quia maledicta. i. peccata omnium noſtrū ſuper ſe tulit, & hoc à Deo: Dominus enim (inquit Iſaias) poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum: Cæteri autem dicuntur maledici non à Deo, ſed à peccato ſuo. Peccatum autem non eſt à Deo. Hie. ſ Gala. 3. Rup. ſ. Ionam. 2.

Maledictio malorū in corpore. Maledictus Cain de terra. gen. 4. b. deſignat maledictionē, quæ datur malis in corpore: quia multa per corpus patiuntur, tum in morbis, tum quia corpus ſpiritui aduerſatur. Maledicitur etiam peccator centum annorum. Iſa. 65. d. Philo ꝙ deteri. potio inſidietur.

Populus Iudaicus. Maledictus etiam Cain, à terra, eſt populus Iudaicus qui ab eccleſia. Oſtenditur eſſe maledictus. Et maledictio, qua Noe maledixit Chanaan filio Cham antequam naſceretur. gen. 9. d. Deſignauit pœnam populi Iudaici futuram. In quo etiam prophetauit ꝙ filij Iſrael deſcendentes à Sem poſſeſſuri erant terram Chananęorum, indicatur etiam maledictio malorum operū, antequam naſcantur: quia mala voluntas maledicitur à Deo. Et maledictus doloſus eſt populus Iudaicus. Mala. 2. a. 3. c. Et maledictus furor Simeon & Leui, hoc eſt, Iudęorum. gen. 49. a. Aug. 12. cont. fauſt. & q. in gen. 17. Ori. ſ nu n. ho. 20. Hie. ſ. Mala. 2. Beda ſ gen. 4.

Ad eos

Glo ordi ſ Mar.11. Ad eos etiam pertinet maledictio ficus.Marc.11.c.

Lyra ſ.Mar.11. Maledixit Chriſtus ficui.Marc.11.c.deſignans maledictionem hypocritarum. Ipſe quoque maledicit ſceptris hæreticorum.Haba.3.c. Maledictio hypocritarum.

Ori.ſ.Leui ho.11 & ſ.nu.ho 15.17. &.ſ. Ier.ho 11. Philo de cõfu.ling. Hie.ſ.Iere.15. Hila ſ pſ.54. Iſy ſ.Leui.10. Beda.ſ.gen.27. Maledicere Iacob.gen.27.e.deſignat maledictionem,qua Iudæi maledicunt Chriſto.Maledicere quoq; Iacob exprimit tentationem minus perfecti:Maledicere autem Iſraeli eſt tentatio magis perfecti.Maledicere vero filijs Iſrael eſt omnem virtutis ſpeciem execrari.num.23.b. Maledicit etiam patri vel matri,qui blaſphemat Chriſtum vel eccleſiam.Exo.21.b. Et maledicit principi,qui blaſphemat Chriſtum.Exo.22.d.Leui.20.b.Maledicit etiam Chriſto, qui malis operibus efficit vt blaſphemetur inter gentes:& qui ipſum perſequitur:& qui peccat.Generaliter autem omnes dicuntur maledicere Chriſto,nempe Iudæi,hæretici, & cæteri infideles, ac multi etiam Chriſtiani.Num.24.b.Iere.15.c.Et maledicit Chriſto inimicus,hoc eſt, gentilis Chriſti ignarus.pſ.54. Maledictio Iudæorum in Chriſtum. Execratio virtutis. Blaſphemare. Peccare.

Gre.3 paſt.adm.36 Iſy.ſ.Leui.19. Maledicere ſurdo eſt abſenti & non audienti derogare. Et inobedientem nolle cum manſuetudine corrigere.Leui.19.c. Derogare abſenti.

Glo.inte.ſ Iſa.24. Maledictio vorans terram erit,quum Chriſtus dicet in iudicio:Ite maledicti in ignem æternum.Iſa.24.b. Maledictio in iudicio.

Arno ſ.pſ.108. Gre.4.mor.4. Maledictio dicitur ipſe diabolus.pſ.108.Et maledicitur vir,qui nuntiat patri natum maſculum,hoc eſt diabolus.Iere.20.d. Diabolus.

Amb.ſ.Gala.3. Sub maledicto ſunt,qui ſunt ſub lege,in qua continebantur maledictiones.Gala.3.c. Eſſe ſub lege.

Gre.ſ.1.reg 14. Maledictus eſt à Saule,qui comederet ante veſperam,hoc eſt,qui in hac vita paſceretur inani gloria.1.reg.14.d. Paſci inani gloria in hac vita.

Ori.ſ.Eze.ho.12. In maledictionem dicitur inducere Nabuchodonoſor.Ezec.17.d.quando diabolus affligit malis eum, qui eſt in peccato. Affligens diabolus peccatorem.

Ori.ſ.Rom 3. Maledictione plenum os prauam maledicendi conſuetudinem indicat.pſ.9.Roma.3.c. Maledicendi conſuetudo.

Bafi & Arno.ſ.pſ.61 Glo.ordi.ſ.nu.22 Maledicere corde eſt maledictis operibus fauere hac intentione,vt damnetur is,qui operat. Vel eſt ſub boni ſpecie in peccatum inducere.pſ.61.Maledixiſſe dicitur Balaam populo Iſrael Nume.22.b.quia licet ore coactus benedixerit:erat tamen eius animus deprauatus, & ad maledicendum paratus. Intentio praua.

Gre.6.mor 38 Maledicit pulchritudini ſtulti,qui gloriam eius ex cõſiderata damnatione iudicat:quia hoc atrocius in tormentis obruitur,quo altius in peccatis eleuatur:quia tranſit,quod extollit, permanet,quod punitur.Iob.5.a. Contẽptus gloriæ ſtulti.

Gre.16.mor.30. Maledicta dicitur pars hæreticorum in terra.Iob.24.d.quia hæreticus & ſi peruerſa agit,& tamen proſpera recipit:ſeq; à malis actibus nec donorum largitate compeſcit : proſperari quidem proſpicitur:ſed reatu perpetuæ maledictionis ligatur. Condẽnatio hæreticorum.

Hie.ſ.Zach.5. Gre.15.mor.7. Maledictio egrediens ſuper terram dicitur volumen volans.Zach.5.a. quia in eo deſcribuntur peccata,propter quæ maledicentur homines.Item quia eloquia Dei ad æternam damnationem ſunt eis,qui illa vel ſcire nolunt,vel certè ſciendo contemnunt. Cõdẽnatio malorum.

Hie.ſ.Eccleſ.10. Gre.1 mor.23. &.2. mor.10. Maledicit regi in corde,aut in ſecreto cubilis, qui in tribulationibus aliquid blaſphemum vel impium de Chriſto & ſanctis cogitat.Eccleſ.10.d.Item qui bona opera ſibi non Deo aſcribit:Maledicit etiam Deo in faciem, qui reſpectum gratiæ eius ablatis rebus non requirit. Iob.1.b. Impiè cogitans de Chriſto.

Hie.ſ.Zach.8. Maledictio in gentibus erat Iſrael,quum Chriſtiani perſecutionem patiebantur à gentibus. Zach.8.c. Patientes Chriſtiani perſecutionem.

Malefacere, Maleficus.

MAlefacere eſt alicui nocere.Vnde maleficus,qui pernicioſus eſt,& damnum infert, ac nocet alteri.Dicuntur tamen peculiariter malefici incantatores & venefici: & mulieres maleficæ incantatrices,quæ & ſagæ dicuntur.

Malefici Pharaonis,qui faciebant ſimilia ijs,quæ à Moſe fiebant,deſignare poſſunt cooperatores diaboli & hypocritas,qui ſimilia faciunt operibus bonorum.Exo.7.b.9.c.22.c.deut.18. c.Iere.27.b.Dani.2.a.Mala.3.b. Cooperatores diaboli. Hypocritæ.

Hie.ſ.Nahum.3. Maleficia Babylonis ſunt hæreſes & errores.Iſa.47.c.Mich.5.d.Nahum.3.a. Hæreſes.

Hie.ſ.Nahum.3. Maleficus quandoq; in bonam accipitur partem:vt cum pſ.57.dicitur: Malefici incantis ſapienter.Ad hoc enim incantat talis maleficus,vt meretricis Niniue amore deuinctos,ad mentis ſanitatem retrahat. Prædicator.

Mambre.

Ori.ſ.gẽ.ho.4. &.ſ. canti.ho.2. MAmbre.i.rebellis,aut amarus,vel commutans:ciuitas quæ & Hebrõ,vel potius vallis iuxta Hebron:Ibi moratus eſt Abraham.Secundum aliquos interpretatur viſio ſiue perſpicacia:& deſignat munditiam cordis,vbi videtur Deus.gen.18.a.22.d.49.d. Mundicia cordis.

Philo.de mig. Abr. Mambre fuit etiam frater Eſchol,& Aner,& ſocius Abrahæ: deſignat eum, qui aptus eſt cõtemplationi:ideo iungitur Abrahæ,hoc eſt,viro perfecto.gen.14.b. Aptus cõtẽplationi.

Mamma,

Mamma, Mamilla, uide Vbera. *Mammona, uide Diuitiæ.*

Man, Manna.

MAn seu Manna.i.præparatio,aut quid:cibus quo pauit Deus filios Israel quadraginta annis in deserto:eratq; minutum & subtile,simileq; semini coriandri:Habebatq; omnem saporem suauitatis.Quando autem filij Israel primum viderunt manna,dixerunt: Manhu? quod interpretatur,quid est hoc?vnde relictum est nomen man.

Corpus Christi. Manna significare solet corpus Christi in sacramento eucharistiæ:quod habet gustum cõuenientem offerentis desiderio:quum varia secum afferat dona gratiarum.Exo.16.g.deut.8.a. ps.77.Ioan.6.e.apoc.2.e. Ori.s.Mat.ho.35. Au.s.ps.77.&.s.Ioã. tract.11. Cyril.3.s.Ioan.34.

Verbum Dei. Diuinitas in Chr̃o. Sapientia diuina. Designat etiam verbum Dei,& plenitudinem sanctitatis & diuinitatis in Christo, & ipsam sapientiam.Et vt manna quibusdam prodest,quibusdam scatet vermibus:ita Christus, qui est verbum Dei,in iudicium venit in hunc mundum.Exo.16.e.Ioan.9.g.Nehe.9.d. Amb.epis.1.62. Tho.1.2.q 102.ar.4. Ori.1.num.ho 3.

Sacra doctrina. Significat præterea sacram doctrinam,quæ cœlestis est:& sensum spiritalem: & gustum aut admirationem supernæ dulcedinis:vnde appellatur,quid est hoc,quia doctrina cœlestis paucis est cognita.Et vt manna erat minutum & subtile sicut semen coriandri, sacræ scripturæ subtilitatem indicat.ps.77.Sapi.16.c.Iosu.5.c. Ori.s.Exo.ho. 7.& s.Nehe ho.10. Philo.2 allego. Aug ser.91. Epipha.2.cont. hære.tomo.1.

Vita intelligibilis. Bonitas in Deo. Immortalitas. Manna intra arcam fœderis designare potest vitam,quæ est in mundo intelligibili:vel bonitatem,quæ est in Deo.Exo.16.g.Hebræ.9.a.Potest etiam significare immortalitatẽ.apo.2.a Tho.1.2.q 102.ar.4. Aug.s.apoc. ho.2.

Virgo Maria. Manna quoq; beatissimam virginem Mariam significare potest. Amb.ser.3.

Consolationes spiritussancti. Manna præterea consolationes spiritussancti significare potest,quibus sustẽtat Deus in deserto huius vitæ eos,qui se à temporalibus & carnalibus separant.apoc.2.e.Et hoc manna deficit,quum quis ad terrena se confert.Iosu.5.c.Cum autem hæ consolationes recipiuntur, faciunt recipientem dicere,Manhu?quid est hoc? Gre.27.mor.17.

Opera. Manna quoq; designat opera,& duplex manna colligendum die sexto, vt ad sabbatũ sufficiat,designat debere nos in hac vita colligere opera,quę nobis sufficiant ad futuram. Exod. 16.g.Colligenti autem manna ad alteram diem pręter sabbatum,scatent vermes,hoc est,operanti propter vitam pręsentem pereunt merita. Ori.s.ps.36.ho 3. Aug.ser.91.

Litera legis. Manna quod defecit,quum introducti fuerunt filij Israel per Iosue in terram promissionis.Iosu.5.c.designat literam legis defecisse,adueniente Iesu per carnis assumptionem. Cyril.3.s.Ioan.36.

Manaim.

Diuinũ auxilium. MAnaim,seu potius Machanaim.i.castra:locus,vbi vidit Iacob castra Dei, cum timeret fratrem suum,trans Iordanem iuxta fluuium Iaboc: est ciuitas refugij in tribu Gad Leuitis Meraritici generis separata.Figura est diuini auxilij,quod paratum est ijs,qui inuocant eũ in veritate.gen.32.a.Iosu.13.c.21.c.1.par.6.g.

Manare, uide Fluere.

Manasses.

MAnasses.i.oblitus,seu obliuio,filius primogenitus Ioseph:cui pręlatus est frater iunior in benedictione,quã dedit illis Iacob.Dimidia eius tribus accepit hęreditatẽ trans Iordanẽ.

Pax ecclesiæ. Christus. Fideles. Manasses vt interpretatur obliuio,dicitur esse Dei vel ecclesiæ. ps. 59. Et designat tempus illud ecclesiæ,quando cessantibus persecutionibus,quibus infideles in martyres sęuiebant,oblita est priorum pressurarum.Designat etiam Christum,qui propter nos oblitus est domus patris sui.i.Iudęæ.Item fideles,qui obliuisci debent omnem cognationem carnis. Aug.s.ps.59. Rup.8.s.gen 42.

Religiosi. Manasses quantum ad eam partem,quæ transiuit Iordanem,designat religiosos, qui obliuiscuntur rerum mundi.ps.79. Ber.ser.6.vigil natalis domini.

Iudæi. Manasses vt dicitur obliuio,designat Iudæos,qui obliti sunt Dei,aut quorũ dolores Chr̃s oblitus est,postquam resurrexit.Ipsi fuerunt primogeniti,quibus tamen prælatus est populus iunior gentilium:& acceperunt hæreditatem trans Iordanem,hoc est,in hac terra ante baptismum.gen.41.g.48.c.num.32.f.Iosu.1.c.13.d.22.a.ps.79. Ori.s.nu. ho. 26 & s.Iosu.ho.3.26. Amb.de bene. pr̃ia. 1.&.de Ioseph.7. Aug s.ps 79

Plenitudo terræ. Manasses qui dicitur esse Dei.ps.59.plenitudinem terræ significare potest: quia domini est terra & plenitudo eius. Hila.s.ps.59.

Reminiscentia. Manasses pręterea,vt accepit minorem benedictionem à Iacob, typus est reminiscentiæ, cui posteriores partes dantur:ideo Iacob sinistram posuit super caput eius.gen.48.c. Philo.2.allego.& de congressu &c.

Manasses iuxta Augustinum interpretatur necessitas,cui non cedit is,qui proficit: & sicut Iephte non cessit Moabitis,sic qui transit Manassen,non cedit terrentibus. Iudi.11.e. Aug.q in iudi.49.

Sectæ hæreticorum. Manasses,Ephraim,& Iudas mutuo se vorantes,diuersæ sunt hæreticorum sectę mutuo se conficientes.Isa.9.b. Hie.s.Isa 9.

Mancipare, Mancipium, uide Seruus.

Mandare, Mandatum, Præcipere, Præceptum, Iubere.

MAndare est committere,& commendare: vt mandare memorię, aut literis, vt seruetur. Pręcipere autem est monere, instruere, docere: & etiam iubere, disponere, & prohibere. Mãdatum autem, pręceptum, & iussio sępe pro eodem accipiuntur: sicut & ipsa verba. Est etiam mandare nunciare, & promittere.

Hila.s.ps.67. Hie.s.Iob.38. — Mandat Deus virtuti suę, hoc est, pater filio, qui est eius virtus.ps.67. Et præcepit Deus diluculo, quum fecit incarnari filium suum.Iob.38.b. Pręcipit etiam Deus supra propiciatorium quum pręcipit per Christum.Exo.25.b. — Incarnatio.

Mandauit Deus benedictionem & vitam in Sion, secundumq; in patria cœlesti dat vitam ęternam omnibus, quibus benedicit.ps.132. — Dans Deus vitam æternam.

Hie.s.Isa.45. — Mandauit Deus militiæ cœli, quum milites cœlestes ordinauit.Isa.45.b. — Ordinans Deus milites cœlestes.

Hie.s.Isa.5.13. — Mandauit Deus sanctificatis suis, quando misit apostolos ad pręcicandum.Isa.13.a. Sic mãdauit nubibus.ps.77. Ediuerso mandat nubibus ne pluant, cum remouet prophetas & apostolos: aut prohibet eos prędicare alicubi.Isa.5.b. — Mittẽs apostolos prædicandum.

Gre.23.mora.17.18. — Pręcipit Deus niui vt descendat in terram.Iob.37.a. cum charitas Christi, quę sanctorum mentes ad superna subleuat, eas pio moderamine pro fraterna dilectione, etiam ad humilitatẽ condescensionis format. — Faciens cõdescẽ re minoribus.

Basi.s.ps.32. — Mandauit Deus mandata sua custodiri nimis.ps.118. quia in lege, prophetis, & euangelio mandauit. Mandauit etiam Deus quę loqueretur Moses, quum dedit legem, quę loquitur ijs, qui sunt sub lege.Exo.7.a.19.a.29.f.31.c.33.c.34.b.35.a.39.a.40.c. Leui.4.a.8.a.9.a. Mandat autem Deus creaturis rationalibus, & ijs, qui renouantur: Dicit vero etiã irrationalibus.ps.32. — Instituens legem.

Hie.s.Nahum.1. — Mandauit Deus aduersum Iacob, quum per alios puniuit Iudęos & generaliter dicitur mãdare aduersus aliquos, quando per alios eos punit.thre.1.f. Dicitur autem pręcipere, vt cognoscatur id, quod quis patitur, non fortuito & absq; aliquo iudice euenire, sed Deo pronunciante.Nahum.1.d. Mandat etiam Deus serpenti, quum exequitur pœnam per diabolũ. Amos 9.a. Ita mandat Assur vt diripiat prędam: quia diabolum facit iustitiæ suæ executorẽ. Isa.10.b. — Punitio Dei pã

Ori.s.Mat.cap.14. — Iubens Iesus discumbere turbam super fœnum.Matth.14.b. designauit carnem subijciendam esse rationi. — Subiectio carnis.

Glo.inte.s.Exo.19. — Iussit dominus poni terminos in circuitu montis, ne filij Israel vltra eos progrederentur. Exo.19.d. Vbi designatur altiora nobis non esse scrutanda: ne plus velimus sapere, quam oportet sapere. — Nõ plus sapere.

Iubere dicitur Moses præconis voce, quum lex præcipit aliquid per prædicatorẽ. Exo.27.d.36.a.Leui.10.b. — Mandans lex per prædicatorem.

Gre.9.mor.3.&.27.mor.11. — Præcipit Deus soli, ne oriatur: quum prædicatores abstulit à Iudæa, aut ab alijs, ne lumen veritatis eis inferant.Iob.9.a. Et præcipit luci, vt rursus adueniat: cum in fine mundi reliquiæ Iudęorum conuertentur: & quia dum peccatores se suis viribus saluari nõ posse cognouerint gratię lumen accipiunt, & protectionis intimę radijs illustrantur: vt maiore ardore postmodũ cœlestem patriam diligant, quàm prius terrena delectatione flagrabant.Iob.36.d. — Auferens Deus prædicatores. Cõuersio vltima Iudæorum.

Hie.s.Isa.13. — Pręcipiens Moses Aaron & filijs eius.Leui.6.b. designat mandata legis peculiariter ad sacerdotes ordinari, à quorum ore reliqui requirunt legem. Ita mandatum Dei dicitur peculiariter esse ad sacerdotes.Mala.2.a. Pręcipit etiam Deus militię belli, vt destruat terram, quũ mittit prędicatores ad corda terrena conuertenda: vel cum mittit angelos in iudicio.Isa.13.a. — Lex ad sacerdotes dirigitur. Mittens Deus prædicatores & angelos.

Glo or.s.Leui.14 — Iubens sacerdos immolari passerem ad emundationem leprosi.Leui.14.a. designat oblationem sacrificij pro emundatione peccatorum. Et iubet erui lapides leprosos à domo, cũ emundat peccatorem per sacramentum pœnitentię. Et pręcipit efferri, quę sunt in domo leprosa, antequam ingrediatur.Leui.14.e. quum curat auferre omnes occasiones peccatorum. — Emundatio pctõr per pœnitentiam

Glo.or.s.Exo.32. — Iubens Aaron afferri sibi inaures. Exo.32.a. Posuit difficile pręceptum: sed facile obtemperarunt proni ad idololatriam.

Gre.s.1.reg.2. — Pręcipit Deus offerri sibi in tẽplo, vt designet sua mysteria in scripturis sanctis debere cognosci.1.reg.2.f. — Cognosci mysteria in scripturis.

Præcipiens Ioseph vt egrederentur Aegyptij, ne interessent cognitioni fratrum. gene.45.a. designauit Christum dicentem, Non sum missus, nisi ad oues, quę perierunt domus Israel. Matth.15.c. — Missus Christus ad Israel.

Hie.s.Ierem.7.&.s.Eze.20. — Dicit Deus se non pręcepisse, vt sibi offerrentur holocausta: vt ostenderet ad Iudæorum duriciam illa potius esse permissa, ne videlicet idolis offerrentur, quàm ab eo exacta. Iere.7.e. Et dicuntur pręcepta non bona, quia sacrificia illa non erant per se bona, vt ea quæ in pręceptis decalogi continentur: sed nec erant mala: quia Deo offerebantur.Eze.20.c. — Permissa sacrificia Iudæis

Hie.s.Amos.2. — Mandant prophetis, ne prophetent: qui prohibent doctores prædicare. Amos.2.d. — Prohibẽtes prædicare.

Amb.2.de Abra. — Præcipiens Pharao vt deducerent Abrahã & vxorẽ eius extra Aegyptũ.gen.12.d. designat mentem prauam, quę propellit à se sapientem cum sua sapientia, ne ab eo redarguat.gen.12.d. — Propellens à se sapientem.

Manda

Manda remanda dicitur ab ijs, qui non credunt verbis domini per prophetas enunciatis: quibus dominus comminatur, comprehendendos eos esse ab erroribus, qui veritati credere noluerunt. Isa. 28. c. Hie. s. Isa. 28.

Mandatum domini est, in quo obseruatio præceptorũ & cũstodia continetur: vt illud: Nõ occides &c. Et quia mandata sunt lucida, dicitur præceptum domini lucidum illuminans oculos ps. 7. 18. Mandata autem, quæ præcipit Deus non fieri, sunt præcepta negatiua. Leuiti. 4. c. Cæterum mandata Dei dicuntur mandata labiorum eius, secundum quod per scripturam quasi per labia Dei nobis manifestantur. Iob. 23. c. Exo. 4. c. 15. d. 18. c. Leui. 10. a. Basi. s. ps. 7. Hila. s. ps. 118. Gre. 16. mor. 17.

Mandatum primum dicitur, quod est de honoratione parentum, non simpliciter, sed primum in secunda tabula. Ephe. 6. a. Amb. s. Ephe. 6.

Eleuari in contemplationem — Ad præceptum Dei eleuatur aquila. Iob. 39. c. quando videlicet sancti iussionibus diuinis obtemperantes, subtili intelligentia, & sublimi contemplatione in supernis suspenduntur. Gre. 31. mor. 33. 34.

Inspiratio castitatis — Præceptum Isaac ad Iacob, ne acciperet vxorem de filiabus Chanaan, designat inspirationem castitatis. gen. 28. a. Lyra. s. gen. 28.

Credere prædicantibus apostolis. — Præceptum manus apostolorum dicuntur Idumæa & Moab: quia ad eorum prædicationẽ crediderunt. Isa. 11. d.

Cõstãs ordo naturę — Præceptum sempiternum: & præceptum maris sempiternum, constantem ordinem naturæ designare possunt. Leui. 10. b. Iere. 5. e.

Statuta principum fidelium. — Præceptum Abimelech, ne quis tangeret Rebeccam, designat statuta principium ad fidei catholicæ obseruationem. gen. 26. c. Glo. int. s. gen. 26.

Traditiones pharisæorum. — Mandata hominum dicebantur traditiones pharisæorum: quia ab hominibus inuentæ, nec legi diuinæ penitus concordes. Isa. 29. d. Mat. 15. a. Hie. s. Isa. 29.

Mandere, uide Comedere.

Mandibula, Maxilla, Tempora.

MAndibula est ea pars animalis, in qua dentes fixi sunt, quæ & maxilla dicitur. Sæpe tamen maxilla dicitur pars exterior faciei, quæ barbam emittit: cuius partes superiores ex vtraq; parte tempora dicuntur.

patientia. — Maxilla, qua Samson percussit hostes, significare potest patientiam, qua vincuntur dæmones: & fons maxillæ est fons patientiæ. Iudi. 15. c. Ideo ponitur exemplũ percussionis maxillæ. Matth. 5. f. Luc. 6. d. Ori. s. Mat. ho. 14. Amb. 2. de spũ s. pl.

Verbum Dei. Contemptibiles. — Designat etiam verbum Dei, quo Deus innumeras Iudæorum & dæmonum strauit cateruas: & fontem vitæ corpori suo aperuit. Item contemptibiles mundi, cum quibus Deus vicit fortes. Hie. s. Mar. 15. Rup. s. Iudi. 19.

Primitiæ sermonis. — Maxilla quæ cedit in partem sacerdotis, designat sermonis primicias deberi sacerdotibus: & ipsos debere esse eloquentes: vt quod pectore conceperint, ore promere possint. Philo. 3. de victi. Hie. de veste. sacer.

Maxilla Christi. — Maxillam iudicis Israel, hoc est, Christi percusserunt Iudæi. Mich. 5. a. Tẽpora quoq; Dauid tempora Christi significant. ps. 131. Hie. s. Mich. 5.

Sacerdotes. Prædicatores. Patriarchæ. — Maxillæ ecclesiæ dici possunt sacerdotes, seu prædicatores, qui alios conuertere satagunt: & de eorum lapsu amplius plangunt. thre. 1. a. Per ipsos enim sancta ecclesia iniquos à vitijs conuertendo conterit: & quasi glutiens in sua membra conuertit. Iob. 16. b. Et maxilla asini in manu Samson, sunt prædicatores in manu Christi. Iudi. 15. c. Patriarchæ etiam fuerunt maxillæ ecclesiæ. Gre. 13. mor. 7. 8. Rup. s. Iere. 14.

Subiectio diaboli. Verba iactantiæ. — Maxilla in malis est subiectio diaboli & hæreticorum: & verba iactantiæ. Isa. 30. f. ps. 31. Gre. s. ps. 31.

Prædicatio carnaliũ — Maxilla seu tempora Sisaræ defixa clauo designant os, quod prius carnalia prædicabat, debere deinceps crucem Christi prædicare. Iudi. 4. d. Ori. s. Iudi. ho. 5.

Vis tentationis diaboli — Maxilla Leuiathan dici potest vis tentationis diaboli, qua retinere nititur & deglutire, quos tentat. Iob. 40. d. Eze. 29. a. 38. a. Gre. 33 mora. 14. 19.

Mandragora.

MAndragora est herba, cuius duo sunt genera: candida quæ & mas: nigra quæ & fœmina existimatur. Mandragora est angustioribus folijs, quàm lactucæ, hirsutis, & caulibus à radicibus binis ternisue, rufulis, intus albis, carnosis, tenerisq;, pene cubitalibus. Ferũt mala auellanarum nucum magnitudine, & ijs semen ceu pyrorum: odor eius est grauis, sed radicis & mali grauior. Excitat somnum: Et potu largiore etiam mortem infert. Aiunt radices corporis humani figuram præse ferre: quas tamen impostores, ficta arte mentiuntur. Plini. 25. natu. hist. 13

Popularis fama. — Mandragora quia pomum habet odoriferum, famam bonam popularem significare potest. Vt autem mandragoræ venerunt ad Rachel per Liam, designant contemplatiuos non esse notos, nisi per actiuos. gen. 30. b. vnde filius Liæ mala mãdragorica inuenit exiens in agrũ, hoc est honeste ambulans ad eos, qui foris sunt. Doctrina vero sapientiæ, quæ à vulgi strepitu remotissima, in contemplatione veritatis dulci delectatione desigitur, hanc popularem gloriã non assequeret, Aug. 22. cõt. Faus. 56. Beda. s. gen. 30. Ricar. de s. victo. de 1. p. tar. 29.

assequeretur,nisi per eos,qui in medijs turbis agendo ac suadendo populis præsunt:nō vt presint,sed vt prosint.

Gre.s.cant.7. — Perfecti.

Mandragoræ etiam perfectos aut perfectorum virtutem significant.canti.7. d. qui dum imperfectorum infirmitatibus medentur,in fide,quā prædicant,in portis ecclesiæ veri medici esse comprobantur:qui dum exempla bonorum operum circumquaq; per sanctam famam tribuūt quasi odorem,quo ęgroti sanentur,aspergunt.

Amb.s.ps.118.ser.19 — Fructus synagogæ

Possunt præterea mandragoræ designare fructus synagogæ,qui concessi sunt ecclesiæ:sicut Lia concessit mandragoras Racheli.

Amb.s.ps.118.ser.19. — Gentiles

Mandragoræ rursus gentilium typum gerere possunt:qui prius male olebant , & erant non mandragoræ mares,sed fœminæ:cæterum conuersi & venientes ad ecclesiam,fidei & bonorū operum odorem dederunt,& in mandragoras mares conuersi sunt.canti.7.d.

Manducare,uide Comedere.

Mane, Matutinum, Diluculum.

MAne dicitur diei principium,quando dies clarus est:quod & matutinum tempus dicitur, aurora iam apparente & omnia illustrante.Dicitur etiam diluculum ante ortum solis.

Ori.s.Mat.ho.16.& s.Exo.ho.7.&.s. Leui ho.5. Basi.i.ps.45.48. Hie.i.Isa.58 &.s.Iere 21. Aug.s.ps.58. Gre.s.1. reg.5.&.8. mor.20.&.25.mo.7. Isy s Leui 6. Beda.s.gen.1. Arno s.ps.58. — Illustratio diuinæ. Susceptio gratiæ

Mane significare potest illustrationem diuinę claritatis: vt cum mane replemur misericordia Dei.Ita significat tempus susceptionis gratiæ:& consurgit mane,qui gratiam suscipit,& ad bene operandum excitatur.Ita mane est renouatio creaturæ.Mane etiam est , cum spiritualia præferuntur temporalibus:& mane subijciuntur ligna altari,hoc est,in vigilantia & sobrietate animę à Deo illustratæ.gen.1.a.19.a.21.b.24.f.28.b.32.f.41.b.44.a.Exo.8.c.9.c.10.d.14.f.16.c.18.b.19.c.Leui.6.d.1.reg.5.a.ps.5.45.48.62.89.91.100.142.Isa.14.c.58.c.Hose.6.a.Amos.5 b.Matth.21.b.In hoc diluculo visitat Deus hominem.Iob.7.d.Et mane,quo iudicare debent iudices,est lux veritatis.Iere.21.c.Mane venit de agro Saul,vt designet prælatum in oriente sibi veri luminis splendore subditorum causas inquirere debere.1.reg.11.c.Mane autem cum succedit vesperi.profectum lucis significare potest.ps.58.

Ori.s.Mat.ho 35. Hie.s.Isa,8. — Lux euangelicæ ueritatis.

Matutina lux.Isa.8.d.doctrinam & lucem euangelicam significare potest.Et non reseruare de sacrificijs vsq; mane est non docere vetustatem literæ,sed nouitatem spiritus. Mane autem dicuntur fecisse concilium pontifices contra Iesum:quia cognita veritatis luce , in eum peccauerunt.Matth.27.a.

Aug.1.de gen.ad liter.17. Ori.s.Mat,ho.10. — Exordium creaturæ. Initium mundi

Mane in creatione mundi significare potest in singulis diebus exordium incipientis creaturæ:Vel noui operis inchoationem.gen.1.Et mane primum,quo exijt pater familias ,exordiū mundi significare potest:& tempus ab Adam vsq; ad Noe.Matth.20.a.

Aug epis.59 q.6. Basi.i.ps.29.45. Arno.i.ps.5.48. Ori.s Iosu.ho.8. Gre.16.mor.21. Cyril 3 s Ioan.34.& 12 s.Ioan 62. — Incarnatio Christi

Mane fuit in coniunctione carnis cum verbo:& tempus ortus Christi , quo visa est gloria domini:quod etiam designat diluculum,quo Christus venit in templum.ps.5.29.45.48.58.62 100.Exod.10.d.16.c.Ioan.8.a.21.b.Isaiæ.21.c.50.c.Et ipse Christus dicitur vermis matutinus. Ionæ.4.c.

Hie.s.ps 21.29.56. Aug.s ps.21.54. — Resurrectio

Mane præterea est tempus resurrectionis:quod & diluculum dicitur:& matutinum, in quo est lætitia,est tempus resurrectionis:& ipse Christus dicitur matutinus ceruus.ps.29.54.56.cātic.7.d.Et matutina assumptio resurrectionem & ascensionem Christi indicat. ps.21. in titulo. Iob.7.d.Marc.16.b.Ioan.20.a.

Aug.1.de gē. ad lit. &.4.de gene.ad lit. 15.&.i.ps 58. Gre.s 1.reg.3. — Cognitio matutina angelorum. Fœlicitas

Mane quandoq; dicere potest cognitionem matutinam angelorum in verbo. genes. 1.a. Et mane in sabbato siue vespera,designat quietem æternæ gloriæ.Mane quoq; est initium gloriæ Exo.27.d.Leui.6.b.ps.29.58.Et dormiens Samuel vsq; mane designat sanctos per dormitionē mortis venire ad mane fœlicitatis æternæ.1.reg.3.c.

Hie.s.Isa.21. Gre s.1 reg 1. Aug,s.ps.87. Hie.i.Amos.4. — Initium fidei. Cognitio Dei uia.

Mane initium fidei significare potest:& fidem gentilium. Exod.12.d. 16.c. Isaiæ. 21.c. Et mane surgentes Elcana & Anna,designant in exortu interni luminis ecclesiam ad gentes transisse,relicta Iudea in nocte infidelitatis.1.reg.1.c.3.reg.17.c.ps.87.Et matutina nebula,est cognitio Dei,quæ in hac vita habetur per speculum in ęnigmate. Amos.4.d.

Gre.s.1.reg.9. — Conuersatio

Mane diei sequentis,est serena lux sanctę conuersationis.1. reg.9.c.

Gre.6.mor.14. — Tempus prædicationis Christi

Mane & nox fuit tempus prędicationis & miraculorum Christi:in quorum luce Iudęi in incredulitate remanserunt.Isa.21.c.

Hie.Cypr.& s.Isa.5 Gre 5 mor.28. Aug.s ps.89. Ori.s Eze,ho.4. Hie.s Eccl'te,12 — Initium vitæ. Tempus huius

Mane aliquando designat initium vitę:& de mane vsq; ad vesperam est à iuuentute vsq; ad senectutem.Exo.18.b.Iob.4.d.ps.89.128.Eccl'tę.11.c.Isa.5.c.38.c.Et mane quo exijt pater familias ad operarios,est pueritia.Matth.20.a.Et mane quo lupus comedit prædam , significat iuuentutem Pauli,quando persecutus est ecclesiam.gen.49.d. Est etiam mane tempus huius vitę:& comedunt principes mane,quum huius vitæ voluptatibus vacant.Eccl'tæ.10.d.Et mane colligere manna est studiose operari tempore vitæ præsentis. Exod.16.c. Et mane vadens Moses ad Pharaonem,designat eum,qui studiose in hac vita diabolum aggreditur.Exo.7.c.

Beda s.Exo.19 — Tempus mortis

Mane interdum est tempus mortis.Exo.10.c.Et mane consurgit Deus ad admonendum : quia

quia post mortis quietem viribus corporis instauratis, anima hominum vegetior est & nequa quam voluptatibus occupata, cibiq; desiderio, vt audire & facere valeat quæ dicuntur. ps.5. Isa.26.b.Ieremi.7.c. Ardet lucerna vsq; mane, cum quis bene operatur vsque ad finem vitæ Exo.27.d. — Hie s. Iere.7. Rup.4.s.Exo.19.

Finis vitæ.

Finis mundi. Dies iudicij. Resurrectio vniuersalis.

Mane quandoq; finem mundi & diem iudicij & tempus resurrectionis significat. Exo.12.d. 16.c.19.c.27.d.34.a.Leui.7.b.19.c.ps.5.29.45.56.89.100.138.142.Isa.17.d.33.a.Matth.16.a. Et dicitur mane expansum super montes. Ioel.2.a. quia vt lux matutina omnia comprehendit, ita dies iudicij: sed incipit à montibus, hoc est, à primatibus ecclesiæ. pro.1.d. Sopho.3.a. Potest etiam mane ipsam spem, quam de resurrectione habemus, significare. Gre 8.mo.33.&.16.mor.27. — Basi.s.ps.29.45. Hie. Cypri &. s.Isa. 17.&.s.Ioel 2. Isy.s.Leui.7.19. Aug.1.q.neuan.20. &.s.ps.100.

Propinqua vindicta Dei.

Mane diluculo veniens flagellum indicat propinquitatem & durationem diuinæ vindictæ. Isaiæ. 28. e. In matutinis quoque est castigatio bonorum: quia non differtur, sicut malorum. ps.72. — Arno s ps 138. Hila.s.ps 56. Ber.s.cant.ser.33. Hie.s.Isa.28. Aug.s.ps 72.

Progressus passionis Christi.

Mane & vespere obtulit sacerdos similam, cum Christus cepit passionem in domo Caiphe, & consummauit eam in tenebris factis vsq; ad horam nonam. Leui.6.c. — Isy.s.Leui.6.

Principium boni operis. Gratia compunctionis.

Mane adolere incensum est in principio boni operis orare. Exo.30.a.34.a. Significatur etiā gratia compunctionis, cum qua adoletur incensum orationis. — Gre.s.1 reg 11.

Puritas conscientiæ. Inspiratio diuina.

Mane aut matutina vigilia dici potest puritas conscientiæ & dispositio animæ ad intelligēdum; & inspiratio diuina mētem illustrans. ps.62.129.1.reg.11.c.Isa.50.b. Et mane offert agnū, qui cum pura conscientia offert Christum. Exo.29.g.Leui.9.c. — Hila.s.ps.62. Arno.s ps.129 Gre.s.1 reg.11.

Tēpus legis scriptæ.

Mane interdum dicitur tempus legis scriptæ, aut initium diuinæ legis: & tempus fidei synagogæ: quando adolebatur incensum domino. Exo.30.a.34.a. Numer.28.a. Leui.6.b. Isa.17.c. Hoc diluculo sancti veteris legis præueniebant ad Deum expectantes meridiem aduentus Christi. ps.89.118. Hoc etiam mane comederunt prædam sacerdotes: sicut dictum est de Beniamin. gen.49.d. — Ori s.Leui.ho.4.& s.num ho.23. Aug s.ps 118. Ber.ho.1.s Missus est Beda.s.gen.49

Cognitio rer. facil. Rudiora pcepta. Perfecta cognitio pnunciandi.

Mane dici potest cognitio rerum facilium, quam qui accipit, debet mox adolere incensum orationis, vt ad maiorem veniat cognitionem. Exo.30.a.34.a. Et susceptio matutina significat prima præcepta rudibus data. ps.21. in titulo. Isa.26.b. Sic mane venit Maria Magdalena ad monumentum. Ioan.20.a. Mane etiam perfectam cognitionem pronunciandi, quæ debet esse in mente doctoris significare potest. 1.reg.3.c. Ante quam cognitionem adeptam, non debet surgere ad prædicandum, iuxta illud. ps.126. Vanum est vobis ante lucem surgere. Et in his matutinis est meditandum. ps.62. — Amb.ser.30r Hie.s.Isa.26. Gre s.1 reg.3.

Tempus lætitiæ.

Matutinum tempus aliquando est tempus lætitiæ: vt ps.29. Ad vesperū demorabitur fletus, & ad matutinum letitia. — Ricar. de s. victo. de statu inter hōis.27

Tempus prosperitatis.

Mane præterea dicitur tempus prosperitatis: & mane surgentes Elcana & Anna designant prosperum iter prædicationis inuentum in gentibus. 1.reg.1.c. Mane etiam comedunt, qui de mundi prosperitatibus extolluntur. Eccl'tæ.10.c. Et mane primo consurgit homicida: quia in præsentis vitæ gloria peruersus quisq; erigitur: & illorum vitam deprimit, qui dum sequentem gloriam sitiunt, quasi satiari in vespere exquirunt. Iob.4.d.24.c.ps.64. — Gre.16.mor.27.&.s mor 28. Aug.s.ps.64. Euch.for.spūa.3.

Solicitudo malorū.

Mane surgentes ad immolandum idolis designant solicitudinem malorum ad perpetrandā peccata. Exo.32.a.

Aperta rephensio.

Mane quandoq; est aperta reprehensio: vt cum Samuel iuit mane ad reprehendendū Saulē. 1.reg.15.c. — Gre s.1.reg.15.

Senectus.

Mane quandoq; sumitur pro senectute prouecta: vt cum in nocte huius vitæ dominus dicit venire mane. Marc.13.d. — Ori.s.Mat.ho.30.

Angeli.

Matutina astra dicuntur angeli. Iob.38.a. quia primo tempore sunt conditi: qui etiam matutina astra dicuntur: quia sepe ad exhortandos homines missi sunt: & dum venturum mane nunciant, ab humanis cordibus presentis vite tenebras fugant. — Gre.28.mor.14.

Homo

Matutina nubes cito deficiens, & ros matutinus in comparatione hominum assumūtur, qui cito deficiunt. Hose.13.a. — Hie s.Hose.13

Mane mane ponitur pro singulorum dierum matutino tempore. Exo.46.e.

Defectus lucis hæreticorum.

Sicut mane transit rex Israel. Hose.11.a. quia hæretici in principio aliquam lucem in ecclesia habuerunt: sed crescente illa in luce, ipsi ad tenebras transierunt. — Hie s.Hose.11.

Ecclesia.

Diluculum est ecclesia in hoc seculo: que velut media est inter lucem superne patrie, & tenebras peccatorum. Iob.38.b. — Gre.29.mor.

Manicare. Luc.21.g. sumitur pro mane surgere, aut mane ire. Estq; vocabulum nouum.

Manere, Mansio.

MAnere est in aliquo loco se continere, aut morari: & quandoq; durare & persistere. Mānsio autem, vbi quis manet. Est item manere expectare, & inhærere.

Duratio legis euangelicæ.

Manet in æternum consilium domini: quia veritas euangelica omnia vincit. Et vt maneat in nobis prius dissipandæ sunt humanæ cogitationes. ps.32. — Basi s.ps.32.

Manet

Glo ordi.s.gen.19. Manet Deus vel angeli in domo alicuius, cum eis grata est anima: vt manserũt angeli apud Lot.gen.19.a. Et mansit Deus seu spiritussanctus in fidelibus. Ioan.14.d. Gratum esse

Ori.s.Mat.ho.16. Hila.s.ps.54. Hie.s.Iere.14. Manens Iesus in Bethania est quiescens in ecclesia. Matth.21.b. Et manens idem in solitudine est quiescens in ecclesia ex gentibus. ps.54. Et dicitur declinasse Christus ad manendum, quando relictis Iudæis receptus est in ecclesia. Iere.14.b. Quiescens in ecclesia.

Hie.s.Eze.3. Manens Isaac in Geraris designat prædicatorem conuersantem inter populum, vt eis prosit verbo & exemplo. gen.26.b. Et manens Ezechiel cum populo septem diebus, antequam loqueretur. Eze.3.d. designat prædicatorem, qui priusquam reprehendat debet multo tempore quiescere, & dolere, ad ea quæ viderit, nihilq; eorum habere in conscientia, quæ in alijs correpturus est. Conuersans prædicator cum populo.

Amb.ser.32. & s.Lucam 9. Aug.s.Ioan.trac.41. Manere in eadem domo est perseuerare in fide & doctrina ecclesiæ. Matth.10.b. Ita manet illi, qui dicunt Christo illud Ioan.6.g. Domine ad quem ibimus? Idẽ est manere apud semetipsum: & manere in eodem loco. Exo.16.f.40.d. Lucæ.9.a. Manet autem in domo in æternum filius. Ioan.8.e. Perseuerare in doctrina ecclesiæ.

Glo.or.s.Iosu.5. Manentes in eodem loco circuncisi, donec sanarentur. Iosu.5.b. designant infirmos nondũ audentes aggredi graues dæmonum pugnas. Nõdũ aggredientes graues pugnas.

Ori.s.Leui.ho.6. Manentes sacerdotes in tabernaculo die ac nocte, indicant semper esse sacerdotibus vacandum diuinis: vt vel discant à Deo, vel doceant populum. Leui.8.a. Vacare diuinis debẽt semp sacerdotes.

Ori.s.gen.ho.5. Manens Lot in spelunca designat legem in templo cum Iudæis manentem. gen.19.f. Lex in templo.

Gre.4.mor.31. Ricar.de.s.victo.de exter.mali.5. Manet in solitudine, qui perseuerat in remota mentis intentione, quietus à tumultibus cogitationum & affectuum rerum mundanarum. ps.54. Quiescens a tumultibus.

Aug.s.Ioan.trac.27 81.83. Manemus in Christo, cum eius sumus membra: manet autem ipse in nobis, cum sumus templum eius. Ioã.6.d. Manemus autem vt palmites in vite: & ipse in nobis vt vitis in palmitibus. Palmes enim manet in vite, vt inde vim accipiat fructificandi, quum sine ipsa nil possit efficere: Vitis autem manet in palmitibus, vt eis det vim fructificandi, & nil ab eis recipiat. Ioan.15.a. Manere autem in dilectione Dei, qua videlicet ipse nos diligit, est in eius gratia manere. Ioan.15.b. Esse membra, templum Christi.

Gre.10 mor.16. Manere dicitur iustitia in tabernaculo, cum est in corde. Iob.11.c. Iustitia in corde.

Gre.31.mor.34.35. Hie.s.Iob.39. Manet aquila in petris, quum vir sanctus intentione cordis inter illas cœlestes virtutes residet, quæ per æternitatis suæ fortitudinem tanta iam soliditate, fixæ sunt, vt in nullo culpæ latere mutabilitatis varietate flectantur. Vel quia in dictis antiquorum & fortium patrum mentis statione collocatur. Iob.39.b. Vel dicitur de diabolo, qui in peccatoribus duris & frigidis moratur. Fortitudo illi.

Gre.s.1.reg.5. Non manere arcam apud se petentes Azotij.1.reg.5.c. designant gentiles infideles contradicentes fidei, eamq; tanquam duram abijcientes. Manet autem arca apud eos, qui veræ fidei sacramenta, quæ audiunt, per amorem amplectuntur. Infidelitas ge.

Glo.inte.s.Leui.12. Manens mulier in sanguine purificationis triginta tribus diebus. Leuiti. 12. a. Est expectans formationem imaginis Dei, qua mundari debet. Expectatio nis Dei.

Glo.int.s.Leui.14. Manens leprosus extra tabernaculum septem diebus. Leui.14.a. est cognoscens peccator indignitatem suam, vt admittatur ad mysteriorum cognitionem. Cognitio s.

Ori.s.gen.ho.2. Amb.de Noe.7. Hie.adue.Iouinia.1. Mansiunculæ in arca diluuij diuersos gradus virtutum in anima significare possunt. In corpore vero humano varia instrumenta: In ecclesia autem, diuersos gradus & status fidelium & ministrorum. gen.6.c. Gradus diuersi membra.

Beda.s.gen.6. Ori.s.nu.ho.27. Amb.ser.23. Aug.s.Ioan.tra.67. Mansiones, per quas proficiscebantur filij Israel egressi de Aegypto, varios virtutum profectus designare possunt. Fuerunt autem quadraginta duæ, vt ieiunium quadragesimæ vel pœnitentiam indicarent: vel propter quadraginta duas generationes, quæ numerantur ab Abrahã vsq; ad Christum. Vel designãt diuersos gradus gloriæ acquirendæ. Describuntur autem bis, propter vtranq; expositionem, moralem videlicet & anagogicam. Exo.17.a.40.d. Nume.33.a. deute.1.2. Mansiones autem multæ in domo patris Christi, diuersas meritorum in vita æterna significant dignitates. Ioan.14.a. Profectus vi.

Manica.

Manica est pars vestis, qua manus teguntur: manicæ etiam sunt chirothecæ: Item vincula manuum.

Hie.&Aug.s.ps.149 Manicæ vt sunt vincula manuum dici possunt præcepta prohibentia mala opera: & sunt manicæ ferreæ, quum quis timore reprimitur: nam cum amore cessat à malo, aureæ sunt. ps.149. Isa.45.c. Vel sunt testimonia sacræ scripturæ, quibus reprimuntur & opprimuntur hæretici. Præcepta prohibitiua.

Manifestare, Manifestum, Declarare, Exponere, Explanare, Explicare, Exprimere, Palam.

Manifestũ

Manifestum dicitur quod est clarum & apertum. Manifestare autem est palam facere. Exponere quoque est declarare, publicare, ostendere.

Veniens Christ. ad Israel. — Manifestauit se deus corā Ephaim, Beniamin, & Manasse, hoc est, populo Iudæorum, quando venit Christus ad oues quę perierāt, domus Israel. Ps. 76. vel manifestauit se corā Esphraim fructificante, coram Beniamin filio dexteræ, coram Manasse oblito, vt iam nō sit oblitus, sed veniat illi deus in mentem, qui eum liberauit. — Aug. s. ps. 79.

Cœcitas Iudæorū. — Manifesta visio non erat tempore Eli pontificis. 1. reg. 3. a. vt designetur cæcitas Iudæorū. Non est etiam manifesta visio tempore negligentis pastoris sed amantis: quę est relatio amatę veritatis. Ideo dicitur. Ioan. 14. c. Qui diligit me, diligetur à patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. — Gre. s. 1 reg. 3.

Nouum testamentū — Declaratio sermonum dei. Ps. 118 designat nouum testamentum declarans vetus. Declarata est enim gratia per aduentum christi, & prędicationem euangelii. 2. timo. 1. c. Sic declaratum est mysterium Christi post passionem. Colos. 1. d. Et palam factum dicitur verbum Mosis, quū diuulgata est prędicatio Christi. Exo. 2. c. Manifestauit etiam Deus incerta & occulta sapientię suæ, quum per incarnationem filij sui declaratum est consilium suum de redemptione generis humani. ps. 50. — Hila. s. ps. 118. Gre. s. ps. 50.

Docens lex voluntatem Dei. — Exponens Moses sermones domini est lex explicans voluntatem domini, & proponens pmia & pœnas. Exo. 19. a. — Glo. ordi. s. Exo. 19

Similitudo carnis peccati in Christo. — Exprimentes manus pilosæ Iacob similitudinem Esau. gen. 27. d. designant Christum habētem similitudinem carnis peccati.

Quod manifestatur dicitur esse lumen. Ephesæo. 5. c. quia per lumen fiunt visibilia in actu.

Publicans pctā sua, & amplectens vitia. — Exponit fornicationem suam omni transeunti, quæ publicat peccata sua, & omnes errores ac vitia complectitur. Eze. 16. c. — Glo. ordi s. Eze. 16.

Manipulus.

Manipulus à manu dicitur, & propriè est herbarum fasciculus, quem manu quis apprehendit metendo. Interdum ponitur pro exigua militum manu.

Christus. Iudæi. Fides euangelica. Scripturæ veteres — Manipulus Ioseph stans Christum significare potest: & vt erat consurgens designat eius resurrectionem. Manipuli autem adorantes, sunt Iudęi subiecti Christo. gen. 37. b. Manipulus itidem spicarum eleuatus coram domino, designare potest Christum in cruce exaltatum, & resuscitatum. Leui. 23. b. Manipulus etiam stans est doctrina euangelica, manipuli adorātes, scripturæ veteres testimonium perhibentes. — Amb. de Ioseph 2. Isy. s. Leui. 23. Rup. 8. s. gen. 22.

Constantes Inconstantes. — Manipulus etiam stans designat constantes in virtute: manipuli vero inclinati, instabiles & infirmos. gen. 37. b. — Lyra. s. gen. 37.

Bona opera — Manipuli præterea segetum bona opera significare possunt, quæ fructus iustitiæ dicuntur. gen. 37. b. 41. f. ps. 125. — Euch. for. spūal. 4.

Errores. Mali. — Manipuli in malum significare possunt errores hæreticorum: & etiam ipsos malos igni tradendos. ps. 128. Matth. 13. d. — Hila. & Au. s. ps. 128.

Manser, uide Spurius.

Mansuetus, Mansuetudo, Mitis, Mitigare.

Mansuetus est idem, qui mitis & cicur, quasi manu assuetus, quòd omnia, quæ sunt natura fera, manuum permulsione mitescant. Mansuetudo autem est lenitas, clementia, & facilitas quædam. Mitigare autem est placare, & quasi mitem facere.

Mansuetudo Chri. & ecclesiæ. — Mansuetudo Dauid typus erat mansuetudinis Christi: cui peculiariter tribuitur mansuetudo: & dicitur agnus mansuetus. ps. 44. 131. Iere. 11. d. Matth. 11. d. Designatur etiam mansuetudo corporis eius, hoc est, ecclesiæ. — Arn. & Basi. s. ps. 44. Aug. s. ps. 131.

Mites. — Mansueti terræ sunt ij, de quibus dicitur: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Et sunt qui tranquillitatem habent ab omni animi perturbatione: & qui lætantur de bono proximi. Demum peculiariter dicitur de apostolis. psalm. 33. Isaiæ. 11. a. 29. f. 61. a. Iob. 24. a. Matth. 5. a. — Basi. s. ps. 33. Hie. s. Isa. 11.

Sensus obtemperās rationi. — Mansuetum animal est sensus obtemperans rationi: Immansuetum vero non obtemperans: qualis erat lex carnis repugnans legi mentis. — Philo. d. sacrif. Abel & Cain. Amb. de Cain.

Manubiæ, uide Spolia.

Manue.

MAnue.i.requies,aut munus:pater Samsonis,quem genuit ex reuelatione diuina.

Gre.ſ.mor.25.

Manue territus ob viſionem Dei ſeu angeli,deſignat quòd ſpiritus in contemplatione aut cognitione cœleſtium pauore ſe concutit.Iudi.13.b. Pauor in contemplatione.

Ricar.de ſ.victo de extermi.mali.47.

Idem offerens ſacrificium de hœdis, typus eſt abſtinentiæ. Puduit enim diupauiſſe ſterilem:& vlterius noluit debitor eſſe carnis,vt ſecundum carnem viueret: ſed caſtigans corpus ſuum,& in ſeruitutem redigens,hœdinaſq; carnes in abſtinentiæ petra immolans,iuſq; carniũ cum carnibus ipſis accepto cælitus igne conſumens,fiuxaq; corporis reſtringens, noluit de cętero ire poſt concupiſcentias ſuas.Iudi.13.c. Abſtinentia

Manus.

MAnus pars hominis nota in extremo brachij poſita quinq; digitis & palma ſeu vola conſtans:quæ cum ſit inſtrumentum ad omnia, quæ homo operatur variè accipitur ſecundum metaphoram & allegoriam.Nam datur manus canis,manus leonis, manus vrſi. Et rebus inanimis attribuitur:vt manus maris vel fluminum,littus.Manus mortis, peccatum.

Gre.ſ.1.reg. 6.& ſ. Eze ho.2.9.10. Amb.ſ.pſ.118 ſe.22. Ori.ſ.num ho.27. Hie ſ.Ezee 37.& ſ. Haba.3. Fulgen.ad Traſimũdum.2. Cyril de incar vnigenit 15 & cont.Iulia.9. Gre.Nyſ.de vi Mo Amb.1 pſ.118.ſer 10 Aug.ſ pſ 118. Rup.1 Dani.9.&.7. victo.verb.Dei.10.

Manus attribuitur Deo metaphoricos:& in primis manus Dei dicitur Chriſtus filius Dei: qui & virtus Dei dicitur,per quem pater operatur omnia. Et aliquando dicitur manus fortis & excelſa & magna.Exo.3.g.4.f.6.b.9.a.13.a.14.b.32.c.Num.11.e.27.d. deut.32.f. 1.reg.6.b. ps.20.43.101.118.137.143.Iſa.25.d.26.b.49.f.50.d.66.d.Iere.1.b.6.d. Ezechi.1.a.2.d.3. d.37.a. Haba.3.a.Ioan.10.f.1.Petri.5.b.Et manus Moſis in ſinu.Exod.4.b. deſignat Chriſtum in ſinu patris,vbi diuinitatis natura fulgebat.Verum quoniam aliquo modo extra fuerat per incarnationem,factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati,& inter iniquos reputatus eſt.Ait enim diuinus Paulus.Eum qui peccatum non nouerat,pro nobis peccatum fecit: vt nos fieremus iuſtitia Dei in ipſo.Hoc exiſtimo lepra ſignificari.Immundus enim ſecundum legem leproſus.Sed quoniam iterum fuerit in patris ſinu:aſſumptus eſt enim poſt reſurrectionem à mortuis:prolata iterum manus videbitur munda.Adueniet enim dominus noſter in ſinceritate diuinitatis in gloria:& ſine peccato apparebit expectantibus eum in ſalutem.Manus etiam Dei dicuntur filius & ſpiritusſanctus.Et in manibus ſuis dicitur dominus deſcripſiſſe Sion: ſecundum videlicet quòd dedit filium & ſpiritum ſanctum.Iſa.29.g.49.d.50.a.Et manus Dei dicuntur feciſſe & formaſſe hominem,propter duplicem eius naturam. Iob.5.c.27.c. ps.18.73.118. 138.Manus ſcribens in pariete, Chriſtus iudex & condemnator mundi,& mundanorum. Daniel.5.a. Chriſtus Filius. Spiritusſanctus

Geor.venet.cant.1. ton.6.cap.14.

Poſſunt in Deo conſiderari manus dextera & ſiniſtra: manu dextra Deus miſericordiam impartitur,& omnia bona:ſiniſtra vero punit male merentes lege ſeueriſsima,quę ab ipſa prouenit:inde enim lex & iuſtitia dura.A dextra vero venit lex miſericordiæ & gratiæ per filium Dei:qui non ſine cauſa ſemper dicitur in dextera patris collocatus.Hinc magno myſterio flagitioſi duram Chriſti ſententiam ſuſcepturi ad iudicis ſiniſtram dicuntur collocandi: Miſericordiam autem conſequuturi ad dexteram. Miſericordia iuſtitia Dei

Aug.ſ Ioan.tra. 48. & de ei ẽ.diui.&.83 q.52.&.ſ pſ.120 Philo de plan.Noe. Hi ſ eze.1.&.ſ.pſ 20

Manus Dei dicitur virtus & potentia Dei,ſeu vis operatiua.Exod.7.a.15.b.Iob. 2. b. 10.b. 12.b.26.d.ps.9.20.31.74.87.101.cantic.5.b.Iſa.48.c.Ezech.1.a.3.c.8.a. Amos. 9.a. Ioan.10.f. Opera quoq; Dei dicuntur aliquando manus eius.ps.88.gen.49.c. Potentia & virtus operatiua Dei Opera Dei.

Cyril.cont Iulia.5. Gre.11.mor.3. Euch for.ſpũal.1.

Hie ſ.Iſa.1.31. Ori.in diuer ho.5. Gre.ſ.1. reg. 5.&.8. mor.39. Arno.ſ pſ.18.135. Hil.ſ.pſ.54. Ori.ſ gen ho.17 & ſ. Mat ho.7. Hiero.ſ.Iſa.65.&.ſ. Eze.2.

Manus præterea Dei dicunt defenſionem & auxilium Dei,& velamen protegens, & potẽtiam eius liberatiuam:& virtutem eius ad conuertendos gentiles.Exod.33.d.Iob.8.d.ps.30.36. 73.79.87.Iſa.1.f.11.c.14.f.25.d.43.b.49.a.59.a.64.c.Iere.1.b.Eze.1.a.Zach.13.d.1. regum.5.c. Matthæi. 8.a. Et in manu Ezechielis duo ligna fiunt vnum, hoc eſt, in manu Dei vel Chriſti duo populi vniuntur. Ezechielis.36.c. Et manus expanſæ aut extenſæ Dei aliquando eius clementiam & beneficentiam deſignant,& diuinum auxilium:& manus Chriſti extenſæ in cruce eius miſericordiam & beneficentiam indicabant:& etiam cum imponebat aliquibus manus benedicendo.ps.18.54.135.Iſa.22.f.42.a.65.a.Eze.2.d.Matth.14.d.19.b.Sic non porrigit Deus manum malignis,quum eos relinquit.Iob.8.d.De hac manu domini accipiet Hieruſalem duplicia.Iſa.40.a. Defenſio & auxilium Dei. Clementia & beneficentia Dei.

Am.de ben. patr.4. Ori.ſ.pſ.37. ho.1.& 1 Iere.ho.2. Baſi.ſ.pſ.37. Hie.ſ.Iſa.1.&.ſ.pſ.9 Gre.11.mor.22. Aug.ſ.pſ.122. Euch.for.ſpũal.1. Beda.ſ.gen.19.

Manus è diuerſo Dei dicitur caſtigatio Dei ſuper aliquos:vt ſuper agros, ſuper dorſa inimicorũ,& ſuper corpus & animã.gen.49.b.Exo.7.a.9.a.15.b.16.a.17.d.1.reg.7.d.Iob.13.c.19. c.30.c.ps.31.37.43.67.80:118.Iſa.1.f.5.f.9.b.14.f.26.b.Iere.15.d.51.c.thren.1.e. Et in manu domini dicitur eſſe calix furoris eius cum actu exercet punitionẽ. Iſa.51.g. Sic fit manus domini ſuper pſeudoprophetas eos caſtigando. Manus autẽ Chriſti protegentis bonos,ſunt, q̃ puniũt malos.Eze.13.b.16.c.39.f.Manus etiam Dei dicuntur illi, qui iuſtã vindictã Dei exercet ſuper pctõres:quos dicit Deus tradere in manus ſuas.ps.9.122.Et manus exteſa Dei, quia eſt inditiũ percutietis,ſignũ eſt diuinæ punitionis.Exo.13.a.Ieremiæ.15.b.Sopho.1.a. Et manus Abrahæ Caſtigatio & vindicta Dei. Miniſtri vindictæ Dei.

extenſa

Pœna peccati

extensa ad arripiendum gladium est executio zeli Dei patris in filium propter nos. genes.22.c. Et dicitur Deus soluere manum suam, quando punitionem exercet. Iob. 6. b. Et in manu est vas interfectionis, quum parata est vindicta. Ezech.9. a. Et manus flammæ est potentia diuinæ punitionis. Isa.47.d. Et etiam manus gladij. psalm.62. Et manus plagæ est fortitudo percussionis. Iob.23.a. Et manus iniquitatis nostræ dicitur pœna iniquitatis merito illata. Isaię.64.c. Manus Mosis & Aaron plenæ cinere ministros vindictæ Dei significant. Exo.9.b.

Hie s. Ier.15. Ori s. Exo.ho.6. Gre.4.mor.35.&.16 mor.13. Hie.s. Ezech.9.&... Isa.64.

Latitudo & fortitudo Dei.

Manus item Dei dicuntur, vna latitudo, altera fortitudo: quòd & tribuat affluenter, & defendat potenter, quod dederit.

Ber.s.cant. ser.7.

Iudiciaria potestas Christi.

In manu Christi ventilabrum, designat in eo arbitrium iudiciariæ potestatis. Matthæi.3.c.

Hila.s.Mat.cano.3.

Obscuratio aut velamen.

Manus domini dicitur aliquando obscuratio aut velamen: vt cum dicitur misisse manum suam super eos, qui procul recesserant de filijs Israel. Exod.24.c. Et cum posuit manum suam super Mosen, ne faciem eius videret. Exo.33.d.

Aug s.ps.138.

Miracula Dei

Manus etiam Dei sunt eius miracula, quæ fecit in populo Israel: quæ dicuntur manus fortis, per quam eduxit dominus Israel de Aegypto. Exo.6.a.33.d. Et manus tornatiles spōsi sunt prompta miracula Christi. canti.5.d.

Isy.s.Leui.16. Beda.1.Exo.8. Rup.s.cant.5.

Angeli. Apostoli & prædicatores. Prædicatio.

Manus quoq; Dei aut Christi dicuntur angeli, vel apostoli & prædicatores, per quos tanquam per ministros Deus operatur. Iob.26.b. ps.118. Isa.11.d.41.e. Matthę.12. d. Manus autem extensa ad silicem est prædicatio dilatata ad gentes. Iob. 28.b. Et ipse prædicationis actus est manus: vt cum in manu pincernæ erat calix Pharaonis: gen.40.b. Isa.11.d.

Amb.s.ps.118.ser.22 Hila s. Mat.cano.12 Gre.18.mor.22.

Sacramenta.

Manus præterea Dei dici possunt sacramenta, per quę nobis Deus confert gratiam. psalm. 67.79.

Hila.s.ps.67.

Glorificatur Chrs in martyribus

In manu domini erit ecclesia corona gloriæ: quia glorificatur Christus in martyribus & alijs, quos redemit. Isa.62.a.

Hie.s.Isa.62.

Iuramentum Dei

Manum dicitur Deus leuare iurando. Exo.6.d. Super quem leuaui manum meam. Num.14 c. Leuaui manum meam.

Glo.inter.s.Exo.6.

Potentia Christi.

In manu Christi dirigitur voluntas Dei: quia operatus est omnia secundum voluntatē Dei. Isa.53.d. Manus mediatoris dici potest potentia Christi. Gala.3.d. Et manus Iudæ, de qua debebat pater eius requirere Beniamin. gen.43.b. designat tropheum crucis Christi: & potestatem eius regiam. Et manus eius est super ceruices inimicorum suorum, per castigationem carnis & subiectionem mundi & dæmonum. genes. 49. b. Et manus Ioseph super oculos patris designare possunt virtutem Christi, qua illuminauit Iudæos, & abstulit velamen legis. gen.49. c. Et manus sacerdotis significant opera Christi: cuius solius sunt manus consummatæ. Leuit. 2.c.16.d.21.b.

Opera Christi.

Sic manus sponsi dicuntur tornatiles, hoc est, opera eius perfecta. cantic.5.d. Et manus Iacob apprehendens plantam Esau designauit acquisitionem principatus Christi super Iudæos. gene.25.c. Et manus eiusdem tectæ pellibus designant manus Christi cruci confixas. genes.27.c. In manu autem Christi septem stellæ designant populos in eius potestate. apocal. 1.d.2.a. Manus etiam artificis est virtus Christi. canticor. 7.a. Et manus hominis sub pennis animalium designat virtutem Christi, per quam eleuantur sancti in cœlestium contemplationem.

Ori.s.gen.ho.17.25 & s.Leui.ho.12. Gre.s.cant.5. Isy.s.Leui.21. Aug.s.apoc.ho.2. Gre.s.canti.7. &.s. Eze.ho.3.

Virtus operatiua angelorum

Manus in angelis dicunt virtutem operatiuam: vt cum apprehenderunt Lot. genes. 19. d. deuteronomij. 6.d. psalm.143. Isaiæ. 13.b. Et manus, in quibus portant homines, sunt duplex demonstratio, vna breuitatis tribulationis, altera æternitatis retributionis. ps.90.

Diony.cœles.hie.15 Hie.s.Isa.13. Ber.ser.12. s. qui ha.

Fortitudo & vis operatiua animæ Industria.

Manus in anima est virtus, qua tenere aliquid & constringere potest: vt sit veluti fortitudo: & etiam vis eius operatiua. Iob.5.b. Ecclesiastæ. 11.c. Isaiæ.35.a. Lucæ.12.e. Item industria. deuteronomi.27.c. Opus manuum artificium. psalm. 89. Opera manuum nostrarum dirige.

Ori.s.Exo.ho.10.

Potestas. Imperium Facultas. Flagellum

Manus pro potestate & imperio ac facultate sæpe sumitur: vt sub manu alicuius sunt, qui eius subsunt imperio. Genes.9.a.14.d.16.b. Exod.4.e. Leuitic.5.b.14.c. 1.regum.10.b.14.b. psalm.126. Ieremiæ.6.r.12.b.31.b. Ezechiel.30.b.38.d. Matthæi.10.a. Et manus Pharaonis & Aegyptiorum erat potestas affligendi filios Israel. Exod. 3.b. 18.b. Isaiæ. 19.a. Et manus peccatoris est potestas diaboli, & vis exterior ad peccandum inducens. psalm.30.35. 48. 70.73.143.149. Et manus canis est potestas mundana aduersus ecclesiam. psalm.21. Et manus Ismael contra omnes, hoc est, contra fideles. Genes.16. d. In manibus linguæ, hoc est, in potestate linguæ dicitur esse mors & vita. pro.18.d. Et manus dominę Ioseph designāt potestatē Iudæorū in Chrm. gen.39.c. Et manus Amorrhęi est potestas diaboli. gen. 48.d. Et manus pastorū. Exo.2.c. Et manus diripientiū, & inimicorū & inferorū. Iudi.2.c. Et manus Nabuchodonosor. Eze.30.b. Manus itē Moab, in quā dat Deus, quos mittit in infernū. Isa.25.d. thre.1.e. In manu Assyriorū est indignatio Dei, qa per eos puniuit populū suū, sicut & p dæmones. Isa. 10.b. Manus quoq; Philistim sunt potestas diaboli. 1.reg.7.d. Mic.4.d.5.d. Zach.11.b. In manu

Hila.s.Mat.can.16. Gre s.1.reg.7.10.14. &.3.mor 12. Aug 6.music & epi. 120.& s ps.120. Ori.s Iudi. ho.2.& s.Iere.ho.8. Basi s ps.28. Hie.s. Ezec.30 &.s. Isa 25. Rup.5.s gen.26. Gre.6.mor.15.16 & 9.mor.21.

Satan datus est Iob,hoc est,Christus in manus persecutorum qui sunt, diaboli membra. Iob. 2.b.6.b.16.c.17.a.18.c.Et manus violenti est potestas gentilium in Christum. Iob.5.c. Et potestas eorum,qui per potentiam & terrorem alios trahunt in peccatum. Et manus impij fuerunt Iudæi ministri diaboli in crucifixione Christi.Iob.9.c. De manu mortis liberat Deus, hoc est,de potestate diaboli.Hose.13.d.Et de manu pastorum requirit Deus gregem. Ezech. 34.c.Manus etiam mulierum misericordium est potentia prælatorum & pastorum. thren.4.b. In multis ex his locis sumi potest pro exercitu,in quo est potentia.

Exercitus

Cle. Alex.1 stroma.

Manus aliquando designat correctionem:vt cum Agar relicta est in manu Saræ. genes. 16. b.49.d.In manibus quoq; Saræ dixi t Abrahamesse ancillam,vt ea vteretur vt liberet: quasi diceret:Secularem quidem amplector doctrinam,& vt iuniorem,& vt conseruam:scientiam aũt tuam vt perfectam dominam honoro & colo.

Correctio

Amb.de virgi.3.
Arno.s.ps.103.
Hila.s.ps.128.
Aug.epist.119.
Gre.s.1.reg.16.& 21 mor.7.& 22. mo.10
Ori.s.Iudi ho.9.
Hy.s.Leui.8.14.
Hie.s.Sopho.2 & s. Mat.8 & epi.Septu.
Gre.s Eze. ho.13.& ho.13.

Manus quoniam sunt instrumenta ad operandum,passim ipsa opera significant,siue bona siue mala. Genes. 14.d.20.b.21.c. 22.b. 27.c.30.d.32. d.39.a. 40.b. 43.b. 47.g. Exod. 13.b. 15.c.21.c.23.a.28.g.29.b.32.d.40.d. Leuitic.1.b.7.d.12.d.15.b.16.c.21.b. 1.regum.16.c. Iob. 9.d.11.c.17.b.31.a.psalm.17.23.25.62.46.67.80.103.118.120.124.128.133. prouerbior.30.d.canticor.5.b. Isa.3.b. threnor.3.c. Et manus dominorum sunt opera peccati: Et manus dominæ opera carnis.psalm.35.76.97.122.143.Ezechiel.1.b.13.c. Et manus ad aratrum sunt opera ad laborem applicata.Luc.9.g. In manu baculum tenere,est in opere iustitiam seruare.genes. 38.d.Exod.12.d.Zachar.8.a.Manu lambentes aquam sunt operatione perfecti. Iudi.7.b. Iob. .0.c.22.d.27.d.30.a.Sophoni.2.d.3.d.In manu quoq; doctoris est vitulus, quando bona quæ ore loquitur,ostendit opere.1.regum. 16. a. Et in manu est calculus, quum diuina præcepta sunt in opere.Isa.6.b.Et in manu est tuba,cum prædicatio est coniuncta operi. Iudi.7.e. Et lucernæ ardentes in manibus,sunt exempla virtutum per bona opera.Lucæ.12.c. Et in manu Christi erat funiculus lineus:quia ipse opere compleuit, quæ præcepit.Ezechiel.40.a. Manus dextra quæ vngitur,designat rectitudinem operum, quæ debent fieri per gratiam spiritussancti.Exod.29.c.Leuitic.8.c.14.c.Manus quoq; Dagon designant opera idololatriæ. 1.regum. 5.a.Et manus scandalizans est operatio non recta,quæ abscindenda est & proijcienda. Matt. 18.a.Manus dicitur apprehendisse Ezechielem,propter opera.Ezechiel.8.a. Tendit malus manum contra Deum,quum in operatione praua despectis Dei iudicijs perseuerat.Iob.15.c. Manum quoq; suam osculatur,qui laudat quod facit.Iob.31.c.prouerbi.19.d.Manum quoq; ponit super os suum,qui virtute boni operis culpas tegit incautæ loquutionis.Iob.39.d. Et animam in manibus portare est intentionem cordis operatione ostendere.Iob.13.b.Manus mali reddunt ei dolorem suum,quando damnationem iustam ex iniqua recipit operatione.Iob. 20.b.Manus in manu dicit cessationem ab opere.prouer.11.c. Et manus in manu non est innocens malus:quia licet ab iniquo cesset opere, non est tamen innocens per cogitationem. Manus plena est eius,qui operando seminat in benedictionibus.Leuit.2.a.Nemo mouet manum in Aegypto absq; imperio Ioseph,quum omnes obtemperant imperio Christi.genes.41. f.In manu anulus est in opere gratia spiritussancti. Lucæ. 15. e. Manus lauans Pilatus, designat opera gentium mundari per Christum. Matthæ.27.c.Manum ad os applicare,est gloriam de bono opere gratanter accipere. 1. regum. 14. d. In manu quoque virga est correctio cum bono opere. Ibidem. In manu affertur bos, quum quis exercet opera pœnitentiæ. 1. regum. 14.e. In manibus est verbum, quum est in actione.Matthæi.8.b.

Opera siue bona siue mala

Ori.s.Leui.ho.8.
Phil de vit. Mosis.3.
Gre.s.1.reg.5.
Ber.ser.2. de angelis
Hie.s.Eze.8.

Gre.12.mor 11.& 21 mo.10 & 32. mor.1. &.25.mor.3.

Ori.s.Leui.ho.4.
Hila s.Mat.cano.33
Gre.s.1.reg.14
Cle. Alc. adhor.ad gentes.

Manus,possessio.gen.9.a.Omnes pisces maris manui vestrę.Iosu.6.a. Ecce dedi in manus tuas Hiericho.

Possessio.

Manus aliquando significant opera legis:vt Agar tenuit manum pueri,hoc est, lex præcepit opera.gen.21.c.

Opera legis

Ori.s.Exo.ho.12.
Tertu.de resurrect.
Amb.3.offici.14.
Aug.s.ps 73.

Manus Mosis leprosa in sinu designare potest opera Iudæorum abscondita velut inutilia. Exo.4.a.Vel designat populum Iudaicum manentem sub protectione Dei,qui postea leprosus abiectus est:donec rursus mittatur in sinum ps.73.Manus quoq; leprosa mortem significare potest,munda vero resurrectionem.

Operaq; Iudæorum
Iudæi.
Mors & resurrectio

Glo.ord.s.gen.48.

Manus Iacob commutatæ in benedictione Ephraim & Manassæ,crucis figuram expresserunt.gen.48.c.

Crux.

Amb.2.de Abrah 8.

Manum leuare erat modus iurandi: & eleuat manum suam, qui excelsa operatur. genes.14.d.

Iurare.

Amb.de Noe.18.

Manus interdum pro corde sumi potest:vt cum Noe extendit manum suam ad columbam, est dilatans cor ad suscipiendum spiritum sanctum.genes.8.d.Sumitur etiam pro affectu.2.reg. 14. d. Nunquid manus Ioab tecum est? Et pro assensu. 4. regum. 11. c. Plaudentes manu dixerunt.

Cor.
Affectus.
Assensus.

Ori.s.can.ho. 2.& s. Mat.ho.5.& s.ro.12

Manus Abrahæ,de qua accepit Abimelech septem agnas,designat ministerium spũale platorũ erga inferiores.gen.21.d.Manus quoq; in ecclesia dici possunt operantes & ministrãtes:vt diaconi.

Ministeriũ platorũ
Ministri ecclesiæ

diaconi. Matth.5.e.18.a. Et manus Iacob laborantes designant coadiutores Christi. genes. 31. f. Et manus in monasterio sunt tractantes negotia monasterij. Et manus mulieris fortis dici possunt ministri & dispensatores eleemosynarum in ecclesia: & exercentes opera misericordiæ. prouerbiorum. 31. b. Demum manus significat auxilium. deuterono. 15. d. Vt aperias manum fratri tuo. (Auxilium) (Basi regu fusius. 24 Beda. s pro. 31)

Manus sub femore Abrahæ, & Iacob designat subiectionem omnium Christo descendenti de femore Abraham. gen. 24. a. 47. g. (Subiectio omnium Christo.)

Manus Ioseph super oculos patris significare possunt regem Ieroboam ab eo descēdentem: qui manum posuit super oculos Israel, quando eos idololatrare fecit. gen. 46. a. (Ieroboam faciens errare populum.) (Ori. s. gen. ho. 15)

Manus non tangens transgressorem, qui obruendus est lapidibus, designat peccatorem non esse imitandum. Exo. 19. b. (Non imitandus peccator.)

Manus Zaræ producta ante Phares, designare potest gratiam operantem ante legem scriptam. gene. 38. g. Eadem manus cum coccino typus est Iudæorum occidentium Christū & prophetas: Vel designat quod dictis propheticis & legalibus sacrificijs plebs illa natiuitatem & passionem domini in carne prænunciauit: sed instante partu manum subtraxit: quia adueniente plenitudine temporum, in Dei filium credere noluit: & eum in præsentia positum despexit, de quo tam multa in posterum prædixerat. Manus quoq; plenæ sanguine fuerunt Iudæorum occidentium Christum. Isa. 1. d. (Gratia operans. Iudæi) (Amb. s. Luc. 3. Hie. s Galat 3. & s. Mich. 2. & s. Isa. 1.)

In manu alicuius prophetæ, vt Mosis dicitur loqui dominus, quando eorum vtitur opera & ministerio. Leuit. 10. b. psalm. 76. Isa. 20. a. Agge. 1. a. Malach. 1. a. Vbi etiam designatur prophetia. Exo. 9. g. (Ministeriū prophetæ.) (Hie. s. Mala. 1.)

Manus Mosis eleuatæ designare possunt orationes operibus coniunctas. Exod. 17. c. psalm. 140. Isaiæ. 11. c. 13. a. Designant etiam manus Christi in cruce redemptionem generis humani operantis. Manus autem eiusdem depressæ negligentiam indicant orationis & operum. Manus itidem eiusdem sunt eleuatæ, quum quis legem intelligit spiritualiter. Demissæ vero, cum quis eam intelligit secundum literam. Manus præterea eiusdem eleuatæ designant obseruationem legis, & credulitatem in Christum: Depressæ vero incredulitatem: iuxta illud Ioann. 5. g. Si crederetis Mosi, crederetis & mihi. Significant etiam mentem eleuatam, aut depressam. Manus quoque graues significare possunt opera inconcussa: & vim punitionis legis. (Orationes. Manus Christi ī cruce. Intelligentia spiritualis legis. Obseruatio legis.) (Tertul. adue. Iudæ. Ori. s Iosu. ho. 1. Aug. 10. ciui. Dei. 8. & ho. 27. Gre s. 1. reg. 15. Philo. 2 allego. Hie. s. ps. 140. Chry. s. Ioan. ho. 13. Beda. s. Exo. 17. Gre. Nys. d vi. Mos.)

Manus Mosis & Aaron designant scientiam legis, & peritiam sacrificandi: quæ requiruntur ad exeundum de Aegypto. Vel sunt opera per illa facta. Num. 33. a. (Scientia legis. Peritia sacrificandi.) (Ori. s. num. ho. 27.)

Manus Aaron & filiorum eius super caput vituli designant peccata nostra super Christum. Vel significabant sacerdotes crucifixuros esse Christum. Leuitic. 1. b. 4. c. 8. c. Vel designant carnis castigationem, & frenum continentiæ. Manus quoq; seniorum Israel designant persecutionem principum Iudæorum in Christum. Manus autem super caput proprium non immolando angustiam significant. Iere. 2. g. (Peccata nostra sup Christum. Sacerdotes & principes crucifigentes Christum. Castigatio carnis. Angustia.) (Ori. s. Leui. ho. 1.)

Manus offerentis super caput victimę designant professionem innocentiæ: & manus offert, qui offert opera. Leui. 3. a. 4. a. (Professio innocētiæ) (Philo. de victimis Ori. s. Leui. ho. 5.)

Manus dextra scandalizans, designat pręsbyteros & doctores, quorum scandalum est graue. Matth. 5. e. Designantur etiam propinqui, & etiam pater & mater: & in anima ipsi actus voluntatis. Vel manus dextera est dilectus adiutor & minister in actionibus diuinis. Manus vero sinistra est dilectus adiutor in actionibus terrenis: & vtraq; est abscindenda, si scandalizat. (Sacerdotes & doctores. Propinqui. Adiutos in diuinis) (Ori. s. Iosu. h. 7. & s. Mat. ho. 5. 31. Hie. s. Mat. 18. Aug. 1. ser. d. in mō.)

Manus domus Ioseph, designare potest virtutes & exorcismos. Iudi. 1. g. (Virtutes & exorcismi.) (Ori. s. Iosu. ho. 24.)

Manus hominis sub pennis animalium designat rationem cuncta debere sustentare: ac de terrena humilitate nos ad cœlestia subleuare. Ezech. 1. b. Vel designat vitam actiuam existentē sub contemplatiua. (Ratio sustentans. Vita actiua sub contemplatiua.) (Hie. s. Eze. 1 Gre. s. Eze. ho. 5.)

Manus quandoque designat libertatem: vt cum dicitur Iob. 13. b. Animam meam porto in manibus meis. E diuerso captiuitatem, quum quis traditur in manum alicuius. Iosue. 7. b. Iudi. 3. b. (Libertas. Captiuitas) (Gre. s. 1. reg. 2.)

Manus aliquando consilium significare potest: vt manus Achiæ sacerdotis, per quem consulebat Saul Deum. 1. reg. 14. c. (Consilium) (Gre s. 1. reg. 14.)

Manus pueri Saulis, in qua inuenta est quarta pars stateris argenti. 1. reg. 9. b. designat ministerium, vt inspiratio spūssancti opere compleatur. (Ministeriū ad inspirationē implendam) (Gre. s. 1. reg. 9.)

In manu est lancea vel ensis, quum quis intelligentiam habet pręsentium & futurorum malorum, ad hoc vt ea ardentius vincere concupiscat. 1. reg. 13. d. ps. 149. (Intelligētia malorū) (Gre. s. 1. reg. 13.)

Sine manibus hominum abscissus lapis designat Christum sine humano opere in vtero virginis formatum. Dani. 2. e. (Christ⁹ sine semine natus) (Amb. s. Rom. 9.)

Super manus ambulare est turpis lucri causa alicui manus imponere. Leui. 11. d. Manus autē in bestijs sumuntur pro pedibus. (Imponere man⁹ ad lucrum. Pedes) (Glo. or. s Leui. 11.)

Manum dare interdum est auxilium petere: vt thre. 5. b. Aegypto dedimus manū & Assyrijs. Sic conseritur manus ad manum proximi. Zach. 14. c. (Auxilium petere) (Glo. or. s thre. 5.)

Arno.ſ.pſ.62. Manus gladij eſt acies gladij:& manus gladij,in quam traduntur hæretici,eſt victoria verbi Dei,per quod hæretici conuincuntur.pſ.62. Victoria verbi Dei

Manus etiam gladij eſt vis & impetus tentationum,à quibus liberat dominus.Iob.5. d. Vis tentationum.

Gre.6.mor.18. Ori.ſ.Iſa.ho.6. Hila.ſ.Mat.cap.12. Amb.ſer.8. Hie.ſ.Mar.3.&.ſ.Iere.6. Ricar.de.ſ.viſio.de ſomni. Nabuchu.38 Manus arida eſt ocioſitas bene operandi,tam phariſæorum, quàm totius generis humani. Matth.12.a.Marc.3.a.Luc.6.b.Vel manus arida eſt in auaris,qui non eam extendunt ad dandum.Manus quoq; diſſolutæ ſunt,quæ non valent rectè operari:nec reſiſtere tentationibus. Iere.6.a.Idem deſignant manus laſſæ.Iob.4.a.Manus habet & non palpat,qui ſcit quomodo in bono opere debeat exerceri: nec tamen vult fructum boni operis per experientiam capere.pſ.113. Ocioſitas

Hie.ſ.Iſa.23. Manus Tyri deſignant proſperitatem ſeculi.Iſa.23.b. Proſperitas ſeculi

Hiero.ſ.Iſa.57.&.ſ.Eze.8.39. Manu aperta admittit adulterium,qui aperte defendit hæreſes:& qui non erubeſcit peccare.Iſa.57.b.In manu quoq; habent thuribulum colentes idola,quando totis viribus defendũt errores.Eze.8.c.In manu ſiniſtra eſt arcus Gog,& in dextera ſagitta:quia hæretici armantur à dextris & à ſiniſtris,vt fideles.Eze.39.a. Defendentes apertè hæreſes

Hie.ſ.Ecclesi.7. Manus mulieris, quæ ſunt vincula, deſignant vim diaboli, & perſuaſiones hæreticorum. Eccl'tæ.7.c. Vis diaboli

Gre.15.mor.21. In manu ſunt bona temporalia,quum quis eis vtitur ad ſuas & aliorum ſubleuandas neceſſitates.Vnde non dicuntur bona eſſe in manu hypocritæ:quia ipſe potius eſt ſeruus bonorum temporalium,quàm eis imperet.Iob.21.a. Vti bonis temporalibus ad proximi neceſsitates

Manus ſiniſtra,in qua aſſumit oleum ſacerdos ad emundationem leproſi.Leui.14.c.

Per manus Ithamar enumerantur vaſa tabernaculi.Exo.38.c.Et ſunt ſub manu eius,hoc eſt ſub cuſtodia.Num.4.c. Cuſtodia

Manubrium.

MAnubrium dicitur capulus cuiuſcunq; rei,dictum,quòd manu capiatur ſeu teneatur.

Gre.10.mor.9. Manubrium ſecuris diſcretionem deſignare poteſt:& labitur ferrum de manubrio, cũ quis excedit modum in corripiendo.deut.19.b. Diſcretio

Gre.22.mor.5. Manubrium itidem dici poteſt cor hominis:& mittitur ab Eliſæo in aquam ad educendum ferrum,cum Chriſtus humiliat cor ad reſtituendum illi donum intellectus per ſuperbiam aut opera diſſoluta amiſſum.4.reg.6.a. Cor hominis

Deſignat etiam corpus Chriſti relictum in ſepulcro,deſcendente ad inferos anima. Corpus Chriſti

Mara.

MAra.i.amara vel amaritudo:quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto: vbi inuentæ ſunt aquæ amaræ,quæ iactu ligni in dulcedinem conuerſæ ſunt.Appellatur etiam Marath.

Ori.ſ.Exo.ho.7.& ſ.Num.ho.27. Mara ſignificare poteſt amaritudinem pœnitentiæ:ad quam venitur poſt tranſitum maris, hoc eſt,poſt baptiſmum.Exo.15.d.Num.33.b. Pœnitentia.

Hie.de manſio. &.ſ. pſ.97 &.ſ.Hoſe.pl. Poteſt etiam ſignificare amaritudinem literæ legis:quæ facta eſt dulcis per lignum crucis:& per lignum ſapientiæ Chriſti. Litera legis.

Aug.ſer.91. Amb.de inſti.vir.5. Deſignare etiam poteſt gentilitatem,ſecundum ꝙ erat in amaritudine infidelitatis:& etiam carnem ac fragilitatem humanam:& præterea tribulationes vitæ præſentis, ad quas veniunt, qui egrediuntur de Aegypto. Gentilitas. Caro fragilis Tribulationes.

Marcere,Marceſcere,Emarceſcere.

MArcere dicuntur,quæ putreſcunt,aut languent,à proprio vigore deficientia.

Amb.2.de Iacob.7. Gre.ſ.Eze.ho.14. Hie.ſ.Iſa.25. Rup 1.ſ Matth. Emarceſcens neruus femoris Iacob deſignat ſtuporem paſsionis Chriſti.geneſ.32.f. Deſignat etiam quòd omnipotens Deus cum iam per deſiderium & intellectum cognoſcitur,omnem in nobis voluptatem carnis arefacit.Significat præterea Iudæos,qui in incredulitate remanſerunt.Item genealogias eorum poſt incarnationem deficientes.Et marceſcens propago fortium eſt deficiens virtus Iudæorum.Iſa.25.b.Marceſcens quoq; vinea eſt deficiens ſynagoga,vel anima.Eze.19.d. Stupor paſsionis Chriſti Arefactio voluptatum. Incredulitas Iudæorum.

Gre.20.mora.23.& 33.mor.24. Emarceſcit cor præ dolore.Iſa.21.a.Iob.30.c.quum anima electorum per afflictiones deficit in affectibus terrenis,vt in æterna vita virideſcat. Et marceſcere facit Deus oſſa per dolorem in lectulo.Iob.33.c.quia cum in ea requie,quam nobis ab hoc ſeculo præparamus, flagello tentationis afficimur: qui fortaſſe de virtutibus noſtris inflari potuimus, cognitæ infirmitatis noſtrę tædio extenuamur. Sæpe enim anima alicuius boni ſibi conſcia, cum virtutes ſuas ſibi ad memoriam reuocat, quadam delectatione paſcitur, & quaſi gratulatione propriæ plenitudinis impinguatur,bene dicitur quòd tentatione pulſante marceſcunt oſſa: quia dum propria infirmitas tentatione interrogante cognoſcitur:omnis illa noſtrarum virium velut pinguis viridiſq; congratulatio ſubito anxietatis mœrore ſiccatur:& qui nos alicuius eſſe momẽti Deficere ab affectibus terrenis.

bona

bona nostra pẽsando credidimus, pulsati paulo amplius perituros nos iam iamq; formidamus.

Mare, Pelagus, Fretum.

Mare notæ significationis est: congregationes enim aquarum terram magna ex parte ambientes maria sunt appellata. gen. 1. Videtur autem dictum ab amaritudine. Agitatur ventis: estq; instabile vndis. In eo nauigatur nauibus: ibiq; abundant pisces: & exercetur piscatio. Magnum autem mare quod terram circuit Oceanus dicitur. Quando autem ponitur mare absolute in sacra scriptura, sæpe solet accipi pro parte occidentali terræ Palestinæ, quæ habet mare ad occidentem. Quãdoq; autem dicitur mare magnum: vt Eze. 47. c. Et mare nouissimũ est mare occidentale. Isa. 49. d. Ioel. 2. c. Mare autem orientale solet dici mare Cenereth, seu Genesareth: quod & mare Tiberiadis dicitur: & preterea mare mortuum: quod etiam est ad orientem terræ promissionis, præcipue tribus Iuda. Cum autem dicitur: A mari vsq; ad mare, solet totus orbis significari. ps. 71. Zach. 9. c.

Hier. s. Isa. 49. & s. Eze. 47. & s. Ioel. 2.

Arno. s. ps. 71.

De mari hæc dicunt Ambrosius & Basilius: Vidit Deus quia bonum mare. Et si pulchra sit species eius elementi, vel quum surgentibus albescit cumulis ac vorticibus vndarum, & cautes niuea rorat aspergine, vel quum æquore crispanti clementioribus auris, & blando serenæ tranquillitatis purpurascentem præfert colorem: qui autem eminus spectantibus frequenter effunditur, quando non violentis fluctibus vicina tundit littora, sed velut pacificis ambit & salutat amplexibus, quàm dulcis sonus, quàm iucundus fragor, quàm grata & consona resultatio. Ego tamen non oculis æstimatum creaturæ decorem arbitror: sed secundum rationem operationis iudicio operatoris conuenire & congruere definitum. Bonum igitur mare: primum quia terras necessario suffulcit humore, quibus per venas quasdam occulte succum quendam haud inutilem subministrat. Bonum mare tanquam hospitium fluuiorum, fons imbrium, deriuatio alluuionum, inuectio commeatuum, quo sibi distantes populi copulantur, quo præliorum remouentur pericula, quo barbaricus furor clauditur, subsidium in necessitatibus, refugium in periculis, gratia in voluptatibus, salubritas valetudinis, separatorum coniunctio, itineris compẽdium transfugium laborantium, subsidium vectigalium, sterilitatis alimentum. Ex hoc pluuia in terras transfunditur, siquidem de mari aqua radijs solis hauritur: & quod subtile eius est rapitur: deinde quanto altius eleuatur, tanto magis etiam nubium obũbratione frigescit, & imber fit: qui non solum terrenam temperat siccitatem, sed etiam ieiuna arua fœcundat. Quid enumerem insulas, quas velut monilia plerumque prætexit, in quibus hi, qui se abdicant intẽperantiæ secularis illecebris, fido continentiæ proposito eligunt mundum latere, & vitæ huius declinare dubios anfractus? Mare est ergo secretum temperantiæ, exercitium continentię, grauitatis secessus, portus securitatis, tranquillitas seculi, mundi huius sobrietas, cum fidelibus viris atq; deuotis incentiuum deuotionis, vt cum vndarum leniter alluentium sono certent cantus psallentium: plaudant insulæ tranquillo fluctuum sanctorum choro hymnis sanctorum personent: Vnde mihi, vt omnem pelagi pulchritudinem comprehendam, quam vidit operator? Et quid plura? Et quid aliud ille concentus vndarum, nisi quidam concentus plebis est? Vnde bene mari plerunq; comparatur ecclesia: quæ primo ingredientis populi agmine, totis vestibulis vndas vomit: deinde in oratione totius plebis tanquam vndis refluentibus stridet: tum responsorijs psalmorum, cantu virorum, mulierum, virginum, paruulorum consonus vndarum fragor resultat. Nam illud quid dicam, quòd vnda peccatum abluat, & sancti spiritus aura salutaris aspirat? Det nobis dominus illa recessuum flumina prosperorum, ligno currere, tuto portu consistere, nequitiæ spiritalis grauiora quàm ferre possumus tentamenta nescire, fidei ignorare naufragia, habere pacem pro pugna: & si quando aliquid sit, quod graues nobis seculi huius excitet fluctus, euigilantem pro nobis habere gubernatorem dominum Iesum, qui verbo imperet, & tempestatem mitiget, tranquillitatem maris refundat, cui est honor & gloria, laus, perpetuitas à seculis & nunc & semper in omnia secula seculorum amen. Secundũ etiam quòd in mari sunt boni & mali pisces, mare significat ecclesiam, in qua sunt mali nunc bonis permisti. Matth. 15. f.

Amb. 3. Exae. 5. Basi. 4. Exae.

Ecclesia seu tẽplum

Chry. ꝯ ver. Isa. h. 4. Geor. vene. canit. 1. ton. 7. cap. 12.

Mare aliquando dici potest Deus: qui est quoddam pelagus substantiæ infinitum. Et cum in ipso Deo omnia contineantur, est locus particularis, aut mensura, quæ mare dicitur, aut aquæ, vel collectio aquarum. Et est illa meridionalis regio superna, in qua est aqua sapientiæ supremæ, misericordiæ, clementiæ, pietatis, & gratiæ: quæ est possessio peculiaris filij Dei: De qua ait pater. ps. 88. Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexterã eius. Ab hoc mari exeunt flumina, & ad ipsum reuertuntur. Eccl'tæ. 1. b.

Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 12. 14. 28.

Virgo Maria.

Mare etiam dici potest beatissima virgo Maria, cuius nomen etiam ipsum mare includit: in quod mare descendit filius Dei, sicut Ionas ad Niniuitas, hoc est, vt mundum liberaret. Ionæ. 1. a.

Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 12.

Aretas.s.apoc.4.

Mare vitreum significat immensam multitudinem angelorum in corpore naturæ luce splẽdentem.apoc.4.b. Angeli

Ori.s.Matt.ho.4.& in diuer.ho 6. Hil.s.Mat can.7.14 Cle.Alex.5.strom. Hie.s.Isa.18.&.s.Ezec.26.&.s.Zach.10. Arno.s.ps 32. Cyril.3.s.Ioan.24 Aug 13 cõf.17.&.20 ciu.Dei.15.&.s.ps.39 Gre ho.24.

Mare agitatum ventis mundum significare solet: in quo magna est rerum & temporum varietas: & ventis furientibus perturbatio. In hoc mare proijcitur equus & ascensor, quum quis sequitur appetitum.gen.22.d.41.f.49.b.Exod.15.a.1.reg.13.a.3.regũ.18.e.Iob.26.d. 28.c.38.b. ps.8.23.32.45.64.65.73.79.67.88.92.97.103.106.113.138.Isa.18.a.21.a.23.a.24.c.27.a. prouer. 30.c.Ezech.26.c.32.a.Dani.7.a.Ion.1.a.Nahum.1.a.Zach.9.a.Matth.8.c.14.c.17.d.18.a.Ioan. 6.a.21.a.Marc.4.a.Luc.5.a.apoc.8.c.13.a.20.d.Fretum etiam mundum significat: & res temporales.Matth.16.a.Fretum est autem bonis mare, qui non latam mundi viam, sed angustam peragunt.Zach.10.d. Ber.de confide.2. Beda.s.gen.49. Geor.vene.canti.1.ton.7.cap.12. Ori.s.Mat.cap.14. Mundus Res temporales

Ori.s.Exo.ho.5.& s.num.ho.27. Tertu.de baptism. Amb.de initi.myst.3 Hie.de mansio. Aug.s.ps.77.80.&.s.apoc.ho.2. Ber.s.cant.ser.39 Geor.vene.canti.1.ton.7.cap.12. Gre Nys.de vi.Mo.

Mare quoq; baptismum significat, præcipuè mare rubrum: vbi Aegyptius perit, & Hebræus seruatur. Et mare operit inimicos, cum in baptismo deleantur peccata. Est autem rubrũ per sanguinem Christi, à cuius passione baptismus habet vim mundandi peccata. Exod. 10.e. 13.d.14.a.15.a.23.d.ps.77.79.Zach.10.d.14.b.1.cor.10.a. Mare quoq; æneum ipsum baptismũ designabat.3.reg.7.d.Et mare vitreum, quod erat ante solium iudicis, designabat nos ante iudicium debere baptizari.apoc.4.a.15.a.Septima mansio filiorum Israel est supra mare, qua nõ transitur mare, sed videtur.Num.33.b.Mare æneum fusile dicitur: quia baptismus igne spiritussancti per Christum conflatus est.Mare orientale est baptismus: contra quem est diabolus: qui aduersatur baptizatis.Ioel.2.e. Baptismus

Geor.vene.canti.1.ton.7.cap.12.16.

Mare preterea pœnitentiam significare potest.ps.135.Et mare rubrum, per quod nobis est transeundum, est pœnitentia peccatoribus necessaria. Pœnitentia

Hila.s.Matt.can.16. Geor.vene.cãt.1.tono.7.cap.12.&.cãt.2 ton.6.cap.9. Rup.9.s.apoc.

Mare in quod eiectus est Ionas, significare potest secularem potestatem, & Pilatum, cui traditus est Christus. Et tumultus persecutionum, quas passus est Christus, vt cessarent à nobis tribulationes.Ion.1.c.2.b.Isa.51.a.Haba.2.d.Potentes superbi, vt Pharao: qui fluctuant, sed tamen indurantur.apoc.16.a. Secularis potest. Persecutio Christum. Superbi.

Ori.s.Exo.ho.5 & s.Iosu.ho.15. Hie.s.Isa.16.50.&.s Mich.7.

Mare potest etiam significare amaritudinem laborum huius vitæ, & tentationes: estq; finis Iuda: quia per hæc venitur ad Iuda, hoc est, ad sinceram confessionem.Exod.14.a.36.c. Iosu. 15.b.Isa.16.c.50.0.51.d.63.c.Iere.6.f.Num.33.a.ps.16.68. Et dicitur hoc mare miseriæ: quod fugit, quando fit transitus ad fœlicitatem.ps.113.De mari ad mare consurgunt bella, cum amaritudo consurgit aduersus amaritudinem.Mich.7.c.Israelitę deserentes Aegyptum prius habuerunt mare ante se, ad impedimentum profectionis, deinde iuxta se in adiutorium defensionis: quando erat eis pro muro à dextris & sinistris: tandem habuerunt post se in firmamentum securitatis, inimicis eorum ab eo submersis, seu interclusis. Sic ante nos sunt futura, iuxta nos præsentiã, post nos præterita. Mare ante nos est timor futurorum periculorum: mare iuxta nos est labor incumbentium certaminum: mare post nos, dolor perpetratorum malorum. Mare ante nos, timor pusillanimitatis: Mare iuxta nos labor solicitudinis: Mare post nos, dolor pœnitudinis. Timor pusillanimitatis impedit: labor solicitudinis munit: dolor pœnitudinis protegit. Mœror etiam pro bonis æternis est mare à dextris: Mœror vero pro malis æternis est mare à sinistris. Amaritudo laborum huius vitæ. Tentationes

Ricar.de.s.victo de extermi.mali.3.8.10

Aug s.ps.134. Hie.s.Amos 8.&.s. Haba.3 &.s.Isa.17. Gre.34.mor.9. Aug 1.q.in euãg.29. &.s.ps.73.76 Gre.prol.mor.3.&. 9.mor.5. Rup.s.apoc 7.

Mare potest etiam significare infideles, & hæreticos, & nationem prauam, & vitam secularem, & sensus dæmonum, & doctrinam hæreticorum & philosophorum, & etiam contradicentium fluctus. A mari autem vsq; ad mare commouentur, qui varijs agitantur erroribus. Genes.1.b.22.d.49.b.Exod.14.d.36.c.Iob.9.a.11.b.38.b.41.d.ps.134.Isaiæ.11. d.19.a. Amos. 8.d.9.a.Haba.3.b.Et mare longe significat gentiles & infideles. In hoc mari est via Dei, quũ gentiles conuertuntur, & seruant eius præcepta. Quod mare confirmat tunc Deus. Exo.23.d. ps.32.45.64.75.88.Isa.17.d.23.a.42.b.43.e.60.b.Matth.21.b.apoc.8.c.12.d. Infideles. Hæretici. Doctrina hæreticorum & philosophorum.

Gre.10.mo.10.&.12 mo.5.&.28.mor.18. &.29.mor.7 Rica.de.s.vict.de vitio mutab.1.& de.12 patriar.38

Mare aliquando cor humanum, quod varijs cogitationum & affectuum fluctibus agitatur: & inconstans & mutabile est ad omnem flatum. Est enim cor nostrum furore turbidum, rixis amarum, elatione superbiæ tumidum, fraude malitiæ obscurũ.Iob.11.b.14.b.38.b. Dani. 7.e.Haba.3.d. Cor humanum

Ori.s.Mat.ca.13.14. Aug.q.in deut.54. Gre 18.mo.27.&.3. pasto admo.26.

Mare etiam significare potest vitam humanam fluctibus irrequietã, & negotijs exudantem: & peculiariter vitã seculariũ: quæ dum procellosis actionum motibus cõcitat, ab interne sapiẽtiæ quiete atq; stabilitate disiungitur.Iob.28.b.Mat.13.a.14.c.Et trans mare est, quod est post hanc vitam.deut.30.c.Potest etiam significare vulgus ignobile.ps.95.Isa.24.c. Vita humana Vulgus ignobile

Hie.s.Zach 14.&.s. Iob.26.

Mare orientale, quod est mortuum, designare potest populum circuncisionis: & vetus instrumentum.Mare vero nouissimum est populus ecclesię: & nouum testamentum. Zach.14.b. Et maria congregata significant Iudęos & Gentiles, qui in vnum ecclesiæ corpus congregati sunt, & in vnam fidei copulam sunt Christi charitate cõnexi.Iob.26.c. In his dñatur Christus à mari vsq; ad mare.ps.71. Populus circuncisionis & ecclesiæ. Vtrũq; testamentum

Ori s.Iere.ho.2. Hie.s.Eze.47

Mare salis, quod est mortuum, dicitur peccatores significare post mortem inutiles ad operãdum. Et etiam tumultus vitiorum.genes.14.a.Iosu.3.d.Eze.27.a.Sanat aũt aduenientibus aquis baptismi Peccatores Peccata.

baptiſmi & doctrinæ euangelicę. Eze. 47. b. Mare etiam eſt impietas, quæ dulcem aquam facere non poteſt: ſed eſt eius aqua ſalſa valde, & multum amara: & amaritudo eius amariſsima. Et hoc dicitur mare malitiæ: quod fugit, quum quis deflet peccata. ps. 113. Mari comparatur contritio Hieruſalem propter inquietudinem vitiorum. thre. 2. e. — Ricar. de ſ. victo. de extermi. mali. 3.

Corpus noſtrum. Mare rubrum ſalſum, paludoſum, & cœnoſum, corpus noſtrum ſignificare poteſt, per quod faciendus eſt nobis tranſitus: ſed debet incidi, & exiccari, vt libere tranſeamus: quod fit per opera pœnitentiæ. Exo. 14. a. — Geor. vene. cāt. 1. to no. 7. cad. 16.

Amaritudo punitionis. Infernus. Mare ſalis & mortuum ſignificare poteſt etiam amaritudinem punitionis, & infernum: vbi plena eſt amaritudo & dolor: & mare rubrum, in quod proijcitur Pharao cum exercitu ſuo, gen. 14. e. 15. a. Ioſu. 13. d. ps. 68. 103. 135. Ion. 2. c. Matt. 18. a. 31. c. Et flumina intrant in mare, cum appetitus carnales ſequitur punitio. Eccl'tę. 1. a. Mare nouiſsimum ſeu extremum erit in reſurrectione, quum diabolus & mali mittentur in ſtagnum ignis. Ioel. 2. f. Zac. 14. — Ori. ſ. Ioſu. ho. 4. & ſ. Mat. ho. 5. 36. Arno. ſ. 58 135. Ricar. de ſ. victo. de ſtatu interi. hois. 10 Rup. ſ. Ioel. 2.

Sacra ſcriptura. Mare dici poteſt vetus teſtamentum: cuius lectio eſt amara, niſi mittatur lignum crucis. ps. 97. Et mare magnum ſunt vetus & nouum teſtamentum: & profundiora myſteria. ps. 79. 103. 129. Eze. 47. c. Et mare vnde exeunt flumina. Eccl'tæ. 1. b. Maris viſio dicitur eſſe in rotis Eze. 1. d. quia vt omnia flumina intrant in mare: ita omnis veritas reducitur ad euangelium. Eſt autem ſacra ſcriptura mare, per quod nauigamus in ligno crucis, vt ad terram viuentium deueniamus. — Hie. ſ. nahum. 3. & ſ. Habac. 3. Arnob. ſ. Exae. 7. & epiſ. 44. Gre. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 1 Euch. form. ſpūa. 4.

Terra. Mare dici poteſt ipſa terra: vt flumina intrant in mare, hoc eſt, homines in terram, vnde ſumpti ſunt. Eccl'tę. 1. a. — Hie. ſ. Eccltn. 1

Margarita.

MArgarita eſt gemma precioſiſsima, quę in oſtreis generatur: quas vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione impleri roſcido conceptu tradunt, grauidas poſtea eniti: partūq; concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit, candorem conſpici. Si vero turbidus, & fœtum ſordeſcere: eundem pallere, cœlo minante conceptum: ex eo quippe conſtare: cœliq; eis maiorem ſocietatem eſſe q̃; maris: inde nubilum trahi colorem, aut pro claritate matutina ſerenum. — Plini. 9. natu. hiſ. 35 Ori. ſ. Matt. cap. 13.

Chriſtus. Margarita precioſa inuenta eſt Chriſtus. vt enim Oſtrea nocte & verno tempore rorem recipiens, intra ſe Margaritam generat: ita glorioſa virgo ſpiritu ſancto ſuperueniente filium Dei concipiens, Meſsiam vt precioſiſsimam margaritam generauit. Matt. 13. f. — Ori. ſ. Mat. cap. 13.

Prophetæ. Margaritæ etiam ex rore cœli in conchis genitæ prophetas ſignificare poſſunt in ſynagoga genitos: inter quas inuenta eſt precioſiſsima margarita, quę eſt Chriſtus. Mat. 13. f. — Ori. ſ. Matt. cap. 13. Cle Alex. 2. pęda 12. Hila. ſ. Mat cano. 13.

Senſus perfectus. Myſteria. Præcepta. Margarita quoq; precioſa eſt ſenſus perfectus ſacrę ſcripturæ: & minores margaritę ſunt obſcuriores cognitiones, quę euacuantur cum venerit perfecta. Et generaliter myſteria veneranda ſunt margaritæ, quę non ſunt inter porcos proijciendę. Matt. 7. a. Margaritę quoq; dicūtur diuina pręcepta: quę quis proijcit porcis, quum ea non ſeruat. — Amb. ſer. 5. Hila. ſ. Matt. cāo. 6. Augu. 2. ſer. domini in monte. Chryſo. ſ. gen. ho. 16

Regnum cœleſte. Apoſtoli. Margarita præterea precioſa ſignificat cœleſte regnum. & gloriæ viſionem. Mat. 13. f. Apo. 21. f. Et margaritę portarum ſunt apoſtoli. Rup. 12. ſ. apoca. — Ori. ſ. Matt. cap. 13. Baſi. de reg. fuſi. c. 8.

Vnitas. Magarita itidem precioſa eſt vnitas, pro qua cætera ſunt vendenda. — Ber. ſer parua. 26.

Redargutio ſapiẽtis. Margaritę fulgenti comparat Salomon redargutionem, qua arguitur ſapiens, & illi eſt obediens. Pro. 25. b. vel eſt ipſe magiſter eruditus: quia dum emendationem morum, dum ſupernorum ſcientiam deſiderantibus oſtendit, quaſi aureo ornatui maiorem inſuper gratioremq; fulgorem gemmę ardentis annectit. — Beda. ſ. pro. 25.

Virtutes fictæ. Sunt etiam margaritę, quibus ornatur meretrix. apo. 17. a. 18. c. Et deſignant virtutes apparẽtes, quę erunt in Antichriſto & eius miniſtris. — Glo. ord. ſ. apoc. 17

Margo.

MArgo dicitur vniuſcuiuſq; rei extremitas.

Chriſtus. Margo ante thalamos templi cubiti vnius. Ezec. 40. b. Chriſtum ſignificare poteſt: qui finis eſt vtriuſq; teſtamẽti. Vel deſignat fidem introducentem ad charitatẽ: quę eſt cubiti vnius, quia non poteſt diuidi per ſchiſmata. — Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 16.

Maria.

MAria. i. exaltata, vel amaritudinis mare, aut myrrha maris ſiue doctrix, vel magiſtra maris: aut ex Syro & Hebręo, domina maris. Fuit filia Amram, ſoror Moſis, & Aaron: fuit prophetiſſa: quæ quia murmurauit contra Moſen, facta eſt leproſa, & poſt modum mundata.

Eccleſia. Maria vt pulſauit tympanum poſt tranſitum maris rubri, typum gerit eccleſię laudãtis Deũ pro his, qui baptizantur. Exo. 15. c. — Amb. de. virg. 5. Beda. ſ. Exo. 15.

Vaticinium prophetarum. Vt autem fuit prophetiſſa, & miſſa dicitur à Deo, typum gerit vaticinij prophetarum. Mich. 6. a. Et vt murmurauit contra Moſen, eſt prophetia literę ſeruiẽs. nu. 12. a. Vt aũt mortua eſt ante ingreſſum terrę promiſsionis, deſignat prophetiam ceſſantem in aduentu Chri. nu. 20. a — Hier ſ. Mich. 6 & ſ. de manſio & prologo in Hoſe. & ſ. ſopho. 2.

Vt autem

Ori.f.nu.ho.6. & f. canti.1.2. — Populus Iudaic.

Vt autem murmurauit contra Mosen, designat populum Iudaicum, qui murmurauit contra Christum: & vt illa facta est leprosa: ita synagoga contraxit lepram incredulitatis: vnde & separata est, donec plenitudo gentium intret. num.12.a.

Amb.f.Luc.1. — Ecclesia.

Maria virgo beatissima, quæ fuit desponsata, sed virgo, figura est ecclesiæ, quę coniuncta est Christo, sed sine macula. Luc.1.c.

Ber.fer.par.uo.8. — Prædicatores.

Vt autem gestauit Iesum in vtero, designat prædicatores portãtes Iesum, vt cum alijs, vel potius alios ei pariant.

Excellens anima.

Maria mater Iacobi & Ioseph significat excellentem animam: cuius excellentia declaratur per interpretationem nominum filiorum eius. Matt.27.f.

Maria Magdalena, vide Magdalena.

Maritus, quære Vir.

Marmor.

Plinius.36. natu. histo.7.

MArmor est genus durissimi lapidis & solidissimi: quod in pretio habetur: cuius varia sunt genera. Quoddam enim est album, quod parium dicit: aliud viride, quod Laconiũ: aliud nigrum: aliud maculosum in serpentis modum: aliud rubrum, candidis interuenientibus punctis. Sunt & multa alia genera.

Amb.f.ps.118. fer.5. Gre.f.cant.5. — Fortitudo. Sancti.

Marmor quod ponebatur in templo, fortitudinem indefessam significare potest: & marmoreę columnæ, designant fortitudinem apostolorum. Exo.31.a.1.par.29.a.2.par.2.c.3.b.canti.5.d.apo.18.d. Potest etiam marmor significare sanctos puritatem vitæ habentes.

Maron.

Ori.f.Iosu.ho.14. — Amaritudo pecc.

MAron.i.amaritudo: ciuitas: cuius rex Iobab victus est à Iosue: designare potest amaritudinem peccati. Iosu.11.a.Pro.5.a. videtur autem esse vbi fit primus lacus Iordanis: qui Samachus appellatur.

Marsupium.

MArsupium est sacculus numorum.

Cõcordia hæreticorum.

Marsupium vnum malorum. Prouerbior..1.b. Communitatem aut concordiam hæreticorum designat.

Martha.

MArtha.i.prouocans, siue amaricans: vel Syriacè, domina, vel doctrix: fuit soror Mariæ & Lazari: quę solicite ministrauit Christo.

Ori f.1.reg.ho.1. Basi.cõsti.monach 1 Gre.f.1.reg.14.&.6. mo.28.et f.ez.h.3.14 Aug.1.de trini.10 — Vita actiua. Vita præsens.

Martha designare solet vitam actiuam, & exercentem opera, quæ ad conuersionem spectant: quæ erga plurima turbari dicitur. Luc.10.g. Ioan.11.c.12.a. Eadem ratione significat vitam pręsentem: quę laboriosa est, multoq; indigens ministerio: quæ tamen cessabit, quum cessauerit indigentia.

Ber.fer.2 assumpti. — Virgo Maria. Anima.

Vt autem excepit Christum in domum suam, typus est beatę virginis Marię, quę illum excepit in vtero. Vel etiam animę. Luc.10.g.

Mas, Masculus.

MAs seu masculus sexus vocabulum est fœminæ appellationi oppositum: estq; sexus nobilior & robustior.

Ori.f.Leui.ho.1. Hiero.1.Isa.66.&.f. Mala.2. Geor.venet.cant.2. ton.3.cap.19. Aug.f.apo.ho.9. — Christus. Opera Christi.

Masculus sępe Christum significare solet: qui peccatum non fecit, & virtutem ac nobilitatem habet supra ecclesiam: & masculus vitulus designat virilia ac robusta Christi opera, quæ pro nobis obtulit. Leuitic.1.a. Et masculus agnus est ipse Christus, & perfectio ac fortitudo hũmanitatis eius. Exod.12.a.Isa.66.c.Mala.6.a. Hunc masculum peperit mulier victorem diaboli. Apoca.12.b.

Aug.1.degen.cont. Manich 23.25. Ori.f.gen.ho.1. — Chr's & ecclesia. Spiritus & caro. Intellect⁹ & opus.

Masculus & fœmina, quos fecit Deus à principio, significare solent Christum & ecclesiam. gene.1.d. Item spiritum & animam, seu spiritum & carnem: qui si concordant, crescunt & multiplicantur. Significant etiam intellectum & actionem.

Ori.f.Leui.ho.4.& f.nu.ho.1. Isy.f Leui.6.27. Hie.f.Isa.26.&.f.nahum.3. Gre. Nysse. de vita Mosis. — Robustiores in fide & operibus.

Mares dicuntur robustiores in fide & operibus. Exod.1.c.13.b.34.c.Leui.3.b.27.a. Et mares stirpis Aaron, aut de genere sacerdotali sunt fortes & viriles. Leui.6.d.7.a. Et masculi qui numerantur, sunt perfecti. num.1.a. Mares interficit Pharao, hoc est, habentes aliquid robustum: non tamen adultos, qui possunt resistere diabolo. Exo.1.c. vult autem diabolus vt, quodcũq; est Hebręorum, & eorum, qui per seculum istud transeunt, forte & virile mittatur in aquas: & per earum fluenta deferatur in mare. E diuerso quicquid fœmineum, molle & formosum videretur in seculo, hoc viuificetur, adolescat & generet. Simulq; considera, quòd Aegyptius imperator viros Hebręorum non posit occidere: nec eos, qui iam egressi sunt ab infantia: sed quorum ætas adhuc tenera est, & molle corpus, & profectus incipiens. Scit non posse nutriri fœminas, nisi interfecti fuerint masculi. Cum masculo, hoc est cum eo, qui virilia opera agit, non

Isy.f.Leui.18.

debet quis misceri concubitu fœmineo, vt eius opera effœminari faciat. Leui.18.c.

Prelati & doctores. Masculi quoq; dicuntur doctores & prælati: quibus alij ceu fœminæ subijciuntur. genes. 1.d. Exod.1.c.12.a. Beda.s.Exo.1.

Opera virilia. Virtutes. Masculi etiam dicuntur opera virilia: & eadem ratione ipsę virtutes, per quas viriliter opera mur. Exo.1.c.13.b.34.c. Et masculus vitulus significat virilia opera carnis. Leui.1.a. Ori.s.Leui.ho.1.

Mens. Ratio. Homo interior. Sensus rationalis. Masculus præterea dicitur ipsa mens seu ratio, & homo interior, & sensus rationalis. Et masculus offertur, cum mens offertur Deo. Et masculinum circunciditur, cum omnia superflua à mente resecantur. gen.17.b.34.b. Leui.1.a.3.b.22.c. Isa.66.c. Et hoc masculinum debet apparere coram domino. Exo.23.c.34.c. Et masculinum aperiens vuluam est iustum & principale anima: & virtus & immunitas ab affectibus. Masculum autem est offerendum, hoc est, mens virilis, fortis & stabilis, & cum valenti fide, atq; inconcussa: vt nequaq; mandatorum effœminet, siue mollescat operator. Mala.2.a. Phi.de victimis & de sacrifi. Abel & Cain. Ori.s. Exo.ho.2. & 1.Leui.ho.8. Amb.2. de Abra.11. & 1. de Cain.10. Hie.s.Isa.66. Isy.s. Leui.1.22. Hie s.Mala.2.

Hæretici. Consuetudo inueterata. Hæreses. Masculi interfecti in Sichē sunt hæretici cōfutati. gen.34.d. designant etiam inueteratam cōsuetudinem, quę prius est circuncidenda, deinde interficienda. Masculus etiam, qui maledicitur est corruptor veritatis. Iere.20.d. Et masculinę imagines sunt hęreses: & dicuntur masculinę, quia hæretici nulla eas posse oppugnatione subuerti putant. Eze.16.b. Ricar.de s victo de 12.patriar.53. Gre 4.mor.2. Ori.s Eze.ho.7. Hie.s. Eze.16.

Peccatum minus graue. Masculus, quem parit mulier suscepto semine, est peccatum minus graue: vnde minori indiget purificatione. Leui.12.a. Lyra.s.Leui.12.

Massa.

Massa est farina macerata, & aqua subacta ad conficiendum panem quo nomine etiam significatur quicquid densum ac spissum est, in modum farinę subactę. & quod nondum formatum est, sed paratum vt aliquid ex eo formetur, vt massa luti, massa auri, massa plumbi.

Fideles. Massa dicuntur fideles coniuncti Christo, vt ab eo formetur. Rom.11.b.

Doctrina fidei. Massa etiam potest fidem & doctrinam fidei significare. 1.Corin.5. Gala.5.b.

Grauis iniquitas. Massa plumbi in amphora designat grauem iniquitatem, quæ in auaritia cōtinetur. Zac.5.c. Gre.14.mor.27.

Masphat.

Contemplatio. Sacra scriptura. Intentio. Masphat. i. speculatio siue specula, aut cooperimentum, vel expectatio: ciuitas in tribu Iuda. Significare potest huius vitæ contemplationem, qua videmus nunc per speculum in ænigmate. Potest etiam significare sacram scripturam. 1.reg.7.b.10.c. Iere.40.d.1.Cor.13.d. Vel interpretatur intentio: & designat intentionem mutandam à falsa beatitudine ad veram. Gre.s.1.reg.7.

Mater, Genitrix.

Mater dicitur fœmina in animalibus, quę genuit sibi similem in specie. Transfertur tamen ad alia: vt arbor dicitur mater propaginum, q̄ ex ipsa nascunt: & apes dicitur mater mellis. Tert.de carne Chri.

Synagoga. Mater Abraham, quę non fuit mater Sarę, dicitur synagoga, quę fuit mater Christi, & non ecclesię. gen.20.c. Et mater Christi foris stans dicitur synagoga, quæ noluit ingredi credendo. Matthę.12.d. Mar.3 d. Luc.8.c. ps.68.70. Cant.1.q. Et mater Isaac est synagoga mater Christi. gen.24.d. Pro.4.a. Et mater Iacobi, synagoga: & filij matris eius sunt Iudęi. Gene.27.d. Mater quoq; Mosis est synagoga: quæ habuit Mosen paruum: quia Iudęi in lege non assurgunt ad sensus subliminiores. Exo.2.a. Eandem designat mater Iob. Iob.1.d. Et mater, quę coronauit sponsum. Cant.3.d. Et mater, quam reliquit Chrs vel homo, vt adhęreret vxori. gen.2.d. Mater quoq; sponsæ dicitur synagoga: cuius filij pugnauerunt contra ecclesiam. Canti.1.b.3.b. Mater etiā populi Israel dicitur ipsa synagoga, vel frequentia populi. Hoseæ.4.b. Et matres factæ viduæ sunt synagogæ Iudæorum factæ sine Deo. Thren.5.e. Mater prophetæ, synagoga mater Christi. Zacha.13.b. Hila.s.Matt.cāo.12. Ori.s Exo ho.2. Hie.s.Mat 12. Gre.2.mo 31.& h.3. Ber.ser oium sctorū. Gala.lib.2.cap.5. Ori.s.cant.ho.1. Ber.s.can.ser.79. Hie.s.Hose.4. Rud.s Zach.13.

Virgo Maria. Mater Salomonis significat beatam virginem Mariam matrem Christi. Cantic.3 d. Eandem designat mater Samson, quę non bibit vinum, nec comedit immundum &c. Iudi.14.a. Amb.de insti.vir.16 Gre s.cant.3. Rup.s.Iud.14.

Cœlestis Hierusalē. Mater Christi dici potest interdum cœlestis patria seu Hierusalem. Mat.19.a. quę etiam dicitur mater nostra. Gala. 4.d. Ori s.Le.ho.11.&.s. cā.h.2.&.s.Mat.h.7.

Faciens volūtatem Christi. Prædicator. Mater etiam Christi dicitur omnis, qui eius facit voluntatem. ps 138. Mat.12.d. Prædicator etiam, si per eius vocem amor domini in proximi mente generatur, mater Christi dici potest. Hila.s.Mat.cau.12. Gre ho.3.

Charitas. Gratia. Mater etiam Salomonis, hoc est, Christi dici potest charitas. Vnde solet dici Christus filius charitatis. Item gratia Dei, qua saluamur, cuius legem non debemus dimittere. Pro.1.a. Mater item sponsæ est regeneratrix gratia: apud quam vna columba eligitur, quia illos solos colligit, qui in simplicitate permanent, & ab vnitate non scinduntur. Canti.6.c. Leui.22.d. Amb.de Isaac,5. Beda s.pro 1. Gre.s.cant.6 Isy.s.Leui.22.

Ecclesia. Mater dicitur ecclesia, quę mater est viuentium per fidem & gratiam. gen.3.d. Exo.20.b.21.b.22.d.23.c.34.d. ps.112. Pro.1.a.30.c. Et mater Samuelis eandem ecclesiam significat. 1.reg.2 d. Mich.7.b. Leuiti.22.d. Et mater sponsæ est ecclesia mater animæ venientis ad fidem. Canticor. 1.b. Mater etiam Iesu, quæ erat in nuptijs, est ecclesia, sine qua non fiunt nuptiæ incarnationis. Ioann.2.a. Arno.s.ps.112. Amb.s.Luc.2. Hie s.Isa.22. Gre.s.1.reg.2 s.cā.1 Isy.s.Leui.22. Beda.s.Exod.20.& s.pro.1. Rup.2.s.Ioan.

Mater

Am.3.de virgi. Gre.s.1.reg.2. Mater sponsę dici potest interdum natura animę.Cant.3.b.8.a.Et mater Samuelis ipsam mẽtem significare potest.1.reg.2.d. Natura anim. Mens.

Isy.s.Leui.12.22. Mater concipiens in peccatis est natura ipsa per peccatum Adæ corrupta:vnde fit,vt omes, qui in ea concipiuntur,in peccatis concipiãtur.ps.50. Sub hac matre manet animal septem dies.i.toto tempore huius vitæ.Leui.22.d. Natura corrupta.

Beda.s.gen.24. Hie.i.ps.26. Aug.i.ps.26.138. Mater Rebeccæ gentilitatem significare potest : vnde orta est ecclesia desponsata Christo. Genesis.24.d.Hæc est mater,quę dereliquit:quia non potest : saluare filios, nisi veniant ad fidẽ quæ & Babylonia ciuitas huius mundi dicitur:de cuius vtero suscipit nos Deus.ps.26.138. Gentilitas.

Glo.ord.s.thre.2. Matres dicuntur etiam doctores,qui ceu matres nutriunt discipulos.thre.2.d.vel designant ibi voluptates carnis,quę male nutriunt animas. Doctores. Voluptates carnis.

Ori.s.Mat ho.35. Hila i. Mat. cão.20. Mater filiorum Zebedęi,quę excellentiam habuit propter filios, designare potest legem,cuius nobilitas est illi à Christo prophetato.Matth.27.f. Lex.

Hie.i.Eze.16. Isy.i.Leui.18. Mater Hierusalem Chetęa designat incentiua huius seculi,quę à Deo separant. Ezec..16.a. Et mater,cuius turpitudo non est reuelanda,est concupiscentia pariens peccatum. Leui.18.b. Iacobi.1.b. Concupiscentia.

Ori.s.Iob.1. Greg.13. mor. 21.& 2.mor.17. Gre. Alex.4.stro. Mater Iob dici potest terra.Iob.1.d.Nudus egressus sum de vtero matris meæ.Eadem dicitur mater omnium.Eccl'i.49.a.Mater etiam Iob dicuntur vermes: quia ex natura corruptibili & cõsuetudine peruersa cogimur,vt quasi quibusdam vermibus, sic inquietis cogitationibus in mente fatigemur.Iob.17.d.Mater etiam relinquenda propter euangelium, est patria nutrix. Matth.19.d. Terra. Corruptio. Patria.

Gre.s.i.reg.15. Mater Agag dicitur culpa originalis,quæ sensum carnis & inordinatos motus producit: Et fit sine liberis,quum omnes praui motus interimuntur.1.reg.15.g.De hac dicitur.Rom.7.c.Nõ ego operor illud:sed quod inhabitat in me peccatum. Peccatum originale.

Arno.s.ps.108. Hil.i.Mat.cã.10.14 Hie.i.Hose.10. Mater peccatoris dicitur potestas malorum:& iniquitas,& infidelitas.ps.108.Mat.10.d.14. a.Et mater alliditur super filios,cum congregatio hęreticorum cum ipsis hęresiarchis & erroribus simul pereunt.Hose.10.d. Iniquitas. Hæresiarchæ. Hæretes.

Mater pro tutela.Iudi.5.a.Surgeret mater in Israel. Tutela.

Materia.

MAteria dicitur,ex qua aliquid fit:vt materia domus sunt lapides & ligna & cętera.4.regũ. 6.a.Sapi.11.c.15.c.

Matertera.

G.o.ord.s.Leui.20. MAtertera dicitur matris soror,quasi mater altera: eius turpitudo non est reuelanda.Leuit. 20.c.Et designat socios parentum,qui non sunt ignominia afficiendi. Socij parentum.

Mathanaim.

Ori.s.nu.ho.12. MAthanaim.i. munera eorum : ciuitas Moab contra Arnon : ad quam venerunt filij Israel post locum putei Arnon.De puteo veniunt ad offerẽda munera: quia ex cognitione Dei offerunt credentes fidem & timorem per liberum arbitrium.nu.21.d.

Matrimonium, Coniugium, Connubium.

MAtrimonium est maris & fœminæ coniugatio, qua mutuo ligantur ad perpetuam vitæ societatem.

Ori.s.nu.ho.20. Matrimonium, quo relinquitur pater & mater,& adhæretur vxori,typus est coniunctionis Christi & ecclesiæ.Reliquit Christus patrem,hoc est, non apparuit in natura patris:& matrẽ, nempe synagogam:& adhęsit vxori,hoc est,ecclesię:& sunt duo in carne vna:quia ex Christo capite & ecclesia fit vnum corpus.Sic etiam est coniunctio Christi cum anima.Hæc significauit coniugium Isaac cum Rebecca.gen.26.b.29.d. Coniunctio Christi & ecclesiæ.

Lyra.s.gen.34. Coniugium Sichen cum Dina significat colligationem in perseuerantia peccati: quod optabat Sichen.gen.34.b. Cõsuetudo peccãdi.

Glo.int.s.gen.24. Connubia cum alienigenis designant consensum cum hæreticis. gene.34.b. Iosu.23.c.Ideo non sunt contrahenda. Consensus cum infidelibus.

Mattathias.

MAttathias.i.donum domini,sacerdos pater Iudæ Machabæi:qui miro zelo insurrexit contra idololatrantes,& defendit legem Dei.1.Mach.2.a.

Matthæus.

MAtthæus.i.Donatus,Apostolus & euangelista, vocatus à Christo, cum sederet in telonio.Mat.9.a.Typus & exemplum est peccatorum conuersorum.

Matthias.

MAtthias.i. donum domini, erat vnus e septuaginta discipulis Christi,qui cooptatus est in apostola-

apostolatum loco Iudæ. Acto.1.d.

Maturus, Maturitas, Immaturus.

MAturum dicitur, quod neq; crudum, neq; acerbum, neq; nimium coctum, sed suo tempore temperatum prouenit: & proprié de fructibus dicitur.

[perfecti. perfecta opera] Maturæ vuæ designant perfectos, & opera perfecta. gen. 40.b. Et maturitas autumni significat opera perfecta, quibus à Deo premium dabitur. Isaiæ.28.a. Arescunt autem anteq̃; maturescant, qui pereunt anteq̃; bene operentur. Isa.3.c. Et immatura perfectio significat opera incepta ad consequendam vitam æternam. Isa.18.c. [Amb 3. Exae.32. Hie. s. Isa.18.]

[... mentus senilis.] Maturitas est, cum in iuuentute senum opera exercentur. p̃s.118. Præueni in maturitate. Sed ibi potius legendum est preueni in immaturitate, hoc est, hora importuna. Et potest designare illa immaturitas vel tempus huius vitæ: vt maturitas sit in futura vita: vel tempus ante aduentum Christi. [Amb s. ps.118. ser 19. Aug. s. ps.118.]

[Completa malitia.] Maturuisse dicitur messis, cum completa est malitia, vt puniri debeat. Ioel.3.c. Quod erit tẽpore iudicij. Et maturæ vuæ erant Iudæi puniendi in destructione Hierusalem. Apo.14.d. [Hie. s. Ioel 3. Ruper. s. Ioel.3. & 9 s. apoca.]

Mausoleum, uide Sepelire.

Mederi, Medicus, Medicina, Medicamentum.

MEderi est morbo remedium afferre. Medicus autem est, qui medendi artem nouit. Medicina vero ipsam artem significat: & interdum est idem quod medicamentum, quod hominibus, ac etiam cæteris animantibus curandi gratia adhibetur.

[Christus.] Medicus dicitur Christus saluator noster, qui curat verbis, non herbis, & etiam solo nutu & voluntate: & quandoq; curat adhibitis contrarijs, quandoq; similibus. Isa.61.a. Au.1.doc. chr.ia.14. [Ori. s. Leuit ho.8. & s. ps.37. ho.1. Basi de regul fusi.55]

[Doctores.] Medici dicuntur doctores animi defectus curantes. gen.50.a. Exo.21.b. Isa.3.b. Ieremi.8.g. Hi autem medici non suscitant mortuos in peccato, sed solum tanq̃; ministri præcepta salutis proponunt. p̃s.87. [Hie.1. Isa.3. Aug. s. ps.87.]

[Leges & magistrat⁹] Medici etiam sunt leges, & magistratus legitimi: vt senatores & iudices: & vt medicus curat quicquid ad sanitatem conducit: ita debent presides & magistratus curare quicquid ad bonos mores facit. [Philo. de Ioseph.]

[Philosophi.] Medici non suscitantes sunt philosophi non curantes animas. Isa.26.c. Iuxta septuaginta. p̃s. 87. In hos medicos expenderat mulier substantiam, & non fuit curata. Luc.8.f. [Hie. s. Isa.26. Isy. s. Leui 15.]

[Sapientia. Verbum Dei. Lachrymæ.] Medicina animi est sapientia, quę liberat animam à perturbationibus: & etiam verbum Dei animam & corpus sanans: & præterea lachrymę pœnitentiæ. Isa.1.b. Ad medicinam valebant folia arborum templi: quia doctrina moralis curat animam. Eze.47.c. Medicamenta etiam erant in prophetis & in lege: & demum omnia præcepta: sed hoc medicamentum ante aduentũ Christi non erat medicatum: sed adueniente domino est medicatum. p̃s.57. [Dle. Alex.1. pæda.2. Hieron s. Isa.1. & s. Ezech.47. Aug. s. ps.57.]

Meditari, Præmeditari.

MEditari est quasi medio animo versare, & mẽte pertractare: interdum vero est exercere & conari. Meditatio antem est ipsa commentatio vel exercitatio.

[Passio Christi. Contemplatio.] Meditatio Isaac in agro passionem & labores Christi in hoc mundo adumbrauit: & etiam pugnam contra diabolum. Genesis.24.g. Potest exercitationem contemplationis significare. [Hila s. ps.54. Aug. ser.75. Philo.2. allegori.]

[Loqui de Christo.] Meditatur os iusti sapiẽtiam, cum bonus & fidelis loquitur de Christo. p̃s.36. Meditatur autem in corde prudentiam, vt os habeat quod loquatur. p̃s.48. [Ori. s. ps.36. ho.5. Basi. s ps.48.]

[Operari secundum legem Dei.] Meditari in lege domini die ac nocte, est secundum legem Dei semper operari, & omnia in laudem Dei facere. p̃s.1.62.1. Cor.10.a. Et meditari in operibus Dei est creationem Adæ & reliqua Dei opera contemplari. p̃s.142. [Hila. s. ps.1.142.]

[Loqui & operari ad ædificationem.] Meditatur sedens in domo, & ambulans &c, qui in ecclesia loquitur, & docet, ac operatur, quæ ad ædificationem faciunt. deut.6.b. [Ori. s. ps.36. ho.5.]

[Cognitio propriæ infirmitatis.] Meditatur timorem, qui cum omnia fuerit consequutus, indignum se tamen semper reputat coram domino. Isa.33.c. [Hie. s. Isa.33.]

[Gemẽs pro peccatis. Loquentes Iudæi legem sine intelle.] Meditatur vt columba, qui pro peccatis gemit. Isa.38.c. Meditantur quoq; Iudæi vt columba, quum loquuntur & perstrepunt verba legis, quæ minime intelligunt. Isa.59.b. [Hie. s. Isa 38.59.]

[Exercẽtes Iudæi traditiones. Cogitantes contra Christum.] Meditantes inania populi fuerunt Iudæi distinguentes carnales obseruationes, & exercentes traditiones humanas: vel meditati sunt inania, quando Christum persequebãtur, & falsa cõtra eum excogitabant testimonia. p̃s.2. Hę dicuntur meditationes Iudęorum aduersus Christũ. Thre.3.g. meditabantur etiam dolos cõtra Christum, ante & post eius mortem. ẽs.37. dicuntur quoq; meditari dolos, qui mala suggerunt sub boni specie. [Arno. & Hila. s. p̃s.2. Basi. & Aug. s ps 37.]

[Tractã. malũ in cor.] Meditatur iniquitatem in cubili suo, quia eam tractat in corde. p̃s.35. [Aug s. ps.35.]

[Trãseũtes faci. dies] Meditati dies sicut aranea sunt, cum sic transiuit tempus, vt opus araneę. p̃s. p̃s.79. [Hie Cyprian.]

[Decernens Deus punire Iudæos.] Meditatus dicit dñs in spũ suo duro, quãdo loquut⁹ est, vt dure puniret Iudæos. Isa.27.b. vel iuxta septuaginta, meditatus est populus Israel interficere apostolos, vt delerẽt memoriã Chri. [Hie. s. Isa.27.]

Medium

Medium, Medietas, uide Dimidium.

Medius, Medium, Mediator.

MEdium dicitur, quod ęqualiter diſtat ab extremis. Mediator autē eſt, qui inter aliquos medius eſt ad conſtituendam pacem, aut aliud pactum. Medius etiam dicitur communis. 3.reg.6.a. Oſtium lateris medij in pariete erat. Manifeſtus. Exo.11.b. Media nocte ingredietur Aegyptum. Medium autem conſortium. nu.16.c. Perierunt de medio multitudinis. Conſpectus. deut.13.a.22.c. Auferes malum de medio tui. Pars. Exo.3.a. vocauit eum de medio rubi. In medio, quoq;, in conſpectu, in conſortio. Item vt dux. 1.reg.10.d. Stetitq; in medio popul. Inter alios. Ier.29.b. Qui ſunt in medio veſtium. Vnus ex illis. 3.reg.3.b. Seruus tuus in medio eſt populi tui.

Tert. adue marci. 4. Ori. ſ. nu. ho. 3. 9. & ſ. Eze. ho. 1. Hiero. ſ. Ier. 30. & ſ. Gala. 3. Aug. epiſ. 120. Geor. vene. can. 2. to no. 2. cap. 4. & ton. 8 per totum.

Medium precipuè competit Chriſto: de quo. Ioan.1.d. Medius veſtrum ſtat, quem vos neſcitis. Et in medio paradiſi arbor eſt Chriſtus, qui eſt media perſona in trinitate. Gen.2.b. Ipſe eſt in medio duorum animalium, hoc eſt, duorum populorum. Hab.a.3.a. Et Aaron ſtans in medio multitudinis, ad placandum Deum, deſignat Chriſtum, qui operatus eſt ſalutem in medio terræ. nu.16.g. Et ipſe filius Dei dicitur mediator ante incarnationem, quando loquebatur per angelos: ſed nō eſt dictus homo mediator, niſi poſt incarnationem. Gal.3.d. In medio eccleſiæ laudat Chriſtus patrem, quia ipſe mediator medium tenet. ps.21.87. In medio captiuorū exiſtens Ezechiel, deſignat Chriſtum inter peccatores conuerſantem. Sic in medio exiſtit princeps, hoc eſt, Chriſtus. Eze.1.34.f.46.c. Et de medio Iſrael productus princeps deſignat Chriſtum de genere Iſrael. Iere.30.d. Sopho.3.d. Agge.2.a. Zacha.2.d. Sic in medio fratrum vngitur Dauid. 1.regum.16.c. deſignans Chriſtum: qui etiam dicitur eſſe in medio per incarnationem. Ioel.2.f. — *Chriſtus.*

Rup. ſ. Ioel. 2.

Glo. ordi. ſ. Exo. 25.

In medio duorum Cherubim dicitur eſſe Deus, ſecundum q̃ ab angelis viſione beatifica videtur. Exod.25.b. — *Beatificans.*

Gre. ſ. Eze. ho. 2. Hie. ſ. Haba. 3. Aug 18. ciui. Dei. 32 & epiſt. 120. & d verbis domini. ſer. 22. Gre. ho. 12. Ori ſ. Matt. ho. 30. 31. 32. Rup. ſ. Haba. 3.

Medium electri ſignificat incarnationem Chriſti. vbi ſunt quatuor animalia, hoc eſt, quatuor euangeliſtæ fidem incarnationis prædicantes. Ezec.1.b. Medium autem annorum tempus ſignificat aduentus Chriſti. Habac.3.a. vel iuxta ſeptuaginta medium duorum animalium, vbi cognitus eſt Chriſtus, fuit in paſsione, quando cognitus eſt inter duos latrones, vel inter duos populos in eius paſsione concurrentes. Media nox deſignat occultum tempus aduentus Chriſti: vel tempus iudicij, quando veniet nullo ſentiente, aut ſperante. Matt.25.a. Mar.13.d. Luc.11.a. Exod.11.a.12.d. Medium etiam annorum eſt tempus paſsionis Chriſti: quod erat triginta triū annorum, quod eſt medium vitæ humanæ. — *Incarnatio. Tempus incarnationis. Tempus iudicij. Tēpus paſsionis.*

Glo. int. ſ. gen. 35.

In medio dicūtur eſſe, quę omnibus anteponimus: atq; iubentur dij alieni de medio abijci. Gen.35.a. Vt videlicet nihil præferamus Deo, ſed ipſum in medio conſtituamus. Ita ſanctuariū ponitur in medio, vt cultus Dei cęteris pręponatur. Eze.48. — *Prælatum omnibus.*

Baſi. & Aug. ſ. ps. 45 Hila. ſ. Matt. cāo. 18 Gre. ſ. 1. reg. 7.

Medium in quo eſt Deus, dicitur conſcientia: & ipſum cor: quod etiam eſt medium vniuſcuiuſq;. Exo.25.d.25.a.1.reg.7.a.ps.45. Mat.18.c. Et medium ferculi Salomonis ſtratum charitate eſt cor Chriſti. Cant.3.d. In medio hominis cōteritur cor, cū verè dolet. Ier.23.b. Mediū quoq; altaris cor hominis ſignificare poteſt. Exo.27.a.38.a. — *Conſcientia. Cor.*

Aug. ſ. ps. 73. Hie. ſ. Iſa. 41. & ſ. Ieremi. 6. Ori. ſ. Iere. ho. 2. Baſi. ſ. ps. 115.

Medium terrę Aegypti, aut etiam medium terræ eccleſiam ſignificare poteſt. Iſa.19.c. Exo.8.f. ps.73.134.136. Et medium camporum, vbi aperit Deus fontes, eſt eccleſia ex gentibus. Iſaię.41.c. Et habitans Rahab in medio filiorum Iſrael, deſignat gētiles habitantes in Chriſto, vel in eccleſia, cuius medium eſt Chriſtus. Ioſu.6.d. Et medium Hieruſalem eſt medium eccleſiæ: ſeu locus publicus in eccleſia: aut etiam ſtatus perfectionis. ps.11. Iere.6.a. Zac.2.b.8.b. — *Eccleſia. Status perfect.*

Greg. ſ. cant. 3. & ſ. Ezech. ho. 15. & ſ. 1. reg. 10. Amb. 3. Exae. 12. Agu. ſ. ps. 103.

Medium filiorum Iſrael vitam communem chriſtianorum ſignificare poteſt. Exo.28.a.31.c. Et media feculi Salomonis ſunt, quę ad mediocrem vitam fidelium in eccleſia pertinent: q̃ ſunt conſtrata charitate: quia mediocribus ſufficit charitas. Cant.3.d. In medio populi ſtans Saul deſignat pręlati exempla omnibus debere eſſe conſpicua. 1.reg.10.d. Itidem in medio vineæ turris deſignat exempla apoſtolorum & prophetarum omnibus expoſita. Iſaiæ.5.a. In medio populi Dei ędificantur, qui facti pars eccleſię proficiunt in ea. Iere.12.d. Inter medium montium pertranſeunt aquę cum prędicatores exponunt doctrinam tanq̃; omnibus communem. ps.103. — *Vita commun.*

Rica. de ſ. vict. d extermi. mali. 3.

Medium Iordanis, in quo ſtetit arca. Ioſu.3.d. deſignat fiduciam diuinæ pietatis: cui pedem ſpei figere debemus. — *Fiducia diuinæ pietatis.*

Glo. int. ſ. Exo. 33.

In medio populi aſcendit Deus puniendo. Exo.33.a. Et in medio alicuius dicuntur eſſe abominationes eius, cum ſecundum eas caſtigatur. Eze.7.b. Et vſq; ad medium colli dicitur peruenire torrens, quum ira Dei plenè aliquem comprehendit. Iſa.30.f. — *Puniens Deus.*

ri. ſ. Exo. ho. 6. & Matth. cap. 14. mbr. de Salom. & ps. 118. ſer. 8. ug. 1. 83. q. 59.

Medium maris, & medij fluctus deſignant vim tentationum. Illi autem ambulāt per mediū maris, qui inter tentationes non declinant ad dexteram, neq; ad ſiniſtram. Exo.14.c.15.c. Pro.30.c. Iſa.63.c. Mat.14.c. Et media nox eſt tempus grauis tribulationis: in qua ſurgendum eſt ad confitendum domino. Exo.11.a.12.d. ps.118. Medium etiam catulorum leonum fuit grauis tribulatio — *Tentationes.*

bulatio Christi. ps. 56. Medium autem tribulationis ipsam grauitatem tribulationis significat. Hila.s.ps 56.
ps.137. Media hostium castra ingreditur Saul, quum prędicator in medijs tentationum fluctibus mentibus auditorum subuenit.1.regum.11.c. Gre.s.1.reg.11.

Mediũ vitę humanę. Negligentia. Media nox significare potest medium vitæ humanæ tenebrosæ: & altitudinem remissionis & negligentiæ: & profundam mentis cæcitatem. Iob.34.c. Mat.25.a. Hie.s.Iob 34.

Peccatum. Miseria huius seculi. Medium rubi designat peccatum & mortalem infirmitatẽ. Exo.3.a. Et medium Aegypti & Babylonis significat statum profundum peccati: & medium miseriarum huius seculi inter seculares confusiones. Exo.3.g.7.a. ps.134.135.136. Iere.50.b.51.e. Ori.s.Iere.ho.2. Hila.s.ps.134.136.

Primordium boni operis. Medium hyacinthinæ tunicę designat initium perfectum. Exod.28.e.39.d. vel primordium boni operis. Glo.ord.s.Exo.28.

Aequalitas iustitiæ. Per medium castrorum ire est ęqualiter iustitiam seruare. Exo.32.f. Glo.in.s.Exo.32.

Medium duorum testamentorum. Medium sortium filiorum Israel designat medium duorum testamẽtorum. Leui.16.c. ps.67. Arno.s.ps.67.
Medium quoq; animalium designat doctrinam spiritualem inclusam in litera. Eze.1.d. Habac.3.a. Et medium domus Iacob dici potest lex & prophetæ. Isa.29.g. Hie.s.Eze.1.

Intellectus. Media arbor paradisi, vbi se abscondit Adam, designat intellectum proprium, cui fidit, qui negat vniuersalem. gen.3.b. Philo.2.allego.

Vita in corpore. Medium terrę significare potest vitam in corpore: & operatus est Christus salutẽ in medio terræ, hoc est, in assumpto corpore: vel in vtero virginis: vel in Hierusalem. ps.73. dicitur etiam Hierusalem posita in medio gentium, quia sita est in medio terræ. Eze.5.b. Aug.17.ciui.dei.4. Hie.s.ps.73.&.s.ez.5. Euch.q.in psalm.

Quies cõtẽplatiõis. Media hora silentij designat quietem contemplationis, quæ breuis est in hac vita. Apo.8.a. Gre.s.Eze.ho.14.

Vita turpis. Medium Amalec turpem & libidinosam vitam significat. 1.reg.15.b. de medio quoq; armenti comedere dicuntur vitulum, qui delitijs vacant. Amos.6.b. Gre.s.1.reg.15. Gre.Amos.6.

Prosperitas seculi. Medium dierum perdicis prosperitatem huius seculi significare potest. Iere.17.b. Ori.s.Iere.ho.4.

Inimicitiæ. Medius paries inter Iudæos & gentiles erant inimicitię propter diuersum cultum. Ephe.2.c. Amb.s.Ephe.2.

Corda carnalium. Cor. Medium ventris Christi dici possunt corda carnalium in ecclesia: quibus etiam nota sunt mysteria sacræ scripturæ. ps.21. Medium vberum dicitur cor, quod est in pectore. Hose.2.a. Aug.epist.120. Rup.s.Hose.2.

Princeps. In medio dicitur stare, qui alijs supereminet: vt Iezonias in medio colentium idola, ostenditur esse eorum princeps incolendis idolis. Eze.8.e. Hie.s.Eze.8.

Lucifer inter angelos. In medio lapidum ignitorum dicitur ambulasse lucifer: quia inter angelos, à quorum cõsortio fuit eiectus. Eze.28.d. Et dicitur nunc draco in medio fluminum cubare: quia diabolus omnibus fauet & vitijs & erroribus. Ezec.29.a. Medium autem oris Leuiathan sunt verba diaboli calliditatis plena: & in medium oris intrat, qui calliditatis eius verba penetrat: vt nequaq̃; pensetur quid resonent, sed quò intendant. Iob.41.a. Idem designabit medium dentium. Zach.9.b. Hie.s.Eze.28. Gre.33.mor.28.

Mitti in infernum. Non dimidiant dies suos viri sanguinum. ps.54. quia tollũtur in infernum heretici: vt perdix, quę congregauit, quę non peperit: vel non dimidiant dies suos, qui ad satisfaciendum Deo pro peccatis, non conferunt vel vitæ suę particulam. Aug.s.ps.56. Euch.q.in psal.

Arbitrum iuramẽtũ. In medio dicitur poni iusiurandum inter litigantes: quia per ipsum tanq̃; arbitrum dissoluũtur controuersiæ. Exo.22.b.

Mens. Medium tabularum tabernaculi, per quod transeũt vectes. Exo.26.e.36.d. designare potest mentem, in qua recipitur lex.

Opera perfecta. Medium malorum granatorum. Exo.28.f. designat opera perfecta, q̃ prędicatione ornanẽ. Glo.ord.s.Exo.28.

Medulla.

Medulla est excrementum concoctum sanguinei alimenti, quod in ossa, aut in spinam distribuitur: non tamen omnia ossa medullam habent. Sumitur quandoq; pro eo, quod intra aliquam rem continetur: interdum vero pro pinguedine. Arist.3.d hist.aĩal.6.

Christus. Medulla cedri, quam plantauit Deus, dicitur esse Christus. Eze.17.g. Idem dicitur medulla tritici. Deuter.32.c. Hie.s.Eze.17.

Apostoli. Medulla cedri. Eze.17.a. quantum ad allegoriam literalem dicebatur Ieconias rex Iuda: vel etiam nobilitas regni Iudæorum. Quantum vero ad mysticum intellectum significantur apostoli & perfectiores in ecclesia. Ori.s.Eze.11.12. Hie s Eze 17. Gre.31.mor.33.

Sacrificium cum charitate & lachrymas. Medullata holocausta dicuntur sacrificia cordis & oris, quæ fiunt cum charitate. ps.65. Isa.25.c.34.b. Hebrę.4.c. Quisquis bonum opus agit, sed omnipotentis Dei amore atq; desiderio flere nescit: holocaustum habet, sed medullam in holocaustum non habet. Qui vero bona operatur, & visioni iam creatoris inhiat, atq; ad æterna contemplationis gaudia peruenire festinat, seq; ipsum ex amore quo accenditur, in fletibus mactat holocausta medullata offert domino. Arn. & Aug.s.ps 65. Gre.s.Eze.ho.20.

Diuitias. Medulla terræ Aegypti, quam esurierant filij Israel, significare potest diuitias, quę dicuntur medullę diuitis, quibus ossa eius, hoc est, potentia vel dignitas irrigantur. gen.45.c. num.18.b. Iob.21.c. Gre.15.mor.25.

Intentiones. Medullæ dici possunt intentiones, quas discernit sermo Dei. Hebrę.4.c. Gre.s.Eze.ho.21.

Medus.

Medus

Hie.s. Isa.13.

MEdus.i.mensura,vel abūdans.siue indumentum:seu à potente,vel forti: Hebraice Madai: sunt populi iuxta Persas:qui vt fuerunt ministri Dei contra chaldæos,significant angelos. vel prædicatores ministros Dei & adiutores fidelium ad expugnandos dęmones.Isa.13.c. Angeli. Prædicatores.

Mel,uide Fauus.

Melcha.

Phi.de congres.&c.

MElcha.i.regina,vel consiliatrix:vxor Nachor.Ponitur in typum astrologię, quę iungitur Nachor,hoc est,habenti scientiam ociosam.gen.11.d. Astrologia.

Melchisedec.

Ori.s.Ios.ho.26. Amb.1 de.Abra.3. Hie.Euagrio. Aug 15.ciui. dei.22. Geor.venet.cant.2. tono.3.cap.10. Fulgent. ad transi- mundum-2.

MElchisedec.i.rex iustitiæ,est nomen appellatiuum: quia proprium est Sem filius Noe:fuit rex Salem,qui obtulit in sacrificium panē & vinum,& benedixit Abrahæ.gen.14.d.Manifestam gerit Christi figuram. Primo quia sine patre & matre scribitur: & Christus neq; initium,neq; finem dierum habet.Secundo quia rex Salem:& Christus rex pacificus. Tertio quia rex iustitiæ:quod est proprium Christi.Quarto quia rex & sacerdos sicut & Christus. Quinto quia panem & vinum obtulit in sacrificium, apertè exprimens sacrificium corporis & sanguinis Christi. Christus.

Melchisua.

Gre.s.1.reg.14.

MElchisua.i.rex saluator,aut rex vel cōsilium saluatoris,vel salutis, siue rex magnificus,aut rex meus salus. Fuit filius Saulis. Designat prædicatorem,qui est rex per autoritatem,salus per prędicationem salutarem:meus autem dicitur,vt sit singulorum per amorem.1.reg.14.g. Prædicator.

Melchom, Moloch.

Isy.s.Leui.18. Hie.s.Iere.32.

MElchom. i. rex eorum, vel consiliator eorum: fuit idolum filiorum Ammon,quod etiam dicitur Moloch.4.reg.23.c.1.par.20.a. Iere.32.f.49.a. Sopho.1.b. Typus est auaritiæ,cui dant de semine suo,qui ei seruiunt.Leuiti.18.c. designat etiam autorem schismatis vel erroris. Amos.1.d.5.g. Auaritia. Autor erroris.

Melech.

Aug s.ps.87.

MElech iuxta Augustinum interpretatur chorus : & designat chorum fidelium,qui debent respondere Christo ipsum imitando.ps.87.In titulo. Chorus fidelium

Melior,uide Bonus.

Mello.

MEllo.i.plenitudo,vel repletio:ciuitas quam ædificauit Salomon.3.reg.9.e.2.Par.32.a. Aut potius est ambitus montis sion : cuius fit mentio , quando Dauid cepit arcem Sion.2. reg.5.b.Ponitur autem Mello ciuitas quædam in tribu Ephraim non longe à Sichen. Iudi.9.a.

Melodia,uide Canere. Melota,uide Pellis.

Membrana.

MEmbrana est pellis exterior,quę membra tegit : quāq; generaliter pro quauis tenui pellicula accipitur,in quacūq; animalis parte sita.

Elo.ord.s. Tobi.11.

Quasi membrana oui erat albugo in oculis Tobię Tobi.11.c.designat velamen Iudæorum, quo continentur à cognoscendo Christo , & à cognoscendis seipsis. Velamen Iudæorum

Membranæ Pauli.2.Timo.4.c.erant in quibus scribebat epistolas.

Membrum, Artus,

MEmbra dicuntur singulæ corporis animalis partes ,quæ sua nomina & officia sortiuntur: vt manus & pes.

Ori.prolo.s.caut. Geor.venet.cant.3. tono.7.cap.13.

Membra in anima solent poni virtutes operatiuæ : vt in singulis eorum nominibus videri potest. Virtutes operatiuæ

Ori.s.Leui.ho.7. Gre.13.mor,2.18.& 34.mor.2.

Membra corporis varia significant diuersos gradus in ecclesia vnum corpus constituentes: & dicuntur membra Christi:qui est caput.Rom.12.b.Et membra de membro, vel membra ex parte,& non ex toto sunt,quando anima concupiscit aduersus spiritum.1.Cor.6.d.12.b.Ephe. 4.c.5.g.Membra quoq; de membro dicūtur ij,qui in Christi ecclesia ab alijs reguntur. Et artus Iob sunt membra ecclesiæ,quę in nihilum rediguntur,cum infirmi peccant.Iob.16.a.17.b. Gradus in eccle.

Ori.s.Leui.ho.1.

Membra hostiæ, siue vituli, siue agni cęsa designare possunt animam & corpus Item intima mentis:& sensus corporis: & conuersationem singulorum:& opera virtutibus distincta . Item diuersos sensus ac sententias sacrę scripturæ.Leui.1.b.c.9.c. Anima & corpus Opera virtutum Diuersi sensus scripturæ

Ori.s.Matt.ho.5.

Membra scandalizantia,quæ sunt abscindenda,sunt homines coniuncti nobis: vel voluntates animi à ratione dissidentes.Matth.5.d.18.b. Coniuncti nobis. Voluntates.

Membra

Vitia.

Membra quæ ſunt ſuper terram, & ſunt mortificanda, ſunt vitia,& praui habitus. Coloſſenſ.3.a.

Principes Nabuchodonoſor.

Membra longa aquilæ deſignant principes Nabuchodonoſor quantum ad allegoriam literalem.Eze.17.a.

Hie.ſ.Eze.17.

Cooperatores malorum.

Membra carnium Leuiathan. Iob.41.c.ſunt ij, qui peruerſe agentibus, & ſeſe ad iniquitatẽ prȩcedentibus iungũtur.Sicut autem in ſpiritali domini corpore membra de membro dicimus eos,qui in eius eccleſia ab alijs reguntur: ita in illa Leuiathan reproba congregatione membra ſunt carnium,qui in iniquo opere quibuſdam ſe nequioribus iunguntur.

Gre.34.mor.2.

Meminiſſe, Recordari, Reminiſci, Rememorari, Memoria, Memoriale, Memor.

MEminiſſe eſt in mentem aliquid reuocare,aut retinere: quod & recordari dicitur quaſi iterum cordi dare.Memoria autem eſt vis animi,per quam repetit illa,quæ prȩterierunt:quãdoq; autem eſt ipſa recordatio,ſeu actus memorãdi.Memoriale vero eſt id,quod ad cõſeruandam memoriam relictum, ſeu ſtatutum eſt. Memor interdum eſt ſtans promiſsis. p̃s.105. Memor fuit teſtamenti ſui.Gratificans.Tobi.3.a. Et nunc domine memor eſto mei. Iudicans. p̃s. 73.Memor eſto improperiorum tuorum.Memoria vero,fama.pſalm.9.Perijt memoria eorum cum ſonitu. Gloria æterna. pſalm.111. In memoria æterna erit iuſtus. Mentio. Prouerbiorum. 10.a. Memoria iuſti cum laudibus. Porro memoria ſeu memoriale dicitur Hebraice זֵכֶר Zecher.

Miſericordia Dei.

Recordari ſeu meminiſſe attribuitur Deo per metaphoram, quum miſeretur, & aliquem liberat: aut cum nos recordari facit:vt recordari dicitur fœderis per arcum in nubibus,quia facit nos per ipſum recordari.gene.8.a.9.b.19.f.Exod.2.d.3.c.6.a.Ierem.31.d. Thren.2.a.Ezec. 16.g.Et dicitur recordari dierum Moſis.Iſa.63.c. uando miſeretur,ſicut tempore Moſis. Recordari etiam dicitur, quum facit quod rogatur. Geneſis. 30.c. Recordatus Pharao miniſterij pincernæ, deſignat Deum miſerentem. Geneſis.40.d. Memor dicitur Deus verbi ſui ſeruo ſuo,quum dignum facit aliquem,vt eius ſit memor.pſalm.118.Mali autem dicuntur non eſſe in recordatione coram Deo, quando non eorum miſeretur. Iob.24.b. Et dicitur eſſe Deo memoria Tyri, quando conuertit peccatorem: qui conuerſus eſt memoriale coram domino, Iſaiæ.23.d.Et dicitur Deus memor hominis, nempe veteris, quaſi longe poſiti: vt eum reducat,& renouet. pſalm.8.dicitur etiam Deus recordatus miſericordiæ in ira. Habac.3.a. quando Chriſtus in paſsione orauit pro Iudȩis. Dicitur Deus non recordari nominum ſanctorum per labia ſua.pſalm.15.quia nomina infidelitatis,aut perfectionis vetera, mutat in nomina fidelitatis,aut perfectionis noua:vt Abrahæ & apoſtolorum.

Chry.ſ.gene. hom. 26.28.
Hie.ſ.Iſa.63.
Hila.ſ.p̃s.117.
Aug.18.ciui. dei.32.
& ſ.pſ.8 87.
Gre.17.mora.1.
Hie.ſ.ps.15.

Vocatio gentium.

Recordatus dicitur dominus Annæ.1.reg.1.c. Quia tunc veniſſe in memoriam Dei viſa eſt eccleſia gentium,quum per amoris gratiam verbo Dei coniuncta,in ſalutem viſitata eſt.Sic recordatus eſt Hieruſalem in deſerto. Iere.2.a.15.c. Memor dicitur fuiſſe Rahab & Babylonis, quum vocauit gentes ad fidem.p̃s.86.

Gre.ſ.1.reg.1.
Arn.& Hier.ſ.pſ.86

Miſsio filij Dei.

Reminiſcentia principis pincernarum de Ioſeph. Gene.41.b. Deſignat miſsionem filij Dei in fine ſeculorum.Sic fuit memor hominis in humilitate, quum filius Dei factus eſt homo. Ita etiam fuit memor Dauid. p̃s.8.131.136. Et dicitur Deus recordatus nominis Chriſti de ventre matris eius.Iſa.49.a.Iob.14.c.

Arno.ſ.pſ.8.
Gre.12.mora.8.

Caſtigatio Dei.

Meminiſſe dicitur Deus iniquitatis malorum, quum eam caſtigat, & punit: non meminiſſe vero,quum eam remittit.Iſa.64.d.Hoſe.8.d.9.b.

Hiero.ſ.Iſa.64.& ſ. Hoſe.8.

Cõſideratio Dei cũ puritate conſcientię
Conuerſio ad fidẽ.
Seruare mandata.

Recordari Dei ſuper ſtratum eſt in puritate conſcientiæ eius meminiſſe.pſalm.62.Et recordantur Dei liberati, quum aliqui ex Iudæis vel hæreticis ad veram fidem conuertuntur. Ezechiel.6.b. Memoria autem nominis Dei eſt per veram confeſsionem: quod eſt recordari in Deo nominis Dei.Exod.20.d. Leuiti.2.d.pſalm.44. Iſaiæ.26.c. Iuxta ſeptuaginta. Reminiſcunt etiam domini & miſerationum eius, qui recte operando eius ſeruant mandata. Iſaiæ. 62. c.63.b.94.b. Memoria etiam ſanctitatis Dei,aut ſuauitatis eius, dicitur eſſe in nobis, quum facit nos Deus ſui meminiſſe: qui prius eius obliti eramus. pſalm.29.144. Malo dicitur. Amos. 6.d. Ne recorderis domini quia non decet illum proferre nomen domini. Recordari domini in anxietate eſt in tribulatione ad ipſum recurrere.Ionæ.2.c.Zach.10.d.Recordatur Dei de terra Iordanis,qui ex ipſo baptiſmo memor eſt Dei humilians ſe.p̃s.41.

Hila.ſ.p̃s.62.
Paſi.ſ.pſ.29.44.
Hie.ſ.Iſa.28.63.& ſ.
Eze.6.&.ſ.Amos.6.
Aug.ſ.pſ.41.

Memoria paſsionis.

Meminiſſe diei phaſe eſt recordari paſsionis Chriſti.Exo.13.a.Memoria quoq; ſanctificandi ſabbati eſt ſolicitudo diuini cultus.Exo.20.b.

Glo.int.ſ.Exo.13.

Hil & Aug.s.p̃s.136 Hie.s.ps 37. Meminisse Hierusalem est recordari cœlestis patriæ: vel considerare amissam patriam. p̃s. 136. Idem erit recordari Sion, & terræ Iuda. Isa.10.c. Rememoratio quoq; diei sabbati dici potest contemplatio quietis perpetuę. p̃s.37. in titulo. Recordari cœlestis patriæ.

Ori.s.num ho.15.& s. Leui ho.4. Hila.s.ps.134. Isych.s. Leui.2. Recordari Sion est recordari legis Dei. p̃s.136. Et memoriale sacrificij est ipsa sacra scriptura: vel memoria scripturarum: vel perfecta Dei scientia: cuius semper memores erimus, quando illius erimus capaces: quæ nunq̃; destruitur. Leui.2.a. p̃s.134. Isa.26.b. Recordari legis Di. Sacra scriptura.

Hie.s.Isa,22.43. Memoria excisa est litera legis non amplius obseruanda. Isa.26.e. Et non meminisse priorum est legem veterem quantum ad literalem obseruantiam aboleri. Isa.43.c. non recordabuntur arcę domini, dicebatur pro eo tempore, quo lex vetus erat cessatura. Abolitio obseruantiæ literæ legis.

Hie.s.Isa.43. Gre.10.mor.10. Non meminisse priorum est non admirari antiqua miracula, succedente opere redemptionis per Christum factę, quod omnia illa superat & obscurat. Isa.43.c. Non erũt etiam in memoria priora: quando mala pręsentis vitæ in fœlicitate cessabunt. Isa.65.c. Iob.11.d. Non admirari antiqua miracula.

Glos.ord.s.Exo.28. Memoriale erat filijs Israel coram domino, quum lapides erant in superhumerali pontificis eorum nominibus inscripti: vt videlicet vel ipsi recordarentur Dei, vel Deus eorum. Exo.28.b. vel vt pontifex fidem vitamq; patriarcharum meminisset imitari: vt oraret ꝓ duodecim tribubus: vt populus etiam sanctos imitaretur. Memoria patriarcharum.

Hila.s.ps.69. Ori.s.ps.37 go.1. Rememoratio est quum quis ad salutem commemorationem sui fieri desiderat: aut eorum ad pœnam, qui bonis semper infesti sunt: aut memoriam habeat peccati, qui vult ab eo mundari. p̃s.37.69. in titulo.

Glo.ord.s.Isa.48. Recordantur Dei Israel non in veritate, qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Isaiæ.48.a. Labijs honorare Deum.

Hila.s.ps.142. Hie.s.Eze.16. Memor est dierum antiquorum, qui recordatur peccati Adæ. psalm.142. Et non recordatur dierum adolescentiæ suæ, qui non aduertit priorem statum peccati. Recordatur autem viarum suarum is, quem peccati pœnitet: vnde & confunditur. Ezech.16.c.g. Recordatio peccati.

Arno.s.ps.108. Memoria est iniquitatis patrum peccatoris, quando in ecclesia recitantur martyrum victoriæ. psalm.108. Recitatio victoriæ martyrum.

Hie.s.Isa.26. Gre.14.mora.11. Memoria Amalec, quam Deus delet, sunt vestigia vitiorum. Exo.17.d. Isa.26.c. Vbi septuaginta interpretes pro memoria dicunt, masculus: qui Hebraice dicitur זכר Zachar. Deletur etiam memoria idolorum. Zach.13.a. Et memoria malorum. p̃s.33. Iob.18.d. Vestigia vitiorum. Damnatio.

Glo.ord.s.Isa.57. Memoriale hęreticorum est doctrina eorum erronea. Isa.57.b. Et idola gentilium. Hæreses. Idola.

Philo.de temulẽtia. Recordari Pharaonem ministerij pincernæ, est ebrios memores esse ministrorum vini. Genesis.40.d. Memoria ebriorum.

Glo.int.s.Isa.47. Recordari nouissimi est recogitare futura. Isa.47.b. Et recordatur finis sui, qui considerat diem mortis & iudicij. Thren.1.c. Memoria mortis & iudicij.

Glo.ord.s.Isa.54. Non recordatur ecclesia ex gentibus opprobrij viduitatis suæ: quia reiecto idolorum cultu non amplius est à Deo destituta. Isa.54.b. Vnio ecclesiæ cum Christo.

Glo.ord.s.thre.1. Recordari dicitur Hierusalem pręuaricationis suæ: quando sero iam anima in inferno recognoscit peccata sua. Thre.1.c. Sera pœnitentia.

Gre.11.mor.17. Memoria malorum cõparatur cineri. Iob.13.b. quia illic ponitur, vbi ab aura rapiatur. Quãtumlibet enim quisq; pro facienda gloria sui nominis elaboret, memoriam suam quasi cinerẽ ponit: quia hanc citius mortalitatis ventus rapit. Labilitas mundi gloriæ.

Hie...Amos.1. Non recordatur Tyrus fœderis fratrum suorum, quum Iudæi aut hæretici nolunt ascendere à litera ad spiritum: nec curant pręcepti, quo iubetur sacram scripturam describendam esse tripliciter. Amos.1.c. Nolle ascendere à litera ad spiritum.

Hie.s.Eccl'tn.9. Non recordantur viri pauperis, qui ciuitatem liberauit: qui non recordantur Christi redemptoris. Eccl'tę.9.d. Non recordari redemptoris.

Memphis.

Hie.s.Isa.19.s.eze.30. MEmphis.i. os ex ore: Metropolis Aegypti. Isa.19.b. Ieremi.2.d. Ezechie.30.c. Hebraice tamen scribitur Noph, quod interpretatur fauus, aut distillatio, vel eleuatio, aut cribrum. Hoseæ.9.b. scribitur Moph. Potest Memphis designare sermonem, in quo confidunt hæretici vel ora hæreticorum, vnde profluunt errorum idola, sicut in Memphi maxime vigebat idololatriæ superstitio, & magorum vanitas. Sermo hæreticorum.

Mendicare, Mendicus, quære Pauper.

Mens.

MEns est princeps animæ facultas, quę & intelligentia vocatur, qua homo cęteris pręstat animantibus. Includit autem tam partem intellectiuam, q̃; voluntatem, sic vt aliquando

pro intel

pro intellectu sumatur, nonnunquam pro voluntate, quandoq; autem vtrunq; simul includat. Sumitur item pro memoria & ratione.

probatiua cogitationum. Ori.s.Mat.ho.23.

Quando dicitur tota mente diligendus esse Deus, mens ibi dicit vim probatiuam cogitationum. Matth.22.d. Marc. 12.c.

voluntas

Mens pro voluntate sumitur. Exod.35.b. Mente promptissima offerre Deo. Et Leui. 10.d. Mens lugubris, qua non placetur Deo in ceremonijs.

Mensa.

MEnsa est, ad quã accubimus cibum sumpturi: quæ etiam deseruit ad scribendum & numerandum.

sacra scriptura. Ori.s.Exo.ho.9.& s.Rom.11. Hiero.s.Isa.23.&.s.ps.23. Gre.17.mor.14. Isy.s.Leui.24. Beda.s.pro.9. Hie.s.Eze.40.

Mensa dici potest sacra scriptura, & omnia in quibus spiritales cibi proponuntur: quæ mensa est spiritalis intelligentiæ claritate fœcunda. Exod.25.c.30.c.37.b. Leuiti. 24.a. ps. 22.68. Isa.23.b. Malach.1.b. Matth.15.c. Marc.7.d. Luc.22.c. Roma.11.b. Idem designant mensæ aureę decem. 3.reg.7.g. Quæ vel refectionem nobis verbi Dei, quasi panes propositionis offerunt: Vel in nobis exempla fidelium quasi positorum in se vasorum domini, claritatem & miracula proponũt. Mensæ sedecim in templo prophetas designant: & quatuor mensæ lapideæ ad holocausta significant euangelistas. Ezech. 40.f. Mensæ portæ interioris binę ad singula latera, sic sunt distribuendæ: vt porta interior sit nouum testamentum: quæ habet in multitudine fidelium populorum duo latera, nempe dilectionem Dei & proximi. Binæ autem mensæ sunt hinc, & binę inde: quia in dilectione Dei necessario tenenda est fides & vita. In dilectione autem proximi summopere debet patientia & benignitas custodiri. Porta vero exterior est vetus testamentum: quia habet duo latera, nempe spiritales patres & carnalẽ populum. In quibus singulis binę sunt mensæ: quia in spiritalibus patribus habet doctrinam & prophetiam: in carnali populo circuncisionem & sacrificium. Mensa sapientiæ, quam proposuit, dici possunt eius præcepta, quę in sacra scriptura continentur, pro.9.a. Mensa potentis significare potest sacram scripturam: & beneficia Dei. pro.23.a.

Gre.s.Eze. ho.21. Præcepta. Basi.in princi. prou. Am.1. offi.21.32. Beneficia Dei

Altare. Christus. Eucharistia. Arno.s.ps.22. Hie.s.Isa 21. Isy. .Leui.24. Cyril.4.s.Ioan. 28. Chry.s.ps.22.

Mensa aliquando significat altare, in quo proponitur corpus Christi. ps.22.127. Isaiæ. 21.b. Vnde & ipsum altare appellatur mensa. Eze. 41.d. Malach.1.b. Ipsum altare est mensa potentis. pro.23.a. Et ipse Christus est mensa, in qua panes depositi sunt, quibus omnes participatione corporis sui ad vitam æternam aluntur. Exo.25.c.

Ecclesia. Ori.s.Leui.ho.13. Aug.s.Ioan.tra.47.

Mensa, in qua erãt panes propositionis, significat ecclesiam, in qua proponũtur nobis dona spiritussancti. Exo.25.c.30.c.37.b. Leui.24.a. Ipsa etiam est mensa potentis. pro.23.a.

Cæna.

Mensa dicitur ipsa cæna. 1.reg.20.e. Non venit ad mensam regis.

Sacra nouæ legis Glo.ordi.s.Exo.26

Mensa in parte aquilonari templi significat sacramenta nouæ legis: quę mentem refrigerãt, & vegetant. Exo.26.g.35.b. Data sunt autem gentibus.

Beneficia tpalia dei. Philo.quis rer.diu. hæres.& d vi.Mos.3

Mensa præterea extra velum, & in parte aquilonari, designat temporalia Dei beneficia: vt temporale nutrimentum vitę. Erat autem in parte septentrionali, quia septentrionales venti maxime vegetant. & in parte sinistra, quia temporalia ad sinistram pertinent. Exodi.26. g.35.b.

Cor hominis. Ori.s.Leu.ho.13.& s.num.ho.5.

Mensa quoq; dicitur cor hominis: & quicunq; habent panes Dei, & reficiunt ac pascunt animas, mensę Dei dicuntur. Leui.24.a.

Terra Cle.Ale.6.stroma.

Mensa in templo erat sex cubitorum, & eius pedes quatuor erant circiter vnius cubiti & dimidij. Colligunt ergo omnes cubitos in numerum duodenarium, conuenienter ad duodecim mensium conuersionem, quę fit per circulum anni, quibus terra omnia producit & perficit, cum quatuor temporibus anni inita consuetudine. Terræ igitur imaginem mensa significat, quæ quatuor fulcitur pedibus, æstate, autumno, hyeme, vere: per quos annus ingreditur: quo circa dicit etiam mensam habere vndulas inflexas ac tortiles: aut quòd temporum conuersionibus omnia circumagantur, aut fortasse significabit terram, quam circumfluit Oceanus.

Gloria cœlestis Gre 26.mor.32.

Mensa aliquando sumitur pro cœlesti gloria: vt cum Iob.36.c. dicitur. Requies mensæ tuæ erit plena pinguedine. De hac. ps.16. Satiabor dum manifestabitur gloria tua.

Vnitas fidei Lectio scripturæ Lyra.s.4.reg.4.

Mensa præterea dici potest vnitas fidei, & concordia prædicationis. Hanc mensam proposuit mulier hospita Elisæi in cœnaculo ipsius Elisęi. 4.regũ.4.b. Significat etiam scripturæ sacrę lectionem.

Pecuniæ auarorum. Ori.s.Mat.ho.15. Basi.regu.breui.254 Amb.s.Luc.193 Hie.s.Isa.28.

Mensæ numulariorum pecunias auarorum significare possunt: & etiam auditores ecclesiæ: & doctrinam hęreticorum & Iudęorum: quas mensas subuertit dominus. Matt. 21.b. Marc.11. b. Luc.19.d. Isa.28.b.

Altaria Dei Hie.s.Mat.21.

Mensę etiam numulariorum sunt altaria Dei: quæ auaritia sacerdotum in mensas numulariorum conuertit. Mat.21.b.

Altare idolorum Aug.s.ps.68.

Mẽsa meretricis adũbrat altare idolorũ: vel locũ & fomẽta voluptatũ. Eze.23.f. Mensa aũt prauorũ fit corã

fit coram ipsis in laqueum:quum videntes & scientes amplectuntur peccata.Isa.68. Fometa vol

Hie.s.Isa.65. Mensa fortunę,quam vltimo die anni & mensis vltimi ponebant gentiles, refertam varij generis epulis,& poculo mulso mixto,vel præteriti anni,vel futuri fertilitatem auspicantes,ablationem diuinæ prouidentiæ indicabat.Qui enim fortunam colebant, diuinam negabant prouidentiam.Isa.65.b. Ablatio diuidentiæ.

Mensis, Menstruus.

Mensis dicitur duodecima pars anni:qui quasi dimensa spacia conficiat,mensis nominatur.Et menstrua res dicitur,quę est vnius mensis.

Isych s.Leui.23. Cyril.4.s Ioan.28. Ori.s.Exo.ho.7. Mensis primus in mensibus anni initium gratię,seu legis gratię, & tempus aduentus Christi significare potest.Erat autem mensis verni temporis. Exod. 12.a.30.c.40.a. Ezechiel.45.f. Mensis etiam secundus,quo celebratur secundum pascha, typus est nouæ legis:vnde in secundo mense datum est manna.Exo.16.a.2.par.30.a.Idem designat mensis nouarū frugum:& mensis primitiuorum.Exo.13.a.23.b. Initium gra. Noua lex.

Beda.s.Exo.2. Menses tres,quibus latuit Moses,leges literæ,naturæ,& prophetiæ significarunt:in cuius fine Christus reuelatus est a synagoga in assumptione carnis.Exo.2.b. Mēsis etiam tertius egressionis de Aegypto tempus legis gratię significat.Exo.19.a. Tres leges.

Ori.s.Amos.4. Menses tres,quibus fuit arca in domo Obededom, designant tempus quo est ecclesia in gētilitate,quousq; Iudęi conuertantur,Est autem ibi per tres virtutes,fidem,spem,& charitatem. 2.reg.6.b.Designant etiam menses tres mysterium trinitatis.Amos.4.b. Tres virtut. Mysteriū tri.

Isy.s.Leui.23. Hie.s.Eze.39. Mensis septimus est tempus iudicij,quando personabunt tubę ante iudicem:nec iam licebit operari.Leui.23.d.vnde & mensibus septem mundatur terra ab immunditia Gog: quia mense septimo fiebat festum tabernaculorum cum palmis,in signum victoriæ contra hæreticos & infideles.Ezechie.39.c. Tempus iud.

Ori.s.Iob.lib.3. Hie.s.Amos.4. Gre.4 mor.10.11. Gre.30.mor.a.20.21. Menses anni duodecim,apostolos significare possunt ecclesiam constituentes. Iob.3 b. vel designant diuersas ecclesias:vel ordines angelorū:vel diuersas virtutū species. Cle.pap.4.recogni. Menses conceptus ceruarum significare possunt cogitationes sanctorum: vel virtutes multiplicatas:quas Deus dinumerat.Iob.39.a. Apostoli. Ordines ange. Virtutes vari. Cogitatiōes. Virtutes.

Isy.s.Leui.27. Ab vno mense vsq; ad annum quintum sunt,qui noui recentesq; sunt in fide. Leuit.27.a.de quibus dicitur.1.Petri.2.a.Quasimodo geniti infantes. Recētes in fi.

Hie.s.Isa.66. Gre.19.mor.8. & s. Eze.ho.6. Euch.form.spual. Mensis ex mēse perpetuitatē fœlicitatis designat:& ꝙ erit mēsis ex mēse,quū à mēse carnali transit ad spūalē.Et quū luna,q̄ est ecclesia,transibit à mutabilitate huius tēporis ad splendorē cœlestis patriæ:vbi fulgebit sicut sol.Et mēsis ex mense est, quum perfectioni,quæ nunc est in operatione,succedet perfectio,quę erit in æterna requie.Isa.66.g. Aeternitas fœ.

Gre.29.mor.8. Menses pristini dicuntur collectiones animarum intra ecclesiam veritatis luce splendentes & perfectæ.Iob.29.a. Collectio a. in ecclesia.

Glo.ordi.s.Leui.15. Mensis mulieris menstruatę significat prauas cogitationes.Leui.15.c. Prauæ cogi.

Rup.s.Hose 5. Mensis deuorans est breue tempus huius vitę, quo mali consumuntur.Hose.5.b. Tempus hu.

Gre.8.mor.7.8. Menses vacuos dicitur habere,qui per actiones suas pręsentia non quęrit: qui laborem iam tolerat,sed pręmium nondū tenet. Iob.7.a.Et ecclesia habet menses vacuos in his, qui adhuc voluptatibus defluunt: & fructu boni operis non ditantur. Expectans.

Menstruata, Menstruum.

Arist.3.hist.aīal.29. &.7.histo.aīal.1.2. Menstruum est mulierum profluuium & purgatio frigidi & indigesti humoris ex sanguine vitiato: quem natura quasi noxium expellit: dictaq; sunt menstrua, ꝙ singulis mensibus mulieribus iam ad concipiendum adultis accidere solent:quod fit luminis lunę absentia.Menstruata mulier dicitur,quę menstrua patitur.

Hie.s.Eze.18. Menstrua Hierusalem designant consueta vitia libidinis & idololatriæ.Menstruis enim fœdatę mulieres filios ędere solent leprosos,aut elephantaicos,aut alioqui enormes. Threno.1.f. Ezech.18.b.Zach.13.a. Vitia libidinis idolatriæ.

Gre.s.Eze.ho.20.& s.ps.129. Menstrua sunt etiam immundæ cogitationes: quia menstrua immundicia aliena carne non tangitur,sed sua carne inquinatur.Iere.2.e.Et menstruata est anima immundis cogitationibus polluta.Zachar.13.a. Cogitationes immundæ.

Isy.s.Leui.15. Menstruæ separationis dies,& menstruale tempus,significare possunt tempus,quo idololatria vigebat.Leui.12.b.15.d. Tēpus idolol.

Amb.de Isaac.1. Menstruata mulier delectationem corporalis illecebrę designare potest: aut etiam hæreticos erroribus ceu fœdo sanguine pollutos.Leui.15.d.20.Isa.30.e. Illecebre carn. Hæretici.

Geo.ve.2.tō.2.c.17. Menstruata,quam mundat Deus,est anima habens originale peccatum.Zach.13.a. Designat etiam plebem Iudaicam,seu synagogam. Anima cum ori. li peccato. Synagoga.

Rup.2.d glor.t.1.6. Panno menstruatæ cōparatur iustitiæ nostræ,ꝙ nō vndiquaq; puræ inueniantur.Isa.64.c. Ezechie.36.a.

Mentha.

Mentha.

Ceremoniæ legis.

MEntha est herba vulgo nota, etiam hodie idem nomen apud vulgus seruans: est herba calida & odorifera, condiendisq; cibis idonea. Designare potest legis ceremonias res spirituales condientes. Mat.23.c. Luc.11.f. Ori.s.Matt.ho.25.

Mentiri, Mendax, Mendacium.

MEntiri est cōtra mentem loqui: quum quis videlicet aliud habet in mente, aliud verbis exprimit. Mendax autem est, qui mentitur. Mendacium vero sunt ipsa mentientis verba. Interdum vero mentiri est fingere vel simulare & fallere & nugari. Mendax vero, dolosus, fallax, falsus, mutabilis. Mendacium, falsum consilium, & simulatio.

Diabolus. Antichristus. Idola. Hæreses. Peccata.

Mendacium dicitur diabolus, qui pater & initium est omnis mendacij: Et etiam ipse Antichristus: & preterea idola & hereses. gen.38.f. Exo.23.a. p̄s.4. Isa.28.d.59.a. Ier.8.b.9.d.13.d.16.d. Hose.7.a.d.12.a. Et generaliter omne peccatum dicitur esse mendacium. Non enim fit peccatum, nisi ea volūtate, qua volumus vt bene sit nobis. vel nolumus vt male sit nobis. Ergo mēdacium est, quod cum fiat vt bene sit nobis, hinc potius male est nobis. Iob.13.a.36.a.27.a. p̄s.5. Sapi.1.c. Nahum.3.a. Sopho.3.c. Zachari.10.a.13.a. Et mendaces dicuntur dæmones & hæretici: qui etiam mendaces colles dicuntur. Iere.3.g. Hiero.s.Isa.28.&.s.Nahum.3. Cle.Alex.adhor.ad gentes. Aug.14.ciui.Dei.4.

Hæretici.

Falsa promissio.

Mendacia verba sunt, quæ promittunt fauorem Dei sine vitæ emendatione. Ierem.7.a. Tale est mendacium aquarum infidelium, quales sunt aquæ torrentium, quę videntur duraturę: sed tempore necessitatis deficiunt. Ier.15.d. Hie.s.Iere.7.15.

Impotētia humana.

Mendax est omnis homo, quum propria mente vult mētiri ea, quę Dei sunt. p̄s.115. Item omnis homo infirmus: omnis homo miser & impotens: qui nec se nec alium saluare possit. Sicut dicitur fallax equus ad salutem: non ꝙ equus aliquem fallat: sed quia is seipsum fallit, qui in eius fortitudine confidit. Basi.s.p̄s.115. Ber.de gradi.humilitatis.

Eligentes malū prętextu iustitiæ.

Mendaces sunt filij hominum in stateris: quum per liberum arbitrium eligunt, & docēt mala: & hoc in stateris: quia prętextu iustitiæ. Item quum dicunt malum bonum, & bonum malū: & quum aliter iudicant propria, q̄; aliena. p̄s.61. Basi.& Hila.s.ps.61.

Iudæi. Hæretici.

Mendax semen sunt Iudęi à patribus degenerantes: & etiam hæretici ex patre diabolo. Et Hierusalem, quum dicunt Iudæi se timere Deum, & inuocare: & tamen eius pręcepta non seruant. Isa.57.a.c. Et Iudæorum mendacium fuerūt falsa testimonia, quę dixerunt aduersus Christum. p̄s.58. Isa.59.a. Et filij alieni dicunt mentiti Christo: quia tam Iudæi q̄; hæretici fraudulēter se habent erga Christum. p̄s.17.80. Isa.30.b. Et mētiebantur inimici Deo, quando Iudęi miracula Christi blasphemabant: & dicuntur mentiti in multitudine virtutis eius, hoc est, circa eius resurrectionem: tum quia dixerunt eum soluturum templum materiale & excitaturum: tum quia subornatis custodibus dixerunt, corpus eius à discipulis esse sublatum. Mentiti sunt etiam facientes & colentes Deos alienos. p̄s.65. Mentiti quoq; sunt populo inimici domini, quum scribæ & pharisęi retrahebant populum à fide Christi. p̄s.80. Et mentitur opus oliuæ, quum Iudęi non faciunt fructū, quem verbis promittunt. Haba.3.d. Sic mentiti sunt lingua Deo, qui promittunt seruare pręcepta, quę transgrediuntur. p̄s.77 Hier.s.Isa.57.59.& s.Haba.3. Arno.s.p̄s.17.65.80 Hila.s.p̄s.65. Aug.s.ps.65.80. Hie.s.ps.77.

Mētiri in caput suū.

Metitur iniquitas testibus iniquis: quia eorum mēdacium in proprium recidit caput. p̄s.26. Hie.s.ps.26.

Deprauantes hæretici doctrinam suā.

Mentitur hęreticis vinum eorum. Hose.9.a. quia doctrinam suam mendacijs deprauant. Hie.s.Hose.9.

Mendacia verba dicebat pharao esse verba Mosis: quia diabolus mendacia reputat verba Dei. Exod.5.b.

Mentum.

MEntum est sedes barbę, & propriè est hoīum: sed aliquando attribuitur etiā alijs aīalibus. Mentum Amasæ, quod apprehendit Ioab. 2.reg.20.c.

Mentum leonis aut vrsi apprehendebat Dauid, vt eos occideret. 1.reg.17.d.

Merari, Merarites.

Apti ad duriora.

MErari. i. amarus, siue iritatus, aut prouocatus: filius Leui, à quo Meraritę ministri tabernaculi, qui in rebus durioribus seruiebant, quatuor plaustris eas portantes. Designant eos, qui rebus durioribus apti sunt. num.4.c. Ori.s.nu.ho.4.

Mercari, uide Emere

Mercator, Merx, Mercatus, Mercatura.

MErcator dicitur, qui emit, siue vt ipse possideat, siue vt alteri vendat: mercatus autem est ipse mercandi actus: vel locus, ad quē mercatores emendi vendendiq; grā cōueniunt. Merx aūt ipsa species, quę emitur & venditur. Mercatura vero est ipsum negociationis exercitium.

Negociatio philosophorum.

Mercatus Tyri significare potest negociationem philosophorum, & hæreticorum & mundanorum. Ezech.27.c. Hie.s.Eze.27.

Vendentes in tēplo.

Mercator q. nō erit in domo dñi, dici potest de illis vendētibus & emētibus, quos eiecit dñs de tēplo Hie.s.Zach.14. Rup.s.Zach.14.

de templo. Zach. 14. d. Item de ijs, qui in religione habent aliquid proprium.

Merces.

Merces est præmium, seu stipendium, quod iure laboris redditur operanti, à meredo dicta. Et differt ab hæreditate: quod hæreditas iure successionis datur: merces vero iure laboris: vnde merces seruis, hæreditas filijs competit. gen. 30. d. Exo. 22. c. Merces, donū. deut. 23. Nō offeres mercedem prostibuli. Lucrum. gen. 30. c. Dedit Deus mercedem mihi. Meritum. Matth. 10. d. Non perdet mercedem suam. Pœna æterna. Matth. 6. b. Receperunt mercedem suam. Præmium. Exo. 22. c. Pro mercede operis tui.

Hier. s. Isa. 40. & s. Zach 11. — Merces Chri dicit esse cū ipso: quia ipse reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Isa. 40. c. 62. d. Merces aūt, quā illi appenderūt filij Israel, fuerunt triginta argentei, quibus vēditus est. Zach. 11. c. — Retribuens Chr. Præcium Christi

Amb. 2 de Abra. 8. — Merces magna Abrahæ dicit esse Deus, quia ille noluit sperare mercedē in terra. gene. 15. a. — Deus.

Aug s ps. 126. — Merces fructus ventri sunt, qui saluati sunt per passionem Christi. ps. 126. — Saluati.

Basi regu. breui 256. Rup. 4 s. Ioan. — Merces operariorum. Matth. 20. a. dici potest illud centuplum, quod in hac vita datur. Item quod datur prædicatoribus pro labore. Ioan. 4. e. — Cētuplū in hac

Hie. s. Iere. 31. — Merces operi Racheli dat, hoc est, mrībus innocētū, qa illi martyrij pmiū acceperūt. Ier. 31. — Gloria martyru.

Hie. s. Isa. 23. & s. Agge. 1. & s. Zac. 8. — Merces Tyri sancta, sunt bona opera post conuersionem facta. Isa. 23. d. Et merces congregat, qui opera meritoria facit. Agge. 1. b. Merces autem quæ non erat ante templi constructionem, est præmium operum factorum ante susceptionem fidei. Zach. 8. c. — Bona opera

Merces nutritionis Mosis, designat sensum mysticum datum literæ legis: vel instructionem populi per legem, ne coleret idola. Exo. 2. b. — Sensus mysticus literæ legis.

Ori. s. Eze ho. 8. Hie s. Ezec. 29. & s. Mich. 1. — Merces temporalis datur malis seruientibus voluntati Dei: vt Aegyptus data est Babylonijs Eze. 29. d. Et mercedes meretricis sunt temporalia bona hæreticorum. & etiam diuitiæ errorū: quæ nō sunt ex paterna hæreditate: sed hinc inde collectæ. Mercedes autem quas dat meretrix amatoribus, sunt virtutes, quas ante pctm̄ habuerat: & per peccatū amisit. Ezec. 16. d. Mich. 1. b. — Temporalia.

Merces Iacob mutata à Laban, dici possunt variæ instigationes diaboli. gen. 31. f. — Instigatiões diab.

Mercenarius.

Mercenarius est, qui mercedis gratia operam suam alicui præstat.

Ambro. s. Luc. 15. & epi. 44. — Mercenarij dici possumus omnes, qui à Deo mercedē speramus. Et filius prodigus, qui filius erat prius per lauacrū regenerationis, & amicus per virtutē, petit fieri sicut vnus de mercenarijs: quia iam factus erat seruus per timorē, & vult fieri mercenarius per laborē. Luc. 15. d. — Sperātes à Deo mercedem.

Gre 8. mora. 6. 7. & 12. mor. 2. — Mercenarius in alienis quidē laboribus exudat: sed tamen sibi præmium proprium præparat. Itidem omnes qui spe cœlestium præditi, exercitio vitæ præsentis atterimur, in alieno laboramus: sed tamen præmia nostra percipimus, & per hoc peruenimus ad propria, quod pure ministramus aliena. Et vt mercenarius solicitè curat ne vnquam dies vacuus ab opere labatur, & expectatus finis temporis, ne inanis veniat ad remunerationem. Ita electi quanto fidentius spe tendunt ad præmium, tantò nunc robustius perdurant ad laboris incrementum: & cum grauia esse quibus exercentur pensant, ex comparatione præmij quàm sit leue quod patiuntur inueniūt Mercenarius autem quantò longius est à fine operis, tantò & à retributione mercedis. Iob. 7. a. 14. b.

Isy. s. Leui 19. — Mercenarius etiā est prædicator: cuius opus est pdicationis verbū: quod moratur apud audientem vsq; mane, cū nō obtēperat illi, sed sic venit ad iudiciū. Leui. 19. c. — Prædicator

Isy. s. Leui. 25. — Mercenarij nostri dici possunt, qui à nobis inuitati, non tamen tantum subiecti, vt serui & ancillæ nominari possint. Leui. 25. b. — Minus quā serui

Amb s. Luc. 15. H e epis. beatitudi. & s. Isa 28. Aug 1. Ioan. tra. 46. Isy s. Leui 22. Cyri. 7. s. Ioan. 5. Ber. ser. de affe aiæ. — Mercenarius est, qui Deo pro temporalibus seruit: vt Iudæi, & peculiariter scribæ & pharisæi, & sacerdotes, & Iudas. Item hæretici inanem gloriam quærentes. Mercenarius etiam est prælatus, qui non pro amore salutis ouium, sed ad tēporalem mercedem eas pascit. Exod. 12. d. Isa. 16. d. 28. a. Iuxta Septuaginta. Luc. 15. d. Ioan. 10. b. Hi sunt quos in seculo videmus, aut nullo, aut exiguo desiderio æternorum, velut sub mercede seruire Deo, & ab eo terrena petere, quæ desiderant. — Seruientes temporalibus

Mereri, Meritum, Promereri.

¶ Mereri est aliquid facere, cuius gratia ipse operator dignus sit præmiū accipere, aut pœnā pati.

Meretrix, Prostibulum, Scortum.

Meretrix à merendo, dicitur mulier, quæ mercede sui corporis copiam facit. Dicitur etiā prostibulum a prostando, & scortum.

Ori s. Iosu ho. 3. Amb. ser. 31. Hie s. Isa 23. Aug ser. 107. — Meretrix dicebatur ecclesia gentilium, antequam ad virum Christum conuerteretur: quæ postea cōuersa desijt esse meretrix. Hanc designabat Rahab, quæ erat meretrix priusquā populo Israel cōiungeretur. Iosu. 2. a. 6. c. Isa. 23. d. Hose. 1. a. Huic meretrici coniungitur Samson, hoc est, Christus. Iudi. 16. a. — Ecclesia gentium

Amb. ep s. 39. — Meretrix è diuerso facta est synagoga, & Hierusalē, quæ prius fidelis fuerat Deo, & postmodum

Synagoga. — modum adulterata est per idololatriam. Hose.1.a.Isa.1.f.Iere.2.e.Leui.21.b. Et meretrix mater Iephte est synagoga mater Chri.Iudi.11.a. Ipsa est meretrix, quæ decaluauit Samsonem, quando crucifixit Christum in Caluariæ loco. Iudi.16.a. *Hæretici.* Hæretici quoq; meretrices dicuntur. Mic. 1.a Nahum.3.a.pro.7.b.

[Hie.f.Isa.1.& ad Gerontiam. Aug.q in Iudi.49. & ser.107. Isy f.Leui.21. Hie.f.Mich 1. Ori.f.Iosu.ho 3. Hi.epi.multu in vt. Aug.ser.200. Gre.21.mor.8.]

Ecclesia & synagoga vel Ariana hæresis. — Meretrices duę coram Salomone cõtendentes designant ecclesiã & synagogã: quę excepit filiũ viuũ, est ecclesia: quæ mortuũ, synagoga. 3.reg.3.c. Vel quę petit diuidi infantẽ, est Ariana hæresis, quæ diuisionẽ facit inter patrem & filiũ secundum substantiam: quæ vero non diuidit est ecclesia. Vel meretrices duæ designant bonũ & malũ doctorẽ. Nam mulier, quæ filiũ, quẽ vigilãs lactare cõsueuerat, dormiẽs interemit, designat magistros vigilãtes quidẽ scientia, sed vita dormiẽtes: qui auditores suos per vigilias prædicationis nutriunt: & dũ quod dicunt facere negligũt, per somnũ torporis occidũt: & negligẽdo opprimũt, quos alere verborũ lacte videbãtur: & tamẽ alienos discipulos sibi attrahere conantur: quatenus dũ bonos se habere sequaces ostendunt, apud iudicia hominum excusant mala quæ agunt: & quasi per subditorum vitam mortiferam tegant negligentiam. Sed tamen veram matrem Salomonis gladius inuenit: quia cuius fructus viuat, & cuius intereat, extremo examine ira districti iudicis demonstrat. Et viuens filius prius diuidi præcipitur, vt soli postmodum matri reddatur: quia in hac vita quasi partiri conceditur vita discipuli, dum ex illa nonnunquam alter apud Deum meritum, alter vero apud homines laudem habere permittitur. *(Bonus & malus doctor.)*

Anima peccatrix. — Meretrix aliquando dicitur anima peccatrix, quæ à Deo discessit, & admisit amatores, hoc est, dæmones. gen.34.d.38.d.Leui.21.c.deut.23.c.Iosu.2.a.pro.5.a.Isa.1.f.Iere.3.a. Et meretrix cuius merces non recipitur in sacrificio, est anima vitijs deturpata. Et prostitutio Hierusalem est abiectio animæ in omnia vitia. Eze.16.c. *Caro.* Meretrix etiam dicitur ipsa caro. 1.cor.6.c.

[Ori.f.Leui.ho.12.& f.Iosu.ho.1.3. & f.Eze.ho 8. Hie.f.Isa.1.& f.Ier.3.& f.Eze.16.]

Cupiditas. Voluptas. Fallaciæ diaboli Iniquitas. Corruptela. — Meretrix dici potest omnis vaga cupiditas, & voluptas, & vita luxuriosa: quæ ornatu occurrit meretritio. pro.7.d. Et hæc est meretrix, cuius merces non recipitur in sacrificium. Iere. 5.c.Hose.4.d.Nahũ.3.a.apo.17.a. Cũ his meretricibus dissipauit ꝓdigus oẽm substantiã suam. Luc.15.c. Idẽ designat scortũ Madiniticũ: quod etiam significat errores & fallacias diabolicas. nu.25.c. Meretrix demũ põt dici etiã ipsa iniquitas, seu malitia, & corruptela. 1.cor.6.c.

[Amb.epi.44.& de Cain. Cle.Alex.1.stroma. Philo de mercede meretricis. Aug.f.apo.ho.15. Ber.se.de affec.asæ.]

Roma. — Meretrix magna typum gerere dicitur Romæ. apoc.17.a.19.a.

[Ori.f.num.ho.20. Hie.Aglasiæ.]

Mergere, Demergere, Submergere, Immergere.

MErgere est sub aquã ponere, aut aliquo liquore operire. Idẽ fere significant eius cõposita.

Persecutio Iudęorũ in Christum — Demersit tẽpestas aquę Chrm, quũ Iudæi ipsum vehemẽti impetu in mortẽ adegerunt. (ps.68.)

Infirmus liberatus à tentatione. — Mergi incipiẽs Petrus. Mat.14.d. designat illũ, qui quasi superatur à tẽtatione: sed demum liberatũ à Christo. Fuit etiam illa mersio velut nuncius futuræ negationis.

[Hila.f.ps 68. Aug f.ps 68. Ori.f.Matt cap.14. Hila.f Mat cano.14]

Inanis gloria — Demergunt victimas in profundum, qui cœlestes virtutum hostias, non in cœlum per gratiarum actionem subleuant: sed ad terram per appetitum vanæ laudis inclinant. Hose.5.a.

[Gre.f.1.reg.14.]

Baptismus — Demergitur in mare rubrum Aegyptius, & resurgit Hebręus, cũm in baptismo eijciuntur dæmones & vitia, & peccator baptizatus euadit mundus à peccatis. Exo.14.g.15.a.

[Amb.epis.18. Beda.f.Exo.14.]

Cõdemnatio superborum. — Demergit Deus facies superborum in foueã: quia intentionẽ cordis eorũ se se vltra homines erigentẽ in inferiora deijcit, & demũ ipsi in inferni baratrum detruduntur. Iob.40.b.

[Gre.30.mo.8.]

Induci in errorẽ vel In hoc seculum — Demergi etiã in ꝓfundũ maris, est in errores gẽtiliũ induci: vel in hoc seculũ neq̃. Mat.18.a.

[Hila.f.Mat.can.18. Ber.ser.2.de angelis]

Mergulus.

Gulosi. — MErgulus siue mergus est auis in fluido degẽs, & victũ ex aqua q̃ritans: cõputat inter aues immũdas. Leui.11.b.deu.14.b. designare põt gulosos etiam in locis difficilibus cibum & gulæ voluptates quærentes.

Contemplatiui desides. — Potest etiam eos contemplatiuos significare, qui de rebus inferioribus nimium sunt soliciti superioribus parum adhærentes.

[Glo.or.f.Leui.11.]

Meridies, Meridianus, Meridiari.

MEridies idem est, quod medius dies: quando sol medium tenet cœlum, & est in suo feruore, maximoq; splendore. Sumitur sępe meridies aut pars meridiana pro plaga australi.

Splendor diuinę maiestatis. Ascensio Christi Christus. — Meridies splendorem plenæ lucis diuinę maiestatis: & manifestationem secretarũ & arduarum virtutũ significare potest. cantic.1.b. Isa.18.b. Potest etiam designare tempus ascensionis Christi, & ascensionis eius ad dexteram patris. ps.54. Potest præterea ipsum Christum designare: vnde apparuit Deus Abrahæ in meridie, hoc est, in Christo. gen.18.a.

[Ori.f.cant ho.1.2. Hie.f Isa 18. Aug.f.ps.54. Ber.f.cant.ser.33. Geor.vene.cant.to no.7.cap.8.]

Abundãtia gratiæ. Feruor charitatis. — Meridies sępe abũdantiã grãe & feruorẽ charitatis significat. gen.3.b.12.c.28.c. Exo.27.b.1.reg.10.a.ps.36. Eccl'te.1.a.cãti.1.b. Et sicut meridies fiũt tenebræ, quũ dimissis peccatis abũdat gratia. Isa.58.c. Et post meridiẽ cognouit Adã pc̃m suũ. Quasi meridianus fulgor cõsurgit iusto ad vesperũ quia quãta sibi claritas maneat, cũ iam occũbere ceperit agnoscit. Iob.11.b.

[Gre.f.1.reg 10.& 10 mor.21. Amb.de paradis.14. Hie.f.ps.36.]

Plenitudo cognitionis. — Meridies itidem plenitudinem cognitionis & lucem sapientię, contẽplationemq; diuinitatis significare potest. gen.12.c.28.c.43.d.ps.36.54. Et dicitur sponsus cubare in meridie. cant.1.b. hoc est,

[Au.de vni.ecclæ 14. Ori.f.cant.ho.2. Amb.de Isaac.4. & de Ioseph 10.]

Au de vnita eccl 14. R. can. de 1. vict 3 de sica mystica. 7.

hoc est, in habentibus ingentem sapientię lucem, & insignem charitatis ardorem. de quibus. p̄s. 89. Dexteram tuam notam fac mihi, & eruditos corde in sapientia.

Sapientia. Contemplatio ... nitatis.

Aug. s. ps. 118. ser. 2. Hie. s. Zac. 14.

Meridies præterea dicitur ipsa ecclesia, vbi pascit sponsus suas oues. cant. 1. b. Zac. 14. a.

Ecclesia.

Hie. s. Isa. 9. c. Gre. 6. mor. 14. 15. Rup. s. amos. 8.

Meridies rursus dicitur tēpus legis gratiæ. Isa. 9. c. Et tempus miraculorum & doctrinæ Christi. Iob. 5. c. Et Iudæi palparūt in meridie, quum aperta Christi miracula videntes, adhuc dicebant. Quousq; animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Ideo dicitur occidisse eis sol in meridie. Amos. 8. c.

Tempus legis g... Temp⁹ miracu... & doctrinæ Ch...

Ori. s. ps. 36. ho. 1.

Meridies quandoq; dicitur clara bonorum operum manifestatio. p̄s. 36. Iudicium tuum tanq̄; meridiem.

Manifestatio bonorum operum.

Hie. s. Abdi.

Meridies sunt etiam doctores ecclesiastici: quorum lucem formidant hęretici. Abdi. c.

Doctores eccl...

Geor. venet. cant 3 ton. 8. modu. 2. ca. 3

Meridionales portæ Hierusalem cœlestis, tempus iuuētutis & virilitatis, vel pietatem & clementiam designare possunt. Apo. 21. d.

Tempus iuuēt...

Meridianum latus populum Iudaicum significare potest. Exo. 26. c. 36. c. Eccl'tæ. 1. a.

Populus Iudaic...

Amb. s. ps. 118. ser. 12

Meridies pręterea cursum temporis mūdi huius significare potest: vt cum prophetæ Baal de mane vsq; ad meridiem inuocabant ipsum Baal. 5. reg. 18. e.

Tempus huius...

Amb. de paradi.

Meridies etiam aliquando feruorē peccandi significare potest. gen. 3. b. 1. reg. 14. a. canti. 1. b.

Feruore peccan...

Gre. s. cant. 1. Hie. & Aug. s. ps. 90.

Meridianum dæmonium est, cum dæmones aut hæretici faciunt opera, quę videntur lucis: vel ė diuerso, cum est grauis & aperta tentatio. p̄s. 9.

Trāsfiguratio ... gelum lucis. Aperta tentatio

Glo. int. s. Iere. 6.

In meridie dicuntur ascendisse aduersus Hierusalem hostes eius: quia sine vllo metu eam inuaserunt. Iere. 6. a. Sopho. 2. a.

Gre. 16 mor. 25.

Meridiari dicuntur iniqui inter aceruos pauperum. Iob. 24. b. quia tunc quiescunt hæretici, cum multos in suos errores pertraxerint.

Quiescunt hæ... multis deceptis.

Merob.

MErob. i. de multitudine, vel pugnans, siue obiurgans: aut multiplicans: filia Saulis maior, quæ debebat tradi Dauid in coniugium: cui tamen non fuit tradita sed Hadrieli: cui multos genuit filios.

Gre. s. 1. reg. 14.

Designare potest vitam actiuam, q̄ multitudinē operum parit: vel quia multi illam sequuntur: vel ė diuerso significat vitam contemplatiuam, quæ segregat paucos ė multitudine. Fuit p̄ missa Dauid sed non tradita: quia non omnibus contemplatiuæ vacare volentibus conceditur. 1. reg. 14. g. 18. d.

Vita actiua & contemplatiua.

Merodach, seu Berodach,

MErodach seu Berodach. i. creans contritionem, vel electio interitus, aut filius interitus, vel vaporis tui, siue frumentum, vel puritas nubis, vel vaporis tui: fuit rex Babylonis: qui misit libros & munera ad regem Ezechiam. Typus est principis huius mundi, qui fauoribus conatur bonos ad se pellicere. 4. reg. 20. c. Isa. 39. a.

Prīceps huius mūdi

Merum, uide uinum.

Mesopotamia.

MEsopotamia est regio inter Tigrim & Euphratem: vnde sumpsit Isaac vxorem, & etiam Iacob: vbi mortuus est Thare pater Abraham. Hebraice dicitur, Padan Haran.

Amb. 1. de Abra. 4. Hre. ad. Damas. h. 3. Aug. s. ps. 59. Beda s. gen. 28.

Typus esse solet gentilitatis, vnde sumpta est ecclesia: quę sita est inter duo flumina: nempe inter baptismum & pœnitentiam: quibus intra ecclesiam quilibet fidelis continetur. gen. 24. b. 25. c. 28. a. Dicunt aliqui interpretari eleuatam vocationem: & iam totus mundus vocatione eleuatus est. p̄s. 59.

Gentilitas.

Ori. s. nu. ho. 15. Philo. de confu. lin

Mesopotamia etiam designare potest libidinem: quæ est inter duo flumina: quia in multa mergit vitia: & inde venit Balaam.

Libido.

Phi. de profugis.

Designat pręterea torrentem, seu fluxum huius vitæ: quo confugit Iacob. gen. 28. a.

Fluxus huius vi...

Messias.

MEssias idem est, quod vnctus, & Græce Christus: dicitur peculiariter de saluatore nostro, tanq̄; per antonomasiam.

Metallum.

MEtallum dicitur quęuis materia dura ė terræ visceribus seu venis effodi solita: vt aurum, argentum, cuprum, stannum, plumbum, & similia. De quibus in singulis speciebus quęre allegorias. Exo. 35. e. 38. b. deut. 8. b. 1. Mach. 8. b.

De varijs metallis sp̄ualibus, & in corpore humano, vide Georgiū venetū. cāt. 1. ton. 6. ca. 9.

Metari.

MEtari est metas in agris terminandi gratia disponere: & mensurare locum futuro ędificio, vel castris, vel alteri cuiuis operi. nu. 1. g. vide castrametari.

Metere

Metere, Demetere, Meßis, Meſſor.

METere eſt fruges ſecare, fructuſq; colligere: Meſſor aũt eſt, qui metit. Meſſis vero quãdoq; ſignificat tẽpus metẽdi: nonnunq; vero ſegetẽ ipſam iam maturã. Metere etiam, cõplere. Apoc.14.d. venit hora vt metatur. Cõſequi. Tob.4.b. Seminãt dolores, & metẽt eos. Extorquere. Matt.25.b. Metis vbi non ſeminaſti. Præmiari. ps.125. In exultatione metent.

Paſsio Chriſti. — Meſsis quandoq; ſignificat paſsionem Chriſti. Iſa.27.c. Et metere myrrham, eſt contemplari paſsionem Chriſti. cantic.5.a. Iob.29.c. — Hie.ſ.Iſa.27. Amb.de Cain.4.

Fructus fidei. Bona opera. Tempus operandi. — Meſsis etiam ſignificat fructus fidei & bonorum operum. gen.30.b. Exod.34.c. Iſa.17.d. Et meſsis non requieſcẽs, ſed ſimul exiſtens iam cũ ſemine deſignat bonorũ operũ cõtinuationẽ: vt vno finito aliud inchoetur. gen.8.d. Idem eſt meſsis annua. Iere.5.f. Et generaliter meſsis dicuntur opera exteriora: & meſsis mali atteritur, quum omnis eius operatio à ſuperno iudicio quaſi nihilum deputatur: etiam ſi ante humanos oculos bona videatur. Iob.18.a.29.c. Prou.25.b. Ioel.1.c. Meſsis etiam eſt tempus colligendi gentes in horrea eccleſiæ per fidem. 1.regũ.12.c. Meſsis erat tempore apoſtolorũ: & ædificatio templi eccleſiæ. Ioan.4.b. — Amb.de Noe.23. Hie.ſ.Iere.8. Gre.14.mora.10.& 19.mor.27. Beda.ſ.pro.25.

Multiplicatio fidelium in eccleſię. — Meſsis quoq; annua diuerſas vocationes ſignificare poteſt. Ierem.5.f. Et meſsis nouorum eſt multiplicatio credentium in eccleſia. Exod.34.c. Iſa.9.a.17.b. Et ipſi homines meſsis dicuntur. Mat.9. Ioan.4.d. Apo.14.c. — Hie.ſ.Ier.5.& ſ.Iſa.9.17 & ſ.Mat.9. Ber.ſ.cant.ſer.58. Ru.9.ſ.ap.&.4.ſ.Io.

Tempus mortis vel iudicij. — Meſsis pręterea eſt tẽpus mortis vel iudicij. Iſa.27.c, Ier.8.g. Mat.13.d. Et meſsio eccleſię eſt, quũ perfectę animę ẽ corporibus abſtractæ velut maturæ ſegetes à terra deciſæ ad cœleſtia horrea demigrant. Iob.29.c. ps.125. Hoſe.6.d. Ioel.3.c. Amos.4.b. — Hie.ſ.Iſa.27. Gre.19.mor.27. Aug.ſ.ps.125.

Diſcuſsio doctrinę. — Meſsium tritura dici poteſt diſcuſsio, quã quiſq; facere debet eorum, q̃ didicit. Leui.26.a. — Ori. Leui.ho.16.

Doctrina hæreticorum. — Meſsis Eſebon eſt peruerſa hęreticorum doctrina. Iſa.16.c. Idem ſunt meſſes illatę, ſeu aridæ. Iſaię.23.a. — Hie.ſ.Iſa.23.

Deſtructio Hieruſalem. — Meſsis dicta fuit deſtructio Hieruſalem. Iſa.27.c. — Hie.ſ.Iſa.27.

Doctrina legis. — Meſsis ſtulti Iob.5.a. dicitur doctrina legis & prophetarũ, qua paſcuntur gentiles, relictis in fame Iudęis: dicitur etiam quando iniquus quiſq; donum rectę intelligentiæ accipit: ſcripturæ ſacræ ſententijs docetur: bona loquitur: ſed tamen nullo modo hoc quod dicit operatur: verba Dei profert, nec tamen diligit: laudando exaggerat, viuendo calcat. — Gre.6.mor.2.4.

Cõuerſio pctõrum. — In meſſe tritici ſunt pluuiæ, quum Deus arida peccatorum corda conuertit. 1.reg.12.c. — Gre.ſ.1.reg.12.

Beatificans Chis cũ bona opinione. Liberans Chis exiſtentes in limbo. Fœlicitas. — Metit myrrhã cum aromatibus ſponſus. Cant.5.a. Quando Chriſtus mortificatione vitæ ad perfectionẽ perducta electum ſuum ab hac ſuccidens, ad cœleſte horreum cum ſancta opinione inducit. Et cum ipſe mortuus deſcendit ad inferos, & liberauit ſanctos patres. — Gre.ſ.cant.5. Rup.ſ.cant.4.

Metere etiam eſt fructum æternæ retributionis percipere. Et qui conſiderat nubes non metit: quia qui ante humanę mutabilitatis terrorem trepidat mercedis æternæ retributione ſe priuat. Eccl'tę.11.b. Metentes quoq; triticum ſunt perfecti in hac vita diuinis conſolationibus fruentes 1.reg.6.c. Metere autem vel bonum vel malum contingit ſecundum id, quod ſeminatum eſt. gen.45.b. ps.125. Exo.34.c. Gala.6.b. — Gre.27.mor.5.&.ſ. Eze.ho.3.&.ſ. Eze. ho.3.&.ſ.1.reg.6.

Colligens Deus fructum in gentibus. — Metere vbi non ſeminauit dicitur Deus. Mat.25.c. quia omnia opera noſtra colligit: vel quia colligit fructum in gentibus, quibus lex data non fuerat. — Ori.ſ.Matt.ho.33. Hila.ſ.Mat.cãc.27.

Suſcipere verbũ di. — Metere ſegetes interdum eſt ſuſcipere verbum Dei. Leui.23.b. — Iſy.ſ.Leui.23.

Aſcriber. ſibi dõa di — Metere ſponte naſcẽtia in agro. Leui.25.b. eſt tribuere ſibi finẽ eorũ, q̃ nobis Deus tradidit. — Philo.de profugis.

Colligere hæreticorum verba. — Metere fœnum eſt colligere hæreticorum verba ad eos reuincendos. ps.128. — Arno.ſ.ps.128.

Angeli. Apoſtoli. — Meſſores dicuntur angeli & etiam apoſtoli. Mat.13.e. Ruth.2.a. ps.128. Et generaliter meſſores in bonum ſunt gaudentes de bonis operibus aliorum ſua adhortatione factis. Et hi ſunt meſſores regis: qui metunt in exultatione. 1.regũ.8.c. ps.125. Amos.9.d. Duplex autem conſideratur meſsis: vna in primo Chriſti aduentu: in qua apoſtoli fuerunt meſſores eorum quę patriarchæ & prophetæ ſeminarant: alia in ſecundo aduentu, in qua angeli erunt meſſores. Ioan.4.c. — Gre.ſ.1.reg.8. Aug.ſ.Ioan. trac.15.

Proferre hæreſes. — Metere ſpinas eſt proferre ſenſus hæreticos. Ieremiæ.12.c. Metunt etiam dolores, qui malum quod facere cœperunt, ad complementum adducunt: & cum ex ipſis peruerſitatibus temporaliter excreſcunt. — Ori.ſ.Iere.ho.7. Gre.5.mor.15.

Peruertentes hæretici ſenſũ ſcripturarũ. — Demetunt agrum non ſuum hæretici, quum ex ſacra ſcriptura ſentẽtias longe à ſenſibus ſuis diſsidentes tollunt, vel cum de eccleſia quoſdam qui recti videbantur, rapiũt. Iob.24.b. Et metere falce alienum agrum, eſt dare extraneum ſenſum ſacrę ſcripturę. deut.23.d. — Gre.16.mor.28. Glo int.ſ.deut.23.

Colligentes fructũ malæ operationis. — Meſſores regis in malum ſunt, qui malę operationis fructum colligunt. 1.regũ.8.c. Et metere dicuntur iniquitatem, qui ararunt impietatem. Hoſe.10.d. — Gre.ſ.1.reg.8.

Metere in miſericordia fit in lege noua vbi præcipitur miſericordia. Hoſe.10.d.

Hæretici ſine fructu — Non metunt hæretici ſeminantes: quia non percipiunt fructum ex ſua doctrina. Mich.6.d. — Hie.ſ.Mich.6.

Methca.

MEthca .i. dulcedo vel ſuauitas: fuit vigeſima quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo peruenerũt ꝓfecti de Thare ſeu Thaad. Deſignat eos, q abactis dęmonibus inſidiatoribꝰ dulcẽ pro — Hie.de manſio. Ori.ſ.nu.ho.27.

dulcem protinus fructum laboris inuenerunt. Num.33.d. iuxta Origenem Methca interpretatur mors noua: quo peruenitur post Thare: quia inde venientes commoriuntur Christo.

Metiri, Mensura, Mensor, Dimetiri, Remetiri.

METiri est mensurare & taxare, seu ad mensuram redigere. Mensura vero est instrumentū quo metimur, ac rei alicuius quantitatem deprehēdimus. Mensura etiam capacitas. num.15.b. Habeat medium mensuræ Hin. Meritum. Matth.7.a. In qua mensura mensi fueritis. Numerus. Exo.5.b. Et mensuram laterum, quam prius faciebant. Proportio. Exo.38.b. Eiusdem mensuræ & operis. Quantitas. gen.41.f. Copia mensuram excederet. Regula. Isa.31.c. Extendetur super eam mensura. Scriptura. Luc.12.e. Vt det illi in tempore tritici mensuram. Terminus. Iere.31.g. Exibit vltra normam mensuræ.

Mensura Dei dicitur longior terra, & latior mari &c. Iob.11.b. Vt intelligatur nullam habere mensuram, qui est immensus. Immēsitas Dei

Hie.s. Eze.40. Gre.s. Eze. ho.14. — Metitur Deus longitudinem, altitudinem, & latitudinem templi: quia nota sunt illi mens & opera. Eze.40.b. Metitur autem prius portam aquilonis: quia prius calcandus est pedibus aquilo. Metitur latitudinem & altitudinem calamo vno: quia vnaquæq; anima quantum lata fuerit in amore proximi, tantum & alta erit in cognitione Dei. Dum enim se per amorē iuxta dilatat, per cognitionem superius exaltat. Mensor est Christus. Zach.2.a. Rup.s. Zach.2. — Nouit Deus m & opera. Christus

Hier.s. Isa.40. & s. Eze.47. — Metitur Deus pugillo aquas, cum distribuit verbum Dei abbreuiatum. Isa.40.c. Mensus est etiam vir aquas, cum Christus omnia penetrauit mysteria, & vitam sine peccato egit. Eze.47.a. Metitur itidem Christus terram, quia omnia comprehendit. Haba.3.b. — Dans Deus ve abbreuiatum. Penetrans C mysteria.

Hie.s. Isa.27. Geor. vene. canti.1. ton.7. cap.1. Rup.s. Haba.3. — Metitur quoq; Deus pugillo aquâs, quum punit citra condignum. Isa.40.c. Et in mensura iudicabit Deus Iudæos, quia qua mensura mensi fuerint, remetietur eis: & contra mensuram: quia cumulatur pœna in inferno perpetuo durans: Vel contra mensuram eorum, qui non putabant se ita puniendos. Isa.27.b.28.e. Et metitur Deus Hierusalem, hoc est, animam, quando iuxta merita dat prēmium vel pœnam. Zach.2.a. Sic stetit & mensus est terram. Haba.3.a. Sicut Dauid.2.reg.8.a. — Punitio Dei.

Gre.19.mor.5. — In mensura appendit Deus aquas, quum sancti qui subleuati spiritu ad summa rapiūtur, quādiu in hac vita sunt, ne aliqua elatione superbiant, quibusdam tentationibus reprimuntur: vt nequaquam tantum proficere valeant, quantum volunt: sed ne extollantur superbia, fit in eis ipsarum quædam mensura virtutum. Iob.28.d. — Reprimūtur s in hac vita.

Basi. & Aug.s. ps.59. — Metitur Deus conuallem tabernaculorum, quum gentes ducit ad ecclesiam: & cum numeratos habet electos ex gentibus: vel quum quosdam ex Iudæis deduxit ad fidem, cæteris in incredulitate relictis. ps.59. — Electio gentium.

Hie.s. Isa.34. Gre.28. mor.9.10. — In mensura diuisit Deus sortem prophetijs: quia singulas ordinauit impleri temporibus suis. Isa.34.d. Sic mensa est cœlos dextera Dei, quum ordinauit scripturas. Isa.48.c. Mensuras etiā terræ posuit Deus. Iob.38.a. quando in carne ad ecclesiam veniens, fines ecclesiæ occulti iudicij subtilitate distinxit: quando videlicet prædicatores sancti agente spiritu, in alias mundi partes vocabantur vt irent: ab alijs vero partibus arcebantur ne accederent: Item quum facit vt habeamus quædam virtutum dona, quæ nunquam quæsiuimus, & quæramus, nec habere valeamus quædam: vt cum mens hæc non potest habere, quæ appetit, & illa se intelligat de semetipsa non habere, quæ habet. Sic alij datur sermo sapientiæ, alij scientiæ &c. Ita etiam datur mensura fidei. Rom.12.b. — Impletio prophetiarum. Distributio prædicatorum & doct.

Gre.s. Eze. ho.19. — Mensura vna omnium cortinarum & sagorum tabernaculi, designat eandem esse omnium recte credentium fidem. Exo.26.a.36.b. Idem significabit mensura eadem vini & olei. Exo.29.g. Mensuratur autem atrium tam in longitudine, quam in latitudine: quia cum ad fidem peccator ducitur, necesse est vt eius doctor consideret, quantum in longitudine spei, vel quantum in latitudine charitatis ex eius admonitione proficiat. Eze.40.c. — Vnitas fidei.

Fulgē. ho. de cōfes. — Metiri manna ad mensuram Gomor est spiritum sapientiæ dari fidelibus ad mēsuram. Exo.16.d. Eccl'tæ.7.a.1.Cor.12.a. Dabatur autem cunctis filijs Aaron æqua mensura de sacrificijs. Leui.7.b. Mensura quoq; tritici, quam dat dispensator. Luc.12.f. est doctrina verbi secundum cuiusq; capacitatem. Hanc mēsuram excedebat copia tritici in Aegypto, sub Ioseph. gen.41.f. — Datur spūs ad mensuram.

Hie.s. Ezec. 40.41. Gre.24. mor.10. — Mensura templi est dispositio veteris legis. Exo.30.b.38.c. Et metiri fabricam templi, est cōsiderare mysteria legis: & pensare subtiliter iustorum vitam. Mēsurantur autem omnia templi: quia nihil absq; ratione est in templo Dei. Eze.41.c.43.c. Mensuræ autem eędem portæ aquilonaris & australis templi admonent, vt quæ prius secundum literam cognoscebamus, etiam secundum spiritum intelligamus. Eze.40.d. Metitur Ioannes templum & altare, scribens quid sit de tenendum de Christo. apoc.11.a. Mensura arundinea & aurea designat simul merita scribentium & præmia, & etiam omnium operantium. apoc.21.d. Rup.6.s. apoc.&.12 — Dispositio veteris legis, & mysteria.

Hie.s. Iob.38. — Mensura super Hierusalem, designare potest præcepta à Deo data. Iere.31.f. Et mensura terræ dicuntur dona spiritussancti in ecclesia distributa. Iob.38.a. De mensuris autē ciuitatis vide — Præcepta Dei. Dona spūssancti

Georgiū

Georgium venetum.canti.3.tono.8.modu.3.concen.1.

Præmium secundũ opera. Remetitur Deus vnicuiq; qua mensura mensus fuerit: quia secundum opera dat præmium aut pœnam.Isa.65.b.Marc.4.c.Luc.6.f.Mensor autem est ipse Christus iudex viuorũ & mortuorum.Zach.2.a.Ad hæc pertinet mensura peccati.Leui.5.b. Hie.s.Zach.2.

Diuina sententia in Iudæos. Mensura quæ extenditur super Hierusalem est diuina sententia in Iudæos firmata.Isa.34.c. Sic terra Amasiæ dicitur funiculo metienda:q̃ tradenda sit hostibus vel dæmonibus.Amos.7.d.Zach.2.a.In mensura autem bibens aquam Ezechiel designauit laborem obsidionis Hierusalem.Eze.4.c. Hiero.s.Isa.34&.s.Amos.7.&.s.Eze.

Iudicium Dei. Mensura duplici librat Deus hominum flagitia,maiori videlicet & minori. Maior montibus comparatur,dum dicitur:Iustitia tua sicut montes Dei.Quę ab Hebręis dicitur Din:quod iudicium durum & forte significat:vt nullus ad ipsum poßit iustificari, sicut dicit propheta: Non intres in iudicium cum seruo tuo domine:quia non iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuens:Et in Isaia dicitur:Facti sumus immundi omnes,& quasi pannus menstruatæ vniuersæ iustitiæ nostræ:Vnde Gregorius.Omnis humana iustitia iniustitia esse conuincitur, si districte iudicetur.De iustitia autem minori dicit Michęas propheta.cap.6.c.Adhuc ignis in domo impij,thesauri iniquitatis,mensura minor iræ plena. Geor.vene.canti.1.ton.7.cap.1.

Concordia beatorũ. Mensura vna vtriusq; cherub templi.3.reg.6.c.designat in illa æterna patria non esse disparilitatem voluntatum & cogitationum. Glo.or.s.3.reg.6.

Perfectio vitæ. Mensura ætatis plenitudinis Christi,est perfectio vitæ immaculatæ accepta de plenitudine Christi.Sic mensura donationis Christi.Ephe.4.c. Amb epis.16.

Moderata afflictio. Mensura in lachrymis est moderata tribulatio:quia non permittit nos Deus tentari vltra id quod possumus.Item sanguis Christi,per quem metiri debemus lachrymas.ps.79. Hie.& Aug.s.ps.79.

Mentis intentio. Mensura palmi in rationali pontificis,infatigabilem mentis intentionem designat. Exod. 28.c.39.b. Glo.ordi.s.Exo.28

Diuersum iudicium sui & proximi. Mensura & mensura,designat diuersum iudicium,quod quis habet de rebus proprijs,& rebus proximi:quod vt iniquum prohibetur.pro.20.b.Mich.6.c. Gre.s.Eze ho.4.

Labor omnibus cõmunis. Mensura vna quatuor atriolorum templi,vbi coquebantur sacrificia,designat omnibus partibus mundi esse commune,vt in sudore vultus sui vescantur pane suo.Eze. 46.g. Hie.s.Eze 46.

Norma sacræ scripturæ. Mensurare pondere sanctuarij,est examinare omnia ad mensuram sacræ scripturæ:non philosophorum aut hæreticorum.Leui.27.d. Isy.s.Leui.27.

Opera terrena. Mensura laterum,quam imperabat Pharao filijs Israel.Exo.5.c.Opera terrena, ad quæ cogit diabolus. Glo.inte.s.Exo.5.

Proprius cuiusque terminus. Mensurabiles dies ponit Deus:quia vniuscuiusq; discreuit proprium terminum, ipsumque breuem.ps.38. Glo.ordi.s.ps.38.

Metreta.

Metreta est genus mensuræ ex duobus batis constans.

Sensus scripturæ. Mysteriũ trinitatis. Metretæ bine vel ternæ sensus sacræ scripturæ significant.Ioan.2.a.Vel designant mysterium trinitatis sic vt etiam si solum pater & filius nominentur,ibi debeat intelligi spũssanctus.Vel metretæ binę referuntur ad Iudæos & gentes:ternæ ad tres filios Noe. Vel designatur duplex timor,gehennæ videlicet & amißionis gloriæ:quibus additur tercius, ne fraudent cibo.Vel metretæ ternæ designant triplicem timorem in peccatore:Time subtracta gratia tanquam mox casurus:Time & contremisce Deo,vt sentis, irato. Time, quia reliquit te custodia tua. Ori.4.periar.2. Aug.s.Ioan.trac.9. Ber.ser.1 dominicæ 1.post octa.Epiph. &.s.canti.ser.54.

Mica.

Mica est puluisculus ille,qui in arena quasi argentum fulget: à quo & panis & aliarum rerum frustula,quæ nobis res ipsas tractantibus decidunt,micas appellamus.

Dogmata fidei. Micæ cadentes de mensa dominorum,dicuntur dogmata fidei:quum panis sit verbum, & fides sit de verbo.Matth.15.c.Luc.16.d. Amb.s.Luc.16.

Micare,uide Fulgere.

Michaël.

Christus. Michaël.i.quis sicut Deus,aut humilitas,siue paupertas Dei,vel percusio Dei,siue percutiens Deus:nomen principis angelorum.Dani.10.c.12.a.Iudæ.e.apoc.12.b.Vbi designare potest Christum, qui pugnauit, & vicit draconem. Hie s Dani.8. Aug.s.apoc.ho.9.

Michæas,

Humilitas. Michæas.i.pauper vel humilis,aut percutiens,vel percussus,siue quis hic:nomen prophetæ qui fuit è duodecim minoribus:fuit de Morasti,quod interpretatur hæres:quia humilitas de sp e hæreditatts dominicæ nascitur.Mich.1.a.Iere.26.f. Hie. prolo.s.Mich.

Michas.

Michas,

MIchas vel Michaia.i.quis ſicut dominus,aut paupertas,vel humilitas domini, ſiue percutiens dominus,vel percuſsio domini:vir quidam de monte Ephraim:qui fecit idolum in domo ſua.Iudi.17.a.18.f.

Michol.

MIchol.i.quis omnia,vel ex omnibus:filia Saulis vxor Dauid, quæ non genuit liberos. 1. reg.18.g.

Vita cõtempl. Vita actiua.

Deſignare poteſt vitam contemplatiuam,in qua non poteſt exerceri,qui prius in operibus actiuæ vitæ non fuerit exercitatus.Ideo nata eſt poſt Merob.1.reg.14.g.Vnde Matth.11.d.Dicit dominus.Venite ad me omnes,qui laboratis & onerati eſtis:& ego reficiam vos. Vel e diuerſo ſignificat vitam actiuam,quæ omnibus eſt communis.

Rup.2.ſ.reg.12. — Sequentes Ch. ſine operibus. Synagoga.

Vt autem Michol deſpexit Dauid ludentem coram arca,deſignat eos,qui Chriſtum profeſsione,ſed opere ſequuntur Antichriſtum: & ob figurandam eorum ſterilitatem, Michol aqua omnis interpretatur:& ibi non vxor Dauid,ſed filia Saul vocatur.2.reg.6.d.Deſignat etiã ſynagogam aquaticam,quæ non genuit liberos fideles,& deſpexit Chriſtum.

Migale.

Ariſto.8.de hiſtor. animal.24. Iſy.ſ.Leui.11. — Doloſi. Rapaces Guloſi

MIgale eſt mus araneus,compoſito nomine à mure & muſtella, quòd muris magnitudine ſit,muſtellina ſpecie,ore ob longo,cauda gracili,verſu dentium quadruplici:eius morſus moleſtiſsimus eſt equo & omnibus iumentis.Computatur inter animalia immunda.Leui.11.c. Dicitur eſſe animal doloſum,rapax & ingluuioſum:vnde tales homines ſignificare poteſt.

Migrare.

MIgrare eſt domicilium mutare, & aliò ſe ad habitandum conferre, relicta priori habitatione.

Hie.ſ.Iere.9. — Recedẽtes ab e[cclesia]

Migrarunt à ſpecioſis deſerti,qui receſſerunt ab eccleſia.Iere.9.c.40.a.

Glo.or.ſ.thre.1. — Diſperſio Iud[æorum]. Tranſitus à v[irtuti]bus ad vitia

Migrauit Iudas,cum diſperſi ſunt Iudæi per orbem.Et migrat anima,quando à tranquillitate virtutum tranſit ad inquietudinem vitiorum.thre.10.a.Hoſe.10.b.Amos.6.c.7.d.

Hie.ſ.Amos.5. — Non bibentes ſanguinem domini.

Migrant trans Damaſcum,qui non bibunt ſanguinem domini.Amos.5.g.

Militare, Militia, Miles, uide Bellum.

Milium.

MIlium eſt herba ſemine minutiſsimo,gratum præbens auiculis paſtum:eſt etiam ruſticorum & agreſtium,& altilium cibus.

Hie.ſ.Eze.4. — Sẽſus viles legis

Milium in pane Iudæorum deſignat ſenſus viles legis,quibus Iudæi libenter paſcũtur.Iſa. 28.g.Eze.4.c.

Miluus.

Ariſ.8.de hiſto aĩal.3. Cle.Ale.3.pæda.9. Aug.q.in euang.30. Gre.18.mor.28. — Dæmones Raptores

MIluus auis rapaciſsima,quæ præcipue gallinarum pullis inſidiatur:eſtq; carniuora. Computatur inter animalia immunda.Significare poteſt dæmones & latrones, & vſurarios, & cæteros,qui aliorum bona deuorare nituntur.Leui.11.b.deut.14.b.Iſa.34.d.Zach.5.d.

Miluus in cœlo cognoſcens tempus ſuum,eos pudefacit, qui negligunt Deum vocantem. Ierem.8.c.

Gre.Nyſ.de vi.Mo. — Inuidi.

Milui cadaueribus paſcuntur: & precioſis vnguentis moriuntur.Deſignant inuidos,qui calamitatibus proximi gaudent,fœlicitate dolent.

Mina, uide Libra.

Minare.

MInare eſt agere:vt agaſones minant equos,& paſtores oues.

Beda.ſ.Exo.3. Amb.1.de Cain.6. — Chriſtus do[cens my]ſteria.

Minans Moſes gregem ad interiora deſerti.Exo.3.a.Typus eſt Chriſti deducentis ſanctos ad ſecretiora myſteria.Deſignat etiam vulgaris ſermonis loquacitatem cogendam eſſe in ſecreta ſobriæ doctrinæ myſteria.

Glo.ordi.ſ.thre.3. — Caſtigans Deus

Minare dicitur Deus in tenebras,quum caſtigat.thren.3.a. Et quum mittit in tenebras exteriores.

Lyra.ſ.Iſa.11. — Apoſtoli reg[entes] populum. Chriſtus.

Minans puer paruulus leonem & ouem,deſignat apoſtolos & apoſtolicos viros regentes & inſtruentes principes & populum.Iſa.11.b.Iere.31.e.Poteſt etiam intelligi de Chriſto.

Sectis adhærẽ[tes] Iudæi.

Minabatur ceruicibus vulgus Iudæorum,quum ad varias ſectas & ſuperſtitiones à ſcribis & phariſæis trahebatur.thre.5.a.Nahum.2.b.

Hie.ſ.Iſa.20. — Trahens diabo[lus] ad inferos.

Minat rex Aſſyriorum captiuitatem Aegypti nudam, quum diabolus malos in infernum trahit,omni virtute nudatos.Iſa.20.b.

Minari, Comminari, Minæ.

Minari est terrorem alicui incutere denunciatione periculi. Minæ autem sunt comminationes & incusio metus per verba.

Admonitio & condemnatio Dei. Comminatio Dei est admonitio futuræ sententiæ: vel ipsa sententia condemnationis. Isa.30 g. Iere.15.d. Gre.4.mor.15.

Conatus diaboli. Minabatur Holophernes interitum Achior, designans diabolum, qui omnes sibi resistentes perdere conatur. Iudith.13.d. Iob.16.b. Hie.s.Iob.16.

Mingere.

Mingere est lotiũ reddere. Et mingẽs ad parietẽ sumit̃ in hyperbole cũ dicit̃: Non reliquit mingentem ad parietem: hoc est, nullum reliquit virum. 1.reg.25.c.3.reg.14.4.reg.9.b.

Minimus, uide Paruus.

Ministrare, Minister, Ministerium.

Ministrare est seruire, porrigere, ac præparare. Minister autem est, qui inseruit & ministrat. Ministerium vero proprie est ministri opera.

Beatificans De⁹. Ministrare dicitur Deus in fœlicitate, quum beatos facit: & quum lucis suæ illustratione nos satiat. Luc.12.e. Dionys.epist.9.

Christus. Ministrans Ioseph domino suo. gen.39.a. designat Christum ministrantem doctrinam populo Iudaico: & etiam ecclesiæ. Et ministrans idem vinctis, est Christus ministrans peccatoribus. gen.40.a. Et minister Mosis Iosue designat Christum, qui factus est minister legis, quando factus est sub lege. Exo.24.c.33.c. Ios.1.a. Gala.4.a. Gre.ho.18. Ori.s.Ios.ho.2. Beda.s.gen.39.

Sacerdotes & ministri ecclesiæ. Prædicatores Prælati. Principes ex gẽtib⁹. Ministrans Aaron domino, & ministrantes in sanctuario, designant sacerdotes in ecclesia ministrantes. Exo.28.a.29.e.35.b.39.a.40.b. Et ministrantes Salomoni, sunt diaconi & cæteri gradus, Christo ministrantes in ecclesia. 3.reg.10.a. Ministrant autem Leuitæ à viginti quinq; annis & supra, designantes eos bene operari, qui medium perfectionis habent. num.8. d. Ministri etiam in nuptijs. Ioan.2.a. designant prædicatores & prælatos. Et minister Samuel in conspectu domini, designat gentilem populum, aut prædicatorem: cuius ministerium acceptum est Deo. 1.reg.2.d. Isa.61.c. Et ministrant ecclesiæ arietes Nabaioth, quum electi ex gentibus fiunt sacerdotes ecclesiæ: & cum reges subduntur ecclesiæ. Isa.60.b. Eze.40.g. Et ministrantes mulieres Christo, sunt animæ sanctæ effectæ vt angeli. Matth.27.f. Ministrant autem Christo, qui non sua quærunt, sed quæ Iesu Christi. Ioan.12.d. Item qui portant in fronte Christi vexillum, in ore verbum, manibus & ore tractant eius sacramenta. Ori.s.cant.ho.2. Philo.quod deteri. potio.insidie. Ber.do.1.post octa. Epipha.ser.2. Gre s.1.reg.2. &.s. Eze.ho.22. Hie.s Isa.60. Ori.s.Mat.ho.35. Aug.s.Ioan tra.50. Rup.10.s.Ioan.

Angeli. Apostoli. Dæmones. Ministri regis sunt angeli, aut etiã dæmones. Mat.5.d.22.b. Et ministri, qui sunt flamma ignis in bonum quidẽ sunt angeli vel apostoli. In malũ vero dæmones. ps.103. Ori.s.Mat.ho 20.& s.Rom.15.

Ministerium sacerdotij, à quo expellit Deus, est cultus literæ veteris legis. Isa.22.f. Au.ser dom in mõ.

Ministrantes Leuitæ sacerdotibus designant sermonem ministrantem menti. num.8.d. Arno.s.ps.103.

Ministerium pincernæ Pharaonis designat obsequia minorum, quæ fiunt principibus ad eorum explendas voluptates. gen.40.c.

Non valentes ministrare sacerdotes præ nebula. 3.reg.8. b. designant pontifices Iudęorum ac doctores: qui dum natiuitatis Christi sacramenta inuestigare despiciunt, debitum fidei suæ ministerium per erroris nebulam perdiderunt.

Ministeriũ est quantũ ad literã, cũ carnalia ministrãt spũalibus. Luc.10.g. Rom.15.b.

Hæretici. Ministri facientes Petrum negare, designant hæreticos inducentes homines in errores, & infidelitatem. Matth.26.f. Ori.s.Matt.ho.35.

Humilis. Minister dicitur humilis. Matth.20.d. Sit vester minister. Solent enim humiles ministrare.

Minor, uide Paruus.

Minuere, Diminuere, Imminuere.

Minuere est rem minorem reddere, aut ab ipsa detrahendo, siue exhauriendo, vel extenuãdo, aut etiam derogando, aut alio quouis modo. Est item minuere, deprimere, & humiliare, & minui deficere.

Incarnationis humilitas. Minuit Deus filium hominis paulominus ab angelis, quando filium suum incarnari fecit, & vsq; ad mortem crucis humiliari. ps.8. Aug.s.ps.8.

Aduenięte Chr̃o nõ fulgent prophetæ. Minui Ioannem Baptistam, est legem & prophetas aduenientе sole Christo non splendere. Ad quam minutionem designandam, natus est Ioannes, quando incipiunt decrescere dies. Ioan.3.d. Amb.ser.12. Hie.s.Gala.4.

Subtilitas mysteriorum. Minutum manna cœlestis doctrinæ ac spiritualium sensuum subtilitatem indicat: vt non ab omnibus percipi queat. Exodi.16.c. Minutum etiam thimiama subtiles sensus scripturæ designat. Philo.2 allego. Beda.s.Exo.16. Ori.s.Leui.ho.9.

Minuta

Amb. de viduis. Hie. epi. Et factū est. Minuta ęrea duo, vtrunq; testamentum significare possunt. Vel vtriusq; testamenti praecepta: Vel designant fidem & misericordiam. Luc. 21. a. (Vtrūq; testamentum. Fides & mīa.)

Glo inte. s. Leui. 2. Minutatim diuidere similam, est singulos actus passionis Christi contēplari. Leui. 2. b. (Cōtēplari passionē.)

Basi. s. ps. 33. Non minuuntur filij Israel, quum fideles non decrescunt in bono. Iere. 30. d. Et non minuūtur fame, quum non illis deest verbi Dei copia. Eze. 34. g. Non etiam minuuntur iusti omni bono: quia non priuantur Deo, qui est omne bonum. ps. 33. (Non decrescere in bono. Non priuari Deo.)

Hie. s. Eccl'ten. 12. Minutus numerus molentium, est vel praedicatorum in fine seculi: vel dentium in ore senis. Eccl'tae. 12. b. (Raritas pdicatorū.)

Hie. s. Amos. 8. Minuunt mensuram doctores vel praedicatores, qui pauperibus vel parum, vel nihil praedicare dignantur. Amos. 8. b. (Non praedicantes pauperibus.)

Lyra. s. gen. 8. Minui aquas diluuij, est diuinā vindictā mitigari. gen. 8. a. Et tentationes amoueri. (Mitigatio diuinae vindictae & tētationū.)

Glo. ordi. s. Exo. 5. Minuere mensuram laterum nolens Pharao filijs Israel, designat graue onus peccati sub diabolo: quod ille non vult minuere, sed augere. Exo. 5. b. (Augeri onꝰ peccati.)

Ori. s. Luc. ho. 35. Minutum nouissimum, minimum peccatum significare potest. Luc. 12. g. (Minimū peccatum.)

Glo. ordi. s. Exo. 30. Minuere medium sicli est non seruare omnia pręcepta. Exo. 30. b. (Non seruare omnia praecepta.)

Miphiboseth.

MIphiboseth. i. de ore ignominia, siue de ore confusio, vel oris ignominia, vel confusio, aut verecundia, vel mora: filius Ionathae filij Saulis, qui fuit claudus. 2. reg. 4. a. 9. b.

Mirmicaleon.

Gre. 5. mor. 16. MIrmicaleon est paruum animal formicis infestum: quod se sub puluere abscondit: & formicas frumenta gestantes interficit, interfectasq; consumit: dicitur formicarum leo, vel leo pariter & formica: leo formicis, quas deuorat: formica auibus, à quibus deuoratur. Ponitur. Iob. 4. b. Vbi nos legimus, Tigris: designat eos, qui aduersus audaces sunt timidi, aduersus timidos audaces. Vel est diabolus insidians iustis: qui est leo consentientibus: formica resistentibus. (Audax in minores. Diabolus.)

Misael.

Isy. s. Leui. 10. MIsaël. i. Dei attrectatio, vel quis postulatꝰ aut cōmodatus, siue quis postulās aut cōmodās, siue abstulit, vel recessit: Leuites filius Oziel, qui eiecit foras cadauera Nadab & Abihu. Leui. 10. a. designat doctores euangelicos, qui confutant, & expellunt hereticos. (Doctores euāgelici.)

Miscere, Admiscere, Commiscere, Permiscere, Migma.

MIscere est aliqua interse confundere, & temperare: vt miscetur aqua vino.

Phil. ꝙ Deꝰ sit īmu. Gre. 17. mo. 14. & 33 mor. 21. Beda. s. pro. 9. Mistum vinum designat virtutes Dei cognitioni nostrae contemperatas: vt inuisibila Dei per ea quae facta sunt intellecta conspiciantur. Miscuit quoq; vinū sapientia, quum narrationi historicę legis adiunxit sensus spirituales. Et cum diuinitatis suae arcana capere non valētibus, per assumptae humanitatis sacramentum patefecit. pro. 9. a. (Contemperata cognitio Dei. Sēsus spūalis in līa. Incarnatio.)

Gre. s. ps. 101. Miscebat Christus potum cū fletu. ps. 101. quādo exprobrantibus Iudaeis pctōres ad se cōuertebat: & quū aliquos admittebat, aliquos reijciebat: quia potus intus mittitur, fletus extra. (Cōuertēs Christi, quos dimisit.)

Amb. 1. de Abra. 5. Cōmiscens Sara tria sata similę, fidem expressit trinitatis cum vnitate. gen. 18. a. (Fides trinitatis.)

Isy. s. Leui. 19. Gre. 1. mor. 39. Mistum thimiama, cōiunctionē & concordiā virtutū & bonorū operum designat. Exo. 30. d. Mista autem tintinabula malogranatis, designant praedicationem coniunctam bonis operibus. Exo. 28. f. Ad hęc pertinet admistio olei in collyride. Leui. 7. b. Eze. 46. e. (Cōcordia virtutū. Praedicatio cū bonis operibus.)

Hie. s. Isa 19. 29. Miscet dominus spiritum vertiginis, quum tradit haereticos in reprobum sensum. Isa. 19. b. Miscuit etiam spiritum soporis principibus Iudaeorum, quum in graui ignorantia scripturarū de Christo eos reliquit. Isa. 29. c. (Tradi in reprobum sensum.)

Hie. s. Isa. 30. Commistum migma, est coniunctio literę legis cum sensu spirituali. Isa. 30. e. (Cōiūctio literae.)

Isy. s. Leui. 21. Commiscet semē generis sacerdotis, si Chriani volunt seruare literam legis. Leui. 21. c. (Seruare literā.)

Ori. s. Eze. ho. 1. Hie. s. Isa. 9. Commistum argentum est natura bona peccato vitiata. Eze. 22. d. Et mistum sanguine vestimentum, est anima peccatis infecta. Isa. 9. a. Et commista Hierusalem amatoribus, est anima adhaerens daemonibus & hereticis. Eze. 16. d. (Anima peccatis infecta. Adhęrere daemonibus.)

Gre. s. 1. reg. 8. Hie. s. Isa. 5. Miscent ebrietatem, qui dum cōcupiscentiarū ardoribus inflāmant, ad vias rectitudinis perdita ratione redire nequeunt. Et miscet siceram, qui quum ebrietate plenus sit, ad decipiendos homines vmbras quasdam & imagines simulat se habere virtutum. Isa. 5. e. (Inflāmari affectibus.)

Amb. ser. 78. Hie. s. Isa. 1. Aug. s. ps. 74. Miscere aquam vino est iudicare Christum hominem tantum esse: Vel est miscere res synagogae cum rebus ecclesię. Vel traditiones humanas cum vera doctrina confundere. Vel rebus sanctis & feruidis, res viles & frigidas inserere. Isa. 1. f. Ioan. 10. d. Et mistum vinum est fex literae legis. ps. 74. (Iudicare Christum hominem. Miscere res ecclesiae & synagogae.)

Isy. s. Leui. 19. Commisceri iumenta cum animalibus alterius generis, est velle sectari circuncisionem & baptismum: aut errores gentilium iungere doctrinę ecclesiae. Leui. 19. d. (Circuncisio & baptismus.)

Cōmisceri

rum effœminatè ... trari — Cõmiscer icum masculo coitu fœmineo, est efficere eum, qui viriliter operabatur, effœminatè operari. Leui.18.c. — Isy.s. Leui.18.

pure sacrificare. — Mistus sanguis cum sacrificijs, est quando aliqui impurè offerunt. Luc.13.a. Mistum autem sanguine vestimentum est, quum desiderijs carnalibus membra inquinantur. Isa.9.a. — Amb.s. Luc 13. Gre.9.mor.29

onsensus multorũ ... rore. — Commistio fermenti est consensus multorum in errore. Hose.7.b. — Hie.s.Hose.7.

rtes hæretici cũ ... ntibus — Commiscetur Ephraim populis, quum hæretici non differunt ab errore gentilium. Hose.7.b. Et Iudæi sequentes peccata gentium, & maiora etiam perpetrantes. — Rup.s.Hose.7.

arietas pœnarum ... erni. — Mista grando & ignis, varietatem pœnarum inferni designant. Exo.9.c. apoc.8.b. — Aug s. apo. ho.6.

ptismus cum gra ... spũ ssancti. — Mistum mare igne, designat baptismum cum gratia spiritussancti. apoc.15.a. — Rup.9.s.apo.

Miser, Miseria, Calamitas.

Miser est, qui aliqua infœlicitate tenetur: & calamitosus & ęrumnosus. Miseria autem est ipsa calamitas, qua quis premitur. Iob.10.c.11.c.13.d.30.b.36.c.

ognoscentes mise... am. — Misero datur lux, quando hi qui sublimia contemplantur, esse se in hac peregrinatione miseros agnoscunt, claritatem transitorię prosperitatis recipiunt: & cum valde defleant, quia tarde ad patriam redeunt, tolerare insuper honoris onera compelluntur. Iob.3.d. — Gre 5.mor.1.

rno vitiosa. — Misera filia Babylonis, carnem vitiosam significare potest. ps.136. Et mali dicuntur calamitate & miseria squalidi: quia & morum sunt pernicie, & sensuum prauitate despecti. Iob.30.a. — Hila.s.ps.136. Gre.20.mor.9.

œna inferni. — Calamitas ventura est vltima condemnatio futura in iudicio. Iob.5.d. Et calamitas Babylonis pœnam inferni designare potest. Isa.47.c. Et generaliter calamitas & miseria pro pœna inferni sumi potest. ps.139. Isa.10.a. — Gre.6.mor.26. Hila.s.ps.139.

Diabolus — Miser consummatus aut consumptus dicitur diabolus. Isa.16.a. — Hie.s.Isa.16.

Misereri, Misericordia, Misericors.

Misericordia est ex alicuius miseria corde anxium esse. Misericordia autem est animi ęgritudo ex alterius miseria dolentis. Misericors vero est, qui ex alterius calamitate dolorem animo concipit, quiq; facile ad commiserationem mouetur: & quatenus potest miseriam alterius subleuat. Misericordia autem est, amicitia, auxilium, beneficentia, beneficium, custodia, iustitia.

Parcens Deus. Dans filium. — Misericordia competit Deo non quantum ad affectum, sed quantum ad effectum: qua ratione dicitur proprium esse Deo misereri semper & parcere: & dicitur misereri misericordia sempiterna. Isa.54.c. Iere.31.d. Et misertus est pauperum suorum, quando dedit filium suũ propiciatorium pro peccatis nostris. ps.59. Isa.49.d.63.b. Et ipse Deus dicitur misericordia nostra. Ion.2.d. Et dicitur simul misericors & iustus, ne quis putet se impune peccaturum. ps.114. Et miseratur adolescentiam Hierusalem. Iere.2.a. Miseretur etiam cuius voluerit, hoc est, populi gentilis. Exo.33.d. Rom.9.b. Et misericordiæ Dei locus dicitur esse gentilitas. Iob.37.b. Hose.1.c. Miserationes autem Dei dicuntur esse super omnia opera eius. ps.114. Quia quòd potens est, naturæ suæ virtus est: quòd autem misericors est, salutis nostræ profectus est: & plus est non suis vti, sed alijs prestitisse, quæ sua sunt. Datur misericordia magna Dei. ps.50. quæ est fructus benedictionis datæ Iacob, vt Christus ex eo nasceretur ad redemptionem generis humani. Misericordia vero parua, est benedictio data Esau, quæ est collatio temporalium. — Aug.q.in exo.154. Basi.s.ps.59.114. Gre.27.mor.22. Hila.s.ps.144. Ru.9.vict.ver.di.22.

Liberatio Christi. — Misertus dominus Ioseph in carcere, designat Christum inter mortuos liberum. gene.39.d.

Adiuuans fideles — Miseretur dominus Iacob, quum liberat fideles pugnantes in tentationibus, aut cum hæreticis. Isa.14.a. — Hie.s.Isa.14.

Incarnatio. Vocatio gentium. — Misertus est Iesus turbæ per humanitatem assumptam. Matth.9.d.14.b. Misertus est etiam turbæ, quando gratiam misit ad gentes. Mat.15.d. Et solium eius præparatur in misericordia: quia primus eius aduentus est misericordiæ. Isa.16.b. — Ori.s.Mat.cap.14. Hila.s.Matt.can.16. Hie.s.Isa.16.

Christus — Misericordia Dei interdum dicitur ipse Christus. ps.84.118. Et misericordiæ Dauid sunt misericordiæ Christi. Isa.55.a. — Amb.s.ps.118.

Castigãs ad salutẽ. — Miseretur dominus iratus, quum castigat ad animæ salutem. ps.59. — Hila.s.ps.59.

Relinquens obstinatos — Non miseretur Deus pupilli & viduę, quum relinquit eos, à quibus relictus est: qui non sunt digni ipsum recuperare. Isa.9.c. — Hie.s.Isa.9.

Docere verbo & exemplo. — Miseretur iustus, quum docet verbo & exemplo. ps.36. Et misericordes mulieres sunt pastores, quorum munus est misereri. thre.4.b. — Ori.s.ps.36.ho.5.

Cognitio cæcitatis — Misericordiam petentes cæci, sunt cognoscentes suam cęcitatem. Matth.20.d. — Ori.s.Mat.ho.13

Non dimittere in erroribus. — Non miserentur Medi lactentium, quum prædicatores non sinunt paruos & simplices in erroribus permanere. Isa.13.d. — Hie.s.Isa.13.

Misericordia Ephraim & Iuda dicitur quasi nubes matutina, & quasi ros pertrãsiens. Hose.6.b. Quia ipsi effecerunt, vt Deus eorum non amplius misereretur. Vel dicitur quia misericordia eorum est parui momenti coram Deo. Vel quia benedictio eorum fuit sicut Esau in rore cœli & pinguedine terrę, hoc est, in temporalibus. — Hie.s.Hose.6. Rup.s.Hose.6.

Glo.or.s.Hose.1. — Dimittens Israel.

Absq; misericordia dicta est filia Hoseę & Gomer: quia Deus non est amplius misertus Israel.Hose.1.c.

Glo.or.s.Exo.2. — Amplectens gentilitas Christ.

Miserta est filia Pharaonis Mosis infantis.Exo.2.b. designans gentilitatem amplectentem Christum à synagoga matre eiectum.

Mitis, Mitigare, uide Mansuetudo.

Mitra, uide Corona.

Mittere, Præmittere, Transmittere.

Mittere est aliquem ad certum locum destinare.Præmittere autem est ante mittere. Porro mittere interdum est abijcere.Ioan.15.a.Mittetur foras sicut palmes.Dare.ps.77. Cibaria misit eis in abundantia.Deijcere.gen.37.d.Mittamus in cisternam veterē.Efficere.ps.147. Mittit crystallum suam sicut buccellas.Immittere.Exo.4.b.Mitte manum tuam in sinum tuū Delegare.Exo.3.c.Mittam te ad Pharaonem.Iácere.Isa.22.e.Quasi pilam mittet te in terram. Includere.gen.40.c.Innocens in lacum missus sum.Infundere.Leui.5.c. Non mittet in eam oleum.Mandare.2.reg.15.g.Mittetis per eos ad me.Emittere.Iudit.16.c. Misisti spiritum tuū. Permittere.Exo.9.c.Mittam omnes plagas meas.Recondere.Ioan.18.b.Mitte gladium tuum in vaginam.Subscribere.3.aeg.21.c.In literis,quas miserat ad eos.Traijcere.Exo.25.c.Mittantur vectes per eos.

Am.de Ioseph.3.12. Ori s.Isa.6.&.s.Matth.cap.15. Hila.s.ps.56. Hie.s.Isa.9.19.28.43 & .s.Mat.21. Aug.s.ps.56. Beda.s.gen.37. — Missio Christi.

Mittens Deus angelum suum coram seruo Abrahæ,designauit missionem,qua pater Christum misit in mundum.gen.24.a.Itidem mittens Iacob Ioseph ad fratres suos, est Deus pater mittens filium in carne.gen.37.c.Pari ratione missus dicitur Ioseph in Aegyptum pro salute fratrum suorum,hoc est,Christus in mundum pro salute generis humani.genes. 45.b. ps.104. De ipso quoq; Christo dicebat Iacob.gen.49.b.Donec veniat qui mittendus est.De eodem dicebat Moses:Obsecro domine,mitte quem missurus es.Exo.4.c.33.c.Mittens quoq; Deus Mosen ad Pharaonem,est mittens Christum ad reprimendum diabolum.Exod.3.c.Sed ipsum Mosen misit recusantem:Isaiam vero,qui etiam typus est Christi misit seipsum offerentem. Isa.6.c.quia Christus prompto animo seipsum pro nobis obtulit. Et missus dicitur Christus ad oues,quæ perierunt domus Israel,hoc est,ad animas saluandas , peculiariter illius populi, cui pręsentiam exhibuit corporalem.Matth.15.c.Misit etiam Deus de cœlo auxilium,misericordiam & veritatem,quum misit filium suum ad liberandum genus humanum.ps.56. Et misit verbum suum in Iacob,hoc est,Christum ad ecclesiam,vel eius doctrinam:quem misit etiā ad annuntiandum mansuetis.Isaię.9.b.55.d.61.a. Misit præterea Deus saluatorem Aegyptijs, hoc est,Christum gentibus:& lapidem angularem.Isai.19.d.28.d. Misit præterea Deus in Babylonem,quum misit filium suum ad huius seculi confusionem , vt nos à confusione liberaret:quem etiam spiritus eius misisse dicitur. Isa.43.c.48.d.Missus quoq; Ezechiel ad Iudæos, quorum nouerat linguā,est Christus missus ad ouesquæ perierant domus Israel.Eze.3.b.Misit etiam Deus legatum ad gentes Christum. Abdię.a.Zacha.2.c.Et quum misit pater familias filium suum ad agricolas,designatur Deus pater mittens filium ad Iudæos.Matth.21.d.Misit autem Deus filium suum in similitudinem carnis peccati.quando ei carnem mortalem dedit,perinde ac si esset peccator.Rom.8.a. Missus est autem plenitudine temporis. Galat.4.a.Mittere quoq; dicitur Deus manum suam, quando mittit Christum.Iere.1.b.Eze.2.d.Mittens autem Moses prius manum in sinum, designauit occultā Christi diuinitatem.Mittens eam secundo, eius incarnationem indicauit.Exod.4.a. Misisse quoq; dicitur Deus manum suam super eos, qui procul recesserant de filijs Israel,quum abscōdit diuinitatem Christi.Exo.24.c.

Amb.3.offi.14. — Occulta d. Christi

Hie.s.Eze.2. — Adiuuans Deus

Mittere dicitur Deus manum,quum pręstat auxilium & veritatem.Iere.1.a.Et missa manus ad Ezechielem indicat collectionem beneficiorum Dei.Eze.2.d.

Hie.s.Eze.16. Aug.s.ps.32. — Castigatio.

Mittit etiam Deus manum,cum castigat vel ad probationem,vel alias.Iob.2.b.ps. 80. Vel mittit manum,quum dat potestatem diabolo,aut membris eius ad nocendū :quia nisi ipse det potestatem nocere non valent.

Amb.de virg.3.&.s ps.118.ser.12. Gre.s.cant.5. — Exempla Chr. Inspiratio.

Mittit sponsus manum suam per fenestram,aut foramen:quando proponit opera sua , quæ gessit in carne.canti.5.b.Et quando per subtilem intellectum quanta sit operationis diuinæ virtus inspirando ei manifestat.

Hie.s.Ioel.2. Ori s.Matt.cap.13.& ho.4. Hila.s.Mat.can 10.17. — Dans dona Sp. sancti & doctri.

Mittit Deus frumentum,vinum,& oleum,quum dat doctrinam & dona spiritualia.Ioel.2. e.Et mittit verba in spiritu suo per manum prophetarum.Zach.7.d.Mittens autem Ioseph pecuniam & vestes patri suo,designauit Christum mittentem dona spūssancti hominibus post ascensionem.gen.45.f.Missa quoq; sagena in mare est doctrina verbi Dei ad capiendos homines dilatata.Matth.13.f.Sic misit Petrus hamum in mare.Mat.17.d.Misit etiam Iesus gladiū in terram,quum docuit verbum Dei.Mat.10.d.

Ori.s.Isa.ho.6. — Inducens sensum spiritualem.

Mittens Christus aquam in peluim,designauit sensum spiritualem super inductum literæ scripturæ.Ioan.13.a.Idem significat aqua missa in labium.Exo.30.c.

Collatio legis. Mittens Deus Mosen ad filios Israel, collationem legis significauit. Exo.3.b.psal.104. Et misit Mosen, Aaron, & Mariam, hoc est, legem spiritualem, & sacerdotium sanctum, & vaticiniū prophetarum. Mich.6.a. Misit quoq; Deus Mosen ad Pharaonem ad vindictam super illum, & demum ad mortem ipsius. Ita misit dominus legem ad mortificationem fortitudinis diaboli, & ad humanum genus liberandum. Arno.s.ps.104. Hier.s.Mich.6. Beda.s.Exo.3.

Punitio. Mittit Deus iram suam & plagas, quum castigat. Exo.9.c.25.a. Ita misit furorem suum in Israel, quando terram illam desolationi tradidit. Eze.7.a. Et misit exercitus contra homicidas, quando misit Romanos ad destruendam Hierusalem. Matt.22.a. Et mittēs sagittam est Deus, vel eius ministri vindictam eius exequentes. Dicitur etiam mittere gladium in malos, quum eos castigat. Iere.4.g.9.e.25.e. Et mittit ignem. Hose.9.d. Amos.1.b.2.a. Et misit fortitudinem magnam, quando misit erucam, cui homines resistere non valent. Ioel.2.f. Et mittit egestatem. Mala.2.a. Et misit Deus Assur ad gentem fallacem, quum misit diabolum ad puniendos hæreticos. Isa.10.b. Et mittit serpentes regulos, quum castigat per dæmones. Iere.8.f. Et mittit Iezabel in lectum. Apo.2.f. Illam quidem Iezabel in lectum misit, quando precipitari fecit, & in infernum proiecit: quo etiam precipitantur eius imitatores. Ori.s.Matt.ho.29. Hier.s.Ioel.2.& s. Iere.8. Ruper.2.s.Apo.

Christus in sepulchrum. Missus Ioseph in cisternam designat Christum missum in sepulchrum. Gen.37.e. Idem designat missum granū sinapis in hortū: vbi etiam designatur Christus captus in horto. Luc.13.d. Ambr.s.Luc.13.

Suscitatio Chri. Mittens rex Pharao ad soluendum Ioseph de carcere, designat Deum patrem suscitantem filium à mortuis. ps.104.

Detrudere i infernū. Mittere in tenebras exteriores est in infernum detrudere. Matth.22.b. Idem est mitti in carcerem. Matth.5.d. Luc.12.g. Sic mittuntur scandala in caminum ignis: & mali mittuntur foras, quia eijciuntur à bonorum consortio. Matth.13.f. Ori.s.Matt.cap.13. & ho.20.& s. Luc. ho.35. Aug.1.ser.dñi i mō.

Dans deus spiritum compunctionis. Mittit Deus ignem de excelso in ossibus, quum dat spiritum compunctionis. Thre.1.c. Et misit Christus ignem in terram, hoc est, charitatem. Luc.12.f. Iere.20.c. Ambr.s.Luc.12.

Ostēdēs de⁹ eligēdū. Mittens Deus ad Samuelem virum, quem constitueret regem, designauit neminem debere sibi honorem assumere, sed quem Deus mittit, illum esse assumendum. 1.Reg.9.c. Greg.s.1.Reg.9.

Mittens prophetas & apostolos ad iudæos. Mittens prædicatores ad gentes. Misit Deus nuncios ad populum suum, quum misit apostolos & prophetas ad Iudæos. Isa.42.d. Misit etiam piscatores & venatores. Iere.16.d. Et misit redemptionem populo suo, quando fecit eam prædicari per apostolos & prædicatores. psal.109. Misit etiam operarios in messem, hoc est, prædicatores ad gentes. Et misit pater familias seruos suos prophetas & apostolos, & etiam filium suum ad vineam, & ad vocandum ad nuptias. Matth.21.d.22.a. Misit etiā Christus duos discipulos ad asinam & pullum, hoc est, Petrū & Paulum ad Iudæos & gentes. Matt.21.a. Et mittens Elisæus sal in aquam, designat Christum mittentem apostolos ad gentes. 4.Reg.2.d. Mittit autem Christus discipulos suos sicut agnos inter lupos: quia non timet vt lupi noceant, sed simul eos habitare facit. Luc.10.a. Isa.65.d. Zach.1.b. Misit Elisæus nuntium ad Naaman, quem videre noluit, nec tamen eum despexit, designans Christum, qui non per seipsum iuit ad gentes, sed ad eas misit apostolos. 4.R.5.c. Hiero.s.Isa.16. & s. Zac.1.& s.Mat.21. Arn.s.ps.9.10. Ori.s.Matt.ho.14. 19. Ambr.ser.87. Gre.ho.38.

Instituens Christus martyres. Mittens Moses iuuenes ad sacrificandum, designat Christum instituentem martyres, qui offerrent corpora sua. Exo.24.a. Lyra.s.Exo.24.

Ioannes Baptista. Misit Deus angelum præcursorem, quum misit Ioannē baptistam ante faciem Christi. Exo.23.c.33.a. Mala.3.a. Matth.11.b. Et mittens Iudas hœdum per Odollamitem, est Christus mittens Ioannem reprehendentem peccata. Gen.28.e. Sic misit Isaiam ad annuntiandum populo mala. Isa.6.c. Dicitur etiam Deus mittere terrorē suum in præcursum populi sui, quia in eius defensione terret aduersarios. Exo.23.d. Glos.ord.s.Gen.38. Ruper.1.Gen.30.

Sacrificiū Christi. Mittens etiam Iudas hœdū de grege, designat Christum sacrificari pro pctōribus. Gen.38.e. Glos.ord.s.Isa.

Dispersio iudeorū. Misit Deus Sobnā in terrā latam et spatiosam: quando Iudeos eorumq; sacerdotes per orbē dispersit. Isa.22.e. Glos.ord.s.Thre.3.

Castigatio libidinis. Mittit deus in renib⁹ filias Pharetre, quū carnalia desideria in hominibus iuxta modū dispēsationis sue congrua castigatione corripit. Thre.3.b. vel permittit tentationes libidinis. Hil.& Hier.s.ps.134.

Passio Christi. Misit Deus signa & prodigia in medio Aegypti, quum operatus est salutem in medio terre: quando sol obscuratus est, & petræ scissæ sunt, &c. ps.134. Gre.30.mor.3.

Miracula pdicatorū. Mittit Deus fulgura, quum facit sanctos & prædicatores per miracula coruscare. Iob.38.b.

Tollere verbū Dei. Mittit Deus sagittas famis, quum in pœnam peccati tollit verbum Dei. Eze.5.d. Hiero.s.Eze.

Tēpans tribulatiōes. Faciēs prædicatores ex induratis. Mittit Deus crystallum sicut buccellas, quum tribulationis rigorem temperat. Et quū ex induratis facit prædicatores. ps.147. Aug.s.ps.147.

Crux Christ. Mittens Moses lignum in aquas, designauit crucem Christi in aquas baptismi inductā. Exo.15.d. Idem significauit Elisæus mittens lignum in aquam. 4.Reg.6.b. Trtul.aduer.iudęos.

Refrigeriū pœnitētiæ. Mittere oleum in similam, est pœnitentiæ adiungere refrigerium, vt libentius sustineatur. Leui.5.c. Non mittitur oleum, quum non est perfecta pœnitentia. Glos.ord.s.Leui.5.

Separās sectatores ab hæreticis. Mittit Deus tenuitatem in pinguibus, quum separat ab hæreticis eorum sectatores. Isa.10.d.

Ori.i periar.3. &.f. Mat.cap.15. Hila.1.Mat.cāo.6.9 Hie.f.Matt.9. Aug.2.ser.d.in mō.

Mittere vinum nouum in vtres veteres, est velle dare gratiam spiritussancti peccatoribus nō renouatis: vel tradere doctrinam euangelicam peccatoribus: vel scribis & pharisæis eam contemnentibus. Matth.9.b. Mittere quoq; margaritas ante porcos, est reuelare mysteria hæreticis & indignis: quod facit is, qui quod venerandum est exponit contemptoribus. Matthæ.7.d. Et mittere canibus panem filiorum, est prædicare & facere miracula indignis: vel tradere doctrinam euangelicam gentibus ante tempus opportunum. Mat.15.c. (Tradere doctrinam indignis)

Hie.f.Ioe.3. Mittet filius hominis angelos suos ad colligenda de regno suo omnia scandala, quando in iudicio separabit malos à bonis. Matth.13.e. Et tunc mittent angeli falces ad metendos & separandos malos. Ioel.3.b. (Separatio in iudicio)

Rup.f.Ionam.1. Mittens Deus ventum magnum in mare. Ion.1.a. est permittens vt diabolus turbas & seditiones excitaret in Iudæa aduersus Christum. (Permissio diaboli)

Hila.f.Mat.cano.11. Amb.f.Luc.7. Au.de sanctis.se.20. Mittens Ioannes duos discipulos ad Christum, vt eius viderent miracula, designauit remittendos Iudæos ad contuenda euangelia. Vel vtrunq; populum ad fidem Christi. Vel designat lex remittens Iudęos ad euangelium. Mat.11.a. Luc.7.c. (Remittens ad euangelium)

Misit spiritus Dei sortem ꝓphetijs: quia vnamquāq; suo tēpore decreuit implere. Isa.34.d. (Impletio prophetiarum)

Glo.ordi.f. Leui.16 Mittere sortem inter duos hircos. Leuitic.16.b. est diuisionem diuinitatis & humanitatis in Chro intelligere. (Intelligere diuinitatem & humanitatem in Christo)

Hie.f.Amos.4. Mittit Deus mortē in via Aegypti, quum facit aliquē mori peccato & mundo. Amos.4.c. (Mori peccato)

Glo.inte.f.gen.42. Mittentes fratres Ioseph vnum ex ipsis ad fratrem minimum Beniamin ducendum ad Ioseph, designarunt missionem Ananiæ ad Paulum baptizandum. gen.42.c. (Missio Ananiæ ad Paulum.)

Glo.inte.f.gen 46. Mittens Iacob Iudam ante se ad Ioseph, designauit confessionem debere pręcedere illum, qui accedit ad Chrm. gen.46.c. (Cōfessio præcedit)

Isy.f.Leui.14. Mittere oleum in manum sinistram, est opere monstrare misericordiam Dei etiam in aduersis. Leui.14.e. (Opera misericordiæ)

Gre.f.Eze ho 3. Mittere manum ad aratrum, est aggredi laboriosa virtutis opera: & quasi quodam compūctionis vomere ad proferendos fructus, terram sui cordis aperire. Luc.9.g. (Aggredi virtutis opera)

Gre.f.1.reg.5. Mittentes Azotij ad satrapas Philistinorum propter arcam domini, designarunt ꝙ ex hoc ꝙ infideles contradicunt fidei, datur occasio vt magis prædicatores succurrere festinent. 1.regum.5.c. (Occasio prædicatoribus ab infidelibus)

Gre.f.1.reg.6 Mittentes Bethsamitæ nuncios ad habitatores Cariathiarim, vt reducerēt arcam, designāt eligentes dignos ad sacerdotium, etiam ex alijs locis, si apud se non inueniant. 1.reg.6.d. (Eligere dignos ad sacerdotium)

Gre.f.1.reg.11. Mittens Saul frusta boum in omnes terminos Israel, vt venirent ad prælium, designat prædicatorem omnium sanctorum exempla quærentem & proponentem. 1.reg.11.b. (Prædicator exempla proponens)

Gre.f.1.reg.16. Mittens pater Dauid ad ipsum quærendum, vt vngeretur in regem, designauit eleuandam esse mentem super angelos ad inueniendum Christum in ęqualitate æterni patris. 1.reg.16.b. (Eleuationem mentis ad inueniendum Christum)

Aug.f.ps.125. Mittere semina est bene operari. ps.125. Amos.9.d. (Bene operari)

Amb.f.Luc.5. Mittere commissuram panni noui in vestimentum vetus, est exercere opera veteris & noui hominis. Luc.5.g. (Opera veteris & noui hominis)

Amb.f.Luc.7. Mittere vnguentum in corpus Christi, est prædicare Christum crucifixum. Mat.26.a. Marc.14.a. Ioan.12.a. (Prædicare Christum crucifixum)

Amb.de fuga sec.4. Mittens Rebecca in Haran ad reducendum Iacob. gen.27.g. designat patientiam retrahentem à sensibus. (Patientia retrahens à sensibus)

Amb.f.Luc.13 Mittere stercora in ficu, est docere humilitatem. Luc.13.b. (Docere humilitatem)

Hie.f.Isa.11. Gre.mor.18. Mittit manum in cauernam reguli, qui virtute Christi eijcit dęmonia, vt apostoli. Isaiæ.11.b. Vel ipse Deus mittit manum, qui iniquorum corda diuina potestate tenuit, & comprehensum exinde aspidem vel regulum. i. captiuum diabolum traxit. (Eijcere dæmonia)

Bēr. de consi.2. Mittens se Petrus ē nauicula in mare, vt iret ad Christum, designauit curam sibi traditam totius orbis, & non vnius tantum nauiculæ. Ioan.21.b. (Cura totius orbis Petro.)

Ricar.de.f.victo.de extermi.mali.30. Mittens Moses exploratores ad terram promissionis. num.13.a. designat illius terræ ad quā festinamus, qualitatem sagaci perscrutatione nos velle pręnosse: & mentis nostrę cogitationes cœlestium bonorum exploratrices in inuisibilium perscrutinium dirigere: & meditationes nostras in id operis destinare, vt per inuestigationem inueniamus, vnde possimus affectionum nostrarum turbam in eorum amorem vrgere. (Scrutatio cælestium)

Hie.f.Isa.17 Miserunt Syri predam de Hierusalem ad regem Damasci, designantes legis & prophetarū mysteria doctoribus ecclesiæ ex gentibus fuisse tradenda. 2.par.24.f. (Mysteria gentibus tradita.)

Hier.f.Iere.14. &.f. Ecclesi.11. Mittunt maiores minores ad aquam, quum prælati doctrinæ curam inferioribus committunt. Iere.14.a. Mittit autem panem suum super aquas, qui dat doctrinam ijs, in quibus est grā spiritussancti. Eccl'tæ.11.a. (Doctrinæ communicatio)

Gre.8.mor.35.&..2 mor.23. Hie.f.Iob.15. Mittit lignū radices ad humorē, quū fidelis quisq; græ spūssancti innitit. Mittere aūt radicē deorsum, est cogitationē bonam in abditis multiplicare. Isa.37.f. Non mittit aūt in terra radicē suā, q̄ nō admittitur in terra viuentiū: quia hic prius spē, vel radicē fidei nō ꝑmisit. Iob.15.d. (Inniti gratiæ)

Missus

Subuerſio Pharaonis. Miſſus mons ardens in mare ſubuerſionem Pharaonis & exercitus eius innuit. Apoc.8.b. — Ruper.5.ſ.Apoc.

Aſcribere gloriam Deo. Mittunt ſancti coronas ſuas ante thronum Dei, quum omnem gloriam & honorem aſcribunt Deo: vt ad illũ referant gloriã laudis, à quo ſe ſciunt vires accepiſſe certaminis. Apo.4.d. — Aug.ſ.Apoc.ho.3. Gre.22.mor.10.

Gentiles admitti in eccleſiam. Mittitur terra in hæreditatem etiam aduenis, quum gentiles admittuntur in eccleſiam. Eze.47.d. Mittere autem funiculum ſortis in cœtu domini, eſt ordinare eccleſiam. Mich.2.b. — Hier.ſ.Eze.47.

Pilatus lauans manꝰ Mittentes Ionam in mare cum proteſtatione illius innocentiæ, typum geſſerunt Pilati occidentis Chriſtum lotis manibus. Ionæ.1.d. — Hier.ſ.Ionam.1.

Fiducia Sedechiæ in regẽ Aegypti. Mittens vinea radices ad alteram aquilam, deſignauit regem Sedechiam & populum Iudęorum fiduciam habentes in rege Aegypti. Eze.17.b. — Hier.ſ.Eze.17.

Iechonias in Babylonem. Miſerunt gẽtes leonẽ in caueã, quando Chaldęi duxerunt Iechoniã in Babylonẽ. Eze.19.b — Hier.ſ.Eze.19.

Perdere bona opa. Mittit mercedes in ſacculum pertuſum, qui bona opera perdit per mala. Vel quando quis quæ largitur aſpicit, quæ vero rapit non perpendit: quia has in ſpem ſuæ fiduciæ intuentes cõgerunt, ſed non intuentes perdunt. Agge.1.b. — Hier.ſ.Agge. Gre.3.paſto.admo.22.&.ſ.Ezec.ho.4.

Inducens diabolus ad vitia. Mitti deorſum vult diabolus eos, quos tentat, hoc eſt, vt oculos ad terrena demittamus, nihil de cœleſtibus cogitantes. Matth.4.a. Mittens autem Sargon rex Aſſyriorum Thartan ad expugnadum Azotum, deſignat diabolum, qui vt inducat in libidinẽ proponit ſuperfluas voluptates. Iſa.20.a. Et mittens Merodach libros & munera ad regem Ezechiam, eſt princeps huius mundi volens blandicijs decipere bonos. Iſa.39.a. Idem deſignauit Sennacherib mittens nuncios ad eundem Ezechiam. Iſa.37.b. Miſit autem hoſtis manum ad omnia deſiderabilia Hieruſalem, quum diabolus animi virtutes & ornatus abſtulit. Thre.1.d. Mittens vero dominus filij prodigi ipſum in villam ſuam, eſt diabolus occupans hominem, vt omni vacet turpitudini. Luc.15.d. — Aug.de vera reli.38 Hie.ſ.Iſa.20.& epiſ. beatitudinis.

Inſidiæ Iudæorũ in Chriſtum. Mittens Saul ad occidendum Dauid, deſignauit principes Iudæorum inſidiantes Chriſto. pſal.58.in titulo. Et mittens Phaſchur Ieremiam in neruum, deſignauit põtifices Chriſtum capientes. Iere.20.a. Mittẽtes autem fratres Ioſeph qui ferrent tunicam eius ad patrem, deſignãt incitantes & mouentes multos ad infamandum Chriſtum. Gen.37.f. Miſerunt etiam Iudæi lignum in panem Chriſti, quum eum cruci affixerunt. Iere.11.d. Mittere etiam lignum in pane, eſt crucem Chriſti eius doctrinæ adiungere. — Hila.ſ.pſ.58. Tertul.aduer Iudæ. Hier.ſ.Iere.11. Ori.1.Iere.ho.8.

Diſcipuli deſerentes Chriſtum. Mittẽtes nautæ Ionã in mare. Ion.1.c. fuerunt diſcipuli Chriſti deſerẽtes ipſum in paſſione. — Ruper.ſ.Ionam.1.

Mittens Antichriſtꝰ prædicatores. Mittens cymbalũ alarũ legatos in mari, deſignat Antichriſtũ & hæreſiarchas mittentes prædicatores per orbem. Iſa.18.a. qui & procul legatos mittere dicuntur: quia multos peruertere ſtudent. Iſa.57.b. Dicuntur tamẽ ijdẽ mittere hamũ in flumen, quãdo prędicant, & paucos capiunt: quia hamo pauci piſces capiuntur. Iſa.19.b. Et dicuntur miſiſſe ſortem gentes ſuper populum Dei, quãdo illos hæretici in varios induxerunt errores. Ioel.3.a. Abdi.d. Nahũ.3.b. Et mittit fel in potu amici, qui docet errores ad ſubuertendum proximum. Haba.2.c. Et mittunt radices impij, quum hæretici roborantur & augentur. Iere.12.a. — Hie.ſ.Iſa.18.19. Gre.13.mor.7. Hier.ſ.Ioel.3.&.ſ. Haba.2.&.ſ.Iere.12

Hæreticorũ terreni ſenſus. Mittentes amici Iob puluerem ſuper caput ſuum. Iob.2.d. deſignant hæreticos, qui terreno & mortuo ſenſu corda ſua operiunt, atq; obruunt. — Hier.ſ.Iob.2.

Offerre ſe ad vitia. Mittens Oliba nuntios in Chaldæam, deſignat offerentem ſe ad ſectanda vitia & ſuggeſtiones. Eze.23.b. Hoſe.5.d. — Hier.ſ.Eze.27.

Grauitas auaritiæ. Mittitur maſſa plumbi in os mulieris ſeu amphoræ: quia impietas auaritiæ peccati ſui põdere grauatur. Zach.5.c. — Gre.14.14 mor.27.

Colere idola. Mittere lapidem in aceruum Mercurij eſt colere idola: mittenti talem lapidem comparatur, qui tribuit inſipienti, hoc eſt, heretico honorem prędicandi. Pro.26.b. — Beda.ſ.Pro.26.

Excitans perſecutionem eccleſiæ. Mittens ſerpens aquam poſt mulierem, deſignat excitantes perſecutiones aduerſus eccleſiam. Apoc.12.d. Vel eſt introducens diabolus hæreſes in eccleſiam. — Aug.ſ.Apoc.ho.12. Rup.13.victo.verb. Dei.6.

Prædicatio ſanguinis Chriſti. Mittere ſanguinem hoſtiarum in crateras. Exo.24.a. Eſt tradi ſanguinem Chriſti apoſtolis ad prædicandum. — Glo.inter.ſ.Exo.24

Operari legem. Mitti vectes in circulis, vel per medias tabulas tabernaculi. Exo.26.e.30.a.37.a. eſt præcepta legis nobis debere copulari per opera. — Glo.inter.ſ.Exo.26

Mittere manna in vaſe. Exo.14.g. quod fecit Aaron: vt deſignetur ad ſacerdotes pertinere offerre, & conſeruare euchariſtiam.

Mittẽs Pharao ad coniectores Aegypti, vt eius interpretarentur ſomnia. Gene.41.a.

Primitiæ gentium. Mittens filia Pharaonis famulam ad ferendã fiſcellã, in qua erat Moſes. Exo.2.b. deſignat primas animas ex gentilitate ſuſcipientes Chriſtum. — Gloſ.ord.ſ.Exo.2.

Confugere ad eccleſiam. Mittentes Aegyptij ad congreganda pecora. Exo.9.d. Sunt confugientes ad domum eccleſiæ, ad agenda opera pœnitentiæ. — Lyra.ſ.Exo.9.

Renunciare oĩbus propter euãgelium. Mittentes nautæ vaſa in mare, ne periclitaretur nauis. Ion.1.b. ſunt apoſtoli relinquẽtes omnia propter prædicationem euangelij. — Ruper.ſ.Ionam.1.

Mna, uide Libra.

Moab,

MOab.i.de patre:filius Lot eiuſq; filiæ:à quo vrbs in Arabia dicta eſt:quę poſtea eſt Areopolis appellata.In campeſtribus Moab fuit vltima manſio filiorum Iſrael, ante tranſitum Iordanis.Num.33.f.

Aug.ſ.pſ.59.82. — Moab ſignificare poteſt eos,qui lege abutuntur.quibus dicitur:Vos de patre diabolo eſtis. vel deſignat opera corū,qui lege abutuntur,quam ſignificat Lot.gen.19.g.Exo.15.b. pſ.82. — Abutentes le[ge]

Philo.2.allego. — Moab præterea vt interpretatur de patre,ſignificare poteſt intellectū:qui eſt de patre Deo: quem perturbant & inflammant concupiſcentiæ. — Intellectus

Hie.ſ.Iſa.15. — Significat etiam Moab ſcientiam ſecularem genitam nocte de patre ebrio & ignorāte: ideo reprobatur à Deo.Iſa.15.a.Abdi.c.1.cor.1.c. — Scientia ſecul[aris]

Ori.ſ.gen.ho.5. Arno.ſ.pſ.59. — Significat itidem concupiſcentiam,quæ eſt à patre diabolo:& etiam ſenſus carnales, qui nūquam intrant in eccleſiam Dei.deut.23.a.1.reg.14.a.pſ.59. — Concupiſc[entia] Senſus carn[ales]

Gre.ſ.1.reg.14 Ori.ſ.Exo.ho.6 Baſi.&Hila.ſ.pſ.59. Hie.ſ.pſ.82. — Moab rurſus ſignificat dæmones & gentiles:qui etiam ſunt de patre diabolo.Vel dicuntur de patre:quia receſſerūt à Deo patre.num.24.c.pſ.82.107.Iſa.16.a.27.d.Dicunt etiā Moab gētiles & pctōres ad eccleſiā veniētes,& relinquentes antiquū patrē diabolum.pſ.59. — Dæmones Gentiles

Hie.ſ.Ezec.25.&.ſ. Amos.2.&.ſ.Soph.2 Rup.ſ.Soph.2. — Moabitæ dici poſſunt philoſophi,ſuperbi,& hæretici:qui dicuntur de patre,quia à patre cœleſti degenerarunt.Iſa.16.b.Iere.48.b.Eze.25.b.Amos.2.a.Sopho.2.b. Erant de cognatione Abrahæ,ſicut hæretici de eccleſia:ſed facti ſunt ex patre diabolo. — Philoſophi [hære]tici.

Hie.ſ.Mich.6. — Moab iuxta aliam etymologiam interpretatur aqua paterna:& deſignat populum vt aqua defluentem in vitia:cuius rex eſt Balac.i.diabolus elingens.Mich.6.b. — Populus de[fluens]

Geor.vene.canti.r. ton.7.cap.36. — Moab & Ammon geniti de patre Lot,qui incluſus interpretatur,carnem ſignificant, quæ generatur de ſpiritibus animalibus,& virtute ſeminali incluſa in viſceribus paternis. Et vt filijs Iſrael erat continua pugna contra Moab & Ammon,ita nobis contra carnem continua pugna ſumenda eſt:nec vlla pax habenda,nulla concordia:ne per inſidias nos ſupplantet. — Caro

Moderari, Modeſtia, uide Temperantia. Modicus, uide Paruus.

Modius.

MOdius eſt menſuræ genus ſex decim continens ſextarios:triginta autē modij corū faciūt. — Gradus diu[ini]

Gre.ſ.1.reg.1. — Modij farinę tres.1.reg.1.d.deſignant præparationem ad prędicationem,quæ fit pctōribus vt conuertantur:iuſtis vt perſeuerent in bono:prędicatoribus autē,vt contemplationi vacent.Vel vnus modius eſt pro conuerſione peccatoris:alter pro diſciplina cōiugati:tertius pro excellēti puritate continētis.Deſignant etiā modij tres deuotionē mentis cū intelligētia in laudibus trinitatis:& dicuntur modij propter menſuram diſcretionis:vt ſeruetur illud Rom.12.a. Non plus ſapere,quàm oportet ſapere.Sunt etiam modij:quia vnuſquiſq; proprium donum habet à Deo.1.cor.7.b.Qui tamen menſuram bonā & ſupereffluentē confert.Luc.6.f.

Hie.ſ.Matth.5.&.ſ. Marc.4. Hila.ſ.Mat.cano.4. Amb.ſ Luc.11. Au.1.ſer.d.in mōte Gre.30.mor.34 Euch.for.ſpūal.8. — Modius ſub quo ponitur lucerna,ſecundum literam ſignificat locum abſconditum. Matth.5.b.Typum autem gerit ſynagogæ certam quandam obſeruantiæ formam tenentis: eſt etiam typus ipſius legis:& lucerna poneretur ſub modio:ſi lux euangelica Chriſti intra ſynagogę & literæ legis terminos clauderetur.Luc.11.e.Modius etiam ſunt bona corporis, quæ in menſura dantur:vel in hac vita,vel in futura.2.cor.5.b.Et lucernam ſub modio ponere,eſt propter temporale commodum gratiam prædicationis abſcondere.Modius etiam ſub quo ponitur lucerna,deſignare poteſt corpus humanum,intra quod claudūtur doctrinę & dona ſpiritualia.Rurſus modius tegens lucernam deſignat auditum inobedientium.Mar.4.c. — Synagoga Litera legis Bona corp[oris] Corpus [humanum]

Iſy.ſ.Leui.27 — Modij hordei triginta,vetus teſtamentū indicant,propter rudiorē aut craſsiorē cibū huius ſeminis:& propter numerum denarium,quo deſignatur decalogus.Leui.27.e. — Vetus teſt[amentum]

Euch.for.ſpūal.8. — Modius iuſtus deſignat iuſtum iudicium,vel mentis librationem, in Dei & proximi ęqua obſeruatione. — Iuſtum iud[icium]

Hie.ſ.Iſa.5. — Modij tres,quos faciunt triginta modij ſementis,deſignant hæreticorum opera ſine fructu. Iſa.5.c. — Opera hær[eticorum]

Modulari, uide Canere.

Modus.

MOdus rationē,menſuram,& formā rei ſignificat agendæ.Modus etiā,affectus.2.para.18.b Ne loquaris rex hoc modo.Figura.3.reg.7.c.Opus in modū lilij poſuit.Forma.Exo.27.a Craticulam in modū retis.Intentio.Iere.20.c.Si quo modo decipiatur.Mediocritas.gen.30.g. Ditatuſq; eſt homo vltra modum.Modulatio. Eccl'i.47.b. In omni ſono eorum dulces fecit modos.

In modum nucis erant ſcyphi candelabri.Exo.26.d.37.c.

In modum retis erat craticula altaris.Exo,27.a.38.a.

Mœchari,

Mœchari, u id Adulterare. Mœnia, uide Murus.
Mœrere, Mœror, uide Dolere.

Mola, Molere.

MOla nomen habet à mole, eo q̃ saxi mole frumenta leguminaq; in ea terantur: quandoq; autem mola accipitur pro mandibula, siue maxilla: vnde dicuntur molares dentes. Molere autem est mola terrere.

Christus. Anima. Euangelium. Lex. Mola superior dici potest Christus: mola vero inferior ipsa anima: ambo enim concurrunt ad bonam operationem, principaliter autem ipse Christus. deut. 24. d. Mola etiam superior dici potest euangelium: inferior vero lex, per quas labore differentium triticum veteris instrumẽti in farinam euangelij conuertatur. *Amb. de Tobia. 23. &. ser. 29. Euch. for. spũal. 8.*

Spes. Timor. Mola præterea superior est spes: inferior vero timor: quæ debent ita coniungi, vt nõ sit vna sine altera. Et tollit alterutram molam in pignus, qui à peccatore confitente aufert spem vel timorem. *Gre. 33. mor. 16. Rup. 1. s. deut. 29.*

Prædicatio. Mola dicitur interdum ipsa prædicatio: & perdit Deus vocem molæ, quum tollit prædicationem. Iere. 25. c. *Hie. s. Iere. 25.*

Labor cõiugatorũ. Mola quoq; dici potest labor coniugatorum. Et dicitur mola humana, ad differentiam asinariæ. Matth. 24. d. *Ori. s. Mat. ho. 5.*

Cor hominis. Mola dicitur quandoq; ipsum cor hominis, quod instabile est instar molæ, quæ ab aqua agitatur: & vt mola secundum semina, quæ in eam mittuntur, farinam profert, ita cor secundum varias cogitationes bonam aut malam profert farinam.

Corpus hominis. Mola significat etiam corpus hominis: sed in malis est mola asinaria, quia cum graui corpore post iudicium deijcientur in abyssum. Mat. 18. a. *Ori. s. Mat. ho. 5.*

Actio mundana. Conuersatio huius vitæ. Mola etiam est vnaquæq; huius mundi actio, quæ dum multas curas cõgerit, humanas mẽtes, quasi per gyrũ vertit: atq; ex se farinã proijcit, quia seducto corde semper minutissimas cogitationes gignit. Isa. 47. a. Mola est etiam ipsa vitæ conuersatio. Matth. 24. d. *Gre. 6. mor. 10. Euch. for. spũal. 8.*

Christus laborans. Molens Samson, Christi typũ gerebat in hoc seculo laborantis. Iudi. 16. c. Vt aũt Allophyli fecerunt eũ molere detractis oculis: designatur q̃ maligni spiritus postq̃; tentationum stimulis intus aciem contemplationis effoderunt foras in circuitum laborum homines mittunt. *Aug. ser. 107. Gre. 7. mor. 16.*

Error & labor gentilium. Cupiditas terrena. Dij gentilium. Mola asinaria dici potest error & labor gentilium: & vt iumentis clauduntur oculi: ita ipsi laborabant cæcitate. Dij etiam gentilium molę asinarię comparantur: qua ipsi gentiles grauiter premebantur. Mat. 18. a. Mar. 9. g. Mola etiam asinaria dici potest grauis moles terrenæ cupiditatis: cui stulti & cæci alligantur. Vel est actio terrena: quæ dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc in laboris circuitum mittit. *Hila. s. Mat. can. 8. Amb. ser. 8. Aug. 1. q. in euan. 24. Gre 6 mor. 26. Ber. ser. de angelis.*

Abiectio. Mola præterea indicium est abiectionis: vt quum. Exo. 11. a. Dicitur ancilla quæ est ad molam. Et molere farinam videtur dicere aliquid turpe. Isa. 47. a. *Hie. s. Isa. 47.*

Ecclesia & synagoga. Molentes duæ in mola significare possunt ecclesiam & synagogam in lege laborantes: vel animas in corporibus, aut in mundo: vel duo testamenta. Mat. 24. d. Luc. 17. g. Molentes etiam sunt simplices plebes sub fide laborantes. *Ori. s. Mat. ho. 30. Hila. 1. Mat. cano. 25. Am. s. Luc. 17. &. ser. 5. 29. & epi. 62.*

Pudefacere paupes. Commolunt facies pauperum, qui pauperes peccantes publicè pudefaciunt: quum diuitibus ne verbum quidem loqui audeant. Isa. 3. c. *Hie. 1. Isa. 3.*

Occultæ insidię diaboli. Molę iniqui dicuntur occultæ insidiæ diaboli: quæ & molæ leonum dicuntur. Iob. 29. c. p̃s 57. Designant etiam remota secreta & nefanda peruersorum mysteria: vel potius apertas persecutiones Iudæorum & hæreticorum aduersus fideles. *Gre. 19. mor. 24. Hie. s. Iob. 31. Aug. s. ps. 57.*

Prædicatores. Molentes dici possunt prædicatores: qui frumentum doctrinæ alijs molunt. Eccl'tę. 12. b. *Hie. s. Ecclten. 12.*

Molaris, quære Dens.

Moles,

MOles est res magna, & ingentis ponderis.

Grauitas Dei. Moles attribuitur magnitudini Dei, veluti grauis ponderis: quia nemo est, qui si velit de iustitia cũ Deo contendere, non opprimat. Iob. 23. b. Ne magnitudinis suę mole me p̃mat. *Gre. 16. mor. 15.*

Moles terræ, quam Deus tribus digitis appendit. Isa. 40. c. Ad totum mundum referri põt à sancta trinitate creatum & conseruatum.

Molestus, Molestia, Onerosus, Vexare.

MOlestus est grauis & odiosus, & qui alicui officit, nec sinit eum quiescere. Molestia vero est solicitudo, & tædium, & ęgritudo permanens. Vexare etiam est molestiam inferre.

Castigatio Dei. Vexatio dans intellectum, est castigatio Dei ad emendationem: quæ tunc dat intellectum, quando peccator resipiscit. Isa. 28. e. *Hie. s. Isa. 28.*

Corruptibilitas. Molestia, quam patiunt vincti. Iob. 3. c. est illa, de qua dr̃ Sapi. 9. c. Corpus quod corrũpitur *Gre. 4. mor. 40.*

aggrauat animam:& deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Eo enim ipso, quo adhuc mortales sunt, corruptionis suæ pondere grauantur, & adstricti molestia vincti sunt: quia in illa adhuc libertate vitæ incorruptibilis non exurgunt.

Arno.s.ps.105 — Vexari dicitur Moses, quando aliqui legem ipsam transgrediuntur.ps.105. — Transgressi

Arno.s.ps.93.106. — Vexantes aut spernentes hæreditatem Dei, sunt negligentes vitam æternam. Et qui vexant & persequuntur fideles ecclesiæ, qui pertinent ad hæreditatem Dei.ps.93. 106. — Negligentes æternam

Philo.de Ioseph — Molesta domina Ioseph ipsi adolescenti.gen.39.b.designat concupiscentiam, quæ grauis est viro ciuili,& in bonis operibus se exercenti. — Concupiscentans

Hila.s.Mat.cã.10.15 — Vexata à dæmonio filia Chananeæ, designat animam existentem in peccato, quæ obsessa est à dæmonio.Mat.15.c.Ad idem referuntur vexatæ turbę.Mat.9.d. — Anima in pe

Ori.s.Isa.ho.2. Hie.s.Isa.7. — Molesti sunt Deo, aut præstant Deo certamen, qui non petunt ab eo signum: quia Deus vult per signum saluare:& ipsi respuunt Deum sanare volentem.Isa.7.c. — Nolle sanar

Hila.s.ps.54. — Molesti erant Christo in ira Iudei, dum ipsum flagellabant,& cętera flagitia in ipsum exercebant.ps.54. — Persequentes Christum

Gre.5.mor.12 — Moleste accipere auditores verba hęreticorum refugiunt ipsi hæretici: vt dum eorum tristitiam declinant, per vana verba negligentiam eorum capiant.Iob.4.a. — Insidiæ hæ

Gre.13.mor.1. — Onerosi consolatores dicuntur amici Iob: quia hæretici seu praui quilibet, quum laborare bonos in aduersitate conspiciunt, in eo ꝙ illos consolari appetunt, mala eis persuadere conantur.Iob.16.a. — Consolatio eorum falla

Moliri.

MOliri dicitur à mouendo, vel à molibus: estq; rem aliquã cum difficultate magnoq; conatu loco mouere. Est item moliri ingenio vel corpore ad aliquid agendum moueri.

Moliri insidias dicitur, qui fabricat & tractat quomodo aliquem insidijs capiat. Sic nõ moliebantur insidias fratres Ioseph in Aegypto.gen.42.f. — Tractãs de

Mollis, Mollire.

MOllis dicitur non durus, sed tactui cedens, quasi mobilis, ꝙ in quamcunq; partem facile trahi ac moueri possit. Mollire autem est molle reddere:& per metaphoram, sedare, mitigare, siue placare.

Mollis responsio, aut sermo sunt verba pœnitentis misericordiam à Deo implorantis: ideo eius frangunt iram.pro.15.a. — Verba pœnit

Gre.16.mor.20 — Mollit Deus cor, quum aptum ipsum reddit & penetrabile ad suas suscipiendas inspirationes & exhortationes.Iob.23.d. — Operatio ... darum

Hila.s.Mat.can.11. Amb.s.Luc.7. Gre.ho.6. — Molles vestes, significant corpus luxui deditum,& mores lasciuos: vnde & ipsi homines molles dicuntur.Matth.11.a.Luc.7.d.Isa.47.a.Significant etiam molles vestes adulationem,ꝙ vitia peccantium blandimentis fouet. — Corpus ... Adulatio.

Hila.s.ps.54. Aug.1 ps 54 — Molliti sunt sermones super oleum.ps.54.quando prętextu misericordię pungunt: quales erant sermones Iudæ de vnguento super Christum effuso.Mat.26.a.Vel sermones Christi, qui duri videbantur incredulis, molliti sunt fidelibus, quibus sunt explicati. — Fraudulenta patio Clara veri Chri fide

Beda.s.pro.2. — Mollit sermones suos mulier aliena.pro.2.c.quando hæretici mollitie disertitudinis,& linguæ blandimentis, corda decipere innocentium nituntur. — Blandimenta ... ticorum

Gre.33.mor.18 Rup.3.victor.verbi Dei.20 — Mollia loquetur Leuiathan Deo.Iob.40.d.quum membra eius dicent Christo in iudicio: Domine domine, nonne in nomine tuo prophetauimus:& in nomine tuo dęmonia eiecimus:& in nomine tuo virtutes multas fecimus? Sic loquebatur mollia Pharao post mortem primogenitorum:& Nabuchodonosor:& Haman. — Mollia verborum in iudicio

Moloch, quære Melchom.

Momentum.

MOmentum dicitur qualecunq; spatium temporis:& quantulumcunq; pondus, siue magnum hoc sit, siue paruum. Frequenter tamen momentum accipitur pro minimo temporis puncto,& pro minimo pondere.

Hie.s.Isa.54 — Momentum indignationis Dei contra gentilitatem, quo dicitur Deus abscondisse faciẽ; appellatur sic: quia multo maiorẽ pœnã gentilitas merebat, quam accepit.Isa.54.c. — Punitio citra num.

Amb.s.Luc.4. — Momento temporis dicit̃ ostendisse diabolus omnia regna mundi: quia omnia sunt momẽtanea.Luc.4.a. — Momentanea

Hie.s.Isa.26 — Momentum dicitur tempus vitæ præsentis, aut tempus vsq; ad iudicium.Isa.26.d. Abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. — Tempus vsq; iudicium

Momentum staterę ponitur pro re minima.Isa.40.d.

Glo.ordi.s.Leui.15 — Momentis singulis adhærens carni fœdus humor. Leuitic.15.a.frequentiam loquacitatis indicat. — Frequentia loquacitatis

Moneta, uide Pecunia.

Monile, Torques.

Spiritusſanctus — MOnile eſt ornamentum colli, præcipuę fœminarum: quod etiam torques dicitur. Torques aurea circa collũ, ſignificare põt ſpiritum ſanctum, ſeu eius dona in anima. pro.1.b. — Iſy.ſ.Leui.27.

Obedientia Chriſti. Intellectus Chriſti. — Monilia Chriſti deſignant eius obedientiam, quæ exornat eccleſiam. cantic.1.c. Et torques aurea in collo Ioſeph, eſt intellectus Chriſti bonus. gen.41.e. — Ori.ſ.canti.ho.2. Beda ſ.gen.41.

Prædicatores — Sicut monilia eſt collum eccleſiæ, hoc eſt, prædicatores, qui ornant eccleſiam: qui dum in ſapientia, qua reſulgent, ſancta opera faciunt, quaſi in auro lapides gerunt: qui etiam ſplendentibus ſenſibus ornatum adiungunt verborum. canti.1.c.7.a. — Gre.ſ.canti.1.7. Ber.ſ.cant.ſer.41.

Meditatio ſpũalis. Sapientia. Ratio. Intellectus bonus. — Monile aureum deſignare poteſt meditationem ſenſus & intelligentiæ ſpiritualis. Iere.4.g. Et torques aurea eſt ipſa ſapientia & intelligentia, & principalis mentis ratio in corde. Vel intellectus bonus: ideo torques à collo in pectus dependet. gen.41.e. pro.1.b.d. Iſa.3.d. Eze.16.b Demum monilia dici poſſunt omnia ſimul animæ ornamenta. Iſa.61.d. Hoſe.2.e. — Hie.ſ.Ie.4.&.ſ.Iſ.3. Ori.ſ.num.ho.26.& ſ.Eze.ho.6. Ambr. de Ioſeph.7. Beda.ſ.pro.1.

Honor virginei partus. — Torques eſt honoris inſigne: & iuncturę fœminum beatæ virginis Mariæ dicuntur vt torques. canti.7.a. quia per eius partum colli noſtri iugum ſolutum eſt, & nobis collatæ virtutes. Vel dicitur quia caſtitas illi data eſt ex Dei munere. — Amb.de inſti.vir.14. Rup.ſ.canti.5.

Honor virtutis. — Torques aurea potenter dimicantibus datur in munere: vt quia ſigna virtutum geſtant, maiora ſemper exerceant: & debilitatis crimen incurrere metuant, dum in ſemetipſis iam fortitudinis eſt præmium, quod oſtentant. Eccl'ici.32.a. — Gre.31.mor.19.

Sententia ſcripturæ apud hæreticos. — Monilia ex auro & argento ſunt in ſuperbiam, quum hæretici ſacræ ſcripturæ ſententijs ſe ornant, ad ſuos defendendos errores. Eze.7.f. Hoſe.2.c. — Hie.ſ.Eze.7.

Monimentum.

Memoria paſsionis. — MOnimentum dicitur à monendo, q̃ rei alicuius nos moneat, eamq; in memoriã reuocet. Monimẽtũ diei exitus de Aegypto, deſignat memoriã paſsionis Chri. Exo.12.c.13.c.17.d.

Solicitudo verbi di — In monimentum eſt ſimila, & panes propoſitionis, quũ quis habet verbi Dei ſolicitudinem: & memoriam paſsionis Chriſti. Leui.5.e.6.c.24.b. — Ori.ſ.Leui. ho.33. Iſy.ſ.Leui.24.

Exempla ſanctorũ. — In monimentum eſt pecunia, quum ſanctorum exempla nobis proponuntur. Exo.30.b.39. b. Num.31.g. — Ori.ſ.num.ho. 36.

Mons, Montanus.

MOns eſt terræ tumor altiſsimus, quaſi ab eminendo dictus. Mons aliquando dicitur deſertum. thre.4.d. Super montes perſequuti ſunt nos. Excelſa idolorum. Eze.18.a. In mõtibus non comederit. Timor. Iudi.5.a. Montes fluxerunt à facie domini. Vrbs. Iſa.54.c. Mõtes enim commouebuntur.

Deus — Mons quo aſcendit Chriſtus, eſt celſitudo paternæ maieſtatis. Et mons ſupra quem poſita eſt ciuitas: eſt diuinitas, cui coniuncta eſt caro. Matth.5.b. Et ipſa trinitas dici poteſt mons, vnde abſciſſus eſt lapis. Dani.2.e. Et mons excelſus eſt ipſa diuinitas. ps.103. Matth.17.a. — Hila.ſ.Mat.cano.4.

Iuſtitia Dei. Iudicia Dei. — Mons ſanctus Dei, vnde pater exaudiuit filium, eſt iuſtitia Dei. ps.3. quia iuſtum erat vt eũ ſuſcitaret, qui per obedientiam ita pro hominibus mortuus fuerat. De hac. ps.35. Iuſtitia tua ſicut montes Dei. Et montes Dei dicuntur omnia ſublimia & ſecreta Dei: quæ creaturæ rationales non valent aſſequi: vt iudicia Dei. — Aug ſ.ps.3. Hie.ſ.ps.35.

Chriſtus. — Mons paſsim ſolet ſignificare Chriſtum, propter eius ſummam eminentiam: & ipſe eſt mõs, in quo loquitur Deus. Exo.19.b.33.b. ps.14.45.47.67. Et ipſe eſt mons ſuper verticem montium. Iſa.2.22.b. Et lapis qui creuit in montẽ magnum. Dani.2.e. Et mõs tráſfigurationis. Matt. 17.a. Mar.9.a. Luc.9.d. Et ipſe eſt mons Olueti, in quo plantantur oleę. Luc.19. e. Et ipſe eſt mons ſanctus, qui benedixit eccleſiæ. Iere.31.e. Et mons qui iactatur in mare, eſt Chriſtus tranſiens ad gentes. Mat.21.b. Mich.4.a. Et ipſe eſt mons Dei, ad quem multę gentes cõfluunt. Iſa. 56.b. Et mõs excelſus nimis eſt ipſe Chriſtus. Eze.40.a. Et eius ſublimitas, in qua paſcunt turbæ. Et quũ dicitur poſt paſtas turbas aſcendiſſe in montem, receſſum in cœlũ ſignificauit. Ioã. 6.a.b. Inſtar mõtis autem dicuntur intumuiſſe aquæ Iordanis. Ioſu.3.d. vt deſignet creſcẽs dilectio ad imitationẽ Chri. Ipſe eſt mõs, in quo fundata eſt Hieruſalẽ cœleſtis. apoc.21.c. — Tertu.adu.Marci.3. Hie.ſ.Iſa.2.22.&.ſ.Ier.31. Arno.ſ.ps.67. Amb.ſ.Luc.19. Ori.ſ.can.ho.2.3.&ſ.Matth ho.4. Aug.1.q.in euan.29 & 16.cõt.fauſ.12.& ſ.Ioan.24.25.tract. Hie.ſ.Iſa 56 Gre 33.mor. 1.&.ſ.Eze.ho.13.

Geor.vene cant.1 tou.7.cap.19 Ricar.de.ſ.victo.de.exter.mali.16. Rup.12.ſ.apoc.

Virgo Maria — Mons interdum dicitur beatiſsima virgo Maria. Exo.19.b. Et ipſa eſt mons, vnde abſciſſus eſt lapis ſine hominum manibus. Dani.2.e. Et mons excelſus, in quo plantauit Deus cedrum. Eze.17.g. Ipſa eſt mons Ephraim, quæ fructificauit, & genuit Chrm.1.reg.1.a. Et mons domus domini. Iſa.2.4.11. ps.66.131. — Amb.ſ.Rom.9.

Eccleſia — Mons pterea dicit ipſa eccleſia, quæ erecta eſt & eleuata per verbum Dei ſupra reliquam terram. — Ori.ſ.Mat cap.15.& ho.14.37.

Hie.ſ.Iſa.14.&.ſ.Iere.31. Hila.ſ.ps.67. Arno ſ.ps.2.47. Gre.33.mora.1.&.ſ.1.reg.14. Aug.ſ.Ioan. trac.4.&.ſ.ps.77.

terram.Exo.19.b.24.a.Matth.15.c.Et ipſa eſt mons Selmon.ps.67.Et mons teſtamenti. Iſaię.11.b.14.d.16.a.25.c.65.d.Ipſa eſt mons oliuarum habens inſe fructificantes.Matth.21.a. Et ipſa dicitur mons Sion.Et mons filiæ Sion.Et mons Iſrael.ps.2.41.47.73.77.98.124.Iſa.16.a.27 d.66.f.Et ipſa eſt mons excelſus,in quo plantauit Deus cedrum.Eze.17.g.Ipſa quoq; eſt mōs Ephraim, in qua fructificatur per bona opera.1.reg.14.c.Iere.31.a.Et mons ſanctus Dei. Ioel.2.a.g.Sopho.3.c.Abdi.f.Et mons templi eſt eccleſia,vel proceres eccleſiæ. Mich.3.d.4.a. Zachariæ.8.a.In hunc montē creuit lapis præciſus ſine manibus hominum.Dani.2.e.apoc.6.d.

Hie. Cypriano. Gre 30 mor.29. Amb.1.de interpe.5. Aug.ſ ps.89. Ber.ſer.9.ſ.qui hab.&.ſ.canti ſer.13. Geor.vene. canti.1.ton.7.cap.9.

Montes aliquando dicuntur angeli ſancti& etiam animæ.ps.89.120.124. Et mōtes paſcuę ſunt ſublimes virtutes angelorum,qui nos ſuo miniſterio reficiunt.Iob.39.a. Micheę.6.a.Ipſi ſunt montes Bethel.canti.2.d.8.d.Et montes ęterni ſunt angeli,prophetæ,& ſancti: qui dicuntur æterni ad diſtinctionem eorum,qui non ſunt æterni, principum videlicet huius ſeculi,qui ſunt montes tenebroſi,&c.Mich.2.c.iuxta ſeptuaginta. *Angeli. Animæ.*

Arno.ſ.ps.113. Hie.ſ.Eze.35. Aug.ſ.ps.79. Rup.ſ.Hoſe.10.

Montes operti ab vmbra vineæ, dicuntur patriarchæ & prophetæ obſcurē loquentes. ps.79.120.Iob.9.a.39.d.Et montes exultantes vt arietes, ſunt prophetæ, gaudentes de aduentu Chriſti.ps.113.Ipſi ſunt montes Iſrael,vbi paſcit Deus oues ſuas.Eze.34.d. 35.d.36.a.37.e.39.a. Mich.4.a.Hi ſunt montes & colles,quibus dicent Iudæi in iudicio,cadite ſuper nos,& operite nos,hoc eſt,protegite nos,& excuſate nos.Hoſe.10.b.Luc.23.d. *Patriarchæ & prophetæ.*

Amb.ſ ps.118. ſer.22 &.ſ. Lucam 17.&.de Noe.32. Arno ſ.ps.45.103. Hie. Aglaſi &.ſ.Iſa.14.30.51.&.ſ. Ier.9.& ſ. Ezec.6.35.&.ſ. Haba.3.& ſ Hoſ.10. Ori.ſ.canti.ho.2.3. Aug.ſ.Ioan.tra.1.& ſ.ps.35.75.86.103. Gre 12.mo.11.&.27.mo 6.&.33.mor.1. Geor.vene. canti.1.ton 7 cap.9. Rup.ſ.cant.7. Ori.ſ.nu ho.27. Aug.ſ.ps.41. Gre.9.mor.2.

Montes dicuntur etiam paſsim apoſtoli,& apoſtolici viri, & prædicatores, & generaliter ſancti,& perfecti:& prædicatores ſunt montes,quos tangit Deus. ps.35.45.64.71.75.86.97.103.113.120.124.143.146.Et apoſtoli dicuntur montes Bethel,& montes aromatum.canti.2.d.8.d.Et Deus horum montium dicitur dominus.3.reg.20.c.Iſa.2.a. 40.c. Et montes,ad quos confugiendum eſt,ſunt ſancti.Matth.24.b.Et mons filiæ Sion ſunt proceres eccleſiæ.Iſa.10.g.37.c.44.d.52.b.55.d.Et apoſtoli apoſtoliciq; viri ſunt montes Iſrael,in quibus paſcit Deus gregem ſuum,Eze.35.d.36.a.39.a.Et montes Dei ſunt ſancti,in quibus conculcat Deus Aſſyrium diabolum.Et in his ſunt riui currentium aquarum.Et ipſi iubilant laudem Deo. Iſa.14.f. 30.f.49.d.Iere.4.f.9.c.Et montes operti aquis,ſunt viri docti & ſpirituales non aſſequentes omnia ſcripturarum myſteria.gen.7.d.Montes etiam Iſrael dicuntur diuites,ſapientiaq; præcellentes,& in eccleſia perfectam ſcientiam habentes.Ezech.6.a.Iob.24.b.Ioel.2.a.3.d. Amos.4.c.9.d. Mich.1.a.Et montes Samariæ ſunt perfecti cuſtodes eccleſiæ.Ieremi.21.a.Et mons Sepher eſt ſublimitas prædicationis.Num.33.c.Ioſu.2.c.Et montes,qui operiunt minores,ſunt ſancti.Hoſe.10.c.Nahum.1.d.Et quilibet ſanctus humilis,eſt mons modicus.ps.41.Et montes, quos tranſtulit Deus de loco ſuo,ſunt prædicatores à Iudæa ad gentes tranſeuntes.Iob. 9. a. Et mons cadens eſt mens iuſti,cuius locus iuſtitia fuerat,quum impulſu ſubito transfertur ad culpam.Iob.14.d. *Apoſtoli. Apoſtolici viri. Prædicatores. Sancti. Perfecti. Proceres eccleſiæ.*

Rica.de.ſ.victo.5.de arca myſtica.14.&.de 12.patriar.79. Arno ſ.ps.103. Gre.5.mo.26.27.&.30.mor.28. Aug.ſ.ps.103. Beda.ſ.Exo.19. Gre.Nyſ.de v.Moſ. Amb de virg.3 Hie.ſ.Iſa.56. Rup.ſ.Zac.14.

Montes exultantes vt arietes,ſunt contemplatiui,qui in iucunditatis ſuæ exceſsibus puram & ſimplicem veritatem contemplantur.ps.113.Et mons Oreb,eſt altitudo contemplationis. Exo.3.a.4.g.19.b.24.a.25.d.27.b.32.a.33.b.ps.103.Et montes paſcuæ,ſunt altæ contemplationes internæ refectionis.Iob.39.a.Ioſu.2.c.In hunc montem nos quidem dicimur aſcendere, Deus autem deſcendere.In hoc monte docet & transfiguratur Ieſus.Mat.5.a.17.a. Ipſa quoq; theologia eſt mons,in quo apparet dominus:& vnde loquitur. *Contemplatiui. Altitudo contemplationis. Theologia.*

Mons aliquando eſt eminentia fidei,in qua fit gratum ſacrificium Deo.gen.22.a.Et montes dicuntur credentes mortem & ſepulturam Chriſti.canti.2.b.Et mons ſanctus Dei eſt confeſſio trinitatis.Iſa.56.b.Et mons oliuarum,eſt fides patriarcharum.Zach.14.a. *Eminentia fidei.*

Ori.ſ.cant.ho. 3.& ſ.exo.h.3.&.ſ. Mat.ho.29.&.in diue.h.5 Hie.ſ.Iſa.7.13.&.ſ. Ier.16.17.&.ſ. Nah.3.&.ſ.pſal.120.&.ſ. Haba.3. Aug.1.ſe.do.in mō.&.18.ciui.Dei.32. Gre.3.mo.29.&.30.mor.29.&.33.mo.1.&.ſ.Eze.ho.9. Geor.vene. canti.1.ton.7.cap.9. Caſsi.colla 10 ca.11. Cyri.3.ſ.Ioan.3. Beda.ſ Exo.19. Hie.ſ.Zach.14.

Mons Oreb interdum eſt ſenſus excelſus legis,in quo apparet dominus.Exo.3.a.Et generaliter mons ſeu montes ſunt altiores ſenſus ſacræ ſcripturæ.Exo.19.c.ps.86.103.120. cantic.2.d. Matth.5.8.24.a.In hos montes ſi aſcendere præſumant Iudæi,inuenient ſpinas.Iſa.7.d. Mons autem peculiariter dicitur nouum teſtamentum,& maiora præcepta iuſtitiæ,excelſaq; dogmata.Iere.16.d.Et mons Dei vbi Aaron occurrit Moſi,eſt ſpiritualis ſenſus legis.Exo.4.g. gene.22.a.31.c.ps.35.Iſa.42.b.49.d.56.b.Et mons caliginoſus & vmbroſus,eſt ſacra ſcriptura, quæ denſis allegoriarum obſcuritatibus opacatur:& abſcondita continet ſacramenta eccleſiæ : & dicitur mons campeſtris,quia continet ſenſus ſublimes cum humilitate.Iſa.13.a.Haba.3.a.Nahum.3.d.Agge.1.b.Zach.14.a.Et montes paſcuæ,ſunt altę ſententię ſacræ ſcripturæ.Iob.39.a. Et montoſa loca ſunt excelſa dogmata ſacræ ſcripturæ.Iere.17.d.Mons autem fumans,legem veterem peculiariter ſignificat:quæ cum obſcuritate figurarum tradita eſt.Exo.20.a.34.a.Leui.7.d.Et montes ad quos leuant oculi,ſunt libri legis & prophetarum.ps.120.Et montes ęnei duo,dici poſſunt duo teſtamenta,vnde prodeunt prædicatores.Zachariæ.6.a.Hæc ſunt mons Eſau,quem hæreditare dicuntur hi,qui ad auſtrum:vt Iacob hæreditauit benedictionē Eſau. Abdie.g. Rup.ſ.Abdi.&.ſ.Zach.6. *Senſus excelſus. Sublimia præcepta. Vtrūq; teſtamentum.*

Ori.ſ.gen.ho.5.&.ſ Exo.h.6.&.ſ. Ier.h.12 & ſ. Eze.ho.12 & ſ.Mat.ho.3.in diue.ho.5.

Mons præterea ſignificat perfectionem tam doctrinę,quam operum:& ipſum perfectionis ſtatum:& etiam virtutes.gen.8.a.12.b.14.a.22.a.Iſa.40.b.Iere.16.d.Eze.17.g.Matt.17.a. Luc.1.d.Et mons hæreditatis Dei,eſt ſublimis conuerſatio.Exo.15.c.Et mons,quo aſcendit Moſes *Perfectionis ſtatus. Virtutes*

gratia

Virtutes.

gratia contemplandi terram promiſsionis,ſtatum indicat perfectionis: quam etiam ſignificat mons Or.Num.27.c.33.e.pſal.23.103.Ioſ.2. Mons quoq; myrrhæ eſt in his, qui carnem habēt mortificatam.Canti.4.b.Et mōs ſuper quem eſt ædificata ciuitas, eſt ſublimitas perfectionis, ſeu gradus ſublimior in eccleſia. Matth.5.c. Et mons Ephraim, id eſt, fructificans, eſt anima perfecta abundans fructibus ſpiritus.Ioſu.19.d.1.reg.1.a. Et ipſa ſublimitas vitæ per bonorum operũ fructum eleuata,quæ eſt eorũ,qui dicere poſſunt: Cōuerſatio noſtra in cœlis eſt.Phili. 3.d.Eſt etiam altitudo religionis. 1.Reg.14.c. In hunc montem non valebant aſcendere filij Iſrael:quia adhuc Aegyptiaca conuerſatione premebantur.Ibi ſaluatur Lot.Gen.19.d.

Baſi.ſ.pſ.28.ho.1. Hier.1.aduer. Iouinia. Cyril. de adora. in ſpũ ſancto. Gre.ſ.1. Reg.14.16. &.ſ.Canti.4. Geor.ventet.Cant. 1.tono.7.cap.9.30. Gloſ.ord.ſ.Gen.19. Ruper.16.ſ.Gen.19.

Altitudo religionis.

Recta conſilia.

Mons in quo ſaluatur Lot,ſignificare poteſt recta conſilia,in quibus eſt ſalus.Gen.19.d.

Caluariæ locus.

Mons in quo obtulit Abraham filium ſuum , ſignificat caluariæ locum,in quo oblatus eſt Chriſtus.Gen.22.a.Hic eſt monsMoria,in quo poſtmodum ædificatum eſt templũ. 2.par.3.a.

Lyra.ſ.Gen.22.

Gloria cœleſtis.

Mons hæreditatis dei,eſt ſublimitas vitæ æternæ,& Hieruſalem ac Sion cœleſtis. Exo.15. c.Pſ.14.23. Et montes Iſrael,vbi paſcit deus oues,cœleſtem indicant patriam. Eze.34.d.37.c. Dicitur etiam locus gloriæ cœleſtis mons domini:& mons ſanctus dei.Iſ.3.g.57.c.65.b.Eze. 20.f.28.d. Et mons Ephraim eſt locus beatitudinis in cœlo,vnde venit Chriſtus ad nos.1.reg. 1.a.de quo Ioan.3.d.Qui de cœlo venit,ſuper omnes eſt.Et Ioan.6.d.Qui de cœlo deſcendi. Et Pſ.18.A ſummo cœlo egreſsio eius.Et.1.Cor.15.f. Secundus homo de cœlo cœleſtis.In his montibus reliquit nonaginta nouem oues,quum deſcendit ad quærendum ouem, quæ perierat.Matth.18.b.Subijt in montem, quando aſcendit in cœlum.Ioan.6.a.

Baſi.ſ.pſ.14. Hier.ſ.Iſa.37. &.ſ. Eze.24.34.ſ.Math. 18. Gre.ſ.1.Reg.1. Ruper.6.ſ.Ioan.

Mundus.

Mons hœreditatis dei,dici poteſt etiam mundus à Deo creatus.Exo.15.c.

Philo.de plãta Noe

Sacerdotalis dignitas.

Mons aliquando dici poteſt ſacerdotalis dignitas.Gen.19.d.Exod.19.b.

Opera Chriſti.

Montes in quibus ſalit ſponſus.Canti.2.b.dici poſſunt mirabilia opera,quæ Chriſtus operatus eſt.

Gre.ſ.Canti.2.

Mons Olíueti.

Mons inclytus & ſanctus,ſuper quem figet Antichriſtus tabernaculum ſuum, eſt mons Oliueti.Dani.11.g.

Hiero.ſ.Dani.11.

Locus manifeſtus.

Mons ſupra quem ædificata eſt ciuitas, locum manifeſtum mundi exprimit,in quo eſt eccleſia.Matth.5.c.

Gloſ.ord.ſ.Matt.5.

Fiducia in deum.

Mons qui debet creſcere,eſt confidentia in deum. Statua vero decreſcens per imperfectionem metallorum.eſt fiducia ſui,quæ eſt conterenda. Dani.2.e. In montem autem magnum creſcit lapis,quando timor mutatur in magnam confidentiam in deum.

Ricar.de.ſ.victo.de ſomnio Nabucho.21 29.

Exiccatio voluptatis.

Mons Oreb,in quem fugit Elias,ſignificat exiccationem:vt deſignetur, in eo qui fugit ſeculum, debere ſiccari carnalis profluuium voluptatis : vt plenius cognoſcere valeat Deum. 3. Reg.19. b.

Amb.de fuga ſęcul. 6.

Bene operantes virtutis amore,velè diuerſo.

Mons Garizim, in quo dabantur benedictiones , ſignificat benè operantes virtutis amore. Mons vero Hebal, in quo dabantur maledictiones,ſignificat benè operantes formidine pœnæ.Ioſu.8.g.

Ori.ſ.Ioſu.ho.9.

Collectio eccleſiæ ſynagogæ.

Mons Oliuarum eſt collectio eccleſiæ & ſynagogæ:quę diuino lumine & miſericordia illuſtrantur:ſed diuiditur in partem orientalem & occidentalem:vt orienralis pertineat ad eccleſiam, occidentalis ad ſynagogam. Zach.14.a.Ad hunc montem venit Chriſtus,vt nos vngeret oleo miſericordiæ ſuæ.Ioan.8.a.

Hier.ſ.Zac.ho.14. Aug.ſ.Ioan.303. Cyril.5.ſ.Ioan.14.

Diuites.

Montes dicuntur diuites:& producit deus in montibus fœnum, quum efficit vt diuites largiantur eleemoſynas de temporalibus.Pſ.146.

Aug.ſ.pſ.146.

Regnum Iudæorũ.

Iudaicus populus.

Mons vnde præciſus eſt lapis ſine manibus,regnum Iudæorum ſignificare poteſt,vnde ortus eſt Chriſtus.Dani.2.e. Et montes Iſrael dicuntur principes Iudæorum.Eze.6.a.7.b.Apo. 6.d. Et mons qui humiliatur,eſt Iudaicus populus.Iſa.40.a.Luc.3.b.Ipſe eſt mons teſtamenti propter legem:& in eo ſedit Lucifer.Iſa.14.d.Ipſe eſt mons Sion.Pſ.47.

Aug.ſ.Ioan. trac.4. Ori.ſ.Luc.ho.22. Hier.ſ.Eze.6.7. Gre.ſ.Eze.ho.2. Rup.ſ.pſ.47.&.4.ſ. Apoca.

Deſtructio populi Iſrael.

Mons diuiſionum,qui Hebraicè dicitur mons Pheraſim , vbi dominus concidit Allophylos regnante Dauid , deſignat vaſtationem populi Iſrael : vel tempus iudicij quando mali ſeparabuntur à bonis.Iſa.28.f.

Hier.ſ.Iſa.28.

Carnales voluptates.

Mons Phogor deſignare poteſt carnales voluptates:& ipſam carnem prophanorum & carnalium.Num.23.d.Hi montes fluxerunt ſicut cęra à facie domini.Pſ.96.

Ori.ſ.Num.ho.17. Tertul.de reſurrec.

Superbi.
Superbia.
Diabolus.
Heretici.

Montes operti aquis ſunt ſuperbi , qui & montes caliginoſi dicuntur. Et ipſa ſuperbia , & diabolus,& impetus irrationalis eſt mons,qui non aufertur,niſi per multam fidem,& proijcitur in mare.Gen.7.d.Exo.32.c.Pſ.10.45.Iſa.2.c.5.f. 13.a.40.a.41.d.Iere.13.e. Matth.17.c.21.c. Et præparantur montes in virtute dei,hoc eſt,ſuperbi ad pœnam recipiendam. Pſ.17.64.182. 96. Et montes orientis,deſignant altitudinem ſuperbiæ. Num.23.a.Et mons excelſus, eſt ſuperbia Phariſaica.Iere.3.b.g.17.a.Et montes coagulati,ſunt hæretici ſuperbi. Pſ.67.143. Iere. 51.c. Quos etiam deſignant montes Iſrael deſolati. Eze.31.d.33.f.34.b.Iſa.17.a.57.b.65.b. Et mons in quo diabolus tentauit Chriſtum,faſtigium eſt terrenæ elationis.Matth.4.b. Hi mōtes replentur ſanguine,quia multa hic perpetrantur peccata iniuſtitiæ.Iſa.34.a. Et mōtes defluentes à facie dei,ſunt dæmones & ſuperbi.Iſa.64.a. Abdi.c.g. Et montes paſcuæ onagri,

Ori.ſ.Mat.ho.4.10. &.ſ.Iere.ho.9.11. & ſ.Num.ho.15. Hila.ſ.Mat.cano.17 &.ſ.pſ.64.67. Baſi.ſ.pſ.45. Hiero.ſ.Iſa.2.18. 41 64.&.ſ.Mat.17. Aug.1.q.in euãg. 22 & de vera religio. 38.&.ſ.pſ.143.ſ.Ioan.trac.1.

hoc

Geor. vene. Cant. 1. tono. 7. cap. 19. Ber. ser. 4. ascẽsion. Gre. 3. mor. 34. & . s. Canti. 4. Ber. s. Cant. ser. 54. Hie. s. Eze. 7. 16. 32. 35. & s. Iere. 13. & s. Mich. 7. & s. Nahũ. 1. & s. Haba. 3. & s. Iob. 28. Ori s. Ezec. ho. 6. & s. Iosu. ho. 14. 18. Aug. 18. ciui. Dei. 32 & s. ps. 103. 124. Gre. 18. mor. 22. & 32. mor. 1. Hier. s. Isa. 40.

hoc est Christi, sunt superbi: qui fiunt pascua eius, quũ cõuertuntur. Iob. 39. a. psal. 94. Et montes pardorum, superbia hypocritarum. Canti. 4. c. Hos montes subuertit spiritus. 3. Reg. 19. b. Et montes Gelboe sunt dæmones, super quos, nec ros, nec pluuia diuinæ gratiæ descendit. 2. Reg. 1. d. Et mons Seir est diabolus: & montes Seir sunt, qui ad impietatis verticem deuenerũt. Ezec. 35. b. Et montes caliginosi, qui sunt montes Babylonis, sunt vel dæmones, vel hæresiarchæ, qui se eleuant aduersus scientiam Dei. Iere. 13. c. Eze. 32. b. 38. g. Montes quoq; Israel sunt habentes scientiam inflantem. Et mons Samariæ est superbia hæreticorum. Et comedunt in montibus, qui dicunt: Non sum sicut cæteri hominum. Ezec. 7. b. 16. f. 18. a. Montes etiam sunt potentes huius seculi: & tumor secularium potestatum. Hi sunt mõtes, qui herbas ferunt Behemoth: quia ex eo illum recipiunt, quòd nequiter operantur. Iob. 9. a. 14. d. 28. b. 40. b. ps. 96. 103 143. Luc. 18. b. Mons quoq; Samariæ sunt verba tumentia hæreticorum. Amos. 3. c. 6. a, Et mõtana sunt sensus extollentes se aduersus scientiam Dei. Hæc montana petijt Caleb, vt eorum expugnaret ciuitates. Iosu. 11. c. 14. c. Abdi. g. Et mnotes seculi sunt dęmones & hæretici principes huius mundi. Habac. 3. b. Agge. 1. c. Zach. 4. ç. Mala. 1. a. Apoc. 8. c. 16. d. Et montes qui cõsumuntur aut cõmouentur, sunt dogmata philosophorum, & regna sublimia. Mich. 1. a. 7. c. Nahum. 1. a. Et montes qui librantur in pondere, sunt regna maiora, quæ Deus disponit. Isa. 40. c. ps. 96. Et montes ænei duo, sunt superbia & mundana potentia. Zach. 6. a. Montes septem sunt septem regna. Apo. 17. b.

Potentes sec. Verba hære. Regna maior. Dogmata philosophorum.

Ruper. 10. s. Apoc.

Monstrare, quære Indicare.

Monstrum.

Monstrum à monstrando dictum est, quasi aliquid monstret, vel portendat: est autem mõstrum, quod contra naturæ ordinem euenire contingit: vt homo cum duobus capitibus: & gigas communem hominum magnitudinem excedens. Num. 13. d.

Monumentum, uide Sepelire.

Morari, Mora, uide habitare, & Tardare.

Morasthi.

Hier. prolo. s. Mich.

Morasthi, id est, hæres, vel paupertas: viculus Palestinæ, iuxta Eleuteropolim: vnde erat Michæas propheta, qui interpretatur humilitas: quia humilitas pręcipue inter virtutes spe hęreditatis domini nascitur. Mich. 1. a.

Morbus, uide infirmus.

Mordere. Morsus.

Mordere est dentibus constringendo lædere: & per metaphoram detrahere. Morsus autẽ est ipse mordendi actus.

Ambr. de instit. virgi. 6. Hie. s. Amos. 5. & s. Ecclesiastẽ. 10. Gre. 31. mor. 18. Beda s. Gen. 49.

Mordens coluber vngulas equi, designat Antichristum, vel diabolum, sensus nostros occupantem. Gen. 49. c. Mordebit autem Antichristus vngulas equi: quia extrema huius seculi feriendo continget. Et mordentes serpentes sunt dæmones. Iere. 8. f. Amos. 5. f. 9. a. Et mordet serpens in silentio, quum quis peccat in occulto, & non cõfitetur peccatum suum. Eccl'tæ. 10. c. Pro. 23. d. — Antichristus. Diabolus. Vexare.

Glos. ord. s. Haba. 2.

Mordere, captiuare. Iere. 8. f. Et mordebunt vos ait dominus. Haba. 2. b. Repente consurgent, qui mordeant. — Captiuare.

Philo. de agricult. Beda s. Gen. 49.

Mordens etiam serpens vngulas equi, designat tolerantiam impetus voluptatis frænantem, & corpus castigantem. — Tolerantia.

Christus quoque mordebit vngulas equi, quando in fine mundi condemnabit mundanos. — Christus.

Gre. 12. mor. 8. Ruper. s. Hose. 13.

Morsus inferni dicitur Christus. Hose. 13. d. quia partem inferni spoliauit liberans antiquos patres à limbo: partem vero reliquit. Vel quia tradidit carnem suam mordendam Leuiathan: quo morsu, hamo captus est. — Spoliatio inferni.

Hier. s. Haba. 2.

Mordentes superbum sunt doctores, qui reducunt ad Deum, quos diabolus, hæreticus, aut Antichristus deceperit. Haba. 2. b. — Doctores.

Ambr. epist. 39.

Morsus octo, confessionem noui testamenti indicant, propter numerum octonarium. Mich. 5. b. vbi nos legimus octo primates. — Confessio noui testamenti.

Hie. s. Ecclesiastẽ. 10.

Mordent inuicem, qui mutuo sibi detrahunt. Gala. 5. c. Et mordet serpens in silentio, quum quis occulte detrahit. Esccl'tæ. 10. c. — Detrahere.

Gre. s. 1. Reg. 1.

Mordentes dentibus pacem nuntiant, qui rapientes quæ possunt à flagitiosis, securitatem ipsis promittunt. Mich. 3. b. — Promittentes securitatem malis.

Gre. s. 1. Reg. 5.

Morderi à muribus, est peccati pœna lacerari. 1. Reg. 5. b. — Pœna peccati.

Mordentes circuli cortinarum ansas, Exod. 36. b. coniunctionem charitatis designare possunt. — Connexio charitatis.

Moria.

Moria.

Christus.

Lyra.f.Gen.22.

MOria,id eſt,viſio:mons in quo Abraham obtulit filium ſuum: & in quo poſtea ædificatū eſt templum Salomonis.Gen.22.a.3.Reg.6.a.2.Par.3.a.Typus eſt Chriſti,ſuper quē ędificatur eccleſia,in qua ipſe quotidie immolatur hoſtia incruenta.

Mors, Mori, Mortuus, Interire, Perire, Occumbere, Obire, Obitus, Dormire, Somnus, Mortiferum.

Fulgen.1.de dupilci prædeſtinatione.
Ruper.ſ.Apo.2.

MOrs eſt animæ & corporis diſſolutio, & priuatio vitæ. Mortuum autem eſt ipſum cadauer ſine anima. Interire autem & perire,magis generalia ſunt,quàm mori: videnturq; aliquid grauius dicere. Dormire autem & Somnus, aliquando ſumuntur pro mori. Mors autem ponitur triplex:nempe culpæ, quam ſequuntur mors corporis, & interitus gehennę. Licet autem prior fuerit mors culpę quàm mors corporis,tamen mors corporis dicitur prima, quia prius experimento ſentitur:mors vero culpæ tunc ſentitur, quando illi adiungitur mors gehennæ:atq; ita vtraq; dicitur mors ſecunda. Apo.2.c.20.b.

Mortuus dicitur,abiectus.1.Reg.24.c.Canem mortuum perſequeris.Non exiſtens.Matth. 22.c.Mar.12.c.Non eſt Deus mortuorum.

Perire interdum eſt,ceſſare.Iob.8.c. Spes hypocritæ peribit. Damnari.1.Reg.14.c. Nec vult Deus perire animam. Deijci. pſal.2. Et pereatis de via iuſta.Deſtitui.Iob.3.a. Pereat dies in qua natus ſum. Exterminari.Exod.9.c. Peribiſq; de terra. Negari.Iob.11.d.Effugium peribit ab eis. Perdi. Gene.31.f. Quicquid furto perierat. Reprobari.pſal.1. Iter impiorum peribit. Mori.Num.14.a. Vtinam pereamus.

Peccatum. Peccator.

Arno.ſ.pſ.9.105.
Ori.ſ.Leui.ho.12.& ſ.Num.ho.9.&.ſ.iere.ho.6.
Philo. de profugis.
Aug.epiſt.85 99.& ſ.pſ.60.70.81.
Cle Alex.1.pæda.2.
Hier.ſ.Iſa.26.
Baſi.ſ.pſ.33.
Hila.ſ.Matt.cano.8
Ori.ſ.Eze.ho.1.

Mors attribuitur animæ,ſecundum quòd priuatur gratia,quæ vita eius dicitur:atq; ita moritur anima per peccatum,& mortua eſt anima exiſtens in peccato.Gene.2.c.3.a.20.b.pſ.6.9. 111.114. Iſa.59.a. Et mortuus ad quem non intrat pontifex Chriſtus, eſt peccator. Leui. 21.b. Eze. 24.f. Mortui etiam,inter quos ſtetit Aaron, erant exiſtentes in peccato, inter quos ſtetit Chriſtus in primo aduentu,vt eos redimeret:in ſecundo vero ſtabit inter eos, vt iudicet,& ſeparet eos à bonis. Num.16.g.Iere.4.g.Mors autem repentina dicitur peccatum fere inuoluntarium ob deliberationis defectum:quod non contaminat ſacerdotem,niſi in præſens.Mortui autem,qui non viuificant,ſunt peccatores,aut idola.Iſa.26.c.Dicuntur etiam mortui vt homines,qui peccant,vt fragiles.pſal.81. Et mors peccatorum dicitur peſsima,quia nihil peius peccato, vel vita mala.pſal.33.Ezec.3.e.Luc.15.b. Ioan.5.d. Et mortui in aquis ſunt exiſtentes in multitudine vitiorum.Matth.8.c.Et mortui,quibus euangelizatum eſt,ſunt exiſtentes in peccato.1.Petr.4.b. Et mortuorum ſacrificia ſunt peccatorum munera.pſal.105. Et mortuus filius mulieris,quem ſuſcitauit Eliſæus,eſt peccator in eccleſia.4.Reg.4.c. Et mortui in ſingulis domibus ſunt,quando omnes peccauerunt.Exod.12.e.Et mori in ſordibus,eſt mori in peccatis.Leui.15.b. Moriuntur quoq; qui viuunt ſecundum carnem, hoc eſt, qui ſequuntur literam legis. Mortui autem ſepeliunt mortuos ſuos,quando exiſtentes in peccato ſepeliunt mortuos corpore.Luc.9.g.Iob.5.d.6.a.14.c. Mortuum dicitur eſſe domini ciſternæ,quando alicui imputatur lapſus alterius.Exo.21.d. Moritur in tēpeſtate anima,quum in tribulatione excidit à gratia.Iob.36.b. Et primogenita mors eſt peccatum ſuperbiæ, quod initium eſt omnis peccati.Iob.18.c.Hoſe.13.a.Zach.11.b. Mortuum autem per ſe dicitur, quando quis ſua libidine,nemine impellēte peccat.Leui.5.a.Viuens mortua dicitur vidua in delicijs viuēs propter peccatum.1.Timo.5.a. Dormientes quoq; ſecundum aliquos, intelliguntur, qui mortui ſunt morte peccati.1.Theſ.4.c.Interit de populis ſuis,qui peccat & à vita fideliū ſeparatur.Et mortes ciuium ſunt peccata.Leui.21.a.Iſa.48.d.38.d.Eze.34.a.pſal.118. Apo.8.c. Et pereuntes aſinæ Cis,ſunt peccantes baptizati.1.Reg.9.a.ſic pereuntes oues domus Iſrael.Et perijt ouis vna, quum genus humanum decidit in miſerias peccante Adam. Matth.10.a.15.c.18.b.pſal.9. De mortuo per peccatum dicitur Apo.3.a.Nomen habes quòd viuas & mortuus es. Sic mortificare quærit impius iuſtum,quum eum nititur inducere in peccatum.pſal.36.Et moritur in manibus alicuius,qui ſub eius cuſtodia peccat.Exo.22.b. Interitus quoq; dicuntur ipſa idola. pſ. 9.Perire furto eſt peccare ex ignorantia.Gen.31.f.

Mori in peccatis. Viuere ſecundum carnem.

Ori.ſ.Rom.1.
Gre.4.mor.20.&.12 mor.5.&.14. mor.8. &.26.mor.29.
Hier.Minerio & Alexandro.
Hier.ſ.Matth.18.
Ori.ſ.pſ.36.ho.1.
Arno.ſ.pſ.9.

Ori.ſ.Rom.4.
Baſi.ſ.pſ.114.
Aug.1.ſer.domini in monte.
Gre.4.mor.19.
Cyril.7.ſ.Ioan.23.

Solet poni triplex mortuus,inter eos,quos ſuſcitauit Chriſtus.Nempe mortuus in domo:vt filius Archiſynagogi.Matth.9.c.Et deſignat eum,qui peccatum perpetrauit in corde.Et mortuus extra portam ciuitatis elatus,vt filius viduæ.Luc.7.c.Et deſignat eum,qui peccatum iam opere expleuit. Mortuus autem iam in monumento poſitus,& quatriduanus,fuit Lazarus.Ioan.11.b. Et deſignat eum, qui iam eſt in conſuetudine peccandi. Ab omni hac morte liberat Deus.pſal.114.Rom.4.c.Quartum vero mortuum, nunciante diſcipulo, agnoſcit dominus, ſed nō ſuſcitat:quia valde difficile eſt,vt is, quē poſt vſum malæ cōſuetudinis etiam ad vltimū

adulantium

Cyril.7.ſ.Ioan.5.

adulantiũ linguæ excipiunt, à mentis ſuæ morte reuocetur: vnde de his prædixit dñs. Luc.9.g. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos. Et dr̃ perire de ouib⁹, qui ĩcidit ĩ deſperationẽ. Eze.34.b.

Ori.ſ.Matt.ho.8.25
Hie. de veſte ſacer.
Gre.23.mor.28.
Aug.87.q.66.
Peccatum.

Mortuum aliquando dicitur ipſum peccatum: vt mortuum ad quod non accedere debet ſacerdos, eſt peccatum, quod non debet admittere. Leui.21.b. Et mortua opera & verba, ſunt peccata. Et mortuorum oſſa ſunt opera quæ videntur iuſta, & non ſunt: vt homo mortuus nõ eſt homo. Matth.23.c. Mortifera quoq; dicuntur ipſa peccata, quæ mortem inferunt. Iob. 33.c. Mortuum autem erat peccatum ante legem: quia imputabatur, vel non apparebat: quod tradita lege reuixit, hoc eſt, apparuit. Rom.7.b.

Ori.ſ.Matth.ho.3.
Ruper.ſ.Apoca.
Ori.ſ.Leui.ho.9.& ſ.Iſa.ho.7.
Peccare.

Guſtant mortem, aut panem mortis, qui aliquod peccatum committunt: manducant autẽ, qui ſine fræno peccant. Matth.16.d. Et videtur grauius guſtare, quàm videre mortem. pſal.88. Et grauius videtur, quum mors aliquem ſequitur. Apoc.6.b. Peius autem, quum mors venit ſuper aliquẽ. pſ.54. Grauiſsimũ vero, quũ mors dicitur aliquẽ abſorbere. Mori dicitur anima viuẽs. Apo.16.a. quia viuere in peccato dicitur, quicũq; ſciẽter, & bono inuidẽs malũ operat.

Hie.ſ.Iſa.28.&.ſ. Hoſe.13.
Gre.4.mo.20.&.19 mor.2. Aug.ſ.pſ.48.
Diabolus.

Mors aliquando ſumitur pro diabolo. Iſa.28.d. Percuſsimus fœdus cum morte. Ipſe dicitur perditio & interitus. Iob.18.a.28.d. Apo.6.b.16.a. Hæc mors paſcit malos in inferno. pſal.48. De manu huius mortis liberat Deus. Hoſe.13.d. Mortui etiam dicuntur dæmones. Iſa.8.d.

Hila.ſ.pſ.142.
Aug.1.pſ.142.
Seculariter.

Mortui ſeculi, ſunt ſeculariter viuentes. pſ.14. vel ſunt qui ex conditione propaginis Adæ moriuntur ob peccatum eius, qua ratione Chriſtus non computatur inter mortuos ſeculi: ſed dicitur ſicut mortuus ſeculi: ſicut factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati.

Hila.ſ.Matt.cano.7
Hero.ſ.Iſa.22.&ſ.
Amos.7.
Ruper.5.ſ.Reg.27.
Infidelitas.
Hæreſis.

Mors peculiariter dicitur infidelitas. Et mortui infideles. Et mors Saræ, eſt infidelitas ſynagogæ. Gen.24.g.42.g 45.c. Et mors abortiui vel mulieris, eſt receſſus à fide. Exod.21.c.22.a. 28.f. Et mori ob contactũ montis, eſt incidere in hæreſim vel blaſphemiã. Exo.19.b. Atq; ita mortui ſunt decepti ab hæreticis. Iſa.22.a. Matth.8.c. Et alienatio à vero ſpecies quædã mortis eſt. Ephe.5.d. Perit, quod pendabat in paxillo, quum aliquis à fide Chriſti decidit. Iſa.22.g. Mori in terra polluta, eſt multis cõtaminari erroribus. Amos.7.d. Mors eſt in olla, quum amaritudo hæreſis miſcetur ſacræ ſcripturæ. 4. Reg.4.g.

Hier.ſ.Iſa.9.&.ſ.Iere.9.&.ſ.Eze.18.
Baſi.ſ.pſ.48.
Gre.9.mor.45.46.
Pœna vel ſtatus vel æterna.
Damnati.

Mors aliquando ſumitur pro pœna, præcipue æterna. Exod.22.a.30.d. Iere.9.f. Thre. 1.g. Eze.18.a. Luc.7.b. Mors autem eſt ſtatus peccati in inferno: vmbra vero mortis eſt in hac vita. Iſa.9.a. Et morientes ſapientes, ſunt morte æterna puniti. pſ.48. Mori piſces ſiti, eſt malos in inferno ſine refrigerio puniri. Iſa.5.b. Et mortui ſempiterni ſunt, qui nullum ſperant ſolatium. Thre.3.a. Iſa.22.a. Iob.4.d. In inferno autem eſt caligo mortis: & vmbra mortis, hoc eſt, obtenebratio mentis. Iob.10.d. Ducuntur ad mortẽ, qui per peccatũ aut hæreſim gradiuntur ad inferos. Pro.24.b. Interitus etiã eſt mors æterna ſimul cũ temporali. Et interibũt reliquiæ impiorũ, quando corpus, quod hic reliquerunt, in iudicio detrudetur in infernũ. pſ.48.54.77. 134. Pro.2.d. Iſa.11.d.41.c.48.b. 1. Theſ.5.a. Interibunt habitatores terræ ſicut cœlũ, & terra: quia non deſinent eſſe, ſed mutabuntur. Iſa.51.b. Iob.27.c.33.d. Gen.45.c.47.d. Exo.9.a.12.e. 31. Leui.7.c. Pereuntes à ſerpẽtibus, ſunt puniti à dæmonibus. 1. Cor.10.b. Occũbere dicuntur robuſti, quando ſuperbi mittuntur in infernum. Ioel.3.b. Peribit gens & regnum, quod non ſeruierit eccleſiæ. Iſa.6.c. Hoſe.10.d. Amos.1.c.6.c. Abdi.c. Perire dicuntur gladio, qui tentatione diaboli intereunt. Nahũ.3.c. Mors autẽ inferni dicitur mors ſecunda. Apo.20.d. Morte autem mori eſt pœna temporali & æterna puniri. Leui.20.b. Mori dicuntur corã dño, qui ipſo condemnãte pereunt. Leui.10.a.16.a. Mors etiã animaliũ Aegypti deſignauit punitionem Aegyptiorũ, & ſimiliũ, qui colebant animalia bruta. Exo.9.a.28.f. Mors peccatoris, quã non vult Deus, eſt ignorãtia, vel mors æterna. Eze.33.c. Interit autẽ de populo ſuo, qui iam nõ cõnumeratur in populo Dei: ſed in infernum cum dæmonibus detruditur. Leui.17.b.

Beda.ſ.Pro.24.
Ori.1.pſ.36.ho.5.
Baſi.ſ.pſ.48.
Hiero.ſ.Iſa.51.
Gre.18.mor 7.
Arno.ſ.pſ.
Hila.ſ.pſ.67.
Ruper.1.Ioel.3.
Amb.ſ.1.Cor.10.& de paradiſ.9.
Beda.ſ.Pro.2.&.ſ. Exo.9.
Ori.ſ.Exo.ho.4.& ſ.Leui.ho.9.
Iſy.ſ.Leui.10.17.
Cle. Alex.2. ſtrom.
Ori.ſ.Iſa.ho.1.5.& ſ.Matth.ho.31.
Mors decretur.

Philo.q̃ deterior potiori inſidietur.
Hie.ſ.Iſa.14.&epiſ. Et factum eſt.
Beda.ſ.Exo.32.
Chryſ.de verb. Iſa. ho.4.
Gre.Nyſſe. de vita Moſis.
Hie.ſ.Zach.9.
Deſtructio principatus diaboli.
Abiectio dæmonum & vitiorum in baptiſmo.

Mors Pharaonis eſt deſtructio principatus diaboli: ideo ipſo mortuo ingemiſcũt filij Iſrael: vt cõuertantur à ſubiectione peccati ad Deum. Exo.2.d. Eodem refertur mors quærentiũ animã Moſis. Exo.4.c. Sic mortuo Ozia vidit viſionẽ Iſaias: & Mortuo Achaz, hoc eſt, ſublato malo principe. Iſa.6.a.14.g. Mors Aegyptiorum in mari, eſt abiectio dæmonum & peccatorum in baptiſmo. Exo.14.g. Mori furem, eſt hæreticum excõmunicari: vel diabolũ ſuperari in ipſa tentatione. Exo.32.a. Mori principẽ Tyri morte incircunciſorum, eſt diabolum detrudi in infernum cum alijs. Eze.28.b. Sic occũbunt robuſti gentium. Ioel.3.b. Amos.2.a. Et dormiens rex Babylonis, deſignat eiectum diabolum, & mortuam eſſe mortem. Iſa.14.b. Et perit princeps de Gaza, quũ ſermo cõtrari⁹, & poteſtas diaboli perit in ijs, qui cõuertũtur. Zac.9.a.

Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ.7
Iudicari etiã in vita.

Moritur in tempore nõ ſuo, qui per peccata prouocat Deum, vt etiam in hac vita recipiat iudicium. Eccl'tæ.7.c.

Hie.ſ.Amos.2.ſ.Iere.10.&.ſ.Ioel.1.& ſ.Iſa.15
Cõuinci hæreticos.

Moritur Moab cum ſonitu & clãgore tubæ, quum hæretici conuincuntur excelſis ſenſib⁹, qui in ſanctis libris clangoribus buccinæ comparantur. Amos.2.a. Et peribunt idola in tempore viſitationis ſuæ, quum hæreſes deſtruentur. Iere.10.c. Et perit vinum ab ore, cum ceſſant defenſiones hæreticorum aut voluptates. Ioel.1.b. Et interit viror Moab, quum pereunt verba ornata hæreticorum. Iſa.15.c.

Mori

Mori dicitur aliquis peccato, quum relinquit ipsum peccatum. Rom.6.a. Ephe.2.a. Colos. 2. Iere.9.a. Sic mors est cessatio prauę consuetudinis: & mortui ex Israel sunt apostoli & sancti, qui mortui sunt mundo, & in ipso afflicti. Isa.41.d.1.Cor.5.d.Gala.2.d. Et mortui qui laudantur. Eccl'tæ.4.a. sunt mortui mundo. Mori morte iustorũ est baptizari, ac mori mundo & peccato. Num.23.b.Hose.14.a.Amos.4.c. Et mors filij viduæ est, quæ fit per baptismum. 3. Reg. 17.c. Moritur aliquis absq; retractatione, quum viuere in peccato mox vt innotuerit prohibetur: & quia non dimittitur iniquitas, donec quis moriatur peccato. 1.Reg.14.f.Isa.22.d. Et mors Oziæ, typus est mortis peccati, aut principis peccati in nobis: quo viuente non possumus videre visionem. Isa.6.a. Moriendi tempus est in hac vita, vt moriamur cum Christo. Eccl'tæ. 3.a. Mortui Dei sunt, qui mortui sunt in domino: vel qui sic sunt in peccato, vt resipiscant. Isa. 26. Et moritur consecratum Deo, quando quis mortuus est peccato, & crucifixus mundo. Leui.57.d. Mors amara est extinctio voluptatis in carne: quæ amara est in principio cõuersionis. 1.Reg.15.g. Mortificat autem dominus peccato, & viuificat per gratiam. 1.Reg.2.b: Mortificat quidem prius à peccato: postea vero viuificat per gratiam: hoc autem facit dominus, non prędicator. Mortificat etiam dominus, quia populũ Iudæorum à cognitione veritatis separat, & in perpetuum damnat. Mortificare membra, quæ sunt super terram, est pellere vitia à suis potentijs. Colos.3.a. Sic moriuntur ossa, quum anima eligit suspendium. Iob.7.c. Emortui Abraham & Sara genuerunt Isaac: vt designetur gaudium spiritus, vel Christum nasci in ijs, qui mẽbra sua mortificauerunt. Rom.4.d. Interitus carnis, est eius castigatio, & pœnitentia contra libidinem. Et cum sapientia carnis transit in spiritum: vt iam nõ quæ carnis sunt sapiat, sed quæ sunt spiritus. 1.Cor.5.b. Et interit radix Philistęæ, quum delentur prauæ cõcupiscentiæ. Isa.14. g. Perire dicitur etiam impius, quum conuertitur ab impietate. ps.9. Mors autem, quam expectant iusti, est eorum, qui appetunt mortificari rebus seculi, & gloriæ temporalis vitã in se extinguere: & tamen non venit, quum compelluntur occulto Dei iudicio alijs præesse. Iob.3.d. Mortuũ mare dici poterat, quum deficientibus aquis Iordanis nõ inundabat mare: sic cõsciẽtia est mare mortuum, quando cessantibus concupiscentiarum & tentationum fluctibus quiescit in bono. Iosu.3.d. Dormiens non timet, qui moritur securus in gratia Dei. Pro.3.c. Sic moriuntur in nidulo suo, qui pacatissima quiete ad cœlum euolant: vel qui vitijs mundi & concupiscentijs, in carne non viuunt. Iob.29.c. Et mors sanctorum dicitur preciosa, quia transeunt ad vitam. psal.115. Dicitur autem Deus esse mors ipsi morti: quia in electis totam mortem occidit. Hose.13.d. Mors Saræ perfectionem virtutum, & carnis mortificationẽ significare potest. Gen.23.a. Et mors Abrahæ perfectionem derelinquentis omnino mundum. Gen. 25.a.26.d. Et mors Ioseph, est mortificatio carnis. Gen.50.d. Exod.1.a. Et mors Sisarę, est mortificatio carnalis hominis. Iudi.4.d. Et mortuus Iob plenus dierum designat eum, qui in æternitatis cõtemplatione absorbetur, &c. Iob.42.d. Sicut hæc mors dicitur esse fortis dilectio: quia deducit ad hanc mortem: hoc est, ad carnis mortificationem & virtutum perfectionem. Canti.8.b. Mori Azotios, quum aggrauata est manus domini, est mori idololatriæ & vitæ veteri. Moriebantur quidem per morsum murium, hoc est, per diabolum. Sed cum aggrauatur manus domini, moriuntur deserendo fętorem peccati: Nondum autem mortui sunt, qui nondum plenã habent compunctionem. 1.Reg.5.c.

esipiscere.

iptizari.

Mortificatio carnis.

Perfectio.

Philo: 2. allego:
Ori.s.Num.ho.7.15
Ambr s Luc.9.
Hiero.s.Eze.18.
Aug.epis.59.
Gre.s.1.Reg.14.
Ori.s.Isa.ho.15.&.s.
Roma.6.
Hiero. epis. Samuel quondam, & aduer. Iouinia.1.
Ambr. de bono mortis.2.
Hiero.s.Isa.26.
Isy.s.Leui.27.
Gre.s.1.Reg.15.& 8.mor.18.
Ori.s.1.Reg.ho.1.
Aug.13.ciui.Dei.4.
Ori.s.Rom.4.
Ambr. de pœnitẽ.2.
Aug.cõtra Adimãt. 17.&.s.ps.9.
Gre.5.mor.2.
Ricar.de.s. vict. de extermi mali.18.19.
Beda.s.Pro.3.
Gre.19.mor.24.
Hiero.s.Iob.29.
Basi.s ps.115.
Gre. 12.mor.8.&.35 mora 25.
Ori.s.Gene. ho.11. s Iudi ho.5.
Aug.s.Ioan.trac.65
Beda.s.Gen.23.
Ber.s.Canti.ser.52.
Gre.s.1.Reg.5.

Mors Abrahæ passionem Christi & mortem significauit. Gen.25.a.26.d. Mors etiam Saulis ab aduersarijs interfecti idem designauit. 1.Reg.31.b. Mors itidem Ioseph in Aegypto mortem Christi in mũdo præfigurauit: postquam creuerunt fideles. Gen.50.d. Exo.1.a. Defunctus etiam frater sine liberis, est Christus, qui adhuc electorum suorum numerum non impleuit. Deut.25.b. Et mortuum, quod tetigerunt Iudæi, & immundi facti sunt, est Christus, quẽ crucifixerunt. Mors Iosue designauit, quòd Christus mortuus est ijs, qui sunt in peccato: viuit vero in sanctis. Iosu.24.f. Iudi.2.b. Gala.2.d. Viuo ego iam non ego, &c. Philip.1.c. Mihi viuere Christus est. Hebræ.6.b. Crucifigentes filium Dei, &c. Et Matth.10.d. Qui cõfitebitur me, cõfitebor & ego eum: & qui negauerit me, &c. Mortem sibi iudicauit meliorem Ionas, quàm vitam, designans mortem Christi, qua mundus est redemptus. Ionę.4.b. Mortuum granum frumenti, designat Christum mortificatum in infidelitate Iudæorum. Ioan.12.c. Mori põtificem, est cessare verbum Dei in anima: vel mori Christum in redemptionem generis humani. Num. 35.d. Mortuus autem dicitur Christus peccato hoc est, carni, quę erat similis carni peccati. Dicitur aũt mortuus Christus in cõspectu hominum: resurrexisse vero in conspectu filiorum hominum: quia mors ad hominem pertinebat: resurrectio ad filium hominis. Sicut enim in Adã omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. 1.Cor.15.c. Mortis filius dictus diues, qui tulit ouem pauperis, est Christus pronuntiatus debere mori pro populo. 2. Regum. 12.b. Perire dictus iustus, est Christus in passione, non secundum veritatem, sed sicut malis videbatur. Isa.57.a. Iob.4.b.

Mors Christi.

Gre.1.pasto.5.
Epipha.1, de hæresibus.
Ori.s.Iudi.ho.2.
Hiero.s.Ionam.4.
Aug.s.Ioan.trac.51.
Philo de profugis.
Amb. de fuga secu.2
Hier.1. aduer. Pelagianos. &.s.Isa.57.
Gre.s.Eze.ho.6.
Aug. enchir. ad Laurent.52.& epis. 120. cap.9.&.s.ps.44.
Ori.s.Iere.ho.8.
Amb.apol. Dauid 5.
Cyril 8.s.Ioan.13.
Gre.5.mor.14.

Periens Iob destructus vndiq;, designat ecclesiam, quæ in infirmis perit, quando ipsa, quæ videbãtur fortia corruunt. Iob.19.b. Perit quoq; sanctus de terra, quum boni deficiunt in ecclesia.

Deficiens infirmis ecclesia.

Gre.14.mor.20.

clesia.Mich.7.a.

Ber.s.Cant.ser.52. Gre.8.mor.13.&.12 mora.3. — Dormitio mortui.

Dormire dicitur puella mortua: quia Christo perinde se habent mortui, ac si dormirent. Matth.9.c.25.a. Mar.5.d. Sic dormiebat Lazarus. Ioan.11.b. Et mortui dicuntur dormientes. 1.Thes.4.d.1.Cor.15.c.2.Mach.12.g. Et sancti dicebantur dormire cum patribus. Gen.47.g. Et mortui dicuntur dormire in puluere, quia corpora in puluerem rediguntur. Et lignum moritur in puluere, quum iustus moritur in manibus persequentium. Iob.3.c.7.d.14.b.27.d. Et diuites dormiunt somnum suum, quando moriuntur. ps.75.

Hila.s.Matt.cano.9. — Prædicatio resurrectionis.

Dormire etiam puellam & non mortuam esse, designat prædicationem resurrectionis. Matth.9.c.

Hier.s.Isa.14. — Mansiones rum in glo.

Dormiunt reges vnusquisq; in domo sua, quũ apostoli diuersas habent mansiones in gloria. Isa. 14. d. Et dicitur ibi mori puer centum annorum: vt designetur duratio perfectæ ætatis. Isa. 65.d.

Ambr.epis.18. Beda.s.Gen.35. Geor uene. Canti.2. tono.7.cap.6. Ricar.de.1.victic.de 12.patriarch. — Cessatio syn. Conuersio.

Mors Rachelis in itinere in partu Beniamin, designauit cessationem synagogæ in conuersione Pauli.gene.35.c.48.b. Vel designat portionem superiorem, quæ cum peperit Christum, illiq; vnitur, dicit cum Paulo: Viuo ego, iam non ego, viuit vero in me Christus. Ipsi nanq; plenissimo & perfecto cedit portio, quæ ex parte est, & moritur, vt viuat in toto. Vel designatur ratio deficiens in contemplatione.

Glos.inter.s.Gen.21 — Côuersio.

Mors pueri Ismaelis, conuersionem Iudæorum ad christianismũ adumbrat. Gen.21.d. quod nolebat videre Agar, hoc est, principes Iudæorum.

Ori s. Nu.ho. 22. & s. ol ho.12.&.s.matth ho.12. Hier.s.Isa.59. Aug.16.cõtra Faust. 17.&.ser.75. Cyril.de recta fide ad reginas. — Cessatio.

Mors Saræ cessationẽ indicat synagogæ, cui succedit Rebecca, hoc est, ecclesia ex gẽtibus. Gen.24.g. Idem designat mors Debora. Gen.35.b. Et mors Mosis legis cessationem indicat. Num.27.c. Rom.7.b. Et mortuus frater maior sine liberis, est euacuatus sermo propheticus per aduentum Christi. Deut.25.b. Et mortuus vir prior est cessans litera legis. Rom.7.a. Isa.59. c. Moritur autem Moses in monte: vt designetur tunc prudentiam carnis mori, cum tanquam montis eminentia Christus excelsus agnoscitur: mortuus est etiã legi per Mosen datę, qui non operatur ea, quæ in ipsa tanquam in vmbris & typis veteribus erant definita, & hoc per legem fidei. Gala.2.d. Mors etiam Aaron cessationem veteris sacerdotij significauit. Num.20.d. Mortui etiam duo filij Eli, quum capta est arca domini, cessationem sacerdotalis ministerij veteris designarunt. 1.Reg.4.c. Isa.22.e.

Gre.s.1.Reg.4. Hier.s.Isa.22.

Gre.s.1.Reg.2.4. Ori.1.Nu ho 9.&.s. Ios.ho.25. — Infidelitas & nacu Iudæor.

Mori se dicens Esau desiderio edulij, significauit pertinaciam Iudęorum. Gen.25.d. & mors Iacob typus fuit lapsus populi Iudæorum. Gen.46.d.50.a. Et mori magnam partẽ domus Eli, quum ad virilem ætatem peruenerit, est remanere in infidelitate multos ex Iudæis tempore aduentus Christi. 1.Reg.2.g. Idem est mors ipsius Eli, hoc est scribarum & sacerdotum in errore perseuerantium. 1.Reg.4.c. Et mortui inter quos stetit Aaron, dici possunt Iudæi sine sacrificijs. Num.16.g. Mortuus leo est populus Iudaicus, qui ignorat patrem & filium & spiritũ sanctum: neq; expectat aliquam remissionem. Eccl'tæ.9.b. Perijt sapientia à sapientibus, quum Iudęorum doctores excæcati sunt. Isa.29.c. Et perijt fides inter Iudæos: quia noluerunt credere in Christum prophetatum. Iere.7.f. Perijt lex à sacerdote, & consilium à seniore: quum nec sacerdotes nouerunt legem: nec senes dare consilium. Eze.7.g. Non perijsse autem legem à sacerdote, &c. dicunt Iudæi & hæretici arrogãtes suis sacerdotibus sapientiam. Iere.18.c. Mors vxoris Ezechielis, destructionem Hierusalem significauit. Eze.24.d. Mors nurus Eli, est cessatio & interitus synagogæ. 1.Reg.4.d. Et defunctus Herodes designat populum Iudæorum in passione domini dissipandum. Matth.2.d. Et defuncta filia principis synagogæ, plebis Iudaicæ interitum designabat: quam dicebat Christus non esse mortuam, sed dormire, iudicans conuersionem futuram Iudæorum in fine mundi: vel futuram resurrectionem. Matth.9.c. Perire Samariam in gladio, &c. est destrui Iudæam. Hose.14.a.

Hiero.s.Eccl'ten.9. & s Isa.29 & s Iere.7.&.s.Eze.7.24.

Gre.s.1.Reg.4. Hil.s.Mat.cano.2.9. Aug 17. ciui. Dei.5. — Interit' syn.

Ruper.s.Hose.14.

Gre.s.1.Reg.2.

Mori duos filios Eli in vna die, est concurrere duos ordines sacerdotum in morte Christi: vel est mori in prosperitate dignitatum: vel est breui ad inferna descendere. 1.Reg.2.g.4.c.

Glos.ord.s.Exo.14. — Mori incepto.

Mori in solitudine filios Israel, est mori incepto bono, vel non perueniendo ad perfectionem. Exod.14.d.

Glos.ord.s.Exo.28 — Pœna sacerd. prædicantis.

Mori Aaron si non audiatur sonitus tintinabulorum, designat pœnam sacerdotibus infligẽdam, si non prædicent. Exo.28.f.

Hier.s.Isa.66. — Vermis cons. perpetuus.

Non morietur vermis malorum: quia semper in inferno eos mordebit cõscientia. Isa.66.g.

Ori s.Iudi.ho.3. — Aufertur bo dex ob pctã.

Mors Othonielis est ablatio boni iudicis ab ecclesia ꝓpter peccata populi: post cuius mortem subditi faciunt malum, & affliguntur. Iudi.3.b.

Gre.s.1.Reg.2. — Pœna suscip. dines indignẽ.

Mori magnam partem domus Eli, quum ad virilem ætatem peruenerit, designat malum eorum, qui indignè sacros ordines recipiunt. 1.Reg.2.g.

Hier.s.Eccliatẽ.10. Ber.s.Cant.ser.44. — Dęmones pol. nostra opera.

Morientes muscæ in vnguento. Eccl'tæ.10.a. designant dæmones miscentes immundiciam bonis nostris operibus: vel sunt carnales concupiscentiæ, quæ cum mundo prætereunt.

Gre.ho.26. — Cõdemnare i.

Mortificant animas, quæ non moriuntur, qui iustos condemnant: & viuificant animas, quæ non viuunt, qui reum à supplicio absoluere conantur. Eze.13.d.

Damnum pudicitię. Mors pecorum Aegypti damnum pudicitię figurare videtur. Concupiscentiam quippe qua fœtus exoritur, communem cum pecoribus habemus. Hanc edomitam & ordinatam habere, pudicitiæ virtus est. ps. 77. Aug. s. ps. 77.

Amissio iustitiæ. Mors primitiuorum Aegypti, est amissio ipsius iustitiæ, qua quisq; generi humano sotialis est. psal. 87. Aug. s. ps. 77.

Obstinati. Mortui, quibus Christus non facit mirabilia, sunt obstinati, quibus eius miracula non profuerunt. psal. 87. Aug. s. ps. 87.

Mori corpa sctorū. Perire dicuntur cœli, quum sanctorum corpora moriuntur, postea renouanda. psal. 101. Aug. s. ps. 101.

Requies à malis. Mors quam quærunt mali & non inueniunt, est requies à malis: vt cessantibus malis ipsi requiescant. Apoc. 9. b. Aug. s. Apo. ho. 7.

Cognoscēs se pditū. Perit egressus de vtero, qui postquàm ad apertam iniquitatem exijt: perditum se cognoscit: perit enim suo iudicio, qui se perditum nouit. Iob. 3. b. Gre. 4. mor. 28.

Reprehendentes inferiores superiores. Volētes iudęi seruari legē cū euāgelio. Mortuus Oza, quum tetigit arcam domini, designat peccantes inferiores, quum inepte reprehēdunt superiores. 2. Reg. 6. b. Vel designantur principes Iudæorum, qui volebant seruari legem veterem cum euangelio. Gre. 5. mor. 10.

Timor cognoscentis peccatum. Moriturum se dicēs Ionathas ob gustatum mel, designat timorem cognoscentis peccatum. Comminatio vero Saulis est timor etiam incussus menti prælatorum. Liberans autem Ionathan populus à morte, indicat culpam illam in alio morte dignam fore. 1. Reg. 14. f. Gre. s. 1. Reg. 14.

Perire defectu verbi Dei. Mori fame, est defectu verbi Dei perire: & moriuntur fame Iudæi, quum inter eos non sint prædicatores neque doctores. Iere. 11. d. 21. c. Et mortiferæ sagittæ famis dicuntur, quum quis moritur deficiente verbo Dei. Eze. 3. d. Ab hac morte famis liberat Deus. Iob. 5. c. Isa. 5. d. Periens autem fame filius prodigus, designat gentiles pereuntes in erroribus, cum non haberent panem verbi Dei. Luc. 15. d. Ad hæc pertinet mori corā Ioseph deficiente pecunia. Gen. 47. d. Hie. s. Eze. 5. & s. Iere. 5. & epis. beatitudinis. Gre. 6. mor. 18.

Præteriēs figura huius mundi. Mortua vxor septem fratrum sine liberis, designat præterire huius mundi figuram. Mat. 22. c. Aug. 1. q. in euāg. 32.

Corpora. Mortui pro quibus baptizantur, sunt corpora. 1. Cor. 15. d. Et mortalia seruorum Dei dicuntur corpora prius casta. psal. 78. Dormientes quoque virgines sunt morientes. Matth. 25. a. Et somnus dicitur ipsa mors. psal. 126. 130. Mortale autem corpus, quod in gehennam mittendum est, est totus homo. Rom. 6. b. Hila ps. 30. Ambr. s. Rom. 6. Tertul. aduer. Marcio. 5. Arno. s. ps. 78. 126. Aug. 83. q. 59.

Corruptio carnis ex peccato. Mortuus quatriduanus designat corruptionem carnis, quę prouenit ex corruptione peccati: vnde Christus non fuit mortuus quatriduanus, sed triduanus, quia fuit sine corruptione peccati. Ioan. 11. e. Eccl'i. 34. b. Ambr. de pœni. 7. Aug. 2. degen. contra Manichæ. 21.

Vita præsens. Mortuorum regio dicitur vita præsens: vt regio viuorum est vita futura beatorum. ps. 114.

Periculū gentiliū. Moriturus seruus Centurionis, nisi liberatus esset à Christo, designauit perituros gentiles, nisi Christus eis succurrisset. Luc. 7. a. Ambr. s. Luc. 5.

Mori pro iusto erat in veteri lege: mori vero pro bono in noua. Rom. 5. a. Hier. Aglasiæ.

Carnalis consuetudo. Mors contendens, est carnalis consuetudo, quæ resistit bonæ voluntati, delectatione bonorum temporalium fruendorum. 1. Cor. 15. g. Mors, quæ vltra non erit, comprehendit omnes angustias mortalitatis. Apo. 21. Aug. 83. q. 70. Ruper. 11. Apo.

Resipiscentia. Mori dicitur in vulua, qui in occulta perpetratione peccati mox resipiscit, & se mortificat. Perit autem egressus de vtero, qui post apertam iniquitatem, se perditum recognoscit. Iob. 3. b. Gre. 4. mor. 28.

Despectio iudęorū. Moritur truncus in puluere, quando apud corda prauorum iusti prædicatio despecta, cunctisque viribus effœta creditur: & corpus iusti inter manus persequentium examinatur. Iob. 14. b. Gre. 12. mor. 3.

Non præcogitata mors. Mori dicuntur subito, qui antea mortem non pręcogitauerunt, nec ad eam se præparauerunt. Iob. 34. c. Gre. 25. mor. 1.

Falsæ suasiones dæmonum. Interitus laquei est, cum suadent dæmones frustra nos orare, & reliqua bona opera facere. psal. 34. Perire autem in humilitate, est deficere in abiectione. ps. 118. Arno. s. ps. 34. Ambr. s. ps. 118. 12.

Labi in hæresim. Perire multitudinem, est in hæresim labi. Exod. 19. d. Leui. 10. b. Et perire semen, seu extrema Amalec, est perire per doctrinas diaboli. Num. 24. d. Ori. s. Num. ho. 19.

Cōteri fastum malorum. Perit memoria malorum cum sonitu, quum superbia & fastus malorum conteritur: vel cum desinunt esse mali ad prædicationem sanctorum. ps. 9. Hier. s. ps. 9.

Mors sanctorum est in ecclesia. Non perit propheta extra Hierusalem: quia prophetæ moriuntur existentes in ecclesia. Luc. 13. g. Ori. s. Matth. ho. 26.

Apostasia à fide. Perit nomen alicuius, quum desinit esse Christianus, qui prius fuerat. psal. 40. Luc. 15. e. Arno. s. ps. 40.

Sequi viam latam. Intereunt in vijs suis, qui viam latam sequuntur, Thre. 4. a. Perire autem de via iusta est, iam non posse habere viam iustam. ps. 2. Dicitur autem perire iustus in iustitia sua, quum is, qui sibi iustus videbatur, cum sua iustitia perit. Eccl'tæ. 7. c. Hier. s. Isa. 26.

Impediri propositū morte. Pereunt cogitationes hominis, quum per mortem impeditur homo, ne faciat quod cogitauerat. psal. 145. Et pereunt naues Chartaginis & fortitudo earum, quum cessant machinamenta & defensiones mundi. Isa. 23. a. Hier. s. Isa. 27. Gre. 10. mora. 23.

Non fugere vitia. Perit fuga à nobis, quum non fugimus fornicationem & cætera vitia, quibus pennæ animæ grauantur. Arn. & Hil. s. ps. 14.

Ambr. de fuga secu. Gre. 10 mor. 23. Hiero. s. Amos. 2.

grauantur. psal. 141. Perijt fuga à Christo in paßione: quia se capi permisit. Dicitur autem perire effugium à malis, quando in iudicio se solummodo & iudicem conspicient. Iob. 11. d. Et perit fuga à pastoribus, quum non poßunt euadere vindictam Dei. Iere. 25. g. Sic perit fuga à veloce. Amos. 2. d. — Christus ca... / Non valere iudicem.

Hiero. s. Iob. 3. Gre. 4. mor. 7.

Perire diem in qua natus est, optabat Iob, hoc est, vt transiret mortalitas, in qua natus erat, vt ueniret ad immortalitatem. Vel designat apostatam spiritum, qui in viuendi essentia, etiam moriendo subsistit: quem perditio vitæ non subtrahit: quia in æterno dolore positum seruando mors immortalis extinguit. Qui iam à beatitudinis gloria deiectus, adhuc optatur vt pereat: vt videlicet retrusus dignis supplicijs, etiam tentandi licentiam amittat. Et hoc est perire, non vt non sit, sed vt male sit. Iob. 3. a. — Transire mortem.

Lyra s. Iere. 4.

Perire dicitur cor regis, quum prælati deficiunt. Iere. 4. c. Aut dolent de lapsu subditorum. — Deficere p...

Glos. inter. s. Isa. 56.

Non perit nomen quod dat Deus. Isa. 56. b. Sic nihil perijt de poßeßione filiorum Israel. Exod. 9. b. Seruantur enim christiani, legem Dei custodientes, in gloria æterna. — Perpetuita...

Mori quasi nihil remaneat post mortem, est iuxta Epicureos. Isa. 22. d. Comedamus, & bibamus: cras enim moriemur.

Mors piscium Aegypti. Exo. 7. d. est mors eorum, qui seruierunt creaturæ potius quàm creatori. — Mors idol...

Glos. inter. s. Exo. 8

Mors ranarum in Aegypto. Exo. 8. d. est deletio figmentorum poetarum. — Deleta figmentica.

Glos. o. s. Exo. 22.

Mori animal præsente domino. Exo. 22. c. est peccare subditum, non ex negligētia pastoris.

Glos. ord. s. Iere. 21.

Mori in gladio. Iere. 11. d. 21. c. est feriri sententia diuini iudicij. — Iudicium D...

Mori peste. Iere. 21. c. Eze. 33. f. est per hæresim perire. — Perire hæresi

Morticinum.

MOrticinum dicitur, quod sua sponte mortuum est, absque sanguinis effusione, aut alia exteriori violentia. Et cadauer hominis morticinum dicitur. Iere. 9. f.

Ori. s. Leui ho. 3. Aug. q. in Num. 33. Hier. s. Eze. 4. 44. Isy. s. Leui. 5. 17.

Morticinum dici potest peccator, qui est per peccatum mortuus: & actiones prauæ: vel vita in peccato. Leui. 5. a. 7. c. 11. b. 17. d. 21. b. Nu. 19. c. Eze. 4. d. 44. g. Morticinū autē ponitur duplex: quædam dicuntur pecora, quædam abominationes: Morticinum autem pecus, est homo per insipientiam peccans, & pecudum contra legem vitam ducens: qualibus ait Dauid: Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Abominationes autem immundæ, veluti canes & simiæ, & quæcunq; talia, quæ etiam ab infidelibus colebantur: per quæ designantur idololatræ, & in alio malo viuentes: vt in dolis & rapinis. Et morticina idolorum sunt errores & peccata hæreticorum. Iere. 16. d. — Peccator. Actio praua. Vita in peccato.

Morticinum aliquando dici potest ipsum mortale corpus. — Mortale corpus.

Mortarium, Mortariolum.

MOrtarium est, in quo res, quæ resoluendæ sunt, ac comminuendæ pistillo teruntur.

Philo. de cōgressu. &c. Ruper. 1. s. Num. 18.

Mortariola aurea, seu acerræ, quæ obtulerunt principes Israel incenso plena, designant gratiarum actionem, pro doctrina accepta à Deo: Ideo erant siclorum decem. Num. 4. a. 7. c. Vel designāt Christū ab apostolis prædicatum, cuius corpus de virgine aureum, orationibus preciosum, paßione contribulatum. — Gratiarum a... Christus.

Geor. vene. Canti. 1. tono. 6. cap. 10.

Mortariola etiam in quibus conteruntur dura, vim irascibilem indicant: qua contra vitia, & seipsum peccantem iratus homo duros affectus, duraq; opera, & obliqua in puluerem redigit. — Vis irascib...

Morus.

MOrus est arbor, quæ postrema floret: nec se lædi à frigore sinit: cuius fructus morū dicit. — Diabolus.

Ambr. s. Luc. 17.

Morus prius producens fructum album, qui postea rubescit, ac demum fit niger, diabolum significat: qui natura prius albus & rubeus erat: sed culpa factus est niger. ps. 87. Luc. 17. b.

Mos, uide Consuetudo.

Moseroth.

Hiero. de mansio.

MOseroth, id est eruditio, vel disciplina, vel vinculum: vigesima septima mansio filiorum Israel in deserto: quo peruenitur post Hasmona. Designat festinandum esse ad magistros & ad vincula charitatis. Num. 33. d.

Ori. s. Matt. ho. 27.

Iuxta Origenem dicitur Masaloth, & interpretatur excludens, & designat non dandum esse locum diabolo.

Moses.

MOses, id est attractus, vel aßumptus, ex aquis videlicet: filius Amram & Iochabed: fuerat à parentibus expositus in carecto fluminis: vnde aßumptus est à filia Pharaonis: & adoptatus: Postmodum eduxit populum Israel de Aegypto cum fratre suo Aarō: eisq; dedit legē in mōte Sinai accceptam à Deo. Demum mortuus est nō ingreßus in terram promißionis.

Mercurius interpres Dei

Geor. vene. canti. 2. ton. 4. cap. 15.

Moſes ſic dictus eſt quia ſumptus ex aquis propter aquam ſapientiæ, quam ei Deus impartitus eſt. Et ſolet indicare Mercurium, quia naturam ſapit aqueam. Nam vt hęc lauando aufert obtegentem maculam: vt appareat nuda rei forma: Sic ille Hermes verus interpres amouet teſtam extranei idiomatis, obſcuritatem ænigmatum & parabolarum, aut cuiuſcunq; detruſi ſermonis difficultatem: & aperiens ea, quę in penetralibus arcanis Dei & naturæ recondita ſunt, nudam offert veritatem contuendam.

Lex
Peritia legis

Ori. ſ. Exo. ho. 4. 11. & ſ. Leui. ho 6. & ſ. nu. ho. 6. 9. 12. 20. 26 27. & ſ. cant. ho. 2. Arno. ſ. pſ. 104 Tertu. adu. Iudæos Amb 2. de Abra. 10. & 1. Luc. 9 Aug. q. in num. 33. & epiſ. 7. 19. Cyril. 3. ſ. Ioan. 3. Gre. ho. 33 Beda. ſ. Exo 5. Geor. vene. canti. 2. ton. 3. cap. 18

Solet Moſes paſsim eſſe figura veteris legis, vel peritiæ legis: cui coniungitur Aaron, hoc eſt ſacerdotium: ideo reprehendebat facientē iniuriā proximo: quia lex reprehendit peccantes. Exo. 2. c. 14. a. 19. a. 24. a. Sic quū lauit Aaron, eſt lex, qua mundantur ſacerdotes. Exo. 29. a. Leui. 1. a. 8. a. 10. a. num. 25. a. 32. b. 33. a. deut. 34. a. Ioſu. 8. f. 11. d. pſ. 76. 104. 105. Matth. 17. a. Ita ſumitur pro lege. Luc. 16. g. Habent Moſen & prophetas. Et Moſes accuſat Iudęos, hoc eſt, lex. Ioā. 5. g. quos accuſat quando moritur: quia mors eius ſignum fuit ceſſationis legis. Et quum adduxerunt ad eum vaccam rufam, deſignauit id, quod Iudæi dicebant de Chriſto: Ipſum ſecundū legem debere mori. num. 19. a. Vt autem ei ſucceſsit Ioſue, deſignat legem, cui ſucceſsit Chriſtus. Et iratus Moſes eſt lex iubens puniri malos. Exo. 16. c. Vt erat Moſes impeditus lingua, deſignat legem, quę muta fuit gentibus. Et vt venit ad percutiendum Aegyptum plagis, eſt lex caſtigans vitia. Et vt congregauit populum ad puteum, eſt lex congregans ad fidem. num. 21. d. Et vt orando ſedit in lapide, eſt lex quieſcens in eccleſia. Exo. 17. c. Vt etiam apparuit in transfiguratione cum Chriſto, lex eſt dans teſtimonium Chriſto. Luc. 9. d. Vt ſe oppoſuit Core & ſotijs eius, eſt lex opponens ſe erroribus, & docens hominem ſcientiam & amorem Dei. num. 16. b. Vt duxit Aethiopiſſam, eſt lex, quæ extenſa eſt ad gentes: vnde poſt ductam Aethiopiſſā dicitur ei loquutus Deus ore ad os per incarnationem verbi Dei. num. 12. a. Moſes non dedit terram quæ erat citra Iordanē, ſed extra, pecoribus aptā, deſignans legis imperfectionem, quæ non dabat promiſsiones, niſi terrenas, relinquens cœleſtes Chriſto. nu. 32. b. Vt aduocauit Leuitas ad puniendos malos, lex eſt, per quam condemnantur tranſgreſſores. Exo. 32. d. Vt cupiebat videre faciem Dei, lex eſt, quæ non videbat, niſi ſub velamine. Exo. 33. d.

Ori ſ. num. ho. 21. Amb de Elia. 22. & ſ. pſ. 118. ſer. 8.

Chriſtus

Baſi. de ſpū ſan. 14 Gre. Nyſ. d vi. Mo. Tertu. adu. Marci. 2. Cyril. de trinita. 1. Aug. 22, contr. fauſt. 90. & ſer. 86 Beda, ſ. Exo. 2, Ber ſer. 1. octa. Paſc. & ſ. can ſer. 56. Cyril, 4. ſ. Ioan. 40, & 8. cont. iulia.

Moſes vt fuit filius mulieris Hebręæ, ſed adoptatus à filia Pharaonis, typus eſt Chriſti, qui fuit filius ſynagogæ, ſed aſſumptus ab eccleſia. Et vt fuit abſconditus, & euaſit à nece, qua alij infantes occidebantur: ita Chriſtus latuit mundo, & euaſit à cęde Herodis infantes occidentis: & habet nomen ab aqua propter baptiſmum, quem inſtituit Chriſtus. Et occidit Aegyptiū hoc eſt, diabolū. Vt etiā voluit pacificare rixantes Hebręos, typus eſt Chriſti, q duos populos in vnam fidē & charitatē coniunxit. Et vt dicitur mediator & legiſlator: & orauit pro populo, deſignat Chriſtū legiſlatorē & mediatorē pro genere humano intercedentē. Et Moſes iratus, eſt Chrs reprehendens vitia. Exo. 2. c. 4. a. 16. a. 17. a. 24. a. 32. a. 34. a. Vt autē erat populo in his quæ ſunt ad Deū, & diſtribuebat iudices, Chrs eſt in primis diuina curans, & dans miniſtros eccleſiæ. Exo. 18. b. Et vt cōbuſsit vitulū, Chrs eſt deſtruens idololatras & ipſam idololatriam. Exo. 32. b. Sanctificauit Moſes tabernaculum: & Chriſtus eccleſiam. Exo. 40. b. Vt vnxit Aarō & vaſa tabernaculi, Chrs eſt ſecundū diuinitatē, vngens ſe ſecundū humanitatē, & ſuos. Leui. 8. b. Vt ſtetit in cōfractione ad placādū Deū, Chrs eſt in paſsione verè placās Deum. pſ. 105.

Prælatus
Prædicator

Gre, ſ. 1. reg. 7.

Moſes vt paſcebat oues, ſignificat prælatum aut prędicatorem: quorum typum in multis locis gerit. Et vt erat populo in his, quæ ſunt ad Deum, deſignat epiſcopum, qui debet præcipuè diuina curare. Vt etiam conſulebat dn̄m in tabernaculo, eſt prę latus colligens ſe, vt contemplationi & orationi vacet. Sed vt fecit moram in monte, ſignificat prælatum, nimium contemplationi vacantē: qui etiā orauit pro populo: vt debet prælatus pro ſubditis intercedere. Exo. 3. a. 4. a. 18. b. 24. a. 32. a. 33. a. Vt etiā defendit puellas, & adaquauit oues, typus ē doctoris. Exo. 2. c.

Ioannes Baptiſta

Lyra. ſ. Exo. 3

Vt fuit miſſus ante legem nouam, deſignare poteſt Ioannem Baptiſtam miſſum ante Chriſtum. Exo. 3. a. 4. a.

Contemplatiui perfecti

Gre. Nyſ. de vi. Mo. Glo. or, ſ. Exo. 19

Moſes aſcendens in montem, contemplatiuos & perfectos deſignare poteſt: quorū munus eſt terrena deſpicere, & ad cœleſtia ſemper eleuari. Exo. 19. a. 20. c. 24. a.

Homo interior

Lyra. ſ. Exo. 14

Moſes vt reprimebat Iſraelitarum puſillanimitatem metuentium Aegyptios, typus eſt interioris hominis, qui debet exteriorē ad bona opera inducere. Exo. 14. d.

Mens

Philo q deteri. potio. inſi. & de migr, Abrahæ.

Moſes vt erat impeditus lingua, ſignificat mentē, quę eſt ſine ſermone: vnde datur ei Aarō vt ſit os eius, hoc eſt, ſermo menti, qui interpres ſit ipſius mentis. Exo. 3. d. 4. d.

Opera cultui Dei coniuncta
Lex cū prophetis.

Hie. de manſio. Gre. ſ. Eze. ho. 12 Cyril. de ado. in. ſ.

Moſes vt eduxit populum Iſrael de Aegypto ſimul cum Aaron: deſignat opera cultui Dei coniuncta: cum vnum ſine altero non ſufficiat ad ſalutem. nume. 33. a. Deſignat etiam legem & prophetas, qui conantur populum ab Aegyptiaca ſeruitute liberare, & tunc populus magis affligitur à diabolo. Exo. 5. d. Deſignat etiam ipſam legem, quam mittit Deus in cordibus nr̄is, vt egrediamur de Aegypto.

Senſus ſpūalis & literalis

Hie. ſ. Mich. 6. & ſ. Sopho. 2. Iſy. ſ. Leui. 13.

Vt etiam coniungitur Moſes Aaron vt interpreti, ſignificare poteſt ſenſum ſpiritualem cōiunctum literali, & legem ſpiritualem, quę miſſa eſt à Deo. Exo. 4. d. Leui. 13. a. Mich. 6. a. Vel ē diuerſo ſignificat ſenſum literalem, cuius interpres eſt ſenſus ſpiritualis.

Dion.de myſ.theo.

Dantes operam theologiæ.

Cum autem mundatur Moſes cum populo,& poſtea aſcendit in montem,vbi loquutus eſt cum Deo,&c.Typus eſt dantium operam theologiæ,qui debent mundari,& ad ſuperiora ſemper aſcendere.Exo.19.a.d.

Beda.ſ.Exo.2.

Populus Chriſtianus.

Vt autem genitus eſt à viro de domo Leui,deſignat populum Chriſtianum à Chriſto regeneratum.Exo.2.a.

Lyra.ſ.Exo.5.

Religio.

Poteſt interdum Moſes figuram gerere religionis, nempe cum volebat educere populum de Aegypto ad ſacrificandum Deo in deſerto.Exo.5.a.

Aug.epi.112.&.2.de trini.17.&.16.cont.Fauſ.27.&.ſ.pſ.98.138.

Iudaicus populus.

Aliquando Moſes typus eſt Iudaici populi:vt cum difficulter videbatur exequi imperium Dei:& quũ vidit poſteriora Dei,Iudæos deſignat,qui ſemper vidẽt poſteriora,nec vident reuelata facie.Et quũ percuſsit petram dubitãdo,vnde fluxit aqua ſitientibus,eſt populus Iudaicus,affigens Chriſtũ cruci:quẽ Dei virtutẽ eſſe non credidit:à quo tamen manarunt aquę redemptionis.Exo.3.c.4.a.17.b.24.d.33.d.40.b.Et vt non ingreſſus eſt terram promiſsionis,eſt populus Iudæorum,non intrans in eccleſiam Dei.num.20.b.

Moſoch.

Hiero.ſ.Iſa.66.&.ſ.Eze.27.32.38.

Gentiles. Hæretici.

MOſoch.i.attrahens,vel prolongans,vel ſapiens:filius Iaphet.geneſ.10.a. Ab hoc orti ſunt Cappadoces,quorum metropolis,quæ poſtea ab Auguſto Cæſare eſt appellata Cęſarea, vſq; hodie lingua ipſorum,Mazacha dicitur.Vel interpretatur extenſio , ſignificans gentiles, qui obliti priorum,ad anteriora ſe extendunt,per fidem,ſpem,& charitatem.Iſa. 66.f. Vel interpretatur inſania,& deſignat hæreticos inſanientes.Eze.27.c.32.c.38.a.

Mouere, Commouere, Motus, Immobilis.

MOuere & motus,notæ ſignificationis eſt:cõtingit autem motus, qui eſt à termino à quo ad terminum ad quem,vel ſecundum locum,vel ſecundum quãtitatem,vel ſecundũ qualitatem.Dicitur aũt motus ab Ariſtotele eſſe actus entis in potẽtia,ſecundũ ꝙ in potentia.

Gre.ſ.Eze.ho.5.

Applicatio virtutis.

Motus Deo proprie competere non poteſt,cum ſit purus actus.Sed poteſt in Deo ſignificare applicationem virtutis eius ad aliquid:vt ſpiritus domini mouebatur ſuper aquas.geneſ.1.a. Et dicitur mobilis ſapientia:quia vbiq; omnibus adeſt ſpiritusſanctus , & omnibus obuiat.Et etiam quia licet quantum ad virtutes theologicas & morales,quæ ad vitam animæ neceſſariæ ſunt,ſtabilis maneat:tñ quantũ ad dona gratis data,modo adeſt iuſtis,modo abeſt. Sapi.7.d.

Gre.11.mor.17.&.3.mor.2.
Hie.ſ.Ezech 3.&.ſ.Iſa.19.

Vindicta Dei.

Commoueri dicitur Deus,quum rectitudinis ſuæ diſtrictione prauitatem humanam ferit. Iob.13.b.Et commotio diuinæ indignationis eſt grauitas diuinæ vltionis.Iere.23.e.Ezech.3.c. Dicitur etiam Deus mouere manum,quum caſtigat.Iſa.19.c.quia nos ferire niſi commoti neſcimus,ipſa diuina percuſsio commotio vocatur:& ad noſtra verba diuina voce deſcenditur, vt eius factum ab homine vtcunq; capiatur.

Arno.ſ.ps.59.

Terror iudicij.

Commouet Deus terram,quando terrorem futuri iudicij infert: qui & montes commouere dicitur.Et mouebitur terra de loco ſuo,quum tranſmutabitur in iudicio.pſ.59. 67.76. Iſa. 18.c.24.d.9.2b.Amos.8.c.Nahum.1.b. Agge.2.b.d.Mouebũtur etiam cœli & terra in iudicio, ad oſtendendã grauitatẽ irę iudicis.Ioel.3.c.Et dies ille dicitur commotionis.Amos.1.d.

Amb.epiſ.12.

Commouit etiam Deus terram in paſsione Chriſti:quando factus eſt terremotus.

Arno.ſ.ps.59.
Aug.18.ciui.Dei.32 & ſ.ps.59.67.
Hie.ſ.ps 95.97.&.ſ. Iob.9.
Gre.ſ.Eze.ho.10

Caſtigatio. Pœnitentia. Conuerſio.

Commouet quoq; Deus terram,quum affligit & caſtigat corpus alicuius.pſ.50. Et commouetur terrã,quum quis dolet per pœnitentiam,& conuertitur:& etiam quum quis turbatur in tribulationiqus.Sic etiam cõmouetur mare,quum mundus reſipiſcit.pſ.95.98. Ierem.8.f.10.b. Eze.32.b.Sic cõmota eſt terra,quum infideles venerunt ad fidem Chriſti. Haba.3.c. pſ.17.67. Et cõmotiomagna auditur poſt prædicatorem,quum eius ſermonem ſequitur luctus conuerſorum:Et rurſus ſequitur ſecunda commotio,quæ eſt fletus amoris.Eze.3.c.Commouet etiam Deus terrã de loco ſuo,quum hominẽ transfert à vita terrena ad meliorẽ ſtatum.Iob.9.a.Mouetur etiam mare,cum amaritudo huius mundi vertitur in dulcedinem . Et quum amaritudo legis per lignum crucis verſa eſt in dulcedinem euangelij.pſ.97.

Tranſitus ad ſtationem. Amaritudo in dulcedinem.

Hie.ſ.Agge.2.

Miracula tempore legis de Aegypto, paſsionis Chriſti.

Commouit Deus cœlum,quando de cœlo audita eſt vox eius.Commouit terram , quãdo priori populo tradidit teſtamentum:& in aduentu eius turbo , caligo , tenebræ cernebantur. Mouit mare rubrum,quando viam præbuit populo tranſeunti.Mouit aridam , vel Aegyptum per plagas cultu Dei vacuam:vel ſolitudinem,per quam quadraginta annis circumduxit populum.Sic tp̃e paſsionis fugiente ſole motũ eſt cœlũ:& tenebræ factæ ſunt ſuper oẽm terram. Mota eſt terra,quum ſaxa ſciſſa ſunt,& ſepulcra reſerata.Motum eſt mare , dracone,qui in eo erat,interfecto.Mota eſt arida,hoc eſt, infructuoſa quondã gentiũ ſolitudo.In hoc aũt vniuerſitatis tremore,commotæ ſunt etiam oẽs gentes: quia in oẽm terram exiuit ſonus apoſtolorũ domini:& verba eorum vſq; ad orbis terminos penetrauerunt. Agge.2.b

Gre 9.mor.3.
Aug.ſ.apo.ho.2.
Ricar.de ſ.victo de ſomni.Nabucho.24

Diſperſio Iudæorum.

Cõmouit etiã Deus terram de loco ſuo:quũ plebs Iſraelitica de Iudeæ finibus euulſa,colla gẽtibus ſubdidit:qa ſubdi autori Deo recuſauit.Iob.9.a.Mouet etiã Deus cãdelabrũ de loco ſuo,quũ diſpergit populũ.apoc.2.b.6.d.Vel quũ bona boni operis intẽtio in malã cõmutat:vt

quod

Destructio templi. — Rup.s.Amos 9.

quod prius agebatur ex veritate, fiat postea humano fauore. Commoueri super liminaria templi, destructionem templi designabat. Amos.9.a.

Excitatio animi ad operandum — Basi.s.ps.28.ho. Gre.30.mor.7.

Commouet dominus desertum Cades, quum fructificare facit animam sanctam. ps.28. Et mouentur castra ad concisum sonum buccinæ: quia nimirum cum prædicationis sermo subtilius ac minutius agitur, auditorum corda contra tentationum certamina ardentius excitantur.

Motus angelorum. — Dionys.de diui. nomini.4.

Moueri sane altissimi illi dicuntur spiritus, circulariter quidem, dum æternis illis principio ac fine carentibus, pulchri, ac boni fulgoribus coniunguntur. Per rectam vero lineam, quando ad inferiorum prouidentiam prodeunt, recta omnia peragentes. Reflexe autem, & inferiorum prouidentiam agentes, in sua identitate, nusquam discedendo perdurant, circa identitatis autorem pulchrum ac bonum indesinenter choream ducentes.

Motus animæ.

Porro animę quidem motus circularis ingressus est in se ipsam ab exterioribus omnibus, spiritaliumq; sui virium vniformis glomeratio, veluti orbe quodam, & vt nusquam aberret largiens, eamq; ab extimis, erroribusque plurimis conuertens & colligens: primum in se ipsam, deinde vt vniformem effectam singulariter coniunctis virtutibus iūgens. Atq; ita ad pulchrum illud & bonum ducens, quod super omnes substantias est, vnum atq; idem, principioq; & fine carens. Oblique vero mouetur anima in quantum sibi ipsi conuenienter diuinas notiones non spiritualiter & singulariter, verum rationaliter & latius, ac veluti promiscuis transitorijsq; actionibus haurit. Recta vero linea mouetur quum non inse ingrediens, neq; singulari spiritus effectu acta (hoc enim est, vt dixi, in orbem moueri.) sed ad ea quæ sunt circa se prodiens, ab exterioribus veluti à quibusdam signis varijs ac multiplicibus ad simplices atq; coniunctas intelligentias promouetur.

Proficere. — Amb.s.Luc.21. Hie.s.Ecclesiasten.12.

Moueri dicuntur etiam virtutes cœlorum, quum quis in melius proficit. Luc.21.f. Et commouentur custodes domus, hoc est, vel angeli in iudicio, vel costæ hōis deficiētes in senectute. Eccl'tę.12.b

Eiectio mali plati. — Rup.s.apoc.2.

Mouet Deus candelabrum angeli de loco suo, quum eijcit prælatum peccantem à sua dignitate. apoc.2.a.

Virtus spūssancti in baptismo. Cōmotio Iudæorū adueniente Christo — Chry.s. Ioan.ho.35 Augus.s.ps.70.& s. Ioan.trac.17. Rup.5.s.Ioan.

Motus aquæ in piscina designat virtutem spiritussancti in baptismo. Ioan.5.a. Quia vero fiebat descendente angelo, designauit commotionem populi Iudæorum adueniente Christo, & aduersus ipsum Christum.

Ira. Contemptus. Compassio. — Hie.s.Isa.37. Gre.13.mor.3. Rup.s.Nahum.3.

Motus capitis ad consuetudinem nimis irascentium, & inuidia ęstuantiū refertur: nam quoties furore succendimur, turbulenta capitis motione cōminamur. Sæpe etiam mouere caput fit per contemptum. Isa.37.d. Iere.18.c. thre.2.e. Mouet etiam caput erga miseros, qui mentem ad compassionem inflectit. Iob.16.a. Nahum.3.b.

Eleuatio mentis — Geor.vene.canti.1. ton 6.cap.34.

Si moueatur caput nostrū (portio videlicet illa suprema in arce residens) in obiectum deificum, vel bonum aliquod: mouetur & ipsum omniū præcipuum caput, & omnium bonorum largitor Deus attrahens, & deducens, iuxta illud saluatoris: Nemo venit ad me, nisi pater meus traxerit eum. Præuenit enim aliquando Deus, vt ait propheta: Misericordia eius præueniet me. Sed aliquando ipse Deus exquirit, vt nos primo moueamur, sicut scriptum est: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Mouetur tunc & ille, qui factus est caput corporis ecclesiæ: sicut ipse omnibus protestatur, dum ait: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, benigne ad vos veniendo, vobiscumq; mansionem faciens.

Expellentes Iudæi Christum — Hie.s.Mat.27. Aug s.ps.40.

Mouerunt caput Iudæi, hoc est, Chr̄m, quū ipsum nō modo nō receperūt, verum etiā expulerunt dicentes: Tolle, tolle, crucifige eū. Et mouerunt caput, quia amiserunt sapientiam. p̄s.21. Mouebant autem capita sua, qui iam antea pedes mouerant, & non stabant supra petram. Et quia verum caput non habebant, ideo mouebant capita sua. Matth.27.d. Et mouere dicuntur capita sua, qui onera sua ferre nolunt, neq; leue iugum Christi suscipere.

Insultantes Iudæis Transitus à litera ad spiritum — Amb.s.ps.118.ser.15

Cōmotio capitis in populis fuerunt Iudæi, quū ipsis dispersis insultatur: & quia transitur de sensu literali ad spiritualem. Qua ratione fideles dicuntur mouere caput, quia transtulerunt legem à suo statu ad spiritualē gradum. p̄s.21.43. thre.2.e. Matthæ.27.e. Moueri autem dicuntur Iudæi, non ab ebrietate, quum non quiescunt in vero scripturarum de Christo sensu: sed varios & inconstantes sibi fingunt. Isa.29.c. — Hie.s.Isa.29

Venire ad fidem — Gre.35.mor.10

Mouere etiam caput est, quum per formidinem veritatis tacta mens ab insensibilitate sua quatitur, & ad cognitionem fidei credulitatis gressibus appropinquat. Sic mouent caput Iudæi venientes ad fidem. Iob.42.c.

Dubitatio apostolorum. — Gre.s.ps.37.

Cōmoti dicūtur pedes Christi, hoc est, apostoli in passione, quū in fine dubitarūt. p̄s.37.

Deficere fortes — Aug.s.ps.81

Moueri dicuntur montes, quum fortes deficiunt. Iere.14.f. Et mouentur fundamenta terræ, quum diuites admirantur conuersionem infidelium ad fidem, vel ipsi conuertuntur. p̄s.81. Cōmouebuntur aūt montes, sed non fœdus Dei cum ecclesia. Isa.54.c.

Perturbatio gentiliū aut Iudæorum Fluctuās vulgus Persecutiones — Amb.epis.12. Arno.s.ps.95. Aug s.ps.88 Gre.9 mor.5.

Motus terræ perturbationem gentilium ac Iudæorum significare potest. p̄s.45. Agge.2.b. Et moueri mare est fluctuare vulgus. p̄s.95. Motus etiam fluctuum persecutiones gentium aut Iudæorum significant. p̄s.88.97. Commouentur quidem fluctus maris, sed non pretereūt terminos suos. Iere.5.c. Commotio autem magna super terram erit in aduentu Gog, hoc est, tēpore Antichristi. Eze.38.f.

Aug. ſ. apoc. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 26. Ori. ſ. Iſa. ho. 6. — Timor iniquorum.

Commouentur inſulæ, quum ij timent, qui in hoc ſeculo à fluctibus maris tunduntur. Eze. 26.c.p̃s.47. Et mouebuntur de loco ſuo, quum in vltima perſecutione, vel fideles fugient, vel mali cedent. apocal.6.d. Moueri etiam dicuntur muri à ſonitu equitum, & rotarum, quũ quis in tentationum impetu vacillat. Eze.26.b. Et commouẽs ciuitates diabolus deſignat perturbationes & ſcandala, & perſecutiones, quas excitat contra eccleſias. Iſa.10.

Hie. ſ. Ezech. 3. & ſ. Iſa. 7. — Terror de luciferi.

Commotæ dicuntur gentes, à ſonitu ruinę cedri: quia caſus luciferi omnibus innotuit, & terrorem incutit cogitantibus. Eze.26.c. Commotio quoq; magna eſt conſideratio iudiciorũ Dei. Eze.3.c. Commotum etiam dicitur cor populi domus Dauid, ſicut mouentur ligna ſyluarum à facie venti, quum fideles timent inualeſcentibus hæreticis. Iſa.7.a.

Ori. ſ. Iudi. ho. 7. & ſ. pſ. 37. ho. 2. & ſ. Iere. ho. 2. Arno. ſ. pſ. 12. 35. Baſi. ſ. pſ. 61. Aug. ſ. pſ. 72. 92. Hie. ſ. Amos. 8. Aug. ſ. pſ. 35. & 6. muſices. 16. Hie. ſ. Iere. 14. — Peccare.

Motus terræ aliquando eſt peccare: & commoueri eſt cadere in peccatum, vel periclitari. p̃s.37.45.65.124. Iere.51.a. Sic non commouetur orbis terræ, quem Deus firmat, hoc eſt, fideles qui firmantur à Deo. p̃s.92. Et mouentur ſicut ebrius, qui peccant timore, aut alia perturbatione, vt Petrus. p̃s.106. Et moueri amplius eſt cadere impetu tentationis, vel deſperare. p̃s.12.16. 35.61. Commoueri etiam pedes eſt incidere in peccatum per conſenſum. p̃s.72.93.120. Iere.4. a. Commouentur autem à mari vſq; ad mare, qui in varios feruntur errores. Amos.8.c. Et mouet manus peccatoris eum, quem diabolus, aut quiuis alius conſentire facit in peccatum. p̃s.35. Mouent etiam pedes ſuos mali, cum variant affectus erga res creatas. Iere.14.b.

Baſi. ſ. pſ. 32. Amb. de bono mortis. 12. — Sequi imperium.

Commoueri à Deo eſt ſequi imperium Dei. p̃s.32. Mouemur etiam in Deo quaſi in via, ſecundum ꝙ ab ipſo ſuſtentamur & dirigimur. acto.17.f. Sic non mouebat quiſpiam manum aut pedem in Aegypto abſq; imperio Ioſeph, qui typus eſt Chriſti. gen.41.f.

Hila. ſ. pſ. 61. — Permanere.

Non moueri etiam eſt in Dei veri adhęſione relictis erroribus permanere. p̃s.61.120.

Hie. ſ. Sopho. 2. — Admirari. Contemnere. Operari.

Mouere manum contingit admirando, vel contemnendo, vel etiam operando: vt Sopho.2. d. Omnis qui tranſit per eam, ſibilabit, & mouebit manum ſuam.

Amb. de Ioſeph 16. — Chriſtus turbauit ipſum.

Commota viſcera Ioſeph ſuper Beniamin, deſignant Chriſtum, qui ſeipſum turbauit. Geneſ.43.g.

Ori. ſ. Mat. ho. 25. — Admiratio angelorum de Chriſto.

Commota vniuerſa ciuitas ingrediente Chriſto, deſignat admirationem cœleſtium ſpirituũ ingrediente Chriſto in cœleſtem Hieruſalem. Matth.21.a.

Gre. 3. mor. 11. — Proſtrauit hominem.

Commouiſſe dicitur Satan dominum aduerſus Iob, vel aduerſus Chriſtum, vt affligeret eum quia in paradiſo primum hominẽ à iuſtitiæ culmine, inobedientiæ culpa proſtrauit. Niſi enim Adam primum per voluntarium vitium in animæ mortem traxiſſet, Adam ſecundus ſine vitio in carnis mortem voluntariam non veniſſet. Iob.2.b.

Hie. ſ. Iſa. 10. — Conari vincere hæreticos.

Mouere pennam eſt conari ad reuincendos ſeu vitandos hæreticos. Iſa.10.c.

Hie. ſ. Ezec. 26. & ſ. Iſa. 19. 40. — Hæreticorum confuſio.

Moueri dicuntur muri ciuitatis hæreticorũ, quũ eorũ munimenta & rationes pertremiſcũt, & defendi vltra non valent. Eze.26.b. Et mota ſunt ſimulachra Aegypti ingrediente Chriſto: quia ceſſauit idololatria: & hæreticorum dogmata diſſipantur. Iſa.19.a.40.e.

Ori. ſ. Mat. ho. 24. — Meditari verba.

Moueri verba Dei coram oculis, eſt per meditationem ea mobilia facere coram oculis mẽtis. deut.6.b.

Gre. ſ. 1. reg. 1. — Miracula facere.

Moueri dicuntur labia Annæ, quum prædicatores eccleſiæ faciunt miracula. 1. reg.1.b.

Perſeuerare.

Non moueri quempiam Aegyptiorum de loco in quo erat, propter tenebras, eſt perſeuerare in peccato, nec reſipiſcere. Exo.10.f. Sic immobiles quaſi lapis ſunt, qui habent duritiam incredulitatis & obſtinationis. Exo.15.b.

Gre. 12. mor. 20. — Vitæ præſentis ſtipendia quærere.

Moueri dicitur ad quęrendum panem, qui vitæ præſentis ſtipendia quærit. Iob.15.c.

Arno. ſ. pſ. 47. — Principes.

Commoti reges fuerunt Herodes & principes Iudæorum aduerſus Chriſtum. p̃s.47.

Glo. ord. ſ. Exo. 28. — Separatio intentionis & operis.

Moueri à ſe inuicem rationale & ſuperhumerale. Exo.39.d. eſt ſeparare intentionem bonã ab operibus, quod minime eſt faciendum.

Glo. ordi. ſ. Leui. 11. — Baptiſmus.

Moueri in aquis. Leui.11.b. eſt habere baptiſmum.

Moueri in terra. Leui.11.e. verſari circa terrena.

Mozel.

Hie. ſ. Eze. 27.

MOzel, vel meuzal. i. ambulans vel vadens: nomen prouinciæ. Eze. 27.d. quod alij interpretes aliter interpretantur.

Mucro, uide Gladius.

Mugire.

MVgire eſt vocabulum fictitium, à voce boum.

Gre. ſ. 1. reg. 6. — Domantes carnem cum labore.

Mugientes vaccę clauſis vitulis domi. 1. reg.6.c. deſignant eos, qui cum labore carnem renitentem domant: à recto tamen itinere non deflectunt. De quibus Roma.7.d. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę.

Gre. 7. mor. 46. — Iudæi habentes Chriſtum.

Non mugiens bos ante præſepe plenum. Iob.6.b. deſignat plebẽ Iudaicam habẽtẽ iã Chr̃m natum: cuius gratia mugire non debebat. Sed mugitus dilatauit, quia legẽ tenẽs, & legis autorẽ

non

Prædicatores cum doctrina.

non videns, stans ante præsepe ieiunauit. Vel designantur prædicatores manentes in præsepio sanctæ doctrinæ, sed ad claram visionem anhelantes. De his Ioel. 1. d. Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti? quia non est pascua eis.

Mulctare.

¶ Mulctare est punire & condēnare ad pœnam p̄cipue pecuniariam. 4. reg. 23. g. pro. 21. b.

Mulgere, Emulgere.

Percipere sacrā doctrinam

MVlgere est lac è mammis exprimere.

Mulgere dicuntur, qui doctrinā sacræ scripturæ accipiunt, vt alios doceant. Isa. 66. d. Emulget autem vehementer, qui nimium curiose scrutatur. Ideo elicit sanguinem. pro. 30. d. Hie. s. Isa. 66. Beda. s. pro. 30

Inchoatio nouæ vitæ.

Mulgetur homo sicut lac, quando semen vnde generatur in matricē infundit. Iob. 10. b. Et mens nr̄a quum per sancti spūs grām, ab vsu vetustæ conuersationis abstrahitur, sicut lac mulgetur: quia in quadā nouę inchoationis teneritudine & subtilitate formatur. Gre. 9. mor. 37

Mulier, uide Fœmina.

Multiplex, Multiplicare.

MVltiplex est varias & multas plicationes habens. Multiplicare autem est multiplex reddere: aut ad maiorem multitudinem reducere.

Varia includit sapientia

Multiplex dicitur spiritus sapientiæ: quoniam multa sunt, quæ habet. Simplex etiam dicitur quia non aliud quam quod habet est. Sap. 7. c. Multiplex etiam dicitur sapientia in mysterio Christi: quia dum vagiebat in cunis angeli laudabant: dum Herodes persequitur, magi adorāt &c. Ephe. 3. c. Aug. epist. 102 Hie. 1 Ephe. 3

Multa præcepta sub charitate.

Multiplex dicitur lex oris Dei. Iob. 11. b. quia studiosa solicitudine charitas in duobus existens preceptis se ad innumera extendit. Et cum vna & eadem sit charitas, si mentem plenē ceperit, hanc ad innumera opera multiformiter accendit: & singulis rerum articulis non permutata congruit: & causis se variantibus, non variata coniungit. Vnde. 1. cor. 13. b. Charitas patiēs est. benigna est, non ęmulatur, &c. Hose. 8. d. Gre. 10. mor. 6. 7. 8.

Multiplicatio doctrinæ per operā

Multiplex fit semen iusti, quando post membrorum macerationem, ac morum excellentiā, tantò ei fœcundius prædicationis verbum tribuitur, quanto hoc in eius pectore perfecti operis exaratione p̄uenitur. Iob. 5. d. Gre. 6. mor. 24

Ordines angelorū.

Multiplex currus Dei diuersos indicat angelorum ordines. p̄s. 67. Hila. s. ps. 67

Apparatus diuitum

Multiplex instrumentum Tyri, varium designat apparatum diuitum huius seculi, vel etiam hæreticorum. Eze. 27. a. Hie. s. Eze. 27.

Verba sine sensu

Multiplex spiritus sermonis oris dicitur, quando verba in ore abundant, quum sensus inopia sit in corde. Iob. 8. a. Gre. 8. mor. 24.

Multiplicatio imperij Christi

Multiplicatio Iacob in Aegypto designauit multiplicationem imperij Christi in mundo. gen. 47. f. 48. a. Multiplicauit etiam Iob dies sicut palma. Iob. 29. c. designans Christum, qui victor resurrexit, & dixit apostolis: Ecce ego vobiscū sum vsq; ad cōsummationē seculi. Palma tardè quidē p̄ficit, sed diu in viriditate subsistit: sic credebat futurum ecclesia, qn̄ in pace fidei consistebat: quæ tamē multis difficultatibus ad fidei statum venit: & p̄ collectione plurimorū in eiusdem fidei gloria diutius stare cōcupiscit. Multiplicantur etiam dies in fœlicitate. Hie. s. Iob. 29. Gre. 19. mor. 24

Multiplicatio ecclesię Varia multiplicatio

Multiplicatio filiorum Israel in Aegypto post mortem Ioseph designauit multiplicationē Christianorum post passionem Chri: qui quo magis opprimebantur, eo magis augebant. Designatur etiam post mortificata membra, magnum fieri in tentatione prouentum. Et quia multiplicati sunt ad opus luti & lateris, designant multiplicationē ad vitia corporis & animæ: vnde indigent liberatore. Exo. 1. b. Multiplicantur etiam amici Dei super arenam, hoc est, super omnia terrena. p̄s. 11. 138. Multiplicauit quoq; Deus semē Abrahę, hoc est, credentes. Exo. 32. c. Et multiplicauit gentem, hoc est, credentes ex gentibus. Isa. 9. a. 51. a. Eze. 36. c. Multiplicantur quoq; in Babylone, quum fideles crescunt bene operando in mundo. Iere. 29. b. 30. d. Et multiplicata genimina, sunt vel credentes, vel dona spiritussancti. p̄s. 64. Zach. 10. d. Et multiplicati à fructu frumenti, vini, & olei. p̄s. 4. designant abundantiam bonorum Christianorum. Ori. s. Exo. ho. 1. Arno. s. ps. 11. 64 Hie s. ps 64. & s. Isa 9 & s. Iere. 29 Aug. s. ps. 138 Gre s. Eze ho. 10 Beda. s. Exo. 1.

Ditans Deus hominē donis & operibus

Multiplicat Deus locupletare terram, quū multiplicibus donis & bonis operibus ditat hominem & multiplicata genimina sunt multiplicati fructus bonorum operū. p̄s. 64. Multiplicat etiam Deus fructum ligni, quum multiplicat bona opera. Eze. 36. f. Et multiplicati dies designant augmentum virtutum in anima. 1. reg. 7. a. Multiplicat etiam Deus in anima virtutem cōtra tentationes. p̄s. 137. Et multiplicat robur infirmis. Isa. 40. g. Hila. s. ps. 64. Hie. s. Eze. 36 Gre. s. 1. reg. 7.

Deducēs ad gloriam Flagellans bonos

Multiplicat Deus iustitiam suam, quum credētes in spe deducit ad rem: & quū flagellat oēm filium, quē recipit. p̄s. 70. Et multiplicare dicitur iram, quādo videmus electos & pia agere, & crudelia multa tolerare. Vnde colligimus districtus iudex quāta illic feriet districtione, quos reprobat, si hic sic cruciat, quos amat. Iob. 10. c. Dicit etiam Deus multiplicare vulnera, sine causa. Aug. s. ps. 70. Gre 9. mor. 16, 43.

Iob.9.b.quum eos interdum percutit,quos reatus proprij arbitrij non addicit: vt infantem in originali mortuum condemnat.Multiplicat etiam Deus dolores Euæ, quum augetur dolor in sensualitate ad bene operandum.gen.3.b.

Multiplicat Deus gentes,& perdit.Iob.12.b.quum eas & per fœcunditatem sobolis extendit,& tamen in propria infidelitate derelinquit.

Multiplicauit Deus visiones prophetis:quia varijs modis se illis manifestauit.Hose.12.c.

Multiplicantur aues,quum dilatantur verba sacræ scripturæ.Et quum multiplicantur homines intellectu ad superiora tendentes:vel res in ipso intellectu.gen.1.c. Multiplicat etiā Deus argentum,quum dat copiam verbi.Hose.2.b.Multiplicantur item panes,dū distribuuntur.Nō multiplicantur autem,dum integri sunt:quia doctrina,cum distribuitur,crescit.

Multiplicatio iusti fit secundum perfectionem virtutum,& abundantiam bonorum operū, & per augmētum ecclesię.gen.1.d.9.a.17.a.47.f.48.a. Multiplicantur autem in senecta vberi: quia cum eorum vita differtur,semper ad melius fortitudo producitur:eis; per augmenta temporum crescunt etiam lucra meritorum.p̄s.91.Multiplicat etiam nos Deus,quum in vno pręcepto facit nos implere plura.Leui.26.b.Multiplicari etiam dicitur vt locusta,qui tot sibi parat virtutes,quot prius habebat vitia.Nahū.3.d.Multiplicata Hierusalē est anima virtutibus abundās.Eze.16.a.Multiplicari à fructu frumēti,vini,& olei.p̄s.4.In bonum sumi potest.

Multiplicatio signorū in Aegypto,multiplicationē miraculorū Chri in mundo significare pōt.Exo.7.a.Sic multiplicauit Deus fulgura,hoc est,miracula per ictōs & p̄dicatores.p̄s.17.

Multiplicans Anna preces est ecclesia orans pro conuersione Iudæorum: & orans sine intermissione,hoc est,sine distractione.1.reg.1.b.

Multiplicatio Ismaelis designat incrementum populi carnalis Iudæorum. genes. 16.c.17.c. Multiplicata quoq; Hierusalem erat,quum abundaret bonis tēporalibus & spiritualibus.Eze. 16.a.Multiplicantur etiam à fructu frumenti,vini & olei sui.p̄s.4.qui dediti temporalibus voluptatibus semper ardescunt cupiditate,nec satiari possunt:& multiplici atq; ęrumnosa cogitatione distenti,simplex bonum videre non sinuntur.

Multiplicare dicitur Leuiathan preces ad Deum.Iob.40.d.quando videlicet dęmones rogabant Christum,ne mitteret eos in abyssum:aut quum membra diaboli dicent in iudicio:Domine domine nonne in nomine tuo prophetauimus,&c.

Multiplicatæ scissuræ domus Dauid,sunt multiplicata schismata in ecclesia.Isa.22.c.Et multiplicare fornicationes,est augere vitia. Ezech.16.c.23.c. Multiplicatæ quoq; infirmitates,sunt multiplicata vitia:vel multiplicata idola apud gentiles.p̄s.15.Multiplicat etiam Ephraim vastitatem,hoc est,hæretici errores & vitia.Hose.12.a.Multiplicare etiam testamenta in terra Chanaan,est relicto pacto Dei facere pacta cū dæmonibus.Eze.16.d.Et multiplicāt hæretici altaria,quū vnū altare ecclesię diuidunt,in quo est vna fides,& vnū baptisma. Hose.9.c.10.a.

Multiplicati inimici super capillos dicuntur,vel numerantur,vt prędestinati:vel quia plures sunt mali quàm boni.p̄s.37.39.68.Et multiplicabunt in iudicio interfecti à domino:quia multi apparebunt condemnati.Isa.66.e.

Multiplicata est gloria diuitis in hoc mundo:quod pręcipuē dicitur de hæreticis. p̄s.48.Et multiplicantur filij impiorum,quum augentur sequaces hæreticorū.Iob.27.b.Et hæretici multiplicant vrbes munitas,quum suas augent rationes.Hose.8.b.Et multiplicant pigmenta, quū multis verbis errores suos exornant.Isa.57.b.Et multiplicant non sua diabolus, hæreticus,& Antichristus:qui congregant,quos non pepererunt.Haba.2.b. Multiplicat etiam negotiationes suas Niniue,quum quis addit peccata peccatis.Nahum.3.d.Multiplicari homines in terra, in malum sonat,& in vitio est.gen.6.a.

Multiplicat loqui sublimia,qui quęrit altiora se.1.reg.2.a.quod prohibetur Eccl'i.3.c.Altiora te ne quęsieris.Multiplicat etiam loqui sublimia,qui plures facit Deos.Dęmones etiam multiplicant loqui sublimia,dum varijs modis mundana persuadere nituntur.Multiplicata arbusta cedri designant multiplicatum imperium diaboli in hoc mundo.Eze.31.b.

Multiplicant viduas,qui multas animas à sponso Christo separant.Eze.22.f.

Multiplicare herbam Borith,est augere pœnitentiam & verba correctionis.Iere.2.e.

Philo.2.allego. Gre.11.mo.13. Hie.s.Hose.12. Aug.13. cōfes.24.& 1.doctr.christia.1. Ori.s.gen ho.1. Basi.Exae.ho.11. Hila s.ps 66. Amb.de Noe.24. Gre.35.mor.16. Isy.s.Leui.26. Hie.s. Nahum.3.& s.Eze.16. Rup.6.de glorifica. trini.15. Hie.s.ps.17. Gre.s.1.reg.1. Hie.s.Eze.16. Aug.1 ps.4. Rup.6.de glorific. trini.5. Gre.33.mor.18 Hie.s.Isa.22.&.s.ps 15. Aug.epis.59 Ori.s.Eze.ho.7. Hila.s.ps.68 Gre.18.mor7 Hie.s.Haba.2.&.s. Nahū.3.&.s.Isa.66. Ori.s i.reg.ho.i. Gre.s.1.reg.2. Hie.s eze.31. Hie.s.Eze.22. Hie.s.Iere.2.

Relicti in infidelitate. Manifestatio. Dilatatio. Eleuatio. Perfectio & operum. Miracula. Orans eccl. Incrementum carnalium. Rogantes Christum. Intumescentia. Gloria de malo. Augmentum ticorum. Ornatus. Quærentes. Separantes à Christo

Multus, Multitudo.

MVltitudo dicit frequentiam & copiam:& in vniuersum quandocunq; receditur ab vnitate deuenitur ad multitudinem.Multa autem opponuntur vni. Multus autem aliquando est diutinus.deut.11.b.Multoq; in ea viuas tempore.Interminatus.gen.4.a.Factum est post multos dies.Grauis.deutero.2.d.Populus magnus & multus.Innumerabilis.gene.50.d. Vt saluos faceret multos populos.Magnus.Exo.5.a.Multus est populus terræ.Omnis.p̄s.39.Multa fecisti tu domine Deus meus.Plurimus.gen.14.b.Habebat puteos multos bituminis.Varius. Exo.12.d. Vt multa signa fiant in terra Aegypti.

Multitudo

Immensitas Dei. Multitudo attribuitur Deo ad ostendendam eius immensitatem, quam simplici notitia nos assequi non valemus. Vt multitudo virtutis diuinæ est virtus eius infinita. ps. 65. Eius est etiam multitudo gloriæ. Exo. 15. a. Et dicitur multus ad ignoscendum: quia multum parcit. Isa. 55. b. Multitudo autem miserationum Dei, & viscerum Dei, fuit in aduentu Christi. Et multitudo fortitudinis Christi ostensa est in resurrectione. Isa. 63. a. b. Iob. 23. b. Hil. s. ps. 65. Hie. s. Isa. 63.

Prædestinati. Fideles in ecclesia. Multitudo stellarum dicit numerum prædestinatorum. ps. 146. Multitudo autem hominum & iumentorum in Hierusalem, designat doctos & indoctos in ecclesia: qui & multæ gentes dicuntur. Zach. 2. b. Et multa familia Iob sunt docti in ecclesia. Iob. 1. a. Multitudo vrbis relicta erat Iudæa prius frequens fidelibus. Isa. 32. c. Et multitudo ciuitatis est multitudo fidelium in ecclesia. Iob. 39. b. Hier. s. Zach. 2. & s. Isa. 32 & s. Iob. 39. Gre. 1. mor. 18.

Multitudo in montibus in bonum quidem sunt fideles cum sublimitate doctrinæ: in malum vero sunt dæmones & hæretici cum superbia. Isa. 13. a. Hie s. Isa. 13.

Genus humanum. Multitudo genus humanum aliquando significare potest. Exod. 16. c. Leui. 4. e. 9. a. 10. d. Et multæ aquæ sunt populi multi. Eze. 1. f. Et multitudo populorum promiscuè, bonos & malos significare potest. Eze. 32. a. Hie. s. Eze. 1. 32.

Angeli. Multus populus contra Sion erunt angeli in iudicio. Ioel. 2. a. Hie. s. Ioel. 2.

Affectus cōpassiōis. Multitudo doloris & mœroris in anima, designat grauem affectum compassionis, & grauitatem passionis in ecclesia. 1. reg. 1. c. Gre. s. 1. reg. 1.

Doctrina cœlestis. Multitudo aquarum in cœlo affluentiam doctrinæ cœlestis significat. Iere. 10. c. Hie s. Iere. 10.

Mali. Multi absolutè p malis videt̄ accipi: qa recedūt ab vnitate diuina. Isa. 30. f. Et multitudo plurima sectatores malorū indicat. Exo. 19. c. Et multi sunt bellantes aduersus Chr̄m. ps. 55. Et multi infideles. Isa. 17. d. Multi quoq; passeres designant multitudinem confusam infidelium. Matt. 10. d. Et multæ aquæ sunt multitudo malorum hominum, & etiam dæmonū & tentationū. ps. 143. Isa. 8. b. 23. a. Et multorū pedū animalia, eos designant, qui terrenis rebus & vitijs nimium hærent. Leui. 11. f. Multæ etiā sunt quadrigæ Aegypti: & quadrigæ regis Assyriorū: quæ, & etiā multitudo Aegypti designant sequentes viā latā. Isa. 31. a. 37. c. Ier. 38. a. Eze. 30. a. 32. d. Hose. 10. d. Et multus populus sunt ipsi dæmōes. Ioel. 2. a. Multitudo quoq; Tyri est vulg⁹ malorū. Eze. 27. f. Iob. 31. d. Et multitudo ciuitatis, quam contemnit onager, sunt terreni homines viam latā sequentes. Iob 39. a. Philo. de mig. Abr. Hila s. Mat. can 10. Hie. s. Isa. 8. & s. eze 27. 30. 31. & s. Ioel. 2. Gre. 30. mor. 25.

Perpetua pœna. Multa ligna perpetuitatem pœnæ inferni designant. Isa. 30. g. Hie. s. Isa. 30.

Fauor in malum. Multæ aquæ fauorem in malum significare possunt: vnde radix cedri dicit̄ esse iuxta aquas multas. Eze. 31. c. Glo. ordi. s. Eze. 31.

Varia notitia. Multi dies dicuntur esse bonorum: ad quos pertinet vita æterna. Zach. 8. a. Vel designant variam notitiam diuinæ legis & humanæ. Lyra s. Zach. 8.

Negligentia diuini cultus. Post multos dies obtulit Cain munera, designās negligentes erga diuinū cultum. gen. 4. a. Phil. de sacrifi. Abel & Cain.

Gentiles. Multis tēporibus arreptus à dæmonio, designat gētiles, q à diluuio vsq; ad aduentū domini possessi sunt à dēmōio. Luc. 8. d. Exo. 2. d. Multitudo quoq; maris gētilitatē significat. Isa. 60. b Amb. s. Luc. 8.

Multus populus videt̄ Pharaoni populus Israel: quia diabolus semper iudicat seruos Dei esse multos: ideo conat̄ eos minuere. Exo. 5. a. Multi aūt sunt serui Dei post Chri passionē. Isa. 53. Glo. inte. s. Exo. 5.

Virtus diaboli. Multitudo virtutis gigantis, est fortis virtus diaboli. ps. 32. Glo. ordi. s. ps. 32.

Abundantia sciētiæ secularis. Multitudo diuitiarum designare potest abundantiam scientiarum huius seculi. ps. 48. Basi. s. ps. 48.

Multi filij erant synagogæ ante aduentum Christi. 1. reg. 2. a. Gre s. 1. reg. 2.

Principes gentium. Multitudo pastorum sunt principes gentium. Isa. 31. b. Multitudo autem pastorum destruxit vineam domini, hoc est, ecclesiam, per diuisiones & schismata. Iere. 10. c.

Vitia & errores. Multitudo viæ Hierusalem sunt diuersa vitia & errores. Isa. 57. b. Et multitudo, quæ adducitur super Hierusalem sunt diuersa vitia, vel dæmones. Et etiam multitudo operum Tyri. Eze. 16. c. 27. c. Ad idem refertur multitudo seruitutis Sion. thre. 1. a. Hie. s. Isa. 57.

Confidentes hæretici in multitudine. Multos se dicunt hæretici & persecutores ecclesiæ, quasi in multitudine cōfidentes. Eze. 33. e. In multitudine horum consumitur vestimentum ecclesiæ. Iob. 30. c. quia dum multi sunt qui cruciant, destruuntur plurimi, qui ipsi ecclesiæ connexione amoris inherebant. Gre. 20. mor. 24.

Superbia luciferi. Multitudo negociationis luciferi fuit, qn̄ nō fuit contentus scientia & gradu suo. Eze. 28. d. Hie. s. Eze. 28.

Mali ministri Dei. Multa castra Dei dicuntur etiam dæmones & mali: qui eius voluntatem puniendo exequūtur. Ioel. 2. c. Hie. s. Ioel. 2.

Multitudo donorū. Iob. 36. c. Vbi legit Gregorius, multitudo locorū. Et exponit de multitudine prouinciarū fidē amplectentiū: quę nō debent inclinare ecclesiā in elationē. Multitudo etiā locorū est inquietudo diuersarū cogitationū. Si autē legatur, multitudo donorū, sicuti legēdū est, tūc multitudo donorū Dei nō debet inclinare ecclesiā vel animā in elationem. Gre. 26. mor. 34. 36

Mulus, Mula, Burdo.

MVlus qui & burdo dicitur, est quadrupes ex asino & equa natus, vel ē diuerso. Mula vero est fœmina. Sūt aūt steriles tā interse cōmixti, q̄; cū alio gn̄ere. Et si in aliquibus puincijs Arist. 6. hist. aīal. 24

generare cõtingat:sed aliqd imperfectũ.Sũt apti ad ferẽda onera:vnde & iumenta dicuntur.

Hiero.s.Isa.66.&.s. Zach.14. Muli in bonum,vt sunt steriles,& ferunt onera,designare possunt sanctos viros continentes,qui portant infirmos:vel significant angelos.His mulis vtebatur Dauid,hoc est, Christus. Tales quoq; mulos habebant reges Israel.Isa.66.f. Sancti cõtinentes. Angeli

Hie.s.Eze.8.27. Aug.s.ps.33. Gre.s.ps.31. Mulus in malum significat brutales homines,& superbos,sensibus seruientes, & irrationabilibus oneribus se subijcientes.His mulis præpositus erat Doëg seruus Saulis. 1.regũ.21.c.ps.51. Ezech.28.c. Brutales hõ. Superbi.

Hie.s.Zach 14. Muli etiam sunt,qui virgines sunt carne,& non spiritu:qui eunuchizantur non propter regnum cœlorum,sed propter hominum voluptatem.Zach.14.c.Cum igitur isti muli,& isti eunuchi versi fuerint in progeniem,audient per Isaiam:Et ne dicat eunuchus,quoniam sum lignum aridum,&c.Isa.56.b. Virgines car. spiritu.

Burdones duo vtrunq; populum significare possunt.4.reg.5.e. Vterq; popul.

Mundare, Mundus, Purgare, Purificare. Purus, Lustrare.

Mundare interdum est abluere.Leui.11.c.Et postea mũdabuntur. Absoluere.ps.50. A peccato meo munda me.Purgare.1.Mach.4.c.Mundauerunt sancta.Sanare.Matth.10.a.Leprosos mundate.Purgare item est emendare.Eccl'i.7.d.De negligentia tua purgate. Leuare, seu exonerare ventrem.Iudi.3.d.Forsitan purgat ventrem.Ventilare.Iudi.6.b. Purgaret frumenta.Mundus autem est ablutus,absolutus,purgatus, sanatus, tersus& politus. Item innocens.2.reg.3.c.Mundus ego sum,& regnum meum.Purus.Leui.11.f.Aquarum cõgregatio mũda erit.Electus.gen.7.a.Ex omnibus animantibus mundis. (Zach.3.a.

Hie.s.Zach.3. Munda cidaris in capite sacerdotis magni, indicat splendorem diuinæ maiestatis in Chro. Splendor diuinitatis Christi

Hie.s.Mala.1. Gre.13.mor.11. Munda oblatio,quæ offertur Deo in omni loco,est Eucharistia:Et orationes, quæ offerũtur in ecclesia.Mala.1.c.Et mundæ preces fuerunt Christi: qui etiam ꝓ persecutoribus orauit. Iob.16.d. Eucharistia. Orationes. Oratio Christi

Ori.s.Isa.ho.6.&.s. Matth ho.27. Aug.de quanti.aiæ. Gre.12.mor.17. Mundicies in anima est libertas à vitijs:& mundi sunt, qui à sordibus vitiorum sunt liberi. gen.35.a.Leui.7.c.Isa.52.d.Et cor mundum est anima sine sordibus vitiorum.ps.23.50.pro.20 b.Et mens habens cogitationes sanctas,intellectusq; diuinos,& carens errore. Item cogitatio ab omni cupiditate,ac fæce rerum mortalium cohibita.Matth.5.c.Et mundicies manuum est innocentia operationum.gen.20.b.Hæ pure manus sunt leuandæ in oratione.1. Timoth.2.c. Iob.8.a.9.d.10.c.14.a.15.b.17.c.22.d.Et purissimum oleum est conscientia pura. Exod.27.d. Libertas à vi. Cogitationes. Innocentia. Conscientia pura.

Amb.s.2.cor.7. Aug.s.ps.18. Mundari ab omni inquinamento carnis est ab omni vitio purgari.2.cor.7.a. Mundari autem à delicto maximo est purgari à superbia.ps.17.

Hie.s.Ioel.3. Ori s.Isa.ho.6. Mundat Deus sanguinem eorum,quos nõ mundauerat,quum mũdat in euangelio, quos in lege peccantes immundos reliquerat.Ioel.3.d.Vel vlciscetur seruorum suorum sanguinẽ: quẽ in martyrio pro nominis eius confessione fuderunt.Mundãs aũt vnus de Seraphim labia Isaię est Christus mundans peccata.Isa.6.b. Mundat etiam Deus sanguinem malorum,quẽ ipsi non mundauerant,quando punit in inferno eos,qui hic non egerunt pœnitentiam. Mundans Deus. gẽ noua. Pœna mal.

Rnp.s.Ioel 3.

Hie.s.Mala 3. Cyril.10.s.Ioan.14 Mundat Deus quasi aurum,& quasi argentum,quando mundat per ignem tribulationis:& purgat filios Leui,hoc est,sacerdotes.Mala.3.a.ps.11.Sic purgat palmites per tribulationem,vt plus fructus afferant.Ioan.15.a. Mundans tribulationes

Hie.s.Isa.35. Ori.s.Roma.3.&.s. Leui.ho.7. Munda via,per quam nobis ambulandum est,est Christus. Isa.35. c. Mundissimum autem aurum animam Christi significat.Leui.12.d.Mundissimus quoq; cibus primo dicit caro Chri: deinde apostoli:ac demum discipuli. Christus. Anima Chri. Caro Christi

Aug.q.in num.58. Hila s.Mat.cano.7. Mundatio leprosi designat mundatiõe pctõris, q̃ fit per sacramentũ pœnitentiæ.Idem designat mundatio domus leprosę.Leui.14.f.Mundat autẽ sacerdos leprosum,quum pctõrem ad pœnitentiam recipit.Porro mundare idem est tunc,quod mundũ iudicare.Leui.13.b.Emundatio quoq; seminis sui ad pœnitentiam pertinet. Leui. 15.b. Mundat autem Christus leprosum, quum turbam curat pręedicando:& quum sua autoritate peccata remittit.Matth.8.a.Ad hæc refertur mundatio mulieris à profluuio sanguinis.Leui.12.d. Pœnitentia

Mundissima lepra,vide Lepra.

Aug.q in num. 33. Isy,s.Leui.6. Mundus locus,in quem effunduntur cineres,venerationem passionis & resurrectionis Christi significat.Leui.10.c.Num.19.b.Designat etiam futurum iudicium ab omni corruptione mundum.Leui.6.b. Veneratio passionis & resurrectionis

Aug.q.in num.33. Mundus vir,qui colligit cineres vaccæ.num.19.b.est gentilis populus, qui mundus fuit à morte Christi:& colit memoriam passionis eius. Mundities ministrorum Dei.

Aug q.in num.33 Mundus debet lustrare immundum:quia ministri sacramentorum debent esse mundi.Nu. 19.d.Ideo mundari iubentur,qui ferunt vasa domini.Isa.52.c. Confessio

Mũdat tẽplũ Iudas:quia per confessionẽ debet fieri mũdatio cõscientiæ.1.Mach.4.e.Mundarunt Gentilis popul.

darunt autem Leuitæ & sacerdotes templum, anteq; rex Ezechias intraret: quia sacerdotes debent mundare ecclesiam ab hæresibus, vt rex eos sequatur. 2. paral. 29. d. Emundatio, à qua destruxit Deus populum Israel, est fides, qua purificantur corda. Psalm. 88. — Aug. s. ps. 88.

Fides.

Orationes. — Mundare altare est purificare orationes, vt acceptę sint coram domino. Exo. 43. f. Et purum thimiama sunt orationes puræ. Exo. 30. d. Iob. 16. d. — Hie. s. Eze. 43.

Baptismus. — Munda aqua baptismum significare solet. Et mundat Deus sanguinem Hierusalē, quum delet peccata in baptismo. Exo. 16. b. 36. e. Atq; ita mundi sunt, qui sunt baptizati. Isa. 1. e. — Hiero. s. Isai. 1. & s. Eze. 16.

Doctrina syncera. — Purissima quoq; aqua significat doctrinam sine erroribus. Eze. 32. c. 34. e. — Hie. s. Eze. 32.

Mundum sepeliri cū Christo. — Munda sindone obuoluitur Christus, vt designet eum, qui cum Christo sepelitur, nihil immunditiæ debere afferre. Mat. 27. g. — Ori. s. Rom. 6.

Dissipatio hæreticorum. — Mundabit terram Gog domus Israel, quando fideles destruent hęreticos. Eze. 39. c. — Hie. s. Eze. 39.

Purificatio mulieris in partu masculi fit quadraginta diebus, vt respondeat formationi pueri: in partu vero fœminæ fit octoginta diebus, iuxta fœminæ formationem. Leui. 12. a. — Glo. ord. s. Leui. 12.

Purgare vires animę. — Purgare spatia in terra Pherezęi & Raphaim. Iosu. 17. d. est excidere arbores inutiles, & plātare vtiles in animo. Purgatur autem, & non exterminatur: quia vires animæ non sunt delēdæ, sed purificandæ. — Ori. s. Iosu. ho. 22.

Separatio malorum à bonis. — Purgatio frumenti in torculari est separatio malorum à bonis. Iudi. 6. b. purgat quoq; triticū ostiaria, quando mentis custodia discernendo virtutes à vitijs separat. 2. reg. 4. a. — Amb. prolo. de spiritusancto.

Cautio angelorum & prædicatorum. — Purgantur angeli territi, sublato diabolo. Iob. 41. c. quia dum in eo naturæ suæ damna conspiciunt, in seipsis iam cautius robustiusq; consistunt, purgātur etiam angeli territi, hoc est, prædicatores sancti, quos adhuc in suis corporibus tempus iudicij inueniet: quos spes de regni propinquitate lætificat: & carnis infirmitas de irę offensione perturbat. Et hoc pauore excoquit, si qua inesse eis potuit leuium rubigo vitiorum. — Gre. 1. mor. 36. Gre 34 mor. 4. Hie. s. Iob. 41.

Humilitas sanctorū. — Cœli dicuntur non esse mundi in conspectu Dei. Iob. 4. d. 15. b. 25. a. quia sancti ante districtum Dei iudicium, licet prædicatores sint munditiæ, tamen illud Ioannis agnoscunt: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. — Gre. 12. mor. 17.

Mūdari à venialib⁹. — Lustrantur victores venientes e prelio. nu. 31. c. quia q vicerunt dęmones, ex ipso tentationū contactu videntur nonnullam immunditiam contraxisse, qua mundantur in morte. — Ori. s. num. ho. 25.

Imperfecta mūditia in hac vita. — Non dicuntur mundissimæ manus Iob, sed velut mundissimæ: quia quousq; pœna corruptionis astringimur, quanlibet rectis operibus veram munditiam nequaq; apprehendimus, sed imitamur. Iob. 9. d. 17. b. — Gre. 9. mor. 28.

Perfecti. Imperfecti. — Munda animalia, quæ introducuntur in arcam in numero septenario, perfectos designant: immunda vero in numero binario, imperfectos. Gen. 7. a. Munda autem offeruntur Deo, quia omnem abominatur immunditiam. Gene. 8. d. — Glo. ordi. s. gen. 7.

Iudæa cū ceremōijs. — Mundata scopis domus, erat Iudæa cum ceremonijs legis. Mat. 12. d. — Hila. s. Mat cano. 12.

Corpus mundum. — Mundare vasa vini, de quibus Ambrosius. Quid prodest colere vineam, si vasa non mundētur, vt vinum acescat? Mundum autem vas est corpus mūdū & castum. Isa. 66. g. 2. Timo. 2. d. — Amb. 4. exae. 1. Hie. s. Isa. 66.

Particeps peccati immundus. — Mundus tangens immundum fit immundus, hoc est, particeps peccati alterius, cum ei cōsentit in malo. Leui. 7. c. — Ori. s. Leui ho. 5.

Mūditia exterior hypocritarum. — Mundant quod foris est calicis hypocritæ exteriora curantes: & hæretici exterius decipientes: & qui curam habent ornatus verborum sine interiori commodo: & qui circa literam legis versantur, spirituali sensu neglecto: & qui exterius curā habent corporis. Mat. 23. c. Hi sunt qui mundos se putant in hortis. Isa. 66. e. — Ori. s. Matt. ho. 25.

Fœtor peccati prodiens. — Purgare ventrem est in expletione peccati miseræ famæ fœtorem proferre. Purgans autē Saul ventrem in spelunca, in qua latebat Dauid, designat Iudęos fœtorem odij sui in carnem Christi euomentes. 1. reg. 24. a. — Gre. s. 1. reg. 5.

Quod purgatur non est totum inutile. — Expurgandum dicitur vetus fermentum, non proijciendum: quia quod expurgatur, non in totum inutile iudicatur. 1. cor. 5. b. — Amb. 1. de pœnit. 14.

Variæ tribulationes purgantes. — Purificantur quæ capiuntur ex prędа Madian, quædam quidē per ignem, quędam vero per aquam. num. 31. d. vbi designantur variæ purgationes tribulationum, secundum vniuscuiusq; capacitatem, aut meritum. — Glo. ord. s. num. 31.

Mundæ lanæ comparantur capilli antiqui dierum. Danie. 7. c.

Gratia mundans. — Purificationis dies à sanguinis fluxu dantur septem. Leui. 15. d. designantes septiformem gratiam spiritussancti, per quam mundantur peccata. — Glo. ordi. s. Leui. 15.

Confitendum dubiū peccatum. — Quæ pura sunt, si fuerint suspecta de lepra, lauari iubētur. Leui. 13. g. vt ablata suspitione peccati tutior sit conscientia.

Mūdus ab inani gloria. — Mundus reputatur caluus, & recaluaster. Leui. 13. f. hoc est, qui sine duplicitate fraudis prodit opera sua, non reputatur inani gloriæ subiacere. — Glo. int. s. Leui. 13.

Mundari post vesperum. Leui. 11. c. Videtur significare mundationem ab omni corruptione, quæ fiet in resurrectione.

Mundissimę

Mundisimę tincturæ, vide Tingere.

Mundus, Orbis.

Ori. in diuer. ho. 2.

MVndus dicitur ornata totius vniuersi machina, quę ex omni eo constat, quod cœli ambitu continetur. Dictus est à mundicia, sicut Grecis Κόσμοσ ab ornatu. Aliquando autem sumitur mundus pro parte elementari seclusis cœlis. Solet autem poni triplex mundus: nempe sensibilis, qui est hic in quo viuimus, totam sensibilium machinam includens: Intelligibilis: qui est in angelis, & in ijs, quę ad ipsos pertinent: & mundus mixtus ex vtroq;, in homine, qui microcosmos appellatur, hoc est, paruus mundus. Solet autem mũdus muliebris dici fœminarum ornatus, Mundus preterea, ambitio. Ioan. 15. c. Quia vero de mundo non estis. Conuersatio. Ioan. 8. c. vos de mundo hoc estis. Delicię. 1. cor. 7. f. Solicitus est quæ sunt mundi. Humana sapientia. Ioan. 14. d. Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Terra. Matth. 4. b. Ostendit ei omnia regni mundi.

Aug. Enchi. ad Laurētium. 26. — Genus humanum.

Mundus aliquando sumitur pro genere humano: vt quum Ioseph dictus est saluator mũdi, designans Christum generis humani saluatorem. gen. 41. f. Rom.. 5. b.

Ori. in diuer. ho. 2. — Sacra scriptura.

Mundus dici potest sacra scriptura: cuius veluti terra est ipsa historia: aqua vero moralis sensus: aer scientia naturalis: æther autem ipsa theologia.

Ori. s. Rom. 10. Basi. s. ps. 46. Hie. s. Isa. 14. Gre. s. 1. reg. 2. Aug. breuicu. colla. — Ecclesia.

Orbis quandoq; significare potest multitudinem fidelium, seu ecclesiam ex gentibus. 1. reg. 2. b. Iob. 9. b. 34. b. ps. 18. 48. 92. Isa. 14. d. Rom. 10. d. Et cum ager dicitur mundus, in quo seminatur triticum, & superseminantur zizania. Mat. 13. e. mundus ibi sumitur pro ecclesia. Itidem quum dicitur. 2. cor. 5. d. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.

Ori. s. Iere. ho. 5. Hie. Cypriano. — Anima. Electi.

Orbis etiam dicitur interdum anima, quam Deus inhabitat: vt quum dicitur Deus erigere orbem in sapientia. Iere. 10. b. ps. 89. Similiter electi. Ioan. 3. b. vt saluetur mundus per ipsum.

Ori. s. in diuer. ho. 2. Hie. s. Eze. 16. — Ornatus virtutum.

Mundus ad quem veniunt, qui illuminantur, est mundus virtutum. Ioan. 1. a. Et mundus muliebris, in bonum, ornatum virtutum significare potest. Eze. 16. a.

Hie. s. Iob. 9. — Corpus humanum.

Orbis etiam dicitur corpus humanum: quod portant, qui ipsum continent, ne in vitia defluat. Iob. 9.

Aug. epist. 120. & 1. ser. dñi in monte. Ori. s. Matt. ho. 5. & s. Rom. 3. 11. Basi. s. ps. 32. Gre. 9. mor. 13. Amb. s. 1. cor. 4. Aug. s. ps. 34. — Mundani. Peccatores. Infideles. Gentiles.

Mundus sæpe significare solet locum terrenum, & homines, qui mundana & terrena sequũtur: quibus est væ à scandalis. gen. 41. g. 47. c. Iob. 9. b. 18. d. ps. 32. 48. Isa. 24. a. 34. Mat. 5. b. 18. a. Ioan. 1. a. 12. e. 14. d. Et generaliter mundus dicuntur homines, qui sunt in mundo. Orbis etiam hũc mundũ & mũdanos significat. Mũdus peculiariter dicunt gẽtiles & infideles, qui visibilia sequuntur. 1. Cor. 4. b. Rom. 11. b. Quum diceret apostolus. Ephe. 6. b. Rectores mundi, de diabolo & angelis eius, cauendum erat ne male intelligerent homines, & putarent à diabolo & dæmonibus eius mundum regi. Sed quia mundus dicitur hæc fabrica, quam videmus: & in peccatoribus dicitur mundus, & in eis, qui diligunt mundum: de quibus dictum est: Et mundus eum non cognouit. E rursus: Totus mundus in maligno positus est: exposuit apostolus cuius mundi essent rectores: Tenebrarum, inquit, harum. Itaq; multitudo peccantium, & terrenis rebus dedita, stultumq; & abiectum, & omnibus perturbationibus obnoxium vulgus est mundus, qui non cognouit Deum.

Glo. int. s. Eze. 23. — Incitamēta libidinis. Cultus idolorum.

Mundus muliebris in malum significare potest incitamenta libidinis. Ezechie. 23. f. Item cultum idolorum.

Munire, Fulcire, Suffulcire, Munitio, Munimentum.

MVnire est fulcire, vallare, & circundando tutum locum ab hostibus reddere.

Hie. s. Isa. 33. Gre. 23. mor. 25. — Christus. Exempla sanctorum.

Munimenta saxorum significant Christum munientem ecclesiam. Isai. 33. c. Significant etiam sanctorum patrum precedentium exempla: quorum aspectu & contemplatione fideles muniuntur.

Hie. s. Isa. 22. & s. Iere. 8. & s. Zacha. 11. — Hierusalem. Templum.

Munita ciuitas quantum ad literam erat terrena Hierusalem: quę quidem olim munita erat etiam per custodiam angelorum: sed postmodum defensiones errorũ fuerunt munitiones eius Isaię. 27. c. 34. c. Iere. 5. d. 8. e. Munitus quoq; saltus erat templum Hierusalem: quod videbatur inexpugnabile. Zach. 11. a.

Basi. Arno. s. ps. 69. — Ecclesia.

Munita ciuitas nunc est ecclesia, quæ circundatur scuto fidei, & angelorum protectione. Psalm 59. 107.

Hila. s. ps. 59. Hie. s. Zacha. 9. — Paradisus cœlestis.

Munita quoq; ciuitas dicitur Hierusalem cœlestis: quæ omnino est inexpugnabilis nihil ad mittens aduersi. ps. 59. 107. Et munitiones vinctorũ spei paradisum cœlestē significāt. Zac. 9. c.

Hie. s. Iere. 1. & s. Isaiæ. 29. — Prædicatores.

Munita preterea ciuitas dicitur predicator fortis aduersus hereticos, & vitia. Ieremię. 1. d. 4. b. Et munimenta aut turres contra Ariel, sunt doctores ecclesiæ contra hæreticos. Isa. 29. a.

Gre. 11. mor. 11. & 26 mor. 5. & s. Eze. h. 12 — Sapientia secularis. Virtutes.

Munitiones virginis Iuda, quas destruxit Deus designant doctrinam cum sapientia seculari coniunctam: in qua anima maxime confidebat. thre. 2. a. vel sunt fides, spes & charitas: quibus ablatis anima patet hostibus. Haba. 1. c. Et munitiones ędificādę sunt virtutes cum discretione,

ne vitia

Humilitas. ne vitia sub virtutum specie in mentem irrumpant. Eze.4.a. Et munitio est cordis custodia, & humilitas cordis. Haba.2.c. Rup.s.Haba.2.

Multiplicatio tyronum. Fulcitur floribus sponsa. cant.2.a. quando in ecclesia multiplicantur incipientes & tyrones. Et quum fides augetur ad operandum. Gre.s.cã.2.&.s.eze-ho.15. Ber.s.can.ser.51.

Augmentum fidei. Argumenta philosophorum. Defensiões vitiorũ. Munitæ vrbes sunt argumenta philosophorum & hæreticorũ: quas cepit Iosue, q. typus est Chri. Iosu.14.d. Et munitiones Babylonis sunt defensiones vitiorum. Isa.34.c. muniunt autem murum hęretici, quũ suas roborare conantur hęreses. Isa.22.c.25.d. Hose.8.d. Mich.7.c. Ori s.Iosu.ho.18. Hie.s.Isa.22. Gre.31.mor.5.

Dæmones. Philosophi. Munitiones, quæ destruendæ sunt, sunt principes & potestates tenebrarum, & nequitiæ. 2. Cor.10.b. Et fulcientes Aegyptum sunt philosophi: & eorum fulcra sunt dialecticorũ argutiæ & strophæ. Eze.30.b. Hose.10.d. Mich.5.d. Zach.9.a. Eccl'tę.9.d. Amb.s.2.cor.10. Hier.s. Eze.30. &.s. Zach.9.

Allegans hypocrita opera sua. Fulciet hypocrita domum suam in iudicio. Iob.8.c. quãdo laudis suæ allegatione vtetur dicens, Domine domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus: & virtutes multas fecimus? Sed non consurget: quia protinus iudex dicet. Nunq̃; noui vos: discedite à me operarij iniquitatis. Fulcit etiam domum suam, quando proprijs viribus se conatur erigere. Gre.8.mor.mor.32. Hie.s.Iob.8.

Munus, uide Donum. Murenulæ, uide Catena.

Murmurare, Mußitare, Obloqui.

Susurrare, Susurrium, Susurro.

MVrmurare est leniter strepere, & sonum aquæ fluitantis similem ædere: inde sumitur, vt q contradicunt alicui, & veluti secreto sermone indignationem ostendunt murmurare dicantur: quod etiam musitare dicitur, quũ quis videlicet submissa voce, quasiq; secreto loquit.

Agẽtes pœnitentiã. Murmurant in cordibus suis vt columbę, qui pœnitentiam agunt, & graui dolore peccatorum in corde affliguntur. Nahum.2.b. Hie.s.Nahum 2.

Inspiratio. Susurrium occulti verbi Dei est ipsa loquutio aspirationis internæ. Qui enim susurrat, occulte loquitur, & vocem non exprimit, sed imitatur. Nos ergo quousq; carnis corruptione premimur, nullo modo claritatem diuinę potentiæ sicut in se incõmutabilis manet, videmus: quia acies infirmitatis nostrę non sustinet hoc, quod eius æternitatis radio super nos intolerabiliter fulget. Quum ergo se nobis omnipotens Deus per rimas contemplationis indicat, nequaq̃; nobis loquitur, sed susurrat: quia & se plenè non intimat, quiddam tamen de se humanę mẽti manifestat. Iob.4.c. Gre.5.mor.20.

Iudæi contra legem. Murmurans populus contra Mosen designat Iudæos contra legem murmurantes. Exod.15.d.16.a.17.a. Glo.ord.s.Exo.15.

Religiosi cõtra prælatum. Designat etiam religiosos murmurantes contra prælatum suum præcipuè ob penuriam victus: sicut illi murmurarunt.

Iudæi. Murmurantes operarij aduersus patrem familias, sunt Iudęi murmurantes propter gentes ad fidem admissas. Mat.20.b. Murmurantes etiam non saturati dicuntur Iudæi post amissum templum. ps.58. Musitat autem eloquium Iudæorum, & hæreticorum de humo: quia eorum doctrina peruersa non potest alte sonare demum musitatores dicuntur scribę & pharisæi, & Iudæi. Isa.29.a.g. Ori.s.Ma.ho.10. Hila.s.Mat.cano.20 &.s.ps.58. Hie.s.Isa.29.

Eleuari contra Deũ Murmurantes in tabernaculis suis sunt, qui mente contra Deum eleuantur. ps.106. Arno.s.ps.106.

Non audere cõqri Murmur in tribulatione & afflictione est, quum quis non audet cõfidenter clamare, sed dolorem suum sub silentio deuorat. Isa.26.c. Hie.s.Isa.26.

Murus, Mœnia, Muratus.

MVrus à muniendo dictus, propriè est lapideus ambitus vrbem cingens & protegens: & p muro dicuntur esse defensores. 1.regũ.25.c. Pro muro erant nobis die ac nocte. Dicuntur etiam mœnia.

Christus. Murus aliquando significat Christum: qui pro sanctę ecclesię ædificatione ad corda nostra pertingere malignorum spirituum cursum vetat. Et hic murus rumpitur, quando prauorũ persuasionibus fides, quę de redemptore nostro est, in quorundam cordibus dissipatur. Iob.30.b. Isa.26.a. Greg.20.mor.23.& s.Eze.ho.14.

Corpus Christi. Ipse est murus in circuitu domus intrinsecus quidem, quantum ad diuinitatem, foris vero quantum ad humanitatem. Eze.40.a. Potest etiam murus significare corpus Christi: quẽ

Diuina protectio. murum suffoderunt Iudęi, quando ipsum crucifixerunt. Genes.49.a. est etiam murus diuina protectio. Threno.2.f. Super muros filiæ Sion. Zach.2.b. Et firmitas diuini præsidij. Apo.21.d. Rup.s.Zach.2.

Fides. Verecundia. Continentia. Rigor disciplinæ. Murus protegens velut scutum ciuitatem, aut castrum, fidem designare potest, qua aduersus hostes munimur: quem murum suffodiunt, qui fidem labefactare conantur. Genesis.49.a. vbi Origenes pro muro legit taurum. Isa.62.b. Potest etiam murus significare verecundiam, & continentiam, & rigorem disciplinæ: qui tollitur per immoderatam abstinentiam, quę postea est relinquenda. Amb.apo.Dauid.17 Beda.s.gen.49. Ori.s.gen ho.17. Ber.ser.3.dedi.eccl. Ricar.de.s.victo.de 12.priar.58.

Murus

Hie.s.Zach.2. — Deus.

Murus igneus Hierusalem dicitur Deus: qui credentes & habitantes in ecclesia protegit, & calefacit, ac spiritu feruentes efficit. Zacha.2.a.

Ori.s.Leui.ho.15. — Beati.

Muri qui sunt firmamentum ciuitatis, beatos significare possunt, qui sunt velut firmamẽtum ciuitatis cœlestis. Leui.25.e.apo.21.e.

Amb.apol.dauid 17. Hie.s.Isa.56.& s.Iere.1.& s.Eze.11.& episto.ad ignotus. Euch.form.spũal.10. — Viri ecclesiastici. Prædicatores. Prophetæ.

Muri Sion, hoc est, ecclesiæ, dici possunt viri ecclesiastici & pręcipuè perfecti, & ipsi conuẽtus ecclesiarum. Isa.49.d.56.b.60.d.62.b.Eze.40.b. Murus ęneus dictus est Ieremias, vt designet fortem prędicatorem, & prophetas. Iere.1.d.15.d. Et murus adamantinus est uir sanctus & fortis. Amos.7.b. Murus etiam inter Deum & populum sunt, qui orationibus diuinæ irę se opponunt. Eze.13.a.e.

Amb.6.exae.6. Hie.s.Amos 7. Grego.s.cant.8. — Ecclesia.

Murus etiam dicitur ipsa ecclesia. cant.8.c. Et murus litus siue adamantinus, est ipsa ecclesia, quæ facta est fortis, quum prius esset timida. Amos.7.c. Est autem murus in ijs, qui mortẽ perferre possunt pro defensione fidei.

Rup.s.cant.8. Hie.& Aug.s.ps.50. Greg.20.mor.23.& 30 mor.26. — Bona opera. Virtutes.

Muri Hierusalem, dici possunt bona opera. Item fides, spes & charitas: & disciplina: & generaliter virtutes, quibus cor munitur. Iob.30.b.ps.50.Isa.26.a.60.a. Et murus aquę in mari, significat constantiam in tribulationibus. Exo.14.c.

Hila.s.ps.54. — Custodia angelorum. Auxilium Dei.

Murus & antemurale Sion, dici potest custodia angelorum: Item defensio & speciale auxilium Dei. psalm.54. Iere.5.a. Ea dissipauit Deus, quando ab Hierusalem angelos secedere fecit. Threnor.2.c.

Ori.s.cant.ho.4.& s.Matt.ho 19. Gre.s.1.reg.6. Hie.s.Isa.22.& s.Nahum 3. Euc.form.spũal.10. Beda.s.Exo.14. Hie.s.Eze.33. Isych.s.Leui.25. Rup.1.s.deu.15. — Sacra scriptura. Litera legis.

Murus dici potest eruditio scripturarum: & vrbs murata, est mens erudita. 1.reg.6.d. Et murus templi aut Hierusalem, est firmitas euangelij. Nehemi.4.a. Canticor.5.c. Ioel.2.b. Nahum.3.b. Et muri duo Hierusalem sunt vetus & nouum testamentum. Isaiæ.22.c. Et muri aquæ, sunt doctrina sacra, seu duę leges. Exod.14.e. Et murus in circuitu tecti, est completa expositio sacrę scripturę, tollens occasionem errandi. Deuterono.22.b. Mœnia quum sunt ad ornatum, significare possunt doctrinam, genera linguarum, prophetiam &c. munitiones vero fidem, spẽ & charitatem. Ier.2.b. Muri quoq; dici possunt ipsa lex, & cortex literę legis: & loquuntur iuxta muros de propheta, qui in eius sensum non intrãt. Eze.33.g. Intra hos muros erat synagoga, quę est domus Iudæorum. Leui.25.e. Gentilitas autem erat domus sine muro. Murus etiam faciendus domui nouæ, sunt testimonia scripturarum, quibus prædicator cõmunire debet, quod dicit. Deuter.22.b.

Amb.de bono mortis.5. Ori.s.canti.ho.4. — Anima.

Murus aliquando dicitur anima. cant.8.c. Et quum murus sit munimentum ciuitatis, antemurale vero validius munimentum, significare potest animam euocatam à corporalibus, q̃ munitur spiritualibus, & spe futurorum. Isa.26.a.

Gre.26.mor.5.& s.Eze.ho.12. — Zelus.

Murus ex sartagine ferrea inter prophetã & ciuitatẽ ponitur: quia quũ nunc fortem zelum doctores exhibent, eundem zelum postmodum inter se & auditores suos fortem munitionem tenẽt: ne nunc ad vindictam destituti sint, si tunc fuerint in correptione dissoluti. Et hic erit defensio prędicatorum in iudicio. Eze.4.a.

Hie.s.Isa.27. Gre.11.mor.11. — Dona spiritus.

Muri etiam Hierusalem aut synagogę, erant quęcũq; ipsi putabant sibi fore auxilio. Isa.27.a. Et mœnia quę præcipitauit Deus, erant dona spiritussancti, ad ornatum: vt prophetia, & virtus curationum. Thre.2.b.

Hie.s.nahũ.2. Cyril.4 s Ioan.28. Ori.s.Iosu.ho.7. Aug.episto.119. Hiero.s.Isa.16.& s.Ezech.26. — Sapientia mundi. Vires diaboli. Idololatria. Magicæ artes. Dialectica.

Murus, quo caret ecclesia est sapientia, & eloquentia mundana. Ezec.38.c. Et murus ad quẽ cõfugient dęmones & mali in fine mundi, erunt extrema mundi, vbi putabunt se latere. Nahũ.2.b. Muri quoq; Hiericho, vires diaboli significare possunt. Iosue.6.a. designant etiam idololatriam, & magicas artes, & philosophorum placita: & etiam spem huius seculi. Et muri cocti lateris sunt artificiosa mendacia hæreticorum. Isai.16.b.22.c. Et murus Moab & etiam Tyri est dialectica, qua munitur scientia secularis. Isa.15.a.25.d.Eze.26.a.27.b.38.g.Amos.1.c.

Arno.s.ps.17. Hie.s.Isa.2.30. — Hæresiarchæ.

Murus etiam munitus dæmones significare potest: & hęresiarchas. ps.17.Isa.2.c.22.b.30.c.

Augu.s.ps.17.& ser.106. Gre.26 mor.10. — Peccata.

Murus quoq; sunt ipsa peccata, quæ nos diuidunt & separant à Deo. Et omne quod itineri nostro obijcitur, ne ad eum, qui diligitur transeamus. ps.17. In Deo transgrediar murum. Muri quoq; Hiericho sunt vitia & concupiscentiæ. Iosu.6.a.

Rup.2.s.Eze.5. — Mundus.

Murus etiam templi forinsecus mundum sensibilem designare potest. Eze.40.a.

Murus templi separans sanctuarium & vulgi locum. Ezec.42.d. potest significare ordines, quibus ecclesiastici separantur à laicis.

Mus.

sy.s.Leui.11. — Sordes vitiorum.

MVs est exiguum animal in domibus latenter habitans, dictus à corrosionis sono: est animal immundum, vorax & fœtidum: quod multa pericula sustinet propter ventris ingluuiem. Significare potest secundum hęc ipsam ventris ingluuiem: & generaliter mus, seu glis, aut sorex, immundiciem & sordes vitiorum significat. Leui.11.d.Isa.66.e.

Gre s.1.reg.5.6. Rup.1.s.reg.14. — Dæmones. Memoria fraudum dæmonum.

Mures etiam significare possunt dęmones hominibus infestos. 1.reg.5.b. Et mures aurei, seu similitudines murium, significant memoriã fraudum dæmonum, quibus cecidimus in peccatũ. Et ideo sunt aurei: quia ex dolore peccati bonę vitæ fulgorem acquirimus. 1.reg.6.a.

Musca

Musca, Cynomia.

MVsca est paruum animal volatile, e numero insectorum, quę solet esse hominibus molesta, pręcipue comedentibus: Est autem musca, quę Gręce dicitur Cynomia, hoc est, musca canina. Sed. ps.77.104. scribitur Κοινομυῖα per οι diphtongum: vt significet omne genus muscarum, & non muscam caninam. Potest autem designare cynicorum sectam, qui summum bonum in libidine & voluptate constituunt. vel secundum q̄ à cane deducitur, designat caninos mores, qui nec parentes quando nascuntur, vident: nec eos postmodum venerantur. His punitur Aegyptus, hoc est, mundus. Exod.8.f. Ori.f.Exo.ho.4. Hie. ad suriā & Fretellam.&.f.ps.77. Augus.f.ps.77.& de plagis Aegypti.4.

Cynicorum secta. Mores canini.

Musca vt est animal insolens & inquietum, eloquentiam vanam hæreticorum, & infidelium philosophorum & inquietorum, errare docentium significare potest: & etiam spurcitiam idololatriæ. Exo.8, f. designat etiam ipsum diabolum autorem & ministrum omnium horum: & etiam hereticos: qui sunt muscæ morientes, quę perdunt suauitatem vnguenti. Eccl'tę.10.a. Et muscę dicuntur Aegyptij. Isa. 7.c. Forsitan propter sacrificiorum immundiciam, ad quę muscę concurrebant. Et generaliter muscę sunt peccatores: quorum Deus est Beelzebub, hoc est, Deus muscarum. Augu.epist.119.&.f. Ioan.tract.1 Euch.form.spūal.5. Epipha.1.cont.hæreses tomo.3. Hie.f.Isa.7.

Eloquentia vana. Diabolus. Hæretici. Peccatores.

Potest etiam musca significare curas carnalium desideriorū, motusq; libidinis, ac cogitationes molestas: quę sunt in Aegypto, hoc est, in mundanis & terrenis. Exo.8.f. Eccl'tę.10.a. Gre.18.mor.28. Ber.f.cant.ser.44. Beda.f.Exod.8.

Curæ carnales. Cogitationes molestæ.

Muscipula.

¶ Muscipula est machina ad capiendos mures: licet generalius extendatur. Sapi.14.b.

Musica, Musicus.

MMusica est scientia, quæ canendi modum docet. Musicus est, qui habet scientiam, aut ad musicam petinens.

Musicorum vasa dici possunt vacantes diuinis laudibus. Isa.22.g. Hie.f.Isa.22

Vacātes diuinis laudibus.

Mussitare, uide Murmurare.

Mustella.

MVstella est quadrupes paruum, sed oblongum, flaui coloris: quod columbarijs, alijsq; id genus auiarijs maxime insidiatur, oua exorbens, ipsasq; etiam aues enecans. Computatur inter immunda animalia. Plini.29.natu.hist.4

Mustella vt est immundum & dolosum animal, furtisq; vacans, typum gerit furti ipsorumq; furantium. Leui.11.d. Isy.f.Leui.11

Fures.

Mustum, quære Vinum.

Mutare, Commutare, Immutare. Permutare.

MVtare est variare: sermo autem comutationis ambiguus est: & de malo in bonū, & de bono in malum. Neq; enim commutatio vultus Nabuchodonosor bonę parti poterit coaptari. Licet quidam & inscriptionem psalmorum de bono ad malum referat: q̄ ij qui naturaliter debuerant intelligere Deum, contra Christum & sanctos eius perturbatione mentis & furore mutati sunt. Dani.3.c. Mutare autem interdum est commutare. Exo.13.b. Primogenitum asini mutabis oue. Immutare. gen.35.a. Mutate vestimēta vestra. Pœnitere. num.13.e. Nec vt filius hominis vt mutetur. Transferre. Iudi.19.c. Dies mutabitur in noctem. Transformare. Leuiti.13.b. Capillorum mutauerit aspectum. Variare. gen.31.a. Mutauit mercedem meam decem vicibus. Hie.f.Dani.3

Mutatio propriè non competit Deo, qui est immutabilis: sed per metaphoram & secundū nostrā cognitionē, aut respectu nostri tribuitur illi mutatio: vt quum. Iob.30.c. Dicitur Deus mutatus esse in crudelem: vbi adiungit mihi, vt ipsa crudelitas atq; mutatio, non sit in qualitate iudicis, sed in mente patientis. Dicit autem ipse Deus Mala.3.b Ego Deus & non mutor. Gre.20.mor.25.26

Mutatio Dei est in mente hominis.

Mutari etiam dicitur spiritus, quum parcit ijs, quibus prius minabatur. Haba.1.c. Hie.f.Haba.1

Remittēs Deus minas.

Commutatæ manus Iacob super capita Ephraim & Manassæ, crucem & passionem Christi designarunt: seu etiam q̄ populus gentilis pręferendus erat populo Iudaico. gen.48.c. Glo.ord.f.gen.48

Crux Christi.

Mutans Dauid vultum suum coram Abimelech. ps.33. in titulo. Designauit Christum, qui reputatus est stultus apud gentiles: qui etiam vultum mutauit: quia cum in forma Dei esset formam serui accepit: vel mutauit vultum coram Iudæis, à quibus mortalis despectus est. Mutauit etiam vultum suum in mysterijs Eucharistiæ, mutando etiam sacerdotium. Designat etiam mutationem à vitijs ad virtutes. Arno.ps.33. Hie.f.ds.33.44. Aug.f.ps.33. Rup.5.ā diui.offi.19

Christus reputatus stultus. Mutatio sacerdotij.

Commutatio Christi, quam illi exprobrabāt inimici, passionem eius designat: per quam moriendo factus est immortalis: vel est commutatio exprobata Israelitis, quia cum eorum sperare tur futurus Christus, factus est gentium. ps.88. Aug.17.ciui.Dei.11. f.ps.88.

Passio Christi.

Mutatio regni Saulis in Dauid, & sacerdotij Eli in Samuelem, vtriusq; mutationem in Christo futuram designarunt.

Regnum & sacerdotiū i Chrm trāslatū

Mutatio

Ricar. de s. victo de somnio Nabucho. 14. Mutat Deus tempora & ætates, quum nunc harum virtutum, nunc illarum, tam facultatem, quàm opportunitatem pietatis suæ dispensatione administrat. Dani. 2. c. Dispensatio Dei.

Hie. s. Iob. 14. Gre. 12. mor. 32. Aug. s. ps. 101. Immutat Deus faciem hominis, quum mortale eius induit immortalitate: vel cum anima recepta sanitate contemplatur gloriam diuinæ maiestatis: vel immutatur facies hominis, quum eius species morte atteritur. Iob. 14. d. Mutantur etiam cœli, quum sanctorum corpora resuscitantur. Psalm. 101. Mortalis fit immortalis.

Glo. int. s. gen. 41. Mutatio vestimentorum Ioseph in Aegypto resurrectionem Christi in hoc mũdo factam designauit. Gene. 41. b. Resurrectio Christi.

Beda. s. gen. 38. Mutatio habitus Thamar, transmutationem seu translationem synagogæ in ecclesiam significauit. Gene. 38. c. Translatio synagogæ in ecclesiam.

Gre. s. 1. reg. 10. Immutat Deus cor Saulis, quum replet ordinatum donis spiritussancti. 1. reg. 10. b. Dans dona spiritus.

Gre. 11. mora. 10. 13. Commutat Deus labia veracium, quum hi, qui prius cœlestia prædicando veraces erant, dũ temporalia diligunt, ad ea sermonem conuertunt: vel labium veracium commutatum est apud Iudæos: quia quem venturum prędixerant, pręsentem negauerunt. Iob. 12. d. Commutauit quoq; Deus cor principum, quum Iudæi conabantur Christo obsistere, quem venturum prędicarunt. Ibid. Et mutauit eis diem nocte, in passione videlicet, & quum lumen legis vertit eis in ignorantiam. Amos. 5. b. Commutauit quoq; Deus gloriam Iudæorum in ignominiam, quum destruxit sanctum seculare. Hose. 4. b. Prædicare temporalia. Negãtes Iudæi Christum prophetatum. Excæcati Iudæi.

Hie. s. Amos. 5.

Isyc. s. Leui. 24. Mutabantur panes propositionis per singula sabbata. Leui. 24. b. vt perpetuitas doctrinę nouę legis, ad satietatem fœlicitatis perduceretur. Perpetuitas doctrinæ sacræ.

Beda s. Gen. 35. Hie. s. Ierem. 13. & s. Isa. 3. Rup. s. Zach. 3. Mutare vestimenta est exuere veteris hominis opera nouumq; assumere. Gene. 35. a. Et mutare pellem Aethiopis, est prauam consuetudinem tollere. Iere. 13. d. Et mutatoria, seu mutatoriæ vestes, designare possunt progressum de virtute in virtutem. Isa. 3. a. Item diuersa dona gratię & virtutum mentem ornantia. Induere nouum hominem.

Amb. 2. de Cain. 2. 3. Phil. de sacrifi. Abel & Cain. Gre. 27. mor. 15. Beda. s. Exo. 22. Mutare primogenitum asini oue, est opera mundi parum frugifera permutare: vt Iudęi opera luti commutarunt in sacrificia. Exo. 13. b. Est etiam idem quod ꝓficere. Hæc permutatio fit, quum Christus vocat laborantes. Mat. 11. d. Mutare etiam primogenitum asini oue est immundæ vitæ primordia in innocentiæ simplicitatem conuertere: vt postq̃; illa peccator agit, quę vt immunda dominus respuit, ea iam agendo proferat, quę Dei sacrificio imponat. Proficere ad altiora.

Gre. s. 1. reg. 10. et. 18 mo, 17. & 19. mo. 26 Mutatus Saul in virum alterum, designat renouationem mentis, charitatisq; feruorem additum pręaticationi. 1. reg. 10. b. Sic mutant fortitudinem confidentes in domino, per quem efficiuntur fortes, quando conuersi tanta virtute pręsens seculum fugiunt, quanta hoc antea quęrebant: & fortes studẽt esse in spirituali opere: qui dudum fortes fuerant in carne. Isa. 40. g. 41. a. Sic commutati renes sunt, quum à libidine mutati sunt in castitatẽ. ps. 72. Commutata pars populi est eorum, qui ex Iudæis susceperunt fidem. Mich. 2. b. Renouatio mentis. Conuersi ex Iudæis.

Aug. s. ps. 72. Rup. s. Mich. 2.

Basi. s. ps. 44. 59. Hila. s. ps. 59. 68. 54. Hie. s. ps. 44. Aug. s. ps. 44. 54. 59. Gre. s. ps. 101. Qui commutabuntur dicuntur gentiles ad fidem venientes: & qui à vitijs transeunt ad virtutes: & qui in iudicio corpus gloriosum assument. psalm. 59. in titulo. 44, 68. Quę commutatio non erit in malis, aut in perseuerantibus in malo: qui resurgent ad pœnam. psalm. 54. Mutantur autem sancti sicut opertorium: quia semper adhærentes Deo veniunt ad incorruptionem. Psalm. 101. Gẽtiles ad fidem venientes. Mutatio corporis gloriosi.

Beda. s. pro. 31. Isyc. s. Leui. 27. Non mutandum animal mundum oblatum Deo: quia talis est quisq; Deo pręsentãdus, qualis est. Leui. 27. b. Talis quisque erit qualis.

Gre. 18. mor. 32. Non cõmutantur vasa auri excelsa pro sapientia Dei: quia multo maiora sentiuntur de Christo, q̃; de patriarchis & prophetis. Iob. 28. c. Maiora de Christo q̃ de patriarchis.

Ricar. de s. victo de securi. conscien 27. Rup. s. Haba. 1. Mutatur cor praui ab humano. Dani. 4. c. quando totius humanitatis & pietatis affectus omnino amittitur: & quando temporalium amore, & ex auaritiæ vitio ad opera misericordiæ medullitus obduratur. Mutatus dicitur spiritus, quãdo diabolus destructa idololatria coli desijt. Habac. 1. e. Amissio affectus. Cessatio idololatriæ.

Ricar. de s. victo. de securit. conscien. 29. Mutatur tempus multipliciter circa quemlibet, quando corruptionis eius modus multiformiter variatur. Mutantur autem super eum septem tempora, quãdo omniformiter corrumpit: & ad omnem vitiorum seruitutem tandem aliquando eneruiter inclinatur. Dani. 4. c. Varia corruptio hominis.

Mutatio, qua Laban mercedẽ Iacob variabat, diuersas diaboli instigationes ad peccata significare potest. gen. 31. a. Variæ suggestiones diaboli.

Greg. s. 1. reg. 1. & 33 mor. 27. Non mutati vultus Annę, designant patientiam ecclesiæ tam in persequutionibus gentium, q̃; Iudæorum. 1. reg. 1. c. Indicant etiam ꝙ mens eius nequaq̃; post preces per ineptam lætitiam lasciuiendo perdidit id, quod orationis suę tempore gemituum rigore exquisiuit. Patientia. Constantia.

Hie. s. Iere. 2. Ricar. de s. victo. de somnio Nabuch. 40 Mutant gloriam suam in idolum, qui veritatem scripturę commutant mendacio. Iere. 2. c. Et mutant gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum, qui gloriam quam ĩ Deo habebant, mutant in gloriam inanem. Mutata veritas in mendacia.

Ori. s. Roma. Fulgent. ad donatũ. Commutãt gloriam Dei in imaginẽ corruptibilis hominis, qui deserto nouo & interiori homine, colunt veterem & exteriorem hominem. Rom. 1. c. Dicuntur etiam veritatem Dei commutare Cult' veteris hominis.

mutare in mendacium, quum relicto cultu veri Dei ad coleda idola & errores conuertuntur. Dicitur etiam Israel mutasse Deum suum, quando Iudæi negarunt Christum. Iere.2.c. — Te.t.aduer.Iudæos.

Conuerti ad terrena. — Mutari dicitur vt luna, qui à cœlestium conteplatione ad terrena se conuertit. Eccl'i.27.b. — Aug.epst.119.

Transgressio legis naturæ. — Mutasse dicuntur ius habitatores terræ, quando legem naturalem transgressi sunt. Isa.24.a. — Gre.2 pasto.7. & 9. mora.23.

Minui opinionē bonam. — Mutatur etiam color optimus, quum quorundam, qui agere religiose credebatur, existimatio anteacta minuitur. Nam quum quis post sanctitatis habitū terrenis se actibus inserit, quasi colore permutato ante humanos oculos eius reuerentia despecta pallescit. Thre.4.a. Leui.13.b.14.f. Sic commutans Iob faciem. Iob.9.d. designat mutationem interni aspectus Iudæorum, q. fœditate perfidiæ polluti non cognoscuntur à Christo.

Stupor. — Mutatio vultus est aliquando pre admiratione & stupore. Eze.27.g. Reges earum omnes tēpestate percussi mutauerunt vultus. — Lyra.s.Eze.27.

Non cōmutātur primitię terrę Leuitarum: quia sunt domini. Eze.48.b. quia quę sunt sanctificata domino, non sunt eorum, quibus data sunt, sed eius, cuius nomine possidentur. — Glo.ordi.s.Eze 48.

Rationes hæreticorum. — Immutare se dicunt cedros hæretici, quum superbas rationes aduersus ecclesiam afferunt. Isaiæ.9.b. Ipsi mutant causam filiorū pauperis, quū peruertunt sensus sacræ scripturæ. Pro.31.a. — Hie.s.Isa.9. Rup.10.de vict. verbi Dei.4.

Commutatio pecorum Aegyptiorum pro frumento. gen.47.d. est commutatio affectuum carnalium pro verbo Dei.

Mutus, Mutire, Obmutescere.

MVtus à mugiendo secundum aliquos dicitur: quia licet mutus loqui non valeat, prorumpit tamen in vocem, quę mugitus potiusq; sermo videtur. Mutire autem est timide & imperfecte loqui. Obmutescere vero est quasi mutum agere.

Patientia Christi. — Obmutuit Christus coram Caipha & alijs persecutoribus: quia sicut agnus ad occisionē ducebatur. ps.38. Isa.53.c. — Ori.s.Mat.ho.35.

Gentilis populus. — Mutus dici potest quilibet comparatus ad Deum: vt Moses se in eloquentem & incircuncisum labijs dicebat. Et videtur bonus mutus, quem fabricatus est Deus. Exod.4.c. vbi designari potest populus gentiū, quum mutus erat ad laudes & confessionem veri Dei. pro.31.a. — Beda.s.Exo.4.

Infideles. — Mutus est, qui non aperit os ad bona verba, neq; ad laudes Dei, aut ad confessionem peccatorū: & qui non confitetur fidem, nec Christū, quales erant gentiles & infideles, quos sanauit Christus, qui fecit mutos loqui. Sapi.10.d. Isa.35.b. Mat.12.b.15.c. — Hilar.s.Mat.cāo.12. Hie.s.Isa.35. Aug.1.q.in.euāg.19

Prædicatores superbi. — Muti canes, sunt prædicatores superbi, à quibus aufertur verbum sublime propter superbiam Isa.56.d. Et mutus propheta est, qui vitia non reprehendit. Eze.3.g. — Gre.s.1.reg.3.

Iudæi. — Mutus factus Zacharias incredulitatem Iudæorum significauit. Luc.1.c. Ille enim loquitur, qui credit: iuxta illud. ps. Credidi, propter quod loquutus sum. Mutus etiam est, qui spiritualem sensum in litera non intelligit. — Glo.ord.s.Luc.1.

Impotens. — Mutus dicitur, qui prædicatorum verbis etiam contradicendo minime contradicit, quando eius verba nullius habentur momenti. Pro.31.a. Et qui nescit se defendere. — Glo.ord.s.pro.31.

Tentationes. — Mutiens canis, paruas diaboli tentationes significat: & murmurationes scribarum & pharisęorum in Christum. Exo.11.b. Iosu.10.d. Isa.56.d. — Hie.s.s.Isa.56.

Peccator inexcusabilis. — Obmutescens ille, qui non erat vestitus veste nuptiali, designauit peccatorem nullam habere excusationem peccati coram Deo. Mat.22.b. — Ori.s.Mat.ho 20.

Cessans gloria mū. — Obmutescens Tyrus in medio maris cessationem gloriæ mundi significauit. Eze.27.f. — Hie.s.Eze.27.

Errores hæreticorū. — Muta simulacra, sunt errores hæreticorum veritatis sermonē in se non habētes. Haba.2.d. — Glo.ord.s.Haba.2.

Mutuare, Mutuus.

MVtuare est aliquid tradere, quod non idem numero, sed in specie aut genere reddendum est. Et mutuo fieri dicūtur, quæ sibi in eadem re respondent: vt mutuus amor est vtrinq; respondens.

Charitas Iudæorum & gentilium. — Mutua salutatio Mosis & Iethro. Exo.18.b. designat charitatem & concordiam Iudæorum & gentilium in ecclesia. Et mutua connexio cortinarum tabernaculi, eandem fidem & charitatem fidelium in ecclesia exprimit. Exo.26.b.36.b. Idem declarat mutua connexio rationalis & superhumeralis. Exo.39.d. — Glo.int.s.Exo.18.

Concordia vtriusq; testamenti. — Mutuo se respicientes cherubim, concordiam veteris & noui testamenti significant. Exod.25.b.37.b. — Glo.ord.s.Exo.25.

Dona accepta à do. — Mutuo accipit ferrum, qui accipit donum intellectus à Deo, vt illi reddat docendo & bene operando. 4.reg.6.a. Ad hæc facit mutua pecunia. Exo.22.d. — Gre.22.mor.5.

Nō vti extranea doctrina. — Mutuum non accipiebat Iudæus: quia non vtebatur doctrina ab extraneis & philosophis accepta. Deutero.15.a. — Amb.epist.7.

Audire verbū sine fructu operum. — Mutuans peccator & non soluens, est audiens verbum Dei, & non reddens opera. ps.36. vel est accipiens talenta sensuum, & alia dona à Deo: & non agens gratias, nec bene operando ea multiplicans. — Ori.s.ps 36 ho.3. Hie.& Aug.s.ps.36.

Myrica.

Myrica.

MYrica est genus humilis virgulti: cuius quædam species est satiua, quędam syluestris: estq; frutex, quasi ancipitem vitam degens: quia myricæ & inter aquatiles numerantur, & copiosę sunt in desertis. Non referunt autem fructum esui aptum.

Basi. exae ho. 5. — Myricæ significare possunt improbos & ancipites mores. Iere. 17. a. — Mors impro.

Hie. s. Iere. 17. — Significant etiam Iudęos sine fructu spiritus, solam literam aridam habentes. Iere. 17. a. 48. a. Quasi myricæ in deserto. — Iudæi.

Myrrha, Stacte.

Plinius. 12. natu. histo. 15. 16. Ori. s. cant. go. 1. 3.

MYrrha arbuscula est in Arabia altitudine quinq; cubitorum, non sine spina, caudice duro & intorto: cuius cortice inciso defluit lachryma, quæ & ipsa myrrha vocatur, seu stacte. Eius præcipua virtus est, vt mortuorum cadauera incorrupta conseruet: estq; saporis amari. Myrrha autem arbor nec odorem habet, nec fructum refert.

Ori. s. cant. ho. 1. 2. Basil. s. ps. 44. & de natiuita. Christi. Hila. s. Matt. cano. 1. Greg. ho. 10. Ber. 1. can. ho. 43. Ambr. de virgi. 3. & de viduis. Amb. de insti. vir. 15 & de Cain. 5. & de Isaac. 5. Hie. ad principiā. Gre. s. cā. 1. 3. & . h. 10 Ber. s. can. ser. 43. Hie. adue. Iouinia. 1. Theoph. alex. i pas.

Myrrha, humanitatem Christi significat: & per consequens mortalitatem eius ac mortem ipsam: & myrrha electa est ipse Christus primogenitus mortuorum. Exo. 30. c. ps. 44. cantic. 1. d. Mat. 2. b. Ioan. 19. g. Est autem ipse fasciculus myrrhæ, tum propter amaritudinem proprię passionis: tum quia diligentes ipsum proprias sustinent amaritudines. Vnde ibant apostoli gaudentes à conspectu concilij &c. Acto. 5. g. Fulgé. ser. d̄ epipha. — Mortalitas C.

Myrrha etiam significat fidem mortis & passionis Christi, & etiam resurrectionis. Canti. 5. Matth. 2. b. — Fides mo... rectionis ...

Myrrha prętérea significat carnis mortificationem cum passione Christi coniunctam, & etiam abiectionem mortuorum operum. canti. 1. d. 3. c. 4. b. 5. a. d. Mat. 2. b. Prima myrrha oblata Christo in potum, amaritudinem peccatorum nostrorum designauit, pro quibus patiebatur. Secunda, qua vnctus est in sepulcro, futuram corporis nostri incorruptionem dedicauit. Mar. 15. b. Ioan. 19. g. — Mortificatio. Amaritudo pec... rum. Incorruptio.

Myrrha amaritudinem pœnitentiæ significare solet: & continētiam, quę luxum voluptatis, & fluitantia carnis incentiua desiccat. Exo. 30. c. — Amaritudo p... tiæ.

Myrtus, Myrtetum, Myrtinum.

MYrtus est arbor odorifera & imputribilis, baccas saporis præcipui producēs. Est temperatæ virtutis, & dissoluta membra temperando constringit. Et infirmitatibus mulierum est maximé vtilis. Est amica littorum, iuxta illud virgilij: Et amantes littora myrti.

Hie. s. Isa. 55. — Myrtus significat ornamentum virtutis, & habentes odorem bonorum operum. Neem. 8. c. Isa. 41. e. 55. d. vbi septuaginta transtulerunt vlmus. — Ornamenta tis.

Grego. ho. 20. — Myrtus temperatiuæ virtutis designat eos, qui afflictionibus proximi cōpati sciunt: qui dū eis verbum vel opem consolationis ferunt, eos ad statum rectitudinis restringunt ne immoderata tribulatione in desperationem soluantur. Isa. 41. e. — Compati... ximo.

Gre. 18. morali. — Myrtus etiam vt est temperatę virtutis, tēperiem cogitationum & mentis tranquillitatem designat. Isa. 55. d. — Tranquillita tis.

Hie. s. Zacha. 1. Rup. s. Zach. 1. — Myrtetum est locus myrtorum. Et myrteta significant angelos & apostolos, & apostolicos viros: ac demum viros iustos ac mulieres. Zach. 1. b. Designant etiam sacram scripturam, in qua latet Christus. — Angeli. Apost. Sacra scrip.

Glo. int. s. Esthe. 2. — Myrtinum oleum, quo vngebātur mulieres ad regem ingressuræ. Esther. 2. b. nomen fidei & pinguedinem dilectionis indicant: quibus vngenda est anima ingressura ad Christum. — Fides & ca...

Mysterium, uide Arcanum.

Naama.

Greg. 3 mor. 18. — NAAMA. i. decor: prouincia seu locus vnde venit Sophar amicus Iob ad ipsum consolandū. Iob. 2. d. designat hęreticos, qui non esse docti, sed videri affectant: vnde ex eruditionis verbis speciem bene viuentium sumunt. — Hæretici.

Naaman.

Ori. s. Luc. ho. 3 Amb. de initiat. myster. 3. Aug. ser. 208. — NAaman. i. pulcher, siue decorus, aut motū pręparans: princeps militiæ regis Syriæ, quem curauit Elisæus à lepra. 4. reg. 5. a. Luc. 4. c. Typus est gentilis populi, qui prius incredulus erat, ac postmodum factus credulus, & baptizatus, à peccatorum lepra mundatus est. Vt autem ipse non credidit prius Elisæo loquenti, sed amicis hortantibus, designauit gentes nō credidis — Gentilis po...

credidisse prædicante Christo, sed ad prædicationem apostolorum.

Naas.

Naas. i. coluber, vel serpens, aut augurans, vel diuinans, siue æneus. Rex Ammonitarum, qui ascendit contra Iabes Galaad, & victus est à filijs Israel. 1. regũ. 11. a. Typus est gulæ: vnde serpens de gula tentauit. gen. 3. a. Naas autem non extinguitur, sed percutitur: quia naturalis appetitus restringendus est, non extinguendus. Populus autem eius, hoc est, vitia & concupiscentiæ ex gula prodeuntes, necantur: quia sunt omnino malæ. Gre. s. 1 reg. 11.

Gula.

Naason.

Naason, idem interpretatur quod Naas: fuit filius Aminadab frater Elisabeth vxoris Aaron. Exod. 6. d. Matth. 1. a.

Nabaioth.

Nabaioth. i. loquelę, siue prophetiæ, seu fructus, vel germinationes: filius Ismaelis, à quo dicta est regio ab Euphrate vsq; ad mare rubrum, quę pars est Arabiæ, & vsq; hodie Nabathena dicitur. Significare potest gentilitatem: & arietes Nabaioth sunt electiores gentilium. gene. 25. b. Isa. 60. b. Hie. s. Isa. 60.

Gentilitas.

Nabal.

Nabal. i. stultus, vel insipiens: vir Carmelites maritus Abigail, quæ postea fuit vxor Dauid: hic Nabal noluit prębere alimẽta Dauid in deserto: super quare correptus ab vxore, quòd occidendus fuisset à Dauid, nisi ipsa interuenisset, in stuporem versus mortuus est. 1. regũ. 25. a. Typus est diaboli, cui coniuncta erat ecclesia ex gentibus: quo eiecto copulata est Christo. Designat etiam mundum insipientem, & ebrium, qui despicit fidem Christi. Amb. episto. 13. Rup. 2. s. reg. 12.

Diabolus. Mundus.

Nablum.

¶ Nablum instrumentum musicum, idem quod psalterium: vide Canere.

Nabo,

Nabo. i. loquela, siue prophetia, aut loquens, vel prophetans, siue fructificans, vel germinãs: ciuitas Moab, significat magistros scientiæ secularis, & hæreticæ, & etiam diuinationum. Isaiæ. 15. a. Hie. s. Isa. 15.

Idololatria. Nabo etiam est nomen idoli, & sumitur pro ipsa idololatria. Isa. 46. a. Hie s. Isa. 46.

Perfectio. Nabo quoq; interpretatur abscesio, iuxta origenem: & est nomen montis: qui & Abarim dicitur: vel potius est vnum è iugis montis Abarim: in quo mortuus est Moses: & significat statum, quando iam quis ab hoc seculo discessurus est, vel potius dicitur Nebo, quod interpretatur conclusio. vbi moritur Moses, quia adueniente euangelio, datus est finis legi: vide Abarim. Ori. s. nu. ho. 27. Hie de mansion.

Finis legis.

Naboth.

Naboth, idem interpretatur quod Nabo: fuit vir iustus de Iezrael, qui occisus est per falsos testes ab Iezabel, vt eius vineam posideret Achab, significat virũ iustũ & spũalem: qui nõ vult dare vineã suam, hoc est, aĩam principi huius seculi, vt fiat hortus olerum. 3. reg. 21. a. Ori. s. ps. 36. ho. 1.

Vir iustus.

Christus. Significat etiam Christum, qui facit vineam virginum veniens à patre: & non vult eam dare vt fiat hortus olerum, hoc est, voluptatum. Et occisus est per falsos testes à Iezabel, hoc est, à synagoga Iudæorum. Amb. exhor. ad vir. Hie. s. Gala. 3.

Nabuchodonosor.

Nabuchodonosor. i. gemitus siue planctus generationis angustiæ, seu pressuræ, aut coartatio generationis angustiæ vel pressuræ. Rex Babylonis: qui destruxit Hierusalem & templum: & captiuos duxit Iudæos in Babylonem. 4. reg. 24. c. 25. a. 2. Paralipome. 36. a. Ezec. 1. a. 26. b. 30. b. Danie. 1. a. Typus esse solet diaboli secundum ꝙ insaniuit, est sapientia huius seculi, quæ stultitia est apud Deum. Danie. 4. a. Orig. s. Iere. ho. 1. & s. Eze. ho. 11. Hie. s. Isa 13. Rup. s. Dani. 2. 8.

Diabolus. Sapientia seculi.

Principes infideles conuersi. Nabuchodonosor, qui prius persecutus est Sidrac, Misac, & Abdenago, & postea illis fauit, designat principes infideles persequentes ecclesiam: qui postea conuersi persequuntur eos, qui non adorant Deum fidelium, hoc est, hæreticos. Danie. 2. a. Aug. epis. 48.

Anima humana. Interpretatur etiam prophetans: vnde & somnium vidit: vel interpretatur sesio in agnitione angustiæ: & gerit typum animæ humanæ. Ricar. de. s. victo. de somnio Nabucho. 1.

Nabuzardan.

Nabuzardan. i. germinatio: vel prophetia extranei, siue ventilati, aut effusi dominij vel basis: Princeps exercitus Nabuchodonosor: qui executus est destructionem templi & Hierusalem, & transmigrationem populi ex pręcepto regis. 4. regum. 25. c. Ierem. 29. c. Typus est ministrorum diaboli: dicitur etiam princeps coquorum, & designat ventrẽ, qui destruit in Greg. 30. mor. 36.

Ministri diaboli. Venter.

m nobis

nobis muros virtutum.

Nachor.

Philo.de cõgre.&c.

NAchor.i.raucus.vel aridus,aut iratus,vel incensus,aut Syriacè suffocatus.Filius Thare,frater Abrahæ,maritus Melchæ:qui remansit in Mesopotamia recedente Abraham : & inde sumpsit Isaac Rebeccam neptem eius vxorem.gen.24.a. Significare solet gentilitatem : vnde sumpsit Christus ecclesiam. Gentilitas

Nachor etiam iuxta Philonem,interpretatur luminis quies & designat eum,qui habet sciẽtiam,quam non exercet,neq; ad altiora proficit:Ideo habet vxorem Melcha,hoc est,astrologiam,& concubinam Roma,hoc est,rerum leuissimarum scientiam. Habens scientiam ne profectu.

Nadab.

Isy.s.Leui.10.

NAdab.i.spontaneus,aut vouens,vel princeps:sacerdos filius Aaron,qui occisus est à domino in templo,quum offerret ignem alienum.Leui.10.a.1.par.24.a.Typus esse solet hæreticorum & prauorum sacerdotum,qui extraneas & erroneas doctrinas inferunt in ecclesiam. Hæretici

Nahaliel.

Ori.s.nu.ho.12.

NAhaliel.i.torrens Dei,siue hæreditas Dei,aut vallis Dei : locus vbi castra fixerunt filij Israel in Moab iuxta montes Abarim.Num.21.d.Fuit quadragesima mansio,quæ & Almõ Diblathaim dicitur:Iuxta Origenem interpretatur ex Deo , & venitur à Mathanaim ad Nahaliel : quia quum quis obtulit Deo fidem , spem , & charitatem , accipit à Deo dona spiritussancti.

Nahum.

Hie.s.Nahũ.1.
Rup.s.Nahum.1.

NAhum.i.consolatio : propheta vnus è duodecim , qui ducto in captiuitatem Israele , & populo Iudæorum obsesso,in consolationem eorum prophetauit contra Assyrios.Nahũ.1.a.Typus esse potest spiritussancti arguentis mundum,& consolantis bonos. Spiritussanctus

Naid.

Beda.s.gen.4.

NAid,siue Nad.i.commotio:videtur aliquibus esse terra,vbi habitauerit Cain.Hieronymus tamen non interpretatur vt nomen propriũ:sed transfert:habitauit in terra profugus.gen.4.c.Significat autem Iudęos,qui sunt in commotione,& extorres à proprijs sedibus. Iudæi

Naim.

NAim.i.pulchritudo,siue iucunditas, vel commotio , aut motus eorum : ciuitas in Galilęa iuxta Endor,duobus milibus à monte Thabor distans contra austrum.In ea Christus suscitauit filium viduę,ad portam ciuitatis.Luc.7.d.

Nardus.

Plini.12.nat.hist.12.

NArdus est frutex graui,& crassa radice,sed breui ac nigra fragiliq; , quanuis pingui,situm redolente, vt cyperi,aspero sapore,filo paruo tensoq;:cacumina in aristas se spargunt.Est herba odorifera,& multo magis , quę pseudonardus vocatur.Est calidę naturæ,purgatq; pectus.

Glo.ordi.s.cant.1.

Nardus significat deitatem Christi,virtutemq; eius ac maiestatem:nec non eius doctrinam.canti.1.d.4.d.Designat etiam charitatem. Deitas & doct. Christi Charitas

Ori.s.cant ho.1.
Gre.s.canti.1.&.35.mor.22

Significare etiam solet bona opera syncera charitate redolentia,vel virtutes ecclesiæ:seu vitã sanctorũ:quę dũ esset rex in accubitu suo,dedit odorẽ suum.canti.1.d.quia quiescẽte in sua beatitudine dño,sanctorũ virtus in ecclesia magnę nobis grãm suauitatis administrat. Bona opera Vita sanctorum

Hie.s.Mar.13.
Aug.s.Ioan.tra.50.

Nardus pistica est vnguentum è nardo confectum:& dicitur pistica,hoc est,verè syncera : & designat integritatem fidei ecclesię ex gentibus:& iustitiam.Mar.13.a.Ioan.12.a. Integritas fidei

Ber.ser.4.assump.&s.cant.ser.42.
Rup.s.cant.1.4.

Nardus herba humilis,odorifera,& purgans pectus,typus est humilitatis. canti.1.d.4.d. Est calidę naturę:ideo significat humilitatem ex charitatis affectu procedentem , non ex cognitione veritatis. Humilitas

Nares, Nasus.

NAres propriè sunt nasi latiores partes,in quibus sunt spiracula,per quę trahimus aërem & odoramus.Nasus autẽ ea pars dicitur,quę à superciliorũ confinio oriens , & quasi ęquali porrecta iugo vtrãq; aciẽ simul & discernit & munit,& in nares ipsas terminatur.

Aug.de essen.diui.
Euch.for.spũal.1.

Nares in Deo inspirationem,qua mentem nostram excitat,significare possunt. 2.reg.22.a. Ascendit fumus de naribus eius,hoc est,lachrymosa compunctio pœnitentium ex eius inspiratione proueniens. Inspiratio diuina

Gre.31.mor.21.28.

Nares in Christo pręscientiam eius significare possunt.Isa.2.d.Quiescite ab homine,cuius spiritus est in naribus eius.Sępe enim id quod non videmus , odore comprehendimus : ita vt Præsciẽtia Christi

res etiam longè iacentes fragrantia suæ qualitatis nobis innotescant: dumq; per nares spiritum ducimus, plerumq; aliqua inuisa præscimus. Sic gloria nariũ Christi est terror. Iob.39.c. Quia visionem districti iudicis, quam iustus vehementer expectat, iniustus venire formidat. Possunt etiam nares significare prædicationem comminatoriam, quam exercent sancti doctores. Designant etiam spem, qua futuram gloriam odoramus.

Prædicatio comminatoria. Spes. — Hie.s.Iob.39.

Vis animæ iudicatoria. — Nares aut nasus animæ vim eius interiorem, qua diuina haurimus significare potest: & etiã spiraculum fidei. Iob.27.a. Et nasus sicut turris Libani, est forte & viuidum iudicium. cantic. 7.b. Hic nasus præciditur adulteræ: quia bonę fragrantię odorem in fætorem mutauit. Eze.23 d. Nasus etiam est discretio, per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus: qui est sicut turris Libani, quum sancta ecclesia quę ex causis singulis tentamenta prodeant per discretionem cõspicit: & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Paruus autem nasus est eius, qui ad tenendam mensuram discretionis, idoneus non est. Magnus & tortus nasus est discretionis subtilitas immoderata: quę dum plusquam decet excreuerit, actionis suæ rectitudinem ipsa confundit. Leui.21.d. Nares habet & non odorat, qui scientiam discernendi, & instrumentũ spiritalis odoramenti habet: sed moribus discernendis nullum studium impendit. p̄s.113.

Discretio. — Am.2.de spũss.9.& s.ps.118.ser 5. Hie.s.Eze.23. Gre.31.mor.30. Euch.for.spũal.7. Gre.1.pasto.1.&.s.cant.7.&.s.Eze.h.11. Ily.s.Leui.21. Ricar.de.s.vict.de somni.Nabuch.38.

Perspicacitas & insidiæ diaboli. — Nares aliquando diaboli perspicacitatem: & eius exhalantes insidias significare possunt: quibus sagacissime nititur & occulta cordis nostri bona cognoscere, & hæc pessima persuasione dissipare: vnde de naribus Behemoth dicitur procedere fumus. Iob.39.c.40.c.41.b. Per has nares explorabat ipse diuinitatem Christi. — Hie.s.Iob.40. Gre.31.mo.21.&.33 mor.11.12.

Fatuitas. — Nares aliquando fatuitatem & stultitiam significãt: vt pro.11.c. Circulus aureus in naribus porcę mulier pulchra & fatua. — Gre.31.mor.21.

Vita humana. — In naribus spiritus, vitam humanam designare solet: quia dum per nares respiramus, viuim⁹. Isa.2.d. Iob.27.a.

Irrisio. — Nares in signum irrisionis aliquando ponuntur: vt Eze.8.g. Ecce applicant ramum ad nares suas. Quod Symmachus interpretatur: quasi emittentes sonitum in similitudinẽ cantici per nares suas: quod dici potest de hæreticis irridentibus cultum Dei: qui est in ecclesia. — Hie.s.Eze.8.

Narrare, Enarrare, Recitare, Referre.

NArrare est dicere & recitare, verbisq; aliquid explicare, annuntiare, prædicare, referre, & gratias agere.

Explicare secreta diuina. — Narrare rationem cœli est vim supernorum secretorum explicare. Iob.38.d. Vel dñs tunc rationem cœli narrat, quando semetipsum nobis quomodo electis spiritibus præsit insinuat. Et quum detersa mentis nostræ caligine, clara se visione manifestat. Et quum nunc insinuando superna secreta electorum suorum mentes illuminat. — Gre.30.mo.7.8.

Manifestans Christ⁹ patrem. — Narrauit Christus nomen patris fratribus: quia ipsum apostolis manifestauit. p̄s.21. Narratio autem vnigeniti, euidentiam doctrinæ eius significat. Ioan.1.b. Referens autem Ioseph somnium fratribus, prædicationem Christi ad Iudæos significauit: quæ illis erat velut somniũ. gen. 37.a. Narrat autem dominus in scripturis populorum, hoc est, in sacra doctrina, quę omnibus est exposita. p̄s.86. — Aug epis.120. Chry.s.Ioan.ho.14. Hie.s.ps.86.

Ascribere verbi fructum Deo. — Narrans seruus Abrahę ipsi Isaac omnia quę gesserat in Mesopotamia, designat prædicatorem totum prędicationis suę fructum Deo ascribentem. gen.24.g. — Glo.inte.s.gen.24.

Lex instruens. — Narrans Moses Aaron verba domini, est lex instruens sacerdotem. Idem narrat verba domini plebi: quia eadem lex instruit plebem. Exo.4.g 24.a. num.30.a. Designat etiam prędicatorem. Exo.18.b.19.a. — Glo.inte.s.Exo.4.

Prædicatio apostolorum. Docere. — Enarrant cœli gloriam Dei, quum apostoli & viri conuersatione cœlestes prędicãt Chr̃m. p̄s.18.144. Et narrant in turribus Sion, qui prędicant Chr̃m in ecclesia. p̄s. 47. Narrare etiam filio est docere inferiores. Exo.13.b. Narrari etiam dicitur nomen domini in terra, quum vbiq; prædicatur & manifestatur. Exo.9.d. Referentes quoq; filij Iacob patri ordinem rei super Ioseph, sunt declarantes scripturas impletas à Christo. gen.45.g. — Arno.s.ps.18.

Ineffabilis generatio Christi. — Enarrare generationem Christi dicit Isaias impossibile aut difficile, tam de diuina, quã de humana loquens. Isa.53.c. — Glo.inte.s.Isa.53.

Gentes. — Hi quibus non erat narratum de Chr̃o, erant gentes, quæ legem non acceperant. Isa.52.d. — Hie.s.Isa.52.

Conuincens Deus peccatorem. — Narrare petit Deus Israelẽ, si quid habet, vt iustificetur: ne videlicet videatur opprimi à Deo & vt sic conuincatur, nihil iusti habere. Isa.43.d. — Hie.s.Isa.43.

Mediator p̄latus. — Referens Moses ad Deum quę dicuntur, designat prelatum, qui velut medius est inter Deũ & populum. Exo.18.c.19.b. — Glo.inte.s.Exo.19.

Pc̄tor non laudans Deum. — Narrare dicitur in sepulchro misericordiam Dei peccator, habens animã mortuam in corpore tanquam in sepulcro. p̄s.87. — Aug.s.ps.87.

Docere hæreses. — Narrant iniqui fabulationes, quũ docent idololatriã aut hęreses. p̄s.118. Et narrant vt abscõdant laqueos, quum bona verba dicunt, vt fallant. p̄s.63. Et narrant prophetę somnia pro sermone domini, quum hęretici docent errores à se confictos, tanquam sermones domini. — Arno.s.ps.118. Hila.s.ps.63.118.

Referre maiora ad Mosen.Exo.18.d.Consulere legem in grauibus. Consulere legem

Nasci, Natiuitas, Renasci.

NAscuntur animalia,quum ex vtero matris,aut ex ouis in lucem prodeunt:& plantæ quum è terra pullulant.Nasci dicitur generari,oriri,& produci.

Hila.de trini.6. — Natus ex Deo dicitur filius,non creatus.1.Ioan.5.a.Non enim idem est nasci quod creari. Christus ex p[ate]

Euch.q.in ps. Hie.s.Isa.9. — Natus homo in Sion,hoc est,in virgine vel in ecclesia,est Christus , qui paruulus natus est nobis.ps.86.Isa.9.b.Et natus puer in domo,est Christus in mundo.Eccl'tæ.4.d. Christus in vir[gine] vel in ecclesia

Ori.s.Iere. ho.6.& s.Eze ho.6. Hie.s.Eze.16. Augus.epis 95.&.s.Ioan.tra.11. Chry.s.Ioan.ho.25. — Nasci spiritualiter contingit per baptismum : & nata Hierusalem est anima per baptismum renouata.Eze.16.a.Hac autem natiuitate dicitur qui baptizatur,renasci. Nata autem gens in semel erat,quum multi vna die conuertebantur.Natus autem ex Deo est,qui est in gratia.quę natiuitas dicitur ex spiritu,secundum videlicet honorem & gratiam.1.Ioan.3.b.Ioan.3.a. Huc pertinet natiuitas filiorum Israel.Exo.28.b.39.b. Baptizati

Basi s.ps.44. Hie.ad Principiam.&.s.ps.44. — Nati filij pro patribus,sunt apostoli pro patriarchis:& prælati & doctores pro apostolis:& fideles pro philosophis.ps.44.Et nati septē filij Iob,sunt apostoli electi à Christo. Iob.1.a. Apostoli pro p[atriar]chis

Gre.1.mor.12. Aug.s.ps.44 — Natum semen,boni operis productionem significat.Matth.13.a. Luc.8.a. sed est varia productio,secundum dispositionem recipientium. Productio o[peris]

Philo de profugis Isy.s.Leui 25 — Nascentia sponte dici possunt,quæ à solo Deo docentur,absq; alio pręceptore : & quæ ad legem naturalem spectant,quę singulis sunt indita.Leui.25.a.Et nasci aurum in Phison,est inuenire secreta sapientiæ.gen.2.b. Doctrina sine [præ]ceptore

Glo.ord.s.Matt.21. — Non nascitur fructus ex ficu maledicta à Christo:quia ex quo Christus venit, cessauit populus Iudaicus à fructu fidei & bonorum operum.Et in anima non nascitur fructus,quę damnationi æternæ traditur.Mat.21.b. Cessans fide[s Iudæo]rum

Natum vlcus in cute est peccatum in exteriori opere.Leui.13.c. Peccatum [in exte]riori opere

Hie.s.Hose.2. Gre.4.mor.4 — Natiuitatis tempus designat errores Ethnicorum.Hose.2.a.Nascitur autem masculus , quū quis fit corruptor veritatis.Iere.20.d. Errores gen[tium]

Gre.6.mor.5.6. — Nascitur homo ad laborem,quando is,qui accepta præditus est ratione , considerat quā sit impossibile,vt hæc peregrinationis suę tempora sine gemitu euadat.Homo etiam exterior qui corrumpitur,ad laborem nascitur,vt auis ad volatum,quia inde mens ad summa euolat , vnde caro in infimis laborat.Et homo carnalis ad laborem nascitur:quia quum transeuntia appetit, desideriorum suorum se pondere affligit.Iob.5.b. Miseria homi[nis]

Gre.4.mor.7. — Natiuitatis dies dici potest omne hoc tempus nostræ mortalitatis:quod quandiu nos in hac nostrę mutabilitatis corruptione detinet,æternitatis nobis incommutabilitas non apparet: vnde Iob.3.a.Optat ipse Iob vt pereat dies in qua natus est,hoc est,vt cesset mortalitas, & veniat immortalitas. Tēpus m[ortalitatis]

Natus de muliere dicitur homo,vt eius infirmitas indicetur.Iob.14.a. 15.b.25.a.

Non sunt nati filij Michol ex Dauid:quia qui verbum Dei aure tenus percipiunt,absq; boni operis prole diem perpetuę mortis expectant.2.reg.6.d. Non operari

Cle.Ale. adhor.ad gentes. — Natus ex meretrice est,qui multos sibi Deos ascribit,vt multos patres propter veri patris ignorationem.deut.23.a. Multi colere [deos]

Ori.s.Leui. ho.8.& s.Mat.cap.14 — Natalitius dies celebratur à Pharaone,& Herode,& à malis ac carnalibus:non tamen à bonis,qui non ignorant peccatum originale,quo natura humana infecta est.gen.40.d.2. Mach. 6.b.Matth.14.a.Mar.6.c.

Rup.s.Hose.2. — Nasci in Aegypto.gen.48.a.Natiuitatis dies fornicariæ fuit,quando filij Israel multiplicati sunt in Aegypto.Hose.2.a. Multiplicati in Aegypto

Natare, Natatoria.

NAtare est propriè piscium perinde in aqua repentium,vt volucres in aëre.Natant tamen & volucres,& bestiæ,& per industriam homines.

Natare interdum est in periculo & labore esse.Isa.25.d.Et extendet manus suas sub eo,sicut extendit natans ad natandum. Esse in peric[ulo]

Amb.3.de sacris.2. Cyril.6.s.Ioan.15 — Natatoria Siloë,vbi lauit cæcus oculos,& visum recuperauit,passionem & crucem Christi & etiam baptismum significare potest.Ioan.9.b. Passio Chri[sti]

Nates.

NAtes eam partē carnosam posteriorē in homine significant , quæ sedēdi officio deseruit.

Gre.s.1.reg.5. Hie.s.Isa.20 — Nates designant partem pronam ad peccatum.1.reg.5.b.Et nates discoopertæ ignominiam peccati significant.Isa.20.b.2.reg.10.a.2.par.19.a.

Nathan.

NAthan.i.dans,vel donatus:filius Dauid & Bethsabe.2.reg.5.c.1.par.3.b.Fuit etiam Nathā propheta,qui ex præcepto Dei reprehendit Dauid super facto Vriæ & Bethsabe.2.reg.7.a.12.a.3.reg.1.b.1.par.7.a.Eccl'i.47.a.

Ordo prophetalis. Nathan domus ordinem prophetalem designare potest. Zach. 12. d. Hie. s. Zac. 12.

Nathanael.

Genus humanum. Iudæi. NAthanael. i. donum Dei: dux de tribu Isachar. nu. 1. a. 7. b. Fuit alius vnus ex discipulis Christi. Ioan. 1. f. 21. a. Fuit vocatus à Christo per Philippũ, quũ esset sub ficu. Typus est generis humani, quod erat sub ficu, hoc est, requiescebat sub cõditione carnis peccati: Quod vidit Christus, quando eius misertus est: vel designat Iudæos quiescentes sub lege, quos etiã vidit Chrs. Aug. s. ps. 31. 44.

Nathinei.

Ministri ecclesiæ. NAthinei. i. dati vel donati erant traditi ministerio tẽpli. i. par. 9. a. 1. Esdr. 2. c. 8. d. Designant in ecclesia eos, qui se tradunt eius ministerio.

Natio, uide Gens.

Natura.

NAtura dicitur, ꝙ aliquid nasci faciat. Et natura iuxta Physicos est principium alicuius, & causa mouendi, & quiescendi, in quo est. Principium autem est per se, & non secundum accidens. Arist. 2. Physico.

Natura autem primo dicitur generatio nascentium: secundo id, ex quo aliquid generatᷣ primo, ita vt sit: tertio natura dicitur, vnde principium motus est, ĩ vno quoq; eorum, quę natura sunt. Quarto natura dicitur, ex quo primum in ordinato, seu informi & immobili, ex sua potẽtia aut est aut fit aliquid eorũ, q̃ natura sunt: vt lignũ dicitur natura eorum, quę ex ligno fiunt. Quinto natura dicitur substantia eorum, quę natura sunt. Arist. 5. Metaphysic

Cum dicit apostolus. Ephe. 2. a. Eramus natura filij iræ, ibi natura idem est ꝙ verè: vt sit sensus: Eramus verè aut re vera filij iræ. Cyril. apologet. anathematis. 3.

Nauigare, Nauis, Transfretare, Nauta, Naufragium, Prora, Puppis, Proreta.

NAuigare est naui iter facere. Nauis autem est, quæ fit ex lignis ad iter agendum per aquas. Nauta est qui nauem agit, & regit. & ea quæ in naui sunt, agenda exercet. Proreta vero dicitur, qui proræ nauis curam habet: qui ponitur. Ezechie. 27. f. Naufragium autem est nauis fractio, vel submersio.

Corpus Christi. Nauicula corpus Christi dici potest. Matth. 14. b. Proue. 30. c. quo trãsiuit mare huius seculi. Ori. s. matth. cap. 14

Ecclesia. Nauis quãdoq; significat ecclesiam: vt nauicula, quę iactabatur fluctibus, est ecclesia quæ in huius seculi mari tentationum & persecutionum impetus & fluctus patitur: in ea sedet Christus, eamq; à naufragio seruat. ps. 106. Pro. 30. c. Mat. 8. c. 13. a. 14. b. 15. d. Luc. 5. a. Ioan. 6. b. 21. a. Ori. in diuers. ho & s. Mat. cap. 14. Hil. s. Mat. cão. 7. 13. Amb. de Salomo. 4. & de virgi 3.

Iusti. Initium ecclesiæ. Omnium, quæ ad hanc nauẽ pertinent similitudinẽ allegoricã explicat Clemens episto. 1. ad Iacobum. Naues quoq; sunt ecclesiæ. Psalm. 103. Et sancti qui huius seculi fluctus nauigando pertranseunt. Ezechiel. 26. d. Puppis autem est initium ecclesiæ: in qua dominus dormiuit morte corporali. Mar. 4. d. Cyril. 3. s. Ioan 24. Euch. q. in Iob. Gre. ho. 24. Hier. s. Eze. 26. & s. Mar. 4. Augu. s. ps. 103. & s. Ioã trac. 25. & d̃ verbis dñi. ser. 14.

Synagoga. Nauis à qua eiectus est Ionas, synagogam significat, quę Christum eiecit. Ionæ. 1. b. Eadem est nauis, quę dimittitur à Christo, assumpta naui Petri. Luc. 5. b. Hila s. Mat. cão. 16. Amb. ser. 9 & s. Lu. 5

Crux Christi. Prædicatio Christi. Nauis etiam Ionę crucem Christi significare potest. Ipsa est nauis poma portans, quãdo per crucis mysteriũ ad ingenita naturæ bona restringimur, ne per pręsentis vitæ fluctus fatigemur. Iob. 9. c. designat etiam pręedicationem Christi in Iudæa. Aug. epis. 49. q. 6. & s. Ioan. trac. 2. Gre. 9. mor. 24. Rup. s. Ionam. 1.

Corpus humanum: Mens. Homo. Naues Tharsis corpora nostra significare possunt. ps. 47. possunt etiam significare mentes q̃ prius erant mundanæ, & conteruntur per pœnitentiam. Nauicula quoq; est ipse homo, cuius nautæ sunt cogitationes hominem gubernantes. Amb. 1. de. inter. 5. Gre. 4. mor. 22. Euch. form. spũal. 8

Baptismus. Pœnitentia. Sancta conuersatio. Nauis etiam dici potest baptismus: per quem transimus à vita veteris hominis ad vitam noui. Et etiam pœnitentia, quę dicitur secunda nauis, aut secunda tabula post naufragium. Sancta quoq; conuersatio nauis dici potest. ps. 106. Arno. s. ps. 106.

Antiqui patres. Naues poma portantes significare possunt antiquos patres. Iob. 9. c. vt enim qui poma deferentes maria transmeant, ipsi quidem fructuum odore fruuntur, fructuum vero cibos ad alios deferunt: ita sancti patres incarnationis mysterium prophetantes, ipsi quidem spei odore fruebantur, sed nobis fructum de eadem spei perfectione attulerunt. vel certè quia naues cum portant, ea paleis admiscent, vt ad terras illesa perducant, ita antiquorum patrum dicta in eo ꝙ mysteria spiritualis vitæ denunciant, per interfusam hæc historiæ stipulam seruant: & opertum nobis fructum spiritus deferunt, quum carnalia loquuntur. Gre. 9. mor. 22.

Genus humanum. Naues etiam poma portantes humanum genus designare possunt. Naues enim quum poma portant, suauitatem odoris habent: sed ponderis grauitatem non habent: ita genus humanum à paradisi gaudijs expulsum, vim contemplationis perdidit: robur conditæ fortitudinis amisit: Gre. 9. mor. 24.

cũq; ad ſuperna repetenda ſe erigit, fragrat quidem odore memoriæ, ſed digne non exerit pondus vitæ. Pomorum ergo odoribus repletur: & tamen huc illucq; mentis noſtræ nauis impellitur: quia & paradiſi celſitudinem cum ardoris recordatione meminimus & importunos tentationum fluctus ex carne toleramus. Naues etiam homines. Apoc. 8. c.

Rup. 8 ſ. apoc.

Naues Tharſis ſeu Carthaginis doctrinam hæreticorum & gentilium ſignificare poſſunt: & ipſos hæreſiarchas, aut eorum libros: & eos qui volunt fieri diuites: & qui omni vento doctrinæ circũferuntur: & qui in idolorum cultu fluctuant. Naues quoq; Tyri & Tharſis ſuperbiam gentiũ & errores ſignificant. Et nautæ Tyri ſunt ducentes ad errores. ps. 47. Iſai. 2. c. 23. a. 33. d. 43. c. 60. b. Eze. 27. b. f. Nauis quoq; dici poteſt ipſa iniquitas, & fragilitas, & inconſtantia, qua homines in huius ſeculi fluctibus circũferuntur omni vento luxuriæ & vanitatis. Pro. 30. c. Et transfretantes in aquis multis ſunt, qui omni doctrinæ vento circũſeruntur.

Hie. ſ. Iſa 2. 23. 43. & ſ. ps. 47. Aug. ſ. ps. 47. Beda. ſ pro. 30. — Doctrina hæreticorum. Hæreſiarchæ. Leues homines. Superbia gentium.

Nauigatio dici poteſt vita preſens, quã tranſigimus inter huius ſeculi fluctus. gen. 49. c. — Vita præſens.

Naufragium fit in homine, quando mens non imperat & gubernat, ſed caro. Et naufragium fit circa fidem, quando quis aberrat à recta fide. 1. Timo. 1. d. — Imperium carnis. Apoſtaſia.

Baſi. ho in principiũ prouerbio.

Nautę euntes in Tharſis. Ionę. 1. a. fuerunt apoſtoli electi ad prędicandum prius in Iudæa. — Apoſtoli.

Rup. ſ. Ionam. 1.

Naulum.

NAulum eſt pretium, quod ſoluitur pro vectura in naui.

Naulũ quod ſoluit Ionas, ſignificat Chriſtũ, qui naulum ſoluit, quãdo tradidit ſeipſum, vt Iudæos ſaluaret. Ionę. 1. a. vel naulum dedit nautis, quum dona ſpiritusſancti dedit apoſtolis. — Chriſtus. Dona ſpiritusſ.

Hie. ſ Ionam 1. Rup. ſ Ionam. 1.

Nauſea, Nauſeare, uide Vomere.

Nazareth, Nazareus.

NAzareth. i. cuſtodita, vel florida, aut virgultum: ciuitas Galilęę: in qua ſaluator noſter Ieſus Chrs conceptus, & nutritus eſt. Nazaræi aũt dicebantur conſecrati dño ex voto: qui tempore conſecrationis ſuę & expletionis voti, vinum bibere non debebant, nec caput radere, nec ad mortuum accedere. num. 6. c.

Ber. ad milites. templi. 7

Nazareth Iudaicũ populũ ſignificare poteſt, q erat flos in ceremonijs & ſtatu legis: ex quo flore ortus eſt fructus Chri, ſed decidẽte flore: quia cecidit ille populus. Et vt Chrs non fuit acceptus in Nazareth, ita nec eius prędicatio fuit accepta apud Iudæos. Luc. 1. c. 4. c. — Populus Iudaicus.

Ori. ſ. Luc. ho 33 Ber. 1. ſ. miſſus eſt.

Nazaręus Ioſeph Chriſtũ ſignificauit, qui verè eſt floridus. gen. 49. d. deut. 33. a. Ipſe eſt pontifex Nazaręus, hoc eſt, ſeparatus a turba coinquinata, & à vulgaribus operibus fędãtibus dignitatem ſuam: vel Nazaręus. i. coronatus diademate ſanctitatis, & perfuſus diuinitatis oleo. In Chriſto impletę ſunt leges Nazaręi, quę ponuntur. nu. 6. a. — Chriſtus.

Geor. vene. canti 2. tono. 3. cap. 6 Rup. 1. ſ. num 12.

Nazaręi, hoc eſt, floridi, ſunt continentes & abſtinentes. Thre. 4. b. Et generaliter Nazaræi ſunt ſancti non radentes caput, nec ad mortuos accedentes. nu. 6. d. Iudi. 13. a. 16. d. Amos. 2. c. — Sancti.

Hie. ſ. Amos. 2. Gre. 32. mor. 23.

Nebo, uide Nabo.

Nebula.

NEbula eſt vapor é terra & aquis ſurgens: qui vel ſtatim euaneſcit, vel in altum ſublatus in nubem conuertitur.

Nebula in quã ingreſſus eſt Moſes, occulta diuię potẽtię & ſapiẽtię ſignificare põt. Exo. 24. d. 3. regũ. 8. b. Nebulam expandit Deus ſuper ſolium ſuum, quum gloriam ſuam ſicuti eſt nobis abſcondit. Iob. 26. c. vbi etiam ſignificatur diuina protectio: & etiam velamentum myſteriorum Dei. — Occulta diuinæ potentiæ. Diuina protectio. Velamẽ myſteriorum.

Gre. 17. mor. 18. Hie. ſ. Iob. 26. Euch. form. ſpũal. 2.

Nebula conſurgens ex aromatibus, doctrinam paſſionis Chriſti ſignificare poteſt. Leui. 16. c. Et virtutem orationis. — Doctrina paſſionis Chriſti.

Glo. ord. ſ. Leui 16.

Nebula quandoq; ſignificat abolitionem peccatorum. Iſa. 44. d. delebo vt nubem iniquitatem tuam, & quaſi nebulam peccata tua. — Abolitio peccatorum.

Euch. form. ſpũal. 3.

Nebula matutina eſt cognitio Dei obſcura, quę in hac vita habetur. Amos. 4. d. Et qui cognoſcunt ſe obſcurè, non pręſumentes de ſe nebulę dici poſſunt. ps. 147. Iob. 38. d. vel eſt ignorãtia pręcedens cognitionem, quam Deus infundit poſt cognitam ignorãtiam. — Cognitio Dei ſcientia. Ignorantia.

Hie. ſ. Amos. 4. Aug. ſ. ps. 147. Gre 30. mora 1. Rup. ſ. amos 4.

Nebulæ quas eleuat Deus ab extremis terræ, ſunt apoſtoli, qui contemptibiles habebantur. Iere. 10. c. Et vocem ſuam in nebula dominus leuat, quando per prædicatorũ ſuorum linguas ad caliginoſa corda infidelium exhortationem format. Iob. 38. d. Et nebulę vel nubes, quę ſunt puluis pedum Dei. nahũ. 1. a. ſunt prophetę & animę iuſtorum, quę prius coniunctione carnis fuerant pręgrauatę, ſed eleuatæ in ſublime, tenuioris ſubſtantiæ fiunt: & in ſcabellum pedum Dei redactæ, in extremis quibuſq; inter angelos officijs miniſtrabunt. Priora quippe & antiqua, quę ad caput pertinent noſſe non poterunt. — Apoſtoli. Prophetæ. Animæ iuſtorum.

Hier. ſ. Iere 10. & ſ. Nahum. 1. Gre 30. mor. 1.

Nebulę quoq;, quę ſunt puluis pedũ Dei. dici poſſunt mali ſerena ſemper cõturbantes: & clarum ſolis — Mali.

Hie ſ Nahũ. 1. ſ. Iob 38. & ſ. Mich. 4.

rum solis lumen sua caligine prętexentes: qui in puluerem redigentur & in nihilum: & terra in
Peccatum. eis pinguis dissoluetur. Nahum.1.a. Nebulæ quoq; significant caliginem peccati, sicut & ipsos
Synagoga. Cæcitas Iudæorum peccatores. Iob.38.d. Et nebulosa filia Sion est synagoga obscurata: quia occidit filium Dei, Ruper.3.s.reg.c.7.& s.Mich.4.
Ecclesia. qui est lux vera. Mich.4.c. Nebula implens domum domini, fuit obscuritas in sacerdotibus Iudæorum.3.regum.8.b. Nebulosa etiam dicitur ecclesia, tum propter tribulationes, tum propter peccatores, qui in ea continentur.

Tribulationes. Nebula frigida rigorem tribulationis aliquando designat.ps.147. In nebula eleuat Deus vocem suam, quum per tribulationes conuertit aliquos. Iob.38.d.

Cõfusio hæreticorũ. Nebula thuris oblati idolis, confusionem hæreticorum significare potest. Eze.8.c. Hie.s.Eze.8.

Necessarium, Necesitas, Necesse.

NEcessarium dicitur illud, sine quo quippiam fieri aut esse non potest. Necessarij quoq; dicuntur cognati. Necessarium dicitur etiam, quo quis eget, & ineuitabile, & vtile. Necessitas indigentia, ineuitabilitas, tribulatio. Necesse, indigens esse, opus esse, vtile esse.

Necessitas pass. chri. Necessitas veniendi scandala, necessitatem passionis Christi indicare videtur. Mat.18.a. Hila.s.Mat.cão.18.

Non absolutè desideratum. Necessarium quod est in hac vita, est quod non absolutè desideratur: vt ea quę sperantur, vt dicebat apostolus, Philip.1.d. Desiderium habens dissolui, & esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne necessarium propter vos. Aug.epist.119.

Necessarium ad cultum diuinum, aut in vsus sanctuaria, est secundum ordinationem diuinam. Exod.35.c.36.a.

Difficultates malorum quę inuiti patimur. Necessitates à quibus saluat Deo animam, sunt difficultates malarum consuetudinum, & cupiditatum, & cæterarum rerum, quas inuiti patimur: & demum pericula inferni.ps.30. Hie. & Aug s.ps.30

Nechao.

Diabolus. NEchao. i. claudus vel percussus, rex Aegypti, qui vicit Iosiam regem Iuda.4.regum.23.f. Significare potest diabolum, qui claudicauit apostatando à Deo, à quo percussus est, & vicit primum hominem. Glo.ord.s.4.reg.23

Nectere, Nexus, uide Ligare.

Nefas, Nefarius.

NEfas est impium facinus, & execrabile: sicut adulteriũ appellatur nefas. Iob.31.a. Nefarius autem dicitur homo scelestus & sacrilegus.

Negare, Inficiari.

Reprobãs Deus. NEgare est, quod asseritur inficiari, aut renuere, & recusare, & non implere.

Negat Deus hypocritam. Iob.8. quia simulatoris vitam iustè reprobando, merito veritas ipsum ignorare dicitur. Grego.8.mor.28.

Christus dans dona humilibus. Non negauit Iob pauperibus quod volebãt, designãs Chrm̃, q. dat humilib⁹ quod petunt: q quoniã vere humiles sunt, hoc solum obtinere volũt, quod Deus eis viderit expedire. Iob.31.b. Gre.21.mor.12.

Ascribere sibi bona. Negatio contra Deum dicitur esse, quum quis manum suam osculatur. Iob.31.c. quia sibi attribuit opera, quæ Deo ascribere debebat. Prę sumptio autem virtutis propriæ tanto grauius in desperatione est, quãto longius ab humilitate. Cunq; vires sibi tribuit operis, ad adiutorium nõ recurrit autoris. Greg.22.mor.10.

Confitentes Deum. Non negantes ex Israel, nomine filiorum insigniuntur. Isa.63.b. Hie.s.Isa.63.

Mẽdacia hæreticor. Negatio, qua Ephraim circundedit Deum, significat mendacia hæreticorum. Hose.11.d, Hie.s.Hose.11.

Corrumpere imaginem Dei. Negare depositũ. Leu.6.a. est per vitia perdere ĩ se imaginẽ Dei, nec recognoscere ei⁹ dona. Glo.ord.s.Leui.6.

Negligere, Negligentia.

NEgligere est non curare, & contẽnere, quasi nelegere quidẽ, nec videre dignari.

Negligentes fratres Ioseph emere triticum, designant non curãtes audire verbum Dei: vnde & à patre sene reprehenduntur. gene.42.a. In pœnã autem incidunt, qui neglexerunt sermonem domini. Exo.9.e. Amb.de.Ioseph.8.

Negligentes ire ad nuptias, sunt prę ferentes temporalia spiritualibus. Mat.22.a.

Negotiari, Negotium, Negotiator, Institor.

NEgotiari est negotia exercere, & mercaturæ operam dare. Negotium autem occupationem, & munus, ac opus significat. Negotiator vero est, qui mercaturæ operam dat, aut negotijs est prę fectus.

Fideles ex gentibus. Negotiatores in bonũ sunt, qui quęrũt lucrũ verũ spũalium, & qui instructi sunt ĩ lege Dei. Matth.13.f. Et negotiatores ementes Ioseph, sunt fideles ex gentibus suscipientes Christumm à Iudęis eiectum. Gene.73.f. Et negotiatores Tharsis sunt, qui inter seculi fluctus per bona opera quærunt spirtualia mercimonia. Et etiam prædicatores. Et negotiatio est ipsa prædicatio. Ori.s.Matt.cap.13. Hila.s.Mat.cão.13. Hie.s.Eze.28. Grego.23.mor.22. Beda.s.pro.21.
Prædicatores. Prædicatio.

Hie.s.Isa.27.

Iob.28.b.40.d.Pro.31.c. Eze.38.d.Et negotiatio Tyri cum omnibus gentibus est,quũ ex omnibus gentibus conuertuntur ad fidem:& quæ dicitur negotiatio sancta domino.Isa.23.d.

Hila.s.ps.118. — Vacare terrenis.

Negotiari in terra, est rebus terrenis vacare.gene.34.b.Et negotiatio,ad quam quidã abierunt,est occupatio circa temporalia. Matt.22.a. Et negotiationis domus est anima secularibus intendens.Ioan.8.c.2.Timot.2.a.

Hier.s. Eze.28.&.s. Isa.23.&.s.Iob.28. — Hæretici. Dæmones. Magi. Philosophi. Peccata. Idololatria.

Negotiatio luciferi fuit,cum dixit:ascendam in cœlum &c.Eze.28.d.Et negotiatores Phœnicis sunt hæretici & dęmones:qui & institores dicũtur:& negociatores gentiũ & Tyri & Babylonis:quibus addunt magi & philosophi.Iob.28.b.Isa.23.a.47.d.Eze.17.a.26.b.27.a.Et negotiatores Niniuę sunt peccata. Nahum.3.d. Negotiatio quoq; Aethiopię est cultus deorum gentilium.Isa.45.c.

Aug.s.ps.90. Ber ser 2 de.S. Andrea.& serm.6.s. qui habi.&.s.cãt. ser.33. — Grauis tentatio. Malũ apparens. Ambitio. Diuitiæ.

Negotium perambulans in tenebris,est grauior tentatio cum ignorantia. ps.90. Item verba suadentia peccatum sub specie boni:vel est ambitio: quę est subtile malum secretũ virus, pestis occulta,doli artifex,mater hypocrisis,liuoris parens vitiorum origo, criminum fomes,virtutũ ęrugo,tinea sanctitatis, excęcatrix cordium , ex remedijs morbos creans,generãs ex medicina languorem.Item diuitiæ sunt negotium perambulans in tenebris.

Nehemias.

NEhemias.i.consolatio, vel requies domini,aut pœnitens dñs,siue directio dñi:princeps in Israel,qui instaurauit muros Hierusalẽ,post Babylonicã captiuitatẽ.1.Esdr,2.a.nehe.1.a.

Nemrim.

Hie.s.Isa.15. — Hæretici.

NEmrim.i.pardi,siue pręuaricatores,aut amaritudo, vel cõmutatio:videtur fluuius aut fons in Moab.Nam Isa.15.c.fit mẽtio de aquis Nemrim,designare potest hæreticos aut doctores eorum.

Nemrod.

Ori.s.cant.ho.3. Hie.s.Mich.5. Beda.s.gen.10. Rup.s gen.43. — Diabolus. superbi.

NEmrod.i.transfugiũ,vel rebellis,seu dormitio descensionis,vel dormiens dominans:aut tẽtatio descẽdens:filius Chus,fuit primus tyrãnus post diluuiũ, qui dictus est robustus venator.gene.10.b.Typus est diaboli & superborum,& eorum , qui à Deo trãsfugiunt ad terrena.

Nemus, Saltus, Sylua, Lucus.

NEmus,saltus,ac sylua sic se habent, vt sylua sit generale nomen non solum loca arborũ cõprehendens,verumetiam herbarũ:propriẽ tamen est arborum,vnde materia cęditur.Saltus autem est sylua inuia,vbi pasci & æstiuare , vel hyemare pecudes solent. Nemus vero dicitur sylua voluptatis gratia comparata, & amœnitatis plena.Sed quantũ ad nostrũ propositũ hæc confundunt:& hoc habent cõmune,vt abundẽt arboribus infrugiferis.Lucus aũt est nemus arboribus dẽsum,manu consitũ:quod Deo alicui gẽtilitas cõsecrabat : quod nequaq; cędũ est.

Amb. 2. de spũsctõ. 11.&.s.Luc.7. — Ecclesia.

Sylua dici potest ecclesia,vt habet diuersa ligna ad varios vsus apta,hoc est,diuersitatem fidelium.ps.131.Eze 15.a.Et mel syluestrẽ sunt conuersi ad fidem.Mat.3.a. Hie.s.Eze.15.

Hila.s.Mat.cão.2. Ori.s.nu.ho.17. — Iustorum cœtus.

Nemora obumbrantia , aut nemorosę valles , iustorum cœtum, & prophetarum chorũ significare possunt.num.24.a.

Exempla virtutum.

Nemus plantatum ab Abraham,exempla virtutum significare potest.gen.21.d.

Gre.s 1.reg.14. Hie.s.Isa.21. — Mundus. Corda secularium.

Saltus dici potest mundus pomiferas arbores non habens:sed est habitaculum bestiarum:& dicitur saltus meridianus.Eze.20.g.31.b.Saltus etiam vt est locus syluosus,& cliuosus,corda secularium significare potest· qui quũ tota intẽtione curis exterioribus seruiũt,velut syluosa loca, culta ad fructũ boni operis prædicatiõis vomere non sunt.1.reg.14.d.2.reg.18.b.Isa.21.d.

Hila.s ps.131. — Gentilitas.

Sylua etiam vel saltus dici potest gentilitas,in qua non erant homines, sed bestiæ.ps.79.95.103.131.Eze.39.c.Amos.3.a. Euch.form.spũal.4.

Hie.s.Eze.39. Aug.s.ps.103. Hie.s. Isa 29.&.s.Iere.21 &.s.Eze.20. — Synagoga.

Saltus erat synagoga frondibus literæ legis abundans,sine fructu spiritus.Et peculiariter saltus erat Hierusalem non ferens fructum bonorum operum:sed combustioni parata.Isa.29.f.Iere.21.d.Eze.20.g.34.f.Hose.2.b.Zach.11.a.

Ori.s.Ieae.ho.14. Hiero.s.Eze.6.&.s.Isa.9. Gre.epis. ad Leãdr. Philo 1.allegori. — Scientiæ seculares. Sectæ philosophorum. Hæreses. Eloquentia hæreticorum. Idololatria. Vitia. Hæretici & philosophi.

Nemora arboribus infrugiferis plena significare possunt scientias seculares,sectasq; philosophorum,& hæreses.Iere.3.b.Et nemorosum lignũ est doctrina hæreticorũ cum folijs verborũ, sine fructu operũ & veritatis.Eze.6.d.Saltus etiam est eloquentia hęreticorũ igni tradenda:& libri philosophorum:& ipsi infrugiferi.ps.82.Isa.9.d.10.d. Ierem.10.a.Mich.7.c.Et lucus non plantandus,designat eloquentiam vanam non esse introducendam in sacram scripturã,nec vitia miscenda virtutibus:vt nec arbores infrugiferę miscentur frugiferis.deut.16.d. Et lucum ante altare plantare,est hæreses in ecclesiam inducere. Iere.17. a. Et lucos scindere est hæreses & idololatriam destruere.Exo.34.b.deut.7.a.12.a.Isa.27.c.

Ori.s.cant.ho.2. Glo.int.s.cant.2.a. Rup.s.Amos.3. — Homines. Institutiones humanæ. Anima peccatoris.

Sylvę dicuntur omnes homines cõparati Chro.canti. 2.a. Et institutiones humanæ cõparatę institutionibus diuinis.Saltus etiam dicitur multiplicitas generis humani. Amos.3.b.

Syluestris vallis dicitur anima peccatoris,vbi congregantur dæmones.gene.14.a.

Nemorosa

Lucifer Nemorosa cedrus dicitur Lucifer, vel Antichristus. Eze. 31. a. Hie. s. Eze. 31

Babylon Sylua vnde venit leo, erat Babylon, vnde venit exercitus Chaldæorum contra Hierusalem. Hie. s. Iere. 5.

Infernus Vel est infernus, vnde venit diabolus ad tentandum fideles. Iere. 5. b.

Neomenia, uide Calendæ.

Neophytus.

NEophytus. i. nouellus, quasi noua planta, dicitur qui nuper venit ad fidem, in qua nondum est exercitatus, sed est velut puer. 1. Timoth. 3. b. Hie. s. Isa. 3.

Nepos, Neptis.

NEpos dicitur qui ex filio, filiaue natus est: & extenditur ad posteros. Nepotes etiam dicuntur consumptores rei familiaris: quæ significatio non inuenitur in sacris literis.

Imitatores Nepotes dicuntur imitatores. gen. 31. g. 46. a. Exo. 10. a. 34. a. Iob. 21. a. 27. c. Gre. 18. mor. 18.

Discipuli apostolorum Nepotes apostolorum sunt succedentes eis in fide & operibus. Isa. 65. d. Glo. or. s. Isa. 65

Nephtalim.

Apostoli & prædicatores, Christus NEphtalim. i. comparatio, seu æquiparatio, vel retorsio, seu tortuositas: filius Iacob è Bala ancilla Rachelis. gen. 30. d. Typus est apostolorum & prædicatorum, vt dicitur, ceruus emissus, & dans eloquia pulchritudinis. gen. 49. t. Potest etiã typus esse ipsius Christi: qui emissus est in securitatem, insequentibus ipsum canibus. Rup. 7. de diui. offici. 23

Imaginatio Interpretatur etiam dilatatio cordis: & est filius ancillæ Rachelis: quia ex magnitudine rerum creatarum contemplata ab expurgata mente, dilatatur cor, vt currere posit in Deum: & designat imaginationem, quæ per corporea ducit ad intelligentiam cœlestium. Geor vene. canti. 2. ton. 7. cap 6 Ricar. de s. victo. de 12 patriar. 18.

Charitas Vel interpretatur dilatatio mea: & est typus charitatis, quæ maxime dilatat cor. ps. 67. Aug. s. ps. 67

Apostoli & prædicatores Vt etiam interpretatur dilatatio designat apostolos & prædicatores: quorum doctrina in totius mundi latitudine diffusa est. Beda. s. gen. 49

Nequam, Nequitia, uide Malus.

Ner.

Sermo scripturæ NEr. i. lucerna, siue nouale: pater Abner & Cis, significat sermonem scripturarum: qui lucerna est: cuius testa est litera: Intellectus vero spiritualis est claritas luminis: oleum vero eius est deuotio amoris. 1. reg. 14. g. Gre. s. 1. reg. 14

Nere.

Bene operari NEre est filum torquere: quod munus ad mulieres spectat. Nentes autem mulieres sunt benè operantes. Exo. 35. c. Glo. inte. s. Exo. 35.

Neruus, Subneruare.

NErui sunt prima in corpore animalis sensus motusq; instrumenta: quę per totum corpus diffunduntur, eisq; ligantur ossa: vnde circiter ossa ingens neruorum copia ducitur. Subneruare autem est neruos incidere. Neruus etiam est vinculi genus, quo pedes aut ceruices impediuntur. Neruus item est chorda ex neruis facta: & chorda arcus. Arist. 3. de hist. aîal. 5

Incarnatio Neruus femoris Iacob, incarnationem Christi significare potest. gen. 32. f. Amb. de Iacob. 7

Iudæi increduli Significat etiam Iudęos incredulos descendentes ex Iacob: ideo neruus emarcuit, vt Iudæi claudicantes in fide designarentur. Amb. de fug. secu. 4

Concupiscentiæ Significat præterea carnis concupiscentiam, quæ emarcescit in perfectis, qui vincunt angelum, quando impetrant à Deo quod petunt. Gre. s. Eze. ho. 14. Beda. s. gen. 33

Virtutes Nerui quos inducit Deus in ossa, vim operandi significare possunt: & virtutes, quibus anima roboratur ad benè operandum. Eze. 37. b. Gre. 9. mor. 38

Sententia Dei Neruus in quem Deus ponit pedem hominis, sententiam eius, qua districtè prauitas hominis tenetur, significare potest. Iob. 13. d. 33. b. Gre. 11. mor. 25

Superbia Neruus ferreus dicitur ceruix Israel: quia duri erant ad obediendum diuinis præceptis. Isa. 48. a. Glo. or. s. Isa. 48

Oppresio Hierusalem Neruus in quem coniectus est Ieremias, oppresionem ciuitatis Hierusalem significabat. Iere. 20. a. Hie. s. Iere. 20

Argumenta prædicatorum diaboli, Illecebræ voluptatum. Nerui testiculorum Behemoth, sunt argumenta prædicatorum diaboli: & sunt perplexi: quia dolosis assertionibus innodant & implicant audientes. Vel significant vincula quædam fortissima ac illecebrosa voluptatum, quibus diabolus homines carnales implicat. Iob. 40. b. Gre. 33. mor. 15, 18 Hie. s. Iob. 40

Mortalitas Christi. Neruicei funes, quibus ligatus est Samson, mortalitatē in Chrõ significare possunt. Iudi. 6. a.

Occidentes Chrm Subneruantes taurum Simeon & Leui, designant scribas & pharisæos occidentes Christum gen. 49. a. iuxta septuaginta: vbi nos legimus suffoderunt murum. Ori. s. gen. ho. 17

Vincere dæmones & motus carnis Subneruare equos est vincere demones: & per ieiunia & labores, lasciuos carnis motus reprimere. Iosu. 11. b. 1. par. 18. a. Ori. s. Iosu. ho. 15

Nescire,

Nescire, uide Ignorare.

Nex, uide Interficere.

Nicodemus.

NIcodemus Hebraicè interpretatur innocens sanguis: Græcè vero victoria populi: fuit pharisæus princeps Iudæorum, qui venit ad Iesum nocte: quem etiam cum Ioseph postea sepeliuit. Ioan.3.a.7.g.19.g.

Nicolaus, Nicolaita.

NIcolaus.i.victoria plebis Græcè: fuit vnus è septem diaconis ab apostolis electis. acto.6.b. Ab eo dicti sunt Nicolaitæ hæretici. apoc.2.b.

Nidus, Nidificare.

NIdus est auium domicilium, quod ipsę sibi conficiunt, ad fouenda oua, & excludendos & nutriendos pullos.

Ori.s.num.ho 19. Gre.31.mo.34.&.19 mor.24 Euch.for.spúal.5. — Nidus significare potest spem aut securitatem: & sic dicitur quispiam ponere nidum in petra, hoc est, in Christo: & in arduis. Num.24.d. Iob.39.d. Designat etiam tranquillam quietem fidei, qua vnusquisq; infirmus nutritur. Iob.29.c. Et turtur inuenit nidum vbi reponat pullos suos. ps.83. quia sancta ecclesia amore conditoris affecta crebris gemitibus vtitur: & velut nidum sibi, hoc est, pacatissimam quietem construit, in qua crescentes filios, quasi plumescentes pullos, quousq; ad superiora euolent, charitatis gremio calefactos fouet. — Spes Fides Charitas

Hie.s.Iob.29 — Nidus etiam est caro, quæ est fœnum: & in nidulo suo moritur, qui carnem suam mortificat. Iob.29.c. — Caro

Hie.s.Iob 31 Aug s.ps.83. Euch for.spúal.5. Ori.s.Eze.ho.12 — Designat etiam ecclesiam: & moritur Christus in nidulo, quum membra eius, quorum ipse est caput, vitijs ac concupiscentijs huius seculi moriuntur. Hunc nidum inuenit turtur, vbi reponat pullos suos: quia opera seruantur, si intra ecclesiam reponantur, aut cum recta fide fiant ps.83. Et nidificantes volucres in cedro, sunt contemplatiui in ecclesia. Eze.17.g. — Ecclesia

Designatur etiam populus Iudæorum, inter quos mortuus est Christus, & in mentibus eorũ crucifixus. — Iudæi

Euch.for.spúal.5. — Nidus interdum dicitur bona conscientia, in qua bonarum cogitationum fœtus fouentur, atq; in opere pariuntur, vt postea filij appellentur. pro.27.a. Item cor Deo gratum. num.24.d. Iob.39.c. Iere.49.c. Luc.13.g. — Cor Deo gratum

Arno.s.ps.83 — Nidus quem inuenit turtur, est requies in bonis, & etiam virtutes in quibus boni requiescunt. ps.83. pro.27.a. — Virtutes

Amb de Noe.6. Hila s.Mat.cano.7 Amb.s.Luc.9. Hie.s.Isa.10 Gre.19.mor.1. — Nidi volucrum, quandoq; dicuntur pectora reproborum: & conciliabula hæreticorum, in quibus dæmones requiescunt. Item rationes & argumenta hæreticorum, quibus se muniunt ad defensionem suorum errorum. Iob.39 d. Isa.10.c.16.a. Mat.8.c. Luc.9.g. Eze.3.rb. — Corda malorum Conciliabula & opes hæreticorum

Arno s.ps.103 Aug.s.ps.103 Hie.s.Iere.22. &.s. Eze.31. — Nidificantes in cedris sunt, qui fauorem sibi quęrunt in diuitibus: vel qui reliquerunt omnia & postea sustentantur à diuitibus. ps.103. Nidificat etiam in cedris, qui superbia tumet: & qui in diabolo requiescit. Iere.22.f. Eze.31.b. Dicitur etiam nidum ponere supra sydera. Abdię.b. Haba.2.c. — Quærentes fauorem diuitum Superbi.

Rup.1.s.deut.14.15. — Nidus præterea, temporalia. deut.22.a. Nidum auis inueneris. pro.27.a. Sicut auis transmigrans de nido. Nidus etiam in arbore est populus Iudaicus. Nidus vero in terra, gentilitas: tulit autem Christus filios relicta matre, quum conuertit Iudæos & gentiles eiecto diabolo. Nidus etiam in arbore, doctrina cotemplatiua, nidus in terra, doctrina actiua: mater, historia, filij, sensus mystici. — Temporalia Iudæi Gentiles

Niger, Nigredo, Nigrescere.

Aug.s.ps.73 — NIger color est obscurus, & contrarius albo, quasi nihil lucis habens. Solet esse nigredinis vsus in tristibus & aduersis, & ad peccata referri solet. canti.1.b. thre.4.b. Et nigredo ollæ, dicit obscuritatem peccati. Nahum.2.c. — Peccatum

Hie.s.Zach.6. — Nigri equi. Zach.6.a. regnum Mędorum significant quãtum ad allegoriam literalem. Mysticè vero apostolos & doctores adumbrant, obscura Christi mysteria cognoscentes. De quibus dicitur. ps.17. Caligo sub pedibus eius. — Apostoli Doctores

Dion.cœle. hier.15 — Niger color permistus albo in equis, designat in angelis vim illam, qua traducente nectuntur extrema: & prima secundis, ac secunda primis, conuersionis ac prudentiæ ratione iunguntur. — Connexio in ordine angelorum

Ori.s.cant.ho.1.2 Amb.s.ps.118. fer.2. & de initia.myste.7. Aug.3.doc.chr.ia.32 — Nigra dicitur sponsa. canti.1.b. hoc est, ecclesia ex gentibus, propter priora peccata: vel quia erat ex peccatoribus: vel est nigra in peccatoribus, formosa vero in iustis. Vel nigra puluere seculari, quem certando collegit, vel nigra per carnem & fragilitatem humanę conditionis: Vel etiam nigra, quòd à Iudæis ignobilis reputaretur: quum non ex semine Abrahæ descenderet: nec legem — Ecclesia

legem haberet. Vel nigra exterius, formosa intus: vt de Paulo dicebant. Epistolæ quidem gra- Gre.s.cant.5.
ues, sed præsentia corporis infirma. Vnde & in sponso nigredo fuit extrinsecus, quando con- Ber.s.can.ser.25.28.
Pœnitentia — temnebatur. Nigra etiam sponsa propter pœnitentiam. Quam pœnitentiam etiam significat Isy.s.Leui.13.
niger capillus. Leui.13.e. Et nigræ comæ sponsi dicuntur, quia omnes iusti se cognoscunt pec-
Pœnitentes — catores. canti.5.c. Nigræ etiam oues sunt pœnitentes. gen.30.g.

Maria prægnans. — Nigra sed formosa est beata virgo Maria: nigra, quia prægnans: formosa, quia de spiritus-sancto sine corruptione. canti.1.b. Nigra sicut tabernacula Cedar. i. eijcienda sicut ancilla cũ Ismaële: sed formosa sicut pellis Salomonis. i. admirabilis sicut exterior cultus Salomonis. Rup.s.cant.1.

Peccãtes in ecclesia — Denigrata cutis Iob, significat infirmos in ecclesia peccantes. Iob.30.d. Et denigrata dicit facies Nazaræorum super carbones, quando continentes per elationem in ea, quæ non intelligunt, dilabuntur. thre.4.b. Gre.20.mora.30.& 32.mor.23.

Synagoga — Nigra etiam dicitur synagoga, obscurata videlicet per incredulitatem: quæ decora erat per legem. Amb.s.ps.118.ser.2

Cedentes diabolo — Nigrescere dicitur dies in Taphnis: quia qui cedunt ori diaboli, amittent veritatis lucem. Hie.s.Eze.30.32.
Dæmones — Eze.30.e. Nigrescentes autem stellæ sunt dæmones vel hæresiarchæ. Eze.32.b.
Hæresiarchæ

Obscuritas scripturæ — Nigræ comæ sponsi, obscuritatem seu caliginem sacræ scripturæ designare possunt: vt mysteria lateant indignos. canti.5.d. Rup.s.cant.5.

Nihil.

NIhil de eo dicitur, quod non est in rerum natura.

Contemptus terrenorum. — Nihil esse dicit Iob dies suos. Iob.7.d. quia sancti viri quo verius summa cognoscunt, eo sublimius terrena despiciunt: & idcirco præsentis vitæ dies nihil esse conspiciunt: quia illuminatæ mentis oculos in considerationem æternitatis figunt. Gre.8.mor.19

Imitatio prauorum — In nihilum redacti artus Iob designant membra ecclesiæ, quæ ad nihilum rediguntur, quando ex imitatione prauorum in hoc mundo crescentium, infirmi quiq; deterius infirmantur. Videntes enim fœlicitatem malorum, sæpe ab ipso fidei statu dilabuntur: bona temporalia appetunt, & veluti in nihilum rediguntur: quia dum manentem Dei essentiam deserunt, diligentes transitoria, quasi ad non esse tendunt. Iob.16.b.17.b. Gre.13.mor.4

Boni despecti à malis — In nihilum etiam redactum se dicens Iob, designat bonos apud æstimationem malorum in nihilum redigi: quando ea, quæ ipsi quasi summa diligunt, bona temporalia, boni non tenent. Iob.30.b. Gre.20.mor.23.

Pœna malorum — Pro nihilo dicitur saluare Deus, quos suscitat ad pœnam: quia nulla est illis salus: qui & ad nihilum deuenire dicuntur: quia per pœnam dicuntur diffluere semper manentes. ps.55.57.58. Hila.s.ps.55.57.
Peccatum — 59. Et pro nihilo perdit Deus gentes. hoc est pro peccatis. Isa.30.f. Peccatum enim dicitur esse nihil, quod factum est sine verbo Dei. Ioan.1.a. Aug.s.Ioan. tra.1.

Obediẽtia cœlorũ. — Velut nihilum extendit Deus cœlos: quia non ei resistunt: sed plenissime obtemperant. Isa.40.e.

Gentiles — Nihilum aliquando dicuntur gentiles. Isa.40.d. Omnes gentes quasi nihilum & inane reputatæ sunt. Et appendit Deus terram super nihili, quando super gentes fundauit ecclesiam. Iob.26.b. Et pro nihilo saluos facit Deus, quando ex nihilo reducit ad salutem. ps.55. Gre.17.mor.11

Nullum meritum sine fide — Pro nihilo est virtus manuum hæreticorum, ipsi ecclesiæ: quia nullius esse meriti conspicit, quicquid operantur, amissa vera fide. Iob.30.a. Gre.20.mor.7

Falsitas idolorũ & rerũ mundanarum. — Nihil dicuntur esse idola: quia non continẽt veritatem, quam præ se ferunt. Mũdana quoq; dicuntur esse nihil: quia promittunt diligentibus se fœlicitatem, quam non habent. Isa.59.a. Et nihil factus esse dicitur diabolus, quando peccauit. Eze.28.f. Iob.27.d. Amos.6.b. Hie.s.Amos.6

Nilus.

NIlus Hebraice dicitur Sihor: & interpretatur niger, vel turbidus, aut matutinus: est fluuius Aegypti insignis, quo terra illa irrigatur. Isa.23.a. Vide Gion, quia est idem.

Doctrina hæreticorum — Sihor, vt habet aquas turbidas, designat doctrinam hæreticorum & philosophorum erroribus & inconstantia turbidam. Iere.2.d. Hie.s.Iere.2.

Tribunal diuinæ iustitiæ — Sihor ab aliquibus dicitur Ieor, seu Ior, aut Haior, vt designet tribunal diuinæ iustitiæ: vt in ea submergantur hœdi damnandi & puniendi in iudicio. Geor.vene.canti.1.ton.7.cap.23

Nimius, Nimietas.

NImium dicitur, quod modum excedit. Et nimietas est superfluitas.

Calor inferni — Nimius calor est calor inferni, ad quem transeunt, qui hic in peccatorum frigore perstiterunt. Iob.24.c.

Error — Nimius etiam calor est, quum quis scrutator diuinorum secretorum credere contemnit, & per inquisitionem nimiam in errorem labitur. Gre.16.mor.30

Timor iudæorum in iudicio — Nimius terror fratrum Ioseph, timorẽ Iudæorum in iudicio futurum designare potest: quia Christo non crediderunt. gen.45.a.

Niniue

Niniue.

Hila.f.Mat. can.12. Hie.f.Ionā.1. 3.&.f. Nahū.1.&. 1.Soph. 2.&.f.Zach.9. Geor.vene.canti.1. ton 6.cap.9. Beda.f. gen.11. Rup.f.Nahum.1.

NIniue.i.pulchra siue spatiosa,aut habitaculum:ciuitas metropolis Assyriorum,à qua Niniuitæ dicuntur.gen.10.b.

Niniue seu Niniuitæ,significare possunt gentiles fidem Christi suscipientes: sicut illi crediderunt Ionæ prædicanti.Ion.3.b.Matth.12.b.Luc.11.d.Ad eam missus est Ionas,hoc est,Chrs ad gentes.Significat etiam ecclesiam,quam ædificauit Christus.Vel mundum,qui dicitur cosmos à pulchritudine:& dicitur ciuitas Dei:quia mundus conditus est à Deo:& ciuitas magna propter mundi magnitudinem.Nahum.1.a. Gentiles Ecclesia Mundus

Nitere, Nitidus, uide Fulgere. Niti, uide Conari.

Nitrum.

Arist.4. meteoro.

NItrum est terræ species sali simillimum:quod coagulatur à calido exiccante humidum: sed soluitur ab humido frigido:quia pori tam grandes derelicti sunt,vt possit humidum subintrare.Crepitat autem infusa aqua,vt calx viua,ac multo magis,si infunditur acetum: valet autē ad emundandas sordes.

Ori.f.Iere.ho.13. Hie.f.Iere.2. Beda.f.pro.25.

Nitrum ad emundandas sordes valens,sermonem arguentem,increpantem & corripientem delinquentes significare potest.Et eadem ratione pœnitentiam.Emundat enim mordicando. Iere.2.e.Vbi saponem aliqui volunt esse.Nitrum autem infuso aceto feruens & crepitans cōparatur viro pessimo.pro.25.c.quem si corripere velis,ipsa correptione fit deterior: & inde in murmurationis iniquitatem succenditur,vnde debuit ab iniquitate compesci,ideo ait:Acetum in nitro,qui cantat carmina cordi pessimo. Sermo cor. Pœnitentia Vir pessimus

Nix.

NIx est aqua congelata in aëre,minus tamen quàm grando:generatur tempore frigido, miroq; pollet albore & frigiditate.Coagulatur autem leniter, caditq; in modum lanæ: nec noxia est,sed sæpe prodest satis.

Hie.f.Iob.9 Euch.for.spūal.3.

Nix è cœlo dicitur descendere sicut pluuia:quia in aëre generatur:& designat animæ mundiciam,candoremque vitæ cœlestis:& etiam baptismum.Iob.9.d.psalm.50.67.Isaię.1.d.threnor.4.b. Munditia Baptismus

Amb f Luc.9. Hie.f.Isa.55.

Nix fœcundat terram,cum paulatim liquescit:vnde tempore niuis lætior solito tritici prouentus exuberat.Cum autem cadit nix,volucres cœli,vbi habitent non habent.Significat verbum Dei,quod fœcundat animam,nec sinit dæmones in ea sedem habere. Iob.37.a. ps.147. Isa.55.c.Luc.9.d. Verbum

Gre.27.mora 17.18.

Niues,quibus præcipit Deus vt descendant in terram,sunt sublimia sanctorum corda,quæ cum in solida cœlestium contemplatione pascuntur,tamen pro fraterna charitate, ad humilia prædicationis verba descendunt.Vt autem nix terram quum iacet,operit: quum vero liquatur,rigat:ita sanctorum virtus per firmitatem suam apud Deum vitam peccatorum protegit:& per condescensionē suam,quasi liquefacta arētem terram,vt fructus proferat infundit.Et quia aqua prius ab infimis trahitur,vt post à superioribus sparsa reddatur:sancti quoq; cum in virtutis arce consistunt:vnde eleuati sunt considerant:ne alienę infirmitatis abiecta contemnant. Iob.37.a.Significant etiam niues descendentes in terram gratiam,quā Christus induxit in terram.Et doctrinam,ac dona spiritussancti:quibus anima infunditur & germinat.ps.67. Zacha. 10.a.Et vt nix de cœlo vltro descendit:ita gratia baptismi nullis præcedentibus meritis venit: ideo baptizati comparantur niui.apoc.1.c. Corda Gratia Doctrina Dona spiritus

Hier.f. Iob.37.&.f. Zach.10. Aug.f.psal.67.&.f. apoc.ho.1.

Gre.9.mora.24.28. &.32.mor.23. Euch.for.spūal.3.

Nix aliquando significat humilitatem:& lauatur aquis niuis, qui habet lachrymas pœnitentiæ cum humilitate.Potest etiam iustitiam designare:& candorem vitæ cœlestis. Iob.9.d. Et quia nix ab alto descendit,is lauatur aquis niuis,qui cœlestem patriam per lamenta desiderat.thre.4.b. Humilitas Iustitia

Geor.vene.canti.1. ton 7.cap.19.

Nix friget,sed frigus eius conseruatur in palea bono temperamento referta, imo tendenti ad caliditatem:vnde non est frigus expellens calorem charitatis,sed potius compescens ardorem concupiscentiæ:& confouetur vestimento duplicis amoris,vel charitatis Dei & proximi: iuxta illud ps.31.c.Non timebit domui suę à frigoribus niuis:Omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus,vtraq; videlicet charitate: aut bona mente simul & bono opere suffulti. Nix igitur est zelus bonorum operum,qui comprimit ardorem concupiscentiæ malæ, feruet autem in Deum & proximum,& nitet candore bonæ exemplaritatis, & albescit mundicia. Cæterum si nix resoluatur in aquam igne non decoctam lædit. Pari modo si frigus, hoc est, zelus castitatis resoluatur in fluentem aquam mundanæ gloriæ, & non coctam igne spiritussancti,& amoris diuini,nocet,& redire facit in maiorem concupiscentiæ ardorem,iuxta illud. Iob.24.c.Ad nimium calorem transibunt ab aquis niuium. Zelus bonorum

Corda prauorum — Nix corda prauorum interdum significare potest, cuius thesauros Deus ingreditur, cum eos ad candorem iustitiæ reducit. Iob. 38. c. Et dat niuem sicut lanam, cum frigidos facit aptos ad calefaciendum, & vt sint vestes Christi. ps. 147. — Gre. 29. mor. 15. Hie. s. Iob. 38. Aug. s. ps. 147

Vis tribulationis. — Nix frigida vim tribulationis etiam exprimit. ps. 147. Et nix irruit super timentes pruinam, quando qui temporalia aduersa pertimescunt, in districtionem se æternæ animaduersionis obijciunt. Et qui conculcanda in infimis metuunt, à summis metuenda patiuntur. — Gre. 7. mor. 13

Iniquitas. — Nix quum sit frigidissima, iniquitatem significare potest: qua abundante, refrigescit charitas. Et ab aquis niuium transeunt ad calorem nimium, qui dum iniquitatum suarum frigora declinant ad veram fidem, vel sanctitatis habitum veniunt. Sed tunc est calor nimius, quum plus appetunt de diuinis secretis perscrutari, quam capiunt: & dum credere contemnunt, per inquisitionem nimiam in errorem lapsi plus calent, quam calere debuerant. Iob. 24. d. Potest — Gre. 16. mor. 30

Pœna inferni. — etiam designare pœnam inferni. pro. 31. c. — Beda. s. pro. 31

Niui in æstate tanquam indecenti, comparatur gloria, vel dignitas collata stulto, quæ maximè nocet ecclesiæ. pro. 26. a. — Beda. s. pro. 26

Nix libani non deficiens de petra agri. Iere. 18. b. ponitur ad comparationem rei quasi impossibilis: vt illud Vergilianum: Ante leues ergo pascentur in ethere cerui: Et freta destituent nudos in littore pisces: quàm nostro illius labatur pectore vultus. — Hie. s. Iere. 18.

Nô.

NO Hebraicè dicitur ciuitas Alexandria in Aegypto: interpretatur autem requies: & designat eam requiem, quam diues purpuratus in euangelio dicitur habuisse: quæ solum est in hac vita. Eze. 30. d. — Hie. s. Eze. 30

Requies mũdana.

Nobe.

NObe. i. loquela, siue prophetia, vel loquens, aut prophetans, siue fructificans, vel germinãs: ciuitas sacerdotalis in tribu Iuda, quam Saul euertit. 1. reg. 21. a. 22. d. Isa. 10. g.

Nobilis, uide Inclytus.

Nocere, Lædere, Noxius.

NOcere est damnum aut iniuriam alicui inferre. Noxium autem est, quod nocet.

Dæmones — Nocentes dicuntur dæmones: qui quantum possunt semper hominibus nocent. ps. 34. Sed quum dicitur apoc. 6. b. Ne læseris vinum & oleum &c. ostenditur eos non habere lædendi potestatem, nisi quantum à Deo permittuntur. — Aug. s. apo. ho. 4

Non nocebunt in monte sancto Dei, hoc est, in cœlesti patria: vbi neq; iniuriæ, neque vlli culpæ locus est. Isa. 65. d.

Peruertẽs proximũ — Nocet homini impietas alterius, quando eum peruertendo inquinat. Iob. 35. b. Sic nocet viduæ vel pupillo, qui simplices in peccatum aut errorem inducit. Exo. 22. c. — Gre. 26. mor. 8

Noctua, Nycticorax.

NOctua est auis à tempore noctis dicta, quo cantat, seu potius gemit, aut vlulat, victumq; quæritat. Eadem Græcè nycticorax dicitur, hoc est, coruus nocturnus. A septuaginta dicitur γλαῦκα Est auis carniuora: connumeratur inter immunda animalia. Leui. 11. b. 14. a. Videt plus nocte quàm die. — Aris. 8. de hist. anal. 3.

Christus — Nycticorax in domicilio, vel in parietinis, hoc est, in domibus desolatis, fuit Christus in passione inter crucifixores Iudæos: vel est prædicator inter eos, qui à virtutis statu deciderũt. ps. 101. — Aug. s. ps. 101 Euch. for. spũal. 5

Sapientes in temporalibus, Exultantes in malo — Noctua videns nocte & non die, significat sapientes in temporalibus, & ignaros erga spiritualia: & etiam vacantes operibus tenebrarum: qui enim male agit odit lucem. Vt noctu cantat, designat eos, qui in tenebroso tripudiant opere: & in mentium suarum exultant destructione. — Ori. s. Leui. ho. 7. Gre. s. ps. 101

Docti in lr̃a legis — Significat etiam doctos in litera legis, & ignorantes euangelium, eius lucem capere non valentes. — Isy. s. Leui. 11.

Philosophi, Hæretici — Noctuæ etiam magnis oculis solem sustinere non valentes, sunt philosophi, cum sua vana sapientia, lucem veritatis non assequentes. Item hæretici lucifugæ veritatis. — Tertu. de cibis Iud. Basi. Exae. ho. 8. Ambro. ser. 43. & 5. Exae. 24

Noë.

NOë. i. cessatio vel requies, filius Lamech, qui construxit arcam diluuij, in qua cum filijs seruatus est.

Christus — Noë typum gerit Christi, qui formauit arcam, hoc est, ecclesiam, intra quam saluamur: qui etiam consolatur nos. Et vt interpretatur requies, est Christus, qui nos requiescere facit. Et vt egressus ab arca accepit benedictionem à Deo cum filijs, vt videlicet cresceret, multiplicaretur, — Ori. s. gen. ho. 2. Hie. Euagrio Aug. 12. con. Faus. 23 Epiph. 1. aduer. hæres. tomo. 2.

Beda.s. gen.5. Rup. 3.1.gene.17.& 8.de diui.offici.13. caretur, & repleret terram, typus est Christi & discipulorum eius post resurrectionem. Cui septem animæ donantur, hoc est, perfecti homines, per septiformem gratiam. Et vt Noë per aquam & lignum liberauit suos, ita Christus per crucem & baptismum liberat Christianos. Existens Noe cum filijs in primo loco arcæ, designat Christum cum apostolis in primo loco ecclesiæ: vt etiam nudatus est Noe, & inebriatus, Christum significat, qui nimio amore nostri, quasi ebrius fuit, & nudatus, quum suspensus est in cruce. gen.5.6.7.8.9.

Gre.1.mor.12. Aug.2.de pcc̃ó. merit.10. Noë etiam in arcæ præparatione, & alimentorum collectione prælatorum gerit figuram, qui semper debent pro subditis laborare. gen.6.7. Designat etiam laborantes in vita, & eos, q. ipsum imitantur. Eze.14.e. Prælatus. Imitatores.

Ori.s.Eze.ho.4. Amb.de Noe.9. Noë præterea mentem significare potest, quæ inferiora sibi subiecta à vitiorum diluuio seruare debet. Mens

Amb.de Noe.1. Noë vt interpretatur requies, & natus est ad alios liberandos, typus est iustitiæ, quæ alijs prodest per bona opera, & à malis requiescere facit. Iustitia

Noëmi.

¶Noëmi.i.pulchra, siue decora, vxor Elimelech, socrus Ruth. Ruth.1.2.4.d.

Nolle.

NOlle idem est quod non velle.

Hie.s.Isa 65. Nolle dicitur Deus quæ permittit: quia quæ vult sunt præcepta & consilia. Isa.65.b. Permissio

Hie.s.Isa.1. Non vult Deus holocausta, eorum videlicet, qui legem eius non seruant: aut quæ sunt ex rapinis. Isa.1.b. Item nolebat sacrificia animalium, nisi quasi permittendo, ne videlicet offerret ea idolis, & propter id quod figurabant. ps.39.50. Holocaustũ & ex rapi.

Gre.16.mor.15. Nolens Iob vt multa fortitudine Deus secum contendat, est desiderans, vt Deus infirmitatem suscipiat, hoc est, vt fiat homo. Iob.23.b. Desideratio.

Gre.s.1.reg.15. Nolle disperdere pulchra Amalech, est turpes cogitationes nolle vitare, quum id possit iam factus victor. 1.reg.15.b. Nolle vitar. cogitation.

Ori.s.Mat.ho.20. Nolentes venire ad nuptias fuerunt, qui prophetarum vocationem neglexerunt. Matthæ.22.a. Negligentionem

Ori.s.Mat.ho.22. Nolens accipere vxorem fratris ad suscitandum semen, est sermo hæreticus non producens in anima bona opera. deut.25.b. Sermo hæ. ne fructu.

Arno.s.ps.108 Nolle benedictionem, est nolle baptismum suscipere. ps.108. Nolle ba.

Nomen, Nominare.

Cyril. dialogo.4. NNomen dicitur quasi notamen: quia est vocabulum, quo singulæ res appellantur: vnde nominare est alicui rei nomen imponere. Interdum autem diuina scriptura nomẽ vocat celebrem gloriam, seu famam, & insignem nobilitatem: vt melius est nomen bonum, quam diuitiæ multæ, aut vnguenta preciosa. pro.22.a. Ecc'te.7.a. In nomine patris venit Christus, hoc est, in gloria & celebritate patris. Ioan.5.g. Nominis impositio semper aliquid mysterij designare videtur. gen.38.g.41.f. Exo.2.b.15.d.17.d. Nominis itidem mutatio excellentiam quandã indicat. gen.17.a.32.f.

Hie.s.Isa.52 Basi.s.ps.32. Nomen Dei in æternum, est nomen, qui est, aut nomen tetragrammaton, hoc est, quatuor literarum, quod est יהוה quod significat Deum secundum essentiam: Et apud Hebræos est ineffabile: quia non audent ipsum proferre: sed loco eius proferunt, Adonai. Hoc nomen dicitur non indicatum patribus: sed verè est scitum & cognitum per incarnationem. Quia filius venit, vt nomen patris manifestaret. Exo.3.d.6.a.20.b. Isa.52.b. Ineffabile nom.

Cle.Ale.5. stroma. Hie.s. Mala.1.&.s. Zach.14 Nomen autẽ Dei est, quod est inuocandũ: & benedicendum, & narrandum: & in ipso sperandum: ipsumq; debet esse in desiderio animæ. gene.4.d.13.a. Exo.33.d. ps.21.79.115.144. Isa.26.b.50.d. Nomen etiam Dei est dominus. Isa.42.b. Et dominus zelotes. Exo.34.b. Nomen quoq; sanctum Dei sunt, quęcunq; intelligimus de Deo. ps.32.134.139. Ioel.2.g. Scribebatur autem nomen Dei in lamina, quæ erat in fronte pontificis: vt diuina maiestas aliquatenus exprimeretur. Vt enim dominus est supra mundum, atq; adeo vltra mundum intelligibilem: Ita nomen scriptum in lamina est super omnem principatum & potestatem. Nomen autem Dei dicitur magnum in gentibus, quando colitur à gentibus. Malach.1.c. Nominari autem dicitur omnis paternitas tam in cœlo, quàm in terra à patre cœlesti: quia omnes ipsum habemus cõmunem patrem. Ephe.3.c. Nomen quoq; Dei dicitur vnũ, quando adoratur ab omnibus vnus Deus: & in patria cœlesti est vnum nomen. Zach.14.b. Maiestas D.

Isy.s.Leui.25 Hila s.ps.67. Ori.s.canti.ho.1.& s.Isa ho.3. Nomen Dei in angelo est in Christo. Exo.23.c. Et nomen domini est Christus: quia vt nomen manifestat quod non videtur: Ita Christus apparens cognosci fecit patrem. Leui.25.c. ps.9. Isa.30.f. Nomen autem domini, hoc est, Christi est Emmanuel. Isa.7.c. Et nomen Christi, cuius recordatur dominus de ventre matris eius, est Iesus, aut saluator. Isa.49.a. Eccl'tæ.6.d. Christus Iesus. saluator.

Nomen

Bona opinio Chri. Nomen etiam Christi est dominus.ps.67.Et dicitur dominus iustus noster.Iere.23.b.Nomen etiam sponsi,est bona eius opinio.Et nominatus est dominus,cum est manifestatus : & cum ab eo dicti sunt Christiani.canti.1.a.Isa.55.d.Nomen autem viri inuocatur super septem mulieres,quum in nomine Iesu inueniuntur omnes rationes donorum spiritussancti. Isa.4.a. Hiero.s.Isa 30.&.s. Eccles.6.

Falso iurare. Nomen Dei assumitur in vanum,cum falso iuratur, aut sine necessitate & debitis circunstantijs.Exo.20.b.Et nomen Dei despiciunt,qui super altare Dei panem pollutum offerunt. Blasphemare. Mala.1.b.Nomen autem Dei blasphematur per male viuentes : & cum Christus per Iudæos blasphemabatur.Isa.52.b.Nominare autem nomen domini.Leui.24.c. Iuxta septuaginta est ipsum sciendo blasphemare:quod maiore pœna punitur,quam nescienter blasphemare:&hoc est peccatum in spiritum sanctum. Hie.s.Isa.52. Isy.s.Leui.24.

Nomina apostolorum scripta sunt in fundamentis Hierusalem cœlestis: quia ipsi fundarūt ecclesiam in duodecim mundi partibus,supra vniuersale fundamentū,quod est Christus.Nomina vero angelorum in portis:quia eorum incumbit officio, vt nos in aulam regiam introducant.apo.21.d. Geor.vene. cant.3. ton.8.mod.4.cōc.3.

Prædestinati. Nomina numeratorum sunt eorum,qui scripti sunt in libro vitæ : Itidem nomina filiorum Israel.Exo.1.a.30.b.Nomina etiam stellarum,sunt nomina prædestinatorū. ps.146. Dicit etiā Deus vocare ex nomine eos,quos prædestinauit.Exodi.31. a.33.d. Nomine quoq; suo vocat Deus Israel:quia peculiarem habet curam fidelium.Isa.43.a.Nominatim vocat oues Christus: quia nouit nomina prædestinatorum ad vitam.Ioan.10.b.Vnde ait discipulis suis:Gaudete & exultate,quia nomina vestra scripta sunt in cœlis.Luc.10.c.Nominatim etiam vocat oues prę latus,qui diligenter agnoscit vultum pecoris sui. Rup.4.s.Exo.39. Aug.s.ps.146. Cyril.7.s.Ioan.2.

Exempla patrum. Nomina patriarcharum in lapidibus vestimenti pontificis,sūnt exempla patrum, quæ debet sacerdos sibi & alijs proponere.Exo.28.b.39.b.Et ꝙ debet totum populum Deo præsentare,vt cum ipso eundem reconciliet. Geor vene. canti.3 ton.3.cap.6.

Christiani. Nomen nouum ecclesiæ,quod os domini nominauit,est quia à Christo dicti sunt Christiani:quod & nomen aliud dicitur:quia relinquitur nomen vetus,& assumitur nomē recens,ęternum,impollutum,simplex & infantile.Isa.62.a.65.c.66.g.Et hoc est nomē,quod optant perire dæmones.ps.40.104. Bona opinio. Nomen etiam in Hierusalē,est bona opinio animæ,vel ecclesię. Eze. Fœlicitas. 16.c.Sopho.3.d.apoc.3.d. Arno.s.ps.40.104. Cle.Ale.1. pædag.5. Aug.s.apoc.ho.3.

Nomen melius à filijs & filiabus,est æterna fœlicitas omnia temporalia superans : ideo & nomen æternum dicitur.Isa.56.b.Et nomen ciuitatis,quæ dicitur:dominus ibidem, designat cœlestem patriam,in qua semper est Deus.Eze.48.d.Ibi magnificat Deus nomen Abrahæ & humilium.gen.12.a. Glo.inte.s.Isa.56.

Petere spūalia. In nomine Christi petere,est nil temporale petere,sed spiritale & cœleste petere. Victo.adue.atria.3.

Supplantans vitia. In nomine Iacob vocat,qui supplantat vitia.Isa.44.a. Hie.s.Isa.44.

Concordia vtriusq; testamenti. Nomina eadem imposuit Isaac puteis,quæ pater eius prius posuerat: vt veteris ac noui testamenti concordia designetur:quia quæ in veteri obscurius futura dicuntur, in nouo apertē completa monstrantur.Eisdem etiam nominibus appellantur autores veteris testamenti ceu putei,in lege noua,quibus in veteri.gen.26.d. Ori.s.gen. ho.13 Beda.s.gen.26.

Declarās sensum legis ec apd chfianos. Nominans nuncius coram Eli arcam Dei captam à Philistæis,designat prædicatorem declarantem verum sensum legis teneri apud Christianos.1.reg.4.c. Gre.s.1.reg.4

Dignitas amara. Nomina sacerdotum,quæ disperdit dominus,sunt eorum,qui sibi applaudunt in episcopali dignitate,& in presbiterij nomine,& non in opere.Sopho.1.b. Hie.s.Sopho.1.

Nomīa infidelitatis. Nomina quorum non est memor Deus vel Christus,sunt quæ habebant sancti in infidelitate:quæ crescentibus meritis mutantur.ps.15.Ita dixit Christus discipulis.Ioan.15.b. Iam nō dicam vos seruos,sed amicos.Sic dicebat Paulus.Titū.3.a.Fuimus aliquando & nos stulti & increduli sicut & cæteri:sed misericordiam Dei consequuti sumus. Hie.s.ps.15.

Christianus. Nomine fratrū appellari filium,est dicere opera,q̄ facta sunt ab euangelio, facta esse secūdū legē.gen.48.b.deut.25.b.Vel nomine fratris appellatur,hoc est,Christianus à Christo. Glo.inte.s.deut.25.

Fama hæreticorum. Nomen peccatoris est fama hæreticorum.ps.108.Hoc nomen magnificare cupiunt superbi in terris:& etiam qui de vitijs gloriantur,dici possunt nomen suum magnificare.gene.11.a.Iob. in te.ps.48. Arno.s.ps.108 Philo.de cōfu. ling. Basi.1.ps.148.

Abominatio Iudæorum. Nomen Iudæorum dicitur relictum in iuramentū,aut satietatē electis Dei.Isa.65.c. Vel qa eos fideles detestantur,& abominanī.Vel quia dicuntur filij Abrahæ,cuius opera nō imitātur: sed transiuit nomen ad filios ecclesiæ,qui dicuntur filij Abrahæ per imitationem. Hie.s.Isa.65.

Cogitationes cōfusionis. Nomen Babylonis sunt cogitationes confusionis.Isa.14.e.

Hæreses. Nomina idolorum sunt diuersæ hęreses.Zach.13.a.Et nomen externorum Deorum, quod Vsurpatio diuinitatis. Deus deleuit,est inuocatio dęmonum:& etiam hęreses.Exo.23.b.ps.9.Nomina blasphemię in capitibus bestiæ,vsurpatio diuinitatis per reges & diabolum.apoc.13.a. Hie.s.Zach.13. Arno.s.ps.9 Rup.8.s.apoc.

Contemptus hæreticorum. Nominatum sepulcrum Gog fit,vt perpetuo contēptui habeantur hęretici in ecclesia. Eadē est ratio de nominata die sepulturę eius.Eze.39.c. Hie.s.Eze.39.

Nomen

Nomen tabernaculi Mosis fuit, vt diceretur tabernaculum fœderis. Exo. 33. b.

Norma, uide Regula. *Nosse, Notus, uide Cognoscere.*

Notare.

NOtare est animaduertere, & notam imponere. Est autem nota signum.

Lyra. s. Ruth. 3. — Notans Ruth locum, in quo dormiebat Booz. Ruth. 3. a. est deuotè considerans crucē & passionem Christi. — Contemplationis.

Notari iubebat apostolus non obtemperantes verbo eius. 2. Thessa. 3. d.

Notus uentus, uide Aphricus.

Nouacula.

NOuacula est culter rasorius.

Hie. s. Isa. 7. — Nouacula conducta dicti sunt Assyrij. Isa. 7. d. quibus Deus vsus est ad puniēdos filios Israel. Sic nouacula tonsorum est vindicta Dei in Iudæos. Isa. 5. a. — Vindicta Dei.

Geor. vene. cantr. 3. tono. 7. cap. 12. — Nouacula etiam designat passionem Christi: cuius merito omnia, quę sunt peccati & erroris in nobis, derasa fuere. — Passio Christi.

Hila. s. ps. 51. Aug. s. psal. 51. & de verb. dom. ser. 6. — Nouacula acuta facit dolum, quum radendo vulnerat. ps. 51. Sic Iudæi quum dicebant Christo. Scimus quia verax es &c. quia blandiebantur vt eum, caperent in sermone. Itidem Iudas quando dixit: Aue Rabbi. Nouacula quidem aufert superflua nostra, hoc est, capillos: Ideo qui facit dolum comparatur nouaculæ: quia aufert nostra superflua, hoc est, temporalia, etiam vsq; ad ipsam vitam. — Deceptores.

Gre. s. 1. reg. 1. — Nouacula non ascendens super caput Samuelis, designat rapacitatem & auaritiam, quę nō debet esse in prælatis ecclesiæ. 1. reg. 1. b. Illi enim nouaculam ponunt super caput, qui charitatis prætextu cœlestia prædicant, vt terrena capiant. Non ita Paulus, qui nec sua vti voluit potestate. 1. cor. 9. b. — Auaritia.

Nouale.

NOuale dicitur ager, qui anno saltem intermittitur, ne colatur, aut qui ex inculto fit cultus.

Beda. s. pro. 13. Hie. s. Hose. 10 — Noualia patrum, in quibus sunt multi cibi, sunt libri & exempla patrum. pro. 13. d. Et in nouant sibi noualia, qui meditantur præcipuè in lege noua. Hose. 10. d. — Libri & exempla patrum.

Ori. s. nu. ho. 23. & s. ps. 36. ho. 1. Hie. s. Iere. 4. — Nouale significare potest cor hominis, quod renouari debet de die in diem, vt non seminet super spinas. Iere. 4. a. pro. 13. d. — Cor hominis.

Rup. s. Hose. 10. — Nouale fuit gentilitas, quando conuersa est ad fidem: quia tunc cępit coli, quę prius erat inta. Hose. 10. d. — Gentilitas.

Nouella.

NOuellæ dicuntur nouæ plantę, siue vinearum, siue olearum, aut alterius generis plātarum.

Ori. s. Mat ho. 14. Aug. s. ps. 127. — Nouellæ oliuarum. ps. 127. sunt noui ac recentes in fide: vel pacifici, seu pacem prædicantes. — Recentes in fide.

Hie. s. ps. 143. — Nouellæ plantationes ps. 143. sunt cogitationes & adinuentiones hæreticorum: quæ non concordant cum sacra scriptura. — Adinuentiones hæreticorum.

Nouerca.

NOuerca dicitur, quam quis habens filios ex priore vxore nouam ducit vxorem, quæ prioris filijs fit nouerca. Leui. 20. b.

Nouilunium, uide Calendæ.

Nouus, Nouellus, Recens, Innouare, Renouare.

NOuum dicitur, quod nuper factum est: quod & recens appellatur. Nouus etiā, nouiter apparens. Exo. 1. b. Surrexit interea rex nouus. Firmus. Luc. 22. b. Hic est calix noui testamēti Inauditus. deut. 32. c. Noui recentesq; venerunt. Inopinatus. Esther. 3. c. Nouis vtens legibus. Innouatus. Exo. 13. a. Egredimini mense nouarum frugum. Mirandus. Isaiæ. 43. c. Ecce ego facio noua. Purgatus. Eze. 36. c. Dabo vobis cor nouum. Nouiter inuentus. 2. reg. 21. c. Accinctus erat ense nouo. Recens. deut. 20. b. Qui ędificauit domum nouam.

Ori. s. Rom. 7. 12 Amb. s. Ephe. 4. & s. Luc. 5. & 4. de sacramētis. 2. & 6. exae. 9 Hier. s. Iob. 29. & s. Eze. 36. Aug. s. Gala. 6. Gre. 19. mor. 27. & s. s. 50. — Nouitas & renouatio tribuitur homini secundum gratiam: sicut vetustas secundum peccatum: & appellatur nouitas spiritus: daturq; homini in baptismo & pœnitentia: quæ nouitas in interiori homine fit, & in corde. Et dicitur nouus homo, qui sic renouatur, exuto veteri homine. ps. 50. Eze. 36. f. Rom. 7. b. Ephe. 2. c. 4. e. Colos. 3. b. Dicitur etiam homo noua creatura, cui est noua vita in Christo. Gala. 6. d. Et dicitur renouari sicut aquila, qui relictis terrenis, semper ad superiora ascendit. ps. 102. Et nouitas sensus fit per exercitationem sapientiæ, & meditationem verbi Dei. ps. 103. Romanor. 12. a. Titum. 3. b. Noua autem sunt, quæ ad nouum hominem spectāt. — Nouitas gratiæ.

ſpectant.Exo 35.d.Et nouum teſtamentum ſunt opera noui hominis.Luc.5.g.Innouatur autē ſemper gloria,quum creſcunt virtutes.Iob.29.d. Et noui vtres dicuntur ij, qui renouati ſunt per gratiam.Matth.9.c. Et lagunculæ nouæ ſunt infirmæ ipſa humanitate conſcientiæ:vel terrena corporum vaſcula:quæ vaſa fictilia dicuntur.Iob.32.d.Nouorum etiam meſsis,& menſis nouorum deſignant nouam vitam:& fructus nouæ vitæ in Chriſto : à quo data eſt diſciplina Chriſtiana.Exo.23.b.34.c.Nu.28.d.Rom.6.a.Nouæ etiam fruges nouitatem vitę & operū ſignificant.Exo.13.a.Eze.3.d. Beda.ſ.Gen.2. Ori.1.periar.3. Amb.ſerm.12. Gre.23.mor.11.

Baptiſmus. Nouum ſacrificium eſt baptiſmus,& is qui vigenti fide eſt Deo gratus. Noui etiā vtres baptiſmum ſignificare poſſunt,in quo continentur gratiæ & dona ſpirituſſancti. Amb.2.de Cain.6. & ſerm.29.

Chriſtus. Nouus homo dicitur Chriſtus,etiam cum ipſa eccleſia, quæ corpus eius eſt, quam ipſe ſibi renouauit.Epheſ.2.c.Et nouum quod fecit dominus ſuper terram,eſt ipſe Chriſtus ſeu eius incarnatio.Iere.31. d. Idem dicitur nouellus vitulus.pſal.68. Innouari autem dicitur ſemper gloria Iob, hoc eſt,Chriſti,vel ſecundum quòd ipſe Chriſtus perſeuerat in patre, vel propter nouitatem membrorum eccleſiæ, quæ eſt corpus eius.Iob.29.c.Nouum autem vas, in quo miſit Eliſeus ſal,carnem Chriſti deſignat.4.Reg.2.d. Arno.ſ.pſ.68. Hiero.ſ.Iere.31.& ſ.Iob.29.

Noua lex. Nouæ fruges nouam legem ſignificant.Exo.13.a.Leui.26.b.Eze.3.d. Itidem noua poma ad doctrinam noui teſtamenti ſpectant.Cant.7.d. Iſa.42.b.43.c.Matth.13.g.Gala.5.d.Et nouum mandatum eſt mandatum charitatis:quod eſt peculiare legis nouæ: & ipſa facit nouum hominem.Ioan.13.d.Et nouum canticum eſt noui teſtamenti,in quo ſunt myſteria incarnationis, & cantatur in nouitate ſpiritus.pſal.32.95.97.143.149. Et noua conſperſio eſt doctrina Chriſti in nouo teſtamento.1.Cor.5.c. Nouum quoq; ſacrificium eſt ſacrificium nouæ legis. Leui. 23.c.Innouari autem dicuntur dies ſicut à principio,quum in lege noua producuntur apoſtoli ſimiles patriarchis.Thre.5.d.Nouum etiam vinum nō mittendum in vtres veteres, eſt euangelica doctrina non tradenda ſcribis & phariſęis.Matth.9.b. Ori.ſ.Leui.ho.16.& ſ. Gene.ho.13. Hil.ſ.Matt. cano.14. &.ſ.pſ 143. Baſi.ſ.pſ.32. Hiero.ſ. Iſa.42. Amb.ſ.1. Cor.5. Iſych.ſ.Leui.23. Hier.ſ Matt.9.

Nouum & vetus teſtamentum. Cōminationes & promiſsiones. Noui & veteres putei ſignificant noua & vetera de theſauris vtriuſq; teſtamenti. Gene.26. e. Matth.13.g. Noua autem & vetera præter hoc quòd referuntur ad nouum & vetus teſtamentum, poſſunt vetera dici comminationes æternæ pœnæ : noua vero promiſsiones vitæ cœleſtis. Grego. ho.11.

Noui teſtamēti cāticum. Nouum canticū eſt noui teſtamenti:& etiam crucis Chriſti pręconia, quæ antea nunquàm in mundo laudata fuerat.pſal.95.97.143.Pertinet etiam ad gloriam cœleſtem,vbi omnia erunt noua:ibi etiam erunt nouæ linguæ.Mar.16.d. Hiero.ſ.pſ.97.143. Gre.ho.29.

Chriſtiani nomen. Nouum nomen impoſitum Hieruſalem, deſignat nomē quod eccleſia ſumpſit à Chriſto,vt fideles dicerentur Chriſtiani.Iſa.62.a. Apo.3.d. Hier.ſ. Iſa.62. Aug.ſ.Apo.ho.3.

Eccleſia. Anima. Apoſtoli. Nouum plauſtrum dici poteſt ſancta eccleſia:vel cuiuſq; fidelis anima: vel apoſtoli ferentes arcam Dei prædicando Chriſtum.1.Reg.6.b.Et eſt nouum propter præceptum dilectionis : & quia non ſequuntur vetuſtatem literæ,ſed nouitatem ſpiritus. Iſa.41.d.Ioan.15.b. Roma. 13.c. Ephe.4.f. Gre.ſ.1.Reg 6. Hiro.ſ.Iſa.41.

Spūalia mādata. Dona ſpūſſancti. Gloria cœleſtis. Nouum vinum ſignificare poteſt ſpiritualia & grauia mandata & dona ſpirituſſancti. Matt. 9.b. Nouum etiam vinum gloriam cœleſtem ſignificat:vbi noua ſunt omnia.Matt.26.c.Apo. 21.b.Nouum autem vinum bibit Chriſtus in reſurrectione,ſicut vetus in paſsione.Bibet autem vinum nouum cum apoſtolis & alijs fidelibus in generali reſurrectione. Baſi.ſ.pſ.32. Ori.ſ Matt.ho.35. Aug.q.in euang.43.

Innouatio cœlorū. Conuerſi gentiles. Noui cœli,quos creat Deus,erunt cœli renouati in fine mundi:vel cœli noui ſunt conuerſi ex gentilitate,quando eos,quos colebant vt deos,conuerſi ad fidem, Dei creaturas eſſe cognoſcunt.Iſa.65.c.66.g.Apo.21.a. Hie.ſ.Iſa.65. Ruper.11.ſ.Apoc.

Fœlicitas. Noua terra eſt,quam poſsidebunt beati in fœlicitate.Iſa.65.c.Matt.5.a.

Renouatio per fidē. Nouum cor Iſraelis,eſt credere in eum, quem prius negauerunt : nouum vero cor gentium eſt idola derelinquere,& mortuorum cultura contempta,credere in eum, qui eſt Deus viuentium.Eze.18.g.36.f.Nouum autem cor pertinet ad bonæ voluntatis initium. Nouæ quoq; lagunculæ ſunt ſpiritualia corda.Iob.32.d. Hier.ſ.Eze.18. Gre.23.mo.10. Fulgen.ſ.de. dupli. ci prædeſtinatio.

Subiectio auditorū prædicatori. Innouatio regni Saulis,deſignat nouam ſubmiſsionem auditorum ipſi prędicatori, cum eius laudabilem vitam conſpiciunt.1.Reg.11.d. Greg.ſ.1.Reg 11.

Doctor fortis. Nouellus vitulus dici poteſt doctor,qui valet iam hęreticos ventilare.pſ.68. Aug.ſ.pſ.68.

Nouum hominem creans. Renouat Deus faciē terræ,quando creat nouum hominē:& etiam quando reſuſcitat.pſ.103. Ori.1.periar.3.

Nouitas interioris hominis. Renouata iuuentus aquilæ deſignat nouitatem interioris hominis:& etiam baptiſmum, & reſurrectionem.pſal.102. Amb.ſer.54. Aug.ſ pſ.102. Euch.q.in.pſalm. Arno.ſ pſ.103. Baſi.ſ.pſ.32.

Renouari dicitur dolor,quum quis non reſpondet iniuriam inferenti.pſ.38. Ori.ſ.pſ.38.ho.1.

Idola. Recentes dij ſunt,qui non ſunt æterni:& ideo non ſunt dij.pſ.80.Deut.32.c. Aug.ſ.pſ.80.

Nouiſsimus.

Infimi. NOuiſsimus dicitur vltimus:quia quæ recenter fiunt vltimum locum habent.

Chriſtus. Nouiſsimi dici ſolēt,q. ſunt infimi & deſpecti in populo.Iſa.65.d.Amos.9.a.Nouiſsim⁹ Hier.ſ.Iſa.56.

virorum dictus est Christus:quia maximè fuit in passione despectus. Isa.53.a. Nouissima autē Christi dicuntur,quæ ad eius spectant humanitatem.ps.138. *Christus*

Hie.s.Isa.2.9. Rup.7.s.Ioan. Nouissimi dies tempus Christi significare solent: & tempus vltimæ prædicationis.gen.49.a. Isa.2.a.9.a.Eze.38.b.c.Mich.4.a.Et nouissimus dies festiuitatis,fuit vltimum pascha Iudæorum,quando Christus occisus est.Ioan.7.f. *Tempus Ch.*

Ori.s.Iere.ho.4. Aug.s.apoc.ho.15. Nouissimi etiam dies sunt tempus iudicij:aut tempus diuinę vindictæ post longam eius patientiam.Iere.23.e.30.d.Nouissimum quoq; perdicis,& nouissimum Babylonis,& nouissima Rachelis ad tempus iudicij referuntur.Iere.17.b.31.c.Isa.47.b.Et nouissimæ plagæ iræ Dei dicuntur,quia semper percutit populum contumacem,post longam videlicet patientiā.apo.15.a. *Tempus iudi. uinæ vindi.*

Hie.s.Hose.3. Gre.14.mo.12.&.35 mor.16. Nouissimi quoq; dies,sunt dies circa finem mundi.Hose.3.b. Et nouissimi homines quos inuadet terror,erunt electi circa finem mundi,tempore videlicet Antichristi.Iob.18.d.Et nouissima Iob quibus benedixit Deus, est vltimū tempus ecclesiæ,quum multiplicabuntur fideles in senecta vberi.Iob.42.c.ps.91. *Dies circa f. di.*

Glo.ordi.s.Isa.30. Nouissimus dies dicitur adimpletio prophetiarum:tempus videlicet quando implet̄,quod ab aliquo propheta prædictum est.Isa.30.b. *Impletio prophetiarum*

Ori.s.Mat.ho.9. Hie.s.Ecclesi.4 Nouissimi facti sunt primi,& primi nouissimi,quando gentiles qui posteriores erant in fide postmodum fidem amplectentes reliquerunt post se Iudæos.Matth.19.d.Homines etiam qui natura inferiores sunt angelis,relinquunt infra se dæmones,qui natura sunt superiores: In fœlicitate etiam nonnulli homines aliquibus angelis superiores erunt. Nouissimi quoq; dicunt̄ Iudæi,qui erunt tempore Antichristi.Eccl'tæ.4.d. *Iudæi & g. Angeli &*

Gre.s.1.reg.9. Nouissima cognatio in tribu Beniamin,significat minimum gradum conuersationis electorum in ecclesia.1.reg.9.c. *Minimum fidelium*

Hie.s.Agge.2.&.s. Iob.42. Nouissima domus Dei dicitur ecclesia:quia prima fuit synagoga.Agge.2.b. Nouissima etiam Iob designant statum ecclesiæ Christi post eius passionem,vel statum ecclesiæ triumphātis.Iob.42.d. *Ecclesia*

Gre.29.mor.7. Nouissima abyssi dici possunt corda secreta,quæ aperta sunt Deo.Iob.38.b. *Corda secreta*

Aug.q.in euange.8. Amb.s.Luc.11. Nouissima sunt peiora prioribus,quando nouissimis additur simulatio.Matth.12.d. Nouissima quoq; Iudęorum fuerunt peiora prioribus,quia supra mala præterita, Christi necem addiderunt.Luc.11.c.Nouissima quoq; eorum fuerunt,quum vastati sunt.Amos.8.c.Nouissimę *Rup.9.s.apoc.* plagę sunt,quæ corpus & animam affligunt.apoc.15.a. *Occisio C. Destructio*

Ori.s.Luc.ho.35. Nouissimum minutum significat minima peccata,& terrena.Mat.5.Luc.12.g. *Minima*

Au.1.ser.do.in mōt. Ori.s.Mat.ho.32. Nouissimè dicuntur venire fatuę virgines,hoc est, quum iam operandi tempus præterijt. Matth.25.a. *Præter. operandi*

Gre.29.mor.5. Hie.s.Iob.38. Nouissimus lacus significat inferos,aliquādo eam partem,in quam descendit Christus.Nouissima vero laci profundum inferni designant.Idem designabūt quoq; nouissima abyssi.Iob 38.b.Eze.32.e.Designant etiam impios & sacrilegos,quia in profundiores peccatorū tenebras descendentes,lasciuiarum nimio fluxu,velut aquarum multitudine deprimuntur. *Inferni*

Hie.s.Ioel.2. Nouissimum mare sumitur in scripturis pro mari mediterraneo , quod est ad occidentem terræ promissionis.Ioel.2.e. *Mediterrane.*

Glo.ord.s.Eze.43. Nouissima crepido altaris.Eze.43.d.quæ & crepido minor dicitur,seu propiciatorium minus,designat Christum exinanitum assumpta forma serui. *Christus exinanitus*

Nox.

NOx est tempus,quo sol est sub terra,per cuius vmbram solis luce priuamur. Vt autem est tempus tenebrosum,ita est tempus aptum somno & quieti.

Aug.epis.120.& de verb.domi.ser.22. Nox media tempus incarnationis Christi significare solet:vt nocte media ingressus est dominus Aegyptum,quando verbum caro factum est.Exod.11.b.12.d.ps.118. Nox etiam media occultum tempus aduentus Christi significat.Mat.25.a. *Tēpus incar.*

Hie.s.iob.35. Cyril.12.s.Ioan.62. Nox quandoq; tempus ante aduentum Christi significat,propter secretum silentium mysteriorum Dei:& diuiditur in quatuor vigilias:prima in Adam primo homīe:vt crederet in Deū creatorem:Secunda in Noë,quando diuina prouidentia & iustitia erga homines monstrata est.Tertia in Abraham crescente iam fide : Quarta in prophetis appropinquante luce aduentus Christi.gen.8.d.Iob.35.b.Ioan.21.a. *Tempus ante aduentum Christi*

Arno.s.ps.18. Chry.s.ps.96. Hie.s.ps.18.87. Aug.s.ps.18.73.&.s. Ioan.trac.62. Euch q.in psalm. Nox nocti indicauit scientiam,quum Christus illustrauit Ioannem Baptistam,ambobus in vtero latentibus.ps.18.Vel nox nocti indicat scientiam,quum Christus homo docuit oēm terram:Vel mortalitas carnis carnalibus fidem prædicando,annuntiat futuram scientiam. Vel cū carnalis licet fidelis,loquitur carnali de his,quæ pertinent ad carnem Christi.Hæc autem nox dicitur esse Dei.ps.73.Nox quoq; indicauit scientiam nocti,quum Iudas Iudæis doctrinā praui sensus infudit:& cum indicauit Iudæis Christum capiendum dicens:Quemcunq; osculatus fuero ipse est tenete eum.Nox quoq; sunt tenebræ Iudæorum.ps.87. *Christus & ... Mortalitas Carnales Prædicator Iudas Iudæi Tenebræ iud.*

Arno.s.ps.91.135. Nox quandoq; dicitur vetus testamentum,& sensus literalis & parabolæ. genes.22.a.40.a. Exo. *Vetus test.*

Exo.10.c.13.d.14.c.ps.135.canti.3.a.Nox etiam sunt quæstiones de Deo, qui posuit tenebras latibulum suum.ps.17.91.Nocte coniuncta est Lia Iacob, vt obscuritas literæ designetur.gen.29.e.30.c.Zach.1.b.

Amb.de Isaac.5.& f.ps.118.ser 7. Beda.f.gen 30

Tẽpus legis Iudæorum

Nox etiam significat tempus legis Iudæorum:aut ipsum populum Iudæorum.Iob.3.a.Luc.5.a.Et vertit Deus diem in noctem, quando diem eorum, qui hora sexta dixerunt, Crucifige, intypum cęcitatis in noctem mutauit.Et lux quæ eis oriebatur in lege & prophetis, versa est in tenebras, ignorantibus quid legant & audiant.Amos.5.b.ps.69. Nox autem qua producta est hædera ad protectionem Ionæ, tempus ante aduentum Christi designauit. Nox vero qua arefacta est, cęcitatem Iudæorum subsecutam.Ionæ.4.d.

Ori.f.Iob.3. Amb.de virg.2. Hie.f.Amos.5.&.f.Ionam.4.

Tranquillitas

Nox, in qua apparet dominus, est tranquillitas ab omni perturbatione.gen.20.a.26.c.46.a.Exo.24.d.Sic quasi nocte quiescit ecclesia, quum aliqui fidelium eius, intermissa ad tempus solicitudine externa, sibimet vacare, seq; ipsos spiritualiter incipiunt curare: vel lectionibus videlicet sacris, vel orationibus ac lachrymis sese, vel alijs studijs huiusmodi secretius exercẽdo. Surgit autem de nocte, cum in eisdem suis fidelibus ad agendum etiam proximorum curam se solicite accingit.pro.31.c.

Beda.f.pro.31.

Nocte fit reuelatio mysterij Danieli, quando veritatis illustratio, cernitur quidem ex parte, & velut ad lunæ lumen videtur: & quando de aliquo diuinitatis arcano, quid sentiendum sit, ipsi quidem intelligimus: sed rationem qua illud, & alijs probare possimus, in promptu necdum habemus. Sed cum per diurnam retractationem postmodum agimus: vt acceptam veritatis intelligentiam, quam ipsi prius vel tenuiter videre potuimus, perspicua demonstratione alijs declarare possimus: iam quod nocte percepimus sub diei luce proferimus.Dani.2.c.

Ricar.de.f.victo.de somni.Nabucho.12.

Fides

Nox aliquando fidem significare potest: & nocte Abraham superauit aduersarios: quia victoria quæ vincit mundum, est fides nostra.gen.14.c.Exo.10.c.

Nocte accepit sapientiam Salomon: quia non erat in eius luce perseueraturus.3.reg.3.a.

Gre f.1.reg.3.

Pœnitentes Humiles

Nox aliquando significat cognoscentes peccata sua: & humiles.Exod.13.d.40.d. Et noctes quadraginta pertinent ad pœnitentiam.Exo.34.d.Et de nocte consurgens Abimelech resipiscentes significat.gen.20.b.

Glo.inte.f.Exo.13.

Tempus orationis.

Nox media tempus orationis aliquando significat: vt quum amicus venit media nocte, gratia petendi panes ab amico.Luc.11.a.

Altitudo remissiõis

Nox etiam media altitudinem remissionis & negligentiæ significat: & tempus quando minus putatur venturus esse iudex.Mat.25.a.Iob.34.c.Ioan.6.b.

Ori.f.Mat.ho.31. Gre.25.mo 1.ho.12.

Occulta voluptas. Insidiæ tentationis.

Nocturnus timor est occulta voluptas: vel insidiæ tentationis occultæ in hoc mundo obscuro.psalm.90.canti.3.c.Et nocturna pollutio, aut somnium, est tentatio occulta, per quam tenebrosa cogitatione turpe aliquid corde concipitur: quod tamen corporis opere non expletur.deut.23.b.

Cyril.3.f.Ioan.14 Arno.f.ps.90. Gre.20.mor 3.&.f.cant 3.&.9.mo.40.

Contemplatio

Nocturna visio est contemplatio diuinorum in hac vita in qua sub quadam caligine, & nõ sine nubis obscuritate diuina cognoscimus.Iob.4.c.33.b.

Gre.5.mo.21.&.23. mor.21.

Tres mortui suscitati.

Noctes tres designant tres mortuos, quos suscitauit Christus, secundum tres gradus mortis spiritalis per ipsos significatæ.In his fuit Christus in corde terrę, hoc est, iacuit fides Christi in cordibus ipsorum, qui habitant terram.Mat.22.f.

Aug.de symbol.ad catecu.6.

Tempus passionis Christi Obscuritas sacrorũ

Nox quandoq; dicitur tempus passionis Christi, quando maxima erat obscuritas fidei in cordibus omnium.ps.15.16.31.103.Ita in nocte comedebatur agnus.Exo.12.b.Vbi etiam designatur obscuritas sacramentorum.Nox est etiam, quia nondum ad inuicem conscientias nr̃as videmus.

Aug.2.de trinit.17.&.q in exo.q 54.&.f ps.10. Beda.f.Exo.11. Rup.2.f.Exo.20.21.

Tempus tribulationis & tentationis

Nox aliquando significat tempus tribulationis & tentationis.Et media nox est tempus grauis tribulationis.gen.32.e.Leuitic.8.g.Iob.7.a.17.c.24.c.30.c.34.c.35.c.ps.2.15.16.21.118.120.thren.1.a.2.f.Nocte mandat Deus canticum, nempe misericordiæ, hoc est, in aduersis, quum quis non potest eam exercere, vt saltem eam laudet.ps.41.In noctibus etiã iubemur extollere manus in sancta.ps.113.Et nox illuminatur vt dies, quum quis lætanter sustinet aduersa.ps.138. Nocte accusat diabolus.i.tempore aduersitatis.apoc.12.c.Noctes laboriosas tolerant, qui aduersitatum tenebras non solum vsq; ad inopiam, sed sæpe ad corporis vsq; cruciatum portant. Iob.7.a.Nocte quærit sponsa dominum, hoc est, in tribulatione.cantic.3.a. Nocturnus timor est timor de tribulatione, aut in ipsa tribulatione.ps. 90. In hac nocte non extinguitur lucerna mulieris fortis.prouerbio.31.c.Media nocte venit amicus, hoc est, tempore tribulationis. Luc.11.a.

Hie.f.Isa.2. Augu.ep.f.120.&.f.ps.118. Amb.f.ps.118.se.7.8 Clima.gradu.25. Gre.2 mora.9.&.8 mo.7.8.16.mo.28.&.27.mor.1. Ber.ser 1.f.qui hab. Beda f.pro.31. Glo.ordi.f. Luc.11.

Priuatio formæ.

Nox interdum dicitur priuatio formę in materia, quæ rationem habet tenebrarum, sicut ipsa forma lucis habet rationem.gen.1.a.

Glo.inte.f.gen.1.

Ignorantia Errores

Nox interdum significat ignorantiam, & errorum tenebras.genes.1.a. Leuitic.6.b. psalmo.103.Isa.16.a.Hose.7.b.Eccl'i.23.Abdi.b.Mich.3.c.Et noctes laboriosæ sunt, quum ingemiscimus nos nescire quod quærimus. Iob.7.a.36.c. Nocte Lot concubuit cum filiabus: vbi designatur ignorantia scientiæ Dei. genes. 19. g. Nocte vastatur Ar ciuitas Moab: quia

Ori f.gen.ho.1. Gre.4.mor.17.& 8.mor 9.& 26.mo.35.&.f.ps.6.&.6.m.14

Hier.s.Isa.21. Aug.s.Ioan.trac.11. Cyril homi.5.

scientia secularis perpetuis ignorantiæ tenebris damnatur. Isaiæ. 15. a. Dicitur etiam perire nox, quando id quod cæcata mens etiam per consensum perpetrat, animaduersione pœnitentiæ extinguitur. Iob.3.a. Noctes quoq; singulæ sunt cogitationes tenebrosæ. psal.6. Nox etiam est ipsa infidelitas: vt nocte luctatus est vir cum Iacob: vbi notatur defectus fidei futurus in Iudæis. Gen.32.f. Et nocte uenit Nicodemus ad Iesum: quia nondum plenam habebat fidem. Ioan.3.a. Isa.21.c. Infidelitas.

Nox diuisa à die significare potest sensibilia diuisa ab intelligibilibus. Gen.1.a.c. Sensibilia.

Aug.13.confes.18. Ori.s.Leui ho.5.&s. Nu.ho.23.&.s.Mat. ho.30.&.s.Rom.13. Amb.se.13.&.s.Lu.2 Aug.s.ps.76.100.118 138.

Nox præterea obscuritatem & tempus huius seculi significare potest. Gen.30.c. Hac nocte editur agnus, & perimitur qui dilexit mundum: vt primogenita Aegyptiorum: & diues auarus. Exod.12.b.d.14.e.34.d.1.Reg.14.e.psal.76.77.118.133.138.Rom.13.d. In hac nocte nutrire debet sacerdos ignem altaris. Leui.6.b. Nox autem media est medium tempus vitæ humanæ tenebrosæ. Mar.13.d. Gre.s.1.Reg.14.&.23.mor.21.& ho.22. Isyc.s.Leui.6. Tēpus huius.

Ang.s.ps.77.129. Gre.s.1.Reg.14.& 18.mo.10.Aug.s.ps. 129.138.Amb.s.ps.118 Hiero.s.Iob.3. Amb.s.Luc.17. Aug.73.q.59. Gre.25.mor.12.

Nox quandoq; significat tempus mortis: & ipsam mortalitatem, quá homo incurrit per peccatũ. Gen.8.d. Exo.14.c.1.Reg.14.e.Iob.3.a.psal.129. Et nox fit illuminatio, quum à morte transitur ad gloriam. psal.138. Ioan.9.a. Iob.27.d. Designat etiam tempus iudicij: & ignorantiã, seu obscuritatem diei iudicij, ac mortis. psal.73. Matt.25.a. Luc.12.c.1. Thes.5.a. Cyril.6.s.Ioan.14. Tempus m… Mortalitas. Tempus iud…

Nox potest etiam aliquando significare tempus Antichristi. Exo.13.d. Luc.17.g. Matt.25.a. Ioan.9.a. Iob.14.c. In quibus etiam locis significari potest tempus iudicij. Cyril.6.s.Ioan.14. Tempus A…

Gre.4.mor.8.10.23. Ruper.1.s.Gen.18. &.s.Iere.14.

Nox quandoque dicitur ipse diabolus. vt Iob.3.b. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Nox est enim, quum mentes conscientiam erroris tenebris obscurat. Est etiam nox ipsa callida suggestio diaboli. Nox quoque diuisa à die, est diabolus separatus ab angelis. Gene.1.a. Thre.1.a. Diabolus.

Ber.s.Canti.ser.75. 86. Gre.15.mor.3.

Noctes per quas quæsiuit sponsa sponsum, & non inuenit. Canti.3.a. varias sectas hæreticorum & ignorantiæ ac errorum designant: qui dicunt ecce hic est Christus, ecce illic. Et nocturna visio significat cognitionem mundanorum & hypocritarum, & hæreticorum de rebus temporalibus: quæ eos citò deserunt: vt quasi somniando eas possedisse videantur. Iob.20.a. Sectæ hær… Cognitio…

Ori.s.Matt.ho.35. &.s.Rom.13. Amb.2.de. Cain.4. Hiero.s.Eze.8. Aug.s.ps.5.&.s.Ioã. tract.57. Gre.s.1 Reg.15.&.2 mor.2.&.25.mo.11.

Nox quia priuat luce, significare potest tempus peccati, & vitam peccatorum, ac veterem hominem. Ipsum etiam peccatum nox dicitur, quo priuatur homo luce gratiæ. Gene.1.a.19.a. Exod.13.d.1.Reg.15.d. Thre.1.a. Roma.13.d. Nocte sunt ebrij, qui cordis ebrietatem habẽt: quia sunt in tenebris.1. Thes.5.a. Nocte capitur Christus, scãdalizantur discipuli: negat Petrus, hoc est, sine spiritu sancto. Matth.14.c.26.c. Iob.3.a. Et guttæ noctium sunt cadentes per peccatum. Non rediturus ad veniam, ad traditionis perfidiam nocte Iudas exijsse perhibetur. Ioã. 13.d. Et diuiti iniquo dicitur. Luc.12.c. Hac nocte repetent animam tuam ex te. Et nocte cõteruntur mali, vel quum per diuinam sententiam occultam cæcantur: vel propter tenebras exteriores, in quas mittuntur. Iob.34.c. Nox etiam ibidem dici potest peccatum, quod est pœna & causa peccati. Potest etiam nox in multis ex his locis infernum significare. Iudi.19.c. Dies mutabitur in noctem. Ioan.9.a. Tempus pe… Peccatum. Infernus.

Nubere, Nuptiæ.

NVbere dicuntur fœminæ, quum viris traduntur, non enim vir propriè nubere dicitur, sed mulier: vir autem ducit vxorem. Nuptiæ autem sunt, cum est actus nubendi. Et ipsę ceremoniæ & hilaritates, quæ in ducendis vxoribus fiunt, nuptiæ dicuntur.

Nuptiæ in Christo non dicuntur propriè esse inter verbum & humanitatem, cum non sint personæ: sed sunt inter Christum & ecclesiam: & inter Christum & animam: ad quas ipse dicitur sponsus, & illę sponsæ. Inter animam vero & dæmones non possunt dici nuptiæ, sed adulterium: quum non posit esse legitima coniunctio.

Ori.s.Mat.ho 20.22 Aug.1.q.in euã.31.& s.Ioan.trct.8. Hiero.s.Mat.22. Epypha.2.conrra hęreses.tom.1.

Nuptiæ Iacob cum Rachele, vnionem Christi & ecclesiæ significant. Gen.29.c. Et nuptiæ filij regis designant coniunctionem ecclesiæ sponsæ cum filio Dei incarnato eius sponso. Mat. 22.a. Designant etiam communicationem verbi ad animam: Et has nuptias prouidere debet puellæ dominus eius. Exo.21.a. Nuptiæ factæ die tertia in Cana Galilæę coniunctionem Christi & ecclesiæ post resurrectionem designant. Ioan.2.a. Gre.ho.8. Cyril.2.s Ioan.26. Coniunctio cum eccle… ma.

Ori.s.Mat.ho.32. Hilo.s.Mat.cano.27 Aug.83.59.&.d ver.

Nuptiæ quandoq; significant cœlestem gloriam, seu coniunctionem cum verbo Dei in gloria, cum immortalitatis assumptione. Matth.25.a. Luc.12.c. Apo.19.b. dñi.ser.22.Gre.ho.13. Gloria cœ…

Be…n sententijs.

Nuptiarum tres sunt species. Primæ reconciliationis per fidem, quarum tria sunt fercula, peccatorum ablutio, gratiæ consecutio, & naturæ reformatio. Secundæ adoptionis per spem: in quibus sunt eloquij diuini consolatio, alimoniæ cœlestis communio, dulcedinis internę prælibatio. Tertiæ sunt glorificationis per charitatem: cuius fercula sunt æterna incorruptio, vera glorificatio, perennis Dei visio.

Ori.s.Matt.ho.22. Isy.s.Leui.22.

Non nubens alteri viro vxor defuncti, designat animam non recipientem sermonem extraneum, gentilicum, aut hæreticum. Deuteron.25.b. Tunc etiam nubit filia sacerdotis Recipere… extraneu…

sacerdotis

sacerdotis alienigenæ aut alicui de populo, quum anima nutrita in fide se tradit errori gentilico, aut Iudaico, aut hæretico.

Charitas.

Nuptialis vestis est charitas, ratio, & virtutes ac dona spiritussancti. Et ipsa gloria vestis est nuptialis. Mat.22.b. Colos.3.b. — Ori. s. Matt. ho. 20. Hila. s. Mat can. 22. Amb. 1. de pœnit. 6. & s. Luc. 14.

Nubes, Cataracta.

NVbes est vapor humidus in sublime vi caloris elatus: cuius densitas solem obumbrat: & in aquas terram irrigantes demum conuertitur: Cataractæ autem dicuntur nubes ceu fenestræ, & portæ, quibus aquæ defluunt. Sunt tamen qui catarhacta scribendum putent: vt à defluendo dicantur aquæ, quæ ex alto ruere potius quàm defluere videantur: Duo autem ex nubibus conferuntur nobis beneficia. Alterum est obtectus, alterum vero pluuia: & ambo solis vigorem mitigant. Lux enim eius nimis excellens percellit oculos minus dispositos, aut tantæ luci non assuetos: & calor exiccans & exęstuans perurit aliquando: vtrunq; tamen necessariũ est. Ad quorum temperamentum summus moderator, nubes pro tempore interijci iubet: quæ lucem comprimant, & arefacta madefaciant & irrorent. — Geor. venet. canti. 1. ton. 7 cap. 17.

Deus pater

Nubes in primis dici potest Deus pater: cuius typum gerebat nubes, quæ suscepit Christum ascendentem in cœlum ab oculis discipulorum. acto.1.b. — Amb. ser. 61.

Spūsſanctus.

Nubes itidem dicitur spiritussanctus protegens Hebręos, hoc est, fideles: & excęcans Aegyptios, hoc est, infideles. Exo.14.c. Et nubes lucida obumbrans discipulos dici potest æterna virtus, vel spiritussanctus. Mat.17.a. — Ori. s. Exo. ho. 5. & s. nu. h. 27. & s. Mat. ho. 3.

Christus

Humanitas Christi

Nubes præterea cum sit tenuissimus aëris lucidi contextus lucẽ aliquam de se emittens, ipsum Christum significat, vel diuinam in Christo & luculentam veritatis pulchritudinem. Iob. 38.b. p̄s.96. Designat etiam naturam humanam in Christo. gen.9.b. Exo.13.d.14.c. 16.c.19.b. Leui.16.a.3.reg.18.g. Isa.19.a.25.b. Et nubes magna veniens ab Aquilone, est filius Dei factus homo veniens in mundum. Eze.1.a.g. Et nubes irrorans & protegens nos à feruore solis, hoc est, ab ira Dei, & extinguens ęstum peccatorum, est ipse Christus afferens nobis diuinam clementiam. Et ipsa humanitas eius est nubes diei, in qua eduxit Deus populum de Aegypto. p̄s. 77. Hac nube dicitur amictus angelus. apoc.10.a. — Chry. s. ps. 96. Amb. s. ps. 118. ser. 5. Hie. s. Eze. 1. Cyril. 4. s. Ioan. 28. Isy. s. Leui. 16. Aug. s. ps. 77. Gre. s. Eze. ho. 8. Rup. 6. s. apoc.

Benignitas Dei.

Cataractæ cœli significare possunt benignitatem Dei, qua detinet iram suam, ne perdat homines: quæ tunc aperiuntur, quum iustitia exigente Deus vindictam exercet. Et cum demonstrat nota sibi esse nostra crimina. gen.7.b.8.a. Isa.24.c. — Hie. s. Isa. 24.

Verbum Dei.

Doctrina apostolica.

Figuræ veteres.

Profunditas scripturæ.

Prophetæ

Comminationes diuinæ.

Nubes media inter Hebræos & Aegyptios, est verbum Dei mentibus virtute præditis paulatim irrorans sapientiam, à malis omnibus securam: In duras autem ac bonarum artium steriles, more nubis densissimę pœnas ingerit, intentans eis inundationis perniciem miserabilem. Exo.14.c. Nubes etiam dicitur doctrina apostolica, in qua apparet Christus, tanquam arcus in nubibus: vbi etiam designantur figuræ veteris testamenti. gen.9.b. Leui.16.a. His nubibus operit Deus cœlum. p̄s.17.103.107.134.146. Isa.5.b. Et sunt nubes tenebrosa propter obscuritatẽ, & illuminat noctem veteris populi. Ipsa quoq; profunditas scripturæ nubes dicitur. Exo.13.d. 14.c.40.d. Mat.24.a.26.f. Et baptizati dicuntur antiqui patres in nube, quia baptizati sunt in figura. 1.cor.10.a. Cataractę autem vt dicuntur per quas flumen deijcitur, potius quàm defluit, prophetas significare possunt. p̄s.41. Vbi etiam designant comminationes diuinas. — Philo. quis rerum diui. hæres. Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 17. Hila. s. ps. 134. Isy. s. Leui. 16. Aug. 2. de gen. cõtr. Mani. 4. & s. ps. 146. Beda. s. gen. 5. Hie epist. ignot. vul. & s. ps. 41. Aug. s. ps. 41.

Gratia Dei

Diuina protectio.

Nubes etiam dici potest gratia Dei, & diuina protectio, ipsaq; cõsolatio diuina, cœlestiaq; beneficia. Donec nubes gratię erat in tabernaculo fœderis, Maria non apparuit leprosa, sed remota nube. Exo.24.d.33.c.34.a.40.d. nu.9.c.12.c.16.f. Isa.4.b.5. b.18.b. Et nubes, in qua veniet filius hominis, erit bonis consolatio & protectio. De quibus dicitur p̄s.30. Quàm bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde. Mar.13.c. Luc.21.e. Eze.1.a. — Ori. s. nu. ho. 7. & s. Eze. ho. 1. Hie s. Isa. 18. Gre. s. 1. reg. 3. Tertu. adu. Iudæos

Virgo Maria.

Nubes præterea dicitur beatissima virgo Maria: quæ est nubes leuis sine peccati pondere: & super eam ascendit dominus, quum incarnatus est. Isa.10.a. Ipsa est nubes diei, in qua educit dominus populum de Aegypto. p̄s.77. — Gre. Nys. & vit. Mo. Amb exhor. ad vir. & insti. virg. 15. Hie. s. Isa. 19. & s. ps. 77.

Apostoli

Doctores

Prophetæ

Nubes aëris sunt apostoli & sancti doctores, & etiam prophetæ: in quibus est tenebrosa aqua: qui ad excelsa contendunt, & terrena despicientes, instar auium tenuissimum aerem & æthereaque quæq; desiderant: ad quos veritas Dei peruenit, quæ vsq; ad nubes venire dicitur, & super sanctos pluere consueuit: qui repleti multitudine scientiæ multas habent aquas in cordibus suis tenebrosas quidem & inuolutas caligine mysteriorum: quam solus Moses ingreditur, & loquitur cum Deo facie ad faciem. p̄s.17.35.56.67.76.77.96. 103.134.146. genes.9.b. Exod.13.d.14.e. Iob.20.a.26.b.36.d.37.b.c.d. Eccl'tæ.11.a.12.a. Isa.5.b.14.d.45.b.60.b. Iere. 10.b. Matth.24.c.26.f. apocalyp.1.b. Hæ sunt nubes, quæ non ęquantur domino. p̄s.88. Et nubes quæ rore concrescunt. pro.3.c. 2.reg.1.d. Et nubes discurrentes per magnificentiam Dei. deut.33. — Ori. s. Iere. ho. 5. & s. cantic. ho. 4. & s. Mat. ho. 30. 35. Arno. s. ps. 67. Cyril. 7. s. esa. 2 Hie. s. Isa. 5. 14. & s. Dani. 2. & s. Zacha. 14. & s. Iob. 26 Aug s. ps. 35. 56. 76. 77. 88. 103. Gre. 14. mor. 2. & 17

Geor. vene. cant. 1. ton. 7. cap. 17. Beda s. gen. 5. & s. pro. 3. Rup. 2. s. deut. 20. mo. 12. & 27. mo. 56

Ecclesia

Nubes interdum dicitur ecclesia, & ipsi fideles. p̄s.104. Super hãc nubẽ sedet filius hominis. — Arno. s. ps. 104 Hie. s. Eze. 1.

Gre.s.1.Reg 7.14. Aug.s.Apo.ho.11. Apo.14.d.Nubes quoq; sunt animæ sublimes per cœleste desiderium,& à culpę grauedine leues:de quibus dicitur Isa.60.b.Qui sunt isti,qui vt nubes volant? Fideles animæ.

Dieny.cœl. Hiera 15. Hier.s. Zach.14. Nubes quandoq; dicuntur angeli:vt innuatur sanctos illos spiritus occulto quidem lumine supra mundanum impleri modum:cæterum primitiuam illam,primoq; apparētem lucem,modeste reuerenterq; suscipere,eamq; sequētibus absq; inuidia pro suo cuiusq; captu secunda deriuatione transfundere : Præterea quòd illis & fœcunditas & ius item animandi & augendi ac perficiendi adsit,iuxta intelligibilis imbris fœcunditatem,quæ subiectum gremium ad vitalem partum pinguibus euocet pluuijs. Angeli.

Chrys.de continentia Ioseph. Nubes protegens Israelem , crucem Christi significare potest : sub cuius vmbra saluamur. Exod.13.d.Num.14.c. Crux Christi.

Philo.de profugis. Gre.28.mor. 19. Ricar.de. s. Vict. de somnio Nabuch. 35. Cataractæ dici possunt fluxus cogitationum intellectus, quæ tunc aperiuntur, quum homo tendit in vitia.Nubes etiam est confusio inquietarum cogitationum in mente:quibus à visione & contemplatione diuinorum obtenebratus impeditur.Iob.38.a.Transeunt quoq; nubes præ fulgore,quum illæ quæ animum obnubilant dubitationes recedunt.ps.10. Fluxus cogitation.

Hier.s.Eze.1.30. Gre.s.Eze.ho.2. Hila.s.ps.67. Aug.s.ps.96.67. Nubes magna veniens ab aquilone significabat exercitum Chaldæorum venientem aduersus Hierusalem.Eze.1.a. Designat etiam nubem iudicij,quando tolletur impius, ne videat gloriam Dei.Et dicitur dies nubis: quia nullus tunc absq; pauore iudicem pręstolabitur, incertus de futura sententia. Erit autem nubes præcipuè malis, quibus erit nubes obscura & horribilis. psal. 67. 96.Ezech. 30. a.34.d. Ioel. 2. a. vnde & in nubibus veniet tunc filius hominis. Dan.7.d. Dies iudicij.

Beda.s.Pro.25. Gre.8.mo.14.&.20. mor 23. Geor.vene.Canti.1. ton.7.cap.17. Nubes matutina,quæ cito consumitur,in earum rerum comparatione assumi solet,quæ cito deficiunt. Hose.6.b.12.a. Nubi autem sine pluuijs comparatur vir gloriosus , & promissa non complens.Pro.25.b.Nubes ad altiora suspenditur:sed densata vento impellitur,vt currat: calore autem solis dissipatur,vt euanescat.Sic corda sunt hominum, quæ per acceptæ rationis ingenium ad alta emigrant:impulsa autem maligni spiritus flatu prauis desideriorum suorum motibus huc illucque pertrahuntur:Sed districto respectu superni iudicis,quasi solis calore liquefiunt:& semel locis pœnalibus tradita,ad operationis vsum vltra nō redeunt. Gloria etiam malorum vt nubes transire dicitur.Iob.7.b.30.b.Iudę.d.vt nubem autem & vt nebulam dicitur Deus delere peccata nostra. Isa. 44.d. Designat in multis ex his locis temporale bonum. Isa. 25.b. Vir gloriosus. Temporale bon.

Gre.27.mor.5. Nubes interdum mentis humanæ mobilitatem significant.Eccl'tæ.11.a.Qui considerat nubes,non metit, quia is qui ante humanæ mutabilitatis terrorem trepidat , mercedis æternæ retributione se priuat. Mobilitas mentis.

Gre.28.mor.75. Ruper.1.s.Eze.3. Nubes opposita, ne transeant orationes ad Deum est , quum ingratas preces petentiū deus exaudire dedignatur. Vel quum caligine quadam & nubilo cæcitatis mens obruitur , ne radio diuinæ contemplationis illustrari mereatur. Thre.3.e.Iob.38.a. Nubes etiam magna est caligo & cæcitas,quam incurrit homo per peccatum.Eze.1.a. Ingratitudo. Caligo mentis.

Ambr.de Noe.27. Gre.3.past.ad.mo.16 Ber.s.cant.ser.58. Euch.form spūal.3. Nubes etiam sunt praui homines persequentes bonos.Eccl'tæ.11.a. Et hæretici,philosophi, Iudæi,& tempora iniquorum. Demum ipsæ tribulationes:& arcus apparet in nubibus, quum diuina benignitas in tribulationibus succurrit.Gen.9.b. Praui homines. Tribulationes.

Hier.s.Eze.30. Ambr.de Noe. 14. Gre.28.mor.15.&.s. Eze.ho.2. Beda.1.Gen.5. Nubes operiens Taphnim est erroris obscuritas, quæ cedit diabolo.Eze.1.a.30.e.38.c. Et cataractæ sunt errores in anima.Nubes autem ponitur vestimētum maris,quum in crudelibus interponitur caligo & cæcitas infidelitatis. Iob.38.a. Cataractæ quoq; in diluuio significant superbos.Gen.7.b. Error. Ignorantia. Infidelitas.

Cataractæ fuerunt apertæ in baptismo Christi , quum vox patris audita est : Hic est filius meus.psal. 41.

Nubes,cœlum.Iob.22.b.Nubes latibulum eius. Cœlum.

Nubes,multitudo.Ecclesiastici.43.b.In magnitudine sua posuit nubes. Multitudo.

Nubes,soliditas.Iob.37.d.Subito aër cogetur in nubes. Soliditas.

Nudare, Nudus.

NVdare est detegere & spoliare:& nudus est, qui est sine tegmine, aut vestimento, & pauper,priuatus,apertus & detectus.

Ambr.epist 36. & s. Luc.23. Aug.16.ciui dei.2.& 12.cōtra fault.23. Beda.s.Gene.9. Hiero.s.Iob.1. Gre.2.mor 31. Ruper.s.Haba.2. Nuditas Adæ in paradiso,designauit nuditatem Christi,qui pro nobis apparuit infirmus.Et vt ille fuit nudus in paradiso:ita Christus vt humanam tegeret nuditatem , nudus pependit in cruce.Nuditas etiam Noe nuditatem Christi in passione & cruce significauit.Gen.2.d.3.c.31. s.Luc.23.e. Nuditas autem Iob designauit Christum à sorde originalis peccati mundum. Iob. 1.d. Designauit etiam quòd Christus à synagogæ carne prodiens conspicuus ad gentes prodijt, quum esset ab ipsa synagoga nudatus:sicut etiam Ioseph reliquit pallium in manu dominæ.Nuditatem Christi aspexerunt Iudæi.Haba.2.c. Christus nudus.

Ori.s.Matt.ho.25. Nudus etiam dicitur Christus in suis membris,in quibus est operiendus, in ijs videlicet,qui indigent Christus in membris.

indigent sapientia. Matth. 25. d.

Puritas angelorum — Nuditas in angelis designat quod liberi sint, absoluti & expediti, atq; exterioris omnis adiectionis labe puri: & ad diuinae simplicitatis similitudinem pro viribus tendant. Dion. cœlest. hier. 15

Simplicitas. — Nuditas aliquando indicat simplicitatem: vt in primis parentibus, qui nudi non erubescebant. gen. 2. c. Nudus erat Adam à simulatione: sed vestiebatur luce diuina: vnde auersus, & ad seipsum conuersus, quod significat de illa arbore manducasse, nuditatem suam vidit: & displicuit sibi, eo q non haberet aliquid proprium. Est autem hoc erroris propriũ, vt quod cuiq; displicet, hoc etiam Deo displicere arbitretur. Aug. 2. de gene. cõt. Mani. 16.

Nil boni sibi ascribens. — Nudus fugiens adolescens, designat eum, qui nil sibi de bonis operibus per inanem gloriam ascribit. Mar. 14. f. Nudus etiam fugit, qui veterem hominem exuens ad Deum festinat: & qui omnia peccandi pericula vitat. Amos. 2. d. Nuditas Iob mundiciam ab omni vitio indicat. Iob. 1. d. Et nuditas Dauid. 2. reg. 6. d. Gre. s. 1. reg. 15. Hie. de veste sacer. Ori. s. Iob 1. Amb. de Noe. 29. & & epis. 36

Puniens Deus Iudæos — Nudauit Deus gladium post partem capillorum, quum in Iudæos grauem vindictam exercuit. Eze. 5. a.

Iudæi occidentes Christum — Nudantes fratres Ioseph ipsum tunica, fuerunt Iudæi imponentes Christo falsa crimina: vel ipsum occidentes. gen. 37. e. Non est autem in totum nudatus Ioseph, sed spoliatus: quia non est nudus, nisi quem culpa nudauerit. Amb. de Ioseph. 5. Beda. s. gen. 37

Peccatũ per ignorãtiam. Abscõdere peccatũ. — Nuditas Noe peccatum per ignorantiam perpetratum significare potest: & nudari in tabernaculo, est abscondere peccatum. gen. 9. d. Amb. de Noe. 29.

Anima sine gratia. — Nuda dicitur anima, quæ gratia & virtutibus destituta est. Sic nudus homo, vel nudus populus est existens in peccato, & carens indumento gratiæ & charitatis. genes. 3. c. Exod. 32. f. Iob. 14. b. 22. a. 24. b. Isa. 20. a. Eze. 16. a. Nahum. 2. c. apocalyp. 3. d. 16. c. 17. d. Et nudi sunt, qui Christum non habent. 1. cor. 5. a. Item decepti ab hæreticis: & carentes fide, & frigoribus infidelitatis & peccatorum vexati. Isa. 58. c. Iocl. 1. c. Nuda spoliatur fornicaria, quando plebs Israelitica nudata gratia, etiam amisit gloriam temporalem ducta in captiuitatem. Hose. 2. a. Ori. s. Eze. ho. 6. Gre. 6. mora. 3. 23. & 12. mor. 5. Rup. s. Hose. 2.

Erubescentia. — Nudum caput est amissio galeæ salutis. Est etiam erubescentiæ indicium. Nudabant autem caput, qui lugebant mortuos. Et nudant caput, qui diuinitatem, aut humanitatem negant in Christo. Non nudat autem caput sacerdos, quum non amittit gloriam Dei. Leui. 10. b. 13. f. Demum nuditas in planctu assumi solebat. Mich. 1. b. Hie. de veste sacerd. Hy. s. Leui. 10. 13.

Tribulatio. — Nudari dicuntur ossa per flagella, dum per tribulationem quicquid in nobis est validum aperitur. Iob. 33. c. Gre. 23. mor. 28.

Detegi peccata. — Nudat dominus crinem filiarum Sion, quum manifestat peccata occulta. Isa. 3. b. Et nudat femora Hierusalem, quum detegit peccata, & confundit peccatorem. Iere. 13. d. Sic nudat ignominiam. Eze. 16. c. 23. d. Et nudabit dominus terram in die iudicij, quum omnia ante tribunal Christi manifestabuntur. Isa. 24. a. Et nudus est infernus coram Deo, quia omnia nuda & aperta sunt oculis eius. Iob. 26. b. Nahum. 3. b. Haba. 3. c. Hebre. 4. d. Hie. s. Isa. 3.

Nudari sapientia — Nudus inuentus est Adam post peccatũ, quia voluit nimis sapere suasu serpentis, qui עָרוּם Harum dicitur, quod nudum & astutum significat: vt doceamur nimis astutum denudari sapientia diuinorum. Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 24.

Detectio turpitudinis — Denudat filia Babylonis turpitudinem suam, quum anima confunditur. Isa. 47. a. Vel in administratione operis turpitudo denudatur, dum vilis mens abiectaq; in actionis ostentatione cognoscitur, quæ quieta prius magna putabatur. Ad eadem refertur filia Edom. threnorum. 4. d. Gre. 6. mor. 11.

Non seruare pcepta — Nuditas pedum est, quum anima non munita diuinorum præceptorum protectione & obseruatione, patet venenatorum animalium, nempe dæmonum morsibus. Iere. 2. e. Hie. s. Iere. 2.

Prædicantes hæretici. — Nudant lamiæ mammas suas, quum Iudæi & hypocritæ labijs honorant Deum, quem corde negant: & quum hæretici errores suos libere prædicant. thre. 4. a. Gre. 19. mor. 15.

Hæretici denudantes ecclesiam — Nudant parietem ecclesiæ hæretici, cum omnes eius munitiones demoliri conantur. Isa. 22. b. Dicuntur etiam nudare pauperis domum, nempe ecclesiam. Iob. 20. b. Hie. s. Isa. 22.

Detectio errorum. — Nudatur alueus riui Aegypti, quum omnes philosophorum & hæreticorum fallaciæ deteguntur. Isa. 19. b. Hie. s. Isa. 19.

Nudius.

NVdius tertius, & nudiusquartus idem dicunt, ac si diceremus, nunc est dies tertius, nunc est dies quartus, nempe à die præterito, à quo fit numeratio.

Nudius tertius est prima dies prædicationis ipsius prædicatoris, quam exercet in obedientia prælati sui: & in hac viderunt Saulem. 1. reg. 10. b. Gre. s. 1. reg. 10

Nugari, Nugæ, Nugax.

NVgæ sunt sermones leuium rerum, ac nullius ponderis, & plerunq; scurriles, & mendaces. Nugax autem est, qui nugas loquitur: quod est nugari.

Rup. s. Soph. 3. Nugæ sunt sermones hæreticorum,& nugaces sunt hæretici:& etiam Iudæi circa legem nu gantes,dum falsos ei dant & ineptos sensus.Sopho.3.d.Sapi.2.c.4.c. Sermones ha[...] rum,

Nullus.

NVllus est non aliquis.

Nullus homo debebat esse in tabernaculo,quum ingrediebatur sacerdos ad offerendū incensum:vt designaretur omnes homines egere redemptione,prętcr ipsum Christum summū sacerdotem & redemptorem.Leui.16.c.

Numerare, Numerus, Enumerare, Numerabilis. Computare, Recensere, Supputare.

NVmerare est per numeros recensere.Numerus autem est vnitatum collectio. Recensere autem est cognoscere,& summam per numeros cognoscere. Numerus item est discretio, paucitas,& fœlicitas.

Gre.27.mor.3. Numerus annorum Dei dicitur inęstimabilis humanæ cognitioni, cum in Deo sit vnica & simplex ęternitas:vt dum homo ea,quæ apud se sunt,prolixa multiplicat, æternitatis multitudinem se metiri non posse infirmitas humana cognoscat.Iob.36.d. Aeternitas

Gre.30.mor.20. Dinumerat Deus menses conceptus ceruarum:quum ordinat , vt prædicatores opportuno tempore,quod in mente conceperant,proferant.Iob.39.a. Ordinans [prae]dicationes

Gre.12.mor.9 Dinumerat Deus gressus,quum singula quæq; opera nostra propter retributionem signat. Iob.14.d. Notans D[...]

Hie.s.Isa.65. Gre.s.1.reg.15 Numerare dicitur Deus in gladio,quando singulos pro meritis castigat & punit.Isa. 65.b. Recenset etiam quæ fecit Amalec,quum condemnat opera libidinis:& cum aliquando conuertit ipsum peccantem.1.reg.15.a. Puniens p[...]

Arno.s.ps.146. Amb.ser 26. Aug.s.ps.146 Numerare stellas est sanctorum excellentias comprehendere:quod est solius Dei : ideo dixit Abrahæ:Numera stellas si potes.gen.13.d.15.b.ps.146.Isa.40.f.Nemo autem numerat, nisi quod vult diligentius custodire.Dicitur autem non esse numerus militum Dei: quia soli Deo cognitus.Iob.25.a. Comprehe[ndere] excellentiam

Ori.s.nu.ho.1.15.28 Amb.de Abra.3. Ori.s.nu.ho.21 Numerus filiorum Israel prædestinationem significare potest. Exod. 16.d.30. b. psalm.138. Ieremiæ.23.a.Sic numerans Abraham trecentos vernaculos,pręd estinatos indicauit. gene.14. c.Et numerati per cognationes & tribus,sunt ad diuersos gloriæ gradus ordinati. numer. 1.a. 23.b.24.e.Numeratio autem secunda filiorum Israel,est introductio secundi populi in terram promissionis & Hierusalem cœlestem,reprobato priore.num.26.a. Prædestinatio

Ori.s.nu.ho.4.26. Gre.s.1.reg.11.15 Numerati Leuitę à triginta annis & supra , designant perfectos ad opera Dei : qui digni sunt numerari:qui etiam ad numerum transire dicuntur.numer.4.d. Et numerus vel summa pugnatorum est eorum,qui fortes sunt aduersus dęmones:vt merito numerentur : nec implicentur negotijs secularibus.numer.31.g. Recensens quoq; Saul filios Israel ad pugnandum, designat pręlatum cognita virtute interiori numerantem fideles inter milites spirituales. Recensens autem populum quasi agnos , designat prædicatorem proponentem veterum exempla ad castitatem:vel eligentem castos ad prędicandum & pugnandum contra Amalec.i.libidinem.1.reg.11.b.15.a. Perfecti al[...]

Enumerata instrumenta tabernaculi,designare possunt diuersos gradus ministrorū in ecclesia.Exo.38.c. Diuersi gr[adus] ecclesiæ

Isy.s.Leui.25.27 Supputatur pecunia redimentis se,iuxta annorum numerum ad rationem mercenarij.Leui. 25.g.27.c.quia vnicuiq; imputabitur merces secundum horas denarij diurni , & secundum quo magis exercebit opera pœnitentiæ,vt veniat ad annum iubilei. Merces sec[...]

Isy,s.Leui.25. Numerus autem annorum iubilei,dici potest virtus vniuscuiusq;: quę consideranda est in iniungendis operibus,ne videlicet alligemus opera grauia & importabilia in humeros proximorum.Leui.25.b. Virtus vni[...]

Aug.83.q.55. Numerus aliquando dicit certam scientiam:vt is dicatur numerum habere,qui certam habet de aliqua re scientiam.Et adolescentularum dicitur non esse numerus,hoc est,sectę philosophorum non habent certam scientiam,sed circa errores vagantur.canti.1.a. Certa scient[ia]

Rup.2.s.Exo.7. Numerus sufficiens ad esum agni est,quando is qui agnum manducat, mysteria eius penetrare præualet.Exo.12.a. Valere pen[etrare] mysteria

Ori.s.Iob.3. Gre.4.mo.10.11. Non numerari noctem,in qua natus est Iob,in mensibus,est deleri Iudam de numero apostolorum.Et non computari ipsum in diebus anni,est non agi memoriam Iudæ, vt sanctorū: sed ipsum deleri de libro viuentium.Iob.3.a.Vel diabolum superbię suę tenebris pressum,aduentum quidem redemptoris conspicere:sed nequaquam ad veniam cum electis redire:nec rursum ad ordinem supernorum agminum reduci. Non numer[ari] inter apost[olos] Irrepabili[s] Oblinio [...] peccatorum

Gre.4.mor.22. Non computari etiam noctem illam in diebus anni,est in extremo examine non fieri mentionem

tionem de peccatis iam remissis, sicut de operibus virtutum.

Peruertentes hæretici fideles. Numerant vel destruunt hæretici domus Hierusalem, quum peruertunt fideles. Isa. 12. c. Hier. s. Isa. 12.

Obstinati hæretici. Numerantur Assyrij præ paucitate, quum residui ex hæreticis relinquuntur, maiori parte ad fidem reducta. Isa. 10. e. 21. d. Lyra. s. Isa. 10.

Indigni numero. Innumerabilis gens sunt demones & mali homines, & carnales, quasi indigni numero. Ioel. 1. c. Innumerabiles autem homines, quos rapit ante se diabolus, sunt carnales ab exordio mundi vsque ad tẽpora Antichristi: Et dicitur rapere, non omnes, sed innumerabiles quia quandiu falsitatis suæ signa non exhibet, multi à vita carnali conuertuntur: atque ita non omnes trahit. Iob. 21. d, 34. c. Hier. s. Ioel. 1. Gre. 15. mor. 30.

Vna lex. Vna fides. Supputare bases duas per vnam tabulam tabernaculi. Exo. 26. d. proponere vtranq; legem singulis fidelibus. Supputare etiã singula talenta per singulas bases, ad vnam fidem referri potest. Exod. 38. d.

Numus, Numularius, uide Pecunia.

Nunciare, Nuncius, Enunciare, Prænunciare, Renunciare.

NVnciare est monere & significare, & referre. Enunciare autem est nunciando & declarãdo proferre. Nuncius vero est, qui nunciat. Renunciare etiam est referre. Gen. 37. c. Renũcia mihi quid agatur. Et relinquere. Luc. 14. g. qui non renunciat omnibus quæ possidet.

Christus iudex. Nunciat Christus iudicium gentibus: quia constitutus est iudex gentium. Isa. 42. a. Ipse vt Deus annunciat homini eloquium suum. Amos. 4. d. Nam apostoli & prophetæ, non suum, sed eloquium Dei annunciant. Hiero Aglasiæ. Ruper. s. Amos 4.

Angeli. Nuncij gentis sunt angeli præpositi gẽtibus. Isa. 14. g. Et nuncij qui egrediuntur à facie Dei sunt angeli. Eze. 30. b. Nuncius bonus de longe veniens est angelus bonus: qui cõparatur aquę frigidæ sitienti datæ. Pro. 25. d. Hiero. s. Eze. 30. Beda. s. pro. 25.

Prophetæ. Apostoli. Nuncij quos misit Iacob ad Esau, dici possunt prophetæ ad Iudæos missi. Gen. 32. a. Ipsi dicuntur nuncij domini. Agg. 1. d. Nuncij autem missi ad vniuersos terminos Israel, sunt apostoli & prophetæ. 1. Reg. 10. a. 11. c. Isa. 42. d. 44. d. Hier. s. Isa. 42. & s. Agge. 1. Gre. s. 1. Reg. 11. Lyra. s. Reg. 10.

Sermo propheticus. Discretio. Nuncius qui venit ad Iob, & alijs pereuntibus solus euadit, est sermo propheticus: qui dum fiunt mala omnia quæ prædixit, quasi sanus ad dominũ solus redit. Dum enim vera dixisse de perditorũ casu cognoscitur, quasi inter mortuos vixisse mõstratur. Iob. 1. c. Vel discretio, quæ in omni persecutione Iob remanere potuit: & perpetrata damna statim nunciare studuit: quia nisi per discretionem, virtutum damna eius non cognoscit, nec corrigit. Nescit & puer ille cũ pereuntibus perire: quia nescit discretio per rerum detrimenta, per tentationum argumẽta deficere, sed proficere. Gre. 1. mor. 25. Ricar. de. s. victo. de 12. priar. 68.

Religiosi peccantes Nuncij quos misit Dauid ad Hanon, quos ille remisit præcisis vestibus vsq; ad nates, & dimidia barba, sunt religiosi aut ministri ecclesiæ incidentes in peccata turpia, quæ detegit diabolus. 2. Reg. 10. a.

Sacerdotes. Pharisęi. Hæretici. Dæmones. Nuncij Iudæorum, sunt scribæ & pharisæi, & sacerdotes: Hæreticorum vero prædicatores eorum: vtrorumq; autem dæmones. Isa. 30. a. Nahum. 2. d. Ruper. s. Nahum. 2.

Diabolus. Hæresiarcha. Hæretici. Vani philosophi. Nuncius qui nunciat patri Ieremiæ natum esse masculum, est diabolus, qui quum nos in cogitationibus fluctuare considerat, malorum mentes, quæ ex autoritate huius mundi præeminent, ad persuasionem nostræ deceptionis instigat. Iere. 20. d. Nuncius autem impij, qui cadet in malum, dicitur hęresiarcha, qui est nuncius diaboli. Pro. 13. c. Nuncij vero mortis sunt angeli Satanæ, nempe hæretici & vani philosophi: imo omnes, qui verba referunt proximis, propter quæ morte condemnentur æterna. Pro. 16. b. Gre. 4. mor. 4. Beda. s. Pro. 16.

Prædicare virtutibꝰ in vtroq; testamento gloriam Dei. Annuntiat de die in diem salutare Dei, qui secundum bonas virtutes Christum laudat. Vel qui in vtroq; testamento Christum prædicat. psal. 95. Nunciare quoq; gloriam Ioseph, est prędicare gloriam Christi: nunciare autem eam patri suo, est prædicare illam Iudæis. Gene. 45. d. Nunciare vero gloriam Christi in insulis, est prædicare eam gentibus. Isa. 42. b. Hier. s. ps. 95. & s. Isa. 42.

Confessio fidei. Nuncians Iudas Ioseph aduentum patris sui Iacob, est actus confessionis fidei, quæ fit Christo: vnde & Iudas dicitur confessio. Gene. 46. c.

Cõfessio peccatorũ Nunciare sacerdoti lepram domus, est confiteri sacerdoti peccata. Leui. 14. e. Et enunciat vias suas, qui confitetur peccata sua. ps. 118. Hila. s. ps. 118.

Mediatores prælati & sancti. Nuncians Moses domino verba populi. Exo. 19. b. prælatũ designat mediatorem inter Deũ & populum. Nunciant etiam filiæ Hierusalem sponso languorem sponsæ: quum sancti orãtes pro nobis offerunt Christo nostra desideria. Canti. 5. c. Gre. s. Canti. 5.

Cõuersio iudæorũ in fine mundi. Nuncians Ioseph Pharaoni aduentum fratrum suorum, designat prænunciationem futuræ conuersionis Iudæorum in fine mundi. Gen. 47. a.

Iudæi manifestantes infirmitatem Chri. Nuncians Cham fratribus suis nuditatem patris, Iudæos exprimit quodammodo manifestantes Beda. s. Gen. 9.

ſtantes infirmitatem Chriſti, quæ apud prophetas in figuris latebat: vnde fit populus ille ſeruus fratrum, quia ſeruat ſcripturas in obſequium Chriſtianorum. gen. 9. d.

Hila. ſ. Mat. can. 14. Nunciantes diſcipuli Ioannis Baptiſtæ mortem eius Ieſu, ſunt confitentes legis veteris ceſſationem. Mat. 14. b. Confitentes ceſſationem legis.

Aug. ſ. pſ. 58. Nunciari dicuntur conſummationes in ira conſummationis, quando prædicatur ab apoſtolis, ꝙ vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia: & ꝙ infirmitas hominis pertinuit ad humiliationem. pſ. 58. Prædicatio peccatoris conuer.

Nunciantes Pharaoni fugam Iſrael, deſignant ſolicitudinem dæmonum aduerſus fideles. Exo. 14. a. Solicitudo d.

Gre. ſ. 1. reg. 1. Nunciare pacem mordendo dentibus. Mich. 3. b. eſt promittere diuinæ indulgentiæ ſecuritatem flagitioſis. Falſam ſecuritatem promittere.

Nunciata viſio dura. Iſa. 21. a. Comminationes diuinas ſignificat. Comminationes.

Nundinæ.

NVndinę erant inſtitutę velut feſta, quę nono quoq; die fierent, & ruſtici ad mercatum in vrbem irent pro legibus accipiendis, vt ſcita atq; conſulta frequentiore populo referrentur.

Nundinę Tyri erant prædicationes hæreticorum, quas cum multo popularium fauore ipſi celebrabant. Eze. 27. c. Prædicatione hæreticorum.

Lyra. ſ. Eze. 46. Nundinæ in quibus offertur ſacrificium, erant feſta Iudæorum, in quibus ipſi conueniebãt ad offerenda ſacrificia. Nunc vero ſunt feſta Chriſtianorum. Eze. 46. c. Feſta Iudæ.

Nurus.

NVrus dicitur vxor filij.

Aug. ſ. pſ. 44. Nurus Iudæ Thamar. gen. 38. c. typus eſt eccleſiæ ex gentibus: quæ etiam eſt nurus ſynagogę matris Chriſti. Matt. 10. d. Eccleſia ex g.

Glo. ordi. ſ. gen. 38. Gre. ſ. 1. reg. 4. Nurus etiam Iudę Thamar, ſignificat plebem Iudęorum, regibus & ſacerdotibus tanquam filijs Iudę coniunctam. Nurus itidem Eli eſt plebs Iudaica reprobis ſacerdotibus ſubiecta. 1. reg. 4. d. Plebs Iudæ.

Hie. ſ. Mich. 7. Nurus conſurgens aduerſus ſocrum, eſt anima hæretici, vel ipſe hęreticus, qui ſcripturas à ſpiritu ſancto ęditas, transfert ad nouas doctrinas, & ad fermentum phariſęorum, faciens iniuriam ſpiritui ſancto. Mich. 7. b. Hæreticus.

Nutare, Nutus.

NVtare eſt identidem capite nutum vel ſignum facere. Et ponitur pro commoueri & titubare, quaſiq; in ruinam periclitari. Nutus autem ſignum eſt, quod fit motu capitis: & ſępe pro imperio & voluntate capitur.

Gre. 17. mor. 15. Nutus Dei eſt imperium voluntatis eius, ad cuius nutum columnę cœli cõtremiſcunt: quia in plęriſq; neq; ipſi apoſtoli pertingere ad voluntatis eius celſitudinem valent: qui eiuſdem voluntatis præmia denunciantes vident. Iob. 26. c. Imperium D.

Nutus Ioſeph, quo frumẽta Aegypti is vendebantur, typus erat diſpenſationis donorũ gratię, quę per Chriſti fit voluntatem. gen. 42. b. Diſpenſatio Ch.

Hie. ſ. pſ. 108. Nutantes transferuntur filij Iudę traditoris. pſ. 108. cum Iudęi vagi ſunt & inquieti ſuper vniuerſam terram.

Nutrire, Enutrire, Nutrimentum, Nutricius, Nutrix, Alere, Alimentum, Altile.

NVtriri dicuntur animalia, ſecundum ꝙ alimentum ſuſceptum in ſuam ſubſtantiam conuertunt, & tandiu nutriuntur, quandiu viuunt. Nutrimentum autem eſt materia eius quod nutritur.

Hila. ſ. pſ. 54. Hie. ſ. Hoſe. 11. & ſ. pſ. 32. Aug. ſ. pſ. 32. Nutrit Deus & corporaliter & ſpiritualiter: qui etiam nutricius dicit. pſ. 30. 54. Iſa. 1. a. Hoſ. 11. a. Alit autem in fame: quia quando alij famem verbi Dei patiũtur, ipſe alit bonos. pſ. 32. Vel dicitur, quia ſuſtentat in hac vita.

Hie. ſ. Eze 45. Nutrit Iſrael gregẽ. Eze. 45. e. hoc eſt, eccleſia paſcit fideles in paſcuis ſacrę ſcripturę. Qua ratione non nutrit paſtor ſtultus. Zach. 11. d.

Beda. ſ. Exo. 2. Nutriens Moſen mulier Hebręa, ſignificat ſynagogam fouentem legem: quæ tamen ſemper illi fuit infans: Sed nutriuit eum, vt adultum traderet filię Pharaonis, hoc eſt, legem cum ſenſu ſpirituali traderet eccleſiæ ex gentibus. Exo. 2. b. Vel deſignat perfectam doctrinam eccleſiæ, Gre. Nyſſe. de vita Moſeos quę nutrire debet eum, qui adoptatur à ſcientia ſeculari, ne vnquam deſeratur à matre. Synagoga legem.

Gre. 25. mor. 7. Iſy. ſ. Leui 6. Nutriens ſacerdos ignem, eſt Chriſtus largiens beneficia. Vel eſt ſacerdos miniſtrans doctrinam. Vel eſt vnuſquiſq;, qui charitatem in corde pręceptis & exemplis conſeruat & inflammat. Leui. 6. b.

Nutriẽtes

Nutrientes mulieres sunt animæ nondum perfectè verbum Dei habentes. Vel sunt qui iam optatis fruuntur, & amplectuntur quod sperabant: & qui adhærent huic seculo. Matth. 24. b. Mar. 13. b. Luc. 21. d. Vt autem matres tunc propriè nutrire dicuntur, quum infantibus nondum solidũ cibum suscipere valentibus, lactis alimentum ministrant: ita nutrire dicuntur, qui recentibus in fide verbum Dei ministrant. 1. Thes. 2. a. Et nutritij Sion sunt reges, & nutritiæ reginæ, hoc est, apostoli & prædicatores filiorum ecclesiæ quæ est mater nostra. Isa. 49. f. Ori. s. Matt. ho. 29. Ambr. s. Luc. 21. Aug. s. ps. 39. 95. & de vero. dñi ser. 20. Hiero. s. Isa. 49.

Nutrit pluuia pinum, quando lumen naturale scientiam naturalem nutrit & fouet. Isa. 44. c.

Nutrit seruum delicatè, qui corpus suum in delicijs habet & fouet. Pro. 29. c. Beda. s. Pro. 29.

Nutriuntur in croceis, qui mundi pōpam & delicias sequuntur: & qui literam carnalem legis amplexantur. Thre. 4. a. vel è diuerso sancti patres nutriebantur in croceis: quando sacramẽtis gratiarum pascebantur. Glos. ord. s. Thre. 4.

Nutrit homo vaccam vnam, & duas oues, cum Iudæus vix habet animalia munda in sensibus sacræ scripturæ: nec habet solidum cibum. Isa. 7. d. Hier. s. Isa. 7.

Nutrit catulos suos hericius in Iudæa, quando inter eos fouetur auaritia. Isa. 34. d.

Diabolus. Nutriens pauper ouem, est diabolus genus humanum reficiens voluptatibus. 2. Reg. 12. b. Ambr. apo. Dauid. 5.

Nutrire comam non debet sacerdos, hoc est, non debet abuti naturalibus ad inanem gloriam. Eze. 44. f. Hiero. Eze. 44.

Nutriunt aquæ cedrum, ambitio videlicet luciferum. Eze. 31. a. Hie. o. s. Eze. 31.

Sapientia. Synagoga. Nutrix Rebeccæ, quæ cum ea perrexit ad Isaac, sapientiæ typum gerit: & etiam disciplinæ spiritussancti. Gen. 24. g. 35. d. designat etiam synagogam nutricem populorum. Beda s. Gen. 24.

Nutriti in vitijs. Patres noui testaméti. Altilia dicuntur, qui sunt in vitiis enutriti. Eze. 39. c. Altilia sunt etiam patres noui testamẽti: qui dum gratiam pinguedinis internæ percipiunt, æternis desiderijs innitentes, ad sublimia contemplationis suæ pennis subleuantur. Matth. 22. a. Grego. ho. 38.

Nutrimenta Thophet ignem inferni significant. Isa. 30. g. Hiero. s. Isa. 30.

Nutus, uide Annuere & Nutare.

Nux.

NVx arbor & fructus est, & in fructum semen ipsum estur: & vtrunq; in vnam speciem cõfusum, vno loco intimo clauditur munito duplici tegmine, crasso primũ putamine, dein ligneo cortice: & semen ipsum nucleus appellatur. Nux emittere fertur spiritum, qui torporem & veternum inducit. Philo. 3. de vita Moses. Cle. Alex. 2. pœda. 83

Christus. Nux trinam habet in suo corpore substantiæ vnionem, corium, testam & nucleum. In corio caro: in testa ossa, in nucleo interior anima comparatur. In corio nucis carnem significat saluatoris, quæ habuit in se asperitatem, vel amaritudinem passionis. In nucleo interiorem declarat dulcedinem deitatis: quæ tribuit pastum, & luminis subministrat officium. In testa lignum intercedens crucis: quod non discreuit id, quod foris & intus fuit: sed quæ terrena & cœlestia fuerunt, mediatoris ligni interpositione sotiauit. Aug. ser. d tépore.

Perfecta virtus. Significat etiam nux perfectam veritatem: vt enim in nuce idem est finis & principium: in quantum enim semen, est principium, in quantum fructus, finis: sic & in virtutibus vnaquæq; est finis & principium. Extremum putamen est amarum: ligneus cortex interior est austerus & solidus: sic labor virtutis durus & difficilis, quo tamen ad fœlicitatem peruenitur. Philo. 3. de vita Mosis.

Sacerdotiũ Chri. Nuces etiam seu amygdala sacerdotium Christi significare possunt. Gen. 30. f. Amba. 2. de Isaac.

Sacra scripturæ. Nuces sacram scripturam interdum significare possunt: vt cortices literã designent, nucleus vero spiritualem sensum. Exo. 25. d. 37. c. Num. 17. c. Peculiariter autem legem: quæ est hortus nucum. Canti. 6. d. Ori. s. Num. ho. 9. 4. Ruper. s. Canti. 6.

Ecclesia. Nuces itidem ipsam ecclesiam significare possunt. Exo. 25. d. 37. c.

Sacerdotium & prophetæ. Perfecti. Nuces quoq; sacerdotium & prophetas, aut eorum lectionem significare possunt: quæ lectio, in tentationibus est amara, in laboribus dura, in virtutibus interioribus fructuosa. Canti. 6. d. Vel sunt perfecti, qui dum diuinam sapientiam intra corpora sua retinent, quasi nucleum in fragili testa portant: qui habent thesaurum in vasis fictilibus. Ambr. de virg. 3. & de Isaac. 4. Gre. s. Canti. 6.

Correctio. Christus. Nucea virga correctionem significare potest: quæ quidem extrinsecus amara esse solet, intus vero dulcis. Potest etiam ipsum Christum significare. Iere. 1. c. ps. 22. Hier. s. Iere. 1.

Nycticorax, uide Noctua.

Obducere.

OBducere est tegere,& superinducere.

Obducta cicatrix, significat remissum peccatum per pœnitentiam. Nee.4.b. Iere.8.g.30.c. (Hiero.s.Iere.8.)

Obdurare, uide Durus.

Obededom.

OBededom,id est seruus hominis,vel terreni,aut sanguinei, vel rufi,leuites in cuius domum deducta fuit arca fœderis 2.Reg.6.b.1.Pa.15.c.16.d.Designare potest gentiles, ad quos peruenit ecclesia. (Gentiles)

Obedire, Obtemperare, Obsequi, Parere.

Obedientia, Obsequium.

OBedire propriè est pręcepto alterius obsequi,& obtēperare.Deu.17.c.Qui superbierit nolēs obedire.Est etiā acquiescere.Leui.26.c.Sin autē nec sic obedieritis mihi.Itē adimplere. Exo.15.g.Et obedieritis mandatis eius.Attendere.Gen.22.Quia obedisti voci meæ.Credere. 2.Reg.22.d. Auditu auris obediuit mihi.Item nutu dei fieri. Matth.8.d. Quia venti & mare obediunt ei.Obsequiū autem interdum est religio.Rom.12.a. Rationabile obsequium vestrū. Item seruitus. 4.Reg.5.a.Quæ erat in obsequium vxoris Naaman.

Lyra.s.Gen.37. Obediētia Ioseph,qua patri suo obtēperauit,obedientiam Christi significauit.Gen.37.c.

Glos.ord.s.Gen.41 Obedire oēs Ioseph in Aegypto,est obedientia totius mundi,quę debet Chro. Gen.41.e. (Obedi.)

Ori.s.Rom.12. Obsequium rationabile est rectus cultus,qui Deo debetur.Rom.12.a.

Hiero.s.Isa.11. Obedientes filij Ammon designant credentes prædicationi apostolorum.Isa.11.d.

Hier.s.Ecclīatē.10. Obedire dicuntur omnia pecuniæ.Eccl'tæ.10.d.vel quia doctores postquàm adulatiōe ditati sunt,regnum in populos exercent.Vel quia eloquentiæ & orationi,quæ verborum sit frōde composita,facile vulgus cedit ignobile.

Obed.

Glos.or.s.Ruth.4. OBed, id est, seruus, vel operarius,filius Booz & Ruth, pater Isai.Ruth.4.d.Matth.1.a.designat eos,qui generantur ex Christo & ecclesia,seruos esse Dei.

Obijcere.

Glos.inter.s.Deut.22. OBijcere,est ante iacere,& ante ponere,& contra iacere,seu opponere:& etiam exprobrādo proponere:vt obijcere nomen pessimum,est idololatriæ vel inobedientiæ nomē proponere.Deu.22.b.Mar.14.f.Acto.25.b.

Obire, Obitus, uide Mori. Obiurgare, uide Reprehēdere.

Oblectare, uide Delectare.

Obligare, Obligatio, Obnoxius.

OBligare est circumligare,& debitorem sibi quempiā reddere per beneficia, qui obnoxius esse dicitur.

Arn.& Hil.s.ps.124. Obligationes significare possunt anathematis vinculum:& etiam vsuras & auaritiam. psal. 124.Declinantes in obligationes. (Anathema Vsura.)

Obliquus.

OBliquum est non rectum,aut curuum.

Hiero.s.Ezech.40. Obliquæ fenestræ templi,quæ erant exterius angustæ,interius latiores.3. Reg.6.a. Eze. 40.c. Designant erga exteriora & mundana debere mentem nostram per angustas fenestras prodire:ad interiora vero & diuina debere dilatari. Vel designant quòd quisquis iubar supernæ contemplationis,vel ad momentum percepit, mox sinum cordis amplius castigando dilatet,atq; ad maiora capessenda solerti exercitatione præparet:& dum ea,quæ in occulto vidēt, publicè fidelibus pādunt, quasi suscepto lumine solis fenestræ cuncta templi penetralia replēt. (Glos.ord.s.3.Reg.6)

Obliuisci, obliuio.

OBliuisci est alicuius rei memoriam amittere:& obliuio est memoriæ defectus.

Basi.s.ps.29. Aug.de essenti. diui & s.ps 118. Gre.15.mor.31. Euch.form.spūal.

Obliuiscitur Deus nostri,non quia in ipsum cadat obliuio: sed cum nos eius obliuiscimur:vel quando tardare videtur eius adiutorium,vel promissum,vel quādo nō statim retribuit digna peccatibus:vel si quid est huiusmodi,quasi ab eius memoria sit elapsum, quod speratur, siue timetur,& non fit.psalm.43.Isa.69.d.Et obliuisci dicitur eorum, quorum non miseretur,

non pec

nõ per crudelitatẽ,quæ in Deo non est: sed per occultum iustumque iudicium suũ.Iob.24.d.

Obliuisci Ioseph iniuriæ fratrum,est Christum paratũ esse ad remittendum suis crucifixoribus,si ipsi resipiscerent.Gen.50.c.

Prędicantes gentib⁹ apostoli. Oblitus dicitur pes hominis lapidis caliginis,& vmbræ mortis.Iob.28.a.Quando ab initio nascentis ecclesiæ,sancti apostoli,qui pedes sunt Christi,cœlorum regnum Iudęæ prędicãtes, & videntes se nihil proficere,eis relictis,ad prędicandum gentibus deflexerunt: vnde dicebãt Acto.13.g.Vobis oportebat primum loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicastis æternæ vitæ,ecce conuertimur ad gentes. Gre.18.mor.19.

P&ã non occulta Deo. Nõ est vn⁹ ẽ quinq; passerib⁹ in obliuiõe corã deo: quia nullũ peccatũ illi occultari potest. Luc.12.b.Et nõ obliuiscit opa malorũ deus:quia illa in numerato habet,vt castiget.Amo.8.b. Ambr.s.Luc.12.

Pfectio fœlicitatis. Obliuioni tradetur angustiæ huius vitæ in æterna fœlicitate:quia penitus cessabunt.Isa.65. c.Iob.12.d. Glos.inter.s.Isa.65.

Abrenuntiare vitæ veteri. Obliuiscitur ecclesia ex gentibus confusionis adolescentiæ suæ: quia idolorum cultum obliterauit.Isa.54.b. Obliuisci autem populum suum, & domum patris sui, est priori vitæ male actæ abrenuntiare:& peccantium exempla relinquere.psal.44. Ad hæc refertur obliuisci immunditiæ.Leui.5.a. Hie.s.Isa.54.& ad principiam. Basi.& Arn.s.ps.44. Aug.s.ps.44.

Deferentes angeli Hierusalem. Obliti Hierusalem amatores eius,sunt vel angeli custodes eam deferentes:vel sacerdotes & principes.Iere.30.c. Hiero.s.Iere.30.

Negligere tẽporalia. Obliuisci quæ retro sunt,est non curare temporalia.Philip.3.c. Hoc designarunt discipuli, quando obliti sunt accipere panes.Matth.16.a. Ori.s.Matth.cap.16.

Relinqui à Deo. Obliuioni datur dextera,quum quis in pœnam peccati relinquitur à Deo.psal.136.Vel dextera obliuiscitur aliquem,quando nõ admittitur ad vitam æternã.Sic obliuioni traditur meretrix,hoc est,anima existens in peccato.Isa.23.d.Thre.2.b. Hila.s.ps.136. Aug.s.ps.136. Hiero.s.Isa.23.

Non obliuiscuntur Iudæi leges Dei, aut ipsius populi:quia licet non recordentur legis, vt eam obseruent:Habent tamen ipsam,vt testes.ps.58.In obliuionẽ autem facta est veritas apud Iudæos,cum per scripturas Christum intelligere noluerunt.Isa.59.c. Aug.epis.59. Hiero.s.Isa.

Negligere diuina. Prauè intelligere scripturas. Obliuiscitur Dei,qui in rebus seculi confidit.Iob.8.c.Iere.2.f.13.d.Hose.2.c. Et obliuiscitur Dei diues,quasi eius non indigeat.Isa.57.c.Obliuiscuntur reges iudiciorum rectorũ. Pro.31.a.quum hæretici male iudicant & sentiunt de scripturis sanctis. Hier.s.Iere.13. Ruper.1.de glorifi. trinita.13.

Negligere virtutes. Obliuisci Hierusalem est negligere cœlestia.psal.136.Sic obliuisci montis sancti Dei.Isa.65 b.Obliuiscitur quoq; virgo ornamenti sui,quum anima negligit scientiam & virtutes.Iere.2.f. Et obliuio abundantiæ prioris frumenti,est neglectus gratiæ & donorum Dei.Gen.41.d. Hila.s.ps.139. Hier.s.Isa.65.& s.Iere.2.

Negligere subditos. Obliuiscitur struthio,quòd pes conculcet eius oua.Iob.39.b. cum hypocritæ eos, quos in conuersatione filios generant,derelinquunt,& omnino non curant, ne aut exhortationis solicitudine,aut disciplinæ custodia destitutos,prauorum operum exempla peruertant. Gre 31.mor.8.

Obliuisci iuramenti,est ignoranter iurare.Leui.5.b. Glos.inter.s.Leui.5.

Neglect⁹ verbi dei. Obliuiscit comedere panẽ suũ,qui deditus voluptatibus,nõ curat pcipere verbũ dei.ps.101. Gre.s.ps.101.

Corpus peccatoris. Obliuionis terra,est corpus peccatoris,qui Dei obliuiscitur. psal.87. Aug.s.ps.87.

Obloqui, uide Murmurare. Obnoxius, uide Obligare.

Obolus.

OBolus põderis genus est conficiens sextam partem drachmę Atticæ,estq; numisma minimum apud Athenienses.Oboli autẽ viginti siclũ faciũt. Exo.30.b. Leui.27.c. Nu.3.e.18. c.Ezec.45.e.

Oboth.

OBoth,id est,pythones,siue magi,vel vtres,vel patres,vel desideria:trigesima septima mansio filiorũ Israel in deserto.Num.33.f. Origenes non inuenit illi interpretationem: sed ait satis esse quòd significet profectum aliquem spiritualem. Iuxta Hieronymum tunc venitur in Oboth,cum persistimus contra præstigias diaboli,quæ per pythones significantur. Ori.s.Nu.ho.27. Hiero.de mansio.

Obrigescere, uide Rigidus.

Obruere.

OBruere est quasi ruendo operire.

Obruere lapidibus est grauiter increpare:etiam testimonijs scripturarũ reuincere.Exo. 8.f.19.b.21.c.Leui.20.d.24.c.Num.15.d.Deut.13.b.17.a.21.d.22.c. Beda.s.Exo.19.

Nõ obruũt flumina,hoc est,tribulationes & tẽtationes charitatẽ ecclesiæ.Canti.8.c. Gre.s.Cant.8.

Obruunt allophyli puteos,cum Iudæi obscurant mysticos legis sensus.Et cum dęmones auferunt bonas cogitationes à corde,& inducere nituntur malas.Gene.26.c.

Obryzum, Tphaz.

Obryzũ

OBryzum dicitur aurum purum & delicatum, quod sæpe igne candefactum & exustum, in coctione non minuitur: Hebraicè ophaz.

Gre.18.mor.29. Obryzum aurum dici possunt sancti angeli: aurum quidem, quia fulgent claritate iustitiæ: obrizum, quia nullum habuerunt vnquàm contagium culpæ. Iob.28.c. vngeli.

Lyra.s.Dani.10. Obrizum aurum, quo accincti erant renes viri, qui apparuit Danieli, feruorem charitatis indicat, quo angeli indissolubiliter ligantur. Dani.10.a. Feruor charit.

Fre.22.mo.24. Obrizum iuxta Gregorium, est rudis auri massa, in qua Iob non posuit fiduciam, & designat mentem, in qua sancti non habent fiduciam. Iob.31.c. Mens.

Hier.s.Iere.20. Ophaz, seu aurum obryzum in malum significare potest sensus hæreticorum extrinsecus verbis splendentes, cum intus sint viles & vani. Iere.20.b. Sensus hæret.

Obscurare, Obscurus, Obscuritas, uide Caligo.

Obsecrare, uide Orare. Obsequi, Obsequium, uide Obedire.

Obseruare.

OBseruare est, oculis mentis, & corporis seruare, speculari, & custodire, & notare, ne quid se prætereat, aut decipiat.

Gre.11.mor.25. Obseruat Deus omnes semitas hominis: quia in singulis quibusq; nostris actibus, etiam cogitationes pensat. Iob.13.d. Pensat deus cogitationes.

Greg.s.ps.129. Obseruat Deus iniquitates, cum non miseretur. psal.129. quòd si solummodo Deus ostenderet seueritatem, non etiam adhiberet pietatem, iniquitates obseruare diceretur. Non parcens.

Glo.inter.s.Exo.20 Obseruare azyma est diligentiam adhibere in purè viuendo, quod etiam est obseruare ceremonias, & præcepta Dei. Exo.20.d.34.c. Iob.36.b. Purè viuere. Solicitudo le-tum.

Lyra.s.Leui.8. Obseruare custodias domini est sacerdotũ, qui semp debent vigilare in cultu Dei. Leui.8.f.

Lyra.s.Exo.23. Obseruare angelum quem mittit Deus, est colere Christum, & etiam venerari prælatum. Exo.23.c.. Colere Chr.

Gre.s.1.Reg.1. Obseruans Eli os Annæ, designat Iudæos calumniari studentes ecclesiæ prædicationem, idq; tanto magis, quanto illa præces multiplicat. 1.Reg.1.b. Calumniare pdicationẽ.

Arn.& Hila.s.ps.55. Aug.ps.55. Greg.5 mor.38. Obseruant dæmones calcaneũ, hoc est, finem operis, quia bonæ actionis finẽ vitiare desiderant. Et etiam Iudæi obseruabant calcaneum Christi, cum illi insidiabantur. Gen.7.c. ps.55. Insidiæ dæ. & iudæorũ.

Gre.s.1.Reg.2.d Obseruantes mulieres ad ostium tabernaculi, designant hæreses literæ legis adhærentes. 1.Reg.2.e. Hæreses.

Gre.16.mor.28. Obseruat caliginem adulter, cum hæreticus fidelem animam, rationibus fallacibus in errorẽ inducere conatur. Iob.24.c. Fallaciter.

Glo.ord.s.gala.4. Obseruant dies, tempora & annos, qui aliquid superstitiosè agere volunt: & qui tẽpora Iudæorum obseruant: ut neomenias, & eorum solennitates. Gala.6.c. Superstitiose.

Aug.s.ps.30. Obseruat vanitatem, qui timendo mori mentitur. Timendo enim mori mentitur, & moritur antequàm moriatur: qui ideo mentiebatur, vt viueret. psal.30. Obseruat etiam vanitatem, qui sperat in pecunia, honoribus, aut in homine potente. Mentiri. Confidant in labus.

Gre.27.mor.5.&.3. pasto.admo.16.&.s. Eze.ho.3. Obseruat ventum, qui tentationes fortè venturas, sed nõdum instantes metuit. Eccl'tę.11.b.

Obsidere, Obsidio, Obses.

OBsidere est, quasi circunsepire, & circunsedere: vt obsidetur ciuitas, cum hostes eam circundant. Obses autem dicitur, qui traditur velut pignus hosti securitatis gratia.

Gre.26.mo.5.&.s. Ezec.ho.12. Ordinans obsidionem Ezechiel cõtra laterem, est prædicator, qui terrenæ mẽti, sed iam supernam patriam requirenti, quanta eam in huius vitæ tempore vitiorum impugnet aduersitas, demonstrat. Eze.4.a. Indicare pericu.

Arn.s.ps.21. Aug.epist.120. Obsidentes tauri pingues Christum, erant sacerdotes, scribæ, & pharisæi, ac principes Iudæorum. psal.21. Iudæi in Chr.

Hier.s.Ecclesiastẽ.9 Obsidio ciuitatis paruæ est impugnatio ecclesiæ vel animæ. Eccl'tæ.9.d. Impugnatio. Cõfutatio rum.

Hie.s.Isa.29.&.s. Iere.21. Obsidio Ariel est obsidio Hierusalem: & etiam confutatio hæreticorum. Isa.29.a. Et obsidentes Chaldæi Hierusalem, designant philosophos contra hæreticos pugnantes, eosq; rationibus opprimentes. Iere.21.c. Zach.12.a.

Gre.14.mor.20. Obsidens Medus Babylonem designat diabolum opprimentem malos. Isa.21.b. Et obsidio Niniue est impugnatio animæ à diabolo. Nahum.3.c. Et obsidentes latrones in gyro tabernalum Iob, sunt dæmones tentationibus ex omni latere mentem cingentes. Iob.19.b. Opprimẽtes nes.

Hie.s.Eze.6. Obsessi sunt, qui simplici contenti fide instar brutorum animalium in ecclesia versatur: sed in nullo bono opere proficiunt. Eze.6.d.

Obsordescere, uide Immundus.

Obstetrix, Obstetricari.

Obstetrix est mulier, quæ partui fœminarum assistit & ministrat, quasi obsistens earum dolori. Obstetricari autem est ad pariendum adiuuare.

Lex diuina — Obstetrix dici potest lex diuina, & doctrina spiritussancti, siue disciplina: quæ obstetricat animabus, easq; in diuinis præceptis erudit, ac format. gen. 38. g. — Beda. s. gen. 38

Vtrunq; testamētū. Scientiæ humanæ. — Obstetrices duæ Hebræarum, significare possunt vtrunq; testamentum. Item scientias humanas, rationalem videlicet & moralem. Et vt Pharao per eas necare nitebatur mares Hebræorū: ita diabolus per has scientias necare nititur mares, hoc est, sensus rectos, & inducere sensus hæreticos. Exo. 1. d. — Ori. s. Exo. ho. 2. Philo. de profugis. Beda. s. Exo. 1.

Doctores. — Obstetrices etiā dici pñt doctores: & vnusquisq; curā habet obstetricandi animam suam. — Ori. s. Exo. ho. 2.

Opatio diuinæ grẽ — Obstetricante manu Dei eductus est de proprijs cauernis coluber tortuosus. Iob. 26. d. quia dum nobis diuina gratia medetur, is qui nos tenuerat, antiquus à nobis hostis eijcitur. Et obstetricatur manus Dei, cum per suos ministros conuertit eos, in quibus diabolus habitabat. — Gre. 17 mor. 18. Hie. s. Iob. 26

Obstinatus.

Fides gentilium — Obstinatus dicitur obfirmatus, aut perseuerans, vt tenere possit. Et obstinatus animus est firma voluntas, siue in bonum siue in malum. Et obstinatus animus Ruth, est firma & fortis fides gentilium in sectandis prædicatoribus. Ruth. 1. d. — Glo. or. s. Ruth. 1.

Obstruere, Obturare.

Obstruere est occludere, & quasi strue quadam alicui loco imposita obsistere, ne quid effluat. Idem fere est obturare.

Tollere occasiones peccati — Obturat iustus aures suas, ne audiat sanguinem, cum tollit oēs peccati occasiones. Et quum peccatis suadentibus, quia de sanguine & carne nascuntur, non præbet consensum. Isa. 33. c. — Gre. 23. mor. 2.

Obturat serpens aures suas, cum malus non vult prædicationem audire. ps. 57. Sic obturauerunt aures Iudæi contra Stephanum. — Aug. s. ps. 57

Impedire spūalia — Obstruere puteos est claudere sensus spirituales, ne ab aliquo percipiatur: Vel auertere corda fidelium, a diuinis & spiritualibus meditandis. gen. 26. d. — Ori. s. gen. ho. 13.

Obstructum erit os loquentium iniqua in iudicio, quando mali non habebunt quid respōdeant iudici. ps. 62. — Glo. inte. s. ps. 62

Obtegere, uide Operire. Obtemperare, uide Obedire.

Obtendere, uide Excusare. Obtenebrare, uide Caligo.

Obtestari.

Obtestari est precari fere cum adiuratione.

Obtestabatur Ieremias populo ne descenderent in Aegyptum, quia cederet illis in mamalum. Iere. 42. d. Vbi designantur obtestationes prædicatorum aduersus peccatores.

Obtinere.

Obtinere est vincere, & quasi contra tenere: & etiam occupare.

Subijciens christus philosophos — Obtinere dicitur Christus reges, quum sibi subijcit philosophos. Isa. 41. a. Et dicitur obtinuisse terram potentissimus. Iob. 22. b. Quia subegit corda terrena. — Glo. inte. s. Isa. 41.

Obtinent dolores habitatores Philistijm, hoc est, dæmones vel hæreticos, propter fidelium prosperitatem. Sic etiam obtinet tremor robustos Moab. Exo. 15. b. — Glo. inte. s. Exo. 15.

Diuina vindicta — Obtinentes aquæ diluuij terram. gen. 7. d. designant diuinam vindictam comprehendentem (terrenos.

Obtinens regnum in fraudulentia, erit Antichristus. Dani. 11. d. Leui. 6. a. — Hie. s. Dani. 11.

Non obtinet virtutem fortis, ad vitandam Dei vindictam. Amos. 2. d. — Hie. s. Amos. 2.

Obtundere, Obtusus.

Obtundere est totum seu circum percutere, rumpere & hebetare.

Obtusi sensus sunt eorum, qui nolunt legem spiritualiter intelligere. 2. cor. 3. d.

Obturare, uide Obstruere. Obuiare, Obuiam, uide Occurrere.

Occasio.

Occasio est opportunitas temporis casu proueniens, & aliquando exquisita ad aliquid agēdum. Iudi. 14. a. Nesciebant quòd res à domino fieret: & quæreret occasionem. 4. reg. 5. b. Quot occasiones quærat aduersum me.

Occasus, Occidens, Occidentalis.

Occasus interitum aliquando significat: sed nunc dicitur occasus vespertina solis absconsio vel transitus ad inferius hemisphærium: & aliquando occasus dicitur ipse locus, vbi sol occidit, qui & occidens dicitur, & occidentalis plaga.

Passio Christi — Occasus solis passionem Christi significare solet: per quam ipse sol iustitiæ occubuit, vt rursum cla- — Ori. s. Iob. 1. Arn. & Au. s. ps. 103.

[Amb.4 Exaē.2. Tho.1.secūdę.q.102. ar.4.] sum clarior appareret.psal.103.Vnde ad occasum orabant in veteri lege:quia omnia illius legis & tabernaculi Christi mortem præsignabant.

[Philo. quis rerū diui.hæres. Ricar.de.s.vict.2.de arca myst.6.&.5.de arc.mysti.18. Gre.10.mor.16.] [Defectus luminis humani.] Occidere dicitur sol,quum deficit lumen humanum, adueniente diuino. Et cum anima supra se eleuata à semetipsa deficit. Interdum etiam dicitur sol occidere, cum intelligētiæ radius subtrahitur. Ad occidentem quoq; imus,cum subleuatum in Deo cordis oculum,sed ipsa immensitate luminis reuerberatum,ad nosmetipsos reducimus:& lassati discimus valde supra nos esse,quod quærebamus,nostramq; mortalitatem cōsiderantes,indignos nos adhuc esse deprehendimus,qui immortalem videre valeamus.Iob.23.b.

[Cessatio actiuæ.] Occubitus solis,quādoq; significat vitę actiuę cessationē:vt cū sol occubuit.Iacob.gn̄.28.c.

[Ori.s.Matt.ho.30.] [Finis sacræ] Occasus præterea solis finem sacræ scripturę significare potest.Vt cum fulgur ab oriente paret vsq; in occidentem.Matth.24.c.

[Philo.de somnijs. Gre.9.mor.40.] [Pœnitentia.] Occasus etiam solis pœnitentiam significare potest : vsq; ad quam peccator est immundus. Leui.11.d.Deut.23.b. Significat etiam defectionem sensuum:à quibus quum quis recedit, mundatur.Item cessationem feruoris tentationis.

[Hila.s.ps.67.] [Mors.] Occidens aliquando sumitur pro morte & mortificatione.Gen.12.d.psal.67.Et ad occidētē dilatatur,qui moritur vitijs.Gen.28.c. Occidentalis etiam plaga tabernaculi mortem cuiusque significare potest.Exo.26.e.27.b.36.c.38.b.

[Amb.2.de.Abra.9. Arn.s.ps.67. Aug.16 ciu.d.24.&.s.ps.103] [Finis mundi.] Occasus solis etiam significat finem mundi.Gen.15.c.Exo.17.d.psal.67.Et occidentalis plaga tabernaculi est finis mundi.Exo.26.e.27.b.36.c.38.b.

[Hier.s.Isa.55.] [Gentilitas.] Occidens secundum quod est extrema pars orbis, gentilitatem significare potest. Isa.43.a. 45.a.59.d.Zach.8.b.

[Philo de somnijs. Amb.de Tob.20. Hier.s.Amos.6.&.s. Ephe.4. Aug.s.ps.25. Encu.torm.spūal.3.] [Status peccati.] Occasus etiam solis statum peccati significare potest:& vitæ melioris defectum: & mentis obscurationem per recessum Dei ab anima:& defectum rationis.Exo.22.d.Deut.24.d ps.103. Et dicitur occidere sol in meridie.Amos.8.c.Sic occidit sol super iracūdiam.Ephe.4.f. Et torrens occidentis est status peccati : vt occidens sit ipse diabolus. Amos.6.d.Iuxta septuaginta. Zach.8.b.14.a.Eccl.ⁱcæ.1.a. Beda.s Gen.15.Clyma.grad.25.

[Hie.s.Isa.60.] Non occidit sol Sion:quia in cœlesti gloria beati semp Deum pręsentē habebunt.Isa.60.d.

[Hier.s.Ier.15.&.s. Am[illegible]8. Rup.s.Amos.8.] Occidit sol synagogæ,cum adhuc esset dies:vt ostendatur non esse culpam solis: sed Iudęorum:qui noluerunt Christum pręsentem suscipere.Iere.15.b.Occidit etiam sol in meridie,cum tenebræ factæ sunt in passione Christi:& cum destructa est Hierusalem.Amos.8.c.

[Geor.ven.cāt.3.ton. 8.medu.2.cap.3.] [Senectus.] Occidentalis porta Hierusalem,senectutem designare potest: vel benignam condescensionem ad proximum.

[Lyra.s.Exo.10.] Occidentalis ventus erat,qui eiecit locustas in mare rubrum:quia est ventus refrigerans: locustis enim aduersatur frigus.Exo.10.e.

Occidere,uide Interficere. Occultare,uide Abscondere.

Occumbere,uide Mori.& Occidens.

Occupare.

OCcupare est quod in commune , siue in medium erat, ante alios capere:& locum tenere: aut etiam præuenire.

[Hier.s.Isa.60.] Occupare dicitur salus muros Sion,quando Christus saluat ecclesiam.Isa.60.d.

[Gre.5.mo.22.] [Cessans tumultus terrenorum.] Occupat sopor homines,qui diuina contemplari debent, quando terrenorum desideriorū tumultu cessante sopiuntur.Iob.4.c.

[Ricar.de.s.victo. de 12.patriar.52.] [Docere p.] Occupati filij Iacob in pastu pecorum. Gene.34.a.designant doctores intendentes docendis & instruendis proximis.

[Ori.s.Leui.ho.16.] [Confessio] Occupat vindemia sationem , quū quis quæ didicit & gustauit,docēdo seminat.Leu.26.a.

[Gre.4.mor.10.21.] [Pœnitentia] Occupat caligo diem, quo natus est Iob, quando diabolus in tenebras mittitur exteriores: vel quia nunc semetipsum intrinsecus erroris caligine confundit.Iob.3.a. Occupat etiam caligo diem,quum blandimentum nequitiæ afflictio pœnitentiæ digno mœrore perturbat.

[Gre.ho.31.] [Impedimentum præstantem.] Occupat terram ficus infrugifera,designans potentem in seculo , qui fructum bonæ operationis non habens,etiam impedimentum cæteris præstat:quia qui sub ipso sunt , exemplo prauitatis illius,quasi sub vmbra peruersitatis eius premuntur.Luc.13.b.

Occurrere, Obuiare.

OCcurrere est obuium fieri alicui : quod & obuiare dicitur. Obuiare autem interdum est contradicere. Acto.16.c.Habentem spiritum pythonem obuiare nobis. Item conuenire. ps.34.Mīa & veritas obuiauerūt sibi.Succurrere.Pro.22.a. Diues & pauper obuiauerunt sibi.

[Hie.s.Isa.64.&.s.ps.58. Aug.s.ps 58.] [Succurrere] Occurrere dicitur Deus,cum præstat quod rogatur: vt cum occurrit seruo Abrahę. Gen. 24.b.Et occurrit vt remuneret iustos.Isa.64.b.Et obuiantes angeli Iacob , diuinum significat auxilium.Gen.32.a. Occurrit etiam pater Christo in passione.Iere.15.c, qui etiā dr̄ surrexisse

in occursum

in occursum eius, quando illum glorificauit, & æqualem sibi demonstrauit: & quando nomen eius ad gentes dilatauit. ps.58. — Aug. s. ps.18.

Castigans Deus — Occurrere etiam dicitur Deus quasi vrsa raptis catulis, quando grauiter castigat. Hose.13.b. Sic occurrit dominus Mosi eunti in Aegyptum, ad correctionem. Exo.4.f. Occurrens vrsus erit Christus in secundo aduentu. Amos.5.f. — Rup. s. Amos.5.

Manifestans filius patrem. Recipiēs conuersos — Occurrens Ioseph patri suo venienti in Aegyptum, designat Christum, qui patrem mundo manifestauit. gen.46.c. Designatur etiam occursus eius ad eos, qui ad ipsum conuertuntur: & quia occurrit patri iam seni, est recipiens Iudæos in fine mundi. — Beda. s. gen.46

Occursus Christi vsq; ad summum cœli, designat regressum eius ad patrē cœlestē. ps.18.58. — Arno. s. ps.18. Hila. s. ps.58.

Occurrens Isaias regi Achaz ad extremum piscinæ superioris, designat ꝙ Deus non tantū malo regi succurrit, quantum populo. Isa.7.a. — Glo. or. s. Isa.7.

Obuiauerunt sibi misericordia & veritas, quando Iudæi & gentiles ad eandem Chri fidem concurrerunt. Misericordia enim est in populo gentilium, qui sine promissione ad fidem vocatus est. Veritas vero in populo Iudæorum: quia quod repromissum est patribus, hoc completum est filijs. Eodem referri possunt, iustitia & pax, quæ osculatæ sunt. ps.84. — Hie. & Aug. s. ps.84.

Coniunctio legis & sacerdotij — Occurrens Aaron Mosi in monte Dei, designat sacerdotium legi coniunctum: & etiam sacerdotes occurrentes legi per sensus sublimes. Exo.4.f. Designat etiam sermonem occurrentē menti ad eam explicandam. — Ori. s. Exo. ho.3. Philo. ꝙ deteri. potio insi dietur.

Docere — Occurrēs seruus Abrahæ Rebeccę designat prædicatorem quærere opportunitatem prędicandi verbum Dei. gen.24.b. Et obuiam veniens Samuel Sauli est prædicator docens ea, quæ auditor discere cupit. 1. reg.9.b. Et obuians grex prophetarum Sauli, designat doctores declarantes ea, quæ in scripturis dubitamus. 1. reg.10.b. — Gre. s. 1. reg.9.10.

Occurrere etiam sitienti, est libenter succurrere per doctrinam indigentibus. Isa.21.d. Obuiant sibi pauper & creditor, quando humilis verbi Dei auditor & prædicator, in vnam eandemq; pietatis gratiam conueniunt. pro.29.b. — Hie. s. Isa 21. Beda. s. pro.29.

Resistere hæreticis & diabolo — Occurrit equus armatis, quum prædicator resistit hæreticis & potentibus, in veritatis defensionem. Et quum quilibet fidelis resistit diabolo, non solum in se, sed etiam in proximo. Iob.39 c. Sic occurrens Moses Pharaoni designat prædicatorem dissoluentem fallacias diaboli: & errores hæreticorum detegentem. Exo. — Gre.31. mor. 28.28.

Susceptio iudæorū ad fidem — Occurrens Iael Barach, designat ecclesiam offerentem se Iudæis, vt conuertantur: quod erit, cum plenitudo gentium introierit. Iudi.4.c. Rom.11.c. — Ori. s. Iudi. ho.5.

Promptitudo auditorum — Occurrentes seniores Samueli. 1. reg.16.a. designant promptitudinem auditorum ad verbū Dei suscipiendum. Et occurrentes dæmoniaci Christo designant voluntatem concurrentium ad salutem. Matth.8.d. — Gre. s. 1. reg.16. Hila. s. Mat. cano.8.

Obuiantes sibi inuicem cerui sunt apostoli, qui simul conuenerunt in Hierusalem: vt inde transirent ad gentes. Isa.34.d. iuxta septuaginta. — Hie. s. Isa 34.

Venire ad fidem — Obuiam exeuntes sponso & sponsæ, sunt de mundo ad veram fidem venientes. Et tota ecclesia exibit obuiam sponso tanquam vna virgo: quæ Christo post iudicium copulabitur. Matth.25.a. — Ori. s. Mat ho.32. Aug. 83. q.59.

Tentationes posteriores — Occurrens Esau cum armatis fratri suo Iacob, qui iam euaserat ab insecutione Laban, designat secundas tentationes iter nostrum impedientes, quæ sunt expectandę orando. gen.32.b.

Occurrens filia Iephte patri suo designat ecclesiam Christo: Iudi.11.c. — Aug. q. in iudi.49.

Orare — Occurrere dicitur Deo, qui orationibus & bonis operibus eius irę se obijcit: qua ratione queritur Deus, non esse quempiam, qui ipsi occurreret. Isa.59.d. Iere.27.d. Occurrit etiā Deo, qui resipiscit ab ipso castigatus. Amos.4.b. — Hie. s. isa.59. & s. iere.27. & s. Amos.4.

Occurrens Lia Iacob venienti de agro, vt dormiret secum, designat vitam actiuam trahentem ad se sapientes inuitos. gen.30.c. — Glo. or. s. gen.30

Occurrentes filij Israel Mosi cum affligerentur à Pharaone, designant eos, qui impatientes sunt in tentationibus, quas volentes seruare legem Dei patiuntur. Exo.5.d.

Occurrere boui erranti, est deprehendere seu videre proximum peccantem. Exodi.23.a.b. — Lyra. s. Exo.23.

Tribulationes opprimentes — Occurrentes aquæ Aegyptijs fugientibus, designant tribulationes opprimentes eos, qui prius prospere agebant. Exod.14.f. Idem designant occurrentia mala Hierusalem. Isaiæ.51.f.

Occurrens Moses Iethro cognato suo. Exod.18.a. designat libenter suscipiendos ad fidem venientes.

Diabolus obsistens bonis — Occurrens Amalec filijs Israel in itinere, designat diabolum obsistentem ijs, qui bene operantur. deuterono.25.d. Et occurrit multitudo pastorum leoni, cum infideles principes delere nitebantur nomen Christi. Isa.31.b. Et in occursum pergit equus armatis, quum diabolus persequitur bonos. Isa.39.c. — Ori. s. nu ho.19 Hiero. s. Isa.31. & s. iob.39.

Oblatio voluptatis — Occurrens mulier in ornatu meretricio est secularis voluptas sese passim nobis offe-

rens. — Amb. de Cain.4.

o

rens.pro.7.b.

Glo.or.s.Isa.14. Occurrent gigantes lucifero, quando ei maledicent damnati, & exprobrabunt. Isa.14.b.

Hie.s.Amos.5. Occurrit vrsus fugienti à facie leonis: quando maius malum incurrit, qui se vitare minus putat. Amos.5.f.

Occurrunt dęmonia onocentauris. Isa.34.c. quia maligni spiritus valde eis ad votum deseruiunt, quos de his gaudere conspiciunt, quę flere debuerant.

Ochozath.

Ori s.gen.ho.14. Beda.s.gen.26. Philosophis OChozath.i. possessio, siue apprehensio, vel tenens, vel collectio, aut visio, seu fratris oliua: amicus Abimelech regis Gerarę: qui venit ad Isaac cum Abimelech ad iniendum fœdus. Typus esse potest philosophię naturalis, quę init fœdus cum doctrina Christi. gen.26.f.

Ociosus, Ocium, Piger.

OCiosus est, qui vacat ab opere, tranquillus & securus. Ocium autem est vacatio à labore. Verum ociosus in malum sępe sumitur pro eo, qui nullo bono opere occupatur: qui & piger dicitur. Eadem est ratio de ocio.

Ocio vacare filios Israel dicebat Pharao, cum vellent sacrificare Deo, designans diabolum, qui ocium esse dicit intendere diuinis, & orationi vacare. Exo.5.c.

Beda.s.pro 31. Hie s.Ecclesi.12. Facere. Non p. Non comedit panem ociosa mulier fortis, quę sacra eloquia, & pręcepta intellecta operat, & docet: & eucharistiam rectè suscipit: & quę manibus laborat: vt Paulus. pro.31.d. Ociosę aũt molentes sunt prędicatores cessantes à prędicando. Quod etiam dicitur, quando senum dentes non possunt cibum molere. Ecclę.12.b.

Gre.7.mor.25. Ociosum verbum dicitur, quod aut ratione iustę necessitatis, aut intentione pię vtilitatis caret. Mat.12.c.

Ori.s.Mat.ho.10 Gre.ho.19 Lyra.s.Eze.16 Non ben. Ociosi in foro erant infideles in mundo: & non benè operantes. Matth.20.a. Ocium autem fuit iniquitas Sodomæ: quia cessabant à bonis operibus. Eze.16.f.

Ocrea.

OCrea est militaris calceamenti genus ex ære seu ferro, ad obtegendas tibias accommodatum: quales erant ocreæ Goliath. 1.reg.17.a.

Oculus.

OCulus in homine est instrumentum sensus visus, alijs organis in capite supereminens. Sumitur aliquando pro ipso aspectu: sic erat Lia lippis oculis. gen.29.d. Et pro homine. Tobi. 1.a. Videant oculi mei filios vestros.

Aug.83. q.52. & de verb. do.ser.18 Casia.lib.8.cap.4. Vis cogn. Oculi attribuuntur Deo per metaphoram, vt eius vim cognoscendi, & penetrandi omnia significent: & immensitatem perspicaciæ, qua vniuersa perlustrat: & q̄ nil eum ex ijs, quæ à nobis geruntur, vel cogitantur lateat. Iere.32.d. Zach.8.b.12.a. Hebræ.4.d.

Euch.for.spũal.1. Ori.s Iere.ho.12. Basi.s.ps.32 Hila.s.ps.65 Misericor. Oculi domini aliquando significant eius misericordiam: benignitatem & approbationem: vt oculi domini sunt super bonos approbando & protegendo. ps.32.65.1.reg.15. d.26.g. Iere. 16.d. Oculo autem dextro Deus remunerandos benignissime intuetur: sinistro vero puniẽdos acrius respicit.

Euch.for.spũa.1. Geor.vene.canti.1. tono.6.cap.34 Euch for.spũal.1. Aug.s.apoc.ho.1. Præcepta Dei Oculi etiam domini dicuntur eius præcepta. ps.18. Præceptum domini lucidum illuminans oculos. Et oculi Christi velut flamma ignis, sunt eius præcepta. apoc.1.c.

Hie.s.Amos.9 Gre.8.mor.13 Iudicia & ira Oculi præterea Dei, designant iudicium & iram Dei: quos oculos peccans dicitur prouocare. Isa.3.b.13.d. deut.7.c. Iob.7.b. Oculi domini sunt super peccantes, cum eos punit. Amos. 9.c. Oculi autem dicuntur parcere, aut irasci: quia in oculis iræ aut misericordiæ signa maxime apparent. Eze.16.a.

Basi.s.ps.33 Hie.s.Zach.9. Angeli Prophet. Oculi quoq; domini dici possunt angelicæ virtutes protectrices. ps.33. Oculi domini super iustos. Item prophetæ & omnes sancti. Zach.9.b.

Hie s.Isa.49 In oculis domini dicitur glorificatus Christus, cum gentes in eum crediderunt. Isa.49.b.

Ori.s.gen.ho.17 Amb.de ben. pri.4. Hie.s.ps 15 Gre.1.pasto.1. Beda.s.gen.49 Aug.s.ps.87 Hila.s.ps.53.131 Rup.1.s apoc. Oculi Chri. Benignitas Apostoli. Oculi Ioseph, & etiam Iudæ oculos Christi designare possunt. Et oculos attollens Ioseph designauit benignitatem Christi. gen.43.f.49.b. Et oculos leuans Isaac Chr̄m ostendit respicientem ad salutem gentium. gen.24.g. Oculi etiam Christi dicuntur apostoli, & euangelistæ, & prophetæ, & doctores. Demum oculi eius sunt, qui in ipsa honoris summi facie positi, prouidendi itineris officium suscipiunt. ps.15.73.87. Oculi autem Christi defecerunt in cruce per mortem: sed oculus eius despexit super inimicos suos, quando resurrexit. psalm .68.131. Oculi Illustratio. etiam Christi diuinam eius illustrationem significant: ideo dicuntur velut flamma ignis. apocalyps.1.d.19.c.

Gre.18.mor.11 Intentio C. Oculi vulturis intentionem Christi in redemptionis operibus designant: quæ opera non est intuitus populus Iudæorum. Iob.28.b.

Hie s.Isa.11. & s.Zacha.3. Dona spũs. Oculi columbarum dona spũssancti significare pñt. cãti.1.d.5.d. Et oculi septẽ in lapide vno sunt

sunt dona spiritussancti in Christo.Zach.3.d.apoc.5.b.19.c. Gre.29.mor.30

Intelligentes
Prælati
Sacerdotes
Prædicatores

Oculi in ecclesia sunt intelligentes,& acuti ad percipienda mysteria:& prælati,& sacerdotes.ps.138.canti.4.b.5.d.7.b.Matth.18.a.Et oculus simplex aut nequã est prælatus bonus aut malus.Mat.6.c.Sic Iob dicitur oculus fuisse cæco.Iob.29.c. Oculi etiam sunt prædicatores, quorum pupilla est sensus spiritualis.ps.16.His oculis molestus est fumus,hoc est,hęretici.prouer.10.d.Hi sunt oculi columbini:qui simplicitatem, quam prędicant,seruant:& visibilia cõtemnentes,ad æterna cum magnis gemitibus anhęlant.canti.1.d.

Ori.s.canti. ho.2.& s.Mat.ho.5.&.1.Roma.11.
Basi de regu.fus.24
Amb.s.ps.118.ser.15 & de digni. sacer.6.
Hie.s.ps.16
Beda.s.pro.10.

Vis intellectiua
Mens

Oculi generaliter vim animę cognitiuam significare solent.deut.6.b.Exo.21.c. Leui. 26.c. ps.6.12.18.30.33.37.68.118.120.122.pro.4.d.canti.6.a.Isa.6.c.30.c.32.c.Ezech. 40.a. Matth.5.c.18.a.Luc.10.d.Rom.3.c.11.b.Ephe.1.d.Et oculi Samuelis & sanctorum sunt intellectus mentis reserati per gratiam.1.reg.8.b.Et oculi aperiendi sunt mens aut cogitatio. gen.3.a. Peculiariter autem oculi columbæ designare possunt intellectum rectè intelligentē scripturas, & spiritali sensu & intuitu eas penetrantem:quia columba symbolum est spiritussancti. Designant etiam simplicem cognitionem passionis Christi.canti.1.d.5.d.6.b.Ferunt autem hoc genus auis,quum ad aquas venerit,quia ibi solet insidias accipitris pati : venientem desuper inimicũ, volitantis vmbra in aquis inspecta deprehendere: & oculorum perspicacia fraudem periculi imminentis euadere:atq; ita significabit eos,qui perspicaciter insidias diaboli deprehendunt. Anima autem dum in temporalibus gemit,& ad æterna desideria rapitur, in simplicitate sensus suos custodit,& carnales concupiscentias detestatur. Oculi autem mentis sunt duo, vnus quidem moralis:alter mysticus.Morali autem,hoc est,fidei,capitur sponsus.Vnus etiam oculus sponsæ,quo vulnerat cor sponsi,est virginitas,quæ est oculus dexter. cantic.4.b.Dicit etiã vnitatem bonarum cogitationum,quæ non in diuersa mutantur.Oculi sapientis, qui dicuntur esse in eius capite,designant perspicacitatem prudentiæ & prouidentię, quæ est in mente sapiẽtis:qui sunt in capite:quia sapiens quisq; illum tota intentione considerat, cuius se membrum esse per fidem pensat, & vitam redemptoris nostri tacita cogitatione conspicit:& omnis eius intentio in ipsius imitationem se erigit.Ecclĩæ.2.b.Oculi etiam claudendi ne videant malum, sunt conscientia aut mens.Isa.33.c.His oculis carent Iudæi,qui non vident bonum. Isa.59.c.

Fides
Virginitas

Ori.s.Isa.ho.7.&.s.Mat.ho.25.&.1 per iar.1.&.s.Roma 11.
Amb.s.ps 118.ser.5.
Aug s.Ioan. trac.13.
Isy.s.Leui.26.
Basi.s.ps.33.
Ori.s.Leui. ho.3.& s canti ho.3.
Ber.s.cant.ser.45.
Amb.de Isaac.7.
Gre.s.canti.1.
Am.s.ps.118 se.11.16
Hie.1.adue.Iouinia.
Gre.17.mor.4. &.s. Eze.ho.2.
Hie.s.isa.33.&.s. iere.5.
Gre.31.mor.31

Naturale iudicium

Et oculi aquilę de longe prospicientes sunt mentes sanctorum.Iob.39.d. Oculi etiam significant naturale iudicium boni & mali:quos oculos multi habent,& non vident.Iere.5.e.Iob.15.b.28.d.36.a.Oculos autem habet & non videt,qui nouit quomodo vitam suam circunspicere debeat,eam tamen quomodo oporteat circunspicere dissimulat.ps.113. Oculos autem eleuare est ad mentis sublimitatem ascendere.gen.18.a.22.c.33.a.Exo.14.c.Iosu.5.d. Iere.3.a.

Ricar.de.s. vict. de somni. Nabuch. 38.
Gre.s.1.reg.6

Intentio

Oculus corporis dicitur intentio qua operamur:& oculus simplex est recta intentio: Oculus vero nequam est praua intentio.Matth.6.c.Et oculi malorum dicuntur esse in vijs suis:qa semper intendunt vitijs,quæ operantur.Iob.11.c.16.d.17.b.24.d.Et oculi stultorum dicuntur esse in finibus terræ, quia hoc solum tota cordis intentione conspiciunt, per quod ad finem terreni desiderij perducantur.pro.17.d.30.c.Eze.1.c.Significant etiam oculi aliquando voluntatem vel affectum.gen.18.c.20.d.Exod.13.b.21.a.ps.16.Iob.16.d.17.a. Oculus autem scandalizat,dum voluntas nostra aliquam minus castam importunè ingerit intentionem.

Voluntas

Aug.2.ser.d.in mõ. &.4.cõt.Iulia.4.
Gre.10.mo.23.&.13.mo.14.&.17.mo.4.&.s.Eze.ho.6.
Basi.ho.in prin.pro.
Hie epi.quãuis mi.
Ber.ser.2.de angelis

Consiliarius
Vxor
Intuitus æternæ claritatis
Concupiscentia
Oculus gratiæ
Oculus suppliciorũ
Vita cõtemplatiua
Vita actiua

Oculus aliquando dici potest consiliarius.pro.4.b.Oculi tui recta videant.Et oculus dexter est amicus & consiliarius in rebus diuinis:Sinister verò consiliarius in terrenis. Quicquid autem nobis charum est oculus dexter dici potest:& oculus scandalizans aliquando potest intelligi vxor.Matth.18.a.Oculus etiam dexter dici potest intuitus æternæ claritatis:Oculus vero sinister est concupiscentia carnalis.Vel oculus dexter est oculus gratiæ signatus in Ain:Oculus vero sinister est oculus suppliciorum signatus in Ennon.1.reg.11.a. Oculus præterea dexter est vita contemplatiua:Sinister vero actiua:& oculus dexter scandalizat,quum quis ineptus ad contemplationem,se nimium vult ei tradere:vnde cogitur labi in errorem, aut in aliud vitium:sinister vero scandalizat,cum ineptus ad vitam actiuam,nimium se in actione occupat relicta contemplatione sibi competenti.

Amb.s.ps,118.ser.16
Ori.s.Mat.ho.5.
Hie.s.Mat.18.
Aug.1.ser.d.in mõt
Gre.s.1.reg.11. &.6.mor.26.

Misericordia

Oculus interdum dicitur misericordia.deut.13.b.Neq; parcat ei oculus tuus.

Iudicium

Oculi etiam significant iudicium. deuterono.16.d. Munera excęcant oculos sapientum.1.reg.3.d.

Oculi iudæorum
Pricipes &ꝓphetæ

Oculi Iacob significabant oculos populi Israel:& caligantes quidem excæcationem populi per idola Israel designabant.Illuminati vero sunt per Christum.gen.48.b.Et oculi Agar aperti designare possunt resipiscentiam Iudęorum:& etiam cognitionem spiritualem. gen.21.c. Et oculi Lię lippi designabant hebetudinem synagogę.gen.29.d.Oculi autem populi Iudęorum erant principes & prophetæ.Isa.29.d.Et oculi Eli caligantes,sunt cęcitas pontificum Iudæorum, & etiam scribarum.1.reg.3.a.4.c.ps.73.Zachr.14.c.Matth.20.b.Et oculus videns qui testimonium reddebat Christo,est populus Iudæorum:cui per prophetas prænuntiatus fuerat & in præsentia aduentus eius testimonium illi reddebat.Iob.29.b.

Ori.s.gen. ho. 7.15. &.s.Mat.ho.13
Hiero.s.Isa.29.&.s.Iob.29
Gre.s.1 reg.2.3.&.s. pasto,1

Ori.s.Isa.ho.6. Hie.s.Isa.29. — Gentiles

Oculi cæci à natiuitate illuminati per Christum, designant cæcitatem mentis gentiliũ: quos Chr̃s illuminauit. Ioan.9.b. Isa.29.f.35.b.

Gre.s.1.reg.15 — Cognitio

Oculi Saulis, in quibus sibi erat paruulus, antequam fieret rex, designant cognitionem sui, quam habet prælatus ante dignitatem assumptam. 1.reg.15.d.

Ori.s.nu.ho.13

Oculi Adam & Euæ aperti dicuntur ad malum, vel ad cognitionem experimẽtalem mali, quod prius non cognoscebant. gen.3.b. Iob.27.d.

Glo.ordi.s.gen.27 — Defectus

Oculi Isaac caligantes significare possunt defectum fidei in mundo: & neglectum luminis religionis: & prælatum adulatione deceptum. genes. 27. a. Idem designant oculi Iacob. Genes.48.b.

Hie.s.Zach.9. — Aspectus D

Oculus hominis & omnium tribuum Israel dicitur esse domini: quia domini est quicunq; & de gentibus respicit Deum, & sperat in eo: & de cunctis tribubus Israel. Vel quia dominus æqualiter cunctos respicit, sine exceptione personarum. Zach.9.a.

Verecundia

Oculi aliquando possunt significare verecundiam & pudorem: vt cum Abimelech dedit Abrahæ mille argenteos in velamen oculorum Saræ. gen.20.d.

Praua conc. Publica.

Oculi dominę Ioseph designant prauam concupiscentiam. gen.39.a. Iob.24.c.

Glo.inte.s.Isa.52.

In oculis omnium gentium parauit dominus brachium suum: quia omnibus proposuit salutem per Christum acquirendam. Isa.52.c.

Hie.s.Eze.ho.6. Aug.s.apoc.ho.3. Gre.s.Eze.ho.6.& 19.mor.10. — Fulgor, Circu., Cognitio

Oculi animalium, qui erant in circuitu ipsorum, designant nihil esse in euangelio, quod nõ resplendeat, & fulgore suo mundum illuminet: vt ea etiam quæ parua putantur & vilia, spiritussancti fulgeant maiestate. Eze.1.e. apoc.4.c. Vel designant cognitionem præteritorum, præsentium & futurorum: & circunspectionem in omnibus. Vel oculi intus & in circuitu admonent sanctos se intus inspicere, vt placeant Deo, & foris, vt bono exemplo erudiant proximos.

Ori.s.nu.ho.17 Hie.s.Iob.28.40. — Sensus diaboli

Oculi Balaam qui aperiuntur, designant sensus diaboli. num.24.a. Et oculus vulturis significat ingenium diaboli. Iob.28.b. Et oculi Leuiathan designant eius intellectus perspicacitatẽ. Iob.40.c.

Gre.13.mor.6.& 33.mor.35. Hie.s.Iob.41. Beda.s.pro.30 — Consilia, Falsi prophetæ, Hæretici

Oculi Leuiathan, quia vtilitati visionis inseruiunt, consiliarij diaboli dicuntur esse: qui dum peruersis machinationibus quæ qualiter agenda sunt præuident, malignis eius operarijs quasi ostensum pedibus iter præbent. Et dicuntur esse vt palpebræ diluculi: quia spondent se & asserunt tenebras repellere, & veritatis lucem signis clarescentibus nuntiare. Iob.16.b.41.b. Oculi etiam Leuiathan, sunt falsi prophetæ & hæretici: De quibus Isa.29.c. Claudet oculos vestros. Et oculus subsannans patrem est hæreticus. pro.30.c.

Hie.s.Zach.11. Isy.s.Leui.24 — Arrogantia

Oculus dexter pastoris stulti est scientia, quam sibi falso arrogabit Antichristus. Zacha.11.d. Oculus autem pro oculo redditur, quum quis faciens aliquem errare in scientia, etiam cęcat ipse in futuro. Leui.24.d.

Hie.s.Zach.5. Gre.14.mor.27. — Manifestatio

Oculus malorum est amphora, quum iniquitas eorum manifestatur. Zach.5.d. Vel designat in auaris obtusam esse mentem ad diuina perspicienda: cum maximè oculati sint ad pecuniam iuste vel iniustè acquirendam.

Hie.s.Isa.2.37.&.s. Iob.16. — Superbia, Crudelitas Iu.

Oculi elati superbiam mentis significant. ps.130. Et oculus subsannans patrem est mens superba hæreticorum contemnens prælatum. pro.30.c. Isa.2.c.37.d. Et oculi terribiles exprimũt crudelitatem Iudæorum in Chr̃m. Iob.16.b.

Glo.ordi.s.ps.12.

Oculi indigentium solent esse intenti ad eum, à quo quis auxilium expectat: Sic oculi om̃ dicuntur sperare in Deum. p̃s.144. Oculi seruorum dicuntur esse in manibus dominorũ suorum: quia serui à dominis expectant fauorem, & timent pœnam. Vel sunt in manibus dominorum suorum, quum quis intentus est operibus peccati. Et oculi ancillæ sunt in manibus dominæ suæ, cum anima intenta est ad seruiendum carni. p̃s.122.

Gre.33.mor.8. Hie.s.Iob.40 — Præsentia

In oculis dicuntur esse, quæ sunt nobis præsentia: & auferuntur ab oculis, quæ à præsentia remouentur: vt mala auferri ab oculis, hoc est, à præsentia dicitur. Iob.3.b. Et in oculis suis hamo captus est diabolus: quia & nouit Chr̃m, & momordit, & cognouit prius quem pertimesceret, & tamen post non timuit, quum in illo quasi escam perpetuam mortem carnis esuriret. Iob.40.c.

Ori.s.Exo.ho.10. Basi.s.ps.114 Hie.s.Isa.52.

Oculum pro oculo reddere, est subijcere intellectum vel auferre. Exo.21.c.

Oculos eripit à lachrymis Deus illius, à quo tollit impedimenta se videndi. p̃s.114.

Oculo ad oculum videre, est facie ad faciem contemplari: sicut videbitur Deus à beatis. Isa.52.c.

Hie.s.Dani.7.

Oculi quasi hominis in cornu bestiæ, indicabant Antichristum futurum hominem, non dæmonem. Dani.7.c.

Oculi attenuati, vide Tenuis.

Odisse, Odium, Odiosus.

Odium

ODium est ira inueterata. Odisse autem est odio habere: Est autem odium affectus amori contrarius. Odiosus autem est, qui odio & fastidio habetur, & qui molestus est: Odisse vero interdum est detestari. gen. 27. f. Oderat Esau Iacob. Perdere. ps. 10. Qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Reprobare. deut. 16. d. Quæ odit dominus Deus tuus. Spernere. gene. 26. f. Quid venistis ad me hominem, quem odistis? Negligere. ps. 119. Cum his qui oderunt pacem eram pacificus. Reprobare. ps. 100. Facientes præuaricationes odiui. Et vitare. ps. 25. Odiui ecclesiam malignantium.

Dilectio & odium Dei, vel ex præscientia nascitur futurorum, vel ex operibus: alioquin nouimus, quod omnia Deus diligat, nec quicquam eorum oderit, quę creauit: sed propriè eos suę vindicet charitati, qui vitiorum hostes sunt & rebelles. Et è contrario illos odit, qui à Deo destructa, cupiunt rursum extruere: Odisse autem Deus ἀνθρωποπαθῶς dicitur: vt flere, aut dolere, aut irasci, vt quando audimus odium eius in malos, ea quæ Deum intelligimus odisse fugiamus. Dicitur Deus odio habere rapinam in holocaustum: quia gaudet multo copiosius reddere, quicquid illi oblatum est. Isa. 61. c. *Hie. s. Mala. 1.*

Odit autem Deus Esau, hoc est, detestatur vitia. Mala. 1. a. Et odit solemnitates male celebratas. Isa. 1. d. Amos. 5. f. *Hie. s. Amos. 5.*

Mori pro Christo. Odit animam suam in hoc mundo, qui vitam exponit pro Christo: & hic in vitam ęternam custodit eam. Ioan. 12. c. *Aug. s. Ioan. trac. 51.*

Odisse malum debemus, hoc est, diabolum, & iniquos propter Deum: & odit malum, qui non solum voluptate non vincitur, sed detestatur etiam opera voluptatis. Odisse autem iniquitatem laudatur. Et hæretici odio habere debent priora dogmata tanquam iniqua. ps. 44. 118. Amos. 5. d. Et odisse debemus odio habentes Deum perfecto odio, hoc est, vt oderimus in eis iniquitatem, non naturam. ps. 138. *Basi. s. ps. 44. Hila. s. ps. 118 Hie. s. Amos. 5 Aug. s. ps. 138.*

Dæmones Odientes Deum sunt dæmones. Exo. 20. a. ps. 66. 138. Iob. 8. d. *Hila. s. ps. 66.*

Odium iudæorum in Christũ & Christianos. Odium Esau in Iacob designat odium Iudæorum in Christum, & Christianos. genes. 27. g. Idem designat odium fratrum Ioseph in ipsum Ioseph. gen. 37. a. Et odium quo Galaaditę oderant Iephte. Iudi. 11. a. Isa. 66. b. Dicuntur autem odisse Christum gratis, quia sine causa. ps. 54. 68. Iniquè dicuntur odisse retribuentes mala pro bonis. ps. 37. Odiosum fieri Chananæis, est bonos conteni à malis. gen. 34. d. Et odium Aegyptiorum in filios Israel est odium mundanorum in sanctos, vel gentilium in Christianos. Exo. 1. c. ps. 140. Odisse etiam dicuntur Sion, hoc est, ecclesiam, qui oderunt Deum. ps. 128. Et ecclesia dicitur odio habita. Isa. 60. c. Filiæ Palestinarum odio habentes Hierusalem, sunt contrariæ potestates inimicæ ecclesiæ. Ezech. 16. c. Iudæi præterea sunt, qui oderunt corripientẽ in porta. i. Christum. Amos. 5. b. *Odium infidelium aduersus fideles, & dæmonũ in ecclesiã* *Hie. s. Isa. 66 Hila. s. ps. 68 Aug. q. in iudi. 44 Arno. s. ps. 140 Glo ordi. s. Isa. 60. & s. Eze. 16 Rup. s. Amos. 1. 5.*

Oderunt scientiam imprudentes, hoc est, Iudæi doctrinam Christi. pro. 1. c. *Beda s. pro. 1.*

Anima seuera Virtus Odiosa vxor est anima seuera & grauis: quæ odiosa est leuibus: vel etiam virtus odiosa vitiosis. deut. 21. c. *Ambr. epis. 14. & de Cain. 4.*

Odollam.

ODollam, hoc est, testimonium, siue ornamentum illis, siue testimonium, aut ornamentum suæ miseriæ, vel transitus aut præda suæ miseriæ: ciuitas in tribu Iuda, & etiam spelunca. 1. reg. 22. a. 1. par. 11. d. Mic. 1. d. Vel Odollam aut Odollamites interpretatur testimoniũ in aqua, & designat baptismum Ioannis, qui testimonium perhibuit Chr̃o. gen. 38. *Baptism. Ioannis* *Aug. 22. cõ. faus. 85. Beda. s. gen. 38*

Odollam etiam interpretatur testimonium haustus, siue haurit ionis eorum. Et hæreticus veniet vsq; Odollam, hoc est, vsq; ad testimonium exhausionis suæ: quod exhauriet atq; bibet iuxta operum suorum mensuram. Mich. 1. d. *Hie. s. Mich. 1.*

Odor, Odorari, Odoriferus, Fragrare.

ODor est velut vapor quidam, seu qualitas exhalans à rebus odoriferis: estq; olfactus obiectum: Olfactus autem est ipsa potentia odoris perceptiua. Odorari autem est olfacere, seu odorem suscipere. Odorifera vero seu odora sunt, quæ odorem de se emittunt: quæ & fragrare dicuntur. Fertur autem quædam esse pigmenta, quorum si odorem ceperint nonnulla animalia, continuo intereunt: alia vero eodem odore recreantur, vitamq; recipiunt. *Ori. s. cant. ho. 3.*

Excellentia Christi & donorum eius. Doctrina Christi Manifestatio diuinitatis Odor vnguentorum sponsi est excellentia humanitatis Chr̃i, & donorum eius: quo impleta est domus ecclesiæ. cantic. 1. a. Est etiam fama iustitiæ & misericordiæ Dei. Et odor nardi est doctrina Chr̃i: & manifestatio diuinitatis eius: & fama de eius sapientia, iustitia, sanctificatione, & redemptione. canti. 1. d. *Ori. s. can. ho. 1. 2. Amb. de virgi. 3. Ber. s. cant. ser. 22*

Virtus resurrectionis Christi Odor agri pleni significare potest virtutem resurrectionis Chr̃i: & diuersitatem virtutum in ecclesia ex gentibus. gen. 27. d. *Hie. ad Damas. q. 2. Gre. s. Eze. ho. 6.*

Fragrantia bonorũ operum Mentis deuotio. Odor suauis & gratus Deo significat fragrantiam bonorum operum Deo acceptorum: quæ tunc illi grata sunt, cum illi gratus est animus offerentis: vnde & odor suauis dici *Beda s. gen. 27 Ori. s. Exo. ho. 3. & s. cãt. ho. 4. & 1. Mat cap. 16. & ho. 35*

Chry.s. gen. ho.23. Amb.s. Luc.7.& de virg.1. Gre.s.canti.2. Ber.s.can ser.42.60 Geor. vene.canti.2. ton.3.cap.15.

dici potest ipsa mentis deuotio. genes.8.d.27.d. Exod.25.a.29.c.30.a. Leuitic.1.d.2.c.3.b. Isa.3.d.Ephe.5.a.Et odor vnguenti implet domum,cum sanctæ vitæ opera, & fides & charitas abundant in ecclesia.Ioan.12.a.Et dedit odorem suum nardus, cum placuit Deo humilitas sponsæ.canti.1.d.2.c.Et dicitur sicut odor thuris:quia opera vim habent orationis coram Deo.canti.4.c.Et odor vinearum est suauitas bonorum operum:& doctrina & institutio angelorum:& religionis sanctitas:& exempla,quæ alijs & sibi opinionem bonam aspergunt.canti.2.c.Et odor malorum punicorum est odor martyrum:& manifestatio figurarum & prophetiarum.canti.7.c.Ad hæc refertur odor thimiamatis.Exodi.30.d.35. c. Hic odor fætet coram Pharaone,quia bona opera non sunt diabolo grata.Exo.5.d.Ad hæc opera pertinent odoramenta,quæ ostendit rex Ezechias Chaldęis.Isa.39.b.Odor etiam suauissimus oblationis arietis est martyrium Deo acceptum.Exo.29.c.

Doctrina Exempla. Manifestatio rarum

Glo.ordi.s.Exo.29

Hie.s.Hose.14 Isy.s.Leui.2. Gre.35.mora.22.& s.cant.7. Ber.s.cant.ser.42.

Odor etiam est bona opinio ex operibus bonis emanans.gene.27.d.Et odor Israel dicitur esse vt libani.Hose.14.c.Quando fideles in ecclesia dicere possunt:Christi bonus odor sumus Deo.2.corinthio.2.d.Hoc odore viuunt boni:pereunt vero mali. canticor.1.d.7.d. Hic erat odor primitiuę ecclesiæ,prius quidem quum sedente rege ad dexteram patris, erant perseuerantes vnanimiter in oratione:Deinde per aduentum spiritussancti dilatatus est odor per prædicationem.pro.27.b.

Bona opinio

Amb.s.2.cor.2.

Odor etiam domino est cognitio siue scientia,quæ de Deo habetur.Leuit.2. a.2. cor.2.d. Et dicitur odor notitiæ Dei:quia cum Deus non videatur,per ea,quæ inuisibiliter operatur, in apostolis esse intelligitur:atq; ita veritas doctrinę de Deo manifestatur. Generaliter autem bonus odor est bona doctrina,malus odor mala.

Scientia Doctrina mala

Gre.s.Eze.ho.6.

Odor vuę est in prędicatoribus:odor oliuę in operibus misericordię.Odor rosę in martyrio. Odor lilij in virginitate: Odor violę in humilitate: odor spicæ maturæ in operum perfectione.

Dion.cœles.hier.15.

Olfactus in angelis,capacem eorum perceptionem,qua summam illam, suauissimamq; fragrantiam pro viribus admittentes,cætera quæ huiusmodi non sunt,scitè dijudicant,ac penitus fugiunt.

Vis iudiciorum

Gre.12.mor.3.

Odor aquæ.Iob.14.b.est auditus doctrinæ bonæ seu malæ.Vel est afflatus spiritussancti in electorum cordibus.

Auditus Afflatus

Ambr.de Isaac.3.& 2.de Iacob 2. Ber.ad mili.tēpli.7 Rup.5.de glo.tri.8

Fragrantia vestimentorum Iacob mysteria legis designat. Vel è diuerso literam legis, qua delectantur Iudæi.gen.27.d.Fragrantia vero vbera Christi doctrinā significant per orbē dispersam.canti.1.a.Fragrantia etiam vestimentorum est fides.

Mysteria Fides

Odor aliquando dicitur incendium.Iudi.16.b.cum odorem ignis acceperit. Sapien.11.c. Dani.3.g.

Incendium

Hie.s.Iob.39 Gre.31.mor.26.30.

Odoratur equus bellum,quum prædicator longe ante se prεparat,ad contentiones,& persecutiones infidelium.Et cum vir fortis ex causis præcedentibus, quę vitiorum pugnę subsequantur,agnoscit.Iob.39.c.

Perspicacitoris

Ori.s.Eze.ho.7. Hie.s.Eze.6

In odorem suauitatis offeruntur idolis,quæ sunt Dei, quum ijs quę naturaliter bona sunt, abutimur ad malum:& præcipuè sacra scriptura ad errores.Eze.16.b.Redolentia quoq; thura quæ offerebantur idolis,designant fætorem peccatorum.Eze.6.d.

Abusus bon. Fetor peccatorum

Hie.s.Isa.3.

Olfactoria dici possunt ea omnia,quibus bonus odor sumus Deo.Isa.3.d.

Offendere, Offendiculum.

OFfendere est in aliquid incurrere,siue incidere,& tam de animo dicitur, quàm de corpore:Et quoniam qui incidunt in aliquid,lædere sæpe solent id,in quod incidunt, & interdum lędi:Ideo offendere pro lædere vsurpatur.Est etiam iniuriam facere,& irritare. Offendiculum autem est impedimentum,seu obstaculum,in quod si quis incurrat, lęditur, aut cadit: quod scandalum Gręce dicitur.

Ori.s.Rom.9 Hie.s.isa.8. Aug.s.ps.45.90 Glo.int.s.iudith.11

Offendere in lapidem est non credere in Christum.Isa.8.c.28.d.Zach.2.c.Luc.20.c. Rom. 9.g.Offendit etiam ad lapidem pedem suum,qui legis reus tenetur. ps.90.

Nō credere Transgred.

Offendere Deum est iram eius iritare. nu.27.c.Quia offendistis me in deserto Sin. Ita Iudith.11.b.Zach.12.c.

Iritare Deum

Beda.s.gen.26

Offendentes vxores Esau animum Isaac & Rebeccę,hoc est,lędentes,vel molestę, designant hæreses odiosas Christo & ecclesię.gen.26.g.

Odiosæ hæ.

Ori.s.iere.ho.9. Hie.s.iere.13. Ber.se.13.s.qui habi.

Offendunt ad montes caliginosos,qui impingunt in dęmones:quod dictum est de ijs, qui ducebantur in Babylonem.Iere.13.c.Ad hunc lapidem offendunt pedem peccantes. ps.90.Et dæmones dicuntur offendiculum amaritudinis.Eze.28.g.

Impingentes

Hie.s.Eze.3.

Offendiculum quod ponit Deus iusto peccanti,dici potest infirmitas, propter quam non potest facile ad bonum opus redire.Eze.3.e.

Infirmitas

Hie s.iere.4.7.

Offendicula auferenda à facie Dei idololatriam significant. Hæc offendicula posuerunt

Idololatria Hæreses

Hæreses — runt Iudæi in domo Dei, collocantes ibi idolum. Sunt etiam hæreses offendicula, quæ ponunt in domo Dei, qui eas seminant in ecclesia. Iere. 4. a. 7. g. Eze. 11. d. — Glo. inte. s. Isa. 57

Impedimenta intelligentiæ — Offendicula auferenda de via, sunt impedimenta intelligendi sacram scripturam. Isa. 57. c.

Scandalizare. — Offendiculum coram cæco ponere, est discretam quidem rem agere, sed tamen ei qui discretionis lumen non habet, scandali occasionem præbere. Leui. 19. c. — Gre. 3. past. adm. 36.

Offensiones oculorum dicuntur spectacula, & cętera, quæ animæ contaminant puritatem. Eze. 20. a. — Hie. s. Eze. 20

Offerre, Oblatio.

Offerre est exhibere siue pręsentare: & etiam sponte dare: vnde dicuntur oblationes, quæ Deo offeruntur.

Pasio Christi — Oblatio Isaac in holocaustum, manifesta fuit figura pasionis Christi. Sed oblatus est aries pro Isaac: quia caro Christi, non diuinitas passa est. genes. 22. a. Ephe. 5. a. Et ipse Chrs est sacerdos offerens hostiam pro peccato. Leui. 6. d. Et offerens Iob holocaustum pro filijs, & etiam pro amicis suis, designat Christum, qui seipsum obtulit pro nobis: vel ecclesiam, in qua acceptum est Deo sacrificium pro hæreticis ad fidem reuertentibus. Iob. 1. c. 42. b. — Ori. s. gen. ho. 8. Isy. s. Leui. 6. Glo. ordi. s. Iob. 42.

Oblatio ecclesiæ

Offerre Christum & pasionem eius. Professio innocentiæ Christi — Offerre vitulum pro peccato per singulos dies est offerre Christum: & offerre sanguinē vituli est offerre pasionem eius. In vitulo enim habente cornua, virtus Christi designatur. Exo. 29. a. Leui. 1. b. 4. a. 9. a. Et oblatio agni est professio innocentiæ Christi: oblatio arietis principatus Christi: Oblatio vero hirci est protestatio similitudinis carnis peccati. Turturem vero aut columbam offerimus, quum vtranq; naturam, nempe diuinam & humanam, vel corpus & animam in Christo confitemur. Idem dicendum de duobus passeribus offerendis à leproso. — Ori. s. Leuit. ho. 2. Tho. 1. 2 q. 102. ar. 3. Is. s. Leui. 1. Glo. ordi. s. Leui. 14

Memoria pasionis Christi — Leui. 14. a. Et offerre sacrificium de craticula, vel de sartagine est habere memoriam pasionis & crucis Christi. Leui. 1. b. Offerre etiam vitulum in holocaustum, est nihil carnale deinceps sentire de Christo. Eze. 43. e. Offerebat autem sacerdos vitulum & arietem antequam ingrederetur in sancta sanctorum: quia per Christum veniendum est ad cognitionem diuinorum mysteriorum. Leui. 16. a. Offerre autem tortam panis est prædicare Christum passum. 1. reg. 2. g. — Hie. s. Eze. 43 Isy. s. Leui. 16. Gre. s. 1. reg. 2.

Eucharistia — Offerunt sacerdotes panes, apertè designantes oblationem corporis Christi in sacramento altaris. Leui. 21. a. — Isy. s. Leui. 21.

Fides incarnationis Christi. Opera cum fide. Cōiunctio cū Deo. — Offerre holocausta super altare de terra, est fundare virtutum opera in fide incarnationis Christi. Exo. 20. d. Offert etiam munus ad altare, qui rectę fidei superponit bona opera, quæ offerat Deo. Mat. 5. c. Offerunt autem holocausta perfecti, cum per contemplationis ascensum se omnipotenti Deo ineffabili affectione coniungunt. 1. reg. 6. c. — Aug. 1. ser. d. in mō. Gre. s. 1. reg. 6.

Aduentus spūssan. — Offerre decimas & primitias in pentecoste, designabat aduentum spiritussancti. Exo. 22. d. 34. f. 35. c. Leui. 2. d. — Ori. s. Leui. ho. 2.

Prædicare Christū. — Offerentes Ioseph eductum de carcere Pharaoni. gen. 41. b. sunt prædicantes Christum gentibus post resurrectionem. Offerens autem Moses Aaron & filios eius. Leuit. 8. a. est offerens Christum & imitatores eius. — Glo. ordi. s. gen. 41. Glo. inte. s. Leui. 8.

Proponere mysteria — Offerre in canistro posita, est proponere mysteria in sacra scriptura contenta. Exod. 29. a. Offerunt autem panes Dei incircuncisis, qui mysteria & sacramenta communicant indignis. Eze. 44. b. — Glo. ord. s. Exo. 29. & s. Eze. 44

Cōuersio infideliū — Offerunt filij vasa matri implenda oleo. 4. reg. 4. a. quando fideles conuertunt infideles ad fidem: Offerens etiam Ietro holocausta conuersionem gentilium designauit. Exo. 18. b. — Aug. ser. 206.

Oronum oblatio. — Offerre adipem seu incensum de adipe est in secretæ conuersationis studio deuotæ orationis affectum habere. Exo. 29. b. 35. d. 1. reg. 15. c. Offerre etiam thimiama est offerre orationes. Exo. 30. a. Offert etiam holocausta medullata, qui offert orationem cordis & oris cum charitate. ps. 65. Orationes autem acceptæ Deo erunt laudes eius in patria. — Gre. s. 1. reg. 15. Glo. inte. s. Exo. 30. Arn. & Aug. s. ps. 65.

Prædicatio apostolorum — Oblationes duodecim principum Israel oblationes apostolorum designarunt: quas obtulerunt prędicando. num. 7. a. — Rup. 1. s. nu. 18.

Fides syncera — Offert oblationem sacrificij de simila, qui synceram habet fidem: & qui diuinorum cognitionem ascribit Deo. Et qui simplices offert Deo. Offert autem similam conspersam oleo, qui per diuinam misericordiam offert, & qui charitatem habet. Offerunt autem coram altari, qui ea docent, quæ Christus reuelauit, superflua prætermittentes. Leui. 2. a. 6. b. 10. c. — Ori. s. Leui. ho. 2. Isy. s. Leui. 2. 6.

Doctrina Chri pura

Fides trinitatis — Offerre decimam partem ephi similę. Leui. 5. b. est perfectè credere in sanctam trinitatem: quia ephi tres modios continet: & denarius perfectus est. — Glo. inter. s. Leui. 5

Patientia — Oblatio de craticula est, quum quis patientiam habet in multiplici dęmonum & malorum impugnatione, habens memoriam pasionis Christi. Leui. 2. b. — Lyra. s. Leui. 2.

Imitatio apostolica — Offerre sal in omni oblatione. Leui. 2. d. est vt quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunq; virtute conuersatus fueris, ad apostolicam ęmulationem, atq; imitationē opereris. — Isy. s. Leui. 2.

Gratiarum actio — Offerre pacifica designat grarū actionē. Est etiam efficere opa, per quę à videntibus laudet Deus. Leui. 3. a. 7. b. Offert autē ea sanus: & etiam leprosus, postq̄ est à Deo curatus. Lu. 5. c. Et — Ori. s. Leui. ho. 5. Hie. s. Iere. 18

oblatio quę infertur Deo, eſt laus & gratiarum actio. Iere.17.d.
Offerre caudam totam, eſt conſummare opus bonum. Leui.3.c.7.a.
Glo.inte.ſ.Leui.3. Offert hircum pro peccato, aut etiam capram immaculatam, qui offert corpus ſuum, & vin Perfectio ... Martyrum
Ori.ſ.Leui.ho.2. cit dæmonium per martyrium. Leui.4.c.10.c.
Oblatio Aaron & filiorum eius. Leui.6.c. eſt doctrina theologica ad perfectos pertinens: Doctria ...
Glo.ordi.ſ.Leui.6. Oblatio autem de ſartagine, eſt doctrina laborantium verbo. Leui.2.b. Offerre autem boues Prædicare ...
Ori.ſ.Leui.ho.2. eſt prædicare. p̄s.65. Et offerre numum argenteum eſt prædicare fidem. 1.reg.2.g.
Arno.ſ.pſ.65. Offerre domino mediam partem ſicli, hoc eſt, decem obolos, eſt obſeruātiam decalogi of- Obſeruare ...gum
Gre ſ.1.reg.2.
Glo.ordi.ſ.Exo.30. ferre. Exo.30.b.
Offerens populus vota ad conſtitutionem tabernaculi, eſt adiuuans ad perfectionem eccle- Inſtitutio ...
Ori.ſ.Exo.ho.13 ſiæ. Exo.36.a. Debet autem vnuſquiſq; aliquid offerre in opus tabernaculi, hoc eſt, eccleſiæ,
Gre.30.mor.10 quod ibi permaneat, & non pereat per ignem. Offerunt autem viri & mulieres: quia in explen
do cultu ſanctæ eccleſię & fortium facta ſublimia, & infirmorum opera extrema nume-
rantur.
Offert hædos pingues, qui dat eleemoſynam. Offerebant etiam filij Iſrael oleum ad lucer- Exercere ...
Ori.ſ.Leui.ho.2.13. nas, quando exercebant opera miſericordiæ: & tandiu lex durauit, quandiu opera miſericor-
dię in eis viguerunt. Leui.23.b.
Offert Deo oblationem, qui obedientiam illi offert, quam hominibus exhibet. Et nō offert Obedie...
Gre.ſ.1.reg.10 ſine Samuele, qui ſolum illa opera in ſe probat, q̄ approbantur à maiore. 1.reg.10.b.
Oblati pueri Ieſu deſignant eos, qui adhuc ſunt carnales, & conuertuntur ad Chriſtū. Of- Inſtruere
Ori.ſ.Mat.ho.7. ferunt autem eos ſimpliciores doctores ipſos inſtruentes. Matth.19.b. Offerre etiam ſeruū dijs,
Gre.ſ.Eze.ho.3. eſt imbuere ſimplicem exemplis ſanctorum. Exo.21.a.
Hila.ſ.Mat.cano.7. Offerre munus curationis, eſt aſcribere Deo ſalutis pręmium. Matth.8.a. Et offerunt mune Aſcribere ...
Aug.ſ.pſ.75. ra Deo, qui cognitam veritatem acceptam illi ferunt, nec inde ſuperbiunt. p̄s.75.
Offerunt reges munera, quum regnantes in ſemetipſis, ſeipſos offerunt hoſtiam viuam. p̄s. Offerre ſe Chriſto
Hila.&Hie.ſ.ps.67. 67. Offerunt etiam munera Ioſeph, qui offerunt munera Chriſto. gene.43.d. Offerunt autē illi
Amb.de viduis. aurum, qui offerunt animam ſuam. Exo.38.d. Et offerunt aurum, thus, & myrrham, qui confi-
tentur eius potentiam, diuinitatem & reſurrectionem. Mat.2.b.
Offerre numum argenteum eſt agere veram pœnitentiam peccati. 1.reg.2.g. Et offerre agnū Pœnitere
Gre.ſ.1.reg.2. anniculum eſt irrationales motus per pœnitentiam domarę. Idem eſt offerre ouem pro pecca
Ori.ſ.Leui.ho.1.2. to. Leui.1.b.4.g.14.b. Et offerre vitulum eſt domare ſuperbiam carnis: & caſtigare gulam, &
Arno.ſ.pſ.65 leuitatem. Offerre etiam ſanguinem vituli, eſt propriam vitam aut caſtitatē mētis offerre Deo:
& etiam baptizari. Et offerre hircum de capris, eſt laſciuiam ſuperare. Exo.29.b. Leui.1.b.9.a.
10.d.16.a. p̄s.65.
Offerentes talenta patri familias, ſunt offerentes bona opera Deo. Mat.25.b. Offerre etiam Bona opera
Ori.ſ Mat.ho.33. libamina eſt offerre bonorum operum vota. Exo.25.c.37.c.
Glo.inte.ſ.Exo.25. Offeruntur arietes Nabaioth in altari Dei, cum ex gentibus eliguntur in eccleſia ſacerdo- Promotio ...
Hie.ſ.Iſa.60. tes. Iſa.60.b. Offerentes autem ſe ſponte ad opus tabernaculi. Exo.36.a. Sunt tradentes ſe mi-
Glo.ordi ſ.Exo.36. niſterio eccleſiæ. Offerunt autem ſacerdotes cæcum, qui promouent ignorantem. Offerunt
Iſy.ſ.Leui.21. claudum, qui infidelem. Offerunt ſurdum, qui inobedientem. Mala.1.b.
Offerens Iephte filiam in holocauſtum domino poſt victoriam, & poſt duos menſes, qui- Offerens Chriſt... ...ſiam
Aug.q.in Iudi. 49. bus illa fleuit, deſignat Chriſtum, qui poſt ſex ętates offeret eccleſiam pœnitentium Deo p̄ri.
Iudi.11.g.
Offerens Iob holocauſta per ſingulos filios, deſignat nos pro vnaquaq; virtute domino pre Oratio
Gre.1.mor.35. cum hoſtiam debere immolare: ne ſapientia eleuet, ne intellectus, dum ſubtiliter currit, aber-
ret. Iob.1.a.
Offerre librum Deo quaſi principi. Iob.31.b. eſt venienti domino ad iudicium, verba præ- Impleta ...
Gre.22.mor.22. ceptorum illius in actione poſita offerre.
Offerre rectè eſt bonam intentionem habere. gen.4.b. iuxta ſeptuaginta. Rectè autem of- Intentio ...
Glo.ordi.ſ.gene.4. ferebant Iudæi ante aduentum Chriſti, ſed non diuiſerunt tempora, vt aduenientem Chriſtū
ſuſciperent.
Offertur holocauſtū de ouibus, aut capris ex latere aquilónari altaris & tabernaculi. Leuit. Opera ſimp...
Iſy.ſ.Leui.1. 1.c. Quia cum altare ſit Chriſtus: Ouium autem ſacrificium ſit ſimplicitas ſtudentium, & non-
dum abſolutè iuſtitiam operantium, non indirectum intelligibilis altaris offerunt. In directum
eſt enim, quia mandata perficit: ex latere autem, quia à malis abſtinet.
Offerre maſculum eſt non effœminari in operandis mandatis Dei. Leui.1.a.22.c.
Iſy.ſ.Leui.1.22. Offerre immaculatum ſiue purum, eſt non miſcere iuſtitiæ iniquitatem: nec ſimulatione Puritas ...
Iſy.ſ.Leui.1.22 virtutem commaculare: & non facere eleemoſynam de rapina. Leui.1.a.22.c.
Offerre pro peccato aut delicto, ſeu pro iniquitatibus, eſt agere fructus pœnitentiæ dig- Pœnitentia ...
Glo.inte.ſ.Exo.28. nos. Et offert hircum de capris: qui grauiter pœnitet. Offert etiam ſacerdos turturem, hoc
eſt, prædicator pœnitentem. Diuerſę autem oblationes diuerſos gradus pœnitentium ſigni-
ficant.

ficant. Exodi. 28.f.30.b. Leuitic. 4.f.5.b.10.d.14.b. Offerentes etiam Agag pinguissimum Samueli, sunt confitentes se deditos fuisse sensui carnis: vnde ad pœnitentiam conuertuntur.1.regum.15.g. Oblationes autem, quę fiunt Deo, debent esse vltroneæ. Exo.25:a.35.b.Leui.7.b. Hilarem enim datorem diligit Deus. Gre.s.1.reg.15. Glo.int.s.Exo.25.

Remisio iniuriæ. Oblatio arietis suauisima pro delicto, & oblatio agni anniculi est remisio iniuriæ. Exod.29.c.Leui.1.c.5.b.6.a. Ori.s.Leui.ho.2.

Vita perfecta. Vita mediocris. Offerre holocaustum est habere vitam perfectam, qualis erat apostolorum: offerre vero pacifica est habere vitam mediocrem.Leui.22.c. Isych.s.Leui.22.

Conuersio pctoris. Abuti pœnitentia. Offert turturem vel columbam, qui cōuerti facit peccatorem. Et offert par turturum, qui habet mentem verbo Dei coniunctam.Leui.1.d.12.14.c. Offert autem primum turturem pro peccato, qui recedit à malo. Et secundum in holocaustum, qui facit bonum. Dicitur autem non posse offerre duos turtures, qui abutitur pœnitentia redeundo ad peccatum.Leui.5.b.c. Ori.s.Leui.ho. Glo.ordi.s.Leui.5.

Vti parcè eloquētia. Oblatio debet esse absq; fermento & melle.Leui.2.c.7.b. Offeruntur autem ex his primitiæ & non sacrificium: quia eloquentia & doctrina gentilium parcè vtēdum est: vt fides sit non in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Isych.s.Leui 2.

Offertur voluntariè animal cum aliquo defectu, sed non per votum: vt designetur peccatores suscipiendos quidem in ecclesia, sed non ad ministerium altaris.Leui.22.c. Isych.s.Leui.22.

Offerre perfectiores Deo. Obtulerunt domino Samuelem ablactatum, quia illi sunt apti vt offerantur domino, quorū est solidus cibus. Offerunt aūt puerū Eli sacerdoti, qui manifestant profectū prelato.1.reg.2.d. Ori.s.1.reg.ho.1. Greg.s.1.reg.1.

Tradere prædicatorē doctrinæ veteri. Offerentes Anna & Elcana puerum Eli sacerdoti, sunt doctor foris, & Christus intus, tradentes prædicatorem futurum doctrinæ veteri: vt sciat proferre noua & vetera.1.reg.1.d. Offerri autem in templo est in scripturis cognosci mysteria Christi.1.reg.2.c. Gre.s.1.reg.1.2.

Veniens ad iudiciū. Oblatus regi debitor decem milium talentorum, designat venientem ad iudicium coram Deo.Matth.18.c. Ori.s.Mat.ho.7.

Offerens pater filium lunaticum discipulis designare potest legem veterem tradentem populum scribis & pharisæis.Matth.17.c. Hila.s.Mat.cāo.17.

Pœnitentia mediocris. Non valens offerre pecus, hoc est, ouem aut capram, offert duos turtures aut duos pullos columbarum: vt designetur: vt qui non potest vacare in continua afflictione & ærumna, vt panē suum cum cinere comedat, & potum suum cum fletu temperet, aliaq; his similia pœnitēs agat: verbi gratia infirmitate aut alia quacūq; necesitate ꝓhibetur: hic alio modo agere potest pœnitentiam: veluti offerens semetipsum ad contemplandum Deum, & ad perscrutationem legis eius, totamq; mentem suam consecrans cœlesti conuersationi, à terrenis rebus plenisime cohibens se: per hoc enim ei & peccatorum remisio, & iustificatio procuratur. Vnde eorum quæ offeruntur, vnum quidem pro peccato.i.ad emundationem peccati: alterum vero in holocaustum, quasi crucifigentem semetipsum, conuersationem vel vitam, & plenisimè Deo tradentē immolatur. Offeret autem sacerdoti, Christo vtiq;.Leui.5.b. Isych.s.Leui.5.

Indignè sumere eucharistiam & tractare sacram doctrinā. Iudæi præferētes barabbam Christo. Offerunt super altare Dei panem pollutum, hoc est, corpus Christi, qui indigne accedunt ad altare, & sordidi mundum sanguinem bibunt. Et qui sacram doctrinam diuidunt populis, vel propter humanam gloriam, vel lucra seculi: & diuitibus blandiuntur, & peccatores honorant. Mala.1.b. Iudæi post pasionem Christi offerunt panem pollutum. Et obtulerunt debile, quia pretulerunt Barabbam Christo.Mala.2.a. Hie.s.Mala.1. Rup.s.Mala 1.2.

Non obtulisse dicit Israel sacrificiū Deo: quia non erant ei accepta eorū sacrificia.Isa.43.b.

Offerens Cain post multos dies sacrificium, designat negligentiam conuertentium se ad Deum.Gene.4.a. Philo.de sacrifici.Abel & Cain.

Inferentes hæreses. Offerre ignem alienum est hæresim in ecclesiam inferre: aut prauam concupiscentiam.Leu.10.b.16.a. Et offerunt hæretici hostias, & immolant carnes, quæ Deus non suscipit deferentes Christi hostiam, & suas sibi fingentes. Hose.8.d. Et offerunt holocausta idolo, qui defendunt hæreses.Exo.32.a.Isa.57.b. Hier.s.Hose.8.&.s.Isa.57. Isych.s.Leui.10.17.

Oblatio irrita si duret in diem tertium. Leuiti.7.b. designat eum reprobandum, qui sperat operari post hanc vitam. Glo.int.s.Leui.7.

Offerens Saul in holocaustum initia predarū de Amalec designat prędicatorē, qui putat se placere Deo, quia in alijs blandimēta libidinis extinxit, q̄ in se viuere permittit.1.reg.15.c. Gre.s.1.reg.15.

Officium.

Officium dicitur quod quisq; efficere debet, obseruata locorum, temporum & personarum ratione: & id in quod quisq; debet incumbere, quod & munus dici solet. Interdum autem accipitur pro beneficio, & etiam pro obsequio vel honore.

Prædicatio Christi. Officium sacerdotis ad populum, prædicationem Christi designat.1.regum.2.c.

Officiū ministerij Aaron: & officia Leuitarū, ministeria ecclesię designāt. Exo.28.f.nu.2.b.

O i.s.nu.ho.13. Hil.& Aug.s.ps.134 — Carnalia

OG.i.subcinericius panis,vel torta,aut subsannatio,vel Syriacè detentus,vel interclusio,aut maceria. Rex Basan victus à filijs Israel. Designat carnalia,quę excludunt à Deo,& impediunt accessum ad ipsum:& est rex Basan,hoc est,turpitudinis.nu.21.g.deut.3.a.ps.134.

Olea, Oliua, Oleaster, Oleum.

Amb.1.exae. &.3.exae.8.

OLea quę & oliua dicitur,est arbor,ex cuius fructu,qui etiam olea & oliua dicitur,elicitur oleum,quod est liquor pinguis prębens nutrimentum lucernæ, & valens ad vngendum & leniendos dolores,& ad multorum ciborum cōdimentum. Est autem oleum lucidissimum:& siquis in aquas mersus oleum ore emiserit,clariora facit ea, quæ profundi tegebantur occultis. Et culices non tangent te, si absinthij herbā cum oleo coquas & ea te perunxeris. Ceruus æger ramusculos oleæ mandit,& sanus fit. Locustas quoq; folia oleæ arrosa liberant ab ęgritudine. Oleaster autem est olea syluestris:& oliuetum est locus oleis consitus.

Hie.s.Agge.2. — Deus pater.

Oliua dans refectionem & illuminationem cordis ei,qui cęperit ædificare templum Dei,ad personam patris referri potest. Agge.2.d.Iudi.9.a.

Ori.s.cant.ho.3. Tertul adue.marc. Hie.s.Zach 4. Aug.s.apo.ho.8. Cyril 4.s.Ioan.28. Rup.s.Zach.4. — Moses & Lex & Lex & Eccles. Duo p. Duplex ritualis.

Oliuę duę ad dexteram & sinistram cādelabri, iuxta Origenem sunt filius & spiritussanctus. Verum Hieronymus reputat id blasphemū:quia videntur poni minores patre:ideo potius sunt Moses & Elias, qui cum Christo apparuerunt in transfiguratione. Vel sunt lex & prophetia. Aut lex & euangelium. Vel ecclesia propter duo testamenta. Vel duo populi,quorū misertus est Christus.Zach.4.a.d.Apo.11.a.vel designatur duplex collatio spūssancti: vna in remissione peccatorum data in die resurrectionis:alia in diuisiones gratiarum in pentecoste.

Ori.s.Matt.ho 32. Amb.de Noe.9. — Splendor. Disciplina. Diuina.

Olea præterea splendorem sapientiæ designare potest, propter oleum, quod ex ea elicitur: & etiam disciplinam.Exod.27.d.Isa.41.e.Zach.14.a.Matth.25.a.Peculiariter autem significat diuinam sapientiam.Iudi.9.b.Eccl'ici.24.b.50.b.

Basi.de abdicat.rer. Tertu.de baptismo. Ori.s.Leui.ho.13. Ambr.de virgi.1.& s.Luc.3. Aug.s.Ioan.trac.6 Gre.ho.20. — Misericor. Pax. Charitas. Misericor.

Olea etiam significat aliquando misericordiam:vt ramus oliuæ allatus à columba misericordiæ Dei symbolum erat:& etiam pacis. Genes.8.b.Zachar.14.a.Est quoq; typus charitatis.Vt enim oleum à nullo humore premitur,sed diruptis omnibus exilit & supereminet: sic & charitas non potest in ima premi:sed necesse est,vt ad superna emineat.Potest etiam ipsos misericordes significare.Isa.4.e.

Isy.s.Leu.24. — Iustitia.

Olea semper virens designare potest iustitiam:ex qua debet esse oleum,qua ardent lucernæ ante Deum quia eleemosyna debet fieri ex acquisitis per iustitiam,non ex rapina.Leui.24.a.

Ori s.Mat.ho.14. Hie s.ps.51.&.s.Isa.17.24. — Fructificantes. Apostoli. Electi.

Oliua etiam significat fructificantes in ecclesia. Matt.21.a.ps.51.127.Oliuę autem paucæ in summitate rami,erant apostoli ex Iudęis assumpti:& duę oliuę,erant Paulus & Barnabas:Tres Petrus,Iacobus,& Ioannes:quatuor & quinq; reliqui apostoli,legem & euangelium prędicantes.Vel erunt pauci electi in fine mundi.Isa.17.b.24.c.

Hier s.Iere.11.&.s.Hose 14. Grego.s.Eze.ho.21 Ori.s.Rom.11. Hila.s.ps.51. Hie.s.ps.51. Hie.s.Hebræ.3. — Synagoga. Ecclesia. Prædicator.

Oliua vber & pulchra erat prius synagoga,postea vero, illa in ariditatem versa,pulchritudo oliuæ transijt ad ecclesiā. Iere 11.c.Et quasi oliua dicitur gloria libani quū ecclesiæ, seu fidelium opera multiplicantur.Hose.14.c.Oliua etiam vber & pulchra est prædicator abundans verbis doctrinæ.Olea accipitur à Paulo pro populo Israel manente in fide Abrahæ, qui est velut truncus & rami sunt filij,qui tamen propter incredulitatem, à trunco excisi sunt.Roma.11.c.Psalm.51.Habac.3.d.

Gre.12.mor.27. — Incipiens bene ope.

Oliua proijciens florē suum est,qui incipit benē operari: sed postea redit ad vitia. Iob.15.d.

Ori.s.Mat.ho.27.& s.Roma 11. Cle.Alex.6.stroma — Gentilis pop. Philosophus.

Oleaster,hoc est,agrestis olea, & infrugifera dicitur à Paulo gentilis populus: qui insitus est in olea,hoc est,in fide Abrahæ.Rom.11.c.Oleaster etiam dicitur philosophus: qui cum multa habeat,non cōcocta: propterea q; & libēter inquirat,& facilē assequatur,& pinguedinē appetat veritatis,si per fidem diuam acceperit virtutē,in bonam insertus conditionē, tanq; oleaster insitus in sermone verē pulchrum & misericordem:& quod traditur nutrimentum concoquit, & fit bona & satiua oliua.Ponit ibi Clemēs quatuor modos insitionis.

Geor.venet.cant 1.ton 7 cap.26.& can.2.tou.3.cap.20. Cle.Alex.2.pæda.8 Hie.s.Eze.27. — Diuinitas. Deus pater.

Oleum est diuina quædam virtus, imo ipsa diuinitas effigiata per oleū,quo vtimur.De hoc dicitur.cant.1.a.Oleum effussum nomen tuum,hoc est,diuinitas & virtus ipsius diuinitatis indicata per oleum,qua virtute pręcipuē referti esse debent reges, ꝓphetæ & sacerdotes.Et quia Iesus fuit rex regum,summus propheta,& pontifex maximus,ideo refertus esse debuit diuinitate super omnes:De quo.ps.44.vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis. Bene quippe dicitur oleum lætitiæ,quia nullum est verum gaudium, nisi vbi Deus residet.cui seruiens semper lætus esse debet.Oleum etiam quo perfunduntur panes, ipsam designat diuinitatem,qua perfundi debent animæ nostræ.Leui.2.a. Oleum item dicitur ipse dominus, à quo ad nos peruenit misericordia.Oleum quod comedit Hierusalem cum simila & melle,quod lassorum membra sustentat & reficit: & quo in tabernaculo Dei iuge lucernæ lumen accenditur: Deo patri conuenire potest.Exo.16.c.27.d.

Ori.s.Leui.ho.5.10 Cyril s.s.Ioan.14. Chry.s.Ioan.ho.12 — Misericord.

Oleum in simila est misericordia Dei:vel etiam lætitia & misericordia in pœnitentia.Et ponitur oleum in sacrificio pacificorum,& non in sacrificio pro peccato:quia peccator non debet habere lætitiā.Oleum cæteris liquoribus supernatat: Ita misericordia omibus supereminet

Dei ope

Dei operibus,& plus cæteris in homines elucescit: Miserationes enim eius super omnia opera eius. Item oleum dolores vulnerum mitigat, & sanat tumores ac vlcera: Dei vero misericordia plagas animæ nostræ curat,omnemq; depellit languorem peccati.vnde.ps.102. Qui sanat infirmitates tuas.Rursus qui palestram subire debebāt,aut luctam,oleo delibuti prodibant in medium:quo eorum corpora ad id genus certaminis essent accommodatiora:Sic in acie cōtra aërias potestates creaturis suam Deus misericordiam elargitur : ea nos preuenit, suggeritq; vires,quibus in tam difficili prelio ope sua muniti,tandem victores euadamus.

Sanguis Christi. Charitas Christi.

Oleum sanctæ vnctionis Dei dici potest Christi sanguis.Leu.8.a.Et oleum effusum dici potest charitas Christi in christianis.cant.1.a.Oleum lucet,pascit & vngit,atq; ita fouet ignē, nutrit carnem,lenit dolorem:lux, cibus, medicina, Hęc sunt in nomine Christi,vt dicitur Christus & Iesus, & effunditur in gentes:prius latebat in sinu pris:sed per incarnationē effusum est.

Gre.s.cant.1. Bet.s.can.ser.15. Rup.s.cant.1.

Bona opinio.

Oleum etiam effusum dici potest bona opinio:& gloria,quę tunc est in vasis,quando est in propria conscientia.Matt.25.a.

Ori s.can.ho.1. Aug.s.ps.140.

Promissio veniæ. Promissio gratiæ. Promissio gloriæ. Consolatio diuina. Lætitia spiritualis.

Oleum fouens dolorem ex inflictione vulneris est promissio veniæ: quale fuit oleum Samaritani,quod infudit vulneribus illius,qui incidit in latrones,& vnguentū peccatricis. De hoc. ps.31.Beati quorum remissa sunt peccata.Et dicitur oleum misericordiæ, oleum fouens dolorē ex languore infirmitatis: contra vitiorum morbos est oleum promissionis gratiæ prestantis auxilium ad operandum & proficiendum. Oleum fouens dolorem ex defatigatione tribulationis & laboris,est oleum promissionis gloriæ,quale illud Pauli: Non sunt condignæ tribulationes huius seculi ad futuram gloriam,quę reuelabitur in nobis. Oleum gaudij est consolatio diuina.Isa.61.a.Dani.10.a.Oleum etiam est benedictio sanctificationis diuinę:quo oleo perunctus est Christus:in quo fuit oleum letitiæ, quum sit in ipso naturalis diuinitas, quæ in alijs est per gratiam.ps.44.Iob.29.a.Oleum autem quo vnguntur alij,est ad mitigandum dolorem:& hoc vncta est Hierusalem.Eze.16.b. Et oleum quo caput est vngendum, est lætitia spiritualis. Matt.6.b.Et facies, quę in oleo exhilaratur,est imago Dei.ps.103.Ioel.1.c.2.e.Eccl'tę.9.c.Et oleum ī lecytho est hilaritas charitatis:quę cum impenditur,non deficit.Hilarem enim datorē diligit Deus.3.reg.17.b.Et oleum in vasis est lætitia in corde propter Deum.Mat.25.a.

Ricar.de.s. victo.de statu interior. hois 48.49.50.51.52. Hie.s.Dani.10 &.s. ps.44.&.s.Ezec.16. &.s.Eccl'tn.9. Gre.19 mor.12.13. Amb.de Elia.10. Aug.12.cōt. faus.34 uer.dñi ser.22.

Fructus charitatis. Deuotio mentis. Charitas. Gratia. Dona spiritussancti

Designat etiam oleum luminis fructus charitatis,& opera misericordiæ,quę lucent per bona exempla:& etiam deuotionem mentis.Exo.25.a.27.d.d.35.a.Oleum etiam vt est pingue & lene,pinguedinem charitatis,& gratiam,& dona spiritussancti significare potest.Et dicitur oleum lætitiæ:quia per hæc lætificatur anima: & hoc oleo vnctus est Christus secundum humanitatem.ps.22.44.gene.28.d.Exo.29.a.30.c.37.d.40.b. Leui.2.a.8.a.10.b.14.b.21.c.Ezec.16. b.Hoc oleum,quo vnctus est sacerdos magnus Christus,est cœleste, nec inuenitur in terris.Oleum etiam effusum est ipsa charitas.canti.1.a.Et oleum sanctū sunt dona spiritussancti in Christo.Et oleum in lenticula significat paruam gratiam.Oleum autem in cornu abundantiam gratiæ.1.reg.10.a.16.a.4.reg..4.a.Et quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris est amor cordis. Ipse quoq; spiritussanctus interdum dicitur oleum lætitiæ:quia lætificat per sua dona. Iob.29. a.Isa.5.a.10.f.Oleum etiam prudentium virginum,est charitas supereminens. Mat 25.a.1. Cor. 13.a.Et oleum in lecytho est gratia in sacramentis.3.regū.17.b. Oleum est, quum datur spiritussanctus in remissionem peccatorum.Apo.16.b.

Spiritussanctus

Ori.s.Rō.5. &.s.Le. ho.12.&.s.cant.ho.1 Amb.s.ps.118.ser.14 & de spūsancto.8. Hie.ad principiā. Cyril 3.s Ioan.1. Gre.s.1.reg.10 16. & 19.mo.13.&.s ez h.3 Fulgē. ad trāsimū.3 Augu s.ps.44. & de ver dñi ser.23. Isych.s Leui.8.14. Geor.vene.cantic.a ten.3 cap.6.

Misericordia. Opera misericordię

Oleum passim misericordiam & opera misericordiæ significat:& oleum in manu sinistra sacerdotis, designat executionem operum misericordiæ. Hoc oleo lucent virtutes.gen.27.c.35. b.Exo.29.a.30.c.35.a. Leuit.2.b.6.c.7.a.14.c.23.b.24.a.Isai.1.b.10.f.Et oleum lætitiæ possunt dici bona opera.ps.44.1.reg.16.a.Olei duplex est officium: ipso enim conspergitur simila, vbi misericordia designatur:& vngitur caput,vbi lux scientię.Laxat etiam oleum tenacitatem,qualis est polypi,quod etiam pertinet ad misericordiam. Oleum alijs liquoribus superfertur, ignē fouet,vulnera curat.Primum ad misericordiam spectat.Secundum ad prędicationem: Tertiū ad peccatorum emundationē.Porro qui vngitur in regē,hoc est,in prelatum,hec tria debet habere.1.reg.10.a.Luc.10.f.Et oleum bonarum virginum designat opera cum fide.Mat.25.a.

Ori.s. Le ho.4.8.13 &.s.Mat.ho.35. Aug 83.q,59 Hie.s Isa.1o Gre.s.1.reg.16. &.s. Eze.ho.12. Isych.s.Leui 2.6.24 Gre.s.1.reg 10. Ori.s. Luc.ho.34.

Chrysma.

Oleum quod multiplicatur in ecclesia,dici potest sanctum chrisma,quo vnguntur christiani:quod oleum impinguat caput.ps.44.22.103.Apo.6.c.

Chry s ps.22. Arno.s.ps.4.103. Aug.s apo.ho 6

Sacra scriptura. Lux scientiæ. Eloquentia.

Oleum vt est lucidum & deseruit ad illuminandum,sacram scripturam significare potest,& lucem scientiæ:& eloquentiam.Exo.25.a.27.d.35.a. Leui.7.a.9.a.ps.22.88. Et oleum de saxo est doctrina vehemens,quę habetur de Deo.deut.32.b. Et oleum sanctæ vnctionis dicitur sacra scriptura.Exo.40.b.Eze.16.b.Et oleum effusum est doctrina Christi.cant.1. a.vt lumen ex oleo luminis habet causam,ita & lumen spiritualis gloriæ doctrina atq; operatio præstant. Et oleum quod non debet deficere de capite,est sapientia, quæ debet esse in mente. Eccl'tę.9.b. Petra quoq; fundit riuos olei,quibus mens interius impinguatur.Iob.29.a. Oleum etiam in vase est gratia euangelicæ prædicationis intra literam legis.4.reg.4.a.Oleum quoq; sunt præcepta apertiora vitæ nostræ blandientia.Hose.2.b.

Praecepta aptiora.

Ori.s.Eze.ho.7.&.s. Rom.5. Amb.de viduis. Philo q deteri poti ori insidietur. Ber.in sententijs. Hila.s.ps.140. Amb.exhor. ad vir. Gre.16.mor.12. Chry.adue. Iud.h.5 Gre.3.pasto.adm.25

Fomenta curandorū peccatorum.

Vt autem oleum blandum & suaue elicitur de amaritudine oleæ, & offertur in tabernaculo,sig-

Orig.s.Leui.ho.4.13 & 1.Mat.ho.35.

Hila.s.Mat.cão.5.27 Hie.de mansioni.
lo,significare potest fomenta curandis peccatis adhibita: quæ aliquando fiunt cum reprehensionis amaritudine.gen.27.d.35.b.Exo.29.a.Isa.1.b.Mat.25.a.Luc.10.f.16.b.

Aug.epist.120.&.s.ps.49. Hie.s.Mat.25. — Intentio.
Oleum bonarum virginum, rectam intentionem, qua soli Deo placere cupiunt,significare potest.Matth.25.a.vel oleum habent secum,quum dicunt: Gloria nostra hęc est,testimonium conscientiæ nostræ:vt oleum sit nitor glorię:quę tunc est in vasis,cum est in corde.

Hie.s.Eze.45. — Intelledu. Lumen ver.
Oleum in lecytho significare potest aliquando intellectum rationalem : per quem creatura intelligit creatorem.3.reg.17.b.Oleum autem in mensura hin per singula ephi similę in sacrificium designat lumen veritatis in mente,& exhilarationem offerentis.Eze.45.g.46.a.

Hie.s.Eze.45. — Communi. norum.
Olei primitiæ sunt,quum quis sicut oliua fructifera communicat alijs bona sua,siue spiritualia,siue temporalia.Eze.45.d.

Hie.s.Isa.5 Ori.s.Iosu.ho.17. — Vbertas. Temporalia
Oleum quum sit pingue,quandoq; pinguedinem & vbertatem significat.Isa.5.a.Et etiam diuitias & temporalia bona oleum apponere lucernæ,est tēporalia doctoribus ministrare.deut.8.b.11.b.4.reg.18.g.

Hie.s.Hose.12 — Peruertere.
Oleum Dei ponit in mensa idolorum,qui dona Dei vertit in cultum idolorum & errorum. Ezechiel.23.f. Hose.2.b. Et oleum fert in Aegyptum, qui sacram doctrinam & mysteria vult miscere prophanæ sapientiæ, quæ vana sapientia est oleum peccatoris.Hoc oleum ferunt hæretici in Aegyptum.Hose.12.a.

Purgat. Adulat.
Quasi oleum adducit Deus flumina Aegypti,quū purgat errores à sana doctrina.Eze.32.c.

Arn.s.ps.140. Hier.s.Eze.16.27.& s.Agg.1.& s.ps.140 Au.epi.120.& 3.cōt. liter.petilia.33.
Oleum peccatoris dicitur adulatio, qua fouentur peccatorum vitia: & omnia dulcia & grata,quę pollicentur hæretici.& præcipuę promissio cœlestium,qua vngunt discipulos,eosq; in erroribus detinent.ps.140.Matth.25.a.Eze.27.d.Hose.2.b.12.a.Agge.1.c.

Gre.s.1.reg.8 Phi.q̃ Deꝰ sit imm. Ori.s.Mat.ho.27 Aug.s.Ioan.trac.33 — Proficien. Lumen cog. Christus. Ecclesia.
Olíueta aliquando significant proficientes in operibus misericordiæ. Exod.23.b.1.reg.8.c. aliquando significat lumen cognitionis.deut.6.b. Et mons olíueti aliquando significat Christum.aliquando ecclesiam.Mat.21.a.Mar.12.a.13.a.Luc.19.c.21.g.Ioan.8.a.acto.1.b. In monte Oliueti est Christus,vt nos Christos,hoc est,vnctos diuina gratia faciat.

Gre.s.1.reg.8. Ori.s.cant.ho.4 — Opera hyp.
Olíueta in malum sunt falsa opera misericordiæ: quæ boni similitudinem gerunt.1.reg.8.c. Et oliueta Philistijm,designant generationem in erroribus hæreticorum.Iudi.15.b.

Olla, Lebes, Scytropodes.

OLla,est genus vasis deseruiens ad coquendas carnes,& alia.Lebes autem est olla ærea,quę Græcè scytropodes dicitur.

Gre.s.1.reg.2. Glo.int.s.Exo.27. — Mentes fidelium
Lebes in quo carnes coquuntur, mentes fidelium significare potest.1.reg.2.c. Et lebetes ad suscipiendos cineres, sunt fideles passionem Christi & mortem sanctorum meditantes.Exod.27.a.38.a.

Isych.s.Leui.11. — Doctores.
Scytropodes dicuntur doctores in quibus cibi sacræ doctrinæ coquuntur, operationis spiritus igne supposito.Leui.11.f.

Hila..Basi.& Arno.s.ps.59. Hie.s.ps.103. Aug.s.ps.59. Euch.form.spūal 8 — Vitiosi conue. Ruth Moabit. Virgo Maria.
Olla spei dicitur Moab, quum vitiosi apti fiunt ad coquendā carnem Christi in corde suo, idq; per tribulationes: quia tribulatio patientiam operatur . Et etiam est olla spei Moab, quia dum coquit eos quos tentat,est occasio vt purgentur & salui fiant. Designat etiam libidinem succendendam & purgandam ps.59.107. Olla etiam spei dicitur Moab : quia inde erat Ruth Moabitis,vnde Christus natus est,qua ratione olla spei dicetur eius prosapia. Beatissima etiam virgo Maria olla spei dici potest,quę Christum gestauit in vtero.

Hie.s.Zac.14.Rup.s Zach.14. — Carnales.
Lebetes qui fiunt phialæ,sunt carnales,qui conuersi fiunt bonus odor Deo.Zach.14.d.

Hie.de mansion. Gre.20 mor.16. Cyri.3.s.Ioan.34. — sapientia sec. Voluptates.
Ollæ carnium Aegyptiorum sapientiam secularē,& poëtarum carmina significare possunt. Exo.16.a.designāt etiam multimodas carnalium voluptatum refectiones. Item carnalia opera tribulationum laboribus quasi ignibus excoquenda.Mich.3.a.

Ori.s.ps.38.ho.2. Hiero.s.Iere.&.s.Amos.4. Hila.s.ps 59 Gre.33 mor.40 Rup.s.Iere.5 — Rex Baby. Purgator. Infernus Vindicta. Punitio hæ. Mors
Olla succensa à facie aquilonis.Ier.1.c.significat regem Babylonis,qui venit contra Hierusalem . Potest etiam designare pœnam purgatorij vel inferni . Et etiam grauiorem vindictam Dei igne purgantem peccata.Et ollæ feruentes designant punitionem hæreticorum.Amos.4.a.Olla etiam succenditur,quum mens humana maligni hostis suasionibus instigatur.Olla vero feruet, cum iam etiam per consensum in desiderijs prauæ persuasionis accenditur. Iob.1.b. Lebes etiam in quo carnes coquuntur,mortem aut infernum,aut purgatorium significare potest.Ezechie.11.b.

Gre.s.Eze.ho.2 — Persecutio Iudæorum in Christum.
Olla etiam succensa designare potest feruorem persecutionis Iudæorum, in Christū & eius membra.Iere.1.c.

Hie.s.Eze.11.24. — Hierusalem. Ecclesia. Mundus.
Lebes dicitur Hierusalem,continens interfectos à suis ciuibus. Eze.11.b.vel dicitur ecclesia continens scandalizatos. Hierusalem etiam dicitur olla, quæ cum sua rubigine consumitur:& significat mundum in iudicio consumendum.Eze.24.a.

Glo.ord.s.Nahū.2. — Mens peccat.
Olla denigrata designare potest obscuritatē vultus,seu mētis peccatorū.Ioel.2.b.Nahū.2.c.

Rup.5.s.reg.27 — Sacra Script.
Olla viri Dei in qua erat mors,est sacra scriptura,cui hæretici miscent errores.4.reg.4.g.

Olus.

Simpliciores sensus. Prophetæ. Dogmata philosophorum. Carnales intelligentiæ. Coniugia. Vilitas human. prosperitatis. Mali. Voluptates carnis.

OLus dicitur herba satiua, quę in vsu cibario est.

Olera solent esse cibus infirmorum: & significare possunt simpliciores sensus scripturæ. Gen.9.a.Roman.14.a. Olera quoq; dici possunt prophetæ, qui dati sunt populo Israel tanq; ægroto. Olera etiam quibus maius est granum sinapis, dici possunt dogmata philosophorum, quibus longè maior est fides. Significare etiam possunt carnalem legis intelligentiam, quæ est apud Iudæos.Mat.13.d.Mar.4.d.3.reg.21.a. Hila.s.Mat.cão.13 Aug.1.q.in euan.11 Ori.s.ps.36.ho.2.

Olera etiam significare possunt coniugia, in quibus frequens est zelus, & infimum gradum in ecclesia tenent coniugati:nempe tricesimum.3.reg.21.a. Amb.exhor. ad virg

Olera herbarum ponuntur ad comparationem leuitatis, aut vilitatis prosperitatis humanæ, quæ cito deficit.ps.36. Glo.ord.s.ps 36.

Olera vt parum surgunt à terra & cito arescunt, significare possunt malos: & etiam voluptates carnis:vnde Achab ex vinea Naboth voluit facere hortum olerum.3.reg.21.a.ps.36. Hie.s.Isa.65. Aug.s.ps.36.

Omen.

OMen est futuræ rei prenunciatio ori hominis incidens, diuino tamen furore: sic acceperũt serui Benadab regis Syrię pro Omine verbum regis Israel, quo dixit: Si adhuc viuit frater meus est.3,reg.20.f.

Omnis, Vniuersus.

Homo.

OMnis dictio vniuersalitatis,non habet vnde recipiat allegoriam:Sed id obseruandum admonet Hieronymus in sacra scriptura, omnia non semper ad totum esse referenda:sed ad partem maximam:vt sit distributio,quam dialectici appellant accommodam. Hie.epist. Beatitud.

Omnia patris erant filij maioris,hoc est,populi Iudęorum:quia lex & prophetæ,& eloquia diuina apud illos erant.Luc.13.g. Hie.epist. Beatitud.

Omnia trahit ad se Christus, hoc est, omnes prædestinatos: vel ex singulis generibus aliquos.Ioan.12.e. Aug.s.Ioan.trac.52.

Vniuersitatis nomine homo intelligi solet,qui communicationem habet cum omni creatura.Mar.16.d.Prędicate euangelium omni creaturæ.Iob.5.b.Aquis vniuersa irrigat, hoc est,ex omni hominum statu aliquos. Gre.6.mor.

Omittere, uide Derelinquere, aut Præterire.

Onager.

Christus. Solitarius. Populus Iudaicus. Ingeniosus. Gentiles. Seculares. Hæreticus.

ONager est asinus syluestris.

Onager dimissus liber dici potest Chrs factus homo,solus liber à lege peccati.Iob.39.a. Gre.30.mor.29.

Onager etiam liber designat eos,qui remoti à turbis secularibus, & soluti ab vxoribus conuersantur: qui vacant potui sacræ doctrinę. De quibus.ps.103.Expectabunt onagri in siti sua. Qui onager aptè etiam liber dicitur: quia magna est secularium negotiorum seruitus, quibus mens vehementer atteritur:quãuis in eis sponte desudet. Cuius seruitutis cõditione carere,est in mundo iam nil concupiscere. Aug s ps.103. Gre.30.mor.23. Euch. form. spũal.5

Onager prętereа dimissus liber, dici potest populus Iudaicus relictus à Deo sine adstrictione pręceptorum legalium.Iob.39.a.Ier.34.a.Ipse est onager solitarius,qui vinculis domini noluit alligari.Hose.8.c. Hie.s.Iob.39. Gre 29.mor.18. Euch form. spũal.5 Rup.s.Hose.8.

Onager etiam dici potest is,qui habet ingenium ad percipiendam doctrinam:licet eam percipere non curet.Ier.14.a. Hie.s.Iere.14.

Onagri dicuntur homines feri, & à cultu veri Dei alieni : quales erant gentiles : quos sicut natura extra disciplinæ stabula ædidit:ita vagi in suarum voluptatũ campo permanserunt.Iob.6.a.11.c.Isa:32.c.Iere.2.e. Designantur etiam seculares, qui in cãpo fidei constituti nullius officij loris ligantur. Hie.s.Isa.32. Gre.7.mor.3.6.

Onager solitarius dicitur hæreticus, qui se à consitis ecclesiæ locis separat. Hic enim dum terram cordis sui disciplinæ virtute non excolit: ibi habitat,vbi fructus non est.Hose.8.c.Iob.24.a.Ieremiæ.2.e. Hie.s.Hose.8. Gre.16.mor.13.

Onam.

Principes inutiles. Philauti.

ONam.i.mœror eorum,aut fortitudo,siue iniquitas eorum filius Iudæ: qui coniunctus Thamar,vt suscitaret semen fratris,semen fundebat in terram,ne filij nascerenrur:designat principes inutiles:& inanem opinionem eorum,qui suam in omnibus quærunt vtilitatem:vnde ne prodesset alijs,semen fundebat in terram.gen.38.a. Philo. q̃ De⁹ sit imm. Beda.s.gene.38.

Onerare, Onus, Onustus, Sarcina.

ONerare est onus imponere . Onus autem est pondus, & aliquando sumitur pro molestia: quandoq; vero pro munere,prouincia,siue partibus & officio.Onustus autem est,cui impositum est onus.

Onus

Hila.s. Mat. cão.11.

Onus leue est iugum Christi,& lex spiritualis. Mat.11.d.Et onerare iumenta est simplicibus iugum Christi imponere.gen.44.c.45.e. Iugum Chr.

Onus terræ duorum burdonum,incarnationis Christi mysterium designare potest:quod gentilis & Hebræus ob spem æternæ retributionis portare non renuit.4.reg.5.e. Incarnatio.

Onus contra Babylonem aut alium locum,diuinæ punitionis grauitatem significat.Isa.13.a.14.g.30.b.Onus domini,septuaginta transferunt,assumptio domini.Dicebat autem populus prophetis irridendo.Onus domini.Et dicit dominus,populum ipsum esse onus domini.Ieremi.23.f.Nahum.1.a.Zach.12.a. Grauitas punitionis.

Geor.vene. canti.1. ton.7.cap.34.

Onus Aegypti,hoc est,diaboli est q simulacra eius commouebuntur, & tabescent,in aduentu videlicet illius,qui dixit: Nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Onus Babylonis,hoc est,carnis,quę mentem confundit est,q omnis manus, & cor, & corpus corruptibile dissoluentur:& erit homo in melius transmutatus,preciosior auro obrizo.Onus Damasci.i.huius mundi est,quod desinet esse ciuitas,& erit sicut aceruus lapidum.Nam sublatis hospitibus,destruentur omnia ædificia huius mundanæ ciuitatis.

Sarcina quam vnusquisq; portabit sunt opera siue bona,siue mala.Gala.6.b. Opera.

Augu.83.q.71.& de verb aposto.21.22. Ambr.3. exae.12.& s ps.118.ser.15.

Onera proximi portanda sunt infirmitates corporales & spirituales : & etiam aduersitates.Gala.6.a.ps.8.Hose.8.c.Onus etiam dicuntur terrenæ cupiditates: & infirmitas carnis,& molestiæ:& onerati sunt,qui ipsis cupiditatibus,& carnis infirmitate premuntur,quasi hæreditate alieni peccati.Mat.11.d.Exo.1.b.2.reg.25.g.2.Para.10.a.2.Cor.11.b.1.Thes.2.a. Infirmitas. Aduersit. Cupidit. Infirmit. Molesti.

Ori.s. Mat.ho.24.

Onera grauia iugum legis significant. Matt.23.a.Et onerantes fratres Ioseph rursum asinos, designant Iudæos seruare volentes legem cum euangelio.gen.44.c. Iugum l.

Orig.s.nu. ho.33.& s.ps.77.ho.1. Basi.regul. breuior.178 &.s ps.37. hie.s.Is.14.et.s.ps.80. Cyril.4.s.Ioan.51.

Onera etiam grauia sunt peccata.Exod.1.b.ps.37.Isa.9.a. Gala.6.a.Peccata enim generositatem animi grauant . Sic onera Assyrij sunt peccata , quibus nos premit diabolus . Isaiæ.14.f.58.b.Et onera Aegypti erant in luto & latere:à quibus diuertit dorsum,qui conuertitur.psalm,80.Hæc sunt onera non portanda sabbato.Ieremiæ.17.c. Onerati autem dicuntur,qui peccatis grauantur. Peccata.

Hie.s.Isa.46.58.

Onus dirumpendum sunt dogmata hæreticorum:& etiam obligationes fœneratorum. Et onera grauia erant Idola,q gentes deprimebant:& nũc sunt errores hæreticorũ.Isa.46.a.58.b. Hæreses. Idola. Obl. nes fœnerat.

Onus dictum est munus gubernandi & iudicandi populum:propter laborem:quod nunc pro honore habetur.Exo..5.a.18.d.nu.4.b. Munus guber.

Hie.s.Hose.8. Gre.13.mor.1.

Onus est imperium hæresiarchæ.Hose.8.c.Et onerosi consolatores sunt hæretici, & qui in errorem aut peccatum alios blandis verbis pertrahere conantur. Imperium hæresi. Hæret.

Hie.s.Amos.2.

Onustum fœno plaustrum, grauitatem diuinæ vindictæ significat, propter peccata igne comburenda. Amos.2.d. Diuina vindicta.

Oneris,lapis,vide lapis.

Onerosus,uide Molestus.

Onias.

¶ Onias.i.fortitudo domini,aut nauis:fuit pontifex Iudæorum.2.Mach.3.f.4.e.

Onocentaurus.

Gre.7.mor.15.

ONocentaurus dictus ab asino & tauro est animal monstrosum,quod à parte superiori hominis speciem habet,à parte vero inferiori asini.Ponitur.Isa.34.a.c. pro quibusdam dæmonum phantasmatibus:Significat dæmones:& eos,qui ex parte aliquid humanũ sapiunt:& rursum voluptatibus & cœno turpitudinis abducuntur in vitia . Qui subiecti luxuriæ vitijs inde ceruicem erigunt,vnde humiliari debuerant. Qui carnis suæ voluptatibus seruientes, expulsa longe verecundia, non solum amittere rectitudinem nõ dolent:sed adhuc etiam de opere confusionis gaudent. Dæmones. Libidinosi.

Onocrotalus.

Plini.10.nat. hist.47 Hie s.Isa.34. &.s.ps 101.

ONocrotalus est auis cygno similis, dicta q collum in aquam mergens spiransq;,veluti ruditum asini ædat, Alij aiunt esse Pellicanum . Hebraice dicitur Ianśuph,quam noctuam aliqui volunt esse.

Onocrotalus,longum habet rostrum & collum:& dicitur semper famelicus esse : ideo designare potest auarum, qui semper eget : vnde computatur inter immundas aues.Leuitic.11.c.deuterono.14.d. Auarus.

Hie.s.Isa.34.

Onocrotalus vt habet ruditum asininum, idololatriã significare potest,& ipsos idololatras: qui in suis sacrilegis sacrificijs rudebant.Isa.34.c.Sopho.2.d. Idololatria.

Onycha.

Ori.s.Leui.ho 9. Geor vene. canti.2 on.3. cap.20.

ONycha dicitur ostreola parua,magnitudine humani vnguis, & redolens:Hebraice scribitur Sacheleth:quod aliqui Ambracam dicunt,designare potest scutum fidei:& etiam elementũ Scutum fidei. Elementum.

mentum terræ. Exod.30.d.

Philo. quis rerũ. diuin. hæres.

Onyx.

Plinius.37. natu. histo.5.

ONyx est gemma humani vnguis candorem referens, interuenientibus venis quibusdam sardæ & iaspidis colorem imitantibus. Nascitur hic lapis in flumine Phison. gen.2.c. vbi septuaginta transtulerunt, lapis prasinus, qui est diuersus ab Onychino.

Cõuersatio cœlestis — Geor. venet. canti.1. ton.7. cap.22. & cãt.2. ton.3. cap.6.

Onychinus lapis prestigiosus dicitur, intus circa centrum coloris terrei: in circũferentia vero cœlestis: quæ duo biuium denotant mortalium gradientium, aut habitantiũ super terram: sunt enim quidam terrena sapientes: alij vero cœlestia. Vel lapides onychini sunt, qui & si terrei sunt in centrali natura, mente tamen & affectu cœlum contemplantur: & in cœlum tendũt: & duo lapides onychini in superhumerali pontificis, designant, vt terrenis iam conclusis in cẽtro, sacerdos vbiq; cœlestis appareat.

Variæ virtutes. — Glo. ordi. s. gen.2. & s. Eze.28.

Onyx lapis, qui nascitur in Phison, hoc est, in prudentia, significat spem, miracula, & martyrium. Vel onyx niger significat humilitatem, candidus puritatem, rubeus passionem. gene.2.c. Exod.25.a.35.a. Ezec.28.c.

Fides & vita patriarcharum. Sol & luna. — Glo. ord. s. Exo.28. Geor. venet. canti.2 tono.3. cap.5.

Onychini lapides duo in superhumerali pontificis, designare possunt fidem & vitam patriarcharum: quæ debet pontifex imitari. Exo.28.b.39.b. designant etiam duo luminaria magna in cœlo.

Abstinentia. Charitas. Lux scientiæ. — Glo. ord. s. Exo.28.

Onyx in quarto ordine rationalis, abstinentiam significat: & vt habet rubri coloris circulos, albis cingentibus zonis, charitatis ardorem, vel scientiæ lucem significat, comitante zona castitatis. Exo.28.c.39.c.

Elementum ignis. — Hila. s. ps.140.

Potest etiam onyx elementum ignis significare, propter ruborem. Exo.28.c.39.c.

Vnus ordo angelorũ

Onyx in ornatu regis Tyri, vnum ordinem angelorum significare potest. Eze.28.c.

Ooliab.

Paulus apostolus. Deus pater. — Glo. ordi. s. Exo.21

OOliab. i. tabernaculum, vel tentorium patris, aut splendor patris: vel protectio mea pater: filius Achismach adiutor Beseleel in constructione tabernaculi fœderis. Typus est apostoli Pauli, qui fuit adiutor Christi & apostolorum in constituenda ecclesia. Exo.21.a.35.d. Potest etiam typum gerere personæ Dei patris.

Ooliba.

Ecclesia. — Hie. s. Eze.23.

OOliba. i. tabernaculum meum in ea, vel splendor meus in ea. Sumitur pro Hierusalem: & designat ecclesiam. Ezechie.23.a.

Oolla.

Hæretici. — Hie. s. Eze.23.

OOlla. i. tabernaculum, siue splendor eius: sumitur pro Samaria vel decem tribubus Israel, in quibus fuit tabernaculum idolorum. Designant autem hæreticos. Eze.23.a.

Opacus, uide Vmbra.

Operari, Operarius, Opus, Opera.

OPerari est in opere aliquo faciundo laborare: Opus autem est, quod operando efficitur. Opera vero est ipsa actio & labor seu operatio, & ea peculiariter, quæ pro mercede assumitur. Operarius autem est, qui laborat, & laborem operando fert. Cum autem operari sit generale nomen ad omnes actiones, interdum est concupiscere. Sapien.8.a. Si autem sensus operatur. Item causare. Prouerbio.26.d. Os lubricum operatur ruinas. Laborare. gen.2.a. Qui operaretur terram. Peccare. Psalm.5.d. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Regere. Iob.3.d. Hæc omnia operatur Deus tribus vicibus: Iuste viuere. Psalm.14.a. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Committere. Iudi.15.a. Samson hoc operatus est. Opus vero interdum est ars. gene.4.d. In cuncta opera æris & ferri. Castigatio. Isa.5.e. Et cito veniat opus eius. Merces. Gene.29.f. Hanc quoq; tibi dabo pro opere. Negotium. gene.39.d. Omnia opera eius dirigebat.

Glo. ord. s. Exo.15

Operatur dominus firmissimum habitaculum, hoc est, cœlum empyreum: vel corpus Christi. Exod.15.c.

Incarnatio. Redemptio. — Arno. s. ps.18. Ori. s. Iud. ho.1. Aug. s. Ioan. trac.17

Opera manuum Dei sunt opera incarnationis & redemptionis: quæ sunt magna opera domini. ps.18.45.91.106.137.138. Dicitur etiam opus incarnationis opus excelsi. Eccl'ici.43.a. Et dicitur Deus operatus esse in nobis salutem per Christum. Quæ opera Dei sunt laudanda. ps.67.73.89.144. Isa.5.c. Et opus iustitiæ est pax: quia per Christi passionem facta est pax. Isa.32.d. Opus autem Dei quod est redẽptio, dicitur esse corã ipso. Isa.40.c.43.b. Haba.5.a. Ioã.5.c.

Apostoli. Credentes. Genus humanum. — Hie. s. Isa.29 Gre.12. mor.10. Amb. s. Rom.14

Opera etiam manuum Dei sunt apostoli, & credentes per Christum & spiritum sanctum. Et etiam ipsum genus humanum. ps.18.101. Iob.14.c. Isa.19.d.29.g.60.d.64.c. Opus autem Dei peculiariter dicitur homo, tam in creatione, q̃; in regeneratione. Rom.14.d.

Sacra scriptura. — Aug. de essent. diui. & s. ps.8 Hie. s. Is.28 & s. ps.8

Opera digitorũ Dei sanctam scripturam designãt: quę per prophetas nobis est tradita. ps.8. Et ipse Deus dicitur operator piscinæ veteris, hoc est, autor veteris testamenti. Isa.22.c. Opera

etiam

etiam domini sunt eius mandata, quę in scriptura tradidit. Iere. 48. b. Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter. Hæc autem opera Dei dicuntur in fide: quia ducunt nos in ipsius notitiam. ps. 32. Opere domini factæ sunt tabulæ: quia lex est opus eius. Exo. 32. d.

Cyril. s. thesau. 4. Basi. s. ps. 32.

Opus quoq; Dei dicitur vindicta. Isa. 5. e. Et dicitur opus alienum ab eo: quia eius opus proprium est misereri. Isa. 28. f. dicitur etiam opus terribile. Exo. 34. b. Operatur autem dn̄s repente, hoc est, anteq̄; opus eius pręcognoscatur. Et operatur, & non est qui auertat. Isa. 43. b. 48. a.

Hie. s. Isa. 28. — Vindicta.

Opus domini, quod ignoratur, sunt eius iudicia, quę dicuntur abyssus multa. Iob. 36. c.

Iudicia D.

Operatus est Deus omnia opera nostra in nobis: vel quia impleuit omnia per ꝓphetas promissa: vel quia ipse est bonorum operum nostrorum præcipuus autor. Isa. 26. b.

Gre. 27 mor. 2. Hie. s. Isa. 26.

Opus dicitur dominus habere asina & pullo: quia ad hoc opus habet Deus creaturis, vt in eis ostendat misericordiam suam. Matth. 21. a.

Ori. s. Mat. ho. 14

Opus à quo dicitur Deus cessasse, est creatio nouarū specierū creaturarū. gen. 2. a. Exo 31. c.

Operari terram cōuenit homini post peccatum. gen. 3. d. Operatores autem terrę dicuntur, qui corpus curant.

Au. 2. de gē. cō ma. 5 — Curare co.

Operatur terram, qui instruit ecclesiam. Et operarij ciuitatis sunt, qui operantur in ecclesia. Eze. 48. c. Et homo qui operatur paradisum est Christus ornans ecclesiam. gen. 2. c.

Amb. de Noe. 29. Hier. ad Dardanum & s. Eze. 48. — Instruere.

Operatur etiam terram qui animam & corpus virtutibus exercet: & qui exercet ideam sensus: demum qui laborat in corpore, vt possit ad quietem vitæ æternæ peruenire. Isai. 23. b. 30. e. Pro. 12. b. Hic operans est, cui dulcis est somnus. Eccl'tę. 5. c.

Hie. s. Isa. 23. Philo. 1. allego. — Bene op.

Operantur terram, quæ non det fructum, Iudæi seruantes legem, q̄ non eos iustificabit. gen. 3. d. 4. b. vel sunt ijdem occidentes Chr̄m, qui non in illis fructificauit, sed in gentibus.

Aug. 12. cont. faus. 11 — Iudæi. Occide.

Non erat homo, qui operaretur terram: quia nemo operatus est in beata virgine Maria: sed solum spiritussanctus. gen. 2. c.

Beda. s. gen. 2.

Operari in genere est exercere virtutes: & opera dicuntur ipsę virtutes, & etiam pœnitētia. Exo. 21. b. Leui. 11. Et hoc dicitur opus, quod facere debent filij Israel. Exod. 18. c. Et opus primitiuorum. Exo. 23. b. Et opus tabernaculi, quia hæc opera sunt ad ædificationem ecclesiæ. Exo. 35. c. 36. a. 39. f. Et opus polymitarium, est varietas virtutum. Exo. 28. b. 35. d. 36. b. 39. a. Operari autem iustitiam, ad opera exteriora refertur. ps. 14. Operari quoq; paradisum, est noua opera virtutum producere. gene. 2. c. Et opus hominis est obseruatio pręceptorum. ps. 103. Et operari propriam salutem. Philip. 2. b. Operari autem sex diebus est tempore huius vitæ virtutum opera exercere: quæ sunt opera facienda ante sabbatum, hoc est, ante finem huius vitæ. Exo. 16. e. 20. b. 23. b. 31. d. 34. c. 35. a. Leui. 23. a.

Basi. s. ps. 14. Amb. de paradi. 4 Philo. 1. allego. Ori. s. Mat. ho. 10. 18 Arno. s. ps. 103. Aug. s. ps. 103. Hych. s. Leui. 23. — Exercere opera.

Operantur fabre doctores rectè explicantes sacram scripturam. Et eorum opus dicitur quādoq; opus vnguentarij: & opus pigmentarij: & opus sculptoris: & opus carpentarium: & opus plumarium: & opus textile: & opus varium. Exo. 26. a. 28. f. 30. c. 35. d. 37. d. Et operarij sunt prędicatores. Matt. 9. d. 10. b. 20. a. Luc. 10. a. Et operantes qui quinq; talenta, vel duo acceperant, sunt prædicantes. Mat. 15. b. Et operationem facientes in aquis multis, sunt verbo & exēplo docentes populos. ps. 106. Opus etiam mercenarij est verbum prędicationis. Luc. 19. c. Ad hęc referri potest opus sex calamorum candelabris æquum. Exo. 37. c.

Ori. s. Mat. ho. 33. Arno. s. ps 107. Hych. s. Leui. 19.

Opera operum dicuntur, quæ sunt visibilia: sed habent mysticam intelligentiam. num. 4. d. Iuxta septuaginta. Ad hæc referri potest opus lapidis Saphyrini. Exo. 24. c.

Ori. s. nu. ho. 5

Opus dicitur esse in veritate, quando non est in vmbra legis. Isa. 61. c.

Hie. s. Isa. 61.

Opera manuum populi Dei, dici possunt credentes per prædicationem apostolorū, & prædicatorum. Isaiæ. 65. d.

Hie. s. Isa. 65. — Credentes per apostolos.

Operatur cibum, q̄ permanet in vitam æternam, vel opus Dei, qui credit in Chr̄m. Ioan. 6. c.

Opus mercenarij, cuius finem expectat. Iob. 7. a. sunt labores, qui in hac vita sustinentur pro prēmio vitæ æternæ: quod cum considerant, dicunt. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram vitam, quæ reuelabitur in nobis.

Aug s. Ioan. trac. 25 Gre. 8. mor. 7. — Labores.

Operari in primogenito bouis. deut. 15. d. est bona conuersationis primordia in exercitio publicæ actionis ostendere.

Gre. 8. mor. 34. — Bonum conuersation.

Operatur mulier fortis consilio manuum suarum, quum ecclesia per ministros exercet opera misericordiæ. Pro. 31. b.

Beda. s. pro. 31. — Opera m.

Opera prouinciæ Babyloniæ, sunt opera naturalis necessitatis, quæ nunc erubescimus: supra quæ constituuntur Sidrac, Misac, & Abdenago. i. circunspectio, discretio, & deliberatio. Danie. 2. g.

Ricar. de s. victo. de somnio. Nbucho. 43 — Opera necessitatis.

Opus vnum vtriusq; cherubim, designat in illa cœlesti patria, non esse disparilitatem operū & cogitationum. 3. reg. 6. c. Designat etiā concordiam veteris & noui testamenti in omnibus mysterijs, & hominum salute tractanda.

Cōcordia cogitationum ac veteris.

Opera hoīm, quę intelligit Deus, sunt opera mentis: q̄ etiam dicenda sunt regi, hoc est, manifestanda seu cōfitenda Deo. Item vanitates, quas hoīes amant, & diuersa negotia. ps. 16. 32. 44. Opera quoq; dicenda regi seu manifestanda, sunt laudes Deo dicendæ & cantandę. ps. 44.

Basi. s. ps. 32. Hiero. s. ps. 16. & ad principiā. — Opera mentis. Vanitates. Diuersa neg. Laudes D.

Opus

Tentationes

Opus durissimum filiorum Israel in Aegypto, sunt tentationes in hoc mundo fideles infestantes. Exo.6.a. — Beda.s.Exo.6.

Operantur passiones peccatorũ in mẽbris: quia per mẽbra exequimur pctã. Roma.7.b. — Amb.s.Rom.7.

Peccata

Opus non faciendum in sabbato, est opus seruile designans peculiariter peccatum, quod est maxime seruile: quia qui facit peccatũ seruus est peccati. Exo.12.c.31.d. Iere. 17.d. Et opera filiorum Israel dura, quæ facit operari Pharao, hoc est, diabolus, sunt peccata, quę etiam dicuntur opera terræ: & opera inutilia. Exo.1.c.2.d.3.b.5.b.6.b.ps.105. Isa.15.c.59.b. Et opera Tyri sunt peccata & opera mortua, & opera carnis. Gala.5.c. Dicuntur autem opera tenebrarum: quia operantes ea abscondi se putant à Deo, & dicunt: Quis videt nos? Et quia tenebris deputantur exterioribus. Isa.29.c.ps.63. Rom.13.d. Ephe.2.a. Et operantes iniquitatem dicuntur cogitationes pessimæ, & cupiditates prauæ, & dæmones. ps.100. Et operantes potentes seculi iniquitatem, sunt Iudęi & hæretici, qui & operarij mali dicuntur. Isa.31.a. Iob.31.b. 36.c. Leui.23.a. Philip.3.a. — Hier.s. Iere. 17.&.s. Isa.15.29. Aug de spũ & lit.15 Ori.s. Mat. ho 8.&.s Ro.13.&.s. Ios.h.8. Isy.s.Leui.23. Cyril.de ado.in.sp.

Opera prælatorum

Opus regis in malum significat opera mala p̃lati: in bonum vero obsequium Dei. 1.reg.8.c. — Gre.s.1.reg 8.

Cultus idolorum

Hæreses

Opera manuum aliquorum sunt hæreses ab eis fabricatæ: & dicuntur operari Deum suum. Isa.2.c.44.c.54.d. Et opera Deorum sunt cultus idolorum, & hæreses. Exo.23.c. Hose.6.d.7.a Et opus manuum artificis risu dignum sunt hæreses. Iere.9.a.10.c. Et opera montium sunt doctrinæ hæresiarcharum. Eze.6.b. Hose.14.c. Et opus quod ardebit, est peruersa doctrina. 1.cor. 3.c. Gala.6.a. Opus etiam hæreticorum & non Dei, est dum non recta dogmata, sed propria desideria sequuntur: quæ & opera onagrorum dicuntur. Iob.24.a. b. Et opera Aegypti sunt errores, quibus populus decipitur ab hęreticis. Et non erit opus Aegypto quod faciat, cum decepti ab hæreticis reuertentur ad ecclesiam relictis erroribus. Isa.19.c. Operantur autem linum hęretici, cum texunt dialecticas rationes ad capiendos simplices. Isa.19.b. Et operatur faber lima, cum hęretici vtuntur arte dialectica. Isa.44.b. Et operatus est mendacium stilus mendax scribarum & pharisęorum, & hęreticorum: quia docuerunt errores. Iere.8.d. — Hie.s.Isa.2.19. & s. Iere.9 &.s Eze.6. Amb.s.1.cor.3. Gre.16.mor.23

Peccatores

Opus manuum figuli dicuntur peccatores, quasi ficti à diabolo. thre.4.a.

Opus non fit de ligno vitis: quia non facientes fructum, & à vita pręcisi, ad nihilum valent vltra, nisi ad ignem inferni. Eze.13.a.

Apostoli & prædicatores

Operarij pauci sunt apostoli & p̃dicatores: qui mittuntur ad messem, ad conuertendos videlicet populos. Mat.9. d. — Hie.s.Mat.9. Ber.s.cant.ser.58.

Cogitationes & affectus

Operarij vineę dici possunt cogitationes & affectiones, quę in conscientiæ emundatione desudare debent. Mat.20.a. — Ricar.de.s.victo.de statu.inter.hois.35.

Operire, Cooperire, Tegere, Contegere, Obtegere, Operimentum, Tegmen.

OPerire & tegere est velut claudere, & à conspectu hominum amouere, & abscõdere. Quãdo autem aliquid tegimus, duobus id modis facere solemus. Nam modo in absconsionem, modo in protectionem. Et sępe cum aliquod nobis vmbraculum contra solem superponimus eius nobis, tam calorem, quam claritatem temperamus. — Ricar.de.s. vict.4. de arca mysti.9.

Protegens Deus

Operiens nubes tabernaculum, est diuina p̃tectio muniens ecclesiam: vel gratia Christi. Vel etiam caro Christi. Et operire oraculum est p̃tegere sanctos. Exo.19.c.24.d.40.d. Leuiti. 16.a. Num.16.g. Et operiunt arbusta cedros Dei, quum Christus protegit eos, qui prius erant infrugiferi. ps.76. Et tegmen alarum Dei designat p̃tectionem, qua Christus seruauit nos in cruce. ps.35. — Ori.s.nu.ho.9. Basi.s.ps.28.ho.1.

Parcens.

Operit Deus ignominiam Hierusalem, quum parcendo tegit peccata: quam ignominiam etiam vestes gratiæ & virtutum cooperire dicuntur. Eze.16.a. Hose.2.b.ps.84. Tegitur autem peccatum per charitatem, quę operit multitudinem peccatorum. ps.31. Tecta autem sunt, quia abolita: nec iam ea punit Deus: quæ etiam abdicamus, cum bonę actionis opus superducimus. — Hie.s. Eze. 16. &.s. ps.31 84. Aug s ps.31.84. Amo.apo. Dauid 13 Gre.31.mo.1.&.1.ps 31.

Operit Deus cœlum nubibus, quum sacram scripturam tegit inuolucris figurarum. psa.146 Et operit montes vmbra vineę, cum mysteria veteris legis teguntur in verbis prophetarum & apostolorum. ps.79. — Aug.s ps. 79.146.

Conuersio infideliũ

Operit ecclesiam inundatio camœlorum, cum diuites gentium ad fidem conuersi defendunt ecclesiam. Isa.60.a. Et operit Deus cardines maris, quum extremos quosq; ad fidem vocat. Iob.36.d. Operiri quoq; dicitur Deus impetu aquarum, quum multi populi veniunt ad fidem. Iob.28.b. Et opertorium Dei dicuntur sancti: vt enim homo veste circundatur, ita Deus sanctis, quibus nil habet vicinius. ps.101. — Hiero.s.Isa.60.&.s. Iob.28. Gre.27.mor.8.&.s. ps.101.

Misericordia Dei.

Operiens propiciatorium arcam. Exo.25.c. designat misericordiam domini, quæ est super omnia opera eius. Idem designat operiens ros superficiem terræ. Exo.16.c. — Glo ord.s. Exo.25.

Operit etiam p̃piciatoriũ arcam, & Cherubim operiũt ipsum p̃piciatorium: quia sicut ex cõtemplatione spiritalis creaturæ eiusq; eminentię obducitur amor & approbatio mundi: sic — Ricar de.s.victo.4 de arca mysti.9.

ex contemplatione creatricis essentiæ, eiusq; supereminentię temperatur apud vnumquéq; amor & approbatio sui.

Hie.s.Eze.32.

Tegit Deus solem nube, cum solem iniquitatis per Christum & apostolos obscurat. Tegit etiam nube, cum seruat à tentatione. Eze.32.b.Exo.24.d. Tegi perd

Greg.prolo.s.1.reg. & s.Eze.ho.6.17. Aug.s.ps.103. Arno.s.ps.103.

Tegit Deus aquis superiora, quum dat angelis superiorum intelligentiam: quę hoĩes non assequuntur: vel quum charitatem implet eminẽtioribus donis spiritussancti, q̃; sint ea, quæ sine charitate inueniri etiam in malis possunt. Vel cum in cœlo recipit baptizatos. ps.103. Dona su

Arn. & Hil.s.ps.146 Hie.s.Isa.29.&.s.Habac.3.

Operit Deus cœlum nubibus, quum protegit ecclesiam apostolis & doctoribus: vel quum instruxit prophetas doctrina & sensibus obscuris. ps.146. Eze.32.b.Haba.3.a. Quod autem aliquid operit, maius est illo quod operitur: dicitur etiam Deus operuisse Iudæis ꝓphetas & principes, cum posuit velamen in corde eorum. Isa.29.d. Protectio. Occultatorum.

Isych.s.Leui.16.

Operit nebula oraculũ, quum non permittit Deus de passionibus carnis dominicę, ea quęrere, quę supra virtutem quęrentis sunt. Leui.16.b. Temperatis.

Ori.s.Mat.ho.34. Hie.s.Isa.58.

Operiunt Christum, qui docent sapientiam & virtutes. Mat.25.d. Operit etiam nudum, qui liberat aliquem ab infidelitate, cæterisq; peccatis. Isa.58.c. Docere.

Opertus dicitur Christus zelo quasi pallio. Isa.59.d.

Arno.s.ps.68. Aug.s.ps.68.

Operuit confusio faciem Christi in passione. Et dicitur ipse operuisse in ieiunio animã suã: quia non inueniebat aliquos, quorum fide pasceretur. ps.68.

Gre.13.mor.10. Isy.s.Leui.17.

Non operit terra sanguinem Iob. hoc est, sanguinẽ Christi, quia vnusquisq; peccator redẽptionis suę pretium sumens, confitet̃ ac laudat, & quibus potest, proximis patefacit. Sancta quoq; ecclesia redemptionis suę mysterium, in cunctis iam partibus prędicauit. Iob.16.d. Non operit etiam terra sanguinem, quũ non absconditur peccatum. E diuerso etiam operire sanguinẽ terra est tegere peccatum per pœnitentiam: vel per veniam & compassionem. Leui.17.d. Confess. Con

Gre.s.Eze.ho.4.

Tegunt alæ duæ corpora animalium, quia timor & pœnitentia operiunt peccata. Eze.1.c. Celare.

Ori.s.nu.ho.4. Hie.s.Eze.1.

Operientes sacerdotes arcam & cætera, quę portare debent filij Caath, sunt prædicãtes mysteria, sed non reuelantes, quę nocere possunt. nu. 4.a. Et operiens Moses faciem, est abscondens mysteria indignis. Exo.34. Et operire cisternam est abscondere profunda mysteria simplicibus. Exo.21.d. Opertum etiam dicitur euangelium mundanis. 2. cor.4.a. Operiens autem lepra omnem carnem, recessum à litera legis indicat. Leui.13.b. Tegunt pennæ animalium corpora, vt designent imperfectam huius vitæ cognitionem: vel historiam scripturæ, quæ operit spiritualem sensum. Ezec.1.c. Operuit autem coturnix castra Israel. Exo.16.c. quia legalis disciplina figuris atq; vmbris Iudæorum populum contegit. Latet enim velum in corde ipsorum, &

Cyril.3.s.ioã.34 Gre.17.mor.13.

cæcitas ex parte. 2. cor.3.d. Operire cisternam est non reuelare rudibus subtilia mysteria sacræ scripturæ. Exod.21.d.

Gre.s.Ezec.ho.6

Tegentes Cherubim vtrumq; latus propiciatorij, & oraculum. Exo.25.b.37.b. Sunt quãdo nos, qui omnipotentis Dei oraculum sumus, à culpis imminentibus, scripturæ sacræ ædificatione protegimur. Protegi. imminent.

Glo.ord.s.isa.22.

Operimentum Iudæ, quod reuelatur, erat templum, vel est doctrina fidei muniens ecclesiam aduersus hæreticos. Isa.22.b. Templum. Doctrina.

Glo.ord.s. Exo.26. Hie.s.Hose.10.

Operientia saga tectũ tabernaculi, designant industriam prædicatorũ in docẽdo. Exo.26.b. Operimẽtum autem de pellibus arietum hyacinthinis designat exemplũ patientię doctorũ. Exo.26.c.39.f. Operiunt autem montes, hoc est, sancti quos protegunt. Hose.10.c. ps.31. prędicatio. Exẽpla & pas sanctorum.

Ori.s.Isa.ho.3.

Operiri septem mulieres vestimentis suis, est dona spiritussancti secum habere suum ornatum. Isa.4.a.

Glo.ord.s.gen.9. Amb.de Noe.3.

Operuerunt Sem & Iaphet verenda patris, quando fideles venerantur passionẽ Christi: quã dicuntur non intueri: quia neci eius non consenserunt. gene.9.d. Operire etiam verẽda patris, est tegere vitia prelatorum, ne infamentur. vel est bonis operibus male gesta tegere. Veneratio Christi.

Hie. ad nepotian. & s. Aggeum.1. Rup.Agge.1.

Operiri vestibus Dauid, nec calefieri, est senem virtutes operatiuas, iam flaccidas, nec calefacere valentes ad operandũ habere. 3.reg.1.a. Operiuntur aũt & non calefiũt, qui sine charitatis ardore operantur. Agge.1.b. vel Iudæi adornati exteriori cultu sine fide & dilectione Christi.

Hiero.s.Isai.11.&.s.Haba.2.

Operientes aquæ maris terram, designant multitudinem scientiæ Dei & profundorum sensuum abundantem in ecclesia. Isa.11.b. Et operientes aquę mare, sunt doctrinæ sacræ amaritudinem terrenam tollentes à cordibus. Haba.2.c. Doctrina. clesia.

Gre.30.mor.1. & 6. Registri.epist.1.

Operiri dicitur Deus impetu aquarum in voce sua, quando tentatione vitiorũ ipse de Deo noster intellectus opprimitur. Tot enim super illum aquas admittimus, quot post inspirationẽ eius gratiæ, cogitationes illicitas in corde versamus. Iob.38.d. Operiebatur quoq; Deus impetu aquarum, quando populi opprimebant Christum. Operiunt flumina eos, quos actiones huius seculi mentis perturbatione confundunt. Isa.43.a. Obtexit quoq; Deus caligine filiam Siõ, quũ anima propter cæcitatem cordis & prauæ actionis nequitiam, de virtutum culmine in terrenorum desideriorum fęditatem est prolapsa. thre.2.a. Cogitatio

Hie. & Aug.s.ps.77

Operit mare inimicos, quum in baptismo delent̃ pctã: & quia cũ fideles baptizant̃, diabolus & eius Delere p Vitia.

indicta Dei.

& eius exercitus merguntur.ps.77. Operientes etiam aquę currus Aegyptiorum, designant opprimentem vindictam Dei, vel in hoc mundo, vel in inferno. Exod.14.g.15.b.Isa.33.a.Eze.26.d. Operimentum autem damnatorum dicuntur vermes. Isa.14.c. quia circundantur pœna, quę tādiu durabit, q; diu peccata: sicut vermes in cadauere durant, q̄; diu est materia, qua pascantur. Dicuntur etiam operiri confusione. Abdi.d.

Hier.s. Eze.26.& s. Isa.14.

Cognitio sui.

Operuit Elias vultum suum post auræ tenuis sibilum.3.reg.19.c. quia in ipsa subtilissima cō templatione veritatis, quanta ignorantia homo contegatur, agnoscitur. Vultui autem pallium superducere est, ne altiora mens quęrere audeat, hanc ex cōsideratione propriæ infirmitatis velare: vt nequaq̄; intelligentium oculos vltra se pręcipitanter aperiat, sed ad hoc quod apprehendere non valet, reuerenter claudat.

Gre.5.mor.26.

Latentes virtutes.

Teguntur ossa, cum virtutes latēt, nec adhuc patet quantū possimus in tētationib⁹. Iob.33.c.

Greg.27.mor.28.

Mortalitas.

Operit nos vmbra mortis, quum induti sumus mortalitate. ps.43. Quos enim constat sola carne mori, nequaq̄; se vera morte, sed vmbra mortis dicunt operiri.

Aug.s.ps.43. Grego.4.mor.20.

Operiunt vermes diuitem & pauperem: quia siue diuitis, siue pauperis animum curæ carnales premunt. Iob.21.d.

Gre.15.mor.26

Non potest pallium breue vtrūq; operire. Isa.28.e. quia in anima nō possunt simul Christus & Belial habitare.

Hie.s.Isa.28.

Ignorantia.

Operiunt capita sua, qui propter ignorantiam non possunt dicere. Nos autem reuelata facie gloriam domini speculantes. Iere.14.a.

Hie.s.Iere 14.

Cognitio sui.

Operire caput non debet vir in ecclesia in publico.1. cor.11.b. Sed si ministrat interioribus templi, debet caput operire. Eze.4.c. vt videlicet dicat illud prophetæ. ps.142. Non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Detectio peccatorū in iudicio.

Non operit terra vltra interfectos, quum in iudicio manifestantur omnia homicidia & scandala. Isa.26.d. Sic non operiuntur operibus suis peccatores, qui nudi apparebunt in iudicio. Isa.59.a.

Hie.s.Isa.26.29.

Pudor vitæ veteris.

Operiens se Rebecca pallio, designat pudorem habendum vitæ veteris. gen.24.g. Idem designat operta Thamar. gene.38.c. Operiri quoq; vestimento est verbo Dei vitæ turpitudinem obtegere. Exod.22.d. Et operit peccatorem ignominia sua, quum pœnitens peccati erubescit. Iеremię.3.g. Et operit carnem turpitudinis suæ, qui carnalium vitiorum erubescentiam habet. Exod.28.g. Operiens se Rebecca cognito Isaac designat ecclesiam, quæ quotidie per prophetarum & apostolorum dicta, quid de redemptore suo credere debeat intelligit: & quanto subtilius saluatoris sui mysteria penetrat, tanto altius de ante acta vita confunditur: & quod peruerse egerit erubescit.

Philo.de somnijs. Gre.1. mor.14.&.35 mora.17. Hie.s.Iere.3.

Pœnitentia. Mortificatio.

Operiri cinere est pœnitentiam agere. Iob.16.c. Idem est operiri saccis. Ion.3.c. Et operimētum cœlorū dr̄ esse saccus: quia etiā sancti in hac vita egent laboribus pœnitentiæ. Isai.50.b. Opertus autem Sisara pallio & pellibus, mortificationem membrorum designat. Iudi.4.c.

Hie.s.isa.50. Ori.s.Iudi.ho.5.

Doctorum eminentia.

Operire vectes arcæ auro, est doctores ecclesiæ puros & fortes esse, ac sciētia fulgentes. Idē dicitur de vectibus tabularum. Exo.25.25.b.36,d.37.a.

Glo.ordi.s.Exo.25.

Perseuerantia.

Operire altare holocausti ære, est orationibus addere perseuerantiam. Exo.27.a.38.a.

Glo.int s Exo.27.

Colaphizatio Chr̄i

Contexerunt tenebræ Christum quia tenebræ eum non comprehenderunt. ps.54. Cooperuit etiam pelagus caput Ionæ.i. Christi, quando expuerunt in faciem eius, & cum velarunt, & colaphizarunt. Ionæ.2.c.

Hila.s.ps.64. Rup.s.Ionam.2.

Operire corpus.

Operire terram est operire corpus: vt Adam operuit folijs ficus. ps.103.

Arno.s.ps.103.

Operire egesta est cum moderamine, naturalibus necessitatibus operam dare. deut.23.c.

Phil.2.allego.

Fallaciæ hæreticorū

Operientes ranæ terram Aegypti, designant hæreticorum & philosophorum loquacitatem mundum operientem. Exo.8.b. Idem dici potest de locustis. Exo.10.d. Et operit puluis equorum terram, quum cauillationes hæreticorum, & dæmonum tentationes mētem confundunt. Eze.26.b. Operit etiam idola vestimentis multicoloribus, q virtutibus hæreticā prauitatē circūdat: vt earum occasione simpliciores quosq; decipiat: vt videntes mella virtutū, vitiorū venena non caueant. Eze.16.b. Et operit nubes Taphnes, quū erroris cęcitas ori diaboli cedit. Eze.30.c. Et operit Gog terram quasi nubes, quum hæreticus, aut diabolus simplices errorum tenebris confundit. Eze.38.c. Et operit vultū suum adulter, hoc est, hæreticus: quia ad hoc peruersitate dogmatis, vel operis tendit, vt ab omnipotēte Deo in iudicio recognosci non possit, vt ipse putat. Iob.24.c. Haba.2.d. Operit etiam hæreticos labor labiorum ipsorū, quum fallacibus verbis suos nituntur errores palliare. ps.139. Operimentum quoq; nauis Tyri dicitur de purpura Elisa, designans doctrinam fallacem hæreticorum. Eze.27.b.

Hie.s.Eze.16.20. Ori.s.Eze.ho 7. Gre.16.mora.28.

Operitur cœlum tenebris, cum dæmones peccatis suis obscurantur. Eze.32.b.

Operit formido aliquem, quum quis multum formidat. Eze.7.e.

Confusio prophetarum falsorum. Hypocrisis.

Operiunt pseudoprophetæ vultum suum, cum confunduntur, & ridentur super somnijs suis. Mich.3.c. Operiuntur etiam mali confusione, quum propter peccata puniuntur, vel hic, vel in futuro. Micheæ.7.b. Operientes se pallio saccino fuerunt principes Iudæorum

Hie.s.Mat 7. Rup.s.Zach.13.

magnam necessitatem occidendi Christum. Zach.13.b.

Glo.ord.s.Leui.3. Operiens adeps intestina vel vitalia, designat desideriũ, aut iram: quorum initium est in corde. Exo.29.b. Leui.3.b.4.b.7.c.8.c. Desideri. Ira.

Hila.&Aug.s.ps.139 Operit Iudæos labor labiorum ipsorum, quum simul cum corpore in infernum detruduntur. ps.139. vel dicitur de hæreticis, qui mendacijs se defendere nituntur.

Hie.s.Eze.37. Cyril.4.s.Ioan.5. Ruper.s.Hose.2. Operiuntur lanis ouium pastores, quum prælati ex subditis commodum suum venantur: & optima queq; suorum subiectorum, sibi in proprium vsum vendicant. Eze.33.a. Operiebant lana & linum ignominiam meretricis: quia sacerdotium vetus non tollebat peccata, sicut delentur sanguine Christi. Hose.2.b. Rapina. Defect. sacerdot.

Amb.de interpel.5. Grego.16. mor.20. &.9.mora.21. Operiri iniquitate est malis operibus abundare. Psalm.72. Ita dicitur operire caligo faciem, quando peccatum opprimit mentem. Iob. 23. d. operit etiam impius vultum iudicum terræ, quum diabolus corda persequentium Christum, ne autorem suum cognoscerent, malitiæ nubilo velare curauit. Iob.9.c. Opprim.

Gre.12.mor.22. Operit crassitudo faciem impij: quia desiderata rerum terrenarum abundantia oculos mentis premit: & hoc quod in eis esse honorabile debuit, ante Dei oculos fædat: quia curis multiplicibus aggrauat. Iob.15.d. Cæcat.

Gre.9.mor.45.&.17 mora.11. Operta caligine mortis terra est infernus. Iob.10.d. Operimentum autem nullum dicitur esse in inferno: quia omnia quę in ipso sunt, nuda sunt oculis Dei. Iob.26.b. Infern.

Isy.s.Leui.13. Contegi pręcipitur os leprosi veste, ne error aut peccatum prauo sermone alios inficiat. Leui.13.f. Tegitur etiam, ne dicatur ei: Quare tu enarras iustitias meas. ps.49.

Hie s.Haba.2. Operit iniquitas Libani hęreticum, quando eius oratio fit illi in peccatum. Haba.2.d.

Hie.s.Mala.2. Operiunt altare lachrymis. Mala.2.d. qui aliena diripiunt: & iniuste diuitias congregantes, audent offerre munera Deo: quæ dicit se nequaq̃ posse suscipere, lachrymis eorũ, qui iam vastati sunt, & fletu ac gemitibus prohibitum. Vel qui propter rei familiaris amissionem, & interitum liberorum, & naufragium, & cætera, quę ad damnum pertinent rerum secularium, vertũtur in fletus: & totos se tradunt planctui & gemitibus: nec animi robore & spe in Deum, & pręmij futurorum, cuncta contemnunt: Ij etiam si dirigant ad Deum orationem, non suscipitur ab eo: quia indecoris, & incongruis viro planctibus deturpantur. Sacrif. Dolor. tempo.

Hie.s.Mala.2. Operit vestimentum iniquitas, hoc est, corpus, quo anima peccantis vestitur, quando per ipsum peccatur. Mala.2.d. Peccat.

Operimentum luciferi in cœlo fuit omnis lapis preciosus. Eze.28.c. quia ipse fuit inter ordines angelorum.

Operimentum vnum tabernaculi vnitatẽ ecclesiæ & fidei designare potest. Exo.35.c.40.b. Ecclesia. Fides.

Gre.76.mor.23. Operimentum nudorum protegens à frigore culpæ, est iustitia. Iob.24.b.31.b. Iustit.

Gre.23.mor.9. Operculum seu ligatura vasis, est cęsura disciplinę, qua quisquis non premitur, quasi vas immundum, pollutumq; reprobatur. nu.19.b. Cens.

Aug.s ps.101. Sicut opertoriũ dicuntur cœli, vt designent corpora nostra, quæ sunt opertoria aĩæ. ps.101.

Opes, uide Diues. *Ophaz, uide Obrizum.*

Ophiomachus.

Phil. de mũdi opifi. Isy.s.Leui.11. OPhiomachus est reptilis genus: subnixum longis cruribus, quibus à terra pro ingenio so prosilit, & in sublime fertur quemadmodũ cætera locustarum genera: habet nomen quod pugnet cum serpente. Est temperantiæ symbolum, quæ voluptati aduersatur. Significat etiam fortes contra diabolum, vnde inter animalia munda computatur. Leui.11.c. Temperant. Fortes con. Diabolum.

Ophir.

OPhir. i. cinis, aut incineratio, vel fructificatio: Filius Iectan. gen.10.d. Ab eo dicta est Ophir regio, seu insula vnde afferebatur aurum Salomoni. 3.reg.9.d.

Ophni.

Glo.ord.s.1.reg.1. OPhni. i. pignus, vel pugillus, aut cooperiens: filius Eli sacerdotis, qui mortuus est capta arca domini. 1.reg.1.a.4.c. vel iuxta Hieronymum interpretatur discalceatus: & designat sacerdotes, & scribas, & pharisæos, qui discalceati sunt, quia noluerunt suscitare semen Christi. Sacerd.

Opilio, uide Pastor. *Opinio, uide Fama.*

Opis, Opitulari, uide Adiuuare.

Oportere.

¶Oportere idem est quod expedire: vel vtile, aut necesse esse. Non habet allegoriam.

Oppandere, uide Extendere. *Oppidũ, uide Ciuitas.*

Oppilare, uide Obstruere.

Opponere.

OPponere eſt contra,ſeu ex aduerſo ponere.

Non audiens Deus

Opponit Deus nubem ne tranſeant orationes,quum non audit ingratas preces: & quũ mentem in cæcitate relinquit.thre.3.e. Glo.or.ſ.thre.3.

Feruenter orare

Opponunt ſe murum pro domo Iſrael,qui feruentibus orationibus,diuinam placare ſtudet iram.Eze.13.a.22.g. Hie.ſ.Eze.13.

Opportunus.

OPportunum dicitur,quod nobis cõmode,& pro deſiderio,ſuoq; tempore obtingit.

Tẽpus pœnitentiæ

Opportunum tempus eſt tempus,quod nobis in hac vita datur ad emendationem, & ad bene operandum:& quo Deus cognoſcit aliquid nobis expedire.ps.71.144. Arno & Hie.ſ.ps.31 Aug.ſ.ps.144.

Opportunitas tradendi Chriſtum ſine turbis,quam quæſiuit Iudas,deſignat hæreticos,qui prius aggrediuntur & ſubuertunt eos,quos paucos & ſine defenſione inuenerint.Matth.26.b. Luc.22.a. Glo,or.ſ.Mat.26

Opprimere.

OPprimere eſt enecare,ſiue perturbare,& etiam violare

Opprimere dicitur Deus Iob:quia ſentiebat Iob grauem dolorem, quem ſciebat non iniuſtum eſſe: & eo magis dolebat,quo cauſas iuſtitiæ ignorabat.Iob.10.a. Gre.9.mor.34

Diabolus ſubijciẽs animam. Inanis gloria corrũpens verecundiam.

Opprimens Sichen Dinam, deſignat diabolum vi tentationis animam ſibi ſubijcientem. gen.34.a.Vel deſignat amorem inanis gloriæ corrumpentem verecundiam ad exteriora prodeũtem. Oppreſſa autem amaritudine eſt anima,ſpiritusſancti ſuauitate priuata,& vitiorum amaritudine repleta.thre.1.b. Beda ſ. gen.34. Ricar.de.ſ.victo.de 12.patriar.51. Glo.inte.ſ.thre 1.

Obiurgatio dura

Opprimi lapidibus,eſt duris eccleſiæ ſermonibus & increpationibus obiurgari. Exodi. 19.b.21.d. Glo.inte.ſ.Exo.19

Dolor eccleſiæ de augmẽto malorum

Opprimit dolor Iob,hoc eſt,eccleſiam,quando in malitia ſua creſcere peruerſos intuetur, & dum praui creſcunt, etiam infirmi, qui in ea ſunt, ad ſequenda ſtudia prauitatis iritantur. Iob.16.a. Gre.13.mor.4.

Cogens ſynagoga ſeruare legem

Opprimens meretrix filium ſuum,deſignat ſynagogam cogentem filios Iſrael ſeruare legẽ cum euangelio.3.reg.3.c. Hie.epi.multum in vtranque.

Nimium exigens pro doctrina. Onerans traditioni

Opprimit vſuris proximum pauperem,qui nimium exigit pro doctrina: & qui vult ſuperfluis præceptis & traditionibus onerare infirmos.Exo.22.d. Glo.or.ſ.Exo.22.

Defectus verbi Dei

Opprimens fames terram,deſignat magnum defectum verbi Dei: Opprimebat autem Aegyptios & non filios Iſrael.gen.47.c.

Perſequentes Chriſtianos

Opprimentes filios Iſrael ſunt perſequentes Chriſtianos,& bonos ac ſpirituales ſenſus. Opprimebantur autem magis,quando volebant vacare Deo:Sed creſcebant filij Iſrael per oppreſſionem,deſignantes eos,qui per tentationes proficiunt.Exod.1.b.3.b. Opprimebat vero illos operibus Pharao,deſignans diabolum opprimentem mẽtes,ne de Deo cogitare poſsint. Exo. 5.b.Opprimuntur autem impetu aquarum inundantium ij,quos vis tribulationis maximẽ grauat.Iob.22.b. Gre.16.mor.4. Cyril.de ado.in.ſſ.

Infidelitas apoſtolorum in paſsione.

Oppreſsit domus Iob cadens filios eius,quum apoſtoli tempore paſsionis inciderunt in infidelitatem.Iob.1.c. Gre.2.mor.28

Opprimentes Iob amici eius,deſignant tales eſſe aduerſarios eccleſiæ, qui à perpetrandis malis nec timore domini,nec hominum pudore refrẹnantur.Iob.19.a. Gre.14.mor.13

Decipientes hæretici ſimplices

Opprimunt pauperem in iudicio hæretici,quum ſimplices falſis rationibus in errorem pertrahunt.Iſa.10.a.Qui etiam dicuntur opprimere manſuetos terræ:quia ſimplices incautos decipiunt.Iob.24.a.Opprimunt quoq; aduerſarij pedes Iob ſemitis ſuis quaſi fluctibus,quum extrema membra eccleſiæ hæretici quaſi quadam tempeſtate perſecutionibus & promiſsionibus,minis & cruciatibus à recto itinere in errorem perducunt.Iob.30. b. Dicuntur etiam opprimere amicum ſuum fruſtra.Iere.2.d.Et etiam aduenam.Eze.22.g.Oppreſsi quoq; erant gẽtiles,qui perfidiæ culpa tenebantur.Iob.12.d. Hie.ſ.Iſa 10. Gre.11.mo.10.&.16 mor.22.&.20.m.22.

Infideles

Peruertẽtes ſenſum ſcripturæ

Opprimunt vi dominum vineæ hẹretici:hoc eſt,conditorem ſacrẹ ſcripturæ:cum eius ſenſum in verbis ſacri eloquij inflectere violenter conantur. Iob.24.b. Gre.16.mo.23.

Opprimit tempeſtas nocte virum prauum, quando repentino & occulto exitu ab hac vita in iudicij turbinem trahitur.Iob.27.d. Gre.18.mor.11.

Opprobrium, Exprobrare, Improperare, Improperium.

OPprobrium eſt infamia & dedecus,& quaſi obiectum probrum:quod & improperiũ dicit. Opprobriũ aũt aliquando eſt cõtẽptus.gen.30.c. Abſtulit Deus opprobriũ meũ. Cõfuſio. ps.56. Dedit in opprobriũ conculcantes.Miſeria.1.reg.17.f. Auferã opprobriũ populi. Peccatũ.

 Iob.

Iob.19.a. Arguitis me opprobrijs meis. Pœna. Iere.23.g. Dabo vos in opprobrium sempiternũ. Vindicta. Hose.12.d. Opprobrium suum restituet ei dominus. Exprobrare vero est quandoq; commemorando beneficium præstitum improperare. Quandoq; vero est culpam obijcere, nõ tam verbis, q̃; re & aliquo facto. Opprobrium autem non inuenitur in bonum iuxta Basilium. (Basi.s.ps.14.)

(Ori.s. Iosu. ho.5.& s.Roma.5. Cyril.4.s.Ioan.51. Rup.2.s.Ioan.) Opprobrium Aegypti quod abstulit Deus à filijs Israel, illecebras significat carnalium vitiorum, & idololatriam, & auguria, & generaliter omnia peccata. Iosue.5.c. Isa.25.c.30.a. Opprobrium Israel erat peccatum: quod ostendebat lex, sed non auferebat: quod exprobrabat Goliath. i. diabolus, agminibus Israel: quod opprobriũ abstulit verus Dauid. i. Chrs.1.reg.17.b. (Peccata.)

(Gre.s.1.reg.11.) Opprobrium in vniuerso Israel, quod volebat ponere Naas, erit erubescentia de gula coram sanctis in iudicio: vel in hac vita est erubescentia, quam sancti habent de lapsis in gulam. 1.regum.11.a. (Erubescẽtia de gula.)

(Ori.s.Isa.ho.3. Hie.s.Isa.4.) Opprobrium septem mulierum, quod auferri petebant. Isa.4.a. Est apparentia & similitudo donorum spiritussancti, quum tamen sint falsa: vt falsa sapientia &c. Designat etiam contemptum donorum spiritussancti auferendum per Christum: quia homines non viuebant, secundũ q̄ ipsa dona poscebant. Significat preterea opprobrium peccati per opprobrium crucis auferendum. Psalm.118. (Amb.s.ps.118.ser.3.) (Similitudo donorũ spiritussancti. Opprobriũ peccati.)

(Hila.s.ps.68. Glo.ord.s.ps.68.) Opprobrium quod sustinuit Christus, fuit in passione, quando illi exprobrabant Iudæi: & quia multa & grauia in eum dicebant, & perpetrabant, dicuntur oppobria super eum cecidisse. Exprobrabant autem Deo in Christo, tam Iudæi, q̃; dæmones & hæretici. Et ieiunium dicitur factum Christo in opprobrium: quia bonis eius operibus exprobrabant. Psalm.68. Roma.15.a. Iob.16.b. Isa.37.d. (Passio Christi.)

(Arno.s.ps.78.) Opprobrium fit vicinis, qui illuditur à dæmonibus: qui etiam dicitur fieri opprobrium abũdantibus. ps.78.122. Isa.47.a. (Illudi à dæmonibus.)

(Hiero.s.Isa.65.&.s. Iere.20.) In opprobrium fit verbum Dei malis, quando ab eis contemnitur. Iere.6.c.20.c. Et hæretici dicuntur exprobrare Deo, quum eius scripturas & pręcepta contemnunt. Isa.65.b. (Cõtempt' verbi Dei.)

(Hila.s.ps.88. Hier.s. Iere.31. &.s. Isa.54.) Opprobrium multarum gentium sunt peccata omnium gentium. ps.88. Et opprobrium adolescentiæ sunt peccata adolescentiæ. Iere.31.c. Opprobriũ autem viduitatis ecclesiæ ex gẽtibus erat cultus idolorum, quando reliquit Deum ab initio, & derelicta fuit à Deo. Isa.54.b. (Peccata omnium gentium. Idololatria.)

(Hier.s. Eze.16.&.s. Sopho.2. Gre.14.mor.16. Basi.s.ps.14.) Opprobria gentium sunt etiam, quibus exprobrant populo Dei. Eze.34.g.35.c. Et Hierusalem est in opprobrium filiabus Syriæ & Palestinæ, quum peccantibus aliquibus in ecclesia, ipsa contemnitur ab Ethnicis. Eze.16.g. Et arguentes amici Iob ipsum opprobrijs eius, sunt hęretici iudicantes ecclesiam ob culpas affligi, eaq; spernentes. Iob.19.a. Sic sunt opprobria Moab. Sopho.2.b.3.d. Laudatur autem, qui opprobrium non accipit aduersus proximos suos. ps.14. (Contẽptus ecclesiæ.)

(Ori.s.ps.38.ho.2. Amb.s.ps.118. ser.3.) Opprobrium insipienti dabitur is, cui diabolus in iudicio exprobrabit peccata. psalm 38. Et opprobrium quod petit Dauid auferri à se, est quo Deus exprobrabit in iudicio. ps.118. (Confusio in iudicio.)

(Aug.s.ps.56.) In opprobrium dantur conculcantes Christum, hoc est, Iudæi: quia despectui habentur: & per libros quos portant, vt nostri famuli confunduntur. ps.56. (Confusio Iudæorum.)

(Gre.s.1.reg.1.) Exprobrans Phenenna sterilitatem Annæ, designat Iudæam de sua cæcitate gloriantẽ. 1.reg. 1.a. Vel est vita actiua, quę ob nimiam actionem, non recognoscit fructum contemplatiuæ. (Cæcitas Iudæorum. Contemptus vitæ contemplatiuæ.)

(Aug.17.ciui. Dei.12) Exprobrauerunt inimici commutationem Christi, cum gentes eius passionem exprobrabant. Vel cum exprobrabant Iudæis: quod Christus q̄ eorũ esse debebat, factus est gentium. Psalm.88.

Oppugnare, uide Impugnare. Optare, uide Appetere.

Optimates, Primates, Proceres.

Optimates dicuntur, qui primum in ciuitate locum tenent: Vel quòd opulentiores sunt, & in maiori censu: Vel q̄ in primis opem ferre possunt oppressis: Qui etiam primates dicuntur, & proceres.

(Hie.s.Mich 5.) Primates octo sunt apostoli & doctores noui testamẽti, quod per octonarium significatur. Mich.5.b. (Apostoli & doctores.)

(Hie.s.Iere.5.) Optimates Iudæorum erant principes eorum: sicut & optimates ecclesiæ, nunc sunt prelati, qui etiam optimates gregis dicuntur: quæ itidem de diuitibus intelligi possunt. Iere.5.b.25.g. Iob.12.c. Nahum.3.c. (Principes iudæorũ. Prælati. Diuites.)

(Ricar.de.s.victo.de secu.conscien.49.) Optimates Nabuchodonosor ipsum quærentes, sunt mentis intentiones inuestigantes quomodo amissus vigor possit restitui. Dani.4. (Intentiones mẽtis.)

(Hie.s.Amos.5.) Optimates Samariæ sunt principes hæreticorum. Amos.5.g.

Optimus, uide Bonus.

Or.

(Ori s.nu.ho.27. Hie.de Mansion.) Or siue Hor. i. mons, aut montanus, seu concipiens, aut demonstrans, siue os tendens: est tricesima quarta mansio filiorum Israel in deserto, designans statum perfectionis: quo peruenitur (Statum perfectionis.)

peruenitur e Cades. Ibi moritur Aaron, mons in monte, hoc est, perfectus in sublimitate perfectionis, sed quæ sit citra Iordanem: vt mons ille erat citra Iordanem, in finibus Idumeæ, prope ciuitatem Petram. Ibi etiam fuerunt pugnæ, & vicit Israel: quia perfectis quandiu in hac vita sunt, non desunt pugnæ: verum ipsi victores euadunt. nu. 20. d. 33. e.

Ora.

ORa dicitur vniuscuiusq; rei extremitas.

Inferiores in ecclia. Perfecta opera pontificis. Perfecti. Duo populi — Hie. s. ps. 132. Aug. 2. cont lit. petilian. 104. & s. ps. 132. Glo. or. s. Exo. 28. Rup. 4. s. Exo. 32.

Ora vestimenti Aaron dici possunt inferiores in ecclesia: ad quos etiam peruenit vnguentum capitis. ps. 132. Vel intelligitur ora capitij pontificis textilis, quæ videlicet in capite vestimenti est, qua vestientis caput ingreditur: & designat opera pontificis perfecta initia habere debere. Designat etiam fideles perfectos in ecclesia. In ora namq; perfectio est. Exo. 28. e. 39. d. Et duæ oræ superhumeralis cum lapidibus onychinis sunt duo populi, quorum peccata Christus portauit. Exo. 28. d.

Operatio cum recta intentione — Glo. inte. s. Exo. 28.

Oræ duæ superhumeralis iunctæ, operationem intentioni copulatã significare possunt. Exo. 28. b. 39. a. Ad idem referri possunt oræ rationalis iunctæ superhumerali. Exo. 28. d.

Voluntates prædicatorum

Oræ sagorum & cortinarum tabernaculi, voluntates prædicatorum designare possunt, quę charitate velut ansulis copulantur. Exo. 26. b. 76. b.

Fama prælati — Glo. or. s. 1. reg. 14.

Ora chlamydis Saulis, quam pręcidit Dauid, designare potest famam prælati, etiam mali, cui derogat subditus. 1. reg. 24. a.

Orare, Oratio, Deprecari, Precari, Preces, Rogare, Obsecrare.

ORare est precando petere. Oratio vero est ipsa precatio: & aliquando eloquutio, à quã dicuntur oratores. Deprecamur autem præcipue Deum: quia ab ipso nobis omnia bona proueniunt. Iob. 5. b. 9. b.

Oratio Christi — Glo. or. s. gen. 20. Isy. s. Leui. 9. 16. Gre. s. 1 reg. 1. Ori. s Mat. cap. 14. Amb. s. Luc. 6. Gre. 6 mo. 25.

Oratio Abrahæ pro Abimelech, typus fuit orationis Christi pro gentium cõuersione. gen. 20. d. Deprecans etiam Aaron super cornua altaris, est Christus orans pro nobis in cruce: vbi pro transgressoribus orasse dicitur. Et orauit pro se & pro nobis quia peccata nostra portauit in se. Orauit etiam pro se & domo sua, hoc est, pro carne sua, & pro Iudæis. Luc. 4. f. 5. c. 6. a. 9. b. 12. c. 14. c. 15. c. 16. b. Isa. 53. d. Oratio quoq; Dauid in spelunca designauit orationem Chri in corpore. ps. 141. in titu. Precans etiam Elcana vt impleat dominus verbum suum, designat Christum aduocatum nostrum, cuius obtentu salus nostra perficitur, exhibente illo patri suã humanitatem pro nobis. 1. reg. 1. d. Orauit quoq; Christus dimissis turbis, tum pro ipsis ne caderent in peccatum: tum pro discipulis in mari iactatis, ne tentationum impetu vincerentur. Matt. 14. c. Orauit etiam ante discipulorũ electionẽ, vt nos doceret, qua ratione oporteat nos ad eligẽdos ꝑlatos accedere. Luc. 6. b. Orat aũt Chrs nocte in mõte, & per diẽ miraculis in vrbibus opatur: vt perfectis ꝑdicatoribus innuat, quatenus nec actiuã vitã amore speculationis funditus deserant, nec cõtẽplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant.

Prædicans Christus in carne. — Gre. 14. mor. 22. Hie. epis. beatitudi.

Deprecans Iob seruum suum ore proprio. Iob. 19. c. designat filium Dei, qui in carne monstratus, dum mandata vitæ humiliter dixit, quasi superbientem seruum, vt viueret rogauit. Dicitur etiam orasse filios vteri sui, quia eos quos potenter per diuinitatem condidit, incarnatus veniens humiliter rogauit. Rogauit etiam pater filium seniorem, quando per benignitatẽ suam fecit fidem prędicari Iudæis. Luc. 15. g.

Orans ecclesia pro gentiũ cõuersione. — Gre. s. 1. reg. 1. Gre. 35. mor. 57.

Orans Anna vt haberet filium, designat ecclesiam orantem pro gentium cõuersione. 1. reg. 1. b. Orat autem vt pariat: quia ecclesia cognoscit se non sua virtute animas cõuertere, sed Dei auxilio. Ipse quoq; Deus effundit super domum Dauid: & super habitatores Hierusalẽ spũm gratiæ & precum. Zach. 12. c. Orans autem Iob pro amicis designat ecclesiam orantem pro hæreticis: quia hæretici per se oblato sacrificio, iram domini placare non possunt, nisi ad catholicam ecclesiam conuertantur. Iob. 42. b. Rogantes etiam apostoli pro Chananęa, sunt interuenientes ad conuersionem gentium. Mat. 15. c.

Orans ecclesia pro hæreticis

Dans Deus spiritũ orandi — Glo. or. s. ps. 134.

Deprecari dicitur dominus, aut consolari in seruis suis, hoc est, in Christianis: quia dat eis spiritum deprecandi. ps. 134.

Oratio ante prædicationem — Glo. inte, s. gen. 24.

Oratio serui Abrahæ ante ingressum ciuitatis, designat orandum esse prædicatori, antequã prædicationem aggrediatur. gen. 24. b.

Oratio prælati — Ori. s. Leui. ho. 6.

Oratio Isaac pro fœcunditate Rebeccę designat orationem prælati pro subditis: vbi etiam indicatur, prædestinationem orationibus impleri quantum ad effectum. gen. 25. c. Oratio etiã Mosis est intercesio prælati: quo orante vincit populus. Exo. 17. c. 32. c. Idem est de oratione Aaron, & aliorum sacerdotum. Leui. 5. b. 9. b. 12. d. 14. f. 16. b.

Consulere dominũ ante operationem — Gre. s. 1. reg. 8.

Orãs Samuel dñm audita petitiõe populi, anteq̃; cõcederet quod petebãt, designat ꝑlatũ nõ facile debere petitionibus, q̃ nõ vident iustę, assentiri: nisi prius cõsulto domino. 1. reg. 8. b.

Oratio pro conuersione Iudæorum — Ori. s. nu. ho. 7.

Orans Moses pro Maria leprosa, designat orationem pro populo Israel, vt conuer-

Gre.s.1 reg.2. tantur ad fidem.num.12.d.Orare autem pro remanentibus de domo Eli, est orare pro couersione Iudæorum in fine mundi.1.reg.2.g. Vel est absolutio pœnitentibus exhibita. Absolutio

Basi.s.ps.44. Hiero.1 Isa.11.& ad Principiam. Aug.1 ps.44 Deprecantur Christum sublimes, hoc est, diuites plebis.Isa.45.c.Et gentes deprecatur Christum, cum veniunt ad fidem.Isa.11.c.Deprecari quoq; vultum ecclesiæ est adorare Christum, vel ecclesiam venerari, vt in ipsa saluentur.ps.44.Iob.11.d. Vel deprecantur vultum ecclesiæ diuites plebis, cum faciunt eleemosynas coram ecclesia: sed non ad propriam gloriam. Nam eius gloria est abintus. Venire ad Adorare C Venerarie Dare elee

Glo.ord.s.ps.140. Oratio iusti est in beneplacitis peccatorum, quia tandiu orat pro eis, quandiu ipsi peccare non cessant.ps.140.

Amb.s.Ephe.6. Arno.s.ps.5. Orare in spũ est munda conscientia, & fide integra preces ad Deum dirigere.Ephe.6.c.Orat autem mane, qui orat in luce gratiæ, aut etiam in resurrectione.ps.5.

Preces quas facit sacerdos super capro emissario.Leui.16.b.confessionẽ diuinitatis in Christo designare possunt, per quam fit peccatorum remissio. Confessio diuinitatis Christi

Hila.s.ps.118. Deprecatur faciem Dei, qui orat vt videat faciem Dei.ps.118.

Hila.s.ps.121. Rogare quæ ad pacem sunt Hierusalem.ps.121.Sumitur iuxta Hilarium pro interrogare.

Ori.s.1.reg.ho.1. Aug.epis.121. Orare sine intermissione.1.Thessa.5.c.est habere semper opera accepta Deo: Est etiam beatam vitam sine intermissione desiderare.

Hie.s.Isa.56. Orationis domus est domus Christi, hoc est, ecclesia. Isa.56.c. Ecclesia

Hie.s.Isa.38. Orauit Ezechias dominum in infirmitate.Isa.38.a.Non tam petens longam vitam, quàm quia nondum habebat filium, vt ex ex eius genere nasci posset Christus.

Aug.epis.59. Obsecrationes in sacrificio altaris dicuntur, quæ fiunt ante canonem: Orationes vero, quæ fiunt in consecratione vsq; ad pacem. 1.Timoth.2.a.

Amb.s.ps.118 se.22. Oratio dicitur fieri alicui in peccatum, quando iniqua petit.ps.108.

Gre.33.mor.18 Preces quas dicitur multiplicare Leuiathan ad Deum.Iob.40.d. erant cum dæmones orabant Christum, ne mitteret eos in abyssum: aut cum membra eius in iudicio dicent: Domine domine aperi nobis.

Hie.s.Isa.58. Rogant Deum iudicia iustitiæ, qui iustitiam suam allegant coram Deo, quasi merito præmiandi, & immerito puniendi.Isa.58.a.

Hie.s.Isa.57 Non rogat Deum diues: quia obliuiscitur eius, quasi nõ eo indigeat.Isa.57.b.pro.30.b.31.a.

Oraculum.

ORaculum dici solet Dei, seu Deorũ responsum.Sed in sacris literis sumitur pro ea tẽpli parte in qua erat arca fœderis.Et propiciatoriũ quod erat super arcam, oraculum dicebatur.

Isy.s.Leui.16. Rup.3.1.reg.11. Oraculum dicitur humanitas Christi, in qua peculiariter Deus habitat, & per quam dedit responsa, in qua etiam ipse Christus orauit.Exo.25.b.37.a.40.c.Leuit.16.a.1.reg.21.a.3.regũ.6.c.8.a.2.par.3 d.5.b.Eze.21.e.Diuinitas etiam Christi oraculum dicitur, cuius omnes dimensiones erant æquales. Humanitas Chr. Diuinitas

Glo.ordi.s.Exo.25 Oraculum etiam designat sanctos, in quibus habitat Deus, & per quos dat responsa. Sancti

Significat præterea cœlestẽ patriã, in qua Deus habitat, & aperta dat beatis oĩbus responsa. Cœlestis patria

Orbare, Orbus.

ORbus propriè dicitur oculorum luce priuatus: de quo vide cæcus: Per translationem autẽ orbi dicuntur, qui aliqua re chara priuati sunt. Vnde est orbare, quod est idem quod priuare.Sic timebat Rebecca vtroq; orbari filio.gen.27.g.45.c.Ruth.1.b.

Orbis, uide Mundus.

Ordinare, Ordo, Præordinare, Disponere.

ORdinare est vnamquanq; rem in suo loco disponere: Ordo autem est digestio, & in suo loco rei cuiusq; collocatio.

Gre.20.mor.32 Hie.s.Iob.38. Ordo cœli rationem diuinæ prædestinationis indicat: quæ soli Deo est nota. Iob.38.d. Põt etiam diuersos gradus in ecclesia designare.Hac ordinatione Dei perseuerat dies.ps.118. Ad hæc etiam pertinet ordo natiuitatis filiorum Israel.Exo.28.b.39.b. Prædestinatio Diuersi gradus ecclesiæ.

Glo.ordi.s.gen.45 Ordo rei, quem referebant fratres Ioseph patri suo, scripturarum impletionem in Christo factam designat.gen.45.g. Impletio scripturarum

Hie.ad Euagrium Ordo Melchisedec fuit, ꝙ solus & rex fuerit & sacerdos, & ante circuncisionem functus sacerdotio: vt non gentes ex Iudæis, sed Iudæi à gentibus sacerdotium acceperint: neq; vnctus fuit oleo sacerdotali: vt Mosi præcepta constituũt: sed oleo exultationis & fidei puritate: neq; carnis & sanguinis victimas immolauerit: sed pane & vino simplici, puroq; sacrificio, Christi dedicauerit sacramentum.ps.109.

Hie.& Aug.s.ps.88 Disposuit Deus testamẽtum electis suis, quãdo doctores ecclesiarũ dedit, vt acquisitos per gratiã Dans Deus vim discendi.

Promittens testamẽtum nouum. Ordinate docere. Cogitantes promissa Dei. Distincte docere. Discernere cogitationes.

gratiam populos doceant, vel informent. ps.88. Vel dicitur, quia promisit testamẽtum nouum. Ordinantes autem testamentum Dei sunt apostoli & doctores legem Christi ordinate docentes. ps.49. Vel ordinant testamentum Dei super sacrificia: qui cogitant de promissis eius super illa quę operantur. Ordinare quoq; panes propositionis, est ordinare prędicationem sacrę doctrinæ. Exo.40.c. Et ordinare membra hostiæ super struem lignorũ, est distincte docere, quæ docenda sunt. Vel est distinguere cogitationes. Leuit.1.b. Vel ea quę fuerant arma iniquitatis exhibita peccato, arma effecta iustitiæ rationabiliter componere.

Arn. & Hie. s. ps.49. Aug. s. ps.49. Glo or. s. Leui.1. Rup.1.1 Leui.5

Gradus ecclesiæ triũphantis & militantis.

Ordo castrorum in circuitu tabernaculi, tam Leuitarum, quã filiorũ Israel gradus cœlestiũ, & etiam ecclesiæ militantis designare possunt. nu.2.b. Et ordinata acies castrorum est ecclesia quando fideles sunt in pace. canti.6.a. Et ordines domus Salomonis sunt ordines ministrorũ ecclesiæ. 3.reg.10.a. In ea pascuntur agni per ordinem. Isa.5.d. Iere.30.d. Et per ordinem sternit Deus lapides ecclesiæ. Isa.54.c. Et ordo in quem ponitur triticum, est vel ordo Iudæorum per legem: vel ordo procerum ecclesiæ. Isa.28.g.

Ori. s. nu. ho.4. & s. cant. ho 2. Gre. s. cant.6. Hie. s. Isa.5.28.54.

Reddere cuiq; quod suum est

Ordo charitatis quem petit sponsa, est vt cuiq; detur quod suum est. canti.2.a. Vel ordinat sponsus charitatem in sponsa, quum zelo charitatis addit discretionem. Est autem ordo in affectu, & ordo in effectu: Ordo in affectu est, vt Deus diligatur super omnia: deinde cętera per ordinem: In effectu vero est, vt prius succurratur magis indigenti: Ordines duo retiaculorum in columnis designant charitatem Dei & proximi. 3.reg.7.c.

Ori. s. cant. ho.3. Ber. s. cant. ser.49.50

Virtutes theologicæ. Operatio syncera

Ordines tres lapidum politorum in atrio templi, tres virtutes theologicas cum discendi solertia designant: nempe vt quisq; quomodo credere, quid sperare, quid diligere debeat dignoscat: Ordo vero vnus lignorum cedri, est bona operatio sine corruptione simulationis exhibita. 3.reg.6.d.

Virtutes cardinales. Anni tempora. Elementa

Ordines gemmarum quatuor in rationali, designant quatuor virtutes cum fide trinitatis: Ordo primus est prudentia, constans memoria, intelligentia, & prouidentia. Secundus iustitia, constans distributiua, cõmutatiua, & epiecheia. Tertius fortitudo constans animositate, constantia & victoria. Quartus temperantia, constans castitate, abstinentia, & sobrietate. Exo.28 c.39.b. Designant etiam quatuor ordines gemmarum, quatuor anni tempora, ternis mensibus constantia. Vel designant quatuor elementorum naturas, cum in singulis elementis ternę reperiantur proprietates.

Glo. or. s. Exo.28. Philo de vit. Mo.3. Geor. vene. canti.2. ton.3. cap.5.

Tranquillitas mẽtis

Ordo qui non dicitur esse in inferno, est tranquillitas mentis, quæ non est in mente damnatorum, vbi est confusio: quia ipsa supplicia quæ ordinata per Dei iustitiam veniunt, ordinata in corde morientium non sunt. Iob.10.d.

Gre.9.mor.48

Proficere. Recte operari. Detegere insidias vitiorum

Disponit ascensiones in corde suo, qui proficit de virtute in virtutem. ps.83.

Hie. s. ps.83.

Disponit sermones suos in iudicio, qui opera facit, q̃ securũ ipsum reddãt in iudicio. ps.111.

Aug. i. ps.111.

Ordinatur erga peccatorem obsidio, cum per sanctæ admonitionis verba singulis quibusq; virtutibus, quæ vel quibus modis vitia insidientur ostenditur. Eze.4.a.

Gre. s. Eze. ho.12.

Partes inuidentiæ

Ordines tres dentium bestiæ, quam vidit Daniel, tria regna designabant sub Persis, nempe Babylonicum, Medicum, & Persicum. Dani.7.b. Vel designant obloquutionem contra aperta mala, derogationem contra indifferentia bona, detractionem contra aperta bona: quę sunt partes inuidentiæ.

Hie. s. Dani.3. Ricar. de. s. victo. de vitio mutabi.9

Ordiri.

ORdiri dicuntur textores telam, cum subtegmen præparant texendæ telæ: vnde quod ordimur, nondum perfectum est, sed inchoatum, & velut præparatum ad vlteriora.

Condemnatio generis humani

Orditus dicitur esse dñs telam super oẽs nationes, quando in Adã oẽs hõies morte dãnauit. Isa.25.c. Potest etiam intelligi de diabolo: qui introduxit peccatum & mortem in omnes.

Glo. inte. s. Isa.25

Conatus contra legem Dei

Ordiuntur telam sine spũ Dei, qui aliquid aggrediuntur contra legem Dei. Isa.30.a.

Hie. s. isa.30

Ordiri dicitur, qui adhuc est in præparatione ad operandum, & nondum texit opera. Isa.38 c. Dum adhuc ordirer succidit me.

Ricar. de. s. victo. de extermi. mali.29

Oreb.

OReb. i. coruus, vel suauis, aut fideiussor, vel commiscens, seu vespertinus: Princeps Madianitarũ occisus à tribu Ephraim. Iudi.7.a.8.a. ps.82. Isa.10.f. Vel interpretatur foramen, designans foramen per quod ingreditur coluber in animam.

Hie. s. ps.82

Christus. Altitudo contẽplationis

Horeb autem. i. desertum, vel solitudo, siue destructio, aut siccitas, vel gladius, est mõs in regione Madian, qui & Sinai, vbi data est lex Mosi. Exo.3.a.33.b. deut.9.b. Potest autem designare Christum: qui sublimis est & legislator. Et præterea altitudinem contemplationis.

Lyra. s. Exo.3

Siccatio carnalis vanitatis

Vt autem Horeb interpretatur siccitas, designat exiccationem carnalis vanitatis: Vnde ad hunc montem confugit Elias, fugiens vanitatem regiæ curiæ. 3.reg.19.b.

Amb. de fug. secu.6

Organum.

ORganum idem est, quod Latinè instrumentum. Per excellentiam tamen organa dicuntur musicorum instrumenta, & ea peculiariter, quæ fistulis constant, & flatu follium pulsantur.

Aug.s.ps.150 — Organum diuersas habens voces concordantes, diuersos gradus sanctorũ cum vnitate charitatis in gloria cœlesti designant. ps.150. Differt enim stella à stella in claritate. — Diuersi grad' g

Gre.20.mor.31. — Organum Iob designat prædicatores ecclesiæ, ipsam sua doctrina lætificantes, vt organorũ fistulæ. Iob.30.a.

Organa diuersa, varia dona spiritussancti in ecclesiæ significare possunt. 2.reg.6.c. — Dona spũssancti

Ori.s.Iere.ho.2. Arn.& Aug.s.ps.136 — Organa suspensa super flumina Babylonis, designant cantica laudis Dei: quæ cessant & suspenduntur in confusione peccatorum huius mundi. Vel doctrinam sacræ scripturæ: quæ quum inutiliter & frustra prædicetur ijs, qui voluptatibus huius seculi pascuntur, rectè organa suspẽdi dicuntur. ps.136. — Laudes Dei, Doctrina sacra

Cle.Ale.2. pæda.4. — Organum quandoq; significat corpus nostrum: cuius chordæ sunt nerui, per quos numerose, & concinnè intenditur, & spiritu pulsatum voces ædit humanas. Et ipsa lingua organũ est, aut plectrum, quo organum pulsatur. ps.136. 2.reg.6.c. 1.paral.15.b.23.a.2. paralip.5.d. 7.a.29.f. 30.d.34.c. — Corpus humanũ, Lingua

Lyra.s.gen.4. — Organa aliquando significant voluptates, quæ auribus percipiuntur. gen.4.c. Iob.21.b. — Voluptates auriũ

Orion.

ORion dictus quasi Vrion: erat filius Enopionis: qui putatus est natus esse ex vrina trium Deorum, Iouis, Neptuni & Mercurij: qui in signum cœleste translatus est ante tauri vestigia. Hic si fulget serenitatem: si obscurus est, tempestatem denotat.

Gre.9.mor.7. Euch.for.spũal.3. — Oriones hyemis initio oriri dicuntur, & suo ortu tempestates excitare, & maria terrasque perturbare. Designant martyres: qui dum sanctam ecclesiam ad statum prædicationis erigunt pondus persequentium, molestiasq; passuri, ad cœli faciem, quasi in hyeme venerunt. His etenim natis, mare terraq; turbata est: quia dum gentilitas mores suos destrui, apparente eorum fortitudine doluit, in eorum necem non solum iracundos ac turbidos, sed etiam placidos erexit. Iob.9.b. — Martyres

Hie.s.Amos.5. Rup.s.Amos.5. — Orion pro stellis generaliter poni videtur. Amos.5.b. Facientem arcturum & orionem, & conuertentem in mane tenebras, & diem in noctem mutantem. Vel designat Mosen: in cuius ortu motæ sunt tempestates in Aegypto. — Moses

Oriri, Oriens, Orientalis.

ORiri idem est quod nasci. Oriens autem aliquando est surgens: vt sol oriens: Sumitur autẽ oriens pro ea mundi parte, in qua sol oritur, sicut & ortus. Orientalis autem est ad orientem pertinens.

Ori.s.Leui. ho.9.& s.Iob.lib.1.&.s. Isa. ho.5. Gre.16.mor.15. Hy.s.Leui.16. — Oriens aliquando dicitur Deus pater, vnde Christus natus est: aut simpliciter ipse Deus: & proficisci ab oriente est discedere à Deo. gen.11.a. ps.67. Ad orientem autem ire est mentem in consideratione diuinæ maiestatis attollere: Sed dicitur Deus non apparere: quia qualis in natura sua est, à cogitatione mortali videri non præualet. Iob.23.b. Leui.16.b. — Deus pater

Ori.s.nu. ho.18.&.s Iudi.ho.1.8. Amb.2.de Abra.3.& de insti.virgi.8. Hila.s.Mat.cano.1. Hie.s.Eccltæ.1. Clima gradu.25. Gre.20.mor.22 — Oriens dicitur Christus: de quo dicitur: Ecce vir oriens nomen eius. Zacha.3.c.6.c. Et filij orientis, seu nationes orientales sunt baptizati Christum induentes. gen.12.b. Iudi.6.a. ps.67. Eze.44.a. Ion.4.b. Et oritur sol iustitiæ timentibus Deum, quando Christus venit ad mentẽ cum gratiæ donis. Mala.4.a. gen.32.g. Eccl'tæ.1.a. Et orta lux est Christus prædicans. Isa.9.a. Matth.2.a.4.b. Luc.1.g. Et oriri stellam ex Iacob, est Christum manifestari mundo, & gentibus. num.24.c. Iob.30.b.38.b. — Christus

Aug.s.ps.84. Lyra.s.Isa 43. Arno s.ps.103 Gre 27.mor.19 Aug.q.in deute.56. & s.ps.103. — Orta est veritas de terra. ps.84. quando Christus natus est de virgine Maria. Quod etiam dici potest quando peccator confitetur peccata sua. Oriri etiam dicuntur noua. Isa.43.c. quũ filius Dei incarnatus est, & facta est renouatio generis humani in nouo testamento. Et ortus solis natiuitatem & resurrectionem Christi indicat. ps.103. Ionæ.4.c. Ortus autẽ dicitur Christus ex Seir. deute.33.a. tum quia natus est ex peccatoribus: tum quia ab ecclesia ex gentibus manifestabitur Iudæis. — Natiuitas Christi, Cõfessio peccatorũ, Incarnatio, Renouatio generis humani, Resurrectio Christi

Arno.s.ps.103. Ricar.de.s.victo.de statu interio. homi. 27.&.3 de ar. my.6 Ori.s.Mat.ho.31. — Ortus solis aliquãdo est manifestatio veritatis: & etiam ortum mane. gen.32.g.44.a. ps.103. Isa.41.g. Nahum.3.d. Matth.5.g. Oritur autem sol & occidit: & ad locum suum reuertitur. Eccl'tæ.1.a. Quia veritatis intelligentia, modo datur, modo subtrahitur: & post subtractionem iterum eadem gratia, quæ prius, recuperatur. Oriens etiam seu ortus solis est cognitio veritatis: & etiam cognitio peccati. Exo.22.a. — Manifestatio veritatis. Cognitio veritatis & peccati

Gre 1.mor.19. Hie.s.Eze.25. — Oriens præterea significat lucem fidei. gen.28.c. Exo.27.c.38.b. Eadem ratione significabit regenerationem baptismi, in quo habetur initium fidei. genes.12.b.13.c. Et orientales filij sunt, qui de vero lumine sunt profecti: & qui in fide Deo nascuntur. Iob.1.a. Eze.25.a. — Fides, Baptismus, Renati in fide

Hie.s.Amos. 8.&.s. Eze 11. Aug.s.ps.103. — Oriens etiam statum gratiæ significare potest. Amos.8.d. Zach.6.e.14.a. Et orientalis porta in ecclesia est lux gratiæ, quæ est in Christo, qui est oriens. Eze.11.a. 41.c. 47.a. Iere.31.g. Oriẽs quoq; — Lux gratiæ

quoq; dicitur ipsa susceptio lucis gratiæ: Occidens vero desertio peccati: cum enim oritur gratia, occidunt peccata. Ideo dicitur. ps.102. quantum distat ortus ab occidente, longe fecit à nobis iniquitates nostras.

Recta ratio. Prudentia. Oriens rectam rationem significare potest: quam etiam designat orientalis plaga. Et proficiscuntur ab oriente peccantes: quia à recta ratione digrediuntur. gen.11.a.25.a. Leui. 16.c. Et iuter virtutes oriens dicitur prudentia, in qua est lux rectæ rationis. *Philo. de plan. Noe. Philo. de somnijs*

Reuertio ad sensus. Ortus solis quandoq; significare potest reuersionem ad sensus: vt quum ortus est sol Iacob post luctam cum angelo: quia reuersus est à contemplatione ad sensus. gen.32.g.

Prim⁹ stat⁹ hominis. Natiuitas. Bene operantes. Orientalis terra dici potest primus status hominis: Vel etiam ipsa natiuitas. Item qui vitiorũ tenebras relinquentes, in operibus lucis versari curant. gen.29.a. Leui.1.d.

Initium scripturæ. Oriens aliquando initium scripturæ sacræ significare potest: quæ dicitur fulgur parens in oriente. Mat.24.c. *Ori. s. Mat. ho.30*

Initiũ ecclesiæ post ascensionẽ. Tẽpus resurrectiõis. Ortus ecclesiæ est eius initium post ascensionem Christi: vel in iudicio quando præparabit ad fœlicitatem. Isa.60.a. Et ortus surgentis auroræ est illa noua natiuitas resurrectionis, qua sancta ecclesia etiam carne suscitata, oritur ad contemplandum lumen æternitatis. Iob.3.b. *Hie. s. Isa.60. Gre.4. mo. 15.16.26*

Angeli. Orientales dici possunt angeli: qui orienti luci semper inhærent. Iob.1.a.

Omnis locus. Ab ortu solis vsq; ad occasum, omnem locum significare solet. ps.112. Mala.1.c. Et ab oriente vsq; in occidentem paret fulgur, quum splendor ecclesię per totum orbem diffunditur. Matth.24.c. *Glo. ordi. s. Mala.1. Aug.1. q. in euan.38.*

Gentilitas. Iudæa. Oriens vt est extrema pars orbis, gentilitatem significat: in qua quasi mortuus iacebat Chrs, antequam illi crederent. Isa.41.a.43.a.45.a.46.d.59.d. Potest etiam oriens, seu terra orientis dici Iudęa, vnde ortus est sol iustitiæ: & in qua prius fuit lux fidei. Eze.40.c. Zach.8.b. *Hie. s. Isa.41.59. & s. Zach.8. Gre. s. Eze. ho.18*

Sublimitas rerum. Oriens aliquando sublimitatem rerum significare potest: qualis erat orientalis plaga altaris, in qua cineres effundebantur. Leui.1.d. *Isy. s. Leui.1.*

Altitudo superbiæ. Diabolus. Orientis montes altitudinem superbiæ significant, & ipsum orientem vitiorum diabolum transfigurantem se in angelum lucis. num.23.a. Ab hoc oriente veniunt, qui ędificant turrim confusionis. gen.11.a. *Ori. s. nu. ho.15. Philo. de cõfu. ling.*

Terrena prosperitas. Oriens aliquando significat lucem falsam terrenæ prosperitatis: vt ad orientem Bethauen. 1.reg.13.b. De qua luce dicitur. Iob.38.b. Auferetur ab impijs lux sua. *Gre. s.1. reg.13.*

Abundantia virtutũ nascente Christo. Oritur diebus Christi iustitia & abundantia pacis, hoc est, in mentibus gratia eius illustratis, plenitudo virtutum. ps.71.118. Mala.4.a. Oritur autem iustitia nascente Christo: quia ipse redditurus est vnicuiq; secundum opera eius. Isa.45.b. Tunc quoq; gloria domini dicitur orta esse super Hierusalem. Isa.60.a. *Ori. s. Iudi ho.1.*

Oriri virtutes ĩ cordibus gentilium. Oritur viror calami & iunci in cubilibus, in quibus habitabant dracones, quum in cordibus gentilium oriuntur virtutes, & iucunda tranquillitas. Isa.35.c. Et oritur sanitas animæ oriẽte luce matutina, hoc est, cum Christus in animam aduenit: & oritur in tenebris lux, quũ quis à peccatis liberatur. Isa.58.c. *Hie. s. Isa.35.58.*

Resistens iustus tentationibus. Oriri dicitur iustus vt lucifer, quum se consumptum putauerit. Iob.11.d. quia mox vt tenebrescere tentationum caligine cęperit, ad lucem gratiæ reformatur: & seipso monstrat diem iustitiæ, qui casurus paulo ante timuit noctem culpę. *Gre.10. mor.20*

Doctrina legis ex Iudæa. Christ⁹ ex iudæis. Oriebatur prius panis de terra, quæ postmodum igne subuersa est. Iob. 28.a. Nempe quando legis doctrina proferebatur de Iudęa antequam periret. Idem dici potest, quia Chrs ort⁹ est à Iudęis postmodum subuersis. *Gre.18 mor.19. Hie. s. iob.28.*

Dolor pro male expectato præmio. Murmuratio iusta subditorũ in p̃latos. Oritur pro frumento tribulus, & pro hordeo spina. Iob.31.d. Quando in vltima retributione, vbi remuneratio laboris quęritur, punctio doloris inuenitur. Oritur etiam prę̃lato pro frumento tribulus, dum iniusta contra subditos exercens, nullo bonos blandimento refouet, & bene operantes ex inuida affligit: etiam si quædam bona aliquando faciat, ac si frumentum serat: Sed subiecti pro eo ꝙ in maxinis grauantur, gaudere in eius bonis minimis nequeunt, vnde fit vt ad ipsa etiam pauca bona, quæ fieri inter multa mala considerant, non laudes, sed gemitus reddant: atq; infirmantes murmurent, dum perpendunt puri operis non esse, quod vident. Pro hordeo quoq; oritur spina: quia quum neglexit exhibere quod foueret, iuste in querelam prosiliens lingua subditorum ipsum pungit. *Gre.22. mor.14.*

Errores in Iudæis. Maiores defendẽtes vitia minorum. Oriri spinas in domibus Hierusalem, est nasci errores in mentibus Iudæorum. Isa.34.c. Oritur etiam paliurus in munitionibus eius, aut Babylonis, quum surgunt maiores ad defendenda vitia minorum. *Gre.33 mor.1.*

Dona luciferi. Oriebatur manè lucifer. Isaię.14.c. quia diabolus initio creationis suę donis naturalibus & & gratuitis splendebat. *Hie. s. Isa.14*

Peccare. Oriri in terra est terrenis cupiditatibus se subdere: vel animam peccare. gen.2.a. Exo. 10.b. *Beda. s. gen.2.*

Ad orientem maris se putant hæretici habere sepulcrum, cum sint in occidente. Vel certè ipsi dicunt se esse in oriente, vt decipiant prętereuntes. Eze.39.c. *Glo. or. s. Eze.39*

Mare mortuum. Orientale mare dici solet mare mortuum: vbi erant ciuitates Sodomorum, quia est ad oriẽtem *Hie. s. Ioel.2.*

tem Iudeæ.Ioel.2.e.

Gre.8.mor.33.
Ortus ſcirpi initium operum hypocritæ ſignificat:& germen egreditur in eius ortu : quia in operis initio mercedem adulationis accipit.Iob.8.c.

Ortus clamor in Aegypto.Exo.12. d.vide clamare.

Oryx.

Plini.8.nat.histo.5?
ORyx Hebraicè dicitur תאו tho,eſt quadrupes,vnum cornu habens biſulcum:Eius præter cæteros miram aiunt eſſe naturam.Pilos enim ei in caput obuerti, non deſcendere in caudã,vt cæteris animãlibus.Ab aliquibus dicitur eſſe bos ſylueſtris.Eſt animal mũdũ.deut.14.a.

Hie.ſ.Iſa.51.
Oryx illaqueatus deſignat eos,qui malum euadere non poſſunt.Iſaię.51.g. Vbi ſeptuaginta tranſtulerunt:Beta.
Non valentes euadere malum

Ornan.

Hie.epiſ. Paulæ, & Euſtochio.
Aug.ſer.198.
ORnan.i.exultans,ſiue arca eorum,aut lux filij,vel lux ſiue maledictio permanens vel æterna,vel illuminatus:fuit vir Iebuſęus,in cuius area templum Hieruſalem eſt ædificatum.1. par.21.c.Typus eſt gentilis populi fidem eccleſiæ ſuſcipientis.
Gentilis popul.

Ornare, Ornamentum, Colere, Cultus, Ornatus.

ORnare eſt pulchrum facere.Ornamentum autem eſt ornatus,ſeu apparatus , & cultus ad decorem faciens.

Gre.ſ.1.reg.16.et.17 mor.16.
Ornauit ſpiritus domini cœlos.Iob.26.d.quando impleuit virtutibus apoſtolos & prædicatores:vnde qui prius erant timiditate fœdi,aduenienté ſpiritu ſancto,facti ſunt fortes.
Virtutes pdicator.

Hie.ſ.Iſa.49.
Ornamentum eccleſiæ dicuntur fideles diuerſis gratiæ donis fulgentes.Iſa.49.e.60.c.
Fideles

Glo.or.ſ. Iere.2.
Hie.ſ.Iſa.3.& ſ.eze. 1 .&.ſ.Iere.4.
Ori.ſ.Eze.ho.6.
Ornamentum pectoris.ſcientiam & virtutes deſignat.Iere.2.f.Ornamentum itidem calceamentorum eſt decor virtutum.Iſa.3.d.Et ornata Hieruſalem auro & argento eſt anima diuinis ſenſibus,ſacriſq; ſermonibus & virtutibus decorata.Vel quæ ſenſum diuinum habet,& eloquium ad proferendum,quod mente concepit.Eze.16.b.Et dicitur ornari mundo muliebri Eze.23.f.Et ornata muneribus ſponſa eſt anima virtutibus decorata : & quæ meditatur ſenſus & intelligentiam ſpiritualem.Iere. 4.g.Hoſe. 2.c.
Scientia & virtutes

Amb.de digni.ſace.
Ornatus debet eſſe pontifex ornamento peculiari virtutum:quæ in ephod,aut ſuperhumerali,& alijs veſtibus deſignantur:quibus debet plebi ſupereminere.Exod.25.a.35.a.39.a. Sic ait apoſtolus:epiſcopum debere eſſe ornatum.1.Timo.3.a.
Eminentia virt. Pontificis.

Ornamenta Rebeccæ,quæ non de domo patris ſui,ſed de domo Abrahæ accepit, deſignãt vt placeamus Chriſto ſponſo,exuendum eſſe veterem hominem,& induendum nouũ per gratiam Dei.gen.24.f.
Gratia Dei

Compoſitio autem & ornatus fœminarum in bonum & in malum ſumi poteſt , ſecundum exigentiam circunſtantiarum.Eſther.2.c.Iudith.10.b.ps.143.Iere.4.g.

Beda.ſ.pro.15.
Ornat ſcientiam lingua ſapientum,quum doctores catholici latius exponunt,quæ ſcriptura canonica aut obſcura poſuit,aut hiſtorica tantum narratione ſcripta reliquit.pro.15.a.
Interpretatio ſcripturæ

Aug.epiſ.120. ca.34
Gre.ho.12.
Ornare lampades eſt diſponere ſenſus omnes ad recipiendum verbum Dei , per bonũ vſum ſenſuum:vel pręparare ſe ad reddendam rationem iudici venturo : & ſecum opera numerare, pro quibus æternam accipere beatitudinem expectant.Mat.25.a.
Diſponi ad verb. Dei & ad iudic.

Hila.ſ.Mat. can.12.
Ornata domus erat Iudæa decorata præconijs prophetarum.Mat.12.d.Luc.10.c.
Iudæa

Hie.ſ.Iere.31.
Ornari dicitur tympanis,qui carnem habet mortificatam.Iere.31.a.
Mortificatio carn.

Hie.ſ.Eze.7.
Ornat ſe vnguento regio,qui donis à Deo datis abutitur ad idolorum cultum , & ad errorum defenſionem.Iſa.57.b.Ornamentum quoq; monilium ſuorum ex auro & argento ponũt in ſuperbiam,qui ſacra ſcriptura,ſuperbe vtuntur ad defendendos errores. Eze.7.f.
Abuti donis Dei ſacra ſcriptura ad defenſioné errorum

Amb.de Cain.4.
Beda.ſ.pro.7.
Hie.ſ.pſ.143.
Ornatus meretricius deſignat blanditias voluptatis:& etiam eloquentiam immundam hæreticorum.pro.7.b.Et circumornatæ filiæ hæreticorum,vt ſimilitudo templi,ſunt verba compoſita eorum ſpeciem veritatis habentia,ſed veritate vacua.ps.143.
Blãditiæ voluptatis Eloquẽtia hæreticorum

Beda.ſ.pro.26.
Ornat vas fictile argento ſordido , qui ſcientiam corruptam addit cordi peſsimo. prouerbio.26.d.
Error in corde impuro.

Ornatus Tyri gloriam mundanam & pompã ſeculi,& oĩa quæ ad concupiſcentiã oculorũ ſpectant,deſignare põt.Eze.27.b.Hic eſt ornatus deponendus agentibus pœnitentiã.Eze.33.b.
Gloria mundana Concupiſcentia oculorum.

Oronaim.

Hie.ſ.Iſa.15.
ORonaim.i.foramen mœroris:eſt locus in prouincia Moab:Poteſt deſignare mœrorẽ pœnitentiæ.Iſa.15.b.
Mœror pœnitentiæ

Orpha.

ORpha.i.ceruix,vel ceruicoſa,ſiue ſuſcitatio oris,vel denudatio oris:nurus Noëmi. Ruth. 1.a.Hæc non eſt ſecuta ſocrum ſuam ſicut Ruth:vnde poteſt ſignificare apoſtatas : vel nõ credentes ex gentibus.
Apoſtatæ Infideles

Orphanus

Orphanus, uide Pupillus.

Ortygometra, uide Coturnix.

Os, Oris.

OS propriè est concauum illud, intra quod lingua & dentes concluduntur: cuius ostia sunt labia. Interdum autem os sumitur pro facie. Item pro lingua. genes. 25. c. Quòd os meum loquatur ad vos. Os, maledictum. Iob. 16. b. Aperuerunt super me ora sua. Mandatum. Iob. 22. c. Suscipe ex ore illius legem. Testimonium. pro. 19. c. Os impiorum demonstrat iniquitatem. Vaticinium. 2. par. 18. e. In ore omnium prophetarum eius. Victus. Eccl'tæ. 6. c. Omnis labor hominis in ore eius. Et os gladij est acies. Et os putei, & os sacci est ipse introitus.

Vis generatiua & spiratiua Dei. Virtus illuminatiua. Inspirationes diuinæ. Os metaphoricè tribuitur Deo: & aliquando vis generatiua & spiratiua os Dei dicitur. Et os sponsę est virtus Dei, quæ illuminat mentem. Et collocutiones Dei, quæ in arcanos animæ sensus solent clementer infundi: Vel quòd in patribus nostris, atq; prophetis idem loquutus est p̃s. 32. 137. canti. 1. a. Eccl'i. 24. a. Isa. 45. d. thre. 1. f. 3. d. Et ex ore domini prodire dicuntur, quæ certissima sunt. deut. 8. a. Isa. 48. a. 55. d. [Ori. s. cant. ho. 1. Basi. s. ps. 32. Cassia. lib. 8. cap. 4.]

Christus. Os Christi. Humanitas Christi. Inspiratio Christi. Os etiam Dei dicitur ipse Christus: & lex oris Dei est lex Christi. deut. 1. a. p̃s. 118. Pro. 2. a. Isa. 30. a. 4. b. 62. a. Et os Ioseph est os Christi. gen. 41. e. 45. c. Et os Iob apertum est os Christi. Iob. 3. e. 37. a. Et ore proprio deprecans Iob seruum suum, est Christus factus homo, vt sic doceret Iudæos. Iob. 19. c. Qua ratione dicitur sponsus osculari sponsam osculo oris sui. canti. 1. a Vbi etiam os sponsi est inspiratio Christi. [Amb. s. ps. 118. Aug. de essent. diui. Gre. 4. mor. 4. & 14. mor. 22. & s. cant. 1. Euch. for. sp̃ual. 1. Beda. s. pro. 2.]

Sermo Dei. Præcepta Dei. Prophetæ. Lex Dei. Doctrina. Os præterea Dei, sermo Dei & eius præcepta: & peculiariter præceptum charitatis. 1. reg. 12 c. Isa. 30. a. 40. b. 58. d. 62. a. Os quoq; Dei dicuntur prophetæ, per quos Deus voluntatem suã nobis manifestat: & etiam ipsa lex. p̃s. 118. prouerbi. 2. a. Et in ore Moysi dicitur esse dominus, quando legis aperit mysteria. Exod. 4. c. Et os apertum dat Deus prophetis, quum implentur prophetiæ. Ezech. 29. d. Demum os Dei dici potest eius doctrina. deuterono. 32. a. Hoc os aperuit Christus. Mat. 5. a. [Hie. s. Isa. 54. Aug. de essen. diui. Gre. s. 1. reg. 12. Euch. for. sp̃ual. 1. Amb. s. ps. 118. & 2. de Abra. 10. Rup. 4. s. Mat.]

Præsentia. Incarnatio. Ore ad os dicit præsentiam: vt ore ad os loquebatur Deus ad Mosen. nu. 12. b. Et designauit Christum in assumpta humanitate manifestatum. [Tert. adu. Marci. 4.]

De ore suo euomit Deus tepidos: qui omnes fideles dicitur habere in ore. apoc. 3. c. [Amb. s. ps. 118. ser. 2.]

Voluntas. Mens. Cogitatio. Os interdum dicitur voluntas, aut mens, & cogitatio: vbi est laus Dei, quæ dicitur semper esse in ore. p̃s. 33. 80. 118. 137. Iob. 20. b. Et hoc est os cordis. De quo dicitur Matth. 15. b. Quæ exeunt de ore coinquinant hominem. Et huic est ponenda custodia. p̃s. 38. 140. Ipsumq; est aperiendum ad suscipienda & deuoranda diuina verba. Eze. 2. d. 3. a. Os etiam Annæ rationem mentis designare potest: cuius loqui est deliberare. 1. reg. 2. a. Et os repletur gaudio, quum ex mentis affectu laudat Deum. p̃s. 125. Iob. 8. d. [Basi. s. p̃s. 33. Aug. de mẽda. ad c 6 senu. 16. & s. ps. 125. Gre. s. 1. reg. 2. & 8. mo. 39. & 15. mor. 5.]

Rostrum. Os in auibus aliquando dicitur rostrum: & in ore columbæ est ramus oliuæ, quum in ore religiosi est laus diuinæ misericordiæ: & cum sit prædicatio splendoris sapientiæ: & quum dat osculũ pacis. gen. 8. b. [Basi. de abdica. rerũ. Amb. de Noe. 19.]

Interpres. Os aliquando est interpres: vt os Mosis est Aarõ: hoc est, sacerdotium interpres legis. Exo. 4. c. Et os Mosis vel alterius dicitur aperire Deus, quum dat benè loquendi gratiam. Et ipse Deus dicitur fecisse os hominis, & existere in ore ad loquendum bonum. Exo. 4. c. [Ori. s. Exo ho. 3. Beda. s. Exo. 4.]

Spirituales. Os dicuntur aliquando sp̃uales: quibus dulcis est liber diuinæ legis. Eze. 3. a. apoc. 10. d. [Au. s. p̃s. 43. & s. apoca. ho. 8.]

Confessio fidei. Os aliquando significat confessionem fidei: vt quum os loquitur sapientiam. p̃s. 48. Et os lateris est confessio fidei: & est vnius cubiti, propter vnitatem fidei. 3. regũ. 7. e. Et in ore piscis est drachma, quum quis confitetur fidem Christi. Matth. 17. d. Os autem habent & non loquuntur, qui nouerunt virtutem confessionis, & quomodo confiteri debeant, nec tamen confitentur. p̃s. 113. 134. [Basi. s. ps. 48. Amb. s. Luc. 5. Ricar. de. s. victo. de somni. Nabucho. 38]

Prædicator. Prædicatio. Os sacculi prædicatorem significare potest: & os sacculi Beniamin, est os Pauli. gen. 42. e. 44. a. Os autem Annæ est prædicatio ecclesię, & os eius dilatatur, quando abundat doctrina, quæ per orbem diffunditur. 1. reg. 1. b. 2. a. Iere. 1. b. In ore hominis dicitur esse labor eius, quando prædicator prædicat. Eccl'tæ. 6. c. Os etiam sponsæ est prædicatio ecclesiæ. cantic. 7. c. Os patere dicitur illius, qui pura conscientia legem Dei docet. 2. Cor. 6. c. In horum ore est lex domini. Exo. 13. b. [Amb. de Ioseph. 11. Ori. s. 1. reg. ho. 1. Gre. s. 1. reg. 12. & s. canti. 2. Amb. s. 2. cor. 6]

Litera legis. Os putei clausum literam legis obscuram significare potest. gen. 29. a.

Verba. Oratio. Os aliquando dicũtur verba, q̃ ore proferuntur. Et in ore dicitur esse verbum, quum est in nostro sermone. pro. 19. b. Et oratio dicitur os ecclesiæ, vnde egreditur ignis. apoc. 11. b. [Philo de charitate. Cle. Ale. ad ho. ad gẽ. Aug. s. apoc. ho. 8.]

Os Iudę & Iudæorũ. Os aperuerunt Iudæi contra Christum in passione: quorum os plenum erat maledictione. p̃s. 9. 21. Roma. 8. Et eorum os loquutum est vanitatem. p̃s. 143. Os peccatoris & dolosi est os Iudæ traditoris & Iudęorum. p̃s. 108. [Arno. s. ps. 21. Ori. s. Rom. 3. Hila. s. ps. 143.]

Antichristus. Os loquens ingentia erit Antichristus, qui erit os diaboli. Dani. 7. c. Et omnes impij & blasphemi

phemi os diaboli dicuntur.apoc.13.a.Et os equorum.apoc.9.d.

Gre.f.1.reg.14. — Guſtus laudis

In ore mel,guſtum laudis deſignare poteſt.1.reg.14.d.

Hie.f.Zach.5. — Manifeſtatio iniquitatis

Os amphoræ,manifeſtationem iniquitatis ſignificare poteſt.Zach.5.d.

Ori.f.Leui.ho.8. Baſi.f.pſ.57 Arno.f ps.143. Hie.f.Eze.39. Iſy.f.Leui.13. Beda f.pro.15. — Os hæreticorum malorum

Os contectum veſte eſt os hæreticorum & malorum,quibus prohibenda eſt prædicatio: ne inficiant auditores.Leui.13.f.Os enim hæreticorum loquitur vanitatem & mendacium. ps. 37.143.Et os hominis dicitur duricies hæreticæ prauitatis.Eze.39.d.Os fatuorum,quod ebullit ſtultitiam,eſt os hæreticorum.pro.15.a.In ore autem conterit Deus dentes hæreticorũ aut malorum,quum proprijs verbis hæretici aut mali confunduntur.ps.57.

Aug.epiſ.120. Gre.33.mor.28.35. Hie.f.Iob.41. — Poteſtas malorum. Suggeſtiões diaboli. Verba blaſphemiæ. Prædicatores hæreticorum

Os leonis eſt poteſtas malorum.ps.21.2.Timoth.4.d.De ore paſtorum liberat Deus oues, hoc eſt,de poteſtate malorum prælatorum.Eze.34.c.Et os Leuiathan ſunt ſuggeſtiones diaboli,& tentationes,& verba blaſphemiæ.Iob.41.a.Os etiam Leuiathan ſunt prędicatores diaboli & Antichriſti.

Hila.f.ps.68. Hie.f.Iſa.5. Gre.26.mora.30.& 33.mor.7. — Infernus. Os inferni. Tentatio

Os putei infernum ſignificare poteſt.ps.68.Os autem ipſius inferni eſt deſiderium multos recipiendi:quod eſt in dæmonibus.Iſaiæ.5.d.Os etiam iniquitatis eſt infernus. Iob.5.c. Et os anguſtum eſt os inferni,& etiam tentatio.Iob.36.b. Et os Behemoth eſt os inferni. Iſaiæ. 40.c.41.a.

Philo.q deteri potiori inſidietur. — Senſus

Os terrę dicuntur ſenſus:per quos ſenſibilia intrant in animam.gen.4.b.

Baſi.f.ps 61. Ori.f.Iere.ho.8. — Hæreſis

Os aliquando dicitur hæreſis.Iob.15.a.Docuit iniquitas os tuum. Ore autem benedicere, eſt vitia virtutum nomine palliare:aut prætextu boni ad malum inducere. pſalm.61. Et prope dicitur dominus ori impiorum,quum hæretici proferunt bona verba de Deo, quibus decipiũt ſimplices.

Beda.f.pro.30

Os uuluę dicitur meretrix;quæ non ſatiatur.pro.30.c.

Oſcitari.

OScitari eſt os aperire,quaſi quodam impetu naturæ.

Ber.f.cant.ſer.16. — Suſcipiens dona. Subiectio ſenſualitatis. minæ charitati. Septem experimenta ſalutis

Oſcitans puer ſepties eſt ſuſcipiens dona ſpirituſſancti,quibus à morte peccati ſuſcitat. 4.reg.4.d.Vel oſcitat ſepties,quum peccator ſenſualitatis quinariũ charitatis binario ſubijcit. Vel ſunt ſeptem experimenta,ſine quibus vera & certa ſalus rediuiui ſpiritus minime conſtat: quatuor ad ſenſum compunctionis,tria ad confeſsionis ſolum pertinent: quatuor ſunt geminus pudor,& geminus timor.Cogita Deum factorem tuum,& benefactorem, & patrem, & dominum:Pudor erit quòd offenderis benefactorem & patrem: timor quòd factorem & dominum.Confeſsio autem erigit,vt de corde humili,ſimplici,fideliq; proceſſerit.Porro Gregorius ita legit,vt non puer,ſed Eliſæus ſepties oſcitaſſe, ſeu aſpiraſſe dicatur :quod etiam refert ad dona ſpirituſſancti.

Gre.9.mor.33.

Oſculari, Oſculum.

OSculari eſt oſculum alicui offerre:quod fit,cum os ori alterius applicatur.Eſt autem oſculum ſignum amoris & beneuolentiæ:poteſtq; benè & male fieri.

Ori.f.cant.ho.1. Ber.f cant.ſer.2. Hie.f.Iſa.63.& epiſ. beatitudinis. Gre.14.mor.22. Glo.or.f.3. reg. 19. — Incarnatio verbi. Chriſtus. Recõciliatio mundi

Oſculum ſponſi quod petebat ſponſa,eſt incarnatio verbi Dei. Et ipſe Chriſtus mediator Dei & hominum,Deus & homo,oſculum dici poteſt.canti.1.a.8.a.Et oſcula deſignant recõciliationem mundi cum Deo.gen.27.d.29.c.33.a.48.b.Et oſculum quod dedit pater filio prodigo.Luc.15.e.Et oſculum Eliſæi ad patrem ſuum,eſt reconciliatio generis humani cum patre facta per filium.3.reg.19.d.Ille etiam oſculatur patrem & matrem,qui quoſcunq; poteſt, ſiue de Iudæis,ſiue de gentibus ſermone corrigere conatur.

Amb.de Iſaac.3.& f ps.118.ſer.1. Gre f cant.1. Ber.ſer.paruo.54.& f.cant.ſer. 8. — Illuſtratio mentis. Amor inſpirationis. Spiritusſanctus

Eſt etiam oſculum ſponſi illuſtratio mentis , quæ ſine extraneo doctore fit in anima, vel in eccleſia.Et toties dantur animæ à verbo Dei oſcula,quoties aliquis de nouo intelligit myſteria.Eſt item oſculum ſponſi dulcis amor inſpirationis.Et oſculatur ſponſus , quum dulcedine ſuæ inſpirationis mentem tangit.Ipſe quoq; ſpirituſſanctus,cuius virtus eſt vnitiua,oſculum dici poteſt.Et duo quidem labia ſponſi ſunt Dei virtus, & Dei ſapientia.Labia vero ſponſę ſunt ratio percipiens ſapientiam,& voluntas percipiens virtutem.

Glo.or.f.Exo.4. — Sacerdotium excipiens legem

Oſculans Aaron Moſen. Exo.4.d.deſignat ſacerdotium excipiens legem : idq; in monte, hoc eſt,in eminentia ſpiritalis intelligentiæ:cum talibus enim lex pacem habet.

Hie.f.ps.84. Aug.f ps.84 — Venientes Iudæi & gentiles ad fidem

Oſculantur ſe iuſtitia & pax. pſalm. 84. cùm Iudæi & gentiles ad eandem Chriſti fidem veniunt : vt iuſtitia referatur ad Iudæos,pax vero ad gentiles.Vel ideo ſe oſculantur: quia nemo poteſt habere iuſtitiam,niſi habeat pacem,neq; pacem,niſi habeat iuſtitiam.

Gre.f.1.reg.10. — Mediatores ſacerdotes

Oſculans Samuel Saulem,quando vnxit eum in regem.1.regum. 10.a.deſignauit eos qui ſacerdotes ordinantur,debere ponere pacem inter Deum & homines. Dat autem oſculum & non recipit,malus bona prędicans.

Amb.f.Luc.7. Gre.ho.33. Ber.ſer par.52. &.f. canti.ſer.3. — Amor virtutum. Amplecti myſterium incarnationis. Pœnitẽtiũ oſculum

Non ceſſans oſculari mulier pedes Chriſti.Luc.7.f.deſignat neſcientem loqui, niſi ſapiẽtiã, iuſtitiam,caſtitatem,eaq; diligentem. Oſculatur etiam pedes Chriſti , qui ſtudioſe diligit eos, quibus eleemoſynã largit̃.Et qui myſteriũ incarnatiõis ex toto corde diligit. Oſculũ pedũ eſt

pœnitẽ-

Operantium Contemplantium — pœnitentium amplectentium misericordiam & veritatem Dei. Osculum manuum est operantium, & bona opera Deo offerentium. Osculum oris est contemplantium, & eorum, qui cœlestium amore flagrant.

Coniunctio meditationis & cōtēplatiōis — Oscula Ioseph & Beniamin, designant coniunctionem meditationis seu prudentiæ cum contemplatione. gen. 45. d. — Ricar. de. s. victo. de 12. patriar. 87.

Vnio Iudæorum & gentilium — Osculans Moses Ietro cognatum suum. Exo. 18. b. designauit vnionem Iudæorum & gentilium in fide. Et etiā prælatū religionis, benignē amplectentē seculares aduenientes. — Lyra. s. Exo. 18.

Inanis gloria — Osculatur manum suam ore suo, qui gloriatur, & laudat quod facit: & testimonio propriæ loquutionis sibi virtutem tribuit operis: quod dicitur iniquitas maxima, & negatio contra Deum. Iob. 31. c. — Gre. 22. mor. 10. Ber. s. canti. ser. 4.

Mundus amplectās fugientes. Simulator virtutis — Oscula Laban ad filios suos à se recedentes designant mundum cupientē amplecti eos, qui à se fugiunt. Vel virtutis osorem, qui ne osculari quidē potest attributas meditatori Iacob potentias: sed vt assuetus simulationi, fictisq; moribus, tanquam ęgrē ferens, cum re vera non doleat, ait, non iudicasti me dignum, vt oscularer pueros meos & filias. — Philo. quis rerum diui. hæres.

Osculans Ioseph patrem suum defunctum. genes. 50. a. designauit sepeliendam synagogam cum honore.

Blandiens hæretic⁹. — Osculans meretrix iuuenem. pro. 7. b. est hæreticus blandiens simplicibus, vt eos in errorē pertrahat. — Beda. s. pro. 7.

Honorantes labijs Deum. Proditio veritatis. Blādimētą diaboli. Adulationes. — Osculum Iudæ quo traditus est Christus, designat Iudæos & hypocritas labijs Deum honorantes, corde vero negantes. Mat. 26. e. Marc. 14. c. Luc. 22. e. Isa. 29. d. Designat etiam proditionem veritatis. Et oscula fraudulenta odientis sunt blandimenta diaboli, & adulationes. pro. 27. a. — Tertu. adue. Mar. 4. Cle. Ale 2. pæda. 8. Ori. s. Mat. ho. 35. Beda. s. pro. 27.

Os, Ossis.

OS in animalibus eas partes solidas corporis significat, quæ corpus ipsum, ne defluat sustētant: neruisq; inuicem alligantur: & carne ac cute teguntur: intra quæ medulla continetur. Interdum autem sumitur os pro cognatione, quum dicitur os, & caro. Iudi. 9. a. Os vestrum, & caro vestra sum.

Diuinitas Christi. Ossa Christi — Os agni quod non comminuitur, diuinitatem Christi significare potest: quam non attigerunt persecutores: Significat etiam ossa ipsius Christi, quæ non sunt fracta à crucifixoribus. Exo. 12. g. — Rup. 2. s. Exo. 22.

Apostoli. Doctores & fortiores — Ossa etiam agni non comminuta, fuerunt apostoli non comminuti, sed fortes in fide. Fuerunt tamen ossa Christi dispersa, quando apostoli dispersi sunt in passione. Ipsi quoq; sunt ossa ecclesiæ. ps. 21. Iob. 30. c. Ossa etiam ecclesiæ dissipata secus infernum sunt, qui videntur doctores & fortiores in ecclesia: qui sæpe decipiuntur ab hæreticis. ps. 140. 34. 41. 101. — Geor vene. canti. 2. ton. 3 cap. 13. Au. epis. 120. & s. ps. 34. 41. Hie. s. ps. 21. 140

Ecclesia. Populus ecclesiæ. Christus. — Os ex ossibus Adæ ecclesiam significat, quæ est velut os Christi: & facta ex osse vel fortitudine Christi. gen. 2. d. Et ossa aliquando designant ipsum populū ecclesiæ. ps. 50. 138. Os quoq; ipsius ecclesiæ dicitur Christus, qui dat illi fortitudinem. Iob. 19. c. — Gre. 1. ps. 101. &. 20. mor. 24 30. Hila s ps 138. Am. apol. Dauid. 13.

Fideles. Infideles cōuersi. Proximi. — Ossa dispersa in campo sunt fideles dispersi in mundo: qui congregabuntur ad vnum Christi corpus in die iudicij. Vel sunt infideles ad fidem conuersi. Eze. 37. a. ps. 6. 33. 34. 140. Proximi etiam sunt ossa, quæ debemus congregare, ne dissipentur secus infernum. — Ori. s. Leui. ho. 7. Hila. s. ps. 140. Basi s. ps 33. Hie. s. Eze. 37.

Spes æternitatis — Ossa spem æternitatis quandoq; significare possunt: quæ ideo ossibus comparatur, quia facit nos grandia sperare. ps. 33. 52. Eze. 37. a. — Hila. s. ps. 52.

Fortitudo. Virtutes — Ossa interdum pro fortitudine sumuntur: etiam pro omnibus virtutibus. Et ossa Ioseph, quę noluit manere in Aegypto, designant virtutes animi: quas noluit in corpore corruptibili remanere. gen. 2. d. 50. d. Exo. 13. d. deut. 4. b. Iob. 10. c. 33. c. pro. 3. a. 12. a. 14. d. 15. d. Iere. 23. b. thre. 4. b. Mich. 3. a. Et ossa humiliata sunt virtutes, aut motus animi. ps. 6. 31. 33. 34. 37. 50. 101. 138. 140 Et ossa contrita sunt virtutes dissipatæ: quæ etiam sunt ossa, quæ sicut herba germinabunt Isa. 38. c. 58. c. 66. d. Ossa etiam dicuntur ipsa opera, vel acta fortia, quæ ex virtutibus producuntur Iob. 4. c. 7. c. ps. 33. 34. pro. 14. d. — Aug. 2. de gen. cont. Mani. 13. &. s. ps. 6. 33 138. Hie s. Isa. 58. Gre. 9. mor. 38. &. 23 mor. 24. 28. &. 32. m. 23. &. s. ps. 101.

Opera fortia.

Vires mentis. Ratio — Ossa in quę mittit Deus ignem, sunt vires mentis. thre. 1. c. Iob. 10. b. 31. c. 33. c. ps. 31. Item ratio & intelligentia: quæ aruerunt, dum factorum & virtutum pinguedinem non habent. ps. 101 Conteruntur hæc ossa per legem peccati membris superinductam. thre. 3. b. — Gre 9. mo. 38 &. 21. mo. 16. &. s. ps. 101. Aug. s. ps. 31. Rup. s. Iere. 60.

Intentio — Ossa interdum intentionem significant: quæ totum corpus cogitationum & affectionum sustentat. Et in his consistit vita spiritualis. Et quandiu hęc manet firma, nec ossa comminuunt non est quis pręcisus à corpore Christi: cui licet per virgarum liuorem fuerit decolorata cutis, & caro clauis, & lancea perforata: tamen os non est comminutum ex eo. Exo. 12. g. De his. ps. 101. 138. Iob. 19. c. — Ber. ser. de cute carne. &c.

Corpora martyrū. Corpora gloriosa. — Ossa dissipata secus infernū, dici possunt corpora martyrū à persecutoribus morti tradita, quæ tamē sicut crassitudo terræ eruperūt per miracula, & erumpent in resurrectione. ps. 140. Et ossa germinantia vt herba designant corpus gloriosum in resurrectione. Isa. 66. d. — Aug. s. ps. 140. Glo. or. s. Isa. 66.

Ossa

Ossa quæ moriuntur in iustis, designant fortitudinem carnis: quæ ossa tunc in eis moriunt, quum anima eligit suspendium. Iob. 7. c. — Fortitudo ca.

Ossa regis Idumeæ significare possunt historias carnalis legis. Amos. 2. a. — Historia legis

Ossa mortuorum dicuntur opera, quæ videntur iusta, & non sunt: & ossa arida sunt fortia opera sine intentione bona. Vel sunt, qui fortiores videntur in ecclesia: qui tamen comburentur in iudicio. Eze. 24. c. Mat. 25. c. — Opra fortia si na intentione. Hypocritæ

Ossa montium sunt fortissimi quiq; Iudæorum, aut etiam superborum in ecclesia: & etiam ipsa superbia. Item ossa hæreticorum, quæ efferuntur de domo. Ezech. 6. a. Amos. 6. c. Et ossa Iudæorum contrita, designant duritiem eorum comminutam. thre. 3. a. Et ossa malorum, quæ implentur vitijs adolescentiæ, sunt duræ & prauæ consuetudines, à vitio pessime inchoationis sumptæ. Et obstinatio, & opera, quæ videntur in hypocritis fortia. Iob. 4. b. 10. b. 21. d. Et ossa Behemoth sunt fortiores in vitijs: qui alios etiam in eisdem vitijs retinent: vnde & quasi fistulæ æris dicuntur: quia sonum bene loquendi habent, sed sensum bene viuendi non habent. Iob. 40. b. Vel sunt fraudulenta consilia quibus se tota Antichristi vel diaboli malitia erigit. Ossa regis Idumeæ, sunt fornicantes per spiritum superbiæ. Amos. 2. a. — Fortes ex Iud. Superbi. Superbia. Durities Iud. Prauæ cõsue. Obstinatio. Opera fortia h. critarum. Fortiores in v. Consilia Ant. vel diaboli

Ossa etiam prauorum sunt dignitates & honores: quæ irrigantur medullis, quum abundant diuitijs. Iob. 21. c. — Dignitates

In ossibus sunt iniquitates, quando sunt graues & nimium adhærentes, etiam vsq; ad pœnã inferni latentem. Eze. 32. f.

Ossa oliuarum dicuntur nuclei ipsarum: ea succendebant mulieres idolis. Baruc. 6. d. — Nuclei

Osee.

Hie. s. Hose. 1. Aug. 22. cõ. faust. 89.

OSee, seu Hosea. i. saluator: filius Beeri. i. putei mei: vnus è duodecim prophetis: qui in figuram ex præcepto Dei duxit vxorem fornicariam. Hose. 1. a. Typus est Christi, qui duxit vxorem fornicariam, hoc est, adiunxit sibi ecclesiam ex gentibus: vel etiam synagogam. — Christus

Ostendere, uide Iudicare.

Ostentare.

OStentare est sæpe ostendere: & sumitur pro eo quod est cum iactantia, & gloriandi causa ostendere. Baru. 6. c. Esther. 14. c.

Ostentum, uide Admirari. Ostium, uide Ianua.

Othoniel.

Ori. s. Iosu. ho. 20

OThoniel. i. responsio Dei: dux Israel, qui accepit Axam filiam Caleb vxorem. Iosu. 15. c. Iudi. 1. b. Typus est suscipientium legem Dei. Et prius quidem dicitur Cenez. i. contemptus literarum in gentilitate. Sed quum sit frater Caleb, hoc est, legis veteris spiritualiter intellectæ, & filius Iephone, hoc est, conuersionis: datur ei vxor filia Caleb, hoc est, scientia Dei. Et dicitur cepisse ciuitatem literarum: quia cui reuelat Deus mysteria, comprehendit sub legis litera mysticos sensus. — Suscipiẽtes legẽ

Ori. s. Iudi. ho. 3.

Othoniel aliter interpretatur tempus mihi Deus: & vt fuit iudex Israel, & liberauit populũ, figura est angelorum protectorum: & etiam iudicum ecclesiæ: super quos si fiat spiritus domini, liberant populum à diabolo. Iudi. 3. b. — Angelus custos, iudices ecclesiæ

Rup. s. Iudi. 2.

Vel interpretatur tempus Dei: & designat Christum, qui tempore statuto à Deo visitauit plebem suam: cuius euangelium responsio Dei est. Cepit Dabir. i. loquacem synagogam scribarum & pharisæorum. Duxit Axam, ecclesiam ex gentibus. Iudi. 1. 3. b. — Christus

Ouis.

OVis est pecus lanigera admodum mansueta, lana & pelle vestiens homines, carne vero pascens. Erat eius magnus vsus in sacrificijs, & etiam agnorum ab ea genitorum.

Basi. s. ps. 28. ho. 1. Geor. vene. canti. 2. ton. 3. cap. 19.

Ouis passim Christi gerit typum: qui pro nobis oblatus est: & ad omnes iniurias sicut ouis obmutuit. Et vt ouis facile tradit quę habet: ita Christus spõte seipsum pro nobis obtulit. Exo. 34. c. Leui. 3. b. 4. e. ps. 79. Isa. 53. c. Offerebatur autem ouis & agnus pro purificatione partus, & pace conducenda hominis cum Deo: Sic Christus pacificauit omnia per sanguinem suum: nec vlli vnquam nocet, sed semper est beneficus. — Christus

Ori. s. Leui. ho. 3. 7. & s. Mat. ho. 34. & ĩ diuer. ho 9. Cypria. epist. 1. Arno. s. ps. 8. 94. Hila. s. ps. 64. Hie. s. Isa. 11. Cyril 7. s. Ioan. 1. & epist. 39. Gre. s. 1. reg. 14. & 35 mor. 17.

Oues quia innoxiæ sunt & rudes, & earum cibus est mundus, suntq; lanigerę, ac maxime vtiles hominibus, significare solent simplices, mansuetos, innocentes, ac iustos, qui alijs prosunt ideo statuentur à dextris. Subiecti quoq;, & omnes qui saluantur propter mansuetudinem oues dicuntur. genes. 4. a. 12. d. 20. c. 29. b. 30. c. 31. c. 32. b. 34. d. 37. c. 38. c. 46. d. 47. a. Exo. 2. c. 3. a. 10. f. 12. f. 13. b. 34. c. Leui. 1. a. 3. b. 4. g. 7. c. 1. reg. 16. b. ps. 8. 64. 73. 76. 94. Iob. 1. a. 42. d. Iere. 11. d. Mat. 10. a. 25. c. Isa. 11. b. Eze. 34. a. Eccl'tæ. 2. b. Ouis etiam sunt venientes ad fidem. Oues autem tollit, qui innocentiæ suæ causas multiplices ad elationem retulit. 1. regum. 14. c. Et oues — Simplices, Mansueti, Innocentes, Iusti, Subditi, Venientes ad fidem

variæ

multiplices ad elationem retulit. 1. Reg. 14. c. Et oues variæ sunt animæ literis varijsq; sigillis ac virtutibus picturatæ. Et oues primi temporis erant variæ: serotinæ vero albæ. Gen. 30. e. Oues quoque dicuntur animæ perspicaciores. Matth. 15. c. — Isyc. s. Leui. 17. Beda. s. gene. 29. 30. Geor venet. cant. 1. ton 7. cap 30. Philo. de somnijs. Ori. s. Matt. cap. 15.

Diuersi gradus in ecclesia. — Oues variæ diuersos status in ecclesia significare possunt. Gene. 30. e. — Chrys. s. ps. 93.

Martyres. Discipuli Christi. — Oues dicuntur martyres. psal. 43. Dedisti nos tanquam oues escarum. Rom. 8. g. Multi enim Christiani fuerunt occisi: multi capti, & in seruitutem venditi, &c. Et oues dispersę fuerunt discipuli Christi in passione. Zach. 13. d. Matth. 26. a. — Ly a. s. ps. 43. Hiero. s. Zach. 13.

Opera simplicia. — Oues prȩterea dici possunt simplicia opera: & oues variæ & vnicolores, diuersa opera significant. Gen. 30. e. Exo. 20. d. Leui. 1. a. — Chrys. s. ps. 93.

Imperiti. Iuuenes dociles. — Oues etiam significant imperitos & ignaros: & animas iuuenum, quæ paratæ sunt ad suscipiendum verbum. Exo. 34. c. — Philo. de somnijs.

Euangelia. Tempora anni. Elementa. Humores — Oues quatuor reddendæ pro vna significare possunt quatuor euangelia: secundum quæ est agenda pœnitentia. Exo. 22. a. Possunt etiam significare quatuor anni tempora: & quatuor elementa: & quatuor humores humani corporis. — Glo. ord. s. Exo. 22.

Profectus. Perfectio. Fœcunditas operum. Mundicia vitę. — Ouis in quam permutat primogenitū asini, profectū significare potest. Exod. 34. c. Et ouis annicula perfectionē, & intelligentiā: & etiā operū fœcunditatē: & munditiā vitę. Leui. 14. b. — Philo. de sacrifi. Abel & Cain. Ori. s. Leui. ho. 8. Amb. 2. de Cain.

Cogitatiões sanctę — Oues quas pascebat Dauid, cogitationes sanctas, sed simplices significare possunt. 1. Reg. 16. b. Has oues pascebat Moses. Exo. 2. c. 3. a. Illas item Iob possidebat. Iob. 1. a. Beda. s. Exod. 2. — Gre. 27. mor. 15. Gre. s. 1. Reg. 16. & 4. mor. 28.

Peccatores. Genus humanum. Gentiles. — Oues perditæ significant peccatores, propter quos venit Christus: qui peculiariter venisse dicitur ad oues quę perierunt domus Israel. Vel designāt genus humanum, quod perijt in Adam. Matt. 9. d. 10. a. 18. b. 15. c. psal. 118. Isa. 53. b. Oues autē aliæ erant gentiles. Ioan. 10. c. Oues quoque dicuntur homines comparati Christo. Ori. s. Matt. ho. 14. — Hila. s. Mat. cano. 10. Ori. s. Mat. cap. 15. Hiero. s. Matt. 18. Aug. s. Ioan. trac. 47.

Eruditores. — Oues cum sint matres agnorum, designare possunt eruditiores in sacra scriptura: qui alios instruere possunt: & ipsi obtemperant Christo. psal. 113. Ioan. 21. e. — Arn. s. ps. 113. Amb. s. Luc. 14.

Angeli. Genus humanum. Iusti. Superbi. — Oues nonaginta nouē angelos significāt: ouis vero vna, quæ perierat, genus humanū. Matt. 18. b. Possunt etiā oues nonaginta nouē iustos designare. Et ē diuersò significant superbos, qui relinquuntur in montibus, hoc est, in suo tumore. Oues etiam multæ viri diuitis, angelos significare possunt. 2. Reg. 12. a. Et oues quas reliquit Dauid, vt pugnaret cum Goliath, sunt angeli relicti à Christo. 1. Reg. 17. c. Oues etiam subiectæ Christo sunt angeli. psal. 8. Greg. ho. 34. — Hila. s. Mat. cano. 18. Amb. s. Luc. 15. & apolo. Dauid. 5. Hiero. s. Matt. 18. Au. s. ps. 8. & ser. 197. & de verb. apostoli se. 9.

Innocentia quorundam Iudæorum. Iudæi. — Oues septem milia quas habebat Iob, perfectam innocentiam quorumdam Iudæorū significant: qui ad gratiæ perceptionem ex legis pascuis venerunt. Iob. 1. a. c. Generaliter autem oues pascuæ Dei dicebantur Iudæi in lege nutriti. psal. 73. — Gre. 1. mora. 13. & 2. mor. 26. Aug. s. ps. 73.

Perfecta obediētia. — Ouis quam dedit vnusquisq; amicorum & vicinorum Iob, cum inaure aurea, perfectā obedientiam significat. Iob. 42. c. — Gre. 35. mor. 12.

Magistri hęreticorū — Oues hęreticorū fœtosę sunt magistri hęreticorū, qui multos pariūt in suis erroribus. ps. 143. — Hiero. s. ps. 143.

Mali. — Sicut oues in inferno dicuntur mali, quorū pastor eos depascēs est mors seu diabolus. ps. 48. — Aug. s. ps. 48.

Vxor. — Ouis in ęnigmate dicta est vxor, quando diues tulit ouem pauperis, hoc est, Dauid vxorem Vriæ. 2. Reg. 12. a.

Stultitia. Motus irrationales. Sensus & appetitus. — Oues quandoq; stultitiam significant, & irrationales impetus, vires inquam rationis & expertes sensus & appetitus. Filij Laban has vires iter dierū trium succedendo curant: quæ figura est virtutis per omnem vitam derelictæ. Tempus enim diuisum est in prȩsens prȩteritum & futurum. Alio modo dicuntur irrationalia, quæ omni prorsus ratione carent, vt pecora, quę exercitator sua cura dignabitur. Gen. 30. f. — Philo de sacrif. Abel. Ori. s. Leui. ho. 2. & Num. ho. 27. Cyril de adora. in spiritu sancto.

Simulatio innocētię. Cogitationes leuiores libidinis. — Oues Amalec occidendæ, designant simulationem innocentię. Nam quidam dum & ipsam formā humani corporis, & proprietates sexus vtriusq;, dum insitam membris libidinem considerant, quasi naturali bono, se hoc licenter posse vti putant. Possunt etiam designare leuiores libidinis cogitationes. 1. Reg. 15. a. — Gre. s. 1. Reg. 15.

Ouile, Caula.

Ecclesia. — OVile est locus, in quo oues morari solent, seu in quē se recipiunt: quod & caula dicitur. Ouile ecclesiam significare solet. Mich. 2. d. Et caulæ gregum sunt ecclesiæ ex gentibus. Gen. 29. b. Isa. 65. b. Ioan. 10. a. Est autem factum vnum ouile ex Iudæis & gentibus. Caulę quoq; filiorum orientis sunt ecclesiæ fidelium, qui sunt orientales. Eze. 25. a. — Hiero. s. Mich. 2. & s. Isa. 65. Aug. s. Ioan. trac. 44. 47. Cyril. 7. s. Ioan. 6.

Ouum.

Teneri in fide. — OVum est vbi semē aliquorū animaliū, pręcipuē auiū cōtinet: vnde animal fouēdo producat. Oua tenerā adhuc prolē exprimūt: quę diu fouēda est, vt ad viuum volatile perducatur. Oua quippe insensibilia in semetipsis sunt: sed tamen calefacta, in viua volatilia cōuertuntur. Ita nimirum paruuli auditores ac filij, certum est quod frigidi insensibilesq; remaneant, nisi doctoris sui solicita exhortatione calefiant. Sed oua struthionis derelinquuntur, quum discipulis suis hypocritę nullum cœlestis vitæ exemplum præbent. Iob. 39. b. Sic oua derelicta sunt simplices ecclesiæ sine defensione manentes. Isa. 10. d. — Gre. 31. mo. 7. Hier. s. Iob. 39. & s. Isa. 10.

Simplices

Gre.31.mor.16.

Oua etiã struthionis fuerũt apostoli ex Iudęis orti: à q̃bus tamẽ derelicti & cõtẽpti fuerũt. Apostoli.

Aug.epist.121 & de verb. do. ser.29.

Ouum vt est animal in spe, ipsam spem exprimere potest: & vt non videtur quod est in ouo, ita spes est de his, quæ non videtur: cui opponitur scorpio, qui cauda mordet: quia deficiunt à spe, qui retro respiciunt. Luc.11.b. Spes.

Euch.form.spũal.8. Ruper.7.s.Matt.

Ouum petendum à patre, dici potest beata virgo Maria, intra cuius vterum formata est auis Christus, fouente spiritu sancto. Luc.11.b. Virgo Maria.

Hiero.s.Isa.59. Gre.15.mor.7.8. Euch.form.spũal.8.

Oua aspidum doctrinam peruersam Iudæorum & hæreticorum designant. Isa.59.a. Possunt etiam designare malignorum spirituum consilia in corde latentia. Doctrina praua.

Oza.

Gre.5.mor.10. Ruper.2.s.Reg.8.

OZa, id est, fortitudo, aut capra: fuit Leuites, qui cum tetigisset arcam domini, vt eam lapsantem sustentaret, mortuus est. 2.Reg.6.b.1.Par.13.c. designat eos, qui cum sint infirmi, fortium facta corripiant, vnde ipsa viuentium sorte reprobantur: vnde interpretatur robustus domini, quia præsumptores quiq; nisi audaci mente robustos se in dño crederet, nequaq̃ meliorũ dicta vel facta, velut infirma iudicaret. Vel designat Iudęos volẽtes seruari legẽ veterẽ cũ noua. Infirmi reprehendentes fortiores. Iudæi.

Ozias.

OZias, id est fortitudo domini, siue hircus domini: rex Iuda: qui cum tẽtasset in templo offerre incensum domino, factus est leprosus. 4.Reg.15.a.2.Par.26.a. Eius tẽpore fuit grauis terremotus. Zach.14.a.

Hiero.s.Isa.1. Ori.1.s.ho.1.e. Hiero.epist.ad Damasũ ... Gre.s.Eze.ho.14. Glo.or.s.4.Reg.15. Ruper.s.Amos.2.

Ozię tẽpore vidit Isaias visiones: quia eorũ est eas videre, qui sunt in fortitudine dñi. Isa.1.a.

Vt autem eo mortuo vidit Isaias dominũ, typus est principis huius mundi, aut principis peccati: qui si moriatur in nobis, poterimus videre dominum: si autem in nobis viuat nõ possumus videre. Isa.6.a. Secundum etiam quòd sibi arrogauit officium sacerdotum, diabolum significat, qui cum altiora se quæsisset, factus est leprosus: & constituit nos leprosos, si regnat in nobis. Designat etiam Iudæos, qui occidẽtes Christum voluerunt sibi vsurpare hæreditatem eius: vnde facti sunt leprosi. 2.Par.26.c. Diabolus. Iudæi.

Oziel.

Glo.ord.s.Leui.10.

OZiel, id est fortitudo Dei, siue hircus Dei: filius Caath, patruus Aaron: typum gerit euangelij: ideo est pater Misael & Elisaphan, qui designant sanctos ex euangelio natos: estque cognatus Aaron: quia euangelium cognationem habet cum lege. Leui.10.a. Euangelium.

Pædagogus.

Hiero.s.Gala.3.

PAEdagog⁹ dicitur pueri institutor, hoc est, cui docẽdorũ puerorum cura mandata est. Coercet metu pœnę: instituit disciplinis: nõ est pater, nec hereditatẽ pędagogi is, qui eruditur, expectat: sed alienũ custodit filiũ pędagogus, ab eo post quã ad legitimũ ille capiendę hęreditatis tẽpus aduenerit recessurum.

Clem.Alex.1.pæda. 2.7.11.

Pędagogus & institutor noster præcipue Christus est, ornatus scientia, beneuolentia & dicendi libertate: licet alioqui vere magister & pater sit. Christus.

Clem.Alex.1.pæda. 11. Amb.epist.73. Glo.ord.s.Cor.1.

Pędagogus dicitur lex vetus: qui velut pædagogia est puerorum insolentium, qui habenis nõ facile retinẽtur: quales erant Iudæi: & ducit eos, quos sub sua cura habet, ad verum magistrum & patrem Christum. Gala.3.d. Lex.

Pędagogi etiam dicebantur qui primum credentes instituebant: & qui minora docebãt nõ affectu paterno. 1.Cor.4.c Institutores rudium in fide.

Pagina, Pagella.

Lyra.s.Iere.36.

PAgina dicitur vtraq; pars folij in volumine: cuius diminutiuum est pagella: & tres pagellę voluminis Ieremiæ partem legis diuinæ significare possunt. Iere.36.a. Pars legis diuinæ.

Palam, uide Manifestare.

Palatha.

PAlatha idem est, quod massa, & proprie ficorum & caricarum. 2.Reg.16.a.1.Par.12.g.

Palatium, Aula, Basilica.

Ricar.de.s.victo.de securita.cõsciẽ.1.

PAlatiũ dr̃ domus imperatoria, seu regia, superba & ampla, fortis & sublimis. 3.Reg.16.21.a.

Si domus sit conscientia, palatium dici poterit securitas conscientiæ. Dan.4.a. Ego Nabuchodonosor quietus eram in domo mea: & florens in palatio meo. Securitas cõscientiæ.

Basilica

Operatio vitę præsentis. Vita carnalis. Humilitas ficta.

Basilica significare potest operationē pręsentis vitę: & etiam mores vitamq; carnalium: qui multi sunt in ecclesia viam latam sequentes. 2. Par. 4. c. 6. b. Ester. 5. a.

Aula Babylonis humilitatē fictā designare potest: sicut aula Hierusalē humilitatē verā: vnde in aula Babylonica deābulat, quē deficta humilitate sua cōsciētia accusando fatigat. Dan. 4. f.

Glo. inter. s. Ester. 5. Glo. ord. s. 2. Par. 4. Ricar. de. s. victo. de secu. conscient. 39.

Palatum.

Palatū est pars superior, & veluti Camera oris: quod labijs dētibusq; quasi palis munitū est.

Defectus correctionis. Defectus cōfessiōis.

Palato adhęret lingua prophetę quum non reprehendit peccantes. Ezec. 3. g.

Palato quoq; adherere dicitur lingua lactentis. Thre. 4. b. quia deficiēte lacte doctrinę, paruuli deficiunt à confessione fidei, & laudem Dei, & peccatorum.

Hiero. s. Ezec. 3. Glo. ord. s. Thre. 4.

Palea, Culmus, Stipula.

Paleæ sunt stipulę frumenti, in quarū cacumine grana in spica continentur. Culmus autē dicitur ipse frumenti, calamus à radice vsq; ad spicā. Stipula aūt etsi dicitur ipse calam⁹, tamē eæ solent dici stipulę, quę remanent in campo demesso frumento: paleæ autē sunt, quę separantur à grano in area: & pręstant leue pabulum iumentis. Culmus spicarum plenarum, quas vidit Pharao, gratiam & veritatem significare potest: & etiam stipula. Gen. 41. a. c.

Gratia. Charitas. Multæ doctrinę spiritus sancti. Fides gentilitatis. Litera legis.

Paleæ multę in domo Batuelis multas species doctrinæ spiritus sancti, quæ pœnitentibus dantur, designare possunt. Gen. 24. c.

Stipula lini, in qua abscondit Raab exploratores, designare potest fortitudinem fidei gentilitatis in suscipiendis Christi prædicatoribus. Iosu. 2. b.

Paleę literā sacrę scripturę cōtinentē in se grana intelligentię spiritualis quandoq; significāt. Isa. 11. b. 30. e. 65. d. Eadē est culmus stans sine germine ipsis Iudęis: quia nō percipiunt fructum spiritualem. Hose. 8. b.

Beda s. gen. 24. Hiero. s. ps. 96. Hiero. s. Isa. 11. Ruper. 2. s. Isa. 11. & s. Hose. 8.

Homo. Leues homines. Aridi ad fidem.

Stipula sicca appellatur homo, qui infirmus apparuit in tentatione: & per carnem terrę proximus fuit, etiam quum stare videbatur: & velut leuis stipula paruo tentationis vento cecidit. Iob. 13. d. Isa. 40. f. Stipula quoq; sunt, qui leuitatis motibus ex sufflati, nunquam in eodem statu permanent: & qui aridi sunt ad fidem & inanes.

Gre. 11. mor. 24. Ber. ser. d legno. &c.

Diabolus cōtemnēs pdicationem & vindictam Dei.

Quasi paleas reputat leuiathā ferrum, cum prędicationem sanctorū iudicat inania verba. Sic etiam in stipulā vertūtur ei lapides fundę, cū pro nihilo ducit fortes ecclesię. Et etiam quasi stipulam reputat malleum: quia supernæ animaduersionis ictus formidare contemnit. Iob. 41. c.

Gre. 34. mor. 5. 6.

Iudæi. Inanitas inutilium hominū. Impietas. Synagoga peccātiū. Vanitas vanitatum superbi. Leuiora peccata.

Stipula in agro dñi Iudęi in lege, sine tritico bonorū operū existētes. Isa. 27. b. Iuxta. lxx.

Paleę quoq; designāt inutiliū hominū inanitatem: & etiam impietatem. Matth. 3. c. Iob. 21. c. 41. c. Et stipula collecta est synagoga peccantiū. Iere. 23. f. Quid paleis ad triticum. Palea etiam est vanitas vanitatum, & palea cum arista est vanitas & afflictio spiritus: Palea etiam est inanis gloria: quam quærunt multi: quibus aliàs non datur. Exo. 5. b. Item peccata leuiora, in quibus non diu immoratur ignis. Stipulam autem pariunt, qui digna igne faciunt. Isa. 5. g. 33. b.

Hiero. s. 27. Hila. s. Mat. tom. 2. Amb. 2. p interpel. 5. Gre. 15. mo. 22. Euch. form spūal. 4. Ricar. de. s. victo de somnio Nacho. 29.

Temporalis victus.

Paleæ inannes, quæ tempestate iactantur, stipendia temporalia prædicatorum, à secularibus collata significare possunt: quæ quantumuis abundent, leuia reputanda sunt. Gen. 24. c. Et generaliter paleæ sunt temporalis victus: qui aliquando negatur fidelibus: quia viuunt in tribulationibus in hac vita. Ideo Pharao nolebat dare paleas filijs Israel in Aegypto. Exo. 5. b.

Ori. s. Leui. ho. 14. Aug. enchir. ad Lau rent. 68. Ori. s. Exo. ho. 3.

Mali. Diabolus. Vtiles alijs sine charitate.

Paleæ sunt mali, qui in iudicio separabuntur à tritico. Matth. 3. c. Luc. 3. d. Exod. 5. b. 15. a. Isa. 41. a. 47. d. Iere. 13. d. Ioel. 2. b. Naum. 1. c. Ipse quoq; diabolus paleæ nomine designatur in eisdem fere locis. Culmus autem stans & non habens germen, est quū vita meritis virtutum caret. Hose. 8. b. Illi quoq; sunt paleæ, qui alijs vtiles sunt, vt paleæ tritico: sed non ex charitate. Isa. 25. d. Iob. 21. c

Ori. s. Luc. ho. 26. Hier. s. Nahum. 1. Gre. 8. mor. 29. Beda. s. Exo. 5. Basi. regu. breui. 257. Gre. 15 mor. 22.

Errores hęreticorū. Hæretici.

Paleæ dicuntur errores hęreticorum: & corrupta doctrina: & ipsi hæretici. Iere. 23. f. psal. 82. 1. Cor. 3. c. Et stipula domus Esau dicuntur hæretici, qui conuertuntur, erroribus igne purgatis. Abdiæ.

Hier. s. Iere. 23. & s. Abdiam. Amb. s. 1. Cor. 3.

Certitudo.

Paleæ præbentes fortitudinem luto, certitudinem in veritate fundatam significant: sine his linebant parietem pseudo prophetæ, & hæretici. Eze. 13. b. Naum. 1. c.

Hiero. s. Eze. 23.

Palestina, Palestinus, Philistim.

Palestina, id est, conspersa nempe cinere vel puluere, siue ruina apposita, vel ruina duplex, ruinæ potus, vel cecidit libens, vel potione cadens: prouincia Iudeæ proxima, cuius etiam Iudæa dicebatur esse pars. Erant autem palestini hostes Iudæorum: & à septuaginta interpretibus dicuntur alienigenæ. In nostra vero translatione dicuntur Philistim, aut Philistijm: interpretantur etiam Philistijm obuoluti, aut inuoluentes.

Fideles. Doctores sacri.

Palestini facti de capadocibus, sunt fideles ex gentibus cadentes à superbia, & bibentes poculum Christi. Amos. 9. c. Zach. 9. b. Doctores quoq; sacri spiritu sancto repleti per philistæos designantur, qui tulerunt arcam Dei. 1. Reg. 4. a. 5. a.

Hiero. s. Amos. 9. & s. Zach. 9. Greg. s. 1. Reg. 4.

Glo.int.s.Gen.21. Geor vene can.1. ton.7.cap.36.

Palestina vbi fuit colonus Abrahã, figura est huius mundi, in quo boni peregrinantur. Gen. 21.d. Et vt philistijm erant hostes Iudęorũ, sed nõ in cõtinua pugna, designant hunc mundũ: cũ quo ludimus cõtinuis reuolutionibus, nũc ab ipso expediti, nunc in eo iterũ obuoluti. Cũ philistijm, hoc est, cum mundo nunc pugnandũ est, nũc vero cõuersandum: vt suos dilectores ab ipso trahentes deducamus in seruitutem Dei: sicut Christus nos docuit, qui cum publicanis & peccatoribus manducabat, & conuersabatur, vt eos ad pœnitentiam reuocaret. (Mundus.)

Hier. ad Principiã. & s. Isa.11. & s. Eze.16.

Palestina etiam significat gentiles, qui iudicarunt Dauid stultum, hoc est, Christum & eius prędicationẽ. Et palestini aliquãdo sunt gẽtiles ad fidẽ uenictes 1.Reg.21.d. Isa.11.d. Eze.16.g. (Gentiles ini. Gentiles fid.)

Ori.s.Gen ho.13. Beda.s.Gen.26. Hiero.s.ps.82. Rup.s.Iudi.17. & s. Ioel.3. & s.Soph.2.

Palestini obruentes puteos terra, sunt Iudęi dantes sensus carnales & terrenos legi: & peculiariter scribę & pharisęi. Gen.26.c. Et sunt potione cadentes: qui inebriati sunt de calice dæmoniorũ. psal.82. Philistijm aduersarij Samson. Iudi.15.a.16.a. Item qui tulerunt arcã, & posuerunt in tẽplo Dagon: quia veritatem incarnationis posuerunt in mendacio. 1.Reg.5.a. Ioel.3.b. Amos.1.c. Sopho.2.b. (Iudæi.)

Ori.s.gen ho.13. & s.Exo.ho.6. Hier.s.Eze.16. Gre.s.1.Reg.4. Rup.7.s.gen.10.

Palestini quoq; obruẽtes puteos, sunt dæmones mentes fideliũ tentationibus opprimentes, & spiritualẽ doctrinam quantũ possunt occultantes. Gen.26.d. In horũ manus traditur Israel. Iudic.10.b.15.b.16.a. Ipsi ceciderunt poculo siue fractura: & biberunt de calice Babylonis, & corruerunt. Eze.16.c.25.d. Velut poculo cecidit ille, qui in veritate nõ stetit. Ioan.8.f. Palestini etiam obruentes puteos sunt hæretici obscurantes veritatem scripturarum. (Dæmones. Hæretici.)

Gre.s.1.Reg.14. Hiero.s.Isa.14. & s. Ioel.3. & s.Abdi. Rup.8.s.Ioan.

Philistijm quoq;, hoc est, potione cadẽtes, sunt mali ebrij in peccato, & cœlestium obliti: & philistęa est anima peccatrix. Item hęretici errorum poculo cadentes: & etiam philosophi superbi: & pręterea persecutores fidelium. Exo.15.b.23.d. 1.Reg.14.g. Isa.14.g. Ioel.3.a. Amos.1.c. Abdiæ.g. Item contentiosi in ecclesia. 2.Reg.5.d. (Mali. Anima peccatrix. Hæretici. Philosophi. persecutores fid. Contentiosi.)

Glo.ord.s.Exo.13.

Philistim, vicini Iudeis, per quorum terram dominus noluit ducere filios Israel exeuntes de Aegypto. Exo.13.d. designant tentationes propinquas: quas non vult Deus offerri fidelibus in principio conuersionis, ne deficiant. (Tentationes.)

Paliurus.

Hiero s.Mich.7.

PAliurus est herba spinosa & aspera: & designat vitia in Iudęa quę nata sunt in eis legem habentibus, vt Paliurus in agris cultis. Isa.34.c. Et optimi inter eos dicebantur quasi Paliurus pungens & retinens, vulnerans appropinquantẽ sibi, & adunco dente cõprehẽdens. Mich.7.a. (Vitia iudæor. Iudæi.)

Gre.33.mor.5.

Paliurus in munitionibus Babylonis designat defensores vitiorum. Isa.34.c. (Defensores vi.)

Pallere, Pallidus, Pallor.

PAllor proprie dicitur color ille in homine, quum destituta sanguine cutis liuescit: vt in subito metu. Pallere autem est pallidum esse, seu pallore affectum esse. In cæteris quoq; color similis pallor dicitur.

Ori.s.can.ho.4. Hil. & Aug.s.ps.67. Gre.s.Eze.ho.15.

Pallor auri dici potest fides virtutibus florens: vel est donum muneris euangelici in prędicatoribus fulgens: vel flos honoris perpetui, & fulgor sapientię in fœlicitate: vel feruor charitatis: vel etiam pallor corporis Christi in morte. psal.67. Ber.s.can.ser.61. & de diligend. Deo (Fides. Donũ euangelij. Feruor charit. Pallor mortis.)

Isyc.s.Leui.14.

Pallor parietum leprosæ domus inanem gloriam doctorum significare potest: per quam in errorem veniunt. Leui.14.e. (Inanis gloria doctorum.)

Pallium, Chlamys.

PAllium est vestis extrema circũtegens corpus supra tunicã, & tam viris quã mulieribus cõueniẽs. Dicitur etiã Chlamys: quę tamen ꝓprię vestis est militaris, pallio breuior ac strictior.

Chr.s.ps.93. Tert. aduer. Marcio. Gre.2.mo.31. Beda.s.gen.39. Ruper.5.s.Reg.17.

Pallium Ioseph relictũ in manu fœminæ, designare potest humanitatẽ Christi, seu eius carnẽ in manibus peccatorũ relictã. Gen.39.c.49.b. Designat etiã literam legis, quã reliquit Christus in oculis synagogę. Item secularem habitũ, & temporralia bona, quæ relinquuntur ab his, qui mundum fugiunt. Pallium Elię, quo diuisit aquas Iordanis, Corpus Christi, quo percusso fluxerunt aquæ baptismi. 4.Reg.2.b. (Caro Christi. Litera legis. Tẽporalia bona.)

Ori.s.gen.ho.17. Amb.de bẽ. p̃ria.4 Aug.de essen.diui.

Pallium Christi dici possunt apostoli illi adhęrentes, & participes secretorum eius, vel est ecclesia: vel gentes ex quibus constat ecclesia. Gen.49.b. Euch.form spũa.1. (Apostoli. Ecclesia.)

Aug.16.ciui dei 2. Beda.s.gen.9.

Pallium quo se operuerunt Sem & Iaphet, ne viderẽt patris verẽda. Gen.9.d. typus est honoris Christo exhibiti à Christianis passiõis eius opprobrium venerãtibus. Designat etiã splendorẽ solis & lunę tempore passionis Christi iuxta crucẽ deficientem, & quasi oculos omnium tegentem. Item cognitionem proprię infirmitatis, & vnde sint nati. Potest etiam verbum Dei significare: per quod confundimur, & erubescimus peccata nostra. (Honor passionis Christi. Splẽdor solis & lunę. Cognitio propriæ infirmitatis. Verbum Dei.)

Amb.de Tobia. 20.

Pallium zeli quo opertus est Christus, charitatem designat. Isa.59.d. Et pallium vnũ ex omnibus sagis tabernaculi vnitatem charitatis significat. Exo.36.b. (Charitas.)

Hier.s.Mich.2.

Pallium dicitur auxilium Dei. Mich.2.c. de super tunicam pallium substulistis. (Auxilium Dei.)

Pallium Eliæ ab Elisæo collectum. 4.Reg.2.c. designat virtutem verbi, quã Christus ad glorificandam suam carnem mundo reliquit. (Virtus verbi.)

Amb.de Isaac.6.

Pallium Rebeccæ, quo se operuit viso Isaac, pudorem vitæ veteris: significare potest: & etiã- (Pudor vitæ ve.)

operimenta

operimenta conscientiæ.Gen.24.g.Cant.5.c. Gre.1.mo.14.

Familiares vel conuersatio doctoris. Regnum Israel. Pallium Samuelis, cuius summitatem apprehendit Saul,& scissa est.1.Reg.15.f.designare potest familiares doctoris:vel ipsius couersationem. Vel designauit regnum Israel ab ipso Saule præcidendum, vt expressit Samuel. Chlamis etiam Saulis:cuius oram præcidit Dauid,regnum Iudæorum ab eis præcidendum designauit.1.Reg.24.a. Pallium super tunicā erat regnū Israel sup regnū Iuda in Dauid,& sustulerunt pallium,quando recesserunt à domo Dauid.Mich.2.c. Gre.s.1 Reg.15. Ruper.s.Mich.2.

Prudentia. Philosophia. Vetus homo. Mysteria. Pallium sponsæ significare potest prudentiam,& philosophiam,& actus corporales vel veterem hominem:& pompæ secularis residuum:aut impedimēta ne nosmetipsos cognoscamus. Cant.5.c. In beata virgine pallium erat secretum, quo tegebat mysteria incarnationis: quod tulerunt custodes,quando ea detexit apostolis. Amb.de virgi.5. Greg 26 mo.1.&.s.cant.5. Ruper.s.cant.5.

Pallium laudis datur beatis in gloria:qui semper versantur in laudibus Dei.Isa.61.a.

Oornamēta operum. Iugum vitæ. Pallium quo pectus & humeri proteguntur,ornamenta operum significare potest.Isa.3.d.Et pallia in quibus ligabatur farina ab exeuntibus de Aegypto. Exo.12.c.designant iugum vitę: vt si quis vult venire post me,&c.Vita enim est mandatorum impletio. Hier.s.Isa 3. Beda.s.Exo 12.

Laudis ornatus. Chlamys dici potest laudis ornatus.pro.31.b.Chlamydes fecit viro suo,id est,vestimentum, quod de duobus coloribus tanquam de duobus testamentis confectum sit. Euch form.sp̄ual.8

Mortificatio mēbrorum. Palliū seu pelles,qbus opert⁹ fuit Sisara,mēbrorū mortificationē designare possūt.Iud.4.c. Ori.s.Iudi.ho.5.

Anima. Pallium breue,quod non potest simul operire Christum & diabolum.Isa.28.e.Est anima nō valens simul bibere calicem domini,& calicem dæmoniorum.1.Cor.10.e. Hier.s.Isa.28.

Peccatum. Sanguis martyrum. Pallium aliquando dicitur peccatum.Ezec.5.a.Ligabis eos in summitate pallij tui. Matth.5. f.Dimitte ei & pallium.Chlamys etiam,qua indutus est Christus tempore passionis, designat peccata nostra,pro quibus ipse pene tormentis obrutus est:& sanguinem huius mundi:vel opera gentiū cruenta,quæ ipse sustentauit.Matt.27.e.Potest etiam sanguinem martyrū designare. Ori.s.Mat.ho.35. Hil.s.Mat.can.33. Hie.s.Matt.23.

Palma, Palmus.

Modica pars diuinæ virtutis. PAlma,dicitur planum illud & ex parte concauum manus,quod in digitos desinit.Palmus autem est mensuræ genus à manu & digitis extensis sumptum.

Præmiū vltra condignum. Palmus quo Deus dicitur ponderasse cœlos.Isa.40.c. modicam diuinæ virtutis partem insinuare videtur:& etiam præmium sanctorum vltra condignum illis collatum. Basi.de sp.s.cap.6.

Quies vitæ cōtemplatiuæ imperfecta. Palmus additus sex cubitis, quum non plene attingat septenarium, designat vitæ contemplatiuę quietem,sed imperfectam,qualis in hac vita habetur:vbi videmus per speculum in ęnigmate.Ezech.40.a. Gre.s.Eze.ho.14.

Magna & parua opera prædicare. Palmus labij mensarum templi. Ezech.40.f. designat opera prædicanda à doctoribus: & quia in palmo digitus magnus & paruus extenduntur designatur ita prædicanda & facienda esse magna opera,ne minima negligantur:aut ē diuerso, ne sint vt pharisæi decimantes mentham & anethum,&c. Gre.s.Eze.ho.21.

Manifestatio operū Deo. Intentio in bonum. Palmi mensura in rationali designare potest manifestationem operum nostrorum ipsi Deo factam:vel etiam infatigabilem mentis intentionē in bonū habendā.Exo.28.e.39.b.Eze.40.b. Hier.s.Eze.40.

Palmæ manuum Dagon abscissæ opera idololatriæ abiecta significant.1.Reg.5.a. Glo.ord.s.1 Reg.

Palmas extendere ad Deum.Exo.9.g.Vide expandere, vt manus.

Palma, Arbor, Spathula.

PAlma,arbor aspectu pulcherrima,fructum ferens optimum & vitalem:vim habet nō in radicibus defossam,vt cæterę:sed in summo quasi cor sitam in ramorum medio,à quibus circumquaq; stipatur,ceu princeps à suis satellitibus. Est in ea mas & fœmina:& fœmina inclinatur ad marem,non fructificat sine coitu, sed grauidatur eius rami gemmis masculis quasi semine:& in superiori parte habet quasi cerebrum:quo destructo moritur arbor. Solet palma resistere ponderi:qua ratione solet esse insigne victoriæ. Philo de vita Mosis. Amb 3.Exaē.

Victoria Christi. Gloria. Præmia sanctorum. Palma typus esse solet triumphi & victoriæ Christi:vnde receptus est in Hierusalem cum ramis palmarum.Ioan.12.b. Et generaliter est typus gloriæ:sicuti à sede gloriæ vim suam habet. Et palmæ in templo præmia sanctorum designant.3.Reg.6.b. Amb.s.Luc.19. Aug.s.Ioan.trac 51. Geor.vene.cā.1.to.7.cap 17.

Crux Christi. Palma etiam crucem Christi,in qua diabolus est victus,& mundus redemptus designare potest.Iob.29.c.Cant.7.c. Hie.s.Iob.29. Gre.s.can.7.

Ecclesia. Palma quandoq; significat sanctam ecclesiam. Iob.29.c. Vt enim palma tarde proficit, sed diu in viriditate subsistit:ita sancta ecclesia ad fidei statum venit cum multis difficultatibus: & pro plurimorum collectione in eiusdem fidei gloria diutius stare concupiscit. Gre.19.mor 24.

Discipuli Christi perfecti. Palmæ septuaginta discipulos Christi significant,in eodem numero existentes: & etiam habentes virtutem perfectam.Exo.15.d. Amb.s.e 24 Philo.& Aug.Bed.s.Exo.15. Gre.nyss.de vit.Mos.

Seruās innocētiam. Iustitia. Iustus. Palma nunquam mutat folia:qua ratione designat seruantem semper innocentiam & charitatem.Cant.7.c.Solet etiam palma iustitiā significare & ipsum iustū, qui vt palma florere dicitur.psal.91.Leu.23.g Iudi.4.a.Iocl.1.c.Iustorum autem vita palmæ comparatur.Iob.29.c.quia palma inferius tactu aspera est,& quasi aridis corticibus obuoluta:superne vero & visu & fructibus Amb.3 Exae.7.& de Isaac.8 Hych.s.Leui 23. Gre.19.mor 25. Euch form.spual.4.

ctibus pulchra: inferius corticũ siccarum inuolutionibus angustatur: sed superius amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic electorũ vita inferius despecta est, superius pulchra. In imo quasi multis corticibus obuoluitur, dũ innumeris tribulationibus angustatur: in summo vero quasi pulchre viriditatis folijs amplitudine retributionis expãditur. Cũ autẽ omnis arbor iuxta terrã crassior & robustior sit, superne aũt angustior: palma tamẽ gracilior est in imis, & iuxta ramos ac fructus ampliore robore exurgit. Ita cũ terreni latiores & rostustiores sint circa terrena: iusti tamen circa terrenorum studia infirmi sunt: circa cœlestia vero robustiores & alacriores semper exurgunt. Eosdem designabunt comæ sponsi, quæ dicuntur sicut elatæ palmarum. Cant.5.c.

Philo.de vita Mosis. Gre.s.Cant.7.
Palma itidem mentẽ designat, quæ sãctitatẽ degustauit, & in sublimibus versatur, terrenis despectis. Vt enim palma inferne angustior est, superne latior: ita sancta anima à minimis incipit, paulatim crescens, quousq; ad charitatis latitudinem perueniat. Cant.7.c. — Mens sancta.

Ori.s.Exo.ho.9. Hier.s.Eze ho.40. & s.Zach.14. Gre.s.Eze.ho.17.19. Euch.form.spũal.4. Ruper.4.s.Apo.
Palma sæpe pro fortiudine sumitur quia resistit ponderi: & insigne victoriæ mundi: cum nec prosperis cedit, nec aduersis. Et peculiariter designat victoriam sanctorum post hanc vitam, quando iam cessauit pugna: nam in hac vita est pictura palmarum, qualis erat in templo: & est cælatura palmarũ in robustioribus: & est hinc & inde, hoc est in prosperis & aduersis. Apo.7.c. — Fortitudo. Victoria sancti.

Isyc.s.Leui.23.
Spathula dicitur ramus, vel folium palmæ. Leui.23.g. designare autem potest opera iustitiæ. — Opera iustitiæ.

Geor. venet. Cant.1 ton.6.cap.27.
Palma satis expressum animalis simulacrum tenet in coitu & cerebro, & etiam in eo ꝙ comã in cacumine habeat circumextensam, & ramos in digitorũ modum protensos, & fructus quasi in digitorum figuram formatos: vnde & dactili, hoc est, digiti vocantur. Pulpa quoq; ipsorum fructuum caro nuncupatur, valde quidem medicinalis, & summæ nutritionis, aut ex vi quadã quasi animali, aut ex natura phæbea: & tanti nutrimenti est, vt anachoretæ quidam illo tantum modo cibo contenti fuerint: sicut in hodiernum diem multi in Aphrica alios cibos non habẽt in vsu. Estq; multigenus fructus, & varius super omnes alios. — Animal.

Palmes.

PAlmes est proprie arboris surculus, hoc est, lignũ illud, quod quotannis ex ipsa stirpe emergit, & gemmas producit. Sunt autem palmites peculiariter in vitibus.

Glo.ord.s.Nu.13.
Palmes cum vua quam tulerunt exploratores. Num.13.e. typus est crucis Christi: in qua ipse pependit tanquam vua in palmite.

Aug.s.Ioan.trac.80. Cyril.10.s.Ioan.14. Geor.vener.Cant.1. ton.1.cap.28.
Palmites vitis peculiariter dicuntur fideles in Christo manentes: præcipue autem apostoli: quos extendit vsq; ad mare: hoc est, vsque ad aquas cœlestes. psal.79. Ioan.15.a. — Fideles. Apostoli.

Chrys.s.Gen.ho.67.
Palmes ad quem ligatur asina, licet teneritudinem habeat, designare potest teneritudinem præceptorum Dei, quibus fideles alligantur. Gen.49.b. — Teneritudo præceptorum Dei.

Hier.s.Eze.17. Euch.form.spũal.4.
Palmites vineæ, Iudæorum infirmum incrementum regni Iudæorum sub rege Sedechia significabant. Eze.17.b. significant etiam potentes Iudeæ. Eze.19.c. — Infirmum regni iudæorum. Potentes Iudææ.

Palmyra.

PAlmyra hebraicẽ dicitur Tahdmor, interpretatur autẽ confessio, vel laus amaritudinis, aut confessionis vel laudis myrrha: est ciuitas quam ædificauit Salomon in deserto: quæ abest ab Euphrate iter vnius diei: abundat fontibus, licet ad eius meridiem sit aridissima solitudo dicta Palmyrena: quæ pertingit vsq; ad petram & Arabiam fœlicem. 3. Reg.9.c.

Palpare.

PAlpare est leuiter, blande, & quasi tentando tangere.

Hiero.s.Isa.32.59. Gre.6.mora 14.15.16 & 11.mora.13.
Palpans Isaac Iacob. Gen.27.d. designat defectum Iudæorum in cognitione prophetiarum de Christo. Quia ex parte cognoscebat: sed per tactum & experientiam ignorabant. Palpatio etiam dicitur esse apud Iudæos: qui veritatis lumen amiserunt. Isa.32.c. Et palpant sicut cęci parietem, quando legis literam tractant, quam non intelligunt. Isa.59.b. Et palpauerunt Iudæi in meridie quasi in nocte, quum videntes aperta Christi miracula adhuc dicebant. Quousq; animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Quorum cæcitas ad crudelitatem: crudelitas eiam vsq; ad aperta opera persecutionis exarsit. Iob.5.c.12.de.14.d. Mali quoq; quærentes in viris iustis opera praua quæ reprehendant, cum in eis nõ nisi bona luceant, quasi cæci in meridie palpant. — Cæcitas iudæorum. Cæcitas malorum.

Ricar.de.s.victo. de somnio Nabuch.38.
Palpare manibus est operum fructus experiendo probare. Vnde malis dicitur illud. psal.113. Manus habent & non palpabunt. — Probare opera.

Palpabiles tenebræ Aegypti dicuntur hyperbolicẽ, vt ostendatur non potuisse Aegyptios de loco moueri, nisi cæcorum more palpando. Exo.10.f.

Palpebræ.

PAlpebræ dicuntur pili genarum extremitatem ambientes.

Aug.de essen.diui.
Palpebræ Dei dicũtur occulta eius & inscrutabilia iudicia: & etiã spiritalis eius locutio. — Iudicia Dei. Locutio Dei.

Vnde

Vnde palpebrę eius dicuntur interrogare filios hominum: quia per sua iudicia cognosci facit, quid habeat vnusquisque. psal. 10. Secundum etiam quòd quædam nobis aperit, quædam vero tegit, palpebræ dicuntur. Palpebræ etiam Dei sunt mors & resurrectio Christi: vbi probauit filios hominum, discipulos suos, & territos in sua passione, & lætificatos in resurrectione. Palpebræ autem Dei aperiendo nos interrogant, si intelligendo non extollimur: claudendo nos interrogant, si non despicimus, quæ intelligere non valemus. Qua ratione palpebræ Dei sacram scripturam significare possunt.

[Margin: &. s. ps. 10. Hiero. s. ps. 10. Gre. 28. mor. 8. &. s. Ezec. ho. 17. Euch. form. spũal. 1. Glo. ord. s. ps. 10. — Mors & resurrectio Christi. Sacra scriptura.]

Palpebræ Dauid, palpebras Christi significant. psal. 131. [Margin: Hila. s. ps. 131.]

Palpebræ in angelis dicunt statum illum, quo diuinæ speculationis sensus, atq; intelligẽtias cautissime seruant. [Margin: Diony. cęl. Hier. 15.]

Palpebræ Iob dicuntur in ecclesia, qui ad prouidenda pedum itinera vigilant: nempe prelati inferiorum curam habentes. 16. c. [Margin: Prælati. — Gre. 13. mo. 10.]

Palpebrę diluculi. Iob. 41. b. dicuntur extremæ noctis horæ: in quibus quasi nox oculos aperit, dum venturæ lucis iam initia ostendit. Designant prudentes seculi malitiæ Antichristi peruersis consilijs inhærentes: qui quasi palpebræ sunt diluculi, quum fidem quam in Christo inueniunt, quasi erroris noctem asserunt: & venerationem Antichristi verum esse mane pollicentur. Spondent enim se tenebras repellere, & veritatis lucem signis clarescentibus nunciare: quia nec persuadere quæ volunt, possunt, nisi exhibere se meliora fateantur. [Margin: Prædicatores Antichristi. — Gre. 33. mor. 35.]

Palpebræ interdum dicuntur consilia: & palpebræ precedunt gressus, quum operationẽ nostram recta consilia præueniunt. Prouer. 4. d. [Margin: Consilia. — Gre. 3. past. adnu. 16. Beda. s. Pro. 4.]

Palpebræ possunt etiam concupiscẽtiã oculorum designare. Eccl'i. 26. b. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, & in palpebris illius cognoscetur. [Margin: Cõcupiscẽtia oculorum. — Lyra. s. Eccli. 26.]

Palpitare.

Palpitare est leuiter ac frequenter in eodem loco moueri: qualis est palpitatio cordis. Sic palpitabat Absalom pendens in arbore. 2. Reg. 18. b.

Palpitatio piscis à tobia capti, designat obstinationem diaboli in tentando, etiam postquàm victus est à Christo. Tob. 6. a. [Margin: Obstinatio diaboli. — Glo. ord. s. Iob. 26.]

Palus, paxillus, uide Baculus.

Palus, uide Lacus. Pandere, uide Aperire.

Pangere, uide Fœdus.

Panis, Torta Panis.

Panis est pręcipuum hominis alimentũ. qui fit ex farina frumenti, aut alterius seminis, aqua subacta, & in clybano cocta.

Panis septem mulierum, naturam diuinã significare potest: & etiam gloriã. Isa 4. a. His panibus pollicet Deus saturare pauperes. ps. 131. Panis etiam buccella est æternitas Chri. 1. Reg. 2. g. [Margin: Natura diuina. Gloria. Eternitas Christi. — Ori. s. Isa. ho. 5. Gre. s. 1 Reg. 2.]

Panis sæpe significat Christũ, & eucharistię sacramẽtum. Gen. 3. d. 28. d. 49. c. Exo. 2. d. 16. d. Leu. 23. b. Dicitur Chrs panis in spica, ꝓ statu legis naturę in fide patrũ: & panis in simila, in doctrina legis & prophetarũ: & panis formatus sumpta carne: & coctus in clybano, hoc est, in virginis vtero igne spũssancti: & panis in sartagine per labores, & panis in craticula in cruce posit? psal. 36. 77. 103. 104. Ioan. 6. d. 21. c. Hic est panis dandus esurienti, non saturo. Eze. 4. d. 18. b. Et caro Christi panis dicitur. Pro. 5. c. 9. a. Iere. 11. d. Et Eucharistia dicitur panis quotidian9. Mat. 6. b. Et panis desiderabilis. Dani. 10. a. Eandem significant panes azymi conspersi oleo. Leui. 7. a. 8. c. Et panis torta est caro Christi passa. Exo. 29. d. 1. Reg. 2. g. Iob. 28. b. Eccl'tæ. 9. c. Mala. 1. b. Panis in vinũ tẽperatũ minutatim cõiectus vinũ arripit: quod est autẽ aqueum relinquit. Ita etiã caro dñi, quæ est panis cœlorũ, ebibit sanguinẽ, eos q ex hoĩbus sunt cœlestes, ad incorruptionẽ enutriẽs: solas aũt illas carnales cupidirates ad corruptionẽ relinquẽs. Panes quoq; ꝓpositionis carnẽ Chri significãt. Exo. 25. c. Hunc panẽ nõ comedit ociosa mulier fortis. Pro. 31. d. [Margin: Christus. Eucharistia. Caro Christi. — Ori. s. ps. 26. ho. 4. Arno. s. ps. 104. Amb. de bene. pria. 6. Tert. aduer Iudęos. Hier. s. Iere. 11. &. s. Eze. 18. & adu. Iouia. Au. 2. ser. do. in mõt. & s. Ioan. trac. 23. Gre. s. 1. Reg. 2. &. 23 mo. 25. Isy. s. Leu. 23. Cle. Alex. 1. pœda. 6. Geor. vene. canti. 2. tono. 3. cap. 20. Cyril. 4. s. Ioan. 28. Beda. s. Pro 31.]

Panis dicitur doctrina Christi, & sacra scriptura: quæ aliquãdo dicitur panis de cœlo. Gen. 3. d. 14. d. Exo. 16. a. 23. b. Leui. 26. a. 1. Reg. 9. b. psal. 36. 40. 77. 101. Pro. 30. b. 31. d. Isa. 3. b. 21. d. 55. c. Iere. 5. d. 11. d. Thre. 4. a. Eze. 14. d. Et panes cocti in clybano, designant doctrinã euangelicã. Leui. 2. b. quę etiã dr panis artus. Isa. 30. e. 51. e. 58. b. Amos. 4. b. Et panes ex simila, secretiorem doctrinã significant. Panes vero ex farina, cõmunem doctrinam. Et panis quotidianus dicitur doctrina ad salutem necessaria. Matth. 6. b. Panes autem Dei ponit coram idolis, qui per scripturam sacram defendit errores. Eze. 16. c. Et panis, quem comedit princeps coram domino, est doctrina, quam docet Christus. Eze. 44. a. Et panes azymi sunt doctrina euangelica & apostolica. Leui. 7. a. 8. c. Panes quoque propositionis, designant doctrinam apostolorum, & quia erant ex similia, simpliciorem doctrinam. Exod. 25. c. 35. b. 40. c. Leui. 24. a. 26. a. Et panis filiorũ est sublimior doctrina. Mat. 7. b. 15. c. Eze. 14. d. Panis quoq; dr doctrina solidior, quæ est [Margin: Doctrina Christi. Sacra scriptura. — Ori s. Leui. ho. 13. 16 & s. ps. 36. ho. 4. & s. Exo. ho. 9. &. s. Iere. ho. 8. & s. mat. cap. 15 Arn. s. ps. 40. Philo. 2 allego. Hie. s. Isa. 3. 21. & s. Eze. 16. 44. Aug. 17. ciui. dei. 4. &. 2. ser. do. in mont. Isy. s. leu. 7. 8. 23. 24. 26 Gre. s. 1. reg. 9. 16. & 15. mo. 6. & 16. mo. 3. &. 23. mor. 25. Amb. s. ps. 118. ser. 13 Beda. s. Pro. 31.]

quę est cibus fortium.Isa.3.a.21.d.33.c.55.a.psal.103.131.Canti.5.a.Iob.20.b.22.b.27.c.28.b.42.c. Et panes primitiarum duo sunt doctrina legis & euangelica. Leui.23.c. 1.Reg.2.g. Panem pollutum offerunt,qui sacram doctrinam propter humanam gloriam, vel lucra seculi populis diuidunt:& diuitibus blandiuntur,& honorant peccatores.Mala.1.b.Eccl'tæ.10.d.11.a. Panes tritícei euangelicam doctrinam significant.Panes vero hordeacei doctrinam legis. Matt.15.d.

Hie.s.Mala.1.& s. Isa.30. — Doctrina eu. Doctrina leg.

Panes tres,tres sensus sacræ scripturæ significare possunt: & etiam mysterium & fidem trinitatis & tres partes pœnitentiæ.Luc.11.a. Item tres virtutes,quibus reficitur homo Dei, & roboratur:nempe castitatem,humilitatem,& charitatem. Item tres libros Salomonis,triplicem continentes doctrinam,moralem,physicam,& inspectiuam. Potest etiam designari panis quotidianus triplex,nempe eucharistia,doctrina & panis materialis:quos panes ministrauit Christus turbis.Ioan.6.b. Rup.6.s.Ioan. Gre. Nysse.de orone.

Amb.s.Lu.11. Aug s.Rom. inchoata,& de verb.dñi ser.29. Ber.ser.paruo.17.& s.cant.ser.1. — Tres sensus [s]cr[ipturæ]. Fides & myst. trinitatis. Pœnitentia. Tres virtutes. [Li]bri Salomonis. Panis quotid.

Panis subcinericius mysteria Christi significare potest: & reconditos scripturarum sensus. Gen.18.a.Exod.12.f. Panis quoq; subcinericius est prima doctrina tradita gentibus:vel historia legis,quæ spiritualem intelligentiam in lege opertã continet.3.Reg.17.b. Et pastum diuini dogmatis extrinsecus rudem,sed medullitus mire confortantem,& suauem.3.Reg.19.a. Panes quoq; absolute sunt mystici sensus sacræ scripturæ.1.Reg.2.g.Ezech.16.c.Matth.26.d.

Philo.d sacrif. Abel & Cain. Amb.1.de Abrahã.3 Ber.ser paruo.64. Gre.s.1.Reg. Ori.s.Eze.ho.7.& s.Matt ho 5. — Mysteria Ch. Rudior doc. Mystici sensus.

Panis fermentatus prædicationem euangelicam significare potest:quando ex testamento veteri tanquàm fermentum inserta sunt testimonia. — Prædicatio eu.

Panes subcinericios comedunt Iudæi mistos frumento,hordeo,faba,lente, milio & auena. Eze.4.c.quorum alter hominum,alter iumentorum cibus est:in eo enim quòd videtur in vnũ Deum credere,habent aliquid frumenti:quòd autem filium negant, hordeo iumentorum pascuntur & fabis,quibus comedentium venter inflatur:& mens opprimi dicitur,&c. Et dicuntur comedere panem pollutum. Lex autem quam Iudæi legunt,& non intelligunt, subcinericius panis est, & opertus humano stercore. Quamobrem & Paulus apostolus lucra legis & pristinarum ceremoniarum obseruantiam,dicit se sicut stercora habuisse, vt Christum lucrifaceret.Panes quoq; quibus abundabant mercenarij,sunt doctrina legis, quæ erat apud Iudæos. Isa.55.a. Luc.15.c. Et panem non portare in via, est non docere vetustatem literæ. Mar. 8.b. Iob.28.a.

Hie.s.Eze.4.& episto.beatitudinis. Ori s.Leui ho.5. Greg.18.mor.20. — Lex vetus.

Panis cum sit pręcipuus inter cibos,charitatem,quæ suprema est virtutũ, significare potest. Luc.11.b. Hi panes dantur operantibus in ciuitate ecclesiæ. Eze.48.c. Et indigens pane est, qui non habet charitatem.Pro.12.b. Panes quoq; dicũtur spiritualia virtutum munera.1. Reg. 2.g.Isa.33.c.Psal.131.

Augu.epis.121.& de ver.dñi ser.29. Beda.s pro.12. Gre s 1.Reg.2.& 23 mor.25. — Charitas. Virtutes.

Panis vt ex multis granis conficitur,ecclesiam, quæ est corpus Christi mysticum ex diuersis fidelibus compactum per charitatem & amorem, & ipsi Deo offerendum in hostiam sanctam,ipsique placentem,designat: vt iam deinde transformemur in Christum, & dicamus:viuo ego,iam non ego,viuit vero in me Christus. Panis etiam subcinericius est multitudo fidelium,decocta igne spiritussancti per pœnirentiam.Gen.18.a.Exo.12.f.

Geor.vene canti.2. tono.3.cap.20. — Ecclesia.

Panis subcinericius dici potest pœnitentia gentium,aut satisfactio pœnitentium: qui spiritussancti igne decocti fiunt esca beneplacita Deo.Gen.18.a.3.Reg.19.a. Torta etiam panis designare potest afflictionem carnis voluntarié assumptam, propter præteritas delectationes: & tres tortæ, tres partes pœnitentiæ.1.Reg.10.a. Panis etiam lachrymarum,& panis doloris pœnitentiam significare solent.psal.79.126. Significant etiam labores huius ærumnosę vitæ.Et panes duo dati Sauli,designant prælatum flere debere pro suis & subditorum peccatis.1.Reg.10.a. Hos panes comedit homo exterior cum interiore.psal.40. Panis afflictionis est tristitia in hac lachrymarum valle.Deut.16.a.Comedes afflictionis panem.

Beda.s.Gen.18. Gre.s.1.Reg 10. Hiero.epis.beatus Pamphilus. Aug s ps.126. Ricar.de.s. victo.2. de arca mystic.17. Glo.inter.s.Deu.16 — Pœnitentia. Labores huius [vitæ].

Panis Aser pinguis designat perfecta opera patientiæ:qualia sunt martyrum.Gen.40.c. — Perfecta opa patientiæ.

Ricar.de.s.victo.de 12.patriar.35.

Panes propositionis duodecim significant apostolos,& doctores.Exo.25.c.35.b.49.a. Leui.2.b:24.a. Et cum dati sunt Dauid,significant omnes futuros esse sacerdotes in regno Christi.1.Reg.21.a.Matth.12.a.Mar.2.d.Luc.6.a.Superponitur autem his panibus thus,quia bonus odor sunt Deo:& sal,quia ipsi sunt sal terræ. Mutantur autem per singula sabbata:quia decedentibus apostolis & doctoribus,& ad cœlestis sabbati requiẽ transeuntibus,alij in eorum locum succedunt.

Amb.s.Luc 6. Isy.s.Leui.2. Cyril.4.s.Ioan.12. — Apostoli. Doctores.

Panes,quos obtulit Iacob patri suo, fidem apostolorum designare possunt: & eorum, qui crediderunt ex Iudæis in pentecoste.Gen.27.c. — Fides apostolor.

Panis quandoq; dicitur gloria cœlestis:in cuius typum dicitur.2.Reg.9.d. Comedet semper panem super mensam meam.Isa.65.d.Luc.14.c. — Gloria cœlestis.

Glo ord.s.2.Reg.9

Panes azymi puram conuersationem significare possunt.Exod.12.b.13.a.29.f. Et comedunt panes azymos,qui non inflaté,nec superbé sapiunt,nec se bonos aut iustos reputant. Panes etiã azymos offert,qui pro proximo animam ponit.Leui.2.b. — Conuersatio pura.

Cly.gradu.15. Ori.s.Leui ho.5.

Panes fermentati significare possunt conuersationem impuram: & etiam scientias seculares puram veritatem non habentes.Leui.2.b. vnde panis fermentatus nõ offertur pro primitijs: qui — Cõuersatio impura. Scientię seculares.

potest

Fortes in fide. potest significare fortes in fide. Leui. 2. c.

Intentio. Panis subcinericius ex ea parte est mundior, quam inferius occultat: atq; ex ea sordidior, qua de super cinerem portat. Quisquis ergo intentionem, qua Deum debuisset quærere, negligit, quasi more subcinericij panis mundiorem partem inferius premit: & cum curas seculi libẽter tolerat, quasi congestum cinerem superius portat. Sic factus est Ephraim subcinericius panis, qui non reuersatur. Hose. 7. c. Reuersaretur autem, si desideriorum carnalium cinerem repelleret: & intentionem bonam, quam in se dudum despiciendo oppresserat, superius ostentaret. Gre. 32. mor. 8.

Sacerdotiũ iudęorũ. Panes quos dedit Abraham Agar, sacerdotium Iudæorum significant: qui habebant panes propositionis, qui veterauerunt. Gen. 21. b. Beda. s. Gen. 21.

Vnitas. Panis secundum quòd ex multis conficitur granis, vnitatẽ significare potest. Gen. 31. g. 39. b.

Victus diurnus. Corporalia subsidia. Stipẽdia vitę pſẽtis. Panis etiam significat ipsum victum: vt panis quotidianus est victus diurnus. Matth. 6. b. 16. a. psal. 103. Eze. 4. d. Et panis appositus seruo Abrahæ, sunt corporalia subsidia prędicatoribus exhibita. Gen. 24. d. 28. d. Thre. 5. b. Iob. 15. c. Ioan. 6. b. Hunc panem non comedit Moses quadraginta diebus. Exod. 34. d. Potest generaliter panis stipendia vitæ præsentis significare. Prouerb. 1. d. Ori. s. Matt. cap. 16. Hiero. s. Eze. 4. Aug. 2. ser. dñi i mõte. Greg. 23. mor. 26. & 12. mor. 20. Beda. s. pro. 31.

Cõsolatio turpis vitæ. Delectatio gulæ. Voluptates. Panis consolationem aliquando designat turpis vitæ: quæ dicitur panis arctus. Isa. 30. c. Itẽ delectationem gulæ: & generaliter voluptates. Gen. 3. e. Exod. 16. a. 1. Reg. 2. g. 10. a. Thre. 5. b. Iob. 20. b. 33. c. Et hic est panis, quem quærit populus. Thre. 1. d. Hiero. s. Isa. 30. Greg. 15. mor. 5. & 23. mor. 26. 27.

Temperantia. Duodecim menses. Panes propositionis temperantiam commendant: quando sine vllis cupedijs simpliciter proponuntur. Significant etiam duodecim menses, quibus beneficia Dei recipimus: & sunt seni, propter æquinoctia, quæ sex mensibus distant. Exo. 25. c. Philo. de victimis. Hier. de vest. sacerd.

Bona opera. Panis noster, quem comedit inimicus, designat bona opera: quæ peccantibus nobis aufert diabolus. Iere. 5. d. Et panis quotidianus est obseruatio pręceptorum. Matt. 6. b. Et panes, quibus pascebatur Elias à coruis, sunt opera pietatis proximis exhibita. 3. Reg. 17. e. Aug. 2. ser. dñi in monte.

Expiẽtia naturaliũ. Panes dici possunt experientia naturalium: de quibus dicitur. Isa. 44. c. Calefactus est, & coxit panes.

Verba sensibilia scripturarum. Quinq; libri Mosis. Temporalia. Panes quinq; multiplicati, sensibilia scripturarum verba quinq; sensibus respondentia significare possunt: qui multiplicati sunt in doctrinam euangelicam. Matth. 14. b. Ioan. 6. b. Vel sunt quinq; libri Moysi: qui erant hordeacei propter asperitatem literæ legis: vel propter literalem & historicum cibum, atq; ideo duriorem. Non fecit autem Christus nouos panes, sed hordeaceos multiplicauit: quia mysteria monstrauit in litera legis. Possunt etiam designare temporalia ad quinq; sensus pertinentia. Ori. s. Matt. cap. 14. Hil. s. Matt. cano. 14. Aug. 83. q. 6 & s. Io an. tract. 24. Cyril. 3. s. Ioan. 17.

Quies spũalis. Panes septem multiplicati, quietem spiritualem significare possunt. Matth. 15. d. Amb. s. Luc. 9.

Sacramẽta hęreticorum. Doctrina hęreticorum. Peccatum. Panis doloris sunt sacramenta hæreticorum: quæ dolorem inferent suscipientibus. psal. 126. Et panes mendacij est doctrina erronea hæreticorum: quæ loco pastus infert mortem. Vt autẽ panis vitæ est Christus, & eius doctrina: ita panis mortis & impietatis est peccatum, & doctrina peruersa. Hic est panis absconditus, quem hæretici suauiorem asserunt. Pro. 4. c. 9. a. d. 23. a. Iob. 2. b. 24. a. 27. c. Eccl'tæ. 10. d. Et panis fornicariæ, qui est panis luctus, & doctrina hæreticorum, & verba mortifera. Et panis lugentium, qui pro mortuo offerebatur, sunt sacrificia hæreticorum: quia omnia quæ faciunt, conuertentur eis in luctum. Hose. 2. b. 9. a. Et panes veteres Gabaonitarum significant idololatriam: vel vitam veterem. Iosu. 9. a. psal. 104. Panis pollutus sunt sacrificia Iudęorum post passionem Christi. Mala. 1. b. Hie. epis. B. Pãphil. Ori. s. Matt. ho. 3. Arn. s. ps. 103. 104. Gre. 23. mo. 26. & 16. mor. 27. Aug. s. Ioan. trac. 97. Beda. s. Pro. 23. Hier. s. Hose. 9. Rup. s. Hose. 9. Ori. s. Iosu. ho. 9. Arn. s. ps. 104. Rup. s. Mala. 1.

Idololatria. Vita vetus. Sacrificia iudęorũ.

Puluis. Panis serpentis dici potest puluis: ad quem comedendum condemnatus est. Isa. 65. d. Genes. 3. c. Hie. s. Isa. 65.

Iudæi. Proceres ecclesiæ. Panis, hoc est, triticum dicuntur Iudæi, aut proceres ecclesiæ. Isa. 28. g. panis autem comminuetur. Hiero. s. Isa. 28.

Voluptates ex laudibus. Panis fauorem inanis gloriæ quandoque significare potest. 1. Reg. 14. d. Et panis in vtero hypocritæ est satietas temporalis delectationis in mente ex laude adulantium. Iob. 2. b. Gre. s. 1 Reg. 14. & 15. mo. 5.

Rapina. Panis impietatis est rapina: & omne iniquè acquisitum. Prouerb. 4. c. Comedunt panem impietatis. Lyra. s. Pro. 4.

Panificus, uide Pistor.

Pannus.

PAnnus est, ex quo fiunt vestimenta: & ponitur sæpe pro panno crasso & vili, attrito & lacerato.

Diuina ptectio chri. Panni, quibus aliquis inuoluitur, diuinam protectionem significare possunt: & Christum Iesum, quem debemus indui. Ezec. 16. a. Hier. s. Eze. 16. Glo. ord. s. Eze. 16.

Testimonia scripturæ. Panni etiam dicuntur testimonia de solida euangelicæ lectionis plenitudine abscissa: quæ ad hoc à malis assumuntur, vt contegant potius ignominiam ociositatis ac verecundiæ, vel alterius vitij, quàm vt calefaciant & exornent. Cassia. lib. 10. cap. 22

Panni pręterea,

Panni præterea, quibus aliquis inuoluitur, humilitatem & cognitionem propriè imbecillitatis significare possunt. Eze.17.a. Luc.2.b. Humilitas. Cognitio sui

Amb. s. Luc 5. Hiero. s. Matth 9. Pannus nouus non assuendus vestimento veteri, opera noui hominis significat, & doctrinã noui testamenti. Mat.9.b. Mar.2.d. Luc.5.g. Opera bona. Doctrina noui testament.

Ambr. 2. de spiritu sancto. 11. Gre. 25. mo. 8. Panni, quibus extractus est Ieremias de lacu. Iere.38.d. designant malos ad fidem vocatos. Vel quia ne ligatus funibus dum trahitur, incidatur, simul etiã panni veteres deponuntur: quia ne diuina præcepta nos terreant, antiquorum patrum nos exempla confortant: & ex eorum comparatione facere nos posse præsumimus, quod ex nostra imbecillitate formidamus. Mali ad fidẽ voc. Exempla patrum.

Panni, quibus ligatur brachium fractum. Eze.30.f. fauorem vel auxilium humanum indicare videntur. Auxilium hu.

Gre. 28. mo. 15. 17. 19 Panni infantiæ ignorantiam superni iudicij in persecutoribus ecclesiæ designare possunt. Iob.38.a. Pannis enim infantiæ pedes ac brachia constringuntur, ne huc atq; illuc dissoluta libertate iactentur. Et quia persecutores sanctæ ecclesiæ velut mare instabilitate cordis inquieti: atq; huic seculo dediti, puerilia sapiunt, obscuritate atq; caligine & ignorantia superni iudicij constringuntur: ne tantum persequi valeant, quantum volunt: ideo pannis infantiæ dicuntur obuoluti. Designant etiam rudia præcepta Israelico populo velut infanti tradita. Item infirmã cognitionem sensibus alligatam. Ignorantia sup. iudicij. Præcepta iudaica. Infirma cognitio.

Hier. s. Isa. 64. Pannus mestruatæ sumitur in comparationem rerum contemptibilium & turpium. Isa.64. Ester.14.d.

Panthera, uide Pardus. Papilio, uide Tentorium.

Papyrus, Papyrio.

PApyrus est arbuscula præcipuè in Aegypti palustribus nascens: ex qua parabantur chartæ pertenues: à quibus papyrus, in quo scribimus, nomen accepit. Papyrio vero est locus, vbi multæ erant ex illis arbusculis.

Hier. s. Isa. 18. Gre. 13 mor. 7. Papyrus Aegypti verba philosophorum veritate vacua significare potest: vel scientiam secularem. Isa.18.b. Iuxta septuaginta. Sciencia secularis

Ori. s. Exo. ho. 2. Papyrio in quo erat fiscella, in qua positus erat Moses ad ripam fluminis, corda Iudæorum sordentia significare potest. Exo.2.a. Corda iudæorum

Papula.

Hy. s. Leui. 22. PApula est pustula, seu tuberculum: quod ieiunæ saliuæ defricatione curatur. Leui.14.g.22.c. designare potest detractorem. Detractor.

Par

PAr numerum duorum significat. Et paria dicuntur æqualia. Numerus autem par est, qui in duo æqualia diuiditur. Vide appendicem numerorum. Par boum, vide Bos.

Parabola.

Aug. s. ps. 48. PArabola dicitur similitudo, seu rerum dissimilium comparatio.

Parabola designat cognitionem huius temporis: quia videmus nũc per speculũ in ænigmate. Ideo Christus dicitur inclinasse aurem in parabolam: quia tradidit doctrinam huic tempori congruentem. psal.48.77. Cognitio huic temp. congrua.

Gre. 18. mor. 1. Hiero. s. ps. 77. Parabola, quã dicitur assumpsisse Iob, designat eius dicta mysticè fuisse prolata, & in ecclesiæ typum esse intelligenda. Iob.27.a. Ipse quoq; typum gerit Christi, qui in parabolis aperuit os suum. psal.77. Matt.13.a. Mar.4.a. Luc8.a. Mystica verba. Christus.

Aug. s. ps. 68. In parabolam factus dicitur Christus, quum ei maledicebant Iudæi, & per quandam comparationem dicebant: Sic ille pereat quomodo iste. psal.68.

Hiero. s. Isa. 14. Parabola, contra regem Babylonis assumpta. Isa.14.a. significat planctum super perditione malorum. Planctus in malos.

Paracletus.

PAracletus græcè idem est, quod aduocatus, patronus, consolator, adhortator, & deprecator. Sumitur autem pro spiritu sancto, & aliquando pro ipso Christo, qui est aduocatus noster, & consolator: ideo spiritus sanctus dicitur alius paracletus. Ioan.14.b.15.d.16.b. Spiritus sanctus. Christus.

Paradisus, uide Hortus.

Paralysis, Paralyticus.

PAralysis est neruorum dissolutio: quę aliter sanari non potest, nisi nerui illi dissoluti, & iusto laxiores restringantur, & roborentur. Paralyticus autem est neruis dissolutus.

Hie. s. Mar. 2. Paralysis typus est torporis, quo piger iacet in mollicie carnis, habens desiderium salutis: sed torporis ignauia, & duplis cogitationibus, ac si eneruatus membris offendit. Mar.2.a. Torpor pigritiæ.

Ineptus ad bene operandum. Paralyticus membrorum dissolutionem patiens, significare potest eos, qui omnes potentias ineptas habent propter peccata, ad bene operandum. Et qui soluti sunt animo, ipsum velut iacentem habentes. Matth.8.a.9.a Mar.2.a.Luc.4.a.Ioan.5.d. *Ori.s.Matt.ho.4. Hila.s.Matt.cano.7.*

Populus iudaicus. Gentiles. Paralyticus triginta octo annos iacens in porticu probaticæ piscinę. Ioan.5.a. populum Iudaicum designat torpentem in bene operando. Vel e diuerso gentiles, qui iam erant inter Iudęos, nec tamen curabantur. Alius etiam paralyticus. Matth.9.a. significat gentiles fide & operibus dissolutos & torpentes. *Cyril.2.s.Ioan.123. Rup.5.s.Ioan. Hila.s.Matt.cano.8.*

Parapsis. uide Catinus.

Parare, Præparare, Præsto, Promptus.

PArare interdum est acquirere. Pro.6.a. Formica parat sibi in æstate cibū. Disponere. Exo. Parabis acetabula, ac phialas. Ordinare. Gen.27.b. Parauit illa cibos, sicut velle nouerat. Ornare, seu adornare, & instituere. Exo.26.c. In sagis, quæ parantur tecto. Præparare. Exo.16 a. Nec qui minus parauerat, reperit. Paratus autem aliquando est firmatus. psal.56.117. Paratū cor meum Deus. Præparare autem est ante parare.

Incarnatio. Parauit Deus brachium suum, quando misit filium suum. Isa.52.c. Sic præparauit semen Dauid vsq; in æternum. psal.88. Et parauit vermem, cum filium suum incarnari fecit. Ioan.4.c. Et præparauit hostiam tradens filium suum. Sopho.1.b. Præparauit autem Deus egressum Christi quasi diluculum. Hose.6.a. quia Christus attulit lucem mundo, quando processit tanquam sponsus de thalamo suo. *Hier.s.Isa.52.& s.Ioan.4.& s.Sopho.1. & s.Hose.9. Aug.s.ps.88.*

Institutio baptismi. Parat Deus pluuiam terræ, cum baptismum & dona spiritussancti hominibus largienda instituit: aut etiam doctrinam. psal.146. Hæc dicitur Deus parare in dulcedine pauperi. psal.67. *Arn.& Hil.s.ps.146. Aug.s.ps.67.146.*

Honor Christi. Fœlicitas. Parauit Deus lucernā Christo, cum effecit vt in nomine Iesu omne genu flecteretur. ps. 131. Et parauit sedem Christo, faciens eum ad dexteram suam sedere. psal.92. Parat etiam Deus locum omnibus prædestinatis in fœlicitate. Exo.23.c. *Arno.s.ps.92.*

Mysteria. Eucharistia. Parat Deus prandium, cum disponit mysteriorum escas: & eucharistiam. Hæc autem parat ieiunantibus, præcipue à vitijs. Matth.22.a. psal.22.64. *Ori.s.Matt.ho.20. Hila.s.ps.64. Amb.de Elia.10.*

Christus descedens in infernum. Angeli separantes malos à bonis. Vulgus iudęorum. Paratus homo ad portandum hircum in desertum, designare potest Christum, qui descendit in infernum: & per propriam virtutem ascendit ad patrem seipsum offerens. Leui. 16.d. Potest etiam designare angelos, qui separabunt malos à bonis. Item vulgus Iudæorum, qui persuasi à principibus petierunt dimitti Barabbam. *Ori.s.Leui.ho.9. Isy.s.Leui.16. Ruper.11.s.Matt.*

Disponere cor. Parare viam domino est disponere cor, vt intret Christus: quod fiet, compressis tumoribus vitiorum & infidelitatis: & eleuata humilitate terrenæ labis: & libidinis voraginibus obstrusis. Luc.3.a. Isa.40.a. Est etiam disponere gentilitatem & infideles ad fidem suscipiendam. Preparatio autem domus est dispositio ad audiendum verbum Dei. Gen.24.d. Præparant etiam corda, qui abiectis vitijs & prauis cogitationibus mentem sanctis meditationibus & virtutibus exornant. 1.Reg.5.a. Paratum etiam dicitur cor Christi & fidelium ad lætanter obediendum. ps. 56. Datur etiam paratus ad custodienda mandata Dei. psal.118. *Ori.s.Luc.ho.21. Hila.s.ps.67. Hiero.s.Isa.40. Aug.s.ps.65.*

Prædicatio. Præparat vox domini ceruos, quum Ioannes dicit: Parate viam domini. psal.28. Præparauit quoq; Deus ceruos, quando misit apostolos & prædicatores ad prædicandum. Preparauit itē Deus montes in virtute, cum misit apostolos ad prædicandum cum virtute miraculorum. psal. 64. Et præparantes se angeli, vt canerent tubis, sunt apostoli & prædicatores parati ad prædicandum. Apo.8.b. Hæc est præparatio euangelij pacis. Ephe.6.c. *Ori.s.Cant.ho.3. Hier.s.ps.28. Arn.s.ps.64. Aug.1.Apo.ho.6.*

Suscipere correctioné & prędicationés. Præparatur in occursum Dei, qui libenter recipit correctionem. Amos.4.d. Præparari autē ad sonum tubæ, est per prædicationem auditam aduersus diabolum se armare. Ezec.7.d. Mala. 3.a. Matth.11.b. Dicitur etiam Deus præparasse opera bona. Ephe.2.b. *Hie.s.Ezec.7.& s.Mala.3.& s.Amos.4.*

Magnificās Deus ecclesiam. Præparauit Deus terram super flumina, quādo constituit ecclesiam superiorem potentibus seculi, & cupiditatibus: & generaliter malis, qui fluunt in hoc seculo. psal.23. *Hie.s.ps.23. Aug.1.ps.23.*

Cōtinés deus prædicatores. Cōuersio infideliū. Præparauit Deus thesauros niuis & grandinis in die belli. Iob.38.c. quia prædicatores diu intra suæ pręscientiæ sinum tegit: & cum repente eos eduxerit, resistentia aduersariorum pectora illorum verbis ac redargutionibus, quasi quibusdam grandinibus percutit. Præparauit etiam niuis thesauros ad tēpus hostis, quum tempore passionis Christi conuertit infideles. *Gre.27.mo.10. Hier.s.Iob.38.*

Mittés deus pdicatores gentilibus, iudęis & peccatoribus. Præparauit Deus coruo escam, quum gentilibus misit prædicatores, qui eos instituerent: vel quum Iudæis prædicari per apostolos fecit. Iob.38.d. vel etiam quia alijs peccatoribus prędicatorem iuxta eorum exigentiam disposuit. Vel certe cum pulli vt satientur clamant, coruo esca præ paratur: quia dum verbum Dei boni auditores esuriunt: pro reficiendis eis, maiora doctoribus intelligentiæ dona tribuuntur. Ad hæc pertinet præparatio conuiuij nuptiarum. Mat. 22.a. Sic parat Deus cibum fidelibus. psalm.64. Parauit quoq; Deus in dulcedine pauperi, cum *Consolās apostolos* post resurrectionem consolatus est apostolos, eosq; misit ad prædicandum. psal.67. *Gre.30.mo.12.13.14.15.& ho.38. Hie.s.Iob.38.*

Mia ī primo aduétu. Prępararі dicitur solium Christi in misericordia. Isa.16.b. quia primus eius aduentus præcedens iudiciū *Hiero.s.Isa.16.*

dens iudicium est misericordiæ

Arno.s.ps.32. Hiero.s.Mich.4. — Humanitas C[hristi]. Præparatū habitaculum Dei est humanitas Christi.Isa.16.b.psal.32. Et præparatus mons domus domini,est Christus prophetatus.Isa.2.a.Mich.4.a.

Aug s.ps.32. — Apostoli. Apostoli etiam & sancti sunt præparatum habitaculum Dei.psal.32.

Hiero.s.Isa.16. Aug.s.Ioan trac.68 Glo.ord.s.Ioan.18. — Cœlum. Præparatum etiam habitaculum Dei est cœlum.psal.32.Ibi præparauit Deus quæ oculus nō vidit,nec auris audiuit,&c.Isa.64.b. Parat etiam Deus nobis locum,quando nos disponit per fidem,vt recipiamur in cœlo.Ioan.14.a.Non enim locus ipse tunc parādus erat,qui ab æterno paratus est.sed introducendi erant parandi per gratiam,& dona spiritussancti.

Hiero.s.Ionam.4. — Collatio legis. Præparauit Deus hęderam Ionæ prophetæ,quando dedit legem populo Israel.Ioan.4.c.

Hiero s.Ionam. 2. Ruper.s.Ionam 2. — Tradens p[...]. Præparauit Deus piscem grandem,qui deuoraret Ionam: quia ipse tradidit filium suum pro nobis in mortem.Ioan.2.a.Vel præparauit illi sepulturam,tum dando legem , vt crucifixorum corpora eadem die sepelirentur:tum inspirando Ioseph,vt ipsum sepeliret.

Hiero.s.Iere.10. — Creatio per [...]. Præparauit Deus orbem in sapiencia:quia per filium creauit & disposuit mundū. Iere.10.b.

Hier.& Aug.s.ps.88 — Impletio pro[...]. Præparari dicitur veritas Dei in cœlis,quando Christus susceptus est ab apostolis : quando in eis impleta est promisio facta patribus.psal.88.

Hiero s.ps.131. — Missio ioā bapt. Præparasse dicitur Deus lucernam Christo,quando præmisit Ioannem Baptistam. psal.131.

Hiero.s.ps.20. — Conuersio Iudæor. in fine mūdi. Occisio prophet. & Christi. Præparabit Deus vultum Iudæorum in reliquijs suis. psal.20. quum eos conuerti faciet per Eliam & Enoch ante finem mundi. Præparauit quoque in reliquijs , quum eis mittebat prophetas,quos ipsi occiderunt:& postmodum eorum reliquiæ crucifixerunt ipsum Christum.

Prompte honor. Christum. Parantes munera fratres Ioseph,designant promptitudinem habendam ad exhibendum honorem Christo.Gen.43.e.

Beda s.Pro 24. Ori.s.Mat.ho.35. — Emūdare à vit[iis]. Præparat foris opus suum , qui se curat à vitijs emundare: vt possit bonis operibus vacare. Prouerb.24.d Parant etiam Pascha Christo qui mundant animas suas.Matth.29.b.

Ori.s.Matt. ho. 32. & s.Iosu.ho.1. Aug.83.q.39. & ser.106. — Bene operari [in] vita. Fides trinitatis. Parāt die sexta manna , quod inferant in sabbatum , qui in hac vita bene operantur : quod illis sufficiat ad futuram. Exod. 16. Et præparare cibaria ad transitum Iordanis , est bene operari ante transitum huius vitæ. Iosu.1. c. Est etiam habere fidem trinitatis. Paratę quoque virgines , sunt habentes necessaria ad salutem : vel habentes bonum testimonium conscientiæ.Matth.25.a.

Glos.inter.s.Exo.19 — Disponi ad l[egem]. Parari in diem tertium , est disponi per legem naturalem ad susceptionem legis gratiæ. Exod. 19. b.

Basi &. Aug.s.ps.7. — Prōpta punitio. Instruit doct[ores]. Peccatores. Permittit hæ[reticos]. Parare dicitur Deus arcum & vasa mortis.psal.7.quia promptam habet punitionem aduersus malos. Parat etiam vasa mortis in arcu,hoc est, in sacra scriptura, quum instruit in ea prædicatores,qui interficiant impios vt iustificentur. Vel cum in ea permittit prodire hæreticos in multorum perniciem.

Glo.inte.s Nahū.2. Ruper.s.Nahum. 2. — Dies iudicij. Prædicatio [...]. Præparationis dies.Nahum.2.a.dici potest dies iudicij quando & bonis præparabitur gloria,& malis pœna.Quod ad literam dicebatur de præparatione hostium contra Israel.Præpapari autem vmbraculum,est parari tentoria ad longam obsidionem.Præparatio autem ipsa dici potest euangelij prædicatio,qua præparamur ad diem iudicij. Vel dies præparationis est totum hoc tempus vsq; ad consummationem seculi.

Glo.ord.s.Exo.25. — Disponere prædicationem. Parare acetabula & cætera vasa tabernaculi,est variè disponere prædicationem secundum exigentiam auditorum.Exo.25.e.

Glo.ord.s.Exo.28. — Castitas sacerd. Parare filijs Aaron tunicas lineas,est ornari sacerdotes castitate.Exo.28.g.

Lyra.s.Exo.34. — Dispositus ad operandum. Paratus Moses mane ad ascendendum in montem.Exo.34.a.designat dispositum ad incipiēdum bonum opus:quod fit mane,quia talis hora aptior est ad diuina.

Glo.ord s.ps.37. Glo.inter s.Leui.7. — Pœnitentia. Paratus ad flagella dicitur , qui libenter recipit pœnam peccati , seu pœnitentiam. psal.37. Præparari in sartagine,est per crucem Christi & pœnitentiam disponi, vt sit acceptum sacrificium Deo.Leui.7.a.

Glo.ord.s.Exo 35. Prępararare vnguentum,est efficere,vt simus bonus odor Deo.Exo.35.d.

Glo.ord.s.Exo. 25. — Disponere eu[angelia]. Præparare quatuor circulos aureos ad mensam portandam, est disponere quatuor euangelia ad tradendam sacram doctrinam.Exo.25.c.

Hier.s.Isa.14. — Delere malas cogitationes. Præparare filios occisioni,est delere prauas cogitationes.Isa.14.e.

Chrysos.s.ps.22. Aug.s.Ioā.trac.47. — Parari ad martyr[ium]. Pręparat talia, qualia accepit in mensa potentis.qui parat corpus suum ad martyrium: sicut videt Christum pro se passum.Pro.23.a.

Parauit Dauid locum templo ædificando,quando prophetauit ædificationem ecclesiæ gētium.2.Par.3.a.

Gre.10.mor. 29.30. — Christus. Iustus. Parata lampas ad tempus statutum.Iob.12.a.est ipse Christus , qui à Iudęis despicitur:sed ipse venit iudicaturus viuos & mortuos.Vel est iustus,qui nunc despicitur:sed ad magnam potestatem in die iudicij aduersus malos est prædestinatus.

Gre.4.mo.12. — Angeli. Parati suscitare Leuiathan,sunt electi spiritus:qui vt superbum apostatam comprimunt,qui humiles eum sequi noluerunt:ita ipsis administrantibus disponitur , vt ad intentionem aperti certaminis destruendus funditus,quandoq; reuocetur.Iob.3.b.

Parantes

Autoritas ecclesiæ. — Parantes cathedram Iob in platea designant ipsi ecclesiæ parari cathedram: quæ in magnæ autoritatis latitudine sui magisterij exhibet libertatẽ: quæ enim recta quæ sentit & publica voce prædicat, quasi in platea super cathedram sedit: cum nullum de sua prædicatione metuit nullius pressa terroribus se sub silentio abscondit. Iob.29.b. Parata quoq; sedes Dei sunt mentes fidelium: præparatur autem hæc sedes iustitia & iudicio. psal.92. — Gre.19.mor.13. Aug.s.ps.92. Ber.ser.3. d aduẽtu.

Inanis gloria. — Paratum dicitur esse semper tempus fratrum Iesu. Ioan.7.a. quia gloriam mũdanam quærebant, cuius tempus est in hoc mundo. — Cyril.4.s.Ioan 35.

Diabolus. Sacerdotes iudæorũ. Heretici. — Paratus leo ad prædam est diabolus semper quærens quem deuoret. psal.16. Designat etiam sacerdotes Iudæorum aduersus Christum. Itẽ hæreticos. Sic erant parati quatuor angeli ad nocendum hominibus. Apo.9.c. — Arn.& Hier.ps.16. Ruper.5.s.Apo.

Potentia luciferi. — Præparata foramina regis Tyri. Eze.28.d. Erant potentiæ luciferi in principio suæ creationis paratæ ad suscipienda diuina sacramenta. — Hiero.s.Eze.28.

Parati hæretici ad pdendas animas. — Præparant panem liberis hæretici: qui verba iustorum deprauantes, discipulos in erroribus instruunt. Iob.24.a. Et præparant vrbem in iniquitate cum loquuntur aduersus Deum iniquitatem, peruertentes simplices. Haba.2.c. Præparat etiam hæreticus sicut lutum vestimenta: quia fluxe, & iniquinabiliter ea, quibus se tueri vult scripturæ sacræ contexit testimonia.27.c. Parat etiam hæretici sagittas in pharetra, hoc est, autoritates scripturæ ad decipiendum. psal.10. Hæreticus quoq; est meretrix præparata ad capiendas animas. Pro.7. Et rex qui præparatur ad prælium. Iosu.15.c. Et præparans se Gog ad pugnandum, hæretici videlicet aduersus fideles. Ezech.38.b. — Gre.16.mor.23. Hiero.s.Haba.2. Gre.18.mor.8. Aug.s.ps.10. Beda.s.Pro.7. Gre.12.mor.21.

Fraudes hypocritæ. — Præparat dolos vterus hypocritæ: quia tanto semper maiorem malitiam contra proximos in mente concipit, quanto solus præ omnibus videri innocentior quærit. Iob.15.d. — Gre.12.mor.28.

Infernus. — Præparata Thophet dicitur gehenna, quæ parata est malis. Isa.30.f. Ad idem refertur præparata dies tenebrarum. Iob.15.c. — Hiero.Isa.30.

Parasceue.

PArasceue idem est quod præparatio: dicebatur autem sic apud Iudæos dies ante sabbatum: quia præparabant omnia, quæ ad Sabbatum erant necessaria. Matth.27.g. Mar.15.g. Luc.23.g. Ioan.19.c.g. designat autem pœnitentiam, qua præparamur ad requiem æternæ gloriæ: ideo & prædicatio Ioannis & Christi à pœnitentia cœpit. Item vitam præsentem, qua præparare debemus manna ad sabbatum futuræ. Exo.16.e. — Hiero.s.Mar.1. Gre.Nyss.de vita Moys.

Pœnitentia. Vita præsens.

Parcere, Ignoscere, Indulgere, Remittere.

PArcere est propriè abstinere, quasi non tangere. Accipitur etiam pro ignoscere, quod est veniam, vel impunitatem dare: quod & remittere, & condonare dicitur. Remittere autem interdum est reducere. 1.Reg.6.a. Quomodo remittamus eum. Et relaxare. Exo.17.c. Sin autem paululum remittamus.

Mĩa dei maxima. — Ad ignoscendum dicitur multus dñs. Isa.55.b. Quia miserationes eius super omnia opera eius. Et dicitur dominus peccatori ad horam parcere: quia reatũ culpæ concessis protinus fletibus diluit. Iob.7.c.10.c. Parcit etiam nomini suo quum peccantem populum liberat: ne nomen suum blaphemetur. Eze.36.c. — Gre.9.mo.39. Hiero.s.Eze.36.

Passio Christi spontanea. — Non parcens Abraham filio suo Isaac. Gen.22.c. designauit firmam promissionem salutis per Christi passionem futuræ. Et non parcens diues oui pauperis indicauit Christum offerentem carnem suam pro nobis. 2.Reg.12.a. — Ori.s.gen.ho.9. Amb.apolo.Dauid.

Indulgentiam prædicauit Christus captiuis, quando dixit. Pœnitentiam agite. Isa.61.a.63.b. — Glo.ord.s.Isa.61.

Vindicta Dei. — Non parcit Deus delinquenti. Iob.9.d. quia delictum sine vltione non deserit. Aut enim ipse hoc homo in se pœnitens punit: aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Neq; parcit Deus Leuiathan, hoc est diabolo, aut eius corpori. Iob.1.a. Non pepercit etiam speciosis Iacob, cum in totum destruxit Hierusalem: & cum animæ peccantis decorem abstulit. Thre.2.a. Zach.11.b. Non parcit loco, cum non eum seruat, sed perdit. Gen.18.c. Non parcẽs loco illi. — Gre.9.mo.27. Glo.ord.s.Thre.2.

Non pepercit oculus Hierusalem, hoc est, animæ in peccato iacenti: quia præter Deum nemo potest offendenti Deum subuenire. Eze.16.a. — Hier.s.Eze.16.

Non parcit in dilatandis tentorijs, qui prædicat & dilatat fidem quantum potest. Isa.54.a.

Confiteri peccatum. Frenare linguam. — Parcere interdum est prohibere: & non parcit ori suo, qui confiteri malum quod fecit non erubescit. Iob.7.b. psal.77. Pro.18.d.28.d. Parcit etiam linguæ à detractione, qui eam refrænat. Sap.1.c. — Gre.8.mor.15.

Cõsentire diabolo. Retinere lasciuiam. Nõ cõfiteri oĩa pc̃tã — Parcere regi Amalecitæ est consentire diabolo: vel retinere aliquid lasciuiæ in cogitatione, aut in ore, aut in carne. Est etiam non confiteri omnia peccata: sed aliquod graue peccatum abscondere. Parcere autem optimis gregibus, & arietibus & vestibus Amalec, est immundas cogitationes retinere, & per affectum immunda diligere. 1.Reg.15.a. — Ori.s.Nu.ho.19. Gre.s.1.Reg.15.

Parcit

Greg.15.mo.5. Parcit quis in se malo, aut peccato, qui illud in semetipso pœnitendo non persequitur ac punit. Iob.20.b. Non pœnitens.

Hiero.s.Isa.9.13. Non parcens vir fratri suo, est hæreticus decipiens fratres, seu proximos. Isa.9.d. Zach.11.a. Decipiens fratres. E diuerso non parcens filijs est non dimittens subditos in erroribus. Isa.13.d. Liberans ab erroribus.

Parcus.

Parcus dicitur qui frugi est, & sumptibus parcit: Non inuenitur in allegorijs: nisi quòd parce dicitur seminare, qui non est largus in dandis eleemosynis. 2.Cor.9.b. Eccli.11.b.31.c.

Pardus, Panthera.

Aris.9.histo.aial.6 &.4.pble.sec.13. Pardus animal ferum, maculis distinctum: cuius fœmina pardalis & panthera dicitur. Panthera autem sola omnium animalium suauiter olere fertur. Idq; non nisi bestijs, vnde abscōdens se venatur beluas, quæ eius odore delectantur.

Dony.cœl.hiera.2. Pardus aliquando dicitur Deus, & etiam panthera, secundum quòd punit peccatores: quibus crudelis videtur. Hose.13.d. Deus.

Ambr.de virgi.3. & 6.Exae.3. Hie.s.Isa.11.&.s.Ieae.13. Chrys.s.gen.ho.12. Cyril.dialo.2 Pardus dicitur diabolus propter crudelitatem. Canti.4.c. Iere.5.b. vt autem est maculosus, significat hereticos maculis errorum respersos: & etiam Iudæos: & peccatores: peculiariter autem raptores. Et præterea inordinatos affectus: qui crudeles sunt aduersus animam. Isa.11.b. Iere.5.b.13.d. Hose.13.b. Haba.1.b. Diabolus. Hæretici. Peccatores. Raptores. Affectus inordinati.

Gre.s.cant.4. Ricar.de.s.victo.de vitio mutabili.11. Pardi sunt etiam hypocritæ: quia vitijs virtutes admiscent. Canti.4.c. vel ipsa fraudulentia hypocritarum: qui aliud opere prætendunt, aliud vero est, qnod peruersè diligunt. Dani.7.b. Hypocritæ.

Hie.s.Iere.5.&.s.Dani.7. Rup.s.Hose.13.&.s.Haba.1. Pardus dicitur rex Alexander, vel eius regnum velox & tyrannicum, varios habens populos Iere.5.d. Dani.7.b. Hose.13.b. Haba.1.c. Apoc.13.a. Alexander magnus. Regnū græcorum.

Aug.5.Apo.ho.10. Pardo similis bestia erit Antichristus: quia cum Antichristo varia populorum multitudo, & moribus diuersa congregabitur. Apo.13.a. Antichristus.

Parere, uide Obedire.

Parere, Partus, Parturire, Puerpera.

Partus fœminarum est cum edunt fœtum: & dicuntur tunc parere, & emiti. Parturiunt autē, quum in pariendo laborant. Parere autem interdum, acquirere. Isa.26.c. Peperimus spiritum salutis. Generare. Isa.66.e. Ipse non pariam dicit dominus. Manifestare. psal.7. Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Parturire autem, cogitare. psal.7. Ecce parturit iniustitiā. Formare. Gala.4.c. Filioli, quos iterum parturio.

Glo.ord.s.Isa.66. Parere dicitur Deus, filium quidem æterna generatione. Parit etiam filios adoptiuos, hoc est, fideles in ecclesia: & parere facit ipsam ecclesiam. Isa.66.c. Generās deus filium.

Hiero.s.Isa.42. Gre.9.mo.17. Sicut pariens seu parturiens loquitur Deus. Isa.42.c. quando opere iram & vindictam manifestat. Quia vt parturiens cum dolore eijcit, quod diu in abditis cum pondere portauit: ita dominus post longum silentium, quod apud se nunc tacitus tolerat, in vltione iudicij quasi cū dolore manifestat. Vindicta dei.

Hiero.s.Isa.8.&.s.Mich.5. Glo.ord.s.Exo.2.Ruper.2.s.Isa.31. Pariens prophetissa designat spiritum sanctum, cuius obumbratione natus est Christus. Isa.8.a.45.b. Vel designat beatam virginem ex qua natus est Christus. Eandem designat vxor Amram, quæ peperit Mosen, hoc est, Christum. Exod.2.a. Et parturiens quæ peperit, est beata virgo: vel ecclesia ex gentibus. Mich.5.a. Apo.12.a. Beata virgo peperit antequam parturiret, quia prius peperit in corde, quàm in vtero concepit. Spiritus sanctus. Virgo Maria. Ecclesia ex gentibus.

Glo.ord.s.gen.38. Ori.s.1.Reg.ho.1. Greg.s.2.Reg.1.2. Partus Thamar. Gen.38.g. Generationem vtriusque populi in ecclesia designat. Et pariens Anna filium est ecclesia producens robustum in fide: vel manifestans deuotionem ad gloriam Dei. Peperit etiam tres filios & duas filias, hoc est, fortes & infirmos. Et pariens plurimos sterilis est ecclesia ex gentibus: vel Hierusalem cœlestis. 1.Reg.1.c.2.a. Peperit Sion antequàm parturiret, quum inuitis Iudæis prodierunt apostoli, & alij, qui post pentecosten quasi subito crediderunt. Vel ecclesia prius sterilis in gentibus, breui plurimos habuit credentes. Peperit autem masculum, hoc est, Christum, vel perfectos. Isa.66.c. Non pariens etiā Sion est ecclesia, quæ fuit sterilis apud Iudæos. Isa.49.f. Et quæ peperit septem, vel plurimos, infirmata est: quum synagoga à partu bonorum filiorum cessauit. 1.Reg.2.a. Iere.15.b. Partus etiam Saræ designat multiplicationem fidelium in ecclesia: peperit autem Isaac, hoc est, lætitiā ex multiplicatione fidelium. Peperit autem anno altero, nempe tempore gratiæ. Gen.17.c.21.a. Isa.51.a.54.a. Pro.30.c. Generatio vtriusque populi in ecclesia. Ecclesia pariens robustos in fide generans fortes & infirmos. Generās Christum vel perfectos.

Hier.s.Isa.66. &.s.Iere.15. Ori.s.1.Reg.ho.1. Gre.s.1.Reg.2. Amb.2.de Abra.11. Hier.s.Isa.51.

Glo.ord.s.Eze.2.& s.gen.38. Partus vxoris Amram parientis Mosen. Exo.2.a. designat productionem legis ex patriarchis. Partus autem vxoris Iudæ designat productionem regni Iudæorum. Gen.38.a. Productio legis. Productio regni Iudæorum.

Hiero.epist. Multū in vtramq;. Pariens vna meretrix apud aliam, est gentilitas apud synagogam: cuius fidem amplexata est. 3.Reg.3.c. Gētilitas amplexa fidem.

Pariẽs verbũ Dei.
Pariens Gomer filium Iezrael ex Hosea propheta est pariens verbum Dei per coniunctionem ad Christum. Hose. 1. b.
Hiero. s. Hose. 1.

Plebs iudaica generans duros.
Pariens nurus Eli. 1. Reg. 4. b. designat plebem Iudaicam: quæ ea, quæ concepit hæresis & perfidiæ semina, loquẽdo effundere non desistit. Peperit autem filium, hoc est, erudiuit durum in nequitia & insuperabilem populum.
Gre. s. 1. Reg. 4.

Operari.
Parere filios generaliter est operari: & parere filios in dolore: est difficulter benè operari per sensus. Gen. 3. c. Et pariens Sara filium sine obstetrice designat perfectionem operum sapientiæ, quæ fiunt docente solo Deo. Gen. 21. a. 25. c. Et tempus partus est productio operis. Parientes autem priusquàm veniant obstetrices, sunt operantes & credentes sine auxilio artium & disciplinarum. Exod. 1. d. 2. a. d. Et parere spiritum salutis est bene operari. Isa. 26. d. Parere autem filios & filias est fortes & teneros fructus edere. Exod. 21. a. Parere enim masculum est producere perfecta opera: parere fœminam, imperfecta. Pariunt autem viri bona opera simul cum conceptu. Parientes vxor & ancillæ Abmelech, sunt philosophi bene operantes in fide, quam susceperunt. Gen. 20. d. Pariens sterilis septem, est anima producens perfecta opera, quæ antea non proferebat. 1. Reg. 2. a. Pariunt quoque flores fructus, quum teneri & imperfecti benè operando proficiunt. Canti. 7. d. Et pariunt filios & filias in Babylone, qui bene operantur in hoc mundo. Iere. 29. b. Non parit autem, qui non bene operatur. Iob. 24. d. Pariens autem cerua in agro, est incipiens bene operari in ecclesia: relinquit autem fœtum, quia non erat herba: quando propter defectum doctrinæ à bene operando desistit. Iere. 14. a. Pariunt etiam ceruæ, quum apostoli & doctores prædicando producunt filios: & parturiunt, quum per labores instituunt. Idem significat partus ibicum: quo etiam designari possunt opera minorum. Iob. 39. a. Gala. 4. c.
Philo. 2. allego. & d migra. Abra. & de profugis. Ori. s. gene. ho. 6. & s. Exo ho. 29. Amb. d fuga. secu. 8 Hiero. s. Isa. 26. Aug. 2. de gen. contra Manich. 19. Beda. s. gen. 3. Gre nvi d vir. Mos. Philo. q Deus sit immuta. Hiero. s. Iere. 29. Gre. s. Cant. 2. & 17 mor. 1. Hiero. s. Iere. 14. Ori. s. cant. ho. 3. Gre. 30. mor. 16. 17. 18. 19. 20.

Pœnitens.
Paturiens dici potest anima pœnitens. Haba. 3. b.

Conuersio Pauli.
Parturitio Rachelis, designat productionem Pauli à synagoga ad fidem: quæ fuit difficilis, & per mortem ipsius synagogæ. Gen. 35. c.
Glo. ord. s. gen. 55.

Bona opera carnis. Seruitus iudæorum
Partus designat bona opera carnis: & etiam partus ancillarum. Gen. 16. c. 30. a. Designant etiam ortum Iudæorum in seruitute.
Amb. 2. de Abra. 10.

Male operari.
Parientes filiæ Lot designant producentes mala opera. Gen. 19. g. Pariunt quoq; stipulam, qui opera faciunt igne digna. Isa. 33. b. Et pariens masculum, est producens opus minus malum: fœminam vero magis malum. Leui. 12. a. Parere iniquitatem est opere peccatum implere. Sic pepererunt Iudæi clamantes: Crucifige, crucifige. Et pariunt iniquitatem hæretici docentes errores. psalm. 7. Isa. 59. a. Iaco. 1. b. Et parturit peccator iniustitiam, quum praui motus excitantur in eo: & quia in dolore est omnis iniquus. Iob. 15. d. Isa. 13. b. 21. a. Mulieribus ante partum dolor est ingens, grauisque nixus dissecantes eas doloribus: post partum vero relaxatio, dolore simul cum infante egrediente. Verum hic non item: sed dum parturimus, concipimusq; corruptos affectus, delectamur, gaudemusq;: cæterum vbi fuerimus enixi malum illum puerum peccatũ, tunc conspecta fœditate partus, discruciamur grauius, quàm mulieres parturientes.
Hæretici docentes errores.
Ori. s. Leui. ho. 8. Basi. & Arno. s. ps. 7 Hier s. Isa. 13 59. Gre. 12. mor. 28. Chrys de diuite & Lazaro, ho. 4.

Ordinatio sensuum ad diuina.
Parit ancilla super genua dominæ, hoc est, Bala super genua Rachelis, quando cognitio sensibilium ordinatur ad Dei cognitionem, & contemplationem, & ad eius laudem. Gen. 30. a.
Geor. vene. canti. 2. ton. 7. cap. 6.

Pariendi tempus fuit in lege veteri cum Mose. Eccl'tæ. 3. a.
Hie. 1. aduer. Iouini.

Sensus carnalis legis
Pariens Israelitis ex Aegyptio designat sensum carnalem datum literæ legis Leui. 4. b.
Ori. s. Leui. ho. 14.

Institutio praua hæreticorum.
Partus Ephraim, hoc est, hæreticorum est praua institutio discipulorum in erroribus. Hose. 9. c.
Hiero. s. Hose. 9.

Diabol[us] venãs aĩas.
Quę non peperit dicitur congregasse perdix, hoc est, diabolus, qui animas venatur, quas non creauit. Iere. 17. b.
Ori. s. Exo. ho. 1. & s. Iere ho. 4.

Parturire dicitur creatura. Rom. 8. d. quia cum dolore producit res corruptibiles.
Ambr. s. Rom. 8.

Parturientis dolores sunt, qui non possunt euitari: sic parturiens est, qui est in tribulatione, cuius euasionem ignorat. psal. 47. Iere. 4. g. Eze. 50. d. Hose. 13. d. Mich. 4. c.

Paries, Maceries.

PAries est propriè domorum, vbi parietibus tectum superponitur. Murus autem, tam de publicis, quàm priuatis parietibus dicitur, qui extrinsecus sunt. Maceria vero est congeries lapidum in vnum conpactorum sine cæmento, aut alio genere ferruminis, quo vineæ claudi solent. Sed vt nunc sufficit confunduntur hæc vocabula.

Humanitas Christi.
Paries interdum est humanitas Christi: vt cum sponsus stat post parietem. Cantic. 2. c. designatur latens diuinitas in humanitate. Ezechias conuersus est ad parietem, hoc est, ad contemplationem humanitatis à verbo assumendæ. 4. Regum. 20. a. Et paries altaris holocausti est corpus Christi. Leuit. 5. b. Et paries quem impellit spiritus robustorum est Christus
Corpus Christi.
Aug. 2. de visita. infirmorum. 2. Gre. s. cant. 2. Ber. s. cant ser. 56. Hyc. s. Leui. 5.

Hyc.f.Leui.5. Glo.ord.f.Isa.25. Ruper.f.cant.2. Ber.f.cant.ser.62. Hier.f.Eze.8.&.f.Isa.38. Gre.26.mor.4.

Christus aut eius mẽbra, quę persequuntur dæmones & superbi. Isa.25.b. Idẽ est maceria, quãdiu videlicet erat mortalis: suscitatus vero est petra solidissima. Cant.2.d. *Christus vel membra.*

Maceria dici potest multitudo angelorum, & etiam omnium electorum. Ipsi enim sunt maceria vineæ. psal.79. Canti.2.d. Et parietes templi lapidei sunt sancti veteris testamenti, quibus superinducũtur tabulę cedrinę, id est, sancti noui testamẽti. 3.Reg.6.c. Parietes quoq; templi sunt populi fideles, ex quibus sancta vniuersalis ecclesia cõsistit: vbi altitudo successionẽ fidelium, & charitatẽ, qua se inuicẽ portant, designat. Eze.41.a.c. Et paries templi in quo depicta erat similitudo reptilium & animalium, est cor humanum, vbi sunt expressa vitia. Eze.8.e. Et paries, ad quem conuertit Ezechias faciem suam, est cor. Isa.38.a. *Angeli. Sancti veteris testamenti. Fideles inter. Cor humanum.*

Hiero.f.Eze.13. Paries quẽ ædificabat Deus in populo suo, erãt cõminationes, quibus premebatur populus, ne peccaret. Vel si populus ædificabat, erat vana defensio, quam sibi ipsi pollicebatur. Eze.13.d. *Cõminatio. Vana defensio.*

Gre.20.mo.23. Beda.f.pro.24. Maceria agri aut vineæ dici potest munitio disciplinæ: & destructa maceria est dissoluta disciplina. Prouerb.24.d. *Disciplina.*

Glo.ord.f.Eze.22. Maceria interposita iræ Dei sunt orationes iustorum, propter quas Deus se retinet à puniendo. Eze.22.g. *Orationes iustorum.*

Hyc.f.Leui.14. Parietes domus. Leuit.14.e. significare possunt ordines in ecclesia: & doctores protegentes infirmos: qui leprosi sunt, quãdo habent errorem. *Diuersi gradus ecclesia. Doctores.*

Ori.f.cant.ho.3. Amb.f.ps.118.ser.6. Hiero.f.Isa.59. Chryso.f.Mat.ho.3. Amb.f.Luc.3. Hiero.f.Isa.5. Ruper.f.Amos.5. Designant etiam firmitatem dogmatum ecclesiæ: & vetus testamentum. Et sponsus dicitur stare post parietem, quum aliqua mysteria veteris legis ex parte reuelat: sed non omnino. Can.2.c. Et paries quem palpant Iudæi, est litera legis non intellecta. Isa.59.c. Et maceria rupta per Zaram, est lex rupta, vt nouus populus prodiret in lege noua. Gen.38.g. Et maceria vineæ est sensus literalis sacræ scripturæ: vel ipsa lex, quæ non potuit retinere Christum salientem super montes, quin transiret ad gentes. psal.79. Significat etiam muros Hierusalem. Isa.5.b. Iudæi innituntur super hunc literę parietem: & mordet eos coluber. Amos.5.f. *Vetus testamentum. Sensus literalis. Muri Hierus.*

Glo.ord.f.Exo.30. Parietes altaris deaurati designãt dilatationem dilectionis per bona opera exterius. Exod.30.a.37.d.Leui.5.b. *Dilatatio dilectionis.*

Amb.f.Luc.3.&.f.Ephe.3. Maceria diuisa in partu Thamar. Gen.38.g. designat diuisionem, qua Iudæi se separant à Christianis. Paries etiam medius diuidens populos, erant inimicitiæ Iudæorum & gentilium: & diuersus cultus. Ephe.2.c. *Separatio à Christianis. Inimicitię & gentilium.*

Basi.f.ps.61. Paries inclinatus, & maceria depulsa est homo fragilis ex luto cõpositus, & pronus ad malũ, qui in tentatione succubuit. psal.61. *Homo fragilis.*

Glo.ord.f.Hose.2. Maceria qua sepit Deus vias fornicariæ, sunt impedimenta, quæ Deus ponit animæ peccatrici, ne suas expleat cupiditates. Hose.2.b. *impedimẽta peccati.*

Amb.f.Luc.3. Hiero.f.Isa.23. Au.f.ser.do.in mõt. Paries dealbatus est, qui literam legis seruare cogit: & etiam hypocrisis sacerdotum: & superbia defensióesq; hæreticorum. Acto.23.a. Isa.23.c. Rom.10.a. Et maceria cadens sunt munimẽta & defensiones hæreticorum. Eze.38.g. *Cogẽs seruare literam legis. Hypocrisis. Defensiones hæreticorum.*

Amb.f.Luc.3. Paries interdum sumitur pro peccato: quod est paries medius separãs nos à Deo. Ephe.2.c. Eze.8.c. Fode parietem. *Peccatum.*

Parricida.

PArricidæ dicuntur parentum interfectores. 1.Timo.1.b.

Pars, Particula, Portio.

PArs à pari videtur dici: quòd partes simul iunctę pares, hoc est, æquales sint toti. Partes autem dicuntur ex quibus totum constituitur.

Glo.ord.f.Leui.5. Pars decima ephi. Exo.29.g. Leui.5.c.6.c.14.c. carnem christi designare potest: quæ coniuncta est ephi, hoc est, diuinitati, quæ est tres personæ: quia ephi tres modios continet. Ad idẽ refertur pars decima similæ. Et pars reliqua similę reseruata sacerdoti sunt mysteria sibi remanentia: vel gratia sibi necessaria. Leui.5.c. *Caro Christi. Mysteria remanentia sacerdoti.*

Hie.f.Iere.10.f.ps.15. Glo.ord.f.Iere.12. Aug.f.ps.118. Pars interdum est sors. Num.12.c. Nec habebitis partem inter eos: Deus enim est pars vel sors sacerdotum. Et pars Iacob dicitur Deus, qui est sors fidelium. Iere.10.c. Et pars hæreditatis Christi dicitur Deus, pro parte hominis assumpti: quia ille accepit de nostro humanitatem, & nos de suo immortalitatem. psal.15.72. E diuersò pars & portio Dei est synagoga & ecclesia propter electionem. Iere.12.c. Pars etiam seu portio bonorum est custodire legem Dei: quia ita erit eorum portio dominus, quum legem eius custodierint. Psalm.118. *Sors. Deus. Synagoga & ecclesia.*

Gre.f.1.Reg.2. Aug.17.ciui.Dei. Gre.f.1.Reg. Pars sanctorum est in fœlicitate. Isa.61.c. Et pars sacerdotalis, hoc est, participatio, ad quam petunt admitti filij Aaron. 1.Reg.2.g. est beatitudo: vel fides simplicium in ecclesia vel participatio eucharistiæ. Et partes datæ ab Elcana Phenennæ & filijs ac filiabus eius. 1.Reg.1.a. designant diuersos gradus gloriæ in terra viuentium: vel varias præparationes sanctorum operum. psal.141. *Participatio fidei, & eucharistiæ. Gradus gloriæ. Præparationes bonorum operum.*

Pars data

Gentes. Bona opera. Pars data Ioseph à patre suo; designat gentes datas Christo in hæreditatem. Genes. 48. d. ps. 2. vel designat bonorum operum hæreditatem. Colossen. 1. b. Et partes Galilææ: ex Tyri & Sidonis gentilitatem significant: dicitur autem Christus in partes secessisse: quia non in totam. Matthæ. 2. d. 15. b. *Amb. de bñe patriarcharum. Hila. s. Mat. cão. 2. Ori. s. Mat. cap. 15.*

Exemplũ p̃di. pfec. Pars extrema Gabaa significat perfectum exemplum operum prædicatoris. 1. reg. 14. a. *Gre. s. 1. reg. 14.*

Vetus & nouum testamentum. Partes septem sunt doctrina veteris testmenti: partes vero octo doctrina noui testamenti. Eccl'tæ. 11. a. Partes autem tres in quibus erant fenestræ templi designant sapientiam scriptam tripliciter. Ezechielis. 41. c. Et pars vasorum templi, est pars veritatum sacræ scripturæ. Danie. 1. a. Partem autem farris fracti adolere, est sensus spirituales à palea separatos domino offerre. Leuitic. 2. d. *Hier. s. Ecl'tn. 11. & Eze. 41. & s. Dan. 1. Glo. ordi. s. Leui. 2.*

Sensus spirituales.

Homo iterior & exterior. Pars vtraq; tabularum scriptarum digito Dei. Exod. 32. d. designare possunt primum hoĩem interiorem & exteriorem formatum à Deo: qui tamen confractus est. *Glo. ordi. s. Exo. 32.*

Gentiles. Iudæi. Christiani. Partes duæ, quæ deficiunt, sunt gentiles & Iudæi: pars tertia christiani: qui purgantur igne. Zach. 13. d. Et pars montis Olivueti, quę est ad Orientẽ, sunt fideles coniuncti luci veritatis: pars vero ad occidentem, sunt Iudæi in infidelitatem lapsi. Zach. 14. a. *Hie. s. Zach. 13. 14*

Imperfecta cognitio. Ex parte, dicit imperfectionem. 1. Cor. 13. c. Ex parte cognoscimus. Ex parte sunt, quę nunc dicũtur viarum domini. Iob. 26. d. Quia quicquid altum, quicquid terribile in hac vita positi, de eius consideratione cognoscimus, ex parte sunt ad ea, quæ cognoscenda restant, & veluti parua stilla. Ex parte quoq; sunt, quę ad primum domini aduentum pertinent. *Gre. 17. mor. 19.*

Bona fama. Pars seu portio de mandragoris, quam petebat Rachel à Lia, est bona opinio & autoritas, q̃ venit ad contemplatiuos, per actiuos. Gen. 14. d. 30. b. *Glo. ordi. s. gen 30.*

Excellentia donorum Pauli. Pars maior data Beniamin à Ioseph. gen. 43. g. Est maior portio donorũ & gloriæ data Paulo: qui plus omnibus laborauit: vel quia vbi humilitas, ibi sapientia. *Glo. ord. s. gen. 43.*

Quatuor mũdi partes. Partes quatuor animalium. Eze. 1. b. designare possunt quatuor mundi partes, in quas dilatatur euangelium. Vel sunt quatuor virtutes. *Gre. s. Eze. ho. 3.*

Bona cõuersatio huius vitæ. Partes quatuor residuæ Aegyptijs, data quinta regi. gen. 47. f. designant nos quatuor retinere, quando in hac vita secũdum cuiusq; facultatem laudabiliter cõuersamur. Ad hæc referri potest pars quarta hin similæ. Exo. 29. g. *Glo. int. s. gen. 47.*

Status episcoporum & sacerdotum. Pars quarta stateris argenti sic se habet: vt prima sit in prędicatione prophetarum: secũda apostolorum: tertia martyrum: quarta episcoporum & sacerdotum. 1. reg. 9. b. *Gre. s. 1. reg. 9.*

Terrena. Pars quinta quam dabant Aegyptij regi. gen. 41. d. 47. f. significare potest terrena, quæ debentur cæsari, hoc est, mundo. Designatur etiam filios tenebrarum quinq; sensibus deditos, cœlestia non curare. *Glo. ord. s. gen. 41.*

Sensus quilibet. Mens. Sapientia. Doctrina exhortationis. Intelligẽtia secret. Pars quinta tradita sacerdoti quemlibet sensum significare potest, interiorem seu exteriorẽ. Leui. 5. b. 6. a. Et pars quinta pretij animalis immundi voto oblati, est mens, vel sapientia addita sensibus, vel doctrina exhortationis. Leui. 27. b. Et pars sacerdotum est intelligentia secretorum. Exod. 29. c. *Ori. s. Leui. ho. 3. 5. Isy. s. Leui. 27.*

Sanguis martyrum. Pars dimidia sanguinis, quam tulit Moses de holocausto: & pars residua, quã fudit super altare. Exod. 24. b. designat sanguinem martyrum effusum ad honorem Christi, qui est altare nostrum: & ad iustificationem populi christiani. *Lyra. s. exo. 24*

Pars seu portio Mosis erat pectusculum. Leui. 8. f. quia ipse tunc erat sacerdos consecrans alios sacerdotes, & accipiens ab eis sacrificium. *Glo. ord. s. Leui. 8.*

Tempus veteris & nouæ legis. Pars pro latere. Pars vtraq; oraculi significat tempus veteris & nouæ legis. Exod. 25. b. 36. c. Ad idem referri potest pars vtraq; candelabri. Exo. 37. c. *Glo. ordi. s. Exo. 25.*

Consummatio operum. Pars extrema vestium sacerdotis. Exo. 28. f. 39. d. Consummationem & perfectionem operũ designat, quæ debet esse in sacerdote. *Glo. int. s. Exo. 28.*

Adiutores prædicatorum pauci. Pars exercitus manens cum Saule, designat paucos esse adiutores prædicatorum. 1. reg. 10. d. *Gre. s. 1. reg. 10.*

Peccãtes in ecclesia. Pars tertia solis & lunæ & stellarum, & reliquorum percussa. Apo. 8. b. c. d. 12. a. designat eos qui peccant in ecclesia: & peccantes ex Iudæis. Et pars aquarum Iordanis defluens in mare mortuum, designat eos, qui post baptismum redeunt ad peccata, in infernumq; decidunt. Pars vero quę retinetur & manet dulcis, significat saluandos. Iosue. 3. d. Pars etiam tertia terræ & arborum, quę cõbusta est, designat Sodomitas subuersos: qui nec computantur inter iustos, nec inter pœnitentes. Ita de tertia parte maris nauium, fluminum, solis, lunæ, stellarum &c. quæ ad diuersos referuntur. *Aug. s. Apoc. 6. Rup. 7. s. Apoc. Ori. s. Iosue. ho. 4. Rup. 5. s. Apo.*

Saluandi.

Maior Iudæorum. Pars magna domus Eli maiorem partem populi Iudæorum significat. 1. reg. 2. g.

Pars tabernaculi respiciens mare ad literam est pars occidentalis. Exod. 36. c.

Afflictiones ecclesiæ in hac vita. Pars data Annæ designat afflictiones ecclesię in hac vita & fletum ex desiderio & dilatione futuræ. 1. Regum. 1. a. vnde dicitur. Ioann. 16. c. Plorabitis & flebitis vos. Actor. 9. c. ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Colossen. 1. d. Impleo quæ desunt passionum Christi in corpore meo. Gala. 6. c. Absit mihi gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. *Gre. s. 1. reg. 1.*

Gre.ſ.1.reg.9.
Pars pro extremo.Ioſu.8.c.cum ergo ex vtraq; parte aduerſarij cæderentur.Pars autem extrema ciuitatis ſignificat eos,qui vltimum locum tenent in eccleſia.1.reg.9.d.
Infimi in ec...

Glo.ord.ſ.Iob.22.
Pars interdum eſt opinio.Iob.32.d.Reſpondebo ego partem meam.Hanc partem ſuam omnis arrogans æſtimat,ſi ſcientiam non tam habeat q̃; oſtendat: quia nimirum omnes elati ſciẽtiam habere non appetunt,ſed oſtendere.
Opinio.

Ori.ſ cant.ho.4. Ang.ſ.p̃s 62.
Partes vulpium.p̃s.62.dicuntur qui ad ſortem dæmonum pertinẽt:& qui prius poſſidebantur à dæmonibus , & poſtmodum rapiuntur à verbo Dei . Item Iudæi , qui negato vero rege dixerunt.Non habemus regem,niſi Cæſarem.
Pertinẽtes ad dæmonum. Iudæi.

Hie.ſ. Iſa.57.&.ſ.p̃s 10.&.ſ Iere.13. Rica.de.ſ.vict. de ſecuri.conſcient.27.
Pars idololatrãtiũ eſt in partibus torrentis , quum efficiuntur de ſorte diaboli decipientis. Iſa.57.b.Et pars calicis malorum dicitur diuina vindicta:quia vnuſquiſq; recipiet ſecundum opera ſua.p̃s.10.Iob.20.d.24.c.Iere.13.d.Pars etiam prauorum eſt cum feris in herba terræ,cum propter auaritiam & ambitionem,ad rapinam & fraudem, & ad omnem crudelitatem effrenãtur.Danie.4.c.
Sors diaboli. Vindicta Dei.

Gre.ſ.1.reg.5
Pars ſecretior natium deſignat partem pronam ad peccatum.1.reg.5.b.
Pars ꝓna ad...

Pars interdum idem eſt quod ratio.2.Reg.20.a.Non eſt nobis pars in Dauid.
Ratio.

Partes tres populi,vide abſcindere.

Pars media iugeri,vide Iugerum.

Participare, Particeps.

PArticipare eſt partem tribuere,ſeu capere:ſiue participem facere, aut fieri . Particeps autem eſt,qui partem capit.

Aug.ſ.p̃s.44. Iſych.ſ.Leui.6.
Participes Chriſti ſunt chriſtiani:& qui poſſunt dicere: Particeps ego ſum omnium timentium te.p̃s.44.118.Participes autem Chriſti, aut propter carnem,aut propter ſpiritus communionem ſancti ſunt.Hebre.3.a.
Chriſtiani.

Aug.ſ.p̃s.121.
Participatio ciuitatis Dei dicitur eſſe in idipſum: quia ciues eius debent eſſe cor vnum & anima vna:& quia in illa cœleſti ciuitate non erit mutatio,ſed idipſum.p̃s.121.
Vnio ciuitatiſ.

Hie.ſ.Hoſe.4.
Participes idolorum ſunt conſentientes hæreticis.Iſa.44.b.Hoſe.4.b. Dicuntur etiam participes ſacerdotum interficientium.Hoſe.6.d.
Conſentientes hæreticis.

Partiri, uide Abſcindere.

Paruus, Paruulus, Puſillus, Exiguus, Minimus, Minor, Modicus.

PAruus eſt ſecundum quantitatem , qui modicam habet quantitatem . Paruulus autem dici ſolet puer minor ætate.Paruuli quoq; dicuntur poſteri.p̃s.16. Diuiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis.Minimus autem datur ætate,dignitate,facilitate,reputatione,quantitate,tempore.

Gre.ſ.1.reg.16. Hie.ſ.iſa.9
Paruulus Dauid ſignificat Chriſtum humilem.1.Reg.16.b. De ipſo dicitur.Iſai æ.9.b. Paruulus natus eſt nobis. Ad hoc videtur referri,ꝙ dicitur paruulus Bethlehem,vbi natus eſt Chriſtus.Michæ.5.a.
Chriſtus.

Glo.ord.ſ iſa.50
Non eſt facta paruula manus domini ad redimendum. Iſa.30.a.quia maior apparuit in lege noua,vnde & ipſe Chriſtus dicebat Mat.26.e.An putas quia non poſſum rogare patrem,vt exhibeat mihi pluſq; duodecim legiones angelorum.
Virtus redemptionis Chriſti.

Gre.ſ.1.reg.2.
Parua tunica Samuelis.1.reg.2.d.Deſignat indumenta iuſtitiæ , quæ ſecundum incrementa apparebant in Chriſto,& quæ communicabantur ad capacitatem paruulorum.
Indumenta iuſtitiæ Chriſti.

Gre.19 mor.10. Rup.ſ.cart.7
Parua ciuitas dici poteſt homo ,vel eccleſia. Eccl'tę. 9. d. & paruula ſoror erat eccleſia in principio,quando nondum poterat prædicare,& filios parere.canti.8.c.
Homo. Eccleſia.

Baſil.ho.in princip. prouer.&.ſ.p̃s.114 Hie.ſ.iſa.16.60.&.ſ. iere.9.&.ſ Eze.9 Arn.ſ.p̃s.63. Gre.4.mor.43 Beda.ſ.pro.1.9 Orig.ſ.ioſu.ho.9 & ſ.p̃s.36.ho.&.ſ. Mat. cap.14.&.ho.5.&.ſ. Leui ho.12 Amb.ſ.Luc.10.& de ioſeph 10 Hila.i.ſ. p̃s.63.&.ſ. Mat cão.18. Rup.ſ.Mich.2
Paruuli & pueri , humiles & ſimplices & innocentes ſignificare ſolent : & imperfectos : & qui nondum habent exercitatos ſenſus ad diſcretionem boni & mali. Geneſ.33.b.1.Regum.5.c.Prouer.1.a.9.a.Iſa.60.d.Iere.9.f.Thre.2.d.4.a.Eze.9.c.Mat.11.d.Pſalm.63.114.118.Et paruus & modicus populus Moab eſt humilis . Iſa.16.d. Paruuli etiam ſunt,qui carent concupiſcentijs , cæteriſq; affectibus, & ambitione.1. Theſſal.2.b.Iidem dicuntur paruulum vas.Iſaiæ.22.g.Iob.3.d.Pauuli etiam dicuntur nuper baptizati , ac recentes in fide. Geneſ.33.b.Ioſue.8.g Exod.10.f.Iob.8.b.Nahum.3.b.Matthæ.14.c.Luc.10.d.1.Corint.13.c.Epheſ.4.c. Et paruulus Beniamin erat Paulus nouus in fide . Geneſ. 44. c. 45. c. 50. b. Puſilli etiam ſunt nuper conuerſi : qui ſolum hoc habent puerorum , quòd venerunt ad perfectam ætatem in Chriſto , & non ad mortificationem paſsionum : ideo poſſunt ſcandalizari . Magnus enim non ſcandalizatur . Matthæ . 18 . a . Paruuli quoq; ſunt ignorantes , qui facile decipiuntur. Michæ.2.c.
Humiles. Simplices. Innocentes. Imperfecti. Carentes affectibus. Nuper baptizati. Paulus. Ignorantes.

Paruuli

Apostoli Christi. — Paruuli erant discipuli Christi, maxime tempore passionis: vel quia infirmi in fide, vel quia humiles. Zach. 13. d. Ipsi quoq; sunt pusilli. Matth. 18. a. — Hie. s. Zach. 13. Hila. 1. Mat. cano. 18.

Gentiles. Philosophi. — Pusillus Zachæus gentiles designat, nulla nobilitatis ingenuitate, nec meritis sublimes. Luc. 19. a. Philosophi quoq; sunt paruuli, nisi à Christo viri fiant. Hebre. 5. d. — Ambr. s. Luc. 19. Tert. adu. Mar. 4.

Infirmi. Pusillanimes. Inuidi. — Paruuli non numerati sunt infirmi: & qui facile in errores labuntur. Exod. 12. f. ipsi tamen eunt in desertum ad sacrificandum. Exod. 10. c. Item pusillanimes. Iob. 5. a. Paruulum occidit inuidia. Quia inuidere non possumus, nisi eis, quos nobis meliores putamus. Paruulus ergo est, qui liuore occiditur: quia ipse sibi testimonium perhibet, quòd eo minor sit, cuius inuidia torquetur. Vel paruulum occidit inuidia: quia huius pestis languore non moritur, nisi qui adhuc in desiderijs infirmatur. — Cle. Ale. 1. stroma. Aug 83. q. 61. Cyril. de adorati. in spiritu & sancto. Gre. 5. mor. 33. 34. Cassia. lib. 5. cap. 22.

Populus Iudaicus. Minores in lege. — Paruulus dicitur Iudaicus populus existens sub lege tanq; sub pædagogo. Exod. 2. a. ps. 16. pro. 1. c. Isaie. 33. c. Et paruulus Iacob est idem populus. Amos. 7. a. Et paruulus Edom. Abdi. a. Pusilla quoq; animalia in mari erant minores in lege. ps. 103. Rup. s. c. Abdi. — Arno. s. ps. 16. 103. Hiero. s. Isa. 33. & s. Abdi. Beda. s. pro. 1.

Humiles prius prælati postea elati. — Paruulus Saul in oculis suis, cum factus est rex, postmodum vero elatus, designat prelatos ante dignitatem humiles & videntes: qui postea fiunt superbi & cæci. 1. Regum. 15. c. Paruulus autem in oculis suis est, qui in eo quod semetipsum considerat, imparem se alienis meritis pensat. — Gre. s. 1. reg. 15.

Caro. — Paruulus Edom significat carnem, quæ parua est, dum non nititur ad maiora. Abdi. d. — Hie. s. Abdi.

Lex naturalis. — Modicum quod habebat Laban ante aduentum Iacob, erat lex naturalis, quã habebant gentiles ante legem scriptam, & gratiæ. gen. 30. d. — Glo. int. s. gen. 30.

Modica fides dicitur Petri, quia cum ea peruenit ad negationem Christi. Matt. 14. d. Sed modicum iusto dicitur melius q; diuitiæ peccatorum: quia simplex iusti fides melior est omni eruditione infidelium. ps. 36. — Orig. s. Mat. cap. 14. & s. ps. 36. ho. 3. Hila. 1. Mat. cano. 14.

Parua cognitio Dei — Parua stilla sermonum Dei est, quam in hac vita accipimus: quicquid altum in hac vita positi, de eius consideratione percipimus, ex immensitate cœlestium secretorum, velut tenuis ad nos gutta superni liquoris emanat. Iob. 26. d. — Gre. 17. mor. 19.

Discipulus imperfectus. — Minimus fratrum Ioseph remanens cum patre, nec vadens in Aegyptũ. gen. 42. c. 43. g. 44. c. est discipulus adhuc imperfectus nondum valens per se operari. — Lyra. s. gen. 42.

Modicum tempus dicitur, quo reliquit Deus gentilitatẽ. Isa. 54. c. comparatũ videlicet æternitati: vel dicitur modicum, secundum quod amplius relinqui merebatur. — Hie. s. Isa. 54.

Ad modicum eleuantur superbi: quia quantumuis in hac vita prosperentur, quum repentinus eam finis intercipit, breuem proculdubio fuisse redarguit. Iob. 24. d. — Gre. 17. mor. 4.

Recentes in erroribus. Hæretici Initia errorum — Paruuli captiui sunt recentes in erroribus: qui etiam sunt paruuli elidendi. gene. 34. d. Hose. 14. a. Abdi. a. Et paruulæ vulpes sunt hæretici verba humilia assumentes, vt decipiant. vel sunt ipsa initia errorum. cant. 2. d. Non parua fornicatio dicitur esse immolantis filios: quia pessima est hæreticorum doctrina. Eze. 16. c. — Hie. s. Isa. 13. & s. Hose. 14. & s. Abdi. Greg. s. cant. 2. Ori. s. cant. ho. 4. Hie. s. Eze. 16.

Tentatione Initia peccatorum. Concupiscentiæ minores. Peccata ex ignorantia. Vitia fucata. — Paruuli dicuntur tentationes vel suggestiones: quæ nos vel retrahunt à bono, vel incitant ad malum. Tales erant pueri vel minimi Sodomorum. Gene. 19. b. Paruuli quoq; Babylonis sunt initia peccatorum, & paruus motus: minora peccata: concupiscentiæ minores: & cogitationes malæ, quæ sunt elidendæ ad petram Christum. ps. 136. Hose. 14. a. Et paruuli Hierusalem sunt cogitatus & desideria. Threno. 1. b. Paruuli autem Amalec occidendi, sunt incipientes motus carnis: qui tenui cogitatione nutriuntur, donec roborentur. Vel significant peccata ex ignorantia. 1. Regum. 15. a. Pauruulæ quoq; vulpes sunt praue cogitationes: vel vitia sub specie virtutis latentia. Canti. 2. d. — Ori. s. nu. ho. 22. & s. Iosu. h. 14. & s. cã. h. 4. Arn. & Hila. s. ps. 136. Hie. epist. Audi filia & s. Hose. 14. Gre. s. 1. reg. 15. Aug. s. ps. 136. Fulgen. epist. 4. Ber. s. cant. ser. 64.

Antichristus. — Paruum cornu bestiæ, quam vidit Daniel, significat Antichristum. Dani. 7. c. — Hie. s. Dani. 7.

Modicum ibi, modicum ibi dicebant mali contemnentes minas domini: ideo eisdem verbis dominus eis minatur. Isa. 28. c. vel iuxta septuaginta dicit dominus, tribulationes bonorum non esse duraturas. — Hie. s. isa. 28.

Exiguus puluis, cui comparantur insulę. Isai. 40. d. ponitur quasi pro nihilo ad hyperbolẽ, sed veram in conspectu Dei. — Lyra s. isa. 40.

Parum inferre dicuntur. Agge. 1. b. qui modicum fructum percipiunt ex operibus. — Glo. ordi. s. Agge. 1.

Facile mandatum. — Minimum mandatum dicitur, quod facile impleri potest. Matth. 5. e. Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis.

Minor numerus, vt suficere posit ad vescendum agnum. Exo. 12. a.

Parui pendere, uide Contemnere.

Pascha, Phase.

PAscha siue phase interpretatur transitus, siue claudicatio: erat festum Iudæorum præcipuũ in memoriam egressionis de Aegypto, & transitus maris rubri. Sumitur autem aliquando Pascha pro agno, qui tunc immolabatur. 1. Esdr. 6. d. Ad immolandum pascha.

Isyc.s.Leui.23. Pascha typus erat passionis Christi, per quam transiuit de hoc mundo ad patrem. Et ipse dicitur pascha nostrum, quia immolatus est pro nobis. Immolatio autem ipsa prius fuit q; transitus: sicut immolatio agni. Leui.23.a. Iere.31.b. Mat.26.a. Mar.14.a. Luc.22.a. Ioan.2.c.6.a.13.a. 18.c.19.c.1.corin.5.c. Passio Christi.

Beda.s.Exo.12. Pascha in Aegypto celebratum est pascha veteris testamenti. Pascha in deserto post transitum maris est noui testamenti. Pascha vero in terra promissionis erit in iudicio, & fœlicitate.

Ori.s.Exo. ho.7.& s.Matt.ho.35. Beda.s.Exo.16 Pascha secundi mensis designauit pascha noui testamenti: & tunc datum est manna, quod gratiam noui testamenti pręsignabat. nume.9.a.1. Esdr.6.d. Dixit autem Christus. Matthæ.26. a. Post biduum pascha fiet: vt per hoc quod dixit, fiet, denotaret nouum pascha: per hoc quod dixit, post biduum, indicaret tertium diem, seu tertium tempus ad legem gratiæ spectans. Pascha noui testamenti.

Ori.s.nu.ho.23. Hie.s.Eze.45 Phi.de sacrific. Abel & Cain. Aug.epist.119 Amb.1.de cain.8. Gre.Nysse. de vita Mosis. Paschæ solemnitas spiritualiter celebratur ab his, qui à vitijs ad virtutes transcunt: & qui pascuntur vero agno Christo, & verbo Dei: & qui transeunt ad Christum & ad cœlestia. Exod. 12.b.34.c.num.24.a.Ezec.45.g. Celebratur autem pascha quartadecima luna, quum videlicet eius ab inferioribus ad superiora incipit conuerti: vt denotetur animæ transitus à terrenis ad cœlestia. Dicitur autem pascha domini: quia transcundum ad dominum: designat quoq; ipsam præsentem: quæ nil aliud est, nisi transitus quidam: ideo ad hunc transitum accingi debemus. Transitus à vitijs ad virtutes. Pasci verbo Dei. Vita præsens.

Pascere, Pastor, Depasci.

PAscere est comedere: vel cibum alteri prębere. Pastor autem est, qui pascendi curam habet. Depasci vero est pascendo absumere.

Hie.s.Eze.34. Pascit Deus Iacob, hoc est, Christum, vel ecclesiam. gene. 48.c.ps.79. Et pascit oues in fœlicitate, ubi pascua sunt vberrima, nempe ipse Deus, cuius gloria omnes satiantur. Ezec.34.d. Sustentans Deus beatificans.

Hie.s.Zach.11. Pascit Deus pecus occisionis, quando nutrit Iudæos morti desticatos. Zach.11.b. Nutriens Iudæos.

Gre.s.1. reg.19. &.s. cantic.1. Ori.s.cant.ho.1.2. Aug.de vnitat.ecclesiæ.14.&.s.ps.77 Ber.s.cant.ser.33. Pascens Ioseph fratres suos, est Christus pascens & instruens discipulos. gene. 50.d. Pascens autem idem gregem, est Christus pascens populum suum. gene.37.a. Et pascens Dauid oues est Christus pascens humiles: qui cogitationes simplices in contemplatione æternę hæreditatis nutriunt. Pascit autem Christus hic & in gloria, quod est pascere in meridie.1.reg.16.b. Pascit autem sponsus in meridie, quum Christus illustrat mentem secretis mysterijs: vel in meridie. hoc est, in ardore vitiorum: sed in vmbra, refrigerante spiritussancto. Canticor.1.b. Isaiæ.40.c. Iob. 29.a. Psalm.77. Sophoni.3.c. dicitur autem Christus pascere in fortitudine. Mich.5.b. quia nemo potest pastum eius impedire. vnde per eum grex ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Ioan.10.b. Docens Christus beatificans.

Glo ordi.s.Mich.7 Pascit Deus populum suum in virga, quando castigat ad emendationē. Mich.7.c. vel pascit in virga hæreditatis, hoc est, in sacra doctrina & mysterils populum suum, nempe contemplatiuos & religiosos. Castigatio ad emendationem. Instructio in sacra doctrina.

Glo. ord.s. Hose.4. Glo.int.s.Iere.22. Pascit Deus malos quasi agnum in latitudine, quum velut desperatos relinquit in via lata. Hose.4.d. dicebatur autem hoc de populo Israel dispergendo in captiuitatem. Et pascit ventus pastores Hierusalem, quando captiui ducuntur in diuersas orbis partes. Iere.22.f. Relinquens desperatos. Dispergens Iud.

Hie.s.Isa 5. Pascens Rachel gregem patris est ecclesia simplices & fideles instruens. Genes.29.a. Pasci quoq; agnos iuxta ordinem suum, est vnumquemq; doceri iu ecclesia pro captu suo. Isaiæ. 5.d.30.e. Instruens ecclesia simplices.

Phil de sacrifi. Abel & de vita Mosis. Cle. Alex.1.stroma. Gre. Nysse. de vita Mosis. Amb.s.Luc.24 Geor. venet.canti.1. tono.7.cap.31. Ricar.de.s.victo. de 12.patriar.52. Pascens Moses oues Iethro est prædicator, & Ioannes Baptista. Exod.3.a. Pauit autem oues Iethro, qui interpretatur superfluus, designans restringendam loquacitatem superfluam. Pauit etiam in deserto, vt designaret separationem faciendam à vitijs mundi: qui etiam pascere oues dicitur, hoc est, gubernare affectus. Factus est autem prius pastor ouium, vt instrueretur quomodo fieret pastor hominum. Pascens etiam Iacob greges Laban est prædicator adiuuans prælatum docendo. Genes.30.d. Et pascunt alieni pecora filiorum Israel, quum venientes ex gentibus docent in ecclesia. Isaię.61.b. Pascentes quoq; greges fratres Dinæ, sunt docentes proximos. Genes.34.a. Pascent terram Assur in gladio, hoc est, verbo Dei. Michę.5.b. Pascere autem agnos & oues iubetur Petrus, hoc est, fortes & infirmos. Ioann.21.d. Zachar.11. a. Veri pastores ouium sunt simplices, innoxij, & semper bene agentes, mansuetudinem & pietatem sequentes. Ei vero, qui mansuetissimo hominum gregi est prefuturus, est preexercitacio ouium pascendarum facienda: sicut ijs, qui sunt natura bellicosi, venatura. Prædicator. Ioannes Baptista.

Hie.s.Eze.34 Glo.int.s.Isa.11. Depascebantur arietes & hirci pascua bona, quam sacris fruebantur scripturis. Eze.34.e. Et pascuntur simul vitulus & vrsus, cum mites & feroces eandem fidei doctrinam suscipiunt. Et etiam lupus cum agno. Isa.11.b.5.d. Frui sacris scripturis.

Gre.s.cant.2. Pascitur sponsus inter lilia. cant.2.d.6.a. quia animarum castitate, & virtutibus cādidatorū delectatur. Delectatur castitate.

Recipit pœnitētes.

delectatur, quum ipse sit candor. Item quia recipit peccatores ad pœnitentiam, vt sint iustitia in ipso. Et cum verbum eius per obedientiam impletur: alioqui remanet vacuum.

Ber. s. cant. ser. 7.

Pasci bonis exēplis.

Pascuntur hinnuli in lilijs. cant. 4. a. b. cum electi conspecta odorifera & candida sanctorū vita satiantur, & munditiam infatigabiliter sectantur: vel quando virginitas & fœcunditas Mariæ solum aliquibus sanctis erat nota: vt Ioseph, & Elizabeth.

Gre. s. 24. mor. 10. & s. canti 4. Rup. s. cant. 3.

Adhærentes simplices doctoribus.

Pascuntur asinæ iuxta boues. Iob. 1. c. quum mentes simplicium etiam cum alta capere non possunt, eò magis vicinæ sunt, quò & fraterna bona sua per charitatem credunt: cūq; inuidere alienis sensibus nesciunt, quasi in pastu se minime diuidunt.

Gre. 2. mor 25.

Delectare. Fouere. Ministrare tēpalia.

Pascere interdum est delectare, & fouere: & pasci delectari. gen. 29. b. Nam gregem ipsa pascebat. ps. 36. Pasceris in diuitijs eius. Pascunt mulierem. i. ecclesiam, quum auditores ministrant temporalia prędicatoribus. Apo. 12. b.

Rup. 7. s. Apoca 3.

Bene opari p corp°. Perceptio pæmij.

Pasci in diuitijs terræ est in bonis operibus corporis exerceri: vel fructum bonorum operū percipere: vt quę seminauerit homo, hęc metat. ps. 36. Gala. 6. b. vel est ipso Deo frui.

Ori. s. ps. 36. Arno 1. ps. 36. Aug. s. ps. 36

Exercere humilia opera.

Pascere asinos patris est humilia opera per obedientiā exercere. gen. 36. c. Idē designat pascens Ioseph gregem cum filijs ancillarum. gen. 37. a.

Regere sensus. Curiositas.

Pascens Iacob gregem Laban. Gen. 30. d. designat eum, qui benè regit sensus suos & appetitus. Pascere autem hœdos est lasciuos sēsus sequi: & oculos & aures curiositati tradere: vel eos regere. canti. 1. c. Pascit autem hœdos iuxta tabernacula pastorum ouium, qui iram & excādescentiam, & furentes impetus lasciuię frænat, illos regens simplicitate ouina. Vel est iuxta hæreticos versari. Ber. s. cant. ser. 35. & de gradi. humilitatis.

Phi. d̄ sacrifi. Abel & de agricultu. Ori. s. canti. ho. 2. Amb. de Isaac. 4. Geor. ven. cant. 1. tomo. 7. cap. 31. Grē. s. cant. 1. Glo. int. s. gen. 41

Virtutes ī humilib°

Pasci boues in locis palustribus, & in ripa fluminis est virtutes in humilibus requiescere: Genes. 41. a.

Susceptio fidei & doctrinæ.

Pascunt discipuli & auditores ipsos prędicatores, non quia dant temporalia: sed quia bono animo, qui est verè fructus, eos audiunt, & benè operantur. Sic vidua pascebat Eliam q̄ designat gentilitatem rectā fide pascentem Christum, Et corui pascentes Eliam sunt gentiles, qui venientes ad fidem facti sunt cibus prophetarum. 3. reg. 17. a. b.

Aug. 13. confe. 26 Amb. s. Luc. 3.

Conuersio gentium

Pascere interdum est lacerare. Mich. 5. b. Pascet terram Assur in gladio. Denotatur autem destructio gentilitatis, & conuersio ad fidem.

Glo. int. s. Mich 5

Vacans sordibus

Pascens porcos filius prodigus designat vacantem sordibus, & ministrantem sensibus voluptates: Ipsosq; dæmones suis vitijs delectātem. Luc. 15. c.

Amb. s. Luc. 15. Hie. epis. beatitudi. Ber. ser. d̄ affec. ani.

Frustra niti. Peccare. Loqui errores. Superbire.

Pascere ventos est frustra niti. Hose. 12. a. Pascit autem ventos, qui peccando fit esca spiritibus malis, illis prębens voluptatem: quibus est derisui. Pascit autem ventos Ephraim, quum hæretici inania & mendacia loquuntur: & gratum pastum dæmonibus prębet. Pascit etiam ventum, qui superbit.

Hie. s. Hose. 12. Aug. cont. Cresco. 9 Rup. s. Hose. 12

Auarus raptor.

Depascens iumentum aliena est auarus rapiens bona pauperum. Exo. 22. a.

Exercitus cōtra Hierusalem.

Pascitur vitulus, aut grex in vinea Iudææ, hoc est, exercitus Romanorum in Hierusalē, quādo destructa est. Isa. 27. c. Et pastores venientes ad filiam Sion, erant Chaldæi contra Hierusalem. Iere. 6. a.

Hie. s. Isa. 27.

Tractans imperitus mysterij.

Pasci boues contra montem, in quem ascenderat Moses. Exod. 34. a. est terrenis implicatos, & simplices imperitos velle tractare mysteria legis.

Glo. int. s. Exo 34.

Quærentes temporalia commoda.

Pascunt pastores semetipsos, cum temporalia commoda quęrunt, de profectu ouium non curantes. Eze. 34. a.

Glo. ord. s. Eze 34

Peruersio hæreticorum.

Pascunt hæretici greges, quos diripuerunt. Iob. 24. a. Quia imperitos quosq; peruersis ad se persuasionibus trahunt: & doctrinis pestiferis ad interficiendnm nutriunt. Pascunt autem hæretici & duces Iudæorum hœdos, hoc est, existentes in peccato. cant. 1. c.

Gre. 16. mor. 21. Rup. s. canti. 1.

Seruire in peccatum

Pascere dicitur sterilem. Iob. 24. d. qui carnis curam gerit, eius desiderijs seruiens, tota intentione omniq; studio cogitans, quomodo sine vllis necessitatibus caro moritura subsistat. Pascit etiam sterilem hæreticus docens eos, qui ipsi adhærentes nullum boni operis fructum referunt.

Gre. 17 mor. 1. Ber. in apologia.

Inducēs in peccatū.

Depascitur Zabolus vires gentium, quum ablatis virtutibus in peccata inducit. Isa. 10. d.

Ori. s. Isa. ho. 8.

Christus. Deus.

Pastor in primis dicitur Christus, qui pascit verbo & exemplo, & donis spiritualibus: & animam suam ponit pro ouibus suis: Ideo dicitur pastor bonus. Ioan. 10. c. Iere. 31. b. Matthæ. 18. c. Et pastor vnus Dauid est Christus: sub quo oēs pastores sunt vnus, cum eius sint membra. Eze. 37. g. Eccl'tæ. 12. d. Ipse eruit duo crura de ore leonis. Amos. 3. d. Ipse quoq; Deus aliquando dicitur pastor. Zacha. 10. a. 13. d.

Ori. s. can ho 2. Basi. d̄ spū sancto. 8 Hila. 1. Mat. cano. 10 Hie. s. Ezec 37 & s. Amos 3. & s. Mat. 18 Geor. venet. canti. 1. tom. 7. cap. 31.

Angeli.

Pastores aliquando dici possunt angeli. Luc. 2. a. Isa. 13. d. Nec pastores requiescent ibi.

Ori. s. Luc. ho. 12.

Princeps.

Pastor sæpe dicitur princeps, qui curam gerit populi, vt pastor gregis. Isaiæ. 34. d. Qui dico Cyro, Pastor meus es. Iere. 6. a. 10. d.

Hie. s. Isa. 13.

Prælati. Iusti. Apostoli.

Pastores etiam dicuntur prælati, & iusti, qui naturaliter pręsunt malis. Luc. 2. a. Ierem. 2. b. 12. c. Et pastores Abrahæ & Isaac sunt doctores catholici & sacerdotes. Genes. 13. a. 26. d. Et pastores Aran sunt prophetæ & prædicatores. Genes. 29. a. 46. d. Et pastores ad quos remittitur

Hier. s. Iere. 12. & s. Isa. 13. & s. Eze. 34 Aug. q. in gen. 154. Amb. ser. 13. & s. Isa. 4

Ori. f. cant. ho. 2. Beda. f. gen. 29. Geor. venet. canti. 1. ton. 7. cap. 31. Gre. ho. 2. Cyril. 7. i Ioan. 1.

quos remittitur sponsa. cant.1.c. dici possunt doctores varias habentes opiniones. Et pastores iuxta cor dei sunt apostoli & predicatores pascentes in scientia & doctrina nouæ legis. Isai.13. d. Iere.3.c.23.a. Pastores quoq; Israel sunt episcopi & prædicatores. Ezec.34.a. Amos.7.d. Pastoralia Thecue sunt pastores, qui prædicationis tuba vigere debent. Amos.1.a. Zac.10.a. Hos pastores ouium abominantur Aegyptij, hoc est, mundani. Gene.46.d. Ioan.10.a.

Prophetæ. Doctores. Sacerdotes. Prædicatores.

Pastor Odollamites significat Ioannem Baptistam præcursorem Christi. gen.38.a.

Ioannes Baptista.

Amb. epist. 29. Hie. f. Mich. 5.

Pastores septem dici possunt præcepta veteris testamenti. Mich.7.b. Sunt etiam patriarchæ & prophetæ, propter sabbatum septenarium.

Præcepta veteris. Patriarchæ.

Hier. f. Isai. 63. 56. & f. Ier. 23. & f. amos. 1. Aug. epist. 48. Gre. f. canti. 1. Gre. Nysse. de vita Mosis. Hie. f. Eze. 34. Beda. f. Exo. 2. Rup. f. Amos. 1.

Pastores gregis Mosis erant principes Israel tempore Mosis. Isa.93.c. Ier.10.d.22.f. Zach.11.
a. Et pastores Gerare vsurpantes sibi aquam, sunt Iudæi volentes legē carnaliter obseruari. Ge
ne.26.d. Et sacerdotes ac pharisæi & item hæretici sunt pastores ignorantes intelligentiā. Isai.
56.d. Iere.23.a. Ipsi sunt pastores, circa quorum tabernacula dicitur sponsæ, vt pascat hœdos
suos. canti.1.c. Pastores Madian sunt philosophi. & pharisei, ac magistri superbi. Exo.2.c. Et pa
stores, quorum speciosa lugent, sunt hæretici. Amos.1.a. Et pastores mali sunt hæretici: & qui
temporalia commoda quærunt. Ezechie.34.a. Zacha.10.a.11.a. Pastores Lot rixantes cum pa-
storibus Abrahæ, sunt scribæ & pharisæi contendentes cum apostolis. Gene.13.b. Amos.1.a.

Principes Israel. Iudæi. Sacerdotes & pharisæi. Philosophi. Hæretici. Superbi. Tēporalia sectātes.

Amb. 1. de Cain. 6. & 2. de Abra. 6. Phil. de sacrifi. Abel & Cain & de agric. & de migra. Abra. Amb. f. ps. 131.

Pastor ouium dicitur, qui imperat corpori & sensibus, ac voluptatibus. gen.4.a. Et pastores Abraham & Lot sunt magistri sensuum, non sinentes eos vagari: Lot quidem est pastor carnis: Abraham vero mentis. Gene.16.b. Est autem discrimen inter pastores & pecuarios: quia pastores cum ratione pascunt sensus: pecuarij vero nihil illis negant, sine ratione pascentes. Vnusquisq; autem pastor est gregis virtutum, quas pascit verbo Dei. Luc.2.a. Pastores uero Arā dicuntur vacantes sensibilibus. Gene.29.a.

Imperās corpori & sensibus. Curā habēs virtutū. Vacātes sensibilib.

Amb. f. Luc. 3.

Pastor ouium simplicem designare solet: quia curam habet ouium simplicium: sicut erat Abel. Gen.4.a.46.d.47.a.49.c. Luc.2.a.

Simplex.

Gre. f. 1. reg. 1.

Pastores sunt lupi vespere, quum prelati sunt rapaces obtenebrescente mundo. Sopho.3.a.

Prælati rapaces.

Rup. f. Nahum. 3.

Hi sunt pastores regis Assur, hoc est, principes sub diabolo. Nahum.3.d.

Hie. f. Zac. 11.

Pastor stultus erit Antichristus: qui dicitur pastor & idolum. Zach.11.a.

Antichristus.

Aug. f. ps. 48.

Pastor malorum in inferno dicitur mors. ps.48.

Mors.

Hie. f. Zach. 11.

Pastores tres in mense vno succisi, sunt vel qui errant circa aliquam trinitatis personam: vel sunt Moses, Aaron, & Maria Zach.11.b.

Errantes circa trinitatem.

Pabulum, Pascua, Pastus.

PAscua sunt vbi pecudes pascuntur, & ipse pastus. Pabulum autem est ipse cibus herbaceus, fœniceus, seu paleaceus. Pastus vero ipsam cibationem, & etiam pabulum significat. Hæc quantum ad nostrum propositum parum, aut nihil differunt.

Ori. f. cant. ho. 2. Hier. f. Isai. 49. & f. Mich. 2. Amb. f. ps. 118. ser. 14. Gre. 30. mor. 22. Cyril. 7. f. ioan. 4. Chry. f. ioan. ho. 58.

Pascua, quæ inueniuntur in Christo, sunt intus materia contemplationis: foris vero bono-
rum operum exercitatio. Pascua etiam sunt sacramenta: & libri sacræ scripturæ, tam veteris, quam
nouæ: & exempla sanctorum: demum visio ipsa beatifica, qua sancti pascuntur in gloria. ps.22.
94. Isa.49.c. Iere.23.a. thre.1.b Hose.13.a. Ioan.10.b. Sic pastus filiorum ceruarum est illud vi-
riditatis æternæ pabulum: vbi iam nostra refectio nullius defectus ariditate marcescet. Iob.39.
a. Pascua etiam est potestas atq; libertas fidelium.

Materia cōtēplationis & bonorū operū. Sacra scriptura. Exempla sanctorū. Visio beatifica. Potestas & libertas fidelium.

Hie. ad furiam.

Pastus etiā est ipsa prædicatio, qua auditores pascuntur. gen.29.b.34.a.3.reg.17.a. Isa.14.g.

Prædicatio.

Pascua dicitur aliquando ipsa ecclesia. ps.73. Iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ.

Ecclesia.

Gre. 30. mor. 34.

Pascua onagri sunt, qui cōuertuntur ad Christum: quibus ipse dicitur tunc pasci, quum eis dat gratiam. Iob.39.a.

Conuersi ad Christum.

Hie. f. iere. 25. Rup. f. Hose. 13.

Pascua optimatum gregis, quę vastauit dominus erant templum, & oblationes Iudæorum. Iere.25.g. Ioel.1.d. Pascua etiam Iudæorum erant temporalia bona. Hose.13.b.

Templum iudæorū. Temporalia.

Glo. int. f. int. Leu. 3.

Pabulum ignis ex adipe hostiarum gratum Deo est, cum concupiscentiæ consumuntur igne spiritussancti. Leui.3.c.

Extinctio concupiscentiarum.

Glo. ord. f. isa. 32.

Pascua gregum facta est Iudæa, cum Iudæorum mysteria venerunt ad gentes. Isa.33.d.

Mysteria tradi. gētibus.

Lyra. f. isa. 34. Gre. 7. mor. 15.

Pascua struthionum facta est Iudæa, hoc est, dæmonum, quum Iudæi remanserunt in in-
credulitate. Isa.34.c. In mente hypocritarum sunt pascua struthionum: quia struthio volandi
speciem habet, sed vsum volandi non habet. Ita hypocrisis cunctis intuentibus imaginem de
se sanctitatis insinuat, sed tenere vitam sanctitatis ignorat. Demum omnes mali pascua catulo
rum leonum dicuntur. Nahum.2.d.

Iudæi. Hypocrisis. Mali.

Pabulum dare iumento, est carnem reficere. Gene.42.e.

Passer.

PAsser est auis nota, quæ in parietibus domorum nidificare solet, & inter homines conuersari, & sua garrulitate molesta esse: est autem auis inquieta & lasciua.

Ori. f. Leui. ho. 8.

Passeres duo qui sumuntur in immolatione & emundatione leprosi, significare possunt

Diuinitas & humanitas in Christo.

Corpus & anima.

ſunt diuinitatem & humanitatem in Chriſto : vel corpus & animam . Paſſer immolatus eſt caro Chriſti, vel corpus mortificatum: paſſer viuus & dimiſſus, diuinitas, vel ſpiritus. Leuiti. 14. a. Origenes appellat hos paſſeres gallinas: aitq; in purifica ione quæ per eas fit, ſignificari pœnitentiam, quæ illius indiget ope, de cuius latere proceſsit aqua & ſa nguis, v erum Hebraice dicuntur Ziporim, quod aues in genere ſignificat. Duę aues indicant pignora, quę obtulit in expiationem noſtram ille ſummus purificator Chriſtus Ieſus, hominem videlicet ſpiritualem & animalem: & hic occiſus fuit, vt noſtram concupiſcentiam expurgaret. In vaſe autem fictili dicitur iugulatus, quia in corpore ipſius de terra fabricato immolatus fuit : & hoc ſuper aqueam virtutem miſericordiæ, cuius ſignum ſimul cum ſanguine, iuſtitiæ videlicet ſigno exiuit de latere ipſius morientis. Auis itaq; occiſa eſt corpus , vel virtus eius animalis in vaſe corporis ſui extincta. Auis autem viua eſt ſpiritus , vel anima eius, & ipſa oblata in expiationem noſtram, iuxta id quod ait. Et animam meam pono pro ouibus meis. Sed tamen cum occidi non poſsit, dimiſſa fuit viua in agrum , aut campum illum ſupremum, vnde omnia trahunt originem: qui eſt pater æternus, cui moriens & ſpiritum dimittens ait: Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Hanc autem animam, vel ſpiritum dimiſit aſperſum ſanguine auis iugulatæ , & etiã ſanguine eorum pro quibus iugulata erat auis, ſicuti per Iſaiam loquitur dicens: Et aſperſus eſt ſanguis eorum ſuper veſtimenta mea.

Homo ſpiritualis & animalis in Chriſto

Hes. ſ. Leui. 14. [illegible] & de [illegible] 27.

Geor. venet. cati. 2. ton. 3. cap 17.

Chriſtus in cœlo. Prædicator. Contemplatiuus.

Paſſer ſolitarius in tecto. ps. 101. eſt Chriſtus in cœlo vel prædicator inter fideles eccleſiæ: qui tamen imperat carni: aut homo, qui in excelſis habitans, & ſolitudinem incolens, pro peccatis ſuis clamare non ceſſat. Aug. ſ. ps. 101. Gre. ſ. ps. 101. Euch. form. ſpũal. 5.

Chriſtus. Anima.

Paſſer inueniens ſibi domum eſt Chriſtus. ps. 83. vel eſt anima ſperans gloriam cœleſtem, vel habens eam. Arn. & Aug. ſ. ps. 83. Gre. 19. mor. 24.

Duplices carnis conditiones.

Paſſeres duo in emundatione leproſi duas carnis conditiones indicant : nam pars quædam carnis viuit: pars autem alia adeo mortua eſt, vt ſi quis eam pungat, non ſentiat leproſus. Auis igitur quæ viua dimittitur, purificationem, aut ſignum viuacis carnis, & non plene infectæ indicat. Altera vero occidebatur in purificationẽ & reuiuiſicationem illius carnis pręmortuæ: fiebatq; ſuper aquas primum & precipuum omnium ſordium lauacrum, & viuas, quia mortuæ communiter putridę ſunt coinquinantes potius q; lauantes. Iugulabatur autem in vaſe fictili, & terreo, quod corpus ſignificat, in quo purgari debet per mortificationem ſpiritus ille animalis volatilis inficiens carnem ipſam, quam pręmortuam dicimus. Viua autem auis quæ dimittebatur in agrum, carnem illam validiorem, aut ſpiritus nondum infectos, vel meliorem animam ſignificat. Geor. venet cant. 2. ton. 3. cap. 17.

Tendentes ad cœleſtia.

Paſſeres dici poſſunt qui ad cœleſtia tendunt: & qui pauca habentes tamen reliquerunt omnia. Pſalm 103. Arn. & Aug ſ. ps. 103

Corpus & anima. Chriſt⁹ & proxim⁹.

Paſſeres duo dici poſſunt vnuſcuiuſq; corpus & anima: vel Chriſtus & proximus illi coniũctus. Matth. 10. c. Hila. ſ. Mat. cão. 10.

Homo vel anima.

Paſſer dici poteſt homo vel anima: & paſſer bonus eſt, cui volandi natura ſuppetit: paſſer vero malus, qui volandi vſum terrenæ vitio labis aboleuit. Pſalm. 10. 101. 123. Sicut paſſer eripitur anima de laqueo venantium, quia ſicut paſſer propinquus laqueo ſi ſentiat ſtrepitum fugit: ita qui propinquus eſt peccato, audito ſtrepitu gehennæ & comminationis diuinæ, euadit peccatum. Aug. ſ. ps 123.

Quinq; ſenſus.

Paſſeres quinq;, qui aſſe væneunt, ſunt quinq; ſenſus, qui illecebris voluptatum venundãtur ſub peccato. Luc 12. d. Amb. ſ. Luc 12.

Prudentia.

Paſſer aliquando ponitur pro prudentia. ps. 10. Tranſmigra in montem ſicut paſſer. Hie. ſ. ps. 10.

Clamor, & inconſtãtia. Intemperantia.

Paſſer garrulus & inquietus clamorem & inconſtantiam ſignificare poteſt: laſciuus vero intemperantiam. Tert. de cibis Iudai.

Paſtinare, uide Fodere.

Paſtophorium.

PAſtophorium eſt paſtophori domicilium : paſtophori autem erant ſacerdotes ſacro ſancti Aegyptiorum, cæteris honoratiores.

Secreta mentis.

Paſtophoria in templo erant domus , in quibus leuitæ excubabant in atrijs domus domini: & paſtophoria diruta. 1. Mach. 4. e. g. deſignant ſecreta mentis: quæ diruuntur, quando per deſideria illicita dilaniantur. Glo or. ſ. 1. Mach. 4.

Pater, Parens.

PAter dicitur, qui aliquem genuit, qui & genitor appellatur. Datur autem pater educatione. Iob. 29. c. Pater eram pauperũ. Pater genere. Gen. 25. f. Ad poſſeſsionẽ patrum tuorum. Imitatione. Eccl'i. 41. c. Erubeſcite à patre & matre de fornicatione. Inuentione. Geneſ. 4. d. Qui fuit pater habitantium in tentorijs. Patres item, maiores. Geneſ. 15. c. Tu autem ibis ad patres

tuos. Præceptor. gen. 45. b. Qui fecit me quasi patrem Pharaonis. Item principium. gen. 17. a. Erisq; pater multarum gentium.

Ori s. gen. ho. 17. & s. Mat. ho. 7. Rup 7. s. Mat. — Pater dicitur Deus æterna generatione producens filiũ. Et pater Iudæ est Deus pater Chrs. gen. 49. d. Et pater Christi relictus, vt adhæreret vxori, dicitur pater cœlestis. gen. 2. d. Matth. 19. a. Et pater claritatis seu gloriæ dicitur Deus pater. Ephe. 1. c. Cui dicitur ab incredulis. Isa. 45. b. Quid generas? Sciendum autem quia fere vbicunq; Christus absq; determinatione possessiui huius pronominis meus vel mei, dicit pater vel patris, ea quæ loquitur, minora sunt maiestate suæ diuinitatis: vt illic: Et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio: quia pater maior me est. Vbi autem determinat pater meus vel patris mei, non sine indicio loquitur diuinę maiestatis: vt hic: Sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est. — Deus pater

Ori. s. Leui ho. 11. Amb. s. Luc. 15. & de sacris. 5. Hila. s. ps. 67. Hie. s. Mich. 7. Isy. s. Leui. 20. Beda s. pro. 1. Gre. Nys. de orone — Patris nomen creatione & origine attribuitur Deo, comparatione ad homines, quos ipse ad imaginem & similitudinem suam creauit: licet aliquando dicatur pater etiam omnium creaturarum. Sed peculiariter dicitur pater bonorum, qui ex Deo per gratiam nati sunt, & facti filij per adoptionem. gen. 49. b. Leui. 20. b. pro. 1. a. 30. c. Isa. 63. d. 64. c. Iere. 3. b. Mala. 1. b. Mat. 6. b. 10. c. 11. d. 23. a. Mar. 11. c. Luc. 11. a. 15. d. Et dicitur pater orphanorum, hoc est, desertorum à mundo, vel à lege. ps. 67. Et patri contumeliam facit, qui Deum blasphemat. Mich. 7. b. Paternitas omnis est ab ipso patre cœlesti. Ephe. 2. d. 3. c. — Deus pater creatione & origine seu adoptione

Pater Ruben, cuius cubile dicitur ascendisse, est Deus aut Christus, cuius corpus Iudęi macularunt. gen. 49. a. — De' aut Christ'

Gre 29 mor. 20. Hie. s. Iob 38. — Pater pluuię dicitur Deus: quia dat pluuiam voluntariam hęreditati suæ, hoc est, gratiam & doctrinam ecclesiæ. Iob. 38. c. — Dans De' grati & doctrinam

Ori s. nu ho. 7. — Pater Marię sororis Mosis dicitur Deus pater synagogæ. Num. 12. d. — Deus pater syngæ.

Hie. s. Isa. 9. 22. Gre. s. 1. reg. 10 — Pater Pharaonis dictus Ioseph, significat Christum, qui sibi subiecit principatus & potestates. gen. 45. b. Et pater futuri seculi est Christus: qui & pater dicitur habitantium in Hierusalem, hoc est, habitantium in ecclesia. Isa. 9. b. 22. f. Pater etiam Saulis est Christus, qui est pater prædicatorum. 1. reg. 10. a. Et cum dicitur ibidem. c. Quis pater eorum? intelligitur Deus ipse pater prophetarum: qui per spiritum sanctum suum loquitur in illis: De quo Matth. 10. c. Non estis vos qui loquimini. Potest autem illa interrogatio intelligi, cum carnales despiciunt prędicatores propter originem & paupertatem &c. Sciendum tamen, vbi dicitur: Quis pater eorum: in aliquibus libris bibliorum scribi: Quis pater eius: In aliquibus vero, Cis pater eius: Gregorius tamen legit, quis pater eorum: quæ lectio conformior est Hebraicę lectioni: quæ sic se habet וּמִי אֲבִיהֶם. Pater etiam sacerdotis dici potest Christus, cui sacerdotes succedunt. Leuitic. 6. d. — Christus

Hie s. Isa. 22. — Pater Christi dicitur Dauid, ex cuius stirpe descendit Christus. Isaiæ. 22. g. Et erit in solium gloriæ domui patris sui: & suspendam super eum omnem gloriam domus patris eius. — Dauid pf Christi

Hie. s. Isa. 58. — Pater multarum gentium dictus est Abraham: quia multæ gentes eius fidem imitaturę erãt. gen. 17. a. Iacob etiam pater dicitur vniuscuiusq; credentis. Isa. 58. d. — Patres fidelium Abraham & Iacob.

Basi. & Arn s. ps. 44. Amb. 2. de Abra. 9. Hie. ad Principiam. Philo quis rerũ diuina. hæres. — Patres antiqui sunt, qui vitę merito & ordine pręcesserunt, vt patriarchæ. genes. 15. c. Patres etiam antiqui dici possunt Deus & cœlestia. Item secundum aliquos patres antiqui dicuntur elementa. Patres etiam antiqui sunt philosophi patres gentium: quos etiam significant patres Pharaonis. Exo. 10. b. Iob. 8. b. ps. 44. 77. — Patriarchæ. De' & cœlestia. Elementa. Philosophi.

Hiero. s. Iere. 7. & s. Hose. 9 — Patres Abraham vel Iacob dici possunt sancti: & pater Israel dicitur Abraham, vel antiqui patres in deserto. gen. 47. b. 48. c. 49. d. Patres etiã Israel dicunt patriarchæ, & apostoli. Hose. 9. c. ps. 44. Et patres nostri, quibus dedit Deus terram, sunt apostoli, quib' dedit ecclesiã. Iere. 7. a. Et patres Iob sunt apostoli patres ecclesiæ. Iob. 13. a. — Sancti. Patriarchæ. Apostoli.

Ori. s. Rom. 4. Gre. s. 1. reg. 14. & 19 mor. 21. Isy. s. Leui. 25. — Pater honorandus dici potest prælatus, & doctor. gen. 46. d. Exod. 20. a. 21. b. Et pater Ioseph est antecessor in dignitate. gen. 47. c. Et pater Ionathæ est prælatus superior respectu inferioris. 1. reg. 14. a. Pater pauperum dicitur Iob designans populum ecclesiæ, ex cuius prædicatione humiles, qui pauperes spiritu dicuntur, generantur. Iob. 29. c. Patres etiam sunt doctores, qui nos in fide genuerunt, & instruxerunt. Leui. 25. g. 1. Cor. 4. c. — Prælatus. Doctor.

Philo d' migr. Abr. & de spãli. legib'. — Pater aliquando dici potest intellectus in domo rationis: vel recta ratio seu sermo: quia cõsilia bona, & actiones honestas solet gignere: prognatasq; educare, decretis ducibus doctrinæ & sapientię. gen. 12. a. — Intellectus. Ratio. Sermo.

Basi. s. ps. 48. Gre. 20. mor. 7. Hie. s. iere. — Patres dicuntur doctores mali. ps. 48. Et patres hæreticorum sunt hæresiarchę. Iob. 39. a. Et patres, quorum labores comedit confusio sunt hæretici. Iere. 3. g. — Doctores mali. Hæretici.

Glo. inter s. Leui. 6. — Pater sacerdotis, cui succedit filius, significare potest antiquum sacerdotium: cui successit sacerdotium nouę legis. Leui. 6. d. — Antiquũ sacerdotiũ

Ori s. Mat. ho. 4. Hila s. Mat. can. 17. — Pater lunatici videtur dici posse angelus custos. Matth. 17. c. Potest etiam pater lunatici dici lex. Et Moses est pater, hoc est, lex regens Iudęos. Exo. 18. a. — Angelus custos. Lex.

Cle. Ale. 4. stroma. — Pater relinquendus propter euangelium, designat leges ciuiles, quę cedere debẽt euangelio. — Leges ciuiles

Pater

Adam / Vetus homo / Peccatum — Pater etiam obliuiscendus est Adam,seu vetus homo,quem exuere debemus.ps.44. Pater etiam animæ dicitur peccatum:quod tradit ipsam animam in mortem.Mat.10.c. — Arno s.ps.44. Hila.s.Mat.cano.

Patres dici possunt,qui iam sufficiunt regere alios.1.Ioan.2.b. — Ori.prolo.s.canti.

Iudæi. — Patres aliquando dicuntur Iudæi:filij vero Christiani,in eorum fide succedentes. Amos.2.c.Pater etiam & mater pontificis,super quibus ipse non polluitur,est populus Iudæorum, ex quibus Christus secundum carnem:& licet peccatores elegerit,ipse tamen nō est super eis pollutus.Leui.21.c.Zach.13.d. — Hie.s.Amos.2. Isy.s.Leui.21. Rup.s.Zach.13.

Ij quos imitamur — Patres quibus vnusquisq; apponitur,sunt,quos quisq; in bono vel malo imitatus est :eisque apponitur cum de hac vita excesserit.Isa.65.a.Dicitur autem trāsire iniquitas patrum in filios, quum filij patres imitantur.Exo.34.a. — Hie.s.Isa.65.

Diabolus — Pater aliquando dicitur diabolus inducens ad peccatum,& ducem se faciens ad omnē iniquitatem:ideo domum eius relinquere oportet,eiusq; obliuisci.gen.12.a.1. reg.2.e. ps.26.44. Isa.14.c.Iere.11.a.Eundem designat pater Rebeccæ Bathuel.genes.24.c. Et pater Hierusalem Amorrhæus est diabolus.Eze.16.a. Hie.s.Eze.16. Beda.s.gen.24. — Ori.s.Exo.ho.8.& s.Isa.ho.9.& s.Iere.ho.6. Basi.& Aug.s.ps.44.

Mundus — Pater præterea dicitur hic mundus,de quo nascimur.Iere.20.d.Maledictus vir, qui annunciauit patri meo dicens:Natus est tibi puer masculus. — Gre.s.1.reg.2. Gre.4.mor.4.

Sermo antiquorum patrum. — Pater Ophni & Phinees significare potest sermonem antiquorum patrum. 1.reg.2.e. — Gre s.1.reg.2.

Carnales — Patres ignorantes manna,dici possunt carnales Aegypti ollas desiderantes.deut.8.a. — Philo.2.allego.

Putredo — Pater hominis dicitur putredo.Iob.17.d.quia omnis homo ab origine iam vitiata descēdit. — Gre.13.mor.21.

Propinqui — Pater & mater,qui genuerunt.Zach.13.a.Ponitur pro maxime propinquis. — Hie.s.Zach.13.

Pater familias.

PAter familias dicitur,qui primus est,& imperium habet in familiam.

Deus / Christus. — Pater familias aliquando dicitur Deus:aut etiam Christus, qui curam habet familiæ ecclesiæ.Mat.10.c.13.g.20.a.21.d.Luc.13.e.14.c. — Ori.s.Mat.ho 10.19. Hila.s.Mat. can.20.

Episcopus / Doctor — Pater familias dicitur etiam episcopus, aut doctor distribuens cibum doctrinæ familiæ Christi. — Glo.or.s.Mat.13.

Sensus. Intellect⁹. — Pater familias potest quandoq; dici intellectus aut sensus hominis.Mat.24.c.Luc.12.e. — Ori.s.Mat.ho. 31.35.

Patefacere, Patere.

PAtere dicitur,quod apertum est.Patefacere vero est patentem facere.

Christus. — Patens ostium Iob viatori est Christus,qui omnibus patet in hac vita viuentibus, vt ingrediantur ad patrem per remissionem peccatorum.Iob.31.d. — Gre.22.mor.11.

Visio diuina. / Doctores — Patentes riui erunt in gloria cœlesti:vbi beati torrente diuinæ voluptatis potabuntur. Isa.33.d.Possunt etiam designare doctores sacras scripturas plane exponentes. — Glo.or.s.isa.33.

Nouū testamentū. / Baptismus — Patens fons est doctrina noui testamenti:& baptismus omnibus paratus.Zach.13.a.

Fiducialiter pdicās. — Patere dicitur os illius,qui fiducia puræ conscientiæ diuinam prædicat,& dilatat doctrinā.2.cor.6.c. — Hie.s.Zach. Amb s.2.cor.6.

Prædicatio apostolorum — Patens sepulcrum Christi designat guttur apostolorum & prophetarum : per quod ipsum Christum æterno literarum thesauro,condiderunt.Patens autem sepulcrum ideo dicitur, quia qui vult ad Christi peruenire mysterium,non ingreditur ad illud,nisi per euangelicę scripturæ secretum.ps.5.Rom.3.b.Sic dicebat apostolus os suum patere Corinthijs, inuitans eos, vt per prędicationis suæ apertam ianuam,ingrederentur Christi secreta mysteria.2.Cor.6.c. — Amb.ser.57.

Gentes audientes verbum Dei — Patere dicuntur aures surdorum,quum gentes libenter audiunt,& suscipiunt verbum Dei. Isa.35.b. — Hie.s.isa.35.

Manifestatio impudens peccatorum — Patens sepulcrum dicitur os malorum.ps.5.Rom.3.b.quia peccatorum suorum turpitudinem absq; vllo pudore manifestant. — Ori s.Rom.3.

Persecutio fideliū. — Patent prædæ fideles,quos Iudæi & infideles impię persequuntur.Isa.59.c. — Glo.inte.s.isa.59.

Pati, Passio.

PAti est sustinere,tolerare,& ęquo animo ferre.Ipsa autem corporis aut animi affectio passio dici solet.Est item pati permittere.Exo.22. c.Maleficos non patieris viuere.

Passio Chri sine culpa. — Passus dicitur Iob absq; iniquitate manus suæ.Iob. 16.d. designans videlicet Christum, qui peccatum non fecit,nec inuentus est dolus in ore eius:& tamen crucis dolorē pro nostra redemptione tolerauit. — Gre.13.mor.11.

Permittens De⁹ immunditiā in bonis. — Non patitur Deus eum,cui pepercit esse mundum ab iniquitate:quia permittit sanctos plerunq; illicita cogitatione pristini peccati inquinari.Iob.10.c. — Gre.9.mor.40.

Vindicta Dei — Non patitur Deus inultum abire eum,qui iniuriam fecit proximo.Iob.24.b.quia ad ipsum pertinet vindicta tanquam ad supremum iudicem.

Prōpta fides gētiū. / Castigatio carnis. — Pati vim dicitur regnum cœlorum.Matth.11.b. quum gentiles quasi irrumpentes prompte ad fidem veniunt,quasi auferentes ipsum à Iudæis ingredi recusantibus. Patitur etiam vim, quia castigantes carnem suam, & quasi vim sibi inferentes in ipsum ingrediuntur. — Hila.s.Mat cano.11. Am.se.15.&.s Lu.7.

Lyra.s.gen.42. Pati se merito dicentes fratres Ioseph, typum gerunt eorum, qui post Christi mortem ex Iudæis resipuerunt.gen.42.d. Resipiscentes Iudæis.

Lyra.s.Isa.38. Pati se vim dicebat Ezechias, propter grauitatem infirmitatis: designat autem eos, qui tentationibus & tribulationibus affliguntur.Isa.38.c. Affligi tentatio.

Hila.s.Mat.can.33. Passa dicitur multa vxor Pilati pro Christo, designans ecclesiam gentium, quæ multa propter Christi fidem patitur.Mat.27.b. Ecclesia gentium afflicta

Hie.s.Amos.3. Patiuntur calumniam ab hæreticis simplices, qui ab eis mendacia pro veritate accipiunt. Amos.3.c.

Lyra.s.gen.42. Pati quicquam mali in itinere est deficere ob imperfectionem à rectitudine. Ideo Beniamin fuit domi retentus.gen.42.a. Deficere à recti ne.

Pati scandalum Aegyptios, est puniri populum propter peccata regis, cui etiam consenserunt.Exo.10.b. Puniri populum propter reges.

Isy.s.Leui.15. Pati fluxum seminis est verbositate peccare: vel aliqua passione.Leui.15.a. Peccare passione.

Hila.s.Mat.can.9. Patiens mulier fluxum sanguinis menstrui designat peccata cogitationis habentem, & intrinsecus sordidatum: vel tenentem doctrinam Iudaicam, vel gentilicam.Leui.15.c. Mat.9.c. Peccans cogitatione vel habẽs doctrinam erroneam.

Arn.& Hila.s.ps.58. Patientes famem vt canes, sunt dæmones quærentes deuorare bonos. Vel sunt Iudæi, qui destructa sua ciuitate, famem verbi Dei patiuntur, nolentes eam intra ecclesiam extinguere. psalm.58. Dæmones insidiantes bonis. Iudæi fame verbi Dei.

Hie.s.Hose.5. Pati calumniam dicitur Ephraim, cum hęretici se putant, aut asserunt à catholicis opprimi, cum potius ipsi opprimant catholicos.Hose.5.c.

Hie.s.Amos.6. Rup.s.Amos.6. Nihil patiuntur heretici super contritione Ioseph, quum gaudent de morte spirituali fratrũ. Amos.6.b. Iudæi etiam irridentes Christum in passione, nil patiebantur super contritione Ioseph. Gaudentes hæretici de malo fratrum. Irridentes Iudæi Christum.

Patibulum, uide Crux.

Patientia.

Tulli.2.de inuenti. Gre.homi.35. PAtientia est honestatis aut vtilitatis causa, rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpessio. Vel patientia est aliena mala æquanimiter perpeti: contra eum quoq;, qui mala irrogat nullo dolore morderi.

Glo.or.s.Nahum.1. Patiens dicitur Deus, quia diu sustinet peccatores antequam puniat, eorum resipiscentiam expectans.Nahum.1.a.

Glo.or.s.Iere.15. In patientia sua dicitur suscipere Deus aliquem, quum facit eum multa pati, & patienter tolerat persecutores. Sic suscepit Christum Deus in patientia sua: quia diu sustinuit Iudæos, vt resipiscerent.Iere.15.c.

Gre.13.mo.22. Patientia Iob typus esse solet patientiæ Christi.Iob.17.d. Patientia Christi.

Basi.s.ps.61. Patientia nostra est à Deo: qui non permittit nos tentari supra id, quod possumus. ps.61.

Patrare, uide Facere.

Patria.

PAtria est vrbs siue oppidum, vnde aliquis est ortus.

Lyra.s.gen.30. Patria Iacob significare potest monasterium religiosi prædicatoris, ad quam redire vult post fructum prædicationis.gen.30.d. Monasterium.

Aug.s.Ioan.tra.16. Patria Christi & prophetarum, vbi non sunt accepti, est populus Iudaicus, qui Christum & prophetas persequebatur.Mat.13.g.Luc.4.a.Ioan.4.f. Populus Iudaicus.

Patriarcha.

PAtriarcha dicitur patrum princeps: quo nomine dicti sunt Abraham, Isaac, Iacob, & duodecim filij Iacob, qui duodecim effecere tribus: & nunc dicuntur patriarchæ principes pótificum: qui quatuor erant pręter Romanum pontificem, nempe Antiochenus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus. Nominant antiqui patriarchæ.1.par.8.d. Tobi.6.d. Hebrę.7.a.acto.2.e.7.a.b.

Patruelis.

PAtruelis à patruo dictus: sunt enim patrueles patruorum filij, hoc est, filij fratrum mariorum.

Hie.s.Isa.5. Patruelis dictus est Christus.Isa.5.a. quia ex eodem genere erat cũ Isaia, aut cum Iudęis. Christus

Isy.s.Leui.25. Patruelis, qui potest redimere rem venditam, est qui ab eodem aut pari doctore habet doctrinam, sicut & nos, & potest nos instruere.Leui.25.g. Discipulus pa...

Hie.s.Iere.32. Patruelis Ieremię erat Hanameel: quia gratia cognata est sublimibus virtute.Iere.32.b.

Gre.s.1.reg.14. Patruelis Saulis erat Abner, designans adiutorem magni prædicatoris aut prælati, participantem de duritie Cis & de lucerna Ner.1.reg.14.g.

Patruus.

PAtruus dicitur frater patris, quod quasi patris loco sit.

Euangelium cognatum prophetis — Patruus Aaron erat Oziel, designans euangelium cognatum esse prophetis. Leui.10.a. — Glo.or.s.Leui.10.

Prædicator pfectus — Patruus Saulis designat prædicatorem perfectum, qui minorem instituere potest.1.reg.10.e. Et patruus qui potest redimere, est qui ęqualis est doctrinę cum patre, qui nos docuit. Leuitic.25.g. — Gre s.1.reg.10. Isy.s.Leui.25.

Paucus.

PAucum est contrarium multo.

Apostoli Electi — Pauci de terra sunt apostoli, & fideles electi: de quibus dicitur: Multi sunt vocati, pauci vero electi.ps.16.106.Mat.7.b.20.b.21.b.Luc.10.a.13.d.Isa.24.b. — Arno.s.ps 16.106. Hie.s.Isa.24.

Fides gentium — Permodicus numerus Syrorum vicit Hierusalem: quia paucorum credentium ex gentibus fides in principio, Iudæorum fidem superauit: qui in incredulitate relicti sunt.2.par.24.f. — Hie.s.Isa.17.

Pauci electi — Paucę oliuę remanentes in olea, erunt pauci electi in vltimis temporibus. Eosdem designat pauci racemi. Isaiæ. 24. c. Et pauci à quibus alij diuiduntur, sunt pauci credentes ex Iudæis. psalm.16. — Hie.s.Isa.24. Aug.epis.59

Prompta fides gẽtiũ — Paucis diebus habitans Iacob in Haran.gen.27.g.29.e. designat gentes breui tempore suscepturas fidem per prædicationem apostolorum. — Glo.inte.s. gen.27.

Discipuli hæreticorũ ad ipsos delerẽtes — Pauci efficiuntur Assyrij, quum hæreticorum & Antichristi sectatores luce doctrinæ ecclesiæ illustrati ipsos deserunt.Isa.10.c. — Hie.s.Isa.10.

Pauere, Pauor, Expauescere, Pauidus.

PAuere est grauiter timere, quasiq; animo perturbato. Et pauor est timor mouens mentem, & quasi quidam stupor.

Admiratio mysteriorum — Pauor Iacob admirationem diuinorum secretorum, seu mysteriorũ significare potest.gene. 28.d. Ad idem referri potest pauor Pharaonis.gen.41.b. — Beda.s.gen.41.

Admiratio iudiciorum Dei — Pauent columnæ cœli ad nutum Dei.Iob.4.c.26.c. quia apostoli quantalibet virtute proficiant, quantalibet scientia excrescant, penetrare iudicia Dei non valent. — Gre.17.mor.13.

Custodiens corpus mundum — Pauet ad sanctuarium Dei, qui corpus suum cum diligentia custodit ab omni spirituali immunditia.Leui.26.a. — Isy s.Leui.26

Turbatio ecclesiæ tpe Antichristi. — Pauor Abrahæ circa solis occasum, designauit perturbationem ecclesiæ futuram tempore Antichristi.gen.15.c. — Glo.inte.s.gen.15.

Præcognitio futurorum — Expauens Isaac post datam benedictionem Iacob.gen.27.e. est præcognoscens futura. Vnde per extasim cognouit benedictionem Iacob esse confirmandam. — Glo.or.s.gen.27.

Terror dæmonũ ex cruce Chri. & oium malorũ in iudicio — Pauor irruens in malos est terror ex cruce Christi inuadens dæmones.Exo.15.b. Et pauebit Assur ad vocem domini, hoc est, diabolus & omnes mali in iudicio ad vocem Christi ferentis in eos sententiam condemnationis.Isa.30.g. — Ori.s.Exo.ho.6. Hie.s.Isa.30.

Timor veteris legis — Pauor filiorum Israel ferente Deo legem.Exod. 20.c. timorem veteris testamenti expressit. Nam lex illa dicitur lex timoris. — Glo.or.s.Exo.20.

Securitas in Deum. — Absq; pauore dicuntur habitare in terra, qui animi securitatem in Deo, quem colunt, habẽt. Leui.26.a. — Ori.s.Leui.26

Recognitio errorũ — Pauere dicuntur, qui recordantur terræ Iuda.Isa.19.c. quum hæretici aut gentiles, cognita sacræ scripturæ veritate, suos recognoscunt errores. — Glo.inte.s.Isa.19

Dispersio sacerdotum veterum — Pauor dictus est Phaschur sacerdos: quia pauere debebat inimicos.Ieremi.20.a. Designauit autem pauorem, stuporem, & dispersionem futuram sacerdotum post passionem Christi. — Glo.or.s.Iere.20

Minæ psecutorum Terror Dei — Pauor, quem contemnit equus, designat minas persecutorum ecclesiæ: quas apostoli & martyres, ac prædicatores contemnebant.Iob.39.c. Vel est terror Dei, & inuocatio eius, quam faciunt sancti: & hunc pauorem contemnit diabolus tanquam obstinatus. — Gre.31.mor.24. Hie.s.iob.39.

Timor infideliũ in iudicio. — Pauor in Aethiopia erit, percussa Aegypto, cum infideles pauebunt in iudicio, videntes cõdemnari credentes malos.Eze.30.a. Sic timebit Ascalon.Zach.9.a. — Hie.s.Eze.30.

Pauimentum.

PAuimentum dicitur ipsum domus solidamentũ, siue incrustatio, quã gradiẽdo calcamus.

Corpus humanum Terra. — Pauimentum, cui adhæret anima, dicitur corpus humanum corruptibile. Vel terra in toto mundo substrata.ps.118. — Hila.&Au.s.ps.118.

Doctrina sacra. Concors fidelium humilitas. — Pauimentum templi stratum lapide est doctrina sacra: vel concors fidelium humilitas, qua in temporali adhuc vita positi, sotialiter inuicem charitate dictante conuersantur. 3.regũ.6.b. Eze.40.c.47.a. — Gre.s.Eze.ho.18.

Paulatim.

PAulatim idem est, quod sensim, hoc est, sine festinatione aut velocitate.

Nemo repẽte pfect. — Paulatim expellit Deus hostes, vt homines securitate non abutantur in pigritiam. Exo. 23.b. Sic expelluntur vitia: nec quisq; repente fit perfectus, ne in superbiã erigatur. Ita paulatim

Profectus conuersorum — crescens tumultus in castris, designat quotidianum profectum conuersorum.1.reg.14.c. — Glo.or.s.Exo.23. Gre.s. ... 4.

Paulus

Paulus.

Persecuto- fi.

PAulus apostolus prius persecutor fidelium, & postea insignis prædicator, satis notus in suis epistolis & in actis apostolorum, secundum φ veniens Damascum aduersus fideles superatus est, & ipse postea superauit Iudęos, designat persecutores fidelium etiam inter gentes: qui sæpe superati & conuersi, reuincunt Iudæos & infideles. acto. 9. a.

Pauo.

Glo. or. s. 3. reg. 10.

Perfecti

PAuo seu pauus est auis multiplicis coloris, cuius pulchritudinem videtur extensis pennis ostentare. Pauos autem ferebant ad Salomonem ex insulis indorum. 3. reg. 10. d. 2. par. 9. e. Eorum caro siccata imputribilis permanere dicitur. Et quia pennarum pulchritudine vestiuntur, designare possunt perfectos, & igne tribulationis decoctos, adeo vt varijs virtutibus decorentur.

Pauper, Paupertas, Egenus, Inops, Mendicus, Penuria, Carere, Egere, Mendicare.

Basi. & Arn. s. ps. 33. Amb epis. 17. Hila. s. ps. 139. Hie. s. Isa. 25. Au. 17. ciui. Dei. 4. Isy. s. Leui. 23. Gre 6. mor. 15. & 18. mor. 19. Arno. s. ps. 68. Hie. s. Zach 11. & s. Sopho. 3. Aug. s. ps. 33. 68. Basi. s. ps. 33. Arno. s. ps. 21. Amb. s. Luc. 6. Hie. s. Isa. 66. Au 1. ser. do. in mon. Chry s. s. ps. 9. 48. Gre 6. mor. 15. & 19 mo. 16, & 26. mo. 24 & 34. mora. 2. & 16. mo. 22. & s. 1. reg. 2. Gre, Nys. de beatit.

Christus

PAuper est, qui parum aut nihil habet pecuniæ, & aliarum rerum penuriam patitur.

Pauper aliquando dicitur Christus, qui pro nobis pauper effici voluit, neq; quicquam possedit in terra: in qua non habuit, vbi caput suum reclinaret. ps. 21. 24. 33. 40. 68. 69. 81. 87. 108. 139. 101. in titulo. Leui. 23. d. Iob. 5. c. 28. Eccl'tæ. 9. d. Isa. 25. b. 26. a. Iere. 20. d. threnor. 3. a. Zachari. 9. c. Et pauper erectus de stercore est Christus liberatus à persecutionibus. 1. regum. 2. b. Amos. 5. c.

Apostoli Credentes

Pauperes interdum dicũtur apostoli Christi imitatores. ps. 21. 34. 68. 139. Isa. 26. a. 29. f. Pauperes autem gregis sunt credentes ex Iudæis. Zach. 11. b. Pauper etiam populus sunt apostoli, & fideles humiles: & egenus, cui est spes, est fidelis. Iob. 5. c. 24. b. 34. c. ps. 9. 33. 67. 71. Eccl'tæ. 6. c. 7. a. Sopho. 3. c. Apoc. 2. c.

Pauper Infirmus Humilis

Pauper, qui clamat ad dominum, & exauditur, est pauper spiritu, & qui adhuc est in timore & qui pauper est à crimine, in quo nihil habet princeps huius mundi. ps. 21. 30. 33. 48. 78. 87. 101 131. pro. 31. a. Isa. 11. a. Luc. 6. c. Et pauper leprosus est, qui non potest magna opera pœnitentiæ facere: aut implere euangelica consilia. Leui. 14. c. Pauperes autem spiritu sunt humiles, qui de se parua sentiunt. Mat. 5. a. Et talis dicitur pauperculus. Isa. 66. a. Et vir videns paupertatem suã. thre. 3. a. Vt autem pauperes omni tempore pulsant aures hominum clamoribus suis pro pane ventris: ita pauperes spiritu clamant ad Deum pro pane mentis, qui de cœlo descendit. Iob. 5. c. 20. b. 29. c. 31. b. 34. b. 36. a. 41. c. Sopho. 3. c. Egenus etiam dicitur humilis contemptor laudis & honorum, ideo suscitatur de puluere, pauper verò est contemptor diuitiarum: ideo suscitat de stercore: quia diuitias vt stercora reputat. 1. reg. 2. a. Pauperem etiam facit Deus per contẽptum rerum terrenarum, ad cœlestium desiderium accẽdens: atq; ita muneribus cœlestibus ditat. Paupertatis funibus vinciuntur, qui cœlestes diuitias optant, quibus se in hac vita carere cõspiciunt. Iob. 36. a.

Côtêptor honorum Côtêptor

Gre. 26. mor. 27.

Genus h.

Pauper aliquando dicitur genus humanum: quia de se nullum habet bonum. 1. reg. 2. a. ps. 71. 112. pro. 23. a.

Arno. s. ps. 71 112. Aug. s. Ioan. tra. 84 Gre. s. 1 reg. 2. Ori. s. Luc. ho. 32. Hila. s. Mat. cano. 19 Hie. s. Isa. 29. 49. 54. Am. de obit. Valét. Aug. q in iudi. 49. Isy. s. Leui. 19.

Gentiles

Pauper erectus de stercore & egenus erat gentilis populus. 1. regũ. 2. Dicitur autem egenus comparatus ad puluerem: Pauper vero ad stercus. Egenus etiam dicitur, qui peccat consensu: pauper vero, qui peccat opere. Pauperes etiam, quibus euangelizatur, sunt gentiles. Isaię. 29. f. 32. b. 41. d. 49. d. 58. b. 62. a. Mat. 19. c. Luc. 4. c. Gentiles etiam in ecclesia iam existentes pauperes dici possunt. Iudi. 11. a. Et paupercula erat gentilitas carens gratia & luce veritatis. Isa. 50. c. ps. 67. 71. Leui. 19. b.

Ori. s. ps. 36. ho. 2. Hila. s ps. 67. Hiero. s. Isa. 10. & s. Iere. 5. Aug. epis. 120. Gre. s. 1 reg. 2. Basi. s ps 33. Ori. s Mat ho. 13. Hila. s Mat can. 29. Hier. Aglasiæ. & s. Mar. 10. Beda. s. pro. 3.

Ignari Imperfecti Simplex cũ operibus

Pauper populus dicuntur ignari, & parui, & imperfecti, demum omnes, qui alieno indigent auxilio. Exo. 22. d. 23. a. 30. b. Leui. 25. f. Iob. 20. b. 24. b. 30. a. ps. 36. 67. 87. pro. 28. a. Isa. 10. a. 14. g Iere. 2. g. 5. a. Eze. 22. g. Amos. 2. c. 4. a. 5. c. Pauper autem & sufficiens sibi est simplex, cum bonis operibus. pro. 12. b. Isy. s. Leui. 25. Gre. 16. mor. 24. Beda. s. pro. 12.

Iudæa Iudæi

Pauperem facit Deus, cum repellit Iudæam à spiritualibus virtutibus. 1. reg. 2. b. Et egentes diuites sunt Iudæi, qui egent relicto Deo. ps. 33. Et pauperes, quibus dandum erat vnguentum, erant infideles ex Iudæis. Matth. 26. a. Et paupercula dicitur synagoga auxilio Dei destituta, & bonis operibus carens. Isa. 51. g. quam egestatem dicitur Deus dare: quia peccantes deserit. Mala. 2. a. Cæcus mendicans secus viam designat Iudæos mendicantes intellectum scripturarũ ad animarum salutem necessarium. Mendicabant autem secus viam: quia habentes scripturas, non eas complebant. Mar. 10. g. Luc. 16. b. ps. 108. Hęc egestas dicitur esse à domino in domo impij. pro. 3. d. Iuxta exemplum purpurati diuitis: qui & in hac vita spiritualibus egebat bonis, & in futura ad tantam peruenit inopiam, vt de digito Lazari quondam pauperis vnam aquæ guttam requireret, nec habere valeret.

Carentes verbo Dei. Mali. Defectus bonorum spiritualium.
Pauperes sunt, qui verbi Dei thesauros in corde suo minime recondũt. Luc.14.c. ps.48.79. Et vere pauper dicitur malus: quasi pauper vero est bonus egens. Egestas enim malorum proprie est: quia dum repletur vitijs, virtutum diuitijs vacuatur. Iob.27.d.30.d. 41.e. proue.28.a. apoc.3.d. Et inopia est defectus bonorum spiritualium. genes.41.d. ps.33. Et in egestate verbi Dei dicitur Deus visitare populum. Leui.26.c. Pauperes demum sunt peccatores, quorum me mores debebant esse apostoli, Gala.2.b. Leui.27.a. Iob.30.d. Penuria aquæ est defectus gratię. Exo.17.a. deut.8.a.
Gre.s.1.reg.14.&.18 mo.28.&.34. mo.2. Arno.s.ps.78. Basi.s.ps.33. Hie.s.Gala.2. Cassia.lib.10.cap.21. Isy.s.Leui.26.27.

Lex literę.
Egena elementa significant legem literæ post aduentum Christi: quia ceremoniæ legis iam non prosunt seruantibus. galat.4.b.
Hie.s.Gala.4.

Prædicator.
Non indigens poculis crater est prædicator: quia quod alijs propinat, necesse est vt abundantius cęteris bibat: & plenius quod dat contineat. cant.7.a.
Gre.s.cant.7.

Mendicare dicitur, qui credens & cæcitatem cordis sui cognoscens vt lumen veritatis recipiat postulat. Luc.16.a.
Gre.ho.2.

Egere incipiens prodigus designat nihil satis esse prodigę voluptati. Luc.15.c.
Amb.s.Luc.15.

Egestas hæreticorum est defectus cognitionis veritatis. Iob.30.a.
Gre.20.mor.8.

Mendicabit estate qui in iudicio dicet cum fatuis virginibus: Date nobis de oleo vestro. pro.20.a.
Beda.s.pro.20.

Egestas erit malis in inferno: quæ venit illis quasi viator qui subito rapiuntur. pro.6.b.
Beda.s.pro.6.

Pax, Concordia, Concordare, Pacificus, Vnanimis.

PAx est proprie publica tranquillitas, maxime à bellis. Concordia autem est quasi vnio cordium & animorum. Pacificus vero dicitur, qui pacem facit & conciliat.

Christus.
Pax nostra est ipse Christus, qui reconciliauit nos Deo: & duos populos in vnum coniunxit. Ephe.2.c. Mich.5.b. Idem ponit fines ecclesiæ pacem. ps.147. Pax inter Israel & Amorrhęũ erit Christus in iudicio: cui concordabunt electi in sententia contra malos: nec tunc compassione mouebuntur. 1.reg.7.d.
Glo.or.s.1.reg.7.

Pax cum Deo. Concordia potentiarum in bono.
Pax bona est hominis ad Deum, & omnium potentiarum ad inuicem: & quum caro non concupiscit aduersus spiritum. Hanc pacem dat Deus: hanc prędicauit Christus: & reliquit suis. Hæc pax non est impijs. Leui.26.a. Iob.5.d.9.a.15.c.22.d.34.d. ps.33.71.75. Isa.45.b.48.b.58.b. Zach.8.c.9.c. Ioan.14.d.
Basi.s.ps.33. Gre.1.6.mo.23. Isy.s.Leui.26.

Gloria æterna.
Pax Christi cuius non erit finis, erit in æterna gloria. Isa.9.b.32.d. Iob.5.d. ps.4. 28.121. Et ire in pace ad patres est ire in gratia ad gloriam, & societatem sanctorum. gen.15.c.
Gre.6.mo.23. Glo.inte.s.gene.15.

Cessatio diuinę iræ.
Pax quam dicebant, seu promittebant pseudo prophetę, est cessatio diuinæ iræ. Eze.13.b.
Hie.s.Eze.13.

Pax non est vniuersæ carni: quia militia est vita hominis super terram: & caro in se pacem recipere non potest. Iere.12.c.
Glo.or.1.Iere.12.

Pax cũ vitijs & diabolo.
Pax mala est hominis cum vitijs, aut cum diabolo, aut membris eius: & hanc pacem non venit Christus mittere in terram. Mat.10.d.
Glo.or.s.Mat.10.

Homo exterior. Iudas. Iudæi.
Pacis homo dicitur homo exterior. ps.40. quia coniunctus est interiori: cum quo tamen sępe non habet pacem. Dicitur etiam homo vnanimis. ps.54. quod & de Iuda intelligitur erga Christum: & de Iudæis.
Arno.s.ps.40.54. Hila.1.ps.54.

Firmitas pacis.
Pax, pax, quum dicitur per geminationem, firmitatem pacis indicat. Isa.26.a.
Hie.s.Isa.26.

Christus. Eucharistia. Gratiarũ actio. Opera charitatis. Obedientia.
Pacificę hostię significare possunt Christum, eucharistiam, gratiarum actionem, perfectionis & charitatis opera, & obedientiam: quibus Deo reconciliamur. Exo.20.d.24.b.29.c. Leu. 3.a.4.b.7.b.9.a.1.reg.10.b. Eze.45.e. Et ipse Christus dicitur pacificus. cãt.8.d. Quia per ipsum totum genus humanum Deo reconciliatum est: & dicitur pacificasse omnia in sanguine suo. Colos.1.c.
Hie.s.Eze.45. Gre.1.1.reg.10.&.s. cant.8. Isy.s.Leui.3.

Prædicatio iustitiæ bonorum. Prædicare pacem in aduentu Christi.
Pacificus dicitur esse aduentus Samuelis. 1.reg.16.a. quum ad eos veniunt doctores, qui nõ sunt pro culpa feriendi, sed pro iustitia prædicandi: iuxta illud apostoli. 1.cor.4.d. Quid vultis in virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis. Pacificus etiã aduentus Samuelis designat prædicantes Christi pacem in eius aduentu: vt quum dixit Simeon. Luc.2.d. Nunc dimittis seruum tuum in pace.
Gre.s.1.reg.16.

Concordes in ecclia.
Vnanimes in domo sunt, quorum est cor vnum & anima vna in ecclesia vel militante, vel triumphante. ps.67.132.
Hila.s.ps.67. Glo.or.s.ps.67.

Iudæi.
Pacifici fratres Ioseph designabant Iudæos: qui dicebantur pacifici Christi. genes. 42.d. Ieremiæ.20.c.

Tentatio ad profectum valens.
Pacificę dicuntur bestiæ terræ electis. Iob.5.d. quia maligni spiritus quum bonorum corda aduersantes deprimunt, hæc nolentes ad amorem domini impellunt. Vel pacificę sunt bestiæ, quum carnis incentiua & si tentando submurmurant, nequaq; tamen vsq; ad effectus operum quasi ad aperti morsus rabiem exurgunt.
Gre.6.mor.22.

Blãdientes dæmões.
Pacificę loquuntur dęmones, quum representant oblectamenta, quibus capiant aĩas. ps.34.
Arno.s.ps.34.

Pacificę hostię oblatæ idolo. Exo.32.d.

Paxillus,

Paxillus, uide Baculus.

Peccare, Peccatum, Peccator, Delinquere, Delictum, Crimen, Culpa, Piaculum, Vitium.

Ori.s.Leuit.ho.5.& s.Rom.11.

PEccare est quomodocunq; labi, errare & offendere. Delinquere autem est à bono deficere. Solet autem delictum dici, quum non fiunt, quæ fieri debent: peccatum autem, quum fiunt quæ fieri non debent. Vel delictum est leuius commissum aliquanto quàm peccatum. Crimen vero idem videtur esse, quod delictum, aut culpa. Culpa autem videtur eius esse, qui nesciens aliquem læsit: sed generaliter pro omni peccato & delicto sumitur. Delictum dicitur, quũ quis non in totum cadit, aut à tota lege. Leui.5.b.8.14.ps.18. Rom.12.b.

Am apol. Dauid. 10

Peccare dicitur domino qui timorem eius non habet. Exo.10.d.20.c. Peccasse autem dicit Dauid soli Deo: vel quia Deus non habet superiorem, & ipse Dauid quum esset rex, solum Deum habebat superiorem: vel quia solus Deus est sine peccato. ps.50. Non habere Dei.

Hie.s.Isa.29. Gre.s.1 reg.2. Ori.s.iere.ho.12.& s.Mat.ho.35. Hila.s.ps.139.&.s. Mat.can.18. August.epis.105.&.s. ps.58.

Peccare in verbo est in varijs dogmatibus errare: aut in Christum peccare. Isa.29. f. Errare i dog.

Peccantes fratres Ioseph in ipsum fratrem, fuerunt Iudæi peccantes in Chrm. gene.42.d. Et peccatũ grande puerorũ sacerdotis fuit peccatum Iudæorũ: qui non solũ negabant diuinitatẽ in Christo, sed & alios negare cogebant. Et dicitur peccatum puerorum: vt ostendatur grauius esse peccatum sacerdotum. 1.reg.2.d. Ideo peccatum Iudæorum dicitur scriptum stylo ferreo in vngue adamantino. Iere.17.a. Est etiam peccatum grande, cum iusti & Christiani peccant. Peccator autem consistens aduersus iustum, erat Caiphas interrogans Christum. ps. 38.58.70. 108.139. Potest etiam significare Iudam. Frater quoq; peccãs in fratrem, fuit populus Iudaicus peccans in Christum. Mat.18.b. Luc.17.a. Peccator centum annorum est Iudaicus populus: q. nouerat voluntatem domini, & non faciebat. Isa.65.d. Delictum autem oris Iudæorum fuit, quum dixerunt: Crucifige. ps.58. Et peccata populi, propter quæ regnare facit Deus hypocritam, sunt peccata Iudæorum, qui suscipient Antichristum. Iob.34.d. Peccatum autem quod non haberent Iudæi, si Christus non venisset, est incredulitatis peccatum. Ioan.15.d. Dicuntur autem peccasse filij Israel secundum suam multitudinem. Hose.4.b. quia vnusquisq; sibi fabricabat Deos. Iudæi. Caiphas. Iudas. Hila.s.ps.38. Hiero s.Isa.65.&.s. Hose.4. Gre.25.mor.20. Pctã iudæ. Incredulit.

Gre.s.1.reg.2.

Peccat vir in virum, quum quis peccat in Christum, non tamen eius diuinitatem negãdo. Vel peccat vir in virum, quum in rebus temporalibus nocet proximo. Peccat autem in Deum, quum aufert ab homine, quę illi ad æternitatem conferunt. Vel peccat vir in virum quum peccat ille, qui superiorem habet, à quo possit corrigi. Peccat vero in Deũ sacerdos, vel alius, qui cæteros corrigere debet, ideo de hoc dicit. 1.reg.2.c. Quis orabit pro eo. Item. Matth.5.b. Si sal euanuerit, in quo salietur? Peccare in C.

Peccat in corpus suum, qui peccat in ecclesiam, cuius ipse est membrum. 1.cor.6.d. Peccare in...

Amb.s.Luc.15. Hie.epis. beatitudi. Gre. Nys. de orone. Aug.epis.95. Glo.or.s.ps.33

Peccare in cœlum est imminuta esse in peccante cœlestia dona. Luc.15.d. Vel peccauit filius prodigus in cœlum, quia non debuit ab illa cœlesti patria deuiare. Et peccauit coram patre, qui cœlestem Hierusalem matrem relinquens, conditore deserto, ligna veneratus est. Non peccat autem qui natus est ex Deo, propter charitatem per quam natus est ex Deo. 1.Ioan.3.b Contemn. ... stia dona

Delinquunt qui oderunt iustum: & non delinquunt qui sperant in dominum. Ruunt enim mali de peccato in peccatum: Iusti autem sustentantur per charitatem. ps.33.

Arno.s.ps.35.

Delinquit in semetipso, qui sibi ipsi non vult suadere iustitiam: Delinquit autem in alio, qui quum peccantem non corrigat, insuper illi adulatur. ps.35. Delinquit etiam populus per sacerdotem, quum eius exemplo aut instigatione peccat. Leui.4.a. Non consen. stitiæ. Adulans pecc.

Hie.s.ps.24. Glo.or.l.Isa.24. Isy.s.Leui.4.

Delinquere dicuntur in via, qui peccant in hac vita. ps.24.

Peccabunt habitatores terræ, quum mali relinquuntur in peccatis. Isa.24.b.

Peccare per ignorantiam. Leui.4.a.5.d. Dicitur Christus sacerdos peccasse per ignorãtiam quia nesciens peccatum factus est pro nobis peccatum, assumpta carne peccati.

Glo.or.s.Leui.5.

Peccare in his, quæ sunt sanctificata. Leui.5.d. est in sacro eloquio aliquid irreuerenter vsurpare: Vel res sacras indigne tractare. Indigne tract. sacra.

Arno.s.ps.108. Gre.6.mor.23.

Peccatum matris dicitur abusus potestatis alicui commissę. ps.108. Abusus potest.

Non peccat visitans speciem suam. Iob.5.d. quia tunc peccator plene vincitur quum ex sua similitudine vnusquisq; perpendit quomodo in proximi dilectione dilatetur.

Au.q.in nu.11.& epi 110.& in Christi ad Lauren.41 52. Hila.s.ps.58. 68. Ori.s.Leui. homi.5. Cyril.cont. Iulia.9. & epis.39.

Peccatum dicitur factus Christus: quia factus est hostia pro peccato, in quo tamen peccatũ non fuit. num.6.b. ps.58.1.cor.5.d. Sic etiam sacrificia dicũtur peccata populi. Hose. 4.b. Caro etiam Christi dicitur peccatum: quia habebat similitudinem carnis peccati. Et delicta Christi dicuntur pœna, quam pro delictis nostris patiebatur. ps.68. Non peccans Iob typus est Chri. Iob.2.d.17.a. Christus

Peccatum eunuchorum Pharaonis transgressionem generis humani significare potest. genes.40.a. Peccatum generis humani.

Peccata adolescentiæ metuenda esse docet Iob: ideo multomagis metuenda sunt, quæ in grauiori ætate commissa sunt. Iob.13.d.
Glo.or.s.Iob.13.

Verbositas
Vitium fluxus seminis uerbositatem significare potest. Leui.15.a.
Glo.or.s.Leui.15.

Concupiscentia
Peccatum interdum dicitur concupiscentia: vt cum dicitur. Rom.6.b. Non regnet peccatū in corpore vestro.
Aug de ver.do.ser.43.& conci.3.

Peccatum originale vel veniale
Peccatum etiam aliquando sumitur pro originali, vel veniali. ps.31. Rom.4.b. Cui non imputauit dominus peccatum. ps.50. In peccatis concepit me mater mea.
Glo.inte.s.Rom.4.

Pœna peccati
Peccatum præterea dicitur pœna peccati. Leui.20.c. Portabunt ambo peccatum suum.
Glo inte.s.Leui.20

Idololatria. Infidelitas. Superbia. Peccatum operis. Odiū fraternum. Detractio. Hypocrisis
Peccatum maximum appellatur idololatria. Exo.32.c. Et infidelitas. Num.31.c. Et delictum maximum est superbia. ps.18. Peccata etiam maxima sunt, quæ opere complentur. Eccl'tæ.10.a Crimen etiam pessimum dicitur odium fraternum, vel detractio. Vel designatur hypocrisis, quam accusat & arguit Ioseph.i.discretio.gen.37.a.
Aug s.ps.18. Hie.s.Ecclesi.10. Ricar.de.s.victo.de 12.patriar.69.

Pro peccato quandoq; offertur hircus, turtur, aut pullus columbæ, aut etiam vitulus. Leui. 9.10.12.15.b.16.

Peccata carnis. Transgrediens legē naturæ
Peccatores terræ interficiendi, sunt peccata per carnem commissa. Peccatores etiam terræ dicuntur transgredientes legem naturæ: peccatores autem cœli dicuntur decidentes à suscepta lege gratiæ. ps.100.118.
Ori.s.num ho.26. Hila.s.ps.118. Amb.s.ps.118.ser.15

Diabolus
Peccator considerans iustum, est diabolus iusto insidians: & ipsi dæmones sunt peccatores intendentes arcum. Et ab his peccatoribus eruit Deus, in morte, vel in iudicio. ps.9.10.35.36.70.108.128.
Ori s.ps.36.ho.5.& s.cant.ho.3. Arno.s.ps.9.

Resipicens
Peccator constituitur super diabolum, quum conuersus ad Christum erigitur contra diabolum: vt Paulus. ps.108.
Arno.s.ps.108.

Hæretici. Idola. Hæreses. Gentilis
Peccatores aliquando dicuntur hæretici. ps.10.124. Et delicta Samariæ sunt idola & errores hæreticorum. Amos.8.d. Peccator etiam dicitur gentilis populus. Zach.13.a.
Hie.s.Amos.8. Rup.2.de glori.trini.6.

Peccatores aliquando minus sunt quàm impij: vt auari, procaces, superbi: ad quæ inclinatur natura, & non ad impietatem. ps.1. Qui non abijt in concilio impiorum, & in via peccatorum non stetit.
Hila.s.ps.1.

Pectus.

Pectus est anterior pars animalis à gula vsq; ad ventrem: quod in homine latum est: in reliquis vero animalibus in modum carinę. Estq; costis compactum & alijs ossibus, quę velut firmamenta pectoris sunt. Intra concauum autem, quod est inter pectus & dorsum, continetur cor cum pulmone.
Aris.2.hist.anima.1.

Secreta diuinæ sapientiæ
Pectus Christi significare potest diuinæ sapientiæ secretum: & communicationem sensuum spiritualium. Supra hoc pectus recubuit Ioannes. Ioan.13.c.21.f.
Aug s.Ioan.tra.61. Ori.s cant.ho.1.

Pectora in angelis virtutem insuperabilem seruandiq; vim, vt est à subiecti cordis viuifica distributione significant. apoc.15.c.
Dion cœle, hier.15.

Apostoli. Cura subditorum. Memoria patrum
Pectus Aaron apostolos significare potest, qui sunt velut pectus Christi. Item continuam curam subditorum, quam prælati habere debent; & præterea memoriam patrum. Exo.28.e.
Glo.or.s.Exo.28.

Cor. Voluntas
Pectus aliquando pro corde aut voluntate sumi solet. Et pectore repit serpens, quando diabolus prauas suggerit cogitationes. gen.3.c.
Ori s.Exo.ho.9.& s.leui.h.5.&.s.cā.h.1

Sapientia. Cogitatiōes mūdæ. Fides. Consilia
Pectus potest etiam significare sapientiam. Vnde pectora hostiarum cedunt in partem sacerdotis: quia ei necessaria est sapientia ad instruendum populum. Et dicitur pectusculum eleuationis, seu appositionis: quia debet ei apponi gratia spiritussancti. Exo.29.e. Leui.7.d.8.f.10.c. Potest etiam significare mundas cogitationes, consilia, legis notitiam, & dogmatum veritatem. Comedit autem Christus & apostoli pectusculum per scientiam trinitatis. Fascia quoq; pectoralis est doctrina euangelica. Iere.2.f.
Gre.21.mor.2. Ori.s.Leui.ho.5. Hie.s.Eze.16 & de veste sacerd. Tho.1.2.q.102 ar.3 Philo.de charitate. Hie.s.Iere.2.

Bona conscientia. Confidentia
Pectusculum quod est sacerdotum, significat bonam conscientiam, quam sacerdotes habere debent. Vel cor & cogitationes sacerdotibus detegendas in confessione. Vel fidem & confidentiam, quæ fortitudini, coniunctæ sunt. Leui.7.d.8.f.
Hie.s.Mala.2. Geor.vene.canti.2. ton.3.cap.3. Isy.s.Leui.78.

Eloquētia sine charitate. Deliberatio. Rectitudo cōsilij
Pectus argenteum statuę eloquentiam & doctrinam sine charitate significare potest: Vel deliberationem: vel quia est pectus argenteum, designat rectitudinem recti consilij. Dani.2.c.
Ricar.de.s.victo.de somni Nabuch.25.

Ira. Concupiscentia.
Pectus iram quandoq; significare potest, vel concupiscentiam: super quam graditur serpens, hoc est, voluptas. gen.3.c. Ideo detrahitur ab hostijs: & dicitur superpositionis: quia debet ei superponi ratio.
Philo.2 allego.& de migr.Abra.

Peculium, Peculiaris.

Peculium dicitur, quod alicuius labore & industria partum est: quodq; sibi velut proprium applicatur. Peculiare autem est, quod ad peculium pertinet.

Populus Dei
Peculium Dei dictus est populus singulariter à Deo dilectus: quos pascit, & defendit, & sicut gregem proprium nutrit: Dicitur etiam populus peculiaris. Exo.19.a. deute.7.b.14.a.26.d. Malach.3.d.
Glo.inte.s.Exo.19.

Pecunia, Moneta, Numus, Numularius.

PEcunia dicta est à pecore, siue à pecu; quia apud antiquos præcipua pecunia in pecore habebatur: Licet autem sit generale nomen ad omnia, quæ quis possidet, peculiariter tamen pro numo sumitur, siue moneta: q consistit in auro, argento, aut ęre signato autoritate publica.

Hie.s.ps.14. Euch for spūal.8. — Verbum Dei

Pecunia dicitur verbum Dei: quod est pecunia digna, qua emitur sepulcrum ad quietē ęternam.gen.23.c.Exo.21.a.22.a.Matth.25.b.Luc.19.d.Hæc pecunia non est danda ad vsuram; ne scilicet lucri causa quis doceat, aut plus exigat pro labore, quam opus sit.ps.14.

Basi.regu.bre.25.54 Arno.s.ps.14. — Dona spūs

Pecunia etiam dicuntur dona spiritussancti: per quæ operando debemus acquirere regnum cœlorum.Exo.21.a.22.a.ps.14.Matth.25.b.Luc.19.d.

Ori.s.Leui.ho 3. Aug.17.ciui.Dei.5. — Fides Confessio

Pecunia probata sinceram fidem designare potest: & numus argenteus verbum fidei seu confessionem fidei.gen.23.c.1.reg.2.g.

Amb.de Ioseph. — Preciū sapiētiæ, Eloquentia, Sermo propheticus & euangelicus

Pecunia tritici posita à Ioseph in saccis fratrum, designat precium sapientiæ redditum ipsis discipulis.gen.42.e.Iudæi quidem dant pecuniam: Christus vero triticum & pecuniam. Porro pecunia in ore sacculi eloquentiam scripturæ significare potest in ore prędicatoris. Et pecunia duplex est sermo propheticus & euangelicus: vel ideo duplex: quia presbyter laborans in doctrina, duplici honore dignus est.gen.43.c.

Glo.or.s.Exo.30. — Bona opera

Pecunia collata à filijs Israel in opus tabernaculi, bona opera significare potest. Exo.30.b

Ignati⁹ epi.6. Gre.s.1.reg.2. — Religiosus homo, Irreligiosus, Iudæi, Anima

Pius & religiosus homo vera moneta est, quæ à Deo formata, vel expressa est: impius vero & irreligiosus falsa moneta est, noxia, adulterina, praua: quę non à Deo, sed à diabolo facta est. Numus argenteus erant Iudæi prædicantes fidem: vel anima, in qua imago Dei reformata est p dolorem peccatorum, & veram conuersionem ad Deum.1.reg.2.g. Numisma aūt census Cęsaris est anima vitiosa, vel corpus.Mat.22.b.

Ori.s.ps.36.ho.3. Ber.ser.2.de.s.And. — Affectus animi, Opiniones, Obedientia

Pecunia bona seu mala dici possunt affectus animi rationi conformes, siue dissidentes ab ea: Item opiniones, seu dogmata veritati conformia, aut contra. Et obedientia sine murmure est numus probatus: cum murmure vero est habens plumbum pro argento.

Glo.or.s.thre.5. — Labor Iudæorum in scripturis, Sacra doctrina

Pecunia qua Iudæi bibunt aquam.thren.5.a. laborem Iudæorum in sacris literis significare potest. Vel sacram doctrinam, qua sibi fideles comparant aquam lachrymarum meditando.

Amb.de paradi.13. — Temporalia

Pecunia data pro frumento designat temporalia eroganda pro adipiscenda sapientia.gene.47.c.Sine hac pecunia emitur aqua, quam dat Deus.Isa.55.a.Pecuniam autem habet in zona, qui temporalia tractat.Luc.9.a.

Gre.22.mor.23. — Prædicatio

Absq; pecunia fructus terræ comedere, est ex ecclesia quidem sumptus accipere: sed eidem ecclesiæ prædicationis precium non præbere.Iob.31.d.Mat.25.c.

Ori.s.Mat.ho 33. Timot ad ecclesiam epist.3. — Doctores, Auditores, Pauperes

Numularij & trapezitę in bonum sunt doctores, & etiam auditores.Matth.25.c. Numularij etiam Christi dici possunt pauperes, quibus collata pecunia augetur, in commodum tradentiū.

Ori.s.Mat.ho.15. Amb.s.Luc.19 — Hæretici, Auari

Numularij in malum sunt hæretici, auari, diaconi pecunias ecclesiæ fraudantes, & similes. Mat.21.b.Ioan.2.c.

Pecus.

PEcus dicitur omne animal, quod sub hominis imperio ē pabulo terræ pascitur: vt boues, asini, oues, &c.

Hie.s.Eze.34. Aug.13.confe.21. Beda.s.gen.5 29. — Homines subiectis prælatis, Simplices, Innocentes

Pecora generaliter dicuntur homines subditi pręlatis: & est pecus bonum & malum: & sunt pecora quædam ruminantia, & diuidentia vngulas: quædā vero contra.Leui.11.a.Eze.34.e.ps.134.Et pecora iuxta puteum sunt simplices ad baptismi gratiam venientes. gene.29.a.Demum pecora sunt fideles simpliciter viuentes, & innocentes: quæ habebant tertium locum in arca Noe.gen.1.c.7.a.46.d.Leui.4.g.Isa.61.b.Iere.9.c.31.b.Ioel.1.d.Mich.2.d.Zacha.11.a. Pecora bona sunt, quæ neq; si manducauerint abundant, neq; si non manducauerint egent.

Hiero.s.Isa.60.&.s. Mich.5.&.s.Eze.44 Amb.6.Exae.3. Tertu.de resurrec. Beda.s.Exo.9 Arn.& Aug.s.ps.8. — Peccatores, Laici

Pecora sępe significant peccatores, vt iumenta.Leui.7.c.Et pecus Cedar sunt simplices gentium in erroribus existentes.Isa.60.b.Mich.5.e.Et pecora Aegypti percussa sunt homines colentes ipsa pecora.Exod.9.a.Et pecora prona in ventrem, sunt gulę, libidini, & terrenis seruiētes.Eze.44.g.Sopho.1.a.1.cor.15.e.Et pecora campi sunt peccatores latam viam sequentes: vel laicorum populus.ps.8.

Ori.s.gen.32. — Animales homines

Pecora quæ habebant Ruben & Gad & Manasses, sunt animales homines, qui non possunt transire Iordanem.Nu.32.a.

Hie.s.Isa.7.&.s.iere 13. Rup.s.Zach.11. — Iudæi, Nobiles vel ecclesiæ

Pecora etiam significant irrationales Iudæos: qui pascua scripturæ conculcant, quum prauos illi dant sensus.Isa.7.b.Et pecus inclytum Iudęæ erāt nobiles illius populi: aut certè ipsius ecclesiæ.Iere.13.d.Pecus occisionis est populus Iudęorum.Zach.11.a.

Amb.de Noe 22 — Sensus hominis sapientis, Opera vitæ actiuæ, Pœnitentia corporalis

Pecora munda quæ offeruntur in holocaustum, significare possunt sensus hominis sapientis. gen.8.d.9.b.Possunt etiam designare opera vitæ actiuæ.gen.34.a.47.d.Exo.12.f. Item pœnitentiam corporalem.Leui.1.a.5.b.

Philo.de agricul. — Sensus irrationales

Pecora q habebat in possessione sua Abrahā, significant sensus irrationales, quos habebat

subiectos

Motus bestiales. subiectos. Gen. 13. a. Et pecora, quæ dantur pro tritico, sunt bestiales motus. Gen. 47. d. Amb. 2. de Abra. 5.

Pedica, uide Laqueus. Peierare, Periurium, uide Iurare.

Peior uide Malus. Pelagus, uide Mare.

Pellicanus.

PEllicanus est auis Aegyptia, quę nascitur in solitudinibus, maxime Nili fluminis. Aiunt hanc auem velut colaphis rostri occidere paruulos suos, eosq; in nido occisos triduo lugere, Ac demum matrem seipsam grauiter vulnerare, & sanguinem suum super filios fundere, quo illi perfusi reuiuiscunt. Aiunt aliqui ipsum esse onocrotalum. Dicitur autem vesci venenatis.

Christus. Pellicanus potest designare Christum, qui occidit eos, quos à peccatis conuertit, & viuificat per sanguinem suum: vel est pellicanus solitudinis: quia solus natus est de virgine. ps. 101. Hie. & Au. s. ps. 101. Euch. form. spual. 5.

Peccator. Vescitur pellicanus venenatis: vnde designat peccatorem, qui in deserto huius mundi corde habitans, ærumnosis huius vitæ captus illecebris, veneno delectatur diabolicæ persuasionis. Gre. s. ps. 101.

Destitut⁹ sotietate Pellicanus est desolatus amicis, aut cognatis, aliorumq; similium sotietate destitutus. Isych. s. Leui. 11.

Pellex, Pellicatus.

PEllex dicitur fæmina, quæ cum eo, cui vxor sit, corpus miscet: & pellicatus est ipse actus pellicis.

Seruare volens vtrãq; legem. In pellicatum sumitur soror vxoris, quum quis cum lege euangelica vult etiã Iudaicam legem seruare. Leui. 18. c. Isych. s. Leui. 18.

Pellicere, uide Allicere.

Pelles pro tentorijs, uide Tabernaculum.

Pellis, Corium, Cutis, Melota.

PEllis dicitur, quæ carnem tegit: & proprie est pellis, quum est à carne separata: cutis vero, quum est carni cõiuncta. Coriũ autem pręcipue est eorũ animalium, q̃ crassiorẽ ac duriorẽ pellem habent. Melota vero est pellis ouina vna cũ lana. Hebr. 11. g. Circuierunt in melotis.

Mortalitas Christi. Pellis vaccæ comburenda mortalitatem Christi designabat, in resurrectione eius absorbendam. num. 19. a. Aug q. in num. 35. Rup. 1. s. Leui. 16.

Christus. Pellicea tunica Adæ designat Christum, qui per mortem suam cooperuit turpitudinem generis humani. Gene. 3. d. Geor. venet. cant. 1. ton. 3. cap. 7.

Seruiẽtes in exterioribus. Infirmiores. Cutis ecclesiæ dicuntur hi, qui in eius corpore solis exterioribus curis inseruiunt. Item infirmiores. Iob. 7. b. 30. d. Gre. 8. mor. 11. & 16 mora. 30.

Velamen literæ. Munimenta opinionum. Affectiones. Diuitiæ. Nugæ. Vitia. Falsæ opinio. Cõuersatio exteri. Pellis hostiæ velamen literæ, quod erat detrahendum, significare potest: & etiam munimenta opinionum. Leui. 1. 6. 4. c. 7. a. 8. c. 9. b. Significat etiam affectiones abijciendas: & præterea diuitias, & alia omnia secularia, quibus circũtegimur: Item nugas, vitia, falsas opiniones, & carnales cupiditates. Iob. 2. b. Potest quoq; significare conuersationem exteriorem, & peculiariter Christi. Leui. 13. f. num. 19. a. Philo. de sacrifici. Abel & Cain. Ori. s. Leui ho. 1. Cle. Alex. 5. stromat.

Fœminæ ministrantes Christo. Pellis quæ adhęsit ossibus, hoc est, Chrõ designat sanctas fœminas, quę ad pręparanda subsidia corporis, exterioribus domino ministerijs seruiebant, cum discipuli fugissent. Iob. 19. c. Gre. 14. mor. 83. & s. ps. 101.

Vitium sub virtutis specie. Cutis etiam adhærens ossibus est infirmitas vitij, quę duritia virtutis reputatur. thren. 4. b. Et pellis hostiæ, quę detrahitur, est superficies apparentis virtutis. Leui. 1. b. Greg. 32. mor. 23. & mora. 40.

Fides resurrec. chri. Immortalitas. Martyres. Verecũd. Mortificatio. Pelles arietum hyacinthinæ in tabernaculo significare possunt fidem resurrectionis Chri: & etiã immortalitatẽ. Pelles vero rubricatæ, martyres: quorũ meritis tegunt pc̃tã. Exo. 25. a. 26. c. 36. c. Pelles etiã rubricatę verecũdiã frõtis significat. Designat etiã mortificationẽ, & pœnitẽtiã. Aug. q. in exo. 180. Hie. pro. s. ori. s. sesti naue. Gre. nys. d vit. Mos.

Ornatus gratiæ. Cutis quam superinducit dominus ossibus, est ornatus gratiæ, qua teguntur peccata. Ezechiel. 37. b. Glo. int. s. Eze. 37.

Prælati. Pelles tabernaculi tegentes vela, sunt prælati laborantes in temporalibus, vt subditi vacent spiritualibus. Leui. 26. c. Gre. 25. mor. 20.

Temporalia. Patientia. Pellis quam dat homo pro anima sua, designat diuitias & oĩa tẽporalia relinquẽda propter Deum. Iob. 2. b. Pellis vero pro qua oĩa dantur, est patientia, quę confortat & excrescit in tribulationibus: & fit sicut vter in pruina: & per hanc possidet aĩa. Hæc pellis est sacerdotis offerentis: quia nr̃a patientia est Chri. Leui. 7. a. Pellem aũt pro pelle dari contingit: quia sępe dum venire ictum contra faciem cernimus, manum palpebris opponimus, vt ab ictu oculos defendamus: & corpus vulneri obijcimus, ne in corpore teneriori vulneremur. Ideo voluit Satã de Iob dicere. Idcirco Iob tot extra se flagella æquanimiter patitur, quia pauet ne ipse feriatur. Pellis quam tollunt principes à subditis, temporalia bona designat. Mich. 3. a. Isych. s. Leui. 7. Gre. 3. mor. 2. Rup. s. Mich. 3.

Fœminæ. Gentiles cum litera legis. Pellis quæ polluitur per semen coitus, est fœmina, cũ qua quis illicite concũbit. Leuiti. 15. b. Designat etiam gentiles suscipientes literam legis. Isych. s. Leui. 15.

Pellis quia est mortuorum animalium, mortalitatis est symbolum: vt pelliceę tunicæ datæ primis parentibus, indicium fuerunt mortalitatis & fragilitatis humanæ, ac originalis miseriæ, in quam inciderunt per peccatum. gen.3.d. Leui.15.c. Sicut pellem extendit cœlum Deus: quia sacram scripturam tradidit per mortales, quæ vt cœlum durat. ps.130.

Pelles quoq; mortificationē iræ, aut etiā aliorū affectuū significare pñt. Exo.35.a. Leui.13.f.

Pellis etiā significat eū, qui deditus est terrenis: vt Esau erat hispidus in modū pellis. gē.25.c.

Pelles hędorum quibus tectę sunt manus Iacob, designant peccata nostra in manibus Chri. gen.27.c. Possunt etiam confessionem peccatorum significare. Cutis, peccatum carnis: super quam consuitur saccus, quum agitur pœnitentia. Iob.16.c. Pellis autē AEthiopis est praua cōsuetudo: quæ difficulter mutatur. Iere.13.d. Et lepra in cute est carnalis voluptas exterior: vel peccatum in opere exteriori. Leui.13.a. Cutis, infirmitas peccati. thre.4.b.

Pellis Sion est exterior cultus Iudæorum: & exterior conuersatio: quæ vetusta fit per peccata ad veterem hominem pertinentia. thre.3.a.5.b.

Cutis carnem ipsam designare potest: vt lepra in cute sit peccatum in carne. Leui.13.a. Et pellicea zona circa lumbos Ioannis Baptistæ, est caro, quæ post aduentum Christi non impedimēto existit, sed cingulo. Mat.3.a. Mar.1.a.

Pellis cum carnibus, qua interior homo vestitur, carnales motus designat, quorum obsidione in eo quòd ad superna erigitur, vallatur. Iob.10.b.

Cutis pulchritudo gloriam temporalem significat. Iob.18.c.

Cutis sunt cogitationes: quæ tunc est pulchra, quum cogitationes sunt bonæ: Deformis verò, decolorata & maculata, quum cogitationes sunt prauæ.

Pellis significare potest tribulationes & tentationes, quæ mortificant hominem in hac vita: & ex eis fit vas vtile, nempe patientia, quam operatur tribulatio. Leui.13.f. Iob.19.c. Rom.5.

Pellis Leuiathan stultos in corpore diaboli significare potest: Vel subditos illi ad extrema ministeria seruientes. demum omnes qui consensione malitię & imitatione illi adhærent: quia indissociabili connexione ei coniuncti sunt: & separari ab eo nunquam aut certe vix possunt.

Pelta, uide Clypeus.

Peluis, Concha.

Peluis est vas aquarium, in quo varię res pelluuntur: quod etiam concha dicitur.

Concha aut peluis dici pōt anima: vt cōcha plena rore, aut aqua, est aīa plena grā. Iudi.6.g.2.a.4.d. Ioa.13.a. Potest etiā literā sacrę scripturę significare: in qua mysteriorū aqua cōtinet.

Pelusium.

Pelusium est ciuitas Aegypti iuxta terminos Palestinæ: quæ & Sain dicitur: & vocatur robur Aegypti, significans tentatores dæmones. Eze.30.d.

Pendére, Dependére, Suspendere.

Pendere dicitur quod in sublimi est, siue suspensum in aliquo sublimiori loco. Suspendere autem est aliquid altè ligare, vt pendeat.

Pendere dicebat vita ante oculos Iudæorū, qñ Chrs pēdebat in cruce corā eis. deut.28.g.

Pendens nubes super tabernaculum, est Christus protegens ecclesiam. Exo.40.d.

Suspendere super Christum omnem gloriam domus patris eius, est pendere ab eo sacramenta ecclesiæ, & dona spiritussancti, & reliqua spiritualia. Isa.22.g.

Pendent è paxillo, qui pendent è Christo. Isa.22.g. Et suspensus populus in Iesum, est habēs verum sensum de eo. Luc.19.g.

Pendere dicitur populus, quum expectat auxilium Dei: aut quum nescit quid debeat agere. Hose.11.c. Suspensa & confusa mente expectabit. Pendet etiam populus Israel ad reditum Dei: quia Iudæi adhuc expectant Messiam.

Pendens velum ante arcam designare potest cœlū, quod Chrs penetrauit. Exo.30.a.38.d.

Suspendium quod eligit anima, est eleuatio mentis ad alta mysteria. Iob.7.c.

Pendentes gemmæ in fronte, designant virtutes mentem ornantes. Isa.3.d. Et pendentes clypei in turri Dauid, sunt eminentes virtutes in prædicatoribus. canti.4.b.

Pendere non posse vas è paxillo vitis. Eze.15.b. est hominem quidem ad aliquid esse vtilem: sed qui erit vt paxillus vitis, ostenditur nec ad rem quidem minimam esse vtilis.

Suspendere organa in salicibus super flumina Babylonis. ps.136. Est cessare à laudibus Dei propter peccata. Vel est exercere corpora ad imitationem sanctorū. Vel prædicare ijs, qui pascūtur voluptatibus seculi, sine fructu. Vel cessare à prædicatione, quū infructuosas ac reprobas mentes aspiciunt.

Pendere in ligno est confidere in homine. deut.21.d.

Suspensus princeps pistorum in cruce. gen.40.d. designat Iudæos, qui in pane domini lignū miserunt, ideo per lignum pereunt.

Suspensi principes contra solem, peccante populo. Num.25.a. designant pœnā publicā, quæ dabitur

dabitur in iudicio principibus, qui causa fuerunt peccatorum populi, aut non ea represserunt. Vel suspenduntur contra solem, hoc est in conspectu Dei. Philo. de somn.

Victus diabolus — Suspensus rex Hai designat diabolum in cruce Christi victum. Et etiam alij reges, hoc est, dæmones. Iosu. 8. f. 10. e. Ori. s. Iosu. ho. 8.

Sustinere laborem gentilium. Damnari sine spe. — Suspendi molam asinariam in collo. Matt. 18. a. est sustinere laborem gentilium. Vel est sine spe damnari. Qui enim ligatur ad trahendam molam, spem habet cessandi: cui vero ad collum ligatur trahitur à mola. Hila. s. Mat. can. Amb. s. Luc. 18.

Ornantes errores — Suspendentes Persę & cæteri clypeum & galeam ad ornamentum Tyri. Eze. 27. b. designant ferentes strepitum verborum & gloriam inanem ad defensionem & ornatum errorum. Hie. s. Eze. 27.

Tumens de potentia patroni. — Dependet aruina de lateribus impij. Iob. 15. d. quia quisquis potenti & iniquo adhæret, ipse quoq; de eius potentia velut ex pinguedine rerum tumet: vt patroni perversi iniquitatē sequēs, Deū non timeat, quos valet, & quantū valet pauperes affligat, de gloria tpali cor eleuet &c. Gre. 12. mor. 22.

Pendens cubitus sagorum ex vtraq; parte tabernaculi. Exo. 26. c.

Penetrare, Penetralia.

PEnetrare est quasi penitus, hoc est, ad intima alicuius rei intrare. Penetralia autem dicuntur partes interiores domus vel templi, seu omne quod in intimis partibus est.

Prædicare vbique. — Penetrare ad dexteram & sinistram, est per omnes partes prædicare: & ex omni gente conuertere. Isa. 54. b. Glo. inte. s. Isa. 54.

Conciliabula hæreticorum. — Penetralia Samarię sunt conciliabula hæreticorum. Amos. 3. c. vnde in penetralibus dicunt esse Christum schismatici & hæretici secretos docentes errores. Matth. 24. b. Ori. s. Mat. ho. 29

Penna, Pennula, uide Ala.

Pensatio.

PEnsatio seu pensio est, q̄ datur ꝓ re aliqua aut vsu rei: & ꝙ pēdi solet singulis annis velut tributū. Sic dedit pēsationes Iosaphat filijs suis super ciuitatibus munitissimis Iuda. 2. par. 21. a.

Pentecoste.

Remissio pctōrum. — PEntecoste. i. quinquagesima erat festum Iudæorum die quo data est lex, quinquagesima die egressionis de Aegypto. Eo die venit spiritussanctus super apostolos: & designat remissionem peccatorum, ratione septenarij & numeri iubilei. 1. cor. 16. b. acto. 2. a. 20. d. Amb. s. Luc. 17.

Penuria, uide Pauper.

Pepo.

Terrenę dulcedines — PEpones species cucumeris sunt, magnitudine cæteros excedentes, sapore dulces & suaues. Hos concupiscebant filij Israel in deserto. Num. 11. a. designare possunt terrenas dulcedines, seu voluptates: quas aliquando concupiscunt, qui mundo abrenuntiarunt. Plini. 19 natu. hist. 5. Gre. 20. mor. 16.

Pera.

PEra est pellis à collo ad lumbos dependens: vnde dicta est pera sacculi genus.

Gratia noui testamēti. — Pera solet esse aliquando receptaculum lactis: & designat gratiam noui testamenti: in ea posuit Dauid quinque lapides, hoc est, Christus libros legis: vt deinceps spiritaliter intellecti, per gratiam Christi occiderent diabolum. 1. reg. 17. e. Aug. s. ps. 143.

Ecclesia. — Pera etiam est ecclesia, quæ in terra est, multos habens preciosos lapides & selectos. Cyril ho 3.

Cura secularis substantiæ. Mortalia. Occultatio sapiētię. — Pera significare potest curam secularis substantiæ, seu victus solicitudinem, & onera seculi: quam Christus vult discipulos suos non portare. Mat. 10. b. Mar. 6. b. Luc. 9. a. 10. a. Vel cum sit de mortuis animalibus, designat nihil mortale debere nos ferre in nostris operibus: sed quod permaneat in vitam æternam. Potest etiam designare occultationem sapientiæ: ideo non portanda à prædicatoribus. Hila. s. Mat. can. 10. Amb. s. Luc 10. Gre. ho. 17. Euch. for. spūal. 8. Aug. de sctis. se. 47.

Peragrare, Lustrare, Perambulare.

PEragrare est ambulando siue inquirendo circuire: quod & lustrare dicitur & perambulare.

Inuestigatio rerum — Peragrans Abraham terram Chanaan designauit diligentiam inuestigandis naturis rerū adhibendam, vsq; ad earum autorem cognoscendum. gen. 13. d. Philo de mig. Abr.

Prędicatio doctorū — Lustrantes terram vt mundent eā, sunt doctores laborantes ad reuincendos hæreticos. Eze. 39. d. Et nubes lustrantes cuncta per circuitum, sunt prædicatores in diuersis partibus prædicantes. Iob. 37. b. Hie. s. Eze. 7. Gre. 27. mor. 24.

Sol viuificans oīa. — Lustrans vniuersa spūs, est sol, qui animat, inspirat, viuificat, & fouet omnia. Ecclię. 1. a. Glo. or. s. Ecclæ. 1.

Diligentia diaboli. — Perambulasse terrā dicitur Satan, quasi omnes homines in ea existentes sibi subiecerit, nemine illi valente resistere. Iob. 1. b. 2. a. Cum autem non se transuolasse, sed perambulasse insinuat: quanto peccati pondere in imis premat, demonstrat, per corda gentium iniquitatis suæ vestigia imprimens. Gre. 2. mor. 4. 24.

Percipere.

Percipere est perfecte capere.

Percipere auribus est attente audire.ps.5.48.142.Isa.1.a.28.f.Iob.13.c.vide audire.

Glo.or.f.2.Timo.2.

Percipiens prius agricola de fructibus, designat vsum temporalium prius dandum esse prælato, aut prædicatori in verbo laboranti.2.Timo.2.a.

Percrebrescere, uide Frequentare. Percurrere, uide Currere.

Percutere, Ferire, Cædere.

Percutere dicitur, qui aliquem manu, aut baculo, aut quouis instrumento ferit: quod & cędere dicitur.

Hie.f.Isa.5.11. Arno.f.ps.135. Ori.f.nu.ho.18. Gre.f.1.reg.6.&.17 mo.15.16. Hie f.Hose.7.&.f. Amos.3.&.f.Isa.30. Rup.f.Hose.7.

Afficere: Castigans Deus. Puniens dæmones & hæreticos.

Percutere interdum est afficere: & percutit Deus terram, quum castigat peccata. Isa.2.d.5.f. Et percutiet Christus virga oris sui, quum arguet malos in iudicio. Isa.11.a. Et percussit Deus Aegyptum, hoc est, terram superstitionibus deditam: & populum pro reatu vituli. Exo.3.f.8.c.22.d.32.g.ps.135. Et percussit reges fortes, hoc est, dæmones: & gentes multas, hoc est, vitia. Percussit quoq; primogenita Aegypti: & dicitur percussisse inimicum. Exod.12.e.15.a.ps.134. Et percutiens Moses Aegyptium, est Christus vincens diabolum. Exod.2.b. Percussit etiam Chrs duces Moab, hoc est, dæmones. Num.24.c. Et percussit superbum prudentia Christi, cum vicit diabolum in passione. Iob.26.d.Zach.12.a. Percussit etiam Deus Bethsamitas, cum destruxit hæreticos.1.reg.6.d. Et percussit arcum Gog in manu sinistra, quum abstulit astutias diaboli & hæreticorum. Eze.39.a. Percutiens Iephte Ephraim post victoriam, designat Christum cōdemnaturum rebelles in fine mundi. Iudi.12.b. Cædit autem Deus Ephraim secundum auditionem cætus eorum, quum generaliter castigat, qui generaliter peccauerunt. Item quia per Romanos perdidit Iudæos, qui per mortē Christi fingebant se ab hoc periculo liberandos. Hose.7.c. Et percutit domum hyemalem cum ęstiua, quando diuersa hæreticorum genera dissipat. Amos.3.d. Et dicitur dominus percutiens: quia castigat peccantes. Eze.7.b.Hose.6.a. Percussus autem Assur virga est diabolus & eius membra æterna pœna puniti. Isa.30.g. Dicitur autem Deus aliquando percutere, quia permittit percuti: vt percussit primogenita Aegypti.

Pœna æterna Percussio

Hie.f.Isa.1.14.19.& f.Mich.6. Ori.f.Leui.ho.3. Basi q. Deus nō est causa mali. Gre.6.mor.18.&.13 mor.8. Hie.f.Zach 9.

Castigans Deus ad emendationem

Percutere dicitur Deus aliquando castigando ad emendationē. Isa.1.b.9.b.14.g.19.d.27.d.51.d.Iere.2.f.5.a. Et percutit Deus carnem: & sanat spiritum. deut.32.f. Et percussit Deus flumē Aegypti in riuis septem, quum fecit Aegyptum prædicationi apostolorum peruiam. Isa.11.d. Et dicitur incipere percutere, quando ad emendationem castigat. Mich.6.c.Iob.5.c.Agge.2.c Zach.9.a.10.d.14.c. Percutiens Samson mille viros maxilla, Christus conuertens peccatores per prædicatores. Iudi.15.d.

Hie.f.Isa.53.

Mors Christi per peccata

Percussit Deus persecutores Christi propter scelus populi sui per mortem ipsius Christi: vel quia propter magnitudinem peccatorum populi, quem semper peculiarem habuit, ductus est Christus ad mortem: vt illos ad vitam sua morte reuocaret. Isa.53.c.

Rup 6 f.gen.9.&.5 f.apoc.

Excæcatio.

Percussi Sodomitæ cæcitate in obsidione domus Lot. gen.19.c. designant Iudæos excæcatos in passione Christi. Percussio tertiæ partis solis & lunæ & stellarum est percussio populi Iudæorum in deserto. apoc.8.c.

Hiero.f.Isa.54.&.f. Hose.2.&.f.Zac.11.

Collatio legis naturalis, & legis

Percussit Deus fœdus cum omnibus gentibus, quando dedit legem naturalem omnibus cōmunem. Zach.11.c. Percussit etiam fœdus perpetuum, quum dedit legem nouam. Isa.54.c61.c. Ezech.37.g. Et dicitur percussisse fœdus cum bestia agri, hoc est, cum gentibus ad fidem venientibus. Hose.2.c.

Ori f.exo.ho.11, Aug.q.in num.33. Hiero f.Isa.57.&.f. Zach.13. Beda.f.Exo.17. Rup.5.f.reg.17 Euch.q.in ps. Aug.f.ps.77.

Passio Christi

Percussio petræ passionem Christi significat: & percussa est bis, ad maiorem crucis demonstrationem, quæ ex duobus constat lignis. Exo.17.b.Num.20.b. Et percussisse dicitur eā Deus quia ipse tradidit filium pro nobis. ps.68.Isa.53.a.57.d. Hæc fuit percussio pastoris Dei. Zach.13.d. Percutiens Elias pallio aquas Iordanis percussionem corporis Christi designauit, vnde fluxit aqua baptismi.4.reg.2.b.

Punitio

Percussisse dicitur Deus inimicos in posteriora, quando in posteriori parte percussit vlceribus Philisthęos, propter arcam.1.reg.5.b.ps.77. Designatur autem quòd qui susceperint testamētum Dei, & posteriora vitæ dilexerint, ex ipsis iustissime cruciabūtur, quæ sicut apostolus existimare debent vt stercora. In extremo quoq; iudicio percutientur inimici Dei tanquam in posterioribus. Designat etiam peccatum gentilium, qui mutauerunt naturalem vsum in eum, qui est contra naturam.

Rup.1.f.reg.14.

Punitio

Gre.f.Ezec. ho.10. &.24.mor.11.

Comminatio

Percutientia animalia alas, comminationem diuinæ vindictæ indicant. Ezec.3.c. Percutiunt etiam se mutuo alæ animalium, & ala vnius percutit alam alterius, quum sanctorum mentes in eo, q́ superna appetant, consideratis inuicem alternis virtutibus excitantur. Vel in eodem ala alam percutit, quum virtus virtutem excitat, & ad perfectionem incitat. Vel ala alam percutit, quando vnus aduentus Christi per alterum firmatur.

Rup.13.f Mat.

Incitatio ad virtutes

Aug.f.ps 134.

Ablatio fidei

Percutit Deus primogenita Aegypti, quum tollit fidem ab ijs, qui affligunt ecclesiā. ps.134.

Percutiens

Ablatio literæ legis & templi. Punitio Iudæorum. Percutiens vermis hederam, designat Christum, qui abstulit legis literam, & templum. Et percutiens sol super caput Ionæ, est Christus puniens & affligens Iudæos. Ionæ. 4. c. In Iudæis quoq; dicitur percussisse ecclesiam in indignatiōe sua. Isa. 60. b. Et percussit Deus Israel coram Philistijm, quando dissoluit consuetudinem legis. 1. reg. 4. a. Percutit etiam Deus domum maiorem ruinis, destruendo Iudæam: & domum minorem scissionibus permittēs in ecclesia schismata. Amos. 6. d. Et percussio cardinis, est destructio templi, & hæresiarcharum. Amos. 9. a. Hiere. s. Isa. 60. & s. Ion. 4. & s. Am. 6. 9. Gre. s. 1. reg. 4.

Percussio terræ per diluuium pertinet ad vetus testamentum: promissio vero, qua Deus promisit se non vltra eam percussurum, ad nouum. gen. 9. d. Aug. 3. in gen. 15.

Susceptio baptismi a gentibus. Percutiens Eliseus secundo aquas pallio Eliæ, quæ prima percussione non fuerant diuisæ, designat prædicationem apostolorum habuisse efficaciam in gentibus suscipientibus baptismū: quam non habuit in Iudæis nolentibus ipsum suscipere. 4. reg. 2. c. Rup. 5. s. reg. 20.

Conuersio persecutorum. Non percussit Deus percutientes iuxta eorum plagam. Isa. 27. b. quia eos ad fidem conuertebat per apostolos, qui ipsum Christum & apostolos persequebantur. Hie. s. Isa. 27.

Conuersio subditorum. Mundatio animæ. Percutiens Samgar hostes Israel vomere. Iudi. 3. d. designat conuertentem subditos simplici monitione. Designat etiam quemlibet, qui vt bonus agricola mundat animam suam. Ori. s. Iudi. ho. 4.

Vincere motus iracundiæ. Percutiens Samson mille viros maxilla. Iudi. 15. d. designat eum, qui vincit motus iracundię. Amb. prol. 2. de. ss.

Vincere spiritū fornicationis. Percutere Amalec. 1. regū. 14. g. 15. a. Est vincere spiritum fornicationis: & si adhuc surgant motus, iterum est percutiendus. Percutit autem eum ab Euilath vsq; Sur, qui comprimit omnē concupiscentiam & deliberationem: & reprimit perseuerantes in turpitudine. Percussit etiam Dauid Amalecitas, & cum eo Aegyptius: quia superbos & mundanos despicientes simplices, ipsi simplices virtute Christi prosternunt. 1. reg. 30. e. Percutere quoq; Philisteos vsq; ad locum subter Bethchar, est vincere dæmones vsq; ad terminum vitæ: vel vsq; ad perfectionem, quæ sub Christo haberi potest. 1. reg. 7. c. Percutiens etiam Saul Amon, donec incalesceret sol, designat prædicatorem debellantem vitia sequentia gulam: donec videat auditores interni luminis magno calore inflammari. 1. reg. 11. e. Percutiens Ionathas stationem Philistinorum, designat vincentem tentationes carnis. Attribuitur tamen victoria Sauli: quia per prædicatorum exhortationem inferiores vincunt. 1. reg. 13. a. Gre. s. 1. reg. 7. 14. 15. Vincere dæmones. Gre. s. 1. reg. 11. 13.

Prædicare quibuslibet. Detegere insidias dæmonum. Percutere Philistæos à Magmas vsq; Ahilon, est prædicare paruulis & perfectis: & dęmonū insidias vel eorum tyrannidem in electorum cordibus perimere. 1. reg. 15. e. Gre. s. 1. reg. 15.

Pœnitentia. Percutere femur est dolere per pœnitētiā: & extinguere ī se oē quod carnaliter viuit. Ier. 31. c. Hie. s. Iere. 31.

Admiratio. Percutere manu contingit admirando, vel stupendo. Percutit autē manu, qui se à malis operibus separat. Eze. 6. c. Percutere vero pede contingit gaudendo. Eze. 25. b. Gre. 24. mor. 26. Glo. or. s. Eze. 6.

Confutare sapientiam mundanam. Percutiens Moses aquam fluminis. Exo. 7. c. est confutans sapientiam mundanam. Glo. or. s. Exo. 7.

Tangere. Percutere pro tangere: vt percutere puluerem terræ, vnde fiunt Scyniphes, hoc est, argutiæ dialecticæ. Exo. 28. c. Glo. or. s. Exo. 28.

Fames verbi Dei. Percussę vredine spicæ famem verbi Dei significant. gen. 41. a. Glo. inte. s. gen. 41.

Timor iudicij. Percuti vt fœnum est timore iudicij terreri. ps. 101. Arno. s. ps. 101.

Percutit Dauid Edom, designās terrenum hominem percutiēdum, vt viuat cœlestis. ps. 59. in titul. Aug s. ps. 59.

Inflammātes animā ad amorē sponsi. Percutiunt pastores sponsam & vulnerant. canti. 5. c. quia prædicatores sancti dum cœlestia loquuntur, amantem animam afficiunt, & maiori amore sagittant. Vel quia reprehendunt animas volentes in ipsis quiescere, vt videlicet transeant ad sponsum. Gre. s. cant. 5. Ber ser. s. qui habit. Rup. s. cant. 5.

Timor confundens mentem. Percussisse dicitur lapis pedes status. Dani. 2. f. designans timorem, qui confundit mentem, eamq; compungi facit. Ricar. de. s. victo. & somni. Nabuc. 27.

Persecutio prædicatorum. Percutiūt maxillā Iob, qui percutiunt, persecunt, & occidūt pdicatores ecclesiæ. Iob. 16. b. Gre. 13. mor. 7.

Iudæi percutientes Christum. Percutientes quibus dedit Christus corpus suū, fuerunt principes Iudæorum. Isa. 50. c. Percusserunt aūt Iudæi lingua Christū, quum eum linguis crucifixerunt. Iere. 18. c. Et percutiens Phassur Ieremiam designat sacerdotes percutiētes Christum. Iere. 20. a. Percusserunt etiam Iudæi maxillam iudicis Israel, hoc est, Christi. Michę. 5. a. Iob. 16. b. Percuti autem caput Christi arundine est gentiles adhærere Christo. Mat. 27. d. Hie. s. Mich. 5. Hila. s. Mat. cano. 33. Gentiles adhærentes Christo.

Tentationes & instigationes dæmonum & hæreticorum. Percutit Assur habitatores Sion in virga, quum diabolus aut hæreticus plus minatur fidelibus quam nocere possit, aut permittatur. Isa. 10. f. Percutiens autem Aegyptius Hebræum designat diabolum inferentem tentationem. Exo. 2. b. Et percussi à serpentibus sunt, qui instigante diabolo in peccatum incidunt. Num. 21. b. Percutiens malleus est diabolus, aut hæresiarca. Isa. 41. b. Percutientes Sabęi pueros Iob gladio sunt demones, qui tentationis suæ iaculis grauiter vulnerant eos, quos necdum iuuenilis constantia liberos vel robustos seruat. Iob. 1. c. apoca. 8. Hie s. Isa. 1. Gre. 1. mor. 36. & 2. mor. 25. & s. 1. reg. 9.

Peccare libidine. Percutitur autem in inguine, qui peccat libidinē. 2. reg. 4. c. Percuti in secretiori parte natium designat quòd peccator ex ea parte vulnus accipit animæ, quam inclinat ad delectationē: Percussi autem & nondum mortui sunt, qui dolorē habent peccati, sed nō penitus ipsum deserūt. 1. reg. 5. b. Percutit Iudæos leo de sylua, hoc est, rex Babylonis, vel diabolus. Ierem. 5. b. Lędens baculus populos est potentia diaboli. Isa. 14. b. Non penitus deserere peccatum. Potentia diaboli. Hie. s. Isa. 14. & s. Iere. 5.

Gre.3.mor.12.14. Percutiens Satan Iob vlcere pessimo designat persecutionem, quam ipse & eius membra exercẽt in Christum eiusq; membra.Iob.2.b. *Persecutio & ecclesiæ*

Gerr.vene. canti.1. ton.8.cap.3. Percussus Achab inter pulmonem & stomachum, designat omnem structuram humanæ fiduciæ perire.3.reg.22.c. *Humanæ infirmitas*

Isy s.Leui.24. Cyril.dia.7. Percutiens proximũ est Iudæus peruertẽs gentilẽ: aut quilibet alius inducens quẽpiã in peccatũ. Et percutit animal, qui simplicem errare facit.Exo.2.c.21.c.Leui.24.c. *Faciens er.*

Ori.s.Exo. ho.10. Beda.s.Exo.21. Percussor est ẽps, qui verbis asperis cõsciẽtias aliorũ percutit: quem etiã designat percussor furis.Exo.22.a.1.Timo.3.a.Titũ.1.b.Percutit aũt hominẽ, qui operibus scãdalizat, & facit peccare.Exo.21.b.Isa.58.a.Et percutit mulierẽ pręgnantẽ, qui infirmũ concipientẽ verbũ Dei, & nondũ opere explentem scandalizat.Exo.21.c. *Immoderatio. Scandalizare*

Glo.inte.s.Exo.21. Percutere etiã seruũ vel ancillam virga est immoderate corrigere discipulum commissum, vel plebem subiectam.Exo.21.c.

Gre.s.exo.21. Percutit patrem vel matrem, qui prælatum infamat, vel ecclesiam scandalizat. Exo.21.b. *Infamare p. Scandal.*

Glo.inte.s. Exo.21. Percutere oculũ alicuius est docere errorẽ: & intuitũ rectũ intellectus perturbare.Exo.21.c *Docere err.*

Glo.inte.s.Exo.21. Percutere cornu virum aut mulierem est non gubernare animam & corpus: vel effrenato sermone alicuius discipulum scandalizare.Exo.21.c. *Non gubernare animam & cor.*

Gre.s.1.reg.15. Hie.s.Hose.10. Percutere fœdus cũ morte & inferno, est mala audacter perpetrare: & ea semper agẽda promittere.Isa.28.d.Sic feriunt hæretici fœdus cũ amaritudine, & nõ cum Deo.Hose.10.a. *Audacter p.*

Gre.33.mor.18. Ferit Deus pactũ cum Leuiathan.Iob.40.d.quãdo per volũtatẽ suã ille tentat bonos.

Hie s.Isa.30. Au.& Gre.s.ps.101. Percussura plagę populi Dei, designat mala ex originali peccato prouenĩẽtia.Leui.14.f.Isa.30.f.De hoc dicitur.ps.101.Percussus sum & aruit cor meum. *Mala ex peccato originali.*

Glo.or.s.Isa.49. Percutere dicitur sol aut ęstus aliquem, cum perit in prosperitate aut ẽ cõtrario in aduersis *Perire in prosp.*

Percontari, uide Interrogare. Perdere, uide Amittere.

Perdere, Disperdere.

PErdere & disperdere idem est quod perimere aut destruere & cõsumere.deut.28.b.Donec cõterat te, & perdat velociter.gen.18.c.Nũquid perdes iustũ cũ impio? Affligere. num.4.b. Nolite perdere populũ Cahat.Dãnare.ps.5.Perdes omnes qui loquũtur mendacium. Negligere.num.24.d.Cuius extrema perdentur.Reprobare.deut.10.b.Et te perdere noluit.Saluare. Matth.16.d.Mar.8.d.Qui autem perdiderit animam suam.

Hie.s.Isa.14.23.&.s. Mich.5. Ori.s.num.ho.18.& s.Iere.ho.1. Gre.s.1.reg.15. Disperdit Deus oẽm terrã, quũ per prædicatores cõuertit peccatores: aut cõuincit hereticos Isa.23.a.Sic disperdit ciuitates terrę.Mich.5.c.6.c.Et perdit Christus reliquias ciuitatis cõuertens mũdanos.num.24.d.Ita disperdidit superbiã Philistinorũ.Zach.9.b. Disperdere aũt pulchra Amalec, est vitare turpes cogitatiões.1.reg.15.b.Et perdere nomen Babylonis est delere omnes prauas cogitationes.Isa.14.c.Et disperdere eradicata & destructa, est tollere reliquias & occasiones peccati: & colligere zizaniã, vt comburantur.Iere.1.b.Mat.13.d. *Conuertens peccatores Conuincens hereticos.*

Hila.s.ps.56. Non disperdit Deus Dauid: quia suscitauit Christum à mortuis.ps.56. *Suscita.*

Hila.s.ps.142. Disperdit Deus in mĩa inimicos hominis: quia miseretũ eius, quẽ liberat ab inimicis. ps.142. *Liberat.*

Ori.s.Mat.h.19.26. Hier.s.Mich.5.&.s. Iere.2. Hila.s.Mat.can.22. Basi.s.ps.33. Ori.s.Iosi.ho.8. Disperdit Deus malos, quũ aufert eos ab hoc mũdo, & in infernũ detrudit.Exo.33.a.Et disperdit quadrigas Ephraim & currus Pharaonis & equos: quia cũ ipse faciat pacẽ, oĩa bellica disperdit.Tollit etiã hæreticos, & pctã varia.Iere.12.d.15.b.18.a.Mich.5.c.Zach.9.c.Perdit etiã homicidas condemnans malos in iudicio: & disperdet de terra memoriã malorum. Matt.22.a. ps.33.144.145.Isa.26.c.30.f.thren.2.c.Disperdit etiã de ciuitate dñi oẽs operantes iniquitatem ille, qui vincit omnes dæmonũ insidias.ps.100. *Punitio malorum dæmonum. Vincere dæmonum*

Gre.15.mor.2. Hie.s.Eze.28.&.s. Abdi. Quasi sterquilinium in fine perdetur hypocrita.Iob.20.a.quia in morte sua quũ ad tormenta ducitur, stercoribus vitiorũ plenus, à malignis spiritibus conculcatur.Sopho.1.a.2.b.Mala.2.c.Disperdit etiã Deus excelsa montiũ, quũ superbas mentes humiliat, & castigat.Eze.6.a.Sic perdidit excelsa idoli.Hosee.10.b. Perdidit etiam Cherub de medio lapidum ignitorum, quum diabolum separauit ab angelis.Eze.28.d.Et disperdit habitatores de campo idoli, cum destruit hæreticos.Sic de Azoto: & de Moab. Amos. 1.c.2.a.Et perdit sapientes de Idumæa, quum reuincit hæreticos.Abdi.c.Zach.13.a.

Ori.s.Mat.h.19.20. Perdidit De᷑ malos male, quũ destruxit imperiũ Iudęorũ: Perdidit etiam homicidas. Mat. 21.d.22.c. *Destruens Dei imperium Iud.*

Hila.s.ps.53. Disperdidit Deus inimicos in veritate.ps.53.qñ ij, q. falsis testibus dãnationẽ Chri ꝓcurarũt resurrexisse eũ à mortuis audierũt, & in rei veritate gloriã suã eũ resumpsisse cognouerunt.

Hie.s.Isa.23. Perdit Deus robur Chanaan, quum tollit prosperitatem mundanam.Isa.23.c. *Tollens prosperitatem mundanam*

Hie.s.Isa.65. Non disperdit Deus in totum Israel: quia quosdam ex eo populo iustos seruauit.Isa.65.b.

Hie.s.Isa.9. Disperdit dominus ab Israel caput & caudam.Isa.9.c.quando videlicet punit hæresiarchas. & eis fauentes.Et perditi de terra sunt errantes in infidelitate extra ecclesiam. Isa.27.d. *Punitio hær.*

Hie.s.Iere.25. Perdere dicitur dominus vocem gaudij.Iere.25.c.quum non est in ecclesia qui dicat: Gaudete in domino, iterum dico gaudete.Philip.4.a.

Glo.inte.s.thre.2. Perdidit Deus vectes Hierusalem.thren.2.c.quum abstulit doctores à Iudæis: & sensus eorum perturbauit. *Ablatio doct. à iudæis*

Perditi

Peccāte in ecclesia. — Perditi filij Sion dici possunt peccantes in ecclesia.thre.1.f. — Glo.inte.s.thre.1.

Deponere voluntates. Inordinatus amor sui. — Perdit animā suā in hoc mūdo, qui voluptates carnales deponit. Perdit aūt animā in futuro q in hoc seculo inordinatē amat eā, aut ipsam vitā. Mat.16.d. Lu.17.f. Ioan.12.c. — Ori.s.Mat.ho.2. Aug.s.Ioan.trac.51.

Resistentes veritati. — Perdere volentes Christum sunt, qui veritatē Christi destruere nituntur. Luc. 19.g. p̄s.119. — Ori.s.Mat.ho.19.

Pœna inferni — Disperdens plaga est pœna æterna. Exo.12.b. Perditionis etiam desertum est regio inferni, vbi omnes pereunt. Ioel.3.d. Iob.31.a. — Hie.s.Ioel.3.

Perdens diabolus malos. Hæretici docentes errores. — Disperdit lucifer terram suam, quū diabolus ipsos malos perdit. Isa.14.c. Et perdit fraudulentus mites, quū pharisæus & hæreticus decipit simplices: & etiā ipse diabolus, qui per suā iniquitatē datus est ad disperdendū. Isa.32.b.54.d. Et disperdit mors paruulos, hoc est, diabolus. Ier. 9.f. Disperdūt aūt pastores gregē domini, quum hæretici docent errores. Iere. 23. a. Disperdit terrā Aegypti Nabuchodonosor & populus eius, quū dæmones perdūt mundanos. Eze.30.c. — Hie.s.Isa.14.&.s.Iere.23.&.s.Eze.30.

Hæretici peruertentes scripturas. Motus carnales mētes fœdantes — Perdunt muscæ morientes suauitatē vnguēti. Eccl'tę.10.a. Quū hæretici cōfundūt mysteria & veros sensus sacræ scripturæ. Item concupiscētiæ carnales in nobis decorē naturæ fœdant, mentem curis & solicitudinibus lacerant, socialis gratiæ suauitatem exterminant. — Epipha.1.cōt.hære. Ber.s.canti.ser.44.

Perdit Deus similiter hoīes, sicut mōtes, & saxa, &c. Iob.14.d. quia quędā ī diuersis hoībus per tētationes operat̄, q̄ similia sunt per quandā metaphorā his, quę in rebus alijs operatur. — Gre.12.mor.12.

Cōnexio virtutum — Perdit multa bona qui peccat in vno. Eccl'tę.9.d. Per quod designatur virtutum connexio sicut qui peccat in vno, factus dicitur omnium reus. — Hie.s.Ecclten.9.

Firmitas tituli crucis — Non disperdenda tituli inscriptio designabat firmitatem tituli crucis Christi: de quo dixit Pilatus: quod scripsi, scripsi. p̄s.56.57.58. in titul. — Hie.s.p̄s.56.

Corpus animæ peccatricis. Diabolus — Perditio dici potest corpus animæ peccatricis. p̄s.87. Perditio etiam est ipse diabolus: cui nullum est operimentum coram Deo. Iob.26.b.28.d. — Aug.s.p̄s.87. Gre.17 mo 11.&.19. mor.2.

Perditio dicitur esse ipsius Israel. Hose.13.c. quia vnusquisq; sibi perditionis est causa.

Dies iudicij — Perditionis dies dicitur dies iudicij: ad quem reseruantur mali puniendi, qui hic viuunt in prosperitate. Iob.21.d. — Glo.or.s.Iob.21.

Perdix.

PErdix auis nota à perdendo dicta: est enim maligna, fraudulenta, & callida, multumq; decipiens venatores. Si enim venatorē sistere aduertit, tamdiu illudit, quandiu soboli fugiendi signū tribuat & potestatē: quā vbi euasisse senserit tunc se & ipsa subtrahit. Fert̄ etiā esse aīal impurū: nā exercent libidinē mares in mares. Furatur quoq; vna perdix oua alterius, & fouet. — Ori.s.iere.ho.4. Plini.10.natthist.33.

Diabolus. Hæreticus. Auarus — Perdix dicitur congregasse quæ non peperit. Iere.17.b. Vbi significatur diabolus, & hæreticus, & auarus: quibus recte competunt, quæ de perdice dicuntur, qui suis fraudulētijs decipiūt simplices, & etiam venatores animarum. Ipse autem hæreticus est quasi vox perdicis, per quem diabolus congregat, quos hæreticus deceperit. — Ori.s.Exo.ho.1. Amb.epis.46.&.6.Exae.3. Hie.s.iere.17. Aug.13.cont.faust.12.& d.pat.to.11.

Peregrinari, Peregrinus, uide Aduena.

Perficere, Perfectus, Imperfectus.

PErficere est absoluere & cōsummare, seu cōplere quod inceptum est. Perfectum autem est, quod consummatum est, & cui nihil deest secundum id, quo perfectum est. Imperfectū aūt est non consummatum, aut cui aliquid deest.

Incarnatio — Perfecit Deus corpus Christo, quando nostram ille assumpsit carnē, quam pro nobis offerret in sacrificium. p̄s.39. — Aug s.p̄s.39.

Reparans Deus ecclesiam — Perficere dicitur Deus: quum reparat desolata: & perficiet hæreditatem suam, hoc est, ecclesiam in resurrectione. p̄s.67.79. Perficit etiam pedes tanquam ceruorū, cum aptos facit ad calcandas spinas peccatorum, & transiliendas syluas infidelitatis. p̄s.17. — Arno.s.p̄s.67. Hie.s.ps.17.

Dans Deus simplicibus fidem — Perficit Deus laudem ex ore infantium, quādo dat simplicibus cognitionem sui, vt ab ipsis laudet̄, vel quando dat illis fidē, quæ abscondita est sapientibus seculi. p̄s.8. Mat.21.b. — Ori.s.Mat.ho.15. Aug.s.p̄s.8.

Curans Chr̄s morbos animæ — Perficit Christus sanitates, quūm à morbis vitiorū homines curat vt secundum virtutem viuant. Luc.13.g. Et perficit aures per fidem & obedientiam. p̄s.39. Perficit gressus, quum dirigit sensus in bonum. p̄s.16. Perficit pedes tanquam ceruorum, quum perficit amorem ad transcēdenda spinosa & vmbrosa implicamenta huius seculi. p̄s.17. — Aug.2.de cons.euange.75 &.s.ps.17. Hie.s.ps.16.

Addens charitatem legi — Perfecit Deus hæreditatem suam, hoc est, legem, quūm ei addidit charitatem. Vel perfecit populum suum, qui ex se infirmabatur. p̄s.67. — Aug.s.p̄s 67.

Perfectio ecclesiæ — Perfecta columba est ecclesia, extra quam nemo ad perfectionem, nemo ad vitā gratia fouente nutritur. cant.6.c. Perfectū aūt opus tabernaculi est cōsummatio ecclesiæ. Exo.39.f.40. Et perfectio tēpli per Salomonem septē annis absoluti, est perfectio ecclesiæ in fine mundi septem ętatibus consummata. 3.eg.6.g. — Gre.s.cant.6.

Perfectio contemplationis — Perficere dicitur Deus pedes iusti tanquam ceruorum. p̄s.17. Ceruus enim cū montium iuga conscendit, quæq; se aspera, quæq; obijciunt sentibus illigata, dato saltu transgreditur. & absq; vllo cursus sui obstaculo, in superioribus eleuatur. Ita electorum mentes, quęq; sibi in hoc mū — Gre.26.mo.10.

do obsistere,atq; obuiare conspiciunt,contemplationis saltu transcendunt:& more ceruorum despectis terrenorum sentibus in superna se euehunt.

Ori.s.Mat.ho.19. Hie.s.Amos.5. Perficere turrim est explere sacræ scripturæ explanationem.Lucæ.14.f.Perfecit etiam Chr̄s hanc turrim,quando impleuit ea,quæ prophetata erant:& explicauit mysteria: vnde & ipse dicitur perfectè loquens.Amos.5.c. Explanare

Hie.s.Eze.16. Perfecti decoris dicitur vrbs Hierusalem.thre.2.e.designans animam existentem in gratia. Dicitur autem perfecta in decore Dei.Eze.16.c.quia exDeo habet ipsum decorē.Lucifer etiā ante lapsum erat perfectus decore:quia fuit creatus in gratia.Eze.27.a.28.c. Anima in g.

Gre.27.mo.24 Perfecta sciētia nubiū,hoc est,apostolorū,est cū oīa bona solicitè agūt,& se de suis meritis nihil esse sciūt.Vnde & ipsę nubes de hac perfecta sciētia docent:quū eis voce veritatis dicit: Dum feceritis oīa quę pręcepta sunt vobis,dicite:Serui inutiles sumus.Perfecta ergo sciētia est scire omnia:& tamen iuxta quendam modum scientem se esse nescire. Iob.37.c. Hanc perfectam scientiam sibi arrogant superbi:vt Elihu.Iob.36.a. Cognitio

Gre.5.mor.14. Perfectio viarum,hoc est,operum est in eo,qui erga imperfectionem proximi impatiens nō est.Nam qui alienam imperfectionem ferre non valens patientiam deserit,ipse sibi testis est,ꝙ perfecte necdum proficit.Iob.4.b. Patientia

Hila.s.ps.138 Aug.s.ps.138. Imperfectum Dei dici potest deitas in Christo:non quòd ei aliquid desit, sed quia non est facta:vt imperfectum sit idem quod infectum, hoc est, non factum.p̄s.138. Vel imperfectum Christi erant membra corporis eius:vt apostoli in passione. Deitas in Ch. Membra Chri.

Hie.s Isa.18. Perfectio immatura dicit̄ esse in opibus,quæ in hac vita mercedem recipiunt.Isa.18.c. Opa hypocritarum

Hie.s.Iere.13. Glo.or.s.Iere.13. Perfecta transmigratio Iudæę fuit:quia in totum à fide deciderunt. Et quia ita est destructa Hierusalem,iudæiq; dispersi:vt nec illa amplius sit reparanda,nec illi eò redituri. Iеremi.13.c. Omnes declinauerunt. Infidelitas iudæ. Destructio Hierusalem.

Hie.s.Isa.32. Perficiebāt simulationē scribæ & pharisæi,quum fraudulenter laudabāt Chr̄m.Isa.32.b. Laus simulatorum

Perfodere, Perforare, uide Foramen.

Pergere, uide Ire. Peribolus, uide Circumire.

Periclitari, Periculum.

Rup.s.Ionam.1. PEriclitari est periculum subire:Periculum autem est salutis discrimen, aut alicuius alterius rei in precio habitæ. Tentari

Basi.&Arn.s.p̄s.114 Hie.s.p̄s.114 Periclitari dicitur nauis,quū quis in periculis tentationum huius vitæ versatur. Ionæ.1.a.Et quum prædicatio Christi multas patiebatur calumnias & persecutiones Iudæorum.

Pericula inferni sunt peccata,propter quæ obnoxius quis est pœnę inferni. Suggestiones etiam diaboli pericula inferni dici possunt.p̄s.114.

Perimere, uide Interficere.

Peripsema.

PEripsemata dicuntur purgamēta, & ramenta,& scobes ac sordes,quæ abijciuntur. Ponitur in hyperbolen rei contemptibilis.1.cor.4.c.

Perire, uide Mori.

Periscelis.

PEriscelis est ornamenti genus circa crura,quo mulieres vtebantur. Designare potest directionem gressuum.Isa.3.d. Directio gressuum

Peritus, uide doctus. Periurare, uide Iurare.

Perizoma.

Amb. de paradi.13. PErizoma dicit̄,quod circūcingit corpus: & videtur poni ꝓ pudendorū velamine. gen.3.b. Designare autem pōt excusationes & tegumēta peccati,quibus vtebant̄ Adam & Eua. Excusatio peccati

Permanere.

Arno.s.p̄s.118. PErmanere est,vsq; ad finem manere.

Am.s.p̄s.118.ser.12. Hila.s.p̄s.118. Hie.s.p̄s.71. Permanet verbū Dei in cœlo:quia filius nunq̄; à patre discedit.Vel permanet in cordib' iustorum.Vel permanet in angelis:quia hoīes in hac vita mutantur.Vel permanet in cœlo:quia cœlorū obedictia est perpetua.p̄s.118.Permanet etiā filius cū sole,quia semper est cū p̄re. p̄s.71 Permanet etiā cū sole Chr̄s,vel corpus eius:q̄a tādiu durabit ecclesia,quādiu erit sol vel tēpus. Filius semper cū patre. Duratio ecclesiæ

Aug.s.p̄s.118. Permanēs terra designat stabilitatem iustorū.p̄s.118.Et permanet cætus filiorū Israel coram Deo,quia perseuerat ecclesia Deo grata,& ī Chr̄o fundata. Ier.30.d. Synagoga nō permanet: quia fundata super arenā terrenarū promissionū: & quia seruus non manet in domo ī ęternū. Stabilitas iustorum & ecclesiæ

Amb.de Noe.3. Philo de gigantib' Non permanet in homine spiritus Dei,quia caro est, & mutabilis. Vel licet aliquando maneat per bonas cogitationes;non tamen permanet:quia statim homines eum abijciunt.gen.6. Spiritus Dei non per in homine.

a.In

ã. In Christo vero dicitur mansisse, in quo manet in æternum. Ioan. 1. e.

Mutabilitas hõis. Nunquam permanet homo in eodem statu. Iob. 14. d. quia dum infantia ad pueritiam, pueritia ad adolescentiam, adolescẽtia ad iuuentutẽ, iuuentus ad senectutẽ, senectus trãsit ad mortem in cursu vitæ presentis ipsis suis augmentis ad detrimenta impellitur. Et inde semper deficit, vnde se proficere in spatium vitæ credidit. Fixum enim statum hic habere non possumus: vbi transituri venimus: atq; hoc ipsum nostrum viuere, quotidie à vita transire est. Quem videlicet lapsum primus homo ante culpam habere non potuit: quia tempora cõstanter transibant: sed postq; deliquit: in quodam se quasi lubrico temporalitatis posuit: & quia cibum comedit vetitum, status sui protinus inuenit defectum. Gre. 11. mor. 27.

Permittere, uide Concedere. Pernicies, uide Destruere.

Perpendiculum.

Perpendiculum est instrumentum fabri materiarij, seu cementarij, quo, plumbo à filo & gnomone pendente, rectitudo seu obliquitas operis perpenditur, hoc est, examinatur.

Crux Christi. Perpendiculum extendendum super Hierusalem, designat crucem Christi in ecclesia dilatandam. Zachar. 1. c.

Firmitas diuinæ sententiæ. Perpendiculum in desolationem designat sententiam Dei firmam & immutabilem, qua castigare decreuit. Isa. 34. c. Hie. s. Isa. 34.

Perpetrare, uide committere.

Perpetuus, Iugis, Sempiternus, Semper.

Perpetuum idem est q̃ continuũ, minimeq; interruptum, quod & Iuge dicitur. Sempiternũ autem est æternum vel perpetuum.

Charitas. Perpetuus ignis est charitas, quæ nunq̃ excidit. Leui. 6. b. Glo. int. s. Leui. 6.

Immutabilis dilectio Dei. Perpetua charitate dilexit Deus Israel, vel animam: quia non mutatur in dilectione. Vel dicitur quia non per merita saluat, sed per gratiam. Iere. 31. a. Sempiterna quoq; misericordia eius est: quia in perpetuum saluat. Isa. 54. c. Et salus eius dicitur esse in sempiternum. Isa. 51. e. Glos. ordi. s. Iere. 31.

Lex naturalis. Lex gratiæ. Sempiternum preceptum, & sempiternum fœdus, est lex naturalis: & etiam lex noua, in qua est perpetuum ius. Exo. 29. e. Leui. 3. d. 7. d. 10. b. 24. a. Isa. 24. b. 55. a. 61. c. Eze. 16. g. 37. g. Ori. s. Leui. ho. 13. Hier. s. Iere. 32. & s. Ezech. 16. Glo. int. s. Leui. 3.

Perpetuitas ecclesię. Perpetuus ritus seu cultus, aut perpetua religio Phasæ, dicitur, vel quia nõ erat spõte preter mittendus: vel quia quod significabatur erat perpetuum: vnde perpetuus cultus est in ecclesia. Exo. 12. c. 27. d. 28. g. 29. g. Leui. 6. b. 7. d. Glo. ordi. s. Exo. 12. Beda. s. Exo. 27.

Perpetuum sacerdotium legi nouæ. Sempiternum sacerdotium non erat legis veteris, nisi secundum q̃ erat signum sacerdotij legis nouæ, quod reuera est sempiternum. Exod. 40. b. Glo. ord. s. Exo. 40.

Implens Christus p̃missiones. In sempiternum dicitur confirmare Christus regnum Dauid, quum implet promissiones. (Isaiæ. 9. d. Hie. s. Isa. 9.

Vita immaculata. Perseuerãtia orõnis. Perpetua oblatio, & iuge sacrificium est vita immaculata, quæ semper est grata Deo. Exod. 29. g. Leui. 6. b. num. 28. a. Et sempiternum thimiama est perseuerantia orationis. Exo. 30. a. Ori. s. nu. ho. 23.

Memoria passionis Christi. Semper existens lamina in fronte pontificis, designat totum hominem subiectum debere esse diuino seruitio: & continuam habendam memoriam passionis Christi. Exo. 28. g. Glo. ord. s. Exo. 28.

Dolor Christi. Perpetuus dolor est, qui sine intermissione affligit: talis erat dolor Christi in passione: cui non fuit datus respirandi locus. Iere. 15. d. Glo. int. s. Ier. 15.

Obtẽperare legi. In perpetuum credere Mosi est semper obtemperare legi. Exo. 19. a.

Existentia ĩ inferno. Sempiterni mortui sunt, qui non sperant liberari, hoc est, qui sunt in inferno. thre. 3. a. Dicuntur etiam sempiternus populus. Eze. 26. d. Qui descẽdunt in lacum ad populum sempiternum. Glo. ordi. s. thre. 3. Hie. s. Ezec. 26.

Diabolus. Potestas mundana. Sempiternus inimicus filiorum Israel dicitur mons Seir. Eze. 35. a. designãs diabolum aduersarium fidelium, & potestatem mundanam & terrenam. Glo. ordi. s. Eze. 35.

Seruitus diaboli. Sempiternus seruus Dei dicitur Leuiathan. Iob. 40. d. quia diabolus nunc seruit Deo in tentandis iustis: & postea seruiet, quãdo iusti eius cruciatus conspiciendo, in Dei laudibus crescẽt. Gre. 33. mor. 18 19.

Perplexus.

Perplexus est intricatus, vel implicitus, & qui explicare se nequit.

Perplexitas peccatorum. Perplexi dicuntur nerui testiculorum Behemoth. Iob. 40. a. Quando sic nos argumenta hostis illigant, vt culparum nodi vnde quęruntur solui, inde durius astringant: vt quum quis pensare pondus honoris ecclesiastici negligens, ad locum regiminis præmijs ascendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, q̃ honoribus gaudet: dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa reuocatur: doletq; se ad laborem cum culpa peruenisse: & q̃; sit iniquum quod admiserit, ex ipsa fructus difficultate agnoscit. Reum igitur se cum impensis pręmijs agnoscens, vult adeptę sublimitatis locum deserere: sed timens ne grauius delictum sit suscepti custodiam reliquisse, vult suscepti gregis curam gerere: Sed formidat ne deterior culpa sit regimina pastoralis gr̃æ empta possidere. Per honoris ergo ambitũ ligatũ culpa hinc inde se cõspicit. Vel sunt pplexi, quũ graues & penè inextinguibiles voluptates in hõibus excitãt. Gre. 32. mor. 19. Hie. s. Iob. 40.

Persa, Persis.

PErsa.i.frangens,siue diuidens,aut vngula,vel gryphus,vel tentans.Persis autem est regio orientalis,vltra Assyrios & Babylonios:vnde dicuntur Persæ.

Hie.s.Eze.27. Persę.i.tentantes sunt dæmones, qui nituntur perdere mundum . vel interpretantur tentati, & designat eos,qui tentationi succumbunt.Isa.21.a.Iuxta septuaginta.Eze.27.b. Dæmones. Cedētes ten.

Persequi, Persequutor.

PErsequi est valde vel perfectē sequi . Est autem interdum afficere.Iob.19.d. Stipulam siccā persequeris.Et insectari.Iosu.8.d.Qui persequebantur Iosue.Et insequi fugientem. Gene. 35.a.Non sunt ausi persequi recedentes.

Gre.11.moral.24.& 14.mor.25. Persequi dicitur Deus stipulam siccam,quum magna rectitudine impetit & castigat hominem,qui viriditatem intimi amoris perdidit.Iob.13.d.19.c.Et persequitur detrahentem secreto proximo suo,vt ipsa persequutione emendetur.ps.100. Persequitur etiam Christus gentes eas Hie.s.Isa.41. conuertendo,persequitur vero dæmones,ipsos confundendo.Isa.41.a. Castigatio.

Ori.s.Leui.ho.16. Aug.epist.50. Isyc.s.Leui.26. Gre.s.1.reg 7. Hie.s.isa.30. Persequi inimicos est ab aliorum mentibus prędicando dæmones eijcere. Leui.26.a.Et persequi inimicos donec deficiant, est castigare malos, donec emendentur.ps.17. Persequi autem Philisteos est vincere dæmones per bona opera.1.reg.7.c. Persequūtur etiam veloces alios veloces fugientes,quum doctores ecclesiæ conuincunt hæreticos.Isa.30.d. Prædicando dæmones. Castigare malos. Conuincere ... eos.

Gre.s.1.reg.14. Cessans Saul à persequutione inimicorum,designat prædicatorem post prædicationem redeuntem ad seipsum corrigendum.1.reg.14.g. Redire prædicatorem ad se.

Basi.s.ps.33. Hie.s.Isa.51. Persequi pacem est in omnibus pro scopo illam habere.ps.33. Et persequi iustitiā est in omnibus eam diligenter seruare.Isa.51.a. Amor pacis & iustitiæ.

Hie.s.Eze.35. Persequi dicitur sanguis montem Seir.Eze.35.b. quādo sancti clamant aduersus mundanos: vindica domine sanguinē nostrum. Vindicta sanguinis in malos.

Hie.s.Isa.8.& s.na.1 Persequitur caligo malos,quando confunduntur ab erroribus suis.Isa.8.d. Et persequuntur tenebræ inimicos Israel,quum mittuntur in tenebras exteriores.1. Nahū.b. Confusio ...

Aug.epist.48. Persequens Ismael Isaac,designat ecclesiam magis pati persequutionē superbia & impietate carnalium:quando eos temporalibus terroribus atq; molestiis emendare conatur.Gala.4.g. Labor ecclesiæ in correctione malorum.

Glo.ord.s.gen.31. Gre.14.mor.25. Persequens Laban Iacob designat mundum persequentem bonos ipsum fugientes.Gene.31. c.Persequuntur autem mali bonos sicut Deus.Iob.19.b. Quia tandem persequutionem,quam Deus permittit,ipsi exercent.Sed dum vna causa cum Deo etiam per eos agitur:non tamē voluntas vna in eadem causa seruatur:quia cum omnipotens Deus amādo purgationem exhibet, iniustorum prauitas sæuiendo maliciam exercet.Et persequuntur sicut Deus,quum ita ex infirmitatibus miserum affligunt,ac si ipsi more Dei de infirmitate nihil haberent. Mundus persequens bonos.

Basi.s.ps.7. Amb.s.ps.118.ser.11 Persequens Pharao filios Israel, designat diabolum persequentem fideles. Et fuerunt maiores eius persecutiones,quando voluerunt filij Israel exire de Aegypto:quia diabolus grauius tentat eos,qui ab ipso recedere volunt.Genes.35.a. Exod. 5.b.14.b.15. b. Persequitur autem crudeliter:quia animas ipsas perdere nititur.Isa.14.b. Persequentes autem animam sunt dæmones,caro,& mundus:à quibus petendum est liberari.ps.7.118.142.Thre.1.a. Persequentes animas, ... dus & caro.

Ori.s.Mat.ho.26. Hie.s.Mat.10. Persequuntur prophetas de ciuitate in ciuitatē, qui sensum euangelicum à propria ciuitate expellentes,ad extraneam ciuitatem,hoc est,ad extraneum sensum ipsum euangelium transferunt.Matth.13.d. Dare extraneum sensum euangelij.

Hila.s.ps.142. Gre.s.ps.142. Arno.s.ps.108. Aug.s.ps.118. Persequens Absalom Dauid patrem suum, designat persecutionem Iudæ & Iudæorum in Christum.ps.142.in titu. Et persequentes hominem inopem sunt Iudæi persequentes Christū. ps.68.108.141.Et principes Iudæorum persequuti sunt Christum & corpus eius gratis:quia sine vlla causa.ps.118. Persequentes Christum Hebraeus.

Persequens dispensator Ioseph fratres ipsius discedentes.Gene.44.a.

Perseuerare, Persistere.

PErseuerare est cum animi constantia,& quasi quadam seueritate continuare.

Hila s.ps.118. Perseuerans dies ordinatione Dei,designat durationem iustorum,aut ipsam æternitatem perpetuo durantem.ps.118. Duratio iustorum. Aeternitas.

Amb.s.Luc.11. Perseuerat pulsando, qui assiduæ orationi instat.Lucæ.b. Ad hoc facit perseuerare in fide, quod est necessarium ad orationem.Colos.1.c. Instantia ...

Perseuerans lepra,est durans peccatum.Leui.13.g.14.f. Durans peccatum.

Gre.12.mor 23. Hie.s.Iob.15. Non perseuerat substantia superbi.Iob.15.d.quia hoc quod habere videtur exterius,transit: & illud quod transire non poterat interius non habet:vel non perseuerabit collectio vitiorum superbi,quia vita eius prçcidetur:ne possit addere peccata peccatis.

Glo.int.s.gen.37. Perseuerantia Iacob in fletu,designauit continuam perfidiam Iudæorum:qui nolunt consolari credendo.Gene.37.g.

Persona.

PErsona iuxta philosophos est rationalis naturæ indiuidua substantia. Et sæpe sumitur pro facie conficta, quę naturalem faciem tegit: vnde personati dicuntur. Persona autem dicitur imponi alicui, cui aliquod munus, aut prouincia committitur: & accipere ac considerare personam viri, est habito respectu, ad aliquam alicuius qualitatem: vt ad honores, seu potentiam, aut è diuerso paupertatem, aliquid iniustum illius gratia agere, aut iudicare. Leui.19.c. Non consideres personam pauperis. Deut.1.c.10.d.16.d. Iudi.11.c. Iob.32.d.34.b. Eccl'ici.20.c.21.d. Isaię.42.a. Matth.22.q.2.cor.2.c.

Personæ etiam dicuntur phantasmata. Sapi.17.a. Personæ tristes illis apparuerunt.

Perspicuum, uide Clarum.

Pertinax, Pertinacia.

PErtinax dicitur, qui nimis est tenax: & sumitur pro obstinato: qui scilicet in re, quam semel animo concepit, nimium firmiter persistit.

Odium scribarum. Incentiue carnis. — Pertinax furor Simeon & Leui designat perseuerans odium scribarum & Pharisæorum in christum. Designat etiam incentiua carnis, quę obstinatè perseuerant in homine. gene.49.a.

Pertinere.

PErtinere est idem quod pertingere, peruenire, & attinere. Item exigi. Gene.14.b. Vniuersa quę ad cibum pertinent. Incumbere. nu.4.b. Ad cuius pertinet curam. Spectare. Exod.9.a. Ex his quę pertinent ad filios.

Christ⁹ hostia sacerdos. — Pertinens ad sacerdotem offerentem hostia pro peccato & pro delicto, designat hostiam, q̃ est Christus, qui simul fuit hostia & sacerdos. Leui.7.a.10.c.14.b. — Glo.ordi.s.Leui.7.

Studium sacræ scripturæ. — Pertinentia ad vescendum sunt, quę pertinent ad studium sacrę scripture. Exo.12.c. — Glo.int s.Exo.12.

Pertinentia ad filios Israel non læduntur à peste & grandine. Exo.9.a.

Explere voluptates obstinatè. — Non pertinet ad superbum de domo sua post se. Iob.21.c. Quia & si nunc pro summo bono concupiscit germen generis habere: domum familia & opibus explere, & diu in hac carnis corruptione viuere, si tamē aliquid forte ad eius desiderium veniat, quod tamē nisi cum offensione conditoris obtinere nequeat: eius animus ad paululum perturbatus cogitat, quia si hoc egerit, vnde offensam sui conditoris incurrat: in domo: in filijs & in vita percutitur. Sed superbia sua protinus instigatus obdurescit, & quālibet in vita, aut in domo percussionem sentiat, nequaq; curat: dummodo quę cogitauerit expleat & quoasq; viuit, voluptates suas perficere non desistit. — Gre.15.mor.23.

Pertingere, Attingere.

PErtingere est perfectè tangere & consequi.

Potentes sustentantes prædicatores. — Pertingentes vectes tabularum tabernaculi à summo vsq; ad summum, designant potentes in ecclesia sustentantes sufficienter prędicatores in temporalibus. Exo.26. — Rup.4.s.Exo.12.

Prædicatio Christi ad gentes. Peruenire insidias. — Pertingere terminum Zabulon vsq; ad Sidonem. Gene.49.b. Est prædicationem Christi extendi ad gentiles, & etiam ad peiores gentilium. Pertingit etiam ille vsq; ad Sidonem, qui præuenit insidiatorum dolosam machinationem, siue malignorum spirituum siue perfidiorum hominum. — Ricar de.s.victo.de 12.p̄riar.43.

Superbia. Negatio prouidentiæ. Elatio sensuum. — Pertingens turris quam ædificabant gigantes, vsq; ad cœlum. Gene.11.a. designat superbiam pertingentem vsq; ad conteptum Dei. & negationē prouidentię aut iustitiæ diuinę. Designare etiam potest elationem sensuum aut concupiscentiæ vsq; ad mentis suggestionem. — Phi.de confu.ling.

Perualidus, uide Fortis.

Peruenire.

PEruenire est ad finem venire.

Assequi perfectionē patrum. — Peruenire aut non peruenire ad dies patrum, videtur esse assequi eorum perfectionem, aut non assequi. Gene.47.b.

Docilitas. — Peruenientes filij Israel vsq; ad montem Sinai, vbi acceperunt legem. Exo.19.a. designant paratos ad percipiendam doctrinam.

Sustentatio prædicatorum. — Perueniens vectis tabularum tabernaculi ab angulo vsq; ad angulum. Exo.36.d. designat sustentationem prędicatorum per principes seculares. — Rup.4.s.Exo.12.

Sacerdotium vetus vsq; ad Christum. — Peruenire domum Eli ad virilem ætatem. 1.Reg.2.g. Est sacerdotium Iudæorum peruenire vsq; ad tempus Christi. Vel est cum ordinandi perueniunt ad tempus, quo recipere debeant ordines. — Gre.s.1.reg.2.

Conuersio inutiliū. — Peruenire pugnam vsq; ad Bethauen. 1.reg.14.d. Quando ij qui videbantur inutiles, conuertuntur ad fidem. — Gre.s.1 reg.14.

Hie.s.Isa.16. — Dissipatio ... eorum.

Peruenire dicuntur domini gentium vsq; Iazer.Isa.16.c.quum apostolici viri veniunt ad dissipanda fortissima dogmata hæreticorum.

Glo.int.s.Iere.4. — Secare vi...

Peruenit gladius vsq; ad animam.Iere.4.c. quando nil vitale relinquit in anima,siue in bono,siue in malo.In bonum enim penetrat gladius,vt secet & purget vitia.

Hie.s.Eze.16. — Augmenta...

Peruenit Hierusalem ad mundum muliebrē,hoc est, ad tempus quo mulieres amari possunt. Eze.16.a.Et designat animam spiritualiter creuisse,& ornatam esse virtutibus.

Gre.16.mor.15. — Vincere d...

Peruenit ad victoriam iudicium hominis,quum insidiantem aduersarium absolutus per aduentum Christi victor excludit.Iob.23.b.

Glo.int.s.exo.22. — Iudices sa...dotes.

Peruenire causam aliquorum litigantium ad Deos,hoc est ad iudices.Exo.22.b.Est causam fidei decernendam esse per sacerdotes,vel catholicos doctores.

Multiplica... dæorum.

Perueniunt principes Iudæorum aut hæreticorum vsq; Hanes.Isa.30.a. Cum in omnes errores & vitia Aegypti,hoc est,huius mundi se extendunt.

Glo.ordi.s.thre 4. — Punitio ma...

Peruenit calix ad filiam Edom,quando mundani castigantur.Thre.4.d.

Pes.

Euch. form.spūal.1 Cyril.contra Iuli.5. Aug.83.q.52.& de essent.diuinit. Ori.s.gen.ho.1.&.s Isa.ho.1.4. Hie.epi.et factū est. Ber.ser.5 d ver.Isa. Beda.s.gen 18.

PEdes dicuntur, quibus vtimur in gradiendo: suntq; infima pars corporis:& aliquando pedes dicuntur ipsi gressus.Pro.1.b.Pedes illorum ad malum currunt. Per metaphoram pedes sunt sustentantes aliquid:vt pedes mensæ,pedes statuę.Item pedes,pro cōspectu.deut.33.a. Qui appropinquant pedibus eius.Pro defectu.ps.9.Comprehensus est pes eorum.Pro dominio seu imperio.Iudith.14.a.Dominus conteret eos sub pedibus vestris.

Natura diuina. Aeternitas D... Prouidentia... Dominatio... Præcepta... Iudicia D... Vltima...

Pedes Dei aliquādo designāt diuinam naturam & stabilitatem æternitatis eius: sub quibus pedibus dicitur esse caligo.ps.17.98.1.par.28.a.Isa.66.a. designant etiam vim illam Dei, quę in oīa custodienda & gubernanda ꝓtenditur:& viam latam & amplā eorum quæ singulis fiūt: & profunditatem seu abyssum iudiciorum Dei:& dominiū eius:& stabilimenta virtutis eius: & etiam pręcepta eius:& vltimāparte prouidentiæ eius:& vltima mūdi futura. genes.18.a.19.a. Exo.24.c.2.reg.22.a.Isa.6.a.66.a.

Aug.de essent.diui. Damas.li.1.cap.17. Ber.ser.5.d ver.Isai. Beda.s.exo 12. Ori.s.Isa.ho.1. Am.s.ps 67. Aug.83.q 62. Gre.ho.2.33. — Humanitas Incarnatio Humilitas...

Pedes etiam dici possunt humanitas Christi,quam etiam significant pedes agni. Exod.12.d. 24.c.ps.17.Isa.6.c.Zach.14.a.Pedes etiā sunt oīa,quę ad incarnationem & opera dispensationis spectant.Leui.4.c.8.d.9.c.ps.8.67.Luc.7.f.Idem designant pedes vituli seu arietis:designatur etiam in his humilitas Christi. Pedes eius dicuntur similes aurichalco. Apoca.1.d. quia sicut aurichalcum multis ignium impendijs ex ære perducitur ad colorem auri:ita & illa humanitas per multas tribulationes passionis & mortis perducta est ad gloriam diuinitatis.

Euch form. spūal.v. Ber ser m. de Maria Mag &.s cant.ser.6 — Misericordia... eum.

Pedes Christi quos lauabat,& osculabatur,& vngebat peccatrix, designare possunt misericordiam & iudicium.Luc.7.f.

Ori.s.gen.ho.17.& s.Mat.cap 15. Amb de Tobia.22. Hie.s.Isa.52. Augu 83 q 52.& de essen.diuini.&.s.ps. 60.131.&.s.apo.h.17 Grego.19.mor.11.12 &.ho.31. Cle s.Alex.2.pæd 8 Hier.s.Iob.30.&.s. ps.30. Aug.ho.24. Rup.s Zach.13. — Pacifici. Infirmi eccle... Apostoli... catores. Doctrina C... Ecclesia vlti... poris.

Pedes Christi qui currunt ad faciendam pacem &c.sunt pacifici:& etiam extrema ecclesiæ, hoc est,pauperes & infirmi in ecclesia.Item apostoli & prædicatores.deute.33.a.ps.37.67.131. Isa.52.b.Mat.15.c.Luc.7.f.Ioan.12.a.Et pedes Christi, qui vnguntur vnguento odorifero,sunt apostoli prophetia delibuti, qui suaue olentis vnguenti nempe sancti spiritus participes sunt.Adoramus autem in loco vbi steterunt pedes eius,hoc est,quo pedes eius apostoli peruenerunt: per quos prædicatus venit ad fines terræ. Hi pedes lauantur butyro.Iob.29.a.Pedes etiam eius vt columna ignis sunt apostoli ac prædicatores.Apoc.10.a.Extrema quoq; Christi vita in mūdo,pedes eius dici potest.Nahū.1.d.Rom.10.c.Pedes quoq; eius qui vnguntur vnguēto odorifero, diuinam eius doctrinā significant : quæ cum insigni gloria orbem terræ peruadit.Exijt enim sonus eorum in fines terræ. Pedes quoq; igniti sunt ecclesia vltimi temporis, quæ multis tribulationibus velut igne probabitur. Apoca.1.c.Pedes etiam Iob, hoc est, Christi, quos subuerterunt Iudæi, sunt apostoli & prædicatores, qui portant nomen Christi: qui etiam dicuntur pedes egentis hominis. Iob.28.a.30.a.Psal.30.Zachar.14.a.

Gre.19.mor.11.20. Glo.int.s.Thren.1. — Prædicatores.

Pedes ecclesiæ dicuntur sancti prædicatores,qui lauantur butyro,quando pinguedine boni operis infunditur atq; mundatur puluis collectus de gloria prædicationis. Iob.29.a. Et sordes sunt in pedibus,quando vitia sunt in doctoribus.Thren.1.c.Quod etiam intelligitur in doctoribus Synagogę,qui pedes erant ipsius Synagogę.Pes etiam claudi dicitur esse doctor,qui exēplo & doctrina simplices deducit.Iob.29.c.Pedes quoq; ecclesiæ dici possunt minores & humiles in ecclesia:& ipse populus:& visitantes infirmos.& exercentes opera misericordiæ.Et pedes vniuscuiusq; dici possunt filij,aut serui,per quos operatur.Mat.18.b.Isa.60.a.A plāta pedis vsq; ad verticem percussus Iob,designat persecutiones, quas patitur ecclesiā ab infimis,vsq; ad ipsum caput Christum.Iob.2.b.30.b.

Ori s.Mat.ho.5.&.s. Roma.12. Greg.3. mora.14.& 20.mor.22. — Minores & hu... in ecclesia Exercentes o...

Dionys. cœlest.hie ar.15. — Celeritas an...

Pedes in angelis designare possunt mobilitatem, celeritatem, atq; cursum sempiterni motus ad diuina tendentis. Exod.4.f. Tetigit pedes eius: quod aliqui intelligunt de angelo, aliqui de Mose.

Ori s.exo.&.s.Mat. ho.5.20.&.s.Iudi. ho 8. Basi.s.ps.37. — Potentiæ ani... Affectus vo...

Pedes animæ dici possunt pręcipuę animæ potentiæ,hoc est,intellectus & voluntas: & peculiariter voluntas,& eius affectus,quibus ad bona vel mala incedit.gene.41.f.47.e.Exod.3.b. 21.c.30.c.40.d.1.reg.2.b.ps.9.17.25.37.38.65.72.90.104.118.120.121. Prouer.3.c.Cantico.5.b. Isa.20.a.

Actiones. *Sensus.* *Gemina charitas.*

Iſa.20.a.23.b.49.f.52.b.Iere.14.b.Luc.9.a.Matth.5.f.18.a.Et pedes lauare eſt à voluntate terrenos affectus amouere,& ad cœleſtia euolare.Eſt etiam actiones mundare:quæ ita pedes dicuntur,vt præſens ſeculum viam appellare prophetæ conſueuerunt.Leuiti.1.b.Ioann.13.a.Roman.10.c.Pedes ligati ſunt potentiæ impeditæ. Matth.22.b.Pedeſtres ſequuntur Chriſtum,qui animo & voluntate ſequuntur.Matth.14.b. Pes hominis aut iumenti non tranſit per Aegyptum, quum affectus non illuc accedunt. Ezech.29.c.Iob.18.b.23.c.31.a.Pedes etiam animæ ſunt ipſi ſenſus.p̃s.24.39.Pedes item animæ geminam charitatem, Dei videlicet & proximi ſignificare poſſunt.Pedes Mariæ,ſub quibus ponitur luna.Apo.12.a.ſunt affectus, ſub quibus habebat omnia terrena & mutabilia.

Amb.de.vir.3.& Philo.de de ſpũſſctõ. Hyc.ſ.Leui.1. Philo.de victimis. Hie.ſ.ps.24. Gre.4.mor.40. Aug.ſ.p̃s.33. Glo.ord.ſ.apo.12.

Extrema tempora.

Pedes Moſis diſcalceati deſignant extrema tempora,quando videlicet dimiſſa eſt ſynagoga à lege,vt acciperet eam Chriſtus.Exo.3.b.

Ori.ſ.Exo.ho,12.

Mentes ſimplicium.

Pedes bouis & aſini mentes ſimplicium ſignificare poſſunt.Iſa.32.d.

Opera.

Pedes quandoq; ſignificant opera,& ipſum principium operandi:& pedes calciati ſunt bona opera cum debitis circunſtantijs.Exod.12.b.Ideo prohibendi ſunt à nuditate, vt opera noſtra rectitudinem habeant.Iere.2.e.Hæc opera ſunt pedes ſponſæ. Cantico.5.b. Et pedes Aaron & filiorum eius ſunt bona eorum opera.Leui.8.d.21.d. Et pedes quatuor animalium recti ſunt opera recta. Ezech.1.b.Pedes vituli offerre, eſt perſeuerare in bonis operibus vſq; ad mortem.Leui.4.c.Iob.13.d.39.b.Pedes autem ſordidi ſunt opera immunda.thren.1.c.e.

Hie.ſ Iere.2. Cyril.cõt.Iulia.9. Hyc.ſ.Leui.8. Gre.11.mor.25.&.31 mor.8.&.1.paſto.11. &.ſ.cant.5.&.ſ. Ezechie.ho.3. Glo.ordi.ſ. thren.1.

Fides.

Pes ſtans in directo eſt fides recte incedens inter proſpera & aduerſa.p̃s.25.

Chry.ſ.p̃s.25.

Directio operum.

Pes dexter pontificis,qui vngitur,directionem operationum in bonum ſignificat. Et totius vitæ tranſitum purgatum.Idem deſignat pes dexter leproſi.Leui.8.d.14.e.Et pedes animalium recti,de ſignant velocem acceſſum à terrenis ad cœleſtia.Ezech.1.b.

Ori ſ.Leui.ho 8. Phi.3.de vita.Moſis Hie.ſ.Eze.1.

Fortitudo & humilitas. Fides & amor. Meditatio & orõ.

Pedes ſanctorum,quos ſeruat dominus,ſignificant fortitudinem & humilitatem : fortitudine ſeruamur in aduerſis:humilitate in proſperis:Deſignare etiam poſſunt fidem & amorem.Pedes etiam ſunt meditatio & oratio:Meditatio docet quid deſit : oratio ne deſit obtinet.1. Regum.2.b.

Gre.ſ 1.reg.2. Ber.ſer.1.de.ſ.Andr.

Vltimum præceptũ.

Pedes aliquando ſignificare poſſunt vltimum legis præceptum: vt in leproſo, qui tenetur lepra munda.Leui.13.b.

Glo.int.ſ.Leui.13.

Vita actiua.

Pedes ſiue pars pedum in monumento Chriſti,vitam actiuam deſignare poſſunt,quę in operando quaſi in gradiendo conſiſtit.Ioan.20.c.

Ori.in diuer.ho,10.

Conſilium.

Pedes quandoq; conſilium,quo agimus iter vitæ,ſignificare poſſunt.Rom.3.c.p̃s.72.

Ori.ſ.Rom.3.

Humilitas.

Pede pertranſire in flumine.p̃s.65.eſt per humilitatem tranſire tribulationes.

Glo.ord.ſ.p̃s.65.

Finis operandi aut vitæ. Neceſsitas.

Pedes ſtatuæ finem operandi,aut finem vitæ ſignificare poſſunt.Dani.2.c.vel deſignant neceſsitatem.Et pes ex parte ferreus ex parte teſteus deſcribitur, quia delicata mens nunc in eorum odium obturatur,per quos forte à ſuis deſiderijs reſtringitur:nunc vero cum cõcupita ſuppetunt,in eorum luxu reſoluitur.

Ricar. de.ſ victo. ã ſomnio Nabuch.25.

Foměta voluptatis.

Pedes hoſtiæ lauandi deſignant fulcra voluptatis,aut fomenta mundanda.Leui.1.b.

Philo.2.allego.]

Senſus ſacræ ſcripturæ. Doctrina euãgelica

Pedes menſæ quatuor.Exod.25.c.37.b. Quatuor ſenſus ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt. Pedes autem euangelizantium,ipſam doctrinam euangelicam deſignare poſſunt.Et puluis pedum,eius interpretatio. Nahum.1.d. Pedes autem habet & non ambulat, qui habet profectuum ſcientiam:& nouit quomodo ad anteriora ſe extendere oporteat: nec tamen ad profectum tendere curat.p̃s.113.

Bedr.ſ Exo.25. Hyc.ſ Leui.14. Ricar.de.ſ victo ã ſomnio Nabnch.34.

Varia doctrina præter euangelicam. Abuſus euãgeliorũ.

Pedes multi variam doctrinam pręter euangelicam ex quibus ſalutem ſibi aliqui promittũt. Deſignant etiam diuerſam ſpem.Et pedes quatuor in volucribus: aut alijs animalibus immundis, ſignificant abuſum quatuor euangeliorum.Leui.11.d.g.

Iſych.ſ.Leui.11. Glo.int.ſ.Leui.11.

Profunditas inueſtigationis.

Pes ſacerdotis eſt profunditas inueſtigationis: pedem in aqua Iordanis ponere, eſt profunda in ueſtigatione occulta penetrare.Ioſue.3.d.

Ricar de.ſ. victo.ã extermi.mali 23.

Conuerſatio ſacerdotis. Finis vitæ Chriſti.

Pedes tunicę ſacerdotis conuerſationem ſignificare poſſunt.Exo.28.f.39.d. Deſignãt etiam finem vitæ mortalis Chriſti, quando magis rubuerũt mala punica & reſonarunt tintinnabula: quia in fine maxime dilexit ſuos.

Beda.ſ Exo.28. Rup.4.ſ.Exo.23.

Senſus ſanctorum.

Pes columbæ non inueniens requiem in terra.Gene.8.b.ſenſus ſanctorum ſignificat,qui nõ requieſcunt in terra.

Beda.ſ.gene.8.

Carnale deſideriũ.

Pes eſt carnale deſiderium:vt enim pes in imo iacet:ita carnale deſiderium per appetitum in fimis inhæret.Iſa.1.a. A planta pedis vſq; ad verticem non eſt in eo ſenitas.

Ricar.de.ſ.victo.de ſtatu interio.hoĩs.2.

Amor ſeculi. Infidelitas Iudęorũ

Pes Iacob claudicans ſignificare poteſt amorem ſeculi,& infidelitatem: & peculiariter infidelitatem Iudæorum.Pes autem rectus amorem Dei,& credentes. Gene.32.e.Pes etiam Balaã attritus ab aſina,infidelitatem ſcribarum & phariſæorum ſignificat.num.22.e.

Amb.2. de Iacob.7. Chry.ſ.p̃s.93. Ori.ſ.nu.ho.14.

Ablui ſãguine Chři

Pedem intingi in ſanguine deſignat carnem cuiuſq; tingendam & abluendam in Chriſti paſſione. Pſalm.67.

Amb.ſ.Luc.7.

Lapſus in ſuperbiã.

Pes ſuperbiæ dicit diſceſſum & lapſum in ſuperbiam: & principium apoſtatandi à Deo. Pſalm.35.

Aug.6.muſice.16.& ſ.p̃s.35.

Pedes

Pedes aliquid infimum & contemptibile significare solent: vt quum quid pedibus conculcari dicitur. Isa. 28. a. Res vilis.

Hie. s. Amos. 2. Pedes quibus Pharao conturbat aquas, hæreticos significare possunt: & eorũ superbiã. Eze. 32. a. ps. 35. Et pedum velocitas est acumen ingenij hæreticorũ, quo discurrunt per testimonia scripturarũ. Designat etiam oratorũ eloquentiam: & sophismata dialecticorũ, quibus opprimere veritatem nituntur. Amos. 2. d. Hi pedes sunt tanquam vrsi, propter maliciã & vesaniã. apoc. 13. a. Hi sunt ministri regni Persarum, & Aman, festinantes ad effundendũ sanguinẽ Iudæorũ. Aug. s. apoc. ho. 10. Rup. 8. s. apoc. Hæretici. Ingeniũ. rum. Eloquentia. philosophiæ. Ministri.

Gre. 11 mor. 25. Pes hominis ponitur in neruo, quando prauitatem illius Deus forti districtionis suæ sententia ligauit. Iob. 13. d.

Hie. s. Mat 18. Ber. ser. 2. de angel. Pes scandalizans significare potest filios, aut inferiores: quorum affectus si amori domini ꝑponatur, nos excludit à regno cœlorum: ideo abscindendus. Mat. 18. b. Potest etiã intelligi pusillanimitas & negligentia retraheus nos, ne proficiamus de virtute in virtutem. Filius. Pusillanimitas.

Beda. s. pro. 25. Pedi lasso comparatur, qui sperat in homine in die angustiæ. pro. 25. c.

Pedes, Pedites.

PEdes dicitur, qui pedibus incedit: vt eques dicit̃, qui equo vehitur. Peculiariter aũt pedites dicuntur milites, qui pedibus stipendia faciunt.

Gre. s. 1. reg. 15. Pedites filiorum Israel ducenta milia, qui pugnabant contra Amalec, sunt præbentes exẽpla castitatis cum interna luce cordis. 1. reg. 15. a. Et pedites numerati sunt fortes in virtutibus. (Exo. 12. f. Præbentes exempla virtutis.

Hie. s. Iere. 12. Pedites inimicorum sunt hostes ecclesiæ minus fortes. Iere. 12. b. Hostes ecclesiæ.

Pedica, uide Laqueus.

Pedisequa.

PEdisequa dicitur ancilla, quæ dominam sequitur: vt pedisequus est famulus dñm sequens.

Lyra. s. 1. reg. 25. Pedisequæ Abigail. 1. reg. 25. g. designant scientias minores sub sapientia philosophica. Scientiæ.

Glo. or. s. Esther. 2. Pedisequæ Esther. Esther. 2. b. Animæ fideles spiritussancti gratia regeneratæ sequentes vestigia sponsæ. Animæ fideles.

Lyra. s. 3. reg. 20. Pedisequi principum prouinciarum. 3. reg. 20. c. Sunt prædicatores sub maioribus prælatis, quorum sunt adiutores. Prædicatores.

Pessulum.

Gre. s. canti. 5. Rup. s. cant. 5. PEssulum seu pessulus est instrumentum, quo ostium subdita illi claue clauditur, aut reserat̃. Designare potest voluptates, quibus aditum cordis contra sponsum obseramus. canti. 5. b. Vel designat silentij clausuram: quæ tollitur ad ædificationem proximorum. Voluptates. Silentium.

Pessimus, uide Malus.

Pestis, Pestilens.

PEstis est morbus contagiosus, ab aëris corruptione plerunq; initium habens: qui in omnia fere animalia perniciose grassatur.

Ori. s. Mat. ho. 28. Hie. s. Mat. 24. Isy. s. Leui. 26. Pestis quum sit morbus contagiosus, hæresim præcipuè designare solet: quia hæreticorũ sermo vt cancer serpit. Exo. 5. a. 9. d. Mat. 24. a. Hanc pestilentiam immittit Deus in Iudæos confugientes ad vrbes: quia peruersè intelligunt prophetas: & moriuntur nullo arguente, non valentes cunctis de Christo prophetijs sic apertis repugnare. Leui. 26. d. Hæresis.

Hila. s. ps. 1. Pestilentia quoq; seu cathedra pestilentiæ est potestas secularis peruersa. ps. 1. Pestis etiam fuerunt ciuilia bella sub Seuero imperatore. Eze. 33. f. Potestas secularis mala.

Basi. s. ps. 1. Hie. s. Eze. 6. Pestilentia est attractio aliorum ad vitia. Qui enim vel singulis, vel pluribus deditus vitijs, ab eis separari non potest, quasi quodam veterno pestilentię corruit. ps. 1. Corruit etiam peste, qui longe recesserit ab ecclesia. Eze. 6. c. 14. c. 38. g. Attractio ad vitia.

Petere, Postulare.

PEtere est humiliter & precibus aliquid postulare. Postulare autẽ est requirere vt fiat, quod aliquis vult: vnde etiam est exigere. gen. 30. c. Si feceris quod postulo, iterum pascam. Et mereri. 1. reg. 1. d. Eò ꝙ à domino postulasset eum.

Hie. s. ps 2. Postulat filius Dei à patre, quando dicit: Pater clarifica filium tuum. ps. 2.

Aug. 1. de gen. cont. Mani. 2. Postulat ꝓ nobis spũssanctus gemitibus inenarrabilib'. Rom. 8. e. Quia postulare nos facit.

Glo. inte. s. thre. 4. Aug. 2. doc. chri. 40. Rup. 7. s. Mat. Petere dicuntur panẽ, qui quærũt doctrinã. thre. 4. a. Paruuli petierũt panẽ: & non erat qui frangeret eis. Petentes etiam filij Israel ab Aegyptijs vasa aurea & argentea & vestes, designant Christianos accipientes vera dogmata à philosophis, & recta instituta humana. Exo. 3. g. 12. c. Petit filius panem à patre, quum quærit doctrinam à Deo. Mat. 7. b. Quærere doctrinam.

Glo. or. s. Exo. 22. Postulatam mutuum. Exod. 22. c. est quum pro æterna remuneratione curam dominici gregis suscipimus. Cura animarum.

Glo. inte. s. Exo. 21. Postulare precium pro eo, qui occisus est à boue, est iniũgere pœnitẽtiã pro pctõ. Exo. 21. d. Iniũgere pœnitentiam.

Petitio

Cōuersio infideliū.

Petitio quam dedit dominus Annæ, est cōuersio infideliū per spūalem generationē in ecclesia.1.reg.1.d. Petitiones autem dicuntur cordis: quia sicut oculus visum: ita cor intellectū requirit: & vt auris suauem sonum cupit: ita cor sapientibus sensibus delectatur.ps.36. — Ori.s.ps.36.ho.1.

Postulatus à Deo dicitur Samuel: quia postulando promeritus est.1.Reg.1.c. — Glo.s.1.Reg.1.

Petentes filij Israel regem, neglecto regimine iudicum, designant volentes mutare spiritalem prælationem in secularem dominationem.1.Reg.8.b. — Greg.s.1.Reg.8.

Petimus à Deo orando. Mat.7.a. Luc.11.b. Postulationes autem in sacrificio missæ sunt, quę fiunt in cōmunione, cum benedicit sacerdos populum cōmunicaturum.1.Timo.2.a. — Gre.6.Regist.epist.36. Aug.epist.59.

Petere sibi signum in profundo inferni, siue in excelsum supra, est petere vt sibi fiat vtile signum ascensus & descensus Christi. Isa.7.b. — Ori.s.Isa.ho.2.

Petens Adonias Abisac vxorem, designat Iudęos volentes copulari fidem euangelicam operibus legis.3.Reg.2.c. — Rup.3.s.Reg.5.

Petra, uide lapis.

Petra urbs.

PEtra est vrbs Palestinæ & Arabiæ, quæ inde petrea dicitur. Isa.42.b. vbi Hieronymus ait accipi pro ciuitate Palestinæ, quæ Hebraicè dicitur סלה Sela, quod est petra aut saxum, & cum sit ibi singulare, benè accipi potest pro aliqua illarum ciuitatum, quæ eo nomine appellantur. Designare autem potest gentilitatem. — Hiero.s.Isa.42.

Gentilitas.

Petrus.

PEtrus appellatus est Simon, princeps apostolorum: à petra nomen habens: quæ Syriacè Cephas dicitur. Sicut autem Christus lumen apostolis donauit, vt lumen mundi appellaretur: cæteraq; ex domino sortiti sunt vocabula. Ita & Simoni, qui credebat in petram Christum. Petri largitus est nomen: & quicunq; fidem habet Petri, Petrus dici potest. Matth.4.c.16.c. Marc.3.d. Ioan.1.f. — Ori.s.Mat.ho.1. Hier.s.Matth.16. Aug.s.Ioan.trac.7.

Tendēs ad pfectionem. Ecclesia.

Petrus veniens ad Christum super aquas, designat tendentem ad perfectionem. Matth.14.c. Typus est etiam ecclesiæ calcantis fluctus huius seculi, adiuuante domino inter pericula. Eādem significat secundum quòd vidit vas lintheum. Acto.10.b. — Ori.s.Matt.cap.14. Aug.s.ps. & de ver.do.ser.13.& ho.41.

Fides prompta. Gentilitas.

Vt autem cucurrit ad monumentum, designat fidem velocem ad credendam mortem & resurrectionem Christi. Ioannis.20.b. Vt vero venit posteriusq̃ Ioannes, sed prius introiuit, est gentilitas, quæ serius habuit notitiam Christi quàm synagoga, sed prius credidit. — Ori.in diuers.ho.2. Greg.ho.22.

Vita actiua.

Secundum quòd amabat Christū, quem etiam sequutus est, typus est vitæ actiuæ, quæ semper desiderat à laboribus liberari, & ad Christum peruenire: ideo sequitur eum per labores, imitando. Ioan.21.d. — Aug.s.Ioā.trac.124.

Phacee.

Hæresiarcha.

PHacee, id est, aperiens: filius Romeliæ, rex Israel. 4.Reg.15.c.16.a. Isa.7.a. designare potest hæresiarcham. — Hier.s.Isa.7.

Phalanx, uide Exercitus.

Phaleg.

PHaleg, id est diuisio. filius Eber, in cuius ortu facta est diuisio linguarum. Gen.10.d.

Phaltias.

PHaltias, id est, liberatio domini, aut expulsio domini, vel ruina declināns: filius Banaiæ, hoc est, structoris princeps populi. Eze.11.b. Typus est eius principis, qui cum à domino declinauit, moritur, aut cadit, prophetante Ezechiele, vt eleuetur à Christo. — Hiero.s.Eze.11.

Phanendor.

Conuersio bona & mala.

PHanendor, id est conuersio: regio quam cepit Iosue, designat conuersionem, qua dæmon peruertit animas. Vel in bonum conuersionem peccatoris ad Deum. Iosu.11.a. — Ori.s.Iosue ho.14.

Phantasia, Phantasma.

PHantasia est imago rei alicuius residens in anima, quæ & phantasma dicitur. Quandoque autem sumitur pro ipsa potentia imaginatiua. — Aug.s.q.in euang.15. Hila.s.Mat.cano.14.

Phantasma putantes esse Christum, sunt non plene cognoscētes verbū Dei: aut de fide Christi dubitantes: aut qui falso apparentia timent. Matth.14.c

Phanuel.

Munitiones malorū.

PHanuel, id est, videns Deum, siue facies Dei, vel euersio Dei: locus vbi Iacob luctatus est cum angelo. Gen.32.g. Est & turris. Ibidem. quam destruxit Gedeon. Iudi.8.b. Designat munitiones auertentes à Deo: quas destruit prædicator. — Philo. de cōfus. linguarum.

Phanum,

Phanum, uide Templum.

Pharan.

Aug.q.in deut.56.
Hie.s.Haba.3.
Rup.s.Haba.7.
Ori.s.nu.ho.7.
Glo.inte s.gen.21.
Rup.s.deut.9.

PHaran.i.onager eorum, vel ferocitas eorum, aut fructificatio matris; vel taurus, matris: Est eremus magna ad solitudinem Sinai, quam ad occasum relinquit supra Asphaltitem lacum ad meridiem occiduum, vbi fixit tentoria multitudo Israel relicto deserto Sinai. num.10.b. Vnde missi sunt exploratores ad terram Chanaan.num.13.a. Dicitur mons Pharan, & interpretatur fructifer, significat ecclesiam, in qua apparuit Christus.deut.33.a. Interpretatur etiam os videntis: & significat sermonem viri eruditi, per quem venit nobis dominus.Haba.3.a. Ecclesia. Sermo viri.

Mons Pharan, hoc est, vmbrosus, vnde venit Deus, significare potest Deum patrem, vnde venit filius incarnatus.Haba.3.a. Deus pater.

Pharan vt interpretatur os visibile, designare potest verbum incarnatum.nume.13.a. Verbum caro.

Pharan etiam desertum infidelitatem designare potest.gen.21.c. Infidelitas.

Pharan vt interpretatur onager designat Iudæos. Et dominus apparuit de mõte Pharan, quãdo Christus ortus est ex Iudæis.deut.33.a. Iudæi.

Pharao.

Ori s.gen.ho.16.
Rup.8.s.gen.37.
Tertu. de baptismo
Ori.s.gen.ho.11.16. & s.canti.ho.2.a
Arno. s ps.135.
Hie.s.Isa.19.30.& s Eze.29.
Cyril.3.s. Ioan.34. & de ado.in spũ ss.
Gre.Nys.d vi.Mo.
Rup.1.s.Exo.6.
Ber.s.cant. ser.39.
Geor.vene. canti.1. tono.8.cap.5.
Ori.s.Iosu. ho.22.
Gre.s.1.reg. 6.
Ber.se.1.octa Pasc.
Ori.s.gen.ho.6.
Philo. de Abrah.
Amb.2.de Abra 4.
Glo.inter.s Exo.2.
Philo.2. alleg.& de temulent.
Philo.2.allego.

PHarao.i.dissipans, vel discooperiens, aut nudans: vel Syriacè vindicans. Rex Aegypti: quo nomine multi reges Aegypti appellati sunt, seu cognominati: vt Cesares apud Romanos.

Pharao quandoq; typum gerit Dei: vt quum exaltauit Ioseph: vt etiam ei ministrabat poculum pincerna, Deus est, cui ministrant sancti: Et vt ignouit pincernæ, & suspendit pistorẽ, Deus est faciens quædam vasa in honorem, quædam in contumeliam. gen.40.d.41.b.47.a. Deus.

Pharao rex Aegypti diaboli figuram gerere solet: qui accepit Sarã: quia nititur sibi copulare animam vel ecclesiam.gen.12.d. Ipse est dissipator & lacerator in diuersas partes diuidens mentes.Isa.19.b.Eze.29.a. Ipse autem Pharao, qui oppressit filios Israel, in quatuor sceleribus imitatur diabolum: Primum quia intendebat opprimendo filios Israel, vt voluptate generandi emortua, filij non procrearentur. Secundum ꝙ obstetricum dolo agere nititur, vt nati paruuli clam interimantur. Tertium quum aperta seuiens persecutione præcepit omni populo suo dicens: Quicquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proijcite: Quicquid fœminei reseruate. Quartum quando superbè respondit: Quis est dominus, vt audiam vocem eius, & dimittam Israel? Nescio dominũ, & Israel nõ dimittã. Ita diabolus hoc egit ab initio quantũ in ipso fuit, vt nullus Israelita verus verbo prædicationis spirituales Deo filios gigneret; deinde vt nascentes eiusmodi paruulos obstetricante hæretica malignitate occideret, tandemq; cassatis artibus aperta persecutione armatus est, vt in flumina inimicorum & tempestatũ filios gratiæ proijceret: Demum ipse est princeps super omnes filios superbiæ. Exo.1.5.14.15.a.18.b.ps.134.135. cãti.1.c.Isa.30.a. Pharao qui cepit Gazer, & dedit eam in dotem filiæ suæ, designat diabolum, qui capit animam, & dat eam legi peccati, cui facit per obstinationem seruire.3.reg.9.c. Diabolus.

Pharao occidens infantes filiorum Israel.Exod.1.b. Typus fuit Herodis pueros Bethlehem occidentis. Herodes.

Pharao vt accepit Saram, quam non permissus est polluere, designat principes seculares: & regnum terrenum huius seculi: cuius reges non sunt permissi polluere ecclesiam.gen.12.d.45.d. Designat etiam intellectum accedentem ad virtutem impuro corde: & mentem superbam, quę sibi vsurpare vult sapientiam, quam sustinere non potest: Ideo reddidit eam Abrahæ: sicut Geraseni rogabant Iesum, vt de finibus eorum transiret. Matth.8.d. Significat etiam eum, qui ornator est corporis. Principes. Mens superba.

Pharao cuius filia suscepit Mosen nutriendum, significare potest gentilem populum: à quo orta est ecclesia, quæ suscepit legem Dei. Exo.2.a. Gentilis populus.

Pharao est dissipator bonorum: cui seruit princeps coquorum: & idem parcit principi pincernarum.gen.40.a.41.f. Dissipator bonorum.

Vt autem Moses recessit à Pharaone. Exo.10.c. Designat Pharao impiam opinionem, à qua lex recessit. Impia opinio.

Phares.

Amb.apolo. Dauid
Hier.s.Galat.3 & s. Mat.2.
Chry.s gen ho. 62.

PHares.i.diuisio: filius Iudæ & Thamar: in cuius vtero cum essent gemini Phares & Zara, egressus est prior Phares, retrahente manum fratre, quam prior protulerat.gen.38.g. Typus esse potest Iudæorum, qui fuerunt medij inter legem naturæ & legem euangelicam. Vel è diuerso significat gentilem populum: propter quẽ dicitur sepes seu maceria destructa, & medius paries, qui erat inter Iudæos & gentiles dissipatus: vt fieret vnus grex & vnus pastor: & fierent nouissimi primi. Post quos in fine mundi Iudæi venient ad fidem. Iudæi. Gentiles.

Pharetra.

PHaretra est theca in qua reconduntur sagittæ ad iaculandum paratæ.

Humanitas Christi. Pharetra Dei dici potest humanitas Christi, in qua latebat diuinitas. Isa. 69. a. In pharetra sua abscondit me. Pharetra quoq; Dei dicitur consilium Dei, quo decreuit aliquos castigare. Thre. 3. b. Iob. 30. b. — Hiero. s. Isa. 49. & s. Zach. 9. Gre. 29. mo. 19. & 31. mor. 24.

Diabolus. Pharetra preterea dei dicit ipse diabolus, per quē Deus castigat: vel potestas illius. Iob. 30. b. — Hiero. s. Iob. 30.

Lex vetus. Pharetra Esau legem veterem significare potest: quam gestabant Iudæi. Gen. 27. a. — Glo. ord. s. gen. 27.

Cor bonorum. Cor impiorum. Insidię hereticorū. Tentatiões diaboli. Pharetra in bonum significat cor bonorum: in quo sermonum Dei sagittę recōditę sunt & repositæ. Iob. 39. c. E diuersò in malum pharetra est cor impiorum. psal. 10. Et pharetra Chaldæorum est, de qua dicitur: sepulcrum patens est os eorum. Iere. 5. d. Et pharetra Elam sunt machinamenta hereticorum, & prauorum hominum: & tentationes diaboli sub specie boni. Isa. 22. b. Iob. 39. c. Eodem referuntur pharetræ Pygmęorum. Eze. 27. c. — Ori. s. ps. 36. ho. 3. Hiero. s. Isa. 22. & s. Iob. 39. Gre. 31. mor. 24.

Pharisæus, Pheresæus.

PHarisæus, id est, diuisus, est nomen sectæ Iudæorum, qui de religione pręsumebant.

Iudæi. Hæretici. Phariseus superbus significat Iudęos, de iustitia legis gloriātes: & de sublimiori doctrina & vita pręsumentes, seq; ab alijs separātes: & eadem ratione hæreticos significare potest: quod generaliter de alijs Pharisæis intelligendū est: sicut & Pharisęus, in cuius domo discubuit Christus, typus erat populi Iudaici de inani iustitia pręsumentis. Matt. 16. a. Lucę. 7. e. 18. b. Pharisęi — Ori. s. Mat. ho. 24. 25. Aug. epis. 58. & s. ps. 74. Hiero. s. Mat. 9. Greg. ho. 37.

Infidelitas Iudęorū. etiam calumniantes miracula Christi, infidelitatem Iudæorum significant. Matt. 9. d.

Pheresæus est nomē populi: qui erat in terra, quando diuisus est Lot ab Abrahā: & interpretatur fructificatio expellenda: quæ ideo expellitur quia mala. Gen. 13. b. Exo. 17. a. Iosu. 17. d. — Ori. s. Iosu. ho. 22.

Phase, uide Pascha.

Phasga.

PHasga, id est, dolatus: est mons in regione Moab respiciens solitudinem, per quam venerūt filij Israel: est vnum iugum è montibus Abarim, quod videtur idem cum Nabo. Pertinebat autem ad trigesimam nonam mansionem. Nu. 21. e. Iosu. 13. c. designat eos illuc peruenire, qui nihil informe aut rude habent in sublimitate perfectionis. Respicit solitudinem: quia perfecti respiciunt peccatorum vastitatem. — Hiero de Mansio.

Phassur.

Malus sacerdos. PHassur vel Phaschur, id est, oris nigredo, vel extendens seu multiplicans libertatē, vel principatum, aut expandens foramen, vel albedinem: Sacerdos qui percussit Ieremiam & misit in neruum. Iere. 20. a. Typum gerit mali sacerdotis, qui abutitur potestate aduersus veritatem. — Hier. s. Iere. 20.

Phatuel.

Deus pater. PHatuel, id est, latitudo Dei, vel aperiens Deus: fuit pater Ioelis prophetæ: cuius os aperuit Deus: Ioel. 1. a. designat Deum patrem, cuius latitudo est charitas. — Hier. s. Ioel. 1. Rup. s. Ioel. 1.

Phatures.

Ecclesia. PHatures, id est, panis cōculcatus: erat metropolis Aegypti: in ea habitauerūt Aegyptij post pœnitētiā: vt designet ecclesiā, in qua est Christus panis cōculcatus ab hereticis. Eze. 29. c. — Hier. s. Eze. 29.

Phenenna.

Synagoga. Vita actiua. PHenēna: id est, gemma, siue facies nostra: altera vxor Elcana: quæ cum multos genuisset liberos, Annæ sterilitatem exprobabat. Typus esse solet Synagogę: & vitæ actiuæ. 1. reg. 1. a. vel interpretatur conuersio: est vxor post Annam, id est, gratiam: sed prius operatur vel parit quàm Anna: sed filij eius non assistunt ante Deum, vt filij Annæ: nec tamen sunt inanes, quia partes accipiunt de sacrificijs. — Gre. s. 1. Reg. 1.

Phiahiroth.

Difficultas fidei. Initiū cōuersatiōis. PHiahiroth, id est, os vel labium libertatis, aut os sculptū, vel os nubilū, & ascensio tortuosa: quarta mansio filiorum Israel in deserto. Vel interpretatur os vici, & designat difficultatem fidei, & laborē actionis, vel initium cōuersationis, & mediocrē abstinentiam. Exo. 14. a. Nu. 33. a. Vel designat ꝙ assumpta fortitudine nobilitamur in domino: & contemnimus Beelsephon, hoc est, idoli arcana: illiusq; magnificentiam & turritam superbiam declinamus. — Ori. s. Exo. ho. 5. & s. Nu. ho. 27. Hiero. de Mansio.

Piala, uide Calix.

Phicol.

Philosophia moralis. PHicol, id est os omnium, aut oris perfectio, siue consummatio: princeps exercitus Abimelech regis Geraræ, cum quo venit ad Isaac. Genes. 21. e. 26. f. designare potest philosophiam moralem. — Ori. s. gene. ho. 13. Beda. s. Gene. 26.

Philippus.

Matth.14.a.

PHilippus, Tetrarcha Trachomitidis regionis, maritus Herodiadis, quam accepit Herodes. Matth.14.a. Typum gerit habentis peruersam doctrinam. Fuit alius Philippus apostolus vocatus à Christo. Ioan.1.f.6.a.

Philistim, uide Palestina.

Phinees.

Arno.s.ps.105. Ori.s.Nu.ho.25. Amb.s.ps.118.ser.18

PHinees, id est, aspectus vel facies confidentiæ vel protectionis, Sacerdos filius Eleazari: qui occiso viro Israelita cũ scorto, iram Dei placauit. Nu.25.c. psal.105. Typus esse potest martyrum, qui carne sua occisa, & sanguine fuso, iram Dei placant. Vel designat Christum, qui patris iram placauit: vel doctores, qui gladio verbi Dei cõfodiunt vitia, & destruunt hæreses: vel interpretatur parcens ori: & designat eum, qui non aperit os ad loquendum malum. Martyres. Christus. Doctores.

Ori.s.1.Reg.ho.1. Gre.s.2.Reg.14.

Alius fuit Phinees filius Eli sacerdotis: & interpretatur oris obturatio: designat sacerdotes, qui obturatum habent os ad scientiam, & ad loquendum bonum & confitendum peccata. Idẽ cum fratre Ophni designat scribas & pharisæos. 1.Reg.4.b.14.a. Sacerdotes. Scribæ & P.

Phinon.

Ori.s.Nu.ho.27. Hier. de mansio.

PHinon, id est, gemma, siue aspiciens, aut os æternitatis, vel os filij: aut Phino, id est, oris parsimonia: Trigesima sexta mansio filiorum Israel in deserto: ad quam peruenitur post Selmona. Nu.33.e. designat perfectos, qui audiunt iam arcana, quæ non licet homini loqui. Vel dicitur Phunon, id est, os diminutiue, ab ore: & designat confessionem fidei in tentationibus. Perfecti. Confessio Dei.

Phison.

Amb. de paradis.3. Philo.1.allego. Beda.s.Gen.2. Geor.ve.can.1.ton.7.cap.22.

PHison, id est, oris mutatio siue multitudo, aut extensio: vnum è quatuor fluminibus è paradiso terrestri exeuntibus: circuit terram Euilath. Gen.2.b. Typus est prudentiæ, quæ mutat verba ad capacitatem auditorum. Ibi nascitur aurum optimum, hoc est, viuendi disciplina. Non vincitur falsitate, quemadmodũ carbunculus, qui ibi nascitur, nõ vincitur à nocte. Habet virorem spei in lapide prasio, qui ibi nascitur. Circuit terram Euilath, hoc est, placidam, mitem, propiciamq; constitutionem conseruat. Vel interpretatur oris dentatio: quia dum in terra sumus, dentibus, id est, certis viribus animę premendus conterendus, & ruminandus est omnis cibus, quem pro anima capimus. Prudentia.

Phiton.

Ori.s.Exo.ho.1. Philo.de somnijs. Beda.s.Exo.1.

PHiton, id est buccella eius, aut persuasio vel dilatatio eius: vel oris donum: ciuitas quam fecit ædificari Pharao à filijs Israel in Aegypto. Exod.1.d. Typus est mendacij, aut etiam sermonis persuasibilis: quæ facit ædificari diabolus: vel interpretatur os deficiens, vel os abyssi. Deficit enim, qui loquitur mendacium: & est os abyssi, quia abyssus locus perditionis est. Mendacium.

Phœnix uide Sidon.

Phogor.

Ori.s.Nu.ho.27.

PHogor, id est, delectatio, vel hiatus, vel apertio: nomen idoli, aut puincię, in qua erat idolũ libidinis: designat voluptates carnis, ad quas duxit Balach, hoc est, diabolus. Nu.23.d.25.d. Voluptates.

Phua.

Ori.s.Exo.ho.2. Philo quis rerum diui. heres. Beda.s.Exo.1.

PHua, id est, rubens, vel verecunda, aut gemens vel vlulans, vel apparẽs: obstetrix Aegyptia, quæ obstetricabat fœminas Hebræas, quæ non obtemperauit regi Aegypti, qui præcipiebat necari masculos Hebræorum. Exo.1.c. Typus esse potest euangelij, vel scientiæ moralis, aut humanæ, quæ modestiam & pudorem inducunt. Euangelium. Scientia mor.

Phud.

Hiero.s.Isa.66.

PHud, id est, oris exclusio: designat gentiles ad fidem venientes, & excludẽtes omnem blasphemiam, & aperientes os ad laudes Dei. Isa.66.f. vide Libia. Gentiles.

Phurim.

Glo.ord.s.Esthe.3.

PHurim, id est, sortes: sic dictæ sunt sortes, quas misit Amã, vt Iudęorum genus deleret. Esth.3.b.9.f. Qui ad sortẽ domini pertinent, occiduntur: vt hircus super quẽ sors mittebatur.

Phylacteria.

Hiero.s.Mat.23.

PHylacteria dicebantur à custodiendo: quæ ferebãt pharisæi in signum custodiæ legis: erãtque membranæ, in quibus scribebant verba decalogi, & eas in fronte ligabant, quasi coronam capiti facientes: vt semper ante oculos mouerentur. Matth.23.a.

Piaculum, uide Peccatum.

Pietas, Pius.

PIetas est virtus, qua Deo exhibemus cultũ ipsi debitũ, & etiã proximis, pręcipuè nobis cõiunctis:

Redemptio. iunctis. vnde dicitur pius. Pietatis autem sacramentum, est opus incarnationis & redemptionis: quia demonstrat pietatem seu dilectionem Dei erga genus humanum. 1. Timo.3.d. Pietas autem ad omnia vtilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. 1. Timo. 4.c.

Piger, uide Ociosus.

Pigmentum, Pigmentarius.

PIgmenta sunt à pingendo dicta: suntq; variæ species, ex quibus cõficiuntur medicamenta, vel colores, vel etiam odoramenta: & qui hęc conficiunt pigmentarij dicuntur.

Virtutes. Pigmenta dicuntur virtutes: & puluis pigmentarij est, quum per singula nostra opera diligentius pertractamus, ne quid in operibus nostris incultum remaneat, ne inter virtutes vitiũ lateat. Cant.3.c. Gre.s.cant.3.

Verba hereticorum. Pigmenta multiplicata sunt verba, quibus hæretici suos exornant errores. Isa.57.b. Hiero.s.Isa.57.

Prædicatores. Pigmentarij sunt prædicatores, qui ex sacra scriptura & exemplis sanctorum pigmenta conficiunt. Cant.5.d. Gre.s.cant.5.

Pignus.

PIgnus est, quod datur alicui in securitatem precij post modum tradendi. Gen.38.c. Interdũ sumitur pro hypotheca. Exo.22.d. Si pignus à proximo tuo acceperis vestimentum.

Confessio peccati. Pignus quandoq; significat confessionem peccati. Exod.22.d. Quum debet tibi quippiam frater tuus, & abstuleris pignus ab eo, ante solis occasum restitue. A debitore nostro pignus accipimus, quando ab eo qui in nos peccasse cognoscitur, peccati eius cõfessionem tenemus, per quam relaxare peccatum in nos perpetratum postulamur. Abstulisse autem dicitur Iob pignus fratrum suorum sine causa. Iob.22.a. Quando ecclesia suscipit confessionem venientium ab hæreticis: quod ipsi hæretici sine causa fieri iudicant: accipit etiam in pignus molam superiorem aut inferiorem, qui à peccatore confitente aufert spem, vel timorem. Deut.24.b. Gre.16.mor.2. Gre.33.mor.16.

Spiritussanctus. Dona spũssancti. Pignus hæreditatis est spiritussanctus, vel dona eius, per quæ anima nostra ad interioris spei certitudinẽ roboratur. Ephe.1.c. Et abstulisse dicitur Iob pignus fratrum suorũ sine causa, quũ hæretici iudicant eos, qui ad ecclesiam veniunt, amittere spiritualia dona. Gre.16.mo.2.

Verbum Dei. Pignus dici potest verbum Dei auditum & non intellectum. Deut.24.b. Et pignus reddendum est doctrina à Deo accepta, quã debemus reddere docendo ignorãtes. Eze.18.c. Et pignerata vestimenta sunt sacræ scripturæ veritates, quas vsurpant hæretici. Amos.2.c. Amb.de Tobia.20. Hiero.s.Eze.18.

Prædicator. Pignus quum tollitur, aliud quidem est quod tenetur: sed tamẽ adhuc aliud quæritur. Bouẽ ergo viduæ in pignus auferunt, qui de sancta ecclesia etiam prædicatores tollunt: quos ideo hęretici conantur auferre: vt eorum etiam sequaces trahant. Pro pignore ergo bos viduæ tollitur, quando idcirco ipse qui prædicabat rapitur, vt alij sequantur. Iob.24.a. Grego.16.mor.22.

Amittere Christum. In pignus dicitur dare molam superiorem, qui Christum peccando amittit. Deut.24.b. Ambr.de Tob.27.

Pignus quandoq; significat impedimentum sermonis & doctrinæ. Philo.de somnis.

Pila.

Anima. Ecclesia. PIla est vas concauum, in quo frumenta tunduntur, & medicorum vsui aptum, in quo ptisanæ feriri solent. Cum dicitur Sopho.1.c. Vlulate habitatores pilæ, Pila sumitur pro Hierusalem. Potest autem designare animam, vel ecclesiam. Hiero.s.Sopho.1.

Iudæi dispersi. Pila etiam est instrumentum rotundum, quod iactatum ad lusum deseruit. Quasi pilam autem mittit dominus Sobnam in terram latam & spatiosam, quum Iudęos dispersit, vt per totum orbem inquieti vagentur. Isa.22.e. Hiero.s.Isa.22.

Pilatus

Gentilis populus. PIlatus fuit procurator populi Romani in Iudæa: qui instantibus Iudæis, abluens sibi manus condemnauit Christum ad mortem, quem innocentẽ sciebat. Matth.27. Lucę.23.. Secundũ aũt ꝙ in morte Christi lauit manus, typus esse potest gẽtilis populi, qui p fidẽ Chr̃i mũdatꝰ est. Hila.s.Mat.cano.33.

Pilum.

PIlum est instrumentum, quo quippiam in mortario seu pila teritur.

Crux Christi. Pilum quandoque significat crucem Christi: vt manna pilo tusum est corpus Christi in cruce. Exo.17.c. Glo.ord.s.Exo.16.

Repressio inanis gloriæ. Pilum interdum significat inanis gloriæ repressionem, & etiam sedulam probationẽ. Exod.27.d. Oleum pilo tusum. Glo.inter.s.Exo.27.

Pilus, Pilosus, uide Capillus.

Pincerna.

PIncerna est, qui propinandi poculum principi munus habet.

Pincernæ Salomonis doctores Christi designare possunt, qui poculum illi propinant, quando peccatores conuertuntur. 3.Reg.10.a.2.Par.9.a. Ori.s.cant.ho.1.2. Hiero.s.Isa.1.

Pincerna regis Pharaonis in carcere, populum gentilẽ significare poteſt:& etiã ſanctos patres in limbo, qui in carceris tenebris detinebantur, vnde per Chriſtũ liberati ſunt. Gen. 40.a. 41.b. vt etiã fuit in carcere cũ Piſtore & Ioſeph, & fuit liberatus condemnato Piſtore, typũ gerit boni latronis cũ Chriſto crucifixi:& ſaluati:& etiam peccatorum, qui per Chriſtũ ſaluant. (Lyra ſ.gen.40.) (Gentiles. Sancti patres. Bonus latro. Peccatores.)

Pingere, Pictura, Depingere.

Pingere eſt alicuius rei formã ductis lineis repręſentare:quod varijs coloribus effici ſolet.

Pingit oculos ſuos ſtibio, qui ſtudium habet diſcendi myſteria, & diuina ſecreta inquirendi. Iere.4.g. (Hiero.ſ.Iere.4.) (Studium.)

Pingunt ſynopide laquearia hæretici, cum Chriſti ſanguinẽ pollicentur, cuius ipſi non ſunt participes. Iere.22.d. (Hiero.ſ.Iere.22.) (Falſi promiſſores hæretici.)

Pictura palmarum eſt inſigne victoriæ fidelium contra mundum. Eze.40.c. vel deſignat miracula, quæ fiunt à ſanctis, quæ in hac vita non dicuntur palmæ, ſed pictura palmarum: quia etiam à malis fieri poſſunt. Picturæ quoq; prominentes in templo ſunt varia virtutum opera. 3.Reg.6.d. (Hiero.ſ.Eze.40. Gre.ſ.Eze.8.17.)

Depicta ſimilitudo reptilium in pariete templi. Ezec.8.d. deſignat vitia expreſſa in corde: Dum enim exteriorum rerum intrinſecus ſpecies attrahuntur, in corde quaſi depingitur, quicquid fictis imaginibus cogitatur. Depictæ etiam imagines Chaldeorum deſignant vitia dæmonum, & eorum varia tentamenta. Eze.23.b. (Hiero.ſ.Eze.ho.23. Gre.26.mo.4.) (Vitia in corde. Tentationes dæmonum.)

Pinguedo, uide Adeps.

Pinna, Pinnula.

Pinna & pinnula dicitur eſſe pluma mollior, & exigua pẽna: dicũtur autem peculiariter pinnæ ant pinnulæ piſcium, quæ ſunt illis alarum vice.

Pinnæ piſcium deſignare poſſunt eleuationem mentis ad ſuperiora: quod eſt bonorũ:& vitam ſublimem atq; cœleſtem. Leui.11.b. (Ori.ſ.Leui.ho.7. Grego.5.mo.16. Hyc.ſ.Leui.11.) (Eleuatio mentis. Vita cœleſtis.)

Pinnula iecoris ſeu reticulum, voluntatem ſignificare poteſt. (Hie. de veſ. ſacerdo.) (Voluntas.)

Pinnaculum.

Pinnaculum eſt faſtigium & ſummitas ædificij in acumen tendentis.

Pinnaculum templi ſignificare poteſt celſitudinem legis & prophetarũ:& etiam perfectionem cœleſtis ſacramenti:in qua ſtat Chriſtus. Matth.4.a. (Hila.ſ.Matt.cano.3. Amb.ſer.26.) (Celſitudo.)

Poteſt etiã oculos ſignificare, quos vult diabol⁹ ad terrena deprimi: q̃ ipſe Chr̃o mõſtrauit. (Aug.đ vera relig.31.) (Oculi.)

Pinus.

Pinus arbor, quæ & pinea dicitur:quæ apta eſt ędificijs, & nauibus conſtruendis.

Pinus doctrinam naturalẽ, & ipſos philoſophos ſignificare poteſt. Iſa.44.c.60.c. vbi ſeptuaginta dicunt Cedrus. (Hiero.ſ.Iſa.60.) (Phyſica.)

Pirus, ſeu Pyrus.

Pirus eſt arbor cuius fructus eſt guſtui ſuauis:habetq; pyramidis ſeu ignis figuram.

Pirus vt habet figuram ignis, inſidias diaboli deſignat trãsfigurantis ſe in angelũ lucis. 2.Reg.5.d.1.Par.14.c. deſignat etiã idola, quæ flẽtes reddũt ſuos cultores. Vnde in Hebraico dr̃ flentium. Vel piri ſunt ſancti:quorũ cacumẽ eſt ſublimitas vitæ ipſorũ. in qua fiãte ſctõ ſpiritu, intonuit pr̨edicationis ſonitus. Porro aliqui interpretantur vocabulum Hebraicum, mororum, & non flentium, quæ diuerſis characteribus in Hebræo ſcribuntur. (Glo.or.ſ.2.Reg.5.) (Inſidiæ diaboli. Idola. Sancti.)

Piſcis,

Piſcis genus eſt ad animalia, quę degunt in aqua.

Piſcis aſſus poſitus ſuper prunas, eſt Chriſtus igne charitatis ꝓ nobis crucifixus. Ioan.21.c. Eundem deſignat piſcis captus à Tobia. Tobi.6.a. Luc.24.f. Et piſcis habẽs ſtaterẽ in ore, eſt Chriſtus, qui venit in profundum maris afferens confeſsionem & dans precium pro nobis & ꝓ ſe, qui peccatum non fecerat. Mat.17.d. Ipſe eſt piſcis petendus. Mat.7.b. (Aug ſ Ioã.trac.123. & đ ſctis.ſer.28. Gre.ho.24. Hier.ſ.Mat.17.) (Chriſtus.)

Piſces generaliter homines ſignificant, tam bonos quàm malos: qui in ſagena eccleſiæ colliguntur. Mat.13.f. Et piſces maris, homines in mundo, vbi maiores deuorent minores. Super hos ſpiritualis homo accipit dominiũ. Eze.47.b. Iob,40.d. Poſſunt etiã peculiarius piſces dici ſimplices:& baptizati. Iſa.19.b.1.Cor.15.e. Piſces aũt in ſtagno, ſunt monachi in monaſterio. Piſces vero in flumine ſunt prælati & diſpenſatores varie diſcurrentes. (Ori.ſ.Mat.cap.13. Tert.de reſurrec. Aug.13.cõfeſ.23.& ſ ps.39. Gre.33.mo 22. Ber.ſer.đ.ſ.Andrea.) (Homines. Simplices. Baptizati. Monachi. Prælati.)

Piſces pr̨eterea:qui nõ pereũt ĩ diluuio, ſed natãt, nec mergũtur, deſignare poſſunt ſpũales, q̃ fluctibus rerũ terrenarũ minime mergunt, cũ non ſint terreni. gen.7. Et piſces in aqua degẽtes, ſunt fidẽ habẽtes ſuſcepto baptiſmate, in quo perſeuerant ſicut piſces in aqua. Luc.12.b. Et piſces centũquinquaginta tres magni, ſunt perfecti, & martyres, & fidẽ confitentes. Ioan.21.c. Et piſcis habens ſtaterem in ore eſt credens & confitens fidem. Mat.17.d. Iob.12.b. (Amb 3.đ ſacramẽtis & đ virg.3.&1 exae.5.6 Aug epiſ.121.& 83.q.57.&.ſ.Ioã trſ.123. Hila.ſ.Mat.can.17. Hier.ſ.Iob.12.) (Spirituales. Fidem habentes. Perfecti. Martyres.)

Piſces dici

Doctores. Boni. Carnales. Vitam aſpã agẽtes. Vitioſi.

Piſces dici poſſunt boni doctores, quibus dominatur Chriſtus. Gen.1.d. Et piſces habentes pinnas, quibus aſcendunt ad ſuperiora, & ſquamas, quibus proteguntur, ſunt mundi: Ideo deſignãt doctores & bonos, qui pennis ad cœleſtia aſcẽdunt, & ſquamis protegũtur, ne in totũ ſint carnales. Alij vero qui cœno volutãtur, immũdi ſunt: & deſignant carnales. Leui.11.b. Vel piſces cum ſquamis ſunt vitam aſperam agentes: ſine ſquamis vero delitijs vacantes, & in cœno vitiorum viuentes, nec ad ſuperna eleuati, & ocioſi, &c.

Beda.ſ.gen.1. Ori.ſ.Leui.ho.7. Tert.d cib.5.iudaic. Geo.ve.cant.1.tom.7.cap.32. Gre.5.mo.6. Cyril.cõt.Iulianũ.9

Pfunda penetrantes.

Piſces maris dici poſſunt profunda penetrantes. pſal.8.

Arno.ſ.ps.8.

Curioſi. Philoſophi. Hæretici.

Piſces etiam maris ſunt curioſi huius ſeculi, qui in magnis rerum inquiſitionibus quaſi abditis fluctibus latent. Iob.12.b. Sic deſignant philoſophos & potentes, qui ſunt piſces maiores vorantes minores. Gen.9.a. Sic piſces quibus dñatur homo ſunt hęretici & philoſophi ſeculares.

Gre.11.mo.2. Hiero.ſ.Iob.12. Ang.ſ.ps.8. Beda.1.gene.1.

Pctõres in mundo. Homines brutales. Sequẽtes errores.

Piſces in mari ſolent etiam ſignificare peccatores in mundo. Gen.1.d. Iſa.50.b. Eze.38.f. Sopho.1.a. Haba.1.d. Item homines irrationabiles, & adeo bruti, vt nihil omnino ſapiant: & aerẽ liberum cœlumque non videant. Hoſe. 2. a. Et piſces fluminis qui mortui ſunt, ſunt homines ſequentes dogmata philoſophica & hæreticorum errores. Exo.7.c. Eze.29.a. Ioan.21.b.

Ori.ſ.Iere.ho.12.& Eze.ho.13. Hiero.ſ.Haba.1.&ſ. Hoſe.2.&ſ.Eze.29. Cyril.12.ſ.Ioan.62.

Auarus.

Piſcis habens ſtaterem in ore, deſignat auarum pecuniæ inhiantem: ideo inuenitur in mari, hoc eſt, inter fluctus huius ſeculi. Mat.17.d. Et piſces maiores deuorantes minores ſunt potentiores auari, pauperes abſorbentes.

Ori.ſ.Mat.ho.4. Baſ.Exae.in ho.7. Amb.5.Exaem.5.

Fides.

Piſcis viuens inter fluctus nec frangitur, nec ſoluitur fluctibus deſignat fidem, quæ viuit inter tentationes tempeſtateſque huius ſeculi: quæ alterius vitæ gaudia per lamenta præſentia, fletuſque irrequietos, in corde gignit: quæ inuiſibili gratia ſpiritus per aquam baptiſmi conſecratur, inuiſibili auxilio diuinæ protectionis nutritur, inuiſibili præmiorum intuitu, quæcunq; valet bona operatur: cui opponitur ſerpens, qui nititur decipere vt ſerpens decepit Euam. Luc.11.b.

Aug. de verb. do. ſer.29. Euch.form.ſpũal.4.

Dona ſpũſſancti. Libri noui teſtamẽti.

Piſces ſine certo numero. Mat.15.d. diuerſitatem donorum ſpiritusſancti ſignificare poſſunt. Vel piſciculi pauci, ſunt libri noui teſtamenti. Mar.8.a.

Hila.ſ.Mat.cano.5. Hiero.ſ.Mar.8.

Sermo propheticus & affectiuus. Duo teſtamenta. Dignitas Chriſti duplex.

Piſces duo diuiſi turbis. Ioan.6.a. deſignare poſſunt ſermonem propheticum, & ſermonem in affectibus poſitum, qui ſunt quaſi obſonium rerum ſenſibilium. Vel ſunt ſermones de patre & filio: vel ſunt prophetæ & Ioannes baptiſta: vel ſunt duo teſtamenta: vel ſunt dignitas regia & ſacerdotalis in Chriſto. Vel prædicatio Chriſti ſplendens in euangelica & apoſtolica doctrina. Cyril.3.ſ.Ioan.17.

Ori.ſ.Mat.cap.15. Hila.ſ.Mat.cano.14 Amb.ſ.Luc.9. Aug.83.q.61.&.ſ.Ioan.trac.24.

Scientia practica.

Piſces ſcientiam practicam ſignificare poſſunt. Gen.1.c. Hi datur homini in eſcam. Gen.9.a.

Hier.ſ.Mat.14.

Mors. Sepulcrũ Chriſti.

Piſcis deglutiens Ionam, typus eſt mortis deglutientis Chriſtum: quem tamen retinere non potuit. Ionæ.2.a. Matt.12.c. deſignat etiam ſepulchrum Chriſti.

Hila.ſ.Mat.cano.17. Hier.1.Ionam.2. Rup.1.Ionam.2.

Piſcari, Piſcator.

PIſcari eſt piſces venari, & piſcatores ſunt, qui piſces venantur.

Prædicare. Prædicatores. Status eccleſiæ militantis. Status eccleſiæ triũphantis.

Piſcari eſt prædicare, & piſcatores dicuntur doctores & prędicatores, qui homines ad fidem Chriſti prædicatione ſua velut retibus cõuertunt. Iere.16.c. Eze.47.b. Mat.4.b. Piſcatio autem prima, qua impleuerunt apoſtoli duo nauigia, & retia rumpebantur: ſignificat præſentẽ ſtatum eccleſiæ, Iudæorum & gentilium: bonorum & malorum. Luc.5.b. Secunda vero poſt reſurrectionem, eccleſiam bonorum: ideo miſerunt ad dexteram nauigij rete, & certo numero ceperunt magnos piſces deſignantes prędeſtinatos. Ioan.21.a.

Ori.ſ.Iere.12. Hiero.ſ.Iere.16. Cyril.12.ſ.Ioan.62. Aug.ſ.Ioan.trac.122 & ſermo.148.

Hereſiarchæ. Philoſophi.

Piſcatores dicuntur etiam hæreſiarchæ, & philoſophi docentes errores, & capientes animas ſimplicium. Iſa.29.b.

Hieró.ſ.Iſa.29.

Piſcina.

PIſcina dicitur lacus aut ſtagnũ, vbi viui piſces coercentur. Extenſum eſt autẽ vocabulũ ad oẽs aquas collectas, ſiue frigidæ ſint, ſiue calidæ, etiam ſi piſces non habeant.

Fons diuinæ benignitatis.

Piſcina ſuperior in Hieruſalem dici poteſt fons diuinæ benignitatis, dimanans in mentes noſtras, ſeu benedictio diuina propinans omnia bona. Iſa.7.a.

Geo.ve.cant.1.tom.7.cap.15.

Cõmunicãtes doctrinam.

Piſcina autẽ inferior, quę ſicut aquã ſuſcipit, ſic diffundit, nulla aliquando facta in ea aquarũ putrefactione, deſignat eos, q talẽta accepta cõmunicãt & lucrant in benedictionẽ impartiẽdo ſeipſos alijs, iuxta apoſtolicã ſentẽtiã qua dr: oĩbus omnia factus ſum, vt oẽs Chr̃o lucrifaciam.

Geo.ve.cant.1.tom.7.cap.15.

Doctrina hæreticorum. Diuitiæ.

Piſcina inferior continens aquas turbidas, hęreticorum doctrinam peſtilentem & fætidam ſignificare poteſt. Iſa.22.c. Nahum.2.b. Poteſt piſcina aquarum deſignare abundantiam diuitiarum, quæ eſt in Niniue, hoc eſt in hoc mundo.

Hie.ſ.Iſa.22.&.ſ.Nahum.2. Cyril.2.ſ.Ioan.125. Rup.2.ſ.Nahum.2.

Sacramenta. Paſsio Chriſti. Verbum Dei. Lachrymæ. Ritus iudæorum.

Piſcina probatica, in qua per deſcẽſum angeli ſanabatur vnus. Ioan. 5.a. deſignat ſacramẽta ſacerdotũ miniſterio collata: & peculiariter baptiſmũ, & pœnitentiã, & paſsionẽ Chriſti. Item verbũ Dei, quo ſanant̃ infirmi. Et oculi ſunt ſicut piſcinæ Eſebon, quum quis fundit lachrymas ꝓ peccatis. Cant.7.b. vel etiã ex deſiderio cœleſtium. Piſcina etiã probatica deſignat totũ ritũ ceremoniarum Iudæorum, & ſacrificiorum: quæ neminem ſanabant, niſi deſcendente Chr̃o.

Amb.de ſpũſanct.7 Tert.de baptiſmo. Gre.ſ.cant.7. Rup.ſ.cant.6.&.5.ſ.Ioan.

Lex vetus.

Piſcina etiã Eſebõ diuinã mẽtẽ ſignificare põt, ĩ qua cõtinebant̃ oĩa anteq̃ crearent̃. cãt.7.d.

Geo.ve.cãt.1.tom.7 cap 15.& cant.2.tom.6.cap.8.

Hiero.s.Isa.22. Aug.s.ps.70.&.s.Io an.tract.17. Piscina vetus vmbram legis significare potest, seu vetus testamentum. Isa.22.c. Piscina etiam probatica est lex vetus habens quinq; porticus, nempe quinq; libros Mosis. Ioan.5.a. Lex vetus.

Pistor, Pistrinum, Panifica.

PIstor dicitur, qui frumenta in pilis pinsit: licet nunc pistor sit, qui panem præparat ad coquendum. Pistrinum autem est locus, in quo pinsitur, & panis fit.

Lyra.s.gen.40. Pistor regis Aegypti typum gerit Iudæorum, qui dixerant: Mittamus lignum in panem eius. Potest etiam designare latronem malum, qui cum Christo crucifixus est, & perijt. Gene.40.a. Iudæi. Latro malus.

Amb.s.Luc.17. Pistrinum significare potest hunc mundum: aut corpus humanum. Mundus.

Pitacium.

PItacium est particula corij, qua aliquid reparatur. Iosu.9.a.

Pix.

PIx est quæ fit ex arborum resinis ad ignem decoctis, & in nigredinem versis.

Ori.s.Exo.ho.2. Pix in fiscella, in qua positus fuit Moses, designare potest obscuros sensus Iudęorum legem ipsam obscurantes. Exo.2.a. Sensus Iudæorum.

Hiero.s.Isa.34. Pix quum sit fomentum ignis, destructionem Hierusalem, & templi combustionem significare potest: & etiam pœnam inferni. Isa.34.b. Destructio Hierusalem. Pœna inferni.

Euch.form.spũal.8. Pix nigredinem delictorum, & carnis delitias interdum significat. Eccl'i.13.a. Qui tetigerit piscem, inquinabitur ab ea. Peccata. Delitiæ carnis.

Placare.

PLacare est mitem aut placidum facere eum, qui iratus est.

Glo.inter.s.Isa.61. Placabilis annus dñi est tempus prædicationis Christi, & tẽpus gratiæ. Isa.61.a. Lc.4.c. Tempus gratiæ.

Basi.s.ps.48. Gre.23.mor.5. Placatio data Deo est à solo Christo: qui sufficienter Deo pro nobis satisfecit. psalm.48. Et ipse est placabile sacrificium. Exo.29.f. Iob.33.d. Chrs placatio.

Glo.ord.s. Exo.28. Placari dicitur dñs manente lamina in fronte pontificis, hoc est, quando pontifex perfectè Deo subijcitur: & subditi eius exemplo se Deo pura mente subijciunt. Exo.28.g. Subijci Deo.

Glo.ord.s.Exo.30. Arn.s.ps.105. Placat dominum Aaron super altaris cornua, quum sacerdos sanctorum intercessiones interponit. Exo.30.b. Sic placatus est dominus orante Mose & dicẽte: Recordare Abrahã, Isaac, & Israel seruorum tuorum. Exo.32.c. Et placatur holocausto vituli. Leui.1.a. Et oleo; hoc est, operibus misericordiæ. Leui.14.d. Placans quoq; Phinees dominum, occisis adulteris, designauit orationes martyrum maximè Deum placantes. psal.105. Intercessio sanctorum. Opera misericordiæ.

Hiero.s.Isa.60. Placabile altare Dei est in ecclesia: vbi offertur eucharistia maximè grata Deo. Isa.60.b.

Placere, Complacere, Placitum.

PLacere est alicui acceptum & gratum esse. Item ęstimare, aut in æstimatione haberi. 1.Reg.18.e. Ecce places regi. Consentire. 2.Reg.3.g. Placuerunt eis cuncta quæ fecit rex. Decernere. 2.Par.30.a. Placuit sermo regi, & omni multitudini. Gratum habere. Iudi.18.d. Videte quid vobis placeat. Præferre. 2.Par.1.c. Quia hoc magis placuit cordi tuo. Suscipere. 2.Reg.3.d. Omnia quæ placuerant Israeli. Videri. Gen.20.d. Vbicunq; tibi placuerit habita.

Placitum Dei dicitur voluntas Dei. Ephe.1.b. Vbi dicitur beneplacitum eius. Voluntas Dei.

Arn.s.ps.68. Placet Deo super vitulum nouellum, hoc est, super Christum. psal.78. In eo dicitur placuisse sibi anima Dei. Isa.42.a. Super eum facta est vox de cœlis dicens. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Matt.3.d.17.a. Places Christus.

Glo.inter.s. Isa. 62. &.s.Exo.33. Complacuit domino in ecclesia. Isa.62.b. Quia non meritis Iudæorũ aut gentium eam elegit, sed gratuita voluntate: vnde & dicitur clemens in quem sibi placuerit. Exo.33.d. Gratuita voluntas Dei.

Greg.s.1.Reg.2. Placens Samuel Deo & hominibus. 1.Reg.2.c. designat prædicatorem humilem corde corã Deo, & venerabilem coram hominibus: qui potest dicere: Christi bonus odor sumus. 2.Cor.2.d. Et, Omnia omnibus factus sum, vt omnes facerem saluos. 1.Cor.9.d. Et, Sine offensione esto te Iudęis & gẽtibus. 1.Cor.10.g. Et, Gloria nostra hęc est, testimoniũ cõscientię nrę. 2.Cor.1.c. Prædicator gratus Deo & hominibus.

Hier.s.Isa.56. Placẽtes victimæ Deo sunt orationes humilium ipsi gratæ. Isa.56.c. Orones deo gratæ.

Gre.s.ps.101. Placuerũt seruis dei lapides Siõ, quũ apl'i placuerũt pphetis, q. de eis multa pdixerũt. ps.101. Placẽtes apostoli phetis.

Glo ord.s.ps.48. Non placere Deo in ceremonijs mente lugubri. Leui.10.d. est in lege veteri non esse sufficientem placationem. psal.48. Non dabit Deo placationem suam. Legis veteris imperfectio.

Basi.s.ps.114. Placere domino in regione viuorum, hoc est, in cœlesti patria: vbi perfectè est voluntas in omnibus placens Deo. psal.114. Voluntas beatorum.

Hier.s.Isa.49. Placitũ tẽpus est tẽpus redẽptiõis humanę per Christũ factę, quę accepta fuit deo. Isa.49.c. Tẽpus redẽptionis.

Glo.ord.s.ps 48. Gre.11.mo.16. Complacere in ore est confiteri & laudare, & solis labijs honorare deum: quales sunt laudes hypocritarum & hæreticorum, quæ non sunt in corde. psal.48. Sic non placent domino libamina hæreticorum. Hose.9.a. Iob.13.a. Laudes hypocritarum.

Hilar.s.ps.52. Placent hominibus, qui propriam vtilitatem quęrunt. psal.52. Qui & in carne placere dicuntur. Gala.

tur.Gala.6.c. Et placentia volunt sibi loqui,qui cupiunt in vitijs perseuerare.Isa.30.b.

Placentes errores iu dæis. — Placens saltatio filię Herodiadis Herodi, designat errores, quos amplexi sunt principes Iudæorum.Matth.14.a. — Ori.s.Mat.cap.14.

Tempus iudicij. — Non placentes dies designant tempus iudicij & diuinæ vindictæ.Eccl'tæ.12.a. Nunc quidē placet hypocritæ vęcordia sua:sed non placebit ei: quia cum tempus retributionis aduenerit, in pœna displicet,quòd vęcors fuit.Iob.8.c. — Gre.8.mor.29.

Placenta.

PLacenta est libum farinaceum,quod fit ex siliginea farina,caseo & melle:dicta ꝙ nobis placeat:vel quòd ea Deos placare solent.Iere.7.d.44.c.Faciebant Iudæi placētas reginæ cœli,hoc est,lunæ:vbi placentæ omne genus sacrificij designant. — Glo.inte.s.Iere.7.

Plaga,uide Vulnus,& Regio.Plangere,uide Flere.

Planta pedis.

PLanta pedis est tota pars inferior pedis,etiam digitos & vngues includens.

Maturitas p̄dicatorum. — Planta pedis animalium quæ erat vituli,seu rotunda.Eze.1.b. designat omnibus amputatis angulis in operando rotunditatem esse sequendam,quæ omnium figurarum pulcherrima & capacissima est.Vel designat opera prædicatorū,qui debent maturè incedere, ne leues sint moribus,& fortes esse in operando:& diuidere vngulam per discretionem. Designat etiam finalē vtilitatem incarnationis & passionis Christi: quæ est remissio peccatorum totius mundi. — Gre.s.Eze.ho.3. Rup.1.s.Eze.3.

Remissio peccatorū.

Extremum vitæ. Opera. — Planta finem operum aut extremum vitę significare potest:vt cum mali planta dicitur teneri laqueo.Iob.18.b.Et plātæ pollutæ designant opera turpia.Iere.13.d. — Gre.14.mor.5.

Primogēitura Esau Vltimū tēp⁹ iudęorum. — Planta pedis Esau,quam tenebat Iacob. Gene. 25.c.designat primatum primogenituræ ab ipso amissum.Vel nouissimū tempus Israelitici populi,in quo dominus noster aduenire dignatus est,vt eis conferret salutem. — Glo.ord.s.gen.25.

Infirmi in ecclesia. — Planta pedis infirmos in populo designare solet. Isa. 1. b. A planta pedis vsque ad verticem Satan Iob vulnerauit:quia prius ab hominibus inchoans vsq; ad ipsum caput ecclesiæ sæuiendo peruenit.Iob.2.c. — Hier.s.Isa.1. Gre.3.mor.14.

Concupiscentia necessaria. — Planta pedis concupiscentiam necessariam, vel necessitatem concupiscendi malum significare potest.Isa.1.b. — Ricar.de.s.victo.dē statu iterior.hois.34.

Planta, Plantare, Transplantare.

PLanta in arboribus dicitur,quæ transferendi gratia aliunde sumitur, vt alibi ponatur. Generale tamen nomē est ad omnes arbores, frutices & herbas.Plantare autē est plantas aliunde sumptas alteri solo committere,& serere. Item fundere. Gen.2.b. Plantauerat autem dominus Deus paradisum. Formare.psal.93. Qui plantauit aurem non audiet? Conuertere.Iere.1.b.vt ædifices,& plantes.

Productio filij & fœlicitatis & virtutum. Incarnatio. Christus. Iustus. — Plantasse dicitur Deus paradisum, quando produxit filium : & locum fœlicitatis : & etiam quum instituit virtutes. Gen.2. b. Iere.1.c. Plantauit quoq; dominus de medulla cedri super montem excelsum , quum incarnari fecit filium in virgine, qui est caput ecclesiæ. Ezec. 17.g. Et plantatum lignum secus decursus aquarū est Christus iuxta populos : vel iustus in legis doctrina, & iuxta fluenta gratiæ Christi statutus.ps.1. Transplantatum est lignum secus decursus aquarum est , qui de infidelitatis ariditate venit ad baptismum. Iere.17.b. Plantare autem dicitur Deus, quum in bono statuit : Et plantat in veritate , fidei videlicet Christianæ. Iere.18. b. 24. c. 31. e. 32.g. — Ori.s.Iosu.ho.17. Geor.ven.cāt.1. to. 7.c.p.11. Hier.s.Ezec.17. & s.Iere.17. Arno.Hila. & Aug. s.ps.1. Gre.19.mor.27.

Producēs Deus apostolos & diuites in ecclesia. Fundati iusti in ecclesia. — Plantauit Deus de ramis cedri , quum produxit apostolos & cæteros de synagoga : & ex eis instituit ecclesiam in monte sublimi. Ezech. 17. g. Plantauit etiam cedros Libani,hoc est, diuites in ecclesia:vel excellentes virtutes. psal. 103. Dicitur etiam plantasse Deus populū suum in mōnte hæreditatis:quia instituit eum in ecclesia,quæ eius hæreditas dicitur: & postmodum fiet hæreditas cœlestis. Exod.15.c, Sic dicitur plantasse cœlos.Isa.51.c. Et iustus dicitur plantatus in domo domini,in attrijs domus Dei nostri.ps.91. — Ori.s.Eze.ho 12. Arn & Au.s. ps.103. Hier.s.Isa.51.&.s. Iere.1.&.s.ps.91.

Copulari corpori Christi. — Complantati Christo tanquàm ligno vitæ sunt fideles,vt inde virtutem suscipiant. Et tunc deponunt omnia vitia,ne de cætero peccent.Rom.6.a. Dicuntur etiam complantati similitudini mortis eius:quia suscipientes baptismum,virtute mortis Christi moriuntur vitæ veteri, & efficiuntur membra corporis eius. — Ori & Amb. s.Roma.6.

Creatio mundi. — Plantasse etiam dicitur Deus paradisum,quando creauit mundum.Gen.2.b. — Philo.de plāta Noe.

Institutio Iudęæ vel a.æ & ecclesię & sacrę scripturæ. — Plantans Noe vineam designauit Deum instituentem Iudęam vel animam.Et dicitur plantasse vineam semine vero:quia creauit animam bonam:& ecclesiā tam militantem ꝗ triūphantem.Plantauit quoq; Deus vineā,hoc est, Synagogam: vel sacram scripturam. Gen. 9.c. psal. 79. Isa. 5. a. 60. d. 65. d. Iere. 2. e. Matth.21.b. Plantare quoq; vineam in montibus Samarię est fundare ecclesiam in apostolis & apostolicis viris. Iere.31.a. Plantauit etiam Deus vineā in paradiso, hoc est , fideles in Christo. Plantant etiam vineam fideles , qui bene operando in — Hil.s.Mat cano 22. Hier.s.Isa.5.60.65. Aug.16.ciui.Dei 2. Ori.s.Ier.ho.13.&.s. Mat ho.19.Arn.s.ps. 29. Amb.s.Luc.20. Geor.ve.cāt.1. tom 7.cap.21.28.

Benè operari. Bona intentio.

Beda s. Prouer.31. Ricar de s. victo. de somnio Nabuch.14

spem eriguntur. Ezec.29.g. Sic plantauit mulier fortis. Pro.31.b. Eccl'tæ.2.b. Mich.2.b. Plantatur etiam vinea, quando bonum propositum in bona intentione figitur. psal.79.

Greg.11.mo.4.

Prima plantatio ligni est institutio iustorũ in præsciencia diuina. Vel est prima fides discipulorum Christi, quam habuerunt ante passionem eius, quæ in resurrectione reuixit. Iob.14.d.

Præscientia diuina. Pma fides apostolorum.

Ori.s.1.reg.ho.1. & s.Iere.ho.1. Philo de vita Noe. Ruper.6.s.gen.c.7.

Plantans nemus Abraham designauit prelatos exempla virtutum subditis præbẽtes. Et vt nemus non est vnius speciei arborum, aut fructuum, sed diuersarum: ita prelati diuersarum virtutum exempla præbere debent. Plantauit etiam nemus Abraham, quum Christus multos instituit in gentilitate insignes viros. Gen.21.d. Et plantare ligna pomifera est virtutes & scientias in animam inducere. Leui.19.d. Plantare autem post auulsionem est extirpatis vitijs virtutes inducere. Iere.1.c. psal.43. Plantat etiam prædicator, quum euangelizat, & ad fidem attrahit, & infideles conuertit. 1.Cor.7.b.

Exempla platorum. Induere virtutes.

Amb s.1.Cor.3.

Cõuersio infideliũ.

Hiero.s.Isa.17.

Plantat plantationem fidelem synagoga, quum credit in Deum patrem, sed seminat alienum germen, non credens in filium. Isa.17.c.

Fides synagogæ.

Hyc.s.Leui.19.

Plantare ligna pomifera est tractare sacram scripturam veteris legis. Leui.19.e.

Tractare veterem legem.

Hie.s.Eze.18.

Transplantata vinea in desertum, quæ prius plantata erat super aquas, est Iudæa in Babylonem translata: vel in se destructa: vel est ecclesia frigescente charitate. Ezech.19.d.

Destructio iudeæ. Refrigescens charitas ecclesiæ.

Hie.s.Amos.5.&.s. Isa.44. Ori.s.Iere.ho.14. Philo. alleg. Gre ad Leandrum. Ori.s.Iosu ho.13. & Iere.ho.1.& s.Matt. cap.15. Hil.s.Matth. can.14. Aug.1.q.in eadẽ.17. Hie.s.p.143

Plantant vineas heretici, quum mixta mendacijs docent mysteria Christi. Amos.5.c. Sopho.1.c. Plantat etiam pinum hæreticus, quum doctrinam naturalem proponit, vnde suas eliciat, aut confirmet hæreses. Isa.44.c. Plantare etiam lucum iuxta altare, est hæreses in ecclesiam inducere, vel virtutibus vitia miscere, vel inanem eloquentiam sacræ scripturæ adiungere. Deut.16.d. Plantatio autem quam non plantauit pater cœlestis, est vitium & carnalis cupiditas: & etiam traditiones humanæ legi diuinæ contrariæ. Vel sunt intelligentes scripturas solum ad literam. Matth.15.b. Plantationes quoq; nouelle sunt adinuentiones hæreticorum. psal.143.

Doctrina hæreticorum erronea. Vitium. Carnalis cupiditas. Traditiones humanæ.

Hiero.s.Iere.12. Amb.s.Luc.17. Hie.1.adue.Iouinia. Geor.ve.can.1.ton.6.cap.14.

Plantasse dicitur Deus impios, quum eos permittit in hæresi firmari. Iere.12.a.

Transplantari morum est diabolum exire ab ijs, qui conuertuntur. Luc.17.b.

Plantandi tempus est in nuptijs. Eccl'tæ.3.b.

Qui nutritioni tantummodo deditus, die noctuq; torpet, viuit vt planta.

Planus.

Ori.s.Luc.ho.22. Hiero.s.Isa.40.

PLanum dicitur cuius figura seu superficies æqualis est.

Planæ viæ designant vitam sine vitiorum anfractibus: vel corda tractabilia gentiliũ. Isa.40.b.62.d. Luc.3.a. Et plana deserti sunt simplices ex gentilitate. Eze.47.b.

Vita sine vitijs. Corda gentium tractabilia.

Hiero.s.Isa.49. Geo.ven cãt.1.ton.7.cap.8.

Plana in quibus sunt pascua gregum domini. Isa.49.c. designant sacram scripturam: & fœlicitatem: ac cœlum empyreum: in quo nec tumefactio stellarum, nec gibbosum vel asperũ quippiam reperitur: sed totum est planum: totum iucundum, atq; amœnũ. Est etiam in ipso archetypo planicies: à quo omnia iucunda, lenia, dulcia, amœna & delectabilia procedunt.

Sacra scriptura. Fœlicitas. Cœlum empyreum.

Plasmare, Plastes, uide Fingere.

Platanus.

PLatanus est arbor latè se spargentibus ramis, & latis folijs.

Amb.2. de Iacob.4.

Platani virgæ dicunt spiritalis fructus vbertatẽ: quia huic arbori vitis annectitur: vt per eius lata consortia partus se vberes fundant. Gen.30.f. Ecl'i.24.b.

Vbertas spiritalis.

Gre.32.mo.24.

Platani etiam designare possunt angelos: & humiles in paradiso. Eze.31.c.

Angeli. Humiles.

Platea, uide Forum.

Plaudere, Applaudere, Complodere.

PLaudere est percussione mutua manuum congratulari alicui, lætitiamq; ostendere. Complodere vero contrarium indicare solet.

Glo.ord.s.Eze.21.

Complodere aut percutere manibus dicitur Deus, quum iratum se puniendo ostendit. Ezec.21.b.22.c.

Punitio Dei.

Aug.s.ps.46.

Plaudunt manu ligna regionis, quum sancti cum gaudio benè operantur. Et omnes gentes plaudunt, quando bonis operibus laudant Deum. Isa.55.d. psal.46.97.

Bene operari.

Glo.ord.s.Eze.21. Lyra.s.Iere.5. Hie.s.Eze.25.

Plaudere super femur est plangere, & gementis habitum assumere, & demonstrare. Eze.21.b.

Applaudunt sacerdotes pseudo prophetis, quum fauent hæreticis & eorũ mẽdacijs. Ier.5.g.

Plaudere manibus super casu Hierusalem. Thre.2.e. Eze.25.b. Est quum dæmones gaudent de animæ lapsu: & hæretici de lapsu ecclesiæ.

Plangere. Fauere hæreticis. Gaudentes dæmones & hæretici de lapsu fidelium.

Plaustrum, uide Currus. Plebs, uide Populus.

Plecta.

PLecta est aliquid complicatum vt chorda. Et plectæ in sculpturis maris fusilis Salomonis, formam vinculorum, quibus sculpturæ intexuntur, significare videtur. 3.Reg.7.e. Designãt autem.

Vinculū dilectionis — autem vinculum fraternæ dilectionis in apostolis & prælatis.

Plectere.

PLectere est punire, aut ferire, aut etiam complicare.

Heretici fingētes rationes. — Plectentes subtilia sunt hæretici dialecticas rationes torquentes ad decipiendos simplices. Isa. 19. b. — Hiero.s.Isa.19.

Pleiades.

PLeiades sunt stellæ septem in signo Tauri: in cuius fronte ponuntur: nomenq; habent à pluuia. Iob. 38.c.

Sancti. Nouum testamētū. — Pleiades quæ septem sunt, sanctos omnes denuntiant: qui inter præsentis vitæ tenebras septiformis spiritus gratiæ nos lumine illustrant: qui ab ipsa mundi origine, vsque ad eius terminum diuersis temporibus ad prophetandum missi, & iuxta aliquid sibi coniuncti sunt, & iuxta aliquid disiuncti: sicut pleiades vicinitate sibi coniunctæ sunt, tactu disiunctæ. Designant etiā nouum testamentum secundum quòd ab oriente surgunt, & gratiam afferunt septiformis spūs. — Gre.29.mo.28.29. Hiero.s.Iob.38.

Plicare, Complicare.

PLicare est nectere, & velut rugas facere.

Cessans obsequium cœlorum. — Complicabuntur cœli. Isa. 34.a. quum post detecta hominū peccata in iudicio, non amplius obsequium præstabunt malis: nec amplius in eis scribentur peccata. — Hiero.s.Isa.35.

Sensus spiritualis in literali. — Plicari ostia templi est in historia legis contineri sensum spiritualem: & non esse vnum sine altero. Eze. 41.d. — Hiero.s.Eze.41.

Cōplicare dicitur stultus manus suas, quum nō extendit eas ad bene operandū. Eccl'æ. 4.a. — Hier.s.Eclē.4.

Pluma, Plumescere, Plumarium.

PLuma est in auibus mollior & exigua penna. Plumescunt autem aues, quum pennas emittunt, quibus tegantur. Plumarium autem opus dicitur, quod multiplici varietate distinctū est: vt auis varijs pennas coloribus.

Superbia. Leuitas. Diuitiæ. Scientiæ. Exercit⁹ regis Babylonis. — Plumæ auium superbiam, leuitatem, diuitias, scientiam, & cætera, quibus homo extollitur, significare possunt. Leui. 1.d. Et plumæ aquilæ grandis, designant diuitias regis Nabuchodonosor, & exercitum eius, ac varias gentes illi subiectas. Eze. 17.a. — Isy.s.Leui.1. Glo.inter.s.Eze.17.

Bona couersatio. Renouari per spiritum sanctum. — Plumæ, in bonum significare possunt bonā conuersationem, & dona spiritussancti: ac virtutes. Plumescit autem accipiter expansis alis ad Austrum. Iob. 39.c. Quum vnusquisq; sanctorum tactus flatu spiritus sancti concalescit, & vsum vetustæ conuersationis abijciens, noui hominis formam sumit. Quod Paulus admonet dicens Colos. 3.b. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum. Et rursum. 2. Cor. 4.d. Licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est, de die in diem renouatur. Vetustam autem pennam projecere est inueterata studia dolosæ actionis admittere: nouam pennam sumere est mitem ac simplicem bene viuendi sensum tenere. — Greg.31.mo.32. Hiero.s.Iob.39.

Plumbum.

PLumbum est metalli genus grauis ponderis, coloris obscuri: minimeq; sonorū estq; molle, ac facile liquabile.

Pōdus correctionis. — Plumbum quandoq; significat pondus correctionis, tam verborum, quàm flagellorum. Iere. 6.g. In conflatione autem auri apponitur plumbum: & si consumatur plumbum, conflatio nocet auro: ita ad perficiendos bonos additur plumbum correctionis. — Lyra.s.Iere.7.

Grauitas peccati. Grauitas cōdenationis. — Plumbum quum sit maximè graue, grauitatem peccati significare solet. Exod. 15. b. Ezech. 28.c. Zach. 5.c. Item grauitatem condemnationis: ideo ponitur super amphoram, hoc est, super iniquitatem. — Ori.s.Exo. ho.6. & s.Isa ho.6. Hiero.s.Zach.5. Rup.s.Zach.5.

Graues homines per peccata. Auarus. Auaritia. — Plumbum etiam dicuntur homines, non habentes firmitatem in bono, & graues per peccata. Eze. 22. d. vnde plumbum tanq̄ feces metallorum non inuenitur in superna ciuitate. Plumbi autem lamina eos significat, quos auaritiæ pondus grauat. Iob. 10.d. Quibus per increpantem prophetam dicitur. psal. 4. Filij hominum vsq; quo graui corde? Per plumbum nanq; cuius natura grauis est ponderis, peccatum auaritiæ specialiter designatur: quod mentem quam infecerit, ita grauem reddit: vt ad petenda sublimia attolli nequaquàm possit. Hæc est talentū plumbi in amphora. Zach. 5.c. — Hier.s.Eze.22. [illegible] ton.7.cap.6. Greg.14.mo.26.

Populus iudæorum. — Plumbi lamina etiam Iudæorum est populus: vt enim in plumbo facile scribitur, & ipsa eius mollicie facilius deletur: ita Iudæa præcepta Dei, & sine labore pcepit, & cū celeritate perdidit. — Gre.9.mo.36.

Pluuia, Pluere, Imber.

PLuuia est iugis & lenta aqua cadens è nubibus, quæ cum est vehementior imber dicitur. Est etiam pluuia quandoq; fertilitas. Leui. 26.a. Dabo vobis pluuias temporibus suis. Pluere autem dicimus, quum aqua sic decidit. Est item pluere abundare. Iob. 20. c. Et pluat

super illum bellum. Demittere. Exod.16.a. Ego pluam vobis panes de cœlo. Rigare. 3. Reg. 17.a. Non enim pluerat super terram. Stillare. Exod. 9. c. Pluitq; dominus grandinem.

Amb.s.Luc.9.&.ser.15. Lactan.lib.4.cap.16. Arn.& Aug.s.ps.71. Chrys.s.ps.59.ho.2.

Pluuia dicitur verbum Dei, quod est filius Dei. Deut. 32.a. Amos. 4.b. Et pluuia in vellus est Christus sine virili semine conceptus: qui sine strepitu & humiliter descendit. Qui etiam in Iudæam descendisse dicitur vt in vellus. psalm. 71. Pluit etiam Deus manna, quum incarnari fecit verbum.psal.77. Aug.s.ps.77. — Verbum Dei.

Ori.s.Iudi.ho. 8. & s.cãt.7.&.s.Ier.ho.5. Ambrepis.11.44. Hier.s.Isa.30.55. Aug.2.de gen.cõtr. Manich. ..&.s.p.134. Gre.s.1.reg.12. Antõi.epis.2.Bed.s.gẽn

Pluuia significare solet gratiam, seu gratiæ infusionem:& dona spiritussancti, & doctrinam etiam prophetarum: quæ fuit vsq; ad Christum: aut etiam ipsos prophetas:& præterea euangelium. Et pluuia in vellus designat gratiam in Iudæos collatam. Gen.2.a. Deut.28.a.32.a.1.Reg.12.c.2.Reg.1.d.psal.71.Eccl'tæ.11.a.12.a.Isa.5.b.55.c.Iere.3.a.10.c. Et pluuiæ benedictiõis sunt dona gratiarum,& consolationes spiritussancti. Eze.34.f.3.Reg.18.Iob.5.b.36.d.38.c.psal.67. Zach.14.d. Diuina etiam misericordia pluuia dicitur.psal.134.Apo.11.b. 2.Geo.ve.cãt.1 to.7.c.17. — Gratia. Dona spiritussancti. Doctrina prophetarum. Prophetæ. Euangelium. Cõsolatio diuina. Mia Dei.

Arn.s.ps.146. Amb.ser.38.

Pluuia quandoq; dicitur baptismus.psalm.146. Ipse est pluuia fructificare faciens terram. 3. Reg.18.g. — Baptismus.

Ori.s.cant.ho.2.

Imber significat tempus passionis Christi:& etiam persecutionis: Et imber abijt, quando Christus surrexit,& persecutiones cessarunt. Canti.2.c. — Tẽpus passionis & resurrectionis.

Hier.s.Ier.5.14.& s.Isa.5.45.& s.amos.4. Philo.2.allego. Ori.s.Leui.ho.16. Hila.s.ps.146. Greg.19 mo.6.&.20 mor.2.&.27.mo.18.&.29.mo.20. Aug.s.ps.146.& de ciuitat.14. Fulgen ser.de cõfes. Isych.s.Leui.26.

Pluuia temporanea & serotina significat legem & euangelium: vel varias vocationes. Iere.5. f.14.a. Hanc pluuiam dat Deus temporibus suis. Leui.26.a. quum prædicari facit vnicuiq; tempore opportuno:& secũdum quòd id ferre potest.psalm.67.134.146. Pluuiæ etiam prædicantium dicta designant. Iob.28.29. Deut.32.a. Et pluuiæ hyemis sunt verba prædicationis in hac vita: vbi est hyems, quum nos adhuc nostræ mortalitatis frigidus torpor astringit. Iob.36.d. Et imber fortitudinis Dei est prædicatio diuinitatis eius: sicut imber infirmitatis est prædicatio incarnationis. Iob.37.a. Huius pluuiæ pater dicitur Deus. Iob.37.c. Eccl'tæ.11.b.34.f. Pluit autẽ dominus panes, quum dat doctrinam cœlestem. Exod.16.a. Et pluunt nubes imbrem, quum apostoli & doctores prędicant. Et pluunt iustum, quum prædicant Christum. Isa. 5.a.45. b. Pluit autem dominus super vnam ciuitatem,& non super aliam, quum ecclesiæ dat doctrinam euangelicam & dona spiritualia,& non hæreticis. Amos.4.c.3.Reg.17.a. Imber quoque matutinus est doctrina Christi & apostolorum. Ioel.2.c. Et imber vehementissimus, cui dat Deus cursum, est fortis prædicatio,& inter graues persecutiones. Iob.38.c. Imbres quoq; mõtium sunt verba doctorum. Iob.24.b. Imbres quoque quos effundit Deus ad instar gurgitum, sunt doctrina noui testamenti: quæ tamen profunditatem habet & obscuritatem mysteriorum. Cæterum pluuia ad legem Mosis referri potest propter multitudinem præceptorum. Stillæ vero pluuiæ sunt mysteria in lege veteri latentia. Iob 36.d. Non pluit in Gelboe, hoc est, in Iudæa, quum ablatum est à Iudęis verbum Dei.2.Reg.1.d.3.Reg.18.g. Pluere autem dicitur dominus super iustos & iniustos: quia omnibus prædicari facit Christum. Matth.5.g. Nondum pluerat dominus super terram. Gen.2.a. Quum antequàm peccaret anima, nondum nubibus scripturarum pluuiam doctrinæ dominus ad irrigandam animam concesserat: Nondum etiam propter hominem, qui est terra, dominus noster nubem carnis assumpserat, per quam imbrem sancti euangelij largissimum infudit. Non compluta autem terra est non accipiens verbũ Dei. Eze.22.f. Apo.11.b. — Lex & euangelium. Prædicatio.

Gre.16.mor.24.&.27.mor.15. Hiero.s.Iob.36. Au 1.ser.do.in mõt. Greg 19.mor.16. Hiero.s.Eze.22.

Gre.6.mor 6.&.29.mo.16.&.s. Eze.ho.10.

Pluuiam terræ Deus tribuit, quum arentia corda gentilium supernę gratia prędicationis infudit. Iob.5.b. Et super terram absq; homine in deserto pluere est verbum Dei gentilitati prædicare. Quæ dum nullum cultum diuinitatis tenuit, nullamq; in se speciem boni operis ostendit, quasi desertum fuit. Iob.38.c. Et pluit dominus super vnam ciuitatem & non super aliam, quum sanctæ exhortationis verba, alia mens suscipit, alia recipere recusat. Et quum quis ab vno vitio emendatur,& in alio persistit, pars vna ciuitatis compluta est, & pars arida permanet. Amos.4.c. — Prędicare gentibus.

Hier.s.Hose.6.&.s. Ioel.2.&.s. Zach.10. Gre.20.mo.2. Beda.s.Pro.16. Ruper.s.Ioel.2.

Imber matutinus est in autumno: serotinus autem in vere, quum fruges virent & augentur. Amos.7.a. Imber autem matutinus aut temporaneus significare potest fundamẽta fidei,& cognitionem, quæ nunc habetur ex parte. Hose.6.a. Serotinus vero fructus fœlicitatis,& cognitionem perfectam. Deut.11.b. Vel imber serotinus & matutinus significat nouum & vetus testamentum. Ioel.2.f. Imber quoq; serotinus est prædicatio in extrema parte seculi, & doctrina & dona spiritussancti in aduentu Christi. Iob.29.d. Zach.10.a.psal.77. Quando etiam maturis virtutum frugibus ablati de hac vita in dominico horreo recõdimur, imber est serotinus. Pro. 16.b. Imber matutinus, prædicatio Iudæis facta per apostolos: serotinus vero, prędicatio eisdem facienda in fine seculi. — Fundamenta fidei. Fruct' fœlicitatis. Nouum & vetus testamentum. Vltima prędicatio. Prædicatio iudæis facta.

Arn.& Aug.s.ps.67

Pluuia voluntaria quam Deus hæreditati suæ segregauit, fuit quum nato Christo angeli cecinerunt: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Gratia quoq; est pluuia voluntaria: quia nullis præcedentibus meritis datur. psalm. 67.77. Porro Augustinus epis.107. legit: Animam voluntariam. — Pax in ortu Christi. Gratia sine meritis.

Philo.1.allego.

Pluuia nutriens pinum est lumen naturale, aut Idea sensus nutriens scientiam naturalẽ. Isa. 44.c. — Lumen naturale. Idea sensus

44.c. Pluuia autem, quæ est Idea sensus, non est ipsum sensibile, indiuiduum: & non pluerat dominus super terram, hoc est, super Ideam: quia particularia sensibilia debentur particularibus sensibus, & non Ideæ, quæ illis non indiget. Gen.2.a.

Lachrymæ pœnitentiæ. — Ber.s.cant.ser.58.
Imber quandoq; significat lachrymas pœnitentiæ, quæ abeunt adueniente charitatis æstate: licet veniant imbres amoris. Canti.2.c.

Aug.s.ps.10.
Pluit dominus laqueos super peccatores. ps.10. Quum producit scripturas, quæ fiunt laquei male intelligentibus Iudæis & hæreticis.

Doctrina philosophrum. — Hie.s.ps.77.
Imbres Aegypti qui conuertuntur in sanguinem, designare possunt doctrinam philosophorum. ps.77.

Illecebre voluptatū. Diabolus. — Amb.s.ps.118.ser.7. Hila.i.Mat.cāo.7. Hie.i.Matt.7. Geor.venet.cant.1.tono.7.cap.17.
Pluuia sensim labens significare potest blandè illabentes voluptatis illecebras, & profluuium luxuriæ. Canticor.2.c. Matthæ.7.d. vbi etiam designare potest diabolum animas perdere conantem.

Vindicta Dei. — Hiero.s.Eze.13. &.s.ps.10. Gre.15.mor.12.
Imber inundans est vis diuinæ punitionis: & etiam pluuia grandinis. Exo.9.d. Eze.13.b.38.g. Et pluuia sulphuris & ignis est plenitudo supplicij. Gen.19.c. ps.10. Pluit etiam dominus bellum super hypocritam. Iob.20.d. Quando iudiciorum suorum gladijs eius opera percutit. Bellum nāq; Deo pluere est iniqui vitam districtis sententijs desuper ad interitum vrgere. Bellum Deo pluere est superbientia contra se corda percutere: & mentem aridam, quasi quibusdam guttis pluuiæ descendentibus, iudiciorum suorum iaculis ferire. &c.

Tentationes. Superstitiones. Tribulationes. Verba hæreticorū. Litera legis. — Chry.s.gen ho.26. Au.s.ser.dni ī mōt. Hie.i.Iob.37. Ber.s.cant.ser 58.
Pluuiæ impingentes in domum, sunt tentationes, & etiam caliginosæ superstitiones. Matth.7.d Et pluuiæ hyemales sunt tribulationes. Iob.37.a. Item persecutiones in Christum, & fideles: verba etiam hæreticorum & philosophorum, & litera legis iam non seruanda. Cant.2.c.

Beda.i.pro.26.
Pluuiæ in messe comparatur dignitas collata stulto & indocto, quia plus nocet ecclesiæ, q̄; pluuia messi. Pro.26.a.

Tert.aduer.Iudæos
Non pluunt nubes super vineam Soreth. Isa.5.b. Quando non descendunt cœlestia beneficia in synagogam.

Plus, Plurimus,

PLus & plurimus notæ sunt significationis, indicantia augmentum in multitudine.

Doctrina pro capacitate. — Glo.ordi.s.Exo.16
Plus aut minus colligere de manna. Exod.16.d. est vnumquéq; suscipere doctrinam pro sua capacitate.

Superfluitas prælatorum. — Lyra.s.Exo.36.
Plus offerre populum, q̄; necessarium sit ad opus tabernaculi. Exo.36.a. dici potest quando superflua dantur prelatis ecclesiæ.

Ori.s.nu.ho.21.
Pluribus plus terræ datur. num.26.f. Quia plures sunt imperfecti, qui plus de terra possident. In terra vero cœlesti plures dicuntur qui sunt perfecti: quia vnus iustus pro pluribus reputatur: mali vero sunt exigui.

Multitudo filiorū ecclesiæ. — Gre.s.i.reg.2.
Plures filij desertæ sunt filij ecclesiæ ex gentibus, superātes filios synagogæ. Isa.54.a. Gala.4.d. Plurimos autem dicitur parere sterilis, & non omnes. 1.reg.2.a. Quia non oēs saluantur.

Mali.
Plurimi dicit de malis, quasi sint sine certo numero: & peculiariter de hypocritis. Iob.11.d.

Non rectè sapere. — Gre.17.mor.10.
Plurima sapientia dicitur esse eius, qui non recte sapit: quia dum vltra modum tenditur, in quodlibet latus culpæ declinatur. Iob.26.a. Ait autem Paulus ad Roma.12.a. Non plus sapere q̄; oportet sapere.

Hie.s.Eccl'te.
Moris est scripturarum, quamuis plures libros, si inter se non discrepent, & de eadem re scribantur, vnum volumen dicere. Siquidem & euangelium, & lex domini immaculata conuertēs animas, singulariter appellantur, cum plura euangelia, & multa sint mandata legis. Sic & volumen in Isaiæ sermone signatum omnis scriptura diuina est: & vno capitulo libri Ezechiel Ioannesq; vescuntur. Saluator quoq; omnium retro sanctorum voce prophetatus ait: in capite libri scriptum est de me. Iuxta hunc igitur sensum arbitror præceptum. Eccltæ.12.d. Ne plures libri fiant. Quicquid enim dixeris, si ad eum referatur, qui in principio erat apud Deū, & Deus erat verbum, vnum volumen est: & innumerabiles libri vna lex, vnum euangelium nominātur. Quia si diuersa & discrepantia disputaueris, & curiositate nimia huc atq; illuc animum deduxeris, etiam in hunc librum multi libri sunt.

Poa herba, uide Borith. Poculum, uide Calix.

Poderis, uide Tunica,

Pœna. Supplicium.

Afflictio. Desideria iustorū. — Gre.9.mor.20.
POena est supplicium, quod datur alicui ob culpam. Sumitur autem generaliter pro omni afflictione: vt quū Iob:9.c. dicit de Deo: De pœnis innocentū non rideat, vbi pœnæ innocētum sunt desideria iustorum. Spes autem q̄ differtur affligit animam. Pro.13.b. Sic sumitur. Iob.10.c. Pœnæ militant in me.

Pœnæ ecclesiæ. — Gre 13.mor.8, & 24 mor.5.
Pœnæ Iob pœnas ecclesiæ significant: quibus eius persecutores saturari dicuntur. Iob.16.b. Et sup-

Et supplicia quibus consumpta est caro eius, generis humani tentationes & tormenta significant. Iob. 33. d. — Tentationes.

Pœnitere, Pœnitentia.

POEnitere dicitur quis, quũ ea quæ fecit, ipsi displicent, & molesta sunt. Pœnitentia vero est ipse actus pœnitendi.

Aug. de essent. diuini. & s. ps. 131. Euch. form. spũal. 1. — Pœnitere tribuitur Deo per metaphoram: quum opus eius videtur esse pœnitentis, & tamẽ pœnitendi affectum habere non potest. Pœnitudo enim Dei est mutandarum rerum immutabilis ratio: dicitur autem pœnituisse Deum, ꝙ hominem fecisset: quia destruendo genus humanum habebat se per modum pœnitentis. Gene. 6. b. Pœnitere autem dicitur Deus, quum mutat de malo in bonum: vt mutauit gentiles: aut de bono in malum, vt Iudæos: quæ mutatio occulto iustoq; Dei iudicio, seu per seueritatem iustitiæ, seu per misericordiã eius fit. Quum autem statuta non mutat, dicitur non pœnitere. ps. 109. 131. Iere. 4. f. — Mutatio rerum.

Glo. int. s. Hose. 11. — Pœnitudo Dei dicitur conturbata. Hose. 1. c. quia grauia fuerat comminatus, & tamen grauiter punire nolebat: quasi pœniteret eum populum suum delere.

Gre. s. 1. reg. 15. — Pœnituisse Deum ꝙ constituerit regem Saulem. 1. reg. 15. c. Designat ipsum Deum reprobantem prædicatorem in peccatum lapsum, & non resipiscentem. — Reprobãs Deus pœnitentem.

Glo. ord. s. Leui. 5. — Pœnitentia pro peccato est varia, secundum exigentiam delicti & vires pœnitentis. Leuitic. 5. a. Iob. 21. a. 24. a.

Hila. s. Matt. cão. 12. — Pœnitentia Niniuitarum typus fuit conuersionis gentilium. Mat. 12. g. — Conuersio gentium.

Gre. 31. mor. 2. — Pœnitentiam agit in fauilla & cinere, qui contemplata summa essentia nihil aliud ꝙ̃; fauillã se ciueremq; esse cognoscit. Iob. 42. a. — Cognitio sui.

Glo. ord. s. Exo. 13. — Pœnitere filios Israel egressionis de Aegypto, est dolere de vitiorum desertione. Exo. 13. d. — Mala pœnitentia.

Polenta.

Isych. s. Leui. 27. — POlenta est, quę fit ex ordeo fracto & frixo: Potest autem significare mollem prædicationẽ euangelij. Leui. 23. c. Iosu. 5. c. Ruth. 2. c. 1. reg. 17. b. 25. c. Iudith. 10. b. — Prædicatio euangelij.

Polire, Politus, Impolitus.

POlire est ornare & excolere, & quasi politico more componere: & politi lapides sunt dolati, & in superficie lęuigati.

Ori. s. Iosu. ho. 9. — Impoliti lapides altaris, sunt apostoli & sancti, à cultu mundano alieni. Iosu. 8. f. — Apostoli.

Pollex.

POllex dicitur digitus crassior manus dictus ꝙ vi & potestate inter cęteros digitos polleat.

Isych. s. Leui. 8. — Pollices manus dextrę & pedis, vim operatiuam designare possunt. Exod. 29. c. Leuitic. 8. d. 14. d. — Vis operatiua.

Polliceri, uide Promittere.

Pollinctor.

POllinctor est, qui funera mortuorum curat, quasi pollutorum vnctor, hoc est, cadauerum curator.

Hie. s. Ezech. 39. — Pollinctores sepelientes os mortui, sunt doctores hæresim aliquam confutantes. Ezec. 39. d. — Doctores.

Polluere, uide Immundus.

Polymitum, Polymitarius.

POlymitum dicitur, quod multis licijs seu filis constat: dictum à multorum filorum seu liciorum varietate: vnde polymitarius dicitur artifex: & ars Polymitaria.

Polymita vestis, quam fecit Iacob filio suo Ioseph, designat carnem Christi diuersis virtutibus ornatam. Gene. 37. a. — Caro Christi.

Ori. s. Eze. ho. 6. Ber. in apologia. — Polymita etiam vestis seu versicolor, varietatem sacræ doctrinæ & virtutum significare potest. Gen. 37. a. Exo. 28. b. 36. d. 38. b. 39. b. Ezec. 16. b. 27. e. Potest etiam diuersos ordines & gradus in ecclesia designare. — Varietas sacræ doctrinæ. Gradus ecclesiæ.

Polypus.

Basi. exae. ho. 7. Amb. 5. s. exac. 8. — POlypus est piscis multa habens brachia, quibus saxis adhæret: quorum colorem sumit, vt pisces capiat. Significat fallaces & hypocritas, qui intrinsecus sunt lupi rapaces sub ouina pelle. Ab eo sumitur prouerbium: vt polypi mentem habere dicatur, qui se nouit omnibus accommodare. Non inuenitur in sacra scriptura.

Pompa.

POmpa dicitur spectaculum & apparatus solẽnis, tam in aduersis & tristibus, ꝙ̃; in prosperis & lætis.

Dæmones. Pompa armorum. Iere. 47. a. multitudinem exercitus dicit, designans dæmones opprimentes detractores. *Lyra. s. Iere. 47.*

Venantes gloriam. Pompaticè ingredi dicuntur hæretici superbi, inanem gloriam venantes. Amos. 5. g. *Hie. s. Amos. 5.*

Pomum, Pomiferum, uide Fructus.

Ponderare, Pondus.

POndus est, quod graue est: aut ipsa grauitas: & illud quod librando ad stateram põderatur. Ponderare autem est in statera grauitatem rei examinare: vnde & generaliter ponderare est examinare.

Grauitas diui. iud. Pondus Dei dici potest grauitas futuri iudicij: de quo. Iob. 31. c. Põdus eius ferre non potui. *Gre. 21 mor. 16.*

Opera Christi. Pondus candelabri sanctuarij designat opera Christi & membrorum eius. Exo. 25. d. *Glo. int. s. Exo. 25.*

Regulæ sacræ scripturæ. Pondus sanctuarij iustam dicit mensuram: designat autem mensuram sacræ scripturæ, hoc est, regulas ipsius scripturæ, quæ rectitudinem habent, quum doctrina philosophorum sit incerta. Exo. 38. c. Leui. 27. d. *Glo. ord. s. Leui. 27.*

Pondus aromatum æqualem virtutum concordiam & conuenientiam designat. Exo. 30. d. *Glo. int. s. Exo. 30.*

Cõuenietia virtutũ *Amor. animæ.* *Grauitas animæ.* Pondus animæ est amor, quo fertur in locum suum. Et pondus ventorum est grauitas animæ, vt ab intentione Dei iam leui motu dissiliat: sed in eum fixa constãtiæ grauitate consistat. Iob. 28. d. *Aug. 13. confes. 9.* *Gre. 19. mor. 4.*

Rectum iudicium. *Peruersum iudiciũ.* Pondus æquum est rectum iudicium non declinans per fauorem in alteram partem: quod est gratum Deo. Pro. 11. a. Pondus autem & pondus est diuersum iudicium, quod quis habet de operibus proprijs & proximi. pro. 20. b. d. Item quum quis petit à Deo veniam, nolens ipse remittere proximis iniurias. Et pondera dolosa sunt hæreticorum, & eorum qui pro muneribus, iudicant aliter diuites q; pauperes. Mich. 6. c. *Beda s. pro. 11. 20.* *Hie s. Mich. 6.* *Gre. s. Eze. ho. 4.*

Peccatum. Pondus grauans quãdoq; sumitur pro peccato: vt pondus graue simulacrorum est grauitas peccati colentium idola: & grauis seruitus, qua diabolo subijciuntur. Iob. 46. a. *Lyra. s. Isa. 46.*

Labores huius vitæ Pondus diei & æstus tentationes & labores huius vitæ significat. Mat. 20. b. Apo. 2. f. *Ori. s. Mat. ho. 10.* *Rup. 2. s. Apoc.*

Præmiũ vltra cõdi. Ponderare dicitur Deus cœlos palmo: quia dat premium vltra condignum. Isa. 40. c.

Ornare verba errorum. *Ornare pauperes.* Ponderare argentum in statera, est ornare verba ad defendendos errores. Isai. 46. b. dicitur etiam de auaris opprimentibus pauperes: seu de mediatoribus in Simonia, vt pecunia aliena placabilem sibi prælatum reddant. *Lyra. s. Isa. 46.*

Parcitas pœnitẽtiũ. In pondere comedens panem Ezechiel designauit laborem obsidionis Hierusalem. Eze. 4. b. Admonet autem parcè debere viuere eos, qui pœnitentiam agunt. *Lyra. s. Eze. 4.*

Ponderosus.

POnderosus seu grauis, vel herniosus est, cui humor viscerum ad virilia labitur: quæ cum molestia, dedecoris intumescunt: vnde herniosus sacerdos non admittebatur ad offerendas hostias Deo. Leui. 21. d. *Habens turpes cogitationes.* Ponderosus est, qui totis cogitationibus ad lasciuiam defluẽs, pondus turpitudinis gestat in corde: & quãuis praua non exerceat opere, ab his tamen non euellitur mẽte. *Gre. 1. pasto. 11.*

Ponere, Exponere, Positus, Circumponere.

POnere est adhibere. gen. 4. d. Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel. Aedificare. Exo. 40. b. Posuit tabulas ac bases. Applicare. Exo. 34. d. Posuit velamen super faciem suam. Apponere. Gen. 31. e. Pone hic coram fratribus meis. Collocare. Gene. 1. b. Posuit eas in firmamento. Constituere. Gene. 17. a. Ponam te in gentibus. Deponere. Ioan. 13. a. Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua. Disponere. Gene. 48. b. Posuit Ephraim ad dexteram suam. Exercere. ps. 108. Posuerunt aduersum me mala pro bonis. Exponere. 2. reg. 11. c. Ponite Vriam ex aduerso belli. Imponere. Gene. 4. c. Posuit dominus signum in Cain. Parare. 2. Reg. 12. e. Petiuit vt ponerent sibi panem. Permittere. Iob. 7. d. Quare me posuisti contrarium tibi. Proponere. 4. Reg. 10. a. Eum ponite super solium patris sui. Sepelire. 3. Regũ. 13. a. Iuxta ossa eius ponite ossa mea. Subijcere. Exo. 17. c. Lapidem posuerunt subter eum. Abscondere. Matt. 5. b. Ponunt eam sub modio. Dare. ps. 20. Pones eos dorsum. Firmare. Thre. 3. f. Posuerunt lapidem super me. Instituere. Ioan. 15. c. Posui vos vt eatis, & fructum afferatis. Exponere autem est quasi abijciendo ponere. Actor. 7. c. vt exponerent infantes suos. Ponere fœdus, pacisci. Gene. 6. d. 17. a. Ponere legem, statuere. Iob. 28. d. Ponere tenebras, impedire. Iosu. 22. e. 24. b. Iob. 19. a. Isai. 42. c. Ponuntur opprobriũ, qui deridendi traduntur. 1. Reg. 11. a. Ponamq; opprobrium vniuerso Israeli. ps. 43. Posuisti nos opprobrium inimicis nostris.

Exaltatio Christi. Ponere arcam intra velum. Exo. 26. g. 40. b. Est Christum introduci ad secreta Dei. Et circũponens Pharao torquem auream Ioseph. Gene. 41. f. Est Deus pater dans cœlestem sapientiam Christo homini. Posuit etiam Deus spiritum suum super Christum, quando dedit ei dona spiritus sancti. Isa. 42. a. Poni iuxta Deum orabat Iob designans Christum, qui post resurrectionem ascendens in cœlum, sedet à dextris Dei. Iob. 17. a. Posuit etiam Deus Christum sicut sagittam electam *Glo. int. s. Exod. 29. & s. gene. 26.* *Hie. s. Aggæ. & s. Isa. 49. & s. Agge. 2.* *Gre. 13. mor. 16.*

electam:quia ipse est vnigenitus.Isa.49.a.Et posuit quasi signaculū Zorobabel,hoc est Christum.Agge.2.d.

Hie.s.Iob.16.
Gre.13.mor.9.
Glo.int.s.Exo.26.
Glo.ord.s.ps.131.
Hie.s.ps.18 88.
Arno.s.ps.18.
Hila.s.ps.138.
Glo.int s Isa.53.
Gre.9.mor.32.

Posuit sibi Deus Iob,hoc est,Christum quasi in signum,quia fecit eum mediatorem Dei & hominum.Iob.16.c. Fidelis quoq; populus ponitur quasi ī signum hosti:quia semper eius ictibus percutitur,eiusq; persecutionibus affligitur.Posuit Deus hominem in paradiso. Gene.2.b. Hoc est,Christum assumpta carne in ecclesia,cuius factus est caput.Ponere propiciatorium super arcam.Exo.26.g.40.b.Est datum esse Christum à patre, vt sit propiciatio pro peccatis nostris.Ponit Deus de fructu ventris Dauid super sedem.ps.131.Quando Chrs natus est de virgine perpetuo regnaturus.Posuit etiam de fructu ventris Christi super sedem eius:quia dedit iudices in ecclesia eius vicarios.Posuit etiam Deus tabernaculū suum in sole.ps.18.Hoc est,in vtero sanctæ Mariæ virginis,quæ illustrata est sicut sol:vel soli posuit tabernaculum in cœlis,cum Christum posuit in discipulis & in ecclesia.Posuit Deus manum super Christum, quando firmauit in eo naturam humanam.ps.138.Posuit etiam manum Christi in mari,hoc est,opera eius in mundo:& dexteram eius in fluminibus,hoc est,super principatus & potestates mūdi. ps.88. Posuit etiam Deus in Christo iniquitates omnium nostrum, hoc est, pœnam peccatorum nostrorum:quia pro omnibus passus est.Isa.53.b.Ponēs Elisæus os suum super os pueri, & oculos super oculos &c.Designat Christum per omnia factum nobis similem.4.reg.4.f.

Christus mediator.
Afflictio populi.
Dans iudices in ecclesia.
Incarnatio.

Isych.s.Leui.16.

Ponere testimonium in arcam.Exo.25.b.Est doctrinam euangelicam esse in Christo ad instructionem fidelium.

Euangeliū in Christo.

Isy.s.Leui.4.
Glo.int.s. Isa.53.

Ponere manus super caput arietis,aut hostiæ,passionem Christi designabat. Exo.29.b.Leu.1.b.3.a.4.a.Ipse enim sponte seipsum obtulit,qui dicebat:Potestatem habeo ponendi animam meam,& iterum sumendi eam.Et dicitur posuisse pro peccato animam suam,quia mortuus est pro peccatoribus.Isa.53.c. Et posuit Deus carnem pro costa Adæ, cum Christus tradidit corpus suum pro ecclesia.Gene.2.d.

Passio Christi.

Glo.ord.s.Leui.8.

Ponere laminam in fronte pōtificis.Leui.8.b.Est dignitatem pontificis Christi recognoscere:vel crucem eius in mente & fronte portare.

Dignitas Christi.
Memoria passionis Christi.

Hie.s.Isa.51.
Cyril.cont.Iulia.8.

Ponere pro erudire.Ponit Deus verba sua in ore Chri vel fideliū, quum dat quid loquantur ante reges & pręsides.Peculiariter autem in ore Christi:vt non diceret sicut prophetę,hæc dicit dns:sed,Ego autem dico vobis:& imperaret cum autoritate diuina.deut.18. d.Isa.51.e.59.d.

Erudiens Deus.

Aug.s.ps.68.
Ori.s.Luc.ho.16.

Posuit Christus vestimentum suum cilicium,quādo languores nostros portauit,& quia opposuit carnem suam,in quam sęuirent Iudęi,occultata diuinitate.ps.68.Et posuit faciem suā vt petram durissimam,quia fortiter sustinuit iniurias. Isa.50.c.Positus est etiam Christus in ruinā & resurrectionem multorum:vt videlicet cadat vetus homo,& resurgat nouus.Luc.2.e.

Tradens se Christus pro nobis.

Rup.5.de diuini.offi ci.20.&.11.s.Ioan.

Posuit Christus vestimenta sua, quando abscondens diuinitatis gloriam seipsum exinaniuit. Ioann.13.a.

Absconsio diuinitatis.

Aug.s.ps.20.
Hie.s.Zach.10.

Posuit Deus coronam de lapide pretioso in capite regis, quando dedit Christo discipulos. ps.20.Ponit autem Deus gregem suum,quasi equum gloriæ suæ, quū ex simplicibus fecit Christus fortes in pręlio spirituali.Zach.10.a.

Dans Christo discipulos.

Hiero.s.Zach.3 &.s. Hose.1.
Aug.s.Ioan. trac.43

Ponere cidarim mundam in capite pontificis,est confiteri diuinitatem in Christo.Zacha.3. b.Ponens autem seruus Abrahæ manum sub femore Abrahæ, quod erat iurare,confessionem humanitatis Christi designauit.24.a.47.g.Ponunt autem sibi caput vnum, qui habent & confitentur Christum.Hose.1.d.

Confessio diuinitatis Christi.
Confessio humanitatis Christi.

Aug s.ps.103.
Hie.s.Isa.28.

Posuit Deus nubem ascensum suum,quando nubes suscepit eum ascendentem in cœlum:& quando dat prædicatores,per quos auditores ascendant in cœlum sacræ scripturæ.ps.103. Ponit etiam Deus triticum per ordinem,quum ordinauit doctores in synagoga, vel prædicatores & sacerdotes & alios ministros in ecclęsia.Isa.28.g.

Dans prædicatores.

Philo.1.allego.&de planta.noe.
Gre.2.mor.39.

Ponere dicitur Deus hominem in paradiso,quando collocat mentem in virtute. Gene.2.b. Ponit autem Nazaræus capillos in igne sacrificij.num.6.d. quia tunc ad perfectionis summam pertingimus,quū sic exteriora vincimus vitia,vt etiā à mēte cogitationes superfluas resecemus.

Ponere mentē in virtute.

Glo.int.s.Exo.16.
Amb.s.Luc 9.
Hie s.Isa 21.
Gre.17.mor.14.

Ponere man coram domino,& in tabernaculo est sacerdotes conseruare memoriam eucharistiæ in ecclesia.Exo.16.a.Ponentes autem discipuli panes turbis, sunt sacerdotes ministrātes eucharistiam.Lucæ.9.b.Ponere etiam mensam est eucharistiam ministrare. Isa.21.b.Sic posuit mensam sapientia.Prouer.9.a.

Conseruatio & ministratio eucharistiæ.

Glo.ord.s. Iere.24.

Ponere dicitur Deus oculos super eos,quibus benefacit.Iere.24.b.

Aug.s.ps.138.
Isy.s.Leui.16.

Ponens Iacob manus super caput Ephraim & Manassæ. Gene.48.c.designare potest Christum vtriq; populo benedicentem.Et ponens Deus manum super Mosen. Exod.33.d.designat diuinam protectionem:vt autem posuit manum super eum,ne videret faciem Dei, designat aggrauationem populi Iudæorum,ne cognoscerent priora Christi ante passionem.

Benedicens Christus vtriq; populo.
Protegens Deus.
Aggrauatio Iudæorum.

Gre.9.mor.31.
Rup.1.s.Iosu.3.4.

Posuit manum in ambobus,hoc est,in Deo & homine mediator Dei & hominum Chrs Iesus:quia vnde hominem reum rectè docuit,inde iratum iudicem placauit.Iob.9.p.Ponens autem Moses manum super Iosue, designat Christum factum sub lege per obedientiam patris. num.27.d.

Christus sub lege.

numer. 27.d. Ponere quoq; librum legis in latere arcæ est Christum impleſſe legem in cruce. Deut.31.g.

Couerſio infideliũ. — Posuit Deus oſtenta in manu Moſis, quum poſuit verba ſignorum in lege. Exod. 4. c. ps. 104. Et poſuit prodigia ſuper terram, quum conuertit infideles. ps.45. — Arno.ſ.ps.104. Baſi.ſ.ps.45.

Diuiſio fidelium & infidelium. Iudiciaria poteſtas ſanctorum. — Poſuiſſe dicitur Deus diuiſionem inter populũ ſuum & populum Pharaonis. Exo.8.f. quia ſeruat bonos puniendo malos. Ponere meſſem eſt parari in iudicio ad recipiẽdum, vel pro peccatis pœnam, vel pro bonis operibus vitam æternam. Hoſe.6.d. Poſiti autem throni deſignant iudiciariam poteſtatem ſanctis datam cum Chriſto: quos & angeli comitabuntur. Dan.7.c. — Glo.ord.ſ.exo.8. Hie.ſ.Hoſe.6. Glo.ord.ſ.Dan.7.

Non permittẽs malis noceri bonis. — Poſuit Deus languorem in Aegypto, quum abſtulit à malis facultatem nocendi bonis. Et cũ permittit mundanos diligere quę ſunt mũdi. Exo.15.d. Dicitur etiam poſuiſſe tenebras, nempe in Chriſti paſsione: vel quia diabolus nõ poteſt tentare, niſi quantũ permittitur à Deo. ps.103. Poſuit etiam tempus tenebris, quũ poſuit modũ iniquis, quo iniqui eſſe deſiſtant. Iob.28.a. De his. Epheſ.5.b. Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in domino. Rom.13.d. Nox pręceſsit. — Glo.ord.ſ.Exo.15. Arn. & Au.ſ.ps.103. Gre.18.moral.17. & 14.mora.19.

Excæcatio. — Ponit etiam Deus tenebras ĩ calle alicuius, quum non permittit eum videre, quid agere debeat. Iob.19.a. Et ponit circulum in naribus regis Aſſyriorum, & frenum in lingua quum tentandi vires aufert à diabolo. Iſa.37.f.

Dans Deus legẽ & præcepta. — Ponens Deus Moſen in foramine petræ. Exo.33.d. Eſt dans Iudæis legem, per quam venirent ad fidem Chriſti. Poſuit etiam Deus ſignum in Cain, ne occideretur, cum legem dedit Iudæis, cuius gratia viuunt, vt teſtes fidei noſtræ. Geneſ.4.c. Ponere dicitur Deus terminum ſeu terminos, quum dat præcepta, quibus aſtringamur. Exod.19.d.25.b.p.103. Ieremi.5.f. Et quum non permiſit eccleſiam obrui fluctibus perſecutionum: vel quia ad frangendam mundi gloriam abiectos & pauperes elegit. Ponit Deus legem viam iuſtificationum ſuarum: quia tanq; dux aſſignat manſiones nobis vt militibus. ps.118. Poſuit autem legem in Iſrael, tanq; iugum peccatoribus, qui timore tenendi erant. ps.77. Quia iuſto non eſt lex poſita. Ponens Samuel librum legis coram domino deſignat legum autoritatem eſſe à Deo. 1.reg.10.d. — Iſych.ſ.Leui.16. Aug.epiſt.59. Arn. & Au.ſ.ps.103. Gre.9.mor.5. Ambr.ſ.ps.118.ſer.5. Aug.ſ.ps.77. Gre.ſ.1.reg.10.

Pœna martyrum. — Ponit Deus tribulationem in dorſo, quando martyres propter ipſum verberantur. ps.65. — Hila.ſ.ps.65.

Eleuãs De⁹ bonos. — Ponit Deus humiles in ſublimi. Iob.5.b. quando hic eos eleuat ad cõuerſationem cœleſtem: & poſtea beatificat. Et ponit pedes quaſi ceruorum, quum mentem facit leuem ad conſcendendum ad ſuperiora. Haba.3.d. — Gre.6.mor.8. Hie.ſ.Haba.3.

Vanitas mũdanorũ — Ponere dicitur etiam Deus eleuatum ſuper ventum. Iob.30.c. quia qui eſt in gloria mundana eleuatus, inani nititur fundamento. — Gre.20.mor.26.

Dans De⁹ gratiam & nouum teſtamentum. — Ponere dicitur Deus animam ad vitam per gratiam. ps. 65. Et ponit tabernaculum ſuum in nobis, quum per gratiam in nobis habitat, & quum dedit teſtamentum nouum. Leui.26.b. Ponit etiam Sion in vngulas æreas, quum dat animæ virtutem ad vincendos dæmones. Mich. 4.d. Dicitur etiam ponere ſpiritum nouum in medio, cum dat ſpiritum ſanctum in corde. Eze. 36.f. Et dicitur ponere benedictionem eos, quos benedicit. Ezec.34.f. Ponit Deus greſſus ſuos in via, quum manet in cordibus eorũ, qui ſunt ſine peccato. ps.84. dicitur etiam ponere in medio eorum ſpiritum ſancti ſui. Iſa.63.c. Et ponere lucernam ſuper candelabrum eſt ſuper eccleſiam gratiam ſeptiformem infundere. Matth.5.b. Luc.8.c. — Ori.ſ.Leui.ho.16. Iſy.ſ.Leui.26. Hie.ſ.Mich.4. Glo.ord.ſ.Eze.36. Hie.ſ.ps.84. Amb.ſ.Luc.12.

Inſtituere prophetã & prædicatorem. — Ponere ſpeculatorem, eſt inſtituere prophetam. Iſa.21.b. Dicitur autem Deus ponere in viſceribus hominis ſapientiam. Iob.38.d. Exo.31.a. Ponere etiam pecuniam in marſupijs filiorum Iſrael, eſt ponere doctrinam in mentibus prædicatorum. Gene.43.c. Et ponere ſcyphum in ore ſacci Beniamin eſt infundere cœleſtem doctrinam Paulo. Gene.44.a. Ponens Moſes verba in ore Aaron deſignauit Chriſtum mediatorem inſtituentem prædicatores. Exo.4.c. — Hie.ſ.Iſa.21. Amb. de Ioſeph.10. Glo.int.ſ.exo.4.

Proponere exempla patrum. — Ponens Iacob virgas in canalibus. Gene. 30. f. deſignat Chriſtum ponentem teſtimonia & exempla ſanctorum patrum in libris ſacræ doctrinæ, quibus nos intrinſecus infundimur. — Gre.21.mor.1.

Dilatatio prædicationis. — Ponens angelus pedem dextrum in mari & ſiniſtrum in terra deſignat prædicationẽ Chriſti per totum orbem dilatandam. Apocalyp.10.a. Ponere menſam eſt prædicare ſacram ſcripturam. Iſa.21.b. Sic poſuit menſam ſapientia. Prouer.9.a. Ponere panem & collyridas ſuper adipem & armum eſt fundare ſacram doctrinam in bono deſiderio & in bona actione. Leuitic.8. e. Ponere autem lapidem ſuper os putei eſt non prædicare quando non oportet. Gen.29.a. Poſita ad menſam dicunt propoſitam doctrinam. Pro.23.a. — Aug.ſ.Apo.ho.7. Hie.ſ.Iſa.21. Gre.17.mor.14. Iſych.ſ.Leui.8. Rup.6.ſ.Apoc. Beda.ſ.pro.23.

Excelentia apoſtolorum. Diſpoſitio prædicatorum. — Poſita ciuitas ſupra montem deſignat apoſtolos fundatos ſupra inſignem magnamq; iuſtitiam. Matthæ.5.b. Poſuit etiam Deus fundamenta terræ quum inſtituit apoſtolos fortes, & poſuit menſuras eius, quum quid, quando, & vbi prædicare deberent mandauit. Et poſuit viſitationem eccleſiæ pacem, & præpoſitos eius iuſtitiam, dando Chriſtum & apoſtolos ac pręlatos. Iſa.60.d. Ponit Deus frænum in os prædicatorum eccleſiæ, quum eos vetat aliquibus prædicare. Iob.30.b. Poſuit etiam pluuijs legem, quum ordinauit vt prædicatores id quod verbis prędicarent, opere complerent. Iob.28.d. — Augu.1.ſer. domini in monte. Gre.28.mor.8.9. Hie.ſ.Iob.38. Greg.20. mor.19. & 19.mor.6.

Cõiungẽs ſibi De⁹ Iſrael & iuſtos. — Ponens Ieremias lumbare ſuper lumbos ſuos deſignauit Deum coniungentem ſibi Iſrael & iuſtos. Ieremiæ. 13. a. Et ponit Deus claudicantem in reliquias, quum ſaluat reliquias Iſrael. — Glo.ord.ſ.Iere.13. Hie.ſ.Mich.2.4.

Mich.4

Michææ. 4. c. Et ponet Deus Iacob quasi gregem, quum Iudæos conuertet in fine mundi. Michæ.2.d.

Arno.s.ps 23. Hiero.s. Isai.43.49.42.51. Amb. de voca.gen.3

Posuit Deus desertum in stagna aquarum, quum instituit baptismum. Item quum in gentilitate dedit doctrinam veritatis: & dona spiritussancti. ps.106.113. Isai.41.c. Sic posuit desertum quasi delicias. Isa.51.a. Ponit etiam Deus in deserto viam, quum ij qui ad eius laudes muti erãt, ipsum laudant. Vel designatur vocatio gentium: & ꝙ toti mundo viam salutis aperuit. Isa.43.c. Dicitur etiam posuisse flumina in inuio. Posuit quoq; montes in viam quum scripturæ mysteria peruia fecit. Isa.49.d. Et posuit Deus tenebras gentium in lucem quando eorum ignorantiam & peccata mutauit in lucem fidei & gratiæ. Isaiæ. 42.c. Ponit quoq; Deus gloriam suam in gentibus, quum glorificatur à fidelibus percussis hæreticis. Ezechie.29.f. Ponentes angeli Lot extra ciuitatem Sodomorum. Gene.19.d. Separationem à vitijs, & progressum ad perfectionem designarunt.

Institutio bap. Vocatio gentium directio.

Glo.int. s. Eze.39. Glo.ord.s.gen.19.

Separatio à vitijs. Proficere in...

Hier.s. Ezec.16.&.s. Isai.66 &.s. Iob.38. Aug.s ps.65.

Ponit Deus decorem in Hierusalem, ornando animã vel ecclesiam: quia nisi ipse ponat nullus est nobis decor. Eze.16.c. Ipse ponit animam in vitam, quum suscitat eam à morte peccati. ps. 65. Et ponit signum fidelibus vt liberentur. Isa.66.f. Et ponit propugnacula ecclesiæ iaspidem, quum varijs gratiæ donis ipsam roborat. Isai.54.c. Ponit autem Deus mensuras terræ, quãdo diuersa dona spiritussancti distribuit fidelibus ecclesię secundum mensurã donationis Christi. Iob.38.a.

Ornãs Deus animã vel ecclesiam.

Glo.int. s. Sopho.7.

Ponit Deus fideles in laudem, quum facit eos laudari in gloria cœlesti. Sopho.3.d.

Hie.& Aug.s.ps.55.

Ponit Deus lachrymas alicuius in conspectu suo, quũ eius miseretur liberãs eũ à miseria. ps.55.

Fœlicitas sanctorum. Liberans Deus a miseria.

Greg.1.reg 1. Basil &. Hie.s.ps.32. Aug.s.ps.77.

Posuit tenebras latibulum suum, quum abscõdit mysteria reprobis. ps.17. Et ponit in thesauris abyssos, quum abscondit iudicia sua intra suam sapientiam: & quum reseruat mysteria dignis reuelanda, & non omnibus exponenda. ps.32. Ponens quoq; Moses velamen in facie, obscuritatem legis designauit. Exo.34.d.

Abscondens Deus mysteria.

Gre.s.1.reg 2.

Posuit Deus super cardines terrę orbem, hoc est, multitudinem fidelium super predicatores: qui debent infirmos sustinere, & omnes ad Deum reducere. Ponit etiam sub orbe peccatores, quum ij, quibus antea mundus ministrabat voluptates, nunc conuersi à mundo persecutiones patiuntur. 1.reg.2.b.

Charitas prædicatorum.

Gre.s.1.reg.7.

Ponit Deus pacem fines ecclesiæ. ps.147. quia dum de redemptoris potentia eam in intimæ æquitatis consuetudinem erigit, per dolorem cõpassionis perditorum miseria non affligit.

Tranquillitas ecclesiæ.

Ori.s. Eze.ho.3. Isych.s. Leui.26. Hie.s amos.9. Aug.s.ps 89.138. Gre.33.mor.23.

Ponit Deus faciem contra peccantes, eos puniendo. Leuit.20.a.26.c. Eze.14.c.15.d. Sic etiã dicitur ponere oculos super aliquos, eos puniendo. Amos.9.b. Et ponit manum castigãdo, vel ad emendationem, vel ad perpetuam pœnam. Et ponit manum super diabolum, quum virtutis suę potestate ipsum superat. Eze.30.f. Iob.40.d. Et ponit iniquitates nr̃as in cõspectu suo, quũ eas castigat, nec dissimulat. ps.89. Item ponit cõtra aliquem abominationes eius, quando secũdum eas ipsum castigat: qua ratione dicitur etiã ponere vias eius super ipsum. Eze.7.a. Et ponit calicem indignationis suæ in manu aliquorũ, eos puniendo. Isa.51.g. Ponens etiam Ezechiel faciem ad montes, iram Dei constantẽ designat. Eze.6.a.13.c. Posita aũt dicitur Babylon in miraculum: quando mundus fit castigatione Dei mirabilis, Isa.21.b. Posuit etiam Deus hominis pedem in neruo, quum prauitatem illius forti districtionis suæ sententia ligauit. Iob.13.d.

Castigatio Dei.

Ira Dei.

Hiero.s. Eze.13.&.s. Isa.21. Gre.11.mor.25.

Hie.s isa.28.

Ponit Deus iudicium in pondere, & iustitiam in mensura: quia reddet vnicuiq; secundũ opera sua. Isa.28.e.42.a.

Retributio Dei. Iuxta opera.

Hie.s.nahum.3.

Ponit Deus Niniuen in exemplum: vt similitudo formidatæ pœnæ similitudinem prohibeat delinquendi. Nahum.3.c.

Exemplum pœnæ.

Hie.s. Ezec.28.&.s. Haba.1.

Posuerat Deus luciferum in monte sancto suo: quia creauerat eum in gratia & societate angelorum. Ezech.28.d. Posuit etiam eum in iudicium: quia fortem ipsum fecit, sed vt postea suis meritis condemnaretur. Haba.1.c.

Dignitates naturalis luciferi.

Hie.s. Sopho.2.&.s. isa.5.13. Aug.ps.106.

Ponit Deus speciosam in solitudinem, quando relinquit synagogam, ecclesiam, vel animã. Sopho.2.c. Hose.2.b. Posuit etiam vineam inconculcationem, quãdo permisit vastari Hierusalem: vel animę dominari dæmones. Isa.5.b. Idem facit Assur ex mandato Dei. Isa.10.b. Et ponit Galaad vel Libanum in solitudinem, destruendo Hierusalem, aut aliquam ecclesiam. Iere. 22.b. Idem est ponere montes Edom in solitudinem. Mala.1.a. Et flumina in desertum. ps.106. Ponit etiam Deus terram in solitudinem, quum tollit peccatores ex ea, vel conuertendo, vel in infernum mittendo. Isa.13.b. Et posuit ciuitatem in tumulum, quum destruxit Hierusalem, vel animam. Sic posuit vrbem fortem in ruinam. Isa.25.a. Ponit etiam Hierusalem desolatam, quũ animam separat ab omnibus, quę in vitijs ei fauebant. Thre.1.e. Et ponit animam in eradicationem, quum relinquit eam dæmonibus. Thre.3.c.

Destruens Deus synagogã animã, vel ecclesiam.

Hie.s. Eze.29.38.

Ponit Deus frenũ in maxillis draconis. Eze.29.a. quãdo per viros ecclesiasticos, qui in scripturis sanctis eruditi sunt, imponit diabolo & hæreticis silentium: & vniuersa peruersitatis dogmata dissoluit. Ponit etiam frenum in maxillis Gog. Eze.38.a. Quum constringit hæreticos & superbos, ne omni vento circũferantur. Ponit Deus Samariam in aceruum lapidũ, quũ dissipat hæreticorũ

hæreticorum beneficia seu machinamenta errorum. Mich. 1. b. Ponit etiam Deus Sion quasi gladium fortium. Zach. 9. c. Et caminum ignis: quia dat verbum euangelizantibus in ecclesia ad reuincendum hæreticos. Zach. 12. b. Et ponit Deus munimenta contra Ariel, quando videlicet obsessa est Hierusalem: & quando dat doctores ecclesię contra hæreticos. Isa. 29. a. Ponit etiam eos quasi plaustrum nouum, ad conterendas aduersarias potestates. Isa. 41. b. Ponit etiam Deus circulum in naribus Leuiathan, quum per sacras scripturas diabolum vel hæreticum cōuinci facit: vel quum suo iudicio eius insidias circumplectens frenat. Iob. 40. d. Ponūt insidias Esau, qui relinquunt hereticos. Abdi. c. Ponunt puluerē Tyri in medio aquarū, & lapides &c. Quum omnis hæreticorum superbia demergitur. Ezec. 26. c.. Ponere lapides altaris sicut lapides cineris, est destruere idololatriam & errores. Isa. 27. c. — Hier. s. Mich. 1. & s. Zach. 9. — Hiero. s. Isa. 41. & s. Iob. 40. & s. Abdi. & s. Eze. 26. — Gre. 33. mor. 14.

Dimittēs de^9 malos. — Ponit Deus malos dorsum: quia dimittit eos, vt semper terrena desiderent. Vel quia retrocedunt, & retro respiciunt. ps. 20. — Hie. s. ps. 20.

Conuersio infideliū. — Posuit Dauid arma Goliath in tabernaculo suo, quando Christus, quos abstulit diabolo, posuit in templo suo. 1. reg. 17. g. Posuit etiam Deus inimicos Christi scabellum pedum eius, quādo rebelles subijciuntur Christo per conuersionem. Vel quando omnis superbia secularis incarnationis eius humilitati subijcitur. ps. 109. Mat. 22. d. — Aug. ser. 97. & 83. q. 69. — Ori. s. Mat. ho. 23.

Posuit Deus Hierusalem superliminare crapulæ. Zach. 12. a. Vt qui limen eius attigerit, inebrietur & corruat, siue ipsum superliminare in eum corruat, à quo contingitur. — Hie. s. Zach. 12.

Posuit Deus hominem contrariū sibi, quando ipse homo peccādo Deū dereliquit. Iob. 7. d. — Gre. 8. mor. 21.

Ponit Deus custodiam ori, quando seruat nos à prauis verbis & cogitationibus: quia verba sunt à corde. ps. 140. — Glo. or. s. ps. 140.

Minæ Dei ad pœnitentiam. — Ponit Deus arcum in nubibus, sed sine sagitta, quando minatur per tribulationes, sed cum misericordia. gen. 9. b. Ponit etiam additamenta super Dimon, quando addit flagella ad pœnitentiam. Isa. 15. d. Dicitur etiam Deus ponere saccum operimentum cœlorum, quum etiam ostēdit sanctos egere pœnitentia. Isa. 50. b. — Amb de Noe. 27. — Hie. s. Isa. 15. 50.

Difficultas bene operandi. — Ponit Deus offendiculū coram iusto peccante: quia relinquit illi difficultatē bene operandi ex peccato. Eze. 3. e. Ponere autem castra super mare. Exo. 14. a. est eos qui egrediuntur ab hui^9 mundi Aegypto, multas pati tentationes in fide & operibus: in vtrisq; enim est difficultas. — Hie. s. Eze. 3. — Glo. or. s. exo. 14.

Temperans Deus tribulationes. — Ponit Deus flumina in siccū, quādo tribulationū aut etiā voluptatū impetus tollit. Isa. 50. b. Et ponit profundum maris viam, quum tolerabiles reddit tribulationes, & tētationes. Isa. 51. d. — Glo. inte. s. Isa. 51.

Influētiæ cœli. Collatio donorum spiritussancti. — Ponit Deus rationem cœli in terra. Iob. 38. d. quando per influentias cœli terra germinat & operatur: vel quando per dispensationem Christi & influentiam donorum spiritussancti ecclesia crescit, & roboratur. Vel ille ponit rationem cœli in terra, qui diuinorum secretorum causas aperit. Vel posuit Deus rationes cœli in terra, regenerando filios per baptismum. — Hie. s. Iob. 38. — Gre. 29. mor. 32. — Rup. 3. de glo. tri. 6.

Exigere rationem. — Ponere rationem est exigere. Ponit autem seruus rationem secundum tempus vsq; ad iubileum, quum agit pœnitentiam secundum exigentiam delictorum: vt gulam purget ieiunio, garrulitatem silentio: &c. Leui. 25. g. Ponens autem rex rationem cum seruis suis, est Christus in iudicio exigens rationem ab hominibus. Matth. 18. e. 25. b. Ponit etiam in terra iudicium Chr̄s, quando ipsum reseruabit vltimo tempori. Isa. 42. a. — Glo. or. s. Leui. 25. — Ori. s. Matt. ho. 7. 33. — Gre. ho. 9. — Hie. s. Isa. 42.

Recognitio humanæ miseriæ. — Ponere dicitur Christus lutum in oculis, quum miseriam nostram nos recognoscere facit. Ioan. 9. a. — Amb. 3. de sacris. 2.

Ponendus est Christus vt signaculum supra cor: vt semper eum diligamus: & super brachiū, vt secundum eum semper operemur. canti. 8. b. — Amb. de Isaac. 8. — Gre. s. cant. 8.

Ponit Deus vt clibanum ignis malos, in bonum quidem, quum illorum comburit peccata. In malum vero, quia vt clibanus intrinsecus ardet, ita malorum conscientia intrinsecus ardebit eo q̄ bona non fecerunt. ps. 20. — Hie. s. ps. 20.

Ingressum in ecclesiam & in virtutes. — Ponens Noe ostium in latere arcæ, designauit ingressum in ecclesiā per passionē Chri. gen. 6. c. Est etiam ingressus in virtutes, per prudentiam, quæ constituit mediū in ceteris virtutibus. — Glo. or. s. gen. 6.

Tres status fidelium in ecclesia. — Ponens Iacob vtranq; ancillam, & earum liberos in principio, designauit in eis statum coniugatorum infimum locū in ecclesia habentē. Ponens aūt Liam & filios eius in secundo loco, statum pœnitentium & continentiū secundū locū habentē. Ponens autē Rachelē cūm Ioseph in nouissimo, sanctos Christo adherentes, & statum contemplatiuorum indicauit. gen. 33. a. — Beda. s. gen. 33.

Successor bonus. Excæcatio Israel. Reuelatio legis. Conuersio Iudęorū. — Ponens Ioseph super oculos patris manum. gen. 46. a. designat successorem bonum in officio prelaturę predecessorem illustrantem. Vel designauit Ieroboam de stirpe Ioseph excęcantem populum Israel per idololatriam. Vel designauit Christum reuelantē lēgē. Vel conuersionē Iudęorum in fine mundi per manum Christi futuram. — Ori. s. gen. ho. 15. — Amb. de Ioseph. — Beda. s. gen. 46.

Traditiones additæ legi. — Ponere infantem Mosen in fiscella, est addere legi traditiones humanas & viles. Exod. 2. a. Et ponere ipsum in carecto fluminis, est dare ipsi legi sensus carnales. — Glo. or. s. Exo. 2.

Erudire filios doctrina morali. — Ponere vestes Aegyptiorum super filios, est ipsos erudire doctrina philosophica & morū honestate. Exo. 3. d. — Glo. inte. s. Exo 3.

Humiliari. — Ponere in terra vel in puluere os suum, est humiliari, & se puluerem esse cognoscere. thren. 3. c. 4. — Glo. or. s. thre. 3.

Hie.f.Iere.31.

3.c.4.reg.4.f.Isa.49.a.Ponunt etiam sibi amaritudines,qui antiqua deflēt pctā.Iere.31.d.

Glo.inte.f.Exo.12. Ly.f.Leui.1. Philo.de victimis. Glo.inte.f.Isa.26. Gre.16.mor.8.&.32 mor.1.

Exercere bona op.

Ponere farinam super humeros est exercere bona opera.Exo.12.c.Ponere etiam manus sup caput hostiæ.Leui.1.b.est spontaneo motu bonam operationem exercere: vel innocentiam in operibus profiteri.Ponitur murus & antemurale in ciuitate Dei, quum in ecclesia ponuntur bona opera & fides.Isa.26.a.Ponit sermones Dei in corde suo,qui non solum verba exterius profert,sed intus ea meditans opere adimplere curat.Iob.22. d. Ponit manum super os suum, qui virtute boni operis culpas tegit incautę loquutionis.Iob.39.d.

Ly.f.Leui.6.

Consummatio op.

Ponere cineres iuxta altare.Leui.6.b.est consummatio bonorum operum in corde.Vel tribuere perfecta opera nostra Christo,qui iustus iudex nobis præmianda seruabit: si non hæc per iniquas actiones præuaricati fuerimus.

Glo.int f.exo.12.29 Hie f.Eze.43. Ly f.Leui.4.

Applicatio passiõis Christi.

Ponere sanguinem agni super vtrunq; postem.Exo.12.a.est applicare passionem Christi ad cor & os.Eze.45.f.Et ponere sanguinem vituli super cornua altaris,est per passionem Christi virtutes in animam infundi.Vel fructum ipsius passionis ad quatuor mūdi partes dilatari.Exo. 29.b.Eze.43.f.Designatur etiam Christus præstans virtutibus maiorem perfectioremq; virtutem:vt anima per eas contra aduersariorum vires præualere possit.Ponere etiam sanguinē super extremum auriculæ Aaron,est per passionem Christi innouare auditum populi Iudaici: ipsumq; reducere ad obedientiam Christi.Exo.29.c.Leui.14.c.

Glo.inte.f.Exo.17.

Lex vetus in ecclia.

Ponere lapidem sub Mose.Exo.17.c.est facere requiescere legem veterem in ecclesia.

Glo.int f.exo.25.27 Hila.f.Mat.cano.4.

Prædicare Christū in toto orbe.

Ponere circulos in angulis mensæ est prædicare euangelium in quatuor partibus mundi. Exo.25.c.Idem est ponere anulos subter arulam.Exo.27.a.Et ponere lucernas super candelabrum,est Christum in toto orbe prædicare.Ponere autem lucernam sub modio,est ipsum in sola Iudæa prædicare.Mat.5.b.Ponere etiam super mensam quæ rite præcepta sunt, hoc est, panes,est Christum prædicare.Exo.40.c.Idem est posita in canistro offerre.Et ponere canistrū in conspectu domini.Exo.29.d.Ponere arcam super plaustrum,est cum prædicatores docent scripturarū mysteria,vt simplices ad vitā æternā perueniant. 1.reg.6.b.Ponere quoq; arcā super lapidē,est hortari ad Christi humilitatē sectandam:vt quum dicunt illud Philipp.2.a.Hoc sentite in vobis,quod & in Christo Iesu &c.Et ponens Samuel lapidem inter Masphat & Sen, designat prædicantem Christi fortitudinem,qui bonos protegit,& reprobos confringit.1.reg. 7.c.Ponunt domino gloriam,qui Deum glorificant,& Christi gloriam prædicant. Isa.42.b.

Gre.f.1.reg.6.7. Lyra.f.Isa.42.

Au.1.ser.do.in mō.

Non prædicare pp ter bona tēporalia.

Ponere lucernam sub modio.Mat.5.b.est commoda corporis superiora facere,quam prædicationem veritatis:vt in eo quisq; veritatem non prædicet,dum timet,ne aliquid in rebus temporalibus molestiæ patiatur.Ponere autem super candelabrum,est corpus suū ministerio Dei subijcere:vt superior sit veritatis prædicatio,& inferior seruitus corporis:per ipsam tamen corporis seruitutem excellentior luceat doctrina,quæ per officia corporalia. i. per vocem & linguam,& cæteros corporis motus in bonis operibus insinuatur discentibus.

Glo.or.f.Exo.28.

Proponere exempla maiorum.

Ponere lapides in vtroq; latere superhumeralis est dirigere vitam suam & aliorum ad exēpla maiorum:Ideo lapides nominibus patriarcharum inscripti erant. Exo.28.b.

Glo.inte.f.Exo.28.

Ordinatio virtutū.

Ponere in rationali quatuor ordines lapidum.Exo.28.c.est diuersas virtutes in ordine quatuor virtutum constituere ad ornandum pectus sacerdotis.

Glo.or.f. Exo.28. Glo.inte.f.Exo.30.

Memoria cœlestiū. Studiū discendæ veritatis.

Ponere anulos in summitatibus rationalis:& contra faciem iuncturæ inferioris. Exo.28.d. est habere iugem memoriam nunquam finiendæ claritatis in cœlis. Ponere autem altare thimiamatis contra velum,est intentionem sanctorum dirigi in cœlum.Exo.30.a.Ponere autē in rationali doctrinam & veritatem.Eze.28.e.Est vt meminerit sacerdos, se studijs doctrinæ & veritatis inquirendis,non curandis ruminandisq; secularibus negotijs per acceptum sacerdotium fuisse consecratum.

Glo.or.f.Leui.1.

Orare.

Ponere thus super similā est addere orationes,quæ purgant pectus,& sanant oculos.Sic ponere similā cū thure & oleo est semper orare,& nunq̃; ab operibꝰ misericordię deficere.Leui. 2.a.b.Ponere aūt thimiama corā testimonio:& ponere aromata in igne.Exo.30.d.est orationem addere doctrinę.Ponit eloquium suum ad Deum,qui ipsum intentē orat.Iob.5.b.

Gre.16.mo.14.&.17 mor.6.

Consideratio sub.

Ponit coram Deo iudicium,qui intra mentis secretum per fidei contemplationem ad tremēdum examen illius maiestatis oculos suæ considerationis aperit:& quid peccator homo mereatur attendit:& occultus nunc & tacitus iudex,quàm terribilis post appariturus sit considerat.Iob.23.a.Ponit etiam verba sua ante Deum,qui dicta fallacia auditu cogitans, & regulam veritatis pensans veraciter reprehendit:quia apud se in conspectu veritatis examinat quid foris contra fallaciam decernat.Iob.24.d.

Gre.f.1.reg.9. Ori.f.cant.ho.1.2. Amb.f.ps.118. se.2. Gre.f.cant.1.

Ordinare sacerdotē vel prædicatorē,vel prælatum. Tradere sacra volumina. Defendere pręcepta synagogæ.

Ponēs Moses sacrificiū super manus Aarō designat pōtificē dantē sacerdoti facultatē offerendi.Exo.29.d.Ponens autē coquus armū ante Saulē.1.reg.9.d.designat propositā fortitudinem pręedicatori ordinando,quā debet amplecti.Et ponēs Saul ipsum armū ante se, designat prædicatorem debere studiū considerationis adiungere.Ponere autem custodē in vineis, est ad prælaturæ officium aliquem vocare:vel est tradere volumina veteris ac noui testamenti: vt in eis exerceatur.Vel est defendere pręcepta synagogæ.canti.1.b.

Ponere

Duo genera lachrymarum. Ponere labium inter tabernaculum & altare. Exo.30.c. designat duo genera lachrymarum: nempe pro peccatis, & desiderio cœlestis patriæ. Glo inte f.Exo.30.

Dignitas prædicationis. Ponere gladium super femur, est anteferre prædicationem voluptatibus carnis. Exo.32.f. Gre 3 past.adm.26.

Non ponendum fermentum & mel super altare. Leui.2.c. quia per eloquentiam & doctrinas seculares non est quærenda perfecta notitia diuinorum. Glo.or.f.Leui.2.

Pœnitentia sensuũ. Ponere quintam partem supra damnum, quod quis intulit. Leui.5.d. est quemlibet sensum, per quem peccauimus, per pœnitentiam offerre. Ponens Gedeõ carnes supra petram, designat castigationem corporis nostri assumptam ad imitationem Christi. Iudi.6.d. Glo or.f. Leui.5. Gre.3.mor.22.

Ioannes Baptista. Ponens in via gressus suos, est Ioannes Baptista præparans viam domini per baptismum & pœnitentiam. ps.84. Arno f.ps.84.

Fiducia in Christo. Ponere nidum in petra est fiduciam habere in Christo. Num.24.d. Ori f.nu ho 19.

Posuit aquila de semine Libani in terra, quum Nabuchodonosor instituit regem Sedechiã. Posuit autem in superficie, vt facile possit euelli. Eze.17.a. Hie.f.Eze.13.

Exempla bonà vel mala prælatorum. Ponens rex filios Israel in curribus suis, in malum quidem est prælatus carnalis exemplo suo ducens alios in fastum mundanæ elationis. In bonum vero est prælatus bonus inflammans subditos ad desideria cœlestium. 1.reg.8.c. Ponens etiam rex seruos &c. in opere suo, in malum est prælatus malus faciens aliquando etiam bonos peccare. In bonum vero est prælatus bonus cõuertens peccatores ad Deum, vt bene operentur: vt quum peccatrix est conuersa. Luc.7.f. Et teloncarius. Mat.9.a. Luc.5.f. Gre.f.1 reg.8.

Ponit Leuiathan profundum maris, sicut quum vnguenta bulliunt. Iob.41.b. quia facit vt persecutores fidelium arbitrentur se obsequium præstare Deo. Gre.34.mot.10.

Promotio indignorum. Ponens Samuel filios suos iudices. 1.reg.8.a. designat prælatum indignos promouentem ad sacerdotium: qui promittunt se multa facturos bona. Gre.f.1.reg 8.

Cura subditorum. Ponens Ezechiel laterem coram se, est prælatus tota intentione cor terrenum subditi custodiens. Eze.4.a. Ponit etiam prædicator arietes contra Hierusalem, quando tentationum aculeos in hac vita nos vndiq; circundantes, & virtutum murum perforantes indicat. Gre.16.mor.5.&.f. Eze.ho.12.

Cogitatio turpis. Ponunt cogitationes suas in cordibus suis, qui turpia cogitant. Eze.14.a. Et ponunt immũdicias in cordibus suis, qui fixi sunt in iniquitate, aut idolorum cultu. Ori.f.Eze.ho.3. Hie.f Eze.14.

Credere. Attẽte cõsiderare. Ponere cor in aliquid est credere, amare, aut venerari, aut attente considerare: quod etiam est ponere super cor. Isa.41.f.47.b. Eze.44.b. Mala.2.a. Et ponere corda super vias suas, est nihil absq; iudicio operari. Agge.1.a. Ponunt autem corda in virtute Sion, qui non separantur à charitate, quam docet ecclesia: & non solum docent, sed etiam quod predicant, opere complent. ps.47. Hier.f.Agge.1 &.f. ps.47. Aug.f.ps.47.

Ponere lapides de medio Iordanis collectos in loco castrorum: & alios vndecuq; collectos in Iordane: st quum quis in die malorum memor est bonorum, & in die bonorum memor est malorum. Iosu.4.a. Sunt autem duodecim lapides educti è Iordane duodecim virtutes per duodecim patriarchas designatæ. Ruben, timor: Simeon, compunctio: Leui, spes: Iudas, charitas, Isachar, iucunditas: Zabulon, seueritas: Gad, abstinentia: Aser, patientia: Dan, circunspectio: Nephtalim, speculatio: Ioseph, discretio: Beniamin, inuisibilium contemplatio. Et tunc considerantur lapides, quum est soliditas in timore, grauitas in compunctione, stabilitas in spe, integritas in charitate, maturitas in iucunditate, asperitas in seueritate, austeritas in abstinentia, robur in patientia, solicitudo in circunspectione, assiduitas in speculatione, certitudo in discretione, quies in contemplatione. Ricar.de.f.victo.de exterm.mali.37.40

Iustus in cœlestibus aut cruce Christi. Diabol⁹ in sup̃bis. Ponit aquila nidum in arduis, hoc est, iustus in cœlestibus, aut in cruce Christi: quia desideria terrena despiciens, spe iam de cœlestibus nutritur. Iob.39.d. Vel intelligit de diabolo quiescente in superbis. Gre 31.mor.34. Hie.f.Iob.39.

Separatio ab hæreticis. Non ponet Arabs tentoria sua in Babylone, quum status ecclesiæ non erit amplius in hoc mundo, aut cum mundanis & hæreticis. Isa.13.d. Ponere autem vmbram in meridiem est ab errorum obscuritate, ad veritatis lucem venire. Isa.16.a. Hie.f.Isa.13.16.

Inferre errores in ecclesia. Abuti scriptura & dõis Dei ad errores. Ponere ignem alienum. Leui.10.a. est hereses inferre in ecclesiam & extraneas doctrinas, & traditiones. Ponere autem thimiama coram idolis: est quum hæretici tali Deo offerunt orationes, qualem sibi ipsi finxerunt. Ita etiam dicendum de oleo, pane, simila, melle &c. Ezech.16.c. Idem faciunt, qui sacra scriptura & donis Dei abutuntur ad deffendendos errores. Sic ponunt aurum & argentum in superbiam, qui superbe vtuntur scriptura ad errores. Eze.7.f.27.f. Ponit hæreticus cubile suum in montibus, quum eligit errores superbos, in quibus diabolus quiescat. Et ponit ipsum post ostium, quum latenter docet errores, retroq; respicit. Isa.57.b. Ponunt etiã hæreditatem Dei in abominationem, qui dant peruersos sensus scripturæ sacræ. Iere.2.b. Ponere volentes filium Tabeel regem super Iudam, sunt hæretici & philosophi inducentes errores in ecclesiam. Isa.7.b. Ponere nidum suum supra sydera dicitur hyperbolice de superbia hereticorum. Abdi.b. Qui etiam dicuntur ponere signa sua & non Dei in Sion, quando nituntur subijcere suis erroribus ecclesiam Dei. ps.73. Glo.or.f.Leui.10. Ori.f.Eze ho.7. Hier.f.Eze.7.16.23. Hie.f.Isa 7.57.&.f. Abdi.

Hie.s.Isa.65.&.s.ps.72. Amb.4 de interp 6. — Tollere diuinã prouidentiam.
Ponunt fortunæ mensam, qui diuinam tollunt prouidentiam: & vel stellarum cursu, vel fortunæ varietate aiũt animã gubernari. Isa.65.b. Ponũt etiam in cœlũ os suũ, qui peccata necessitati cœlorũ, aut Deo ascribũt. Vel per superbiã sciẽtiæ, loquũtur cõtra habitatorẽ cœli. ps.72.

Glo. inter. s. thre.3.
Posuerunt lapidem super Christum, quando Iudæi munierunt sepulcrũ. Vel dicitur de peccatore non valente regredi ab inferis. thre.3.f.

Hie.s Eze.16. Ori.s.Eze.ho 8. — Tradere se omnibus vitijs.
Exponit fornicationem suam omni transeunti, qui omnibus obsequitur vitijs. Eze.16.b. Sic ponit vt terram corpus suum, qui se omnibus subijcit vitijs: vt à dæmonibus conculcetur. Isa. 51.g. Ponere etiam basim in omni platea, est docere vel sequi viam latam. Eze.16.c.

Hie.s.Ier.12.32.&.s. Ioel.3. Glo.inte.s. Ier.5. Arno.s.ps.78.108. Isy.s.Leui.19. — Scandala errorum, exemplorum.
Posuerunt Iudæi offendicula in domo Dei, quum intulerunt idola: & quum hæretici inferunt errores in ecclesiam. Iere.7.g.32.f. Ponentes etiam laqueos sunt hęretici & dęmones. Ier. 5.f.ps.118. Et ponunt pastores vineam domini in dissipationem, quum ecclesiam exemplo & doctrina peruersa destruunt. Et ponunt mortalia seruorum Dei volatilibus, qui faciunt alios peccare. ps.78. Et ponunt mala pro bonis, qui docent alios peccare. ps.108. Ponunt etiam pueros in prostibulum prælati, qui turpis lucri gratia non corripiunt delinquentes. Ioel.3.a. Ponit etiam offendiculum coram cæco, qui facit opus, per quod ignarus scandalizatur. Leuitic.19.c. Ponebant etiam scandalum Christo iuxta iter scribæ & pharisęi, per captiosas interrogationes circa præcepta aut alia bona, pretexentes speciem boni. ps.139.

Hier.s.Iere.17.&.s. Isa.28. — Fiducia in homine.
Ponit carnem brachium suum, qui viribus puri hominis saluari sperat. Iere.17.a. Sic ponunt mendacium spem suam, qui in diabolo & idolis confidunt. Isa.28.d.

Hie.s. Ezec.32.&.s. Isa.22. — Minæ hæreticorum.
Ponentes terrorem suum in terra viuentium fuerunt dæmones & hæresiarchæ terrentes ecclesiam. Eze.32.e. Ponunt etiam equites sedes suas in porta Sion, quũ nituntur efficere ne quis prodire audeat ad defendendam ecclesiam. Isa.22.b.

Hie.s Eze.32. Glo.ordi.s. Eze.32. — Dæmones & hæretici in inferno.
Ponitur cubile Assur in medio interfectorum. Eze.32.e. Quia diabolus iacet in inferno in medio eorũ, quos decepit. Posuerũt gladios suos sub capitibus suis hæretici aut dæmones in inferno, quãdo iã alijs nocere nõ possunt. Eze.32.f. Vel dicit̃ de ijs, qui in erroribus suis quiescũt.

Lyra.s.Ioel 1. Hiero.s.Isa.14.&.s. Iere.2. Aug.s.ps.78. — Tollens diabolus dona Dei ab anima.
Ponit locusta vineam in desertum, quum tollit diabolus dona Dei ab anima & ab ecclesia. Ioel.1.b. Sic ponunt terram desiderabilem in solitudinem. Zach.7.d. Posuit etiam diabolus vrbem desertam, quum multos abstulit ab ecclesia. Isa.14.d. Sic posuit terram Iuda in solitudinẽ. Iere.2.c.4.B.10.d. Et posuerunt gentes Hierusalem in pomorum custodiam, quum penè desertam fecerunt ecclesiam. Ps.78.

Hie.s.Mich 5.
Posuerunt Iudæi obsidionem super Christum in passione. Vel ponit Deus obsidionem animæ, vt cogatur sequi Deum. Mich.5.a.

Hie.s.Eze.44.
Ponunt custodes in sanctuario sibimetipsis: qui non quærunt gloriam Dei, sed proprium commodum. Eze.44.c.

Posuerunt Iudæi tenebras lucem, & amarum dulce, quum prætulerunt Barabbam aut diabolum Christo. Isa.5.e.

Hie.s.Zach.5.
Poni amphoram super basim suam, est iniquitatem firmari. Zach.5.d.

Ponens Abraham partes sacrificij contra se. gen.15.b.

Ponens seruus Abrahæ armillas in manibus Rebeccę. gen.24.f. Vide simila.

Posuit Deus Hierusalem lapidem oneris, vide Lapis.

Rup.s.Mich.7.
Ponere manũ super os, est propter cõfusionẽ aut stuporẽ nõ audere loqui. Mich.7.d.

Pons.

Glo.or.s.2.Mach.12
PONS à pẽdendo dictus videtur, quod quasi in aëre pendere videatur: estq; illud per quod super aquas, aut fossas transimus. 2.Mach.12.b. Potest in bonum & in malum sumi: Et in ciuitate inimicorum munita pontibus, defensionem seu prohibitionẽ trãsitus ad vitia designabũt.

Pontifex.

PONTIFEX est sacerdos summus, qui alijs supereminet sacerdotibus: quasi eorum princeps.

Ori.s.Leui.ho.3. Gre.s.ps.50. — Christus
Pontifex peccans designare potest Christum, qui factus est peccatum pro nobis: & peccata nostra super se tulit. Ipse est qui obtulit vaccam rufam, hoc est, carnem suam. Leui.16.e.

Glo.or.s.Leui.8. — Episcopi
Pontifex veteris legis episcopos & prædicatores significare potest. Exo.28.f.29.a.35.b.39.c. Leui.8.a.

Philo de profugis — Verbum Dei
Pontifex cuius mortem expectare debet homicida, dici potest verbum Dei. nu.35.c.

Ori.s. Leui.ho.6. — Portio superior rationis
Pontifex vtens duabus tunicis est vtens carnalibus ceremonijs legis, & intelligens spiritualia. Potest etiam pontifex designare portionem superiorem rationis.

Poples, uide Genu.

Populus, Plebs, Vulgus.

POPULUS est multitudo hominum iuris consensu & concordi cõmunione sociata. Plebs autẽ & vulgus est multitudo ignobilis: licet populus sæpe pro vulgo sumatur.

Populus

Angeli vel dęmões. Iusti. Limbus. Apostoli. Christiani.

Populus multus veniens contra Sion erunt angeli, vel dæmones in iudicio. Ioel.2.a. Populus autem ad quem apponuntur viri iusti, sunt angeli, vel iusti defuncti: Vel limbus sanctorum patrum.gen.25.a.49.d. Apostoli etiam dicuntur populus Dei.Isa.65.c.

Hie.s.Ioel.2. Philo.de sacri.Abel & Caia.

Populus etiam dicuntur secūdum fidē vniti, hoc est, Christiani. gen.35.b.41.e.42.a.Exo.1.b.3.b.15.b.22.d.23.b.30.d.31.d.33.a.36.a.40.d.Leuiti.7.c.9.b.10.a. Et dicuntur populus fortis.Isa.13.c.17.d.19.d.20.a.25.a.42.a.Eosdem designat populus Sion, & populus Israel. Isa. 30.d.Iere.6.e.11.a.12.d.31.c.Dicuntur etiam populus Dei: quod de rationalibus dicitur: sicut minus rationales dicuntur oues.p̄s.7.13.28.52.59.67.78.93.101.104.115.134.148.Mich.7.c. Et populus terræ dicuntur aliquando boni.Exo.5.a.Reliquiæ quoq; Israel credentes dicuntur populus Dei.Isa.51.a.52.b.65.c.Fideles quoq; dicuntur populus accinctus: vel populus peregrinationis.Haba.3.c.Populus etiam solus dicuntur fideles, ab infidelium multitudine segregati.nu.23.b.Et populus sciens iubilationem, sunt fideles concordes charitate.p̄s.88. Et populus quem fecit dominus dicuntur fideles in gratia existentes.p̄s.21.Qui & in populum Dei esse dicuntur Iere.31.a.Omnis populus sepelit Gog, quia omnes fideles dissipant hęreticos.Eze.39.c. Populus autem minor superans maiorem designat Christianos reuincentes Iudæos: vel virtutes vitia superantes: vel populus minor est spiritualis: maior vero carnalis. genes.25.c. Et populus pauper sunt Christiani: populus vero diues Iudæi.Sophoni.3.c. Et populus paruus humiles Christiani.Isa..6.b.

Iudæi. Virtutes. Vitia. Spirituales. Carnales.

Basi.s.ps.44. Hier.s.Isa.13.20.25.51.&.s.Mich.7. Ori.s.Iere.ho.6.& s.nu.ho.15.&.s.Ios.ho.7. Arno.s.p̄s.104. Aug.18.ciui.Dei.36. Hie.s.Eze.39. Ori.s.gen.ho.12. Tertu.adu.Iudæos. Amb.de obi.Valēt. Hie.s.Sopho.3.

Imperfecti. Simplices. Vulgus ecclesiæ.

Populus quandoq; dicuntur imperfecti, & minores, & simplices, ac vulgus ecclesię: & plebs promiscuū vulgi: vnde & longe ab arca stare iubentur.Exo.17.a.18.c.19.d.20.c.24.a.32.a.33.a Ios.3.b.Leui.4.c.1.reg.6.d.13.a.p̄s.44.Isa.13.a.14.a.Iere.1.d. Et vulgus pauper est multitudo ignara.Iob.24.b.Et vulgus terræ sunt religiosi viri, & simplices: & dicuntur terræ, quia in bono opere magni sunt: sed altissima contemplatione magni non sunt.1. reg.14.d.

Ori.s.Iosu.ho.4. Hie.s.Isa.13.&.s.Iere.1. Isy.s.Leui.4. Gre.s.1.reg.13.14.& 16.mor.24.

Genus humanum. Credentes.

Populi cuncti.Exo.33.d.videtur pro toto genere humano sumi: sicut populus. Leuitic.16.c. Isa.34.a.Mich.4.a.Ex his populis educit Deus oues suas, quando ex omnibus eligit.Eze.34.d. Populus etiam sacerdotis dicitur genus humanum: quod est populus Christi: quia humanam assumpsit naturam. Vel peculiariter dicuntur credentes & sancti. Ad literam vero, populus sacerdotis dicitur genus eius. Leui.21.c.

Aug.s.ps.55. Isy.s.Leui.21. Ori.s.Leui.ho.12.

Gentiles credentes.

Populi dicuntur aliquando gentiles fidem amplectentes.Exo.15.b.Et populi Aethiopū sunt gentiles prius nigri: sed per baptismum & fidem dealbati.p̄s.73.Et populi cadentes sub Christo sunt gentiles ad fidem venientes.p̄s.44.143.Et populi de longe erant gentiles, qui erant longe, & per fidem facti sunt prope.Isa.49.a.Et populus profundi sermonis sunt gentiles, ad quos nō est missus Ezechiel.1.Christus, vt per semetipsum eis prędicaret: quem illi suscepissent, vt susceperunt postea discipulos. Ezec.3.b. Populus peregrinans est, qui ad sortem electorum currens habere se patriam nouit in cœlestibus: & tanto magis se illic sperat inuenire propria, quanto hic cuncta quæ prætereunt, esse à se putat aliena.Iob.28.a.

Aug.s.ps.73. Hier.s.Isa.49.& ad Princip.&.s.Eze.3. Gre.18.mo.18.

Iudæi.

Populus Dan dicuntur Iudæi.gen.49.c.Leui.4.a.Ipsi sunt populi, qui meditati sunt inania p̄s.2.Idē est populus non sapiens: & populus Gomorræ: & populus direptus. Isa.1.c.6.c.27.d.42.d.p̄s.134.Et ipsi sunt populi arguendi, & non iudicandi, sed iam iudicati: quia Christum nō receperunt.Isa.7.a.Populus Mosis dictus est Israel post peccatum: quasi iam non esset Dei: q etiam populus duræ ceruicis dictus est.Exo.32.b.33.a.34.b.Et populus excęcatus erant Iudęi tempore Christi.Et populus ambulans in tenebris: & populus non credens.Isa.6.c.9.a.22.b.65 a.p̄s.55.in titul.Populi etiam dicuntur interdum tam Iudęi quam hęretici, & philosophi.Isa.2. b.8.b.Et populus impudens dicuntur Iudęi & philosophi.Et populus alti sermonis: & populi quos operit caligo.Isa.33.c.60.a.Et generaliter populus interfectionis Dei sunt mali in iudicio puniendi.Isa.34.b.Et populus in cuius fœdus datus est Christus, sunt Iudęi, & generaliter omnes.Isa.49.c.Et populi multi quos impleuit Tyrus: sunt de quibus p̄s.2. Astiterunt reges terrę &c.Eze.27.g.Non populus Dei dictus est Israel, quum eiectus est à Deo: vbi etiam designantur hęretici.Hose.1.c.Populi absolutę sunt Iudæi: Populi vero omnes, Iudęi & gentiles. p̄s.66.Populus fugiens cum Iosue in obsidione Hai, significat Iudęos fugientes à lege: Populus autem in insidijs positus designat gentiles dæmones superantes.Iosu.8.a.

Hæretici. Philosophi. Mali. Iudæi & gentiles.

Arno.s.ps.2. Hie.s.Isa.2.27. Ori.s.Isa.ho.6. Hila.s.ps.2. Hie.s.Isa.9. Hie.s.Isa.28.49.60 &.s.Eze.27. Hie.s.Hose.1. Rup.s.Hose.1. Hila.s.ps.66. Ori.s.Iosu.ho.8.

Dæmones. Voluptates. Vitia. Mali. Persecutores. Exēpla peccantium. Vetus cōuersatio.

Populi regis Babylonis sunt dęmones.Ezechi.30.b.Ioel.2.d. Et populus Pharaonis dicuntur angeli apostatę sub suo principe Satana: & interdum voluptates carnis: & etiam homines mali & peccatores.Exodi.1.b.14.b.15.b.Isaię.14.e.33.a.Et populus Amalec sunt dæmones & vitia & quilibet persecutores.Exo.17.d.Et populus Aegypti cōculcati à Christo.Isa.30.a.63. b.Et populus Hai sunt dęmones.Iosu.8.a.Populus etiam obliuiscendus est populus dęmonū & peccati opera: & exēpla peccantiū: & vetus cōuersatio.p̄s.44.Vulgus etiā dicitur multudo vitiorū.1.reg.13.a.Populus autem qui ad prędandum iuisse dicitur, designat pctōres, qui quasi violenter peccant: vel dęmones: qui animas captiuas ducere conantur.1.reg.14. b. Et populus horribilis sunt dęmones & hęretici, & eorū sectatores: qui etiā sunt popul' qui ꝓdesse nō pōt

Hie.s.Eze.30.&.s.Isa.14. Ori.s.Exo.ho.2. Beda.s.Exo.1. Basi.& Arn.s.p̄s.44. Hie.ad Principiā.& s.ps.44.&.s.Isa.18.30.&.s.Iere.6. Gre.s.1.reg.13.14.

Glo.or.f.Leui.4. Hie.f.Amos.1.&.f. Nahum 3. Isa.18.a.30.b.Populus etiam stultus est,qui præcepta Dei seruare non curat.Iere.5.e.Et populus de terra aquilonis sunt dæmones.Iere.6.f.thre.3.c.Populus etiam terræ dicuntur terreni.Leui.4.d.Isa.24.a.Et vulgus promiscuum est multitudo imperfectorũ & malorũ.Exo.12.f.19.d. Eze.30.a.Et populus Syriæ sunt decepti ab hæreticis.Amos.1.c.Et populus Assur sunt subiecti diabolo.Nahum.3.d.Et populus alienus sunt gentiles,vel hæretici:quibus non est vendendus fidelis.Exo.21.a.Eosdem designat populus barbarus.ps.112. Decepti ab hæreticis. Subiecti diabolo. Gentiles.

Gre.f.1.reg.13. Populus iuuentus in Gabaa designat perfectos virginitate.1.reg.13.d. Virgines.

Basi.f.ps.44. Arno.f.ps.73. Populus quem occidit Deus,vt ingrederetur Israel,designat eos,qui prius erant infideles,& postea fiunt fideles.Exo.23.d.ps.44.Et populi Aethiopum sunt pœnitentes,qui prius erant nigri per peccata,& postea resipiscentes dealbantur.ps.73. Pœnitentes.

Arno.f.ps.93. Populus Dei dici potest multitudo virtutum.ps.93.quæ etiam est populus, quo plena erat ciuitas,hoc est,anima antequam peccaret.thre.1.a. Multitudo vir[illegible]

Glo.inte.f.Leui.4. Populus delinquens per sacerdotem,est abutens misericordia Dei.Leui.4.a. Abutẽs mĩa Dei.

Lyra.f.ps.143. Gre.26.mor.38. Populus quem subdit nobis Deus,sunt propriẹ cuiusq; cogitatiões,& motus animi.ps.143. Et populi ascendentes pro robustis,designant multitudinem terrenarum & leuium cogitationum succedentium motibus virilibus virtutum.Iob.36.e. Cogitationes,[illegible]tus animi.

Hie.f.Ioel.3. Populi populi multitudinem & turbam eorum,qui in vltimo iudicio iudicandi sunt,significant.Ioel.3.e. Iudicandi.

Glo.inte.f.Isa.44. Populus antiquus erant,qui viuebant in lege naturæ:Vel etiam filij Israel, quando erant in deserto.Isa.44.b.

Hie.f.Eze.26. Populus sempiternus dicuntur qui sunt in inferno,vbi perpetuo punientur. Eze.26.d.

Populus arbor.

POpulus est genus arboris infrugiferæ,quæ à frondium multitudine sic appellata est: habet folia candida,& corticem:estq; lignum aptum ædificijs,& arcis,ac mensis,cæterisq; ligneis supellectilibus.

Ori.f.Exo ho.9. Populus virtute & nomine virgultum est castitatis : quia non profert semen, estq; frigidæ naturæ. Castitas.

Glo.or.f.gen.30. Populeę virgæ,quas ponebat Iacob in canalibus,autoritates sacræ scripturæ significare possunt.gen.30.f. Autoritates[illegible]

Glo.or.f.Hose.4. Populus viridis virorem hæreticorum significare potest,qui est sine fructu.Hose.4.c. Hæretici.

Porcus,uide Sus.

Porphyrio.

POrphyrio est auis,quæ sola morsu bibere dicitur:cuius crura pręlonga rubent,& etiam rostrum.A nonnullis pellicanus dicitur:Verũ pellicanus potius est onocrotalus.Dicitur porphyrio esse auis pulcherrima:& omnem cibum quem comedit,aqua tingere:qua ratione designat singulariter viuentes:qui in omnibus propriam miscent voluntatem. Leui.11.b. Lyra.f.Leui.11. Singulariter[illegible]

Porrigere,uide Expandere.

Porrum.

POrrum est genus oleris parum dissimile cepis.

Gre.20.mo.16. Porri quos desiderabant filij Israel in deserto.num.11.b.designant difficultatem vitę præsentis:quæ à dilectoribus suis & non sine luctu agitur: & tamen cum lachrymis amatur. Difficultas vitę præsentis.

Porta,uide Ianua. Portare,uide Ferre.

Portendere,Portentum.

POrtentũ dicitur à portendendo, quod est porro,seu ante,& procul tendere, seu prædicere.Est autem portentum,quod aliquid futurum portendat,seu pręnunciet: solentq; portẽta præter solitum naturæ cursum,& rara esse,& quæ in admirationem seu stuporem & terrorem inducant.deut.7.c.26.b.29.a.Iosu.24.a.

Hie.f.Zach.3. Portendentes viri dici possunt apostoli:qui ex pręsentibus futura cognoscebãt.Zach.3.d. Apostoli.

Porticus.

POrticus dicitur,quæ propter repentinos imbres,& vmbrarum ac deambulationis gratia cõstructa est.

Hie.f.Eze.42. Porticus atriorum templi,& præcipuẹ porticus triplex mysterium sanctæ trinitatis designare possunt.Eze.42.a.46.g.3.reg.6.a.7.b.1.par.28.c.2.par.15.b. Mysteriũ trinitatis.

Rup.3.f.reg.8. Porticus ante ostium templi recipiens prius lumen, designat tempus ante dominicam incarnationem:in quo patriarchæ & prophetæ primi lucem fidei susceperunt. 3, Regum. 6.a. Tẽpus ante incarnationem.

Designat

Designat etiam conuersationem Christi, ante passionem.

Porticus quinq; in probatica piscina. Ioan. 5. a. quinq; libros legis significare possunt: qui retinebant peccatores: sed non curabant. Vel designabant quinque ætates vsq; ad Christum. — *Libri legis.* — Aug. s. psal. 70. & s. Ioan. tract. 17. Rup. 5. s. Ioan.

Porticus Salomonis dici potest anima sancta. Ioan. 10. c. Acto. 5. c. — *Anima sancta.* — Amb. 3. de spūs. 18.

Portio.

Portio est pars, quæ cuiq; datur.

Portio bonorum dicitur Deus. ps. 118. 141. Cui autem portio Deus est, is totius possessor est naturæ, quia possidet autorem totius naturæ. — *Deus.* — Amb. s. ps. 118. ser. 8. Hie. ad Nepotianū.

Portio sacerdotis offerentis est pectus & armus dexter hostiæ. Leui. 7. d. quia sacerdotes eminere debent scientia & operatione. — *Eminētia sacerdotū* — Glo. ordi. s. Leui. 7.

Portionem suam ponere dicitur cum adulteris, qui eam quam cum Deo & angelis habere debuerat, peccando ponit in inferno. ps. 49. — Hie s. ps. 49.

Portus.

Portus est locus conclusus, quo importantur merces, & inde exportantur: & vbi naues hyemant à tempestatibus tutæ: estq; velut terminus nauigationis.

Portus dicitur ipsa beatitudo vel securitas vitæ spiritualis. gen. 49. b. Vbi dicitur statio nauiū & littus maris. — *Beatitudo*

Portus etiam dicitur ipsa ecclesia. ps. 106. — *Ecclesia* — Arno. s. ps. 106.

Poscere, uide Petere.

Posse, Potens, Potestas, Potentia, Potentior, Potentissimus.

Posse exponitur, quasi potentem esse. Potens autem siue sit nomen, siue participium dicitur qui virtutem habet ad aliquid faciendum: quę virtus potentia dicitur. Potestas autem vel est facultas aliquid faciendi: vel si dicitur de persona, est ipse magistratus, aut princeps potens. Posse autem interdum est debere. gen. 18. b. Num celare potero Abraham quæ gesturus sum? Licere. gen. 44. g. Non enim possum redire ad patrem meum. Possibile esse. gen. 15. b. Numera stellas si potes. Præualere. gen. 23. a. Nullus te prohibere potest. Valere. gen. 19. c. Ita vt ostium inuenire non possent. Velle. 1. reg. 30. d. Potes me ducere ad cuneum istum.

Potestas autē est autoritas. 1. Esdr. 5. c. Quis dedit vobis potestatē? Dignitas. Dani. 3. a. Qui erāt in potestatibus constituti. Dominium. gen. 3. c. Sub viri potestate eris. Facultas. deut. 22. b. Comedendi ex eis non habet potestatem. Gratia. Matth. 9. a. Qui dedit potestatem talem hominibus. Ordo angelicus. Ephe. 1. d. Super omnem principatum & potestatem. Ordo diabolicus. Luc. 22. f. Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Præfectura. ps. 135. Solem in potestatem diei. Virtus diuina. Dani. 4. a. Potestas tua in terminos terræ. Vis. psalm. 61. Quia potestas Dei est.

Potens Iacob dicitur Deus pater, cui attribuitur potentia. gen. 49. c. prouer. 23. a. ps. 61. 144. Iob. 13. d. 25. a. 36. a. 42. a. — *Potentia Dei* — Amb. 1. offici. 22.

Potentia Dei excitata resurrectionem Christi designat. ps. 79. Ephes. 1. d. Potens aūt manus Chri fuit in cruce, vbi superauit dęmones. ps. 135. Cum autē dicitur potestas Christi à mari vsq; ad mare, non est extenuandum per allegoriam, sed credendum vere esse completum. Zach. 9. c. Potentior autem Isaac quàm Palestini designat Christum præualentem Iudæis. gen. 26. d. Potestas autem data in manu Christi est, quæ erat legis, cuius ipse est dominus. Isa. 22. f. Et potestas eius dicitur æterna. Dani. 7. d. Et potestas prima. Mich. 4. c. Dicitur autem Christus potentissimus. ps. 44. peculiariter propter opus incarnationis, quod est maxime potentiæ. — *Resurrectio Chri. Potestas Christi* — Arno. s. ps. 135. Hie. s. Zach. 9. Basi. & Aug. s. ps. 44.

Non potest filius ad scientiam patris, ideo dici potest: quia non similiter generare potest vt pater. ps. 138. — Hila. s. ps. 138.

Potens aliquando sumitur pro forti. ps. 126. Sicut sagittæ in manu potentis: vbi potens designare potest ipsum Deum. Vel potentis sagittæ designant fortem pœnitentiam. ps. 119. — *Deus Fortis pœnitentia.* — Arn. & Hil. s. ps. 119.

Posse aut non posse offerre agnum. Vel habere omnia ad sacrificium, vel emundationem necessaria, est habere, aut non habere vires ad agendam perfectam pœnitentiam. Leuitic. 12. d. 14. d. — Glo. or. s. Leui. 14.

Potestas regis Ezechiæ indicare potest facultatem liberi arbitrij. Isa. 39. b. — *Liberum arbitrium*

Potentes qui erigendi sunt ad regendum, sunt valentes facultatibus & virtute. Exo. 18. d. Iob 36. a. 22. b. — *Diuites boni* — Gre. 26. mor. 21.

Non potens pallium breue vtrum operire, designat nō posse eundem Deo seruire & mammonæ. Isa. 28. e. — Hie. s. Isa. 28.

Non posse videre faciē Dei, est in hac vita non posse habere visionem Dei. Exo. 33. d. — Glo. or. s. Exo. 33.

Posse retinere conceptum sermonem est illorum, qui virtutum vsu roborati vsque ad eam celsitudinem prouehuntur, vt ad loquendū nę in corde quidē peruersa concipiāt, quę silēdo cōpes- — *Rectum silentium* — Gre. 5. mor. 11.

compescant,& qui licet praua ad loquendum concipiant:tamen à loquutione magno se silentij vigore restringunt:quod minime est superborum.Iob.4.a.

Gre.33.mor.23. Verba potentia sunt eorum,qui prolixas ad dominum preces habent,sed vitam deprecantium non habent:nam promissa cœlestia petitionibus sequuntur,operibus fugiunt. Iob.41.a. *Oratio sine*

Gre.s.1.reg.14. Potens bellum aduersus Philistæos omnibus diebus Saulis.1.reg.14.g.designat ꝙ quādo electis plebibus duri filij dominātur,durū est aduersus diabolū pugnare : quia ille pōt alijs vtiliter bona dicere,qui consueuit verba ipsa magna & forti operatione præire.

Arno.s.ps.71. Hie.ad Demet.& s Ie.&.s Eccl'tæ 10. Aug.s.ps.71.85.88 Potens, à quo Deus liberat,est diabolus.ps.71. Et potentes sunt dæmones & diuites terræ. Isa.34.b.Dæmonum autem potestas & etiam malorum dicitur potestas tenebrarum:& ipsi dęmones dicuntur potestates tenebrarum.Ephe.6.b.Colos.1.b.Et potentior,de cuius manu liberat Deus,est diabolus.Iere.31.b.Potentissimi quoq; robustorum sunt dęmones.Eze.32.d.Iob.41.d.Et ipse diabolus dicitur spiritus potestatem habens.Eccl'tæ.10.a.Potentes etiam dicuntur superbi.ps.85.Et potestas maris sunt principes infideliū.ps.88.Potentiæ quas frangit Deus, sunt vires diaboli.ps.75.Potens quoq; pro hæretico poni videtur.Amos.5.c. Potens etiam in malicia & iniquitate,fuit Iudaicus populus aduersus Christum.ps.51. *Diabolus Diuites terræ Superbi Principes infid. Hie.s.Amos.5. Hila.s.ps.51. Hæretici Iudaicus populus*

Cassia.libr.5.cap.2. Hie.s.Isa.5. Gre.s.1.reg.8. Potentes terræ,quos humiliat Deus,dici possunt noxiæ passiones dominationē sibi ac tyrannidem sæuissimam in nostro mortali corpore vendicantes.Isa.45.a.Et potentes ad bibendum vinum,sunt audaces ad explendas concupiscentias.Isa.5.e. *Affectus praui.*

Glo.inte.s.Dani.7. Potestas data bestiæ.Dani.7.b.fuit potestas Alexandri magni desuper illi data.

Glo.or.s.Exo.8. Non potentes magi educere scyniphes designant philosophos ignorantes fidem trinitatis. Exo.8.e.Iidem non potuerunt stare coram Mose:quia legis mysteria philosophi non assequūtur.Exo.9.b. *Ignorantia philosophorū de trinitate*

Glo.or.s.Iob.5. Non possunt manus malignorum implere quod cœperant.Iob. 5. b.quia eorum cogitationes dissipat Deus:quod est misericordiæ:ne tantum mali faciant,vt eorum impediatur conuersio:vel ne indurati grauius puniantur. *Dissipans Deus cogitationes malorum*

Rup.5.s.apoc. Nemo poterat dicere canticum,nisi centum quadraginta quatuor milia:quia non voluntate humana allata est prophetia.apoc.14.b.

Possidere, Possessio, Possessor.

Possidere est alicuius rei compotem esse.Possessio autem est ipsa proprietas, & vsus siue actus possidēdi.Res itē quæ possidetur,interdū possessio dicitur,pcipue cū est immobilis.

Hier.s.Isa.1.11.&.s. Iere.9 Hila.s.ps.134. Arno.s.ps.78.104. Gre.s.mor.13.&.27 mor.11. Aug.s.ps.73. Possessor cœli & terræ dicitur Deus:quia ipse est dominus omnium quæ creauit. gen.19.d. Dicitur autem possidere populum suum,quando bonis peculiariter bene facit.Exo.15.c.34.b. Isa.1.a.Et ipse dicitur possidens:quia possidet ecclesiam.Iere.9.c.Possessio autem Dei dicitur Israel,hoc est,perfecti.ps.134.Isa.11.c.Et possidentur filij mortificatorum à Deo, quando peccatores redeunt in gratiam.ps.78.Possessio quoq; regis Aegypti est ecclesia,quæ est possessio Dei:& etiam sanctitas.ps.104.Et possessio Iob est ecclesia,quam possidet Christus.Iob.1.a.36 d.Zach.2.d.Possidens Ieremias lumbare designat Deum possidentem filios Israel, aut quoslibet iustos.Iere.14.a.Possedit autem Deus congregationem Iudæorum ab initio, à tempore videlicet patrum.ps.73. *Possessor bonorum Deus Ecclesia*

Hie.Cypriano &.s. Isa.26. Possedit dominus sapientiam,hoc est,filium.pro.8.c.quia semper filius in patre, & pater in filio fuit,vbi non legendum est,creauit,quum postea dicat,generauit. *Generatio æterna filij.*

Hila.& Au.s.ps.138 Possidere dicitur Deus renes eius,in quo non sunt incentiua libidinis: vel qui in nullo delectatur,nisi in Deo.

Rup 6.s.gen.33. Amb.de Isaac 3. Possidet semen Abrahæ,aut etiam Rebeccæ portas inimicorum, quum Christus præualet dæmonibus quos subegit postquam immolatus est,vt Isaac.Dicitur etiā de ecclesia, quę possidet gentes:& de anima,quæ sibi subiecit affectus seu passiones. *Subijciens Christus dæmones Ecclesia gentes. Anima affectus*

Basi.s.ps.33. Hila.s.Mat.cano.4. Hie ad Dardanū & s.Isa 55.& s.Matt.5. Hy.s.Leui.25. Possessio terræ,quam dat dn̄s:& quā nemo auferre potest,est ipsa beatitudo, quę possessio ęterna dicitur.gen.17.b.Vel est ipsa gratia,quæ redit ad dominū suū tempore iubilei, per pœnitentiam:& etiam quoduis bonum opus possessio nostra est.Leui.25.b.Et cōfirmata possessio est in vita spirituali.gen.23.d.Possident quoq; terram mites,dum acquirunt corpus gloriosum, aut fœlicitatem.Mat.5.a.Dicuntur etiam possidere montes Dei.Isa.65.b.Terram quidem huius mundi immites & superbi possident:terram autem cœlestem mites.Zacha.8.c.Possidebunt etiam duplicia in terra sua,qui recipient bona animi & corporis:quod & de apostolis dici potest possidentibus fideles ex Iudæis & gentibus.Isa.49.c.61.c. *Beatitudo. Hie.s.Isa.61.*

Gre.5 mor.14. Possident homines terrā,hoc est,animā & corpus.gen.47.e. Possident aūt animas suas,qui perfectè in omnibus viuunt:& cunctis mētis motibus ex virtute dominantur.Luc.21.d. *Perfectè viuere.*

Hie.s.Isa 30.57. Gre 4 mor 35. Possidere etiam terram est habere sacram scripturam & in ea eruditum esse:quæ etiam possessio dicitur.Isa.30.e.57.c.Possident etiam aurum principes,hoc est,apostoli & prædicatores sapientiam:vel philosophi & sapientes.Iob.3.b. *Habere sacram scripturam.*

Possidere etiam terram,aliquando dicit abundantiam terrenorum : sicut & possessio terræ *Abundantia terrenorum.*

Aegypti:& terræ Chanaan.gen.34.b.47.a.Exo.25.d.32.c.Leui.14.c.

Posſidere eccleſiã. Poſsidet vmbilicum terræ,qui poſsidet eccleſiam.Eze.38.d.Poſſeſsio quoq; eſt aduenis inter filios Iſrael,hoc eſt,gentibus in eccleſia.Eze.47.d. *Hie.ſ.Eze.47.*

Conuerſio infideliũ Poſsident Iudæi gentiles in ſeruos,quum apoſtoli & prædicatores gubernant gentiles. Iſa.14.a.Et poſsidet domus Iacob eos qui ſe poſsederunt,quum fideles conuertunt eos, à quibus affligebantur.Abdi.f.Et poſsidet Ephraim etiam regionem Samariæ,qui hæreticos ſubijcit.Et poſsidet Beniamin Galaad,hoc eſt,eccleſia Iſraelem carnalem.Abdie.g. Et poſsident terram Amorrhæi,hoc eſt,eos qui ſubiecti erant diabolo.Amos.2.c.Poſsidebit quoq; Iſrael reliquias Idumeę,quum in fine mundi eccleſia recipiet conuerſos ex Iudæis.Amos.9.d. *Hiero.ſ.Iſa.14.&.ſ.Abdi.& ſ Amos.9. Rup.ſ.Abdi.*

Imperium mentis Poſsidet intelligens gubernacula,quando mens imperat inferioribus potentijs.pro.1.a.Poſſeſsio autem ſepienda ſpinis eſt mens.Eccl'i.28.d.36.d.Poſsidemus autẽ animas noſtras per patientiã.Luc.21.d.quia dũ nobis ipſis dominari diſcimus,hoc ipſum incipimus poſsidere, quod ſumus.Poſſeſsio etiam vniuſcuiuſq; eſt bona conuerſatio,ſecundum vocationẽ, ad quã quiſq; vocatus eſt:quam vendit,qui peccat.Leui.25.d. *Baſi.in princi. pro. Amb.1.offi.3. Gre.ho.35. Iſy.ſ.Leui.25.*

Bona cõuerſatio

Poſsidere dicuntur aurum in zonis,qui miniſteriũ ſuũ eccleſiaſticũ habẽt venale.Mat.10.a. *Hila.ſ.Mat.cano.10*

Pœnitentia Poſsidet aliquem anguſtia,quum vehementem habet dolorem pœnitentiæ. Iſa.21.a. Poſsident autem dies afflictionis,bonos in hac vita,vbi agunt pœnitentiam.Iob.30.c. *Glo.inter.ſ.Iſa.21.*

Dona ſpũſſancti in eccleſia Poſsidentur agri in Iudæa,hoc eſt dona ſpirituſſancti in eccleſia.Iere.32.g. *Glo.or.ſ.Iere.32.*

Poſſediſſe dicuntur mendacium,qui coluerunt idola.Iere.16.d. *Hie.ſ.Ezech.7.&.ſ.Iſa.26.34.63.*

Tyrannis diaboli. Poſsident peſsimi domos potentium,quum dæmones principum mẽtes inhabitãt. Eze.7.g. Poſsident etiam hoſtes populum Dei quaſi nihilum,quũ dæmones eos tenent in peccatis. Sic poſsidebant Iudæos.Iſa.63.d.Et poſsident domini abſq; Deo,quũ dæmones detinẽt homines in peccatis, & cultu idolorum.Iſa.26.c.Et poſsident Onocrotalus & cæterę beſtiæ Sion, quũ varia idola & multiplices errores erant in Hieruſalem.Iſa.34.c.Poſsidebant etiam oues Iudæorum principes & hæretici,detinentes ſimplices in errore.Zach.11.a.Poſsidet itidem tenebroſus turbo noctem,hoc eſt,diabolus peccatum.Iob.3.a.

Punitio diaboli. Pœnitentia. Poſsidet tenebroſus turbo noctem.Iob.3.a.quum apoſtatam ſpiritum à conſpectu diſtricti iudicis ad æterna ſupplicia,pauẽda illi vltima tempeſtas rapit.Vel poſsidet noctem tenebroſus turbo,quum perpetrationem culpæ non blandimenta ſecuræ quietis fouent: ſed piè ſęuiens amaritudo pœnitentiæ irrumpit. *Gre.4.mor.10.12.*

Poſſedit timor hypocritas,hoc eſt,ſcribas & phariſæos in deſtructione Hieruſalẽ. Iſa.33.b. *Hie.ſ.Iſa.33.*

Eccleſia Chriſti Poſſeſsio Iob.i.Chriſti, quæ creuit in terra,eſt eccleſia.Iob.1.b.Leui.14.e.Poſſeſsio autem Chriſti erit Idumæa,quum caro ſubijcietur ſpiritui.num.24.c.Et poſsidet Chriſtus hæreditates diſsipatas,hoc eſt,gentes.Iſa.49.c.Et poſsidet Tyrum & Sidonem, hoc eſt, gentilitatẽ & ſapientes ſeculi.Zach.9.a.Poſsidens etiam Salomon ſeruos & ancillas,eſt Chriſtus.Eccl'ię.2.a Poſſeſsio autem eius ſunt termini terræ,hoc eſt,aut diuinitas,aut maieſtas.pſ.2. *G. . mor.23. Iſy.ſ.Leui.14. Ori.ſ.num.ho.18. Hie.ſ Zacha.9.&.ſ. Ecclẽn.2. Hila.ſ pſ.2.*

Poſſeſsio ſepulcri eſt iuſtis in terra, in qua nihil aliud habent.gen.23.b.

Dona ſpũſſancti Poſſeſsio Laban dicitur eſſe in manibus Iacob:quia chariſmatum diſtributio cõpetit Chro. gen.30.d.Poſſeſsio autem omnis Iacob eſt ducta in Aegyptum.gen.47.a.quando Chriſtus attulit cœleſtia dona mundo. *Glo.inte.ſ.gene.30*

Dominus poſſeſsio bonorum Poſſeſsio non eſt data Leuitis in terra:ſed dñs eſt poſſeſsio eorũ:quia contẽnentes oĩa terrena,ſoli Deo & ſapientiæ adhærent.Ioſu.13.b.Poſſeſsio quoq; ſacerdotũ eſt Deus:de quo dicant illud canti.8.b.Tenui eũ,& nõ dimittam.Et pſ.72.Pars mea dominus.Eze.44.g. *Ori.ſ.Ioſu.ho.17 & ſ.Eze.ho.*

Pręmium bonorum operum. Poſſeſsio data filiabus Salphaad,deſignat pręmiũ bonorũ operũ per ſenſus factorũ.nu.27.b. *Ori ſ.num.ho.22*

Nõ fuit data poſſeſsio filijs Rubẽ & Gad,donec alię tribus acquirerẽt terram promiſsionis. Num.32.d.vt deſignaretur antiquum populum non eſſe conſummatum ſine nouo. *Ori.ſ.num ho.26.*

Diuerſi gradus in eccleſia Poſſeſsiones filiorum Ioſeph.gen.48.b.ſunt ſicut aliorum filiorum Iacob: deſignant gradus diuerſos in eccleſia ad regimen animarum.Ad idem refertur terra poſsidẽda à filijs Iſrael.Exo.6.b.Poſſeſsiones autem Iſrael & Aegyptiorum ſic ſe habent : vt poſſeſsiones Iſrael ſeruentur: Aegyptiorum vero pereant.Exo.9.a. *Lyra.ſ.gen.48.*

Terrena Diuitiæ Vitia Affectus animi. Poſſeſsiones Aegyptiorum venditæ,vt viuerent.gen.47.e.deſignant omnia terrena vendẽda,vt ſeruiatur Chriſto.In poſſeſsionẽ autem hericij datur Babylon:quia auari poſsident mundana, & diuitias.Iſa.14.f.Poſſeſsiones quoq; multæ, dici poſſunt multa vitia : aut etiam animi affectus.Mat.19.c. *Glo or.ſ.gen.47. Hie.ſ.Iſa.14. Ori.ſ.Mat. c.8.*

Poſſeſsione aiunt hæretici datam ſibi eſſe terram,hoc eſt,eccleſiam,in qua tyrannidẽ exercere nituntur.Eze.33.e. *Hie.ſ.Eze.33.*

Poſteri, Poſteritas.

POſteri dicuntur,qui in poſteriori ætate:vel ſeculo fuerunt:& poſteritas eſt poſterum ſeculum,ſiue homines poſterius nati:danturq; poſteri bonorum,& poſteri malorum. gen.21.c.26.a.Ruth.4.b.Tobi.8.b.

Poſterior.

Posterior.

Ori.s.ps.ho.4.
Tert.adu. Marci.4.
Au.2 de trini.16.& epis.12.
Geor.venet.cant.3.ton.2.cap.10.

POsterior est, qui post alium est in ordine, vel temporis, vel situs.

Posteriora Dei dici possunt effectus Dei: & etiam humanitas Christi, & incarnatio credita post eius resurrectionē. Et præterea cognitio, quam habebunt Iudæi de Christo posteriori tempore, quando conuertentur. gen.16.d. Exo.37.d. Ad hæc referri possunt posteriora tabernaculi, & posteriora superhumeralis. Exo.26.c.28.d. Posteriora etiam Dei videre, est ipsum Deū ducem sequi: nam qui sequitur, posteriora præcedentis videt.

Effectus Dei. Humanitas Christi. Incarnatio. Vltima cognitio Iudæorum. Sequi Deum.

Euch.for.in psal.1.
Gre.n.s.de vi.Mo.
Rup.s.1.gen.26.

Posteriora etiam Dei designant temporalia: nam cœlestia & æterna ad faciē pertinēt. Hæc posteriora vidit Agar, hoc est, Iudæi: q. semper respiciebāt ad tp̄alia, & ad literā legis. gen.16.d.

Temporalia.

Ori.s.cant.ho.4.
Am.& Hil.s.ps 67.
Gre.s.Eze.ho.15.
Ber.de dilig. Deo & 1.cant.ser.61.
Euch.q.in psal.

Posteriora dorsi columbæ in pallore auri, designant posteriorem vocationem Israel in preciositate fidei. Vel donum euangelici muneris posteriori tempore datum. Vel designant sanctitatem in exemplum à sanctis demonstratam: vel etiam ęternam fœlicitatem: quæ est velut dorsum columbæ. i. ecclesiæ: vel designant humanitatem Christi pallidam per mortem. Vel indicant occultiorem intellectum mysteriorum. ps.67.

Posteriora vocatio Israel. Munus euāgelicum. Exēpla sanctitatis. Fœlicitas. Humanitas Christi. Occultior intellectus.

Glo.ord.1.3 reg.16.

Posteriora hominis, quæ Deus demetit, sunt peccata occultata, vel neglecta, quæ puniuntur post hanc vitam. 3.reg.16.a.21.f. Iere.13.d.

Peccata occulta.

Gre.s.1.reg.7.
Aug.s.ps.77.

Posteriora Philistinorum, seu inimicorum, quæ percutit Deus, sunt finis rerum mundanarū & vitiorum: Vel designant eos, qui retro conuertuntur. ps.77.

Finis rerum humanarum. Conuersio à vitijs.

Rup.3.s.reg.13.

Posteriora boū latētia sub mari ęneo designāt nō debere nos respicere, quid fuerint apostoli ante vocationē: sed quid postea: vel quia apostolorū vel oīum p̄rum apta quidē nos oп̄a cernimus: sed apud districtū iudicē, quæ illos posteri⁹ maneat in occulta retributione nescimus.

Posticum.

¶ Posticum est ostium in posteriori parte ædium. Dani.13.b.

Postis, uide Ianua. *Postulare, uide Petere.*

Potare, Potus, uide Bibere.

Potiri.

Glo.ordi.s.gen.29.

POtiri est aliquid acquisitum tenere, & quasi in potestate habere, & vendicare.

Potitus Iacob optatis nuptijs Rachelis. gen.29.f. designat gratanter amplectentem vitā contemplatiuam.

Amplectens vitam contemplatiuam.

Præbere, uide Dare. *Præcedere, uide Antecedere.*

Præcellere.

PRæcellere est super alios eminentiam in re quapiam habere. Esther.13.a. Eccl'i.33.c. Rom. 3.c. 1.Petri.2.c.

Præceps, Præcipitare.

PRæceps dicitur homo, qui sine consideratione aut modo quippiam agit, & quasi rem pręoccupat. Præceps autem in motu dicitur, quicquid velociter mouetur. 4.reg.9.c. Iudith.13.b. Eccl'i.30.b. Mich.2.a. Matth.8.d.

Hie.s.Isa 25.

Præcipitare dicitur dominus in monte Sion faciem vinculi colligati: quum in ecclesia peccati mortem destruit. Isa.25.c.

Destruens Deus peccatum.

Glo.or.s.Iob 10.
Hila.s.ps.54.
Gre.11.mor.11.
Rup.5.s.reg.14.

Præcipitare dicitur etiam Deus quando flagellat, & multis exponit tētationibus. Iob.10.b.

Præcipitare rursus dicit̄ Deus Iudęos in profundū: sicut in diluuio pręcipitauit genus humanū. ps.54. Et p̄cipitauit speciosa Iacob, quū destruxit templū: & quum decorem animæ peccātis spreuit. Et pręcipitauit mœnia Israel, quum ab eis abstulit dona gratis data, quæ erant ad ornatum: vt prophetiam, & curationum virtutem &c. thre.2.a.b. Pręcipitatio Iezabel de fenestra destructionem Synagogæ designauit. 3.reg.21.f.

Flagellans Deus. Destructio iudęorū.

Hie.s.Isa 9.
Hila.s.Matt can.8.
Gre 33.mor.24.

Præcipitati dicuntur, qui in errorem inducti sunt: & etiam qui morte sunt puniti. Isaiæ.9.e. Iere.22.b. Præcipitat autem Deus consilium Aegyptiorum, quum infideles confundit, ne suā valeant infidelitatem defendere. Isa.19.a. Præcipitatio quoq; gregis porcorum in mare, designat eos, qui secularibus vitijs obruuntur. Matth.8.d. Præcipitabitur etiam Leuiathan videntibus cunctis. Iob.40.d. quia æterno iudice terribiliter apparente, astantibus legionibus angelorum, assistente cuncto ministerio cœlestium potestatum, atq; electis omnibus ad hoc spectaculum deductis, ista belua crudelis & fortis in medium captiua deducetur: & cum suo corpore, hoc est, cum reprobis omnibus, æternis gehennę incendijs mancipabitur, cum dicetur: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Præcipitabit etiam iniquus consilium suum. Iob.18.b. Quia cum iudex iustorum iniustorumq; venerit, per

Inducti in errorem. Puniti.

Gre.14 mor.4.

hoc

hoc quod hic appetere prauis cogitationibus elegit, in æterni supplicij tenebras demergetur.

Præcipitationis verba erant, quum Iudæi dixerunt: Non habemus regem, nisi Cæsarem: quibus verbis in profundum seculi se demerse unt.ps.51. Vnde & in præceps decurrentes aquæ dicuntur.Mich.1.d. — Hila.s.ps.51.

Præcidere, Præscindere, uide Abscindere.

Præcipere, Præceptum, uide Mandare.

Præcipuus, uide Principalis. Præclarus, uide Inclytus.

Præco.

PRæco à præcinendo dictus est, qui ante canit, vel annunciat quod est faciendum. Et etiã qui iussu magistratus publice aliquid ore denunciat.

Ioannes Baptista. Apostoli. Prædicatores. Prædicatio.

Præco ante Ioseph designat Ioannem Baptistam præcursorem Christi. Præcones etiã sunt apostoli & prædicatores. Et præconis vox est ipsa prædicatio.gen.41.c. Exo.36.a. Iosu.3.a.2. reg.22.f.2.Petri.2.b. — Beda.s.gen 41.

Præcordia.

PRæcordia sunt membranæ, quę exta separant ab inferiore viscerum parte: dicta ꝙ cordi p̃tendantur: & à Græcis phrenes dicuntur. — Plini.11.natu.histo.

In pręcordijs vigilare dicitur: qui pôt dicere. De profundis clamaui ad te domine.Isa.26.b. — Hie.s.Isa.26.

Prædari, Præda, Deprædari, Depopulari, Prædator.

PRædari & depopulari, est vi armorum & belli res aliorum rapere: Vnde prædatores dicuntur: & res quæ capitur dicitur pręda.

Liberatio p Chrm. Sacrificia. Persecutio Pauli. Christus.

Præda quam facturus erat Iudas, designare potest liberationem populi per Christum factã. Vel designat sacrificia, quæ in tribu Iuda offerebantur. Vel etiam persecutionẽ Pauli. gen.49. b. Et ipse Christus dicitur pręd ari.Isa.8.a.9.a.31.b. — Ori.s.gen.ho.17.& s.Eze.ho.4. Hie.s.Isa.8.9.

Regnum cœlorum.

Pęda aliquando dicitur regnum cœlorum, quod vim patitur, & diuiditur fidelibus.nu.31.d. — Ori.s.num.ho.16.

Doctrina legis. Templum.

Præda etiam dici potest doctrina legis.Isa.33.d. Et in deprædationem sunt dati thesauri iudæorum, quum intelligentia prophetiarum data est gentibus.Iere.15.c.2.par.24.f. Præda etiam erat ipsum templum, quo sacerdotes abutebantur ad auaritiam.Nahum.2.d. Exterminabo de terra prædam tuam. — Ori.s.Iere.ho.11. Hie.s.Isa.17. Rup.s.Nahum.2.

Conuersio gentiũ.

Prædari dicuntur apostoli filios orientis, quando conuertunt gentiles ad fidem. Isaiæ. 11.d. Præda quoq; leænæ sunt gentiles ab ecclesia conuersi.Iob.38.d. Depopulantur quoq; vrbem Sichen, qui tollunt animas à dæmone possessas.gen.34. d. Et deprædantur fideles eos, quibus prædę fuerant, quum reuincunt hæreticos, à quibus opprimebantur.Eze.39.c.Zach.2.c. Hanc prædam dat mulier fortis domesticis suis, quando conuersos ex gentibus adiũgit fidelibus.pro. 31.c. Præda leonis.i. Dei sunt, qui conuertuntur. Amos.3.a. Nahum.2.d. — Gre.30.mor.11. Hie.s.Eze.39. Beda s.pro.31. Rup.s.Amos.3.

Destructio errorũ.

Depopulatur Deus aras hæreticorum, quando eorum destruit errores.Hose.10.a. Depopulatio quoq; potentis est destructio rationum hæreticorum. Amos.5.c. — Hie.s.Hose.10.

Violatio castitatis.

Ad prædam Amalec versus Saul cum populo.1.reg.15.c. designat eos, qui prohibente & quasi minis armato Deo, ad violandum sacrarium castitatis irrumpunt: & quasi per rapinam prædæ, electa Amalec ad terram domini deferunt. — Gre.s.1.reg.15.

Tollere vitia.

Quando violentia armatorum alicuius, proprium aliquid tollitur, pręda nominatur. Vitia autem carnis & animę, quia diabolo suggerente propagatur, eius velut propria possesio sunt. Quisquis ergo in se nuper remissus, nunc autem violentus vitia destruit, pręd am facit, quia quę aliena sunt potenter rapit. In qua tamen pręda relinquuntur vitia, non retinentur. 1. Regum.15.c. — Gre.s.1.reg.15.

Anima. Bona opera.

Pręda electa pauperis est eius anima: vel bona opera. Amos.5.c. Et depręd atus dicitur oculus animam, quum per aspectum fœminę, quispiam in peccatum incidit: & cum concupiscendo visibilia, inuisibiles virtutes amisit.thre.3.f. — Hie.s.Amos.5. Gre.21.mo.2.

Inanis gloria.

Præda ad quam versus est populus persequens hostes.1.reg.14.e. est quando prædicatores ad proprias laudes conuertuntur, videntes se ab alijs non laudari. Sic præda tigridis est inanis gloria, seu laus, quam violenter hypocritæ à populis extorquent. Pręda enim est, quum aliena violenter auferuntur. Omnis autem hypocrita, quia vitam iustitię simulans iustorum sibi laudem arripit, alienum profecto est quod tollit.Iob.4.b. — Gre.s.1.reg.14.&.5. mor.16.

Boni.

Pręd ę sunt Iudęis recedentes à malo, quos persequuntur Iudæi.59.c. — Hie.s.Isa.59.

Peccare per vim tentationis. Animæ captæ à dæmonibus, vel hęreticis.

Prædari interdum est, quasi per violentiam peccare. Prædantur etiam dæmones animas captiuas per violentas tentationes eas ad se trahentes: Item hęretici, quorum pręda dicuntur viduæ & pupilli.1.reg.14.e.Isa.9.a.10.a.b.33.a. Et depręd atur Assur principes populorum, quum — Hie.s.Isa.9.49. Gre.s.1.reg.14.&.13 mo.16.17 & 16.mo. 23.24.26.&.19.m.23

diabolus

diabolus vincit doctores & rectores ecclesiæ.Isa.10.c.Præda fortis sunt gentiles captiuati à diabolo.Isa.49.g.Deprędantur autem hæretici pupillos,quum contra infirmas fidelium mentes verborum & operum violentia grassantur.Iob.24.b. Præda quam diabolus pollicetur socijs, sunt errores:vel animæ,quas alijs malignis spiritibus promittit.Iob.17.b. Prædam autem de dentibus iniqui abstulit Christus,vel ecclesia,quum ex erroris morsu animam prædicando liberauit.Iob.29.c.

Glo.or.s.Eze.36. Depopulatæ ciuitates ac regiones Israel,sunt ecclesiæ à persecutoribus dissipatæ. Ezec.36. a.Ioel.1.c. Ecclesia

Hie.s.Iere.2.4.& s. Haba.1. Gre.19.mor.24. Prædones dicuntur dæmones,in quorum prædam dantur mali.Ieremię.2.c.4.b.Isa.21.a.Et præda leonis sunt mali sub dæmonibus:aut peruersi ab hæreticis. Nahum.2.d. Et præda luporum sunt victi à dæmonibus.Haba.1.c.ps.16.Præda quoq; iniqui sunt mali possessi à diabolo. Iob.29.e. Dæmones

Gre.11.mor.4. Prædones etiam sunt,qui de donis doctrinæ & alijs à Deo acceptis superbiunt: qui non immerito prædones vocantur:quia dum loquuntur quæ non faciunt,in vsum loquutionis suæ verba iustorum tollunt.Iob.12.a. Superbientes de donis Dei.

Glo.or.s.Iere.30. Prædatores Hierusalem dantur in prædam,quando persecutores ecclesiæ conuertuntur:vel mittuntur in infernum.Iere.30.c. Côuersio vel damnatio persecutorum.

Prædestinare, Præfinire.

Fulgen.l.de duplici prædestinatione. PRædestinare est præordinare,& præmittere,hoc est,aliquid in futurum ordinare: quod & præfinire dicitur.Prædestinationis autem nomine non aliqua voluntatis humanæ coactitia necessitas exprimitur:sed misericors & iusta futuri operis diuini sempiterna dispositio prædicatur.Prædestinasse autem dicitur Deus fideles in adoptionem filiorum.Roman.8.f.1. Cor. 2.b.Ephe.1.a.

Prædicare.

PRædicare est apertè seu publicè dicere,celebrare,& laudare.

Hie.s.Ionam.1.2. Aug.epis.99. Prædicatio Ionæ ad Niniuitas prædicationem Christi & discipulorum ad gentes seu ad mundum designauit.Ion.1.a.Prædicauit autem iuxta prædicationem priorem: quia eadem est fides veteris & noui testamenti.Et prædicauit egressus à pisce, hoc est, post resurrectionem. Ion.2.a.3.a.Matth.12.d.Prædicauit autem Christus spiritibus qui erant in carcere,hoc est,hominibus existentibus in corpore.Tempore quidem Noë veniens in spiritu: postea vero veniẽs in carne.1.Petri.3.d.Et prædicauit captiuis indulgentiam.Isa.61.a.Prædicauit etiam pacem & salutem.Isa.52.b. Prædicatio Christi.

Gre.18.mor.23. Hila.s.Mat.can.10. Cle.Alex.6.stroma. Prędicant super tecta,qui ea,quæ sub velamine acceperunt,apertè prædicant.Et qui audacter aut magna voce veritatem fidei proferunt.Et qui sublimi & excelso dicendi genere tradunt mysteria:& ex veritatis regula scripturam declarant.Matt.10.c.Luc.12.a. Declarare mysteria. Audacter docere fidem.

Hie.s.Isa.29. Hie.s.Isa.3. Prædicant filij Iacob Deum Israel,hoc est,apostoli & apostolici viri Christum.Isa.29. Prædicare Christum.

Prædicauerunt peccatum suum quasi Sodoma Iudæi:quando clamauerunt,Crucifige, crucifige.Isa.3.b.

Glo.or.s.Mich.3. Prædicant pacem pseudoprophetę ijs,à quibus accipiunt munera.Item hæretici promittentes impunitatem à peccatis.Mich.3.a.

Prædicere.

Glo.or.s.gen.21. PRædicere est ante vel prius dicere:& prenunciare quod futurum est.Sic prædixit Deus natiuitatem Christi,in figuram natiuitatis Isaac.gen.21.a.

Prædium, uide Ager.

Præesse, Præsidere, Præses.

PRæesse est super alios dominium habere:quod & pręsidere dicitur. Præses autem est, qui alijs præsidet.

Basi.Exae.ho.10. Am.de dign.sace.4 Glo.inte.s.Isa.32. Pręesse hominem piscibus maris,& cæteris animantibus,est proprij corporis affectibus dominari.gen.1.Et pręesse domui suę est bene gubernare corpus.1.Timot.3.b. Dominari affectibus.

Pręerunt principes in iudicio, hoc est, apostoli & sancti in ecclesia per eos gubernanda. Isa.32.a. Apostoli gubernantes ecclesiam.

Præferre, Præficere, Præponere, Præfectus, Præpositus.

PRæferre est super alios ferre,aut ponere,quod & pręponere dicitur,& pręficere. Vnde pręfecti dicuntur,qui alicui rei agendæ præpositi sunt.

Glo.or.s.gen.39. Præpositus omnibus Ioseph,potestatem Christi designat:qui caput est ecclesiæ. gene.39.a. Pręfecit autem eum Pharao terrę Aegypti,hoc est,pater dedit potestatem Christo prædicandi &c.gen.41.c. Potestas Christi.

Prępo-

Apostoli & prædicatores. Præpositi constituti à Ioseph seu Pharaone super triticum Aegypti, sunt apostoli & prædicatores à Christo instituti super verbum Dei. gen. 41. d.

Conditores sacræ scripturæ. Præpositi cęsoribus lapidum templi & onera ferentibus dici possunt conditores librorum sacrę scripturæ, per quos gubernantur prędicatores: & sunt tria milia sexcenti, propter fidem trinitatis & perfectionem operum, quam docent. 3. reg. 5. b. 2. par. 2. d.

Prælati. Præfecti filiorum Israel sunt pręlati in ecclesia: qui flagellantur per pręfectos Pharaonis, hoc est, per mundanos. Exo. 5. e. Glo. or. s. Exo. 5.

Præfertur primogenitus vxoris odiosę primogenito dilectę, hoc est, iustus peccatori, & gẽtilis Iudæo. deut. 21. b. Amb. epis. 14.

Prępositus templi Sobna, designat sermonem & rationem legis. Isa. 22. d. Hie. s. Isa. 22.

Dæmones Vitia. Præponens Pharao magistros operum, designat diabolum instituentem alios dęmones velut præsidentes aut pręfectos ad vitia: vel ipsa vitia sunt præfecti seu præpositi. Exodi. 1. b. 3. b. 5. b. Marc. 13. b. Amb. s. ps. 118. ser. 20

Præfinire, uide Prædestinare.

Prægnans, Grauida.

PRęgnans dicitur fœmina, quę in vtero prolem gestat, non longe à partu, quę & grauida dicitur.

Anima cõcipiẽs verbum Dei. Recentes in fide & charitate. Pręgnans mulier dicitur anima cõcipiens verbum Dei, aut bonum propositũ, idq; de nouo. Designat etiam dolorem & grauitatem seu difficultatem operandi. Exo. 21. c. Iere. 31. b. Matth. 24. b. Et pręgnantes Galaad sunt animę, quæ nuper Christi suscepere sermonem. Et habentes initia fidei. Et quę paruam adhuc & teneram charitatem habent. Amos. 1. d. Pregnantes etiam Galaad sunt animæ, quę intellectum verbi ex diuino amore concipiunt: et si ad perfectum tempus veniant, conceptam intelligentiam boni operis ostensione parituræ sunt. Ori. s. Exo. ho. 10. & s. Mat. ho. 29 Hila. s. Mat. cano. 15 Hier Aglasiæ. & s. Amos. 1. Ber. epis. 42. Beda. s. Exo. 21. Gre. 3. past. adm. 25.

Ecclesia. Pręgnans etiam dicitur ecclesia secundũ q̃ simplices & infirmos habet. Habebat etiã in vtero, quando fides patriarcharum promissionẽ habens, Chr̃m cępit expectare. apoc. 12. a. Amb. s. Luc. 21. Rup. 3. vict. ve. di. 10

Pręgnans Elisabeth typum gerit bonorum, sed nondum spiritualium. Luc. 1. c. Gre. s. 1. reg. 10.

Plebs Iudaica. Prægnans nurus Eli designat plebem Iudaicam semina perfidię sacerdotum in mente habẽtem. 1. reg. 4. d. Gre. s. 1. reg. 4.

Nondum bene operantes. Habentes prauam intentionem. Prægnantes quibus dicitur væ in die iudicij, sunt qui nondum bona opera pepererunt: & qui intentionem prauam habent. Et qui cupiunt aliena, & sperant habere: & habentes spem in seculo. Item illę animæ, quę non in perfectum virum sua genimina perduxerunt, sed initia habent fidei, vt enutritione indigeant magistrorum. Matth. 24. b. Luc. 21. d. 1. thes. 5. a. Am. 2. de Cain 1. & s. Luc. 21. Hie. s. Matt. 24. Aug. s. ps. 39. 95. & ver. do. ser. 20.

Prægredi, Præire, uide Antecedere. Præliare, Prælium, uide Bellum. Stipendium.

PRæmium est, quod in ludis proponitur dandum ei, qui fortiter fecerit: vel qui in aliquo certamine victor euaserit: solumq; dari solet pro rectè factis. 2. reg. 5. b. Tobi. 4. b. Esther. 6. a. Dani. 2. a. Stipendium autem est ęs militare, seu præmium, quod militibus datur.

Pignus spiritus. Stipendia quibus contenti esse debent milites Christi, sunt pignus spiritus. Lucę. 3. c. 2. paralip. 1. d. Amb. ser. 7.

Stipendium peccati dicitur mors. Rom. 6. d. quia datur propter meritũ peccati: & nõ sicut vita ęterna, quę quanuis pręcedant opera, tamen dicitur dari per gratiam Dei, & esse donum Dei. Fulgen. de dupli. p̃ destinatione

Præoccupare, uide Præuenire. Præponere, uide Præferre.

Præpucium.

PRępucium est pellicula, quę glandem, hoc est, summam virilis membri partem tegit: quę in circuncisione pręcidi solebat.

Superfluitas carnis. Vitia mixta virtutibus. Cogitationes prauę. Prępucium significare potest carnis superfluitates, & delicta carnalia. gen. 11. b. Exo. 4. f. Iere. 9. g. Colos. 2. b. Prępucium etiam dici possunt vitia, quę miscentur virtutibus: vt in deposito reddendo prępucium est, si reddatur quando reddi non deberet: Sic in amicitia & pactis seruãdis. Prępucia etiam cordis sunt vitia, vel cogitationes prauę, aut superfluę. Iere. 4. a. Aug. epis. 59. & 2. cõtra Iulia. Philo. de plã Noe. Hie. s Iere. 4. Gre. 28. mor. 7.

Arrogantia. Prima opa bona. Prępucia arborum abscindenda. Leui. 19. e. designant arrogantiam abijciendam. Vel sunt prima opera nostra bona: & tunc auferimus præpucia, quum dei ipsa inchoationis infirmitate suspecti, primordia nostrorum operum non approbamus. Philo. 1. allego. Gre. 8. mor. 35

Peccatũ originale. Præpucium peculiariter significat peccatum originale: vnde pater circuncisus generabat filium præpuciatum, sicut pater baptizatus generat filium in originali. Aug. 6. cõt. Iulia. & s. Ioan. trac. 39

Gentiles. Præpucium dicebantur gentiles: quia non erant circuncisi. Iere. 9. g. Rom. 2. d. Ephe. 2. d.

Præpu-

Gre.Nyssе. de vita Mosis — Præpucium filij Mosis & Sephora, hoc est, philosophiæ sunt errores philosophię admixti veritatibus: vt quòd immortalis sit anima est dogma pium, migrare autem ipsam de corporibus in corpora est prępucium. — Errores philosophiæ.

Præpucia ducenta quæ tulit Dauid, vt acciperet vxorem filiam Saulis, designāt non copulādam synagogam Christo, nisi copulatis prius gentibus ad fidem. 1. reg. 18. d.

Præruptus.

PRæruptus est locus quasi disiectus, & auulsus.

Gre. 31. mor. 35. — Prærupti silices sunt fortissimi angelorum chori: qui quanuis non integri, sed tamen in proprio statu fixi, cadente cum suis angelis diabolo, remanserunt. Prærupti enim sunt: quia pars eorum cecidit, pars remansit. Iob. 39. d. — Angeli.

Gre. s. 1. reg. 14. — Prærupti scopuli peruersum vsum prauitatis significare possunt. 1. reg. 14. a.

Hie. s. Zach. 14. — Præruptum in parte montis Olíueti deiectionem & perditionem Iudæorum significare potest. Zach. 14. a. — Deiectio Iudæorum.

Præsagium.

PRæsagium est inditium aliquod rei futurę, quod sagacitate quadam percipi posse videatur. gen. 41. b.

Præsens, Præsentia.

PRæsens est, quod in tempore quod nunc est, dicitur esse: & quod est in nostro prospectu: vnde dicitur præsentia.

Gre. 5. mor. 23. — Præsentibus nobis dicitur spiritus transire, quando inuisibilia cognoscimus: & tamen hæc non solidè, sed raptim videmus. Iob. 4. c. — Cognitio leuis inuisibilium.

Glo. or. s. Exo. 22. — Præsens dicitur esse dominus rei, quum ei placet opus: & quum quis strenue gerit opus: quod si negligenter operetur, dicitur non esse præsens dominus: & reddere compellitur vsq; ad vltiquadrantem. Exe. 22. c. — Strenuè operari.

Præsepe, Præsepium.

PRæsepe est stabulum, in quo equi, muli, & cætera iumenta continentur. Præsepium autem locus in quo pabulum animalibus apponitur.

Gre. 7. mor. 4. & ho 8. — Præsepe domini beneficentiam Dei, quam simplices ex gentibus cognouerunt, significat. Isa. 1. a. Præsepe autem ipse Christus natus impleuit. Iob. 6. a. Quia cibum semetipsum mentibus mortalium præbuit dicens. Ioann. 6. f. Qui comedit carnem meam, & bibit sanguinem meum, &c. — Beneficētia Dei.

Gre. 31. mor. 2. Hie. s. Iob. 39. Theop. Ale. 1. pasc. — Præsepe Iob, hoc est, ecclesiæ, sacra scriptura non incoueniuenter accipitur, in qua verbi pabulo animalia sancta satiantur. Iob. 39. b. — Sacra scriptura.

Beda. s. pro. 14. — Præsepe dici possunt auditores prædicatoris. pro. 14. a. Nec mirandum cur auditores in pręsepi significentur, quum bos alatur de præsepi: Doctor autem verbo audientes soleat nutrire. Sed intuendum, quia & de labore bouis præsepe impletur, & ipse bos suo fructu de præsepi reficitur. Quia nimirum prædicator fidelis, & audientes verbo reficit: & eadem refectione apud Deum ipse proficit. Quod in opere figuratur Elię: qui Sareptanam viduam pascit, à qua & ipse pascitur. 3. reg. 17. b. — Auditores prædicatoris.

Hie. s. Haba. 3. — Præsepia synagogam significare possunt, quando dicitur. Haba. 3. d. Non erit armentum in præsepibus. — Synagoga.

Præsidere, uide Præesse. Præsidium, uide Defendere.
Præstare, uide Dare. Præsto, uide Parare.
Præstolari, uide Expectare.

Præsumere.

Aug. 1. se. d. in mōt. — PRæsumere est ante sumere: & sumitur pro temere audere. Præsumptio autem spiritus est superbia. Eccl'te. 6. d. — Superbia.

Præterire, uide Transire, & Transgredi.
Prætermittere, uide Delinquere.

Prætorium, Prætoriolum.

PRætorium est domus, in qua prętor aut dux habitat: Vel locus, in quo iudicia exercet.

Hie. s. Eze. 27. — Prætoriola vel cellaria nauis Tyri de insulis Italię significant probatos per tentationes, quibus iam aliorum cura mandatur. Eze. 27. a. — Probati tentationibus.

Præualere.

Pręualere

PRæualere est antecellere,& potentiorem,seu robustiorem esse.

Præualens Iacob in angelum.gen.32.g.designat Iudæos,quos permisit Deus præualere in Christum,vt eum crucifigerent:vnde secuta est benedictio generis humani. — Iudæi occidentes Christum. — Aug.q in iudi.49.

Præualens fames in vniuerso orbe,cui tamen succurrit Ioseph, designat non esse qui faciat bona,nisi Christus succurrat.gen.41.g.Non præualentes autem funiculi sustentare tabernaculum Hierusalem,designant nullo auxilio humano ipsam posse defendi contra sententiam Dei. Isa.33.d. — AuxiliumDei. — Glo inte s.gene.41. Hie.s.Isa.33.

Prævalentes contra Ariel fuerunt Romani destruentes Iudæam & Hierusalem : vel doctores ecclesię reuincentes hæreticos.Isa.29.b. — Romani cõtra Hierusalem. Doctores cõtra hæreticos. — Hie.s.Isa.29.

Qui præualebat erat diabolus,qui subiectam habebat gentilitatẽ.Isa.29.f.Pręualẽtes quoq; aduersum Iob erant dęmones,qui eum afflixerunt: & iniqui aduersus ecclesiam. Iob.30.b. — Diabolus. Iniqui. — Hie.s.Isa 29. Gre.20 mor. 25.

Non præualent portæ inferi aduersus ecclesiam,hoc est,peccata non superant ecclesiam,in qua est pœnitentia.Mat.16.c. — Amb.s.Luc.9.

Non præualet manus Tyri,quum aufertur prosperitas mundana à malis, vt ita conuertant. Isa.23.b.iuxta Septuaginta. — Hie.s.Isa.23.

Non prevalet Moab obsecrãdo sua sancta:quia hęreticis nõ proderunt sui errores.Isa.16.d. — Hie.s.Isa.16.

Præualent verba iniquorum super fideles,quando non sunt in ecclesia,qui posint eis resistere.ps.64.Vel dicuntur præualuisse,quando ab infantia nutriti sunt in erroribus iniquorũ, donec per Christum liberati sunt. — Hie.& Au.s.ps.64.

Præuaricari,uide Transire.

Præuenire, Præoccupare.

PRęuenire est anteuenire,seu anticipare,quod & præoccupare dicitur.

Pręuenit misericordia Dei Christum:quando ante resurrectionem etiam in morte eius facta sunt signa.ps.58.Præuenit etiam alios per gratiam præuenientem,& monendo ad pœnitentiam. — Hila.s.ps.58. Aug. epis.105. & s. ps.58.

Præuenire dicitur Christus fideles in benedictionibus dulcedinis, quando dedit eis etiam corpus suum in cibum.ps.20.Præuenit etiam in benedictionibus dulcedinis, per gratiam præuenientem. Vel pater præuenit filium in benedictionibus,quando benedixit patriarchis propter ipsum ex eis nasciturum. — Dans Christus eucharistiam. Gratia præueniens. Benedictio patriarcharum. — Arno.s.ps.20. Ber.ser.paruo.39. Hie.s.ps.20.

Præuenisse dicitur Deus Iudęos.ps.16.Nempe in resurrectione:quia contra eorum opinionem resurrexit. Dicitur etiam præuenire diabolum, quando seruat suos, ne eius laqueis capiantur. — Resurrectio Christi — Arno.s.ps.16. Hie.s.ps.16.

Pręuenit Aethiopia manus eius Deo,quando Iudęis ad fidem venire recusantibus,introducti sunt gentiles:vt Eunuchus Candaces reginę.Vel pręuenerũt manus eius:quia conuersi sunt antequam eius incurrerent vindictam.ps.67.Pręuenire etiam dicitur manus suas,qui iustificatur ex fide ante opera. Dicuntur etiam præuenisse gentiles in immaturitate,quia cito crediderunt.ps.118.Præoccupat etiam faciem Dei,in confesione,qui punit & confitetur peccata sua, antequam à Deo puniantur.ps.94. — Conuersio gẽtium. — Ori.s.cant.ho.1. Aug.s.ps.67. Hila.s.ps.118. Aug.s ps.94.

Præuenerunt principes prophetantes,quando liberati sunt filij Israel in mari rubro. ps.67. Dicitur autem de apostolis præcedentibus & deducentibus eos,quos conuerterunt. — Ducat⁹ apostolorũ — Arn. & Hila.s.ps.67. Hie.s.ps.67.

Præuenire dicitur in maturitate,quando iuuenis senili pondere incentiua comprimit voluptatum &c.ps.118.Sed potius legendum est,in immaturitate:vt idem designetur,intempestæ videlicet noctis hora.Pręueniunt etiam oculi diluculo ad Deum, quum quis mane vigilat ad laudes Dei:cui quotidie primicias cordis & oris debemus offerre:Pręuenit etiam oratio mane Deum,quum quis in hac vita orando pręuenit diem iudicij.ps.87.Quod etiam est præoccupare faciem Dei.ps.94. — Tempestiue operari & orare. — Amb.s.ps.118.ser.19. Aug.s.ps.87.118. Rup.s.ps.94.

Pręuenerunt Iob,hoc est,ecclesiam dies afflictionis.Iob.30.d.quia licet sciat in persecutione vltima se multa passuram,tamen nunc malorum vitam intra se grauiter etiam tempore pacis portat. — Gre.20.mor.19.

Prandere, Prandium.

PRandium est refectio seu cibus,qui ante meridiem,aut in meridie sumitur. Prandere autẽ est cibum illa hora sumere.

Prandium paratum designat solidas & rationabiles mysteriorum escas,quas Deus parat ijs qui inuitati sunt.Mat.22.a. — Mysteria. — Ori.s.Mat.ho.16.

Pasius lapis.

PRasius lapis est è viridantium genere,& virore suo spem significat.Nascitur in Phison,hoc est,in prudentia:vt designet virorem animi prudentia vigentis.Vel designat vitam ęternam semper virentem.gen.2.b.Vbi dicitur lapis onychinus. — Spes. Prudentia. Vita æterna. — Amb.de paradis.3. Beda.s.gen.3.

Pratum.

PRatum est inquo sine alio cultu herba nascitur & falce duntaxat opus est: vnde dictum est pratum quasi paratum: de quo Sapi.2.b. Nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra.

Beda.s.pro.27. Prata aperta dici possunt sacramēta tradita ecclesiæ, in quibus sunt pascua spūalia. pro.23.d. Sacramenta

Precari, Preces, uide Orare.

Precium, Preciosus, Appreciare.

PRecium est, quod datur pro re empta: Preciosum autem, quod est magni precij. Preciosus ergo est charus. pro.1.b. Omnem preciosam substantiam reperiemus. Honorabilis.1.reg.27.f. Eoq; preciosa fuerit anima mea. Meritorius.ps.115. Preciosa in cōspectu domini mors sanctorum eius. Rarus.1.reg.3.a. Sermo domini erat preciosus.

Beda.s.pro.31. Precium mulieris fortis est Christus, qui redemit ecclesiam: qui fuit procul quantum ad tēpus expectatum, & quātum ad puritatem vitæ: & de vltimis finibus, quia à summo cœlo egressio eius. pro.31.b. Christus

Ori.s.Leui.ho.15. Gre.12.mor.24. Hie. & Aug.s.ps.48 Precium impositum est pœnitentia imposita: vt precium pudicitiæ, & precium iumentorū. Exo.13.c.21.b. Precium quoq; ad redimendum possessiones est pœnitentia. Leui.25.c. Et precium redemptionis animæ, dici potest eleemosyna, qua redimuntur peccata: quæ tamen diuitibus impœnitentibus non proderit ad redimendum. Iob.15.d.ps.48. Pœnitentia. Eleemosyna.

Basi.s.ps 48.61. Hila.s.Mat.can.32. Precium pro animabus, est sedulæ seruitutis obsequium. Exo.30.b. Precium autem redemptionis animę est à solo Christo. Et propriè precium est sanguis Christi, quo redempti sumus. ps.48.61.Mat.27.a.Luc.23.a.1.Corin.6.d.7.d.Hebrę.7.d. Dicitur autem Christus redemisse sine precio: quia non auro vel argento redemit. Isa.45.c. Obsequium Sanguis Christi

Ori.s.Leui.ho.4. Precium arietis, & olei, & reliquorum est legendi studium: & vigilię ad audiendum verbū Dei: & obedientia.

Glo.inte.s.thre.5. Precium lignorum est labor in virtutibus sine fide. threno.5.a. Vel designatur hoc precio simoniaca pecunia, qua minores coguntur à maioribus emere dona spiritualia. Labores sine fide Simoniaca pecunia

Phil.q. Des sit imu. Precium pro aqua accipiunt Idumęi, quando gloriantur mundani, q̀ boni etiam voluptatibus vtantur. num.20.c.

Gre.18.mor.24. Precium sapientiæ, quod nescitur, dicitur esse, quia nullum est preciū, quod cōparari possit sapientiæ genitę, quæ est Christus: quia nullum est meritū, quo quis illam percipere mereat. Ad hoc nanq; precium damus: Vt eius vice rem, quam appetimus, possidere debeamus. Iob.28.b.

Glo.or.s.Zach.11. Precium decorum Christi dicuntur triginta argentei. Zach.11.c. Diciturq; decorum per ironiam. Vel dicitur de mandatis legis.

Glo.or.s.Exo.34. Hsy.s.Leui.27. Precium dare pro primogenito est mutare in melius. Exo.13.b.34.c. Precium autem animalis immundi oblati Deo, est ordo conuersationis datus ei, qui non potest ruminare scripturas, aut diuidere contemplando. Leui.27.b.

Rup.7.s.gen.41. Lyra.s.gen.47. Precium filiarum Laban. gen.30.c. designare potest prospera mundi: quæ quum auferuntur, cogunt relinquere mundum. Precium etiam tritici deficiens designat temporalia: quæ deficiūt ad emendam sapientiam, cui omnia temporalia non valent comparari. gen.47.c. Prospera mundi Temporalia

Gre.s.1.reg.3. Preciosus erat sermo domini tempore Samuelis, hoc est, post aduentum Christi: quia magno precio emebatur: quum credentes propter verbum Dei occiderentur. 1.reg.3.a. Ideo dicebat dominus. Mat.16.d. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Et Matth.10.d. Qui amat patrem aut matrem &c. Et Luc.14.g. Qui non renūciat omnibus, &c.

Gre 23.mor.25. Preciosa quæ dat populus pro cibo sunt virtutes, quas dant peccantes pro voluptatibus. thre.1.d. Virtutes

Ori.s.Mat.cap.13. Amb.s.1.cor.3. Preciosæ margaritæ sunt prophetæ: & vna preciosa margarita est Christus: qui & lapis preciosus dicitur. Mat.13.f.Isa.28.d. Preciosæ quoq; margaritæ sunt opera perfecta, quę non corrumpuntur igne. 1.Cor.3.c. Prophetæ. Christus. Opera perfecta

Gre.18.mor.29.30. Preciosissimus etiam lapis dicitur sardonichus, qui est terrei coloris, non quia in se sit preciosissimus: sed quia designat naturam humanam: vel patres veteris testamenti. Iob.28.b. Natura humana. Patres antiqui.

Hie.s.Eze.27. Preciosæ autem margaritæ in malum sunt falsæ doctrinæ: quæ & gazæ preciosæ dicuntur: quæ tamen preciositas est apparens. Eze.27.e. Falsæ doctrinæ.

Basi.s.ps.115. Preciosa dicitur in conspectu domini mors sanctorum: quia etiam vita illorum est illi preciosa & grata. ps.115.

Glo.inte.s.Iere.25. Preciosa vasa cadentia sunt doctores mali: & diuites, & potentes &c. Iere.25.g. Doctores mali.

Hie.s.Isa.13. Preciosior erit vir auro tp̄e Antichri, propter fidei videlicet raritatem. Isa.13.c. Raritas fidei.

Hie.s.Iob.28. Gre.18.mor.23. Preciosum omne quod videt Deus, sunt immensæ pietatis Dei beneficia, quæ contulit ecclesiæ. Vel sunt humiles, qui eliguntur à Deo, & in precio habentur. Iob.28.b. Beneficia Dei. Humiles.

Premere

Premere, Comprimere, Exprimere, Pressura.

PRemere est calcando & innitendo alicui rei cum pondere, quasi vim facere eam stringendo: vnde dicta est pressura, quæ est quasi angustia. Exprimere autem est premendo elicere.

Desiderium sapientiæ. Premimus fortiter vbera, quum verba sacri eloquij subtili intellectu pensamus. Qua pressione dum lac quærimus, butyrũ inuenimus: quia dum nutriri, vel tenui intellectu quærimus, vbertate internæ pinguedinis vngimur. Quod nec nimiè, nec semper agendum est, ne dum lac quęritur ab vberibus, sanguis sequatur: quia dum verba sacri eloquij pluſq; debent discutiuntur, in carnalem intellectum cadunt. Sanguinem enim elicit, qui vehementer emulget, quia carnale efficitur hoc, quod ex nimia spiritus discussione sentitur. pro. 30. d. Gre. 21 mor. 1. Beda s. pro. 30.

Premit fames terram, quum in ea est forte desiderium sapientiæ, aut magna doctrinæ cœlestis indigentia in toto orbe. Gene. 43. a. Amb. de Ioseph. 7.

Laudare Deum. Comprimere manus fit quandoq; quasi plaudendo: & comprimunt manus super Assur, qui exultant, quia liberati sunt à diabolo. Nahum. 3. d. Hie. s. Nahum. 3. Rup. s. Nahum. 3.

Premi vitijs. Pressi filij Israel operibus luti & terræ. Exod. 1. c. Designant eos, qui à diabolo frequentibus vitijs occupantur. Glo. ord. s. Exo. 1.

Mali in ecclesia. Premunt turbæ Christum. Matth. 9. c. Luc. 8. g. Quando multitudo carnalium, quò interius admittitur intra ecclesiam, eò grauius toleratur. Premit autem & non tangit, quia & importuna est per presentiam, & absens per vitam. Premunt & longè sunt, qui diuinam notitiam professionibus sequuntur, moribus fugiunt: qui eidem fidei, quam loquendo astruunt, agendo contradicunt. Gre. 2. mor. 15. & 20 mor. 18.

Opera sine fide. Exprimunt quinquaginta lagenas & fiunt viginti, qui sine fide faciunt bona opera, quæ temporalem percipiunt remunerationem. Agge. 2. c. Hie. s. Agge. 2.

Defensio vitiorum. Premunt se squamæ Leuiathan, quando hypocritæ suam simulationem aut errorem defendendo contegunt, & mentes suas vehementi defensione culparum comprimunt. Iob. 41. d. Gre. 33. mor. 32.

Prendere, uide Capere. Presbyter, uide Senex.

Priapus.

PRiapus Deus hortorum dictus est apud gẽtiles, ac veneris filius. Est idolum, quod etiam turpiter coluerunt Iudæi: quod dicitur Beelphegor.

Primus, Prior, Primatus.

PRimus quandoq; ad ordinem numeralem refertur: Vt primus, Secundus, Tertius: & est ante quem in ordine non est alius: Quandoq; primus est princeps, supra quem non est alius, item pręcipuus. Datur etiam prius tempore, aut loco.

Deus. Primus & nouissimus dicitur Deus, quia ipse est principium & finis omnium, sine principio & fine. Isa. 41. b. 44. b. Dicitur etiam primus æternitate. Apo. 1. d. 2. b. 22. c. Glo. int. s. Isa. 41.

Deus. Prior vir animæ, dicitur Deus. Hose. 2. b. Cui legitimè coniungitur tanq; creatori & bonorum omnium largitori. Hie. s. Hose. 2.

Primatus Christi. Primus ad Sion dicitur adesse Christus: quia ab eo primo est salus ecclesiæ. Isaiæ. 41. g. Prima quoq; potestas est principatus Christi. Michę. 4. c. Et primus sedet Christus in mentibus eorum, qui primum quærunt regnum Dei & iustitiam eius: Nouissimus autem in quærentibus primum terrena. Iob. 29. d. Hie. s. Mich. 4. Gre. 20. mor. 4.

Prima pdicatio chri. Tempus ab Adam vſq; ad Noe. Pueritia. Prosperitas mundi. Pentecostes. Primum tempus est prima prędicatio Christi in Galilæa. Isai. 9. a. Et primum mane est tempus ab Adam vſq; ad Noe: vel pueritia in vno quoq;. Matth. 20. a. Iob. 8. b. Primum etiam mane dici potest huius mundi prosperitas, in qua peruersus quisq; erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum sequentem gloriam sitiunt, quasi satiari in vespere exquirunt: ideo primo mane consurgit homicida. Iob. 24. c. Primum etiam tempus conceptus designare potest pentecostẽ, vel quadragesimam, vel pascha. Gen. 30. g. Hie. s. Isa. 9. Ori. s. Mat. ho. 10. Gre. 16. mor. 27.

Initiũ gratiæ & gloriæ. Prima dies primi mensis initium gratiæ significare potest: & initium futurę gloriæ post renouatum mundum. Exo. 40. a. Eze. 45. f. Glo. ordi. s. Eze 45.

Mortificatio isignis. Compassio. Imitatio Christi. Potiores virtutes. Prima myrrha dicit dignitate, & significare potest pręcipuã & insignem mortificationẽ: & etiam compassionem, & imitationem Christi. Canti. 5. d. Sic prima vnguenta dignitate sunt potiores virtutes. Canti. 4. d. Amb. d inst virg 19 Grego. s. can. 5.

Pr͞iarchę & apostoli. Prima poma ficulneæ sunt patriarchæ & apostoli. Hose. 9. c. Hie. s. Hose. 9.

Primus turtur oblatus pro peccato: aut pullus columbæ, designat prius mundationem faciẽdam esse à peccato: vt postea possit offerri in holocaustum. Leui. 5. b. Glo. int. s. Leui. 5.

Cõuersi p apostolos. Primus piscis dici potest is, qui conuersus est ad predicationem apostolorum. Mat. 17. d. Hila s Matt. c. 17

Primi dicuntur fructus sapientiæ: quia ad hanc contemplandã primo creatus est homo, siue quia primum & rude aurũ solet esse purissimũ: quod sapientiam designare solet. Pro. 3. b. Beda. s. pro. 3.

Glo.ord.s.1.timo.5. Prima fides est, quæ suscipitur in baptismo : vel dicitur votum factum post prius matrimo- Fides baptismi
nium.1.Timot,5.b.

Glo.ord.s.Zach.8. Priores dies erant dies veteris legis: seu tempus ante aduentum Christi, quãdo non erat pax Tẽpus veteris le.
Hila.s.Matt.cão.12. in mundo. Zach.8.c. Et prima quę venerunt, sunt quæ ad legem veterem spectant. Isa.42.b.43.
e. Et prior prædicatio Ionæ est veteris testamenti. Ionæ.2.a. Priora autem Iudęorum dicuntur Tempus ante le.
ea, quæ fuerunt ante legem. Matth.12.d.

Hie.s.Eze.27. Primum frumentum dici potest verbum Dei. Eze.27.d. Verbum Dei.

Gre.14.mor.12. Primi quos inuadet horror tẽpore Antichristi, dici possunt Elias & Enoch antiqui patres,
qui etiam eius persecutionem patientur. Iob.18.d.

Hie.s.Agge.2. Prima domus Dei, & prima gloria eius : erat synagoga cum cultu & ceremonijs legis. Synagoga.
Agge.2.a.

Beda.s.gen.49. Prior in bonis Ruben significat Iudæos, quibus credita sunt eloquia Dei, & legislatio, & ꝓ Iudæi.
Ricar.de.s.victo.de missio. Gene.49.a. Designat etiam luciferum: qui in sua æstimatione primus est & etiã quem- Lucifer.
12.ptiar.64. libet superbũ. Prior etiam in donis Ruben est timor domini: quia bona voluntas incipit à timo Superbus.
re domini, qui est fundamentum donorum spiritussancti. Timor domini.

Ori.s.Mat.ho.9. Primi facti sunt nouissimi, quando Iudæi, qui primi fidem acceperunt, per incredulitatem vl Iudæi.
timum locum tenuerunt: quod & de angelis & hominibus dici potest. Matth.19.d.

Amb.s.Luc.3. Prior exiturus erat Zara, q̃; Phares: quia priora erant opera naturæ, q̃; legis, ita tamen, vt fi-
dem haberent passionis Christi. Gene.38.g.

Priora dimittens columna, vt staret post tergum, designat succurrendum esse infirmioribus. Succurrere infirmioribus.
Exod.14.c.

Glo.int.s.Isa.65. Priores angustiæ sunt angustiæ huius vitæ, quæ in bonis cessabunt. Isa.65.c. Angustiæ hu' vitæ

Glo.int.s.Eze.40. Prior porta templi dicitur orientalis, non ordine, sed dignitate. Eze.40.c.

Glo.ord.s.Leui.6. Priora vestimenta. Leui.6.b. Priorẽ cõuersationẽ veteris hominis designare possunt: vel desi Cõuersatio veteris
gnãt contemplationem secretorum, quę in templo tractantur: nec sunt efferenda ad populum. hominis.

Glo.int.s.Leui.13. Priores colores non mutati designant priorem vitæ conuersationem non mutatam in vitiũ. Contemplatio secretorum.
Ad idem referuntur priores termini leprę. Leui.13.a. Exo.39.a.

Hie.s.Eze.27. Prima aromata hæreticorum sunt illa verisimilia, quę ipsi proferunt. Eze.27.e. Verisimilia.

Primarius, uide principalis. Primates, uide Optimates.

Primitiæ, Primitiua.

PRimitiæ sunt primi fructus ex agro suscepti, qui Deo offeruntur: suntq; primitiæ sacerdotũ illis à Deo traditæ.

Hie.s.Eze.45. Primitiua quæ de frugibus offerebantur in lege veteri, non erant speciali numero definita: sed offerentium arbitrio derelicta. Traditionem autem accepimus Hebræorum, non lege præceptam, sed magistrorum arbitrio inolitam: Qui plurimum, quadragesimã partem dabat sacerdotibus : Qui minimum, sexagesimam : inter quadragesimam & sexagesimam licebat offerri quodcũq; voluisset. Quod igitur in Pentateucho dubium derelictum est, in Ezechiele specialiter definitur propter sacerdotum auaritiam : ne amplius à populo exigant in primitijs deferendis, hoc est, vt sexagesimam partem offerant eorum, quę gignuntur in terra. Si enim chorus qui Hebraicè appellatur חמר & à septuaginta dicitur gomor, triginta habet modios, tam in aridis speciebus, q̃ in liquetibus: Epha quoq; & batus decima pars est chori, præcipiturq; vt sexta pars tam Ephi, q̃; bati detur sacerdotibus : quæ de tribus modijs dimidium faciunt modium, perspicuè supputatur sexagesimam partem primitiarum sacerdotes accipere debere. Ezechiel.45.d.

Ori.s.Exo.ho.13.
Geor.venet.canti.2 ton.3.cap.3.
Cassi.coll.21.ca.26.
Beda.s.Exo.21.
Glo.ord.s.Leui.7.

Primitiæ initia operum, aut bona opera significare possunt : & primitias offerunt Deo, qui bonum opus illi tribuunt. Offeruntur etiam primitiæ sacerdoti, hoc est, Christo. Primitiæ quoq; de victimis sunt pectusculũ & armus dexter pertinentes ad sacerdotes: quia opera nostra ad Christum pertinent. Exodi.22.d.23.c.29.e.34.c.35.a. Leuitic.7.d. Ezechiel.48.a. Possunt etiam primitiæ designare bonam voluntatem, quæ initium est operum. Primitias quoq; offerunt, qui initium diei auspicantur ab oratione & laudibus Dei. Non sunt primitiarum agri in Gelboe, quando in Iudæa non sunt primordia fidei & operum: sed in multitudine gentium. 2.Regum.1.d.

Initia operum. Bona opera. Bona voluntas.

Ori.s.Roma.8.
Aug.83.q.67.

Primitiæ spiritus dici potest spiritus adoptionis filiorum: vel insigniora dona spiritussancti: vt quemadmodum filius dicitur primogenitus omnis creaturæ. Colos.1.b. Ita spiritussanctus dicatur primitiæ. Roma.8.d. vel sunt, qui ipsum spiritum obtulerunt Deo. Ipse quoq; Christus & apostoli primitię spiritus dici possunt.

Spiritus adoptionis. Dona spiritussancti.

Ori.s.Leui.ho.2.& s.num.ho.11.
Amb.epist.22.
Greg.4.mor.3.
Isych.s.Leui.2.

Primitię de spicis significant primitiuam ecclesiam in apostolis: vel neophytos: vel designabant aduentum spiritussancti. Leui.2.d. Primitiæ quoq; sunt primi credentes, qui offeruntur põtifici Christo. num.18.b. Et credentes ex gentibus. 2.reg.1.d.

Primitiua ecclesia. Neophyti. Aduent' spũssancti.

Primitias

Primitias frumenti offert Deo, qui mystica scripturarum docet hoĩes, hoc est, rationale animal. Primitias hordei offert, qui pura historia simplices nutrit. Primitias vero olei, qui est vt oliua fructifera in domo Dei. Primitias vini, qui de torcularibus saluatoris alijs tradit. Ezechiel. 45.d. — Hie.s.Ezech.45.

Fides. Primitiæ vnius panis. Leuitic. 7. b. Designare possunt fidem, quæ omni doctrinæ preponi debet. — Glo.int.s.Leui.7.

Verbum Dei. *Doctrina euãgelica.* Primitiæ custodiendæ designant verbum Dei custodiendum in corde. Numer. 18.b. Et primitię de panibus ex simila fermentata, designant doctrinam euangelicam à Christo traditam, cũ admistione veteris legis recte intellectæ. Leui. 23.c. — Ori.s.nu.ho.11. Hych.s.Leui.23.

Primitiæ dandæ principi de grege, sunt dandæ Christo, qui vere est rex & sacerdos. Ezechiel. 75.b. — Hie s.Eze.45.

Primitiua ciborum & aliorum dantur sacerdotibus, vt gradus dignitatis cognoscatur. Ezechie. 44.g. Primitiæ autem sacerdotum erant de primitijs leuitarum, vt nouerint leuitæ se inferiores esse sacerdotibus. Eze. 48.b. — Glo.or.s.eze.44.48.

Eloquentia & scientia secularis. Primitiæ mellis quæ offeruntur Deo. Leuitic. 2.d. designant modicum eloquentiæ, & scientiæ secularis, quæ diuinis eloquijs adiungi potest. Item elementa literarum, & alia, quæ à philosophis inuenta sunt. Primitię quoq; animę offerendę, sunt primatus bonarum disciplinarum. Genes. 4.a. — Glo int.s.Leui.2. Amb.1. de Cain.10.

Boni motus sensum. Primitiæ de area, dici possunt motus sensuum directi secundum virtutes. num. 18.d. — Amb 2.de Cain.2.

Antiqui patres. Primitię frugum dicuntur Dei Israel: quia prius vocati sunt ex Israel. Iere. 2.a. Sancti ex illo populo & patriarchę sunt primitię Deo & agno. Apo. 14.b. — Hie.s.Iere.2. Rup.9.s.apoc.

Collatio spiritussancti. Primitiuorum messis collationem spiritussancti designare potest. Et etiam primitias bonorum operum. Exod. 23.b. — Glo.ord.s. Exo.23.

Delectationes peccatorũ. Primitiæ Cęsorum dici possunt delectationes peccaminum. 1. reg. 15.c. — Gre.s.1.reg.15.

Primitiuæ ficus, vide ficus.

Primogenitus, Primitiuus.

PRimogenitus est, ante quem non est alius genitus, licet postea non sequatur alius, vt Christus est primogenitus. Dicitur etiam primitiuus.

Primogenita in primis significant Christum, qui figuratus est per primogenita quæ offerebat Abel. Gene. 4.a. Ipse dicitur primogenitus tauri. Deut. 33.c. Et dicitur primogenitus omnis creaturę: quia principatum habet in omnes creaturas: & primogenitus ex mortuis: quia primitiæ dormientium. Colos. 1.b. Zach. 12.c. ps. 88. — Tert.aduer.Iud.

Excellẽs aliqua grã. *Tribus Iuda.* Primogenitus dici potest aliqua gratia excellens. Gene. 35.d. 38.a. Vbi primogenitus Iudę designare potest tribum Iuda, quę prefuit plębi Israel. — Glo.ord.s.gen.38.

Gentiles. *Fideles.* Primogenitus Dei dictus est Ephraim: cui licet minori q̃; Manasses Iacob imposuit dexteram: Est autem typus gentilium, qui primatum in ecclesia acceperunt. Ierem. 31.b. Primogeniti autem dici possunt omnes fideles adscripti ĩ cœlis, & à peccatis auulsi: omnis autem sanctus est primogenitus: sed non omnis primogenitus sanctus. — Cle. Alex. adhor.ad gentes. Amb.1.de Cain.2.

Optima. *Initia operum.* Primogenita aliquando dicuntur optima: & primogenita seu primitiæ, quæ consecrari debent Deo, significant in nostris operibus auspicandum esse à Deo, dicuntur autem Dei, quia ipse dat initium bonorum operum. Exod. 13.a. 22.d. 34.c. Primogenita etiam consecramus domino in egressu de Aegypto in Sochot, hoc est, initia virtutũ: & quicquid primum est in homine. Mich. 6.b. Primogenita etiam sunt sacerdotum, hoc est, Christi. Eze. 44.e. — Hie.de mansio.&.s. Mich.6.

Discipuli apostolor. *Vires animi.* Primogeniti pauperum dici possunt discipuli apostolorum. Isai. 14.g. Item vires animi, quæ reficiuntur & saluantur in sobrietate. — Lyra.s.Isa.14.

Vir sanctus. Primogenitus vxoris odiosæ, est vir sanctus: Primogeniti vero dilectæ sunt peccatores. Deuteronom. 21.c. — Amb.epist.14.

Primus angelus. Primogenitus Ruben dici potest primus angelus seu lucifer qui ascendit cubile patris, quando voluit vsurpare honorem Dei. Gene. 49.c. — Lyra.s.gen.49.

Iudæi. Primogenitus etiam Ruben typus est Iudæorum: qui prius susceperunt fidem non tamen ideo sunt hæredes. Gene. 49.a. Et primogenitus Iob est populus Iudaicus: qui Deo dudum de legis doctrina fuerat generatus. Iob. 1.c. Iudæi quoq; sunt primogeniti pauperum. Isai. 14.g. dictus est autem Israel filius primogenitus Dei. Exo. 4.f. quia ex ipso erat nasciturus Christus, vere primogenitus & vnigenitus. — Ori.s.gen ho.17. Hie.s.Isa.14. Gre.2.mor.24. Beda.s.gen.49. Rupe 3.victo. verbi Dei.18.

Superbus. *Superbia.* Typus est etiã superborum: qui ascendunt cubile patris vsurpãtes gloriã Dei. Gen. 49.a. Et primogenita mors dicitur peccatum superbiæ. Iob. 38.c. Quia scriptum est Eccl'i. 10.b. Initiũ omnis peccati superbia. — Gre.14.mor.8.

Timor. Primogenitus etiam est Ruben. i. timor: quia à timore omne bonum inchoatur: & initium sapientiæ timor domini. — Ricar.de.s.vi.e.de 13.Priar.64.

Primogenita

Amb. 1. de Cain. 10. Gre. 2. mor 33. — Fides. Charitas.

Primogenita gregis significare possunt fidem & charitatem: quæ sunt meliora, q̃; terrena, quæ obtulit Cain. Genes. 4. a. 27. f. Exod. 13. a. Primogenitus etiam Iob dici potest fides: quæ si non prima in corde nostro gignitur, reliqua quæq; esse bona non possunt, etiam si bona esse videantur.

Ori. s. num. ho. 3. Amb. epist. 14. & 2. de Cain. 2.

Pro primogenitis sumuntur leuitæ. Nume. 3: b. quia apud Deum non præferuntur secundum ordinem natiuitatis. Non sanctificantur autem leuitæ pro primogenitis: nisi mortuis prius primogenitis Aegyptiorum.

Beda. s. gen. 25. Philo. 2 allego. Geor. vene. canti. 2. tono. 7. cap. 4. — Ius gratiæ & gloriæ.

Primogenita quæ vendidit Esau, sunt ius primogenituræ: erat autem iuxta Hebræos vestis sacerdotalis. Possunt autem primogenita vendita dici ius gratiæ & gloriæ: quæ vendit, qui peccat. Gene. 25. b. Primogenita autem sua queritur Esau esse ablata. Gene. 27. f. quia appetitus sensitiuus putat primatum esse suum, non rationis.

Gre. 8. mor. 34. & s. Eze. ho. 2. Hych. s. Leui. 27. — Bonæ conuersationis primordia. Adolescétes. Obedientes.

Primogenita bouis, aut etiam ouis, sunt bonæ conuersationis primordia. Item adolescentes iam aliquantum doctrinam adepti. Deut. 15. d. Et primogenita pecorum sunt, qui non tantũ ipsi sunt obedientes, sed alijs etiam obediendi ducatum præbẽt. Leui. 27. d.

Ori. s. Exo. ho. 4. Arno. s. ps. 135. Hie. de mansio. & s. ps. 134. Beda. s. exo. 10. 11. Geor. venet. cant. 2. ton. 3 cap. 13. Gre. nys. d vit. Mo. Rup. 2. s. Exo. 17. Aug. s. ps. 134. — Dæmones. Inuétores falsarum religionum. Falsa dogmata philosophorum. Vetus homo. Principalia vitia. Peccata originalia. Fides in malis.

Primogenita Aegypti, quæ delentur: sunt vel principatus & potestates, & mũdi huius rectores tenebrarum harum: quos in aduentu suo Christus deleuit. Vel sunt inuentores falsarum religionum. Vel dogmata philosophorum: quibus homines decepti tenebantur. Ad eadem refertur primogenitus Pharaonis. Exo. 4. f. 11. b. 12. d. ps. 134. 135. vel designant veterem hominem & animalem, qui prior est spirituali, & occidendus est, vt viuificetur spiritualis. Item principalia vitia, & initia vitiorum in mente: & delicta iuuentutis & ignorantiæ: & peccata originalia, quæ delentur in baptismo. Possunt etiam designare fidem in eis, qui ecclesiam affligunt: in quibus tandem ipsa fides occiditur.

Ori. s. Exo. ho. 4. — Primi motus.

Primogenita etiam dici possunt primi motus in malum: quale etiam est primogenitum ancillæ. Exodi. 11. b. 12. d.

Amb. 2. de Cain. 2. Philo. de sacrifici. Abel & Cain. — Primordia immundæ vitæ. Opera infrugifera & laboriosa.

Primogenitum asini dici potest primum opus immundiciæ: seu primordia immundæ vitæ: & etiam opera grauia, sed infrugifera: & præterea opera corporis laboriosa. Exod. 11. b. 13. a. 34. c.

Gre. 27. mora. 15. Hie. s. Iob. 18. Gre. 14. mor. 18. — Diabolus. Superbia.

Primogenita mors dicitur diabolus, quia per ipsum mors primum intrauit in orbem terrarum: & ipse fuit suæ mortis inuentor. Iob. 18. c. vel dicitur peccatum superbiæ, quæ initium est omnis peccati.

Princeps, Principatus.

PRinceps dicitur, qui imperium habet super ciuitatem, aut prouinciam aut totum orbem.

Ori. s. Eze. ho. 14. & s. Ios. ho. 6. & s. Luc. ho. 35. Amb. s. Luc. 12. & 3. de fide. 4. Hier. s. Isa. 3. 9. 32. & s. Ier. 30 & s. eze. 44 Arno. s. ps. 104. — Christus.

Princeps in primis dicitur Christus: qui etiam dicitur princeps militum. Et princeps exercitus domini: & princeps Aegypti in typo Ioseph. Et princeps pacis. Gene. 40. a. 42. a. 45. g. Iosue. 5. d. ps. 104. Isaiæ. 32. b. Lucæ. 12. g. Et principatus eius fuit in cruce: & est nunc in gloria. Isaiæ. 9. b. Eius typum gerebat princeps Dauid. Eze. 34. f. 37. f. 45. c. Et princeps super quinquaginta est Christus, qui dat remissionem & iubileum: qui dominus est sabbati & omnium solemnitatum. Isaiæ. 3. a. Et ipse est princeps, qui ingreditur & egreditur per clausam tẽpli portam. Ezechiel. 44. a. Ipse est Iephte princeps Israel: quia rex Iudæorum. Iudi. 11. b. Iere. 30. d. Et princeps in medio est Christus. Ezechiel. 46. c. Hoseæ. 3. b. Et princeps fortitudinis contra quem surrexit Antiochus, est Christus, aut Deus. Daniel. 8. c. Iob. 31. d. canti. 7. a.

Ori. s. Leui. ho. 2. Hier. s. Isa. 3. 10. & s. Eze. 45. — Vir perfectus. Prælatus. Doctor. Vis rationis. Prædicator.

Princeps Dei dicitur Abraham, designans virum perfectum. Genes. 23. a. 35. b. Sic princeps Moses. Exod. 7. a. Et princeps populi est prælatus & doctor: & ipsa vis rationis. Exod. 22. d. Leuitic. 4. c. Isaiæ. 3. c. 10. c. 32. a. Et principes populi sunt episcopi & prælati: qui accipiunt possessionem ex vtraq; parte sanctuarij, hoc est, ex omnibus, qui eis voluntate subiecti sunt: & vrbis habitatores sunt multorumq; salutem suam mercedem faciunt. Qui absq; vllo numero recipiunt possessionem: quia profectus vniuersorum redundat ad principem: & discipulorum salus præmium est magistrorum. Ezechiel. 45. d.

Hier. s. Mich. 3. & s. Sopho. 1. Gre. s. 1. reg. 14. & 4. mor. 36. & 15. mo. 25 Ori. s. Exo. ho. 13. Beda. s. pro. 8. 23.

Principes quoq; domus Iacob sunt prælati ecclesiæ. Mich. 3. d. Sophoni. 1. b. Et dicuntur principes domorum. Exodi. 6. c. Et principes multitudinis. Exodi. 16. e. 18. d. Et principes Iuda Ieremi. 1. d. Threnor. 1. b. 2. a. Iob. 3. c. 31. d. Et principes decernentes iusta. Prouer. 8. c. Princeps quoq; militiæ Saulis Abner designat prædicatorem, & adiutores magni doctoris. 1. regum. 14. g. Hi principes offerunt oleum & aromata: quia debent alijs prælucere, & esse bonus odor. Exodi. 35. c. Princeps cum quo sedetur ad mensam, est doctor. Prouer. 23. a

Ori. s. num. ho. 26. & s. Iudi. ho. 6. Hier. s. Iere. 17. & s. Ezech. 46. — Fortes opere & sermone. Nondum valétes regere.

Principes exercitus sunt, qui fortissimi sunt opere & sermone aduersus diabolum. Numer. 31. f. Principes etiam dicuntur, qui dominantur animo suo & carni. Ieremiæ. 17. d. Principes quoq; aut satrapæ, quum sint inferiores regibus, designare possunt eos, qui nondum plené se regunt. Iudicum. 5. a. His principibus non est fidendum. Psalm. 145. Ezechiel. 46. a.

Amb. s. Luc. 8. Hila. s. Mat. cão. 9. — Lex.

Princeps pater filiæ mortuæ, quam suscitauit Christus, dici potest lex, quæ erat velut pater

synagogæ

synagogæ. Matth.9.c. Luc.8.f.

Angeli. Princeps Persarum dicitur angelus, cui incumbebat cura regni Persarum. Danic.10.b. Principes quoq; Israel dicuntur angeli: & principes populorum. Iudi.5.a. ps.46. Isa.3.c. Ephe.3.b.

Hie.s. Dani.10. Ori.s. Iesu.ho.6. Arno.s. ps.46.

Patriarchæ & prophetæ. Principes fodientes puteum fuerunt patriarchæ & prophetæ, & viri perfecti. num.21.d. Ipsi sunt principes coniuncti psallentibus. Psalm.67. Et principes qui cessarunt loqui in aduentu Christi: fuerunt prophetæ & sacerdotes veteris legis, quorum officium cessauit in morte Christi. Iob.29.b.

Ori.s. num.ho.12. Arno.s. ps.67. Philo. de temulétia. Hie.s. Iob.31.

Apostoli. Principes Pharaonis, quos erudiuit Ioseph, sunt apostoli eruditi à Christo. ps.104. Et principes familiarum, qui distribuebant terram promissionis, sunt apostoli instituentes ecclesiam. Iosue.14.a. ps.44.46. Isa.21.b.49.c. 1.reg.2.b. Ipsi sunt principes Zabulon & principes Nephtalim: quia ex illa prouincia sunt electi. ps.67.86. Ipsi sunt principes, qui possident aurum. Iob.3.b. Et principes, qui comedunt in tempore suo, sunt apostoli, qui satiantur in fœlicitate. Eccl'æ.10.d.

Arno.s. ps.104. Ori.s. Iosue. ho.18. Basi.s. ps.44. Hie.s. Isa.21.49. & s. Ecclesiast.10. Gr.s.1.r.2. & 4.m.35. Hila.s. ps.67. Eucl. q. in psalm.

Prælati mali. Principes sacerdotum, qui prohibebant pueros ne laudarent Christum, designant episcopos & presbyteros in ecclesia, non sustinentes pusillos laudare Deum. Matthæ.21.b. Et principes Iuda abducti in Babylonem, sunt primi ecclesiæ incidentes in peccatū. Eze.17.d. ps.44.

Ori.s. Matt.ho.15. & s. Eze.ho.12.

Sacerdotes, scribæ & pharisæi. Principes Synagogæ erant scribæ & pharisæi, & sacerdotes, qui steterunt contra Christum. Exod.34.d. ps.2. vbi absolutè dicuntur principes, non terræ, nec sacerdotum: quia iam vt leones antrum habebant. Matthæ.26.a. Et principes Sodomorum dicti sunt pontifices, scribæ & pharisæi: qui insurrexerunt contra Christum: qui & inobedientes dicuntur, & socij furum. Isa.16.f. Et principes Iuda interfecti sunt sacerdotes & pharisæi in incredulitate relicti: & contaminati à Deo, vel in deserto relicti. Isaiæ.29.d.43.d. Ieremiæ.20.a. Threno.2.a. 2.Paralip.24.f. Hose.7.a. Sunt autem in Tanis, hoc est, in mādato humili: quia traditiones viles docebant. Isa.30.a. Non vocantur autem vltra principes, quia non imperant in ecclesia. Isai.32.a.34.c. Principes quoq; super quos effudit Deus despectionem, erant Iudæi aut eorum proceres. Iob.12.d. Et princeps peccans per ignorantiam designat principes Iudæorum peccantes in Christum. Leuitic.4.c.

Ori.s. Mat.ho.4.35. Hila.s. ps.2. Hie.s. Isa.1.17.29.30.32.34. Gre.11.mor.10. Rup.s. Hose.8. Isych.s. Leui.4.

Principes sacerdotum simulantes se honorare Christum, designāt eos, qui confitentur se Dei seruos, quum non sint. Mat.20.c.

Ori.s. Matth.ho.11.

Gentiles. Principes aliquando dicuntur gentiles. ps.106. Effusa est contentio super principes.

Arno.s. ps.106.

Adam. Satanas. Iudas. Vnus ē principibus, qui cecidit, dici potest Adam princeps generis humani: vel Satanas, qui erat princeps inter angelos: vel Iudas vnus ex apostolis. ps.81. Et principes infideles & socij furum fuerunt Adam & Eua. Isa.1.b.

Ori.s. Ezec.ho.1. & s. Mat.ho.35. Ber.ser.1. de aduētu.

Anima. Princeps prouinciarum Hierusalem designat aīam diuersis potentijs imperantē. Thren.1.a.

Glo.int.s. thre.1.

Princeps hariolorum dictus Daniel. i. deuotio, designat peruersam scientiam ex deuotionis officio in bonos vsus conuerti. Danic.4.a.

Ricar. de s. victo. de securi. conscien.11.

Principes Iuda, sunt confitentes aut laudantes Deum. Principes Zabulon, fortes in continentia: quia Zabulon interpretatur habitaculum certitudinis. Principes Nephtalim, puri in contēplatione. quia Nephtalim interpretatur ceruus emissus: quia nimirum agilitatis eius saltibus exprimitur speculantis excessus: sed & opaca nemorum penetrare (sicut ille sensuum) consueuit. Psalm.67.

Ber.s. cant. ser.7.

Ecclesiæ. Principatus amicorum Dei sunt ecclesiæ ab apostolis amicis Dei fundatæ. ps.138.

Hila.s. ps.138.

Excelsa dogmata. Principes dicuntur aliquando excelsa dogmata. Isa.10.c. Et abstuli terminos populorum, & principes eorum deprædatus sum.

Hie.s. Isa.10.

Dæmones. Hæretici. Lucifer. Superbi. Principes Pharaonis sunt dæmones, vel hæretici, qui volunt sapientiam à doctore, vel ecclesiam, aut animam sanctam à Christo separare, & Satanæ tradere. Gene.12.d. Princeps quoq; terræ dicitur diabolus: & princeps huius mundi. Gene.34.a. Lucæ.12.g. ps.21.118. Et dæmones dicuntur principes huius seculi: & principes aëris huius. 1. Corint.2.b. Ephes.2.a.3.b. Et princeps carceris est diabolus. Genes.39.d. Principes quoq; terræ sunt dæmones minores aut superbi: qui & principes Pharaonis dicuntur. Isaię.14.c. Exod.15.a. Et principes Edom & Amalec sunt dæmones. Exod.15.b. Princeps autem Tyri est lucifer. Ezechie.28.a. Et princeps cui adhæsit filius prodigus, est diabolus vnus é multis qui sunt inter nos. Luc.15.c. Et principes Cedar sunt principes tenebrarum & errorum. qui etiam dicuntur principes aquilonis. Ezech.27.d.32.g. Et principatus ac potestates exuendi sunt dæmones. Colos.2.c. Dicitur autem diabolus princeps huius mundi, hoc est, malorum, qui mundi nomine designantur. Ioan.12.e.14.b. Eadem ratione principes Persarum, & Græcorum, & prouinciarum infideliū sunt mali angeli. Danie.10.c.

Beda.s. gene.12. Ori.s. Luc.hō.35. & s. Exod.hom.6. & s. num.ho.19. Amb.s. ps.118. ser.21. & s.1.cor.2. & de paradiso. Arno.s. ps.18. Tertul. aduer. Iudę. Ori.s. Eze.ho.13. Cyri. d ado. i spū s. Hie. epist. beatitudinis. & s. Eze.28. Au. epi.59. & s. ps.81. & s. Ioan. trac.52.79. Ru.9. vic. ver. di.4.

Hæretici. Philosophi. Principes Taneos sunt hæretici: qui quum sint superbi, humilia tamen & ad infernum mergentia docent: dicuntur etiam principes Mēpheos, qui in verbis fiduciā ponunt. Ipsi sunt principes, qui fugerūt ab ecclesia. Et principes Chanaan, hoc est, fluctuātes atq; cōmoti. Et principes Assur: quod etiā de philosophis dici potest. Isa.19.b.22.a.23.b.31.d. Et prīcipes Ephraim. Hos.7.d. Principes quoq; sacerdotum prohibētes pueros laudare Deum, sunt hæretici. Matth.21.b. Luc.19.g.

Hie.s. Isa.19.22.23.31. & s. Eze.c.8. & s. Amos.2. & s. Nabū.3. Ori.s. Matt.ho.15. Gre.19. mor.14.

Luc.19.g. Princeps Moſoch & Tubal dicitur Gog, deſignãs hæreticos: qui principes ſunt amẽtiæ huius mundi. Eze.38.a. Principes item Moab ſunt hæreſiarchæ. Amos.2.a. Et principes regis Aſſur hæreſiarchæ, & duces malorum ſub diabolo. Nahum.3.d. Iob.29.b. Hi ſunt principes comedentes mane. Eccl'tæ.10.d.

Epiph.1.2. contra hę res. tomo.2. Hie.ſ.Eze.26. Gre.25.mora.1. Aug.ſ.ps.75.

Princeps huius mundi dicitur ſuperbia: cui multi obtemperant: quę nihil habet in Chriſto, ſed ab ipſo eijcienda erat. Ioan.12.e. Et principes maris ſunt ſuperbi in hoc ſeculo: quod de dæmonibus & hæreticis dici poteſt. Eze.26.c. Iob.34.b. Et principes proprium habentes ſpiritũ ſunt ſuperbi, & hæretici. p̃s.75. Super hos principes effuſa eſt contentio. p̃s.106. — *Superbia.*

Philo. de temulẽtia & de Ioſeph. Gre.30.mor.26.

Principes piſtorum, pincernarum, & cocuorum ſunt, qui deſeruiunt Pharaoni: magis autem ipſe recordatur principis pincernarũ: vt deſignentur amici ebrietatis cuius miniſter eſt princeps pincernarum. Gen.40.a. Princeps autem coquorum deſignare poteſt vulgus deditum voluptatibus gulæ. Vel ipſum ventrem. cui coqui & cæteri miniſtri deſeruiunt. — *Vulgus. Venter.*

Ori.ſ.nu.ho.20.

Principes populi, qui ſuſpenduntur contra ſolem peccante populo ſunt, qui ſuo exemplo alios peccare faciunt. num.25.a. — *Facientes alios peccare.*

Hie.ſ.Iſa.3.

Principes pueri dantur, quando ignari regunt populũ: vt videlicet cæcus cæcũ ducat. Iſa.3.a.

Hie.ſ.Mich.1.

Princeps peccati dicĩ fuiſſe filiæ Siõ habitatio Lachis, hoc eſt, ambulatio peſsima gradu iugiter fluctuante, qualis erat Iſrael: quem gradu fluctuantẽ ſequutæ ſunt filiæ Sion. Mich.1.d.

Principalis, Præcipuus.

PRincipalis dicitur, qui primus & præcipuus eſt in aliqua re.

Amb. apol. Daui.15.

Principalis ſpiritus dicitur ſpiritusſanctus, qui firmat nos aduerſus dæmones & tentationes. Pſalm.50. — *Spiritusſanctus.*

Principium, Exordium, Initium.

PRincipium & initium eſt, vnde alia videntur exordium ſumere: & datur principium numeri: & principium temporis: & principiũ artis: & principium cuiuſq; operis. Cauſa etiam principium dicitur. p̃s.13. Iob.28.a. Pro.1.a.9.c.

Ori.ſ.gen.ho.1. Aug.ſ.p̃s.109. Gre.15.mor.1.

Principium in primis competit Deo, vt creatori omnium. Et cum dicitur. Gen.1.a. In principio creauit Deus cœlum & terram: principium ibi ſumi poteſt pro verbo Dei, per quod pater creauit omnia. Pater autem eſt principiũ, de quo. p̃s.109. Tecum principiũ in die virtutis tuæ. — *Deus.*

Principium quoq; in quo creauit Deus cœlum & terram, ſumi poteſt pro initio temporis. Gene.1.a. Et ab hoc exordio vocat Deus generationes: quia à principio mundi vocauit homines ad fidem. Iſa.41.b. Iob.20.a. — *Initium temporis.*

Amb.epiſt.14. Gre.ſ.ps.101.

Initium primogenitorum dicitur Chriſtus, qui eſt primogenitus omnis creaturæ. deut.21.c. In hoc initio fundauit Deus terram, hoc eſt, eccleſiam. p̃s.101. — *Chriſtus.*

Amb.exae.4.

Initium menſium dici poteſt tempus baptiſmi, vbi inchoatur annus placabilis domino. Exod.12.a. — *Tempus baptiſmi.*

Hie.ſ.Iſa.40.

Initium dici poteſt lex naturæ: vt ab initio annunciatum eſt nobis de Deo: hoc eſt, per legẽ naturæ etiam ante legem ſcriptam. Iſa.40.e. — *Lex naturæ.*

Gre.35.mor.16.

Principium Iob dici poteſt initium eccleſiæ inter Iudæos. Iob.42.e. — *Initium eccleſiæ.*

Gre.18.mor.14.

Principia venarum argenti ſacram ſcripturam ſignificare poſſunt, à qua omne rectum eloquium ſumendum eſt. Iob.28.a. — *Sacra ſcriptura.*

Principium lætitiæ Hieruſalem eſt gaudere de cœleſtibus. p̃s.136. Si non propoſuero Hieruſalem in principio lætitiæ meæ. — *Gaudium de cœleſtibus.*

Hie.ſ.Iſa.63. Glo.int.ſ.Iere.30.

Sicut à principio dicuntur facti filij Iſrael, quando amiſerunt templum, quod à principio nõ habebant. Iſa.63.b. Fiunt etiam ſicut à principio, quando producuntur apoſtoli ſimiles patriarchis. Iere.30.d. thre.5.d. — *Iudæi ſine templo. Apoſtoli ſimiles patriarchis.*

Glo.ord ſ.thre.2.

Principium vigiliarum dici poteſt initium bonæ conuerſationis. Thren.2.f. conſurge in nocte in principio vigiliarium tuarum. — *Initium bonæ conuerſationis.*

Hie.ſ Iſa.11. Aug.de vni. eccle.8

Initia quatuor vaſis linthei, quod vidit Petrus, ſunt quatuor partes terræ, vnde conuertuntur gentes. Acto.11.b.

Beda ſ.gen.49. Ricar de.ſ.v.cto.de 12.p̃riar.6.

Principium doloris Iacob dictus Ruben, deſignat Iudæos rebelles Deo: & etiam luciferum & ſuperbum quemlibet. Gene.49.a. Principium etiam doloris eſt timor: quia timorem domini vtilis dolor comitatur. — *Iudæi. Lucifer. Superbus. Timor.*

Ori.ſ.nu.ho.19. Amb.1.exae.4. Gre.32.mor.24. Hie.ſ.Iob.40.

Principium gentium Amalec dicitur diabolus: qui caput eſt malorum, & principium idololatriæ. Numer.24.d. Principium viarum Dei dicitur Behemoth, quia cum Deus cũcta crearet, hunc primum condidit: quem reliquis angelis eminentiorem fecit. Iob.40.c. Huius primatus eminentiam conſpicit propheta, quum dicit. Ezechi.31.c. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei: Abietes non adæquauerunt ſummitatem eius. Plantani non fuerunt æquæ frondibus illius. Vel dicitur principium viarum Dei: quia primus factus, Dei ſui cognitionem, à quo conditus eſt, accepit. — *Diabolus.*

Initia prædarum Amalec sunt electa de prędis: & designant blandimenta libidinis, quæ amplexus est populus. 1. reg. 15. e. Gre. s. 1. reg. 15.

Peccatum voluntarium. In principio dicitur descendisse populus Dei in Aegyptum, hoc est, sponte, quia peccat ꝓpria voluntate. Isa. 52. b. Hie. s. Isa. b.

Principia gentium sunt potentes gentilium. Eze. 16. f. Hie. s. Eze. 16.

Initium mensis, vide Neomenia.

Pristinus.

PRistinum est, quod superioribus annis, mensibus, aut diebus fuit.

Primitiua ecclesia. Pristini menses Iob, designant primum tempus ecclesiæ, quãdo videlicet, ad apostolorũ prædicationem multi conuertebantur. Iob. 29. a. Gre. 19. mor. 8.

Memoria patrum. Pristina generatio est antiquorum patrum memoria. Iob. 8. b. Gre. 8. mor. 26.

Status gratiæ. Pristina facies vestimenti dici potest: status, quo quis erat in gratia. Leui. 13. g. Glo. int. s. Leui. 13.

Priuare, Priuatus.

PRiuare est adimere. Priuatus autem dici solet, qui non est in aliquo cõstitutus magistratu, seu munere publico.

Priuauit Deus struthionem sapientia, quando synagogæ, quæ sciens humilitatem perdidit, etiam veritatis intelligentiã nescienti abstulit. Iob. 39. b. Vel priuauit Deus sapientia huius mundi, quæ stultitia est apud Deum, ipsam ecclesiam. Gre. 31. mor. 16. Hie. s. Iob. 39.

Fœlicitas impiorũ. Non priuatur fœtu bos impiorum. Iob. 21. b. Quia temporalis eorum fœlicitas vsq; ad vltimum progreditur. Glo. ord. s. Iob. 21.

Priuilegium.

PRiuilegium est lex priuatim facta: quæ in eorum fauorem fit, quibus datur.

Ducere ecclesiam. Priuilegium, quo noluit vti propinquus Booz, est suscitatio nominis filiorũ Dei: & ducere ecclesiam: quod non competebat legi, sed Christo. Ruth. 4. b. Glo. ord. s. Ruth. 4.

Probare, Probabilis.

PRobare interdum est approbare. Romano. 2. c. Probas vtiliora legis instructus per legem. Curare. Exodi. 20. c. Vt probaret vos venit Deus. Examinare. Psalm. 25. Proba me domine, & tenta me. Experiri. Genes. 27. c. Et probem vtrum tu sis filius meus. Laudare. Iob. 36. a. Et operatorem meum probabo iustum. Ostendere. Genes. 40. d. Vt coniectoris veritas probaretur. Purgare. Iob. 23. c. Probauit me quasi aurum. Scire. Ieremiæ. 11. d. Probas renes & corda.

Ostendens Deus ꝓbatum. Probare dicitur Deus, quando probatum ostendit. Exo. 20. c. Et probat nocte, hoc est, per tribulationem: & etiam igne tribulationis. ps. 16. Probat autem bonos & per ipsorum afflictionem, & etiam per malorum prosperitatem: qui etiam probare dicitur renes, hoc est, affectus. Ieremię. 9. b. 12. a. 20. d. Et probati argento sunt, qui igne tribulationis more argenti purificati splendent. Psalm. 67. 138. Probare autem dicitur Deus subito hominem, quando post concessa virtutum munera concuti hominem per tentationem sinit: vt quid ex seipso sit recognoscat. Iob. 7. d. 23. c. 34. d. Zach. 13. d. Hie. s. Iere. 12. Hila. s. ps. 63. Gre. 8. moral. 20. & 16. mor. 16.

Perfectio Christi. Probasse dicitur etiam Deus pater Christum, quia probatum & perfectum ostendit. ps. 138. Et Christus dicitur probatus lapis: quem tamen reprobauerunt ædificantes. Isa. 28. d. Glo. int. s. ps. 138.

Experiri beneficentiam Dei. Probari vult Deus suam beneficentiam: experimento videlicet, tam in tẽporalibus, q̃; in doctrina. Mala. 3. c. Glo. ordi. s. Mala. 3.

Prælatus bonus. Probator robustus dicitur Ieremias, designans bonum pręlatum, qui propter minas non cesset vitam subditorum examinare, & corrigere. Iere. 6. g. Ductum est ab eo, qui probat aurum & argentum. Lyra. s. Iere. 6.

Fortes contra hæreticos. Probati argento dicuntur fideles probati eloquio: qui fortes sunt aduersus eloquentiam hæreticorum. ps. 67. Aug. s. ps. 54. 67.

Probantur ad aquas contradictionis, qui ficto aut recto corde accedunt ad baptismum: & q per contradictiones aduersantium probantur. ps. 80. Hie. & Au. s. ps. 80.

Examinare doctrinam. Probare omnia est examinare omnem doctrinam: ne veris falsa misceantur. 1. Thessalo. 5. d. Iob. 34. a. Amb. s. 1. thessa. 5.

Applicatio figurarũ. Probans Isaac Iacob, designare potest applicationem figurarum veteris legis ad Christum. Genes. 27. c.

Examinare seipsum. Probare opus suum est diligenter seipsum examinare: ne in aliquo deficiat à rectitudine. Gala. 6. a. Glo. ordi. s. Gala. 6.

Mortificatio carnis. Probatissima myrrha est perfecta carnis mortificatio. Cant. 5. b. Gre. s. cant. 5.

Confundi hęreticos. Probantur fatui & sapientes, quando hęretici confunduntur, & etiam philosophi. Iere. 10. b. Hie. s. Iere. 10.

Probatica.

Tert. de baptismo. Chry. s. Ioan. ho.35. Aug. s. ps. 70.

PRobatica græcè idem est latinè, quod ouilis. Et probatica piscina Hierosolymis erat, in qua sacerdotes lauabant oues sacrificandas: quæ quinq; porticibus cingebatur: vbi multi iacebant infirmi: vt mouente angelo aquam, vnus qui primus descēdisset in piscinam, sanaretur. Ioan.5.a. Typus esse solet baptismi, ad quem descendit magni consilij angelus Christus: & qui sunt extra baptismum, sunt infirmi & languentes: sanatur autem vnus: quia quotquot baptizantur suscipiuntur in vnitatem fidei & ecclesiæ: Typus est etiam legis veteris. Vide Piscina. — Baptismus. Lex vetus.

Problema, uide Quæstio. Procax, uide Confundere.

Procedere.

PRocedere est vltra cedere, & progredi: & aliunde pdire aut egredi. Item manifestari. Mar. 1.c. Et processit rumor eius statim. Mitti. Ioan.8.c. Ego enim à Deo processi. Spirari. Ioan. 15.d. Spiritum veritatis, qui à patre procedit.

Gre.27.mor.13.14. Procedens sonus de ore Dei. Iob.37.a. Est vis timoris de superna irruens aspiratione: quia quum nos de venturis dominus aspirando replet, proculdubio de male gestis præteritis terret. Vel designatur consubstantialis verbo spiritus, qui ad nos per filium veniens surditatem nostræ insensibilitatis rumpit. — Vis timoris. Spiritus sanctus.

Basi. s. ps. 44. Hie. ad principian. Processit prosperè Christus. ps. 44. Quia carne suscepta animas nostras conuertit: & redemptionis opus exequutus est. Processit autem de thalamo suo, quando prodijt ex vtero virginis. ps. 18. Eundem designabat sacerdos procedens ad instruendum populum. Ezech. 42.c. — Christus redempt.

Glo. int. s. Exo. 25. Procedentia lilia ex candelabro &c. designāt omnem gloriam sanctorum & virtutem esse à Deo. Exo.25.c.37.c. — Gloria sanctorum. Deo.

Glo. int. s. Exo. 30. Procedētia cornua ex altari designant virtutes è puro corde prodeūtes. Exo.30.a.37.d.38.a. — Virtutes à puro c.

Gre.19.mor.13. Procedens Iob ad portam ciuitatis designauit ecclesiam, quę vt aditum cœlestis regni percipiat, in sanctis se actionibus exerit. Iob.29.b. — Bene operari.

Gre.18.mor.15. Procedebat de vulua mare, quum miseriarum secularium fructus, de carnalis cognitionis iniquitate concepti, in sanctæ ecclesiæ interitum sæuirent. Iob.38.a.b. — Persecutiones ecclesiæ.

Gre.33.mor.27.28. Procedit fumus de natibus Leuiathan. Iob.41.b. Quia de miraculorum Antichristi insidijs, ad momentum caliginosa dubietas etiam in electorum corde generatur: quia ex eius prodigijs etiam bonarum mentium oculos trepidationis caligo confundit. Et quia noxijs diaboli inspirationibus praua in humanis cordibus cogitatio nascitur: per quam acies mentis obtunditur, ne lux interna videatur. — Dubietas e signis Antichristi.

Rup.9.s. Apoca. Procedunt etiam de ore draconis & bestiæ & pseudoprophetæ tres spiritus immundi, hoc est, artes magicæ, poeticæ & inanis philosophia. Apo.16.c.

Procella, uide Tempestas. Proceres, uide Optimates.

Procerus, uide Altus. Procliuis, uide Pronus.

Procreare, uide Generare. Procul, uide Longus.

Procurare, Procurator, Actor.

PRocurare est administrationē rerū alienarum gerere. Hinc procurator negotiorū gestor. Tutor autem est, qui res pupillorum curat. Actor vero est idem qui causidicus.

Ori. s. Mat. ho. 10. Procurator patris familias. Matt.20.a. dici potest aliquis angelus. Vel certè est Christus, qui reddet mercedem operarijs. — Angelus. Christus.

Procurator domus Abrahæ, typus est legis veteris: cuius filio, hoc est, operibus legis non datur hæreditas Abrahæ: quia non ex operibus legis est iustitia. Gen.15.a. — Lex vetus.

Aug. s. Gala. 4. Procuratores & actores gentium erant dæmones: qui nihil agere in eos poterant, nisi quantum Deus permittebat. Gala.4.a. — Dæmones.

Prodere, Proditor.

PRodere est deferre & patefacere, seu ostendere eum, qui latebat: vnde dicitur proditor, qui consilia aperit hostibus, aut vrbem, vel arcem, aut hominem tradit.

Hie. s. Isa. 16. Prodere dicitur vagos, qui eos, qui reuersi fuerant ab erroribus ad ecclesiam, rursum in errorem reuocat. Isa.16.a. — Reuocans in errorē.

Prodesse.

PRodesse alicui est vtilitatem illi conferre, quasi pro aliquo illi esse.

Non prodest Deo quisq;, quantumuis iustus fuerit. Iob.22.a. quia bonorum nostrorum Deus non eget.

Amb. de Iosep. 3. Prodesse somnia Ioseph, quum dicerent fratres eius: Videamus si prosint illi somnia sua: designabant Iudæos dicentes Christo: descendat nunc de cruce & credimus ei. Gene.37.d.

Gre.15.mor.20. Non prodesse sibi adorare dominum dicunt mali: quia quum Deus in oratione non quæritur, citius in ipsa animus lassatur. Iob.21.b.

Non

Non proderit doctribus seminasse triticum, si doctrinæ suæ miscent errores, aut malum exemplum. Sic non proderit illis accepisse hæreditatem. Iere. 12. c. Hiero. s. Iere. 12.

Prodesse non potest populus Aegypti, nec dij eorum, hoc est, dæmones & hæretici: qui nõ habent nisi noxiam potestatem. Isa. 30. a. 44. b. Ita non proderunt ad liberandum opera mala. Isa. 57. c.

Prodigium, uide Admirari. Prodire, uide Egredi.

Producere, Proferre, Productilis.

Producere interdum est in longum ducere: quod & de tempore & de corporeis rebus dici Rr. Quandoq; vero est ante seu vltra forasue ducere, quod etiam est proferre. Productile autem est, quod malleorum tunsionibus in longum ducitur.

Incarnatio Christi. Produxit Deus luciferum in tẽpore suo. Iob. 38. d. Quia quum venit plenitudo tẽporis, misit Deus filium suum natum ex muliere, factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Gala. 4. a. Productus autem princeps Israel de medio eius, est Christus natus de semine Iacob. Iere. 30. d. Gre. 29. mor. 30. Hiero 1. Iob. 38. & s. Iere. 30.

Gratia de Christo. Produxit Deus aquam de petra, hoc est, gratiam de Christo. Isa. 48. d. Glo. ord. s. Isa. 48.

Dilatatio regni Christi. Producit Deus cornu Dauid, quum extendit regnum Christi in æternum: & dilatat potestatem ecclesiæ, & bonorum prælatorum. psal. 131. Glo. ord. s. ps. 131.

Instituens Christus vtrunq; testamentũ. Producens vitulus cornua & vngulas, est Christus instituens testamentum vetus & euangelia. Vel est doctor, qui potest iam ventilare hæreticos, & excitare terrenos. psal. 68. Arn. & Aug. s. ps. 68.

Missio apostolorũ & angelorum. Producit Deus ventos de thesauris suis, hoc est, apostolos de sensibus suis: vel mittens angelos ad custodiam hominum. psal. 134. Arn. & Hil. s. ps. 134.

Dans doctrinã in ꝓphetis, in doctoribꝰ exẽpla ꝑ diuites temporalir. Tradere doctrinã. Reuelare mysteria scripturæ. Reuelatio cogitationum in iudicio. Producit Deus in montibus fœnum, hoc est, in prophetis doctrinam: & in doctoribus virorem bonorum exemplorum. psal. 146. Item quum facit vt diuites seculi dent temporalia prædicatoribus & pauperibus. Producit terra fœnum iumentis, hoc est, scriptura doctrinam simpliciorem rudibus. psal. 103. Et producit Deus abscondita in lucem. Iob. 28. b. Quia dum suis expositoribus intelligentiæ spiritum infudit, antiquas prophetantium obscuritates aperuit: Vel quia in iudicio secreta cordium proferet: vt reddat vnicuique iuxta opera sua. Profert etiam Christus iudicium gentibus, quando prædicat nouam legem, quam gentes antea nesciebant. Isa. 42. a. Et protulit Samaritanus duos denarios, quum dedit Christus scientiam patris & filij. Luc. 10. f. Proferre autem noua & vetera, est prædicare nouum & vetus testamentum. Matth. 13. g. Lyra. s. ps. 146. Aug. s. ps. 146. Gre. 29. mo. 18. Arno. s. ps. 103. Hiero. s. Iob. 28. Gre. 18. mor. 23. Hiero. s. Isa. 42. Ori. s. Luc. ho. 34. Hila. s. Mat. cano. 14

Tẽperãs legẽ veterem. Detegens insidias diaboli. Produxisse dicitur Deus vmbram mortis in lucem, quum asperitatem legis per mansuetudinem temperauit: nec iam pro culpa mortem carnis inferri constituit: sed mors spiritus quàm timenda esset indicauit. Vel quum sanctorum mẽtibus malignam operationem antiqui hostis, vt destrui possit, aperit. Iob. 12. d. Gre. 11. mor. 11. 12.

Castigatio Dei. Proferre dicitur Deus spiritum suum, quando castigat. Pro. 1. c. Et proferet vasa irę, quando eijciet malos in tenebras exteriores. Iere. 50. c. Beda. s. Pro. 1. Ori. s. Iere. ho. 3.

Collatio gratiæ. Proferre stolam primam filio prodigo ad patrem reuertenti, est reddere gratiam & innocentiam peccatori resipiscenti. Luc. 15. e. Hie. epist. Beatitudinis.

Opera misericordię. Producit terra herbas virentes, quum gentilitas protulit opera misericordiæ. Iob. 38. c. Profert etiam terra germen suum, quando Deus in anima aut in ecclesia producit iustitiam & laudem. Isa. 61. d. Gre. 29. mor. 18. Hiero. s. Iob. 38.

ꝓferre cogitatiões. ꝑduci doctores. Producunt aquæ reptilia vel volatilia, hoc est, cor, bonas vel malas cogitationes: vel baptismus prædicatores & sanctos per omnem terram. Gene. 1. b. Ori. s. gen. ho. 1. Aug. 13. cofessio. 20.

Proferre bonum aut malum est de bono vel malo cordis thesauro quicquàm efferre, hoc est, ex intentione bona vel mala. Matth. 12. c. Christus quidem profert bona: diabolus vero mala. Glo. ord. s. Mat. 12.

Mitescere dura. Luxurari peccata. Fides iudæorum. Dona spiritussãcti. Producit ficulnea fructum, quum dura mitescunt: vel quum peccata luxuriãt: vel quum Iudæi in fine credunt: Luc. 21. f. Proferens autem ficus grossos est vel spiritussanctus sua conferens dona: vel lex sensus spirituales: aut præcepta, quæ deciderunt. Vel est ecclesia proferens fructus fidelium abiecta synagoga. Canti. 2. c. Amb. s. Luc. 21. & de Isaac 4. Ori. s. cant. ho. 4. Hie. aduers. Iouinia.

Producet Rhamnus spinas, quando resurget corpus cum sensu doloris. psal. 57. Hila. s. ps. 17.

Iudæi prius credẽtes postea increduli. Proferens Zara prior manum, designat Iudæos prius credentes quàm gentiles. Sed ligatum est illi coccinum: quia inquinauerunt se sanguine Christi & prophetarum. Gene. 38. g. Proferens autem Moses manum è sinu leprosam, designauit Iudæos recedentes à Deo. Exod. 4. a. Hiero. s. Gala. 3. Glo. inter. s. Exo. 4.

Parans diabolus hæreticos. Proferre dicitur diabolus vas in opus suum. Isa. 54. d. quando parat hæreticos ad decipiendos simplices. Hie. s. Isa. 54.

Iurare. Vouere. Proferre labijs quippiam est iure iurando, aut voto se astringere. Leui. 5. a. Glo. inter. s. Leui. 5.

Productiles Cherubim. Exo. 25. b. designant angelos in gratia creatos, & confirmatos. Glo. ord. s. Exo. 25.

Profanus,

Profanus, Profanare.

PRofanus dicitur irreligiosus, & non sanctus: & qui sacris non est initiatus: qui fanum intrare non potest.

Lyra.s.ge.43. — Profanum conuiuium erat Aegyptiorum cum Hebræis.gen.43. Quia alia sunt prædicanda rudibus, alia doctioribus.

Hier.s.Eze.47. — Profana vrbis sunt, quæ ad sensus pertinent: qui sunt omnibus communes. Eze.47.b. — Pertinentia

Arn.& Hie.s.ps.88. — Profanatum sanctuarium Christi fuit, quando ipse relictus est in manus peccatorum, & traditus morti & sepulturæ.psal.88. — Passio Christi

Hier.s.Isa.65. — Profanum peculiariter dici potest de erroribus hæretica arte conditis. Isa.65.a. — Errores.

Proferre, uide Producere, & Pronunciare.

Proficere.

PRoficere est in melius procedere, & perfici.

Ori.s.Iere.ho.11. — Proficere dici potest Christus ætate & sapientia: quando is, in cuius corde est, proficit. — Perfectio

Gre.s.1.Reg. — Proficiens quoq; Samuel designat profectum prædicatorum: & eorum qui vadunt de virtute in virtutem.1.Reg.2.c.psal.83.

Proficiens hostia in expiationem, est passio Christi, qua delentur peccata. Leui.1.a. — Passio Christi.

Proficere in sacerdotium sempiternum dicitur vnctio propter sacerdotium nouæ legis, & propter gratiam. Exo.40.b.

Hiero.s.Eze.16. — Proficiens Hierusalem in regnum, est anima, quæ per gratiam fit regina: aut ecclesia. Ezechi.17.c. — Augmentum

Hiero.s.Iere.12. — Proficere dicuntur impij, quando hæretici aduersus fideles multiplicantur & roborantur. Ierem.12.a. — Multiplicatio hæreticorum.

Proficisci, uide Abire.

Profiteri.

PRofiteri est late seu palam fateri, aut polliceri: vnde professio est confessio palam facta. Et professor, qui palam fatetur, aut docet.

Amb.s.Luc.2. — Professio tempore ortus Christi facta professionem fidei designat. Profitentur autem in eo loco, vbi Christus nascitur, qui carnem eius veram confitentur. Luc.2.a. — Profitentes.

Profundum, Fundum.

PRofundum dictum est quòd porro, hoc est, lõge habeat fundum vt profundum mare, profundæ valles: Fundum autem est ipsum solum profundi. Profundum etiam est imum. Exo.14.f. Ferebantur in profundum.

Aug.epis.112.& s.ps [illegible]. Hila.s.ps.129. — Profundum quandoq; significat secreta opera Dei: & eius inscrutabilia iudicia. psalm.106. Ephe.3.d. quod designatur per profundum crucis, quod latebat: & ex eo pendebãt alia. De his profundis clamabat propheta, quum ignoraret diuina iudicia.psal.129. Cogitationes quoque Dei profundæ dicuntur.psal.91. Item sacramenta, vt baptismus & eucharistia, quæ non vidẽt pagani: sed ab ijs quę vident, surgunt ad ea quæ nõ vident: sicut à profundo crucis quod in terra figitur, surgit tota crux, quæ apparet & cernitur. — Iudicia Dei. Cogitationes. Sacramenta.

Gre.10.mor.10. — Profundior inferno dicitur Deus. Iob.11.b. quia transcendendo infima ipse subuehit & sustentat: Vel quia indignorum spirituum astutias longe subtilius, quàm ipsi putauerant iudicans damnat. Vel profundior inferno est: quia plus indicat, quam ipse humanus animus in tentationibus inuestigat.

Hiero.Ionam.2. Hila.s.ps.67.129. — Profundum maris graues tribulationes & mortem ac passionem Christi designat. Ionæ.2.a. Isa.51.d.psal.67. Amos.9.a. Iob.38.b. Et profunda de quibus clamabat propheta dicuntur tribulationes, vel passiones, quas patiebatur.psal.29. — Mors Christi. Tribulationes.

Hiero.s.Iob 28. Gre.29.mo.7. [illegible] — Profundum etiam maris, cordis secreta designare potest. Amos.9.a. Idem sunt profunda fluminis. Zach.10.d. Hæc profunda scrutatur Deus: quem secreta cordis latere non possunt. Iob.28.b.38.b. Sic sunt profunda in corde sapientis. A qua profunda ex ore viri. Prouerb.18.a. Ecclesiastici.24.a. — Cordis secreta.

Ori.s.Mat ho.5. Hiero.s.Isa.30. & s. Ephe.3. [illegible] Gre.14.mor.22. & 29.mor.5. — Profundum præterea maris inferos & abyssum designare potest. Matth.18.a. Et profundum absolutè ipsum infernum fere significat. Exo.14.f.15.a. psal.68. Ephe.3.d. Et profundum laci. Et profundum Thophet. Isa.14.d.30.g. Iob.38.b. Dicitur autem profundissimus infernus. Iob.17.d. comparatus videlicet ad cœlum: quia terra ipsa etiam dicitur profunda cœlo comparata: qua tamen profundior est infernus. — Infernus.

Arn.s.ps.67. [illegible] Hila.s.Mat.cano.18 [illegible] Aug.s.ps.129. — Profundum quoq; maris designat profundum vitiorum.psal.67. Isa.31.e. Et etiam errorem gentilium. Matth.18.a. Item voluptates liquidas & fluxas. Exod.15.a. Et profundè peccare dicitur, qui grauiter peccat. Hose.9.b. De his profundis clamat peccator, quum resipiscit.ps.129. Cor etiam impiorum: & altæ prauorum cogitationes: & animus obstinatus: & anxius corde — Profundũ vitiorum. Error gentilium. Voluptates. Cor impiorum. Prauę cogitationes.

profunda

Animus obstinatus. Anxius corde. profunda dicuntur.psal.64.Iob.41.d.Pro.18.a. Et profundi corde dicuntur, qui se putant abscondi à Deo.Isa.29.e.31.c. Profundum quoq; maris sunt, qui in hoc mundo in profundo & obscuritate vitiorum tenentur.Iob.41.d. Et ipsa huius seculi profunda iactantia profundum maris dici potest.psal.64. Gre.34.mor.8. Hier.s.Isa.29.&c. Iob.41.&.s.ps.64. Hila.s.ps.64.

Obliuio. Profundum etiam maris obliuionem significare potest: qua ratione proijcere dicitur Deus peccata,quæ remittit,in profundum maris.Mich.7.d. Hier.s.Mich.7.

Mysteria mentem superantia. Profundæ aquæ torrentis ea mysteria significare possunt: quæ mentem exuperant. Eze.47.a.Ephe.3.d. Hæc profunda reuelat Deus ijs,qui in profundo animæ fodiunt puteos.Dani.2.c. Iob.12.d.28.b. Profundum in quo erant myrtheta, profunditatem sacræ scripturæ designat. Zach.1.b. Hie.s.Eze.47.&.s. Isa.2.&.s.Dani.2. Aug.epist.119.120. Gre.11.mor.11.&.18 mo.23. Rup.s.Zac.1

Culpa. Profundum etiam aquæ torretis culpam significare potest:quæ omnes demergit.Eze.47.a. Hiero.s.Eze.47.

Descensus Christi. Profundum in cruce significare potest descensum Christi ad nos.Ephe.3.d. Ori.s.gen.ho.2.

Humilitas Christi. Profundum inferni, vbi datur signum, humilitatem Christi designare potest.Isa.7.b. Ori.s.Isa.ho.2.

Grauis punitio Dei. Fundum calicis iræ Dei significat extremum iræ Dei,seu grauem eius punitionem:& perpetuam ciuitatis Hierusalem destructionem.Isa.51.f. Hie.s.Isa.51.

Intimum cordis. Persecutiones. Profunda de quibus clamabat propheta ad dominum, intimum cordis significare possunt, vnde orabat.psal.129. De profundis quoque clamat, qui scit altitudinem diuitiarum sapientiæ Dei: & qui persecutiones patitur:& qui eum misericordi suspirio deprecatur. Hila.s.ps.129. Hiero.s.ps.129.

Mors, Dæmones. Profundum quandoq; significat mortem:& etiam dæmones.psal.68. Arno.s.ps.68.

Insidiator. Profundum dici potest aliquando insidiator,qui demergit eos, qui non sibi ab ipso cauent. psal.68.Infixus sum in limo profundi.

Profundum.Hose.5.a. Vide Mergere.

Progenies, uide Generatio. Progredi, uide Ambulare.

Prohibere.

PRohibere est retinere & auertere,ne fiat aliquid.

Impassibilis diuinitas. Prohibitio ne Isaac occideretur à patre, designauit impassibilitatem diuinitatis in Christo.Gen.22.c. Glo.ord.s.gen.22.

Cessatio diuinæ vindictæ & tentationũ. Prohibitæ pluuiæ diluuij designant cessationem diuinæ vindictæ: & etiam tentationum. Gen.8.a. Lyra.s.gen.8.

Retinens Deus sua dona. Prohibitæ dicuntur aliter stillæ pluuiarum,quando Deus retinet sua dona. Iere.3.b. Amos.4.b.Sic prohibiti sunt cœli ne darent rorem.Aggei.1.c.Prohibent autem bonum à nobis peccata. Iere.5.f. Hier.s.Iere.3.5.

Frænare malas inclinationes. Ornare potentias. Prohibere pedes à via mala est frænare malas inclinationes.psal.118.Et prohibere pedes à nuditate est virtutum operibus animæ potentias exornare. Iere.2.e. Prohibetur etiam lingua à malo.psalm.33. Hila.s.ps.118. Hiero.s.Iere.2. Basi.s.ps.33.

Non admittens gentiles ad fidem. Prohibentes discipuli offerri infantes Christo, designant eos, qui in primitiua ecclesia non admittebant gentiles ad fidem:donec Christus dixit: Nolite prohibere. Matt.19.b. Iudæi autem semper prohibent.1.Thes.2.d. Hila.s.Mat.cano.19

Non prohibet auster congregationem seminis Israel,quum ex illa parte conuertuntur ad fidem.Isa.43.a. Hiero.s.Isa.43.

Defect' correctiõis. Prohibere dicitur gladium suum à sanguine,qui non corrigit verbo proximum: & qui non curat prædicare,cum possit.Iere.48.b. Cassia.coll.20.cap.8 Gre.3.pasto.ad mo.26.

Prolabi, uide Cadere. Prolixus, uide Longus.

Promiscuus.

PRomiscuum dicitur,quasi confusum & incertum.

Promiscuum vulgus designare potest permixtionem bonorum & malorum in hoc mundo. Vel designat multitudinem ineptarum opinionum mentem à veritatis cognitione impedientium.Exod.12.d.Nu.11.a. Philo.de migra. Abrahæ.

Promittere, Polliceri, Repromittere.

PRomittere est,quasi longè mittere,hoc est,aliquid in futurum dandum offerre.

Promittere dicitur Deus solum bona,quæ vult dare:creat autem tam bona quàm mala: minatur vero solum mala:quo fit vt filij promissionis ad bona gratiæ spectent.Rom.9.b. Aug.epist.120.

Promissio Christi. Promissio Ioseph ad patrem & fratres pascendi eos,designat promissionem Christi ad fideles de conferenda vita æterna.Gen.45.c.

Spiritussanctus. Promissionis spiritus dicitur spiritussanctus.Ephe.1.c. Quia promissus fuerat à Christo: & quia promittit beatam vitam:in cuius promissionis arrabonem datur. Glo.ord.s.Ephe.1.

Diabolus promittens terrenorum copiã. Promittens Sichem multa Dinæ & fratribus eius,designat diabolum promittentẽ in hoc mũdo rerum omnium & voluptatum abundantiam.Gen.34.b. Pollicetur etiam diabolus prędã socijs, Glo.ordi.s.gen.34. Greg.13.mor.16.

socijs quum alios inuitat ad animas capiendas. Iob.17.b.

Promouere.

PRomouere est, vehementer & vltra mouere. Iudi.9.b. 1. Esdr.8.f. Præcipuè autem est ad honores, seu ad meliorem gradum mouere.

Promptuarium.

Euch.for spũal.8. Glo.ord.s.ps.143. PRomptuarium à promendo dictum locum significat, vbi seruantur ea præcipuè, quæ ad victum pertinent, vt inde promantur. Potest autem designare cordis receptaculum. psal. Promptuaria eorum plena.

Promptus, uide Parare. Promulgare, uide Pronuntiare.

Pronuba.

Ruper.s.Iudi.15. PRonuba est quæ nubentem in domum mariti deducit ac comitatur, ac quæ nuptijs præest celebrandis ex parte vxoris. Pronubi autem dicuntur ipsi socij sponsi. Iudi.14.c. vbi videtur accipi pro proco. Potest autem ibi designare vnum de patriarchis & prophetis amicis domini. Vt Mosen amicum & pronubum Christi, quia de illo scripsit: Illum accepit vxor Samsonis, hoc est, synagoga, relicto Christo: Imo illum accepisse sibi visa est, gloriãdo in legis eius litera, legendo legem eius sine Christi gratia. Verbi gratia: Tu, inquiunt, discipulus eius sis: nã nos discipuli Mosis sumus. Patriarchæ & prophetæ.

Pronuntiare, Proferre, Promulgare.

PRonuntiare est verbum aliquod proferre. Promulgare vero est palam nuntiare.

Gre.22.mora.22.& 8.mor.26. Pronuntiat librum scripturæ sacræ per singulos gradus, qui percepisse se eius scientiam non per verba tantummodo, sed etiam per opera demonstrat. Iob.31.d. Proferunt etiam eloquia de corde suo, qui verba ex corde proferentes, recta docuerunt viuendo. Iob.8.b. Operas quæ do.

Glo.ord.s.Leui.13. Pronuntians sacerdos leprosum nigris capillis esse sanatum, est declarans peccatorem absolutum à peccatis per pœnitentiam. Leui.13.e.

Glo.ord.s.ps.144. Pronuntiare potentiam Dei est ipsum laudare & magnificare. psal.144. Laudare potentiam Dei.

Amb.s.ps.118. ser.2. Pronuntiare dicitur Dauid non omnia iudicia Dei: sed iudicia oris eius, hoc est, quæ Deus ipse manifestauit. psal.118.

Glo.ord.s.ps.141. Pronuntiare tribulationem ante Deum, est ipsum inuocare in graui tribulatione, præcipuè in corde, vbi ipse audit. psal.141. Inuocare Deum.

Gre.24.mo.21. Pronuntiatio Elihu inflationem elationis ostendit: vt verba quæ de alta superbiæ radice veniebant: cum quadam quasi altitudine & distinctione procederent. Iob.34.a.

Gre.7.mo.24.26. Proferunt verba in uentum, qui ociosa loquuntur: & qui sine pondere discretionis verba non solidata proferunt, quæ leuitatis aura portet. Iob.6.d.

Pronus, uide inclinare.

Propago.

PRopago est vitis vetusta & suppressa, vt ex vna plures fiant, capitibus palmitum dispersis & propagatis, seu in diuersas partes terræ extensis.

Glo.ord.s.ps.79. Propagines vineæ significare possunt nouos in Christo. psal.79. Et propagines vitis tres designant tres status fidelium in ecclesia, hoc est, coniugatos, continentes, & rectores. Vel designant tres naturas in Christo: vel tria tempora trium legum: vt gemmæ sint sancti in lege naturæ: flores in lege scripta: fructus in lege gratiæ. Gene.40.b. Propagines autem Hierusalẽ sunt propugnacula ecclesiæ, vel animæ: quæ auferuntur, quum quis Deum contemnit. Iere.5.c. Noui in Christo. Tris status fidelium. Tres naturæ i Chro. Tria tempora. Propugnacula ecclesiæ.

Hier.s.Eze.17. Propagines vineæ. Ezec.17.b. augmentum paruum & infimum regni Sedechiæ significant.

Hiero.s.Isa.25. Propago fortium est virtus Iudæorum: quæ licet fortis videretur aduersus Christum, facile tamen emarcuit. Vel est status veteris legis, qui cessauit. Isa.25.b. Virtus iudæorum. Status veteris legis.

Hier.s.Isa.16. Propagines vineæ Sabama sunt renouatores antiquarum hæresum. Isa.16.c. Nahum.2.a. Renouatores hæresum.

Properare, uide Accelerare.

Propheta, Prophetissa, Prophetare: Vaticinari, Prophetia.

PRopheta dicitur, qui futura prænuntiat, ab eo primo intellecta. Prophetare autem est futura prædicere: quamquàm & de præsenti & de præterito potest esse prophetia. Propheta propriè est, qui ex inspiratione diuina loquitur: quales erant sancti prophetæ. Gen.20.b. Quia propheta est & viues. Item legis doctor. Exod.7.a. Aaron frater tuus erit propheta tuus. Prophetia autem dicitur futurorum diuinatio. 2. Par.15.b. Et prophetia Azariæ filij Obed prophetæ. Et diuinorum interpretatio. 1. Par.15.d. Chonenias princeps prophetiæ. Reuelatio. Apo.1.a.

Audis

Audit verba prophetiæ huius. Prophetare autem interdum est aliena loqui. 1.Reg.10.b. Et prophetabis cum eis. Prophetiam referre. Zach.13.b. Et erit quum prophetauerit quispiam. Occulta Dei reuelare.2.Par.18.b. Non prophetat mihi bonum. Prędicare.Num.11.f. Vt omnis populus prophetet. Psallere.1.Par.25.a.Qui prophetarent in citharis.Falsa dicere.Iere.2.b. Prophetabant in Baal.

Ieremias. Christus. Propheta in gentibus.Iere.1.b. Est vel ipse Ieremias, qui prophetauit de gentibus. Vel est Christus de quo fit mentio.Deut.18.d.Prophetã suscitabo eis de medio fratrũ suorũ similẽ tui. Et ipse Christus est propheta non acceptus in patria sua:quia crucifixus est in Iudęa. Mat.13.g. Prophetauit Christus vltra.Zach.13.a.qua vltra mortem, quam Iudæi prophetarunt, prophetauit etiam suam resurrectionem. *Ori.s.Iere.ho.1. Hiero s.Iere.1. Hila.s.Mat.cano.14. Rup.s.Zach.13.*

Doctores fidei. Prædicatores. Prophetæ dicuntur fidei doctores. Et prophetantes sunt prædicantes & docentes. Sic fuit propheta Abraham.Gen.20.b. Et Samuel dictus est propheta domini designans bonum prædicatorem.1.Reg.3.d.9.b. Amos.2.d. Prophetæ quidem dicuntur boni doctores. Pseudoprophetæ vero mali doctores.Eze.13.a.Et prophetæ Hierusalẽ sunt doctores ecclesiæ.Iere.25.a. Sopho.3.a. Prophetia autem est prædicatio : quia deficiente dissipatur populus. Prouerb.29.c. Apoc.11.b. *Gre.s.1.Reg.3.10. Hiero.s.Amos.2. Ori.s.Eze.ho.2. Beda.s.prou.29.*

Sacerdotes interpretes legis. Propheta Mosis dicitur Aaron: vt designetur sacerdotes interpretes esse legis. Exod.7.a.1.Reg.10.b.c.19.d.1.Cor.11.d.vbi prophetę dicuntur sacrorum interpretes. *Glo.ord.s.Exod.7.*

Prædicare. Prophetare interdũ est prophetiam referre. Ita prophetarunt filij & filiæ in principio ecclesiæ:quia viris & fœminis dabatur spiritus prophetiæ. Ioel.2.g. Acto.2.c. Mandant prophetis ne prophetent,qui impediunt prædicationem.Amos.2.d. *Glo.ord.s.Ioel.2. Rup.s.Amos.2.*

Prophetæ seducentes sunt prædicatores iudicia populi confundentes.Mich.3.b. *Gre.s.1.Reg.1.*

Prædicatores mali. Prophetæ Baal. Doctores hæreticorum. Prophetæ Iudæorum & non Dei erant prophetæ Baal.Iere.2.f. Et prophetæ Samariæ sunt doctores hæreticorum.Iere.23.c. Prophetæ autem dicũtur sæpe ipsi pseudoprophetæ.Iere.28.a.29.a. Ipsi sunt prophetæ insipientes.Eze.13.a.Et prophetæ coniurantes sunt hęretici.Eze.22.f. Et propheta stultus dicitur hæreticus.Hose.9.b.Prophetant autem de corde suo,qui dicunt: dicit dominus:quum dominus loquutus non sit. Et qui dant peruersos & hæreticos sensus sacræ scripturæ.Eze.13.a. Et dicuntur prophetare in Baal,docentes errores.Iere.2.c. Et hæretici & persecutores Christi sunt prophetę ebrij,videntes visiones,quales ebrij videre solent.Isa.28.b.Thre.2.e.Zach.1.b.13.a. Prophetæ etiam Baal & lucorum.3.Reg.18.c. *Hier.s.Iere.23.29.& s.Eze.22. Ori.s.Eze.ho.2. Rup.s.s.Reg.7.&.s. Mich.3.&.s.Zach.5.*

Scribæ & pharisæi. Erant scribæ & pharisæi,qui sacræ legis negligentes præcepta,populum,proprijs traditionibus peruerterant. Prophetæ mordentes dentibus erant pontifices Iudæorum, peculiariter Annas & Caiphas. Mich.3.b.

Spiritussanctus. Virgo Maria. Prophetissa ad quam accessit Isaias, dici potest spiritussanctus reuelans illi mysteria. Vel est beata virgo Maria,quæ concepit & peperit Christum.Isa.8.a. Eam potest significare Maria soror Mosis prophetissa.Exo.15.b. *Hiero.s.Isa.8. Epipha.lib.1.tom.2. aduersu.hæreses. Rup.1.de operibus spũssãcti.9.*

Propitiari, Propitius, Clemens, Propitiatorium.

PRopitius dicitur,qui placidus est & fauens,& nobis placatus.Propitiari autẽ est propitium esse. Propitiatorium vero erat opertorium arcæ fœderis de auro mundissimo, vnde Deus propitiari dicebatur.

Mia Dei. Propitiatorium arcæ typus erat misericordiæ Dei:ponebatur autem super arcam : quia misericordia Dei est super omnia opera eius.Exod.25.b.26.d.30.a.35.b.37.a.Leui.16.a. *Aug.q.in Exo.105.*

Christus. Propitiatorium etiam ipsum Christum designat : qui mediator est inter Deum & homines: & patrem reddit nobis propitium.Rogante enim sacerdote,hoc est,Christo, fit Deus propitius.Leui.4.d.16.a. Rom.3.d.1.Ioan.2.a. Dicitur etiam ipse Christus propitiatio psal.129. *Ori.s.Rom.3. Gre.s.Eze.ho.6. Isyc.s.Leui.16. Cyr.d.incarn.vnig.13.*

Virgo Maria. Sancti. Propitiatorium præterea dici potest beata virgo Maria,quæ deum nobis propitium reddit. Demum illi qui cum omni fiducia per hostias precum supplicationumq; deum hominibus repropitiant,& pro delictis populi interueniunt,propitiatorium nominari possunt. *Ori.s.Nu.ho.5.*

Cœlum empyreum. Propitiatorium ex auro,materia videlicet multum à ligno distante,cœlum empyreum significare potest. Vt enim ipsam arcam terminãs melioris rei principium prebebat:nam super illud insidebant Cherubim,vnde propitiationes habebantur.Ita & empyreum cœlum quamuis nouem cœlorum numerum compleat, est tamen rerum spiritualium & diuinarum principium, angelicam diuinamq; naturam redolens,vt sit proportionatum locatis illis. *Geor.ve.cant.1.ton.3 cap.6.*

Cõtemplatio spiritualium. Propitiatorium præterea significare potest contemplationem rerum spiritualium,vt angelorum,& animæ, quæ semota est ab omni imaginatione. *Ricar.s.de.s.vict.3. de arca mystic.1.*

Clementia Christi. Clementia Ioseph benignitatem & clementiam Christi significat. Gen.43.f.45.a. Et Deus dicitur clemens.Exod.34.a.

Propitiationem apostolorum dedit dominus Aegyptum, &c: quia fecit eos accipere ipsorum prædicationem.Isa.43.a. *Hiero.s.Isa.43.*

Dies huius vitę. Propitiationis dies sunt dies huius vitæ,in quibus propitiatur nobis dominus.Leui.23.e. *Isyc.s.Leui 23.*

Propinare.

Propinare.

PRopinare est propriè præbibere alteri, eiq; poculum porrigere. Sed vsus accipit, vt sit iam simpliciter porrigere.

Hiero.s.Isa.27. Propinat Deus vineæ, quum effundit iram in Synagogam, quæ resipiscere noluit. Isa.27.a. Et propinat calix furoris domini omnibus gentibus, quum omnes castigat. Iere.25.d. Castigatio D

Hiero.s.Amos.2. Rup.s.Amos.2. Propinant vinum Nazaræis, qui sanctis & contemplationi vacantibus ingerunt curas seculares. Amos.2.d. Et qui procurant vt nullus sit sanctus.

Propinquus, uide cognatus.

Proponere, Propositio, Propositum.

PRoponere interdum est statuere & deliberare: vnde dicitur propositum, quod mente statutum est. Quandoq; vero est coram ponere: vnde propositio veri aut falsi indicatiua, aut quæstio disputationem habens, quę problema dicitur.

Gre.16.mor.15. Proposuisse dicitur Deus æquitatem contra nos, quando fecit incarnari filium suum, qui esset propitiatio pro peccatis nostris. Iob.23.b. Incarnatio.

Gre.10.mor.22. Proponitur spes fidelibus inter tribulationes: vt sciant per eas se venturos in regnum cœlorum. Iob.11.d.

Basi.in princ.prouerb. &.s.ps.48. Ori.s.Leui.ho.13. Proponere dicitur mensam sapientia, quando dat præcepta doctrinæ. Pro.9.a. Propositionis panes qui in mensa tabernaculi ponebātur, doctrinam omnibus expositam significare possunt. Exo.25.c.35.b.40.c. Vel significant sublimiorem doctrinam, quę solis communicatur sacerdotibus. Leui.24. Propositio autem dici potest doctrina sancta. psal. 48.77. Dans Christi præcepta. Doctrina sancta.

Proponens etiam Moses iudicia est lex, varia habens præcepta. Exo.21.a.

Hila.s.ps.136. Proponere Hierusalem in principio lætitiæ suæ dicitur is, qui inprimis gaudet de cœlestibus. ps.136. Gaudere de cœlestibus.

Hiero.s.Eze.27. Proponere dicuntur in mercatu Tyri merces philosophi aut hæretici, qui ea docent, quæ similitudinem habent cum virtutibus ecclesiæ. Proponit etiam ibi Iuda frumentum & similia, cum fideles dant sanctum canibus. Eze.27.c.e. Doctrina philosophorum. Dare sancti...

Hila.s.ps.53. Non proposuerūt Deum ante conspectum suum Iudęi: quia persequentes Christum, diuinā eius virtutem agnoscere noluerunt. ps.53. Obstinatio...

Proprium.

PRoprium dicitur quod est vniuscuiusq; peculiare.

Gre.14.mor.22. Proprium os Iob, quo deprecabatur seruum suum. Iob.19.c. designat Christum, qui in propria carne apparuit Iudæis, & proprio ore prædicauit, qui prius per prophetas loquebatur. Christus incar...

Aug.epis.120. Propria Christi in quæ dicitur venisse, sunt vel omnes homines per creationem: vel Iudæi per specialem electionem. Ioan.1.a. Omnes homines. Iudæi.

Proprię singulorum filiorum Iacob benedictiones significare possunt diuersa dona spiritussancti: aut diuersos gloriæ gradus. Gen.49.d. Dona spūssancti. Diuersi gradus gloriæ.

Propria sponte tribuentes filij Israel, quæ necessaria erant ad constitutionem tabernaculi. Exo.35.c. Indicant dandum esse ecclesiæ, non ex tristitia aut ex necessitate.

Propugnare, propugnaculum.

PRopugnare est, vehementer & de longè pugnare. Propugnaculum vero est locus munitus, vnde commodius certari possit, & defendi procul.

Hiero.s.Isa.63. Propugnator peculiariter est Christus, qui propugnator est ad saluandum. Isa.19.d.63.a. Christus defensor.

Amb.s.ps.118. ser.22 Hiero.s.Isa. 54. Rup.s.Cant. 7. Progugnacula argentea murorum ecclesiæ sunt verbum Dei. Canti.8.c. Propugnacula vero iaspidis eiusdem ecclesiæ sunt diuersa dona gratiarum. Isa.54.c. Verbum Dei. Dona spūssancti.

Greg.s.cant.8. &.s. Ezec.ho.15. Propugnacula turris Dauid sunt miracula, quę faciunt prędicatores. Et miracula cum prędicatione sunt propugnacula argentea. Item miracula antiquorum patrum. Cant.4.b.8.c. Differunt autem propugnacula à clypeis: quia non mouentur sicut clypei: ita non imitamur miracula sanctorum, sed virtutum opera. Miracula prędicatorum & antiquorum patrum.

Hiero.s.Isa.23. Propugnacula Chaldęæ sunt superbia dæmonum & hæreticorum extollentium se contra scientiam Dei. Isa.23.c. Superbia dæmonum & hæreticorum.

Prora, Proreta, uide Nauta.

Proscindere.

PRoscindere terram est primum ipsam arare.

Hiero.s.Isa.28. Proscindere terram est primò castigare aliquem: vt mollescere incipiat ad verbum Dei suscipiendum. Isa.28.g. Castigare primò.

Proscribere.

Proscribere

PRoscribere est aliquid per scripturam venale proponere & publicare. Et Christus dicitur proscriptus in Galatis, quasi iterum condemnatus ad mortem: vel exhæredatus in ipsis, qui ad eius hæreditatem pertinebant. Gala. 3. a. Glo. ord. s. Gala 3.

Proselytus, uide Aduena.

Prosequi.

PRosequi est vltra siue post sequi: vel cum affectu animi sequi: vt prosequi amore aut odio. Prosequi volens Laban Iacob cum tympanis & gaudio, &c. Gen. 31. d. designat mundũ promittentem iucunda bonis, ne eum deserant. Amb. epist. 4.

Prosper, Prosperari, Prosperitas.

PRosper dicitur fœlix, aut qui dat fœlicitatem: & prosperitas est ipsa fœlicitas, hoc est, quũ res alicui eueniunt ex sententia: vt prosperitas contraria sit aduersitati.

Prosperitas Christi. Profect⁹ bonorum. Multiplicatio fidelium. Prosperitas Ioseph typus fuit prosperitatis Christi. Gen. 39. a. 40. d. 41. b. Et dicitur Christus prospere procedere. ps. 44. Designatur etiam profectus bonorum in spiritualibus. Dicitur autem prosperari verbum Dei, quando multiplacantur credentes. Isa. 55. d. Glo. ord. s. gen. 39.

Crux Christi. Prosperum iter est iter crucis Christi: per quod itur ad fœlicitatem. ps. 67. Arno. s. ps. 67.

Fœlicitas tẽporalis. Fœlicitas angelorũ. Prospera Israel. 1. Reg. 2. g. designant fœlicitatem & abundantium temporalium: & etiam angelorum fœlicitatem. Gre. s. 1. Reg. 2.

Prosternere, Prostratus, Prouoluere.

PRosternere est ante vel procul sternere, & profligare: vt quum hostes in acie sternuntur.

Victi hæretici & dæmones. Prostrata Philistæa designat victos hæreticos: & etiam dæmones. Isa. 14. g. Hiero. s. Isa. 14.

Anima sequẽs errores. Prostrata meretrix sub omni ligno frondoso. Iere. 2. d. 3. a. designat animam amplectentem omnes errores eloquentiæ virorem habentes. Hiero. s. iere. 2.

Prostituere, Prostibulum, uide Lupanar.

Protegere, Protector, uide Defendere. Protendere, uide Expandere.

Protestari.

PRotestari est cauenda, & quæ fieri non debent manifeste denuntiare. 2. Par. 24. e. Prophetæ protestabantur aduersus regem & principes Iuda & populum.

Protrahere, uide Longus. Prouectus, uide Senex.

Prouerbium.

PRouerbium est sententia, quæ in ore omnium versatur: quę interdum aperta est & simplex: quandoq; vero sensum habet allegoricum.

Prouerbium factus Iob, designat electorum ecclesiam: quæ afflictionis tempore prouerbiũ prauis efficitur: quia quum bonos mori per tormenta conspiciunt, ab eis similitudinem maledictionis sumunt. Iob. 17. b. 30. b. Gre. 13. mo. 17. & 20. mo. 18.

Prouidere, Prouidentia.

PRouidere est ante vel à longe futurum aliquid videre, antequam sit factum: vnde dicta est prouidentia & prudentia.

Ordinatio redemptionis. Prouidisse dicitur Deus victimam sibi, quando ordinauit passionem Christi ad generis humani redemptionem. Gen. 22. b. Ori. s. gen. ho. 8. Amb. 1. de Abra. 8.

Prospiciẽs Christus ecclesiæ. Prouidens Iacob domui suæ designat Christum prospicientem ecclesiæ, vel Iudęæ: peculiariter autem viris ecclesiæ seruientibus: quibus prouidet in spiritualibus & temporalibus. Gene. 30. d. Rup. 7. s. gen. 37.

Eligens deus apostolos & prælatos. Prouidet Deus regem sibi: quia eius iudicio non eligitur prælatus nisi bonus. 1. Reg. 16. a. Et prouidet Pharao virum sapientem, quum dat Deus apostolos & prædicatores. Gen. 41. d. Idẽ significat prouidens Moses viros sapientes. Exo. 18. d. Gre. s. 1. Reg. 16.

Prouidere tenetur pater nuptias puellæ humiliatę à filio. Exo. 21. b.

Prouincia.

PRouincia est regio dicta q. procul vinci videatur. Sic enim dicebantur prouincię regiones longe ab Italia bello à Romanis acquisitę.

Potentiæ animæ. Prouincię dici possunt diuersę animę potentię: quando princeps prouinciarum facta dicitur esse sub tributo peccando. Thre. 1. a. Glo. ord. s. Thre. 1.

Status naturalium necessitatum. Prouincia Babyloniæ significare potest statum naturalium necessitatum, in quas incurrimus per peccatum: super cuius prouinciæ opera constituuntur Sidrac, Misac, & Abdenago. Daniel. 2. g. Ricar. de s. victo. de somnio Nabuch. 4.

Prouocare,

Prouocare, Iritare, Concitare.

PRouocare est velut à longè vocare, & tam in bonum quàm in malum inuitare, incitare, hortari: & in malum lacessere.

Hiero.s.Eze.32. Prouocat Deus cor populorum multorum, quãdo cõuertit ad se, & auertit à diabolo, quos ille subiectos habebat. Eze.32.b. Conuerti.

Hiero.s.Sopho.3. Ori.s.Iudi.ho.2. Prouocant oculos maiestatis Dei, qui eius prouocant iram. Isa.3.b.63.c. Prouocantes autẽ iram Dei colendo idola, confusionem sibi potius parant, quàm Deum ad iracundiam prouocant. Iere.7.d. Prouocant autem os domini ad iracundiam, qui duram contra se faciunt eum proferre sententiam. Thre.1.f. Concitant etiam Deum ad iracundiam, qui opera faciunt iracundiæ digna. Iudi.2.c. Et iritatores sunt, qui prouocant Deum ad puniendum. Ezech.2.c. Et prouocatrix ciuitas est Hierusalem: & ecclesia malorum. Sopho.3.a. Prouocant autem mali Prouocatr.

Gre.11.mo.1.&.26. mor.28. audacter Deum: quia plerunque eo magis contra Deum superbiunt, quo ab eius largitate & contra meritum ditantur: & qui prouocari bonis ad meliora debuerant, donis peiores fiunt. Iob.12.b. Prouocare etiam iram dei est mandatis illius scienter contraire: scire bonum, sed despicere: facere posse, nec velle. Iob. 36. b.

Prouocare deum ad iudicium est velle ostendere se iniustè affligi ab eo. Iob.34.d.

Hiero.s.Isa.23. Prouocant manus Tyri reges, quum mundana prosperitas etiam sanctos de statu suo mouere nititur. Isa.23.c.

Prouoluere, uide Prosternere.

Proximus.

PRoximus dicitur, quasi valde propinquus: & omnis homo dicitur proximus alteri, secundũ ꝙ sunt eiusdẽ naturæ, & debent inuicẽ benefacere: vnde proximus dicitur beneficus, vt sumitur. Luc.10.e. Item vicinus. Deut.23.d. Ingressus vineam proximi tui. Datur etiam proximũ tempore. Tob.5.b. In proximo est vt à Deo cureris.

Glo.ord.s.Eze.33. Gre.10.mo.9. Aug.20.ciui.dei.29. Proximus interdum dicitur Christus: cuius vxorem polluit, qui fideles ab eo separat. Ezec. 33.f. Et proximus occisi est Christus iudex: qui non vindicat in fugientem ad ciuitatem refugij: quia parcet pœnitenti. Deut.19.b. quum enim sit in forma dei deus noster, formam serui accipiens, esse dignatus est etiam proximus noster. Christus.

Arn.& Hila.s.ps.121 Aug.s.ps.37. Proximi Christi erant apostoli: etiam sunt omnes fideles. Hi proximi de longè steterunt in passione. psalm.37.121. Proximus etiam Christi est vicarius eius in terra. Exo.22. Leui.6.a. Apostoli. Fideles.

Ori.s.cant.ho.4. Basi.s.ps.44. Hier.ad principiam. Proxima sponsa est anima, quæ adhærens Christo vnus spiritus fit. Canti.2.c. Et proximæ ecclesiæ sunt virgines, propter castitatis mundiciam: vel sunt viduæ & continentes, quæ sunt post virgines. Anima. Virgines. Continentes.

Basi.& Arn. s.ps.37. Aug.s.ps.37. Proximi qui stare dicuntur aduersus peccatorem, sunt angeli. psalm.37. Proximi vero qui apporopinquauerunt & steterunt aduersus Christum, fuerunt Iudæi in passione. Angeli. Iudæi.

Glo.ord.s.Exo.2. Proximi aliquanndo dicuntur Iudæi & gentiles: quos pacificauit Christus in Mose figuratus. Proximus quidem, qui faciebat iniuriam, erat Iudæus, qui vero patiebatur, gentilis. Vnde Iudæi dicebant. Ioan.9.f. Tu discipulus eius sis. Exo.2.c.20.b.21.b. Iudæi & gentiles.

Ori.s.Nu.ho.22. Proximus aliquando est cognatus: & proximi sanguinis succedentes quinto loco in hæreditate sunt, qui quacunq; occasione benè operantur. Num.27.b. Benè operantes.

Gre.s.1.Reg.14. Proximi etiam dici possunt, qui apti sunt conuerti ad fidem. 1.Reg.14.c.

Amb.epist.56. Philo.de temulẽtia. Proximum occidere est nemini parcere. Vel proximus occidendus est, caro affligenda: vel sermo falsus reprimendus. Exo.32.f. Caro. Sermo falsus.

Hier.s.Zach.14. Vsque ad proximum coniunguntur valles montium, hoc est, duo testamenta, & non vt faciant vnum: quia multa sunt in veteri testamento, quæ ad literam non seruantur. Zach.14.a.

Prudens, Prudentia.

PRudens est, qui rerum agendarum scientiam habet. Et prudentia est appetendarum & vitandarum rerum scientia.

Hiero.s.Iere.10. Gre.17.mo.16. Prudentia dei dici potest ipse filius Dei, qui & sapiẽtia patris dicitur. Itre.10.b. Prudẽtia autem Dei percussit superbum. Iob.26.d. quia antiquus hostis per excessum præsumptionis suæ eum etiam perdidit, quem iniquæ persuasionis lege possedit: & dum audacter eum, in quo nihil sibi competebat appetijt: iure illum, quem quasi iustè tenebat, amisit. Prudentia itaq; non virtute percussus est, qui dum ad tentandum Deum soluitur, ab homine possidendo religatur: vt inde eum, qui sub ipso erat perderet: vnde cum illo, qui super ipsum est, congredi præsumpsisset. Ipse est prudens, qui tacuit. Amos.5.d. Filius Dei.

Rup.s.Amos.5.

Basi.s.ps.48. Arno.s.ps.104. Prudentia dici potest fides in corde: & sapientia in mysterio abscondita. psal.78.104. Fideles.

Hila s.Mat cano.10. Amb.de fug.secul.7 Prudentes vt serpentes sunt, qui custodiunt caput suum Christum: à quibus etiam diabolus spoliatur capite suo, qui alios exuere voluit. Matt.10.b. Custodientes Christum.

Prudens

Vinces dæmones. Habés rectã fidé. — Prudens super inimicos est, qui vincit dæmones: & qui habens rectam fidem prudentior est Iudæis & hæreticis. psalm. 118. Prudentiores filijs lucis filij huius seculi sunt, qualis fuit Paulus, qui prudentior fuit alijs Iudæis: qui cum luce scripturarum remanserunt in tenebris. Luc. 16. c. — Arn. & Hil. s. ps 118. Hiero. Aglasiæ.

Bene operantes in hac vita ad gloriam Dei. — Prudentes virgines sunt, qui procurant habere oleum doctrinæ necessariæ ad salutem. Et qui opportunum operandi tempus in corporibus amplexi sunt. Item qui in gloriam Dei opera sua faciunt, nec inanem gloriam quærunt. Matth. 25. a. — Ori. s. Mat. ho. 32. Hila. s. Mat. cano. 27. Aug. 83 q. 59.

Prædicator. — Prudés eloquij mystici, est, qui nouit vetus & nouum testamentum: qui & prudens incantator dicitur. Et prudens auditor est, qui scit discernere vera à falsis. Isa. 3. a. Et prudens qui tãcet in tempore malo, est ecclesiasticus prædicator. Amos. 5. d. — Hiero. s. Isa. 3. & s. Amos. 5.

Scribæ doctores Iudæorum. — Prudentes à quibus absconduntur mysteria, sunt scribæ superbi: ideo opponuntur illis à Christo paruuli: vt probet se tumorem damnare, non acumen. Matth. 11. d. Ipsi sunt prudentes Iudæorum, qui excæcati sunt. Isa. 29. e. — Glos. ord. s. Mat. 11. Hiero. s. Isa. 29.

Pruina, uide Gelu. Pruna, uide Carbo.

Prurire, Pruritus.

Ira. — PRurire est libidine scalpendi ardere. Et pruritus est excursus humoris spirabilis inclusi cõtra naturam: qui & prurigo dicitur. Deut. 28. c. Potest autem designare iram & furoris insaniam. — Glo. ord. s. Deut. 28

Detractiones. Doctrina hæretica. — Pruritus aurium aut linguę dicitur esse in auditoribus detractionum, & in detractoribus. Et prurientes auribus sunt, qui placentia loquuntur. 2. Timo. 4. a. Peculiariter autem dicitur hoc de hæreticis: qui occultè docentes suauius audiuntur: iuxta illud. Pro. 9. d. Aquæ furtiuæ dulciores sunt: & panis absconditus suauior. — Glo. ord. s. 2. Timo. 4.

Psallere, Psalmus, Psalterium, Psaltes, uide Canere.

Pseudo.

Hæretici. Philosophia. Cœtus Pharisaicus. — PSeudo idem est quod falsus: vnde pseudopropheta est falsus propheta.
Pseudopropheta est q. aliter scripturarum verba accipit q. à spiritu sancto sunt instituta: vnde hæretici dicuntur pseudoprophetæ. Iere. 29. b. Apoca. 20. d. Pseudo propheta est etiam inanis philosophia eorum: qui circa Deum errarunt. Apocaly. 16. c. Item cœtus pharisaicus, & omnes deceptores, qui vnum corpus faciunt, sunt pseudoprophetæ. Apo. 9. d. — Hier. s. Iere. 29. Aug. s. Apo. ho. 17. Rup. 9. 1. Apo & 11.

Ptisana.

Carnis lasciuia. — PTisana est hordeum decorticatum, vel hordei succus, siue aqua, vel pultis genus ex farina hordeacea. 2. Reg. 17. c. Prouerb. 27. d. Ptisanæ siccantur, cum carnis lasciuia per continentiæ rigorem stringitur.

Pubertas.

Ætas p̃iarcharũ. — PVbertas est ętas, in qua pubes nascitur in maribus aut fœminis.
Pubertas Israel erat in Abraham & patriarchis: quos accepit Deus puros & immunes ab idololatria. Ioel. 1. b.

Publicare, Publicus.

Euagatio sapientũ. — PVblicare est manifestare: & publicum est, quod est manifestum & commune. Est etiam publicare proscribere, seu publicè venale proponere
Publicantur domus sapientum, quando studiosa illa quietis suæ otia ad omnem dissolutionis euagationem exponuntur: doctrinæq; secreta penetralia ad omnem curam vel curiositatẽ prostituuntur. Dani. 2. a. — Ricar. de. s. vict. de somnio Nabucho. 4

Publicanus.

Gentilis populus. — PVblicani erant, qui vectigalia & alios populi Romani reditus exigendos certo constituto precio redimebant.
Publicanus stans à longè in oratione, approbatus à Deo gentilem populum significat prelatum Iudæis. Luc. 18. c. — Aug. s. ps. 74.

Pudenda, Verenda, Veretrum.

Christi crux. Humilitas carnis Christi. — PVdenda sunt membra pudoris in maribus & fœminis: quæ verenda etiam dicuntur.
Verenda Noe nudata. Gen. 9. d. designant crucem Christi & humilitatem carnis eius: quæ Sem & Iaphet, hoc est, gentiles operuerunt: quia cognoscunt in cruce & carne Christi, & laudant Dei virtutem. — Amb. de Tobia. 20.

Castitas. — Verenda tegere fœminalibus est castitatem seruare: quod vnusquisq; debet in se facere. Est etiam causas generationis rerum occultas nobis esse. Leui. 16. a. — Glo. ord. s. Leui. 16.

Hiero.s.Iere.13. — Turpitudo rum.

Verenda quæ reuelat Deus, sunt peccata, quibus peccator confundetur. Et verecundiora reuelata dicunt manifestatam turpitudinem peccatorum. Iere.13.d. Nahum.3.b.

Philo. de speciali legibus. — Sensibilia corruptibilia.

Verenda viri quæ apprehendit mulier, designant sensibilia generationi, & corruptioni obnoxia. Deut.25.c.

Pudere, Pudor, uide Confundere. Pudicus, Pudicitia, uide Castitas.

Puer, Puella, Pueritia.

PVer significare solet eũ, qui in tenera ętate est, quæ pueritia dicitur: quæ à septimo anno vsq; ad quartũdecimũ numerari solet. Quãdoq; autẽ significat seruum, & interdum filium: & nõnunq̃ ponitur ad distinctionem sexus: quia puer est mas, puella vero fœmina.

Amb.epis.17.& ser. 53.& s.Luc 18. Hie. Aglas. & s.Isa.10 Ori 1.ps.36.ho.4.& s.Iere.ho.1. — Christus.

Puer quandoq; dicitur Christus: quem etiam significat puer Isaac: & puer Iosue. Ipseq; est puer imitandus. Gen.21.a.37.f.41.b. Exo.33.c. psal.17. In titu.68. Isa.9.b.10.e. 42.a. Hose.11.a. Matth.12.b.18.a. Mar.9.e. Luc.2.f.9.f. Et pueritia in Ioseph, puritatem vitæ Christi designare potest. Et puer Ieremias ætate, non sensu, nec spiritu ꝓphetico, typus est Christi. Iere.1.a.

Ori.s.Mat.ho 5. — Spũssanctus.

Puer etiam aut paruulus significare potest spiritum sanctum. Mat.18.a. Mar.9.e. Luc.9.f.

Hiero.s.Isa.8. — Sermo Dei.

Puer natus de prophetissa dici potest sermo Dei per spiritum sanctũ natus in anima. Isa.8.a.

Cle.Alex.1.pędago 5. Ori.s.Isa.ho 7.& s. Matt.ho.5. Hila.1 Mat.cano.11. Hier.s Isa.8.11. Amb.s.Luc.18. Gre.s.1.Reg 1.2. — Fideles. Discipuli Christi. Innocentes. Simplex. Humilis. Humilitas.

Pueri dicũtur fideles, & precipuè discipuli Christi, quos vsu & consuetudine habebat familiares. psal.8.68.112. Isa.8.a.11.b.65.d. Mat.11.b.19.b.21.b. Mar.10.b. Ioan.21.b. Et datur puer Deo & etiam mundo: huic quidẽ tanquàm seductus & errabũdus: illi vero tanq̃ dilectus: & dr̃ νήπιος, quasi tener ac mollis. Dicunt autẽ pueri, tum ob malitiæ simplicitatem, tũ quia quantumcunq; sublimati, tamẽ pueri sunt, si cõparent ad ea, quę nõ assequuntur. Sed nõ omnes pueri æquales. Heb.2.c. Pueri Iob eosdẽ designant. Iob.29.a. Pueri etiã passim dicuntur innocentes & simplices, præcipuè autẽ malitia simplices: & etiam humiles, aut ipsa humilitas. Gen.43.b. Luc.18.c. Et puer infantulus Samuel designat eũ, qui adhuc regi debet, & duci ab alio. 1.Reg. 1.d. Puer etiam Samuel magnificatus, designat humilem exaltatum: vel perfectũ factum. 1.Reg. 2.c. Vt sit iuxta illud Mat.18.a. Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Sicut ẽ diuerso dicitur de superbo. Luc.10.c. Videbam Satanam sicut fulgur de cœlo cadentem.

Ori.s.Mat.ho.7.15. Amb.s.Luc.1.9. Hiero.s.Ioel.3 &.s. Hose.11.0. Gre.4.mo.25. — Carnales. Rudes aut in fide. Imitatores Christi.

Pueri etiam qui offeruntur Christo, sunt aut carnales & sensuales, & lacte opus habentes: & rudes in fide: & etiam imitatores Christi. Mat.19.b.21.b. Sic erat puer Ephraim. Iere.31.d. Et puer & puella sunt infirmiores in fide. Ioel.3.a. Pueri autem Israel dicebantur hęretici, quando tenebant simplicitatem fidei ecclesiæ. Hose.11.a. Pueros percutiunt hostes gladio: quia eos tẽtationis suæ iaculis grauiter vulnerant, quos nec dum iuuenilis cõstantia liberos, vel robustos seruat. Iob.1.c.

Beda.s.gen.26. Rup.2.s.Isa.11. Ori.s gen ho. 3. Amb.1.de Abra.5. Hila. & Hie.s.Mat. 11. Rup.6.s.gen.31. — Prophetæ. Apostoli. Doctores. Euangelistæ.

Puer Abrahæ missus ad quærendam vxorem Isaac designat ordinem prophetarum, & apostolorum, omniumq; doctorũ, qui dũ verbum prædicationis bonis mẽtibus faciunt ad vnamquanq; animã vnigenito filio coniũgendam quasi prouisores fiunt. Gen.24.a. Et pueri Abrahæ, qui foderunt puteos, sunt Moses & prophetæ. Gene.26.d. Puer paruulus minans lupum & pardum designat apostolos regentes persecutores suos, & diuites & reges conuersos. Isa.11. b. Et puer Abraham coquens vitulum significare potest prophetas simplicitatem vitæ habentes, & prædicantes Christũ. Gen 18.a. Ijdem sunt pueri Isaac fodiẽtes puteos: qui etiam designant euãgelistas. Gen.26.g. Et puer Elię vidẽs nubeculã, ꝓphetę expectãtes Christũ. 3.Reg.18.g. Et puer sedẽtes in foro erãt ꝓphetę prędicãtes ĩ Synagoga: vel etiã apostoli. Mat.11.b. Is.8.d. ps 18.

Beda.s.gen.18. Hier.s ps 84. Gre.s.1.Reg. 2.&.2. mor 26. Aug 12.contra Faustũ.35. &. s ps.44.& s.Ioan.trac.4. — Iudæi. Ministri gulæ.

Pueri duo Abrahę, qui nõ peruenerunt ad locum sacrificij. Gen.22.a. designant Iudæos, qui cum seruiliter viuerent, & carnaliter saperent, non intelligebant humilitatem Christi, nec passionem, qui & diuidendi erant in duas partes. Ipsi expectant cum asino, qui adhuc expectant Messiam. Eosdem designat puer, qui coxit vitulum: quia ipsi coxerunt Christum in passione. Gen.18.a. Puer quoq; Ismael sunt Iudæi. Gen.21.b. Et puer sacerdotis. 1.Reg.2.e. erat populus synagogę perfidis pastoribus obsequẽs. Et rectè puer: quia infirma literę tenẽs, in virũ perfectũ per euangeliũ crescere recusauit. Idem designat ministrantes gulę sacerdotũ. Et pueri insultantes Eliseo, & dicentes: Ascende calue: sunt Iudæi crucifigentes Christum in Caluariæ loco. 4. Reg.2.d. Et puer habens quinq; panes hordeaceos, est populus Israel, habens libros Mosis: quos integros seruabat: quia non penetrabat mysteria. Ioan.6.a. Iob.1.c.

Vtrunq; testamentum.

Pueri etiam duo Abrahæ designare possunt vtrunq; testamentum. Gen.22.a. In vtroq; enim prædicatur passio Christi.

Hiero.s.Isa.65. Glos.ord.s.Isa.65. — Beatus. Diu peccans.

Puer centum annorum erit, qui habebit perfectam ætatem in fœlicitate. Isa.65.d. Vel puer centum annorum est, qui hic diu pueriliter vixit, seruiẽs vitijs: quod exponit addẽdo: Et peccator centum annorum maledictus erit.

Gre.s.1 Reg.2. Hila.s. Mat.cano.7. — Gentiles.

Puer Samuel significare potest gentilem populum nouiter conuersum: aut prædicatorẽ ex gentibus. 1.Reg.2.e. Et puer delicatus Ephraim designat gentiles recenter conuersos. Iere.31. d. Item puer Centurionis. Matth.8.a.

Puer Eliæ

sacerdotale ministerium. Puerilis sensus. — Puer Eliæ dimissus in Bersabee.3. Reg.19.a. est sacerdotale ministerium, quod tẽplo domini in Hierusalem exhibebatur. Vel est puerilis sensus relictus Iudæis. Ber.ser.paruo 64

Genus humanum. — Puer quem suscitauit Eliseus, typus est generis humani à Christo liberati. 4.Regũ.4.c. Vel populi Iudaici mortui per idololatriam. Glo.ord.s.4.Reg 4.

Moses cum lege. — Puer Elisæi cum baculo, Moses cum lege: qui non valuit suscitare genus humanum. 4.Regum.4.d. Aug.ser.207. Gre.9.mo.23.

Bona ratio. Christus. — Puer pauper & sapiens est bona ratio, vel bonus intellectus: qui incipit in homine ab anno tertiodecimo. Dicitur pauper, quia non omnis populus obtemperat ei. Dicitur sapiens quia creaturam dirigit in bonam viam. Eccl'tæ.4.c. Puer etiam pauper & sapiens est Christus, qui melior est rege sene & stulto in hoc mundo, &c. Hiero.s.Ecclẽ.4.

Sensus spũalis. — Puer vnus est sensus spiritualis: & Saul cum puero est auditor cum spiritu.1.Reg.9.a. Gre.s.1.Reg.9.

Cõfidentes in ꝓpria virtute. Maligni. Principes insipiẽtes — Pueri dicuntur aliquando in propria virtute cõfidentes, & maligni. Isa.40.g.1.Reg.2.c.Sap.12.d. Et pueri principes sunt principes insipientes & mali. Isa.3.a. Eosdem designant pueri Pharaonis. Gen.40. Et pueri iacentes in terra, sunt qui innocentiam puerilem simulabant: qui cum terrenis desiderijs inhæsissent, ei terræ traduntur. Thre.2.g. Et ad hos pertinent pueri Sodomorum. Gen.19.b. In horum puerorum corde est ligata stultitia. Pro.22.c. Hiero.s.Isa.3. Beda.s.prouer.22.

Diabolus. Cõtẽnentes ꝓcepta maiorum. — Puer rex dicitur diabolus, qui à patris præceptis desciuit. Eccl'tæ.10.c. Generaliter autem iuuenes dicuntur in scriptura, qui à veteri autoritate desciscunt, & cana præcepta parentum contemnunt: qui neglecto Dei mandato, cupiunt statuere traditiones hominum. Hiero.s. Ecclẽ.10.

Anima. — Puella dicitur anima nondum vitijs corrupta: & puellæ Rebeccæ sunt animæ imperfectiones adhærẽtes perfectioribus. gen.24.g. Exo.21.b. Puelle etiam filiæ Pharaonis dici possunt animæ. Exo.2.a. Puellæ quoq; sunt mentes electorum integræ per innocentiam, & decoræ per virtutum claritatem. Leui.22.b.1.Reg.9.b.Zach.8.a. Gre.s.1.Reg.9. Hiero.s Zach.8. Isyc.s.Leui.22.

Ecclesiæ. — Puellæ filiæ Pharaonis ecclesias significare possunt. Exo.2.a. Et puella Nahaman dici potest ecclesia exgentibus. 4.Reg.5.a. Amb. de initia myste.3.

Aĩa peccatrix. — Puella dici potest anima in peccatum lapsa, qualis fuit Dina corrupta à Sichen, vt huiusmodi anima corrupta est à diabolo. Gen.34.a. Designat etiam puella in malum ipsam voluptatem allicientem ad peccatum.14.b. Hila.s.Mat. cano.14

Prophetia. Particula sacræ scripturæ doctrinæ. Fama legis. — Puella Hebræa quæ erat apud Nahaman, typus est prophetiæ: cuius aliqualis notitia peruenit ad gentes, cui etiam crediderunt. Vel est particula sacræ doctrinæ, quã rapuerunt latrones, hoc est, philosophi, eam sibi vsurpantes. Est etiam fama legis paruula: quia lex nullum ad perfectum ducere valuit. 4.Reg.5.a. Aug.sermo.208. Rup.5.s.Reg.29.

Ecclesia Romana. — Puella saltans ecclesiam Romanam significare potest, quæ accipit in disco caput Ioannis, quando veneratur Christum, vel sensum spiritualem: & tradit matri, hoc est, Synagogæ in fine mundi: Marc.6.c. Hiero.s.Marc.6.

Litera legis. Libido. — Puella ad quam ingrediuntur pater & filius. Amos.2.c. dici potest litera legis: ad quam Iudæi & aliqui Christiani ingrediuntur. Vel est libido, quam sacerdos & clericus amplectuntur. Glo.ord.s. Amos.2.

Puerpera, uide Parere.

Pugillus. Pugnus.

PVgillus dicitur quasi paruus pugnus. Pugnus autem est manus contracta, siue complicata, quasi ad pugnam parata.

Potentia Dei. Punitio citra cõdignum. — Pugillus, quo aquas metitur Deus, designare potest potentiam Dei, quã potest comprehendere omnes gentes, & ad fidem deducere. Isa.40.c. Designat etiam punitionem, qua Deus citra condignum punire dicitur malos. Hiero.s.Isa.4.

Fides. Scientia iuxta capacitatem. — Pugillus plenus similæ. Leui.2.a.5.c.6.b. designat fidem: & ipsum sapere iuxta capacitatem suam. Vt enim qui pugillo plus vult comprehendere, nihil proficit: totũ quippe defluit. Sic mẽsura sciẽtiæ de Deo est fides. Credere enim oportet accedentẽ ad Deũ. Rom.14.d. Heb.11.b. Isych.s.Leui.2.

ꝓmissio Christi. Summa scientiæ in Christo. — Pugillus etiam plenus similæ in manu sacerdotis, designat verbum promissionis Christi, quo pollicitus est, non rapiendos de manu sua, quos ipse susceperit. Vel designat summam scientiæ apud Christum permanere. Leui.5.c.6.c. Isych.s.Leui.5.6.

Brutalis voluptas. — Pugillus hordei brutalem voluptatem significare potest, sed modicam. Eze.13.d. Hiero.s.Eze.13.

Lædere proximum. — Pugno percutere est parcitate, hoc est, spernendo, vel non consulendo proximum exasperare: Vel etiam opere ipsum lædere. Exo.21.b. Isa.58.b. Glo.ord.s.Exo.21.

Pugillaris.

PVgillares sunt tabellæ ceræ vel ligneæ, siue alterius materiæ, in quibus Stylo scribitur: dictæ quòd pugno comprehendantur: vel à pungendo, quò stylo in his pungendo scribatur. Luc.1.f.

Lex. — Potest significare legem, in qua erant mysteria de Christo, quæ nunc cõfirmantur. Glo.ord.s.Luc.1.

Pugio.

PVgio est teli genus à pugno dictum, quo facilè apprehenditur: Vel dicitur quòd eo præsentius pugnetur.

.N·.ho.20. Pugio Phinees, quo confodit peccantes. Num.25.b. gladium spiritus designat, hoc est, verbum Dei: quo peccatores confodiuntur. Verbum Dei

Pugnare, Pugnator, Pugna, uide Bellum. Pugnus, uide Pugillus.

Pulcher, Pulchritudo, uide Decor.

Pulex.

PVlex est animalculum hominibus infestum, quod saliendo confugit: dictũ est quòd ex puluere generetur. Quo nomine dictus est etiam vermiculus, qui in herbis & præcipuè brassicis nascitur, eisq; nocet. Ponitur in hyperbole rei paruæ, ac minimi momenti. 1. Reg. 16. d.

Pullulare.

PVllulare dicuntur arbores, quum à radice nouæ plantæ surgunt.

Lyra s. gene. 41. Pullulantes spicæ nouas virtutes orientes designant: quę pullulant in culmo vno, hoc est, in vna charitate. Gen. 41. a. Virtutes orientes.

Glo. ord. s. Eze. 29. Gre. 12. mor. 4. Pullulans cornu Israel destructa Aegypto. Eze. 29. d. ad literã dicitur de Zorobabele: Designat autẽ multiplicationẽ Christi, & fœtificantẽ ecclesiã, destructa gẽtilitate. Pullulãt etiã rami præscisi trũci, quũ fideles resurrectione Christi multiplicati, lõgè, lateq; crescunt. Iob. 14. b. Multiplicatio fidelium.

Pullus.

PVllus est paruus fœtus quorumcunq; animalium, tam volatilium, quàm & terrestrium.

Cle. Alex. 1. pæda. 5. Pulli sunt, qui vitij iugũ nõ subierunt: qui ab improbitate minime domiti sunt: sed simplices, & ad ipsum solũ patrem exilientes, nõ equi subiugales, qui ad ꝓpinquorũ vxores hinniunt, & fœminarũ insano amore tenentur: sed liberi, & recenter geniti: qui propter fidem exultant, celeriter ad veritatem currentes, veloces ad salutẽ, mundana ꝓterentes, & conculcãtes. Et pullus asini ad vitem alligatus, est simplex & infans populus sermoni alligatus: qui vitis est ferens sanguinem, vt vitis vinum. Vt enim vinum est corpori poculẽtum, ita sanguis spũi. Gen. 49. b. Pullus etiam asinæ, cui insedit Christus, significare potest pueros baptizatos. Mat. 21. e. Immunes à vitijs. Simplices. Pueri baptizati.

Cle. Alex. 1. pæda. 5. Pullus nouus humanitatis, quæ in Christo est vnita, nouitatem, & senij expertem, & cũ simplicitate æternitatem ostendit. Zach. 9. b. Matth. 21. a. Christus.

Ori. s. Mat. ho. 26. Cle Alex. 1. pæda. 5. Arno s. ps. 83. 146. Gre. 31. mo. 36. Euch form. spũal. 5. Pulli gallinæ sunt fideles sub Christo. Mat. 23. d. Et pulli turturis sunt filij ecclesiæ. psalm. 83. Pulli quoq; coruorũ sunt Christiani ex gentibus infidelibus orti. psal. 146. Et pulli aquilæ sunt, qui nondum diuinitatis contemplatione apti sunt pasci: ideo lambunt sanguinem contemplando humanitatem & passionem Christi. Iob. 39. d. Fideles.

Ber. ser. 1. in ramis palm. Hyc. s. Leui. 12. Pulli columbæ significare possunt contemplatiuos. Et duo pulli significant mundiciam & simplicitatem: vel duplicem actum charitatis: vel duplicem gemitum: vel legis meditationem & scientiam. Leui. 1. d. 5. b. 12. c. 14. d. 15. b. Num. 6. b. Contemplatiui. Mundicia, simplicitas. Duplex charitas. Duplex gemitus.

Ori. s. gen. ho. 17. & s. Matth. ho. 14. & s. Luc ho. 37. Hil. s. Mat cañ. 20. Chry. s. gen. ho. 67. Pullus asinæ significare potest gentilem populum: & eos, qui non sunt assuefacti portare iugum dñi. Sic pulli camœlorum & asinorum decem. Gen. 32. d. 49. b. Isa. 30. e. 32. d. Matth. 21. a. Luc. 19. e. Zach. 9. c. Et pulli coruorum sunt filij gentilium peccatis nigri: quibus Deus præparauit escã, cõuertẽdo eos ad fidẽ. Iob. 39. d. psal. 146. Gre. 30. mo. 12. Euch. q. in ps. Hie. s. Zac. 9. & s. ps. 146. Gentilis populus.

Aug. s. ps. 83. Pulli turturis dici possunt opera bona per carnem acta. psal. 83. Opera bona.

Gre. 10. mo. 15. Pullus onagri significat omne agrestium genus: quod naturæ dimissum motibus, loris dominantium non tenetur. Et qui in puluere cuncta, quæ desiderat, per effrænatam libertatẽ quęrit, quid aliud quàm pullo onagri esse similis concupiscit? vt disciplinæ hunc lora non teneant: sed audenter vagus per syluam desideriorum currat. Iob. 11. c. Sequens desideria sua.

Hiero. s. Isa. 16. Pulli auolantes de nido sunt discipuli hæreticorum eos deserentes. Isa. 16. a. Discipuli hæreticorum.

Hiero. s. Iob. 39. Pulli aquilæ in malum sunt sectatores diaboli, eius rapacitatem imitantes. Iob. 39. d. Sectatores diaboli.

Euch. form. spũa. 5. Pulli hirundinis, vide Hirundo.

Pulmentum, Pulmentarium, Pultes.

PVlmentum est cibarium ad modum pultis factum: & sumitur pro coctis cibis, qui cum pane eduntur, & pro omni molli edulio. Pultes autẽ fiebant ex farina, aqua & melle, seu caseo.

Glo. ord. s. gen. 27. Pulmentum ex hœdis, quod obtulit Iacob patri, significat simplices, quos Christus offert Deo patri: vel bona opera. Gen. 27. a. Simplices. Bona opera.

Glo. ord. s. 25. Beda s. gen. 25. Pulmẽtum quod coxit Iacob. Gen. 25. d. res temporales modicè sumptas significare potest: & etiam infidelitatem & vanitatem venditam propter primogenita, hoc est, propter cœleste regnum. Res temporales.

Hiero. s. Agge. 2. Pulmentum dici possunt apostolicæ epistolæ: quæ quasi veteris legis carnes condiunt, & decoquunt, & conditas præbent esui. Agge. 2. a. Epistolæ apost.

Pulmentum

Condire humana diuinis. Pulmentum preparare est humana diuinis condire. Exo.12.f. Quod pulmentum non licuit Hebræis exeuntibus de Aegypto preparare:quia vrgent Aegyptij,hoc est, mundani,ne euangelij sapore austeritatem legis,vel mundani dogmatis condiamus. Glo.inter.s.Exo.12.

Pulmentum de venatione Esau,quod petebat Isaac designat ceremonias legis,quas ad tempus Deus acceptabat.Gen.27.a. Glo.inter.s.gen.27.

Pulmo.

Superbia. PVlmo est ex visceribus,natura spongiosus,& ideo spiritus capax : diuiditur in similitudinē vngulæ bouis:ipso respiramus:qua respiratione cor refrigeratur.Solet designare superbiam tumidam & inflatam,quæ hyssopi humilitate purgatur.3.Reg.22.e. Aug.s.ps.50.

Pulsare.

PVlsare est sæpe percutere:& pulsatur ostium: & pulsantur instrumenta musica.

Perseuerare in oratione. Pulsare ostiū est perseuerare in oratione. Pulsam' etiā bene operādo.Luc.11.b.Mat.7.a. Ambr.s.Luc.11.

Inspiratio. Pulsare etiam dicitur sponsus,quando inspirat aliquid faciendum. Cant.5.a. Gre.6.regis.Epis.37. Rup.s.cant.5.

Pultes, uide Pulmentum. Puluillus, uide Ceruical.

Puluis.

PVluis est minutissima terra,quæ leui vento facilē spargitur,more cineris.

Sancti. Mali. Puluis pedum Dei dicitur nebula.Nahū.1.a. Et designat sanctos è terra eleuatos:Vel certè malos sua caligine veritatem obtenebrantes. Hier.s.Nahum.3.

Recta interpretatio scripturæ. Puluis alius,quo linenda est domus.Leui.14.f.Rectam interpretationē scripturæ significat. Et puluis pedum est interpretatio euangeliorum.Mar.6.b. Isy.s.Leui.14.

Virtutes. Puluis tenuissimus aromatum est,quum virtutes recogitando teruntur, & vsq; ad subtilitatem occulti examinis reuocantur:Intelligitur autem vniuersa multitudo virtutum. Exo.30. d. Easdem designat puluis pigmentarij.Canti.3.c. Gre.1.mor.39.&.s.cant.3. Ricar.de.s.victo.5.de arca mysti.6.

Progenies. Puluis aliquādo significat ꝓgeniē.Gen.13.d.28.c.Faciā semē tuum sicut puluerē terrę. Pulueri enim terrę cōparatur multitudo,quando numerari non potest.Num.23.b.Isa.29.a. Hiero.s.Isa.29.

Humana vilitas. Puluis dictus est homo:quia ex puluere quantū ad corpus cōpactus est.Et quū dr̄ puluis,humana vilitas & abiectio designatur:quia & ex puluere est, & in puluerem redigitur. In puluerem autem reuerti dicuntur,qui suam agnoscunt vilitatem. Hunc puluerem comedit serpens. Gen.3.d.18.d.Iob.10.b.39.b.psal.103.Eccl'tæ.12.c.Isa.40.d.47.a.Sopho.2.a. Aug de Gen.ad literam.8. Geor: vene. canti.3.ton.3cap.15.

Pœnitentia. Puluis etiam est humiliatio,seu humilitas pœnitentię:& puluis vituli datur in potu, in pœnitentiam videlicet & contemptum superstitionis, & diaboli:vt discat homo cōtemnere, quod in secessum proijci videat. Exo.32.e.Mich.1.c. Et puluere conspersum caput est humiliatum per cognitionem propriæ vilitatis : & per pœnitentiā pro terrenis operibus. Gen. 18.d.1.Reg. 4.c.psal.102.Thre.3.d.Eze.27.f. Designatur etiam in condemnatis pœnitentia inutilis:quando in iudicio mittent puluerem super capita sua. Apoc.18.b. Hiero.de veste sacerdota,&.s.Eze.27. Gre.s.1. Reg. 4. Aug.s.ps.73. Ruper.10.s.apoc.

Desiderium. Vanæ laudes. Honores. Terrena. Leuia peccata. Puluis aliquādo est desideriū:& etiā laudes ad inanē gloriā spectantes:& honores : & demū terrena oīa.1.Reg.2.b.ps.7.Iere.50.b. Et puluis excutiēdus sunt diuitiæ,& cętera tēporalia,& vana oīa:&etiā leuia peccata.Mat.10.b.Luc.9.a.Mar.6.b.Isa.52.a.Supbi abscōdunt ī puluere, quādo terrenis negotijs opprimunt̄,vt in iudicio nō cognoscant̄ notitia ap,ꝓbatiua.Iob. 40.a. Basi.s.Ps.7. Ambr.1.luc.9. Hie epis.Et factū ē. Gre.s.1.reg.2.&.23.mo.7. Aug s.Ps.7. Basi.s.Ps.26.

Mens terrena. Puluis designat mentē terrenis infixā:quē puluerē comedit serpēs.gen.3.c.ps.29.Isa.56.d.In puluerē reducit Deus,quando homo dimissus sibi cuiuslibet tentationis aura raptat̄.Iob.10.b. Hiero.s.Isa.65. Gre.9.mor.37.

Mali. Impietas. Peccatum mortale & veniale. Puluis pręterea significat malos:& ipsam impietatem , & tam peccatum mortale quàm veniale:& sunt puluis,quem proijcit ventus : quia inconstantes & aridi.psal.1.29.34.43.Isa.41.d. Hose.13.b.Puluis quoq; erant minora peccata gētilium:& peccatum in deliberatione:& etiam in opere.1.Reg.2.b.Isa.5.f. Et puluis pedum sunt terrena opera.Isa.49.f.Amos.2.c.Mich.7.d. Et puluis fundatur in terram,quando peccatores prius inconstantes & leues,fide & gratia solidantur.Iob.7.b.12.b.38.d.39.b. Ambr.2 deinterpe.5. Hila.5.Ps.1. Hie.s.Isa.5.49.&.s.Mich.7. Aug.s.Ps.34. Gre.8.mor.11.&.12.Mor.3.Et.30.mor.10

Potentia diaboli. Puluis dicitur potentia diaboli, quę rapitur à vēto diuinę virtutis : & detrahit̄ in terrā vsq; ad puluerem.Isa.16. a.17.d.25.d.41.a. Hæc est puluis Tyri.Eze.26.c. Huc referri potest puluis terræ percussus à Mose:& puluis sparsus.Exo.8.d.9.B. Hiero.s.Isa.19.

Iudæi. Impij. Puluis mortis dr̄,quia mortui redigūtur in puluerē:vel sunt Iudęi,à quibus traditus est Chrs in mortem.Vel sunt impij morti destinati:quos tanquam puluerem proijcit ventus. Ps.21. Aug.Epis.110.&.s.Ps.21.

Cogitationes. Phantasmata. Puluis interdū est cogitatio:& puluis in oculis sunt phātasmata rerū terrenarū: quæ impediunt contemplationem cœlestium.Vnde prius purgandus est oculus à puluere:deinde fouendus assidua cōtēplatione.Et sordes pulueris,leuitas cogitationū improbarū. Iob.7.b Isa.47.a. Gre.s.reg.1. Et 8.mor.11.&.14.mor.2.

Terrena intelligētia. Hæreses. Suggestiones dæmonum. Puluis proijciendus est terrena intelligentia : & dogmata hæretica. Leuiti.14. f. Et puluis equorum Nabuchodonosor,sunt hæreticorum cauillationes:& suggestiones dæmonum.Eze 26.b.Iob.2.d. Hiero s.Eze.26. Gre.3.mo.19. Isyc.s.Leui.14.

Gre.15.mo.4.24.26 &.8.mo.23. In puluere dormiunt ossa vel vitia cum malo. Iob.20.b. quia vsq; ad puluerem, hoc est, ad mortem prauæ consuetudinis eum non deserunt. In puluere simul dormiunt diues & pauper: quia quantum ad corpus similiter corrumpuntur boni & mali. Vel quia diues & pauper quiescunt in desiderijs terrenis. Iob.7.d.21.c. Gen.3.d. Mors.

Punctus.

Punctus est initium magnitudinis indiuisibile secundum omnem dimensionem. Interdum autem sumitur pro momento temporis.

Hiero.s.Isa.54. Gre.15.mo.1.19. Punctum quo derelicta dicitur esse gentilitas. Isa.54.c. designat breue esse totum illud tempus cõparatũ æternitati. Sic puncto comparatur gaudium hypocritæ in hac vita. quia breue: & quia tota hæc vita velut punctus est, quantumuis sit longa. Iob.20.a. Et dicuntur ĩ pũcto ad inferna descendere: quia sæpe subito moriuntur: & quia mors illos occupat insperata. Breuitas te[mporis].

Pungere.

PVngere est aliqua re acuta, & quasi in punctum terminata corpus percutere.

Pungere dicitur per metaphorã gladius cõsciẽtię, quãdo ipsa animũ remordet. Pro.12.c. Morsus cõsci[entiæ].

Pupugisse dicuntur Iudæi christum. apo.1.B. quia grauiter eum & tormentis & verbis blasphemis afflixerunt.

Punire, uide Castigare.

Pupilla.

PVpilla est pars oculi parua, in qua velut in speculo species seu forma rei visę formatur & exprimitur.

Glo.ord.s.Zac.2. Pupilla oculi dei ponitur in hyperbole pro re maximè dilecta à deo. Zach.2.c.

Hiero.s.ps.16. Pupilla oculi ecclesię dici pôt sensus spũalis in doctoribus: q̃ sunt velut oculi ecclesię. ps.16. Sensus spi[ritualis].

Glo.ord.s.Thre.2. Pupilla dicitur non tacere, quando dolemus & lachrymas fundimus pro peccatis. Thre.2.f.

Pupillus, Orphanus.

PVpillus dicĩ impubes, q̃ desijt esse in pr̃is põtate: vel morte, vel emãcipatione. Et propriè pupillus est, qui non habet p̃rem: Orphanus autem, qui nec patrem habet, nec matrem.

Hila.s.ps.67. Gre.8.mor.1.&.16. mo.22.29.&.19.mo.16. Hiero.s.ps.9. Aug.s.ps.45. Pupillus est, cui mortuus est mũdus pater, & Babylonia mater. Exo.27.d. Ps.9.67.145. Pupilli etiã sunt electi teneri in fide, qui gr̃a pascunẽ, & p̃rem iã pro se mortuũ nõdum vidẽt. Iob. 24.a. Iere 7.a. Populus enim ecclesiæ pupillus nõ incõgruè dr̃: quia mortui pr̃is est filius. Super hũc pupillũ irruũt hæretici. Iob.6.d. Pupillus itidẽ est, qui diabolũ patrẽ nõ habet, nec gentilitatem matrem. Pupillum autem, cui non est adiutor, liberat Christus: dum vnusquisq; mortuo antiquo patre diabolo, ad sanctæ ecclesiæ sinum currens exhortationis adiutorium inuenit: qui iam desideria mundi persequentis fugit. Iob.3.b.c.29.b. Zach.1.c. Renunc[iantes] & diabo[lo] Tenen[tes].

Arn.& Aug.s.ps.108 Orphani fiunt filij peccatoris, quando deserunt diabolum. psal.18. Orphani autem facti sunt filij Iudæorum, quando amiserunt regnum quasi patrem. Deserentes [diabolum]. Iudęi amis[erunt regnum].

Arno.s.ps.93. Aug.s.Ioã. trac.75. Orphani sunt, qui deum se patrem posse habere sanctè viuendo non credunt: & qui eos ab hoc errore abduxerit, orphanum occidere dicitur: quia fecit vt habeat patrem deum. psal.93. Hac ratione nõ reliquit Deus suos orphanos, quibus ipse est pater: & dat eis spiritum sanctum in priuilegium adoptionis.14.b. Infideles.

Hiero s.Isa.9. Gre.16.mo.ũ. Pupilli quorum Deus nõ miseretur, sunt, qui deum patrẽ peccando amiserunt. Isa.9.c.10.a. Thre.5.a. Discipuli etiam hæreticorum sine magistris remanentes pupilli dicuntur. Iob.22.b. Peccatores. Discipuli hæreticorum.

Puppis, uide Nauis. Purgare, uide Mundus.

Purgamentum.

PVrgamenta sunt sordes, quę ex aliqua re immunda & lurida terguntur & purgantur: Grecè peripsemata dicuntur. 1.Cor.4.c.

Purificare, uide Mundus.

Purpura, Purpureus.

PVrpura est piscis ex concharum genere, è qua succus elicitur ad tingendas vestes, qui etiã purpura dicitur, seu purpureus color: qui nigrantis rosæ splendore sublucet aspectui gratissimus.

Amb. de Tobia.20. Gre.30.mo.10. &.s. cãt.3.&.s. Eze.ho.15 Beda.s.prouer 31. Cyril.12.s. Ioan.15. Purpura quia ex conchis eliciebatur sanguinem Christi & passionem designare potest: & etiam passiones martyrum: & tolerantiam passionum amore regni perpetui exhibitam. Exo. 25.a.27.c.28.a. Prou.31.c. Mar.15.b. Et purpureus ascensus ferculi Salomonis, est crux Christi, & passiones martyrum, per quas ascenderunt ad ferculum. Canti.3.d.7.c. Sanguis & passio Christi. Martyrium. Crux Christi. Tolerãtia passionum.

Purpurea vestis Christi, regnum totius mundi Christo datum designare potest: quia est insigne regiæ potestatis. Matth. 27.c. Ioan.19.a. Potest etiam significare honorẽ patriarcharum. Regnum Christi. Honor patriarch[arum].

Purpurea

Repressio vitiorũ. Spes regni cęlestis. Fulgor charitatis. Fideles. Elementum aquę. Dignitas sacerdotalis.

Purpurea etiam vestis regia repressionem vitiorũ significare potest: & spem regni cœlestis: & fulgorem castitatis, seu potius charitatis. Item fideles martyrium affectantes, qui sunt indumentum christi regis. Exo.28.a.35.a. Canti.7.c. *Ori.s.Exo.ho.9. Gre.s.canti.7.*

Purpureus color in velo sanctuarij, & in veste pontificis, elementi aquę figuram gerere potest. Exo.25.a.26.a.f.35.a.36.a.38.c.39.a. Ezec.27.B. potest etiam regiam dignitatem sacerdotum exprimere: de quibus Psalmo.138. Mihi autẽ nimis honorati sunt amici tui deus, nimis cõfortatus est principatus eorum. *Philo de congressu &c. cle. Alex. stroma. Ori.s.Exo.ho.13. Hiero.s.Ezech.27. de veste sacerdot. Gre.2.Pasto.3.*

Tyrannica potentia. Exterior cultus hæreticorum.

Purpura cum sit regiæ dignitatis insigne, in Tyro tyrannicam potentiam designare potest. Eze.27.c. Idem designat in meretrice magna. Apoca.17.a. *Ruper.10.s.Apoc.*

Purpura in indumento idolorum exteriorem ornatum hæreticorum, quo charitatem, quã non habent, ostentare gestiunt, designare potest. Iere.10.B. *Hiero.s.Iere.10.*

Purus, uide Mundus. Pusillus, uide Paruus.

Pusillanimis.

PVsillanimis est, qui imbecilli est animo in aduersis.

Abiectio christi. Infirmi in fide.

Pusillanimitas spiritus christi, ipsius abiectionem in passione nobis indicat. Ps.54. *Hila.s.ps 54.*

Pusillanimes dicuntur infirmi in fide. Isa.35.b. *Hiero.s.Isa.35.*

Pustula. Papula.

PVstula est species occultæ vomicæ, siue tuberculum in summitate cutis nascens, quę & papula dicitur.

Heresis. voluptas carnis.

Pustula in cute, seu papula erumpens, heresim significare potest, aut etiam carnis voluptates. Leui.13.a.18.f. *Glos.inter.s.leui.13.*

Putare, Putatio. Existimare.

PVtare est falce superflua & infrugifera ex vite aut quacunq; alia planta à veris & fertilibus resecare, & purgare. Et putari ratio dicitur, in qua sententia pura sit. Vnde putare sumitur ꝓ cogitare, seu excogitare. Gen.40.c. Portare me putabã omnes cibos. Expectare. Luc.1.f. Quis putas puer iste erit? Existimare. Gen.42.f. Putauit nos exploratores esse. Reputare. Iob.13.a. Vt putaremini esse sapientes. Existimare autem, comparare. ps.49. Existimasti inique quòd ero tui similis. Iudicare. Tob.9.a. Quem quidem hominem existimabat. Sperare. Ps.72. Existimabam: vt cognoscerem.

Remissi. peccatorũ. Resecatio inutilium Passio christi. Baptismus. Iudicium Prędicatoris officium. Colere euangeliũ. Ordinatio dei. Contemnentes christũ Non honorantes prelatum.

Putatio remissionem significare potest: vel resecationem inutilium in sensibus, vel intellectibus. Item passionem christi & baptismum, in quo resecant om̃ia pecata, pręcipue originale: demũ ipsum futurũ iudiciũ. Cãti.2.c. Isa.5.B. Est etiã putatio ꝑdicatoris officiũ in resecãdis vitijs. *Ori.s.canti.ho.2. Gre.s.canti.2. Ber.s.canti.ser.58.*

Putare vineam est colere doctrinam euangelica. Leui.25.a. *Isych.s.leui.25.*

Putare dicitur deus, quando aliquid faciẽdum ordinat. Isa.14.f. Iurauit dominus exercituũ: Si non vt putaui, ita erit.

Putamus Christum quasi leprosum, quãdo pro nostra lepra ipsum percussum esse cõsyderamus. Isa.53.a. Et putant contemnendum angelum, qui contemnunt, aut non honorificant Christum, & qui non honorant prelatum. Exo.23.c. *Glos.ordi.s.Isa.53. Lyra.s.Exo.23.*

Putat se consumptum, qui tot tentamentis obsidetur: vt ipsa eorum numerositas eum penè ad lapsum desperationis inclinet. Iob.11.d. *Gre.10.mor.21.*

Putãt hæretici se habere vasa cãtici Dauid, hoc est, sacrã scripturã. Amos.6.B. Putatur autẽ ipsi vita indigni, quia ad signa, quę exhibẽt, nulla humilitate cõcordant: Vel ecclesia fatetur hereticos vita indignos: quia sub nomine Christi militant cõtra nomen Christi. Iob.30.a. *Hiero.s.Amos.6. Gre.20.Mor.8.*

Cõfidens in tẽporalibus.

Putat aurum robur suum, qui fiduciam habet in rebus temporalibus & caducis. Iob.31.c. *Gre.22.mor.2.*

Putantes se mundos in hortis, sunt vacantes voluptatibus, & cum hoc se mundos esse reputantes. Isa.66.a. Iob.22.a. *Hiero.s.Isa.66.*

Putat se liberũ quasi pullũ onagri, qui cuncta, quæ desiderat, per effrænatã libertatẽ quęrit: Vt diciplinæ hũc lora nõ teneãt: sed audenter vagus per superflua desideriorũ currat. Iob.11.c. *Gre.10.mor.15.*

Puteus.

PVteus est, qui intra terram defossus, perpetuas ibique nascentes, & non aduentitias habet aquas: sed à viuo fonte manantes. Aliquando autem sumitur pro fonte: *Aug.1.de spiritu & lit.c.20. Hiero.s.Hie.1.*

Altitudo sacræ scripturæ. Mysteria. Profunda sapiẽtia.

Puteus aquæ viuæ profunditatẽ & altitudinẽ sacrę scripturæ significare solet: Vt puteus viuẽtis. gene.16.d.24.B. Exod.2.c. Et puteus quem vi abstulerant serui Abimlech, sunt mysteria obscura. gen.21.c. Et puteus quẽ foderunt principes. Nu.21.d. Profundã sapientiam mysteriorũ dei significat. Et puteus Elim. i. arietum vel fortiũ est doctrina ecclesiæ. Isa.15.d. Puteus etiã nouus legem euangelicam designat, quæ est fons aquæ salientis in vitam æternã. gen.26.e. Ad puteũ inuenit Rebecca, & Rachel, & Sephora, quia virtutes in aquis viuẽtib⁹ verbi dei nutriunt. Et qui iungit dño, in puteis iungit: hoc est, in diuiniorũ librorũ meditatione. Pute⁹ viuẽtis & videntis est sacræ scripturæ profunditas, quam nobis ad mẽtis irrigationẽ prębuit oĩpotẽs deus. *Ambr.de Isaac.4. Philo.de temulẽtia. Ori.s.Gene.ho.10. 13.&.1.nu.ho.12. Beda.s.Gene.24.*

Euangelica doctrina.

Ori.s.Gen.ho.7. Amb.plog.s.Luc. Chrys.s.ps.93.

Puteus quem vidit Agar, gratiam noui testamenti significat: & legem spiritualiter intellectam: & scientiam rationalem visum mentis acuentem, & animi obtutum purgantem. Gen. 21. c. Et puteus fossus est altitudo legis: quam fodiunt doctores sarculo linguae: purgant terrenas cogitationes: veniunt ad spirituales, & perueniunt ad illam altitudinem sapientiae & scientiae Dei, quā oculus nō vidit, &c. Venientes autē ad puteū in altitudine legis ecclesiā agnoscunt. Gra noui te. Lex spualiter lecta. Scientia ra.

Rup.s.cant.4.

Puteus aquarum viuentium est beata virgo Maria, in qua erat abundantia doctrinae coelestis. Cant. 4. d. Virgo Maria.

Beda s.gen.29. Ori.s.gen.ho.13. Amb.de Isaac.4. Beda.s.gen.26.

Puteus ad quem venit Iacob, qui erat opertus. Gen. 29. a. legem Mosis significat. Et etiam spiritum sanctum, qui opertus erat ante aduentum Christi. Significat etiam puteus clausus baptismum, qui clausus erat ante aduentum Christi. Et putei fossi & obruti doctrinam legis significant carnaliter intellectam. Gen. 26. d. Eosdem puteos fodit Isaac, quando Christus aperuit mysteria legis & prophetarum: quae diabolus operire conabatur. Lex vetus. Spus sanctus. Baptismus.

Aug.ser.79. Beda.s.gen.29.

Puteus iuramenti vbi inuenitur Isaac, est baptismus, vbi inuenitur Christus. Gen. 24. g. Eundem significat puteus opertus lapide, vt diximus. Gen. 29. a. Baptismus.

Amb.plog.s.Luc. Philo.de somnijs.

Putei quatuor, quos fodit Isaac, sic se habere possunt: vt tres significent scientiam elementorum: quartus autem scientiam coelorum. Vel in homine tres putei sunt corpus, sensus & oratio, qui cognoscuntur: quartus autem est mens, quae non ita cognoscitur. Puteus quoq; iuramenti scientiam naturalem, seu disciplinā de naturalibus significare potest: cuius dominus adducitur testis. Gen. 26. d. 46. a. Super hunc puteum sedit Christus, quando omnem scientiam mundanam subegit. Ioan. 4. a. Scientia natur.

Rup.4.s.Ioan.

Amb.prolog.s.Luc.

Puteus qui dictus est abundantia, scientiam moralem designare potest: inuentus est cedentibus allophylis: quia bonitas moralis abundat alijs, sibi restrictior. Gen. 26. e. Scientia moralis.

Glo.ord.s.cant.4.

Puteus aquarum viuentium dici potest ecclesia: vel eius doctrina. Cant. 4. d. Ecclesia.

Ori.s.gen.ho.13.&s.Nu.ho.12. Beda.s.gen.26.

Puteus tertius est confessio trinitatis per vniuersum orbem dilatata: vnde & hic puteus dicitur latitudo. Et putei tres, dicunt scientiam trium personarum. Gen. 26. e. Et puteus est fides Christi: ad quam venitur per Mosen, hoc est, per legem. Nu. 21. d. Deniq; cuiusq; rei scientia obscura puteus dici potest: quum vero fit clara, fons aut fluuius. Cōfessio trin. Fides. Scientia obsc.

Basi.s.ps.7. Ori.s.gen.ho.3.

Puteus quum habeat aquam propriam, animam cum virtutibus designare potest. psal. 7. Et puteus in anima dici potest coelestis sensus, & imago Dei. Puteus etiam dicitur cor: quod foditur, quum examinatur: obruitur autem à daemonibus bonas cogitationes auferentibus, & prauas inducentibus. Gen. 26. b. Et puteus abyssi est cor profundum in iniquitate. Apo. 9. a. 20. c. Anima cum virt. Coelestis sensus. Imago Dei.

Aug.s.Apo.ho.9.

Aug.83.q.64.&.s.Ioan.trac.15.

Puteus profundus & obscurus, super quem sedebat Christus. Ioan. 4. b. profunditatem humanae miseriae, quam Christus assumpsit significare potest. Profunditas humanae miseriae.

Ori.s.Nu.ho.12. Hier.s.ps.54. Aug.s.ps.68. Gre.18.mo.27. Rup.5.s.Apoc.

Putei bituminis haereses significare possunt: & etiam infernum. Gene. 14. b. Dicitur etiam infernus puteus interitus. psalm. 54. 1. Mach. 7. c. Et putei Seon dici possunt haereses, & artes magicę. Num. 21. e. Potest etiam puteus significare diabolum: & haereticum. Est etiam puteus profundum iniquitatis. Et puteus abyssi. psalm. 68. Apoc. 9. a. 20. c. Item obstinatio. Prouerb. 23. c. Puteus etiam abyssi dicitur mendacium obscurum & sine fundo: cuius clauem dicitur habere diabolus. Haereses. Artes mag. Diabolus. Obstinatio. Mendacium.

Putiphar.

Philo.2.allego. Beda.s.gen.39.

PVtiphar eunuchus, cui venditus est Ioseph, cuius vxor fecit ipsum Ioseph mitti in carcerē: Designat mentem sub simplicibus & superfluis voluptatibus seruientem. Gen. 39. a. Vt autē erat eunuchus, & emit Ioseph designat castos suscipientes Christum. Mens seruiens voluptatibus. Castus suscipiens Christum.

Putidus, Putor, uide Faetere.

Putrescere, Putredo, Computrescere.

Putrefieri, Imputribile.

Hiero.s.Isa.10. Ori.s.ps.37.ho.1.&s.cant.ho.1. Gre.9.mo.40.&.7.regist.epis.53.&.s.ps.37.

PVtrescere est putridum fieri. Putridum autem est corruptum & resolutum: vt stercus.

Computrescere dicitur iugum à facie olei, quando peccata delentur per misericordiam Dei. Isa. 10. f. Putrescunt etiam cicatrices peccatorum, quādo peccator ad se reuertitur. psal. 37. Vel cicatrices putrescere est sanata iam peccatorum vulnera rursus in tentationem serpere: atq; ex eorum suggestionibus post superinductam cutem poenitētię faetorē culpę dolorēq; sentire. Deleri peccata. Relabi in peccatum.

Hiero.s.Hose.5.

Quasi putredo dicitur fuisse Deus domui Iuda. Hose. 5. d. Quia vt lignum putrescens non statim consumitur: sed diu durat, donec consumatur: ita Deus nō statim perdit peccatores: sed expectat ad poenitentiam. Non cito puniens Deus.

Gre.13.mo.21.&.17 mor.9.

Putredo dicitur pater hominis: quia omnis homo ab origine iam vitiata descendit. Iob. 17. d. Dicitur autem primus homo putredo, & non vermis: quia ipse licet sit corruptus: non tamen est natus ex corruptione.

Aug.s.ps.45. Gre.s.1.Reg.5.&.8.mor.11.&.ho.10.

Putredo ligni exterior quidem tribulationes significare potest: interior vero corruptionem peccati, quę corā Deo faetida est: vnde dicitur cadauer putridum. Isa. 14. e. Ioel. 2. e. Et putredo castrorum Tribulationes. Corruptio pecc.

castrorum est corruptio & fœtor peccatorum. Amos.4.d. Computrescunt ex tales quum peccati meatus ab effusione consueti fætoris penitus interit, intus permanente corruptione.1.reg.5.c. Ad hæc referuntur putrefactio aquarum, & fluuij, & terræ, propter ranas. Exodi.7.d.8.d. Computruerunt iumēta in stercore suo, hoc est, quorum Deus venter est in voluptatibus suis. Ioel.1.d. Caro Iob induitur putredine, quum multi sunt ī ecclesia, qui victi desiderijs turpibus, ad corruptionis putredinem defluunt. Iob.7.a.41.c. Sic dicuntur putruisse cicatrices. ps.37. Putredo in ossibus mulieris prauæ, est corruptio in virtutibus hæreticorum. Pro.12.a.

Hie.s. Isai.14.& s. Amos.4.& s. Ioel.1. — *Beda.s.pro.12.*

Israel. Corruptus per peccatum. Putrefactum lumbare est Israel infectus vitijs & erroribus: vel is qui prius erat iustus, & postea corruptus est per peccatum. Iere.13.a. Et quasi putredo consumitur homo, dum carnis suæ corruptione conteritur. Iob.13.d.25.d. Vbi primus homo dicitur putredo, & filius eius vermis: quia ex putredine nascitur vermis. *Hie.s. Iere.13. Gre.11.mor.25.& 17 mor.9.*

Pœna inferni. Putredo in diabolo est pœna inferni. *Dānati carētes voluptatibus.* Et computrescentes pisces sine aqua sunt damnati carentes voluptatibus, quas hic habebant. Isa.50.b. Et computrescens manna designat pœnam nō hic laborantium: & pœnam auarorum. Exo.16.e. Putredo diaboli erit in inferno: vbi omnibus erit abominabilis. Ioel.2.f. *Glo.int.s.Isa.50. Gre.Nyssen.de vita Mosis. Rup.s.Ioel.2.*

Inuidia. Putredo ossium dicitur inuidia. Pro.14.d. quia corrumpit quicquid robustum virtutis est in homine. Prouer.14.d. *Beda s.pro.14.*

Imputribile lignum dicunt hæretici rationes suas esse, quas perpetuas & insolubiles reputāt. Isa.40.e. *Hie.s.Isa.40.*

Pygargus.

PYgargus est capra quędam syluestris non dissimilis damæ. Aliquibus videtur aquilarum genus: aliquibus hęrodiorum. Ponitur inter animalia munda. Deut.14.a. Vnde non erit ex genere aquilarum aut herodiorum, quæ inter immunda computantur.

Pygmæus.

PYgmæi Hebraice Gamadim dicuntur, hoc est, nani, sunt homines cubitales & sagittarij. Ezechie.27.c.

Pyra, Pyramis.

PYra est lignorum congeries igni comburenda. Pyramis autem est moles maxima quadrata, ita constructa, vt à solo lato in acutū tendat in morem flāmæ: quales erant in Aegypto.

Ignis inferni. Pyra grādis quā fecit Deus, typus est ignis iudicij, vel inferni, qui paratꝰ est malis. Eze.24.c.

Pyrata.

Dæmones. PYrata est latro marinus: non tamen inuenitur in sacra scriptura. Sed solent pyratæ dici dæmones, qui in mari huius seculi fideles infestant. *Amb.ser.42. Hie.s.Iob.16.*

Python.

PYthon est genus serpentis. Et pythō spiritus est diabolus, qui dabat responsa per fœminas, aut viros, qui dicebantur pythonem spiritum habere.

Sedūctores simplicium. Pythones sunt, qui non Christo seruiunt, sed suo ventri: & per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. Leui.20.d. Roma.16.c. *Isy.s.Leui.20.*

Vox Iudæorum & hæreticorum. Quasi pythonis vox erat vox Iudæorum, & hęreticorum: quia fallax & deceptoria. Isa.29.a. Reprehenduntur autem, qui nō auditi à Deo ad pythones cōfugiunt, sicut Saul.1.reg.28.a. *Hie.s.Isa.29.& s.Hieremi.11.*

Quadrans.

QVADRANS est monetę genus, quarta videlicet pars assis. Et quadrantaria permutatio est velut quædam compensatio, quum aliud redditur, aliud significatur solutū. In balneis olim lauandi soluebant quadrantem. *Amb.s.Luc.12.*

Quadrans nouissimus soluendus, est compensatio peccati p charitatē. Vel peccata terrena etiam perpetuo soluenda. Matt.5.d. Marc.12.d. *Augu.1.ser. domini in monte.*

Quadrare, Quadrum, Quadrangulum, Quadratum.

QVadrare est in quadrum aliquid redigere. Quadrum autē seu quadratum est, quod quatuor æqualibus lineis constat, ad rectos angulos terminatis. Quadrata autem figura est stabilis, nec facile mobilis.

Quadrata

Augu.15.ciuit. Dei. 16.&.1.ps.86. Beda.s.genè.5.

Quadrata ligna dici possunt sancti vndiquaq; stabiles, ex quibus constituitur arca diluuij, hoc est, ecclesia. Gene.6.c. Iidem sunt quadrati lapides, ex quibus construitur altare. Eze.40.f. Et templum Salomonis.3.reg.5.d. Sancti.

Geor.ven.can.3.tō. 88.modu.3.cōcē.3. Gre.s.Eze.ho.22. Rup.s.Apo. Gre.Nyssen.de vita Moysis.

Quadrum altare perfectionem sanctorum significat: & etiam quadrangulum rationale. Et quadrum atrium centum cubitorum sunt perfecti in virtutibus. Exo.27.a.28.c.30.a.39.b. Hierusalem quoq; cœlestis in quadrum ædificatur. Apo.21.c. vt respondeat nomini quadrilatero: & quia in illam non ingrediunt, nisi perfecti, seu ab omni vitio purgati. Item vt designetur summa pax & concordia. Quadrangulum autem rationale stabilitatem virtutis indicat. Nam quadrata figura non facile de loco mouetur. Perfectio sanctorum.

Quadrangulati postes in ostio templi designant quatuor euangelia, & virtutes: per quæ ingredimur in ecclesiam.3.reg.6.d. Euangelia. Virtutes.

Quadrangulum limen templi. Eze.41.c. firmitatem fidei designat, per quam etiam ingredimur in ecclesiam. Firmitas fidei.

Glo.ord.s.thre.3. Virgil.6. Aeneid.

Quadri lapides, quibus cōcludit Deus vias animæ. thre.3.b. validas tribulationes significāt: & antiqui hostis persequutiones: & quatuor affectus animi, quibus nos impugnat diabolus: de quibus Virgil. Hinc metuunt, cupiunt, gaudentq; dolentq;. Tribulationes. Quatuor affectus animi.

Lyra.s.Isa.9.

Quadros lapides vocant hæretici suas rationes, quas fortes esse putant: & etiam suos grauiores doctores. Isai.9.b. Amos.5.c. Rationes & doctores hæreticorum.

Quadriga, uide Currus.

Quadrupes.

QVadrupes est animal quatuor habens pedes.

Amb.2. de spiritus sancto.11. Hie.1.Isa.30.

Quadrupedia dici possunt homines terrenis rebus, varijsq; cōcupiscentijs dediti. Acto.10.b. Et quadrupedes in deserto, sunt dæmones, Iudæi, & peccatores in hoc mundo sine Deo. Isa.30.b. Iuxta septuaginta. Homines terreni. Dæmones. Iudæi. Peccatores.

Quadruplum.

Amb.apol.Dauid.5

QVadruplum est quater tantum. Quadruplum autem redditur pro oue, quando corpus ex quatuor elementis constans suscitatur cum quatuor dotibus.2.reg.12.b. Dotes corporis.

Quærere, Inuestigare, Requirere, Inquirere, Perquirere.

QVærere est quæ sit res aliqua inuestigare: aut alio modo rem ipsam absentem aut ignotā exquirere. Inuestigare aūt est quasi per vestigia quærere. Interdū quærere est acquirere. ps.118. Mādata tua quæsiui. Conari.1.reg.19.a. Quærit pater meus Saul occidere te. Cupere. Exo.2.c. Quærebat occidere Moysen. Imitari. ps.68. Quærite dominum, & viuet anima vestra. Interrogare. Deut.18.b. Quærat à mortuis veritatē. Prætendere.2.reg.20.f. Tu quæris subuertere ciuitatem. Requirere. gen.37.c. Interrogauit quid quæreret. Studere. Eccl'i.7.a. Noli quærere fieri iudex. Requirere autem præter hoc quod est diligenter quærere, est etiam desiderare.1. Regū.20.d. Requiretur sessio tua. Exigere. Gene.9.a. Sanguinem animarum vestrarum requiram. Vlcisci.2. Par.24.f. Videat dominus & requirat.

Quærens Deus virum iuxta cor suum.1.reg.13.c. Aduentum Christi designat. Ostendit etiā benè discutiendum esse eum, qui in prelatum eligendus est. Aduentus Christi. Discutere eligendū.

Hila.s.ps.138.

Inuestigauit Deus semitam & funiculum Christi, secundum quòd per prophetas prædixit, quæ futura erant de Christo. ps.138.

Inuestigat lucerna domini omnia secreta ventris: quia occulta mentis penetrat: vt ea quę in seipsa & de seipsa latebant animam, ante eius oculos flendo reducat. Pro.20.d. Cognoscens Deus omnia secreta.

Gre.4.mor.17.&.8.mora.23.

Exquiri sanguinem Ioseph, est mortem Christi vindicari. Gene.42.d. Requirere autem dicitur Deus ea, quæ iudicando discutit: non requirere vero, quæ ignoscendo in suo iam iudicio impunita derelinquit. Iob.3.a. Et quærit manè eum, quem examinat in iudicio. Iob.7.d.10.b.31.b. Requirit etiam Deus sanguinem animarum de manu omnium bestiarum, quum vindicat martyres. Gene.9.a. ps.9. Et requirit sanguinem peccatoris de manu speculatoris non annunciantis malum, quando castigat prelatum, cuius negligentia perit populus. Eze.3.e. Et requirit gregem de manu pastorum, quum exigit ab eis gregem, quem scandalizando perdiderunt: vt suspendatur eorum collo asinaria mola. Eze.34.c. Vindicta Dei. Iudicium Dei.

Arno.s.ps.9. Hie.s.Eze.34. Gre.s.Eze.ho.11.

Glo.ord.s.Isa.63.

Quæsisse dicitur Christus auxiliatorem: vt ostendatur in passione relictus fuisse solus. Isaię.63.b. Ita dicebat ipse. ps.141. Non est qui requirat animam meam. Solitudo Christi in passione.

Gre.s.1.reg.9. Aug.de pasto.7. Cyril.7.s.Ioan.5.

Quærens Saul asinas est Christus, qui venit quærere oues perditas.1.reg.9.a. ps.118. designat etiam prædicatorem quærentem animas peccatrices, quas ad Christum conuertat. Vnde reprehenduntur mali pastores non quęrentes oues errantes. Eze.34.a. Zach.11.d. quia pastores, qui proprias expetunt delicias, aut commoditates, dominici gregis damna non curant: neq; aliquo afficiuntur zelo, aut desiderio ad salutem animarum suorum subditorum. Nec quærunt quod

perierat

perierat quando desperatione auersos à Deo, non restituunt ad spem salutis, promittendo ex Dei misericordia veniã. Quæsita aũt ciuitas est ecclesia, quam quæsiuit Christus vt ouem perditam. Isa. 62. d. Qui venit quærere & saluum facere quod perierat. Luc. 19. b. Amb. s. Luc. 13. & de viduis.

Quærens Christus opera. Quærens Christus fructum in ficu, non contentus folijs. Luc. 13. b. Est quærens opera in synagoga, non cõtentus ceremonijs & traditionibus. Aut certè quęrit opera in genere humano. Gre. ho. 31.

Christus iustè iudicans. Quæret Christus iudicium: quia iustè iudicabit. Isa. 16. d. Quod ad vltimum iudicium referri potest, quum dicet malis: Ite maledicti. Glo. int. s. Isa. 16.

Non quærere dicitur Deus sacrificium à Iudæis, ostendens ideo se sacrificia illa offerri iussisse, ne idolis offerrentur: atq; ita docet legem spiritualiter intelligendam. Isa. 1. d. Hie. s. Isa. 1.

Requirens, quem non habebat Sion propter peccata sua, est Deus vel Christus. Ierem. 30. c. Non quærentes etiam Sion erant sacerdotes eius, vel principes, qui non curabant salutem animarum: Vel etiam angeli relinquentes obstinatos. Hie. s. Iere. 30.

Quærere Deum. Quęrere absolutè est quærere Deum & diuina: qua ratione dicitur. Mat. 7. a. Qui quærit inuenit. Puniuntur autem qui non requisierunt dominum. Isa. 21. c. 31. a. Quærunt in angustia dominum: qui in prosperitate ipsum quærere nolebant. Isa. 26. c. ps. 17. 119. Quærere autem dominum dum inueniri potest, est agere pœnitentiam in hac vita. Isa. 55. b. 65. b. Quærunt Iesum dolentes, qui solicitè laborant & pœnitentiam agunt. Non est autem quærẽdus in foro & plateis: sed in templo, vt inueniatur. Luc. 2. f: canti. 5. b. Quærebat ipsum sponsa in lectulo, hoc est, inquiete. cant. 3. a. Hoc etiam est quęrere quę sursum sunt. Colos. 3. a. Exquirit Deum in toto corde, qui non facit opus Dei negligenter: ne repellatur à Deo. Et exquirit viam iustificationum Dei, qui legem inuestigat, aut Christum, qui finis est legis. ps. 118. Requirẽs Deum est, qui per creaturas venit in notitiam & amorem creatoris. ps. 52. Quærimus etiam ipsum legẽdo: & quærit Deum manibus, qui bene operatur. Hose. 5. b. Pœnitẽtia ĩ hac vita. Hier. s. Isai. 21. 26. 55. & ad Lætan. Ori. s. Luc. ho. 18. Amb. d virgi. 3. & de Isaac. 5. & s. ps. 118. Hila. s. ps. 52. Aug. s. ps. 76. Gre. 6. regis. epis. 36.

Quærebãt Iudæi dominum de die in diem: quum faciebant quotidie legis iustitias: & corde ipsum non colebant. Isa. 58. a. Quærent autem melius dominũ in fine seculi, quãdo reliquiæ conuertentur. Hose. 3. b. Dicuntur autem quærere dominum in gregibus & armentis, quum offerunt sacrificia de gregibus non grata Deo. Hose. 5. b. Hiero. s. Isa. 58. & s. Hose. 3. Rup. s. Hose. 5.

Non expectare pręmium. Quærerent frustra dominum, qui præmium æternum non expectarent. Isa. 45. d. Non dixi semini Iacob, frustra quærite me. Glo. int. s. Isa. 45.

Scrutari scripturas. Quærens Rebecca à seruo Abrahę de Isaac veniente, quis esset: designat scrutãdas esse scripturas, vbi de Christo instruimur. Gene. 24. g. Est etiam ecclesia, quæ per prophetarum & apostolorum dicta, quid de Christo credere debeat, intelligit. Quęrere etiam pretiosas margaritas, est in lege veteri mysteria inuestigare: & doctrinæ sacræ simul cum operibus vacare. Mat. 13. f. Glo. ordi. s. Gen. 24. Ori. s. Mat. cap. 13. Hila. s. Mat. cão. 13.

Requirunt legem ex ore sacerdotis subditi. Mala. 2. b. quia ad ipsum spectat docere legem. Quærens autem populus sententiam Dei designat habentes curam & solicitudinem ac cupiditatem salutis suæ. Exo. 18. c. Glo. ordi. s. Mala 2.

Quærere Christum in tribulatione. Quærit sponsa dilectum in lectulo per noctem. Canti. 3. a. quum intra secreta cordis cubilia in tribulatione spiritus ipsum desiderat. Quærit & non inuenit: quia à Deo inspirata mens assidua suauitate illa intima perfrui concupiscit: sed corruptio prohibet. Canti. 5. b. Quæsiuit autem paululum inter errantes: & tunc non inuenit. Gre. 22. mor. 1. & s. canti. 5. Ber. s. canti. ser. 75.

Quærentes Iesum inter cognatos & notos, sunt volentes seruari ritus ceremoniarum Iudaicarum: vbi tamen non inuenitur. Luc. 2. f. Rup. s. canti. 1.

Velle cõprehẽdere deũ. Quærere deũ p fidẽ. Quærens Iacob nomen Dei. Gene. 32. d. designat volentem comprehendere Deum. Requirentes autem turbæ Christum facta die, designant per fidem esse quærendum. Ioan. 6. c. Glo. int. s. gen. 32. Amb. de virgi. 3.

Exigens lex pœnitentiam. Quærens Moses ab Aaron hircum pro peccato. Leui. 10. d. designat legem exigentem pœnitentiam à peccatoribus: quam sacerdotes admittere debent. Amb. epist. 3.

Habens iustus Christum. Non quærit panem semen iusti. ps. 36. quia habet abundantiam doctrinæ: vel semen est ipsa doctrina continens in se Christum panem vitæ: ideo non opus est vt quærat panem: quia iam habet Christum. Ori. s. ps. 36. ho. 4.

Quærere bona Hierusalem ꝑpter domum domini est, vt qui sunt ciuitas, fiant domus Dei. Vel est optare vt ecclesia proficiat ad æternam fœlicitatem. ps. 121. Glo. ordi. s. ps. 121.

Tradere sapiẽtiam senibus. Quærere adolescentulam ad calefaciendam Dauid senem, est tradere sapientiam senibus, in quibus maxime viget. 3. Reg. 1. a. Hie. ad Nepotianũ.

Negligere sapiẽtiã secularem. Non quærentes Medi aurum nec argentum, sunt prædicatores de eloquentia & sapientia seculari minime curantes. Isa. 13. d. Quærunt autem aquas egenus & pauper, quum gentiles quærunt veram doctrinam in philosophis, & mentis quietem, & refrigerium gratiæ, quæ non sunt in eis. Isai. 41. d. Hie. s. Isa. 13. 41.

Fides apostolorum rara. Quærentes pauperes spicas in valle Raphaim, sunt apostoli credentes inter Iudæos. Isa. 17. d. Hie. s. Isa. 17.

Quęsierat Ezechias residuum annorum suorum, quasi optans adhuc viuere: vel considerans quantum posset viuere secundum naturam. Isa. 38. b. Lyra. s. Isa. 38.

Saluari omnes prædestinatos. Nullum quęri ex numero gregis domini est oẽs prędestinatos saluos fieri. Iere. 23. a. Lyra. s. Iere. 23.

Quęrũt

Aug.ſ apo.ho.7. Hie.ſ.Iſa.1.

Quærunt homines mortem,quando quærunt requiem à malis. Apo.9.c.

Quærere iudicium iubetur.Iſai.1.e.quia non eſt omnium iudicare.

Ori.ſ.Iob.3. Gre.4.mor.9.17.

Non requirit dñs deſuper diem natiuitatis Iob, quum non cõuertit Iudam, vt Petrum & ceteros apoſtolos ad pœnitentiam.Iob.3.a.Vel requirit Deus,quę iudicando diſcutit:non requirit vero: quę ignoſcendo in ſuo iam iudicio impunita derelinquit.Hic ergo dies.i.peccati delectatio à domino non requiritur,ſi animaduerſione ſpontanea puniatur . Vel non requirit deſuper diabolum,quum non eum reparat vt hominem:quia non peccauit per carnis infirmitatē, nec alio inſtigante.

Hila.ſ ps.60.

Non requirent beati miſericordiam & veritatem Dei.ps.60. quia pręſentem habebunt.Vnde dixit Chriſtus:In illa die non rogabitis me quicquam.

Ricar.de.ſ.victo.de ſomnio Nabucho.7

Quęri Danielem,vt occidatur.Dani.2.b.eſt occaſionem, ſiue excuſationis alicuius opportunitatem captare,quo tutius atq; liberius, & cum ſecuriori conſcientia ſacræ etiam eruditionis ſtudia diſſoluta mens poſsit abijcere. Negligentiæ.

Quærens ſacerdos an capillus leproſi ſit flauus &c.eſt examinans circunſtantias peccatorũ. Leuiti.13.c. Examinare p[eccata].

Hie.ſ.Iſa 9.65. Baſi.ſ.ps.33.

Non quærentes dominum erant gentiles:quem tamen inuenerunt:quia poſtea credentes recte queſierunt.Iſa.65.a.Inquirentes etiam dominum ſunt ex gentibus venientes ad fidem:quæ prius Deum non cognoſcebant.Sicut ediuerſo Iudæi ſunt non inquirentes.ps.33.Iſa.9.b. Fides gentium.

Baſi.ſ.ps.37. Hila.ſ.ps.53. Arno.ſ.ps.103. Geor. vene canti.2. tono.3.cap.15. Augu.ſ.ps. 100.103. 34.37 39.69.141. Gre.27.mor.19.} Arno.& Hie.ſ.ps.9.

Quærens Pharao occidere Moſen , deſignat rabiem diaboli in Chriſtum & eius membra. Exo.2.c.4.c.Quærentes animam tam Chriſti q̃; aliorum fidelium ſunt dęmones & Iudęi:ſicut viri Anathoth quęrebant animam Ieremiæ.ps.37.53.Iere.4.g.11.d. Et quęrunt à Deo eſcam catuli leonum,quum dęmones aut hæretici peruertunt animas.ps.103.Dicuntur autem catuli leonum quærere à Deo eſcam:quia nihil ſibi poſſunt aſſumere,niſi quantum Deus permittit.Quęrunt etiam mala Chriſto, qui crimina quærebãt,vt eum morti traderent.ps.37.Quęrunt autem animam mali & dæmones,vt perdant.ps.34.39.69.Quærunt etiam animam bene boni,qui ſaluam cupiunt.ps.141. Quærebatur autem peccatum Chriſti , & non inueniebatur à diabolo & ſcribis & phariſæis.ps.9.Vel quæritur peccatum impij, & non inuenitur ad emendationem,cuius non eſt dignus. Rabies diaboli contra Chriſtum & membra. Iudæi & hæretici contra Chriſtum & fideles.

Ori.ſ.nu.ho.17.

Non quærens Balaam amplius auguria.Num.24.a.deſignat Iſraelem de victimis carnalibus amplius non curantem. Ceſſatio v[ictimarum].

Ori.ſ ps.36.ho.5. Hier.ſ. Eze.39.&.ſ. Abdiam.

Quærere impium eſt diſputare cum hæretico,vt impietatis conuincatur.ps.36.Sic requirũt eos,qui remanſerint de Gog,qui in totum conantur tollere hæreticos. Eze.39.d.Et inueſtigãt abſcondita Eſau:quum doctores fideles hæreticorum aſtutias detegunt.Abdi.b. Conuincere hæreticos.

Ori.ſ.Iſa.ho.7.

Quærere de viuentibus mortuos,eſt interrogare dæmones de rebus viuentium.Iſa.8.d.

Hila.ſ. Mat.cano.12

Quærebat requiem ſpiritus immundus,dum volebat perpetuo manere in gentilitate. Matthæi.12.d.

Hie ſ.Iſa.40.

Quærens artifex quomodo ſtatuat ſimulacrum,eſt hæreticus,qui conatur ſua firmare dogmata.Iſa.40.e.

Glo.int.ſ.Iſa.41. Hie.ſ.Iere 29. Baſi.ſ.ps.33.

Quæri dicuntur mali,& non inueniri,quando mittuntur in infernum.ps.36.Iſa.41.c.

Quærunt pacem ciuitatis, qui mundi quietem in omnibus procurãt.Iere.29.b.Inquirit etiã pacem,qui quærit Chriſtum.ps.33. Quærere quietem mundi aut Chriſtum.

Gre.12.moral.20.& 23.mor.26.

Quærere dicitur populus panem , aut cibum , quando quærit voluptates . Threnor.1.d.g. Iob.15.c. Quærere voluptates.

Hier.ſ.Hoſe.2.&.ſ. Nahum.3.

Quærit meretrix amatores ſuos,quum anima conuertitur ad dæmones aut hæreticos. Hoſ. 2.b.Et quærit auxilium ab inimico:qui ad diabolum,aut hæreticos conuertiť.Nahum.3.c. Conuerti ad dæmones aut hæreticos.

Hier.ſ. Hoſe.5. &.ſ. Amos.5.

Quærunt dominum in gregibus & armentis: qui eleemoſynis & alijs operibus putant redimere peccata:in quibus perſeuerant.Hoſe.5.b.Et quærunt Bethel, qui dicunt: Templum domini ,templum domini:& qui literam legis ſequuntur.Amos.5.a. Pœnitentia ficta.

Glo.ordi.ſ Exo.24. Lyra.ſ. gene.43. Gre.ſ.1.reg.14.

Quæſtionem naſci eſt aliquam aduerſitatem,aut tentationem animum pulſare. Exo.24.d. Aduerſitas aut tentatio.

Requirere puerum de manu Iudæ,eſt exigere humilitatem ante confeſsionem.Gen.43.b. Humilitas ante confeſsionem.

Requirens Saul quis abierit de exercitu , deſignat prælatum curam habentem non ſolum infirmorum.ſed etiam prædicatorum.1.reg.14.c. Cura pla[torum]

Philo.2.allego. Hie.ſ.Iob.39.

Requiſita naturæ dici poſſunt omnia,quæ neceſſaria ſunt corpori.Exo.23.c.

Perquirit onager virentia quæq;,quum Iudæi quærũt,quæ ad delicias carnis & ſabbata delicata pertinent.Iob.39.b. Neceſſaria corpori.

Aug.epiſt.105. Hie.ſ.Iſa.40.

Imperueſtigabilis via domini eſt miſericordia & veritas:quia cuius vult,miſeretur: & quem vult indurat.Rom.11.d.Non eſt etiam inueſtigatio ſapientiæ Dei.Iſa.40.g.

Quæſtus, uide Lucrum.

Qualis, Qualitas.

Qualis

QValis dicitur, qui aliqua qualitate est affectus: vt calidus aut frigidus: vix habet vnde allegoriam recipiat.

Diuersitas donorũ Dei. Pro qualitate mensuræ leunculorum dedit Dauid pondus auri vel argenti. 1. Par. 28. d. vbi diuersitas donorum Dei designari potest. Glo. int. s. 1. par. 28.

Quantus.

QVantus dicitur aliquis secundum quantitatem continuam, siue discretam. Fere autem sumitur interrogatiue: nec in allegorijs videtur habere locum.

Quassare, Quatere, Conquassare.

QVassare est commouere, & rumpere veluti frangendo.

Conquassauit Christus capita multorum in terra, hoc est, dæmonum, quos dicitur contriuisse. ps. 109. Arno. s. ps. 109.

Gentiles. Iudæi. Peccatores. Infideles. Quassatus calamus significat gentiles fidei integritate carentes. Vel designat fidem Iudæorũ periclitantem: vel ipsos Iudæos, qui in Christum impegerunt, & quassati sunt. Vel significat habentes modicam fidem, aut peccatores. Demum conquassantur non credentes in Christum: super quos cadit lapis. Isa. 42. a. Matt. 12. b. Luc. 20. c. Tert. r duer. Iudæos Hila. s. Matt. cão. 12. Hiero. Aglasię & s. Isa. 42.

Quercus.

QVercus est arbor syluestris glandifera, cuius lignum est durum & forte: quæ etiam dicitur ilex. Quercu autem coronabantur victores, ob insigne fortitudinis.

Crux Christi. Quercus sub qua apparuit angelus, crucem Christi designare potest, sub qua nobis est præsidium. Iudi. 6. b. Iosu. 24. f. Quercus etiam fletus, ubi sepulta est Debora, crux est Christi, sub qua sepelitur synagoga. Gene. 35. b. Amb. prolo. de spũ sancto. Aug. q. in Iudi. 30.

Sublimes habit⁹ virtutum. Quercus Mambre, seu excelsa iuxta septuaginta, ad quam venit Abraham designat sublimẽ habitum virtutum: ad quem venire debent, qui in hac vita peregrinantur. Gene. 13. d. Cyril. de adorat. in spiritu sancto.

Bona conuersatio. Sancti. Quercus Thabor significare potest secretam & fortẽ conuersationem in despiciendis terrenis: per quam internæ claritatis lumen acquiritur. 1. reg. 10. a. significant etiam ipsos sanctos fortes & fructificantes. Gre. s. 1. reg. 10. Chrys. s. Ioã. ho. 45.

Principes libidinũ. Fortes ad malum. Principes Iudæorũ. Quercus Basan, hoc est, igno miniæ, quæ non producunt fructum, nisi porcis congruentẽ, designare possunt principes libidinum. Isa. 2. c. Eze. 6. d. Ex his dolantur remi, cum conuertuntur. Eze. 27. a. Designant etiam fortes ad malum, vt dæmones. Amos. 2. c. Possunt itidem significare principes Iudæorum. Zach. 11. a. Hier. s. Isa. 2. et. s. Eze. 6. 27. & s. Am. 2.

Quercus significat loca amœna, idololatriæ & erroribus apta. Ierem. 2. g. Hose. 4. c. vnde & ex quercu fit idolum. Isa. 44. b. Hie. s. Iere. 2.

Queri, Querimonia, Conqueri.

QVeritur aliquis de aliquo, quum quasi lamẽtando ipsum accusat, seu incusat: qui actus querela, aut querimonia dicitur.

Importunitas sẽsualitatis & synagogæ. Querela sponsæ Samson, vt reuelaret ei secretum, importunitatem sensualitatis aduersus rationẽ designat. Iudi. 14. d. Vel designat synagogam, quę dicebat Christo: Si tu es Christus: dic nobis palam. Rup. 1. s. Iudi. 15.

Quiescere, Quies, Requies, Tranquillus, Tranquillitas.

QViescere interdum significat non moueri: nonnunq; cessare ab opere seu motu: interdũ dormire. Idem est requiescere. Item tuto habitare. deut. 12. b. Vt requiescatis à cunctis hostibus. Iacere. Gene. 8. a. Requieuit arca mense septimo. Quiescere in sepulchro. ps. 4. In pace inidipsum dormiam & requiescã. Quiete frui. Gen. 18. a. Requiescite sub arbore. Requies aliquando ocium. Apo. 4. c. Requiem non habebant die ac nocte.

Faciẽs Deus quiescere. Requies Dei die septimo, fuit cessatio à noua productione creaturarum: vel complacentia de productis: quæ quies fuit post productum hominem. Gen. 1. d. Vel dicitur quiescere: quia alios quiescere facit. Quum enim operamur, ipse operatur in nobis: & quum quiescimus, quiescit in nobis. Vel requies Dei significat requiem eorum, qui requiescũt in Deo: sicut lætitia domus lætitiam significat eorum qui lætantur in domo, etiam si non eos domus ipsa, sed alia res lætos faciat. Exo. 20. b. 23. b. 35. a. Quieuisse etiam Deum est ordinasse, vt seruaretur citra vllam transgresionem, in omne tempus ordo eorum, quæ facta sunt: & fecisse, vt vnaqueq; creatura cessaret à veteri confusione. Et requieuit post opera: quia non eis ad suam beatitudinem indigebat: sed eodẽ modo fuit beatus, sicut antea. Dicitur Deus, quiescere fecit, & non, quieuit. Quiescunt enim quæ videntur operari, ipsa non agentia. At factor ille non quiescit. Amb. 6 Exae. 6. Aug. Epist. 119. & 1. de gene. cont. Manl. & 11. ciuit. Dei. 8. Cle. Alex. 6. strom. Beda s. gene. 2. Aug. de. gen. ad lite. 11. 17. Beda. s. gene. 2. Philo. 1. allego.

Mors Christi. Requiescens etiam Deus die septimo requiem Christi significauit in sepulchro. Requieuit autẽ vt leo rex pacificus & constans: quia mortuus est quando voluit, & surrexit. gen. 49. b. ps. 4. 131. Et vt catulus leonis: quia inde mortuus est, vnde natus est. Fertur catulus leonis natus tribus diebus ac noctibus dormire: tertio autem die fremitu leonis excitari. Requieuit in spe caro Beda. s. gen. 2. 49. Aug. s. Ioan. trac. 37. Hie. ps. 15.

Christi:

Chriſti:quia in ſepulchro ſperabat reſurrectionem. Vel quia eccleſia ſperat etiam reſurrectionem,vt caro Chriſti.ps.15.

Hie.ſ. Iſa.1.18.25.& ſ Zach.9.
Glo.int.ſ.Iſa.51.

Quieſcit Deus in loco ſuo,hoc eſt,in eccleſia.Iſa.18.b. Et requieſcit in mōte Sion,hoc eſt, in beatis.Iſa.25.d.Requies autem eius dicitur eſſe reficere laſſum.Iſa.28.c.Quieſcit autem iuſtitia in Hieruſalem,hoc eſt,Deus in eccleſia,vel in anima.Iſa.1.f.Requies autē Dei dicitur Damaſcus:quia quieuit in gentibus ad fidem venientibus. Zacha.9.a.Requieſcit etiam iudicium Dei in lucem populorum: quia opus redemptionis efficaciam habuit in gentibus.Iſai.51.b.Et dicitur requieuiſſe in gentibus.ps.54.
Deus in ...

Hier.ſ. Eze.16. &.ſ. Iere.30.
Glo.ord.ſ.Exo.8.

Requieſcere etiam dicitur Deus,quum compleuit caſtigationem,vt ſolet iratus expleta vindicta.Et requieſcit eius indignatio,quum quis caſtigatus conuertitur.Requieſcere quoq; dicitur indignatio Dei,& quieſcit ipſe Deus,quando punit aliquem non ad pœnitentiam eius,ſed relinquendo vt deſperatum.Eze.16.e.22.e. Conqueſcit furor Dei in capite impiorum : quum eorum punitio in inferno perdurat.Iere.30.d. Requies Aegypti eſt ceſſatio diuinæ caſtigationis:& patientia Dei:quam mali requiem iudicant.Exo.8.b.Iſa.14.g.Iob.16.b.30.d.
Comple... ſtigation...
Patientia D...

Hie.ſ Zach 6.
Rup.ſ.Zac.6.

Requieſcere fecerunt ſpiritum Dei in terra aquilonis equi albi. Zach.6.b. quando Macedones impleuerunt voluntatem Dei vincendo Perſas.Deſignant aūt apoſtolos conuertentes mūdum ſua prędicatione:quod fuit gratum Deo: cuius ira ceſſauit cōtra conuerſos & pœnitētes.
Prædicatio ... lorum.

Orig.ſ.nu.ho.5.&.ſ. Iere.ho.3.
Hie.ſ.Iſa.11.
Greg.venet.cant.2. tono.3.cap.6.

Requieſcens ſpiritus Dei in ſeptuaginta viris,fuit operans in eis opera ſua : permanſit autem in ſolo Chriſto. nu.11.f. Si autem requieſcere ſit etiam permanere:requieuit ſpiritus ſapiētię & intellectus &c.ſuper ſolum Chriſtum:in alios vero venit quidem,ſed non in ipſis quieuit:quia omnes alij fuerunt in peccato.Iſa.11.a.
Operans Dei ... Permanens ſpi... ſanctus in Ch...

Ori.ſ.cant.ho.3.
Aug.ſ.ps.14.114.
Hier.ſ.Iſa 14.38.57.65.
Gre.4.mor.4...&... mor.7.&.12.mor.a.2.&.26.mor.32.

Requies ſabbati eſt ceſſatio operum poſt hanc vitam.Exo.16.e.31.d. Requies etiam abſolutè eſt requies æternę fœlicitatis,quæ & requies bona dicitur.Gen.49.c.Hanc non dat diabolus,ſed Deus.Exo.5.a.33.c.Hęc requies dicitur eſſe in atrijs ſapientiæ. ps.114.131. Iſaię.38.b.Requieſcere in monte ſancto Dei,eſt in Sion cœleſti gaudere.ps.14.Et requies in paſcuis eſt in vita æterna.Eze.34.d.Et requies opulenta,quam dat dominus,eſt in beatis.Iſa.32.d.58.c Requieſcit autem pax in cubili ſuo,quum ſancti quieſcunt in fœlicitate.Iſa.57.a.Requieſcet ſub ficu qui dulcedine & tranquillitate fœlicitatis perfruetur. Michæ.4.b.Ibi requieſcunt feſsi robore: vbi eſt requies menſæ plenæ pinguedine. Iob.3.d.11.d.14.b.30.c.36.c.Requieſcunt etiam boni ſuper humum ſuam,hoc eſt,in gloria,aut in corpore glorioſo.Iſa.14.a.
Requies ... næ.

Amb.ſ.Luc.13.
Gre.4.mor.39.

Requieſcentes volucres in ramis ſinapis ſunt ſancti in Chriſto. Luc.13.d. In eo requieſcunt feſsi robore.Iob.3.c.
Quies in Chri...

Beda.ſ gen.8.
Hie.ſ.Iſa.13.

Non inueniens columba vbi requieſceret pes eius. Gen.8.b. Deſignat non habere requiem ſanctos in hoc mundo.Et non requieſcentes paſtores in Babylone ſunt angeli,vel prædicatores in hoc mundo pro inferiorum ſalute laborantes.Iſa.13.g.
Non requies ... mundo.

Gre.ſ.1.reg.7. &.4. mo.30.&.26. mo.32

Requies Iacob tranquillitatem contemplationis,ſeu vitæ contemplatiuæ deſignat, quæ dicitur requies bona.Gen.28.b.49.c. Requieſcit Iſrael poſt dominum , quando contemplatiui manent in mentis quiete.1.reg.7.a.Iob.3.b.9.d.36.c.
Vita contem...

Quieſcentes dicuntur,qui ſunt in eccleſia.Eze.38.c. ipſi quieſcūt in terra quam demonſtrat Deus.Gen.26.a. Requieſcunt ſimul catuli vrſorum & boum, hoc eſt, filij diuitum & pauperū in eccleſia.Iſa.11.b.
Exiſtētes in ...

Ori.in diuer.ho.6.

Requies arcæ ſuper montes. Gene.8.a.ſignificare poteſt , quòd poſt tribulationes homo in ſublimiori perfectione inuenitur.Tranquillitas etiam eſt quies à tentationibus.Mat.8.c.
Perfectio ex tribulationibus.

Hie.ſ.iſa.1.14.30.66
Amb.de Cain.7.
Orig.ſ.Iudi.ho.7.& ſ.ho.22.

Quietus dicitur,qui ceſſat à male operando.Quieſcere autem poſt perpetratum peccatum, eſt ipſum augere defendēdo.Gene.4.a.ps.35.Iſa.66.a. Eſt aūt prius quieſcere agere peruerſé, deinde diſcere benefacere.Iſai.1.c.Requieſcere etiam terram eſt ceſſare à peccatis,& abſtinere à cibis illicitis &c.Exo.23.b.Leui.25.a.Iudi.5.d.Quieuit etiam terra à bellis tēpore Ioſue,quādo pax Chriſti data eſt in mundo,& in carne,principe huius mundi eiecto.Ioſu.11.d.Iſa.14.d. Iſa.14.d.Quieſcere etiam eſt non ire in Aegyptum ſuperbiæ & aliorum vitiorum.Iſai.30.b.d.
Ceſſare à male operando.

Hie.ſ.Iſa.2.

Quieſcere ab homine,cuius ſpiritus eſt in naribus eius, eſt cauere, nequid agatur,aut dicatur in Chriſtum:nequis in eius incurrat iram.Iſa.2.d.
Cauere iram Chr...

Requieſcere ſub arbore eſt accepta habere opera miſericordiæ . Sic quieuerunt angeli ſub arbore Abrahæ.Gen.18.a.
Acceptare opera miſericordiæ.

Amb.de bñe pria.12

Requieſcens Beniamin inter humeros,eſt Paulus, cuius requies & voluptas erat inter bona opera.deut.33.b.
Quies Pauli.

Hie.ſ.iſa. 57.&.ſ.iere.14.
Gre.10.mor.22.&.12 mor.2.

Requies eſt in via regia,quę eſt veritatis & virtutis,ſi cōparetur laboribus viarum erroris & vitiorum.Iſa.57.b.vnde non inuenit anima requiem inter vitia & errores.thre.1.a.3.f. Quieſcere ergo eſt bonorum:nam mali non quieſcunt.Iere.14.b.31.a.Iob.11.14.b.17.d.
Quies bonorum.

Hie.ſ.iſa.62.

Non quieuerunt prophetæ orando & prędicendo futura,donec venit Chriſtus.Iſa.62.a.

Hie.ſ.Iſa.65.

Requieſcere dicitur ſub ficu,qui ſacræ ſcripturæ fructibus paſcitur.Mich.4.b.
Vacare ſacris ...

Amb.de Noe.23.

Non requiſcens ſementis & meſsis, ſuccedentia ſibi bona opera ſignificat.Gen.8.d.
Succeſsio bonorum operum.

Quieſcere

Cessare à terrenis a ctibus.

Quiescere dicuntur, qui bene in potestate sunt, quando terrenarum actionum strepitus pro diuino amore intermittendo postponunt: ne dum ima indesinenter occupant cor funditus à summis cadat Iob.3.d. Gre.5.mor.6.

Somnus.

Quies interdum pro somno accipitur quantum ad literam. Genes.41.b. Euigilans Pharao post quietem.

Diabolus in malis. Mitti in infernum.

Requies diaboli dicitur esse in malis: in quibus perpetuo quærit habitare. Mat.12.d. Isa.13.d.34.d. Hila.s.Matt.cāo.12.

Requiescit scelus, quum quis non potest amplius peccare. Eze.23.d. Requiescere etiam impios est ipsos post iudicium in infernum detrudi. Iob.3.c. Isa.13.c. Et quiescit tributum, quando diabolus non potest amplius persequi & tentare bonos. Isa.14.b. Ita dicitur quiescere terra, hoc est, terreni. ps.75. Et quiescit Iezabel. Apo.2.f. Ori.s.Iob.3. Hie.s.Isa.14. Rup.2.s.apo.

Requies à malis non est transfretantibus ad Cethim. Isa.23.c. Quia vbi putant se mali quieturos, ibi maiores illis oriuntur perturbationes. Glo.ord.s.Isa.23.

Dispersio hæreticorum.

Quieuisse dicitur regnum domus Israel. Hose.1.b. Quando cessauit esse regnum. Et quando conuenticula hæreticorum dissipantur. Glo.ord.s.Hose.1.

Consentire spōte in errore.

Quieuit ciuitas à commixtione fermenti. Hose.7.b. quum non coacte, sed sponte aliqui cōsenserunt in errore. Vel dicitur de Hierusalem, quando dixerunt principes: Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Hie.s.Hose.7. Rup.4.Hose.7.

Separari ab ecclesia

Quiescunt ab onere regis hæretici. Hose.8.c. quum separant se à subiectione ecclesiæ. Vel ediuerso quum redeuntes ad ecclesiam ab hæresiarchæ imperio liberantur. Item Iudæi dispersi, & relicti sine rege: quod ipsi pro onere habebant. Hie.s.Hose.8. Rup.s.Hose.8.

Requiescunt super dominum: qui male agentes putant se Dei fauorem habere. Mich.3.d. Glo.ord.s.Mich.3.

Confidere in auxilio fragili.

Requiescere dicitur in plaga lectuli, & in grabato Damasci, qui confidit in auxilio humano & fragili. Amos.3.d. Rup.s.Amos.3.

Quis.

QVis interrogando interdum pro raro sumitur: vt Matt.25.b. Quisputas est fidelis & prudēs dispensator? Hose.14.d. Quis sapiens, & intelliget hæc. ps.23. Quis ascendet in montē domini. Nahum.3.b. Quis gemet super Niniue? Interdum vero pro difficili, aut impossibili ponitur: vt Romano.8.g. Quis nos separabit à charitate Dei? Et Haba.2.d. Quid prodest sculptile: quia sculpsit illud fictor? Hier.s.Nahum.3. & s.Haba.2.

Quisquiliæ.

QVisquiliæ sunt purgamenta terrarum, & arborum, & seminum.

Doctrina leuis.

Quisquiliæ frumenti leuiorem doctrinam paruiq; momenti significare possunt: quales erant traditiones Pharisæorum. Amos.8.b. Hie.s.Amos.8.

Quotidie, Quotidianus.

QVotidie idem est quod singulis diebus. Quotidianum vero est, quod quotidie fit.

Assiduè orare.

Quotidie mane offerens populus vota. Exod.36.a. designat semper orandum, præcipuè mane ante alia opera. Lyra.s.Exo.36.

Victus. Eucharistia. Doctrina. Obseruatio præceptorum.

Quotidianus panis, quem petimus à Deo significare potest victum necessarium: & eucharistiam: & doctrinam ad salutem necessariam: & præterea præceptorū obseruationē. Mat.6.b. Aug.s.2.ser.domini in monte.

Quotidianæ angustiæ dicuntur, quando de omnibus verbis ociosis sumus etiam rationem reddituri. Eze.30.d. Hie.s.Eze.30.

Raab.

Ecclesia ex gētibus

RAAB siue Rahab. i. lata, siue dilatata, aut platea: mulier meretrix, quæ suscepit hospitio exploratores Iosue missos in Hiericho: quę cū domo sua saluata est in expugnatiōe ciuitatis, suspenso funiculo coccineo de fenestra: fuitq; postmodum vxor Salmon: cui genuit Booz. Typus esse solet ecclesiæ ex gentibus: quæ prius erat meretrix & sordida per infidelitatem. Sed postea susceptis prædicatoribus à Christo missis, in fide dilatata est, & mansit in Israel vsq; in hodiernum diem: Quia ex gentilitate insiti sunt in oleam fidei Iudæorum. Iosu.2.a.6.c. ps.86. Mat.1.a. Hebræ.11.f. Iaco.2.d. De hac dicitur. Isa.54.a. Dilata locum tentorij tui. Ori.s.Mat.54.16. Cypri.conf.nouati. Hier.ad nepotia. & s.ps.86. Arn.& Aug.s.ps.86 Rup.s.Iosi.10.

Raab designat etiam publicanos, peccatores, & meretrices: qui susceperunt Ioannem Baptistam: cui Pharisæi, & sacerdotes credere noluerunt.

Raama

Raama.

Hie.s.Eze.27.

¶Raama videtur prouintia iuxta Saba. Eze.27.c.

Rabbath, siue Rabba.

Hier.s.Eze.25.&.s. Amos.1.

Ecclesia hæretica vel schismatica.

RAbbath.i.multa siue grandis, aut iurgium, siue impugnatio: ciuitas metropolis, filiorũ Ammon, sic dicta ob magnitudinem, quæ postmodum à Ptolemæo Philadelpho, Philadelphia est dicta: quam expugnauit Dauid ob iniuriam nũtijs suis illatam. 2.reg.12.f. Typus est ecclesiæ hæreticorum. Eze.25.a. Vel peculiariter, vt interpretatur multitudo, designans chismaticos, qui ecclesiam, quæ vna est, in multas diuidunt. Amos.1.d.

Rabbi, Rabboni.

¶Rabbi interpretatur magister, & etiam Rabboni: est vocabulum Syrum vide magister.

Rabsaces.

Cyril.de adoratione in spũ sancto.

Hæretici.

RAbsaces.i.magister, vel præpositus bibẽtium, aut magistri osculum, vel sacculus, siue multũ bibens, aut osculans, vel magnus factus: princeps in exercitu Sennacherib, quem ipse misit Hierusalem, vt auerteret populum ab Ezechia, & adduceret in seruitutem regis Assyriorum. Typus est hæreticorum aut satellitum diaboli, qui blasphemant Deum, vt inducant populum ad seruiendum diabolo: eisq; temporalia bona promittunt. 4.reg.18.d.

Racemus, uide Botrus.

Racha.

Hie.aduer.pelagi.2.

RAcha interpretatur vacuus aut vanus, & absq; cerebro: est vox, quæ dicitur ab iratis, quasi inarticulatè prolata. Matt.5.

Rachel.

RAchel.i.ouis, filia Laban vxor Iacob, ducta post Liam sororem suam: quę quia pulchrior, magis dilecta est ab Iacob, quàm Lia: cumq; prius esset sterilis, postea genuit Ioseph, & demum Beniamin, in cuius partu mortua est. Permisit vt dormiret Iacob cum Lia, pro mãdragoris ab ea acceptis. Eadem abscondit idola patris sui. Interpretatur etiam videns principium.

Amb. d̃ virgi.3. & d̃ fuga seculi, & epi.18
Aug.ser.80.
Beda.s.gen.30.
Rup.2 1.Mat.
Beda.s gen.30.
Rup.7.s.gen.27.29.

Ecclesia ex gentibus.

Rachel typus esse solet ecclesiæ ex gentibus, quę prius erat sterilis: sed veniens ad fidem formosa facta est, & dilecta à Christo, à quo ducta est post synagogam. Gene.29.b. Sepulta est in via: vt designet ecclesiam paratam esse ad suscipiendos omnes, qui in hac vita sunt viatores. Gene.35.c. Rachel plorans filios suos, ecclesia ingemiscens in hac vita vsq; ad resurrectionem corporum. Iere.31.c. Mat.2.c.

Amb.epist.18.
Ricar.de.s.victo.de 12.pĩiar.73.1.4.67.

Synagoga. Ratio. Doctrina veritatis.

Rachel coniungens Balam cum Iacob. Typus est synagogę Iudæorum, quę ex parte apostolorum ecclesiam ex gentibus Christo coniunxit. Gen.30.a. Significat etiam eam partem electorum, quæ ex Iudæis est, vel certè ipsam synagogam, pro qua supposita est Lia, hoc est, gentilitas. Vt etiam mortua est in partu Beniamin Typus est synagogæ, quæ mortua est in partu Pauli ad fidem venientis. Gen.35.c. designat etiam rationem, quæ moritur, cum mens supra se ipsam rapitur, & omnes humanæ ratiocinationis angustias supergreditur. Mens enim ad contemplationem rapta, quantus sit humanæ rationis defectus experitur. Vt etiam generauit Ioseph, typus est eiusdem rationis, quæ est mater discretionis. Potest etiam significare doctrinã veritatis.

Hie.aduer.Iouinia.1
Gre.s.1.reg 10.&.6. moral.28.&.s.Ezec. ho.14.
Geor.venet.cant.2. ton.7.cap.5.6. &.cãti.3.ton.6.cap 16.
Au.22.cõ.faus.52.53
Beda.s.gen.29.

Vita contemplatiua.

Rachel etiam typus est vitæ contemplatiuæ: quæ pulchrior est quàm actiua: & debet duci posterior: estq; magis dilecta à Christo: paucioresq; generat filios quam actiua: quia non vacat actioni, sed quieti. Vt autem permisit, vt Iacob dormiret cum Lia pro Mandragoris, designat transitum viri sapientis ad vitam actiuam, pro bona fama contemplatiuæ. Gen.30.b. Interpretatur autem videns principium, vel videns Deum. Quia contemplatiua non per ęnigmata, neq; per creaturas: sed ipsummet Deum, & principium, in quo relucent omnia contuetur. Generauit vltimo post Liam: quia posteriores sunt actus contemplatiuæ, quam actiuæ.

Hie.aduer.Ioui.1.

Vita cœlestis aut futura.

Vt etiam ducta est Rachel post Liam, typus est vitæ cœlestis & futuræ: quam terrestris vita præcedit. Gen.29.c. vnde apostolus: Primus homo de terra terrestris: secundus homo de cœlo cœlestis, & prius quod carnale: deindè quod spirituale.

Arno 1. offic. 49.& epist.3.4.
Philo de congr.&c.
Gre.30 mora.31.
Beda.s gen.31.

Sapientia. Fides. Contẽptus mundi. Gratia. Aspiratio fortis. Pugna cũ affectib. Ecclesia. Am...

Rachel abscondens idola patris sui significat sapientiam, fidem, contemptum huius seculi, gratiam: quæ abscondunt à nobis vanitates, & insanias falsas. Gen.31.e. Designat etiam aspirationem fortem, & colluctationem cum affectibus, & pugnam cum sensibilibus, & exercitationem ad temperantiam. Designat prætereà ecclesiam vel animam per pœnitentiam abscondentem auaritiam.

Hila.s.Matt.cano.1.

Matres innocentum. ecclesia deflens Iudæos.

Rachel plorans filios suos. Iere.31.c. Matt.2.c. Sumitur ibi pro loco, vbi sepulta est Rachel, qui est Bethlehem, & designat matres innocentum eos plorãtes, quasi resurrecturi non essent. Designat etiam ecclesiam deplorantẽ infideles Iudęos. Vel ecclesia mater martyrũ deflet, sicut

Iacob

Iacob plorabat Ioseph tanquam non esset, & tamen erat, ita ecclesia non consolatur, quia non sunt, sed consolatur, quia sunt. Rupe.3. de victoriá verbi Dei.7.

Radere, Erradere.

RAdere est complanare, extirpare, & mundare.

Mundans Christus peccata. Radens Iob testa saniem designat Christum, qui per corporis sui passioné peccatorum nostrorum saniem emundauit. Iob.2.c. Vel testa sanies raditur, quum culpa non solú ab opere Mundare cogitationes & delectationes sed etiam à cogitatione resecatur. Est etiam mortalitatis cursum, fragilitatemq; pensare, & putredinem miserę delectationis abstergere. Gre.3.mo.14.27.

Occultatio diuinitatis Christi Radere crines Samson. Iudi.16.c. designauit in Christo tempore passionis, diuinitatis virtuté occultatá & consopitam fuisse. Radunt etiam caput Christi, qui negant diuinitatem eius. Ori.s.Mat.ho.35. Rup.s.Iudi.23.

Negare diuinitaté Christi. Eradere volebant Iudæi Christum de terra viuentium: quia nomen eius, & memoriam penitus delere conabantur. Iere.11.d. Hie.s.Iere.11.

Tollere volentes Iudæi nomé Christi Radere dicuntur barbam, qui sibi de proprijs viribus fiduciam subtrahunt. Iere.41.a. Gre.1.mo.18.

Nō confidere in ꝓpris viribus. Resecare superflua secularis scientiæ. Radere capillos mulieris captę, & vngulas, est resecare superflua ex doctrina gentiliú. deut. 21.b. Et radere barbam virorum Moab, est conuincere secularem scientiam non habere virilitatem, quam ostentabat. Isa.15.a. Ori.s.Leui.ho.7. Hie epis.s.anato vul neri.&.s.Isa 15.

Amittere mentis ornatum. Conculcari gloriá Christi. Radere caput, & barbam in malum, est mentis ornatú amittere, & Chri gloriá cócúlcare: & virtutes falsò & ficto habitu corrúpere: & sapientiá amittere. Leu.19.f.21.a.Ier.48.f.Eze.44.f. Hie.s.Eze.7.44. Isy.s.Leui.19.21.

Examinare scripturas & auferre error. Radere domú est scripturas sacras diligéter examinare, & intelligere eiecto rasurę puluere, hoc est, ineptis, & superfluis sensib. Ité nullas impietatis reliqas in autor b relinquere. Leu.14.e. Isy.s.Leui 14.

Ablati fortes à Iudæa. Rasit dominus in nouacula conducta pilos & barbam virorum Iuda: cum per Assyrios abstulit omnem virum fortem à Iuda, & soli effœminati sunt relicti. Isa.7.d. Hie s.Isa.7.

Considerare verba errantis. Radere leprosum absq; loco maculę, est considerare verba errantis in quibus non sibi videt errare: vt sic appareat, an ex malitia heresim dixerit. Leui.13.c. Isy.s.Leui.13.

Radere omnes pilos est resecare oés heresum circunstantias: vel tollere cogitationes terrenas, & immundas: & veteré hominem penitus exuere. Leui.14.a. Nu.8.b. Radendú est aút caput, vt recté credat: & barba, vt meminerit se virum: & supercilia, vt arrogantiam deponat. Ori.s.Leui.ho.8. Gre s.mor.23. Isy.s.Leui.14.

Amouere ignorátiá Radere caput, est ignorátię comas, q̄ vmbram rationi offundút, amouere, & abscindere. Cle Alex.1.pęda.

Dolor inferni Radere caluitium est dolere grauiter eo tempore, quo magnitudo doloris omnem excluserit lętitiá. Eze.27.g. Hie.s.Eze.37.

Radius.

RAdius est splendor à sole micás, aut ab alio luminoso corpore. Est etiam radius virga, quá geometræ lineas indicant. Ponuntur & radij rotarum.3.reg.7.e.

Acumina sapientum Radij solis interdú significare possunt acumina sapiétú: & dicútur esse sub Leuiathá, quádo nonnulli docti sapientię suæ acumina non libere agendo subleuát: sed ad vestigia Leuiathá, & peruersitate operis, & blandiméto adulationis inclinantur: ut intelligétiá, q̄ illis sicut sol desuper fuit ex cœlesti munere, antiqui hostis pedibus substernatur ex terrena cupiditate. Iob.41.d Gre.34.mor.7. Hie.s.Iob.41.

Sancti Vel radij solis sunt sancti filij lucis, qui in pręuaricatione Adæ peccato illius detinentur obnoxij: dum iam redemptos per Christum capitalibus criminibus suos facit: sibiq; velut captiuos, & seruos subdit, & subiugat.

Angeli lapsi. Vel sunt angeli: quos secú diabolus traxit, de quibus dicitur. apo. 12.a. Traxit secum tertiam partem stellarum.

Radix, Rradicare, Eradicare.

RAdix est, qua plantæ in terra figuntur, eiq; adherent, & per eá nutrimentú accipiút. Interdum auté radix est firmitas. pro.10.b. Radix iustorum proficiet. Infimú. Exo.19.c. Steterút ad radices montis. Origo & principium. Eccl'i.1.c. Radix sapientiæ est timere Deum. Radix autem arborem ipsam portare dicitur. Rom.11.c. Radicarę autem est radices mittere. Eradicare vero quandoq; est auferre. Iob.21.a. Progenies mea eradicetur. Euellere. Sapi.4.a. A nimietate ventorum eradicabuntur. Prædari.1 Mach.5.f. Et eradicauit eam.

Christus Radix aliquando dicitur Christus: in quo omnes fideles fundátur: & à quo nutrimentú vitæ suscipiunt. Rom.11.b. Colo.2.b. Et radix de terra sitienti, est Christus de virgine. Isa.53.a. Ipsa Ori.s.Rom 11.

Incarnatio. quoq; eius incarnatio radix dici pōt. Iob.29.c. Radix mea multiplicatá est secus aquas. Eze.31. b. Erat enim radix illius iuxta aquas: quia est hominibus demonstrata. Gre 19.mó.27.

Fides Radices vineę domini sunt charitas cum fide. ps.79. Quæ etiam dicantur radices seminis. Matt.13.a. Luc.8.c. Ephe.3.d. Possunt etiam radices seminis perseuerantiá significare, qua deficiente arescunt, quę viuere videbantur, opera. Radicatur auté fides in charitate per agriculturam Dei. Charitas auté est radix de terra viuentium. ps.51. Arno s.ps.79. Augu.epi.1.6.&.s. ps.51. Gre ho.15.

Charitas Radix autem iustorum proficiens est fides & charitas. pro.12.b. Beda.s pro.12.

Spes Radices etiam bonorum dicuntur spes, & fiducia in Deo. Iere. 17. b. Et radix aperta secus aquas, est spes fundata in diuinis eloquijs: vel fides & charitas extensa ad gentes: vel cogitatio parata ad infusionem gratiæ. Iob.29.c. Hie s.Iob.29.21. Gre.19.mo.27.

Familia iudæorum. Radix Iesse familiam Iudęorum significat, vel stirpem Iesse. Isa.11.a. Sic radices Iacob sunt propago Iudęorum: & etiam pŕiarchę. Isa. 27.b. Et generaliter radix est stirps. deutero.29.c. Hie.s.Isa.11.27.

Aug.s.ps.72. Gre.3.mor.25. & 14 mo.10. & 18 mo.22. Ori.s.Eze.ho.6. Arno.s.Isa.5.

Sit inter vos radix germinans.ps.51.Et radicem tuam de terra viuentium.

Radix interdum significat cogitationes siue bonas siue malas:ex quibus procedunt opa.Et in bonū radix erumpit,quum è bonis cogitationibus bona procedunt opera.Hose.14.c.Radices ergo sunt latentes cogitationes:quæ in occulto prodeunt:sed in ostensione operum per apertum surgunt.Iob.8.c.18.d.Isa.37.f.Radix autem malorum sunt prauæ eorum cogitationes. Isa.5.f.Eze.16.a.ps.51.Et radices montium sunt cogitationes intimæ superborum.Et à radicibus montes cadunt,quum ad colendum Deum,potestates seculi ab imis cogitationibus prosternuntur.Iob.28.b. Cogitationes.

Gre.12 mor.23. Aug.s.ps.9.

Radix præterea dicitur voluntas,quæ principium est bonorū & malorum operū.Iob.14.b. Vel ipse amor,qui si est bonus,est charitas,in qua boni radicantur:si est malus, est cupiditas, quæ radix est omnium malorum.Et radices Cedri magnæ voluntatem diaboli significāt. Eze. 31.b.Amos.2.c.Iob.15.d.Et ipsa intentio radix est. Dani.4.b.Attamen germen radicum eius in terra.Mala.4.a.Mat.3.b.Luc.3.b. Voluntas, amor. Intentio.

Gre.12 mor.3.

Radix ligni iusti est sancta prædicatio:quia ab ipsa oritur iustus; & in ipsa subsistit. Iob.14. b.Vel est ipse prædicator.Eccl'tę.24.a.In electis mitte radices. Prædicatio. Prædicator.

Radix aliquando est origo, & principium:& radices montis designant initium bonæ operationis.gen.35.b.Exo.19.c.24.a.Radices autem montis, vbi fractæ sunt tabulæ legis à Mose, mortem Christi,aut corpus eius significare possunt:aut etiam ipsam crucem,in qua corpus eius fractum est.Exo.32.e. Initium bonæ operationis. Corpus Christi. Crux Christi.

Gre.14.mo.33.

Radix verbi est occasio,quam ex verbis à iusto prolatis mali quęrunt,vt eum prauæ loquacitatis arguere valeant.Iob.19.d. Occasio malorum contra iustum.

Gre 6.mo.3. & 20. mor.10.

Radix aliquando significat diuitias.Eccl'i.10.c.23.d.Eze.17.a.31.a.Et radix omnium malorum dicitur esse auaritia,seu cupiditas.1.Timo.6.b.Et stultus dicitur firma radice,cum totis desiderijs in terreno amore solidatur.Iob.5.a.Et radix iuniperorum est auaritia:ex qua peccatorum omnium spinæ producuntur.Iob.30.a.Radices etiam iuniperorum sunt leues & pueriles sensus,quos Iudæi dant legi. Diuitiæ. Auaritia. Sensus pueriles Iudæorum.

Rup.s.Amos.8. Hie.s.Iere.17. Gre.ho.20. Hie.s.Eze.16. Gre.6.mor.2.3.

Radices impiorum significant multiplicationem & roborationem hæreticorū.Iere.12.a. Multiplicatio hæreticorum.

Radices arborū,ed quas ponit securis,est tota progenies malorum,quę deletur.Luc.3.b. Progenies malorum.

Radix Hierusalē,hoc est,aīæ,dicitur de terra Chanaan,quia anima nascit in pctīs.Eze.16.a

Radice firma cōualuit populus Iudæorū:quia electorū vitā tēporaliter extinguendo superauit.Et quasi radice firma stultus in terra figitur, q totis desiderijs in terreno amore solidatur. Iob.5.a.19.d.Hose.9.d.14.c.In his radix pro opinione accipi potest. Desideria terrena. Opinio.

Ori.s.Iere.ho.1. & 1 Mat.cap.15. Hila.s.Mat.cano.14 Glo.inte.s.thre.3.

Eradicare plantationes malas,est vitia, & prauos affectus,vel etiam traditiones humanas tollere.Mat.15.b. Tollere vitia.

Eradicari dicitur anima,cum de terra viuentium, & à diuina gratia tanquam indigna tollit & dęmonibus traditur.thre.3.e.Sopho.2.a. Tradi dæmonibus.

Amb.s.Luc.17. Gre.21.mo.8.

Eradicari morum est,diabolum expulsum exire à malis.Luc.17.b. Expulsio diaboli.

Eradicari dicitur progenies Iob,hoc est,doctoris,quando is,qui per verbū nascitur,per exēplum necatur:Quia quem lingua vigilans gignit vitæ negligentia occidit.Iob.31.a.

Rages.

Glo.or.s.Tobi.1.

RAges.i.tempestas,vel commotio:ciuitas Medorum.Tobi.1.c.Typus esse potest gentilitatis:ad quam venit Christus cum pecunia doctrinæ. Gentilitas.

Raguel.

Glo.or.s.Tobi.7.

RAguel.i.pastor Dei,amicus Dei,vel confractio Dei:sacerdos Madian socer Mosis,dequo vide Iethro.Fuit alius Raguel Tobię cōsobrinus:q typus est gentilitatis.Tobi.7.a.10.c. Gentilitas.

Ram.

Gre.23.mor.5.

RAm.i.excelsus:de cuius stirpe erat Elihu.Iob.32.a.Typus est populi fideliū: qui huius vitę infima, & abiecta cōtemnit.Excelsi enim sunt,qui dicere cum Paulo nouerunt. Nostra conuersatio in cœlis est. Populus fidelium.

Rama.

Ori.s.Iudi.ho.5. Hie.s.Hose.5.

RAma.i.excelsa vel sublimis,aut proiecta:ciuitas in tribu Beniamin:vbi residebat Debbora.i.prophetia.Quia prophetæ docent quæ sursum sunt quærere.Iosu.18.d.Iudi.4.a.19.d. 3.reg.15.c.Hose.5.c.Sic dicebat apostolus Colos.3.a.Si consurrexistis cum Christo,quæ sursum sunt quærite.Fuerunt autem multæ ciuitates huius nominis. Sublimitas. Prophetiæ.

Hie.s.Mat.2.

Rama.Iere.3.g.31.c.thre.1.a.Mat.2.e.Non est nomen loci:sed idem est quod excelsum:Significat autem quandoq; superbiam hæreticorum,qui excelsa quærunt. Superbia hæreticorum.

Ramatha.

Ramatha

Perfecta cognitio Dei. Gre.s.1.reg.2.

RAmatha.i.excelsa,vel sublimis,aut proiecta:ciuitas in tribu Ephraim: quæ et Armathaim, & Arimathęa dicitur:de qua erat Elcana pater Samuelis.1.reg.1.c. 15. g. Vel interpretatur visio consummata:& designat perfectã Dei cognitionem:de qua Ioan.10.c.dicebat ipse Chrs: Sicut nouit me pater,& ego agnosco patrẽ. Vt autem secundo loco nominatur Ramatha,significat impletionẽ prophetiarũ in vocatione gentium. Designare etiam potest ecclesiam in religionis culmine erectam:& pari ratione cœlestem patriam.1.reg.2.b.1.cor.13.c.

Impletio pphetiarũ. Ecclesia militans & triumphans.

Ramesses.

RAmesses.i.commotio tineę,vel tonitruum gaudij:ciuitas in terra Aegypti,quam ędificauerunt filij Israel in terra Gessen:quæ videtur esse prouincia quã aliqui Thebas,alij Arsinoen arbitrantur. Nam fuit prima mansio filiorum Israel exeuntium de Aegypto.

Auaritia. Ori.s.Exo.ho.1.

Ramesses secundum quod interpretatur commotio tineę. Typus est auaritię quã facit ędificare Pharao,hoc est,diabolus.gen.47.c.Exo.1.b.Num.33.a. Designat etiam ipsos sensus,qui more tineę ministrantes voluptates corrodunt animam.

Sensus. Philo.de somnijs.

Designat præterea mundum corruptibilem:qui est commotio turbulenta & amaritudo,& commotio tineę,vel tonitruum gaudij:derelinquentes tumultum seculi in principio conuersionis hanc relinquunt: sed commouentur à vitijs pristinis:vt vocem tonantis,& tumultuantis mundi audiant. Exo.12.f.Nume.33.a. Ori.s.Exo.ho.5.& s.Num.ho.27. Hie.de mansio.

Ramnus.

Diabolus. Hie.s.Habac.3.&.s.Agge.2. Euch.for.spũal.4.

RAmnus est spinosus frutex,& arbuscula sentibus,vncinisq; cõtexta,quę teneat quicquid attigerit,& retentũ vulneret,& vulneratorũ sanguine delectetur:insuper & ignẽ emittat à se & regnata ligna cõsumat. Iudi.9.b. Referimus aũt ramnũ ad diabolũ:& secundum virgulti naturam,illius naturam interpretabimur. Ramnus etiam sunt immites,superbi, dolosi, & omnes improbi:quos nullus bonorum,& mansuetorum potest contingere, & castigare sine doloris compunctione;à quibus egreditur ignis. Cum autem ramnus est herba tenera, habet spinas virtute:Ita sunt mali in hac vita,qui nondum sentiunt dolorem spinarum.

Immites, Improbi. Aug.s.ps.57.

Ramnus est aculeis asperrimus,& flore gratissimus. Vnde intelligitur duplam habere virtutem,vltionis,& bonorũ retributionis:nempe iustis floret ad ornatum:peccatoribus præbet spinas ad configendum.ps.57.

Præmium bonorũ. Vitio malorum. Hie.s.ps.57.

Ramnus præterea duras spinas habens,iniquitatẽ induratã significare potest.ps.57. Priusquã producant spinæ vestræ ramnum.i.priusquam peccata vestra consummentur. (ps.57.

Iniquitas indurata. Arno.s.ps.57. Euch.q.in ps. Hila.s.ps.57.

Potest etiã significare in malis corpus,quod resurget passibile,cuius dolorẽ grauiter sentiãt.

Corpus malorum.

Ramus.

RAmus est arboris pars cum folijs:vnde & rami dicuntur frondes. Mat.21.a. Alij cędebant ramos de arboribus. Rami autem quidam sunt naturales,quidam insiticij,qui videlicet pcisis à trunco ramis naturalibus,in ipso trunco inseruntur.

Filius Dei. Laus miæ Dei. Basi.de abdi.rerum.

Ramus oliuę allatus à columba.gen.8.b.filiũ Dei designat,qui per misericordiã Dei allatus est in mundum. Et vt erat in ore columbæ,designare potest laudem misericordiæ Dei.

Baptizari extra ecclesiam. Beda.s.gen.8.

Designat etiam aliquos extra ecclesiam baptizatos:qui saluari possunt si per columbam reducantur ad vnitatem ecclesiæ.

Cõfessio trinitatis. Beda.s.gen.5.

Ramus ptereà oliuæ in ore colũbæ est cõfessio trinitatis in ore vniuscuiusq; fidelis.

Iudæi gentiles. Aug.s.ps.71.

Rami oliuæ erant Iudæi ex bona radice pfiarcharũ.Rom.11.c. Rami autem oleastri gẽtiles. Sed rami oliuæ excisi sunt. Rami vero oleastri insiti in ecclesia. Rami autẽ abscisi generaliter reprobos significare possunt. Et ramusculi præcidendi sunt mali de ecclesia eijciendi. Isa.18.c.

Reprobi. Hie.s.Isa.18.

Rami vitis significare possunt fideles in ecclesia,aut in synagoga. Eze.19.d. Rami autem ecclesiæ pullulant:quia plerunq; ex passione iusti fideles quiq; ad amorem cœlestis patriæ multiplicantur:& etiam per resurrectionem Christi. Iob.14.b.Isa.6.d.17.b. Hose.14.c. Roma.11.b.

Fideles in ecclesia. Hie.s.Eze.19. Gre.12.mor.3.4. Au.1.q in euan.39.

Et ramus ficus tener significat ecclesiam, & homines in spiritualibus proficientes. Mat.24.c.

Ecclesia.

Rami sinapis apostolos in Chrõ designare possunt:& etiã miracula,& sapiẽtiã Chri. Itẽ martyres & pdicatores. Mat.13.d. Itẽ diuersitates dogmatũ,quæ in sacra scriptura habentur.

Apostoli. Miracula & sapiẽtia Christi. Martyres. Prædicatores. Dogmata sacræ scripturæ. Hila.s.Mat.can.13. Amb.s.Luc.13. Hie.s.Mat.13.

Ramus qnq; significat prolẽ,aut successionẽ. Iob.14.b. Rursum virescit,& rami ei9 pullulãt. 15.d. Ramos eius arefaciet flãma. Eccl9.23.d. Rami eius non dabunt fructum. Roma.11.c. Si radix sancta & rami.

Proles. Successio. Aug.de sancti.se.33. Euch.for.spũa.1. Lyra.s.Iob.15.

Ram9 aliquãdo significat dñium. Eze.31.b.c. Mat.13.d. Et rami arboris pcerę,sunt grad9 sublimioris dignitatis. Dan.4.b. Possũt etiã rami significare subditos. Eze.17.b. Humili statura re- (spicientib9 ramis.

Dominium. Subditi. Rica.de.s.victo.de secur.consci.17.18.

Designãt etiã opa & exercitia virtutis:& ex ramis fructus colligitur,qa ex multo virtutũ exercitio sciẽtiã multiplicat. Leui.23.g. Isa.17.b. Eze.8.g. Ioel.1.b.2.Mach.10. b. Et ramus ficus tener bonorum operum manifestationem significare põt. Mat.24.c.

Opera virtutis. Glo.or.s.Eze.17. Ori.s.Mat.ho.30.

Rami de arborib9,q sternebant in via,exẽpla honestatis significare possunt: & etiã fructus gentiũ infideliũ. Mat.21.a. Lu.19.f. Designãt etiã sentẽtiã sctorũ prum:& documẽta. Eccl9.1.c.

Exẽpla honestatis. Fructus gentium. Sententiæ patrum. Hila.s.Mat.can.21. Ber.se.de.B.Bened. Euch.for.spũa.4.

Am.s.Luc.19. Amb.s.Luc.19. Hie.s.Zach.14. Aug.i Ioan.trac.51. Hila.s Mat.can.26. Hie.s.Eze.31. Gre.12.mor.24. Glo.inte.s.cap.4. Hie.s.Iob.15.

Rami sapiẽtię lõgẽqui. Designare etiã pñt inanẽ gloriã gentiũ calcãdã: ideo sternebant in via. *Inanis glia.*
Rami palmarũ insignia sunt iustitiæ, & triũphi seu victorię cõtra vitia. Leui.23.g. Ioã.12.b. *Insignia iust. victoriæ.*
Ramus ficus tener ante aduentũ filij hominis, Antichr̃m significare potest defendentẽ legẽ. *Antichristus.*
Mat.24.c. Rami autẽ Cedri magnæ, socios luciferi, vel Antichr̃i designare possunt: vel potentiam & dona Dei, quæ lucifer habuit. Eze.31.a. Et rami hypocritarũ, vel hęresiarcharũ sunt, q̃ eis adhærent: quos arefacit flamma: quia terrenis desiderijs æstuant, & demum in gehennam ignis detruduntur. Iob.15.b. Rami etiam illorũ sunt sententiæ errorũ, quas proferunt, & extendere conantur, ceu ramos. Sapien. 4.a. Rami quoq; quos arefacit flamma, sunt malorum operum fructus, quos ipsi peruersi producunt. Iob.15.b. (de sumptus est Chr̃s. *Socij luciferi. Antichristi. Dona Dei. Errores hę. Fructus malorum.*

Glo.or.s.Eze.17. Rami vineę. Eze.17.b.g. Potentiam regis Sedechiæ significare possunt: & genus regium, vn *Potentia. Genus regium.*

Glo.or.s.Eze.36. Rami mõtiũ Israel dilatationẽ fidei designãt. Eze.36.b. Ad idẽ referunt rami Libani. Hose. *Dilatatio fidei.*

Lyra.s.Sapi.4. Ramus aliquãdo dici possunt diuitiæ. Sapi.4.a. Et si in ramis in tp̃e germinarint. (14.c.

Rana.

Gre.Nys.d vi.Mos. RAna est animal palustre specie deforme, loquax, cui dubia vita, aquatica & terrestris, cuius saltus repens, cuius aspectus turpissimus, cuius é corpore intolerabilis fętor emittitur. Potest designare illum qui est homo natura, sed electione pecus, corruptus, & fętidus limo passionum: Vel designat ipsas prauas cupiditates. Exo.8.a. p̃s.77. Sapi.19.d. *Homo corruptus fœtibus. Prauæ cupiditates.*

Philo.de sacri. Abel & Cain. Ori.s.Exo ho.4. Augus.s.ps.77. & s. apoc. ho.13. Euch.for.spũa.5. Beda.s.exo.8. Rup.1.s.Exo.32.

Ranæ Aegypti significare possunt poëtas loquaces, & eorũ carmina: & aduocatos falsa loquentes: & hæreticos, & philosophos, & magos: & ipsam loquacitatẽ: & inanes opiniones nihil nisi inanẽ sonũ habentes. Demũ designãt persecutionẽ ecclesiæ factã sub Domiciano. Exo. 8.a. Ranę quoq; sunt demones, & hypocritæ: qui vident viuere in aqua: & viuũt in sordibus & luto. apoc.16.c. Plaga aũt ranarũ data fuit propter peccatũ contra præceptũ, Non assumes nomen Dei tui in vanũ. Nam omnes illi vana ascribunt Deo. *Poetæ, Aduoc. Loquacitas. Hær. ci. Philosophi. In. nes opiniones. Persecutio eccl. Dæmones. Hypocritæ. Magi.*

Rapere, Rapax, Rapina, Raptor, Arripere, Raptare, Subripere.

RApere est per vim, aut cum festinantia, siue cum furore capere, euellere, auferre. Item inuadere. Num.31.g. Quod in pręda rapuerat, suũ erat. Mereri. p̃s.68. Quæ non rapui, tunc exsoluebam. Seducere. gen.34.a. Adamauit eam, & rapuit. Trahere. deut.28.d. Asinus tuus rapiat in conspectu tuo. Rapina autem est furtum vi factum.

Glo or.s.p̃s.68. Quæ non rapuerat soluit Chr̃s, quia pro peccatis nostris mortuus est. Fuit autẽ raptor Adã, qui voluit sibi vsurpare diuinitatem, cuius rapinam soluit Christus. p̃s.68. *Christus pro peccatis.*

Ori.s.Nu.ho.20. Arripiens Abrahã gladiũ, vt immolaret filiũ suũ. gen.22.d. signũ fuit diuinę iustitiæ: quę pro prio filio suo non pepercit, vt illi satisfaceret pro nobis. *Diuina iustitia.*
Idem designauit arripiens gladium Phinees. Num.25.b.

Lyra.s.Isa.21. Arripere clypeũ est sumere scutũ fidei, & orõnis deuotæ ad resistendũ aduersarijs. Isa.21.b. *Sumere fidem.*

Glo.or.s.exo.10. Arripiens ventus locustam, vt eijceret eam à finibus Aegypti. Exod.10.e. designat Deum liberantem à molestiis adulatoribus. *Deum liberantem ab adulatoribus.*

Glo.or.s.Exo.32. Arripiens Moses vitulum aureum, vt eum comminueret. Exo.32.e. designat Christum rapiẽtem corpus diaboli, & ipsum conterentem conuertendo ad pœnitentiam. *Rapiens Chrs corpus diaboli.*

Gre.15.mo.1. Rapi dicit mẽs in diuersa. Iob.20.a. quãdo modo mala, q̃ egit, modo bona, q̃ agere neglexit modo rephẽsibilia, ĩ q̃bus est, modo recta, q̃ sibi adhuc deesse cõspicit, solicito pauore ppẽdit. *Inquietudo mẽtis.*

Beda.s.pro.17. Hie.s.Amos.4. Rapere dicitur fœtus vrsæ, qui cõuertit aliquos à p̃cõ, vel ab infidelitate. pro.17.b. Et rapt' torris de incendio est hęreticus, aut peccator, per verbera cõuersus, & emẽdatus. Amos.4.d. *Cõuertere aliquos.*

Hie. Minerio. & Alex.epist. Rapi simul obuiam Christo est proficere ad meliora. 1. Thes.4.d. *Proficere.*

Aug.s Ioan. tra.45 Rapere volentes turbę Iesum, vt facerent regem. Ioan.6.b. designant volentes Chr̃m regnare in primo aduentu, sicut regnaturus est in secũdo. In quo errore erant discipuli, cum dicerẽt: Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel. Item filij Zebedei. *Volentes Christũ hoc mundo regnare.*

Hila.s Mat.cano.11 Hie.s.Eze.18. Rapere dicũtur regnũ cœlorum violenti: cum gentiles veniũt ad fidem, reiectis Iudęis: & hi sunt raptores boni. Rapit aũt armatus. Mat.11.b. Rapina autem est doctrina legis, quam acceperunt gentiles credentes à Iudæis in infidelitate remanentibus. Isa.33.d. *Gentiles venientes ad fidem.*

Rapax lupus dict' Bẽiamin typus erat Pauli apostoli ãte cõuersionẽ: q̃ postea diuisit spolia. *Paulus apostolus.*

Amb.s.2.cor.12. & d paradi.11. Ber.ser.7.de quadr. Rapi in tertiũ cœlũ est deuenire ad hominẽ sp̃ualẽ. 2. Cor.12.a. Ille etiã est raptus ĩ tertiũ cœlũ, q̃ nõ solũ vt peregrinus est in mũdo & vt mortuus: sed etiã est illi mũdus, crucifixus, & ipse (mũdo. *Crucifixus est mundo.*

Lyra.s.gen.34. Lyra.s.iere.6. Raptus Dinę per Sichen factus, designat vim tẽtationis subijciẽtẽ sibi animã. Raptor aũt est Sichen, hoc est, diabolus trahens eã ad cõsensum p̃cti mortalis. gẽ.34.a. Arripiũt aũt hostes sagittã, & clypeum, cum dęmones variẽ tẽtant, & cum mali reddunt mala. Iere.6.f. *Diabolus tentans. Reddere mala.*

Arno.s.p̃s.103. Amb.s.Luc.10. Hie.s. Ezec.18 & s. Amos.3. Au.s.ps.68.103. Cyril.7 i Ioan.5.

Rapiũt catuli leonum, quũ hęretici peruertunt animas: & etiam dęmones. p̃s.103. Dicuntur autẽ hæretici vel dęmones eos rapere, quos separant ab ecclesia. Eze.18.b. Et lupi rapaces sunt sacerdotes Iudęorũ, & hęretici modũ nõ habẽtes in rapinis. Mat.7.b. In rapinã aũt bestiarũ dicit fieri grex dñi, quando dęmones, & hęretici deuorant, & perdunt simplices. Ezech.34.b. Sic rapinæ eorũ dicunt, quãdo aliquos à veritate subuertũt. Amos.3.c. Nahũ.2.d.3.a. p̃s.9. Ioã.10.b *Dæmones & hæretici peruertentes. Sacerdotes Iudæorum.*

Arripien-

Prauæ vtẽtes lingua. Irrumpentes in mysteria.
Arripiẽtes Nadab & Abihu thuribula cũ igne alieno. Leui 10.a. sunt praue abutẽtes lingua ad docẽdas doctrinas falsas. Sic rapaces lupi sunt mali, q illotis manibus pedibusq; irrũpũt in diuina mysteria. — Glo.or.s.Leui.10. Ori.s.Leui.ho.4.

Caiphas.
Rapiens, & rugiens leo fuit Caiphas aduersus Christum in passione. ps.21. — Arno.s.ps.21.

Velox vindicta dei
Rapidus fluuius ignis significat velocem, ac vehementem diuinæ iustitiæ executionem in iudicio futuram. Dani.7.c. — Glo.inte.s. Dani.7.

Malorum proiectio
Raptata stipula vento sunt mali proiecti à facie Dei. Ier.13.d. Et raptus puluis à turbine sunt mali ab ira Dei correpti. Sic diabolus rapietur vt puluis, & vt stipula. Isa.17.d.41.a. — Hie.s.Isa.17.

Agitari tẽtationib⁹
Raptum folium vento est homo, qui tentationis vento rapitur, & desideriorum flatibus leuatur & agitatur. Iob.13.d.27.d. — Gre.11.mo.13. & 18 mor.12.

Sacrificare ex aliẽo.
Rapina in holocaustum est, quum quis ex alieno sacrificium offert. Isa.61.c.

Vsurpare bona pauperũ non dando eleemosynam.
Rapina pauperũ dicitur esse in domo prælatorũ. Isa.3.c. quando ipsi bonis ecclesiæ ditant, & suos ditãt: quę tamẽ pauperibus erogare debebãt. Vel quãdo quis nõ dat eleemosynã, cũ possit. — Hie.s.Isa.3.

Perditio Iudęorum
In rapinã factus est populus Iudęorũ vel demonibus vel Romanis. Isa.42.d. Et ipsum populũ Iudaicũ rapuit armatus: quia antiquus hostis in eo vitam fidei fraudulentę suggestionis iaculis extinxit: vt vnde se inhærere Deo crederet, inde eius ordinationi repugnaret. Iob.5.a. — Chry.de diui. & La 21.ho.2. Gre.6.mor.2.

Gloria hypocritæ
Rapere dicitur auare hypocrita: quia dum inique agens desiderat de sanctitate venerari, laudem vitæ rapit alienæ. Iob.27.b. — Gre.18.mor.4.

Pœna auari
Rapere dicũtur semitæ auari animas possidentium, quando per suas cogitationes & cupiditates ipsi auari rapiuntur in infernum. pro.1.b. — Beda.s.pro.1.

Hæretici vsurpãtes sententias alienas
Rapiunt hæretici herbas & radices de conuallibus. Iob.30.a. quando de humilibus patrum dictis superbo spiritu colligunt sententias, de quibus apud vulgus glorientur. — Gre.10.mo.10.

Raphael.

Christus.
RAphael. i. medicina Dei: nomen angeli, qui comitatus est filium Tobię: & curauit ipsum patrem à cęcitate. Typus esse potest Christi, qui missus est in mũdum, ad sanandos nostros languores. Tobi.3.d.8.a.12.c. — Glo.or.s.Tob.3.

Raphaim.

RAphaim. i. gigantes, vel medici, aut relaxati: populi, quos Moabitę Emim vocant: quos etiã ipsi Moabitę expulerunt, & eorum sedes occuparunt. deut.2.c. Iosũ.15.b.

Scribæ & pharisæi.
Raphaim vt erant gigantes, designare possunt scribas & pharisæos, qui principes erant inter Iudæos: & vallis Raphaim erat Iudæa, in qua ipsi imperabant. Isa.17.b. — Hie.s.Isa.17.

Vis conditiua
Iuxta Origenem interpretatur, resolutæ matres: & designant vim conditiuam producentem sensus inutiles, qui purgandi sunt. Iosu.17.d. — Ori.s.Iob.ho.22.

Raphidim.

RAphidim. i. reclinatoria, siue stramenta, aut remissæ manus, vel medicina manuũ: vndecima mansio filiorũ Israel in deserto Sin, iuxta mõtem Dei Oreb, ad occasum: vbi filij Israel sitientes ob penuriã aquæ iurgati sunt cõtra Mosen, qui diuino monitu aquã eduxit de silice virga percussa. Exo.17.a. Nu.33.b. Vel interpretatur sanitas iudicij, vel laus iudicij: & designat eũ venire in Raphidim, qui bene disposuit sermones suos in iudicio. Peruenitur in Raphidim ex Alus, hoc est, ex labore: vt designetur ex labore perueniri ad laudem. — Ori.s.Exo.ho.11. & s.Nu.ho.27.

Vel iuxta Hieronymũ, interpretatᷣ dissolutio fortiũ, vel sanitas fortiũ: quia ibi victus, & dissipatus est Amalec, hoc est, diabolus: & fideles sanãtur: & ibi tẽtatur popul⁹ per aquę defectũ. — Hie. de mansio.

Rasin.

Heresiarcha. Sapientia secularis.
RAsin. i. volũtas, vel voluntarius, aut cursor, siue veredarius: rex Syriæ aduersarius tribus Iuda: typus est heresiarchæ: & etiam sapientiæ secularis, aut ipsorum sapientum, qui catholicæ veritati aduersantur. 4. reg.16.a. Isa.7.a.9.b. — Hie.s.Isa.9.

Ratio, Rationabilis.

RAtio est vis illa animi, qua homo cęteris aĩantibus supereminet, quæ & intellectus. Interdũ autem ratio est equitas. Leui.25.e. Ratione mercenarij supputata. Argumentum. Dani.6.a. Vt satrapę illis redderent rationem. Causa. Iob.38.d. Quis enarrabit cœlorum rationem? Computum. Luc.16.a. Redde rationem villicationis tuæ. Rationale autem est, quod ratione vtitur: & rationabile, quod rationi est consentaneum.

Virt⁹ diuina viuificatrix. Influentia cœli. Prædestinatio.
Ratio cœli est vis superna secretorũ: vel ipsa viuificatrix virtus, q̃ spũs format angelorum: & ratio cœli est in terra, hoc est, influẽtia eius: vel executio diuinę pdestinatiõis in ecclesia. Iob.38.d. — Gre.30.mor.7.8. Hie.I.Iob.38.

Doctrina sana.
Rationale, vel rationabile lac, doctrinã sanã & ab omni errore purgatã significare potest. 1. Petri.2.a. — Hie.s.Ioel.2.

Rationale.

RAtionale dicebatur genus vestis, aut operimenti, quo pectus tantũ tegebatᷣ pontificis, superhumerali cõiunctum: eratq; duplex, auro contectũ, duodecim habẽs lapides preciosos, quibus

quibus duodecim patriarcharum nomina insculta erant.

Rup.4.s.Exo.23. Philo.3.de vi.Mos. Dicebatur rationale iudicij positum in pectore pontificis, designans in Christo potentiam iudicandi,qui iudicabit vnumquemq; secundum opera sua:quod designatur per nomina singulorum in singulis lapidibus sculpta.Exo.25.a.Erat rationale quadrangulum designans in cõcussam naturæ & mentis ipsam dirigentis rationem. Iudicandi Christi. Firmitas ra.

Ori.s.Leui. ho.6. Phil.2 allego. &.3. de vita Mosis. The.de veste. sacer. Gre.2.past.2 Rationale in pectore pontificis potestatem,& scientiam iudicandi, & sapientiam, quæ in sacerdote esse debent,significare potest.Exo.25.a.28.c.35.a.In rationali autem ponitur manifestatio,& veritas,quia per visibilia cognoscitur ordo Dei,& inuisibilia eius.Potest etiam significare sermonem:qui debet in sacerdote doctrinam & veritatem continere: quia sacerdotis os debet meditari, & explicare sapientiam,& semper vera loqui.Potest etiam rationem cũcta dispensantem significare. Potestas & iudicandi. Sapientia. Ratio. Sermo.

Gre.2.pasto.2. Rationale etiam puritatem cogitationum designat:& ponitur ornatũ lapidibus in pectore sacerdotis:vt patrũ exempla contẽpletur,& vt oĩa iudicia sua in Deũ dirigat. Exo.28.a.39.b. Puritas cogi.

Ori.s.Exo. ho. 9.& 13 Hie.de veste facer. Philo de vita Mo.3. Rationale præterea sermonem euangelicum,& sensum rationalem significat:eratq; duplex apertum, & absconditum,vt designet sensum simplicem seu literalem apertum, & mysticum latentem:vel scientiam vtriusq; testamenti:vt interius vetus,exterius nouum indicet.Vel designat sensibilia & intelligibilia:vel mentem,ac verba. Sermo euan. Sensus simp. mysticus. Vtrũq; testam. Sensibilia & intelligibil. Mẽs & ver.

Cle Ale.5. strom. Philo.3.de vit.Mos. Est etiã rationale typus prophetiæ,q̃ per verbũ clamat & p̃dicat,& futurũ iudiciũ significat Prophetia.

Rup.4.s.Exo.32. Rationale coniunctum superhumerali, admonet verba operibus debere esse coniũcta. Designat etiam in Christo coniunctionem misericordię,& veritatis. Coniunctio verbo rum & operum.

Glo.or.s.Leui.8. Rationale in ecclesia significare potest prælatum virtutibus fulgentem.Et nomina in rationali admonent prælatum æqualiter debere subditos amare.Leui.8.a. Prælatus

Cle.Ale.5.stroma. Philo.3.de vit.Mo. Tertu.adue.Mar.4. Rationale imago est cœli;quod ratione seu verbo factum est, & subijcitur omnium capiti Christo.Ipsum autem cum duodecim lapidibus , zodiacum cum duodecim signis exprimit. Potest etiam ornatum ecclesiæ duodecim gẽmis apostolorum illustratum designare. Cœlum. Zodiacus Ecclesia.

Hie.de veste.facer. Geor.vene.canti.2. tono.3.cap.5. Rationale in medio positum terram designare potest,floribus,& herbis & fructibus vestitã & ornatam:quæ meditullium tenens huius mundani corporis,suscipit virtutes duodecim signorum,quæ duodecim lapides in ipso rationali fixi representant. Terras

Ratis, uide Nauis.

Ratus.

RAtum dicitur,quod est firmatum;vt contractus habens iam vires ex consensu partium, vt iam neutri parti liceat retrocedere.Iere.32.b.

Raucus.

Aug.s.ps.68. RAucus dicitur,qui ex nimio clamore,vel alia causa vocem obtusam habet. Fauces Christi dicuntur factæ raucæ in passione,quia videbatur non audiri à patre: vel quia prædicando non audiebatur à Iudęis incredulis dicentibus:Quid est,quod dicit? p̃s.68.

Reædificare, uide Aedificare.

Rebecca.

REbecca.i.signata siue impinguata,aut contentio obtusa,vel contentio impedita :filia Bathuelis,soror Laban,vxor Isaac,cui genuit Iacob & Esau geminos.

Cle.Ale.4. stroma. Rebecca vt erat virgo & incognita,Typus esse põt gloriæ Dei,q̃ est incorruptio. gẽ.24.b. Gloria Dei.

Hie.ad Damas.q.3. Beda.s.gen.27. Rebecca consulens Iacob,vt acciperet benedictionem patris,& postmodum vt cederet irę fratris,typus est spiritussancti. Spiritussanctus

Ber.ser. de bea. vir. Rebecca virgo pulchra,vt dedit potũ seruo Abrahę,& etiã camęlis,typus est beatę virginis Marię,q̃ sua virginitate & puritate quasi dedit potũ angelo:& sua humilitate dat potũ nobis. Virgo Maria

Cle.Ale.1.pædag.5. Geor.vene. cant.2. ton.7.cap.4. Aug.22.cont.Faus. 48.&.ser.75. Beda.s.gen.24. Rup.7.s.gen.13. Gre.35.mor.17. Rebecca etiam significare potest ecclesiam:quæ venit supra camœlũ,dum adhuc vitijs esset immixta,& nondũ sp̃ualibus,sed animalibus motibus inhæreret:Quę coniuncta est Isaac,hoc est,Christo,cũ quo lusit:quia in ea laudes Dei celebrantur.gen.24.b.26.b. Eadem impediens benedictionẽ Esau,& procurans illã Iacob,est ecclesia impediens indignorũ promotionẽ, vt digni admittantur.gen.27.a.Tunc autẽ cognouit Abimelech eam esse coniugẽ Isaac,quando illũ vidit cum ea ludentẽ:ita cum quis,ne aliquid errando in ecclesiã peccet,secretũ viri eius in scripturis sanctis diligenter intuetur:inuenit eũ maiestatẽ suã,qua in forma Dei ęqualis est prĩ paulisper abscõdisse in forma serui:vt eius capax esse humana infirmitas posset, eoq; modo se coniugi congruenter aptaret . Eadem ecclesia dat potum prædicatori. Ecclesia

Ori.s.gen.ho.10. Rebecca præterea est anima fidelis,quæ dat potum seruo Abrahæ,hoc est,prędicatori,eius dictis obtemperando.Peculiariter autem anima philosophi eloquentia erudita.gen.24.b. Anima fidelis

Gre.s.Eze ho.6. Rup.5.de glorij.trinit.6. Vt autem Rebecca diligebat Iacob,typus est gratiæ populo Chriano traditæ & etiã p̃scientiæ Dei.Vnde supposuit Iacob pro Esau,hoc est,populum gentilẽ pro Iudaico.gen.25.d.27.a Gratia Præscientia Dei

Rebec-

Doctrina sacra. Sapientia Discipuli occulti Christi. Patientia. Tolerantia

Lyra.s.gen.26. Rup.6.s.gen.4.

Rebecca vt est dicta soror Isaac,typus est doctrinæ sacræ,& sapientiæ absconditæ,quæ habenda est vt soror.gen.26.b.Significat etiã discipulos Chri occultos:qualis erat Nicodemus.

Cle.Ale.i.pædag.5. Amb de fug.sec.4.

Rebecca coniuncta Isaac designat patientiam coniunctam cum spe. Vnde consuluit Iacob, vt cederet fratri suo Esau.gen.24.b.27.g. In hac coniunctione fit illud apostoli. Roma.12.c. Spe gaudentes.Rebecca etiam,hoc est,tolerantia est,cum qua ludit Isaac.i.risus , qui designat eum,qui se exercet in disciplinis:cui necessaria est tolerantia.

Rebellare, Rebellis, Rebellio.

REbellare est repugnare,quod præcipuè est inferioris erga superiorem.Vnde rebelles dicũtur,qui iussis imperantis repugnant.Rebellio autem est ipsa repugnantia.

Aduersarij ecclesiæ. Contemptores boni cogniti.

Glo.inte.s.Isa.41. Gre.16.mo 26.

Rebelles Israel sunt aduersarij ecclesiæ:qui non inueniuntur:quia pereunt.Isa. 41.c.

Rebelles lumini sunt,qui sua desideria sequendo bonum despiciunt, quod nouerunt , quia non per ignorantiam,sed per superbiam delinquunt.Iob.24.b.

Reblatha.

REbla seu Reblatha.i.rixa,vel multa hæc,vel magnitudo illi,aut iurgium inueteratũ,vel cõturbatũ,siue iurgium defluens:ciuitas Syriæ,quæ postea dicta est Antiochia : sita est supra Orontem fluuiũ per mediũ eius transeuntẽ;cuius plateam antea lutosam Herodes magnus rex Iudeæ lapide strauit,magnitudinis animi,& liberalitatis famã apud externã vrbem mercatus. Est terminus Aquilonaris terræ promissionis.In hac mirè floruit Christianismus:in ea occidit rex Babylonis filios Sedechiæ,eiusq; eruit oculos.Ei enim quandoq; & lumen rationis clauditur,qui prauo vsu ex iniquitatis suæ multitudine grauatur.nu.34.c.4.reg.22.g.25.b.Ier.39.b.

Reboare, uide Sonus. *Recalcitrare, uide Calcaneus.*

Recaluaster, uide Caluus. *Recedere, uide Abire.*

Recem.

Vanitas mundi.

Ori.s.Nu.ho.25.

REcem.i.vacuus,aut vanus,seu inanitas,vel pictura varia,aut saliua eorum : ciuitas in tribu Beniamin.Iosu.18.d.Item rex Madian occisus à filijs Israel.Num.31.a. qui typus est vanitatis mundi,quę vincenda est à fidelibus.

Recens, uide Nouus. *Recensere, uide Numerare.*

Rechab.

Diabolus

REchab.i.quadriga,aut equitatus,vel equitans,filius Remom,qui occidit Isboseth. Typus est diaboli.2.reg.4.a.

Recidere, uide Cadere. *Recipere, uide Accipere.*

Receptaculum.

REceptaculum est locus,in quo aliquid tuto recipitur.

Doctores

Glo.or.s.Exo.27.

Receptacula igniũ,qbus ab altari holocausti ad altare thymiamatis ignis deferr̃,designãt doctores accẽdẽtes sua p̃dicatione fideles,& eos de virtute in virtutẽ ꝑuehẽtes.exo.27.a.38.a.

Recitare, uide Narrare.

Reclinare, Reclinatorium.

REclinare est quasi inclinãdo aliquid collocare.Reclinatoriũ aũt est loc⁹ vbi fit reclinatio.

Ori.s.Luc. ho.45. Hila.Mat.can.7. Amb.s.Luc.9.

Non habet filius hominis vbi caput suũ reclinet,in mentibus videlicet prauorum. Nam in bonorum pectoribus vim suę maiestatis reclinat.Non habet etiam vbi caput suum reclinet, quando non est,cui tradat cognitionem Dei.Math.8.c.Luc.9.c.

Anima Christi Contemplatio Fulgor charitatis. Doctores. Spes æternæ quieti,

Gre.s.cantic.3. Eze.ho.15.

Reclinatorium aureum ferculi Salomonis,designat animã Christi.cant.3.d.Vel designat requiem cœlestis contemplationis:quę aurea est propter sapientiã,quę preciosior est cũctis opibus.Vel fulgorẽ charitatis intimæ,in qua fideles reclinãtur.Itẽ doctores,vel speculatores plenos diuina sapientia.item spem perpetuæ quietis,quæ aurea est:quia diuinæ visionis requiem parat.

Recolere, uide Cogitare & Meminisse.

Reconciliare.

REconciliare est in gratiam restituere post offensam in amicitia commissam.

Reconciliauit Christus duos populos Deo,hoc est,Iudæos & gentiles. Ephes.2.d.qua reconciliatione omnia reconciliasse dicitur.Colo.1.c.

Hie.s.Isa.60. Reconciliator dicitur Deus ecclesiæ in gentilitate, quæ conuersa est ad fidem. Isa.60.b.
Au.s.ser.do.in mō. Reconciliari dicitur fratri suo ante oblationē muneris, q. intēdit ei satisfacere, cum primum poterit. Mat.5.d.

Recondere.

Recondere est reponere, contegere, seruare: & recondere præcepta sapientiæ est, in mente ea figere, vt opere compleantur. Tobi.12.b. pro.7.a.1.cor.16.a.

Recordari, uide Meminisse. Recreare, uide Reficere.

Rectus.

Basi.s.ps.32. Hila s.ps.139.&.142 Gre.8.mor.26. Rectum dicitur id, quod in nullā partē flectitur: cuius cōtrariū est obliquū: & is dicit̄ rectus qui iustitiæ mediū seruat in neutrā declinās partē. Vnde rectitudo est bonorū, & beatorū: & verbū domini dicit̄ rectū; quia dirigit nos. ps.32.139.142. Et rectus deficit in hoībus, q̄n refrigescit charitas in ecclesia. Mich.7.a. Iob.1.a.4.a. Et rectus incedit, q. recta habet opa. Iob.8.d.

Amb.apo.Dauid.14 Rectus spiritus, quem innouari petebat Dauid in visceribus suis. ps.50. dici potest spiritussanctus; vel bona conscientia. Spūssanctus. Bona conscient.

Hie s.Isa.26. Recta semita iusti est, rectitudo operum Christi, & rectus callis eius est ad ambulandū: quia qui Christum imitabitur, rectè ambulabit. Isa.26.b. Rectitudo op. Christi

Hie.s.Isa.40. Rectas facere vias dñi in solitudine, est tortuosa gentiū corda ad veritatē formare. Isa.40.a. Formare corda g. tuum ad veritat.
Hie.s.Isa.44. Rectissimus dicitur Iacob secundum nomen Israelis. Isa.44.a. (Iere.31.b.
Basi s.ps.7. Recti corde sunt, qui non eleuantur per excessum, nec deprimuntur per defectum: sed sunt vt linea recta. Nam tortuosa, vel supra vel infra, vel ad latera deflectitur, ps.7.

Hie.s.Eze.1. Gre.s.Eze.ho.37. Recti pedes animaliū & rectę pennę designāt volatū ad cœlestia, & opera recta, nec retrorsum redeūtia. Eze.1.b.f. Rectę quoq; pennę alterius ad alterū, sunt quādo grām, quā quis accepit, in proximi vtilitatē administrat. Nā si suā quærat vtilitatem, non rectę, sed tortuosæ sunt.

Recumbere, uide Accumbere.

Recuperare.

Lyra.s.Eccli.2. Recuperare est rē amissā rursus acq̄rere, vel instaurare, quod destructū erat. Recuperat Deus à tpali afflictione ad ęternam consolationem deducens. Eccl'i.2.b. Crede Deo, & recuperabit te.11.b.13.d.29.d.2.Mach.2.c.

Reddere, Restituere, Retribuere.

Reddere est acceptum vel ablatum restituere, & quandoq; retribuere, seu vicem pro merito dare, & par referre: & quandoq; efficere. Item emittere. Sopho.3.b. Reddam populis labiū electum. Et soluere. Mat.22.b. Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari.

Lyra.s.ps.50.&.s. Isa.57. Amb.apol.Dauid.3 Reddidit Deus consolationes, Christo videlicet & apostolis lugētibus per resurrectionem, & dando spiritum sanctum. Isa.57.d. Et reddidit lætitiā salutaris resuscitato Christo, quia reddidit Christum ecclesiæ. ps.50. Reddens etiam ouem diues, est Christus suscitans carnem suā: & reddidit quadruplum, propter quatuor dotes corporis.2.reg.12.b. Resurrectio Chri.

Hila s.ps.141. Aug.s.ps.96. Rup.s.Zach.9. Retribuit pater Christo, quando dedit illi nomen, quod est super omne nomen. psalm. 141. Et restituta dicitur terra Dauid: quando corpus Christi suscitatum est. psalm.96. Reddidit Deus duplicia Christo. Zachariæ.9.c. quando per hoc, quòd fuit obediens vsq; ad mortem crucis, dedit ei omnem potestatem in cœlo & in terra in diuina simul & humana natura: quam prius habebat tantum in diuina. Item quia præter sanctos, qui descenderant ad inferos, & præter semen Abrahæ, dedit illi gentes in hæreditatem. Gloria Christi

Hie.s.ps.15. Restituit Deus hęreditatem Christo, vel quum conuertet Iudæos in futuro, vel quum reddet immortalitatem corpori sanctę ecclesiæ. ps.15.

Hie.&Aug.s.ps.96. Restituta dicitur terra Dauid, hoc est, Christo, quando corpora nostra eius obsequio mancipantur; Vel quū mūdus relictis idolis Chri fidē amplectitur, aut cū Iudęi sunt cōuersi. ps.96. Subiectio carnis Conuersio infidel.

Aug.s.ps.37. Hie.s.Ion.&.s.eze. 38. Retribuit Christus pro nobis, quando pro nobis passus est satisfaciens patri, & exoluēs, quę non rapuit. ps.137. Sic reddit Ionas, hoc est, Christus vota sua, quum saluat nos. Ion.2.d. Restituti autem sunt per Christum liberati. Eze.38.d. Satisfaciens Christus pro nobis

Ori.s.Iere.11. Hiero.s.Isa.23.&.s. Eze.16. Gre.11.mor.13. Reddit Deus lętitiā salutaris, quū dat remissionē & liberationē à peccatis: q magnā infert lætitiā. ps.50. Et reddit annos, quos comedit locusta, quū ad pristinū grē & iustitię statū reducit animā. Iocl.2.f. Restituit Deus aliquē, cū post pctm̄ reducit eū in statū grę, seu innocentiæ: quod est restitui in gradū pristinū. gē.40.c. Sic restituitur Tyrus in antiquū, hoc est, aīa peccatrix reuocatur ad statū gratiæ. Isa.23.d. Et Sodoma, hoc est, gentilis populus: & Samaria, hoc est hæretici cōuersi: & Hierusalē, hoc est, ecclesia vel anima. Eze.16.b. Sic gentes subuersas in integrum restituit. Iob.12.d. Et restituetur vt lutum signaculum, quando anima & corpus reparabūtur in resurrectione. Iob.38.b. Remissio Dei peccata. Reparatio animæ corporis.

Hie.s.Iob 38.

Hie.s.Sopho.3. Reddit dominus semē aliud, quādo multiplicat fideles.1.reg.2.d. Et reddit labiū electū; quū dat Multiplicatio fidelium.

Confeßio fidei. Bene operari.

dat confeßionẽ fidei.Soph.3.b.Reddũt quoq; sementẽ Deo,qui audito eius verbo bene operantur.Iob.39.b. [Hie.ſ.Zach.9.]

Beatitudo.

Reddit Deus duplicia,cum beatificat animã & corpus:& quũ pro temporalibus dat æterna. Zach.9.c.Reddet etiam ſtabulario,quando illi dicet:Euge ſerue bone.Luc.10.f. [Ambr.ſ.Luc.18.]

Retributio Dei.

Reddit Deus vnicuiq; iuxta opera ſua.pſ.61.78.Et reddit iniquitatẽ in ſinu,quãdo animam caſtigat in affectibus:vel quia nõ vnũ pro alio caſtigat,ſed vnũquẽq; pro ſuo delicto. Iſa.35.b. 63.b.65.a.66.c.Et reddit vias alicuius in caput ſuũ,quum eũ caſtigat ſecundũ peccata. Eze.9. d.Sic reddit iuxta adinuentiones cuiuſq;.Hoſe.12.a.d.Et reddit viciſsitudinem perſecutoribus fidelium.Ioel.3.a.Iob.34.b.Mat.20.a.Et reddunt malo dolorẽ ſuũ manus eius:quia damnationẽ iuſtã ex iniqua recipiet opatiõe.Iob.20.b.Et retributio manuũ eſt retributio opũ. Iſa.3.b. [Hie.ſ.Zacha.65.66. & ſ.Eze.9. Gre.15.mor.4. &.24 mor.2. Aug.ſ.pſ.78. & de ver.do.ſer.35.]

Caſtigans Deus ad emendationem. Pœna maior ſciẽter peccantis.

Reddit Deus duplices iniquitates,quum prius caſtigat,& poſtea pœnitentibus peccata cõdonat,bona retribuens.Iere.16.d.Vel reddit duplices iniuſtitias:quia ſeruus ſciens voluntatem domini ſui,& non faciens plagis vapulabit multis. [Hie.ſ.Iere.16. Ori.ſ.Iere.ho.15.]

Reddit Deus iniquitatem patrum filijs, quum propter peccatum originale puniuntur filij: quod in primis parentibus fuit actuale.Vel quando filij imitantur parentes,puniuntur propter eadẽ peccata,propter q̃ puniũtur parẽtes,& pœna filiorũ eſt pœna patrũ:vt ipſi parẽtes in filijs quodãmodo puniant.Exo.20.a.34.a.Iob.21.d.Vel pater eſt diabolus:Peccantes aũt miniſtros peccati adiutoreſq; requirimus:quos tertiã,vel quartã progeniẽ habet diabolus:quos in pſenti Deus verberat,vt ĩ futuro leui⁹ ſuſtineãt.Diabolus genuit Iudã,quũ in illũ intrauit:Iudas abijt ad principes ſacerdotũ:illi perſuaſerũt populo:& ſic facta eſt quarta generatio. [Hie.ſ.Eze. ho.18. Gre.15.mor.22. Beda.ſ.Exo.20.]

Deſtructio Hieruſalem. Punitio Iudæorum.

Reddidit Deus retributionẽ Iudæis,quũ deſtruxit Hieruſalẽ.Iſa.66.c.In retributionẽ quoq; fiet mẽſa Iudeis:q̃a p legẽ,quã acceperũt,iudicabunt & cõdẽnabunt.pſ.68.Ioã.5.c.Ro.2.11.b. [Hie.ſ.Iſa.66. Ori.ſ.Romanos]

Reddidit dominus ſicut ſuperbiæ Iacob,ita ſuperbiæ Iſrael;quia ſicut defendit luctatorem Iacob,ita contemplatorem Iſrael.Nahum.2.a.Et licet vaſtati fuerint ab Aſſyrijs liberati ſunt tamen deſtructis Aſſyrijs, & angeli ſingulorum fidelium quicquid in Iacob , & Iſrael adhæſit pulueris excuſſerunt. [Hie.ſ.Nahum.2.]

Præmium malorum in hac vita.

Reddidit Deus mercedem Nabuchodonoſor ſpolia Aegypti:quia ſeruiuit Deo in euerſione Tyri.Eze.29.d.Deſignatur autem remuneratio malorum in hac vita:& quod ſi gentes ſeruent legem naturalem non peribit illis præmium in iudicio. [Hie.ſ.Eze.29.]

Reddit Deus aquas Aegypti puriſsimas:cum aufert errores à doctrina.Eze.32.c. [Hie.ſ.Eze.32.]

Promptum iudiciũ Chriſti.

Reddit velociter Chriſtus,quod iuſtum eſt,quia non differt iudicium,cum tempus eſt iudicandi,nec quiſquam poteſt iudicij eius executionem remorari.Iſa.16.b. [Hie.ſ.Iſa.16.]

Non reddit Deus quaſi aliquid acceperit.Iob.41.a.quia bonum,quod agimus , eſt Dei per præuenientem gratiam,noſtrum vero per ſubſequentem liberam voluntatem,quam à Deo habemus:& bona operatio non in Dei,ſed in noſtram cedit vtilitatem.Vnde.pſ.115. Quid retribuam domino pro omnibus,quæ retribuit mihi. [Gre.33 mor 26.]

Reſtituit Deus iudices & conſiliarios ſicut antiquitus,cum pro Moſe , & Ioſue & cæteris veteris legis dedit apoſtolos,& doctores nouę legis.Iſa.1.g. [Hie.ſ.Iſa.1.]

Adiuuans Deus.

Retribuere dicitur dominus aliquando:quum præſtat auxilium.pſ.54.137. [Hila.ſ.pſ.54.]

Gratiarum actio. Confeſsio pctõrum. Bene operari. Seruare promiſſa in baptiſmo. Offerre euchariſtiã. Offerre ſeipſum. Laudes Dei in pãtria.

Reddit mulier fortis bonũ & nõ malũ viro ſuo.pro.31.b.quãdo eccleſia vel aĩa reddit bona opera Chr̃o ob gratitudinẽ.Reddit aũt Deo vitulos labiorũ,qui offert oratiões , & cõfeſsionẽ pctõrum.Hoſe.14.b.hoc eſt,vota reddere.Nahũ.1.d.Reddit aũt vota corã populo , qui recta præbet exẽpla,& qui ſeruat promiſſa in baptiſmo,& qui offert euchariſtiã:qui offert ſeipſum; & reddit vota de die in diẽ,qui in cœleſti patria Deũ laudat.ita reddetur votũ Deo in Hieruſalẽ,hoc eſt,in patria cœleſti,quia hic licet voueamus ; tamen quãdiu ſumus in Babylone non poſſumus perfectè reddere,ſed in reſurrectiõe offeret holocauſtũ corporis & aĩę. pſ.21.60.64 65.75.115. [Beda.ſ.pro.30. Hie.ſ.Hoſe.14. Arno.ſ.pſ.75. Hila.ſ.pſ.65. Aug.epi.120. & ſ. pſ.64.]

Conſolatio diuina.

Reddit Deus annos,quos comederat locuſta,& bruchus, &c.quãdo cõſolatur ſanctos,qui in hac vita multas paſsi ſunt tribulationes.Ioel.2.f. [Rup.ſ.Ioel 2.]

Reddere rationem eſt reddere cõputum. Reddidit autem rationẽ villicationis ſuę villicus, ſicut Paulus,quando illi dictum eſt:Saule,Saule quid me perſequeris.Luc.16.a. [Hie. Ag[illegible]]

Vita corporis pro vita animæ. Reformare ſcãdalũ

Reddere animam pro anima eſt dare vitam corporis , pro vita animæ , vel reformare ſcandalum datum. Reddere etiam oculum pro oculo fit , quum ab eo , qui ſenſum turbauit alterius , aufertur proprius ſenſus . Ad idem refertur reddere dentem pro dente. Exo.21.b. [Ori.ſ.Exo. [illegible] Beda.ſ.Exo.21.]

Satisfacere ſcandalizato.

Reddere etiam pignus ante ſolis occaſum,eſt ſatisfacere ſcandalizato,vt exeat à peccato,vel reddere vſum ſermonis.Exo.22.d.deut.24.Reddere bouẽ pro boue , & reſtituere quinq; boues pro vno,aut quatuor oues pro vna.Exo.21.d.22.a.eſt transferre in ſe pœnitentiã eius,quẽ errare fecit,& Iudeus agit pœnitentiã per quinq; libros Moyſi:Chriſtianus per quatuor euangelia. Reddere damnũ ignis,& pecuniam.Exo.22.a.Leui.5.d.eſt agere pœnitentiã [illegible] tam correctionẽ,aut ſcandalũ.Reſtituere operas & impenſas in medicos eſt [illegible] nitentiam per doctores,& admonitores eum,quem peccare fecit.Exo.21.c. Reddere pretium iumen- [Ambr. [illegible] Glo.or.ſ.Exo.21.22 Lyra.ſ.Exo.22. Gre.17 mor.3.]

iumentorum est teneri reum doctorem, qui indiscretè aperuit sensum: vnde simplices incidunt in errorem. Ideo tenetur agere pœnitentiam & conari reducere errantes.

Hy. s. Leui. 26. — Reddentes decē mulieres panes ad pōdus, sunt decē præcepta simpliciter tradita. Leui. 26. d. — Propositi p[...]

Gre. s. 1. reg. 6. Glo. inte. s. Exo. 22. Ori. s. Luc. 35. Au. 1. ser. do. in mō. — Reddere debitū pro peccato est affligere se per pœnitentiā. Reddit aūt anū vnū, & murē vnū, qui sic cōmissa luget præterita, vt perfectè caueat futura. 1. reg. 6. a. Reddere aūt duplū est animo & corpore pœnitentiā agere. Exo. 22. a. b. Reddere vero nouissimū minutū est minimorum & peccatorū pœnas lugere. Vel etiā peccata terrena perpetuo soluere. Luc. 12. g. — Pœnitent[...]

Glo. or. s. Exo. 22. — Reddere pecuniam virgini iuxta modum dotis. Exodi. 22. c. est honorare sensum literalem dote fidei, cum sensus literalis regnum charitatis ędificat. — Fides.

Glo. inte. s. exo. 22. — Reddere primogenitum bouis aut ouis octauo die. Exo. 22. d. est offerri opera in iudicio remuneranda post septem dies huius vitæ. — Remunera[...]

Glo. or. s. Leui. 13. — Redditus leprosus munditiæ. Leui. 13. a. 14. a. est peccator mundatus à peccato. — Mundatio p[...]

Gre. s. 1. reg. 7. — Redditæ vrbes Israeli, quas tulerant Philistim, designant instauratas, ruinas angelorum per homines, vel restitutos ad gratiam, qui decepti fuerant à dæmonibus, vel hęreticis. 1. reg. 7. d. — Instauratę [...] angelorum. Cōuersio p[...]

Gre. s. 1. reg. 8. — Redditus vinearum dici possunt opera aut fructus prædicatorum. 1. reg. 8. a. — Opera pdicat[...]

Ori. s. Mat. ho. 21. et s. Luc. ho. 3[...] Amb. s. Luc. 20. — Reddere quæ sunt Cæsaris, Cęsari, & quæ sunt Dei, Deo, est dare corpori necessaria, & animæ quæ sua sunt. Vel relinquere principi huius mundi vitia, & renunciare mundo: Dare vero & ascribere virtutes Deo. Mat. 22. b. Mar. 11. b. Luc. 20. e. — Dari corpori [...] mæ propria. Relinquere vi[...] diabolo & virtu[...] Deo.

Gre. 31. mor. 5. — Reddit ecclesiæ sementem Rhinoceros Iob. 39. b. quando principatus seculares, qui prius sęuiebant in ecclesiam, suscepta fide fructum bonorum operum in ea reddunt. — Cōuersio princip[...] secularium.

Hie. s. Eze. 30. — Restitui sanitatē brachio fracto Pharaonis est reddi malis vires ad nocendum. Eze. 30. e.

Hila. s. Matt. can. 12. — Restituta manus, est reddita sanitas animæ ad benè operandum. Mat. 12. a.

Gre. 19. mor. 15. — Reddit testimonium ecclesiæ oculus: quando quis exemplis vitæ illius seu membrorū eius benè viuendo respondet. Iob. 29. b. — Imitatio bono[...]

Hila s. ps. 136. Euch. q. in psal. — Retribuere Babyloni retributionem, quam retribuit, est dominari carni, quæ prius dominabatur, & eam captiuam ducere, quæ ipsum prius habuerat peccati lege captiuū. Est etiam exordia vitiorum ad petram, quæ Christus est, allidere. ps. 136. — Dominat[...]

Glo. inte. s. Exo. 22. — Restituere optimum, quod habetur in agro. Exo. 22. a. est satisfacere inuasionem dignitatis alterius per amissionem eius, quam habebat.

Gre. s. 1. reg. 5. — Restituere Dagon in locū suū, est idololatriæ statū subtili cōsideratiōe perquirere. 1. reg. 5. a.

Reddentes malum pro bono fuerunt Iudæi persequentes Christum in passione: à quo multa bona acceperant, & etiam dæmones. gen. 44. b. Iere. 18. b. ps. 37. — Iudæi pers[...] Christum.

Redigere.

REdigere est vi quadam aut industria in aliquid reducere.

Amb. 4. de interp. 9. Hie. s. Eze. 26 & s. Eccle. ca. 16. — Redigit Deus in nihilū, cum perpetuo condēnat; aut cum in perpetuū destruit: qua ratione redacta est Hierusalē in nihilū. Isa. 34. c. Iere. 10. b. Eze. 26. d. Rediget etiā Deus in ciuitate sua imaginē malorū, ad nihilum. ps. 72. Quia non inueniuntur mali in cœlo. Vel in ecclesia destruit varia dogmata, quorum personam philosophi, & hæretici induunt. — Condemnatio D[...]

Gre. 13. mor. 2. & 18. & 20. mor. 23. — Ad nihilū rediguntur iura Iob, hoc est, ecclesię, cū infirmi perspiciētes peruersos florere, iustosq; cruciari, ad hoc nōnunquā perueniūt, vt se bona vel inchoasse pœniteat: atq; ita ad agēda mala citius recedūt: ac si eorū vitę nocuerit bonū, quod inchoauerant. Iob. 16. b. 17. d. 30. b. — Scandalū infirmi[...]

Hie. s. Iere. 21. — Redigi terram in solitudinem est ecclesiam desolari. gen. 47. a. Exod. 23. d. Et redigit Deus domum Dauid in solitudinem, quando destruit aliquam ecclesiam cum pastore. Iere. 21. a. — Desolari ecclesiam.

Gre. 20. mor. 23. — Redigi dicuntur boni in nihilum apud malorum ęstimationem: quando ea, quæ ipsi quasi summa diligunt bona temporalia, ipsi boni non tenent. Iob. 30. b.

Gre. 12. mor. 23. — Redactæ domus in tumulos sunt cogitationes prauorum inordinatę, & à vitę ędificio lapsæ, dum enim praui quiq; confusis actionibus sibimetipsis ad peruersa opera iunguntur, ostēdunt procul dubio, quia de ędificio vitæ ceciderunt. Iob. 15. d. — Dissipatio prauarū cogitationum

Hie. s. Ioel. 2. — Redigentur vultus in ollā in iudicio: quādo pctōres magno pauore cōsternati erūt. Ioel. 2. b. — Pauor malorum i[...] iudicio.

Gre. 11. mor. 17. — Rediguntur ceruices superborum in lutum. Iob. 13. b. quando superbus quisq; humiliatur in morte, & elata caro tabescit in putredine. — Abiectio superbo[...]

Redimere, uide Emere.

Redire, Regredi, Reuerti, Remeare.

REdire est quasi retro ire, hoc est, ad locū, vnde prius quispiam venerat: quod & regredi, & reuerti dicitur. Reuerti etiam est reuocari. Exo. 14. g. Vt reuertantur aquę ad AEgyptios. Et reuersus, conuersus. Exo. 32. g. Reuersusq; ad dominum. Iterans. gen. 8. c. Quæ non est reuersa vltra ad eū. Regressus. gen. 8. b. Reuersa est ad eū in arcā. Resipiscēs. 3. reg. 8. e. Et reuersi fuerint ad te in toto corde. Restitutus. Leui. 13. g. Faciē pristinam non reuersam. Retrocedens. 4. reg. 19. b. Reuersus est ergo Rapsaces.

Reuerti

reg.19.b.Reuersus est ergo Rapsaces.

Gratificans Deus. Parcens & succurẽs. Reuerti tribuitur Deo per metaphoram, sicut & ire. Dicitur autem reuerti Deus gratificando.gen.18.b.Reuertar ad te hoc eodem tempore. Item quando parcit, & quando in tribulatione succurrit, quasi qui prius abierit, & reliquerit. Hose.11.c.Iob.10.c.Mich.7.d. Sic dicitur reuerti ad Hierusalem in misericordijs. Zacha.1.c.8.a. [Gre.9.mor.42.]

Flagellans De⁹ ad pœnitentiam. Reuertitur etiã Deus, quũ eos, quos reliquerat quasi insensibiles & desperatos, postea flagellando ad pœnitentiæ dolorẽ excitat. Iob.10.c. Dicitur quoq; nõ reuerti furor domini vsq; dũ faciat, quando plenã exercet Deus vltionem. Iere.23.e. Reuertitur vero, quum placatur. [Gre.9.mo.42. Glo.int.s.Ier.13.]

Relinquens Deus. Reuerti dicit̃ Deus in locũ suũ, qñ iam nõ curat eos, quorũ prius curam gerebat. Hose.5.d. [Hie.s.Hose.5.]

Nõ reuertitur iustitiæ verbum, quod egreditur de ore Dei, quia filius genitus à pr̃e non est ipse pater. Isa.45.d. [Aug.de quin.hære.]

Reuertens Christ⁹ ad patrem. Reuertitur sol ad locum suum, quando filius redit ad patrẽ. Eccl'tæ.1.a. Et regrediẽs Iacob cũ duabus turmis, est Chr̃s apparens coram pr̃e cõuersis Iudæis & gentilibus. gen.32.c. Idẽ reuertens in terrã suã, Chr̃s ad patrẽ. gen.31.a. Reuersus etiã sol decẽ gradibus est resurgens Chr̃s & ascendens vmbras figurarũ, per quas descenderat. Isa.38.b. Regresio Dei in altum propter synagogam populorum designat exaltationem gloriæ Christi. ps.7. Hose.5.c. [Hie.s.Ecclesi.1. Beda.s.gen.31. Basi.s.ps.7. Rup.s.Hose.5.]

Veniens Christ⁹ ad Iudæos. Reuertens Iesus mane in Hierusalem est veniens cum gratia ad Iudęos, vt eos illustret. Mat.21.b. Et reuertens Ioseph ad fratres suos, est Christus ad Iudęos. gen.42.e. Reuerti autem dicit dominus eodem tp̃e iuxta condictum: quando venit sicut fuerat prophetatum. gen.18.b. [Ori.s.Mat ho.16. Am.2.de Abra.11.]

Resurrectio Christi. Reuersio Abrahæ & Isaac ab immolatione. gen.22.d. designat resurrectionẽ Christi: Vel secundũ eius aduentũ. Et quia venerunt ad seruos prẽstolantes, designat vocationẽ Iudæorũ in fine mundi. Ad vtrunq; referri potest, quando petit spõsa vt reuertatur spõsus. cant.2.d. Reuertitur vir meretricis in die plenę lunę, hoc est, Chr̃s ad iudiciũ. pro.7.d. Et rediens Samaritanus, est Chr̃s ad iudiciũ veniens. Luc.10.f. Et reuertitur à nuptijs, cum nobis per iudiciũ manifestatur. Luc.12.e. Reuerti quoq; dicuntur aĩalia: quia in iudicio venient cum Christo ad conuincendos pc̃tores. Vnde in similitudinem fulguris coruscantis reuerti dicuntur. Eze.1.a. [Gre.s.can.2. Beda.s.gen.22. & s. pro.7. Ber.s.can.se.72. Amb.s.Luc.10. Gre.ho.13. Rup.1.s.Eze.10.]

Chr̃s semel mortu⁹. Non reuertebantur animalia. Eze.1.c. quia Christus semel tantum operatus est opus redemptionis nostræ; neq; amplius moritur. [Rup.1 s.Eze.14.]

Firmitas euangelij. Firmitas in virtute. Non reuertebantur etiã aĩalia: quũ incederẽt: quia semper euangelia ad vlteriora procedũt: nec vnq̃; superantur aut recedunt. Sic non reuertebantur rotę euntes: quia vtrũq; testamentũ manet firmũ & immutabile spũaliter intellectũ. Reuertebantur enim animalia, quando p̃dicatores euangelij nõ prędicabant indignis: ne sanctũ darent canibus. Eze.1.c. Vel nõ reuertuntur animalia, quia electorũ mentes, quũ per collatã sibi actiuæ vitæ gratiam erroris vias deserunt, redire ad mala mundi nesciũt, quæ reliquerunt. Quũ vero per cõteplationis aciem ab hac se eadem actiua vita suspendũt, eunt, & redeunt: quia per hoc quòd diu persistere in cõtemplatione sunt, se exercendo reforment, & super se rursum surgere contemplando conualescant. Possunt etiam hæ reuersiones ad vires animæ, & ad quatuor anni tempora referri. [Hie.s.Leui.1. Gre.s.Eze.h.3.& 6. & 16.mor.29.]

Regresio ad contẽplationẽ & rursus actionem.

Chr̃s veniẽs ad nos. Reuertens Ioseph in Aegyptũ, est Chr̃s, q̃ semper venit ad suos, q̃ sunt in hoc mũdo. Dicit̃ aũt reuerti & in baptismo, & in sacramẽto eucharistię. gen.50.c. Reuertẽs etiã Moses ad fratres suos in Aegyptũ, aut etiã ad populũ, aut in castra idem designat. Exo.4.e.24.d.33.c. [Beda.s.Exo.5. Rup.1.s.Exo.10.]

Impletio verbi Dei. Non reuertitur verbum, quod egreditur de ore Dei, quia opere completur. Eadem ratione dicitur non reuerti vacuum. Dicitur etiam non reuerti nix in cœlum, hoc est verbũ Dei, quod non reuertitur, nisi fœcundata terra. Isa.45.d.55.c. [Hie.s.Isa.45.]

Litera legis sine sensu euangelico. Reuertens Moses ad castra de tabernaculo fœderis, est lectio legis veniens ad Iudæos, seu apud ipsos manens sine euangelij gratia. Exo.33.c. [Rup.4.s.Exo.36.]

Renouatio fidæi Iudæorum. Reuerti Sunamitidem. cant.6.d. est redire pristinam fidem Abrahæ & patriarcharum, quæ iam recesserat à Iudæis traditiones suas pluris facientibus. Reuertitur etiam filia sacerdotis ad domum eius sine liberis: quando relictis erroribus redit syncera fide. Leui.22.b. [Rup.s.can.6. Isy.s.Leui 22.]

Venire ad gloriam. Reuertuntur filij Rachelis de terra inimici, cũ innocentes ab Herode occisi inducuntur in gloriã: Quod etiam erit, quando resurgẽt; ita dicuntur reuerti ad terminos suos, & ad ciuitates suas. Iere.31.c. Reuertũtur etiã de bello, qui vicerũt diabolũ, & hæreticos. Isa.28.b. [Hie.s.Ier.31. Hie.s.Isa.28.]

Reuersio animæ ad Christum. Reuertẽtes filię Iethro ad patrẽ, designãt reuersionẽ aĩarum ad Chr̃m, qñ tẽtant̃. Exo.2.c. [Beda.s.Exo.2.]

Ecclesia ad gentes dilatata. Reuertitur terra ad desertũ, cum ecclesia venit ad gentes. Zach.14.b. Et reuersa terra à gladio est ecclesia ex gentibus conuersa, nec vltra dęmonibus subiecta. Eze.38.b. [Hie.s.Zac.14. & s. Eze.38.]

Cognitio propriæ infirmitatis. Reuertitur nudus in vterũ mr̃is. Iob.1.d. quãdo tentat⁹ animus, & infirmitatis suę inopia deprehẽsus, dicit. Nudũ me in fide prima gr̃a genuit, nudũ eadẽ gr̃a in assũptione saluabit: est nãq; animi turbati solaciũ, vt pulsatus vitijs cũ se quasi nudari virtutibus cõspicit, ad solã misericordię spem recurrat, & eo se nudari nõ sinat, quo se à virtutibus humiliter nudum putat. [Gre.2.mor.406.]

Gratiarum actio p̃dicatorum. Reuertens seruus Abrahæ ad dñm suũ cũ Rebecca, designat gr̃arum actionẽ p̃dicatoris pro fructu p̃dicationis, quẽ ascribit Deo. gen.24.g. Reuertentia etiã fulgura, sunt miracula sctõrum prædicatorũ. Quę tũc reuerti dicuntur, quando ipsi prædicatores non sibi, sed Deo gloriam

tribuũt

tribuunt.Iob.38.d.Sunt etiam inspirationes reducentes ad Deum:Reuertuntur quoq; flumina ad locum,vnde exeunt,quando prædicatores omnem gratiam prædicationis ad Deum referunt,à quo acceperunt.Eccl'tę.1.b.

Gre.s.1.reg 1.3.7.9. Amb.s.Luc.8. Philo.de mig. Abr. Hie.s.Iob.38.

Reuerti Annã in domũ suã,est prædicatores redire ad cõtemplationẽ,& ad gentiũ deuotionẽ.1.reg.1.c.Et reuertens Samuel ad somnũ,est prædicator ad cõtẽplationis secretũ se colligẽs.1.reg.3.a.Reuertẽs quoque Samuel in Ramatha est eleuatio p̃dicatoris per amorẽ cœlestiũ.1.reg.7. d. Et reuerti Saul ad prẽm est p̃dicatorẽ redire ad cõtẽplationẽ.1.reg.9.a.Redire quoq; in domum est ad sp̃ualia & interiora transire.Lucę.8.f.Et reuersio Iacob in patriam suam est transitus ad spiritualium contemplationem.gen.31.a.Reuertentia quoq; fulgura sunt prædicatores redeuntes ad contemplationem.Iob.38.d. — Transitus ad contemplationem

Philo.de conf.ling.

Reuertens Moses ad dñm est veniens ad petendũ auxiliũ Dei,aut recurrẽs ad Deũ in tribulatione.exo.5.d.32.g. — Recursus ad Deum

Reuertitur Gedeon victor in pace,quando quis deuictis omnibus prauis affectibus mente tranquilla destruit rationes falsas vitiorum.Iudi.8.b. — Destruere rationes vitiorum

Ori.s.cant ho.3. Gre.30.mo.22. Hie.s.Iob.39.

Non reuertentes filij ceruarum ad eas,cum pergunt ad pastũ.Iob.39.a.designant illud,quod dixit Chr̃s:Nemo mittens manum ad aratrum,& respiciens retro,aptus est regno Dei. Designãt etiam peruenientes ad fœlicitatem non amplius quærere doctores.Vel qui hic bene instructi sunt,non indigent vt rursus ab eisdem doceantur. — Nõ respicere retro. Beatos non indigere doctore.

Amb.de Noe 17. 18. 19. Aug.12.con. fau.20 Beda.s.gen.8. Aug.s.Ioan. trac.6.

Non est reuersus coruus in arcã Noe.gen.8.a.quia vitia nõ cõueniunt iusto.Reuersa est aũt colũba,q̃a simplicitas inimica est inquietudinis,amica iustitię.Sed eadẽ postmodũ non est reuersa,q̃n iã prodest alijs,q cõuertuntur.Quòd aũt colũba nõ inuenta requie reuersa est,ostendit per nouũ testamentũ requiẽ sanctis in hoc mũdo nõ esse p̃missam.Post.40.enim dies emissa est,q numerus vitã,quæ in hoc mundo agitur,significat.Reuersio etiã colũbę ad arcã designauit nõ esse rebaptizandũ eũ,q iam in arca baptizatus est.Coruus vero interijt in aq̃s nõ reuersus:quia rebaptizari voluit.Reuersa aũt colũba cũ ramo oliuę est reducẽs ad ecclesiã eos,q erant foris,sed cũ fructu.Nõ reuersa aũt post alios septem dies,designat finẽ seculi, quãdo erit sanctorum requies,non adhuc in sacramento spei,sed in ipsa perfectione salutis æternæ. — Nõ redire ad vitia. Simplicitas amica iustitiæ. Bonis nõ esse requiem in hoc mundo. Non rebaptizari. Reducere ad ecclesiam errantes. Finis seculi.

Gre.6.mor.28.

Reuerti iussus est dæmoniacus curatus à Chr̃o in domum suam,vt narraret suis quanta fecit illi dominus,quũ ipse vellet sequi Chr̃m.Luc.8.g.Vt designet quod quũ quãlibet parũ de diuina cognitione percipimus,redire ad humana iam nolumus;& p̃ximorũ necessitatibus onerari recusamus.Sed sanatos nos veritas ad domũ mittit,narrare q̃ nobiscũ acta sunt pręcipit,vt videlicet mens prius desudet in opere,& postmodum refici debeat per contemplationem. — Prius in actione laborandum

Gre.9.mor 40.

Reuertitur pollutus nocturno somnio ad castra post solis occasum.deut. 23. b. quia deferuescente tentationis ardore,necesse est,vt iterũ fiduciã erga societatem bonorum sumat. — Fiducia post tentationem

Ricar.de.s.victo.de extermi mali.25.

Reuertuntur aquæ Iordanis in alueum suum.Iosu.4.c.quando in resurrectione voluptates sensuum reuertentur puriores,& beneplacito voluntatis & rationis ad laudem Dei seruientes: quod etiam in hac vita fit apud perfectos. — Seruiens voluptas restrationi.

Ricar.de.s.victo.de securi.conscien. 48. Lyra.s.gen.31. Gre.24.mo.5.

Reuertitur figura ad Nabuchodonosor.Dani.4.g.quando iuxta consuetudinẽ amissam ad tempus religionis forma reformatẽ. Reuertens quoq; Iacob in patriam suam designat religiosum colligentem se in monasterium.Vel recurrentes ad summum pontificem in grauaminibus inferiorum prælatorum.gen.31.a.32.c.Reuertitur itidem ad dies adolescẽtiæ suę,qui ad prioris vitæ integritatem renouatur.Iob.33.d. — Reformatio vitæ

Gre.s.1.reg.1.6.

Reuerti de fonte est à contemplatione ad actionem transire.Sic reuertebatur Rebecca.gen.24.b.Et rediẽs Iacob de agro est à cõtemplationis culmine descẽdẽs.gene.30.c. Et reuertens Elcana in ciuitatẽ suã est à cœlestiũ cõtemplatione ad inferiorũ administrationẽ descendens.1.reg.1.c.Et reuersi satrapæ in Acharõ,sunt p̃dicatores descendentes ad cõuertendos steriles.1.reg.6.d.Reuersus etiam Moses de monte est descendens à contemplatione.Exo.32.d. — Descensus à contemplatione.

Isy.s.Leui 25. Glo.inte.s.exo.34.

Reuertitur vnusquisq; anno iubilei ad possessionẽ,& ad terram suã.Leui.25.b.quando sancti,qui in hoc mundo peregrinantur,tp̃e iudicij recipientur in patria cœlesti.Rediens etiã tempus anni,quo cuncta conduntur.Exo.34.c.est tempus remunerationis cuiusq;: & quando offerre debemus opera nostra cum fide. — Acquirere gloriam cœlestem.

Amb.2. d̃ Abra.9. Phil.q's rer.di.hęres Ori.s.gen.ho.15. Hiero.s.Isa.19.&.s. Nahum.2. Gre.12.mor.19.

Reuerti filios Israel ex Aegypto generatione quarta est à mũdanis ad interiora venire cum bonorũ operũ magno fructu:vel ætate iam virtutibus firmata. gen.15.d.46.a. — Retrahi à mũdanis bonis operibus.

Reuerti etiã Iacob de Aegypto,est sc̃tos p̃res per Chr̃m educi de limbo. gen.15.d.46.a. — Educi de limbo.

Reuerti aliquando est conuerti,resipiscere,& iustificari. deut.4.e.30.b. Reuertaris ad dñm Deũ tuũ.E reuerti de Aegypto est à tenebris p̃ctorum ad lucẽ gr̃æ redire.Et reuertitur Iacob de terra captiuitatis,quũ fideles exeunt à captiuitate p̃cti,quæ reuersio est ad dñm, ad quẽ reuertendũ est toto corde.1.reg.7.a.Isa.9.b.19.d.30.c.44.d.Hose.6.e.7.c.Nahũ.2.d.Zach.10.d Et reuertũtur à vijs suis,q emendantur à p̃ctis.Iere.3.a.8.b.15.b.18.b.30.b.31.b.Et reuerti de tenebris ad lucẽ,est à statu peccati ad statũ gr̃æ redire,& à tribulatione ad consolationẽ.Iob.15.c.22.d.24.c.36.b.Reuerti etiã Agar est redire ad rationẽ & resipiscere.gen.16.c.Istud est redire ad cor.Isa.46.c.Et reuersus dicitur ad se prodigus:qui extra se erat peccando,& quia prius — Conuerti. Iustificari. Consolari

Amb.s.Luc.15. Gre.2.dialo.3.

seque-

sequebatur sensus,q extra se eũ ducebãt.Sicut aũt est gemina digressio à seipso, sic est gemina reuersio. Ab vtroq; egressu quasi ad conuersationis nræ habitaculũ reuertimur, quando post mũdana negotia,vel post cœlestiũ cõtemplationũ spectacula ad circunspectionẽ morũ nostrorũ mentis nræ oculos reducimus:& intima nra discutientes,quales ipsi sumus studiosa retractatione perscrutamur.De prima reuersione recte intelligit̃,quod diximus de filio prodigo,qui in se reuersus dixit.Quãti mercenarij in domo patris mei abundãt panibus.Luc.15.d. De secunda reuersione recté intelligimus,quod de apostolo Petro legimus.Petrus adse reuersus dixit.Nũc scio veré,quia misit dominus angelum suũ,&c.acto.12.b.hoc est reuerti ab extasi ad actiones humanas.Reuertitur etiam per semitas luminis,qui resipiscit.Iob.24.c.Reuertitur Sodoma ad antiquitatem suam,quando gentiles cõuertuntur:& Samaria,quando hæretici:& Hierusalem, quando peccatores ecclesiæ.Eze.16.g.Porro non reuerti faciem pristinam leprosæ vestis,est non redire ad pœnitentiam.Leui.13.g.

(Ricar.de.s.vi.&o.c de arca myst.8.) (Gre.16.mo.27.) (Redire ab extasi) (Hie.s.Eze.16.) (Glo.inte.s.Leui.13.)

Cõuersio Iudæorũ. Redeuntes ab iniquitate in Iacob,sunt conuersi ex Iudæis.Isa.59.d.Reuersio aũt meretricis ad virum priorem,est, quæ fiet in fine seculi synagogæ Iudęorum.Hose.2.b.3.b Idem designare potest reuersio Iacob.gen.28.d.46.a.Reuersi quoq; Hebręi à Philistęis,sunt conuersi à peccatis.1.reg.14.e. (Hiero.s.Isa.59 & s.Hose.3.) (Gre.s.1.reg.14.) (Rup.s.Hose.3.)

Ecclesia subdens se apostolis. Reuerti dicitur Agar ad dominam suam,quando ecclesia ex gentibus se subdit apostolis & alijs credentibus ex Iudæis.gen.16.c. (Beda.s.gen.16.)

Deus principium & finis bonorum. Reuersio Abrahæ in Bethel,hoc est,in domũ Dei,designat bonos principiũ & finẽ habere (Deũ.gẽ.13.a. (Amb.2.de Abra.5.)

Sermo propheticus, explicans Christum Reuertens Ruben ad cisternam,vt quæreret Ioseph,est sermo propheticus,quærens explicare Christum.gen.37.f.

Reuertentes ad sapientiam Reuertentes fratres Ioseph ad emendum triticum,designant reuertentes,ad gustatã sapiẽtiã. gen.43.a.Idẽ designant reuertẽtes in oppidũ ad eundẽ Ioseph propter scyphum. gen.44.c. (Lyra.s.gen.43.)

Reuertitur spiritus ad eum,qui dedit illum,quum anima reuertitur ad Deum. Ecclẽ.12.c. Vbi ostenditur animam non seminari cum corpore:sed creari & infundi à Deo. (Hie.s.Ecclæ.12.)

Non regreditur visio ad multitudinem.Eze.7.d. Vel quia prophetia cito deberet impleri. Vel quia post mortem Christi non fuit visio in populo Iudæorum, sed in ecclesia. (Hie.s.Eze.7.)

Correptio pctõris. Reuertẽs sacerdos die septimo ad cõsiderandã domũ leprosam.Leui.14.e.est moderaté corripiẽs pctõrem,vt veniat ad veniã septiformis spũs.Et redeũtes Leuitę à porta vsq; ad portã occidẽdo de filijs Israel.Exo 32.f.sunt,nullũ vitiũ ptermittentes sine pœnitentia, & correctione. (Glo.inte.s.Leui.14. &.s.Exo.32.)

Reuersio ad cõsciẽtiam. Reuerti populum cum pace ad loca sua,& reuersus etiam Iethro in terram suam.Exo.18.d. designat reuersionem ad tranquillitatem conscientię.

Intelligere legem spiritualiter. Reuertentes Aaron & principes ad Moisen.Exo.34.d.sunt conuertentes se ad intelligentiã spiritualem legis. (Glo.or.s.Exo 34.)

Constantia Concordia intentionis & actionis Redeuntes summitates superhumeralis in vnum,designant cõstantiam inter prospera & aduersa:& concordiam intentionis & actionis.Exo.28.b. (Glo.or.s.Exo.28.)

Reuerti Samuelem petens Saul.1.reg.15.f.designat nolẽtem separari à communione fideliũ. Vel designat quòd prælatus cum subdito pro ipso subdito orat,& plangit pro eo.Nolens autẽ reuerti Samuel,designat desertionem impœnitentis.Sed tandem reuertitur: quia electi prędicatores potentes seculi & pro iniquitate percutiunt,& pro exemplo bona quædam sinunt agere:ne si despiciantur,ad peiora labantur. (Gre.s.1.reg.15)

Dimittere doctrinã Iudaicam Mutare vitã i bonũ Non redire ad Herodem est nihil accipere de Iudaica doctrina:vel cauere mũdana.Mat.2. b.Reuerti aũt per aliã viã est mutare vitã accipiendo doctrinam Chri:& per ipsum ire:vt qui à paradisi gaudijs per delectamenta discessimus ad hæc per lamenta reuocemur. (Hila.s.Matt can.1.) (Amb.s.Luc.2.) (Gre.ho.10.)

Reuertitur pax ad prædicatores,quia sacramentũ pacis intra propriã conscientiã cõtinetur, quãdo ab alijs nõ recipit̃.Mat.10.b.Lu.10.a.Et reuertuntur stellæ post pluuiã.Ecclẽ.12.a.quãdo pphetę & prædicatores cognoscẽtes auditores indignos,reuertunt̃ ad eũ, à quo missi sunt. (Hila.s.Mat. can.10) (Hie.s.Ecclẽ.12.)

Non rediens spiritus hominis,est non potens resurgere à pctõ per semetipsum.ps.77. Sic nõ reuertitur,qui ingreditur ad meretricem:quia non potest per se resurgere.pro.2.d. (Beda.s.pro.2.)

Mori. Humiliarĩ Redit homo in terrã suã,qñ moritur.ps.145.Sic reuertunt̃ flumina ad locũ vnde exeũt,& reuertit̃ puluis in terrã suã.Ecclẽ.1.b.12.c.Iob.34.b.Reuerti autẽ in puluerem est redigi in puluerem;& reuertunt̃ in puluerem suũ,qui cognoscunt se esse puluerem,& humiliantur.ps.103. (Hie.s.Ecclæ.1.12.) (Aug.10. de gen. ad lit.8 & s.ps.103.) (Gre.24.mor.17.)

Non reuertitur oculus vt videat bona,quia post mortem non potest quispiam ad hanc vitã redire,nisi Deus reducat:neq; etiam à morte animæ ad eius vitam.Iob.7.b.Nec reuertetur vltra in domum suam,qui æternis supplicijs traditus,ad hoc iam vbi amore inhæserat,nequaquã reuocatur.Iob.10.d.pro.2.d. (Gre.8.mo.12.14.& 9.mo 45.) (Beda.s.pro.2.)

Recordari Reuerti interdum est recordari.2.par.24.e.Vt reuerterentur ad dominum.

Cessatio punitiõis. Reuersus dicitur gladius Babylonis in vaginam suam, quia cessarunt punitiones & persequutiones,quas Deus per Babylonios exequebatur.Eze.21.b. (Hie.s.Eze.21.)

Reuerti ad vitia Reuertens Ephraim in Aegyptum designat reuertentem ad mundana,& ad tenebras vitiorum.Hose.9.a.11.b.Et reuertitur venditor ad id,quod vendidit,quando relinquens mundum ad ip- (Gre.s.1.reg.4.) (Beda.s.pro.26.) (Rup.s.Hose.9)

ad ipsum reuertitur,vt canis ad vomitum.Eze.7.d.pro.26.d.Et reuersa lepra est relapsus in heresim,aut peccatū.Leui.14.f.Redire mensem mulieris dicit recordationem turpitudinis.Leui.15.c.Et reuertens Israel in castra,sunt Iudæi ad pristinū errorem redeuntes.1.reg.4.a. Reuersus etiā Laban dimisso Iacob,typus est apostatarum à Christo recedentium,nec sequentiū baptismum,quem acceperant.gen.31.g.Reuersi autem à prælio antequam venirent ad aquas.Iudi.7.a. designant Catechumenos,qui discedunt à fide antequam ad baptismum veniant.Reuerti de agro in domum est respicere retro.Mat.24.b.Marc.13.c.Sic reuerti ad tollendam tunicam est redire ad hominem veterem.Luc.17.g.

Beda s.gen.31. Ori.s.Iudi.ho.9. Aug.epis.80. Ori.s.Mat.ho.29 — Apostatæ

Rup.s.Hose 7. Glo.or.s.Hose 7.

Reuersi vt essent absq; iugo.Hose.7.d.dictum est de decem tribubus, quę recesserūt à lege: & dicitur de hæreticis nolentibus obedire ecclesiæ.

Hie.s.Mich.1.

Reuertuntur errores hæreticorum in mercedem meretricis,quia ipsi hæreticici non habent diuitias de paterna hæreditate.Mich.1.b.

Amb.s.Luc.11. Hie.s.Mat.12.

Reuertens immundus spiritus in domum suam est diabolus rediens ad Iudæos,quos reliquerat,quando illis data fuit lex.Mat.12.d.Luc.11.d.

Redit in memoriam iniquitas patrū,qn̄ recitant̄ martyria, vbi etiā est memoria tyrannorū.

Ricar.de.s.victo 3. de arca mysti.6.7.

Reuertitur sol ad locum suum, quando intelligentia veritatis redit ad mentem. Eccl'tę.1.a.

Reuersi filij Israel in Phiairoth.Exo.14.a.

Reuertentes aquæ super Aegyptios.Exo.14.g.

Reducere.

REducere est retro ducere,& retrahere.

Hie.s.ps.70. Arno.& Au.s.ps.70 — Resurrectio C. Liberatio animæ & corp.

Reduxit Deus Christum de abyssis terræ,quando eū resuscitauit à mortuis.ps.70.Reducit etiam Deus nos iterum de abysso terræ per mortem ipsius,à morte animæ liberando : & reducit nos iterum quando post baptismum peccantes ad pœnitentiam reuocat: & quia resuscitatos in spe suscitabit in resurrectione.Isa.57.d.

Hie.s.Iere.29.&.s.Zach 10. Amb.2.de Abra.7. Gre.2.pasto 6. — Liberans De[us] à potestate diabo[li]. Reuocare ad [vir]tem.

Reducit Deus captiuitatem,quando liberat à potestate diaboli.Et de terra Aegypti , & ab Assyrijs.Iere.29.c.31.b.Eze.39.f.Zach.10.d.Et reducens Abraham Lot, & omnē substantiam Sodomorum,est reuocans ad virtutem eos,qui in vitia ceciderant.gen.14.c.Idem est reducere bouem errantem.Exo.23.a.Et reducere abiectum de grege est eum,qui in culpam lapsus est ad statum iustitiæ ex pastoralis solicitudinis vigore reuocare:& errantem ad veritatem reducere.Eze.34.a.

Glo.inte.s.gen.18. — Cōuersio Iudeorū in fine mundi

Reducens Deus Iacob in terram suam designat conuersionem Iudęorū in fine mundi futuram.gen.28.c.48.d.Formatus est autem Christus seruus vt reduceret Iacob ad Deū.Isa.49.b. Reducere quoq; Sion in iustitia est aliquos ex Iudæis iustificari.Isa.1.g.

Hie.s.Isa.1. Gre.s.1.reg.2. — Conuersio ge[ntium]

Reducit dominus ab inferis.1.reg.2.b.quia gentilē populum ad filij sui fidem deuotē accedentem suscipit: cui velut altus abyssi carcer extitit immensa obscuritas erroris.

Cyril.7.s.Ioan.5. — Reducere ad fi[dem]

Reducere gregem ad caulas,& etiam ad pastum.gen.29.b.est liberare simplices ab erroribus hæreticorum,& dare illis pastum syncerę doctrinæ. Non reducunt autem mali pastores, quod abiectum fuerat,quando graui errore aut hæretica peste à veritate fidei abductos ad syn ceritatem fidei non rursus conuertunt.

Gre.9.mor.37. — Cognitio pristinæ infirmitatis

Reducit Deus hominem in puluerem.Iob. 10.b. quando per subtractionem spiritus mens aliquantulum in tentatione deseritur,& quasi ab humore pristino terra siccatur,vt infirmitatē suam derelictus sentiat,& sine infusione gratiæ,quantum homo aruit,agnoscat.

Gre.17.mor.12. — Moderata pdicatio.

Reduci nauiculam,in qua prædicabat Christus paululum à terra.Luc.5.a.designat prædicatores rudibus debere populis,nec alta nimis de cœlestibus,nec tamen terrena prędicare.

Glo.or.s.Isa.37. — Punitio diaboli.

Reducit Deus regem Assyriorum per viam,qua venit,quando punit diabolum iuxta merita:& quando facit,vt non possit implere voluntatem suam aduersus bonos.Isa.37.f.

Rup.6.s.gen.39. — Obseruatio legis carnalis.

Reducere Isaac in terram natiuitatis Abrahæ.gen.24.a.esset velle seruare carnalem Iudaismum post legem euangelicam.

Redundare.

REdundare est superabundare,& etiam refluere,seu recidere.

Glo.inte.s.Ioel.2. — Abundantia doctrinæ.

Redundant torcularia vino.Ioel.2.f.quando abundat doctrina in doctoribus ad docēdos alios.

Ricar.de.s.victo.de statu inte.hōis.10. — Punit Deus citra condignum. Iudæi in Christum.

Non redūdat mare,intrantibus fluminibus:quia Deus punit citra condignum. Eccl'tę.1.a.

Redundantes fluctus maris significant voces & iram Iudæorum in Chrm.Isa.57.d.

Raferre,uide Narrare.

Reficere,Recreare,Refocillare.

REficere est recreare & restaurare,quasiq; renouare.Refocillare autē est eum , qui deficit, aliquo alimento restaurare.

Adiuuare fatigatum in via domini

Reficere lassum est adiuuare eum,qui in via domini fatigatur:ne penitus deficiat. Isa.28.g.

Sic

Patriarchæ. Stirps. Seruiens deſideriis ſuis.

propago Iudæorum: & etiam patriarchæ. Iſa.27.b. Et generaliter radix eſt ſtirps. deut. 29.c. Sic refocillatus eſt Aegyptius, qui in mũdo defecerat: vt deinceps diuina ſequeretur. 1.reg.30.c. Refocillare animam nititur, qui peruerſis ſuis deſiderijs ſatisfacere contendit. thre.1.d.g.

Hila.ſ.pſ.51. Gre.13.mor.26.

Refocillare, uide Reficere. Reformare, uide Figura.

Regere, Regnare, Rex, Regina, Regulus, Regnum.

REgere eſt gubernare & quaſi rem populi agere. Vnde dicitur Rex à regẽdo: & regnũ eſt ipſa regio, quę à rege poſsidet̃ & etiã ipſa poteſtas. Iudi.9.b. Veni, & ſuper nos regnũ accipe. Regnare autẽ eſt regnũ poſsidere ſeu regno præeſſe. Eſt etiam dominari. deut. 17.d. Vt longo tempore regnet. Gloriari. Exo.15.d. Dominus regnabit in ęternũ. Præualere. Iudi.9.d. Regnauit itaq; Abimelech ſuper Iſrael. Eſt item excellere ac virtute præſtare, & ſtrenue rem gerere. 1.cor.15. Oportet eum regnare, donec poſuerit inimicos ſuos ſubtet pedes ſuos.

Gre.nyſ. de ſubiectiõ fiŭ.

Deus.

Rex in primis dicitur Deus, qui ipſum vniuerſum regit. Et rex Aegypti eſt Deus rex huius mundi. gen. 40.41.47. p̃s.104. Ipſe eſt rex omnis terræ: qui prius notus in Iudæa dicebatur. p̃s. 46. Et rex virtutum. p̃s.67. Et rex homo dicitur Deus pater. Matth.22.a. Rex Iſa.57.b. ponitur pro Deo: aut ẽ diuerſo pro idolo Moloch.

Amb.ſ.p̃s.104. Ori.ſ. Mat.ho.20. Hila.ſ.p̃s.67. Au.ſ p̃s.46.67.71. Hie.ſ.Iſa.57. Baſi.de.ſpũ ſ̃.8.

Chriſtus.

Rex etiam dicitur Chr̃s, qui eſt rex regum, & dominus dominantiũ, & rex fratrũ ſuorũ dictus Ioſeph deſignat Chr̃m regem Iudæorũ. gen.37.b. Ipſe dicit̃ rex Dei, qui cõſtitutus eſt rex à Deo pr̃e. Et dicitur regere in virga ferrea ob cõſtantem ęquitatẽ. Dicitur aũt Iudas rex Dei: quia Chr̃s erat de tribu Iuda. 1.reg.2.b. p̃s.2.5.9.20.44.59.67.70.71.149. cant.1.a.d.2.a.3.c.7.e. Iſa.34.c. Iere.8.g.10.b. Mat.18.c.21.a. Regit autẽ Chriſtus paſcendo, & dirigendo. p̃s.28.62.145. Sopho.1.b.3.c. Zach.9.b.11.b.14.b. Ipſe eſt rex regnãs cum iuſtitia, & in decore ſuo, & rex in Sion, & rex Hieruſalem. i. eccleſiæ. Eccl'tę.1.a. Iſa.32.a.33.c.d.52.b. Ipſe eſt rex, cuius os cuſtodit Deus. Eccl'tę.8.a. Dicitur ſedere quaſi rex. Iob.29.d. Et rex ſedens in ſolio iudicij. pro. 20.a.29.c. Non aũt ob aliud viuẽte adhuc Dauid regnare cœpit Salomõ filius eius: niſi vt hinc quoq; ſatis eluceat nõ eſſe ipſum, quem prophetia præſignat: quę ad eius patrẽ loquitur. 2.reg. 7.b. dicens: Et erit cum impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, qui erit de ventre tuo, & pręparabo regnum illius.

Arno.ſ.p̃s.2.29. Hie.ad Princip.&ſ. Iſa.24.&.ſ. Sopu.&.ſ.Zach 9. Ori.ſ.cantic.ho.1.2 &.ſ Mat ho.7 Aug.17.ciui. Dei.7 &.ſ.p̃s.71. Hie.ſ.Ecc'te.8. Gre.20 mor.4. Ber.ſ cant.42. Beda.ſ pro.20.&.2 Au.17.ciui Dei.8.

Angeli. Beati. Apoſtoli. Prælati. Doctores. Prædicatores. Sancti.

Reges interdũ dicuntur angeli: qui quo auctori omniũ familiari⁹ ſeruiũt, eo ſubiecta potius regũt. Iob.3.b. Beati etiã dicũtur reges, quibus prębet delitias panis Aſer. gen. 49.c.

Gre.4.mor.31. Rich.de ſ. victo.de 12.patriar.35.

Reges gentiũ dicũtur apoſtoli. Iſa.13.a.14.d.23.b.49.c.f.60.a.c. Et reges Iuda ſunt epiſcopi & prælati in eccleſia. Ier.1.d.4.c.17.d. Soph.3.b. Et rex Damaſci ſignificat principes, & doctores eccleſiæ ex gẽtibus. 2.par.24.f. Et rex Hieruſalẽ adductus in Babylonẽ, eſt prælatus peccãs. Eze.17.b. Reges de ſemine Dauid ſunt epiſcopi & prælati. Iere.21.a. Rex, cuius cor eſt in manu domini, eſt ſanctus, in cuius mortali corpore non regnat mortale pc̃tm̃. pro.21.a. Et reges terræ ſunt apoſtoli & viri perfecti, q̃ dominãtur corpori ſuo, quibus eſt terribilis Deus: quia eum colunt & adorant: qui egrediuntur ex Abrahã. i. ex fide, & Sara. i. ex gratia. gen.17.c.35.b.49.c. p̃s 20.44.47.67.75.118.135.137.143. apoc.1.b. Peculiariter aũt rex dicitur pręedicator: quia ſummã tenet celſitudinis, & vigorẽ autoritatis; Sunt aũt reges ex eo dicti, quòd peccati regnũ ex corpore ſuo depulerint, & iuſtitiæ regnũ in mẽbris ſuis parauerint. p̃s.60. Et reges, q̃ conuocant ad audiendũ ſunt, in quibus regnat Chr̃s, & ſciunt regere ſeipſos; & ipſe animus in carnem ſibi ſubiectam habens imperium. Iudi.5.a. Iob.3.c.12.c.29.d.36.a. Rex Saul eſt prædicator, aut prælatus; & quia regnauit etiam abiectus à Deo, deſignat ſacerdotẽ, qui in pc̃tõ tractat ſacra. 1.reg. 15.f. Reges Tharſis ſunt, qui regnãt in corpore ſuo. Et reges Arabum & Saba, qui moribus barbaris dominantur. p̃s.71. Reges regnantes per ſapientiam, ſunt apoſtoli per Chriſtum. pro.8.b. Reges quorum voluntas ſunt labia iuſta, ſunt ſancti. pro.16.b.21.a. Aliquos ex his regibus interdum vincit diabolus. Haba.1.c. Regunt autem gentes in virga ferrea, qui omnibus affectibus ſeuera iuſtitia imperant. p̃s.2. apoc.2.f.

Hie.ſ.Iſa.14.17.&ſ. Iere.1.4.21.&.ſ. Dan.&.ſ. Abac.1. Ori.ſ.Eze.ho.12.&.ſ.Num.ho.12.&ſ. Iudi.ho.6. Arno.ſ p̃s.20.71.137.143. Hila.ſ p̃s.60.67.137. Amb.2.de Abra.10. Gre.ſ.1.reg.14 15.&4.mor.23 &.11.mor 9.&.26.mor.26 Aug.ſ p̃s.67.75. Hie.ad Princip. Rup.5.ſ.gen.29. Beda.ſ.gen.36.49.&ſ pro.8.16. Rup.2.ſ.apoc.

Imperium ſeculare. Virtus. Diabolus.

Rex interdum ſignificat ſecularem dominationem in eccleſia, aut etiam carnalem prælatũ; & præterea virtutem. 1.reg.8.a.

Gre.ſ.1.reg 8.

Rex ſępe dicitur diabolus, qui dicitur rex Aegypti; & regnum eius eſt regnum peccati, & tenebrarum. Hic eſt rex nouus in Aegypto, qui neſciebat Ioſeph. gen.39.d. Exo. 1.b.14.a. Ioſ.11. a. Roma.6.b. Ephe.6.b. Et rex Hierico eſt idem princeps huius mundi. Ioſu. 6.a. Idem eſt rex Amorrhęorum, hoc eſt, extraneorum: & rex Baſan, hoc eſt, profundi. p̃s.134.135.

Idem eſt rex Hai. Ioſu.8.a. Et rex malorum. Iſa.8.d. Et rex Aſſyriorũ, & Babylonis. 4.reg. 6.c. Iſa.8.a.10.b.14.a.36.a. Ezec.17.d.29.a.30.b. Nahum.3.d. Et rex Soba quia princeps ſuper omnes filios ſuperbię. 1.reg.14.g. Iob.41.d. Et rex Tyri. Ezec.28.b. Ipſe eſt rex non ſaluans. p̃s. 32. Rex Seſach intelligitur rex Babylonis: & ſumitur pro diabolo. Iere. 25.e. 27.b. Daniel.3.a. Rex regum dicitur Nabuchodonoſor ſignificans diabolum, qui princeps eſt ſuper omnes filios ſuperbiæ: Vnde ipſe oſtendit Chriſto omnia regna mundi, quaſi eſſet rex omniũ. Eze.26.b.

Ori.ſ.Ioſu.ho.[illegible] &.ſ. Iſa ho 1.8 &.ſ. Exo. ho.1 &.ſ.I[illegible] ho.11. Arno.ſ.p̃s.135. Hie.ſ.Iſa.8.14.&.ſ. Nahum.3.&.ſ.[illegible] 26.29 &.ſ.Ier.[illegible] ſ Hoſe.27. Tertu.adue. Iudæ. Cyril.de adorat. in ſpũ ſancto.

Mat.

Gre ſ. 1. reg. 14. & 24 mor. 8. & 24. mo 10. Baſi ſ. ps. 3. Aug. ps. 84. Rup. ſ. Hoſe. 10. 11. Hie. ſ. Ecclte. 10. Ori. ſ. Mat. ho. 4. Hila. ſ. Mat. can. 11. Amb. ſ. Luc. 7. Hie. ſ. Iſa. 19. 24. & ſ. Abac. 1. Augu. ſ. ps. 141. & ſ. apoc. ho. 7. & 13. Beda, ſ. gen. 14.

Matth. 4. b. Ipſe eſt rex vltor. Hoſe. 5. d. 10. b. Et Aſſur rex Ephraim; quia imperabat Iudæis. Hoſe. 11. b. Rex & Princeps, qui lætantur in malitia, ſunt diabolus & eius miniſtri. Hoſe. 7. b. Quaſi rex calcat interitus ſuper impium in die exitus. Iob. 18. c. Quia quem prius diabolus blãdis perſuaſionibus decepit, ad extremum violentis nexibus ad ſupplicium rapitur: tantoq; eum durius deprimit, quando in prauis actibus vehementius aſtrinxit. Rex puer, diabolus: & etiam hæreſiarchæ, qui à veteri auctoritate deciſcunt. Eccl'tę. 10. c. Et reges terræ ſontes ſunt dęmones. ps. 2. Iſa. 13. a. 19. a. 24. d. Mat. 11. a. Et reges, de quibus triumphat ſermo diuinus, ſunt dęmones. Haba. 1. c. Ipſi dicuntur rectores tenebrarum harum. Ephe. 6. b. Et generaliter reges terræ: ſunt omnes terrigenę. apoc. 17. a. Rex Sodomorum petens ab Abraham, vt daret ſibi animas, eſt diabolus quærens animas, quas deuoret. gen. 14. d. Ipſe eſt rex locuſtarum: quia ductor hæreticorum. apoc. 9. b. — Hæreſiarchæ. Terrigenæ.

Hila. ſ. ps. 2. Arno. ſ. ps. 47. Tertu. a lue. Mar. 3. Hie. ſ. Eze. 27. Rup. ſ. Hoſe. 7.

Reges etiam terræ, qui inſurrexerunt aduerſus Chriſtum; fuerunt Herodes, Pilatus, & Iudęi. ps. 2. 47. 109. Et rex Aſſyriorum dicitur Herodes. Iſa. 8. a. Et reges, quos ditauit Tyrus ſunt reges terræ, & principes, qui conuenerunt in vnum, hoc eſt, pontifices Iudæorum. Eze. 27. g. Hos reges lætificauerunt Iudæi tradentes Chriſtum. Hoſe. 7. a. — Herodes & Iudæi. Principes ſa.

Hie. ſ. Iſa. 7. 14. & ſ. Hoſe. 7. 8. & ſ. Iere. 10. & ſ. Eze. 32. & ſ. Mat. 24. Ori. ſ. Mat. ho. 28.

Reges Iſrael deſignant principes hæreticorum. Mich. 1. d. Et rex Iſrael, & rex Syrię ſunt hęreſiarchæ vniti contra eccleſiam: vt Herodes Pilatus in Chriſtum. Iſa. 7. a. 45. a. Dicuntur autẽ regnaſſe non ex Deo, qui hęreſes concitarunt: ſicut Ieroboam. Hoſe. 8. a. Rex quoq; Babylonis & rex Samariæ hęreſiarchas ſignificant. Iſa. 14. a. Hoſe. 10. b. Et reges Iuda colentes idola ſunt patriarchæ hæreticorum. Iere. 19. a. Et rex & pricipes, qui lætantur in malitia, ſunt hæreſiarchę & eius ſectatores. Hoſe. 7. b. Reges ſtupeſcentes à gladio domini, ſunt dæmones, ac hęreſiarchę confuſi per verbum Dei, aut eius vindictã. Eze. 32. c. Hoſe. 11. a. 13. c. ps. 149. Regna quoq; ſapientum ſunt conciliabula hæreticorum. Iere. 10. b. Et regnum ſurgit aduerſus regnum, quũ hæretici ſurgunt contra hæreticos. Mat. 24. a. Reges quibus non eſt dandum vinum, ſunt ſuperbi, quibus non eſt communicandus ſermo ſapientiæ. pro. 31. a. — Hæreſiarchæ. Conciliabula hæreticorum.

Rup. 40. victo. ver. Dei. 4. & 2. de glor. trini. 23.

Rup. 5. ſ. gen. 12.

Rex Sodomorum, qui obuiauit Abrahæ, eſt populus Iudæorum, qualis tunc temporis erat, quando Chriſtus rex, & ſacerdos ſummus naſcendo de virgine Abrahæ obuius factus eſt: quia tunc principes Iudæorum, erant principes Sodomorum. gen. 14. b. Iſa. 1. c. — Principes Iud.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 9.

Reges, qui conuenerunt aduerſus Ioſue, & filios Iſrael, ſunt imperatores Romanorum & cæteri, qui nomen Chriſti, & Chriſtianorum delere conati ſunt. Ioſu. 9. a. ps. 118. — Perſecutores [Christia]norum.

Hie. ſ. Eze. 28.

Reges in quorum conſpectu proiectus eſt lucifer, ſunt vel boni, quorum cor eſt in manu domini; vel mali, quorum regna omnia oſtendit diabolus ſaluatori. Eze. 28. e. — Boni.

Hie. ſ. Iſa. 19. 52. 60. & ſ. Amos. 6. & ſ. Ionam. 3. Philo. 2. allego.

Reges antiqui ſunt philoſophi: quos obtinet Chrs: & ipſi continent os ſuũ, quũ ſe ſubijciũt fidei. Iſa. 19. b. 41. a. 45. a. 52. d. Et reges peregrinorũ erant pręcipui gentiliũ, cõtinentia, eloquẽtia, ſanctitate, & animæ imperio carnem ſubiugantes. Iſa. 60. b. Et reges, quorum ſubſtãtias cõgregauit Salomõ, ſunt philoſophi. Eccl'tę. 2. b. Rex, & principes Niniue ſunt oratores & philoſophi gentium: ad quos ſerius peruenit verbum prædicationis Ionę: quia ipſi ſerius crediderũt prædicationi Chriſti: quem tamen poſtea prædicauerunt. Ion. 3. c. Rex etiã Amorrhęorũ dicitur ſophiſta. ps. 134. Et regna optima gentiũ ſunt doctrinę philoſophorum. Amos. 6. a. — Philoſophi. Doctrinę philoſophorum.

Rup. ſ. Iere. 44. Hila. ſ. Mat. can. 12.

Rex & principes Sion dici poſſunt lex & prophetę. thre. 2. a. Et regnum diuiſum contra ſe eſt lex: cuius promiſsis phariſęi repugnabant. Matth. 12. b. Luc. 11. b. — Lex & prophetæ.

Ori. ſ. Exo. ho. 1. Beda. ſ. Exo. 1. Hie. ſ. Amos. 2. & ſ. Eze. 32. Amb. ſ. ps. 118. ſer. 5. Gre. ſ. 1. reg. 15.

Rex nouus in Aegypto, qui neſciebat Ioſeph, dici poteſt ſapientia carnis, quæ neſcit Chrm. Rex vero ſciens Ioſeph eſt ſpiritus rationalis. Exo. 1. b. Rex etiam Idumęę eſt ſenſus terrenus, & carnalis legis. Amos. 2. a. Et rex Edom eſt terrenus. Num. 29. b. Reges etiam Idumeæ ſunt, qui præſunt terrenis & ſanguinarijs. Eze. 32. g. Et rex Amalec eſt vigor & ſenſus carnalis, qui eſt delendus. 1. reg. 15. g. — Sapientia carnis. Spiritus rationalis.

Philo. 2. allego.

Rex Aegypti mortuus prauam conſuetudinem ſignificare poteſt. Exo. 1. b. — Praua conſuetudo.

Amb. 2. de Abra. 7. Beda. ſ. gen. 14. Ori. ſ. Ioſu. ho. 11. Hie. adue. Iouini. 1. Gre. ſ. 1. reg. 14.

Reges quinq; Sodomorum ſunt quinq; ſenſus, qui capiuntur à quatuor regibus, hoc eſt, ab illecebris corporalibus: quia corpus ex quatuor conſtat elementis. geneſ. 14. a. Et reges quinq; contra Gabaonitas ſunt quinq; ſenſus contra infirmos: aut dæmones imperantes quinq; ſenſibus: & ipſis deuictis ciuitates eorum, hoc eſt, ſenſus cedunt in ſortem Iſrael: quia ſeruiũt iuſtitię Ioſu. 10. a. Idẽ ſignificant Moab, Ammon, Edom, Soba, Philiſtim contra Saul. 1. reg. 14. g. — Quinq; ſenſus.

Glo. or. ſ. Ecclte. 4.

Rex ſenex & ſtultus, eſt fomes peccati. Eccl'tę. 4. c. Dicitur rex: quia omnia membra obtẽperant ei: Senex autem: quia ab infantia vſq; ad ſenectutem eſt homini coniunctus: Stultus vero: quia ſequentes errare facit. Rex autem Idumęæ, cuius oſſa combuſsit Moab, deſignat ſuperbiam Iudęorum. Amos. 2. a. — Fomes peccati. Superbia.

Rup. ſ. Amos. 2.

Hie. ſ. Zach. 9.

Rex de Gaza periens, eſt ſermo contrarius, & poteſtas inimici. Zach. 9. a. — Sermo cõtrarius.

Gre. 12. mor. 20.

Regi præparato ad prælium comparatur malus. Iob. 15. c. quia in eo ipſo malo, quod agit, & terreť, & feſtinat: ex conſcientia trepidat, & ex deſiderio anhelat: metuit, & ſuperbit: paueſcit ſuſpicionibus; & mentem per audaciam erigit. — Malus.

Regina

Ecclesia. Anima perfecta.

Regina Saba seu Austri designat ecclesiam ex gentibus.3.reg.10.a.Matt.12.d.Luc.11.d.Regina etiam Saba est anima illa,in cuius corpore non regnat peccatum: & quæ ad dominum tota mente conuersa est:& regina astans à dextris sponsi, est ecclesia: & virgo, anima perfecta.ps.44.Canti.6.b.Hę reginę erunt nutrices synagogæ.Isa.49.f. Anima autem sancta dicitur regina Austri sensibus & appetitibus carnis, cogitationibus, & affectionibus mentis præsidens,& summi regis veriq; prorsus Salomonis dilectione feruens,videndiq; desiderio ardens: interrogat regem, quando de diuino adiutorio præsumens inuestigandæ veritatis studio vehementer insistit. Reginæ autem sexaginta sunt animæ decem præcepta in hac vita perfectè implentes, & sibi & alijs verbo & exemplo imperantes. Cant.6.c.Designatur autem perfectio in senario.

Ori.s.can.ho.1.2. Hier. agialiæ. & ad princip.&.s.Isa.49. Cle.Ale.2.pæda.10. Aug.ser.2(3. Gre.s.1.reg.15. Ricar. de.1.victo.5. de arca mixtica.12. Gre.s.can.6. Rup.s.cant.6.

Luna.

Reginam cœli dicebant gentiles lunam,quam vt deam colebant: quam etiam Iudæi interdum coluerunt.Iere.7.d.

Hie.s.Ier.7.

Regit dominus perfectos,& nihil eis deest:quia omnia in Deo habent.ps.22.79.Regit etiã fideles dans illis potum scripturarum.Isa.49.

Arno.s.ps.22. Hie.s.Isa.49.

Viuere innocenter.

Regnans Saul duobus annis.1.reg.13.a.designat illo solum tempore nos vixisse gaudendum, quo innocenter & humiliter viximus. Nam illa tempora, quæ in seculi vanitate,& carnis vita consumpsimus,quasi perdita minime numerantur.

Gre.1.s.reg.13.

Gaudere i aduersis. Beati. Regentes corpora.

Regnare est de spe,& promissis Christi,loquutum esse:& gaudere in his, quæ aduersa propter nomen Christi accidunt.1.Cor.4.b.Regnant super terram,qui sunt in fœlicitate:& qui benè regunt corpora sua. Apoc.5.c.

Amb.s.1.cor.4. Rup.4.s.apoc.

Hæresiarcha regnãs apud Iudæos.

Regnat hypocrita propter peccata populi.Iob.34.d. Quando Iudæi ob culpam infidelitatis suscipiunt in reges hæresiarchas,aut Antichristum.

Gre.25.mor.20.

Ambisiosi. Iudæi sine Christo.

Regnãt non ex Deo.Hose.8.a.qui nullis fulti virtutibus nequaq̃; diuinitus vocati: sed sua cupidine accensi.culmen regiminis rapiunt,potiusq̃; assequũtur. Dicitur etiam de Iudæis:qui voluerunt regnare sine Christo,quem occiderunt dicentes.Nostra erit hæreditas.

Gre.1.past.curæ.1. Rup.1.Hose.8.

Imperans concupiscentia.

Regnat peccatũ in corpore,quando imperat concupiscẽtia. Roma.6.b. Vbi non dixit:non sit peccatum in corpore:quia iam est:sed non regnet.

Aug.de ver.dñi.s.43

Ecclesia. Apostoli.

Regnum Dei,in quo bibit vinum nouũ Christus,est ecclesia:tam militans quàm triũphans: & dicitur bibere in suis membris.Mat.26.c.Regnum autem Christi est in ecclesia:quod assum sit in cruce ps.92:44:144.Colos.1.b. Apoc.5.c.& regnum Dauid est regnum Christi in ecclesia.Isa.9.b.Eze.37.f.Dani.7.d.& regnum filij hominis est ecclesia. Matt.13.f.& regnum,quod non dissipabitur,est regnum Christi:quod etiam dicitur regnum sacerdotale.Exo.19.a.Dani.2.g.& regna,quę concussit diabolus,sunt apostoli.Isa.14.d.Regnum etiam Iuda solet esse typus ecclesiæ.Regnum verò Israel typus hæreticorum.

Euch.q.in ps. Arno.s.ps.92. Hie.s.Isa.9.14. & s. Dani.2. Basi.s.ps.44. Hie.epist.s.Amb.

Dies iudicij. Fœlicitas.

In regno suo venit Christus,quum quis perfectã habet cognitionem Dei. Quum quis verò de Deo sentit humilia,& quæ sunt lactis,licet in ipso non regnet peccatũ:nondum venit Christus in regno suo.Matt.16.c.Dicitur autem Christus venire in die iudicij.17.d.e.19.c.21.f. Tũc enim erit domino regnum, quando Christus regnabit in omnibus,& tradet regnum Deo patri.Abdiæ.g.Regnabit autem dominus super montem Sion in æternum, hoc est, in fœlicitate. Michæ.4.c.

Ori.s.Mat.ho.12.

Ecclesia.Chr. Virtutes. Gloria cœlestis. Beati

Regnum cœlorum quando dicitur ecclesia:& etiam ipse Christus:& virtutes,& gloria cœlestis:& sancti regnantes,& existentes in gratia.Matth.5.c.

Regnum autem cœlorum est eorum,qui adhuc in profectibus sunt: Regnum verò Dei est eorum,qui iam ad perfectum deuenerunt finem.Regnum etiam hominis nobilis,hoc est,Christi est cœlum, & totus mundus.Luc.19.b.Regnum etiam cœlorum est sacra scriptura, & sensus legis.quæ est regnum cœlorum aut regnum Dei ablatum à Iudæis,vt daretur genti facienti fructum.Matt.3.a.10.a.11.b.13.c.16.c.18.a.21.d.23.b.Luc.11.a.

Sacra scriptura.

Ori.s.Mat.c.c.13.& lib.1.7.19.&.s.Ro.3 &.s.ps.36 ho.5. Hilar.s.Matth. can. 10.11.24. Ambr.s.15.&.s.Luc. 7 &.5.de sacramẽ.4 Hie.s.Matt.21. Gre.ho.11.

Prędicatio euãgelij Notitia scripturarũ

Regnum quoq; cœlorum est prædicatio euangelij,& notitia scripturarum,quæ ducit ad vitam.Matt.4.c.5.c.13.d.21.d.

Hie.s.Mat.13.

Fides.

Regnum etiam cœlorum est fides, quæ est sicut granum sinapis. Matth.21.b.Luc.10.b.13.d. Eadem dicitur regnum patris Christi.Mat.26.a.

Amb.s.Luc.13. Hie.s.Mat.26.

Charitas. Iustitia.

Regnũ dissipans omnia regna in statua designata,est regnũ charitatis, quę omnia vitia dissipat:& nunq̃; excidit.Est etiam regnum iustitiæ. Danie.2.f. Matth.21.d.Marci.12.d.Hebræ.1.c. Hoc regnum iustitiæ & gratiæ petimus à Deo.Mat.6.b. Adueniat regnũ tuum. Cæterum Gregorius Nyssenus legit apud Lucam.11.a.Adueniat spiritussanctus tuus,qui sanctificet nos.

Ricar.de s.victo.de somnio Nabuc.34. Gre.Nys.de orone.

Regnum cœlorum tripliciter accipiendum est: aut ꝙ regnaturi sunt cœli.i.sancti,malis subditis:secundũ illud.Luc.19.c.Esto tu super quinq; ciuitates,& tu super decẽ.Illud quoq; quod dicit ad discipulos:Sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Vel certe ꝙ sancti in cœlis sint cum dño regnaturi:aut certe ꝙ ipsi cœli incipiãt à Christo regnari: cũ scilicet omnibus ei subiectus,cœperit esse omnia in omnibus Deus.

Cassia. colla.1.ca.13

Opera pia.

Regnum Dei aliquando significat opera pia. Matt.6.d.Luc.12.d.Quærite primũ regnũ Dei. Matt.19.b. Qui seipsos castrauerunt propter cœlorum regnum.

Gre.s.1.reg.10. — Regnũ aliquãdo dicit̃ regimẽ prælatorũ.1.reg.10.c.de sermone autẽ regni non indicauit ei. — Regimẽ prælat.

Glo.ord.s.thre.2. — Regnum Iuda aliquando dicitur imperium animæ in inferiora.thren.2.a. — Anima.

Hila.s.ps.134. Amb.i.ps.118.ser.20. Hie.s.Isa.17. Aug.de conti.3. Ori.s.Ier.ho.1.&.s.Lucã.hom.30.&.s.Rom.5.&.s.Ezech.hom 12. Rup.9.s.apoc. — Regna Chanaan dici possunt peccata quę etiã reges dicuntur,quũ regnant in nobis.ps.134. Marc.13.b.Regnat autem peccatum in corpore,quando obeditur concupiscentię.Roma.6.d. Et regnum,quod cessabit de Damasco,est imperium diaboli in gentilitate.Isaiæ.17.a. & regna Aquilonis sunt subiecti diabolo. Ierem.1.c.& regna super quæ constituitur Ieremias,hoc est, Christus, sunt gentium aut peccatorum.Iere.1.b.ps.45.Et regna mundi, quæ ostendit diabolus,sunt varia vitiorum genera.Luc.4.a.& eius regnum est,regnum mortis, & peccati.Roma.5.c. & regnum humile, vel infirmum est in Babylone, quia nihil magnum & forte potest esse in Babylone, hoc est,in hoc mundo.Ezechie.17.b.Regnum bestiæ,sunt omnes,in quibus locum habet mendacium.Apoca.16.c. — Peccata. Imperium diab. Mali.

Ricar.de.s.victo.de somnio Nabuch.1.31.32.33. — Regnorum differẽtię,quas subsequutum est regnum perpetuum, diuersos status animę & defectus significant:post quæ resurgit perfectius. Dani.2.f.possunt autẽ sic ordinari,vt regnũ aureum sit regnum charitatis,argenteum,veritatis, aut consilij,ęreum simulationis,ferreum,crudelitatis:vel aureum est arrogantiæ,argentum iactantiæ,æreum pertinaciæ, ferreum,crudelitatis & auaritiæ,& est ex parte testeum,quum simul amat voluptates.

Regnum Abimelech est regnum mundanum, aut principatus Iudeorum.gen.20.c.

Regnum aliquando dicitur ipsa miseria.Sapi.1.d.Nec inferiorum regnum in terra.

Hie.s.Dani.2. — Regnum aureum erat Babylonium,argenteum, Medorum,& Persarum,æneum,Græcorũ, regnum vero ferreum,Romanorum.Dani.2.f. — Regnum mundi.

Hie.s.Eze.29. — In regnũ humile fit Aegyptus post pœnitentiã,quãdo iam nõ eleuat̃ per superbiã.Eze.29.b.

Ricar.de.s.victo.de somnio.Nabuch.14. — Regna,quę transfert Deus,& constituit,sunt vitiorum,& virtutum.Dani.2.c. — Vitia & virtutes.

Hie.s.Isa.19. — Regnum aduersus regnum pugnat,cum fideles separantur ab infidelibus:& qui crediderunt, alios ad fidem pertrahere conantur.Isa.19.a.

Aug.17.ciuit.7. — Regnum Saulis typus fuit regni Iudæorum: quod abiectum est, adueniente regno Dauid, hoc est,Christi.1.reg.15.f. — Regnum Iudæorum.

Ori.s.num.ho.12. Hie.s.Isa.52. — Regia via per quam incedendum est,est Christus,& etiam medium virtutum.num.21.c. — Christus. Medium virtutum.

Regio, Plaga.

REgio est prouincia,quæ sub rege erat,ab eoq; regebat̃. Sunt etiam regiones partes,in quas diuiditur cœlum,& etiam terra,quæ sunt quatuor præcipuę oriẽtalis,occidentalis, australis,aquilonaris,quæ & plagæ dicuntur.

Plaga orientalis significare potest ipsum Deum,qui principium & origo est omnium.Itẽ statum primi hominis,& etiam tempus natiuitatis hominis.Gen.25.a. — Deus. Status primi hominis. Natiuitas.

Plaga Meridiana,gratiam spiritussancti designare potest,aut etiam prosperitatem.Exod.36.c.38.d.Vide Meridies. — Gratia spũssancti.

Basi.s.ps.114. Amb.i.Luc.2. Gre.ho.10. Ori.s.Mat.ho.7. — Regio viuorum est gloria cælestis:Nam hic est regio mortuorum: vbi viuẽdo morimur.ps.114.Illa autem est regio propria,ad quam redeũdum est, vt Magi reuersi sunt in regionẽ suam. Mat.2.b.& ibi sunt regiones,quas dat Deus, diuersæ videlicet mãsiones.gen.26.ã.Regio aũt longinqua,ad quam abijt homo nobilis,dici potest cœlum,aut etiam totus mũdus.Luc.19.b. — Gloria cœlestis. Cœlum. Mundus.

Gre.s.1.reg.6.&.6.mora.21. Glo.int.s.Eze.39. — Regio campestris Iordanis,vbi fusa sunt vasa templi.3.reg.7.g.Designat ecclesiam ex gentibus,vnde educti sunt prædicatores,& doctores,qui sunt vasa apta templo Dei.Et regio Amorrhæorum eandem ecclesiam ex gentibus designat seu gentilitatem . Exod.34.b.& etiam regio Philistinorum.1.regũ.6.a.& regiones sunt ecclesiæ gentium.Iob.5.d.Regio quoq;,cuius ligna confracta sunt,dici potest gentilitas.Exo.9.f.Eze.39.c. — Ecclesia ex gentib. Gentilitas.

Ori.s.Iob.1. Hie.s.Isa.1.32. Hila.s.Mat.can.8. — Regio deserti,Iudæorum corda,& hæreticorum,& quorumlibet peruersorũ significare potest.Iob.1.f.& regio,quam deuorant alieni,est Iudæa.Isa.1.b. Ipsa est regio Gerasenorũ.Matt.8.e.Erat regio desiderabilis ante mortem Christi.Isa.32.c.Ioel.1.c.potest etiam in his locis animam significare. — Corda Iudæorũ & hæreticorum. Iudæa. Anima.

Regiones Aegypti,quas circuibat Ioseph. Gen.41.f. Designare possunt episcopatus,& dignitates in ecclesia. — Dignitates eccles.

Hie.s.Isa.11. — Plagę quatuor vnde colligit Deus dispersos Israel designãt ex omni parte aliquos conuertendos.Isa.11.c.

Amb.2.de Abra.6. Cyr.d ado.in spũs. Amb.i.Luc.15. Hie.s.Isa &.epist. beatitudinis. Ri.d.s.v.d sec.cõ.20 — Regio circa Iordanẽ,quę irrigat̃,delicias huius seculi significare potest:& hãc elegit Loth. Gen.13.c.Regio aũt circa Sodomã,quę est eadẽ,designat etiam alia vitia,vel periculũ vitiorũ: & ignauã vitã, q̃ ideo fugiẽda est:& tandẽ est subuersa.gen.19. Regio quoq; lõginqua ad quã abijt filius ꝓdigus.Luc.15.c.Significat regionẽ vmbrę mortis,q̃ est status peccati in hac vita.Dicitur aũt lõginqua,eò ꝙ à p̃ris sui beneplacito volũtatis deprauatiõe lõge erat alienat⁹.Isa.9.a. — Deliciæ hui⁹ seculi. Status peccati.

Plaga aquilonaris tentationes & aduersitatem significare potest.Exo.26.c.38.b. — Tentationes.

Glo.int.s.Exo.26. — Plaga occidentalis finis mundi,& etiam mortis typum generare potest.Exo.26.e.38.b. — Fines mũdi. Mors.

Rup.1.Mich.2. — Regiones Israel dici possunt scripturæ sacræ,quę erant apud Iudæos, quas dicuntur diuidere fideles ecclesiæ,spiritualiter eas explicantes.Mich.2.b.de hoc.Isaiæ.1.b. Regionem vestram — Scripturæ sacræ Iudæorum.

coram

corám vobis alieni deuorant.

Regio mortis in Hierusalem. Ier. 31. g. Designat multos in ecclesia esse in peccato. Hie. s. Iere. 31.

Peruersi ab Antich. Regiones impij dici possunt ij, quos Antichristus peruertit. Iob. 18. d. Gre. 14. mor. 11.

Locus non tutus. Regio pro campo, & loco non tuto ab hostibus sumitur. Mich. 4. c. Hie. s. Mich. 4.

Regredi, uide Redire.

Regula, Norma.

Regula est norma, qua lineæ diriguntur: dicitur quasi mensuram regens. Per trāslationem regulæ dicuntur præcepta. Regula pro vlna sumitur. Leui. 19. g. 3. reg. 6. d.

Dogmata philosophorū seu hæreticorum. Regula seu lamina aurea, quam tulit Achan de Ierico, designat falsa dogmata philosophorum, eloquentiæ decore ornata. Iosue. 7. c. Norma etiam fabri designat dialecticam hæreticorum. Isaiæ. 44. b. Ori. s. Iosue. ho. 7. Hie. s. Isa. 44.

Præcepta. Euangelium. Norma mensuræ Hierusalem. Ier. 31. g. designat præcepta, quibus regitur ecclesia. Ipsum quoq; euangelium regula dicitur. 1. Cor. 10. c. d. Gala. 6. d. Philip. 3. a.

Ad normam dolati lapides pretiosi domus filię Pharaonis. 3. reg. 7. b.

Regulus serpens, uide Basiliscus.

Reinuitare, uide Inuitare.

Releuare.

Releuare est rursus leuare, & id quod aggrauatum est, exonerare.

Releuat Deus manum, quum miseretur pœnitentium, & à flagellando cessat. 1. reg. 6. a. & releuat oppressos, quū liberat gentiles ad fidem venientes, ab oppresione diaboli. Iob. 12. d. Gre. s. 1. reg. 6. & 11. mor. 10.

Religare, uide Ligare.

Religio.

Religio est Dei cultus cum aliquibus ceremonijs exhibitus.

Passio. Christi cult⁹. Religio phase cultum passionis Christi significat. Exo. 12. d.

Religio Christiana Religio perpetua est religio christiana, quæ non mutabitur. Exo. 29. b. Leui. 7. d. 16. g. Glo. int. s. Exo. 29.

Reliquiæ, Reliquum, Residuum.

Cæteri, Remanere, Superesse.

Reliquiæ dicuntur pauca, quæ relicta sunt: & reliquum, id quod superest, & remanet, vel residuum est.

Reliquiæ Dei dici possunt Elias, & Henoch. ps. 20. Hie. s. ps. 20.

Solus Christ⁹ remittit peccata. Remanens solus Iesus in absolutione adulteræ. Ioann. 8. a. Designauit ipsum solum esse, qui peccata remittit. Amb. epist. 76.

Corpus Christi. Reliquum corpus vituli extra castra comburendum, designat corpus Christi, quod extra vrbem crucifixum est. Leui. 4. b. Glo. ord. s. Leui. 4.

Scientia Christi. Reliqua pars similæ oblatæ: vel reliquum de sacrificio. Leuit. 2. a. 5. b. 6. b. est illa perfecta, & in cœlis abscondita, atq; reposita in Christo scientia: siue notitia. In ipso enim sunt thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Vel ediuerso dici potest scientia, quæ nobis communicatur: Isych. s. Leui. 2. 6.

Scientia hominum. quam comedunt filij Aaron.

Apostoli. Credentes ex Iudęis Reliquiæ Israel sunt apostoli & cæteri credentes ex Iudæis: qui etiam dicuntur reliquiæ gregis domini: & reliquiæ fratrum Christi: & remanens populus sunt, qui crediderunt ex Iudæis. 4. reg. 19. f. ps. 20. Isa. 10. e. 11. c. 17. a. Iere. 23. a. 31. b. Mich. 4. c. 5. a. 7. d. Sopho. 2. b. 3. c. Zacha. 8. b. Roma. 9. f. Reliquiæ etiam Israel erunt, qui congregabuntur ex Israel in fine mundi. Michæę. 2. b. Et reliquiæ Idumęæ erunt reliquiæ Iudæorum in fine mundi. Amos. 9. d. Remanentes itidem de domo Eli erunt reliquiæ Israel in fine mundi: quæ conuertentur à peccatis commissis cum malis prælatis. 1. Regum. 2. g. & residuum erucę, aut locustæ sunt reliquię Israel. Vel sunt reliquię virtutis animi. Ioel. 1. a. Residui quoq; filiorum Aaron, Eleazar, & Ithamar. Leuitic. 10. c. Sunt reliquiæ saluandæ. Hie. s. Iere. 3. & Mic. 2. 5. & s. Soph. 3. & s. Amos. 9. & s. Ioel. 1. Gre. s. 1. reg. 2. Rup. s. Ioel. 1.

Iudæi in fine mundi credentes.

Credentes ex gentibus. Reliquiæ ciuitatis sunt venientes ad fidem ex infidelibus. Num. 24. d. Ipsi pertinent ad reliquias Christi. Ier. 15. c. Et reliquiæ Syriæ sunt fideles ex gentibus. Isai. 7. a. & residuū populi Dei dicuntur, qui remanserunt in fide, relictis Iudæis, & hæreticis. Isa. 28. b. Ori. s. num. ho. 18. Hie. s. Isa. 17. 28.

Ecclesiastici non decepti. Reliqui de populis sunt ecclesiastici viri non decepti. Haba. 2. b. Sic erunt residui Eleazar, & Ithamar. Leui. 12. c. Et reliqui à mundanis sunt, quos mundus despicit, qui conuertuntur ad Deum. Iob. 4. d. generaliter reliqui dici possunt iusti. Hie. s. Haba. 2. Gre. 5. mor. 9. Rup. s. Habac. 2.

Perfecta cognitio. Reliquum de sacrificio datum Aaron designat altiorem cognitionem secretorum datam sacerdotibus. Vel designat perfectam, & in cœlis absconditam atq; repositam in Christo scientiā Isyc. s. Leui. 2. Rup. s. Leui. 8.

Leuitic.2.a.

Gre.pro[illegible] ſ.reg. & 20.mo.9 & hom.22 Bed.ſ. Exo.12.

Reliquiæ autem ſacrificij comburẽdæ, & etiam quod remanet de agno, ſunt indiſcuſſa myſteria, & non intellecta. Exod.12.b.29.f. Leui.7.b.8.c.10.c. Non remanet autẽ quicquàm vſq; manè: quia omnia creduntur, & implentur ante diem iudicij. Remanentes quoq; ſpicæ ſunt doctrinæ legis relictæ chriſtianis: Vel quod relinquitur cognoſcendũ poſt hanc vitam, quod dimittitur Chriſto. Leuitic.19.b.23.d. & reliquiæ paſcuarum ſunt aliqua de ſcripturis. Ezechie. 34.c. Superfuit autem de panibus, quos diuiſit Chriſtus: quia ſermo Chriſti cum diuiditur augetur. Lucæ.9.c.

Hyſch.ſ.Leui 19.23. Hie.ſ.Eze.34. Amb.ſ.Luc.9.

Myſteria nõ intellecta. Doctrina legis relicta chriſtianis.

Hie.ſ.Iſai.24.

Remanentes paucæ oliuæ in ramis, ſunt pauci electi, qui reſidui erunt ex perſecutione Antichriſti. Iſaiæ.24.c.

Pauci electi.

Glo.ord.ſ. Exo.16. Hych.ſ.Leui.7.

Reliquum de manna reponendum vſq; mane in die ſexto. Exod.16.f. Deſignat opera faciẽda in hac vita: quæ ad futurã debent reſeruari. Rurſum non debet remanere de ſacrificio pacificorũ vſq; mane. Leui.7.a. Quia debem⁹ hic inſtãter operari, ne in iudicio vacui inueniamur.

Operandum in vita.

Gre.ſ.1.reg.13.

Reliquus populus, quẽ remiſit Saul, deſignat imperfectos. 1.reg.13.a. Et reliquum vulgus poteſt dici multitudo vitiorum, quæ ſequuntur dæmones.

Imperfecti. Multitudo vitiorũ.

Lyra ſ.Exo.24. Rup.1.ſ.Leui.15. Gre.ſ.1.reg.9.

Reliquus ſanguis hoſtiæ. Exod.24.b.29.b. Leui.4.b.5.c.8.e.9.b. Deſignat fidem paſsionis Chriſti: vel eſt ſanguis Chriſti dilatatus ad redemptionem futurorum, vel ſanguis martyrum effuſus ad honorem Chriſti. Remanens autem armus de ſacrificio. 1.reg.9.d. Deſignat fortitudinem martyrum in paſsionibus. Quia licet Chriſtus per crucem omnes redemerit: remanſit tamen, vt qui redimi, & regnare cũ eo nititur, crucifigatur. Ideo. 2. Timot.2.c. ſi compatimur, & conregnabimus, &. 1. Petr.2.d. Chriſtus paſſus eſt pro nobis vobis relinquens exemplũm, vt ſequamini veſtigia eius. &. Coloſſen.1.d. Ad impleo, quæ deſunt paſsionum Chriſti in corpore meo.

Fides paſsionis. Sanguis Chriſti. Sanguis martyrum. Fortitudo martyrum.

Glo.ord.ſ. Leui.14.

Reliqua ſuperficies domus lepro ſę. Leui.14.e. Deſignat eos, qui ſanam habent opinionem in eccleſia. Ad idem referri poteſt, reliqua caro leproſi.13.c.

Rectè ſentientes.

Gre.13.Mor.15.

Intereſſe ſolum ſepulchrum. Iob.17.a. eſt cõſiderare omnia huius ſeculi eſſe defluẽtia, & ita viuere quaſi mox ſit moriturus, omnibus vitæ pręſentis deſiderijs contradicendo.

Viuere vt moriturũ.

Gre.ſ.1.reg.16.

Reliquus dictus Dauid. 1.reg.16.b. deſignat eũ, qui intus abiectus eſt per humilitatem, & foris deſpectus tanq̃; vilis.

Humilis.

Ori.ſ.ps.36.ho.5. Aug.ſ.ps.36.

Reliquiæ hominis pacifici. ps.36. deſignant corpus iuſti in iudicio reſurrecturum in gloria. Vel dicitur quia, etiam poſt mortem viuit iuſtus. Sic non erunt reliquiæ impij. Iob.18.d. Reliquiæ verò impiorum ſunt corpus periturum in gehenna.

Corpus ſuſcitandũ.

Aug.ſ.ps.75.

Reliquiæ cogitationis, quæ confitentur Deo. ps.75. deſignant odium & deteſtationem peccati: vel cogitatio eſt prima conuerſio, quæ confitetur: reliquiæ verò cogitationis, memoria, & gratiarum actio, quæ agit diem feſtum. Sumitur autem pro memoria. 1. Eſdr.9.c. Vt dimitterentur nobis reliquiæ. ps.36. Sunt reliquiæ homini pacifico. Sapi.13.c. Sopho.2.a.

Deteſtatio peccati. Memoria & gratiarum actio.

Hie.ſ.Iſa.14.

Reliquiæ Babylonis ſunt prauæ cogitationes, vel praui affectus. Iſa.14.g. & reliquiæ Philiſtææ. Iſa.14.g. & reliquiæ Baalim. Sopho.1.a.

Prauę cogitationes vel affectus.

Glo.ord.ſ. deut.28.

Reliquię aliquando dicuntur hęredes. deut.28.b. Benedictæ reliquiæ tuæ. Deſignant autem bonæ intentionis præmium.

Hæredes. Præmium.

Remanens ſolus Beniamin apud patrem. Gen.42.g. deſignat Paulum nõdum credentem in Chriſtum, ſed adhuc manentem in ſynagoga.

Paulus nondum credens.

Amb. de Noe.7.

Remanẽs ſolus Noe in arca cum ſuis. Gen.7.d. deſignat hominem viuentem, prauis affectibus reſecatis.

Glo.ord.ſ.Exo.10.

Non remanere vnam locuſtam in finibus Aegypti. Exod.10.e. Indicat beneficentiam Dei, etiam erga malos.

Beneficentia Dei in malis.

Hie.ſ.Iere.4.

Remanent ciuitates abſq; habitatore. Iere.4.b. Quando recedunt aliqui ab eccleſia.

Recedere ab eccleſia.

Glo.int.ſ.Exo.8.

Remanere ranas in flumine. Exo.8.b. eſt in fluxu, & cęno mundi non deeſſe loquaces, & aduocatos. &c.

Loquaces in mũdo.

Remanere oues, & armenta in Aegypto eſt relinqui ſimplices in tenebris vitiorũ: quod procurat Pharao, hoc eſt diabolus: & tamen non remanſit vngula filiorum Iſrael. Exo.10.g.

Remanere ſimplices in tenebris.

Arno.ſ.ps.16. Aug.epiſt 59. Hie.ſ.ps.16.

Reliquiæ Iudæorum, quas diuiſerunt paruulis ſuis. ps.16. ſunt hæreditas crudelitatis tranſiẽs in filios, quando ipſi dixerunt: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. Hæretici quoq; reliquias diſcipulorum relinquunt alijs.

Crudelitas Iudæorum.

Hie.ſ.Abdi.

Non erunt reliquiæ domus Eſau, quando in fine mundi omne genu flectetur Chriſto. Abdiæ.f.

Hie.ſ.Iob.22.

Reliquiæ peccatorũ ſũt extrema peccaminũ in inferno puniẽda, quia nõ hic plene puniunt Iob.22.c.27.c.ps.36. Reſiduũ quoq; grandini eſt pœna inferni: vel id, quod relinquitur ad maiorem pœnam. Exo.10.a.

Peccata i inferno punienda.

Ori.ſ.Ier ho.3. Glo.int.ſ.Exo 14.

Non eſſe reliquias Chaldæorum eſt nihil ſuperſtitionis reſeruari. Ier.50.e. Intereſſe autem nullum ex Aegyptijs, eſt omnia peccata in baptiſmo deleri. Exo.14.g.

Abolitio ſuperſtitionis & peccatorum.

Non

Non remanet de cibo hypocritæ quicquam. Iob.20.c. Quia cum ipse ad æterna supplicia rapitur, à cunctis bonis, quæ possederat, alienatur. Gre.15.mora.21.

Residuum annorũ Ezechię. Isa.38.b. Est illud, quod cõsiderabat se posse viuere per naturã. Lyra.s.Isa.38.

Superesse multum diei ad pastum ouium. Gene.29.b. Dicitur quando adhuc est tempus ad docendum, vel operandum.

Sectatores hæreticorum. Posteritas malorũ. Reliquię ligni salt sunt residui, hęreticorũ sectatores. Isa.10.e. Idẽ sunt reliquię terrę Moab. Isa.15.d.21.d. Et reliquiæ de gẽtibus. Zac.14.c. & reliquię hoĩs impij. Iob.27.c. Designat etiam posteritas malorũ. Iob.22.c. Remanẽtes quoq; đ Gog, sũt reliqę hęreticorũ. Ez.39.d. Am.4.a. Gre.18.mor.7. Hie.s.Iob.22.

Reliquum de pinu sunt superflua, & falsa addita scientiæ, & doctrinæ naturali. Isa.44.c. Hie.s.Isa.44. Falsa addita scientię naturali.

Residuum domus Israel dicitur, quasi non remanserint ex eis, nisi fæces. Isa.46.a. Hie.s.Isa.46.

Remeare, uide Redire.

Rememorari, uide Meminisse.

Remittere, Remißio, Venia.

Remittere est retro mittere: aut mittere ad eum locum, vnde aliquis prius missus est: interdum est rursus mittere: & condonare. ps.31. Remisisti impietatẽ peccati mei. Reducere. 1.reg.6.a. Quomodo remittamus eam. Relaxare. Exo.17.c. Sin autem paululum remisisset.

Cessare ab operib⁹. Remittere manus est ab operibus cessare, ac otiosum esse: & ad terrena cõuerti. Exo.17.c. Glo.int.s.Exo.17.

Tollere prædicationis impedimenta. Remittens Moses vxorem ad socerum. Exo.18.a. Designat prælatum aut prædicatorem omnia impedimenta temporalia soluere debere, vt verbi ministerio vacet. Glo.ord.s.Exo.18.

Parua cognitio mysteriorum. Remittere arcam in locum suum. 1.reg.6.a. est ex parua cognitione mysteriorum in hoc seculo ad paruam futuri seculi reuelationem venire. Remittere autem arcam vacuam est habere notitiam mysteriorum sine bonis operibus. Gre.s.1.reg.6.

Remittẽs Saul reliquum populum in tabernacula sua. 1.reg.13.a. Designat prædicatorem docentem eos, qui perfectionem attingere nequeunt, in suo statu innocentiã seruare. Sic dicebat apostolus. 1.Cor.7.a. Propter fornicationem autem vnusquisq; vxorem suam habeat. Gre.s.1.reg.13.

Remmon.

Ordo ecclesiasticus. Diabolus. Remmon. i. malum renatum siue altitudo: nomen aliquarũ ciuitatũ. Iosu.15.c.19.a. Iudi.20.g. Et nomen idoli. 4.reg.5.c. Et excelsus collis in Hierusalem: qui designat ordinem ecclesiasticum. Zach.14.b. Est etiam nomen patris Baana & Rechab seruorum Isboseth, quem ipsi occiderunt. 2.reg.4.a. Typus esse potest diaboli. Hie.s.Zach.14.

Remmon Phares.

Remmon Phares. i. excelsa intercisio: decima sexta mansio filiorum Israel in deserto Pharan: quo peruenitur è Rethamim: quia post excelsam contemplationem separat̃ homo ab omnibus terrenis. nume.33.c. Vel interpretatur mali punici diuisio, aut malum punicum diuisionis: & designat vnitatem ecclesiæ cum ordinum diuisione consistere. Ad eam peruenitur è Rethma. Ori.s.num.ho.27. Hie.de mansio.

Remouere, uide Auferre.

Remunerare, uide Donum.

Remus, Remigare, Remiges.

Remus est, quo remiges naues agunt. Remiges autem sunt remigandi ministerio mancipati. Remigare vero est remis nauem agere.

Dæmones & hæretici. Remiges in malum sunt dæmones, aut hæretici, qui alios ad inferos ducunt. Isaiæ.33.d. Ezechie.27.b. Hie.s.Eze.27.

Conuersi à peccatis. Remi ex quercu de Basan designant conuersos ab ignominia peccatorum, & cum apostolis nauigantes, ab eisq; deducti. Eze.27.a. Hie.s.Eze.27.

Laborantes in profectu. Remigantes discipuli sunt laborantes, & semper progredientes, ac vsq; in finem perseuerantes inter fluctus huius seculi. Ioan.6.c. Aug.s.Ioan.trac.25.

Discipuli defendentes Christum. Remigantes nautę vt reducerent Ionam in terrã. Ionæ.1.d. designant discipulos volentes defendere Christum, ne caperetur: vt cum dixerunt: Dñe si percutimus in gladio. Rup.s.Ionam.1.

Renasci, uide Nasci.

Renes, Renunculi.

Renes sunt, qui lumbis adhærent, suntq; vasa libidinosi humoris. Aliquando autem sumuntur pro lumbis. Exo.1.b. Renes vestros accingetis.

Apostoli. Renes Chri dici possunt apostoli: & ad renes est atramentariũ. Eze.9.a. Quia cũ renes sint in po- Gre.22.mor.19.

in posteriori parte corporis, designat, quòd postquam ipse dominus mortuus est, & resurrexit, & ascendit in cœlum, tunc testamentum nouum per apostolos scripsit.

Glo.int.s.ps.15. Renes etiam Christi dici possunt Iudæi.ps.15.b.increpuerunt me renes mei. Iudæi.

Glo.int.s.Ier.12. Renes vt sunt latentes, conscientiam significare possunt, quam scrutatur Deus.ps.7.Iere.12. a.20.b.Threno.3.b. Conscientia.

Hie.s.Nahum.2. Amb exhor. ad vir. Gre.11.mor 9. & 22. mora.22. Aug.s.ps.7.72.138. Isych.s.Leui.7. Beda.s.Exo.12. Renes vt sunt vasa libidinosi humoris, delectationes carnis, ac libidinem significare solent. Exo.12.c.28.g.29.b. Leui.3.a.4.7.8.9.ps.7.15.75.72. Nahu.2.c.& possidet Deus renes, quum quis castè viuit.ps.138. & vsq; ad renes est aqua, quum est profectus vsq; ad mitigandos carnis appetitus. Eze.47.a.& precingit Deus fune renes regum: quum dissoluto castitatis cingulo, in membris delectationem peccati dominari permittit: vt quos in occulto superbia inquinat, quã sint detestabiles etiam in publico ostendat.Iob.12.c. Delectatio carnis.

Basi.s.ps.7. Hila.s.ps.138. Glo.ordi.s.ps.7. Renes præterea designant ipsam partem concupiscibilem, & generaliter affectus aut opera. ps.7.25.39.138.Pro.23.b.Iere.11.d.12.a.& renes, quos scrutatur Deus, referri possunt ad opera, sicut corda ad cogitationes. Concupiscibilis. Affectus. Opera.

Lyra s.Danie.10. Renes viri accincti auro castitatem puram designant in prælato.Dani.10.a. Castitas.

Isych.s.Leui.3. Renes oblati in sacrificio designare possunt matrimonium propter prolẽ habendam in honorem Dei contractum.Leui.3.a. Matrimonium.

Ori.s.ho.3. Renunculi etiã traditi ignibus, designant nullũ motum carnalem fuisse in Chr̃o.Leui.3.a.

Renouare, uide Nouus.

Renuere.

Renuere est signo capitis aliquid negare, quod etiam abnuere dicitur.

Lyra.s.gen.48. Renuens Iacob permutare manus, quas posuerat super capita Ephraim & Manassę, designat firmitatem prophetiæ: & etiam constantiam in fide, vt dignitates spirituales præponantur temporalibus.Gen.48.d. Firmitas prophetiæ. Eminentia dignitatis spiritualis.

Renuens Pharao dimittere populũ Dei. Exo.9.a. Designat diabolum: qui obstinatè nititur retinere homines in peccatis. Obstinatio diaboli.

Renuit curari plaga, cum peccatum emendationem non admittit.Ier.17.b. Incurabile peccatum.

Renuntiare, uide Nuntiare.

Repandus.

Glo.ord.s.3.reg.7. Repandum dicitur, quod est recuruũ, & simum: & retrorsum patet: vt repandũ lilium.3.reg. 7.d.2.Par.4.b.designat autem repandum liliũ Christũ resuscitatum. Nam ante passionem quasi adhuc clausum lilium fuit: quum in miraculis clarus homo refulsit. Post resurrectionem verò & ascensionem, repandum se lilium auibus cœli exhibuit: quibus in assumpta humanitate potentiam diuinæ claritatis, quam habuit anteq; mundus esset, ostendit. Christus. Glorificatus.

Repellere, uide Eijcere. Repente, Repentinus, uide Subitus.

Reperire, uide inuenire.

Repetere, uide Iterare.

Rup.1.s.deut.31. Repetere quandoq; est id, quod commodatum, aut mutatum est, petere: & repetere à proximo quod debet, est corripere eum peccantem inter se, & ipsum solum.Deut.24.b.

Replicare, uide Iterare. Reponere, uide Collocare.

Reportare, uide Ferre. Reprehendere, uide Arguere.

Reprobare.

Reprobare est damnare, & prauum ac inutile iudicare.

Reprobauit dominus cogitationes populorum, & consilia principum, quando post passionem, & mortem resurrexit, remanentibus confusis principibus Iudæorum.ps.32. Resurrectio Christi.

Ori s.Matt.ho.19. Hie.s.Isa.21. Reprobauerunt ædificantes lapidem, quando sacerdotes, & scribæ condemnarunt Christũ. ps.127.Matth.21.d. Condemnantes Iudæi Christum.

Hie.s.Isa.30. Reprobantes verbum sunt hæretici reijcientes veritatem ecclesiæ.Isa.30.c. Hæreti.reijci.verit.

Gre.6.mor.5. Reprobat increpationẽ Dei, qui percussus pro culpa in quærelã suæ passionis cõtra Deum eleuatur.Iob.5.c. Murmurans contra Deum.

Reprobus, uide Malus. Repromittere, uide Promittere.

Reptare, Repere, Reptile, Serpere.

Repere dicitur de animalibus, quæ pedibus, & ventre gradiuntur. Vnde reptilia dicuntur. Reptare autem est frequenter repere. Serpere autem est repere, & quasi in modum serpẽtis

circuire

circuire, paulatimq; decurrere.

Prædicator condescens infirmus. Reptās manibus Ionathas, designat prædicatorē humiliantē se ad conuersatinnē peccatorū per affectum cōpassionis, vt eos conuertat. 1. reg. 14. b. Sic dicebat Chrs. Mat. 9. b. Non habent opus sani medico, sed malè habentes. &. Non veni vocare iustos, sed pctōres. Et Paulus oīa factus erat oībus: vt oēs Chro lucrifaceret. 1. cor. 9. d. Vel reptare manibus est prius operibus ostēdere quid debeat pdicare: Iuxta illud. Mat. 5. b. Sic luceat lux vra corā hoībus, vt videant opera vestra bona. Et reptans manibus stellio, est simplex benè cum labore operans. Pro. 30. d. Greg. s. 1. reg. 34. & 6. mor. 4. Bene operans.

Polla. cogi. vac. lib. Repere pectore dicit, q est pollut' i cogitatiōe. Repere verò vētre est libidini vacare. gē. 3. c. Gre. 2 mor. 2.

Hoies terreni. Baptizati īperfecti. Apostoli & prædicatores. Reptilia sunt homines rebus terrenis innixi: vel homines difficulter credentes: vel baptizati, sed imperfecti per terrena quærentes cœlestia. Gen. 1. c. Leui. 5. a. 11. g. Reptilia etiam sunt apostoli, & prædicatores, cum labore ferentes mysteria per omnem terram. Aug. 13. confes. 20. Isych. s. Leui. 11. Beda. s. gen. 1.

Gentiles. Reptilia, quibus dominatur homo sunt gentiles. Gen. 1. d. Hose. 2. d. Be. s. gē. 1. Ru. s. ho. 2.

Opera bona. Opera legis. Reptilia animæ viuentis dici possunt opera, quæ prosunt animis viuis per gratiam. Gen. 1. c. Reptilia etiam dici possunt opera legis. Leui. 5. a. Aug. 1. de gen cont. Manichæ.

Iudæi. Hæretici. Reptilia in mari sunt Iudæi in lege, & hæretici, & tētatores in mundo. Reptilia quoq; sunt, qui sunt in inferno. ps. 67. 103. Arno. & Au. sps. 103

Homines in mūdo. Quasi reptile non habens principem reputantur homines in hoc mundo, quando mali persequuntur, & perdunt bonos, quasi non sit prouidentia. Habac. 1. d. Hie. s. Haba 1.

Vitia in anima. Cogitationes malę. Opera carnis. Reptilia, quę producit terra, & reptilia in templo, sunt vitia in anima, & prauæ cogitationes & omnino terrenæ, & opera carnis. Gen. 1. c. Eze. 8. c. 38. f. Mich. 7. d. Et reptilia sunt intra parietem, quando cogitationes voluuntur in mēte, quæ à terrenis desiderijs nunq; leuantur. Ori. s. gen. ho. 1. Hie. s. Eze. 8. Gre. 26. mor. 4. & 24 past. 10. Be. s. gē. 1.

Serpit homo vegetatiua virtute cum reptilibus, quę super terrā reptāt, cui virtuti inseruit homo prima ętate: cui ante diluuiū data sunt olera, plātæ, & cætera vegetatiua solūmodo in cibū. Geor venet canti. 1. tono. 6. cap. 15.

Serpere dicitur vt cancer sermo hæreticus. 2. Timot. 2. c.

Repudiare, Repudium.

Repudiare est non accipere, & recusare, & peculiariter matrimonium dirimere, quasiq; ob rem pudendam coniugem repellere.

Aīa peccatrix. Synagoga. Doctrina hæretica. Repudiata mulier est anima per peccatum à Deo abiecta, & peculiariter synagoga: & etiā doctrina hæretica. Leui. 21. b. Eze. 44. f. Ori. s. Leui. ho. 12. Isyc. s. Leui. 22.

Resipiscens ab errore. Repudiata filia sacerdotis, quę nupserat alienigenæ, est anima resipiscens ab errore doctoris hæretici, Iudæi, vel gentilis. Leui. 22. b. Isyc. s. Leui. 22.

Repudij liber non est datus à Deo synagogę, nisi quia ipsa prius recessit à Deo per peccatū. Eadem est ratio de hæreticis. Isa. 50. a. Iere. 3. c. Hie. s. Iere. 3.

Repugnare, Resistere.

Repugnare est pugnando resistere, & contradicere, & refragari.

Resistit Deus superbis, hoc est, hæreticis. Iaco. 4. b. Resistere quoq; in die malo, est resistere diabolo. Ephe. 6. c. 1. Pet. 5. d. Hie. s. Amos. 2.

Resistens princeps Persarum angelo Danielis. Dani. 10. b. Erat faciens pro commissa sibi puincia, ne captiuus populus Iudæorum dimitteretur. Potest etiam intelligi resistere enumerando peccata Iudæorum: propter quæ nondum deberent dimitti. Glo. ord. s. Dan. 10.

Resistere Deo dicitur, qui eius dispositionibus repugnare conatur. Iob. 9. a. 41. a. Resistētes aūt dexteræ Dei, sunt dæmones resistentes Deo: & Iudæi Chro: & hæretici ecclesiæ. ps. 16. Gre. 9. mor. 2. Hie. s. ps. 16.

Repugnat etiam veritati responsio hæreticorum. Iob. 21. d. & resistit lingua hęreticorum & philosophorum ipsi ecclesiæ. Isa. 54. d. Glo. int. s. Isa. 54.

Resistere ire Dei nemo pōt: quādo implacabiliter excitat̄. Iob. 9. a. licet ei resiistat̄ p sctōs, quādo ipse ordinat sibi orōnibus resisti, vt eū placauit Moses, & Aarō, Phinees, & Dauid. &c. Gre. 9. mo. 12. 13.

Resistens Amalec Israeli ascendenti de Aegypto. 1. reg. 15. a. designat fortes carnis impugnationes: quæ vexant eos, qui mundum relinquunt, iuxta illud apostoli ad Romanos. 7. d. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Gre. s. 1. reg. 15.

Reputare.

Reputare est multum & sæpè putare & retractare, & etiam computare.

Dās de' dōa homi. Reputat Deus hominem, cum dat ei sui cognitionem, & multis ornat donis. ps. 143. Hila. s. ps. 143.

Christus. Reputatus homo excelsus, est Christus, cui conuenit celsitudo. Isa. 2. d. Idem autem non est reputatus in passione. Isa. 53. a. & reputatus est cum sceleratis: quia crucifixus est inter latrones: vel quia descendit etiam ad inferos. Isa. 53. d. Hie. s. Isa. 2.

Imbecillitas hominis. Reputatæ sunt gentes Deo quasi momētum stateræ, quod facilimè in vtrālibet partem inclinatur. Isa. 40. d. Glo. ord. s. Isa. 40.

Dolere de peccatis. Reputat Deo omnes annos suos in amaritudine animæ suæ, qui dolet de peccatis, nec præteritam approbat prosperitatem. Isa. 38. c. Hie. s. Isa. 38.

Ori.s.num.ho.15. Non reputari inter gentes, est reputari inter fideles. Num.23.b. Cōputari inter f...

Hie.s.Isa.33. Nō reputat Deus hoīes, eos videlicet, qui tanq̄ iumēta in stercore suo cōputruerūt. Isa.33.b. Negligens D...

Reputari dicebantur filij Ioseph sicut Ruben, & Simeon: quia sic connumerati sunt inter filios Iacob, vt acciperent hæreditatem, sicut duæ tribus. Gen.48.a.

Ori.s.Iudi.ho.7. Non reputata victoria ipsi Barach, designat receptionem Christi, & victoriam eius contra diabolum non esse ascriptam Iudæis. Iudi.4.b. Iudæos non ha... ptē i victoria ...

Glo.ord.s.Hose 8. Reputatæ dicuntur leges Dei, velut alienæ à contemnentibus eas, pręcipuè ab Israel, qui colentes idola legem Dei contempserunt. Hose.8.d. Contēptus legis

Hie.s.Isa.29. Reputatur Charmel in saltum. Isa.29.f.32.d. Cum Iudæi Christum suscipere nolentes, remāserunt cum virore literæ sine fructu spiritus. Litera sine spiri...

Glo.int.s.Leui.11. Reputari inter polluta quæ ruminãt, nec diuidũt vngulã. Leui.11.a. est damnari vitã informē & criminibus tortuosum. Ad hęc referri potest reputari immūdā vestē lepra infectā. Le.13.c.f. Vita vitiosa.

Gre.14.mor.2. Reputari sicut iumenta se putant hæretici ab ecclesia. Iob.18.a. Cum doctores catholici ratione conuincunt hęreticos ostendentes q̄; irrationabiliter suos astruant errores.

Gre.34.mor.5. Reputat Leuiathan ferrum, vt paleas & æs quasi lignum putridum. Iob.41.c. Quia tempore Antichristi, nisi diuina gratia protegat, & prædicantiũ vires, velut paleas nequitiæ suæ igne cōsumet: & patientium constantiam quasi lignum putridum in puluerem rediget. Potentia diaboli.

Res.

RES generalem habet significationem ad omnia, est enim, vt aiunt dialectici, transcendens: nec allegoriam recipit, nisi secundum illi adiecta.

Gre.s.1.reg.14. Res quam dicebant Philistæi, se ostensuros Ionathæ & armigero, est conuersio à peccatis. 1. Regum.14.b. Cōuersio à peccatis.

Gre.s.1.reg.2. Res fæda & pessima generaliter peccata designare pōt. gen.34.a.38.b.44.b. & res pessimæ filiorũ Eli, sunt hęreses Iudęorũ. 1.reg.2.e. hęc sunt res, quæ polluere possunt. Leui.7.c. Peccata. Hæreses.

Glo.ord.s.Leui.6. Res perdita dici potest sensus extraneus sacræ scripturæ datus. Leui.6.a.

Rem considerans Iacob. Gen.36.c. Vide considerare.

Rescindere.

RESCINDERE est cædere, tollere, auferre, & destruere. vt Pharisæi rescindebant verbũ Dei ꝓpter suas traditiones. Marc.7.b.

Reseruare.

RESERUARE est quasi retrò seruare: vel præ alijs, seu ab alijs seruare.

Glo.ordi.s.gen.45. Reseruari filios Iacob super terram. Gen.45.b. est reliquias Israel saluas fieri. Saluari reliqās Isr.

Gre s.1.reg.9. Reseruatus armus de industria Sauli. 1.reg.9.c. designat electionem prædicatoris cum magna deliberatione faciendam. Matura electio prædicatoris.

Glo.in.s.exo.ho.16 Reseruare Man. Exo.16.g. designat continuam beneficiorum Dei memoriam habendam. Memoria bñficiõ dei

Ori.s.Exo.ho.2. Reseruant fœminas, qui vitia seruant: & qui dant sensus carnales legi: quas fœminas reseruari facit Pharao, hoc est diabolus. Exo.1.c. Seruare vitia Dare sensus carnales legis.

Reseruare pinguia sibi ex his, quæ danda erant in decimis: quod non debebant facere leuitæ, dando decimas sacerdotibus. Num.18.d.

Residuum, uide Reliquiæ. Resilire, uide Fugere.

Resina.

RESINA est humor ex arboribus defluens, in eisdem coagulatus: & est præcipua quæ est ex Therebintho.

Amb.de.Ioseph.3. Beda.s.gen.43. Resina, qua marmora fracta sociantur, vinculum spirituale designare potest: & fidem syncetram: fertur ad Ioseph à fratribus eius in munus, quando fides offertur Christo. Gen.37.e.43.c. Potest etiam designare legem Mosis. Fides. Charitas. Lex Mosis.

Orig.s.Iere.ho.2. Resina quę est medicamentũ, designare potest verba correctiōis ex sacra scriptura desũpta. Iere. 51.a. Verba correctionis

Hie.s.Eze.27. Resina Galaad designare potest pœnitentiam in ecclesia. Ier.8.g. Vt enim resina lenis est, & apta corporibus, & pro medicina sumitur: ita pœnitentia se habet ad animam. Deferunt autem resinam in Tyrum, qui sanctum dant canibus. Exo.27.d. Pœnitentia. Mysteria.

Resistere, uide Repugnare.

Respirare.

RESPIRARE est spiritum capere, & à lassitudine quiescere.

Ori.s Iosue.11. Non dimittere qui respiret, est nullum inordinatum motum quantumuis paruum in anima permittere. Iosue.11.b.

Gre.23.mora.11. Respirare se dicēs Elihu. Iob.32.d. designat ꝙ sicut labor iustorũ est videre praua, nec corrigere: ita Loquacitas arrogātium.

gere: ita grauis est labor arrogantium, si quod sapiunt, non ostendant. Vim quippe intrinsecus æstuantem ferre vix possunt, si omne quod sentiunt, pauló tardius patefaciant.

Resplendere, uide Fulgere.

Respondere.

Respondere est posteriori loco dicere, vnde responsum, & responsio. Est item respondere consentire. Exod. 2. b. Respondit: vade, & perrexit puella. Dicere. Gen. 14. d. Qui respondit ei, leuo manum meam. Exaudire. Gene. 24. c. Quæ respondit. Bibe domine mi. Negare. Isa. 9. b. Respondebitq; in die illa dicens. Referre. Mich. 6. a. Quid responderit ei Balaam. Reprehendere. Iob. 20. a. Spiritus intelligentiæ respondebit mihi. Satisfacere. Gene. 29. c. Auditis causis itineris respondit. Testari. Gene. 21. d. Respondit Abimelech. Nesciui quis fecerit. Responsum autem est æquipollens. 2. Cor. 1. b. Responsum mortis habuimus. Consilium. Eccl'i. 32. b. Habeat caput respōsum tuum. Instructio. 1. Reg. 19. c. Responsum est, quòd ægrotaret. Inspiratio. Luc. 2. d. Responsum acceperat Symeon.

Inspiratio Dei. Exaudiens Deus.
Respondere Dei est, eum, qui se benè humiliter nescientem cognouerit, occultis inspirationibus erudire. Iob. 42. a. Et respondet loquentibus, quum nobis se amantibus apparet. Iob. 5. a. 13. d. Et respondet alicui, vel pro aliquo, quum facit id, quod rogatur. Gen. 41. b. Isa. 30. a. e. Sic respondit Mosi loquenti. Exo. 19. d. 32. g. 34. b. — Gre 5. mor. 30. & in mo. 22. & 35. mo. 2.

Defendens Deus iustum.
Respondet dominus pro aliquo, quum eius iustitiam ostendit. Isa. 38. c. — Hiero. s. Isa. 38.

Arguens Deus.
Respondere interdum est arguere: Et respondet Deus impio in multitudine immundiciarum suarum, vt iuxta quod vult, & credit, ita audiat. Eze. 14. b. Non enim meretur correctionē, qui nō discendi studio, sed tentandi animo interrogat: sed suo corde capiendus est: vt Scribæ & Pharisæi: & Achab. Sic respondet vnicuiq; secundum ea, quæ habet in mente, curans vnumquemq; iuxta exigentiam morbi. Iob. 23. a. — Hiero s. Eze. 14. Ori s. Ezec. ho. 3. Gre. 16. mor. 14.

Non dissimulans Deus peccatum.
Non respondit dominus consultus à Saule. 1. Reg. 14. f. Quia in simulata cogitationis luce non cernitur, qui in claritate veritatis inuenitur. Vel non respondet, quum non concedit omnes hostes perimi: vt semper habeamus pugnas, & non respondit patri propter peccatum filij, vt designetur peccatum subditi nocere prælato, & alijs secum viuentibus, vt fractio ieiunij nobis nocet, & alijs. — Gre. s. 1. Reg. 14. Amb. ser. 25.

Nō esse fœlicitatē in hac vita.
Non respondet sponsus sponsæ inuocanti. Cant. 5. b. quando non ad votum in hac vita habere potest sponsa, id quod de sponso appetit. — Gre. s. Cant. 5.

Orans Christus pro persecutoribus
Respondere dicitur Christus exprobantibus sibi verbum: quando pro persecutoribus orauit. psalm. 118. — Amb. s. ps. 118. ser. 6.

Obedire Deo.
Respondere Deo est donis eius præcedentibus obsequia reddere. Isa. 65. b. 66. b. Exo. 19. b. Sic respōdēt Christo cancti, q ipsum imitant. ps. 87. 1. Pet. 2. a. Chrs passus est p nobis, vobis relinquēs exēplū. Nō tamē potest quis metuēs respōdere. Iob. 9. d. Quia vera obsequia deo nō reddim⁹, si ex timore mādatis illius & nō potius ex amore seruimus. Vocanti etiā Deo veraciter respōdemus, quando ad summæ incorruptionis iussum incorruptibiles surgimus. Iob. 13. d. 14. d. — Hiero s. Isa. 65. Aug s. ps. 87. Greg 9. mora. 32. & 11. moral. 22. Gre. 12. mo. 9.

Cōtēnere Chr̄m.
Respondere nolentes Iudæi Deo, aut prophetæ vocanti, sunt contemnentes Christum prędicantem. Iere. 7. f. — Hiero. s. Iere. 7.

Contendere.
Respondere est interdum contendere, vnde quid respondendum ad arguentem Deum est diligenter considerandum. Haba. 2. a. Iob. 9. a. 29. d. 31. b. Repete enim interroganti, hoc est, nos ad districtionem sui examinis inopinatos vocanti homo respondere non sufficit: quia si remota tunc pietate discutitur in illo examine, etiam iustorum vita succumbit. Vel certè interrogat, quum duris nos percussionibus pulsat, vt cum mens nostra magna de se in tranquillitate æstimat, semetipsam veraciter qualis sit in perturbatione deprehēdat, & plerunq; quum percutitur gemit: sed respondere non sufficit, quia & ipsa ei percussionis suæ aduersitas displicet, sed tamen semetipsum homo considerans tacet, & diuina iudicia discutere metuit, qui esse se puluerem agnoscit: vnde & per Paulum dicitur. Roma. 9. e. O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Respondere Deo non posse conuincitur, qui homo nominatur, quia per hoc quòd de humo sumptus est, iudicia superna discutere dignus non est. — Gre. 9. mo. 11.

Cognoscere Deum ex creaturis.
Respondere dicitur terra interroganti, quādo per ipsam cognoscitur ipse creator. Iob. 12. b. — Gre. 11. mo 8.

Respondere dicitur Hierusalem Deo in via virtutis suæ. psal. 101. quando ecclesia confitetur Christum resurrexisse à mortuis. — & Gre. s. ps. 101.

Pœnitētia & oratio
Responsio mollis, quæ frangit iram, designat verba pœnitentiæ, & orationis, quæ placant iram Dei. Pro. 15. a.

Cōfutatio Iudæorū de Messia.
Respondere non valentes fratres Ioseph ipsi Ioseph, sunt Iudæi conuicti de aduentu Messiæ. Gen. 45. a.

Premium Christi. Manifestatio Chri. Iustitia.
Respondit alicui iustitia, quando secundū præmium quod à Deo accipit, ostenditur iustus. Gen. 30. e. Vel respondebit Christo iustitia sua in iudicio, quando iustè iudicare ab omnibus cognoscetur.

Respondent

Hiero.s.Isa.3.59.& s.Iere.14.&.s.Hos.5. Rup.s.Hose.5. Respondent nobis iniquitates nostræ, quando secundū eas punimur. Iere.14.a.Isa.59.c.Sic respondet arrogantia in facie, cum per eam quis confunditur. Hose.5.b. Et respondit agnitio vultus Iudæis, quia merito confusi sunt. Isa.3.d. Pœna peccati.

Gre.s.1.Reg.4. Non respondens nurus Eli super partu filij. 1. Reg. 4. d. designat inchoantem iam doloris æterni amaritudinem: cuius gratia iam in præsenti gloria non delectatur. Inchoatio pœnæ inferni.

Gre.s.1.Reg.14. Respondens vnus de populo ad Ionathan transgredientem patris præceptum. 1. Reg. 14.d. designat inferiorem aliquando zelo Dei recte reprehendere superiorem. Recta reprehensio inferioris i superiorem.

Glo.ord.s.Isa.14. Respondere nuntijs gentis est respondere angelis, qui sunt custodes ciuitatum. Isa.14.g.

Glo.ord.s.Isa.13. Hiero.s.Isa.41. Respondent vlulæ in domibus Babylonis, cum dæmones dant responsa in idolis, & hæretici in conciliabulis. Isa.13.d. Non esse qui responderet de idolis dicitur ideò, quia adueniente Christo, idolorum, seu dæmonum responsa cessarunt. Isa.41.g. Respōsa dæmonum & hæreticorum.

Non respondens populus Rabsaci. Isa. 36. d. indicat tentanti diabolo locum minime dandum esse. Non dare locū diabolo.

Gre.8.mor.2. Respondentes amici Iob, cum contentione. Iob.6.d. designant hæreticos: qui inquisitionibus suis veritatem minime assequi conantes, sed victores videri, & sapientes ostendi cupientes, intus per stultitiam elationis suæ vinculis ligantur: vnde fit, vt contentionum certamina exquirant, & de Deo, qui pax nostra est, loqui pacificè nesciant, atque ex pacis negotio rixæ inuentores fiant. Cōtentio hæreticorum.

Respuere, uide Contemnere.

Ressa.

Ori.s.Num.ho.27. Hiero.de mansioni. RESSA, id est, irrigatio, vel stillicidium, vel laudabilis tentatio: decima octaua mansio filiorum Israel in deserto Pharan: quo peruenerunt è Lebna: & designat quòd viro quantuncunq; perfecto veniunt tentationes, ne extollatur: vt Paulo. Vel interpretatur frænum, aut stadium: & designat eos: qui rursum ad luti opera descendunt, infrenandos esse: & cursus vagos, atque præcipites scripturarum retinaculis dirigendos: vt rectè stadium curramus. Num.33.c.

Restare, uide Reliquiæ. Restis, uide Funis.

Restituere, uide Reddere.

Resurgere, Resurrectio, Resuscitare.

Aug.s.ps.64. RESURGERE est rursus surgere: vnde qui reuixerunt, resurrexisse dicūtur, & suscitare est in vitam reuocare. Sciendum autem psalmum sexagesimum quartum habere titulum in finem canticum psalmi resurrectionis; vbi intelligitur tam resurrectio capitis quàm membrorum.

Hil.& Aug.s.ps.138. Resurrectio Christi aliquando significat operationes eius: qua ratione Deus dicitur resurrectionem eius nosse. psal.138. vbi etiam ipsius exaltatio intelligi potest. Opera Christi. Exaltatio Christi.

Ori.s.Luc.ho.16. Aug.20.ciuit dei 9. Resurrectio est hominis noui, quum resurgit à statu peccati ad gratiam. Isa.24.d. Iere.8.b. Luc.2.e. in qua resurrectione mortuus peccato roboratur in vita gratiæ. 3. Reg. 17. d. Pro.24. b. Colos.2.b. Hæc autem dicitur resurrectio prima. Apo.20.b. Datur etiam resurrectio secunda, qua resurgent interfecti Dei, hoc est, martyres in iudicio recipientes corpora gloriosa: resurgent etiam interfecti Dei, hoc est, qui nunc resipiscentes moriuntur peccato. Isa.26.d. Resurgere ad gratiam. Resurrectio corporum.

Hiero.s.Isa.26. Hiero.s.Isa.26. Non resurgunt gigantes, hoc est dæmones, qui non cessant à peccato. Isa.26.c.43.c. Perseuerare in peccato.

Rup.s.Amos.5. Non adijcit vt resurgat virgo Israel. Amos.5.a. hoc est naturales rami, q̃ præcisi sunt ex populo Israel propter incredulitatem, non iterum inserentur: non enim est, qui proiectos in terram suscitare posit. Dici etiam potest de virgine peccante: quę non suscitatur, vt sit sicut erat ante peccatum: licet posit æquari meritis virginum. Obstinatio iudæorū. Irrecuperabilis virginitas.

Hier.s.Amos.5. Glo.ord.s.Thre.3. Resurrectio Iudęorum est elatio principum Iudęorum: & executio necis Christi, quā prius tractarant. Thre.3.c. Iudęi cōtra Christum.

Gre.12.mor.6. Non resurget homo, cum dormierit, donec atteratur cœlum, hoc est, vsque ad diem iudicij. Iob.14.b. Resurrectio in iudicio.

Aug.s.ps.2. Non resurgent impij in iudicio, ad gloriam videlicet: & quia iam iudicati sunt: neq; peccatores in concilio iustorum: hoc est, vt iudicent cum iustis: sed vt iudicentur. psal.1. Resurgent impij vt iudicentur.

Aug.s.ps.87. Non suscitant medici, seu gigantes. psalm. 87. quia nec fortes, nec philosophi, nec quantumcunque sancti possunt liberare animam à peccato, sed solus Deus: licet posint esse ministri dandi præcepta sanitatis. Solus Deus liberat à peccato.

Rete, Reticulum, Retiaculum. Sagena. Irretire.

RETE est, quod fit ex funiculis contextis ad capiendos pisces aut etiam aues: quod & Sagena dicuntur. Reticulum autem & Retiaculum est paruum rete. Irretire verò est reti inuoluere.

Rete aliquãdo

Christus. Verbum Dei. Prædicatio.

Rete aliquando significat Christum, & verbum Dei, & prædicationem, complexionesque verborum. Matth. 4. c. 13. f. Luc. 5. a. Sagena autem prædicationis Christi, veteris testamenti figuris, & multis significationum imaginibus, ac testimonijs, veluti nodis illigatis est solidè roborata: quam cæti multi, & dracones sæuissimi istius mundi, impij & potentes scindere & rumpere tentauerunt: idq; non potuerunt efficere: quia summum fundamentum eius est Deus: & conuelli nequaquàm potest. Iob. 40. d. Ioan. 21. d.

Gri. s. Iere. ho. 12. Hila. s. Mat. cano. 13. Amb. s. Luc. 5. & de fide. cōtra Arria. 6. Hiero. s. Iob. 40. Cyril. 12. s. Ioan. 62

Ecclesia.

Rete, vel sagena significare solet ecclesiam: quæ varijs nodis scripturarum perplexa, & intexta, continet intra se homines tanquàm pisces. Exod. 27. a. 38. a. 39. g. Mat. 13. f. Rete quidem, quod rumpebatur, ecclesiam huius temporis significat. Rete vero quod non rumpebatur, ecclesiam in fine seculi, quæ solos complectetur bonos. Luc. 5. b. Ioan. 21. d.

Ori. s. Mat. cap. 13. Aug. 83 q 81. & breuiculo collat. 30. & s. ps. 49.

Diuersitas virtutū. Iudicia Dei.

Retiacula in columnis. 3. Reg. 7. c. designare possunt diuersitatem virtutum & donorum in sanctis. Vel designant iudicia Dei: quibus aliqui retinentur in bono: aliqui vero proprijs peccatis vinciuntur.

Ruper. 3. s. Reg. 20.

Volūtas. Furor.

Reticulum iecoris vituli, aut arietis, quod & pinna iecoris dicitur, significare potest volūtatem: & etiam concitam vim furoris. Exo. 29. b. Leui. 3. b. 4. b. 7. a. 8. c. 9. b.

Ori. s. Leui. hō 3. 5. Hier. de vest. sacer.

Correptio Dei. Lex.

Rete quod expandit Deus, est flagellum & correptio, ac constrictio, ne quis in vitia laxetur. Designat etiam legem, seu vetus & nouum testamentum. Threnor. 1. e. Ezec. 32. 12. d.

Hier s. Eze. 32. Rup. s. Iere. 25.

Peccata.

Sagena etiam Dei sunt peccata nostra, quibus captus est Christus, quando pro peccatis nostris mortuus est. Ezec. 12. d. Qua ratione dicitur Deus omnia sub peccato conclusisse. Gala. 3. d. Et rete, in quod mittit pedes malus, sunt peccata, in quibus sic obuoluitur, & implicatur, vt in maculis retis, vt cum expediri ad ambulandum nititur, magis ne ambulet obligatur. Iob. 18. b.

Gre. 14. mo. 4.

Captiones hæreticorum. Insidiæ diaboli. Diuitiæ.

Sagenæ Tyri sunt argumenta, & captiones hæreticorum: & prædicatio latior, quæ multos capiat. Item laquei diaboli seu eius insidiæ. psalm. 140. Isa. 19. b. Ezech. 26. a. Hose. 5. a. Habac. 1. d. Sagena etiam hæreticorum est sermo affabilis, blandum eloquium, simulata, aut coacta ieiunia, vestis humilis, virtutum imitatio. Eccl'tæ. 9. c. Iob. 19. b. Hoc rete frustra iacitur ante oculos pennatorum. Pro. 1. b. Sagena etiam est aurum, & argentum, per quæ principes imperant, & homines capiunt, & sibi subijciunt. Haba. 1. d.

Ori. s. cano. ho. 3. Hiero. s. Isa. 19. & s. Eze. 26. & s. Ecclte. 9. Beda. s. Prouer. 1. Rup. s. Habac. 1.

Nō credere in Christum.

Irretiri dicuntur multi de Hierusalem, illi videlicet, qui non crediderunt in Christū. Isa. 8. c.

Hiero. s. Isa. 8.

Ineuitabile malum.

Rete & maculæ eius ineuitabile malum significare solent: quod volens quisq; exuere, ipso conamine impeditur, atq; implicatur, vt corruat. Iob. 18. b.

Hiero. s. Iob. 18.

Rethma.

Rethma siue Rithma, id est, iuniperus, siue sonitus aut strepitus: vel dicitur Rethamim, id est, visio consummata: decima quinta mansio filiorum Israel in deserto Pharan: quo peruenitur de Asseroth: & designat eum, qui acquirit iam perfectam cognitionem, & causas mysteriorum. Vel designat eos, qui ingressi sunt vestibulum virtutum, debere perseuerare in feruore charitatis: sicut ignis perseuerat in iunipero. Num. 33. c.

Ori. s. Num ho. 27. Hiero. de mans.

Retinere.

Retinere est remorari, & cohibere.

Christ° innocēs. Resipiscentia.

Retinens innocentiam Iob, designat Christum: qui vt agnus innocens mortuus est. Iob. 2. a. Innocentiam autem retinet is, qui etiam post lapsum scintilla rationis excitatus fideliter pœnitet.

Glo. ord. s. Iob. 2.

Vinculū charitatis.

Retinens compago vna omnes tabulas tabernaculi. Exod. 26. c. designat vinculum charitatis in ecclesia.

Glo. inter. s. Exo. 26

Paulus nondum cōuersus.

Retentio Beniamin domi per Iacob. Gen. 42. a. designat Paulum adhuc persistentem in lege iudaica.

Amb. de Ioseph. 8.

Impēdens diabolus conuersionem.

Retinens Pharao populum in Aegypto, ne iret ad sacrificandum domino. Exo. 9. a. est diabolus cohibens peccatores, ne conuertantur: sed in tenebris peccatorum persistant.

Retorquere.

Retorquere est retro torquere, & retro mittere.

Chrs existens in ecclesia.

Retorquere caput auiculæ, ad collum. Leui. 1. d. 5. b. designat Christum non esse auulsum ab ecclesia, sed ad ipsam conuersum.

Isyc. s. Leui. 5.

Consideratio sui. Applicare mentem ad virtutes. Afflictio carnis moderata. Facere & docere. Carnis maceratio.

Retorquet etiam caput, ad collum, vel ad pennulas, qui considerat seipsum: & qui conuertit mentes ad virtutes, & qui moderatè carnem affligit. Leui. 15. b. Designatur etiam nō esse separandum os ab opere.

Isyc. s. Leui. 5. Hiero s. Marc. 2. Gre s. Eze. ho. 7. Rup. s. Leui. 7.

Retorta byssus carnis resurrectionem, & macerationem significat. Exo. 26. a. 27. b. 28. c. 36. a. 38. b. 39. a.

Glo. inter. s. Exo. 26

Retractare.

Retractare est rursus trahere, & reuocare.

Retractare

Gre.s.1.Reg.14. Retractare dicitur, qui, ne scelestum acriter pungat corripiendo, obsequia ab eo sibi impensa aut consanguinitatis affectum cogitat. Sic dixit Saul moriturum Ionathan filium suum absq; retractatione. 1. Reg. 14. f. Timida correptio.

Retrahere.

Retrahere est retro trahere.

Retrahens manum Zara in ipso ortu. Gen. 38. g. designauit cessatione sacrificiorum veteris legis, & fidei Iudæorum. Cessatio fidei Iudæorum.

Glo.ord.s. Exo.4. Retrahens Moses manum in sinum, vnde postea sanatam protulit. Exo. 4. b. designauit cõuersionem Iudæorum ad Deum in fine mundi futuram. Cõuersio iudæorum.

Hiero.s.Ioel.3. Retrahent stellæ splendorem suum tempore iudicij. Ioel. 3. c. non quòd clementiores sint, quàm Dei iudicia, sed quòd rationalis creatura in aliorum tormentis, & de suo iudicio pertimescat. Timor iudicij.

Retribuere, uide Reddere.

Retro, Retrorsum.

Retrò dicitur esse, quod ad nostram posteriorem partẽ, est & retrorsum est retrouersum.

Aug.s.ps.34.39.69. Glo.ord.s.Leuit.11. Retrosum conuertit Deus eos, quos à voluptatibus separat, & castigat, vt resipiscant. Thren. 1. c. psalm. 34. 39. 55. 69. Et retro longiora crura habentes volucres sunt resipiscentes: & qui cum sint in carne, non secundum carnem ambulant. Leui. 11. c. Resipiscere.

Glo.intr.s.Isa.44. Retrorsum etiam conuertit Deus sapientes, quando eos confundit. Isa. 44. d. Cõfusio sapientum seculi.

Orig.s.1.Reg.ho.1. & s.Iere.ho.10. Hiero.s.Isa.1. Amb.1.de.Abra 6. & de Ben.p.triarch.7. Cassia.lib.4.c.36. Retro sæpe in malum sumitur, vt cum angeli dixerunt Loth. ne respiceret retrò. Gene. 19. d. 49. c. 1. Reg. 4. c. psal. 9. 69. 128. Isa. 1. a. 28. c. 42. c. Iere. 15. a. Luc. 9. g. Ita dicitur Christus non abijsse retrorsum. Isa. 50. c. Sic retrorsum fiunt, qui non audiunt vocem Dei, nec eius præceptis obtemperant. Iere. 7. c. Thre. 1. c. Et dicuntur retrorsum abire non post Christum, vt Petrus, sed post Satanam. Ioan. 6. g. Aug.s.Ioã.tract.27. Recedere à Deo.

Amb.de Noe.31. Aug.s.ps.113. Retrorsum incedere in bonum interdum sumitur, vt quum Sem & Iaphet incedentes retrorsum operuerunt verenda patris: & designarunt Christianos, qui ignominiam Iudæorum in Christum in honorem sibi conuertunt. Gene. 9. d. Et Iordanis conuertitur retrorsum, cum peccator resipiscit. psalm. 113. Retrorsum etiam incedunt sapientes, quando recordantur præteritorum. Honor passionis Christi. Resipiscentia.

Phil.de agricultu. Retrò dicitur cadere ascensor equi, quando fugit homo vitia, & appetitus, quibus insidebat. Gen. 49. c.

Rup.9.s.gen.32. Retro etiam, vbi quis non videt, cadere, est ex hac vita repente decedere: & in quæ supplicia ducatur ignorare. Mors repentina.

Aug.s.ps.89. Retro dicuntur esse temporalia, quæ apostolus obliuioni tradebat. Philip. 3. c. Bona temporalia.

Retrudere.

Retrudere est retro, vel intus trudere, quasi inuitum.

Retrudẽs Pharao magistrum pistorum & principem Pincernarum in carcerem. Gene. 40. d. designat tam Iudæos, quàm gentiles in miserias huius vitę detrusos esse.

Retundere.

Retundere est repercutere, & hebetem facere, & redarguere.

Glo.ord.s.1.Reg. Retusæ acies vomerum, & ligonum, designãt ignara, & simplicia corda, vel ignorantiam prælatorum. 1. Reg. 13. d. Ignorantia prælatorum.

Hiero.s.Ecclte.10. Retusum ferrum dici possunt ingenia, quæ prius fuerant in scripturis sacris instructa: sed per negligentiam amiserunt etiam acumen ingenij. Eccl'tæ. 10. b. Ingenia neglecta.

Reuelare, uide Discooperire.

Reuereri.

Reuereri est honorare: vnde reuerentia, quam tam verbis, quàm factis alicui exhibemus.

Ori.s.Mat.ho.19. Dicens Deus: Reuerebuntur fortè filium meum. Matt. 21. d. designauit se scire aliquos esse Iudæos secundum spiritum: quia non omnes Christum occiderunt.

Reuerti, uide Redire.

Reuocare.

Reuocare est retrò vocare, reducere, & retrahere.

Reuocat Deus animas à corruptione, quando liberat eas à peccatis. Iob. 33. d. Liberãs de peccatis.

Gre.s.ps.101. Reuocat Deus in dimidio dierum eum, quem, antequàm ad perfectionem deueniat, hinc aufert. psal. 101. Vel si ecclesiam cessare faceret, ante præfinitum tempus, diceretur, eam reuocare in dimidio dierum. Mori ante perfectionem.

Timor mundanus. Reuocantes Aegyptij Mosen, & Aaron, sunt resipiscentes non virtutis amore, sed timore pœnæ temporalis. Exo. 20. b.

Reus, Reatus.

Reus dicitur quicunq; in litem adducitur, etiam si nihil admiserit: hoc est, contra quem quispiam agit. Item qui ad aliquid obligatur: vt reus voti.

Reus dicitur omnis peccator, qui iustę subiacet accusationi: & dicitur reus peccati, & criminis, & sanguinis. Exo. 21. c. 22. a. Leui. 5. a. 7. b. Reus autem omnium est, qui offenderit in vno: quia contra charitatem agit, vnde tota lex pendet. Iaco. 2. b. Aug. epis. 29.

Reus peccati in patrem futurus erat Iudas, si non reduxisset Beniamin. Gen. 43. b. vbi plus dixit, quàm Ruben, qui dixerat: duos filios meos interfice, &c. Glo. ord. s. gen. 42.

Rei erant sacerdotes sine fœminalibus ministrantes. Exo. 28. g. hoc est, non seruantes castitatem, rei sunt libidinis. Glo. ord. s. Exo. 28.

Reus est qui non ędificat murum in circuitu tecti: hoc est, qui exponendo scripturas sacras, errandi occasionem præbat. 22. b. Orig. s. Matt. ho. 19.

Rheda, uide Currus. Rhinoceros, uide Vnicornis.

Rhomphea, uide Gladius.

Ridere, Risus, Arridere, Subridere, Ridiculus,

Ridere est vultu lętitiam animi ostendere quadam incondita voce adiuncta. Aliquando est irridere. Iob. 9. c. Non de pœnis innocentum rideat.

Differés de° miam. Ridere Dei est humanæ afflictionis nolle misereri. Prouer. 1. c. Ego quoq; in interitu vestro ridebo, hoc est, afflictioni vestræ nulla pietate compatiar. Dicitur etiam Iob. 9. c. non de pœnis innocentum rideat. Pœnæ autem innocentum sunt desideria iustorum, & quousq; electorum suorum vota dominus non compatiens distulit, quodammodo de innocentum pœnis risit. Itaq; Iob venturi redemptoris dona considerans, & votorum suorum dilationem patienter tolerans, dicit, si flagellat, occidat semel, & non de pœnis innocentum rideat: Ac si apertè oret dicens. Quia vita nostra quotidie flagello vindictæ pro culpa atteritur: ille iam veniat, qui pro nobis semel sine culpa moriatur: vt de innocentum pœnis Deus vltra non rideat: si ipse carne passibilis appareat, in cuius se desiderijs mens nostra castigat. Vel risus Dei est eius lætitia: & de innocētum pœnis ridere dominus dicitur: quia quo à nobis ardentius quæritur, eo de nobis suauius lætatur. Gre. 9. mor. 20. 21.

Ira & minæ Dei. Subridere dicitur Deus super robustum: quando minatur hæretico destructionem. Amos. 5. c. Item quando destruxit Iudęos superbos: quæ subrisio grauem eius iram indicat. Hiero. s. Amos. 5. Rup. s. Amos. 5.

Gaudentes iusti liberati. Ridere dicuntur iusti super malo, quando gaudent de sui liberatione. psal. 51. Ridebit autem iustus in vastitate, & fame: quia cum iniquos omnes extrema vltio percutit, ipse de gloria dignæ retributionis hilarescit. Iob. 5. d. Non est autem risus iustorum in hac vita, quibus dicitur, Beati, qui lugent. Hila. s. ps. 51. Gre. 6. mor. 20. Aug. s. ps. 51.

Spes de natiuitate Christi. Risus aliquando designat spem: vt cum Sara in ortu Isaac dixit: Risum fecit mihi dominus: quia dedit spem per natiuitatem Christi. Gen. 21. a. Designat etiam gaudium, quod fuit in natiuitate Christi. Risus etiam Abrahæ in corde designauit gaudium, quo exultauit, vt videret diem Christi. Gen. 17. c. Glo. ord. s. gen. 21. Amb. 2. de Abrah.

Gaudiū beatorum. Risus interdum dicit lætitiam mentis, & peculiariter gaudium vitæ futuræ: vt quum os dicitur impleri risu in bonis. Iob. 8. b. Et mulier fortis ridebit in die nouissimo. Pro. 31. d. Et beati qui lugent: quia ridebunt. Luc. 6. b. Ioan. 16. b. Gre. 8. mo. 39. Bed. s. Pro. 31.

Incredulitas iudæorum. Risus Saræ fuisse videtur incredulitatis signum: & designat incredulitatē synagogæ in Christum. Gene. 18. b. Negauit autem Sara se risisse: ne videretur ridendo de promissorum fide dubitasse. Designat etiam Sara prophetiam: quæ risisse dicitur, siue ꝙ risus futurus erat incredulis Christus: siue ꝙ omnes inimicos suos in iudicio erit risurus. Bed. s. gen. 18.

Lenitas prælatorū moderata. Prædicans Christus læta. Fauens Deus. Risus Iob, quem eius subditi non credebant, docet sic prælatos lenes esse debere in subditos, vt tamen disciplinę metus non resoluatur. Iob. 29. d. Vel erat Christus prædicans læta, hoc est, regnum cœlorum: cui tamen Iudæi non credebāt. Vel ridere dominus dicitur, quum bona opera nostra fauor supernæ gratiæ comitatur. Gre. 20. mo. 2. 3. Hiero. s. Iob. 31.

Cōtemptus doctrinæ ecclesiæ. Ridere dicuntur amici Iob eius verba. Iob. 21. a. quando hæretici superbi humilem ecclesię doctrinam contemnūt. Risus autem, qui reputaur error, est hæreticorum: qui falsis dogmatibus acquiescentes, lęta sibi & prospera repromittunt. Eccl'tæ. 2. Gre. 15. mor. 17. Hier. s. Ecclē. 24.

Adulantes prædicatores. Docentes læta. In risu faciunt panem suum prędicatores: qui ea docent, quæ populum audire delectet: quòd peccatores palpent in vitio, & strepitus concitent audientium. Vel in bonum vir sanctus in risu & lætitia panem suum facit, & uini pocula ministrat in gaudio, quum docet præsentiam sponsi. Eccl'tæ. 10. d. Hier. s. Ecclē. 10.

Vincentes sancti dęmones. Ridiculi sunt tyranni verbo Dei, hoc est, dęmones, quando vincuntur à sanctis, vel ipsi sancti sunt Hier. s. Habac. 1.

cti sunt ridiculi diabolo, à quo contemnuntur. Habacuc. 1. c.

Rigare, Irrigare, Irriguus.

Rigare est aqua effusa madefacere, & humorem terræ aut plantis ministrare.

Amb. de parad. 3. Hier. f. Ioel. 3. Gre. 16. mor. 24. Aug. 1 ps. 103. Bed. f. gene. 2.

Rigare dicitur Deus montes, hoc est, sublimes, dans illis abundantiam donorum spiritualium. Et sapientia rigat ecclesiam: vel Christus animam præcipuè in gloria. ps. 103. Et irrigat fons torrentem spinarum, hoc est, doctrina ecclesiæ peccatores. Ioel. 3. d. Et rigantia flumina terram sunt virtutes animam vegetantes, vt bonis operibus fructificet: vel sunt sacræ scripturæ & doctores. Gen. 2. b. Et rigant aliquos imbres montium, cum sanctorum patrum fluenta satiant. Iob. 5. b. 24. a. — Infusio donorum spiritus sancti. Traditio doctrinæ & virtutum.

Amb. f. 1. Cor. 3.

Rigare etiam est baptizare solemnibus verbis. 1. Cor. 3. b. Apollo rigauit. — Baptizare.

Geor. vene. cant. 1. tono. 7. cap. 11.

Rigatur Aegyptus, hoc est, hic mundus, ductis aquis hortorum more, quum Deus per causas secundarias prosequitur ordinem, quem eis dedit ille, qui solem suum oriri facit super bonos & malos: Et pluit super iustos & iniustos: sed terra Israel & eius hospites à superioribus rigantur: quia suscipit incrementum immediatum ab ipso omnium bonorum fonte: qui vltra quàm ordo secundarum causarum exigit, aperit venas, & canales suæ bonitatis diffundens & immittens quando & quo lubet. Gen. 13. c.

Bed. f. Pro. 3.

Irrigatio ossium est, quum virtutes accipiunt à Deo, vnde magis ad operandum roborentur. Prouer. 3. b. — Roboratio virtutum.

Greg. ho. 33.

Rigans mulier lachrymis pedes Christi. Luc. 7. f. designat eos, qui quibus libet vltimis membris domini per compassionis affectum inclinantur, & sanctis eius in tribulatione compatiuntur, & eorum tristitiam suam putant. — Opa misericordiæ.

Gre. f. ps. 6. Aug. 1 ps. 6.

Rigat lachrymis stratum suum, qui pœnitendo affligit carnem suam. psal. 6. Rigare autem amplius est quàm lauare: quoniam potest aliquid in superficie lauari: rigatio vero ad interiora pertinet: vnde rigare stratum lachrymis, est fletum vsq; ad intima cordis penetrare. — Pœnitentia.

Glo. ord. f. gen. 13.

Rigabatur regio Sodomorum circa Iordanem. Gen. 13. b. Et comparatur paradiso terrestri: vbi designatur rerum terrenarum abundantia. — Abundantia rerum terrenarum.

Hier. f. Eze. 17.

Irrigans aquila vineam est Pharao fauens regi Sedechiæ. Eze. 17. b.

Gre. 15. mo. 25.

Irrigantur ossa prauorum medullis. Iob. 21. c. quum suas dignitates & honores fouent diuitijs & voluptatibus. — Potentes voluptatibus fruentes.

Hiero. f. Isa. 58. & f. Iere. 31.

Irriguus hortus est anima donis cœlestibus aut spiritualibus affluens. Isa. 58. d. Iere. 31. e.

Orig. f. Iosu. ho. 20. Hiero epis. Si cuncta corporis. Gre. 3. dialo. 34.

Irriguum superius & inferius designare potest promissionem vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Iosue. 15. d. Iudi. 1. c. Vel irriguum superius est vetus testamentum: irriguum vero inferius, nouum. Vel irriguum superius accipit anima, quum sese in lachrymis cœlestis regni desiderio affligit. Irriguum vero inferius accipit, quum inferni supplicia flendo pertimescit. — Promissio vtriusq; vitæ. Vtrunq; testamentum. Lachrymæ duplices.

Irrigua sementis hæreticorum est doctrina eorum erronea: aut etiam philosophorum. Isa. 19. b. — Doctrina hæreticorum.

Rigere, Rigidus, Obrigescere.

Rigere est frigore contrahi, durumque fieri: quod & obrigescere dicitur. Rigidum autem est frigore contractum & induratum: & generaliter, quod flecti non potest.

Glo. ord. f. Exo. 15.

Obrigentes habitatores Chanaan sunt dæmones dolentes, & stupentes de liberatione fidelium. Exod. 15. b. — Dæmones territi.

Ripa, uide Alueus.

Ritus.

Ritus est mos & approbata consuetudo, quam omnes ratam habent: & rite fieri dicitur id, quod ratum & rectum est.

Glo. ord. f. Exo. 12.

Ritus sacrificij perpetuus: & ritus colendi & celebrandi, cultũ & ritum sacrificij Christi futurum designabant. Exo. 12. a. 18. c. 29. g. Leui 16. b. — Cult⁹ sacrificij christi.

Ritus consecrandi sacerdotes. Exo. 29. a. Leui. 8. g. ritum in ecclesia seruandum in ordinatione sacerdotũ indicat. — Ordinatio sacerdotum.

Glo. int. gen. 34.

Ritus gentis filiorum Israel erat circuncisio. Gen. 34. c. quem ritum imitari volebant venientes ex gentibus in primitiua ecclesia. — Circuncisio.

Glo. ord. f. Leui. 14.

Ritus mundationis leprosi. Leui. 14. a. formam quam Christus instituit in ecclesia ad emendationem peccatorum, figurabat. — Cõfessio sacramentalis.

Glo. ord. f. Leui. 12.

Ritus menstrui fluxus. Leui. 12. b. afflictionem & miseriam, & dolorem huius vitæ designare potest. — Miseria huius vitæ.

Riuus, uide Flumen.

Rixa, Rixari, Contendere, Iurgari, Litigare, Iurgium.

Rixari est contendere, dictum à ringendo, quod est canum, quando irritantur: idem est iurgari, &

gari, & etiam litigare: & rixa est contentio, iurgium, & litigium.

Iusta Dei punitio. Contendit dominus iudicio cum populo suo, quum ostendit eos merito condemnari. Iere. 2. c. Et dicitur contendere multa fortitudine: quia nemo potest eius sententiæ iustæ resistere. Iob. 23. b. Glo. inter. s. Iere. 2.

Arguens Christus diabolum. Tacens in passione. Iurgium Iacob aduersus Laban est, quum arguitur diabolus à Christo. Gen. 31. e. Dicitur autem non contendere Christus. Isa. 42. a. quia sicut agnus ductus est ad victimam. Dicitur præterea vir rixæ siue iudicij: quia positus est in ruinam & resurrectionem multorum: & quia de eo multi contendunt. Hie. Aglas. s. Iere. 15.

Castigens Deus ad emendationem. Litigare dicitur Deus non in sempiternum. Isa. 57. b. quando castigat vt emendet & parcat. Hiero. s. Isa 57.

Cõtentiones iudæorum, hæreticorũ, & philosophorum cõtra fideles. Rixa inter pastores Abraham & Lot. Gen. 13. b. est contentio inter catholicos & hæreticos: aut inter apostolos & Scribas & Pharisæos. Hęc erat contentio amicorum Iob cum ipso: ideo petebat vt responderent absque contentione. Iob. 6. d. Iurgium etiam pastorum Geraræ cum pastoribus Isaac, est contentio Iudæorum cum Christianis: & rixantes super puteis erant Pharisæi contra Christum & apostolos: vt quum dicebant: Non est hic à Deo, &c. Vel designantur philosophi contra Christianos litigantes. Gene. 26. b. Rixantur etiam hæretici super puteis, hoc est, sacris scripturis: & dicunt suam esse aquam, hoc est, vera sacramenta esse apud se, & veros sensus scripturæ: sed super tertio puteo non contendunt, id est, in resurrectione: quia tunc cessabit contentio. Iurgantes etiam in Ioseph, fuerunt Iudæi in Christum. Gene. 49. c. Ori. s. gen. ho. 13. Beda. s. gen. 26. 49. Rup. 7 s. gen. 11.

Pugna inter leges carnis & mentis. Rixa etiam pastorum Abrahæ & Lot designare potest pugnam, quæ est inter legem carnis, & legem mentis. Iurgans filius Aegyptiæ cum Israelita. Leui. 24. c. est sensus carnalis insurgẽs contra spiritualem: vel habens sapientiam mundanam disputans cum catholico. Philo. de Abraham. Amb. 2. de Aera. 6. Ori. s. Leui. ho. 14. Isych. s. Leui. 24.

Rixantes duo Hebræi sunt gentiles & Iudæi: & qui facit iniuriam, designat Iudæos. Exo. 2. b. Possunt etiam significare fideles contendentes in ecclesia. Rixantes etiam Hebræus & Aegyptius sunt pietas & impietas: occidit autem Moses impietatem, & defendit pietatem. Gre. Nysse. de vita Mosis. Beda. s. Exo. 2.

Iurgans populus contra Mosen, est murmurans aduersus legem. Exo. 17. b. Thre. 4. c. Ori. s. Exo. ho. 11.

Disputatio sapientũ. Rixantes viri sunt contendentes vel altercantes sapientes. Exod. 21. b. Vel sunt Christus & diabolus. Deut. 25. c. Ori. s. Exo. ho. 10. Beda. s. Exo. 21. Rup. 1. s. Deut. 38.

Arrogare sibi gloriam virtutis. Contendere cum Deo dicitur, qui non ei attribuit bona: sed sibi gloriam suæ virtutis arrogat. Iob. 9. a. 33. b. 39. d. Gre. 9. mo. 1.

Contentio super principes. psalm. 106. est inter principes huius mundi: vel inter hæresiarchas, qui inter se contraria sentiunt: vt Sabellius contra Arium: & Iouinianus contra Manichęum. Arno. s. ps. 106. Gre. 19. mo. 14.

Solicitè bene opari. Dicit Christus. Luc. 13. c. Contendite intrare per angustam portam: quia nisi mentis contentio ferueat, vnda mundi non vincitur, per quam anima semper ad ima reuocatur. Gre. 11. mor. 28.

Obstinatio. Contentiosa auersio est eorum, qui flagellati à Deo minime resipiscunt. Iere. 8. b.

Roboam.

Roboam, id est, dilatans populum, aut latitudo vel platea populi: siue odor, vel odorans cum populo: filius Salomonis, qui regnauit post ipsum, & relicto consilio senum secutus est consilium iuuenum: cuius rei gratia amisit imperium in decem tribus: & solum regnauit super Iuda & Beniamin. Vnde datur exemplum principibus, ne sequantur consilia iuuenum, & adulatorum. 3. Reg. 10. g. 12. a. 14. g. 2. Par. 10. a. 13. b. Lyra. s. 3. Reg. 12.

Roborare, Robur, Robustus, uide Fortis.

Rodere, Corrodere.

Rodere propriè est murium, & similium: quæ dentibus aliquid demoliuntur: & per metaphoram est detrahere, siue obtrectare.

Adulari. Corrodens locusta ligna & segetes. Exo. 10. a. designat adulantes corrumpentes mentes terrenorum immoderatius laudando. Glo. ord. s. Exo. 10.

Interpretantes hæretici scripturam sine intellectu. Rodi autem solet, quod comedi non potest. Hæretici autem, quia scripturam sacram intelligere sua virtute moliuntur, eam proculdubio apprehendere nequaquam possunt: quam dum non intelligunt, quasi non edunt. Et quia per supernam gratiam non adiuti, hanc comedere nequeunt, quasi quibusdam illam nisibus rodunt. Exterius quippe illam contrectant, quũ quidem conantur, sed non ad eius interiora perueniunt. Qui quia ab vniuersalis ecclesiæ societate disiuncti sunt, non quolibet rodere, sed in solitudine memorantur. Iob. 30. a. Illi etiam, qui in hoc mundo potestate valent implere, quod volunt: hic hoc, quod appetunt, non lambunt: sed rodunt: quoniam propinquorum vitam fortitudine virium, velut ad nisu dentium demoli Gre. 20. mo. 9. 13. Hiero. s. Iob. 30.

Potentes grauantes minores.

Rogare, uide Orare.

Roma,

Roma, Romanus.

Gentiles.

ROma ciuitas insignis à Romulo constructa: cuius imperium latè diffusum fuit per orbem. Ab ea dicti sunt Romani: typum gerere potest gentilium. Dani. 11. e.

Roma fœmina.

Philo de cõgres. &c. — Sophistæ.

ROma, id est, excelsa, siue sublimis, aut rhinoceros, vel intuens nimis: concubina Nachor fratris Abrahæ. Gen. 22. d. vt interpretatur intuens seu videns aliquid, designat eos, qui tantum circa sophismata tempus cauillando terunt.

Ros.

ROs est humor, qui sereno tempore nocte fluit, non gelu, neq; ardoribus, neq; ventis existentibus: fitq; ex modica vaporatione non multum eleuata: quum pluuia ex largo vapore generetur. Est purus, fœcundus, fœlix, atq; semper beneficus.

Amb. de virgi. 3. & de instit. virgi. — Christus.

Ros de alto descendit, eiusq; descensus aspectibus nostris est occultus: nocte nanq; descendit, & præsertim verno tempore: terramque reficit, & fœcundat. Ita virtus diuina beatissimam virginem fœcundauit: & vt ros per herbarum superficiem se suauiter diffundens, herbis & plãtis, virorem vigoremque tribuit; & quod æstus diurnus desiccando & consumendo declinauerat, ros nocturnus humectat, fouet & erigit. Sic Christus in se credentibus ac in bono perseuerantibus, virorem atq; vigorem tribuit, eosq; regit, atque ad vitam æternam erigit. Et vt ros in herbarum summitatibus se colligit, suamq; originem repetit: ita Christus sese in altitudinem crucis erexit, & inde ad gloriam suam remeauit. Et vt ros cœli nocturnas amouet siccitates: ita Christus nocturnis & secularibus tenebris æternæ vitæ stillauit humorem. Ros autem in vellere est Christus in virgine. Iudi. 6. g. psal. 71. Hose. 14. c. Rorant autem cœli cum Christus factus est homo. Isa. 45. b.

Rup. s. Hose. 14. Hiero. s. Isa. 45.

Hiero. s. Isa. 18. 26. & s. Hos. 14. — Cõsolatio diuina.

Ros interdum est diuina consolatio, & misericordia. Isa. 18. b. Et dicitur ros luminum. Isa. 26. d. Et quasi ros est Deus, quando æstuantes in vitijs refrigerat, & irrigat gratia sua. Hose. 14. c. Hoc ro re nubes concrescunt. Pro. 3. c.

Dionys. epist. 9. Philo. de migr. Abra. & 2. allego. Hiero. s. Zach. 8. Gre. 29. mor. 20. Gre. o. vene. canti. 1. tomo. 7. cap. 18. Bed. s. gen. 27. — Verbum Dei. Sacra scriptura. Prædicatio. Inspiratio.

Ros cœli designat pluuiam diuini verbi, & sacram scripturam Iudæis commissam: & doctrinam cœlestem sensim stillatam. Gen. 27. d. Isa. 45. b. Hose. 14. c. Zach. 8. c. Agge. 1. c. Et ros per circuitum castrorum, est manna verbi Dei omnia mundana frigere faciens. Exo. 16. c. Et ros hermon est doctrina euangelica. psal. 132. Iob. 38. c. Hic ros est beneficus irrorans audientes, leniens & refrigerans, & fœcunditatem præstans. Ros referri potest ad doctrinam per inspirationem habitam: pluuia vero ad doctrinam studio & labore acquisitam. Deut. 32. a. Et rorant cœli, quum apostoli Christum prædicant. Isa. 45. b. Rup. 2. s. Deut. 7. Hiero. s. Isa. 45.

Ori. s. Iudi. ho. 8. Gre. 19. mo. 27. Geo. ve. cãt. 2. tõ. 7. cap. 4. Aug. de vnita. ecclesiæ 5. & s. ps. 132. — Gr͞a & doctrina in Iudæis & gẽtibus.

Ros prius in vellere, postea vero in area, designat gratiam & doctrinam prius Iudæis, postea gentibus collatam. Iudi. 6. g. Et ros Hermõ est diuina gratia collata ijs, qui prius erant impij. psal. 132. Iob. 29. c. Dicitur autem ros cœli: quia est irroratio diuinæ gratiæ, aut spiritussancti, vel quodcunq; bonum fluens à patria illa supercœlesti. Gen. 27. d. 2. Reg. 1. d. Rup. 7. s. gen. 27.

Gre. s. Eze. ho. 6. — Gustus cõtẽplatiõis.

Ros cœli quandoq; dici potest ipse contemplationis gustus. Gen. 27. d.

Hiero. s. Mich. 5. — Apostoli.

Quasi ros à domino sunt reliquiæ Israel. Mich. 5. c. Apostoli videlicet propter prædicationem, qua irrigant auditores.

Cyril. 3. s. Ioan. 34. Rup. 3. s. Exo. 5. & 3. de diui. offici. 13. — Rudis obseruatio legis. Spiritussanctus.

Ros descendens ante manna. Exo. 16. c. est rudis & pruinosa mandatorum legis obseruatio: quæ tunc iacuit & cessauit, quum verum descendit manna & sol iustitiæ Christus. Ros cum manna est spiritus sanctus in consecratione corporis Christi: cuius sanctificatione conficitur corpus Christi, ad inuocationem sacerdotis. Ros etiam cum manna est spiritus sanctus veniẽs in virginem in incarnatione.

Beda. s. Pro. 3. — Discretio.

Ros aliquando est discretio: & nubes rore concrescunt, quando apostoli & prædicatores subtilissima discretione virtutes suas, quibus proficiant, quibus alta petant, quæq; minoribus in exemplum monstrent, examinant. Pro. 3. c.

Hiero. s. Hose. 13. — Diuitiæ.

Ros mane pertransiens dicitur de re cito deficiente: nam ros facile consumitur à sole. Sic potest significare diuitias. Hose. 6. b. 13. a. Gen. 27. f. 2. Reg. 17. c. Cant. 5. a. Isa. 26. d.

Aug. s. Ioan. trac. 57. Gre. s. cant. 5. Rup. 1. canti. 5. Ambr. de. Isaac. 6. — Frigidi p peccatum. Opprobria iudæorum in Christum. Tentationes.

Ros frigidus nocte cadens in capite sponsi designare potest frigidos per peccatum: & defectum charitatis. Canti. 5. b. Designat etiam opprobria Iudæorum in Christum. Item tentationes seculares seu mundanas: quæ mentem grauare ac frigidam reddere solent.

Ricar. de. s. vict. de temi. cõtiẽtiæ. 26. — Suggestiones diaboli.

Ros cœli, quo tingitur arbor succisa, subtiles & vix intelligibiles suggestiones diaboli exprimit: per quas inducitur mens peccato excæcata, vt dicat malum bonum, & bonum malum. Dani. 4. c.

Rosa.

Cle. Alex. 2. peda. 8.

ROsa est flos odoriferus, & pulchritudine coloris rubicundi & etiam albi oculos delectãs, è frutice spinoso nascens. Rosarum autem & violarum, qui emittuntur odores, quum sint modicè frigidi, grauedines capitis comprimunt, atq; coercent.

Pudor virginitatis. Martyres. Vita humana.

Rosa rubens sacratæ virginitatis pudorem significare potest. Eccl'i. 24. b. 39. b. Potest etiam propter eundem ruborem martyres designare, proprio sanguine rubricatos. Ambr. de virgi. 1. Euch. form. spūal. 4.

Rosa cum spinis vitam humanam cum laboribus & tentationibus significare potest. Ambr. 3. Exae. 11.

Rostrum.

ROstrum est, quo aues cibum capiunt : à cuius similitudine rostrum dicitur in nauibus pars illa exporrecta & acuta, quæ è prora producitur. Et in plaustris rostra interdum ponuntur.

Virtus diuini verbi.

Rostra plaustri serrantia diuini verbi virtutem in prædicatoribus significare possunt, qua triticum à paleis separatur. Isa. 41. d. Hier. s. Isa. 41.

Humilitas & exaltatio Christi.

Rostra aurea. Zach. 4. d. Hebraicè dicuntur צַנְתְּרוֹת Santheroth : quod aliqui fistulas interpretantur. Nec inuenitur hoc vocabulum, nisi in hoc loco. Possunt autem designare adorandam passionis Christi humilitatem, & prædicandam exaltationis eius gloriam. Hier. s. Zach. 4. Rup. s. 4. Zach.

Rota, Rotundus.

ROta est, quæ voluitur, & circumagitur in curru, à rotunditate dicta. Rotundum autem est globus, qui vnica superficie clauditur : à qua ductæ lineæ ad eius centrum, sunt æquales. Rota Hebraicè dicitur ophan : secundum aliquos ophamim sunt cunei, vel circuli ferrei, quibus lignorum radij arctantur, & stringuntur: & non rotæ. Geor vene. canti. 3. tono. 4. cap. 3.

Vis diuinæ punitionis.

Rota ignis interdum significat vim diuinæ punitionis. Dani. 7. c. Et rota plaustri in tritura, grauior castigatio. Isa. 28. g. Hiero. s. Isa. 28.

Actiones angelicæ.

Rotæ, quæ altæ quidem sunt, cæterū in anteriora semper absq; vlla conuersione in nullam partem declinando incedunt, vim actionis angelicæ, qua rectam semper viam atq; arduam pergunt, insinuant Quippe omnis illorum cursus, spiritualisque rotatus ad viam illam erectam atque arduam cœlesti intentione dirigitur. Vel aliter, est eis (vt propheta ait) cognomen inditum, Gel gel, quod Hebræorum voce reuelationes ac reuolutiones significat. Igneę namque atque diuinæ rotæ regyrationes quidem habent, quòd sempiterno motu circa summum idem versentur bonum: reuelationes autem, quòd occulta sacramenta reuelent, & humiliores quosq; promoueant: sublimesq; diuini fulgoris radios in inferiora agmina descendendo transfundant. Diony. cœles. Hierar. 15.

Sacra scriptura.

Rota dicitur sacra scriptura, quæ ex omni parte ad auditorum mentes voluitur : & nullo erroris angulo à prædicationis suæ via retinetur : ex omni parte voluitur : quia inter aduersa & prospera, & recte, & humiliter incedit: & modò sursum, modo deorsum est: quia quę perfectioribus spiritualiter dicuntur, infirmis iuxta literam congruunt. Et rota vna super terrā est vetus testamentum. Rota quoq; in medio rotæ est vetus testamentum in nouo: vel vnum euāgelium in alio. Eze. 1. d. Rota etiam, in qua vox tonitrui Dei auditur, est Moses, vel ipsa lex: vel vtrunq; testamentum. psal. 76. Et quatuor rotæ sub basibus, sunt quatuor euangelia. 3. Reg. 7. e. psal. 82. Eze. 3. c. 10. c. Dani. 7. c. Rota etiam in medio rotæ est Iudæa intra ecclesiam: vel annus in anno: & tempus in tempore. Rota etiam, in qua vox tonitrui Dei auditur, est mundus seu orbis: in quem exiuit sonus prædicatorum. Gre. s. Eze. ho. 6. Arno. s. p. 76. Hie. s. p. 76. & s. eze. 1. de veste sacer dot. Amb. 3. d spū sctō. 28. Aug. s. ps. 76. Euch. form. spūal. 8.

Iudæa intra ecclesiā. Annus in anno. Orbis.

Perfecti. Prædicatores.

Rota, quæ parum attingit terram, & ad anteriora tendit, vitam perfectam habentes significare potest: ex quibus fiunt prædicatores. Vel sunt, qui terrena pertranseunt, & vix summis vestigijs terram contingunt. psal 76. 82. Eze. 1. d. Hi sunt lapides sancti, qui voluuntur super terram, minimeq; in ea figuntur. Zac. 9. d. Rotæ etiam Dei, quæ sunt ignis accensus, designant prædicatores : qui cum ex Dei desiderio per varia discurrunt, vnde ipsi ardent, alios accendunt. Dani. 7. c. Basi. s. ps. 28. ho. 1. Hiero. s. Eze. 6. Greg. s. Eze. ho. 5.

Homo. Vita humana.

Rota, quæ confringitur super cisternam, hominem, aut corpus humanum designare potest. Eccl'te. 12. c. Et rota super terram est vita corporis ad animæ virtutem aptata. Et rota in medio rotæ est, veluti vita intra vitam : quòd sanctorum sibi vita non dissonet: sed qualis fuerit superioris ætatis, talis sit & sequentis: vel quòd in hac vita corporis, vitæ voluatur vsus æternæ. Eze. 1. Canti. 6. d. Hie. s. Eccl'te. 12. Amb. de virgi. 3. & 2. de Abra. 8. Euch. form. spūal. 8.

Cōposita ex elemētis. Sol. Elementa. Corpora cœlestia.

Rotæ quatuor designant composita ex quatuor elementis : ideo ponuntur quatuor. Ezech. 1. d. Vel designant solem : qui diuiditur in quatuor rotas, propter quatuor anni tempora. Rotunda quoque platea templi typus esse potest elementorum : & etiam corporum cœlestium. Eze. 41. b. Hiero. s. Eze. 1. 41.

Peccatores.

Rota ex posteriori parte attollitur, & in anterioribus cadit. Posteriora autem nobis sunt bona præsentis mundi, quæ relinquimus. Anteriora vero sunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur, Paulo attestante. Philip. 3. c. Quæ retro sunt oblitus, in ea, quæ sunt priora me extendens. Peccator ergo quum in præsenti vita profecerit, vt rota ponitur : quia in Gre. 1. regis. 5. Aug. s. ps. 82.

Hiero.ſ.Eze.26. Gre.16.mor.30.

anterioribus corruens, ex poſterioribus eleuatur. Nam quum in hac vita gloriam percipit, quam relinquit, ab illa cadit, quæ poſt hanc venit. pſalm. 82. Rotæ etiam curruum deſignant ſtrepitum & volubilitatem malorum. Exod. 14. f. Ezec. 26. b. Et rotarum vox in Niniue eſt volubilitas generis humani, qua raptantur homines in mūdo. Nahum. 3. a. quia erroribus ducuntur humanis, & non habent ſolida veſtigia: ſed circunferuntur omni vento doctrinæ: & eiecti de paradiſi firmitate, habitant in regione Naid, quæ interpretatur fluctuatio, merentur linguæ mendacis ferre ſententiam, quæ inflammat rotam natiuitatis noſtræ. Iacobi. 7. b. pſal. 76.

Ruben.

RVben, id eſt videns filium, vel viſio filij, aut viſionis filius: primogenitus Iacob & Liæ: qui liberare nitebatur Ioſeph de manu fratrum. Dormiuit cum concubina patris: cuius gratia amiſit ius primogenituræ. Eius tribus accepit hæreditatem trans Iordanem. Interpretatur etiam videns per medium.

Philo.d ſacrifi. Abel & Cain. Geor. vene. canti. 2. tono. 7. cap. 6. Beda. ſ. gen. 30.

Ruben primogenitus Liæ, fœcunditatem operum vitæ actiuæ deſignat: ab eo reperiuntur Mandragoræ, hoc eſt, bona fama, quæ ſequitur bona opera. Vel deſignat opera corporis, quæ ſunt quidem priora, ſed inferiorem ſortiuntur locum: vnde Rubenitis præponuntur Leuitæ. Gen. 29. g. 30. b. Vel deſignat intentionem ſanctam: quæ omnia recto itinere in Deum dirigit, ne declinet ad dexteram, neq; ad ſiniſtram. Debet autem hæc intentio eſſe primogenita, ſi filios & fructus dignos vitæ æternæ producere deſideramus. Poteſt etiam deſignare prælatos: per quos venit & dilatatur bona opinio contemplatiuorum.

Opera vitæ actiuæ. Opera corporis. Intentio ſancta. Prælati.

Beda. ſ. gen. 30.

Ruben, vt interpretatur videns filium, eſt doctor perfectus in eccleſia, videns filios ipſius eccleſiæ, quos erudire laborat: vel videt filios hæreticorum, non permittens eos habitare in eccleſia. Gen. 30. b.

Doctor perfectus.

Ori. ſ. gen. ho. 17. & ſ. Num ho. 26. & ſ. Ioſu. ho. 3. 26. Amb. de benedic. patriar. 2. Beda. ſ. gen. 35. 49.

Ruben præterea primogenitus deſignat Iudęos, qui primogeniti dicebantur. Gen. 29. g. 49. a. Vt autem dormiuit cum concubina patris, deſignat Iudæos adulterantes legem, & etiam inſultantes Chriſto, ipſumq; crucifigentes. Vnde licet eſſet primogenitus, caruit priuilegijs primogenituræ. Vt autem accepit hæreditatem trans Iordanem per Moſen, eſt populus Iudaicus, qui terrena pro præmio appetebat. Num. 32. a. Ioſu. 13. c. 22. a.

Iudæi.

Glo. ord. ſ. gen. 37. Amb. de Ioſeph. 9.

Ruben volens liberare Ioſeph ſermonē propheticum deſignare poteſt: qui Iudæos à Chriſti nece deterrebat. Poteſt etiam figura eſſe Nicodemi. Gen. 37. d. 42. d.

Sermo propheticus. Nicodemus.

Ruben intercedens vt mitteretur Beniamin in Aegyptum, eſt lex vetus, intercedēs pro Paulo apoſtolo per promiſsionem, vt traderetur eccleſiæ ex gentibus, quarum factus eſt doctor. Gen. 42. d.

Lex vetus.

Ori. ſ. gen. ho 17. Rup. 8. ſ. gen. 16. & 9. ſ. gen. 26.

Ruben aſcendens cubile patris, primum angelum, qui cecidit, ſignificare poteſt, qui gloriā Dei ſibi vſurpare voluit. Gen. 49. a. Deſignat etiam literatum affectantem dignitatem, cum prælati ſui depoſitione. Poteſt etiam ſignificare hæreticos adulterantes ſcripturas ſacras. Deut. 33. a.

Lucifer. Literatus ambitioſus. Hæreticus adulterans ſcripturas.

Ori. ſ gen. ho. 17.

Ruben vt interpretatur filius qui videtur, animalem & carnalem hominē deſignare poteſt.

Animalis homo.

Ber. ſer. d triplici genere cogitationū.

Ruben etiam eſt carnalis & ſanguinea concupiſcentia: quæ tunc cubile noſtrum aſcendit, quum non ſolum memoriam tāgit cogitatione: ſed & ipſum voluntatis ſtratum ingreditur, & polluit praua delectatione. Et dicitur primogenitus noſter: quia ab initio vitæ noſtræ in nobis pullulat. Et dicendum illi: Non creſcas, quia aſcendiſti cubile patris tui. Gen. 49. a.

Canalis cōcupiſcētia.

Ricar. de ſ. victo. de 12. pſiar. 8.

Ruben vt eſt primogenitus Iacob & Liæ, typus eſſe poteſt timoris, qui eſt initium ſapiētiæ. Timor.

Rubicundus, Rubrum, Rubricatum, Rufus. Fuluus, Rubrica.

RVbeus & rufus color, ſeu rubicundus generalia ſunt nomina ad diuerſos colores inter album & nigrum medios: vt eſt color ſanguineus, croceus, aureus, oſtrinus, &c.

Ambr. de virgi. 1. Gre ſ. 1. Reg. 16. & ſ. pſ. 50 & ſ. canti. 5. Aug. q. in Num. 33. Hiero. ſ. Iſa. 63. & ſ. Zach. 1.

Rubicundus dicitur dilectus, hoc eſt, Chriſtus: quia natus ex virgine. Cant. 5. c. Et rufus Dauid eſt Chriſtus proprio ſanguine rubricatus. 1. Reg. 16. b. De quo Iſa. 63. a. Quare rubrum eſt indumentum tuum? Et rufa vacca eſt caro Chriſti proprio ſanguine tincta. Num. 19. a. Rufus etiam equus eſt corpus ipſius Chriſti, ſuo ſanguine rubefactum. Zach. 1. c. Rubricatę etiam pelles ſanguinem Chriſti effundendum deſignabant. Exo. 25. a. Gre. Nyſſe. de vita Moſis.

Chriſtus. Caro Chriſti. Sanguis Chriſti.

Gre, 32. mo. 23.

Rubicundiores ebore antiquo. Thre. 4. b. erant apoſtoli: qui feruore ſpiritus antiquos patres ſuperabant. Quod & de his dicitur, qui ſæpe ante humanos oculos nonnullis præcedentibus patribus ſtudij feruentioris exiſtunt.

Apoſtoli.

Glo inter. ſ. Exo. 25

Rubrum veſtimentum Chriſti. Iſa. 63. a. ſignificare poteſt martyres: qui pro fidei defenſione ſanguinem ſuum fuderunt. Rubricatæ etiam pelles ipſum martyrium deſignant. Exo. 25. a. 26. c. 35. a. 36. c.

Martyres. Martyrium.

Rubricatæ

Pœnitentia. Verecundia. Rubricatæ etiam pelles pœnitentiam designare possunt: & frontis verecundiam. Exod. 25. a. 26. c. Hier. prolo. f. orig. in Iosu. Naue.

Passio Christi. Rubicundum cœlum vespere, passionem Christi, seu tempus passionis eius designare potest. Rutilabit autem mane in iudicio. Matth. 16. a. Aug. 1. q. in euang. 26.

Angeli. Rufi equi angelos designare possunt, vigorem ignis, & strenuam efficaciam habentes. Dionys. f. cœlest. Hierar. 15.

Confusio ex alieno peccato. Rubor, qui fit ex confusione, erat in sanctis super peccatis infidelium. Isa. 61. c. Hier. f. Isa. 61.

Baptismus. Rubrum mare baptismum significare solet. Exo. 10. e. 23. d.

Charitas. Fuluus color charitatem significare solet. gen. 30. c. Et rufus Dauid est feruidus charitate, & labore piorum operum: quia vt qui nimiũ laborat, ex labore rubescit: ita qui ex charitate operatur, magis ad operandum accenditur. 1. Reg. 16. b. Gre. f. 1. Reg. 16.

Inanis gloria. Rubor parietum leprosæ domus. Leui. 14. c. virorem inanis gloriæ designat. Glo. inter. f. Leui. 14

Homicidium. Homicida. Iudæi. Carnalis obseruatio legis. Passio Christi. Rubra peccata sunt homicidium, eiq; similia. Isa. 1. e. Et rufus Esau est vir sanguinum. Gen. 25. c. Designat etiam Iudæos sanguinem in sacrificijs offerentes: & quia sanguinolenti erant, & polluti sanguine Christi & prophetarum. Et rufa decoctio. Gen. 25. d. est carnalis obseruatio legis: & etiam Christi passio. Beda. f. gen. 25. Rup. 7. f. gen. 5. 7.

Trãsgressio euãgelij. Inuidia. Cõcupiscẽtia. Rufus color in capite transgressionem euangelij significat. Leui. 13. f. Et subrufa cicatrix est error contra Christum, & etiam inuidia, aut concupiscentia. Leui. 13. d. 14. e. Isyc. f. Leui. 13.

Rubigo, uide Aurugo.

Rubus.

RVbus est frutex spinosus, vel solo contactu vulnerans, mora proferens: cuius folia serpenti superiniecta, ipsum serpentem occidere feruntur. Philo de vita Mosis

Ecclesia. Virgo Maria. Rubum vidit Moses ardere, nec absumi ignis voraci natura. Exo. 3. a. qua ratione significare potest ecclesiam, quæ non consumitur tribulationibus. Significat etiam beatam virginem Mariam, quæ peperit sine virili semine. Euch form spũal. 4. Hier. de mansio. Gre. Nysse. de vita Mosis & sermo. de natiui.

Resurrectio carnis. Corpus cõpunctiõe. Litera cũ spiritu. Rubus quoq; ardens, & non combustus, typus est resurrectionis carnis prius extinctæ. Rubus item cum igne est corpus vniuscuiusque sancti cum igne compunctionis: vel litera cum sensu spirituali. Hiero. de mansio. Beda. f. Exo. 3.

Synagoga iudæorũ. Rubus etiam ardens & non cõbustus est spinosa synagoga Iudæorum: in quibus multo tempore fuit flamma, & feruor spiritussancti: & tamen perinde contra Dei gratiam rebelles semper spiritui sancto restiterunt: vt eorum peccata vel sacrilegia igne sancti spiritus cõsumi non valuerint: nec eorum duricies ipsa lege tanquàm flamma, est emollita: nec etiam doctrina Christi. Aug. ser. 84. Ench. form. spũal. 42. Gre. f. Eze. ho. 7. Bed. f. Exod. 3.

Peccata. Mortalis infirmitas. Rubus etiam senticosus & vulnerans, peccata significare potest. Et vt est debilis, est similitudo carnis peccati: & etiam mortalis infirmitatis. Glos. inter. f. Exo. 3.

Per succensum rubum Mosen dominus alloquens, designauit quòd eius populi ductor fieret, qui & legis flammam perciperet, & tamen peccati spinam nequaquàm vitaret. Vel quòd ex illo populo exiret, qui in igne deitatis carnis nostræ dolores, quasi rubi spinas susciperet: & inconsumptam humanitatis nostræ substantiam, etiam in ipsa diuinitatis flamma seruaret. Gre. 28. mo. 5. & f. 2 Eze. ho. 7.

Rudens, uide Funis.

Rudis.

Doctrina noua. RVde est, quod impolitum est, & imperfectum, vt rudis pannus, qui nondum paratus est ad vestimentum. Matth. 9. b. Significat autem rudis pannus doctrinam, quæ ad nouæ vitæ temperantiam pertinet. Glo. ord. f. Mat. 9.

Ruere, Ruina, uide Cadere. Rufus, uide Rubeus.

Ruga.

RVga est vallicula, quæ fit in cute præ senectute, quæ etiam in vestibus dicitur.

Ruga indicium est senectutis: & quia Christus ecclesiam renouat, rugas ab ea tollere dicitur. Ephe. 5. f. Ori. f. Eze. ho. 5.

Duplicitas. Rugæ duplicitatem simplicitati contrariam designare possunt. Et rugæ sanctæ ecclesiæ per Iob designatæ, sunt omnes, qui in ea dupliciter viuunt: qui fidem vocibus clamant, operibus denegant. Iob. 16. b. Gre. 13. mo. 5.

Rugire, Rugitus.

RVgitus est propriè vox leonis clamantis, quanquàm etiam de alijs animalibus dicitur.

Protegẽs Deus ecclesiã aduersus hostes. Rugiens leo dicitur Deus protegẽs ecclesiam aduersus principes gentiũ. Isa. 31. b. Amos. 1. a. 3. b. Et rugit dominus de excelso, quum grauiter minatur. Iere. 25. f. Et rugiet in iudicio de Sion. Ioel. 3. c. Et rugit nunc per doctores in euangelio & lege. Natura autem leonum esse di Hie. f. Isa. 31. & f. Hiere. 11. & f. Amos. 1. Rup. f. Hos. 11. & 6. f. Apo. & 13. f. Matt.

esse dicitur: vt cum infremuerint & rugierint, omnia animalia contremiscant, & fixo gradu se mouere non possint. Itaq; & dominus cum instar leonis rugierit, & intonuerit, ac dederit vocem suam, cunctæ aues & vniuersa volatilia perhorrescent: hoc est, diabolus & dogmata peruersa hæreticorum conticescent. Hose.11.d. Apoca.10.a.

Gre.30.mo.25. Hiero.s.Iob.39. Rugire dicuntur ceruæ in partu, quum prædicatores per incuruationem suam in conuersatione lucis auditorum animas gignunt: quia ab æternis nos supplicijs remouere, nisi flendo & dolendo non possunt. Iob.39.a.

Basi.s.ps.37. Gre.7.mor.4.&.27 mor.15. Ori.s.cant.ho.3. Rugitus datur interior, quum quis vere dolet de peccatis. psal.37. Iob.3.d. Post eum rugiet sonitus: quia quum mentem Deus ingreditur, constat proculdubio, quòd mox pœnitentis gemitus sequatur: vt etiam salubriter flere libeat, quæ prius de iniquitatibus flenda iucunditate gaudebat. Iob.37.a. Et rugitus ceruarum. Iob.39.a. designat eos, de quibus dicitur. psalm.125. Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua. Rugitus onagri est gemitus populi gentilis expectantis præsentiam Christi vt herbam. Iob.6.a. Gemitus pœnitentiæ & desiderij.

Geor. vene.canti.2. tono.7.cap.4. Irrugiēs Esau pro benedictione data Iacob minori. Gen.27. designabat animalem hominē, seu appetitum sensitiuū, qui contristatur, cū subijcitur spiritui: quousq; veluti nouellus equus sub domitore mansuescat. Remurmurans appetitus.

Arno.s.ps.21. Hiero.s.Eze.22.& s.Iere.2. Gre.5.mo.16.17.& 27.mor.1?. Rugiens leo erat Caiphas in passione aduersus Christum. psal.21. Et rugientes catuli leonū, sunt dæmones, & hæretici prædicantes: vel nequissimarum, sed tamen eminentium potestatū ministri spiritus, importunis tētationibus insurgentes: & etiam ipsi impetus tentationum. Iob.4.b. psal.103. Iere.2.c. Ezech.22.f. Amos.3.a.1. Petri.5.c. Iob.4.b. Clima.grad.25. Caiphas. Dæmones. Hæretici. Impetus tentationum.

Hiero.s.Isa.59. Rugiunt Iudæi quasi vrsi aduersus Christianos. Isa.59.c.

Ruminare.

Ruminare dicuntur animalia, quæ cibum iam deuoratum è stomacho ad os reuocant, ac remandunt, rursumq; deglutiunt.

Tert.de cibis iudai. Cle.Alex.5.stroma. Ori.s.Leui.ho.7. Hier.s.ps.95. Isyc.s.Leui.11. Aug.ho.45. Gre.s.cant.7. Ruminare ad prudentiam refertur, vel ad sapientiam: iuxta illud. Pro.21.c. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapiētis: vir autem stultus deglutiet illum. Ruminat autem, qui verbum, quod est iustitiæ nutrimentum, in cogitationem tanquàm in ventrem introductum, inde ipsum ad rationalem reminiscentiam reuocat. Canti.7.d. Et animalia ruminantia sunt, qui in lege Dei meditantur die ac noctę, eamq; non solum secundum literam, sed spiritualiter intelligunt. Leui.11.a. Deut.14.a. Cyril.cōtra Iulia. Geor.vene.canti.1.tono 7.cap.32. Meditati in lege dei.

Cle. Alex.7. strom. Qui ruminant & non diuidunt vngulam, sunt vulgus Iudæorum: qui eloquia Dei habent quidem in ore: fidem autem & basim non habent, quæ transmittit ad patrem per filium: & innititur veritati. Vulgus iudæorū.

Hiero s.Hose.7. Rup.s.Hose.7. Ruminant hæretici super tritico & vino, quum tractant de eucharistia. Hose.7.d. vel sunt Iudæi orantes solum pro temporalibus. Hæretici. Iudæi.

Rumpere, uide Abrumpere.

Runcina.

Runcina est maior serra, qua fabri materiarij secant arborum moles in cantherijs.

Hiero.s.Isa.44. Runcina fabri, qua formatur idolum. Isa.44.b. designare potest rationes dialecticas hæreticorum: quibus suos formant errores. Rationes Hæreticorum.

Rupis, uide Lapis. Rursum, uide Iterare.

Ruta

Glo.ord.s.Luc.11. Ruta est herba odorem grauem habens, sed vtilis in medicaminibus, maxime contra venenum. Luc.11.g. Ponitur pro re vili, quando pharisæi decimabant mentham & rutam.

Ruth.

Ruth, id est, saturata, vel inebriata: mulier Moabitis, vxor Mahalon, quā postea duxit Booz, soluto calceamento propinquioris, genuit autem Obed.

Ambr.3.de fide.5.& s.Luc.3. Hier.prolo.in Hos. Ruth ducta à Booz, soluto propinquioris calceamento, typus est ecclesiæ ex gentibus, quæ facta est sponsa Christi: quę à pedibus ascendit ad caput, sicut Ruth, quæ antequàm duceretur à Booz, ad pedes lecti eius iacuit. Ruth.1.c.2.3. Erat autem Moabitis, ex ijs videlicet, qui non intrabant in ecclesiam Dei. Ecclesia ex gētibus.

Rutilare, uide Fulgere.

Saba,

Saba, Sabæi.

SAba, id est, conuersio siue captiuitas, aut canities, vel sessio: filius Regma, à quo ciuitas regalis Aethiopiæ, cuius incolæ dicuntur Sabæi. Scribitur autem Hebraicè per ש. Saba autem per ס est filius Chus. Gen.10.a. à quo Saba Metropolis Arabiæ fœlicis, cuius incolę etiam dicuntur Sabæi. Regina autem Saba venit ab illa Saba, quæ est in Aethiopia, quæ dicitur Meroe. Sunt tamen, qui dicant ipsam venisse à metropoli Arabiæ: vt diximus in Arabia.

Gentilitas. Anima conuersa. Saba vt interpretatur conuersio, in bonum significat gentilitatem venientem ad fidē. Et regina Saba est anima ad Deū cōuersa.3.Reg.10.a.Isa.43.a.60.b.Eze.38.d.Mat.12.d.Luc.11.d. Et Sabaim, hoc est, circuitiones aut ebrij, sunt viri Saba, designantes gentiles ad fidem transeuntes.Isa.45.c. Hiero.s.Isa.60.& ad Aglasiam.

Hypocritæ. Hæretici. Saba etiam, vt interpretatur conuersio, in malum sumitur, vt sit auersio, & designat hypocritas, aut hæreticos qui ferunt in Tyrum aromata falsa. Eze.27.e. Et vt interpretatur captiuitas, seu captiuantes, Sabæi sunt hæretici persecutores ecclesiæ.Iob.1.c. Hiero.Aglasiæ.& s. Iob.2.

Implicatio temporalium. Saba iuxta Gregorium interpretatur rete, & designat implicationem, qua quis rebus temporalibus aut cognatorum, quas iam reliquerat, rursum se implicat.Iob.6.c. Gre.7.mor.17.

Doctores ecclesiæ. Sabei in bonū dici possunt doctores ecclesiæ, cōuertentes peccatores aut infideles.Ioel.3.b. Hiero.s.Ioel.3.

Dæmones. Sabæi vt interpretantur captiuantes, immundos spiritus designant: qui cunctos, quos sibi subijciunt in infidelitatem & in infernum captiuos ducunt.Iob.1.d.Ioel.3.b. Gre.2.mor.25. Rup.s.Ioel.3.

Sabaa.

Natura humana. SAbaa, id est captiua, interpretatur naturam humanam, in huius seculi ærumnis ligatam. 1.Reg.13.d.non tamen est in Hebræo. Gre.s.1.Reg.13.

Sabama.

Superbia hæreticorum. SAbama, id est, attollens altitudinem, siue captiuitas nimia, aut canicies, vel sessio multa: ciuitas Moab, quam ædificauerunt filij Ruben: typus est superbiæ hæreticorum. Num.32.g.Iosu.13.c.Isa.16.c. Hiero.s.Isa.16.

Sabaoth.

SAbaoth, id est exercitus, siue militiæ, aut fortitudines.Iere.11.d. Sumi solet pro multitudine angelorum, quę dicitur exercitus domini, & militia cœlestis.

Sabarim.

Angeli vel sancti. SAbarim, id est, circuitus montium siue altitudinis: scribitur per ס, ponitur terminus aquilonaris terræ promissionis.Eze.47.c.Designat eos montes, de quibus dicitur.psal.124.Mōtes in circuitu eius. Hiero.s.Eze.47.

Sabat.

Rigor correctionis. SAbat, id est, sceptrum, vel virga, aut tribus: est mensis Februarius: & designat rigorem correctionis.Zach.1.b. Hiero.s.Zach.1.

Sabbatum.

SAbbatum.i.requies, siue cessatio: sic dicebat septima dies, in qua Deus cessauit, ab omni opere, quod patrarat: & ex pręcepto Dei obseruabat à Iudęis, ab omni seruili opere cessantibus, Varia autem sabbata decreuit lex. Aliud quod secundū septenarium dierum numerū reuoluitur, natura sabbatū: aliud vero propter subiacentes nouilunio secundū lunā, & cōsequētes festiuitates: velut dies fixorum tentoriorū: & dies paschatis, quando agnū mactant, & azyma comedunt. Sumitur autē sabbatū aliquando ꝓ ipsa hebdomada.Luc.18.b.Ieiuno bis in sabbato. Inter pręcepta autē decalogi solum sabbatum seruari pręcipitur figurate, iuxta Augustinum. Epiph.1.cōtra hæreses tomo.2. Aug.epist.19.

Requies æternæ fœlicitatis. Sabbatum æternę gloriæ quietem designare solet, qua Deus sanctos in se requiescere facit. Gen.2.a.Exo.16.e.f.20.b.31.c.35.a.Num.28.b.Deut.5.b.Isa.58.d.Ezec.46.a.Matth.11.b. Designat etiam requiem sanctorum sine corporibus: vt die dominica, quæ est octaua, sit resurrectio corporum. Et sabbatum ex sabbato dicit perpetuam requiem succedentē operibus.Isa.66 g.Leui.23.a.ps.36.Ioā.7.c.Solus autē deus est in sabbato & festo perpetuo: quia semp etiā operādo quiescit, & lætatur. In sabbato autē Dei neq; mane, neq; vespera est: quia nec initiū, nec finis perfectionis. In perfectis autē est mane, sed nō vespera: quia initium, sed nō finis perfectionis. Iudæi celebrabant sabbatum: quia iam erat requies mortuorū: sed dies dominicus, nō nisi post resurrectionem Christi celebratur: quia tūc est etiam requies corporum. Sabbatum, quod est medium in Phase, cui succedit prima sabbati, quæ est octaua, designat requiem, ad quam transitur Ori.s.Num.ho.23. & s.ps.36.ho.3. Hier.s.Isa.58.66.& s.Eze.46. Hyc.s.Leui.23. Cyril.4.s.Ioan.51. Philo de Cherubim. Gre Nysse. de vita Mosis. Aug.epis.119.

Rup.2.ſ.gen.19.

rranſitur ex hac vita:ſed ſuccedit ei octaua,quæ eſt prima ſabbati, vt deſignetur operatio fœlicitatis, quæ non perturbet requiem, ſed perficiat: ideo ſeptima dies ſine veſpera nominatur. Gen.2.a.Sanctificatur autem hæc requies per ſpiritum ſanctum:nec in alio eſt tanquàm in obiecto,niſi in Deo:quia omnis creatura eſt mutabilis.

Epipha.1.cõtra Ebionitas tomo.2. Geo.ven.cãt.1. ton.7 cap.12. — Christus.

Sabbatum etiam vere eſt Chriſtus,quià veram & perfectam præſtat quietem. Ipſe enim eſt, in quo Deus quieſcit:quem dedit nobis finem,in quo quieſcamus. Et eſt ſabbatum ex ſabbato:quia qui ceſſant à peruerſo opere,illi quieſcunt in cœleſti retributione.Iſa.66.g.

Gre.ſ.Eze.ho.6. Ori.ſ.Num.ho.23. Hiero.ſ.Eze.22.44. &.ſ.Iſa.56.58. Iſyc.ſ.Leui.19. Rup.2.ſ.gen.19. — Ceſſatio à pecc. Vita cõtemplat. Notitia ſcriptur.

Sabbatum quoque Dei eſt, quando ceſſatur à peccato: & perpetuum obſeruat ſabbatum, qui ſpe futuri omnia bona operatur. Ezec.44.f.Num.28.b. Leui.19.a.Et ſabbatum agit,quicunq; ſpiritualibus vacat,& à malis operibus abſtinet. Qua ratione ſabbatum eſt requies vitæ contemplatiuæ, quæ optima pars eſt: & requies, quæ in notitia ſcripturarum habetur: & hoc eſt ſabbatum delicatum.Iſa.56.a.58.d.Iere.17.e.Ezec.22.f.

Ori.ſ.Leui.ho.13. — Memoria Dei.

Sabbata ſingula,in quibus offerendum eſt ſacrificium,deſignant memoriam continuã Dei habendam.Luc.24.b.

Ori.ſ.Matt.ho.29. Amb.ſ.Luc.21. Hiero.Aglaſiæ.&.ſ.Mat.24. Aug.q.in euang.32.&.2.de cõſenſ.euange.77.Gre.5.mor.22.Euch.q.in Matth. — Ocioſitas. Lætitia de temporalibus.

Sabbatum interdum dicit ocium & quietem ab agendo:& ſabbato fit fuga, quum quis torpet in opere virtutum. Matth.12.a.24.b. Et ſabbata deriſa dicunt quietem malam & ocioſitatem. Thre.1.c. Sabbatum etiam, in quo non debet fieri fuga, deſignare poteſt lætitiam de temporalibus, & quietem in eis: & crapulam & ebrietatem: quæ omnia impedimenta ſunt fugæ.

Amb ſ.Luc.6.17. Iſyc.ſ.Leui.26. — Quies à lege veteri.

Sabbatum ſecundo primum deſignabat quietem à lege veteri: ſed quod maneat in noua per bona opera, quibus ad ſecundam quietem gloriæ veniatur. Luc.6.a. Et ſabbatum, quod dedit Deus terræ Iudæorum, expulſis Iudæis, eſt vacatio literæ legis, quæ nunc non ſeruatur.Leui.26.e.

Hie.& Aug.ſ.pſ.47 — Firmitas eccleſiæ in fide.

Secunda ſabbati ſignificare poteſt firmitatem eccleſiæ in fide poſt Chriſti reſurrectionem: quæ eſt velut prima ſabbati:pſal.47.in titulo.

Lyra.ſ.Iſa.1. — Peruerſa quies Iudæorum.

Sabbata Iudæorum & non Dei dicebantur.Iſa.1.b.quia non ea ſecundum voluntatem Dei, ſed ſecundum ſuas traditiones colebant:nec vacabant à peccatis.

Sabec.

Iſyc.ſ.Leui.16. — Crux Chriſti.

SAbec,id eſt venia:erat virgultum,aut vepres, in quibus aries oblatus pro Iſaac hærebat cornibus.Gen.22.c.deſignat crucem Chriſti.

Sabulum, uide Arena. Saccus, uide Cilicium.

Saccus, Sacculus, Sitarchia.

SAccus eſt,qui fit è groſsiori tela,ad continendum & portandum frumentum,aut alia grana. Sacculus autem eſt paruus ſaccus,& ſumitur pro marſupio. Sitarchia vero eſt ſaccus vel pera,in qua cibus poni conſueuit in viaticum.

Beda.ſ.Pro.7. Aug.de ſctis.ſer.42. Gre.ho.17. — Gloria Chriſti. Occultatio ſapientiæ.

Sacculus pecuniæ gloriam reſurrectionis & immortalitatis Chriſti deſignare poteſt. Pro.7.c. Poteſt etiam deſignare occultationem ſapientiæ,quæ eroganda eſt:ideo non portandus ſacculus.Luc.10.a.12.d.22.d.Iſa.46.b.

Glo.ord.ſ.gen.42. — Anima ſapiens. Litera legis.

Sacci impleti tritico. Gen.42.e. animam ſapientia plenam ſignificare poſſunt:& etiam literam legis myſterijs plenam.

Amb.de Ioſeph.11. — Corpus Pauli. Velamen legis.

Saccus iunioris, hoc eſt, Beniamin.Gene.44.a. corpus apoſtoli Pauli deſignare poteſt: & etiam velamen legis.

Gre.ſ.1.Reg.9. — Memoria.

Sitarchia memoriã ſignificare poteſt:in qua non habent quod offerant, qui eam non excoluerunt.1.Reg.9.b.

Hier.ſ.Agge.1. Gre.ſ.Eze.ho.4. — Amiſsio bonorum operum.

Sacculus pertuſus. Agge.1.b. inanitatẽ operum ſignificat: quum videlicet quis facit aliquod bonum opus,& illud amittit per opus malum.

Sacer, Conſecrare, Dedicare, Initiare.

SAcrum eſt id,quod eſt venerabile & conſecratum:vt veſtes dicuntur ſacræ.Et ſacrum interdum dicitur ſacrificium.Exo.31.b. quum ſacerdotes funguntur officio ſuo in ſacris, hoc eſt, in ſacrificando. Conſecrare autem eſt ſacrum facere,vt videlicet res non amplius in vſus humanos aſſumatur, ſed in obſequium Dei conſignetur. Dedicare eſt per verba conſecrare, aut honoris gratia deputare, aut dicendo deferre. Initiare vero eſt conſecrare, offerre, & dedicare.

Baſi.& Arn.ſ.pſ.29. Hie.& Aug.ſ.pſ.28. — Incarnatio Chriſti. Reſurrectio. Renouatio eccleſiæ.

Dedicatio domus Dauid. pſalm.29.in titulo, incarnationem ſignificabat: & etiam reſurrectionem, in qua omnia vitæ corpora dedicantur, Vel renouationem eccleſiæ per Chriſtum:quæ etiam dedicabitur in reſurrectione,quando immortalitatem acceptura eſt:quæ nũc vſque ad illud tempus ædificatur. Dedicatum templum octauo anno.3.Reg.7.g. eſt eccleſia tradita Deo patri in reſurrectione.

Bona opera sacerdotum.
Man⁹ Christi in cruce.

Lyra.i. Exo.29.
Hyc.f.Leui.21.

Consecrationes sacerdotum figura erant consecrationum nouæ legis Exod. 28.g.29.a.
e.Leui. 8.b. Consecrabant autem manus, vt sacra essent opera: idq; septem diebus, vt omnium
operum mundicia monstraretur. Consecratæ quoq; manus pontificis, manus Christi in cruce
designabant. Leui. 21.b.

Glo.ord.f.Exo.39.

Sacræ venerationis lamina dicitur, quam ferebat sacerdos in fronte: quia erat consecrata no
mini Dei in ea scripto, ad honorem & cultum ipsius Dei. Exo.39.e.Leui.8.b.

Perfectio operum.

Glo.ord.f.Exo.13.
Hyc.f.Leui.27.

Cõsecrata primogenita masculina domino. Exod.13.b. sunt opera perfecta recognoscenda &
reddenda autori Deo. Et consecratum, quod non redimitur. Leui. 27.d. est habens integram
perfectionem.

Adscribere Deo bona opera.

Glo.ord f.Exo.40.
Glo.inter.f. Leui.7.
Hyc.f.Leui.27.

Consecrare omnia oleo. Exo.40.b. est quicquid agimus, gratię spiritussancti tribuere. Et cõ
secrare domino adipem & pectusculum. Leui.7.d. est adscribere illi bonum desiderium, & fi-
dem. Consecrat etiam agrum domino. Leui.27.b. qui doctrinã suam dedicat in obsequiũ dei.

Orõ voluntaria.

Glo.inter. f Exo.35

Dedicanda sunt domino voluntaria. Exo.35.d. quia in tabernaculo ecclesiæ non suscipitur
oratio coacta.

Castigatio corporis

Philo.de temulen.

Consecrabant leuitæ manus domino per occisionem fratrum. Exod.32.f. castigando videli-
cet corpora, vt munda essent opera.

Arno.f.ps.105.

Consecrationis aries dicebatur. Leui.8.d. quia immolabatur in consecratione sacerdotum.
Initiari Beelphegor est seruire libidini, aut colere eos, qui ventri nostro seruiunt. psal.105.

Sacerdos, Sacerdotium.

Sacerdos est, qui Deo dicatus est ad sacrificia offerenda, à sacris dictus, qui & sacrificus. Sa
cerdotium autem est munus & dignitas sacerdotis. Sunt autem sacerdotis munera: Primo
orare pro populo, vt mediator, secundo offerre sacrificia, tertio docere populum, quarto
est dux populi in bello, quinto deductor ad destinatum finem, sexto est iudex, septimo pastor
& minister sacramentorum.

Christus.

Ori.f.Iosu.ho.27.et
f.Leui.ho.5.12.
Amb. de fuga. secu.
2 &.f.Luc.1.
Hie.f. Agge.1 &.f.
Zach.3.
Aug.12.ciui. dei. 17.
&.f.ps.26. Geo.ve.
cint.2.ton. 3.cap.2.
Hyc.f. Leui.2.4.21.
Philo.q̃ deus sit immutabi.

Sacerdos Dei altissimi Melchisedec typus est Christi veri sacerdotis secundum naturã hu-
manam. Gen.14.d. qui dictus est sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec. psal.
109.Heb.7.c. Ipse est sacerdos magnus rogans pro populo: ad quem pertinet hostia pro pec-
cato. Leui.2.b.4.a.5.c.6.c.7.a.21.b. Num.35.d. Eze.45.f. Eundem designabat sacerdos Zacha
rias. Luc.1.a. Sacerdos comedens sacrificium pro peccato, est Christus, qui est ignis consumẽs
peccata nostra. Leui.6.c. Et sacerdos fidelis suscitatus pro Eli.1.Reg.2.g. Ipse est sacerdos ma-
gnus Iesus, cuius typum gessit Iesus filius Iosedec. Zach.3.a.6.c. Agge.1.a. Christus autem opti-
me impleuit omnia sacerdotis munera superius posita. Euch form spũa.1.Rup.1.f.Reg.10.

Verbũ diuinum.

Ori.f.Iosu. ho.13.

Sacerdos scrutãs lepram est diuinum verbum, per quod discernuntur peccata. Leui.13.a.14.
a.15.b. Et sacerdos Eleazar significat arcanum & mysticum sermonem. Ios.14.a.

Offerẽtes sua Deo.
Mens.

Ori f. Leui.ho.1.15.
Hyc.f. Leui.1.
Philo.de somnis.
Amb.4.d̃ sacramẽt.
Hiero.epi.f.Quis dabit capiti.

Sacerdos est, qui offert se & opera sua Deo in sacrificium: & peculiariter ipsa mens, quæ do
minatur in homine. Et debet nutrire ignem, vt habeat lucernas ardentes in manibus. Vnus au-
tem sacerdos offert sacrificium volucrum, quia non est contemplatiua vita plurimorum, sed
paucorum, qui tota mente se offerunt Deo, nil humanum vltra cogitãtes. Leui.1.c.2.a.12.c. Et
sacerdos Heliopoleos est cultor mentis. Gen.41.f.47.e. Sacerdotes autem gementes sunt par-

Fideles.

tes animæ superiores, quæ diuinum cultum exercere debent. Thre.1.b. Et omnes fideles sunt sa
cerdotes, si custodierint dignitatem vnctionis, de qua Ioannes dicebat. Et vos vnctionem ha-

Gre.25.mo.7.

betis à sancto.1.Ioan.2.d.1.Petr.2.a. Et quia sunt membra summi sacerdotis. Et sacerdos, qui
offert sacrificium, est animus sanctus: qui autem non sic offerunt, sunt virgines fatuæ. Et sacer-

Hyc.f.Leui.6.

dotes Christi sunt eius ministri ex gentibus: qui sunt sacerdotes religione perpetua. Exod.29.

Perfectè sapiens.
Sacerdotes noui testamenti.

Gre.f.1.Reg.2.

b. psalm. 131. Isa. 66. g. Sacerdos, qui holocaustum offert, est vnusquisque perfectè sapiens:
quia sacerdotium perfectionis exemplum est. Leui. 6. b. Sacerdotale quoque regnum est in
ecclesia. Exod. 19.a. Et sacerdos fidelis est sacerdos noui testamenti: & etiam quilibet bonus.
1. Reg.2.g.

Apostoli.
Prælati.
Doctores.

Hiero f. Isa.61.&.f.
Eze.40.
Ori.f. Iosu. ho. 4.7.
Gre.f. Eze.ho.22.&
f.1.Reg.6.14.

Sacerdotes peculiariter dicuntur apostoli, & eorum successores, ác doctores: sicut filij Da-
uid erant sacerdotes.2.Reg.8.d. Isa.61.c. Et sacerdotes, qui accedunt ad dominum, sunt per-
fecti, & participes mysteriorum. Exod.19.d. Ipsi præcedunt populum in transitu Iordanis, ex-
emplo videlicet & doctrina. Iosue.3.c.4.b. Ipsi accendunt lucernam verbi Dei. Ezechiel.40.
Ipsi canunt tubis. Iosu.6.a. Ipsi sunt custodes templi. Num.3.f. Horum etiam officium est, da-
re consilium accedendi ad Deum: quia sacra debent semper consulere: ideo qui hæc consulit,
sacerdos est. 1.Reg.14.c.f.Iob.12.c. Sacerdotes quoq; Philistinorum dici possunt prædicato-

Prædicatores.

res, & sacerdotes ecclesiæ, qui pollere debent sanctitate.1.Reg.6.a.

Hiero.f.Eze.46.

Sacerdotes interdum dicuntur angeli: qui offerunt pro nobis orationes. Eze.46.a.

Angeli.

Ori f. Leui.ho.6.
Gre.f.Eze.ho.2.

Sacerdotes minores paucioribus indumentis vtuntur: quia non ita perfecti vt maiores. Hi
sunt, qui excubant ad ministerium altaris: quia intendunt inuestigandis & corrigendis pecca-
tis populi, vt eos ad pœnitentiæ lamenta perducant, & quasi incendant carnem in sacrificio,

quam prius viuere permiserant in peccato. Eze. 40. g.

Beda. s. Exod. 2. Sacerdos Madian, apud quem mansit Moses, significare potest Deum patrē, & etiam Christum patrem animarum eruditarum: & è diuerso diabolum, & principem secularem. Exod. 2. c. 3. a. 18. a. Deus pater. Christus. Diabolus. Princeps secularis.

Isyc. s. Leui. 4. Rup. 1. s. Leui. 14. Sacerdos peccans intelligi potest Christus in membris suis: qui etiam est sacerdos offerens pro peccato. Vel fuit Adam, qui peccauit, & peccare fecit totum genus humanum. Vel est pōtifex alios ad peccatum trahens: vel sensus pietatis & religionis. Leui. 4. a. Christus. Adam. Pontifex. Sensus pietatis.

Sacerdotes ad literam dicuntur aliquando primates. Gen. 41. f. Filiam Putipharis sacerdotis Heliopoleos. Exod. 2. c. Erant autem sacerdoti Madian. Et filij Dauid erant sacerdotes 2. Reg. 8. d. Primates.

Ricar. de. s. victo. de extremi mali. 21. Aru. s. ps. 73. Sacerdotes portantes arcam. Iosu. 3. d. sunt ignotorum inuestigatio, & cognitorum retractatio: qui portant arcam contemplationis in Iordanis fluenta, quum per inuestigationis & retractationis studiū, ad desideriorum nostrorum considerationem, nostræ contemplationis oculū reflectimus. Possunt etiam designare corpus & animam. psal. 73. Inuestigatio & retractatio. Corpus & anima.

Ori. s. Luc. ho. 34. Hil. s. Mat. cano. 7. Sacerdos qui transiuit relicto vulnerato, est lex: quæ non sufficiebat saluare. Matth. 8. a. Luc. 10. e. Lex non saluans.

Sacerdotes polluētes sanctum, sunt mali sacerdotes Ecclesię: & etiam mali doctores. Soph. 3. a. Mala. 1. b. Sacerdotes & doctores mali.

Gre. s. 1. Reg. 1. 2. Sacerdotes domini Ophni & Phinees, Scribas & Pharisæos designant: qui habebant fidem, & non opera: ideo erant vt sepulcra dealbata. Qui ideo dicuntur esse in Silo: quia occidendo Christum inuenerunt redemptionē generis humani: licet malo animo ipsi occiderint. 1. Reg. 1 a. 4. b. Et sacerdos Eli est populus Iudaicus cum sacerdotio: vel etiam patriarchæ. Et sacerdotes impij sunt principes Iudæorum. 1. Reg. 2. g. Ipsi dicebant: vbi est Deus: quia non quæsierūt Christum. Iere. 2. d. Et sacerdotes Baal sacrificantes, & clamantes, & incidentes se, fuerunt principes & sacerdotes Iudæorum: qui coluerunt latronem Barabbam, & clamauerunt: Crucifige: & perfuderunt se sanguine dicentes: Sanguis eius super nos. Occisi sunt autem, cum destructa est Hierusalem. 3. Reg. 18. f. Sacerdotes & principes iudæorū. Rup. 5. s. Reg. 9.

Ori. s. Gen. ho. 16. Gre. s. 1. Reg. 5. Hiero. s. Isa. 28. & s. Hos. 5. 6. Anton. epis. 2. Sacerdotes Pharaonis sunt seruientes diabolo: qui liberas habēt possesiones: quia diabolus eos pascit terrenis. Contrà sacerdotes Christi nihil habent, sed sunt pars domini. Gene. 47. e. Et sacerdotes Dagon seu Iudæorum sunt, qui adhuc seruiunt diabolo per praua desideria. Iudi. 17. d. 18. a. 1. Reg. 5. b. 3. Reg. 13. a. Et sacerdotes Israel erant sacerdotes hæreticorū & idolorum: qui sunt sacerdotes interficientes. Hose. 5. a. 6. d. 7. c. Et sacerdotes ebrij sunt sacerdotes hæreticorum & Iudæorum praue intelligentes scripturas. Isa. 28. b. Sacerdotes etiam Baalim sunt principia operationis aduersæ seu prauæ. 3. Reg. 18. e. Seruientes diabolo. Sacerdotes hæreticorum & iudæorū. Principia operationis prauæ.

Gre. s. 1. Reg. 2. Sacerdotalis pars vna, ad quam admitti petent Iudæi, est societas fidei. 1. Reg. 2. f. Vel est beatitudo, de qua dicitur. Apo. 5. c. Fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes. Societas fidei. Beatitudo.

Sacramentum.

SAcramentum à sacro dictum, est quod iurisiurandi sacratione interposita geritur: & interdum ponitur pro arcano & mysterio, quasi sacrum secretum, vt Tob. 12. b. Sacramentum regis abscondere honorificum est. Sapi. 2. d. Nescierunt sacramenta Dei. Ephe. 1. b. Notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ. Dani. 2. c. Vt quærerent misericordiam à facie Dei cœli super sacramento isto. Apoc. 17. d. Ego dicam tibi sacramentum mulieris & bestiæ.

Sacrarium.

SAcrarium est locus sacer in templo, in quo sacra reponuntur: de quo. 1. Cor. 9. b. Qui in sacrario operantur, de sacrario viuunt.

Philo. 1. allego. Sacrarium, in quo non est plantandus lucus, est anima, in qua reponuntur sacræ virtutes: & ipse Deus requiescit. Anima.

Sacrificare, Immolare, Libare, Delibatio, Sacrificium, Hostia, Holocaustum, Libamen, Victima.

SAcrificare generale nomen est: vt sit idem quod sacrum facere: & sacrificium res diuina. Immolare autem est quasi mola, id est, farre molito & sale hostiam fusam sacrificare. Libare autem est leuiter degustare, & quasi summis labris attingere: quod quia fiebat in sacrificijs, sumitur pro sacrificare. Porrò hostia erat animal, quod immolabatur & mactabatur: quæ etiā victima dicitur. Holocaustum autem erat hostia, quæ tota igne comburebatur, & absumebatur. Libamen vero & libamentum est, quicquid in sacris libatur: & peculiariter quæ adiungebantur hostiæ: vt simila, oleum, thus, &c. Oblatio etiam similæ & olei: quæ additur holocausto, dicitur sacrificium. Eze. 46. b. Sacrificium quoq; dicitur fieri de simila: libatio vero de vino, & generaliter de liquidis. Ioel. 1. b. Hier. s. Ioel. 1.

Christus. Eucharistia. Caro Christi.

Sacrificium salutare, quod & hostia pacifica dicitur, significare solet in primis Christum, & eucharistiã. Leui.1.3.7.9. Ipse est hostia, quam Deus præparauit. Sopho.1.b. Exo.10.f.18.b.34.c. Et hostia expiationis. Exo.29.c. Et hostia, quæ est sancta sanctorum. Leuiti.14.b. Ipse etiam Christus, vel eius caro est holocaustum tam de ariete, q̃; de agno anniculo. Gen.22.a. Leuit.9.b.16.a. ps.19. Ipse est delibatio sancta. Roma.11.b. Et sacrificium vespertinum: quia ad vesperã passus est. ps.140. Ad immolandum autem ascendens Elcana, designat Christum, qui obtulit semetipsum pro nobis.1.reg.1.a. Et immolatio eius est ipsa passio: quum tanq̃; ouis ad occisionem ductus est. Isa.53.c. Immolauit quoq; victimas sapientia, quãdo Christus suis passionibus ecclesiam consecrauit: vel vitam prædicantium mactari in persecutione permisit. Pro.9.a. Sacrificium autem coctum in clibano est Christus in vtero virginis formatus. Designare etiam potest doctrinam, quę ex charitate procedit. Leui.2.b. Et sacrificium de craticula mortẽ Christi designat: & etiam patientiam in multiplici passione. Leui.2.c. Sacrificium quoq; voluntariũ fuit passio Christi. ps.53. Immolatio etiam vaccę extra castra, designabat Christum extra portã Hierusalem passurum: & immolabatur coram omnibus, ex quorum genere fuerunt, qui ipsum publicè immolaturi erãt. num.19.a. Decima autem die agnus tollebatur & non immolabatur vsq; ad quartam decimam diem. Exo.12.a. quia per legem quidem Christi passio pręfigurabatur: & tamen per euangelij quadrigam narratur passus. Denarius enim numerus ad legem pertinet, propter decem verba legis. Quaternus vero ad nouum testamentum propter euãgelia. Hostiæ multiplicantur iuxta multitudinem peccatorum. Et sancti diuersi diuersæ sunt hostiæ. Sed in his omnibus vnus est agnus, qui totius mundi potuit auferre peccata: & ideo cessauerunt cęteræ hostiæ: quia talis hæc fuit hostia, vt vna sola sufficeret pro totius mũdi salute. Cęteri enim precibus peccata, hic solus potestate dimisit. Immolare passerem ĩ vase fictili designabat passionem Christi: vel fidem passionis eius. Leui.14.a.

Ori.s.Leuiti.ho.1.5 &.s.gen.ho.8. Aug.s.ps.19. Chry.in.ps.95. Ori.s.Rom.11. Gre.s.1.reg.1. Aug.s.ps.140. Beda.s.Pro.9. Glo.int..s.Leui.2. Hila.s.ps.53. Aug q.in.num.33. Beda.s.Exo.11. Ori.s.num ho.24. Ori.s.Leui.ho.8.

Christ⁹ in vtero virginis. Doctrina ex charitate. Mors Christi. Patiencia. Fides passionis.

Hostia solenis Elcana.1.reg.1.c. designauit presentationẽ humanitatis Christi ĩ cœlo: & etiã ineffabilem amorẽ eruditionis. Immolat etiam hostiam solemnem, qui per eloquia prædicationis auditorum corda in amorem conditoris accendit: & qui sublimia æternitatis gaudia cõtemplatur.

Pręsentatio humanitatis christi ĩ cœlo. Prædicatio. Contemplatio æternitatis. — Gre.s.1.reg.1.

Victimæ quas mactauit sapientia. Pro.9.a. sunt solidus doctrinæ cibus: vel ipse Christus. Et liba vini designant oblationem sanguinis Christi: & virtutem gratiæ spiritualis: & poculum doctrinæ, vel passionis & martyrij: & ferorem dilectionis: & perfectionem quam infert spiritussanctus. Exo.29.g. Leui.6.7.23.c. Non libant autem domino vinum hæretici: quia eorum nec doctrina nec opera placet domino. Hose.9.a. Holocaustum quoq; dicitur ipsum martyrium, quo totus homo offertur Deo. ps.65. Et immolare arietem alterum est offerre Deo martyres, & peculiariter Petrum. Exo.29.c.

Solidus doctrinæ cibus. Oblatio sanguinis Christi. Martyrium. Feruor dilectionis. Perfectio. — Basi ho. in princ. Gre.17 mor.14. Isy.s.Leui.23. Hie.s.Hose.9. Aug.s.ps.65. Lyra.s.Exo.29.

Sacrificium domini est confessio humanitatis & diuinitatis Christi.1.reg.2.d. Et immolare victimas est offerre Deo veræ fidei confessionem. Exod.24.b. Sacrificium autem sacerdotum crematur totum, quando totam fidem passionis & incarnationis Christi offerimus, nec quicq̃; pretermittimus. Leui.6.c. Holocausta quoq; medullatã significãt fidem: vel interiora cum charitate: vel corpus Christi: vel corpus & animam. ps.65.

Confessio fidei. Fides. Corpus Christi. Corpus & anima. — Gre.s 1.reg.2. Isyc. Leui.6. Hie.& Aug.s.ps.65.

Holocaustum, quod obtulit Iephte, offerens filiam suam virginem, est ecclesia: quam offert Christus patri, sine macula & ruga. Iudi.11.g.

Ecclesia. — Aug.q.in iudi.49.

Sacrificium est homo Dei nomini consecratus, & Deo deuotus, quatenus mundo moritur, vt Deo viuat. Ipsum quoq; corpus, quum per temperantiam castigatur: & multo magis anima, quum se refert ad Deum, vt igne eius amoris accensa, formam concupiscentiæ secularis amittat. Exo.29.40. Leui.6.d.8.9.10.c.14. ps.4.50. Rom.12.a. Et mali fiunt victima quando conuertuntur. Ier.11.a. Mar.9.d. Hostia autem offertur sine macula, quando non vna sola virtus offertur, vt virginitas sine humilitate: sed omnes simul. Hostia quoq; ꝓ peccato est homo in baptismo, & pœnitentia. Leui.4.7. Iob.42.b. Sacrificium autem pro peccato diuidebatur in duas partes: vna comburebatur: altera cedebat in vsum sacerdotum, ad significandum expiationem peccatorum fieri ministerio sacerdotum: nisi quando offerebatur sacrificium pro peccato totius populi.

Homo consecratus Deo. Corpus & anima. — Aug.10.ciui. Dei.6. Ori.s.Leuit.ho.4.& s.Roma.12. Hier.s.Iere.12. &.s. Mar.9. Chrys.in ps.35. Amb.3.offi.14. Tho.1.2.q.10.ar.3.

Sacrificia domini sempiterna, duplicem sensum sacrę scripturę significare possunt: sed principalius sacrificium sempiternum est lex spiritalis. Leui.6.c. Hostia quoq; dici potest litera legis: cui detrahitur pellis, hoc est, velamen literæ. Leui.1.b.

Lex cum sensu spirituali. — Ori.s.Leui.ho.4. Glo.int.s.Leui.1.

Sacrificium de simila est inferior cognitio. Leui.2.a.b.6.c.7.14.b. Vel quum simila sit delicatissima farina, poterit designare ipsam sapientiam: & sacrificium de simila erit oblatio sapientiæ, quæ est præcipua inter dona spiritussancti. Sacrificium perpetuum, quod die ac nocte crematur, offerunt sacerdotes: vt à perfecta sapientia incipiens, in eadem finiatur: & tota vita componatur ad perfectionem. Leui.6.b.

Inferior cognitio. Sapientia. — Glo.int.s.Leui.2. Isy.s.Leui 6.

Sacrificium populi in excelso, & hostia, quam benedicebat Samuel.1.regũ.9.b. est deuotio electæ plebis, ad audienda excelsa verba Dei. Sed anteq̃; benedicatur à Samuele, & audiat verbum Dei,

Deuotio fidelium. — Gre.s.1.reg 9.

bum Dei, est quidem munda, sed post benedictionem, est etiam mundans: quia augetur charitas, quæ operit multitudinem peccatorũ. Iaco.5.d. Hostia quoq; gratiarũ est oratio. Leui.7.b.

Oratio.

Hostiæ pacificæ sunt victimæ labiorum confitentium nomini Dei: vt ad ipsum pacem habeamus. Gen.28.d. Holocausta etiam erunt laudes, quæ offerentur in patria, sine alicuius defectus admistione. ps.50. In hac autem vita est sacrificium laudis honorificans Deum. ps.49. Ad hæc etiam referri potest holocaustum adipis. Leui.3.4.5.8.9. Hostia quoq; vociferationis est sacrificium laudis. ps.26. Sacrificat autẽ voluntarie Deo, qui eum laudat, non propter aliquod creatum, sed solum quia bonus est. ps.53. Sacrificium quoq; iustitiæ est hostia laudis, qua redditur Deo, quod suum est. ps.4.1.reg.2.d.

Rup.7.s.gen 25. Chry.in ps.95. Aug.s.ps.49. Hie.s.ps.26. Auh.s.ps.26.53. Gre.s.1.reg.2.

Laudes Dei.

Sacrificium sunt etiam opera misericordiæ: & sacrificium vespertinum, quod fit per eleuationem manuum, sunt opera misericordiæ cum oratione: & etiam quæ fiunt proxima iam morte. ps.49.140. Et sacrificium iustitiæ est, quale obtulit Abel: quum quis exercet opera iustitiæ. Sacrificium etiam iustitiæ, est sacrificium passionis Christi. ps.4.50.115. Offeruntur quoq; sacrificia in iustitia, hoc est, per opera iustitiæ. Mala.3.a. Isa.19.d. Ion.2.d. Holocaustum etiam est opus omnino perfectum: ideo in holocausto offerebatur masculus, & non fœmina. Exod.20.d. Leui.1.c. Hostia etiam pro gratiarum actione est euangelica cõuersatio: quæ comedi debet eodem die: quia nunc est implenda: & non est expectandum futurum seculum. Leuit.22.d. Libamina quoq; ex liquidis, sunt vota bonorum operum. Gene.35.b. Exo.25.c.37. Leuit.14.d Sunt etiam victimę eorum, qui se à communi publico, nequaq̃; separant, sed singulari virtute agunt, vt virtutes aliorum districtius transcendant. 1.reg.15.e.

Aug.10.ciui. Dei.6. &.s.ps.49. Ori.s.1.reg.ho.1. Arn.& Hil.s.ps.140. Chry in ps.95. Amb.apol.Dauid.17. Basi.s.ps.115. Hie.s.Ionam.2. Ori.s.Leui.ho.9. Hila.s.ps.65. Isyc.s.Leui.22. Glo.int.s.Exo 25. Gre.s.1.reg 14.15

Opera misericordiæ. Opera iustitiæ. Opera perfecta.

Holocausta propriè erunt in fœlicitate, quando nihil restabit offerendum, quod non offeratur. Exo.20.d. Leui.1.c.

Chry.in ps.95.

Fœlicitas.

Sacrificium de ouibus, quod obtulit Abel, innocentiam cum fide noui testamenti Deo gratam significat. Sacrificium vero Cain de fructibus terræ, terrena opera veteris testamenti, quæ non erant accepta Deo. Gen.4.a.

Innocentia cum fide. Opera terrena veteris testamenti.

Victimæ pacificæ obedientiam Deo gratam significare possunt. Exod.24.b. Leui.4.g.7.b. 1.Regum.10.b.

Gre.s.1.reg.10.

Obedientia.

Victima holocausti, quam sibi prouidet Deus, dici possunt actus potentiarum ordinati à Deo. Gen.22.b.

Philo. de profugis.

Actus potentiarum.

Holocaustum de volucribus & pecoribus mundis, puritatem vitæ, & contemplationem cœlestium significare potest. Gen.8.d. Exo.10.f.35.38.a. Leui.1.c.6.b.7.b.14.b.15.c. Holocaustum autem est omnimoda seculi renunciatio, & voluptatum plenissima abnegatio: totum se enim quis Deo p intelligibilem ignem spiritus offert, non iam terrenus, sed spiritalis, & quodammodo cœlestis effectus. In holocaustum etiam offertur corpus proprium, quum per pœnitentiam castigatur. Exod.24.b. In holocaustum quoq; offeruntur interiora. Holocausta enim sunt eorum qui se omnino subtrahere volunt à publico operis, vt Deo se totos per amorem inflammatos offerant in secreto contemplationis. 1.reg.15.e. Ier.17.d. Micheæ.6.b. ps.49. Holocaustum etiam offert, qui cœlibem agit vitam. num.28.a. Holocaustum autem iuge sunt orationes continuæ cum vita immaculata, & non interruptæ per peccatum. Et holocausta Salomonis sunt orationes in ecclesia. 3.Reg.10.a. Et holocausta medullata sunt orationes cordis & oris. ps.65. Oblatio autem munda sacrificatur Deo in omni loco in ecclesia, hoc est, orationes & eucharistia. Malac.1.c. Eze.40.e. Holocaustum quoq; offerre est totam mentem igne compunctionis incendere: vt in ara amoris cor ardeat, & quasi delicta propriæ sobolis, inquinamenta cogitationis exurat. Offert etiam holocausta per singulos filios, vt Iob, qui p vnaquaq; virtute, vt pura esse debeat, preces domino fundit. Iob 1.a. Fiebat autem holocaustum de turture & columba, ob excellẽtiam volatus: & etiam offerebantur pro peccato, ob gemitum.

Isyc.s.Leui.1. Ori.s.Leui.ho.5. Gre.s.1.reg.15. &.s. Eze ho.20. Hier.s. Iere.17. &.s. Mich.6. Aug.s.ps.49. Ori.s.num.ho.23 & s.canti.ho.2. Arno.s.ps.65. Hiero.s.Mala.1.&.s Eze.40. Chry.in ps.95. Gre.1.mor.35.

Puritas vitæ. Contemplatio cœlestium. Prfecta seculi renunciatio. Pœnitentia. Vita cœlebs. Orationes cum vita immaculata. Eucharistia.

Hostia pacifica significat perfectos: & communia vota fidelium: & spiritualem cõuersationem. Hoc sacrificium erat proficientium: & ex eo fiebant tres partes: vna incendebatur: altera erat sacerdotum: tertia offerentium: quia salus est à Deo, dirigentibus ministris, cooperantibus hominibus, qui saluantur. Huius hostiæ pectusculum & armus dexter erant sacerdotis: vt designaretur ad ipsum pertinere sapientiam & fortitudinem. Leui.1.3.7.9.

Ori.s.Leui.ho.2. Isych.s.Leui.1. Tho.1.2.q.102.ar.3. Rup.s.Leui.12.

Perfecti. Communia vota fidelium. Spiritualis conuersatio.

Holocaustum de vaccis offert doctor, quum nihil de scripturis intelligit, quod non amoris flamma comburat. Eodem referuntur holocausta Bethsamitarum. 1.Reg.6.d. Sacrificium etiã est ipsa prædicatio. Immolatio autem Iacob cum Laban. Gen.31.g. Designauit communicationem doctrinæ & sacramentorum gentilibus factam. Vnde victimæ dici possunt ipsa sacramenta. Gen.43.d.46.a.

Gre.s.1.reg.6. Chry in psal.95. Glo.int.s.gen.31.

Prædicatio ex charitate. Communicare doctrinam & sacramenta gentilibus.

Immolare primogenita est offerre Deo primordia bonorum operum. Exo.13.c.

Glo.int.s.Exo 13.

Offerre Deo principia operum.

Holocaustum de armento offerre, est coniugatorum, vt Iob: qui sub iugo coniugij domus suæ benè præfuit: & filios suos in omni pietatate subditos erudiuit, holocausta per singulos offerens, & Deo gratias agens totum bonũ illi tribuendo. Leui.1.a. Iob.1.a. Victimæ quoq;, quæ non penitus comburebantur, pertinent ad coniugatos. Isa.36.c.

Hie.s.Isa 56.

Oblatio cõiugatorũ.

Victima

Iudicium Dei. Victima domini in Bosra, designat iudicium vindictæ Dei in terra faciendum.Isa.34.b.Immolauit quoq; Deus victimam auibus & bestijs:quando tradidit hæreticos & Iudæos dæmonibus. Et eisdem immolauit victimam de Gog.Eze.39.e. Hiero.s.Isa.34.&.s.Eze.39.

Sacrificium pro delicto est sacerdotis:quia conuertit peccatorem.Leui.7.a.Eze.44.g. Ori.s.Leui.ho.5.

Munera simoniaca. Idololatria. Pactum cum dæmonibus. Opera hæreticorũ. Sacrificia mortuorum sunt munera Simoniaca malorum: & etiam hostia pacifica, & holocaustum,quod offertur idolo:quæ sunt, quum quis pactum habet cum dæmonibus.Exo.32.b.4.Reg.10.d.ps.105.Eccl'ici.35.b.2.Mach.4.c. Victimæ quoq; meretricis sunt hæreticorum opera,quibus arbitrantur se obsequium præstare Deo, etiam persequendo fideles.Prou.7.c. Ad hæc pertinet holocaustum de rapina,quod odit Deus.Isai.61.c.Et sacrificium & holocaustũ, quod non vult dominus,sunt eleemosynæ & alia opera cum errore fidei.Hose.6.c. Arno.s.ps.105. Beda.s.pro.7. Hie.s.Hose.6.

Quum dicit Deus, se non præcepisse sacrificiorum & holocaustorum legis veteris oblationem,ostendit se potius eam permisisse:ne videlicet offerretur idolis. Item quia intentionem legislatoris hi, qui acceperunt, transgresi sunt. Cum enim subtilis esset,& valde sublimis lex:& propterea absconsa esset in superficie literæ, quatenus perscrutantes eam discerent, oportebat prius,vt suos sensus emendarent:quod si non agerent, non poterant ad veros sensus peruenire: sed ipsi fingebãt sensus & traditiones,quas Deus nõ præceperat.Isa.1.c.Ier.7.e.Hose.5.f.ps.49. Hie.s.Iere.7. Isyc.s.Leui.1.

Frænatio concupiscentiæ. Sitis sanguinis chri. Libans Dauid aquã domino,quam prius concupiuerat.2.reg.23.c. Typus est rationis præcedentem concupiscentiam frænantis. Vel significauit se sitire sanguinem Christi:quam sitim nulla temporalis consolatio sedare valebat. Amb.1.de Iaco.1.& apolo.Dauid.7.

Seruire Deo pura mente. Simplicitatem offerre. Mactare concupiscẽtias. Sacrificare petebat Moses in deserto & non in Aegypto: quia in tenebris secularibus,& negotiorum obscuritate non potest seruiri domino:sed in ociosa mente,& longe secedente à mũdanis moribus:Sacrificant autem in Aegypto, qui sola fide seruiunt Deo:sacrificãt in deserto, qui fidei addunt puritatem vitæ.Exo.5.a. Immolare autem super montem est in sublimitate vitæ & perfectionis offerre.Exo.3.b.Immolare quoq; abominationes Aegyptiorum,est virtutes operari: & simplicitatem offerre, quam reprobi abominantur: vel mactare concupiscentias & vitia,quæ Aegyptij colunt.Exo.7.c.8.f.Immolare quoq; vitulum est mortificare carnem:idq; coram domino,non ad inferiorem gloriam,sed ad superna intendendo.Leui.1.4.8.16. Ori.s.Exo.ho.3. Cyril. de adorati.in spiritu sancto. Glo.int.s.Exo.3. Amb.epist.4. Gre.10.mor.27. Ori.s.Leui.ho.1. Isych.s.Leui.1.

Pœnitentia. Mortificatio carnis. Immolant domino greges & armenta Amalec, quando lubrici & incontinentes ad confessionem veniunt:& quod nequiter egerunt,pœnitendo delere satagunt. Primitias autem cæsorum reseruant ad immolandum, qui peccata deserunt,nec plangunt.1.reg.15.c. Sic victimas offerre est carnis concupiscentias domare.Exo.8.f.30.a. Quasi autem viua,sed bruta caro mactatur,quando quilibet irrationabilis appetitus vel affectus in nobis,carnis contritione mortificatur.Dani.2.g.Immolat etiam passerem in vase fictili,qui carnem suam mortificat.Leui.14.a. Gre.s.1.reg.15. Ricar.de.s.victo.de somnio Nabuch.37 Ori.s.Leui ho.8.

Immolare agnum ad latus altaris est à malo cessare: vel passionis Christi memoriam pro gẽtibus offerre.Leui.1.c.Immolare autem hostiam pacificam in introitu tabernaculi,erat imperfectorum & à malo cessare incipientium.Leui.3.a. Glo.ord.s.Leui.1.3.

Immolatur hostia pro peccato vbi offertur holocaustum: vt nouerit homo se sanctificatum esse per peccati remisionem.Leui.4.e.6.d.14.b. Ori.s.Leui.ho.5.

Imitatio Christi. Immolant vitulum Anna & Elcana:quia quod prædicator docet, Christus infundit in corde benè proficientis.1.reg.1.d.Tunc quoq; immolat prædicator, quãdo electa corda per amorem suscipiunt hoc, quod in verbo & exemplo doctoris radiat de imitatione redemptoris.1.Regum.16.a. Gre.s.1.reg.1.16.

Emendatio infamię. Immolare hircum pro peccato principis.Leui.4.e.est per emendationem tollere infamiam: quia hircus ductor est gregis. Lyra.s.Leui.4.

Obedientia. Immolare victimas est internæ iucunditatis bonum Deo offerre:& obsequium obedientię, quo dæmones superantur,præstare.1.reg.6.c.10.b. Gre.s.1.reg.6.

Non immolandus eodem die fœtus cum matre.Leui.22.d. Designat non debere seruare simul legem euangelicam cum lege veteri: sed vtraq; suo tempore.Item ꝙ Christus non eodem die erat occidendus,quo immolabatur agnus,sed postero. Isy.s.Leui.22.

Iudęi immolãtes dęmonibus. Immolantes Philistim hostias magnificas Dagon,capto Samsone.Iudic.16.f.Designant Iudæos,qui post mortem Christi iam non Deo sed dæmonijs immolabant. Rup.s.Iudi.25.

Tollentes diuinam prouidentiam. Cultus errorum. Libant super mensam fortunæ,qui diuinam prouidentiam tollunt.Isa.65.b. Hie.s.Isa.65.

Libant dijs frustra, qui colunt errores. Isai.11.c.18.c.Et immolant frustra bobus in Galgala hæretici:qui in errorum voluptatibus instar boum pro terrenis laborant.Hose.12.d.Exo.22.c.32.b.34.b.Et sacrificant homines vitulis,qui ipsos in errorem inducunt.Hose.13.a.Et sacrificãt filios & filias sculptilibus Chanaan,qui tradunt simplices irrisoribus legis Dei.ps.105.Et sacrificant idolis libamina,qui diabolo & erroribus discipulos dedicant.Isa.57.b.Eze.16.c.Sacrificant autem super lateres hæretici:qui errores suos dialectica nituntur arte firmare.Isa.65.a.Et sacrificant super montes,aut super capita montium, quando superbè colunt suos errores. Isai.65.b.Hose.4.c.Et etiam in agro.Ier.17.a. Hose.11.a. Item in hortis,quando erroribus suis addunt voluptates,quasi Deo gratas.Isa.65.a.Victimas quoq; declinant hæretici in profundum, Hie.s.Hose.12. Arno.s.ps.105. Hier.s.Ezec.16.&.s.Isai.65.&.s.Hose.5. Ori.s.Eze.ho.7.

qui decep

qui deceptos à se dæmonibus tradunt. Hose.5.a.Item qui opera pœnitētiæ & laboriosa faciūt ob aliquem terrenum finem. Immolat quoq; filios Hierusalem, qui fideles in errorem inducit. Isa.57.b.Eze.16.c. Et immolant filios & filias dæmonijs, qui sensus & cogitationes illis offerunt.Psalm.105.

Hie.s.Hose.4. Sacrificat cum effœminatis, qui colunt libidinē: & qui errorū magistros sequuntur. Hos.4.d. Colere libidinem.

Rup.s.Haba.1. Sacrificat diabolus aut hæreticus reti suo, quum fraudes & sermonē suum quasi Deum adorant.Haba.1.d.Item qui aurum & argentum colunt, tanq; per illa imperantes.

Glo.int.s.Exo.23. Immolare sanguinem super fermēto.Exo.23.c.34.c. est offerre hostiam impuram, nec Deo placentem: ideo prohibetur. Hostia impura.

Hostia gratiarum est secularis scientia.Leui.7.b.

Immolare cæcum & claudum, vide cæcus & claudus.

Sacrilegium, Sacrilegus.

SAcrilegium est sacrorum furtum, aut sacrorum violatio. Et sacrilegus, qui sacra, aut de loco sacro legit, hoc est, furatur aut violat.

Ori.s.Roma.2. Amb.s.Roma.2. Sacrilegium commisit Iudæus, quando tēplum corporis Christi violauit, aut ipsum Christum negauit.Roma.2.d. Iudæus persequens, negans Christum.

Sacrilegium etiam committit, qui occultat verbum Dei, quando publicandum est. Et etiam hæretici, qui preciosas scripturarum margaritas furantur, & illis ad peruersos sensus abutūtur.

Sadducæus.

SAdducæus.i.iustus, aut iustificatus: erat secta inter Iudæos eorum, qui resurrectionem negabant: & tamen sibi iustitiam arrogabant.Matt.22.c.Mar.12.e.Luc.20.e.acto.5.c.23.b.

Ori.s.Mat.cap.16. Typum gerunt Sadducæi populi Iudaici: qui negant resurrectionem Christi: & iustitiam legis sibi arrogant.Matth.16.a. Iudæi.

Sadoc.

Gre.s.Eze.ho.22. SAdoc.i.iustus, aut iustificans, siue iustificatus: pontifex filius Achitob.2.reg.8.d.1.Para.6.a. Typus esse potest Dei, vel ipsius Christi: de cuius semine sunt sacerdotes & leuitæ noui testamenti.Eze.40.g.43.f.48.b. Deus. Christus.

Hie.prol.frater Ambros. Sadoc sacerdos succedens cum Dauid post extinctos Eli & Saulem, designat nouum sacerdotium cum nouo imperio succedens. Nouum sacerdotium.

Seculum, Secularis.

Hie.s.Eze.27. SAEculum, aut iuxta aliquos seculum sine diphthōgo, est tempus, quod solent homines viuere: vt Tyrus non erit vsq; in seculum, hoc est, per septuaginta annos. Eze.27.g.Seculū etiā, tota vita.Exo.21.a.Erit ei seruus in seculum.Spatium temporis.ps.17. Dauid, & semini eius vsq; in seculum.Principium.Gen.6.a.potentes à seculo viri famosi.

Hila.s.ps.118. Aug.s.ps.9.71. Seculum interdum dicere potest durationem æternam: sicut dicuntur secula æterna.Isai.26.a.Et seculi dies.Mala.3.b.Seculum quoq; dici potest vita præsens: seculum seculi vita futura. ps.9.71.118.142.144. Duratio æterna. Vita præsens. Vita futura.

Hie.s.Isa.9. Seculum futurum dicit tempus post aduentum Christi: aut etiam post iudicium.Isai.9.b. Tēpus post aduētū Chri. aut post iudic.

Glo.int.s.Isa.51. Secula, quorum sunt generationes.Isa.51.d. Designare possunt tempus, quo liberauit Deus populum de Aegypto. Tēpus liberationis de Aegypto.

Ori.s.Mat.ho.24. Glo.or.s.2.Timo.2. Seculum interdū dicitur mundus: qui consummatur in perfectis, quibus est crucifixus.Mat.24.a.Inde dicuntur seculares, qui rebus mundanis vacant. Et secularia negotia sunt, quum animus occupat cura colligendæ pecuniæ, sine corporis labore: vt fit à negociatoribus.2.Tim.2.a. Mundus. Negocia pecuniaria.

Hie. Cypriano. Seculum pro ignorantijs, transtulerunt septuaginta.ps.89.Seculum nostrum in illuminatione vultus tui.

Sæuus, Sæuire, uide Crudelis. Sagena, uide Rete.

Saginatus, uide Adeps.

Sagitta, Sagittarius, Iaculum, Spiculum, Spiculator.

SAgitta est iaculi genus, quod arcu iacitur à sagittario. Iaculum autem generalius est ad oīa, quæ iaciuntur. Porro spiculum est lancea breuis seu telum missile: à quo dicuntur spiculatores satellites ferentes spicula. Et aliquando carnifices.

Hila.s.ps.119. Ori.s.ps.36 ho.2. Sagitta Dei interdum dicitur Christus à patre missus vnde & sagitta potentis dicitur.ps.119. Et ipse dicitur sagitta electa.Isa.49.a. Hie.s.Is.44 &.s.Zach.9. Christus.

Aug.s.ps.44. Ber.s.cant.ser.29. Sagittæ acutæ Christi, vim charitatis eius designant.ps.44.quibus sagittis vulnerata erat spōsa, quum diceret.Cant.2.a.4.c. Vulnerata charitate ego sum. Charitas Christi.

Ori.s.ps.36.ho.2.3. Hila.s.ps.126. Sagittæ Dei sunt homines ad omne præceptum implendum parati, pennis virtutum recta Homines obedientes.

Apostoli. Prædicatores. Euangelistę. itinera transuolantes: quos Deus ponit sicut sagittã electam. Isa.49.a. Et generaliter omnes boni, & obtemperantes Deo sunt sagittæ in manu potentis. p̃s.126. Peculiariter autẽ sagittæ sunt apostoli, & prædicatores, & etiam euangelistæ. p̃s.7.17.119. Arno s.p̃s.119. Aug. s.ps.7.17.126. Euch.q.in psal.

Castigatio Dei. Sagitta quoq; Dei est animaduersio & punitio Dei, & castigatio ad emendationem. p̃s.7.37.119. Isa.5.g.49.a. Iere.4.g. Haba.3.c. Et sagittę domini dicuntur ebibere spiritum. Iob.6.a. quando indignatio & castigatio Dei electos, quos in peccatis inueniũt, dum vulnerant immutant: vt duriciam suam transfixa mens deserat: atq; ex salutifero vulnere sanguis confessionis decurrat. 4.Reg.13.c. Basi.s.ps.7. Hila.s.p̃s.119. Hier.s.Haba.3.&.s. Iob.6. Gre.7.mor.2.3. Aug s.p̃s.37.

Verba Dei. Præcepta Dei. Verba iusti. Prædicatio. Oratio. Sagittæ præterea Dei sunt verba Dei animam penetrantia. p̃s.17.44.37.63.76. numẽ.24.b. Iob.6.a. Et sagittæ in manu potentis dicũtur ipsa sacra verba. p̃s.126. Sagittæ quoq; acutę Christi sunt pręcepta Dei peruolantia: p̃s.119.143. Sagittæ rursus sunt verba iusti: quæ penetrant cor peccatoris, vt conuertatur ad pœnitentiam. Ipsa quoq; prædicatio & etiam oratio sagittæ dici possũt. Hæc sunt iaculum quasi fulgur. Zach.9.d. Ori.s.nu.ho.7.&.s. p̃s.36.ho.2. Gila.s.p̃s.126.143. Basi.s.ps 37. Tert aduer. Iudæos Aug s.p..76.119.143 Gr 7.m.2.&.34.m.5

Virtutes. Stimuli amoris. Sagittæ in luce splendentes sunt virtutes in anima iusti fulgentes. Haba.3.c. Sic erant virtutes in Iob. Sagittæ quoq; acutæ sunt stimuli amoris. p̃s.44. Hie.s. Haba.3.& ad principian.

Pœnitentia. Sagittæ prętereà sunt pœnitentia, & carnis afflictio. p̃s.119. Basi.s.ps.37. Arno.s.ps.119.

Desideria sancta. Defensio fidei. Plagæ Iudęorum in Christum. Sagittæ paruulorum dici possunt sancta desideria de nouo habita: vel defensio fidei. p̃s.63. Sagittæ etiam paruulorum cum sint debiles, seu à debili manu prodeuntes sunt plagæ Iudęorũ in Christũ: quę licet graues fuerint, tamen debiles fuerunt in eum, qui postea resurrexit. Arn.& Hila.s.ps.63. Aug.s ps.63.

Fides Ionathæ. Sagitta Ionathæ, quæ non abijt retrorsum, fidem Ionathæ, quam erga Dauid seruauit, designare potest. 2.Reg.1.d. Rup.2.s.reg.20.

Timor. Sagitta potest etiam aliquando timorem significare: qui pungit mentem. Ber.s.cant.ser.29.

Detractio. Incitatio ad pctũm. Hæresis. Fallacia malorum. Tẽtatiões dæmonũ Falsus testis. Concupiscentia manifesta. Verba maledica. Inanis gloria. Consilia & cogitationes pessimæ. Sagitta mala sunt verba peccatorum, vel quibus detrahit proximo, & eius vulnerat famam: vel quibus incitat iustum ad peccatum, eumq; morti tradit spiritali. Item illa, quæ sunt concupiscentiarum, aut alterius nequitiæ organa: & hæreses: & fallacia malorum: tentationes dæmonum. p̃s.10.63. Iere.6.f. Thre.3.b. Eze.39.a. Sagitta quoq; acuta dicitur, qui loquitur cõtra proximum falsum testimonium. Pro.25.c. Et sagitta volans per diem. p̃s.90. est concupiscentia manifesta: vel tentatio leuis in sciente, vel cognoscente. Vel sunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis, & occidunt animam: & verba maledica, & conuicia, & inanis gloria. Sagittæ quoq; impiorum sunt consilia & cogitationes pessimę: & peccata. p̃s.10. Et sagitta vulnerans est lingua hæreticorum. Iere.9.b. Et dentes eorum dicuntur sagittæ. p̃s.56. Demum sagittæ sunt Antichristus & omnes mali. Ori.s.ps.36.ho.2.3. Au.ep.139.&.s.ps.10 Hie.s ps 10. Isy.s.Leui.16. Arn.& Hie.s.ps.90. Ber.ser.[illegible] And.r. & ser.6.s.qui habit. & s.cant 5. Ori.s.cantic.ho.3.& s.ps.36.ho 3. Hie.s.Iere.9.

Mortalitas. Miseria Sagittæ dicuntur mortalitas & miseriæ huius vitæ. p̃s.57. Gre s.ps 37.

Ablatio verbi Dei. Sagittæ famis mortiferæ sunt ablatio verbi Dei. Eze.5.d. Hie.s.Eze.5.

Prædicator. Sagittarius vir in bonum est, qui per sanctæ intentionis arcum audientium cordibus verba rectæ exhortationis infigit. p̃s.41. Gre.34.mor.5.

Iudæi. Sagittarius Ismael designat Iudæos insurgentes aduersus christianos: vel iugulantes hostias legis. Gene.21.c. Beda s.gene.21.

Hæretici. Sagittarij Cedar sunt hæretici. Isa.21.d. Amos.2.d. Hi sagittant in obscuro rectos corde, quãdo fraudulenter inducunt in errores. p̃s.10. Glo.ordi.s.Isa.21.

Sagma, uide Lectus. Sagum, uide Cilicium.

Sain.

Habitatio dæmonũ SAain. i. tentatio: ciuitas Aegypti, eadem quæ Pelusium: significat habitationem dæmonum, qui sunt tentatores. Eze.30.d. Hie.s.Eze.30.

Sal, Salire, Salinæ, Salsugo, Insulsum.

SAl est ex mineralibus illud, quo vtimur in condiendis cibis: quod seruat carnes à corruptione. Aliquando sumitur pro cibo condito 1.Esd.4.c. Memores salis quod in palatio comedimus. Et salire est condire. Salsugo autem est in salinis tota liquida: & aqua maris salsior: & humor cum sapore salis. Salinæ vero sunt vbi sal fieri, aut congelari solet.

Christus. Sal missum in aquam, potest Christum significare: qui est Dei sapientia: & missus est in tribulationes, quas reddit dulces. Vel dicitur sal, quando assumpsit naturam humanam prius sterilem, quam etiam dulcem reddidit, & fructiferam. 4.Reg.2.d. Ipse autem non solum est sal terræ, sed etiam cœli: & dicitur sal missum in fictile vas, quia sapientia Dei missa est in carnem. Hie.s.Eze.16. Aug.cont. Fulgent

Apostoli. Prædicatores. Sal etiam missum in aquam sunt apostoli & prædicatores missi ad gentes. Vt enim sal est vtilis alijs, sic sancti doctores. Infatuatur autem sal, quando per peccatum prædicatores pereunt a regno cœlorum. 4.reg.2.d. Mat.5.b. p̃s.59. In titulo. Sal autem præstat incorruptionem, & condit saporem: sic apostoli prædicando ad immortalitatem conferunt discipulos. Continet autẽ sal in se aquæ & ignis elementum: & licet non possit suam mutare naturam: tamen qui comparantur illi, possunt mutare mores. Hie.s.Mat.5.& epis ignota vultu. Amb.ser.37. Au.s.ser.d.[illegible] mõt. Hila.s. Mat.cano.4. Chry.s.Ioan.ho.51. Rup.4.s.Mat.

Hie.ſ. Ezec.43.&.ſ. Mar.9. Tho.1 2.q.102. ar.3. Gre.7. mor.4.&.6. regis.epiſt.39. Iſyc.ſ.Leui.2.

Sal in ſacrificijs ſignificare poteſt doctrinam euangelicam additam legi:& dicitur ſal fœderis domini.Leui.2.d.Eze.43.g.Vnde inſulſum eſt ipſa litera legis,ſine ſale ſpiritualis intelligentiæ.Iob.6.a.Et etiam verba carnalia, & ad malum trahentia, quæ ſunt fabulationes.p̄s.118.Et quia ſal impedit corruptionem,poteſt diſcretionem ſapientiæ ſignificare:& ipſam ſapientiam: & etiam carnis mortificationem.Mar.9.g.Coloſſe.4.a.Vt autem omnis cibus ad nutriendum aptus omni modo ſale conditur:ita & omnis ſermo vtilis, vt proſit animabus,neceſſarium habet ſapientiæ condimentum.

Doctrina euāg. Litera legis. Verba carnalia. Diſcretio. Sapientia.

Ori.ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Eze.16. Baſ. regu.breui.266

Sal interdum dicitur gratia Dei:& qui gratiam habent ſunt ſale ſaliti,quaſi gratioſi.Ezechi.16.a. Vnde prouerbio dicitur ſalſus gratioſus:& inſulſus,qui non habet gratiam.Hic ſal humorem peccati noxium deſiccat. Significare etiam poteſt gratiam ſermonis & conuerſationis: & quandoq; amicitiam deſignat.Mar.9.c.Coloſ.4.a.

Gratia Dei. Gratia ſermonis. Amicitia.

Ori.ſ.gen.ho.5. Hie.ſ.Sopho. Cyril.de adorati.in ſpiritu ſancto. Rup.ſ.gen.12.

Sal,in quem conuerſa eſt vxor Loth facta ſtatua, deſignare poteſt prudentiam, quæ defuit ei.Gen.19.f.Poteſt etiam ſignificare hæreticorum doctrinam,quę habet ſimilitudinem veri:& tamen eſt ſal infatuatum:quale ſal eſt Sodomis,vbi eſt mare ſalis.Gen.14.a.Sopho.2.b.Eſt etiā condimentum peccatorum,vt eius pœna conſpecta reſipiſcant:nec retro conuertantur:queādmodum petram ſalis lingentibus aīalibus,palatum ſapidum redditur, & edēdi auiditas reparat.

Prudentia. Doctrina hæreticorum. Condimentum peccatorum.

Hie.ſ.Mar.9.

Sal etiam eſt mordicans correctio,quæ amore proximi temperanda eſt.Mar.9.d.

Correctio.

Gre.30.mor.36.

Sal aliquando pro ſterilitate ſumitur.Gen.14.a.Et ſalſuginis terra erat gentilitas, quæ nullā viriditatem boni intellectus proferens peruerſa ſapiebat.Iob.39.a.

Sterilitas. Gentilitas.

Philo.de victimis. Geor.vene.can.1.to no.7.cap.7.

Sal cum panibus propoſitionis ſignificare poteſt perpetuitatem. Salſedo autem maris huius mundi ſapientiam deſignat.

Perpetuitas. Sapientia ſeculi.

Hie.ſ.Mar.9.

Sal inſulſum eſt,qui amat principatum:qui increpare non audet nec confiteri:ne de ſynagoga eijciatur:diligens magis gloriam hominum q̄; Dei.Mar.9.c.

Ambitioſus.

Aug.ſ.p̄s.59.

Salinarū vallis ſaporem humilitatis deſignat: nam humilitas ſine ſale fatua eſt.p̄s.59.ī titulo.

Humilitas.

Hie.ſ.Mar.9.

Saliri igne eſt tentationibus exerceri.Mar.9.g.

Hie.ſ.Ezec.47.&.ſ. Ie.c.17. Aug.ſ.p̄s.106.

Salinę ſunt,vbi terra eſt inutilis, & ſine fructu:& deſignant eos,qui ſunt ſine fructu operum. Ezec.47.c.Salſugo etiā cum ſit humor ſalſus,reddit terrā,in qua eſt,ſterilem:hic humor eſt in ſynagogis Iudæorum & hæreticorum.Iere.17.a p̄s.106.

Steriles operum. Synagogę Iudæorū & hæreticorum.

Gre.30.mor.25.

Salſugo accendere ſitim ſolet.Et quia ſancti viri, quandiu in huius vitæ tabernaculis degūt, ad ſupernam patriam deſiderij ſui quotidianis æſtibus accendūtur, in terra ſalſuginis habere tabernacula perhibentur.Iob.39.a.

Peregrinatio ſanctorum.

Salathiel.

Hie.ſ.Agge.1.

SAlathiel.i.lætitia Dei:pater Zorobabel: qui typus eſt patris Chriſti: & deſignatur non poſſe nos venire ad Chriſtum,niſi petamus à patre:ſicut ad Zorobabelis generationem vētum eſt p Salathielem.Agge.1.a.

Pater Chriſti.

Salem.

Hie. epiſt.ad Euag.

SAlem.i.pax:ciuitas quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem: cuius rex fuit Melchiſedec,iuxta communem Hebræorum opinionem.Gene.14.d. Verum iuxta Hieronymum ea eſt iuxta Scythopolim:quæ vſq; hodie appellatur Salem:vbi oſtenditur palatium Melchiſedec. Ad hanc venit Iacob in regione Sichen.Gen.33.d.Hæc eſt etiam Salim, iuxta quam baptizabat Ioānes: Poteſt eſſe typus eccleſiæ,cuius rex eſt Chriſtus.

Eccleſia.

Salire, Subſilire.

SAlire eſt ſaltu iactari,ſeu moueri:quod etiam eſt ſubſilire.

Ori.ſ.cant.ho.2.3. Ambr. de Iſaac.4.& ſ p̄s.118.ſer.6. Gre.ſ.canti.2. Ber.ſ.cant.ſer.53.54

Salire dicitur verbum Dei in montibus,quum delectat perfectos:vel cum Chriſtus prædicatur in prophetis & apoſtolis:vel quum per incarnationem omnes ordines angelorū deſcendendo tranſilijt:& à cœlo venit in virginem,à virgine in præſepe,vſq; ad paſsionem & aſcēſionem:& inter homines mira operatus eſt,ad quæ nemo valet aſcendere. Vel ſalit in mōtibus, quum diuerſa declarat ſcripturarum myſteria.Cant.2.b.

Chriſtus prædicatus à pphetis & apoſtolis. Incarnatio & alia opera Chriſti. Declarans Chrīs myſteria.

Gre.ſ.1.reg.10.

Salientes magnas foueas.1.Regū.10.a. ſunt contemnentes honores,& cætera huius mundi. Verum in Hebræo non habetur: nec in emendatioribus libris. Apud ſeptuaginta vero legitur ἁλλομένους μεγάλα.i.ſalientes grandia.

Cōtemptus mundi.

Glo.ordi.ſ.Leui.11.

Salientes ſuper crura longiora.Leuiti.11.c.ſunt reſilientes à peccato,& à ſordidis & terrenis actionibus.

Reſilire à peccato.

Glo.ordi.ſ.2.reg.6.

Subſiliens Dauid coram arca.2.Regū.6.c. deſignat diligentiam operandi cum letitia opera domini,ſimul cum laudibus.

Diligenter bene operari.

Ori.ſ.Matt.cap.15. Hie.ſ.Iſa.35.

Saliens claudus ſicut ceruus. Iſaiæ.35. b. deſignat gentiles: qui imitantur apoſtolos & doctores.

Gentiles imitantes apoſtolos.

Hie.ſ.Mala.4.

Salient ſicut vituli liberati à vinculo. Malac.4.a.quum iuſti in iudicio reſurgent in corpore glorioſo.

Reſurrectio iuſtorū.

Saliua,

Saliua, Sputum, Expuere, Conspuere.

SAliua dicitur sputum, quod fere salis saporem habet: vel dicitur à saliendo, quod in ore saliat & crescat. Sputum autem dicitur saliua, quum ex ore emittitur. Expuere autem seu spuere est saliuam emittere. Conspuere vero est aliquem sputo inspergere.

Gratia spūssancti. Verbum Christi. Verbum patris. Sapientia. — Sputum Christi, quo liniuit cæcum. Ioan. 9. a. Designare potest gratiam spiritussancti: & verba Christi, quibus illuminat mentem. Vel pertinet ad ipsum verbum, quod mixtum est puluer, quando verbum caro factum est: de quo Eccl'i. 24. a. Ex ore altisimi prodij. Designat etiã sapientiam, quæ tangit linguam ad rectè loquendum. Mar. 7. d. Gre. s. Eze. ho. 10. — Ori. s. Isa ho. 6. Amb. epis. 5. 7. Cyril. 5. s. Ioan. 15. Aug. s. Ioã. trac. 44. & ho. 43.

Infirmitas carnis in Christo. Infãtilia verba chri. — Saliua defluens in barbam Dauid. 1. Reg. 21. d. est infirmitas carnis, quam dignatus est suscipere filius Dei. Vel sunt infantilia eius verba, quæ eius virtutem tegebant. — Hie. s. ps. 33. Aug. s. ps. 33.

Sapor contemplationis. — Saliua in os ex capite labitur: ab ore vero ad vẽtrem ducitur, quum glutitur. Saliuæ ergo nomine sapor intimæ contemplationis accipitur: quę ad os à capite defluit: quia de claritate conditoris adhuc in hac vita nos positos, vix gutta reuelationis tangit. Ideo dicitur. Iob. 7. d. Nec dimittis me, vt glutiam saliuam meam: vnde & redemptor noster veniẽs saliuam luto miscuit: & cæci nati oculos reparauit: quia superna gratia carnalem cogitationem nostram per admistionem suæ contemplationis irradiat: & ab originali cęcitate hominem ad intellectum reformat. Ioann. 9. a. — Gre. 8. mor. 22.

Verbum malum. — Saliua seminiflui significare potest verbum malum, quod audientes inficit. Leui. 15. b. — Isyc. s. Leui. 15.

Abrenuntiãs errori. — Expuens mulier in faciem nolentis suscitare semen fratris. Deut. 25. c. designat abrenuntiantem omni dogmati peruerso: vel est ecclesia exprobrans ei, qui curam proximorum suscipere renuit, quum possit. — Ori. s. Matt. ho. 22. Gre. 1. pasto. 5.

Repudiatio synagogæ. — Expuere in faciem Mariæ sororis Mosis. Numer. 12. d. designabat Deum repudiaturum synagogam. — Ori. s. nume. ho. 7. Rup. 4. s. num. 35.

Conspuentes in Christum fuerunt principes Iudæorum. Isai. 50. c. Expuunt etiam in faciem Iesu, qui iniuria afficiunt aliquem de ecclesia: & qui non solum in absentia detrahunt, sed etiã vnumquẽq; iustum in pręsentia confutant. Matt. 26. g. Iob. 30. b. — Ori. s. Matt. ho. 35 Gre. 20. mor. 18.

Saliuncula.

Existentes in pctõ. Terrena cogitatio. — SAliuncula, quam Græci στοιβὴν vocant, est arbor senticosa vt rubus, & designat existentes in peccato. Isaiæ. 55. d. Vel significat terrenas cogitationes, pro quibus in cordibus sanctorũ ascendit abies. — Hie. s. Isa. 55. Gre. 18. mor. 11.

Salix.

SAlix arbor semper virens: cuius seminis hanc aiunt esse naturam: vt qui illud in poculo hauserit, liberis careat: vnde sancti, qui propter peccata in confusione huius mundi esse cęperũt, in salicibus Babyloniorum fluminum, suspenderunt organa sua. ps. 136. Isa. 15. d. — Hie. s. Isa. 15.

Iusti. Credentes ex gentibus. — Salix semper virens significare potest iustos, & credẽtes ex gentibus: aut e diuerso ex Iudęis. Isa. 44. a. Et vt salix abscissa & arida reuiuiscit: ita qui à vita veteri in nouum hominem transmutantur. ps. 136. — Hie s. Isa. 44. Hila. s. ps. 136. Gre. 33. mor. 6.

Lex & mysteria. — Salix pręterea legem & mysteria significare potest. Leui. 23. g. Isa. 44. a. — Ori. s. Exo. ho. 5.

Castitas. — Salix etiã virtute & nomine virgultum est castitatis. Aiunt medici, & hi, qui de arborũ & herbarum scripsere naturis, quod si quis florem salicis mixtum aqua biberit, omnis in eo frigescat calor, & libidinis vena siccetur, vtraq; filios generare non possit. Et ipsum ligni nomẽ, quod Gręcè dicitur ἀγνόσ indicat castitatem. Leui. 23. g. — Ori. s. Exo. ho. 9. Hie. s. Zach. 14. Isyc. s. Leui. 23.

Oratio. Lachrymæ. — Salices etiam designant orationem & lachrymas: in quibus suspenduntur organa: quia vt vacemus orationi, cessandum est à carnali concubitu & actione. ps. 136. Isa. 15. d. — Isyc. s. Leui. 23.

Corpora humana. — Salices torrentis indicant corpora nostra, quæ infructuosa sunt: imo & nosmetipsi infœcundi sumus, nisi irrigati ab aquis superioribus, & plantati simus secus decursus aquarum, vt possimus fructum dare in tempore suo. Nec absq; mysterio festa celebrantes nunc per salices, nunc per arbores frugiferas describuntur: quia vnusquisq; infœcundus est sibi ipsi dimissus, fœcundus autem, irrigatus ab illa supra mundana aqua, quę ait: Sine me nihil potestis facere. — Geor. venet. canti. 2. ton. 7. cap. 27.

Mali. Amatores vitæ mortalis. — Salix sterilis significat malos, & in salicibus in medio Babylonis suspẽdimus organa nostra. ps. 136. Babylonis quippe medio inesse salices describuntur: quia nimirũ infructuosi quiq;, atq; ab amore patriæ cœlestis alieni, totis visceribus cordis in hac seculi confusione radicantur. Et salices torrentis sunt amatores vitæ mortalis, à bonis actibus quasi à fructibus alieni. Iob. 40. c. Qui more salicum fructus non ferunt, sed in folijs viridescunt: quia ea, quæ grauia ad dicendũ non sunt, aliquãdo honestatis verba proferunt: sed nullum vitæ pondus ex operibus ostendũt. — Gre. 33. mor. 6. Aug. s. ps. 136. Cyril de adorati. in spiritusancto.

Verba hæreticorũ. — Salix viridis & sterilis significare potest verba hæreticorum nitorem eloquentiæ sine fructu veritatis habentia. Isa. 44. a. — Hie. s. Isa. 44.

Salmana.

Salmana

Hie.ſ.Hoſe.10.

SAlmana.i.vmbra prohibita,aut vmbra vel imago commotionis:princeps Madian: typus eſſe poteſt hæreſiarcharum.Iudi.8.b.pſ.82.Hoſe.10.d. *Hæreſiarchæ.*

Salmanaſar.

Lyra,ſ.4.reg.17.

SAlmanaſar.i.pax ligata,ſiue perfectio, vel retributio ligata : rex Aſſyriorum , qui captiuum duxit Hoſee regem Iſrael, & populum tranſtulit in Medos.4.Regum.17.a. Typus eſſe poteſt diaboli. *Diabolus.*

Salmon.

Glo.ord.ſ.Mat.1.

SAlmon.i.pacificus,ſiue perfectus, aut retribuens:filius Naaſon,pater Booz:fuit princeps tribus Iuda,qui duxit Rahab vxorem deſignans Chriſtum , qui adiunxit ſibi eccleſiam ex gẽtibus.Ruth.4.d.Matth.1.a. *Chriſtus.*

Salmona,uide Selmona.

Salomon.

Hie.ſ.Eze.43.

SAlomõ.i.pacificus:filius Dauid & Bethſabe,rex ditiſsimus & ſapiẽtiſsimus: qui tamen amore mulierum,etiam in idololatriam lapſus eſt:de quo ſic ait Hieronymus:Salomon offendit Deum:licet poſtea egerit pœnitẽtiam ſcribens prouerbia:in quibus ait.Nouiſsime ego egi pœnitentiam: & reſpexi vt eligerem diſciplinam.Pro.24.d.

Ori.ſ. Ioſue.ho.3.& ſ.canti.3. Hie.de iudicio Salo. Aug.ſ.pſ.71.1.6. Ber ſer.paruo.6. Geor. venet.cant.2. tono 3.cap.13.

Salomon iudicans inter meretrices,typus eſt Chriſti inter eccleſiam & ſynagogam iudicantis.3.Reg.3.c.In multis autem locis Chriſtum refert:vt.Cantic.1.b.3.c. Matth.12.d.Lucæ.11.d. Idem fœliciſsime regnans typus fuit Chriſti reſurgentis & fœliciſsime poſt reſurrectionẽ regnantis pſ.61.Item ædificando templum.pſ.126.Et ſcribendo parabolas.Prouerbi.1.a.Tria quoq; eius nomina competunt Chriſto:Salomon.i.pacificus:Idida.i.dilectus: Coeleth.i. Eccl'ſtes ſeu concionator. *Chriſtus.*

Amb.ſ.Luc.3.

Salomon natus è Dauid & Bethſabe, typum tenet chriſtiani populi ex gentili populo prodeuntis.Matth.1.a. *Populus chriſtianus.*

Salphaad.

Ori.ſ.num.ho.22. Amb.exhor. ad virgi.& epiſt.16.

SAlphaad.i.vmbra in ore eius:vir de tribu Iuda, qui ſolum filias genuit:typus eſt eorum,qui parum valent intellectu , ſed operantur bona per ſenſus. Nume.27.a. Vel interpretatur oris obumbratio:& deſignat eos,in quorum ore non eſt verbum,nec in ſermone veritas. Vel deſignat vmbram futuræ hæreditatis in Chriſto. *Bene operãs per ſenſus. Carens verbo veritatis.*

Salſugo,uide Sal.

Saltare, Tripudium,

Ori.ſ.Mat.cap.14. Baſi.ſ pſ.29. Hila.ſ Matt.cão.11. Amb.2.de pœni.6.

SAltare eſt tripudiare,quaſiq; frequenti ſaltu exilire.

Eſt bona quædam ſaltatio:qualis fuit Dauid ante arcam.2.reg.6.c. Et ſaltare ad cantum tibiæ eſt aptè operari ad verba & exhortationes prophetarum : & ad anteriora ſe extẽdere. Eſther.8.d.Matth.11.b.Luc.7.e.Philip.3.c. *Bene operari & proficere.*

Ori.ſ.Mat.cap.14. Amb.ſer.65. Hila.ſ. Mat.cão.14.

Saltatio filiæ Herodiadis ſignificat motus ad peruerſa dogmata, habentes ſpeciem veritatis. His motibus ſaltant Iudæi:vnde & ſaltatrix illa typus eſt ſynagogæ, quæ Chriſtum occidit, vt illa Ioannem.Mat.14.a.Deſignat etiam illa ſaltatio promptitudinem ad illecebras. *Motus Iudæorum in Chriſtum. Promptitudo ad illecebras.*

Saltant piloſi in domibus Babylonis,hoc eſt dæmones in obſtinatis,aut hæreticis. Iſa.13.d. *Dęmones exultãtes in obſtinatis.*

Saltus,uide Nemus.

Saluare, Saluator, Salus, Salutaris, Soſpes.

SAluare eſt à periculo liberare, aut incolumen reddere: & ſalus eſt incolumitas:& ſaluus eſt ſanus. Salutare autem eſt,quod eſt ſalubre:quod videlicet ſalutem affert:& ſaluator qui ſaluat. Saluare quoq; eſt adiuuare.1.Reg.10.d.Num ſaluare nos poterit iſte?Protegere. Deute.29.c.Populus qui in ea eſt ſaluabitur.Exaudire.2.Reg.22.d.Clamabunt,& non erit qui ſaluet. Glorificare.Iob.36.a.Sed non ſaluat impios.Vincere.1.Reg.17.g.Nec in haſta ſaluat dominus. Salus autem eſt auxilium.1.Reg.11.c.Cras erit vobis ſalus,quum incaluerit ſol.Fœlicitas.2. Macha.1.a.Salutem dicunt fratres,qui ſunt Hieruſalem.Gloria.pſ.36.Salus autem iuſtorum à domino.Lex noua.pſ.73.Operatus eſt ſalutem ĩ medio terræ.Pax animi.pſ.68.Exaudi me in veritate ſalutis tuæ.Proſperitas.Eſter.2.b.curam agens ſalutis Eſter. Refugiũ. Exo.13.a.Et factus eſt mihi in ſalutem. Victoria.Iudic.14.d. Dediſti in manus ſerui tui ſalutem.Vita.Gene.45.b. Pro ſalute veſtra miſit me dominus.

Gre.14.mor.19.

Salus bonorum dicitur Deus.Exod.15.a.pſ.3.Michææ.6.c.Ipſe enim eſt ſalus noſtra,contra malum videlicet infirmitatis.Pſalm.26.Et ſaluat Deus Sion,hoc eſt,eccleſiam,vel animam.Sophoniæ.3.d. *Deus ſalus...*

Chriſtus.

Salus Dei dicĩt Chr̃s, & ſaluator Dei: q̃a ꝑ ipſum nos ſaluat Deus. Et idẽ dicĩt ſalutare Dei, & ſalutare nr̃m. gẽ. 49. c. 1. reg. 2. a. p̃s. 7. 29. 30. 39. 50. 52. 68. 96. 118. 131. Iſa. 12. 19. d. 33. a. 45. b. 46. d. 49. b. 51. d. 62. c. 63. c. Haba. 3. d. Zac. 9. b. Luc. 2. e. Et eſt ſaluator Iſrael, ſalute æterna. Iſa. 45. c. Et ſaluat Deus non in arcu & c: ſed in dñο Deo: quia per Chriſtum ſaluauit genus humanũ. Hoſe. 1. c. Saluat Deus de ore anguſto latiſsime eum, qui poſt iniquitatum iugum ad libertatem boni operis reducitur. Iob. 13. c. 19. c. 36. b. 39. b. Salus autem ex Iudæis eſt Chriſtus ex Iudæis. Ioan. 4. c. Saluator mundi dictus eſt Ioſeph, in figuram Chriſti. Gen. 41. f. Et ſaluati ſunt multi populi per Ioſeph, hoc eſt, per Chriſtum. Gen. 50. d. Et ſalus Aegyptiorũ erat in manu Ioſeph, hoc eſt, Chriſti. Gen. 47. f. Vir pauper ſaluans ciuitatem eſt Chriſtus. Eccl'tæ. 9. d.

Hila. ſ. p̃s. 66. 66. Hiero. ſ. Iſa. 19. & ſ. Ecc'tn. 9. Baſi. ſ. p̃s. 7. 29. 61. Gre. 26. mor. 31. Aug. ſ. p̃s. 4. 7.

Apoſtoli.

Saluatores dicuntur apoſtoli, qui nomen Chriſti aſſumunt: ſicut etiam dicuntur lux mundi: quod propriè cõpetit Chr̃o. Abdi. g. dicuntur autẽ ſaluatores propter eos, quos cõuerterunt.

Hie. ſ. Abdi.

Paſsio Chriſti.

Salutaris calix, eſt calix paſsionis Chriſti & laborum. p̃s. 115. quia operatus eſt ſalutem generi humano: & eſt ſalutaris Chriſtum imitantibus.

Baſi. ſ. p̃s. 115.

Redemptio Iudæorum & gentium.

Salus in anima eſt liberatio & emundatio à peccatis: & ſalutis dies ſunt dies redemptionis ꝑ Chr̃m factæ. Iſa. iæ. 49. c. Et hæc ſalus eſt promiſſa in nouo teſtamẽto. p̃s. 21. Lucę. 17. g. Reſaluare animam eſt eam, quæ poſt ſalutem lapſa eſt ad ſalutem reuocare. Ieremiæ. 50. b. 51. a. e. Et ſalui fiunt per gratiam & fidem. Ephe. 2. a. In ſalutem lauatur, qui accipit gratiam in baptiſmo. Ezech. 16. a. Iob. 5. a. Salus filiorum Iacob, pro qua miſſus erat Ioſeph, deſignat ſalutem populi Iudæorum. Geneſ. 45. b. Et hanc ſalutem prædicauit Chriſtus. Iſaiæ. 52. b. Et ſaluati ex Iudæis fuerunt diſcipuli Chriſti. Iſa. 66. f. Saluat dominus Iſrael in die gratiæ, hoc eſt, tempore paſsionis. 1. Regum. 14. a. Et ſaluat de ore leonis. Et ſaluat timentes ſe. Pſalm. 21. 137. 144. Saluari vnam turmam Iacob, eſt ſaluari vnam partem Iudæorum. Gene. 32. b. Et ſaluati de domo Iacob, ſunt credentes ex Iudęis: ad quos non legatus, nec angelus eſt miſſus: ſed Deus factus homo. Iſa. 10. e. 63. c. Iere. 31. b.

Hiero. ſ. Iſa. 49. & ſ. Eze 16. Aug. epiſt. 120. Ori. ſ. Luc. ho. 36. & ſ. Iere. ho. 2. 3. Hie. ſ. Iſa. 31. 63. 66. Gre. ſ. 1. reg 14.

Salutes dicuntur opera digna miſericordia Dei. Iſa. 26. d.

Hie. ſ. Iſa. 26.

Liberatio Iudæorũ & gentilium.

Saluat Deus homines & iumenta, hoc eſt, Iudæos & gentiles. p̃s. 35. Et ſaluatur captum à forti, quum gentiles, qui à diabolo tenebantur, ſaluantur per Chriſtum. Iſaiæ. 49. g. Iob. 5. b. Et ſaluare dicitur Deus dextera ſua, quos ſaluat in aĩa ad vitam æternam: ſaluat autem ſiniſtra, quos temporaliter ſaluat. p̃s. 137. Saluauit aũt Deus regem, quum ſuſcitauit Chriſtum. p̃s. 19. Et ſaluauit egenum de gladio oris Iudæorum, & de manu violenti pauperem. Iob. 5. c.

Arno. ſ. p̃s. 35. Hie. ſ. Iſa. 49. Aug. ſ. p̃s. 19. 137. Gre. 6. mor. 15.

Saluãs Deꝰ ſine meritis.

Saluat Deus in nihil, vel pro nihilo, quos ſuſcitat ad pœnã. p̃s. 55. Vel ſaluat pro nihilo, quos quantũuis malos, ſine labore mutat in bonum: vel nullis præcedentibus meritis.

Hila. ſ. p̃s. 55. Hie. ſ. Ioel. 2.

Gloria peruerſorũ.

Salus, quæ pertranſit vt nubes, eſt peruerſorum gloria: quæ quo ſublimior eſt, eo minus habet firmitatis. Iob. 30. c.

Gre. 20. mor. 23.

Reſurrectio Chr̃i.

Saluauit Chriſtum dextera eius in reſurrectione: quia propria virtute ſurrexit. p̃s. 59. 97. Et ipſe ſaluauit liberando bonos, & puniendo malos. Iſa. 63. b. Et ſaluauit pater filium à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate: quia liberatum à paſsionis laboribus ſuſcitauit. Dicitur etiam pater virtus ſalutis eius. p̃s. 54. 139.

Hie. ſ. Iſa. 63. Hila. ſ. p̃s. 5.

Saluat dominus Sion, quum reſuſcitat corpora ſanctorum. p̃s. 68. Et ſalutatio eſt in Sion & in Hieruſalem: quia multi ſaluati ſunt, & ſaluabuntur ex Iudęis: Vel eſt ſaluatio in eccleſia, extra quam non eſt ſalus. Ioel. 2. g.

Hila. ſ. p̃s. 68. Hie. ſ. Ioel. 2.

Saluus quaſi per ignem, dicitur malus. 1. Cori. 3. c. quia non conſumitur per ignem: vt ſalutis nomen in malum accipiatur: quia in ſupplicio perpetuò manebit. Sicut & nomen captiuitatis aliquandò ſumitur in bonum.

Chry. ſ. 1. Cor. ho. 9.

Saluari ĩ eccleſia, aut in ſublimitate perfectionis.

Saluari in mõte eſt ſaluari in eccleſia. Gen. 19. d. Eſt etiam ſaluari in ſublimitate perfectionis. Saluari vero in Segor, eſt ſaluari in vita coniugali, ſiue in vita mediocri.

Cyril. de adorati. in ſpiritu ſancto.

Prædicator malus aliquãdo ꝓdeſt bõis.

Saluans Saul populum. 1. reg. 9. c. deſignat prædicatorem: qui licet ſit malus, tamen aliquãdo prodeſt populo, meritis ipſius populi.

Gre. ſ. 1. reg. 9.

Infirma virtꝰ hominis ad ſaluandum.

Non ſaluantur rex neq; gigas, nec equus in virtute ſua. p̃s. 32. quia ſalus hominis dicitur vana: quum homo inutilis ſit ad ſaluandum. p̃s. 59. Et non ſaluat Aſſur Iſraelem, hoc eſt, diabolus. Hoſe. 14. b. Et non ſaluat apprehendens hæreticus: quia non inuenit ſalutem in ſuis erroribus. Mich. 6. c. Et non eſt ſalus in filijs hominum. p̃s. 145. Et non ſaluat rex neq; princeps, relinquente Deo. Hoſe. 13. c. Non ſaluat animã ſuam robuſtus, quum non poteſt effugere iram Dei. Sic neq; velox pedibus, nec aſcenſor equi. Amos. 2. d. Sed nec Deus ſaluat impios. Iob. 36. c.

Hier. ſ. Mich. 6. & ſ. Amos. 2.

Salutaris hoſtia, uide Sacrificium.

Salutare, Salutatio.

SAlutatio eſt alicui ſalutem dicere, viſitare, ac colloqui: vnde ſalutatio.

Charitas vtriuſq; populi.

Salutantes ſe mutuo Moſes & Iethro, deſignarunt mutuam charitatem vtriuſq; populi fidem amplectentis. Exo. 18. b.

Gre.s.1.reg.10. Salutātes tres viri Saulē.1.reg.10.a.designāt viros magnos,q minoribus bona salutis æternæ annuntiant:quæ salutatio fit inclinato capite,hoc est,è sublimi contemplatione descendendo. Annunciantes salutem æternam.

Amb.s.Luc.10. Aug.de sanctis,sermo.42. Gre.ho.17. Neminē salutare in via,est impediendæ deuotionis obstaculū abolere:vt quādo diuina mādant,sequestrent humana.Mat.10.b.Luc.10.a.4.reg.4.e.Vel salutare ī via est per occasionē salutem annunciare.Salutem autem annuntiare est euangelium predicare.Debent ergo prædicare per dilectionē,non per occasionem:vt non querant quæ sua sunt,sed quæ Iesu Christi. Qui ergo non amore æternæ patriæ sed præmiorum ambitu salutem audientibus prædicant, quasi in itinere salutant:quia ex occasione, non ex intentione salutem audientibus exoptant. Salutant etiam per viam, qui verbum Dei,quod ore decātant,auditoribus proficere non desiderāt. Tollere obstacula prædicationis. Prædicare euangelium ex occasione.

Aup.2.s.nu.19.

Sama.

SAma.i.audiens:frater Dauid:qui non fuit electus in regem.1.reg.16.b.Typus est humiliū & obedientiū sed imperitorū.Non eligit in regem:quia humiles imperiti non debēt fieri plati.

Samaria, Samaritanus.

SAmaria.i.custodia,vel adamas,aut vepres,vel spina seu,fæx eius: Nomen mōtis in tribu Ephraim:vbi constructa est ciuitas eiusdem nominis:quæ fuit metropolis decē tribuū.Ibi reges Israel fuerunt idololatrę. Pōst translationē autem Israel in captiuitatē,culta fuit à gentilibus,qui simul legem Mosis amplectebant.Inde Samaritanus,qui interpretatur custos.

Ori.s.Luc.ho.34. Amb.s.Luc.10. Aug.s.Ioan trac.43 Samaritanus,hoc est,custos propriè dicitur Christus: qui curauit genus humanū, quod inciderat in latrones.Luc.10.f.ps.114.Ideo non negauit se Samaritanum, quando Iudæi illud obiecerunt ei conuicium.Ioan.8.c. Christus.

Hie.s.Iere.31. Samaria etiam,hoc est,custodia:& Samaritani custodes dicuntur apostoli & apostolici viri.Ieremiæ.31.a. Apostoli.

Tert.aduer.Iudæos Augu.83.a.64.&.s. Ioan.trac.15. Ambro.ser.31.& de Isaac.4. Samaria præterea gentilitatis typus esse potest:& etiam idololatrię:& Samaritana mulier designat ipsos idololatras.Isa.8.a.Ioan.4.a.Samaritana etiam mulier dici potest ecclesia ex gentibus.Nam & Samaritani alienigenæ erāt.vnde & de leproso Samaritano curato dixit dn̄s.Luc.17.d.Non est inuentus qui rediret,& daret gloriam Deo,nisi hic alienigena. Gentilitas. Idololatræ. Ecclesia ex gētibus.

Hie.s.Isa.2.8. Ori.s.Isa.ho.8. Hila.s.Matt.cāo.10 Samaria in typū hæreticorū poni solet:q promittūt verba diuina q̄ nō habēt.Eius principiū fuit diuisio & schisma populi:quia separarūt se decē tribus à tribu Iuda:vt hęretici separant ab ecclesia.Et vt ostendat grauitas iniquitatis Hierusalē:dicit Samaria esse soror eius,& soror maior,qa prius peccauit.Isa.8.a.9.b.10.b.Eze.16.f.Hose.8.b.10.b.14.a. Amos.3.e.6.a.8.d.Abdi. g.Mich.1.a.Mat.10.a.Luc.14.c.Et rex Samariæ typus est heresiarchę.2.Par.20.g.Sumit etiā ꝓ populo Iudæorū:& pcipue ꝓ principibus:& reuelata dicit esse malitia eorū,quādo occiderūt Chr̄m volentē eos sanare.Hose.7.a. Sumit etiā pro ipso vulgo decepto à principibus. Abdi.g. Hæretici. Hæresiarchæ. Populus Iudæorum.

Rupert.s.Hose.7.& s.Abdi.

Sambuca.

Lyra.s.Dani.3. SAmbuca est instrumenti musici genus, quod erat triangulū: quod ex inæqualibus lōgitudine sicut & crassitudine neruis constat.Dani.3.b.Aliqui vero volunt esse fistulā carneam.

Samgar.

Ori.s.Iudi.ho.4. SAmgar.i.aduena:fuit iudex Israel,qui percussit hostes vomere.Iudi.3.d.Typus est iudicum qui in hac peregrinatione percutiunt errantes moderata correctione. Iudices boni.

Samium.

Hie.s.Isa.45. SAmium est vasis genus,à Samo insula dictum. Erat vas terreū & fragile.Testa de Samijs terræ.Isa.45.b.designat hominem fragilem & terreum:quales sunt cæteri homines. Homo fragilis.

Samson.

SAmson.i.sol eius vel eorum, aut nominis iteratio vel secundatio, siue mutatio, vel nomen dormientis,aut ibi dormiens:filius Manue.Fuit Iudex Israel,qui persecutus est Philistæos, à quibus,insidijs Dalilæ concubinę,quę eum totondit,captus,& exoculatus est,& irrisus:quorum maximam multitudinem secum interfecit in templo Dagon.Iudi.14.15.16.

Ori.s.Mat.ho.35. Ambr.2.de spū sancto prologo. Hie.Euagrio.& aduer.Iouinian. Aug.s.ps.80.107. Gre ho.21 Hie.s.Iob.12. Samson solet esse typus Christi.Et vt occidit leonē,est Chrstus cōuertens gentiles.Et vt ingressus est ad meretricē,est Chr̄s veniens ad gētes.Idem ligatus & illusus &c. est Chr̄s à Iudeis illusus.Et vt Samson multo plures occidit in morte,q̄; viuens,manifestè ostendit excellentiam victoriæ Christi in morte habitæ de dæmonibus & cæteris hostibus. Et vt obsessus in ciuitate Gazę surrexit media nocte, & tulit portas ciuitatis, est Chr̄s resurgens ex mortuis.Et vt Samson fuit fortis & infirmus,ita Christus apparuit fortis & infirmus. Vel ipsa ecclesia,quæ est corpus Chr̄i,habet fortes & infirmos.In Samson etiā, qui leonē tenuit & occidit,& in ore mortui leonis fauū mellis inuenit,significatū est,ꝙ in superbis,in quorum ore putor fuerat blasphemię, esset postmodum dulcedo laudis,& gratiæ Dei.Et vt ille Samson sitiens de molari dente asini, inuocato Deo,aquā eduxit,vt biberet: ita & Christus de immundo & duro gentium populo fide cre- Christus.

fide credentium, tanq; refrigerij poculo saturatus est. Maxilla quoq; eiusdē asini, de cuius molari aquæ copiosæ effluxerāt: occidit mille viros. In maxillis & dētibus, oris eloquiū intelligit. Doctrina igitur eorū, qui ex gentibus crediderūt, perfecto quodā numero finit. Sāson vero hostes suos atq; aduersarios tribus modis interfecit, & occidit: dū alij non credēdo pereūt: alij vero credēdo fidei moriunt pctō. Opus hoc maxillę eleuatio appellat. Ita enim doctrina & pdicatio euāgelij magnificata super est omnē terrā, vt eam oēs gentes vbiq; eleuatā mirent. In illis ergo vulpibus figuratū est, vt p dolosos & sanæ fidei inimicos, quorū principatus in caudis est, pars post tergum relicta, pars circa fructus Christo aduersantium vastaretur.

Doctores. Sāson capiēs vulpes significare potest bonū doctorē reuincentē hæreticos. Iudi. 15. b. — Ori. s. cant. ho. 4. Aug. s. ps. 80.

Samuel.

SAmuel. i. postulatus à Deo, aut nomen eius à Deo, vel vbi ipse Deus: leuites filius Elcanæ & Annæ prius sterilis. Fuit dedicatus Deo, & Nazareus, & propheta insignis: qui post mortem Eli iudicauit filios Israel.

Christus. Samuel offerens sacrificia agnorū, & superās hostes sine prælio typus est Chri. 1. reg. 7. c. — Dyril. cont. Iulia. 8.

Ioannes Baptista. Samuel veniens ad vngendum Dauid regem, typus esse potest Ioannis Baptistæ Christum prenunciantis. 1. Reg. 16. a. — Gre. s. 1. reg. 15.

Bonus prælatus. Samuel iudicās Israel typus esse potest boni prelati seculari fastu carentis. 1. reg. 7. c. 8. a. — Gre. s. 1. reg. 7.

Prędicatores & prophetæ ex gentibus. Præcedens bona fama prædicationem. Perfectus non affectibus vacans. Samuel vt interpretat nomen eius à Deo, designat nouū ordinē prædicatorū & prophetarū ex gētibus, quorū veneratio dat illis nomē Dei. 1. reg. 1. c. 2. e. 16. a. Sic dixit Deus Mosi. Exo. 7. a. Posui te Deū Pharaonis. Et. Exo. 22. d. Dijs non detrahes. Erat prius puer: quia principia conuersionis semper sunt parua. Vt autem ostendit se innocentem anteq; reprehenderet populum, designat prædicatorē prius debere lucere per bonam famam, q̄; prædicet. 1. reg. 12. a. Vt autem fuit ordinatus à Deo, nec bibit vinum, typus est perfecti non vacantis affectibus. — Gre. s. 1. re. 1. 2. 12. 16. Philo. de temulent.

Prophetia peccatū reprehendens. Verbum Dei. Samuel veniens postq̄; sacrificauit Saul, figura est sermonis prophetici peccatum reprehendentis: qui etiam venit, ne peccemus. 1. reg. 13. b. Ipse abiecit Saulis regnum, & instituit Dauid, designans verbum Dei, quo mediante tollitur regnum peccati, & firmatur regnum iustitiæ. — Gre. s. 1. reg. 13. Rup. s. 1. reg. 2.

Opera perfecta contemplationis & gratiæ. Samuel filius Annæ, hoc est, gratiæ, typus est perfectorum operum contēplationis: vnde genitus est post filios Phenennę: quia opera perfecta gratiæ & contemplationis non gignuntur, nisi præcedentibus actiuæ vitæ & conuersionis operibus. 1. reg. 1. c. — Ori. s. 1. reg. ho. 1.

Diaconorū ordio. Samuel etiā leuitici ordinis typū gerit. ps. 98. Samuel inter eos, qui inuocant nomen eius. — Hie. s. ps. 98.

Sanaballat.

Diabolus. Hæretici. SAnaballat. i. rubus in abscondito, vel in inuolutione: princeps eorum, qui impediebant recōstructionem templi & Hierusalem. Nehe. 2. d. 4. a. Manifeste typus est diaboli spirituale ædificium ecclesiæ impedientis. Designare etiam potest hæreticos. — Glo. ordi. s. Nehe. 2.

Sanare, Curare, Sanus, Sanitas, Insanabilis.

SAnus dicitur integer, & incorruptus, ac bene se habens, incolumis, & salubris. Sanare autem est sanum facere, redintegrare, & incolumitati restituere: quod & curare dicitur. Cōsistit autem sanitas corporis in quatuor principalium humorum debitā proportione.

Bona dispositio mentis. Integritas à peccato. Sanitas in anima est bona mentis dispositio, & integritas à peccato: quam sanitatem infert Deus, qui sanator dicitur. Exo. 15. d. ps. 6. 29. 59. Eccl'tæ. 3. a. Isai. 6. c. Iere. 3. g. 17. b. Et sanatum vlcus est peccatum ab anima deletum. Leui. 13. c. Hæc sanitas non erat in Iudæis. Isa. 1. b. Sanata vero filia Chananęæ, designat liberationem animæ à peccato. Matthæ. 15. c. Sanat autem Deus contritos corde, hoc est, pœnitentes: qui & omnes infirmitates sanare dicitur: quia aūt omnia peccata remittit, aut nullum. ps. 59. 103. 146. Isa. 19. d. Ioann. 5. a. 7. c. Non sanata Babylon, designat peccatorem corrigenti non obtemperantem, in eisdem permanere peccatis. Iere. 51. a. Eze. 34. a. Sanatus Ezechias à vulnere, designat curationem à peccato. Isa. 38. d. 39. a. Curari reddendo debitum pro peccato, est à vitijs mundari: & tunc quasi quis sanatur, quum perfusæ indulgentiæ gratiam, magnitudo doloris de pœnitentis afflicta mente remouetur. 1. reg. 6. a. Sanat autem Deus contritiones, quum liberat à peccatis. Hose. 7. a. 14. c. Iob. 34. b. Sani quoq; dicūtur, qui integram habent fidem, nulla hæresi maculatam. Tit. 1. c. Sanitas autem cordis est, vbi non est inuidia. Pro. 14. d. Consistit sanitas cordis in debita proportione quatuor affectuum, nempe amoris & odij, gaudij & tristitiæ. — Basi. q. Deus nō est causa mali. Hie. s. Eccl'tn. 3. & s. Isa. 1. 19. Ori. Iere. ho. 2. Gre. s. 1. reg. 6. & s. mor. 34. & s. ps. 6. Aug. s. ps. 59. & s. Io an. tract. 17. Rup. s. Hose. 7. Ricar. de s. victo. de stat. interi. hois. 34.

Caro nōn obtemperans spiritui. Sanitas carnis est, quum caro est fortis aduersus spiritum: & tunc non est sanitas in carne, quum affligitur, vt obtemperet spiritui. Vel non est sanitas in carne, quamdiu dolores & mortē pati potest. ps. 37. — Ori. s. ps. 37. ho. 1. Basi. & Aug. s. ps. 37

Roborat. virt. ad o. Sanitas vmbilici, est roboratio infirmæ virtutis ad bene operandum. Pro. 3. b. — Beda. s. pro. 3.

Mundicies cogitanum. Sanitas requiescere faciens peccata maxima est mundities cogitationum, quæ non progreditur ad prauam operationem. Eccl'tæ. 10. a. — Hie. s. Eccl'tn. 10.

Bonus status plebis Sanitas dicitur status bonus plebis. Apo. 22. a. Et folia ligni ad sanitatem gentium. Sanata est — Glo. ord. s. apo. 22.

enim multitudo gentium verbis Christi.

Hie.s.Isa.57. Aug s. ps 28. Sanasse dicitur Deus Christum, quando ipsum à mortuis suscitauit. Isa.57.d.ps.28. Resurrectio C.

Ori.l.Matt.ho.7. Amb.s.Luc.9.&.1. de spus.ancto.7. Tertu.de baptismo. Hie.s.Eze.47. Sanauit Christus turbas trans Iordanem: vt designetur oĩa peccata in baptismo deleri. Prius autem sanat, q̃; det cibum spiritualem: qui cibus debet dari habẽtibus salutem, vt reficiat. Matthæ.14.b.Luc.9.a..Liuore autem Christi sanati sumus. Isa.53.b. Sanabatur autem vnus in piscina, hoc est, in sacramentis & baptismo: quia per vnitatem fidei ecclesiæ. Ioann.5.a. Et sanantur aquę maris adueniente torrente. Eze.47.b. quando peccatores per baptismum & doctrinã euãgelicam mundantur. Mundatio per baptismum.

Hie.s.Isa.30. Aug .ps.146. Sanabit Deus percusionem plagæ populi sui, in resurrectione videlicet, quando mortui resurgent incorrupti. Isa.30.f.57.d. Tunc etiam sanabit contritos corde. ps.146. quia vera sanitas erit in patria. Nam hic alligatio tantum est cõtritionum. Resurrectio.

Gre.6.mor.18. Sanare dr̃ Deus percutiendo: quia corda nr̃a quę prius male sana sunt, quũ nullo Dei amore sociẽtur: quũ peregrinationis suæ ærũnam non sentiũt, quũ ergã infirmitatẽ proximi, nec quãlibet minimo affectu lãguescunt. Sed vulnerãtur vt sanent: quia amoris sui spiculis insensibiles mẽtes Deus percutit: moxq; eas sensibiles per ardorẽ charitatis reddit. Deut.32.f.Iob.5.c. Curatio aũt in medicaminibus cõsistit in triplici cõminatione. Cõminatio correptionis, de qua dicitur. Quem diligit Deus castigat. Cõminatio reprobationis, de qua dicitur. Cui vult miseret, & quem vult indurat. Cõminatio dãnationis, de qua scribitur. Tunc dicet ijs, qui à sinistris erũt. Ite malidicti in ignem æternum. De his. Isa.1.b. Non est sanata medicamine. Percutit Deus net. Ricar.de.s.victo de statu.inte.hois.47.

Glo.ordi.s.gen.20. Rup.6.s.gen 16. Sanauit Deus Abimelech, orãte Abrahã. Gen.20.d. quia orãte filio prẽm, sanat̃ infœcũditas mundanorũ principum, & subditorum populorũ. Designatur etiam sanata sterilitas gẽtilitatis. Curatio principum mundi & gentilis orãte Christo.

Ori.s.Matt.cap.14. Hil.s.Mat.cão.12.14 Aug cot. Fulgent.ũ Glo.ord.s.4.reg.2. Hie.s.Hose.11. Curauit Iesus languidos, hoc est, gentiles ad se venientes: & etiam infideles ex Iudæis. Matt. 14.b. Idem curãs dæmoniacum cæcum, designauit curationẽ gentiliũ. Matt.12.b. Dicuntur aũt aliquãdo sanari etiam inanimata. Vt sanauit Deus aquas steriles Hierico, quãdo reddidit gentiles bonorum operum fœcundos. 4.Reg.2.d. Curabat etiam Deus Ephraim, portãs eum in brachijs, quãdo Christus peccata nostra portauit in cruce. Hose.11.b. Vnde & sanitas dicitur esse in pennis Christi: quia portauit in humeris timentes se. Malach.4.b. Curans Christus gẽtes & Iudæos.

Hila.s.Mat.cão.8. Sanari puerum verbo, est fide salutem acquirrere. Mat.8.a. Et sanari domũ leprosam, & etiã seminifluum, est hæreticos ad integritatẽ fidei restitui. Leui.14.g.15.b. Vnde & sana verba sunt verba syncerę fidei. 2.Timot.1.c. Integritas fidei.

Ori.s.Iosu.ho.6. Sanari post circuncisionem, est prauos vitiorum habitus penitus aboleri. Iosu.5.c. Vnde qui sic sanati sunt, merito faciunt pascha. Deleri habitus vitiorum.

Cyril.2.s.Ioan.125. Sanabatur vnus in probatica piscina: quia lex vetus vni tantũ populo collata erat. Ioã.5.a. Lex vet. vni p.

Hila.s.Mat.cão.9. Sanata mulier Aemorrhousa priusq; filia principis. Matt.9.c. Designat gentiles & publicanos in regno fidei & ecclesiæ præcedere Iudæos. Gẽtiles præcedũt fide Iudæos.

Hie.s.Hose.5. Cyril.7.s.Ioan.5. Sanare ęgrotos ab infirmitatibus animi nõ potest rex vltor, hoc est, diabolus. Hose.5.d.Eze. 34.a. Sic non sanat quod contritum est pastor stultus. Zach.11.d. quia lapsos in ęgritudinem animæ ad sanitatem per pœnitentiam nec diabolus, nec mali pastores reuocant. Diabolus non sanat animas.

Curare dicũtur cum ignominia, q̃ fouent vitia: & qui leui pœnitẽtia vitã promittũt. Ier.6.d. Fouere vitia.

Hie.s.Titum.1. Sana doctrina dicitur salubris, quę videlicet salutem animæ affert: dicitur etiam sana doctrina, quæ nullo errore maculata est: & etiam sani sermones. 1.Titum.1. Doctrina salubris & sine errore.

Hie.s.Isa.14. Insanabilis plaga dicitur, quã infert diabolus: quia ipse non emendare vult, sed occidere. Isai. 14.b. Ierem.15.d. Dicitur quoq; insanabilis plaga Hierusalem: quia nemo potest curare plagam peccati, nisi ipse Deus. Iere.30.b. Deus sol9 curat peccata.

Rup.13.victo. verbi Dei.10. Sanata dicitur plaga mortis bestiæ. Apoca.13.a. quia diabolus eiectus adhuc superbit, & se adorari contendit.

Sancire, Sanctus, Sanctitas,

SAncire est aliquid sanctum, vel consecratum facere, & firmum ac ratum constituere. Sanctũ autem dicitur, quod omni obseruatione inuiolatum est: & mundum, & purificatum, atq; expiatũ. Sãctus item cœlestis. ps.23. Quis stabit in loco sancto eius. Excelsus. Leuiti.20.a. Polluerit nomen sanctum meum. Consecratus. Exodi.3.a. Locus in quo stas, terra sancta est. Fidelis.1.reg. 21.b. Fuerunt vasa puerorum sancta. Mundus. Leui.20.b. Sanctificamini, & estote sancti. Sanctificatus. Leuit.21.a. Sancti erunt Deo suo. Selectus. Deut.7.a. Populus sanctus es domino Deo tuo. Solemnis. Exo.12.c. Dies prima erit sancta & solemnis.

Glo.int.s.Isa.40. Hie.s.Amos.4. Sanctitas principaliter attribuitur Deo, à quo est omnis sanctitas: de quo dicitur. 1.reg.2.a. Non est sanctus, vt est dominus. ps.29.144. Et quũ dicitur sanctus absolutẽ, sumit̃ ꝑ Deo, q̃ est singulariter sanctus. Isa. 40.f.Iob.6.a. In sancto aũt suo iurat dñs: quãdo iurat ĩ semetipso, vel in filio: vel in tẽplo, vel in omi, qui sanctus est, & appellatur templum Dei. Amos.4.a. Deus sanctus.

Hier.s.Isa.19.52 63. & s.Iere.1. Arno.s.ps.50. Amb.apolo.David. 11.&.s.Luc.2. Sãctus quoq; dicitur Chr̃s: & sãct9 Israel: & sanctus Iacob. Isa.5.f.10.d.29.g.30.c.54.b. Et dr̃ sanctũ brachium Dei. Isa.52.c. Et sanctus, in quo loquutus est dñs, est ꝓprie ipse Christus: licet etiam dici posit de Mose, & de Iacob. ps.59.62.67.76. Interdum autem sanctus Israel dicitur de patre Christus sanctus.

de patre. Isa.43.c.47.b.49.c.52.a. Hose.11.b. Et sanctum dño, & sanctus Dei dicitur de Christo. Luc.1.d.2.d. Isa.63.c. Haba.3.a. Sancta quoq; via est Chrs. Isa.35.c. Et ipse dicit sanctus sanctorum. Dani.9.g. Sanctificauit autē Deus Ieremiā in typum Chri. Ier.1.a. Sanctum quoq; nomē Dei peculiariter dicitur Chrs: & demū quicquid de Deo rectè intelligimus. ps.32. Isa.27.c. — Aug.s.ps.59. Glo.ord.s.ps.32.

Humanitas Christi. Corpus hominis. Anima pura. Ecclesia. Cœlum. Paradisus. Eucharistia. — Sanctū tēplum & sanctus locus interdū dicitur humanitas Chri, & etiā corpus hominis: & anima pura: & ecclesia. ps.23.64.67. Exo.29.c. Leui.6.7.a.10.b.14.b.24.c. Iosue.5.d. Mat.24.b. Sāctus mons de eisdem dicitur. Isa.27.d.57.c.65.b. Ioel.3.d. Sopho.3.c. Et sanctū habitaculū Dei dicitur: quia Deus nō habitat, nisi in sanctis. Isa.63.d. Sanctū quoq;, in quo habitat Deus, est cœlum, & paradisus. Eze.28.d. Ioel.2.a. Abdi.f. Sanctū etiā aliquādo sumit pro sacramento eucharistiæ: quod sanctum polluunt mali sacerdotes: qui etiam polluunt templū. Soph.3.a. — Arn.& Hila.s.ps.64. Ori.s.Leui.ho.13.& s.Iosue ho.6. Glo ord s Sopho.3. Lyra.s.Sopho.3.

Dogmata veritatis. Confessio trinitatis. Vtrūq; testamentū. — Sanctus mons quandoq; significat dogmata veritatis, & trinitatis confessionem: & etiam ipsum dominum. Isa.56.b. Zach.8.a. Sanctum quoq; dicitur vetus testamētum, intra quod est sanctum sanctorum, hoc est, nouum testamentum. — Hie.s.isa.56.&.s.Zachar.8. Aug.q.in Exo.112.

Pertinens ad ius sacerdotum. Corpus Christi. Verbum Dei. Christus. Gloria æterna. — Sanctum sanctorū videbatur esse, quod pertinebat ad ius sacerdotū: vt sanctum solum sit iūs leuitarū. Eze.48.b. Sāctum quoq; sanctorum erāt panes propositionis, designātes corpus Christi, & verbum Dei, & ipsum Christū. Potest etiā sanctum sanctorum æternā gloriam, & ipsum cœlum significare. Exo.26.g.29.f.30.b.40.c. Leui.6.d.7.a.10.c.14.b.24.b. Sancta etiā requies est, quę ad æternā gloriam pertinet. Exo.31.d. In descriptione tabernaculi dicuntur sancta sanctorum, plurali numero. In Ezech.41.a. sanctum sanctorū numero singulari: vt post sancta veniamus ad sanctum. quomodo post multa cantica peruenimus ad canticum canticorum: quod omnium carminum carmen est: & quod canentes, sponsi copulamur amplexibus. Eze.43.d. — Ori.s.Leui.ho.5.13. Hier. de veste sacer. & s.Eze.41. Isych.s.Leui.24.

Sanctitatem petens Saul pro culpa populi. 1.Reg.14.f. designat prælatos subditorum culpas ad hoc tantum appetere scire: vt pro ijs, quos inueniunt praua agere, orātes, eos ad veniam per lamenta perducant. — Gre.s.1.reg.14.

Vouentes se Deo. Mundi à peccato. — Sanctus vir est segregatus ab omnibus mundanis, & Deo cōsecratus: vt sunt, qui se vouerūt Deo, & hoc est psallere Deo. ps.29.115.131. Isa.4.a. Exo.22.d. Leui.11.g. Et sancti lapides sunt fideles. Zac.9.d. Et sanctificatum vas est existens sine peccato. 2.Timot.2. — Ori.s.Leuit.ho.11.& s num.ho.24. Hie.s.Zach.9.

Apostoli & pdicatores. Prælati. — Sancti etiam dicuntur peculiariter apostoli, & doctores, prędicatores, & prælati. 1.Reg.2.b. ps.49. Sancti etiam montes dicuntur apostoli. ps.86. — Gre.s.1.reg.2. Arno.s.ps.49. Hie.s ps.86.

Angeli. — Sācti sępe dicūtur angeli. ī qbus est syncera sanctitas. Iob.15.b. Tob.3.d. Isa.10.d. Dani.4.b. — Glo.ordi.s.isa.10.

Imago cœlestis. — Sanctum domini in fronte portare, est imaginem cœlestis in mente habere. Exo.28.f. — Glo.ordi s.Exo.28.

Opera iustitiæ. — Sancta vestimenta sacerdotum & etiam aliorum, designare possunt opera iustitiæ & sanctitatis. Exo.28.a. Leui.16.b. Sācta quoq; merces Tyri dño, est per bona opera. Isa.23.d. — Glo.int.s.Exo.26. Hie.s isa.23.

Initium fidei. — Sancta dies prima in festo azymorum. Exod.12.c. designat initium fidei ex passione Christi in qua sanctificatur fides. — Glo int.s.Exo.12.

Signum sanctitatis. — Sancta dicitur vnctio sacerdotum. Exo.37.d. Leui.10.b. quia est signum sanctitatis illis infusæ. Sic dicitur sanctum oleum. Exo.30.d.

Præcepta. Sacramenta. Eucharistia. — Sanctum non dandum canibus. Matth.7.a. sunt precepta, & promissa Dei, & sacramenta, & eucharistia: quæ non debet dari non plenè pœnitentibus. Designat etiam id quod integrū est, non dandum corruptoribus. — Amb.2 de pœni.9. Aug.2.ser.dñi i mō. Hila.s Mat.cāo.6.

Sacra scriptura. — Sancta gazophylacia sunt ea, quæ continent sacramenta scripturæ sacræ. Eze.42.c. Sanctum quoq; frænum domino est sacra scriptura. Zacha.14.d. — Hie.s.Zach.14.

Sanctificatio. — Sancta significant aliquando sanctificationem, quæ fit in ecclesia. ps.55. in titulo. — Hila.s.ps.55.

Iudæi. — Sancti in terra Dei dicuntur Iudæi, qui ex sanctis descendunt. ps.15. Sanctificare autem voluit Deus Iudæos, quum eis Christus prædicauit. Isa.42.d. — Aug.epist.58.

Hæreses. Cultus idolorum. — Sancta Moab sunt errores hæreticorum, quos sanctos ipsi putāt. Isa.16.d. Et sanctificationes Israël sunt cultus verborū & errores. Et dicūtur sanctificatio regis, & non Dei, quia Deo sunt abominatiō, & quia rex Ieroboam sanctificauerat vitulos. Amos.7.b. — Hie.s.Isa.16.

Malæ cogitationes. — Non sancta gens dici possunt malæ cogitationes. ps.42. — Arno.s ps.42.

Sanctificare.

Sanctificare interdum est confirmare. Sophon.1.b. Sanctificauit vocatos suos. Innotescere. Mat.6.a. Luc.11.a. Sāctificetur nomen tuum. Sāctum habere. Exo.29.b. Sanctificabis eos, eleuās coram domino. Sanctum ostendere. Eze.36.c. Sanctificabo nomen meū magnū. Mundare. Leui.6.a. Qui tetigerit illa sanctificabitur. Præparare. Iosu.7.c. Surge sanctifica populum.

Sanctificatio christi. — Sanctificauit pater filium, non q̄ vnq̄; ille sanctus non fuerit: sed quia sanctū illū genuit atq; vt sanct⁹ esset, gignendo ei dedit. Sicut enim Deus Deū immēsus, immēsum, sic sanctus sanctū pater filiū genuit: & misit in mundū: quia eum incarnari constituit pro salute hoīum. Aut sanctificauit secundū hoīem, & humanam in eo naturā. i. cum sanctitate immunitateq; & syncera puritate eum incarnari constituit pro salute mundi: quemadmodum angelus dixit ad sacrosanctam virginem. Lucæ.2.d. Et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. Et beatus — Cyril.7.s.Ioan.12.

Paulus.Roma.1.a. Qui prædestinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis. Aut demum sanctificauit eum.i.sanxit,& constituit ipsum sacrificari,& oblationem offerri pro mundi salute. Nam id sanctificari in scriptura plerūq; dicitur, quod tēpli vsui designatū Deo offertur,& consecratur:quemadmodum ibi.Sanctifica mihi omne primogenitum.Sanctificare quoq; altare & tabernaculum ad sanctificationē carnis Christi refertur. Et ipse Christus sanctificat per Mosen significatus.Exo.19.g.40.d.ps.45.

Basi.s.ps.45. Cyril.4.s.Ioan 40.

Gre.Nyssen. de oratione. Glo.int.s.Isa.8.

Sanctificare Deum est bene operādo illi gloriā dare,ipsumq; laudare & timere:& per bona opera facere,vt Deus ab infidelibus non blasphemetur, sed potius glorificetur. Et sanctificare nomen Dei,vel sanctum Iacob,est dare gloriam Christo.Isa.8.c.29.g.Matth.6.b.Luce.11.a.Et sanctificat Deus nomen suum,quando sanctificando populum suum, est occasio vt ab ipsis benedicatur: & quando conuertuntur gentes, & remissionem accipiunt per nomen eius. Ezec.36.c.Sāctificatus etiam dicitur Deus ad aquas cōtradictionis:quia sanctificatur in eis, qui baptismi gratiam percipiunt.Num.20.d. Et sanctificatur in ijs,qui appropinquant ei.Leui.10.a.Et sanctificatur in iustitia,quum ostendit se iustè castigasse.Isa.5.d. Et sanctificatio Dei est pœna peccantium:qua ratione in malis sanctificari dicitur.Ezechi.28.f.38.e.Nam in bonis sanctificatur,quando eorum miseretur.Ezechie.29.g.

Dare gloriā. Sanctificatio. Castigatio. Misericordia bonos.

Aug.q.in num.36. Hie.s.Isa.5.&.s.Ezechie.28. Isyc.s.Leui.10.

Sāctificare interdum est sanctum facere:vt sanctificans Moses populum, designauit Christū per suum sanguinem sanctificantem credentes:vnde per aspersionē sanguinis sanctificabat Moses populum.Exo.19.b.Leui.8.f.Et sanctificat Deus filios Israel,hoc est,fideles:quibus dicitur esse in sanctificationem.Exod.31.c.Isa.8.c.Sanctificare autem pectusculum arietis est mentem mundare.Exo.29.e.Sanctificari etiam ad immolādum est odium de corde proijcere:& ad audiendum prædicationis verbum intentionis puritatem preparare.1.reg.16.b.

Isych.s.Leui.8. Gre.s.1.reg.16.

Sanctū faciens populum.

Sāctificare interdum est consecrare:vt sanctificatio primogenitorum,quę typus erat sanctificationis & consecrationis sacerdotum. Sanctificauit autem Deus primogenita in die,quo occidit primogenita Aegypti:quia quū renunciat improbitati,ascíscit virtus.Exo.13.a.19.d.28.f.29.d.Leu.8.b.nu.3.c.Sāctificatio quoq; Eleazar.1.reg.7.a.cōsecrationē sacerdotū designauit.

Amb.2.de Cain.4. Gre.s.1.reg.7.

Consecratio sacerdotum.

Sanctificans Iob filios suos.Iob.1.a.designauit Christum sanctificantem apostolos. Et tam ipsi q̃; prædicatores dicuntur sanctificati Dei:quos misit Deus ad prædicandum.Isa.13.a.Et dicitur Deus sanctificasse vocatos suos,hoc est,apostolos.Sopho.1.b.

Gre.1.mor.22. Hie.s.Isa.13.&.s.Sopho.1.

Apostoli & prælatores.

Sanctificat Deus in die interfectionis.Iere.12.a.quia quos diligit castigat,& castigando cōuertit,& pctō mori facit.Sāctificare quoq; dicitur Deus malos in die occisionis:quia tūc sctā, quę debuerāt agere,sentiunt,quum digna prauitatis suæ supplicia iam declinare non possunt.

Ori.s.Iere.ho.8. Hie.s.Iere.12. Gre.27.mor.18.

Castigatio Dei.

Sanctificatum de terra,dicitur ecclesia ex hominibus assumpta.Eze.45.a.

Ecclesia.

Sanctificare dicitur Deus eum,qui interficiebat virum de Hierusalem.Iere.22.b.quia secundum eius voluntatem Iudæi occidebantur.

Hie.s.Iere.22.

In sanctificationem modicam dicitur fuisse Deus dispersis Israel.Ezec.11.c.vel quia seruauit aliquos ab idololatria:vel quia ad breue tempus erant in proprio loco mansuri.

Hie.s.Eze.11.

Sāctificatio regis Tyri,quam ipse dicitur polluisse.Eze.28.e.est status luciferi ante pctūm.

Hie.s.Eze.28.

Primus stat' luciferi.

Sāctificatio Dei interdum dicitur sanctuarium, seu tēplum: quod etiam appellatur sanctum Dei & ipsa ecclesia dicitur sanctificatio Dei,in templo figurata.Isa.63.d.64.d.Thre.2.e.Eze.37.g.Mala.2.c.

Glo.int.s.Isa.63.

Templū Ecclesia.

Sanctificat domum Deo,qui familiam suam,& cognationem,& intelligibilē domum in sanctimonia conseruare curat:vt ecclesia sit,& appelletur: sicut multi fidelium sanctificabant domos suas.Leui.27.b.vbi intelligi potest sanctificatio omnium potentiarum.

Isych.s.Leui.27.

Sanctificatio potentiarum animæ.

Sanctificata non comedenda per ignorātiam, designant corpus & sanguinem Christi:quod non est comedendum,nisi diligenti pręmisso examine.Leui.2.b.

Isyc.s.Leui.22.

Eucharistia.

Sanctificauit Dauid aurum, argentum, & vasa in thesauris domini.3.Reg.7.g. quum Deus eloquentes & sapientes,& cæteros fideles illuminauit,ad consideranda mirabilia de lege dñi.

Illuminans Deus.

Sanctificare quandoq; est celebrare,& dedicare: vt sanctificatio sabbati est applicatio eius ad diuina obsequia.Gen.2.a.Exo.20.b.35.a. Sāctificatum autem est in passione Christi & morte,in qua omnes recipimus sanctificationem.Sanctificauit autem Deus diem quietis,non operis:vt ostendat se ita beatum esse post opus,vt erat antea. Sanctificat etiam sabbatum Dei,qui non portat onus peccati.Ezec.44.g.Iere.17.d. Sanctificata autem solēnitas erit in gloria:vbi verum est sabbatum,verum pascha,& sanctus dies domini.Isa.30.f.58.d.

Augu.4.de gene.ad lite.17. Hie.s.Ezec.44.&.s.Isa.30.

Dedicare sabbatum Deo. Non portare onus peccati. Solemnitas gloriæ cœlestis.

Sanctificatio interdū est præparatio:vt sanctificatio mōtis, in quo apparuit dominus:quod etiam erat ostendere illum sanctificatum.Exo.19.d.

Glo.int.s.Exo.19.

Præparatio.

Sanctificantes filij Israel dona domino.Exo.28.f.Leui.5.d.sunt pœnitentiam agentes:sanctificabantur autem omnia ad tabernaculum,seu cultum Dei spectantia vnguento, seu oleo,hoc est,per gratiam spiritussancti.Exo.30.c.40.

Glo.int.s.Exo.28.

Pœnitentia.

Sāctificatur tangens sacrificium,aut hostiā pro pctō. Leui.6.c.vt designetur per tactū Christi veram haberi sanctificationem.Sic etiam sanctificatur tāgens altare. Exod.29.f.30.c.vbi etiam designatur

Hie.s.Leui.ho.4. Isych.s.Leui.6.

Vera sanctificatio Christum.

designatur, tractātes theologica ipsa cognitione sanctificari. Sāctificat et ā templū aurū, quod in ipso est: & altare donū: hoc est, Christus laudes & preces, quæ per ipsum offerunt. Mat.23.b. Aug.q.in euan.

Pugna contra vitia. Sanctificare bellum est contra vitia pugnare. Ioel.3.b. Sanctificat etiam bellum, quum quis baptizatur: quia tunc ascribitur in militiam contra serpentem. Ori.s.Ios.ho.8. Rup.s.Ioel.3.

Impij contra iustos. Destructio Hierusalem. Sanctificant mali prælium contra bonos, qui non dant quippiā in ore eorū. Ioel.3.b. Mich. 3.b. quando iudices districtis sententijs terrent iustos, qui non dant eis munera. Sanctificarunt etiam bellum contra Hierusalem: qui eam ex imperio domini vastarunt. Iere.6.a. Gre.s.1.reg.1. Hie.s.Ioel.3.&.s.Ieremi.6.

Cōuersio Iudæorū in fine mundi. Sanctificatæ reliquiæ sacrificij designant sanctificationem Iudæorum in fine mundi, quando reliquiæ conuertentur. Exo.29.f. Isa.6.d.

Electio prælati. Sanctificari ad immolandum, quum rex deberet eligi. 1. Reg.16.b. Designauit ad eligendum antistitem, siue ad eum vngendum, plures sapiētes atq; religiosos viros debere vocari: qui tunc sanctificantur & veniunt, quum proponunt in electione illa, nihil carnale sequi. Gre.s.1.reg.16.

Examen ad eucharistiam. Sanctificabat Iob prius filios suos, & postea pro eis sacrificiū offerebat. Iob.1.a. vt ostendāt sanctificādos prius esse, qui ad eucharistiæ sacramentū accessuri sunt: vt fiat quod ait apostolus. 1.Cor.11.g. Probet autem seipsum homo. Peracto autem orbe dierū cōuiuij, mittebat, & sanctificabat filios: quod est post virtutum sensum intētionem cordis erigere: & omne, quod agitur, districta retractationis discusione mundare ne bona æstimentur, quæ mala sunt. Ori.s.Iob.1. Gre.14.mor.24.

Gratiarum actio. Sanctificari domino fructus quarti anni. Leui.19.e. est gratias agere de omnibus. Philo.de plāt. Noe.

Reuelare mysteria indignis. Sanctificari dicitur populus, si ad ipsum non præparatū offerant sacrificia: non aliter, q̄; quū sanctum datur canibus, aut margaritæ porcis proijciūtur. Eze.46.f. Sic sanctificant sacerdotes populum in vestimentis sanctis, quādo reuelant mysteria indignis. Eze.44.e. Hie.s.Eze.46. Glo.int.s.Eze.44.

Sanctè ieiunare. Sanctificare ieiunium est sanctè ieiunare. Ioel.1.c.2.d. Et sanctificat se, qui ieiunat. Zac.7.a. Hie.s.Zac.7.

Doctrina vtriusq; testamenti. Sanctificata caro significare potest doctrinam noui & veteris testamenti. Agge.3.c. Caro autem, quæ non sanctificat tāgentes, est corpus Christi, quod non sanctificat indignè sumentes. Hie.s.Agge.3.

Sanctificata dicuntur thuribula in mortibus & pœna peccatorum: quia per eos exemplū datum est cæteris, vt timerent dominum. num.16.e. Aug.q.in num.30.

Nemo sanctificat primogenita pecorum: quia iam sunt sanctificata à Deo, nec alterius egent sanctificatione. Leui.27.d. Isych.s.Leui.27.

Sāctificari dicuntur in hortis: qui voluptatibus vacantes, mundos se putant. Isa.66.e. Glo.ord.s.Isa.66.

Sanctuarium.

Sanctuarium est sacer locus, vt templum & sacrarium.

Humanitas Christi. Spiritussanctus. Sāctuarium Dei dici potest humanitas Christi. Exo.15.c.25.a. Leuit.4.b.5.d.6.c.16.c. Itē spūssanctus: & dicit polluere sanctuariū Dei: q. peccādo cōtristare dicitur spūm sctūm. Le.21.c. Ori.s.Exo.ho.6. Isych.s.Leui.21.

Ecclesia militans & triumphans. Sanctuarium quoq; dici potest ecclesia tam militāns, q̄; triumphās: sed sanctuarium dicitur ecclesia militans: sanctuarium vero sanctuarij, ecclesia triumphans. Exo.15.c.26.g. Diuidebant autem hæc sanctuaria velo ac tabulis, hoc est, cœlo.3.reg.6.c. Sanctuarium autem expiandum, est ipsa ecclesia militās: vel etiam anima. ps.77. Eze.45.f. E sanctuario autem exteriori sumebat sacerdos ignem, thimiama, & reliqua, quę mittebat ī interius: vt designetur hic esse locū bonorum operum, quæ ferantur in cœlum. Exo.28.c.29.c.35.b.36.a.38.d.39.g. Leuitic.10. ps.73.82. Thre.1.d.2.c.4.a. Eze.25.a. Sanctuarium etiam dici potest corpus nostrum. Leui.26.a. Ori.s.Exo.ho.9.& s.Leui.ho.9. Arno.s.ps.77.82. Hie.s.Eze.25.45. Aug.s.ps.77. Isych.s.Leui.26.

Anima. Corpus humanum.

Mundus. Genus humanum. Sanctuarium prętereà Dei dici potest ipse mundus, & etiā tota massa generis humani: quod sanctuarium expiauit Christus summus pontifex per sanguinem suum. Leui.16.b. Philo.de plāt. Noe. Isyc.s.Leui 16.

Status ministrorum ecclesiæ. Sanctuarium interdum sumi videtur pro statu ministrorum ecclesiæ: vt à sanctuario incipit vindicta, hoc est, à sacerdotibus & ministris ecclesiæ. Eze.9.c. Hie.s.Eze.9.

Sublimior cognitio & contemplatio diuinorum. Sanctuarium exterius dici potest sublimior cognitio diuinorū: ad quæ solus Christus attingit: ideo porta eius dicitur clausa, & soli principi peruia. Eze.44.b. est etiam sublimior cōtemplatio diuina, ad quam non quicūq;, nec semper debet ingredi. Leui.16.a. Ori.s.Eze.ho 14. Isych.s.Leui.16.

Mulier post partum, non intrat statim in sanctuarium. Leui.12.b.

Sandalia.

Sandalia erant calceorum genus plantam pedis muniens, non autem totā partem superiorē.

Prędicatio euāgelij citra lucrū terrenū. Sandalia quibus pes neq; tectus est, neq; nudus ad terram: quibus vti debebāt apostoli, designabāt neq; occultādum esse euāgelium, neq; terreni cōmodi gratia prędicādum. Mar.6.b. August.2.de consen. euange.30.

Euāgelica pręcepta. Sādalia, q̄ induit Iudith, euāgelica pręcepta, & meditatiōes sacras significare pn̄t. Iudit.10.a. Glo.int.s.Iudit.10.

Sanguis, Cruor.

Sanguis est humor rubēs, per venas aīalis diffusus, quo totū corpus nutrit. Cruor autē est sanguis effusus, aut sanies. Sāguis aūt interdū pro cognatione sumitur. Leui.10.a. Ad p̄ximā sanguinis nō accedet. Sāguinis vsus prohibebāt in lege: primo ad excludēdā idololatriā: quia gētiles bibebāt de sanguine victimarū: vt dicit. deut.32.e. De quorū victimis comedebant adipes, & bibebant vinum libaminum. Secundo vt horrerent humani sanguinis effusionē. Tertio quia Isych.s.Leui.3.

ſanguis eſt maximè neceſſarius ad vitam: ratione cuius dicitur anima eſſe in ſanguine, Ideo vt oſtẽderetur à Deo nobis eſſe collata vita, in honorem Dei effundebatur ſanguis. Quarto quia per hoc ſanguinis Chriſti effuſio figurabatur.

Cle. Ale. 1. pæd. 6. Ori. ſ. gen ho. 17. Amb. de bñe priar. Aug. ſ. p̃s. 29. Gre. 13. mor. 11. Chry ſ. Ioan. ho 84. Aug q. in num. 53. & de cathechi. 29. Ori. ſ. Leuit. ho. 3. & ſ. nu. ho. 16. & ſ. Ier. homi. 11. Hiero. ſ. Iſa. 59. & ſ. Ezec. 13. & ſ. Ioel. 2. & ſ. Zach. 9. Arno. ſ. p̃s. 67. Ori. ſ. Exo. ho. 4. Gre. 13. mor. 11. & 31. mor. 36. & ho. 22. Iſyc. ſ. Leui. 16. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Beda. ſ. Exo. 11.

Sanguis Chri. Paſsio Chriſti. Conuerſatio Chri.

Sanguis Abel, typus fuit ſanguinis Chriſti: vnde & habebat vim verbi, & clamare ad Deum dicebatur: ſicut & ſanguis Chriſti ſemper clamat ad Deum, in aliquorum remiſsionem, & aliorum vindictam. Gen. 4. b. Idem ſignificat ſanguis Ioſeph: qui exquiri dicebatur. Gene. 42. d. Et ſanguis Iob non operiendus, eſt ſanguis de latere Chriſti, & myſteriũ ſacrificij eius manifeſtandum, vt fructificet. Iob. 16. d. Et ſanguis vuæ eſt ſanguis Chriſti. Gen. 49. b. Et ſanguis qui offerebatur pro peccato, ſanguinẽ Chriſti deſignabat, qui pro peccatis noſtris effuſus eſt: vt ſanguis vituli, arietis, agni, hirci, & paſſeris, & etiam vaccæ rufæ. In his enim omnibus paſsio Chr̃i exprimebatur, Exo. 23. c. 24. b. 30. b. 34. b. Leui. 1. b. 3. a. 4. a. 5. b. 7. a. 8. c. 9. b. 10. d. 14. a. c. 16. c. 17. c. Et dicebatur ſanguis fœderis: quia ipſum factum eſt fœdus inter Deum & hoĩes. Sanguis autẽ vaccæ cõburebatur: vt deſignaretur mortalitatem Chriſti abſorbendam fuiſſe in reſurrectione. nu. 19. a. Poteſt autem ſanguis vaccæ conuerſationem interiorẽ Chriſti deſignare. Sanguis autẽ ad baſim altaris effuſus, deſignauit paſsionẽ Chriſti in fine mũdi Iudæis profuturã. Et ſanguis, quo pollutæ ſunt manus Iudæorũ, eſt ſanguis Chriſti, quem ipſi effuderunt. Iſa. 59. a. Sãguis aũt Chriſti dictus eſt quaſi inutilis: quia multi ſunt, quibus ob proprias culpas non prodeſt. p̃s. 29. Sãguis, quo intingitur pes, eſt paſsio Chriſti. p̃s. 67. Eze. 43. f. 45. f. Colo. 1. e. 1. Pet. 1. c. Hunc ſanguinem dedit Deus in prodigium. Ioel. 2. g. dicitur etiã ſanguis teſtamẽti, per cuius pactũ liberamur. Zac. 9. c. Sãguis, in quem mutata eſt aqua, paſsionem Chriſti deſignat: & ſanguis in tota terra Aegypti, eſt paſsio Chriſti in toto mũdo. Exo. 4. b. 7. c. Sãguis agni ponebatur in limine: vt deſignaretur Chriſtum eſſe ianuam vitæ. Exo. 12. a. Sãguis occiſorum, quem bibit Iſrael, eſt ſanguis Chriſti. Num. 23. d. Hunc ſanguinem lambunt pulli aquilæ, quum infirmi auditores doctrinam crucis Chriſti ſuſcipiunt. Iob. 39. d. Eſt autem ſanguis Chriſti fons recreans.

Chry. ſ. Ioan. ho. 45. Ori. ſ. Matt. ho. 26. Amb. epiſt. 2.

Veritas. Sapientia. Vtrũq; teſtamentũ.

Sanguis Abel quandoq; ſignificat veritatem, quæ ſemper clamat, & emergit. Matt. 23. d. Idẽ deſignat ſanguis Ioſeph: & effundere ſanguinem Ioſeph, eſt negare veritatem. gen. 37. f. Eſt etiã ſapientia: & ſanguis in cratere eſt ſapientia moralis. Sanguis vero in altari ſunt myſteria diuino munere infuſa. Quum dicitur Moſes ſponſus ſanguinum. Exo. 4. d. Per duplicem ſanguinẽ vetus & nouum teſtamentum ſignificari poteſt. Sãguis occiſorum dici poteſt doctrina Chriſti & apoſtolorum: quem ſanguinem bibit Iſrael, hoc eſt, fideles in eccleſia. nu. 23. d. Et ſanguis vuæ eſt eadem doctrina: & etiam ſacramenta. Gen. 49. b. Deut. 32. b.

Ori. ſ. nu. ho. 16. Chry. ſ. gen. ho. 67. Hie. ſ. Iſa. 63. Aug. ſ. apoc. ho. 11. Rup. 9. ſ. apoca.

Sacramenta. Diuina vindicta.

Sãguis nonnunq̃; ponitur pro diuina vindicta, & punitione ꝓ peccato. p̃s. 57. 77. Eze. 14. c. Et ſanguis aſperſus eſt ſuper veſtimẽta Chriſti, quando in malos vindictam exercuit. Iſa. 63. a. Huic ſanguini traditur mons Seir. Et ſanguis perſequens eſt ſanguis ſanctorum, qui clamant: vindica domine ſanguinem noſtrum. Eze. 35. b. Apo. 8. b. 14. d. 19. a. Sic mare fit ſanguis quum diuina vindicta venit in malos. Apo. 16. a.

Hiero. ſ. Iere. 7. & ſ. Eze. 35. & ſ. Mich. 3.

Vita ſimplicium.

Sanguis innocens eſt vita ſimplicis: quem effundit, qui ſimplicem ſcãdalizat, aut in errorem inducit. Iere. 7. a. 19. a. Qui ſic ſcandalizant dicuntur ædificare Sion in ſanguinibus. Mich. 3. d. Et ſanguis, quem odit mons Seir, eſt vita fidelium & ſimplicium. Eze. 35. b.

Cle. Ale. 1. pædago. 6. & 2. pæda. 2. Gre. Nyſſe. de vita Moſis.

Spes. Fides.

Sanguis Chriſti ſignificare poteſt ſpem, quæ eſt ſanguis fidei: qua videlicet fides cõtinetur, vt caro ab aĩa: & quũ ſpes expirauerit, perinde ac ſi ſãguis effluxerit, vitalis fidei facultas diſſoluit. Ioã. 6. g. Duplex eſt aũt ſanguis dñi: alter carnalis, quo redẽpti ſumus ab interitu: Alter ſpiritalis, quo ſcilicet vncti ſumus. Et hoc eſt bibere ſanguinẽ Ieſu, eſſe participẽ incorruptionis domini. Sãguis etiam agni, quo tingitur ſuperliminare, hoc eſt, ratio. eſt fides Chriſti. Exo. 12. a.

Vnio eccleſiæ.

Sanguis, eccleſiæ vnio dici poteſt. Matt. 26. c. Mar. 14. e. Zach. 9. c. In ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vinctos tuos.

Hie. ſ. Eze. 19.

Decor ſynagogæ vel animæ.

Sanguis vuæ dicitur vinum. Deut. 32. b. Poteſt autem ſanguis vuæ ſeu vineę, vel flos malorũ granatorum ſignificare decorem ſynagogæ, vel animæ. Eze. 19. c.

Hie. ſ. Ioel. 2.

Sanguis aliquando ſumitur pro ſimilitudine ſanguinis: vt quum luna conuerſa dicitur in ſanguinem. Ioel. 2. g. quod factum eſt, quando Iudęi dixerunt: Sãguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Ita in ſanguinem conuerſa ſunt flumina. Exod. 4. c. 7. c.

Caſsia. coll. 20. ca. 8.

Correctio.

Sanguis, à quo non eſt prohibendus gladius, eſt correctio peccatorum. Iere. 48. b.

Ber. ſe. in octa. reſu. Arno. ſ. p̃s. 9. Chry. ſ. gen ho. 67. Rup. ſ. Ioel. 2.

Martyrium. Vita.

Sanguis dans teſtimonium, eſt martyrium, quod dat teſtimonium veritati fidei Chriſti. Ioã. 5. a. Et ſanguis animarũ, quẽ requirit deus de manu beſtiarum, eſt ſanguis martyrũ, quẽ requirit de manu perſecutorum. Gen. 9. a. 49. b. Exo. 4. p̃s. 9. Ezec. 3. e. Et ſumitur ſanguis pro vita. Dat autem Deus ſanguinem, quum dat martyres fortes vſq; ad ſanguinem. Ioel. 2. f. Leui. 1. b.

Iſych. ſ. Leui. 6.

Baptiſmus.

Sanguis hoſtiæ pro peccato, eſt baptiſmus, quo aſpergitur ueſtis, quãdo caro baptizati aqua perfunditur. Leui. 6. d.

Gloſ. int. ſ. deut. 27.

Periculum. Homo.

Sanguis interdum ſumitur pro periculo. 2. Regũ. 23. b. Num ſanguinem illorum hominũ, qui profecti ſunt, bibam? Et etiam pro ipſo homine. Ephe. 6. b. Deut. 27. d. Vt percutiam animã ſanguinis innocentis.

Sanguis

Anima sensitiua. Sensibilia. Vita corporis. Anima carnalis. Inordinati motus. Appetitus. Carnalis generatio. Alimenta.

Sanguis quandoq; significat animam sensitiuam, & etiam sensibilia ipsa. Et ponitur quandoq; pro vita corporis: vt anima, hoc est, vita corporis dicitur esse in sanguine. Leui.1.b.17.d. Sic sumitur pro anima carnali: cui sanguini non est parcendum. Sanguinem autem comedit cũ carne, qui appetitui rationem subiecit: quod prohibetur. Gen.9.a. Leui.3. Et sanguines à quibus petit liberari propheta, sunt inordinati motus appetitus. psal.50. Sanguis etiam dicitur carnalis generatio: quæ non docet mysteria fidei. Matth.16.c. Sanguis etiam dicitur alimentum vitæ corruptibilis. psal.29.

Philo. ꝑ ꝯterior potioriiudiæ. Aug.q. in Leui.57. Hyc.s.Leui.1. Amb.s.Luc.17. Ori.s.Leui ho.1.& s.Mat.ho.1. Basi.s.ps.29.

Sensus carnalis legis

Sanguinem dicitur comedere, qui sectatur Israel secundum carnem. Vnde & sanguis est sensus carnalis datus scripturæ: quem elicit, qui vehementer emungit. Pro.30.d.

Ori.s.Leui.ho.5. Gre.21.mo.1. Beda.s.Pro.30.

Castitas mentis.

Sanguis vituli castitatem mentis Deo offerendam significare potest. Leui.1.3.

Ori.s.Leui.ho.1.

Curæ seculi.

Sanguis auis, curas seculi significare potest. Leui.1.d.

Glo.inter.s.Leui.1.

Merces mercenarij.

Sanguis dicitur merces mercenarij: quam qui fraudat, dicitur effundere sanguinem: quia mercenarius mercede viuit vt sanguine. Eccl'i.34.d.

Aug.q.in Leui.57.

Effusio sanguinis.

Sanguis aliquando dicitur ipsa sanguinis effusio. 2.Reg.16.b. Reddidit tibi dominus vniuersum sanguinem.

Falsa testimonia Iudæorum.

Sanguis hœdi, in quo fratres Iosephe ius tunicam tinxerunt. Gen.37.f. Falsa testimonia Iudæorum aduersus Christum significare potest: quibus eius famam maculare conati sunt.

Amb. de Ioseph.3. Beda.s.gen.37.

Inanis gloria.

Sanguis cum quo comedebat populus carnem, designat intentionẽ vanitatis, quam addunt aliqui bonis operibus. 1.Reg.14.e.

Gre.s.1.Reg 14.

Oblatio de rapinis.

Sanguis quem non vult Deus, sunt dona eorum, qui Dei præcepta non faciunt: aut qui offerunt & dant eleemosynam de rapinis. Isa.1.b.

Hiero.s.Isa. 1.

Peccatum. Homicidium. Grauiora peccata.

Sanguis interdum significat peccatum: & peculiariter homicidium: Et comedit carnem cum sanguine, qui peccat, & qui homicidium perpetrat. Et requirit Deus sanguinem, hoc est, mortem animę de manu omnium bestiarum, hoc est, eorum qui alios peccare fecerunt, aut scãdalizauerunt. Gen.9.a. Eze.3.7.g.9.d.16.a. Et sanguis comparatus sordibus, significat grauiora peccata. quæ igne purgantur. Isa.4.b.9.e.15.b.33.c.34.a.59.a. Mich.7.a. Et sanguinis reus dicitur committens peccatum. Et sanguis sanguinem tangit, quum peccatum additur peccato. Hose.4.a. Sanguis purificationis mulieris, peccatum Adæ significare potest. Et sanguis menstruatæ est turpis cogitatio: & voluptates carnis. Leui. 12.a.15.c.20.b. Et sanguines sunt peccata carnalia. psalm.50. Thre.4.c.1.Cor.15.f. Ad hæc refertur ager sanguinis. Matth.27.a. Sanguinum viri sunt generaliter peccatores: & peculiariter Iudæi in Christum, & homicidæ, & hæretici, & adulatoriè docentes. psalm. 5.54.58.138. Sanguis etiam dicitur odium fraternum: ideo prohibita est eius effusio. Leui.17.c. Sanguinem etiam effundere, est in peccatum inducere, aut in errorem per scandala siue verbo, siue exemplo. Deut.22.b. psalm.105. Isa.26.d. Roma. 3. c. Sanguinem autem effundere in bonum est confiteri peccatum: alioqui est suffocatum. Sanguis etiam dicuntur interiores sordes: qua ratione mulier sanguinis fluxum patiebatur. Matth.9.c. Ciuitas sanguinum dicitur Hierusalem, propter homicidia: & etiam hic mundus. Ezech.24. b. Nahum. 3. a. In sanguine comedunt hæretici, qui alios scandalizant. Et sanguinem fundunt, dum non viuificant eos, quos deceperunt. Eze.33.f. Haba.2.b. In sanguinem conuertitur aqua apud Aegyptios, quando diuinus cultus vertitur in idololatriam. Exod.7.c. Sanguis quoq; in tota terra Aegypti, significare potest persecutionem ecclesiæ sub Nerone factam.

Ori.s.ps.16.ho.3.& s.Ier.ho.13.&.s.mat.ho.35.&.s.Eze.ho.6 Hie.s.Isa.9.15.&.s.Hose.4. Amb. de Isaac. 1. & apolo. Dauid.17. Aug.s.ps.50. Gre.13.mor.10 &.s. Eze.ho.11.&.s.ps.50 Hila.s.ps.138. &.s. Mat.cano.9. Ori.s.Mat.ho.19. & s.Rom.3. Hie.s.Isa 26.33. &.s Mich.7. Arno.s.ps.105. Aug.s ps.54.58. Gre.7.mo.24. Hyc.s.Leui.17. Beda.s.gen.5. Hie.s.Eze.33. Aug. de plagis Aegypti.1. Gr.7.regis.epis.128.

Sanguis victimæ Gog, qui datur bestijs in potum, est is, qui regnum Dei possidere non potest. Eze.39.e.

Hiero.s.Eze.39.

Inuidia.

Sanguis interdum est liuor inuidiæ, & lambunt sanguinem, qui inuidiæ liuore tenentur. Iob. 39. d.

Hiero.s.Iob.39.

Menstruum.

Sanguis aliquando pro menstruo. Leui. 12. a. b. Manebit in sanguine purificationis suæ.

Vtilitas.

Sanguis, vtilitas. Eccl'i.33.d. Quoniam in sanguine animę comparasti seruum, hoc est, ad necessitatem, vel vtilitatem.

Lyra.s.Ecli.33.

Sanguisuga.

SAnguisuga est vermis in aqua degens, qui hirudo dicitur: solet sanguinẽ sugere: vnde nomẽ accepit.

Diabolus.

Sanguisuga diabolum significare potest: qui verbum Dei & spiritalia bona ab anima conatur auferre: qui siti peccandi, ac peccata suadendi incessanter accenditur. Cuius filiæ sunt luxuria & philargyria. Nam & luxuriæ quò liberius fræna laxantur, eò noxius delectatur. De auaritia vero ait poëta. Crescit amor nummi, quantũ ipsa pecunia crescit. Pro.30.b.

Hie.1.aduer.Iouini. Bed.s.Pro.30.

Voluntas.

Sanguisuga designat etiam voluntatem: cuius filię sunt vanitas & voluptas: quæ semper clamant: Affer, affer.

Ber ser.de verbis. Iustum deduxit. &. s. Ecce nos reliquim⁹ omnia.

Sanies.

SAnies idem est, quod sanguis corruptus.

Gre.3.mo.14. Sanies Iob peccata nostra significare potest: & præcipuè carnis ex longa vetustate facta peiora. Iob.2.c. Vulnus enim in saniem vertitur, quum neglecta culpa vsu ipso deterius grauatur. Est etiam sanies fluxus illicitæ cogitationis: quæ tunc raditur, quum post pollutionem cogitationis illicitę nosmetipsos asperè dijudicando mundamus. Peccata. Illicitę cogitat.

Hiero f.Isa.14. & f. Eze.32. Sanies proijcienda est ipsa turpitudo peccati. Isa.14.e. vbi ad literam dicitur esse virgultum, quod ad radices arborum nascitur. Sanies quoq; draconis est turpitudo luciferi. Eze.32.b. Turpitudo pecc.

Sanir.

Hie.f.Eze.27. Gre.f.cant.4. Sanir, id est, via lucernę, aut dens vigiliarum: est mons, qui & Hermon & Sanior dicitur: designat omnem nauis prosperitatem & illustrationem ex vero lumine venire. Ezec.27.a. Potest etiam designare potentes huius seculi. Canti.4.c. Potentes seculi.

Saphan.

Hiero.f.Eze.8. Saphan, id est, iudicium, pater Iezoniæ. Ezech.8.e. Designat ipsum filium eius merito iudicandum propter scelus idololatriæ: quod & ad hereticos refertur, suas sententias adorantes.

Saphat.

Saphat, id est, iudicans: pater Elisæi prophetæ. 3. Reg.19.d. typus est Dei patris, qui omne iudicium dedit filio. Deus pater.

Saphir.

Hier.f.Mich.1. Saphir, id est, pulchra. Mich.1.c. Secundum quòd est in vulgata editione. Sumitur ibi pro Samaria, cuius habitatio erat pulchra.

Sapiens, Sapere, Sapientia, Insipiens.

Sapere propriè quidem ad sensum gustus pertinet: ita tamen vt res ipsa, quæ in se saporem aliquem habet, sapere dicatur. Transfertur tamen ad animam: vt sapere sit sapientem esse. Porro sapere interdum est comprehendere. Matth.16.d. Non sapis, quæ Dei sunt. Discernere. Deut.32.d. Vtinam saperent, & intelligerent. Inuestigare. Roma.11.c. Noli altum sapere. Superbire. 1. Timo.6. d. Præcipe non sublime sapere. Sapiens autem dicitur, qui scientiam aliquam optimè tenet: & qui per longam ætatem multarum rerum cognitionem est adeptus: & qui circa præcepta bene viuendi, & cognitionem versatur. Sapientia vero est rerum diuinarũ atq; humanarum scientia, cognitioq; , quæ cuiusq; rei causa sit. Interdum autem sumitur pro industria, & etiam versutia. Sapientia quoq; aliquando sumi.ur pro dono spiritussancti. Deut.34.c. Sap.1.b. Sapientia autem & insipientia datur bona & mala. Ori.f.Iere.ho.5.

Aug.epis.119. & 17. ciui Dei.20. Ori.1 cant ho.2. Hil.f.Mat.cano.11. Hie.f.Iere 10. Gre 18 mo.24. Ber.ser paruo 9. Sapiens absolute pro Deo sumitur, aut Christo. Isa.31.a. Eccl'i.27.b. Et Christus est sapiens qui ascendit ciuitatem fortium. Pro.21.c. Et sapienter incantans est Christus prædicando. psal. 57. Iere.16.b. Matt.11.c.12.d. Sapientia Salomonis typus est sapientiæ Christi. 3.Reg.10.a. Iob. 9.a. Et sapientia ædificans sibi domum est verbum patri coęternum, in vtero virginali carnem assumens. Pro.1.c.9.a. Ipse Christus est sapientia, cuius homo precium nescit. Iob.28.b. Qui & Dei virtus & Dei sapientia dicitur. 1. Cor.1.d. Beda f.Pro.1.11. Deus. Christus.

Ori.f.Exo.ho.13. Hiero.f.Isa.19. & f. Ecclté.12. Sapientes corde sunt prophetæ, & apostoli, & doctores: quorum typum gerebat sapiens Beseleel. Exo.28.b.31.a.35.b.36.a. Horum sapientum filios se dicunt hæretici. Isa.19.b. Eosdem designat sapiens architectus: qui est ille, qui scit ædificare ecclesiam Dei. Isa.3.a.1. Cor.3. b. Hi sunt sapientes, qui ædificant supra petram: & qui sapiunt, quæ sursum sunt, non quę super terram: quorum verba sunt quasi stimuli. Iob.17.c. Eccl'tę.12.d. Matt.7.d. Colos.3.a. Prophetæ. Apostoli. Doctores.

Basi.f.ps.48. Gre.31 mor.11. Arno.f.ps.106. Sapientia interdum dicitur fides. Psal.48. Hac sapientia priuat Deus struthionem. Iob.39. c. Et sapientia est deuorata, aut etiam nulla, quando quis à recta deuiat fide, aut à recta ratione. psal.106. Iere.8.d. Fides. Recta ratio.

Hiero.f.Iob.15. Sapientes, qui non abscondunt patres suos, sunt, qui confitentur peccata & errores, autores eorum manifestando. Iob.15.b. Confitẽtes peccata.

Hiero.f.Ecclasté.4 Sapiens puer dicitur homo interior, quando iam peruenit ad decimum tertium annum. Vel dicitur de Christo, Eccl'tę.4.d. Homo interior. Christus.

Basi.f.ps.48. Hil.f.Mat.cano 11. Hier.f.Isa.19.& f.Ierem 8 10. & f. Ezechi.27. & f. Amos.2. & f Abdi & f Zac. 9. & f.Iob.3. Aug epis.5, 120. Sapientes Aegypti dicuntur philosophi, & hæretici, & superbi: qui sunt sapientes huius seculi. Gene. 41. b. Exod. 7. b. psalm. 48. Isa. 19. b. 40. e. 47. c. Hi sapientes sunt confusi, & capti. Iere. 8. d. 10. a. His sapientibus absconduntur mysteria fidei. Matth. 11. d. Luc.10. a. 16, b. Horum sapientia dicitur sapientia huius mundi. 1. Cor. 1. c. Colos. 2. d. Horum est altum sapere, hoc est, superbire. Rom. 11. c. Hi sunt sapientes ad faciendum malum: qua ratione serpens erat callidior cæteris animantibus. Gen. 3. a. Iere. 4. f. Eosdem designant sapientes Tyri, & sapientes Idumęæ. Ezech. 21.b. Abdi. c. Et sapientia quam sibi assumpserunt Tyrus & Sidon, est inanis sapientia philosophorum. Zach. 9. a. Hos sapientes comprehendit Deus in ipsorum astutia. Iob.5. b. Hac sapientia mundana priuauit Deus struthionem, id est ecclesiam. Iob.39.b. Philosophi. Hæretici. Superbi. Sapientia mundana.

Sapientes Babylonis dici possunt peracuta scrutinia mundanæ philosophiæ: & peracuta consilia carnalis prudentiæ, & acerrima acumina, ac peracuti sensus cordis humani. Dani.4.a.

Sapientes in oculis suis & prudentes erant scribæ & pharisæi: qui habentes clauem scientiæ, nec ipsi ad Christum introierunt, nec alios intrare permiserunt: quorum sapientia perijt. Isa.5.c.29.e.

Insipiens dicitur diabolus: qui in nouissimo erit insipiens: quia non proderit ei tunc sapientia sua. Peccator etiam quilibet, & pharisæus, & hæreticus insipiens est. psal.38. Isa.32.a. Iere.17.b. Insipiens quoq; consilium est sapientum Pharaonis: quia hæretici & philosophi sua doctrina discipulos ad inferos detrahunt. Isa.19.b. Demum insipientes corde sunt nolētes credere in Christum. psal.75.

Insipiens est carens prudentia ad agibilia salutaria: qua ratione gentilis insipiens erat: & insipientia iumenta dicuntur, qui ratione non vtuntur. psal.48. Insipientia autem est peccatum, & id quod per insipientiam fit.

Insipiens gens dicuntur Christiani, propter stultitiam prædicationis. Deut.32.c. Rom.10.d.

Insipientia Christi dici potest crux eius, quæ gentibus est stultitia. psal.68.

Sapienter opprimere volens Pharao populum Israel. Exo.1.b. typus est astutiarum diaboli, & sapientiæ carnis, quę nititur spiritum opprimere. Hæc sapientia est versutia, de qua. psal.106. Omnis sapientia eorum deuorata est.

Scrutinia mundanæ philosophiæ. Acuta cōsilia. Scribæ & Pharisæi. Gentilis. Peccatum. Christiani. Crux Christi. Versutia.

Ricar.de.s.victo.de securi.cōsciē.4.34. Hier.s.Isa.5.29. Ori.s.ps.38.ho.2. & s.Iere.ho.4. Hiero.s.Isa.19.32. Aug.s.ps.75. Basi.s.ps.37.48. Ori.s.ps.37.ho.1. Ori.s.Rom.10. Hila.s.ps.68. Glo.o.d.s.Exo.1.

Sapor.

SApor est qualitas illa, quam gustu dignoscimus: quæ dicitur obiectum ipsius gustus.

Sapor quē iudicant fauces comedentis. Iob.12.b. designat gustum sapientiæ, qui est apud electos: nam verba sapientiæ, quæ reprobi audiunt, electi non solum audiunt, sed etiam gustāt: vt eis in corde sapiat, quod reproborum non mentibus, sed solummodo auribus sonat.

Omnis sapor erat in manna. Sap.6.d. quia in ore spiritualium diuinus sermo, & omnibus cōgruens, & à semetipso non discrepans, qualitati audientium condescendit: quem dum electus quisq; vtiliter iuxta modum suum intelligit, quasi acceptum manna in voluntarium saporem vertit. Habet etiam omnem saporem: quia ad omnia mala tribulationum & vitiorum habet remedium.

Gustus sapientiæ. Sermo Dei omnib⁹ congruens.

Gre.11.mor.4. Gre.6.mor.7. Beda.s.Exod.16.

Sapphirus.

SApphirus est lapis preciosus coloris aerei aureis punctis collucens.

Sapphirus super firmamētum, in quo erat thronus Dei, designare potest abscondita & incomprehensibilia secreta Dei. Eze.1.g. Exod.24.c.28.c. Canti.5.d. Apo.21.f. Ideo dicitur psal.17. Posuit tenebras latibulum suum. Designat etiam celsitudinem superiorum ordinum angelorum: vt thronorum. Item firmitatem cœlestium. Generaliter autem sapphirus significat angelos, & creaturas cœlestes. Iob.28.c.

Sapphiri, quibus distinctus erat venter sponsi. Canti.5.d. designare possunt miracula Christi, quæ etiam inter passiones operabatur: ea pręcipuē, quæ eius excellentiam demonstrabant, vt apparitio stellæ.

Sapphirus secundum quòd cœli refert colorem, vitam cælestem significare potest, & cōuersationem eorum, qui dicere possunt: Conuersatio nostra in cœlis est: & ipsos, qui ad superna per cœlestem conuersationem tendunt. Exod.24.c.28.c. Isa.54.c. Thre.4.b. Iob.28.a.

Sapphirus quandoq; significat prædicatores noui testamenti: qui carnalis propaginis desideria postponentes, cœlestia sola sectati sunt. Iob.28.c. De his dicitur. Isa.60.b. Qui sunt hi, qui vt nubes volant? Significat etiam gentiles ad fidem venientes.

Sapphirus in secundo ordine rationalis in pectore pontificis, iustitiam significare potest, præcipuē commutatiuam. Exod.29.b. Eze.28.c. Potest etiam sapphirus in pectore pontificis, mundum sensibilem significare. Sapphirus autem in secundo fundamento ciuitatis cœlestis cōparari potest Paulo, qui raptus est, vsq; in tertium cœlum.

Secreta Dei. Supremi ordines angelorum. Firmitas cœlestium Angeli. Miracula Christi. Prædicatores. Gentiles. Iustitia cōmutatiua. Mundus. Paulus.

Plini.37 natu.hist.9. Gier.s.Eze.1. Gre.1.Eze.ho.8. Rup.s.Eze.16. Aug.de essent.diui. Gre.18.mo.30. Gre.s.Canti.5. Rup.s.Canti.5. Hier.s.Isa.54. Aug.q.in Exo.102. Gre.18.mor.20. Geor.vene.canti.3. tono.8 cap.3. Gre.18.mor.30. Hiero.s.Iob.28. Glo.ord.s.Exo.39. Philo.de cōfus.ling. Aretas.s.Apo.21.

Sara, Sarai.

SAra, id est, domina vel princeps: vxor Abrahæ, quæ prius Sarai, id est, domina mea, vel princeps mea dicebatur. Genuit Isaac iam nonagenaria, quum prius fuisset sterilis: & iam natus esset Ismael ex Agar ancilla. Dixit autem Abraham eam esse sororem suam, causa vitandæ mortis, quum esset filia fratris sui. Fecit autem vt Abraham eijceret Agar ancillā suam cum filio suo.

Sara, siue Sarai, id est princeps mea, typum gerit sapientiæ & virtutis, quæ sterilis est malorum operum, fœcunda vero bonorum. Quæ non tam cito parit: ideo prius est accessus ad Agar, hoc est, ad disciplinas: & postea parit Deo, & parit Isaac, hoc est, iucunditatem bonorum operum. Gen.12.b.16.a.17.c. Eadem dicta est soror Abrahæ, vt sit illud Prou.7.a.

Sapientia. Virtus.

Philo.2.allego.& de Abr.& de cogr.&c. Cle.alex.s.stroma.1 Ori.s.gen.ho.6 7. Amb.2.de Abra.4. Beda.s.gen.12.25.

Dic sapientiæ soror mea es. Eadem communicata est Aegyptijs: quia sapientia & virtus communicatur à Deo his, qui sunt in mundo: ne quis sibi eam arroget. Generat in Abraham, hoc est, in intellectu bono: non in Pharaone. Concepit contra spem, hoc est, contra diffidentiam carnis. Vt autem mandauit eijci ancillam & filium eius, virtus est carnis repellens blanditias. gen.21.b. vel est sacra scriptura docens apostolos transitũ ad gentes, eiecta synagoga. Designat etiam fidem: ideo interpretatur princeps, quia fidei magnus est principatus apud Deum.

Rup.6.s.21.36.&.5. de glorifi.trinit. — Sacra scriptura. Fides.

Sarai, hoc est, princeps mea est ecclesia: quæ dicta est soror Abrahæ, hoc est, Christi. Et mutatur illi nomen, vt dicatur Sara: quia ecclesia est vniuersalis princeps. Isa.51.a. Est autem ecclesia domino Iesu Christo in occulto vxor. Occulte quippe atq; intus in abscondito secreto spiritali anima humana inhæret verbo Dei. Eadem generat Isaac, hoc est, lætitiam bonorum operum. Gala.4.c. Quum dicitur de parte esse sororem Christi ecclesiam, non de matre, gratiæ cœlestis, quæ in æternum manebit, cognatio commendatur: secundum quam genus mortale non erimus, accepta potestate, vt filij Dei vocemur & simus. Neq; enim hanc gratiam de Synagoga matre Christi secundum carnem, sed de Deo patre percepimus. Occultatur autem cuius vxor sit alienigenis, cuius autem soror non tacetur: quia occultum & difficile ad intelligendum est, quomodo anima hmmana, verbo Dei copuletur, siue misceatur: qua vero cognatione sint fratres Christus & omnes sancti, gratia diuina non consanguinitate terrena, hoc est, de patre, non de matre, & effabilius dicitur, & capacius auditur.

Amb.2.d Abra.11. Hie.s.Isa.51.&.s.Gala.4. Bed.s.gen.18.20. Aug 22.cõtr. Faust. 38.39.40. — Ecclesia.

Sara, cuius amorẽ transtulit Isaac in Rebeccã. Gen.24.g. typus est synagogæ, cui prætulit Christus ecclesiam. Designat etiam synagogam in hoc, quòd erat sterilis: quia pauci ex Iudæis crediderunt: ideo Christus per apostolos transijt ad Agar, id est ad gentes. Vt etiam fuit capta ab Abimelech, captiuitatem Babylonicam synagogæ designauit. Gen.20.a.

Aug.ser.75. Bed s.gen.15. Rup.5.s.gen.15. — Synagoga.

Sara præterea significat rectam rationem: quæ est princeps, & princeps mea: quæ condescẽdit carni, quando dicit: Ingredere ad ancillam meam. Gen.16.a.

Lyra.s.gen.16. — Recta ratio.

Sara pariens Isaac, hoc est, gaudium, est bona voluntas, quæ, ablatis humanis cupiditatibus, fœcundatur sobole virtutum, quæ gaudium afferunt. Gen.21.a.

Philo.2.allego. — Bona voluntas.

Sara etiam typus est gratiæ noui testamenti, vnde prius sterilis, non per naturam genuit, sed ex promissione: quia gratia noui testamenti non est ex meritis: alioqui iam non esset gratia. Gen.16.a. Gala.4.c.

Glo.ord.s.gen.16. Rup.5.s.gen.8. — Gra. noui testamẽ.

Sara post ostium manens. Gen.17.b. typus esse potest carnis rationi subiectæ, & ad exteriora minime vagantis. Vel est cura carnis, quæ non foris apparet, & videri iactanter erubescit: vt quasi post tergum viri sub discretione spiritus, solis necessarijs intenta, nequaquàm sciat procaciter detegi, sed verecunde moderari. Indicat etiam mulierum honestatem: & ꝙ infirmi in publicum prodire non debeant.

Gre.9.mor.51. Beda.s.gen.18. — Caro rationi subiecta.

Saraballum, uide Induere. Sarcina, uide Onus.

Sarcire, Sartatecta.

Glo.ord.s.2.Par.24

SArcire est integrum facere: & Sartatecta erant opera publica, quæ locabantur, vt integra pręstarentur: qualia erant sartatecta templi, quæ sarciebantur, seu restaurabantur. 4. Reg.12.a. 22.b. 2.Par.24.a.34.c. Et sartatecta ecclesię sunt scissuræ errorum & vitiorum: quæ sarcienda sunt per prædicatores & sacerdotes.

Scissuræ errorum.

Sarculum, Sarrire.

Arculum est genus rastri, hoc est, crates illa dentata, qua segetes ab herbis purgantur. Sarrire autem est sarculo segetes purgare, & scalpere.

Hiero s.Isa.7.

Sarrire montes sarculo est meditari in sacra scriptura, ad eius mysticos sensus eliciendos. Isa. 7. d.

Hiero.s.Isa.28. — Meditari in sacra scriptura.

Sarrire terram est digna castigatione corpus affligere, & præparare ad verbum Dei suscipiẽdum. Isa.28.g.

Gre.s.1.Reg 13. — Castigare corpus.

Sarculum virtutem discretionis significare potest, qua separare debemus vitia à virtutibus. 1.Reg.13.d.

Discretio.

Sardius, Sardonyx.

Plini. 37.natu.histo. 67. Geor. vene.canti.3. ton 8.cap.3. Aretas.s.Apoc.4.

SArdius siue sardonix est lapis coloris rubei, ad vnguis colorem tendens: & rubræ terræ similis, qui vulgo corneolus dicitur. Acuit ingenia, mitemq; reddit, & animum accendit ad gaudium, castumq; efficit. Hunc non solum timori esse ferunt beluis atq; monstris: sed etiam vim habere curandi dolores ac molestias, quæ nostris corporibus innascuntur. Cæterum sardius & sardonix diuersi lapides ponuntur apud Plinium, licet non multum dissimiles: & etiam in fundamentis ciuitatis cœlestis. Apoc.21.c.

Aug.s.apoc.21.

Sardius in iudice Christo similitudinem habens ignis, iudicium vniuersale futurum per ignem designat. Apoc. 4. a. Et in Deo est argumentum iusti iudicij: quia terret, & ignis prę fefert speciem.

Iudicium vniuersale.

Sardius

Memoria. Sardius in primo ordine rationalis pontificis memoriam ſignificare poteſt.Exo. 28.c.39.b Glo.ord.ſ gen.30.

Vnus ordo angelorũ. Crux chriſti. Sardius in ornatu regis Tyri,vnum ordinem angelorum ſignificare poteſt.Eze.28.c.Vt autem eſt rubeus,crucis cruorem indicat Glo.inter.ſ.Eze.28

Homo. Antiqui patres. Iacobus Zebedæi. Philippus. Sardonycus lapis terræ rubræ ſimilitudinem tenens,homines deſignare poteſt : quia & Adam primus homo à terra rubra nomen habet.Vel deſignat patres veteris teſtamenti:qui quãuis magnam iuſtitiæ vitam tenerent,carnali tamen propagini ſeruiebant.Iob.28.c. Sardonyx autem in quinto fundamento ciuitatis cœleſtis:Iacobum Zebedæi deſignat,primum omnium apoſtolorum ſanguine rubricatum. Sardius vero in ſexto fundamento Philippum indicat habentem ignitum affectum erga Chriſtum.Apo.21.c. Gre.17.mo.29.30. Geo.vene.cant3.19 no.8.cap.3. Aretas.ſ.Apo.2.

Sarepta.

Gentilitas. SArepta,ſi ſint duæ dictiones, interpretatur anguſtia buccellæ ſeu panis:ſi vna, interpretatur incendiũ:eſt ciuitas inter Tyrum & Sydonem,vbi vidua pauit Eliam.Typus eſſe ſolet gentilis populi.3.Reg.17.a.Abdi.g.Luc.8.d. Ori ſ.Luc.ho 33. Hiero ſ.Abdi. Rup.5.ſ.Reg.7.

Sargon.

Diabolus. SArgon,id eſt princeps horti,vel auferens protectionẽ,ſiue hortum:rex Aſſyriorum.Typus eſt diaboli,qui princeps eſt voluptatum.Iſa.20.a. Hiero.ſ.Iſa.20.

Saron.

Hieruſalem. SAron,id eſt planicies,aut canticum eius:eſt regio fertilis inter Itaburium montem,& lacum Tiberiadis,& inter Cæſaream & Ioppem. Typus eſt Hieruſalem,quæ facta eſt vt deſertum, nullos habens homines fructum facientes.Iſa.33.b.35.a. Hiero.ſ Iſa.33.

Sarrire uide Sarculus.

Sartago.

SArtago eſt patella ferrea frigendis carnibus,piſcibus,aut alijs pulmentis deſeruiens. Hiero.ſ.Eze.4.

Ira Dei. Zelus prædicatoris. Sartago ferrea fortem iram Dei contra Hieruſalem ſignificare poteſt. Eze.4.a. Leui.2.b. 6.c. Per hoc autem,quòd eſt ſartago, eſt ibi frixura : per hoc vero, quòd ferrea, fortitudo : qua ratione poteſt etiam deſignare fortem zelum prædicatoris aduerſus peccantes : qui dicit frixuram patiens cum Paulo.Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur & ego non vror? Gre.26.mo.5.&.2. paſto.30.&.ſ.Ezec. ho.12.

Crux Chriſti. Anxietas Chriſti. Solicitudo docẽtiũ. Conſtantia. Fletus. Zelus. Senſus moralis. Sartago crucem Chriſti deſignare poteſt,in qua ipſo amoris igne frixus eſt. Leui.2.b.6.c.7 a. Poteſt etiam ſignificare anxietatem Chriſti,quam habuit in oratione. Sartago autem in tantum eſt fortis,vt ſuperpoſita igni,ipſa quidem nõ conſumatur, nec aliquam corruptionem ſuſtineat, aut imminutionem : ſuperpoſitos autẽ cibos eſui aptos reddat. Sic crux Chriſti fortis, omnem creaturam ſubiecit crucifixo, & carnem Chriſti eſui aptam reddidit. Fuit poſita ſartago contra Hieruſalem:quia Iudæi in crucem offenderunt.Eze.4.a. Poteſt etiam ſignificare ſolicitudinem publicè docentium : conſtantiam & robur animi:fletum & carnis macerationem, zelum : item ea,quæ intelligi poſſunt,ſi frequenter verſentur:& ſenſum moralem. Ori.ſ.Leui.ho.45. Iſyc.ſ.Leui.2.6.7.

Aemulatio. Sartago in malum ſignificare poteſt fraternæ æmulationis incẽdium, interius perſonante ac perſtrepente falſorum fratrum inuidia.Leui.2.b Rup.1.ſ.Leui.9.

Sartatecta, uide Sarcire.

Sarthan.

Tribulationes. SArthan,id eſt, tribulatio eorum: locus iuxta Iordanem, vſque ad quem intumuerunt aquæ Iordanis.Ioſu.3.d. Deſignat voluntarias tribulationes : vſque ad quas creſcit meritum tribulatorum. Ricar.de.ſ.victo.de extremi mali.16.

Saſai.

Sermo falſus. SAſai,id eſt,extra me:filius Enach,id eſt,inanis humilitatis . typus eſt ſermonis extra veritatẽ exiſtentis.Ioſ.15.c. Ori.ſ.Ioſ.ho.20.

Sata, Satum.

SAta ſunt ſeminata:de quo vide ſeminare. Satum autem eſt genus menſuræ iuxta morem prouinciæ Paleſtinæ,vnum & dimidium modium continens. Hiero.ſ.Mat.6.13.

Tres filij Noe. Genus humanum. Miſteriũ trinitatis. Sata ſimilæ tria ſignificare poſſunt tres filios Noe,à quibus genus humanum eſt propagatũ: qua ratione ſignificant etiam multitudinem gentium , ſeu genus humanum. Poſſunt etiam ſignificare myſterium trinitatis.Gen.18.a. Amb.1.de Amb.5.

Sacra ſcriptura. Cõfeſsio trinitatis. Dilectio Dei. Sata farinæ tria Matth. 13. e, ſignificare poſſunt legem , prophetas , & euangelium. Vel ſignificant confeſsionem trinitatis : vel dilectionem Dei , quæ eſt ex toto corde , tota anima, Hila.ſ.Mat.cano.13 Hier.ad Furiã.&ſ. Mat.13.

Aug.1.q.in euāg.12. & 1.Ioan.tr&.9.& ser.70. Hyc.s.Leui.20. Beda s.gen.18. Ber.ser.2.nati.dñi.

& totis viribus. Vel designant fructum tricesimum, sexagesimum, & centesimum. Vel tres viros insignes, Noe, Daniel, & Iob. Vel spiritum, animam, & corpus: in quibus lex Dei absconditur, vt in bona operatione vniantur. Vel fidem, spem, & charitatem: vel cogitationem, verbum, & opus: quæ commiscentur in fide. Vel designant in Christo deitatem, animam, & carnem.

Triplex fructus. Triplex status. virtutes theo. Triplex natura Christo.

Satagere.

Hiers.Mich.4. Gre.s.1.Reg.14.

SAtagere est anxium esse, & distorqueri difficultate alicuius rei conficiendæ.

Satagere in dolore est viriliter sustinere pœnam ad pœnitentiam. Mich.4.c. Patientia.

Satagens Martha circa frequens mynisterium. Luc. 10. g. designat nimiam solicitudinem vitæ actiuæ. Solicitudo vitæ actiuæ

Satan, Satanas.

Hiero.s.Isa.27.&.s. Zach 3. Aug.s.apo.ho.2.

SAtan, id est aduersarius, pro diabolo sumi solet, & pro eius corpore, quod est multitudo malorum. Iob.1.b.2.b.Zach.3.a.Apo.2.c. Vide Aduersarius. Diabolus.

Satelles.

SAtelles idem est, quod miles mercede cōductus: qui lateri principis, aut imperatoris assistit. Sumi potest pro ministris ad vitia. 1.Reg.19.b.Iudith,7.b.10.d. Ministri ad vitia.

Satiare, Satietas, Saturare.

SAtiare est explere aliquem appetitum: quod ad omnes sensus refertur, & etiam ad animam. Satietas autem pleruñq; pro fastidio sumitur.

Glo.ord.s.Isa 53. Hiero.s.ps.16.

Saturari attribuitur Christo: quia laborauit: qui etiam saturari dicitur fide gentium. Isa.53.d. Idem est saturatus opprobrijs. Thre. 3. d. Iob.10.c. Dicitur etiam saturari in membris, quādo manifestatur gloria patris. psal.16.

Ori.s.Leui.ho.16.& s.ps.36.ho.3. Gre.s.1.Reg.2.&.18 mor.7. Hila.s.Matt.cano.15 Amb.s.Luc.9. Hiero.s.ps.147.

Saturitas panum, quam dat dominus, est abundantia verbi Dei. Exo.16.c.Leuit.26.a.Isaiæ.55.a. Et saturati fam[illegible], sunt gentiles, quibus data est mysteriorum fidei plena cognitio. 1.Reg. 2. a. Saturantur etiam famelici, quando humiles virtutum munera recipiunt. Saturantur præterea iusti in diebus famis: quia non deest illis verbum Dei. psalm.36. Et satiatur turba à Christo, per doctrinam & dona spiritussancti. Matth.15.d. Luc.6.d.Ioel.2.f.Iob.27.c. Satiat Deus adipe frumenti, quum dat mysteriorum cognitionem. psal.147. Et melle de petra, hoc est, diuina sapientia. psal.80. Abundantia verbi Dei.

Aug.17.ciui.Dei.4. & epis.120. Arno.s.ps.21.103.

Saturantur famelici, quando mundi à peccatis eucharistiæ sacramentum suscipiunt. 1.Reg. 2. a. Qui etiam adipe frumenti satiari dicuntur. psalm. 147. Sic saturantur pauperes corpore Christi. psalm. 21.103.121. Diuites autem, hoc est, superbi manducant, & adorant, sed non saturantur. Iob.31. Sūptio Eucharistiæ.

Aug.s.ps.147. Beda.s.pro.3.

Satiabit dominus adipe frumenti, visione videlicet diuina in cœlesti Hierusalem. Nam hic solum est gustus. psal.147. Ibi implentur horrea saturitate. Pro.3.b. Fœlicitas.

Ori.s.ps.36.ho.3. Aug s.ps.36.

Satiantur iusti in diebus famis. psal.36. quia veniunt cum operibus ad iudicium, quibus saturabuntur, malis remanētibus in fame. Vel saturantur, quando gloriantur in tribulationibus. Merces bonorū operum. Gloriari in tribulatione.

Hiero.s.Amos.4.

Saturati erant hæretici in ecclesia, quando participes erant doctrinæ eius & sacramentorum: quæ postea suis meritis tribuentes, eleuati sunt, & inanes dimissi. Hose.13.b. Et dicuntur non satiati, quando non toto corde ad ecclesiam reuertuntur. Amos.4.c. Participatio doctrinæ & sacramentorū ecclesiæ.

Glo.ord.s.Iere.5. Aug.epis.59. Gre.13.mor.7. Euch q.in psal. Hila.s.ps.58. Hiero.s.Isa 56.

Saturauit Deus Iudæos, quando dedit eis temporalium abundantiam. Iere.5. b. Dicuntur Iudæi etiam saturati filijs, hoc est, malis operibus: vel saturati porcina, id est, dogmatum immundicia. psal. 16. Saturati quoq; dicuntur pœnis Christi. Iob.16.c. E diuersò dicuntur Iudæi non saturati: quia non habent templum & sacrificia. psal.58. Et nesciunt saturitatem: quia suis non saturantur erroribus. Isa.56.d. Abundantes Iudæi temporalibus & malis operibus.

Hiero. epis.beatitudinis.&.s.Hose.4. Cle.alex.1.pæda.11.

Saturitas carnium dicit abundantiā voluptatum. Exod. 16. b. Et etiam saturari pane est frui voluptatibus temporalibus. Thre. 5. b. Hæc saturitas panis fuit iniquitas Sodomæ. Ezech.16. g. Non saturabatur autem filius prodigus siliquis: quia nec vitia, nec inanis philosophia, nec res temporales satiare mentem possunt. Luc. 15. d. Saturati autem surrexerunt ludere filij Israel, quod Græcè dicitur χορτασθέντες, quasi dicas fœno repleti, nempe qui à ratione alienam alimenti plenitudinem χόρτασμα, hoc est, fœni repletionem, non autem cibum dixerit. Exod. 32. b. Non satiari dicitur Hierusalem fornicationibus, quando semper anima peccare appetit. Ezech. 16. d. Et non saturantur comedentes: quia peccata sunt vana. Hose. 4. c. Saturati è diuersò dicuntur diuites, & qui consolationē suam habent in hoc mundo, qui calcant fauum diuinæ consolationis. Pro.27.a. Abundantia voluptatum.

Beda.s.Pro.27.

Hie.s.Isa.9.&.s.michæ.6.&.s.Iob.27. Gre.18.mor.7.

Non saturatur hæreticus erroribus tanquàm inanibus. Isaiæ.9. d. Nec saturatur, quando sacram scripturam legendo nullum percipit fructum. Michæ. 6. c. Nec saturatur pane visionis Dei: nec sacræ doctrinæ, quam ad quæstionem quærunt, non ad refectionem. Iob.27.c. Insa- Insatiabilitas hæreticorum in erroribus.

turabilis

turabilis etiam dicitur venter impiorum, id est hæreticorum. Pro.13.d. quia semper sunt discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. 2. Timo.3.b. Beda.s.Pro.13.

Inutiliter operari. Non saturantur, qui comedunt, hoc est, qui pauca aut leuia bona opera faciunt, & quæ eis non sufficiant ad salutem. Agge.1.b. Hiero.s.Agge.1.

Visio malorū molesta. Satietas erit visionis malorum: quia eorum visio potius erit molesta, quàm iucunda. Isa. 66. g. Saturantur autem mali consilijs suis, quum propter praua consilia puniuntur. Pro.1.b. Beda.s.Pro.1.

Pœna malorum. Fames ex diuitiis. Non saturant animum aurum & argentum: quia eorum amatores in æternam inducunt famem. Ezec. 7. f. Non satiatur etiam venter iniqui: quia auaritia ignis more nunquàm expletur. Iob. 20. c. Hiero.s.Eze.7. Gre.15.mor.10

Gaudentes dæmones de lapsu magni viri. Saturat Deus volatilia & bestias terræ de dracone, & etiam de carnibus & sanguine Gog, quando dæmones gaudent de lapsu magni viri: & etiam hæretici. Eze.32.a.39.e. Glo.ord.s.Eze.32.

Detractio. Malitia iudæorum in Christum. Sũptio eucharistiæ. Saturantur carnibus Iob, aut aliorum, qui alienæ vitæ detractione pascuntur. Iob. 19. c. Proueb.23.a. Saturari etiam cupientes carnibus Christi, fuerunt vel Iudæi persequentes, vel gẽtiles credentes: quia & illi moliti sunt corpus eius, quasi consumendo extinguere: & isti esurientem mentẽ suam desiderant quotidianæ immolationis sacrificio, de eius carnibus satiare. Iob. 31. d. Gre.14. mor.25.& 22.mo.11.

Satisfacere, Satisfactio.

SAtisfacere est tantum facere, quantum satis sit irato ad vindictam: & satisfacit, qui se verbis purgat.

Custodia præceptorum. Custodia ecclesiæ. Satisfactio Aaron erga Mosen. Leui. 10.d. custodiam præceptorum designare potest, qua satisfit legi. Vel custodiam ecclesiæ, quam Christus accepit. Glo.inter.s.Leu.10.

Satrapa.

SAtrapa idem est apud Persas, qui præfectus.

Prædicatores. Satrapæ Philistinorum. 1.Reg.5.c. significare possunt prædicatores ecclesiæ: de quibus dicitur psal.46. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham. Gre.s.1.Reg.5.

Principes dæmonũ. Satrapæ etiam Philistinorum congregati contra Israel.1. Reg.7.b. designant principes dæmonum ascendentes contra fideles ad tentandum. Gre.s.1.Reg.7.

Principes Iudæorũ. Satrapæ regi Darij quærentes perdere Danielem, sunt principes Iudæorum contra Christum. Dani.6.a. Rup.s.Dani.11.

Saucius, uide Vlcus.

Saul.

SAul, id est, postulatus, siue commodatus, aut fouea, siue sepulcrum, vel infernus: filius Cis de tribu Beniamin, qui fuit primus rex Israel: cui successit Dauid, quem ipse persequebatur. Vel interpretatur petitio: quia contra voluntatem Dei expetierunt eum regem.

Christus. Saul vnctus in regem, & altior cæteris ab humero sursum, Christi fuit typus, qui est caput nostrum. 1.Reg.10.a.

Perfectus imitator sanctorū. Saul filius Cis eligendus in regem, designauit perfectum imitatorem sanctorum patrũ eligendum esse in prælatum. 1.Reg.9.a.3.a. Interpretatur autem petitio, designans prædicatorẽ veritatis tantæ esse debere charitatis, vt propter instans desiderium, non petitor, sed petitio esse censeatur: vt omnem motum cordis in affectum ducat supplicationis. Gre.s.1.Reg.9.11.

Malus prædicator. Saul transgrediens præceptum domini. 1. Reg.15.d. typus est malorum prædicatorum: de quibus dicitur. Mat.5. Si sal euanuerit in quo salietur? Gre.s.1.Reg.15.

Prælatus male operans. Saul vt ingressus est speluncam ad purgandum ventrem. 1.Reg.24.a. Typus est mali prelati: qui conceptam corde malitiam, vsq; ad opera miseri odoris extendit. Gr.3.pasto.ad Ma.5

Regnum peccati. Saul, vt datus est rex à Deo irato peccanti populo. 1.Reg.9. designat regnum peccati & mortis: vnde abiectus est: sicut & Christus destruet regnum peccati & mortis. Rup 1.s.Reg.2.

Saul inter prophetas, dicebatur admirando. 1. Reg. 10. c. vt designetur, quæ stulta sunt mundi, deum elegisse, vt confunderet fortia. Dicitur etiam de Paulo inter apostolos, quasi de lupo inter oues. Acto.9.

Iudæi. Diabolus. Mors. Tẽporale regnũ. Saul persequens Dauid typus erat Iudæorum persequentium Christum: & etiam diaboli. 1. Reg.26. psal.17.51.56.58. in titu. Designat etiam mortem persequentem vitam: aut mortem peccati, & inferni. Item temporale regnum persequens regnum Christi. Aug.s.ps.51.53.56 Arno.s.ps.17. Hila.in ps 58 Amb de fuga secu.5. Hie.s.ps.17.51.

Saul mortuus designauit cessationem imperij legis veteris. 1.Reg.31.b. Hie prolog. Fr. Ambro. Aug.17.ciui dei.7.

Saulus, uide Paulus. Saxum uide Lapis.

Scabellum.

Ori.ſ.Iſa.ho.5. Amb 3.d.ſpũalib.ſ.12 Hie.1.ps.98.

SCabellum eſt paruum ſcamnum, quod ſub pedibus ponitur.

Scabellum pedum Dei dici poteſt humanitas Chriſti, aut eius caro. pſal.98. Eandem poteſt ſignificare ſcabellum aureum ſolij Salomonis. 2.Par.9.c. Aug.1.ps.98.Euch.form.ſpũa.8. — Humanitas C.

Ori ſ.gen.ho.1. Hiero.ſ.Iſa.66. Rup ſ.Iere.36.

Scabellum pedum Dei dicitur terra: vt intelligatur Deum omnia concludere. Iſa.66.a. Anima quoq; dicitur ſcabellum Dei, in qua ſunt veſtigia Dei, hoc eſt, præcepta. Thre.2.a. Scabellũ quoq; Dei ſunt homines peccatores, quos deſerit Deus. — Terra. Anima. Peccatores.

Ori.ſ Mat.ho.23. Euch.form. ſpũal.8.

Scabellum pedum Chriſti ſunt, qui prius erant inimici, & conuertuntur, & fiunt ei ſubiecti. pſal.109. Iſa.66.a. Mat.22.g. Hebræ.1.d.10.c. — Conuerſi ad C.

Scabies, uide impetigo.

Scala.

Aug.12.cõt.Fauſ.26 Beda.ſ.gen.28. Geo.ven.cant.2.to.8.cap.7. Rup.7.ſ.gen.22.&.1 ſ.Mat.

SCala à ſcandendo dicta eſt, continens in ſe plures gradus, quibus ad altiora aſcendimus.

Scala quam vidit Iacob. Gen.38.c. Chriſtum deſignare poteſt: per quem in Deum aſcẽderet ipſius Iacob videntis electa poſteritas. Huius enim ſcalę inferius extremum figebatur in terra: quia mediatoris anima fixa fuit, ſicut & cæteræ animæ in terrea carne: quam comitabatur ipſa diuinitas, vt alterum extremum ſcalę, penetrans vſq; ad Deum patrem, qui illi cacumini innitebatur, quaſi in ipſo quieſcens, & eundem ipſum ſuſcipiens, iuxta illã eiuſdem filij Dei ſententiam: Ego in patre, & pater in me eſt. Deſignat etiam ſeriem generationum Chriſti vſq; ad Ioſeph: & dominus innitebatur ſcalę: quia Ioſeph curam infantiæ eius habuit. Latera autem ipſius ſcalæ dici poſſunt patriarchæ Abraham & Dauid. — Chriſtus. Series generatio. Chriſti.

Hie.ſ.pſ.91. Aug ſer.80. Cyril.8.ſ.Ioan.17.

Deſignare etiam poteſt crucem Chriſti: in qua angeli aſcendebant, & deſcendebant, & per eam deſcendunt Iudæi & aſcendunt gentiles. Item apoſtoli & prædicatores prædicando. — Crux Chriſti.

Hiero.epiſ.Et factũ eſt. Aug.ſ ps.44. Beda.ſ.gen.28.

Significat etiã ſacram doctrinam: per quam in cognitionem Dei & cœleſtium aſcendimus. Gradus autem eius ſunt ordo mandatorum. Aſcendunt autem per eam doctores, quum loquuntur ſapientiam inter perfectos: deſcendunt vero quum præbent lac minus capacibus. Poteſt etiam ipſa ſcala fidem & charitatem ſignificare. — Sacra doctrina. Fides & charitas.

Lyra.ſ gen.28. Bene in regul.cap.7 Bern.ſ.Ecce nos reliquimus omnia. Theoph. Alex.1.paſchal. Baſi.ſ.ps.1. Philo de ſomnijs

Deſignat præterea altitudinem religionis: cuius gradus ſunt pœnitentiæ opera, latera vero lectio & oratio. Item gradus humilitatis, quibus in cœlum aſcenditur: latera vero eius ſunt corpus & anima. Eſt in his ſcala, progreſſus ab imperfecto ad perfectum. Et vt in ſcala prius eſt receſſus à terra, vt fiat acceſſus ad cœlum, ita prior eſt receſſus à vitijs. Vnde & gradus virtutum ſunt gradus ſcalæ Sunt etiam gradus creaturarum per quas aſcenditur in Dei cognitionem. Geo.vene. cant. 2.ton.7.cap.5. Chryſ.ſ.Ioã.ho.82. Ricar.d.ſ.vict.de extemi.mali.50. — Altitudo religionis. Humilitas. Progreſſus ab im. perfecto ad perfectũ.

Scala etiam ſignificare poteſt aerem: res naturales, animam, & vitam, ſeu conuerſationem. — Aer. Anima.

Scalpellum.

Lyra.ſ.Iere.36.

SCalpellum eſt ferrum, quo aptatur corium, & raditur. Eſt etiam gladiolus vel cultellus ſcriptoris. Iere.36.e.

Scandalum, Scandalizare.

Hiero.ſ.Matth.15.

SCandalum eſt offendiculũ, in quod quis impingens periclitatur de lapſu. Interdum autem eſt damnum. Exod.10.b. Vſquequo patiemur hoc ſcandalum? Lapſus. Exod. 23. g. Quod tibi certè erit in ſcandalum. Impedimentum. pſalm. 139. Iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi. Scandalizare autem eſt ſcandalum ſeu offendiculum præbere. Item lædere charitatem. Matth. 17. d. Vt autem non ſcandalizemus eos. Inferre iniuriam. Eccleſiaſtici. 32. c. Qui inſidioſè agit ſcandalizabitur ab eo. Quando legimus: quicunque de minimis iſtis ſcandalizauerit quempiam, hoc intelligimus, qui dicto factoue occaſionem ruinæ cuiquàm dederit.

Ori.ſ.Mat ho.1. Aug.1.ſer.dñi in mõte.&.ſ.ps.139.

Scandalum eſt Chriſto, quicunq; peccat: & qui alium ſcandalizat. Matth.16.d. — Peccans in Chriſtũ.

Scandalizans oculus eſt dans occaſionem, vt recedamus à Chriſto: vel docens aliquam hæreſim. Matth.5.e. Sic ſunt ſacerdotes ſcandalizantes plurimos in lege. Mala. 2. b. Et ſcandala operantium iniquitatem ſunt in eccleſia omnis frater contumelioſus, aut auarus, aut ebrioſus, aut turpis. pſalm.140. Et via eſt ſcandalum, quum quis ſequitur errores. pſalm. 48. Et ſcandalum iuxta iter eſt, quum hæretici de ſcripturis proferunt teſtimonia, quæ videntur quaſi rationem aliquam habere, vt ita decipiant: vel ſcandalum iuxta iter eſt iuxta præcepta. pſalm. 139. Ipſe quoque hæreticus ſcandalum eſt, & generaliter mali. Matth. 13. f. Scandalizat etiam oculus dexter, quum quis labitur in vita contemplatiua, cui ineptus erat. Et ſcandalizat oculus ſiniſter, quum quis labitur in vita actiua, cui etiam ineptus erat. Vnde dicitur ſcandalizare vnum de puſillis, qui vltra intelligentiam ſe contemplationi tradit: & non ſolum ſe, ſed infirmos quoſque in errorem inducit, & à gremio vnitatis diuidit. Matth. 18. Ezech.7.c. — Dans occaſionem à Chriſto recedendi. Docẽs errores. Error. Hieroſ.ſ.Mat.13. Gre.6.mo.26. Heretici. Mali. Labi circa vitã contemplatiuam vel actiuam.

Incredulitas Iudæorum — In scandalum fit mensa Iudæis, quando quæ videbant in Christo, credebant esse scripturæ contraria: & de cruce Christi scandalizabantur. ps.68. Rom.11.b. Isa.8.c. — Ori.s. Rom.11. Hie.s. Isa.8.

Iudæi persequentes apostolos — Scandalizans vnum de pusillis, dicitur de Iudæis persequentibus apostolos, hac intentione, vt eos alienarent à Christo. Mat.18.a. — Hila.s. Mat. can. 18.

Idololatria. Angeli Satanæ — Scandalum est aurum & argentum, hoc est, idola. Et dicitur scandalum iniquitatis idololatria. Eze.7.f.14.a. Et scandalum filiorum Israel. Exo.23.d. Scandala quoq; venientia sunt angeli Satanæ. Mat.18.a. — Hie.s. Eze.7. Ori.s. Mat. ho.5.

Pasio & crux Chri — Scandalum dicebant se pati Aegyptij, quum affligebantur. Exo.10.d. Scandalum autem mūdi seu Aegypti erat passio & crux Christi. Quod scandalum non est diligentibus legem Dei. ps.118. Nam illi non scandalizantur: quia non sunt pusilli. — Hila s. Mat cano.18. Amb.s. ps.118. ser.21.

Offendiculum non ponendum corā cæco. Leui.19.c. est non faciendū opus, per quod ignorans incidat in peccatū. Non habet autē offendiculum, qui sequitur sapientiam. pro.4.b. — Isy.s. Leui.19. Beda s. pro.4.

Scandere, uide Ascendere.

Scapha.

SCapha est nauicula ex ligno cauata, vnde paruæ naues ad piscandum deseruientes scaphæ dicuntur: & illę quæ sunt velut ministræ amanuenses magnarum nauium.

Dogmata hæreticorum — Scaphæ Ioppitarum, quibus submerserunt Iudæos. 2. Mach.12.a. sunt dogmata hæreticorum, quibus subuertunt simplices. — Glo. or. s. 2. Mach.12.

Scapulæ, uide Humerus.

Scarabeus.

SCarabeus animal paruum volatile ex insectorum genere, habēs alas veluti testaceas: soletq; pedibus auersis pilas è fimo volutare.

Sol. — Scarabeus apud Aegyptios signum erat solis: quoniam quum rotundam ex bubulo stercore effingit figuram, eam vultu auerso conuoluit. Aiunt autem hoc quoq; animal sex quidem mensibus sub terra, alteram vero partem anni vitam degere super terram: & semen in globum mittere: & non nasci fœminam scarabeum. — Cle. Alex. 5. stroma.

Hæreticus Propheta — Scarabeus loquens seu clamans de ligno, est hæreticus habens dogmata stercori comparanda. Habacuc.2. c. Iuxta septuaginta. Scarabeus etiam clamans domino de ligno dici potest propheta. — Hie.s. Haba.2. Euch. for. spūa.5.

Scatere, Scaturire.

SCatere est emanare, erumpere, & ebullire, & ita plenum esse, vt exiliat quod continetur.

Pœna indignè communicantium. Pœna gulosi — Scatens vermibus manna. Exo.16.a. designat pœnam æternam indigne manducantium corpus Christi. Designat etiam conscientiam gulosi quasi vermibus vrgeri. — Amb. ser.34

Pœnitentia volūtaria — Scatens putredo subter hominem. Haba.3. c. designat pœnitentiam libenter acceptandam pro peccatis. — Hie.s. Haba.3.

Scelus, Scelestus, Sceleratus.

SCelus est flagitium & facinus, seu graue crimen: vnde scelestus, qui scelus committit, qui & sceleratus. Et scelus quidem in opere videtur esse: delictum vero plerumq; in sola cogitatione. Iob.13.d.35.d.36.b. — Gre.11. mor.23

Grauiora peccata — Scelus appellatur peccatum ciuitatis Sodomorum: quia grauissimum. Et generaliter grauiora peccata dicuntur scelera. gen.19.d. Exo.32.g.34.a. Isa.50.a. Et scelerata via Hierusalem dicit propter grauia peccata. Eze.16.c. — Hie.s. Eze.16.

Occisio Christi per Iudæos — Scelus fratrum Ioseph significat scelus Iudæorum occidendo Christum commissum. gene. 40.c. Et scelus populi Dei, propter quod percussit pater filium, sunt grauia peccata Iudæorū. Isa.53.c. — Hie.s. Isa.53.

Scelera tria & quatuor Damasci. Amos.1.a. designant, primum quidem cogitationem malam: secundum consensum: tertium ipsum opus: quartum complacentiā in scelere: & hæc sunt in hæreticis: qui etiam doctrina sua simplices decipiunt. Vel tria scelera sunt voluntas, opus, consuetudo: quatuor vero sunt, quando additur defensio, seu obstinatio. — Hie.s. Amos.1. Rup.s. Amos.1.

Latrones. — Scelerati, cum quibus reputatus est Christus, erant latrones, cum quibus crucifixus est. Vel generaliter sunt mali, inter quos computatus est à Iudæis, ac si esset vnus eorum. Isa.53.d. — Hie.s. Is.53.

Scenofactoria.

SCenofactoria ars, erat ars, qua fiebant vmbracula vel tabernacula, è quacunq; re fierent. Vel faciendi funes, cuius artis erat Paulus. Acto.18.a.

Scenopegia.

Ori.s.nu.ho.23 Aug.s.Ioan. tra.28. Gre.Nyssen. ser.de Natiuitate. Cyril.3.s.Ioan 11.

Scenopegia erat festum tabernaculorum, in quo filij Israel in vmbraculis, aut tabernaculis habitabant, in memoriam habitationis, qua morati sunt quadraginta annis in tabernaculis in deserto. Hanc solemnitatem celebramus, quum nos reputamus tanquam aduenas & peregrinos super terram. Num.29.1. Mach.10.b.2. Macha.1.a. Ioan.7.a. Est etiam scenopegia, quando Christus carnem induit, vt peregrinaretur in terra. Peregrinatio huius vitæ. Incarnatio

Designat etiam solemnitatem futuram in resurrectione, quando sancti sua recuperabũt corpora, in quibus perpetuo gaudebunt. Resurrectio corporum.

Sceptrum, uide Baculus. *Schisma, uide Abscindere.*

Sciniphes, uide Culex.

Scintilla.

Hie.s.Eze.1. Gre.s.Eze.ho.3. Rup.1.s.Eze.3.

Scintilla est fauilla ardens: vt quæ exilire solet è silice.

Scintillæ æris candentis in animalibus, quæ vidit Ezechiel, designant in diuinis cuncta esse plena luminis. Eze.1.b. Vel sunt verba prędicantium, quæ audientium corda penetrant, & inflammant: & quia non possunt diuina sufficienter explicare, scintillæ dicuntur. Vel sunt dona spiritussancti, quę cum feruore charitatis igneę longe audibilem reddiderunt tinnitum euangelicę prædicationis. Lumen diuinum. Verba pdicantium. Dona spũsancti.

Scire, Scientia.

Scientia est certa & euidens cognitio. Interdum autem cogitatio. Iob.13.a. Secundum sciẽtiam vestram, & ego noui. Cultus. pro.15. a. Lingua sapientum ornat scientiam. Doctrina. Leui.10.b. Vt habeatis scientiam discernendi. Scire autem, scientiam habere. Item approbare. Nu.16.d. In hoc scietis, quòd dominus miserit me. Natura cognoscere. gen.3.a. Scit enim Deus quòd in quacunq; die. Compertum habere. gen.18.c. Scio quòd præcepturus sit filijs suis. Credere. deut.4.e. Vt scires, quoniam dominus ipse est Deus. Discere. gen.15.d. Scito prænoscens quòd peregrinum. Experiri. gen.24.c. Scire volens, vtrum prosperum iter. Intelligere. Exo.23. b. Scitis enim aduenarum animas.

Aug.1 de gen. con. Mani 22. Hie.s.Iob.31. Gre.21.mor.6. Hila.s.ps.138. Hila.s.ps.68. Gre.13.mor.12. Gre.30.mor.21. Gre.13.mor.13

Scire dicitur Deus, non vt accipiat cognitionem à rebus: sed potius res sunt, quia Deus eas scit. Et quum dicĩ Deus scire, quasi de nouo, intelligitur quòd faciat nos scire. gen.18.c. Exo.3. b.33. Iob.31.a. Scientia autem Dei dicitur mirabilis, quia extenditur ad infinita. ps.138. Scientia Dei

Scit Deus insipientiam Christi, hoc est, passionem eius. ps. 68. Conscius autem filij dicitur pater: quia vna voluntate, vno consilio pater cum filio semper operatur. Iob.16.d. Sciẽtia patris & filij

Scire tempus partus ceruarum dicitur competere Deo: qui dum occulta cordis conspicit, futurum foris effectum operis, intus in pondere cogitationis pensat. Iob.39.a. Sciens Deus cogitationes.

Sciens infirmitatem est Christus, qui pro nobis expertus est infirma, & passus est grauia. Sed idem scit iustificare. Isa.53.a.d. Ipse quoq; dicitur conscius noster. Iob.16.d. quia naturam nostram non solum creando nouit, sed etiam assumendo. Qui etiam dicitur nosse figmentum nostrum. ps.102. quia ipsum corpus in seipso ex pietate suscepit, & miserias nostras expertus est. Christus accipiens infirmitates nostras

Hie.s.Hose.6. & s. Iere.3. & s.Isa 51. Gre.s.1.reg.2. Rup.2.s.Isa.8 Hie.s.Ezec.29. & s. ps.86

Scientia Dei, quam vult Deus plusquam holocausta, est fides. Hose.6.c. Iob.9.d.19.d.42.a. Et scientia & doctrina, quæ pascunt iuxta cor Dei, designant doctrinam noui testamenti. Iere. 3.c. Dicitur autem Deus scientiarum dominus, hoc est, secretorum sacræ scripturæ. 1. regũ.2.a. Isa.32.a. Sciunt autem iustum, qui habent legem Dei in corde. Isa.51.c. Scientia etiam domini est humilitas. Isa.11.a. quam scientiam docuit dominus, quando dixit: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Scientia autem Dei, aut nominis Dei est in mundo post Christum incarnatum, sicut & scire diuina promissa. gen.15.b. Exo.33.c. Isa.52.d. Et scientes Deum in Babylone sunt fideles ex gentibus in seculo. ps.86. Scire autem quod Deus sit dominus dicitur tertio. Eze.29. Vt prima cognitio sit in corde: secunda in anima: tertia in spiritu. Primo super terram: secundo mundi huius conuersatione finita: tertio post resurrectionem. Scire autem vespere, quòd Deus eduxerit de terra Aegypti, est cognoscere redemptionem in fine seculorum factam. Exo.16.b. Fides. Doctrina noui testamenti Humilitas

Chrys.s.gen.ho.16 Au.8. de gẽ.ad lit.14 Gre.15.mor 23 Glo.inte.s.Exo.7. Glo.or.s.Exo.1.

Scientia boni & mali dicta est esse in ligno: quia ex illo intrauit scientia & erubescentia, transgresione facta: & cognouit homo bonum, quo careret, & malum, quo afficeretur, per experientiam. gen.2.b. Ita dicitur tunc scire malus, quãdo punitur. Iob.21.c. Et Aegyptij & Pharao sciuerunt quòd sit dominus, per experientiam flagellorum. Exo.7.a.29.g.31.a. Cognitio experimentalis

Scientia obstetricandi est scientia doctorum, animas ad bona opera instruentium. Exo.1.d. Et scientia Beseleel construendi tabernaculum, est doctorum construentium ecclesiam Dei. Exo.31.a.35.d.36.a. Scientia quoq; discernendi quid comedendum, &c. est sacerdotũ & prælatorum. Leui.10.b.11.g. Qui etiam scire debent, quo tempore mundum quid, vel immundum sit, hoc est, cognoscere an peccauerit quis ignoranter, an scienter. Leui.14.f. scientia pdicandi

Scire

Scire præcepta — Scire vias domini est cognoscere præcepta eius: vel occulta iudicia & voluntates, & actiones. Isa.58.a. Hanc scientiam nolunt impij. Iob.21.b. — Glo. inte. s. Isa. 58.

Iudæi venientes ad fidem. — Scient errantes spiritu intellectum, quando Iudæi venient ad fidem. Isa.29.g. — Hie. s. Isa.29.

Cognitio post hanc vitã. Cognitio sui. — Scientiæ perfectæ & magnæ sunt, quæ post hanc vitam habentur: aut quum hic doctores ad alta se eleuantes, deorsum se humiliter per cognitionem suæ ignorantiæ inclinant. Iob.37.c — Gre.27.mor.24.

Reuelatio Ioannis Baptistæ facta — Scientia indicata nocti est reuelatio facta Ioanni Baptistæ adhuc in vtero existenti. psalm.18. — Arno s. ps.18.

Cognoscere bonũ diuinæ castigatiõis — Scire quare non recedat manus domini à puniendo, est tunc intelligere vtilitatem compunctionis, & afflictæ carnis bonum, quando de fiducia diuinæ indulgentiæ ineffabiliter lætantur. 1.reg.6.b. — Gre. s. 1. reg.6.

Cognitio beatifica. — Scire dominum datur pro premio. Hose.2.d. Vnde Ioan.17.a. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te, &c. Scit vocare patrem cœlestem & matrem, qui videt Deum: nondum autem scit, qui ex parte cognoscit. Isa.8.a. — Rup s. Hose.2. Hie. s. Isa.8.

Scire iubilationem est scire vincere dæmones, & exultare de victoria. psalm.88. Vel est scire vnde debet iubilare, hoc est, gaudium habere, quod explicare non possit: vt non de se, sed de Deo gaudeat. — Hie. s. ps.88. Aug s. ps.88.

Principes Iudæorũ. — Scientes literas erant principes Iudæorum. Isa. 29. d. qui ideo magis culpantur, quòd non intelligerent scripturas, quæ de Christo erant. — Hie. s. Isa.29

Scientia philosophorum & hæreticorũ — Scientia Babylonis est scientia philosophorum, & hæreticorum; & diuinatio, & astrorum inspectio. Isa.47.c. Est etiam scientia arrogantium, quæ sine charitate inflat: qualis erat scientia Elihu. Iob.36.a. — Glo. inter. s. Isa.47.

Dæmones — Scientes bellum sunt dæmones, qui superbia sua erecti sunt contra Deum. Baruch.3.c. — Rup.1. victor. verbi Dei 14.

Detectio fraudum diaboli. — Absq; scientia celat consilium Leuiathan. Iob.42.a. quia quamuis contra infirmitatem nostram multis fraudibus occultetur, protectoris tamen nostri sancta nobis inspiratione detegitur. Absq; scientia celat consilium: quia licet tentatos lateat, latere tamen tentatorum protectorem minime potest. — Gre.35. mor.1.

Scirpus, uide Iuncus. *Sciscitari, uide Interrogare.*

Scopæ, Scopare.

SCopæ sunt instrumentum, quo pauimenta verruntur.

Præcepta Confessio. — Scopæ significare possunt præcepta legis: & etiam confessionem: quibus animæ ab omni vitiorum sorde mundantur. Matth.12.d. Luc.11.c. ps.76. — Ber. ser.1. Assumpt.

Curæ supstitionis — Scopæ etiam sunt curæ superstitionis per vanam gloriam exercitatę. — Euch. for. spũa.8.

Castigatio Dei — Scopat Deus terendo, quum puniendo mundat sordes ab anima. Isa.14.f. — Hie. s. Isa.14.

Scoria.

SCoria est purgamentum & fęx metallorum: sicut spuma, quę ex ferueſcente materia tollitur.

Traditiones Iudæorũ. Peccator — Scoria significare potest falsas & ineptas traditiones Iudęorum: vel hominem peccatorum sordibus inquinatum. Isa.1.f. Eze.22.d. — Hie. s. Isa.1.

Scorpius, Scorpio.

SCorpius est animal venenosum brachijs amplectens, & cauda feriens.

Scribæ & pharisæi — Scorpiones erant scribæ & pharisæi aduersus Christum: qui verbis fallacibus & blandientibus eum capere in sermone nitebantur. Scorpio enim eadem plaga cutem aperit, & venenum infundit: Qua ratione Ezechieli dictum est. Eze.2.c. Fili hominis, in medio scorpionũ tu habitas. — Gre. s. Eze. ho.9.

Blandi & malitiosi. — Generaliter autem scorpiones sunt omnes blandi & malitiosi: qui bonis quidem in faciẽ non resistunt: sed mox vt recesserint, derogant: alios quos valuerint inflammant: quæq; possunt noxia immitunt: mortifera inserre occulte non desinunt.

Hostes Israel — Hostes etiam Israel erant scorpiones, quando blandicijs eos inducebant in errores, & idololatriam: & postea occidebant. Apocalyps.9.a. — Rup.5. s. apoc.

Dæmones — Scorpiones quandoq; dicuntur dæmones: vt quum dicit Christus. Luc.10.d. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones. — Basi. s. ps.28 Euch. for. spũa.5.

Violenti. — Scorpiones etiam dici possunt violenti in proximorum iniurias. — Basi. Exae. ho.10.

Desperatio Hæreses — Scorpio cauda nocens desperationis est typus: & qui in desperationem inducit, scorpionem porrigere dicitur. Lucæ.11.b. Vbi etiam hæreses significare potest, sub blandis verbis venenum inferentes. — Aug. epis. 121. & de verbis domi. ser.29. Rup.7. s. Ioan.

Scortari, Scortum, uide Meretrix.

Scrabro.

Aug.q in Exo.93. Rup.3.f.Exo.39.

SCrabro,quem crabronem dicunt,vespis est similis: & vbi communis translatio habet scrabrones,septuaginta dicunt vespas. Aiunt eos de equino stercore nasci. Designant autem aculeos timoris. Item contemptibiles mundi,qui se omnium peripsema reputabant:per quos fugauit Deus principem mundi. Exo.23.d.deut.7.c.Iosu.24.c.

Aculei timoris. Cõtéptibiles m.

Scribere, Scriptor, Scriba, Describere, Exarare.

SCribere notæ significationis est. Est autem eorum proprie, qui aliquid condunt, vel aliquod opus faciunt:vnde scriptores. Scribit autem,qui exarat,seu format characteres: & qui dat literas,aut mandat & ordinat: & qui memoriæ mandat: & qui sculpit. Exod. 34.d. Scripsit in tabulis verba fœderis. Scribæ autem apud Hebræos erant literati.

Aug.f.ps.44.

Scriba scribens velociter,dici potest Deus pater producens verbum. ps.44. Et dicitur scribere producendo filium:quia quod lingua loquitur,sonat & transit:quod vero scribitur,manet. Cum ergo dicat Deus verbum,quod non sonat & transit,sed dicitur & manet,scriptis hoc maluit Deus comparare,quam sonis. Velociter autem Dei tale est,vt velocius nihil sit. In scripturis enim scribitur litera post literam,syllaba post syllabam,verbum post verbum:nec ad secundum transitur,nisi primo prescripto. Ibi autem nihil velocius:vbi nõ multa sunt verba:nec tamen aliquid pretermissum est:quum in vno sint omnia.

Deus pater.

Euch.q.in ps.

Scribuntur omnes in libro Dei. ps.138.quia omnes homines non absq; voluntate Dei nascũtur:vel omnes voluntates nostræ apud Deum plenissime describuntur.

Cognoscens Deus voluntates homin.

Scripsisse dicitur Deus legem:quia eam tradidit Mosi describendam. Exod.24.c. Leui.11.a. Scribit autem in corde. Iere.31.f.quia neq; qui plantat,est aliquid,neq; qui rigat,sed qui incrementum dat Deus.

Cle. Ale.6.strom. Hie.f.Haba.2.

Scripsit Deus tabulas,quando formauit mundum. Scriptæ quoq; tabulæ digito Dei, & ex vtraq; parte scripturam habentes,designant primum hominem à Deo formatum, & gratia ac virtutibus ornatum. Exo.31.d.32.b. Sic & homines dicebantur epistola scripta in tabulis cordis 2.Corinth.3.a. Scripsit quoq; Deus testamẽtum nouum in cordibus:quia dat gratiam spiritussancti. Iere.31.f. Et scribit visum propheta:sed quod explanari debeat in tabulis cordis. Habacuc. 2.a.

Formatio mundi. Formatio hominis.

Ori.f.Eze.ho.2. Hie.f.Iere.31.

Scripsit Deus librum prædestinatorum. Exo.32.g. Scriptura quoq; domus Israel est liber pdestinationis:in quo non scribuntur mali prophetæ. Ezec.13.b. Huc referri videntur scripturæ populorum. ps.86. Et scribuntur agri in libro,hoc est,fideles in libro viuentium. Iere.31.b. Scribi autem in libro Dei,aut in vita,est esse de beatorum numero: vbi mali non scribuntur cum iustis. ps.68.138. Isa.4.a.apoc.13.c.

Liber pdestinatorum.

Ori.f.Iosu.ho.9. Gre 22.mor.9. Aug.f.ps.101. Beda.f pro.7. Hie f.Isa.8. Gre.22.mor.29.&.f Eze ho.9. Hila prolo.f.ps. Aug f.apoc.ho.4. Hie f.Ezech.1.&.f. ps.86.

Scribens Moses eadem verba in secundis tabulis,quæ erant in prioribus,designauit renouationem legis per Christum faciendam. Exo.34.d. Idem designauit Iosue scribens super lapides Deuteronomium,hoc est,nouam legem. Iosu.8.g. De hoc dicitur ps. 101. Scribantur hæc in generatione altera. Scribenda est autem lex Dei in tabulis cordis:vt latissime & semper in memoria habeatur. pro.3.a.7.a. Scribens Isaias stylo hominis,designat scripturam intelligendam ab hominibus. Isa.8.a. Scribit autem librum ipse,qui iudicat,hoc est,Christus nouum testamẽtum,per quod iudicaturus est. Iob.31.b. Ipse est vir habens atramentarium ad renes. Ezech.9.a. Scriptus liber intus & foris est sacra scriptura continens pręterita & futura,vel literam & spiritum:vbi pascit historia simplices,mysterijs vero eruditiores. Eze.2.d.apoc.5.a. Scripturę populorum designant sacram doctrinam:quæ omnibus est exposita. ps.86.

Institutio nouæ legis.

Arno.f.ps.39.

Scriptum est in capite libri de Christo,hoc est,in initio psalterij: vel in tota sacra scriptura, quæ est caput,vel capitulum. ps.39.

Scriptura de Christo.

Hie.f.Eze.16.

Scribitur tripliciter scriptura. pro.22.c.hoc est,secundum literam, secundum tropologiam, quando recedimus à litera,& paulatim ad altiora conscendimus,dicente apostolo: Scriptum est:Non alligabis os boui trituranti:statimq; sequitur: Nunquid de bobus cura est Deo? An propter nos vtiq; loquutus est? Extrema.i. tertia est sublimis sacraq; intelligentia, iuxta illud eiusdem apostoli:Propterea relinquet homo patrem suum & matrem,& adherebit vxori suæ. Sacramentum hoc magnum est:Ego autem dico in Christo & ecclesia.

Triplex sensus scripturæ.

Scripsit Moses ob monimentum pugnam Amalec contra Israel,& victoriam aduersus eos. Exod.17.d. Vt videlicet admoneamur pugnandum nobis esse contra diabolum, mundum & carnem:& reportandam victoriam per orationes.

Descripsisse dicitur Deus Sion in manibus suis:vt perpetuam & peculiarem ecclesiæ curam se ostendat habere. Isa.49.d.

Cura Dei erga ecclesiam.

Gre.12.mor.26

Scripti sunt sermones Iob in plũbi lamina. Iob.19.c.quando data sunt præcepta Iudęis:q ea & sine labore perceperũt,& celeriter trãsgrediẽdo pdiderunt. Exarati vero sunt in silice,quãdo gentili-

Præcepta data Iudæis & gentibus.

gentilitati præcepta sunt tradita, quæ vix ea custodienda suscipere potuit, sed tamen fortiter suscepta seruauit.

Scriptæ lamentationes,& carmen,& væ.Eze.2.d. designant illum saluum esse in futurum, qui in hoc seculo fuerit de numero lugentium. Vel lamentationes sunt pœnitentium, carmen laudantium: Væ autem est comminatio æternæ pœnæ: quæ omnia in sacra scriptura continentur. (Amb.1.de pœnit.6. Gre.1.Eze.ho.9)

(Condemnatio hæreticorum) Scribit puer paruulus residuos Assyriorum,quando Christus discernit à suis hæreticos condemnandos.Isa.10.c. (Hie.s.Isa.10.)

(Christianorū nomen.) Scribit Christus nomen suum super fideles.apocaly.3.c. quando facit vt à Christo dicantur Christiani. (Aug.s.apoc.ho.3.)

(Flagella generis humani) Scribere dicitur Deus amaritudines contra genus humanum. Iob.13.d. quia diu super nos eius flagella perdurant.Et quia sententia de mortalitate nostræ carnis aduersus Adam lata,vsque ad vltimum mutari non valebit. Quod enim loquimur transit: quod vero scribimus manet. (Gre.11.mor.24.)

(Reformare imaginem Dei.) Scribere sanctum domini in lamina.Exo.39.e.est reformare imaginem Dei in corde. (Glo.or.s.Exo.28. Gre.s.1.reg.10.)

(Prædicator) Scribens Samuel legem regni.1.regū.10.d.designat prædicatorem admonentem subditos, vt obediant prælatis.Sic dicebat Christus.Ioan.15.c.Mementote sermonis mei, &c. Et Paulus Hebreor.13.b.Mementote præpositorum &c.Et.1.Corinth. 9. b. Qui euangelio seruit, de euangelio viuat.Scriba est prædicator: & scribit velociter, quum adest virtus spiritussancti. psalm.44.Et scriba doctus est habens literam legis,à qua transit ad spiritum. Matthæi.13.g.Et scribæ,quos mittit Christus,sunt qui sequuntur literam euangeli,quæ non occidit.Mat.23.d. (Ori.s.Matt. cap.13. &.ho.26. Hie.1.ps.44.)

Scribere quinquaginta batos olei,est accipere remissionem. Scribere autem octoginta coros tritici,est confiteri resurrectionem.Luc.16.b. (Hie.Aglasiæ)

(Firmitas fidei. Aeternitas) In scriptio tituli designabat firmitatem fidei:vel æternitatem,quæ habetur ex morte Christi. (Hila.s.ps.55. Basi.1.ps.59.)

(Firmitas regni chri) Item firmitatem regni Christi:vnde non potuit corrumpi.ps.55.56.59.in titulo. (Aug.1.ps.56.)

(Insigne animæ) Superscriptio numismatis est insigne in anima,quo lucet in ea: Vel nomen Dei, vel principis huius mundi.Mat.22.c. (Ori.s.Mat.ho.22.)

(Condemnatio malorum) Scribi in terra est preponendo terrena cœlestibus condemnari,& deleri de libro viuentium Iere.17.b.Sic scribebat Iesus in terra condemnans peccatores.Iterum autem scribens designat se eos tam veteri quam noua lege condemnare. Scribens autem digito in terra,indicat se esse, qui prius scripsit legem in petra:sed nunc scribit in terra:quia fructum quærit. Ioan.8.a. (Ori s.Iere. ho.4. Amb epis.76. Hie.s.Iere.17. Aug.1.Ioan trac.13.)

(Scribæ & pharisæi. Hæretici) Scriba sumitur pro scribis & pharisæis.Isa.33.c.Scribæ autem Iudæorum sunt,qui non recedunt à litera legis:& qui diuinas literas se scire arbitrantur.Matth.20.c.23.a.26.a. Et scribentes iniustitias erant scribæ & pharisæi,& hæretici.Isa.10.a. (Ori.s.Mat.ho.11.25 35. Hie.s.Isa.10.)

(Peccata punienda in iudicio.) Scriptus liber monumenti coram domino erat blasphemiarum, quas ipse puniturus est in iudicio.Malach.3.d.Qua ratione scriptæ sunt iniquitates coram Deo.Isa.65.a. Secundum autem scripta in volumine volante iudicabitur vnusquisq;. Zachar. 5.a. Scriptum peccatum Iuda stilo ferreo est peccatum Iudæorum in nece Christi. Vel Christianorum impœnitentium: quorum peccata non delebuntur,nec abscondentur in iudicio.Iere.17.a. (Hie.s. Malac.3.&.s. Isa.65. Ori.s.Iere.ho.12.)

(Certitudo prophetiæ.) Scribere super buxum est prophetare certum & futurum esse,quod dicitur. Isaiæ. 30.b. Sic scribere iubetur Iuda & Israel in lignis,ob maiorem certitudinem.Eze.37.d. (Hie.s.Isa.30.)

(Gloriari in fide.) Scribit manu sua domino,qui de nouo fidei tyrocinio gloriatur. Isa.44.a. (Hie.s.Isa.44.)

Scrupulus.

SCrupulus propriè est lapillus asper,qui in calceo latens plerumque nos lædit: pressusq; dolorem infert. Vnde pro solicitudine & difficultate ponitur: & pro eo quod cōscientiam remordet,nec quietam esse finit.Ita dixit Abigail ad Dauid.1.reg.25.e. Non erit tibi hoc in singultum,& in scrupulum cordis. (Lyra.s.1.reg.25.)

Scrutari.

SCrutari est inquirere inuestigando,vt ea quæ latent inueniantur.

(Examinans Deus animam) Scrutabitur Deus Hierusalem lucernis, quum animam etiam iusti examinabit: & quum de sermone & cogitationibus exiget rationem.Amos.9.a.Sophoniæ.1.c.Iob.10.b.Scrutatus est etiam Hierusalem lucernis, quando segregauit ex Iudęis fideles, antequam Hierusalem destrueretur. Scrutatur etiam corda & renes, hoc est, cogitationes & delectationes.ps.7. (Hie.s.Sopho.1. Ber s.cant.ser.55. Rup.s.Sopho.1. Aug.s.ps.7.)

(Detegens Deus fallacias.) Scrutatur Deus murum hæreticorum,quum eorum fallacias & munimenta detegit. Isa.22. b.Quum autem scrutari sit tortura veritatem elicere, Deus scrutari dicitur,quum,quę cognoscit,in lucem profert. (Hie.s Isa.22. Basi.1 ps.7.)

Gre.8.mor.23. Hie.s.Iob.28.

Scrutatur Deus per doctores profunda fluuiorum, quum dicta legis, quæ caligosa nimis historia obscurat, spiritali interpretatione illuminat, & patefacit. Iob.28.b. Scrutatur etiam profunda fluuiorum, quum secreta conscientiæ examinat.

Dans Deus sensum spiritalē legis. Examinās conscientiam.

Arno.s.ps.108. Aug.s.ps.108.

Scrutatur fęnerator substantiam peccatoris. ps.108. Quum Christus exigit vsuras verborum prudentiæ, quibus male vtuntur hæretici: vel quum omnia debita exiguntur à Iudæis, qui non expectant remissionem peccatorum per Christum, per quem solum remitūttur peccata.

Rup.s.Abdi.

Scrutantur fures abscondita Esau, hoc est, gentiles fruuntur mysterijs Iudæorum, quæ ipsi neglexerunt. Abdi.b.

Gentiles fruuntur mysteriis.

Am.& Hila.s.ps.118 Glo.or.s.Iob.36.

Scrutantur testimonia Dei, qui considerant Deum, angelos & dęmones testes esse suorum operum. Beatificantur autem, qui scrutantur testimonia Dei: non qui alia. ps.118. Scrutari autē vias Dei, videtur esse eius consilia & iudicia inquirere. Iob.36.c.

Scrutans dispensator Ioseph saccos fratrum eius, est minister Christi inquirens & examinās fideles. gene.44.a.

Inquirere consilia Dei.

Am.de fuga secu.4. &.2.de Iacob.5.

Scrutans Laban tabernacula Iacob. gen.31.e. est diabolus quærens vitia in homine: qui etiā circuit quærens, quem deuoret.

Examinās minister Christi fideles

Hila.s.ps.63. Hie.& Aug.s.ps.63.

Scrutatores terræ sunt principes & philosophi. Isa.40.f. Et scrutantes iniquitates, qui defecerunt, sunt philosophi & hæretici aduersus Deum. ps.63. Scrutantur autem hæretici iniquitates, quum scripturas sacras ad peruersos sensus trahere conantur. Scrutantes etiam scrutinia fuerunt Iudæi, quærentes calumnias aduersus Christum.

Philosophi, Hæretici, Iudæi quærentes calumnias in Christum.

Sculpere, Sculptile, Sculptor, Cælare, Anaglyphon.

SCulpere est cædendo imaginem aliquam efficere: & proprie in marmore & alijs lapidibus ac etiam in lignis sculptura fieri dicitur. Conflatura vero in metallis, quæ igne solui possunt atq; conflari: vt in auro, argento, ęre, & cęteris.

Glo.or.s.Exo.28. Glo.or.s.Exo 32. Hie.s.Zach.3. Glo.or.s.Eze.40.

Sculpere sanctum domini in lamina, est in corde reformare imaginem cœlestis. Exo.28.f.

Sculpta scriptura Dei in tabulis lapideis. Exo.32.d. est data lex in cordibus hominum.

Sculptura lapidis, quem cælat Deus, est passio Christi. Zach.3.d.

Sculpturæ portarum templi descriptionem mysteriorum significare possunt: & etiam cęlata Cherubim, & palmæ: quæ etiam designant memoriam victorię Christi, & martyrum. Ezech. 40.c.41.e.

Reformatio imaginis, Lex in corde. Passio Christi. Mysteria. Memoria victoriæ Christi.

Hie.s.Isa.54.

Sculpere nomina filiorum Israel in lapidibus, est ornare virtutibus mentes. Exo. 28.b.35.d. 39.b. Isa.54.c. Cęlaturę quoq; capitum colūnarum, sunt varia virtutum opera. Exo.27.b.38.c. Cælaturę etiam tabularum templi sunt eminentia sanctorum opera, quę alijs in exemplū proponūtur. 3.reg.6.c. Sculpuntur autē tornis, quū in tantū virtutibus operā impendunt, vt ab harum tramite nullis circunstantium rerum cōtrarietatibus, nullis possint blandimentis auerti. Sculpturę quoq; in mari ęneo sunt exempla tam bonorum, quam malorum: bonorum ad imitandum: malorum ad vitandum. 3.reg.7.d.

Ornare mentes virtutibus. Exempla

Anaglypha prominentia in portis templi interioris. 3.reg.6.d. sunt in prælatis certissima bonorum operum documenta: & quæ nemo in sinistram partem interpretari valeat.

Perfecta opera prælatorum.

Gre.14.mor.26. Gre.18.mor.20.&.s Eze.ho.18.

Sculpuntur verba Iob in silice, quum sacra eloquia gentilitati traduntur. Iob.19.d.

Sculpti lapides in ecclesiæ structura, sunt sancti doctores: qui id, quod loquentes asseruut, operibus ostendunt. Isa.54.c.

Sacra eloquia gentilitati tradita. Doctores sancti.

Hie.s.Haba.2.

Vt sculptura fit in lapidibus & marmoribus, & conflatura in metallis, quæ solui possunt, & conflari: Ita sculptura dicitur esse in his dogmatibus, quæ stultitiam prima fronte demonstrant: Conflatio vero est, vbi videtur esse aliqua ratio sapiētiæ secularis, & veluti quodam auro disciplinis philosophorum & splendore eloquentiæ, idolum conflatum est. Haba.2.d.

Dogmata falsa

Ori.s.Isa.ho.8. Hie.s.Isa.30.40.& s.Iere.14. Philo.2.allego. Beda.s.Exo.20

Sculptile, quod gentiles pro Deo habebant, significare potest adinuentiones proprias, & peccata, & hęreses: quę sunt sculptilia non dantia pluuiam. Exo.20.a. Isa.10.c.21.c.30.e.40.e. 42.c.44.b. Iere.10.c.14.d. Mich.1.b.5.c. Nahum.1.d. Dicuntur autem ponere sculptilia in abscondito, qui prauas de Deo in corde habent opiniones. Cogitationes etiam prauæ dici possunt sculptilia.

Adinuentiones propriæ. Peccata Hæreses Cogitatiões prauæ

Arno.s.ps.105.

Sculptilia Chanaan dici possunt irrisores legis Dei. ps.105.

Irrisores legis Dei

Scurra, Scurrilis.

SCurra est, qui risum ab audientibus captat, non habita ratione verecundiæ, aut dignitatis. Michol reputauit Dauid scurram. 2.reg.6.d. Designauit autem synagogam contemnentem humilitatem Christi. Prohibetur scurrilitas. Ephe.5.a.

Synagoga.

Scutum, uide Clypeus.

Scutulata.

Scutu-

Scutulata vestis dicitur, quæ habet quosdam orbes vel circulos, quasi scutulis distincta. Et vbi nostra translatio. psalm. 44. dicit: Circumamicta varietatibus: Alia translatio habet, scutulatis. — Hie. ad Principiam.

Orationes hæreticorum — Scutulata significare possunt orationes hæreticorum & philosophorum, arte dialectica cōfectas. Eze. 27. c. — Hie. s. Eze. 27.

Scyphus, uide Calix. Scytropodes, uide Olla.

Seboim.

Sancti. — Seboim. i. caprea, nomen vallis. 1. reg. 13. d. designat sanctos, qui per magna merita, quasi per magnos saltus cœlum ascendunt. — Gre. s. 1. reg. 13.

Sebolet.

Sebolet. i. spina. Iudi. 12. c. Sic dicitur punctus in litera Hebraica Sin ad dexteram, qui facit ipsam proferri, vt S. nostra. Punctus vero Cibolet ponitur ad sinistram eiusdem literæ, & facit eam proferri, vt Samach. — Lyra. s. Iudi. 12.

Secare, uide Abscindere.

Secedere.

Secedere est seorsum ire, & ab hominum frequentia recedere.

Transitus Christi & apostolorū ad gētes — Secedens Christus in desertum locum. Mat. 14. b. designauit transitum suum ad gentes. Idem designauit secessus eius in partes Tyri & Sidonis. Mat. 15. b. Secedēs etiam Ioseph in partes Galileæ, transitum apostolorum ad gentes adumbrauit. Mat. 2. c. — Or. s. Mat. cap. 14. 15. Hila s. Mat. can. 2.

Secretum, uide Arcanum.

Secta, Factio.

Cōiuratio principū Iudæorū in Chrm. — Secta est inter philosophos, aut philosophis similes, qui eadem dogmata & opiniones sequūtur: vt secta Epicureorum, aut Academicorum: & inter Iudæos secta Pharisæorum, & Sadducæorum. Esthe. 8. b. Gala. 5. d. Factio etiam ad sectam refertur: & est veluti coniuratio malorum in aliquod facinus: vt factio lasciuientium fuit coniuratio principum Iudæorum aduersus Christum. Amos. 6. b. — Rup. s. Amos. 6.

Sectari, uide Sequi.

Securis.

Securis est instrumentum ad secanda ligna idoneum: vnde & à secando nomen habet.

Iudicium de infidelitate Iudæorum. Christus — Securis ad radices arborum posita, designabat abscindendos esse Iudæos per infidelitatem: aut iudicium de infidelitate Iudæorum, cæterorumq; peruersorum. Mat. 3. c. Luc. 3. b. Designatur etiam ipse Christus, qui secuit omnes malos: qui velut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate, sed incidit ex diuinitate. — Hila. s. Mat. cano. 2. Gre. ho. 9.

Sermo euangelicus. — Potest etiam designare sermonem euangelicum, quo secantur hæreses. Iere. 46. f. Mat. 3. c. — Hie. adue. Heluidiū & s. Mat. 3.

Ira Dei — Securis etiam est ira Dei, qua abscindentur mali: & etiam zelus eius. Iere. 46. f. 1. reg. 13. d. — Gre. s. 1. reg. 13.

Mors. — Securis quoq; ad radices arborum posita, dici potest mors.

Vis discretiua angelorum. — Secures in angelis significant vim dissimilia diuidendi, discernentiumq; virtutum habilitatē & efficientiam, atq; strenuitatem. — Diony. cœle. hier. 15

Adam & genus humanum. — Securis, quæ cecidit in aquam. 4. reg. 6. a. Adam & ipsum genus humanum significare pōt: quod in abyssum peccatorum lapsum est. — Aug. ser. 110.

Increpatio. — Securis interdum est increpatio. deuteronomi. 19. d. Quæ fugere dicitur de manu, quando excedit modum. — Gre. 10. mor. 9.

Diabol⁹. Hæretic⁹. Concupiscentia. — Securis etiam significare potest diabolū, aut hæreticum: & etiā concupiscentiā. Isa. 10. d. ps. 73. — Hie. s. Isa. 10.

Securus, Securitas.

Securus dicitur, qui sine cura est, quasi seorsum à cura, & tranquillus.

Tranquillitas in ecclesia. — Securitas in tabernaculo est tranquillitas in ecclesia: & habitant securi, qui sunt in ecclesia. Isa. 4. b. 32. d. Eze. 28. g. 38. d. Zach. 14. c. — Hie. s. Iere. 23. & s. Eze. 28.

Secus, uide Iuxta.

Sedada.

Cauenda ira Dei — Sedada. i. latus eius, siue cibarium aut venatio eius, vel insidiæ eius: terminus terræ Iuda, aut promissionis à parte aquilonari: designat cauendam esse iram Dei à parte aquilonari venientem. Num. 34. b. Eze. 47. c. — Hie. s. Eze. 47.

Sedare.

SEdare est mitigare, placare, lenire, & tranquillum reddere: Maxime autem refertur ad motus animi. 2. Mach. 4. e. 13. g. Eze. 16. b. acto. 14. c. 19. g.

Sedechias.

Hie. s. Iere. 22.

SEdechias. i. iustus domini, vel iustitia domini: filius Iosiæ regis Iuda: qui quum rebellasset contra regem Babylonis, à quo rex fuerat institutus, ab eodem captus, & occisis prius filijs coram se, oculis orbatus ductus est in Babylonem. 4. reg. 25. b. 2. par. 36. b. Iere. 22. c. Volunt ali qui ipsum typum esse Christi, qui in hunc mundum ductus est. Sed ait Hieronymus allegoriam esse incongruam.

Ricar. de. s. victo. de securi. cõsci 26.

Designare potest eum, qui per peccatum captus est à diabolo: cuius filij. i. opera bona virtutum, quos diu nutriuit, sustolluntur: quibus amissis lumen oculorum eruitur: quia sæpe ex deprauatione voluntatis acumen intelligentię obducitur, & obnubilatur. — Captus à pecca[to]

Sedere.

SEdere dicitur, qui sic in aliquo loco quiescit, vt tamen nec stare dicatur, nec iacere: sed cũ quadam autoritate. Sedere autem indicare solet quietudinem mentis. Lucæ. 14. f. Nonne prius sedens computat sumptus? &c. Est etiam insidere. Num. 22. e. Balaam sedebat asinæ. Manere. Lucæ. 1. g. In vmbra mortis sedent. Placere. Exod. 16. a. Quando sedebamus super ollas carnium.

Basi de sp ũsctõ. 6. Gre. s. 1. reg. 4. Aug. de essen. diui. & s. ps. 46 79. Ori. s. Isa ho. 1. Hie s. Dani 4. Euch. for. spũal. 1. Glo. inte. s. Isa. 40.

Sedere in Deo stabilitatem & firmitatem diuinæ naturæ indicat: & etiam imperium & iudiciariam potestatem: Vnde sedebit ad iudicandum dominus. Ioel. 3. c. Dani. 7. c. apoc. 4. a. Et sedet super Cherubim, hoc est, habitat in plenitudine scientiæ, & præsidet mentibus spiritualium. 1. reg. 4. b. ps. 46. 79. 98. Et sedet super solium excelsum, quum regnat super virtutes angelicas. Isa. 6. a. Et sedebit conflans & emundans argentum. Mala. 3. a. pro. 31. c. Dicitur Deus sedere super gyrum terræ: quia totum vndiq; comprehendit. Isa. 40. f. — Stabilitas naturæ diuinæ. Imperium Dei. Iudiciaria potestas.

Hila. s. ps. 138. Hie. s. Isa. 6. 9. 16 & s. Zach. 6. & epis. Et factum est. Amb. ser 60. Ori. s Mat. ho. 12. 35. Rup. 6. s. Ioan. Aug s. ps. 46. 138. Hila. s. ps. 121. Aug. s. ps 121. & 17. ciuit Dei. 4. Gre. 6. mor. 4. Ber. s. Ecce nos reliquimus omnia.

Sessio Christi doctrinam eius aliquando significat: quia doctorum est sedere in cathedra. ps.
138. Sessio etiam eius est imperium eius, secundum ꝙ dicitur sessurus super solium Dauid. Isa.
9. b. 16. b. Sedet etiam Christus ad dexteram patris: quia victori post laborem datur quies. ps.
109. Colos. 3. a. Sedet autem vt iudex, qui stat vt aduocatus. Zach. 6. d. 9. b. Et sedebit super so-
lium in veritate: quia iuste iudicabit. ps. 9. Isa. 16. b. Sedere autem dicitur Christus in sede glo-
riæ: quia destructo peccato, & omni principatu & potestate alienarum virtutum, omnium ha-
bet imperium: & sedent à dextris, & à sinistris, qui appropiant eminentiæ Christi: ad dexteram
quidem intelligibilia dici possunt: Ad sinistram vero sensibilia. Mat. 20. c. Sessio etiã à dextris
fundationem & firmitatem regalem eius indicat. Mat. 26. f. Isa. 6. a. Ioan. 6. a. 12. f. Sedet autem
super sedem sanctam suam, hoc est, ad dexteram patris. ps. 46. Sessio etiam Christi passio eius
dici potest. ps. 121. Sedent etiam sedes in iudicio: quia qui sunt sedes Dei, sedebunt ad iudican-
dum cum Christo. Ipse sedebit cum senatoribus terræ. pro. 31. c. Sessio autem illa quietem im-
perturbatam designat. Mat. 19. d.

— Doctrina Christi. Imperium Christi. Requies Christi. Iudiciaria potestas Christi. Passio Christi

Gre. s. 1. reg 2. Hie. s. Hose. 14.

Sedere etiam cum principibus, est prædicatores ex gentibus locum apostolorum in ecclesia
habere. 1. reg. 2. a. Est item cum beatis in æterna gloria quiescere. Sic dicuntur filij filiorũ Chri
sessuri super sedem eius in fœlicitate. ps. 131. Sedent in vmbra oliuæ, qui quiescunt in Christo, &
in fœlicitate. Hose. 14. c. Et sedet Hierusalem secura in fœlicitate. Zach. 14. c.

— Habere locum apostolorum in ecclesia. Quies in fœlicitate.

Hie. s. Eze. 44. Ori. s. Eze. ho. 14.

Sedens princeps in porta clausa, est Christus seruans mysteria, quæ alijs suo tempore refera-
ret. Eze. 44. a. Vel est Christus quiescens in virgine. Qui etiam quiescere dicitur in sublimiori
diuinorum cognitione.

— Christus seruãs mysteria. Christus quiescens in virgine.

Ori. s. Mat. h. 14. 27. & s. Lu ho. 33. Hila. s. Mat cano. 21. Amb s. Luc. 19. Hie. s. Isa 32. Gre s Eze. ho. 17. Amb. s. ps. 118. ser. 22

Sedens dominus super asinam & pullum. Matth. 21. a. Luc. 19. c. Ioan. 12. b. est verbũ Dei q-
escens in animabus, & regens mentis vestigia. Sedens etiam super pullum erat Christus in gen-
tibus. Nemo autem sederat super pullũ: quia nullus eis insederat sensus rationalis: vel quia nul-
lus ante Christum nationum populos ad ecclesiæ fidem vocauerat. Sedet iustitia in Charmel,
quum Christus quiescit in gentibus. Isa. 32. d. Sedet etiam Christus in monte Olíueti, hoc est,
in ecclesia ex gentibus. Mat. 24. a. ps. 28. Sedere dicitur Christus in hortis, hoc est, in animabus
in hoc mundo clausis. canti. 8. d.

— Quiescens Christus in animabus & in ecclesia ex gentibus

Hie s Mat. 5. Augu. 83. q. 64. & s. Ioan. tra. 15. Rup. 4. s. Ioan.

Sedens Christus ad puteum, designauit suam humiliationem ad nostras miserias. Ioan. 4. a.
Sedit autem vt magister: & vt qui sedet, contractus manet, ita Christus contraxit se factus ho-
mo: quia non poterant homines eum intelligere in sua maiestate fulgentem. Matth. 5. a. Ad hoc
referri potest, quum sedit Moses iuxta puteum. Exo. 2. c. Sedit etiam Iesus supra puteum: quia
subiecit sibi omnem scientiam humanam.

— Humiliatio Christi

Hie. s. Isa 47. Aug. s. ps. 126. 138. Beda. s. pro. 31.

Sedere sæpe humilitatem designat: vt ps. 126. 138. Hose. 14. c. Matth. 12. d. Et sedere in pulue-
re est humiliari & abiectum esse, Isa. 47. a. Et sedent humiliati, qui dolentes cessant à peccato.
Iere. 13. c. 15. d.

— Humiliari

Sedis

Quiescẽs virt⁹ Christi in Deo. Firmitas in fide. Expectatio mortis. Quies in ecclesia. Quies in contemplatione.

Sedit in forti arcus Ioseph, quando virtus Christi quiescit in Deo. gen. 49. c.

Sedens Abraham in ostio tabernaculi. gen. 18. a. designat firmitatem & soliditatem, quam habebat in fide. Est etiam expectans patienter egresionem ab hac vita. Sedet etiam in tabernaculis, qui est in ecclesia desiderans atria domini. Hose. 12. c. Sedens item Abraham ad quercum Mambre, quietem in contemplatione designat. Et sedens Iacob super lectum. gen. 48. a. est contemplationi vacans, aut conscientiæ mundandæ. Sedere etiam sub vmbra sponsi est in eius contemplatione quiescere: & in protectione spiritussancti: & in fide. canti. 2. a. 1. reg. 14. Sedet etiã in domo, qui in hoc corpore positus est in ecclesia.

Ori. s. cant ho. 2. Ricar. de. s. victo. 4. de arca mysti. 10. 13. Gre. s. 1. reg. 14. & . 1. cant. 2. Ber. s. cant. ser. 48.

Quies in Christo

Sedere in forti dicitur, qui habet firmitatem in Christo. gen. 49. c. Et sedet populus in pulchritudine pacis, quum quiescit in Christo. Isa. 32. d. 52. a.

Lyra. s. gen. 49.

Seruans proximum à peccato.

Sedens Lot ad fores ciuitatis Sodomorum. gen. 19. a. designat volentem seruare proximos à periculo peccati.

Lyra. s. gen. 19.

Percipere doctrinã Christi.

Sedere coram Ioseph est percipere doctrinam Christi. gen. 43. g. Sedent autem iuxta fluentá plenissima vt columbæ, qui tractantes sacram scripturam cognoscunt insidias dæmonum. canti. 5. d.

Gre. s. canti. 5.

Veniens ecclesia ad baptismum. Profect⁹ in dilectio ne proximi.

Sedens Thamar in biuio itineris. gen. 38. c, designat ecclesiam ex gentibus venientem ad fontes baptismi. Vel est proficiens in dilectione proximi, & velut ambulando ad perfectionem tendens.

Beda. s. gen. 38.

Lex qescẽs i ecclesia. Docere legẽ Moysi. Honor Iudaici sacerdotij. Dare sensus falsos legi.

Sedens Moses in lapide est lex quiescens in ecclesia. Exo. 17. d.

Sedere super cathedram Moysi est docere legem Moysi. Matth. 23. a. Et sedens Eli in sella. 1. reg. 1. b. honorem Iudaici sacerdotij & populi designabat. Sedebat autem ante fores templi, & non intus: vt indicet carnale ministerium, quod non intrat ad spirituale. Et sedens Agar procul & contra puteum, est lex accipiens sensus falsos à Iudæis. gen. 21. b.

Gre. ho. 35. Ori. s. Mat. ho. 24. Gre. s. 1. reg. 1. Glo. inte. s. gen. 21.

Humilitas pœnitentiæ

Sedens Rachel super stramenta camœli, & operiens idola. gene. 31. e. designat humilitatem pœnitentiæ, per quam teguntur peccata. Sedere etiam super flumina Babylonis. ps. 136. est vitiorum recognitionem habere, & dolere de rebus huius mundi separantibus à cœlesti patria, quasiq; priori fluxui resistere. Et sedens mulier in domo diebus triginta est anima agens pœnitentiam. deut. 21. c. Et sedere in tabernaculis sicut in diebus festiuitatis, est pœnitentiam agere, sicut quando filij Israel habitabant in deserto. Hose. 12. c. Sedere etiam in cinere est pœnitentiã agere. Ione. 3. c.

Beda. s. gen. 31. Hila. s. ps. 136. Hie. & Au. s. ps. 136. Gre. 30. mor. 31. Amb. epi. 13. Ori. s. ps. 36. ho. 5. Hie. s. Hose. 12.

Quies sanctorũ in tribulationibus

Sedentes aues in spina sunt sancti omnes quiescentes in hoc mundo in tribulationibus cum Christo. Baruch. 6. g.

Quies iudicantis

Sedens Moses ad iudicandum. Exo. 18. b. designat tranquillitatem animi habendam ab eo, qui iudicaturus est. Sedebat autem solus: vt designetur paucorum esse quietẽ iudicare.

Philo. de gigantib⁹

Angeli vel sancti. Prophetæ. Apostoli.

Sedentes secus littus ad eligendos pisces. Mat. 13. f. erunt angeli, vel sancti in iudicio.

Sedentes pueri in foro erant prophetæ prędicantes in synagoga: vel etiam apostoli ipsis Iudæis prædicantes. Mat. 11. b.

Lyra. s. Mat. 13. Hila. s. Mat. cano. 11.

Christus eligens infirma mundi, & manens in pœnitẽtib⁹. Pœnitentes. Cognoscere ꝓpriã infirmitatem. Amare mundana.

Sedens Iob in sterquilinio. Iob. 2. c. designare potest Christum, qui ad carnem veniens, infirma mundi elegit, vt confunderet fortia: qui etiam relictis Iudeis superbientibus, in ea, quam dudum abiecerat gentilitate requiescit: & qui post perpetratas culpas libenter corda pœnitentiũ possidet. In sterquilinio etiam sedere, est de se vilia quæpiam & abiecta sentire. In sterquilinio nobis sedere est, ad ea, quę illicite gessimus, mentis oculos pœnitendo reducere: vt quum ante nos peccatorum stercora cernimus, omne quod in animo de elatione surgit, inclinem⁹. In sterquilinio sedet, qui infirmitatem suam solicitus respicit, & sese de bonis, quæ per gratiam percepit, non extollit. Sic sedebat Abraham, quum dicebat: Loquar ad dominum meum, quum sim puluis & cinis. gen. 18. d. Sedet etiam in sterquilinio, qui rebus huius seculi afficitur.

Gre. 3. mor. 14. 23.

Mori

Sedere dicuntur, qui mortui sunt, qui surgent in resurrectione. ps. 126. Surgite postquam sederitis.

Hila. s. ps. 126.

Ignorantia Dei. Separari a vitiis. Magna operari. Tranquillitas mẽtis. Considerare. Meditatio mortis.

Sedebant in vmbra mortis, qui à diuini amoris notitia in obliuione latebant. Luc. 1. g.

Sedet solitarius, aut solus, qui multorum vitijs non communicat. Iere. 15. d. Sedet etiam solitarius, qui opera facit, ad quę alij non attingunt. thre. 3. d. Designat etiam quietem iuuenis, qui vult fieri sapiens, anima enim quiescendo fit sapiens. Sedet etiam in angulo domatis, qui est in tranquillitate religionis, & in altitudine virtutum. pro. 21. b. 25. d. Sedere etiam in his est considerare. Isa. 47. a. Et sedere in puluere est meditari mortem. Et sedere in tenebris, & in vmbra mortis. Luc. 1. g.

Gre. 4. mo. 20. Ori. s. Iere. ho. 11. Amb. de obit. Valẽ. & s. ps. 118. ser. 2. & s. Luc. 10. Beda. s. pro. 21. 25. Lyra. s. Isa. 47.

Recipere Dei beneficia vel eucharistiam. Audire sacram doctrinam. Iudices.

Sedere interdum est accumbere: & sedere ad mensam potentis est recipere beneficia Dei, & etiam eucharistiam sumere: & audire sacram doctrinam à doctore. pro. 23. a.

Sedentes in porta erant iudices, qui in portis ciuitatum sedere solebant: & hi aduersus Chrm loquebantur. ps. 68. Sunt etiam sedentes in porta existentes in loco publico.

Amb. 1. offici. 38. Chry. s. ps. 22. Aug. s. Ioan. tra. 74. Beda. s. pro. 23. Aug. s. ps. 68.

Acceptio ꝑsonarum

Sedere facere diuitem est tradere dignitatem ecclesiasticam digniori, aut meliori, ex hoc ꝙ est diues. Iacob. 2. a.

Aug. epist. 29.

Sedere

Hie.s.Isa.28 — Recte iudicare.

Sedere dicitur super iudicium, qui recte iudicat de fide. Isa.28.b. Vel dicitur de Christo iudice iusto.

Hie.s.Iere 21. — Regnare. Imitatio Christi.

Sedere in solio est regnare. deut.17.d. Postquam sederit in solio regni sui. Sedent autē super solium Dauid, qui Christum imitantur: & etiam episcopi in sua dignitate. Iere.21.a.

Hie.s.Eze.3. — Conuersans prædicator cum populo.

Sedens Ezechiel vbi populus sedebat, antequam exponeret verbum Dei, designat prædicatorem prius conuersantem cum populo, quàm prædicet: vt sciat, quid reprehendere debeat. Ezech.3.d.

Gre.3 diabo.34.

Sedens Axa super asinam est anima præsidens irrationabilibus motibus. Iosu.15.d.

Hie s. Ionam.4. Ori.s.Mat.ho.13. Gre.ho.2. — Imperium. Iudæi expectantes messiam.

Sedens Ionas contra Orientem designat Iudæos expectantes aduentum Christi: sedebat aūt sub vmbraculo, nempe legis. Ionæ.4.b. Sedentes etiam cæci secus viam sunt Iudæi, & Israelitæ iuxta legem & prophetas. Matthæ.20.d. Sedens rursus cæcus secus viam est credens iam in Christum. Luc.18.f.

Hie.s.Mich.4. Rup s.Mich.4 — Discere scripturas. Contentus propriis rebus.

Sedet sub vinea, qui discit sacram doctrinam: & sub ficu, qui quiescit in donis spiritussancti. Vel sedet sub vinea sua, qui proprijs rebus contentus est, nec multa quærit in mūdo. Mich.4.a.

Hie.s.Ecclsi.10. — Abiectio bonorum.

Sedent diuites in humilitate, quando viri docti & virtute præclari abiecti habentur in ecclesia. Eccl'te.10.d.

Gre.20.mor.4. — Iudicare. Dñs regens mentis.

Sedere interdum, iudicare: & sedens Iob quasi rex designat dominum, qui quasi rex sedet in corde, & circumstrepentes regit animorum motus in nostra cogitatione: & sedet primus, quādo primum locum habet in mente, circunstantibus virtutibus. Iob.29.d.

Ricar.de.s.victo.de securi.conscien. — Securitas cōscientiæ.

Sedet in domo sua ille, quem conscientia sua minime remordet. Dani.4.a.

Glo.or.1 ps.25. — Consentire.

Sedere quandoq; est consentire. ps.25. Non sedi cum consilio vanitatis. i. etsi intraui, non tamen consensi.

Hie.de mansio. Ori.s.num.ho.15. Hie.s.Iere.15. Gre.6.mor. 9.&.14 mor.9. Amb.epis.81. Hila.s.Mat.can.15. — Vacare voluptatibus & doctrinæ seculari.

Sedere ad comedendum panem interdum est vacare voluptatibus: vel nimium vacare sapiētiæ seculari & poeticæ. gen.37.e. Sic sedebat populus in Aegypto super ollas carnium, quando quiescebat in voluptatibus: & sedit populus manducare & bibere. Exod.16. a.32.b. Sedere etiā super flumina Babylonis est vacare libidini & confusioni vitiorum insistere. ps. 136. Sedentes quoq; mulieres sunt in vitijs quiescentes. Ezec.8.f. Sedet in concilio ludentium, qui cum alijs vacat voluptatibus seculi. Iere.15.d. ps.25. Et sedent in terra, qui carnis desiderijs inhærent, & qui praua operantur: Sedent vero in puluere, qui terrenis cogitationibus aspersi in infimis resident. Isa.47.a. thre.2.d. Qui sedet quasi in ocio, & resoluitur corpore, & intentionem mentis relaxat. ps.49. Ociosorum autem fabulę sunt, quibus obtrectatio seritur, malignitas proditur.

Sedentes turbæ in terra. Mat.15.d. sunt qui nullis operibus legis fidunt, sed peccatorū & corporum suorum origini hærent.

Rup.3.s.Exo.9. — Volentes seruari legem cum euangelio.

Sedentes filij Israel super ollas carnium. Exo.16.a. designant eos ex Iudæis, qui volebant legem seruari cum euangelio.

Arno.s.ps.25. Basi.& Hila. s ps.1. Hie.s.Isa.42.&.s.Iere.3.&.s.Mich.7.& s.ps.25. Aug s.ps.9. Rup.1.s.Eze.29. Gre.3.past. admo.33 Beda.s.pro.9. — Quiescere in vana gloria. Docere errores. Incitare ad peccata. Quiescere in dignitatibus secularibus.

Sedens seminifluus est quiescens in inani gloria: vel hæreticus in cathedra pestilentiæ. Leui. 15.a. Et sedet cum concilio vanitatis, qui cum hęreticis in errore quiescit. ps. 25. Sedere autem in cathedra pestilentię est habere firmum habitum peccandi: Ita vt alios ad eadem peccata & errores pertrahat. Vel est quiescere in dignitatibus secularibus. ps.1. Et sedentes in tenebris sunt quiescentes in suis erroribus & ignorantia. Isa.42.b. Mich.7.b. Et sedet in vijs, qui omnes amplectitur errores: & cæteros ad eos pertrahere conatur. Iere.3.a. Sedere autem dicuntur, qui manentes in peccatis non resipiscunt. Iere.8.e. Sedēs in insidijs cum diuitibus, est Antichristus, vel hæresiarcha. ps.9. Sedere etiam in cathedra pestilentię est ex iudicio praua committere: ex ratione videlicet mala discernere, & tamen ex deliberatione ea perpetrare. Sedētes mulieres plangentes ad hæc referri possunt. Eze.8.f. Et sedet mulier stulta in sella, quum hæretici præsumūt suos errores docere. pro.9.d.

Hie.s.Nahum.3. Aug.1.apoc.ho.6. Rup.10.s.apoc. — Dæmones in malis. Hæretici in spinosis.

Sedentes locustæ in cunctis finibus Aegyptiorum, sunt dęmones in omnibus mūdanis quiescentes. Exo.10.d. Et considentes locustæ in sepibus, sunt hæretici habitātes in spinosis. Nahū 3.c. Sedens etiam super equum rufum est diabolus in malis. apoc.6.b. Sedens meretrix super aquas est quiescens iniquitas in populis. apoc.17.a.

Amb.s ps.118. — Persecutio malorum in bonos, & Iudæorum in Christum.

Sedent principes aduersus bonos, quando mali in hoc mundo iudicant, & persequuntur bonos. Idem de dæmonibus. Sunt etiam sacerdotes & pharisæi aduersus Christum. ps.118. Et sessio Iudæorum fuit concilium, quando Christum occidere decreuerunt. thre.3.g.

Ori.s.Mat.ho.29. Hie.Aglasi. &.s. Iere.22. — Superbia Antichristi & diaboli.

Sedens Antichristus in templo Dei, est imperium exercere volens in ecclesia: Vel sunt hæreses in scriptura sacra sibi sedem vsurpantes. 2. Thessa.2.b. Sic sedere volebat lucifer in monte testamenti. Isa.14.d. Et sedens princeps Tyri in cathedra Dei, est diabolus vsurpans sibi diuinitatem. Eze.28.a. Sedet etiam in Libano, qui superbia tumet. Iere.22.f.

Glo.inte.s.thre.1. Rup.s.Iere.13. — Anima sine Christo. Hierusalē destructa. Ecclesia sine redemptore.

Sedens desolata vrbs est anima sine Christo. Isa.3.d. Et sedens sola ciuitas est Hierusalem destructa: & anima in peccato existens sine Deo: Vel ecclesia in afflictione, quæ peccante primo homine, sedit sola sine redemptore. thre.1.a.

Hie.s.Isa.47. — Cognitio sui.

Sedet tacens Babylon, quando anima non habet vnde superbiat: vt sic saltem suorū recordetur

detur criminum. Isa. 47. b.

Sedere dicuntur coram propheta, qui ostendunt se velle quidem libenter audire verba Dei & tamen non ea faciunt. Eze. 33. g. *Audire verba Dei si ne opere.* *Hie. s. Eze. 33.*

Sedere dicuntur ad focum incantatores. Isa. 47. d. quum hæretici rationibus naturalibus nituntur. Et non est focus vt sedeant, quum non sunt illis rationes sufficientes. Vel in igne inferni non erit locus ad sedendum. *Nitirationibus naturalibus* *Lyra. s. Isa. 47.*

Sedens Eli supra sellam, etiam post mortem suorum filiorum. 1. reg. 4. c. designat superbiam scribarum, etiam post templi subuersionem audentium errores docere. *Superbia scribarum* *Gre. s. 1. reg. 4.*

Sedere super talentum plumbi, aut in amphora. Zach. 5. c. grauitatem indicat peccati: & est complacere sibi in impietate, ipsamq; defendere. *Defensio impietatis* *Ori. s. Isa. ho. 6. Rup. s. Zach. 5.*

Sedentes amici Iob cum eo in terra septem diebus & septem noctibus. Iob. 3. d. designant hæreticos, qui in his, in quibus verum lumen intelligunt, vel in his, in quibus ignorantiæ tenebras patiuntur, quasi infirmanti sanctę ecclesiæ se condescendere simulant: eiq; sub blandimẽtorum specie dolos deceptionis parant. Vel sedent in terra cum Iob, quando veram redemptoris carnem cum sancta ecclesia credunt. *Simulatio hæreticorum* *Fides incarnationis* *Gre. 3. mor. 19.*

Seditio, Seditiosus.

Seditio est dissensio ciuium, quum videlicet populo discordante, venitur ad manus. Vnde seditiosus, qui seditionem mouet.

Seditio filiorum Israel contra Mosen & Aaron. Num. 16. f. 20. a. 26. b. Seditiones ecclesię inferiorum contra prælatos designat. *Seditiones ecclesiæ* *Lyra. s. num. 16.*

Seducere, uide Decipere.

Seges.

Segetes propriè sunt fruges eorum seminum, ex quibus cõficitur panis nondum demessæ.

Segetes quandoq; videntur significare sacram doctrinam: vel profectum in ea: ex quibus colligendæ sunt spicę. deut. 23. d. Vel sunt auditores proficientes. Ideo vbi plurimę segetes, ibi manifesta est fortitudo bouis. pro. 14. a. Mat. 12. a. Et segetes stantes sunt boni, sed recẽtes in fide. Exo. 22. a. *Sacra scriptura* *Auditores proficiẽtes.* *Hila. s. Mat. cano. 12. Gre. 6. regis. epis. Rup. 1. s. deut. 27. Beda. s. pro. 14.*

Segetes regis. 1. reg. 8. c. In bono quidem significare possunt bona opera, & virtutes singulorum. In malo vero sunt praua opera subditorum, quæ placent malo prælato. *Bona opera* *Praua opera.* *Gre. s. 1. reg. 8.*

Segetes Philistinorum, quas combussit Samson. Iudi. 15. b. designare possunt generationes errorum: vel deceptos ab ipsis hæreticis. Designant etiam opera Iudæorum, studia scribarum, traditiones Pharisęorum, quæ combusserunt dæmones. *Errores hæreticorum* *Decepti ab hæreticis.* *Traditiones pharisæorum.* *Ori. s. cant. ho. 4. Aug. s. ps. 80. Rup. s. Iudi. 17.*

Segor.

Segor. i. parua, erat oppidulũ regiõis Sodomorũ, quod & Bala dicebatur: vbi Lot saluari voluit.

Segor, vbi saluari voluit Lot, typus est pręceptorum & status inferioris vitæ coniugalis: quæ non quidem in virtutibus mira est, tamen à supplicijs secura: quem statum amplectuntur, qui ad altiorem perfectionem ascendere non valent. gen. 14. b. 19. a. *Status coniugalis* *Gre. 3. past. adm. 28. Cyril. de ador. in. sp. Beda. s. gen. 19.*

Designat etiam literam legis, & obseruantiam carnalem: quæ parua est, nihil magni habens in carnali obseruatione. *Litera legis* *Ori. s. gen. ho. 5. Beda. s. gen. 19*

Segor præterea parua pœnitentiam designare potest: ad quam confugiens peccator seruatur. Isa. 15. b. *Pœnitentia.* *Hie. s. Isa. 15.*

Segor, quę est seruata, destructis alijs ciuitatibus, typus est sensus visus, qui seruatur alijs perditis: quia maxime cum anima congruit. *Sensus visus* *Philo. de Abrah.*

Segregare, uide Separare.

Seir.

Seir. i. hispidus, siue pilosus: sic dictus est Esau, eo q; esset hirsutus in modum pellis: à quo cepit nomen mons Seir.

Mons Seir designare potest culmen prosperitatis mundanę datæ Esau: cuius pars quoq; data est Israeli, quanuis portio rerum diuinarum data sit ei in funiculum hæreditatis suæ: non tamen destituti sunt in bonis temporalibus, quę fortunæ dicuntur: quę bona veri Israelitæ non possederunt seiuncta à patrono suo, qui Deus est: sed simul cum ipso, qui dixit Abrahæ: Ego ero merces tua magna nimis. *Culmen mundanæ prosperitatis* *Geor. vene. cantl. 1. ton. 7 cap. 9.*

Seir pilosus & hispidus designat Iudæos peccatis hirsutos & asperos: vnde ortus est dominus: quia Christus natus est ex Iudeis. deut. 33. a. Iudi. 5. a. *Iudæi* *Rup. 2. s. deut. 9. & s. Iudi. 8.*

Seir etiam significare potest peccatores vitijs horrentes: ex quibus ortus est Christus: Vel gentiles, seu ecclesiam ex gentibus; vnde orietur Christus Iudæis, quando conuertentur. deuterono. 33. a. *Peccatores.* *Gentiles* *Aug. q. in deut. 56.*

Seir terra significare potest sacrificia veteris legis.gen.14.a.32.a.

Hie.epis.beatitudi. Seir pilosus & hispidus significare potest antiquum errorem gentilium.Isa.21.c.Eze.25.d. Sacrificia vetera. Error gentilium

Hie.s.Eze.45. Seir hispidus typus esse potest cōtrarię fortitudinis:quæ præsidebat gēti Iudęorū.Eze.45.a. Diabolus

Sela.

Aug.22.con.fau.34 Beda.s.gen.38 SEla.i.dissoluens,siue discalcians,vel dimissio eius:filius Iudæ,cui debebat tradi Thamar ad suscitandum semen fratris:sed differente patre non est tradita.gene.38.a.significare potest tempus,quo defecerunt principes de Iuda.Ideo erat ille quidem filius Iudę,sed eum maritum Thamar non accipiebat:quia erat eadem tribus Iuda,sed iam populo inde nemo regnabat.Vnde & nomen eius interpretatur dimissio eius. Temp' quo defecit rex de Israel.

Sella,uide Cathedra.

Sellum,aut Salum.

Sellum.i.pacificus,siue perfectus,aut retribuens:filius Iabes:qui coniurauit cōtra Zachariam regem Israel:quo occiso,ipse regnauit vno tantum mense,occisus à Manahen.4.reg.15.c.

Selmon.

Arn.& Hila.s.ps.67 Aug.s.ps.67. SElmon.i.obscuritas,aut imago eius,siue vmbra muneris,aut tinnitus numeratiōis,vel muneris:Mons imminens Sichimis.Iudi.9.f.Significare potest locum purificationis,& pacem cœlestem,vel diuinæ vmbræ protectionem.ps.67. Locus purificationis. Pax cœlestis. Protectio Dei.

Rup.6.s.gen.43. Vel interpretatur vmbra offendiculi,vel imago fortitudinis:significatq; Christum, qui non credentibus lapis offensionis,credentibus autem imago est fortissimi Dei patris. Christus

Selmona, Hasmona.

Ori.s.num.ho.27. SElmona. i.vmbræ munus,vel numerus,siue tinnitus numeri,vel muneris,aut imago nostra, seu imaguncula:trigesima quinta mansio filiorum Israel in deserto:quo peruenerunt ē mōte Hor,vbi serpentes vexarunt filios Israel.Designat ꝙ, qui in vmbra Christi & spiritussancti viuit & protegitur,perfectus est,& ab ęstu tentationum munitus.Ibi serpens ęneus erectus est, qui passionis Christi expressit imaginem.Num.33.c.Hebraice iuxta Hieronymū dicitur Hasmona:& interpretatur festinatio. Diuina protectio.

Hie.de mansio.

Sem.

Aug.16.ciui.Dei.2. Geor.vene.canti.1. ton.6.cap.15. SEm.i.nomen vel fama,vel nominatus,seu ponens,aut positus,aut ibi:filius Noe, qui secundum suum nomen typus est Christi, cui datum est nomen super omne nomen.gen.8.d.Designat etiam quòd fructus operum nostrorum debent esse expressi & nominati cognitiq; Deo qui omnibus nomina vocat,& capillos capitis enumerat. Christus. Opera.

Ori.s.Iosu.ho.3. Chry.s.gene ho.29. Sem figura potest esse gentilium,& etiam ē diuerso Iudęorum:Peculiariter autem typus est fidelium ex Iudæis,in quibus primo fundata est ecclesia. Gentiles. Fideles ex Iudæis

Beda.s.gen.9. Sem vt auersa facie cum Iaphet operuit patrem,typus esse potest solis auertentis lucem cum luna in passione Christi ad ipsum operiendum. Sol abscondens radios in passione

Semeber.

Glo.or.s.gen.14. SEmeber.i.nomen,vel fama robusti,aut nomen animę,vel pennati,seu destruens fortitudinem,vel pennam:rex Seboim.gen.14.a.Vel interpretatur perditio:& est rex Seboim, hoc est,cinguli mę roris,designās eos,q vacant iracūdię,& inuidię:Ideo capitur à quatuor regib'. Vacantes iracundiæ

Semei.

SEmei.i.nomen meum,aut desolatio siue perditio mea,vel stupefactio,aut cœli.Fuerūt multi huius nominis:Fuit autem quidam Semei filius Gera de tribu Beniamin, qui maledicebat Dauid fugienti filium suum:qui typus est Iudæorum Christo maledicentium:& etiam hęreticorum:& malorum Christianorum,per quos nomen Dei blasphematur.2.reg.16.b. Iudæi. Hæretici Mali Christiani.

Hie.s.Zach.12. Semei familię.Zach.12.d.doctores significare possunt. Doctores

Semias.

SEmias.i.audiens dominum:vel obediens domino.Fuit quidam Semias Neelamites pseudo propheta:qui typus est hæresiarcharum.Iere.29.f. Hæresiarchæ

Seminare, Semen, Seminator, Serere, Satum, Seminarium, Disseminare, Sementis.

SEminare est semen in terram spargere,vt germinet. Semen autem est, quod est principium generationis animalis,vel plantæ, quod Gręcē sperma dicitur. Aliquando autem semen dicitur filius,aut hæres.

Christus.

Semen Abrahæ, in quo benedicendæ erant gentes, est Christus: qui etiam dicitur semen Iacob. gen.22.a.Nu.24.a.ps̃.21.Isa.1.c.53.b.Rom.9.b.Et semen longæuum, quod vident credẽtes, est Christus: cuius semen est in seculum seculi: & regni eius non erit finis. Luc.1.c. Ipse etiã est semen Dauid.ps̃.88.Et semen mulieris habens inimicitias cum serpente.gen.3.d. Diciturq; semen mulieris: quia sine semine viri natus est de virgine, cum solo eius semine.

Ori.s.nu.ho.17.&.s. Rom.9. Hie.s.Isa.53. Amb.s.Rom.9. Aug.s.ps̃.88. Beda.s.gen.3. Rup.3.s.gen.1..

Fideles Ecclesia.

Semen Abrahæ etiam dicuntur fideles imitantes fidem Abrahæ.gen. 14.d.15.c. 26. Exodi. 32.c.33.Isa.27.b.41.b.Dicitur semen Abrahæ multiplicandum sicut puluis terræ, & sicut arena maris in Iudæis: sicut stellę cœli vero in fidelibus: quæ multiplicatio non tam ad multitudinem refertur, quantum ad splendorem, ornatum, & perseuerantiam. Semen etiã Iacob & Israel sunt ipsa ecclesia, & imitatores Iacob, & credentes per prædicationem apostolorum.gen.28.c. 35.b.48.b.Isa.43.a.44.a.45.d.48.d.66.g.Et semen longęuum, quod vidit Christus, est multitudo fidelium in ecclesia perseuerantium.Isa.53.d.Ipsi sunt semen, cui benedixit dominus. Isa. 61.d.Semen etiam Aaron sunt credentes in eum, in quem ipse credidit. Exod. 28.f.30.c.ps̃.21. 36.68.Isa.59.d.Et semen aliud Annę est multiplicatio fidelium in ecclesia.1.reg. 2.d. Et omne semen verum vineę est anima tota bona.Iere.2.c. Et semen regni Hierusalem sunt existentes in gratia: qui etiam sunt semen bonum.Eze.17.a.Mat.13.f.Dicuntur etiam semen Dauid.ps̃.88

Philo.quis rerũ diuinarum hæres. Hie.s.Isa.41. Aug.epist.110. Beda.s.gen.15. Hier.s.Isa.53.59.61. & s.Zach.10. Orig.s.ps̃.36.ho.4. & s.Iere.ho.13 & s. Eze.ho.12.

Apostoli Credẽtes ex Iudæis

Et semen mulieris.gen.3.d.apoc.12.d.Seminat eos Deus in populis, quando multiplicantur. Zach.10.c.Semen etiam hæreditans gentes dici possunt apostoli: & reliquię Iudęorum credẽtes.Isa.54.b.Et semen Iacob & Abrahæ sunt credentes ex Iudæis: semen quidem nondum formatum in filios sunt, qui sunt ex genere Iacob, sed non ipsum imitantes: formatum vero sunt imitantes.Isa.65.d.Iere.23.b.Et semen quod reliquit Deus, sunt credentes ex Iudæis. Isa. 1. b. Dicuntur etiam semen Ephraim.gen.48.d.

Ru.2.vict.ver.d.17. Hie.s.Isa.54.65.

Verbum Dei Sacra doctrina.

Semen hæreditans gentes dici potest verbum Dei traditum gentibus. Isaiæ. 1.c. 27.b. 30.e. 54.b.55.c.Leuit.15.a.Matth.13.b.Luc.8.a.Generaliter autem semen est doctrina vera, & sacra scriptura: & semen in terram proijcere est doctrinam abscondere.gen.38.b.47.c. Eccl'tę.11.d. Rom.9.b.Et semen iusti est verbum Dei.ps̃.36. Et semen verum est vera doctrina in Iudæa. Iere.2.e.Dicitur semen pacis.Zach.8.c.Et semen domus Israel est doctrina ecclesiæ. Eze. 44. f.Et semen multiplex est fœcunditas verbi prędicationis.Iob.5.d.39.b.Leui.27.c. Semen autẽ coriandri sunt inferiora prȩcepta.Exo.16.g.

Hiero.s.Isa.54 & s. Zac.8.& s.Eze.44. Ori.s.Leui.ho.12.& s.ps̃.36.ho.4.& s.cã ho.2.& s.Mat.ca.13. Tert.de prescriptio Amb.s.Rom.9. Gre.6.mor.24.&.31 mor.5. Isy.s.Leui.15.27.

Principiũ operandi. Opera.

Semen dici potest aptitudo ad bene operandum: & principium operandi: & cuiusque rei exordium: & sementis non requiescens est tempus nunc operandi vsq; ad mortem.gen.1.b.8.d. Semen etiam sunt ipsa opera: & semen mulieris.i.mentis, inter quod & semen serpentis sunt inimicitię, est fructus boni operis, qui peruersę suggestioni renititur. gen.3.c. Et seminis Agar multiplicatio est bonorum operum carnis multiplicatio.gen.16.c.21.b. Et semen fratris suscitandum sunt opera, quæ dicuntur facta secundum legem Dei.deut.25.c.Matth.22.c. Sementis

Ori.s.gen. ho.1.&.s. Mat.ho.22. Aug.de gene. cont. Mani.18. Beda s.gen.3. Gre.s.Eze ho.15.

Virtutes

& messis sunt simul: dum contendit homo inchoatum opus ad finem perducere: & illo finito, aliud inchoare.gen.8.d.Semen etiam montium Israel sunt virtutes.Eze.36.c.Et semen iusti est in benedictione, quum multiplicantur virtutes.ps̃.36.Et semen hæreditat terram, quum quis per vana opera adipiscitur vitam æternam.ps̃.24.Et est potens in terra: quia per opera misericordię acquiritur regnum cœlorum.ps̃.101.111.

Amb.de Noe.23. Hie.s.ps̃.24.36. Aug.s.ps̃.36.111. Gre.s.ps̃.101.

Fides Christi.

Semen interdum dici potest fides antiquorum pattum de Messia.Isa.17.c.Mala.2.d.

Rup.s.Mala.2.

Verba

Semen dicuntur aliquando verba: & fluxum seminis patitur, qui nimium & imprudenter loquitur, qui & seminifluus dicitur.Leui.15.a.

Gre.23.mor.15. Isy.s.Leui.15

Catechumeni

Sementis dici possunt baptizandi, qui sunt semen non perfusum aqua: semẽ vero perfusum aqua sunt baptizati.Leui.11.f.

Isy.s.Leui.11.

Non operari, seu inutiliter operari.

Semen non dandum idolo Moloch, est non dare actiones & doctrinam ad seruiendum cupiditati, quę est idolorum seruitus.Leui.18.c.20.a.Semen autem fundit in terram, qui non vult prodesse alijs.gen.38.b.

Isy.s.Leui.18. 20. Beda.s.gen.38.

Suggestiões diaboli Cogitationes prauę

Semen diaboli est praua eius suggestio: inter quam & semen mulieris, hoc est, fructum boni operis sunt inimicitiæ. genes. 3. c. Leuitic. 12. a. Semen quoque seu extrema Amalec sunt persuasiones diaboli. Numer. 24. d. Et semen colubri sunt prauæ cogitationes. Isaiæ.14.e.

Hie.s.Isa.14. Aug.2.de gen.con. Mani.18. Ori s.num.ho.16. Beda s.gen 3.

Doctrina Iudæorũ & hæreticorum. Verba inhonesta

Semen coitus est doctrina Iudæorum: & verba inhonesta.Leui.15.c.19.d. Et semen negociatorum est doctrina hæreticorum: aut decepti ab eis.Isa.23.a. Et semen impiorum sunt mala verba.ps̃.36.Sementis irrigua dicuntur errores.Isa.19.b.Serunt autem Iudæi & hæretici semen suum frustra, quando sine fructu laborant in scripturis legis & prophetarum.Leui.26.c.

Ori s.ps̃.36.ho.4. Isy.s.Leui.15.19.26.

Mali

Semen Chanaan est, qui vincitur à carnis illecebris. genes.13.e. Et semen pessimorum sunt discipuli diaboli: & semen impiorum sunt ipsorum imitatores.Isa.14.e.ps̃.20.36.Et semen nequam sunt Iudæi à vero patre desciscentes. Item qui malum dat exemplum. Et semen Semei pseudoprophetę, sunt auditores hęreticorum.Iere.29.g.Iob. 18.d. Semen etiam serpentis sunt imita-

Ori.s.Iosu ho.22.& s.ps̃.36.ho.4. Hie s.Isa.14. & s. Iere.29. Amb.s.Ephe.2.

imitatores diaboli,qui ex patre diabolo dicuntur esse.gen.3.g.

Hie.s.Isa.57. Semen adulteri & fornicariæ sunt Iudæi,ex patre diabolo & Hierusalem idololatrante.Isa. 57.a.Iidem sunt semen mendax:quod etiam de hæreticis dicitur. Iudæi Hæretici.

Amb.2.de interp.4. Aug.s.ps.36. Semen impiorum sunt mala ipsorum opera. ps.20. 36. Et semen eorum dicitur permanere coram eis,quando vident sua praua opera.Iob.21.a. Mala opera.

Glo.inte.s.Eze.17. Semen terræ Libani.Eze.17.a.sumitur pro rege Sedechia. Rex Sedechias.

Hie.s.Isa.1.28.32.& s.Mat.13. Amb.epis.72. Rup.7.s.gen. Gre.21.mor.7.10. Seminator dicitur Christus:qui dicitur seminare quando prædicat.Matthæ.13.d. Luc.8.a. Isa.30.c.1.Cor.9.b.Et seminans Isaac est Christus,aut prædicator.gen.26.c. Quum autem tacetur sementis genus,varia virtutum genera intelliguntur. Diuersa quoq; semina diuersi sunt gradus perfectionis.Isa.28.g.Seminat autem super omnes aquas,qui prædicat Iudęis & gentibus:& qui vtitur verbis & doctrina veteris & noui testamenti.Isa.32.d.55.c. Serere quoque agros est prædicare.gen.47.e.Exo.23.b.Hose.12.d.Serit autem quod alius comedat,qui prædicat,& non operatur.Iob.31.a.Seminant in iustitia,qui docent per legem veterem, & eius intelligentiam.Hose.10.d.Vel seminandum est prius in iustitia per bona opera:vt deinceps illuminemus docendo.Sationem autem occupat vindemia,quum quis docet,quæ didicit.Leu.26.a. Christus prædicat. Prædicare. Hie.s.Hose.10.&de veste sacerdotali. Ori.s.Leui.ho.16

Hie.s.Iere.31. Glo.ord.s.Hose.2. Seminauit Deus domum Israel,& domum Iuda semine hominum,& semine iumentorum, quando produxit in ecclesia fideles doctos & simplices.Iere.31.e.Seminat autem Deus terram sibi,quando facit homines bene operari.Hose.2.d. Producens Deus doctos & simplices.

Ori.s.gen.ho.12. Serens Isaac,& inueniens centuplum,est lex producens martyres qui sunt fructus centesimus.gen.26.c. Lex producens martyres.

Aug.s.ps.125. Gre.27.mor.5. Seminare interdum est bene operari,& largiri,& dare eleemosynam:& seminator est operator:& seminare parce,aut in benedictionibus, est paruas aut magnas eleemosynas dare.2. Cor.9.b.Mat.13.b.Luc.8.a.Gala.6.b.Et seminat in lachrymis,qui opera pœnitentiæ exercet. ps.125.Et seminat terram sex annis,qui tempore huius vitæ bene operatur.Exo.23.a.Non seminat,qui ventum obseruat,hoc est,qui tentationes metuit,cor ad bona opera non disponit. Bene operari. Largiri.

Ori.s.Iudi.ho.7. Seminantes Israelitę,quæ vastant Madianitæ &c.Iudi.6.a.designant, quod qui seminat in carne,de carne metet corruptionem:qui vero in spiritu,de spiritu metet vitam ęternam.Galat. 6.b. Vel designantur,qui seminant bona opera,quę postea perdunt in peccatum incidentes. Facere opa carnis. Perdere bona opera.

Rup.s.Agge.1. Hie.s.Agge.1. Gre.s.Eze.ho.10 Seminarunt Iudæi multum,& intulerunt parum.Agge.1.b.quia patres multam habuerũt fidem de Christo,quem posteri pręsentem non susceperunt.Seminant etiam multum, & inferũt parum,qui inter multa peccatorum opera,nonnulla faciunt bona,quæ non pereunt, nec tamẽ satiant.Item seminat multum,& parum infert cordi suo,qui de mandatis cœlestibus,vel legendo,vel audiendo multa cognoscit:sed parum operando fructificat. Fides patriarcharum. Facere opus bonum inter multa peccata. Multa cognoscere pauca operari.

Ori.s.Iere.ho.7. Aug.2.ser.do.i mõ. Seminant triticum,& metunt spinas.Iere.12.c.Qui bona pręcipiunt, & mala faciunt. Vel qui ex sacra scriptura erroneos proferunt sensus,eam destruentes,& quantum in ipsis est,inutilem reddentes. Bene docere sed peribus. Dare sensus erroneos scripturę.

Amb.ser.2. Seminans homo sinapi in agro suo,fuit Ioseph ab Arimathęa sepeliens Christum in sepulcro suo.Mat.13.d. Ioseph sepeliẽs Christum.

Isy.s.Leui.25. Serere agrum sex annis,est colere legem veterem vsq; ad aduentum Christi.Leui.25.a. Colere legẽ veterẽ.

Hy.s.Leui.19 Rup.1.s.deut.16 Serit terram vel vineam diuerso semine,qui simul vult colere Deum & diabolũ:vel qui vult seruare legem & euangelium.Item qui inducit hæreses in ecclesiam:& religiosus implicans se negocijs secularibus.Leui.19.d.deut.22.b. Disparitas cultus.

Hie.s.Iere.13 Disseminat Deus malos sicut stipulam.Iere.13.d.quia ipsi sunt sicut puluis,quem proijcit vẽtus à facie terræ. Leuitas malorum.

Glo.inte s.Nahũ.1. Seminare interdum est generare.Nahum.1.d.Non seminabitur ex nomine tuo.Quod dicit de Sennacherib,qui occisus est à filijs suis. Generare

Philo.de profugis Non serere sponte nascentia,est initia naturalia non esse à nobis,sed à Deo.Leui.25.b.

Seminare terram interdum est indulgere cibis & potibus.Leui.25.a.qua ratione terra, quæ non seminatur,hoc est,quę delicijs caret,est monasterium.Iere.2.a. Vacare delicijs

Ori.s.num.ho.23. Hie.s.Iere.4. Seminat super spinas,qui non mundat cor à vitijs & peccatis.Iere.4.a. Item qui super vitia incultosq; mores,prędicat verbum Dei.Mat.13.a.Luc.8.a. Vitiosus prædicans.

Gre.5.mor.15. Seminare dolores est fraudulenta dicere.Dolores autem metere est dicendo pręualere.Vel certe dolores seminant,qui peruersa agunt:dolores metunt, quum de eadem peruersitate puniuntur.Vel dolores seminat,quum peruersa agit:dolores metit,quum ex eisdem peruersitatibus temporaliter excrescit.Iob.4.a.Seminant etiam ventũ,qui opera faciunt inutilia.Hos.8.b. Rup.s.Hose.8.

Ori.s.Iere. ho.1.& s.Mat.cap.13. Tertu.de prescri. Hier s.Hose.8.& s. Mich.6.& s.Nahũ.1. & s.Isa.17. Superseminans zizania est diabolus intermiscens vitia virtutibus, & prauos sermones, & cogitationes,& hæreses,vbi prius seminatum fuerat à Deo semen bonum.Matthæi.13.d.Seminant etiam ventum,qui docent inania.Hose.8.b.Seminat hęreticus, & non metit: quia docet sine fructu.Mich.6.c.Non seminatur autem amplius ex nomine hęreticorum,quando non amplius docent errores.Nahum.1.d.Seminat etiam synagoga alienum germen, quum nõ credit in filium Dei.Isa.17.c. Diabolus miscens vitia virtutibus. Docens errores.

Sata

Multitudo sanctorũ
Nouum testamentũ

Sata significare possunt fœcunditatem numerosam sanctorum:& etiam doctrinam noui te- stamenti. Vnde per sata ducit Christus discipulos,idq; sabbato: Moses vero per desertũ. Lu.6.a

Non satus dicitur esse in terra truncus iudicum. Isa.40.f.quia nihil firmum in terra.

Seminarium est principium alicuius rei.gen.37.b. Vt autem somnia Ioseph seminarium fue runt odij fratrum:ita doctrina Christi inuidiæ Iudæorum. Vtrobiq; autem fuit scandalum ac- ceptum,non datum,quum ex bono opere scandalizarentur.

Amb.de Isaac 6.& f Luc.6.
Lyra f.Isa.40.
Glo.or.f.gen.37

Semita, uide Via. Semiuiuus, uide Viuere.

Semper Sempiternus, uide Perpetuus.

Sen.

Mali eiecti.

SEn.i.excussio,seu dens,aut ebur,vel mutatio,aut dormiens: nomen loci, vbi percusserunt filij Israel Philistæos.1.reg.7.c.est figura malorum,qui eijcientur,& excutientur in iudicio: vel dæmonum è cœlo proiectorum.

Gre.f.1.reg.7.

Senator, Senatus.

Apostoli.

SEnatores erant senes,qui in concilio dicere sententiam poterant. Senatores autem terræ,cũ quibus sedebit Christus in iudicio,sunt apostoli.pro.31.c.2.Mach.11.f.

Gre.6.mor.4.
Beda.f.pro.31.

Sene.

Delectatio
Vtrunq; testamẽtũ.

SEne.i.rubus,aut sol,siue auditio:nomen alterius è duobus scopulis,iuxta quos erant castra Philistinorum.1.reg.14.a.est typus peccati,seu eius delectationis,vbi aperti sunt oculi pri- morum parentum.gen.3.b. Vel designat cum altero scopulo vtrunq; testamentum: Inter quæ aggrediendi sunt hostes,inter prospera & aduersa.

Glo.or.f.1.reg 14.

Senex, Senectus, Senescere, Senior.

SEnex est,qui iam maiori ætatis suę parte peracta, morti propinquior est. Senectus autem est ipsa ętas senilis,quæ sexta computari solet. Senior autem interdum est antiquior. genes. 24.a. Dixit ad seruum seniorem domus suę. Sapientior.1.Mach.11.a. Elegit de senioribus Israel. Senator.deut.19.c. Mittent seniores ciuitatis illius.

Æternitas Dei.

Senectus Iacob,in qua genuit Ioseph.gen.37.a.designat æternitatem Dei patris,in qua ge- nuit filium.

Rup.8.f.gen.28.

Deus pater non placat⁹ sacrificijs legis

Senex Dauid non valens calefieri vestibus.3.reg.1.a.est Deus pater antiquus dierum ęterni- tatis,non placatus sacrificijs & operibus legis.

Rup.3.f.reg 2.

Christus æternus & incarnatus

Senex Iosue typus est Christi,qui est æternus,& princeps seniorum. Iosu.13.a. Senectus etiã Isaac designat Christum senio nostræ naturæ indutum in fine seculorum.gen.27.a. Semen etiã longęuum est Christus,aut fideles.Isa.53.d.

Ori.f Iosu.ho.16.
Rup.7.f.gen.15.
Hie.f Isa 53.

Apostoli & pdicatores prælati.
Ecclesia primitiua.

Seniores viginti quatuor.apoc.4.a.sunt prelati ecclesiæ cum apostolis. Vel sunt duodecim iudices legis veteris,qui ponuntur in libro iudicum:& duodecim apostoli legis nouæ. Senio- res etiam domus Pharaonis apostolos significare possunt.gen,50.b.ps.104. Et senes presbyteri sunt principes & episcopi cum ipsis apostolis.Isa.3.c. Et seniores,cum quibus itur ad sacrificã- dum,sunt apostoli,& primitiua ecclesia.Exo.3.c.4.g.10.c.17.b.18.b.ps.118. Et seniores,qui fue runt cum Iosue,sunt apostoli & doctores cum Christo.Iudi.2.a. Hos senes dicunt hæretici es- se apud se,quasi senserint idem,quod ipsi sentiunt.Iob.15.b.

Aug f.apoc.ho.3.
Rup.d vict.ver.di.7
Arno.f.ps.104.
Hie.f.Isa.3.
Hila.f.ps.118.
Ori f Iudi.ho 1.
Gre f.1.reg.8.&.12 mor.15.

Viri eruditi
Prudentes
Prudentia

Seniores Bethlehem.1.reg.16.a.sunt viri eruditi:& qui in Iudæa ad maturitatis sensum per- uenerunt. Senes sunt etiam valentes prudentia:vt Daniel senex erat, licet esset puer: vnde ipsi senes vel senectus,typum gerunt prudentię.Eze.9.b. Et senes,qui iacent in terra, sunt illi, qui videbantur consilio plebem regere,terrenis desiderijs incumbentes: qui propter facinorosam vitam de ciuitate domini eiecti terræ cui inhæserant,coęquantur.thre.2.g.

Gre.f.1.reg.16.
Basi.ho.in prin.pro.
Hie.f. Eze.9.
Cyril.de ado.in.ss.

Perfectio virtutum

Senectus Abraham,quæ dicitur bona & non longa,designat perfectionem virtutum, quæ etiam erat in Sara:vnde boni etiam iuuenes senes dicuntur.gen.15.c.18.b.25.a. Senectus quoq; Lot est rigor virtutis.gen.19.f. Et senex Iosue:& etiam Dauid designant viros perfectos.Iosu. 13.a.3.reg.1.a.ps.36.91. Hos senes secundum virtutem abstulit Deus ab Israel.Isa.3.a. Senes se- ptuaginta designant perfectos donis spũsancti per obseruationẽ decalogi.Exo.24.c.Isa.24.b. Ier.31.c. Ea vero bona est aĩę senectus,quã nulla pfidię inquinamẽta macularũt. Senect⁹ quoq; quę est corona glorię,est eorũ,q destruxerũt ea,quę sunt paruulorũ:& post ętatẽ viri perfecti venerunt ad senectutem & patrum nomina.pro.17.a. Senes quoq; sunt morum & iudicij ma- turitatem habentes.Ioel.1.a.2.g. Hi sunt senes assurgentes ecclesiæ.Iob.29.b.42.d.

Philo de resipiscen. Noe.& de sacrifici. Abel & Cain.
Amb.2.de Cain.1.& 2.de Abrahã.9.
Ori.f.Iosu.ho.16.& f.ps.36.ho.4.
Hie.epis.ad Nepot. &.f Isa.3.24 & f. Eze.17.&.f.ioel,1.
Gre.29.mor.13.

Patriarchæ,
Prophetæ.

Seniores cum quibus itur ad sacrificandum,dici possunt patriarchę & prophetæ, & primi- tiui populi.Exo.3.c.4.g. Et seniores Israel, qui erant cum Mose in eductione aquæ de petra, sunt prophetæ legi coniuncti.Exo.17.b. Horum senum corona sunt filij filiorum quãdo à suc- cessoribus apostolorum,ipsi digna laude celebrantur.pro.17.a.

Ori.f.Exo.ho.11.
Beda.f pro.17.

Senio-

[Ori.f. Matth.ho.35. Amb.f.ps.118.ser.13. Gre.i.ma.r.9.10.& f.1.reg.2.] Seniores populi sunt principes Iudæorum: & vetustatem literæ sequentes. Leui. 4.c. Matth. 26.a. Super hos senes intellexit Christianus. ps. 118. Horum senum doctrinã abstulit Deus, quũ relicti sunt in incredulitate, propter suam perfidiam. Iob. 12.d. Et senex valde Eli. 1. reg. 2.c. designat doctrinam antiquorum patrum, quæ senuerat in Iudæis, quum Iudæa deuotionem obseruandæ promissionis amisit: vt desideratum à patribus suis redemptorem coram se miraculis se probantem cerneret, & omnino cæca, in tanta eius luce, de veritatis præsentia dubitaret. Vnde Ioan. 7.b. Alij dicebant, quia bonus est, alij non, sed seducit turbas. Et Ioan. 10.c. dicebant: Vsquequo animas nostas tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Et Matth. 12.c. Volumus à te signum videre. Senior quoq; frater typus est Iudæorum inuidentium conuersioni gentium. Et dicitur senior: quia inuidia senescere facit. Luc. 15.f. [Principes. Doctrina patrum. Iudæi inuid. — Amb.f.Luc.15. Hie.epi.Beatitudi.]

[Beda.f.gene.22.27. Hie.ad Damas.q.2. Aug.f.ps.70.91.] Senectus Abraham & etiam Saræ sextam mundi ætatem, in qua natus est Christus, significare potest. gen. 21.a. 24.a. Senectus etiam Isaac & Iacob consummationem & finẽ mundi significare potest. gen. 27.a. 37.a. 48.b. Isa. 46.b. Sic senecta & senium designant vltima tempora ecclesiæ. ps. 70. 91. [Sexta ætas. Finis mundi]

[Gre.f.1.reg.2.] Senex Eli designat sacerdotem, in quo debet esse senilis grauitas: & non esse senem in domo Eli, dicit euacuationem veteris sacerdotij. 1. reg. 2.e.g. [Sacerdos]

[Gre.f.1.reg.8.] Senex Samuel typus est sacerdotum, qui iam senescente mundo male viuunt. Sunt autem senes & prophetant, qui male agunt, & recta docent. 1. reg. 8.a. Senex, qui non erit in fœlicitate est deficiens à perfectione. Isa. 65.c. [Sacerdos male uiuens]

[Gre.f.1.reg.4.] Senex mortuus Eli vetustatem literæ legis indicat: quæ cessatura erat, adueniente nouitate euangelij. 1. reg. 4.d. [Vetustas literæ legis]

[Gre.f.1.reg.2.] Non esse senem in domo Eli. 1. reg. 2.g. designat non esse consilium in inferno. Qui enim in infernum iuerunt non sumpserunt consilium bonum, vt operarentur, dum tempus habebant: nec seruarunt, quod admonet sapiens Eccl'tę. 9.c. Quodcunq; potest manus tua, instanter operare, &c. Et. 2. Cor. 6.a. Ecce nunc tempus acceptabile. Et senes Hierusalem consumpti sunt, quum maturitas consilij deserit animam. thre. 1.g. 2.d. [Consilium]

[Glo.inte.f.Exo.20.] Longęuus super terram est, vel in vita præsenti diu viuens: vel verius in terra viuentium perpetuo beatus. Exo. 20.b. Ephe. 6.a. [Aeternitas fœlicitatis.]

[Gre.12.mor.3.] Senescere dicitur radix iusti in terra, quando apud corda prauorum eius prædicatio despecta, cunctisq; viribus effœta creditur. Iob. 14.a.

[Gre.34.mor.11.] Senectus interdum pro finis propinquitate ponitur. Vnde apostolus. Hebrę. 8.d. Quod antiquatur, & senescit, prope interitum est. Leuiathan autem ęstimat abyssum quasi senescentem: quia reproborum corda sic infatuat, vt suspitionem eis de venturo iudicio, quasi finiatur infundat. Abyssum nempe senescere ęstimat, qui terminari quandoq; in supplicijs supernam animaduersionem putat. Iob. 41.d. [Propinquitas finis]

[Aug.f.ps.70. Hie.10.i.Isa.20.& f. Eze.27.] Senectus ad veterem hominem pertinet, qui deficit & corrumpitur. ps. 70. Et senectus mala Sodomorum, & etiam Aegyptiorum inueterationem in vitijs designat. gen. 19. b. Isa. 20.b. Et senes Biblij sunt prudentes ad malum. Eze. 27.b. [Vetus homo]

[Hie.f.Eccl'ten.4.] Senex stultus est diabolus, vel fomes peccati: qui inest homini ab infantia vsq; ad senectutem. Eccl'tę. 4.c. [Diabolus. Fomes peccati]

[Hie.f.Eze.8.] Seniores domus Israel colentes idola, sunt principes ecclesiæ sacrilegia cõmittẽtes. Eze. 8.d. [Principes ecclesiæ sacrilegi]

Sennaab.

[Glo.or.f.gen.14.] SEnnaab. i. dormitio patris: aut dens patris: Rex Adamæ, hoc est, terrenæ: designat eum, qui terrenis delicijs incubat: vnde captus est à quatuor regibus. gen. 14.a.

Sennaar.

[Philo.de confu. lin. Hie.f.Zach.5.] SEnnaar. i. excussio, vel dormientis vigilia, aut suscitatio: campus Babylonis, vbi constructa fuit turris Babel. Designat eum statum mundi, aut mundanorum, vbi excutiunt à se non solum virtutem, sed etiam imaginem eius. gen. 10.b. Isa. 11.c. Zach. 5.d. [Status mundanorum]

[Gre.14.mor.28. Rup.f.Zach.5.] Vel interpretatur fœtor, vbi ponitur anphora auaritiæ: quia fœtor auaritiæ est grauis coram Deo: & ibi est turris Babel, hoc est, confusio. Potest etiam designare infernum, vbi est domus iniquitatis. [Fœtor auaritiæ. Infernus]

Sennacherib.

[Glo.or.f.Isa.36] SEnnacherib. i. rubus destructionis, aut rubus gladij, siue rubus solitudinis, vel siccitatis: rex Assyriorum, qui voluit debellare Hierusalem. Typus est diaboli, qui conatur sibi subijcere terram Dei, hoc est, ecclesiam. 4. reg. 18.d. Isa. 36.a. [Diabolus]

Sennan.

[Hie.f.Mich.1.] ¶Sennan. i. exitus, vel abundantia: videtur sumi pro Samaria. Mich. 1.c.

Sentes, uide Spina.

Sentire, Sensus.

SEntire est sensu aliquid percipere : quod præcipuè refertur ad sensus exteriores : extenditur tamen etiam ad interiores. Et interdum sentire est intelligere. Sapi. 1. a. Sentite de domino in bonitate. Cognoscere. psalm. 130. Si non humiliter sentiebam. Olfacere, seu deprehendere. Gen. 27. b. Si attractauerit me pater meus, & senserit. Pati. Num. 25. b. Hostes vos sentiant Madianitæ. Velle. Philipp. 1. a. Sicut est mihi iustum hoc sentire. Sensus autem interdum est auditus. Iudith. 14. d. Sed quum nullum motum iacentis sensu aurium caperet. Conscientia. Rom. 14. a. Vnusquisq; in suo sensu abundet. Discretio. Iere 4. e. Sensus cordis mei turbati sunt Industria. Sapi. 8. a. Si autem sensus operatur. Intellectus. Gene. 8. d. Sensus & cogitatio humani cordis. Iudicium. Rom. 1. d. Tradidit illos in reprobum sensum. Sapientia. Sapi. 7. a. Datus est mihi sensus. Secretum. Eccl'i. 19. c. Noli narrare sensum tuum. Significatio. Iudith. 11. d. In pulchritudine, & in sensu verborum.

Sentiens Isaac vestimentorum Iacob fragrantiam, designat recognoscentem Deum in populo Christiano veteris legis mysteria. Gen. 27. d. — Amb. 2. de Iacob. 2.

Sentire in se, quod est in Christo, est portare onera proximorum, sicut ipse portauit nostra: & humiliari sicut ipse. Philip. 2. a. Et hoc est sentire humiliter. psal. 130. — Aug. 83. q. 71. — *Portare onera pxi morum. Humiliari.*

Sentire interdum est aduertere: vt non sensit Lot, quando accubuerunt filiæ. Gen. 19. g. Designat autem ignorantiam mali operis: & etiam legem non cognoscentem, nec approbantem sensus carnales, quos dabant Iudæi. — Ori. s. gen. ho. 5. — *Ignorãtia mali operis. Lex non probans sensus carnales.*

Sensus exercitati sunt sensus interiores, aut ipsa mens. Heb. 5. d. — Ori. s. canti. ho. 1. — *Sensus interiores.*

Sensus carnis dicitur litera legis. Colos. 2. d — Ori. s. Rom. 8. — *Litera legis.*

Sensus magnus dicitur diabolus astutissimus: qui facit sapientes huius seculi. Isa. 10. c. Iuxta septuaginta. Vbi nos legimus, fructum magnifici cordis. — Ori. s. Isa. ho. 8. — *Diabolus.*

Sententia.

SEntentia interdum dicit iudicium, hoc est, id quod animus sentit: quod & credulitas, & opinio vocari solet. Item id quod animo statuitur: & etiam iudicatum, hoc est, quum lege, vel ex æquo & bono aliquid decernitur.

Sententia Dei dicuntur præcepta Dei: & lex æterna. Exo. 18. c. — Glo ord. s. Exo. 18. — *Præcepta Dei.*

Sententia quãdoq; est dictum insigne veritatis, aut sapiẽtiæ: quas sententias dicebat se Elihu puras loquuturum. Iob. 33. a. Sed reprehenditur à Deo, quòd inuolueret sententias sermonibus imperitis. Imperitiæ quippe vitium est, rectum non recte sapere, hoc est, cœleste donum ad appetitum terrenæ laudis inclinare. Iob. 38. a. — Gre. 18. mor. 7. — *Veretas insignis.*

Sententia iniqua amicorum Iob contra ipsum, sunt blasphemiæ hæreticorum contra ecclesiam. Iob. 21. b. — Gre. 15. mor. 26. — *Blasphemiæ hæreticorum.*

Seon.

SEon, id est, eradicatio, siue conculcatio, vel arbor infructuosa, seu elatus: rex Amorrhæorũ occisus à filijs Israel. Num. 21. e. psal. 134. Typus est diaboli, qui occiditur à fidelibus, quos ipse peruertere conatur. Iuxta Augustinũ interpretatur tentatio oculorum, eundẽ designãs. — Ori. s. Nu. ho 12. Hil. & Aug. s. ps. 134 — *Diabolus.*

Seon etiam, vt est rex Amorrhæorum, typus est sophistæ, qui princeps est loquentium. — Philo. 2. allego, Hiero. s. Abos. 2.

Seorsum.

SEorsum dicitur esse, quod loco separatum est ab alijs.

Seorsum existens Christus. Matth. 14. b. singularitatem doctrinæ suæ significauit. Hoc etiam designauit Ioseph quando seorsum vescebatur. Gen. 43. g. — Ori. s. Mat. cap. 14. — *Singularitas doctrinæ Christi.*

Seorsum fecit poni Ioseph cibos sibi & fratribus & Aegyptijs. Gen. 43. g. vt designetur secundum auditorum diuersitatem diuersa esse prædicanda. — Lyra. s. gen. 43.

Seorsum offerre sextarium olei. Leui. 14. b. est recognoscere pinguem Dei misericordiam & gratiam, per quam lepra peccati curatur, & non ex nostris meritis. — Glo. ord. s. Leui. 14. — *Curari p gratiã dei.*

Seorsum posita pars, quæ danda erat Sauli, quæ erat armus, designat singularem fortitudinẽ debere esse in prædicatore. 1. Reg. 9. d. — Gre. s. 1. Reg. 9. — *Singularis fortitudo pdicatoris.*

Seorsum plangentes familiæ, & seorsum vxores. Zach. 12. d. admonent tempore pœnitentiæ abstinendum esse ab actu coniugali, sicut in arca seorsum erant viri & fœminæ. Gen. 6. 7. Et in oratione monet apostolus ita faciendum. 1. Cor. 7. a. — Glo. ord. s. Zach. 12 — *Continentia.*

Separare, Segregare.

SEparare est vnum ab altero seu alijs diuidere, & amouere. Segregare autem est ab aliorum numero, vel societate seu grege separare.

Separauit Deus populum suum à cæteris gentibus. Leui. 20. d. quia vult baptizatos subliniorem sectari cõuersationem: nec ea quærere, quæ gentes inquirunt. — Isyc. s. Leui. 20. — *Eleuãs deus ad altam cõuersationem.*

Segregauit Deus pluuiam voluntariam hæreditati suæ. psalm. 67. Quando angeli cecinerunt: — Arno. & Hil. s. ps. 67 — *Deus dans filium &*

nerunt: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vel quando imber sacræ doctrinæ rigauit ecclesiam. — sacram doctrinam

Hiero s. Iob. 39. Gre. 30. mor. 22. — Separantur filij ceruarum ad pastum. Iob. 39. a. quando discipuli apostolorum iam sufficiunt per se sacram doctrinam percipere. Vel quando exeuntes de corpore, ad cœlestem gloriam transeunt. — pfectio discipu. Transitus ad cœlestem gloriam.

Glo. inter. s. Exo. 35 Amb. epis. 4. Aug. s. Gala. 1. — Separatum vas aureum in donaria domini. Exo. 35. c. est mens bene sensata offerenda domino. Sic erat Paulus vas electionis segregatus ab vtero matris suæ, hoc est, separatus à sæculo, & à synagoga. Gala. 1. c. Segregatur etiam quodammodo de ventre matris, quisquis à carnalium parentum cæca consuetudine separatur. — Mẽs dedicata deo.

Hiero. s. Amos. 6. — Separator erit Christus in iudicio. Zach. 9. b. Ad quod pertinere videtur separatio, quam faciebat Iacob, ouium variarum ab alijs. Gen. 30. e. Et separatio partium montis Olíueti, est separatio fidelium ab infidelibus. Zach. 14. a. Separantur in die malo, qui puniendi sunt in iudicio. Amos. 6. a. — Separatio fideliũ ab infidelibus.

Glo. inter. s. Exo. 13 — Separare quod aperit vuluam, & separare primitias, est offerre domino initia operum. Exo. 13. b. 35. a. Ezech. 45. 48. b. — Offerre Deo initia operum.

Glo. ord. s. Exo. 28. — Separari non posse rationale & superhumerale. Exo. 28. c. est copulari debere fidem & opera, ad acquirendam cœlestem gloriam. — Fides cum operib.

Gre. 2. Pasto. 3. — Separatus armus de ariete ad sacerdotem pertinens. Exo. 29. d. Leui. 7. d. 8. e. 9. d. 10. c. designat operationem sacerdotum non solum debere esse vtilem, sed etiam singularem. — Excellẽtia operationis sacerdotum.

Isyc s. Leui. 20. Gre. 18. mo. 23. & 33 mor. 22. — Separare mundum ab immundo debent fideles: vt vitia fugiant, & virtutes sectentur. Leui. 20. d. Separat etiam preciosum à vili, qui loquendo quæ potest, animam humanam ab amore præsentis seculi euellit, & à reproba antiqui hostis imitatione disiungit. Iere. 15 d. — Separare vitia à virtutibus.

Gre. 1. Reg. 15. — Separare dicitur amara mors, quando sensus carnis per pœnitentiam ab ipsa carne separatur. 1. Reg. 15. g. — Pœnitentia.

Hiero. s. Isa. 29. — Separans Abraham filios concubinarum, designauit vitationem hæreticorum à fidelibus faciendam. Gen. 25. a. Titum. 4 c. Sic separauit Deus domum Iacob ab Abraham, hoc est, scribas & pharisæos fidem Abrahæ non habentes abiecit. Isa. 29. g. iuxta septuaginta. Separatum conuiuium Ephraim, est separatio hæreticorum ab ecclesia. Hose. 4. d. Separatur autem leprosus, hoc est, hæreticus, ne alios in errorem inducat: idq; ad arbitrium sacerdotis. Leui. 13. f. Huc pertinet separatio menstruatæ. Leui. 15. c. — Sepatio hæreticorũ. — Isych. s. Leui. 13.

Ori. s. Num. ho. 7. Hiero. de mansio. — Separatio Mariæ sororis Mosis septem diebus. Num. 12. d. designauit abiectionem synagogæ, donec plenitudo gentium intraret. — Abiectio synagogæ.

Hiero. s. Leui. 12. 15. — Separationis dies, vel separatio mulieris menstruatę, Leui. 12. a. 15. c. designant separationem Adam à paradiso: & separationem gentilium vsq; ad aduentum Christi. — Eiectio Adæ & gentilium.

Aug. s. ps. 44. — Separatur filius à patre, quum peccator relinquit patrem diabolum: & filia aduersus matrem suam, hoc est, credentes ex Iudæis aduersus synagogã: & nurus aduersus socrum, hoc est, plebs gentilis aduersus synagogam matrem Christi. Mat. 10. — Separari à diabolo.

Gre. s. 1. Reg. 14. — Separatio populi ex vna parte, & Saulis cum Ionatha ex altera, vt mitterentut sortes super eis. 1. Reg. 14. f. Indicat prælatum debere etiam iudicio se exponere: quia difficile est seipsum cognoscere. — Exponens se prælatus iudicio.

Glo. inter. s. Leui. 1. — Separatus locus, in quem effunduntur cineres. Leui. 1. d. est status miserię huius vitæ: vbi agẽda est pœnitentia. Est autem separatus: quia non est in cœlesti gloria. — Miseria huius vitæ.

Hier. s. Isa. 56. — Non separatur filius aduenæ à populo Dei. Isa. 56. a. hoc est, gentiles non separantur ab ecclesia, si fidem suscipiant.

Glo. ord. s. Eze. 41. — Separatum ædificium templi, designat separationem supramundanorum à mundanis: & gloriam cœlestem, quæ speratur. Eze. 41. b. — Gloria cœlestis.

Hier. s. Iob. 41. Gre. 33. mo. 33. — Non separantur squamæ Leuiathan. Iob. 41. a. quando mali persistunt in mutua defensione suorum vitiorum. — Defensio vitiorum.

Sepelire, Sepulcrum, Sepultura, Monumentum, Funus, Tumulus.

SEpelire est humo iniecta cadauer contegere, aut tumulo mandare. Sepulcrum autem seu tumulus, est locus, in quo corpus sepelitur, quod & monumentum dicitur. Sepultura vero quandoq; est ipsum sepulcrum, interdum ipse actus sepeliendi. Funus autem est pompa, quæ fit in exequijs mortuorum.

Beda. s. gen. 23. Rup. 6. s. gen. 37. — Sepeliri in sepulcro duplici dicitur anima, quum moritur mundo, vt Deo viuat: quę in gemi nata requie suscipitur, id est, in actione boni operis, & in contemplatione diuinitatis. Gene. 23. a. Sepelitur etiam Sara, hoc est, sacra scriptura in conscientia, vt monumento. — Mori mundo. Scriptura posita in cõscientia.

Glo. inter. s. gen. 25. — Sepelire Abaraham. Gene. 25. b. est amorem Dei in corde figere. Vel est fidem Christi suscipere. Sepeliunt autem cum Isaac & Ismael, hoc est, credentes ex circuncisione, & prępucio. — Amor dei in corde. Suscipere fidẽ Christi.

præcipuo.

Remiſsio p Chrm. Sepeliri Iacob in terra promiſsionis. Gen. 49. d. 50. a. deſignabat remiſsionem peccatorum per Chriſtum futuram. Ideo curabant ſepeliri, vbi Chriſtus paſſurus erat. Ita ſepeliri Iſaac. Gen. 35. d. 47. g. Aug. q. in gen. 161

Ceſſatio legis veteris. Sepeliri Abraham in ſenectute bona, eſt legem veterem quantum ad literam ceſſare, introducta lege noua. Gene. 15. c. Idem deſignauit ſepulta Debbora ad radices Bethel, hoc eſt, in primo introitu domus Dei: & ſub quercu, hoc eſt, ligno crucis. Gen. 35. b. Rup. 8. ſ. Reg. 35.

Baptizare, vel Baptizari. Sepelientes mortuum, ſunt, qui conuertunt aliquos à vita veteri: vel qui declinant vniuerſa peccata, ipſa ſepelientes in baptiſmo. Proijciunt autem ipſum in ſepulcro Eliſæi: quia in baptiſmo peccator conſepelitur Chriſto. 4. Reg. 13. d. Rup. 5. ſ. reg. 36.

Abſcōdere myſteria indignis. Sepeliuntur boni, & ſepeliunt Chriſtum, quando eius myſteria ab indignis abſcondunt. Luc. 9. g. Amb. ſ. Luc. 9.

Oppreſsio hæreticorum. Sepelire Gog & multitudinem eius, eſt non dare locum hæreticis ad defendendos errores: nec aerem liberum eis permittere, vt capiant. Eze. 39. c. Hier. ſ. Eze. 39.

Mors cōmunis omnibus. Sepeliri inter infideles eſt mortem eſſe communem fidelibus & infidelibus. Gen. 23. a.

Iacere in profundo malorum. Mergi in infernum. Sepeliri in Aegypto eſt in profundo malorum iacere. Gen. 47. g. Exo. 14. c. Sepeliuntur autem in interitu, qui in infernum merguntur. Iob. 27. c. Gre. 18. mo. 7.

Fauentes peccatori. Sepeliunt mortui mortuos ſuos. Luc. 9. g. Quando exiſtentes in peccato ſepeliunt alios corpore mortuos. Vel quando peccatores peccatorem fauoribus premunt. Qui enim peccantem laudibus proſequuntur, extinctum ſub verborum aggere abſcondunt. Lazarus non à mortuis, ſed à viuis eſt ſepultus: ideo ſuſcitatus. Ioan. 11. Amb. ſ. Luc. 9. Gre. 4. mor. 29.

Sepulcrum Chri. Sepulcrū Eliſæi typus eſt ſepulchri Chriſti. 4. Reg. 13. d. Sepultus eſt autem Chriſtus in alieno ſepulcro: quia pro alijs mortuus eſt, mox reſurrecturus: ideo victor mortis proprium monumentum non habebat. Sepultus autem manſit Chriſtus tribus diebus: vt deſignetur notitia trinitatis, quam habent conſepulti cum ipſo: & tribus noctibus, quando deſtruimus patrem mendacij cum mendacio eius filio, ſpiritu erroris prophetico. Monumentum etiam Chriſti eſt anima iuſti: in qua tamen varijs modis exiſtit. Matth. 27. g. Item ſacra ſcriptura: quo intrant Petrus & Ioannes. Ioan. 20. a. Monumentum etiam Chriſti nouum, erant corda gentilium cum prima fide: & erat exciſum in petra, quum de illis lapidibus ſuſcitati ſunt filij Abrahæ. Luc. 23. g. In ſepulturam eius erat vnguentum Mariæ: quando videlicet gentes illi, commoriuntur in baptiſmo. Matth. 26. a. Sepulcrum autem Chriſti diciturglorioſum. Iſa. 11. c. quia mors eius prædicata eſt in vniuerſo orbe. Sepultura iuſti, hoc eſt, Chriſti dicitur eſſe in pace: quia eius caro non vidit corruptionem. Iſa. 57. a. Iuxta ſeptuaginta. Sepulcrum etiā Chriſti mortui deſignat mentem cum fide mortua. Amb. ſe. 57. & de virgi. & ſ. Luc. 23. Ori. ſ. Rom. 6. & ſ. Mat. ho. 35. & in diuerſ. ho. 2. 10. Hil. ſ. Mat. cano. 29. 33. Hiero. ſ. Iſa. 11. 57. Ber. ſer. 1. poſt reſurrect.

Anima iuſti. Sacra ſcriptura. Corda gentilium.

Baptiſmus. Sepulcrū Eliſæi poteſt etiam ſignificare baptiſmū, in quo vitia noſtra ſepeliuntur, & nouus homo reſurgit. 4. Reg. 13. d. Conſepulti autem ſumus nunc Chriſto per fidem in ipſo baptiſmo, qui dicitur ſacramentum fidei. Rom. 6. a. Coloſ. 2. b. Rup. 5. ſ. Reg. 36.

Quies æterna. Sepulcrum dici poteſt quies æternæ & intimæ retributionis: in qua tanto verius quieſcitur, quanto in nobis corruptionis vita perfectius necatur. Iob. 5. d. Gre. 6. mo. 29.

Stat⁹ cōtēplationis Sepulcrum Rachelis eſt ſtatus contemplationis: deſignat autem eccleſiam in Chriſto per baptiſmum ſepultam. Eſt autem in via: quia eccleſia viatores habet. Gene. 23. d. 47. g. Eodem referri poteſt ſepultura nutricis Rebeccæ. Gene. 35. b. 1. Reg. 10. a. Hoc ſepulcrum contemplationis & quietis interioris ſancti gaudent inuenire. Iob. 3. d. 5. d. Amb. epiſ. 18. & 2. de Iacob. 7. Aug. epiſ. 119. Gr. 5. mo. 3. & 6. mo 14. Rup. 7. ſ. gen. 31.

Sepulcrum quod emit Abraham, quum proprium non haberet, deſignat iuſtos nihil aliud velle in terra, niſi locum, vbi ſepeliantur. Gen. 23. a.

Deſertio legis. Sepultura Ioannis Baptiſtæ deſignat deſertionem legis. Matt. 14. b. ſepulta Debbora ſubter quercum, deſignat ceſſationem legis per Chriſti crucem. Gen. 35. b. Hila. ſ. Mat. cano. 14

Litera legis. Sepulcra prophetarum ſignificare poſſunt literalem hiſtoriam ſcripturæ prophetarum: quæ ſenſum ſpiritualem velut corpora ipſorum continet. Mat. 23. c. In hac litera legis dicuntur ſacerdotes Iudæorum excidiſſe ſibi ſepulcrum. Iſa. 22. e. Ori. ſ. Matt. ho. 25. Hier. Iſa. 22.

Locus peccatorum. Baptiſmus. Requies in Chriſto. Sepultura peregrinorum, in quam emptus eſt ager figuli, deſignare poteſt locum peccatorum. Matth. 27. a. Vel ſignificat baptiſmum, in quo baptizati velut peregrini commoriuntur, & conſepeliuntur Chriſto: vel requiem in ipſo Chriſto, ſeu permanſionem quietis baptizatorum. Luc. 23. g. Rom. 6. a. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hila. ſ. Mat. cano. 32. Amb. ſer. 51. Aug. 3. de cōſen euāgeliſ. 7.

Limbus. Tumulus interdum dici poteſt limbus: in quo ſancti patres quieſcebant. Iob. 10. d. Gre. 9. mor. 43.

Status perfectus. Sepulcrum Moſis incognitum deſignat ſtatum perfectiſsimæ animæ imperfectis eſſe ignotum. Deut. 34. b. Philo. de ſacrifi. Abel. & Cain.

Sepulcrum Gog dicitur eſſe nominatum in Iſrael, quando in eccleſia eſt memoria cōfuſionis, ſeu confutationis hæreticorum. Eze. 39. c. Hiero. ſ. Eze. 39.

Sepultura aſini ſepeliri eſt inſepultum relinqui. Iere. 22. c. Glo. ord. ſ. Iere. 22.

Captiuitas. Sepulcrum interdum eſt captiuitas. Eze. 37. c. Educam vos de ſepulcris veſtris. Lyra. ſ. Eze. 37.

Ori.s.Nu.ho.27. Hiero de mansio. Sepulcra cōcupiscentiæ: vbi populus cōcupiuit carnes est decimatertia mansio filiorū Israel in deserto: quo venitur è Sina: quia post consolationes diuinas & profectus extinguitur omnis concupiscentia carnis. Vel in malum designat lapsum multorū postquàm saturati sunt carnibus. Num.33.b. A septuaginta dicitur memoria desiderij. Ipsa quoq; concupiscentia sepulcrum dici potest. psal.77. Isa.65.a. Extinctio cōcu. Lapsus in malum. Cōcupiscentia.

Ori.s.canti ho.3. & s.Rom.3. Aug.s.ps.5. Sepulcrum patens est guttur eorum, qui proferunt verba mortis: & qui manifestè peccata depromunt absq; vllo pudore: & etiam machinamenta & dogmata hæreticorum. psal.5. Iere.5.d. Rom.3.b. Vel refertur ad voracitatis significationem, propter quam plerunq; homines adulatione mentiuntur. Et mirabiliter dixit: Patens sepulcrum, quoniam semper inhiat illa voracitas, non vt sepulcra, quæ receptis cadaueribus muniuntur. Dicitur etiā de his, qui blanda adulatione trahunt ad se, quos ad peccata illectant, & eos quasi deuorant, quum in suam vitam cōuertunt, & exanimes sunt, non habendo vitam veritatis. Loquentes verba mortifera. Prædicatores. Dogmata hæreticorum. Adulatio.

Amb.ser.57. Sepulcrum etiam patens in bonum, dici possunt apostoli, qui habebant Christum in corde & in ore. Apostoli.

Ori.s.Mat.ho.25. Basi.s.ps.48. Hila.s.ps.67. Sepulcra dealbata dicuntur habentes opera mortua, quæ videntur viua, quum non sint. Itē ipsa corpora bene exculta, existente anima mortua. Mat.23.c. psal.48.67. Euch.form. spūal.5. Habentes opera mortua. Corpora exculta.

Arno.s.ps.67. Sepulcra interdum significare possunt magicas artes. psal.67. Qui habitant in sepulcris. Magicæ artes.

Hiero.s.ps.87. Tumulus mortuorum interdum significat ipsum statum peccati: quo quis tenetur, quasi sine spe vitę æternę. 2.Reg.3.d.18.d.g.2.Par.34.a.Ioan.11.a.Iob.10.d. Ab his sepulcris educit Deus. Eze.37.c. dicuntur Sepulcra etiam diuitiæ. psal.87. Status peccati. Diuitiæ.

Beda.s.pro.12. Monumentum pessimorum dicitur desiderium impij. Pro.12.b. quia desiderat præcedentes malos imitari: & de illorum vita, atq; actibus loqui: vel quia cū prioribus iniustis æternæ mortis carcere claudetur.

Aug.83.q.65. Cyril.7.s.Ioan.23. Monumentum Lazari designare potest occultationem Adæ & peccatorum à Deo. Ioan.11.e Sepulcro conditus dicitur peccator, quando ingenti mole & pondere consuetudinis obrutus est, & faciendo quod malum est, etiam se mala consuetudine implicat, vt nec ipsum malum intelligat, quin etiam defendat. Occultatio peccatorum à Deo. Grauis cōsuetudo.

Ori.s.Mat.ho.35. Amb.s.Luc.8. Hiero.epis. Ignota vultu. Aug.s.ps.87. Gre.9.mo.50.&.15.mor.29. Monumenta dici possunt corpora mortuarum animarum: quæ tunc aperiuntur, quum animæ resurgūt à peccatis: & quasi de ipsis exeunt animæ, quum è monumentis mortuarū animarum, fiunt corpora sanctarū. Mat.27.f. Luc.8.d. Sepulcra etiā dicuntur corda reproborum: in quibus extinctæ à vita beatitudinis animæ, velut in sepulcris latent. Et iniquus ad sepulcra ducitur, quādo in prauorum cordibus diabolus recipitur. Iob.21.d. psal.67.87. Et sepulcra Assur sunt corda prauorum: in quibus mortuus iacet diabolus. Eze.32.d. Corpora peccatorum. Corda reproborum.

Hie.s.Isa.14. & s.Eze.32 & s.Hose.9.& s.ps.48. Gre.18.mo.7. Sepulcra vnde proiectus est Nabuchodonosor. Isa.14.e. significant quietem, quæ non conceditur malis in inferno. Vnde non sepeliuntur, qui in infernum proijciuntur. Iere.25.g. Quandoq; tamē sepultura dicitur pœna inferni. Et sepulcra interfectorum Assur dicuntur esse in circuitu eius: quia decepti à diabolo vel hæretico erunt ei socij in inferno: qui & sepeliri dicuntur in nouissimis laci. Eze.32.e. Vnde & diues sepultus est in inferno. Luc.16.f. Sepelit autem Memphis hæreticos: quia iuxta suas blasphemias hæretici puniuntur. Hose.9.b. Dicuntur autem heretici sepeliri in interitu: quia dum ad lucem veritatis non redeunt, in pœna perpetua intelligentiæ terrenæ deprimuntur. Iob.27.c. Sepulcra malorum dicuntur domus eorū in æternum. psal.48. Quia non resurgent vt habeant perpetuam vitam: sed vt damnentur in inferno. Requies nulla in inferno. Infernus.

Hie.s.Isa.65.&.s.Nahum.1. Sepulcra vbi habitant hæretici, sunt hæresiarchæ, vel errores eorum. Isa.65.a. Sepulcrum autem hæretici fit ipsum conflatile, quando erroribus suis ipse moritur, conuersus ad veritatem. Nahum.1.d. Hæresiarchæ. Mori erroribus.

Sepes, Sepire.

Sepes est, quę obiecta prohibet introitum in agrum, aut in hortum. Sepire autem est sepibus munire.

Ori.s.Mat.ho.19. Hila.s.Mat.cano.22 Hiero.s.Isa.5. Sepes vineæ dici potest custodia Dei, vel etiam angelorum: & sanctitas patriarcharū: & pręterea apostoli, ꝓphetæ, & doctores ecclesiam munientes. Matth.21.e. Isa.5.a. Custodia dei & angelorum. Apostoli ꝓphetę & doctores.

Ori.s.Mat.ho.19. Basi.Exae.ho.5. Hie.s.Eccl'tē.10. Sepes etiam vineæ dici possunt diuina præcepta mentes fidelium munientia. Et præterea litera sacræ scripturæ spirituales intus continens sensus. Item dogmata ecclesiastica. psalm.88. Ecclesiastæ.10.d. Præcepta. Litera legis.

Hier.s.Isa.58. Sepes quoq;, quam ædificat Christus, aut sancti: sunt orationes, quibus nos ab ira Dei protegunt. Isa.58.d. Orationes.

Hiero.s.Mat.21. Sepes vineæ, hoc est, Hierusalem dicitur murus ipsius vrbis. Mat.21.d. Muri Hierusalem.

Sepes pudorem virginalem quandoque significare potest. Eccl'tę.10.b. Qui dissipat sepem, mordebit eum coluber. In sepibus autem dicuntur esse, qui diuidunt & separant virtutes à vitijs. Luc.14.e. Pudor virginalis.

Hiero.s.Nahum.3. Sepes ex spinis doctrinam hæreticorum significare possunt, & spineta philosophorum: vbi Doctrina hæreticorum.

confident

Schiſmata. conſident locuſtæ. Nahum. 3. c. Deſignant etiam ſchiſmata, quæ diuidunt eccleſiam diuerſis opinionibus. Luc. 14. c. Aug. 2. cōt. Gaudē. 17.

Munire mentem. Sepire poſſeſsionem ſpinis eſt mentem bonis ſolicitudinibus munire. Et ſepire aures ſpinis eſt contritione cordis & timore iudicij mentem munire. Eccl'i. 28. d. Amb. 1. officio. 3. & ſ. ps. 118. ſer. 22.

Flagella Dei. Dans deus tribulationes. Circunſepit Deus ſemitam, quando quis tranſire ad ſecuritatem cupiens, euadere flagella non valuit. Iob. 19. a. Thre. 3. a. Sepit etiam Deus vias meretricis ſpinis. Hoſe. 2. b. quando dat animæ tribulationes, ne vltra ſequatur peccata: & ſepit maceria, ne poſsit appetitus implere. Gre. 14. mo. 18. Hiero. a. Iſa. 23. Gre. 34. mo. 1. & ho. 36.

Sepher.

Accinctus ad bellū. Christus. SEpher, id eſt, tubicinatio ſeu tuba: vigeſima manſio filiorum Iſrael in deſerto Pharan, vbi eſt mons, quo peruenitur poſt Ceelatha. Deſignat accinctum eſſe ad bellum, & tubam prædicationis exercere. Vel Sapher interpretatur pulchritudo: & deſignat Chriſtum, ad quem peruenitur per frænos & eccleſiam. Num. 33. c. Ori. ſ. Num. ho. 27. Hiero. de manſio.

Sephora.

Diuina ſapientia. Lex. Euangelium. Sciētia rationalis. SEphora, id eſt, paſſer, obſtetrix Aegyptia. Exo. 1. d. deſignare poteſt diuinam ſapientiam, quæ ſublimia parit: vel legem ſpiritualiter intellectam: vel euangeliū, vel etiam ſcientiam rationalem, qua mentes obſtetricantur. Ori. ſ. Exo. ho. 2.

Eccleſia. Impedimēta temporalia. Philoſophia. Sephora, id eſt pulchritudo, vel placans: fuit vxor moſis. Exo. 2. d. 18. a. deſignat eccleſiam: & quia reliquit Moſen euntem in Aegyptum, deſignat impedimeta temporalia reliquenda à tractantibus res diuinas. Deſignat etiam philoſophiam mundanam coniunctā Moſi. Beda. ſ. Exo. 5. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Rup. 1. ſ. Exo. 20.

Septentrio, uide Aquilo.

Sequeſter, Sequeſtrare.

SEqueſter eſt, apud quem plures eandem rem, de qua controuerſia eſt, depoſuerunt, vt ipſe decernat: vnde aliqui deducunt ſequeſtrare.

Lex. Sequeſter fuit Moſes inter Deum & populum. Deut. 5. a. Quando videlicet ipſe referebat verba Dei ad populum, & è diuerſo: ipſa lex eſt velut ſequeſter inter Deum & homines. Glo. ord. ſ. Deut. 5.

Sequi, Sectari, Subſequi.

SEqui eſt poſt alium ire: aut alium imitari. Sectari autem eſt frequenter, aut continuè ſequi: vt fit, quum quempiam in ſermonibus, in ſententijs, in diſciplinis, & cæteris factis ſedulo perpetuoque ſequimur, ac imitamur: vnde dictæ ſunt ſectæ philoſophorum. Ori. ſ. Rom 9.

Obedientia Chriſti. Sequitur iuſtus Deum, hoc eſt, Chriſtus obtemperans patri. Iſa. 41. a. Hiero. ſ. Iſa. 41.

Imitari Chrm. venire ad fidem. Sequentes diſcipuli Chriſtū erāt ſecundū omnes virtutes ipſum pro viribus imitantes: qui ſequebantur, & vt fierent diſcipuli, & vt ad altiora myſteria admitterentur. Ioan. 1. f. Matth. 9. a. 19. c. Sequebantur autem turbæ Chriſtum, ſed non ſicut diſcipuli: vnde ſequutæ ſunt eum deſcendentem de monte, quem in montem ſequuti non valebant. Sequentes autem turbæ ſunt fideles ex gentibus, vel ſimplices ex Iudæis. Matth. 8. a. Sequentes autem Chriſtum non laborant. Iere. 17. c. Hoſe. 6. a. Philip. 3. c. Sequentes ipſum exeuntē de Hierico, ſunt præcedentis exemplum imitantes: vel poſtquam ille mundum reliquit, ad fidem venientes. Matth. 20. d. Sequuntur autem oues paſtorem imitando: non ſequuntur vero alienum, hoc eſt, hæreticum aut diabolum. Ioan. 10. b. Sequitur pes veſtigia Dei, quum voluntas ſequitur præcepta Dei. Iob. 23. c. Ori. ſ. Matt. cap. 19. & ho. 7. 9. 13. 14. & in diuerſ. ho. 5. Hil. ſ. Mat. cano 14. Amb. de virgi 3. Aug. 5. q in euan. 28. Rup. 2. 1. Ioan. Cyril. 7. ſ. Ioan. 1.

Acceſſus ad fidem. Sequens gentilitas Chriſtum. Sequens Rebecca cum puellis ſeruum Abrahæ, deſignat acceſſum ad fidem & charitatem. Gene. 24. g. Vel deſignatur gentilitas ſequens Chriſtum, aut ſermonem propheticum: & etiā minores animæ. Glo. ord. ſ. gen. 24.

Relinquere mundū. Ingredi religionem. Sequentes mulieres Ieſum à Galilæa. Matth. 27. f. deſignant eos, qui deſerto mundo adhærent Chriſto. Sequuta eſt etiam Hieruſalem Deum in deſerto. Iere. 2. Quia eius præcepto populus Iſrael egreſſus eſt de Aegypto in deſertum. Sic ſequitur Deum in deſertum, qui ingreditur religionem. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Lyra. ſ. Iere. 2.

Cura prælatorum. Charitas p̄dicatoris. Sequentes ſatrapæ Philiſtinorum arcam vſque ad terminos Bethſames. 1. Regum. 6. c. deſignāt prælatos curam ſubitorum habentes, donec doctrina & operibus perficiantur. Et ſequens boues Saul. 1. Reg. 11. b. deſignat prædicatorem habentem charitatem Dei & proximi. Gre. ſ. 1. Reg. 6. 11.

Intelligere legē ſpiritualiter. Sequi portantem amphoram aquæ, eſt ſequi Moſen ſpiritualiter intellectum. Marc. 14. b. Sequuntur etiam rotæ animalia, & ſpiritum. Ezech. 1. e 3. c. quia verba ſacri eloquij iuxta ſenſum legentium per intellectum creſcunt. In vna enim eademque ſententia alius ſola hiſtoria paſcitur, alius typica, alius vero intelligentiam per typum contemplatiuam quærit. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Gre. ſ. Eze. ho. 7.

Ori.s.Iudi.ho.5. Sequens Barach Sisaram, sed non assequens. Iudi.4. designat Israelem, qui sectando legem iustitiæ, in legem iustitiæ non peruenit. Rom.9.g. Sectans Israel legis.

Aug.epis.105. Subsequi dicitur misericordia aliquem, per gratiam subsequentem. psal.22.

Lyra.s.Ecclte.10. Sequi dicitur sapientia post industriam. Eccl'tæ. 10.b. Quia magna opus est diligentia ad acquirendam, vel recuperandam virtutem.

Ori.s.Rom.14. Sectari dr pacē, qui ea, quibus pax cōstare potest, etiam cum labore suo, cum damno, cum opprobrio quoq;, & si ita necesse sit etiam cum periculo vitæ famæq; custodit. Rom.14. Diligentia pax seruanda.

Ricar de.s. vict. 5.d arca mysti.13. Sequens Petrus angelum. Acto. 12.b. designat mentem sequentem diuinam inspirationem, ad accessum contemplationis, etiam extra carcerem corporis. Sequi inspirationē.

Gre.5.mo.29. Sequi non valens Aegyptius Amalecitam. 1.Reg.30.d. est peccator non valens sequi mundum: qui conuersus fit dux Christi.

Glo.ord.s. Exo.21. Subsequuta mors alicuius prægnantis esse dicitur, per scandalum alterius. Exo.21.c. Hoc est sequi turbam ad faciendum malum: quod est perseuerare in errore. Exo.23.a. Scandalizari. pseuerare in errore.

Gre.ho.33. Hiero.s.Hose.12. Rup.s.Hose.12. Sequi dicitur meretrix amatores suos. Hose.2.d. Quando anima sequitur diabolum aut hæreticos. Et sequitur alienum, qui audit diabolum, aut hæreticum. Ioan.10.a. Et sequitur æstum Ephraim, dum sequitur diabolū omnia bona & virtutis virorem exurentem: & etiā quū libidine quispiam corrumpitur. Hose.12.a. Sequi autem idola est sequi errores. Iere.2.b. Sequi diabolum hæreticos.

Glo.ord.s.Eze.13. Sequi dicuntur spiritum suum, qui prophetant de corde suo: & etiam hæretici. Eze.13.a. Prophetare de corde suo.

Hiero.s.Isa.1. Sequi dicuntur retributiones, qui non dant, nisi vt accipiant: vel qui se vindicant. Isa.1.f.

Hiero.s.Isa.5. Gre.26.mo.38. Sectari ebrietatem est sequi vitia, & affectus inordinatos. Isa.5.c. Sequitur iniquitatem post miseriam, qui post mala, quæ pro correctione sustinet, feruenti corde impatientiæ se facibus inflammat. Iob.36.c. Sequi vitia.

Gre.21.mo.7. Sequitur oculus cor, quum tentatio concepta intrinsecus, compellit sibi extrinsecus oculos deseruire. Iob.31.a.

Glo.ord.s.Thre.1. Subsequens dicitur diabolus adigens aliquem ad vitia & errores. Thre.1.b.

Aug.s.Apo.ho.6. Sequi dicitur infernus equum pallidum. Apo. 6. b. quia expectat deuorationem multarum animarum. Diabolus tentans.

Sera, Valuæ.

SEra est instrumentum, quo clauduntur ostia. Valuæ aūt dicuntur geminæ portæ, quæ seris & repagulis retinentur, à voluendo dictæ.

Arno.s.ps.147. Hie & Aug.s.ps.147 Euch.form. spūa.8. Seræ portarum Hierusalem, quas confortat dominus. psal.147. significare possunt virtutes theologicas, quas Deus confortat in anima. Item repagula diuinorum præceptorum aduersus impios munientia. Vel designant viros eruditos & prædicatores, quos instituit dominus ad defensionem prophetarum aduersus hæreticos. Vel quòd in cœlesti Hierusalem nō admittentur, nisi qui erunt de prudentibus virginibus. Virtutes theologicæ. Præcepta. Doctores.

Seraphim.

SEraphim, id est ardentes, aut igniti: solet esse nomen supremi ordinis angelorum: qui ab ardore charitatis sic appellati sunt.

Ori.s.Isa. ho.1.4. Hie.ad Pāmachium & Oceanū. & epist. Et factum est. Aug.epis.119. Seraphim duo. Isa. 6. a. designant iuxta Origenem filium & spiritum sanctum. Verum hoc est periculosum, vt ait Hieronymus: ne videamur eos ponere minores patre. Sed melius est, vt dicantur duo testamenta: quæ incendūt in amorem Dei: & sunt principium oris, quia in prima lingua sunt tradita: vt videlicet Seraphim interpretetur ardor. aut incendium, aut principium oris eorum Duo testamenta.

Rup.1.s.Isa.28. Ber.ser. 3. de verbis Isaiæ. Seraphim etiam iuxta dominum, sunt apostoli iuxta Christum, qui erant ardentes, & incendentes, & clamantes, hoc est, prædicantes Christum. Vel designant duplicem creaturam rationalem, angelicam videlicet & humanam. Apostoli. Duplex creatura rationalis.

Ori.1.periar.3. Diony.cœlest.Hierar.4. Rup.9.de glorifi. trini.18. Seraph vnus accedens, & mundans labia Isaiæ, designat filium Dei in humanitate apparentem, iuxta Origenem. Isa.6.b. Vel est euangelicum testamentum: vel est angelus faciens officiū Seraphim, qui dicuntur incendentes: qui etiam purgare dicuntur inferiores: vel fuit Petrus apostolus prædicans Iudæis. Euangelium.

Serenus.

SErenus significat tranquillum, & sine nubibus & imbre existentem aerem, quasi sationi aptum Solet autem serenitas tempus pacis, liberumq; à turbine tribulationum significare.

Aug. de essent. diui Serenum cœlum significat ecclesiam electorum hominum, sine nubibus ignorantiæ & peccatorum. Exo.26.c. Ecclesia electorum.

Aug.1.q.in euan.20. Serenū, quod fit apparente cœlo rubicūdo vespere, significat remissionem peccatorum per sanguinem Christi dandam. Mat.16.a. Remissio pctorum.

Serere, uide Seminare.

sericum

Sericum.

Opera terrena.

SEricum Hebraicę dicitur ראמות Ramoth, quod visio mortis interpretatur. Est autem sericum genus vestis delicatæ, apud Seres populos inuentæ: cuius fila ex arboribus colliguntur: diciturq; Hispanicé, Algodon. Sumitur autem aliquando pro veste bombycina, quæ fit ex filis, à bombyce verme confectis. Aliqui autem dicunt Ramoth esse lapidem preciosum, nempe coralium. Sericum autem in mercatu Tyri designat opera terrena, quæ ad interitum properant. Eze.27.c. Hiero.s.Eze.27.

Sermo, Sermocinari, Eloquium, Verbum.

SErmo loquelam ipsam ex multis simul contextis verbis significare solet: vt sit consertio orationis, & confabulatio duorum vel plurium. Verbum autem pro singulis orationis partibus sumi solet: peculiariter vero pro ea parte orationis, quæ dicitur verbum. Sæpe tamen sermo & verbum pro eodem accipiuntur. Sermo autem interdum dicitur, quod est certum. 1. Reg.9.b. Optimus sermo tuus: veni eamus. Sententia. Gen.42.d. Vt possim vestros probare sermones. Somnium. Dani.2.a. Sermo recessit à me. Verbum autem, carmen. Iudi.15.d. Quum hæc verba canens complesset. Clamor. Iob.6.a. Vnde & verba mea dolore sunt plena. Contumelia. 2. Reg.19.d. Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Imperium. 1. Esdr.9.a. Omnes qui timebant verbum Dei. Iudicium. Exo.23.a. Et subuertunt verba iustorum. Querela. 1. Reg. 11.b. Narrauerũt ei verba virorum Iabes. Relatio. 2. Regũ.13.d. Cum audisset rex Dauid verba hæc. Responsio. 3. Reg.21,a. Indignans & frendens super verbo.

Christus.

Verbum dicitur Christus, qui est verbum non transiens: quia semper manet in patre: & dicitur verbũ, quod misit Deus in Iacob. Isa.9.b. Et dicitur verbum oris Dei: quia à patre genitus: & verbum bonũ è corde bono patris prolatũ. p̃s.44.137. Matth.17.c. Luc.6.g. Ipsum est verbũ rectum, quo cœli firmati sunt. psal.32.106. In hoc verbo dedit Deus nobis spem. p̃s.118. Verbũ domini factum ad Ezechielem est, quum verbum caro factum est. Ezec.1.a. Ioan.1.a. Ipsum est verbum absconditum, Iob.4.c. Idem, sermo. Deut.30.a. Iuxta te est sermo valde. Sapi.18.c. Omnipotens sermo tuus domine. Qui vnum verbum cognouerit, multa verba cognoscet. In vno multa sunt, & in multis vnum est. Probandum est igitur quomodo vnum verbum multa sint, & multa verba vnum verbum sit. Nec difficile doceri, cum dixerit apostolus: Quia ipse est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo creata sunt omnia in cœlestibus & in terra, siue visibilia & inuisibilia, siue sedes, siue dominatiões, siue principatus, siue potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt. Vnum est igitur verbum, quod operatur in singulis: & cum in singulis operatur, operatur omnia, & in omnibus. Hoc verbum vnicum apud patrem, se diffundit in plurima: quia de plenitudine eius omnes accepimus. Itaq; si videas singula omnium, quæ creata sunt in ipso, videbis in singulis vnum verbum esse omnium: cuius pro captu nostro participes sumus. In me verbum est humanum: in alio verbum cœleste, verbũ angelorum: pleriq; sunt, qui habent verbum dominationum & potestatum. Verbum est iustitiæ, verbum castitatis, verbum prudentiæ, verbum pietatis, verbum etiam virtutis: sic vnum verbũ multa sunt, & multa verba vnum sunt.

Hiero. s. Isa.9. & ad Principiam. Basi.s.p̃s.32. Arno.1.p̃s.118. Ori.s.Eze.1. Aug.de essen.diui. &.1.p̃s.44. Gre.5.mor.20. Amb.s.p̃s.118. ser.3.

Prædestinatio. Promissio.

Verbum domini implendum est prædestinatio. 1. Reg.1.d. Et etiam promissio. 1. Esdr.1.a. Vt compleretur verbum domini. Gre.s.1. Reg.1.

Lex Dei. Præcepta.

Verba decem fœderis sunt lex & præcepta. Exod.34.d. quæ dicuntur verba labiorum Dei. psal.16. Et verbum permanens in cœlo. psal.118. Et verbum, quod misit dominnus in Iacob. Isa.9.b. Hæc verba dat Deus in ore prædicatorum. Iere.1.b. Sermo quoq; domini dicuntur, quę reuelata aut præcepta sunt à domino. Gen.15.d. Exod.19.b.24.f.31.d.35.a. Sic dicitur sermo, quem iussit dominus, Leui.8.a.9.a. Et sermones Dei sunt veteris testamenti per nouum declarati. psal.118. Hi sunt sermones veritatis, quibus detrahunt hæretici. Iob. 6. d. Et sermones sancti. Et sermones, quos scribi optabat Iob, sunt doctrina noui testamenti. Iob. 19.c. 22. d. 26. d. Dicuntur etiam verba oris Dei. psalm.138. Verba eadem erant in secundis tabulis, quas scripsit Moses. Exod.34. d. vt designetur idem contineri in lege noua, quod sub veteris litera latebat.

Ori.s.Iere.ho.1. Hiero.s.p̃s.16. Hila.s.p̃s.118. Gre.14.mor.26.

Doctrina noui testamenti.

Glo.ordi.s.Exo.34.

Prædicatio Christi.

Sermo sancti Israel est prędicatio Christi. Isa.5.f. Et est sermo velociter currens. psalm.147. Verbum etiam sumendo pro facto, significat prædicationem Christi. Exod.2.c.9.a. Verba autem eius non transeunt: quia implentur. Matth.24.c. Iob.29.d. Verba eius dicũtur eloquia pulchritudinis. Gen.49.c. Ori.s.Mat.ho.30.

Sermo dñi nondũ reuelatus. 1. Reg.3. designat nondũ habitã doctrinã ad alios instruendos. Gre.s.1.Reg.3.

Promissio gloriæ.

Sermo Samuelis veniẽs vniuerso Israeli significat sermonẽ veritatis prędicatoris: vel p̃missiones ęternę glorię in nouo testamento factas, cum abiectione synagogę. 1. Reg.3.a.d. Gre.s.1.Reg.3.

Verba quę dijudicat auris, sunt verba sapientiæ & doctrinæ. Iob.12.b.34. Verba quoq; apostolorum sunt eruditior doctrina. psal.18. Rom.10.d. Gre.11.mora.4.

Sermo Mosis est sermo legis veteris.Exo.32.f.33.d. Verba etiam significant aliquando prophetiam.Isa.9. Verbum misit dominus in Iacob. — Sermo legis. Prophetia.

Gre.s.1.Reg.3. — Sermo domini dicitur pretiosus, hoc est, rarus.1. Reg. 3. a. Quia dum mali pastores superbiunt, auferuntur ab eis verba sublimia, quæ etiam per superbiam vellent dicere: sed nõ possunt. Efficiuntur enim canes muti, non valentes latrare. Isa.56.d. Vel dicitur pretiosus: quia auditores boni quanto rarius habent, qui eis sublimia prędicent: tanto solicitius ea recondunt, ceu prętiosas margaritas.

Glo.inter.s.Exo.33. Ber.ser.3.s.Qui habitat. — Sermo pessimus domini comminationes diuinas & vindictam significat.Exo.33.a. Et verbum asperum erit sententia iudicij, quia Christus dicet malis. Ite maledicti in ignem æternum: & similia spectantia ad punitionem malorum.psal.90. — Comminationes diuinæ. Vindicta Dei.

Arno.s.ps.135. — Verba cantionum dici possunt laudes Dei in statu gratiæ decantatæ.psal.135. — Laudes Dei.

Amb.s.Rom.9. Hila.s Mat.cano.7. — Verbum breuiatum est fides, quæ in lege & ceremonijs fusius tendebatur.Rom.9.f. Et verbum, quo sanatur puer, est eadem fides.Matt.8.b. — Fides.

Hiero.s.Zach.1. — Verba bona & consolatoria sunt, quę quum dent nunc cognitionem Dei ex parte, promittunt in futurum quod perfectum est.Zach.1.c. — Promissio plenis.

Lyra.s.Iere.7. Glo.ord.s.Exod.5. — Verbum aliquando pro falso, aut mendacio Matth.28.c. Diuulgatum est verbum. Et verba mendacia sunt, quæ Dei fauorem sine pœnitentia promittunt. Iere.7.a. Verba autem mendacia videntur diabolo & membris eius verba bona & sancta.Exo.5.b. Atq; ita verbum, quod reprobant hæretici, est veritas ecclesiæ.Isa.39.c.Iob.15.b. — Falsum. Veritas ecclesiæ.

Gre.5.mor.20. Beda.s.pro.3. — Verbum absconditum est alloquutio intimæ aspirationis. Iob. 4.c.de qua dicitur. 1. Ioan. 2.d. Vnctio docet vos de omnibus. Dicitur autem verbum absconditum: quia sentiri potest, sed strepitu loquutionis exprimi non potest. Sermocinatio autem Dei dicitur esse cum simplicibus.Pro.3.d. quia illos cœlestis sapientiæ secretis illustrat, quos terreni fastus, ac duplicitatis nihil habere considerat. — Inspiratio diuina.

Gre.s.1 Reg.10. — Sermo regni ad dignitatem pastoralem referri potest.1.Reg.10.c. — Dignitas pastoralis.

Hiero.s.Iere.32. — Verbum sæpe pro re ponitur: & pro facto, gesto aut opere: vt verbum, quod non absconditur à Deo, est res vel opus.Iere.32.e.3.Reg.3.b. Placuit sermo coram domino.4.Reg.20.c. Nõ fuit verbum, quod non ostenderit eis Ezechias. — Res. Opus.

Verba Abimelech designant verba philosophorum. Gen. 20. b. Idem designant verba Iethro.Exo.18.c. — Verba philosophorum.

Verba pacifica, quibus se mutuo salutauerunt Moses & Iethro.Exo.19.a. Designant cõiunctionem gentilium & Iudæorum in vnitatem fidei. — Cõiunctio gentium & Iudæorum.

Cle Alex. adhor. ad gentes. Glo.inter.s.ps.137. — Verbum est in corde, ore & manibus: quum est in consilio, verbo & actione.Roma.10. b. Verba autem oris dicuntur verba mentis.psal.137. — Verba mentis.

Gre.7.mo.24.&.33. mora.27. — Verba quæ in ventum proferuntur, sunt verba ociosa.Iob.6.d.16.a. Verba quoq; potentia, & ad deprecandum composita, inanitatem orationis ostendunt.Iob.41.a. Veraciter nanq; orare est amaros in compunctione gemitus, & non composita verba resonare. — Verba ociosa.

Gre.s.1.Reg.8. — Sermo displicens in oculis Samuelis est sermo alienus à spiritu.1.Reg.8.a.

Hiero.s.Isa.58. — Eloquium Iudæorum & hæreticorum est peruersa doctrina, & sermo mendacij.Isa.29.a.32.b. Hic est sermo non loquendus in Sabbato.Isa.58.a. Sermo autem Iudæorum & philosophorum dicitur altus: quando falsa dogmata eorum non percipiuntur. Isa.33.c. Hi sunt sermones molliti: qui sunt iacula, quando decipiunt.psal,54. Non esse sermonem in lingua, est non esse dolum.psal.138. Verba autem iniquorum, & sermo nequam, fuit Iudæorum in Christum, quãdo dixerunt: Crucifige, crucifige.psal.63.64. Dicunt hæretici verbum absconditum: vt videantur docti apud imperitos.Iob.4.c. Verbum etiam asperum sunt suggestiones dæmonũ, & doctrina hæreticorum.Hose.10.a. Item verba increpantia.Iob.6.d. Verbum quoq; malũ est verbum hæreseos, & opus peccati & infidelitatis. Sermo etiam nequam sunt insultationes infidelium & malorum Christianorum in bonos.psal.63. — Peruersa doctrina. Suggestiones dæmonum.

Hila.s ps.1.8. Aug.s.ps.63.90. Gre.8.mo.28. Arn.s.ps.90 Hiero.s.Isa.22.&.s. Hos.10.&.s.Ecclẽ.8

Gre.27.mora.7. — Sermonibus imperitis inuoluit sententias, qui & de Deo rectum, quod dicat nouit, & tamẽ de semetipso dicta illius elatio stulta infatuat.Iob.38.a.

Hil & Hie.s.ps.51. — Verba præcipitationis sunt verba, quæ dixerunt Iudæi: Non habemus regem, nisi Cæsarem. Sunt etiam verba, quibus peccantes semetipsos præcipitant.psal.51.

Aug.epis.120. — Verba delictorum sunt cupiditas huius vitæ, & humani diei seu prosperitatis: & verba carnalium desideriorum.psal.21. — Cupiditas huius vitæ & prosperitatis.

Sero, Serotinus.

SEro significat tempus vespertinum & tardum. Vnde serotinus. Sero etiam fieri dicitur, quod fit transacto tempore opportuno.

Hiero.s.Iere.3.&.s. Hos.6.&.s.Amos.7 &.s.Zach.10. Gre.10.mo.2. — Serotinus imber dicitur, qui est in vere, quum omnia virent, & fructus apparere incipiunt. Designare potest tempus doctrinæ euangelicæ: & prædicationem vltimi tẽporis: & dona spiritussancti: & fruges beatitudinis, & perfectam cognitionem. Iob.29.d.Iere.3.b.5.f. Hose.6.a. Amos.7.a.Zach.10.a. — Tempus doctrinæ euangelicæ. Dona spiritussancti.

Terminus laboris. Sero seu vespera, est diei finis terminus laboris, hora quietis, tempus retributionis. Ad vesperam denarius accipitur: quia post consummatum laborem, retributionisq; tempore, omnis sensus hominis ad perfectionis integritatem sublimatur. Ricar. de s. victo. de stat. int. hois. 36.

Serotina admissura vel conceptus. Gen. 30. g. Significat eos, qui sero volunt bene operari: & fiunt alba, quæ inde nascuntur. Chry. s. Mat. h. 30. 31

Tempus iuuentutis. Sero quandoq; iuuentutis tempus significat. Mar. 13. d. Sero an media nocte &c.

Mens inculta. Serotina terra est mens, quæ non recipit imbres doctrinarum, nec euãgelij disciplinam: quæ plena erat sentium: quia exculta non fuerat. Iere. 2. f. Glo. int. s. Ier. 2.

Serotinum triticum & far non est læsum à grandine. Exo. 9. g. Potest autem significare eos, qui non temere se exponunt periculis & tentationibus, vnde fit, vt minus lædantur, illis aduenientibus.

Seron.

Diabolus. SEron, id est, princeps mœroris, vel cantans tristitiam, aut planities: fuit princeps exercitus Syriæ. 1. Mach. 3. b. Potest esse typus diaboli: & principis mundani: & superbiæ. Glo. ord. s. 1. Mac. 3.

Serpere, uide Reptare,

Serpens, Coluber.

SErpens generale nomen est ad omnia, quæ serpunt citra pedum vsum: vel quæ tam exiguos habent pedes, vt repere potius quàm incedere videantur. Coluber autem est serpens, qui vmbras nemorũ incolit, sicut anguis & hydrus, q̃ in aqua degunt: sed confundunt hæc vocabula.

Imago serpentis. Christus. Serpens aliquando sumitur pro imagine serpentis: vt serpens æneus: qui typus fuit Christi: & vt nõ verus serpens, sed æneus suspensus est: ita Christus in veritate quidem corporis: sed sine veritate peccati suscepit speciem peccatoris. Sicut autem aspicientes serpentem æneum curabantur: ita credentes in Christum. nu. 21. b. Ioan. 3. b. Serpens etiam ex virga Mosis, est verbum caro factum: rursus autem facta conuersio serpentis in virgam designat Christum resurgentem. Exo. 4. a. Coluber in via erit Christus in iudicio, comprehendens malos in nequitia sua. Gene. 49. c. Qua ratione coluber erit etiam in morte vniuscuiusq; mali. Cyril. de incarn. vnige. 14. Ori. s. Iosue ho. 4. Amb. 3. de spũsctõ. 9. & de Salomo. 2. & s. ps. 118. ser, 3. Tertu. aduer. Iudæ. Gre. Ny. de vi. mo. Aug. 3. de tri. & s. ps 73. & s. Ioan. trac. 12. Chry. s. Ioan ho. 26.

Crux Christi. Sapientia. Veritas. Coluber etiam ex virga Mosis factus, crucem Christi significare potest, in qua apparuit sapientia Dei. Exo. 4. a. 7. b. Vel designat sapientiam, vel prudentiam, sicut admonet Christus discipulos, vt sint prudentes sicut serpentes. Matthæ. 10. b. Ipsa quoq; veritas & spiritualis intelligentia serpens dici potest. Amb. 3. de spũssancto. 9. Aug ser. 86.

Temperantia. Vis iudicatiua. Fortitudo. Serpens vt est animal agilitate varium, & cum primis callidum, paratumq; ad vim, q̃ se facile possit tueri à lacescentibus, temperãtiam, & partem animæ iudicatiuã significare potest, & fortitudinem vitam præstantem. Gen. 49. c. Exo. 4. a. Philo. de agricult.

Prudentes. Serpentes dicuntur prudentiam habentes, ad discernendum bonum à malo: qui non sunt perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cauendum: & tantum explorantes tẽporalem naturam, quã tum sufficit, vt per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciatur æternitas. Matth. 10. b. Dicitur serpens caput occulere, & pro eo corpus exponere: ita nobis faciendum pro Christo: & vt serpẽs mutat vetus exuuium per angusta transiens: ita nos veterem hominem per viam arctam ambulantes. Gen. 49. c. Exo. 4. a. Ori. s. Ios. h. 4. & s. e zech. 1. & s. exo. h. 4. Aug. 13 confes. 21. & 2. doctri. chri. 13. 16. Hila. s. Mat. cão. 10. Amb. de fuga secul. 7 & epist 42. Beda. s. gen. 1.

Voluptas. Serpens dicitur ipsa voluptas: primũ, quia pedibus carens pronus ventri nititur: deinde, quia terræ glebis pro cibo vtitur: tertio, quia venenum gestat in dentibus, quo solet morsos tollere. Sic homo voluptati deditus ægrè caput attollit, grauatus depressusq;, subuertente supplantanteq; ipsum intemperantia. Vescitur quoq; non cibis cœlestibus, quos sapientia viris contemplatiuis per sermones & opiniones porrigit: sed his, qui quotannis è terra proueniunt: vnde ortæ ebrietates, cupedinarij gulosiq; appetitus ventris. Postq̃ auctæ totum hominẽ dediderint huiusmodi studio, ea quoq;, quæ sub ventre sunt, excitant, & in furores quosdam erumpere faciunt. Vnde venenum in dentibus circũfert: quia congestio ciborum, læthifera. Vocem humanam serpens emisisse dicitur: quia plurimos sui studiosos, ꝓpugnatoresq; voluptas habet. Philo de mũ li opif. Cle. Al. adh. ad gẽ. Ambr. de paradi. 21. & epist. 42. Gre. s. 1. reg. 1.

Gula. Suggestiones. Est etiam serpens ipsa gula: quæ respectu iustæ necessitatis repit: & virus impiæ delectationis spargit. Serpẽs itidẽ suadens Euæ peccatum, suggestiones diaboli significat. Gen. 3. a. Mar. 16. b. Ber. ser. 1. Ascensio. Beda. s gene. 3.

Diabolus. Serpens decipiens Euam diabolum indicabat: qui veneno inuidiæ genus humanum occidit. Et generaliter dæmones sunt serpẽtes pennati & tortuosi. Gen. 3. a. 49. c. num. 21. b. Prou. 30. c. Eccl'ici. 10. b. Isa. 14. g. 27. a. 65. d. Ier. 8. f. Amos. 5. f. 9. a. Mich. 7. d. Luc 19. c. 1. Cor. 19. d. Serpẽs autẽ non solum tortuosus est, sed etiam lubricus. Qui ergo in rectitudine veritatis non stetit, merito tortuosum & lubricũ animal intrauit. Iob. 26. c. Sicut aũt clemẽtissimus pater puniẽs eũ qui filium suum occiderit, & gladium & ensem, per quem filius suus occisus est, destruit, & in multas partes diuidit: eodem modo & Deus egit. Quippe serpens quasi gladius diabolicæ seruiuit malitiæ: vnde & perpetua illi pœna intentata est. Quo per visibile & sensibile hoc ratiocinemur, & expendamus in quãta ignominia sit diabolus. Serpẽtem aũt scriptura vocat diabolũ, non q̃ Ori. s. Iosu. ho. 4. & s canti. ho. 4. Amb. de para. 2. & s. 1. cor. 10. Hie. s Is. 14. 27. 55. & s. Ie. 8. & s. eccle. 10. Basi. s ps. 28. Gre 17. mor 18. Chry. s. gẽ. ho. 12. 17 Epiph. 1. cõt. hę. t. 2. 3 Beda s pro. 30. Cyri. de inc. vnig. 14

Hila.s.Mat.cāo.6. Amb.s.ps.118. ser.6. & de bñe pñar.7. Aug.2. de gen.cōtr. Manich.25. Hie.s.Iob.26. Beda s.gen 3.49. Gre.31.mor.18.

non q omnino talis sit formæ,sed propter apparentem, fraudis structuram. Apo.12.c.Serpētes etiam magorū,quos deuorauit serpens Mosis,sunt dæmones deuorati,aut victi à Christo.Exo. 7.d. Designant etiam doctores erroris impedientes conuersionem fidelium. Demum serpētes pestifero veneno inficientes,sunt hæretici prætextu veritatis decipientes;& etiam Iudæi Christum occidentes:qui fuerunt velut viperæ,latens venenum & malitiam diffundentes.Gen.3.a. Iob.26.d.ps.57. Mat.3.b.7.b.Coluber in via fit Dan.i.Antichristus,aut hæreticus: quia in præsentis vitæ latitudine eos ambulare prouocat,quibus quasi pascendo blanditur.Sed in via mordet:quia eos,quibus libertatem tribuit,erroris sui veneno consumit.Gen.49.c.Amos.5.f. — Hæreses. Iudæi. Antichristus.

Aug epist.121. & de verbis dñi.ser.29. Cle.Alex.adhor.ad gentes. Hie.s.Eze.8.

Serpens vt suasit non credere Deo,typus est infidelitatis.Gene.3.a. designat etiam ipsos deceptores retrahentes à fide:ideo opponitur pisci fidem designanti. Luc.11.b. demum serpentes sunt decetpores & fraudulēti:& etiam indurati:& furiosi:& iracūdi:hi autem exuunt senium, quando conuertuntur.ps.57.Mat.3.b.Luc.3.b. — Infidelitas. Deceptores. Indurati. Iracundi.

Cyril.2.s.Ioan.50. Chry.s.Ioan.ho.26

Serpēs est peccatum,quod genus humanum depascebatur:quodq; varijs modis venenū hominibus infundit.num.21.b. — Peccatum.

Aug.3.de trinit.10.

Serpētes magorum deuorati à colubro Mosis,sunt mortui seculi,seu mundani:qui deuorantur,quando per diuinam sententiam in infernum detruduntur.Exo.7.b. — Mundani.

Beda s.Exo.4.

Serpēs interdum est typus mortis,quia p serpētem homini mors est illata.Gen.3.a. — Mors.

Serra, Serrare.

SErra est instrumentum dentatum,quo ligna & lapides secātur.Sumitur etiam pro instrumento,quo triticum seu paleæ triturantur.

Hie.s Isa.28.

Serra interdū dicitur grauior Dei castigatio.Isa.28.g. Vbi gith non serris trituratur,hoc est, leuiter peccantes non grauiter puniuntur. — Grauior castigatio.

Hie.s Isa.41.

Serrantia rostra plaustri.Isa.41.d.Designant prædicationem corda dura diuidentem,& triticum à paleis separantem. — Prædicatio.

Glo.ord.s.Isa.10.

Serra etiam dicitur diabolus,aut hæreticus:qui separare nituntur fideles ab ecclesia:qui eleuantur contra Deum secantem.Isa.10.d. — Diabolus. Hæreticus.

Sertum, uide Corona.

Seruare, Conseruare.

SEruare est liberare,custodire,& diligenter obseruare.Item cauere,implere,præstare,reponere,& retinere.

Hiero.s.Isa.42.&.s. ps.15.

Seruauit pater filium secundum humanitatem:qui tamen cum patre cuncta conseruat.Isaię. 42.a.49.c. Conseruari autem petēs Dauid.Psalm.15. Designauit Christum in cruce ad patrem clamantem.

Gre.s.1 reg.2. Hie.s.isa.27. Glo.ord.s.isa.26.

Seruat Deus pedes sanctorum suorum.1. Regū.2.b.quia nisi ipse seruet,facile cadunt.Seruat etiam vineam Meri,hoc est,synagogam die ac nocte.Isa.27.a.Seruat quoq; depositum,& pacem fidelibus suis.2.Timo.1.c.Isa.26.a.Quia dat illis quietem animæ & corporis in fælicitate. — Dñs Deus fælicitat.

Amb.epist 8. Gre.s.cant.7.

Seruat sponsa noua & vetera poma.Cant.7.d.Hoc est,ecclesia cōtinet mysteria noui & veteris testamenti.Sic enim nouum testamētum ecclesia recipit, vt vetus non abijciat:sic vetus veneratur,vt nouum semper in ipsis sacrificijs carnalibus per spiritū intelligat. Huc pertinet, quū Ioseph seruabat frumentum in vrbibus.Gen.41.d. — Continens ecclesia mysteria vtriusq; testamenti.

Philo.2.allego.

Conseruare mares est custodire virtutes:vel occulta Dei mysteria scrutari.Exo.1.c. — Custodire virtutes.

Glo.ordi.s.Exo.12.

Seruare agnum,vel hœdum immolandum in phase vsq; ad quartam decimam diem.Exodi. 12.a.aduentum Christi Hierosolymam,& passionem eius designauit.Vel q is, qui fuit prophetatus in lege & prophetis,tanq; in decimo die,occisus est tēpore euangelij quadruplicis. — Aduentus & passio Christi.

Amb epist.62.

Seruare māna in generationibus. Exo.16.g.est seruare eucharistiam & mysteria in ecclesia. Seruare autem in diē alterum,aut vsq; ad solis ortum,& non amplius,est adueniente Christo figuras veteris testamenti cessare. — Seruare eucharistiā. Cessatio figurarum.

Gre.15.mor.22.

Seruat Deus filijs dolorem patris.Iob.21.c.Vt pater acrius vratur,& dolor patris carni filiorum reddatur:quatenus per filiorum pœnas mens patris iniqua puniatur. — Pater punitur i filijs.

Aug.s.Ioan.trac.75 Beda.s.pro.27.

Seruat mandata Christi,qui in eis faciendis perseuerat.Ioann.14.c.& dicitur seruare ficum, qui custodit legem Dei.Pro.27.c. Reprehenduntur autem sacerdotes, qui non seruarunt vias domini.Mala.2.b. — Perseuerare in mandatis.

Seruare manus innoxias.Gen.37.e.est cauere ab homicidio,& effusione sanguinis fratris:demum cauere ab omni nocumento proximi. — Non nocere proximo.

Lyra.s.gen.19.

Seruantes filiæ Lot semen ex patre suo. Gen.19.g.Designant abundantiam temporalium & carnem:quæ seruant carnale semen in eis,quos inebriant.

Gre.3.mora.13.

Seruare dicitur Satan animam,quando in eam irrumpere non audet,aut tentando eam superare cohibetur.Iob.2.b.Seruare quoq; dicitur animā Christi,quasi ei dicatur:Licētiam contra corpus eius accipe:& ab electis illius, quos apud se ante secula præsciens possidet,ius prauæ dominationis — Repressio diaboli.

minationis perde.

Seruari dicitur malus in diem perditionis. Iob. 21. d. Quando non punitur in hac vita, sed im minet illi pœna æterna. — *pœna reseruata malis.* — Gre. 15. mor. 27.

Seruire, Seruus, Famulus, Mancipium.

SEruire pro prie ad seruos pertinet, dum heri præceptis obsequuntur. Est item seruire ministrare. Gen. 25. c. Maior seruiet minori. Obsequi. deut. 15. d. Per sex annos seruiuit tibi. Sacrificare. Exo. 4. f. Dimitte filium meum, vt seruiat mihi. Subijci. Deut. 20. c. Seruiet tibi sub tributo. Serui autem erant, qui in bello seruabantur, ne occiderentur: & fiebant ipsius seruantis. Idē dicuntur famuli. Seruus etiam est seruilis. Nehe. 9. g. Ecce nos ipsi hodie serui sumus. Et subditus. gen. 26. e. Propter seruum meum Abraham. Seruitus autē est latria, subiectio, obsequium, vinculum, vsus.

Seruire fecit Israel Deum in peccatis suis: quia Deus ea patienter sustinebat. Vel ideo, quia filius Dei propter salutem Israel & generis humani formam serui suscepit. Isa. 43. b. — *Patientia Dei. Incarnatio.* — Lyra. s. Isa. 43.

Seruientes Deo sunt angeli. Iob. 4. d. Ipsi sunt serui patris familias, qui colligere volunt ziza nia. Matth. 13. c. — *Angeli.* — Glo. ord. s. Iob. 4.

Seruire interdum est colere: & seruire domino in diebus Iosue indicat non posse quempiam cum lumine gratiæ seruire diabolo. Iudic. 2. a. Sic dicitur. 2. Corint. 6. c. Quæ societas lucis ad tenebras? — *Colere Deum.* — Ori. s. Iudi. ho. 1.

Seruire dicitur maior populus minori quando Iudæi seruiunt christianis: vel cum caro seruit spiritui, aut vitia virtutibus. Gene. 25. c. Galat. 5. a. Et seruiunt Hebræi Philistijm, hoc est, Iudæi christianis. 1. Reg. 4. b. — *Seruiūt Iudæi chr̄ianis, caro spiritui, vitia virtutibus.* — Ori. s. gene ho. 12. Gre. s. 1. reg. 4. Tert. aduer. Iudæos

Seruire Naas est ministrare corpori necessaria. 1. Reg. 11. a. — Gre. s. 1. reg. 11.

Seruiens Iacob Laban. Genes. 29. d. 30. 31. Designat Christum, qui factus est seruus assumpta forma serui pro synagoga. Seruit etiam Labani. i. gratiæ Dei pro Rachel septem annis: sed datur illi Lia: deinde seruit pro Rachel alijs septem annis: vt intelligatur obseruatio septem beatitudinum. Seruiens præterea Iacob Laban designare potest partem Iudæorum reprobam seruientem diabolo, aut mundo. — *Christus seruiens p synagoga. Fidelis seruiens gratiæ Dei. Seruientes Iudæi reprobi diabolo aut mundo.* — Rup. 7. s. gen. 29. Beda. s. gen. 29. 31.

Seruire ad oculum est seruire in presentia dominorum, vt illis placeant: & non ex bona voluntate. Ephe. 6. b. — Glo. int. s. Ephe. 6.

Seruire dicitur carne legi peccati, qui motus concupiscentiæ in carne habet, quos nollet habere. Romanor. 7. d. — Aug. de conti. 8.

Seruientes hæreditario iure in æternum, sunt hi, quos prædicator conuertit ad fidem: quos commendare potest discipulis: vt Paulus Timotheo & Tito. Leui. 35. g. — *Conuersi à prædicatore.* — Isych. s. Leui. 25.

Seruit rhinoceros Deo, quum superbi & elati, & per prauæ voluptatis campum vagantes, ab ipso Deo conuertuntur: & religantur, vt pabulum vitæ accipiant. Et cum populus gentilis obtemperat fidei. Iob. 39. b. Seruus etiam centurionis sanatus à Christo significat gentiles. Luc. 7. a. Et serui Iacob sunt gentiles subiecti doctoribus ecclesiæ. Isa. 14. a. Gen. 30. g. Sic seruiunt Aegyptij Assyrijs: vt prædicatores subditis. Isa. 19. d. Famulæ quoq; filiæ Pharaonis sunt animæ credentium ex gentibus. Exo. 2. a. — *Conuersio superborum. Gentiles obtemperantes fidei.* — Gre. 31. mor. 2. Hiero. s. Iob. 39. & s. Isa. 14. 19.

Seruiens non vt seruus, sed vt mercenarius, aut colonus, est, qui licet fuerit in peccato, tamē per conuersionem pristinam recuperauit libertatem. Leui. 25. f. — *Resipiscens à pctō.* — Isych. s. Leui. 25.

Non dicitur seruisse Israel Deo in sacrificijs. Isai. 43. d. quia illa non erant p se accepta Deo. — Hie. s. isa. 43.

Seruire Baalim est peccare. Iudi. 2. b. Et serui dominorum sunt peccatis seruiētes. ps. 122. Seruiunt quoq; dijs alienis in terra non sua, qui docent errores in ecclesia: vnde expelluntur, vt seruiant eis in terra non sua. Ier. 5. d. Iob. 3. d. Seruitus quoq; idolorū dicitur auaritia: quia vt idolatria aufert deo gloriā: ita auaritia res dei. Colos. 3. a. Seruire Chodorlahomor, est seruire diabolo: & quinq; reges seruire quatuor regibus est per quinq; sensus ministrare quatuor præcipuis affectibus animæ. Est autem verè seruus, qui seruit peccatis & affectibus. Gen. 14. a. Serui Abimelech traditi Abrahæ erant, qui prius seruiebant concupiscētijs. Gen. 20. b. Seruiunt etiā tributis, qui obtemperant affectibus. Gen. 49. c. Seruitus autem dura seruitus Aegypti dicitur. Isa. 14. a. Gen. 47. f. Exo. 1. c. 6. a. 14. b. 20. a. Leui. 26. b. Ioan. 8. d. Et seruitus regia in malum est seruitus diaboli. Gen. 47. d. Iob. 3. c. Serui etiam Pharaonis sunt ministri diaboli. Exod. 7. d. ps. 134. Dicētes autem filij Israel, se seruos esse Pharaonis, designant eos, qui reuertuntur ad vitia. Exo. 5. c. Seruit inimicis suis, qui subijcitur dæmonibus. Ier. 17. a. Seruire quoq; Nabuchodonosor est seruire diabolo. Ier. 25. c. 27. b. Item seruire populo aquilonis. Zacha. 2. c. Seruientes filij Israel Aegyptijs, qui prius erant liberi sunt sponte se subijcientes diabolo & peccatis. Qui etiā si violenter opprimantur, non tamen libertatem suam in perpetuum perdunt: sicut Aegyptij, q perpetuo se subdiderunt Pharaoni. gen. 47. d. Exo. 6. a. Serui in equis, sunt peccatores in dignitatibus. Eccl'tę. 10. b. — *Peccare. Docere errores. Auaritia. Seruire diaboli.* — Ori. s. Iudi. ho. 2. Hie. s. iere. 5. Philo. de Abra. & q solus probus liber. Ori. s. gene. ho. 16. Hie. s. Isa. 14. Aug. s. Ioan. trac. 41 Gre. 4. mor. 42. Cyril. 6. s. Ioan. 2. Fulgen. epist. 3. Gre. 31. mor. 18. Cyril. de adorati. in spūsancto. Beda. s. Exo. 6.

Serui regis sunt, qui per abundantē iniquitatē, sic se tyrānorum voluntatibus obligant, vt ab eis vlterius — *Subijcientes se tyrāno.* — Gre. s. 1. reg. 8.

eis vlterius non recedant: Item imitatores malorum. 1. Reg. 8. c. Serui quoq; regis fiunt ipsi boni, quando sub malo prælato male agunt. In bonum vero serui regis sunt, qui in omnibus bono obtemperant prælato. Serui quoq; regis sunt, qui prælati vitijs obsequuntur.

Gre. s. 1. reg. 12. — Imitatores malorum. Obtemperantes bono prælato.

Seruit domino non in veritate, qui de bono opere temporalem mercedẽ à Deo expetit: quẽ falso proposito in sua operatione non diligit. Seruit autem in veritate, qui non pro temporalibus eum diligit: qui etiam spiritu seruire dicitur. 1. Reg. 12. c. Ioan. 4 d. Roma. 1. c.

Diligere Deum non pro temporalibus.

Arno. s. ps. 104. Hier. s. Isa. 42. 49. & s. Agge. 2. Gre 2. s mor. 22. Beda. 1. gene. 30. — Christus factus seruus.

Seruitus Ioseph designauit Christum, qui formã serui accepit. gen. 39. a. 41. b. ps. 80. 88. 104. Eundẽ designat seruitus Eliacim. Isa. 22. f. 42. a. 43. b. 49. a. 52. d. Et seruus Dei dictus Zorobabel designat Christum secundum humanitatem. Agge. 2. d. Zacha. 3. d. Iob quoq; dictus est seruus Dei in typum Christi. Iob. 1. b. Seruiens etiam Iacob pro Rachel est Christus factus seruus pro ecclesia. Seruiuit autem non pro Lia, sed pro Rachel: quia non pro vita actiua, sed pro cõtemplatiua. Idem seruisse dicitur pro vxoribus & liberis. Gen. 29. d. 30.

Basi. s. ps. 116. Hila. s. ps. 134. Rup. 2. s. Sopho 3. & 2. s. Exod. 22. & 11. s. Ioan. — Christianus.

Serui Dei dicti sunt Abraham, Isaac, Iacob, Dauid & Iob propter creationem & redẽptionem: & designant fideles in ecclesia. gen. 26. c. Exo. 32. c. Iob. 2. a. 42. b. ps. 116. 134. Isa. 41. b. 44. a. 53. d. 65. c. Et serui Dei, in quibus Deus consolatur, sunt Christiani. ps. 142. Seruiũt autẽ Deo humero vno, qui Christi iugum suscipiũt: & qui in gloria cœlesti laudant Deum cõcordi charitate absq; vlla diuisione. Soph. 3. b. Seruus quoq; emptitius dicitur Christianus, qui per baptismum suscepit redemptionis Christi sacramentum. Exo. 12. g. Seruitus regia in bonum est seruitus Christi. Gen. 47. d. Et serui iustitiæ sunt serui Christi, qui est iustitia. Roma. 6. c. Notandũ autẽ non paruam esse distantiam, cum relatiuẽ dicitur seruus domini: vel absolutẽ seruus. Magnum quippe est ibi vocari seruum meum, ait dominus. Idem cum dicit seruus non manet in domo in æternum, non vtiq; dicit seruus meus. Ita cum dicit, Iam non dico vos seruos, profecto idẽ est ac si dixisset: Iam non dico vos inimicos. Addit enim ex opposito: vos aũt dixi amicos.

Aug. epist. 120. Amb. 1 Roma 6. Ori s. Mat. ho. 19. 20 Hila. s. Mat. cão 22. Hie. s. Mat. 21. 22. Aug. d verbis domini sermo. 33. Gre. ho. 36. Rup. s. Reg. 2. — Apostoli & prædicatores. Prophetæ.

Serui Abrahæ significare possunt apostolos & prędicatores. Itẽ serui Isaac: & etiam serui Salomonis. Gen. 12. d. 26. c. 3. reg. 10. a. Seruire etiam Ioseph est seruire Christo. Gene. 43. d. 44. d. Et seruit semen Christi Deo, quum apostoli & discipuli illi seruiunt. ps. 21. 133. Serui autẽ, quos misit pater familias ad agricolas, sunt prophetæ: qui dicebantur recipere fructus, quando per orationes suas offerebant opera populi domino. Matth. 21. c. Iidem sunt qui mittuntur ad vocandos inuitatos ad nuptias. Matth. 22. a. Vel serui primo loco missi sunt apostoli: secundo vero loco successores eorum. Vel si seruus primo missus est vnus, est Moses: serui vero secundo missi, sunt prophetæ. Seruus etiam, quem misit dominus ad vocandos inuitatos, est ordo prædicatorum. Luc. 14. d. Serui quęrentes puellam Dauid, sunt prophetæ quęrentes fidem. 3. Reg. 1. a. Serui Salomonis sunt apostoli, & discipuli Christi ex Iudęis. Serui Hiram sunt doctores ex gentibus: q̨ sunt cum seruis Salomonis: quia eidẽ operi, conuertendorũ populorũ insistunt. 3. reg. 5. b.

Aug. 1 q in euan. 25. — Ecclesia condẽnans malos.

Conserui accusantes seruum crudelem & ingratum apud dominum suum, designant ecclesiam, condemnantem malos. Matt. 18. g.

Hier. s. Iere. 21. & s. Eze. 48. Gre. s. 1. reg. 8. — Fideles sub epis. Ministri ecclesiæ.

Serui regis de domo Dauid, sunt fideles sub episcopo degentes. Ier. 21. a. Famuli etiam regis sunt, qui adhuc actiuæ vitæ studijs sub aliena cura inseruiunt. 1. Reg. 8. c. Et seruientes ciuitati sunt ministrantes in ecclesia. Eze. 48. c.

Aug. ser. 71. Beda. 1. gen. 22. — Iudæi.

Serui Abrahæ, qui remanserunt cum asina, typum gerunt populi Iudæorũ: qui pro eo q̃ nõ erant in Christum credituri, ideo ad locum, vbi immolãndus erat ascendere vel peruenire non poterant. Gen. 22. a. Secundum autẽ quòd erant duo, designãt populum Israel diuisum in duas partes, Salomone peccante.

Orig. s. gen ho. 16. & s. Iosue. ho. 3. Philo. de resip. Noe Amb. de Iacob. 3. Aug. s. ps. 46. 78. Geor. venet. cant. 2 ton. 7. cap. 4. Beda. s. gen. 9. 25. 27. — Iudæi serui christianorum. Mali serui bonorũ.

Seruitus Chanaan designat misetiam Iudæorum: & etiam seruitutem Aegyptiorum & malorũ: vt nequitiam arguat conditio seruitutis. Gene. 9. d. Sic Esau constitutus est seruus Iacob: vt designetur malos & imprudentes naturaliter seruos esse bonorum & eruditorum. Gen. 25. c. 27. d. Vbi etiam designatur appetitus, vel animalis homo: qui est maior, vel prior: qui seruus est rationis, seu spiritualis hominis. Seruit etiã maior minori, hoc est, superbus humili: & quia maior est numerus malorum q̃; bonorum. Seruiunt autẽ mali bonis: vt tyrãni martyribus, & malleus auro, & clybanus pani coquendo. Seruus dominorũ dicitur populus Iudaicus, seruiẽs christianis baiulando legẽ & prophetas. Isaiæ. 49. b.

Hila. s Matt. can. 31. Aug. s. Ioan. trac. 112 — Iudæi seruientes veteri sacerdotio.

Seruus pontificis, cui abscissa est auricula, est populus Iudæorum veteri seruiens sacerdotio. Matth. 26. e. Ioan. 18. b. Ideo pertinet ad illam vetustatẽ, quæ in seruitutẽ generat, quæ est Agar. Sed quum auricula est ei restituta, designatur renouatio per Christum facta.

Hie. s. Isa. 42. & episto. Beatitudinis. & s. Iere. 2. Gre. s. 1 reg. 7. & 14. mora. 21. — Iudæus cum iustitia legis.

Seruus Dei dictus est populus Israel: quia Deo seruire debebat. Isa. 42. d. Exo. 4. f. 13. c. Debebãt autẽ seruire soli Deo: ne admisceret praua opera. 1. Reg. 7. a. Seruire se dicẽs filius senior patri, designat Iudæos allegantes iustitiam legis: quum tamen iustitiæ Dei non essent subiecti. Luc. 15. g. Non seruituram se dicẽs Hierusalem. Ier. 2. d. Designat synagogam non velle subijci præceptis Dei, vt viri. Iob. 19. c. 21. b. 32. b. ps. 135.

Ori. s. gene. ho. 16. & s. iosue. ho. 10. Amb epist. 1. — Discipulus. Peccator pœnitens.

Seruus Hebræus, qui non perpetuo seruit, est discipulus doctori cõmissus: vel peccator pœnitens. Perpetuo aũt seruiens propter amorẽ vxoris est, qui diligit carnẽ suam; cuius gratia est in

perpetua

Perseuerans in vita actiua. Perseuerans in peccato.

perpetua seruitute peccati. Exo. 21. a. Deut. 15. c. Seruus quoq; sempiternus est, qui perseuerat in vita actiua. Item qui in infernum detruditur. Appetitus quoq; debet esse seruus rationis in seculum. Seruit etiam sex annis, qui laborat in vita actiua: & qui in hac vita perseuerat in statu peccati. Serui & ancillę sunt, qui nobis ad discipulatum seipsos subdiderunt: vel à nobis empti sunt de exteriori seruitio. Leui. 25. b.

Philo. 2. allego. Hie. adue. Ioui. 2. Gre. s. 1. regū. 8. & s. Ezec. ho. 3. Beda. s. Exo. 21. Isy. s. Leui. 25.

Seruientes timore.

Serui dicuntur, qui adhuc timore bene operantur. Gen. 32. a. Exodi. 10. a. 20. b. 21. a. Ioel. 2. g. Item qui per opera misericordiæ robusti sunt in ministerium bonorum. 1. Reg. 8. c. Item qui vapulant ab eo, & oculos habent in manibus percutientis domini. ps. 122.

Gre. s. 1. reg. 8. Hie s. Ioel. 2. Aug. s. ps. 122.

Sermo propheticus. Chorus apostolorū. Lex. Seruientes pro temporalibus.

Seruus Abrahæ, qui deduxit Rebeccam ad Isaac. gen. 24. a. Typus est sermonis prophetici, & chori apostolorū, & prædicatorum: qui ducunt animas ad Christum. Designat etiam legem, per quam ecclesia sponsa Christi despondebatur: quæ propter antiquitatem seruus senior nuncupatur. Alij autem serui, qui erant cum seruo præcipuo Abrahæ, designāt eos, qui pro temporalibus seruiunt Deo. Gene. 24. c.

Ori. s. gen. ho. 10. Aug. ser. 75. Beda. s. gen. 24. Rup. 6. i. gen. 40.

Prælati. Iudæi. Gentiles.

Seruus debens decem milia talentorū designat prælatos & doctores malos in ecclesia. Matt. 18. c. Prælati etiam sunt serui, quibus committit pater familias bona sua. Mat. 25. a. Vel seruus accipiens quinq; talenta, designat Iudæos venientes ad fidem: accipiens autem duo, gentiles: accipiens vero vnum, Iudæos in infidelitate remanentes.

Ori. s. Mat. ho. 7. 33. Hila. s. Mat. cano. 27

Humilitas. Lex. Corpus.

Seruitus peregrinorum humilitatem indicat: qualis erat in Abraham. Gene. 15. c. 18. a.

Fulgen. episto. 3.

Famulus domini dictus Moses designat legem, quæ est velut Dei ministra. Iosu. 8. f.

Ori. s. Iosu. ho. 15.

Seruus Centurionis, cui præcepit, fac hoc, & facit, est corpus bene institutum, obtemperans animæ. Luc. 7. a. Hunc seruum si quis delicate nutriat, sentiet contumacem. Pro. 29. c.

Cassia. coll. 7. cap. 5.

Infideles. Hæretici.

Serui Abimelech, qui abstulerunt puteum aquæ ab Abraham. Gene. 25. c. sunt infideles, aut hæretici repudiantes mysteria. Iidem sunt mancipia Tyri. Eze. 37. c.

Serui hominum dicuntur. 1. Cor. 7. d. qui humanis se subijciunt superstitionibus.

Amb. s. 1. cor. 7.

Seruientes peccatis. Humiles.

Serui ambulantes in equis sunt, qui seruiunt peccatis: aut qui ita sunt humiles, vt serui reputentur. Eccl. tæ. 10. d.

Hie. s. Eccl. tn. 10.

Diabolus inuitus faciens voluntatē dei

Seruus Dei dictus est Nabuchodonosor. Iere. 25. b. 27. a. Non quia bonus: sed quia exequutus est voluntatem Dei in euertenda Hierusalem. Sic seruus sempiternus accipitur Leuiathan à Deo, quando & in hac vita vsibus electorum diabolus seruit, & postea æternis gehennæ ignibus ante eorū oculos mancipatur. Iob. 40. d. Inuitus tamen seruit voluntati Dei: nec vnq; transit in adoptionem filij.

Hiero. s. Iere. 25. & s. Iob. 40. Gre. 33. mor. 19. Rup. 6. s. victo. verbi Dei.

Bona operatio. Phantasmata. Peccatum.

Famula est anima operans spe mercedis æternæ: vel ipsa operatio. Exo. 21. a.

Lyra. s. Exo. 21.

Famula Rachelis est Bala. Gene. 30. a. quia phantasmata seruiunt contemplationi.

Beda. s. gen. 30.

Seruile opus est opus peccati. Leui. 23. a. De quo saluator ait. Ioan. 8. d. Qui facit peccatum, seruus est peccati. Et seruiunt manus in cophino, quando quis exercet opera peccati: cuius efficitur seruus. ps. 80.

Isyc s. Leui. 23. Aug. de spū & litera 15. & s. ps. 80.

Sesac.

Mundus.

SEsac. i. linum, vel byssus tua, aut gaudium tuum, siue senarius tuus: rex Babylonis. Iere. 25. e. 51. c. Et sumitur pro Babylone, & pro hoc mundo, cuius rex est diabolus.

Hie s. Iere. 26.

Seth.

Resurrectio Christi

SEth, id est, positus, vel posuit, aut, iuxta Augustinū, resurrectio: filius Adam natus post mortem Abel. Typus est resurrectionis Christi: sicut Abel mortis eiusdem. Gen. 4. a. Num. 24. c. Lucæ. 3. g.

Aug 15. ciui. Dei. 18. Beda. s. gen. 4.

Sethim.

SEthim. i. spina: est genus arboris in eremo spinæ albæ simile, colore & folijs, non magnitudine. Alioqui tam grandes arbores sunt, vt latissima ex illis tabulata cædantur: lignumq; fortissimum est, & incredibilis leuitatis ac pulchritudinis: ita vt ex his etiam vasa torcularium, quę ἀρσωνασ παιθηλίασ vocant, ditissimi quiq;, & studiosissimi faciant: quę ligna in locis cultis, & in Romano solo absq; Arabiæ solitudine non inueniuntur. Dicitur etiam Sitta, ex qua ligna arcę, & tabernaculi facta sunt instrumenta. Aliqui aiunt Sethim esse cedrum, & esse lignum illud, quod nos laricem dicimus: quanuis pro larice interpretatio nostra habeat cedros.

Hiero. s. isa. 41. & s. ioel. 3. Geor. vene. canti. 1. ton. 4. cap. 32. & tono. 7. cap. 23.

Vita incorrupta. Fides. Membra Christi.

Sethim vt sunt ligna incremabilia & imputribilia, significare possunt incorruptibilitatem vitæ, & fidei firmitatem: & vt ex illis constituitur tabernaculum, significant Christi membra, ex quibus constituitur ecclesia. Exo. 25. a. 27. 30. 36. 37. a. 38. a.

Geor. ven. can. 1. tono. 7. cap. 27.

Angeli. Doctores.

Columnæ de lignis Sethim, & vectes significare possunt angelos: & doctores. Exodi. 25. b. 26. f. 30. a.

Glo. ord. s. Exo. 25

Curæ seculi. Peccata. Voluptates.

Sethim vt interpretatur spina, curas huius seculi significare potest. Mich. 6. b. Vbi est nomē loci montis Sinai: vbi erant multæ arbores spinæ albæ. Significat etiam spinas peccatorū, & voluptatum, à quibus exuuntur sancti. Exo. 26. a. f.

Glo. ord. s. Mich. 6.

Sextarius.

Sextarius.

SExtarius est mensura, & dicitur eo quod sit sexta pars congij: seruiebatque; hæc mensura tam liquidis, quam aridis rebus. Continet autem sextarius duas heminas. Aliquibus videtur tantum esse mensura liquidorum.

Isych.s.Leui.14. Sextarius olei mensuram fidei significare potest: quæ nec plus nec minus capit, quam credendũ est: quia excessus & defectus pertinet ad infidelitatem. Leui.14.b.19.g. Mensura fidei.

Sexus, uide Genus.

Siba.

Lyra.s.2.reg.16. SIba.i. exercitus vel militia, aut fortitudo, vel ceruus, siue nauis veniens: seruus Saulis & Mephiboseth: qui detraxit domino suo coram Dauid: qua ratione typus est detractorum. 2.Regum.9.a.16.a. Detractores.

Sibilare, Sibilus.

SIbilare est sibilum edere. Sibilus autem est, qui fit ore, compressis dentibus & parũ diductis atque; constrictis labris: quod solent facere, qui equos, boues, & huiusmodi ad bibendum ducunt, vt libentius bibant: & solent pastores sibilo oues vocare.

Hie.s.Isa.7. Sibilasse dicitur Deus, quando mouit & impulit Aegyptios, & Assyrios, & etiam exercitum Romanorum aduersus Iudæos. Isa.5.g.7.c. Puniens Deus.

Gre.5.mor.26. Rup.5.s.reg.11.&.s.Zacha.10. Hier.s.Mich.6.&.s.Zach.10. Sibilus auræ tenuis, in quo auditur Deus, est quum saporem incircũscriptæ veritatis contemplatione subita subtiliter degustamus. 3.reg.19.c. Potest etiam designare primũ aduentũ Christi, quando latuit sub carnis infirmitate. Sibilus etiam pastoris boni est Christi, & prædicatoris vocantis oues, & Dei interius inspirantis. Mich.6.d. Zach.10.c. Inspiratio. Primus aduentus Christi.

Hie.s.Sopho.2. Sibilare dicuntur boni angeli, plangẽtes animas peccatrices. Sopho.2.d. E diuerso dæmones sibilant, quando animam peccatricem irrident. Thre.2.e.

Amb.s.ps.118. ser.15 Sibilant homines vulgi, quum alicui insultant: ita sibilabant Iudæi in Christum crucifixum. Et vt sibilus est vox incondita: ita Iudæi non loquebantur, quia verbum Dei amiserant: sed sibilabant. Thren.2.e. Iudæi insultantes Christo.

Hie.s.Mich.6. Sibilus draconis est in interitum carnis: vt spiritus saluus sit in die domini. Mich.6.d.

Hie.s.Iere.18. Gre.18.mor.13. In sibilum redacta est Iudæa, hoc est, in contemptum & in stuporẽ. Iere.18.c.19.b.25.b. Eze.27.g. Sibilat autem super peccatorem, aut super populum Iudæorũ intuens locum eius, qui admiratur eius interitum. Iob.27.d. Et stringit os in sibilo, qui ad ea, quæ contempserat, verba spiritualia conuertitur: vt iam credere & prædicare incipiat, quæ prius, dum iniquũ florere cerneret non credebat. Nam fit plerũque, vt infirmorum animus de auditu veritatis trepidet, quando florere contemptores veritatis videt. Sed dum iusta vltio iniustos subtrahit, alios à prauitate compescit. Vnde per Salomonẽ dicitur. Pro.21.b. Multato pestilente, Sapiẽtior erit paruulus. Admiratio de interitu malorum.

Sica, Sicarius.

Glo.int.s.Iudi.3. SIca est genus gladij breuioris. Sicarius autem, qui sica.i. gladio hominem interficit: vel sicam maleficij alicuius gratia gerit. Sica, qua Ehud occidit Eglon, sermonem euangelicum designat, quo occiditur diabolus, aut peccator. Iudi.3.d. Iere.50.f. Acto.21.g. Sermo euangelicus.

Siccare, Siccus, uide Arere.

Siceleg.

SIceleg.i. effusio sextarij, vel mensuræ, aut coangustans sextarium vel mensuram: ciuitas Palestinorum, in qua habitauit Dauid profugus à Saule: quæ postea facta est tribus Iuda. Iosu.15.e.19.a.1. Reg.27.b. Typus esse potest gentilitatis, ad quam venit Christus per suos discipulos: quæ coniuncta est ecclesiæ per fidem susceptam. Gentilitas.

Sicera.

Hie.ad Nepotia. SIcera est apud Hebræos omnis potio, quæ inebriare potest: siue illa quæ frumento conficitur, siue pomorum succo, aut aliquo alio genere.

Beda.s.pro.31. Sicera danda mœrentibus. Pro.31.a. est consolatio spiritualis: & doctrina tristibus & pœnitentibus proponenda, ne abundatiori tristitia absorbeantur. Consolatio spiritualis.

Hie.s.Isa.5. Sicera est ebrietas omnium vitiorum, omnes continens passiones. Isa.5.e. Passiões inordinatæ.

Hie.s.Isa.28. Euch.form.spũa.8. Sicera inebriantur hæretici, quando abutuntur doctrina philosophorum. Est autem illis sicera confectio malitiæ & nequitiæ. Isa.28.b. Abusus philosophiæ.

Sichar, Sichẽ, Sichima.

SIchar.i. conclusio, vel clausura, aut inebriatio, vel merces. Sichen autem interpretatur humerus, siue pars, vel labor, aut matutina vitia: Filius Emor, qui oppressit Dinam filiam Iacob.

Ab eo

Ab eo dicta est ciuitas Sichen, quæ postea corrupto vocabulo, iuxta Hieronymum, dicta est Sichar. Videtur autem appellari Sichen per anticipationem, quando ait Moses Abraham venisse in Sichen.

Iugum obedientiæ. Labores. Opera Christi. — Sichen, ad quam venit Abraham egressus de terra sua, vt interpretatur humerus, significat iugum obedientiæ religiosorum: & diligentem exequutionem, & labores. Gene.12.b.33.d. Designat etiam bona opera, quæ dat Iacob Iosepho in hæreditatem. Gen.48.d. Item opera Christi, quæ ipse diuidit fidelibus. ps.106. — Phil. de migr. Abra. Amb.1. de Abra.2.& 2. de Abraham.3. & de bñe pñar.3. Hie.s.ps.106.

Lex vetus. Infidelitas Iudæorū. — Sichen vt interpretatur humerus, vbi pascebāt fratres Ioseph oues, designat legem veterem, quæ erat iugum graue. Gene.37.c. Potest etiam typus esse infidelitatis Iudæorum: qui dorsum verterunt Deo. — Amb. de Ioseph. Aug. ser.31.

Opera. — Sichen præterea vt interpretatur humerus, generaliter designat opera, siue bona siue mala: & in Sichen sacerdotes interficiunt alios, quando prauis operibus illos scandalizando occidunt. Hose.6.d. Et diuiditur Sichima, quum bona opera separantur à malis. ps.59. — Hie.s. Hose.6. Aug.s.ps.59.

Sichen data à patre Iosepho in hæreditatem, designat testamentum Iudæorum: cuius participes fiunt gentes & Samaritani. Vel designatur, q̃ vbi fiebant stupra & vitia, traditum est Christo, vt illi deinceps seruiretur: ideo dicitur diuidi Sichima. ps.59. — Basi.s.ps.59.

Ablatio prauorū affectuum. — Sichen etiam interpretatur succollatio, & designat corruptionem, seu ablationem prauorū affectuum. Hanc dat Iacob Ioseph exercēti se circa sensibilia. Cepit eam Iacob arcu & gladio suo, hoc est, verbis vim secandi repugnandiq; habentibus. — Philo.2.allego.

Gentilitas. — Sichen, vbi abscondit Iacob idola, designat gentilitatem: Et diuiditur Sichima, quum credētes ex gentibus separantur à non credentibus. Gen.35.a. ps.59. — Aug.s.ps.59.

Diabolus. Hæreticus. Temerarius. Hypocrita. — Sichen vt interpretatur ebrius, typus est diaboli opprimentis animā vagam: vel hæretici. Est filius Emor, hoc est, asini, & designat temerarium volentem corrumpere iudicium mentis. Petit autem Sichen vxorem Dinam, quam corruperat: quia malignus spiritus festinat, vt licenter possideat animam, quam prius occulta seductione corruperat. Designat etiam hypocritam, q laborat pro pudore & honore, non pro Deo: vnde & circuncisus est, sed non pro Deo. Ideo filius asini: & competit illi interpretatio humeri vel laboris. Gen.34. — Philo. d migr. Abra. Gre. 2. regit. epi. 62 Beda. s. gen.34. Ricar. de. s. victo. de 12. pñar.50.

Siclus, Stater.

Siclus idem est, qui stater. habet drachmas quatuor: drachmæ autem octo latinam vnciam faciunt: Ita vt vnus panis decem vncias habere dicatur. Estq; siclus pondus & moneta: & habet viginti obolos: & sexaginta sicli faciunt minam, quæ continet obolos ducentos. Exo.30.b. Leui.27.c. Nume.3.g. Ezech.4.c.45.d. — Hie.s. Eze.4.45.

Fides. — Siclus sanctus, quo emendus est aries. Leui.27.c. synceram fidem significare potest. Sicli etiā dimidium fidem & obseruantiā præceptorum designat: quia valet decem obolos. Exo.30.b. — Ori.s. Leui.ho.3. Glo.int.s. Exo.30.

Præcepta charitatis. Opera excedentia legem. — Sicli duo dici possunt duo præcepta charitatis: sicli vero decem sunt operatio decem præceptorum. Gene.24.c. Exo.21.d. Leui.5.d. Stater etiam significare potest opera maiora, q̃; sint opera legis. Matth.17.d. — Rup.6.s. gene.42. Amb. epist.1.

Prædicatio. — Stater argenti prædicationem verbi Dei significare potest, propter sonoritatem argenti. 1. Regum.9.b. — G.e.s.1.reg.9.

Sapientia. Sacra doctrina. Quatuor euangelia. — Siclus Ambrosio dicitur didrachmum: & est typus sapientiæ: & stater in ore piscis designat sacram doctrinam, seu vtrūq; testamentum: quod per confessionem fidei in ore habetur. Matt.17.d. Leui.27.d. Peculiariter etiam designat quatuor euangelia propter quatuor drachmas: quę euangelia fuerunt in ore Christi. — Amb. epist.1. Hila.s. Mat. cāo.17. Hie. epi. Et factū est Hych.s. Leui.27. Aug.s.ps.137.

Confessio. — Stater etiam in ore piscis designat confessionem, quam obtulit Christus pro nobis: & habet duo didrachma: vt ostenderetur similitudo carnis: dum eodē & seruus & dn̄s pretio liberatur. — Hie.s. Matt.17.

Auaritia. — Stater præterea in ore piscis typus esse potest auaritiæ: & vt stater habebat imaginem Cæsaris, ita auaritia habet imaginem diaboli: non Dei. Mat.17.d. — Ori.s. Eze.ho.13.& s. Matt.4.

Sicli aromatū quingenti: & ducenti quinquaginta. Exo.30.c. Vide appendicē, de numeris.

Sidon.

Sidon. i. venatio, aut insidiatio, siue viaticum, aut nauis iudicij: ciuitas Phæniciæ à Sidone filio Chanaan condita.

Existentes sub lege. — Sidon aliquando significat existentes sub lege. Isai.23.a. Vel designat eos, qui securiorem vitam, & à peccatis liberam agunt: qui tamen à bonis operibus torpescūt, innocentiam sibi sufficere putantes. — Gre. prolo. mor.3.& 3. pasto. admo.29.

Gentiles. — Sidon sæpe significare solet gentiles. Gene.49.c.3.reg.17.b. Zach.9.a. Mat.15.b. Luc.4.e. — Ori.s. Lu.h.33. Hie. s. Zach.9.

Apostoli. — Sidonij vt dicuntur venatores, significare possunt apostolos & prædicatores, qui sunt venatores peccatorum, conuertendo eos ad pœnitentiam. Gen.49.c. — Beda.s. gen.49.

Mercatores. — Sidonij quandoq; dicuntur mercatores propter multam negotiationem, quam Sidonij exercebant. Isaiæ.23.a. — Amb. de Elia.19.

Ori.s.Eze.ho.13.& s.Iosue.ho.14.16. Hie.s.Isa.23.& s.Ezech.27.28.& s.Ioel.3. Ruper.s.Ioel.3. Ricar.de.s.victo.de 12.patriar.43.

Sidon vt interpretatur venator, significat dæmones venatores animarũ:& etiam hæreticos: & mundum.Iosue.11.b.Isaiæ.23.a.Ezech.27.b.28.f.32.g.Sidonij præterea dicuntur,Iudæi persecutores fidelium:& ij,qui simplices decipere conantur,siue dæmones,siue homines.

Dæmones. Hæretici. Mundus. Iudæi.

Sidus,uide Stella.

Siene.

Hie.s.Eze.29.

SIiene.i.gyrus:est castrũ Aegypti,vbi sunt Nili catarrhactę: vsque ad quem locum Nilus est nauigabilis.Designat id,vbi nil recti est, nihilq; stabile.Eze.29.b.30.b.

Sigillum.

SIgillum est paruum signum,quod imprimitur alicui rei, peculiariter ad claudendum.

Aug.s.Apo.ho.4. Rup.4.s.apo. Ber.ser.1.de resurre. Areias.s.apoca.6.

Sigilla libri,quem vidit Ioannes.Apo.5.a.6.a. Significare possunt mysteria sub litera latẽtia:quæ cum essent septem,peculiariter designarũt septem mysteria de Christo prophetata: quæ sunt,incarnatio,Passio,resurrectio,ascensio,missio spiritussancti,vocatio gentium,aduentus ad iudicium.Vel sunt septem sigilla, quibus claudebatur diuinitas latens in Christo.Primũ matris desponsatio,Secundum infirmitas corporis, Tertium circuncisio,Quartum fuga in Aegyptum,Quintum tentationes,Sextum crux,Septimum sepultura. — Mysteria.

Basi.ho.in baptismũ — Sigillum etiam Christi dici potest baptismus,quo in Christo signamur. — Baptismus.

Signum, Significare, Signare, Signaculum.

SIgnum propriè est parua quædam significatio indicans totius rei qualitatem. Interdum autem signum dicitur experientia.Iudi.6.g.Signum quærens in vellere. Fœdus.Exo.31.c.Signum est inter me & vos.Miraculum.Marc.16.d.Signa autem eos qui crediderint.Similitudo.1.Reg.10.b.Venerunt omnia signa hæc in die illo. Vexillum. Isa.5.g.11.c.Eleuabit signum in nationibus.Significare autem est signum facere,siue per signa notum facere,demonstrare,& ostẽdere.Signare vero est signum imprimere.Item confirmare.Ioan.3.d.signauit,quia Deus verax est.Notare.Iob.14.d.Signasti quasi in sacculo delicta mea. Sigillare.3.reg.21.c.Signauit eas anulo suo.Signatum autem est clausum.Deut.32.e.Signata in thesauris meis. Distinctum.Ephe.1.c.In quo & credentes signati estis.Impressum.p̃s.4.Signatũ est super nos lumẽ vultus tui.Signaculũ autem est signum alicui rei impressum,vt lateat quousq; reseretur.Apo.5.a.Soluere signacula eius.Item signatorium.Iob.9.a.Stellas claudit quasi sub signaculo. Sigillum.Canti.8.b. Vt signaculum super brachium tuum.Porro signum omnem prorsus consequentiam & ordinẽ rerum debet excedere:& nouum debet esse in omnibus,atq; solẽni modo diuersum : aliter vero signum esse non poterit.Sic dedit Deus signum.Isa.7.c.

Chry.s.Mat.ho.5.

Ori.s.Iosue ho.3.& s.Isa ho.2.& s.Mat.cap.16. Arno.& Basi.s.p̃s.59 Hie.s.Isa.7.19 55.& s.Iere.4.& s.Eze,9. Amb.ser.55. Gre 32.mora.1. Cyril.8.s.Ioan.17. Aug.s.p̃s.85. Rup.4.1.apo.

Signum sanguinis indicabat passionem Christi.Exo.12.b.Et signum coccineum,quod suspẽdit Rahab in fenestra,eandem passionem & crucem designabat.Iosue.2.c.Hoc est signũ æternum:& signum positum in Sion,hoc est,in ecclesia.Isa.5.g.19.c.55.d.62.d.Iere.4.b.6.a.Et signum Ionæ fuit signum passionis,& mortis,ac resurrectionis Christi.Matth.12.c.16.a.Mar.8.b. Luc.11.d.Signum etiam serpentis ænei typus erat passionis Christi.Nume.21.b In signum autẽ populorum datus est Christus cum cruce. Isa.11.c.13.a.49.f.66.f.Et.ת.quod interpretatur signum,typus erat crucis Christi.Ezech.9.b.Vnde apud Samaritanos thau est signum crucis ✠. Signum in frontibus. Apoca.7.a.est aperta confessio fidei:& crux.Signum in bono est resurrectio Christi,quæ est signum Dei viui in angelo:& etiam resurrectio fidelium.p̃s.59.85.Signum in profundum inferni,siue in excelsum supra.Isa.7.b. Descensum & ascensum Christi,hoc est, incarnationem & mortem,& resurrectionem & ascensionem significabat . Signa etiam Dei,à quibus turbantur termini terræ,designãt virtutẽ crucis,& alia Dei mirabilia, quibus visis compunguntur peccatores.p̃s.64.Hæc sunt signa,quæ misit Deus in medio Aegypti.p̃s.134.Signa etiam nunq; visa ad tempus Christi,& ad diem iudicij referri possunt.Exo.34.b.

Passio & crux Christi. Resurrectio & ascẽsio Christi. Mirabilia Dei.

Hie.s.p̃s.64.134. Glo int.s.Exo 34.

Amb.s.Luc.21.

Signa in sole erunt,quãdo Christus sol iustitię obscurabitur ob modicã fidem.In luna vero, quum ecclesia peccatis nostris obscuratũ.In stellis autẽ,quum sancti non lucẽt nobis . Luc.21.e.

Gre.s.1 reg 10. Hila.s.p̃s.59.

Signum datum Sauli,ꝙ vnxerit eum Deus.1.reg.10.b. designat fiduciã datam sacerdotibus, qua confidant se ordinatos esse à Deo.Eorum etiam signa sunt apparentia in eis dona spiritussancti.p̃s.77. Et significatio,quam dat Deus timentibus se,est eius promissio.p̃s.59.

Fiducia sacerdotum in Deo. Dona spiritussancti. Promissio Dei.

Hie.s.Isa.8.

In signa & portenta dati pueri,sunt apostoli,quorum doctrina & opera erant in stuporẽ gentibus.Isaiæ.8.d. — Apostoli.

Gre.13.mor.9.

Quasi signum ad sagittam positus dicitur esse fidelis populus hosti suo:quia semper eum hostis suis ictibus impetit,suis persecutionibus affligit.Thre.3.b.Iob.16.c. — Afflictio fidelium.

Geor ven. cant 1 to no.8.cap.18.

Signa cœli duodecim spiritaliter intellecta,duodecim designant portas cœli . Nam aries & taurus offerũtur pro peccato,sine cuius purgatione illuc nemo intrare potest. Hinc deuenitur ad geminos charitatis actus,Dei scilicet & proximi:quę bina charitas roboratur in brachijs fortissimis cancri,quibus homo complectitur omne obiectum diligibile . Postea mirum in modũ — Portæ cœli duodecim.

efficitur

efficitur validisſima in leone animalium potentiſsimo: Quo deueniens homo, debilitat ſuum animal in ſeruitutē illud redigēs, ſterileq; reddit per virgine. Sed in libra pōderat vtriuſq; vires, & actiones, recogitans quotidie quæ ſunt maiora & validiora opera, aut ſecundum ſpiritum, aut ſecūdum carnem. Venit poſtea ad felicem ſcorpionem, qui mordeat cauda, id eſt, fine omnia opera mala: ſicut myſtice præceptum fuiſſe legimus Moſi: vt ſerpentem & ſuggeſtorem malorum operum apprehenderet per caudam: videnſq; quanta ſit ſerpentis malitia, arrepto arcu & ſagitta, feriat illum per ſagittarium. Venietq; ad capricornum Saturni domicilium, Deo vacans per contemplationem, mente intuens cœlum figuratū per pelles caprarum, ex quibus fieri iuſſum fuit coopertorium tabernaculi: & inde pergat ad aquas illas, quæ ſupra cœlos ſunt quarum porta eſt aquarius cœleſtis, nam per aquas eleemoſynæ & miſericordiæ, quæ opera cœleſtia ſunt, deuenitur ad aquas diuinæ gratiæ, pietatis & ſapientiæ: & tandem applicabimus ad piſces, qui in eiſdem aquis nutriuntur, denotatos per piſces, quos comedit Chriſtus iam in meliorem ſortem per reſurrectionem mutatos.

Virtutes cuiuſq;. Signa ſecundum quæ caſtrametabantur filij Iſrael. Nume. 2. a. Dici poſſunt vniuſcuiuſq; virtutes, aut inclinationes. *Ori. ſ. nu. ho. 2.*

Perpetua quies. In ſignum perpetuum datum eſt ſabbatum, & in fœdus perpetuum. Exo. 31. c. Eze. 20. b. vt deſignetur prius bona opera conſummari debere: vt poſtea in perpetuum quieſcatur. *Glo. int. ſ. Exo. 31.*

Prædicatio Dei. Prędicatio Antichri. Signum quod non poteſt Hieruſalem vltra dilatare. Iſa. 33. d. eſt prædicatio Dei. Vel prædicatio Antichriſti, non valens vltra procedere. Vel dicitur de Sennacherib, qui non poterat cōtra Hieruſalem præualere. Vel de Hieruſalem non reædificanda. *Lyra. ſ. Iſa. 33.*

Tribulationes hui⁹ vitæ. Præcepta Chriſti. Significatio quam Dedit Deus metuētibus ſe. pſ. 59. ſunt tribulationes huius vitæ, quibus admonentur fideles fugere à ventura ira. Signa etiam, quæ faciunt luminaria, ſunt præcepta Chri, quæ docent fugere ab ira ſuperuentura. Gen. 1. b. *Aug. ſ. pſ. 59.*

Implere præcepta. Signum in manu. Exo. 13. b. eſt quum id, quod in memoria habetur ex præceptis Dei opere completur. Item cum fides prefertur operibus, vt pendeant ex fide. *Glo. ord. ſ. exo. 13.*

Circuncifio. Lex. Signum poſitum in Cain. Gen. 4. c. Deſignat in Iudæis vel circunciſionem, vel legem: quam ſeruant, vt teſtes ſint eorum, quæ pro Chriſto nos allegamus. Deſignat etiam ꝙ non auferatur malitia à terra, ſed in ea perſeueret. Et ſignum fœderis eſt arcus cœleſtis: & etiam circunciſio. Gen. 9. d. 17. b. Signa etiam data Moſi indicant, Iudæos ſigna quærere. Exo. 3. c. 4. b. Signa autē ſunt data eis in paſsione Chriſti. pſ. 134. *Aug. epiſt. 59. & 12. contra. fauſt. 13. Phil. quod deterior potiori inſidietur. Amb. de fuga ſecu. 7*

Vexillum belli. Signū quod leuauit Deus in nationibus. Iſai. 5. g. eſt vexillum belli contra Iudęos: vel vexillum Antichriſti contra fideles. Et ſigna quę poſuerunt Babylonij in templo, ſunt vexilla bellica in ſignum tropheī. pſ. 73. *Glo. int. ſ. Iſa. 5. Euch, q. in pſalm.*

Signum datum Eli, ꝙ filij eius morituri eſſent ambo in vna die. 1. Regū. 2. g. Deſignat errorem paſtorum ſignum eſſe perditionis gregis. *Gre. ſ. 1. reg. 2.*

Prædicatio hæreticorum. Signum in montibus eſt ſuperba prędicatio hęreticorum. Iſa. 18. a. pſ. 73. Et ſigna proſtitutionis Hieruſalem, ſunt vitia non occultata, ſed potius prædicata. Eze. 16. c. *Hie. ſ. Iſa. 18. Glo. ordi. ſ. Eze. 16.*

Memoriale magni mali aut vani. Signum ſuper collem dicitur, quod ponitur in memoriā alicuius magni mali, aut boni trāſacti. Ita dicit dominus ex perſecutione Iudæorum paucos relinquendos, quaſi ſignum & memoriale grauis caſtigationis Dei. Iſa. 30. d. *Hie. ſ. Iſa. 30.*

Iuſtitia legis Iudęo. Signū ſupbię ī capite Eſther, quod erat diadema, typ⁹ eſt iuſtitię legis Iudęorū. Eſth. 14. d. *Hie. ſ. Iſa. 64.*

Chriſt⁹ in corde, in ore, & in operibus. Signaculum eſt Chriſtus, in corde quidem, vt ſemper eum diligamus: in fronte, vt ſemper eū confiteamur: in brachio vero, vt ſemper bene operemur. canti. 8. b. In corde quoq; ſignaculum ponitur, quando fidei eius myſteriū in cuſtodiā noſtræ cogitationis imprimitur. Iob. 38. b. Signaculum etiam ſupra cor ſponſi eſt fortitudo animi in defenſione ſcripturarum. Signaculum Zorobabel eſt Chriſtus: quia hunc ſignauit pater. Agge. 2. d. Signauit autem pater filium, dando ei proprium quiddam, quo non confunderetur cum genere humano: ſed per ipſum liberaretur genus humanum. Ioan. 6. c. Vt ita eſſet illud. pſ. 44. Vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitię præ participibus tuis. *Amb. l. de Iſaac. 8. Gre. 29. mor. 2. & ſ. canti. 7. Rup. ſ. cant. 7. Hie. ſ. Agge. 2. Aug. ſ. Ioan. trac. 25. Rup. 6. ſ. Ioan.* *Excellentia Chriſti ſuper cæteros homines.*

Anima per Chriſtū reſtituta. Iudæa. Signaculum quod reſtituetur. Iob. 38. b. eſt anima, quæ in Adā diſsipata eſt, & per Chriſtū reſtituta, & ſignaculo fidei inſignita. Vel eſt Iudæa habens ſignata myſteria. *Hie. ſ. Iob. 38. Gre. 29. mor. 2.*

Abſconſio ſanctorū & prædicatorum. Sub ſignaculo claudere dicitur Deus ſtellas. Iob. 9. a. quando ſancti latent in hoc mūdo. Vel quando prædicatores ſuos nunc Iudææ oculis ſubtrahit, quos poſt modum oſtendat. Vel quaſi ſub ſignaculo ſtellas claudit, dum prædicatores ſuos per ſilentium intra ſemetipſos retinens, cæcis iniquorum mentibus cœleſtē lumen abſconditur. *Hie. ſ. Iob 9. Gre. 9. mora. 3. 4.*

Crux Chriſti. Signaculum emptionis agri, quem emit Ieremias, dici poteſt crux Chriſti. Iere. 32. g. *Hie. ſ. Iere. 32.*

Virgo. Virgo Maria. Signatus fons dici poteſt virgo, cuius puritatem nemo perturbat. canti. 4. d. Peculiariter autem dicitur de virgine Maria. *Amb. exhor. ad vir*

Baptizati. Fides. Signati ſpiritu promiſsionis ſunt, qui baptizantur, & fidem ſuſcipiūt. Ephe. 1. c. 4. g. 2. Timot. 2. c. Signaculum autem dicitur ipſa fides: & reſtituitur ſignaculum vt lutum, quum eos, quos nunc fideles credimus, in perſecutione fidei hoſtes inuenimus. Iob. 38. b. *Amb. ſ. 2. Timo. 2. Gre. 29. mor. 2.*

ff Signare

Ori.s. Eze.ho.14. Hie.s.Isa.8.29. Euthim.prolo.in ps. Aug.s.apo.ho.4.

Abscondere mysteria Iudæis. Clausa scriptura Iudæis & gentibus.

Signare legem est abscondere mysteria Iudæis. Isai.8.c. Et signatus liber erat sacra scriptura. Isa.29.d. Apo.5.a.10.b. Erat autem signata scriptura Iudæis, præcipuè vocatio gentium, & ipsorum Iudæorum dissipatio: ne eam igni traderent, & vt Christi opus redemptionis impleretur. Alijs autem erat signata propter diuersitatem idiomatis Hebraici à Græco & Latino. Vnde in aliam linguam translatus, non plenè exprimitur. Signata etiam erat scriptura, propter varios & figuratos loquendi modos: ne porcis traderentur margaritæ.

Greg.12.mor.11.& 27.mora.18.

Seruans Deus peccata punienda. Memoria peccatorum. Cognitio sui.

Signantur quasi in sacculo delicta nostra. Iob.14.d. quia hoc, quod nos exterius agimus, nisi pœnitentia interueniente diluamus, in secreto iudiciorum Dei sub quadam occultatione seruatur: vt quandoq; etiam de sigillo secreti exeat in publicum iudicij. Vnde etiam per Mosen dicitur. Deut.32.e. Nonne hæc condita sunt apud me: & signata in thesauris meis? In die vltionis reddam illis. Quum vero pro malis, quæ fecimus, disciplinæ flagello atterimur, & hæc per pœnitentiam deflemus: iniquitatem nostram signat & curat: quia nec inulta hic deserit: neq; in iudicio punienda reseruat. Vel certè peccata nostra signantur in sacculo, quum mala, quæ fecimus, solicito semper corde pensamus. Sic dicebat Dauid. psalm. 50. Iniquitatem meam ego cognosco, & delictum meum coram me est semper. Signat etiam in manu omnium hominum opera Deus: quia dum virtus incomprehensibilis maiestatis agnoscitur, ab vno quoq; subtilius sua vita pensatur. Vel quia sic Deus rationabilem creaturam condidit, vt quod egerit, ignorare non possit, siue prauum id sit, siue rectum. Iob.37.b.

Ori.s.Eze.ho.13. Gre.32.mor.24.

Diabolus imprimit suam imaginem. Perfectior imago Dei in lucifero.

Signaculum similitudinis dicitur diabolus: quia suam conatur diabolus imaginem imprimere. Christus autem etiam est signaculum similitudinis, secundum quod imprimit imaginem Dei. Ezech.28.c. Vel dicitur Lucifer signaculum similitudinis, ob expressionem. De sigillo quippe anuli talis similitudo imaginaliter exprimitur, qualis in sigillo eodem essentialiter habetur. Angelo maius aliquid tribuitur, quum non ad similitudinem Dei conditum, sed ipsum signaculum similitudinis dicit: vt quo subtilior est in natura, eo in illo similitudo Dei plenius credatur expressa.

Sijm.

Hie.s.Isa.23.

Dæmones.

Sim fundantes Chaldæam, designant pessimos dæmones instituentes prospera mundi cum multitudine vitiorum. Isa.23.c. Hebraicè scribitur ציים Cijm: quod.ps.71. ponitur pro Aethiopibus deserta incolentibus.

Silere, Tacere, Silentium.

Silere est non loqui: quod & tacere dicitur: differunt tamē, quod is silere dicatur, qui nondū cœpit loqui: tacere vero, qui iā cœpit. Cōfunduntur tamen hæc inter se. Silere autem interdum est cessare à bello. 1. Macha.9.f. Siluit terra annis duobus. Expauescere. Haba.2.b. Sileat à facie eius omnis terra. Expectare. Iob.3.d. Nonne dissimulaui, nonne silui? Negligere. Esthe.4.d. Si enim nunc silueris. Quiescere. ps.106. Siluerunt fluctus eius. Idem etiam est tacere. Item vita carere. Iob.3.b. Nunc dormiens silerem. Repudiare. ps.27. Deus meus ne sileas à me. Tacere etiā est differre. 2. Reg.13.d. Nunc soror mea tace, frater tuus est. Obliuisci. Isaię.62.a. Propter Sion non tacebo.

Hie.s.Sopho.3. & s. Isa.4. Aug s ps.34.49.82. & de ouibus.3.

Dissimulans Deus. Expectans ad pœnitentiam. Dans præcepta. Non miseretur.

Silere quandoq; est dissimulare: & silens Iacob iniuriam Sichen, designat Deum dissimulantem peccata ad pœnitentiam. Gene.44.a. Silet etiam Deus in dilectione Sion, quum non castigat, sed ignoscit, & expectat ad pœnitentiam. Sopho.3.d. ps.49. Isa.42.c.57.e.65.a. Demum silere dicitur, quia non statim vindicat in proteruos. & quia nondum venit adiudicium. ps.34. 82. Non autem silet nunc à præceptis: per quæ semper loquitur nobis. Tacere èdiuerso dicitur Deus aliquando, dum non miseretur. Isa.64.d. Nunquid super his continebis te domine, tacebis, & affliges nos vehementer?

Gre.22.mor.17.

Silentium Christi.

Tacens Iob ad despectionem propinquorum. Iob.31.d. Designat Christum tacentem tanq̃ ouem in passione.

Ori.s.Luc ho.5. Cle. Alex. adhor. ad gentes.

Cessatio prophetarum in Israel.

Silentium Zachariæ vsq; ad ortum Ioannis filij sui. Luc.1. designauit cessationem prophetarum in populo Israel. Vel taciturnitatem ænigmatum prophetarum vsq; ad ortum Ioannis & Christi, quando cœperunt manifestari. Silebant autem in populo Iudæorum, qui verbum Dei amiserant.

Fugiendæ tentationes.

Silentiū populi Hierusalē, ne responderent Rapsaci, designauit non contendendū cū diabolo in tentationibus: nec altercandū cum hæreticis: ne fallantur simplices. 4. reg.18.g. Isa.36.d.

Glo.ord.s.Sopho.1.

Silere dicitur terra à facie Dei: quia nemo coram ipso gloriari debet. Habac.2.d. Sopho.1.b. Ita silet omnis caro à facie domini. Zach.2.d.

Amb.1 officia.5.

Non moueri conuicijs.

Silet à bonis, qui bene sibi conscius falsis conuitijs non mouetur: non æstimans plus ponderis in alieno esse conuicio, q̃; in suo testimonio. ps.38.

Glo.int.s.Isa.47.

Compunctio.

Tacet, qui se reū agnoscit, & compungitur. Leui.10.a. Sic tacuit Babylon. Isa.47.b.

Hie.s.Isa.62. Hie.& Gre.s.ps.31.

Laudare Deum.

Silentiū nō dandū deo, est nō cessandū esse ab eius laudibus & orōnibus. Sic nō tacēt custodes tota

Orare. Confiteri. ſtes tota die & nocte.Iſa.62.c.Et non tacent oculi,quũ non ceſſant à fletu.Ier.14.c.Thren.2.f.3.e.E diuerſo tacere dicitur,qui non confitetur peccata ſua,nec laudat Deum.pſ.31.

Tranquillitas à terrenis deſiderijs. Ceſſare à peccatis. Silere eſt mentem à terrenorum deſideriorũ voce reſtringere. Iob.3.d.Silebit ſolitarius,reuelata ſibi gaudens myſteria: vel non opus habens excuſatione peccati, quod matura cõfeſsione præuenit. Vel ſilebit,quia non miſcebit ſe iuuenibus tumultuãtibus: & quia facile ſuſtinebit iniurias. Thre.3.d.Silent etiam,quia nullis prauæ actionis clamoribus perſtrepunt. Omnis namq; iniquitas apud ſecreta Dei iudicia habet voces ſuas:vnde ſcriptum eſt. Gen.18.c. Clamor Sodomorum & Gomorrhæorum multiplicatus eſt. Deſignatur etiam trãquillitas contemplationis. Tranquillitas contẽplationis. Breuitas vitę. Silentium autem media hora,deſignat breue tempus huius vitæ. Apo.8.a. Amb. de obit. valēt. Gre.5.moral.6.7 & 30.mor.24.&.ſ. Ezechie.ho.14.

Incredulitas Iudæorum. Silentium quietum in natiuitate Chriſti incredulitatẽ incarnationis eius apud Iudæos deſignabat.Sap.18.c.Et conticeſcentes in tenebris impij,ſunt Iudæi non confitentes Chrm̃,ſed perſiſtentes in errore.1.Reg.2.b.Sic conticuit Moab nocte.Iſa.15.a. Vbi etiam deſignantur dæmones ceſſantes à tentationibus,in cordibus vero peccatorum manentes.Silent etiam fluctus,cum ceſſant tentationes.pſ.106.Et ſilens terra eſt quies à tentationibus.1.Mach.7.g. Ceſſantes demones à tentando. Gre.ſ.1.reg.2. Hie.ſ.Iſa.15. Arno.ſ.pſ.106. Ricar.de.ſ.victo.de vitio mutabilitat.1

Quies ſctõrum poſt tentationes. Tacere pugnante Deo.Exo.14.d.Indicat tranquillitatẽ,quę habetur in tẽtationis fine. Et ſilens terra mortuo rege Babylonis, deſignat quietẽ ſanctorum eiecto diabolo.Iſa.14.b. Glo.int.ſ. Exo.14. Hie.ſ.Iſa.14.

Gloria cœleſtis. Sileret homo,& dormiens ſuo ſomno requieſceret.Iob.3.b.Dum ad æternę requiem patrię ductus,quaſi ſeceſſum quendam à clamore humanæ infirmitatis inueniret.Poſt peccatum nãq; quaſi clamans vigilat,qui contentionem carnis propriæ repugnans portat. Gre.4.mor.30.

Doctrina Chri pacifica. Obedientia præceptorum. Cum ſilentio vadunt aquæ Siloe.Iſa.8.b.Quia doctrina Chriſti eſt pacifica. Silentium quoq; eſt cultus iuſtitiæ.Iſa.32.b.quia fides eſt in ſilentio.Silentium autem,in quo eſt fortitudo,eſt obedientia præceptorum Dei.Iſa.30.d. Hie.ſ.Iſa.8.32.

Deſolatio Iudęæ. Vanæ interpretationes Iudæorum. Silentium Iudææ deſolationem eius indicat. Silentium autem habent Iudæi in ſcripturis, quando dant eis vanas interpretationes,nec ad ſpũs veritatẽ attingentes. Amos.8.a.Hoſe.4.b. Hie.ſ. Amos.8.&.ſ. Hoſe.4.

Tacere dicuntur iuſti,non obmuteſcere.Contra mali obmuteſcunt vt Sadducæi:ſed non tacent.Matth.22.d. Ori.ſ.Mat.ho.23.

Silentium prudẽtis prędicatoris & chri. Tacet prudens prædicator tempore malo:ne mittat margaritas ante porcos. Tacuit etiã prudens,quando Chriſtus coram perſecutoribus non aperuit os ſuum. Amos.5.c.Iob.16.a. Hie.ſ.Amos.5. Rup.ſ.Amos.5.

Silentium diſcipuli. Tacens adoleſcens eſt prius diſcens q̃ loquatur. Tacere enim eorum eſt,qui diſcere debent. Thre.3.d.Iob.6.d.11.a.13.a.29.d.33.d.Sic tacent inſulæ ad Deum,quum,relictis idolorum ſermonibus,audiunt verbum Dei.Iſa.42.a. Amb.ſ.pſ.118.ſer.24. Hie.ſ.Iſa.42.

Tacere debent de Deo peccatores:quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Amos.6.d. Vel dicit,tace,ne videlicet dicat aliquod verbum,vnde peccator conuertatur. Lyra.ſ.amos.6.

Praua exempla doctorum. Conticuerunt ſenes,quum recta animi conſilia perierunt. Et qui debebãt docere populum, ob prauam vitam ſiluerunt.Thre.2.d. Glo.ord.ſ.thre.2.

Non inuocare Deũ. Silere in ciuitate munita eſt non inuocare Deum,confidendo in terrenis auxilijs.Iere.8.e. Glo.int.ſ.Iere.8.

Ceſſatio voluptatũ. Conticeſcet dulcedo citharæ,quando voluptates in fine mundi ceſſabunt.Iſai.24.b. Hie.ſ.Iſa.24.

Silex, uide Lapis.

Siliqua.

Siliqua eſt folliculus,ſiue integumentum leguminum grana includens,& ſi quid leguminibus eſt ſimile.

Verba inania. Carmina poetarum. Ebrietas & luxuria. Siliqua intus inanis,foris mollis,ſignificare poteſt exilem virtutem inanium hominũ,verborumq; iactantiam,qui nihil prodeſſe poſſunt: ſed inani quadam philoſophiæ ſeductione animos audientium vanis phantaſijs implent:ſicut ſiliquis corpus non reficitur, ſed impletur. Talia ſunt carmina poëtarum. Siliquę etiam ſunt ebrietas & luxuria,quibus ſaturari cupiebat filiꝰ prodigus.Lucæ.15.c. Amb.ſ.Luc.15. Hie.epiſ. Beatitudi.

Silo.

Silo,id eſt,diſſoluens,vel diſcalceas,ſeu pax,aut abundãtia:ciuitas in tribu Ephraim ad ſeptẽtrionem Bethel: in qua primo poſt tranſitum Iordanis poſita eſt arca cum tabernaculo teſtimonij:ibiq; manſit,donec capta eſt arca à Philiſtæis. Videtur eadem cum Galgala, ſeu pars eius.Ioſu.20.a.22.b.Iudi.21.b.

Sacra ſcriptura. Silo vt ibi erat arca domini typus eſt ſacræ ſcripturæ.1.regum.1.a. Secundum aliquos autem interpretatur miſſus:& eſt typus legis Moſis,qui miſſus fuit ad Pharaonem.Exo.3.b.Venire autem dicitur in Silo,qui mittitur ad prædicandum.1.reg.4.a.Et deſtructio Silo eſt diſſolutio cultus legis veteris. Iere.7.c.pſ.77. Repulit tabernaculum Silo. Poteſt etiam ſignificare populum Iudaicum,vbi prius erat arca domini:ſed inde tranſlata,non eſt illuc reducta: ſed tranſijt ad gẽtes:qua ratione interpretatur abruptio,ſeu auulſio. Populus Iudaicus. Gre.ſ.1.reg.4. Rup.1.ſ.reg.17.

Auelli à terrenis. In Silo,hoc eſt,in auulſione,vel ex calceatione offert ſacrificiũ dño:quia tunc offerimus ſacrificiũ acceptũ Deo,quũ auellimur à terrenis,& ſoluimus calceamenta mortalitatis.1.reg.1.a. Ori.ſ.1.reg.ho.1.

Glo. ordi. s. 1. reg. 1. In Silo vt interpretatur missus, aut missio, adorauit & immolauit Elcana, designãs Christũ, qui tam viuendo, q̃; moriendo patri obediens fuit. 1. reg. 1. a. De quo. Philip. 2. a. Factus est obediens patri vsq; ad mortem. Obedientia Chri.

Siloe.

Hie. s. Isa. 8. Epipha. 1. contra hæresiar. tom. 3. Siloe. i. missus, vel mittens, aut ramus, siue telum: nomen fontis, aut potius torrentis intra ciuitatẽ Hierusalẽ ad radices mõtis Siõ: cui, q̃ non aquis iugib⁹, sed diebus certis tantũ ebulliat, piscinæ aut natatoriæ nomẽ datũ est. Designat doctrinã Chri, quæ vadit cũ silentio. Isa. 8. b. Doctrina Chri.

Aug. ho. 43. Cyril. 6. s. Ioan 15. Chry. s. Ioan. ho. 56 Ori. s. Isa. ho. 6. Amb. 3. de sacra. 2. Siloe. i. missus designat ipsum Christum, qui missus est ad tollendam nostram cæcitatẽ: ideo ibi illuminauit cæcũ. Ioan. 9. b. Item crucem Christi: per quam illuminatur oculi nostri. Potest etiam significare apostolos, & ministros ecclesiæ: qui mittuntur ad baptizandum. Christus. Crux Christi. Apostoli.

Simeon.

Simeon. i. audiens, vel exauditio: secundus filius Iacob & Liæ, qui cum fratre Leui inuasit Sichimitas, ob stuprum Dinæ: qui postmodum ligatus fuit à Ioseph coram fratribus suis. gen. 29. g. 34. d. 42. f. De eius tribu erant scribæ & Pharisæi.

Ori. s. Iosu. ho 14. Geor. venet. cant. 2. ton. 7. cap. 6. Beda. s. gen. 30. Ricar. de. s. victo. de 12. p̄riar. 9. Simeon vt interpretatur exauditio, in bonum sumi potest, quum quis audit Deum: & in malum, quum quis audit diabolum, qui dicit: Hæc omnia tibi dabo &c. Generatur post Ruben, hoc est, post rectam intentionem: quia habita recta intentione, per obedientiã exequenda sunt opere mandata Dei: qua ratione designat populum christianum in ecclesia, qui audit legem tẽpore noui testamenti. Gene. 29. g. Iosue. 19. a. Potest etiam designare dolorem pœnitentiæ, qui sequitur timorem: vnde meretur exaudiri à Deo. Obedientia. Populus christianus. Dolor pœnitentiæ.

Ori. s. gen. ho. 17. Amb. de bne p̄ria. 3. Simeon, qui cum Leui inuasit Sichimitas, typus est scribarũ & Pharisæorũ aduersus Chr̄m eiusq; discipulos. Vel designat gulam cum luxuria, quę inuadũt hoĩes ociosos. Gen. 34. d. 49. a. Scribæ & Pharisæi. Gula.

Ber. ser. paruo. 8. Fulgẽ. ad Trasimũ. 1 Fuit alius Simeon senex iustus & timoratus, qui gestauit Iesum in vlnis, designans exercentes opera misericordiæ. Luc. 2. d. Typus est etiam præsentis æui carnali senio Iam defessi: qui p nouum hominem renouatur vt aquila. Exercẽtes opera misericordiæ. Aetas vetusta.

Simia.

Simia est animal figura proximè ad hominem accedens: quæ cauda caret: & humana opera exteriora & gestus plurimum imitatur.

Hie. s. Isa. 2. Simia vt imitatur hominem, falsas hæreticorum rationes significare potest, quæ veri similitudinem præ se ferunt: & etiam ipsos hæreticos, qui exterius sanctos imitantur, vt decipiant: & præterea philosophos. 3. reg. 10. d. Ratiões hæreticorũ. Hæretici. Philosophi.

Simila.

Simila est farina alba, & flos, seu deliciæ farinæ triticeæ, vnde delicatus conficitur cibus.

Geor. vene. canti. 2. ton. 3. cap. 20. Simila cocta diuinam sapientiam significare potest & meliorem sortem diuinitatis, quam in Dei seruitio puro, mundo, atq; fideli, diuina præstante gratia, comparamus. Leui. 7. a. 9. a. Diuina sapientia.

Hie. s. Eze. 16. Rup. 1. s. Matth. Simila cum melle est persona filij Dei, qui est granum frumenti factus homo: vt simila est pinguedo tritici. Simila refertur ad humanitatẽ, mel ad diuinitatem. Eze. 16. c. Et simila frixa oleo est caro Christi à peccati labe mũdissima: sed ob humanę salutis amorẽ, crucis sartagine tosta. 2. reg. 6. d. Leui. 6. c. Christus. Caro Christi.

Ori. s. Leuit. ho. 2 13. & s. Eze. ho. 6. Amb. 1. de Abra. 5. Isyc. s. Leui. 2 6. 7. Beda. s. Exo. 16. Rup. 1. s. Leui. 8. Simila in sacrificio domini misceri solita, puritatem, cognitionem Dei, sapientiam, & mysteria Christi, ac etiam theologiam significare potest. Gene. 18. a. Exo. 29. a. Leui. 2. a. 5. c. 6. b. 7. a. 24. a. Et simila cum melle designat delicatos sensus sacræ scripturę: vel literam cum sensu mystico. Exo. 16. g. Eze. 16. c. Abraham offert panes ex simila: quia magis spiritualis. Lot vero ex farina: quia non ita penetrauit secreta. Vel simila est crassior cognitio: farina vero subtilior: qualis in euangelio. Miscetur cum oleo, nempe misericordiæ. Puritas. Sapientia. Litera cum spiritu.

Isyc. s. Leui. 23. 24. Tres decimæ similæ significant confessionem trinitatis, & etiam humanitatis Christi. Leuitic. 14. b. Duæ vero decimæ similæ, confessionem diuinitatis & humanitatis in Christo. Leuit. 23. b. 24. b. Cõfessio trinitatis. Confessio diuinitatis & humanitatis.

Gre. s. Eze. ho. 12. Simila frixa in sartagine est munda mens iusti zelo sancti amoris cremata. Leui. 6. c. Mens iusti.

Glo. int. s. gen. 18. Simila præterea ipsam ecclesiam, & cõmunem vitam significare potest. Gen. 18. a. Leuit. 2. a. Ecclesia. Cõis vita.

Isych s. Leui. 5. Simila quę offertur à non valente offerre turtures vel columbas, est adeò leuis pœnitentia, vt dubiũ sit an sufficiat: vnde nõ illi superfunditur oleum, cum dubitetur, an misericordia & cõpassione dignus sit: nec ponitur thus, quum nesciatur vtrum boni odoris sit eius oratio, quam frequenter præuaricatus est. Leui. 5. c. Leuis pœnitentia.

Similis, Similitudo, Assimilari, Dissimilis.

Similia dicuntur, quæ eadem affecta sunt qualitate: & vnum assimilatur alteri, quando similẽ acquirit qualitatem, seu affectum. Dissimilia vero contrario se habent modo.

Assimilatus

Aſsimilat⁹ eſt deus ī manibus ꝓphetarū. Hoſ.12.c. q. a p multas ſimilitudines ſe manifeſtauit. Hie. ſ. Hoſe.12.

Similis Moſi dicitur propheta ſuſcitandus, hoc eſt, Chriſtus: nempe ſecundum carnem, non ſecundum maieſtatem. deut.18.d. Aug. ſ. Ioan. trac. 24.

Aſsimilauit Deus Cyrū. Iſa.45.a. quia fecit ipſum p̄cedere in figura Chriſti & prædicatorū. Hie. ſ. Iſa.45.

Verbum incarnatū autor mundi. Similitudo manus hominis in viſione Cherubim, deſignat verbum humanatū autorē & operatorē eſſe mūdi. Eze.1.b. Similis Iob, hoc eſt, Chriſto non fuit in terra. Iob.1.b. quia ipſe Deus & homo: & filius Dei per naturam, quum alij ſint per gratiam: & ſolus ſine peccato. &c. Geor. venet. cant. 1. tono. 4. cap. 3. Gre. 2. mora. 22.

Similitudo Dei in homine eſt ſecūdum mores & charitatem: erit autem principaliter in gloria. Gene.1.c. 1. Ioan.3.a. Glo. int. ſ. gen. 1.

Imitatio Chriſti. Fides. Similitudo hominis in aīalibus deſignat imitationem Chriſti, quam habebant euāgeliſtę, & alij ſancti. Eze.1.b. Aſsimilari etiā dicitur in noīe Iſrael, qui vere eſt Iſraelita per fidē. Iſa.44.a. Hie. ſ. Iſa.44.

Imitatio cœleſtium Similitudo tabernaculi, vel ſanctuarij, quam oſtendit Deus Moſi. Exo.25.a. eſt imitatio cœleſtium ciuium in charitate Dei & proximi. Glo. ord. ſ. Exo. 25.

Cōuerſio Iudæorū in fine mundi. Similis facta caro manus Moſis carni reliquæ, quum prius eſſet leproſa. Exo.4.b. Deſignat Iſrael prius infidelitate affectū, in fine mūdi ad fidem conuerſum, cū vniuerſa eccleſia ſaluandū. Glo. ord. ſ. Exo.4.

Similitudo pruinæ in manna. Exo.16.c. Ad Chriſtum refertur, quem ſignificat pruina. Glo. ordi. ſ. Exo.16.

Similitudo virtutū Similis iunctura tabularum tabernaculi, ſimiles virtutes fidelium, præcipue autem fidem, ſpē, & charitatem, deſignat. Exo.26.e. Glo. int. ſ. Exo.26.

Figurę veteris teſtamēti. Miniſteria angelorum. Cōcordia vtriuſq; teſtamēti. Similitudines auri, ſunt figuræ veteris teſtamenti: & etiam parabole: & exempla, quæ proponuntur incipientibus. Item miniſteria angelorū in eccleſia. Canti.1.c. Similitudo autem vna rotarum. Eze.1.d. Deſignat concordiam veteris ac noui teſtamenti, & partium eorum. Ori. ſ. canti. ho.2. Aug. 1. de trini. 8. Gre. 1. Eze. ho. 6.

Similitudo carnis peccati dicitur fuiſſe in Chriſto, & non caro peccati. Roma.8.a. quia cum eadem ſit caro Chriſti, quæ & noſtra, non tamē ita facta eſt in vtero, & nata, ſicut caro noſtra: ideo non fuit caro peccati. Vnum autem de ſimilibus dicitur loqui Chriſtus. Iob.33.c. quia per hoc, ꝙ factus eſt ſimilis nobis, interpellat pro nobis. Amb. ſ. Roma. 8. Gre. 24. mor. 2. 3.

Peccator reſipiſcēs. Similis eſt deſcendentibus in lacum, qui peccauit, ſed reſipiſcit. Vel eſt ſimilis ijs, qui ſunt in periculo deſcendendi in infernum. ps.142. Arn. & Hil. ſ. ps.142.

Quatuor genera creaturarū. Similitudo quatuor animalium, deſignat quatuor genera creaturarū: cœleſtium, terreſtriū, infernorum, & ſuper cœleſtium. Et horum vna eſt ſimilitudo hominis: vt omnia in mundo rationabilia demonſtrentur. Eze.1.a. Hie. ſ. Eze.1.

Similitudo gloriæ domini erat, quam vidit Ezechiel: vt declaretur ipſum non vidiſſe gloriā domini in propria ſpecie. Eze.1.g. Hie. ſ. Eze.1. Gre. ſ. Eze. ho. 8.

Memoria peccatorū Similitudo anorum, 1. reg.6.a. eſt memoria turpitudinis peccatorum in reſipiſcentibus: q̄ iam eſt ſine fœtore, quādo dolorē habent de peccatis. Idē deſignabunt ſimilitudines murium. Gre. ſ. 1. reg. 6.

Similis dicitur eſſe penna ſtruthionis pennis herodij & accipitris. Iob.39.b. quia eccleſia eandem naturam habet, quam mali & rapaces: ſed non vtitur ad malum. Hie. ſ. Iob.39.

Simulatio dæmonū & hæreticorum. Similiter facientes malefici ſigna, vt fecerat Moſes, Exo.7.b. Deſignant dæmones aut hæreticos transfigurantes ſe in angelos lucis. Ita ſimiles auro dicuntur coronæ hæreticorum & dæmonū. Apo.9.b. quia imitant eccleſiam, in qua ſunt coronæ aureæ. Vt ſimilitudo tēpli dicunt ornatæ filiæ hæreticorū. ps.143. quia non habent veram eccleſiā, ſed ſimilitudinem eccleſiæ. Glo. ord. ſ. exo.7. Aug. ſ. apo. ho.7. Hie. ſ. ps.143.

Similitudo ī cœlo vel in terra, vel in aquis, deſignat ſuperbiā, auaritiā, & libidinē. Exo.20.a. Glo. ord. ſ. Exo.20.

Superbia. Simile cōpoſitionē facere ei, quod offert Deo, eſt aſſumere ſibi honorē diuinū. Exod.30.d. Glo. int. ſ. Exo.30.

Similis fit homo iumentis peccando: quia videtur carere ratione. ps.48. Similis etiam eſt homo vanitati: quia præterit ex parte corporis. ps.143. Glo. ord ſ. ps.48.

Similis altiſsimo dicitur Lucifer. Iſai.14.d. quia vt Deus habet apoſtolos & ꝓphetas: ita ipſe pſeudapoſtolos & pſeudoprophetas. Idem dicebatur ſignaculum ſimilitudinis Dei ante peccatum. Ezechie.28.c. Similis autem dicitur effectus Lucifer alijs: quia ſimiliter cōdemnatus eſt à Deo. Iſaiæ.14.c. Hie. ſ. Iſa.14. & ſ. Ezech.28.

Similem terram terræ promiſsionis promittebat Rapſaces Iudęis, ſi & aſſentirentur: quū tamen ſimilis inueniri non poſsit: deſignans diabolum, quando dixit: Eritis ſicut dij. Iſa.36.d. Glo. int. ſ. Iſa.36.

Vitia in anima. Similitudo reptilium & animalium in parietibus templi. Eze.8.d. deſignat vitia in anima. Hie. ſ. Eze.8.

Non eſt aſsimilatum lignum paradiſi cedro: quia angeli non ſe per ſuperbiam extulerunt, vt Lucifer. Ezechi.31.c. Hie. ſ. Eze.31.

Diſsimilis dicitur fortitudo malorum prophetarum, patribus videlicet antiquis: qui confidebant in domino, non in mendacijs. Iere.23.c. Lyra. ſ. Iere.23.

Simon.

SImon. i. audiens, vel obediens: nomen eſt multorum.

Prædicator. Simon frater Iudæ Machabæi, qui inſtitutus eſt à patre princeps conſilij: typus eſt prædicatoris, qui debet ea conſulere, quæ ſunt ad Deum. 1. Macha.2.g.5.b. Glo. ord. ſ. 1. Mac. 2.

Princeps hui⁹ mūdi Simon leproſus, cuius domus impleta eſt odore vnguenti, typus eſt principis huius mundi: in cuius Ori. ſ. canti. ho.1. & ſ. Matth. cap.16.

Hie.s.Mar.14. Amb.s.Luc.7. in cuius domum ingressus Christus, eam odore doctrinæ & gratiæ repleuit. Mat.26.a. Mar.14. a. Ioan.12.a. Vel designat ipsum mundum prius infidelem, postea vero fidelem. Potest etiam significare populum Iudaicum: & legem. Mundus. Populus Iudaicus. Lex.

Amb.s.epist.29. Simon qui iudicauit Magdalenam, & etiam ipsum Christum, typus est synagogæ iudicātis & condemnantis Christum & ecclesiam. Luc.7.f. Synagoga.

Ori.s.Mat.ho.35. Hila.s. Mat cāo.35. Hie.s.Aglasiæ. Simon Cyrenæus, qui portauit crucem post Christum, designare potest gentilem populum, qui Christi crucem amplexus est. Designat etiam obedientes. Mat.27.b. Mar.15.b. Gentiles. Obedientes.

Hie.s Mar.15. Greg.8.mora.30.& ho.32. Vt autem portauit crucem in angaria, designat eum, qui laborat pro laude humana. Cogunt enim homines laudantes ad hunc laborem, ad quem non cogit timor & dilectio Dei. Crucem enim in angaria portat, qui quasi ad pręceptum domini carnem domat, sed tamen spiritualē patriam non amat. Vnde & Simon idem crucem portat, sed nequaq; moritur, quia omnis hypocrita corpus quidem per abstinentiam afficit: sed tamen per amorem gloriæ mundo viuit. Hypocrita.

Simplex.

SImplex dicitur, quod non habet multiplicitatem, seu multarum rerum compositionē: & simplex homo, qui verus est & syncerus: & simplex cibus, qui purus est, & non affectatus.

Beda.s.gen.25. Simplicitas Iacob vnitatem hominis spiritualis nequaq; in diuersa diffusi: & bonam ac synceram voluntatem significat: & etiam populum gentium. Gene.25.d. Et simplices vt columbæ, sunt minime fallaces. Matt.10 6. Iob.8.d.9.c.12.a.21.a.33.a. Spiritualis homo. Gentilis populus.

Gre.1.mora.10.27. Simplex Iob designat eum, qui simpliciter se habet in operibus, quæ agit. Designat etiam ipsum Christum vere mansuetum. Iob.1.a. Simpliciter operans. Christus.

Aug.2.serm.domini in monte. Simplex oculus rectam intentionem significare solet: per quam totū corpus operum illustratur. Matthæ.6.c. Recta intentio.

Simulacrum, uide Imago. Simulare, uide Fingere.

Sin, Sinai.

Ori.s.Exo.ho.11.& s.num.ho.27. SIn.i.rubus, vel odium, vel tētatio: octaua mansio filiorum Israel in deserto: quo peruenerūt de Elim, vel de mari. Inde autem venitur in Raphidim: quia qui resistit tentationi, venit ad cōsolationes. Vnde ibi videtur Deus, & loquitur: sed est ibi tentatio, quia Satanas trāsfigurat se in angelum lucis. Exod.17.a. Num.33.b. Scribitur autem per çamach.

Sin, hoc est, rubus, vel odium signum esse potest passionis & resurrectionis Christi: ideo est octaua mansio: & ibi patimur odium, & inimicitias infidelium. Exo.16.a. Passio & resurrectio Christi.

Aug.q.in deut.56. Isych.s Leui.7. Sina, hoc est, tentatio, est vnde venit dominus: quia per passionem & tentationem venit ad nos. Deutero.33.a. Similis est autem rubo tentatio: asperum quippe virgultum est, & quod difficile manu comprehenditur: significatur autem per hunc, quia quemadmodum eorum, qui in agone contendunt, corona in sudore & labore est: Sic & corona vitæ in tentationibus & tribulationibus consummatur. Leui.7.d. Labores & tentationes.

Hie.de mansio.&.s.ps.67. Aug.s ps.67. Sinai, hoc est, rubi est mons vbi data est lex: & designat ipsam legem & remissionem, & etiā multitudinem fidelium: & vt dicitur tentatio, designat sanctos tētatos, in quibus habitat Deus. ps.67. Designat etiam carnales & terrenos, & synagogam. Exo.19.a.24.d. Leui.7.d. Lex. Remissio. Multitudo fidelium. Carnales. Synagoga.

Amb.s.ps.118.ser.19 Moses existēs in vertice Sina, designat perfectū superare tētationes, quibus populus subijcit. Perfectio.

Hie.de mansio. Aug.s.ps.67. Ori.s.Iosu.ho.19. Sin per çadic trigesima tertia mansio filiorum Israel: & interpretatur mādatum: dicitur etiā Cades, hoc est mutata, quia ibi notatur veteris legis in nouam mutatio. Estq; terminus Iudeæ Sic accipit Augustinus sup.ps.67. & secundum eum interpretatur mensura: & designat mensuram, qua Deus dat vnicuiq; secundum mensuram donationis Christi. Sina quoq; est finis Iudææ: quia per tentationes venitur ad perfectionem. Iosue.15.d.

Ori.s.nu.ho.13. E Raphidim quoq; peruenitur in Sina, vbi data est lex: quia quum anima est laudabilis iudicij, capax est secretorum cœlestium. Rursum quoq; post Asiongaber venitur ad Sin: vt sit trigesima tertia mansio: quia semper fit reuersio ad tentationes. Nume.33.d.

Geor.venet.canti.1. ton.7.cap.35. Sina in qua data est lex dicitur coniuncta esse ei, quæ nunc est Hierusalem. Galat.4.d. Non loco, sed quia lex seruitutis signata per Sina seruata fuit in Hierusalem inferiori: vnde eodem iugo seruitutis vterq; locus premebatur: quousq; descēderet illa noua Hierusalem de sursum libera, quæ est mater nostra.

Sinapis.

SInapis est herba, seu semen, condimentum præstans epulis. Ipsum autem semen tritum & cōtusum tanta est acrimonia, vt lachrymas excitet cōedēti: habet vim incisiuam bilis, & etiam phlegmatis, & contra venena.

Hila.s.Matt cāo.17. Amb.s.Luc.13. Granum sinapis significare solet Christum, qui contritus per passionem exeruit virtutem in se latentem. Mat.13.c. Marc.4.c. Luc.13.d. Christus.

Gre.prolo. mor.4. Sinapis significat etiam martyres & sanctos viros. Vt enim sinapis nisi conteratur, nequaq; Martyres.

vis virtutis

vis virtutis eius agnoscitur:nam non contrita lenis est,si vero conteratur inardescit,& quod in se acerrimum latebat ostendit:Ita vir sanctus tribulatione contritus clarescit.

sancti.

Granum sinapis non vnam similitudinem tenet, regni cœlorũ & habitatiõis auium in ramis suis.: sed habet aliam similitudinem vel imaginẽ perfectionis fidei: & vltimus eius vsus est iste, qui habetur apud homines in ministerio corporali.Mat.17.e.Vt autem sinapis expellit venena, sic humilitas fidei vitia.Et vt sinapis facit plorare,sed purgat, sic feruẽs fides,de qua Ioan.16.d. Plorabitis & flebitis vos. Diminuit aũt sinapis bilem,hoc est iram:& incidit phlegma,hoc est, fastum & superbiã.Alias autem teritur fides.Alias premitur. Alias seminatur:sed trita spargit odorem,vt in martyribus.Fides autem vt granum sinapis transfert montes.Luc.17.b.

Fides. Humilitas fidei.

Ori.s.cantic.ho.3 & s.Mat.ho.4. Aug.1.q in euan.c.22.& d sanctis.ser.31. Amb.ser.2. Cle.Ale.1.pæda.22. Hie.s.Mat.13.

Sinapis granum prædicationem euangelij significare potest: quæ minima est omnium disciplinarum.Ad primam enim doctrinam fidem non habet veritatis, hominem Deum mortuum, scandalum crucis prædicans.Confer huiuscemodi doctrinam dogmatibus philosophorum,& libris eorum,& splendori eloquentiæ,& compositioni sermonum:& videbis quanto minor sit cæteris seminibus sementis euangelij. Sed ille cum creuerit, nihil mordax,nihil viuidum,nihil vitale demonstrat:sed totum flaccidũ, marcidumq; ebullit in olera & herbas, quæ cito arescũt & corruunt.Hæc autem prædicatio parua in principio, cum sata fuerit in anima credentis, vel in toto mundo,crescit in arborem.Matth.13.b.d.

Prædicatio euangelij. Hie.s.Mat.13.

Sindon.

Sindon est velum subtilissimum ex lino confectum.

Sindon munda,qua inuolutus est Christus, significare potest ecclesiã gentiũ in fide Christi per apostolos collectam.Mat.27.g.

Ecclesia ex gentib. Hila.s.Mat.cã.vlti. Amb.s.Luc.23.

Sindon,quam fecit mulier fortis, est subtilis sanctæ prædicationis textura, quæ est in ecclesia.Prouerbio.31.d.

Prædicatio. Gre.33 mor.22. Beda.s.pro.31.

Sindon,qua vestitus erat adolescens,qui Christum sequebatur,bonam conuersationem significare potest.Mar.14.e.Ita sindone munda inuoluitur Christus: vt designetur nil immũdiciæ debere afferre eum,qui Christo consepelitur.Mat.27.g.Mar.15.d.

Conuersatio bona. Gre.s.1.reg.15. Ori.s.Roma.6.

Sinere, uide Permittere.

Singuli, Singularis.

Singuli dicuntur vnusquisq; per se,hoc est, separatim ab alijs: vnde singulare dicitur,quod est vnicum.

Singulis diebus colligentes singuli Man.Exo.16.e.designant frequentationem in diuinæ doctrinæ perceptione faciendam.Debet autem vnusquisq; colligere,quod sibi sufficiat.

Frequentatio doctrinæ percipiendæ. Glo.ord.s.Exo.16.

Singulis diebus offerre sacrificium,est frequentare orationes & laudes Dei.Exo.29.g.Leui.6.b.ps.144.Per singulos autem datur æqua mensura sacrificij. Leuiti.7.b.quia similiter accipit Deus orationem & bonam deuotionem pauperis & diuitis,simplicis & sapientis.

Frequentatio orationum. Lyra.s.Exo.29. Glo.int.s.Leui.7.

Singuli dare iubentur pretium.Exo.30.b.quia singuli electi sedulo seruire debent in operibus bonis.Ad hæc pertinere potest singulorum sacrificium.Leui.9.a.

Opera bona singulorum. Glo.ordi.s.Exo.30.

Per singulos filios offerebat Iob holocausta.Iob.1.a.Vt designetur pro vnaquaq; virtute hostiam precis immolandam: ne sapientia eleuet: ne intellectus dum subtiliter currit, aberret:ne consilium,dum se multiplicat,confundat:ne fortitudo,dum fiduciam prębet,pręcipitet:ne sciẽtia,dum nouit,& non diligit, inflet: ne pietas dum se extra rectitudinẽ inclinat, intorqueat: ne timor dum plus iusto trepidat,in desperationis foueam mergat.

Pro singulis virtutibus orandum. Gre.1.mor.35.

Singulariter existere dicitur,qui separatur à malis,vt pœnitentiam agat.ps.140.Singulariter etiam fuit Christus in tribulationibus, donec transiret ex hoc mundo ad patrem : post quem transitum secuti sunt eum martyres.

Separari à malis. Solitudo Christi in passione. Hie.s.ps.140. Aug.s.ps.59.140.

Singulorum filiorum Israel nomina inscripta erant singulis lapidibus. Exo.28.d.vt designarent singulos apostolos peculiares gratias habentes.

Dona apostolorum.

Singularis ferus,qui depastus est vineam domini.ps.79.Est superbus:aut diabolus:aut Titus imperator,qui exterminauit Hierusalem.

Superbus. Diabolus. Titus imperator. Euch.q.in psal.

Singultus, uide Flere.

Sinistra, Læua.

Sinistra manus, quæ & læua dicitur, est velut contraria dexteræ: & infirmior ac ignobilior habetur.Sinistra quoq; dicitur ea pars,quæ versus manum sinistram vergit : & fere sinistrum in malum sumitur.

Sinistra quandoq; significat minora bona:vt quum Lęua sponsi dicitur esse sub capite. Canticorum. 2. a. Hoc est, dispensatio incarnationis & passionis est sub capite, nempe sub fide. In sinistra quoq; eius sunt diuitiæ & gloria.Pro.3.c.Diuitiæ quidem,hoc est, merita passionis

Memoria bona. Dispẽsatio incarnationis & merita passionis. Ori.s.cant.ho.2.3. Ber.ser.4.oium sctorũ & de dilig.deo.

Christi: gloria vero, de qua ipse Christus dixit: Pater clarifica filium tuum. Ad sinistram quoq; pertinet recordatio illius charitatis: qua nulla maior est, q̄ animā suā posuit pro amicis suis. In sinistra quoq; sapientiæ sunt diuitiæ & gloria: vt diuitiæ accipiantur illæ, quæ in pręsenti scientia sunt: & gloria sit ea, quam accipit is, per cuius opera Deus glorificatur in gentibus. Læua etiam significat comminationes diuinas peccatori timorem inferētes: quæ tunc est supra caput, quum quis timore operatur: tunc vero sub capite, quum non timore, sed amore bene agit. Eadem ratione sinistra Dei dicitur virtus eius punitiua.

Beda s. pro. 3. — Ber. s. cant. ser. 51. — Ori. Roma. 1. — *Comminationes diuinæ. Vis punitiua Dei.*

Sinistra quoq; dici potest vita præsens. Mat. 6. a. Et lęua sub capite est quies huius vitæ. Canti. 2. a. 8. a. Potest etiam significare sensibilia & temporalia bona. Matt. 20. c. Sunt autem sub capite, quando despiciuntur, & solum necessitate sumuntur. Vbi etiam potest sinistra significare appetitum laudis, & commodi temporalis.

Gre. s. 1. reg. 14. & 3. natto. admo. 27. Amb. s. ps. 118. ser. 14. Ori. 1. Mat. ho. 17. Augu. s. ps. 120. & 2. ser. d. in mont. — *Vita præsens. Temporalia bona. Appetitus laudis.*

Sinistra erat in legę, in qua non capiebantur pisces: ideo Christus iussit mitti rete ad dexterā in noua lege. Ioan. 21. b.

Cyril. 12. s. Ioan. 62. — *Lex vetus.*

A sinistris animalium erat facies vituli. Ezec. 1. c. Quia signabatur cessaturum esse sacerdotiū vetus, & in nouum transiturum. Vel quia in sinistra sunt tristia, ponitur vitulus indicans passionem Christi in sinistra.

Hie. s. Eze. 1. Gre. s. Eze. ho. 4. — *Cessatio veteris sacerdotij. Passio Christi.*

Sinistra quādoq; significare potest liberum arbitrium. ps. 90. vbi non nominatur sinistra: sed solum latus. Cadent à latere tuo mille.

Arno. s. ps. 9. — *Liberum arbitrium.*

Sinistra præterea dici potest carnis indulgentia. 1. Reg. 6. c. Item peccata per defectum commissa. Isa. 30. e. Vnde in sinistra dicitur esse cor stulti. Eccl'ę. 10. a. Et ad sinistram ire est peccatorum delectationibus consentire. Iob. 23. b. Sinistrum latus Ezechielis, designabat iniquitates Israel. Eze. 4. a. Vnde à sinistris Hierusalē dicitur esse Samaria, quasi non sint ita opere perpetrata peccata Hierusalem, vt Samariæ. Eze. 16. f.

Gre. s. 1. reg. 6. & 16. mora. 16. Hie. s. Isa. 30. Ori. s. Eze. ho. 9. — *Nimia carnis indulgentia. Peccata per defectum.*

Sinistra sæpe aduersitates & incōmoda significat. Gen. 13. b. 24. f. 48. c. Exo. 14. e. Leui. 14. c.

Glo. int. s. gen. 13. — *Aduersitates.*

Sinistra quoq; est locus malorum, qui à sinistris statuendi sunt. Matth. 25. c. In hac sinistra, q̄ est sinistra nauigij, est timor, terror, cōminatio, iustitia seuera, punitio, & similia.

Ori. s. Mat. ho. 34. Glo. venet cant. 1. tono. cap 6. — *Locus malorum.*

Sinistra p̄terea designat errores hæreticorū: nā veritas ad dexterā pertinet. Isa. 9. d. Eze. 39. a.

Hie. s. Isa 9. — *Hæreticorū errores.*

Sinopis.

Sinopis est rubricæ genus excellentissimum: potest esse typus passionis Christi. Iere. 22. d.

Hie. s. Iere. 22. — *Passio Christi.*

Sinus.

Sinus dicitur illa pars, quę est intra pectoris brachiorumq; complexum: vnde & sinus vestiū est laxitas illa in tunicis supra cincturam. Hinc etiam sinus dicuntur littora curua, ad similitudinem sinus, & quasi brachijs mare amplectentia.

Sinus Dei patris, in quo erat vnigenitus. Ioan. 1. b. dicit essentiam patris: & dilectionem, quæ est in patre. Est etiam Christus in sinu patris. i. in summa diligentia, cura & custodia diligentissima Dei patris. Victorinus ait κόλπον melius transferri gremiū, q̄; sinum. Sinus Mosis, vbi abscondit manum significat etiam ipsum Deum patrem, seu eius essentiam, & etiam conuersationem: in qua est manus, hoc est, filius. Exo. 4. a. Sinus etiam Dei dici potest sanctuarium eius vbi Deus fouet suos. Sicut enim pastor gregem suum fouet, & fœtus in sinu portat: sic dn̄s plebem suam vegetat. Isa. 40. c. Et tunc ab hoc sinu inspectionem vel potentiā suam auertit, quum peccauerimus ei sicut abiecit populum Israel tanq; manum leprosam. ps. 73.

Cyril. 1. s. Ioan. 22. Chry. s. Ioan. ho. 14. Rup. 2. s. Ioan. Victo adue. Ariū. 4. Gre. Nysse. de vita Mosis. Cyril. de incar. vnigenit. 15. Hie. s. ps. 73. Aug. s. ps. 73. — *Essentia patris. Dilectio. Cura seu conseruatio Dei. Sanctuarium Dei.*

Sinus Christi, in quo eius oratio cōuertebatur, est eius diuinitas, ad quam intra se orabat humanitas. Psalm. 34.

Aug. s. ps. 34. — *Diuinitas Christi.*

Sinus ī quo portauit Chrs agnos, passionē eius, vel affectū amoris significare potest. Isa. 40. c.

Passio Christi. Amor Christi.

Sinus Abrahæ, in quo erat Lazarus. Luc. 16. f. significat futurā requiem: dicitur autē fuisse in sinu Abrahæ: quia collocatus est cū filijs Abrahę, qui pater multarū gentiū est à Deo cōstitut⁹.

Hie. s. Isa. 65. Cyril. 1. s. Ioan. 22. — *Futura requies.*

Sinus Abrahę, cui tradita est āncilla. gen. 16. b. est honor dat⁹ populo Iudęorū, vnde supbiuit.

Glo. ordi. s. gen. 16. — *Honor Iudæorū.*

Sinus interdum significat conscientiam, aut mentē, siue cor, aut principale animæ. p̄s. 34. 78. 88. 128. Pro. 5. d. 6. d. Et sinus, vbi quiescit vxor, est affectus amoris. Deut. 28. f. Eccl'i. 9. a. Et sinus altaris cubiti vnius est ipsa mens. Exo. 43. d. Iob. 19. d. 23. c. 31. d. In sinu redditur retributio, quando nondum est manifesta.

Hie. s. Isa 65. Gre. 14. moral. 33. & 16. moral. 17. & 22. mora. 14. Aug. s. ps. 78. 88. — *Conscientia. Mens. Affectus amoris.*

Sinus terræ in circuitu altaris. Eze. 43. d. erat fundamentum altaris proxime adhærēs terræ.

Lyra s. Eze. 43.

Sinus viri pauperis, in quo quiescebat ouis. 2. Reg. 12. a. Delicias diaboli significare potest.

Delitiæ diaboli.

Sion.

Sion. i. specula, aut siccitas, vel aceruus, aut tumulus. Mons in Heerusalem, vbi erat arx à Dauide constructa: quæ & ciuitas Dauid dicta est.

Sion sæpe significare solet ecclesiā militantē. p̄s. 2. 9. 47. 50. 64. 67. 73. 77. 83. 86. 96. 98. 109. 124. 125. 127. 131. 132. Isa. 12. 14. g. 18. d. 23. d. 29. c. 30. d. 31. c. 33. a. 41. g. 49. d. 51. a. 52. b. 60. d. 62. a. Ie 3. c. 4. b. 8. g. 30. c. 31. a. Ames. 1. a. 6. a. Ioel. 2. a. g. Mic. 3. d. Soph. 3. c. Zac. 1. c. 2. b. Hebr. 12. f. Refert autem

Hie. s. Isa 12 49. Arno. s. ps. 47. Aug. s. ps. 77. Gre. s. ps. 50. Rup. 9. s. apoca. — *Ecclesia militans.*

autem Sion ad ecclesiam militantem, in qua est speculatio: Hierusalem vero ad triumphante, in qua est visio pacis. Apo.14.a.

Ecclesia triumphans. Sion etiam frequenter significat ecclesiam cœlestem & triumphantem. psalm. 2. 9. 47. 50. 69. 74. 82. 86. 87. 123. 131. 101. 127. 132. 133. 136. 136. 145. 147. Isa. 8. d. 24. d. 33. d. 35. d. Iere. 50. a. Mich. 4. c. Zach. 9. c. Matth. 21. a. Ioan. 12. b. Ioel. 3. d. Ibi enim est vera speculatio, vbi Deus videtur facie ad faciem: in quo etiam beati vident & contemplantur omnia, tanquàm in nitidissimo speculo. Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 9. 33. Aug. s. ps. 64. 86. — Ori. s. gen ho. & s. Eze. ho 9. & s. Mat. ho. 4. Arno. s. p. Hila s. ps. Hiero. Dardano. & s. Isa. 8.

Caro Christi. Sion quandoq; carnem Christi significare potest. psal. 52. Quis dabit ex Sion salutare Israel? psal. 68. Quoniam Deus saluam faciet Sion. — Hila. s. ps. 52.

Virgo Maria. Spûales vires. Anima. Sion præterea in multis locis beatam virginem Mariam significare potest. Item spirituales viros, & diuina contemplantes. Item ipsam animam, cuius est vis speculatiua. psal. 64. 75. 98. 135. Isa. 62. a. 64. d. Thre. 1. b. 4. b. Zach. 2. b. 8. a. — Arno. s. ps. 64. Chrys. de verb. Gaude & lætare Sion. Hiero. s. Zach. 2.

Perfectio virtutum. Designat etiã Sion culmen seu perfectionem virtutum. Isa. 51. d. Venient in Sion laudantes. — Hiero. s. Isa. 51.

Synagoga. Lex Dei. Sion quandoq; sumitur pro Iudæis, & pro synagoga. psal. 125. In conuertendo dominus captiuitatem Sion. Isa. 1. g. 33. b. 40. b. Potest etiam quandoq; significare legem Dei. — Hiero. s. Isa. 1. Ori. s. Numho. 15.

Siren.

SIren est monstrum marinum, dictum à retinendo, vel catena Græcè: eo quòd libidinis vinculum sirenes fuerint.

Dæmones. Hæretici. Sirenes. Isa. 13. d. significare possunt dæmones, aut hæreticos blandientes simplicibus, vt eos in errorem inducant, ac deuorent. — Hiero. s. Isa. 13.

Sisara.

Animalis homo. Dæmones. SIsara, id est, hirundinem videns, aut tineam vel equum videns, vel visio equi.: fuit dux regis Iabin aduersus filios Israel. Typus esse potest animalis hominis, qui dux est Iabin, hoc est, diaboli. Iudi. 3. a. psal. 82. Vel designat aduersarias potestates Lucifero seruientes: vel ipsum Luciferum, qui est equi visio: quia omne sublime videt: & est dux Iabin, hoc est, intelligentiæ: quia videtur sibi esse Cherub, id est, plenitudo scientiæ. — Ori. s. Iudi. ho. Amb. de viduis. Rup. s. Iudi. 6.

Sistere.

SIstere est stare facere, seu retinere: & quandoq; præsentare, & quasi præsentiam corporis exhibere.

Sistere Christum domino. Luc. 2. d. est offerre, & consecrare, ipsum domino. Sistitur autem circuncisus: vt designetur neminem offerendum coram domino, qui non circuncisus sit ab omni vitio. — Lyra. s. Luc. 2.

Sistrum.

SIstrum est musicum instrumentum, hoc est, cornu recuruum. 1. Reg. 18. b. 2. Reg. 6. a.

Sitarchia, uide Saccus.

Sitire, Sitis.

SItire est potum appetere, aut siti laborare. Sitis autem est vehemens appetitus potus. Sitire etiam est vehementer desiderare: & sitis est ipse appetitus. Sitis etiam est egestas. Nehe. 9. d. aquam dedisti eis in siti.

Cupiens Christus salutem hominum. Sitis Christi erat appetitus salutis generis humani: cuius gratia omnes patiebatur dolores. psalm. 61. 68. — Aug. s. ps. 61. 68.

Desiderium Dei. Feruor charitatis. Amor opũ iustitiæ. Sitiunt Deum, qui eius præsentiam desiderant, & feruent charitate: sitit etiam caro ad Deũ, dum disciplinis imbuitur. Et sitit in Deo, qui solum habet desiderium Dei. Sitis autem est in peregrinatione, sitis in cursu. psal. 40. 62. Sitis quoq; iustitiæ est vehemens voluntas ad opera iustitiæ. Matth. 5. a. psal. 61. — Hila. s. ps. 61. 62. Aug. s. ps. 40. 62.

Defect' gratiæ & mysteriorum. Sitis interdum est carentia gratiæ: & sitiens populus, defectum gratiæ in Iudæis designabat. Exo. 17. a. Et sitis aquæ est sitis mysteriorum legis. Hose. 2. a. Sitis quoq; Ismael erat sitis Iudæorum sub lege. Gen. 21. b. Sitiunt Iudæi & hæretici in erroribus, nullam habentes spiritualẽ purificationem. Isa. 29. c. 65. c. psalm. 16. Non sitiunt autem in deserto, qui in hac vita habuerunt fluenta gratiæ. Isa. 48. d. — Ori. s. Exo ho. Aug. s. ps. 106. Ori. i. Isa. 48.

Fatigatio laborum. Lugere. Sitis interdum est fatigatio laborum in tentationibus, & tribulationibus: vnde lugentes sitire dicuntur. Isa. 32. a. 49. c. Iere. 2. e. Hi sitientes venire debent ad Christum: ne deficiant à præceptis Dei. Ioan. 7. f. Vbi etiam sitis est appetitus cognoscendi & amandi Deum. — Hiero. s. Iere. 2. Aug. s. Ioan. trac. 22.

Virgo Maria. Sitiens terra dicitur beata virgo Maria, secundum quòd erat sine vitiorum humore. Isa. 53. a. — Hiero. s. Isa. 53.

Gentiles. Sitientes erant gentiles, antequàm venirent ad vitales aquas baptismi. Isa. 35. a. 44. a. Ipsi sunt sitientes, qui bibunt diuitias stulti. Iob. 5. b. quibus venientibus ad fidem collata sunt mysteria Iudæorum. — Hiero. s. Isa. 35. Gre. 6. mo. 4.

Gre.6.mo.4. Sitientes etiam, qui bibunt diuitias stulti. Iob.5, b. sunt rudes ingenio, qui per laborem intelligunt diuinæ legis mysteria, quæ ingeniosus per negligentiam non assequitur. Rudes ingenio.

Arno. s. ps.106. Hiero. s. Isa.5.21. Sitis audiendi verbum Dei, dicit defectum prædicatorum: est etiam sitis bonorum operum, quando non est, qui bene operetur. psalm. 61. 106. Isa. 5. d. 21. d. 32. b. 41. d. Thre. 4. a. Amos. 8. d. Defectus prædicatorũ & operum.

Hiero. s. Isa.65. Gre.14. mo.5. Sitis aquæ est appetitus voluptatum. Et sitiunt mali eiecti in infernum, dum carent voluptatibus, quas appetebant. Isa.50.b.65.c. Iob.18.b.24.b. In animo enim mali sitis exardescit: quia quo agere peruersa consueuit, eo ad bibenda mala vehementius accenditur. Impio quippe sitire est, huius mundi bona concupiscere. Appetitus voluptatũ & rerũ tẽporaliũ.

Gre.16. mo.25. Sitiunt calcatis torcularibus. Iob.24.b. qui agendo crudelia ferociores fiunt: & impietatis suæ meritis cæcati, eo ambiunt grauiora facere, quo iam grauia fecerunt. Appetit⁹ male agẽdi.

Hiero. s. Iob.18. Sitis dicitur ipse diabolus. Iob. 18. c. eo quòd velut in aliquo bono & fideli æstuans hominis sitiat mortem. Diabolus.

Situla.

Lyra. s. Nu.14. Rup. 2. s. Nu.22. SItula est vas ad hauriendam aquam de puteis accommodum. Num.24.a. Isa.40.d. Designare potest primitiuam ecclesiam: vel studium legis & prophetarum, quod viguit in Hierusalem: quo hauriebantur aquæ doctrinæ legis, & effundebantur docendo populum. Designat etiam Christum, à quo fluit doctrinæ & mysteriorum aqua. Primitiua ecclesia. Studium legis. Christus.

Situs sita situm, quære Ponere.

Smaragdus.

Geo. vene canti.3. tono.8. cap.3. SMaragdus gemma coloris viridis, qua oculorum acies recreatur: confert cognitioni futurorum, auget substantiam, motus lasciuiæ compescit: tempestates eliminat, & in causis vim eloquentiæ præstat.

Glo. ord. s. Exo.39. Smaragdus coloris viridis in primo ordine rationalis positus prouidẽtiam designare potest: quæ ad futura extenditur: vt virentes plantæ. Exo.28.c.39.b. Prouidentia.

Geor. vene. canti.3. tono.8. cap.3. Smaragdus potest crucem Christi designare: qua qui delectatur, omnia sibi commoda cognoscit, substantiam spiritualem & merita auget: lasciuiam compescit, dæmones & aduersas potestates fugat, fandiq; copiam accipit. Crux Christi.

Philo.3. d. vit. Mosis Smaragdi duo in humeris pontificis, duo hemisphæria designare possunt, singula sena signa complectentia: sicur in singulis lapidibus erant sena nomina filiorum Israel. Exo.28.b. vbi dicuntur lapides Onychini. Hemisphæria.

Glo. ord. Eze.28. Rup.3. s. Apo. Smaragdus in ornatu regis Tyri. Eze.28.c. vnum ordinem angelorum designat. Significat etiam fideles: qui ad hæreditatem immarcescibilem spe ascendunt: & in ꝓximos verbis & exẽplis splendorem spargunt. Vn⁹ ordo angelorũ. Fideles.

Aretas. s. Apo.21. Smaragdina visio in circuitu Dei, virorem æternæ fœlicitatis significat in beatis. Apoc.4. a. Smaragdus erat quartum fundamentum cœlestis ciuitatis, & designat Ioannem euangelistam, qui diuino oleo exhilarat exortam in nobis peccati tristitiam. Apoc.21.c. Æterna fœlicitas. Ioãnes euangelista.

Smigma.

SMigma, seu Smegma dicitur omne illud, quod purgat: & peculiariter quod valet ad emaculandam faciem, & ad tergenda corporum dehonestamenta. Dani.13.b.

Soba.

SOba, id est, exercitus, siue militans, aut præceptum in ea, vel inflatio aut tumor, vel incensa, siue conuertens: prouincia Syriæ aduersaria Israelis. designat ardentes in peccato, & contemnentes Deum: & ipsam vastationem & exustionem virtutum. 1. Reg.14.g. 2. Reg.8.a. Pro. 18.a. Impius, cum in profundum peccatorum venerit, contemnit. Cõtẽnentes Deum.

Sobal.

Aug. s. ps.59. SObal, id est semita, vel spica, aut crura, vel femur, seu vana vetustas. psal.59. in titulo: vbi ponitur pro Syria Soba: designat autem veterem hominem, qui comburitur, vt reuirescat. Vetus homo.

Sobna.

Hiero. s. Isa.22. SObna, id est, sede nunc, aut conuertere nunc, siue captiua nunc, vel ædificans, aut quæ intelligit. Præpositus templi, cui minabatur Deus per Isaiam, ipsum eijciendum de statione sua. Isa.22.b. Typus est sacerdotij veteris à Deo eiecti: & etiam sermonis & rationis literalis legis. Sacerdotiũ vetus. Litera legis.

Soboles, uide Generare.

Sobrius.

SObrius dicitur homo sanæ mentis, quasi sine ebrietate: vix recipit allegoriã. Sobrium autem

oportet

oportet eum esse, qui vigilare debet. 1. Thes. 5. b.

Socer, Socrus.

SOcer dicitur pater vxoris alicuius, aut è diuerso mariti. Socrus vero mater.

Socrus dici potest interdum spiritus sanctus: cuius filius quodammodo est Christus secundum carnem: & anima sponsa Christi erit nurus. Mich. 7. b. — *spūssanctus.* — Hiero. s. Mich. 7.

Socrus etiam est synagoga, cuius nurus est ecclesia ex gentibus, sponsa Christi filij synagogæ. Mat. 10. d. Ita socer Thamar erat Iudas, à quo descendit Christus. Gen. 38. c. — *synagoga.* — Aug. s. ps. 44.

Socer Iacob erat Laban. Gen. 30. d. Et designat bonum prælatum volentem retinere prædicatorem, qui vult redire ad claustrum. — *Prælatus bonus.* — Lyra. s. gen. 30.

Socrus Simonis Petri febricitans, affectionem infidelitatis significare potest: & etiam carnē. Mat. 8. b. Luc. 4. f. Socrus autem generaliter infidelitatem potest designare, quæ tenet animam cum libero arbitrio in errore. Matt. 10. d. Luc. 12. g. Socrus etiam Simonis erit anima Christiana aliquo vitio periclitans. — *Affectio īfidelitatis. Caro. Anima.* — Hila. s. Mat. cano. 7-10. Amb. s. Luc. 4. Rup. 7. s. Mat.

Sochoth.

SOchoth, id est, tabernacula, vel tentoria: secunda mansio filiorū Israel in egressu de Aegypto: vbi primo fixere tentoria, relicta Ramesse: est recto itinere Palestinam versus. Designat relictis omnibus debere nos habitare in terra tanquàm peregrinos: & expeditos debere sequi Christū: in quo firmari debemus, & semper ad vlteriora pergere. Exo. 13. d. Num. 33. a. Est item Sochoth locus trans Iordanem ad torrentem Iaboc: vbi Iacob à Mesopotamia rediens, fratri Esau reconciliatus, fixit tentoria: vbi postea eiusdem nominis oppidum conditū est, & tribui Gad assignatum. Gen. 33. d. — *Peregrinatio huius vitæ.* — Ori. s. Exo. ho. 5. & s. Nu. ho. 27. Amb. s. ps. 118. ser. 5. Hiero. de mansio.

Sociare, Socius, Societas, Consors, Consortium, Sodalis. Collega.

SOciare est iungere, & quasi socium socio apponere. Socius antem est, qui est eiusdē sortis: qui & Collega dicitur: vt socij dicantur: qui pari consilio & autoritate rem eandem gerunt: & qui in re seria & laboriosa pares sunt. Sodales vero dicuntur, qui in rebus leuioribus, & fere in conuiuijs socij sunt.

Socius struthionum fuit Christus, hoc est, Iudæorum. Iob. 30. d. quod etiam de quolibet electo dici potest: qui in hac vita inter malos versatur. — *Christus inter Iudæos. Bon⁹ inter malos.* — Hiero. s. Iob. 30. Gre. 20. mo. 30.

Societas quæ non debet violari, est societas sanctorum, & Christianorum: qui sunt consortes Christi. psal. 44. Socius Beseleeli datus Ooliab designat Paulum socium Petri. Exo. 31. a. — *societas fidelium.* — Ori. s. Leui. ho. 4. Hie. ad Principiam. Lyra. s. Exo. 31.

Consortium sermonis domini, dici potest doctrina spiritualis legis. Exo. 34. d. — *Doctrina spiritualis* — Glo. ord. s. Exo. 34.

Sociantes se Israelitæ, qui prius latebant, cum suis, designāt eos, qui vitam solitariam ducūt: qui exeunt ad prædicandum vitæ perfectionem, quando Philistæi fugiunt: quia perfectio vitæ non est prædicanda, nisi fugatis Philistæis. 1. Reg. 14. d. — *Prędicatio pfectiōis* — Gre. s. 1. Reg. 14.

Sociatus omnis vir Israelita Sauli, innuit non nisi viros adiungi prædicatoribus. Sic socians sibi Saul fortes & aptos ad prælium, designat eligendos ad prædicationem eos, qui doctrina pollent, & exemplis. 1. Reg. 14. g. — *Electio pdicatorū.* — Gre. s. 1. Reg. 14.

Socij Danielis, id est, deuotionis sunt circunspectæ, discretæ & prouidæ cogitationes: sine quibus nostra deuotio non nouit, nec valet orare quomodo oportet. Dani. 2. c. — *Cogitationes bonę.* — Ricar. de. s. victo. de somnio Nabucho. 7.

Collega sapientum seculi dicitur Daniel. Dani. 4. a qui cum sit spiritualis, cui cōpetit omnia iudicare, iudicat etiam ea, quæ seculi sapientes tractant. — *Spūalis iudicans seculares sapiētes.* — Ricar. de. s. victo. de securi cōscien. 7.

Sodales sponsi sunt, qui iam accedunt ad perfectionem. Vel sunt angeli regimē populorum habentes. Canti. 1. b. — *Accedentes ad perfectionem. Angeli.* — Ori. s. canti. ho. 1.

Sodales etiam sponsi dici possunt hæretici & philosophi speciem habentes veritatis, quam reuera nō habēt: & peculiariter sodales Sāsonis, & is, qui eius duxit vxorem, sunt hæretici vsurpantes sibi ecclesiam. Iudi. 14. c. — *Hęretici. Philosophi.* — Ori. s. canti. ho. 2. Aug. epī. 48. & de pastor. 15. Gre. s. canti. 1.

Socij quibus iniquus, hoc est, diabolus prædam pollicetur. Iob. 17. b. sunt alij angeli apostatæ: vel etiam crudelissimi quiq;, & omni malitia iam repleti. Et socij eius, qui non est, sunt perfidi cum Antichristo.: & etiam ipsi angeli apostatæ socij Luciferi: & qui iam sunt in extrema nequitia. Iob. 18. c. Et socij furum sunt principes participantes cum Iuda: & adiutores dæmonum. Item Adam & Eua. Isa. 1. f. Consortium sepulturæ malorum est societas pœnarum in inferno. Isa. 14. e. — *Dæmones. Impij. Adam & Eua. Societas pœnarum in inferno.* — Gre 13. mo. 57. & 14. mo. 9. & s. 1. Reg. 2. Hiero s. Isa. 14. Ber. ser. 1. de aduent.

Socij Iuda aut Israel. Eze. 37. b. Potest ad literam intelligi de tribu Beniamin & Leui: qui remanserunt cum tribu Iuda in regno filiorum Dauid. — Lyra. s. Eze. 37.

In sociam data Eua, & non in ancillam Adæ. designat mentem non dominari sensui dominio despotico, sed politico. Gen. 3. c. — *Ratio dominās sensui dnio politico.* — Philo. 2. allego.

Societas Esau, quam declinauit Iacob, est societas malorum, quam boni vitare debent. Gene. 33. c. — *Societas malorum.* — Lyra. s. gen. 33.

Sodoma.

Sodoma.

SOdoma, id est secretum eorum, siue calx, aut cemẽtum eorum, ciuitas in qua habitabat Lot: quæ propter habitantium vitia, pręcipue libidinum subuersa est: Eratq; eius regio prius fertilissima: vt diceretur esse sicut paradisus Dei: nunc vero est ibi lacus Asphaltites.

Ori. s. gen. ho. 5. — Anima.
Sodoma dicta sicut paradisus Dei, & sicut terra Aegypti. Gen. 13. c. designare potest animã, quæ est sicut paradisus Dei, quando est in gratia. & sicut terra Aegypti, quando est in peccato.

Hiero. epis. Mensuram charitatis. — Mundus.
Sodoma quandoque est typus huius mundi, & ciuitatis Cain, quæ est ciuitas malorum. Deut. 29. d. 32. c.

Ori. s. Eze. ho. 9. Hiero. s. Eze. 16. — Gentilitas.
Sodoma dicta soror minor Hierusalem, typus est gentilitatis: cuius leuiora videntur peccata, quàm Iudæorum. Eze. 16. f. Sopho. 1. b.

Amb. de Abra. 3. Gre. s. 1. Reg. 2. Clima. grad. 1. — Libido.
Sodoma typus est libidinis, & incendij concupiscentiæ: quam elegit Lot, qui typus est iuuenum, qui concupiscentias sectari solent. Gen. 13. c. 19. e.

Philo. de temulen. 1. Hiero. s. Iere. 23. — Homines perditi.
Sodoma iuxta Philonem interpretatur orbitas, siue cecitas: cuius vites sunt homines vinolentia, gula, turpissimisq; voluptatibus perditi: quorum fructus est amarus, sicut fructus, qui nunc Sodomis oritur. Deut. 29. d. 32. e. Et quasi Sodoma dicuntur, qui vt Sodoma puniendi sunt. Iere. 23. d.

Philo. d cõfus. ling. Rup. 6. s. gen. 8. — Tentationes carnales. Seruientes prauis affectibus.
Sodomitæ vallantes domum Lot designant multitudinem tentationum carnalium, & eos, qui prauis affectibus seruiunt. gen. 19. a. Sodomitæ autem igne consumpti sunt: quia eorũ peccatum erat contra naturam.

Iudæi.
Sodoma etiam & Sodomitæ vallantes domum Lot, typum gerunt Hierusalem, & Iudæorum, qui oppresserunt Christum.

Sol.

SOl est planeta notissimus, illustrator orbis: cuius præsentia constituit diem, absentia noctẽ: eius effectus est illuminare, calefacere, & fouere omnia, & per accessum in æstate adurere,

Ori. s. Canti. ho. 2.
hyeme vero per discessum eius & distantiam frigus vigere. Sumitur aliquando Sol pro die, seu splendore diei. ps. 57. Supercecidit ignis, & non viderunt solem.

Geor. vene. canti. 1. tono. 2. cap. 12. Aug. 18. ciui. Dei. 32. & s. ps. 142. — Deus.
Sol est perspicua imago diuinæ intelligentiæ: aut perspicua statua in hoc mũdano tempore: vnicus est in essentia & luce: multiplex tamen in radijs: sicuti ipsum primũ esse, vnicũ est in se: & illud diuinum, æternum, & immutabile: multiplex tamen in creaturis diffusum. Et sicut sole contrahente radios: omnia contenebrescunt: ita auertente faciem suam diuino sole, omnia turbantur: & in puluerem suum, aut in nihilum reducuntur. Deus autem est sol, cui manifesta sunt crimina. Exo. 22. d. Apo. 12. a.

Hie. & Aug. s. ps. 71. — Deus pater.
Sol aliquando peculiariter designat Deum patrem: & filius permanet cum sole: quia permanet cum patre in æternitate. psal. 71.

Ori. s. Iesu. ho. 1. 9. & s. Iudi. ho. 1. & s. Matth. ho. 3. Arno. s. ps. 18. Hila. s. ps. 57. Amb. 2 d Iacob. 7. & epis. 62. & ser. 16. Hiero. s. Iere. 15 & s. Iob. 9 & s. Isa. 60. Aug 1. ser. dñi i n mõte. & epis. 119. & s. ps. 120. Phil. d sõnjs. — Christus.
Sol interdum significat diuinitatem Christi: aut ipsum Christum, qui est luminare maius præsidens diei, hoc est, claræ visioni Dei. Gen. 1. b. 32. g. Iob. 8. c. 9. a. psalm. 18. 57. 73. 103. 130. Eccl'tæ. 1. a. 2. c. Canti. 1. b. 2. b. d. Ier. 15. Sapi. 5. a. Ion. 4. c. Mich. 3. b. Mala. 4. a. Eccl'i. 27. b Mat. 5. g. 17. a. Luc. 21. c. Ipse est sol stãs, vt tẽpore Iosue. Iosu. 10. c. Et sol stãs in habitaculo suo, est Chrs in gloria, & in ecclesia. Habac. 3. c. Ipse enim dixit. Matth. 28. d. Vobiscum sum vsq; ad consummationem seculi. Et sol conuersus est in tenebras, quando Chrictus, qui est lux mũdi, reliquit Iudæos in tenebris. Ioel. 2. g. Ecclesiastæ. 12. a. 1. Cor. 15. e. Sol in ciuitate Iuda, & in fonte, & in ciuitate Aegypti, est ipse Christus, vel Deus, qui est sol cõmunis. Iosu. 15. b. Isa. 60. d. Vt autem sol indurat lutum, & liquefacit cæram: sic Christus positus est in ruinam & resurrectionẽ multorũ. Luc. 2. e. Ephe. 4. f. Gre. 8. mo. 23 Rup. 5. s. Mat. Cyril. 4. s. Ioã. 28. Geo. ve. cãt. 1. to. 6. c. 16.

Amb de Ioseph. 2. Aug. epis. 80. Hie. s. ps 18. Beda. s. gen. 37. Ru. 9. s apo. — Virgo Maria. Ecclesia. Excelentia sctõr.
Sol adorans Ioseph. Gen. 37. c. significare potest beatam virginem Mariam adorantẽ Christum: vel ipsam ecclesiam eundem adorantem: vel excellentiam sanctorum. In hoc sole posuit tabernaculum suum Christus. psal. 18. Apo. 16. b.

Ricar. de s. victo. de 12. priar 69. — Intentio mentis.
Potest etiam sol significare intentionem mentis: quæ adorat Ioseph, hoc est, discretionem, per quam dirigitur.

Ber ser. paruo 60. & & s. canti ser. 27. — Charitas. Gratia. Iustitia.
Sol est charitas omnes illustrans virtutes: vt sol omnia astra. Item gratia: & iustitia. Canti. 6. d. Electa vt sol. Apo. 12. a. Mulier amicta sole. Hoc enim ad charitatem & gratiam & iustitiam applicari põtest.

Arno. s ps. 135. Hier. s N hum. 3. Aug. s. ps 57. Ricar. de. s. vict. 3. d arca n yst 7. & secu. ri. cõscien. 18. — Sapientia. Doctrina veritatis. Nouũ testamentũ. Prædicatio.
Sol etiam significat sapientiam, seu doctrinam, vel intelligentiam veritatis: & peculiariter nouum testamentum. Iob. 41. d. psalm. 57. 135. Nahum. 3. d. Ecclesiastę. 1. a. Sol præterea est lux prædicationis cum amore cordis. 1. Reg. 11. c. Iob. 9. a. Intelligentia oritur per contemplationem: reuertitur ad locum suum, quum ad sui circunspectionem oculus cordis reuocatur. Gre. s. 1. Reg. 11. & 9. mor. 3.

Ori. s. Mat. cap. 3. — Gloria.
Sol quo fulgebunt omnes iusti. Matth. 13. f. designat vnitatem gloriæ, quæ erit in beatis in fine mundi.

Philo. de somnijs. — Mens.
Sol quandoq; significat mentem: cuius ciuitatem ædificant, qui creaturã creatori præferunt. Exod. 1.

Ratio. Exo.1.b. Et solis radij sunt sub ipso Leuiathan. Iob. 41.b. quum nonnulli etiam docti viri sapientiæ suæ ac lumina non libere agendo subleuant: sed ad vestigia Leuiathan illius, & peruersitate operis, & blandimento adulationis inclinant: vt intelligentia, quæ illis sicut sol desuper fuit ex cœlesti munere, antiqui hostis pedibus substernatur ex terrena cupiditate. Eccl'i.27.b. Apo.16.b. Electa vt sol est mens, quæ ex claritate cognitionis & contemplationis accenditur in feruorem deuotionis. Canti. 6. d. Hic sol occidit super iracundiam, cum ratio per iram extinguitur. Ephe.4. f. psalm.88. Gre.34.mor.6.7. Cassia.lib.8.cap.9. Ricar.de.s.vict.5.de arca mysti.10. Aug.s.ps.88.

Sensus. Sol etiam dicitur ipse sensus: qui oritur, quando cessamus à contemplatione, & ad sensibilia reuertimur: atq; cum hic sol oritur, celantur cœlestia: cum occidit, celantur terrestria, & aperiuntur cœlestia. Gen.32.g. Leui.11.d. Philo. de somnijs

Splendor regni. Populus iudæorum. Sol quandoq; significat splendorem regni. Gen. 1.b.32.g.37.c. Exo.22.d. Leui.11.d. Ephe.4.f. Et sol factus est niger, quando Hierusalem subuersa est: & perijt regnum Iudæorum. Apoc. 6.d. Et sol, cuius tertia pars percussa est, est populus Iudæorum, ex quo nasciturus erat Christus. Apo.8.d. Lyra.s.gen.1. Rup 4.1.apo.&.5.

Prosperitas. Sol quandoq; est ipsa prosperitas: seu tempus prosperitatis. psal.120. Isa.49.c. Hiero.s ps.120.&.s. Isa.49.

Manifestatio diuini iudicij. Manifestæ visionis ostentio. Correptio manifesta. Solis egressio super terram. Gene. 19. e. est manifestatio diuini iudicij: & etiam aduentus diuini verbi, præbens bonis auxilium: malis perniciem. Sole autem manifestæ visionis ostentio designatur. psalm.18. In sole posuit tabernaculum suum. Ac si diceret: Humanitatis assumptæ sacramentum, in lumine manifestæ visionis ostendit. Et. 2. Reg. 12. c. Tu fecisti in abscondito: ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu solis. Sol etiam est manifesta in iudicio correptio. Num. 25. a. Suspende eos contra solem. Philo.de somnijs. Ori.s.Nu.ho.25. Gre.34.mor.6.

Spirituales. Prædicatores. Sol quandoq; spirituales designat: & prędicatorum claritatem: quem solem dicitur fecisse Deus. psal.73. Iob.9.a. Et in extremo tempore sol fiet quasi saccus cilicinus: quia fulgens vita prædicantium, ante reproborum oculos aspera & despecta monstrabitur. Apo.6.c. Aug.s.ps 73. Gre.9.mor.3.

Angeli. Sol fugans tenebras designat angelicas potestates fugantes dæmones, & omnia spiritalia nequitiæ, &c. Geor.vene. Canti.1. ton.4.cap.10.

Bona opera manifestata. Sol quandoq; significat claritatem operis: & sol in fulgore est bonum opus in manifestatione. Iob.31.d. Scriptum namq; est. Matth.5.b. Luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est. Et in sole, hoc est, in tempore vel manifestatione posuit Christus tanquàm militare habitaculum suum: hoc est, dispensationem incarnationis suæ. psal.18. Gre.22.mor.6.&.34 mor.6. Aug.s.ps.18. Ber.s. Canti.53.

Tempus. Sol quandoq; significat tempus, seu mundi durationem: vt occasus solis sit vltimum tẽpus. Gen.15.d. Et permanet Christus cum sole. psal.71. quia durabit cum corpore suo, quandiu durabit sol. Et sol stans est tempus gratiæ prolongatum. Iosu.10.c. Glo.inter.s.Gen.15. Aug.s.ps.71. Ori.s.Iosu.ho.11.

Ardor cõcupiscẽtię. Feruor tentationis. Iniquitas. Sol feruens ardorem concupiscentiæ significare potest. Ea enim velut luce candet, & mentem, cui lucet, exurit. Mat.13.a. Item ardorẽ seu feruorem tentationis. Deut.23.b. Hic sol decolorat sponsam. Canti.1.b. Et sol, qui tegitur nube, est ipsa iniquitas. Eze.32.b. Gre.s.1. Reg.14.& 9.mo.40. Ber.s.Canti.ser.28. Hier.s Eze.32.

Satanas. Antichristus. Tyrannus. Sol adurens est Satan transfigurans se in angelum lucis. psal.120. Mar.4.a. Hic obscurabitur. Mat.24.c. Item Antichristus. Apo.16.b. Quartus angelus effudit phialam suam in solem. Et tyrannus. Isa.13.b. Obtenebratus est sol in ortu suo, id est Balthasar. Ori.s.canti.6.3.&.s. Mat.ho.3. Glo int. s.apo.16.&s.Isa.13.

Persecutio. Tribulatio. Sol quandoq; persecutionem designat, vel tribulationem. Mat.13.a. Quum nata sine radicibus semina orto sole aruerunt: quia videlicet verba vitæ in corde terrenorum hominum temporali momento virentia, superueniente persecutionis ardore siccantur. Mar.4.a. Ita Iob.9.c. Humectus videtur antequàm veniat sol. Gre. 34.mo.6.&.s. Ezech.ho.19.

Solarium.

Cõuersatio prædicatorum. SOlarium est locus superior in domo, & planum tectum, vbi ad solem manere quispiã potest. Solarium est alta conuersatio prædicatorum: quæ tamen adhuc est inter infirmos. 1. Reg. 9.d.. Sic in solario abscondit Rahab exploratores. Iosu.2.b. Gre.s.1.Reg.9. Hiero.s.ps.86.

Solemnis, Solemnitas, uide Festum. Solere, Solitum, uide Cõsuetudo. Solicitus, Solicitudo, Solicitare.

SOlicitus dicitur inquietus & curis affectus: & solicitudo est ipsa mentis inquietudo. Solicitare autem est inquietare, & curam inijcere, seu contristare.

Cura Christi erga prędicatores. Solicitus pater Saulis pro eo absente, designat Christum curam habentem prædicatorum: ne, dum alios saluos facere cupiunt, ipsi pereant. 1. Reg.9.a.10.a. Gre.s.1.Reg.10.

Vigilãtia huius vitę. Solicitus ambulat coram domino, qui nulla hora dormit, nullo tempore securus est: sed semper expectat patrem familias venientem: & diem formidat iudicij. Mich.6.c. Iob.23.d. Hiero.s.Mich.6. Gre.16.mo.19.

Solicitudo vitę actiuæ. Solicitudo Marthæ designat solicitudinem prælatorum, & exercentium vitam actiuam. Luc. 10. g. Ber.ser.3 de assũp.

Non erit

Non erit solicitus iustus in tempore siccitatis : quia secum habet verbi Dei flumina. Ierc. 17.b.

Hila.s.Mat. cano 6. Hiero.s.Isa.57.

Solicitum esse de crastino est non habere fidem futuræ gloriæ. Mat.6.d. Sic solicitus timet diues:quia dum Deum non timet,multos timet.Isa.57.c.

Infidelitas fu[illegible]

Ori.s.Exo ho.5. Beda.s.Exo.5.

Solicitantes populum ab operibus laterum,sunt docentes cessare à malo,& renuntiare seculo. Solicitant autem Moses & Aaron, hoc est,lex & sacerdotium.

Incitare ad bo[illegible]

Solidare, Solidus.

SOlidum est corpus,quod cõstat trina dimẽsione,nihil concauũ aut vacuũ habens : & quod est firmum. Vnde solidare est roborare & firmare.Solidus etiam est species monetæ. 1. Par. 29.b. Solidos decem milia.

Hiero.s.Iob.37. Gre.27.mo.25.

Solidissimi cœli quasi ære, sacræ scripturæ indicant firmitatem.Iob.37.c. Vel designant angelos , qui in diuino amore fixi perstiterunt : vnde hoc in munere retributionis acceperunt : vt nulla iam rubigine surripientis culpę mordeantur:vt in contemplatione conditoris sine fœlicitatis fine permaneant : & in hoc , quòd sunt conditi , æterna stabilitate subsistant. Vel sunt mentes electorum à cunctis terrenis contagijs intimo amore suspensæ. Qui solidissimi vt ære fusi sunt quia ab integritate cæptæ fortitudinis nulla mutabilitatis rubigine consumuntur.

Firmitas scripturæ. Angeli. Mentes ele[illegible]

Hiero.s.Iob.38. Gre.28.mo.9.13.

Solidatæ bases terræ. Iob. 38. a. sunt sancti in virtute & gratia firmati : doctores , & etiam prophetæ : qui superimpositas tabulas ipsi firmi ac fusiles sustinent : quia apostolorum vita, dũ eorum prædicatione instruitur, eorum & autoritate solidatur. Designant etiam intentiones rectas in Christo firmatas.

Sancti. Doctores. Prophetæ. Intentiones rectæ.

Glo inter.s.Isa.54.

Consolidare clauos tentorij ecclesiæ. Isa. 54. a. est firmare ratione dogmata ecclesiæ : vel etiam doctrinam sacram docere : vel firmare ipsam rationem & intellectum, quibus præcepta consistunt.

Firmare dogmata ecclesiæ.

Hier.s.Eze.34. Cyril.7.s.Ioan.5.

Solidare infirmum est debilem in fide corroborare . Ezechiel. 34 .a. Non consolidant autem infirmum mali pastores, quando propensos ad vitia verbo exhortationis non corroborant.

Roborare debiles in fide.

Glo.inter.s. Leui.13.

Solidum vestimentum dici potest virtus solida, & vndiq; integra.Leui.13 g.

Virtus solida.

Hiero.s.Eze.19.

Solida virga vineæ designat firmum regnum Iudæorum : & etiam fortes fideles in ecclesia. Ezec. 19. d.

Regnum Iudæorum.

Glo.inter.s.Exo.27

Solidum altare designat animam terrenis curis plenam. Ideo Deus nolebat sibi fieri altare solidum. Exod.27.b.38.a.

Anima terrenis curis plena.

Solium, uide Cathedra.

Soluere, Absoluere.

SOluere est,quod ligatum erat , non ligatum facere : & interdum satisfacere. Item destruere. Ioan.2.c. Soluite templum hoc. Explicare. Iudi.14.c. Quod si solueritis mihi. Negare. 1.Ioan.4.a. Omnis spiritus qui soluit Iesum. Remittere. Eccl'i.28.a. Deprecanti tibi peccata soluẽtur. Rumpere. Eze.17.c. Soluit pactum,quod habebat cum eo. Violare.Mat.5.b.Non veni soluere legem,sed adimplere.

Arno.s.ps.104. Beda.s gen.49.

Soluens rex Ioseph est Deus pater suscitans Christum. psal. 104. Soluta sunt vincula brachiorum eius.Gen.49.c.

Suscitatio Christi.

Gre.7.mo.8.

Soluere dicitur Deus manum suam,quando castigat: quasi enim ligatam videtur habere manum,quando sustinet peccantes,& non statim castigat.Iob.6.b.

Castigans Deus.

Ori.s.Mat.ho.14.& s.Luc ho 37. Amb s. Luc.19. Clima.grad.1. Aug.83.q.65.&.s.ps 145.&.s Ioã.trac.49 Hiero.s.Isa52.&.s. Hose 5. Cyril7.s Ioan.23. Gre.ho.26.

Soluere interdum est liberare : vt soluit Deus à vinculis peccatorum. Mat.16.c. Et soluit cõpeditos,cum ex mortalibus immortales facit. psal.101.145. Et soluunt discipuli Lazarum , sed venientem foras,hoc est, suscitatum à Christo:nullus quippe peccator absoluendus est , antequàm per dignam pœnitentiam correptus,& intrinsecus appareat viuificatus. Soluitur autem anima à vitijs & passionibus,vel etiam à vinculis carnis,vt libera sit in gloria.Ioan.11.f.Soluunt quoq; discipuli asinam,quum absoluunt à vinculis peccatorum,quod tamen non possunt,nisi iubente domino. Matth. 21. a. Luc. 19. e. Et soluit vincula colli sui , qui liberatur à seruitute peccati. Isa. 52. a. Soluere autem non potest vinculum peccati diabolus,qui semper ligare satagit.Hose. 5. d.

Liberari à peccatis.

Hiero.s Iob 39. Gre.30.mo 23.

Soluit Dus vincula onagri,quando liberauit populum Iudaicum à præceptis & ceremonijs legis.Et etiam virum contemplatiuum ab affectibus terrenorum.Iob.39.a.

Liberari Iudæos ab onere legis.

Amb. de Iacob.3. Gre.s.Ezec.ho.6.

Soluet Esau iugum Iacob,quando Iudæi in fine mundi venient ad fidem. Gene.27.f.

Cõuersio Iudæorum.

Soluit Christus medium parietem, quando reconciliauit genus humanum cum Deo : & ex Iudæis & gentibus fecit vnam ecclesiam.Ephe.2.c.

Rup.4.s.apoc.

Soluit Christus signacula libri clausi.Apo.5.a.quia ipse impleuit,quæ prophetata erant in sacra scriptura.

Implens Christus scripturas.

Soluisse

Soluisse dicitur Christus dolores inferni. Act.2.d. Vt solui possunt laquei venantium: non quia iam tenuerint: sed ne teneant. Vel eos dolores soluit, quibus ipse teneri non poterat: sed quibus alij tenebantur, quos ille nouerat liberandos. Aug.epist.99.

Passus Christus pro nobis. Exoluebat Christus, quæ non rapuerat. psal.68. quia pro peccatis alienis patiebatur. Sic soluit didragma, quod non tenebatur. Mat.17.d. Amb.epist.4. Aug.s.ps.68.

Exequi bonũ propositum. Soluere dicuntur vota, qui opere exequuntur bonum propositum. Isa.19.d. Hiero 1.Isa.19.

Explicare Christi incarnationem. Soluere corrigiam calceamenti Christi, est incarnationem eius intellectam verbis explicare. Ioan.1.d. Amb.instit.virgi.14. Gre.ho.7.

Dimissio populi iudæorum. Soluens mulier calceamenta nolentis suscitare semen fratris: dici potest lex dimittens populum Iudæorum, vt duceret eam Christus nouissimis temporibus. Deut.25.c. Ruth.4.d. Soluit etiam calceamenta, qui non est sponsus ecclesiæ. Ideo vt ostendatur Moses non esse sponsus iubetur soluere calceamenta. Exo.3.b. Amb.3.de fide.5.& 1.Luc.3. Beda.1.Exo.3.

Auferre peccata. Relinquere mortalitatem. Pellere timorem humanum. Soluere calceamenta est auferre peccata: & etiam relinquere mortalitatem. Exo.3.b. Iosu.5.d. Soluere autem debes calceamenta, vt transeas. Soluere etiam calceamenta est auferre timorem humanum, qui non sinit liberam esse prædicationem. Ori.s.1.Reg.ho.1. Amb.de fug.secu.6. Epiph.lib.anchorato. Beda.1.Exo.3.

Destruere hæreses. Dissoluit colligationes impietatis, qui doctrinam hæreticorum dissipat. Isa.58.b. Hiero.s.Isa.58.

Mollita duricies cordis. Soluitur calore lapis. Iob.28.a. quum duricies cordis feruore fidei tollitur, & diuini amoris igne tangitur, & in feruore spiritus liquatur: vt ad sequentem vitam desideriorum æstu ardeat, quam prius audiens insensibilis manebat. Hiero.s.Iob.28. Gre 18.mo.16.

Non redere opera verbo Dei. Nõ agere gratias. Soluere pro reddere. Leui.21.c. Votum ex his solui nõ potest. Sic non soluit peccator, quod mutuo accepit. psal.36. quum non reddit opera verbo Dei, à se audito respondentia: & quum non agit gratias de donis acceptis. Ori.s.ps.36 ho.3. Hie.& Aug.s.ps.36.

Potestas diaboli & membrorũ eius aduersus ecclesiam. Soluti quatuor angeli. Apo.9.c. designant facultatem datam dæmonibus, & eorum membris ad extremam persecutionem ecclesiæ. Vel sunt soluti principes quatuor regnorum aduersus filios Israel: vel contra ecclesiam. Sic soluetur diabolus ad modicum tempus tempore Antichristi. Apo.20.c. Aug.s.Apo.ho.9.10. Rup.5.s.apoc.

Mitti in infernum. Solui dicuntur mali de loco suo, quando ex hac vita mittuntur in infernum. Iob.6.c. Gre.7.mo.13.

Perdens salutem fratris. Soluere dicitur Dei opus, qui fratris salutem perdit. Rom.14.d. Amb.s.Rom.14.

Solitudo, uide Desertum.

Solus, Solitarius.

Solus aut solitarius est, qui seorsum est ab alijs: aut sine socio vel comite.

Singularitas Dei. Solus Deus facit mirabilia. psal.135. quia omnes alij, si quid faciunt, virtute ipsius faciunt: & quædã facit ipse solus. Ipse quoq; dicitur esse solus. Iob.23.c. quia ipse reuera est: alia vero sunt, quasi non sint, in conspectu eius à quo habent ipsum esse. Glo.ord.s.ps.135.

Solitudo Christi in passione. Solus Christus fuit vespere relictus. Matth.14.c. vt designetur solitudo eius in passione. Et solus calcauit torcular: quia solus factus est homo: & solus est retributor. Isa.63.a. Solus etiam remanet Iesus: quia solus peccata remittit. Ioan.8.b. Idem non est solus: quia est cum patre. Ioan.8.d. Hila.s.Mat.cano.14. Hiero.s.Isa.63. Amb.epist.76.

Mittens Deus prædicatores ad gentes. Solus Deus extendit cœlos, qui secreti mira dispensatione consilij prædicatores suos, vnde permisit in vna gente opprimi, fecit in mundi cardines inde dilatari. Iob.9.b. Gre.9.mo.4.

Cultus soli Deo dãdus. Soli Deo seruire est non simul vitijs operam dare. Deut.6.b.1.Reg.7.a. Mat.4.b.6.c. Nemo potest duobus dominis seruire. 2.Cor.6.c. Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? designatur autem cultus latriæ soli Deo dandus. Glo.ord.s.1.Reg.6.

Sermo propheticus remanens verax. Solus euadens nuncius Iob cæteris pereuntibus, est sermo propheticus, qui dum fiunt mala omnia, quæ prædixit, quasi sanus ad dominum solus redit. Dum enim vera dixisse de perditorum casu cognoscitur, quasi inter mortuos vixisse monstratur. Iob.1.c. Gre.2.mo.25.

Auferri malos à terra. Solitudo vrbis erit solitudo terræ, quando mali auferentur ex ea. Isa.24.e. Sumitur autẽ singulare pro plurali. Glo.ord.s.Isa.24.

Status cõtemplationis nõ omnium. Solus Moses ascendens in montem, statum contemplationis designat non omnibus aptum. Exo.24.a. Idem designat solus remanens Iacob. Gen.32.f. Glo.inter.s.gen.32.

Separari à vitijs, & mundanis cogitationibus. Solus sedet, qui non est particeps vitiorum vitæ communis: & qui se à multitudine peccantium separat. & qui alios bonis operibus excellit: & qui se à tumultu cogitationum mundanarum, & affectuum terrenorum separat. Iere.15.a. Thre.3.d. Hiero.s.Iere.15. G.e.4.mo.35. Ori.s.Iere ho.11. Amb.de obit.Valét. & s.ps.118.ser.2.

Solum esse hominem, quod non est bonum. Gen.2.c. est vel Christum esse sine ecclesia: vel animam sine vnione ad corpus, quæ est illi naturalis. Glo.ord.s.gen.2.

Solum sedere Mosen ad iudicandum populum, & solum sustinere negotium populi, inepte fieri ostendit Iethro. Exo.18.c.

Carens verbo Dei. Solus, cui est væ, est, qui non habet socium verbum Dei. Eccl'æ. 4.c. Sic fuit solus Saul, qui proiecit sermonem domini: ideo cadens non est subleuatus. 1.Reg.15.f. Dauid vero non erat solus: ideo cadens habuit subleuantem. 2.Reg.12. Et sola sedens ciuitas Hierusalem destructa, est Glo.ord.s.Thre.1.

cta, est anima existens in peccato à gratia Dei destituta, & existens sine Christo. Thre.1.a.

Hero.s.Hose.8. Isyc s.Leui.13. Solus habitans Leprosus designat separatos à societate ecclesiæ. Leui.13.f. Et solitarius onager est hæreticus separans se, vel eiectus ab ecclesia. Hose.8.c. Separati ab eccl.

Gre.10.mo.25. Soli homines dicuntur, qui se præire omnibus ratione existimant, tumore videlicet mentis. Iob.12.a. Superbi.

Glo.ord.s.Iob.31. Solus comedit buccellam suam, qui non facit eleemosynam: & etiam qui facit: sed non habet secum pauperes. Iob.31.b. Nõ faciẽs eleemosynam.

Gre.12.mo.18. Solis patribus suis dicunt hæretici datam esse terram. Iob.15.c. quia solos errorum suorũ magistros rexisse veraciter ecclesiam putant.

Gre.4.mo.11.23. Solitaria est nox. Iob.3.b. quum culpa, quam quis fecit, sola remanet: ne dum laudatur, & defenditur, in conspectu nos iudicis multiplicius astringat. Et quum diabolus distinctione perpetua à frequentia supernæ patriæ separatur. Vel vt hominem, quem sibi socium ad perditionem fecerat, amittat: & solus cum suo corpore hostis pereat: dum multos, quos destruxerat, redemptoris gratia reformat. Culpa nõ defẽsa. Eiectio diaboli.

Hie.s.Mic.7. Soli in saltu dicuntur esse, qui se odio hominum separant. Soli autem sed nõ in saltu, sunt boni à consortio malorum separati. Mich.7.c.

Somnus, uide Dormire.

Somniare, Somnium.

Somniare est per quietem somni aliquid quasi vigilando in phantasia videre. Somniuum autem est ipsa visio somniantis.

Glo.ord.s.gen.37. Somnia Ioseph typus erant eorũ, quæ futura erant in Christo. Et somniator Ioseph est Christus, cui peculiare est præuidere futura. Somnia vero dicuntur inuidiæ causa, hoc est, applicatio scripturarum ad Christum: quam Iudęi ferre non poterant. Gen.37.a. Somnia quoq; Ioseph typum gerunt parabolarum Christi, propter quas illi inuidebant principes Iudæorum. Rup.8.s.gen.21. ꝓphetię d Chr̃o. Parabolæ Christi.

Gre.23.mo.20. Somnium aliquando significat tranquillitatem contemplationis: & inspirationem: & in his somnijs apparet Deus: vel potius in somnis. Gen.20.a.28.c. Per somnium quoq; loquitur deus. Iob.33.b. quando tranquilla mente ab huius seculi actione quiescitur: & in ipso mentis silentio diuina præcepta pensantur. Somnium Nabuchodonosor, cuius oblitus est, sed postmodum etiam eius interpretationem accepit, designat contemplationem aliquando auferri à contemplatiuis, ac postea multo plenius reddi. Designatur etiam gratiam contemplatiuæ vitæ facilius elabi, & dificilius reparari: vt fuit difficile Nabuchodonosor recuperare somnij notionem. Dani. 2. a. Ricar.de.s.victo de somnio Nabuch.1.2. Trãquillitas cõtemplationis.

Amb.de Ioseph.6. Somnia senũ designant cognitionem mysteriorum. Ioel.2.g. Et somnia eunuchorum Pharaonis erant præuisiones prophetarum: qui ostendunt omnem pœnitentiam huius seculi esse somnium: sicut & somnium Pharaonis. Gen.40.a. Cognitio mysteriorum.

Rup.7.s.gen.24. Somnium Iacob. Gen.28.a. designare potest fidem, per quam nunc videmus per speculum in enigmate. Fides.

Gre.8.mo.17. Somnia per quę terret Deus. Iob.7.c. sunt imaginationes vltimi districtiq; examinis: quod iam vtcunq; per timorem cernimus: sed tamen vt est veraciter non videmus.

Hiero.s.Isa.56. Somnium etiam quandoq; est voluntas propria. Isa.56.d. Dormientes & amantes somnia. Voluntas propria.

Amb.s.ps.72. Gre.15.mor.3. Somnium surgentis est vita malorum: quæ velut somnium præterit. Iob.20.a. psal.72. Vita malorum.

Somnium nocturnum dici potest occluta tentatio. Deut.23.b. Gre.9.mo.40. Occulta tentatio.

Hiero.s.Zach.10.& s.Isa.29. Somnia pseudoprophetarũ designant errores capitis hæreticorum: quos ipsi ascribunt Deo, tanquàm ab eo reuelatos. Iere.23.e. Et somniatores sunt cultores idolorum: & hæretici cultores errorum. Zach.10.a. Et sicut somnium erunt diuitiæ militantium contra Hierusalem. Isa. 29.b. Vel quia non proderunt destructoribus Hierusalem: vel quia argumenta & strophæ hæreticorum erunt velut visa somniantium, & sicut somniat esuriens se comodere. Errores hæreticorũ.

Sonare, Sonus, Sonitus, Resonare.

Sonus est obiectum auditus: vnde quicquid primo & per se ab auribus percipitur, sonus dicitur. Sonare autem est sonum efficere.

Gre.27.mo.13.14.15 Sonus aliquando est inspiratio: & sonus ex ore Dei est vis timoris de superna irruens aspiratione: quia quum nos de venturis dominus aspirando replet, proculdubio de male gestis præteritis terret. Et sonitus rugit post Deũ: quia cum mentẽ Deus ingreditur, mox pœnitentiæ gemitus sequitur: vt ei iam salubriter flere libeat: qui prius de iniquitatibus deflenda iucunditate gaudebat. Iob. 37. a. Sonat etiam inspiratio. Iere. 46. f. Vox eius quasi æris sonabit. Quod si os Dei est filius, sonus procedens ex ore Dei erit spiritus sanctus: de quo Act. 2. a. Factus est repente de cœlo sonus tanq̃ aduenientis spiritus vehementis. Inspiratio. Gemit⁹ pœnitẽtiæ. Spiritus sanctus.

Sonitus.

Vindicta Dei. | Glo. inte. s. Iere. 25.

Sonitus rugitus Dei est grauis Dei vindicta. Ierem. 25. f. Et sonitus quadrigarum in iudicio erit angelorum vel dæmonum. Ioel. 2. b. Amos. 2. a.

Prædicatio. Laudes Dei | Gre s. cant. 2. & . 16. mo. 16. & 4. Eze. h. 8. Arno. s. ps. 150. Hie s. Eze 1. & 4. 16. 16. 8. s. Iob. 38. Ori. s. cant. ho. 4. & s. Rom. 10.

Sonat vox sponsæ in auribus sponsi, quum prædicat Christum proximis, eos hortando ad amorem Christi. cant. 2. d. Et sonitus buccinę prædicationem significat. Exo. 19. c. 20. c. Et laudatur Deus in sono tubæ, quando, quę in aure audiuntur, prædicantur in tectis ad gloriã Dei. ps. 150. Et sonitus tintinabulorum est prædicatio. Exo. 28. f. Et etiam sonus alarum: & sonus aquarum sunt laudes populorum: sonus vero castrorum, est maior laus sublimis Dei: qui omnem superat intellectum. Dicitur autem sonus sublimis Dei: quia à Deo habent vt laudent: & quia in fælicitate laudabunt vniti Deo. Eze. 1. f. 33. a. Sonus apostolorum est simplex prædicatio. ps. 18. Roma. 10. d. Resonant montes laudem, quum apostoli prædicant. Isa. 44. d. Sonat autem venter quasi cithara. Isa. 16. d. quando mens prædicantis omnibus virtutibus est ornata: & sic foris gratum dat sonum. Et sonans tonitruum est prædicatio apostolorum cum virtute spiritus sancti. Iob. 38. c. Ideo sonus factus est, adueniente spiritu sancto. acto. 2. a. Cum hoc sonitu perit memoria malorum. ps. 9.

Tuba iudicij. Fortis inspiratio. Aduentus spũssct̃i.

Sonitus factus prophetante Ezechiele, designat vel sonum tubę futurum in iudicio: Vel fortem inspirationem: Vel aduentum spiritussancti in Pentecoste. Eze. 37. b.

Minæ contra prædicatorem. Tentatio | Gre. 31. mor. 25. 30.

Sonare dicitur pharetra super equum. Iob. 39. c. quando contra prædicatorẽ sanctũ occulta prauorum machinatio consilium suum, quod fraudulenter operit, fraudulentius patefacit: vt pmisis minis, quasi ex sonitu pharetrę terrorem incutiant. Item quando fortiter agenti aliqua occurrit tentatio: vt à forti operatione cesset.

Præcepta seculariũ principum. Persecutiones infideliũ & dæmonum | Hila. s. ps. 64. Hie. s. Isa. 17. & s. Iere 6. & s. Eze. 7. Aug. s. ps. 45. 64. Gre. s. 1. reg. 4. & 31. mor. 25.

Sonitus aquarum sunt iussiones sublimitatum seculi: & commotiones ac persecutiones infidelium & dæmonum. ps. 9. 45. 64. 82. Isa. 17. d. Et sonat quasi mare vox inimicorum: quando graues sunt tentationes & persecutiones. Iere. 6. f. Et sonans terra designat clamorem Iudęorũ in Christianos. 1. reg. 4. c. Sonitus etiam populi Iudæorum fuit, quum clamauerunt: Crucifige, Crucifige. Eze. 7. c. Et sonitus equorum sunt terrores dæmonum & hæreticorum. Ezec. 26. b. Et sonat pharetra super equum, vel contra equum, quando persecutiones oriuntur aduersus pdicatores. Vel sonat in diabolo persequente. Iob. 39. c. 28. d.

Fama turpitudinis prælati. | Gre. s. 1. reg. 15.

Resonare dicitur vox gregum in auribus Samuelis. 1. reg. 15. d. quando venit fama turpitudinis inferioris prælati ad superiorem.

Prædicatio legis. | Isy. s. Leui. 26.

Sonitus folij volantis terret Iudæos. Leuit. 26. e. quia terrentur à prædicatione legis per fideles facta.

Insania voluptatũ.

Sonitus lætantium est insania vacantium voluptatibus. Isa. 24. b. Ad idem sonitus organi. Iob. 21. b.

Fama lapsi in peccatum | Hie. s. Eze. 26. 31.

Sonitus ruinæ Tyri est fama eius, qui lapsus est in peccatũ. Eze. 26. c. 27. f. Et sonitus ruinæ cedri est fama Luciferi lapsi. Eze. 31. f.

Inquietudo impij. | Gre. 12. mor. 19.

Sonitus terroris dicitur esse semper in auribus impij. Iob. 15. c. quia semper malum suspicatur: nec in vlla est securitatis tranquillitate.

Sophar.

Hæretici | Hie. prol. in comment. s. Iob. Gre. prol. mor. cap. 12. & 3. mor. 17.

SOphar. i. speculator, vel buccina: vel dissipatio speculæ, vel matutinus, aut corona, seu circulus: Vnus ex amicis Iob. Iob. 2. a. Typus est hæreticorũ: qui cum aliqua per naturæ bonũ sapienter prædicent: sunt tamen assertores mendacij, falsa de Christo prædicantes, & mentes cõtemplantium subuertentes.

Sophim.

Angeli. Contẽplatio Dei | Gre. s. 1. reg. 1.

SOphim. i. speculę, vel speculantes, siue cooperti, aut natantes, vel expectantes, aut fauus: mõs est in tribu Ephraim, vnde erat Elcana pater Samuelis. 1. reg. 1. a. designare potest angelos cognoscentes Christum: vel contemplationem Dei.

Sophonias.

Hie. s. Soph. 1.

SOphonias. i. absconsio domini, siue secretum domini, aut speculator noster dominus: vel aquilo domini: Vnus é duodecim prophetis, filius Chusi, hoc est, humilitatis: quia prophetæ & apostoli dicunt: Non sum dignus vocari apostolus. Sopho. 1. a. Alius Sophonias ponitur. Zachar. 6. c.

Sopire, Sopor, uide Dormire.
Sorbere, uide Absorbere.
Sordes, Sordescere, uide Immundus.

Sorec.

Hie.f.Isa.5.&.epis. Ignota vultu.

Sorec.i.vinea,vel vitis,aut sibilus,vel sibilans:vel interpretatur electa.Est genus vitis optime:quæ vberes fructus facit,atq; perpetuos.Isa.5.a.typus est Iudeæ, vel animæ virtutibus ornate. Iudæa. Animæ.

Soror, uide Frater.

Sors, Sortiri.

Sors est fortuitus aliquis euentus:& interdum accipitur pro munere vel officio, & conditione. Sapi.3.c.Sors in templo Dei acceptißima.Quãdoq; pro patrimonio seu hereditate. Datur etiam sors diuinatoria.Esthe.3.b.Missa est sors in vrnam coram Haman. Sortiri autem est sortes facere,vel per sortes aliquid accipere.

Aug.f.ps.30. Sors est res in dubitatione humana diuinam iudicans voluntatem: & potest significare stastum gratiæ,seu gratiam Dei,qua saluati sumus:quæ non est in electione humana, sed in voluntate diuina:vnde sortes iustorum dicuntur esse in manibus Dei.ps.30.124. Gratia Dei

Ori.f.Leui.ho.9. Isy.f.Leui.16. Sortem mittere inter duos hircos.Leui.16.b. quæ dici potest sors consultoria, est diuidere iustos à peccatoribus.Item recognoscere in Christo naturam diuinam & humanam:vt cuique tribuatur,quod suum est. Diuidere iustos à peccatoribus. Cognoscere duplicẽ naturã in Chr.

Ori.f.nu.ho.21.&.f.Iosu.ho.23.25. Sorte diuisoria datur terra promißionis:sed aliqui accipiunt sine sorte: quia sicut in bello egregij duces accipiunt aliqua spolia sine sorte:ita in gloria:vt apostoli accipiũt duodecim sedes.Nu.26.f.33.g.36.b.Leui.16.c.Ios.9.b.13.a.17.a.18.b.21.a.ps.141.Col.1.b.Illorũ aũt est sors seu portio in terra viuentium,quorum conuersatio in cœlis est.Philip.3.Ad hæc pertinent sortes sacerdotum & Leuitarum.1.par.24.b.Omnes sors equaliter diuidat.

Gre.f.1.reg.14. Sors etiam est propria cuiusq; conuersatio:& sortes spirituales ponimus, quando per exteriora signa operum,ad occultorum notitiam peruenimus.1.reg.14.f.ps.30.Sapi.2.b. Conuersatio vniuscuiusq;.

Rup.f.Ionam.1. Sors cadens super Ionam est,quando apostoli & martyres patiuntur, non propter peccata sua,sed ptopter Christum.Ion.1.b. Pati ꝑpter Christũ.

Gre.f.1.reg.10. Sortes eligendi regis designant electionem faciendam de prædicatoribus.1.reg.10.d. Electio ꝑdicatoris.

Amb.de Tobi.20. Au.f.ps.21.&.f.Ioã.tra.118. Sortes missæ super vestem Christi.ps.21.designare possunt distributionem gestorum Christi inter euangelistas ea scribentes. Vel mittitur sors super charitate, quæ non diuiditur:sed forte datur desuper:nempe per diuinum iudicium,non per merita.Mat.27.d.Mar.15.b. Luc.23.a. Ioan.19.d. Distribuuo gestorũ Chri inter euangel. Collatio charitatis à Deo.

Amb.f.Luc.1. Sorte Zacharias offert incensum.Luc.1.a. designans mittendum & dirigendum esse à domino sacerdotem Christum. Missio Christi sacerdotis

Hie.f.Isa.17.57. Sors idololatrę est in torrentibus,hoc est,sors sacerdotis diaboli est in inferno. Isa.57.b. Ita sors vastantium fideles est infernus.Isa.17.d. Iere.13.d. Gehenna.

Lyra.f.Ioel 3. Sortem mittunt super populum Dei,aut alterius ciuitatis,qui eum in varios inducunt errores.Ioel.3.a.Nahum.3.b. Inducere in errores

Sospes, uide Saluare. Spathula, uide Palma.

Spacium, Spaciosus.

Spacium est intercapedo loci seu temporis,quæ inter aliquos terminos includitur. Spatiosum autem est,quod multum habet spatij.

Spacium itineris trium dierum inter oues Labã,& oues Iacob,designat fidem trinitatis,qua fideles ab infidelibus separantur.gen.30.f. Fides trinitatis

Glo.or.f.Exo.3. Spaciosa terra dici põt gloria cœlestis,quę totũ animi desideriũ vndiquaq; replet. Exo.3.b. Gloria cœlestis

Glo.inte.f.Isa.49. Hie.f.ps.30. Spacium factum Sion designat latitudinem ecclesiæ,quam inter gentes accepit. Isa.49.c. Et spaciosus locus in domo Laban est prõptitudo gentilitatis in suscipienda fide.gen.24.c.Spaciosus etiam locus est ipsa ecclesia,in qua statuuntur prædicatores,tanquam pedes Christi.ps.30. Latitudo ecclesiæ in gentibus.

Gre.26.mor.31. Spaciosus locus dici põt dilectio,quæ extẽditur ad amicos & inimicos.In loco etiã spacioso pedes stabiliti sunt,qñ & ad cõgruentia bona tendimus,& nulla difficultate ꝑpedimur. ps.30. Dilectio amicorum & inimicorum Promptitudo bene operandi.

Bãsi.regu.breu.240 Glo.or.f.Exo.3. Spaciosa terra est huius mundi prosperitas,in qua mali per latam viam mergũtur in infernũ. gen.34.c.Dicitur etiam spatiosa via:quia in ea varie contingit errare.Matth.7.b. Spatiosa autem terra apta est inundationi: vnde designat eos, qui multum merentur castigari à Deo. Isa.28.a. Mũdana ꝓsperitas. Graues peccatores

Hie.f.Isa.30. Spaciosè pasci dicuntur,qui sine vllo impedimento studio sacræ doctrinę vacant Isa.30.c. Vacare sacrę doctrinæ.

Arno.f.ps.103 Aug.f.ps.103. Spaciosum mare designare potest leges,multa hominum genera continentes. Vel latitudinẽ mundi ducentem ad inferos.ps.103. Leges. Latitudo mundi.

Hie.f.Iere.22. Spatiosa cęnacula ędificare vult hæreticus:sed angusta ædificat.Iere.22.d.

Species, Speciosus, uide Decor.

Spectare, Spectaculum, Spectabilis.

spectare

Spectare est sæpe, seu fixè intueri. Spectaculum autem dicitur id, quod spectatur: vt ludi: aut etiam ipsa spectatio.

Cōtradicētes scribæ Christo. Spectans Eli contra viam. 1. reg. 4. c. designat scribas: qui dum suprbe scripturas accipiebant, ei, qui est via, per quam ire ad æternam patriam debuerant, contradicebant. Ipse enim Christus dicit. Ioan. 14. Ego sum via, veritas & vita. Gre. s. 1. reg. 4.

Spectaculum fuit passio & resurrectio Christi. Isa. 27. c. Iuxta septuaginta. Hie. s. Isa. 27.

Specula, Speculari, Speculator.

Specula est locus editus & eminens: vnde aliquid videri & speculari potest: siue sit mons, siue turris, siue lapis, siue arbor, aut aliquid aliud eminens. Speculari autem est quasi è specula prospectare, vel ad videndum intendere. Per translationem autem ponitur pro scrutari, & exacte considerare.

Ecclesia. Cōtēplatio. Pœnitentia. Specula dici potest ecclesia: & etiam cōtemplatio. Isa. 21. c. Super speculam domini ego sum stās. Item pœnitentia. Iere. 31. d. Statue tibi speculam. Speculam autem sibi statuere est ventura vitiorum certamina ex alta consideratione prenoscere. Glo. or. s. Isa. 21. Gre. 31. mor. 31.

Prouidentia. Propheta. Prophetia. Speculator interdum dicitur propheta. Isa. 21. b. Eze. 3. d. Et specula est ipsa prophetia, per quam procul intuentur futura. Isa. 21. b. Hie. s. Isa. 21.

Apostoli. Prælati. Doctores. Speculatores qui erant in Gabaa Beniamin. 1. regū. 14. c. designant apostolos, episcopos, & doctores in sublimi statu vitæ positos: qui non solum subditorum facta considerant, sed etiam concionatorum prædicationem. Isa. 52. c. Iere. 6. d. 31. d. Ezec. 3. d. 33. a. Quisquis autem populi speculator ponitur, in altum debet stare per vitam: vt prodesse posit per prouidentiam. Ideo Isa. 40. Super montem excelsum ascende t u, qui euangelizas Sion. Gre. s. 1. reg. 14. & s. Eze. ho. 11. Hiero. s. Isa. 52. & s. Iere. 6. Cyril. in apolo.

Sacerdotes Iudæorū. Hæretici. Speculatores cęci sunt sacerdotes Iudæorū & pharisæi, & etiā hęretici. Isa. 56. d. Hos. 5. a. 9. b. Hiero. s. Isa. 56. & s. Hose. 9.

Speculum.

Speculum est illud tersum ac politum, in quod aspicientes imaginem nostram, aut alterius rei illi obiectę, quam refert, contemplamur.

Christus. Sacra scriptura. Speculum dicitur ipse Christus, & sapientia, & sacra scriptura: ad quorum aspectum debemus nosmetipsos contemplari, & maculas tergere. Sapi. 7. d. Iacob. 1. d.

Diuina præcepta. Exēpla sanctorum. Corpora virginum. Specula mulierum, de quibus fiebat labrum ęneum ad lauandum sacerdotes. Exod. 38. a. designare possunt diuina pręcepta: quæ debemus contemplari, vt sordes mentis nostræ abluamus. Significant etiam exempla sanctorum patrum, qui ob animarum pulchritudinem mulieres dicuntur. Specula etiam mulierum dici possunt corpora sancta virginum. Gre. ho. 7. Rup. 2. s. Leui. 5. Hie. 1. adue. Iouinia.

Fides. Speculum aliquandó dicitur cognitio rerum diuinarum obscura: & fides, quæ dicitur speculum sine macula. Sapi. 7. d. Isa. 3. d. Vnde. 1. Cor. 13. d. ait apostolus: Videmus nunc per speculum in ęnigmate. Hie. s. Isa. 3.

Specus, Spelunca, Antrum, Cauerna.

Specus & spelunca est locus excauatus intra rupem, aut montem obscuritatem quādam habens: qui etiam antrum & cauerna dicitur.

Diuina protectio. Caro Christi. Spelunca, in quam confugit Dauid, cum fugeret Saulem. 1. reg. 21. a. 24. a. ps. 56. 141. in titulo. diuinam protectionem significare potest. Designat etiam carnem Christi: vel eius sepulcrum, vbi absconditus est à Iudæis persequentibus. Arno. s. ps. 56. Aug. s. ps. 56.

Sinus Dei patris. Vuln⁹ lateris Chrī. Custodia angelorū. Latus Christi. Cauerna maceriæ dicitur sinus Dei patris: vbi filius nota facit omnia spōsę. cantic. 2. d. Vbi Origenes legit promurale. Vel designat vulnus lateris Christi. Vel protectionem angelicę custodiæ. Vel loca vacua in choris angelorum, relicta à dæmonibus. Vel contemplationem chororū cœlestium. Cauerna etiam laci, quæ videtur Saram significare. Isaiæ. 51. a. dici potest latus Christi. Ori. s. cant. ho. 4. Gre. s. cant. 2. Ber. s. cant. ser. 62. Hie. s. Isa. 51.

Humanitas christi. Mundus. Spelunca etiam dicitur humanitas vel caro Christi. ps 56. 141. in titulo. Iere. 16. d. Potest etiā designare hunc mundum, in quem venit Christus pugnaturus contra diabolum, ipsumq; victurus: sicut Dauid fugiendo vicit Saulem. Hila. s. ps. 56. Ori. s. Iere. ho. 12. Hie. & Au. s. ps 141.

Firmitas in virtutibus. Ecclesia. Spelunca, in qua habitauit Lot relicta terra Sodomorum, firmitatem & soliditatem in virtutibus significare potest. gen. 19. f. Designat etiam ecclesiam, quæ sanctorum est diuersorium, piè viuentium tegmen: quam inhabitant iusti, & quicunq; ignis supplicium euaserint. Cyril. de ado. in sp.

Templum. Lex. Synagoga. Spelunca etiam in qua habitauit Lot, templum significare potest: & etiam legem: vel synagogam. Speluncę enim dicuntur synagogę Iudęorum. Isa. 32. c. Et spelunca hyęnę plena ossib⁹ mortuorum est synagoga Iudæorum. Iere. 12. b. Ori. s. gen. h. 5. & s. Iere. ho 8. Hie s Isa. 32.

Sacra scriptura. Spelunca rursum est munimentum veritatis: quo confugiendum est fidelibus: & scripturæ legis & prophetarum. Et cauernæ petrarum sunt doctrina apostolorum, & apostolicorū virorum. Iere. 16. d. apoc. 6. d. Hie. s. Isa. 2. & s. Iere. 16. Aug. s. apo. h. 5.

Apostoli. Angeli. Cauernę petrarum dici possunt apostoli, & pdicatores: & etiam angeli. Iere. 16. d. Ori. s. Iere. ho. 12.

Rup.6.ſ.gen.37. Beda.ſ.gen.23. Gre.ſ.1.reg.13.14 & 6 mo.25.&.30.m.11.

Spelunca duplex, vbi ſepelitur Sara, operationem bonam contemplationi coniunctam ſignificare poteſt: vbi eſt geminæ vitæ requies. Deſignat etiam cõſcientiã vtriuſq; populi, vbi quieſcit ſcriptura: Vel duas leges intercesſu literæ.gen.23.b.25.a.49.d.50.c.Et cauernæ, vnde exire dicuntur Hebręi ſunt ſtudium remotioris vitæ prædicatorum.1.reg.14.b.Speluncas autem ingredimur, quando ad mentium ſecreta recurrimus: ne vagantibus oculis concupiſcenda videamus: & quando olfactum ab obſcęnitatibus mundi cuſtodimus.1.reg.13.b. In antris etiam cubant catuli leęnæ, quando prædicatores quieſcunt ſub ſilentio, opportunum tempus expectantes.Iob.38.d.

Opera bona cũ contemplatione. Conſcientia vtriuſque populi. Studium vitæ remotioris

Amb.de fug.ſecu.5. Gre.5.mor.26. H[illegible] adu.Iouini.& ſ.Iob 30.

Spelunca preterea dicitur corpus hominis.ps.141.Et ſpelunca in cuius oſtio ſtetit Elias, eſt hæc corruptionis habitatio, in qua adhuc ex vetuſtate retinemur. 3. reg. 19.c. Hæc eſt ſpelunca, in qua abſconduntur quinque reges.Ioſue.10.c.Cauernę etiam terræ ſunt ſenſus hominis. Iob.30.b.

Corpus hominis. Senſus hominis

Gre.10.mor.14.

Cauernæ terræ dici poſſunt cogitationes prauæ: in quibus ſe hęretici, aut praui ab humanis oculis abſcondunt. Praui quippe vt ſunt, videri ab hominibus refugiunt: dumque aliud quàm ſunt ſimulant, ſeſe in conſcientiæ ſuæ latibulis, quaſi in cauernis occultant. Iob.30.a.

Cogitationes prauæ. Conſcientia

Hier.ſ.Iob.30.&.ſ. Eze.33. Gre 10.mo.11.

Cauernę præterea dici poſſunt ſenſus carnales legis.Item occultę prædicationes hæreticorum, & conciliabula: quę ſunt penetralia, vbi dicunt eſſe Chriſtum. Iob. 30.b. Ezechielis.33.f. Nahum.2.d.

Sẽſus carnales legis. Conciliabula hæreticorum.

Hier.ſ.Iob.38.&.ſ. Iſa.n.65. Gre ho.39. Ori.ſ.Mat.ho.15

Antrum in quo moratur beſtia, mentem peccatoris ſignificat.Iob.37.b.38.d.Et cauerna reguli eſt obſesſus à dæmone, vel in peccato exiſtens.Iſa.11.b.Spelunca etiam latronum eſt anima malis cogitationibus, peccatis, rapinis &c.plena: hæreſes item ſpelunca latronum dici poſſunt.Speluncam quoq; latronum faciunt eccleſiam, qui in ea male viuunt. Matth.21.b. Iere.7.b.Haba.2.b.

Mens peccatoris. Hæreſes. Eccleſia.

Spernere, uide Contemnere.

Sphera, Spherula, uide Globus.

Spica.

SPica eſt, quę in extremo culmi frumenti aut alterius grani ſemina continet, ariſtis veſtita.

Rup.1.ſ.Leui.11.&.1.ſ.deut.27. Hie.ſ.Iſa.17. Gre 22.mora.20.& ſ.Eze.ho.15. Hila.ſ.Mat.can.12.

Spicę virentes erant exempla patrum ante legem, quos nondum legis ęſtus terruerat: torrentur autem igne ſpiritusſancti, quum additur intelligentia ſpiritualis.deut.23.d. Spicę etiã virentes erant apoſtoli adhuc rudes: & alij neophyti.Leuitic.2.d. Spicę quoq; Iacob dicuntur apoſtoli, & reliqui fideles ex Iudęis.Iſa.17.a.Item aliquando ſpicę ſunt teneri adhuc & recentes in virtute. Exodi. 22. a. Matthæ. 12. a. Aliquando vero proficientes iam & ſolidiores. Marc.4.c.

Exempla patrum. Apoſtoli. Recentes in virtutibus. Proficientes

Philo.de ſacri. Abel & Cain. Aug.1.de gen. ad li. 20. Hier.ſ.Iob.24.&.ſ. Zach.4. Gre.16 mor.25. Hy.1.Leui.19.23.

Spicę etiam virentes, & toſtæ igne ſermonem doctrinę probatum ſignificare poſſunt.Leui.2.d.Et ſpicę quas vellebant apoſtoli, deſignant doctrinam ſacrę ſcripturę. Lucæ.6.a. Et ſpicæ duæ oliuarum ſeu rami vtrunq; teſtamentum deſignant.Zach.4.d.Spicę quoq; quas impij tulerunt ab eſurientibus.Iob.24.b.ſunt ſanctorum patrum ſententiæ, & occulta obſcuraq; notitia diuinorum: quia ſæpe dum per figurata eloquia proferuntur, ab eis tegmen literę quaſi ariſtarum paleas ſubtrahimus, vt medulla ſpiritus reficiamur.Spicę etiam remanentes in agro, ſunt doctrinæ legis ad legem nouam facientes: & quod relinquitur cognoſcendum poſt hanc vitã. Leui.19.b.23.d.

Doctrina probata. Sacra ſcriptura.

Amb.ſ.Luc.6. Gre.17.mor.6.

Spicę preterea quas vellebant apoſtoli, fructus eccleſię deſignare poſſunt. Luc.6.a.

Fructus eccleſiæ

Spica multa ſimilia & paria continens grana, genus humanum ſignificare poteſt: cuius ariſtæ ſunt ſuperbi, qui rigiditate tumoris ſuperbię, amisſa charitatis vnione ſe ab alijs ſeparant. Iob.24.d.

Genus humanum.

Gre.1.mor.36. Hie.ſ.Mar.4.

Spicę tritici bonas cogitationes aliquando ſignificare poſſunt.2.reg.4.b.

Bonę cogitationes

Spica, vt profert plenum fructum, deſignat pœnitentiam lachrymoſam, quę introducit charitatem.Mar.4.c.

Pœnitentia

Rup.8.ſ.gen.41.

Spicę ſeptem plenę in culmo vno.gen.41.a.deſignant virtutes in anima, vel charitate vnitas.Item abundantiam gratiæ: & fideles abundantes doctrina ſpirituali.

Virtutes. Abundancia gratiæ. Fideles

Rup.8.ſ.gen.41.

Spicę vero aliæ tenues & arentes, pulchritudinem priorum tollentes, vitia ſignificant virtutibus cõtraria: & tẽpus Antichri: Item Iudæos aridos & eſurientes, ſine vero ſenſu ſcripturarũ.

Vitia. Tempus Antichriſti. Iudæi.

Spiculum, Spiculator, uide Sagitta.

Spina, Spinoſus, Tribulus, Vepres, Sentes.

SPina eſt aculeus ſentis vel rubi, aut alterius, quo pungimur, eſt etiam arbor ſpinæ nomine. Spina quoq; dicitur in animali contextus vertebrarum inter ſe, qui eſt à collo vſq; ad extremum os ipſius ſpinæ ſeu dorſi.

Hie.ſ.Iſa.27

Spinæ interdum ſignificant duritiam irę Dei: quæ malos grauiter affligit.Iſa.27.b.Iere.12.c.

Ira Dei

Spinę

Carnes martyrum — Spinæ super caput Christi.Mat.28.c.significare possunt carnes martyrum laceratas: quibus tamen Christus coronatur. *Aug.f.Ioan.*

Doctores sacri — Spina in bonum significare potest doctrinæ spiritalis viros, qui dum de peccatis ac virtutibus disserunt,& modo æterna supplicia minantur,modo cœlestis regni gaudia promittũt,corda audientium pungunt,sicq; mentem dolore compunctionis perforant, vt ab eorum oculis, quasi quidam sanguis animæ lachrymæ decurrant.Isa.41.e. *Gre.ho.26.*

Stimul⁹ cõscientiæ. Compunctio — Spina etiam significat stimulum conscientię,& compunctionem:& tunc configitur spina, quum per omnipotentis Dei dispensationem ad lachrymas pœnitentiæ anima criminũ recordatione inflammatur.p̃s.31.Et sepiuntur aures spinis.quum cor est contritum, & habet in se timorem diuini iudicij.Eccl'tę.28.d. *Aug.q.in Exo.154. G.e.f.i.reg.6. Amb.f.ps.118.fe.22.*

Solicitudo seculi. Diuitiæ — Spina fere in malum sumitur:quia pungit,& dolorem infert: solet significare solicitudines seculi animum affligentes:& diuitias solicitudinem ingerentes.Mat.13.a.Luc.8.a.gen.3.d.cant.2.a.Sicut enim spinæ non sinunt semen emicare,sed densitate sua seminatum supprimunt:Ita & curæ temporales spirituale semen,quod in anima seminatur,non sinunt fructũ afferre: sed adurunt,& suffocant sicut spinæ profectum eius retardantes. *Quæstiones* — Spinæ quoq; sunt quæstiones animum pungentes,& excitantes. *Amb.1.offi.2. Ori.f.cant.ho.2. Chry.f.Mat.ho.45. &.f.gen.ho.59. Basi.1.ps.45. Aug.2.de gen.cõtra Manich.20.*

Voluptates. Inordinata concupiscentiæ — Spinæ præterea significant voluptates,& prauas inclinationes: & etiam tribuli sunt inordinatæ concupiscentiæ.genes.3.d.Matth.13.a.Luc.8.a.Significant itidem spinæ dolorem corporis.p̃s.57.Spinæ autem non producunt fructum:sicut ediuerso ficus non producit aliquid noxium.Luc.6.d. *Hila.f.ps.57.* *Chry.f.Matt.ho.45. Aug.2.de gen.cõtra Mani.20. Philo.3.allegor. Am.f.Luc.6.&.fe.36*

Peccata. Prauæ cogitationes — Spinę præterea sunt vitia incultiq; mores,& iniquitas nondum firmata: quum spina sit fragilis:& etiam peruersæ cogitationes.p̃s.31.57.pro.24.d.Isa.5.b.10.33.b.34.c. Iere.4.a. Hæ sunt spinæ super caput Christi.Matth.27.c.Ioel.3.d.Et vepres,inter quas hærebat aries genes.22.c. sunt peccata nostra,quorum dolorem pertulit Christus.Et vepres vineę sunt peccata. Isa.5.b.9.d.10.d.Iob.30.a. *Beda f.Eze.22.&.f.pro.14.* *Ori.f.ps.36.ho.1.& f.Mat.ho.5. Hie.f.ps.57.&.f.Isa.33.&.f.Ioel.3. Gre.10.mor.11. Isy f.Leui 16.*

Animæ comparatæ sponsæ. Gentiles. Hæretici. Animæ peccatrices. Errores hæreticorũ — Spinæ sunt omnes animæ comparatæ sponsæ.canti.2.a.Vbi etiam designari possunt gentiles & hæretici:sicut Matth.7.c.Et spinæ super caput Christi: sunt animæ peccatrices: & gentes prius inutiles.Matth.27.c.Marc.15.b. Ioan.19.a. Et spinæ in rosa sunt sensus hæretici in sacra scriptura.Vel ipsi hæretici ab ecclesia prodeuntes:qui & vepres dicuntur.Iere.12.c.33.c. Isa.9.d.10.d.Et spinę se mutuo complectentes,sunt hæretici in commixtis doctrinarum suarum. Nahum.1.c.Et tribulus super aras hæreticorum est fructus errorũ ipsorũ.Hose.10.c. Spinæ quoq; sunt,qui solis verbis Christum commendant:operibus vero nihil, nisi humanas solicitudines sectantur. *Exempla mala* — Spinæ sunt etiam exempla mala.Iere.12.c. *Ori.f.cantic.ho.2.&3. & f.Iere.ho.7. Amb.f.ps.118.ser.5. Aug.epi.48. Hie.f.Nahum.1.&f.Hose.10. Cyril.f.Ioan.15. Gre.f.cant.2. Hie.f.Iere.12.*

Tentationes & tribulationes — Spinæ sunt tentationes & tribulationes animum affligentes.Baruch.6.g.Hose.2.b. Et spinis electorum viæ sepiuntur,dum dolorem punctionis inueniunt,in hoc,quod temporaliter concupiscunt.Inter has spinas est lilium sponsę: quia inter tribulationes candidior & odoratior prodit.Canti.2.a. *Amb.3.Exae.11. Hie.f.Isa 23. Gre.34.mo 1. Ber.f.cant.ser.48*

Praua verba & opa Iudæorum. — Spinæ etiam erant praua verba Iudęorum in Christum:& etiam eorum opera peruersa. Isa.5.b.7.d.9.d. *Amb.ser.73. Hie.f.Isa.7.*

Dolor vbi sperabatur remuneratio — Pro frumento oritur tribulus:& pro hordeo spina.Iob.32.d. quando in vltima retributione ex ea re,de qua remuneratio laboris quæritur,punctio doloris inuenitur.Vt autem hordeum à frumento distat,quamuis vtrunq; reficiat:sic à tribulo spina,quamuis sit vtrunq;,quod pungat quia tribulus mollior,& ad pungendum semper durior est spina.Spina quoq; de sepe est dolor vbi sperabatur auxilium.Mich.7.a. *Gre.22.mor.24. Hie.f.Mich.7.*

Dæmones — Spina doloris sunt populo Dei Sidonij,hoc est,dęmones affligentes populũ Dei.Eze.28.g. *Hie.f.Eze.28.*

Corona Christi. Iniqui. Peccata. — Vepres inter quas hærebat aries.gen.22.c.coronam Christi significare possunt. Vel sunt iniqui,qui suspenderunt Christum:& etiam peccata propter quę crucifixus est.

Temeritas — Spina aliquando dicitur temeritas.pro.24.d.Operuerunt super faciem eius spinę. Et.26.b. Quomodo si spina nascatur in manu temulenti.Eccl'tę.7.a. Sicut sonitus spinarum ardentiũ sub olla,sic risus stulti.

Spinosa planta est rubus:postquam verbum legem ferre,& cum hominibus conuersari desinit,corona coronatur:vt quod primum per verbum visum fuerat,per spinam rursum assumptũ ostenderet omnia vnius potentię. *Cle.Ale.2.pæda.8.*

Spina arbor, uide Sethim.

Spiritus, Spiritualis, Spirare, Aspirare. Spiraculum.

SPiritus halitum significare solet:vnde spirare dicitur,qui halitũ emittit: Ideo spiritus sumitur pro vento.Spiritus aũt aliquãdo est aspiratio.3.reg.10.a.Nõ habebat vltra spiritum. Apparitio. Mich.2.c.Vtinam non essem vir habens spiritum.Cogitatio.pro.25.a.Quę immoderata est

conteret spiritum. Cura. Num. 11. d. Auferam de spiritu tuo, & tradam eis. Donum spiritussancti. Exo. 28. a. Quos repleui spiritu prudentiæ. Intentio spiritualis. ps. 77. Non est creditus cum Deo spiritus eius. Ira. Iudi. 8. a. Requieuit spiritus eorum, quo tumebant. Robur. 1. regum. 30. c. Reuersus est spiritus eius. Sol. Eccl'ræ. 1. a. In circuitu pergit spiritus. Vita. Iob. 17. a. Spiritus meus attenuabitur. Voluntas. 2. para. 36. d. Suscitauit dominus spiritum Cyri. Ponitur spiritus diuinus, spiritus angelicus, spiritus humanus, spiritus carnis, spiritus mundi, spiritus nequitiæ, & ipse angelus malus.

Ber. ser. de septem spiritibus. Hie. s. Mich. 2. & s. Haba. 2.

Spiritus in bonum.

Spiritus in vtroq; testamento, iuxta Hieronymum, vbicunq; sine additamento ponitur, in bonam partem intelligitur. Vt Galat. 5. d. Fructus autem spiritus charitas, gaudium, pax, &c. Et 6. a. Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus. Et Rom. 8. c. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Et in veteri. Dans flatum populo, qui est in ea: & spiritum calcantibus eam. E contrario malus spiritus semper legitur cum additamento. Vt Matth. 12. d. Cum immundus spiritus exierit ab homine. Et Luc. 9. e. 1. reg. 16. c. Mich. 2. d. Haba. 1. c. 2. d. Sed in bonum aliquando ponitur cum additamento: aliquando sine eo. Pro malo vero nunquam sine additamento.

Deus

Spiritus principaliter dicitur Deus, secundum quod maxime separatus est à conditionibus, seu proprietatibus corporis. Ioan. 4. d. 2. Cor. 3. d.

Aug. 13. confes. 4.

Voluntas Dei.

Spiritus domini, qui ferebatur super aquas, dici potest volũtas Dei, quæ ferebatur super voluntates angelorum. gen. 1. a. Zach. 6. b.

Basi. s. ps. 32. Am. 105. ps. 105. Aug. de quanti. aïæ. & s. ps. 50. Hie. s. Isa. 32. 57. 59. & s. Ieremi. 10. & s. Eze. 1. 37. Am. 1. de spũsctõ. 6. Aug. s. Rom. 8. Gre. s. ps. 50. Rup. in apoc. Hie. epist. igno. valt.

Spiritussanctus

Spiritus domini passim accipitur pro spiritu sancto. gen. 1. a. 6. a. ps. 32. 105. 142. 147. Isa. 42. a. 48. c. Iere. 10. c. Ioel. 2. g. Ipse est spiritus rectus, hoc est, ductor: quem sequens anima in veritate quærenda deuiare atq; errare non potest. Item spiritus principalis, potens ad operandum. ps. 50. Et est effusus de excelso per sua dona in Pentecoste. Et dicitur egressus à facie Dei: quia missus à patre. Dicitur etiam spiritus Christi. Isa. 32. d. 57. d. 59. d. 63. c. Spiritussanctus in baptismo dicitur pignus vitæ: vt per virtutem spiritus renouemur à morte & vetustate peccati: qui etiam est spiritus adoptionis. Rom. 8. c. Vt enim spiritus seruitutis est, qui potestatẽ habet mortis: ita spiritus adoptionis est spiritussanctus. Et spiritus impetus est impulsus spiritussancti: & spiritus inductus in ossa. Ezech. 1. c. 37. d. Iob. 26. d. 32. b. ps. 47. Et spiritus septem in conspectu throni. apoc. 1. b. est spiritus septiformis, quo firmantur angeli. Spiritus autem non extinguendus est feruor spiritussancti. 1. Thessa. 5. d. 1. reg. 11. b.

Feruor spũssancti

Philo. de gigantib⁹ Am. 2. de. ss. 7.

Aer

Spiritus quoq; domini, qui ferebatur super aquas, aerem significare potest: qui superfertur elemento aquæ. gen. 1. a. Amos. 4. d.

Ber. ser. 3. pentecos. Ori. s. Ezec. ho. 1.

Christus. Deus pater.

Spiritus rectus intelligi potest filius: spiritus vero principalis ipse pr̃, q à nullo est. ps. 50. Spũs etiam auferens est Chr̃s tollens pctã. Eze. 1. a. Et spũs oris nostri est Chr̃s dominus. thre. 4. d.

Hie. s. Isa. 27. 40. Beda s. gen. 6. & s. pro. 1. Lyra. s. Isa. 2. Rup. s. Zach. 6. Hie. s. Iob. 15.

Ira & vindicta Dei

Spiritus Dei aliquando dicitur ira Dei, vel vindicta: & dicitur spiritus Dei durus. gene. 6. a. Exo. 15. b. Isa. 27. b. 30. f. 40. b. Iob. 4. b. pro 1. c. Et spiritus in naribus Christi, dicitur ira eius. Isa. 2. d. Quiescere autem dicitur spiritus Dei, quando cessat ira Dei. Zach. 6. b.

Sententia Dei

Spiritus oris Dei est diuina sententia, qua vel absoluit, vel condemnat. Iob. 15. d. Et spũs oris Christi est sententia, quam proferet in malos. Isa. 11. a.

Hie. & Aug. s. ps. 10.

Pœna malorum

Spiritus procellarum seu tempestatis, pœnam æterni iudicij, & verbera indicat peccatorũ: vt quos ignis concupiscentiæ exurit, tempestas examinet. ps. 10.

Chry. s. gen. ho. 22.

Cura Dei.

Spiritus Dei, qui non permanet in homine, est vis Dei, qua curam nostri agit: quæ hominũ interitum ante diluuium prænunciauit. gen. 6. a.

Ori. s. Iere. ho. 13 Hie. s. Isa. 4.

In spiritu iudicij lauat dominus in hac vita: in spiritu vero ardoris in alia. Isa. 4. b. 28. b. Spũs iudicij abluit minora delicta. Spiritus vero cõbustionis grauiora, quę igne purgari debent.

Philo. de gigantib⁹ Am. de Noe. 16. & s. Rom. 8. & 2. de spiritusancto, 9. 12. Hie. s. Eze. 2. 39. & s. Haba. 2. Fulg. 2. ad Monimã.

Gratia. Dona spiritussancti Consolatio spũs

Spiritus domini potest etiã significare gratiã, quę nõ permanet in malis: & dona spiritussancti: & gratias gratis datas: qui spiritus est multiplex secundum diuersa dona. Et spiritus inductus super terram, est consolatio & virtus spiritussancti. gen. 6. a. 8. a. Exo. 28. a. 31. a. Isa. 11. a. Haba. 2. d. Zach. 12. c. Hic spiritus statuit supra pedes. Eze. 2. a. 39. g. Spiritus adoptionis est gr̃a, per quam adoptamur in filios Dei. Rom. 8. Et spiritus in naribus est gratia in anima. Iob. 27. a. Et in spũ adorare est in gratia spirituali Deum colere. Ioan. 4. d.

Glo. inte. s. ps. 103.

Angeli

Spiritus dicitur angelus ratione suæ naturæ: quia est incorporeus. ps. 103. Qui facis angelos tuos spiritus. Eze. 8. a. Eleuauit me spiritus inter cœlum & terram.

Gre. 5. mor. 23.

Inspirationes

Spiritus aliquando dicuntur inspirationes & reuelationes diuinæ. Iob. 4. c. Ezechielis. 3. g. Luc. 2. d.

Aug. s. ps. 103 Gre. 31. mor. 23.

Apostoli Spũales viri.

Spiritus aliquando dicuntur apostoli spiritum sanctum habentes: & etiam spirituales viri. ps. 103. 150. Isa. 11. d.

Aug. 14. ... Aug. ... Nam. ... & s. ps. 50.

Anima.

Spiritus domini interdum dicitur anima rationalis, quæ est domini per creationem: & mẽs & cor & spiritus vitæ est anima viuificans corpus. gen. 6. d. 7. d. Exod. 6. b. Ioann. 19. e. Et spiritus rectus est anima cum recta conscientia. ps. 50. Interdum etiam spiritus sumitur pro aĩa Christi. Amos. 4. d. Spũs hominis in scripturis dicit ipsius animę potẽtia rationalis, qua distat à peco-

Anima sensitiua — pecoribus,& eis naturæ lege dominatur.In spiritu autem humilium habitat Deus. Isaiæ. 57.c. Zach.12.a.Iob.6.a.8.a.9.b.10.c.12.b.15.b.17.a.34.b.Spiritum in naribus dicitur habere qui viuit vita simili cæteris hominibus.Isa.2.d.38,c.ps.134.Eccl'tę.3.d. — Hie.s.Zach.12. Gre.11 mor. Glo.or.s.Isa.2.

Opera bona — Spiritus etiam dicuntur opera bona,& spiritusancto digna.Isa.26.d. Et quum dicitur Deus dare spiritum non ad mensuram,sumitur pro operatione.Ioan.3.d. — Hie.s.Isa.26. Chry 1.Ioan.ho.29.

Lex fidei. Intelligentia spūalis — Spiritus viuificans est lex fidei,quæ animo continetur. Viuificat autem reos mortis conuertentes se,vt iustificati de cætero non peccent.2.Cor.3. b. Item intelligentia spiritualis. ps.118. Attraxi spiritum.Hic sensus spiritualis est spiritus vitæ,qui erat in rotis.Eze.1.e.Spiritus autem vitæ erat in rotis:quia per sacra eloquia dono spiritus viuificamur,vt mortifera à nobis opera repellamus. — Amb s.2 cor.3. Rup.1.s.1 z.13. Gre.1.Eze.ho.7.

Lex gratia. — Spiritus seruitutis in timore est lex:quia homines peccati causa in timore constituit.Spiritus autem adoptionis est gratia.Rom.8.c.Vel spiritus seruitutis est,qui potestatem habet mortis: spiritus vero adoptionis,spiritussanctus. — Amb.s.Rom.8. Aug.s.Rom.8.

Cognitio peccati. — Spiritus compunctionis est cognitio peccati.Isa.29.d.Iuxta septuaginta : vbi nos habemus, spiritus soporis. Spiritus etiam vehemens conterens naues Tharsis,est grauis vis compunctionis.ps.47.Contritio autem spiritus est etiam in ijs,qui sunt in inferno: licet non vere pœnitentia.Isa.65.c. — Hie s.Isa.29.65 Gre.4.mor.22.

Spiritus duplex Eliæ fuit in Eliseo secundum historiam : quia plures virtutes fecit Eliseus quam Elias.Moraliter vero:quia post ascensionem Christi, adueniente spiritusancto, duplex intelligentię donum apostoli acceperunt,noui ac veteris testamenti. Et quum Christus ostenderit spūm mãsuetudinis,apostoli in virga & mãsuetudine venerũt:& quia fecerũt opera Chri. & maiora.Spūs etiã duplex est illuminatio intellectus,& purgatio affectus.4.reg.2.b. — Rup.5.s.reg.18. Ber.ser.3.ascens.

Spiritus grandis & fortis fuit,quando decem tribus ductę sunt in captiuitatem.3.reg.19.b. — Rup.s.reg.

Spiritum saluari,etiam si anima damnetur,tenet Origenes per illud Eccl'tę. 12.c. De omni spiritu:quoniam conuertitur ad Deum qui dedit illum. Videtur tamen periculosum. — Ori.1 Mat.ho.

Peccans — Spiritus vadens & non rediens est peccans,sed non valens per se resurgere.ps.77. — Glo.inte.s.ps 77.

Diabolus — Spiritus domini aliquando dicitur diabolus,qui domini est per creationem & ministeriũ: Sed solet addi malus:vt.1.reg.16.c.18.c.Spiritus domini malus exagitabat Saulẽ. Dicit domini per licentiam potestatis iustæ:Malus autem per desiderium voluntatis iniustæ.Et spiritus potestatem habentis est diabolus : cui data est tentandi facultas. Vel sunt dęmonis suggestiones. Eccl'tę.10.a.Et spiritus quem dedit dominus regi Assyriorum,est aduersaria potestas. Isa.37.b.Et spiritus fornicationis est diabolus ad fornicandũ inducens,qui ligauit Ephraim, hoc est, hæreticos.Hose.4.b.d.Spiritus in alis mulierum est potestas diaboli.Zach.5.d. Hic est spiritus huius mundi.1.Cor.2.c.Nos autem non spiritum huius mundi accepimus.Idem est spiritus immundus.Zach.13.a.Matth.8.c.10.a.12.d.Mar.1.c.3.b.9.b.Luc.6.c.8.a.9.c.10.c. 11.c. Spiritalia nequitię sunt dæmones.Ephe.6.b. — Gre.s.1.reg.2.&.3. mor.8.&.14.mor.28. Hier.s.Isa 37.& ad Demetria. Rup.s.Zach.5.

Spiritus mœroris statũ peccati aut pœnitentiæ significare potest:& etiã ipsum peccatũ.Isa.61.a. Ad peccatũ pertinet spūs blasphemię,& septem spiritus nequam.Mat.12.d. Luc.11.d.

Spiritus Aegypti dirumpi dicitur in visceribus suis,quum aliqui infideles veniunt ad fidem cæteris in infidelitate remanentibus.Isa.19.a. (apoc.16.c. — Hie.s.Isa 19.

Spiritus immundi tres,designant magicas artes,poëticam gentilium & inanem philosophiã. — Rup.9.s.apoc.

Cæcitas Iudæorum & blasphemiæ — Spiritus soporis est grauis ignorantia,& cęcitas Iudæorum.Isa.29.d. Et spiritus robustorũ sunt clamores & blasphemię Iudæorum in Christum.Isa.25.b.33.b. — Hie s.Isa.25.29.

Sensus hæreticorũ. — Spiritus vertiginis est reprobus sensus hęreticorum.Isa.19.c.Dicuntur autem hæretici sequi spiritum suum,qui est erroneus.Eze.13.a. — Hie.s.Isa.19.

Superbia — Spiritus sumitur pro superbia,quum dicuntur:Beati pauperes spiritu.Matt.5.a.Eccl'tę.6.d. Et spūs hominis,quẽ aufert Deus,est superbia.Iob.32.d. Hic est spiritus deficiens paulatim in exercitantibus & proficiẽtibus.ps.73.142.3.reg.10.a.Spūs etiã principũ est superbia & audacia superborũ.ps.75.76.141. Et spiritus hominis,quem ebibit indignatio sagittarum domini. Iob.6.a.Et spūs oris hominis sunt verba supba,aut maledica,&c. Iob.15.d. — Aug.s.se.do. in mõ. & s ps 75. Gre 7.mor.3 &. mor.2 &.22. mor. 20 & s ps.142

Spiritualis esca & potus dicitur manna:quia spiritualem cibum presigurabat. 1.Cor.10.a. — Amb.s.1 cor.10.

Insanus — Spiritualis vir.Hose.9.b.sumitur pro insano:& eo qui maligno spiritu arreptus est. — Lyra.s.Hose.9

Sicut spiritus carni seruiens non incongrue dicitur carnalis : Ita caro spiritui seruiens recte appellatur spiritalis:non quod in spiritum conuertetur:sed quia spiritui summa & mirabili obtemperandi facilitate subdetur.1.Cor.15.f. — Aug.13.ciui.Dei.2c

Spiritualem qui omnia iudicet,& ipse à nemine iudicetur,eum virum dicimus,qui vniuersa scripturarum sacramenta cognoscens,sublimiter ea intelligat,& Christum in diuinis libris videns,nihil in eis Iudaicę traditionis admittat. — Hie.s.Gala.4.

Inspirationes — Spiraculum vitę significare potest inspirationes animam spiritualiter viuificantes:vel robur, tenorem,aut vim animę.Iob.33.a.Et spiraculum quod non incedit inter squamas Leuiathan, sunt sanctæ exhortationes.Iob.41.b. — Gre.33.mor.33.

Rup.s.canti.3. Ber.s.cant. ser.72.

Aspirare dicitur dies in resurrectione Christi: & quũ manifestatᵣ̃ ęterna fœlicitas.cã.2.d.4.b.

Spissus, uide Densus. *Splendere, Splendor, uide Fulgere.*

Spoliare, Exuere, Spolium.

Spoliare est vestibus exuere, præcipue hostes: vnde dicuntur spolia, quęcunq; hostibus detrahuntur. Exuere autem est simpliciter vestibus priuare corpus, ac detegere.

Arno.s.ps.67. Hila.s.ps.118. Hie.s.Isa.8.9. Am.s.ps.118 ser.21. Tert.adue.Iudæos. Aug.s.ps.67.& Epiphania.ser.4. Beda.s.pro.31. Ori.s.Eze.ho.4. Gre.18.mor.8.

Spolia, quæ diuidit Christus, sunt dona spiritussancti: & etiam conuersi ad fidem. ps.67. Isa. 9.a.33.d.53.d. Et spolia Samariæ, quæ accepit Christus, fuerunt magi: & gentiles qui venerunt ad fidem: & etiam potentiæ, quæ seruiebant aduersarijs. Isa.8.a. Et spolia, quibus non indigebit mulier fortis, sunt multitudo conuersorum, qui auferuntur à diabolo. pro. 31.b. Et spolia, q̃ inuenit Christianus, sunt doctrina Iudæorum à fidelibus recepta. ps. 118. Eloquia etiam Dei sunt spolia mulieris fortis, hoc est, fidei. Rup.7.de glorifi.trinit.6.

Dona spiritussancti. Magi & gentes conuersi. Doctrina Iudæorum. Eloquia Dei.

Spolia quæ diuidit Beniamin. gene.49.d. significant munera, quæ sacerdotibus dabantur: quæ interse diuidebant: Vel prædicationem Pauli post eius conuersionem: qui spolia multa inuenisse dicitur. ps.118.

Munera sacerdotum. Prædicatio Pauli.

Beda.s.pro.1. Hie.s.Iere.21.

Spolia quæ diuidit inimicus, sunt qui prius erant boni, quos diabolus malos facit. Exo.15.b. Et spolia quæ diripit Assur, sunt hæretici: & item Iudæi: quos rapit diabolus. Isa.10.b.33.a. His spolijs implere volebant principes Iudæorum domos suas: vt auferrent à Christo credẽtes. pro. 1.b. Quasi spolium est anima transfugienti de Hierusalem ad Chaldęos, hoc est, ab hæreticis ad philosophos: quia ab vtrisq; diripitur. Iere.21.c.

Mali. Hæretici. Iudæi.

Hie.s.Isa.8.

Spolia Samariæ designant doctrinam hæreticorum: quæ diripit Christus, quando confundit hæreticos. Isa.8.a.

Doctrina hæreticorum.

Exuit Chrs vestimẽta sua, quando deposuit mortalitatem. Ioan.13.a. Hanc enim indutã habuit vsq; ad mortẽ: postquam surrexit immortalitate vestitus.

Deponens Christus mortalitatem.

Rup.s.Hose.2.

Spoliauit Deus fornicariam nudam. Hose.2.a. quia plebem Israeliticam nudatam gratia Dei etiam spoliauit gloria temporali, hoc est, regno & diuitijs, quando ducti sunt in captiuitatem.

Captiuitas Iudæorum.

Glo.or.s.Exo.3. Rup.1.s.Exo.15.

Spoliare Aegyptum est auferre veritates à scriptoribus mendacibus: ad quos non pertinet veritas. Item omnes scientias & eloquentiam subijcere in obsequium verbi Dei. Exo.3.g.12.f.

Auferre veritatem ab infidelibus.

Glo.or.s.Collo.2.

Eruisse dicitur Christus principatus & potestates, quum principes huius mundi dæmones eiecit foras, & abstulit eos, qui erant in limbo. Colos.2.c.

Eijciens Christus dæmones.

Rup.7.s.num.9.

Spoliatus Aaron vestibus suis quando mori debebat. Numer. 20. d. designat templum & omne sanctuarium Iudæorum destructum: ne Iudæi de vitali virtute sacerdotij sui, saltem falso glorientur.

Destructio templi.

Isy.s.Leui.6. Amb.de virg.3.& de Isaac.6. Aug.s.Ioan.tra.57. Gre.s.cant.5. Rup.s.cant.5. Gre.16.mor.2. Lyra.s.Mich.1.

Spoliare prioribus vestimentis, est mutare conuersationem: vel diuersam accipere doctrinã. Leui.6.b. Non pro linea indui lanea: sed quæ prius acta atq; correpta sunt, non imputari, quãdo tempus est alia peragendi. Expoliare etiam se tunica, est veterem hominem, & corruptelam & passiones Adæ, & terrenos mores abijcere. Vel est excutere omnia exteriora & temporalia, quæ ornant, & onerant. cant.5.b. Hæc est spoliatio corporis carnis. Colos.2.b.3.b.

Mutare conuersationem. Exuere veterem hominem. Abijcere temporalia.

Spoliare dicitur nudos vestibus, qui deceptos ab hæreticis ad veritatem reducit. Iob.22.a.

Reducere ad veritatem. Pœnitentia.

Spoliatus vadens Michęas dolorem pœnitentiæ designabat. Mich.1.c. Sic exuere se vestib⁹ iucunditatis est pœnitentiam agere. Isa.32.c.

Hie.s.Isa.3.

Spolians Aaron populum, designat prælatum permittentem peccatum in subditis. Exo.32. f. Spoliauerunt etiam exactores populum, quando sacerdotes & pharisæi quæstum quærebant à populo, nihil de animarum salute curantes. Isa.3.b.

Permittens prælatus peccatum.

Hie.s.Haba.2. Ori.s.Luc.ho.34. Amb.s.Luc.10 Hie.s.Ezec.26.&.s. Ioel.1. Gre.14.mo.19.&.16. mor.24.

Spoliauit multos superbus, hoc est, diabolus, vel Antichrs, vel hæreticus: ideo ipsi spoliabũtur. Haba.2.b. Spoliantes etiam latrones hominẽ, sunt dęmones ipsum virtute & gratia nudantes: qui tamen prius cũ spoliauerũt, quam plagas imposuerint. Luc.10.c. Hose.7.a. Et spoliauit ficum locusta, hoc est, diabolus synagogam, vel animam virtutibus. Ioel.1.c. Zach.2.b. Et spoliat inimicus gloria, quum priuat aliquem iustitia. Iob.19.b.24.b. Exuuie autem principũ sunt virtutes. Eze.26.c.38.d.

Priuans diabol⁹ virtute & gratia.

Spondere, Sponsus, Sponsa, Despondere, Desponsare, Sponsio.

Spondere est sponte promittere: vnde sponsio promissio. Sponsare autem est contractum de futuris nuptijs efficere. Vnde dicuntur sponsus, & sponsa.

Hie.s.Hose.2. Amb.epis.13.

Sponsauit sibi Deus in sempiternum synagogam in Abrahã: vt eã perpetuo haberet. Despõsauit autem eam in iudicio & misericordia, in deserto in monte Sinai, quando dedit legem, in qua est iustitia & misericordia: vnde & ipsa synagoga dicitur sponsa. Desponsauit vero eam in fide, in aduentu filij sui, & in lege noua. Hose.2.d. Iere.2.a.

Coniunctio synagogæ cum Deo.

Christus. Sponsa ecclesia militans. Sponsus dici solet Christus: cuius typum gessit Moses: qui dictus est spōsus sanguinū. Exo. 4.f.ps.18.Isa.62.Iere.16.b.25.c.Mat.9.b.25.a. Desponsauit autem sibi ecclesiam, quando verbum caro factum est. Sponsauit autem sibi eam in æternum, per ipsam assumptionem naturæ humanæ: In iudicio vero, moriendo, eiecto principe mundi: In iustitia, resurgendo: in misericordia, remittendo peccata: in miserationibus, per dona spiritussancti: in fide, quia non per opera legis. Hose.2.d. Sponsa autem dicitur ecclesia, & peculiariter ecclesia ex gentibus: & fideles: & etiam anima. canti.2.b.3.c.4.b.5.a. Matth.25.a. Isa.49.c. Ioan.3.d.2. Cor.11.a. Item ecclesia triumphans. apoc.21.a. — Ori. s. canti. ho.1 & s. Mat.ho.32. Basi. de spōsē.8. Hie. s. Isa.62. & s. Iere.16. & s. Mat.9. Aug.83.q.59. & epi. 120 cap.32. Fulgen. epis.3. Ber. s. cant. ser.62. Rup. s. Hose.2.

Anima. Ecclesia triumphās.

Perfecti & impfecti. Perfecti quoq; in ecclesia sponsi nomine insigniuntur. Imperfecti vero sponsæ. Isa. 61.d. — Hie. s. Isa.61.

Despōdere ancillā filio. Exod.21.a. est subiectionem deuotam tradere docto discipulo erudiendam. — Glo. or. s. Exo.21.

Litera exposita. Desponsata virgo. Exo.22.c. dici potest litera sacræ scripturæ ab altero exposita: non desponsata vero nondum exposita. — Glo. or. s. Exo.22.

Cura animarum. Spondere pro amico, est alienam animam in periculo suę conuersationis accipere. pro.6.a. — Gre.3. pasto. adm.5.

Adhærētes hæretici. Sponsæ hæreticorum sunt animæ adhærentes eorum erroribus, & subijcientes se ipsis hæreticis. Hose.4.d. — Beda. s. pro.6. Hie. s. Hose.4.

Expellere perturbatores. Sponsio ranarum delendarum, quam fecit Moses Pharaoni. Exo.8.b. designat curam amouendi & expellendi loquaces, & perturbatores reipublicę. — Lyra. s. Exo.8.

Spongia.

SPongia est velut media inter animalia & plantas: quæ nascitur in saxis marinis, apta ad imbibendam aquam, & ad tergendas sordes.

Autoritates collectę. Spongia quæ imbibit humorem, in quem mittitur, & postmodum expressa eundem reddit, significare potest autoritates diuersas in vnum collectas, ad sensum aliquem eliciendum. Matt. 27.f. Mar.15.c. Ioan.19.f. — Ori. s. Mat. ho.35.

Cor & infidelitas Iudæorum. Designat etiam cor Iudæorum cauernosis quodammodo atq; tortuosis latibulis fraudulentum: & etiam cauam eorum infidelitatem. — Aug. s. Ioan. tra.119. Euch. for. spūa.8.

Sponte, Spontaneus, Vltroneus.

SPonte dicitur fieri, quod fit sine requisitione, sed propria voluntate, & sine hominis labore. Vnde spontaneum, quod est voluntarium, aut naturale: quod & vltroneum dicitur.

Sacrificium Christi. Cōsilia euangelica. Spontaneum sacrificium principis est sacrificium Christi. Spontaneum etiam sacrificium est virginitas, & cætera, quæ ad consilia pertinent. Eze.46.d. Leui.7.b. Sponte obtulerunt animas suas, qui non solum ad precepta, sed etiam ad consilia se astrinxerunt. Iudi.5.a. — Hie. s. Eze.46. Glo. inte. s. Leuit.7. Rup. s. Iudi.8.

Subita conuersio. Libenter offerre. Sponte propria offerre necessaria ad tabernaculum construendum. Exod.25.a.35.d.36.a. est quando quis subito conuertitur, & diuinitus inspiratus compungitur. Vltroneus etiam offert Deo, qui libenter offert. Hilarem enim datorem diligit Deus. Origenes pro vltroneo legit: A vobis ipsis: vt designetur, quòd cum lex spiritalis sit, non vult à nobis offerri, nisi quæ sunt intra nos. — Glo. or.25.

Spontanee diligit nos Deus: quia sine nostris meritis. Hose.14.c. — Glo. inte. s. Hos.14.

Reuelatio diuinā. Principia naturaliā. Sponte nascentia sunt, quæ à solo Deo præceptore & instructore discuntur. 4.reg.19.f. Item principia naturalia omnibus indita. Leui.25.a. — Philo. de profugis. Isy. s. Leui.25.

Sporta, Sportula, uide Canistrum.

Sporta, Sportula, uide Canistrum.

Spuere, Sputum, uide Saliua.

Spuma.

SPuma est velut sordes earum rerum, à quibus eijcitur: vt quum per ebullitionem, vel maximam agitationem fęx quædam supernatat: vt musto, æri, sali, &c.

Hæresiarchæ. Spuma super faciem aquæ dicitur rex Samariæ, designans heresiarchas breui tempore durantes. Hose.10.d. Dicebatur autem de ipsis regibus facile vel cito transeuntibus, quū alij alios occiderent. — Glo. or. s. Hose.10. Rup. s. Hose.10.

Spurcus, Spurcitia, uide Immundus.

Spurius, Manser.

SPurius est incerto patre natus, qui manser dicitur Hebraicè.

Ponēs multos deos. Spurius qui arcetur ab ecclesia, est ponens multos Deos, quasi multos patres: qui manser dicitur. deut.23.a.1.reg.17.a. — Philo. de migr. Abr. & de victi. offerent.

Squalere, Squalidus, Squalor.

SQualere est asperum & durum & immundum in modum squamarum esse: vnde squalidus est sordidus & incultus.

Squali-

Glo inte. s. thre 1. Gre. 20. mor. 9. 12

Squalidæ virgines dicuntur vires animæ amissa continentiæ virtute deturpatæ. thre. 1. b. — Vires animæ continentia.

Squalentes calamitate & miseria. Iob. 30. a. sunt hæretici: quia & morum pernicie, & sensuũ prauitate sunt despecti. Item qui miserijs & calamitatibus huius vitæ abutuntur, ad voluptates capiendas pretextu necessitatis. — Hæretici

Squama.

Tert. de cibis Iuda. Ori s. Leui. ho. 7. Isy. s. Leui. 11. Ber. ser. 1. de. s. Andr.

SQuamæ sunt, quibus corium piscis aut serpentis tegitur & munitur.

Squamæ piscium significare possunt vitam asperam, pœnitentiam, & protectionẽ à vita carnali: & secundum quòd facile amouentur, ignorantiam vincibilem. Leui. 11. b. — Vita aspera. Protectio à vita carnali. Ignorãtia vincibilis.

Squamæ sunt multæ: sed vna quodammodo ex eis lorica contexitur: designant patientiam, quæ vna est virtus, licet singulis tribulationibus exhibere singulas videamur. — Patientia.

Hie. s. Eze. 27. 29. & s. Iob. 41. Gre. 33. mor. 31.

Squamæ draconis sunt defensiones vitiorum. Eze. 29. a. Et corpus omne diaboli, hoc est, multitudo reproborum, cum de iniquitate sua corripitur, quibus valet tergiuersationibus, se exusare conatur: & quasi quasdam defensionis squamas obijcit: ne trãsfigi sagitta veritatis possit. Quisquis enim dum corripitur, peccatum suum magis excusare appetit, quàm deflere, quasi squamis tegitur, dum à sanctis prædicatoribus gladio verbi iaculatur. Iob. 41. a. Hoc designabant squamæ, quæ ceciderunt ab oculis Pauli. acto. 9. c. — Defensiões vitiorum.

Stabilire, Stabilis, uide Firmare.

Stabulum, Stabularius.

STabulum est locus, in quem longo itinere fessi diuertere solent: quod diuersorium & hospitium dici solet. Inde stabularius, qui curam stabuli habet.

Ori. s. Luc. ho. 34. Amb. s. Luc. 10. Fulgen. 2. ad Monimam.

Stabulum ecclesiam significare solet, in qua recreantur peregrinantes, & vulnerati curantur. Luc. 10. f. — Ecclesia.

Stabularius est quilibet prælatus ecclesiæ: qui curam habet subditorum, qui in hac vita peregrinantur. Item prædicator, vt Paulus. Luc. 10. f. — Prælatus. Prædicator

Stacte, uide Gutta.

Stadium.

STadium est curriculum, siue locus, in quo equi hominesue currũt, & athletę certant: eratq; mensura centum viginti quinq; passuum, quos hercules vna respiratione currebat.

Geor. vene. cant. 3. ton. 8. modu. 3. cõ. 3.

Stadium, in quo curritur, vitæ præsentis solet esse typus. 1. Corint. 9. d. Designatur etiam stadio omnis nobis possibilis affectus: quo tanquam pedibus feramur in Deum. Et isti debent esse fortis, magni, & strenui animi: & vnico flatu, hoc est, vnica intentione delati. Hæc mensura pertinet ad cœlestem Hierusalem: vbi etiam affectus cum operibus proportione geometrica mensurantur. — Vita præsens. Affectus

Aug s. Ioan. tra. 25.

Stadia viginti quinq; aut triginta, impletionem legis designare possunt. Ioan. 6. c. — Impletio legis.

Stagnum, uide Lacus. Stamen, uide Filum.

Stannum.

Plini. 34. nat. hist. 16

STannum est metalli genus, quod in fodinis inuenitur cum argento: & in fornace primum liquescit, parum distans à plumbo: vnde & appellari solet plumbum album.

Hie. s. Zach. 4.

Stanneus lapis est Christus, aut eius caro: quia fortis: vel quia separabit malos à bonis, vt stãno separantur metalla. Zach. 4. c. — Christus. Caro Chri.

Hie. s. Isa. 1. Hie. s. Eze. 22. 27. Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 6.

Stannum peccata, erroresq;, & traditiones humanas significare potest. Isa. 1. f. — Peccata

Stannum degenerat ab argento, cuius gerit similitudinem: designat Iudæos & hereticos, qui sanorum verborum similitudinem assumunt: cum longe absint à rectitudine. Ezec. 22. d. 27. c. Generaliter autem designat peccatores, secundum quòd stannum degenerat ab argento. — Iudæi. Hæretici. Peccatores.

Stare.

STare dicitur, qui in se & sua mole consistit: vt animal stat, quum supra pedes consistit. Etiã inanimata stare dicuntur, quum non iacent, sed sunt erecta: vt arbor stat: Columna stat, currus stat: & similia: Stant etiam quæ firma sunt. Stare item, accedere. 1. regũ. 10. d. Nunc ergo state coram domino. Adesse. 1. reg. 10. d. Stetitq; in medio populi. Assistere. 4. reg. 5. d. Viuit dominus, ante quem sto. Collocari. Exo. 26. g. Mensa stabit in parte aquilonis. Consistere. Exo. 33. d. Stabis supra petram. Considerare. Exo. 14. d. State & videte magnalia Dei. Conuersari. Ier. 14. a. Onagri steterunt in rupibus. Expectare. Num. 16. c. State seorsum coram domino. Fauere. Matth. 20. d. Stetit Iesus, & vocauit eos. Ministrare. 1. par. 6. a. Stabant autem iuxta ordinem suum. Occurrere. Exo. 7. e. Stabis in occursum eius super ripam. Parere. deutero. 4. b. Diem in

quo steti coram domino. Permanere. Exo. 40. c. Candelabrum stabit cum lucernis. Perseuerare. Leui. 13. d. Si autem steterit in loco suo. Præsentari. Iob. 20. b. Donec stet [illegible] iudicium. Sic stabunt iudicandi. Isa. 44. b. Stabunt & pauebunt. Immorari. genes. 19. d. Ne stes in omni circa regione. Vigilare. Eze. 33. f. Stetistis in gladijs vestris.

Immutabilitas Dei. Expectans Deus ad pœnitentiam. Sustentans in contemplatione. Manens cū ecclesia. — Gre. 5. mora. 25. & 6. [illegible]. Euch. for. spūa. 1. Aug. de ciuit. Dei. [illegible] Amb. 1. [illegible]

Stare solius est creatoris, secundum quòd est firmus, & immutabilis: per quem non transeuntem cuncta transeunt: & in quo aliqua ne transeant retinentur. Sic stetit quidam, hoc est, Deus. Iob. 4. c. Stat etiam Deus, quum nos infirmos expectat ad pœnitentiam. Haba. 2. a. Stare rursus dicitur dominus, postquam venit, quum quis in suscepta gratia perseuerat. Et stat in contemplante, quum eum in interna dulcedine sustentat. Sed quum sic stat, monstratur ad tempus, recessurus, vt magis desiderium accendat. 1. reg. 3. b. Stat præterea cum prædicatoribus ecclesiæ, & non synagogę: quia de synagoga dicit. Matth. 23. d. Relinquetur vobis domus vestra deserta. Et. 21. d. Auferetur à vobis regnum Dei. De ecclesia vero. Matth. 28. d. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem seculi.

Solicitudo Dei — Stare etiam in Deo dicit promptitudinem solicitudinis eius. Zach. 2. a.

Christus manifestatus mundo. Præbens auxilium. Manens cū ecclesia. Prolongatio tēporis gratiæ. Compatiēs laborātibus. Christus aduocatus. — Ori. s. Iosu. ho. 1. Amb. 3. de fide. 7. Hie. s. pr. 8. Gre. 2. mor. 2. Ber. s. cant. ser. 56. Aug. 18. ciui. Dei. 29.

Stans Ioseph coram Pharaone, typum gerit Christi, qui se manifestauit mundo. genes. 41. f. Et stare dicitur Christus, quum præbet auxilium. Exod. 17. b. Sic stetit columna inter castra Israel & Aegyptiorum, & post tergum defendendo: & ad ostium tabernaculi. Exod. 14. d. 33. d. Et stans sol vsque ad victoriam. Iosu. 10. c. Designat Christum manentem nobiscum vsque ad consummationem seculi. Designat etiam prolongationem temporis gratiæ. Et stat Christus à dextris Dei, compatiens laborantibus. actor. 7. g. Stat autem vt aduocatus, qui sedet vt iudex. Sed & vt iudex stetit in synagoga Deorum. psalm. 81. Stetit sol in habitaculo suo, quando Christus illustrauit fideles. Habacuc. 3. c. Et stetit in loco campestri, ad docendos videlicet imperfectos verbo & exemplo. Luc. 6. c. Et ipse est stans super speculam domini. Isaiæ. 21. c. Et super murum litum, siue adamantinum. Amos. 7. b. Et super montem Sion. Apocalyps. 14. a. quando regit ecclesiam. Stat etiam in monte Oliueti. Zachari. 13. a. quum illustrat, & miseretur. Stare autem dicitur bonis, qui mouetur malis. Ipse est princeps stans super duces, hoc est, super apostolos. Isaiæ. 32. b. Stans angelus in sole, est Christus manifestatus Iudæis. Apocalyps. 19. d. — Rup. 9. s. apoc. Hie. s. Isa. 32. Rup. 11. s. apoc.

Christus mediator — Ori. s. num. ho. 9. Hie. s. Isa. 11. [illegible] Aug. [illegible] Cyril. [illegible] Rup. 1. Amos. 9. & 5. s. apoc. Hie. s. Haba. 3. Rup. 3. s. reg. 28.

Stans Moses in confractione, est Christus in passione [illegible]. Et stans [illegible] mortuos & viuentes, designat Christum in cruce, vel in iudicio. [illegible] Apocalyps. 8. a. Et [illegible] profanis. Numer. 16. Stetit [illegible] Zachariæ. [illegible] stat Christus in signum populorum, quia per ipsum omnes sunt saluandi. Isaiæ. 11. c. [illegible] 3. a. Stetit etiam Christus, quando pugnauit contra diabolum. Habacuc. 3. b. Idem dicitur stare in porta: quia per eum est nobis aditus ad patrem. Ezech. 40. a. Mich. 5. a. Stans Salomon corā altari. 3. reg. 8. b. est Christus in cruce orans pro populo.

Stetit Iesus vt curaret cæcos, designauit se expectare, vt nostram operaretur salutem. Stat autem, quum instanter vocatur. Matthæi. 20. d. Lucæ. 18. g. Stans autem illuminat cæcos in ijs, quæ ad diuinitatem spectant. Stetit etiam, quando peruenit ad dexteram pātris, ne amplius transiret. — Ori. s. Mat. ho. 13. Aug. 2. q. in euan. 28. & de verb. do. se. 18. Gre. 19 mo. 3. & h. 2.

Chrs inter angelos — Hie. s. Zach. 1. Rup. s. Zach. 1.

Stans vir inter myrtheta, est Christus inter angelicas potestates: Vel inter iustos. Zacha. 1. b. Stat etiam inter myrtheta. i. in sacra scriptura.

Occultatio Christi. — Ori. s. cant. ho. 3. Aug. 2. de vnit. [illegible] Gre. s. cantic. 2. & [illegible] Eze. ho. 13. Rup. s. cant. 2. Ber. s. cant. ser. 56.

Stabat sponsus post parietem. canti. 2. c. quando Christus erat occultatus in veteri testamento. Designat etiam mysteria, quæ neq; penitus latent, neq; omnino sunt in promptu. Item diuinitatem intra parietes humanitatis latentem. Sic stetit in porta, quum partim se manifestauit, partim abscondit. Eze. 40. a. Stetit etiam post parietem: quia propter peccata detinebatur, ne veniret. Item cum adest nobis, vt nil nobis impediat eius aspectum, nisi corpus nostrum. Nam si adsint peccata, tot parietes eum separant à nobis, quot sunt peccata.

Firmitas diuini decreti. — Hie. s. Isa. 40. 46.

Stare dicitur verbum domini in æternum. Isa. 40. b. quia quod ab eo decretum est, non potest per aliquem aboleri: Ita etiam stant, qui verbo Dei adhærent. Sic itidem dicitur stare consilium Dei. Isa. 46. c. quia firmum & immutabile.

Altitudo Christi & mysteriorum. — Glo. ordi. s. gen. 28.

Stans super terram scala Iacob. gen. 28. c. designat firmitatem & altitudinem Christi, & mysteriorum, & religionis.

Christus aduersus Iudæos. — Hie. s. amos. 9. & s. Isa. 59.

Stetisse dicitur dominus super altare. Amos. 9. a. quando volebat destruere templum. Stetit de longe iustitia apud Iudæos. Isa. 59. c. quando Christus eis relictis, ad gentes transijt.

Iudicium Christi — Hie. s. Isa. 3.

Stare simul in iudicio cum alijs vult Christus. Isa. 50. c. Vt eius ostendatur iustitia, & aliorū iniustitia: & vincat cum iudicatur. Et stare dicitur ad iudicandum dominus: quia [illegible] reddet rationem Iudæis. Isa. 3. c. Et stabit sicut in monte diuisionum: quia in iudicio separabit malos à bonis. Isa. 28. f.

Obsequium angelorū & immutabilitas — Ori. s. Isa. ho. 1. Ber. se. 4. s. ver. [illegible]

Stantia Seraphim dicuntur. Isaiæ. 6. a. quia manent cum Deo ipsum venerantia. Volare dicuntur volare, quantum ad manifestationem Dei. Non sedent autem [illegible] domini est sedere: sed stant immutabilia.

stant

6 f Ie.15. & f Isa. 6&.f.ps.23. Amb.f.ps.118.se.12 Hila.f.ps.123. Ricar.de.f.victo.3. de arca my.sti.10.

Stant ante faciem domini, & in loco sancto Dei, qui sunt in fœlicitate. psalm. 23. Ieremiæ. 15.d. Stans autem terra in æternum: & etiam cœlum & terra: & semen Israel, stabilitatem indicant iustorum in fœlicitate. Eccl'tæ.10. psalm.118. Isaiæ.66. Et stantes pedes in atrijs Hierusalem, firmitatem in beatitudine designant. psalm.121.133.134. Stant sol & luna in habitaculo suo. Habacuc. 3. c. quando cognitio, quæ hic habetur de angelis & de Deo, perficitur in fœlicitate. Firmitas beat.

Cle. Ale. 2. pæda.10. Gre.ho.29.

Astans regina à dextris Christi est ecclesia sponsa Christi. ps.44. Stetit luna in ordine suo, eleuato sole: quia postquam Christus ascendit in cœlum, sancta eius ecclesia in autoritate prędicationis excreuit. Haba.3.c. Ecclesia co. Christo.

Hier.f.Iere.15. & f. Eze.13.

Stare pro occurrere: vt stare coram domino est iræ eius placandæ se opponere: sic steterunt Moses & Samuel. Ieremiæ.15.a. Idem stare contra dominum: sicut stetit Christus in passione. Ieremi.18.d. Eze.22.g. Et stant in prælio domini, qui se opponunt orando diuinæ vindictæ. Eze.13.a. Opponere ie iræ

Glo.inte f. Iere. 23. Hie f Eze.1. Gre.f. Eze ho.8. Rup 8.f.Ioan.

Stare in consilio Dei, est cognoscere, quæ pręcipit Deus, eaq; facere, illiq; acquiescere. Ieremi.23.e. Stantia autem animalia sunt recognoscentia & admirantia virtutem & potentiam Dei. Ezechielis.1.f. Stare in veritate est diligere veritatem: sic non stetit diabolus in veritate. Ioan.8.f. Recognosce... cepta & vir... Diligere ve...

Chry. f.ps.25. Aug. f.ps.25 Rup.f.Zach.14 Gre.f.1.reg.&.20. mor.15.

Stare interdum est firmum esse: vt stat fundamentum fidei: quia à nullo persecutore potest labefactari. 2. Timoth.2.c. Et stat pes in directo, quum fides recte incedit inter prospera & aduersa. ps.25. Vel cum voluntas non recedit à iustitia Dei. Stant pedes Christi in monte Oliuarum, hoc est, apostoli in fide patriarcharum. Zach.14.a. Stare etiam in conspectu domini est nõ incidere in errorem: & eius mysteria sancte contrectare: & fortem esse in ordine diuini ministerij. 1. reg.6.d. Stat ecclesia in fide fortis. Iob.30.c. Firmitas fidei

Lyra. f.ps.121. Aug f.ps.131. Hier.f. Ecclesi. 1.& f.Zach.14. Gre.17.mor.3. Rup.f.Hose.13. Philo.de gigantib. Amb.epis.52. Aug.3.de trinita 17. Ori.f.num.ho.16.& f.Eze ho.2. Gre.35.mor.6. Rup.4.de glori.tri.

Stantes pedes, hoc est, affectus in atrijs Hierusalem, certam spem designant, & firmitatem in amplitudine spei & charitatis. ps.121.133. Et stant pedes Christi, hoc est, apostoli in euangelio fixi: & fideles in ecclesia. ps.131. Et stat terra in æternum, hoc est, ecclesia firmata in Christo. Eccl'tæ.1.a. Stant etiam alieni, quum gentiles prius in infidelitate iacentes efficiuntur fortes in fide. Isa.61.b. Sic stant persecutores Hierusalem super pedes suos, quum conuertuntur. Zacha. 14.c. Et stant, qui rectam habent fidem, licet moribus non concordent. Vnde Iob.24.d. quum steterit, non credet vitæ suæ. Stant in contritione filiorum, qui castigati à Deo tanquam patre, conterantur & conuertuntur: sic non stetit Ephraim. Hose.13.d. Stans Moses supra petram, designat firmum in fide Christi, & in resurrectionis spe: & in ecclesia: & in quieta contemplatione. Exod.33.d. deuteronomi.5.d. Non stare autem in firmamento, est non esse fixum in Christo. Ezech.13.a. Stans Abraham sub arbore, est firmus in fide crucis Christi. gen.18.a. Firmitas spei & charitatis. Firmitas ecclesiæ Cõuersio infideliũ Firmitas fidei.

Basi & Arno.f.ps.37

Stantes de longe sunt angeli, qui separantur à peccatore: quem tamen non penitus derelinquunt. Qui etiam aduersus peccatorem stare dicuntur. Eadem dicuntur de sermone diuino. psalm.37. Angeli separantur à peccatoribus

Arno.f.ps.35. Hie.f.Eze.2. Philo.de Cherub.

G e f.1.reg 10.12.& 20.mor.3.& 27. mor.3. Ori.f Mat ho.3. Amb.f.Luc.9.

Stare interdum est in gratia esse: Vnde stare dicuntur boni, qui non sunt in peccatis. psalm. 35.133. Et stant, qui ex merito magnæ actionis de superna conditoris gratia sunt securi. 3. regum. 17.a. Stans autem Ezechiel audit sermonem domini, non iacens. Ezech.2.a. Stare etiam coram domino est mentem eleuatam in contemplatione habere: & stabilem esse in virtute Deo placente. gene.18.c. Item præparare cor ad eius præcepta. Stant etiam, qui à maioribus an sint digni ad regimen considerantur. 1. reg.10.c. Et hirci stant coram domino. Leui. 16.b. Stantes autem apud Christum sunt varij: & perfecti sunt, qui non gustant mortem. Matth.16.g. Luc.9.d. Et stat super custodiam suam, qui per solertiam disciplinæ terrenis desiderijs non succumbit, sed supereminet: vt dum semper astantem appetit æternitatem, infra se sit ei omne quod transit Haba.2.d. Stare etiam est rite agere. Iob.37.c. Et stant coram domino, qui eius imperio faciendo parati sunt. Zach.6.b. Stantes segetes sunt, qui surrexerunt à peccato. Exodi.22.a. Et stantia ossa sunt à peccato resurgentes. Eze.37.c. Esse in gratia. Promptitudo ope. perandum

Gre.f.1.reg. 6.& f. Eze.ho.9.13. Rup.4.f.Exo.34 Ricar.de.f. victo.4. de arca mysti.11.

Hie.f.Ier 6.

Stetisse dicitur Moses, nempe in contemplatione: & etiam Iosue. Exo.3.b. 17.b. 32.f. 33.d. 34. a. Iosu.5.d. Et stantes & adorantes per fores tabernaculorum. Exo.33.b. sunt contemplantes spiritualia: & conantes iam habitacula carnis relinquere, & ad superna gaudia, quæ audiunt, progredi. Sic stat multitudo ad ostium tabernaculi. Leui.9.a. Et stans arca in agro Iosue. 1. reg.6. c. est manens in contemplatione: sed ita, vt in prelio. Idem designat stans Elias in ostio speluncę, quasi paratus ad pugnam. 3. reg.19.c. Stant super vias, qui considerant doctrinam legis & prophetarum. Iere.6.d. Contemplatio

Cle Ale.1. pæda 5. Amb f. ... Hie.f Gal ... Gre....

Stantes pueri sunt, qui humi non amplius volutãtur: neq; vt antea serpentum more serpunt, toto corpore in stultis cupiditatibus prouoluti: sed mente sursum erecti, mundoq; & peccatis renunciantes, suspenso pede eatenus terram tangentes, quatenus in mundo esse videantur, sanctam persequentes sapientiam. Roma.5.a.1. Corint.10.c. Gala.5.a. Stat Daniel, sed tremẽs: quia iusti Perfectio.

iusti perfecti semper in hac vita timent. Dan.10.b. Stare supra flumen est supra temporalia existere: gen.41.a. Glo. inte. s. gen.41.

Promptitudo audiendi & obediendi

Stans populus ad radices montis. Exo.19.c. designat simplices habere initium sapientiæ in timore domini. Stare autem auditoribus, est intentionem mentis ad verbum prædicatoris erigere. 1.reg.12.b. Et stantes simul cœli vocante Deo, designant paratos ad obediendum. Isa.48.c. ... stantes coram Ioseph, designant paratos ad obediendum Christo. gen.43.d. Item coram Iob. Iob.29.b.30.c.35.c. Ad idem referri possunt stantes tabulæ tabernaculi: & stans candelabrum. Exo.36.40.a. Gre. s. 1.re.12.&.19. mor.13.

Fortitudo aduersus diabolum

Stantes Moses & Aaron ex aduerso contra Pharaonem, designant fortes in tentatione, resistentes diabolo, ipsumq; vincentes. Exo.5.7.8.e.14.d. Stare autem ad laborem pertinet, & ad pugnę necessitatem. Ephe.6.c. State succincti lumbos in veritate. Stant duo aduersus vnũ, hoc est, Christus cum eo, quem defendit, aduersus diabolum. Eccl'tę.4.c. Ori. s. Exo. ho.3. Gre. s. 1 reg.3. Hie. s. Eccl'ten.4.

Lex iuxta baptismũ
Diligentia prælatorum & prædicatorũ

Stans seruus Abrahæ prope fontem, est lex iuxta baptismum. gen.24.b. Beda. s. gen.24.

Stans etiam seruus Abrahæ prope fontem, designat prædicatorem considerantem doctrinã prędicandam, & promptum ad operandum & prædicandum: gen.24.b. Et stans Abraham sub arbore, est prædicator sub cruce. gen.18.a. Stans Saul in medio populi. 1.reg.10.d. designat fortitudinis opera, & rectam intentionem prælati esse subditis in exemplum exposita. Et stans Ionathas in loco suo. 1.reg.14.b. designat prædicatorem: qui quum non est locus prædicationi, in sua bona conuersatione persistit: vel in domino perseuerat: vt nulla prauorum exempla ad se perueniant. Stat autem prælatus vt speculator prouidus, explorator impiger &c. Gre. s. 1 reg.10.14. Amb. epis.32.

Fortitudo ecclesiæ.
Pœnitentia

Stetisse Annam coram Eli. 1.reg.1.d. est nõ corruisse ecclesiã ad minas principum synagogę. Gre. s. 1 reg.1.

Stare dicitur pauper coram sacerdote. Leuiti.27.a. quando peccator confitetur peccata sua sacerdoti, & expectat ab eo pœnitentiam. Et stat Maria retro ad pedes domini. Luc.7.f. quum pœnitendo eius vestigia sequitur, quem prius impugnabat. Stans eadem extra monumentũ plorans. Ioan.20.c. designat peccatorem deflentem ob amissum Christum. Stans in loco suo cicatrix, designat eum, qui peccauit: sed sanatus est, nec amplius peccat. Leui.13.c. Isy. s. Leui.27. Gre. ho.33. Ori. in diuer. ho.10. Glo. inte. s. Leui.13.

Zelus martyrum
Baptismus

Stans Phinees aduersus adulteros, designat zelum martyrum pro gloria Dei. ps.105. Arno. s. ps.105.

Stare dicuntur in domo domini baptizati: catechumeni vero in atrijs domus domini. ps.133.134. Stantes etiam supra mare vitreum sunt baptizati, qui omnia vitia reliquerunt in baptismo. Apocalyps.15.a. Stant aquæ super montes, hoc est, baptismus & fides in perfectis corde. ps.103. Arno. s. ps.133. Rup. s. apoc. Arno. s. ps.103.

Cessatio idololatriæ & peccatorum.

Stare dicitur sanguis quando cessat idololatria. Leui.15.d. Sic stetit vnda fluens. Exodi.15.a. Et generaliter stare est cessare à peccato. Nahum.2.d. Et stetit mare à feruore suo, misso in ipsum Iona quia post Christi passionem cessarunt errores in mundo: nec amplius nauicula humani generis periclitata est. Ion.1.d. Stat autem spiritus procellæ, quum cessant mundanę tentationes. ps.106. Hie. s. Nahũ. 2 & s. Ion. 1. & s. ps.106.

Imperfecta cognitio.

Stantes procul à monte. Exo.20.d. sunt imperfecti & carnales, & allegoriam non penetrantes. Sic stetit procul soror Mosis, quando filia Pharaonis inuenit Mosen in flumine. Exod.2.a. Et stans turba in littore, designat sine fructu existentes: & indignos cognitione mysteriorum Christi. Matth.13.a Stans Ioannes super arenam maris. apoca.12.d. Vacillantes tempore Antichristi. Stans princeps in limine portæ templi. Eze.46.a. designat nos nunc ex parte videre, & ex parte cognoscere. Glo. or. s. Exo.20. Hila. s. Mat cano.13. Rup. s. apoc.

Custodia cordis

Stat super custodiam suam, qui diligenter custodit cor suum: & firmam tenet humilitatem. Haba.2.a. Stat statua contra Nabuchodonosor, seu in prospectu eius. Dani.2.e. quũ quis propriam recogitat vitam. Stantes sacerdotes cum arca in alueo Iordanis, donec transiret populus. Iosue.3.d. designant tamdiu nos in nostri consideratione debere morari, & indignari: donec internorum amor intumescat: Inferiorum autem omnino deficiat: totaque desideriorum nostrorum turba pertranseat, terramque promissionis spei suæ certitudine tangat, & teneat. Hie s. Haba.2. Rup. s. Haba.2. Ric. r. de. s. victo. de exterm mali.24.

Iudicium rectum

Stare debent sacerdotes in iudicijs Dei. Eze.44.f. quia debent iudicare sine personarum acceptione. Hie. s. Eze.44.

Firmitas & sacra scriptura.

Stantes rotæ designant tempora præterita, vel futura. Ezechi.1.e. Stant autẽ cũ stantibus designantes sacram scripturam, per quam fideles confirmantur in fide, & contra omnia diaboli tẽtamenta roborantur. Amb.3. de. spus. s.12. Gre.1. Eze. ho 7.

Solicitudo vitæ actiuæ.

Stare dicta est Martha, & non sedere sicut Maria. Luc.10.g. quia actiui non nisi breuiter vacare possunt contemplationi: sed semper parati sunt ad actionem. Gre. s. 1 reg.14.

Virtutes in mente
Audiẽtes pdicatorẽ

Circunstans exercitus regem. Iob.29.d. designat virtutes in mente, in qua presidet Christus: vel multitudinem fidelium audientium prędicatorem. Gre.20 mor.4.

Meditatio mortis
Inhęrere vitijs voluptatibus.

Stare dicitur Elias in ostio speluncę. 3.reg.19.c. quia mortalitatis angustias exire meditatur.

Stare dicitur in regione circa Sodomam, qui terrenis inhæret voluptatibus: vel qui in alijs vitijs immoratur: vel in periculis vitiorum: Item qui ignauiter operatur, quia facile cedit. genes.19.d. Aug. de quinq; hæresibus.4. Cyril. de ado. in s. genes.

Saret

Hie.s.Mala.3.

Stare ad videndum Christum in iudicio non poterit, qui lippientibus est oculis mentis. Mala.3.a.Iob.29.b.

Tertu.de car.Chri. Hila.s.Mat.can 12. Gre.s 1.reg.4.& 29 mor.18. Hie.s.Abdi. Aug.s.ps.103.106.& s.apoc.ho.9.10.

Perfidia Iudæorum

Persecutiones Iudæorũ & hæreticorum

Stantes foris mater & fratres Iesu, designant synagogam & Iudæos, qui non ingrediuntur in ecclesiam Christi. Matth,12.d.Luc.8.c.Et stantes mulieres iuxta nurũ Eli.1.reg.4.d. sunt ęquales perfidia & societate mentes plebis Iudaicę: quæ stant non veritate fidei, sed præsumptione & iactantia religionis. Steterunt onagri in rupibus.Iere.14.a.quum Iudæi confisi sunt in summis potestatibus seculi aduersus Christum. Stant aduersus populum Dei Iudæi & hæretici in persecutionibus ecclesiæ per infideles factis: vt Edom aduersus Iudam. Abdi.d. Et stant in exitibus Edom hæretici, ad occidendos, quos potuerint ab ecclesia separare. Abdi.e. Stant aquæ super montes, quum persecutiones infidelium comprehendunt sublimiores ecclesiæ. ps.103.Et stant spiritus procellæ.ps.106.Stat etiam diabolus super arenam, hoc est, super hæreticos aduersus fideles.apocalyps.12.d.Stare autem non valentes malefici Aegyptiorum coram Mose. Exod.9.b.sunt non valentes resistere fidelibus. Steterunt proximi, hoc est, Iudæi aduersus Christum in passione.Sed proximi, qui steterunt à longe, fuerunt eius discipuli: qui relicto eo fugerunt.ps.37.

Aug.& Gre.s.ps.37

Hila.& Arn.s.ps.1. Aug.s.ps.1. Rup 1.s.Eze.29.

Delectatio in pcc.

Stare in via peccatorum est adhærere vitijs inclinationem naturæ sequentibus: vt superbiæ, auaritiæ, libidini &c. Vel figere pedem in mala suggestione. Vel stat, qui delectatur iam in peccato: vel qui peccatum opere perpetrauit.ps.1.

Hie.s.Eze.8.33. Ori.s.Mat.ho.13 Hie.s.Hose.10 Gre.ho.19.

Obstinatio in erroribus

Stant in gladijs suis hæretici: qui perseuerant decipere animas. Ezec.33.f.Et stantes Iezonias & seniores coram idolis, sunt confirmati in defendendis erroribus. Ezech.8.c. Stantes in foro ociosi, sunt in infidelitate persistentes.Mat.20.a.Sed per hoc quòd stant, videntur parati ad operandum.Et steterunt in Gabaa, qui perseuerarunt in errore.Hose.10.c.Et stat in verbo malo, qui perseuerat in errore, detractione, turpiloquio.Eccl'tæ.8.a.

Gre.8.mor.32

Infirmitas hæreticorum.

Non stare dicitur consilium hęreticorum aduersus ecclesiam.Isa.7.b.quia non habet effectũ aut firmitatem.Et non stat domus hypocritæ.Iob.8.c.quia in terrore districti examinis omnis ante actæ vitæ fiducia sanctitatis cadit.

Aug.epi.29.

Cõtempt' pauperũ

Stare facere pauperem in loco inferiori, est censere ipsum indignum, & minus bonum ad dignitatem ecclesiasticam, ex hoc quòd est pauper.Iacob.2.a.

Steterat quercus inter ligna saltus, hoc est, dogma hæreticum inter dogmata philosophorũ. (Isa.44.b.

Stat Babylon cum incantatoribus suis, quando in illis habet fiduciam.Isa.47.d.

Hie.s.Eze.27 Gre.29.mor.22

Quies.

Deformitas & breuitas vitæ malorũ

Stantes in terra nautæ Tyri, sunt quiescentes aliquando, qui erant in motu.Eze.27.e.

Stare sicut vestimentum dicitur aliquis.Iob.38.b.vt per hoc non posse stare mõstretur: quia sicut induta vestis in visionis suæ specie per corpus tenditur, exuta autem fracta complicatur: Ita vnusquisq;, qui à sanctæ ecclesiæ statu recesserit, tensus prius ac decorus quasi dum indueretur fuit: sed exutus postmodum confractus atq; abiectus iacebit.Si vero stare intelligimus perdurare: sicut vestimentum stat quisq; reprobus, quia in hac vita, quam diligit, breuiter durat: Iuxta illud.ps.101.Omnes sicut vestimentum veterascent.

Stare dicuntur, qui non fugiunt imminentia tentationum pericula: quum deberent fugere.

Rup.s. Zach.3.&.7. s.apoc.

Diabolus aduersus Chrm & ecclesiam

Stans Satan aduersus Iesum.Zach.3.a.est diabolus aduersus Christum, quando erat in veste sordida, hoc est, mortalis.Stat autem à dextris, vt dextram impugnet: & quia nihil sinistrum in Christo.ps.37.Et stans draco aduersus mulierem, est diabolus aduersus ecclesiam. apoca.12.b. Stat etiam diabolus aduersus eum, qui fuerat in peccato, quum vincitur ab eo: vt à Paulo. Stat autem accusans: & à dextris: quia dexteram vincit.ps.108.

Arno.s.ps.108

Ori.s.Mat.ho.29. Amb.s.Luc 21. Hier. Aglasiæ. &.s. Mat.24

Hereses

Antichrs in ecclesia

Stans abominatio desolationis in loco sancto, designat hæreses, quas hæretici ponunt in sacra scriptura. Vel Antichristus in mentibus fidelium, quos peruertit: aut in ecclesia. Matth.24. b.Luc.21.d.

Hie.s.Mat.can.12 Hie.s.Hose.8.

Destructio Hierusalem

Infirmitas hæreticorum

Non stans ciuitas est Hierusalem destructa.Matth.12.b. Et non stat culmus sementis hæreticorum: quia nihil firmum docent hęretici: nec stat Ephraim.Hose.8.b. 13. d. Nec stat tenens arcum. Amos.2.d.

Ricar.de.s. vict. de vitio murabi.7. Hie s.Dani.7.

Superbia cũ inuidia

Stans bestia super pedes suos quasi homo.Dani.7.b.designat erectionem in superbiam cum murmuratione inuidię de profectibus aliorum.

Stetit in porta vrsus.Dani.7.b.quia Persarum populus non nocuit filijs Israel.

Aug.ser.206.

Stetit oleum, quum non oblata sunt vasa. 4.reg.4.a.quia non augetur charitas, quando cessatur à prædicatione.

Gre.s.Eze.ho.5.

Stabilis dicitur sapientia.Sapi.7.c.quia in mente iustorum quantum ad virtutes theologicas & morales ad vitam animæ necessarias, permanet: licet quantum ad gratias gratis datas, aliquãdo adsit, aliquando absit.

Statio.

STatio est locus, in quo naues aut milites tuto ad tempus stant: vel in quo frequenter consistitur; & etiam locus ad custodiam asignatus, in quo milites stantes vigilant.

securitas ecclesiæ. Habens perfectum zelum. Statio nauium.gen.49.b.designat securitatem ecclesiæ recipientis & seruantis eos, qui è fluctibus huius seculi ad ipsam se recipiunt. Vel designatur habens perfectum zelum, qui exponit se periculo, vt alij in tuto recipiantur. Beda s.gen.49. Ricar. de s. victo. de 12. patriar.43.

Cultus sacerdotalis Litera legis. Statio Sobnę.Isa.22.f.designat cultum sacerdotalem, & literam veteris legis. Glo.inte.s.Isa.22.

Tentationes cōtra virgines. Statio Philistinorum in Gabaa.1.reg.13.a.designat tentationes dæmonum contra virgines. Et dicitur statio: quia stare malignis spiritibus est in electorum pugna magnas vires exercere. Nam stando validius vnusquisq; quam sedendo conari ad aliquid faciendum potest. Gre.s.1.reg.13.

Dęmões & hęretici. Statio Philistinorum in colle.1.reg.10.a.designat dæmones, qui per sacram scripturam Iudæos & hæreticos decipiunt. Designat etiam hæreticos contra Christum consistentes: qui positus est in signum, cui contradicetur. Luc.2.e. Gre.s.1.reg.10.

Stater, uide Siclus.

Statera.

STatera à stando dicta est, qua aliquid pensatur, aut ponderatur, vt ad æquilibriū ducatur.

Deus. Iustitia Dei. Iudicium. Statera ęqua in sacculo, est Deus verus: qui mensura & numerus est omnium in animo. Item iustitia Dei, qua dependuntur bona & mala: & etiam iudicium, secundum quòd omnia disponit Deus in numero pondere & mensura. Isa.40.c. Iob.31.a. Cle. Ale. adhor. ad gentes. Lyra.s.Isa.40.

Christus. Statera etiam dicitur mediator Dei & hominum Christus Iesus: qui ad pensandum vitę nostræ meritum venit: ac secum iustitiam simul & misericordiam detulit: sed misericordiæ lance pręponderans, vt culpas nostras parcendo leuigaret. Iob.6.a.30.a. In ipso etiam ęqua lance omnia merita nostra pensantur: & in eius pręceptis agnoscimus, quid in nostra vita minus habeamus. Crux Christi. Crux etiam Christi statera est: in qua appensa sunt peccata nostra cum Christo. Gre.7.mor.1. & 21. mor.6. Rup.2. de operi. S.S.8. Amb.1. offi.3. & epist. 44.

Ratio. Verba iustitiæ. Voluntas. Statera est species iustitię: & interdum est ipsa ratio, qua iudicamus bonum & malum: & etiam ipsa verba, vel mensura verborum iustitię: vt lingua sit subdita menti. Item voluntas in vtranq; partem libera: aut ipsum liberum arbitrium. Mendaces sunt filij hominum in stateris: qui non seruant iustitiam. ps.61. pro.11.a. Eccl'i.28.d. Eze.45.d. Hila & Basi. s.ps.61. Beda.s.pro.11.

Iudicia peruersa. Prauitas Iudæorū. Statera dolosa est in omni iudicio non recto: & quum quis aliorum facta iudicat mala, & non videt trabem in oculo suo: & qui imponunt alijs onera grauia, quæ digito suo nolunt contingere. pro.11.a. Et statera in manu equitis equi nigri. apoc.6.b. designat prauitatem Iudęorū, quando dederunt pecuniam custodibus, vt mentirentur in Christi resurrectione. Designat etiā simulationem iustitiæ: quia diabolus & eius membra transfigurant se in angelum lucis, dicentes bonum malum, & malum bonum. Statera etiam dolosa sunt hæreticorum dogmata, & falsæ rationes. Hose.12.b. Mich.6.c. Hæc est statera, qua ponderatur argentum idolorum. Isa.46.b. Et statera iniusta in sacculo est idolum & deus falsus in anima. In his stateris sunt mendaces filij hominum. ps.61. Dogmata hæreticorum. Rup.4.s.apoc. Ricar. de s. victo. de statu inte. homi.25. Aug.s. apoc. ho.6. Hie.s.Hose.12. & s. Mich.6. Cle Ale. adhorta. ad gentes.

Statua, Statuarius.

STatua est imago, ex lapide, vel luto, seu ligno, aut aliquo metallo alicubi statuta, quæ fieri solebat in alicuius rei ab aliquo bene gestę memoriam. Statuarius aūt est, qui statuas fingit.

Insipientia peccātiū. Anima temporalib9 dedita. Statua salis facta est vxor Lot, in monimentum & condimentum peccatorum: vt videlicet eius insipientia, & cuiusuis peccantis designetur. Insensatus enim inutilis sibi efficitur: sed alijs vtilis, qui eius finem attendentes corriguntur. gen.19.c. Statua etiam salis est anima temporalibus dedita, & in seipsa tabescens. Ori.s.gen.ho.5. Philo. de somnijs. Geor. vene. canti.1. ton.6 cap.14. Rup.6.s.gen.12.

Prolabentes in vitia. Conditio naturę humanæ. Actio bona sine recta intentione. Statua quam vidit Nabuchodonosor. Dani.2.c. eos designat, qui à virtute ad vitia prolabuntur: qui paulatim in deterius deficiunt. Designat etiam conditionem naturę humanę. Dicitur grandis ex ea parte, qua subiacet corruptioni sublimis ex ea parte, qua reseruatur reparationi: terribilis ex ea parte, qua patet perditioni. Magnitudo in consideratione culpę: Altitudo in consideratione gratiæ: terror in consideratione pœnæ. Cum autem statua sit humana figura sine humana vita: designat actionem congruam sine intentione recta. Ricar. de s. victo de somni. Nabuc.22.26

Hæresis. Statuæ Deorum, imagines & falsitatis & erroris significant: & etiam statua Tyri. Exo.23.c. 34.b. Eze.26.b. Mich.5.d. Et statua aurea, quam fecit Nabuchodonosor, est dogma hæreticū seculari ornatum eloquentia. Dani.3.a. Hie.s.Eze.26.

Deus. Statuarius est figulus, à quo emptus est ager triginta argenteis in sepulturam peregrinorum. Zach.11.c. Potest etiam designare Deum, qui examinabit opera crucifixorum Christi. Glo or. s. Zach.11. Rup.s.Zach.11.

Statuere.

STatuere est deliberare, ordinare, dedicare, cōstituere, decernere. Itē cōponere. gen.9.b. Statuā pactū meū. Imponere. gen.21.d. Statuit Abraham septem agnas. Instituere. Numer.8.b. Statuesq; Leuitas in conspectu Aaron. Iudicare. gen.34.b. Quæcunq; statueritis dabo. Ponere. ps.30.

p̃s.30.Statuisti in loco ſpatioſo pedes meos.

Arno ſ.ps.106

Statuit Deus procellam in auram,quando liberat à peccato,ſeu tentatione, aut tribulatione.p̃s.106. — Liberãs De[...]

Hie.ſ.p̃s.17.30.39. Aug.ſ.ps.17.39

Statuit Deus pedes alicuius in loco ſpatioſo.p̃s.30.quando præcipit diligi amicos & inimicos:vel quando firmat in eccleſia.Et ſtatuit ſupra petram,quando firmat in Chriſto. p̃s.39.Et ſtatuit ſuper excelſa.p̃s.17.hoc eſt,vel Chriſtum ſuper eccleſiam:vel eccleſiam in ſpe cœleſtiũ: Vel figit intentionem in ſupercœleſtem habitationem. — Firmari in [...] vel Chriſto

Gre.ſ.Eze.ho.9. Rup.1.ſ.Eze.17.

Statuere interdum eſt erigere.Et ſtatuit ſpiritus Ezechielem ſuper pedes: quia niſi ipſe ſtatuat,ſolum liberum arbitrium ſe in bono ſtatuere non poteſt.Eze.2.a,3.g.Deſignat autem erectionem & confirmationem apoſtolorum ſactam in pentecoſte. Ad idem referri poteſt ſtatuere columnas templi.Exo.40.b. — Erigere. Cõfirmatio [...] lorum

Amb.ſer.26. Hy.ſ.Leui.16.

Statuitur Chriſtus ſupra pinnaculum templi,quando manet in anima viri ſtudioſi. Matthæ. (4.a.Luc.4.b. — Manens C[...] anima.

Statuere caprum emiſſarium viuum coram domino,eſt confiteri diuinitatem impaſsibilem in Chriſto.Leui.16.b. — Confiteri di[...] in Chriſto

Aug.ſ.ps.77.

Statuere pro continere:Et ſtatuit Deus aquas quaſi in vtre.p̃s. 77. quum per gratiam ſuam, cohibet fluxus concupiſcentiarum carnalium. — Continere. Cohibens De[...] cupiſcentias

Rup.ſ.Hoſe.2. Glo.or.ſ.Hoſe.2.

Statuit Deus ſecundum diem natiuitatis.Hoſe.2.a.quando reduxit Iſrael in captiuitatem:& priuauit regno,ſicut quando erant in Aegypto.Vel quando relinquit in erroribus Ethnicorũ: vel hæreticos in nihilum redigit. — Captiuitas Iſrael

Gre.ſ.1.reg.1. Gre.10.mor. 30.31.

Statuti dies.1.reg.1.a.ſunt teſtimonia prophetarum de Chriſto, quibus Chriſtus ea implendo aſcendebat,& cognoſcebatur.Sunt etiam miraculorum fulgor.Item illuſtrationes in cõtẽplatione,quas dat Deus,quando vult:Ideo dicuntur dies ſtatuti : quia non ſunt in noſtra facultate.Quum autem eas quis habet,dicit cum Petro:Bonum eſt nos hic eſſe, Matth.17.a. Ad idem pertinere poteſt ſtatutũ tempus.Exo. 13.b.Et ſtatutum tempus eſt dies iudicij.Iob.12.a. — Impletio propheta rum Chriſti. Miracula. Illuſtratiões mẽtis. Dies iudicij

Gre.31.mor.31.

Statuere ſibi dicitur ſpeculam.Iere.31.d.qui ventura vitiorum certamina ex alta conſideratione prænoſcit. — Prenoſſe certamina vitiorum.

Hy.ſ.Leui.27.

Statuit precium animalis immundi ſacerdos.Leuiti.27. b.quando dat formam viuendi ei,q non valet ſacras ſcripturas meditari. — Dans ſacerdos formam viuendi

Ori.ſ.Leui.ho.8.

Statuit ſacerdos leproſum coram domino.Leui.14.b.quia ſacerdotis eſt officium cõuerſos à peccato ſtabilire,ne fluctuent.Sic ſtatuit caprum viuum coram domino.Leui.16.b.

Amb.ſ.p̃s 118. ſer.5. Beda.ſ.pro. 23.

Statuit eloquium Dei in eius timore,qui fundat ſapientiam in timore.p̃s.118. Et ſtatuit cultrum in gutture.pro.23.a.qui diuina ſedulo meditans eloquia,diſcreta ex ore verba depromit: nec alia ſępius in lingua,quàm cœleſtis oraculi dicta reuoluit. — Prudẽtia in ſermõ[...]

Philo.de Cherubim

Statuere mulierem coram domino eſt animæ arcanum,vt iudicetur, aperire.

Hie.ſ.Iere.31. Lyra.ſ.gen.47.

Statuit ſibi Ephraim ſpeculatores.Iere.31.d. quum ex gentibus eliguntur prælati & doctores,qui annuncient futura bona.Statuere quoq; coram rege eſt ad altiora promouere.gen.47. b.Vel eſt quum prælatus prædeceſſorem ſuum veneratur,& pro eo orat, vt digne pręſentetur regi cœleſti. — Inſtitutio p̃latorum

Hie.ſ.Iſa.23.

Statuere dicuntur Sijm propugnacula Chaldęorum.Iſa.23.c.quando dæmones fundant ſuperbiam in defenſione errorum.

Hie.ſ.Eze.14.

Statuere dicuntur ſcandalum iniquitatis contra faciem ſuam.Eze. 14.a. qui meliora deſperant:& parati ſunt ad ſupplicium. — Deſperatio.

Hie.ſ.Eze.39.

Statuunt titulum doctores iuxta os alicuius hęretici,qui ipſius hæretici notant & produnt errores.Eze.39.d. — Detegere errores.

Hie.ſ.Iſa.40.

Statuere dicitur artifex ſimulacrum.Iſa.40.e.quando firmat hæreticus ſua dogmata.Et ſtatuentes laqueũ ſunt hæretici,q ſub veritatis ſpecie inducere nitunt̃ ſimplices in errores.p̃s.140. — Firmantes hæretici ſua dogmata.

Statura.

Hie.ſ.Eze.1. Gre.ſ.Eze.ho.6.

STatura corporis quantitatem ſignificat ſecundum longitudinem ſeu altitudinem.

Statura rotarum.Eze.1.e.progreſſum euangelij in cœlum deſignat:vel ſtatura ſacrę ſcripturæ eſt ſecundum quòd mores ad ſtandum dirigit:vt auditorum mentes ad terrenam concupiſcentiam non curuentur. — Directio euangelij ad cœleſtia

Amb.ſ.Luc.19. Hie.ſ.Eze.17.

Statura puſillus Zachęus gentiles abiectos ſignificat.Luc.19.a. — Humilitas gẽtilium

Statura humilis vineę ſignificat humile regnum, Iudæorum ſub rege Sedechia.Eze.17.b.

Gre.ſ.1.reg.16. &.ſ. cant.7.

Statura Eliab multitudinem ſcientiæ,per quã ad ſuperiora quis ſublimatur,ſignificat. 1.reg. 16.b.Statura autem ſponſæ eſt affectus tendens ad ſuperiora.canti.7.c. — Altitudo ſcientiæ & affectus

Status.

Gre.11 mor.27.

STatus conditionem & habitum ſignificat.

In eodem ſtatu nunquã permanet homo.Iob.14. a. quia per momẽta quotidie ad mortẽ impellit̃,trãſiens ab infantia ad pueritiã,à pueritia ad adoleſcentiã &c.Mẽs quoq; mutabilitatis — Mutabilitas hõ[...]

ſuę

suæ pondere ad aliud semper impellitur: & interdum ad meliora trahitur: sæpe autem in deteriora dilabitur.

Stella, Astrum, Sidus.

Stellæ dicuntur, quæ in cœlo lucent singulariter sumptæ, & non alijs connumeratæ. Sidera vero, siue astra sunt, quæ ad aliquod signum complurium stellarum composita sunt: vt Aries, Taurus. Sed confunduntur hæc vocabula. Influunt autem stellæ in hæc inferiora simul cum luce vires agendi & generandi.

Stella ex Iacob. Nu.24.c. diuinitatem in Christo significare potest. Vel significat eius humanitatem, quæ videbatur: item lucem Christi ortam gentibus. Idem designat stella, quæ apparuit Magis. Mat.2.a. Et dicitur stetisse supra vbi erat puer: quia semper est in Christo diuinitas. Ipse quoq; Christus est stella matutina, quæ datur vincentibus. Apo.2.g. *Diuinitas & humanitas Christi.* *Ori.s.Nu.ho.18. Hila s.Mat.c.no.3. Amb.s.Luc. Rup.2.s.Apo. Aretas.s.apoc.2.*

Stella quæ dicitur Absynthium, est ira Dei malis amara: sed purgat pœnitentes. Apo.8.c. *Ira Dei.* *Rup.5.s.apoc.*

Stellæ pasim sanctos & prælatos & doctores ecclesiæ significare solent: qui dum recta peccatoribus prædicat, tenebras nostræ noctis illustrant. Gene. 1. b. 15. b. 22. c. 26. a. Iob. 3. b. 9. a. 25. b. psalm. 8. 135. 146. Dani. 8. d. 12. b. Luc. 21. e. 1. Cor. 15. e. Et astra matutina sunt angeli: quia sæpe ad exhortandos homines missi sunt: & dum venturum mane nuntiant, ab humanis cordibus præsentis vitæ tenebras fugant. Item filij ecclesiæ, qui per baptismum renascuntur Christo. Iob. 38. a. Isa.14.d. Ecclesiastę. 12. a. Sunt etiam sancti stellæ pleiades. Iob. 38. d. Et stellę septem in dextera Christi, ecclesiam & prælatos, vel vniuersitatem saluandorum designare possunt. Apoca. 1. d. 6. d. Peculiariter autem stella matutina dici possunt Ioannes Baptista & Elias præcedentes vtrunque aduentum Christi. Apoca. 2. g. *Sancti. Prælati Doctores Angeli. Filij ecclesiæ. Ecclesia. Ioannes baptista. Elias.* *Ori.s.gen.ho.1.9.& s.Ezec.ho.13.&.s. Mat.cap.13. Arno.s.ps.115. Hiero.s.Iob.9. Aug.epi.48.&.s. apoc.ho.1. Gre.prolo.mor.10. &.4.mor.13.&.28. mo.14.Rup.1.s.apo. Aretas.1.apo.1.2.*

Stellæ vndecim adorantes Ioseph, designant apostolos adorantes Christum: & etiam multitudinem populorum: & virtutes morales. Gen. 37. c. Exod. 32. c. Isa. 14. d. Et stellæ duodecim in corona mulieris. Apo.12.a. sunt apostoli: & virtutes subiectæ discretioni, per quam gubernantur, vt sint vere virtutes. Designant etiam duodecim prerogatiuas in beata Maria: quatuor cœli scilicet in Mariæ generatione, in angelica visitatione, in spiritussancti superuentione, in filij Dei inenarrabili conceptione. Quatuor carnis: quia virginitatis primiceria, sine corruptione fœcunda, sine grauamine grauida, sine dolore puerpera. Quatuor cordis scilicet mansuetudo pudoris, deuotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis. *Apostoli. Multitudo populorum. Virtutes morales. Prærogatiuę beatę Mariæ.* *Amb.de Iosepæ.2. Hiero.s.Isa.14. Aug.s.apoc.ho.9. Beda.s.gen.37. Ricar.de.s.victo.de 12 pstar,69. Ber.ser.Signum magnum.*

Stella matutina primam resurrectionem designare potest, quæ fit per gratiam baptismi. Apoca. 2. g. *Resurrectio prima.* *Aaug.s.apoc.ho.2.*

Stellæ productæ in cœlo, designare possunt minora dona spiritussancti. Gen.1.b. *Dona spiritussancti.* *Aug.3.confes.18.*

Sidera in hyperbolen altitudinis ponuntur. Abdi. b. Iob.22.b. Exaltatur autem supra sidera, qui sanctos decipit, siue sit hæreticus, siue caro. *Altitudo.* *Glo.ord.s.Abdi.*

Stellę quę obscurantur. Iob. 3. b. sunt sacerdotes, Scribæ, & Pharisei, & etiam reliquus populus Iudeorum. Item peccatores, qui in nocte huius seculi diuitijs & honore lucere se putant. Item hypocritæ, qui ante humanos oculos quasi bonis operibus splendere videntur. Apoca.6.d.12.a. *Sacerdotes & pharisei. Peccatores. Hypocritæ.* *Ori.s.Iob.3. Hiero.s.Iob.3. Gre.4.mo.13. Rup 4.s.apoc.*

Stellę cadentes sunt à veritate decidentes. Matth.24.c. Et stellę quas trahit draco, sunt qui prius erant boni: & etiam dęmones: & stellę percussę sunt, qui perierūt de populo Israel. Apo. 8.d.12.a. Stella quoq;, quę cecidit de cœlo, est Lucifer. Apo.9.a. *Lucifer.* *Ori.s.Mat.ho.30. Hier.s.Ezec.32. Aug.Solilo.16. Gre.32.mor.14.*

Sidus dei hæreticorum dici possunt errores eorum. Amos.5.g. *Hiero.s.Amos 5.* *Rup.5.s.apoc.*

Stellio.

Stellio est reptile simile lacertę, tergo depictum, quasi quibusdam stellis inspersis. Computatur inter animalia immunda, & habet nonnihil veneni. Leui.11.d. *Isyc.s.Leui.11.*

Stellio vt reptat manibus, & in domibus regum moratur. Pro.30.d. Illorum significat humilitatem, qui quum non sint iuxta naturam ingeniosi, solertia tamen industrię suę, vel ad diuinarum notitiam scripturarum, vel ad virtutum gratiam, quibus ingressum regni cœlestis mereantur, attingunt. Plerumq; etenim aues, quas ad volandum penna subleuat, in vepribus resident: & stellio, qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus regum ędificium tenet: quia nimirum sępe ingeniosi quique dum per negligentiam torpent, in prauis actibus remanent. Et simplices, quos ingenij penna non adiuuat, ad obtinenda æterni regni mœnia, virtus operationis leuat. *Simplices boni.* *Gre.6.mo.4. Beda.Pro.30.*

Stellio vt computatur inter animalia immunda significare potest eos, qui in aliena morte prędam quærunt. *Tertul. de cibis iudaicis.*

Stercus, uide Fimus.

Sterilis, Sterilitas.

STerilis est infœcundus & fructum non ferens: sterilitas, infertilitas.

Hiero.s.Isa.66. — Fœcunditas Dei.

Sterilis non est Deus, qui cæteris generationem tribuit. Isa.66.c. quia præter hoc, quòd pater generat filium sibi æqualem, etiam in ecclesia filios adoptiuos multiplicat.

Gre.s.1.Reg.2. Aruo.s.ps.112. Philo ꝓ deus sit immuta. Aug.s.ps.112. Ori.s.Iere.ho.6. — Ecclesia. Anima conuersa. Hierusalē cœlestis.

Sterilis pariens plurimos, est ecclesia, vel anima conuersa, quæ parit septem per septem dona spiritussancti: & parit plurimos, hoc est, vsq; ad consummationem seculi. Anima vero producens bona opera parit septem, propter perfectionem numeri. 1. Reg. 2.a. 4. Reg. 4. c. psal.112. Est etiam Hierusalem cœlestis, quæ est mater nostra: quæ facta fuerat sterilis, per peccatum Adæ: pariet autem plurimos in iudicio: de qua Isa.54.a. Lætare sterilis, quæ non paris. Gala. 4. d.

Ori.s.gen.ho.12. Amb.ser.87. Beda.s.gen.22. Aug.contra Fulgē. — Gentilitas.

Sterilis Sara typus erat gentilitatis, quæ genuit in senectute Isaac, hoc est, fideles in fine seculorum. Eodem referri potest sterilitas Rebeccæ, & Rachelis. Gen.11.d.16.a.18.a.25.c.26.b.30.a. Et hæ steriles genuerunt sanctos. Steriles etiam aquæ in Hierico, significant gentiles sine bonorum operum fœcunditate: qui conuersi fructificauerunt. 4.Reg.2.d.

Hie.s.Iob 24.30. Aug.2.doct.Chri.a.6.&.s.ps.34. Gre.s.canti.4. — Anima sine bonis operibus.

Sterilis dici potest anima, quæ non producit bona opera. Et sterilitas terræ est defectus bonorū operū. Gen.41.d. Exo.23.d. Iob.15.d.24.30.a. psal.34. Th.c.4.b. Nō est autē sterilis in gregibus tonsarū, hoc est, in apostolis multos cōuertentibus, & eos in fide generātibus. Cant.4.a.

Hiero.s.Isa.49. — Sterilitas ecclesiæ Iudææ.

Sterilitas Sion fuit sterilitas ecclesiæ in Iudæa: in qua pauci conuertebantur. Isa.49.c.

Gre.17.mor.1. Ber.in apologi. — Caro.

Sterilis quæ non parit, est caro, quæ dum sola præsentia appetit, bonas gignere cogitationes nescit. Iob.24.b.

Mundus.

Sterilis facta dr̄ Babylō, quādo mundus nō perinde ꝓfert mūdanos, sicut solebat. Isa.47.b.

Gre.20.mo.8.&.12.mor.27. — Hæretici. Hypocritæ.

Steriles egestate & fame sunt hęretici: quia ea perscrutari desiderant, ex quibus bonæ vitæ germina non producant. Iob.30.a. Sterilis quoq; est congregatio hypocritarum: quia per hoc, quod agunt, fructum recipere in æterna retributione non appetunt. Iob.15.b.

Sternere, Substernere, Consternere, Stratum, Stramentum, Stramen.

STernere est humi deijcere, quasiq; in terra extendere: interdum ornare, seu componere.

Hiero.s.Isa.54.&.s.Eze.41. Ori.s.Matt.ho.35. — Diuersi gradus & virtutes. Ornatus animæ.

Sternit Deus per ordinem lapides Hierusalem, quum ordinat diuersos gradus & virtutes in ecclesia. Isa.54.c. Et stratum ligno templum designat sapientiam in ecclesia. Ezech.41.c. Idem est stratum cœnaculum: quod etiam designat animam virtutibus ornatam. Mar.14.b.

Lyra.s.gen.22. Rup.6.s.gen 32. Gre.23.mor.23.&.s.1.Reg.9. — Ornans de' iudęos. Subdere motus irrationales.

Sternens asinum Abraham. Gen.22.a. designat Deum pascentem populū Iudaicum, ipsumque lege & prophetis ornantem. Designat etiam sacerdotem subiugantem motus irrationales, vt offerat eucharistiam.

Bene operari.

Sternere dicitur sibi, qui mercedis causas, in quibus requiescere debeat, operatur. Acto.9.f. Sternens autem sibi Saul in solario. 1.Reg.9.d. designat prædicatorem proponentem sibi doctrinam & exempla maiorum sanctorum.

Gre.s.Eze.ho.17. Ber.ser.d.s.Bn̄dic. — Præbentes exēpla. Martyres. Castigātes corpora.

Sternentes vestimenta sua in via, sunt præbentes exempla honestatis: ita sternentes ramos. Designant etiam tradentes corpora sua martyrio, aut ea castigantes. Mat.21.b. Mar.11.a.

Gre.s.Eze ho.18. — Doctrina vera in ecclesia. Ornatus humilium.

Stratum lapide pauimentum templi, designat doctrinam veram de Christo in ecclesia. Vel ornamentum fidelium humilium in ecclesia. Eze.40.c.42.a.

Gre.s.cant.3.&.s.Eze.ho.15. Rup.s.cant.3. — Excellentia charitatis.

Constrauit Salomon media ferculi charitate. Canti.3.d. quia infirmioribus concessit Christus, vt saltem haberent charitatem, si maiora opera exercere non valerent: vel quia medium & pręcipuum, quod est in sacra scriptura, sunt duo pręcepta charitatis.

Gre.13 mor.21. — Requies sanctorum in limbo.

Strauit homo in tenebris lectulum suum. Iob. 17. d. quando lucē iustitiæ persuasori callido consentiendo deseruit. Item quia in ipsis inferni locis iustorum animæ quę tormento tenebantur: vt & pro originali culpa adhuc illuc descenderent, & tamen ex proprijs actibus supplicium non haberent: quasi enim in tenebris lectulum strauisse est, in inferno sibi requiem præparasse.

Glo.inter.s.gen.31. Rup.6.s.gen.46. — Asperitas pœnitētię. Excusatio auaritiæ.

Stramenta camœli. Gen.31.e. designare possunt asperitatem pœnitentiæ. Item excusationes auaritiæ, quam exercent multi ecclesiastici.

Hiero.s.Isa.14. — Pœna conscientiæ peccātis.

Sterni dicitur tinea diabolo. Isa.14.c. quia vt tinea rodit vestimentum, in quo nascitur: ita pœna affligit conscientiam, quę peccauit.

Beda.s.pro.7. — Eloquentia hæreticorum.

Sternit meretrix lectum tapetibus Aegypti. Pro. 7. c. quando hęretici ornant suos errores eloquentia seculari.

Gre.34.mor.8. Hiero.s.Iob.41. — Boni in peccatum lapsi.

Sternit sibi Leuiathan aurum quasi lutum. Iob.41.d. quando in quibusdam vitę mundiciam per illicita desideria conculcat: vt ij etiam sordidis eius vestigijs seruiant, qui contra illum prius virtutum splendore rutilabant.

Sternutare, Sternutatio.

G.e.32.mor 34.

STernutare seu sternutatio est, quum ex pectore insurgens inflatio totum caput concutit. In sternutatione enim inflatio à pectore exurgit: quæ cum apertos ad emanandum poros

non inuenit,

non inuenit,cerebrum tangit: & congesta per nares exiens totum caput protinus concutit: & sordes cerebri egerit:& vitia interius concepta depurgat.

Trāsfigurans se diabolus in angelum lucis. Persecutio & miracula Antichristi. Sternutatio Leuiathan vt splendor ignis.Iob.41.b. designat ipsum diabolum se transfigurare in angelum lucis:& malitiæ suæ sordes in perniciem hominum cum delectatione operari & effundere. In Leuiathan etiam,hoc est,in corpore diaboli,seu prauis hominibus,quasi inflatio surgit à pectore,dum elatio se erigit ex præsentis seculi potestate: quæ quasi ad emanandū poros non inuenit: quia in hoc, quò contra iustos extollitur: disponente Deo quantum appetit præualere prohibetur. Exurgens autem cerebrum tangit,& concutit: quia collecta elatio Satanæ,sensum in fine mundi arctius percutit: & caput turbat: dum ipsum autorem malignorum spirituum per eum, qui Antichristus dicitur, in persecutione fidelium vehementius excitat. Tunc congesta inflatio per eius nares egreditur: quia tota superbiæ eius iniquitas apertis malitiæ flatibus demonstratur. Et quia commotum caput illius miraculis clarescere nititur,rectè eius sternutatio splendor ignis vocatur. Hiero.s.Iob.41. Gre.33.mor.34.

Sterquilinium,uide Fimus.

Stertere.

Non operari. STertere dicitur,qui dormiendo ronchos emittit.Stertere autem dicitur in æstate.Pro.10.a. qui in hac vita non operatur:vnde & filius confusionis dicitur. Beda.s.pro.10.

Stibium.

STibium est,quo ad venustandum oculos peculiariter olim vtebantur,præcipuè mulieres. Hiero.s.Iere.4.

Studium circa mysteria. Stibium in bonū significare potest studiū cognoscēdi mysteria & secreta Dei.Iere.4.b. Lyra.s.4.Reg.9.

Illecebræ vitiorum. Ornatus curiosus. Stibium in malum illecebras vitiorum,quas diabolus offert,designat: & ornatum curiosum carnis.4.Reg.3.f.Ezech.29.f.

Stigma.

STigma est nota,siue signum,quod inuritur in facie,aut in alia corporis parte.

Stigmata Christi in corpore Pauli designabat ipsum pati pro Christo:quia verberatus est, & reliqua passus est pro ipso.Gala.6.g. Aug.s.Gala.6.

Praua dogmata. Stigmata,que non debent facere in corpore filij Israel, sunt signa erroris peccati, & prauæ doctrinæ dogmata:quæ infiguntur animæ per quædam blandimenra,aut syllogismis, aut alio docendi modo.Leui.19.f. Isyc.s.Leui.19.

Stillare, Stilla, uide Gutta.

Stimulus, Stimulare.

STimulus propriè dicitur fustis acutæ cuspidis,quo rustici boues excitant ad ambulandum: vnde stimulare est pungere & incitare.

Increpatio. Stimuli dicuntur verba sapientum. Eccl'tę.12.d. quia non adulantur,sed corrigunt.Stimulus autē retusus est increpatio ineruditi prelati,quæ non sufficit corrigere.1.Reg.13.c. Glo.int.s.Ecclē.12. Gre.s.1.Reg.13.

Cōcupiscētia carnis. Stimulus carnis videtur esse concupiscentia carnis.2.Cor.12.b.vel secundum aliquos fuit infirmitas quædam iliaca. Lyra s.2.Cor.12.

Stipare.

STipare est obturare,& condensare,& claudendo coartare.

Ecclesia abundās iustis,& anima bonis operibus. Stipari dicitur malis sponsa.Canti.2.a.quum ecclesia abundat iustis & perfectis:& quum anima per fidem abundat bonis operibus. Ori.s.cant.ho.2. Gre.s.cant.2. Ber.s.cant.se.51.

Stipendium,uide Præmium.

Stipes.

Christus. STipes est fustis terræ defixus,qui etiam hastile dicitur:& dicitur de alijs rebus in modū stipitis stantibus:vt stipes candelabri,qui & vectis dicitur.Exo.37.c.Nu.8.a.Potest autē stipes candelabri designare Christum,de quo procedunt calami:quia ab ipso accipiunt iusti quicquid habent boni. Glo.ord.s.Nu.8.

Stipula,uide Palea. Stirps,uide Generatio.

Stola.

STola est genus vestis oblonga:quamuis apud græcos generale nomen sit ad omne indumētum. Dicitur etiam esse indumentum honorificum.

Caro Christi. Sapientia. Immortalitas. Stola byssina carnem Christi maceratam, sed mundam significare potest. Gen.41.e.49.b. Carne autem sua Christus,quasi stola,operuit peccata nostra.Isa.63.a. Significat etiam ornamentum sapientiæ Christi:& etiam eius immortalitatem. Euch.fo.spūa.1.Beda.s.gen.41. Amb.de Ioseph 3. Chrys.s.gen.ho.67. Hiero.s.Isa.63.

Ecclesia. Stola etiam Christi,quam lauit in vino,est ecclesia,quam lauit sanguine suo.Gen.49.b. Ori.s.gen.ho.17.

Aug.s.apoc.ho.6. Stolæ albæ sanctorum spiritum sanctū designare possunt. cuius gratia amiciuntur. Apo.7.c. Spiritus sanct.

Aug.ser.de sctis.11. Gre.1 ps.50. Rup.9.s.gen.13. Stolæ singulæ datæ sanctis, fœlicitatem animæ designant. Apo.6.c.Isa.61.d. Stolæ vero duplices, quæ dabuntur in resurrectione, sunt fœlicitas animæ & corporis. Hoc designarunt stolæ binæ datæ à Ioseph fratribus suis. Gen.45.f. Fœlicitas.

Stola seruanda munda est gloria conscientiæ. Ber.ser.vigil.Sācti Andreæ.

Amb.s.Luc.15. Hiero s. Iob. 8. &. epis Beatitudi. Gre.11.mo.5. Isyc s.Leui.4.16. Stola prima reddita filio prodigo. Luc.15.c. significare potest iustitiam originalem, & gratiam, & vestem innocentiæ, quam homo bene conditus accepit, male à serpente persuasus perdidit. vel sapientiam: vel immortalitatem. Vel est ipsum baptisma: seu gratia quę recipitur in baptismo, quæ redditur resipiscenti à peccatis. Iustitia origin. Gratia. Sapi. Baptismus.

Amb.de Ioseph.13. Beda.s.gen.45. Stolæ binę fratrum Ioseph. Gen.45.f. confessionem diuinitatis & humanitatis Christi significare possunt: vel intelligentiam mysticam, & moralem sacræ scripturæ: quas dedit Christus apostolis & successoribus, quum aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Cōfessio diuin. & humani. Chr. Intelligētia mystica & moralis.

Amb.de Ioseph.13. Beda.s.gen.45. Stolæ quinq; beniamin sapientiam omnium sensuum significare possunt: vel victoriam eorum contra vitia. Gen.45.f. Sapientia sensuum.

Stomachus.

Glo.ord.s.Iob.15. STomachus est fistula, per quam cibus descendit, & postremum gulæ, ac principium intestinorum. Sumitur autem passim pro ipso ventriculo, vbi cibus concoquitur. Ponitur interdum per metaphoram pro ira, odio, ac fastidio. Iob.15.a.

Storax.

Plin.13.natu hist.25. STorax seu styrax arbor est cotoneo malo similis, fructu maiore quàm auellana, specie candidi pruni. Manat ex eo liquor eiusdem nominis, coloris flaui, sordidi, resinosi, albicantibus fragmentis, odoris perseuerantis & acris, qui suffitu maxime proditur.

Amb.2. d.Iacob. 4. Storax in incenso oblatus sacrificium vespertinum significare potest: & populum Deo gratum. Gen. 43. c. Sacrificiū vespertinum. Populus deo grat.

Stragulum, Stragulatum.

Beda.s.Pro.31. STragulum est vestis, quæ sternitur, & peculiariter in lectis. Stragulatæ autem vestes, seu stragulæ dicuntur aulea & tapetia, quæ appenduntur parietibus. 4.Reg.7.d. Pro.31.c. designat autem stragulata vestis, quam fecit mulier fortis, fortia virtutum opera. Opera virtutum.

Stramen, uide Sternare. Stratum, uide Sternere, & Lectus.

Strenuus, uide Fortis.

Strepere, Strepitus, Perstrepere.

STrepere est pedibus, aut alio quocunq; modo strepitum aut sonitum facere. Et peculiariter strepitus fit pedibus aut manibus.

Cyril.3.s.Ioan. 3. Perstrepens clangor buccinæ. Exo.19.c. fortem & perseuerantem prædicationem significat, & crescentem in lege noua: in qua in omnem terram exiuit sonus apostolorum. Prædicatio fortis.

Stridere, Stridor.

STridere, seu stridor propriè dicitur, quum funes sonum faciunt: sed ad alia etiam refertur: vt dicitur stridor dentium, & rotarum.

Glo.ord.s.Amos.2. Rup s.Amos.2.8. Hie.s.Amos.8. Stridere dicitur Deus sicut plaustrum. Amos.2.b. quando grauiter castigat, idq; lōge sentiri facit: vt cum destruxit Hierusalem: vnde stridor cardinum templi. Amos.8.a. destructionē ipsius templi præsignabat: quę fuit famosa, & à longe audita. Grauis vindicta dei. Destructio templi.

Ori.s Mat.cap 13 & ho.20. Amb.s.Luc.14. Stridor dentium prodit indignantis affectum: & dicit indignationem in se aut in alium. Et stridor dentium apud inferos erit in eis, qui comederunt vuam acerbam malitiæ & peccati. Matth.8.b.13.f.22.b.24.b.25.c.Luc.13.f.psal.36. Indignatio. Grauitas doloris.

Stringere, Astringere. Constringere.

STringere est arctare, vt quum manu aliquid fortiter tenetur. Astringere autē est iuxta stringere. Constringere vero quasi simul totum stringere, & cogere.

Hie.& Gre.s. ps. 31. Cōstringit Deus maxillas in camo & fræno. psal.31. quando per prædicationē & cōtritionē multos ex Iudæis & gentibus ad se conuertit: & quum vocem iactantię comprimit. Cōuertēs deus prædicādo & flagellādo.

Glo.inter.s.Exo.29. Stringi rationale cum superhumerali cingulo vel balteo. Exod. 28. e. 29.a.39.f. Est omnem domare concupiscentiam. Stricta quoq; tunica de bysso est continentia firma, & omnium membrorum correctio. Exod.28.g. Lineam autem habent strictam, qui dicunt: concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Continentia.

Gre.2.pasto.2. Beda.s.Exo.28. Stringi etiam rationale cū superhumerali vittis iubetur. Exo.28.e. vt sacerdotale cor nequaquàm cogitationes fluxæ possideant, sed ratio sola constringat: ne indiscretum quid, vel inutile cogitet, qui est ad exemplum alijs constitutus. Vel vitta hyacinthina stringitur rationale cū Custodia cordis.

superhumerali,

superhumerali, quum cognita luce perennis patriæ, in illam gloriam suspiramus: & vt in eã intrare mereamur, concordi fide, & vita, & opere, & professione in tabernaculo præsentis ecclesiæ seruire studeamus. — Desiderium patriæ cœlestis.

Corrigere opa sua. — Stringere dicitur manus, qui vitæ suæ opera in rectitudine confirmat. Et stringit super iniquum manus suas, qui conspicit in aliena pœna quid timeat: & dum delinquentem percussum conspicit, dissoluta sua opera iustitiæ vigore constringit. Iob. 27. d. — Gre. 18. mor. 13.

Cõstricto pctõrum. — Constringi vincula malorum dicuntur, quando aliquis fit magis reus peccando. Isa. 28. f. Et astrictæ funibus gazę Tyri designant constrictionem peccatorum. Ezec. 27. c. — Hiero. s. Isa. 28. & s. Ezech. 27.

Occultatio iudiciorum Dei. Induratio. — Cõstringi dr̃ superficies abyssi. Iob. 38. c. quãdo iudicia Dei occultant: & quũ mẽs in vitiorũ errore induratur: & quum diabolus sub specie boni fraudulentam malitiam occultat. — Hiero. s. Iob. 38. Gre. 29. mor. 22.

Simulatio diaboli. Duricies diaboli & Antichristi. — Stringit caudã Behemoth, quasi cedrum. Iob. 40. b. quum diabolus nec in fine mollitur: & posterioribus peccatis arctius ligat, ne iam discerni possint: vel cum sibi coniungit ministros. Item quum Antichristus altus erit in veneratione prodigiorum, & durus crudelitate tormentorum. Stringitur etiam Leuiathan quasi malleatoris incus. Iob. 41. c. quia inferni vinculis coarctabitur: vt æterni supplicij continua percussione tundatur: & quia cor eius durum, & inflexibile fit, quantumuis pœna percutiatur, & à sanctis vincatur. — Hiero. s. Iob. 40. 41. Gre. 32. mo. 13. 17. & 34. mor. 3.

Struere, Structura, uide Aedificare.

Strues.

STrues propriè est cæsorum lignorum ordinata congeries.

Crux Christi. Meditatio scripturarum. Dicta pphetarum. — Strues lignorum crucem Christi significare potest: & sanctarum scripturarum meditationem atq; doctrinam: prophetarum dicta: per quæ nutritur spiritus Dei in mente, & continuè accenditur. Gen. 22. b. Leui. 1. b. 4. c. — Isyc. s. Leui. 1. 4.

Struthio.

STruthio dicitur esse maxima auiũ, quæ tamẽ à terra non extollitur, collum habens prælongum, ac etiam crura, formam habens anseris. Concoquit quæcunque deuorat sine delectu. Oua eius in pretio sunt, propter magnitudinem. Inter immundas aues computatur. — Plin. 10. ntu. hst. 1.

Ecclesia. — Struthio in bonum significat ecclesiam, quæ similis est in pennis accipitri, hoc est, hæreticis: sed non in rapacitate. Iob. 39. b. — Hiero. s. Iob. 39.

Hypocrita. — Struthio in malum designat hypocritam, qui videtur habere quedã opera iustorũ operibus similia: quæ tamen non valent eum à terra subleuare, graui peccatorũ pondere depressum. Parit struthio oua: sed non nutrit: ita hypocrita qui quamuis recte prædicet, tamen per exemplũ bonæ vitæ nullos filios generat. Iob. 39. b. Isa. 43. c. — Gre. 31. mor. 6. Euch. form spũa 5. Gre. 7. mo. 15. & 20. mora. 29.

Religiosus implicãs se negotijs. Demones & hæretici. — Struthio habẽs alas, sed pedibus gradiens, designat religiosum implicantẽ se negotijs secularibus: qui habet statum contemplationis, sed non eleuatur à terra: ideo cõputatur inter immundas aues. Leui. 11. b. Designat etiã dæmones & hęreticos. Isa. 13. d. 34. c. Mich. 1. c. Iob 30. d. 39. b. — Isyc. s. Leui. 11. Hiero. s. Isa. 13. Euch. form. spũa. 5.

Gentiles. — Potest etiam struthio designare gentiles ad fidem venientes. Isa. 43. c. Iob. 39. b. — Gre. 31. mo. 6.

Synagoga. — Struthio quoq; significat synagogã psequentẽ apostolos filios suos. Iob. 39. b. 30. d. Thr. 4. a. — Hier. s. Iob. 30. Gre. 31. mor. 15.

Studere, Studium.

STudere est alicui rei operam dare, animumque ad aliquid applicare: quæ animi applicatio studium appellatur.

Affectus animi. — Studia dicuntur animi affectus, aut occupationes. Iere. 7. a. 18. b. Ezec. 36. e. Malignas etiã adinuentiones & fabulas solet diuina scriptura appellare malorum studia. — Isyc. s. Leui. 18.

Insidię sacerdotum in Christum. — Studia Iudæorum aduersus Ieremiam, designabant studia & insidias sacerdotum & pharisæorum aduersus Christum. Iere. 11. d. — Hiero. s. Iere. 11.

Stultus, Stultitia, Insanus, Insania, Fatuus, Amens, Væsanus, Furiosus.

STultus est imprudens, & improuidus: nam & multi non insipientes aliquando stultè quippiam vel agunt, vel loquuntur. Fatuus autem est planè insipiens. Insanus vero est, qui nõ est sani consilij, & qui non est sanæ mentis. Furiosus quoq; est qui graui insania tenetur. Furor autem est insania, quæ ex aliquo graui affectu, vel morbo concitatur: vnde & grauis ira furor dicitur. Væsanus quoq; dicitur furiosus & crudelis.

Crux Christi. Apostoli & fideles. Serui peccati. — Stultitia de qua reprehẽditur Iacob à Labã, est crux Chri, quæ est gẽtibus stultitia. Gene. 31. d. Et stulti, qui non errant per viã Christi, sunt apostoli & fideles. Isa. 35. c. Ad hęc pertinẽt stulta mundi. 1. Cor. 1. d. Et stulti nobiles sunt, qui stultitiã Christi imitantur: quæ vera sapiẽtia est: de quibus apostolus. 1. Cor. 2. d. Si quis videtur inter vos sapiens, stultus fiat, vt sit sapiens. Stulti ignobiles sunt, quos ab æternæ hæreditatis consortio repellit seruitus mentis. Iob. 30. b. — Hier. s. Isa. 35. Gre. 20. mo. 16. 17.

Simplicitas. — Stultitia parua, quę est melior q̃ gloria, est simplicitas, quã cõtemnunt superbi. Eccl'te. 10. d. — Hier. s. Ecclẽ. 10.

Excedẽtia naturam — Stulta mundi, quæ Deus elegit, dici possunt ea, quæ naturæ cursum excedunt: vt virginẽ pe- — Amb. s. 1. Cor. 1.

perisse.1. Cor. 1. d.

O i. Iere. l. o. 5. Hiero. s. Iere. 10. — Ignorãtia humana

Stultus factus dicitur homo à scientia sua. Iere. 10. c. Quia omnia quæ scimus, ad Dei sapiẽtiam comparata, potius habent rationem stultitiæ. Quod enim stultum est Dei, sapientius est hominibus. 1. Cor. 1. d.

Hiero. s. Ecclẽ. 10.

Stultus positus in dignitate sublimi. Eccl'tę. 10. b. vel dicitur de malo: vel de iusto, qui stultus reputatur à malis: & introducitur in regnum cœlorum.

Aug. epist. 119. — Adam.

Stultus, qui mutatur vt Luna, fuit Adam: qui mutatus fuit à statu innocentiæ in statum miseriæ: in quo omnes peccauerunt. Eccl'i. 27. b.

Ori... Mat. ho. 33. Aug. 83. q. 59. & epist. 120. — Ignaui. Superbi.

Fatuæ virgines designant eos, qui doctrinam ad salutem necessariam suscipere non curarũt: & eos, qui inani gloria sunt inflati. Matth. 25. a.

Basi. s. ps. 48. Hiero. s. Isa. 9. 19. & 1. Hose. 7. &. Amos. 3. & 1. Ecclẽ. 2. 10. Gre. 6. mo. 2. 3. & 14 mor. 22. — Iudæi. Gentiles. Hæretici. Philosophi.

Sultus est carens diuinorum cognitione: & Iudæi, gentiles & hęretici stulti dicũtur. psal. 48. Isa. 32. a. Iere. 4. f. 10. c. Ipsi sunt stulti principes Taneos. Isa. 19. b. Et stulti despicientes Iob, designãt turbã populi Iudæorum: qui sequentes consilium pharisæorũ, despexerunt prædicationẽ Christi, quem hominem videbant. Iob. 19. c. vnde dicuntur stultus populus. Iere. 5. e. Hose. 2. b. Et stultus firma radice est populus Iudæorum. Iob. 5. a. stulti etiam dicuntur philosophi & hæretici: qui verba multiplicant: & quorum labor eos affligit. Eccl'tę. 10. c. Et stultus hæres est hæreticus: qui abutitur libris doctorum. Eccl'tæ. 2. c. Et fatuus confidens in stultitia sua, est hęreticus pertinax in suis erroribus. Prouerb. 17. b. Et væsani prophetæ dicuntur, qui superbè impia docent, & agunt: vel qui fidem, quam astruunt, factis destruunt. Sopho. 3. a. Stultitia vero dicitur doctrina hæreticorum, & gentilium philosophorum. Isa. 9. d. 44. d. Iere. 23. c. Et stulta mulier est hæresis. Prouerb. 9. d. Et insaniæ Samariæ sunt figmenta hæreticorum. Amos. 3. c. Furere autem à vino est insanire per erroneam doctrinam. Hose. 7. b. Insaniæ quoq; falsæ sunt hæreses. psal. 39.

Beda s. pro. 17. Glo. ord. s. Sopho. 3. Beda. s. pro. 9. Aug. s. ps. 39. — Doctrina hæreticorum & gentilium.

Hier. s. Ecclẽ. 4. Rup. 2. s. Isa. 8. — Diabolus. Fomes peccati. Superbia diaboli.

Stultus rex est princeps huius mundi diabolus: & etiam fomes peccati. Eccl'tæ. 4. d. Et insania seu stultitia Assur, vel regis Assyriorum est superbia, seu insania diaboli contra Deum. Isa. 37. f. Et insania Hierusalem in Assyrios, designat insaniam eorum, qui dæmones & hæreticos assectantur. Ezec. 23. a. Idem designat insania Ephraim. Hose. 9. b.

Hiero s. Zach. 11. Gre. 30. mo. 5. Beda. s pro. 30. — Antichristus.

Stultus pastor erit Antichristus: qui alios perdet, & ipse peribit. Zach. 11. d. Idẽ est stultus, qui incedit fœliciter. Pro. 30. d. Qui non dicitur gradi bene, sed fœliciter, quantum ad mundanam prosperitatem.

Cassia. lib. 5. cap. 22.

Stultus dicitur, quem interficit iracundia. Iob. 5. quia voluntariè sibi mortem iræ stimulus incitatus inducit.

Amb. s. ps. 118. ser. 5. — Amor tẽporalium.

Insaniæ falsæ designant furiosum amorem temporalium. psal. 39. circa quę in fine mundi insanient cultores terrę. Isa. 24. b.

Gre. 11. mor. 8. — Tẽporalia munera.

Stultus finis, in quem adducit Deus consiliarios. Iob. 12. c. sunt temporalia munera, propter quæ aliqui non bona intentione bona opera exercent.

Gre. 2. mor. 19. — Impatientia contra Deum.

Stultè contra Deum loquitur, qui inter diuinæ animaduersionis flagella positus, iustificare semetipsum conatur. Sic dicuntur stultæ mulieres, qui impatienter contra Deum loquuntur. Iob. 1. b. 2. c. 6. d. 34. d. 42. b.

Stultus labor dictus est labor Moysi in regendo populo: quia solus eum regebat. Exo. 18. c.

Stupa.

Euch form spua. 8.

Stupa est vilius linum, quasi eius purgamentum. Iudi. 16. d. Eccl'i. 21. c. Isa. 1. g. Dani. 3. e. Stupæ collectæ designare possunt cœtum malignantium, seu synagogam peccantium: qui propter vitia & peccata ad perpetuum incendium parati sunt.

Stupere, Obstupere, Stupefacere.

Stupere est quodammodo sensum rerum nõ habere: & stupor est alienatio quædã sensuum, & etiam admirationis species ex magnitudine miraculi proueniens: ita vt etiam impediatur sensus ab inuestigatione causæ miraculi. Iob. 17. b. 21. a.

Glo. ord. s. Haba. — Admiratio de opere redemptionis.

Obstupefacere dicitur Deus gentes in furore. Haba. 3. c. quando facit eos admirari de opere redemptionis.

Gre. 11. mor. 9. — Ignauia platorum.

In stuporẽ adducere dicitur Deus iudices. Iob. 12. c. quando is, qui præest, subiectorũ vitam nequaq̃ solicitè discutit: nec quem qualiter corrigat, agnoscit, nec agnoscere curat.

Hier. s. Iere. 31 & s. Eze. 18. Gre. 11. mor. 18. — Hebetudo mentis ad spiritualia. Pœnam pati.

Obstupescere dicuntur dentes, quum non potest mens sentire suauitatem eius, de quo dicitur: Gustate & videte quoniam suauis est dominus. Item quum sensus interiores ad contemplanda spiritualia hebetantur. Iere. 31. c. Amos. 4. b. Obstupescere etiam dentes est pœnam exoluere. Eze. 18. a. Dentes filiorum obstupescunt.

Hiero. s. Mar. 16. — Consideratio supernæ gloriæ.

Obstupescentes mulieres, viso angelo in monumento. Mar. 16. a. designarunt stuporem mentis in consideratione æternæ gloriæ: quia oculus non vidit, nec auris audiuit, neq; in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se. 1. Cor. 2. b

Hiero. s. Isa. 32. — Penitere.

Obstupescere interdũ est pœnitẽdo dolere grauitatẽ culpæ cõsiderando. Isa. 32. c. Ezec. 39. c.

Stupere

Punitio Dei. Stupere dicitur Aegyptus à facie commotionis manus domini. Isa.19.c. quando videt mundus, & sentit grauem Dei punitionem. Stupor autem eorum, qui puniuntur, quum non sperabant, in graui punitione censetur. Iere.25.f. Eze.32.c. Iob.18.d. Stupet etiam vnusquisq; ad proximum suum, quum videt eum in eadem esse pœna, qua ipse affligitur. Isa.13.b. Hiero.s.Isa.13.

Excæcatio iudæorũ. Stupendum miraculum fecit Deus in Iudæis: quum eorum doctores reddidit ignorantes per excæcationem. Isa.29.c. Iere.4.c. Hiero.s.Isa.29.

Cõsternatio mẽtis. Obstupefacere dicuntur tenebræ. Isa. 21. b. quando quis præ magnitudine rei mente consternatur. Glo.inte.s.Isa.21.

Stupor dicitur esse in tumultu hæreticorum aduersus fideles. Mich.1.c.

Stuprum, Constuprare.

STuprum est coitus lege vetitus, siue sit cum nupta, siue cum virgine.

Dissentiens Christ° à Pharisæjs. Stuprum, quod recusabat Ioseph. Gen.39.b. designat recusationem Christi, qua nolebat consentire Pharisæis, aut eorum vitijs. Glo.ord.s.gen.39.

Inducere in errorem. Constuprantes filij Mempheos Iudæam, erant trahentes fideles ad idololatriam & ad errorem: vel polluentes animam vsque ad infidelitatẽ. Idem est de Chaldæis. Iere.2.d. Eze.23.c. Hiero.s.Iere.2. Gre.25.mo.15.

Stylus.

STylus est instrumentum acutum, quo scribitur in tabulis: & sumitur pro ipsa forma dicendi seu scribendi, quæ cuiq; propria est. Stylus autem Græcè dicitur columna: & quicquid ligneum vel ferreum, aut alterius materiæ acuminatum est ad colũnæ similitudinem.

Sententia Dei. Stylus ferreus est fortis Dei sententia, quæ in iudicio dabitur, & durabit sine fine. Iob.19.c. Et stylo ferreo scriptum dicitur esse peccatum. Ierem.17.a. quando non deletur, nec absconditur in iudicio. Gre.14.mo.26. Ori.s.Iere.ho.12. Euch.form.spũa.10.

Stylus hominis. Isa.38.a. modum consuetum loquendi inter homines significare potest. Hiero.s.Isa.8.

Praua doctrina pharisæorum. Stylus mendax erat stylus Scribarum & Pharisæorum, qui legem prauè interpretabantur. Est etiam hæreticorum. Iere.8.b. Lyra.s.Iere.8.

Suadere.

SVadere est accommodatis & suauibus verbis aliquem in suam opinionem conari inducere.

Incitare ad lachrymas. Suadens Othoniel vxori suæ, vt peteret irriguum à patre. Iosu.15. d. est literatus incitans animas ad lachrymas. Lyra.s.Ios.15.

Suauis, uide Dulcis. Subcinericius, uide Cinis.

Subdere, Subditus, uide Subijcere.

Subesse, Subiacere.

SVbesse est sub alio esse: & subiacere subtus iacere.

Docere falsa & inutilia. Subiacere dicitur passioni fluxus seminis. Leuit. 15.a. qui docet falsa, & quæ noxia sunt & inutilia. Glo.ord.s.Leui.15.

Subiacere pœnæ, aut damno, aut sententiæ, aut delicto nota sunt. Exo.21.c.d. Leui.5.a.

Subigere.

SVbigere est cogere, ac domare, & interdum attrectare, & agitare.

Castigare corpus. Subigere laterem est castigare corpus. Nahum.3.c. Hiero.s.Nahum.3.

Cultus idolorum. Subacta vbera Samariæ & Hierusalem fuerunt, quando fidei simplicitatẽ amiserunt, & Deos Aegypti coluerunt. Eze.23.a. Golo.ord.s.Eze.23.

Subijcere, Subdere, Subiugare.

SVbijcere est supponere, & subiugare, & subiungere. Subdere etiã idem est quòd subijcere. Ponitur autem multiplex subiectio apud Gregorium Nyssenum tractatu de subiectione filij.

Iudæi subiecti Chr͞o. Subijci fratres Ioseph ipsi Ioseph. Gene. 37. b. est Iudæos etiam inuitos subijci Christo. Subiecta autem sunt omnia sub pedibus Christi: quia etiam vt homo Christus est super omnia. psalm.8. Ephe.1.d. Glo.inter.s.gen.37.

Cõuersio infideliũ. Subijcit Deus gentes ante faciem Tyri. Isai.45.a. quando subijcit Christo vel prædicatoribus infideles fidẽ amplectentes. Et subijciens Ioseph terrã Aegypti regi, est Christus subijciens mundum Deo patri. Gene.47.c. Subijcitur quoq; anima Deo, reiecto videlicet peccati dominio. psalm.61. Hiero.s.Isa.45. Basi.s.ps.61.

Obedire mandatis Dei. Subiectus erit Christus patri, quando corpus eius totũ erit beatũ, & ordinatum, vt nil à fœlicitate remoueat: quia dũ aliqua mẽbra nõ sunt subiecta, nõ videtur esse subiectus. 1.Cor.15. d. Subiecta mulier viro est ecclesia subiecta Christo. Ephe.5.d. Subditũ autem esse Deo est mãdatis eius Ori.s.ps.36 ho.2. Aug.83.q.69. Ori.s.ps.36.ho.7.

datis eius obedire.psal.36.

Ori.ſ.Leui.ho.1. Hyc.ſ.Leui.1.6. Gre.25.mo.7. Rup.1.ſ.Leui.6.

Subijcere ignem altari eſt miſcere ſermonem diuinitatis: & accendere mentem: & adminiſtrationem ſpiritus pleniſsime excitare.Leui.1.d. Ipſe enim ſpiritus ignis dicitur.Sic ſubijcit ſacerdos ligna.Leui. 6.b. quando cordi ſuo & auditorum miniſtrat exempla & doctrinam. *Sermo de Dei. Accendere ... Miniſtrare ... doctrinam.*

Arno.ſ.ps.143. Gre.26.mo.38.

Subdere dicitur Deus populum ſub aliquo, quãdo ita ſubiecit cordi eius cogitationes malas:vt non valeant ipſum occupare.pſal.143. *Repreſsio ma... cogitationu...*

Rup.2.ſ.gen.9.

Subijcere terram, quod dictum eſt in benedictione hominis. Gen.1.d. Proprie eſt eorum, quorum etiam eſt terra viuentium. Ipſi enim hanc terram,quã corporibus repleuerunt, libertate animorum ſibi ſubijciunt:quippe qui ſolum Deum preponentes,terrena omnia fortiter cõtemnunt. Subijciunt etiam terram reprobi, dum illam aratro vertunt, aut etiam armis capiunt: ſed hic vel ille modus ſubijciendi de benedictione Dei non eſt: quum e contra per peccatum dictum ſit homini:In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.Et arma non benedictionis gratia,ſed cupiditatis inuenit immanitas. *Cõtemnere terr...*

Hiero.ſ.Iſa.14. Arno ſ.ps.107. Aug.ſ.ps.46.

Subijcere dicuntur apoſtoli exactores ſuos, quando conuertunt philoſophos ad fidem.Iſa. 14.a. Et ſubduntur alienigenæ, quum infideles ex gentibus veniunt ad fidem. Et ſubdit Deus populum,quum infideles ſubijcit fidei.pſal.46.107. 143. Subiciuntur etiã infideles ſub pedibus fidelium. *Cõuerſio infide...*

Glo.ord.ſ.Exo.26.

Subijcere baſes tabulis tabernaculi.Exo.26.d. Eſt fundare fidem in verbis legis & prophetarum, aut in vtroq; teſtamento. *Fũdare fidẽ in lege...*

Glo.ord.ſ. Rom.8.

Subiecta dicitur vanitati creatura non volens:quia producit corruptibilia propter hominẽ. Rom.8.d.Et homo ipſe ſubiectus eſt paſsibilitati,morti,& incinerationi, in pœnã peccati. *Subiectio corruptionis.*

Subire.

SVbire eſt ingredi & ſuſcipere,aut pati & aſcendere.

Glo.ord.ſ.Iob.31.

Subiens Iob iudicium cum ſeruo ſuo & ancilla ſua. Iob. 31. b. Demonſtrat humilitatem ſuam:& etiam Chriſti. *Humilitas.*

Cyril.3.ſ.Ioan.12.

Subiens Ieſus in montem cum diſcipulis ſuis.Ioan.6.a. Aſcenſum ſuum in cœlum, & etiam ſaluandorum præſignauit. *Aſcenſio Chriſti.*

Subitus, Subito, Repentè, Repentinus.

SVbitum dicitur,quod fit repente,& quaſi ſine medio tempore.

Gre.17.mo.15.

Repentè congregata dicuntur maria in fortitudine Dei. Iob. 26. d. quando gentes ſine mora amplexæ ſunt fidem. *Cita cõuerſio gentium.*

Gre 16.mo.29.

Subito apparere dicitur aurora. Iob.24.c. quando lux veritatis apparet ad hæreticorum cõfuſionem. Et quando iuſti ad aliquam ſeculi poteſtatem eriguntur, quod peruerſi vmbram mortis arbitrantur. *Prodiens veritas. Promotio iuſtorum.*

Gre.8.mo.20.&.9. mor.11.&.13 mo.8.

Subito probat Deus, quem diluculo viſitat. Iob. 7. d. quia & accedendo, corda noſtra ad virtutes prouehit:& recedendo, concuti tentatione permittit. Repente etiam Deus interrogat, quum nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat: vel quum duris nos perſecutionibus pulſat:vt quum mens noſtra magna de ſe in tranquillitate exiſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione deprehendat.Iob.9.b.16.c. *Probatio per tribulationes.*

Ori.ſ.Ie.e.ho.2. Gre.16.mo.4.&.25. mo.1.

Subito cadens Babylon deſignat repentinum aduentum iudicij: vel repentinam conuerſionem peccatorum.Iere. 51. a. Illum autem formido ſubita conturbat, qui conſiderare negligit, quid ex diſtrictione iudicis vehementis immineat. Iob. 22. b. 34. c. Iſa. 27. a. 29. b. 1 Theſ. 5. a. *Repẽtinus aduentus iudicij.*

Hiero.ſ.Haba.2.

Repente ſurgent fideles contra diabolũ, aut hæreticum, quaſi euigilantes, qui prius dormiebant. Haba.2.b.

Hila.ſ.ps.63.

Subito ſagittare dicuntur, qui improuiſum & ſimplicem decipiunt. pſal. 63. Et repente venit ventus vehemens,quum apprehendit ſubita tentatio.Iob.1.d. *Decipere ſimplices. Subita tentatio.*

Subiti dolores nurus Eli.1.4.d. Vide dolor.

Subiugare, uide Subijcere. Sublimare, Sublimis, uide Altus.

Submergere, uide Mergere.

Submittere.

Gre.35.mo.2.

SVbmittere eſt clanculum & furtim mittere,& interdum flectere:& etiam deponere.3.Reg. 22. Animalia ſubmittebant alas, facta voce in firmamento. Ezech.1.d. quia cognita potentia Dei, virtutes proprias humiliant:& conſideratione creatoris, nihil de ſe aliud,quàm abiecta ſentiunt. *Humiliari.*

Subſannare, uide illudere.

Subſiſtere.

SVbsistere est cõtra sistere,& per se existere,& gradum sistere.Item viuere. Iob.32.d.Nescio quamdiu subsistam.

Obedientia ordinãdorum. Subsistens Saul ad præceptum Samuelis.1.reg.9.g.Designat obedientiam,quam debent habere ordinandi ad suos prælatos. Gre.s.1.reg.9.

Fractio virtutis prædicatorum & patiētiæ. Non subsistit hasta,neq; thorax,apprehendente Leuiathan gladium. Iob.41.c.quia nisi iustorum vitam superna gratia solidet,non subsistit hasta:quia prædicatorum virtus frangitur:nõ subsistit thorax:quia constantium patientia dirupta penetratur. Gre.34.mora.5.

Perditio malorum. Non subsistit peccator,quum respicitur à Deo : quia quando districtus iudex merita subtiliter inquirit,reus ad tormenta non sufficit. Iob.7.b.d. Nec tabernaculum impij subsistit. Iob. 8.d.24.d.Quia vitæ effugientis amatores, dum studiosè se in præsentibus construunt,repentè ad æternam pœnam rapiuntur.Ita non subsistent peccatores in miserijs inferni.ps.139. Et non subsistet diabolus in matutino:quia in resurrectione trudetur in infernum.17.d. Gre.8.mor.13.23.41 Hie.s.Isa.17.

Substantia.

SVbstantia est,quæ per se subsistit,& substat accidentibus.Quandoq; autem substantia sumitur pro materia & soliditate,ac neruis cuiusq; rei.Item substãtia,diuitiæ.Gen.13.b.Erat quippe substantia eorum multa.Stabilitas.ps.68. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia.Subsistentia.ps.38.Substantia mea tanq̃; nihilum ante te.

Fideles. Substantia diuitis, & substãtia Iob sunt fideles, qui sunt possessio Christi.Iob.1.b.Eze.38.d. Luc.16.a.Eosdem designat substantia Laban,quam tulit Iacob.Gene.31.a. Ipsa quoq; ecclesia substantia Christi est.Hanc substantiam volebant principes Iudæorũ auferre à Chr̃o. Pro.1.b. Ecclesia. Hie.Aglasiæ. Beda.s.gene.31. &.s.prouer.1.

Exinanitio Christi. Substantia dicebatur non esse in Christo in passione.ps.68. quia licet esset in forma Dei,tamen seipsum exinaniuit vsq; ad mortem crucis. Non erat substantia in limo profundi,hoc est, in peccatis,in quibus infigi voluit,vt nos ab eis eriperet. Aug.s.ps.68.

Doctrina philosophorum. Substantiæ regum,quas possedit Salomon,hoc est,Christus,sunt doctrinæ philosophorum. Eccl'tæ.2.b:Eodem referri potest substantia Aegyptiorum.Gen.15.c. Hie.s.Eccl'tn.2.

Verbum Dei.Fides. Bona opera. Virtutes. Sciẽtia. Bona naturæ. Ornameta misericordiæ. Dona Dei. Vita. Substantia diuitis,qua est fortis in bonum,est verbum Dei,& cętera eius auxilia,& fides,& bona opera,& virtutes,& scientia:quæ substantia aliquando aufertur ab hostibus:& aliquando multiplicatur.Gen.14.b.15.c.39.a.Pro.10.b.18.b.Hebræ.3.c.11.a. Et substantia consumpta à prodigo,sunt fides & opera,& bona naturæ. Et substantia consumpta à muliere in medicos, sunt ornamenta misericordiæ,& dona naturæ,& patrimonium vitale,& generaliter omĩa dona Dei.Luc.8.f.Designat etiam vitam,quam quis infidelis expendit in philosophis sine fructu. Beda.s.pro.10.18. Ambr.s.Luc.8.15.& 2.de pœni.3. Hie.epist.beatitu. Ber. de Affecti.aĩæ. Isych.s.Leui.15.

Peccata. Virtutes neglectæ. Substantia domus Laban sunt peccata:& etiam virtutes ab ignauis neglectæ. Genes.31.a. Et peccata sunt substantia,quæ non perseuerat.Iob.15.c. Amb.epist.4.

Prudentia carnis. Peccata. Sapientia carnalis. Regnum Dei. Substãtia peccatoris est prudentia carnis:& verba prudentię,quibus vtuntur hęretici:& etiã ipsa peccata. ps.108.Et substantia amicorum.Iob,hoc est, hæreticorum est carnalis sapientia: qua dum peruersè fulciuntur,quasi in verbis se diuites ostendunt : quam eò sancta ecclesia non quærit,quò hanc spirituali intellectu transcendit.Iob.6.c.Substantia autem peccatoris,quæ custoditur iusto,est regnum Dei ablatum à Iudæis,& datum genti facienti fructum.Pro.13.d. Aug.s.ps.108. Gre.7.mor.21. Beda.s.pro.13.

Subtegmen.

Diuina gratia. Corpus humanum. Intentio. SVbtegmen est filum,quod sub stamine texitur.
Subtegmen quandoq; significare potest diuinam gratiam : quandoq; corpus humanum: & interdum ipsam intentionem. Gen.14.d.Exo.39.a.Leui.13.f. Isych.s.Leui.13.

Subtilis.

SVbtile dicitur,quod est tenue,& crasso aut denso oppositum:& sumitur pro acuto.

Dona spiritussancti Subtilia quibus induit dominus animam,sunt dona spiritussancti.Eze.16.b. Hie.s.Eze.16.

Fides imminuta. Subtilior solito capillus in leproso est fides imminuta.Leui.13.d.

Errores hæreticorũ Subtilia idola sunt errores hæreticorum:& dialecticæ rationes eorum.Isa.19.a.Eze.16.b. Ori.s.Eze ho.6. Hie.s.Isa.19.

Subtrahere,uide Auferre.

Subucula.

SVbucula est genus vestis, quæ ex lino fere fit, qua sub alijs vestibus iuxta carnem induimur.

Mortalitas. Ratio sublimium. Corpus terrenum. Subucula,qua induitur pontifex.Leui.8.a. Mortalitatẽ significare potest, & peculiariter in Christo:& etiam rationem sublimium.Item corpus ipsum terrenum:ideo linea,hoc est,à terra orta. Isych.s.Leui8.

Subuenire,uide Adiuuare.

Subula.

¶Subula est instrumentum cerdonum,quo in perforandis corijs vtuntur ipsi sutores.

Subula

Gre.s.Eze.ho.3. Beda.s.Exo.21. Subula qua perforãtur aures.Exo.21.d.Deut.25.c. Acumẽ verbi Dei significare potest:vel ipsam prædicationem: Vel timorẽ Dei,& inferni:vt per omne, quod agit,nouerit ingressum regni cœlectis semper attendere,& pœnas inferni formidare. Verbum Dei prædicatio. Timor Dei & inferni.

Suburbanum.

SVburbanum dicitur prædium seu villa sub vrbe.

Isych.s.Leui.25. Suburbana leuitarum,quæ vendi non poterant.Leuit.25.c.designant dona data apostolis,& eorum discipulis:quæ vt gratis acceperant,ita gratis dare debebant:quæ tamen semper remanebant illis. Dõa data apostolis.

Hie.s.Eze.48. Suburbana ciuitatis Dei dicuntur,quæ ad sensus pertinent.Ezec.48.b. Pertinẽtias ad sensus.

Hie.s.Isa.16. Suburbana Esebon significare possunt ineptas & erroneas hæreticorum cogitationes : quæ non sunt ciuitatis Dei.Isa.16.b. Cogitationes hæreticorum.

Succedere, Successus.

SVccedere est in alterius locum venire,aut post alium venire.

Isych.s.Leui.6. Succedens sacerdos patri designat Christum succedentem veteri sacerdotio.Leuitic.6.c. Christus succedens veteri sacerdotio.

Gre.s.Eze.ho.12. Successiones autem sacerdotum erant vsq; ad nouam ecclesiam , in qua vnus est verè sacerdos.Exo.27.d.30.c.Succedit etiam sacerdos patri iure:qui esse se omnipotentis Dei filium demonstrat moribus:atq; à nobilitate intima,operum suorum ignobilitate non discrepat. Imitatio Christi.

Ori.s.nu.ho.22. Successiones hæreditatis diuersę.Nume.27.b.designant diuersos gradus operum:quibus datur præmium. Diuersi gradus operum.

Gre.15.mora.1. Succedere dicuntur variæ cogitationes. Iob.20.a.quãdo mens in diuersa rapitur:modo mala,quæ egit:modo bona,quæ agere neglexit: modo reprehensibilia, in quibus est:modo recta, quæ sibi adhuc deesse conspicit,solicito pauore perpendens. Solicitudo mentis

Succumbere.

SVccumbere est subijci & subiugari,vel vinci.

Lyra.s.Leui.17. Succumbens mulier iumento.Leui.18.d.28.b.est discipulus effœminatus subijciens se doctori pestifero. Subijcere se prauo doctori.

Sudare, Sudor.

SVdare est per poros corporis vi caloris humorem emittere:qui humor sudor appellatur.

Amb.prolo.s.Luc. Sudor vultus,in quo homo vescitur pane suo.gen.3.d.Laborem intelligendi sacram scripturam,& alias doctrinas significat. Labor intelligendi scripturas.

Hie.s.Eze.44. In sudore accingi dicitur,qui non sponte seruat continentiam.Eze.44.e. Continentia coacta

Sudarium.

SVdarium est linteum,quo sudor faciei detergitur,& nares purgantur.Dicebatur etiam sudarium,quo caput mortui inuoluebatur.

Gre.ho.22. Rup.14.s.Ioan. Sudarium capitis Christi in monumento seorsum positum,& inuolutum. Ioan.20.b. Est diuinitas Christi,cuius non cognoscitur initium aut finis. Vel sunt labores Christi sine culpa. Diuinitas Christi. Labores Christi.

Amb 2.de pœni.7. Aug.83.q 65. Cyril.s.Ioan.23. Sudarium Lazari.Ioan.11.f. impedimentum cognoscendæ veritatis significare potest:ne videlicet periculum videat peccator,in quo versatur.Designat etiam erubescentiam peccati:& quod in hac vita non cognoscimus,nisi per speculum in ænigmate. Impedimentũ cognoscẽdæ veritatis. Pudor peccati. Cognitio obscura.

Hie.s.Mat.25. In sudario repositum habere dicitur seruus neq; talentum.Lucę.19.b.quum doctrinã patrisfamilias molliter & delicatè viuendo eneruat. Ignauia doctoris.

Sudes.

SVdes est genus teli militaris:nempe palus igne torridus.

Hie.s.Iob.40. Gre.33.mor.11.12. Sudes quibus perforat Deus nares Behemoth. Iob.40.c. Sunt sancti vincẽtes diabolum, propter lignum crucis.Vel sunt acuta sanctorum consilia,quæ nares Behemoth perforãt, dum sagacissimas eius insidias & vigilando circunspiciunt,& superando transfigunt . Vel sunt acuta ipsius per carnem manifestatæ sapientiæ verba . Vt cum eius diuinitatem ex plorãti dicebat: Non in solo pane viuit homo.Et:Non tentabis dominum Deum tuum. Sancti. Cõsilia sanctorum. Verba Christi.

Sue.

Glo.ord.s.gen.38. SVe vel sua.i.clamans,vel saluans,aut potens,seu magnificus: vir Chananæus pater vxoris Iudæ filij Iacob.Gene.38.a.Vt fuit pater vxoris Iudæ, quæ est synagoga,designat terrena bona data synagogæ. Terrena bona

Sufferre,uide Sustinere.

Sufficere.

¶Sufficere est satis esse.

Sufficiens

Dignitas ad sumendam eucharistiam. Sufficiens numerus ad vescendum agnum. Exo.12.a. Est eorum qui digni sunt ad suscipiendam eucharistiam. Non posse autem sufficere dicit indignitatem. Beda.s.Exo.12.

Sufficientia doctrinæ salutaris. Sufficientem panem colligere. Exo.16.d. Est de verbo Dei sumere, quòd sufficiat ad salutē: nec alias curiosum esse. Glo.ord.s.exo.16.

Moderata ex actio. Sufficere oblata ad constructionem tabernaculi. Exo.36.a. Admonet ad templorum opera esse suscipienda, quæ sufficiunt: & non superflua. Lyra.s.Exo 36.

Inutilitas sacrificiorum legis. Non sufficit Libanus ad succendendum: nec animalia eius ad holocaustum. Isai.40.d. quia non illis colitur Deus: nec omnia illa sufficiunt ad placandam diuinam maiestatem: sed solum sacrificium Christi. Glo.ord.s.Isa.40.

Doctrina & opera necessaria ad salutē. Non sufficere oleum ad vtrasq; virgines. Matth.25.a. Designat nō omnes habere sufficientem doctrinam ad alios instruendos: Licet sibi sufficiat. Vel designat in iudicio vix vnumquēq; sufficientem esse ad reddendam de seipso rationem. Vnusquisq; enim pro se rationem reddet: nec alieno testimonio quicq̃; adiuuatur apud Deum, cui secreta cordis apparent: & vix sibi quisq; sufficit, vt ei testimonium perhibeat conscientia sua. Vnde & sufficiens sibi dicit. Pro. 12.b. qui habet bona opera, quibus saluari possit: nec similis est fatuis virginibus. Ori.s.Mat ho.32. Augu.83.q.59. & de verbis dñi.ser.21. Beda.s.prouer.12.

Tempus præsens ad pœnitentiam. Sufficere dicitur diei malitia sua. Matth.6.d. Vt designetur tempus huius vitæ necessarium esse ad pœnitentiam: vt non in vanis aut superfluis expendatur. Hila.s.Matt.cano.15

Suffocare.

SVffocare est spiritum animalis respirantis recludere: vt fit obstrictis faucibus.

Diuitiæ mentem distrahentes. Suffocant diuitiæ & voluptates verbum Dei: quia importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant: & dum bonum desiderium intrare ad cor non sinunt, quasi aditum flatus vitalis necant. Matth.13.c. Marc.4.a. Lucæ.8.a. Glo.int.s.Mat.13.

Martyrium. Suffocare gentem suam dicebatur ecclesia. Eze.36.c. quia fideles filij ecclesiæ in defensionē fidei & ecclesiæ à tyrannis occidebantur. Hie.s.Eze.36.

Suffocata quæ non comeduntur, dicuntur illi, qui pereunt sine confessione. Acto.15.b. Beda.s.gen.5.

Suffodere.

SVffodere est subtus fodere, & excauare.

Crucifigētes chr̄m. Suffodientes Simeon & Leui murum. Gene.49.a. Designat sacerdotes & Pharisæos corpus Christi crucifigentes. Lyra.s.gen.49.

Tollentes pudorem. Suffodiunt etiam murum, qui tollunt pudorem.

Dissipans ecclesiā. Suffodiens fur murum. Exo.22.a. Est hęreticus clanculum dissipans ecclesiam: vel diabolus aīam. Suffodiūt etiam corui oculū. Pro.30.c. quū dæmones erroris tenebras in aīam suffundūt. Ori.s.Matt.hb.31. Hie.s.Isa.22.

Peccata ex timore. Suffossa dicuntur peccata, quæ ex timore committuntur. ps.79. Aug s.ps.79.

Suffulcire, uide Munire.

Suffulcire, uide Munire.

Sugere.

SVgere est succum labijs extrahere: vt lac elicitur ab infantibus ex vberibus matrum.

Christus similis alijs hominibus. Sugere dicitur sponsus vbera matris sponsæ. canti.8.a. secundum q̄ assumpta humana carne eisdem Christus vtebatur, quibus alij homines. Lyra.s.cant.8.

Sugere mel de petra est gustare q̃; suauis est dominus. Deute.32.b. Suxerunt etiam mel de petra, qui redemptoris nostri facta & miracula viderunt: Oleum vero de firma petra suxerunt, quando effusione sancti spiritus post resurrectionem eius vngi meruerunt. Ber.s can.ser.61. Gre ho.26. Rup.2.s.deut.16.

Accipere simplicem doctrinam. Sugentes lac sunt simpliciorem doctrinam accipientes, quod est paruulorum: & sugunt lac gentium, hoc est, vbera doctorum. Isai.60 a.c.66.d. Ioel.2.d. Sugentes etiam lac fuerunt apostoli fruentes conuersione gentium. Deute.33.c. Hie.s.Isa.60.66. Rup.2.s.Deut.16.

Admittere suggestiones. Sugere dicitur caput aspidū. Iob.20.c. qui initium suggestionis occultæ primo quidem paruum, in corde libenter suscipit. Gre.15.mor.8.

Suggerere.

SVggerere est subministrare, suppeditare, aut in memoriam reducere.

Prædicare Christū. Suggerere Pharaoni de incarceratione Ioseph. Gene.40.c. Est prędicare principibus mūdi Christum crucifixum.

Suggerit mens non carnalia, sed spiritualia. Ideo loquens Iob, quæ mens suggesserit, ostendit se non carnaliter, sed spiritualiter loqui. quia per sensum spiritus audit, quę per ministerium corporis profert. Iob.13.b. Gre.11.mora.17.

Suggerens Iethro Mosi ordinem gubernandi populi. Exo.18.d. Designat seculares aut philosophos quandoq; rectè consulere. Glo.ordi.s.Exo.18.

Sui.

Loquacitas hæreticorum. SVi, id est, loquens: est locus vnde venit Baldad amicus Iob: & designat loquacitatem hæreticorum. Iob.2.d. Gre.3.mor.17.

Sulamitis

Sulamitis, uide Sunamitis.

Sulcus.

Gre.22.mor.23. Euch.form.spual.4. SVlcus est proscisio terræ, vel ipsa fossa, quæ fit aratro.
Sulci dici possunt corda sanctorum. Sulci enim ex terra sunt, & tamen à terrę vocabulo distinguntur: ita ij, qui in sancta ecclesia mentem suam labore sanctę meditationis excolunt, cęteris fidelibus tanto meliores sunt, quanto per accepta semina fęcundiores operum fruges reddunt. Iob.31.d. Corda sanctorum.

Hie.s.Hose.10. Sulci quos confringere dicitur Iacob. Hosee.10.d. designant literam legis circa quam versantur Iudæi. Litera legis.

Hie.s.Hose.10. Sulci agri hæreticorum dicuntur discipuli eorum. Hose.10.a.12.d.

Sulphur.

Plini.35.nat.hist.15. SVlphur est materia quædam ex ardore ignis in venis terrę decocta: cuius suffitus fœtidus est, & grauis olfactui: Neq; alia res facilius accenditur: quo apparet igneam vim magnā ei inesse.

Rup.5.s.apoca. Gre.4.dialogo.36. 14.mor.10. Aug.s.ps.10. Sulphur fætorem libidinis & reliquorum vitiorum significare potest. Gene.19.d. Apoc.9.d. Et quia Sodomitæ amore illicito corruptibilis carnis excesserant, simul incendio & fætore perierunt: quatenus in pœna sua cognoscerēt, quia æternæ mortis fętori sua se delectatione tradidissent. Peccatum enim carnis dum peruersis cogitationibus, quasi quibusdam fætoribus mentem replet, æterna ei incendia præparat: & dum fætoris sui nebulam in mente reproba dilatat, contra eam flammis subsequentibus quasi nutrimenta subministrat. Iob.18.c. ps.10. Fœtor libidinis.

Hie.s.Isa.30. Rup.6.s.gen.19. Sulphur materia ignis, pœnam inferni perpetuam adumbrat: & etiam ignem iudicij ad puniēdos malos. Gene.19.d. Isa.30.g.34.b. Eze.38.g. Pœna inferni. Ignis iudicij.

Aug.s.apo.ho.7. Sulphur egrediens ex ore equitum. Apocalyp.9.c. blasphemiæ sunt hæreticorum, & persecutorum ecclesiæ. Blasphemiæ.

Sumere, uide Accipere.

Summa.

SVmma est rerum de quibus verba fiunt, aut etiam numerantur collectio.

Glo.int.s. Exo.30. Summa filiorum Israel numerum electorum designat: quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Exodi.30.b. Nume.1.a.2.a.4.a.26.a. Numerus electorum.

Summus, uide Altus. Summitas, uide Extremus.

Sumptus, uide Expendere.

Sunam, Sunamitis.

Rup.3.s.reg.2. SVnam, id est, captiuitas, vel mortificatio iuxta Rupertum: ciuitas vnde erat Sunamitis puella, quæ tradita est Dauid: & etiam mulier, quæ hospitio suscepit Elisæum. Designat autem fidem peregrinantium, quæ accepta est Deo. Fides.

Hie.epist.ad Nepotianum. Sunamitis autem interpretatur dormiens, vel mutata, aut vana dormitio, vel iteratio, aut secundatio dormitionis. Vel interpretatur coccinea. Puella autem Sunamitis tradita regi Dauid senio frigescenti, vt eum calefaceret, typus esse solet sapientiæ, quæ calet, & feruet.3.reg.1.a. Sunamitis vero, quæ suscepit Elisæum hospitio.4. Reg.4.b. est ecclesia prius sterilis, quæ genuit vnicum filium populum fidelem: & tempore famis reliquit Samariam, hoc est, Iudæam, & transijt ad gentes.4.Regum.6.f. Sapientia. Ecclesia.

Amb.de obit.valēt. Gre.s.canti.6. Rup.s.canti.6. Sunamitis, aut potius Sulamitis. Canti.6.d.7.a. Interpretatur pacifica, siue perfecta, aut retribuens: & designat animam piam. Iuxta Gregorium interpretatur captiua: & designat synagogam, quæ sub infidelitatis iugo captiua tenetur à dęmonibus: quæ reuertetur ad fidem in fine seculi. Designat etiam fidem patriarcharum, quam reuerti petebat sponsus. Anima pia. Synagoga. Fides patriarcharum.

Supellex.

SVpellex est domesticum patris familias instrumentum: & res, quæ dicuntur mobiles, in obsequium domus deseruientes: vt mensa, lectus, & similia.

Beda.s.Gen.45. Glo.ordi.s.Isa.39. Supellex Iacob. Gene.31.e.45.f. Designare potest vetus testamentum. Et etiam opera. Et supellex non dimittenda est bonū inceptum non dimittendum venientibus ad Christum. Et supellex regis Ezechiæ. Isaiæ.39.a. Designat mysteria, vel merita: quæ pereunt, quando inaniter ostentantur. Vetus testamentum. Opera. Mysteria.

Hye.s.Leui.8 Suppellectilia tabernaculi, dici possunt fideles. Exo.30.c. Leui.8.b. Eze.38.d. Fideles.

Supellex nauis Tyri designare potest sustentacula hæreticorum: seu rationes & autoritates, quibus ipsi innituntur. Eze.27.b. Ratiōes hæreticorum.

Supellex pellicea. Leui.13.g. vide pellis.

Super, Supra, Desuper, Sursum, Supernus, Superior, Supremus.

SVper & supra, quantum hic attinet, locum superiorem significant: & superior dicitur, qui est in altiori loco. Amb. de. Tobi. 21. & sermo. 3.

Christus. sapientia Christi. Superior mola Christum designare potest. Deut. 24. b. Desuper autẽ contexta tunica Christi, sapientiam diuinam in Christo designat. Ioan. 19. d. Hie. s. Eze. 1.

Sublimitas Ioannis euangelistæ. Desuper existit aquila. Eze. 1. c. propter diuini verbi sublimẽ natiuitatem. Et quia Ioannes supra cęteros euãgelistas in cognitione diuinitatis volauit: & etiam supra seipsum: Ideo dicitur: Desuper ipsorum quatuor. Gre. s. Eze. ho. 4.

Prędicatio cœlestiũ Desuper extentæ pennæ animalium designant prædicationem cœlestium. Eze. 1. c. Hie. s. Eze. 1.

Præcepta charitatis Superiora cœli tegi dicunt̃ aquis. ps. 103. quia ibi recipiunt̃ baptizati & quia superiora secreta angelis sunt nota, qui ea seruant. Vel superiora cœli sunt ipsa præcepta charitatis supereminentis scripturæ: quã etiam supereminentiorem viam appellat Paulus. 1. Corint. 12. d. Ad idem referuntur superiora montium. Gre. prolo. s. 1. reg. &. s. Eze. ho. 9. 17. Aug. s. ps. 103.

Spiritualia. Perfectiores. Superiora templi designare possunt spiritualia, & perfectiores, qui habent latitudinẽ cordis: sunt aũt superiora humiliora, quia quãto quis maior est, tãto magis se humiliat. Eze. 41. b. 42. a. Hie. s. Eze. 41. 42.

Superiorem in porta se videt, qui se melioris partis esse in iudicio æquitatis merito cõspicit. Iob. 31. c. Gre. 21. mor. 14.

Primordia boni operis. Superior pars tunicæ habens capitium. Exodi. 28. c. 39. d. Designat prima opera, seu primordia boni operis. Glo. ord. s. Exo. 28. Ori. s. Leui. ho. 7.

Altitudo cõtẽplati. Superiora domus. Acto. 18. b. altitudinem contemplationis significare possunt. Hie. s. Iere. 20.

Iniusta potestas põ. Superior porta templi, in qua opprimitur Ieremias, est iniusta potestas pontificis. Iere. 20. a.

Cœlestia. Quæ sursum sunt quærenda esse monet apostolus. Coloss. 3. a. sursum enim sunt cœlestia, & quæ ad fœlicitatem pertinent.

Superare, require Vincere.

Superbia, Superbus, Superbire.

SVperbia est supergrediens elatio mentis: vnde superbus, elatus & arrogans: & superbire elatione super alios ire. Superbia quoq; ambitio. Danie. 5. e. Spiritus illius obfirmatus est in superbiam. Apostasia. Isa. 9. b. Habitantes Samariam in superbia. Autoritas ps. 35. Non veniat mihi pes superbiæ. Contemptus. Deute. 17. d. Nec eleuetur cor tuum in superbiã. Contumelia. 2. Para. 25. c. Erigitur cor tuum in superbiam. Diuitiæ. Isa. 28. a. Væ coronæ superbiæ. Elatio. Deut. 1. g. Tumentes superbia ascendistis in montem. Iactantia. psalm. 16. Os eorum loquutum est superbiam.

Superbia seculorum in bonum æternæ gloriæ gaudium designat. Isai. 60. c. Vnde & sanctis dicitur. Isaiæ. 61. a. In gloria eorum superbietis. Hie. s. Isa. 60. 61. Gre. 13. mo. 8. Rup. 2. s. Isa. 25.

Diabolus. Antichristus. Hæreticus. Dolosus. Contẽptor legis. Opulentus. Pharisæus. Superbus dicitur diabolus, qui voluit esse vt Deus, & à filio Dei adorari tentauit. Superbus etiam dicitur Antichristus: & hæreticus. Iob. 15. c. 26. d. 35. c. 40. a. 41. d. ps. 88. 118. 122. 139. 141. Isa. 2. c. 14. c. 51. d. Haba. 2. a. Mat. 4. a. Et superbia regis Assyriorum est superbia diaboli. Isa. 37. f. Zach. 10. d. Et superbe agentes contra filios Israel, sunt dæmones contra fideles. Exod. 18. d. Iocl. 2. e. Et superbi, quibus Deus resistit, sunt hæretici. Iacob. 4. b. Et superbia Moab, & infidelium est superbia hæreticorum, aut diaboli. Isa. 13. c. 16. b. Superbus etiam dicitur dolosus. Pro. 22. a. Arma & gladij in via superbi. Et legis contemptor. Iob. 40. a. Respice cunctos superbos. Et opulentus. ps. 93. Redde retributionem superbis. Et qui de terrenis gloriantur. Et pharisæi. ps. 122. 139. 141. Arno. s. ps. 88. 118. Hier. s. Isa. 2. 13. &. s. Iob. 26. &. s. Haba. 2. &. s. Amos. 2. Gre. 17. mora. 15. Ber. ser. 1. de aduẽtu.

Fastus mundanus. Superbia imperij Aegypti designat fastum mundanum eorum, qui omnia per arrogantiam loquuntur: & ecclesiasticam simplicitatem pro nihilo ducunt. Eze. 30. b. Hie. s. Eze. 30.

Tẽplũ & fiducia Iudæorum. Superbia Iordanis est impetus grauiorum hostium. Iere. 12. b. Vel templum Iudæorum: vel fiducia ipsorum. Zacha. 11. a. Hie. s. Zach. 11. Rup. s. Zach. 11.

Supercilium.

SVpercilia sunt in hominibus, quæ super oculos eminent, quasi geminis aggeribus, munimentum oculis præstantia, pilis breuioribus ornata. Ponitur sæpe superciliũ pro superbia & grauitate, & etiam accipitur pro rei alicuius summitate & loco eminentiori: vt superciliũ mõtis. Ori. s. Leui. ho. 8.

Contemplatio sublimium. Supercilia rerum sublimium contemplationem significare possunt. Leui. 14. a Glo. ordi. s. Leui. 14.

Supercilia in angelis, statum illum significare possunt, quo diuinæ speculationis sensus atq; intelligentias cautissime seruant. Dionys. s. cœle. Hierar. 15.

Supererogare.

Seruare consilia. SVpererogare est vltra debitum aliquid dare: vt supererogat, qui cõsilia seruat, & Paulus qui manibus labo rabat supererogabat: sic ponitur. Luc. 10. f. Fulg. 2. ad Monimũ

Supereſſe, uide Reliquiæ. Superextollere, uide Altum.

Superexultare.

Aug.epiſt.29.

SVperexultare eſt ſuper aliud exultare. Et ſuperexultat miſericordia iudicio: quia plures per miſericordiam corriguntur. Iacob.2.

Superficies.

SVberficies dicitur à Mathematicis longitudo & latitudo ſine profunditate: & dicitur ſuperficies ſuperior cuiuſq; rei facies.

Gre.29.mor.2. — Superficies abyſsi, quæ conſtringitur, deſignat diuina iudicia, quæ occultantur. Iob.38.c. Poteſt etiam ſignificare transfigurationem diaboli in angelum lucis, ſub qua occultat nequitiam ſuarum fraudum. *Diuina iudicia. Fallacia diaboli.*

Hie.ſ.Iob.38. — Superficies terræ voluntatem hominis aut intellectum, qui inſpirationibus irrigatur ſignificare poteſt. Gene.2.a. Et ſuperficies abyſsi eſt conſcientia vel mens. Iob.38.c. Superficies etiam terræ initium operis ſignificare poteſt. Exo.10.a.16.c. *Voluntas. Intellectus. Conſcientia.*

Glo.ordi.ſ.Leui.13. — Superficies veſtimenti, in quo eſt lepra virtutes apparentes ſignificare poteſt. Leui.13.g. *Virtutes apparentes.*

Glo.ord.ſ.Leui.14. — Superficies reliqua domus leproſę. Leui.14.e. doctrinam ſynceraȝ doctoris ſignificare poteſt. *Doctrina ſyncera.*

Hie.ſ.Eze.27. — In ſuperficie dicitur poſuiſſe ſemen aquila. Ezechie.17.b. Vt deſignaretur non multū firmandum eſſe regnum Iudæorum.

Superfluus, Superuacuus.

SVperfluum & ſuperuacuum eſt, quod minime eſt neceſſarium: & ſuperflui de vulgo transferri dicuntur in Babylonem. Iere.39.c.

Supergredi.

SVpergredi eſt ſuperambulare, & ſuperare.

Beda.ſ.pro.31. — Supergreſſa eſt mulier fortis vniuerſas filias in congregādis diuitijs. Pro.31.d. quia eccleſia catholica in bonis operibus ſuperat eccleſias hæreticorum.

Ori.ſ.ps.37.ho.1. Arno.ſ.ps.37. — Supergreſſę dicuntur iniquitates caput. ps.37. quando mens confunditur de peccato: vel quādo iniquitates tollunt à nobis Chriſtum.

Superhumerale, Ephod.

SVperhumerale erat veſtis genus tangens humeros pontificis: quæ Hebraicè dicitur אפוד ephod: Græcè autem ἐπωμισ: Et ephod bad erat veſtis linea inferiorum etiam ſacerdotum.

Ephod lineum, quo accinctus erat Dauid 2.Reg.6.c. humanitatē Chriſti deſignat, cum omnibus laboribus, quos pro nobis ſuſcepit. *Humanitas Chriſti.*

Rup.4.ſ.Exo.23. — Superhumerale in pontifice Chriſto, obedientia charitatis eſt, qua idem Chriſtus filius Dei portandis, imo tollendis peccatis noſtris, humeros ſuos ſuppoſuit: & cum illis in crucē aſcēdit. *Obedientia Chriſti.*

Cle.Alex.5.ſtroma. Ori.ſ.Exo.ho.9.13. &.ſ.Leui.ho.6. Hie.ſ.Hoſ.3. & de veſte.ſace.Iſyc.ſ.Le.8. — Superhumerale ſignificare poteſt onus euangelicum laborum & bonorū operum. Fit prius ſuperhumerale q̃ rationale: quia prius debent cognoſci bona opera ſacerdotis: & quia per opera deueniendum eſt ad ſapientiam. Superhumerale autem cum rationali deſignat opera cum ratione facta. Exo.25.a.28.b. Leui.8.a. Hoſe.3.b. *Onus euangelicum. Bona opera ſacerdotis.*

Gre.ſ.1.reg.2. Geor.venet.canti.2 tono.3.cap.6. — Superhumerale præterea deſignat puriorem vitam ſacerdotum noui teſtamēti: in quibus lucet caſtitas, quæ in veteribus non erat. 1. Regū.2.f.14.a. Erat quatuor coloribus contextum: vt iam elementis iſtis alterabilibus cum ſuis elementatis ad animalem partem dimiſsis, ad meliora elementa cœleſtia atq; diuina erigat animum. *Puritas noui ſacerdotij.*

Gre.2.paſto.3. — Superhumerale itidem deſignat ſupportationem infirmitatum ſubditorum: & virtutē vtriuſq; fortunæ quærendam: vt inter proſpera & aduerſa ſacerdos ſit fortis: Ideo vtrumq; humerum protegebat. Exo.35.a.39.a. Leui.8.a. *Tolerantia prælatorum.*

Hie.de veſt.ſacer.& epiſt. Epiſtolare oſſi. Geor.venet. canti.2 tom.3.cap.5. — Superhumerale cum duobus lapidibus, ſignificat duo mundi hemiſphæria: & ipſum cœlum: Aut deſignat hemiſphærium ſuperius, cum duobus magnis luminaribus. *Hemiſpheria mundi.*

Superliminare, uide Limen.

Superponere.

SVperponere eſt ſuper aliud ponere.

Gre.ſ.Iob.29. — Superponebant principes digitum ori ſuo. Iob.29.b. quando in aduentu Chriſti philoſophi ceſſerunt veritati.

Gre.15. moral.18.& 22.mor.14. — Superponunt etiam principes digitum ori ſuo. Iob.21.a. quando hæretici falſis quærelis non ratione vocis ſe reprimi: ſed virtutis manu ab eccleſia mentiuntur. Sed ijdem rectè digitum ori ſuperponunt, quando per diſcretionem linguam refrenant: ne per hoc, quod loquuntur, in ſtultitiæ culpam dilabantur. *Diſcreta frænatio linguæ.*

Superstes.

SVperstes dicitur, qui reliquis mortuis, quasi solus viuus superstat.

Christus viuens. Superstes Ioseph. Gen. 46. d. Designat Christũ viuentem & regnantẽ, cessante synagoga. Glo. ord. s. Gen. 46.

Superuacuus, uide Superfluus.

Superuenire.

SVperuenire est, quasi inopinatò venire, aut super vel post alios venire.

Lex noua. Superuenientia noua. Leui. 26. b. Designant legem euangelicam venientem supra veterẽ. Ori. s. Leu. ho. 16. Isych. s. Leui. 26.

philosophi. Superuenientes pastores ad impediendam aquam, sunt philosophi gentilium impediẽtes veritatis communicationem. Exo. 2. c. Glo. ord. s. Exo. 2.

Superueniens dicitur, qui additur hæreticis. Isa. 13. c. Hie. s. Isa. 13.

punitio malorum. Superueniet malis interitus: quia inopinatò illis eueniet. 1. Thessa. 5. a. Et supuenit impijs inũdatio. Iob. 21. b. quando dolorum fructus ex aliqua aduersitate patiuntur. Gre. 15. mor. 21.

Supinus.

SVpinus est, qui iacet, ventre in cœlum verso.

Gentes. Supini colles, vbi aperit Deus flumina. Isa. 41. a. dici possunt gentes superbę, quibus conuersis tradita sunt fluenta doctrinæ & gratiæ. Glo. int. s. Isa. 41.

Supplere, Supplementũ.

Noua vita. SVpplere est æquare, seu addere, vbi quippiam deerat: & supplementum est, quod additur: vt supplementum nouum additum vestimento veteri, est noua vita. Marc. 2. c. Glo. ord. s. Mar. 2.

Supplex, Suppilcare.

SVpplex est, qui flexis genibus aliquid precatur. Supplicare autem est humiliter precari.

credentes ex gentibus. Supplices Dei, qui erant vltra flumina Aethiopiæ, sunt credentes ex gentibus. Sopho. 3. b. Hie. s. Sopho. 3.

Supplicium, uide Pœna.

Supponere.

SVpponere est sub alio ponere.

Seruans Deus. Supponere dicitur dominus manum. ps. 36. quando defendit, & à graui lapsu seruat.

Applicatio mentis ad Deum. Supponens Iacob lapidem capiti suo. Gen. 28. c. Designauit applicationem mẽtis ad verbum Dei. Vel applicationem Christi ad sustentandum principatum Christianum. Vel designat reclinationem conscientiæ in Christum, in quo requiescat. Philo. de somnijs. Beda. s. gen. 28. Rup. 7. s. gen. 24.

Subijci laboribus. Supponere humerum ad portandum. Gen. 49. c. est subijcere se mandatis Dei: & exponere se laboribus, propter vitam æternam. Supposuit etiam Christus humerũ, quando obediens patri crucem baiulauit, in qua crucifixus est. Amb. de bñe pñar. 6 Gre. 1. mor. 17. Beda. s. gen. 49.

Tradi spiritum sanctum. Supponere ignem lignis. Leui. 1. d. 3. b. Est tradi spiritum sanctum ad doctrinam. Ri. d. s. v. d. 12. pa. 59 Glo. inte. s. Leui. 1.

Supponere dicuntur stateras dolosas auari, & hæretici. Amos. 8. b.

Supportare, uide Ferre. Supputare, uide Numerare.

Sur.

SVr, id est, murus, aut bos, vel aspiciens, seu angustia. Sic dicitur Syria: & etiam solitudo inter Aegyptum & Arabiam, & pars Arabiæ iuxta mare rubrum: & videtur idem cum Ethan, inter Rhinocoruram & Hieropoliten, inter quod desertum & cades peregrinatus est Abraham. Gen. 20. a. 1. Reg. 15. b. Vt autem intepretatur angustia, figura est huius peregrinationis. Peregrinatio huius vitæ.

Via virtutis. Sur vt interpretatur murus, vel directio, designat viam virtutis munitã & rectam. Gen. 20. a. Philo. de profugis.

Populus Iudaicus. Vt etiam interpretatur murus, designat vanam spem populi Iudaici: qui cõmiscendo se gentibus, euasisse manum domini, & à lege eius tutum se esse arbitrabatur. Gen. 20. a. Gre. s. gen. 35.

Sur vt interpretatur angustia, vsq; ad quam percutitur Amalec. 1. reg. 15. b. Designat eos, qui cum dolore trahuntur ad amorem pudicitiæ: quia in fætore libidinis vitam finire proposuerãt. In angustia enim sunt, qui capti iam malæ consuetudinis laqueo cõstringuntur. Est autem è regione Aegypti: quia ab his tenebris venitur ad exteriores. Gre. s. 1. reg. 15.

Sura.

SVra est posterior pars cruris carnosa: quæ tantum inest homini.

Opera extrema. Surę designare possunt extrema opera, sicut & genua, quum dicitur. Deut. 28. d. Percutiat te dominus vlcere pessimo in genibus & in suris. Glo. ord. s. deut. 28.

Suram femori imponere signum stuporis esse solebat. Iudi. 15. b. Ita vt stupentes suram femori imponerent. Lyra. s. Iudi. 15.

Surdus.

Surdus.

SVrdus est, qui sensu auditus priuatus est.

Beda.s. Exo.5. Hie.s.Isa.43.
Surdus quem fabricauit Deus. Exo.4.c. est populus Iudaicus, qui legem habens non audiuit. Surdus etiam erat populus Israel: qui Christum eiusq; nuncios audire noluit. Et dicitur surdus habens aures. Isa.35.b.42.d.43.b.ps.57. — Populus Iudaicus.

Ori.s.Mat.ho.4. Hie.s.Isa.29.35. Basi.s.ps.37.
Surdi sunt, qui ad salutarium verborum susceptionem non sunt parati: nec ad ea, quę promittuntur suscipienda: & qui scripturarum verba audire non possunt: qui etiam surdæ aspides dicuntur. ps.37.57. Matthæ.15.c. Surdi etiam erant gentiles: & sunt non intelligentes. Exodi.4.c. Isaiæ.29.f.35.b. — Inepti ad audiendum. Gentiles.

Aug.1.q.in euan.19. Isych.s.Leui.19.
Surdi etiam sunt, qui licet intelligant, non tamen obtemperant imperantibus. Matthæ.15.c. Ideo surdi sunt inobedientes. Leui.19.c. — Inobedientes.

Surdus interdum dicitur fingens non audire. ps.37. Ego autem tanq; surdus non audiebam. — Fingens non audire.

Surgere, Exurgere, Consurgere, Assurgere, Insurgere, Resurgere.

SVrgere est iacentem aut sedentem erigi: aut in inferioribus existentem in superiora ascendere. Est etiam discedere. Gene.13.d. Surge, & perambula terram. Disponere. Gene.31.c. Surrexit itaq; Iacob. Excitari. Exo.12.e. Surrexit itaq; Pharao nocte. Insurgere. Nume.16.a.26.b. Surrexerunt contra Mosen. Nasci. Matth.11.b. Non surrexit inter natos mulierũ. Resurgere.4. Reg.4.e. Non surrexit puer. Succedere. Exo.1.b. Surrexit interea rex nouus. Exurgere autem est erigi. Acto.26.d. Exurge, & sta supra pedes. Euigilare. Baru.5.b. Exurge Hierusalem, & sta. Institui. ps.77. Filij qui nascentur & exurgent. Insurgere. ps.123. Cum exurgerent hoĩes in nos. Iuuare. ps.58. Exurge in occursum meum. Resurgere. ps.11. Nunc exurgam dicit dominus. Vindicare. ps.7. Exurge domine in ira tua. Resurgere autem est erigi quod lapsum erat: quod præcipue dicitur, quando mortui reducuntur ad vitam. Datur autem resurgere ad gloriã. ps.1. Non resurgunt impij in iudicio. Ad gratiam. Pro.24.b. Septies in die cadet iustus, & resurget. Ad statum. Iob.14.b. Sic homo, quum dormierit, non resurget.

Glo.ord.s.ps.58. Hie.s.ps.58.
Surgere attribuitur Deo metahoricω̃s: & exurgit Deus pater in occursum filij, quum ei fauit in tribulationibus: & æqualem sibi ostendit. ps.58. Surgit etiam in occursum Christi, quando respondit: Et clarificaui & iterum clarificabo. — Fauens Deus pater filio.

Aug.s.ps.34. Hie.s.Isa.33.&.s.Iere.7.29.&.s.ps.58.
Exurgit etiam Deus, quum nos excitamur: & quum innotescit, & apparet, aut eius sentitur auxilium. ps.34. Isaię.2.d. Et exurgit in ira, ad puniendum: & in præcepto, quod mandauit, hoc est, ad vindictam præceptorum contra transgressores. ps.7. Et consurgit in gladio, quum castigat. Amos.7.b. Et consurgit contra domum pessimorum, hoc est, cõtra Iudæos, & hæreticos. Isa.31.a.33.b. Surgit etiam ad benefaciendum Zacha.2.d. Et consurgit mane ad nos admonendos, quia tunc melius possumus audire. Iere.7.c.11.b. Et dicitur consurgere de nocte: vt eius erga nos ostendatur solicitudo. Iere.29.d. Iob.31.b. Surgere etiam dicitur Deus ad delendas malas cogitationes. Isa.14.e. Surgit lumen Dei super aliquem. Iob.25.a. quando gratia prçueniens venit in mentem alicuius, ad eius tenebras expellendas. — Innotescens Deus. Fauens vel puniens.

Glo.inte.s.Isa.14. Gre.17.mora.8.

Ori.s.Isa ho.5
Surgere dicitur ab Oriente iustitia, secundum ꝙ Christus oritur à luce ęterna. Isa.46.d. Vbi in nostra translatione dicitur vocans ab oriente iustum. — Natiuitas æterna Christi.

Basi.s.ps.7. Arno.s.ps.16.67. Hila.s.ps.56.
Exurgere dicitur Deus in ira, quando in passione Christi vindicauit peccata nostra: vel etiã in resurrectione, quum prçualuit Christus in principes huius mundi. ps.3.7.12.68.138. Isai.51.d. Et dicitur Christus surrexisse diluculo, ob spem nostræ resurrectionis. ps.56. Consurgens etiam manipulus Ioseph, resurrectionem Christi indicauit. Gen.37.b. Idem designat surgens aurora. Iob.3.b. Surgens etiam Moses designauit Christum resurgentem à mortuis. Exo.2.c.24.c. Cõsurgens adolescens secundus pro rege stulto, est Christus regnans expulso diabolo. Eccl'tæ.4.d. Surrexit Christus in requiem suam, & arca sanctificationis eius, quãdo post resurrectionem cum corpore glorioso ascendit in cœlum: cum quo etiam resurrectura est ecclesia. ps.131. Surrexit etiam in Christo psalterium & cithara, quando surrexit caro eius, quæ psalterium fuit, vt operabatur miracula, & cithara, vt patiebatur humana. ps.56. — Passio Christi. Resurrectio. Ascensio.

Hier.s.Eccl'tu.4. & s.ps.131. Aug.s.ps.131.56.

Gre.2.mor.25.
Surgens Iob post mortem filiorum Iob.1. Designat Christum in vltima resurrectione veniẽtem ad districte iudicandum. — Iudicium Christi.

Gre.s.cacti.7.
Surgit mane sponsus ad vineas. Cant.7.d. quia post resurrectionem suam in gloria patris sedens, ecclesias, quas construit, etiam defendit. — Defendens Christus ecclesias.

Aug.s.ps.7. Hie.s.Iob.1.
Exurgit Deus in præcepto, quod mandauit. ps.7. quãdo humilitatem prçcipiens humilis apparuit: & prior impleuit, quod prçcepit. Surgens quoq; Iob, ad tolerantiam videlicet patientię. Iob.1.d. Designauit Christum surgentem ad dandam pacem ecclesiæ per humilitatem & patiẽtiam: & ad vindicandum in persecutores. Consurgens etiam Iob diluculo ad offerenda holocausta pro filijs. Iob.1.b. Est Christus, qui per hoc, ꝙ pro nobis intercessionis suæ petitionem obtulit, — Humilitas Christi. Patientia Christi. Intercessio Christi.

Gre.1.mora.22.

obtulit, diſcuſſa erroris nocte, humanæ mentis tenebras illuſtrauit.

Diſceſſus à legis obſcuritate.

Surgens Moſes de nocte. Exo.34.a. Deſignauit diſceſſum à legis obſcuritate. Et ſurgens Agar eſt lex diſcedens à carnali ſenſu. Gen.21.c. Exod.2.c.24.c. Surgens etiam Abrahã de nocte deſignauit Deum derelinquentem legem in tenebris apud Iudæos. Gen.22.a.

Glo.int ſ.Exo.2. Lyra.ſ.gene.22.

Fides Chriſti. Imperium Chriſti.

Conſurgit veſper ſuper filios terræ. Iob.38.d. quãdo paſsio Chriſti & reſurrectio creditur à gentibus. Vel è diuerſo, quando Antichriſtus ſuſcipit imperium in malos.

Gre.29.mor.30.

Reſipiſcentia.

Surgere iubetur, vel q ſedet, vel qui iacet, vel qui dormit, vel qui mortuus eſt. Mich.6.a. Cõſurgimus autem diluculo, quum compunctionis luce perfuſi, humanitatis noſtræ nocte deſerimus, & ad veri luminis radios mentis oculos aperimus. Iob.1.a. Surgit autem, qui prius iacebat in peccato, quando tranſit ad pœnitentiã. Exo.21.b. Sic ſurrexit prodigus, qui iacebat in vitijs. Luc.15.d. Iſa.32.c. Sic etiam ſurrexit paralyticus poſt remiſſum peccatum: nempe ad benè operandum: & ſocrus ſimonis. Matth.8.b.9.a. Ioan.5.b. Surgere autem à peccato ad benè operandum non valet quiſpiam per ſeipſum. Iſa.14.e. Conſurgere ab ebrietate hortatur Deus Hierusalem, hoc eſt, vt reſipiſcat, & cognoſcat caſtigationem Dei. Non conſurgunt ab ea, qui caſtigati perſeuerant in malo. Iſa.51.f.52.a. Iere.25.e. Conſurgere autem in nocte eſt reſipiſcere à peccato in tribulatione. Thre.2.f. Acto.9.a. Exurgit etiam à mortuis, qui recedit ab alienatione à vero. Ephe.5.d. Dicuntur etiam hi conſurgere cum Chriſto. Coloſſ.3.a.

Hie.ſ.Mich.6. Gre.1.mora.35. Hie.epiſt.beatitudi. &.ſ.Iſa.14 51. Hila.ſ.Mat.cão.8. Amb.de viduis. Aug.ſ.Ioan.tract.17. Grego.23.mor.23.

Benè operari à iuuẽtute.

Surgere mane aut diluculo, eſt à tempore iuuentutis ad benè operandum erigi. Gene.28.d. Exo.8.e.9.c.24.d.1.Reg.5.a.ps.56.Iſa.5.c.Hoſe.6.a.

Hie.ſ.Iſa.5.

Pugna cõtra dæmones & vitia.

Surgens Iob poſt nuntium mortis filiorum. Iob.1.d. deſignat parantem ſe ad pugnãdum cõtra diabolum. Sic datur ſurgere ad pugnandum contra vitia, aut infideles. Iſa.21.b. Et ſurgent repente contra ſuperbum. Haba.2.b. nempe fideles contra diabolum, hæreticũ, aut Antichriſtũ. Et aduerſus Edom ſurgit prælium, hoc eſt, fidelium contra hæreticos & carnem. Abdi.a.

Ori.ſ.Iob.1. Hie.ſ.Iſa.21.&.ſ.Haba.2.&.ſ.Abdi.

Eleuatio prædicatorij ad contemplationem.

Surgens mane ſeruus Abrahæ, vt rediret ad dominum ſuum. Gene.24.f. Eſt prędicator poſt prædicationem rediens ad contemplationem. Et ſurgere eſt ad nouam contemplationem tendere: vt cum ſurrexit Iacob, vt iret in Bethel. Gen.35.a. Et ſurgens Anna deſignat eccleſiam cõfortatam ad prædicationem: & præparantem ſe ad prædicandum gentibus. Surrexerunt autem iterum mane Anna & Elcana. 1.Regũ.1. Vt deſignetur Chriſtum ſemper eſſe cum eccleſia. Eſt item erectio ad ſtatum ſupernæ intentionis, & contemplationis. Et ſurgentes manè Samuel & Saul. 1.Reg.9.d. ſunt prædicatores erigentes ſe ad ea peragenda, quæ per conſiderationem ordinarunt. Et ſurgens Ieremias eſt prædicator parans ſe ad prædicandum, & ad reprehendendum vitia. Iere.1.d. Surgens etiam Samuel poſt reprehenſum Saulem. 1.Reg.13.c. Deſignat prædicatorẽ, qui quum ſit in infimis, reprehẽdendo peccata ſubditorum, poſtea reuertitur ad ſublimitatem contemplationis. Et ſurgens idem Samuel de nocte eſt prædicator erigens ſe poſt luctum peccati alicuius ſubditi. 1.Reg.15.c.

Parari ad prædicandum & operandũ.

Gre.ſ.1.reg.1. Hie.ſ.Iere.1. Gre.ſ.1.reg.13.15.

Surrexiſſe dicitur Samuel, vt vngeret Dauid. 1.Reg.16.c.26.a. quia tunc per miniſterium digne tribuuntur ſacramenta vnctionis: quum vngẽdus in alta conſpicitur ſublimitate virtutis. Deſignatur etiam eum, qui prædicat Chriſtum, debere ſublimẽ eſſe contemplatione & conuerſatione: vt poſsit vngere prædicando.

Gre.ſ.1.reg.16.

Eleuatio eccleſiæ ad Chriſtũ, & ad ſpiritualẽ ſenſum, & ad fidem.

Surgere ſpõſam eſt eccleſiam poſt Chriſti reſurrectionem ad ipſum eleuari: & à litera ad ſpiritum tranſire: & ad ipſum quærendum intentionem erigere. Canti.2.c.3.a. Surgit etiam vt aperiat ſponſo. Cant.5.b. quando prædicator à quiete contemplationis tranſit ad actionem prædicationis. Gen.19.a.20.b. Exo.21.b. Iob.7.a. Et ſurgens aurora eſt eccleſia, quę prauitatis priſtinæ tenebras deſerit: & ſeſe in noui luminis fulgorem per fidem conuertit. Iob.3.b. Cantic.6.c. Surrexit autem, quando in primitiua eccleſia initia relictis tenebris habuit: Et ſurget in iudicio, quum ad fœlicitatem pręparabitur. Surgit etiam Hieruſalem, hoc eſt, eccleſia, vt illuminetur in gentibus, quæ ceciderat in Iudæis. Iſa.60.a.

Tranſiens prædicator ad actionem.

Ori.ſ.cant.ho.2.3. Amb.de Iſaac.5. Rup.ſ.cant.2. Gre.ſ.cant.3.5.&.4. mora.15.16. Ber.ſ.cant.ſer.57. Hie.ſ.Iſa.60.

Tendere ad perfectionem.

Conſurgere quaſi leænam eſt tendere ad perfectionem. Nume.23.d. Sic ſurgens ſequitur Chriſtum, qui relictis omnibus illi adhæret. Mat.9.a. Ioan.14.d. Et aſſurgentes ſenes Iob, ſunt perfecti ad ſublimia ſe eleuantes. Iob.29.b.

Ori.ſ.num.ho.16.& ſ Mat.ho.7. Hie.ſ.Iob.29.

Excutere negligentiam.

Surgere de ſomno eſt excutere negligẽtiã. Roma.13.c. Et ſurgere dicitur, qui humilia & terrena, in quibus iacebant, relinquunt: & à terrenis & corporalibus ad ſpiritualia & cœleſtia eleuantur. Gen.13.d. Iob.7.b. Canti.2.b. Iſa.64.c. Iere.31.a.

Ori.ſ.Roma.13. Hier.ſ.Iere.31.&.ſ.Iſa.64.

Aſſurgere Chriſto.

Surgere interdum eſt aſſurgere: & ſurgentes omnes virgines. Matthæ.25.a. ſunt præparantes ſe ad recipiendum verbum Dei. Eſt etiam excitari à ſomno mortis in iudicio: quando ſurgent filij mulieris fortis. Proue.31.d. Conſurgent etiam tunc principes, hoc eſt, apoſtoli & omnes ſancti ad adorandum Chriſtum. Iſa.49.c.

Amb.2.de Abra.7. Ori ſ.Mat.ho.32. Gre.ho.12. Beda.ſ.pro.31. Hie.ſ.Iſa.49.

Gratias agere in tribulatione.

Surgere dicitur media nocte ad cõfitendum Deo, qui in tribulatione illi gratias agit. ps.118. Et conſurgit quaſi fulgor meridianus ad veſperum, quum in tentatione feruor charitatis in mẽte excitatur. Iob.11.d.

Amb.ſ.ps.118.ſer.8. Aug.ſ ps.118. Gre.10.mora.20.

Contemplari reſurrectionem Chriſti.

Conſurgens meditari dicitur, qui reſurrectionem Chriſti contemplatur. Deut.6.b.

Ori.ſ.ps.36.ho.5.

ii Surgens

Rup.s. Ion.3.
Surgens rex Niniue de solio suo. Ionæ.3.c. fuit imperator Constantinus subijciens se fidei.

Glo.int.s. gen.31. — Nõ cedere diabolo.
Non assurgens Rachel Labani. Gen.31.e. Designat animam non cedentem diabolo: nec honorantem sectatorem auaritiæ.

Gre.19.mor.14. — Honor ecclesiæ.
Assurgunt senes Iob, hoc est, ecclesiæ prædicanti. Iob.29.b. quãdo graues moribus atq; perfecti hanc vitæ suæ meritis assurgendo venerantur.

Gre.s.cant.4. Rup.s.cant.4. — Eiectio diaboli. Permissio diaboli impugnandi ecclesiam.
Surgere iubetur aquilo. Canticor.4.d. nempe diabolus: vt videlicet discedat ab ecclesia, vel ab anima, ne ipsam à benè operando impediat. Surgit etiam, hoc est, permittitur vt faciat, quicquid potest, aduersus Christum & matrẽ eius: quia non præualebit, sed capita eius contererentur.

Hila.s. Matt.cão.12. — Attestari.
Surgere interdum, attestari: sic surgent Niniuitæ aduersus Iudæos, tanq; fidem suscipiẽtes aduersus incredulos. Idem est de regina Saba. Matt.12.f. Lucæ.11.d. Consurget etiam terra aduersus impium, aut hypocritam. Iob.20.d.

Hila.s. ps.126. Hie.& Aug s. ps.126 Gre.8.mor.35. Ber.s.cant.ser.62. — Operari sine auxilio Christi. Quærere mercedem in hac vita.
Surgere dicuntur ante lucem, qui operantur ante auxilium, aut sine auxilio Christi: quod est sine gratia operari. ps.126. Sic surgebant philosophi. Surgit etiam ante lucem, qui vult præcedere Christum, & non sequi. Item qui priusq; claritas æternæ retributionis appareat, in præsentis vitæ nocte gaudere cupit: & gloriam inanem ex operibus quærit. Surgere autem postq; sederint, est post somnum mortis resurgere.

Hie.s. Eccl'tæ.12. — Resurrectio in iudicio.
Consurget ad vocem volucris, qui resurget in iudicio ad vocem tubæ. Vel dicitur hoc de sene, qui leui strepitu à somno excitatur. Eccl'tæ.12.b. Iob.19.d.

Lyra s. Exo.32. — Male operari.
Surgere male ad immolandum & ludendum. Exo.32.b. Est exercere peruersas operationes: & defendere hæreses.

Glo.ord.s. Exo.1. — Imperium diaboli. Cõfusio superborum.
Surgens rex nouus in Aegypto. Exo.1.b. Est diabolus, vel sapientia carnis in mundo. Et surgens Pharao nocte est diabolus in tenebris errorum. Exod.12.e. Surgent autem principes terræ de solijs suis, quando in iudicio confundentur de superbia. Isa.14.c.

Glo.int.s. Exo.13.& s. ps.123. Arno s. ps.3. Hila.s. ps.53. — Tentationes & persecutiones.
Consurgere bella est oriri tentationes. Exo.13.d. Sic exurgentes homines in nos, sunt inducentes nos ad peccata: & etiam persequentes. ps.123. Insurgentes autem aduersus Christum, fuerunt Iudæi ipsum persequentes in passione. ps.3.53. Thre.3.g. Insurgunt etiam cõtra Deum ore suo, qui ipsum blasphemant. Eze.35.d.

Hie.s. Iob.24. — Manifestatio iniquitatis.
Surgere diluculo in malum ponitur. Sopho.3.b. Et surgit homicida mane primo, quum iudices audent non occultè, sed iam manifestè minores opprimere. Iob.24.c.

Ori.s. Mat.ho.28. Hier s. Mich.7 & s. Ezech.8. — Discordia hæreticorum.
Surgit gens contra gentẽ, & regnum aduersus regnum, hoc est, hæretici contra hæreticos. Matthæ.24.a. Et consurgit filia aduersus matrem. Mich.7.b. quum quis scripturas sacras à spiritu sancto æditas transfert ad nouas hæreticasq; doctrinas aduersus ecclesiam. Consurgens autem vapor nebulæ thuris idolis oblati. Ezechiel.8.e. designat crescentem iniquitatem hæreticorum.

Glo.int.s. Eze.7. — Impietas Iudæorum in Christum & prælatorum in subditos. Vindicta Dei.
Surrexisse dicitur iniquitas. Ezechie.7.c. In via videlicet impietatis, quando Iudæi crucifixerunt Christum: & quando mali prælati cædunt subiectos impiè. Vel potest dici surgere iniquitas, quando vindicatur & punitur à Deo.

Lyra.s. Thre.1.
Surgere non posse de manu, in quam dat Deus, est non liberari à pœnis inferni. Thre.1.e.

Hie.s. Nahum.1.
Non consurgit duplex tribulatio, hoc est, non vindicat Deus bis idem peccatũ. nahum.1.c. Deus autem vt omnium rerum, ita & suppliciorum scit mensuras: & non præuenitur sententia iudicis: nec illi peccatorem exercendæ dehinc vindictæ aufertur potestas: & magnum peccatũ magnis aut diuturnis eluitur cruciatibus. Si quis autem punitus sit, vt ille in lege, qui Israeliticis maledixerat: & qui in sabbato ligna collegerat: tales postea non puniũtur: quia culpa leuis præsenti supplicio compensata sit.

Gre.20.mor.20.
Surgunt calamitates ad dexteram orientis. Iob.30.b. quando quis ab aliquibus quasi fidelibus tentationem cruciamentorum patitur: quia ij, qui sub Christi nomine militant, Christi in ecclesia nomen impugnant.

Gre.8.mor.32.
Non consurgit domus hypocritæ, quãdo eam fulcit. Iob.8.c. quia per omne, quod iuxta præcepta cœlestia agere potuit, à terra nunq; animã leuauit. Iure igitur in iudicio nequaq; ad præmium retributionis erigit, qui per hoc, quod nunc exhibet, in appetitu tẽporalis gloriæ iacet.

Gre.15.mor.15.
Consurget terra aduersus hypocritam. Iob.20.d. quia etiam peccatores ipsum accusabunt in iudicio.

Sus, Porcus.

SVs seu porcus est animal notum: estq; quidam domesticus, quidam syluestris: soletq; in luto volutari, & rostro terram fodere. Cõputatur in lege inter immunda animalia: vnde eius: esus interdictus erat Iudæis: quia diuidit vngulam, sed non ruminat. Leui.11.a.

Chry s. Gen.ho.26. Ori.s. ps.37.ho.1. Cle. Alex. adher. ad gentes. Amb.s. Luc.8.15. — Vitia libidinis. Libidinosi. Peccatores.
Sus diuidens vngulam, sed non ruminans, & in luto se inuoluens, libidinis vitia significat cõtra temperantiã: & hoĩes voluptatibus deditos: q vt sues cœno delectãtur potiusq; aqua mũda. Et generaliter pctõcs non sentiẽtes fœtorẽ peccatorũ, & porcinos mores habentes. Non ruminant: quia non opere complent legem, quam distinguunt. Matthæ.7.a. Luc.8.c.15.c. Interdixit

autem

autem lex, ne porcina carne vterentur: hoc est, ne vitam porcorum imitarentur: qui ad solam mortem & interitum pinguescunt: ne ventri ac voluptatibus seruientes, ad faciendam iustitiã inutiles essent: ac morte afficerentur. Item ne se fœdis libidinibus immergerent, sicut sus, quæ se ingurgitat cœno: vel terrenis seruiant simulacris, ac se luto inquinent, &c. Isa. 65. a. 66. e.

Isyc. s. Leui. 11. Lactã. lib. 4. cap. 17. Tertul. de cibis iudaicis.

Iudæi. Grex porcorum, in quos ingressi sunt dæmones. Mat. 8. d. Sunt iudæi post passionem Christi: qui se præcipitarunt in mare seditionum, & perierunt. Rup. 7. s. Mat.

Infideles. Porci sunt etiam, qui necdum euangelio crediderunt: sed in luto incredulitatis vitijsq; versantur. Mat. 7. a. Hæretici. Et hæretici diuidentes vngulam cognitionis Dei, non tamen ruminando eam disponentes. Pro. 11. c.

Hiero. s. Mat. 7. Hil. s. Mat. cano. 8. Gre. 31. mor. 1.

Dæmones. Porci præterea sunt dæmones, qui vitiorũ turpitudinibus pascuntur. Luc. 15. c. Ideo in sacrificijs prohibetur hoc animal offerri, quod spiritus immundos spurcosq; designet. Hie. epis. Beatitudi. Ber. ser. de S. Bened.

sensus. Porci etiam designant ipsos sensus: qui volutabro luti & spurcitijs oblectantur. Matth. 8. d. Mar. 5. b. Luc. 8. c. 15. c.

Susanna.

SVsanna, id est, lilium, vel rosa, aut lætitia: vxor Ioacim in captiuitate Babylonica: in quam senes dixerunt falsum testimonium: quæ nutu Dei liberata est per Danielem, dans mirum castitatis & fidei exemplum. Dani. 13. a. Est & alia, quæ Christum sequebatur. Luc. 8. a.

Suscitare, uide Euigilare, & Resurgere.

Sspicari, Suspicio.

SVspicari est, quum quis timore quodam videtur id aspicere, de quo dubitat, quasiq; leuiter opinari: vnde suspicio, quæ est suspicandi actus.

Suspicari montes coagulatos est pluritatem deorum esse putare: vel hæreticos admirari. psalm. 67. Arno. & Hila. s. ps.

Suspicatur opprobrium, qui adhuc erubescit de peccato. psal. 118. Amb. s. ps. 118. ser. 5.

Suspicari insidias est impiorum: quia qui semper dolos agit, simpliciter erga se agi non existimat. Iob. 15. c. Gre. 12. mo. 19.

Suspirare.

SVspirare est spiritum ab imo pectore trahere: quod solicitudinis aut doloris est argumentũ. Gre. 5. mor. 4.

Dolor ante cõtemplationem. Suspirat antequàm comedat, qui prius gemitibus tribulationis afficitur: & postmodũ cõtemplationis refectione satiatur. Suspirat autem qui comedit: quia quos veritatis amor afficit, etiam refectio contemplationis pascit. Iob. 3. d. Sic suspirans comedebat propheta, quum diceret. psal. 41. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes.

Sustentare, Sustinere, Tolerare, Sufferre.

SVstentare est sæpe aut continue sustinere & manu tenere, & alere, & reficere. Sustinere autem interdum est audire. Iob. 21. a. Sustinete me, & ego loquar. Capere. Gen. 36. a. Nec sustinebat eos terra peregrinationis. Consistere. Dani. 11. c. Brachia austri non sustinebunt. Expectare. Tobi. 11. c. Sustinuit quasi dimidiam horam. Ferre. Exo. 18. c. Solus illud non poteris sustinere. Pati. Leui. 15. b. qui huiuscemodi sustinet passionem. Regere. Deut. 1. b. Non possum solus sustinere vos. Separare. Mar. 8. a. Iam triduo sustinent me. Tolerare. Isa. 51. d. Et brachium meum sustinebunt.

Patientia Dei. Sustinuit Deus peccata Iudæorum, vsque ad necem filij sui, expectans eorum conuersionem. Isa. 1. d. Glos. inter. s. Isa. 1.

Expectans Christus credituros. Sustinuit Christus opprobrium propter patrem. psal. 68. Hoc est, vt obediret patri. Et sustinuit qui simul contristaretur, quia expectauit credituros. Hila. s. ps. 68. Ly. a. s. ps. 68.

Obtemperare præceptis. Sustinent dominum, qui eius obtemperant præceptis: & qui patientes sunt in aduersis. psal. 36. Isa. 25. d. Patiẽtem esse. Dicuntur etiam sustinere præcepta Dei. Exo. 18. c. Sustinent etiam dominũ, qui portant onera proximorum propter legem charitatis. psalm. 129. Sustinere etiam dominum in semita iudiciorum eius. Isa. 26. b. est sustinere patienter labores præceptorum eius, & tribulationum. Sustinet insula brachium domini. Isa. 51. b. quando gentes suscipiunt legem Christi. Non sustinuerunt autem Iudæi Christum facientem mirabilia: vel per timorẽ, vel per odium. Isa. 64. a.

Ori. s. ps. 36. ho. 2. Aug. & Greg. s. ps. 139. Hier. s. Isa. 64.

Cõuersio gẽtilium. Sustinentes turbæ Christum triduo. Matth. 15. d. sunt gentiles venientes ad baptismum cum fide filij Dei, & passionis, & resurrectionis: aut ieiunantes triduo passionis. Pœnitentia. Vel turba triduo dominum sustinet, quando multitudo fidelium peccata, quæ perpetrauit, per pœnitentiam declinans ad Deum se in opere, loquutione, atq; cogitatione conuertit. Hile. s. Mat. cano. 15. Gre. s. Eze. ho. 21.

Sustentantes Aaron & Hur manus Mosis. Exo. 17. d. designarunt Christum per gratiam spiritus sancti facientem legem leuem. Vel designant rationem & lucem veritatis firmantes opera sapientis.

Beda. s. Exo. 17. Philo. 2. de allego. Gre. Nysse. de vita Mosis.

sapientis. Designat etiam sacerdotium nouæ legis cum gratia spiritussancti eleuans legem ad sensus spirituales.

Hiero.s.Isa.5. — Christus sustentans fideles.

Sustentans Ioseph Aegyptios vno anno pro commutatione pecorum. Gen.47,d. designat Christum sustentantem eos, qui subijciunt aut relinquunt appetitus. Sustentans etiam candelabrum luminaria, est Christus sustentans fideles. Exo.35.a. Sustentare autẽ verbo lassum in via dñi est Christi, qui sustentat docendo, & intus roborando. Isa.50.b. Lassitudo autẽ corporis, vt aiunt medici, morbi imminentis: animæ vero lassitudo defectionis præsagium est.

Hiero.s.Isa.51. — Prophetæ & apostoli.

Sustentantes Hierusalem erant prophetæ & apostoli: vnde post vltimam destructionem nõ est, qui sustentet eam: quia relicta est ab apostolis & prophetis. Isa.51.f.

Conatus vltra vires.

Sustinens solus Moses negotium regiminis populi. Exo.18.c. designat conantẽ vltra vires.

Hiero.s.Eze.36. — Pati persecutionem.

Sustinere dicuntur confusionem gentium fideles: quando ab eis persecutionem patiuntur. Ezech.36.b.

Glo.inte.s.Iere.49. Hier.s.Ioel.2. Glo.inter.s.ps.147.

Non posse sustinere Deum, aut iniquitates dicitur, qui opprimitur à Deo puniente. Iere.49. d. 50. g. Quis sustinebit me? nemo potest mihi resistere. Nemo etiam poterit sustinere diem domini: quia nemo est, qui non Deo præbeat in se materiam sæuiendi. Ioel.2.c. Sustinere quoq; ante faciem frigoris dicitur, qui sustinet vim tribulationis, & vitiorum, & obstinationis. psal 147. Iob.2.c.6.d.

Hiero.s.Iere.31. — Pudor de peccatis.

Sustinere dicitur opprobrium adolescentiæ: qui erubescit de peccatis adolescẽtię. Iere.31. d.

Zelus prædicatoris.

Non sustinens ferre Ieremias silentium prædicationis verbi Dei. Iere.20.c. zelum boni prędicatoris indicat.

Glo.ord.s. Leui.15. — Loquacitas.

Sustinere passionem seminis. Leui.15.b. est habere vitium loquacitatis: & docendi errores.

Gre.17.mor.10. — Superbi doctores.

Sustentare brachium Dei dicuntur, qui de sensu suo alta sapientes, esse humiliter Dei adiutores nolunt: quia dum se Deo vtiles esse æstimant, à fructu se vtilitatis alienant: vnde ex hac sustentatione reprehenduntur. Iob.26.a.

Sustollere, uide Auferre.

Susurrare, Susurro, uide Murmurare.

Sycomorus.

Hiero.s.Amos.7.

Sycomorus est arbor mediam inter morum & ficum similitudinem habens, quę & sycaminus dicitur: de qua Hieronymus. Quidã ita edisserũt, vt sycamina velint appellari genus arborũ, quæ Palestinæ nascunt in cãpestribus: & agrestes afferũt ficus, quę si nõ vellicetur, amarissimas cariculas faciunt, & à culicibus corrũpuntur. Nobis autẽ (quia solitudo, in qua morabatur Amos, nullam huiusmodi gignit arborem) magis videtur rubos dicere, qui afferunt mora, ac pastorum famem & penuriam consolantur. Amos.7.d. Verum illa, in quã ascendit Zachęus, arbor erat non rubus.

Amb.s.Luc.9. Hiero.epis. Si cũcta corporis membra. Aug.d ver.apostol. ser.8. Gre.28.mor.26. Euch form.spũal.4 — Vanitas Iudæorum. Peccata. Lex vetus. Crux Christi.

Sycomorus, in quam ascendit Zachæus. Luc. 19.a. vanitatem Iudæorum calcatam à fidelibus significare potest: & peccata: quæ calcauit Zachęus ad Christum cõuersus. Designat etiã legem veterem: supra quam ascendit Zachæus, vt videret Christum. Nathanael vero sub arbore erat, in qua non videbat ipse Christum, sed visus est à Christo. Ioan.1.f. Designat etiã Christi crucẽ, quę à mundanis stultitia reputatur: & tamen ascendentes in eam humiles vident Christum. Admonet etiam ꝙ qui vult videre diuinam sapientiam, debet despecta turba mundana ascendere ad hoc, vt stultus fiat mundo.

Hiero.s.Isa.9.

Sycomoros, hoc est, leuem & fragilem appellant hæretici doctrinam ecclesiæ. Isa.9.b.

Sylua uide Nemus.

Symbolum.

Glo.ord.s.Pro.27. — Detractio.

Symbolum signum dici potest, & collatio. vnde & symbolum pro cœna accipitur, in qua comparanda plures aliquid contulerunt. Pro.23.c. Dantes Symbola consumentur: vbi potest sumi pro multorum colloquio detractorio.

Symphonia.

Amb.s.Luc.15. Hiero.epis. Beatitudinis. — Concordia virtutum & fidelium.

Symphonia est vocum consonantia, & musicus concentus, qui & harmonia dicitur. Symphonia, quam audiuit frater senior. Luc.15.f. concordiam charitatis & virtutũ significare potest: & etiam eos, qui in laudibus Dei sunt concordes.

Synagoga.

Synagoga est coadunatio & congregatio: & quandoq; ponitur pro loco vbi congregantur: interdum pro ipsis congregatis.

Aug.s.ps.81. — Populus Iudaicus.

Synagoga sæpe ponitur pro populo Iudaico. Exo.34.g. psal.81.85. Nam ecclesia potius est conuocatio, quę est hominum, quàm congregatio, quæ etiam est pecorum.

Basil.s.ps.7. — Vnitas fidelium.

Synagoga populorum circundans Christũ, est vnitas fidelium in ecclesia. ps.7. Itẽ Synagoga deorum.

deorum. psalm.81.

Syncerus, uide Integer.

Syria, Syrus.

SYria Hebraicè dicitur Aram: & interpretatur excelsa, vel sublimis, aut decipiens, vel maledictio eorum. Est prouincia latissima, multas continens prouincias: sed peculiariter Aram est Armenia & Mesopotamia.

Gentilitas. Syria gentilitatem significare solet. 4. Reg. 5. a. psal. 59. Isa. 17. a. Hose. 12. d. Luc. 2. a. *Ori. s. Luc. ho. 33. Hiero. s. Isa. 17.*

Sublimes virtute. Syria etiam & Syrus secundum quòd interpretatur sublimis significare potest excelsos & sublimes virtutibus, qui prius erant infirmi. Amos. 9. c. *Hiero. s. Amos. 9.*

Superbia hæreticorum. Scientia secularis. Mundus. Syria vt interpretatur sublimis superbiam hæreticorum, & scientiam secularem, & sapientiam philosophorum, qui opprobrio habent ecclesiam, significare potest. Isa. 7. a. 9. b. Ezech. 16. g. Amos. 1. c. Et Syrus est negotiator Tyri: quia ibi superbi habent locum. Eze. 27. e. Et Syrus persequens Iacob est mundus persequens bonos. Deut. 26. b. *Philo. 2. allego. Hiero. s. Isa. 7. 9. & s. Ezec. 16. 27. & s. Amos. 1. Rup. 2. s. Deut. 2.*

Tabeel.

TAbeel, id est, bonus Deus: nomen viri. Isa. 7. b. 1. Esdr. 4. b. Potest sumi apud Isaiam pro idolo, aut Deo, cuius idolum colebatur. *Glo. ord. s. Isa. 7.*

Tabernaculum, Tentorium, Pelles, Papilio.

TAbernaculum est tectum castrése, quod huc illucq; transfertur: quod & tentoriū dicitur: & interdū pelles: quia ex pellibus fiebant. Dicitur etiam papilio. Porro tabernaculum interdum dicitur ciuitas. 3. Reg. 12. d. Vade in tabernacula tua Israel. Domus. Gen. 18. a. Festinauit Abraham in tabernaculum. Familia. Iosi. 22. a. Ite in tabernacula vestra. Protectio. psal. 17. In circuitu eius tabernaculum eius. Sepulcrum. Iob. 18. c. Habitent in tabernaculo illius socij eius, qui non est.

Christus. Sapientia diuina. Humanitas Christi. Corpus Christi. Tabernaculum Dei quandoq; dicitur Christus: aut sapientia diuina: aut humanitas Christi: seu corpus eius. psalm. 18. 45. Et tabernaculum fœderis in medio tribuum Israel, & in medio terræ erectum, designat Christum: qui nascens, docens, apparens, moriensq; medium tenet: & etiam regnans in media domo Iacob, verus Israel, id est, hæres, aut princeps Dei sedet. Ad hunc igitur verum Dei hæredem & principem, qui mundi principatum crucis tropheo in medio mundi erecto expugnauit, respiciunt tribus & familiæ omnes Deo militantes deductę in illum sacrum duodenarium, tres pro qualibet parte cœli, quarū quibuslibet (vt Ioannes perhibet) tres patent portæ ad cœleste regnum. Perquàmpulchrè autem & mysteriosissimè tabernaculum illud typicum bipartitum describitur: vt verum tabernaculum significaret biforme: vbi primum reperitur natura humana, & ipsa sancta nuncupata: quia linita est oleo sancto diuinitatis prę omnibus participibus suis, & illustrata lumine illius candelabri, quod ait: Ego sum lux mundi. Ibi etiam reperiuntur panes facierum, hoc perhibente Christo, qui ait: Ingredietur, & egredietur, & vtrobiq; pascua inueniet. Ipse enim Christus homo est verus princeps facierum, per quem introducimur ad faciem diuinitatis. In hæc igitur sancta omnes sanctificantes & meditantes intrant ad libitum: quia facilis est hominis & operis eius meditatio. In sancta autem sanctorum (quæ diuina natura est in humana reclusa, vnde propriè expectatur propiciatio & salus) sacerdos magnus, & non vulgaris ingreditur: quia non nisi perfectus, & qui optime se Deo consecrauerit, ad diuina intrat penetralia. Ingreditur vero semel in anno, quando scilicet renouatus & transmutatus in melius, nouos & annuales fructus veluti alter mundus bene cultus decerpit: & hos vtiq; semper tanto meliores, quanto magis à domata carne, & pene extincto sanguine segregatur: ideo non sine sanguine intrare dicitur, in quo proficiens semper expurgatur. *Arno. s. ps. 18. Basi. s. ps. 45. Philo. de cõgres. & c. Ber. s. canti. ser. 53. Cyril. 4. s. Ioan. 28. Geor. vene. canti 2. tono 7. cap. 22. Gre. Nyssē. de vita Mosis.*

Mundus intelligibilis. Gloria cœlestis. Cœlum. Ecclesia triumphās. Tabernaculum interius, quod sanctum sanctorum dicebatur, mundū intelligibilē & gloriā cœlestē significat: & hoc est tabernaculum, quod transferri non potest. Isa. 33. d. In hoc semel introibat pontifex: vt designaret vnicum ingressum Christi in gloriam suam. Hebr. 9. c. Et tabernaculum factum ab hominibus, est ecclesia cœlestis, vel cœlum: seu Hierusalem cœlestis, quæ & tabernaculum testimonij dicitur. Exod. 35. 36. 38. 40. Leui. 1. 3. 4. 6. 8. 9. 12. 14. b. 15. b. *Hiero. s. Isa. 33. Tho. 1. 2. q. 102. ar. 4. Ori. s. Leui. ho. 1. & s. Nu. ho. 17. Aug. s. ps. 83. Hyc. s. Leui. 1. 4. 8.*

Hila.f.ps.131. Amb.de Isaac.4.

psal.14.41.60.83.2.Cor.5.a. Et dicitur tabernaculum Dei cum hominibus, id est, ex hominibus. Apo.21.a. Et tabernacula, quę fixit dominus, sunt exemplaria virtutum & gloria cœlestis. Nu.24.a. Hæc tabernacula faciebat Paulus prædicando: & vnusquisq; sibi tabernaculum facit. Et tabernaculum domus Dauid est cœlum, in quo Deus habitat. psal.131. Leui.1.a.8.b. Et tabernacula pastorum sunt loca sanctorum. Canti.1.c. Tentoria tabernaculi ad quatuor mundi partes sita, omnes cœlestes & supercœlestes mansiones representant: Et quamuis multę sint in vtraq; domo, ad quatuor tamen plagas omnis partitio eorum consummatur. Sed orientalis & occidentalis per quinquagenarium: australis vero & aquilonaris per centenarium numerum partitur: hinc retributio per centuplum, numerum quidem perfectū, & inde remisio per quinquaginta, numerum remissiuum, fit in supercœlesti tentorio. Tabernaculum autem Dei vnum est, de quo dicebat propheta. psal.14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Et iterum. psal.41. Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis. Quod quia in multas partitum est mansiones, Christus plura esse dicit, dum ait Luc.16.b. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Quod tamen vnum est omnia complectendo.

Geo.vene.canti.1. ton.4.cap.32.

Berna.f.cāt. fer.27. Geor.vene cauti. 1. tono.4.cap.32.

Tabernaculum quoq; interius legem nouam significarerpotest: quæ est inchoatio cœlestis gloriæ. Pelles etiam Salomonis designare possunt ecclesiam cœlestem diuersis virtutibus decoratam. Canti.1.b. Sicut hæc pellis extenditur cœlum. psal. 30. Tabernaculum quoq; exterius mundum cœlestem designare potest, nec iniurię, nec contumeliæ capacem. Noua lex.

Beda.f.gen.12. Chryf.f.gen. ho.29. Hiero.f.Amos.9.& f.Isa 16. Amb.f.ps.118. fer.2. Aug.16.ciui. Dei. 2. & f ps.30.41. Hyc.f Leui.8. Gr.Nys d vita Mos. Aug.f.ps.131.& fer. 197. Hiero.f.Isa.13.

Tabernaculum Abrahæ inter Bethel & Hai. Gen.12.c. Ecclesiam militantem significare potest. Exo. 16.18.26.27.30.33.b.35.40. Leui.8.a.9.g. Eādem significat tabernaculum Dauid: & tabernaculum Iuda, & tabernaculum Dei. psalm.14.18.26.28.30.41.45.73. Isa.4.b.16.b. Eze. 37. g. Iere. 30. c. Hose. 12. c. Amos. 9. d. Zach. 12. c. Apo. 15. b. Et tabernacula Sem, vel tabernacula, sunt ecclesia & fides Iudeorum: vel multæ ecclesiæ. Gen. 9. d. 25. d. Num. 19. c. Et tabernacula pastorum sunt regna ecclesiæ. Cant. 1. c. Hęc sunt tabernacula dilatanda. Isa. 54. a. Tentorium quoq; in introitu tabernaculi erat primitiua ecclesia. Exod. 27. c. 36. d. Tabernaculum Dei Iacob est ecclesia militans. psal. 131. Eadem est tabernaculum, in quo Dauid posuit arma Goliath. 1. Reg. 17. g. Tentoria, quæ non ponit Arabs in Babylone, sunt ecclesiæ, aut protectio Christi. Isa.13.d. Ecclesia militans.

Gre.27.mo.7. Cyril.3.f.Ioan.1.& epif.39. Ber.fer.paruo.42.

Tentorium, quod in itinere poni solet, designat prędicatores sanctos, qui iter faciunt Deo. Ideo Iob. 36. d. Dicitur Deus extendere nubes quasi tentorium suum. In hoc enim itinere sanctorum corda sunt tentoria Dei, quibus quasi in via quiescendo tegitur, dum per hæc ad mentes hominum veniens agit, quę disposuit, & non videtur. Tabernaculum habet tectum, sed fundamento caret, & portabile est: quia iusti in præsentibus non sunt fundati: sed inquirunt ciuitatem de sursum fundamenta habentem. Fides etiam eorum quæ est fundamentum, non est in terrenis, sed in domino. Tectum habent, id est munimentum gratiæ & protectionem. Tentoria etiam atrij sunt prædicatores carnem affligentes. Exod.27.b.35. Et pelles Salomonis sunt sancti, qui ad imitationem Christi se mortificant. Canti.1.b. Num.4.a. Prędicatores sancti.

Gre.f.canti.1. Ori.f.Nu.ho.5 &.f. Exo.ho.9.

Tho.1.2.q.102.ar.4. Philo.de gigāt &.2 allegor. Hila.f.ps.51. Amb.4. d sacramēt. 1. Ricar.de.f.victo 4. de arca mysti.23.

Tabernaculum in lege veteri erat locus determinatus ad orandum: vt homines magis reuererentur Deum, & maiorem perciperent Dei & humanitatis Christi notitiam. Tabernaculum etiam, in quo audiebat Moses diuina responsa. Exod. 33. b. contemplationis & orationis secretum designat: ideo erat extra castra, hoc est, in contemplatione supra sensibilia. Et dicitur tabernaculum testimonij, designans sapientiam, quæ testimonium habet à Deo. Et tabernaculum fœderis: quia ibi est fœdus cum Deo. De hoc tabernaculo euellit Deus peccatorem. psalm. 51. Tabernaculum etiam interius dici potest monasterium: & secretior ac sublimior contemplatio diuinorum, quæ reuelat Deus: sicut exterius est communis contemplatio: ideo sacerdos in interius intrat ornatus, & cum odore aromatum. Et tabernaculum Saræ, in quod introduxit Isaac Rebeccam, est quies contemplationis. Gen.24.g. Secretū cōtēplationis. Monasterium.

Aug 16 ciui.Dei.2. & f.ps.77. Gre.27.mo.8.

Tabernaculum in quo nudatus est Noe, synagogam significat, in qua nudatus est Christus. Genes. 9. c. 33. d. Exod. 25. a. 26. psalm. 68. Et tabernaculum Saræ, in quod introducta est Rebecca, est cultus synagogæ. Gene. 24. g. Et tabernaculum, quod fecit Moses, designat synagogam: vt templum Salomonis ecclesiam. In vnius enim populi cultu tunc dominus inter homines latuit, quasi in tentorio. Tabernaculum etiam Ioseph, & Silo, quod repulit Deus, est populus vetus, seu synagoga. psal.77. Tabernaculum etiam Hierusalem vastatum, est templum: vel domus eius destructæ, perinde ac si essent tabernacula. Iere.10.d. Thre.2. d. Tabernacula onagri, significant Iudæam desertam. Iob.39.a. Et tabernacula Iacob sunt ipse populus Iudæorum. psal.86. Synagoga. Templum.

Hiero f.Iere.10. & f Iob 39. Aug.f.ps.85.

Ori.f.Leui.ho.16. Hila.f.ps 131. Gre.10 mo.16 &.16 mor.8.&.19.mo.10.

Tabernacula interdum significant mentes electorum: & tabernaculum est mens aut cor: sicut tabernaculum Abrahæ. Genes. 18. a. Exod. 26. a. Iob. 11. c. 18. c. 19.b.22.d.29. a. 36. d. 39. a. Leuitic. 14. a. 15.d.16. c. 26. psalm. 77. 105, 131. Thre.2.b. Hebræ.9.a. Et tabernacula Mentes electorum.

fiducię

fiduciæ sunt mentes in Christo fiduciam habentes. Isaiæ.32.d. Tentoria etiam atrij sunt inchoantes vitam in Christo: qui debent incipere à carnis maceratione, quæ per byssum retortam designatur. Exodi.27.b.35.a. — Isych.s.Leui.15.16. Ricar. de.s. victo.5. de arca myst.8.

Tabernaculum Dei dicitur esse in circuitu eius. ps.17. quia quos per sublimia dona eleuat, eis suæ maiestatis gloriam etiam manifestat. — Greg.s.1.reg.1.

Stabulum Chri. — Tabernaculum quod inuenit Dauid dño. ps.131. dici potest stabulũ, in quo natus est Chrs. — Arno.s.ps.131.

Natura humana. Corpus humanum. — Tabernaculum Dauid, quod cecidit, dici potest natura humana: quod tabernaculum suscitauit Christus, quando naturam humanam assumpsit. Amos.9.c. Significat etiam tabernaculũ corpus humanum. ps.14.90.2. Cori.5.a. Et tabernaculum iusti habet pacem. Iob.5.d. quia eius corpus, quod à mente inhabitatur, à peruersis desideriorum motibus prius inquietatum, postea sub iustitiæ dispositione refrænatur. Et iniquus affligetur in tabernaculo suo, quãdo punietur in corpore. Iob.10.b.15.d.20.d.22.d. Exo.33.b. Et tabernacula cedar sunt corpora humana. Cãticorũ.1.b. Tabernacula in progeniem & progeniẽ sunt in malis corpora in hac vita & futura. Psalm.48. — Chry.s.Ioan.ho.10. Basi.s.ps.14.28. Amb.s.ps.118.ser.14. Gre.5.mor.26.&.6.mor.23.&.15.mo.14. Ber.ser.10.s.q habit. &.s.cant.ser.26. Basi.s.ps.48.

Tempus huius vitæ — Tabernaculum quandoq; significat tempus huius vitæ: ideo erat mutabile. Gen.12.13.16.d.18.a. Et tabernaculum Isaac temporalem habitationem significat. Gene.26.e. Et tabernaculum pastorum parum durans est vita præsens: quæ & tabernaculum vnius noctis dicitur. Isaiç.24.d.38.c. Iob.39.a. Ad hæc pertinet solemnitas tabernaculorum. Zach.14.c. — Tho.1.2.q.102.ar.4. Ori.s.gen.ho.14. Hie.s.Isa.38. Gre.30.mor.25.

Intelligentia naturalis. Hierusalem. Secreta spiritualia. Præcepta. Scientia. Cogitatio. — Tabernaculum, in cuius ostio apparet dominus, est intelligentia naturalis. Gene.18.a. Item Hierusalem, vbi pro tempore apostoli fuerunt: vbi primo dominus à credentibus exceptus est. Tentoria etiam sunt secreta spiritualia. Exo.33.b.35.b. Tabernaculum itidem sunt ipsa præcepta: & tabernaculum in monte est voluntas in præceptis. Gene.31.d. Ibi Laban.i. diabolus persequens Christum, figit tabernaculum, qui ait: Sedebo in monte testamenti: nẽpe vt impediat prçceptorum obseruationem. Tabernaculum etiam testimonij dici potest scientia, in qua cogitationes habitant, quæ testimonium pro nobis, aut contra nos sunt redditurç. Leui.1.a. Tabernaculum quoq; dicitur ipsa cogitatio, in qua mens habitat, sicut corpus in tabernaculo. Sed ignis tabernacula deuorat, quum æstus auaritiæ cogitationes deuastat. Iob.15.d. In tabernaculis habitabant Abraham, Isaac, & Iacob: quia scientiæ per eos designatæ docent contemnere inferiora, vt ad superiora conscendamus. — Beda.s.gen.18. Glo.int.s.gen.31. Isych.s.Leui.1. Gre.12.mor.27. Ori.prolo.s.cant. Basi.s.ps.48.

Virgo Maria. — Tabernaculum, quod sanctificauit altissimus. ps.35. est beata virgo Maria. In hoc tabernaculo latuit Christus. ps.17. — Hie.s.ps.17.

Lex vetus. — Tabernaculum testimonij erat lex, imagines continens sequentium mysteriorum: ideo erat mutabile: quia lex vetus translata est in nouam. Leuit.1.a. Et tabernacula Iacob sunt vmbra legis: & ipsa legis lectio. ps.86. Isa.22.d. Et sub pellibus est arca. 2. Regum.17.a. quum Iudæi carnaliter intelligunt & obseruant legem. — Isych.s.Leui.1. Hie.s.Isa.22. Gre.3.mor.11.

Mysteria. Cognitio mysteriorum. — Tabernaculum, quod ostendet Deus, mysteria noui testamenti significare potest. Exo.25.a. Hebrç.8.a. Et tabernaculũ leprosi est adeptio mysteriorũ. Leui.14.a. Et Iacob habitãs in tabernaculis est vacãs spũalibus. Gen.25.d. Et tabernaculũ interius sunt res intelligibiles. Hoc tabernaculũ posuit Deus in medio nñi. Leui.26.b. Tabernacula etiã filiorũ Israel cognitionẽ mysteriorum significant: ita vt ex ipsis ad alia potiora deueniamus. Exo.33.b. num.24.a. Iere.9.f. — Phil.3.de vit. Mosis. Isych.s.Leui.14.26. Ori.s.Mat.ho.17.

Mundus sensibilis. Dedicatio ecclesiarũ. — Tabernaculũ testimonij mundũ hunc significare potest: qui est tabernaculũ ambulatoriũ, & peregrinis aptum. Peculiarius aũt ipsum designat tabernaculum exterius, quod sanctum dicebatur: in ipsum ingrediuntur sacerdotes: quia penetrãt rationes naturales. Exo.35.36.38. Tabernaculorũ festiuitas celebratur ab his, qui celebrant dedicationes ecclesiarũ. Zach.14.d. — Phil.3.d vita Mosis. Hie.de veste sacerd. Tho.1.2.q.102.ar.4. Isych.s.Leui.23. Rup.s.Zach.14.

Gentilitas. — Tabernacula quandoq; significare possunt gentilitatem. Psalm.59. Conuallem tabernaculorum metibor. — Basi.s.ps.59.

Stat⁹ imperfectorũ — Tabernaculum vniuscuiusq; statum imperfectorum designare potest. 1. Regũ.13.a. Remisit vnumquẽq; in tabernacula sua. — Gre.s.1.reg.13.

Pœnitentia. — Tabernacula interdum significant pœnitentiam: & sedet in tabernaculis, qui pœnitentiam agit. Hose.12.c. — Hie.s.Hose.12.

Ioannes Baptista. Initia virtutũ. Proficientes. Vnitas charitatis. — Tentorium in introitu tabernaculi. Exodi.26.g.27.c.31.b.40.d. Designare potest Ioannem Baptistam in initio ecclesiæ: vel initia virtutum: vel decus primitiuæ ecclesiæ: vel proficientes in varijs coloribus ipsius tentorij designatos. Tentoria quoq; tabernaculi vnius mensuræ. Exo.26.a. Indicant vnitatem charitatis in omnibus virtutibus. — Glo.ord.s.Exo.26.27. Glo.int.s.Exo.26.

Priuilegia iudæorũ — Tabernacula Sem, in quibus habitat Iaphet. Gene.9.d. Sunt priuilegia Iudæorũ, quę apostolus his verbis enumerat: Quorum est, inquit, adoptio filiorũ, & gloria, & testamentũ, & legislatio, & obsequium, & promissa: quorũ patres, ex quibus Christus secundũ carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. In hęc tabernacula admissæ sunt gentes, quæ prius foris erãt. — Rup.4.s.gen.39.

Corda iudæorum. — Tabernaculum eius, qui non est, est amor perfidiæ Antichristi. Iob.18.c. Et tabernaculum vniuscuiusq; Iudęorum, erat cor eorum perfidia plenum. 1. Reg.4.b. Horum corda seu animæ sunt tentoria Aethiopiæ: & pelles terræ Madian. Haba.3.b. — Gre.s.1.reg.2. Rup.s.Haba.3.

Ori.s.cant.ho.1. Aug.doct. chri.a.32 Gre.s.cant.1.
Tabernacula cedar.Cant.1.b.sunt nigredo peccatorum: tenebræ mortalitatis, seu nigredo corruptionis. Peccata. Mortalitas.

Ori.s.cant ho.2. Aug.epist.48. Hie.s.Amos.5. Gre.s.canti.1. Ber.s.canti ser.35.
Tabernacula pastorum.Cant.1.c.significare possunt varia & incerta dogmata doctorum:& etiam hæreses, in quibus quiescunt hæretici.Item bona sensibilia huius mundi: circa quæ mentes sæpe euagantur, ipsos sensus sequentes. Et tabernaculum Moloch sunt errores hæreticorũ. Amos.5.g. Varia dogmata. Hæreses. Bona sensibilia.

Hie.s.Haba.3. Aug 18.ciui. Dei.32
Tentoria Aethiopiæ.Haba.3.b. Designare possunt gentilitatem.Item eos, qui in hoc seculo propter honores & diuitias laborarunt: in quibus habitant dæmones. Iidem sunt pelles terræ Madian.Tentoria quoq; Madian & Amalec sunt habitatio dæmonum.Iudi.6.a.7.c. Gentilitas. Mali.

Gre.8. moral.40.& 14.mora.9.
Tabernaculum impiorum, quod nõ subsistit, est ædificatio terrenæ fœlicitatis: per quam super se reprobi casura multiplicant: vt se à præsentis vitæ necessitatibus, quasi ab æstu & imbribus defendant. Et tamen non subsistet: quia vitæ præsentis amatores, dum studiose se in presentibus construunt, repente ad æternam pœnam rapiuntur. Iob.8.d.18.c.ps.82. Designant etiam ipsam congregationem impiorum.Iob.12.a. Abundant tabernacula predonum. Fœlicitas mũdana. Congregatio impiorum.

Gre.14.mor.12.
Tabernacula iniqui post hanc vitam, sunt loca pœnarum in inferno.Iob.18.d. Infernus.

Ori.s.Mat.ho.3.
Tabernacula tria petens fieri Petrus, insinuauit volentẽ separare legem & prophetas à Christo.Matth.17.a.Mar.9.a.Luc.9.d.

Hie.s.Dani.11.
Tabernaculum figet Antichristus in monte inclyto, hoc est, in monte Olíueti. Dani.11.g. Tentoria fixa è regione montis.Exo.19.a.vide figere.

Tabes, Tabescere, Contabescere, Extabescere.

Tabes est corruptio & morbus, quo homo ex corruptis humoribus macie cõficitur. Solet poni pro inuidia & liuore.Tabescere autem est tabe affici, aut longo mœrore.

Glo.int.s.ps.118. Rup 1.Amos.9.
Tabescere zelo Dei est dolere, quum offenditur Deus.Psal.118.138. Est autem idem cum eo quod alibi dicitur: Zelus domus tuæ comedit me. Dolere de offensa Dei.

Ori.s.ps.38.ho.2. Gre.23.mor.28. Gre Nysse. de vita Mosis. Hier.s. Nahum.2.& s.Zachariæ.14.
Tabescere sicut araneam est extenuari per pœnitentiam.ps.38.& tabescit caro flagellis Dei. Iob.33.c. quum delectatio carnalis extenuatur:& omne, quod fluxum infirmumq; est, flagellis atteritur. Et tabescens cor, seu confractum est, quum relicta duricie fit carneum.Nahum.2.c. Et tabescit caro persecutorum Hierusalem, quum deficiunt carnalia per conuersationem. Sic tabescunt oculi, & lingua.Zacha.14.c. Pœnitentia.

Ori.s.ps 38.ho.2. Aug.1.ps.122.
Tabescere etiam sicut araneam, est vacuum relinqui: vt enim aranea nihil habet destructa tela: ita peccatores post peccata. Est etiam esse debilem ad tentationes post lapsum primi hominis: sicut aranea facile premitur. Extabescere item dicuntur, qui à bene operando cessant. Threnor.4.b. Debilitas hominis.

Gre.s.1.reg.2. Hie.s.Isa.13.17.
Tabescens anima Eli.1.Reg.2.g. designat sacerdotes veteres à gratia spiritussancti desertos. Tabuerunt etiam carnes pingues Iacob, quum Iudæi amiserunt templum, & legem, prophetas & auxilium Dei.Isa.17.a.Eze.4.d.Tabescere quoq; dicitur anima Eli, quando Iudæi, aut mali prædicatores in inferno existẽtes vident alios beatos, sua predicatione conuersos. Tabescunt etiam, qui sunt sibi peccati conscij.Isa.13.b.ps.111. Et tabescit militia cœlorum, quum confunduntur dæmones.Isa.34.e.Amos.9.b. Desertio sacerdotij veteris & Iudæorũ.

Rup.s.Amos.9.

Hie.s.Isa.19.46.
Contabuit cor Aegypti in medio sui: quum aliqui ex Aegyptijs cæperunt detestari idololatriam, alijs eam defendentibus.Isa.19.d.Amos.9.b. Contabuerunt quoq; idola, quando relicta sunt.Isaiæ.46.a. Desertio idololatriæ.

Lyra.s.Isa.34.
Tabescere dicuntur montes sanguine.Isa.34.a.quando fastigium terrenæ dignitatis repletur iniustitia. Vel quando religiosi dolent de perditione peccatorum. Iniustitia principũ.

Tabula, Tabulatum.

Tabula est, quæ fit ex ligno serrato, vel etiam ex alia materia, lõge minorem habens profunditatem, quàm longitudinem & latitudinem. Tabulata autem dicuntur planæ in ædibus superficies tabulis, vel etiam lapidibus constratæ.

Ori.s.num.ho.10. Tho.1.2.q.102.ar.4
Tabulæ in arca designant sapientiam in Deo, vel in Christo: aut legem in corde, seu meditationem legis.Exo.35.b.3.reg.8.b.2.Par.5.c. Sapientia in Deo Lex in corde.

Ori.s. Roma.3 &.s. gene.ho.9. Aug.q.in exo.116.
Tabulæ lapideæ, in quibus data est lex: priores quidem, quæ confractæ fuerunt, legem veterem significabant, quæ cessatura erat: & erant lapideæ ad designandam duritiam Iudæorum. Tabulæ vero posteriores non confractæ, legem nouam adumbrabant: & hæ scriptæ fuerunt per manum Mosis: quia in noua lege est veteris impletio, cuius litera legitur.Exodi.24.c.31.d.32.d.34.a.2. Cor.3.a. Cum posterioribus tabulis splenduit facies Mosis: quia mysteria legis veteris refulgent in noua. Tabulæ etiã priores designant cor humanũ cũ lege naturali: quę fractæ sunt, peccãte Adam. Sed fecit nouas Moses, hoc est, filius Dei factus homo: quæ etiam scriptæ sunt digito Dei, id est, opere spiritussancti. Lex vetus. Lex noua. Cor humanum. Christus.

Gre. Nysse. de vita Mosis.

Aug q.in exo 116.
Tabulæ quoq; priores designant gratiam Dei: quæ franguntur in eis, qui gratiam amittunt. Gratia Dei.

Tabulæ

Opera legis. Tabulæ vero posteriores sunt opera, in quibus gloriabantur Iudæi: ideo manu Mosis scribuntur.

Cœlum & terra. Prophetiæ. Tabulæ rursus duę scriptę digito Dei, cœlum & terram significare possunt: & etiam prophetiam duorum testamentorum: quæ sunt renouatę, vt tollerentur ignorantia & peccatum, quæ simul abundabant. Cle.alex.6.stroma.

Latitudo cordis. Tabulæ cordis designant latitudinem cordis: vbi scribenda sunt diuina. Pro.3.a.7.a. Habac. 2.a. 2.Cor.3.d. Hiero.s.Haba.2. Beda.s.pro.7.

Prælati. Tabulę tabernaculi. Exo.27.d. pręlatos significare possunt: qui neq; curam subditorum negligunt propter amorem cœlestium, neq; contemplationem propter subditos. Rup 4.s.Exo.12.

Cōcordia testamentorum. Tabulæ tabernaculi viginti in latere meridiano, designant concordiam veteris ac noui testamenti. Sunt autem totidem tabulæ in latere aquilonari: quia Iudęi & gentiles in eadem fide saluantur. Exo.26.d.36.c.e. Glo.ord.s.Exo.26.

Elementa. Tabulę etiam tabernaculi elementa significabant: quæ erant vicenę, & octonæ, & senæ: qui numeri sua proportione elementis conueniunt. Aqua enim describitur à Timęo in figura icosaedra, hoc est, ex viginti basibus: & aer octaedrus, hoc est, octo superficierum: terra vero constat ex sex: & ignis ex quatuor. Quę denotabant tabulæ vicenæ, octonæ, senę, collocatæ ad quatuor mundi plagas: in quibus est proportio sesqualtera, dupla sesquitertia, quintupla, tripla, sesquitertia, dupal sequaltera: qualis est proportio elementorum. Geo.venet.canti.1. ton.4.cap.32.

Perfectio operum. Octo beatitudines. Requies æternæ gloriæ. Puritas sanctorum. Tabulę sex in occidente perfectionem operum designant: quæ cum duabus tabulis angulorum complent octo beatitudines. Vnde duabus extremis datur idem præmium regni cœlorum: ideo tabulę illę duę designant requiem æternę glorię vtrique populo communem. Exo. 26.e.36.e. Tabulę etiam octo deauratę puritatem sanctorum indicant: & sunt ad occidentalem plagam, propter requiem futurę vitę. Glo.inter.s.Exo.26 Rup.4.s.Exo.12. Glo.ord.s.Exo.26.

Quinq; sensus. Tabulę quinq; in vestibulo tabernaculi, quinq; sensus significare possunt. Exo.26.e.36.e. Philo.3.de vita Mos.

Cœlum. Tabulatum diuidens sanctuarium interius ab exteriori. 3.Reg.6.b. dici potest ipsum cœlum, diuidens inter ecclesiam militantem & triumphantem.

Sancti eminentes. Fideles simplices. Virgines. Continentes. Coniugati. Tabulatum tabernaculi designat sanctos stantes in ecclesia exemplo & doctrina eminentes: vt Ioannes Baptista & Elias. Exo.26.c.34.e.40.a.3.Reg.6.a. Possunt etiam designare fideles simplices. Et tabulata tria templi sunt tres gradus in ecclesia: supremum virginum quinq; cubitorum: medium continentium sex cubitorum: infimum coniugatorum septem cubitorum. Ad sanctos etiam referri potest tabulatum altaris. Exo.38.a. Glo.inter.s.Exo.26 Rup.3.s.Reg.10.

Diuina ptectio. Securitas. Tabulatum etiam supra templum quinq; cubitorum, in ecclesia militanti diuinam protectionem designat, ne labamur. In ecclesia vero sriumphanti securitatem, quę habetur etiam in quinq; sensibus nihil inordinatum affectantibus. 3.Reg.6.a.

Bona naturalia. Tabulata nauis Tyri. Eze.27.a. dici possunt bona naturalia, de quibus aliqui gloriantur. Lyra.s.Eze.27.

Tabulę cedrinæ, Vide Cedrus.

Tacere, Conticescere, uide Silere,

Tæda.

Prædicatores Antichristi. TAEda est arbor è laricum genere, quę liquorem ceu picem stillat, abundans succo liquidiore: vnde pro facibus deseruire solet. Tæda autem quum accenditur, odorē quidem suauem habet, sed lumen obscurum. Vnde designat prędicatores Antichristi: qui erunt sicut tędæ ignis accensæ: quia sanctitatis sibi speciem arrogant: sed tamen opera iniquitatis exercent. Quasi blandum quidem est, quod redolent, sed nigrum quod lucent. Olent enim per simulationē iustitię, sed obscurè ardent per nequitię perpetrationem. Iob.41.b. Gre.33.mor.36.

Tædere, Tædium.

TAEdium est angor mentis & animi, quasi fastidium: vnde tædere tædio affici.

Tædium dici potest mortalitas huius vitæ. psal.118. Hila.s.ps.118.

Tædet iustum viuere: quia & operando vitam non desinit quærere: & tamen eiusdem vitæ suæ meritum non valet inuenire. Iob.9.c.10.a. Gre.9.mor.19.

Talentum.

TAlentum est pondus centum, aut octoginta, aut sexaginta minarum, secundum varias prouincias.

Perfectio operum. Perfecta redēptio. Talentū auri in candelabro tabernaculi, designare potest perfectionem operum in Christo & in ecclesia: & perfectam redemptionem à Christo factam. Exo.24.d.37.c.

Pręceptum Christi. Talentum etiam preciosum est præceptum Christi, quo salus comparatur, quo vita redimitur: & magna est redemptio, quum & precium datur, & pecunia non videtur. Glos.inte.s.Exo.25 Rup.4.s.Exod.8.

Gradus verbi Dei. Talenta varia diuersos gradus verbi Dei significare possunt: vt primus sit perfectus sensus spiritualis: secundus aliquantulum exiens à litera: tertius non transgrediens literam. Mat.25.b. Amb.ser.78.

Populi sub lege. Gentiles. Talenta quinq; populum sub lege significare possunt: duo vero, gentiles: & tunc duplicatur, quum Ori.s.Mat.ho.33.

Gre.ho.9. Hiero.s.Mat.25.& epi. Beatitudinis.

quum fidei additur operatio. Habens vero vnum talentum designat Iudæos infideles. Mat.25. b. Vel talenta quinq; sunt sensus examinati: duo vero intellectus & operatio: vnum autem solus intellectus, seu ratio, qua homines à bestijs separamur. Talentum etiam vnum quodlibet donum à Deo acceptum significare potest: & habet talentum in sudario, qui dona Dei delicatè & ociosè tractat. Est autem defossum in terra, quum est terrenis cogitationibus obscuratum.

Infideles... Quinq sensus, intellect. &... Ratio. Dona Dei.

Talenta auri oblati ad vasa tabernaculi, viginti nouem: & talenta argenti centum: & talenta æris septuaginta duo milia. Exod.38. d. ad diuersos gradus fideliū in ecclesia referri possunt.

Ori.s.Isa.ho.6.&.s. Mat.ho.7. Gre.14.mor.27. Ber.ser.de.s.Marti.

Talentum plumbi grauitatem peccati significat: & peculiariter auaritiæ. Zach. 5. c. Matth. 18. c. Designat etiam corpus, quod aggrauat animam, propter iniquitatem in ipso sedentem.

Grauitas pecc... Corpus hu...

Talpa.

Hiero.s.Isa.2. Euch.form.spū.s. Isyc.s.Leui.11.

Talpa est animal muri simile, oculis captum: quod aiunt de terra simul & pluuia creari, corrupto luto ex pluuia suscepta: quod Græci ἀσπαλάκα vocant. Fodit terram: estq; radicibus herbarum infestum. Sumi solet pro idolis inutilibus: & numeratur inter immunda animalia. Leui.11.c.

Idola.

Talus, Talaris.

Talus est prope calcaneum, quod extuberat: vnde dicitur talaris vestis, quæ ad talos pertingit.

Gre.ho.25. Glo.ord.s.gen.37.

Talus operis consummationem significat: & talaris tunica Ioseph dicit in Christo conuersationem sine superfluitate peccati, & sine alicuius virtutis defectu: vel actionem consummatam.

Cōsummatio operis. Cōuersatio Christi.

Hiero.s.Eze.47. Gre.22.mor.22. Rup.2.s.Eze.35.

Vsque ad talos aqua. Ezech.47.a. designat pertingentem vsque ad remissionem culpæ: sed nondum cum securitate. Vel designant tali prima operis nostri vestigia, dono spiritualis sapiētiæ infusa. Vel significant apostolos primum gratiam Christi recipientes.

Remissio culpæ. Prima opera bona. Apostoli.

Gre.Mysse. de vita Mosis.

Talaris vestis effusa, voluptuosam & vitiosam viuendi rationem, quæ latissimè patet, designare potest.

Vita vitiosa.

Tangere, Attingere, Contingere, Attrectare.

Tangere & contingere dicitur vna res aliam, quando simul habent superficies. Tactus autem præcipuè fit manibus: quod attrectare dicitur. Est etiam tactus vnus è quinq; sensibus omnibus animalibus communis. Tangere autem quandoq; est afficere. Exo.11.a. Adhuc vna plaga tangam Aegyptum. Peruenire. Iob. 20.a. Et caput eius nubes tetigerit. Tractare. Exo.30.d. Qui tetigerit ea sanctificabitur. Vexare. psal.104. Nolite tangere Christos meos.

Ori.s.Iere.ho.1. Arno.s.ps.103. Amb.s.ps.118.ser.12. Hila.s.ps.143. Aug.s.ps.103.143. Gre.s.1.reg.6. Rup.s.Amos.9.

Tangere dicitur Deus quando inspirat, & tangit corda per gratiam: & tāgit manus eius per inspirationem mouendo & inducendo ad compunctionem. 1.reg.6.b.10.d.ps.103.134. Canti.5. b. Iere.1.b. Mar.8.c. Tangit etiam præstando auxilium. Dani.10.d. Tangit præterea castigando & puniendo: vt tetigit terram: & montes, hoc est, dæmones: quos etiam tetigit Christus, quum eos vicit in carne. Et tangit montes, hoc est, sanctos tactu probatiuo: superbos vero, vt emendentur, aut puniantur. Ezo.11.a.1.Reg.6.c.psal.103.143.Iob.1.b.2.b.19.c.

Inspiratio diuina. Auxilium Dei. Castigatio & punitio Dei.

Amb.s.ps.118.ser.3. &.s.Luc.7. Hila.s.Mat.cano.7. Gre.s.Eze.ho.4. Beda.s.gen.32. Rup.1.&.7.s.Mat.

Tangens Christus leprosum designauit visitationem generis humani, quam fecit assumpto corpore. Matth.8.a. Et tetigit loculum, quando carnem assumpsit. Luc.7.c. Et tetigit Deus os Ieremiæ, quando verbum caro factum est: & quando constituit prædicatores. Iere.1.b. Et tangens angelus neruum femoris Iacob. Gen.32.f. præfigurauit verbum Dei ex semine Iacob incarnandum: vt tactus ille sit incarnatio.

Incarnatio.

Gri.s.Mat.ho.13. Rup.7.s.Mat. Ori.s.Isa.ho.4. Hie.epis.Et factū ē.

Tangere dicitur oculos Christus quando illuminat mentem. Mat.20.d. Et tangit manum, quando sanat opera: & adiuuat volentem violentiæ peccati resistere. Mat.8.b. Illos autem tangit, quorum fide tangitur. Tāgit vnus de Seraphim labia calculo. Isa.6.b. Quum mordet nos sermo diuinus, atq; exurit, aut quum mentem instruit.

Illuminatio mentis. Sanare opera.

Glo.ord.s.Leui.4. Rup.1.s.Leui.18. Amb.prolo. de spū sancto. Rup.s.Iudi.9.

Tangere cornua altaris holocausti. Leuiti.4.c.8.g. designat Christum tangentem crucem, in qua pro nobis oblatus est in holocaustum. Tangit etiam cornua altaris, qui per crucem & passionem Christi sacrificium offert: & qui, pristina dignitate recuperata, docet iniquos vias Dei. Tangēs angelus sacrificium virga. Iudi.6.d. designauit tactum Christi in passione: vnde prodijt ignis ad exurenda peccata. Vel designatur potestas diuini adiutorij, quæ intentionem nostram nequaquam deserit.

Passio Christi. Auxilium Dei.

Glo.ord.s.gen.28.

Tangens cœlum scala, quam vidit Iacob. Gen.28.c. est Christus pertingens cœlū: quia sursum est: & corpore suo, quod est ecclesia, deorsum tangit terram. Tangit etiam religionis status & prædicatorum cœlum per merita & contemplationem.

Christus in cœlo. Merita & cōtemplatio religiosorum & pdicatorum.

Dionys. coeles.hierar.15.

Tactus in angelis dicit constantiam illam, & discretionem, qua quod vtile, quod noxium sit, peritè discernunt.

Cōstātia discernēdi.

Amb.2.de Iacob.7.

Tangens angelus neruum femoris Iacob. Gen.32.f. designauit duritiam Iudæorum, & ablationem

Duritia iudæorum. Ablatio... fecunditatis.

tionem concupiscentiæ.

Obedientia Christi & aliorum. — Tangens sacerdos extremum auriculæ mundandi. Leui.8.c.14. c. designat perfectam obedientiam Christi : & quam debent habere mundandi, aut consecrandi. — *Glo.ord.s.Leui.8.*

Acquisitio gloriæ cœlestis. — Tangere fines terræ Chanaan. Exo.16.g. est peruenire ad gloriam cœlestem: ideo fil j Israel pasti sunt manna, quousq; tangerent fines terræ illius. — *Glo.ord.s.Exo.16.*

Circuncisio. — Tangens Sephora pedes Mosis: vel tangens sanguis pedes pueri circuncisi. Exo.4.f. significat circuncisionem hominis intus & foris. — *Beda.s.Exod.4.*

Baptismus. — Tāgens mortuus ossa Elisæi. 4.Reg.13.d. Est peccator, qui baptizatur, & cōsepelit Christo. — *Rup.5.s.Reg.36.*

Recipere gratiam spiritussancti. Bene operari. Seruare minora præcepta. Credere incarnationem. Credere, diuinitatē Christi. — Tangens mulier fimbriam vestimenti Christi. Mat.14.d. Luc.8.f. Est recipiens gratiam spiritussancti. Tetigit etiam mulier Christum, quem turbæ prēmebant, & non tangebāt: quia multi etiam in sancta ecclesia reprobi veritatem cognoscendo prēmunt, quam benè viuendo tāgere negligunt. Tangit etiam fimbriam vestimenti Christi, qui eius præcepta minora seruat : & qui pauperibus benefacit: & qui eius incarnationem credit. Porro si quæ digna & cōgrua sunt credamus de Christo, tunc tangimus Christum: quisquis autem Dei filium secundum diuinam naturam æqualē patri non credit, nondū illi ad patrem Christus ascendit. Ideo non tangebat Maria. Ioan.20.d. quia nō plenè Christum Deum credebat: non tangebat: quia Christū quærebat in terra. Noluit autē Christus tangi: quia in eius corpore videbatur illa finē constituere. — *Hil.1.Mat cap.9.13. Amb.ser.58.&.1. Luc.24. Aug.epist.59.&.1. de trini.9 & ser.152. Hiero 1.Mat.14. Gre.20. ho.18. Fulgē. ad Trasimū.2. Ber ser. de 4. modis orandi.*

Credere in Christū. Discutere mysteria. Imitari bene operantes. — Tangere sacrificia est credere & sperare in Christum, ipsumq; amare. Leui.6.c. Est etiam discutere mysteria, sed leuiter, & non curiosè: ideo ipso tactu sanctificantur. Est præterea imitari bene operantes. — *Ori.s.Leui.ho.4. Isyc.s.Leui 30. Rup.1.s.Leui.30.*

Exercere opera pœnitentiæ. — Tangere autem hostiam pro peccato est exercere opera pœnitentiæ. Leui.6.d. Quod prius tangere nolebat, hoc præ angustia comedit, qui desideria sua vix capiens, & ipsas quas dudum timuerat, iam pro amore cœlestis patriæ pœnas amat. — *Isyc.s.Leui.6. Gre.7.mo 7.*

Tangit caro sanctificata aut summitas vestimenti, in quo est, panem. Agge.2.c. quando mysterijs Christi applicatur sacra doctrina. — *Hiero.s.Agge.2.*

Non tangunt parietem templi ea, quę eminebant in templo. Eze.41.b. vt designent sanctos, qui nunc contenti sunt à longe videre mysteria, ad quæ postea peruenient. — *Hiero.s.Ezec.41.*

Angeli fauentes hominibus. Concordia vtriusq; testamenti. — Tangere dicuntur Cherubim parietes templi. 3.Reg.6.d. quādo angeli hominibus fauēt: & tangunt se inuicem: quia se mutuo diligunt. Duo quoq; testamenta se tangunt : quia mutua attestatione consentiunt: & tangunt duos parietes, id est vtrunq; populum instruunt.

Tāctus Isaac, quo voluit agnoscere Iacob. Gen. 27.d. designat experimentum Iudæorum, quod voluerunt sumere de Christo.

Tangere mortuum. Num.19.c. fuit Iudęorum persequentium Christum: quo contactu facti sunt immundi. — *Epipha.1.de hæres.*

Non tangit mulier sanctum quippiam diebus aliquot post partum. Leui.12.b. quia non debet comedere de sanctificatis. — *Lyra.s.Leui.12.*

Peccare. Cōsentire peccanti. Amplecti hæreses. — Tagere dicitur immundum, vel occisum à bestia, qui peccat, aut peccatorem imitatur, vel cōsentit peccanti: vel amplectitur hæreses. Leui.5.a.7.b.11.e. Et contingere cadauera immundorum est exercere prauas actiones, & studio peccare. Leui.11.a. Tangit etiam caro immundum, quando virtutis opus fit ob aliquod vitium. Tangere quoq; morticinum est associari malis, aut viuere in mortali corpore. Tangere autem morticinum licebat ad curandum. Num.19.c. Tangit etiam morticinum, qui ex industria peccat. Et tangit lectum menstruatæ, qui consentit idololatrię. Leui.15.d. Tangit prēterea pollutum, qui legem veterem seruat, prædicato euangelio: aut conuersatur cum Iudæis. Isa.52.d. — *Ori.s.Leui.ho 3. Rup.1.1 Leui.21. Hila.s.ps.118. Aug.q.10 Num 33 Hiero.1.Isa.52. Isyc.1.Leui.5.7.11.*

Tangit cor malitia, quum recipitur in corde, sicut venenum, vt occidat. Iere.4.d. — *Glos.inter.s.Iere.4*

Varietas peccatorū — Tangere mulierem est cum ea concubere: & peccatum opere perpetrare. Gen.20.a. Et tangere picem est carnalia contingere: vel cum superbis aut alijs peruersis conuersari. Eccl'i.13.a. Tangit ferrum lapides, hoc est, ferit quando vitia contingunt mentes. Iosu.8.f. Tangit sanguis sanguinem, quum peccatum impellit ad peccatum, vel accumulatur peccato: vel quum quis accedit ad proximam sanguinis. Tangit lectum seminiflui, aut etiam carnem, qui fouet alterum in malo: & qui particeps est iniquorum verborum discipulorum hæretici. Leui.15.a. Idem est tangere menstruatam, vel vestimentum eius. Leui.15. — *Glo.ord.s.Eccli.1. Ori.s.Iosi.ho.5. Hiero.1.Hoie 4. Gre.13.mo 10. Rup 1 Hoie.4. Isyc.1.Leui.15.*

Documenta hæreticorum. — Tangit seminifluus aliquē aut aliquod vas. Leui.15.b. quum immundus se immiscet mundis: aut communicat suam doctrinam & conuersationem alijs. Et tangit immundus sacrificiū, quū hæreticus miscet hæreses veritati. Et tangunt vicini hæreditatem domini. Iere.12.d. quādo hæretici affligunt ecclesiam. Tangit plaga Samariæ portas Hierusalem. Mic.1.c. quando fideles audiunt doctrinam hæreticorum. — *Isyc.s.Leui.15. Ori.1.Leui ho.5. Hiero.1.Iere.12. Glo inter.1.Mich.*

Promotio indigni. — Tangit montem aut fines eius, qui indignus ad sacerdotium promouetur. Exod.19.b. Item quando mens irrationabilibus desiderijs subdita, ad contemplationis se alta erigit. Item quum hæreticus tractat diuina. — *Gre.s 1 Reg.2. & 6. mor.27. Theophi. Alex.1 pa*

Versare literā legis. — Attrectant Iudæi parietem, quando versant literam legis, non intellectis mysterijs. Isa.59.c. — *Hiero.s.Isa.59.*

Tangere

Hiero.s.Zach.2. Tangere pro molestare: & qui tangit Israel, tangit pupillam oculi Dei:vt designetur fideles maxime coniunctos esse Deo.Zach.2.c.Iob.5.c. Molestare.

Gre.15.mo.2. Tangit nubes caput hypocritæ,quando pars principalis, videlicet intellectus illius,sanctorum præcedentium coæquari meritis creditur.Iob.20.a.

Gre.5.mor.10. Tangens Oza arcam domini,est inferior reprehendens superiorem.2.Reg.6.b.

Tanis.

Hiero.s.Isa.19.&.s.Eze.30. TAnis,id est,mādatum humile:ciuitas Aegypti,vbi regia sedes erat.Hebraicè dicitur Soam, & interpretatur mouens vel motio: & designat doctrinam hæreticorum mergentē ad inferos.Isa.19.b.30.a.Eze.30. Doctrina hæreticorum.

Aug.s.ps.77. Campus Taneos designat planitiem mandati humilis:vbi facit Deus mirabilia in his, qui in hac vita exercentur.psal.77.

Tapes.

TApes est tegmen varijs coloribus depictum,quo parietes & pauimenta sternuntur.

Hiero.s.Eze.27. Beda.s.Pro.7. Tapetia Dadan,quę feruntur ad Tyrum,sermonum pulchritudinem designant.Eze.27.d.Hęc sunt tapetia ex Aegypto,quibus meretrix,hoc est,hæretici ornant lectum.Pro.7.c.

Taphnes.

Hiero.s.Eze.30. THaphnes,id est,occulta tentatio, vel fuga, aut coopertum vexillum:vxor Pharaonis regis Aegypti.3.Reg.11.d. Est & ciuitas Aegypti,designans hæreticorum,aut dæmonum locū.Iere.2.d. Datur & Taphne,id est, sedentes ori.Eze.30.c. vbi legendum aiunt aliqui, Tanis.

Tardare, Tardus, Mora, Morari.

TArdare est moram facere:mora autem est expectatio,aut temporis dilatio:tardus autē,qui nimium moratur.

Ori.s.Mat.ho.32. Hila.s.Mat.cano.27 Aug.83.q.59.& epis.120.cap.34. Gre.ho.12. Moram dicitur facere spōsus, quando Christus nō tam cito venit ad cōsummationem vitæ credentium:& quia non venit, quando speratur,sed quando non speratur: & quia dat tempus pœnitentiæ:& quia prolongat diem iudicij.Mat.25.a. Idem dicebatur non tardare:quia certus erat aduentus eius.Haba.2.a. Expectans Christus pœnitentiam.

Glo.inte.s.exo.12. Moram in Aegypto facere est cōdire mūdana dogmata sapore euāgelicę doctrinę.Exo.12.f.

Mora Mosis in monte. Exo.32.a. designat longam vacationem prelati in contemplatione: quæ aliquando nocet subditis. Longa mora in cōtemplatione.

Glo.ord.s.exo.4. Tarda lingua Mosis.Exo.4.c.designat nos balbos esse ad diuina:item tarditatem & ruditatem legis veteris comparatæ doctrinæ Christi. Balbucies circa diuina.

Glo.inter.s.Exo.22 Tardare reddere primitias.Exo.22.d. est non esse hilarem datorem eleemosynarum. Tarditas legis, Auaritia.

Morari dicitur opus mercenarij apud aliquē vsq; mane,Leui.19.c. quando audiens verbum Dei non reddit prædicatori fructum operis:sed sine fructu venit ad iudicium. Non operari verbū Dei.

Isyc.s.Leui.19. Mora Esau in venatione, propterquam perdidit benedictionem. Gen.27.a. designat pertinaciam Iudæorum in infidelitate. Pertinacia Iudęorū.

Taurus, uide Bos.

Tectum, Tegula.

TEctum est fastigium ædificij,quod domum tegit.Tegulæ autē sunt,quibus excipitur aqua in tecto,ne in domum defluat.

Glo.ord.s.Exo.26. Gre.s.Eze.ho.17. Tectum tabernaculi dici potest Deus,qui tegit ecclesiam,vel desigāt ecclesiam,intra quam protegimur. Itē secreta scripturarū.Exo.26.d.36.b.39.f.40.b. Solum autem tectum erat opertum pellibus rubricatis & hyacinthinis:vt designetur ꝓpter Deum omnia mundana esse cōtēnēda. Tectū etiā portæ tēpli.Eze.40.b.designat ea, quæ nōdū intelligimus de sacra scriptura. Deus. Ecclesia. Secreta scripturarū.

Ori.s.Nu.ho.17.& s.Iosu.ho.3. Amb.s.Luc.17. Aug.epis.80. Glo.ord.s.Mat.24. Ori.s.Mat.ho.29. Tectū dici potest sublime mētis officium,animęq; fastigiū: quo nuda corporis operitur infirmitas.In hoc tecto latuerunt exploratores in domo Rahab.Iosu.2.a.Per hoc tectū demissus est Paralyticus.Mar.2.a. Potest sumi ꝓ statu perfectionis:vbi apparet gloria domini. Nu.14.b. Mat.24.b.Luc.17.f. Tectum etiam, à quo non est descendendū, est cœlum,vt sit in tecto qui habet cōuersationem cœlestē.Mat.24.b.Mar.13.b. Tectum præterea dici potest fastigiū veritatis.Eze.40.b. Ab hoc tecto non est descendendum:quia non est recedendum à veritate. Fastigium animæ. Status perfectionis. Cœlum. Veritas.

Glo.ord.s.Iere,30. Tecta tabernaculorum Iacob,dici possunt apostoli,qui tenent fastigium ecclesiæ, eamque protegunt.Iere.30.c. Apostoli.

Ori.in diuer.ho.5. Aug.ps.101. Tectum centurionis.Matth.8.b.significare potest corpus humanum. Sunt autem sub tecto, qui seruiunt carni:supra tectum vero,qui dominantur carni:vt passer solitarius in tecto, est prędicator imperans carni.psal.101. Corpus humanum.

Amb.s.Luc.5. Tectum vel tegulæ designare possunt subleuationem peccatoris. Luc.5.d.

Amb.de Noe.20. Tectum arcæ apertum Gen.28.c. finē mundi designare potest:& etiā voluptatē,quę abijcit. Finis mundi. Voluptas.

Gre.1.Eze.ho.17. Tectū thalami.Eze.40.b.dicit,quia nescimus cor ꝓximi:nec quātū ꝓxim⁹ amat à ꝓximo.

Manifestatio. Super tecta prædicare. Matth. 10. b. est audacter prædicare. Vbi tectum dicit manifestationem. Hil. s. Mat. cano. 10.

Hæretici. Tecta iugiter perstillantia. Pro. 19. b. sunt hæretici. Tecta enim mundas quidem pluuias accipiunt: sed sub tectis in domo sordidas reddunt: & hæreticus limpidissima cœlestis oraculi verba auditu corporis haurit: at vbi hæc corde polluto attigerit, auditoribus suis sorde mixta ministrat. Beda. s. pro. 19.

Defensores hæreticorum. Superbia. Hæreses. Tecta malorum sunt potentatus defendentes hæreticos: & etiam arrogantia, & altitudo superbiæ. Fœnum tectorum sunt superbi: & varia tecta sunt diuersæ hæreses superborum. ps. 128. Isa. 15. a. 22. a. Arno. s. ps. 128. Hiero. s. Isa. 15. 22. Aug. s. ps. 128.

Tegere, uide Operire.

Tela.

TEla est, quæ texitur ex filo lini, seu cannabis, vel alterius materiæ.

Condemnatio generis humani. Intentio Dei. Tela quam orditus est dominus super omnes nationes. Isa. 25. c. est condemnatio generis humani in Adam facta. Item processus & intentio ipsius Dei erga ea, quæ facturus est. Lyra. s. Isa. 25.

Doctrina hæreticorum. Tela quam ordiuntur sine spiritu Dei. Isa. 30. a. Est doctrina falsa hæreticorum, eorum ingenio adinuenta. Glo. ord. s. Isa. 30.

Vita præsens. Telę comparatur tempus huius carnis. Iob. 7. b. quia sicut tela filis, sic vita mortalis diebus singulis proficit: sed quo ad augmentum proficit, eo ad incisionem tendit: quia cum tempora percepta prætereunt, ventura breuiantur: & de vniuerso vitæ spatio eò fiunt pauciora, quæ veniunt, quò plura sunt, quæ transierunt. Tela quippe infra supraq; ligata duobus lignis innectitur, vt texatur: sed quo inferius texta inuoluitur, eo superius texenda deplicatur: & vnde se ad augmentũ multiplicat, inde fit minus, quod restat. Sed quia nec tela ad expressionem nostri temporis sufficit (nam eius quoq; festinationem vitæ nostræ velocitas transit) recte dicitur: Dies mei velocius transierunt, quam à texente tela succiditur. Tela quippe tarditatem ꝓfectus habet: vita autem præsens moram defectus non habet. Gre. 8. mo. 11.

Tela aranearum, Vide Aranea.

Telonium.

Cura temporalium. TElonium mensa publicanorum, vbi vectigal exigitur: vnde Matthæus vocatus est à Christo. Mat. 9. a. Mar. 2. b. Luc. 5. f. designare potest curã rerum temporalium & mundanarũ. Glo. ord. s. Luc. 5.

Telum, uide Iacere.

Temerarius, Temeritas, Temere.

TEmerarius, dicitur, qui nullo adhibito consilio credit, aut aliquid aggreditur. 2. Reg. 6. b. Eccl'tœ. 5. a. Eccl'i. 9. d. Acto. 19. g.

Temo.

Crux Christi. TEmo nauis est instrumentum in puppi ipsius nauis, quo nauis regitur & gubernatur in suo motu. Potest designare crucem Christi. Non tamen inuenitur in sacra scriptura. Chrys. de verb. Isa. ho. 4.

Temperare, Temperamentum, Temperatura.

TEmperare est rem suo ordine ac mensura administrare. Temperamentum autem & temperatura dici solet mixtura, quæ fit ad colligandos lapides in ædificio. Gre. 25. mo. 7.

Temperat dominus potum cum fletu. psal. 101. quum alios ab exterioribus introrsum trahit: alios vero ab interioribus in exteriora reprobat. Potus enim ab exterioribus interius trahitur: fletus autem ab interioribus exterius emanat.

Firmitas veritatis. Temperauit Isaac dolorem ex morte matris dilectione Rebeccæ: quia amorem synagogæ mutauit Christus in amorem ecclesiæ. Gen. 24. g. Lyra. s. Eze. 13.

Temperatura luti. Eze. 13. b. designat firmitatem veritatis, sine qua ruit ædificium humanæ mentis. Glo. inter. s. Eze. 26

Temperat Nabuchodonosor vineas & Arietes in muros Tyri: quum diabolus varias disponit tentationes. Eze. 26. b.

Tempestas, Procella.

TEmpestas est aliquando quidem ipsum tempus: sed peculiariter tempestates sunt, quibus grandines, procellæ, magnaq; vis ventorum, & cætera similia feruntur impetu. Hiero. s. Isa. 66.

Iudicium. Vis Dei contra diabolum. Prædicatio iudicij. Tempestas aliquando dicitur iudicium, & vis Dei contra diabolum: & diuina vindicta: vnde tempestas rutilante cœlo erit in iudicio. Mat. 16. a. Iob. 27. d. 36. b. psal. 49. 82. Pro. 1. c. Isa. 7. d. 29. b. 66. e. Iere. 23. e. 30. d. Thre. 5. b. Eze. 13. b. Nahum. 1. a Procellæ etiam sonantes. Iob. 28. d. designant prædicationem futuri iudicij. Aug. 1. q. in euãg. 20 Gre. 18. mo. 11. & 19. mor. 6. Rup. s. ps. 82.

Tentationes. Persecutiones. Seditiones. Tempestas quandoq; significat impetum tentationis. Mat. 8. Luc. 8. d. Isa. 32. a. 38. c. Ion. 1. a. Et persecutiones fidelium, quæ fiunt per infideles & potentes seculi: Item seditiones. Iob. 37. b. psal. 54. Ori. in diuer. ho. 6. Hiero. s. Ion. 1. Gre. 27. mor. 20.

Arno ſ.p̄s.106.
Aug ſ.p̄s.80.

pſal.54.106. Et tempeſtas in abſcondito eſt tribulatio cordis.pſal.80.

Geor vene.ſcanti. 2. ton. 6 cap.9.
Aug.ſ.p̄s.64.

Tempeſtas etiam fuit perſecutio Iudæorum in Chriſtum, & ipſa paſsio.pſal.54.68. Et propter Ionam,hoc eſt propter Chriſtum orta dicitur eſſe tempeſtas.Ion.1.d.Hoc eſt,voces & tumultus Iudæorum:& perſecutiones ante paſsionem. Rup.ſ.Pro.1.

Perſecutio Iud. in Chriſtum.

Arno.ſ.p̄s.16.

Procella interdum ſignificare poteſt ſtatum peccati.pſal.106.Statuit procellam eius in aurā.

Status peccati.

Templum.

TEmplum eſt domus Deo conſecrata,& ad eius cultum dedicata:quod & ædes dicitur.Aliquando autē tabernaculum appellatur templum. Fuit autem in Iudæa ſucceſsiuè triplex tēplum. Primū tēplum Salomonis:deinde templum Eſdræ : tertium templum Herodis magni, qui iuxta Ioſephum erexit templum nouum à fundamentis:cuius ſtructuram oſtendebāt apoſtoli Chriſto dicentes.Mar.13.a.Magiſter aſpice quales lapides,& quales ſtructuræ.

Arno.ſ.p̄s.10.64.
Hil.ſ.Mat.cano.12.
Hier.ſ. Zach.1.
Aug.1.q.in euāg.34
Ori.ſ.Matt.ho.15.& ſ.Luc.ho.15.18.

Templum Dei in primis dicitur Chriſtus,aut eius humanitas,ſeu caro.3.Reg.6.a. pſal.11.17. 64.67.138.Ionæ.2.c.Mat.12.a.Ioan.2.d. Et templum ſanctificans aurum, eſt Chriſtus ſanctificans laudes & orationes,quæ per ipſum offeruntur.Mat.23.b. Geo.ven.cāti. 1. ton.7.cap.33.

Chriſtus. Humanitas Chr. Caro Chriſti.

Hiero.epiſ Quis dabit.& ad Lætam &.ſ. Haba.2.&.ſ Zach 1.
Aug ſ.p̄s.44.
Gre ſ.1. Reg.2.
Geor. vene. canti. 1. tono 7.cap.33.

Templum Dei aliquando dicitur eccleſia. pſal.10.17.44.47.64.67.7.8. Iſa.6.a. Iere.30.d. Eze.40.g.43.a.Haba.2.d.Zach.6.c.8.c. Natt.21.b. 2.Theſ.2.d. In hoc templo inuenitur ChriſtusLuc.2.g. Hoc eſt templum,in cuius ædificatione non auditur malleus:in cuius etiam conſtructione concurrunt gentiles ad fidem venientes. 3.Reg.5.a.6.c.9.b. Erat autē templū vnū: vt vnitas eccleſiæ deſignaretur.Templum etiam eſt totus ordo eccleſiæ : quando videlicet tēporalia etiam ad contēplationem æternitatis ordināt ur.1.Reg.2.g.Vt autem tabernaculum ſynagogam,ita templum eccleſiam ſignificat.

Eccleſia militans.

Tho.1.2.q.102.ar 4.
Gre.ſ.1..Reg.2.
Hie.ſ.Ionā.2.

Templum præterea dicitur cœleſtis patria.1.Reg.2.g.Ion.2.d.Haba.2.d.Mala.3.a. Hoc eſt templum in quo non auditur malleus.3.Reg.6.a. De hoc dicitur : Dominus in templo ſancto ſuo:dominus in cœlo ſedes eius.pſal.10.44.64.67.

Eccleſia triumphans.

Hila.ſ.p̄s.64.137.
Philo de nobilitate
Arno ſ.p̄s.78.
Aug epiſ.57.66.

Templum Dei ſæpe dicuntur ſancti:& quælibet anima fidelis,in qua Deus per gratiā ſuam & amorem habitare dignatur.1.Reg.2.g.pſal.64.78.137.Iſa.6.a.Eze.40.g.Haba.2.d.1.Mach. 7.e.Matth.21.b.24.a. Ioan.14.c.1. Cor.3.d.6.d. 2.Cor.6.d. Templum autem dans apoſtolus ſpiritui ſancto,oſtendit ipſum eſſe Deum:quia ſolius Dei eſt habere templum.

Sancti. Animæ fideles.

Gre 1 Reg.2.
Ori.ſ Mat ho.25.
Hier.ſ.Iſa.22.

Templum prçterea Dei eſt ſacra ſcriptura, & ſpiritalis intelligentia ſcripturarum.1.Reg.1.d. 2.g.3.a.Matt.23.b. Et etiam lectio legis veteris.Iſa.22.d. Tēpli autem menſura eſt legis diſpoſitio.Exo.30.b. Templum quoq; interius ſunt ſecretiora myſteria.Ezec.41.c.

Sacra ſcriptura. Lectio legis veteris. Myſteria.

Rup.7.ſ apoc.

Templum apertum eſt fides manifeſtata in mundo: Is etiam,qui confitetur fidem,templum apertum eſt.Apo.12.a.

Fides.

Amb.ſ.Luc.20.

Templum deſertum à Chriſto eſt ſynagoga:in qua prius habitabat , antequàm in infidelitatem incideret.Luc.20.a.

Synagoga.

Gre.ſ.1.Reg.5.
Hiero.ſ.Iſa.13.& ſ. Eze.6.

Templa etiam dicebantur idolorum:& templū Dagon eſt anima infidelis idololatriæ ſuperſtitione polluta.1.Reg.5.a.Et delubra voluptatis ſunt dçmonum,aut hæreticorum habitacula. Iſa.13.b.27.c.55.a. Delubra autem montium ſunt , quæ erigunt hæretici contra Dei templum: quæ & phana dicuntur.Eze.6.Hoſe.8.d.Ioel.3.b.

Templa idolorum. Animę infideles. Habitacula hæreticorum.

Glo.ord ſ.Iere.

Templum domini,templum domini,templum domini,dicentes.Iere.7.a.ſunt, qui de exteriori Dei cultu gloriantur:de interiori minime curam habentes. Et dicunt illud triplicato mēdacio , qui fidere volebant in templo abſq; opere. Templum autem domini triplicatum dicitur ipſe Deus, propter tres perſonas.Ipſe enim dominus Deus omnipotens eſt templum illius ciuitatis ſupernæ Hieruſalem.Apo.21.g.

Deus.

Tempus,Temporalis,Temporaneus.

TEmpus eſt interuallum motus cœlorum, quod à nobis dignoſcitur , præcipuè per ſolis & lunę curſum,ac per ſuas partes diuiditur. Tempus autem aliquādo dicitur ætas. Deut.22. a.Lōgo viuas tempore. Afflictio.pſal.36.In tēpore malo. Hora.Gen.24.g. Eo tēpore deambulabat Iſaac.Dies.Leui.15.c. Tēpore ſanguinis mēſtrualis. Annus.Nu.24.a.34.c. Ipſe erat eo tēpore rex Moab.Curſus.pſal.103.Fecit lunam in tempora. Tempus definitum.Gen.21.a.Tempore quo prędixerat Deus. Impletio.Gen.25.c.Iam tempus pariendi aduenerat. Interuallum. Exo.9.a. Conſtituitq; dominus tēpus. Mora.40.a. Gen. Aliquantulū tēporis fluxerat.Opportunum.Gen.29.b. Nec eſt tempus vt reducātur.Status.Deut.32.f. Longo tempore perſeuerētis. Terminus.3.Reg.18.e. Illis prophetantibus uenerat tempus.

Oriſ..gen.ho.1.
Hila.ſ.p̄s.68.
Amb.de ſacramētis.
Hie.&.Aug ſ.p̄s.68.
Glo.ord.ſ.Exo.2.
Aug.ſ.p̄s.101.

Tempora diuerſa.Gen.1.b. iuxta variam acceptionem luminarium accipiuntur : ſed inprimis deſignant annū placabilem Dei:quod tempus dicitur tēpus beneplaciti Dei:quod eſt tempus incarnationis & paſsionis Chriſti.pſal.68.quod dicitur tēpus acceptabile.2.Cor.6.a.Secūdum hoc tēpus deſcēdebat angelus in piſcinā.Ioan.5.a. quia cū venit plenitudo tēporis , miſit Deus filiū ſuū. Gala.4.a.Iſa.49.c. Et tēpus tribulationis Chriſti eſt tēpus paſsionis eius. Iere. 15.c. Tēpus multū,poſt quod mortuus eſt rex Aegypti,Exo.2.d. Eſt tēporis plenitudo,quādo

Tempus incarnationis & paſsionis Chriſti.

Chriſtus

Christus vicit diabolum. Et tẽpus opportunũ, & tẽpus miserẽdi est tẽpus gratiæ, à tempore incarnationis Christi. psal. 31. 101. 144. Tempus etiã, in quo Deus recordat̃ generis humani, est tẽpus redẽptionis per Christũ factę. Iob. 14. d. Et tẽpus, quo parturiens peperit, erat tempus natiuitatis Christi. Mich. 5. a. Tẽpus etiã serotinũ est tẽpus aduentus Christi. Zach. 10. a. In tempore suo produxit Deus Luciferum. Iob. 38. d. Quando misit filium suum in plenitudine temporis. — Gre. s. ps. 31. & 12. mor. 8. Hiero. s. Mic. 5. & s. Zach. 10. & s. Iob. 38

Tempus nouæ legis & conuersionis gentium. — Tempus requirendi dominum est tempus nouæ legis. Hosee. 10. d. Et tempus in quo parturiens peperit, est initium ecclesiæ ex gentibus. Mich. 5. a. Et tempora Christi sunt tempora cõuersionis gentium. Isa. 33. a. — Hiero. s. Mich. 5.

Tempus conuersionis. — Tempus domus dñi ædificandę est, quũ primum cõuerti ad Deum possumus. Agge. 1. a. Qui tamen negligunt conuerti, dicunt: Nondum venit tempus domus Dei ædificandæ. — Glo. ord. s. Agge. 1.

Tẽpus prædicationis. — Tempus primum, primam Christi prædicationem designare potest. Isa. 9. a. Et tempus partus ibicum est tempus prædicationis. Iob. 39. a. Temporibus autem suis dat Deus pluuiã, quum facit prædicari sic, vt prosit auditoribus. Leui. 26. a. Et dicitur temporanea pluuia. Iere. 5. f. Et temporaneus imber sunt fundamenta fidei, & cognitio ex parte. Hose. 6. a. — Hiero. s. Isa. 9. Gre. 30. mo. 19. Ori. s. Leui. ho. 16. Hys. s. Leui. 26.

Tẽpus remissionis. Tẽpus abscindẽdi superflua ab intellectu & à lege. Tẽpus cõtẽplationis. — Tempus putationis est tempus remissionis: & tempus abscindẽdi, si quid superfluum & minus vtile fuerit in sensibus vel intellectibus. Cantic. 2. c. est tempus, quo iam securis ad radices arborum posita est: vt mali abscindantur, & in ignem mittantur. Tempus etiam putationis fuit in aduentu Christi, quando amputata sunt à lege omnia, quę non amplius erant ad literam obseruanda. Tempus etiam opportunum est tempus emendationis. psal. 31. Tempus ingrediendi sanctuariũ: Leu. 16. a. Est tempus vacandi contẽplationi. Ad idem referri potest tempus consecrationis sacerdotum. Leui. 8. g. Tempus etiam ridendi dici potest tempus contemplandi diuina: tempus autem flendi, tempus considerandi seipsum. Eccl'tæ. 3. a. — Ori. s. canti. ho. 2. 4. Gre. s. canti. 2. Ber. s. canti. ser. 58. Ru. p. s. canti. 2. Arno. s. ps. 31. Glo. inter. s. Leui. 16 Ricar. de. s. victo. de secur. cõscientiæ. 35.

Tẽpus iudicij. Aduentus spũssctĩ. Contemplatio post actionem. — Tempore suo dat lignum fructum suum. psal. 1. Hoc est tempore iudicij: vel postquàm clarificatus est Christus, misit spiritum sanctum, & instituit ecclesiã. Et tẽpore suo infertur aceruus tritici. Iob. 5. b. Quum quis post opera vitæ actiuæ, se tradit contemplationi. — Hila. s. psal. 1. Aug. s. ps. 1. Gre. 6. mor. 28.

Tẽpus iudicij & punitionis Dei. — Tempus Babylonis est tempus iudicij, & punitionis malorum. Isa. 14. a. Dicitur etiam tempus malũ. psal. 36. Et tẽpus visitationis. Iere. 8. e. 10. c. Et tẽpus vultus Dei, quando Christus apparebit vt iudex. psal. 20. Hoc est tempus, quod Christus dicitur accipere. psal. 74. Et tẽpus statutũ. Iob. 12. a. Tẽpus etiã furoris Dei est tempus iudicij, aut vindictę in malos. Ier. 18. d. Hoc tẽpus vocauit Deus aduersus animam. Thre. 1. e. Ezech. 7. b. Et tempus Nabuchodonosor & terræ eius est tẽpus destructionis Babylonis, aut potestatis diaboli. Iere. 27. b. Et tempus gentium est dies iudicij: qui ad oẽs spectat gentes. Eze. 30. a. Et dicitur tempus afflictionis. Eccl'tę. 12. a. — Hiero. s. Isa. 14. & s. Iere. 8. Ori. s. ps. 36. ho. 3. Hiero. s. Ezec. 30.

Perfecta pœnitẽtia — Tempus regis vnius, & tempus hominis dicuntur esse septuaginta anni. Isa. 23. d. Et designãt perfectam pœnitentiam. — Glo. ord. s. Isa. 23.

Tempus amandi est, vt post Deum amemus liberos, uxorem & propinquos. Et tempus odiendi eos est in martyrio: quum pro Christi confessione rigidos pietas oppugnat inimica. Vel certè tempus amandi legem & legalia erat ante aduentum Christi: & tempus odiendi ea est, euangelij gratia succedente. Eccl'tæ. 3. d. — Hiero s. Ecclẽ. 3.

Tempus belli est in hac vita, quæ militia est super terram: tempus pacis in futura. Eccl'tæ. 3. b. Iob. 38. c. — Hiero. s. Ecclẽ. 3.

Tempus operandi. — Tempus fructuum vineæ est transacta pueritia, adolescentia, & iuuentute, quando iam adest virilitas: vel quum quis iam debuit profectum habere in verbo Dei. Mat. 21. d. Vel est tẽpus prophetarum: quo tempore vinea Israel expectata est vt faceret vuas, & fecit spinas. Isa. 5. a. Et tempus ficuum est tempus operandi in pace. Mar. 11. b. Ille autem est perfectus, qui etiam tempore tribulationis operatur. Tempus quoque messis nouorum est tempus laboris. Exo. 34. c. Et tempus faciẽdi est tempus operandi: & tempus aduentus Christi: quod non est pręcipiendi: vt tempus legis veteris: sed operandi. psal. 118. Isa. 49. 2. Cor. 6. a. Tempus partus Hebræarum. Exod. 1. c. est tempus conuersionis animarum, & bene operandi. — Ori. s. Mat. ho. 16. 19 Hiero. s. Isa. 18. Amb. s. ps. 118. ser. 16

Tempore omni iudicantes iudices instituti à Mose. Exod. 18. d. sunt facientes iustitiam in omni tempore. — Glo. inter. s. Exo. 18

Tempora tria anni, quibus apparere debebat omne masculinum in conspectu domini. Exo. 34. c. Erant Ver, AEstas & Autumnus. — Glo. inter. s. Exo. 34

Tẽpus remissionis. — Tempus planctus, quod fuit septuaginta dierum. Gen. 50. a. designat tempus remissionis in septenario. — Glos. ord. s. gen. 50.

Lõga vita prædicatorum. — Tempus multum seruorum patris familias. Matth. 25. b. designat longam vitam concessam prædicatoribus. — Ori. s. Mat. ho 33.

Comminatio Dei. — Tempus constitutum ad plagam. Exod. 9. a. 13. b. est comminatio facta à Deo ad peccatores, vt excitentur ad pœnitentiam.

Tẽpus prosperitatis & aduersitatis & aduersitatis. — Tempus vtrunq; est tempus aduersitatis & prosperitatis. Exo. 13. d. Idem designatur, quando dicitur psal. 33. Benedicam dominum in omni tempore. Tempora etiam lunæ sunt tempora persecutionis & pacis ecclesiæ. psal. 103. — Basi. s. ps. 33. Amb. 4. Exae. 2.

Tempus

Hirō.s.Amos.5. Aug.s.ps.36. Gre.10.mor.21&18. mo.17.

Tempus malum est tempus, quo mali præualent aduersus bonos. Amos. 5.c.Mich.2.b. Et tempus tribulationis est, in quo iusti affliguntur à malis, & confunduntur.psal.36. Tempora quoq;,quæ non sunt abscondita à Deo,sunt tempora huius seculi.Iob.24.a.; Posuit etiā Deus tempus tenebris,hoc est,modum iniquis,quo iniqui esse desistant.Iob.28.a. Asperitas mal.

Hie.s.Isa.28.

Temporaneum est fructus præcox: & designat Iudæos, aut hæreticos: qui deuorati sunt à diabolo antequàm resipiscerent,cum superbirent.Isa.28.a. Iudæi. Hæretici.

Hier.s.Iere.17.

Tempus siccitatis est tempus,in quo est defectus verbi Dei.Iere.17.b. Defectus verbi.

Hier.s.Ecclē.7.

Tempora priora erant tempora legis Mosis: quæ dicit meliora, qui legem præfert euangelio.Eccl'tæ.7.b. Tempora legis veteris.

Hiero.s.Ecclē.5.

Tempus plangendi,hoc est,afflictionis est in hac vita:tempus saltandi,hoc est, gaudendi in futura,quantum ad bonos. Tempus amplexandi erat in lege veteri: tempus abstinendi in noua.Tempus etiam amplexandi sapientiam in contemplatione:& tempus abstinendi ab amplexibus est in cura corporis occupari.Eccl'tę.3.a Temporarium.

Hiero.s.Dani 7. Ang.s.apo.ho.16.

Tempus & tempora & dimidium temporis. Dani.7.g. tres anni cum dimidio sunt, quibus Antichristus affliget sanctos. Tempus etiam modicum,quo soluetur diabolus,est tempus Antichristi.Apo.20.a. Tēpus Antichristi.

Gre.31 mo.11.

Tempus quo struthio erigit alas in altum. Iob.39.c. Est opportunitas hypocritæ, qua suas cogitationes superbiendo manifestat.

Aug.s.ps.70. Glo.inter.s.Leui.13 Ori s.Iere.ho.11.& s.Eze.ho.6. Glo.inter.s.Leui.15

Tempus senectutis est tempus veteris hominis.psal.70.Et tempus immunditiæ leprosi est tēpus,quo quis in turpitudine peccati existit.Leui.13.f.Tempus etiam malorum est tempus peccati.Iere.15.c.Et tempus diuertentium dæmonum. Et tempus Hierusalem est tempus iuuētutis & peccati.Et dicitur tempus amantium: quia dæmones & hæretici animam cupiunt peruertere. Eze.16.a.Tempus etiam iniquitatis extremæ erit,quando refrigescet charitas. Eze.35.b. Et tempus menstruale est tempus idololatriæ.Leui.15.d. Tempus peccati.

Tempora vitæ constituta bestijs erant vsq; ad tempus & tempus.Dani.7.d.

Tempus vernum.Exo.34.Vide Ver.

Temulentus,uide Ebrius.Tendere,uide Expandere.

Tendere,Tentoriū,uide Tabernaculū.Tenebræ,uide Caligo.

Tener.

Tenerum dicitur,quod est molle ac recens.

Galati.lib.2.cap.2.

Tenellus dicitur Christus.Pro.4.a.Quia molles carne bene apti sunt mēte:& ipse doctus est à patre.

Amb.1.de Abrahā.

Teneritudo agni aut vituli ad munditiam vitę refertur:& designare potest implentem legē: & eum,qui totus cedit in sinum Dei. Designat etiam quicquid in terris amabile est, quod est Deo offerendum.Gen.18.a. Mūditia vitæ. Res amabilis.

Glo.inter.s.gen.28.

Tenerrimi hœdi innocentiam significare possunt: & etiam imperfectos: & peccatores ex duobus populis, sed dociles.Gen.27.a.33.c. Innocentia. Imperfecti. Peccatores.

Ori.s.Mat.ho.30. Aug.1.q in euāg.39

Teneritudo ramorum ficus. Mat.24.c.designat ꝓfectum bonorum operum, qui prius erat absconditus:vel ipsos homines in spiritualibus proficientes. Profectus bonorū.

Gre.6.mor.10.

Tenera filia Babylonis Isa.47.a. deliciarum affluentiam designat.Vel tenerā filiā Deus vocat,quando dilectā vniuscuiusq; animā à laboriosis huius mundi seruitijs reuocat:ne dum exterioribus actionibus afficitur, ab internis desiderijs obduretur. Sed Chaldæorum filia mollis & tenera non vocatur:quia mens prauis desiderijs dedita:in eo,quem anxiè appetit,huius seculi labore relinquitur:vt foris mūdo velut ancilla seruiat,quæ intus Deum vt filia nequaq̄ amat. Affluentia deliciarum. Vacatio ab exterioribus.

Tenere.

Tenere est apprehendere,capere,detinere & possidere.Item custodire.Prouerb.18.d. Qui autem tenuerit adulteram,stultus est. Delectare.Isa.51.d. Gaudium & lætitiam tenebunt. Impedire. psal.118. Defectio tenuit me. Intelligere & scire.Prouer. 3.c.qui tenuerint eam beati. Obtinere. Iudith. 9. b. Tenuit pedes eorum abyssus. Occupare. Exod.25.b. Tenebit longitudo eius cubitum ac semissem. Recordari. Apo. 2. g. Quod habetis,tenete donec veniam. Regere.2.Reg.6.a. Tenuit eam, quoniam calcitrabant boues. Teneri,Obligari.Nu.3.b. Nec obnoxia tenebitur sponsioni.

Gre.13.mor.9.

Tenere dicitur Deus:quando aliquid graue operatur:& tenet ceruicem alicuius, quādo elationem,quam in infimis habuit,districtione suæ percussionis inclinat.Iob.16.c.38.b. Operans deus grauia & reprimens.

Hier.s.Iob 26. Gre.17.mo.13.

Tenet Deus vultum solij sui.Iob. 26.b. quando secreta iudicia celat. Et quia nobis in hac vita regni eius gloria, non quanta intrinsecus habetur,agnoscitur. Cælans Deus iudicia sua & gloriam.

Hiero.s.Isa.27.

Tenebat Deus fortitudinem suam.Isa.27.b. quando non mittebat filium per incarnationē: quem tamen se missurum promiserat. Detinens Deus Missionem filij.

Tenere

Seruans Deus

Tenere interdum, custodire: vt tenebat dextera Dei Christum. ps.138. hoc est, diuinitas humanitatem: vel Christus quemlibet fidelem, ne decidat. Ita dicitur tenere septem stellas, cõseruando prælatos à lapsu. Apoc.2.a. Tenet etiam manum dexteram nostram, quando constanter facit nos bene operari. ps.72. Luc.8.g.

Glo. inte. s. ps.138. Rup.2. s. apoc. Amb.4. de interpel. 11. & s. Luc.8.

Expulsio synagogę electis humilibus

Tenuit dominus extrema terræ. Iob.38.b. qui in fine seculorũ ad destitutã iã, & alienigenis regibus subditã synagogã venit: atq; ex illa impios excussit: quia spũalia fidei prędicamẽta renuẽtes, etiã à carnalis sacrificij gloria repulit. Vel certè extrema terrę tenuit: qa ex Iudęa paucos abiectos & humiles elegit. Extrema terrę tenuit: qa legis doctores deserẽs, piscatores sumpsit.

Gre.29. mor.2.

Potẽtia diuinitatis Christi
Pastoralis cura

Tenens seu habens Moses in manu virgã. Exo.4.a. est Chrs habẽs potentian diuinitatis. Est etiam habere pastoralẽ custodiã. Ad hæc referri põt tenere baculũ in manibus. Exo.12.b.

Glo. or. s. Exo.4.12.

Collatio legis nouę

Tenens Moses tabulas legis, quæ non sunt fractæ. Exo.34.d. designat collationem legis nouæ per Christum, quæ vsq; in finem seculi est duratura.

Glo. or. s. Exo.34.

Exequi desiderium
Frænare libidinem.

Tenere in manibus adipem. Leui.7. d. est in opere seu executione habere desiderium: vel carnis luxuriam refrenare.

Isy s. Leui.7. Rup 1. s. Leui.38.

Operari verbũ Dei.
Persecutio Christi.

Tenere gladium plus est quam habere: vt tenent gladios, qui habent verbum Dei, & secũdum ipsum viuunt. canti.3.c. Tenet autem Christum, hoc est, verbum Dei, aliter quidem spõsa, quæ dicit. cant.3.b. Tenui eum, & non dimittam. Et Isa.64.c. Non est qui teneat te, per amorem videlicet, & vinculis charitatis, & mentis affectu. Sic tenuerunt mulieres pedes eius post resurrectionem. Matth.28.b. Tenet autem eum sponsa fidei firmitate, & deuotionis affectu: nec teneret, nisi teneretur. Eius caput non tenent mali: nec hæretici. Colos.2.d. Aliter voluerunt tenere verbum Dei scribę & pharisæi, volentes opprimere ipsum verbum, & reuincere: sed non potuerunt. Matth.21.d. Tenuerunt autem Dauid Allophyli in Geth, designantes capturam Christi. ps.55. in titul.

Gre.19. mor.29. & s. cant 3. Ori. s. Mat ho.19. Amb de virg 3. & de isaac 5. Hie. s. Isa.64. Ber. s. cant. ser.79. August. epis.58. & s. ps 55.

Seruare legem Dei

Tenere dicuntur fœdus Dei, qui legem eius obseruant. Isa.56.b. Et tenet iustus viam suam, quum ad amorem cœlestium robustius stringitur, sciens quia bonis desiderijs præmia æterna non deerunt. Iob.17.b.

Gre.13. mor.19.

Adhærere exẽplis.

Tenere dicuntur lacinias, qui aliorum adhærent exemplis. thre.4.c. Et tenẽt populi Iudęos, quum gentiles adhærent apostolis. Isa.14.a.

Hie. s. Isa.14.

Iudæi crediturі
Extremo tempore.

Tenẽs Moses caudã colubri. Exo.4.a. designat populũ Iudaicũ crediturũ in finẽ seculi.

Glo. inte. s. Exo.4.

Tenentes adolescentem discipulum Christi sindone. Marc.14.e. sunt laudantes initia bonæ conuersationis.

Gre. s. 1. reg 14.

Timor cõtemplãtis

Tenet pauor contemplantem. Iob.4.c. quia cum subtilitatis intimæ arcana percipit, vnde se apud seipsum fortem credidit, inde ante conspectum iudicis titubauit. Districtionem quippe diuinæ iustitiæ contemplantes, etiam de ipsis operibus iure pertimescimus, quæ nos fortia egisse putabamus.

Gre.5. mor.23.

Tenet paruulos Babylonis, qui refrenat paruas cogitationes. ps.135.

Hie. s. ps.135.

Lex frænans Iudęos
Ecclesia adiuuãs nostra opera.

Tenens Iacob plantam Esau manu. gen.25.d. designauit legem astringentem populum Iudæorum, ne deflueret. Tenens etiam Agar manum Ismaelis filij sui. gen.21.a.c. est lex sustentans Iudæos: vel ecclesia cooperans nostris actibus.

Beda. s. gen.21.

Minores corrigentes maiores

Tenere volens Oza arcam lapsantem. 2. reg.6.b. designat minores volentes corrigere benefacta maiorum, quæ ipsi non intelligunt.

Gre.5. mor 10.

Transgredi totam legem.

Teneri mundissima lepra. Leui.13.b. est totam transgredi legem: vt populus gentilis: qui non expellitur, sed mundus iudicatur: quia legis iugo subiectus non erat.

Glo. or. s. Leui.13.

Tenentes seruos Dei missos à rege. Matth.22.a. sunt contentionibus verborum irretientes simplices nuncios veritatis.

Ori s. Mat. ho.20.

Mali doctores.

Tenentes legem Dei, qui nescierunt dominum. Ier.2.b. sunt scribę ignorantes Christum, & mali doctores, qui deuorant plebem Dei.

Hie s. Iere.2.

Laudare Deũ voce.

Tenent psalterium & citharam, qui voce, non corde laudant Deum. Iob.21.b.

Amb.2. de interp.4.

Cupiditates.

Teneri febribus socrum Simonis Petri. Luc.4.g. est carnem cupiditatibus occupari.

Amb. s. Luc.4.

Pœna peccatoris

Tenent torsiones peccatorem. Isa.13.b. quia non potest effugere pœnam, quam in propria conscientia sentit. Teneri etiã dicitur laqueo, qui Dei vindictã euadere nequit. Isa.24.c. Tenetur etiam planta impij laqueo, quando non potest se à peccatis explicare. Iob.18.b.

Hie. s. Isa.13.24. Gre.14. mor.5.

Imperium diaboli.

Tenens sceptrum in domo voluptatis est hæresiarcha: vel diabolus: & etiam tenens sceptrũ in Ascalon. Amos.1.a.

Glo. or s. Amos.1.

Defensio malorum

Tenentes se squamę Leuiathan. Iob.41.b. sunt iniqui, qui ad defensionem iniquitatis pari culpa eo magis constricti sunt, quò se sibi per omnia similes esse meminerunt.

Gre.33. mor.33.

Insidiatores

Tenẽs Ioab dextera manu mẽtũ Amasę, & mittẽs manũ sinistrã ad gladium. 2. reg.20.c. designat eum, qui quasi ex benignitate blanditur, & latenter ex malitia percutit.

Gre.15. mor.5.

Impedientes pdicationem

Tenẽtes vẽtos ne flarẽt super terrã. apoc.7.a. sunt impediẽtes prædicatores, ne prędicent.

Rup.4. s. apoc.

Ascribere bona opa Christo

Tenentes fratres Ioseph munera in manibus. gen.43.f. sunt offerentes bona opera Christo, eaq; illi adscribentes.

Tenere solium gloriæ, vide Cathedra.
Tenere remum, vide Remiges.
Tenere arcum, vide Sagittarius.

Tentare.

TEntare est, quasi manu extensa aliquid experiri, & exquirere ac probare: & rem non intellectam atq; incertam aggredi. Item deijcere. 1. Cor. 10. c. Non patietur vos tentari.

Aug. 1. de gen. con. Maui 22. — Tentare dicitur Deus Abraham, vel alium: non vt eius virtus Deo, sed sibi & alijs manifestetur: & tentat vt sciat, hoc est, vt scire nos faciat. Et tentat te Deus, vt nota fierent, quę erant in animo tuo: vnde hoc tentare est manifestare. gen. 22. a. Exo. 15. d. 16. a. deut. 8. a. — Manifestare

Aug. s. Ioan. trac. 24 — Tentatio, qua Christus tentauit Philippum. Ioan. 6. b. ignorantiam illius, & populi Iudęorũ circa mysteria declarabat. — Ignorãtia iudæorũ

Rup. 5. s. gen. 7. — Tentare interdum est insidiari: & tentare dicitur Deũ ille, qui quanta potest parte periculi se non expedit, & illic poscit miraculum Dei, vbi non nihil proficere potest humanę rationis ope, quæ in promptu sit. Tẽtant etiam Deum, qui prouocant ipsum ad irã. ps. 77. Cõuersi sunt, & tentauerunt Deum. Et qui suggerunt. Num. 14. d. Tentauerunt me iam per decem vices. — Insidiari / Prouocare ad iram / Suggerere

Amb. s. 1 cor. 10 / Tertu. de car. Chri. — Tentare Christum est detrahere Christo. 1. Cor. 10. b. Tentabant autem Pharisęi Christum insidiantes: Tentabant etiam ipsum potius de diuinitate quàm de carne. Matth. 16. a. — Detrahere Christo

Hila. s. Mat. can. 3. / Hie de mansio. / Gre. 24. mor. 12. — Tentatur Christus statim post baptismum. Matth. 4. a. vt tentatione sua indicet in sanctificatis nobis maxime diaboli tentamenta grassari: quia victoria ei magis est exoptata de sanctis. Tentat etiam Deus post transitum maris rubri in Mara. Exo. 17. a. Vt baptizati probati fiant in virtutibus. — Probatio baptizatorum

Phil. de cõgres. &c. — Tentatio dictus est locus petræ Oreb, vbi erant aquæ amarę. Exo. 17. a. quia certissimũ experimentum est animæ in labore atq; amaritudine.

Amb. s. 1. cor. 10. — Tentatio humana est confidendo in Deo diffidere homini. 1. Cor. 10. c.

Tentator dicitur diabolus. Matth. 4. a. Accedens tentator.

Tenuis, Attenuare, Extenuare.

Gre. 1. mor. 39 / Amb. epis. 62 — TEnue est exiguum, & paruum, ac subtile: vt tenue filum. Attenuare autẽ est tenue reddere. Tenuissimus puluis aromatum. Exo. 30. d. designat subtilem examinationem virtutum. Tenuis etiam aura subtilitatem indicat spiritualium. 3. reg. 19. c. — Subtilitas spiritualium

Gre. 13. mor. 15 — Attenuari dicitur spiritus. Iob. 17. a. nempe timore iudicij: quia electorum mentes, quo amplius extremo iudicio propinquare se sentiunt, eo ad discutiendas semetipsas terribilius contremiscunt: & si quas in se carnales vnquam cogitationes inueniunt, pœnitentiæ ardore consumunt: nec cogitationes suas dilatari carnali voluptate permittunt: quia eo semetipsos dijudicãtes subtilius feriunt, quo districtum iudicem præstolantur vicinum. — Timor iudicij

Ber. ser. de verbis Ezech. — Attenuati oculi suspicientes in excelsum. Isa. 38. c. dicuntur, vel deficientes in contemplatione, quasi reuerberati: Vel etiam subtiles facti. — Subtilitas contemplationis

Hie. s. Isa. 17. — Attenuata dicitur gloria Iacob. Isa. 17. a. quando Iudæi perdiderunt Deum & templum & prophetas. Sic dicitur attenuari robur eius. Sopho. 2. d. Non attenuatur vero gloria Iacob, quãdo crescit in ecclesia. Iere. 30. d. — Iudæi sine Deo & templo.

Hie. s. Isa. 10. — Tenuitas, quam mittit dominus in pinguibus est, quum dæmones aut hæretici relinquunt à suis. Isa. 10. a. — Desertio hæreticorũ

Hie. s. Isa. 19. / Gre. 14. mor. 7. / Isy. s. Leui. 25 — Attenuari dicuntur flumina Aegypti, quum confunduntur errores philosophorũ. Isa. 19. b. Tenues spicę famem verbi Dei significant. Exo. 41. a. Attenuari autem fame dicitur robur iniqui. Iob. 18. c. quando eius anima nulla interni cibi refectione pascitur. Attenuatur etiã frater, quum per desidiam perdit spiritales diuitias. Leui. 25. d. e. — Confusio philosophorum / Defectus verbi Dei

Tepidus.

Amb. s. ps. 118. ser. 2. — TEpidum dicitur, quod est medium inter calidum & frigidum. In spiritualibus autem tepidus est, qui fidem suscepit, sed malus est moribus: estq; peior frigido infideli. apoc. 3. c.

Terebinthus.

Plini. 13. nat. hist. 6. — TErebinthus est arbor nigrum lignum cum splendore proferens, habensq; in buxi speciem soliditatem: vnde fit terebinthina, seu gummi genus & lachryma. Ab aliquibus autem dicitur esse lentiscus. Est arbor infrugifera, quamquam habeat minutum semen.

Aug. q. in Iosu. 30. / Beda. s. gen 35 — Terebinthus, vt habet lachrymam salubrem, crucem Christi designare potest. Iosu. 2. f. Iuxta septuaginta. Sub hac infodit Iacob idola, hoc est, Christus peccata. Hanc attulerunt filij Iacob in Aegyptum, hoc est, apostoli in mundum. gen. 43. c. — Crux Christi

Amb. 2. de Iacob. 7. / Glo. or. s. Isa. 1. — Terebinthus aut lentiscus, vt est arbor infrugifera, typus est auarorum, & idololatrarũ: qui nullum proferunt vtilem fructum. genes. 35. a. Terebinthus etiam defluentibus folijs significat — Auari / Idololatræ

Iudæi. Hæretici.
Iudæos sine recta doctrina, literæ legis adhærentes. Vel designat hæreticos: vel habentes diuitias. Isa.1.g. Hose.4.c. Ceterum Isa.1. pro terebintho legitur quercus, quod ait Hieronymus esse iuxta interpretationem Symmachi. Lyra s. Hose.4. Hie.s. Isa.1.

Terere, Tritura, Triturare.

TErere est fricare, & tundere, ac frangere: vide tritura, quum franguntur spicę ad colligendum triticum, quod est triturare.

Castigatio Dei. Terere dicitur Deus scopa. Isa.14.f. quando acri castigatione omnes eluit sordes. Et triturat ferris, aut rota plaustri, quum grauius castigat. Triturat vero baculo, quando leuius animaduertit. Isa.28.g. Hie.s. Isa.28.

Fideles. Tritura Christi dici possunt fideles tribulationibus purgati. Isa.21.c.

Contritio malorũ & diaboli. Teri paleas est conteri malos. Isa.25.d. Et triturari Moab est conteri diabolum. Et triturari montes est conteri superbos. Isa.41.d. Mich.4.d. Hie.s. Isa.25.41.&.s. Mich.4.

Prædicare. Triturans bos est prædicans prædicator: cuius non est alligandum os. deut.25.a.1. Cor.9.b. Tritura quoq; messium est examinatio doctrinæ. Leui.26.a. Glo.or.s.deut.25. Ori.s. Leui.ho.16

Labores mũdanorũ. Tritura quam diligit vitula Ephraim. Hose.10.c. sunt labores & curæ mundanorum propter vitia. Gre.20 mor.16.&.s. Eze.ho.10.

Triturant Damasceni Galaad plaustris ferreis. Amos.1.a. quando hæretici deceptos confirmant in erroribus. Hie.s. Amos.1

Non tritam iter dicitur iter peccatorum: quia non est via regia; sed anfractibus & erroribus plena. Iere.18.c. Lyra.s. Iere.18

Tergus, uide Dorsum. Terminus, uide Finis.

Terra, Humus, Terrigena.

TErra est infimum quatuor elementorum, grauis & densa, frigida & sicca, mediam mundi tenens sedem, ornata varijs plantis, & animalibus, fluminibus ac fontibus. Quandoq; autẽ terra dici potest vsq; ad regionem aëris subtilem, in qua non sunt nubes. Terra autẽ interdum dicitur hæreditas. Exo.29.a. Sex annis seminabis terram tuã. Littus. Mar.4.a. Omnis turba circa mare super terram. Mons. Amos.4.d. Gradiens super excelsa terræ. Puluis.2. reg.15.a. Scissa veste, & terra pleno capite. Regio. Exo.18.a. Aduena fui in terra aliena. Sepulcrum. Iob.19.d. De terra surrecturus sum. Superficies. Exod.16.b. In similitudinem pruinę super terram. Vrbs. ps.48. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Aug.3.de gen.ad liter.7.

Deus pater. Terra quandoq; sumi potest pro Deo patre. Est quippe paterna mens omniũ fœcũdissima: vt germina illa bona produceret, filium videlicet & spiritum sanctum: quibus cætera omnia huius vniuersi produxit, & totum ipsum globum. Quod filiale germen perfecto à se decreto temporum curriculo in salutem gentium dedit. Pro quo Isaias horum sacramentorum conscius deprecabatur dicens.45.b. Aperiatur terra, & germinet saluatorem. Hoc theologi nostri de beata virgine: Hebręi de vltima archetypi mensura (quam Sachinam.i. habitationem meditatam Dei in nobis, & domesticam vocant) interpretantur. Sed (ni fallor) de paterna mente merito intelligi potest: quæ est filij in primis, & consequenter omnium aliarum rerum prima pullulatrix. Nam de filio, qui verbum & veritas Dei dicitur, canit propheta. ps.84. Veritas de terra orta est. Qui etiam dicitur aqua salutaris ex eadem terra scaturiens. Est itaq; hæc receptiua omnium fœcunditatum, & consequenter veluti prima parens etiam omnium pullulatiua. Et sicut hæ terrenæ arbores, nisi plantatæ sint in terreo elemento, minime viuunt: sic de meliori & rationali arbore dicit summa veritas, quòd nisi sit plantata à patre summo agricola, in terra videlicet illa superna, eradicabitur. Est etiam terra hæc in ęternum stans à suo nunquam centro diuulsa, nec ad locum alium destinata, omnibus alijs elementis & elementarijs rebus successione quadam agitatis, & diuersa petentibus spatia. Est & paterna illa mens semper in se stabilis, neq; mista, neq; à centro suo dimota: etsi filius, spiritussanctus, intelligentięq; omnes ad diuersa exequenda mitti dicuntur. Est iterum terra centrum vniuersi: est & pater centrum sphęræ intellectualis vbiq; per suam essentiam & potentiam existens, sed in cœlesti palatio aperta pręsentia apparens, tanquam terra & habitatio illorum ciuium. Ad quam suspirando propheta dicebat. ps.26. Credo videre bona domini in terra viuentium. Geor. vene. cantic. ton.7. cap.3.

Materia prima. Terra quandoq; dicitur materia prima. gen.1.a. Exo.20.b.31.d. Hanc rigat fons de paradiso voluptatis: quia essentia perfundit materiam. gen.2.b. Geor. vene. cantic. ton.7. cap.22.

Mundus sensibilis. Terra itidem pro mundo sensibili sumi potest, ad diferentiã cœli, quando sumitur pro mũdo intelligibili. gen.1.a. Sumitur etiam pro mundo, quando terra omnis dicitur esse domini. Exo.19.a. Amb.2.de Abra.8. Gre.10 mor.10.

Creatura. Sumitur itẽ terra pro creatura, quando Deus dicitur esse lõgior terra. Iob.11.b. Quia creaturæ modũ perennitate suę æternitatis excedit. Et terra deserta, inuia & inaquosa dicitur mundus sine Christo & eius doctrina. ps.62. Terra etiam tribulationis & angustiæ dicitur hic mundus. Isa.30.b.32.a. Iere.4.b. Eundem designat terra aquilonis. Zach.6.b. Aug.s. ps.62 Hiero.s. Isa.30 &.s. Zach.6.

Ori.ſ p̃s.36. ho.2.3. &.1. Ioſu.ho. 2.&.ſ. num.ho.3. Gre.Nyſſ. de beati. Hie. Dardano. &.ſ. Iſa.58.&.ſ. Eze.26. 34.&.ſ. Ephe 6. Tertu adue. Mar.3. Hila.ſ p̃s.51. Gre.12.mora.24.& 20.mo.11.&.ſ. cã.2. Geor.vene.canti.1. ton.7.cap.25. Ily.ſ Leui.20. Cyril.4.ſ. Ioan. 51. Rup.3.ſ.gen.30.&.ſ Zach.2.

Cœleſtis patria.

Terra quam dat dominus poſsidendam,eſt æterna fœlicitas.gen.12.a.15.d.26.a.49.c. Exo. 3.b.6.a.12.13.20.b.32.33.Ioſu.1.b.Hæc dicitur terra Dei,& terra viuentium. p̃s.11. 15.24.26.33. 36.51.101.141.Iere.3.f.11.a.Iſa.49.b.58.d.Hanc terram poſsident mites.Matth.5.a. Hæc eſt terra Chanaan,quam explorauerunt exploratores.Nume.13. b. Ipſa eſt terra fluens lacte & melle. Leui.20.d.Et terra Iſrael,in quam non ingrediuntur mali,eſt cœleſtis patria: in quam inducit Deus oues ſuas.Eze.13.b.26.d.34.d.In hac terra iniquus non mittet radicem ſuam. Iob.15.c. In hac terra non parent filij ſtultorum & ignobilium.Iob.30.b.Super hanc terram erit longæuus,qui honorat patrem & matrem.Exod.20.b.Epheſ.6.a.p̃s.71.In hac terra apparuerunt flores,hoc eſt animæ iuſtorum: vbi etiam audita eſt vox turturis,hoc eſt,requies,quam promittit Deus.Canti.2.c.Hæc eſt terra ſanctificata.Zachar.2.d.Terra quoque Chanaan data in poſſeſsionem ſemini Abrahæ,eſt cœleſtis patria: de qua eiectus eſt Chanaan.i. diabolus. geneſ.17.a. Terra etiam habitabilis, vbi defecit man,hoc eſt, viaticum huius vitæ, eſt terra viuentium. Exod.16.g. Fulgen.ad Traſimun.3. Glo.inte.ſ. Exo.16.

Aug.ſ. apoc. ho.10. &.ſ p̃s.96. Hie.ſ. Iob.1.9. Gre.3.mor.20.&.9. mor.21. Geor.vene.canti.1. ton.7.cap.25.

Incarnatio Christi. Chriſtus Caro Chriſti.

Terra quandoq; deſignare poteſt incarnationem Chriſti: vt quum proiectus eſt ſerpens in terram.Exo.4.a.Et ſex diebus fecit Deus terram,quum in ſexta ætate ordinauit verbum ſuum incarnandum.Exo.20.b.Et terra adiuuans mulierem eſt Chriſtus adiuuans eccleſiam.apoc.12. d.Terra etiam,quam operati ſunt Iudæi ſine fructu,eſt caro Chriſti, quam crucifixerunt, & ipſi perierunt.gen.4.b.Et terra reſtituta Dauid,eſt corpus Chriſti reſuſcitatum.p̃s.96. in titul. Terra quoque Hus humanitatem Chriſti deſignare poteſt.Iob.1.a.Et terra data in manus impij,eſt corpus Chriſti traditum in manus Iudæorum: vel corpus iuſti in manus perſecutorum vel diaboli.Iob.9.c.Altare quoq; de terra domino faciunt, qui in incarnationem mediatoris ſperant.Et in altari de terra oblatum munus ponimus, ſi actus noſtros dominicæ incarnationis fide ſolidamus.Exo.20.d.Et amici Iob ſedent cum illo in terra.Iob.2. d. quando incarnationem Chriſti cum fidelibus confitent.Et terra fluens lacte & melle, eſt caro & corpus Chri. à quo fluxit ſanguis & aqua in lauacrum peccatorum, & lac & mel in verum cibum vitæ & ſpiritus.

Tertu adu.Iudæos. Arno.ſ.p̃s.66. Aug.2.de gen.cõt. Mani.21.& 1 p̃s.64. Hie.ſ.Iſa.53. Aug.ſer.100.

Virgo Maria.

Terra benedicta dans fructum ſuum,eſt beata virgo Maria generans Chriſtum. p̃s. 66. 84. 103.Hæc eſt terra promiſsionis,quæ protulit botrum Chriſtum.num.13.c.Hęc eſt terra germinans ſaluatorem.Iſa. 45.b.Et terra quam rigat fons paradiſi.gen.2.b.Et terra ſitiens aut inuia, vnde aſcendit virgultum,eſt beata virgo Maria,quæ ſitiebat ad Deum fontem viuum: & non fuit peruia ſerpenti.Iſa.53.a. Rup.1.de operi.ſpũſſ.2.

Beda.ſ.gen.2. Hier.ſ.Iob.38. &.ſ. Iſa 8.14.66 &.ſ.eze 38 &.ſ. Ier. 11. 16.17. Baſi.ſ.p̃s.33 44. Amb.2.de Abra 1. Gre.ſ.1 reg.9.&.13. mor.11. Aug.2.ſer.do.in mõte &.12.cõtr. Fauſt. 11.&.ſ.p̃s.39.

Eccleſia militans

Terra dicitur eccleſia militans: quæ paſcit verbo & protegit vmbraculo: quę aperuit os ſuũ: & ſuſcepit per confeſsionem ſanguinem Chriſti.gen.1.a.4.b.Et hæc eſt terra labij vnius. gene. 11.a. Ab hac terra erigitur ſcala,quam vidit Iacob in cœlum. geneſ. 28. c. Hæc eſt terra ſancta. Exod.3.b.Iob.15.c.16.d.38.b.p̃s.15.23.36.44.71.84.92.101.134. In hac terra apparent flores. Canti.2.c.Hæc eſt terra Emanuel.Iſa.8.b.42.a.Et terra, ad quam eſt veniendum, eſt eccleſia ex gentibus.gen.12.a.13.d.p̃s.32.33.45.46.77.96.142.pro.12.b.Iſa.13.c.14.a. 44.d. 57.c. 60.d. Matth.5.a.Terra etiam Aegypti interdum dicitur eccleſia: in qua creſcit Ioſeph, hoc eſt, Chrs. gen.41.g.47.b.Eadem dicitur terra Dei,ſuper quam adducit Deus Gog.Ezech.38.e. Hæc eſt terra fluens lacte & melle.Exo.13.a.33.a.Iere.11.a.Dicitur terra deſiderabilis.Malac. 3.c. Terra quoq; Beniamin eſt eccleſia.1.reg.9.a.Iere.17.d.Et terra Iſrael deſolata eſt eccleſia deficientibus bonis.Eze.25.a.27.d.33.a.e.Hæc eſt terra ſanctorum à qua diuiduntur increduli Iudæorũ: & quam derelinquunt hæretici & peccantes.p̃s.16.Iſa.26.b.38.b.61.c.62.c.Iere.9.f.14.a. Eze. 36.d.Ioel.2.d.3.a.Hanc terram fundat Deus.Iſa.51.c.In hac terra fit voluntas Dei.Matth.6.b. Et eccleſia eſt terra parturiens & pariens vna die.Iſa.66.c.Hęc eſt terra,quam neſcit diabolus: in quam inducit Deus captiuos à dæmone liberatos.Eze.32.b.Et terra,à qua eijcit Deus,& ad quam reducit,eſt eccleſia.Iere.16.c.Hæc eſt terra abſq; nube,quum caret ſapientia & eloquẽtia mundana.Eze.38.c.43.a.pro.2.d.Terra ſacerdotum relicta libera à Ioſeph. geneſ. 47.e. eſt terra eccleſiæ libera à cenſu diaboli.Terra,quam Deus appendit ſuper nihili,eſt eccleſia,quam Deus fundauit in gentilitate.Iob.26.b.Et terra clamans aduerſus rectores, ſunt fideles neglecti ab ipſis doctoribus,præcipue rudes & infimi ordinis, qui contra rectoris iniuſtitiã in murmurationis voces erumpunt.Iob.31.d.Hæc terra producit fœnum iumentis, quando minores dant temporalia prædicatoribus.p̃s.103.Et terra perflatur Auſtro,quum fideles eccleſię feruẽtibus charitatis ſtudijs inardeſcunt.Iob.37.c.38.a.b.

Beda.ſ.gene. 1.&.ſ. Exo.3.&.ſ. pro.2. Rup.4.ſ.gen.6.&.ſ Ioel.2. Hie.ſ.Eze.32. Glo.or.ſ.gen.47. Gre.17.mo.11.&.22. mor.23.&.27. mor. 24.et.29.mor.7. Aug.ſ.p̃s.103.

Baſi Exae.ho. 11 & 1.p̃s.7. Hila.ſ.p̃s.66.67.&.ſ Mat.cano.4. Amb.de Noe.29.& 2.de pœni 11. Ori.ſ.gen.ho.1.&.ſ num h...22.26, &.ſ. Ioſu.ho.1.

Corpus humanum

Terra inanis & vacua eſt corpus humanum priuſquam doctrinæ acciperet formam: quæ & terra replenda dicitur.geneſ.1.a.Hæc terra dedit fructum ſuum in Chriſto. pſalm. 60. 66. 79. 139. Profert autem difficulter fructum. Quam etiam terram inimici linguunt. Gene. 3. c. 4. 9. a. 12.a. 47.b.c. Exodi. 16.c. 19. a. 20. b.23. a. 32. c. 33.d. pſalm. 4. 7. 8.36. 45.59. 67. 71. 101. 103. 109. 112. 135. 140. 142. Leuitic. 11. g. 25. a. Iſaiæ. 14.a. 18.c. 23.b.30.e.65.c. prouerbio.12.b.Et terra cum germine ſuo eſt caro cum concupiſcentijs: & producit beſtias,

quan-

bestias, quando profert prauas concupiscentias. Iob.22.d. deuter.37.c. Matthæ.6.b. Hæc terra quiescit à bellis tempore Iosue, quando caro subditur spiritui post aduentum Christi. Iosu.11.d.14.a. Et terra viuentium designat corpora viuentium Deo. ps.26.51. Et terra aliena est corpus captiuæ animæ per peccatum, seu caro rebellis spiritui. gen.15.c. ps.136. Et terra, quam possident mites, est corpus gloriosum. Matth.5.a. Isa.1.e. Et terra gigantum designat corpora malorum. Isa.26.d. Terra traditur in manus impij, quum corpus permittitur persecutoribus. Iob. 9.c. Terra exultans est caro sanctorum. Et terra mota est caro profanorum; & corpus terrenum. ps.96. Et terra interdum dicitur ipsa caro cum desiderijs suis: & etiam opera carnis. thre. 2.d. Iob.28.a. Haba.3.b. Ipsa est terra dans fructum suum. Leui.26.a. Terra obliuionis est corpus peccatoris: qui Dei obliuiscitur: & à domino derelinquitur. ps.87. Designat etiam inferos: qui sunt terra miseriæ & tenebrarum. Iob.10.b.

Opera carnis. Inferni.

Aug 2. de ser. dom. in monte. Phil qs re. di heres. Hie. 1 Isa.1.29. Beda. f. gen.1. Aug. f. ps. 36.87. Tertu de resurrec. Philo q. d. terra pe... & d... Abr. Py. f. Leui. 26 Euch. q. in psal.

Anima. Terra interdum est anima: quæ non est iam arida, sed terra, quando bonorum operũ fructũ producit: gen.1.a.9.a.43.a.44.c. Isa.1.b.55.c. Iere.10.b. ps.36.66.96.142. Matthæ.13.a. Et terra dans germen suum est homo vel anima bene operans. Leui.26.a. Eze.14.c. Hanc terram fundat Deus, vt permaneat. ps.118. In terra habitat absque pauore, qui habet tranquillitatem animæ. Nume.32.a. deut.28.b. Isa.26.d. Agge.1.c. Et terra Saulis est cor boni discipuli: in quo fructificat semen prædicatoris. 1.reg.13.d. Quod semen cecidit in terram bonam, hoc est, in eos, qui in corde bono & optimo suscipiunt verbum. Lucæ.8.a. ps.59. Et anima est terra desiderabilis, quæ fit in desertum. Zach.7.d. Et terra vbi apparent flores, est mens fortis, & firma lingua doctoris. cant.2.c. Eccl'tæ.1.a. Iob.31.d. Terra suauiter viuentiũ, in qua nõ inuenitur sapientia, est anima eorum, qui huius vitæ voluptatibus pascuntur. Iob.28.b.38.d. Hanc terram fodit equus vngula, quum prædicator de audientium corde operum suorum exemplo terrenas cogitationes excutit: & quum quicquid in mente sua terrenum versari conspicit, superductæ pœnitentiæ duris percussionibus rumpit. Iob.39.c. Terra, quam inebriat Deus. ps.64. est mens firma & stabilis: quæ non agitatur vt mare. Vel est ipsa stabilitas, quam possidendam promittit Christus. ps.36. Inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius. Hanc terram vidit Isachar quod esset optima. gen.49.c. Terra, in quam proijcitur virga Mosis, designat corda credentium. Exod.4.a. Et terra non capiens Abraham & Lot simul, est anima non potẽs simul habere virtutes & passiones. gen.13.a. Agge.1.c. Et terra repleta idolis est anima plena hæresibus & falsis opinionibus. Isa. 2.b. Terra vero Australis, sed arens est anima cum feruore spiritusancti, sed sine lachrymis. Iosu.15.d. Zach.6.a. ps.67.103.142.

Cor. Mens.

Ori f. ps.39. ho.1. & f. Leuitic. ho 10. & f. Eze. ho.4. & f. 1 um. ho.26. & f. cant h 4. Hie. f. Isa.1.26. & f. Agge.1. Amb epist. 12. & de Noe. 24. & f. ps. 118. ser.12. Gre. f. 1. reg.15. & 22. mo.23 & .18. mo. 26 & .31. mor. 21. 22. Ricar. de f. victo. & 12. patriar. 38.

Ori. f. Exo. ho. 4. Amb. 2. de Abr. 6. Hie. 1. Isa. 2. Gre 3. dialo. 34.

Homo. Terra etiam dicitur ipse homo. gen.6. ps.18.32.65.76.89.146. Matth.13.a. Luc. 8.a. quę terra debet timere dominum: & super hanc terram effundunt nubes imbrem. Eccl'tę.11.b. Et simplices dicuntur terra, quando suscepto verbo vt semine fructificant. 1.reg.6. Roma.10.d. Et interdum terra dicitur massa generis humani. Iob.11.b.24.b. Et terra, quam exaudit cœlum, sunt homines in ecclesia, qui doctrina irrigantur: & ipsa exaudit triticum bene operandõ. Hose.2.d Zach.8.c. Super hanc terram apparuit rota, quando data est lex vetus. Eze.1.d. Et terra orientalis, ad quam abijt Iacob. gen.29.a. sunt, qui vitiorum tenebras relinquentes, opera lucis quærebant: ad quam dominus noster profectus est. Terra etiam sunt simplices & minus perfecti, comparati perfectis, qui sunt cœlum. ps.13. Terra autem domini, vbi conterit Deus Assyrium, sunt sancti calcantes dęmones. Isa.14.f. Et sunt terra stabilis, quæ non agitatur ventis, vt mare. Et siluit terra Iuda dies paucos, quum iusti quiescunt à tentationibus. 1. Mach. 7.g. Terra autẽ μετωνυμικῶς pro ipso homine sæpe sumitur, seu hominibus habitantibus in terra. genes. 3.d. Leui.18.d. deut.32.a. Isa.1.a.30.e.34.a. Iob.9.a.16.d.37.c.38.b. Iere.22.d. Eze.30.c.33.a. Eccl'tę.11.b. Ioel.1.b.2.e. Matth.5.a. Terra quoq; dicitur ipsa familia. Iob.31.d. Si aduersum me terra clamat. Terra etiam interdum dicuntur hi, qui terrenis actibus occupati, eleemosynarum & lachrymarum ope ad æternam vitam perueniunt: de quibus ps.49. Aduocauit cœlũ de sursum, & terram discernere populum suum: quia & hi de sursum vocabuntur, qui plus cœlestia quam terrena quæsierunt. Et hæc terra consurget cum cœlestibus, vt testis aduersus hypocritam. Iob 20.d. In terra nimijs imbribus inundata semen abstrahitur: propter humoris autem siccitatem desiccatur: qui autem est viscosus succus semen continet & producit.

Simplices. Iusti. Familia.

Basi f. ps.32. Arno. f. ps.146. Amb epis.44. Gre. f. 1. reg 6. & .10 mo.10 & .1. Eze. h.6 Ori. f. Rom.10. Hie. f. Iob 9.24. & f. Zach.8. & f. ps. 113. & f. Isa.1.14. Ricar. de f. victo. de vitio mutabili. Aug. q. in Leuit. 67. & 1 ser. do in mõte. Geor. vene. cant. 2. ton.3. cap.15. Gre. 15. mor. 15. Cle. Ale. 1. pæda. 6.

Homo terrenus. Terra propria, à qua est egrediendum, dicitur homo terrenus & carnalis, & terrena sapiens. gen.1.a.3.c.12.a.41.g. Exod.33.a. ps.17.43.45.62.95.103.146.147. 1.regum.14.d. Iob.1.12.14.b. Iere.8.f.10.b.15.51.f. Matth.5.b.10.d.24.c. Hæc terra est scabellum pedum Dei. Isaiæ.66.a. Et terra Nabuchodonosor, aut Luciferi sunt mali & terreni. Isaiæ. 14. e. 60.a. Et terra quæ consumitur alluuione, sunt, qui pericula non ferentes se labefactari dimittunt. Iob. 14. d. 16. d. 20.d. Et ferrum de terra tollitur, quando é terrenis & infirmas actiones habentibus, fiunt fortes defensores ecclesiæ. Filij quoque terræ dicuntur, terrena & non cœlestia requirentes. Iob.38.a.d. Hanc terrã sorbet equus, quũ peccatores in suo corpore prædicator exhortãdo conuer-

Ori. f. gen. ho.1 & f. cant. ho.4 & f. Iere. ho 2 11. & 1 peri. 3. Hila. f. Mat. cap. 10. Aug. 1. ser. d. in mõte. & f. ps. 84. & f. apoc. ho 9. Hier. f. Iere 10. & f. Isa.14.42. & f. Iob. 14. & 1. adu. Iouini. Basi. f. ps.48.

[Gre s.1 reg 14.& 6 mor.21.&.11.mo.1. 6.7.&.18.mor.16.& 29.mor 30 &.31.m. 25.&.2 mor.32. Beda.s.gen.1. Arno.s ps.58. Ori.s.gen.ho.13.& s.num.ho.12.26.] [Sapientia carnis. Voluptates terrenæ. Cogitationes terrenæ.]

conuertit.Iob.39.c.Dicuntur etiam terrigenæ,qui terrena sapiunt, & primum Adam terrenũ sequuntur.ps.48.prouer.6.b.De hac terra oritur veritas, quum peccator confitetur peccata sua.ps.84.In hanc terram proiectus est diabolus,ne habitet in iustis,sed in terrenis. apocal.12. c.Terra etiam calcanda est sapientia carnis.Isaiæ.42.a.Item voluptates terrenæ. ps.58.Et terra Seon sunt mundani:& omnia,quæ ad mundi voluptates pertinent.Numer. 21.32.a. Isaiæ.11.a. Et terra,qua implentur putei,designant sensus terrenos & carnales:& etiam cogitationes terrenas.gen.26.34.c.

[Glo inte.s.gen.3. Rup.1.s.deut.7 & prolo.in apoca. Amb.ser.68. Hiero.1.Isa.57.&.s. Iere.2. Isy.s.Leui.19.26 Ori.s.Iosu.ho.13. Glo.inte.s.Leui.14. Philo de plāt.Noe. Hie s Isa.19. Isy s.Leui.23. Gre.18.mor.8.] [Veritas. Sacra scriptura Lex. Euangelium. Fœlicitas. Conuersatio euangelica.]

Terra,in qua laborandum,vt habeatur cibus,est veritas,quæ non facile inuenitur. gen.3.c. 4.b.Et terra,quam dat dominus,& in qua inuenitur cadauer,est sacra scriptura. deutero.21.a. Quæ etiam est terra fluens lacte & melle, quæ potest designare peculiariter epistolas Pauli. Exo.13.a.33.a.Et terra cuius medullam comedunt fideles, est litera legis continens medullam spiritalis intelligentiæ.genes.45.b.Et terra possidenda est sacra scriptura intelligenda. Isa.57. c.Eadem est terra Carmeli.Ieremi.2.b.Hæc Iudæis est terra ænea:quia non ab eis intelligitur. Leui.19.c.26.d.Et terra,quam dat Moses trans Iordanem, est lex in antiquis patribus. Terra vero,quam dat Iosue citra Iordanem,est lex euangelica & beatitudo perfecta à Christo data. Iosu.13.a.Et terra hostilis consumens Iudæos,est euangelium eorum confundens errores. Leuitic.26.f.Alia terra seu lutum,qua linenda est domus leprosa,est doctrina vera tradita erranti.Leui.14.c.Terra quoq; promissionis est via sapientiæ. Et terra Iuda est doctrina veteris & noui testamenti.Isa.19.c.Et terra,quam dat dominus possidendam,est doctrina & conuersatio euangelica.Leui.23.b.Sicut terram comportat argentum hæreticus:quia de scriptura sacra vt ipsi aliquid sciant,ex appetitu terrenæ laudis laborant.Iob.27.c.

[Hie.s.Hose.1.] [Terreni sensus literæ.]

Terra interdum significat terrenos sensus:& humilitatem literæ. Hose.1.d. Sic erat terra in templo vsq; ad fenestras.Eze.41.c.

[Lyra.s.gen.12] [Religio Monasterium]

Terra ad quam est veniendum,dici potest religio:ad quam venitur, relictis omnibus terrenis,ac etiam propria voluntate.gen.12.a.13.d.Et terra Iacob est monasterium.gen.30.d.Quod etiam dicitur terra,quæ non seminatur,quia caret delicijs.Iere.2.a.

[Aug s ps.106. Hie s.Isa.1. 49.&.s. Iob 39.&.s.Iere.17. Gre s.1.reg.4.&.9. mo.3.&.27.mo 22. Aug.s.ps.96.101.] [Sacrificia iudæorum. Iudæa.]

Terra,à qua est egrediendum Iudæorum sacrificia designare potest:quę erant deserenda,vt ad terram ecclesiæ veniretur.genes.12.a.Hæc est terra fructifera,versa in salsuginem. psal.106. Et terra Chanaan quandoque dicitur ipsa Iudæa. genes. 17.b.26.42. 44.45.47. Isaiæ.1.b.1. Corinth.15.f.Et terra,ad quam reducitur Iacob,erit Iudęa in fine mundi. genes. 28.c. Et terra salsuginis est Iudęa derelicta à Deo.Iob.39.a.1.reg.4.Et terra ruinę ecclesiæ erat Iudæa. Isaię. 49.e.Facta est autem Iudęa terra salsuginis post aduentum Christi.Iere. 17.a. Et terra cõmota de loco suo,est plebs Israelitica de Iudeæ finibus euulsa.Iob.9.a.37.b. 38.b. Et terra Dauid illi restituta,est Iudæa ad fidem veniens: & etiam gentilitas.psalm.96.in titulo.Et terra seu puluis Sion.ps.101.Hæc est terra Hebræorum,vnde furtim sublatus est Ioseph.gen.40.c.

[Hie s Eze.36. Au.2.de gē ad lit.1 Gre.18.mor.19.] [Confessio fidei Fides]

Terra,quam dedit Deus patribus Iudæorum,est Iudæa,hoc est,confessio fidei.Ezech.36.f. Hæc est terra,de qua oriebatur panis.Iob.28.a.Et terra firmata super aquas, est fides firmior opinionibus.ps.135.

[Arno.s ps.103. Hier.s. Iob.38.&.s. Isa.41. Glo.inte.s.gen. 24. Glo.or.s. gen.20.& s.ps.79. Ori.1.Iosu ho.16 Gre.2.mor.30. Lyra.s.Haba.3.] [Gentilitas]

Terra Chanaan quandoq; significat gentilitatem.Leuitic.14.c.Et terra, super quam stillant stillicidia,est gentilitas,cui prædicatur.ps.64. 71. Hæc fundatur in Christo, quando suscipit fidem.ps.103.Et terra absque homine est gentilitas sine prophetis.Iob.4.b.38. c. Ipsa erat terra deserta,& inuia ante fidei susceptionem.Isa.41.e.De terra cognationis Abrahę accipitur vxor Isaac.gen.24.a.Hoc est,ex gentibus datis Christo in hæreditatem. Terra coram Abraham est apertio populorum ad euangelij susceptionem.genes.20.d.Terra item,quam implet vinea,est gentilitas.psal.79.Terra Madian,ad quam venit Moses, typus est gentilitatis, ad quam venit Christus per prædicatores.Exod.2.c.Terram omnem capiens Iesus, designauit ex omni gente venturos ad fidem.Iosu.11.d.Terra etiam latissima relicta à Iosue, pręfigurauit, multos conuertendos,præcipuè ex gentibus post Christi passionem.Iosu.13.a.Terra,in quam cecidit Iob est gentilitas,ad quam inopinato venit Christus.Iob.1.d.Terra scissa est fluuijs,quando Iudęa manente arida,in gentilitate fluxerunt flumina aquæ viuę,venientibus prædicatoribus tanquã fluuijs.Haba.3.b.Zach.11.b.

[Philo.de mig. Abr.] [Contemplatio]

Terra visionis est contemplatio,aut contemplationis status.gen.22.a.Et terra patrum est cõtemplatio spiritualium,& sacer sermo.gen.31.a.48.

[Ori.s.Iere.ho.8.] [Angelus custos terræ.]

Cum dicitur terra lugere,intelligi potest de angelo præposito terræ,iuxta Origenẽ. Quod sanè intelligendum est.Iere.12.a.

[Gre.30.mor.25.&.s 1.reg 13.] [Vita præsens]

Terra viuentium interdum dicitur vita præsens: vnde abscissus dicitur esse Christus. Isaiæ. 53.c.Inde Iudæi delere volebant nomen Christi.Iere. 11.d. Dicitur etiam terra salsuginis. Iob. 39.a.quia sancti viri quandiu in huius vitæ tabernaculis degunt,ad supernam patriam desiderij sui quotidianis æstibus accenduntur.Et terra Sabaa.i.captiuę est peregrinatio vitæ pręsentis.1.reg.13.d.

Terra,

Virtus. Terra, quam perambulauit Abraham, dici potest virtus, in qua exercentur boni in hac vita. gene.13.d. — Amb.2. de Abra.7.

Sensus. Terra quandoq; significat ipsos sensus: quia constitutionem corpori similem, & ferme terrenam sensus sortitus est. Item ideam ipsius sensus. Ornant autem sensum corporea & sensibilia.gen.1.a. Ab hac terra sensuum educit Deus oues suas. Eze.34.d. — Philo.1.allego.

Actio terrena. Terra quandoq; dicitur actio terrena. Iob.8.d. vt rursum de terra alij germinentur. Quandoq; vero infirmitas actionis. Et dat Deus ad se conuersis pro terra silicem: quia pro infirma actione fortitudinem tribuit robusti operis. — Gre.16.mo.9.

Terra extra ecclesiã. Cõuersatio terrena. Terra non propria dici potest terra extra ecclesiam: vt terra propria sit ipsa ecclesia.gen.15.c.Exo.2.c.18.a.Iere.5.d. Et terra deuorans malos est vita & conuersatio terrena. Exo.15.b. In terra scribi, est in pœnam peccati, ad terrena condemnari. Iere.17.b. — Hie.s.Iere.5. Ori.s. Exo.ho.6.& s.Iere.ho.4.

Humana vilitas. Terra quandoq; designat humanam vilitatem, & inutilitatem.gen.19.c.38.b.ps.145. Ponitur autem sæpe terra pro re vili: vt quum argentum comparatur humo. Zach.9.a. Et consident in terra amici Iob, quando hæretici aliquid de imagine humilitatis & vilitatis ostendunt: vt dum humilia exhibent, persuadeant superba, quæ docent. — Gre.3.mor.19.

Peccatum. Operatio terrena. Res terrenæ. Terra, quam comedit serpens, designat peccata: & curiositatem. gen.3.c. Item possessiones: & res terrenæ: & cogitationes terrenæ: & conuersatio corporis sunt terra, à qua est egrediendum.gen.12.a.26.a.Exo.1.c.15.b.20.a.Isa.42.a. Et terra Chanaan quãdoq; designat ipsa vitia. Exo.13.a.34.b.Eze.16.a.17.a. Et terra aliena, est status peccati.ps.136.Matth.15.d. Et terra Citiorum est frigiditas peccatorum. Isa.23.a. Et terra aquilonis est status peccati, aut idololatriæ: & etiam terra captiuitatis. Iere.3.f.16.c.Zach.2.b. Et terra, in qua sedet filia Babylon, est operatio terrena. Isa.47.a. Et terra est vsq; ad fenestras, quando occupationes terrenæ tenent prelatos ecclesię. Eze.41.c. Terra Sichen est in potestate, quando quis habet libertatem peccandi. gen.34.b. In hac terra vocant nomina sua stulti.ps.48. Significat etiam terra ipsa terrestria, seu bona terrena.ps.68.Iob.15.b. Quibus solis data est terra. Eadem designat terra Edom, per quã transeundum est filijs Israel: non tamen in ea immorandum. Num.20.c. — Aug.2.de gen.c.18. Man.18. Ori.1.periar.3.&.s. Eze.ho.7.11. Amb.1.de Abra 2.& 2.de Abra.1. Hila.s.Mat cano.15. Clima.grad.7. Hie.1.Isa.23.&.s. Iere.3.&.s.Zach.2. Gre.14 mor.9. &.s. Eze.ho 11. Basi.s.ps.48. Hila.s.ps 68.

Infernus. Terra, quæ conuertitur in picem & sulphur, est infernus: qui & terra vltima dicitur. Isa.34.b.Ezec.32.d. In hanc terram proijciuntur mali: quam ignorant: quę & terra tenebrosa, & operta mortis caligine dicitur. Iob.10.d.Iere.16.c. Hæc enim terra in qua habitamus, est terra miseriæ, sed non tenebrarum: quia multa hic corruptionis mala patimur: sed tamen adhuc in ea per conuersionis gratiam ad lucem redimus. Illa vero simul miseriæ & tenebrarum est: quia quisquis ad toleranda eius mala descenderit, nequaquam vlterius ad lucem redit. Dicitur etiã terra aquilonis. Iere.3.c. Venient simul de terra aquilonis. — Philo. q Deus sit immutabi. Gre.9.mor.45.

Limbus. Mors. Terra inimici, vnde reuertuntur innocentes, limbum significare potest: vel mortem. Iere.31.c. Dicitur terra inimici, hoc est, diaboli, vel Herodis. — Glo.or.s.Ier.31.

Hæretici. Conciliabula hæreticorum & philosophorum. Prosperitas mundi. Terra interdum dicuntur hæretici, & decepti ab eis. Isa.9.d.18.a. Et terra procul sunt conciliabula hæreticorum & philosophorum: quæ etiam dicitur terra salsuginis. Isa.8.b. Iere.17.a. De terra autem audiri dicitur vox Iudæorum & hæreticorum quasi pythonis. Isa.29.a. Mich.5.b. Terra etiam Chaldęorum designat eos, qui sunt superstitionibus & augurijs dediti. Ier.50.a.Eze.1.a. Designat etiam prosperitatem huius mundi, & abundantiam. Isa.23.c. — Hie.s.Isa.8.9 18.&.s Iere.17. Ori.s Ier.ho.3 & s. Eze.ho.1. Hie s Isa.23.

Tentationes. Terra Philistijm quandoq; designat tentationes dęmonum: vnde non deduxit dominus populum Israel recenter egressum de Aegypto per terram Philistijm. Exo.13.d. Eadem dicitur terra hostilis. Leui.26.c. — Glo.or.s.Exo.13.

In terram cadere dicitur verbum, quando contemptibilis est vita prædicatorum. Sic nõ cadebat in terram verbum Samuelis.1.reg.3.d. — Gre.s.1.reg.3.

Terra turbata subditorum humilitatem designare potest.1.reg.14.d. — Gre.s.1.reg.14.

In terra abscondere pecuniam est gloriam noue predicationis obtrectatione corporeę passionis occulere. Sic infodit seruus malus pecuniam in terra. Mat.25.c. — Hila.s.Mat.cano.27

Terram similem promittebat Rapsaces Iudęis, quam non poterat dare. Isa.36.d. qua ratione diabolum significat, qui dixit primis parentibus. Eritis sicut Dij: quod ipse præstare non poterat. — Glo.inte.s.Isa 36.

Auarus. Terra quæ non satiatur aqua, dicitur auarus, qui non satiatur diuitijs. pro.30.c. — Beda.s.pro.30.

Antichristus. Terra quæ est cymbalum alarum, erit Antichristus. Isa.18.a. — Gre.13.mor 7.

Insistens terrenis. Terrigena, hoc est, filius terræ, dicitur quicunq; terrenis rebus insistit: & qui terrenas hæreditates requirit: & hic pertinet ad Adam.ps.48. — Aug.s.ps.48.

Terra Gessen.gen.45.c.46.47.vide Gessen.

Terræmotus.

Terręmotus dicitur, quum terra, incluso spiritu, ac exitum quærente contremiscit, magno sæpe habitantium damno ac terrore. — Pli.2.natur.hist.84.

Cõuersio infideliũ. Terręmotus in passione Christi, designauit perturbationẽ & mutationẽ hostium ad Chri sidẽ — Ori.s.Mat.ho.35

Aug.f.apoc.ho.8.

venientium.Matth.27.f.Designat etiam motus seu mutationes terrenarum rerum: scilicet vt eas deseramus:& ipsam prædicationem ab eis nos auertentem.apoc.8.b.

Desertio rerum terrenarum.

Amb f.Luc 24.

Terræmotus in resurrectione,designauit eleuationem fidelium futuram:& depressionem ac metum infidelium.Mat.28.a.

Eleuatio fidelium. Depressio infidelium.

Hie f.Zach.14. Rup f.Amos 1. Or. f.Matth.ho.25. Amb.f.Luc.21. Hie.f.Mat.28.

Terræmotus in diebus Oziæ,futurum iudicium præfigurauit.Zach.14.a.Designauit etiam terræmotum factum in passione Christi.Amos.1.a.

Futurum iudicium. Passio Christi.

Terræmotus quandoq; significat perturbationem hominum,propter contrarias opiniones: & etiam tentationes.Et terræmotus per loca fiet,quando multi separabuntur à fide.Matth.24.a.Luc.21.c.

Perturbatio hominum. Tentationes.

Aug.f.apo.ho.5. Rup.4.f.apo. Aretas.f.apoc 16.

Terræmotus magnus nouissimam persecutionem ecclesiæ, iuxta finem mundi designare potest:& secundum ꝙ est terræmotus in apertione sexti sigilli, designat perturbationem factã in vltima euersione Hierusalem.apoc.6.c.11.c.Vel designat translationem rerum à corruptibilitate in incorruptibilitatem. apoc.16.a.

Persecutio ecclesiæ. Euersio Hierusalem. Mutatio mundi.

Terrere,Terror,Exterrere,Conterrere.
Consternare,Terribilis.

Terrere est timorem alicui incutere.Terribile autem est,quod est formidabile.

Hila f.ps.65. Hie.f.ps.65. Aug.f.ps.65.

Terribilis dicitur Deus,secundũ ꝙ operatur mirabilia,quibus homines terrentur.Exo.15.b.Et dicitur terribilis in consilijs super filios hominũ.ps.65.quia per eos facit mirabilia, & etiam propter iudicia,quæ exercet erga homines:vt quantum ad reprobationem Iudæorum, & electionem gentium.

Gre f.1.reg.7. Rup.f.Iudi.7.

Terror domini dicitur inuadere ciuitates.gen.35.a.quando non permittit quempiam tentari supra id,quod potest.Et exterret dominus Philistijm,quum infundit fidelibus gratiã,& bona desideria,quibus terrentur dæmones.1.reg.7.c.Sic terruit dominus Sisaram per Barach,hoc est,dæmones per apostolos.Iudi.4.c.

Gre 7.mora.3.&.8.mor.17.

Terror brachij Dei est sententia condẽnationis,quã proferet dominus in iudicio. Isa.30.g. Et terribilia Dei significant ipsum iudiciũ.ps.144. Et dies domini terribilis est ipse dies iudicij Ioel.2.c.Terrores quoq; domini cõturbantes, sunt cogitationes diuini iudicij, & mortis æternę.ps.87.Et hi terrores militant contra nos.Iob.6.a.Terret autem Deus per somniũ, hoc est,per imaginationes vltimi districtiq; iudicij.Iob.7.b.25.a.37.a.

Sententia iudicij. Iudiciũ vniuersale. Meditatio iudicij.

Hie.f.Iob.6.

Terrores domini dicuntur aliquando dęmones.Iob.6.a.Et terror equi dicitur gloria nariũ eius.Iob.39.c. Et terrentes Hierusalem sunt dæmones terrentes animam.thre.2.g.

Dæmones.

Gre.22.mor.17. Hila.f.ps.138. Hie.f.Isa.10.&.f.ps.65.

Terribilis mons maiestatem Christi designare potest.Exo.19.c.Non terruit autẽ Iob, hoc est,Christum despectio propinquorum.Iob.31.d.quia ab ipsis Iudæis,vt nos ab æternis supplicijs liberaret,palmas in facie æquanimiter accepit:quibus tamen post resurrectionem terribilis factus est.Terribiliter autem magnificatus est Christus,quando mortuus est cum tot signis & portentis.ps.138.Terribilia quoq; Dei,& terribilia opera Dei mortem Christi, & opera redẽptionis significare possunt,quæ terrent contemplantes ea. Exo.34.ps.65.144. Vnde & terror dicitur esse tempore passionis Christi.Isa.10.f.

Maiestas Christi. Opera redẽptionis.

Gre.31.mor.21.28.

Terror filiorum Noe dicitur esse super animalia terræ.gen.9.a.quando prædicatores terrẽt gentes irrationabiles.Et dicitur terror gloria narium equi,hoc est,iusti prędicatoris.Iob.39.a. quia gloriatur de aduentu iusti iudicis,quem prædicat:de cuius aduentu iniquus terretur.Dicitur etiam de quolibet fidele inter spem & timorem incedente.

Prædicator terrens audientes

Gre.27.mor.13

In terrore dicitur audiri vox Dei.Iob.37.a.quia peccator quisq; dum sola,quę terrena sunt cogitat,dum cor oppressum infimis cogitationibus gestat:si repente diuinæ gratiæ aspiratione tangitur,hoc ante omnia intelligit,quòd cuncta quæ agit,districta ęterni iudicis animaduersione puniantur.

Timor peccatoris ex meditatione iudicij

Gre.34.mo 4.

Territi dicuntur angeli in lapsu Luciferi.Iob.41.c.quia videntes eius lapsum, cauerunt sibi, ne conditorem suum superbe despicerent.

Gre.5.mor.22. Ricar.de f.victo.de somni.Nabucn.2.

Territa ossa in visione aut cõteplatione Dei.Iob.4.c.designãt,quòd sæpe homines ea quę agunt,alicuius momenti esse putant:quia districtionis intimę quàm sit subtile iudicium ignorant:sed quum per contemplationem rapti superna conspiciunt,ab ipsa quodãmodo præsumptionis suæ securitate liquescunt.Sic perterritus fuit Pharao,viso somnio.genes.41.a. Ita etiam perterritus fuit spiritus Nabuchodonosor.Dani.2.a.

Gre f.cant 6. Rup.f.cant 6.

Terribilis vt castrorum acies ordinata,est ecclesia,quando fideles sunt in pace & charitate vniti:in quã nõ valẽt dęmones irrũpere.cãt.6.a.Sic beata virgo Maria est terribilis dęmonib⁹.

Terribilis ecclesia dæmonibus,& etiam virgo Maria.

Philo.de somni.

Terribilis locus dicitur esse mundus.gen.28.d.quando quis videlicet per ipsum,magnitudinem Dei creatoris considerat.

Mundus

Amb.de Ioseph. 4. Hie.f.Isa.33. Hy.f.Leui.26

Terror fratrum Ioseph timentium ipsum Ioseph,designat ipsos Iudæos timentes credere in Christum,nec veniam sperantes.gen.43.d.45.a. Et perterriti filij Israel, pusillanimitatem Iudæorum,vt crederent in Christum,designare possunt.Exodi.20.c. Et conterriti peccatores in Sion

Incredulitas Iudæorum.

Sion sunt Iudæi in destructione Hierusalem. Isa.33. b. Ad eosdem refertur consternatio Esau. gen.27.f. Terret autem Iudæos sonitus folij volantis, quando terrentur prædicatione legis per fideles facta. Leui.26.c. — Ori.f.Leui.ho.16

Securitas seruorum Dei. — Non est, qui exterreat, quando datur fidelibus virtus aduersus dæmones: per quod etiam significatur securitas seruorum Dei. Leui.26.a. Isa.17.a. Ephe.3.c. — Hie.f.Isa.17.

Terroris sonitus dicitur esse in auribus iniqui & impij. Iob.15.b.18.c. quia aut molitur mala quæ inferat: aut metuit, ne hæc sibi ab alijs inferantur: & quicquid contra proximos cogitat, hoc contra se excogitari à proximis formidat. — Gre.12.mor.19.

Nequitia diaboli. — Terribilibus oculis intuetur hostis. Iob.16.b. quando diabolus prauorum consilijs non cessat mala exquirere, quibus bonorum vitam semper deterius affligat. — Gre.13.mor.6.

Regnũ Romanorũ — Terribilis bestia. Dani.7.b. regnum Romanorum significat. — Hie.f.Dani.7.

Testa.

TEsta est frustum vasis fictilis, & cuiusq; lateris, seu rei ex luto cocto factæ.

Caro Chri, & mors, & corruptio eius — Testa arefacta censetur melior, quam nondum cocta: vnde virtus Christi comparatur testæ arefactæ: quia aruit igne tribulationis. ps.21. Et testa, qua Iob saniem radebat, carnẽ Chri, & mortem eius ac crucem designare potest, quibus ipse peccatorum nostrorum saniem rasit, atq; deleuit. Iob.2.c. — Arno.f.ps.21. Aug.epi.120. Ori.f.Iob.lib.2. Gre.3.mo.14.

Vigor disciplinæ. Fragilitas mortalitatis. — Testa etiam, qua Iob saniem radebat, designare potest vigorem districtionis, quo fluxus illicitę cogitationis, nos metipsos asperè dijudicando mundamus. Vel designat fragilitatem mortalitatis: cuius cursum cum pensamus, putredinem miserę delectationis abstergimus. — Gre.3.mor.22.

Homo. Peccator. — Testa de Samijs terrę. Isa.45.b. hominem designat. Et dicitur similis alijs: quia ex eadẽ massa omnes. Et testea vasa sunt peccatores & fragiles. thre.4.a. — Hie.f.Isa.45

Seditiones Romanorum. Impatientia. Dissolutio voluptatum. — Testa in digitis statuæ mixta ferro. Dani.2.e. designabat seditiones futuras in regno Romanorum, & etiam fragilitatem impatientiæ. Testeis enim plantis innititur, qui terrenorũ amori immoderatius incumbens ad impatientiam effrenatur. Designat etiam dissolutionẽ. Pes enim necessitatem: testa voluptatem. Pes testeus, quum quis in voluptatibus effrenatur. — Hie.f.Dani.2. Ricar.de s.victo.de somni Nabucho.23. 25.26.

Dogma hæreticum — Testa lagenę prauum dogma hęreticorum designare potest. Isa.30.c. — Hie.f.Isa.30.

Testari, Testamentum.

TEstari dicitur, qui testamentum facit. Testamentum autem est voluntatis nostrę iustę sententia, de eo, quod post mortem fieri voluerimus. Dictum est autem, quòd sit voluntatis nostræ quasi testimonium. In scripturis autem non solum illud dicitur testamentum, quod nõ valet, nisi testatoribus mortuis: sed omne placitum & pactum testamentum vocatur: vt ps.82. Simul aduersum te testamentum disposuerunt tabernacula Idumęorum, & Ismaelitæ. — Aug.f.ps.82.

Confirmatiõ & manifestatio diuinę voluntatis — Testamentum Dei dicitur confirmatio voluntatis diuinæ. Et testamentum Dei dicitur esse in Christo: quia per Christum testificata est nobis & manifestata diuina voluntas: & per ipsum confirmatum est pactum Dei cum hominibus: & testamentum vetus, & pactum vetus fuit lex vetus: quod pactum irritum factum dicitur. Iere.31.f. Et factum est testamentum nouum, quod morte Christi confirmatum est & apertum. gen.6.d. ps.54.73.77.88.131. Zach.9.c. Matth.26.b Ioan.3. Rom.8. Gala.4.c. 1. Cor.11. Ephe.2. Testamentum autem dicitur, quo defertur bonorum hæreditas. Merito ergo & hoc testamentum dicitur, & diuinum, quia ea quę verè bona sunt attestatione mandatorum cœlestium conferuntur. Et testamentum dicitur, quoniam sanguine dedicatum est: vetus quidem typo: nouum autem veritate. Ponitur & testamẽtum Dei. — Lactan.lib.4 ca 20 Amb.de Noe. 11.& 1.de Cain.7. Arno.f ps.77 Hila f.ps.54. Hier.f.Iere.31.& f. Zachar.9. Geor.vene.canti.2. ton.5.cap.15 16 17. Euch for.spũa.10. Aug.f.ps.49

Promissa Dei — ps.49. Vbi significat promissa Dei.

Christus — Testamenti angelus dicitur Christus. Mala.3.a.

Testamentum aliquando dicitur mandatum. Eccl'i.10.c. Sta in testamento tuo.

Testamentum sanctuarij dicitur Hierusalem. Dani.11.e.

Pacta cum dæmonibus — Testamenta multiplicata in terra Chanaan. Ezec.16. designant diuersa pacta inita cum dæmonibus, vero Deo relicto. — Ori.f.Eze.ho.7.

Testis, Testimonium, Testificari, Attestari, Contestari.

TEstis est, qui testimonium dicit: & qui assertor est. Testimonia autem sunt testium dicta ad alicuius rei probationem: & ipsa attestatio. Est etiam testimonium condemnatio. Mat.10.b. In testimonium illis. Fama.1. Timoth.3.b. Oportet illum testimonium habere bonum. Promissio. ps.18. Testimonium domini fidele. Attestari autem est testimonium adducere, seu confirmare. Contestari vero est testem facere, seu testem inuocare, vel testificando certificare. Testis etiã pro testimonio sumit, & è diuerso. gen.31.f. Quem vocauit Laban, tumulus testis.

Deus pater. Christus. — Testis Christi de cœlo est Deus pater. Iob.16.d. De quo ipse Christus. Ioan.5.c. Et qui misit me pater, ipse testimonium perhibebit de me. Ipse quoq; Christus est testis fidelium, & testis in cœlo, eorum videlicet, qui actibus suis omnipotenti Deo placere festinant. ps. 88. Ipse est datus — Gre.13.mor.12.13. Aug.q.in Iohã.30.

datus à patre in testem. Isa. 55.b. Et ipse est lapis positus in testimonium. Iosu. 24.d. Et ipse erit testis velox, etiam peccatis occultis. Mala. 3.b.

Hier. s. Iere. 32. & s. Hie. 11. Gre. 9. mor. 43. & 13 mor. 13. — Testes Dei dicuntur apostoli, prædicatores, & demum fideles. Isa. 43.b. Et filij Israel testes Dei fuerunt in deserto. Isa. 44.b. Et testes emptionis agri, quem emit Ieremias, sunt martyres in ecclesia. Iere. 32.g. Et testis dicitur Iudas significans fideles ecclesiæ. Hose. 11.b. Demum testes Dei sunt, qui per exercitium sancti operis testantur, quę electos sequutura sunt premia veritatis. Iob. 10.c. Deus quoq; in cœlo dicitur testis fidelium. Iob. 16.d. Testimonium Israel est eorum, qui non superbiunt: sed Deo tribuunt, quod suum est, & etiam sibi & proximo. ps. 121. — Apostoli. Prædicatores. Fideles. Martyres. Deus. — Aug. s. ps. 121.

Augu. epis. 109. & s. ps. 88. Gre. 13. mor. 13 — Testis fidelis in cœlo est luna. ps. 88. Et designat ecclesiam, quæ parit nūtios fideles. Vel ipse Christus est testis fidelis. Vel testis fidelis erit caro nostra resuscitata: nempe aduersus eos, qui negant resurrectionem. — Ecclesia. Caro resuscitata.

Hie. s. Isa. 8. — Testes fideles, quos sibi adhibuit Isaias, designant sacerdotes & prophetas, qui adhibiti sunt ad mysterium incarnationis explicandum. Isa. 8.a. — Sacerdotes & prophetæ.

Hila. s. Mat. can. 18. Aug. s. apoc. ho. 8. Rup. 6. s. apoc. Lyra. s. Exo. 21. — Testes adhibendi ad correctionem peccantis, sunt lex & prophetæ, & Ioānes Baptista. Mat. 18.b. Et in testimonium erit scriptura, ad confundendos incredulos. Isa. 30.b. Testes etiam duo Dei. apoc. 11.a. sunt duo testamenta. Vel duo sicut Elias & Enoch: quidā vt Enoc in pace docentes: quidam vt Elias persecutionem patientes, etiam vsq; ad mortem. Contestari dominum bouis, est fraterne peccantem admonere. Exo. 21.c. — Lex & prophetæ. Sacra scriptura. Correctio fraterna.

Glo. or. s. Leui 5. — Testis iurantis falsum, cōscius videlicet iuratæ rei, tenetur non tacere indicādo his, qui possunt iuranti prodesse, monendo vel orando. Leui. 5.a.

Glo. or. s. Isa. 44 Beda. s. pro. 12. — Testes idolorum, quòd non videant nec audiant, sunt hæresiarche, qui suos cognoscunt errores: & tamen eos pertinaciter defendere conantur. Isa. 44.b. Testis etiam repentinus. prouer. 12.c. est doctor hæreticorum, qui ab eorum dictis aberrans, dum ea, quæ rectè non sentit, repente pronuntiare cupit, mendacium potius, quam veritatis loquutionem cogitatione sua componit. — Hæresiarchæ

Hie. s. ps. 34. — Testes iniqui dicuntur Iudęi contra Christum. ps. 34. quia falsa testimonia aduersus eum dixerunt. Hos designarunt testes aduersus Naboth. 3. reg. 21.c. — Iudæi

Glo. inte. s. gen. 21. — Testimonium aliquando dicitur memoriale: vt testimonium septem agnarum. gen. 21.d. 31. g. Et designat fiduciam donorum spiritussancti. — Dona spiritussancti

Glo. or. s. Exo. 25. — Testimonij arca dicebatur arca fœderis. Exodi. 25.b. 26. 27. 30. 35. 40. Et testificatio in arca erant tabulę, & vrna manna, & virga: quæ designabant confitendam esse nobis in Christo veritatem carnis & animæ & verbi.

Arno. s. ps. 92. 131. — Testimonij tabulæ dicebantur propter legem: & ipsa lex est testimonium fœderis inter Deū & homines. Exo. 31. 32. 34. Isa. 18.c. Sic etiam dicebatur tabernaculum testimonij. Exo. 40. Leui. 1. 12. 14.b. 15.b. Et testimonia multa sunt in sacra scriptura: sed quæ sunt Dei, sunt scrutanda. ps. 118. 131. Et testimonia credibilia, sunt miracula doctrinam Dei confirmantia. ps. 92. Testificatio etiam, quam dat Deus, dicitur ipsa lex. Exo. 25. Lex autem dicitur testimonium, quantū aliquid probat: quia per illam conuincuntur peccatores puniendi. ps. 77. Testimonium etiam in arca, est euangelium præbens testimonium Christo. Leui. 16.b. 1. Timo. 2.b. — Lex. Doctrina sacræ scripturæ. Miracula. Euangelium. — Aug. s. ps. 77. Isy. s. Leui. 16.

Amb. s. ps. 118. ser. 1. Glo. inte. s. Exo. 19. — Testimōia dicunt quādoq; testes nrorū operū. ps. 118. Et testimoniū Israel sunt fideles. ps. 121.

Contestari dicitur Deus, cum apertè admonet, & comminatur. Iere. 11.b. Sic contestatus est Moses populo. Exo. 19.d. — Admonitio Dei.

Hie. s. Mala. 2. — Testificatus est dominus inter virum & vxorem. Mala. 2.d. quia ipse est testis in matrimonio: & quia masculum & fœminam fecit eos.

Contestans angelus Iesum. Zach. 3.b. indicauit certitudinem diuinę promissionis. — Certitudo diuinæ promissionis.

Gre. 13. mor. 5. — Testimonium dicunt contra ecclesiam rugæ eius: quando ipsi eā insequēdo increpant, qui nunc in eius corpore positi duplicitatis suæ in se malitiam non emendant. Iob. 16.b.

Testiculus.

Testiculi seu testes sunt in animalibus velut vasa seminis ad generandum.

Isy. s. Leui. 22. — Testiculi contriti, aut contusi. Leui. 22.d. designant virilitatem per tentationes & tribulationes ablatā, aut imminutā. Abscisis aūt testiculis est, q spōte oēm virtutem amittit. — Amissio virilitatis, & virtutis

Gre. 32. mor. 15. 18. — Testiculi Behemoth. Iob. 40.c. voluptates carnis significare possunt: & etiam suggestiones prauas, quibus in mentis corruptione feruescit, atq; in constuprata anima iniqui operis prolē gignit. Tot etiam testes habet Behemoth, quot iniquitatis suæ prædicatores possidet: qui prauis persuasionibus corda hominum virulenta erroris sui semina fundendo corrunpunt. — Voluptates carnis. Suggestiones prauæ. Prædicatores diaboli.

Texere, Contexere, Intexere, Textile, Textura.

Texere est propriè telam struere, seu conficere: & secundum opera, quæ quis facit, in bonū & malum texere sumitur. Textile autem opus est, quod fit texendo.

Lyra. s. Isa. 38. — Texere dicitur Deus, quando dat vitam: qui etiam telam vitę præcidit. Isa. 38.c. Iob. 7.b. — Dans Deus vitam.

Cōtexta

Sapientia Christi. Contexta tunica Christi, diuinã sapientiam in Christo designat. Ioan. 19. d. Amb. ser. 3.

Connexio virtutũ. Textura superhumeralis virtutum colligationem exprimit. Exo. 28. b. Eodem refertur velũ pulchra varietate contextum. Exo. 26. f. Glo. or. i Exo. 28.

Concordia operum cum cogitatione & fide. Textura rationalis similis texturæ superhumeralis. Exo. 28. c. designat conuenientiam operum cum cogitatione. Textile quoq; opus dicitur, quando fidei facta concordant. Ad quod refertur etiam textilis ora capitij. Exo. 28. c. 39. d. Glo. or. f. Exo. 28. Amb. 2. de fide pre.

Dona Dei. Texta byssus in velum nauis Tyri. Eze. 27. b. dona Dei significat, de quibus dicitur: Quid habes, quod non accepisti? Glo. or. f. Eze. 27.

Incitatio voluptatis. Blanda verba hæreticorum. Opera inania. Intexens lectum funibus meretrix. pro. 7. c. est dans gustum voluptatis. Vel sunt heretici, qui blandis verbis, quasi molli lecto excipiunt simplices, quos funibus peccatorum ligant. Texunt etiam subtilia hæretici, fabricantes rationes dialecticas. Isa. 19. b. Dicuntur etiam Iudæi & hæretici texere telas araneę. Isa. 59. a. quum docent falsa. Et peccatores texunt telam araneæ: quia ipsorum opera sunt inania: & quia pro huius mundi concupiscentia, seu voluptate temporalia quælibet operantur. Amb. de Cain. Beda. f. pro. 7. Hie. f. Isa. 59. Ori. f. ps. 36. Gre. 15. mor. 8.

Seruire Deo & mãmonæ. Contextum vestimentum ex lino & lana. Leui. 19. d. deut. 22. b. designat matrimonium fidelis cum infideli: aut quum quis vult simul seruire Deo & mammonę: aut seruare legem & euangelium. Hie. ad Gerontiam. Hy. f. Leui. 19.

Thabor.

THabor. i. electio, siue puritas, aut veniens lumen, vel veniat lux: mons est Galilęæ in medio campi magni, quem Esdrelon vocant, haud longe à Nazareth contra ortum, in confinio Zabulon, Isachar, & Nephtalim, arduus quidem & mirę rotunditatis: atq; ea parte, qua aquilonem respicit, inaccessus: sublimitas ex omni parte finitur æqualiter, triginta stadiorum: vertex est campestris viginti stadiorum, planus ac varijs arborum generibus consitus. In eo Chrs transfiguratus creditur. Est etiam Thabor ciuitas in tribu Zabulon, data Leuitis cum suburbanis eius. 1. par. 6. g. De monte autem fit mentio. Iosu. 19. b. ps. 88. Ierem. 46. c. Hose. 5. a. Iudi. 4. b. designare potest vetus testamentum: inquo optabatur, aut prophetabatur ventura lux Chri. Designat etiam ipsum Christum, qui est oriens, qui visitauit nos ex alto. Est & locus quidam dictus quercus Thabor: vbi occurrerunt Sauli tres viri ascendentes in Bethel. 1. reg. 10. a. (margin: Vetus testamentum. Christus. — Hie. f. ps. 88. Rup. f. Iudi. 6.)

Thadal.

THadal. i. sciens iugum, vel continens iugum, seu scientia eleuationis, vel ascensionis: rex gentium, qui venerat cum alijs regibus aduersus reges Sodomorum. gen. 14. a. designat auaritiam, quæ plurimum regnat in omnibus gentibus. (margin: Auaritia. — Glo. or. f. gen. 14.)

Thahath.

THahath. i. subter, vel subtus, aut pauor siue formido: vel Syriacè, descensio: vigesima tertia mansio filiorum Israel in deserto. Nume. 33. d. Iuxta Origenem interpretatur confirmatio vel patientia: quo peruenitur è Macelloth: Necesse est enim eum, qui vult etiam alijs prodesse, multa pati: sicut Paulus. (margin: Ori. f. nu. ho. 27.)

Thalamus, uide Cubiculum.

Thamar.

THamar. i. palma, vel dactilus, siue commutatio vel permutatio, aut amaritudo: nurus Iudæ prius vxor Her, deinde Onam: ex quibus non genuit liberos: vnde quia nõ tradebatur tertio filio Sela, ipsa assumpto habitu meretricio concepit ex socero, & genuit Phares & Zaram, accepto prius à socero arrabone: per quem liberata est, ne lapidaretur.

Ecclesia ex' gentib'. Thamar proferens munera Iudę, quibus liberata est, ne lapidaretur. gen. 38. f. typus est ecclesiæ proferentis testimonia legis & prophetarum ad salutem suam. Vt autem cõiuncta est Iudę, mutato habitu in habitum meretricium, est ecclesia ex gentibus: quæ venit ad Christũ per amaritudinem pœnitentię, & confessionem peccatorum. Hie. proio in Hose. Au. 22. cõt. faust. 86. Beda. f. gen. 38.

Anima. Scientia indifferens. Thamar vt interpretatur palma, typus est animę coniunctę corpori: vel etiam scientię indifferentis: Ideo opertam se obtulit Iudæ, hoc est, discipulo: & sedebat in triuio, & visa est esse meretrix: quam studiosus Iudas, qui exponitur potens, qui nihil relinquit, quod non consideret, ac scrutetur, considerauit, & ad eam declinauit, seruans eam, quam in Deum habuit, confessionem. Philo. 2. allego. & de congres. &c. Cle. Ale. 1. strom.

Pœnitentia. Thamar vt interpretatur amaritudo, typus est pœnitentiæ: cui iuncti sunt Her & Onam. i. populus ante legem & sub lege: qui, quia non protulerunt fructus pœnitentię dignos, perierũt. Et ingressus est ad eam Iudas. i. Christus: qui genuit duos populos per eam saluandos. Generat etiam Thamar ex Iuda: quia amaritudo pœnitentiæ iuncta confessioni profert bona opera. Rup. 8. f. gen. 29. Au. 22. cõt. faust. 84.

Plebs Iudaica. Thamar, vt fuit nurus Iudæ, designat plebem Iudaicam: cui dabantur reges de tribu Iuda, tanquã Au. 22. cõt. faust. 84.

Beda.ſ.gen.38. tanquam mariti:& ipſa interpretatur amaritudo:quia domino fellis poculum dedit. gen.38.a.

Hie.ſ.Eze.47 Thamar etiam eſt vrbs meridiana terræ promiſsionis,quam conſtruxit Salomō:quæ poſtea dicta eſt Palmyra:deſignat victoriam contra vitia.Eze.47.d. Victoria contra vitia.

Thamna.

THamna.i.vetita,ſiue prohibita,aut perfecta,vel conſummata commotio,val defectus fluctuans:fuit concubina Eliphaz filij Eſau:typū gerit voluptatis,quę generat Amalec, hoc eſt,brutum affectum.gen.36.b.1.par.2.c. Voluptas

Thamnas.

Beda.ſ.gen.38. Rup.8.ſ.gen.29. THamnas.i.imago vel figura,aut numeratio vel numerans,vel defectus : Ciuitas aut locus, vbi Iudas filius Iacob tondebat oues.gen.38.c.Videtur eadem,quæ Thamna ciuitas in tribu Iuda.Ioſu.15.c.Eadem Thamnata.Iudi.14.a.deſignat tempus,in quo defecit rex Iuda:quo tempore venit Chriſtus.Vel interpretatur vetans,vel deficiens:& deſignat Iudæos vetātes baptiſmum,& deficientes:ad quos venit Chriſtus. Iudæi

Thare.

THare.i.adorans vel ſpirans,aut abigens:filius Nachor , pater Abrahæ , qui mortuus eſt in Aram,quo venerat relicta Chaldęa.gen.11.c.deſignat rationem,quæ,relicta curioſitate aſtrologię,venit ad ſenſuum & ſui conſiderationem. Ratio

Ori.ſ.num.ho.27 Hie.de manſio. Thare etiam iuxta Origenem interpretatur contemplatio ſtuporis,ſeu extaſis:eſtq; viceſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto:quo peruenitur è Thahath:quia proficiens eleuatur ad contemplationem,ita vt extaſim patiatur.num.33.d.Et vt interpretatur abigens,eſt figura eorum,qui proficiendo coruos & leones abigunt.

Tharſis.

THarſis.i.contemplatio gaudij,ſiue chryſolithus lapis , aut mare abſolutè. Eſt inſula indiæ orientalis.3.reg.10.d.2.par.9.c.20.g.ſecundum aliquos Tharſis ſumitur interdū pro Chartagine.& etiam pro Tarſo Ciliciæ.

Hie.ſ.Iſa.2. Aug.ſ.ps.47. Tharſis deſignare poteſt libros philoſophorum,aut hęreticorum,erroribus ſcatentes.Iſa.2.c.23.a.Iere.10.b.Deſignat etiam gentilitatem,aut eius ſuperbiam.ps.47. Libri hęreticorum. Gentilitas Superbia gentium

Hie.ſ.Iſa.23.66. Tharſis vt interpretatur contemplatio,ſiue exploratio gaudij,deſignat eos, qui dediti ſunt cogitationibus & curis ſeculi.Iſa.23.a.Vel è diuerſo ſignificat eos,qui non cogitant,quæ in pręſenti ſunt,ſed quę in futuro,vbi verum eſt gaudium.Iſa.66.f.Eze.38.d. Vacātes curis ſeculi. Cogitantes futurū ſeculum.

Hie.ſ.Dani.10.&.ſ. Ionam 1. Rup.ſ.Ion.1. Cum Ionas dicitur fugiſſe in Tharſis:non in Tarſum Cilicię intelligitur fugiſſe,vel in indię regionem:ſed abſolutè in pelagus,ſeu mare.Ion.1.a.ps.47.Gerit autem Tharſis typum mundi, in quem venit Chriſtus:vel inundationum & turbationum ſeculi,in quas merſus eſt Chriſtus. Mundus Turbationes ſeculi

Thartan.

Hie.ſ.Iſa.10. THartan.i.explorans,vel contemplans donum,aut turturis donum,vel lex ipſarum, vel turturem dedit,vel ſuperfluus,ſiue elongans:Dux regis Aſſyriorum,qui cepit Azotum.Iſaię.20.a.deſignat diabolum,qui per voluptates ſuperfluas inducit ignem libidinis. Diabolus

Thau.

Cyril.8.ſ.Ioan.17 THau,vltima litera alphabeti Hebraici:& interpretatur ſignum.Eze.9. b. Vt autem imprimebatur in frontibus ſeruandorum,crucem Chriſti deſignat. Crux Chriſti

Thecua.

Hie.prol.ſ.Amos. THecua.i.tuba,vel clangor,aut fixa:oppidum diſtans ſex milibus à Bethlehem ad meridianam plagam:& vltra non eſt viculus,ne agreſtes quidem caſæ,& furnorum ſimiles , quas Aphri appellant Mapalia:tanta eſt eremi vaſtitas:quę vſq; ad mare rubrum , Perſarūq; & Aethiopum,atq; indorum terminos dilatatur.Iere.6.a.Amos. 1. a. deſignat tubam prophetalem, & tubam prædicationis diuinarum comminationum. Comminationes diuinæ.

Theman.

Hie.ſ.Amos.1. Gre.3.mor.18.&.7. mor.17. THeman.i.deficiens:dux Idumęę:& prouinciæ,quæ etiam Daron & Nagēs dicitur : & eſt typus Iudęæ.Iere.25.c.Amos.1.d.Vel Thema interpretatur Auſter: & deſignat feruorem hæreticorum, quo appetunt ſapere pluſquam oportet. Vel quia Auſter membra afflāta tepobus diſſoluit,fluxam viuendi remiſsionem indicat.Iob.2.d. Iudæa. Feruor hæreticorum. Remiſſa vita.

Theraphim.

Hie.ſ.Hoſe.3. THeraphim propriè ſunt ſimulacra:& poſſunt ſignificare Cherubim & Seraphim, quę erāt in templo:& etiam rationale,quod erat in pectore ſacerdotis,in quo erat doctrina & veritas,quæ debent eſſe in pectore ſacerdotis,ita vt poſsit ea proferre . Et nunc ſunt Iudæi ſine Theraphim:quia non habent doctrinam & veritatem.Hoſe.3.b.

Theri-

Theriſtrum.

THeriſtrum eſt velamen, vel veſtis tenuis, qua vtuntur mulieres tempore æſtatis. deſignare p oteſt protectionem ab æſtibus vitiorum. gen.38.c. Iſa.3.d. Hie.ſ.Iſa.3.

Theſaurus, Theſaurizare, uide Diuitiæ.

Thicon.

THicon.i.medius, vel intermedius: & atrium. Thicon.i. atrium medium eſt terminus terræ promiſsionis à parte aquilonari. Eze.47.c. Hie.ſ.Eze.47.

Thimiama, uide Incenſum.

Thogorma.

THogorma.i.peregrinus & aduena, vel oſſeus, aut robuſtus, ſiue incolatus nimius, vel times valde, aut anxioſa celſitudo: filius Gomer, à quo dicti ſunt Phryges. Deſignat eos, qui ſunt extra eccleſiam: vnde afferuntur equi & muli in Tyrum. gen.10.a. Eze.27.c.38.a.

Tholmai.

THolmai.i.præcipitium, aut ſulcus qui fit cum aratro, aut ſuſpendens aquas, vel coadunatio aquarum: tertius filius Enach, deſignat, quòd nouiſsima inanis humilitatis ad inferni præcipitium tendunt. Ioſu.15.c. Iudi.1.b. Num.13.c. Fuit & rex Geſſur.2.reg.3.a.1.par.3.a. Ori.ſ.Ioſu.ho.20

Thomas.

Iudæi

THomas.i.abyſſus, vel geminus: qui Græcè didymus appellatur: vnus è duodecim apoſtolis: qui ex hoc quod non credidit reſurrectionem Chriſti, niſi videndo & palpando; typus eſt Iudæorum, qui credent in fine mundi. Ioan.20.f. Rup.14.ſ.Ioan.

Thopheth.

Infernus.

THopheth.i.tympanum, vel ſeductio, aut dilatatio: locus eſt in valle filij Ennon in ſuburbanis Hieroſolymæ, q rigatur fontibus Siloe; & hortorũ delitias præbet: vbi parẽtes filios igni exuſtos deuouebãt, & immolabãt dæmõio Moloch. Iſa.30.g. Ier.7.g.19.d. ſumi ſolet pro inferno. Hie.ſ.Iſa.30.&.ſ.Iſa.7.

Thorax.

THorax Latinè pectus dicitur: vnde & munimentum, ſiue laneum, ſiue ferreum, ſiue plumbeum, aut alterius materiæ, quo pectus protegitur, thorax appellatur.

Patientia

Thorax fortitudinẽ patientiæ ſignificare poteſt: qui thorax nõ ſubſiſtit coram Leuiathan: quia conſtantium patientia, niſi à Deo adiuuetur, dirupta à diabolo penetratur. Iob.41.c. Gre.34.mor.5.

Thorus, uide Lectus. Thronus, uide Cathedra.

Thubal.

Pænitentes ex gentibus
Auerſio à bono.
Mundus.

THubal.i.orbis, vel mundanus, aut confuſio vel ignominia, ſeu portatus vel aduectus: filius Iaphet: à quo Iberes orientales: vel occidentales, qui ſunt Hiſpani. gen.10.a. Eze.27.c. Vel interpretatur ductus ad luctum, vel conuerſio ad vniuerſa: deſignat lugentes peccata, qui venerunt ex gentibus. Iſaiæ.66.f. Vel deſignat conuerſionem, non à malo in bonum: ſed è diuerſo. Ezechiel.32.f. Vel interpretatũ tota vel omnia: & eſt typus huius mũdi, cuius princeps eſt Gog. Eze.38.a. Hiero.ſ.Iſa.66.&.ſ.Eze.27.32.38.

Thus, Thuribulum.

THus Græcè libanus dicitur, & apud nos incenſum: quòd in Dei venerationem incẽdatur. Naſcitur velut gũmi in arboribus fœlicis Arabiæ thuriferis, inciſo corticæ: valet contra interiores paſsiones: & oculorum ægritudines curat: & ſi quis incendens fumum eius ſuſcipiat, reſtringit accidentes ex infirmitate lachrymas. Iſy.ſ.Leui 2.

Diuinitas Chriſti.
Reſurrectio Chriſti
Confeſsio deitatis in Chriſto.

Thus, quod obtulerunt magi Chriſto, eius diuinitatem inſinuabat: & per conſequens etiam reſurrectionem humanitatis eius, quæ virtute diuinitatis facienda erat. Significat etiam ipſius deitatis confeſsionem. Matth.2.b. Iere.17.d. Indicatur etiam per thus oblatum à magis; facies aquilæ in Chriſto aſcendente, & ſedente à dextris Dei. Rup.2.ſ.Matth. Baſi.ho.de natiuit. Hila.ſ.Mat.cano.1. Amb.de viduis.&.de Iſaac.5.&.ſ.Luc.2. Gre.ho.10. Fulg.ter.de Epiph.

Oratio.

Thus ſæpe deſignat orationem, quæ maximè affectus animæ ſanat: & intelligibilium oculorum curat vulnera, abſoluens ab ignorantia: atq; ex ea, quæ verè eſt ægritudo. i. ex peccato lachrymas accidentes expurgat. Leui.2.a.6.b.24.b. Iere.41.a. Totum autẽ thus dicitur eſſe ſumendum: quia ſemper eſt orandum. 1. Theſſa.5.d. Iacobi.5.c. Et thus luciſsimũ offertur Deo, hoc eſt, oratio ex puro corde, & mentis deuotio, & confeſsio deitatis. Nihil enim obſcurum vult Deus. Exod.25.a.30.d. Iſa.60.b. Non ponere autem thus in ſimila; eſt non confidere in proprijs Ori.ſ.Leui.ho.2.4.9.13. Hie.ſ.Iſa.60. Gre.1.mor.38.&.ſ.cant.3.&.ho.10. Ber.ter.par.... Gre.Nyſ....

Isy.s.Leui.2.6. propriis orationibus.Leui.5.c.Thus etiam offerimus,vt simus bonus odor Deo. cantic.3.c.4. b.c.Matth.2.b.Thure vti solent medici,contra interiores passiones,& oculorum vulnera: & si quis fumum eius suscipiat,restringit accidentes ex infirmitate lachrymas:sic oratio passiones animæ sanat &c.Thuribulum etiam est vas oratiõis in Christo perfecta charitate ditatę: Ideo aureum.Hebræ.9.a.Thuribula quoq; aurea sunt virtutes operum,& orationes sanctorũ, quibus odor suauitatis ascendit ad Deum ex conscientia pura,& fide non ficta.3.reg.7.g.

Geor.vene. cant.2. ton 7.cap 22. Glo.inte.s.3.reg 7. — Oratio Chr. Virtutes oper.

Hila s.ps.140. Phi.quis re.di.heres — Thus interdum significare potest elementum aeris. Et thus perlucidum aliquando adumbrat elementum ignis. — Aer. Ignis.

Tho.1.2.q.102 ar.3. Theop. Ale.s. Pasc. Rup.1.s.Leui.8. — Thus pingue & odoriferum odorem bonę famę nonnunquam exprimit:& fragrantiam bene olentem bonæ conuersationis:& etiam mentis deuotionem. Est offerendum cum simila. Leui.2.a. — Bona fama. Mentis deuo.

Philo. de victimis. — Thus cum panibus propositionis designat nullum condimentum frugalitate suauius esse. — Frugalitas

Ori.s.Leui.ho.5. — Thus non ponitur in sacrificio pro peccato:quia non habet odorem suauitatis: vt sacrificia gratiarum.

Hie.s.Eze.6. Rup.1.s.Eze.29. — Thura redolentia,quæ offerebantur idolis.Eze.6.d.8.e.designãt fętorem peccatorũ. Thuribula autem sunt in manu,quando peccatum est opere perpetratum. — Fætor peccatorum

Thuribulum est instrumentum,in quo ponuntur prunæ ad accendendum thus:quod etiam aliquando batillum dicitur.

Ori.s.num.ho.9. Aug.s.apoc. ho.6.& ser.98. Rup 5.de diui. offi. 17.&.5.s.apoc. — Thuribulum dici potest anima,aut caro Christi, seu corpus Christi in cruce. Item corpus Christi mysticum,quod est ecclesia.Num.16.g. Apoc.8.a.Est lingua Christi thuribulum, quæ sumit carbones verborum.Leui.16.b. — Anima seu caro chri. Ecclesia. Lingua Christi

Isy.s.Leui.16. Am.4.de sacram.s. — Thuribula dicuntur,qui alios excitant ad orationem:& etiam ipsa lingua, quæ est instrumentum ad hoc.Baptizatus etiam quilibet,cuius est bonus odor Deo,thuribulum dici potest. Exo.25.c.27.b.Leui.10.a.16.b. — Excitãtes ad orõne. Lingua. Baptizatus.

Ori.s.num.ho.9 — Batillum,cui ignis apponitur ad offerendum incensum coram domino, significare potest sacram scripturam,in qua positus est ignis charitatis.Num.4.b. — Sacra scriptura.

Cle.Ale 5.strom. — Thuribulũ in medio operimẽti veli dici põt terra,è qua exhalationes prodeunt.Hebrę.9.a. — Terra

Rup.s.apoc. — Thuribulum aureum dicitur fides pura & probata sanctorum patrum. apoc.8.a. — Fides patrum

Ori.s.nu.ho.9. Hie.s.Eze.8e Aug.ser.98. — Thuribula affixa altari designant veritates mistas erroribus hæreticorum:quæ sunt seruandæ,& non abijciendæ cum erroribus. Vel designant errores collatos cum veritate,vt confutẽtur.Num.16.e.Thuribula quoq; seniorum Israel designant errores hæreticorum. Eze.8.e. — Veritates inter errores. Errores hęretico.

Tiara,uide Corona.

Tibia,Tibijcen.

Basi.s.ps.29. — TIbia propriè est os cruris surę oppositũ:& etiam instrumentũ musicũ:quo tibijcines canũt: Tibiæ dici possunt verba prophetarum:aut potius ipsi prophetę.Matth.9.c. — Prophetæ

Gre.1.s.reg.10 — Tibiam sonat,qui mortuum redemptorem pro salute mundi denuntiat.1.reg.10.a.Mat.9.c.

Hie.s Isa.30. — Tibia in gloria cœlesti,erit cor lętum sanctorum.Isa.30.g. — Cor sanctorum

Gre.s.1.reg.10 — Tibia,quæ in mortuorum exequijs haberi solet,sanctorum luctum significat : qui dum se ab illa vita æterna,quam appetunt,proiectos aspiciunt, semetipsos quasi mortuos plangunt.1. reg.10.a.Mat.9.c.Luc.7.e. — Luctus sanctorum

Cle.Ale.2. pæda.4. — Tibię quoq; designant voluptates aurium.Isa.5.c. vnde & ceruas fistulis demulceri aiunt, & in laqueos inter venandum duci à venatoribus.Equis autem coëuntibus,veluti quidã Hymenęus tibia carmen canitur. — Voluptates aurium

Arno.s.ps.146 Aug 1.ps.146 — Tibię viri libertatem arbitrij designare possunt.ps.146.Vbi legit Augustinus: Nõ in tabernaculis viri bene sentiet:intelligens tabernacula malorum. — Libertas arbitrij

Ricar.de.s. vict. de somn. Nabuch. 25. — Tibię ferreę statuę,quã vidit Nabuchodonosor.Dani.2.e.maledicentiã significare possunt. Vel tibię designãt seueritatẽ,propter magna ossa:& tibię ferreę seueritatem crudelem. — Maledicentia Crudelitas

Hila.s.Mat. cano.9. Amb.s.Luc.8. — Tibijcines lugentes filiam principis synagogę.Mat.9.c.designant lugentes in cantu synagogæ:vel literam legis sine spiritu tenentes. — Tenẽtes literã legis

Ticio,Torris.

TIcio lignum teres,qui & torris dicitur:qui cum ardet dicitur torris:cum extinguitur, dicit ticio,secundum aliquos.

Lact.s.lib.4. cap.14. Hie.s.Zach.3. Rup.s.Zach 3. — Ticio dicitur Christus cruciatus: & torris partim ignis, partim lignum, est Christus Deus & homo:qui cum fuerit in Babylonia,non est Babylonio igne exustus:nec potuit anima eius detineri in inferno,nec corpus in sepulcro.Zach.3.a. — Christus

Cle.Alexandr.ad gen & 1.pæda.8. Hie.s.Amos 4. Rup.s.Amos.4. — Torris etiam auulsus ab igne dicitur diabolus ab angelorum eiectus cõsortio. Amos.4.d. Itẽ ij in quibus desæuiebat diuina vindicta.Et etiam peccator aut hæreticus per flagella conuersus.Item reliquię Iudæorum,quę euaserunt ab incendio Hierusalem. — Diabolus Pctõr conuersus. Reliquię Iudæorum

Sermo hæreticus — Ticiones fumigantes designant sapientiam secularem, & sermonem hæreticum, qui pro luce veritatis, fumum erroris & ignorantiæ inducit. Isa. 7. a. — Hie. s. Isa. 7.

Tignum.

Tignum dicitur trabs, cui tectum superponitur.

Presbyteri. Principes ecclesiæ. Dilectio Dei. Sacra doctrina. Virtutes pcipue. — Tigna domorum cedrina. Canti. 1. d. designare possunt presbyteros in ecclesia, protegentes eam opere & doctrina. Vel principes vtriusq; ordinis, legibus parietes ecclesiæ ligantes. Designant etiam dilectionem Dei, & sacram doctrinam, quibus ecclesia Dei protegitur: & pcipuas virtutes, sine quibus domus animæ stare non potest. — Ori. s. cant. ho. 3. Gre. s. cant. 1. Ber. s. cant. ser. 46.

Tigris,

Tigris est animal velox & crudele. Tigris etiã dicitur vnũ e quatuor fluminibus, quæ egrediuntur à loco voluptatis, transiens per Babylonem: habet nomen à velocitate animalis: quia rapide currit. Hebraice dicitur hidecel. i. acumen velocitatis, aut lęta velocitas.

Aer. — Tigris fluuius acutus & leuis denotat aërem, vel spiritum aëreum, qui leuis est, & penetratiuus magis quàm ignis: quia facilius potest excludi ignis ne intret, quam aër. Et hic præuenit Assur. i. diuitem, qui vento & aëre inflatur: vel vadit contra Assur. i. contra speculantem per se. Qui enim vult per seipsum diuina speculari, remanet vento plenus. Tandem autem ille aëreus spiritus adeo acuet corpus per dotem iam effectum leue, vt penetrare posit cœlos, & quodcunq; ipsi obijcietur, melius quàm aer hic crassus. — Geor. vene. canti. 6. ton. 7. cap. 22

Fortitudo. Temperantia — Tigris acumen velocitatis habens, fortitudinem significare potest: Vadit contra Assyrios. i. insidiantes. gen. 2. c. Vel designat temperantiam: & vadit contra Assyrios. i. corrigentes: quia corrigit impetum concupiscentiæ. Vel vadit contra dæmones, quos Assyrij designant. — Amb. de para 3. Philo. 1. allego. Aug. 2. de gen. cõt. Mani. 10.

Hypocritæ. Arrogantes. Diabolus — Tigris dicitur Iob ab amico suo reprehendente. Iob. 4. c. Et designat hypocritas, ob coloris varietatem: quia hypocritæ, dum mundus color de simulatione ducitur, vitiorum nigredine interrumpente variatur. Sæpe enim, dum de castitatis munditia extollitur, sorde auaritiæ fędatur &c. Designat etiam arrogantes. Et ipse diabolus dicitur tigris, propter multiformis astutiæ varietatem. — Beda s. gen. 2. Gre. 5. mor 15. 17. Euch. for. spũali.

Timere, Timor, Timidus, Formidare, Formidolosus, Metuere, Metus, Vereri, Expauescere.

Timor dicitur metus mali futuri appropinquantis: & timere dicitur, qui timore afficitur. Est autem timere magis proprium seruorum: vereri vero liberorum, qui honestatis gratia mouentur. Timere etiam est horrere. Exo. 14. c. Et timuerunt valde, clamaueruntq;.

Cultus Dei — Timor domini aliquando dicitur cultus Dei: qui timor pertinet ad perfectos, & manet etiã cũ ipsa sapientia: de quo dicitur ps. 127. Beati omnes qui timent dominum. Hunc timorem dat Deus fidelibus. Iere. 32. g. Et timent, qui colunt Deum. Ionę. 1. c. Timent etiam fideles in tribulatione deseri a Deo, quamuis de correctione gaudeant. Sic timebat Iob. cap. 3. b. Et iustus vt Iob metuit Deum, quasi tumentes super se fluctus: quia dum veram vitam desiderat, omnia despicit, quæ hic possidens portat. Iob. 31. c. Timor etiam Isaac dicitur Deus, quem timebat & colebat Isaac. gen. 31. f. — Hie. s. Iona. 1. Gre. 21. mor. 16. — Deus

Comminationes diuinæ — Formido Dei dicuntur aliquando comminationes diuinæ formidandę, pręcipuè quæ erãt in lege. Iob. 13. c. — Glo. ordi. s. Iob. 13.

Timor Iudæorum erga Christum — Timor fratrum Ioseph. gen. 43. d. designare potest timorem Iudęorum erga Christum. Pauebunt autem ad dominum Iudæi in fine seculi, quando mirabuntur veritatem cognitam, quã antea negabant. Hose. 3. b. — Hie. s. Hose. 3

Imbecillitas fidei — Timor Petri in mari. Matth. 14. d. imbecillitatem fidei significauit. Designauit etiam turbationes humanas ex fluctibus huius seculi. Nemo enim fuit, quem non seculi huius vnde turbarint. Admonet tamen ps. 48. Ne timueris, quum diues factus fuerit homo &c. Timere quoque dicuntur, qui non credunt, aut qui hæsitant. Ioel. 2. f. — Ori. s. Mat. cap. 14. Amb. 1 de interp. 56. Rup. s. Ioel. 2.

Formidolosa laudatio venire dicitur à Deo, veniente auro ab aquilone. Iob. 37. d. quia dum claritatem suæ fidei gentilitas obtulit, multitudo Hebræorum fidelium diuina iudicia pertimescendo laudauit. Hoc fuit factum, quando conuersus est Cornelius centurio. Acto. 10. a. — Gre. 27. mor. 28.

Timor malus — Timor inordinatus est, quum quis timet, vbi non est timor: vt quando Adam timuit pręsentiã Dei. gen. 3. b. Vbi etiam timor erat erubescentia peccati. Timent etiam timore, vbi non est timor, qui temporalia timent ea præponentes æternis. ps. 52. Et timent pruinam, qui aduersitates temporales formidant. Iob. 6. c. Vnde contingit, vt incidant in pœnam æternam. — Hila. s. ps. 52. Amb. s. ps. 118. ser. 4. Gre. 7. mor. 12.

Subiectio carnis — Timor vxoris in virum est non timor seruilis, sed reuerẽtialis, qui Græce dicitur εὐλάβεια: & timet vxor virum, hoc est, caro animum, Ephe. 5. d. — Hie. s. Ephe. 5.

Fuga discipulorum. — Timor factus dicit esse notis Chrs, quãdo apostoli in passione propter metũ, relicto eo fugerunt. ps. 30. Timor etiam discipulorum viso Christo in mari, designat timorem fidelium, quum vident malos puniri. Ioan. 6. c. — Hie. s. ps. 30. Aug. s. Ioan. tract.

Aug. f. ps. 90. Gre. f. cant. 3. Ber. ser. 2. de. s. And. & f. qui habit. ser. 6. & f. cant. ser. 3. Rup. f. cant. 3. Basi. f. ps. 32. Amb. f. ps. 118 ser. 5 Hie. f. Isa. 19. Ori. f. Matth. ho. 35.

Timor nocturnus. ps. 90. est diabolus semper inferens tenebras: vel est quum quis ex ignorantia peccat: vel est timor hostis in nocte huius mundi: vel est pusillanimitas, quæ ex carnis afflictione procedit. Vel timores nocturni erant reges persecutores populi Dei. cant. 3. c. — Diabolus. Peccatum ex ignorantia. Pusillanimitas. Persecutores. —

Timere interdum est reuereri: & timens populus dominum post transitum maris rubri designat timorem, qui est initium & basis sapientiæ: & hic est timor imperfectorum. Exod. 14. g. 19. c. 20. c. ps. 32. 33. 73. 118. 134. Isa. 25. a. Aggę. 1. d. Timor quoq; Aegypti dicit initium conuersionis. Isa. 19. c. Timentes ex terremotu passionis Christi, sunt adducti ad timorem Dei post cõuersionem à peccatis per passionem Christi. Matth. 27. f. Timor autem imperfectorum est timor seruorum. Ideo Mala. 1. b. dicebat dominus: Si ego dominus, vbi est timor meus?. — Timor reuerentiæ.

Gre. 7. mo. 21. & 27. mor. 26. — Timentes autem amici Iob, visa eius plaga, designant eos, qui non ex amore Deum metuũt, sed ex sola verberum percussione. Iob. 6. d. 37. d.

Rup. 2. f. Exo. 32. — Timere interdum est horrere: & timentes filij Israel Aegyptios. Exod. 14. c. designant timorem recognoscentium peccata sua, quæ sunt Aegyptij. Hortatur autem Deus ecclesiam, ne timeat Aegyptios, aut alios aduersarios, quum habeat ipsum Deum adiutorem. Isa. 54. b. Non timet autem iustus, quum venerit ęstus: quia securus expectat persecutiones, & diem iudicij. Iere. 17. b. Sic non formidat grex domini sub bono pastore. Iere. 23. a. Formidinem autem dederant in terra viuentium gentes Assur, hoc est, hæresiarchę in ecclesia. Eze. 32. e. — Recogaltio peccati. — Hie. f. Eze. 32.

Gre. 22. mor. 17 — Non expauescens Iob ad multitudinem nimiam. Iob. 31. d. designat Christum, qui persecutores suos cum gladijs & fustibus venientes, vna tantum responsione perculit dicens: Ego sum. — Virtus Christi.

Ori. f. Exo. ho. 2. Beda. f. Exo. 1. — Timentes Deum obstetrices dicuntur, hoc est, timere docentes: & designant legem & euãgelium, quæ docent timere Deum. Exo. 1. d. — Docés sacra doctrina timorem

Beda. f. Exo. 2. — Timens Moses Pharaonem. Exo. 2. c. designat nondum perfectos timentes temporalia pericula. Vel designat timorem Christi ex parte carnis in passione. — Timor Christi ex parte carnis

Goo. f. Exo. 34. — Timentes filij Israel accedere ad Mosen. Exo. 34. d. designant nolentes intelligere mysteria legis. Exo. 34. d.

Hie. f. Eze. 32. & f. Hose. 11. — Timere in die mala est timere in iudicio. ps. 48. qua ratione non timebit ecclesia, seu iusti, qui sunt in ea. Isa. 54. d. Sic non timet iustus, cum venerit æstus. Iere. 17. b. Formidant autem reges gladium Dei, hoc est, dæmones vel hæretici verbum Dei. Eze. 32. c. Et formidant filij maris ad rugitum leonis: quum discipuli hæreticorum timent comminationes diuinas. Hose. 11. d. Iusti autem non timebunt calamitatem, cum venerit. Iob. 5. d. — Timor iudicij

Gre. 6. mor. 19 Hila. f. ps. 51. Gre. 34. mor. 3. — Timent iusti, quum considerant abiectionem populi Iudæorum. ps. 51. Et timent angeli, visa ruina Leuiathan, vt ex hoc timore robustius in Deum solidarentur. Iob. 41. c. — Timor confirmans bonos

Hila. f. Mat. 2. — Timens Ioseph ire in Iudęam, typus esse potest apostolorum non audentium prædicare in ea. Matth. 2. d.

Gre. f. 1. reg. 3. — Timens Samuel indicare visionem Eli, quę erat contra ipsum Eli. 1. reg. 3. c. designat quòd prælati cum magna reuerentia sunt reprehendendi: & quia postea iussus indicauit, designauit obedientiam. Vel significabat apostolos nolentes declarare ante tempus repulsionem synagogæ.

Gre. f. 1. reg. 4. — Timentes Philistim Iudæos afferentes arcam in castra. 1. reg. 4. b. designant prædicatores irridentes Iudæos, quòd nihil afferant, quod possit eos iuuare, &c. — Irrisio Iudæorum

Glo. or. f. ps 55. — Timere ab altitudine diei. ps. 55. est timere superbos huius mundi: quos non timet; qui sperat in Deo.

Gre. f. 1. reg 7. Arno. f. ps. 90. Hila. f. ps. 63. Gre. 6. mor. 1. — Timere à facie Philistinorum. 1. reg. 7 b. est fugere mundi delectationes: ne in pœnas sequẽtes incidant. Et timor nocturnus, est occulta voluptas. ps. 90. Hic est timor inimici, à quo orabat liberari propheta antequam veniret. ps. 63. Et iusti non formidabunt bestias terræ, hoc est, dæmones in morte. Iob. 5. d. — Fugere voluptates.

Gre. 1. mor. 11. — Timens Deum Iob designat Christum venerantem patrem. Iob. 1. a.

Gre. f. 1. reg. 14 — Timens populus iuramentum Saulis, designat venerantes præcepta maiorum. 1. reg. 14. d.

Ori. f. Iere. ho 8. Aug. f. ps. 103. — Timent aquæ Deum, hoc est, angeli præpositi aquis Deum venerantes. ps. 76. Vel formidãt persecutores à voce tonitrui prædicatorum. ps. 103.

Hie. f. Isa. 29 — Timent Deum mandato hominum, qui transgrediuntur legem Dei propter traditiones hominum. Isa. 29. d. Matth. 15. a.

Ori. f. Iudi. ho. 9. Calli. lib 7 cap. 15. Rup. 11. f. apoca. — Timidus seu formidolosus, qui iubetur recedere à prælio. deut. 20. b. Iudi. 7. a. Est nõ audẽs sequi Christum: vel qui nihil arduum aggreditur: vel veniens ad monasterium, & relinquens sibi aliqua in seculo, & suo exemplo alijs nocens. Designatur etiam, vt qui timent negare Chrm̃ in persecutione fugiant. Timidi autem reprobati mittuntur in stagnum. apoc. 21. b.

Hie. f. Isa. 57. — Solicitus timet diues: quia cum Deum non timeat, multos timet. Isa. 57. c.

Tinea.

Tinea est vermiculus, qui de putredine aut situ, aut puluere nascens, vestes aut libros arrodit, in quibus etiam nascitur: & habet quoddam integumentum, in quo latet.

Quasi

Quasi tinea dicitur fuisse Deus Ephraim. Hose. 5. d. quia vt vestimentū paulatim à tinea consumitur: ita Deus sensim castigando expectat ad pœnitentiam. Hiero. s. Hose. 5.

Inuidia. Peccatum. Cupiditas. Dolor. Tinea rodens vestes significare solet inuidiam rodentem animam, in qua nascitur: & generaliter peccatum: & etiam cupiditatem & dolorem. Matth. 6. c. Et malus velut à tinea consumi dicitur. Iob. 4. d. 13. d. quia tinea damnum facit, & sonitum non facit: ita iniquorum mentes quia damna sua considerare negligunt, integritatem quasi nescientes perdunt. Amittunt namq; à corde innocentiam, ab ore veritatem, à carne continentiam, & per accessum temporis ab ætate vitam. Ori. s. Matt. cap. 13. Gre. 5. mo. 28. & 13. mor. 25.

Hæretici. Dæmones. Tinea etiam designat hæreticos: qui ecclesiæ vestimentum impietate sua corrodunt & dissipant: sicut tinea domum sibi corrumpendo vestem ædificat. Potest etiam dæmones significare, virtutum & omnium bonorum corruptores. Iob. 27. d. Amb. 1. de spū sctō. 20. & plog. s. Luc. Hiero. s. Iob. 27. Gre. 18. mo. 9.

Pœna inferni. Tinea præterea designare potest pœnam damnatorum, quæ ex proprijs eorum peccatis nascitur, eosdem semper arrodens. Isa. 14. c. 33. a. Iuxta septuaginta. 50. d. 51. c. Hier. s. Isa. 14.

Tingere, Tinctura.

Tingere est aliquo colore inficere, madefacere, & immergere. Tinctura autem est ipsa infectio.

Effusio sanguinis Christi. Tinctæ dicuntur vestes Christi de Bosra, hoc est sanguine suo. Isa. 63. a. Et tincta purpura in canalibus. Canti. 7. b. Sanguinem ex vulneribus Christi defluentem designat. Vel memoriā passionis Christi in mente cum humilitate. Hiero. s. Isa. 63. Glo. ord. s. canti. 7.

Destructio Hierusalem. Intingi pedem in sanguine. Psal. 67. effusionem sanguinis in destructione Hierusalem futuram indicabat. Vel pes Christi intinctus est in sanguine suo in passione, quando dixit: Torcular calcaui solus. Isa. 63. a. Intingitur etiam pes Christi in sanguine, quando ministri Christi propter euangelium martyrium patiuntur. Hil. & Hie. s. ps. 67. Euch. q. in psal. Aug. s. ps. 67.

Tingere sanguine agni fasciculum hyssopi. Exo. 12. d. est humilitati passionis Christi iungere rationem & vim concupiscibilem & irascibilem. Gre. Nysse. de vita Moisis.

Imitari passionem Christi. Dās Chrs spūm sanctum. Tingere digitum in sanguine. Leui. 3. d. 4. b. 9. d. est passionem Christi imitari. Vel ipse Christus intingit digitum in sanguine, dando spiritum sanctum per passionem suam. Vel vt ostendatur, quia passiones carnis dominicæ virtute diuinitatis actæ sunt. Rup. s. Leui. 14. Isyc. s. Leui 4.

Baptismus p Chrm Deū & hominem. Cōmunicatio idiomatum. Tingere passerem viuum in sanguine passeris immolati. Leui. 14. a. est baptismum conferri per Christum, qui Deus & homo est pro nobis immolatus. Non enim in hominis passione, sed Dei & hominis baptizamur. Vnde tingi dicitur passer viuus per communicationem idiomatum, quando dicitur: Deus passus est. Isy. s. Leui. 14. Cyril. epis. 39.

Duplex amor. Duplex operatio. ignis. Tinctus bis coccus designat feruentē amorem, seu duplicem amorem, Dei videlicet & proximi: vel duplicem ignis operationem, nempe calefacere & illuminare. Exod. 25. a. 26. a. 28. b. 36. b. 39. a. Glos. inte. s. Exo. 25.

Iudæi infamantes Christum. Tingentes fratres Ioseph tunicam eius in sanguine hœdi. Gen. 37. f. designant Iudæos infamantes Christum, & falsis testibus accusantes. Amb. de Ioseph. 3. Beda. s. gen. 37.

Bene operari omni tēpore. Tingens sacerdos digitum dextrū in oleo, quod habet in manu sinistra. Leui. 14. c. est exercens bona opera per gratiam Dei in prosperis & aduersis. Isyc. s. Leui. 14.

Iudæa. Tincta auis per totum erat Iudæa, quando erat ornata virtutibus & donis spiritussancti. Iere. 12. b. Hiero. s. Iere. 12.

Humiles. Tincturæ mundissimæ. Iob. 28. c. vocantur hi, qui veraciter sunt humiles, veraciter sancti: qui sciunt quidem quòd ex semetipsis virtutum speciem non habent: sed hanc ex dono gratiæ desuper venientis tenent. Tincti enim non essent, si sanctitatē naturaliter habuissent. Sed mūdissimæ tincturæ sunt: quia humiliter custodiunt superuenientem in se virtutum gratiam, quā acceperunt. Vnde etiā baptisma, id est, tinctio dicitur ipsa nostra in aquā descensio. Tingimur quippe, & qui prius indecori eramus deformitate vitiorum, accepta fide reddimur pulchri gratia & ornamento virtutum. Gre. 18. mo. 35.

Consideratio sui. Tinguntur pedes sacerdotum in parte aquæ Iordanis. Ios. 3. d. quando per inuestigationis profundæ, & retractationis studium ad desideriorum nostrorum considerationem, nostræ cōtemplationis oculum reflectimus. Item quum mens adinuentionis suæ subtilitatem miratur, & in sua admiratione delectatur. Tingi enim est affici. Et in parte tingitur: quia desideriorum nostrorum errores ex parte penetramus. Ricar. de. s. victo. de extremi mali. 21. 23.

Religio gentilium. Sapientes seculi. Verba sapientum. Tincti colores Indiæ. Iob. 28. c. fucatam gentilium religionem designant. Vel huius mundi sapientes: qui quamuis per infidelitatem, & plerunq; per actionem fœdi sint: ante humanos tamen oculos superinductæ honestatis colore fucantur. Ipsa quoq; sapientum verba colores indiæ dicuntur: quia dum intendunt eloquentiæ, eorum dicta quasi pulchra apparent specie & fucatione tincturæ: & quum virtute rerum careant, aliud se esse quàm sunt, verborum compositionibus, quasi superductis coloribus mentiuntur. Hiero. s. Iob. 28. Gre. 18. mor. 30.

Ricar. de s. vict. de securi. cōsciētiæ. 26. Tingi dicitur arbor succisa rore cœli. Dani. 4. c. quando mens deprauata per suggestiones diaboli diuersis erroribus imbuitur.

Tingi aqua. Leui. 11. e. Vide Lauare.

Tinnire.

Tinnire propriè de metallis dicitur, quum ex eorum pulsatione seu iactu sonus efficitur. Tinniunt quoque aures, quum inclusi subtiles & leues vapores interdum per membranam illam, quæ in auribus est, emergunt, & sonum illum seu tinnitum fictitium ædunt.

Tinnitus aurium aliquando ex magno & vehementi sonitu fit: & tunc tinnire dicuntur aures, quum videntes alicuius insignis viri lapsum pauore concutiuntur: aut quum aliquid stupendum & insolitum subito euenire conspiciunt. 1. Reg. 3. b. 4. Reg. 21. b. Iere. 19. a. Stupere.

Tintinnabulum.

Tintinnabulum est instrumentum æneum, quo tinnitus æditur, vel ad conuocādos aliquos: vel ad aliquid aliud.

Glo. inter. s. Exo. 28. Rup. 4. s. Exo. 23. & 13. s. Ioan. Ori. s. Exo. ho. 9. Gre. Nys. de orone. Tintinnabula aurea in veste sacerdotis, prædicationem claritatis supernæ lucis designare possunt. Resonant autem: quia omnibus est prædicandum. Peculiariter autem designant prædicationem Christi: & extrema eius verba in cœna. Exodi. 28. f. 39. e. Eccl'i. 45. b. Designant etiam prædicationem iudicij & finis mundi: ideo ponebantur in infima vestis ora. Prædicatio claritis supernæ. Prædicatio Chr. Prædicatio iud.

Philo. de vita Mosis & de migra. Abra. Hie. d veste sacerd. Cle. Alex. 5. stroma. Tintinnabula etiam in veste designare possunt concentum & congruentiam elementorum: & peculiariter aquæ & terræ: ideo in infima vestis parte ponebantur. Vel designant sensibilia per auditum percepta. Item tonitrua in aëre. Et quia tintinnabula pendentia à veste talari erant trecenta sexaginta sex, tempus annuum designare possunt. Cōcētus elem. Sensibilia. Tonitrua. Tempus annuum.

Gre. s. 1. Reg. 10. Hie. d veste. sacerd. Aug. q. in Exo. 119. Gre. Nysse. de vita Mosis. Tintinnabula præterea in veste sacerdotali, designant multiplicationem bonorum operum, quæ ad minorum exemplum clamant: vel sonum operum & doctrinæ. Item fidem synceram: quæ debet resonare in sacerdotibus. Exēpla & doctr. Fides.

Tinum lignum.

Glo. ord. s. 3. reg. 10. Tina ligna seu thina, quæ allata sunt ad Salomonē ex Ophir, erant imputribilia, & spinosa, in modum spinæ albæ. Designant doctores, ex quibus fiunt fulcra & gradus in domo domini. Tina ligna ponunt. 3. Reg. 10. b. 2. Par. 9. c. Apo. 18. c. Porro. 2. Par. 2. b. Inter ligna, quæ debebat mittere Hiram è Libano ad Salomonem, quædam dicuntur non tina, sed arceuthina, id est, iuniperina. Quod vocabulum Hebraicum transfert Hieronymus in abietes. Doctores.

Titubare, Vacillare.

Titubare est non valere pedibus insistere: qualiter contingit ebrijs, aut infirmis. Eccl'i. 37 d. Dicitur etiam vacillare.

Hie. s. Isa. 29. Vacillare dicuntur gressus iudæorum. Isa. 29. c. quando non assequuntur sensus legis & prophetarum de Christo.

Titulus.

Hiero. s. ps. 15. Titulus est index cuiuscunque operis: vt quod alicui rei, vt libro, operi, vel statuæ superscribitur, ad eius cognitionem inducens. Tres sunt autem tituli, qui inscribi solent: vnus super tumulum mortuorum: alius in liminibus seu limitibus ciuitatis: tertius in victoria regis.

Hie. s. ps. 15. & s. Isa. 19. Titulus lapidis, quem erexit Iacob, memoriam passionis Christi designat: qui positus est in signum populorū. Gen. 28. b. 31. f. 35. c. Exo. 24. a. Tituli autem inscriptio. psal. 15. 55. 56. designauit titulum triumphalem crucis Christi, quando vicit diabolum. Titulus etiam in terra Aegypti est crux Christi cum suo titulo erecta in mundo. Isa. 19. c. Memoria passionis Christi. Crux Christi. Fides.

Basi. s. ps. 59. Amb. 2. de Iacob. 7. Tituli inscriptio firmationem fidei indicare potest. psal. 15. 59. in titulo. Et titulus in sepulcro Rachelis, fidem ecclesiæ designabat. Gen. 35. c.

philo. de somnijs. Titulus etiam lapidis potest designare firmitatem mentis in virtute. Firmitas mentis.

Hila. s. ps. 55. Titulus, qui apponitur in monumentis, æternitatem Christi designare potest. Psal. 55. Aeternitas Chr.

Hiero. s. Eze. 39. Titulus quem statuunt iuxta os, nota hæreseos intelligi potest. Eze. 39. d. Nota hæreseos.

Isyc. s. Leui. 26. Tituli non erigendi, sunt insignis memoria vanitatis. Leui. 26. a.

Tob.

Aug. q. in Iudi. 49. Tob, id est bonus, seu optimus: nomē terræ, in qua habitauit Iephte: gloriā cœlestē, seu ecclesiam Gloria cœlestis.

Ecclesia. clesiam indicat, in qua habitauit Christus post resurrectionem. Iudi. 11. a.

Tobias.

TObias, id est, bonus domini, siue bonitas domini: vir satis notus in sua historia: qui ponitur in exemplum charitatis & patientiæ.

Pœnitentes. Doctores. Virgines. Innocentes. Fuit alius Tobias, qui dedit aurum & argentum ad coronas pontificis. Zach. 6. c. designat eos, qui vtiles sibi sunt pœnitendo: vel doctores ecclesiæ, qui offerunt aurum sapientiæ. Vel designat virgines & innocentes, qui aurum conferunt ad coronam Christi. Lyra. s. Zach. 6. Rup. s. Zach. 6.

Tolerare, Tolerantia, uide Sustentare.

Tollere, uide Accipere, & Auferre.

Tonare, Tonitruum, Fragor.

TOnitruum est sonitus, qui fit in nubibus ex pugna calidi & frigidi: & tonare dicitur, quũ fit ille sonitus. Fragor autem est sonitus, qui ex arbore aut alia re inter frangendum emittitur. Accipitur tamen pro quouis magno sonitu.

Diuinitas i Christo. Manifestatio Chri. Christus. Tonitruum magnitudinis Dei. Iob. 26. d. 38. c. est diuinitas in Christo: quæ ideo tonitrui nomine expressa est: quia de excelso fama nominis eius in Christo Iesu filio suo terris insonuit. Vnde & tonare voce dicitur Deus. Iob. 40. a. quando cõsubstantialem sibi filium mundo terribiliter demonstrat. In iudicio quoq; erit tonitruum magnitudinis Christi. Et ipse Christus incarnatus in tonitruo figuratur: qui ex antiquorũ patrum conueniente prophetia ad notitiam nostram, quasi ex nubium concursione prolatus est. Qui inter nos visibiliter apparens ea, quę supra nos erant, terribiliter sonuit: vnde & ipsi sancti apostoli de eius gratia generati, Boanerges, id est filij tonitrui sunt vocati. Hiero. s. Iob. 26. Gre. 17. mor. 19. & 29 mor. 16. & 32. mor. 5.

Inspiratio diuina. Tonare dicitur Deus voce magnitudinis suæ. Iob. 37. a. 40. a. quando se nobis iam per lamenta præparatis, quàm sit magnus in supernis insinuat. Quasi de cœlo tonitrus procedit, quum nos incuria negligentiaq; torpentes, respectus gratiæ subito pauore percutit: atq; in terra positi, sonum de superioribus audimus: quia terrena cogitantes superni terroris sententiam pertimescimus: & mens bene iam de summis solicita trepidat, quæ prius in infimis male secura torpebat. Voce etiam sua Deus mirabiliter tonat: quia occulta vi corda nostra incomprehensibiliter penetrat. Gre 27. mor. 16.

Baptismus Christi. Prædicatio ad gẽtes. Intonuit dominus super aquas. psal. 28. in baptismo videlicet Christi, quando dixit pater: Hic est filius meus dilectus. Vel intonuit super aquas gentium per prædicationem. Intonuit etiam de cœlo, quum per iustorum corda euangelizauit. psal. 17. 103. Hiero. s. ps. 17. Aug. s. ps. 28. 103.

Fortitudo sanctorũ in dæmones. Tonat Deus fragore magno, quando dat sanctis perfecta desideria ad terrendos dæmones: aut quum illis ministrat robur ad feriendos & vincendos dæmones. 1. Regum. 2. b. 7. c. Gre. s. 1. Reg. 2. 7.

Cõminatio pœnæ. Vocatio ad iudiciũ. Sentẽtia cõdẽnationis. Grauis vindicta. Tonitrua interdum manifestam pœnæ comminationem designare possunt. Exod. 9. e. Et tonitruum magnitudinis Dei erit vox iudicij. Iob. 26. d. quando videlicet Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. psalm. 49. 103. Ioel. 2. a. Sopho. 1. d. Apoca. 4. b. Et tonat dominus in cœlis super aduersarios. 1. Reg. 2. b. 7. c. quando grauiter condemnat Iudæos per apostolos. Et tonitruum irruens, est grauis vindicta: quæ subito exterreat. Isa. 29. b. Arno. s. ps. 103. Gre. 17. mo. 19. & s. 1. Reg. 2. Aug. 17. ciui. Dei. 4. Beda. s. Exod. 9. Rup. 3. s. apo.

Doctrina euãgelica. Prædicatio euageli. Oracula ꝓphetarũ. Tonitrua etiam doctrinam euangelicam designare possunt: quæ præcedit pœnam infidelium damnandorum sicut tonitrua præcedunt grandinem. Exod. 19. c. psalm. 28. 76. Iob. 37. a. 38. c. Apoca. 8. b. 11. d. 14. a. Potest simili ratione ipsam prædicationem significare. Vnde & prædicatores euangelij Iacobus & Ioannes dicti sunt Boanerges, hoc est, filij tonitrui. Mar. 3. b. Tonitrua quoque septem sunt oracula prophetarum. Apo. 10. b. Ori. s. Exo. ho. 4. Basi. s. ps. 28. Hiero. s. Iob. 38. & de mansio. Gre. 29. mo. 16. Aug. s. apoc. ho. 6. Euch. form. spũa. 3. Bed. s. Exo. 19. Rup. 6. s. apoc.

Tonitrua erunt magnæ laudes Dei post iudicium. Apo. 19. a. Rup. 10. s. apoc.

Tondere, Tonsor.

TOndere est lanam, siue capillos & huiusmodi incidere. Tonsor autẽ est, qui tondendi habet officium.

Ablatio sacramẽtorũ a iudaico sacerdotio. Resecare cogitatiões superfluas. Tondens caput Iob designauit Christum: qui in carne apparens, à iudaico sacerdotio præceptorum suorum abstulit sacramenta. Iob. 1. d. Tondere etiam caput, est cogitationes superfluas à mente resecare. Gre. 2. mor. 30. 38.

Resecare superflua. Tondere comam debent sacerdotes, hoc est, superflua à se abijcere: nõ tamen tondere debebant ad pressum. Eze. 44. f.

Manifestatio bonorum operum. Tondere primogenita ouium, est ab occultationis suæ tegmine humanis oculis inchoata bona opera denudare & manifestare. Deut. 15. d. Gre. 5. mor. 34.

Amb. de initiat. myste. 7. Aug. 2 doctri. chr. 6. & 1 ps. 94. Gre. s. canti. 4. Ber. ser. paru. 63.

Tondere oues est simplices à peccatis exonerare: & tonsores ouium sunt prælati, & prædicatores. Gen. 38. c. Et tonsæ sunt fideles ecclesiæ, à superfluis, & à curis secularibus se exuentes: & omnia relinquentes: & monachi & prædicatores libenter opera mundi deponentes. Canti. 4. a. Tondent etiam oues in malum: qui rapiunt à simplicibus ipsorum temporalia bona. Rup. 8. s. gen. 29. Beda. s. gen. 38. — Exonerare simplices à peccatis. Prælati & prædicatores. Relinquentes omnia. Monachi.

Glo. inter. s. Isa. 53. Rup. s. Iudi. 24.

Tondentes Christum fuerunt principes Iudæorum: ipsum despectui habentes: & ignominia facientes vsque ad crucem. Isaiæ. 53. c. Idem designarunt Aegyptij tondentes Ioseph. Gene. 41. b. quæ tonsio etiam designauit ablationem discipulorum à Christo. Vt autem is, qui tondetur, relinquit comam tondentibus, ita Christus reliquit nobis omnia merita sua: & spoliatus vel attonsus mortalitate & passibilitate, remansit impassibilis. Tõsor autem, qui totõdit Samsonem, fuit Pilatus crucifigens Christum. Iudi. 16. e. — Principes Iudæorum affligentes Christum. Ablatio discipulorum Christi. Spoliatio mortalitatis Christi. Pilatus crucifigens Christum.

Hiero. s. Iere. 7. & s. Mich. 1.

Tondere capillum erat signum doloris: quia capilli decori habebantur: vnde tondet capillum, qui perdit decorem animæ. Iere. 7. g. 48. f. Et detonsa est Hierusalem, quum destructa est: & genus humanum, quum cecidit à delicijs paradisi. Mich. 1. d. — Amittere decorem animæ. Destructio Hierusalem. Lapsus hominis.

Glo. ord. s. Nahũ. 1.

Attonderi dicuntur, qui sic castigantur, vt non intereant. Et attondentur hostes, qui ad tẽpus eijciuntur: ita tamen vt non radicitus auferantur. Nahum. 1. d. — Castigatio temporalis.

Hiero. s. Amos. 7. Rup. s. Amos. 7.

Tonsor regis dicitur bruchus, qui omnia tondet: & sumitur pro exercitu vastante Iudæam. Amos. 7. a. Vel tonsio gregis fuit per locustam, quum Sennacherib omnia vastauit, præter Hierusalem. Et etiam tonsor regis dicitur superba quædam & arrogans fortitudo: quæ omnia bona nostra deuastat. — Exercitus cõtra iudæam. Superbia.

Isyc. s. Leui. 19.

Tondere comam in rotundum prohibetur. Leuit. 19. f. quasi sit velle abscondere cogitationes à Deo.

Hiero. s. Iere. 9.

Attonsi comam erant Ismaelitę. Iere. 9. g.

Topazius.

Plin. 37. natu. hist. 8. Hil. & Amb. s ps. 118 Geo. ven. canti. 3. tono. 8. cap. 3.

TOpazius est lapis preciosus viridis coloris, aut potius aurei: qui primus refertur in Topazio insula maris rubri inuentus, & matri regis Aegypti oblatus. Est difficilis ad leuigandum, sed asperatur magis: estq; rarus inuentu. Feruidam aquam tepidam reddit in eam immissus: variasq; curat infirmitates. Fertur leuare oculorum dolorem.

Lyra. s. Exo. 39. Aretas. s. apo. 21.

Topazius pretiosissimus lapis, qui in primo ordine rationalis ponebatur, intelligentiam significare potest. Exod. 28. g. 39. b. psalm. 118. Vt autem erat nonum fundamentum ciuitatis cœlestis, Matthæum apostolum designat, qui diuino zelo ignitus etiam vsque ad carnem & sanguinem, & lactationem Dei scripsit incarnationem. Apo. 21. f. — Intelligentia. Matthæus.

Gre. 18. mor. 33.

Topazius de Aethiopia. Iob. 28. d. significare potest quemlibet sanctum de gentilitate, virtutibus splendentem. Et etiam eos, qui virtutibus aut sapientia se insignes esse putant. Item eos, qui ab hæresi vel peccato conuersi, virtutibus pollent. — Conuersi virtutibus pollentes.

Torcular.

TOrcular est machina premendis vuis accommodata.

Ori. s Matt. ho. 19. Hiero. s. Isa. 5. & s. Mat. 21. Euch. form. spũa. 4.

Torcular vineæ patris familias erat locus libationum in templo, seu altare, in quo, vt in torculari, oblationes & sacrificia tanquàm fructus offerebantur, & vorabantur. Isaiæ. 5. a. Mat. 21. d. — Altare holocaustorum.

Ori. s. Mat. ho. 19. Arno. s ps. 8. Hila. s. Mat. 22.

Torcular etiam dicitur sacra scriptura, vel profunditas eloquiorum Dei. Mat. 21. d. Et torcularia sunt voces prophetarum ex Christo vita vera impletæ. psal. 8. 80. in titu. Hæc sunt torcularia redundantia vino. Ioel. 2. f. — Sacra scriptura.

Hie. s. Isa. 63. Rup. s. Agge. 2. & s. Zach. 14.

Torcular, quod calcauit Christus, est crux eius & passio. Isa. 63. a. Agge. 2. c. Et torcularia regis in Hierusalem eandem crucem designant. Zach. 14. c. psal. 80. — Crux Christi.

Amb. d spũ scto plo. Aug. s. ps. 8. 83. & ser. 108. Gre. 16. mo. 52

Torcular vbi Gedeon excutiebat frumenta. Iudi. 6. b. designat ecclesiam, in qua cœlestis vitis fructus exundat. Et torcularia sunt ecclesiæ, in quibus vinum, id est boni separantur à vinacijs, id est, malis. Et etiam, quia in ea exprimitur botrus Christus. psal. 8. 83. In singulis autẽ fidelibus homo nouus per pressuram purificatur, & separatur à veteri & carnali, tanquàm à vinacijs. Iob. 24. c. — Ecclesia.

Rup. 11 s. apoc. Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 28.

Torcular vini furoris iræ Dei erat vindicta Dei in Hierusalem, quando destructa est. Apo. 13. c. Et torcular vineæ dici potest timor iustitiæ Dei punientis, quo quis reprimitur à peccando. Et hoc torcular dicitur Deus calcasse virgini filiæ Sion, quum & malis dat supplicia, & bonis præmia. Thre. 1. e. — Vindicta Dei. Timor iustitiæ Dei.

Beda. s. Pro. 3.

Torcularia in fœlicitate abundantem lætitiam beatorum designant. Pro. 3. b. — Gloria cœlestis.

Aug s. ps. 8. 80.

Torcularia, vbi exprimitur vinum, vel oleum, designant pressuras: & mortem: & diem — Pressurę. Mors.

iudicij

Dies iudicij. Baptismus. Persecutiones malorum in bonos. — Gre.16.mo.25. Euch.form.spũa.4.

iudicij, quando vinum separatur à vinaclis, & oleum ab amurca. Designant etiam ipsum baptismum.psal.80. in titulo. Torcularia etiam sunt persecutiones, quas mali & hæretici exercent in bonos. Omnes enim, qui sanctam ecclesiam persequuntur, torcular calcant. Sed calcatis torcularibus sitiunt: quia agendo crudelia ferociores fiunt: & impietatis suæ meritis cæcati, eo ambiunt grauiora facere, quo iam grauia fecerunt. Iob. 24.b. Ipsa etiam martyria torcularia dici possunt, tanquàm afflictione persecutionum calcatis eis, qui pro Christi nomine confessi sunt: & mortalia eorum tanquàm vinacia in terra remanserunt: animæ autem in requiem cœlestis habitationis emanauerunt.psal.8.

Martyria.

Abundãtia malorũ. Scholæ hæreticorũ. — Hiero f.Isa.16. &. f. Hose.9.

Torcular plenum abundantiam malorum aliquando significat. Ioel. 3.c. Torcularia item sunt scholæ hæreticorum.Isa.6.c.Verum torcular eorum non pascit eos.Hose.9.a. Sed vinum eorum est fel draconum.

Tornare, Tornatilis.

TOrnare est ad tornum polire. Tornus autem est instrumentum fabrile, quo ligna, ebur, & reliqua huiusmodi in rotundum polita redduntur. Tornatile autem est, quod torno expolitum est.

Perfectio operum Christi. Miracula Christi. — Gre.f.canti.5. Rup.f.canti.5.

Tornatiles dicuntur manus sponsi, hoc est, opera Christi. Canti.5.d. quia quod tornatur, in sua rotũditate sine obstaculo voluiturt: sic Christi opera in rectitudinis rotunditate voluebantur: quia nulla culpa ei adhærebat, qua minus iustitia eius in rotundum duceretur. Tornatiles etiã erant manus eius: quia apparens in carne, sanitates & miracula, quæcunq; voluit, absq; morarum tarditate fecit.

Virtutes Mariæ. Castitas. Prædicatores. — Amb. instit virgini. 14. Rup.f.canti.6. Gre.f.canti.7.

Tornatilis crater. Canti. 7. a. significat virtutes virginis Mariæ, in qua requieuit sapientia. Item perfectam castitatem mentis & corporis. Designat etiam prædicatores, quia iuxta mores hominum diuersos, necesse est vt lingua prædicatoris voluatur.

Exẽpla sanctorum. Prompta obediẽtia.

Tornaturæ tabularum templi.3.Reg.6.c. eminentia sanctorum exempla designat: & promptum animum ad facienda cuncta, quæ dominus præcepit: & ad patiendum, quæ permittit.

Dialecticæ rationes hæreticorum. — Glo.ord.f. Isa. 44.

Tornare dicitur faber idolum circino.Isa.44.b. quando hæreticus fabricat rationes dialecticas ad defensionem errorum.

Torpere, Torpor.

TOrpere est pigrum esse: & tam corpore quàm animo languere.

Vitia. — Glo.inter.f.gen.41.

Torpẽtes vaccæ macie.Gen.41.c. designant vitia mentem fœdantia, & pinguedinem ac decorem gratiæ corrumpentia.

Torquere, Tortor, Tortura, Torsio, Contorquere.

TOrquere est inflectere: & sumitur pro cruciare: vnde tortor est, qui cruciat: & tortura ipse cruciandi actus. Torsio autem est dolor, qui fit torquendo.

Torquere aurum cum alijs coloribus, aut cum subtegmine aliorum colorum. Exo.39.a. est adiungere charitatem alijs virtutibus.

Gre.9.mor.25.

Torquebatur dolore Iob, quum diceret. Nequaquàm ita loquar.Iob.9.d. quia tunc grauius plerunq; affligimur, quum quasi per consolationis studium afflictionis nostræ nobisconamur mala leuigare.

Curæ rerum terrenarum. — Gre.13.mor.20.

Torquentes cogitationes cor, sunt in sanctis cogitationes & curæ rerum terrenarum, quas aliquando ex dispensatione suscipere coguntur.Iob.17.c.

Prædicare hæreses. — Beda f.Pro.19.

Torquet diues labia sua. Pro. 19. a. quum superbus prædicat hæreses, abutendo autoritatibus sacræ scripturæ.

Dolor. — Glo.ord.f.Isa. 58.

Contorquere caput quasi circulum, fiebat ad demonstrationem doloris interioris. Sed hoc non erat gratum Deo, si aberat affectus contritionis interior.Isa.58.b.

Dæmones. — Ori.f.Mat.ho.7.

Tortores dicuntur dæmones, qui homines cruciare solent.Mat.18.d.

Hiero.f.Isa.13.

Torsiones dicuntur dolores propriæ conscientiæ male sibi consciæ.Isa.13.b.

Torques, uide Monile. Torrens, uide Fluuius.

Torrere.

TOrrere est ad ignem, vel ad solem siccare, & arefacere.

Mentes purgatæ. Fide probata. Virtutes. Doctrina. Exempla patrum. — Ori.f.Leui ho.2. Philo de sacrif. Abel. Amb.2.de Cain.6. Hyc. f. Leui 2. Rup.1.f.Leui.11.

Tostæ spicæ igne sunt mentes igne spiritussancti adustæ, & ab omni peccati humore desiccatæ. Leui. 2. d. Designant etiam fidem probatam in fornace persecutionis: & etiam virtutes, seu doctrinam animi probati: vel doctrinam simplicium & inchoantium, per virtutem spiritussancti accommodatam: vt ab ea literæ paleas separemus. Exempla quoq; sanctorum patrum spicæ tostæ dici possunt.

Vindicta Dei. — Glo.inter.f.Isa.25.

Torrens calor sub nube.Isa.25. designat vindictam in Iudæa per Christum hominẽ factam: & vindictam iudicij.

Torris, uide Ticio. Torta panis, uide Panis.

Tortuosum.

Gre.17.mor.18.

TOrtuosum dicitur, quod est tortum, & multis flexibus sinuosum.

Tortuosus coluber dicitur diabolus: qui decipiendo homini colubri ore locutus est. Iob.26.d. Isa.27.a. Diabolus.

Totus.

TOtum dicitur, quod omnes partes complectitur: & refertur ad quantitatem continuam sicut omne ad quantitatem discretam, siue numerum.

Isyc.s.Leui.2. Totum thus offerre est semper orationi insistere: & sine intermisione gratias agere. Leuitic. 2.a.d.6.b. Assiduitas orandi.

Glo.inter.s.Leui.3. Totam caudam offerre. Leui.3.c est in bono vsq; ad finem perseuerare. Perseuerantia.

Totam similam cremari. Leui.6.b. est confiteri integrè incarnationem & passionem Christi. Ad idem referri potest totum arietem incendere. Leui.8.d.

Hila.s.Mat.cano.13. Totum fermentatum esse dicitur, quando lex, prophetæ & euangelia Christum prædicant. Matth.13.e. Fides incarnationis & passionis Christi.

Aug.s.ps.137. Toto corde reuertitur ad dominum, qui non dat locum vitijs. 1.Reg.7.a.1.Par.19.c. Et toto corde confitetur, qui holocaustum offert de corde suo, nihil sibi reseruans. psal.137.

Gre.s.1.Reg.15. Tota nocte clamans Samuel pro Saule ad dominum. 1.reg.15.c. designat prædicatorem totam causam subditi, qui peccauit, ex charitate in se suscipientem.

Glo ord.s.ps.55. Rup.s Hose.12. Tota dies totum huius vitæ tempus significare potest. psal.55.139. Sic tota die populus Iudaicus potens fuit in iniquitate: vbi eorum pertinacia denotatur. Hose.12.a. Tota die mendacium & vastitatem multiplicat. Totum tempus. Pertinacia iudæorum.

Trabes.

TRabes seu trabs dicta à trahendo, quòd in altum trahatur: dicitur significare duo ligna ædificij simul compacta: ideo semper est magnum lignum.

Rup.3.s.Reg.10. Trabes templi tabulata portantes. 3. Reg. 6. a. designant prædicatores sublimes, & infirmos ac fragiles sua prædicatione portantes: qui sunt extrinsecus quidem sub ligni figura coguiti, sed intra templum deaurati, quantum ad splendorem conscientiæ, vel futuræ gloriæ. Designant etiam fidem diuinitatis & humanitatis Christi: ideo non hærebant muro. Prædicatores. Fides diuinitatis & humanitatis.

Aug.2.ser.dñi i mōte.& d verb.dñi ser.16. Trabes in oculo est odium inueteratum in animo: quod festucam in oculo fratris trabem apparere facit. Mat.7.b. Odium inueteratum.

Tractare.

TRactare est quasi frequenter trahere. Et sumitur pro agitare in animo: & differere, vel scribendo aut narrando commemorare: & etiam suscipere aliquē, siue de aliquo bene aut malè mereri.

Tractare dicitur Deus mente, quando ordinat aliquid faciendum. Isa.14.f.

Lyra.s.Nahū.1. Tractant præuaricationem mente hæretici: & ministri Antichristi, seu nuntij. Nahum. 1. c. quando inducere in errores alios moliuntur. Conari ad decipiendum.

Tradere.

TRadere est in potestatem alicuius aliquid dare: & interdum docere: & traditio est doctrina. Est item committere. Gene. 21. b. Tradiditque puerum. Coniungere. Gene. 34. b. Filias vestras tradite nobis. Dedere. Iosue. 11. d. Qui se non traderet filijs Israel: Emittere. Ioan. 19. f. Inclinato capite tradidit spiritum. Exponere. Iosue. 20.b. Non tradent in manibus eius Exhibere. Gene. 23. c. Agrum trado tibi. Perducere. Iudith. 6. b. Tradent eum in manus. Prodere. Ieremiæ. 21. de. Sanguinem innocentem tradetis. Punire. Iudi. 2. c. Tradidit eos in manus diripientium. Subijcere. Leuit. 26. d. Trademini in manibus hostium.

Hiero.s.Eze.21. Traditi omnes vincti in manus Ioseph, designarunt potestatem Christo datam à patre supernorum & infernorum. Gene.39.d.40.a. Et tradidit Deus coronam & cidarim ei, cuius est iudicium: quum tradidit regnum & sacerdotium Christo. Eze.21.f. Potestas data Christo.

Ori.s.Iudi.ho.2. Hier.s Eze.30.31.35 & s.ps.62. Arno.s.ps.62. Aug 1.iei do.i mōt. &.s.ps.118. Tradit Deus montē Seir sanguini, quum punit dæmones & malos: & tradit malos bestijs, hoc est dæmonibus. Et tradit terram in manu pessimorum: quum terrenos relinquit dæmonibus. Tradit etiam cedrum in manu fortissimi gentium, hoc est, Antichristum in manu diaboli. Ezech.30. c. 31. d. 33. f. 35. b. Eum autem dicitur tradere, quem deserit. Et tradit in Punire.

manus drti

manus diripientium, quum relinquit peccatorem in potestate diaboli: & etiam per excommunicationem. Iudi. 2. c. Et traduntur in manus gladij, qui æternis supplicijs puniuntur: & etiam qui vincuntur à verbo Dei. psalm. 62. 73. Et tradit iudex peccatorem ministro, hoc est, angelo, qui trudat in infernum: & etiam exactori: & calumniantibus. Item peccatori: cui traditur à desiderio, hoc est, secundum desiderata. psalm. 118. 139. Mat. 5. d. Luc. 12. g. Tradi etiam iudici est coram Christo à lege accusari. Tradi satanæ dicitur, qui à Christi corpore separatur. 1. Cor. 5. b. Tradidit etiam Deus vnum quemq; in manu proximi sui, in seditionibus Hierusalem. Zach. 11. b. Tradere etiam dicitur Deus hominē in manibus alicuius, quū permittit illum in scandalum acceptum, & non datum incidere. Et dicitur illum tradere Deus: quia sola voluntate Dei occiditur, non hominis. Exo. 21. b. 23. d. — *Amb. s. ps. 118. ser. 1. Ori. s. Luc. ho. 35. Hil. s. ps. 139. Amb. 1. de pœni. Rup. s. Zach. 11. Hier. s. Zac. 11. Aug. q. in Exo. 79.* — *scandalizari.*

Tradit Deus filios Ammon orientalibus filijs, quum hæreticos ducit ad habentes lucem veritatis. Ezech. 25. a. Et tradit Philistæos in manus Israel, quum peccantes conuertit ad ecclesiam. 1. Reg. 14. f. — *Hiero. s. Eze. 25. Gre. s. 1. Reg. 14.*

Variæ traditiones Christi. Traditus est Christus à patre principibus huius seculi, quando proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Matth. 20. c. 26. a. Iob. 16. c. Et dicitur traditus in manus peccatorum, quando peccatores ipsum suscipiunt: & quando iustus traditur peccatoribus. Tradidit etiam Iudas Christum: & tradunt eum vt Iudas, quicunq; pro temporalibus dant Christum, quem habebant in anima. Traditus quoq; est Christus à principibus sacerdotum in manus impiorum, quando traditus est ab illis, vt crucifigeretur. Tradidit etiam ipse Christus, semetipsum pro nobis. Ephe. 5. a. Gala. 2. d. Traditur terra in manus impij, quando corpus relinquitur persecutoribus. Sic Iob & quilibet iustus traditur in manus impij. Iob. 9. c. — *Ori. s. Mat. ho. 4. 36. Aug. s. ps. 36. Gre. 13. mor. 8.* — *Persecutio bonorū.*

Contēptus doctrinæ Christi. Traditus quoq; dicitur Christus gentibus, quando eius doctrina illuditur, & irridetur ab infidelibus. Matth. 20. c. psal. 87. — *Ori. s. Mat. ho. 11. Arno. s. ps. 87.*

Cōmunicans Christus doctrinam. Tradidit pater familias seruis bona sua, quando Christus cōmunicauit nobis eloquia Dei. Matth. 25. b. — *Ori. s. Mat. ho. 33.*

Tradidit Deus pulchritudinem Iudęorum in manus inimici, cum arcam tradidit Philistęis. Et quum bona opera hypocritarum, quæ per concupiscentiam laudis ostentantur, occulti aduersarij iuri mancipantur. psal. 77. Thre. 2. c. — *Arno. s. ps 77. Gre. 8. mo. 37.*

Tradet Christus regnum Deo patri, quando omnes sanctos ad Dei visionem & fœlicitatē perducet. 1. Cor. 15. c. — *Aug. 1. de trinit. 8. & 83. q. 69.*

Detineri in limbo. Tradere fratres Ioseph custodiæ ex præcepto Ioseph. gen. 42. d. erat sanctos patres detineri in limbo ante aduentum & passionem Christi.

Institués Christ⁹ ecclesiam militantem. Tradens Ioseph terram Gessen fratribus suis. Gen. 47. a. est Christus instituens ecclesiam in hoc mundo, tanquàm in Aegypto.

Lex spūalis data ecclesiæ. Tradens mater Mosis ipsum Mosen adultum filiæ Pharaonis. Exod. 2. b. designat traditionem legis spiritualiter intellectæ ecclesiæ ex gentibus factam: vel ipsum Christum ecclesiæ traditum. — *Glo. ord. s. Exo. 2.*

Tradidit mulier fortis cingulum Chananæo. Pro. 31. b. quia per vigorem demonstratę iustitiæ fluxa opera gentilitatis astrinxit. Item quia contemptibilem in mundo, fides Christi honoratum facit apud Deum. — *Beda. s. Pro. 31. Rup. 8. d glorifi. trinit. 8.*

Proponere exempla sanctorum. Tradens Moses oblata à populo in opus tabernaculi, ipsis artificibus tabernaculi. Exo. 36. a. est proponens sanctorum exempla prælatis & prædicatoribus ecclesiæ: & generaliter fidelibus. Idem est tradere pecuniam in vsus tabernaculi. Exo. 30. b. — *Glo. ord. s. Exo. 36.*

Recognitio bñficiorum Dei. Tradens qui offert sacrificium, adipem & pectusculum sacerdoti. Leui. 2. b. 7. d. Est accepta ferens Christo cognitionem Dei, & redemptionis opus. Tradere etiam similam sacerdoti, est spem salutis committere Christo. Leui. 5. c. — *Isyc. s. Leui. 2.*

Predicatio futuri iudicij. Tradens Moses in auribus Iosue victoriam habitam contra Amalec in deserto. Exod. 17. d. designat prenuntiationem iudicij per Christum futuri. — *Glo. inter. s. Exo. 17.*

Tradetur obliuioni angustiæ priores in fœlicitate. Isa. 65. c. Non quidem obliuioni memoriæ, sed successione bonorum. — *Glo. ord. s. Isa. 65.*

Pœnitentia. Tradere quintam partem supra id, quod damnificatum fuerat, sacerdoti. Leui. 5. d. est quemlibet sensum, per quem peccauimus, ad pœnitentiam reuocare. — *Glo. ord. s. Leui. 5.*

Tradens lex mysteria. Tradens Moses armum arietis dextrum cum collyrida & lagano & adipibus, &c. Aaron, quando consecrabatur. Leui. 8. c. est lex tradens mysteria declaranda per Christum. — *Glo. inter. s. Leui. 8.*

Reduci ad innocentiam. Tradens mulier mundanda sacerdoti agnum anniculum, & pullum columbæ, siue turturem. Leuiti. 12. c. reformationem per pœnitentiam indicat: vt reducatur ad innocentiam. — *Glo. ord. s. Leui. 12.*

Consentire malis. Traditur in animas tribulantium, qui consentit voluntati tribulantium. psal. 26. Et traditur à desiderio peccatori, qui consentit prauis concupiscentijs, per quas traditur diabolo. psalm. 139. — *Aug. s. ps. 26. 36.*

Aug.q in Num.13. Tradidit moses vaccam rufam Eleazaro, & non Aaroni. Nu.19.a.vt designaretur sacrificiũ Christi ad sacerdotes nouæ legis spectare.

Beda.s.Pro.30 Tradit seruum ad dominum suum, qui quemlibet delinquentem, & à prauis actionibus se conuertere volentem, sua exhortatione vel exemplo prauæ actionis, ad id, quod renunciauerat, redire suadet: quod plerique sacerdotes praui in ecclesia facere consueuerunt. Prouerb.30.b. Sic non tradidit Christus seruum dño suo: quia non reliquit peccatorem diabolo: sicut nec ille, qui confitentem non adigit in desperationem. Deut.23.c. Rup.1.s.Deut.25. Suadens redire ad vomitum.

Tradit Deus omnia quasi olera virentia, quando non vult fieri discrimen inter gentes & Iudæos in fide. Gen.9.a.

Gre.s.Canti.8. Tradidit pacificus vineam custodibus, hoc est, Deus Synagogam Mosi & alijs patribus. Canti.8.d.

Hier.s.Isa.23. Tradita Tyrus obliuioni, dicitur anima existens in peccatis. Isa.23.d. Thre.2.b. Anima in peccatis.

Traducere.

TRaducere est de loco ad locum ducere, vel trans aliquid ducere.

Glo.inte.s.gen.32. Traducens Iacob suos per vadum. Gene.32.f. designat exercentem opera vitæ actiuæ, & prædicationis: & ministrantem baptismum & similia: vt postea vacet contemplationi. Exercens opera vitæ actiuæ.

Hier.s.ps.135. Traducit Deus populum suum in desertum. psal.135. quando deducit suos in consilium à seculi curis alienum. Semper autem populus Dei per deserta huius mundi traducitur, quoadusq; in terram promissionis introducatur.

Hiero.s.Eze.47. Gre.22.mor.22. Traducens vir Ezechielem per aquam. Ezech. 47.a. est Deus aut angelus dans notitiam mysteriorum. Traducit vsque ad talos, quando Christus nobis ad se conuersis boni exordij plenitudinem tribuit: & dono spiritualis sapientiæ prima nostri operis vestigia infundit. Vsq; ad genua, quum ad hoc vsque nostra sapientia augetur, vt in prauis iam actibus minime flectatur. Vsque ad renes, quando in nobis percepta sapientia omnẽ quoque, in quantum possibile est, delectationem carnis extinxit. Quando autem transuadari non potest, designat perfectionem contemplationis: in qua dum mens in altum ducitur, subleuata, videt in Deo se penetrare non posse, quod videt: & quasi tangit aquam torrentis, quam pertransire non valet: & quia intuetur speculãdo, quod libeat, & tamen hoc ipsum perfectè non valet intueri, quod libet.

Trahere.

TRahere est per vim ducere.

Amb de Isaac.3. Rup.s.Hose.11. Gre.s.canti.1. Aug.s.ioan.trac.26.32. Ber.s.canti.ser.21. Traxit Deus Ephraim in funiculis charitatis. Hosee.11.f. quando filius Dei per charitatem factus est homo, & passus & mortuus. Trahi autem petunt adolescentulæ post sponsum: quia sine eo currere nequeunt, qui exultauit vt gigas ad currendam viam. Trahitur etiam sponsa tanquàm infirma: quia sine Christo nihil potest: trahitur autem per tentationes & labores. Cantic.1.a. Trahit pater filium, non cogendo liberum arbitrium, sed vinculis charitatis. Ioan.6.e. Trahit autem Christus omnia ad se, hoc est, omnes prædestinatos. Ioan.12.e. Incarnatio verbi.

Gre.24.mo.26. Trahit Deus ad se spiritum & flatum hominis. Iob.34.b. quando ad conuersionem sui desiderij & interiora nostra, & exteriora commutat: vt nihil iam menti exterius libeat: nihil caro inferius vel si appetit, adipisci conetur: sed omne quod homo est, ad eum videlicet, à quo est, & interius desiderando ferueat, & exterius se edomando constringat. Conuersio ad Deũ.

Gre.ho.24. Traxit Petrus rete in terram. Ioan.21.c. hoc est ad soliditatem littoris, quia ipse & eius successores & prædicatores, sanctæ prædicationis voce stabilitatem æternæ patriæ fidelibus ostendunt.

Ori.s.canti.ho.1. Trahere dicuntur etiam adolescentulæ ipsum sponsum: quia vbi duo vel tres cõgregati fuerint in nomine eius, mox est ibi ipse sponsus. Et eruditæ animæ trahunt: quia libenter venit ad illas verbum Dei.

Hiero.s.Eze 5. Trahens Ezechiel nouaculam per caput, designat Deum eijcientem à se Iudæos, vt incredulos & obstinatos. Eze.5.a. Eijciens Deus iudæos.

Gre.18.mor.32. Trahi dicitur sapientia de occultis. Iob. 28. c. quia cum sit inuisibilis, non nisi inuisibiliter inuenitur. Quæ recte trahi dicitur: quia sicut flatum trahimus, vt corpus viuat: sic ab intimis sapientiæ spiritus ducitur, vt ad vitam anima subsistat: vnde psalm. 118. Os meum apperui, & attraxi spiritum.

Ori.s.Luc.ho.35. Trahi ad iudicem, est accusari in iudicio. Luc.12.g.

Glo.inter.s.Leui.11 Trahi per humum animalia immunda. Leui.11. g. est vacare gastrimargiæ, & libidini, & terrenis. Vacare terrenis.

Glo.ord.s.Isa.5. Trahunt iniquitatem in funiculis vanitatis. Isa.5.d. qui addunt peccata peccatis. Addere peccata peccatis.

Discere vana. Trahere dicuntur ventum quasi dracones. Iere.14.a. qui auide discunt doctrinam vanam. Hie.s.Iere.14.
Iudæi contra Chr̃m Et Iudæi, quum superbiæ spiritu inflati, malitiose aduersus Christum intumuerunt. Gre.29.mor.18.
Subijci diabolo. Trahere dicitur diabolus, aut Antichristus post se omnem hominem. Iob.21.d. quia qui bonis præsentibus delectantur, potestati illius se absq; retractatione subijciũt. Trahit ante se innumerabiles: quia multo plures fuerunt carnales ab exordio peccati, vsq; ad tempus Antichristi, q̃; erunt suo tempore. Traxit etiam draco secum tertiam partem stellarum, quãdo diabolus secum traxit multitudinem angelorum é cœlo. Apoc.12.a. Gre.15.mor.30. Aug.solilo.16.

Trames, uide Via.

Tranquillus, Tranquillitas, uide Quiescere.

Trans.

Trans dicitur esse, quod est vltra aliquem locum.

Status hominis ante baptismum. Trans Iordanem flere mortuum Iacob. Gene.50.a. designat statum generis humani ante institutionem baptismi: quia tunc erat tempus fletus.

Trans Iordanem veniens Iesus. Matthæ.19.a. designauit transitum suum ad ecclesiam per baptismum. Ori.s.Mat.ho.7.

Trans fretum venientes discipuli. Matth.16.a. designarunt desertionem temporalium: & etiã finem mundi. Ori.s.Mat.cap.16. Hila.s.Matt.cão.14

Trans flumina Aethiopiæ est terra. Isa.18.a. secundum q̃ Antichristus superabit malitia omnes, qui nigri sunt per peccatum. Gre.13.mor.7.

Transcendere.

Transcendere est ascendendo transgredi, aut superare.

Transcendere dicitur angelus percussor ostium domus. Exo.12.d. quando Deus parcit, & saluat per passionem & sanguinem Christi. Glo.int.s.Exo.12.

Transcensus Arnon, id est, illuminationis eorum est, quum ab erroribus ad veritatis lumẽ venitur. Isaiæ.16.a. Hie.s.Isa.16.

Curiositas. Transcendens terminos montis est qui curiose diuina scrutatur. Exo.19.d. Glo.int.s.Exo.19.

Transferre, Trãsportare.

Transferre est ab vno loco in alium ferre, & deportare. Item relegare. Ier.29.a. Omni transmigrationi, quam transtulit. Traducere.4.Regum.18.f. Donec veniam, & transferam vos. Transmutare. Deut.27.c. qui transfert terminos proximi sui. Transuehere. Sapi.10.d. Transtulit illos per mare rubrum.

Trãslatio veteris testamenti in nouum. Eiectio angelorum. Transitus apostolorum ad gentes. Transtulit Deus montes, hoc est, patres veteris testamenti in nouum: vel prædicatores à Iudæis induratis subtraxit. Iob.9.a. Acto.13.g. Vel transtulit montes, quum angelos & homines superbos à statu sublimi deiecit. Transferri quoq; montes in cor maris. Psalm.45. est Christum cum apostolis ad gentes transire. Vel é diuerso est, quum elati de magni conaminis culmine, in intimam cordis malitiam cadunt. Transtulit quoq; Deus vineam de Aegypto. ps.79. quando ex gentibus instituit ecclesiam. Et translata est Iudæa, quum fides, quæ erat in Iudæa, & omnis Iudæorum gloria transiuit ad ecclesiam ex gentibus. Iere.13.c. Amb.i.de interpel.5. Gre.9.mor.2. Arno.s.ps.45.79. Hier.s.Iob.9.&.s.Ieremiæ.13. Aug.s.ps.45. Ricar.d.s.vi.d.vito mut.6. Geor.venet.canti.1. ton.7.cap.28.

Institutio ecclesiæ ex gentibus.

Translatio legis. Conuersio pctõris. Remissio culpæ. Transferre interdum est conuertere. 1.Para.12.d. Vt transferrent regnum Saul in Dauid. Vbi designatur translatio legis veteris in nouam. Transtulit etiam Deus regna atq; constituit, quando euersa vitiorum tyrannide, virtutes regnare facit. Dani.2.c. Transfert quoq; Deus iniquitatem quum eam remittit 2. Regum.12.c. Dominus quoq; transtulit peccatum tuum. Glo.ord.s.1.par.12. Ricar.de.s.victo.de.somnio Nabuch.14. Glo.ord.s.2.reg.12.

Transferre dicitur fides montes. Matth.17.c. quando impetus irrationales per verbum Christi & fidem tolluntur. Ori.s.Matt.ho.4

Reductio infideliũ ad ecclesiam. Transfert Deus fideles in regnum filij charitatis suæ. Coloss.1.b. quando eos ab infidelitate ad ecclesiam reducit: vel ad cœlum inducit. Transfertur etiam populus Syriæ Cyrenẽ. Amos.1.c. quando decepti ab hæreticis reducuntur ad ecclesiam. Transferuntur item rupes de loco suo. Iob.18.a. quando doctores hæreticorum redeunt ad ecclesiam. Glo.ord.s.Colo.1. Hie.s.amos.1. Gre.14.mor.2.

Eiectio malorum. Transfert Deus impiũ de orbe. Iob.18.d. quando superno apparẽte iudice, de hoc mũdo impius tollitur, in quo peruersè gloriabatur. Transferuntur quoq; nutantes filij Iudæorũ. ps.108. quum in nullo bono habent firmitatem. Gre.14.mor.11. Aug.s.ps.108.

Trãsiens religio Iudæorũ ad ecclesiam. Translata dicitur gloria domini, quum capta est arca. 1.Reg.4.d. quia cum sanctæ scripturæ sacramenta vere intelligentiæ capacitate à fidelibus retinentur, etiam religio & fama Israel ad eos transiuit. Gre.s.1.reg.4.

Transitus ad perfectionem. Translatus Enoch, designat virum bonum ab ignorantia & imprudentia ad sciẽtiam & prudentiam deductum: & ab imperfecto ad perfectum. Gene.5.c. Philo.de Abra.

Translatum dicitur gaudium terræ à malis videlicet in bonos. Isa.24.b. quia cessabit terrenũ gaudiũ Hie.s.Isa.24.

gaudium in malis:& verum gaudium erit perpetuo in bonis.

Glo ordi.s.Isa.33. Non potest transferri tabernaculum,patria videlicet cœlestis,quæ non admittit mutationẽ. Isa.33.d.Ecclesia etiam militans non transfertur,vt tabernaculum vetus synagogæ: quia perseuerat vsq; ad finem mundi. Stabilitas patriæ cœlestis & ecclesiæ.

Tráſferre volens Ioseph manum patris à capite Ephraim in caput Manassæ. Gene.48.d.eos exprimit,qui mutare nituntur consilium Dei. Mutantes consilium Dei.

Gre.4.mor.36. Transferri de vtero ad tumulum.Iob.10.d.conuenit electis, qui ab ipso mũdi primordio ante redemptoris tempus exorti sunt: & tamen huic mundo semetipsos mortificare curarunt: q conscriptas legis tabulas non habentes,quasi in vtero mortui sunt:quia autorem suum naturali lege timuerunt.Et quum venturum mediatorem crederent, studuere summopere,mortificatis voluptatibus,etiam,quæ scripto non didicerant,præcepta seruare. Mors sanctorum ante legem.

Hie.s.Eze.48. Non transferuntur possesiones leuitarum:quia illę non sunt ipsorum leuitarum,sed domini: cuius etiam ipsi possesio dicuntur.Eze.48.b.

Cassia.colla.5.cap.12. Transferens rex Babylonis filios Israel in Babylonem, quos rex Aegypti in Aegypto captiuauerat,designat eos,qui prius aliquo vitio captiui tenebantur:quod post modum deserentes, ab alio opprimuntur. Vt qui carnis vitia deserunt, & in cenodoxiam incidunt. Trãstulit etiam alios,quando fecit eos peccare.4.Reg.24.b.

Hie s.Iob.24. Gre.26.mor.21. Transferũt terminos hæretici:qui statuta ecclesiæ cõuellunt & lacerãt. Iob.24.a.Pro.22.d. Cótẽnẽ statut.eccl.

Hier.s.Iob 14. & s.eccl'æ.10 et s.ps.108. Gre.12.mor.11. Transfertur saxum de loco suo.Iob.14.d.quando homo mutatus à bono in malum induratur. Transferre etiam dicitur lapides, qui aliquos subtrahit ab ecclesia.Eccl'tæ.10.b.Transferũtur quoq; nutantes filii Iudæ,quando Iudæi infideles & indurati vagi sunt in terra.ps.108. Induratio malorũ & recessus à fide. Euagatio Iudæorũ.

Hie.s.Eze.17. Transportans aquila cedrum in terram Chanaan.Eze.17.a.Designauit translationem Iudęorum cum Iechonia in Babylonem. Trãsmigratio in Babylonem.

Transfigere, uide Fodere.

Transfretare, uide Mare & Nauigare.

Transgredi, Prætergredi, Præterire, Præuaricari.

TRansgredi est transire,& superare,& pręuaricari,quod est à recto discedere.

Glo.int s.gen.32. Transgrediens Iacob Phanuel.Gene.32.g.designauit trãsitũ à cõtẽplatione ad actionẽ. Trãsit' ad actionẽ.

Arn.& Aug.s.ps.17. Gre.26.mor.10. Transgredi murum.ps.17.est præterire impedimenta dæmonum:vel pœnitere peccatorum, quæ transitum ad Deum impediebant. Pœnitentia.

Non pręterit mare præceptum Dei.Iere.5.e. Vt confundantur homines præcepta Dei transgredientes.

Hie epist.Beatitud. Nunq; se pręterisse mandatum Dei dicebat filius senior.Luc.15.g. Designans Iudęos imitantes Pharisæum dicentem:Non sum sicut cæteri hominum. Arrogantia iudæorum.

Hiero.s.Isa.24.& s.Hose.6. Ano.s.ps.103. Hila s.ps.118. Transgresi sunt habitatores terræ legem naturalem omnibus communem.Isai.24.a.c.Trãsgrediuntur quoq; terminum,quem posuit Deus,qui eius præcepta vel fidem pręuaricantur.ps.103. Et pręuaricantes peccatores terræ sunt legem naturæ transgredientes.ps.118. Et transgresi sunt pactũ sicut Adã,qui ita peccauerunt,vt eijcerentur de ecclesia, sicut Adã eiectus est de paradiso.Hose.6.c.Leui.7.a.16.c.Trãsgreditur etiã terminos antiquos,quos posuerunt patres, q transgreditur terminos fidei,quos catholici ab initio statuere doctores.Pro.22.b. Præuaricatores autem dicuntur condemnati:qui transgresi sunt legem naturalem, vel scriptam:qui in Deũ dicuntur pręuaricati.Isa.66.g.Præuaricationes autem sunt ipsa peccata.Iere.5.a. Peccare.

Beda.s.pro.22. Glo.int s.Isa.66.

Glo ord.s.Leui.5. Præuaricari ceremonias,est negligere cultum Dei:& sacra indigne tractare.Leui.5.g. Negligere cultũ dei.

Hie.s.isa.48.59.& s.Hose.14. Transgressor ex ventre dicitur Israel,hoc est,à tempore egresionis de Aegypto. Isai.48.b. 53.d.Dicitur autem transgressus Israel pactum Dei cum patribus. Mala.2.c.Præuaricator autẽ legis dicitur Iudæus:quia sensum legis, qui est de incarnatione & diuinitate Christi nõ admittit.Iere.9.a.Vnde & transgresi dicuntur Iudæi,quando apostatarunt à Christo.Isa.59.c.Præuaricatores autem dicuntur tam Iudæi,q̃; hęretici, qui corruunt in vijs domini.Hos.7.d.14.b. Nahum.1.c. Iudęi peccátes & nõ orantes.

Hie.s.iere.3. Præuaricatrix Iuda designare potest peccantes: qui tamen non errant in fide.Iere.3.c.Ezechie.39.g.Sophon.3.c. Peccátes intra ecclesiam.

Gre s.1.reg.14. Pręuaricari dicens Saul populum, designat pręd icatorem reprehendentem vitia ad emendationem.1.Reg.14.e.Pręuaricati estis hodie. Prædicator reprehẽdens vitia.

Transilire.

TRansilire est vltra transire.

Ori.s.canti ho.2.3. Amb de Isaac 4. Gre.s.cant 2. Ber.s.cãt.ser.53.54. Transilire dicitur verbum Dei colles.Cant.2.b.quia minus manet cum ijs,qui non sunt plenè perfecti. Vel quia supereminet prophetis & discipulis Christi secundo loco electis.Item quia per incarnationem minoratus est paulominus inferioribus angelis,qui & hominibus subdi voluit Eminẽtia verbi dei. Incarnatio.

voluit. Trāsilijt etiam colles, quū ab angelis venit ad hoīes, relictis dæmonibus tanq̃; collibus.

Transiliens vulpes murum templi, designat hæreticos putantes se suis argutijs vincere euangelicam veritatem. Nehe. 4.a. Ori.s.cant.ho.4.

Transire, Transmeare, Transmigrare, Præterire.

TRansire est ab vno loco vltra alium locum ire. Trāsmigrare autem est ab vno loco ad aliū remotiorem domicilium mutare. Transire etiam est commutare, vel commutari. Num. 27. b. Ad filiam eius transibit hæreditas. Crescere. Leuiti. 13.a. Nec transierit in cute priores terminos. Discedere. 1. Reg. 10.a. Cūq; abieris inde, & vltra transieris. Exire. Num. 21.e. Donec transeamus terminos tuos. Experiri. 1. Reg. 14.a. Transeamus ad stationem Philistinorum. Ingredi. 1. Reg. 14.b. Ecce nos transimus ad viros istos. Manifestare. Exod. 33.d. Cumq; transierit gloria mea. Pergere. Gen. 33.d. Transiuitq; in Salem vrbem Sichimorum. Perire. Iob. 14.d. Vt in perpetuum transiret. Peruenire. Nume. 33.f. Transierunt ad campestria Moab. Præterire. Gene. 18.a. Ne trāseas seruum tuum. Punire. Iob. 15.b. Non transibit alienus per eos. Traijcere. Gene. 32.c. In baculo meo transiui Iordanem istum. Transmigrare. Iudi. 9.d. Et transiuit in Sichimam.

Breuis cōsolatio di. Breuis cognitio. Transire interdum dicitur Deus, quum breuem dat consolationem. Gene. 8.a. Et transit spiritus, quando inuisibilia cognoscimus: & tamē hæc non solidè, sed raptim videmus. Neq; enim in suauitate contemplationis intimæ diu mens figitur: quia ad semetipsam immensitate luminis reuerberata reuocatur. Iob. 4.c. Trāsire etiam dicitur, quum nondum habemus fixas bonas cogitationes in corde. Luc. 18.g. Transit etiam sponsus, vt maiori desiderio quæratur. Cantic. 5.b. 3. Reg. 19.c. Transit etiam Deus per Hierusalē, quum visitat animā, vt eam conuertat. Eze. 16.a. Gre.s.mora.23.&.s. cant.5.&.ho.2. Ricar.de.s.victo.4. de arca mysti.11.

Protectio Dei. Transit etiam Deus præcedendo, & protegendo viatores huius seculi. ps. 67. Exod. 34.a. Et transijt in desertum, quando venit ad gentes. Glo.ord.s ps.67.

Misericordia Dei. Transit præterea Deus aliquos, quando non eos punit, aut castigat, sed eorum miseretur. Exod. 12.c. Et quum cessat à castigando. Nahum. 1.d. Et quum dissimulat, & nondum castigat. Amos. 8.a. Mich. 7.d. Inde dictum est Phase. i. transitus. Pertransijt quoq; furor Dei in passione Christi, quando chirographum, quod Adam in mortem filiorum conscripsit, Christi deleuit aduentus. Iob. 10.d. Hier.s.Amos.8.&.s. Mich 7 &.s.Iob.10. Rup.s.Amos.8.

Castigatio Dei. Transire etiam dicitur Deus castigando & puniendo: vt transiuit per Aegyptum. Exo. 12.b. d. Fere enim quoties pertransire ponitur ex persona Dei, pro pœna accipitur. Amos. 5.c. Transit etiam flagellum inundans, quum ad omnes extenditur generalis castigatio. Isa. 28.d. Et transitus virgæ fundatus, est æterna punitio. Isa. 30.g. Transeunt quoq; fluctus Dei, & iræ Dei super aliquem, quādo punitur. ps. 41. 87. Et trāsit glad.⁹ per terrā, quū exercetur diuina vindicta. Eze. 14.e. Et transit dominus super pulchritudinem colli Ephraim, quādo castigat hæreticos, super bos & Iudæos. Hose. 10.c. Et prēteriēs diluuium dicitur punitio Dei, quę fit ad tempus. Nahū. 1.b. Nunc autem dicitur transire furor Dei: & post iudicium pertransibit quia consummabitur. Iob. 14.c. Pertransibit enim indignatio Dei in iudicio: tunc dabitur vltima sententia in malos: & non amplius Deus indignabitur. Isa. 26.d. Hier.s.Amos.5.&.s. Isa. 0.&.s Hose.11. &.s.Nahum.1. Beda.s Exo.12. Gre.11.mor.7. Rup.s.Hose.10.

Iuramentum Dei. Discretio in iudicio. Transitus ignis inter diuisiones cadauerum. Gene. 15.d. erat signū iuramenti Dei: quia sic firmabant iuramenta Chaldæi: vt transirent per aliqua diuisa. Transiens autē ignis & non manēs, designauit gloriam Dei non per mansuram apud Iudæos, sed trāsituram ad gentes. Designauit etiam ille transitus discretionem futuram in die iudicij bonorum & malorum. Cyril.cōtr.Iulia.10. Rup.s.s.gen.22. Beda.s.gen.15.

Vadens Christus ad patrem. Passio Christi. Transiens Deus coram Mose designat Christum impleta lege, transeuntem ex hoc mundo ad patrem, & parantem fidelibus mansiones. Exodi. 34.a. Transiens etiam & saluans Deus fuit Christus in passione. Isa. 31.c. Et transiens Iacob Iordanem in baculo, fuit Christus, qui transiuit ex hoc mundo in cruce. Gen. 32.c. Et transiens gloria domini, fuit Christus transiens de hoc mundo ad patrem. Exo. 33.d. Trāsire quoq; dicitur Christus in pace: quia attulit & prædicauit pacem: & quia ab humanitatis forma in diuinitatis suæ cōtemplationem nos eleuat: Et quia de iudicio redibit ad regnum patris sui. Isa. 41.a. ps. 140. Aug.q. in Exo 154. &.2.de trini.17.&.s. ps.19.138.&. ser.80. Hie.s.Isa.31.41. Gre.ho.13. Hych.s.Leui.16.

Eleuatio ad contēplationem.

Transitus Christi ad gentes. Incarnatio. Transitus etiam Dei est transitus Christi ad gentes. Exo. 34.a. Transire autem dicitur Christus per ea, quæ pertinent ad dispensationem carnis. Matth. 20.d. Et transit, quando vnum deserit & habitat in alio. Transiuit quoq; in deserto, quum prædicari fecit gentibus. ps. 67. Tota autem vita eius vsq; ad resurrectionem transitus fuit. Mar. 10.g. Præteriēs autem vidit cæcū assumpta videlicet similitudine carnis peccati: sed non stetit: quia non assumpsit peccatū. Ioan. 9.a. Euch form spual.1. Aug.epi.[illegible] &.1.q.Euage 28.& de esse. dum. &.1 ps.67. & de verb.dni ser.18. Gre.19.mor.3.

Relinquen. De⁹ dæmones & Iudæos. Transire dicitur Deus à Gelboe, quando relinquit dæmones sine rore gratiæ in sua obstinatione: & quando relinquit Iudæos in infidelitate. 2. Reg. 1.d. Cyril.s.Ioan.15. Ber.s.cant.ser.54.

Impletio legis per Christum. Non prętereunt verba Christi, trāseunte cœlo & terra. Matth. 24.d. quia licet transeat litera legis, non transit spiritus, qui impletur in Christo cum verbis eius. Præterire autem iota vnum à lege, est non impleri minima sacramēta: quod minime fiet. Mat. 5.c. Pertrāsire quoq; dicit Deus in deserto, & non ibi immorari: quia trāsiuit per vetus testamentū vt moraretur in nouo. ps. 67. Ori.s.Mat.ho.30. Hiero.s Mat.5.&.s. ps.67.

Integritas Mariæ. Transiens dominus per portam clausam: fuit Christus transiens per vterum virginis manēte Amb.instit.virgi.8.

integra

i ntegra virginitate.Eze.44.a.Non transiuit autem vir per portam clausam templi: quia nemo penetrauit mysteria scripturæ:nec quisq; corrupit pudorem virginis Mariæ.

Ori.s.Iosue.ho.3. Gre.27.mor,10. — Exempla antiquorum patrum.

Transeuntes armati filij Ruben & Gad & dimidia tribus Manassę.Iosu.1.d.sunt doctrina & exempla antiquorum patrum & prophetarum posteris proponenda.Non transeunt autem par uuli,quia nesciunt docere:nec mulieres.quia infirmæ ad exemplum . Designant etiam eos,qui terrenis rebus inhiant:qui etiam si transeunt Iordanē cum armis,hoc est,defendunt fidem,non tamen in terra promissionis permanent,sed ad terrena redeunt.

Hiero.s.Isa.14.&.s.ps.17. Rupf.Iosue.8. Aug.s.ps.17. Ricar.de.s.victo.de somnio Nabucho. Hier.s. Mich.5.&.s.isa.34.62. G.c.1.mor.22. — Prædicatio. Recessus dubij.

Transeuntes calceati flumen Aegypti,sunt prædicantes sine impedimento.Isa.14.d.Transeuntes autem principes per medium castrorum,sunt apostoli euntes in mundum vniuersum.Iosue.1.c.Trāsierunt autem nubes præ fulgore in conspectu Dei.ps.17. quando prædicatores trāsierunt à Iudæa in gentes cum splendore doctrinæ,& miraculorum.Vel quum illæ,quæ animū obnubilare cōsueuerant dubitationes,recedunt.Nubes enim trāsire,est veritatis perspicaciam, & intelligentiæ serenum sine vlla cunctatione tenere. Transeunt quoq; per portas apostoli & prædicatores,qui docent fidem.Et transit leo super iumenta,quum apostoli prædicando conuertunt gentes.Mich.5.c.Et transeuntes cerui sunt apostoli à Iudæa venientes ad gentes. Isaiæ.34.d.Iuxta.70.Transire etiam in orbem dicuntur dies conuiuij filiorum Iob,quando prædicationis ministeria per apostolos peraguntur.Iob.1.a.

Arno.s.1.reg.10.14. — Profectus prædicatorum.

Transiens vltra Saul designat profectum prædicatoris per exempla sanctorum.1. Reg.10.a. Et transiens Ionathas cum armigero ad Philistæos.1.Reg.14.a.est bonus prædicator,qui,quæ dicit,facit.Et trans locum transiens est prædicator,qui supergrediens vitam simplicium,in cāpum tentationum egreditur: & transit ad prædicandum ijs,qui sunt in peccato,vt eos liberet à dæmonibus.

Arn.s.ps.103. Aug s. ps.103.123.65 Gre.9.mora,22. Hie.s. Zacha.10.&.s.Isa.43. Ori.s.num.ho.27.&.s.ios.ho.1 Hila s.ps 65. Amb.de vir.3.& de pœn.14 Euch.q.in psal. — Ecclesiæ superant mundum. Obscura cognitio. Antiquorum pfum. Vincere tribulationes.

Pertranseuntes naues mare sunt ecclesiæ legem seruantes, & mundi fluctus superantes. Psal. 103.Pertranseuntes etiā naues poma portantes.Iob.9.d.Fuerūt patres veteres,qui odorē senserunt mysteriorum Christi : sed mortui sunt priusq̄; ad eorum gustum peruenirent . Pertransit anima torrentem,quum superat impetus persecutionum: & aquam intolerabilem, quum superat peccata.ps.123.Transijt in maris freto,qui huius mundi angustias viriliter peregit.Zach.10. d.Et transire per ignem & aquam,est varias pati tribulationes.ps.65. Et transire mare rubrum, aut simpliciter mare,est fortiter ferre aduersa seculi.Num.33.a.Isa.16.c.43.a.

Amb-s.ps.118.ser.15 Aug.s ps.36. Gre 14.mo,18.&.18.mor.32.&.27. mor.1.&.s.cant 3. Ori.s.ps.36.ho.5. Hila.s.ps.140. Ambr. de Isaac.5.& exhor.ad virgi.& de fuga seculi. Hier.s. Iere.31.&.s.Abdiā. Aug.s.Ioan trac.22. Ber.s.canti.ser.79. Rup.s.s.Ioan. — Cognitio mysteriorum. Contemplatio. Conuersio peccatorum.

Transire absolute in bonum sumitur:vt Exod.3.a. Transiuit Moses,vt videret visionem.Et ps.36.Transiui,& ecce non erat:vbi transire dicitur, qui à temporalibus proficit ad spiritualia. Iob.19.b.Transire autem viam,sæpe in malum sumitur. Pertrāsiens autem anima seu sponsa cu stodes.Canti.3.b.est ascendens ad mysteria, quę angeli cupiunt cognoscere:vel altiora credēs de Christo,q̄; de patriarchis & prophetis. Matt.16.c.Tu es Christus filius Dei viui.Vel est ascendens ad contemplationem diuinitatis:vel dicitur transire mundū,pertransire vero ad Christum:vel transeundo ad cœlestia,terrena pertransit: vel pertransit, quando non solum resurrectionem,sed & ascensionem credit,ascendens fide vsq; ad dexteram patris. Pertransit etiam vigiles spōsa, quum etiam quos miratur anima,in sponsi cōparatione postponit. Et transit à morte ad vitam,qui ab infidelitate venit ad fidem formatam : & qui à terrenis ad cœlestia venit:& ab hac vita transit ad æternam.Ioan.5.d. vbi legitur de præterito,transijt.ps.140. Transmigrāt filij Israel,quum è carnalibus fiunt spirituales.Abdi.g.Et transmigrat Ephraim,quum quis conuertitur à statu peccati.Transire etiam dicuntur Iordanem,qui penetrant interiora sapientiæ, & eloquiorum Dei: quæ dulciora sunt super mel & fauum . Remanent vero trans Iordanem,

Ori.s.nu ho.26. Gre.5.mor.23.

qui solum cognoscunt Iesum Christum crucifixum . Iosue.3.c. Transire autem dicitur spiritus nobis presentibus.Iob.4.d.quando inuisibilia cognoscimus: & tamen hæc non solidè, sed raptim videmus.

Hie.s.isa.50. — Fauere.

Pertransire dicuntur , qui fauent:& non erat,qui pertransiret,quando non erat, qui faueret ecclesiæ.Isaiæ.50.c.

Aug.s.ps.89.128. Hie..s.ps.140. Gre.25.mor.1.27.&27.mor.26. — Mori. Temporaliter viuere.

Transisse dicitur æstas,quando preterit tempus operandi,vt in morte,aut in iudicio.Iere.8. g.Et transeunt,qui ad mortem tendunt.ps.89. Item qui ab hac discendunt vita.ps.140.Vel trāsimus,quādiu in hac vita temporaliter viuimus:pertransimus vero,quum ad vitę terminum trāseundo deuenimus.Iob.34.c. Et trāseuntes viam sunt, qui in hoc mundo animum non fixerūt, sed ad cœlestem patriam tendunt.Thre.1.d.Pro.31.a. Eze.3.c.39.c.ps.36.79.128. Et trāsiens vētus dicitur vita præsens,quę velut impetu quodam nos ad mortem trahit.Iob.37.d.

Hie s.ps.17. Amb epist.7. — Pœnitere.

Transire flumen est pœnitere.Gen.32.f.Et transeunt nubes prę fulgore,quando quis per cōpunctionem transit ad statum gratiæ.ps.17.Pertransijt anima Ioseph ferrum,quando vicit peccatum confodiendo ipsum.ps.104.

Hie.s.ps.65.103. Aug s ps.65.103.& vtilita.pœniten.2. Amb.s.1.cor.10. Cyril s Ioan.15. — Baptismus. Prædicatio. Humilitas.

Pertranseunt in flumine pede,qui baptizantur:vel prædicatores forti animo prædicando inter fluctus seculi:vel humiles,qui non equo superbiæ, sed humili pede transeunt mortalitatem huius vitæ.ps.65.Pertranseunt etiam aquæ inter medium montium, quando baptismus & doctrina tradūtur in ecclesijs:& quando doctores omnibus exponuut doctrinā,tanq̄; cōmunem,

nec eā

nec eam sibi vendicant, vt propriam. ps.103. Transeunt etiam mare, qui baptizantur. Exo. 15.b. Isa.51.d.1.Cor.1, a. Et transitus Iordanis factus per Iosue est baptismus factus per Christum Iosue 2.a. Num.33.a. Isa.11.d. Vt autem in mari rubro perierunt omnes Aegyptij: ita in baptismo pereunt omnia vitia. Transire dicitur puer Samuel is.1.Regum.9.d. quando prædicator non superbit de spiritualibus donis. *Gre.s.1.reg.9.*

Venire ad fidem. Conuerti. Transire in coloniam Iudæorum, est venire ad fidem. Exo.12.g. Sic transeunt ad Christum Aegyptus, Aethiopia, & Sabaim, quando gentes veniũt ad fidem. Isa.45.c. Trãsmigrata quoq; dicitur Sion, quando ecclesia transiuit à Iudæa ad gentes. Transire dicitur camelus per foramẽ acus. Matth.19.d. Luc.18.e. quando gentilis venit ad fidem, & transit per arctam viam, per difficultatem credendi, & per imitationẽ Christi: & quando peccator, vt publicanus conuertitur. *Passio Christi.* Vel transiuit Christus per angustias passionis, priusq; diuites elati humiliarentur. *Hie.s.Isa.45.49. Ori.s.Mat.ho.8. Hila.s.Matt.cão.19. Amb.s.Luc.18. Gre.35.mor.17.*

Diligenter operari. Pertransiens Abraham vsq; ad Sichen ex præcepto Dei, est diligenter exercens opera Dei. Gene.12.b. *Amb.1.de Abra.2.*

Transitus maris de Aegypto ad desertum est, quum quis transit à mundo ad seipsum. Transitus autẽ Iordanis ab eremo ad terram promissionis est, quãdo de seipso trãsit homo ad Deũ. *Ricar.de.s.victo.de exermi.mali.5.*

Fortitudo iustorũ. Transire dicitur per aquas iustus, & non operiri fluminibus. Isai. 43.a. quia etiam inter medias populorum turbas sic peragit gressus sui itineris, vt non submittat actionibus seculi caput mentis. *Gre.6.regis.epist.5.*

Scribi in libro vitæ. Transire ad nomen est scribi in libro vitæ. Exo.30.b. Eodem refertur transire ad numerum. Exo.38.d. Non transmigrat autem vltra filia Edom, quando venit ad locũ, vbi absterget Deus omnem lachrymam &c. thre.4.d. Abdi.g. *Glo ord s. Exo.30. &.s. Thre 4. Rup.s.Abdiam.*

Peregrinatio huius vitæ. Transitus Iordanis est transitus vitæ præsentis. Iosue.3.c. Et transmigratio dicuntur, qui peregrini sunt in hac vita. Eze.3.c. Et transeuntes sunt peregrini in hac vita, qui per Christum in cœlum veniunt. Mich.2.d. Et trãsire per terram Seon, est transire per hunc mundum. nu.21.e. Trãseunt autem in perpetuum, qui ab hac vita veniunt ad vitam æternam. *Ori.s.nu.ho.12.25. Hie.s.Mich.2. Gre.12.mora.12. Rup.s.Iosu.6.*

Inspicere vitam proximi Transire per agrum pigri, & per vineam stulti, est cuiuslibet negligentis vitam inspicere. Prouer.24.d. *Beda.s.pro.24.*

Cessatio tentationum & tribulationum. Transire dicitur iniquitas, quando cessat insultatio iniquorum contra bonos. ps.56. Et transijt gurges aquarum. Haba.3.b. quando cessarunt persequutionum impetus: & dissipata sunt cõsilia principum, & sapientia huius mundi. Dicitur etiam transisse hyems. Cantic.2.c. quum cessant tentationes & animæ perturbationes. vt non circumferatur omni vento doctrinæ. Transit etiam hyems, quum anima incipit esse cum Christo. *Aduentus spiritussancti.* Vel transijt in aduentu spiritussancti super apostolos. *Cessatio status synagogæ.* Transijt præterea hyems, quando cessauit status synagogæ, quæ dicitur trãsisse sicut herba. ps.89. Transijt quoq; iniquitas, quum cessarunt scãdala & tribulationes Christi: & trãsibit in fine mundi: quia non amplius regnabit in mundo. *Hie.s.ps.56.&.s. Habac.3. Rup.s.Haba.3. Ori.s.cant.ho.4. Gre.s.cant.2. Amb.insti.virgi. Ber.s.canti ser.58.& similius est.ho 1. Hila. & Aug.s.ps.56*

Finis hominum in mundo. Transibunt cœlum & terra: quando finis erit cœlestium & terrenorũ hominum in hoc mũdo. Matth.24.c. ps.39. *Ori.s.Mat.ho.30.*

Pertrãsire dicitur homo in imagine. ps.38. vel quia portat imaginem terreni, vel cœlestis: vel quia hic non habetur veritas, sed imago veritatis. *Ori.s.ps.38.ho.2.*

Pertransire dicitur gladius animam, quando verbum Dei penetrat mentem. Luc.2.e. Et trãseunt sagittæ Dei. quũ prædicatio verbi Dei dilatatur: & cum verbum Dei penetrat cor. ps.76. *Amb.de virgi.3. Hie.& Aug.s.ps.76*

Vti leuiter temporalibus. Trãsit per terrã Edom, & non moratur in ea, qui vtitur temporalibus: nec figit in eis pedẽ. nu.20.c. *Prædicare in Iudæa* Est etiam prædicare in Iudæa: quod non passi sunt principes Iudæorum. *Philo. q Deus sit immutabi. Rup.2.s.num.8.*

Trãslatio mysteriorum ad gentes. Transeunt domus, & agri, & vxores Iudæorum ad alteros. Iere.6.c. quando eorum mysteria veniũt ad gẽtes: & quũ mysteria ecclesiæ transeũt ad eos, qui prius erãt infideles, relictis fidelibus in infidelitate: vt nunc ad indos. Transmigratio quoq; perfecta Iudeæ dicitur esse quia fides eorum & gloria transiuit ad ecclesiam: & ipsi ita sunt dispersi, vt non sint amplius congregandi in Hierusalem. Iere.13.c. *Glo.int.s.Iere.6. Hie.s.Iere.13. Aug.12.cõt.faus.39.*

Benè operari. Transire dicitur per semitam, qui obseruat mandata. Isaiæ.33.b. Et non est vir pertransiens, quum non est, qui operetur bonum in ecclesia, neq; qui tendat in Deum. Iere.9.c. Ezechie.14.e. Zacha.7.d. *Hie.s. Isa.33.&.s.Ieremiæ.9.*

Persecutiones chri. Trãsisse dicuntur fluctus Dei super Ionam: hoc est, persecutiones super Christũ. Ion.2.a. *Hie.s.Ion.2.*

Exaudiẽs Deus orõ. Transire dicuntur orationes ad Deum, quando exaudiuntur. Thre.3.e. *Glo.ordi.s.thre.3.*

Deserẽtes angeli iudæam. Transire per Niniuen, & sibilare. Sopho.2.d. dici potest de angelis non permanẽtibus in Iudæa, vel in anima peccante: vel de dæmonibus eam conculcantibus. *Glo.ord.s.Sopho.2.*

Infidelitas iudæorũ Fortitudo ecclesiæ. Non pertransit leæna per semitam, seu Iudæam, quum non conuertit ecclesia synagogam. Iob.28.b. vel non pertransibit diaboli dominatio per Iudæam, à qua non recessit: sed ibidem infidelis superbia permansit. Vel non transibit per ecclesiam: eo q grauibus persecutionibus eam vincere non valuit. *Gre.18.mor.22. Hie.s.Iob.28.*

Cessatio legis. Non esse transeuntem per Sion. Isaiæ.34.c. designat non ædificandam esse rursus Sion: nec seruandam literam legis. Transisse etiam dicuntur vetera quãdo cessauit litera legis. 2. cor.5.d. *Hie.s.Isa.34. Ori.s.mat.cap.24.*

Et cùm

Et cum transierunt peccata ad veterem hominem pertinentia. Hora etiam præteriens erat cessatio legis & prophetarum. Mat.16.b.

Gre.14.mor.18. Transire non posse dicitur. Iob.9.a. qui non potest euadere à flagellis Dei.

Hie.s.Eze.29. Non transit per Aegyptum pes hominis aut iumenti, quum nec rationales nec simplices ibi detinentur. Eze.29.c.

Hie.s.Eze.47. Pertransire non valens Ezechiel torrentem. Ezec.47.a. Designat hominem non valentẽ omne vitare peccatum: aut omnia penetrare mysteria.

Gre 8.mora.11.&.9.mor.12.& 13.mo.20 Hie.s.ps.89. Transiens dies est tempus prosperitatis huius vitę, quod facile labitur. Sopho.2.a. Et dicuntur hi dies velocius transire, q̃; à texente tela succiditur: & pertransire quasi naues poma portãtes in patribus veteris legis, qui diuinæ incarnationis mysterium prophetãtes, ipsi quidem spei odore potiti sunt: sed nobis fructum de eadem spei perfectione detulerunt. Iob.7.b.9.c.16.d.17.c. Transit etiam mane sicut herba homo, qui paruo tempore floret in hac vita. ps.89. Et prętereunt dies hominis sicut vmbra. ps.143. *Lapsus temporis prosperitatis.*

Ori.s.Luc.ho.34. Præteriens sacerdos viso vulnerato semiuiuo. Luc.10.e. designat legem, quæ non sufficiebat curare peccata, quæ monstrabat. Pertransiens autem leuita designat prophetas non valentes itidem curare peccata. *Lex non tollit peccata.*

Gre.12.mor.1.2. Præteriri non possunt termini hominis, quos Deus posuit, non solum quantum ad vitam tẽporalem, sed etiam quia nemo est, qui tantum virtutis apprehendat, quãtum desiderat: quia omnipotens Deus interiora discernens, ipsis spiritualibus profectibus modum ponit: vt ex hoc homo, quod apprehendere conatur, & non valet, in illis se non eleuet, quæ valet. Iob.14.b.

Gre.21.mor.13.14. Pręteriens interdum dicitur pauper, qui per vicos & domos stipem quærit. Iob.31.b. *Pauper.*

Gre.9.mor.5. Non transeunt fluctus maris terminum arenę, quem posuit Deus. Iere.5.e. quia persecutores despectorum miraculis & humilitate franguntur. *Virtus humilitatis.*

Hier.s.Iere.22.&.s.Hose.10 11. Rup.s.Hose.10. Transeuntes, ad quos clamat Hierusalem, designant auxilia humana, quæ facile pereunt. Iere.22.e. Et transiens rex Samariæ sicut spuma. Hosee.10.b. Est cessans rex in Iudæa per mortem Christi. Vel designantur hæresiarchæ, quorum gloria parum durat. Transire dicitur sicut mane rex Israel: quia splẽdor hæresiarcharum cito deficit: vnde & dicitur sicut ros mane pertransiẽs. Hose.6.b.11.a.13.a. Prętereunt sicut torrens, qui raptim transit in conuallibus, iniusti: qui in longum quidem voluptatum desideria protrahunt: sed ad inferni claustra repente perducunt. Iob.6.b. Et transit gaudium hypocritæ velut visio nocturna. Iob.20.a. quia hoc quòd se ad momentum diuitem humanis æstimationibus vidit, de ostentatione est phantasmatis, non de soliditate virtutis. Nam cum mens eius in morte carnis euigilat, cognoscit proculdubio, quia fauores circa se hominum dormiens videbat. *Defectus auxilij humani.* Gre 7 mora.11.12.& 15.mor.5.

Arno.s.ps.103.104.5 Amb.s.ps.118.ser.1 Ori.s.Mat.ho.35. Aug.s.ps.103. Gre.27.mor.19. Clima.grad.21. Hier.s.Nahum.3.& s.Isa.8.51.&.s.Ezec.16.&.s.Zac.9. Pertrãseuntes bestię syluæ fuerunt principes Iudęorum in Christum. ps.103. Dęmones etiam sunt transeuntes bestiæ syluæ: qui sub fraudis opacitate latentes, in reproborum cordibus prauitates suas explendo percurrunt. Pertranseũtes etiam erant Iudęi blasphemãtes Christum, qũ tamen in via Christi stare debuissent. Sed defluxerunt in hæreses & peccata. Matt.27.e. Pertransijt quoq; ferrum anima Christi, hoc est, falsa testimonia Iudæorum, quæ superauit. ps.104. Pertranseuntes quoq; bestiæ syluæ, sunt vitia in animam dominantia. Et transmigratio Aethiopiæ dicuntur, qui transierunt in obscuritatem vitiorum. Isai.20.b. Nahum.3.b. Transeuntes Iordanem Hebręi, sunt incidentes in vitia carnis. 1.Regũ.13.b. Transire quoq; dicitur Belial per eos, quos subiectos habet. Nahum.1.d. Et pertranseuntes gentes per Hierusalem destructam, sunt dęmones insultantes peccantibus. Et transeuntes per animam, vt viam ipsam conculcantes. Isa.51.g. Iere.22.b. Thre.2.e. Dicitur etiam transire per animam, & aliquando per ecclesiam in circũcisus & immundus. Isa.52.a. Et transit rex Assyriorum per Iudam, quãdo diabolus persequitur ecclesiam, in qua tamen non permanet. Isai.8.b. Transeuntes etiam, quibus exponit Hierusalẽ fornicationem suam, sunt dęmones & vitia. Eze.16.b. Non transeunt autem amplius alieni per montem Sion, quum nec dæmones, nec malę cogitationes inuenient amplius locum in ecclesia, vel in anima. Ioel.3.d. Zach.9.b. Et non transit alienus, hoc est, diabolus per ecclesiam vel animam: licet hoc dicant hęretici de sua ecclesia. Transisse autem dicitur malitia Assur, hoc est, diaboli super omnes: licet non in omnes intrauerit. Nahum.3.d. Claudẽtibus autem nobis portas, pertransibit, & corruet. Haba.1.c. *Iudæi contra Christum. Dęmones contra animam & ecclesiam. Vitia.* Gre.s.1 reg.13.&.12.mor.18.

Hie.s.Amos.5. Transire dicuntur ad Bersabee, qui putant euangelium non prædicandum, nisi intra terminos Iudęę: & qui relictis aquis Christi transeunt ad puteum, qualis erat Samaritanę. Amos.5.a.

Hie.s.Amos.8. Transire messem aut sabbatum optant auari, quęrentes occasiones lucri. Amos.8.a.

Hie.s.Mich.1. Transire dicitur ab hęreticis habitatio Saphir, vel pulchra. Mich.1.c. quãdo suorum dogmatum pulchritudo tollitur. Et transit fortitudo Assur à terrore, quum pereunt falsa dogmata philosophorum. Isa.31.d. *Perire dogmata hæreticorum.*

Hie.s.Isa.33. Nõ pertransibit nauis remigum, aut triremis magna per Hierusalem: quia dęmones & hæretici, & similes non venient in gloriam. Isa.33.b. *Carebunt gloria dæmones & hæretici.*

Hie s.Isa.40. Transire dicunt iudicium à Deo, qui asserunt Deum mortalia non curare. Isa.40.f.

Transitus

Cursus temporis & miseriarum.

Transitus meridiei cursum temporis huius mundi vergentis ad vesperam indicat.3.Reg.18.e.Prætereuntes quoq; aquæ sunt miseriæ huius vitæ, quæ transeunt bonis:quia calamitas transiens electi mentē,nequaq; vi cōcussionis subruit, sed tamen tactu mœroris infundit. Iob.11.c.

Gre.10.mor.15.

Amissio gratiæ.

Transire dicitur regnum ab vno quolibet.Danie.4.f.quando gratiam sibi collatam amittit: per quam desiderijs & passionibus suis dominari consueuit.

Ricar.de.s.victo.de securi.conicient.41.

Non permanere in Christo.

Non transit pollutus per viam sanctam,hoc est,per Christum.Isa.35.c.Aliter transeuntes viā sunt non permanentes in Christo.ps.88.

Hie.s.Isa.35.

Vacare vilibus.

Transire flumina dicitur filia Babylonis.Isa.47.a.quādo anima rebus vilibus vacat: vel quādo actiones huius seculi,quæ quotidie ad terminum defluunt,indesinenter appetit: dūq; alias relinquit,alias assequitur,quasi de flumine semper ad flumen tendit.

Gre.6.mor.11.

Faciētes propriam voluntatem.

Transierunt in affectum cordis, qui à propassione transierunt ad passionem: & qui suam nō Dei faciunt voluntatem.ps.72.

Hie.s. Matth.5.&.s. ps.72.

Plus sapere q; oportet.

Transire dicitur ad nimium calorem ab aquis niuium. Iob.24.b. qui humiliter sub disciplinæ vinculo non restringitur:quo fit,vt ab infidelitate sua,vel peruersi operis frigore, per immoderatam sapientiam in errorem labatur.

Gre.16.mor.30.

Mitti in infernum.

Transire montem in mare est dæmonem mitti in infernum.Matth.16.c.Transit etiam in gladium,qui condemnatur ad pœnam æternam.Iob.33.c.

Hila.s Matt. cāo.17 Gre.23.mor.22.

Tpaliter dn̄antes.

Transeuntes vel prętergredientes viam,sunt temporaliter dominantes.ps.79.

Aug.s.ps.79.

Lapsus in peccatū.

Transmigrare dicuntur ab Hierusalem in Babylonem,qui à visione pacis transeunt ad confusionem vitiorum.Ezechie.3.b.Transire etiam dicitur lepra priores terminos, quando crescit peccatum.Leuiti.13.a.

Gre.s.Eze.ho.10. Glo.int.s, Leui.13.

Negligere.

Pertransire aliquādo est negligere. Exo.23.a. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis:sed subleuabis cum eo.Luc.10.e.viso illo pręteriuit.

Glo.int.s.Exo.23.

Superbire.

Versari circa terrena.

Transire dicitur lingua prauorum in terra,vel super terram, quādo superbè de se sentiunt & loquuntur.ps.72.Transire etiā dicitur lingua in terra,quando circa terrena versatur:& dicitur transire:quia non firmam in eis habere potest stationem.

Aug.s.ps.72. Hie.s.ps.72.

Deficere ad hæreticos.

Transire in montem sicut passer,quando dicitur ab hæreticis,dicitur de eo qui transit ad eorum errores, quasi in hoc sit prudens.ps.10. Transmigrans quoq; auis de nido suo dicitur, qui deserit statum virtutis,aut ecclesiam.Pro.27.a.

Hie.& Aug.s.ps.10. Beda.s.pro.27.

Rationes hæreticorum artificiosæ.

Non est transitus in maceria hæreticorum.ps 143. quia in disputando sic artifici sermone cōcludunt, vt euadere inde sit difficile . Cum enim te ligauerint syllogismis suis,& te clauserint, & quasi maceriam syllogismorum tibi texuerint, & ædificauerint,non potes conuertere : non potes transire:teneris inclusus:non est ruina macerię neq; transitus.

Hie.s.ps.143.

Transmeare, Transmigrare, uide Transire.

Transtra.

TRanstra sunt loca vel tabulæ,super quas sedent remiges in triremi.

Mortificatio corporis.

Transtra nauis Tyri ex ebore.Eze.27.a.designant eos, qui corpora sua habent mortificata:vel qui vsum dentium & oris sui ad laudes Dei contulerunt.

Hie.s.Eze.27.

Transuehere, uide Ferre. Transuerberare, uide Fodere.

Tremere, Tremor, Trepidare, Contremiscere, Intremere.

TRemere est,commoueri & agitari.Trepidare autem is dicitur,qui ex timore tremit.

Compunctio.

Tremere dicitur terra, quando cor humanum compungitur, tangente Deo. ps.17.76. 103.Et intremuit venter sponsæ ad tactum sponsi,quum mens turbatur,audito verbo Dei.Canti.5.b.Trement etiam sermones Dei in iudicio,qui iudicabuntur.Isa.66.a.

Amb.s.ps.118.ser.12 Aug.s.ps.103. Hie.s.Isa.66.

Stupor ex contēplatione diuinorum.

Contremuisse dicuntur ossa,quando tota virtus humana, comparata diuinæ perhorrescit. Iere.23.b.Sic contremuerunt labia.Haba.3.d.Iob.4.c. Tremor etiam concutit carnem,quando quis ob infirmitatem operis,vltionis pauore fatigatur.Iob.21.a.

Gre.15.mora.18.

Timor Iudiciorum Dei.

Cōtremiscunt columnæ cœli ad nutum Dei.Iob.26.c.quia in plerisq; nec ipsi pertingere ad voluntatis eius celsitudinem pręualent:qui eiusdem volūtatis præmia denuntiātes vident . Tremens quoq; stetit Daniel: quia quanto quis perfectior , tanto magis agnoscit, vnde in hac vita trepidare debeat. Danie.10.b.

Greg.17. mor.15.& 21.mor.21.

Timor simplicium.

Trepidantes columbæ sunt simplices omnia timentes.Eze.7.e. Horum genua trementia cōfortat Iob,hoc est,prædicator.Iob.4.a.

Hie.s.Eze.7.

Timor dæmonū & hæreticorum.

Tremere dicitur terra,hoc est hæretici,quum in infernum detruduntur. Isai.9.d.Et tremor robustorum Moab,designat timorem dæmonum aut hæresiarcharum.Exo.15.b.

Hie.s.Isa.9. Glo.ordi.s Exo.15.

Honor magorū ad Christum

Tremor regum.ps.47.significare potest honorem à magis exhibitum Christo infanti.

Arno s.ps.47.

Timor ineptus Iudæorum.

Trepidantes Iudæi timore,vbi non erat timor,erant, quando ceremonias & traditiones seniorum transgredi metuebant:& tamen non verebantur occidere Christū. ps.13. Colētes etiam idola

Arno.s.ps.13. Hie.s.ps.52. Beda.s.gen.4.

idola trepidabant, vbi non erat timor. ps.52. Tremens etiam Cain designat Iudæos inter christianos. Gene.4.b.

Gre.s.1.reg.15. Tremens Agag, quum offerretur Samueli, designauit carnales, qui carnis oblectamenta relinquere sine mœrore non possunt. Vel designat, quod in confitentibus sensus carnis infirmatur. 1. Regum.15.g. *Timor carnalis.*

Tribuere, Tributum, Tributarius, Vectigal.

TRibuere est quasi tributum dare: & simpliciter pro dare sumitur. Tributū autem est ea pecunia, quæ populo imperata erat, & tributim à singulis pro portione census soluebatur, & ex priuato in publicū tribuebatur. Vectigal autem erat pecunia, quę ex aduectione mercīū soluebatur. Tribuere etiam est attribuere. Dani.11.d. Non tribuetur ei honor regius. Concedere. Iudi.16.d. Spatiū ad quietem nō tribuisti. Distribuere. Exo.16.f. Tribuit vobis cibos duplices.

Amb.epist.11. Tribuere dicitur Deus pluuiam terræ, quando dat doctrinam mysteriorum animæ, vel ecclesiæ. Deuter.28.b. *Dans Doctrinam.*

Hie.s.Isa.66. Tribuere dicitur Deus generationem cæteris: quum facit multos in ecclesia regenerari. Isaiæ.66.c. *Regeneratio.*

Gre.26.mor.14. Tribuit Deus iudicium pauperibus. Iob.36.a. quando humiles per iudicium liberos reddit: vel quia hi, qui nunc nequiter opprimuntur, in iudicio super oppressores suos iudices erunt. *Defensio humilium.*

Glo.int.s.gen.49. Ori.s.ps.36.ho.3. Tributa dici possunt opera bona, quæ Deo offerimus: & etiam votorum adimpletio. Gene.49.c. Huc referuntur, quæ tribuebant filij Israel sponte propria ad constructionem tabernaculi. Exod.35.c. Sic tribuit iustus, & miseretur, quando verbo & exemplo docet alios bene operari. Psalm.36. *Bona opera.*

Hie.s.Isa.31. Vectigales fieri dicuntur iuuenes Assur: quia infideles facti fideles offerunt vota in ecclesia. Isaiæ.31.d. *Cōuersio infidelium.*

Tributum, sub quo fit princeps prouinciarum, est subiectio ad diuersa vitia. Threno.1.a. *Subiectio ad vitia.*

Hie.s.Isa.14. Tributum etiam sunt persecutiones diaboli: & tunc cessat tributum, quum eius persecutiones cessant. Isa.14.b. *Persecutiones diaboli.*

Gre.4.mor.25. Tributarius Ephraim est Chananæus. Iosu.16.d. quando vitium, quod subigere non possumus, ad vsum nostræ vtilitatis humiliter retorquemus: vt eo de se mēs & in summis vilia sentiat, quo suis viribus etiam parua, quæ appetit, non expugnat. *Humilitas contra vitia.*

Tribula.

TRibula, seu tribulum est genus vehiculi, quo frumēta in area teruntur. His dicitur esse vsus Dauid ad conterendos hostes. 1. Par.20.b.21.d.

Tribulare, Tribulatio, Contribulare.

TRibulare videtur esse tribulo, aut alio quouis instrumento cōminuere: vnde fit vt accipiatur pro angustiare & affligere: & tribulatio dicitur ipsa afflictio, vel aduersitas: & etiam angustia, calamitas, mors.

Hila.s.ps.141. Rup.s.Ionam.2. Tribulationes pauperis erant tribulationes Christi. ps.33. Et dicuntur tribulationes pauperis: quia à peccatoribus illi infligebātur. ps.54. Isa.25.a. Et tribulatio Dauid est tribulatio & passio Christi. ps.141. Iere.15.c. Idem est Ionæ tribulatio. Ion.2.a. *Passio Christi.*

Hie.s.Isa.63. Tribulatus, aut non tribulatus dicitur Christus in omni tribulatione populi, secundum quod præstat, aut subtrahit auxilium. Isa.63.c.

Gre.26.mor.30. Tribulare dicitur Deus, quando castigat. Isai.51.e. Et reuelat aurem in tribulatione, quando pia districtione corda excitat, vt flagella timeamus. Iob.36.b. *Castigatio Dei.*

Hie.s.Nahum.1. Tribulatio duplex dicitur non consurgere. Nahum.1.c. quia Deus non bis punit idem peccatum.

Arno.s.ps.106. Hila.s.ps.65. Gre.6.mor.18. Ber.serm. de verbis Iob. Hier.s.Amos.3.&.s.Haba.3. Aug.s.ps.76. Tribulatio fratrum Ioseph, post quam sequuta est lætitia, designat tribulationes huius vitæ, per quas venitur ad futuram gloriam. Gen.42.d.44.g. Et tribulatio malorum in bonos est persecutio fidelium per tyrannos. ps.106. Et tribulationes in dorso sunt verbera martyrum. ps.65. Tribulationes sex, in quibus liberat dominus, sunt labores huius vitæ: vt septima sit vltima condemnatio in die iudicij, quæ non tanget, nisi malos. Iob.5.d. Vel sex tribulationes sunt cōtra desideria cordis, & quinquepartitam sensualitatis corporeæ voluptatē: septima autem erit mors. Tribulationis autē dies est dies iudicij. Haba.3.c. Sopho.1.d. Et tribulabitur terra, hoc est, mali & hæretici in die iudicij. Amos.3.d. Tribulationis quoq; dies est vita præsens, quæ tentatio dicitur. Psalm.76. *Persecutiones fidelium in hac vita. Condēnatio iudicij. Mors. Dies iudicij. Vita præsens.*

Basi.s.ps.114. Arno.s.ps.106. Gre.8.mor.15. Aug.s.ps.83. Tribulatio quam homo inuenit, est pœnitentia voluntariè assumpta. ps.106.114.119.137. Dicitur autem hæc tribulatio spiritus. Iob.7.c. Tribulatio etiam, quam inuenit homo, dici potest prosperitas temporalis, quæ periculosior est, quàm aduersitas. *Pœnitētia voluntaria. Prosperitas temporalis.*

Hie.s.Isa.26. Tribulatio murmuris dicitur, quum quis in tribulatione non audet mutire. Isa.26.c.

Gre.12.mor.20. Tribulatio terret iniquum. Iob.15.c. quia cor eius anxietate & suspicione confunditur: quū

apud

apud semetipsum in labore timoris deficit: qui securitatis sociam viam veritatis reliquit. Glo.ord.s.Isa.19.

Diabolus. Peccatum. Tribulans dicitur diabolus: & persecutores fideliũ. Isai.19.d.51.e. Thre.1.b.ps.77. Et tribulatio dicitur aliquando peccatum: & ipsi dæmones tribulantes.ps.59.119.142.Zach.8.c. Hila.s.ps.59.119.

Tribulus, uide Spina. Tribunal. uide Cathedra.

Tribunus.

TRibuni à tribubus dicti sunt, qui magistratum ac principatum super aliquam partem populi gerunt.

Docentes verbo & exemplo. Implentes leges. Credentes trinitatẽ. Tribuni regis in bonum sunt, qui per exempla, quę afferunt docendo, possunt alios ad amorem Dei inflammare: licet altiorem doctrinam non habeãt. Exo.18.d.1. Reg.8.c. Vel sunt, qui tres leges implent: vel qui credunt trinitatem. Gre.s.1.Reg.8. Beda.s.Exo.18.

Exequẽtes tyrannica imperia. Tribuni autem regis in malum, sunt habentes potestatem ad imperia tyranni exequenda cõtra innocentes. 1.Reg.8.c. Gre.s.1.reg.8.

Tribus.

TRibus dicta est, à dando tributo: & significat partem populi ab altera diuisam, licet omnes ad idem principiũ referantur: vt fuerunt duodecim tribus Israel, à duodecim patriarchis filijs Iacob. Quandoq; autẽ tribus dicitur natio. Dani.3.a. Vobis dicitur tribubus, & linguis.

Ordines ecclesię triumphalis & militãtis. Apostoli. Tribus duodecim designare possunt ordines futuros in resurrectione. Exo.24.a. Nu.24.d. Et tribus & familiæ sunt diuersi gradus in ecclesia.1.reg.10.c. Et tribus domini dici possunt fideles ex gentibus in ecclesia: & etiã duodecim apostoli, qui fuerũt testimoniũ Israel.ps.121.Isa.43.b.51.b. Tribus quoq; Iuda electa.ps.77.est populus christianus manẽs in confessione fidei. Ori.s.nu.ho.17. Gre.s.1.reg.10. Arn. & Aug.s.ps.121. Hie.s.Isa.51. Aug.s.ps.77.

Tribus Iuda. Tribus vna peculariter dici potest tribus Iuda, quæ in hoc ꝙ ex se redemptoris nostri carnẽ protulit, speciale prę omnibus munus accepit. Iob.37.b. Gre.27.mor.22.

Peccatores in ecclesia. Tribus minima Israel.1.Reg.9.c. designat ordinem sanctæ ecclesiæ peccatorum, licet fidelium: de quibus dicitur. Matth.5.c. Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno cœlorum. Gre.s.1.reg.9.

Iudæi. Tribus remanentes trans Iordanem, quibus dedit Moses hæreditatem. Iosu.1.c. sunt Iudæi, qui cum lege Mosis remanserunt in infidelitate: nec transierunt ad fidem ecclesiæ per baptismum: nec aliam habent hęreditatem, nisi temporalia. Tribus etiam Ephraim non electa, est populus Iudæorum.ps.77. Ori.s.Iosue.ho.3. Aug.s.ps.77.

Hæretici. Tribus Samariæ designare solent hæreticos, qui recesserunt ab ecclesia. Mich.6.c. Hie.s.Mich.6

Triclinium.

TRiclinium erat locus, in quo antiqui discumbere solebant, & cœnare in conuiuiũ accepti: à tribus lectis dictum, quos sternebant. Tres enim mensas in conuiuio apponere moris erat veteribus, & iacendo, vt hodie turcæ, cœnare.

Latitudo vitæ spiritualis. Triclinium, latitudinem vitæ spiritualis significare potest: in quam inducitur Saul per Samuelem.1.Reg.9.d. Gre.s.1.reg.9.

Tridens.

TRidens dicebatur sceptrum Neptuni: & quicquid tres habet dentes, tridens dicitur.

Blandimenta carnalia. Tridẽs fuscinula, qua filij Eli sacerdotes carnes extrahebãt ab olla, designare potest blãdimenta carnalia: & tres species gulæ, quæ sunt comedere ante tempus, & cibos delicatos, & non communi more prępáratos.1.Reg.2.c. Gre.s.1.reg.2.

Terrores Iudæorũ. Potest etiam tridens designare pœnas & terrores, quibus Iudæi auertere conantur fideles à fide Christi. Gre.s.1.reg.2.

Virtus discretionis. Tridens etiam in ministerio templi in bonum designare potest virtutem discretionis. Num.4.b.1.Reg.13.d.4.Reg.25.c. Gre.s.1.reg.13.

Trieris, Triremis.

TRieris, quæ & triremis dicitur, est nauis oblonga, tres habens remorum ordines.

Velocitas angelorũ. Trieres in quibus egrediuntur nuncij Dei. Eze.30.b. Num.24.d. Si nuncij intelligantur angeli, trieres designabunt velocitatem eorum.

Diabolus. Triremis magna dici potest diabolus. Isa.33.d. Hie.s.Isa.33.

Tripudium, uide Saltare. Tristari, Tristitia, uide Dolor.

Tristega.

TRistega sunt tricamerata ædificia, siue trium contignationum.

Corpus humanum. Tristega in arca. Gene.6.c. erant inferiora, media & suprema: & in corpore humano, cuius similitudinem gerit arca, tristega inferiora sunt sub diaphragmate, venter cum intestinis. Media vero ab eo vsq; ad collum: vbi sunt cor, epar, & alia vasa virtutum animalium. Supra Geor.venet cant.1. ton.6.cap.15.

collum vero est caput,tertium & supremum hospitium: in quo residet ratiocinatiua virtus, & intellectus cum sensibus interioribus,& exterioribus tanq; suis cubicularijs.

Hie.s.Eze.42.

Loca perfect. in ecclesia.

Tristega in templo erant cœnacula superiora:& designant in ecclesia loca,quę competunt, perfectioribus.Eze.42.b.

Triticum,uide Frumentum.

Triuium.

TRiuium est locus,in quo tres sunt viæ:& sumitur pro loco frequenti.

Hie.s.Isa.15.

Diuerticula err.

Triuia Moab sunt diuerticula errorum:vbi vlulant,qui cognoscunt se errasse, & pœnitentiam agunt.Isa.15.a.

Triumphare,Triumphator.

TRiumphare est triumphum agere.Triumphus autem erat pompa solēnis,quæ fiebat redeuntibus in vrbem cum victoria.

Amb.s.Colos.2.

Vincens Christus dæmones & Iudæos.

Triumphauit Christus principatus & potestates:quando publicè moriendo vicit & dæmones,& principes Iudæorū.Colo.2.c.Ipse quoq; Deus dicitur triumphator Israel.1.Reg.15.f.

Hie.s.Haba.1.
Rup.s.Haba.1.

Triumphare dicitur sermo diuinus de regibus,hoc est,de dæmonibus, quos superat. Haba. 1.c.Vel diabolus triumphat de regibus,quando superat eos,qui videtur fortes:& etiam in subuersione Hierusalem.

Gre.s.1.reg.15.

Inanis gloria prædicatorum.

Triumphalis fornix,quam erexit Saul,designat inanem gloriationem prædicatorum male viuentium.1.Reg.15.c.

Trucidare,uide Interficere.

Trulla.

Hie.s.Amos.7.
Rup.s.Amos.7.

Diuinum auxilium.

TRulla varia significat instrumenta:& trulla cæmentarij est instrumentum,quo fabri murarij linunt & poliunt parietes:vt non solum pulchritudinem accipiant:sed etiam fortitudinem,contra imbrium iniurias,& crebras tempestates. Potest autem significare diuinū auxiliū: quod Deus abstulit à populo Israel,quando destruxit Hierusalem & templum.Amos.7.b.

Truncare,Truncus.

TRuncare est amputare:& truncus pars arboris est,quæ ramis truncatis superstat.Truncum quoq; dicitur,quod mutilatum est.

Gre.12.mor.3.

Corpora iustorum.

Truncus emortuus.Iob.14.b. designat iustorum corpora, quæ inter manus persequentium exanimantur:& videntur oculis insipientium mori:& tamen ad odorem aquæ, hoc est, afflatu spiritussancti germinant,suo exemplo alios ad virtutē prouocantes.Quod etiam de ijs,qui mortui sunt per peccatum,& suscitantur ad gratiam,dici potest.

Lyra.s.Isa.40.

Truncus scrutatorum & iudicum, designat apparentem firmitatem in rebus humanis: quæ nulla est.Isa.40.f.

Glo.ord.s.1.reg.5.

Cessatio idololatriæ.

Truncus Dagon.1.Reg.5.b.cessationem idololatriæ futuram designauit.

Truncare Hierusalem gladijs suis.Eze.16.e.Vbi legitur,trucidabunt.Potest dici de dæmonibus animam accusantibus in die iudicij.

Tuba,Buccina.

TVba instrumētum musicum,quod & buccina dicitur:ea vtuntur ad pręconia, & in bellis. Sonus autem tubæ non tam oblectationis est,q̄; terroris.

Ori.s.num.ho.23.& 1.Iosue.ho.6.7.&.s. Matt.ho.30 &.s.lu ho.9.Amb.de Elia.2. &.1.d spūssancto.15. Hie.s.ps.97.&.s.Is. 27.&.s.Eze 7.&.s. Hose.8.&.s.Ioel.2. & s.amos.2. Aug.s. Apoc.ho 6.Gre.s.1. reg 13.&.30.mo.33 Cyr 3.s.Ioan.3.&.4 s.Ioā.28.Ru s.nu 26

Vox verbi Dei. Præcepta. Prædicatio insignis. Confeśsio fidei. Sublimes sensus.

Tuba vocem verbi Dei,& præcepta,& prædicationem insignem significare solet. Et tubarum solemnitas memoriam continuam scripturarum exprimit.Nume.10.a.29.a.31.a.Iosue.6.a. Iudi.7.f.Iob.39.c.Psalm.80.Ieremi.4.b.6.d.Eze.33.a.Huius autem tubæ varius erat vsus:vt in promotione castrorum:& ad bella contra carnem,mundum,& dæmonem: & in festis:neomenijs:& in sacrificijs salutaribus.Eze.7.d.Exo.19.c.20.c.1.Regum.13.a.Isa.27.d.Ioel.2.a.Tubæ autem septem varia dona spiritussancti designant in prædicatoribus. Apoc.8.a.Tuba autem in manu,est prædicatio cum opere.Iudi.7.f.Amos.2.a.Tuba in gutture dicit magnam prędicationem.Hose.8.a.Tuba autem ductilis argētea,ad eloquia Dei refertur. Tuba vero cornea ad virtutem:quia cornu ad virtutem& regnum refertur.Est etiam tuba cornea excellens prædicatio: & confeśsio fidei:& præterea excelsi & sublimes scripturæ sensus.ps.97.

Ori s.nu ho.23.
Gre.30 mor.7.
Gre. Nysse.de vita Mosis.
Aug s ps.97. &.ser. 222.
Rup.1.s.nu.25.

Apostoli. Prophetæ. Prædicatores. Martyres. Duplex aduēt⁹ Chr.

Tuba etiā designat ipsos prædicatores.Num.10.a.Per tubas aūt duas exercitus ducit:quia per duo pręcepta charitatis ad procinctum fidei populus vocatur:quę idcirco argētee fiunt:vt prędicatorum verba lucis nitore pateant: & auditorum mentem nulla sui obscuritate cōfundant. Tubæ autē ductiles sunt apostoli,& prophetæ,& prædicatores, & martyres:qui tunsionibus tribulationum perficiūtur:& in ipsis tribulationibus laudant dominum.ps.97. Tubæ autē duę duplicem aduentum Christi designant.

Superantes carnē.
Tubæ corneæ dicuntur esse in his, qui carnem superant: quia cornu carnem excedit. ps. 97.
Aug. s. ps. 97.

Vocatio ad iudiciū. Prædicatio iudicij.
Tuba Iubilei designare potest tubam vocantem ad iudicium. Leui. 25. b. Ipsa quoq; prædicatio iudicij tuba dici potest. Zacha. 9. d. Erit autem tunc tuba aliquod euidentissimum signum, quod omnibus erit notum. Iosu. 6. a. Math. 24. c. Mar. 13. c. 1. Cor. 15. f. 1. Thes. 4. d. Amos. 3. b.
Isyc. s. Leui. 25. Rup. s. Zach. 9. Ori. s. Iosu. ho. 6. Aug. epist. 120.

Vox lætitiæ. Prædicare resurrectionem. Gratiarum actio.
Tuba quandoq; est vox lętitię: & in sono tubæ laudare, est resurrectionem Christi laudare: vel recognoscere quod sono tubæ Christus suscitabit mortuos: vel est prædicare super tecta. ps. 80. 150. Buccinare quoq; in neomenia tuba, est super noua reuelatione Deo gratias agere: & magnificentiæ tubam in diuinæ bonitatis pręconia roborare.
Cle. Alex. 2. pæda. 4. Arno. s. ps. 150. Ricar. de. s. victo. de somnio Nabuc. 13.

Cōminatio diuina.
Tuba præterea dicitur comminatio diuina, qua nos excitat, vt resipiscamus: & est vox tristitiæ: & clangorem tubæ audiunt, qui eius timent comminationes. Isa. 18. b. Iere. 4. b. 6. a. Ezech. 7. d. Hose. 5. c. 8. a. Amos. 2. a. Sopho. 1. d.

In voce tubæ ascendit dominus. ps. 46. quia tunc duo angeli tanq; tubæ clamauerunt: Viri galilæi quid aspicitis in cœlum. &c. vel quia sic veniet in tuba ad iudicium: vel vt designaretur victoria de diabolo: sunt autem illæ tubæ laudantium Deum. Apo. 19. a.
Hie. & Aug. s. ps. 46. Rup. 10 s. apo.

Prædicatio hæreticorum. Tumultus persecutionum.
Buccina interdum dicitur prædicatio hæreticorum. Isa. 18. a. Et tumultus persecutionis excitatus ab infidelibus contra fideles: quam buccinā quum audit equus, dicit, vah: quia fortis quisq; prædicator, cum certamen passionis sibi propinquare considerat, de exercitio virtutis exultat. Nec terretur pugnæ periculo, qui victoriæ lætatur triumpho. Iob. 39. c.
Hie. s. Isa. 18. Gre. 31. mor. 25.

Tubalcain.

Sanctus.
TVbalcain. i. deferens possessionem, vel deferens lamentationem, seu delatus possessioni, aut desertus acquisitioni: filius Lamech & Sela: fuit malleator, & faber in cuncta opera æris & ferri. Gene. 4. d. Designat sanctum, qui sui corporis & animi custos est.
Beda. s. gen. 4.

Tueri, Tutor. uide Defendere.

Tugurium.

TVgurium est rustica habitatio, tecta ex vlua palustri, aut alio simili.

Ceremoniæ.
Tugurium in cucumerario. Isa. 1. b. Designare potest ceremonias legis, quādo sumuntur nudæ, sine ratione: vel designat animam derelictam à Deo.
Ori. s. Luc. ho. 5. Hie. s. Isa. 1.

Tumere, Tumor, Intumescere, Turgere.

TVmere est inflari: quod & turgere dicitur. Ponitur interdum pro superbire: sicut & tumor pro superbia.

Fletus Chri. & sanctorum.
Intumuisse dicitur facies Iob à fletu. Iob. 16. c. vbi designatur Christus, cuius facies intumuit à fletu, quando prophetæ Christum præcedentes, mala populi pręuisa deflebant: vel quum prælati deflent peccata subditorum.
Hie. s. Iob. 16. Gre. 13. mor. 11.

Altitudo mysteriorum. Fragilitas humana.
Intumescentes aquæ. Eze. 47. a. designant mysteria mentis virtutem exuperantia: vel designant fragilitatem conditionis humanæ, qua non valemus omne vitare peccatum.
Hie. s. Eze. 47.

Affectus dilectiōis.
Intumescentes aquæ Iordanis instar montis. Iosu. 3. d. designant affectum dilectionis ad imitationem Christi, qui animam suam posuit pro ouibus suis.
Ricar. de. s. victo. de extermi. mali. 16.

Augmētū fidei eccl.
Intumescens uterus Thamar. Gene. 38. f. augmentum fidei ecclesiæ designat. num. 17. c.

Profectus Israelis.
Intumescentia vbera Hierusalem. Eze. 16. a. ad literam tempus pubertatis indicant, & profectum populi Israel in regnum.
Glo. int. s. Eze. 16.

Impetus affectuū. Grauis timor Dei.
Tumentes fluctus impetū affectuū designare possunt. Iob. 31. e. 38. b. Tumētes autem fluctus desuper imminent: cūq; eam quam deferunt mortem minantur: nulla tunc nauigantibus rerum cura temporalium: nulla carnis delectatio ad mētem reducitur: ea ipsa quoq; ex naui proijciūt, pro quibus longam nauigationem sumpserunt: cunctæ res in despectum mentis veniunt, amore viuendi. Quasi ergo tumentes super se fluctus Deum metuit, qui dum veram vitam desiderat, omnia despicit, quæ hic possidens portat. Nam velut tempestate deprehensi, pondus nauis abijcimus: quando ab oppressa mente desideria terrena remouemus.
Hie. s. Iob. 38. Gre. 21. mor. 16.

Superbia persecutorum ecclesiæ.
Intumescētes fluctus maris superbiā persequutorū ecclesiæ significant. Isa. 51. e. Iere. 5. e. Iob. 15. b. 38. b. Turgentes quoq; vesicę in hominibus & iumētis, inflatā superbiā indicant. Exo. 9. b.
Glo. int. s. Exo. 9.

Peccatum & tribulatio Iudæorum.
Tumēs plaga Iudæorū. Isa. 1. b. designat grauitatē peccati ipsorū, aut etiā grauē tribulationē.
Hie. s. isa. 1.

Tumultuari, Tumultus.

TVmultuari est tumultū & perturbationem mouere, & excitare. Tumultus autem est motus, vel trepidatio cum sonitu aut strepitu: quasi timor multus. Est autē tumultus vox plurimorum, & nimiæ multitudinis clamor pariter emissus.

Cōuersio pctōrum.
Tumultus magnus in castris hostiū. 1. Reg. 14. c. designat conuersionem & pœnitentiā peccatorum. Talis dicitur tumultus domini. Zach. 14. c.
Gre. s. 1. reg. 14. Rup. s. Zach. 14.

Laudans multitudo
Tumultuari etiā dn̄r credētes prę multitudine: quādo pariter laudāt bonū pastorē. Mic. 2. d.
Glo. ordi. s. Mich. 2.

Varietas affectuum
Tumult⁹ à quo cessatur in luce Christi. Iob. 3. c. est varietas perturbationum & desideriorū,
Gre. 4. mor. 39.

reliquorumq; affectuum mentem turbantium.

Gre.s.1.reg.4. Hier.s. Isa.17.30.& s.Mich.1. Rup.s.Hose.10.

Tumultus synagogæ voces confusas Iudæorum & infidelium sine ratione contra Christum & ecclesiam designant.1.Regum.4.c.Isai.17.d.Mich.1.d.Eodem refertur tumultus carminum Iudæorum.Amos.5.g.Tumultus etiam surrexit in populo Israel,quando obsessi sunt à Roma nis.Hose.10.d.Tumultuabatur autem tunc puer contra senem,quia omnia intus erant inordinata.Isa.3.a.Tumultus etiam est inordinata & superba doctrina hæreticorum.Isaiæ.30.c.Et tumultus est in prçda diaboli,quia nihil inordinatum est in eo. *Voces synagogæ infidelium contra Christum. Doctrina hæreticorum. Obsidio Hierusalem.*

Tumultus populi in cultu vituli.Exo.32.c.Insaniã idololatrantiũ & hæreticorũ designat. *Insania idololatrantium.*

Tumulus, uide Aceruus & Sepulcrum.

Tundere, Contundere.

TVndere est percutere,pulsare,& in vase aliquo quippiam comminuere.

Gre.1.mor.39.

Tundere aromata. Exo.30.d.est examinare virtutes: quod fit, quum bona nostra quasi in pila cordis occulta discussione contundimus,& si veraciter bona sint subtiliter retractamus.Est etiam diligenter contemplari passionem Christi. *Examinare virtutes. Contemplari passionem Christi.*

Beda.s.Exo.16.

Tusum pilo manna designat labores passionis Christi: & sedulam probationem fidelium. Exod.16.c.29.g. *Labores passionis Christi.*

Tunica, Poderis.

TVnica est vestis tegens corpus vsq; ad inferiora:& si quidem attingat pedes, dicitur tunica talaris,Græcè poderis:& datur tunica manicata,& sine manicis:& tunica exterior,& interior,quæ subucula & camisia dicitur:estq; fere linea.

Amb.de Ioseph.3. Hie.s.Zach.3. Ori.s.Leui.ho.9. Beda.s.gen.37.

Tunica Ioseph intincta in sanguine hœdi, carnẽ Chri sanguine respersam designare potest. Gen.37.a.Poderis quoq; seu tunica talaris in Christo, & tunica linea sacerdotum, carnẽ Chri mundã,vel humanitatẽ,seu incarnationem designat,quę de terra est,& significatur in pedibus. Exo.28.e.29.a.39.d.Leu.6.b.Zac.3.b.Et tunica duplex ĩ sacerdote est corpus & aĩa in Chro. *Caro Christi.*

Cypr.de simp. plat. Hila.s.Mat.cão.23. Bern.in Apologia. Beda.s.gen.37.

Tunica etiã polymita Ioseph, ecclesiã significare potest,quæ est polymita,quia ex varijs gẽtibus collecta:& est talaris,vt designet perseuerantiam operum,& innocentiam Christi & ecclesiæ.Gene.37.a.Et tunica Christi non diuisa vnitatem ecclesię designauit:& etiam incorruptionem corporis eius.Ioan.19.d. *Ecclesia.*

Rup.8.s.gen.20. Cle.Alex.5.stroma. Ori.s.Leui.ho.6. Philo.de temulẽtia.

Tunica præterea Ioseph sacrã scripturã significare potest, quę est tunica Chri:& etiam sapiẽtiam:qua exutus per inuidiam factus est similis insipientibus.Et tunica duplex in sacerdote.est duplex sensus sacræ scripturæ.Tunica autem interior linea sapientiam diuinorũ & immortaliũ significabat:exterior vero varia,sapientiam humanorum & encyclopædiam. *Sacra scriptura. Sapientia.*

Philo. de Ioseph.& de somnijs.

Tunica rursum polymita Ioseph:designare potest varietatem legum ciuilium, & casuum humanorum:quibus rector ciuilis occurrere debet:quę intincta est sanguine:vt designetur etiam ipsos rectores vix carere vitijs.Gen.37.a. *Varietas legum ciuilium.*

Cle.Alex.5.stroma.

Tunica rursum polymita Ioseph est varia cupiditas, qua exuendus est, qui vult proficere: eaq; in vastum baratrum est proijcienda. *Varia cupiditas.*

Ambro.s.Luc.23.& ser.35. Aug.epist.161.&.s. Ioan.trac.13. Hie.s.Mar.15. Isych s.Leui.6.16. Gre.1.mor.40. Gre.Nyssen.de vita Mosis. Gre.s.1.Reg.2.

Tunica Christi non diuisa,fidem aut etiam charitatẽ designare potest:quæ diuidi nequeũt. Ioann.19.d. Designat etiam pacem & vnitatem non diuidendam.Item diuinam sapientiam in Christo.Tunica etiam inconsutilis,est baptismus indiuisibilis, & nunq̃; reiterandus : & etiam disciplina christiana,totam complectens ecclesiam. Geor.vene cant.2.ton.3.cap.6. *Fides & charitas. Pax. Sapientia christi. Baptismus. Disciplina christiana.*

Tunica linea sacerdotis est iustitia :quia perfecti cuiusq; maxime iustitia vestis est.Leuit.6. b.16.a.Hanc loricam iustitiæ appellat Paulus. Tunica etiam talaris actionem consummatã virtutis significat: quasi enim protensa tunica talum corporis operit,quando bona actio ante Dei oculos vsq; ad vitæ nos terminum tegit.Tunica præterea parua Samuelis , indumenta iustitiæ inchoantibus apta designat.1.Reg.2.d. *Iustitia. Actio consummata virtutis.*

Glo.ord.s.Exo 28.

Tunicæ præterea lineę sacerdotum candorem castitatis designãt: & tunica stricta de bysso est fortior continentia.Exo.28.g.29.a.39.d.Leui.6.a.16.a. *Castitas.*

Geor.vener.cant.2. ton.3.cap.6. Isy.s.Leui.8. Rup.4.s.Exo.23. Philo.de temulẽtia.

Tunica tota hyacinthina est vita cœlestis,non admista terrenis, perseuerãsq; vsq; in finem. Exo.28.c.39.d.Leui.8.a.Designat etiam animam in Christo: vel conuersationem eius à baptismate Ioannis,quando tintinnabula prędicationis eius strepere cęperunt. *Vita cœlestis. Anima Christi. Conuersatio christi.*

Designat etiam hyacinthina tunica elementum aëris,quẽ colore referre videtur. *Aër.*

Rup.1.s.apo. Hie.s.Isa.22. Isych.s.Leui.10.

Poderis,qua indutus erat Christus.Apoc.1.c.dignitatem sacerdotalem ipsius Chri designat. Tunica autem Sobna sacerdotis.Isai.22.f.typus erat literalis sacerdotij:qua tamen spiritualiter intellecta induitur Christus.Tunicę vero Nadab & Abihu,cum quibus eiecti sunt.Leui.10.b. conuersationem & vitam malorum sacerdotum significant. *Sacerdotium Christi. Sacerdotii literalis. Vitia malorũ sacerdotum.*

Tunica Achiæ prophetæ diuisa,diuisionem regni Israel & Iuda significauit.3. Reg.11.f.vbi potius dicitur pallium.

Ori.s. Luc.ho.23.& Leui.ho.6.

Tunicas duas habere dicuntur,qui simul nouũ & veterẽ hoĩem induunt, seu induere volũt.

& duo-

& duobus dominis seruire: vel præter Christum in hæresim incurrere: vel simul legem veterem & nouam velle seruare. Matth. 10. b. Luc. 3. b. Vnica tunica vtebantur apostoli, quando non seruabant legem carnaliter. Quicquid autem corpori nostro sufficere potest, & humanæ succurrere imbecillitati, quos nudos natura profudit: hoc vna appellanda est tunica. Hila. s. Matt. cão. 10. Hie. epis. cum. hora. & epist. ignot. vult.

Mortalitas. Voluptas carnales. Tunicæ pelliceæ Adam & Euæ, mortalitatem & fragilitatem humanam designare possunt. Gene. 3. d. Et tunica, quam exuit sponsa. Canti. 5. b. est corruptela pasionum Adæ: vel voluptates carnales abstractæ à sensibus. Ori. s. Leui. ho. 6. Amb. de Isaac. 6. Epipha. 2. contr. hæ. tomo. 1.

Vitium. Vetus homo. Curæ seculi. Res temporales. Tunica exuenda intrinsecum vitium, seu veterem hominẽ designat, terrenosq; mores, ac curas seculi: demum temporalia omnia, quæ onerãt potiusq; ornant: ideo merito talis tunica est exuenda. Canti. 1. b. Matth. 10. a. 24. b. Mar. 6. b. Luc. 22. d. Ori. s. Iudic. ho. 8. & s. Mat. ho. 19.

Corpus proprium. Tunica vendenda est propriũ corpus exponendũ ꝓ verbo Dei. Luc. 22. d. Et tunica quam exuit spõsa, est corpꝰ cuiusq; sancti & prædicatoris: quę nõ induet, vsq; ad diem iudicij. cãt. 5. b. Amb. s. Luc. 22. Aug. s. Ioan. trac. 59.

Turba.

TVrba dicit multitudinem, & in multitudine perturbationem.

prębentes exempla honestatis. Turbæ sternentes vestimenta sua in via, & cædentes ramos de arboribus. Mat. 21. a. sunt prębentes exempla honestatis simplicibus. Ori. s. Mat. ho. 14.

Fideles ante & post Christum. Turbę pręcedentes & sequentes Christum in ingressu Hierusalem. Matth. 21. b. designant fideles ante & post aduentum Christi. Ori. s. Mat. ho. 14. Hie. s. Mat. 21.

Simplices ex Iudæis Gentiles. Turbæ, quæ secutæ sunt Christum, designant simplices ex Iudęis venientes ad fidem: & etiã gentiles. Et dicuntur turbæ: quia non sunt de perfectioribus: sed sunt remotiores à secretis verbi Dei: ideo etiam loquebatur eis Christus in parabolis: & ipsæ manebant in littore, prædicante Christo in nauicula: ipsæ quoq; exclusę sunt à suscitatione filiæ principis. Matt. 9. d. 11. b. 13. a. 14. b. 20. d. 23. a. Et turbæ sustinentes Christum, sunt gentiles. Mar. 8. a. Ori. s. Matt. cap. 14. & ho. 24. Hila. s. Matt. cão. 9. 13. 14. Hie. s. Mat. 9. Aug. 1. q. in euãg. 28.

Exercentes charitatem. Turba, quę erat cum vidua, cuius filius mortuus efferebatur. Lucæ. 7. b. designat exercentes charitatem in ecclesia. Amb. s. Luc. 7.

Vires animæ. Turbæ populorum interdum significare possunt omnes animæ vires. Gene. 48. a. 50. b. Exo. 5. a. 23. a. 35. a. Leui. 8. a. Ori. s. Leui. ho. 6.

Indigni cognitione Dei. Iudæi. Persecutores fidelium. Turba expulsa à cubiculo, vbi suscitauit Christus filiã principis. Mat. 9. c. designat indignos cognitione Chri: & Iudæos à fide exclusos. Et turba peccãs per ignorantiã, fuit plebs Iudęorũ tẽpore passionis Christi. Leui. 4. c. Turbę quoq; sunt infideles persequentes chrianos. Isa. 17. d. Hil. s. Mat. cão 9. 10. Hie. s. Matth. 9 & s. Isa. 17.

Confusio imperitorum. Cogitationes carnales. Turbæ impedientes, ne Zachæus videret Christum, confusionem imperitę multitudinis significant: & vulgus impediẽs, ne alij bene operẽt. Luc. 19. a. Et turbæ impediẽtes cæcos, ne clamarent ad Christum, sunt carnales cogitationes, aut homines perturbantes orationẽ. Matt. 20. d. Ioan. 5. b. Et turba quę expellitur, vt suscitetur puella, est tumultus cogitationũ impedientiũ mentis eleuationem. Matt. 9. c. Turba etiam impediẽs cæcum ne clamaret, designat Aegyptios perturbantes filios Israel, ne irent ad sacrificandum domino. Luc. 18. g. Amb. s. Luc. 19. Aug. 1. q. in euãg. 28 & s. Ioã. tra. 17. & de verbis dñi. ser. 18. Gre. 18. mor. 28 Rup. 4. d diui. off. 8

Turbare, Turbatio, Conturbare, Perturbare.

TVrbare est confundere, & commouere, & distrahere.

Commouens Deus corda ad fidem. Conturbare dicitur Deus profundum maris. ps. 64. quando seculi huius profundam iactantiam prædicatione apostolica commouet: & quando conturbat cor impiorum. Hie. & Aug. s. ps. 64

Cõminatio pœnæ. Conturbat Deus in furore, quãdo terret per comminationẽ pœnę. ps. 2. Iob. 13. b. 23. d. Hila. s. ps. 2. Gre. 11. mor. 17.

Misericordia Dei. Conturbata dicuntur viscera Dei, quando exercet misericordiam erga pœnitentes peccatores. Ierem. 31. d. Hie. s. Iere. 31.

Conturbatus dicitur Christus à voce inimici, nempe cum diceretur Samaritanus, & dæmoniũ Habens. ps. 54. Cõturbatus etiã dormiuit Chrs in morte, turbãtibus Iudæis, sed quantũ ipse voluit. ps. 56. vnde & turbauit semetipsum, nrũm affectum in se suscipiens. Ioan. 11. d. 12. d. 13. c. Hila. s. ps. 54. Aug. s. ps. 56. & s. Ioan. trac. 60.

Non erit turbulentus Christus: quia omnes consolabitur pacificus existens. Isa. 42. a.

Timor minorum in lapsu maiorum. Turbari dicuntur insulæ super casu Tyri: quãdo iusti in casu maiorum timent, & sibi cauẽt, ne & ipsi cadant. Eze. 26. d. 27. f. Hie. s. Eze. 26.

Memoria peccatorũ. Perturbatio fortiũ ecclesiæ & virtutũ. Conturbatus dicitur venter per ieiunia, hoc est, memoria in consideratione peccatorum. Et conturbantur ossa, hoc est, fortes ecclesiæ: vel virtutes, quæ obscurantur & extenuantur. Psalm. 6. 30. Arno. & Hie. s. ps. 30 Gre. s. ps. 6.

Promptus ad seruãda mandata. Non turbatur, qui promptus est ad mandata Dei seruanda: quia habitus facilitat hominem ad operandum. ps. 118. Lyra. s. ps. 118.

Turbatio apostolorum & fideliũ in aduersis. Conturbati montes fuerunt apostoli in passione. Psalm. 45. Et turbati fratres Ioseph. Gene. 42. c. designare possunt turbationes discipulorum Christi, quãdo viderunt ipsum ambulantem supra mare. Qui etiam designant positos in tribulatione, quasiq; desperantes: qui etiam videntes auxilium Dei, turbantur, putantes non vere esse Dei. Vbi etiam designatur turbatio fidelium futura tempore Antichristi. Mat. 14. c. Arno. s. ps. 45. Ori. s. Mat. cap. 14. Hila. s. Mat. cão. 14.

Gre.ſ.1.reg 14.

Turbatio interdum eſt diſtractio: & turbata Martha erga plurima, deſignat nimiã ſolicitudinem vitæ actiuæ: quæ non ſinit mentem ad vnitatem contemplationis colligere. Luc.10.g.

Diſtractio vitæ actiuæ.

Ricar.de.ſ.victo.de ſecu.coni.2.35.

Viſiones capitis ſui vnumquemq; conturbant, quando ex eo, quod ſecum poſt diuinæ reuelationis arcanũ, meditatiõis ſuę negotioſo otio pertractat, ad ſalubrẽ ſolicitudinẽ vtilẽq; formidinẽ euigilat. Qui etiã conſiderat ſeipſum, viſionibus capitis ſui turbatur. Dani.4.a.

Gre.5.mora.33.
Baſi.ſ.p̃s.29.37.
Arno.ſ p̃s.105.
Aug.ſ.p̃s.75.

Turbari dicitur oculus præ ira. p̃s.6. Ira enim per vitium, oculum mentis excæcat. Ira vero ꝑ zelũ, turbatur: quia quo ſaltem recti emulatione concutit̃, eo, quę niſi trãquillo corde percipi non poteſt, contẽplatio diſsipat̃. Cõturbatio aũt animi turpitudinẽ & infirmitatẽ animi indicare ſolet. Et dicit̃ cõturbari cor, ꝑ inſipientiã peccati. p̃s.5.37.106. Turbati ſunt inſipiẽtes corde: ꝗ noluerũt credere reſurrectionẽ. p̃s.75. Cõturbat⁹ vẽter eſt turbata mẽs. thr.1.g. hab.3.d. p̃s.30.

Perturbatio per iram.

Gre.ſ.1.reg.14.
Glo.o.di.ſ. Iere.4.

Turbari dicit̃ terra quãdo ſubditorũ humilitas, errãte paſtorũ iudicio, tranquillę veritatis ordinẽ deſerere videtur. 1.reg.14.d. Turbatur etiã terra, quãdo ſubditi tentationibus concutiunt̃. Iſai.14.d. Et conturbantur colles, quando mediocres in eccleſia penè deficiunt à fide & bonis operibus. Iere.4.f.

Concuti fide tentationibus.

Hila.ſ.p̃s.64.
Aug.1.p̃s.45.76.

Cõturbatio gentiũ dicit conuerſionem & pœnitentiã pc̃torum. p̃s.45.47.74.143. Iſa.64.a. Iob.23.d. Idem eſt turbatio aquarũ. Turbantur etiam abyſsi, quũ conſcientiæ recognoſcunt & confitentur peccata. p̃s.76. Sic turbata dicitur ſynagoga ꝑpter quadrigas Aminadab, hoc eſt, propter euangelia. Canti.6.d.

Pœnitentia.

Baſi.& Aug.ſ p̃s.45
Arno.ſ p̃s.45.47.
Hie.ſ.Iſa.5.14.17.& ſ.p̃s.76.&.ſ Mich.7 &.ſ.Eze.7.

Turbatio terræ tribulationẽ peccatorum & Iudæorũ ſignificare poteſt. Et turbatio aquarũ, ſunt tumultus gentiliũ. Turbatio etiam montiũ ſunt perſecutiones principũ: & confuſio ſuperborum & dæmonũ per ſapientiam & paſsionẽ Chr̃i. p̃s.45. Iſa.5.f.14.b.51.e. Et conturbat̃ profundum maris, hoc eſt, diabolus. p̃s.64.143. Et cõturbantur veſpere, hoc eſt, in fine mundi. Iſai.17.d. Et conturbati principes Edom, ſunt dæmones. Exo.15.b. Et conturbati reges fuerunt Herodes & Iudæi. p̃s.47. Et turbatæ abyſsi ſunt inferi, per vocem Chriſti & prædicatorum. p̃s.76. Conturbabuntur etiam habitatores terrę in iudicio: & turbantur nunc, quãdo ſunt in peccato. Ioel.2.a. Mich.7.d. Nahum.2.b. Et pelles terræ Madian. Haba.3.b. Conturbatio autẽ ſuper cõturbationem veniet eis: quia poſt vnum væ, erit aliud væ. Ezech.7.g. Apo.11.c. Cõturbata quoq; fundamenta montium, deſignant ſpem ſuperborum turbatam. p̃s.17.

Aug.ſ.p̃s.17.

Tribulationes peccatorũ & Iudæorũ. Perſecutiones principũ contra fideles. Cõfuſio ſuperborũ & dæmonum.

Arno.ſ p̃s.45.59.
Aug.ſ p̃s 59.
Gre.ſ.1.reg.14.

Turbatio etiam terræ eſt confuſio corporis noſtri, & veteris hominis. p̃s.45.59. Conturbat̃ itidem terra, quando carnalis mens à mala ſua ſoliditate concutitur: & cogitare fluctuando inchoat inter mala quæ reſpuit, & bona quæ amat. Turbari autem menti eſt ſerenitatem malę delectationis, propoſito chriſtianæ religionis obducere. 1.reg.14.d.

Cõfuſio corporis & mentis.

Hie.ſ.Iſa.32.
Rup.ſ.canti 6.

Conturbari confidentes eſt Iudęos plãgere necem Chr̃i. Iſa.32.c. Cõturbauit quoq; ſynagogam anima eius, quãdo ſacerdotes & phariſęi turbabãt ſimplices, ne crederẽt in Chr̃m. cãt.6.d.

Turbatio Iudæorũ erga Chriſtum.

Gre.2.regiſ.epiſ.62

Turbaſſe dicuntur filij Iacob patrẽ ſuũ, in vindicta Sichimitarũ. Gene.34.d. Deſignantes, ꝙ quando hoc, quod delinquentes plangunt, adhuc magiſtri crudeliter inſequuntur, infirmę mẽti ipſe redemptoris ſui amor tepeſcit: quia ibi ſe affligi conſiderat: vbi ſibi & ipſa non parcit. Cõturbare autem dicitur, qui ſcandalizat. Gala.5.b. Qui conturbat vos, portabit iudicium.

Scandalum maiorũ contra infirmos.

Hie.ſ Eze.32.34.
Aug.de ouibus.8.
Gre.22.mor.24.
Hie.ſ.Iſa.65.

Conturbat aquas Pharao pedibus ſuis, quando diabolus per hæreticos peruertit ſcripturas. Eze.32.a. Et arietes turbant aquas, vt bibant oues. Eze.34.e. quando maiores praua docent, aut prauo exẽplo confundunt doctrinam, aut quod ipſi capiunt, turbãdo rudiores, efficiunt ne ipſi capiant. Conturbatio aũt, in qua non generant boni ſunt vitia & errores. Iſa.65.d.

Docere errores.

Hie. Cypriano.
Hila.ſ.p̃s.56.

Turbati in ira Dei dicuntur, feſtinantes ad mortẽ. Et conturbatus dormiens eſt afflictus in morte. p̃s.56.89.

Feſtinare ad mortẽ.

Turbo.

TVrbo eſt ventus cum fragore maximo obiecta quęq; deturbãs, proſternenſq;, ac inuolués ex depreſſę nubis ſpecu ortus.

Hier ſ. Iob.38 &.ſ. Iſa.4.21.28.
Gre.4.mor.10.&.28 mor.2.

Turbo vim diuinę punitionis, & iram Dei in malos grauẽq; eius obiurgationem ſignificare ſolet. Iob.3.a.9.b.21.c.38.a.40.a. Iſa.4.b.21.a.28.a.29.b.30.g.40.f.66.c. Ierem.23.e.25.g.30.d. Ezech.1.a. Hoſe.8.b.13.a. Rup.ſ.Hoſe.8.

Punitio Dei. Ira Dei.

Hie.ſ.Iſa.66.

Turbo etiam ſignificare poteſt angelos. Iſa.66.e. Quaſi turbo quadriga eius.

Angeli.

Hie.ſ.Iſa.41.
Rup.ſ.Zach.9.

Turbo pręterea dicitur vis prędicationis. Iſai.41.d. Turbo diſperget eos. Et turbo auſtri, eſt impetus ſpirituſſancti in prędicatore. Zach.9.d. Vadet in turbine Auſtri.

Vis prædicationis.

Gre.9.mor.16.

Turbo quoq; dicitur dies iudicij: qui appellatur dies turbinis. Ioel.2.a. Amos.1.d. Nahum.1.a. Zach.9.d. Iob.9.b.21.c.37.d.

Dies iudicij.

Glo.int.ſ.iſa.25.

Turbo pręterea fuit crux Chriſti & blaſphemiæ Iudæorum in ipſum. Iſa.25.b. factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua, ſpes à turbine, vmbraculum ab æſtu. Spiritus enim robuſtorum, quaſi turbo impellens parietem.

Crux Chriſti. Blaſphemiæ Iudæorum.

Hie.ſ.iſa 4.21. Gre. ſ.Eze.ho.2.
Gre.4.mor.21.

Turbo itidẽ dicit̃ impet⁹ tribulatiõis & tẽtatiõis. Iſai.4.b.21.a. Idẽ eſt vẽtus turbinis. eze.1.a. Turbo tenebroſus. Iob.3.a. dici poteſt vehemens contritio: quę cum quis peccatũ ſuũ pẽſat,

Impetus tribulationis & tentationis. Cõtritio vehemẽs.

& intelligit, mœrore mentem ob nubilat: & quasi concusse serenæ lætitię aëre, omnem in se tranquillitatem cordis pœnitentiæ turbinæ deuastat.

Diabolus. Turbo itidem tenebrosus est diabolus, qui noctem inquietæ vitæ turbulentus innuexit: vnde & sicut turbo eijcitur diabolus à Deo. Isa. 17. d. Hiero. s. Iob. 3. & s. Isaiæ. 17.

Exercitus. Turbo etiam erat exercitus Assyriorum aduersus Hierusalem. Isa. 28. a. Haba. 3. d. Glo. ordi. s. Isa. 28.

Turgere, uide Tumere.

Turma.

Turma est ordo militaris, & propriè est equitum: sed sumitur etiam pro aliqua multitudine.

Tēporalia & spūalia. Iudæi & gentiles. Perfecti & imperfecti. Turmæ duæ Iacob, cum quibus regrediebatur de Mesopotamia. Gene. 32. c. Significare possunt multitudinem temporalium & spiritualium: vel Iudæos & gētiles: vel perfectos & imperfectos: vel remissionem peccatorum, & gratiam confirmationis. Aug. ser. 8. Beda s. gene. 32. Rup. 8. s. gen. 4.

Diuersi ordines in ecclesia. Turmæ etiam diuersos ordines in ecclesia significant: sicut filij Israel egrediebantur per turmas suas. Exo. 12. g. 40. d. Nume. 1. g. Glo. int. s. Exo. 12.

Turmæ tres, quas fecerunt Chaldæi contra camœlos Iob. Iob. 1. d. designant ꝙ spiritus maligni modo torpenti, vel è diuerso præcipiti actione feriunt: modo pigra vel immoderata loquutione confundunt: ferè autem semper nimijs cogitationum molibus premunt. Vel designantur Pharisæi, Sadducæi, & Herodiani, cum suis sequacibus contra Christum & discipulos eius. Gre. 2. mor. 27. 35.

Turpis, Turpitudo, Fædus.

Turpis dicitur deformis, & contrarius pulchro: & refertur ad animum.

Hæresis. Infidelitas. Turpiloquium. Turpitudo hæresim significare potest: & etiam infidelitatem. Exo. 20. d. Fæditas etiam humoris est turpitudo sermonis: quando videlicet quispiam multa & noxia loquitur, & errores seminat. Leuiti. 15. a. Glo. int. s. Exo. 20. Glo. ord. s. Leui. 15.

Peccatum. Fæditas boum inordinationem peccati designare potest. Gene. 41. a. Et turpitudo filiæ Babylonis sunt peccata. Isa. 47. a. Vnde turpis est anima, quæ quum habeat nigredinem & fæditatem peccatorum, minime tingitur aut lauatur pœnitentia, & aqua lachrymarum. Ori. s. cant. ho. 1.

Peccatum ex concupiscentia. Turpitudo autem matris dici potest peccatum ex concupiscentia genitum. Leui. 18. b. Isych. s. Leui. 18.

Turris, Arx.

Turris à terrendis hostibus dicta est: sicut arx ab arcendis. Turris autem ob munitionē ædificatur: vel ob speculam: vt longe veniens cernatur hostis: vel etiam ob decorem.

Deus. Christus. Turris fortitudinis dicitur Deus in patria. Turris autem fortior est muro: ita Deus omni munitione fortior est. ps. 60. Et Christus est nobis turris fortitudinis aduersus diabolum. Pro. 18. b. Turris fortitudinis nomen domini. Hila. Hie. & Aug. s. ps. 60.

Cœlestis patria. Arx, ad quam vocant ancillæ sapientiæ, est cœlestis patria, ad quam vocant prædicatores Prouer. 9. a. Beda s. pro. 9.

Angeli custodes. Turres præterea dici possunt angeli custodes. ps. 121. Abundantia in turribus tuis. Lyra. s. ps. 121.

Ecclesia. Turris aliquando dici potest ipsa ecclesia. Mich. 4. c. Turris gregis nebulosa filia Sion.

Apostoli. Prophetæ. Prædicatores. Fortes. Contemplatiui. Turris vineæ, hoc est, ecclesiæ sunt apostoli, prophetæ, & prædicatores. Et turres Sion sunt fortes in ipsa ecclesia: aut qui fortiorem statum ecclesiæ habent. Matth. 21. d. ps. 47. 121. Thre. 2. c. Turris etiam Dauid sunt prædicatores defendentes ecclesiam: & sublimes per contemplationem. Canti. 4. b. Turris eburnea dicuntur prædicatores ecclesiæ: quia & alti sunt per contemplationem, & fortes per sanctorum operum exercitationem, & preciosi per diuinam sapientiā. Canti. 7. b. Et vbera sponsæ sunt sicut turris: quia nutriuit ecclesia prædicatores contemplatione altos, & robore inflexibiles. Canti. 8. d. Amb. 3. Exa. c. 12. Arno. s. ps. 47. Gre. s. cant. 4. 7. 8.

Humilitas. Turris etiam Dauid est eius humilitas: & collū beatæ virginis est sicut turris Dauid, hoc est, eius humilitas, quę etiam excellit humilitatem Dauid. Canti. 4. b. Dicitur etiam collum eius sicut turris eburnea. Canti. 7. b. quia eius humilitas est fortis & pulchra, & grata Deo. Rup. s. cant. 3. 7.

Amor. Turris, quam plantauit Deus in vinea, vt reconderetur triticum, & vinum misericordiæ & pietatis diuinæ. Matth. 21. d. Designare potest amorem, quo ad diuinas promissiones accendimur, & ad eas suscipiendas preparamur. Geor. venet. canti. 3. tono. 7. cap. 28.

Templum Hierusalem. Designat etiam turris vineæ templum Hierusalem. Et turris gregis, quæ Hebraicè dicitur. עֹפֶל Ophel, quæ erat in Hierusalem, pro templo sumi potest. Mich. 4. e. Est item turris gregis locus iuxta Bethlehem, vbi Iacob pauit pecora, præsignans locum mysterij natiuitatis Christi. Gene. 35. c. Ori. s. Mat. ho. 19. Hier. s. Mich. 4. & s. Matth. 21. Rup. 8. s. gene. 16.

Eminētia sermonis de Deo. Turris præterea vineæ, designare potest eminentiam legis, & eminentiam sermonis de Deo & dispensationibus Christi: & diuinos sensus. Isa. 5. a. Matth. 21. d. Ori. s. Mat. ho. 19. Hila. s. Mat. cano. 22.

Sapiētia & disciplina. Turris aīę de intelligibilibus quidē est verbū: de moralibus vero est disciplina & circūspectio: quas etiam designant turres custodum. Turris etiā animæ est sapientia veteris & noui testamēti Amb. de bono mor. 3. & s. ps. 118. ser. 22.

Canti.8.c.4.Regum.7.b.18.b.

(Amb.s.ps.118.ser.5. Gre.31.mor.30. &.s. canti.7.) (Forte iudicium ecclesiæ.) Turris Libani. Cantic.7.b. dicitur forte iudicium ecclesiæ: vt respiciat cœlestia: & bonum emittat odorem: & inspiciat Damascum, instruendo gẽtilitatem. Turri autem Libani nasus ecclesiæ comparatur: quia sanctorum prouida discretio, dum solicitè circũquaq; conspicit in altum posita, priusq̃; veniat culpa deprehendit.

(Hie.s.Ierem.31.& s. Zacha.14. Rup.s.Zach.14.) (Obedientia. Gratia Dei. Perfectio. Sacra scriptura. Princeps.) Turris Ananeel, super quam fundatur Hierusalem, designat obedientiam & gratiam Dei, in qua fundatur ecclesia. Iere.31.g. Hæc est turris Salomonis, & potest etiam significare perfectionem: & sacram scripturam. Cant.4.b. Isa.2.c. Zach.14.b. Luc.14.f.

Turris aliquando dicitur princeps. ps.121. Abundantia in turribus tuis. Isa.30.f. Quum ceciderint turres. Eze.26.a. Destruentur turres eius.

(Beda.s.Pen.11. Rup.4. de glorifica. trinita.19. Hie.s.Eze.26.) (Superbia. Dogmata hæreticorum. Sensus exteriores.) Turris Babylonis, hoc est, turris confusionis, superbiam significare potest, quæ fundamentum est confusionis. Item hæreticorum dogmata: & in vniuersum munimenta vitiorum. Quæ quia non benè fundata est, diu stare non potest. Gen.11.a. Iudi.8.c. Isa.2.c.23.c.30.e. Potest etiã sensus exteriores significare. Ad idem autem referuntur turres Tyri. Eze.26.a.

Turtur.

(Ori.s.cant.ho.2. Basi.exae.ho.8.) TVrtur auis nota, quæ gemitum habet pro cantu: estq; auis casta. Turturum enim ferunt huiusmodi naturam esse: vt neq; masculus prẹter vnam fœminã adeat aliam: nec fœmina plusq̃; vnum patiatur marem: ita vt si accidat altero intercepto superesse alterum, pariter cum cõiuge extinctus sit ei concubitus amor: nec in ramis viridibus insidet: estq; amica solitudinis.

(Philo. qui rerum diui. hæres.) (Sapientia diuina.) Turtur interdum diuinam sapientiam admodum eleuatam atq; solitariam, ab omniq; creata sapientia seiunctam significare potest.

(Ori.s.cant.ho.2.4. Hie.1.aduer. Iouin.) (Caro Christi. Christus.) Turtur, qui offertur in sacrificium, carnem Christi significat. Leui.1.d. Turtur autem fit Christus ijs, qui recipiunt verbum Dei in solitudine. Cant.2.c. ps.83.

(Aug.ho.33. Ori.s.cã.ho.2. Arn. s.ps.83. Gre.6.mor. 13.&.19.mor.24.) (Ecclesia.) Turtur interdum dicitur ecclesia: quẹ non alium patitur prẹter Christum: cuius caput abscissum est per mortẽ Christi: sed non in totũ: quia semper corpori inhæsit. Leui.1.d. ps.83. cãt.2.c.

(Prædicator.) Turtur aliquando dicĩ prædicator. ps.83. Et turtur nidum, vbi ponat pullos suos. Canti.1.c. Genæ tuæ sicut turturis. 2.c. Vox turturis audita est in terra nostra.

(Isyc prolo.s.Leui. Beda.s.gen.15. Rup.1.s.Leui.7. Tho.1.2.q.102.ar.3.) (Spirituales. Cultores eremi. Renuntiatio seculi. Vita contemplatiua.) Turtures spirituales & eremi cultores, & sublimius viuentes, contemplationiq; vacantes significare possunt: peculiariter ex Iudæis. Gen.15.b. Leui.1.d. Alter turturum in holocaustũ oblatus, abrenuntiationem seculi significare potest: & offertur in holocaustum, ob excellẽtiam volatus. Leu.5.b. Designant autem vitam contemplatiuã eremitarum, ob solitudinem, quã amãt.

(Amb.2.de Abra.8.& s.exae.19. Hie.1.adu. Ioui. Gre.s.cant.1.) (Castitas.) Turtur apertum esse solet symbolum castitatis & virginitatis Deo gratæ. Gene.15.b. Et genæ turturis pudorẽ castitatis designãt. Et vox turturis p̄dicatio castitat. s. cã.2.c. Ber.1.cãt.ser.9.

(Ori.s.Roma.12. Tho.1.2.q.102.ar.3.) (Pœnitentes. Pœnitentia.) Turtur ob gemitum, pœnitentes, & ipsam pœnitentiam significat. Leuit.1.d.5.b. Et turtures offert, qui vagos volatus cogitationum reprimit. Turturem quoq; offert, qui pœnitentem ad societatem sanctorum adiungit: & ideo offertur pro peccato.

(Isych.s.Leui.1. Euch.form spũa.5.) (Scientia spiritalis.) Turtur ipsam scientiam spiritalem designare potest: & quia cognitionem habet, etiam ipsos habentes scientiam spiritalem. Leui.1.d.11.c. Et turtur cognoscens tẽpus aduentus sui, cõfundit non audientes Deum: nec cognoscentes tempus visitationis eius. Iere.8.c.

(Isych.s.Leui.5.15.) (Cõtemplatio & meditatio legis. Duplex gemitus.) Turtures duo, contemplatiuam vitam, & meditationem legis intentã significare possunt: vel gemitum cordis & oris: vel castitatem & lachrymas. Et sunt duo: quia omnia illa debẽt ex charitate procedere, quæ gemina est. Leui.5.b.12.d.14.c.15.b.

(Aug.s.ps.83.) (Caro cũ bonis operibus.) Turtur cum pullis dici potest caro cum bonis operibus. ps.83. Et turtur nidum, vbi reponat pullos suos.

(Cle.Ale.1.pæda.5.) Tutures etiam dici possunt timidi ad committendum peccatum: & cauti.

Tympanum, Tympanizare, Tympanistria.

TYmpanum est instrumentum, ex vna parte planum membrana, clausum, intus vacuũ, quod baculo pulsatur: non habet carnem, sed pellem: nec potest esse contractũ, sed extensum.

(Cle.Alex.2.pæda.4.) (Ecclesia. Corpus gloriosum.) Tympanum & chorus ecclesiam significat: quæ meditata est carnis resurrectionem in pelle resonante. ps.150. Vnde & tympanum erit corpus resumptum in gloria: & laudabunt dominũ in tympano, qui ipsum laudabunt in assumpto corpore. Isa.30.g.

(Ori.s.Exo.ho.6. Hie.s.Iere.31. Aug.s.ps.149. Gre.s.1.Regũ.10.& 33.mor.22. &.s.eze. ho.8. Beda.s.Exo.15.) (Mortificatio carnis.) Tympanum ex animalibus mortuis, carnis mortificationem significare potest. Genes.31.d. Exo.15.c.1.Reg.10.b. Et ornatur tympanis, qui carnem habet mortificatam. Ierem.31.a. Et qui disciplinam mortificationis nostræ in Christo asserit, velut tympanum ferit. Vt autem tympanum non habet carnem, sed pellem: ita nos quãdiu carnei sumus, non sumus tympanum. Et vt tympanum non potest esse contractum, sed extensum: ita nos peccata non contrahant: sed iustitia dilatet. ps.80.149.150.

(Aug.s.ps.80.) (Tẽporalia.) Tympanum quia fit de corio, & ad carnem spectat, designare potest carnalia & temporalia danda pro spiritualibus. ps.80.

(Hie.s.Isa.14.) (Voluptates aurium.) Tympanũ etiã significat voluptates auriũ: vnde reprehendunĩ tenentes tympanũ. Iob.21.b.

Isaiæ

Isa.5.c.24.b.

Mortificātes corp. Prædicatores. Tympanistriæ iuuenculæ sunt animæ mortificātes corpus, vt gratum Deo reddat sonum. psal.67. Tympanū enim fit corio siccato & extēto. Possunt etiam designare prædicatores docentes ex scripturis, quæ in pellibus scribuntur. Hiero.s.ps.67 Rup.6.s.gen.44.

Christus in cruce orās. Tympanizans Dauid designauit Christum in cruce extentum & orantem. 1.Reg.21.d. Iuxta septuaginta. Aug.s.ps.33.

Tyrannus, Tyrannis.

Tyrannus licet olim in bonam sumeretur partem, is enim tyrannus dicebatur, qui plenam in subditos habebat potestatem: tamē postmodum solos illos significat, qui per insolētiam imperij viribus abutuntur: & vi ac quadam animi libidine dominantur, non iure & legibus æquis.

Populus iudaicus. Tyrannus dicitur populus Iudæorum: qui contra cœtum sanctorum ecclesiæ, pauperem, humilem spiritu, contritum corde deijciendo disceptat. Iob.34.c. Hiero.s.Iob.34.

Dæmones. Tyranni etiam dicuntur dæmones. Haba.1.c. Et omnis superbus est tyrannus: & ipsa superbia impij est eius tyrannis. Iob.15.c.34.b.35.b. Gre.12.mor.18.19.

Tyro.

Recentes in fide. Tyro est nouus miles, & fortis ad militiam exercendam. Solent autem dici tyrones recentes in fide, hoc est, in militia Christiana. 4.Reg.25.c. Iere.52.f. Glo.ord.s.4.reg.25.

Tyrus.

Tyrus fuit vrbs Phœniciæ non longe à Sidone: quæ olim fuit insula: sed ab Alexandro magno coniuncta fuit continenti. Hebraice dicitur צר çor: quæ interpretatur angustia, siue tribulatio, vel obsidio aut vinculum vel colligatio, seu plasmatio aut figuratio, vel fortitudo, aut petra.

Deus. Tyrus, hoc est, çor iuxta Hieronymum, interpretatur fortissimus: & significat Deum. psal. 44. Filiæ tyri in muneribus. Hiero ad principiā.

Gentiles. Tyrus secundum Origenem interpretatur venatores: & designat gētiles, qui ad fidem venerunt. psal.86. Matt.15.b. Et Tyrius pater Hiram designat gentilitatem. 2. Par.2.c. Sidon tamē est, quod interpretatur venatores: non Tyrus. Ori.s.Mat.cap.15. Hiero.s.Isa.3. Aug.s.ps.86.

Anima vitiosa. Tyrus præterea, hoc est, çor interpretatur angustia, & conuersa: Et significat animam vitijs occupatam. Et princeps Tyri, vel angustiæ est diabolus. Isa.23.a.d. Hie.s.Isaiæ.23. & s. ps.71.

Hæretici. Philosophi. Psecutores fidelium. Tyrus gaudens de casu Hierusalem, designat hæreticos gaudentes de lapsu fidelium. Item philosophos gentium: & præterea persecutores fidelium. Ezech. 26. a. Ioel. 3. a. Amos. 1. c. Zach. 9. a. Hiero.s. Eze.26.& s.Ioel.3.&.1. Zac.9.

Mundus. Genus humanum. Designat etiam Tyrus hunc mundum angustia plenum. psal.82. Et etiam genus humanum in huius seculi miserias lapsum. Eze.27.a. Hie.& Aug.s.ps.82. Rup.2.victo. verb. Dei

Iudæi. Tyrus vendens filios Iuda. Ioel.3.b. designat Iudæos persequentes fideles. Rup s.Ioel.3.

Superbia. Tyrus fundata in pulchritudine. Hose.9.c. superbiā designat. Et vt Tyrus ita fundata erat, vt non sine periculo oppugnantium valeret impugnari: ita superbi non corripiuntur sine periculo corripientium. Princeps autem Tyri, hoc est, superbiæ, est diabolus. Rup.s.Hose.9.

Vacare.

Vacare interdum est dare operam, nonnuquàm vero vacuum esse ab opere.

Cessare à malo. Vacare in bonum est cessare à contentionibus & impietate. Exod.5.c. psal.45. Aug.s.ps.45. Basi.s.ps.45. Multa.

Iudæa. Vacans domus erat Iudæa, nec legem seruans, nec Christū suscipiens. Matt.12.d. Hila.s. Mat.cano.12

Vacare dicitur potibus, qui de opprobrio alienæ vitæ se inebriat. Pro.23.c. Beda.s.pro.23.

Vacca, uide Bos. Vacillare, uide Titubare.

Vacuum, Euacuare.

Vacuum dicitur vas, quod nihil continet, etsi aëre plenum sit. Euacuare autem est vacuum facere.

Non reuer

Glo.ord.s.Isa.55. Non reuertitur vacuum verbum Dei, quando proficit in multis: Et quando Christus ascendit in cœlum, ducens secum patres eductos é limbo. Isa. 55.d.

Gre. 8. mor. 7. 8. Vacuos menses dicuntur electi habere, qui conditori rerum in hac vita seruientes, sæpe rerum inopia coangustantur. Per amorem Deo inhærent: & tamen vitæ præsentis subsidijs eget. Vel sanctus quisq; menses vacuos sicut mercenarius ducit: quia laborem iam sustinet: sed præmium necdum tenet: hoc, tolerat: illud expectat. Iob. 7.a. Labores fidelium.

Gre. 16. mo. 4. Vacuas viduas dimittere dicitur ecclesia, secundum opinionem hæreticorum: quando plæbes relictis hæreticorum prædicatoribus, ad ecclesiam reuertuntur. Iob. 22.b.

Hiero. s. Iere. 14. Vacui egrediuntur de Aegypto, qui sine vlla doctrina veniunt ad fidem. Exo. 3. g. Vacua etiam vasa sunt mentes sine scientia Dei. Iere. 14.a. Fides simplicium.

Amb. s. ps. 118. ser. 10. Gre. 17. mor. 11. Beda. s. gen. 1. Vacuus apparet coram domino, qui non est repletus spiritu sancto. Exo. 23.b. 34.c. Et euacuati à Christo dicuntur, qui ab eius gratia deciderunt. Gala. 5.a. Super hoc vacuum extendit Deus aquilonē, quādo eorū corda diabolo possidenda relinquit. Iob. 26.b. Vacua dicebatur terra, quādo carebat sua perfectione. Gen. 1.a. Iere. 4.f. Ita est anima sine gratia & bonis operibus: & ecclesia ante aduentum spiritussancti. Et quando non est, qui faciat bonum. Carere gratia spiritus.

Amb. s. 2. Cor. 3. Hier. s. Ezec. 44. Vacuum altare intus. Exo. 38.a. designabat imperfectionem sacrificiorum veteris legis. Sic euacuata est gloria vultus Mosis: quia erat figura & vmbra, quæ cessat adueniente veritate. 2. Cor. 3.c. Sic euacuauit Christus legem mandatorum. Ephe. 2.c. Euacuata autem dicitur gloria legis, non abolita: sed sicut si solis radijs lampadem compares: aut lampadis lumini lucernā: sic lux Ioannis Baptistæ, non extincta est, sed abscondita. Imperfectio legis veteris.

Gre. s. 1. Reg. 6. Vacuam dicuntur dimittere arcam Dei, qui legis habent peritiam sine bonis operibus. 1. Reg. 6.a. Sciētia sine opibus.

Glo. ord. s. Gala. 5. Euacuare dicūtur scandalū crucis, qui nitūtur efficere, vt adhuc valeat circūcisio. Gala. 5.b.

Lyra. s. Isa. 29. Vacua anima illius, qui somniat se bibere, designat hæreticos veritate vacuos. Designabatur eiam regnum Babylonis parum duraturum. Isa. 29.c. Hæretici sine veritate.

Hie. s. Isa. 32. Beda. s. Pro. 14. Vacuefaciunt Scribæ & Pharisæi animam esurientis: quando non sinunt turbas in Christum credere. Isa. 32.b. Vacuum quoq; præsepe est, vbi non sunt boues, id est, prædicatores. Prouerb. 14.a. Impedire fidē Christi.

Hiero. s. Haba. 2. Gre. 7. mo. 17. & 8. mor. 8. Gre. 12. mor. 5. In vacuum laborant gentes, quando eorum labor non peruenit ad fœlicitatem. Haba. 2.c. Et in vacuum ambulant, qui nihil secum de fructu sui laboris portant. Iob. 6.b. Hi apparent in conspectu domini vacui. Deut. 16.d. Et vacuos menses habet ecclesia, quæ infirmis suis mēbris, terrenas actiones absq; vitæ præmio defluentes sustinet. Iob. 7.a. Labor sine fructu fœlicitatis.

Vacuefactus fluuius arescit, quando corpus subducta anima, exanime remanens cor rumpitur. Iob. 14.b. Corpus sine anima.

Gre. 17. mor. 12. Vacuum aliquando Iudæam cum infidelitate significare potest. Et extendit Deus aquilonē super vacuum, quum Iudæorum corda fide vacua diabolo relinquit. Iob. 26.b. Iudæi cū infidelitate.

Vadere, uide Ire.

Vadum, Transuadare.

VAdum dicitur locus in flumine, mari, vel lacu tam paruæ profunditatis: vt pedibus transiri posit. Transuadare autem est pedibus vadum transire.

Hiero. s. Eze. 47. Transuadare non potens Ezechiel torrentem. Eze. 47.a. designat non valentem omnia penetrare: vel omne vitare peccatum.

Væ.

Hiero. s. Eze. 2. & s. Amos. 5. & epis. Samuel quōdam. Gre. 1. Eze ho. 9. VAE interiectio rebus, quas execramur competit: & est impœnitētium: & fit super illis væ, qui penitus desperantur: & quum venerint in profundum malorum, contemnunt: & bis vę dicitur in desperationem animę & spiritus. Eze. 2.d. Interdum væ dicit miseriam temporalem. Eccl'tæ. 10.c. Væ tibi terra, cuius rex puer est. Miseria impœnitentium.

Vænire, uide Vendere.

Vagari, Vagus.

VAgari est inutiliter huc atq; illuc ferri, siue sparsim ire: & vagus, qui sine negotio modo huc, modo illuc inutiliter discurrit.

Hiero. s. Iere. 14. Glo. ord. s. Isa. 16. Vagus dictus est Christus: quia à Iudæis transijt ad gentes. Iere. 14.b. Vagi quoq; non prodendi sunt fideles fugientes persecutores. Isa. 16.a. Christus transiens ad gentes. Fideles.

Gre. 30. mor. 12. Vagantes pulli coruorum, eo q͂ non habeant cibos. Iob. 38.d. designāt prædicatores æstuātes ad conuersionem infidelium. Quasi quædam quippe vagatio est ipsa cogitationis ęstuatio: & velut ad loca varia mutatis nutibus transeunt: dum pro adunandis animabus in modos innumeros, & ad partes diuersas esuriente mente discurrunt. Solicitudo prædicatorum.

Hiero. s. Isa. 16. Vagus Cain. Gene. 4.b. designat populum Israel in varias regiones dispersum. Et vagi in nationibus Dispersio iudæorum.

Inconstantia hæreticorum. nationibus, sunt Iudæi, & hæretici: qui semper vetera mutant nouis. Hose. 9. d. Et vagi sunt, qui omni vento doctrinæ circũferuntur. Isa. 15. a. Vaga quoq; lepra, varias hæreses & inconstantes designat. Leui. 13. g. Vagari quoque dicitur sponsa post greges sodalium. Canti. 1. c. quando per diuersas discurrit hæreses: vel quum diuersos imitatur peccatores. Vagi etiam pedes meretricis inconstantiam exprimunt doctrinæ hæreticorum. Pro. 5. b. Aug. 12. cõtra Faust. 12. Gl. c. f. canti. 1. Bed. 1. gẽ. 4. i. Pro.

Gentiles. Vagi dicuntur gentiles varia colentes idola. Isa. 58. d. Ad idem referri potest vagatio meretricis: & etiam Tyri. Prouerb. 5. b. Isa. 57. d. Iere. 31. d. Hæc eadem ad hæreses referri possunt: & ad sequentes vitia. Glo. ord. f. Isa. 57.

Vagina, Euaginare.

VAgina est alicuius rei theca, & peculiariter gladij. Euaginare autem est gladium nudare.

Patientia Dei. Chaldæa. Vagina gladij Dei, dici potest eius patientia, qua expectat peccatores ad pœnitentiam. Eze. 21. a. vbi etiam designat Chaldæam, vnde eduxit Deus gladium contra Hierusalem. Vnde & vagina gladij Babylonis, est ipsa Babylon. Lyra. f. Ezec. 21. Hiero f. Eze. 21. 30.

Secretum mentis. Vagina autem in qua gladius reconditur, secundum exigentiam gladij sumetur. Nam & is, qui non profert verbum Dei, gladium in vagina dicitur habere. E diuerso qui non profert verba noxia, gladium malum laudabiliter habet in vagina. Erit ergo vagina secretum mentis: & educitur malũ de vagina, quando id quod quis mente cõceperat, opere perpetrat. Iob. 20. c. ps. 36. Dum enim praua in cogitatione peccator machinatur, quasi adhuc gladius in vagina est: dum vero malum, quod cogitauit iniquè perficit, de vagina sua egreditur: quia iniqua cogitatio mala operatione aperitur. Ori. f. ps. 36. ho 2. Gre. 15. mor. 13.

Aperiens Deus scripturas. Euaginat Deus gladium contra Iudæos. Leui. 26. e. quando aperit secreta scripturarum, ad eorum confusionem. Isyc. f. Leui. 26.

Exerens diabolus artes suas. Euaginare gladiũ est interdũ aperire fallacias, seu exerere oẽs artes ad nocendum. Sic dixit Pharao, hoc est, diabolus. Exo. 15. b. Euaginabo gladium meum. Ita euaginant Babylonij gladios suos super Aegyptios: quando dæmones exerunt malitiam suã super mundanos. Eze. 30. c. Glo. inter. f. Exo. 15 Hiero. f. Eze. 30.

Vagire.

VAgire propriè dicuntur infantes, quum infantilem fletum emittunt.

Imperfectio iudæorum. Fletus Christi. Vagitus Mosis. Exo. 2. a. Imperfectionem populi Iudaici designabat: vel lachrymas eorum, qui euadere cupiunt huius vitæ pericula. Vel designatur Christus deflens peccata nostra. Gre. Nysse. de vita mosis.

Discipuli apostolorum. Prædicatores. Vagientes pulli coruorum, eoquòd non habeant cibos. Iob. 38. d. designare possunt discipulos apostolorum, ex gentibus natos tanquam ex coruis: qui deflent per pœnitentiam. Vel (vt Hieronymus & gregorius legunt) legendum est vagantes: quod competit prædicatoribus per diuersas prouincias discurrentibus: vt aliquos ad fidem conuertant: quos tanquam cibos habent. Hiero. f. Iob. 38. Gre. 30. mo. 12. 13. 14

Valere.

VAlere est sanum vel potentem esse. Et vale est verbum salutandi in discessu.

Valens ita Caleb tempore Iosue, vt tempore Mosis. Iosu. 14. c. designat cor ita intelligens & vigilans tempore nouæ legis, vt tempore veteris. Ori. f. Iosu. ho. 18.

Validus, uide Fortis.

Vallare, Vallum, Circumuallare.

VAllare est munire, & firmare, & vallo circundare. Vallum autem est munitio castrorum, quæ ex vallis, id est palis fieri solet.

Diuina præcepta. Angelorũ custodia. Diuina ꝓtectio. Vallum vineæ, diuina præcepta, & angelorum custodiam significare potest: quibus homines à Deo proteguntur. Vnde valare dicitur Deus muniẽdo fideles aduersus impetus diaboli. Sicut vallauit Iob, hoc est Christum. Iob. 1. b. Amb. 3. exae. 12. Gre. 1. mor. 23.

Exẽpla sanctorum. Doctrina Mariæ cũ castitate. Vallatus lilijs dicitur venter sponsæ. Canti. 7. a. dum exemplis sanctorum populus munitur: vt in bono perseueret. Vel designatur doctrina scripturarum in beata virgine ornata, & munita castitate. Gre. f. canti. 7. Rup. 1. canti. 6.

Vallat angustia & tribulatio iniquum. Iob. 15. c. quia cor eius anxietate & suspicione confunditur. Gre. 12. mor. 12.

Multitudo tentationum. Vallata domus Lot à Sodomitis. Gen. 19. b. multitudinem tentationum fideles impetentiũ designat: aut prauorum hominum contra diuina verba conspirantium: vel qui quærunt in iusto, quod reprehendant. Philo. d. cõfus. ling. Gre. 6. mor. 16.

Vallis, Conuallis.

VAllis est planities duobus montium lateribus inclusa: dicta quòd vtrinq; montibus vallata sit.

Humilitas incarnationis & passionis. Vallis Botrionis: vnde magnus racemꝰ lectus est ab exploratoribus, & ꝺlatus ad filios Israel in desertũ. Amb. f. 4. de fide. 7.

Rup.s. Hose.1. in desertum.Nu.13.c. Designat humilitatem incarnationis Christi, & fœcunditatem passionis eius. Vallis etiam Iezrael humilitas est passionis Christi.Hose.1.a.

Beda.s. gen.12. Conuallis illustris, ad quam venit Abraham.Gen.12.b.est ecclesia, ad quam venit Christus: quæ illustris est prædicatione & miraculis. Ecclesia.

Ori.s.canti. ho. 2.3. Gre.s.1. Reg.6 &.31 mor.4. Hiero.s.Iere.31.&.s. Isa.63 65. Aug s.ps.103. Ber.s.câti.ser.47. 54 Beda s.gen..8. Euch.form.spûa. 4. Aug.s.ps.59. Rup.s.s.Deut 7. Conuallis etiam illustris, & vallis Mambre designat humilitatem religiosorum, & reliquorum fidelium: ad quam veniunt cum Abraham egresso de terra sua.Gen.12.b.13.d.18.a. In his conuallibus, hoc est, in humilibus, emittit Deus fontes donorum suorum, quæ reuelare dicitur paruulis.psal.103. 1.Reg.6.c.canti.2.a.6.d. Ezec.7.e. Mich.1.b. Et vallis ruinarum in Hierusalem est humilitas, per quam semper ruinam timere debemus.Iere.31.g. Et vallis Achor est humilitas pœnitentis: vbi prius fuit turbatio & supplicium.Isa.65.b.Hose.2.c.Iob.39.a. Hæ valles, quæ sunt contritiones cordis humilis, abundant frumento.psal.64. Vallis etiam Hebron, vnde missus est Ioseph ad fratres suos, humilitatem designat. Gene.37.c.Et vallis salinarum est sapida humilitas.psal.59.in titu. Et vallis aspera & saxosa, est humilitas & laboriosa pœnitentia. Deut. 21. a. Humilitas.

Hiero.s.Eze.6.&.s. ps 64. Valles dicuntur nouissimi in ecclesia: qui licet vita et scientia sint inferiores: tamen de conuentu familiæ dominicæ non recedunt. Eze.6.a.psal.64. Item pœnitentes.Iob.39.b. Confringet glebas vallium post te. Nouissimi in ecclesia.

Ori.s.Nu.ho. 17.& s.canti.ho.3 Hiero s. Hose.1. Gre. 20.mor 10. Glo.ord.s. Zac.14. Valles montiū dici possunt duo testamenta.Zac.14.a. Et valles nemorosæ sunt doctrinæ sanctorum. Num. 24.a. Et conualles vnde rapiunt hæretici, sunt scripta sanctorum humilium. Iob.30.a.Et vallis Iezrael dicitur verbum Dei: de quo hæretici humilia sentiunt.Hose.1.a.Qui etiam profunda scripturarum scrutantur, conualles dicuntur.Canti.2.a. Valles etiam montiū significare possunt obedientiam ecclesiæ Romanæ. Sacra scriptura. Scrutātes psurā. Obediētia ecclæ.

Hiero.s.Hose.1. R p s.Ioel.3. Gre.3.mor.18. Vallis Gabaō, vbi vicit hostes Iosue, stante sole, typus est iudicij postremi.Isa.28.f. Et vallis Iosaphat, id est iudicij domini, quæ & vallis benedictionis dicitur: vbi dominus iudicauit, & mutuis cedibus occidi fecit aduersarios Iosaphat: vnde & vallis occisionis etiam dicitur. 2. Par.20.f. Designat iudicium vniuersale: quando mali condemnabuntur, & boni saluabuntur. Ioel. 3. a. Vallem quoq; salinarum percutit Dauid.2.Reg.8.d. quia redemptor noster, suæ districtionis examine in his, qui de illo praua sentiunt, stultitia in immoderati saporis extinguit. Iudicium vniūsale.

Ori.s.Nu ho.12. Philo d cōfus. ling. Amb.de Noe.22. Hila s ps.64. Ori.s.Iudi.ho.8. Hiero s. Eze.35.& s Mic.1. Glo.inter.s Iere.49. Gre.7.mor.11. Vallis syluestris, vbi conueniunt hostes, designat mores incultos: vbi sunt putei bituminis: & dicitur vallis salsa, designans peccatum, & etiam locum inordinatorum affectuum: qui dolorem & amaritudinem habent.Gen.14.a.Et valles de quibus dicitur quòd Deus nō est Deus vallium, sunt imperfecti aut peccatores. Et valles vbi aduersarij castra ponunt, designat imperfectos & vilibus adhærētes.Iudi.7.d.psal.64. Et valles montis Seir, sunt in ima depressi, & terreni. Ezec.35. b. Mich.1.a. Vallis etiam delicias & superbiam. Iere. 49. a Quid gloriaris in vallibus. Conualles dicuntur etiam ima vel terrena desideria. Iob. 6. b. Sicut qui raptim transit. Mores inculti. Peccata Imperfecti & peccatores. Deliciæ. Superbia. Ima desideria.

Gre.s.1.Reg.13. Vallis Seboim, hoc est, caprearum, mortem sanctorum designare potest.1.Reg.13.d. Mors sanctorum.

Ori.s.canti.ho.3. & s. Luc ho.22. Basi.s.ps.59. Hiero.s.Isa.40. Gre 31.mo.4. & ho 20. Conualles habentes loca prærupta, gentilitatem designare possunt.Canti.2.a. Et vallis quæ impletur, est gentilitas & peccatores.Isa.40.a.Luc.3.a. Dicitur etiam conuallis tabernaculorum .psal.59. Dicuntur autem gentiles valles: quia humiles in confessione fidei, quam antea nō cognoscebant: nec ad eam eleuabantur.Iob.39.a. In has conualles emisit dominus fontes baptismi.psal.103. Gentilitas.

Pilo q deterior potiori insidie. Hyc s.Leui 14. Valliculæ deformes in pariete designāt vilescētem opinionem ministrorum ecclesiæ. Leui. 14.e. Designant etiam diuersas qualitates, quas effecere voluptates.

Glo inter.s.ps.59. Hiero s ps.83. Aug.ser 197. Vallis salinarum significare potest mūdum: vnde educti sunt apostoli.psal.59.in titu.Et vallis viatorum est præsens seculum humile: vbi hæretici figunt sepulcrum. Et dicitur vallis multitudinis Gog.Eze.30.c.Vallis etiā lachrymarum significat hoc seculum, in quo lachrymandū est, & lugendum.psal.83. Et vallis Terebinthi est status peccatorum.1.Reg.17.a. Mundus. Status peccatorum.

Glo.ord.s.Iere.21. Vallis solida atque campestris, dicitur Hierusalem. Iere. 21. d. solida quidem, quia Iudæi reputabant eam inexpugnabilem. Campestris vero, quia fuit hostibus peruia. Et vallis Achor vbi lapidatus est Achan, est eadem Hierusalem, vbi perijt Iudas & principes Iudæorum. Iosu.7.d.Hose.2.c. Hierusalem.

Hiero.s.Isa.17. 28. & s.Iob.30. Aug s ps.59. Vallis Raphaim hoc est, gigantum, vel vallis dura, designat Iudæos, duros ad credendum. Isa.17.b. Et vallis pinguissima, quæ Hebraicè dicitur Gessemani, designat Iudæam, vbi captus est Christus per tauros pingues, pontifices & pharisæos. Isa. 28.a. Conualles quoque sunt Iudæi infimos & depressos sensus dantes legi. Iob. 30. b. Conuallis etiam tabernaculorum est Iudæa, quam metitur ecclesia, vel Deus, quando quidam ex illis ad fidem assumuntur, relictis alijs in incredulitate.psal.59. Iudæa. Iudæi.

Hiero s Isa.22. Rup.s.s Isa.12. Vallis uisionis.Isa.22.a. ad literam sumitur pro Hierusalem: quia videntium, id est prophetarum seminarium fuit. Designat autem statum hæreticorum, & prauorum. Statꝰ hæreticorū.

H s.Eze.31.&.s. Ioel.3. Conualles in quibus corruunt rami cedri, inferos designant.Eze.31.d.32.b.Et vallis cōcisionis vel Infernus.

nis vel iudicij, est gehenna, in quam mittuntur condemnati. Ioel.3.c. Iob.7.b. Hæc dicitur vallis filij Ennon: de quo vide Gehenna. Gre.8.mor.12. Euch.form.spual.4

Valuæ, uide Sera.

Vanus, uanitas, Inanis, Euanescere, Frustra, Exinanire.

VAnum pro vacuo accipitur, & pro stulto, & eo quod nullo fine aut ratione agitur: quod frustra fieri dicitur. Omnis autem iniquitas est vanitas: sed non omnis vanitas est iniquitas. Vanitas enim etiam est leuior culpa: iniquitas vero grauior. Gre.10.mor.13.14.

Anima. Ecclesia. Inanis dicebatur terra, quando carebat sua perfectione. Gen.1.a. quod potest dici de anima vel ecclesia, quando carent sua spirituali perfectione. Et inanis est, qui vacuus est plenitudine gratiæ Christi. psal.7.136. Iob.11.c. Beda.s.gen.1.

Humilitas Christi. Exinanisse dicitur Christus seipsum, secundum quod formam serui accepit, & humiliauit se ipsum vsq; ad mortem crucis. Philip.2.a.

Non in vanum dicitur Deus creasse terram: sed vt inhabitetur. Isa.45.c. nempe patriam cœlestem: vt impleatur beatis. Lyra.s.Isa.45.

Frustra dicitur Deus afflixisse Iob, hoc est, Christũ. Iob.2.b. quia ille & culpæ vltione pressus est: & culpæ contagio inquinatus non est: quia in carne natus propria admissa non habuit: & tamen pœnam carnalium sine culpa suscepit. Gre.3.mor.11.

Frustra dicit Deus se dedisse potum doctrinarum vineæ Synagogæ: quia remanserunt Iudæi in incredulitate. Isa.27.a. iuxta septuaginta. Frustra quoq; serunt sementem, qui sine fructu laborant in scripturis legis & prophetarum. Leui.26.c. Hiero.s.Isa.27. Hyc.s.Leui.26.

Non frustra dicitur esse loquutus dominus: quando quis ad eius cõminationes conuertitur. Eze.6.c. Sicut è diuerso frustra conflat cõflator, quum non prodest correctio. Iere.6.g. Hiero.s.Eze.6.

Implẽs deꝰ ꝓmissa. Non frustrauit Deus Dauid: quia impleuit in Christo omnia promissa. psal.131. Nec dixit Israeli, vt frustra quæreret: quia promisit quærenti regnum cœlorum. Isa.45.d.

Punĩs Deus citra condignum. Non exinanita dicitur fæx calicis, qui est in manu domini: quia Deus punit citra condignũ. Vel quia carnales obseruationes remanserunt apud Iudæos. psal.74. Aug 3.doctri.Christia.25.&.1.ps.74.

Aia terrenis vacua. Inane altare dicitur anima terrenis vacua, vt sit cœlestium capax: ita iubebat Deus fieri sibi altare inane. Exo.27.a. Glo.inter.s.Exo.27

Corruptio creaturę. Vana dicuntur res huius mundi. 1.Reg.11.d. De quibus dicitur Eccl'tæ.1.a. Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Et omnis homo viuens dicitur vniuersa vanitas. psal.38.39.143. Vanitas autem creaturæ dicitur esse eius corruptio. Rom.8.d. Homo autem per hoc quòd viuendo ad interitum tendit, rectè quidem vanitas dicitur: sed nequaquàm rectè iniquitas appellatur: quia etsi de pœna est culpæ quòd deficit, nõ tamen hoc ipsum culpa est, quòd à vita percurrit. Iob.11.c. Vanus quoq; homo dicitur terrenus. psal.61. 1.Petri.1.c. Vana ciuitas dicitur Roma vel mundus. Isa.24.b. Et vanum est auxilium Aegypti, hoc est, mundi. Isa.30.b. Gre.s.1.Reg.11.& 10.mor.13.14. Ori.1.ps.38. ho.1. Amb.1.ps.118.ser.5. &.s.Rom.8. Cyril. de adora. in spu sancto. Hiero.s.Isa.24.

Defectus mundi.

Vani dicuntur filij hominum in stateris: quando eligunt mala & temporalia: relictis bonis & æternis: vel quia vana sperant: vel quia in homine sperare est vanum. Vnde dicuntur decipere de vanitate in idipsum. psal.61. Basi.s.ps.7.61. Hila.s.ps.61. Gre.10.mor.15.

Hæreses. Mẽdacia iudæorũ. Idololatria. Peccata. Vanitatis consilium est consilium hæreticorum. psal.25.138.143. Isa.59.a. Et vana loquebantur Iudæi in Christum, hoc est, mendacia. psal.37.40. Vanitates autem alienę, sunt idololatria, hæreses, & peccata. Et inania & vanitas dicuntur idola: & vani colentes ea: & vana opera sunt inuocantium idola. Isa.41.g. Iere. 2. a. 8. g. 10.c. 16.d. Thre.4.d. Ezec. 13.a. Ion.2.d. psal. 37. 39. 61. 143. Eccl'tæ.1.a. Et inania loquuntur mentientes, & stridẽtes incantationibus suis. Isa. 8.d. Et vanæ consolantur somniatores, quãdo hæretici promittunt salutem, & frustra loquuntur. Zac.10.a. Et frustra opprimit amicum suum hæreticus decipiendo simplicem: vnde nec ipse, nec deceptus perueniunt ad fœlicitatem. Iere.22.d. Iob.11.c.27.c.31.a. Inania, quæ meditati sunt populi, sunt vanæ obseruationes Iudæorum, & intelligentiæ, quas dabant legi contra Christum. psal.2. Et inanis fallacia philosophiæ. Colos.2.b. Arno.s.ps.2. 25.143. Aug.s.ps.37. Hiero.s.Iere.2. & s. Zach.10. Basi.s.ps.37. Ori.s.Isa.ho.7. Gre.10.mo.13.14. Hila.s.ps.2.

Vanæ obseruatiões iudæorum. Philosophia inanis.

Inutilis. Mutabilis. Vanus dicitur inutilis: vt vana salus hominis. psal. 59. quia maledictus homo qui confidit in homine. Sic velut inane erunt iudices terræ. Isa.40.f. quando de eis dicetur illud psal.36. Vidi impium superexaltatũ, & eleuatum sicut cedros Libani: & transiui, & ecce non erat: quæsiui eum, & non est inuentus locus eius. Vanus etiam, mutabilis. Iob.11.c. Vir vanus in superbiam erigitur. Hila.s.ps.59. Lyra.1.Isa.40.

Vanum est surgere ante lucem: hoc est, frustra quæritur veritas sine Christo. psal.126. Sic frustra laborant: qui per labores non assequuntur vitam æternam. Isa.65.d. Et frustra componitur qui sine charitate virtutes colligit. Iere.4.g. Hiero.s.ps.126.& s. Isai.65. &.s.Iere.4.

Peccare. Errare. Exinanire vsq; ad fundamentum, est euerso bene viuendi opere, etiam robur fidei dissipare. psal.136. Vel est euacuare disciplinam, vel religionem vsq; ad nudum nomen Christianũ: quod solum ha- Gre.25 mor.15. Rup.8.s.gen.3. Hier.& Aug.s.ps.23

Gre.7.mor.17. Hiero.s.Mat 5. Aug.s.ps.118. cõcio. 12. Gre.33.mo.24.

solum habere consentiunt: ut nomine sint Iacob, operibus Esau. Sic in vanum accipit animam suam, qui prauis operibus vacat: qui rebus non permanentibus eam deputat: qui sola præsentia cogitās, quæ sequuntur perpetua nō attēdit. Euanescit etiam sal, quādo doctor errat. Mat.5.b.

Vanitas non videnda, est inanis gloria hominum: propter quam, qui bene operantur, dicũtur videre vanitatem. psal.118. Inanis gloria.

Frustrabitur Leuiathan spes eius. Iob.4.d. quia tam diabolus, quàm corpus eius, hoc est, omnes iniqui, qui districtione iustitiæ diuinæ non metuunt, incassum sibi de misericordia Dei blandiuntur.

Aug s.ps.138. Gre.18.mor.14. Beda.s.Exo.20.

In vanitate accipiunt hæresiarchæ ciuitates suas: quando populos suis vanis erroribus consentire faciunt. ps.138.

Frustra dicitur conflare cōflator, quum hæretici patiuntur tribulationes, nec tamen errores suos deserunt. Iere.6.c.

In vanum dicitur assumere nomen Dei, qui existimat creaturam filium Dei: quia omnis visibilis creatura vanitati subiecta est. Exo.20.a.

Vaniloquus, Vaniloquium.

Ori.s.Mat.ho.24.

VAniloquus dicitur, qui vanæ loquitur: & vaniloquium ipse sermo vanus. Vaniloquium autem, in quod aliqui conuersi dicuntur. 1.Timo.1.b. Erat, quia docebant literam legis servare, quæ iam erat inutilis.

Vapor.

Glo.ord.s. Leui.16. Rup 4. de operibus spiritussancti.7.s.& Ioel.2. Hiero.s.Eze.8. Hiere.s.Ioel.2.

VApor dicitur humoris alicuius exhalatio: & propriè vapor est exhalatio calida & humida.

Vapor aromatum. Leuit.16. c. designat doctrinam passionis Christi: & vitutem orationis: & præterea compunctionem pœnitentiæ: quæ grata est Deo. Doctrina passionis. Virtu. orationis. Compunctio.

Vapor nebulę thuris oblati idolis. Eze.8.e. fætorem errorum & peccatorum Deo abominabilem designat. Fætor peccatorum.

Vapor fumi cæcitatem, seu obtenebrationem Iudæorum designare potest. Ioel.2.g. Cæcitas iudæorum.

Vapulare, uide Flagellare. Variare, Varius, uide Diuersus.

Vapulare, uide Flagellare. Variare, Varius, uide Diuersus.

Vas.

VAs est instrumentum, ad aliquid capiendum idoneum: cuius varia sunt genera, ad vsus humanos inuenta: de quorum multis in proprijs ipsorum locis tractatur.

Amb.ser.83. Geor. vene. canti.2. tono.3 cap.17. Aug.cōtra Fulgētl. Hier s.ps.30.

Vas fictile designare potest carnē Christi. Leui.14.a. Ipsa est vas nouum, in quod misit Elisæus sal: quando videlicet sapientia Dei missa est in corpus fragilitatis humanæ. 4. Reg.2.d. Dicitur autem vas nouum: quia caro eius nouo ordine generata est: vas etiam admirabile dicitur ipse Christus verus sol. Eccl'i.43. a. Iudicabatur autem esse vas perditum apud Iudæos. psalm. 30. Caro Christi. Christus.

Vas admirabile dici potest de beatissima virgine Maria, in qua Deus mirabilia operatus est. Eccl'i.43.a. Virgo Maria.

Dionys.cœles. hierar.15.

Vasa geometrica atq; fabrilia angelorum, significare possunt fundandi & construendi ac perficiendi vim, & quæq; alia sunt prouidentiæ illius munera, quæ inferiora promouet atque conuertit: interdum & diuinorum in nos iudiciorum signa sunt, quæ finguntur sanctorum angelorum instrumenta, alijs quidem significantibus emendantem disciplinam, siue iustitiam punientem. Alijs vero mœstorum casuum ereptionem, siue disciplinæ finem, siue prioris fœlicitatis receptionem, seu aliorum quoq; munerum adiectionē, siue illa parua, siue magna, siue carnalia, siue intelligibilia sint. Eze.40.a. Vasa etiam aurea & argentea, ipsos angelos significare possunt. Exo.12.e. Angeli & virtutes eorum.

Amb.ser. 67. Hiero.s.Isa.11. Au.de vnit.eccle.10

Vas linteum, quod vidit Petrus diuersis animalibus plenum. Acto.10.b. Ecclesiam significare potest. Velipsum mundū, qui quatuor partibus continetur, Oriente, Occidente, Austro, & Aquilone. Ecclesia. Mundus.

Isyc.s.Leui.11. Amb.1.de Abra.9.& 2. de Abra.9.&. s. Luc.17. Hiero.s.Isa.66.&.s. Iere.14. Ori.s.Mat.ho.32. Hila s.Mat.can o.27 Aug.epist.10.cap.33. &.83.q 59.

Vasa generaliter homines significant, qui variantur secundum merita & uirtutes. Leui.11.f. Vasa quidem argentea, dici possunt corpora eloquijs diuinis fulgentia: & vasa aurea & argentea sunt anima & corpus. Gen. 24. Exod. 3. g. 11. a. 12. e. Et vasa munda sunt corpora sancta. Isa. 66. g. Vasa etiam aurea sunt corpora prudentium, & mentes bene sensatæ. Exod. 35. c. Vasa quoque vbi extinguntur, quæ emuncta sunt, sunt corpora spiritualia. Exo.25.d. Vasa quoque olei sunt corda, vel animæ, aut etiam corpora. Matth.25.a. Luc. 17. g. Et vasa psalmi sunt corda. psal.70. Et vasa tabernaculi, sunt mentes fidelium. Num.3.b.4.a. Et vasa vacua, mentes sine scientia Dei. Iere.14.a. Homines. Corpora humana. Anima.

Arno.s.ps.70. Gre.2.dialog.2.

Basi q. de° non est causa malorum.

Vasa tabernaculi aurea & argentea sunt sancti: aurea quidem, qui puriores sunt moribus: Sancti.

argentea

argentea vero minores dignitate. Exod. 25. d. 40. b. Eosdem designant vasa candelabri, & vasa ænea sunt perseuerantes, & fidem resonantes, & fortes. Exod. 27. a. 35. c. 37. c. Leuit. 6. d. 8. b. Vasa quoq; altaris, quæ & vasa domini dicuntur, sunt sancti. Isa. 52. d. 2. Timo. 2. c. Omnis autem armatura Dei includitur sub vasis domini. 3. Reg. 7. g. Vasa etiam deside rabilia, erant sancti in limbo. Hose. 5. d. Vasa excelsa & eminentia, erant Elias & Ieremias, & cæteri patriarchæ, & prophetæ excellentes virtute: qui non commutabuntur pro sapientia, quæ est Christus. Iob. 28. c. Et vasa ænea, in quibus coquitur hostia pro peccato, sunt fortiter suscipientes passionem Christi: qui per fricationem operum pœnitentiæ mundantur. Leuit. 6. d. Vasa etiam diuersa sunt diuersi doctores, & auditores, & diuersa officia in ecclesia: & vasa ænea propter prædicationem. Isa. 22. g. Et vas electionis dictus est Paulus, quia legis & sanctarum scripturarum armarium erat. Acto. 9. c. Vas desiderabile, thesaurus pretiosus dicitur omnis electus: quæ vasa Christus fortior aufert à diabolo forti. Hose. 13 d. Matth. 12. c.

Marginalia: Patriarchæ & prophetæ. Pœnitentes. Prædicatores. Auditores. — Hiero. s. Isa. 52. & s. Hose. 5. Gre. 2. pasto. 2. Isyc. i Leui. 7. 8. Gre. 18. mo. 32. Hiero. s. Isa. 22. & s. Iog. Fr Ambrosius. Rup. i Hose. 13.

Vasa lignea & saxea, vitam mediocrem designare possunt: & etiam eos, qui fortiores sunt ad resistendum. Leui. 11. e. 15. b. Et vasa in mensis sacrificiorum sunt minores, qui sustentantur à doctoribus, & prælatis. Eze. 40. f.

Marginalia: Vita mediocris. Fortes. — Glo. inter. s. Leui. 11. Isyc. s. Leui. 15. Gre. s. Eze. ho. 21.

Vasa auri excelsa & eminentia, dicuntur, qui clari & dignitate insignes, & diuitiarum gloria splendent in hoc seculo. Iob. 28. c.

Marginalia: Potentes in seculo. — Hiero. s. Iob. 28.

Vas fictile dicitur homo contritus per pœnitentiam, aut mortem, & renouatus gratia, ac resurrectione. psal. 2. Iere. 18. a. Thre. 4. a. Conteritur autem hoc vas fictile, quum in eo cocta fuerit hostia pro peccato: quia videns pœnitentiam in ecclesia, noluit ipse cessare à peccatis: ideo punitur. Leui. 6. d. 11. f.

Marginalia: Homo cótritus. — Hila. s. ps. 2. Amb. i. 2. Cor. 4. Isyc. s. Leui. 6. 11.

Vasa lignea, significare possunt peccatores, igni destinatos. Et vas fictile designat terrenum & peccatorem, & pronum ad malum. Leui. 6. d. 11. f. 15. b. Dicuntur etiam vasa testea. Thr. 4. a. designant etiam vasa lignea & fictilia in contumeliã facta, hæreticos, & schismaticos, & impiè viuentes. 2. Timo. 2. c. Vasa quoq; iræ dicuntur mali & reprobi. Iere. 50. d. Roma. e. Verum quum dicuntur vasa iræ & misericordiæ, & quædam in honorem, quædam in contumeliam, dicitur de his, qui sunt intra ecclesiam. Nam qui sunt extra, neq; vasa iræ neq; misericordiæ propriè dicuntur. Vasa quoq; fortis, sunt peccatores & hæretici, qui sunt vasa diaboli. Matth. 12. c. Isa. 54. d. Et vasa desiderabilia sunt discipuli hæreticorum. Hose. 5. d. Nahũ. 2. c. Vas etiam fictile, dicitur cor pessimum. Pro. 26. d.

Marginalia: Peccatores. Hæretici. Schismatici. — Basi. q. Deus nõ est causa mali. Ori. i Num. ho. 9. Isyc. i Leui. 11. 15. Ori. s. Iere. ho 3. Hil. s. Matt. cano 12. Hiero. s. Hose. 5. Aug. s ps. 58. Beda. i. Pro. 26.

Vas immundum apud Hebræos significat matulam, cui comparatur Ephraim, hoc est, Israel, seu Iudæi, propter blasphemias & mendacia, quæ protulerunt in Christum: & quia habent inhabitantem immundum spiritum: quod etiam dicitur de hæreticis. Hose. 8. a. Vasa etiam pugnantia iniquitatis dicti sunt Simeon & Leui, designantes Iudæos, qui pugnarunt aduersus Christum. Gene. 49. a.

Marginalia: Iudæi. Hæretici. — Hiero. s. Hose. 8. Rup. s. Hose. 8. O. i. s. gen. ho. 17.

Vasa ænea Tyri designant eos, qui inter gentiles similitudinem habebant virtutis. Ezech. 27. c.

Marginalia: Gentiles.

Vas sine operculo dici potest, qui non habet frænum in lingua, nec scit tenere secretum. Num. 19. c.

Marginalia: Loquax. — Rup. s. Num. 6.

Vasa quandoq; significare possunt libros sacros; & vasa templi sunt veritates sacræ scripturæ. Exod. 22. a. 3. Reg. 7. g. Isa. 52. c. Dani. 1. a. Et vasa cantici Dauid eandem sacram scripturam designant. Amos. 6. a. Vasa quoque decoris ex auro & argento Dei, sunt lex & prophetæ. Ezech. 16. b. Et vasa aurea & argentea templi, in quibus bibebat Balthasar & cæteri, sunt autoritates sacræ scripturę, quibus abutuntur hæretici. Dani. 5. a. Vas etiam fictile, est simplex scripturæ sermo. Vnde thesaurum sensuum spiritualium in vasis fictilibus, hoc est, in simplicibus verbis habere dicimur. 2. Cor. 4. b.

Marginalia: Sacra scriptura. Litera sacræ scripturæ. — Hiero. s. Dani. 1. 5. & s. Ezech. 16. Ori. s. Eze. ho. 7. & s. Iere. ho. 2. Hiero. s. ps. 77.

Vas argenti purissimum dici potest sensus spiritualis eductus è rubigine literæ. Pro. 25. a. Dicuntur quoq; vasa argentea mysteria sacræ scripturæ cum eloquentia resonantia. Gene. 24. f. Et vas linteum, quod vidit Petrus. Acto. 10. b. est doctrina euangelica.

Marginalia: Sensus spũalis. Doctrina euãgelica. — Beda. s. Pro. 25. Cassia libr. 2. cap. 3.

Vas aureum in donaria domini separatum, est diuinitatis intelligentia: quæ tanto ab inferiorum amore disiungitur, quanto ad sola, quæ æterna sunt, amanda subleuatur. Exod. 35. c.

Marginalia: Intelligẽtia diuinitatis. — Gre. 30. mo. 10. Glo. ord. s. Exo. 35.

Vas aureum, in quo posuit Aaron manna. Exod. 16. g. designat mentem sanctam in qua ponit Aaron, id est, Christus cœlestem thesaurum. Et vasa in quibus habendum est oleum. Matth. 25. a. sunt corda humana, vel propria cuiusq; conscientia: vt gloria nostra sit testimonium conscientiæ nostræ: Vasa etiam aurea & argentea templi quibus abusus est Balthasar & Babylonij, designare possunt potentias animę: quæ cum sint ad Dei cultum dedicatæ, male tamen eis homines abutuntur. Dani. 5. a.

Marginalia: Mens sancta. Conscientia. Potentiæ animæ. — Cyril. 3. s. Ioan. 31. Aug. s. ps. 146. Gre. ho. 12. Geor. vene. canti. 3. tono. 6. cap. 18.

Vasa aurea & argentea, quæ dedit seruus Abrahæ Rebeccæ, sunt virtutum ornamenta tradita ecclesiæ ex gentibus. Gene. 24. d. Vasa quoque gloriæ dicebantur vasa templi, quæ designant

Marginalia: Virtutũ ornamẽta. — Hiero. s. Eze. 23.

gnant

gnant virtutes animæ. Eze. 23. d.

Aug. 2. doctri. christia. 40. Cyril de adorat. in spû sancto — Vasa aurea & argentea Aegypti, quæ tulerunt filij Israel. Exod. 3. g. 11. a. 12. e. designare possunt eloquentiam, & sententias philosophorum: & poëtarum: & virtutes quasi naturales: quæ postea conuertuntur in obsequium Dei. — Doctrinæ philosophorum.

Ori. s. Mat. ho. 13. — Vasa, in quæ mittuntur boni pisces, designare possunt beatitudinem, & diuersos gradus gloriæ. Matth. 13. f. Eccl'i. 43. a. — Beatitudo.

Aug. ser. 206. Gre. 1. Eze ho. 3. — Vasa vicinorum implenda oleo. 4. Reg. 4. a. sunt venientes ad fidem ex gentibus: & qui vacui erant amore Dei, & gratia spiritussancti, qua recipientes fidem implentur. — Venientes ad fidem ex gentibus.

Gre. s. 1. Reg. 6. — Vasa aurea dicta sunt posterius, quæ prius similitudines anorum & murium dicebantur. 1. Reg. 6. b. quia post longam pœnitentiam non ita particulatim intuemur peccata, vt in principio conuersionis: atq; ideo honestiori appellantur vocabulo.

Basi. s. ps. 7. Aug. s. ps. 7. — Vasa mortis virtutem exterminatiuam hominum significare possunt. psalm. 7. Ezech. 9. a. Et vasa furoris domini, seu vasa iræ sunt, per quos Deus exercet vindictam. Isa. 13. a. Iere. 50. d. Vasa etiam mortis, sunt hæretici, & in bonum sunt prædicatores, qui occidunt impios, vt iustificentur. — Vis exterminatiua hominum.

Hier. s. Isa. 18. 32. 65. & s. Zach. 11. Gre 23. mor. 9. Rup. s. 1. Exo. 9. Glo. ord s. Zach. 11. — Vasa papyri, dicuntur libri hæreticorum, vel ipsi hæretici. Isa. 18. a. Vasa quoq; hæreticorum sunt eorum corpora, vel libri. Isa. 65. a. Et vasa fraudulenti sunt verba fallacia pharisæorum & hæreticorum. Isa. 32. b. Et vasa pastoris stulti, quæ sunt insignia pastorum, vt pera, baculus, fistula, sibilus, designant ea, quibus vtetur Antichristus ad decipiendum: vt prædicationem, vaticinium, miracula ficta, & similia. Zach. 11. d. Vasa etiam papyri sunt corda doctorum secularium. Vasa item preciosa, quæ cadunt, sunt mali doctores. Iere. 25. c. — Libri hæreticorum. Hæretici. Fallaciæ Antichristi. Doctorũ secularium corda. Mali doctores.

Gre. 22. mo. 19. — Vasa interitus in manibus sex virorum. Eze. 9. a. designant, quòd vnaquæq; generatio, singulis quibusq; ætatibus euoluta, ante redemptoris aduentum, in sua operatione habuit, vnde pœnam damnationis sumpsit.

Ber. ser. paruo. 64. — Vas aquæ fontem lachrymarum significare potest cum cordis compunctione. 3. Regum. 19. a. — Lachrymæ cũ compunctione.

Glo. inter. s. Iudith. 16. — Vasa bellica dici solent arma. Iudith. 16. c. vniuersa vasa bellica Holophernis: significantur autem animæ, quas diabolus subegerat, quæ dicuntur vasa fortis. — Arma. Animæ subiectæ diabolo.

Vasa psalmi, Vide Canere.

Vastare, uide Destruere.

Vasthi.

Glo. inter. s. Esth. 1. — VAsthi, id est, bibens, aut potans, vel duplicans, aut ponens, vel stamen: vxor Assueri regis, ab eo repudiata propter superbiam. Esth. 1. d. Typus est plebis Iudaicæ à Deo repudiatæ. — Plebs iudaica.

Vastus, uide Magnus. Vaticinari, uide Prophetare.

Vber, Vbertas, uide Abundare.

Vbera, Mammæ.

VBera, seu hubera, significant mammas, quæ sunt receptacula lactis in fœminis: quanquàm propriè vbera dici videntur interiora mammarum: mammæ vero vberum eminentiæ.

Ori. s. canti. ho. 2. Ber. s. cant. ser. 9. Rup. s. canti. 1. Gre. s. canti. 1. Lyra. s. canti. 1. — Vbera in sponso fontem gratiarum significant in Christo, aut cor ipsius Christi, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi: aut dona gratiæ in remissionem peccatorum, & in diuisionem gratiarum: vel dulcedinem spiritussancti. Canti. 1. a. Gen. 49. d. Vel designat longanimitatem in expectando peccatores, & facilitatem in condemnando. Vel significant dilectionem Dei & proximi: quæ meliora sunt vino, hoc est, cura rerum temporalium. Hoc idem designant vbera sponsæ. Canti. 1. d. Item plenitudinem misericordiæ Dei: quæ dulcior est humanæ menti, quàm vinum gustui. — Fons gratiarum. Cor Christi. Longanimitas & misericordia. Dilectio Dei & proximi. Plenitudo misericordiæ Dei.

Amb. de Isaac. 3. & de bñdic. patriar. 11. Hier. s. Isa. 66. & s. Ioel. 2. & s. ps. 21. Aug. s. epi. Ioã trac 3 Gre. 21. mor. 1. Beda s. Pro. 5 7. 30. Glo. ord. s. canti. 1. — Vbera sæpe significant vtrunq; testamentum: & dogmata interioris sapientiæ & disciplinæ: ad quæ pertinent beatitudines vberũ. Gen. 49. d. Isa. 66. d. Ioel. 2. d. vel vbera matris designant legem synagogæ: & duo vbera habent, qui literam & spiritum suscipiunt: sed Iudæi vnum tantum uber amplexi sunt: quia literam tantummodo legis obseruant. psal. 21. Prouerb. 5. d. 7. c. 30. d. Apoc. 1. c. Vbera quoque vnde elicitur lac, tabulas legis designant, vnde simplicior doctrina ministrabatur: quia instructiones sponsi, quæ sunt lac & nutrimenta puerorum, sunt meliores alijs doctrinis, quæ non fouent sed occidunt simplices: sicut vinum enecat pueros. Canti. 1. a. — Vtrunq; testamentum. Litera & spiritus. Tabulæ legis. Simplicior doctrina.

Blanda monitio minorum — Vbera etiam significat doctrinam,& blandam monitionem minorum: vel congratulatione proferentem lac exhortationis:& compaßionem fundentem lac consolationis. Congratulationem in prosperis:compaßionem in aduersis.canti.1.a.

Baptismus. Simplicitas fidei. — Vbera sponsæ,hoc est,ecclesiæ,designant sacramentum baptismi:& etiam sapientiam veteris ac noui testamenti:quæ vbera dicuntur sicut turres.cantic.7.c.8.c. Item simpliciorem doctrinam pascendis infantibus aptam.Isa.28.c.Et vbera Hierusalem tumentia dicunt simplicitatem fidei.Ezech.23.a.Et mamilla regum est doctrina simplex apostolorum.Isa.60.c. — Amb.de obit.Vale. & s.ps.118.ser 22. Hie.s.Isa.28.60.

Angeli — Vbera quoq; sponsæ dicuntur principatus, archangeli & angeli: vt per ipsos nos pascat Deus:sicut pauit electam familiam illam Israeliticam in terra lacte & melle manante. — Geor.vene. canti.1. ton.4.cap.12.

Fideles — Vbera præterea sponsæ sunt fideles in ecclesia ex Iudæis & gentibus venientes. Canticor. 4.c.7.b. — Gre.24.mor.10.& s. cant.7.

Prædicatores. — Designant etiam prædicatores:qui per intimam contemplationem inhærent pectori,vbi diuinis secretis pascuntur:& tamen simplicioribus lac ministrant doctrinæ rudioris. Hæc vbera non habebat sponsa,quando in solis erat apostolis nondum prædicantibus.canti.8.c. — Gre.30.mor.22.& s. cant.4.

Virginitas & fœcunditas Mariæ — Vbera sponsæ,hoc est,virginis Mariæ,sunt virginitas & fœcunditas.canti.4.a.7.b.Ipsa sunt vbera,per quæ benedicimur benedictionibus vberum.gen.49.d. — Rup.s.cant.3.

Pectus. Bona opera cum doctrina. Dissoluta opera — Vbera sponsæ,hoc est,animæ designant pectus aut cor, in quo moratur sponsus tanquam inter vbera.cantic.1.b.Item bona opera & doctrina:& etiam cogitatio & mens. Et vbera alligata significant sensum rigidum,& sermonem non defluentem: Non alligata vero sensum dissolutum,& in libidinem defluentem.Eze.16.a.Et mammę fractę,sunt impudica opera animarum.Eze.23.a.Possunt etiam vbera sponsæ,designare dilectionem Dei & proximi:vt supra diximus.canti.4.c.7.c. — Ori.s.cant.ho.2.& s. Eze.ho.6. Gre s.cant.4.7. Ber.s.can.se.9.10.43

Vbera matris sponsæ dici possunt ea,quibus humana natura sustentatur in singulis. Cantic.8.a.

Delicię malorum. Doctrina hæreticorum. — Vbera in malis sunt ministrantia venenum:& designant delicias,& super hæc vbera est plãgendum.Isa.28.c.32.c. Et mammæ lamiarum designant exteriorem cultum Iudæorum & hypocritarum:& errores hęreticorum.thre.4.a.In medio autem vberum dicuntur esse adulteria: quia hæretici in pectore habent errores.Hose.2.a.Sunt autem hæreticorum vbera arentia, quãdo per doctrinam suam non possunt facere discipulos:& talia vbera optabat illis propheta:ne videlicet in erroribus proficerent.Hose.9.d. — Hie.s.Hose 2. Aug con.Adimã.25 Gre.19.mor.15.

Blandimenta culpæ perpetratæ — Vberibus lactari dicitur, qui sibi post mala perpetrata blanditur.Et quia dum prodire culpa in vsum cœperit,nimirum se vel falsa spe diuinæ misericordiæ, vel aperta miseria desperationis pascit:vt eo nequaquam ad correctionem redeat:quo vel factorem suum pium sibi inordinate simulat:vel hoc,quod fecit,inordinate formidat.Iob.3.b. — Gre.4.mo.28.29.30

Vecors,uide Stultus.

Vectare,Vehere,Subuehere.

Vehere & vectare est ferre, sed proprie supra se: sicut nauis, equus, plaustrum dicuntur vehere.

Sustentare infirmos. Docere minores — Subuehere paruulos & coniuges, est sustentare infirmos & imbecilles in fide: & docere Iudæos. Subuehere quoque ex omnibus diuitijs Aegypti, est prædicare doctrinam ecclesiæ. genes.45.f.Subuehere etiam mensam tabernaculi.Exod.25.c.est docere minores sacram doctrinam. — Glo.inte.s.gene.45. Glo.or.s.Exo.25

Vectigal,uide Tributum.

Vectis.

Vectis est instrumentum,quo clausum tenetur ostium: quod manibus quasi voluendo vehatur.Est etiam vectis palus è ferro vel ligno grandior,rusticis,fabris,cęmentarijs,ad multa necessarius.

Christus — Vectis iungens tabulas tabernaculi,& transiens ab angulo vsq; ad angulum, significat Christum Iudæos & gentiles in vnam fidem copulantem.Exod.36.d. Vectis etiam roborans ostia claudentia mare,est incarnatus dominus:qui hæc ostia contra sęuientis maris impetum, tanto valentiora opposuit, quanto ea sua obseratione roborauit.Iob.38.b. Ipsum etiam potest designare vectis candelabri.Exo.37.c. — Gre.28.mo.16

Crux Christi — Vectis,quo portabatur botrus ab exploratoribus terræ promisionis,crucem Christi aperte expresit.Num.13.c. — Amb.ser 72. Aug.ser.100.

Angeli — Vectes arcę fœderis,significare possunt angelos,& etiã doctores:& debebant semper esse in circu- — Gre.Nysse. de vita Moisis.

[Gre.2.pasto 11. Rup.4.1.Exod.5.& f.Iere.44. Glo.or.f.thre.2.] circulis, hoc est, in prędicatione Christi. Eosdē designant vectes mensæ, & vectes altaris. Exo. 25.b.27.a.35.b.36.d.37.a.38.a.40.b. Idem dicendum de vecte candelabri. Erant autem vectes de lignis Cethim & inaurati: & secundum quòd semper erant in circulis, designant doctores semper paratos esse debere ad reddendam omni poscenti rationem, de ea, quę in eis est, spe.3. reg.8.a.2.par.5.b.1.Petri.3.c. Vectes etiam portarum Hierusalē, sunt lex & prophetæ: aut etiā doctores Iudæorum, & ecclesiæ.thre.2.c. [Doctores. Lex & prophetæ.]

[Hie.f.Iob.38. Gre.28.mor.19] Vectes maris charitatem significare possunt: quæ affectuum impetus retinet, ne rationis limites transgrediantur. Item præcepta spiritualia, quæ Christus docuit, ad lasciuos motus retinendos. Iob.38.b. [Charitas. Præcepta.]

[Glo.int.f. Exo.26. Rup.4.1.Exo.12.] Vectes quinq; continentes tabulas tabernaculi, designare possunt quinq; libros Mosis: & erant operti auro, hoc est, spirituali intelligentia. Exo.26.e.35.b.36.d. Designant etiam diuites in ecclesia sustentantes doctores temporalibus: qui in eadem fide eis nectuntur. [Libri Mosis. Diuites ecclesiæ.]

[Hi.f.Nahum.3.] Vectes Niniue naturale bonum, quod in anima esse videtur, designant: quod prohibet aliquando ingressum hostium in animam. Nahum.3.c. [Naturale bonum.]

[Ricar de.f. victo.2. de arca mystic.25.] Vectes arcę duo in circulis, sunt admiratio & exultatio, sustentantes & portantes arcam cōtemplationis: sunt de lignis Cethim: vt sint per fortitudinem inflexibiles, & per longanimitatē incorruptibiles. Deaurati autem per discretionem. Admiratio est in circulis scientiæ & præscientiæ: exultatio in circulis prædestinationis & dispositionis. [Admiratio & exultatio.]

[Rup.f.Ionam.2.] Vectes terræ concludentes Ionam, fuerunt principes Iudæorum muniētes sepulcrum Chri. Ionę.2.d.

[Hie.f. Ezec.38.&.f. Amos.1.] Vectes Moab, designant firmamenta hæreticorum: & scientiam secularem: & vectes Babylonis, munimenta diaboli. Isa.15.b.43.c.Eze.38.d. Et vectes Damasci sunt defensores hæreticorum: qui male ab illis inuenta, sophismatibus roborare conantur. Amos.1.c. [Munimenta hæreticorum.]

[Hiero f.Isa.27. &.f. Ionam.2.] Vectis serpens dictus est Leuiathan. Isa.27.a. quia diabolus in ipso designatus, est fortis & durus. Vectes quoq; ferrei sunt dęmones. ps.106. Ionę.2.c. [Diabolus.]

[Arno f.ps.106 Cassia.lib.5.cap.2. Ricar de.f.victo.de securi.conscien.25.] Vectes ferrei, quos frangit Deus, dici possunt vitia impedientia veri cognitionem: & etiam rebellio audax, quæ omne bonum videtur impedire. Isa.45.a.ps.106. [Vitia & rebellio audax.]

Vegetare.

VEgetare est recreare, roborare, conseruare, seu longo tempore in sanitate esse facere. genes.9.c.

Vehemens.

VEhemens est graue, magnum, vrgens, & acre.

[Hie.f.ps.47. Gre 4 mor.21. &.5. mor 25. Glo.int f.Exo.14.] Vehemens spiritus. ps. 47. actor.2.a. vim spiritussancti ad conuertendos infideles exprimit: & etiam vim compunctionis. Dicitur autem vehemens, quia quantumlibet cognitionem Dei in nobis temperet, aduentu tamen suo, infirmitatis nostræ cęcitatem illuminando perturbat. Vehementissimus etiam ventus est spiritussanctus exiccans mundanam sapientiam. Exo.14.e. [Virtus spiritussancti.]

Vehementissimus etiam ventus, significare potest interdum quidem auxilium Dei forte & eficax ad liberandum: nonnunquam vero grauem iram eius ad puniendum. Exo.10.e.14.c. [Auxilium Dei. Ira Dei.]

[Hie.f.Iob.38.] Vehementissimus imber euangelij prædicationem quandoq; significat. Iob. 38.c. Quis dedit vehementissimo imbri cursum? [Prædicatio euāgelij.]

[Gre.2.mor.28] Vehemens abyssus, graues tentationes aut tribulationes designat. Isa.51. d. Idem est ventus vehemens. Iob.1.d. [Graues tentationes & tribulationes.]

Velare Velamen, Velum.

VElare est tegere & operire: Velamen autem est, quo aliquid tegitur, quod & velum dicit.

[Aug f.ps.60.] Velamentum alarum Dei diuinam protectionem significat. ps.60.62. Est quidem grauis ęstus seculi: sed maior est vmbra alarum Dei. [Diuina protectio.]

[Ori.f.Isa.ho.1. Am.3 de spūsctō.22. Hie.epis.Et factū ē. Rup.1.f.Isa.28] Velantia Seraphim faciem & pedes Dei. Isa. 6. a. designabant prima & nouissima Dei, aut principium & finem Dei incognita nobis esse: sed sola media cognosci. Et quòd ignoratur quid ante mundum fuerit, quidue futurum sit: sed quæ sunt in mundo cognosci. Velabant etiā apostoli faciem Dei, quando prædicabant diuinitatem Christi, sed non omnibus: & pedes, prædicando humanitatem [Occultatio priorū & posteriorum Dei. Prædicatio diuinitatis & humanitatis Christi.]

[Gre.f.Eze.ho.7.] Velantia animalia corpus duabus alis. Ezech.1.f. designabant ex parte occultari nobis diuina: vel per timorem & pœnitentiam tegi peccata nostra: & per amorem Dei & proximi. [Occultatio diuinorum. Remissio peccatorum.]

[Isy f.Leui.4.16. Cyril.4.f.Ioan.28. Gre.Nys d vi. Mo.] Velum templi diuidens inter sanctuarium & sanctum sanctorum typus est humanitatis Christi, & carnis eius: quæ diuidit ecclesiam militantem à cœlesti. Leui.4.a. Hebrę.9.a. [Humanitas Christi.]

[Cle.Alex.5.stroma Hie.f.Mar.15.] VElum etiam templi typus erat cœli: quo teguntur super cœlestia: Item elementorum: vnde velum erat quatuor coloribus variegatum. Quę autem intra velum erāt, mūdū intelligibilem desig- [Cœlum. Elementa.]

Oblivio. Mortalitas.

designabant: quæ vero extra, sensibilem. Designabat etiam obliuionem omnium, quam debet habere, qui ingressurus est ad contuenda mysteria: vt sit in extasi. Item obstaculum mortalitatis nostræ, ne diuina videre possimus.

Ricar. de S. victo. de arca mysti. 25. Gre. s. Eze. ho. 22.

Occultatio mysteriorum legis.

Velamen, quo Moses faciem suam tegebat. Exo. 34. g. designat literam legis tegentem eius mysteria. Hoc velamen non erat positum Iosue: sed qui non recte audiunt, velamen habent positum. 2. cor. 3. c. Velum etiam templi occultationem mysteriorum legis significabat, simul ostendens non omnibus aditum esse ad mysteria: sed solis mundis. Exo. 26. f. 27. c. 30. a. 35. b. 36. d. 40. a. Leui. 4. b. 16. a. Hebre. 9. a. Ideo scissum est in passione Christi. Matth. 27. f. Est autem scissum velum exterius. Nam interius claudit cœlestia: intra quod velum non sunt opiniones. Designat etiam velamen impedimenta cognoscendæ veritatis.

Ori. s. Exo. ho. 12. & s. Iosu. h. 1. & s. cãti. ho. 2. Tert. adue. Marcio. Philo. de gigantib. Hie. epi. Ignota vu. Gre. 18. mor. 23. Cyril. 12. s. Ioan. 37. & de ado. in spũ. san.

Humilitas cognoscentis diuina.

Velans Elias faciem suam audito sibilo Dei. 3. reg. 19. c. designabat humilitatem cognoscentis diuina: vt quo plura cognoscit, amplius humilietur, vt sapiat ad sobrietatem. Est etiam nil corporale de Deo intelligere.

Rup. 5. s. reg. 12.

Operimentũ virtutum & operum.

Velamen interdum designat operimentum virtutum, vel bonorum operum, quo quisque tegitur: vt ante omnipotentis Dei oculos, prauitatis eius fœditas operiatur. Iob. 24. b. De quo velamine dicitur psalm. 31. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.

Gre. 15. mor. 24. Glo. or. s. Iob. 24

Pudor.

Velamen oculorum pudorem designare videtur. gen. 20. d. Hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes, qui tecum sunt.

Velamentum tabernaculi de pellibus hyacinthinis. Exo. 36. c. vide pellis.

Cõfusio peccati.

Velamen super caput confusionem peccati, aut eius blandimẽta designat. Eze. 13. 1. cor. 11. b. — Ori. s. Eze. 13.

Non velans Ezechiel faciem in morte vxoris. Eze. 24. e. Innuebat non esse deflendam Hierusalem in eius vltima subuersione. — Hie. s. Eze. 24.

Velle, Voluntas, Voluntarius.

VElle dicit actum voluntatis: voluntas autem in homine est potentia appetitiua rationalis: & ipse motus seu actus & studium. Velle autem quandoq; est approbare. ps. 50. Si voluisses sacrificium, dedissem. Consentire. Exo. 7. c. Non vult dimittere populum. Consulere. Galat. 6. c. Volunt vos circuncidi. Delectare. gen. 27. b. Sicut velle nouerat patrem illius. Disponere. deut. 1. c. Bona res est, quam vis facere. Optare. gen. 22. b. Quid vis fili mi? Perficere. Exod. 33. d. Miserebor cuius voluero. Placere. gen. 24. g. Vis ire cum homine isto? Ratione moueri. Marc. 14. d. Non quod ego volo, sed quod tu. Significare. genes. 21. d. Quid sibi volunt septem agnæ? Statuere. gen. 29. e. Quid est, quod facere voluisti? Tentare. Numer. 14. b. Lapidibus vellet eos opprimere.

Lex. Præcepta. Consilia. Opus redẽptionis

Voluntas Dei aliquando dicitur obiectum voluntatis eius, hoc est, quæ vul Deus: iuxta illud psal. 39. Vt facerem voluntatem tuam. Hæc autem sunt lex & præcepta, & consilia, & etiã opera eius miranda: & opus redẽptionis: quæ oĩa pertinent ad voluntatẽ, quæ dicitur signi. ps. 15. 110. 142. Isa. 56. b. Mat. 6. b. His adiunguntur gratiæ gratis datæ. Voluntatis Dei vir dicitur, qui eius facit voluntatem: Peculiariter autem filius, in quo sibi complacuit. Isa. 46. d.

Aug. epi. 59. & 2. s. de domi. in monte. Hie. s. Isa. 56

Volũtas beneplaciti.

Voluntas Dei, quæ fit, est voluntas, quæ dicitur beneplaciti: quæ est decretum Dei. gen. 50. c. Num Dei possumus resistere voluntati? Isa. 46. c. Iob. 23. d. 37. b. Dicuntur opera domini exquisita in omnes voluntates eius: quia in omnibus siue bene agentibus, siue peccantibus implet suam voluntatem. In voluntate autem Dei dicitur esse vita: quia dat gratiã sine meritis, sed non pœnam. ps. 29. Dicitur autem dominus velle occidere, hoc est, punire æternaliter obstinatos. 1. reg. 2. c.

Gre. 16. mor. 19. Aug. s. ps. 110. Basi. s. ps. 29 Gre. s. 1. reg. 2.

Volens Isaac pulmentum. gen. 27. a. c. Est Deus volens opera nostra bona. — Glo. or. s. gen. 27.

Desiderium.

Voluntas aliquãdo est desideriũ. ps. 33. Quis est homo, q. vult vitam? Sic voluntas Rebeccæ quæsita est ad coniugium: vt designetur neminem, nisi volentem credere. gen. 24. f.

Basi. s. ps. 33. Glo. inte. s. gen. 24.

Non est voluntas Dei in sacerdotibus veteris legis. Mala. 1. c. quia illud sacerdotium nõ erat perpetuum: sed erat cessaturum, adueniente Christo vero sacerdote. — Hie. s. Mala. 1.

Passio Christi.

Voluntarium sacrificium fuit passio Christi: ad quã ipse se obtulit: quia voluit. ps. 53. Isa. 53. c. — Hila. s. ps. 53.

Intentio. Votum

Voluntas aliquando est intentio. deut. 23. c. Propria volũtate & ore tuo loquutus es. Volũtarie autem sacrificat Deo, qui eum laudat, non propter aliquid creatum, quod ab eo expectet: sed solum propter eius voluntatem. ps. 53. Et voluntaria oris significare possunt consilia euangelica: quæ quis sponte vouit. Vel designant spontaneam prædicationem. ps. 118. Et hoc est, voluntarium offerre ad opus tabernaculi. Exo. 35. a. Voluntaria quoq; oris sunt, quæ ore probamus. Alia sunt autem sæpe voluntaria oris, alia beneplacita cordis: quando videlicet alia sunt, quæ mente concupiscimus, alia quæ ore probamus. Volũtaria oris beneplacita facit Deus, quã do quicquid placet ex discretione, placet ex delectatione: & sola libent ex delectatione, quæ licent ex deliberatione. Velle autem dicuntur pauperes spiritu, solum quę recta sunt, quæ illis non negat Christus. Iob. 31. b.

Aug. s. ps. 53. Hila. s. ps. 118. Am. s. ps. 118. ser. 14. Ricar. de S. victo. de exter. mali 25. Gre. 21. mor. 12.

Arn. & Hila. s. ps. 67. Aug. s. ps. 67. — Voluntaria pluuia fuit, quando nascente Christo cecinerunt angeli. Et in terra pax hominibus bonę voluntatis. Est etiam pluuia voluntaria doctrina spiritualis: & prædicatio apostolorum: & gratia, quæ nullis meritis præcedentibus datur. ps. 77. — Cantus angelorum in natiuitate. Doctrina spiritualis. Gratia.

Glo. inte. s. gen. 49. — Voluntas Simeon & Leui. gen. 49. a. consensum liberum in malum designat: & decretum scribarum & sacerdotum in Christum. — Consensus in malum. Cõspiratio principum iudæorum in Christum.

Hila. s. ps. 67. Aug. s. ps. 67. — Volentes bella sunt dæmones tentantes: & hæretici contendentes: & mali persequentes. ps. 67. — Dæmones tentantes.

H. e. s. Isa. 58. — Voluntas aliquando dicit effectum ipsius voluntatis: & voluntas propria, quæ inuenitur in ieiunio, est quum quis explet desideria carnis, & aliorum vitiorum. Isa. 58. a. — Effectus voluntatis.

Hie. s. Mich. 6. — Voluntates dicuntur adinuentiones hæreticorum. Mich. 6. d. quia non rationem sed voluntatem sequuntur. — Adinuentiones hæreticorum.

Vellus.

VEllus dicitur lana ex oue detonsa: videtur dictum à vellendo.

Glo. or. s. Iudi. 6. — Vellus, quod posuit Gedeon in area, quod fuit prius rore madidum, area manente sicca: postea vero siccum, manente area madefacta. Iudi. 6. g. Vt fuit rore madidum, significare potest humanitatem Christi, quæ recepit ros cœleste, descendente verbo Dei in ipsam. ps. 71. — Humanitas Christi.

Amb. ser. 13. Ber. ho. 2. s. Miss⁹ ē. Rup. s. Iudi. 10. — Vellus etiam designat beatissimam virginem Mariam: quæ ita concepit Christum, vt toto cum hauriret corpore: nec eius scissuram corporis pateretur: sed esset mollis ad obsequium, solida ad sanctimoniam. Vellus: quia de eius fructu salutaria populis vestiměta texuntur. Vellus: quia de molli sinu eius agnus egressus est: qui & ipse matris lanitium, hoc est, carnem gestans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Sicut autem pluuia in vellus descendit sine ipsius velleris corruptione & dolore: Ita ipse rex Christus nascitur de virgine, sine vlla ipsius virginis corruptione: Postea vero descendet sicut stillicidia stillantia super terram, in cognitionem omnium hominum. — Virgo Maria.

Ori. s. Iudi. ho. 8. Chry. s. ps. 50. 71. Aug. q. in iudi. 49. & s. ps. 45. 71. Geor. vene. cant. 1. tono. 7. cap. 12. — Vellus preterea prius madefactum, postmodum aridum, Iudæos significat: qui prius habebant pluuiam fidei & donorum Dei: post modum vero translata fide in aream gentilitatis, ipsi aridi remanserunt. Vel designat sacrificia Iudęorum: & in istud vellus descendit pluuia: quia in sola Iudęa erat legis & vnius Dei cultura. Vel designabat legem & prophetas aquam spiritalis doctrinæ continentes. Dicuntur autem vellus Iudæi, vel quia expoliandi fuerant autoritate doctrinæ, sicut ouis expoliatur vellere: vel quia in abdito eandem pluuiam detinebat, quam nolebat prepucio prædicari. — Iudæi. Sacrificia Iudæorum. Lex & prophetæ.

Euch. for. spũal. 8. — Vellus aliquando dicitur populus. ps. 71. Sicut pluuia in vellus. — Populus.

Glo. or. s. gen. 30. — Vellus quandoq; significare potest opera: vt quum separantur oues diuersi velleris, hoc est, diuersorum operum. gen. 30. e. — Opera.

Velox, uide Accelerare.

Vena.

VEna est conceptaculum sanguinis in animali. Et per translationem venę in terra dicuntur subterranei meatus, per quos vnda manat, aut alius liquor. Dicimus quoq; venas auri, & argenti, aut alterius metalli, vbi scilicet ipsa metalla generantur.

Hie. s. Iere. 17. — Vena aquarum viuentiũ dicitur dominus Deus: à quo manant aquæ donorum vitę. Iermi. 17. b. — Deus.

Gre. 18 mor. 14. Beda. s. pro. 5. — Venę argenti initia eloquij designare possunt. Iob. 28. a. sunt autẽ libri sacri quasi venę quædam argenti nobis ad loquendum: quia de ipsis loquutionis nostræ originem trahimus, vt verè & syncere loquamur. Vena benedicta est doctrina in benedictione ecclesiæ. pro. 5. d. — Sacra doctrina.

Gre. 5. mor. 20. — Venæ susurrij Dei. Iob. 4. c. dicuntur causarum origines, quibus diuina aspiratio ad mentem ducitur. Quasi enim venas susurrij sui aperit, quum nobis Deus latenter insinuat, quibus modis ad nostræ intelligentiæ aures venit. Aliquando enim nos amore, aliquando terrore compungit: aliquando præsentia quàm nulla sint ostendit: & ad æterna diligenda desiderium erigit. Aliquando prius æterna indicat, vt post temporalia vilescant. Aliquando nostra nobis mala aperit: & ad hoc nos vsq; extendit, vt alienis etiam malis condoleamus. Aliquando mala aliena nostris obtutibus obijcit, & compunctos mirabiliter à nostra prauitate nos corrigit. Venas itaque diuini susurrij furtiue audire est occultos diuinæ aspirationis modos tenuiter ac latenter cognoscere. Quamuis adhuc vel susurriũ, vel venas susurrij intelligere aliter valeamus. Qui enim susurrat, occultè loquitur: & vocẽ nõ exprimit, sed imitatur. Nos ergo quousq; carnis corruptione pmimur, nullo modo claritatem diuinæ potentiæ, sicut in se incõmutabilis manet, videmus: quia acies infirmitatis nostrę non sustinet hoc, quod de eius æternitatis radio sup nos intolerabiliter fulget. Cũ ergo se nobis omnipotẽs De⁹ per rimas cõtẽplatiõis indicat nequa- — Diuina inspiratio. Cognitio creaturarum ducens ad cognitionem Dei.

nequaquam nobis loquitur, sed susurrat: quia & si se plene non intimat, qui[...] iam tamen de se humanæ menti manifestat. Tunc autem nequaquam iam susurrat, sed loquitur, quum eius nobis species certa reuelatur. Nunc vero diuinum susurrium tot ad nos venas habet, quot creatis operibus ipsa diuinitas præsidet.

Venæ corruptæ comparatur iustus cadens coram impio. pro. 25. d. — Beda. s. pro. 25.

Stimulus peccati. Insidiæ diaboli. — Venæ mortis dicuntur stimulus peccati: & insidiæ diaboli. Hose. 13. d. quia per illa inducimur in mortem. Venæ etiam & fons inferni, siue diaboli, sunt omnes causæ incredulitatis, & instigationes ad vitia. — Hie. s. Hose. 13. Rup. s. Hose. 13.

Venari, Venatio, Venator, Auceps.

VEnari est feris insidiari, & quasi eas circumuenire, vt capiatur. Venator autem est, qui hunc actum exercet. Auceps vero, qui auibus insidiatur.

Angeli. Doctores. — Venatores aliquando dici possunt angeli, in morte videlicet iustorum, eorum quærentes animas, vt eas offerant Deo. Item doctores ecclesiæ, qui animas à dæmone detentas prædicatione sua ad Deum reuocare conantur. Ier. 16. c. Venatio autem sunt homines prædicatione saluati: de qua venatione, vult comedere Isaac, hoc est, Deus. gene. 27. a. Vel ipsa hominum captio per prædicationem est venatio. — Ori. s. Iere. ho. 12. Hie. s. Ier. 16. & epis. ad Damasum. q. 3.

Doctrina. Bona opera. — Venatio Iacob dici potest doctrina, quam accepit à Deo: quæ ad ipsum referenda est. Designat etiam bona opera, quibus pascitur Isaac. i. Deus. gen. 27. c. — Phil. de sacri. Abel & Cain.

Diabolus. Tyrannus. Hæreticus. — Venator vix legitur in bonam partem: sed Nemrod, Ismael, & Esau fuerunt venatores: & Nemrod robustus venator, typus est diaboli, & tyranni aliorum oppressoris: vnde & proximos venari dicuntur. gen. 10. b. ps. 90. 123. thre. 3. f. Amos. 3. a. Mich. 7. a. Venantes autem nil aliud quàm carnem quærunt: Ideo eos designant, qui nos ad carnalia trahunt. Possunt etiam significare hæreticos in eisdem fere locis. Venatio ergo est malorum in simplices, quos dolo & fraude circumueniunt: & in peccatum inducere laborant. Leui. 17. d. — Gre. s. Eze. ho. 6. Ori. s. cant. ho. 3. Hiero. s. ps. 90 & s. Mich. 5. & s. Isa. 22. Gre. 6. mor. 19. Ber. se. 3. s. qui habi. Isy. s. Leui. 17.

Sectantes t[em]p[or]alia. Iudæi. — Venator Esau designat sectatores rerum temporalium: & etiam Iudæos: quorum venatio erant carnales obseruationes legis. gen. 25. d. 27. a. — Gre. 5. mor. 7. Beda. s. gen. 25.

Vendere, Venire.

VEndere est sumpto precio rem suam alicui tradere.

Reducere deceptos ad fidem. — Vendere dicitur Deus filios hæreticorum filijs Iuda: quum deceptos ab hæreticis reducit ad fideles. Et ipsi vendunt eos Sabæis, quum eos tradunt doctoribus. Ioel. 3. b. — Hie. s. Ioel. 3.

Trades De[us] Iudæos diabolo. — Vendidisse dicitur Deus populum suum sine precio. ps. 43. quia tradidit Iudæos diabolo propter eorum peccata: quibus non profuit precium sanguinis Christi. — Hie. s. ps. 43.

Prædicatio. Tradi fidê gentib[us]. — Vendit Sindonem mulier fortis. pro. 31. d. quando ecclesia pro verbis prædicationis accipit animas gentium conuersarum. Venundari quoq; vnguentum trecentis denarijs, est tradi fidem passionis Christi gentibus. Ioan. 12. a. Marc. 14. a. — Beda. s. pro. 31. Amb. s. Luc. 7.

Martyrium. — Vendere tunicam est exponere corpus martyrio propter Christum. Luc. 22. d. — Amb. s. Luc. 22.

Deserere oîa vitia. — Vendere dicitur omnem substantiam, qui deponit omnia vitia. Matth. 19. c. Marc. 10. b. Luc. 18. d. Et vendit omnia, quæ habet, qui abijcit peccata, & vitam veterem: & qui relinquit omnia vt sequatur Christum: & qui detrimentum omnium facit, vt Christû lucrifaciat: Et qui dat eleemosynas. Matth. 13. f. Philip. 3. b. Vendit etiam omnia, qui relinquit fiduciam legis. Vendês etiâ dicitur, qui relinquit mundum. Eze. 7. d. — Ori. s. Matt. cap. 15. & ho. 15. Hila. s. Mat. can. 13. 19. Aug. 1. q. in euâg. 13. Hie. s. Eze. 7.

Subijci doctori. Confiteri peccata. — Venditur primogenitum immundum, quum peccator traditur alicui erudiendus. Leui. 27. d. Et vendit se pauper fratri suo, quando peccator & ignarus se subijcit doctori, vt instruatur, & à spirituali necessitate subleuetur. Item qui confitetur alteri peccatum suum, vt absoluatur. Leui. 25. f. — Isy. s. Leui. 25. 27. Rup. 2. s. Leui. 43.

Subijci neophyto. Subijci diabolo. — Vendit se aduenæ, aut peregrino: qui se subijcit instruendum recenti in fide: quê potius ipse deberet instruere: Vel qui peccando subijcit se diabolo. Leui. 25. g. — Isyc. s. Leui. 25. Rup. 2. s. Leui. 44.

Venduntur domus sine muro iure agrorum. Leui. 25. c. quia ex quo dominus venit, vsq; ad secundum eius aduentum, per partes gentes redimuntur: & per remissionem euadunt, quâ ipse omni generi humano per crucem applicauit. — Isy. s. Leui. 25.

Prædicantes Chrm. — Vendentes Ismaelitæ Ioseph in Aegypto, designant prædicantes Christum mundo: qui tamen venditos redemit. gen. 37. g. Amos. 2. c. — Amb. de Ioseph. 4.

Dans Christus dona gratiarum. — Vendere triticum est proponere verbum Dei pro labore. Et vendi frumenta ad nutum Ioseph, est distribui toti mundo dona gratiarum per Christum precio fidei. gen. 41. g. 42. a. 47. c. — Ambr. de Ioseph. 7.

Prophetæ. Doctores. Adulatores. — Venditores arietum, & olei, sunt prophetæ. Venditores etiam olei sunt doctores: & indigêtes misericordia: & præterea adulatores, qui pro laudibus mercedem accipiunt. Matth. 25. b. — Ori. s. Leui. ho. 4. & s. Mat. ho. 32.

Hila. s. Mat. cano. 27. Aug. 83. q. 79. & epist. 120. & de verb. do. ser. 22. Gre. ho. 12.

Pœnitentia. Facere peccare. — Vendere bouem viuum, est pœnitentiæ subijcere eum, qui peccauit. Exo. 21. d. — Glo. inte. s. Exo. 21.

Vendere bouem, vel ouem dicitur, qui tradit aliquem hæreticis aut dæmonibus. Vendit — Glo. inte. s. Exo. 22.

Rup.s.Zach.11.&.s. Ioel.3. etiam hominem.i.qui cum obnoxium diabolo facit. Eodem referri possunt vendere filiam aut ancillam alieno populo.Exo.21.a.22.a.Vendentes etiã pastores oues,erant sacerdotes Iudeorum facientes errare populum,& lucrum ab eis percipientes.Zach.11.a. Vendi etiam dicuntur Sabæis,qui traduntur dæmonibus.Ioel.3.b.

Rup.s.Ioel.3. Vendentes Tyrij & Sidonij filios Iuda filijs Græcorum,fuerunt Iudæi, qui persequentes apostolos & fideles,fecerunt eos transire ad gentes.Ioel.3.b. Iudæi.

Ori.s.Mat.ho.15.& s.Leui.ho.15. Isy.s.Leui.25. Rup.2.s.Leui.42. Hila.s.Mat.cano.10 Amb.s.Luc.12. &.s. Rom.7.& de Iose.4 Vendentes & ementes in templo,sunt male viuentes in ecclesia. Matth.21.b. Item alienantes à se quicquid habebant boni. Designantur etiam cogitationes, mala in anima quasi negotiationem exercentes.Vendentes quoq; sunt,qui sua querunt,non quæ Iesuchristi. Ioann.2.c. Vendere etiam possesiones suas dicitur,qui peccat.gen.47.e.Leui.25.d. Venire duos passeres asse, est paruo fieri seruum peccati.Matth.10.d.Idem est de quinq; passeribus. Luc.12.a. Venditum esse sub peccato,est,vel ex Adam,qui primus peccauit,originem trahere:vel proprio delicto subiectum fieri peccato.Et dicuntur venundari gratis,qui sponte peccant.Isa.42.d.50.a. 52.a.Roma.7.c. Mali viuentes in ecclesia.

Ori.s.Mat.ho.15.& s.Luc.ho.38. Gre.4.regis.epi 51. Hila.s.Mat.can.21. Hie.s.Mat.21. Aug.s.Ioan.trac.10. Vendere dicuntur columbas,qui vendunt gratiam spũsancti: Columbas enim vendere est de spũsancto,quẽ Deus omnipotens cõsubstãtialẽ sibi per impositionem manuum hominibus tribuit,cõmodum temporale percipere.Vendunt etiã columbas,qui tradunt simplices principibus malis:& qui tradunt ecclesias auaris,tyrannicis,indisciplinatis,& irreligiosis episcopis, aut presbyteris:& etiam qui pro mercede tradunt doctrinam: & qui pro mercede accipiunt honorem & inanem gloriam.Mat.21.b.Luc.19.g.Ioan.2.c. Vendere gratiã. Tradere ecclesias malis.

Isy.s.Leui.25. Vendere dicitur possessiones,qui virtutum opera iniungit alicui,iuxta numerum annorum iubilei.i.iuxta virtutem vniuscuiusq;.Leui.25.b. Iniungere virtutis opera.

Hie.s.Eze.48. Non venundantur primitiæ Leuitarum.Eze.48.b.quia quæ sanctificata sunt domino, non sunt eorum,quibus data sunt:sed eius,cuius nomine posidentur. Auari.

Hiero.s.Ioel.3.&.s. Amos.8. &.s. Zach. 11.&.s.Eze.27. Vendere dicuntur puellas pro vino,qui turpis lucri gratia non corripiunt delinquẽtes.Ioel. 3.a.Et vendunt quisquilias frumenti,qui nec leuem doctrinam paruiq; momenti gratis dare volunt. Amos.8.a. Vendunt pecora,qui lucrum quærunt etiam ex hoc,quòd alios in errorem induxerint.Zach.11.a.Et venditores Saba designant eos,qui omnia faciunt lucri, aut gloriæ causa.Eze.27.d. Ambitiosi.

Hie.s.Nahum.3. Vendidisse dicitur Niniue meretrix gentes in fornicationibus suis.Nahum.3.a.quando mũdus ea facit amare,quæ odisse oportebat:& detestari,quæ amare expediebat.

Glo.inte.s.Exo.22. Venundari aliquando est pœnæ æternæ tradi.Exo.22.a.si quis furatus fuerit bouẽ aut ouẽ: & occiderit,aut vendiderit. Tradi pœnæ æternæ.

Ori.s.Mat.ho.7. Venundari vxorem & filios serui debitoris.Matth.18.c.est auferri dignitatem ab eo,qui male ipsa vsus est.

Arno.s.ps.104. Amb.de Ioseph.3. Tertul.adu.Iudæos Beda.s.gen.37. Philo.de Ioseph. Rup.8.s.gene.27.& s.deut.30. Vendentes fratres Ioseph ipsum Ioseph Ismaelitis,designant Iudeos vendentes Christum gẽtibus.gen.37.f.41.a.ps.104.Vel potius ipsi sunt typus Iudę:Ismaelitę vero sacerdotum & scribarum:qui tradiderunt eum Pilato.Ideo in prima venditione exprimitur precium: non in secunda.Designatur etiam hoc,quòd viri ciuiles seruiunt multis,quasi venditi, ob inanem gloriam. Vendere etiam dicitur quispiam fratrem suum,qui venale habet euangelium & sacramẽta:vnde adhæret illi plaga leprę.deut.24.b. Iudas & Iudæi vendentes Christum. Seruitus viri ciuilis ob gloriam inanem. Venale habens euangelium.

Beda.s.gen.25. Vendens Esau primogenita pro lentis edulio.gen.25.d.designat Iudæos præponentes carnalem legis obseruationem gratię noui testamenti.Ideo ablatum est illis regnum Dei. Præponere legem gratiæ.

Amb.epis.4. Vendidisse dicitur Laban filias suas,designans ignauum,qui negligit virtutes.gen.31.b. Neglectus virtutis.

Vendicare.

VEndicare est sibi aliquid appropriare,sibiq; sumere:vt Core vendicabat sibi sacerdotium, designans vsurpantes dignitates ecclesiæ.Nume.6.b. Vsurpantes dignitates

Venenum,Veneficus.

VEnenum dicitur medicamentum,quod naturam eius,cui adhibitũ est, mutat, vel in bonũ vel in malum:sed peculiariter dicitur,de his,quę mortem,aut nocumentum inferunt. Veneficus autem est,qui ipsum conficit medicamentum,aut consulto ministrat.

Arno.s.ps.57. Veneficus,incantans sapienter,dicitur Christus,qui prædicatione sua conuertit animas: & etiam quilibet bonus prædicator.ps.57. Christus. Prædicator.

Isy.s.Leui.19. Ori.s.Rom.3. Venefici sunt,qui cum blandimento quodã,& fraude domos ingredientes,captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis:quod præcipue dicit de hereticis. Et venenũ aspidum designat calumnias,circumuentiones,& heretica dogmata.ps.13.129.Rom.3.c. Hæretici. Calumnia. Hæreses.

Basi.s.ps.28. Venenata animalia dicuntur dęmones:qui & aspides,& serpentes,& scorpiones dicuntur. ps.90.Sapi.16.b. Luc.10.c. Dæmones.

Venerari,

Venerari, Venerabilis, uide Honorare.

Venia, uide Remittere.

Venire, Aduenire, Confluere.

VEnire propriè dicitur de eo, qui versus nos mouetur: vel ad nos accedit: licet sæpe accipiatur pro ire. Est etiam adesse. genes.6.b. Finis vniuersæ carnis venit. Admitti. deuteron. 28.a. Venient super te vniuersæ benedictiones. Afferri. Iob.37.d. Ab aquilone aurum venit. Apparere. genes.49.b. Donec veniat, qui mittendus est. Audire. genes. 19.f. Veni inebriemus eum vino. Comitari. Numer.10.c. Veni nobiscum, vt benefaciamus tibi. Contingere. genes.27. f. Venient dies luctus patris mei. Conuersari. psalm.104. Donec veniret verbum eius. Descendere. 2. regum.1.c. Nec ros nec pluuia veniant super vos. Imminere. 1. paralipo.16.c. quia venit iudicare terram. Nauigare. Numer.24.d. Venient in trieribus de Italia. Occurrere. Numer.22. f. Ego veni, vt aduersarer tibi. Peruenire. genes.11.d. Veneruntq; vsq; Haran. Reuerti. genes.8.b. At illa venit ad vesperum portans ramum oliuę. Imitari. Matth.4.c. Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum. Succedere. Iudi.6.f. Antequam lux crastina veniat. Transire. 1. Macha.6.d. Et venerunt per Idumæam.

Inspiratio diuina — Venire dicitur Deus per signa, quæ operatur: & etiam per inspirationem. Exodi.20.d. Et venit dominus, quum præsentia gratiæ corda electorum tangit: Vel etiam quum in dulcedine contemplationis mentem illustrat. 1. reg.3.b. Iob.9.b. Vbi etiam venire dicitur Deus, quando homini innotescit. Venit quoq; filius hominis in regno suo: quando perfecta & sublimi intelligentia perficitur. Matth.16.d. Venit quoq; Iesus mittere gladium, hoc est, docere verbū Dei. Matth.10.d. (Docens Deus) (Gre.s.1.reg.3. & 9. mor.10. Ori.s.Mat.ho.3. Hie.s.Iob.9. Hila.s.Mat.can.10.)

Aduentus Christi varius ponitur ab Origene.s. Matth.ho.27.

Incarnatio Christi. — Veniens Isaac in occursum Rebeccę, designauit aduentum Christi ad ecclesiam per incarnationem: & accessum eius ad se inuocantes. gen.24.g. Et venit qui mittendus est, quando venit Christus. genes.49.b. Et venit dominus ad Mosen in caligine nubis, quando venit Christus nube carnis obtectus. Exo.19.b. Isa.35.b.50.a. Venit quoq; in nubibus, hoc est, in scripturis apostolorum & prophetarum. Matth.24.c.26.f. Luc.21.e. Et venit peregrinus ad diuitem, quū verbum Dei factum est caro. 2. reg.12.a. Venire quoq; misericordiam Dei, est Christum incarnari. psalm 118. Et venit Samaritanus secus vulneratum, quum factus est Christus compassionis nostræ susceptione finitimus, & misericordiæ collatione vicinus. Luc.10.f. Iere. 17.a. Ezech. 21.f. Et venit nomen domini de longinquo, quum venit Christus in primo aduentu, diu, & quasi impatienter desideratus. Isa.30.f. Et venit dilectus in hortum suum, hoc est, in vterum virginis: vel ad ecclesiam: vel ad an[illegible]am. Venit autem saliens in montibus, & transiliens colles. canti.2.b. Venire dicitur visio, quum apparuit Christus, qui fuerat ante præuisus & promissus. Haba.2.a. Et venit Deus ab Austro, quando venit Christus à splendore patris. Haba. 3.a. Agge.2.b. Zach.9.b. Et venit dominus ad templum sanctum suum, hoc est, ad ecclesiam. Et dies aduentus eius cogitari vix potest. Mala.3.a. Venit in propria, quum per incarnationem venit ad Iudæos. Ioan.1.a. Venit Iudas ad tondendas oues. gen.38.c. Christus ad exonerādas animas à peccatis. (Ori.s.Mat.ho.30.35. & s.Luc.ho.34. Amb.s.Luc.10.21. & apolo.Dauid.5.& s.ps.118.ser.6. Hie.s.Iere.17. & s.Eze.21.& s.Isa.30. Rup.s.cant.4. Gre.s.cant.5. Ber.s.cant.ser.53. Hie.s.Haba.2.3. Chry.s.Ioan.ho.9.)

Ascensio Christi — Veniens Moses ad dominum, est Christus incarnatus ad patrem accedens. Exo.3.a. Et venit Christus de Edom, quum à terra ascendit in cœlum. Isa.63.a. (Hie.s.Isa.63.)

Christus subijciens se legi — Veniens Ioseph in Sichen quęrens fratres suos, designauit Christum subijcientem se iugo legis. gen.37.c. (Glo.inte.s.gen.37.)

Tempus passionis Christi — Veniens dies, quo immolauit Elcana. 1. reg.1.a. designauit aduentum temporis passionis Christi. Et venit Christus in profundum maris, quando venit ad mortem. ps.68. Et venit de Sina ad nos: quia per tentationem passionis, contulit nobis salutem. deut.33.a. Et venit ad puteum, hoc est, ad labores profundas miserię humanæ. Ioan.4.a. Et venit Deus ab Austro, quum Christus ex feruore charitatis passus est. Haba.3.a. Venire quoq; scandala fuit pati Christum. Matth.18. a. Venientes autem Ziphæi ad Saulē, vt traderent illi Dauid, designant Iudæos tradentes Christum Herodi & Pilato. ps.53. in titulo. (Gre.s.1.reg.1. Hila.s.ps.51.78.& s.Mat.cano.8. Aug.q.in deut.56.& 83.q.64.& 18.ciuit. Dei.32.)

Veniens Christ' ad ecclesiam. — Venit dominus, vt stet in prædicatoribus ecclesiæ, deserendo synagogam. 1. regū.3.b. Et venit in fines Iudęæ trans Iordanem, quando, vt cessaret lex, instituit baptismum. Matth. 19.a. Veniens autem Dauid in domum Abimelech, designauit Christum, venientem in ecclesiam. ps.51. in titulo. Et venit dominus ad templum sanctum suum, hoc est, ad ecclesiam, vel animam. Malachi.3.a. Aduenire etiam dicitur regnum Dei, quum quis in gratia constituitur, vt in eo regnet Deus. Luc.11.a. Et venit pax iusti, quum habemus pacem, quam nobis reliquit Christus. Isa.17.a. (Dans gratiam) (Gre.s.1.reg.3. Ori.s.Mat.ho.7. Hila.s.ps.51. Amb.s.de sacramē. Hie.s.Isa.17.)

Veniens Christ' ad Iudæos — Veniens Dauid in domum Abimelech, designat Christum venientē ad Iudęos. ps.51. in tit. (Hie.& Aug.s.ps.52.)

Ori.ſ.Mat.ho.35 Hila.ſ.Matt.can.12. Gre.ho.31

Venit autem Chriſtus ad Iudæos,& non erat vir:quia tenebræ ipſorum non eũ cõprehenderunt.Iſa.50.a.Et venit ad ſynagogam,quando venit ad prædicandum Iudæis.Matth.12.e.Venit quoq; Ieſus quærens fructum in ficu.Matth.21.b.quia exigit bona opera à populo circuncifionis:& etiam à ſingulis fidelium.Venit autem dominus tercio ad ficum:quia naturam humani generis ante legem,ſub lege,ſub gratia,expectando,admonendo,viſitãdo requiſiuit.Lu.13.b.Dicitur etiam venire per tentationes,quum nos tentari permittit.

Exigens Chriſtus opera. Permittens tent.

Hila.ſ.Mat.cão.14.22. Ori.ſ.Mat.ho.32. Hie ſ.Iſa.66 Gre.ſ.canti.2.&.8.mor.33.

Veniens dominus vineæ eſt Chriſtus veniens ad iudicium.Matthæ.21.f. Venit quoq; ſponſus,hoc eſt,verbum ad animam:& venit,dum irent emere:quia in morte aut in iudicio occurrit improuiſus:venit autem,vt ponat rationem &c.Matth.25.a.Et venit ſupra mare, oſtendens aduentum ſuum ad iudicium in nubibus.Matth.14.d.Veniet autem dominus vt ignis, vel in igne in iudicio:& veniet vt congreget cogitationes & opera : quia de vtriſq; iudicaturus eſt. Iſa.66.e.Veniet autem tunc tempus putationis,vt auferantur mali.Cantic. 2. c. Veniet autem ſol,quum Chriſtus veniet ad iudicium.Iob.8.c. Veniet quoq; nomen domini de longinquo, Chriſtus videlicet ad iudicium,poſtquam diu & patienter ſuſtinuit peccatores. Et dicitur venturus in fortitudine,& cito:quia improuiſus.Iſa.30.f.51.e.Michę.4.c.Et veniet viſio, hoc eſt, Chriſtus in iudicio:vt Dei iuſtitia videatur,& cognoſcatur.Habacuc.2.a.Et veniet cum omnibus ſanctis.Zach.14.a.Venire autem dicitur tunc gladius in Aegyptum : quia veniet Chriſti ſententia in mundum.Ezech.30.a. Et veniet malis conturbatio ſuper conturbationem : quia poſt ſententiam iudicij detrudentur in infernum.Ezech.7.g.Et veniet dies domini quaſi vaſtitas à potente:quia grauis erit vindicta,quæ vitari non poterit. Ioel. 1.d. Et veniet quaſi caminus.Mala.4.a.Venit quoque de longe calamitas:quia multo ante Deus comminatur, quã puniat.Iſa.10.a. Venire autem in iudicium eſt condemnari : ſic iuſtus non veniet in iudicium. Ioan.5.d.Veniet tunc maledictio diligenti eam:quia propter merita vnuſquiſq; condemnabitur.ps.108.Deueniunt autem ad nihilum tanquam aqua decurrens mali:quia peribunt in inferno:ſemper tamen manentes.ps.57.Et veniet ira Dei in malos propter peccata. Coloſſ.3.b. Et veniet illis dies domini quaſi vaſtitas.Iſa.13.a.63.b.Venire etiam dicitur ſuper aliquem ſanguis eius,quum recipit pœnam peccati.Hoſe.12.b.Et venit malum ſuper Babylonem,quando venit mundanis punitio æterna.Iſa.47.c.

Hie.ſ.Iſa.30.&.ſ.Haba.2.&.ſ.Eze.30. Aug.ſ.Ioan.trac.22. Arno.ſ.ps.108 Hila.ſ.ps.57.

Aduentus Chriſti ad iudicium. Condemnatio malorum

Ori.ſ.Mat.cap.13

Venire dicitur Ieſus in domum ſuam, quando regreditur ad interiorem quietem. Matthæi.13.g.

Ori.ſ.Mat.cap.14.

Venit Ieſus ad diſcipulos ſupra mare,quando ſuccurrit in tribulationibus. Matth. 14.d. Sic venit auxilium à domino.ps.120.Et venit Ieſus ad monumentum,quum venit remiſsio peccatorum,& defunctorum vita.Ioan.11.f.

Succurrẽs Chriſtus

Amb.ſ.Luc.5.

Non venit dominus vocare iuſtos,hoc eſt,eos,qui ſe iuſtificant.Luc.5.f.

Ori.ſ.Ezé.ho.1. Hie.ſ.Iſa 59 Gre.ſ 1 reg 16

Venit ſpiritus auferens ab aquilone.Eze.1.a.quando venit ſpiritusſanctus,vt deleat peccata, quæ ſunt ab aquilone.Et venit quaſi fluuius violentus in Pentecoſte.Iſa.59. d. Et venit & vadit ſpiritus,quando vnum relinquit,& in alio requieſcit.Ioan.3.a.

Aduentus ſpiritus.

Amb.1.de Abra.6.

Veniunt angeli Sodomam veſpere,& non Chriſtus.gen. 19.a. quia vbi gratia largienda eſt venit Chriſtus:vbi vero ſeueritas exercenda,ſoli adſunt miniſtri.

Auguſ.ſ ps.45.&.ſ.Ioan.trac.25. Hie.ſ Iſa.54.60.&ſ.Eccleſ.1. Ori.ſ.Iere.ho.12. Hila.ſ.Mat.cano 13.14.&.ſ.ps.64.

Veniens Abraham in terram,quam monſtrat dominus,deſignat venientes ad fidem. gene. 12.a.ps.45.Iſa.2.a.Ioan.6.a.Venire etiam aut non venire vxorem ad Iſaac,eſt accipere aut nõ accipere fidem.gene.24.a.Et venientes camœli ad Iſaac, ſunt gentiles per fidem venientes ad Chriſtum.geneſ.24.g.Veniens frater minimus ad Ioſeph,eſt Paulus ſuſcipiens fidem.Venientes autem fratres Ioſeph ad ipſum,deſignarunt conuerſionem Iudæorum.geneſ.45.d.Veniens autem cuncta Aegyptus ad Ioſeph,ſunt gentiles ad Chriſtum venientes.gen.47.c.Ipſi quoque ſunt venientes de longe.Iſa.60.a.Haba.1.b.Venit quoque regina Auſtri à finibus terræ, quando venit eccleſia ex omnibus gentibus.Matth.12.d.Luc.11.d.Et venit accola, hoc eſt, gentilis ad eccleſiam.Iſa.54.d.Venientes quoq; ab extremo terræ,ſunt contemptibiles mundi ad fidẽ conuerſi.Iere.16.d.Et veniens Simeon in ſpiritu in templum,deſignat eum, qui ductus ſpiritu ſancto intrat per fidem in eccleſiam.Luc.2.d.Et venientes diſcipuli Ioannis ad Chriſtum,ſunt à lege tranſeuntes ad euangelia.Matth.14.d.Venientes quoque volucres cœli ad habitandum in ramis ſinapis,ſunt gentes venientes ad fidem.Matth.13.d. Tunc etiam dicitur venire omnis caro ad Deum,quando omnes,qui vocati ſunt,veniunt ad fidem: licet non omnes ſint electi. ps.54.Iſa.66.f.Veniens quoq; generatio eſt gentilitas veniens ad fidem.Eccl'tæ. 1.a. Et fluunt populi ad montem domini,quum veniunt ad fidem.Mich.4.a.Venit aurum ab aquilone,quũ ſancti ſiunt ex his,qui veniunt ab infidelitate.Iob.37.d.Et veniunt de Babylone,qui recedant à confuſione mundi & peccatorum ad fidem.Zachar.6.c.Veniunt quoque de terra aquilonis, qui deſerunt ſtatum peccati:& veniunt ad Sion,hoc eſt, ad eccleſiam per fidem & pœnitentiam.Iere.3.f.Iſa.27.d.49.d.Venit gloria Libani ad Sion,quum eloquentes & docti gentilium conuertuntur.Iſa.60.c.Et veniunt ab ortu gentes,quum baptizantur.Iſa.41.g.49.d.Et veniũt ad Deũ vel ad Chriſtum, qui credendo bene operãtur. Iob. 17. c. Venit etiam filius prodigus ad pa-

Venire ad fidem. Conuerſio peccatorum.

Hie.ſ.Zacha.6.&.ſ.Iere. .& epi.beatit. Gre.13.mor.19

ad patrem per pœnitentiam: Tunc autem venit, quando à porcorum pastione recessit. Luc. 15. d. Venit etiam amicus de via, quum aliquis venit ad fidem cupiens erudiri. Lucæ. 11. a. Veniens quoq; Nahaman ad Elisęum, designat gentiles venientes ad fidem. 4. reg. 5. b. Venientes quoq; Ismaëlitæ de Galaad. gen. 37. e. sunt gentiles venientes ad fidem, odorifera remedia suscipientes. Ad hæc referri possunt venientes fratres Ioseph, de terra Chanaan ad ipsum Ioseph: & veniens Ioseph cum duobus filijs ad patrem. gen. 47. a. 48. a. Veniens quoq; Iacob in terram orientalem. genes. 29. a. designat accessum ad gratiam, vel ad baptismum. Venire dicitur etiam finis vniuersæ carnis, aut omnis hominis. genes. 6. b. quum venit tempus baptismi, in quo carnales fiunt spirituales.

(Au. de ver. d. ser. . .; Glo. inte. s. gen. 37; Ori. 1. Rom. 3.)

Reges magi. — Venientes Abimelech, Ochozath, & Phicol ad Isaac gratia pacis. gen. 26. f. designant magos venientes ad fidem. Eosdem designant venientes legati ex Aegypto. ps. 67. (Ori. s. gen. ho. 14.; Hila. & Au. s. ps. 67.)

Neglectus vocationis — Venire nolentes ad nuptias. Mat. 22. a. designant negligentes vocationem prophetarũ: quod præcipuè fuit in Iudæis, qui peculiariter vocabantur. (Ori. s. Mat. ho. 20.)

Venire ad fœlicitatẽ — Confluere dicuntur ad bona domini, qui veniunt ad fœlicitatem: vel etiam ad ecclesiam. Ieremiæ. 31. b. Qui etiam venire dicuntur in Sion cum laude. Isa. 35. d. Et venientes cum exultatione sunt, qui ad cœlestem patriam veniunt. Venit quoq; vsq; ad solium Dei, qui ad cœlestiũ spirituum societatem peruenit. Iob. 23. a. Veniet autem immutatio iustis, quando resurgent cũ corpore glorioso. Iob. 14. c. (Hier. s. Iere. 31. & s. Isa. 35.; Aug. s. ps. 125.; Gre. 16. moral. 14. & 12. mor. 9.)

Transitus à cõtemplatione ad actionẽ — Venire sponsam iubet sponsus. canti. 2. c. vt videlicet transeat à contemplatione, ad actionẽ: quod non fit, nisi ipso ducente. (Ber. s. cant ser. 58)

Defectus verbi Dei — Non venit pluuia super terram, quando deficit verbum Dei. Iere. 14. a. (Hie. s. Iere. 14.)

Cõfessio peccatorũ — Venire foras dicitur Lazarus, quando peccator nequitias suas sponte confitetur. Ioan. 11. f. Venire quoq; dicuntur in fletu. Iere. 31. d. qui conuertuntur per pœnitentiam: vel de quibus dicitur: Euntes ibant & flebant. (Amb. 2. de pœnit. 7.; Gre. ho. 26.; Hie. s. Iere. 31.)

Venire paruulos ad Christum, iubentur discipuli non prohibere. Matth. 19. b. quo designat non contemnendam esse simplicem rudium notitiam. (Ori. s. Mat. ho. 7.)

Laudantes angeli Deum, & gerentes curam hominum — Venire dicuntur angeli, vt starent ante Deum. Iob. 1. b. quum ex consideratione diuinorum beneficiorum humano generi collatorum, se accendunt & incitant ad laudandum Deum. Venit etiam militia belli de terra procul. Isa. 13. a. quando angeli descendunt de cœlo ad terram, ad gerendam curam hominum: Vel prædicatores à contemplatione ad prædicationem. (Ori. s. Iob. 1.; Gre. 2. mor. 3.; Hie. s. Isa. 13.)

Amare & orare Deũ — Venire dicuntur ante Deum homines. Iob. 1. b. quando cum maiori deuotione atq; studio animas suas effundunt ante Deũ in oratione: sicut Anna mater Samuelis. Sic venit Moses ad Deũ. Exo. 3. a. qui designauit Ioannem Baptistam. Venire autem dicuntur ad Deũ, qui mente ad ipsum accedunt. ps. 45. Isa. 55. a. Et veniunt ad Christum, qui amore & imitatione ad ipsum accedunt. Mat. 11. d. Sic venit Petrus ad Christum super aquas: quia ipsum imitatus est in passione. Matth. 14. c. Ioan. 7. f. Venit quoq; oratio ad Deum, quum illi est accepta. Ion. 2. d. Et venit ad eum clamor, quando ipse exaudit. ps. 101. (Ori. s. Iob. 1.; Hila. s. Mat. can. 14.)

Contemplatio — Venire ad solemnitatem, est ad interna gaudia celebranda occurrere. thre. 1. b. Et venire ad montem Dei, est ad sublimem diuinorum intelligentiam ascendere. Exod. 3. a. Et veniens Saul ad excelsum, postquam prophetauit, designat reditum prædicatoris ad contemplationẽ, postquam prædicauit. 1. reg. 10. c. Veniens arca in agrum Iosue, designat ascendentem ad amœnitatem contemplationis. 1. reg. 6. c. Venire quoq; ad quercum Thabor est transire per contemplationem. 1. reg. 10. a. Venire autem in sanctam ciuitatem est habere conuersationem cœlestẽ. Matth. 26. f. Venientes quoq; discipuli trans fretum, sunt à carnalibus ad spiritualia transeuntes. Matth. 16. a. (Gre. s. 1. reg. 6. 10; Ori. s. Mat. ho. 35.)

Illustratio mentis — Adueniens vigilia matutina designat appropinquans tempus lucis. Exo. 14. f. Aduenit autẽ lux, quãdo afflicta mens ipsas, quas de perituris rebus tribulation tenebras patit, agnoscit: quia nisi aliquid ex lumine interno perciperet, nec hoc ipsum, quòd lumen perdiderat, videret. Iob. 36. d. Aut venimus ad Christum tanquam turbæ: & per parabolas nos reficit, ne deficiamus: aut assidemus ei: & multo amplius illuminamur: aut accedimus tanquam apostoli: & aperiuntur nobis secreta: aut in montem ascendimus cum Christo, & patris vocem audimus. (Gre. 27. mor 11.; Ori. s. gen. ho. 4.)

Bene operari. — Venire dicuntur in conspectu domini, qui bona exercẽt opera. Leui. 16. b. ps. 33. Isa. 21. c. Sic vocatur sponsa, vt veniat passibus amoris. canti. 2. d. Inuitatur etiam ibi virgo Maria, vt consentiat incarnationi verbi Dei, & dicat: Ecce ancilla domini. (Basi. s. ps. 33.; Gre. s. cant 2.; Rup. s. cant. 2.)

Illustratio gentium & cæcitas iudæorũ. — Venit mane & nox. Isa. 21. c. quando veniente Christo gentiles crediderunt: & Iudæi remãserunt in tenebris infidelitatis: Ita dixit Christus Ioan. 9. g. In iudicium veni in hunc mundum: vt non videntes videant, & videntes cęci fiant. (Hie. s. Isa. 21.)

Conuersio iudęorũ in fine mundi — Venire remanentes de domo Eli, vt oretur pro eis. 1. regũ. 2. g. designant conuersionem Iudæorum in fine seculi futuram. Reliquiæ enim eorum saluę fient. Isa. 10. f. Et cæcitas contigit ex parte Israel, donec plenitudo gentium intraret. Rom. 11. c. Possunt etiã designare cõuersionẽ peccatorum. Venientes quoq; fratres & sorores Iob ad ipsum, sunt Iudæi venientes ad fidem, (Gre. s. 1. reg. 2. & 35 mor. 9.)

Iob.

Iob.32.c. Veniens Esau post benedictionem Iacob, designat Iudæos in fine mundi credituros. gene.27.e.

Hila. s. ps.65 — Veniens populus ad Mosen, docilitatem auditorum designat. Exo.18.b.34.d.ps.65. Sic venientes principes multitudinis ad Mosen. Exod.16.e. Venire quoq; in Aegyptum ad emendas escas, est venire ad obediendum ecclesiæ, vel præpositis eius. genes.41.g. Venisse autem altera vice, dicit profectum in sapientia. gen.43.b. Iob.17.c. Venire etiam ad hauriendam aquam, est accedere ad suscipiendam doctrinam. Exodi.2.c. Isa. 55.a. Et venientes Aaron & seniores ad Mosen, sunt tractantes sacram scripturam. Exo.18.b. Sic inuitantur sapientes vt veniant ad faciendum opus domini: & etiam artifices. Exo.35.b.36.a. *Docilitas.* (Glo. inte. s. Exo.2.)

Glo. or. s. Exo.2. Lyra. s. Exo.18 — Venire ad hauriendam aquam, est venire ad baptismum. Exo.2.c. Isa.55.a. *Venire ad baptis.*

Veniens Iethro ad Mosen in desertum. Exo.18.a. designat principem secularem venientem ad prælatum ecclesiasticum: vt illi faueat, ac obtemperet.

Gre. s. 1. reg.10.15 Hie. s. Isa.49. — Veniens Isaac ad Abimelec. gene.26.a. designat prædicatorem venientem ad gentes. Et veniens Saul ad ciuitatem Amalec, est prædicator veniens ad carnales conuertendos. 1. regū.15.a. Et veniunt prophetæ de excelso. 1. reg.10.b. Quando prædicatores minoribus prædicant, quæ in contemplatione didicerunt. Veniens quoq; Saul in Carmelum. 1. reg.15.c. est prædicator veniens ad simplices ac rudes, quos conuertisse videtur. Venisse quoq; dicuntur, vel potius festinasse structores Sion, quando apostoli laborabant in conuersione infidelium. Isa.49.d. Veniēs Samuel in Bethlehem. 1. regū.16.a. designat prædicatores prius venientes ad Iudæam conuertendam. Idem designauit Moses veniens ad populum. Exod.19.a. 24.a. Et veniens vir ex acie in Silo. 1. regum.4.c. est missus ad prædicandam rectam fidem Iudæis: sicut & Paulus venit. Et veniens Samuel in ciuitatem est prædicator veniens ad prædicandum. 1. reg.9. b. *Prædicatio.* (Gre. s. 1. reg. 4.9.16.)

Veniens Esau de agro. gen.25.d. designat eum, qui solitus est vacare rebus seculi, colligentē se aliquando à vita actiua.

Glo. inte. s. gen 26. — Veniens Isaac ad torrentem. gen.26.d. designat cursum vitæ mortalis. *Cursus vitæ mortalis.*

Glo. inte. s. Exo.4. — Venientes simul Moses & Aaron ad congregandos seniores filiorum Israel. Exo.4.d. designant legem & sacerdotium: quæ tradita sunt illi populo.

Glo. inte. s. Exo.5. — Venientes præpositi filiorum Israel ad Pharaonem. Exod. 5.c. designant eos, qui ad tempus credunt, & tempore tentationis recedunt. *Credentes ad tempus.*

Gre. s. 1. reg.16 — Veniunt cum Samuele ad immolandum, qui intentionem suam ad superna dirigunt, quum sint sanctificati: prędicator tamen pręcedit. 1. reg.16.a. *Recta intentio.*

Glo. inte. s. Exo.26 — Veniens ansa cortinę contra ansam. Exo.26.b.36.b. designant concordiam charitatis iustorum mutuo se iuuantium. *Concordia.*

Gre. s. 1. reg.2. — Veniens vir Dei ad Eli annuntians ei abiectionem ipsius. 1. regū.2.e. designat apostolos venientes ad pontifices Iudæorum, ad annuntiandum repulsionem synagogę.

Gre. s. 1. reg.3. — Veniens sermo Samuelis vniuerso Israeli, designauit secundum veritatem dari fidelibus ęternam gloriam, & Iudæos infideles abijci. Tunc etiam euenit Israeli sermo prædicatoris, quum ipse est prædicator veritatis. 1. reg.3.d. *Veritas diuinæ promissionis.*

Gre. s. 1. reg.3. — Veniens Eli ad Samuelem, seu vocans ipsum, cum ipse Eli esset pontifex Iudæorum, qui tamen abijciebatur à Deo: designat ostensionem conditionis humanæ in Iudæis, per quam vt homines digni sunt miseratione. 1. reg.3.c.

Gre. s. 1. reg.11 — Venientes nuntij in Gabaa Saulis. 1. reg.11.a. designant recursum fidelium ad prædicatores in tentationibus. *Recursus ad prædicatores*

Gre. s. 1. reg.13. — Venientes ex Galgala in Gabaa. 1. reg.13.c. sunt, qui per sacram scripturam animati & roborati, ad sublimia contra hostes pugnaturi ascendunt. *Parati contra dæmones.*

Gre. s. 1. reg.14 — Veniens Saul ad locum certaminis. 1. reg.14.c. designat prædicatorem explorantē cor peccatoris conuersi, vt in eo cędat hostes. *Solicitudo prædicatoris*

Gre. s. 1. reg.7. — Non venientes vltra Philistęi in terminos Israel. 1. reg.7.d. designarunt non amplius esse locum dæmonibus post iudicium ad tentandum: nec eos in loca beatorum posse ascendere. *Repressio dæmonū post iudicium*

Gre. s. 1. reg.14 — Veniens terræ vulgus in saltum, in quo erat mel. 1. reg.14.d. designant simplices religiosos, qui per bonorum operum exempla veniunt in notitiam secularium.

Amb. s. Luc.23. — Venit Nicodemus ad Iesum nocte. Ioan.3.a. quia nondum fulserat claritas resurrectionis.

Rup.6. s. Ioan. — Venientes ad Christum, quia manducarunt de panibus eius. Ioan.6.c. sunt ecclesiastici, qui veniunt ad ministerium ecclesiæ, vt saturentur temporalibus. *Ecclesiastici auari.*

Ori. s. Mat. ho.32. — Venientes virgines fatuę post clausam ianuam. Matth.25.a. sunt volentes operari, quum iam non est tempus.

Ori. s. Mat. ho.27 — Venientes in nomine Christi. Matthæ.24.a. sunt sermones falsi habentes apparentiam veritatis. *Sermones falsi veri similes*

Ori. s. Iob.1. Hila. s. Mat. cano.6. Hie. s. Isa.8.14. Aug. s. ps.78. — Veniens ventus à regione deserti, est diabolus à cordibus peruersorum ad alios concutiendos. Iob. 1.b. Et venientia flumina sunt incursus grauioris motus cupiditatis & tentationis. Matth.7.d. Venit quoq; rex Assyriorum vsq; ad collum Iuda, hoc est, diabolus ad persequendos *Persecutiones & tentationes diaboli.*

dos perfectiores in ecclesia:quos non potest obtinere.Isa.8.b. Et veniunt turbines ab Aphrico,hoc est,tentationes à diabolo.Isa.21.a.Venit fumus ab Aquilone,hoc est,peccatum à diabolo.Isa 14.d.Venerunt quoq; gentes in hæreditatem Dei,hoc est,gentiles ad ecclesiam, non credendo,sed persequendo.ps.78.

Destructio iudęorũ — Veniebat etiam ventus turbinis ab aquilone.Ezech.1.a.quando Chaldęi venerunt aduersus Hierusalem.Et venientes bestiæ ad deuorandum dispersos Israel:fuerunt exercitus Romanorum,vel dæmones.Isa.56.c.Venientes quoq; pastores & greges ad filiam Sion, fuerunt duces Chaldęorum cum exercitu.Iere.6.a.Non veniet autem vltra collectio:quia non est futura alia captiuitas Iudæorum post vastationem à Tito factam.Isa.32.c.Et venit finis Hierusalem , quũ vltimò desolata est.Ezech.7.a.Et venit aquila ad libanum,quum rex Babylonis venit in Hierusalem.Eze.17.a. — Hie.s.Isa.32.56.&.s. Iere.6.&.s.Eze.7.17

Persecutores hæreticorum cõtra fideles. — Venit Gog quasi tempestas.Eze.38.c.designans hæreticos,qui tumultibus nituntur opprimere simplices.Et venit de loco suo,hoc est , de lateribus aquilonis. Potest etiam significare Caipham aduersus Christum.Venit plaga Samariæ vsq; ad Iudam,quum errores hæreticorum pertingunt ad fideles.Mich.1.c.E diuerso venit vsq; O dollam gloria Israel,quando hæreticorũ gloria exhauritur.Mich.1.d.Venerunt amici Iob de loco suo , quum hæretici contra sanctam ecclesiam ex superbia mouentur.Iob.2.d.Et venit Assyrius in terram nostram,quum diabolus aut infideles persequuntur ecclesiam.Mich.5.b.Dicuntur autem venire vt turbo.Haba.3.d. — Hie.s.Mich.1.5. Gre.3.mor.17

Solicitudo dęmonũ intentando. Afflictio carnis — Veniunt vastatores super omnes vias deserti. Iere.12. c. quando dæmones omnes tentandi occasiones amplectuntur.Vel sunt affligentes carnem,vt seruiat spiritui. — Glo.or.s.Iere.12.

Venientes sex viri de via portæ superioris.Eze.9.g.designant ætates hominum euolui à cõditione paradisi,sicut ab ingressu mundi,à superioribus generationibus. — Gre.22.mor.19.

Venisse dicitur tempus Nabuchodonosor & terræ eius.Iere.27.b. quando destruenda erat Babylon:aut potestas diaboli. — Hie.s.Iere.27.

Venit vsq; ad Babylonem anima,quæ incidit in confusionem peccatorum. Mich.4.c. — Hie.s.Mich.4.

Non venisse tempus domus domini ædificandæ dicunt , qui adhuc vitijs captiui tenentur. Aggę.1.a.Venire quoq; cito opus Dei dicunt mali,quasi non sperantes aut timentes vindictã. Isa.5.e. — Hier.s.Agge.1.&.s. Isa.5.

Non venire in consilium Simeon & Leui,est non consentire in mortem Christi.gen.49.a. — Glo.inte.s.gen 49.

Non venire vltra naues de terra Citiorum,vel de Carthagine.Isa.23.a. est cessare leuitatem & doctrinam frigidam hæreticorum,& auarorum cogitationes. — Hie.s.Isa.23.

Venientes mulieres à spectaculo,fuerunt mulieres,quæ astiterunt spectaculo passionis & resurrectionis Christi.Isa.27.c.iuxta septuaginta. — Hie.s.Isa.27.

Admiratio passiõis Christi. Limitatio tentationum. Repressio humanæ superbiæ — Venit mare vsq; ad terminos,quos illi posuit Deus. Iob.38.b. quando passiones vnigeniti Dei,quas humanum genus prius irrisit,post modũ expauit:& quasi contra opposita ostia more elidendi maris,& tumore elatum venit,& fractum virtute dissiluit.Et venit mare vsq; ad vectes & ostia,quum non permittit Deus hominem tentari supra id , quod potest. Mare etiam, hoc est , genus humanum priora ostia transcenderat : quia claustra legis opposite humani tumoris vnda transiliebat . At postquam mundus oppositum sibi vnigenitum reperit , elationis suæ impetum fregit:& transire non valuit:quia eius fortitudine,furoris sui terminum clausum inuenit. — Gre.28.mor.18.

Non venit mors iustis expectantibus eam,quando compelluntur viuere in gloria temporali.Iob.3.d. — Gre.5.mor.2.

Venter, Vulua, Vterus, Aluus, Vterini.

VEnter dicitur quod est in homine à pectore vsq; ad pubem , & peculiariter quod exterius apparet,continens interius stomachum & intestina:quæ omnia sub ventris nomine includuntur. Vterus autem & vulua propriè est in fœminis ea pars,in qua semen suscipitur, & fœtus procreatur:quæ etiam ventris nomine appellatur:quia intra ventrem includitur. Aluus autem est propriè ea pars,in qua sordes excipiuntur,vt inde egerantur.

Essentia diuina — Venter seu vterus Dei patris,significat secretam originem substãtiæ vel essentiæ eius:ex qua ineffabiliter ante omnem creaturam filium sibi homousion seu consubstantialem & coeternũ genuit.ps.109.Ex vtero ante luciferum genui te.Et benedictio vulue erit participatio benedictionis paternæ.gen.49.c. — Athana.cõt.Arrian. Aug.de essen.diui. &.s.ps.109. Hie.ad Principiam. Euch.for.spũa.1. Amb.de ben.pria.11 Cyril.11.Ioan.32.

Consilium Dei. Iudicia Dei. — Venter Dei quandoq; significat consilium eius,in quo ante secula per prædestinationẽ cõcepti sumus:ita vt creati per secula producamur.Iob.19.d. Designat etiam incomprehensibilia & occulta iudicia eius : quia inuestigari nequeunt : de quo vtero egressa dicitur esse glacies. Iob.38.c. — Gre.14.mor 22. Aug.de essent diui. Hie.s.Iob.38. Euch.for.spũal.1.

Misericordia Dei. Gratia Dei. — Vterus Dei,in quo dicitur portasse Iudæos.Isa.46.a.misericordiam eius designat , qua patienter sustinuit peccantes.Et etiam gratiam Dei,intra cuius sinum , quasi intra vterum Iudæi fouebantur.Sed quia veniente domino,constricti frigore perfidię,feruorem fidei & charitatis amise- — Hie.s.Isa.46. Gre.29.mor.21

amiserunt:à secreto gratiæ sinu proiecti,quasi glacies de vtero creatoris egressi sunt. Iob.38.c.

Rup.ſ.cant 5. Aug.epiſt.120.

Venter sponsi naturam humanam Christi significare potest.canti. 5. d. designat etiam ipsam mentem eius:& etiam carnales intra ecclesiam constitutos.ps.21.

Humanitas Christi. Mens Christi. Carnales intra ecclesiam.

Am.de instit.vir.14

Venter beatissimę virginis Mariæ dicitur vt aceruus tritici. cantico.7.a. quia protulit nobis Christum,qui est granum frumenti,& panis viuus.Ab hoc vtero vocauit Deus Christum. Isa. 49.a.quia ibi imposuit illi nomen:& recordatus est nominis eius:quia iuxta nomen eius effecit,vt esset saluator.Benedictio vulue est partus virginis Mariæ. genes. 49.c. psalm. 21.70. 126.138.

Venter virginis Mariæ.

Aug.ſ.ps.57. 126 & ſ Ioan.trac.11. Gre ſ.cant.7.

Vterus Rebeccę significare potest ecclesiam duos populos in se continentem. genes. 25. c. Hose.12.b.Eandem designare potest vterus Thamar.gen.38.g.Ab hac vulua alienati sunt hęretici.ps.57.126.Venter etiam sponsæ designat latitudinem populi intra ecclesiam.cant.7.a.

Ecclesia

Amb.epiſt.14. Aug.ſ ps.21.138. Gre 2.mor.31.

Venter præterea quandoq; significat synagogam,ex qua segregatus est Paulus, quando suscepit fidem.Gala.1.c.ps.21.70.138.De vtero matris suę egressus Iob nudus. Iob. 1. d. designat Christum,qui egressus est nudus de vtero synagogę, quando relictis Iudæis in incredulitate, ad gentes transijt:sicut Ioseph relicto pallio in manibus adulterę aufugit.

Synagoga

Ori.ſ.Iſa.ho.7. Amb.ſ.ps.118.ſe.12. &.2 de Abra 11. Hiero.ſ.Iob.15.&.ſ. Iſa.16.&.ſ Haba.3. Gre.12.mora.20. & 15.mo.5.6.&.4. mo. 26.&.8.moral.21.& 22.mor.11. Iſi.ſ Leui.3. Chryſ.ſ Ioan. h.50. Beda.ſ.pro 20. Au.ſ.ps.20.&.ſ.Ioã. tra.21.& epiſ.59. Arno.ſ.ps.16. Amb.epiſt.14.

Venter animæ dicitur mens,aut memoria,aut cor:& ipsa conscientia : demũ interiora animæ. Quemadmodum enim receptaculum aliquod est corporis,quo viscerum vitalia continẽtur,& hoc ventris nomine appellamus:ita virtutem animę capabilem,quę eo modo cogitationibus repleatur,quo venter hominis escis repletur,ventrem appellare licet. Mens autem dum cibum suum supernum videlicet suscipit intellectum,refecta procul dubio omnia membra actionum regit.Conuenit ei etiam vteri nomen:quia sicut proles in vtero concipitur:ita cogitatio in mente generatur.gen.30.a.Exo.13.a.34.c.Iob.3.b.15.d.17.a.20.b.32.d.ps.30.39.pro.20.d Isa.16.d.Iere.4.c.thre.1.g.canti.1.b.Eze.3.a.Haba.3.d.Ioan.7.f.Apoc.1.d. Et venter Iudęorũ adimpletus de absconditis,occultam eorum conscientiam designat.ps. 16. Vel est adimpletus appetitus eorum in Christum:quem vsq; ad crucem persecuti sunt.Vulua etiam designare potest voluntatem:& vulua aperta est voluntas bene operans: Vulua vero conclusa est voluntas nõ concipiens bona opa. gen.20.d.30.a.ps.57. Vẽter pro interioribus sumitur.1.reg.28.a.Qui pythonem habebat in ventre.

Mens. Memoria. Cor. Conscientia. Voluntas. Interiora

Gre.ſ.cant.5. Glo.inte.ſ.ps.70

Vulua aliquando significare potest corpus humanum. Exod. 13. a. 34. c. Et venter sponsi est mortalitas corporis Christi.canticor.5. d. Ipsa quoque natiuitas venter dici potest. psalm. 70.De ventre matris meę tu es protector meus:Quod etiam ad natiuitatem spiritualem referri potest.

Corpus humanum. Mortalitas Christi. Natiuitas

Arno.ſ.ps.57.

Vulua & vterus quandoq; significant Abraham & Saram.ps.57.Datur etiam vulua Dauid, aut Christi, quæ ad eosdem refertur.ps.131.

Gre.ſ.1.reg.1.

Vulua Annę conclusa.1.reg.1.a.designat prædicationem ecclesiæ non conuertẽtem Iudęos nec eos spiritualiter generantem.

Prædicatio ecclesię

Hie.ſ.Ezec.7.& de veſte ſace.&.ſ.Iob. 40. Philo.2.allego. Amb.de fuga ſec.7. Beda.ſ.gen.3. Arno.ſ.ps.30. Gre.15.moral 10.& 21.mo.2.&.28.mor. 15.& 32.mor.12. Gre.Nyſſe.de orõ.

Venter victimæ designat appetitum operandi.Leui.3.c.Et generaliter venter designat appetitum:qui non impletur auro &c.Eze.7.f.Venter etiam est concupiscentia carnalis : vnde & serpens super ventrem repit.gen.3.c.Venter autem receptaculum ciborum in scorto Madianitide sacerdotali pugione confossus.Num.25.c. vniuersos hominum labores,momentanea blãdimenta gulæ,stercoris fine condemnat:& ostendit mentibus consecratis Deo , totum quod currimus,quod satagimus,quod voramus,in secessum proijci.Vnde apostolus : Escæ, inquit, ventri,& venter escis:Deus autem & hunc & illas destruet.E contrario de luxuriosis : Quorũ Deus venter est.Venter autem conturbatus per ieiunia est gula.ps.30.57. Iere. 4.e. Galat.1.c. Eccl'i.37.a.Sodalis amico congaudet causa ventris.Et venter Behemoth est libido. Iob.40.a. 3.b.Vulua etiam est occulta & malitiosa carnalium cogitatio.Iob.38.a.Quæ non ad proferẽdam prolem concipit substantiam corporis:sed ad explendam nequitiam, causam doloris. De hac vulua dicitur ps.7.Concepit dolorem & peperit iniquitatem.Venter quoq; iniqui, qui nõ repletur,est auaritia.Iob.20.c.Venter adhærens terræ est carnalis cõsentiens peccatori.ps.43. Huic ventri amarus est liber diuinæ legis.apoc.10.d.

Aug.ſ.ps.43.&.ſ. apoc.ho.8.

Appetitus. Concupiscentia carnalis. Gula. Peruersa cogitatio. Auaritia. Carnalis homo

Hie.ſ.Iſa.44.

Ab vtero est Deus auxiliator Israel.Isa.44.a.quia in vtero Iacob apprehendit plantam fratris sui:& post modum adeptus est primogenituram.Ab vtero etiã est Deus auxiliator Israel: quia à principio nascentis ecclesiæ seruauit credentes.

Lyra.ſ.Iſa 16.

Venter interdum est compassio.Isa.16.d.Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit:nempe per compassionem.

Compassio.

Glo.or.ſ. Dani.2.

Venter statuæ ęneus designabat regnum Macedonum.Dani.2.e. Significat etiam doctrinã ad inanem gloriam directam.

Au.cõt.Adiman.25.

Vterus hæreticorum est vbi formant ipsi discipulos:hoc est,doctrina eorum erronea:Datur autem hæreticis aut Iudæis venter vacuus, aut vulua sine liberis:ne videlicet proficiant in docendis erroribus.

Errores hæreticorũ

Hie.ſ.Ionam.2.

Venter ceti,vbi fuit Ionas,significare potest limbum,in quem descendit Christus:qui etiam dicitur

Limbus

Profundum — dicitur venter inferi: Vel designat mortem Christi: aut sepulcrum eius. Ion. 2. a. Matth. 12. c. Venter etiam significat profundum. Eccl'i. 51. a. De altitudine ventris inferi. — Rup. s. Ion. 2. Lyra. s. Eccli. 51.

Paradisus terrestris — Venter generis humani dici potest paradisus terrestris: in quo genus humanum primo conditum fuit: cuius ostia aperuit diabolus, quum persuasione sua callida in corde hominis mandatum cœleste dissoluit. Iob. 3. b. — Gre. 4. mor. 16.

Lex — Venter aliquando dici potest lex: à quo vtero errauerunt Iudæi. ps. 57. In hoc latebat Ioannes prænuntians Christum: quia occulte Christus prænuntiabatur in lege. Luc. 1. c. — Aug. de sanc. ser. 20

Tempus egreßiõis de Aegypto — Ex ventre transgressor dicitur Israel. Isa. 48. b. Nempe à tempore egresionis ex Aegypto: quando à Deo quasi in vtero gestabantur. — Glo. inte. s. Isa 48.

Cognitio propriæ infirmitatis — Nudus exire dicit de vtero matris. Iob. 1. d. qui tẽtatus cognoscit se in fide per primã gratiam sine proprijs meritis aut virtutibus genitum: & nudus reuertitur illuc, quum post tentationem cognoscens infirmitatem suam, & metuens ne nudatus sit virtute, per humilitatem ad gratiam robustius redit, tribuens diuino adiutorio quicquid virtutis habet. — Gre. 2. mor. 40.

Praua suggestio — Vulua de qua egreditur peccatum, est praua suggestio: quia inde concipitur peccatum in mente. Vulua vero, de qua egreditur peccatum opere perpetratum, est ipsa culpa latens. Iob. 3. b. 10. d. 38. a. — Gre. 4. mora. 27. 28. & 28. mor. 15.

De vtero matris ait Iob egressam esse secum miserationem. Iob. 31. b. Vt declaret non fuisse sui arbitrij, vt cum ipso exiret: sed esse ex conditoris munere, à quo illam accepit. — Gre. 21. mor. 12.

Praua consuetudo. Mundus — Vterus matris est praua consuetudo Babylonis, seu huius mundi: vnde suscipit Deus eum, quem conuertit. ps. 138. Potest etiam venter ipsum mundum significare. — Aug. s. ps. 138. Amb. de fuga sec. 7.

Paulus. — Vterinus frater Ioseph erat Beniamin. gen. 43. f. & designat Paulum intra vterum synagogæ: qui postmodum intra vterum ecclesiæ susceptus est. — Glo. or. s. gen. 43.

Ventriloqui dicebantur, e quorum ventre dæmones responsa dabant, qui & pythones dicebantur: Designant autem eos, quorum Deus venter est. Isa. 8. d. Ventriloqui etiã sunt, qui quasi de intelligibili ventre sui cordis fabulas quasdam. i. falsas doctrinas & prophetias proferentes, decipiunt. Leui. 19. f. — Ori. s. Isa. ho. 7. Isy. s. Leui. 19.

Ventus, uide Aër.

Ventilare, Ventilabrum.

VEntilare est ventum excitare, vel in ventum aliquid mittere, agitare, ac versare: Item dispergere, profligare, ac propulsare. Et ventilare frumentum est ipsum in area ventilabro purgare. Ventilabrum autem est instrumentum ad ventilandum.

Separatio bonorũ & malorum. — Ventilare dicitur Christus gentes, quando quosdam per fidem & gratiam ducit in cœlum: quosdam vero propter peccata mergit in infernum. deut. 33. c. Isa. 41. d. Ezec. 30. g. Et ventilatũ triticum aut hordeum, sunt boni separati à malis. Et dicuntur boni ventilari sicut triticum: mali vero sicut palea. Isa. 30. e. — Tertul adue. Iud. Hie. s. Isa. 30. 41. Amb. 2. de interp. 5.

Condemnatio Iudæorum. — Ventilare dicitur Deus Iudæos in portis terræ. Ierem. 15. b. quando illos adducit ad portas inferi. — Hie. s. Iere. 15

Separatio spirit⁹ à litera. — Ventilari dicitur triticum aut hordeum. Isa. 30. e. quando in scriptura sacra fit separatio spiritus & literę, quasi tritici & paleę. — Hie. s. Isa. 30.

Destructio Hierusalem. Vincere dæmones. — Ventilantes Ariel fuerunt exercitus Romanorum destruentes Hierusalem: vel sunt doctores fideles contra hæreticos. Isa. 29. a. Ventilant etiam fideles inimicos, hoc est, profligant & propulsant, quando vincunt dæmones: sed in Deo, non propria virtute. ps. 43. 3. reg. 14. d. — Hie. s. Isa. 29. Aug. s. ps. 43.

Diabolus persequẽs bonos. — Ventilans cornu Pharao. Eze. 32. a. designat diabolum persequentem bonos. — Hie. s. Eze. 32.

Vis discretiõis chri. Examẽ iustitię Dei. Tentationes. — Ventilabrum in manu Christi designare potest vim discretionis eius: vel ius discriminandorum meritorum: seu examen iustitiæ Dei. Matth. 3. c. Luc. 3. d. Ventilabrum quoq; dici possunt tentationes, quæ bonos & malos examinant, ac discernunt. — Hila. s. Mat. cano. 2. Amb s. Luc. 3. Euch. for. spũal. 4.

Venustus, quære Decorus. Vepres, uide Spina.

Ver.

VEr est anni pars temperata, quando videlicet tempus transit ab hyeme in æstatem.

Ver dicere possumus, quando sancti in hoc seculo bonis florent operibus. ps. 73. — Hie. s. ps. 73.

Nouitas vitæ — Vernum tempus nouitatem vitæ post hyemem infidelitatis significare potest: & quietẽ, quæ sequitur post tentationes & tribulationes. gen. 35. b. 48. b. Exo. 34. c. ps. 73. — Ori. s. cant. ho. 4. Aug s. ps. 73.

Verberare, Verbera, uide Flagellare.

Verbum, uide Sermo.

Verbosus, Loquax.

Hæretici. — VErbosus dicitur, qui nimium loquitur, tam dicenda, quam non dicenda effutiens: & verbosi amici Iob sunt hæretici loquaces. Iob. 11. a. 16. d.

Vereri,

Vereri, uide Timere.

Verecundia, Verecundari.

Ari.2.rhetori.6. Verecundia est dolor quidam, ac perturbatio ex malis aut presentibus aut futuris, quæ infamiam inferant: quæ iuuenibus accommodatur. Vereri autem, aut verecundari est verecundia affici.

Veredarius, uide Cursor. Verenda, Veretrum, quære Genitalis.

Vergere, uide Declinare.

Vermis.

Vermis dicitur animalculum quod ex putredine generatur, vel in plantis aut fructibus, vel in alijs animalibus, aut etiam in terra: dictum à vertendo: quòd sese torquendo vertat, & repat.

Ori.f.Luc.ho.14. Diony.cœle.hier.2 Hie.f.Ion 4. Aug.epist.49.q.6. & epist 120. Ori.f.Mat.cap.13. Amb.f.Luc.14. Hiero f.Isa.66.&.f. Marc 9. Hie.f.Isa.41.

Vermis de carne sine concubitu nascitur: qua ratione Christus dicitur vermis, & nō homo: quia non ex semine extrinsecus adueniente, sed interius manente genitus est de virgine: & dicitur vermis & non homo: quia filius hominis, & non vetus homo. ps.21. Iob. 25.b. Et dicitur vermis matutinus, qui abstulit vmbram Ionæ, hoc est, vmbram legis. Ionę.4.c. *Christus.*

Vermis quoq; dicitur verbum Dei: quod peccantis cōscientiam rodit: nec vnquam morit. Ipsa etiam conscientia, seu remorsus eius est vermis, qui non moritur, sed pungit, & dolorem infert peccantibus: & ipse dolor vermis dicitur: & in malis sera conscientia est vermis, qui non moritur: sed manet semper in inferno. pro.25.c. Isa.51.c.66.g. Mar.9.d. *Verbum Dei. Conscientia. Remorsus conscientiæ.*

Vermis Iacob dicti sunt apostoli. Isa.41.d. quia contemptibiles habebantur: & tamen vt vermis terram penetrat, ita sermo apostolicus gentium ciuitates, & corda durissima penetrauit. *Apostoli.*

Gre.13.mor.21.&.15 mor.26.&.16.mor.21.31.

Vermibus dicit Iob, mater & soror. Iob.17.d. quia quantum ad materiam corruptibilis carnis, & de putredine processimus & cum putredine venimus, quam portamus. Spiritualiter autem mater natura & soror consuetudo vermes sunt: quia ex natura corruptibili & consuetudine peruersa cogimur, vt quasi quibusdam vermibus, sic inquietis cogitationibus in mente fatigemur. Carnis enim natura vitiata, & consuetudo peruersa, quia innumeras curas in corde infirmitatis nostræ generant, bene mater & soror vermes vocantur. Mordent enim animum curæ, dum inquietant. Quia enim natura est vermium momentis singulis incessanter moueri: non immerito signatur nomine vermium inquietudo cogitationum. Peruersæ itaq; mentis dulcedo vermis est: quia inde delectabiliter pascitur, vnde per inquietudinem incessanter agitatur. Iob. 21.d.24.d. *Natura vitiata & consuetudo peruersa. Inquietudo cogitationum.*

Gre.17.mor.9. Dicitur primus humani generis parens homo, non filius hominis: exquo quisquis prodijt, nō solum homo, sed filius quoq; hominis fuit. Sicut ergo ex homine filius hominis, ita ex putredine nascitur vermis. Vnde recte homo putredo, filius vero hominis vermis vocat. Primus quippe homo putredo non vermis: quia etsi per mortem putruit, non tamen ex putredine per natiuitatem venit. Qui autem hominis est filius, vermis dicitur: quia iam ex mortalium corporum corruptione propagatur. Iob.25.d. *Homo ex Adā propagatus.*

Rup f.Ion.4. Vermis, qui corrosit, & siccauit hęderam Ionæ fuit exercitus Romanorum, qui destruxit Hierusalem. Ionę.4.c. *Exercit⁹ Romanorum.*

Glo or.f.Iob.17. Amb.ser.34. Beda.f.Exo.16 Vermis etiam dici potest peccatum. Iob.17.d. Mater mea & soror mea vermibus. 1. Mach. 2.g. Vermis etiam est carnalis delectatio: & vermes in manna designant fructum immoderatæ gulæ: & etiam auaritiæ malum: Ideo solum generabatur in manna, quod aliqui ex gula aut auaritia in crastinum reseruabant. Exo.16.e, Vermis autem de manna est de verbo Dei cōtempto, qui conscientiam rodat. *Peccatum. Carnalis delectatio Gula. Auaritia.*

Hie.f.Isa.14 Vermes in manna pœnam æternam significare possunt: quæ datur indigne sumentibus corpus Christi. Exo.16.e. Vt autem vermis viuit in corpore: ita pœna in damnatis tamdiu durabit, quamdiu permanebunt peccata. Isa.14.c.1.Cor.11.f. *Pœna æterna.*

Vernaculus.

Vernaculum dicitur omne, quod domi nostræ nascitur: vel quod in nostra est patria: Interdum autem sumitur pro verna, qui est seruus domi nostræ natus.

Isy.f.Leui 22. Vernaculus sacerdotis est in fide nutritus: & in domo Christi ecclesia per parentum fidem educatus. Leui.22.b. *Nutritus in fide.*

Glo.inte.f.gen.14 Vernaculi expediti ad bellum, designare possunt religiosos ab omnibus mundi impedimentis excussos, & ad prelium aduersus diabolum paratos. gen.14.c. Possunt itidem cælibes designare. *Religiosi. Cælibes.*

Amb.2.de Abra.11. Vernaculi Abrahę significare possunt legis opera, vel ea seruantes: qui per ea non sunt hæredes diuinę promissionis. gen.15.a.17.d. Iere.2.c. *Opera legis.*

Motus naturales — Vernaculi, qui circunciduntur, sunt motus naturales: qui circuncidendi sunt, & reprimendi ne superefluant. gen. 17. d. — Amb. 2. de Abra. 11.

Sensus. — Vernaculus etiam, qui non est hæres, est sensus: qui non peruenit ad intelligentiam veritatis. genes. 15. a. — Philo quis rerum diuin. hæres.

Versus.

VErsus carmen dicitur: quod dum fit, ipsa verba variè huc illucq; vertuntur, & ad principiũ reuertuntur. Sumitur autem sæpe pro linea seu ordine.

Diuersæ virtutes. Dona spũssancti. — Versus lapidum rationalis. Exo. 28. c. diuersas virtutes indicant in pectore sacerdotis firmãdas. Idem designant versus catenarum & retiaculorum in columnis, quas statuit Salomon in templo: & etiam dona spiritussancti in ipsis sanctis. 3. reg. 7. c. — Glo. or. s. Exo. 28.

Versutus.

Prudens — VErsutus homo sumitur in bonum pro prudenti. pro. 12. d. qui celat scientiam, quando non potest carnalibus loqui: aut ne det margaritas porcis. — Beda. s. pro. 12.

Vertere, Versare, Versatilis.

VErtere est rem ab vno latere aut facie in alteram mutare, & conuertere: vt vertit Deus malum in bonum. genes. 50. d. Item voluere. Esther. 2. b. Mensis duodecimus vertebatur. Transferre. 2. reg. 14. c. Vt verterem figuram sermonis. Versare autem est sæpe vertere: & versatile, quod vertitur.

Vertens Pharao nomen Ioseph in saluatorem mundi. genes. 41. f. nomen Christi futurum expresit. — Glo. inte. s. gen. 41

Incarnatio Christi. Resurrectio. Intelligentia spiritalis. — Versa virga in colubrum. Exo. 4. a. 7. b. designat filium Dei hominem factum. Versus vero coluber in virgam designat resurrectionem Christi: vel tempus iudicij, quando iudicabit in virga iustitiæ. Vel vertitur virga in colubrum, quando litera legis deducitur in spiritalem intelligentiam, & veram sapientiam: vel quum crucis Christi prædicatio facta est Dei sapientia. — Amb. 3. offici. 14. Rup. 1. s. Exo. 17.

Vindicta & misericordia Dei. — Vertere dicitur Deus manum suam, aliquando quidem dum iuste in reos debitam exercet vltionem: nonnunquam vero, quando misericorditer à vindicta sententiam suspendit. thre. 3. a. — Glo. or. s. thre. 3.

Fugare. Vincere hæreticos & philosophos. — Vertere interdum est fugare: & vertit Deus hostes Israel in tumultum, quando philosophi cum hæreticis inaniter pugnant: & vtriq; à catholicis confunduntur. Isa. 9. b. Et vertit in furorem hariolos. Isa. 44. d. Vertit etiam dorsa regum ante faciem Cyri, quum per prædicatorem vincit hæreticos & philosophos. Isa. 45. a. — Glo. or. s. Isa. 45.

Caro infirma Chri. Afflictio corporis. — Versatum dicitur stratum Christi in infirmitatem. ps. 40. quando verbum factum est caro, quæ est infirma. Versatur etiam stratum in infirmitate, quum corpus affligitur ad salutẽ: & quũ non permittitur homo quietè frui in hac vita his rebus, quas sine peccato amat: quando videlicet oẽ, quod sibi homo parauit ad requiẽ, hoc Deus occulto iudicio mutat in peturbationẽ. — Amb. ser. 28. Aug. s. ps. 40. Gre. 23. mor. 23.

Versi vultus cherubim ad propiciatorium dicuntur esse, quando ad contemplationem vnitatis & trinitatis diuinæ sumimus similitudines à creatura rationali. Versi quoq; erant ad exteriorem domum: quia & testamenta nobis, qui adhuc foris stamus, sunt condita. 3. reg. 6. c. — Ricar. de. s. victo. 4. de arca mysti. 20

Transitus literæ ad spiritum. — Versa cutis in candorem. Leui. 13. b. designat legis literam versam in euangelicam claritatem & spiritualem intellectum. Sic vertuntur deserta in vbertatem, quum sterilitas literę legis conuertitur in vbertatem spiritus. Isa. 5. d. Et aquæ amaræ legis vertuntur in dulcedinem euangelij. Exo. 15. d. — Glo. inte. s. Leui. 13. Gre. s. Eze. ho. 3.

Venire ad fidem — Verti aquã in sanguinẽ est populos ad fidẽ sanguinis & passionis Chri venire. Exo. 4. b. 7. c. — Glo. or. s. Exo. 4.

Mutari gloriam Dei in idolum. Decipere simplices. — Mutatur etiam aqua in sanguinem, quum quis mutat gloriam Dei in imaginem corruptibilem creaturę. Item cum sapientia scribarum applicata est ad sanguinem Christi fundendum. Item quum boni & simplices occiduntur, vel decipiuntur à philosophis vel hæreticis. Euenit autem hoc Aegyptijs: quia ipsi in aqua pueros occiderunt. Vertitur quoq; Iudæis aqua in sanguinem, quum, quod attingere tentant de scripturarum fluentis, male intelligunt ad suam damnationem. — Rup. 1. s. Exo. 17. 31. Glo. or. s. Exo. 7.

Ariditas mundanæ sapientiæ. — Verti aquam in siccũ. Exo. 14. e. est mundanã sapientiam exiccari per spiritum sanctum. — Glo. inte. s. Exo. 14.

Tribulationes huius vitæ. — Versum ædificium templi ad viam respicientem ad mare. Eze. 41. b. designat in hac vita semper adesse tribulationes. — Glo. or s. Eze. 41.

Vertitur in luctum cithara ecclesię, & organum in vocem flentium, in extremis persecutionibus: quia quum pacis tempore per alios parua more citharæ, per alios vero more organi magna & sonora prædicabat, in tempore persecutionis eos, qui prædicationis cantum non audiũt deplorat. Iob. 30. b. — Gre. 20. mor. 31.

Vertunt noctem in diem cogitationes dissipatæ. Iob. 17. c. quia nonnunquam iustis amplius placet ex aduersitate mala perpeti, quàm ex prosperitate terrenę dispensationis cura fatigari. — Gre. 13. mor. 20.

Cognitio fraudum dæmonis. — Verti dicitur dies in tenebras. Iob. 3. a. quando aduersa esse intelligimus ea etiam, quæ prospera dæmones pollicentur: & quando antiquus hostis qualis est sęuiens, talis à nobis perspicit etiam — Gre. 4. mor. 8. 17.

etiam sub blandimentis latens: ne fictis prosperitatibus, quasi ex diei lumine illudat, & veris miserijs ad peccati tenebras pertrahat. Vel quando culpa in ipso delectationis exordio, ad quem perditionis finem rapiat videtur: quum videlicet nos metipsos districte punientes, ipsa delectationis prauæ blandimenta per districta pœnitentiæ lamenta cruciamus: & quum flendo insequimur, quicquid in corde taciti ex delectatione peccamus. Versa est Babylon in desertum, Iere.50.c. quando relictus est status peccati per pœnitentiam. — Ori.s.Iere.ho.3. — Pœnitentia.

Vertitur lapis in æs. Iob.28.a. quando dura mens superni amoris igne liquefacta, ad veram fortitudinem commutatur: vt peccator, qui prius insensibilis extiterat, postmodum & per autoritatem fortis, & per prædicationem sonorus fiat. — Gre.18.mora.16.17. Hie.s.Iob.28. — Fortitudo mentis.

Versa vxor Lot in salem. gen.19.f. designat exemplum eius condimentum esse, vnde alij saliantur, & sibi caueant. Ideo dixit dominus noster. Mementote vxoris Lot. — Beda.s.gen.19. — Exéplú cauen.

Verti dicitur panis hypocritæ in fel aspidum in vtero ipsius. Iob.20.b. quando satietas transitoriæ delectationis ex laudibus & honoribus, in retributionis fide ad amaritudinem vertitur: & fel aspidum, hoc est, malignorum spirituum persuasio fuisse cognoscitur, quod hic laus gloriæ esse credebatur. Vel certe panis scripturæ sacræ in vtero illius in fel aspidum intrinsecus vertitur: quia dum de sacræ legis scientia gloriatur, vitæ potum conuertit sibi in veneni poculum: & inde reprobus moritur, vnde ad vitam erudiri videbatur. Vel nonnunquam hypocrita, dum doctrinę verbo ad ostentationem studet, diuino iudicio cęcatus, hoc ipsum verbum prauæ intelligit, quod male quærit. Quum autem in hæreseos errorem labitur: contingit ei, vt sicut de felle aspidum, sic infelix de pane moriatur, & in doctrina sua mortem inuenit: quia in verbis vitæ, vitam minime quęsiuit. — Gre.15.mor.5.6. — Mutatio gloriæ temporalis in luctum. Lapsus in errorem ex superbia.

Verti dicitur ad dextram, qui de virtutibus gloriatur: ad sinistram vero, qui peccatorũ delectationibus consentit. Iob.23.b. — Gre.16.mor.16

Versus gladius vniuscuiusq; in proximum suum dicitur. 1.reg.14.c. quando in religione per verbum Dei vnusquisq; in proximo perimit vitia. Vel generaliter quilibet Christianus alium per exhortationes conuertere conatur. — Gre.s.1.reg.14. — Exhortatio proximi.

Verti dicuntur lapides fundæ in stipulam ipsi Leuiathan. Iob.41.c. quia tempore Antichristi omnes prædicatores ecclesię reputabit infirmos. — Gre.34.mor.5.

Vertere terga est fugere: & terga vertunt, qui vincuntur à diabolo. genes.14.b. 1.reg.4.a. Et vertunt tergum seu scapulam Deo, qui eius contemnunt præcepta: sicut è diuerso vertunt illi faciem, qui obtemperant. Iere.2.f.32.f. Zach.7.f. — Hiero.s.Iere.2.&.s.Zach.7. — Vinci à diabolo. Cõtépt° pceptorũ.

Vertere etiam terga dicuntur hæretici: quando non possunt resistere rationibus prædicatorum ecclesię. 1.reg.4.a. — Gre s.1.reg.4.

Verti puluerem in scyniphes. Exo.8.d. est mentem inquietari phantasmatis & sophismatis dialecticorum. — Glo.or.s. Exo.8. — Inquietudo phantasmatũ.

Versus populus ad prędam. 1.reg.14.e. designat prędicatores ad proprias laudes conuersos. — Gre s.1.reg.14. — Inanis gloria.

Versum argentum in scoriam, est doctrina sacra in errores, per hæreticos immutata. Vel est vir iustus factus vitiosus. Sic vertuntur desiderabilia in ruinam, quum quis cadit à statu gratiæ peccando. Isa.1.f.64.d. — Hie.s.Isa.1.64. — Peruersio doctrinæ sacræ. Lapsus viri iusti.

Vertunt sermones Dei in canticum, qui sic eos audiunt, vt audire solent poëtarum carmina in theatris: nec seruant opere ipsos sermones. Eze.33.g. — Hie.s.Eze.33. — Auditus verbi Dei sine operibus.

Non reuersatus panis. Hose.7.b. designat hæreticos minime ad fidẽ conuersos. Item Iudęos obstinatos. — Hie.s.Hose.7. Rup.s.Hose.7.

Versatilis gladius ad custodiendum paradisum. gen.3.d. motum cœlorum significare potest: vel ipsum solem, qui versatur. — Philo.de Cherubim. Aug.2.de gen.cõt.Manich.2.3. — Motus cœlorum. Sol.

Versatilis etiam gladius dici potest liberum arbitrium hominis, quo reuerti potest in paradisum per pœnitentiam: quia aliquali ignorantia deceptus, & fragilitate attractus cecidit. Diabolus autem nulla ignorantia obuolutus, nec carnis fragilitate circundatus, propria malitia peccauit peccato irremissibili, & penitus in spiritum sanctum. — Geor.vene.canti.1.tou.7.cap.21. — Liberum arbitrium.

Gladius pterea versatilis tribulationũ varietatẽ designat, quibus gen⁹ humanũ varie affligit. — Aug.2.de gen.con.Mani.2.3. — Varietas tribulationum.

Vertex.

Vertex proprie dicitur de ventis cõtortis & rotatis in modũ turbinis: qui & vortex dicit. Inde propter flexũ capillorũ summa pars capitis vertex dicitur. Et ab huius similitudine pars montiũ eminẽtissima vertex appellatur. Et vertex in cœlo designat altissimas partes cœli, & pcipue polos & cardines cœli: quo vertice stellarum dicitur Deus sublimior. Iob.22.b. Vertices quoq; in ligno dicuntur nodi. Sapi.13.c. Fecit lignum curuum & verticibus plenum.

Vertex Nazaręi in Ioseph, significabat caput Christi. gen.49.d. Ipse quoq; Christus, qui est caput, dicit etiã vertex. Vnde in vertice montiũ pręparatur mons domus domini: quia oẽs sunt sub Christo capite: & ipse est super omnẽ sublimitatẽ legis & patriarcharũ ac prophetarũ. Isa.2.a. Mich.4.a. Et ipse Christus est vertex Iob: quem etiã percussit diabolus persequẽdo. Iob.2.c. — Glo.int.s.gen.49. Hie.s.Isa.2.&.s.Miche 4. Gre.3.mo 14. — Caput Christi. Christus.

Virgo Maria. Vertex ramorum cedri dicitur beata virgo Maria principatum tenens in genere regio: vnde sumptus est Christus. Eze.17.g.

Ratio. Libertas arbitrij. Vertex filiarum Sion est principale animæ, seu ratio. Isa.3.d. Iere.2.d. psal.7.67. Vertex etiã capitis dicitur potestas liberi arbitrij: vel facultas operandi bonum cõmodum. Isa.1.b. Glo.ord.s.Isa.3. Ricar.de.s. vict.de statu interi. hois.32.

Fides. Vertex interdum est fides: quã polluere nituntur filij Mempheos, hoc est, dęmones. Iere.2.d. Gre.25.mor.15.

Sublimitas sẽsus aut perfectionis. Vertex collis est sublimitas sensus, aut perfectionis: sed non summa. Vertex vero mõtis est altissimus gradus perfectionis, & eminentia contemplationis. Exod.17.c. 19.d. 24.d. 34.a. Iere. 42.b. Ori.s.Exo.ho.11.

Doctor. Vertex aliquando dicitur doctor. Deute.33.c. Cepitq; brachium & verticem. Prouerb. 8.e. In summis excelsisque verticibus. Isa.1.d. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas.

Principes iudęorũ. Vertex vallis pinguissimæ dicebatur, vbi erat templum Hierusalem. Ibi dicuntur errasse ebrij Ephraim, hoc est, hæretici, & sacerdotes, & pharisæi: vt vertex dicantur habentes principalem statum in doctrina & dignitate: qui ideo errant: quia non gloriã Dei: sed suam quærunt. Isa.28.a. Et vertex capitis, in quo non erat sanitas, erant principes populi Iudęorum. Isa.1.b. Vertex etiam Carmeli siccatus sunt sacerdotes, Scribæ & Pharisæi sine gratiæ & syncerae doctrinæ rore. Amos.1.a. Hie.s.Isa.1.28. Rup.s.Amos.1.

Principes seculi. Mũdanũ impium. Vertex Sanir designat principes huius seculi. Canti.4.c. Ipsum quoque mundanum imperium vertex dicitur. Deut.33.c. Cepitq; brachium & verticem. Vertex etiam capilli dicuntur dæmones, & nimium superbientes. psal.67. Gre.s.canti.4. Glo.ord.s.Deut.33. Hila.s.ps.67. Aug.epis.59.

Voluptates carnales. Vertex montis Phogor, designat culmen voluptatum carnalium. Num.23.d. Ori.s.Nu.ho.17.

Vertigo.

VErtigo est morbus capitis ex frigidis & lentis humoribus sursum ex ventriculo ascendentibus ortus, ita vt sic affecti, occasione parua succidant.

Rep̃bus sensus. Vertigo dici potest reprobus sensus hæreticorum, quo ipsorum mentis oculi perturbãtur. Isa.19.c. Hiero.s.Isa.19.

Verus, Veritas, Verax.

VErum dicitur, quod est syncerum, & solidum, & falso contrarium: & vera oratio, quæ ita significat, vt est in re. Verum quoq; est, quod minime est adulteratum: vt verus color, hoc est, natiuus. Verum etiam est iustum. Deut.21.c. Pondus habebis iustum, & verum. Veritas autem dici solet ipsa adæquatio aut conformitas rei cum intellectu. Item æquitas, certitudo. Est etiam veritas auxilium. Nehe.9.g. Quia veritatem fecisti nobis. Bonum æternum. Eccl'i.17.c. Destinauit illis sortem veritatis. Cognitio Dei. psal.24. Dirige me in veritate tua. Confessio veritatis. 2.Reg.20.f. Quæ respondeo veritatem in Israel. Effectus iustitiæ. Deut. 13.c. Diligenter rei veritate perspecta. Fides. psal.25. Complacui in veritate tua. Intelligentia. Isa.59. Quia corruit in platea veritas. Iustitia. Exod.18.d. In quibus sit veritas. Operatio vera. 1.Reg.12.d. Seruire ei in veritate. Promissi impletio. Eccl'i.17. In veritate enuntio scientiam eius.

Deus pater. Veritas aliquando sumitur pro Deo patre. psal.44. Propter veritatem & mansuetudinem & iustitiam. psal.142. In veritate tua exaudi me. Arno.s.ps.44.

Christus. Veritas dicitur ipse Christus: qui ait de se ipso. Ioan.14.a. Ego sum via, veritas & vita. Et veritas vsq; ad nubes est Christus vsq; ad apostolos: quos veritatis cognitione repleuit. psal.35.84. 88.118. Et veritas corruit apud Iudæos: quum Christus occisus est ab eis: & facta est procul. quia transiuit ad gentes. Isa.59.c. Arno s.ps.35. Hiero s.Isa.59. Aug.s.ps.84.

Vera doctrina. Lex noua. Impletio veteris teſt. Verum semen vineæ dicitur vera doctrina: quæ erat olim apud Iudæos. Iere.2.d. Et veritas legis Dei fuit in generatione & generationem, hoc est, prius in populo Iudaico, deinde in Christiano. ps.118. Peculiariter autẽ veritas dicitur ipsa lex noua: quia vet' dicitur vmbra. Et fit opus in veritate in lege noua: quia nõ in vmbra legis. Isa.61.c. Zach.8.b. Iob.6.d.21.d. Et veritas, cuius Christus est plenus, est impletio veteris testamẽti, figurarũq; eius. Ioan.1.b. psal.44. Ori.s.Iere.ho.13.& in diuer.ho.2. Hila.s.ps.118. Amb.s.ps.118.ser.13 Hiero.s.Isa.61.&.s.Zach.8.

Veritas in Christo Iesu est, quę alijs est comitata virtutibus. Veritas vero non in Christo est, cui desunt aliæ virtutes: qualis fuit veritas Caiphæ: & spiritus pythonis. Roma.9.a. psal.29. Ori.s.Rom.9.

Anima. Verum semen vineę potest etiã dici ipsa anima, quæ vndiq; bona creata est à Deo. Iere.2.d. Ori.s.Iere.ho.13.

Veritas dicebatur esse in rationali pontificis: vt designaret sacerdotem debere vacare veritati inquirendæ, & docendæ: vtque in ipso esset ipsa veritatis ratio. Exod.28.e. Leui.8.a. Glo.ord.s.Exo.28.

Veritates diminutæ à filijs hominum fuerunt, quando Iudæi in passione, & custodes in resurrectione mentiti sunt aduersus Christum. psal.11. Aug.s.ps.11.

Prędicãtes doctrinã noui testamenti. Veraces sunt, qui veram doctrinam noui testamenti prædicant: & commutat Deus labium Gre.11.mo.10.

veracium : cum hi, qui prius cœleſtia prædicando, veraces erant, temporalia diligentes ad terrena corruunt. Quod tamē apertius de Iudæis intelligitur : qui ante incarnationem domini veraces fuerunt: quia ipſum venturū eſſe crediderunt : atq; nuntiauerunt: ſed poſtquàm in carne apparuit, ipſum eſſe negauerunt. Labium itaq; veracium mutatum eſt: quia quem venturum prædixerant, negauerunt præſentem. Iob.12.d.

Veſanus, uide Stultus. Veſci, uide Comedere.

Veſica, Veſicula.

VEſica eſt folliculus, in quo vrina colligitur. Veſicula autem gutturis in auibus eſt, in qua prius colligunt cibum, qui poſtea in ventriculum inducatur.

Rup.ſ.Leui.7. — Veſicula gutturis. Leui.1.d. deſignare poteſt capacitatem memoriæ, qua bene vtens animus, ſcripturarum ſententias vtiliter congerit. — Memoria.

Iſyc.ſ.Leui.1. Ori.ſ.Exod.ho.4. Beda.ſ.Exod.9. Rup.1.ſ.Exo.36. — Veſicula gutturis eſt vas aptum inflationi : & deſignare poteſt ſuperbiā ex ſuperfluorum inquiſitione ortam: & elata verba, & curioſitatem. Leui.1.d. Hæc eſt ſcientia, quæ inflat. 1. Cor.8. a. Coloſ.2.d. Veſicę quoq; turgentes in Aegyptijs. Exo.9.b. deſignabant inflatā ſuperbiā, iram, inuidiam, vermē cōſcientiæ: & perſecutionem eccleſiæ, quæ facta fuit ſub Maximiano imperatore. Deſignabant etiam punitionem libidinis ex tranſgreſsione præcepti: Nō mœchaberis. — Superbia, Curioſitas, Ira, Inuidia, Vermis cōſciētiæ, Punitio libidinis.

Veſpa.

Aug.q.in Ioſu.27. — VEſpa inſecti genus api ſimile: quæ habet morſum moleſtū hominib⁹. Deſignare poteſt aculeos timoris: vel dæmones. Ioſu 24.c. iuxta ſeptuaginta: vbi nos legimus, ſcrabrones. — Aculei timoris.

Veſper, Veſpera, Veſpertinus.

VEſper dicitur ſtella ſeu planeta, qui & venus dicitur, quando occidente ſole primus apparere ſolet : qui Græcis dicitur Heſperus. Accipitur frequenter pro extrema diei parte, quę & veſpera dicitur.

Hiero.ſ.Iob.38. — Veſper dicitur Chriſtus, qui occubuit in paſsione, vt eſſet Lucifer in reſurrectione. Iob.38.d. Nunquid producis Luciferum in tempore ſuo : & veſperum ſuper fines terræ conſurgere facis? — Chriſtus.

Ori.ſ.gen.ho.1. Caſsia.lib.3.cap.3. Amb.1.de.Abra 6. Baſi.ſ.ps.29. Hiero.1.ps.29.&.ſ. Mat 8. Hila.ſ.Mat.cano.14 Aug.ſ.ps.54.140.& 1 q.in euange.20. Ber.ho 1.ſ.Miſs⁹ eſt — Veſpera aliquādo ſignificat tempus aduentus Chriſti & paſsionis eius: in qua veſpera indurati ſunt Iudæi: ad quam etiam veſperam demorabatur fletus. pſal..29.54.89. Venerunt angeli Sodomam veſpere, vt eam ſubuerterent. Gen.19.a. hoc eſt tempore dominicæ paſsionis, ad infidelitatem ſubuertendam. Et ipſe Chriſtus eſt veſpertinū ſacrificium. pſal.140. Leui.23.a. Veſpere quoq; offerebatur agnus. Exo.12.a.29.g. Et veſpera in qua curauit Chriſtus multos, deſignauit tempus paſsionis eius. Matt.8.b.14.b. Eſt autem paſſus Chriſtus ad veſperam : vt nos in hac vita laborare doceret, quouſque veniat mane. Dicitur Chriſtus remanſiſſe ſolus veſpere, vt deſignaret, quomodo relinquendus erat ſolus in paſsione. Mat.14.c.16.a. Iſyc.ſ.Leui.23. — Tempus aduent⁹ & paſsionis Ieſu Chri.

Aug.1 de gene.ad literā.17.&.1.de gene contra Mani.25. Rup.1.ſ.gene.3.10. Glo.ord.ſ.Exo.30. Hila ſ.ps.54. — Veſpera in primis diebus creationis mundi. Gen.1. deſignare poteſt cognitionem, quam angeli habebant de rebus in proprio genere, quæ dici ſolet cognitio veſpertina. Vel deſignat cōſummationem & perfectionem prioris operis : vt aliud ſequatur. Vnde in ſabbato ſeu die ſeptimo non ponitur veſpera, vt deſignetur quies perpetua, & continuatio æternæ lucis, nunquàm vergens in tenebras. Vel veſpera eſt occulta rerum diſpoſitio in Dei ſapientia, mane vero: quando exterius producuntur, ideo veſpera præcedit mane. Veſpera etiam dici poteſt cognitio obſcura diuinorum : & fides : & in hac veſpera offert incenſum, qui cum hac & pro hac fide gratias agit Deo. Exod.30.a. Veſpera quoq; interdum ſignificare poteſt initium lucis & cognitionis. pſal.54. Veſpere, mane, & meridie, narrabo, & annuntiabo. — Cognitio veſpertina angelorum. Cōſummatio prioris operis. Occulta diſpoſitio rerum in Deo. Cognitio obſcura diuinorum. Fides. Initiū cognitionis.

Ori.ſ.Nu.ho.23. Aug.ſ.ps.58. — Veſpera quoq; deſignat tempus legis gratiæ, in quo offertur incenſum orationum gratum Deo. Exod.30.a. Num.28.a. Ad veſperam conuerſi ſunt Iudæi poſt aduentum ſpiritusſancti: qui noluerunt conuerti ad prędicationem Chriſti. pſal.58. In hac veſpera diuidunt ſpolia, quādo conuertuntur. Gen.49.d. — Tēpus legis grā.

Iſyc.ſ.Leui.11.15.22 23. — Veſpera interdum eſt pœnitentia. & immundus eſt vſque ad veſperam peccator, hoc eſt, quouſq; pœnitentiam agat. Leui.11.d.14.15.22.a. 23.d. Deut.23.b. Ad hanc veſperam demorabitur fletus. pſal.29. Poteſt quoq; veſpera dici ipſum complementum pœnitentiæ. — Pœnitentia.

Ber.ſ.canti.ſer.57. — Veſpera videtur ſignificare quietem contemplationis, ſecundum quòd ad veſperam ceſſari ſolet ab actione. Iob.7.a. Si dormiero, dico, quando conſurgam : & rurſum expectabo veſperam. — Quies cōtēplationis.

Cyril.3 ſ.Ioan.34. Rup.3.ſ.Exo.14. — Veſpera eſt tempus legis veteris, vel quando tradita eſt : tum quia magna obſcuritate figuræ legis inuoluuntur : tum quia mundus tenebrarum offuſione tenebatur, luce carens, quæ eſt Chriſtus. Exod.16.c. Veſpere comedetis carnes: vnde & veſpere carnes ſacrificiorum comedebantur. — Tēpus veteris legis.

Baſi & Arno. & Hiero.ſ.ps.29. — Veſpera aliquādo dicitur tempus huius ſeculi, in qua demoratur fletus. pſal.29. Et iuſto meridianus fulgor ad veſperum ſurgit : quia quanta ſibi claritas maneat, cum iam occumbere — Tēpus huius ſeculi.

cœpit

cœpit, agnoſcit. Iob. 11. d. A veſpera vſq; mane dicit à tempore huius vitæ vſq; ad tempus iudicij. Leui. 24. a. Veſpertinum quoq; ſacrificium dicitur eſſe eleuatio manuum. pſal. 140. quando quis exercet in hac vita opera miſericordiæ Deo accepta. — Hyc. ſ. Leui. 24. Cyril. 3. ſ. Ioan. 1. Hila. ſ. pſ. 140.

Senectus. Finis vitæ. Mors. — Veſpera aliquando dicitur ſenectus: vt pſal. 89. Veſpere decidat, induret & areſcat. Iſa. 5. c. Et veſpera in qua lupus rapax diuidit ſpolia. Gen. 49. d. eſt ſenectus Pauli, in qua ipſe maxime prædicauit. Item illud tempus nouiſsimum, quando Iudæi conuertentur. Item finis vitæ, aut ipſa mors: & tunc eſt ſacrificium veſpertinum. Et immundus dicitur aliquis vſque ad veſperam: quia vſque ad finem vitæ ſemper reſidet in homine aliqua immunditia. Num. 19. b. pſal. 29. 103. 140. Iob. 4. d. — Hero. Cypriano. & ſ. Iſa. 5 & ſ. Iob. 4. Ori. ſ. Eze. ho. 4. Arno. ſ. pſ. 103. Aug. q. in Nu 33. Gre. 5. mor. 18. Beda. ſ. gen. 49.

Refrigeſcēs charitas. Peccatum. — Veſpera etiam dicitur refrigeſcens charitas: vnde primi parentes ad veſperam peccauerunt. Gen. 3. b. Vnde in hac veſpera eſt defectus lucis gratiæ. Iſa. 21. d. Iere. 5. b. Sopho. 3. a. Ipſum quoque peccatum veſpera dici poteſt. Veſpere venerunt angeli Sodomam. Gen. 19. a. Vt deſignētur tenebræ, in quibus erant habitatores illius ciuitatis. — Hiero ſ. Iſa. 27. & ſ. Sopho 3. Beda. ſ. gen. 1. Ambr. 1. de Abra. 6.

Sexta ætas mundi. — Veſpera interdum dicitur ſexta ætas mundi: in qua columba attulit ramum oliuæ virentibus folijs, hoc eſt, Chriſtum mundo. Et in hac veſpera habetur ſenſus ſpiritualis legis Gene. 8. b. 24. g. Exo. 12. a. 16. b. Leui. 6. c. 11. e. 15. a. Mat. 8. b. Beda. ſ. Exo. 11. — Ori. ſ. Exo. ho. 7. & ſ. Leui ho. 4. Hila. ſ. Mat. cano. 7. Aug ſer. 75.

Finis mundi. — Veſpera præterea dicitur finis mundi, in qua mundus ipſe tēdit ad occaſum. Sic venerūt angeli Sodomam veſpere. Gen. 19. a. 30. c. Exo. 12. a. 16. c. 18. c. 1. Reg. 14. d. pſal. 58. 103. Iſa. 17. d. 38. c. Eze. 33. e. 46. a. Zac. 14. b. 3. Reg. 17. a. Mat. 14. b. 20. a. Mat. 23 Bed. ſ. Exo. 16. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 14. — Ori. ſ. Matt cap. 14. & ho. 10 Hier. ſ. Iſa. 17 & ſ Eze. 33. 46.

Opis cōſummatio. — Veſpera aliquando dicit cōtinuationem operis: & etiam finem ſeu conſummationē operis: & veſpere offert incenſum, qui in fine boni operis gratias agit Deo. Exod. 18. c. 30. a. pſ. 140. — Aug. 1. d gene. cōtr. Glo. inte. ſ. Exod. 18

Tribulationes. Tentationes. Tēpus aduerſitatis. — Veſpera aliquando ſignificat tribulationes & tentationes, & ipſum tempus aduerſitatis. Et expectat iuſtus ad veſperam, quando per aduerſitatem cupit deprimere mentem, quæ in proſperis eleuabatur. Et expectat tentationem: quia ſemper ſe contra eam præparat, ne incautum opprimat. Iob. 4. d. 7. a. 11. d. pſal. 64. Hæc veſpera eſt tempus triſtitiæ. pſal. 29. Ad veſperam demorabitur fletus. — Gre. 8. mor. 10. & 5. mor. 28. Hie. & Aug. ſ. pſ. 64 Ricar. de 1. victo. de ſtat interi. hois. 27.

Antichriſtus. — Veſper ſtella quandoq; dici poteſt Antichriſtus: & veſperum ſuper terrę filios dominus cōſurgere facit: quia infidelibus Iudæorum cordibus dominari Antichriſtum, eorum merito exigente, permittit. Iob. 38. d. — Gre. 29. mor. 30.

Veſpertilio.

VEſpertilio eſt nocturna volucris mediæ cuiuſdam naturæ inter auem & murem: quæ congruum à Græcis nomen accepit νυκτερίσ: eo quòd in nocte volitet: non tam voce & cantu reſonans, quàm ſtridore: quæ quum videatur volare, tamen lucifuga eſt: & ſolem videre non patitur.

Idola. Quærētes errores. — Veſpertilio noctu volitans, nec ſolis lucem ſuſtinens, deſignare poteſt idola, quæ veritatis lucem non ſuſtinent: ſed volant in tenebris, quando coluntur ab errātibus. Vnde & deſignāt eos, qui erroris tenebras quærunt. Iſa. 2. d. — Tert. de cibis iudaicis. Hier. ſ. Iſa. 2. Euch. form. ſpūa. 5.

Querentes terrena. Cogitationes immūdæ. — Veſpertilio etiam circa terram volitans, eos deſignat, qui terrena quærunt, & fugiunt lucē cœleſtem. Leui. 11. c. Deut. 14. b. De his dicitur: Qui male agit, odit lucem. Poteſt etiam ſignificare cogitationes immundas, quas dæmones immittere conantur. — Ori. ſ. Leui. ho. 7. Hyc. ſ Leui. 11. Euch. form. ſpūal. 5.

Veſpertilio aliquando ſumitur in bonum. Baſ. exae. ho 8.

Veſtibulum.

VEſtibulum eſt locus ante ianuam domus vacuus: per quem à via ad ædes itur.

Catechiſmus. Humilitas. Fides. — Veſtibulum tabernaculi teſtimonij, aut templi deſignare poteſt catechiſmum, per quē præparamur ad ingreſſum eccleſiæ per portam baptiſmi. Et veſtibulum ante gradus portæ eſt humilitas vel fides, quæ requiruntur ad aſcenſum per opera. Eze. 40. b. d. 41. c. 46. a. — Rup. 2. ſ. Eze. 19. Gre. ſ. Eze. ho. 19.

Vita præſens. — Veſtibulum etiam tabernaculi teſtimonij, aut templi, vitam præſentē deſignare poteſt, quæ eſt aditus ad futuram. Exo. 29. f. 35. b. 40. c. Leui. 3. b. Eze. 40. b. 41. c. 46. a. — Hiero. ſ. Eze. 46.

Locus reſurrectiōis. — Veſtibulum quoq; dici poteſt reſurrectionis locus: vnde non in illo, ſed inter illud & altare plorare dicuntur ſacerdotes. Ioel. 2. d. — Hiero. ſ. Ioel. 2.

Locus fœlicitatis. — Veſtibulum intra portam locum fœlicitatis deſignat: vnde & octo cubitorum dicitur: quia octonarius ad reſurrectionem ſpectat. Eze. 40. b. — Gre. ſ. Eze. ho. 16.

Cōtemplatiui. Simplices. — Veſtibulum interius, quod quinquaginta cubitis in longitudine & viginti quinque in latitudine mēſuratur. Eze. 40. e. deſignat eos, qui æterna meditatur, cœleſtia ſapiunt, in pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus viuunt. Veſtibulum vero interius, quod exterius reſpicit, & vigintiquinq; cubitis in lōgitudine mēſuratur: quinq; vero in latitudine, deſignat ſimplices iuxta ſenſus corporeos bene viuentes: qui intus ſunt per fidem & charitatem, ſed foras reſpiciunt per ſimplicitatē. — Gre. ſ. Eze. ho. 20.

Fides inchoantium. Fides perfectorum. Præcepta altiora. — Poteſt etiā per veſtibulū, quod exterius reſpicit, fides inchoantiū deſignari: & per veſtibulum interius fides perfectorū, qui iam per eā virtutibus emicant. Poſſunt etiam per

vestibulum interius præcepta altiora: per vestibulum vero, quod respicit exterius, præcepta adhuc minima figurari. Præcepta minora.

Vestigium.

VEstigium est pedis impressio, hoc est, signum, quod à pede relinquitur in puluere, vel in luto, aut similibus. Est etiam vestigium imitatio.4.Reg.19.e. Siccaui vestigijs pedũ meorum omnes aquas.psal.17.Eze43.b. Imitator.Eccl'i.21.a. Qui odit correptionẽ, vestigium est peccatoris.Gressus.Gene.33.c. Ego sequar paulatim vestigia eius. Via. Gen.41.c. Nullum saturitatis dedere vestigium.

Gre.10.mo.9. Vestigia Dei benignitatem illius visitationis designare possunt: quibus nimirum progredi ad superna prouocamur, quum eius spiritus afflatu tangimur: & extra carnis angustias subleuati, per amorem agnoscimus contemplandam autoris nostri speciem, quam sequamur. Item dona eius, per quæ eum cognoscimus, quem non videmus. Item rationem creationis. Iob.11.b. Visitatio Dei. Dona Dei. Ratio creationis.

Gre.16.mor.16.17. Vestigia etiam Dei & quasi quidam gressus sunt ipsæ, quas cernimus operationes eius, quibus bonus quisq; malusq; regitur: quibus iusti iniustiq; suis ordinibus disponuntur: quibus & subiectus quisq;, ad meliora quotidie ducitur: & aduersus ad deteriora corruens toleratur. Iob.23.c. De quibus nimirum gressibus propheta dicebat. Visi sunt gressus tui Deus. Nos itaq; cum virtutem longanimitatis atq; pietatis eius intuemur, & intuentes imitari cõtendimus, quid aliud, quàm gressuum eius vestigia sequimur? Quia extrema quædam eius operationis imitamur. Hæc enim patris sui vestigia veritas admonebat imitari, quando dicebat. Matth.5.g. Orate pro persequentibus & calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos. Vel vestigia eius sunt opera humanitatis Christi: quæ nobis imitanda proposuit. Vestigia quoque Dei, quæ non cognoscuntur, sunt opera Christi, quæ non cognouerunt Iudæi: vel sunt operum secretorum signa.psal.76. Item eius exempla.psal.17. Opera Dei. Opera Christi. Exẽpla Christi.

Aug.s.ps.76. Euch.form.spũa.2. Hiero.i.ps.17.

Aug.ser.20. Quasi vestigium hominis nubecula, dici potest caro Christi, qui factus est filius hominis. 3.Reg.18.g. Caro Christi.

Gre.11.mor.25.&.s.canti.5. Vestigia pedum nostrorũ, quæ Deus considerat, sunt intentiones operum nostrorum, quas Deus examinat.Iob.13.d.psal. Vel vestigia pedum sunt nostra male acta. Nam pes in corpore est, vestigium in via: & plerũq; dũ quędam praue agimus intuentibus hoc fratribus, exeplũ malum prębemus: & quasi inflexo extra viã pede, sequentibus vestigia distorta relinquimus: dum per nostra opera ad scandalum aliena corda prouocamus. Demum ipsa exempla, quę ex operibus relinquuntur, siue bona siue mala, vestigia dicuntur: & vestigia gregum sunt exẽpla malorum.Canti.1.c. Et vestigia pedum ecclesię sunt exempla bona minorum.Isa.70.c. Intẽtiones operũ. Opera mala. Exẽpla siue bona siue mala.

Vestigia gregum designare possunt infimum locum in ecclesia.Canti.1.c. Infimus locus ecclesiæ.

Vestigium pedis regis Assyriorum designare potest tentationes diaboli.Isa.37.e. Tentationes.

Vestire, Vestis, uide Induere. Vetare, uide Prohibere.

Vetulus, uide Senex. Vetus, Veteranus, Veterascere, uide Antiquus.

Vexare, uide Molestus.

Vexillum.

Ori.s.Nu.ho.2. VExillum, est signum, quo in exercitu aut classe imperatores vtuntur. Vexilla, secundũ quæ castrametabantur filij Israel.Num.2.a. designant proprias cuiusq; virtutes. Virtutes.

Via, Iter, Semita, Callis, Viator.

VIa est, per quam omnibus ambulare licet, quę & iter dicitur: quanquàm iter sæpe pro ipsa profectione ponatur. Semita autem est via angusta. Via etiam dicitur cõuersatio. Nu.22.f. Peruersa est via vestra. Finis.Iob.3.d. Viro cuius abscondita est via.Libertas.Pro.13.a. Iustitia custodit innocentis viam.Locus.2.Reg.11.b. Nunquid non de via longiori venisti. Mos.4.Reg.17.b.Reuertimini à vijs vestris pessimis. Pars.Eze.8.b.Leua oculos ad viam aquilonis. Transitus.Gen.3.d. Ad custodiendam viam ligni vitę. Iter etiam, opus. Gen.32.c.Iacob iter nostrum insequitur.Progressus, seu cursus.Gen.24.c. Vtrum prosperũ iter suum fecisset Deus. psal.18. Exaltauit vt gigas ad currendam viam. Semita etiam dicitur cogitatio. Iob.13.b. Obseruasti omnes semitas meas.

Hila.11 de trini.&.s.ps.66. Ori.s.Luc.ho.35.&.s.Nu.ho.12.& in diuers.ho.3. Arno.s.ps.109.118. Via est dux euntium, festinantium cursus, ignorantium securitas, & quædam nescitarum rerum magistra. Peculiariter autem dicitur via Christus: qui dixit de seipso. Ioan.14.a. Ego sum via. Et ipse dicitur initium viarum Dei. Prouerb.8.c. Genes.28.d. Exod.3.f.13. Psalm.13.26.66.76.79.88.100.109.118.143. Matth.2.b. Luc.12.g.18.g. Isa.30.e. Malach.2.b. Et ipse est via pacis, & via regia, & via munda, & sancta. Nume.21.c. Isa.5.g. Christus.

Isa.5.g.35.b. Et via contra quam spectabat Eli, est Christus.1.Reg.4.c. Ipse est via humilium. Amos.2.c. Nahum.1.c. Ipse quoque dicitur semita.Iob.28.b.38.b. Et via æterna, qui est vita æterna.psal.138. In hac via aut potius iuxta eam ponunt superbi & hæretici nobis laquæos & scandala.psal.141.Apoc.16.c.Via orientalis est ipse Christus ducens ad verum orientem.Ezec. 40.b. Et via virtutis Dei.psal.101.

Basi.de spũ scõ.8. Hiero.s.Amos.2.& s.Iob 28. Aug.s.ps.138.141. Gre.s.1.Reg 4.&.s. Eze.h.15.16. &.1.ps. 101.

De vijs domini,angelorum & hominum & etiam dæmonum ponuntur multa à Bernardo. s.psal. Qui habitat,sermone.11.12.

Incarnatio & opera Chri & Dei. Illustrationes diuinæ.

Semita auis.Iob.28.b. designat incarnationem & opera Christi : quæ ignorauit Synagoga: quia noluit recte cõsiderare. Via quoq; Dei sunt opera Dei. Iob.26.d.40.c.ps.24.50.Isa.55.c. In his vijs ostendit se sapientia. Sapi.6.c. Viæ quoq; Dei sunt illustrationes diuinæ: in quarum initio iam Deus posidebat sapientiam. Pro.8.c.

Gre.18.mo 21 &.32. mor.24. Hiero.s.Iob.26. Beda.s.Pro.8.

Vnitas trinitatis.

Via vnius diei dici potest vnitas trinitatis, quam euãgelica prędicatio gẽtibus introduxit.3. Reg.19.a.

Itinera ęternitatis Dei.Hab.3.b.dicuntur siue quia ęternitas illius ad nos venire dignata est: siue quod semper à principio mundi vsq; ad incarnationem suam venerit ad sanctos:& factus sit in singulorum manu sermo Dei:atq; in vniuersis vincentibus superauerit.

Hiero.s.Haba.3.

Mia & veritas Dei. Iudicia Dei.

Via domini inperuestigabilis designat misericordiam & veritatem : quia per eas cuius vult miseretur,& quẽ vult indurat.psal.24.137.Roma.11.d. Et generaliter occulta iudicia Dei sunt viæ nimiũ exaltatæ à vijs nostris. Isa.55.c.58.a. Vias autem domini docet, qui ostendit Deum misericordem esse pœnitentibus,iustum vero peccantibus.psal.50.

Aug.epis.105. Gre.1 ps.50. Fulgẽ.ad Trasimũdum.

Iter crucis Christi.

Iter prosperũ est iter crucis Christi.ps.67.quod sequentes, prosperè ad fœlicitatẽ perducimur.

Arno.s.ps.67.

Mandata Dei. Opera pœnitentiæ. Tribulationes. Sacra scriptura.

Viæ Dei multæ,sunt mandata,& prophetæ,& apostoli:via vero vna,in qua est manendum, est Christus.psal.118.127.137.Viæ quæ sunt mandata,in docendo quidem sunt vię,in ambulando vero semitæ.Isa.2.a.48.d.64.b.Ier.2.d.Mala.2.b.Rom.11.d.Vię quoq; sanctorũ sunt generalia domini mandata:& semitæ iustitiæ,arctiora vitæ cœlestis instituta:quæ solis perfectis accessibilia sunt. Pro 2.b. Via autẽ domini dicitur fortitudo simplicis. Pro.10.d. quia seruando mandata fit fortis Viæ quoq; duræ sunt præcepta grauia nolentibus seruare: vel sunt opera laboriosa pœnitentiæ.psal.16. Et semita iudiciorũ Dei sunt labores pręceptorũ,& tribulationũ: quibus nos probat Deus.Isa.26.d.35.c.40.a.58.d. Via quoq; dñi est sacra doctrina & præcepta: & via recta est via mandatorũ Dei.Isa.30.c.33.b.42.c.49.c.57.c.62.d.Iere.31.b. Et viæ,& semitę antiquę sunt doctrina legis & prophetarum. Et semitę Dei exaltantur quãdo litera legis ad spiritualem sensum eleuatur.Isa.49.d. Semita autem mandatorum Dei ad difficiliora præcepta refertur.psal.24.36.76.139.142.Gene.18.c.Exod.18.c.23.c.32.b. Hęc est via publica & regia,per quã oẽs fideles ire debent in terrã promissionis.Nu.20.c.21.e.Hęc dicitur via vinearũ. Iob.24.c.31.b. Et via vitę.psal.15.17.22.66.Mich.4.a.Pro.8.Mat.20.d.d.Mar.10.g. Via bona dicitur doctrina euangelica.Iere.6.d. Et via alia est doctrina Christi, quę separat à vijs errorũ & peccatorũ,& ducit ad patrem.Matth.2.b. Hę sunt vię populi Dei.Iere.12.d. Et hęc est via, in qua sternebant vestes Christo. Matth. 21.a. Hæc quoq; est via ciuitatis habitaculi, quã philosophi non inuenerunt.psal.106. Semita quoq; dici potest spiritus legis, qui est in lege noua. Iob. 28.a. Itinera Christi,quę dissipauerunt Iudæi , erant prophetię de eo prædictæ. Iob. 30. b. Viæ etiam domini dicuntur lectio veteris & noui testamenti, & sanctarum intelligentia scripturarum.Hose.14.d.

Hila.s.ps.118. [illegible] Hie.[illegible] Beda.s.Pro.2.10. Hie.s.ps.[illegible] 30.48.[illegible] &.s.Ioo24. Amb.s.ps.118.[illegible] Hila.s.ps.66. Ori.s.Ezech.8. & s. Mat.ho.6.13. Cyril.5 thesauri.4.

Doctrina euãgelica. Spiritus legis. Prophetiæ. Lectio sacræ scripturæ.

Hiero.s.ps.106.& s. Iob.28 30 [illegible] s.Iere. 12.&.s.Hos.14.

Incarnatio. Ascensio. Opa redẽptionis. Caro Christi. Prædicatio Christi.

Via aquilę difficilis est incarnatio & ascensio Christi: vel vterq; eius aduentus in mundum. Pro.30.c. Et semita auis,quã ignorauit populus Iudæorũ,fuerunt opera Christi , tam incarnationis,quàm redẽptionis.Iob.28.a.d. Et via sapiẽtiæ,est opus redẽptionis,Iob.34.c. Et via viri in adolescentula est incarnatio Christi in virgine. Pro.30.c. Eadẽ dicitur via impolluta. ps. 17. Iter etiam est caro Christi:vt fatigatur Christus in itinere,hoc est, in carne.Ioan.4.a. Via etiã Christi. Isa.57.d. ipsa opera redemptionis significat. Et via putei videntis & viuentis, est humilitas passionis Christi.Gen.24.g. Vię quoq; fuerunt opera prædicationis.psal.138.141. Et semitæ sunt prædicatio eius laboriosa:quę & semitæ iustę dicuntur.Isa.26.b.41.a. Et via nauis in medio mari,& via viri est via Christi laborantis in hac vita.Pro.30.c.Et iter faciens Samaritanus, est Christus è cœlo descendens,& in hac vita laborans. Luc.10.f.

Amb.de Salomõ. 1. 2 5. Gre.18.mo.21.&. 19 mor.3.&.25.mo.16. Hiero.s.ps.17. Aug.s.Ioan.trac.15. Hiero.s.Isa.26.57. Amb.de Salomo.4. 5.&.s.Luc.10. Hila.s.ps.138.

Cor humanum.

Via domini paranda designat corda hominum præparanda Deo.Isa.40. a. Hanc viam parabat Ioannes Baptista disponens corda hominum ad Christum suscipiendum. Parabantur quoque corda gentilium,quum fiebant tractabilia ad fidei susceptionem. Iob.28.d.psalm.67. 84. Luc. 3. a.

Arno.s.ps 84. Ori.s.Luc.ho.22. Hiero.s.Isa.40. Hila.s.ps.67. Gre.19.mo.3.

Fides. Iustitia. Virtutes.

Via in qua sternebant vestes.Matt.21.a. designare potest fidem Christi , quę ducit ad templum Dei. Et via quam dedit dominus in mari, vt transirent filij Israel, est fides , per quam venerunt gentes ad ecclesiam : vnde in aquis, torrentibus,& in Iordane,& in deserto dicitur Deus posuisse viam salutis. Isa. 43.c.51.d. Et via ab Aegyptijs in Assyrios, est vnitas in fide.Isa.19.d. Hæc est via vna,quam dat Deus fidelibus,vt seruentur in ecclesia.Iere.32.g.Et

Amb.ser.24. Hiero.s.Isa.43.&.s. Iere.32.&.s.Iob.28. &.1 ps.17.

Fulg. ad Trasimũdum.1. Glo.inter.s.gen.32. Casi.lib.11.cap. 6.
Patientia. Perseuerantia.

semita dicitur fides.Iob.28.a. Via quoq; domini impolluta est recta fides, quam illi præparamus, vt veniat ad nos.ps.17. Et via, à qua errauit ouis, est fides & iustitia, & virtutes. Luc.15.a. Via virtutis dicitur patientia.psal.101. Respondit ei in via virtutis suæ. Itinere autem incepto ambulare dicit perseuerantiam, & profectum.Gen.32.a. Viæ quoq; planæ sunt virtutes.Isa.40.b. In hac via abscondunt superbi laqueum, quando dæmones faciunt homines superbire de virtutibus.psal.141.

Hiero.s.Mich.4. Amb.ser.74.
Angeli. Resurrectio corporum.

Viæ domini aliquãdo dicuntur angeli præsidẽtes ecclesijs.Mic.4.a.Docebit nos devijs suis.

Via Dei aliquando dici potest resurrectio corporum:quæ & via vitæ dicitur.psal.15.17.

Epipha.2.cõtra hæres.tomo.1. Cyril dialo.5. Cle.Alex.7.stroma. Phil de creati prici.3. Hiero.s.Isa 26.57. Beda.s.Pro.2.
Ecclesia. Recta intel. de Christo. Mediũ inter v. tem & vitiũ.

Via regia dici potest sancta Dei ecclesia : quæ est iter veritatis. Est etiam via regia, quando quis rectè sentit de Christo, non ascribens, quæ deitatis sunt, humanitati, neque ẽ diuerso. Num. 21. c. Via etiam regia est, quum quis ex libero animi instituto est iustus : & quæ inter defectum & nimietatem tramitem tenet medium. Quod in ternione medium est, principatum habet, vtrinque contigua coaptans, vinculo insolubili latera sibi tanquàm regi adhærentia, ipsumq; stipantia.Et callis iusti rectus ad ambulandum, est imitatio operum Christi recta, quæ etiam est via regia.Isa.26.b.45.c.Pro.2.a.

Hiero.s.Iob.38. Cyril.s.thesau.4. Rup.s.Iere.16.
Homo. Sancti.

Via aliquando sumitur pro homine:vt quum dicitur Iob.38.c. In qua via habitat lux. Sancti quoq; dicuntur viæ, qui possunt monendo alios ad Deum ducere.Pro.8.a.Iere.6.d.State super vias. Hi sunt viæ Sion, quæ lugent.Thre.1.b.

Hil.s.Mat.cañ.15.22 Basi.s.ps.1. Amb.de. Ioseph.13. & epis.18.&.1.Lu.14 Au.83.q.61.&.1.ser. do.in mõt.& de decẽ chordi.3. Gre.s.1.Reg.15. & 13.mora.13. Hiero.s.Eze.41.46.
Vita præsens. Tẽpus huius seculi. Temporale imperium. Tribulationes vitæ.

Via dicitur aliquando vita præsens, secundum quam, quandiu hic viuimus, sumus viatores. Gen.6.b.42.a.45.g.49.c.2.Reg.15.a.Luc.12.g. Hæc est via Ephratæ, vbi sepulta est Rachel, quæ habet viatores.Gene.35.c.48.b. Et ipsum tempus seculi via dicitur.Matt.22.a. Item temporale imperium.psal.57.79.Thre.1.d. Et via respiciens mare, est via tribulationum huius seculi.Eze.41.b. Exod.4.f.18.b.33.a.Deut.6.b.25.d.Iob.16.d.psal.24. In hac via bibit Christus de torrente.psal.109. Et via vestibuli templi de foris, designat labores huius vitæ.Eze.46.a.In via dicuntur esse, qui nulla præsentium cupiditate tenentur.Luc.14.e. Semita quoq; angustior dicitur via iustorum in hoc seculo.Gene.49.c.&.s.ps.109..Ori.s.Nu.ho.19.&.s.ps.35.ho.5.Beda s.gen.49

Gre s.1.Reg.1.8.& 19.mo.6 &.27..mo.24. Hiero.s Isa.11. Hiero.s Mich.4.
Officium prædicationis.

Via Samuelis designare potest officium prædicationis.1. Reg.8.a.Gen.45.g. In viam suam abiens Anna designat ecclesiam venientem ad prædicationem gentium.1.Reg.1.c. Via quoq; fit populo Dei per flumẽ Aegypti, quũ prædicatio apostolorũ sine impedimẽto extenditur ad gentes.Isa.11.d. Dicitur quoq; Deus viam fecisse in mari equis suis, quando in mundo aut gentilitate dedit locũ prædicatoribus. Et semitę nubium sunt sanctę prædicationis vię.Iob.37.c.

Semitæ Dei dicuntur aliquando apostoli, per quos in Christum credidimus : & ambulamus in semitis Dei, quando fidem & opera illorum imitamur.Isa.22.a.Mich.4.a.

Gre.19.mo.6.&.29.mor.16.
Apostoli.

Viam posuit Deus pcellis sonãtibus.Iob.28.d. quando prædicatoribus suis ad corda hominum terrore venturi iudicij perculsa aditũ fecit.Sic dedit viam sonanti tonitruo.Iob.38.c.

Ori.s.Exo.ho.3. Cyril. de adorat. in spũ sancto. Hie.s.Ion.3.
Partes pœnitẽtiæ. Trip. ex doctrina. Cõfessio resurrectionis. Cõfesio trinitatis.

Via trium dierum.Exo.3.f.5.a. significare potest iuxta Origenem corpus, animã, & spiritum. Vel tres partes pœnitentiæ. Vel triplicem doctrinam, rationalem, moralem, & naturalẽ. Vel facta, dicta, & cogitata. Vel dicit confessionem resurrectionis, quę facta est in Christo tertia die. Vel dicitur, vt longius recedamus à terminis impietatis. Et via trium dierum Niniue est cõfessio trinitatis in mundo:via vero vnius diei, confessio vnitatis.Ionæ.3.a.

Hiero.s.Eze.40. Glo.ord.s.Exod.13 Ori.s Mat.ho.14. & s.Rom.3. Glo.inter.s.Eze44.
Via cœlestis. Securitas à tentationibus. Ceremoniæ iudæorum.

Via meridiana templi designat viam cœlestem, in qua lux plenissima est.Eze.40.g.Via etiã deserti dicitur tranquillitas & securitas à tentationibus.Exo.13.d. Et via pacis est quæ ducit ad Christũ, & cœlestẽ Hierusalẽ.Luc.1.g.Roma.3.c. Et via Hierusalem est iter in cœlũ.Mat.21.a.

Viæ templi, quæ sunt introitus templi, ceremonias Iudęorũ significare possunt. Eze. 44.b.

Ori.s.ps.36.ho.1. & s.Iere.ho 12. Hila.s.Mat.cano.10. Amb.1.officio.2. Gre.1.mo.38.&.5.mo.3.&.11.mo.25.& 21.mo.4. Beda.s.Pro.4. Gre.s.1 Reg.12.& 27.mo.24. Arno.s ps.106. Gre.s.1.Reg.13.& 16.mo.30. Beda.s Pro.2. Philo.de agricultu.
Opera siue bona siue mala. Cõuersatio. Exẽpla sanctorũ. Opera intẽperãtiæ.

Via sępe significat opera. Gẽ.6.b. Omnis quippe caro corruperat viam suã.psal.1.36.38.118. Iere.7.a.10.d.Hose.12.a.Agge.1.a. Et via ppria deserenda sunt opera mala.Isa.55.b. Vię Sion sunt exteriores animæ actiones.Thre.1.b. Et via gentiũ, opera gentiũ.Mat.10.a.Zach.1.b.Viæ autẽ iustorũ, super quas sunt oculi, sunt eorum opera, & affectus.Iere.6.d. Et ipsa conuersatio uia dicitur.Gen.33.c.38.d.42.a.Iob.3.d.6.c.13.c.d.17.b.19.a.22.d.23.c.30.b.31.a. In hac via superbi abscondunt laqueum, quãdo nostris insidiantur operibus.psal.141.Dicuntur etiã semitæ, pręcipuẽ, quę sunt virtutis & æquitatis:quia in principio sunt angustæ.Pro.4.b. Via nõ recta, sed bona est via seu cõuersatio imperfectorũ:via vero bona & recta, est cõsiliorũ euãgelicorũ. 1.Reg.12.d. Perfecti enim dñr, qui seruãt cõsilia euãgelica.Mat.19.c. Si vis perfectus esse, vade, & vẽde oĩa, quæ habes. Semitæ nubiũ sunt opera perfecta prędicatorũ, cõsilia euãgelica, & angustã viã seruantiũ.Iob.37.c.Pro.31.d. Cõsiderauit semitas domus suę. Via ciuitatis sunt exempla bonorũ.ps.106. Via autẽ termini est cõsũmatio operis, vel studiũ bonę operatiõis.1.reg.13.d.iuxta hoc iter aduersarij scãdalũ ponũt.ps.139. Via vineãrũ sunt exẽpla sanctorũ in ecclesia. Iob.24.c. Hę sunt calles iustorũ. Pro.2.d. Via in quã est serpẽs, designat opera intẽperantiæ & voluptatis. Via autẽ, in qua est serpens bonus, quæ est recta, est temperantia.

Gre.s.1 Reg 6.
Intentio.

Via aliquãdo designat intẽtionẽ & itinere vno gradientes vaccæ.1.Reg.6.c.designãt simplicitatẽ intẽtionis, quę laudanda est:sicut ẽ diuerso duplicitas vituperatur.Eccl'i.2.c. Væ pctori

terram

terram ingredienti duabus vijs. Et Matt.6.c. Si oculus tuus fuerit simplex, totũ corpus tuum lucidum erit. Et psal.44. Omnis gloria sponsæ ponitur abintus. Semitæ, quas cognoscit dominus sunt intentiones, quas homines ignorant. psal.141. Aug.s.ps.141.

Dogmata philosophorum. Gentilitas. Errores hæreticorũ. Viæ diuersæ sunt varia dogmata philosophorum, aut sectæ gentiliũ: & etiam ipsa gẽtilitas: & errores hæreticorum: vnde vocantur ad nuptias. Matt.22.a. Luc.14.e. Gre.ho.36. Ori.s.Mat.ho.26. Aug.1.q.in euã.31.& 2.cõtra Gaudẽtiũ.17

Tribulationes. Via nauis in medio mari, est progressus ecclesię inter tribulatiões. Pro.30.c. Et via cõfiniũ est afflictio temporalis, qua transitur ad cœlum. 1.Reg.6.b. vnde Matt.7.b. Arcta est via, quę ducit ad vitam. Et Luce.24.d. Nonne oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriã suã? Acto. 14.b. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei. Hæ vię in initio cõuersationis dñr vię durę. ps.16.99.118. Semita quoq; est angustia, quę fit p potestatẽ premẽtis. Gen.49.c. Amb.de Salomo.4.

Bona cogitatio. Cogitationes. Via Ephraim est bona cogitatio in corde: & via Bethoron, bona verba in lingua. 1. Reg.13. d. Semita etiã, quia angustior q̃ via, ipsas cogitatiões designare potest. Iob.13.d. Et semitę auari sũt subtiles eius cogitatiões, quibus sedulo inquirit qualiter pecunias augere possit. Pro.1.b.31.d Gre.s.1.Reg.13 & .11 mor.25. Beda.s.Pro.1.31.

Desideriũ seu appetitus naturalis. Semita dicitur desiderium seu appetitus alicuius rei, ad quã homo inclinatur: & ipsi mores. Ibi autem diabolus decipulam ponit, vbi esse semitam mentis cõspicit: quia illic periculum deceptionis inserit, vbi viam esse inuenerit propinquę cogitationis. Iob.18.b. Gre.14.mor.6.

Motus virtutis. Itinere quo venerat, dicitur reuersus Abraham. Gen.13.a. vt designetur bonos virtute moueri, vt prosint alijs: & per eandem ad Deum redire. Vel designat incipiendum esse ab oratione, & in eadem opus finiendum. Amb.2.de Abra.5.

Astutiæ diaboli. Via aquilæ in cœlo est subtilitas inimici, quę circa cœlestiũ virorũ corda volitat. Via colubri supra petrã est astutia hostis venenati, qui insidiari nõ desinit ijs, quos in petra fidei fundatos esse cõspicit. Via nauis in medio mari est via iniquitatis, quę per amaras seculi huius vndas immũdorũ spirituũ flatibus agitatas incedit. Via viri in adolescẽtia est, q̃ facile mutat. Pro.30.c. Beda.s.Pro.30.

Peccata. Via passim significat peccata: quæ via malorum & peccatorum dicitur. Et via Sur tendens in Aegyptum, est declinatio in peccatum. Gene.16.b. Et via peccatorum est lata via, & Iudaica opinio eorum, qui nutriti sunt in lege: vel eorum, qui ex gentibus non sunt ducti pœnitẽtia. psal.1. Nahum.2.b. Vel via peccatorum sunt peccata & vitia, ad quæ instinctu naturæ propensi sumus. Et viæ propriæ sunt ipsa peccata, quæ homo sua spõte operatur. psal.9.48.54.118.138. 145. Secus hanc viam sunt negligentes, & otiosi, & non intelligentes verbũ Dei: in quibus verbum Dei cõculcatur. Mat.13.a. Luc.8.a. Pro.4.c. Sapi.5.b. Huius viæ ductor, est diabolus: qui Cle.Alex.2. strom. Hila.s.ps.1. Chry.s.Mat.ho.45. Basi.s.ps.1. Hiero.s.Isa.10.57.& s.Iere.2.& s.Amos.8. Gre.7.mo.14.

Errores. Cultus idolorum. ducit in viã Aegypti, & in mundana opera. Via vniuscuiusq;, in quam declinant siue ad dextrã, siue ad sinistram, sunt errores & peccata: quæ & viæ nõ bonæ dicuntur. Isa.10.f.53.b.57.b.59.b. 65.a. Iere.2.d.3.a.15.b.16.d. Thre.4.a. Eze.36.d. In his vijs est vox ploratus, quũ peccatores resipiscunt. Iere.3.g. Via Aegypti & Bersabee est cultus idolorũ & errorũ. Amos.4.c.8.d. Et iter nõ tritum est iter peccatorũ: quia non est via regia. Iere.18.c. Dicitur etiã via mala, & via tenebrosa. Pro.2.b. Et semitæ malorũ dicuntur incuruatæ, & inuolutæ. Iob.6.c.8.c.30.b. Isa.59.b. Rup.s.Amos.4. Beda.s.Pro.2. Ori.s.cãti.ho.4.& s.Eze.ho.13.

Via lata. Mundus. Iter quoq; platearum est via lata peccatorum, quæ ducit ad inferos. Thre.4.d. Et ipse mundus. Vestigia peccati. psal.1. In via peccatorum non stetit. Via serpentis designare potest vestigia peccati. Pro.30.c. Amb.de Salomo.3. Gre.16.mor.5.

Superbia. Via cõdẽnationis. Semita seculorum dicitur superbia. Iob.22.c. Ab hac semita est nobis declinandum. Isa.51.c. 59.b. Iere.18.c. Semitæ autem Dodanim designãt viam condemnationis. Isa.21.d. Hiero.s.Isa.21.

Mala exẽpla doctorum. Iter mendacij est in doctoribus ecclesiæ, quum suo exemplo faciunt, vt alij iudicent malum bonum, & bonum malum. Iere.23.c. Lyra.s.Iere.23.

Diabolus. Tentationes. Via iniquitatis dicitur diabolus, aut etiam occasiones peccati. psal.118. Et via deserti sunt variæ occasiones tentandi. Iere.12.c. Via quoq; terræ Philistijm. Exo.13.d. designat grauiores tentationes occurrentes in principio conuersionis. Arn.& Hil.s.ps.118. Glo.ord.s.Exo.13.

Mutatio vitæ. Via alia dicitur mutatio vitæ prioris in meliorem. Matth.2.b. Per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Hila.s.Mat.cano.1.

Viam longissimam dicit meretrix abijsse virum suum. Pro.7.c. quia vacantes voluptatibus putant se longe esse à lege Dei, & ab eius punitione. Glo.inter.s.Pro.7.

Semita interdum dicitur via, qua volumus euadere flagella. Iob.19.a. Semitam meam circumsepsit & transire non possum. Hose.2.b. Semitas suas non inueniet. Gre.14.mo.18.

Anima. Quasi per viam transire dicuntur dæmones, per animã vitijs subiectã transeuntes. Isa.51.g. Et latrones, hoc est, dæmones viã sibi in afflictorum cordibus faciunt, quando inter aduersa, quæ exterius tolerantur, cogitationes quoq; prauas immittere non desistunt. Iob.19.b. Hiero.s.Isa.51. Gre.14.mo.10.

Miracula diaboli. Semita post Leuiathan lucet. Iob.41.d. quia quorum corda diabolus penetrat, eorũ opera prodigijs illustrat: vt nimirum tanto altius eorum mentes in erroris tenebris teneat, quanto per eos foris quasi potentius lucem de miraculis ostentat. Gre.24.mor.11.

Vestigium. Semita aliquando dicitur vestigium. Iob.30.b. Oppresserunt quasi fluctibus semitis suis.

Occulta mundi. Semitæ maris dicuntur occulta huius mundi, quæ perambulant pisces maris, hoc est, curiosi. psal. 8. Aug.s.ps.8.

Affectiones terrenę. Semitæ Theman dici possunt dissolutæ affectiones rerum terrenarum. Iob.6.c. Gre.7.mor.17.

Gre.7.mor.17. Itinera Saba dici possunt actiones, quibus homo se rursum implicat in his, quæ dereliquit: Actiones tēpor[alia]
vt quando per affectum cognationis redit aliquis ad temporalia, quæ reliquerat. Iob.6.c.

Gre.25.mor.13. Viam fecit Deus semitæ iræ suæ. psal.77. quia via latior est, quàm semita: & semitæ iræ suæ Grauior iræ Dei
viam facere est iræ causas districtè iudicando dilatare: vt qui illuminati rectè agere noluerunt, causa.
iustè cæcati adhuc faciant, vnde amplius puniri mereantur.

Hiero.s.Iere.14. Viator declinans ad manendum fuit Christus in terra. Iere.14.d. Nam à summo cœlo fuit Christus.
egressio eius, & cucurrit viam vt gigas, & occursus eius vsq; ad summum cœli. psal.18.

Hiero.s.Eze.39. Viatores sunt, qui seculum istud tanquàm peregrini pertranseunt, qui præsentem vitā viam Peregrini [illegible]
Gre.15.mor.27. sibi esse, & non patriam attendunt: qui in dilectione prætereuntis seculi cor figere despiciunt:
qui non remanere in transeuntibus, sed ad æterna peruenire concupiscunt. Eze.39.c. Iob.21.d.

Viatores Ismaelitæ designāt gentiles ad fidem venientes. Gene.37.e. Gentiles.

Viaticum.

Glo.ord.s.Deut.25. VIaticum dicitur, quicquid iter agendi causa necessarium est, siue cibus sit, siue pecunia ad Opera bona.
victū expendenda. Deu.15.c. Iosu.9.a. Potest autem viaticum designare opera ad futuram
vitam necessaria.

Vibrare.

VIbrare est mouere, & quasi vi agitare: vt vibrare gladium vel hastam.

Basi.& Aug.s.ps.7. Vibrare dicitur Deus gladium, quando præparat vindictam. psal.7. vel vibrauit gladiū, Vindicta Dei.
quando Christi humanitas in iudicio malis apparebit terribilis.

Hiero.s.Iob.39. Vibrare dicitur hasta & clypeus super equum. Iob.39.c. quando hæretici in suis mendacijs Ornantes hæretici
Gre.31.mor.25. vtuntur ornato sermone: vel quando graues exercentur persecutiones ab infidelibus contra errores.
prædicatores. Et vibrat clypeus, quando persecutor sæuiens, postquàm prædicatoris corpus Persequētes prædicatores.
supplicio percussit, auditorum cor quasi clypeo verbis suæ disputationis munit.

Gre.34.mor.6. Vibrare dicitur hasta contra Leuiathan. Iob.41.d. quando Deus in diaboli interitu distri- Præparata sentētia
ctam minatur sententiam. Hastam quippe vibrare est, æternam mortem ex districta animad- cōtra diabolum.
uersione præparare.

Vice, Vicissitudo, Vicarius.

VIcissitudo est alternatio & mutatio, que per vices fit: vnde & vicarium est, quod pro altero quasi æquale redditur.

Vicia.

Glo.ord.s.Isa.28. VIcia est genus grani seu leguminis, cuius herba capreolos habet vt vitis. Eius semen parum Minores in ecclesia.
differt à lente. Eze.4.c. Isa.28.g. vbi septuaginta dicūt Far. Potest referri ad minores & simplices in ecclesia, sicut & Gith.

Vicinus, Finitimus.

VIcini dicuntur, qui eundem colunt locum, & quorum domus parum à se inuicem distant.

Glo.inter.s.Iere.23. Non dicitur Deus è vicino: quasi sola vicina aut præsencia nouerit: sed eius cognitio
ad remotissima quæq; extenditur. Iere.23.d.

Gre.ho.34. Vicini Dei dicuntur appropinquātes illi meritis & gratia. Isa.33.b. Et angeli sunt vicini Chri Existētes in grā
sti, quos conuocat ad congratulandum super oue inuenta. Luc.15.a. Angeli.

Rup.2.s. Exo.7.& Vicini fidelium erant gentiles. Exo.12.a. psal.79. Ab his petit vidua vasa vacua implenda Gentiles.
1.s.Deut.7. oleo gratiæ. 4.Reg.4.a. Item sancti: quos assumimus in sacrificio, quum dicimus: Communi- Sancti.
cantes & memoriam venerantes, &c. Et vicinior ciuitas loco cadaueris, est gentilitas credens
scripturis prænunciantibus mortem Christi. Deut.21.a.

Hiero.s.Iere.6. Vicini Iudæorum erant fideles ex gentibus: vel sunt, qui sequuntur cum Iudæis occidentē Fideles ex gentibus.
literam. Isa.33.d. Iere.6.e. Sequentes literam cum Iudæis.

Amb.3.de fide.5. Vicini Christi dicuntur Iudæi & gentiles, qui non ei adhærebant, nec in eadem domo exi- Iudæi & gentiles.
Aug.s.ps.30. stebant. Vicini etiam sunt mali Christiani, quibus fit opprobrium Christus: vel sunt, qui vole- Mali Christiani.
bant fidem accipere, sed malorum Christianorum scandalo retrahuntur. psal.30.88.

Hiero.s.Iere.12. Vicini ecclesiæ pessimi sunt heretici: qui non sunt in ecclesia, sed iuxta ecclesiam: in aliqui- Hæretici.
bus concordantes, in aliquibus dissidentes. Iere.12.d.

Ori.s.Eze.ho.7. Vicini Hierusalem erant Aegyptij: quia eorum imitabantur vitia Iudæi. Vel sunt dæmones Dæmones.
Hiero.s.Eze.16. vicini naturæ humanæ: quia vtriq; intellectuales. Ezech.16.c. Vicini quoq; dicūtur dæmones,
Arno.s.ps.78. qui nunquàm à nobis recedunt, vt tentent. psal.78.

Glo inte.s.Exo.3. Vicina, à qua postulatur vasa. Exo.3.g.11.a. designat scientiā verorū, quę apud gētiles habet. Scientia naturalis.

Vicina caro dicitur de carne, quæ animę copulata est, tanquàm illi vicina. Leui.13.c.e. Caro.

Aug.s.ps.78. Vicini nr̄i dn̄r mali: qa ī hoc mūdo pmisti sunt bonis, donec ī iudicio fiat separatio. ps.78.79. Mali.

Gre.s.1.Reg.4. Vicina partui vxor Phinees. 1.Reg.4.d. designabat plebem Iudaicam cogitantem effunde- Plebs iudaica.
re malitiam, quam in Christianos conceperat.

Vicinitas

Tentationes recenter conuersorum. Vicinitas terræ Philistijm designat tentationes orientes in initio conuersionis.Exo.13.d. Glo.ord.ſ.Exo.13.
Finitimi Tyri dicuntur ædificasse Tyrum:vt non ipsa superbiat,quasi seipsam ædificauerit: sed dicatur ei:Quid habes quod non accepisti?Eze.27.a. Glo.int.ſ.Eze.27.

Victima, uide Sacrificare.

Victus.

¶ Victus est omne illud,quo viuimus:cuius allegorias potes quærere in verbis,cibus,& comedere.

Vicus, Viculus.

VIcus est pars vrbis,qui ex multiplicatis domibus fit:estq; angustior platea. Constat autem vrbs ex pluribus vicis,tanquam ex membris.

Viri spirituales. Vici ciuitatis sunt spirituales viri in ecclesia:qui dum ad cœlestia toto corde gradiuntur, angustam viam tenent,qua ad vitam perducantur. In his quærit sponsa sponsum,quando in eis quærit,quod imitetur.Cant.3.a. Gre.ſ.canti.3.

Videre, Cernere, Præuidere.

VIdere est actus potentiæ visiuæ per organum oculorum:qui potissimum cognitioni deseruiunt:& in hoc visus cæteris supereminet sensibus: quorum actibus, quatenus cognitioni deseruiunt videre attribuitur:& quum aliquid mente percipimus,videre illud dicimur:sicut & ipsa mens oculus dicitur.Itaq; videre interdum est audire.Exod.20.c.Cunctus autem populus videbat voces.Cauere.4.Reg.6.g.Videte quum venerit nuntius. Cognoscere. Gen.2.c.Adduxit ea ad Adam,vt videret,quid vocaret ea.Laudare. Matth.6.a.23.a. vt videantur ab hominibus.Comparere.2.Reg.14.f.Faciem regis non vidit.Confirmare.Ierem.11.d.videam vltionem tuam ex eis.Considerare.Gene.20.c.Quid vidisti,vt hoc faceres? Contemplari. Gene.11.a.Vt videret ciuitatem & turrim.Eligere.Matt.4.c. vidit duos fratres Simonem qui vocatur Petrus. Experiri.Ge.8.b.Vt videret si iam cessassent aquæ.Explorare.Gene.37.c.Vade & vide,si cuncta prospera sint.Illustrari.4.Reg.6.c.Aperi oculos pueri huius,vt videat.Imaginari.Gene.28.c.Viditq; in somnis scalam.Iudicare.Gen.1.b.Vidit Deus quod esset bonum. Persuadere.Deut.12.b.Singuli quod rectum sibi videtur. Pugnare.2.Para.25.a. Videamus nos mutuo.Respicere. Gene.9.d.Patris virilia non viderunt.

Approbatio Dei. Videre in Deo idem est,quod approbare:vt quum dicitur vidisse cuncta quæ fecerat,& erant valde bona.Gen.1.d.Plus est autem quod probatur aspectu,quam quod sermone laudatur.Suo autem vtitur Deus testimonio,non alieno suffragio:quæ probat Deus videt:& quæ videt probat. Proprijs autem sermonibus naturam lucis expressit:quæ videndo complacet,quoniam ipsa videndi officium subministrat.Vidit etiam Noe iustum:quo iudicio ipse non fallitur,quum homines passim fallantur.Gene.7.a.Iere.12.a. Amb.1. Exae.9.& de Noe.11. Hie.ſ.Iere.12. Euch.form.spūa.1.

Acceptans Deus opera Christi. Videt Deus vias Christi,vt opera redemptionis per eum facta acceptet.Isaiæ.57.d. Præuidit etiam omnes vias Christi,quando omnia prædixit, quæ ad eum spectabant. Et viderunt oculi eius imperfectum illius,hoc est,humanitatem. Vel oculi alicuius vident imperfectum Dei,hoc est,eius Deitatem,quam tamen non comprehendunt.ps.138. Hie.ſ.Isa.57. Hila.ſ.ps.138.

Faciēs Deus videre. Videre etiam dicitur Deus,quando facit nos videre:& videt,quæ fecerat bona,aut valde bona:quando facit,vt nos spiritu eius videamus.Qui enim produxit cœlum, & priusquam formaret, sciebat formandi cœli pulchritudinem,loquitur eo modo,quo nos homines imbecillitate circundati intelligere possimus.Gene.1.d.ps.58.138.Iob.28.d. Ori.ſ.gene ho.8. Aug.13. confe.31.& ſ.ps.58. Euch. form. spūa.1. Chrys.ſ.gene.ho.4.

Examinans Deus. Videre præterea dicitur Deus,quum examinat.Gen.11.a.Descendit autem dominus,vt videret ciuitatem & turrem. ps.32. Vidit omnes filios hominum. Sic videbit Deus discumbentes, quando in iudicio omnes examinabit. Matt.22.a.Isai.59.d. Et vidit Iesus ficum,eam videlicet iudicaturus.Matth.21 b.Et videt poma conuallium, quando per superiores examinat inferiores.Canticor.6.d. Basi.ſ.ps.32. Hila.ſ. Matth.cano.22.&.9.de.trinita. Hie.ſ.Isa.59.

Auxilium Dei. Misericordia Dei. Videre quoq; dicitur Deus eos, quibus præstat auxilium,& quorum miseretur.Gene.16.d.22.c.Exo.3.a.ps.79.Et videre dicitur,quando adiuuare decernit.Eze.16.a.Et vidit opera Niniuitarum pœnitentium,vt eorum misereretur. Ionæ.3.d. Et vidit Iesus turbas per misericordiam. Matt.14.b.ps.58.Et vidit pater à longe filium prodigium.Luc.15.d.quia ante opera digna pœnitentiæ præuenit peccatorem suo auxilio.Isa.63.d.Zacha.9.b.Sic vidit Christus Nathanaelem, quando misertus est generis humani.Ioan.1.g.11.c.Et visus hominis est misericordia redemptoris.Iob.7.b. Ori.ſ.Mat.cap.14. Hila.ſ.ps.58. Hiero.ep.de.beatit. Rup.ſ.Zach.9. Aug.ſ.ps.31.&.ſ.Ioan.trac.49. Gre.8.mor.13.

Reprobatio Dei. Videre rursum dicitur Deus,quando reprobat.Gene.11.a.18.c.Et dicit videre peccata,quando certam decernit vindictam,quam reprobi nequeant euadere.Iere.7.b.Isaiæ.57.d.59.a.Itaq; non videt malum Deus,vt probet:videt vero,vt iudicet. Et quasi non videns dicitur Deus,quando dissimulat punitionem peccatorum.Isa.57.c.Iob.11.c. Hie.ſ.Isa.57. Fulgen. ad Trasi.2. Euch.form.spūa.1.

Electio Dei. Vidit oculus Dei omne preciosum,quando ante conspectum eius est adimpletio,siue effectus suæ volun Hie.ſ.Iob.28.

Gre. 18. mor. 22. Cyril. 6. s. Ioan. 13. Hie. s. Hiere. 9. Amb. de Ioseph. 10. Cyril. 3. s. Ioan. 11.

suæ voluntatis, collatis ecclesiæ immensis beneficijs. Iob. 28. b. Vidit etiam omne preciosum, quando elegit humiles. Sic vidit Nathanaelem sub ficu, hoc est, sub vmbra legis, vnde cum elegit. Ioan. 1. g. Et vidit cæcum à natiuitate. Ioan. 9. a. Vidit etiam Deus patres Israel, vt prima poma in cacumine ficus, quādo elegit patriarchas & apostolos. Hos. 9. c. Et videns Ioseph Beniamin. Gene. 43. f. est Christus eligēns & conuertens Paulum: videns quoq; Iesus maximā multitudem venientem ad se. Ioan. 6. a. Designat prędestinationem & vocationem saluandorum. *Prædestinatio & vocatio.*

Rup. 4. s. Mat. — Vidisse dicitur Iesus turbas. Mat. 5. a. quando expertus est miserias huius vitæ. *Expertus miserias.*

Hie. s. Iere. 11. — Videre vltionem volebat Christus de persecutoribus, non de ijs, qui cōuertendi erāt ad pœnitentiam: sed qui perseueraturi erant in nequitia. Iere. 11. d.

Videns Isaac camœlos venientes cum Rebecca, designat Christum recipientem gentiles ad fidem. Gene. 24. g. *Receptio gentium ad fidem.*

Philo. de migra Abrah. — Videre aliquando sumitur generaliter, vt includat etiam cognitionem aliorum sensuum: vt quum populus dicitur vidisse voces. Exo. 20. c. vbi designat, diuina pręcepta intellectu potius videri, q̄; audiri.

Diony. cœlest. Hierar. 15. Ori. s. Iere. ho. 14. — Visus in sanctis angelis, clarissimam signat aciem, qua diuinis hauriendis luminibus inhiant: simplicéq; præterea illam, & liquidam, nihilq; obluctantem, sed motus celeritate constantem, purāq; & patulam suscipiendis absq; perturbatione vlla diuinę claritatis fulgoribus qualitatem: videre autem dicuntur aquæ Deum, hoc est, angeli præpositi aquis. ps. 76. *Intellect⁹ angelorum.*

Isych. s. Leui. 16. Greg. 14. mora. 33. & 24. mor 6. Gre. Nysse. de Beatitudinibus. — Videre faciem Dei est eius diuinitatem intueri: quod erit videre Deum in iubilo. Iob. 33. d. Videre autem facie ad faciem, licet sit claram eius habere cognitionem, tamen aliquādo est videre eum per aliquam speciem, quæ plurimum mentem eleuet. Gen. 32. g. Exo. 33. c. Videt autē Deum in carne, qui videt eum resuscitatus. Iob. 19. b. Videre in vsu scripturæ idem significat, quod habere: quemadmodum, illud, videas bona Hierusalem. Et, Tollatur impius, ne videat gloriam domini. *Visio beatifica. Visio per speciem. Habere Deum.*

Gre. 27. mor. 2. Arno. s. ps. 106. — Vident omnes homines Deum. Iob. 36. d. quia omnis homo eo ipso, quo rationalis est conditus, debet ex ratione colligere, eum qui se condidit Deum esse. Quem nimirum iam videre, est dominationem illius ratiocinando conspicere. Et vident opera domini in profundo, qui secreta eius mirabilia cognoscunt. ps. 106. *Cognitio Dei per creaturas.*

Gre. 9. mor. 11. — Non videt homo Deū si venerit: nec intelligit, si abierit: quia postq̄; semel sponte oculos perdidit, incertus est de tentatione, vtrum probet, an trucidet: & de donis vtrum hic desertos remunerent, an in via nutriant, vt ad patriam perducant. Iob. 9. b. 23. b. *Ignorātia status gratiæ.*

Cyril. 6. s. Ioan. 11. Isy. s. Leui. 16. Aug. q. in Exo. 154. Et epist. 112. & s. ps. 138. — Vidit Abraham diem Christi. Ioan. 8. g. hoc est, vel incarnationem Christi, iurante seruo sub eius femore: vel passionē in immolatione Isaac: vel trinitatem, quādo tres vidit & vnum adorauit. Videns autem Abraham post tergum arietem. Gen. 22. c. indicauit pręcognitionem futuræ passionis Christi. Et videns Moses posteriora Dei, designauit cognitionē humanitatis Christi in vltimis temporibus: vel Iudæos credentes post passionem Christi: vel credituros in Christū in postremo tempore. Exo. 33. d. Et videns Balaam visionem omnipotentis. Num. 24. a. designauit reuelationem & conuersionem Iudæorū in fine mundi futuram. Videre autem dicuntur Ioseph ante mortē, qui fidem Christi in hac vita amplectuntur. Gen. 45. g. 46. d. Nō viderunt autē bonum dies antiquorum patrum. Iob. 9. d. quia non viderunt Christum incarnatum: quem desiderabant videre. Visiones etiam Iacob designabant præuisam incarnationē Christi ab ipso. Gene. 28. c. 32. g. Videntibus filijs Israel, inijt Deus pactum cum eis. Exo. 34. b. potest dici de incarnatione, quando filius Dei visibilis apparuit. *Cognitio incarnationis & passionis Christi.*

Glo. ord. s. gene. 45. Gre 4. mor. 22. Amb. 2. de Iacob. 4.

Tertul. de trinita. Hie. s. Mich 7. — Videns Rebecca Isaac designat cognitionem, quę accipitur de Christo. Gene. 24. g. Videre quoq; Christum incarnatum, est videre Deum facie ad faciem. Gen. 32. g. Videre quoq; faciem Ioseph, est videre Christum. Gene. 43. a. Et videt iustitiam Dei, qui videt Christum. Cernens populus opus Dei terribile, designat cognitionem passionis Christi pro peccatis nostris illatæ: vel cognitionem terribilis vindictę, quam exercet Deus in malos. Exo. 34. b. Videt virtutem & gloriam Dei, qui videt Christum. ps. 62. Et videt lumen in lumine, qui in filio videt patrem. ps. 35. Et vidit regem Salomonem in diademate. &c, qui Christi contemplatur humanitatem. Cāt. 3. d. Et videt cœlos apertos, qui vera confitetur de Christo. Acto. 7. g. Et vident oculi præceptorem, hoc est. Christum in carne, vel Deum in mente. Isaię. 30. c. 32. a. Et videt ingressus Dei, qui cognoscit Deum in homine: vel Christum ascendentem in cœlum. ps. 67. Et vident pauperes, hoc est, apostoli, quæ de Christo erant. ps. 68. Et videt cæcus, quum gentiles cognoscunt Deū in Christo. Mat. 12. b. Et vident vniuersi credentes columnam, hoc est, Christum. Exo. 33. b. *Cognitio Christi. Cognitio passionis Christi. Cognitio diuinæ vindictæ.*

Hila. s. ps. 62. Amb. exhor. ad virgi. & de institu. virgi. 16. & 3. de fide. 2. Tertu. aduer. marci. Arno. s. ps. 67. 68. Hilari. s. ps. 67 & s. Matt. cano. 12.

Gre. s. 1. reg. 3. — Visio manifesta dicitur esse, quum fit reuelatio amatæ veritatis. Visio vero non manifesta, designat cæcitatem Iudæorum. 1. Reg. 3. a. Videt visionē magnam, qui videt secreta Dei: qui & magnalia Dei videre dicitur. Exo. 3. a. 14. d. 19. a. 20. d. 24. c. *Reuelatio veritatis. Cæcitas Iudæorum. Videre secreta Dei.*

Amb. s. luc. 19. Hiero. s. Isa. 9. & s. Iob. 3. — Videbunt gloriam Dei deserta, hoc est, gentiles, quum venient ad fidem: Videtur autem gloria domini in Hierusalem, hoc est, in ecclesia: vbi videtur iustus, nempe Christus. Isa. 35. a. 60. a. 62. a. Videre aūt nō valens Zachæus Iesum, designat gētiles, qui ex hoc, q̄ terrenis adhærebāt, *Venientes gentiles ad fidem.*

Christum

Videntes apostoli Christum. Visio beatifica.

Christum videre non valebant. Lucæ.19.a. Videbunt autem oculo ad oculum, vel apostoli ipsum Christum: vel in gloria omnes beati facie ad faciem: & omnes fines terræ salutare Dei. Isa. 52.c. Et vident Christum in Galilæa, qui vident Deum in cœlesti gloria visione beatifica: vel qui vident Deum in gentibus conuersis. Matt.28.b. Videbunt autem omnes in iudicio gloriã Chri: non vt omnes sint beati: sed maiestatẽ Christi quem cõpunxerunt, videbunt mali ad maiorem condemnationem. Isa.66.f. Videt populus lucem magnam, quum credendo videt Christum. Isa.9.a. Videntes magi stellam, sunt cognoscentes Christum, aut veritatem. Matt.2.a. ps. 47. Non videt autem lucem, nec bonum, qui redemptoris mysteria non cognoscit. Iob.3.b. 9.c. Vidẽt autem lumen in lumine, qui in filio vident spiritum sanctum. ps.35. videre etiam dicũtur aquæ Deum, quando populi ipsum cognoscunt. Videre dicitur mane gloriam domini, qui Christi videt resurrectionem: vel in fœlicitate. Exo.16.b. ps.5. Et videtur Deus in Siõ, hoc est, in ecclesia, vel in terra viuentium. ps.83. Isa.38.b. Vident bona Hierusalem, qui sunt in cœlesti patria: & vident dies bonos acquirentes vitam æternam. ps.33.127. Iob.7.b.

Augu. 3. de consen. euange 25. Arno 1. ps 47. Gre.9.mor.22. Hie.1. Haba.3 Arno.1. ps.5.83. Basi. s. ps.33.

Videre mysteria Christi. Videre spiritum sanctum in filio.

Iudæi nolentes cognoscere Christum.

Videntes fratres Ioseph ipsum Ioseph à longè. Gene.37.d. Designant Iudæos nolentes agnoscere Christum. Non videntes solem supercadente igne fuerunt Iudæi, qui igne inuidiæ accensi, non cognouerunt Christum. ps.57. Idem dicitur de non vidẽtibus veritatem. Non vidit etiã lucem, quam expectabat Iudæa, nec ortum surgentis auroræ. Iob.3.b.

Glo.int. s gen 37. Arn. & Au. s. ps.57. Gre.4.mor.15.16.

Contemplatio.

Visiones Iacob in somnis. Gene.28.c.32.g. designant contemplationem: quæ per quietem à tumultibus seculi habetur. Iosu.5.d. Et videre absolutè est contẽplando cognoscere. ps.44.45. Et videns est, qui interna contemplatur: quę mens carnalium non attendit: videns etiam est is, cui remota & absentia sunt præsentia: qua ratione prophetæ videntes dicebantur. 1. Reg.9.b. Videt dominum super solium excelsum, qui in sublimem gradum contẽplationis eleuatur. Isai. 6.a. Et vident filium hominis venientem in regno suo, qui possunt cum eo in montẽ excelsum ascendere per contemplationem. Matt.16.d. Luc.21.a. Visio nocturna est contemplatio & cognitio Dei, quæ in hac vita habetur, quæ semper est cum obscuritate, licet sit in quiete à tumultibus. Iob.33.b. Et videre dicuntur in foraminibus, qui habent lumen scientiæ, sed obscurè: vel vident per oculos, qui sunt velut foramina. Eccl'tæ.12.d. Et videt ecclesia, quum contẽplatur cõuersionem gentium. Isa.60.a. Et videre oculis est attentè & diligenter considerare, vel verba Dei, vel eius creaturas. Eze.44.b. Vidẽtes quoq; dicunt doctores ecclesię: quos videntes fabricat Deus. Exo.4.c. Isa.30.b.32.a. Videns somnium Nabuchodonosor, contemplationis actum designat: & videt statuam, quum contemplatur conditionem vitæ humanę. Dan.2.a. Videt cœlos Dei, qui sacras scripturas contemplatur, & agnoscit. ps.8. Videns etiam est populus christianus: qui etiam est audiens. Et sapientes dicuntur videntes: vt olim prophetæ: & vidẽtium locus est ecclesia. Iob.34.c. Et visio dicitur reuelatio & pphetia, etiam si fiat auditu. Hose.12.c. Ioel. 2.g. Et visiones capitis sunt contemplationes mẽtis, & illuminatio sensus spũalis. Dan.2.d.4.a.

Prophetæ. Cognitio Dei ĩ hac vita. Cognitio scripturarum. Populus christianus. Sapientes. Ecclesia.

Basi. s. ps.44.45. Gre. s. 1 reg.9. Ori. s. Isa. ho.1. & s. Matth. ho.3. Gre.23.mor.21. Hie. s. Eccl'tæ 12. & s. Isa.60. & s. Ezech. 44. & ad principia. Ricar. de.1. victo de somnio Nabuch. 2. 19 22. & de securita. conscientiæ. Aug. s ps.8. Beda. s. Exo.4. Philo. de migra Abrahæ. Gre.25.mor.15.

Videntes splendorẽ legis.

Videntes filij Israel cornutam faciem Mosis. Exo.34.d. sunt videntes splendorem legis: in cuius tamen mysteria non valebant intendere.

Glo. ordi. s. Exo.34.

Cognoscere auxiliũ verbi Dei.

Videntes discipuli Christum ambulantem supra mare. Matth.14.c. sunt incipientes cognoscere auxilium verbi Dei in tentatione.

Ori s. Matt. cap.14.

Conuersio ad lucẽ veritatis.

Videre dicuntur de tenebris & caligine. Isa.29.f. qui ab erroribus ad lucem veritatis sunt cõuersi: & vident tenebras, occulta mysteria cognoscentes.

Hie. s. Isa.29.

Videns Iacob plaustra & cætera, quæ mittebat Ioseph. Gen.45.g. designat ex Iudęis eos, qui cognouerunt plenitudinem euangelij.

Glo. int. s. gen.45.

Sacra scriptura tractabilis humilibus.

Quasi visio maris est aspectus rotarum. Eze.1.d. quia vt in expertis & corde pauidis tremenda est visio maris, & desperabilis: expertis autẽ, & animo constantibus adeo tolerabilis: vt non dubitent fragili ligno se committere. Qui si flauerit aura placida, velociter, atq; delectabiliter optatam deferuntur in patriam: si autem vẽtum sequantur contrarium, & sydera errantia, non perueniunt ad portum: sed in fluctibus res pariter amittunt & vitam. Talis visio rotarũ, siue rotæ quatuor facies habentis, inertibus & veram fidei virtutem non habentibus, tremẽda & inaccessibilis est: studiosis autem & bonam spem habentibus, adeo tractabilis, vt non dubitet se nauiculę ecclesię, & arbori crucis committere, ad transmeãdam altitudinem dictorum & sensuũ, qui multiplices sunt in lege, & prophetis & psalmis. Tunc si aspirauerit gratia spiritussancti, isto quasi delectabili nauigio currunt in illam cœlestem patriam: Si autem spiritum erroris, & vanitatem sectentur hæreticam, peius in hoc profundo pereunt, q̃; si paupertatem propriam confitẽtes, nunq̃; nauigandi sumpsissent audaciam.

Rup. s. Eze.11.

Videns Iacob filios Ioseph. Gen.48.b. Indicat pręcognitionem, quam habuit de his, qui credituri erant in Christum.

Vnio legis & prophetiæ cum Christo.

Videntes discipuli solum Iesum, post discessum Mosis & Eliæ. Matt.17.b. designant legẽ & prophetiam factas esse vnum cum Christo.

Ori. s. Mat. ho.3.

Consideratio vindictæ Dei in malos.

Vident iusti Iudæos eradicatos. ps.51. quando considerat iudicia Dei in eo, quod populum tam dilectum ita abiecerit. Et videns Iuda repudium Israel. Ieremiæ.3.c. designat christianos

Hila. s. ps.51. Ori. s. Iere. ho.14. Gre.16.mor.7.

considerãtes

Hie.s.Isa.66. consyderantes repudium Iudæorum. Videbunt autem iusti malos condēnatos, & lætabuntur: non nunc, sed in iudicio. Iob.22.c. Videbunt sancti cadauera præuaricatorum, quando cognoscent pœnam damnatorum iustam: & videbunt ad satietatem: quia fastidiosa erit eorum visio. Isa.66.g. Sic viderunt filij Israel, quæ fecit dominus Aegyptijs. Exo.19.a.

Amb.2.de pœni.7. Quum voluit videre Iesus, vbi positus esset Lazarus. Ioann.11.e. designauit ad ipsum spectare, cognoscere & examinare, an peccatum, quod deflemus, sit iam remittendū: & an sit iam peccator ipsi peccato defunctus. Examinans Christus pœnitentes.

Hie.s.Isa.33. Videbunt terram de longe beati, & etiam habentes conuersationem cœlestem. Isa.33.c. quia despicient terrena. Despectus terrenorum.

Cle. Alex.5.stroma. Visionis terra dicitur caluariæ locus, vbi Abraham immolaturus erat Isaac filium suum, in typum immolationis Christi. Vidit autem Abraham locum procul: quia Dei regio est captu difficilis. Gene.22.a. Caluariæ locus.

Gre.s.1.reg.3. Non potens Eli pontifex videre lucernam Dei. 1. Reg.3.a. Designat ꝙ quum is, qui pastorali dignitate præminet, magna dēsitate secularis amoris premitur, ad internę claritatis intuitum nulla gratiæ inspiratione subleuatur. Non videre quidem, pœna peccatoris est in hoc seculo adhuc viuentis: non posse autem videre, est impij mortui iam in illo seculo ęterna pœna damnati: vnde dicuntur tenebræ exteriores. In hoc ergo seculo non posse videre, magnam denotat obstinationem. Vel designat sacerdotes veteres non valentes videre statum suum, nec cognoscentes lucem scripturæ, an luceat, vel extincta sit: quod tamdiu eis durat, quamdiu est in eis zelus perfidiæ. Non videns clare Iacob designare potest Iudæos non percipientes mysteria legis. Gene.48.b. Obstinatio. Cæcitas sacerdotū Iudæorum.

Gre.s.1.reg.6. Glo.ord.s.Leui.13. Videtes Bethsamitę arcam. 1. Reg.6.c. Designant perfectos cognoscentes aliorum profectū. Videntes quoq; satrapæ Philistinorum sunt prælati considerantes opera subditorum. Videre etiam lepram est sacerdotum, qui debent subditorum peccata discernere. Leui.13.b.14.a. Cura prælatorum.

Gre.s.1.reg.6. Hie.s.Hose.10. E diuerso videntes Bethsamitæ arcam domini, sunt hæretici indigne discutiētes sacramenta Christi vel sacerdotes indignè eucharistiam contrectantes. Item eos qui exteriorem honorum ecclesiasticorum fulgorem appetunt. Et visio inutilis sunt dogmata hæreticorum. Hosee.10.a. Et visio pseudoprophetarum sunt hæreses. Ierem.23.e. Threno.2.c. Dicuntur autem videre vana. Ezechie.13.a. Indigne discutere mysteria & tractare eucharistiam. Errores hæreticorū.

Gre.s.1.reg.10.14. Videntes Saulem prophetantem, & admirati, 1. Reg.10.b. Designant eos, qui agnoscunt splēdentes prædicatione eos, quos prius despectui habebant. Sic admirati sunt splendorem vultus Mosis. Exo.34.d. Sic etiam dicebant de apostolis. Acto.2.b. Nonne omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt? Et videntes faciem Ionathæ, sunt audientes prædicatorem, & mentis eius charitatem cognoscentes. 1. Reg.14.b. Admiratio de prædicatoribus.

Basi.s.ps.33.45. Videre interdum est experiri, aut experimento cognoscere: vt vidit Isachar requiem quòd esset bona: vbi designatur experientia contemplatiuorum. Gene.49.c. ps.33.45. Experientia quietis contemplationis.

Ori.s.Mat.cap.14. Videns Petrus ventum validum. Matth.14.d. Designat cognoscentem impetum tētationis, vnde mouetur ad inuocandum Christum. Et videt paupertatem suam, qui cognoscit se fragilē & nihil esse. Thre.3.a. Cognitio tentationis & fragilitatis humanæ.

Glo.int.s.Exo.14. Non videre vltra Aegyptios est liberari à tentationibus: & videre eos mortuos, est de victoria contra dæmones gaudere. Exo.14.d. quia videlicet princeps huius mundi eiectus est foras. Gaudere de victoria dæmonum.

Hie s.Isa 34. Videre dicuntur cerui facies suas, quum apostoli conferunt inuicem doctrinam per reuelationem acceptam: sicut fecit Paulus. Isa.34.b. Iuxta septuaginta. Collatio doctrinæ mutua.

Glo.ord.s.gen.34. Videre interdum est curiositatis: vt voluit videre dina mulieres Sichen. Gene.34.a. Sic volebant Iudæi videre signum de cœlo. Mat.12.c. Et Herodes cupiebat videre Iesum. Luc.23.b. Curiositas.

Glo int.s.Exo.12. Videns angelus percutiens sanguinem agni in superliminari, est recognoscens fidem passionis Christi. Exo.12.d. Recognitio fidei.

Gre.s.1.reg 15. Non videntes vltra Moses & Aaron faciem Pharaonis. Exo.12.d. Designant relinqui obstinatos in sua obstinatione. Non videns etiā Samuel vltra Saulem. 1. Reg.15.g. designat zelum habendum erga impœnitentes ac proteruos, ne admittantur ad consortium bonorum. Derelictio obstinatorum.

Glo.int.s.gen.21. Videns Agar, aut non videns mortuum puerum, designauit Iudæos, qui putant credentes mortuos. Gene.21.b. Cæcitas Iudæorum.

Glo.int.s.gen.34. Videns Sichen Dinam. Gene.34.a. Typus est diaboli inuenientis locum ad tentandum: & hæretici ad decipiendum. Videre quoq; infirmiora terræ est hæreticorum, qui quærunt ignorātes, quos decipiant. Gene.42.b. Occasiones diaboli aut hæreticorum ad tentandum.

Gre.s.1.reg.11. Videns Saul plorantem populum. 1. Reg.11.b. Designauit prælatum debere populi afflictionē suam facere, eamq; releuare. Sic vidit Moses afflictionem fratrum. Exo.2.b. Cōpassio prælatorū.

Ori.s.Luc.ho.34. Videntes sacerdos & leuita vulneratum, & non curantes. Luc.10.c. designant legem & prophetas ostendere peccata, quæ tamen non tollebant. Lex & prophetæ ostendentes peccata.

Cernens Iacob appropinquantem diem mortis. Genes. 47. g. est præcognoscens cessationem legis.

Videns Eli

Inuidia Iudæorum. Videns Eli æmulum suum in templo.1.Reg.2.g. Designat Iudęos inuidẽtes prædicatoribus ecclesiæ,factos ex gentibus.Vel designat malos superbos cognoscẽtes humiles, quos ipsi despexerant factos beatos. Gre.s.1.reg.2.

Non videre signa est non apparere in prædicatoribus dona spiritussancti.p̄s.77. Gre.s.1.reg.10.

Ignorãtia iudæorũ & illuminatio gentium erga Christum & legem. Videntes,qui non vident,sunt Iudæi habentes legem & prophetas,& non intelligentes,quę de Christo dicuntur,nec illi credentes.Non videntes vero qui vident, sunt gentiles ignorantiã legis & prophetarum habentes,& Christi fidem facile suscipientes. Ioan.9.g. Isa.6.c.42.d.Iudæi etiam non viderunt,quando venit bonum:quia adueniente Christo excæcati sunt.Ieremi. 17.a.Iob.34.c. Ori.s.Isa.ho.6.&.s. Luc.ho.16. Hie.s.Isa.29.&.s.Iere.17.&.s.Iob.34. Euch.q.in Ioan.

Condemnati. Videre dicitur interitum,qui perit morte ęterna.Et non videt lumẽ,qui mittitur in tenebras exteriores.p̄s.48.57.Hæc dicitur visio dura.Isa.21.a. Basi.s.p̄s.48. Hila.1.p̄s.57.

Afficiad temporalia Vident oculi vanitatem,quum mens afficitur ad temporalia & errores: vel quum propter inanem gloriam operatur.p̄s.38.118.Isa.56.d. Amb.s.ps.118. ser.5. Hie.s.Isa.56. Aug s. p̄s.118.cõcio.12.

Non vident nec intelligunt idola.Isa.44.b.hoc est,errores hæreticorum non faciunt videre:sed tenebras menti offundunt.

Imitari culpam patrum. Videt turpitudinem sororis,qui cum ea concumbit.Leuit.20.c.Et qui imitatur culpam patris aut matris,vnde infamia veniat ad parentes. Aug.q.in Leui.33. Isych.s.Leui.20.

Videre mala est affligi in hac vita.p̄s.89. Hiero. Cypriano.

Cauere exemplo aliorum. Vident diabolum,qui eius naturam,lapsum,& pœnam contemplantur. Isai.14.d. Et vident signum in montibus,qui cognoscunt sectam hæreticorum in superbia.Isa.18.a. Et videt Ascalon & timet,quando peccator videns punitionem aut conuersionem aliorum, ipsa pœnitentia mouetur.Zach.9.a.Videntibus cunctis præcipitabitur Leuiathã.Iob.40.d.quia æterno iudice in iudicio terribiliter apparente,astantibus legionibus angelorum , assistente cuncto ministerio cœlestium potestatum,atq; electis omnibus ad hoc spectaculum deductis,illa belua crudelis & fortis in medium captiua deducetur: & cum suo corpore, id est, cum reprobis omnibus, æternis gehennæ incendijs mancipabitur.Videbunt omnes turpitudinem Hierusalem. Ezech. 16.e.quia occulta peccata manifestabuntur in iudicio. Hie.s.Isa.14. Gre.33.mor.24. Hie.s.Eze.16.

Condẽnatio diaboli & membrorũ eius

Superbire. Videt Leuiathan omne sublime:quia semper diabolus est in superbia.Iob.41.d. Et vidit vinea altitudinem suam,quando synagoga superbiuit de potentia. Eze.19.d.Et uidet solem cum fulget,qui gaudet intueri bona opera, quæ fecit, auertens oculos à malis & obscuris operibus, quæ perpetrauit.Iob.31.c. Hie.s.Iob.41. Gre.34 mor.16. Glo.int s.Eze.19. Gre.22.mor.6.

Videre dicuntur mendacium diuini,quando Iudæi colunt idola.Zac.10.a. Hie.s.Zach.10.

Non videt riuos fluminis,qui carens fide non recipit dona spiritussancti.Iob.20.c. Gre.15.mor.8.

Dicit adulter,hoc est,hæreticus:Non me videbit oculus:quia adulteriũ, quod in mente agitur,valde est difficile,vt ab humano visu penetretur.Iob.24.c. Gre.16.mor.s.27.

Iudæi despicientes Christum. Videns Cham nuditatem patris,designat Iudæos despicientes infirmitatẽ Christi.Gene.9.d.

Nemo Aegyptiorum vidit fratrem suum durantibus tenebris . Exo.10.f.quia excæcati concupiscentia,non curant proximos. Rup 1.s.Exo 59

Visio dicitur spectrũ.Deut.4.e.Et horribiles visiones,iuxta oĩa,quę fecit pro nobis dñs.

Vidua.

Vidua dicitur propriè mulier,quę viro destituta est:seu cuius vir est mortuus: quanq̃; geneliter viduam dici volunt,quæ sola viuat sine viro.

Ecclesia. Vidua erat ecclesia ex gẽtibus:quę vidua erat passo & mortuo Christo: quod etiam dici potest de ecclesia ex Iudæis.Exo.22.c.2.Para.2.c.p̄s.67.131.Luc.4.d.7.b.21.a.Huic viduę non benefacit hæreticus.Et ab ea bouẽ auferunt , qui de sancta ecclesia etiã prædicatorẽ tollunt.Iob. 24.a.4.d.Hęc est vidua Sareptana,quę pauit Eliam.3.Reg.17.a. Et vidua,quę habebat creditores.4.Reg.4.a.& vidua de Israel mater Hirã est ecclesia,quæ cœpit ab Israel,& peperit gentes.3.reg.7.b. Huius viduæ terminos facit firmos Deus.Pro.15.c.Huic autem viduæ faciunt Iudæi calumniam,quando persequuntur venientes ad fidem ex gentibus.Ier.7.a. Hila.s.p̄s 67.131. Amb.s Luc.7.& de viduis. Hie.s.Isa 3. Gre.16.mo.22.&.17 mo.1.&.s.Eze.ho.3. Aug.ser.201. Beda.s.pro.15.

Gentilitas. Vidua etiam erat ipsa gentilitas: quę transgressa fuerat legem naturalem : atq; ita relicta erat à Deo,& opprimebatur ab hominibus.Isa.54.b. Hie.s.Isa.54.

Synagoga. Vidua præterea erat synagoga:quam designabat Thamar vidua.Gene.38.b. Thre.5.a.Ezechie.44.f.p̄s.108.Hanc viduam non ducit põtifex: quia repudiata est synagoga propter insidelitatem.Leuiti.1.c. Hie.s.p̄s.108. Aug.s.p̄s 108. Isych.s.Leui.21.

Plebes deceptæ ab hæreticis. Viduę,quas dicitur dimisisse Iob vacuas,designãt plebes deceptas ab hęreticis:quę vacuę dimittuntur,quando prædicatores hæreticorum,ad rectam fidem conuertuntur . Iob.22.b.27.c. Gre.16. mor.4.&.18 mor.7.

Anima. Vidua quãdoq; dicitur anima,cui crucifixus est mundus.p̄s.145.Iob.29.c.Huic viduæ mortuus erat etiam sponsus Christus:ex cuius resurrectione postea consolationem accepit.Et verè viduę,sunt omni auxilio destitutæ.1.Timo.5.a.Et vidua semper orans, est anima cognoscẽs se destitutam,nisi oret. Hila.s.p̄s.145. Gre 19.mor.16. Ber.in apolo. Hie.ad Gelantiã. Aug.epist.121.

Ori.s.Leui ho.12. Amb.de Tobia.20. Arno s.ps.93. Hiero.s.Isai.9. &.s. Iob.27.Gre.17.mo. 1.Phi.d specia. legi.

Vidua etiam dicitur anima derelicta à Deo,soluta à lege, tanq; à viro,vt libere viuat.Leuit. 21.c.Deut.24.d.ps.93.Hæc vidua,quę peccando amittit Deum,est cuius Deus non miseretur. Isa.9.c.10.a.Ezechie.22.f.Et anima delitijs eneruata,vidua est.Iob.24.d.27.c.Vidua est etiam anima destituta à parentela prudenti, & recti semonis coniugio, viduata pulcherrimis præsidijs,& deserta à sapientia:hæc tenetur,quo se astrinxit,vinculo seu voto. Num.30.c.Thre.1.a. *Anima peccatrix.*

Isych s.Leui.22.

Vidua filia sacerdotis,quæ nupserat alienigenæ,est anima,quæ se tradiderat doctori erroris, quæ postea resipiscit.Leui.22.b. *Anima sub doctore erroris.*

Vidua sacerdotis,quā potest ducere alius sacerdos,est doctrina sana alicuius doctoris: qua potest alius vti.Eze.44.f. *Doctrina sana.*

Arno.s.ps.108.

Potestas incredulitatis in malis fit vidua,quando diabolus ea non potest vti ad malos perdēdos.Psalm.108.

Vidua facta est Babylon,quando amisit imperium & regem.Isa.42.c.

Vigilare, Vigilia, Custodia, Vigil.

Aristo.de somno & vigilia.cap.1.2.

Vigilare dicitur animal quando sensus suos exercet, præcipuè sensum cōmunem, cuius dicitur esse passio:vnde vigilia est ipse actus vigilandi:quæ non competit plantis: quia non habent sensus.Vigiliæ quoq; dicuntur excubiæ,quas custodes noctu faciūt,quæ & custodiæ dicuntur:& diuiditur nox in quatuor vigilias.Vnde.Luc.12.e. Ponuntur secunda & tertia vigilia.Vigiles autem dicuntur ipsi custodes nocturni.

Aug.de essen.diui.

Vigilare interdum est curare:& vigilare dicitur Deus,quum in defensionē electorum se manifestè paratum demonstrat. *Cura Dei erga electos.*

Arno.s.ps.129. Hie.s.Danie.9.&.s. Ierem.1. Rup.s.Iere.5. Glo.int.s.thre.1.

Vigilat etiam Deus super peccata,quando ipsos peccantes castigat: qui & super malitia vigilare dicitur.Dani.9.c.ps.129.Et vigilans virga est diuina correctio ad emendandum. Iere.1.c. Dicitur autem vigilans:quia accelerat, & ad omne opus bonum excitat. Vigilat autem iugum iniquitatū in manu domini, quum eas castigat, mittens reos in tenebras exteriores.Thre.1.c. *Castigatio Dei. Punitio æterna.*

Beda.s.pro.8. Aug. s.Ioan.trac.57.Gre. 23.mor.21.&.s.cāt.5 Ori.s.Mat.ho.35. Arno s.ps.131.Amb. s.Luc.2.Hil.s.ps.62. Hie.s.isa.26. Aug.s.ps.62.

Vigilare interdum est studere:& vigilant mane ad sapientiam, qui semper innouato mentis studio ad Christi visionem pertingere satagunt. Pro.8.b. Et vigilat cor dormientis,quum quis ocium non impendit nutriendæ desidiæ,sed percipiendæ sapientiæ.Cantico.5.a.Vigilat etiam, qui bona exercet opera: & qui solicite agit de fidei veritate: ne in aliquod tenebrosum dogma incurrat. Matth.26.d.Thre.2.f.1. Thessal.5.a. Vnde & vigilantibus pastoribus manifestatus est Christus.Luc.2.b.ps.131.Vigilat etiam de luce, qui cum conscientia pura & præceptorū custodia mane orat.ps.62.Isa.26.d. *Attendere. Laborare. Orare.*

Hie.s.isa 29. Gre.15.mor.29.

Vigilantes super iniquitatem sunt dæmones,qui semper tentant.Isa.29.f.Ieremi.5.b.Et satanas vigilat in cōgerie mortuorum, quando in reproborum cordibus malitiæ suæ astutias exercet.Iob.21.d. *Dæmones tentātes.*

Vigilare dicitur frustra, qui custodit ciuitatem sine Deo.ps.126. vt designetur nos sine Dei auxilio nihil tentare debere.

Hie.s.iere.5.

Vigilans pardus. Iere.5.b.designat diligentiam regis Alexandri.

Gre.16.mor.23.

Vigilant ad prędam, qui verba iustorum ad sensum proprium semper rapere conātur:vt per hæc peruersis filijs panem erroris parent.Iob.24.a. *Diligētia hæreticorū.*

Ber.ser.vigil.s.Andreæ. Hiero.Cypriano.

Vigilia,qua præparamur ad solemnitatem,est totum tempus huius vitæ, quo præparari debemus ad futuram gloriam. Custodia in nocte dicit breuis temporis transitum in hac vita. Psalm.89. *Preparari ad futurā gloriam.*

Arno.s.ps.129. Gre.s.1.reg.11. Rup.2.s.Exo.26.

Vigilia matutina est tempus gratiæ:& inspiratio diuina:& etiam prima ætas.1.reg.11.c. Dicitur etiam custodia matutina.ps.129.Vigilia etiam matutina,qua merguntur Aegyptij, est resurrectio Christi.Exo.14.f. *Tempus gratię. Inspiratio diuina. Prima ætas. Resurrectio christi.*

Ori.s.Matt.ho.31.& cap.14. Hila.s.Matt cāo.14. Aug de verb.domini sermo.14. Gre.ho.13.

Vigiliæ in nocte variæ,secundum diuersitatem ætatum,in quibus quis se à peccato seruat,accipi possunt.Matth.24.d.Luc.12.e.Et vigilia quarta noctis,quę est appropinquante iam die,est finis tentationis:& quum in prima vigilia vicerimus patrem tenebrarum, in secūda filium eius, qui extollitur super omne quod dicitur Deus: in tertia spiritum contrarium spiritui sancto:tūc in quarta videbimus Christum appropinquantem nobis.Matth.14.c.Designat etiam quarta vigilia aduentum Christi ad iudicium:& extremum tempus peccati. *Diuersitas ætatum. Finis tentationis. Aduētus ad iudicium.*

Hie.s.Dā.4.Rica.d s.vi.de secu.cōsc.20

Vigiles aliquando dicuntur angeli.Dani.4.d.Vigilem & sanctum descendere de cœlo. Dicuntur autem vigiles,quia semper vigilant in nostri custodia. *Angeli.*

Gre.18.mora.32.& 27 mora.1.&.s.cant. 3.&.Iō 8. Ber.s.cant.ser.76.

Vigiles custodientes ciuitatem,erant priores patres & prophetę:qui studuerunt ad custodiā nostram sanctæ prædicationis voce vigilare.Cant.3.b.Et prēlati ac prædicatores sunt pastores vigilantes super gregem.Luc.2.b. *Antiqui patres. Prēlati & prędicatores.*

Vilis.

Vile dicitur quod parum valet,paruiq; momenti habetur.

Gre.23 mor.26.

Vilis fit plebs Dei, quando prauorum numero crescente in eis, non summa & cœlestia,

sed terrena

sed terrena & abiecta sectatur, Thre.1.d.

Peccata minora libidinis. Vile de Amalec designat peccata libidinis, quæ non perinde delectant, vt alia, quæ libidinosi eligunt.1.Reg.15.b. Gre.s.1.Reg.15.

Villa, Villicus.

Villa dicitur domus extra vrbem, quę habitandi causa constructa est: villicus autem est propriè villæ gubernator.

Terra viuentium. Villa interdum significare potest terrā viuentium, quæ est extra vrbem, hoc est, extra corruptibilem mundum. Leui.25.e. Ori.s.leui.ho.15.

Credentes ex gentibus. Villæ in quibus moratur sponsus, sunt venientes ad fidem ex gentilitate. Canti.7.d. Gre.s.Canti.7.

Simplices. Villa sine muro significat simplices.1.Reg.6.d. In his moratur sponsus. Cant.7.b. Gre.s.1.Reg.6.

Auaritia gentilium. Terrena substantia imperium temporale curæ seculi. Villa, propter quam non venerunt quidam ad nuptias, auaritiā gentilium designare potest. Matth.22.a. Luc.14.d. Est etiam villa, terrena substantia, propter quam excusantur homines à cœlesti conuiuio. Item dominatio & superbia. Et villa in quam mittitur filius prodigus, vt fiat famulus diaboli, sunt curæ huius mūdi. Luc.15.c. Idē designare possunt villę Aegypti. Exo.8.d. Ambr. de Isaac.8. Ambr.s.Luc.14. Hiero. Epis. beatit. Aug. de verb. Domini Ser.33. Gre.ho.36

Paulus apostolus. Villicus aut dispensator, à quo exigit dominus rationem, erat Paulus prius infidelis. Luc.16.a. Idem dici potest de similibus. Hiero. Aglasiæ.

Vincere, Victor, Victoria, Superare.

Vincere dicitur, qui in contentione, aut bello superior est: quod & superare dicitur. Victor autem est, qui vincit. Et victoria ipse actus vincendi.

Incomprehensibilitas Dei. Vincere dicitur Deus scientiam nostram. Iob.36.d. quia sic ex ratione conspicitur, vt magnitudo tamen illius, nulla nostri sensus subtilitate penetret. Quicquid namq; de claritate magnitudinis eius scimus, infra ipsum est: & tanto ab eius scientia longius repellimur, quanto eius potentiam nos comprehendisse suspicamur. Gre.27.mor.2.

Vincere dicitur Deus, quum iudicatur: quia dabit quod daturus esse negatur à iudicantibus Ps.50. Rom.3.a Ambr. s. Rom.3. & ser.49.

Victoria Christi. Vincit etiam Christus quum iudicatur: quia tacendo iustus probatur. Victor autē in Psalmorum titulis intelligitur Christus. Psal. 44. Haba.3. d. Superauit autem Christus iugum oneris gentilitatis, quando eam aduentu sua ab illa dæmoniacæ tyrannidis seruitute liberauit. Superauit virgam humeri eius, quum percussionem illius, quæ ex peruerso opere grauiter deprimebat, ab humano genere redemptor compescuit. Superauit sceptrum exactoris eius, quum regnum eiusdem diaboli, qui pro pestifera perpetratione vitiorum exigere consueuerat debita tributa pœnarum, de fidelium corde destruxit. Isa.9.a. Et superauit gentes in circuitu Hierusalem: quia sciebat voluntatem Dei, quam gentes nesciebant Ezec.5.b. Vincens eques, est Christus. Apo.6.a. Et vicit leo de tribu Iuda, quando resurrexit. Apo.5.b. Et dicitur vincens vt vinceret: quia vicit diabolū, vt vinceret in nobis. Hiero.s. Haba.3. & ad principiam & s. Isa 9. & s. Eza.5. Gre.30.mor.31. Ber.ser. 1. de resurrectio. Rup.4.s Apoc.

Peruenire dicitur ad victoriam iudicium iusti. Iob 23.b. quia per incarnationem Christi insidiantem aduersarium per absolutionis iudicium victor excludit. Gre.16. mor.15.

Victoria apostolorum & martyrū & fidelium. Vincunt martyres, quum iudicantur. Psal.50. quia illo iudicio, quo à reprobis condemnantur, à Deo absoluuntur ad requiem. Et victores dicuntur apostoli, martyres & prędicatores Isa.9.a. Et victores bestiæ existentes super mare vitreum, sunt baptizati superantes Diabolum Apo.15.B. Et superans Saul, quocunque se vertebat, designat sanctos Vincentes omnes tentationes.1.Reg.14.g. Ambr.ser.76. Hiero s Isa.9. Aug.s.apo ho.12. Gre.s.1.Reg.14.

Victoria orationū & operum. Vinci Amalec orante Mose, & pugnante Iosue. Exo.17.c. designat per orationes & opera bona vinci diabolum. Vel quòd contra libidinem necessariæ sunt orationes, & abstinentia, & virtutes. Gre.s.1.Reg.15.

Victoria virtutum contra vitia. Victoria Abrahæ contra reges Gen.14.c. designat victoriam virtutum contra vitia. Et superat populus populum, quando virtutes vincunt vitia. Gen.25.c. De hac victoria Apo.2. Orig.s.Gen. ho.12.

Non iustificari per opera legis. Victoria Israel in Sisaram, que non fuit reputata duci Barach, sed mulieri, designat non iustificari per opera legis, sed per fidem, quę est in ecclesia. Designat etiam iudæos non adeptos esse messiam, quum per manserint in incredulitate. Iudi.4.b. Rup.s.Iud.6. Ori.s. Iudi.ho.5.

Cōfundere iudæos hæreticos, & philosophos. Superare dicitur populus populū, quando christiani reuincunt iudæos, seu confundūt. Gen.25.c. vincuntur etiam hæretici & philosophi, qui aduersus ecclesiam congregantur: quia confunduntur. Isa.8.b. Sapi.7.d. Eze.16.f. Et superatur arcus fortium, quum vincuntur dæmones: & quum contrita est iudęorum sæuitia, christo resurgente 1.Reg.2.a. Ori.s.gene.ho.12. & s.1.Reg. Hiero.s.Isa.8. Gre.s.1.Reg.2.

Crucifixio. Christi perseuerentia orationis. Superans Iacob angelū. Gene.32.f. Præfigurauit Iudæos crucifixuros Christum innuitur etiam apprehensio diuinæ veritatis: & perseuerantia orationis, quæ exauditur à Deo. Glos.ordi.s.Gen.32

Vincere dicitur bestia sanctos, non eos, qui prędestinati sunt: sed qui ad tempus sunt sancti Vincit etiam, quia videtur vincere, quum per violentiam infert mortem & tormenta & c. Apo. 11.B.13.B. Aug.s.apo.ho.10 Rup.6.s.apoc.

vincire

Vincire, Vinculum, uide Ligare.

Vindicare, Vlcisci.

VIndicare est castigare pro delicto, & ab iniuria illata aut contumelia defendere, seu liberare: quod & vlcisci dicitur. Vindicta autem, aut vltio est ipsa animaduersio pro delicto inflicta.

Hiero. s. nahũ. 1. & s. Isa. 1. — Vlciscitur deus castigando, aliquando quidem ad emendationem: nonnunquam vero ad damnationem æternam. Eius tamen inimica dicitur esse vltio: quia si non essent culpæ, non eã exerceret. Nahum. 1. a Et dicitur vindicari de inimicis suis, alterutro modo puniendo Isa. 1. f. — Castigatio Dei.

Ori. s. nu ho. 27. Aug. s. Psal. 149. — Vltio, quam exercet Deus in Deos AEgypti, est conuersio peccatorum, qua vruntur demones nu. 33. a Sic facta est vindicta in nationibus, extinctis infidelibus per cõuersionem ad fidem, & idolorum destructionem Psal. 149. — Conuersio peccatorum.

Hiero. s. Iere. 11. — Vltionem persecutorum petit Christus Iere. 11. d. non quidem omnium: sed eorum, qui non debebant resipiscere.

Gre. s. 1. Reg. 14. — Vlcisci Saulem de omnibus inimicis suis. 1. Reg. 14. d. designat victoriam fidelium cõtra dæmones: quæ perueniat ad hoc, vt cessent omnes tentationes. — Victoria contra Dæmones.

Beda s. Gene. 34. — Vltio filiorũ Iacob in Sichimitas. Gene. 34. d. designat debere pastores vindicare vitia. Duæ autem vindictæ de Sichen sumuntur: circuncisio, & occisio: sic duplex fuit vindicta de diabolo, i. in presenti, & in futuro. Idem de peccatoribus. — Vltio seu castigatio peccatorum per prælatos.

Glos. inter. s. Ex. 32 — Vltionis dies indicabat diem destructionis Hierusalem: & typum gerebat diei iudicij, quando faciet Dominus vindictam pauperum. Exo. 32. Psal. 139. Isa. 61. a. 63. b. 66. e — Punitio Dæmonũ. Destructio Hierusalem. Dies iudicij.

Arno. s. Psal 8. Hier. s. Hose 5. & s. Nahum 1. — Vltor aut defensor dicitur populus Israel: qui peruerse zelatus est contra Christum Psal. 8 Hose. 5. d. — Iudei.

Vltio dicitur dari septuplum de Cain. Gene. 4. c. vide appendicem numerorum.

Vindemiare, Vindemia, Vindemiator, Vinitor.

VIndemiare est vuas ad conficiendum vinum colligere. Vindemia autem est ipsa vuarũ collectio, ac tempus vindemiandi. Vindemiator autem est vuarum collector, qui & vinitor dicitur: qui tamen est generaliter vineæ cultor.

Hier. s. Isa. 32. Rup. s. Iere. 24. — Vindemiare interdum est vastare: & dicitur Dominus vindemiare in die iræ & furoris sui illos, quos, iustitiæ norma dictante, laboris sui fructum iam metere decreuit, dãdo videlicet premium bonis, pænam vero malis. Thre. 1. d. 2. g. Vindemiatur autem genus humanum in morte, quando singuli quasi botri de hac vita tolluntur: que dicitur vindemia consummata Isa. 32. c. — Vastare. dare premium vel pœnam.

Hiero. s. Psal. 79. — Vindemiare etiam est colligere fructus suaues in ecclesia. Iere. 31. a.

Rup. 9. s. Apoc. — Vindemiare vineam est eam destruere. Psalm. 17. vbi denotatur destructio Hierusalem, vel Iudeæ. Vel vindemiant eam transeuntes viam, quando iudæos conuerti faciunt predicando. Apo. 14. d. — Destructio Hierusalem. Cõuersio iudæorũ.

Hiero. s. Isa. 24. — Vindemia dicitur ipsum martyrium: & etiam probatio fidelium, que fiet tempore Antichristi. Isa. 24. c. — Martyrium.

Ori. s. Leui. ho 16. — Vindemia est collectio doctrinæ lætificantis cor hominis, & deliciæ spirituales. Leui. 26. a Et vindemia occupat sationem, quando quis, que didicit, docet alios seminando. Hæc dicitur vindemia defæcata. Isa. 25. c. — Collectio sanctæ doctrinæ, & deliciæ spirituales.

Euch form. spũa. 4. Hiero. 1. Isa. 24. — Vindemia dicitur aliquando tempus iudicij: & consummatio seculi: vel etiam vindicta in populo. Mich. 3. a. Vindemia autem lugens, est cessatio voluptatum in fine seculi Isa. 24. b. — Tempus iudicij cessatio voluptatum.

Hiero. s. Isa. 16. & s. Ezec. 16. & s. Abdi. Gre. 16. mor. 23. — Vindemia Esebon, est superba doctrina hæreticorum Isa. 16. c. Vindemiant autem principia gentium hæretici, quando potentes gentium inducunt in suos errores. Eze. 16. f. Et dicuntur vindemiare vineam eius, quem vi oppresserant, quum ex sacra scriptura sententiarum botros pro suæ intelligentiæ intentione, coaceruant: vel quum animas de ecclesia tollunt Iob. 24. b. Et ipsi hæretici dicuntur vindemiatores. Abdiæ. B.

Rup. s. Hose. 2. Glos. inter s. Isa. 61. — Vinitores dicuntur prelati & predicatores, vineæ Domini curam habentes. Et vinitores quos dat Deus ex eodem loco, sunt apostoli ex iudæis: vel predicatores, qui ex eadem ecclesia eliguntur. Hose. 2. c. Isa. 61. b. Ioel 3. c. — Prælati. Prædicatores. Apostoli.

Rup. s. Abdi. — Vindemiatores sunt gẽtiles credentes, qui nullum racemum, hoc est, sensum spiritualem reliquerunt iudæis: sed tantum folia literæ Abdi. B. — Gentiles credẽtes.

Vinea, Vinetum. Vitis.

VInea est multitudo vitium simul consitarum: Vinetum autem est locus, vbi multe sunt vineæ. Vitis vero vnica est planta, ferens vuas in palmitibus. Porro vitis aliquando sumitur pro vinea, & vinea pro vite. Vinea etiam est instrumentum bellicum, ad muros concutiendos.

Geor. vene. canti. 1. tono. 7. cap. 28 — Vinea aliquando dicitur Dei iustitia, que in distribuendo & puniendo recta corda lætificat vitis etiam dicitur diuina virtus. Vitis enim cuiuis arbori applicata fructus producit, sed diuersi — Iustitia Dei. Diuina virtus.

uersi mode debilior est enim innixa salicibus, quàm fraxino, vlmo, nuci, & huiusmodi. Non secus diuina illis vitis, & robur perfusum omnibus arboribus rationabilibus fouet, & fructũ producit: sed meliorẽ adhærẽs Petro, Ioãni, Paulo, & huiusmodi arboribus robustioribus, quàm debilibus & obscuris. Placidè quoq; & vitis, quamuis natura acris, adumbrat, dum lignis vel columnis inhæret. Sic robur illud cœleste ipsius Dei gratia & benignitate permixtum, iucundissima vmbracula præbet: sicuti christiferæ virgini ab angelo dictum fuit: Et virtus altissimi obumbrabit tibi.

Christus. Vinea, quam transtulit Deus de Aegypto, designare potest Christum translatum de hoc mundo ad patrem. psal. 79. Zach. 3. d. 8. c. Ipse est vinea, quę floruit. canti. 2. d. dicitur etiam vitis vera: vt discernatur ab ea, quę non producit fructum, sed labruscas. Ioan. 15. a. dicitur autem vitis secundum carnem, secundum quam est eiusdem naturæ nobiscum, qui sumus palmites. Gen. 40. B. 49. b. Rup. s. canti. 2. Aug. 1 Ioan tract. 80. Beda. s. Gene 49.

Geor. vene. canti. 1. ton. 7. cap. 21. 28. Hiero. 1. Zach. 3. 8. cle. Alex 1. pæda. 5. Ambr. 4. de fide. 7. Chry. s. Gen. ho. 67

Virtutes angelicæ. Fœlicitas. Vineæ pręterea dicuntur virtutes angelicæ: & ipsa fœlicitas: & sunt vineæ florentes, dantes odorem & gratum fructum. canti. 2. d. Isa. 65. d.

Ori. s. canti. ho. 4. Hiero. s. Isa. 65.

Ecclesia. Vinea multas continens vites, ecclesiam significat vniuersalem: quę multos continet fideles. psal. 79. Iere. 17. c. 31. a. Eze. 19. c. Hose. 2. b. 14. c. Mich. 1. b. Habac. 3. d. Luc. 20. B. Matth. 20. a. Gen. 49. c. Mala. 3. c. Hanc vineã plãtat mulier fortis. i. ipsa ecclesia cõuertendo infideles, vt fiant vites, aut palmites. Prouerb. 31. c. Hanc peruersi prędicatores autorem eius in membris suis opprimendo vindemiant. Iob. 24. b. c. Vinea autem dicitur populus Dei, qui de vitis æternæ radice fundatus, supereminet terris: ac solum vile pretexens, nunc gemmãte flore pubescit, nunc circumfusa viriditate vestitur, nunc mite iugum suscipit, quum maturioribus brachiis, quasi sarmentis fœcundæ vitis adoleuerit. Et etiam quia crucis in fronte prętexit indicium: vel quòd fructus eius postrema anni legatur ætate: vel quòd omnibus, vt ordinibus vinearum, ita pauperibus atque diuitibus, humilibus atque potentibus, seruis ac dominis in ecclesia Dei æqua dimensio, nulla discretio sit, &c. Vineæ quoque dicuntur particulares ecclesię. canti. 1. d. 2. d. 6. d. 8. d. vitis autem dicitur quilibet fidelis: clauiculi autem, quibus vites in arboribus sustentantur, charitatem significant. Ipsa quoque religio vitis dici potest. Et Hierusalem, & ecclesia dicitur vitis. Eze, 15. c. & vitis abundans. Psal. 127.

Religio.

Ori. s. Gene. ho. 17. & s. Matth. ho. 19. & s. canti. ho. 2. Arno. s. ps. 79. Amb. 3. exae. 12. & s. psal. 118. ser. 12 & s. luc. 10. & de virgi. 1. Hiero. s. Eze. 15. 19. & s. Haba. 3. Geor. vene. canti. 1. tono 7. cap. 21. Gre. s. canti. 1. 2. & 16. mor. 26. 30. Aug. s. psal. 127. Beda. s. Pro. 31. Ber. s. canti. ser. 30.

Sinagoga. Vinea etiam dicitur synagoga. Gene. 9. b. 49. c. ps. 79. canti. 1. B. 8. d. Isa. 1. b. 5. a. 27. a. 32. c. Iere. 2. e. 12. c. Matth. 21. d. luc. 13. a. Eze. 19. c. Hæc vinea synagogæ non fuit custodita, quia derelicta. Regnum quoque Sedechiæ dictum est vinea. Eze. 17. b. Aug 16. ciui. dei. 2. Gre. s. canti. 1

Ori. s. Matth. ho. 19. & s. canti. ho. 2. & s. Iere. ho. 9.

Genus humanum. Vitis quandoque dicitur genus humanum: de cuius genimine nõ bibit Christus in passione. Matth. 26. c.

Hie. s. Isa. 27. & s. Iere. 12. & s. Eze. 17. 19. Aug. 1. q. in euãg. 43

Patriarchæ & prophetæ. Vineæ florentes fuerunt patriarchæ & prophetæ: qui odorem dederunt in aduentu Christi, quando eorum mysteria aperiri cœperunt. canti. 2. c. Ber. s. cãti. ser. 60.

Prædicatores. Vineæ per vinum calefacientes, sunt prędicatores per verbum Dei corda hominum ad bonum inflammantes. 1. reg. 8. c. Gre. s. 1. reg. 8.

Crux Christi. Plebs ecclesiæ. Primitiæ gentium. Vita præsens. Vineę Engaddi. canti. 1. d. significare possunt crucem Christi: in qua vitis abscissa cœleste protulit balsamum. Designant etiam plebes ecclesiæ, quę habet balsami liquorem spiritum mansuetudinis: quo paruulorum adhuc in Christo teneritudinem blandè fouet: & dolores pœnitentium consolatur. Possunt etiam significare primitias gentium. Possunt præterea designare vitam præsentem: sicut & vinea, ad quam conducuntur operarij, est vita præsens, quę etiam regnum Dei dicitur. Matth. 20, a. 21. c.

Amb. s. ps. 118. ser. 3. Ber. s. canti. ser. 49. Rup. s. canti. 1. Ori. s. canti. ho. 2. & s. Matth. ho. 10.

Anima. Vir iustus. Vinea quandoque dicitur anima. Isa. 5. a. & peculiariter vineę sunt animæ fidelium. canti. 1. B. 2. c. 7. d. Et vinea electa, quam plantauit Deus, est anima ad imaginem Dei facta. Ierem. 2. d. Hanc vineam comedere dicitur inimicus, quando anima peccat, & deuoratur à diabolo. Iere. 5. d. Et bona vinea est vir iustus: cui virtus, vitis: cui actio, palmes: cui vinum, testimonium conscientiæ: cui lingua, torcular expressionis. Has vineas demoliri mituntur vulpes. canti. 2. d. Vitis etiam dicitur anima: & vitis aliena est anima peccatrix. Ierem. 2. d. psalm. 127. Prouerb. 24. d.

Hiero. s. Isa. 5. Ori. s. canti. ho. 1. 4. & s. Iere. ho. 13. Basi. Exae. ho. 5. Amb. 3. exae. 12. Ber. s. canti. ser. 63. Beda. s. Pro. 24.

Lex. Conscientia. Vinea, ad quam mittuntur operarij, est lex: in qua in hac vita operari oportet. Matth. 20. a. Vel est conscientia, in qua est operandum, vt det fructum bonum: in qua plantauit Deus omne semen verum. Iere. 2. d.

Hila. s. Matt can. 20. Ricar. de s. victo. de stat. ante. hõis. 35.

Sacra scriptura. Vinea Naboth significat doctrinam spiritualem, aut sapientiam sacræ scripturæ. 3. Reg. 21. a. Isa. 1. B. 5. a. Et vineæ sunt sacra volumina veteris ac noui testamenti. Vinea vero custodienda est doctrina euangelica: & sensus ac dogmata diuina. canti. 1. B. Et vinea, quam plantauit pater familias, est sacra scriptura, quę regnum Dei dicitur. Matth. 21. d. Eadem est vinea, sub qua sedendum: cuius Deus pater est agricola. Mich. 4. a. Agge. 2. d. dicitur autem vinea sacra scriptura: quia per veritatis sententias botros virtutũ profert: cuius vineæ dominũ. i. sacræ scripturæ conditorẽ, quasi vi hæretici opprimũt: quia eius sensum in verbis sacri eloquij inflectere

Ori. s. ps. 36. ho. 1. & s. canti. ho. 1. 2. & s. Matt. ho. 19. Hiero. s. Isa. 1. & s. Mich. 4. & s. Zac. 14 Gre. 16. mor. 23.

 violenter

violenter conantur: qui dicit. Isa. 43. d. Seruire me fecisti in peccatis tuis: prębuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Eandem vineam vindemiant, qui ex ea sententiarum botros, pro suæ intelligentiæ intentione coaceruant. Iob. 24. b. Vineæ quoque dicuntur veterum patrum doctrinæ. Ecclesiastæ. 2. a, Et vitis, ipsa sapientia. Psal. 127. Peculariter autem vinea est doctrina euangelica, cuius Christus est vitis. leui. 25. a.

[Doctrina patrum. Sapientia. Doctrina euangelica. — Hy. s. leui. 25.]

Vinea etiam Naboth, quam dissipare volebat Achab, vt faceret hortum olerum, virginitatem significare potest: quam diabolus perdere conatur. 3. reg. 21. a.

[Ambr. exhor. ad virgi. — Virginitas.]

Vineæ, quas plantant fideles, designare possunt spem, quę ex bonis operibus nascitur. Ezec. 28. g. Iob. 24. B.

[Hiero. s. Iob. 24. — Spes.]

Vinea quandoque dicitur dignitas & dominium, seu imperium. Exod. 22. a. 23. b. Eze. 16. B. Creuit in vineam latiorem.

[Dignitas, imperium.]

Vinea in primo flore designat eos, qui incipiunt benè operari: qui facile læduntur, vel ab immoderato frigore tentationis, vel à nimio feruore prosperitatis. Iob. 15. d. canti. 2. c. 7. d.

[Gre. 12. mor. 16. & s. canti. 1. Ber. s. câti. ser. 60. — Incipientes bene operari.]

Vinea quandoque, temporalia bona. Mich. 4. b. Sedet sub vinea sua: quod dicitur de eo, qui suis contentus est: nec vsurpat aliena.

[Rup. s. Mich. 4. — Temporalia bona.]

Vinea, negligentia. Prouer. 24. d. Per agrum pigri transiui, & per vineam stulti: Ierem. 2. d. Habac. 3: d.

[Negligentia.]

Vineæ Seon voluptates huius seculi, & vanas scientias designare possunt: & concupiscentias, quę mentem inebriant. Nu. 21. e. 1. Reg. 8. c. Hæ sunt vineæ Sodomorum. deut. 32. e. designant etiam perfidiam. Et vinea Sabama, est superba doctrina hæreticorum. Isa. 16. B. 34. a. Et vineæ Philistim sunt, qui sequuntur prauos errores hæreticorum. Iudi. 15. b. Ad idem referuntur vineæ Aegypti, quę percutiuntur à Deo Psal. 77. vineæ etiam hæreticorum sunt eorum falsa mysteria. Amos. 5. c. e. Vites quoque dicuntur causæ voluptatum. Isa. 24. B. Et voluptates externę, quę pertinent ad concupiscentiam oculorum: quas promittit Rabsaces, hoc est, diabolus obtemperantibus sibi. Isa. 36. d. Potest etiam vinea Sodomorum supplicium significare. Deut. 32. e.

[Ori. s. nu. ho. 12. & s. canti. ho. 4. & s. Iere. ho. 0. Gre. s. 1. Reg. 8. Philo. de temulentia. Amb. de Elia. 14. Hiero. s. Amos. 5. & s. Isa. 24. Cyril. de adora. in spiritusancto. — Voluptates seculi. Vanæ scientiæ. Concupiscentiæ. Perfidia. Doctrina hæreticorum.]

Vineta significare possunt lætitiam. Deut. 6. B. Vineta & olıueta, quę non plantasti.

[Philo. q̃ Deus sit immutabilis. — Lætitia.]

Vineæ, quę sunt instrumenta bellica, quibus muri concutiebātur, designare possunt machinamenta diaboli. Eze. 26. B.

[Glo. inter s. Eze. 26. Ori. s. Eze. 26. — Machinamenta diaboli.]

Vitis inutilis ad opus, sed solum igni apta, doctores malos significare potest. Eze. 15. a. Et vitis frondosa Israel sunt hæretici verbosi, sine fructu synceræ doctrinæ. Hose. 10. a.

[Doctores mali.]

Vites sunt Iudæis in spinas & vepres, quum eorum opera sunt obscurata: & per ea feriuntur ab eo, qui sagittat in obscuro rectos corde. Isa. 7. d. dicitur autem Israel vitis frondosa. Hose. 10. a. quia multiplicauit idololatriam.

[Hiero. s. Isa. 7. Rup. s. Hose 10.]

Vinum, Mustum, Vinacea.

Vinū est liquor, qui ex vuis exprimitur, potui aptus, ac gustui suauis: est natura calidū, multos generans spiritus: quod si plus æquo bibatur, inebriat. Mustum autem dicitur, quod post primam pressuram vinaceorum elicitur, dum adhuc feruet. Vinacea autem dicuntur grana vuæ iam pressæ, & interdum nondum pressæ.

Vinum intra vuam, quam portabant exploratores. nu. 13. c. Designare potest diuinitatem in Christo. Isa. 1. f.

[Ambr. ser. 78. — Diuinitas in Christo.]

Vinum merum significare potest virtutes diuinas in se: mixtum vero, easdem nobis attemperatas.

[Philo q̃ Deus sit immuit. Ori. 1. periar. 3. — Virtutes diuinæ.]

Vinum nouum non mittendum in vtres veteres, spiritumsanctum aut eius gratiam designare potest: quę non est in habente vetustatem peccati. Matt. 9. B. Pro. 9. a. 31. a. quod vinū non est dandum regibus. i. superbis.

[Dionys. epis. 9. Basi. s. ps. 31. Rup. 2. de glorific. trinit. 13. — Spiritussanctus.]

Vinum merum interdum significat iram Dei grauem. Isa. 27. a. Iere. 13. B. 25. d. dicitur etiam vinum compunctionis Ps. 59. Ori. s. Iere. ho. 9. Arno. s. ps. 59.

[Hier. s. Isa. 27. & s. Iere. 13. Arno. s. psal. 59. — Ira Dei.]

Vinum aliquando significat passionem Christi, & sanguinem eius. Gene. 9. c. 14. d. 27. d. 49 b. Psal. 4. 103: Iere. 31. b. Leui. 23. c. Zach. 9. d. 10. c. Apoc. 6. c. Super hoc vino ruminant hęretici Hose. 7. d. designat etiam eucharistiam. Et vinum conditum, quod dat sponsa sponso, est meditatio passionis eius. canti. 8. a. Et vinum, quod bibit sponsus cum lacte, est lætitia in ascensione & missione spiritussancti: vel lætitia animæ & carnis: & obliuio preteritorum malorum.

[cle Alex. 1. pœda. 6. Ori. s. gene. ho. 11. Arno s. ps. 4. Hiero. s. Iere. 31. & s. Zach 9. & s. Ho. 7. Isi. s. leui. 23. Rup. s. canti. 4. 7. — Passio Christi. Eucharistia. Meditatio passionis. Lætitia Christi.]

Vinum merum in calice est sensus spiritualis in lege. Psalm. 74. est enim vinum spiritus legis. Verbi enim virtus est spiritus: quemadmodum sanguis carnis. Commoderata itaque proportione & conuenientia, vinum quidem aquæ, homini vero spiritus miscetur: ac temperatum quidem vinum ad fidem conuiuio excipit: spiritus autem deducit ad in corruptionem: & quod erat aqueum, sensus legis viuificauit, operationem scilicet ex Adam: quum vniuersum mundum repleuit sanguine: & potum vitis veritatis temperamentum veteris legis, ac verbi noui

[Aug. s. ps 74. cle Alex. 2. pœda. 2. Ori. s. gene. ho. 17. & s. leui. ho 4. 7. & s. Matth. ho. 35. & s. canti. ho 1. Hila. s. matt. cano. 9 Amb. s. ps. 118. ser. 13. — Sensus spiritualis legis.]

bi noui ac præstituti temporis complementum, pietati ac dei cultui præbuit. Et vinum lætificans cor hominis sunt spirituales sensus sacræ scripturæ. Psalm. 103. Gene. 49.b. Isa.55.a. Agge. 2. c. Et vinum nouum est doctrina euangelica, & grauiora præcepta. Matth.9. b. Iob. 1.c.cant.5.a. Hoc vinum miscuit sapiētia, quum literæ spirituales addidit sensus. Prouerb. 9.a. 31.a.Hoc est vinum optimum, quod mentes hominum inebriat, vt præteritorum obliuiscantur: & in anteriora currentes, non lassentur. cant. 7. c. Hoc est vinum germinans virgines. Zach. 9. d. Vinum præterea, quod prius appositum fuit in nuptiis, designat doctrinam veteris testamenti, & legem naturalem ac scriptam: quod vinum defecit. Vinum vero posterius ex aqua factum, doctrinam noui testamenti: in quam mutatur aqua, hoc est, doctrina legis & prophetarum. Ioan. 2. a. Est itaque vinum syncera doctrina legis: quo vino pulchriores sunt oculi sponsi. Gen.49. b.canti.1.a. Eccl'tæ. 2.B.Isa. 1. f. thre. 2. d. Amos. 5.c.

Doctrina euangelica. Grauiora præcepta. Doctrina veteris legis. Lex naturalis.

Hier.s. Agge.2.&.s. Matth.9. &.s. Isa.1. Aug.s.Ioan.trac.9. Cyril.2.s.Ioā.26. Gre.17.mor.14.&.s. canti.7.&.s.Ezech. ho.6. Rup.s.Zach.9.

Vinum quandoque significat austeritatem legis: & etiam puritatem vitæ, quando est merum.Gene.49.B.Isa.62.c.Quo vino conditur poculum noui testamenti, quando testimoniis veteris legis nouum testamentum roboratur.canti.8.a. Non est autem hoc vinum bibendum, quando non est adhærendum literæ legis.leui.10.b.

Austeritas legis. Puritas vitæ. — *Hiero s.Isa.62. Gre.s.canti.8. Beda.1.Gene.49. Rup.2.s.leui 8.*

Vinum cum felle designat doctrinam ecclesiasticam bonam, sed cum mala conuersatione. Matth.27.d.

Ori.s.matth.ho.35.

Vinum præterea quandoque significat martyrium.Gene.27.d.Et mustum malorum granatorum,sunt passiones & exempla martyrum.cant.8.a.

Martyrium. — *Ambr.ser.72. Gre.s.canti.8. Rup.5.canti.7.*

Vinum ex aqua factum designat naturam humanam resuscitatam: vel vitam spiritualem factam in eo,qui prius viuebat vita carnali.Ioan.2.B.Isa.1.f

Natura humana suscitata. — *Ambr.ser.19.78.*

Vinum oblatum Isaac designat vitam contemplatiuam: Vel fauorem nouæ conuersationis,& exultationem spiritualem in laudibus Dei: & feruorem spiritussancti: & consolationes diuinas.Gen.27.d.1.Reg.10.a.canti.1.a.Hoc vino contemplationis meliora sunt vbera sponsæ,quando prędicat & docet inferiores.Et vinum,quo madebat Anna.1.reg.1.c. designat feruorem spiritus & prędicationis in apostolis. Et vinum in amphora, est charitas in intentione, qua quis vult aliis prodesse.1.reg.1.d. Vinaria autem cella, est contemplatio feruens. cant.2.a. Vinum etiam dici potest charitas,aut feruor charitatis: & aqua mutatur in vinum,quando inducitur charitas pellens foras timorem. Ioan.2.b. Vinum etiam dicitur res sanctæ & feruidæ. Isa.1.f.

Vita cōtemplatiua. Exultatio sptūalis. Feruor spūssancti. Consolationes diuinæ. Charitas. Res sanctę & feruidæ. — *Gre.s.1.Reg.10. Ori.s.canti ho.1. Gre.s.1.reg.1. Ber.s cāti.serm.49. & d[...] 1. post. octa. Epipha. ser.2. Ambr.sermo 8.*

Vinum secundum quod est austerum,austeritatem correctionis: & sermonem compūgentem ex denuntiatione iudicij significare potest:ideo applicatur vulneribus.luc.10.f. Et vinum compunctionis,est verbum penetrans cor.Ps.59.canti.1.a.

Austeritas correctionis. — *Ori.s.luc.ho.34. Ambr 1.luc.10. Basi.1.Psal.59. Ber.s.canti.sermo.9*

Vinum dandum tristibus designat lætitiam spiritualem, & gaudium spiritussancti. prouer. 31.a.Hose.2.B.14.c.Ioel.2.c. Et lætitiam,quam habebunt sancti in fine mundi: quod vinum non bibent sine nobis.Vinum autem lætitiæ nō bibunt pœnitentes,aut ieiunantes. Dani.10.a. Mich.2.d.Vinum autem,quo abundabunt torcularia, est summa lætitia, quam sancti habebunt in fœlicitate.Pro.3.b.Iob.1.c.

Lætitia spiritualis. Gaudiū. beatorum. — *Basi. ho.in iulitam martyr. Ori.s.leui.ho.1. Hiero.s.dani. 10. & s.Mich.2. Ber.ser.3 Penteco. Beda.s Pro.3.*

Vinum quandoque significare potest honorem immortalitatis, & etiam virtutem: quod per vitium aut in curiam, in vasis coacescit:vnde in Adam acuit:& datum est Christo acetum. Matth. 27. d. Et vinum quod defecit in nuptiis,est status innocentiæ, qui defecit in Adam. Ioan.2.a.

Honor immortalitatis. Status innocentiæ. — *Hila.s.matt.can. 33. Rup.2.s Ioan.*

Vinum dici potest fidelis proficiens,vt vinum per ętatem:atque ita est vita perfectior:quod vinum bibit sponsus cum lacte canti.5.a.

Fidelis proficiens. — *Ambr.ser.22.&.3 exa e.[...] Gre.s.canti.5.*

Vinum dici potest sapientia inferiorum rerum,qua repletus fuit Salomon: qui tamen aliam quærebat sapientiam, quando dicebat. Eccl'tæ. 2.a. Cogitaui in corde meo abstrahere à vino carnem meam, vt animum meum transferrem ad sapientiam. A quo enim vino abstrahit carnem suam, nisi a sapientia terrenorum, quę non bene conueniunt cum supernis, sicut nec vtrorumque sapientiæ? Hæc enim rerum inferiorum per vinum signatur, de vite terrena.1. de humanis ingeniis nascens:quamuis aliquando Deus eam largiatur:vt Salomoni. Sed hoc vino meliora sunt vbera sponsi.canti.1.a.Et etiam oculi pulchriores.Gene.49.b.

Sapientia inferiorū. Scientia secularis. — *Geor. vene.canti.1. ton.7.cap.24.*

Vinum quo meliora sunt vbera sponsi.canti.1.a.significat lætitiam mundi:vel rerum temporalium curam:à qua mens secularis cuiuslibet inebriatur:vt ad inuisibilia cognoscenda, aut ex toto,aut pene insensibilis reddatur.

Lætitia mundi. Cura tēporalium. — *Amb.5.de sacrafis.2. Gre.s.canti.1. Ber.ser.9.s.canti.*

Vinum pro luxuria:quia in vino est luxuria.Ephes.5.d.Et dicuntur vbera sponsæ.1. virginis Mariæ pulchriora vino:quia genuit cum virginitate, quum aliæ genuerint cum libidine. cantic.4.c.

Luxuria. — *Rup.s.canti.3.*

Vinum iniquitatis dici potest castigatio,qua corripitur iniquitas.Pro.4.c. Vinum iniquitatis bibunt. Dicitur etiam vinum furoris Dei.Iere.25.d.

Castigatio. — *Ori s.canti.ho.3.& s.iere.ho.9.*

Ori. s. cant. ho. 1. Hiero. s. Isa. 24. 28. 19. & s. ecclesi. 2. & s. Ioel 3. Ambr. de Isaac. 3. Gre. s. 1. reg. 8. Rup. 6. s. gene. 13. & 20. s. apoc.

Vinum, quod bibit Lot, significare potest concupiscentias, & prauos affectus, & voluptates. Gen. 19. g. Leuit. 10. b. Deut. 32. e. Isa. 5. c. 28. a. 24. b. 56. d. Sopho. 1. c. Cant. 1. a. Item curas seculares, & affectum superbiæ: quæ mentem inebriant. Ioel. 3. a. Amos. 2. d. Habac. 2. a. Eccl'tæ. 2. a. in hoc vino voluptatum est luxuria. Ephe. 5. d. Designatur etiam inanis gloria & cupiditas: quibus inebriantur indignè assumentes dignitates. Apo. 17. a. Hoc est vinum pingue allatum è Damasco Tyrum. Ezec. 21. d.

Concupiscentiæ. Praui affectus. Voluptates. Curæ seculares. Superbia. Auaritia.

Hiero. s. Isa 28. & s. Ier. 13. & s. Hose. 7. 9 Ori. s. Iere ho. 2. 9. Amb. de Elia 14. Gre. s. 1. reg 1. Aug. s. psal. 68.

Vinum etiam, quod bibit Lot, est peruersus sensus datus sacræ scripturæ. Gene. 19. g. Et vinum, quo inebriantur hæretici, est sacra scriptura male intellecta. Isa. 28. B. Et vinum Babylonis est doctrina gentilica. Ierem. 13. B. 51. a. Et perfidia. Isa. 16. c. Et vinum, quo iudicabat Eli Annam esse ebriam, est vel ambitio temporalium, vel doctrinę prauitas. 1. reg. 1. c. Et furiunt hæretici vino, hoc est, doctrina erronea. Hose. 7. B. 9. a. Hoc dicitur vinum damnatorum, & vinum iniquitatis. Pro. 4. c. Amos. 2. c. Mich. 6. d. Agge. 1. c. Ps. 68.

Peruersus sensus scripturæ. Doctrina erronea. Perfidia. Ambitio.

Hiero. s. Hose. 14.

Vinum Libani dicitur, quod est mixtum & conditum thimiamate, seu aromatibus, vt odorem suauissimum habeat. Vel est vinum, quod offerebatur in templo. Hose. 14. c. — Vinum condi...

Vinum aliquando est abundantia. Ester. 5. b. Postquam vinum biberit abundanter. — Abundantia.

Vinum, prædicatio Canti. 5. a. Bibi vinum meum cum lacte meo. — Prædicatio.

Ber. in sententiis.

Datur vinum malitiæ, vinum molestiæ, vinum gratię. Vinum malitiæ affluit de vua fellis, & à diabolo initium habuit: & est opus malum. Deut. 32. e. Fel draconum vinum eorum. Vinum molestiæ manat de labrusca conditionis humanę: quæ domino suo acetum iniquitatis apposuit. Vinum gratiæ ex botro Cypri. 1. conditoris largitate decurrit.

Hiero. s. Eze. 44.

Vinum, quod non debet bibere sacerdos ingressurus in sancta, designat ipsum sacerdotem ab iis etiam peccatis, quę naturæ necessitatem quodammodo sequuntur, abstinere debere. Ezec. 44. f. — Peccata sequentia naturam.

Hiero. s. Hose. 3. Rup. s. Hose. 3.

Vinacea vuarum, quum sint arida & inutilia, expresso iam vino, idolorū cultum, & traditiones hominum, ac peculiariter iudæorum significare possunt. Hose. 3. a. Dæmones quoque vt vinacea eiecti sunt de cœlo. — Cultus idolorum. Traditiones hominum. dæmones.

Viola.

Euche. form. spiritu. 4.

Viola est flos odoriferus & gratus, cuius variæ sunt species: sed peculiariter viola dicitur quędam purpurea & humilis, vix à terra eleuata: cuius vsus est plurimus in medicamentis: quę potest confessores designare, ob similitudinem liuidorum corporum.. Non tamen inuenitur in sacra scriptura. — Confessores.

Violare.

Hila. s. Matth. cano. 12.

Violare est corrumpere, polluere, & quasi vim inferre: quod proprie de virgine dicitur.

Violare dicitur sabbatum sine crimine, qui operatur fidem euangelicam: & qui facit opus, quale est sacerdotum. Matth. 12. a. — operari secundum fidem.

Hiero. s. Isa. 13.

Violari vxores hæreticorum, est prauam doctrinam confutari. Isa. 13. c. — Confutare errores.

Hiero. s. Ezec. 7.

Violare dicitur templum Dei, qui peccat. 1. Cor. 3. c. Nescitis quia templum Dei estis: & spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Violant etiam arcanum Dei gentiles, hoc est, templum: & mali ecclesiam. Eze. 7. f. — Peccare.

Hiero. s. Amos. 1.

Violare dicitur misericordiam fratris, qui non seruat legem naturalem cum proximo. Amos. 1. d. — Non seruare legem naturalem.

Hiero. s. Ezequie. 13

Violare aut contaminare Deum, vel populum dicuntur hæretici, dum persuadent populo gratas esse Deo voluptates. Ezec. 13. c.

Hiero. s. Gene. 18.

Violare vxorem proximi dicitur, qui aliorum bene dicta reprehendit: & facibus accensus inuidiæ sancta violat, casta corrumpit, pura contaminat. Ezec. 18. b. — Carpore bene dicta.

Violentus, Violentia, Vis.

Violentus dicitur, qui vim facit: quę vis violentia dicitur: vt nunc sufficit.

Hiero. s. Isa. 59.

Violentus fluuius, hoc est, impetu fluens, dici potest spiritussanctus. Isa. 59. d. Quum venerit quasi fluuius violentus, quem spiritus domini cogit. — Spiritussanctus.

Basi. de abdica. rerū Hil. s. Matt. cano. 11. Amb. s. luc. 7. & ser. 15. Gre. ho. 20.

Violentia regni cœlorum dici potest assidua & acris corporis in laboribus fatigatio: quod nullius impulsu, sed suapte sponte Christi discipuli faciunt. Et violenti sunt castigantes carnem & pœnitentes: quibus non debetur regnum cælorum ex meritis conuersionem pręcedentibus: & etiam gētiles, quibus non prędicauit ipse Christus: nec ipsi habebāt legem aut prophetas: sed velut extranei irruperunt ad fidem suscipiendam. Matth. 11. b. — Fatigantes corpus. Pœnitentes. Gentiles.

Glos. ordi. s. Isa. 9. Glos. inter. s. leui. 6.

Violenta prędatio est, quam facit diabolus de animabus Isa. 9. a. Ipse quoque est vi extorquens à proximo, hoc est, violentia rapiens ipsam animam, vel bona eius. Leuit. 6. a. — Diabolus raptor.

Violenta seruitus fratrū Ioseph erga ipsum Ioseph Gen. 44. d. Designat coactā subiectionē — Coacta seruitus iudæorum.

Iudęorum

iudeorum ad Christum, vel ad Christianos.

Populus iudaicus. Violentus, de cuius manu liberauit deus pauperem, est populus iudæorum in Christũ, quem Deus suscitando liberauit. Iob.5.c. Gre.6.mor.15.

Hęretici. Violenti quoque sunt hæretici, qui scripturæ sacræ sententias recta dogmata continentes ad prauum intellectum cõantur violenter inflectere. Vnde & vi dicuntur opprimere dominum vineæ, sensum sacræ scripturæ à Deo traditæ peruertendo. Iob.19.a.24.B.27.c.34.c.35.c.36.a Gre.16.mor.21.& 18.mora.7.

Vipera.

Vipera est genus serpentis maxime venenati, dicta, quòd vi pariat. Nam pulli eius materna viscera comedere dicũtur: & corrosis eius lateribus cum matris interitu prodire. Fertur vipera coniunctionem murenæ expetere: & deposito veneno accedẽs ad littus maris sibilare, vt prodeat murena: ac post coniunctionem, venenum resumere. Basi.Exae.ho.10. Ambr.5.Exae.7.

Hæretici. detractatores. iudæi. Dæmones. Homines nequam. Vipera significare potest hæreticos, & maledicos, & clam inuadentes proximum: Iudæos etiam, & dæmones: & generaliter homines nequam. Isa.30.B.Mat.3.B. dicũtur autẽ iudæi ꝓgenies viperarum: quia imitatores diaboli. Detractor etiam est vipera, qui vno ictu perimit, & se & audientem, & eum, cui detrahit. Vt autem vipera mordicus tenuit Paulum: ita hæretici pertinaciter aduersantur fidelibus: sed excutiendi sunt in ignem, vt illa vipera. Acto.28.a. Basi Exae.ho.10. Hiero.1.Isa.30.&.s.Eze.8. Aug s.Ps.46. Ber.de tripli.custodia.

Inuidia. Vipera, quę primo suo generi noxia est, ac sibi ipsi, designat inuidiam, quę primum nocet habenti. Basi.ho. de inuidia.

Vsura. Vipera significare potest vsuras. Vt enim viperarum filij materna corrodunt viscera: ita vsuræ eum, qui soluit, aut dat ad vsuram. Basi.s. Psal.14 ho.2. Ambr. de Tob. 12.

Tentatio diaboli. Vipera etiam vi pariens, violentam diaboli tentationem designare potest: aut contra, quia tardius occidit quam aspis, est leuior tentatio. Iob.20.c Gre.15.mor.8.

Vir, Maritus

Vir dicitur in genere humano masculus: quòd viribus & robore præstet: vnde potior est & prestantior ipsa fœmina, quę sub viri potestate debet esse. Dicitur autem sępe vir, qui habet vxorem: qui & maritus. Aliquando vero sumitur pro homine.

Deus. Vir aliquando dicitur Deus: quia perfectus in iustitia: & dicitur vir pugnator: quia nemo eius potestati resistere valet. Exod.15.a.2.Cor.11.a.Ephe.4.c. Et ipse Deus dicitur vir synagogæ. Iere.3.e.Isa.54.a. Vndę tanquam vir circũscripsit synagogam templo, vt loco, velut suspectam de adulterio: ne alibi sacrificaret. Hose. 2. b. Significat autem peculiariter Deum patrem. Cle Alex.1.pœda.5. Chrys.1.ps 95. Rup.1. de operibus spiritusancti.8.

Christus. Vir quoque dicitur Christus: vt Ioseph erat vir in cunctis prosperè agens. Gene. 39. a. Et vir, quem occiderunt Simeon & Leui, hoc est, sacerdotes & scribæ. Gene. 49.a. ipse est vir Aegyptius. Exod.2.c.21.c. Psal.104. Pro.30.c. Et vir luctans cum Iacob. Gene.32.f. Et vir seu maritus sterilis & fœcundæ, hoc est, synagogæ & ecclesiæ. Et peculiariter vir posterior synagogæ: vt prior fuerit lex. Roma.7.a. Gene.16.a.29.g.30.b. Ipse dicitur vir iudæus. Zach. 8.b. Idem est vir diues, qui abstulit ouem pauperis, quando redemit genus humanum, liberans ipsum à diabolo. 2.Reg.12.a. Dicitur autem vir voluntatis Dei: quia in omnibus fecit voluntatem Dei. Et vir dolorum, propter dolores passionis. Isa.46.d.53.a. Et vir rixæ & discordiæ: quia positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum, & in signum, cui contradicitur: & de quo hæretici contendunt. Iere.15. c. Et erat vir indutus lineis, habens atramentarium tanquam iudex omnium. Ezec.9.a.40.a. Dani.10.a. Zach.1.b.6.c. Ipse est vir, quem circundedit fœmina. Iere. 31.d. Et vir cohærens Deo. Zach. 13.d. Et vir pauper & sapiens. Eccle. 9.d. Et vir Iob, de terra Hus. Iob.1.a. Et vir elcana. 1.Reg.1.a. Et vir vnus, quem apprehendunt septem mulieres. Isa.4.a. Acto.2.d. Et vir dexteræ Dei Psal. 79. ipse est vir meretricis, qui non est in domo eius: quia non est secundum præsentiam corporalem in ecclesia: & etiam vir mulieris fortis. Prou.7.c.31.b.c. Cle Alex.ad hor.ad gentes. Arno.s.psal.104. Hila de trini.5. Ori.1.Exo.ho.10.& ... ho 3 & 1.Iere.ho 11 Ambro.de Salomo.5. & 1.Roma.6.&apo 10.Dauid.5. Hiero 1.Isa 46.&.s.Isa.1. Gre.1.1.reg.1.& 22.mor.19.& 1.Ezech.ho 13. Beda.s.Gene 32.& s.Exod.21.&1.Pro.2.31. Cyril.ho.5.

Spiritussanctus. Sacerdotes Iudæorum. Christus. Vir de domo Leui. Exod.2.a. designare potest spiritumsanctum: vel sacerdotes iudæorum: vel etiam ipsum Christum de lege egredientem: cuius vxor est ecclesia. Beda s.Exod.2.

Verbum Dei. Lex. Vir Hierusalem, quem ipsa proiecit, est verbum Dei: quod proiicit anima peccans. Ezech. 16.a. Hose.2.b. Et sermo propheticus. Gene. 24. c. Ab hoc viro recedunt omnes: qui declinant à diuinis pręceptis. Psalm. 13. Et vir prior synagogæ erat lex, sicut posterior Christus. Roman. 7. a. Et vir absens à domo meretricis, est lex, quę absens est à peccantibus, eamque contemnentibus. Prouerbiorum 7. c. Et viri septem vnius mulieris sunt libri Mosis cum duobus sequentibus. Luc. 20. e. Isa. 54. a. Et lex dicitur vir pubertatis. synago- Hier.s.Ezech.16.& s.Ioel.1. Ori.1.matth.ho.22. & s.leui.ho.14. Ambr.1.Rom.6. & de Cain.4.&.s.luc.20. Aug. 1. de confess.cuan.31.

Eria. Gene 37.

gæ. Ioel. 1. b. vir autem Iſraelita, qui rixatus eſt cum filio Aegyptij, eſt ſenſus, ſpiritualis legis contrarius prauis ſenſibus per iudæos aut hæreticos datis. Leuit. 24.b. Et vir, qui inuenit Ioſeph errantem in agro, eſt ſermo propheticus loquens de Chriſto, cui miniſterium exhibuit. Gen.37.c. *Senſus ſpiritual.*

Philo. de mũdi opificio & 2. allego & de ſpecial legibus. Hi. a l matt. ca. 10. Gre nyſſe. de vita Mo ſis. Id. d. 1. Gen. 3. Rica. de 1. victo. de 12 patriar. c. 58. Aug. 83 q 64. & 1. Ioan tract 15. Rup 4 l. Ioan.

Vir aliquando dicitur ratio, ſeu mens, aut vigor mentis: quem virum occiderunt Simeon & Leui. Gene. 2. d. 3. c. 49. a. Exod. 2. a. 35. c. Liberum quoque arbitrium vir animę dicitur, vendicans ſibi totum hominem. Virum autem, hoc eſt, mentem non aggreditur ſerpens, ſed fœminam, hoc eſt, ſenſualitatem. Maritus quoque dicitur recta ratio, ſeu ſermo: quia virtutum ſemina iacit in animam, tanquam in agrum fertilem. Ipſa quoque anima dici poteſt vir. Exod. 21. c. Vir mulieris Samaritanæ dicitur ſpiritus rationalis: qui nõ erat vir: quia nõ ei obtẽperabat. Vel vir qui non erat vir, erat error: quia tunc ab errore adultero regebatur. Vel erat diabolus: qui etiam non eſt vir, ſed adulter. Quinque autem viri erant quinque ſenſus: quibus ante tempus diſcretionis regebatur. Ioan. 4. c. ipſe quoque homo ratione vtens vir vocatur. Iere. 5. c. *Ratio. Mens. Vigor mentis. Liberum arb. Anima. Spiritus rationalis. Vtens ratione.*

Gre. 27. mor. 22.

Viri aliquando dicuntur angeli. Gene. 18. a. 19. b. 44. f. Exod. 32. a. Et vir veſtitus lineis erat angelus. Dani. 10. a. Iob. 36. d. *Angeli.*

Ori. ſ Exod ho 10. & 1. Reg. 1. Hiero. ſ. Zac. 8. & ſ. Iſa 57. Gre. ſ 1. Re 1 2. 4. 5. 10. 13. & 34. mor. 5.

Vir ſapiens & induſtrius deſignat apoſtolos, & prędicatores, & prelatos: qui ſunt diſtributores ſpiritualis frumenti. Gen. 41. b. 16. a. 29. g. 30. b. Eoſdem deſignant viri, quos elegerunt Moſes & Ioſue. Exod. 17. c. 18. d. 21. b. 32. d. Et viri duo ſunt perfecti prędicatores, in vtroque pręcepto charitatis robuſti. Viri autem tres ſunt contemplatiui, fortes in cuſtodia cogitationis, loquutionis, & operis. 1. Reg. 10. a. Et vir ſecundum cor Dei eſt habens charitatem. 1. Reg. 13. c. Zach. 8. a. Et vir Dei eſt cœtus apoſtolorum. 1. Reg. 2. e. 9. a. Et vir ſagittarius eſt prędicator. Iob. 41. c. Et viri miſericordes ſunt apoſtoli. Iſa. 57. a. Demum qui ad virilem ſenſum pertinent euangelicam implentes perfectionem. Et vir vnus, qui fugit ex acie, & nunciauit arcam eſſe captam, deſignat prædicatorem conuerſum ex Iudæis, vt Paulum. 1. Reg. 4. c. *Apoſtoli. Prædicatores. Prelati.*

Gre. ſ. 1. Reg. 1. 9. 11. & 27. mor. 2. Ori. prologo. in cãt. Hiero. ſ. cant. 59.

Vir vnus dicitur contemptor ſeculi: vt monachus: & etiam ipſa fortitudo. Et dicitur vnus: quia vnum quærit. 1. Reg. 1. a. Ipſe enim dicitur. Pſal. 72. Quid mihi eſt in cœlo, & c. Et Pſal. 26. Vultum tuum domine requiram. Et vir vnus ſunt omnes illi, quorum eſt cor vnum, & anima vna. acto. 4. f. Egrediuntur quoque quaſi vir vnus, qui ſunt concordes charitate. 1. Reg. 11. b. Et vir de terra Benjamin, eſt fortis prędicator de eccleſia, & non extra. 1. Reg. 9. a. Et vir vnus dicitur perfectus & conſtans, & non mutabilis, vt luna. Et vir abſolute eſt perfectus. 1. Reg. 1. a. Iob. 36. d. 38. a. Iſa. 13. c. 59. d. Zach. 3. d. 1. Cor. 13. d. Ephe. 4. c. *Contemptor ſaeculi. Fortitudo. Cõcordes charitate. Perfecti.*

Iſych. ſ. Leui. 15.

Vir patiens fluxum ſeminis eſt prędicator, qui ob inanem gloriam prędicat. Leuitic. 15. a. *Prædicator glorioſus.*

Orig. ſ. Matt. ca. 14. & 1 nu. ho. 25. Gre. 1. Reg 13. & 18 mor. 7. Cyril. de adora. in ſpiritu ſancto.

Viri ſignificare ſolent fortes. Gene. 47. B. Hos viros tantum volebat Pharao, hoc eſt, diabolus, ire ad ſacrificandum: vt videlicet relinquerentur illi infirmi. Exod. 10. c. 35. c. Matth. 14. c. Vnde viri numerari ſolent tanquam fortes, & non fœminæ. Exod. 12. f. Ioan. 6. b. Viri autem fortes Iſrael, & non alterius nationis numerantur: vt intelligantur eruditi in ſacra ſcriptura. Num. 1. a. Viri quoque exercitus, qui pugnauerunt, ſunt, qui vicerunt vitia. Num. 31. a. Iob. 38. a. 40. a. Vir, qui non roborabitur in fortitudine ſua, eſt fortis in Deo, ſine quo nulla eſt illi fortitudo: ſed mox ſibi relictus cadet. 1. Regum 2. B. Et viri robuſti ſexcenti ſunt, qui opere & cordis deliberatione fortes ſunt. Et ſunt viri Iſrael. 1. Eccleſiæ: & ſociantur Sauli. 1. prędicatoribus. 1. Regum 13. d. 14. a. Ierem. 9. c. Vir, cuius iniquitas eſt melior, eſt mens fortis Eccli. 42. c. *Fortes.*

Greg ſ. 1. Reg. 2. & 11. mora 26.

Ori. ſ. Iere. ho. 6.

Viri Iuda ſunt Chriſtiani ſub Chriſti imperio degẽtes. Iere. 11. a. Et viri Iuda, qui erant cum Dauid ad deducendam arcam, ſunt populi fideles & doctores cum Chriſto ad dilatandam eccleſiam. 2. Reg. 6. a. Viros autem dicit apoſtolus, qui verbo parent, & ſunt ſui iuris & arbitrij: qui crediderunt ſpontanea electione, ſeruati ſapienter, non inſipienter metu territi. 1. Cor. 13. d. Gala. 4. d. *Chriſtiani.*

Gloſ. inter ſ. 1. Cor. 13.

Hiero. ſ. Eccle. 7.

Vir interdũ ſumi poteſt pro cogitatione: fœmina vero pro operatione: vt quũ Eccl'tę. 7. d. dicitur. Vix reperitur vir vnus de mille, hoc eſt, cogitatio in totum bona: fœmina vero nulla: quia opera ſemper in aliquo deficiunt. *Cogitatio.*

Gre. ſ. 1. Reg. 5.

Viri percuſſi, & nondum mortui, ſunt habentes dolorem peccati, ſed non ſufficientem. 1. Reg. 5. d. *Pœnitentes in ſufficienter.*

Hiero. ſ. Ecc. 6. Orig ſ Iere. ho. 8. Greg. 22. mor. 12. Rup. ſ. Abdi.

Vir, Cui dedit Deus diuitias, eſt populus iudaicus habens legis myſteria: quibus tamen non fruitur. Eccl'tę 6. a. Et viri Anathoth quærentes animam Ieremiæ, ſunt iudæi contra Chriſtum: peculiariter autem ſacerdotes & ſcribæ. Ierem. 11. d. Iidem ſunt viri tabernaculi Iob, hoc eſt, Chriſti. Iob. 31. d. Viri pacis Edom, ſunt principes Iudæorum: qui populum deceperunt. Abdi. c. *Populus iudaicus.*

Greg. ſ. 1. Reg. 2.

Virilis ætas domus Eli, deſignat plenitudinem temporis, quando miſit deus filium ſuum: *Plenitudo temporis aduentus Chri.*

suum. 1.Reg. 2. g. Gala. 4. a. vel designat tempus, quando ordinandi promouentur ad ordines.

Vir de domo Eli, qui non aufertur ab altari Dei, est, qui est bonus ex prędicatione pastoris mali. 1.Reg.2.g. — Greg.s.1 Reg.2.

Capitalia crimina. Vir non relinquendus ex Philistæis, designat capitalia crimina: nam alia sunt velut paruuli. 1. Regum 14. e. & viri Amalec sunt suadentes motus turpitudinis: item peccata ex malitia. 1.Reg.15.a. — Greg.s.1.Reg.14.15.

Duo latrones. Duo populi. Duplex amor. Christi. Duo testamenta. Viri duo portantes botrum in vecte. nu.13. c. designant duos latrones cum Christo crucifixos: vel populum iudaicum precedentem, & vertentem dorsa Christo, & populum gentilem sequentem, & vertentem faciem Christo. Vel designabant duplicem amorem Christi, videlicet in patrem & in homines. Vel duo testamenta, in quibus continetur Christus. — Aug.ser.10.&.s.Io. tract.

Gentiles. Viri Niniuitæ significant gentiles Matth.12.d. Et viri sublimes Sabaim sunt prĕcipui ex gentibus. Isa.45.c. — Hila.s.Matth.cano. 12.

Episcopus. Vir vnius vxoris dicitur episcopus vnam habens ecclesiam: & etiam nõ adiungens sensui catholico sensum hæreticum. 1.Tim.3.a. — Ambr. de dign. sacer. 4.

Fidelis. Vir pugnat contra fratrem suum, quum in eadem domo fideles separantur ab infidelibus. Isa.19.a. — Hiero.s.Isa.19.

Ecclesiastici. Viri constituti ad lustrandam terram, sunt viri ecclesiastici. Eze.39.d. — Hiero.s.Ezech. 39.

Labe in peccatum propter inanem gloriam. Vir dei, qui reprehendit Ieroboam, & brachium eius arefecit, ac postea curauit, nec comedere cum eo inuitante voluit: sed postea in via deceptus à propheta comedit, & interijt. 3.Reg. 13.a. designat eos, qui de magno opere gloriantur, & postmodum in peccatum labi permittuntur. — Gre.23.mor.28.

Christus cum Mose & Elia. Viri tres apparentes Abrahæ, sic se habere possunt, vt in vno Christi designetur aduentus: quem duo angeli comitabantur, Moses & Elias: vnus per legem aduentum domini prędicans, alter in fine mundi aduentum ad iudicium pręueniens. Gene.18.a. — Beda.s.Gen.18.

Alter. Vir interdum sumitur pro altero: vt 1.Reg.2.e. quum dicitur. Si peccauerit vir in virum, intelligitur: si peccauerit vir in alterum.

Lex carnis. Mendacium. Sensibilia. Diabolus. Sensus carnalis. Vir alter, hoc est, adulter. Roma.7.a significare potest legem carnis: & mendacium: & sensibilia: & etiã diabolum. Et vir Aegyptius percutiens Hebræum est sensus carnalis literæ. Exo. 2.b. Leuit.13.d.24.b. Et vir qui non cognouerat virginem est diabolus: & incognita viro mens est non corrupta à diabolo. Gene.24.b. Et vir nuncians natum masculum, est diabolus demonstrans factum esse quempiam corruptorem veritatis, eique congratulans. Iere.20.d. Et vir pauper habens vnam ouem, est princeps huiusmundi, qui exercebat tyrannidem in genus humanum. 2.Reg.12.a. Et viri, exercitus dicuntur dæmones. Nahum.2.a. Quasi vir pręparantur dæmones ad prelium: sed non sunt viri: quia non possunt vincere, nisi eis consentiatur. Iere 6.f. — Ori.s.Matt.cap. 16. & s.Gene. ho 10. & s.Leui.ho.14. Euch.form spũal.5. Amb.apo. Dauid 5. Hiero.s.Eccle.12.

Crura hominis. Et viri fortes, qui nutabunt, erunt dæmones in iudicio. Eccl'tę.12.b. Vbi etiam significari possunt crura hominis in senectute.

Hæretici. Discipuli hæreticorum. Vir Aegyptius potest significare hæreticum. Exo.2. B. leui.13. d. 24.b. Et viri septuaginta percussi in Bathsames, designant nobiliores ex hæreticis, hoc est, qui non sunt vitiis sensuum dediti. 1.Reg.6.d. Et vir, qui non roborabitur, est durus & fortis in errore. 1.Reg.2.b. Viri sanguinum sunt hæretici occidentes animas, & adulatorie docentes. Psal.138. Et vir sextus Samaritanæ, qui non erat vir, est hæreticus Ioan.4.c. Et viri bellatores dicuntur hæretici. Eze.39.e. Et viri fœderis Esau, discipuli hæreticorum. Abdi.B. — Ori.s Leui.ho.14. Gre.s 1.Reg.2.6. Hila.s.Ps.138. Hiero. epis. Si cunćta corporis.

Peruertẽtes iudiciũ. Scandalizãtes odiẽtes proximum carnalibus incumbentes. Iudas. Auari. Viri sanguinum sunt subuertẽtes iudicium pro muneribus: vel animo seu opere occidentes: & qui oderunt proximum: & qui perfecti sunt in vitio Ps.5.25.58.138. Est item vir sanguinum, qui adhuc actibus carnalibus incumbit. 2.Reg.16.b. Vir autem linguosus & iniustus dicitur Iudas. Psal.139. Iob.11.a. — Arno.s.Ps.25. Hila.s.psal.28.139. Cle.Alex.1. pæda.5. Aug.s.Psal.138. Gre.7.mor.24.

Viri diuitiarum dicuntur, qui possidentur à suis diuitiis, non ipsi eas possident: vnde & somnum suum dormire dicuntur, non Christi. Psal.75. — Amb de Nabuth.15

Errores. Viri Samariæ & Sodomæ, quos proiecerunt ipsæ ciuitates, sunt errores priores, à quibus in alios Hæretici transierunt. Eze.16.e. — Hiero.s.Eze.16.

Sex ætates. Viri sex venientes de via portæ superioris. Eze. 9. a. designant sex ætates humani generis. — Gre.22.mor.19.

Insanus. Vir spiritualis dicitur vir insanus: & qui à maligno spiritu arripitur. Hose.9.b. — Lyra.s.Hose.9.

Heros. Vir aliquando dicitur heros insignis virtute. Gene. 41. e. Num inuenire poterimus talem virum?

Miles. Vir, miles. Gene.33.a. Cum eo quadraginta viros.

Ministeriues. Vir, minister. Gene.24.g. Ascensis camælis sequutæ sunt virum.

Ciues. Viri, ciues. I.Reg.6.b. dixerunt viri Bethsamitæ.

Alienigena. Vir, alienigena. Exod.2.c. Vir Aegyptius liberauit nos.

Virere, Viridis.

Virere dicuntur herbæ aut plantæ, quum sunt virides. Virides autem sunt, quando in suo vigore ac proprio humore consistunt.

Gl. ordi. s. Hose. 14. Viride lignum dicitur Christus. Luc. 23. d. Et virens abies. Hose. 14. d. *Christus.*

Gre. 29. mor. 18. Beda s. Gene. 1. Viriditas est in virtutibus: vnde terra non herbam siccam, sed virentem profer. Ge. 1. a. quando videlicet anima exercet virtutum opera. Et columba attulit ramum oliuæ virentibus foliis: quę designant opera perfecta. Gen. 8. b. Et viriditas in virgis. Gen. 30. f. designat virorem bonorum operum. Et virens abies est vir iustus. Hose. 14. d. Iob. 38. c. *Virtutes opera perfecta.*

Gre. 12. mor. 3. & 39. mor. 29. Virentes herbæ sunt diuini pastus in fœlicitate: & dicuntur virentes: quia perpetuus est ibi vigor Eze. 34. d. Virescit lignum pręcisum, quando iusti & martyres pro veritate passi, in æterna vita resurgentes perpetuo viridescunt. Iob. 14. b. Virentia perquirit onager, quum sanctus vir, despectis transitoriis, æterna bona desiderat. Iob. 39. a. *Pastus fœlicitatis.*

Glos. inter s. Ge. 41. Virentia loca designant teneras mentes. Gene. 41. a. Et virentes spicæ sunt apostoli, & recentes in fide. Leui. 2. d. *Teneræ mentes. Apostoli.*

Gre. 29. mor. 18. Hiero. s. Iob. 39. Virens herba dicitur sacra doctrina. Iob. 38. c. Et virentia quæ perquirit onager, designant literam & historiam legis, quibus vacant iudæi. Item ea, quæ voluptatem afferunt Iob. 39. a. *Sacra doctrina. Litera legis, voluptuosa.*

Ori. s. Eze. ho. 11. Viride lignum, quod arefactum est, est populus iudæorum: lignum vero aridum frondescēs est ecclesia ex gentibus. Eze. 17. g. *Iudæi. Gentiles.*

Amb. 3. exae. 7. Virens herba carnem humanam significare potest. Gen. 1. a. *Caro humana.*

Hiero. s. Isa. 15. Viror Moab, nitorem verborum hæreticorum significat. Isa. 15. c. *Nitor verborum.*

Hiero. s. Eze. 31. Virens summitas cedri designat vigentem superbiam luciferi. Eze. 31. d. *Superbia luciferi.*

Gre. 8. mor. 27. Non viret scirpus absque humore. Iob. 8. b. quia hypocritæ non nisi ex superno munere viriditatem bonæ operationis accipiunt.

Lyra s. Exod. 10. Virens nihil relictum in AEgypto. Exod. 10. d. designat nullam consolationem relictam esse his, qui sunt in inferno. Vnde & virentia terræ Sodomorum sunt subuersa. Gen. 19. e. Et virens hordeum AEgypti læsum. Exod. 9. d. *Nulla cōsolatio in inferno.*

Virga, Vide Baculus.

Virgo, Virginitas, Virago.

Virgo dicitur à viridiori ætate: & tam mares quàm fœminæ rei venereę expertes & integritatem seruantes virgines dicuntur. Virago autem dicta est mulier in prima cōditione: quia virtus viri illi communicata est: factaq; est viro similis.

Virgo ad literam sumitur pro beata Maria, quando dicitur. Isa. 7. c. Ecce virgo concipiet. *Virgo Maria.*

Ori. s. Leui. ho. 12. Hiero. s. Iere. 31. & s. Isa. 62. Aug. 4. in iudic. 49. Isych. s. Leui. 21. Fulgen epis. 3. Virgo sæpe dicitur ecclesia, quam sibi parauit Christus, non habentem maculam neque rugā: & ipsa est vxor, quam ducit pontifex, hoc est, Christus. Leui. 21. c. Gen. 24. b. Iudi. 11. f. Isa. 37. d. 62. b. 2 Cor. 11. a. Ephe. 5. c. Iere. 2. f. 3. B. 18. B. 31. c. Ipsa dicitur virago, propter virtutem viri, hoc est, Christi illi communicatam: Gene. 2. d. *Ecclesia.*

Hie. s. Iere. 18. & s. Ioel. 1. Virgo dicebatur Israel tempore patriarcharum, quum vni Deo seruiret, antequam idola coleret: non quòd in virginitatis permanserit puritate: sed quia olim instar virginis sit domino plebs illa copulata. Dicitur etiam virgo: quia vitis sterilis erat, & infœcunda. Isa. 35. d. Iere. 18. b. Thre. 1. c. Ioel 1. b. Amos 5. a. *Plebs iudaica.*

Ori. s. canti. ho. 1. Philo de speciali. legibus & de Cherubim. Virgo dicitur anima & mens, quando castam puramque se conseruat a voluptatibus, earumque concupiscentiis: tum à dolore amoreque insidiosis affectibus: & genitoris curam respicit. Et hæc efficitur vxor pontificis, aut sponsa: magisque ex hoc efficitur integra. Homines enim virgines quibus copulantur, reddunt mulieres: Deus autem quum iungitur mulieri, hoc est, animæ, quæ corrupta fuerat cupiditatibus & vitiis, reddit virginem: & potius dicitur vir virginitatis, quàm virginis. Gen. 34. a. Leui. 21. c. Iere. 2. f. 3. b. 31. c. Psal. 44. Et virgines pulchræ sunt, quę lumen habuerunt virtutum: & sponsæ thalamum ingressæ sunt. Amos. 8. d. virgines quoque dicuntur pudicitiam tota mente conseruantes. Eze. 9. B. *Animus purus. Mens pudica.*

Hiero d. e veste sacerdota & s. Amos. 8. & s. Ezec. 9.

Aug. s. Apo. ho 11. Rup. 9. s. apoc. Virgo præterea dicitur fidem integram habens, nec corrupta erroribus: & designatur per Rebeccā. Gene. 24. B. apo. 14. a.

Hiero. s. Isa. 23. Gre. 6. mor. 9. Virgo filia Babylonis dicitur anima delitiis mundi affluens. Isa. 47. a. Et virgo filia populi Iuda, est anima peccans in ecclesia. Iere. 14. c. Et anima virtutibus infœcūda, nec fidei fructum gignens: cuiusmodi virgines sunt squalidæ. Thre. 1. b. c. Et virgines cadentes in gladio, sunt animæ, quę videbantur continentiam habere, quum essent fatuæ, & hypocrisi infectæ. Thre. 2. g. Isa. 23. a. c. *Anima peccatrix.*

Credentes boni & mali. Fideles & infideles.

Virgines decem sunt omnes credentes, tam boni, quàm mali: quinq; prudentes sunt, qui benè quinq; sensibus vtuntur, & oleum procurant doctrinæ moralis: & sunt diligentes ac soliciti: fatuæ vero è diuerso sunt animæ dissolutæ. Matth. 25.a. Vel designant fideles & infideles.

Ori.s.Mat.ho.32. Hil.s.Mat.cano.27. Aug.epis.120.&.83. q.59.& de verb.do. ser.22.

Virtutes.

Virgines quæ adducuntur post sponsam, designare possunt virtutes. psal.44.

Arno.s.ps.44.

Benè operaturi.

Virgines preterea, quum in eis sit spes generationis, designant eos, qui sunt in spe benè operandi. Thre.1.f.

Doctrina sana ecclesiæ.

Virgo de semine domus Israel designare potest doctrinam nutritam in ecclesia. Ezec.44.f. Virgo etiam dicitur sensus historicus, ædificans legentes & audientes. Exo.22.c. Et virgo vxor pontificis est sententia incorrupta, iuncta verbo Dei. Leui. 21.c.

Hiero.s.Ezec.44. Philo de profugis.

Gentilitas. Synagoga.

Non inuēta virgo vxor, fuit gentilitas multos colēs deos: sed verberato viro Christo, inuenta est virgo: quia credidit. Synagoga vero non est inuenta virgo, quia perseuerauit in incredulitate. Deut.22.b.

Rup.1.s.Deut.19.

Virgultum.

Virgultum dicitur multitudo virgarum pullulantium.

Humanitas Chri.

Vigultum ascendens de terra sitienti dicitur humanitas Christi nata de peccatoribus. Isa. 53. a.

Hier.s.Isa.53.

Virgultum agri designare potest ipsum intelligibile, quod est germen mentis. Et ipsa natura intel lectualis virgultum dici potest, propter vigorem vitæ. Gen.2.a.

Philo.1.allego. Aug.2.de.gen.cōt. Mani.3. Beda.s.gen.2.

Viriola, uide Armilla.

Virtus, Vis, Vires.

Virtus à viro dicta, propriè fortitudinem & constantiam significat, quòd viri maxime fortitudo est. Vnde fit, vt virtus dicatur habitus mentis constans & conueniens, ad bene operandum inclinans, laudabiles efficiens eos, in quibus est. Potest aliquando dicere ipsos affectus animi. Dantur etiam virtutes rerum, vt radicum, plantarum, lapidum: quæ sunt potentię ad aliquid operandum in animalibus aut in alijs rebus. Virtus etiam sumitur pro exercitu. 1. Mach.1.a. Congregauit virtutem & exercitum. Item pro victoria. Iudith.13.d. Qui fecit virtutem in Israel. Virtus quoq; dicitur robur corporis. Vis etiam aut vires sumitur pro virtute, seu potentia, aut fortitudine.

Filius Dei. Potentia Dei.

Virtus Dei dicitur filius Dei. psal.20.67. Deut.6.d. Dicit autem virtus Dei potentiam eius: & virtus eius quædam dicitur in salutem, quædam in pœnam. Virtus autem salutis Dei dicitur Christus. psal.62.139. Iere.16.d. Roma.1.b. 1.Cor.1.d.

Cyril.cont. Iulian.9. Ori.s. Roma.1. Hila.s.ps.67. Aug.s.ps.76.

Spūssanctus. Humilitas.

Virtus Christi dicitur Spiritussanctus. 2. Cor.12. c. Libēter gloriabor in infirmitatibus meis: vt inhabitet in me virtus Christi. Vul dicitur humilitas, quæ tunc habitat in nobis, quando gloriamur in infirmitatibus.

Cyril.14.thesau.3.

Miracula.

Virtutes Dei dicuntur miracula: de quibus Isa.42.b. Gloriam meam alteri non dabo: nec virtutes meas sculptilibus. Et, Virtutes eius in insulis nuntiabūt. Hæ sunt virtutes terribilium Dei. ps.144. Et virtus Dei est in nubibus, hoc est, in apostolis & prædicatoribus: & quando veniet ad iudicium. psal.67.

Hiero.s.Isa.63. Arno.& Hil.s.ps.67.

Euangelium.

Virtus Dei dicitur etiam euangelium. Iere.16.d. Ostendam eis manum meam, & virtutem. Rom.1.b. Virtus Dei est in salutem omni credenti.

Angeli. Ornatus cœlorum. Protectio angelorū.

Virtutes cœlorum dici possunt angeli. Luc.21.e. Virtutes cœlorum mouebuntur. Harū virtutum solet dici, Deus virtutum. psal.32.45.79. Sunt etiam virtutes ordo specialis ipsorum angelorum. psal. 23. Ornatus quoq; cœlorum dici potest virtus eorum. Virtutes etiam Iudæorum, sunt protectio angelorum. psal.59.

Basi.s.ps.32. Gre.ho.1. Hila.s.ps.59.

Gratia. Perfectio virtutis. Illustratio veritatis.

Virtus animi derelinquens peccantē est gratia. psal.37. Item perfectio virtutis. psal.21. Aruit tanquam testa virtus mea. Virtus quoq; multa est magna illustratio veritatis. Mat.24.c.

Basi.s.ps.37. Ori.s.Mat.ho.30.

Cōuersatio bona. Ratio.

Virtutes etiam significant conuersationem bonam. 2.Petri.1.b. Ministrate in scientia vestra virtutem. Philip.4.b. Si qua virtus, si qua laus. Ratio quoq; ipsa virtus dicitur. Eccl'i.6.a. Ne forte elidatur virtus tua per stultitiam.

Hiero.s.Isa.63.

Virtus dicebatur deficere in Christo. Iere.15.d. quia propter nos infirmitatem suscepit: & deficit virtus eius in his, qui peccant, & ratione non vtuntur.

Ori.s.Iere.ho.11.

Auxilium Dei.

In virtute est vox domini in his, qui dicere possunt cum apostolo: Omnia possum cum eo, qui me confortat. Et dat Deus virtutem pópulo ad vincendos dæmones: & quando Ioannes prædicabat virtutem Christi. Et dat virtutem in resurrectione. Dat etiam decori virtutem, quū fortem facit ad operandum. psal.28.29.67.

Basi.s.ps 28. ho.1.2. &.1 ps.29. Hila.s.ps.67.

Charitas.

Virtus Sion, hoc est, ecclesiæ, est charitas, quæ fortis est vt mors: & omnia vincit, nec à quoquam vincitur. psal.47. De hac psal.121. Fiat pax in virtute tua.

Hiero.s.ps.47. Aug s ps.47.121.

Aurum. Diuitiæ.

Virtus Damasci est aurum & diuitiæ, de quibus mundani præsumunt. Isa.8.a.

Au.de Epipha.ser.4

Virtus

Hiero.s.Iob.30 Gre.20.mo.7.

Virtus manuum amicorum Iob. Iob.30.a.designat virtutem Iudæorum in Christū:vel magnitudinem operationis hæreticorum, quæ pro nihilo ducitur ab ecclesia: quia est sine charitate. Potētia Iudæorū in Christum. Opa hæreticorum.

Arno.s.ps.135. Bsil s.ps.32. Gre.32.mor.11. Aug.s.apoc.ho.10.

Virtus Pharaonis, est potentia secularis & exercitus Satanæ.Iudith.2. b. psalm.135. Ad idem referri potest virtus regis, gigantis, aut equi.psal.32. Et virtus Behemoth dicitur esse in vmbilico:quia inclinat mulieres ad libidinem. Iob. 40.b. Et virtus draconis, quam dedit bestiæ, est potentia diaboli,qua adiuuat malos ad malum. Apo.13.a. Potētia secularis. Potentia diaboli.

Vires Mosis, vltra quas dicebatur esse negotium regendi populi. Exod.18.e. Dicuntur tam de virtute animi,quàm corporis naturali.

Viscera, Exta, Vitalia.

Aristo.3.de parti. aialium.13.

Viscera dicuntur non tantum intestina,sed quicquid intra carnem continetur, hoc enim differunt à carne,quòd caro foris posita est: viscera intus. Exta vero dicuntur cor & pulmo: quia in superiori parte extant:quæ & vitalia dicuntur.

Viscera Dei amorem & misericordiam Dei significare possunt.Isa.63.d.Iere.31.d. Amor & mia Dei.

Viscera Ioseph commota, affectum Christi erga genus humanum redimendum significare possunt.Gen.45.g. Affectus Christi.

Hiero.s.Isa.16.19.& s.Iob.28.&.s.Eze.3. Gre s.Eze.ho.10. Glo.ord.s.Leui.3.

Viscera interdum significant mentem, aut mentis affectus, & compassionem.Isa.16.d.19.a. Iob.21.d.38.d.Eze.3.a. Et viscera replentur,quum mentis interna alimento vitæ satiantur. Sūt etiam viscera recta intentio, sanctum desiderium,humilis ad Deum, pia ad proximum voluntas.Et vitalia arietis, quæ sunt cor & iecur,vim concupiscibilem & irascibilem, & etiam desiderium significare possunt.Exod.29.d.Leui.3.a.4.b. Mens. Mentis affectus. Concupiscibilis & irascibilis.

Gre.13.mor.10.

Viscera Iob,hoc est,ecclesiæ, vel Christi,sunt hi, qui ad intima sacramenta & mysteria deseruiunt.Iob.16.c. Ministri mysteriorum ecclesiæ.

Gre.21.mor.8.

Viscera matris commota erga filium diuidendum. 3. Reg.3. d. designant cor & charitatem prædicatoris boni,qui non vult auditores perire. Charitas prædicatoris.

Amb.apolo. Dauid 4.

Viscera animæ dici possunt adinuentiones sensuum:& bonæ cogitationis studia : & virtutū perseuerantia:& illæ,quæ Græcè eunomiæ dicuntur.psal.50. Bonæ cogitationes.

Viscera aliquando pro filio. Philemo.1.d. Refice viscera mea in Christo. Filius.

Viscera etiam diuitiæ.Sapi.12.a. Comestores viscerum hominum. Diuitiæ.

Gre.s.1.Reg.5.

Extales meatus Philistinorum,designant proditionem fætoris peccati.1.Reg.5.c. Pditio fætor pcti.

Visitare, Visitatio.

Visitare est frequenter visere:aut etiam simpliciter inuisere.

Hila.s.ps.52.64. Hie.s.Isa.23. Gre 8 mor.20. Ru.p.s.gen 17. Aug.s.ps.8.64. Isyc.s.Leui.19.

Visitatio Dei est collatio noui muneris: & visitauit Deus Saram, quum misit verbum suum in ecclesiam, & impleuit pmissa. Gen.21.a.50.d.Exod.3.e.4.g.13.d.ps.79.105.Iere.15.c. Sic visitauit Annam,hoc est, ecclesiam.1. Reg.2.c. Et visitat Deus terram,hoc est,humani generis natiuitatem.psal.64. Et visitat gregem sicut pastor infirmum. Eze. 34. c. Et visitat omnes gentes,quum ex omnibus saluat.psal.52.58. Et visitat Tyrum, quum couertit peccatorem, aut gentes.Isa.23.d. Et visitat nos diluculo,quum erroris nostri tenebras, luce suæ cognitionis illustrat:& contemplationis munere subleuat: & in arcem virtutis exaltat.Iob.7.d. Sic visitat filium hominis:cui sub protectione alarum suarum posito,prætendit misericordiam suam, & in lumine suo lumen præbet:& eum delitijs suis potat:& inebriat ab vbertate domus suæ, ad obliuiscēdas ærumnas & errores præteritæ conuersationis.psal.8. Peculiariter autem visitatio Dei dicta est incarnatio,& liberatio à seruitute diaboli.Luc.1.f. Cōferens Deus nouum munus. Incarnatio filii Dei. Impletio pmissionis. Cōuersio pctōrum.

Ber.s.canti.54.ser.

Visitat Deus montes in circuitu Gelboe,relinquens ipsum Gelboe aridum.2.Reg.1.d.quia dat munera gratiæ & glorię angelis & hominibus,relictis dæmonibus:& quia conuertit gētiles,relictis Iudæis in infidelitate. Saluare angelos & hoīes relictis dæmonibus. Conuersio gentium relictis iudæis.

Hier.s.Isa.13.&.s. Amos 3.& s.ps.15. Gre.9.mor.38. Hyc.s.Leui.26.

Visitat etiam Deus castigando ad emendationem.Isa.13.b.Hose.1.a. Et dicitur visitare, & non percutere:quia plaga Dei visitatio est,atq; curtatio:vt solet medicus infirmum visitare. Et visitat omnes iniquitates,ne quid maneat non curatum. Amos.3.a.Et visitat hircos castigando, & gregem liberando.Zach.10.a.E diuerso non visitat,quum peccantes non castigat. Hose.4. c. Et visitat nocte,hoc est, per tribulationes.psal.16.58.Iob.10.c. Et visitat in egestate, quum dat famem verbi Dei.Leui.26.c. Et visitat iniquitatem patrum in filios, quum castigat in hac vita.Exo.20.a.psal.88. Castigatio Dei ad emendationem.

Ori.s.Iere ho.2.

Hiero s.Isa.24.&.s. Iere 5. Isyc.s.Leui.18.

Visitat præterea Deus peccatum,aut peccantes, puniēdo pœna temporali,vel æterna:etiam si non emendetur.Exo.32.g. Sic dicitur visitare militiam cœli.Isa.24.d.26.c.27.a.29.b. Iere.5. c.6.a.8.c.9.c.10.c.13.a. Et visitatonis dies,est dies iudicij,aut vindictæ.Isa.10.a.15.c.Ezec.9.a. 38.c. Thre.4.d.Hose.1.b.4.c.9.b.Sopho.1.b.3.b. Amos.3.d.Et visitat dominus super Semeiam & semen eius, quum punit hæresiarcham & discipulos eius.Iere.29.g.30.d. Et dicitur visitare iuxta vniuscuiusq; vias.Hose.12.a. Punitio Dei tēporalis, vel æterna.

Ori.s.Mat.ho.34.

Visitat Christum infirmum,qui corrigit eos,qui sunt in peccato:& in carcere positum,quādiu eos, Corrigere peccātes.

diu eos, qui sunt in mundo corrigimus. Matth. 25. d.

Cognitio sui. Exercere opa miæ. Visitat speciem suam, qui seipsum examinat, seq; cognoscere curat. Iob. 5. d. Visitat etiã speciem suam, quisquis ad eum, quẽ sibi similem per naturã conspicit, passibus amoris tendit: vt in altero sua considerans, ex seipso colligat, qualiter infirmitati alterius condescendat. Item qui exercet opera misericordiæ. Geor. vene. can. 3. to no. 1. cap. 7. Gre. 6. mor. 23. Glo. ord. s. Iere. 3.

Cessatio legis veteris. Non visitatur arca domini, quando cessat lex vetus. Iere. 3. e.

Docere volẽtes hæretici ecclesiam. Visitantes amici Iob ipsum Iob, designant hæreticos docere volentes ecclesiam, quasi ipsi sint doctiores. Iob. 2. d. Gre. 3. mor. 18.

Reuerti ad vitia. Visitare dicitur scelus adolescentiæ suæ, & Aegypti, qui ad pristina vitia reuertitur. Ezech. 23. c. Hiero. s. Eze. 23.

Neglectus mali pastoris. Non visitant gregem domini pastores, qui pœnitentibus contrahunt manum. Iere. 23. a. Et non visitat pastor derelicta: quia Antichristus non curat de animarum interitu. Zacha. 11. d. Hiero. s. Iere. 23. & s. Zach. 11.

Vtare.

Vitare est plusquàm cauere: vt sit quasi vi auertere.

Fugere libidinem. Vitare morticina piscium, est fugere peccatum libidinis. Leui. 11. b.

Fugere superbiam. Vitare aues immundas, est fugere superbiam & auaritiam. Leui. 11. b.

Vitis, uide Vinea. Vitium, uide Peccatum.

Vitrum.

Vitrum est materia translucida, ex qua fiunt calices, & alia vasa ad ministerium vini & mẽsæ deseruientia, estq; materia admodum fragilis.

Perspicuitas corporum beatorum. Cœlestis patria. Vitro perspicuo dicitur simile aurum Hierusalem cœlestis. Apo. 21. e. quia fulgori corporis beatorum additur perspicuitas. Vel quia vniuscuiusq; mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abscondat: sed patebit animus, patebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis harmonia: sicq; vnusquisq; tunc erit conspicabilis alteri: sicut nunc esse non potest conspicabilis sibi. Vitrum quoq; dicitur ipsa superna patria: & etiam confessio, qua interiora patefacimus. Iob. 28. c. Gre. 18. mor. 30. Rup. 12. s. apoc.

Confessio.

Puritas fidei. Vitrum ad puritatem fidei refertur: quia quod foris videtur, hoc est, & intus, & nihil est simulatum: & non est perspicuum, nisi sanctis ecclesiæ. Apo. 21. e. Aug. s. apoc. ho. 18.

Baptismus. Vitreum mare. Apo. 4. a. 15. a. baptismum significare potest: & est perspicuum per gratiam spiritus sancti: & quia baptizati nullum vitium abscondunt. Aug. s. apo. ho. 12. Rup. 3. 9. s. apo.

Habẽtes speciẽ virtutis. Vitrum dicuntur illi, qui habent speciem virtutis in seculo. Iob. 28. c.

Vitta.

Vitta est ligamentum capitis, qua circum caput antiqui vel crines, vel serta, aut flores, aut aliud quiduis religabant.

Humanitas Chri. Vitta hyacinthina, humanitatem Christi inseparabiliter adhærentem diuinitati significare potest. Leui. 8. b. Isyc. s. Leui. 8.

Desideriũ cœlestiũ. Spes. Designat etiã vitta hyacinthina desiderium cœlestium, quo ligamus opera cum intentione. Et vitta, qua ligatur lamina in capite sacerdotis, est spes cœlestium premiorum. Ad idem referri potest vitta hyacinthina, qua rationale & superhumerale astringuntur. Exo. 28. e. 39. d. Idem dicendum de vitta linea in capite sacerdotis. Eze. 44. e. Glo. ord. s. Exo. 28.

Compressio cogitationum. Vitta, qua astringuntur crines, ne defluant. Isa. 3. d. constrictionem & compressionem cogitationum significare potest: ne ad illicita vagentur. Hiero. s. Isa. 3.

Vita humana. Anima. Vitta aurea. Ecclesiastæ. 12. c. vitam humanam significare potest: aut etiam ipsam animam. Hiero. s. Ecclẽ. 12.

Prædicatores. Labia virginis Mariæ. Vitta coccinea. Cant. 4. a. designat prædicatores: qui dũ fluxas cogitationes in cordibus hominum suis prædicationibus restringunt, quasi sparsos crines, ne immoderatè diffluant, reprimunt. Sicut vitta coccinea fuerunt labia virginis Mariæ: quia loquebatur vera cum ardore charitatis: vnde & eloquium eius dicitur dulce. Gre. s. canti. 4. Rup. s. canti. 3.

Vitulus, uide Bos.

Vituperare.

Vituperare est, vitio aliquid dare. Eccl'i. 22. a. 1. Mach. 11. b. 2. Cor. 6. a. 8. d.

Vituperasse dicitur Deus Iudeos. Hebr. 8. b. quia ꝓmisit nouũ sacerdotiũ, reiecto veteri.

Blasphemãtes, infideles & iudæi Christum & fideles. Vituperatio cõmorantium in circuitu. psal. 30. est, quia omnes Christiani à circumeuntibus infidelibus blasphemantur, & mali habentur: & nunquàm ab intrantibus. Iudæi quoq; in circuitu errorum existentes, vituperabant Christum. Aug. s. ps. 30.

Viuere

Viuere, Viuus, Vita, Viuificare, Superuiuere, Semiuiuus.

VIuere est vitam agere. Viuere etiam dicuntur, quorum extat memoria. Eccl'i. 44. Nomen eorum viuet in generatione & generationem. Item viuere, permanere. Gen. 9. d. Vixit autem Noe post diluuium. Refici. 4. Reg. 4. b. Tu autem & filij tui viuite de reliquo. Regnare. 4. Reg. 10. d. Viuat rex. Vita autem est vel ipsa anima, qua viuimus, quæ triplex ponitur, vegetatiua in plantis, sensitiua in animalibus, rationalis seu intellectiua in homine, habens reliquarum virutem. Dicitur etiam vita ipse actus viuendi, vel mores, vel etiam ipsum alimentum, seu victus. Viuificare autem est vitam dare, seu reddere.

Ori. s. Mat. ho. 1. Hie. o. s. Ifa. 49. Aug. s. Ioan. tract. 1. — Deus.

Viuens propriè dicitur ipse Deus: à quo reliqua omnia vitam accipiunt: ipse vero à nullo. Mat. 16. c. ps. 17. Eccl'i. 18. a. Eze. 18. c. Hos. 1. d. Vnde &, Viuit dn̄s, erat assertio iuratiua, seu iuramētum vetus contra deos mortuos. 1. Reg. 14. g. Viuit dominus, si ceciderit capillus. Isa. 49. d. Iere. 4. a. Ipse dicitur viuens & videns. Genes. 24. g. Et etiam vita. Ioan. 1. a. Et dicitur vena aquarum viuentium. Iere. 17. b. Iob. 27. a.

Ori. s. gen. ho. 15. & s. Matt. ho. 3. Amb. de Ioseph. 13. & s. Luc. 2. Tert. adu. er iudæos. Hie. s. Eccl'té. 6. Aug. s. ps. 20. Glo. or. s. Leu. 14. 16 — Christus in carne, suscitatus à mortuis, & dans vitam gratiæ. Diuinitas Christi.

Viuens Ioseph designat Christum in carne, vel sine peccati morte: vel suscitatum à mortuis. Gen. 45. g. Et ipse Christus dicitur vita, & panis vitæ contrarius pani mortis. Ioan. 6. e. 14. a. Deut. 28. g. Eccl'tæ. 6. c. Viuit autem Christus in nobis: quia per fidem eius liberamur à morte. Gala. 2. d. Colos. 3. a. Vita autem quam petijt à patre, est resurrectio. psal. 20. Viui passeres. Leui. 14. a. designant diuinitatem & humanitatem Christi sine morte peccati. Et viuus caper, qui dimittebatur, designat immortalem diuinitatem in Christo. Leui. 16. b.

Au. 16. cōt Faust. 12 Gre. 17. mo. 3. — Christus in cruce. Non recta sentire de Christo.

Vita pendens ante oculos Iudæorum. Deut. 28. g. erat Christus pendens in cruce, cui Iudæi non credebant. Quantum autem ad literam, minatur ibi Deus populo, si violent eius præcepta, fore vt ad gentes ignotas dispergātur: inter quas summa cum formidine viuant, semper expectantes, vt occidantur, etiam si nemo paret occidere. Vitæ quoq; suæ non credit, qui de saluatore suo non recta sentit. Iob. 24. c.

Basi. s. ps. 33. 114. Aug. epist. 120. & s. Ioan. trac. 22. Hiero. s. Haba. 2. Gre. s. 1. Reg. 1. & 24 mor. 12. — Vita æterna.

Vita vera dicitur vita æterna: & viuētes sunt beati. psalm. 48. 55. 114. 141. Eccl'tæ. 6. b. 1. Timo. 6. c. Et vita, quam Deus promittit, est æterna: & regio illa dicitur regio viuorum. psalm. 33. 145. Et viuunt corda in seculum seculi, quum animæ existentes in charitate perpetuo viuant. psal. 21. Et viuere est saluari. Gene. 42. a. 45. g, psal. 118. Viuet iustus in fide sua: quia nisi crediderit, non saluabitur, nec iustus reputabitur. Habac. 2. a. Viuere animam Eli dicens Anna, designauit ecclesiam optantem vitam æternam Iudæis. 1. Reg. 1. d. Iob. 42. d. 33. d. Illa autem dicitur vita absolutè: vita vero præsens, mors. Ioan. 5. d. Transiet à morte in vitam.

Amb. 2. d Abra. 11. & s. Luc. 3. & s. ps. 118. ser. 10. & de bono mortis. 12. & s. Roma. 6. Ori. s. Nu. ho. 19. & s. Roma. 6. Hiero. dardano & s. Eze. 16. Basi. s. ps. 29. 48. Hila. s. ps. 51. Aug. epist. 120. & s. Ioan. trac 19. Ber. s. canti. ser. 48. Ricar. de s. victo. de somnio Nabucho. 3. Tho. 1. 2. q. 10. ar. 12. ad 2. — Esse in gratia.

Viuere dicitur anima, quæ est in gratia, & bona exercet opera: quæ filia est Euæ, hoc est, vitæ. Et fideles dicuntur viuentes. Viuunt autem coram Deo, seu in conspectu Dei, qui digna Dei verbo negotia gerunt: qua ratione orabat Abraham p̄ vita Ismaelis, hoc est, pro Iudæis. Gen. 3. d. 6. b. 17. c. Exo. 19. b. Isa. 38. d. 55. a. Hose. 6. a. psal. 113. 118. Eze. 33. c. Viuit etiam, qui rectam habet intelligentiam. Viuere autem in vmbra Christi, est habere virtutes in hac vita. Thr. 4. d. Et vita dicitur esse in voluntate Dei: quia sine meritis dat gratiam. psal. 29. Viuunt autem mortui Dei, quando resipiscunt à peccato. Isa. 26. d. ps. 48. 51. 132. Eze. 16. a. 37. b. Zach. 10. d. Dani. 5. d. Viuimus autem in Deo quasi in vita. Acto. 17. f. In ipso enim viuimus, & mouemur, & sumus. Viuit etiam Deo, qui per charitatem cōmune bonum quærit, vt Deus. ps. 21. Vita noua est disciplina Christiana, quę à Christo est data. Rom. 6. b. Iob. 10. b. 30. a. 33. d. Viuit rex in sempiternum, quando mens semper manet in gratia, aut semper habet bonam intentionē in operando. Dani. 2. a. Viuere quoq; dicitur in præceptis legis, qui fecerit ea: quia non incurret pœnam, quæ trā sgressoribus posita est. Leui. 18. a. Roma. 10. a. Gala. 3. b.

Amb. ser. 35. Hiero. s. Zaach. 14. Rup. s. Hose. 14. — Sacra scriptura.

Vita interdū dicitur sacra scriptura. Ioan. 6. d. Et viuentes aquæ sunt scripturę sacræ, in quibus est Christus, cuius doctrina est fons aquæ salientis in vitam æternam: quæ aqua viua dicitur. Gen. 26. d. Leui. 14. a. 15. b. Iere. 17. b. Zach. 14. b. Et viuunt tritico, qui suaui & forti doctrina Christi pascuntur. Hose. 14. c.

Glo. inter. s. Thre. 4

Viuere dicuntur in gentibus in vmbra Christi, qui Christum prædicant gētibus. Thre. 4. d.

Hier. s. Isa. 26. — Resurrectio.

Viuent mortui Dei, quando sancti resurgent in iudicio. Isa. 26. d. Iob. 14. c.

Glo. ord. s. Exo. 21. — Fides sine operibus.

Viuens interdum est non penitus discedens à fide: & viuens mulier mortuo fœtu, est anima manens in fide, amisso bono opere. Exo. 21. c. 22. a.

Cyril de incarna. verbi. 27. — Baptismus. Pœnitentia.

Viuentes aquæ interdum designant baptismum, in quo acquiritur vita animæ: & etiam pœnitentiam, per quam amista vita recuperatur. Gene. 26. d. Leui. 14. a. 15. b. Zach. 14. b.

Gre. 5. mor. 2. Amb. de pœni. 9. — Viuere in tribulationibus.

Vita filiorum Israel amara. Exod. 1. c. designat viuentes in tribulationibus & tentationibus: qui tamen non amittunt gratiam. Et viuens Iacob in Aegypto, est habens gratiam in tenebris huius mundi. Gen. 47. f. Iob. 3. d.

Vita viuere dicitur, qui vitam habet animæ & corporis. Vita vero moritur, qui viuit in corpore, sed actu moritur suo. Morte autem viuunt martyres, qui per mortem acquirunt vitam

æternā.

æternam.psal.54.1.Timo.5.a.

Debilitas liberi arbitrij. Semiuiuus relictus homo à latronibus. Luc.10.e. designat hominem post lapsum, cum aliquanto libero arbitrio esse relictum. Glo.ord.s.Luc.10.

Vixisse dicitur Iob post flagella.Iob.42.d.vt designetur sanctam ecclesiam prius disciplinæ flagello percuti:& postmodum vitæ perfectione roborari. Gre.35.mo.25.

Iudæi. Viuens in gladio Esau. Gen. 27. f. designat Iudæos occidentes prophetas, & persequentes Christianos. Beda.s.gen.27.

Gentiles. Viuentia in aquis Leui.11.b.sunt gentiles viuentes in mundo: inter quos mundi & immundi inueniuntur. Glo.ord.s.Leui.11.

Vita præsens. Viuentes sunt,qui viuunt in hoc mundo.Eccl'tæ.4.a.psal.142.Vita autē præsens dicitur esse vmbra vitæ potiusquàm vita.Iob.7.d.10.a.14.d.22.a.27.b.28.d.30.c.33.c.Quæ etiam appellatur mors, quum dicitur Ioan.5.d. Transiet à morte ad vitam. Ori.s. Nu.ho.7.&.s. Matt.ho.8. Aug.s.Ioan.trac.22.

Mali. Sicut viuentes sunt mali in hac vita:qui animam mortuam gestant in corpore viuo. psal.57. Aug.s.ps.57.

Iudaicū mandatum. Sequi literam legis. Viua caro apparens in lepra.Leui.13.b.est Iudaicum mandatum:vel error de anima:vel quando quis partim seruat mandata,partim transgreditur. Viuere quoq; secundum carnem, est sequi literam legis.Rom.8.c. Hyc.s.Leui.13. Ori.s.Roma.8.

Vita carnalis. Viuens,qui non videt Deum,est viuens vita carnali.Exo.33.d.Hac ratione. Iob.7.c. nequaquàm se vltra viuere asserit:quia videlicet viuificatrice morte quotidie se à vita passionis & carnis occidit. Et viuentes suauiter sunt, qui vacant voluptatibus in hac vita.Iob.28.b. Gre.8.mor.19.& 18.mor.16.

Opera infirma. Vita carnium sunt infirma quædam & tenera opera.Pro.14.d. Gre.5.mor.34.

Motus carnis. Viuus captus Agag rex Amalecitarum.1.Reg.15.b.designat quòd prædicatores contra libidinèm prædicant:sed per obscœnitates, quas à confitentibus audiunt,aliquando mouentur. Gre.s.1.Reg.15.

Peccare. Viuere dicitur peccato, aut in peccato, qui peccati agit opera: qua ratione diuersa peccata sunt diuersæ vitæ.Rom.6.a.8.c.psal.62.Colos.3.a. Ori.s.Rom.6.8.

Superbia diaboli. Viuere dicitur bestia habens plagam gladij.Apo.13.d. quia diabolus diuina sententia percussus,adhuc superbit.Et viuunt inimici:quia vigilant dæmones aduersum nos.ps.37.Iob.21.a. Rup.1.victo.verbi Dei.15. Basi.s.ps.37.

Pœna æterna. Viuentes descendunt mali in infernum.psal. 54. quia ibi erunt immortales in perpetua pœna. Et dicitur viuere in finem,qui laborat in æternum:quia non consummitur, qui est in inferno.psal.48. Viuentes etiam descendunt,qui scientes peccant, sentientesq;. Et viui deglutiuntur,qui cognoscentes idolum nihil esse, tamen ne vitam præsentē amittant,thurificant. ps. 123. Arno.s.ps.54. Hiero.s.ps.48. Aug.s.ps.54.123. Gre.18.mor.7.

Diuitiæ. Gloria mundi. Vita manus Hierusalem sunt diuitiæ.Isa.57.c. Et vita, quæ datur amaris, est gloria mundi, quæ datur aliquando bonis,qui sunt hic tristes & gementes.Iob.3.d. Hiero.s.Isa.57. Gre.5.mo.2.

Iumenta. Viuens potest accipi pro iumentis.Iob.12.b.quum anima omnis viuentis dicitur esse in manu Dei:& spiritus vniuersæ carnis sumitur pro anima hominis. Gre.11.mor.3.

Resurrectio Christi. Viuificauit dominus opus suum in medio annorum,quando suscitauit Christum à mortuis. Haba.3.a. Hiero.s.Haba.3.

Collatio gratiæ. Conuersio gētium. Viuificare dicitur Deus per gratiam:& viuificati sunt,qui amant Deum super omnia: quos etiam eloquiū Dei viuificare dicitur.Deu.32.f.psalm.65.79.118.137.142. Isa.38.e.47.c.Ephes.2.a.Colos.2.c. Et viuificat post duos dies,hoc est,in resurrectione.Hose.6.a. Dicitur etiam dominus viuificare.1.Reg.2.a. quia gentilitatem ad agnitionem sui vnigeniti temporaliter per fidem recipit:& ad eius cōtemplandam gloriam æternaliter perducit. Vel viuificat per gratiam, quos mortificauit à culpa.Rom.4.c. Basi. ꝙ Deus nō est causa mali. Ori.s.Roma.4. Gre.s.1.Reg.2.

Credentes iudæi resurrectionem. Reuiuiscens spiritus Iacob designat ex Iudæis eos, qui crediderunt resurrectionem Christi. Gene.45.g. Beda.s.gen.45.

Promittere impunitatē peccantibus. Viuificare animas, quæ non viuunt, dicuntur, qui falsò salutem & pacem promittunt peccantibus.Eze.13.c.Et qui fraudulentis promissionibus impios tenent inclusos,ne agentes pœnitentiam, vitam recuperent,quam perdiderunt. Hiero.s.Eze.13.

Vlcisci, Vltor, quære Vindicare.

Vlcus, Vulnus, Vulnerare, Plaga.

VLcus est sanies concreta intra cutem latens. Vulnus autem est hiatus patensq; apertura corporis ictu aliquo inflicta: quæ & plaga dicitur:sumitur aliquando pro verbere vulnus infligente.Pro.27.a. Meliora sunt vulnera diligentis. Vulnerare autem est lædere. Canti.5.c. Percusserunt & vulnerauerunt me.Corripere. Iob. 5.c.Ipse vulnerat, & medetur. Opprimere. Isa.14.c. Corruisti in terrā, qui vulnerabas gentes. Prouocare.Canti.4.c. Vulnerasti cor meū soror mea. Vulnerari autem interdum est periclitari. Eccl'tæ. 10. b. Qui scindit ligna vulnerabitur.

Vulnera Christi. Pctā mēbrorū Chrī. Vulneratus est Christus propter iniquitates nostras. Isa. 53. b. Et plagæ manuum eius à diligentibus factæ,fuerunt vulnera illi à Iudæis inflicta. Zach.13.c. Vulnere super vulnus concidit Iudæus Christum, quando cruci addiderunt clauos & lanceam.Iob. 16.c. Vlcus autem pessimum Iob,designat peccata membrorum Christi.Iob.2.b.Vulneratum etiam dicitur cor sponsi. Hiero.s.Iob.16. Gre 3.mor.14. Rup.5.s.Canti.3.

Canti.

Canti.4.c.quia passus est pro sponsæ vnitate. Vel dicitur vulnerasse sponsa cor sponsi: quasi cogatur sponsus eam diligere ob eximias dotes.

Vulnerati dicuntur Christus & eius discipuli.psal.68. propter persecutiones, quas passi sunt à Iudæis & infidelibus, vsq; ad mortem.

Hiero.s. Amos.3. Rup.s.Amos.3. — Plaga lectuli est, quam infert Deus, ne quiescamus in errore. Amos.3.d.Zach.14.c. Vel plaga lectuli est, auxilium infirmum.

Ori.s.canti.ho.2.3. Amb.de virgi.3. Gre.6.mo.18.&.27. mor.1. — Vulnerata charitas est ardor amoris in Deum.Canti.2.a. Et dicuntur iusti vulnerare animã sponsæ.Canti.5.b. Hæc sunt vulnera diligentis, quæ præferuntur osculis odiētis.Pro.27.a.Percussa autem anima charitatis spiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis: ardet desiderio cõtemplationis: & miro modo viuificatur ex vulnere, quæ prius mortua iacebat in salute: æstuat, anhelat, & iam videre desiderat, quem fugiebat. Vulnerari quoq; dicitur ecclesia, quum eius membra vulnerantur. *Affectus charitatis.*

Ori.s.Leui.ho.8. & s.Exo.ho.4. Hiero.s Isa.1.14. Gre.s.1.Reg.6 &.13 mor.10. Basi.ho.in lacisis. Aug s.apo. ho.12.& de plagis Aegyp.6. Isyc.s.Leui.13. Beda.s.Exo.9. Chrys.aduer.iudæ. ho 5. Ricar.de.s.victo de stat.interio.hois.41 42. — Vulnera animæ dicuntur peccata: & vlcus natum in carne videtur peccatum ex inclinatione carnis.Leui.13.c. Vlceris autem causa in corpore est, quum sordidus & noxius humor abundat: animæ vero vlcus fit, quum in ea cogitationes immundæ, & cupiditates abundant. Vulnera etiam sunt errores circa fidem.Gen.34.d. Et peccata Iudæorum.Isa.1.b.Thre.2.d. Vlcera quoq; in Agyptijs, designabant malitiam dolosam, & superbiam, Exo.9.b.11.a.12.b.32.g.Et vulnerati ex Aegypto sunt peccatores baptizati.Eze.30.a. Plaga insanabilis, quam infert diabolus, est peccatum: quod solus Deus sanare potest.Isa.14.b.Iere.30.b, Mich.1.c. 1. Reg. 6.a. psal.38.89.. Et plagæ decem Aegypti sunt peccata contra decalogum.Luc.10.e. Apo.16.a. Vlcera quoq; Aegypti feruentia erant homicidia: & vulnus super vulnus est peccatum super peccatum.Iob.16.c. Porro vulnus, quum sit contritio, quæ exterius aperitur, intrinsecus autem in tumorem vertitur, est aperta culpa sine simulatione & contradictione: contritio sine tumore est culpa sine elatione, id est, cũ humiliatione & cõfusione: qualia sunt peccata per infirmitatẽ. Liuor est, vbi contritio pelle obtenditur: & ne sanies profluat, eadem, qua tegitur, pelle prohibetur. Sic ignorantiæ peccatum, ne in apertum prodeat, sub ambiguitatis suæ obumbraculo se velat, ne per confessionis aperturam corruptionis suæ putredo erumpat, falsæ opinionis velamento se palliat: vnde intus excoquitur, & in formidinis nigredinem vertitur. Plaga tumens est peccatum malitiæ, quod sine contemptu Dei minime committitur. Tumor enim in percussuræ contritione est contumacia in culpæ commissione, Deiq; contemptus, in præcepti transgressione. Vel vulnus est peccatum actionis: vt mortuus, qui effertur extra domum. Liuor, peccatum cogitationis: vt mortuus in domo. Plaga tumens, peccatũ cõsuetudinis, per infamiã putridũ, & fœtens per putredinẽ: vt mortuus quatriduanus. Vel vulnus est peccatũ, quod accusamus, nec deserimus: liuor peccatum, quod per hypocrisim tegimus. Plaga tumens peccatum, quod per contumaciam defendimus. Vulnus manifestatur sibi per cognitionem, proximo per actionem, Deo per confessionem. Absconditur autem nobis per errorem, Deo per taciturnitatem, proximo per simulationem. Intumescit autem & putrescit in seipso per malitiam, coram proximo per impudentiam, contra dominum per contumaciam. Vel vulnus est tristitia foras, quasi per sanguinis profluuium prodiens. Liuor, inuidia intus latens, sed quibusdam indicijs palloris vultus sese prodens. Plaga tumens, ira per minas & cõtumelias foras erumpens. Vulnera Lazari, quæ lingebant canes. Luc.16.e. designant peccata virorum Deo dedicatorum. Ad idem referri potest vulnus Ezechiæ, ficis curatum.Isa.38.d. *Peccata. Errores. Peccatũ & suplex. Peccatum ex infirmitate. Peccatum ex ignorantia. Peccatũ ex malitia. Peccatũ actionis. Peccatũ cogitationis. Peccatũ cõsuetudinis. Tristitia prodiens. Inuidia latens. Ira erumpens. Pctã religiosorum.* — Aug.epis.137.

Gre.13.mor.9. — Conuulnerat lumbos inimicus.Iob.16.c. quando fidelem populum diabolus pertrahit in libidinem. Et quia sine nostro libero arbitrio, nihil potest efficere: Ideo dicitur conuulnerare, quasi nobiscum vulnerare. *Trahẽs diabolus ad libidinem.*

Arno.s.ps.88. Hiero s.Isa.14. Rup.1.victo.verbi Dei.15.&.s.Nahũ.3. — Vulneratus est diabolus in passione Christi: & quando est condemnatus: & vulnerati sunt cadentes in tentationem, vel condemnati.ps.88.Isa.14.c.e. Et plaga gladij est diuina sententia contra Luciferum.Apo.13.d. Idem est plaga pessima regis Assur.Nahum.3.d. *Sentẽtia cõdẽnatio-nis Luciferi & membrorum eius.*

Ori.s.ps.38.ho.2. Amb.4.d interpel.4 Hiero.s Isa.30. Gre.s 1 Reg 6. Beda.s Pro.27. — Vulnera etiam dicuntur pœnæ.Gen.4.d.Exod.9.b.11.a.12b.22.a. Vulnus autẽ populi Dei ex originali peccato ortum habet.Isa.30.e.psal.38. Huc referri potest plaga combustionis.Leui.13.d. Et plaga in populo est damnatio & castigatio: & mala ex peccato originali.Exo.30.b. psal.27.Iere.10.c.14.c.15.d.Luc.19.g.23.f. Vulnera autem diligentis dicunt castigationem Dei diligentis eos, quos castigat. Pro.27.a. *Pœnæ.*

Hiero.s.Iere.9.&.s. Isa.10. — Vulnerare interdum est decipere. Exod. 21. c. Et sagitta vulnerans est lingua hæreticorum decipiens. Iere. 9. b. Sic vulnerabat Lucifer omnes gentes, quum omnes trahebat in peccatum, aut errorem.Isa.10.b.14.c. Et plaga lepræ est hæresis: & est in domo, quando est in ecclesia Leui.13.a.14.c. *Decipere. Hæreses.*

Glo.inte.s.Exod.21 — Vulnus pro vulnere, de quacunq; læsione animæ, intelligi potest.Exod.21.c. *Læsio animæ.*

Glo ord.s.Leui.1. — Vulnus auis immolatæ.Leui.1.d. est separatio mentis à cura carnis, quæ molesta est. *Separatio mentis à cura carnis.*

Gre.25.mo 21. — Plagæ in secretioribus ventris, sunt interiora mentis vulnera, quæ per compunctionem fiunt. Pro.20.d. *Compunctio.*

Vulnerari

Vulnerari dicitur à lignis, qui scindit ea, designans puniendum eum, qui separat aliquos ab ecclesia. Eccl'tæ.10.b. Vel è diuerso designatur is, qui separat aliquos ab hæreticis, eorum pristino condolens errori. Glo.int.s.Ecclte.10.

Obiurgatio. Confodere iaculis est acriter obiurgare. Exo.19.b. Glo.int.s.gene.19.

Decem præcepta. Plagæ decem Aegypti sunt decem præcepta: quorum obseruatione percutitur Pharao: sed non extinguitur, nisi post oblationem agni. Rup.5.de diui.of.7.

Destructio Hierusalem. Grauis percussio. Plaga inimici est destructio Hierusalem: & plaga magna nimis, est ipsa destructio prædicta à Christo. Iere.10.c.30.d. Luc.19.g.23.d. Plaga etiã inimici est, quum aliquis percutitur à Deo, vt vires illius à percussione superentur. Et dicitur hunc Deus quasi hostem habere. Iob.19.b. Et dicitur addi septuplum ad plagas: estq; hæc percussio maior quàm correptio. Leui.26.d. Gre.14.mor.20. Hyc.s.Leui.26.

Cõuersio pctõrum. Punitio iudicij. Plaga prima, est conuersio peccatorum in hac vita: quia secunda erit in iudicio. 1. Reg.14. b. Isa.19.d. Sic dicuntur plagæ nouissimæ, quæ erunt in iudicio. Apo.15.a. Gre.s.1.Reg.14. Hiero.s.Isa.19.

Corruptio naturalium. Plagæ descendentis ab Hierusalem in Hierico. Luc. 10.e. designant corruptionem naturalium in homine per lapsum primi hominis factam. Glo.ord.s.Luc.10.

Victoria cõtra dæmones & hæreticos. Plagæ dæmonum aut hæreticorum fiunt sagittæ paruulorum, quando paruuli & humiles eos vinciunt. psal.63. Et plaga Assur est victoria contra diabolum. Nahum.3. d. Et plaga Madian in petra Oreb. Isa.10.f. Arno.& Hil.s.ps.63. Hiero.s.Nahum.3.

Plagæ Iudæorum factæ sunt sagittæ paruulorum: quia non potuerunt efficere, quin Christus resurgeret, vnde ipsi confunderentur. psal.63. Aug.s.ps.63.

Peccatum Sodomorum. Odium. Vulnus sæuum & pessimum habentium caracterem bestiæ est peccatum Sodomorum. Vulnera etiam hæreticorum sunt odium. Apo.16.a.b. Rup 9.s.apo.

Vlmus.

Ignobiles in ecclesia. VLmus arbor est propter raritatem foliorum maritandis vitibus apta, quum ipsa sit infrugifera. Potest autem designare ignobiles in ecclesia: qui quum sint inutiles, ad exercenda spiritualia, suis tamen laboribus, alios sustentant. Isa.41.c. Ori.s.Iosu.ho.10. Gre.ho.20.

Vlna.

VLna est cubitus, seu brachium, vel quantum vtraq; manus extensa spatij complectitur.

Charitas apostolorum & prædicatorũ. Vlnæ complectentes infantes, significare possunt amorem & charitatem apostolorum & prędicatorum, quibus simplices amplectuntur. Isa.49.e. Glo.inter.s.Isa.49. Diony.cœlest. Hierar.15.

Opera. Vlnæ Simeonis, in quibus suscepit Christum. Luc.2.d. designant operationes, quibus Christum amplecti debemus. Et hydria in vlna est doctrina prædicationis in opere. Gen.24.c. Ori.s.Luc.ho.15.

Vltimus.

VLtimus dicitur postremus in ordine.

Inferi. Vltima terra significat inferos: qui & inferiora terræ dicuntur. Eze.32.d. psal.62. Hiero.s.Eze.32.

Vltra.

VLtra dicitur esse, quod trans aliud est.

Aeternitas Dei. In æternum & vltra, designat magis propriè æternitatem, quæ Deo competit. Exo.15.c. Ori.s.Exo.ho.6.

Vltra velum intrare. Leui.16.b. conuenit Christo, qui visibilis carne, inuisibilis est diuinitate, qui ad interiora velaminis dicitur intrare. Glo.inte.s.Leui.16.

Grauissima peccata. Extrema tempora. Vltra flumina Aethiopiæ dicuntur esse grauissima peccata: vnde Deus conuertit aliquos ad pœnitentiam. Vel sunt extrema tempora, quando Iudæi conuertentur ad fidem. Sopho.3.b. Ori.s.canti.ho.1.

Vltroneus, uide Sponte.

Vlula, Vlulare.

Vlula est auis nocturna, ex genere noctuarum, ab vlulando dicta, quòd pro cantu vlulatum habeat. Vlulare autem est flebilem & mœstum sonum more luporum ędere.

Dæmones. Hęretici. Vlulæ dicuntur dæmones & hœretici, pro cantu vlulatum ingratum Deo habentes. Isa.13.d. Hiero.s.Isa.13.

Pœnitentia. Vlulatus vniuscuiusq; ciuitatis designat pœnitentiam & vocem laudis multorum ex gentilitate conuersorum. 1.Reg.5.d. Iob.39.c. Isa.13.a.23.a. Et vlulant sculptilia, quum adorantes ea pœnitentiam agunt. Isa.15.a. Ioel.1.c.2.a. Gre s.1 Reg.5. Hiero.s.Isa.13.15. Ori.s.Isa.ho.8.

Vlulans Micheas super Samariam. Mic.1.c. Vlulatum illius ciuitatis futurum præsignabat. Admonet autem fidelem debere plangere peccata membrorum ecclesiæ. Glo.inter.s.Mich.1.

Mœror synagæ de victoria Christi. Oratio iudęorum p̃ temporalibus. Vlulans ciuitas Iudæorum designat mœrorem Synagogæ de victoria Christi: & etiam dæmonum & hæreticorum. 1.Reg.4.c. Isa.14.g. Iere.25.g. Zach. 11. a. Vlulant autem Iudæi in cubiculis suis. id est, in synagogis orantes non rectè, sed solum pro temporalibus. Hose.7.d. Gre.s.1.Reg.4. Hiero.s.Isa.14. Rup s.Hose.7.

Vlulatus erit in die iudicij, & vltionis Dei. Amos.1.d. Sopho.1.c. Erit tamen in solis malis, qui condemnabuntur ad fletum & stridorem dentium. Lyra.s.Amos.1.

Hiero.ſ. Iſa.16.&.ſ. Hoſe 7.

Vlulare dicitur Moab ad Moab, quando hæretici diſputant contra hæreticos: vel cum ſimul plangunt in inferno. Iſa.16.b.65.c.Hoſe.5.c. Hæretici etiam, qui putant ſe laudare Deum, vlulare potius deprehenduntur. Hoſe.7.d.

Diſputationes hæreticorum. Laudes inutiles hæreticorum.

Gre.31.mor.26.32.

Vlulatus exercitus. Iob.39.c. eſt quum infœlix anima ſemel principalibus vitijs capta, multiplicatis iniquitatibus, in inſaniam vertitur, & ferali iam immanitate vaſtatur. Eſt etiam tumultus vulgi hæreticorum aduerſus fideles.

Inſania animæ peccatoris. Tumultus hæreticorum aduerſus fideles.

Vmbilicus.

VMbilicus dicitur, quicquid in aliqua re eſt medium: vnde & vmbilicus appellatur ligamentum inteſtinorum, quod in media fere ventris planitie fit: quod eſt ad hoc, vt per illud fœtus, dum eſt in vtero matris, nutriatur

Hier.ſ.Eze.38.

Vmbilicus terræ ſignificat eccleſiam: quæ medium tenet, habens in ſe Chriſtum mediatorem. Ezech.38.d. — Eccleſia.

Amb.inſtit.virgi.14 Gre.ſ.Canti.7.

Vmbilicus virginis dicitur crater tornatilis, ob diuinam ſapientiam. Vmbilicus etiam ſponſæ deſignat prædicatores. Canti.7.a. — Prædicatores.

Beda.ſ.Pro.3

Vmbilicus in interiori corporis parte medius, infirmam adhuc, & imperfectam actionem deſignat. Pro.3.a. — Actio imperfecta.

Ori.ſ.pſ.37.ho.1.& ſ.Eze.ho.6. Hier.ſ.Eze 16. Gre.32.mo.11.

Vmbilicus locum libidinis deſignat in fœminis: vnde & virtus Behemoth dicitur eſſe in vmbilico ventris. Iob.40.b. Et vmbilicus non præciſus eſt pronitas ad libidinem. Eze.16.a. — Locus libidinis. Pronitas ad libidinem.

Vmbra, Vmbraculum, Obumbrare.

VMbra eſt aër carens rectis radijs ſolis: quod fit alicuius corporis obiectu. Dicitur autem vmbra interdũ ignorãtia. Cãt.2.d. Donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Inane. Iob.8.b. Sicut vmbra dies noſtri ſunt ſuper terram. Obliuio. pſal.101. Dies mei ſicut vmbra declinauerunt. Obſcuritas. Iob.10.d. Vbi vmbra mortis & nullus ordo. Requies. Iudi.9.b. Sub vmbra mea requieſcite. Signum. Coloſ.2.c. Quæ ſunt vmbra futurorum.

Arno.ſ.pſ.16. Hila.ſ.pſ.56. Hie.ſ.Iſa.4.&.ſ.pſ.16 Gre.33 mor.2. Aug.1.pſ.67. Ber ſ. q habit.ſer.4.

Vmbra alarum Dei, affectum diuinæ domus, ſeu diuinam protectionem ſignificare poteſt. Obumbrat autem Deus ſcapulis ſuis, quum promittit ſeruis ſuis vitam præſentem & futuram. pſ.16.56.90. Iſa.4.b.49.a.51.e.Cãti.2.a. Vmbra duobus conſtat, lumine & corpore: per lumẽ diuinitas, per corpus humanitas Chriſti intelligitur. — Diuina protectio.

Hiero.ſ.Iſa.25. Ori.ſ.Matt.ho.3.

Vmbraculum ab æſtu fuit pater filio in paſſione. Iſa.25.b. Quando videlicet dixit filius: In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et obumbrans nubes eſt virtus paterna: vel ſpiritusſanctus: vel ipſe filius obumbrans & illuminans per euangelium & prophetas. Mat.17.a.pſ.139. — Virtus paterna, Spiritusſanctus, Filius.

Ori.ſ.Roma.6.&.2. patriarch.6. Hie.ſ.Iſa.32.&.ſ.Hoſe.14. Gre.33.mo.3

Vmbra etiam Chriſti eſt refrigerium protectionis Chriſti: & virtutes, quæ in hac vita habẽtur. Iſa.32.a. Thre.4.d. Canti.2.a. Hoſe.14.c. Obumbrauit autem nos ſcapulis ſuis in cruce. pſal.90. — Protectio Chriſti. Virtutes.

Ori.ſ.Ieſu.ho.8.& ſ.canti ho.2.4. Amb.ſ.pſ.118.ſer.19 Gre.33.mo.3.&.18. mor.12.

Vmbra etiam eſt aduentus Chriſti in carne: in quo aduentu multa adumbrantur in ſecundo adimplenda. Cœpit autem ab vmbra natiuitas carnis, & finitur in luce. Thre.4.d. Luc.1.d. Canti.2.a.4.b. Virtus autem altiſſimi obumbrauit virginem, quando in corporeum lumen diuinitatis, accepit in ea corpus humanitatis. Ber.ſ.canti.ſer.20. — Aduentus Chriſti in carne.

Ori.ſ.Eze.ho.12. Gre.ſ.1 Reg. Ber.ſ.canti.ſer.48.

Sub vmbra ſpõſi ſedere, eſt in Chriſti contẽplatione requieſcere: vbi protegimur, ne diabolica tentatione, velut ſolis ardore denigremur. Canti.2.a.pſal.16.62.Eze.17.g. Sancti autẽ non ſunt vmbra, ſub qua ſedendum: ſed vmbraculum, hoc eſt, diminuta vmbra. — Quies in cõtẽplatione.

Ori.ſ.pſ.38.ho.2. Amb.ſ.pſ.118.ſer.5. Gre 11.mor.11. Aug.ſ.pſ.79.

Vmbra etiam ſponſi eſt fides: ſub qua nunc viuendum & ſedendum. Canti.2.a. Thre.4.d. — Fides.

Vmbra dicitur eſſe in lege, propter obſcuritatem: & eſt vmbra ſponſi, donec veniret ipſe ſponſus, qui eſt lux veritatis. Ceſſauit enim vmbra, adueniente luce Chriſti: vt ceſſat imago, & præfectus adueniente rege. Vmbra etiam vineæ obſcuritatem legis & prophetarum deſignat. pſal.79.Canti.2.a.Coloſ.2.d.Hebr.10.a. Vmbra item mortis erat duritia legis, quæ vnumquẽq; peccantem morte corporis puniri cenſebat. Iob.12.d. — Obſcuritas legis.

Ori.ſ.Nu.ho.17.& ſ.canti.ho.2. Aug.q.in Exo.105.

Obumbrantia nemora deſignant refrigerium in doctrina ſanctorum. Num.24.a. Sacra etiam doctrina eſt vmbroſus lectulus. Canti.1.d. vbi nos legimus floridus. In hac vmbra quieſcentibus dicitur. pſal.120. Per diem ſol non vret te. Obumbrantia etiam Cherubim propitiatorium deſignant nouum & vetus teſtamentum, quæ honorant myſteria, & commendant diuinam miſericordiam. — Sacra ſcriptura.

Ori.ſ.Luc ho.5. Hiero.ſ.Ioan.4. Aug.epiſ.49.q.6. Gre.8 mo.7.

Vmbraculum in vinea deſignat ceremonias legis, quantum ad literam ſine ratione conſideratas. Iſa.1.b.34.d. Idem deſignat vmbraculum hederæ Ionæ: quod etiam ſignificat ipſam legem veterem. Ionæ.4.c. Poteſt etiam vmbraculum in vinea ſignificare animam ſine cuſtodia Dei. — Cæremoniæ legis. Lex vetus.

Vmbra interdum deſignare poteſt æterni refrigerij requiem. Iob.7.a. Sicut ceruus deſiderat vmbram: vbi Gregorius legit, Seruus, ſicut legendum eſt. — Requies cœleſtis.

Aug.ſ.pſ.22.43.87.143.

Vmbra mortis dicitur vita præſens, quæ parũ diſtat à morte. Item ipſa mortalitas: nam vera mors eſt in inferno, aut mors peccati. Mors etiam coporis eſt vmbra mortis. pſal.22.43.87. In — Vita præſens. Mors corporis.

Christo fuit solum vmbra mortis: in nobis & mors & vmbra mortis: sed ipse per suam vmbram mortis abstulit à nobis & mortem & vmbram mortis. Ideo vmbra mortis obscurat diem delectationis peccati. Iob.3.b. Dicitur autem vita præsens vmbra mortis propter velamen carnis: & quia nunc potius est vmbra vitæ, quam vita. 1. par.29.d. Iob.8.b.14.a. ps.143. Mors autem carnis dicitur vmbra mortis, quæ electos Dei opprimit: & ab hac vita disiungit: quia sicut mors animæ separat ipsam à Deo: ita hæc à corpore separat animam. cant.2.d.4.b. — Gre.4.mor.20.& 33 mor.3. Ori.s.cant ho.2. Amb.de fug.secu.5. Gre.s.cant.2.4. Ber.s.cant.ser.72.

Reprobi. Imitatio diaboli. Delectatio peccatorum. — Vmbra mortis sunt omnes reprobi, qui diabolum imitantur: cui nomen est mors. Ipsa quoq; imitatio diaboli vmbra mortis dicitur. Isa.9.a. Ipse enim dicitur mors. apoc.6.b. Vt enim vmbra iuxta qualitatem corporis ducitur: ita actiones iniquorum de specie imitationis eius exprimuntur. Vmbra quoque, sub qua dormit Behemoth, sunt frigidi in peccatis existentes, ob defectum caloris veri solis, & charitatis. Iob.40.c. Designatur etiam delectatio peccatorum. canti.2.d.4.b. — Gre.4.mor.20.&.33 mor.3. Euch.for.spual.3 &. Ber.s.cant.ser.72.

Status peccati in hac vita. Ignorantia. Incredulitas. Errores. Tribulatio. Tentatio. — Vmbra mortis est status peccati in hac vita: & ignorantia: & incredulitas. ps.22. Isa.9.a. Iere.13.c. Luc.1.g. Et qui conuertitur transit ab vmbra peccati, quæ est mortis ad vmbram sponsi, quæ est vitæ. Dicuntur autem peccata vmbra mortis: quia vt vmbra corpori: ita morti adhærent peccata. Iob.12.d.40.c. Vmbra etiam quasi nox, est errorum obscuritas. Isa.16.a. — Ori.s.cant.ho.2.3.& 1.Matth.ho.8. Amb.4.exae.5. &.s. ps.118.ser.13. Hie.s.Isa.9.16. &.s. Iob.40.

Vmbra etiam mortis dicitur tribulatio obscurans animum in tristitia. Iere.13.c. Itidem tentationes. Iob.24.c. — Gre.11.mor.12.&.33 mor.3. Chry.s.ps.22.

Populus Iudæorum. Iudæa. Templum. — Vmbra mortis dicitur populus Iudæorum, qui iniquitatem diaboli sequens, eius in se imaginem expressit. Vmbra enim talis exprimitur, qualia eius rei, de qua trahitur, fuerint lineamenta. Iob.28.a. Vmbraculum etiam leonis est Iudæa: aut templum, in quo prius quiescebat Deus: qui postmodum iratus dereliquit vmbraculum, siue cubile, aut tabernaculum. Iere.25.g. — Gre.18.mor.17. Hie.s.Iere.25.

Diabolus. Pœnæ inferni. — Vmbra mortis dicitur diabolus: quia hi qui se ab eo defendi ac protegi putant, æternis, vt ipse diabolus, gehennæ ignibus mancipantur. Iob.10.d.28.a. Et ipsi dæmones dicuntur vmbræ. canti.2.d.4.b. Pœnæ quoq; inferni vmbra mortis dicuntur: quia sicut vmbræ corpori non sunt longe à corporibus facientibus vmbras: ita pœnæ non longe à morte sunt, quæ mortem inferunt. — Hie.s.Iob.10.28. Euch.for.spual.3. Ber.s.cant.ser.72.

Obliuio. — Vmbra mortis intelligi potest obliuio: quia vt mors interimit vitam, vel hoc quod interficit, agit vt non sit in vita: ita obliuio extinguit memoriam, vel hoc quod intercipit, agit vt non sit in memoria. Iob.3.a.34.b. Luc.1.g. — Gre.4.mor.9.20.& 25 mor.4. Euch.for.spua.3.

Fauor mundi aut diaboli. — Vmbra Aegypti fauorem mundanum designat. Isa.10.a. Et vmbra cedri est fauor aut potentia diaboli: Vel etiam Antichristi. Eze.31.b.e. Idem dicendum de vmbraculo. — Hie.s.Eze.31.

Requies falsa. — Vmbraculum, quod facit hæreticus sicut custos, est requies promissa ab hæreticis: quæ facile vt vmbraculum destruitur. Iob.18.d. Ad hoc referri potest vmbra therebinthi: quam hæretici bonam iudicant: quia non sequuntur lucem. Hose.4.c. — Gre.18.mor.9. Hie.s.Hose.4.

Vncia.

Virtutes theologicæ. — VNcia est duodecima pars assis. 2.reg.21.g. Vnciæ autem tres in lutere designant fidem, spem, & charitatem: quæ insunduntur in baptismo. 3.reg.7.d. — Glo.or.s.3.reg 7.

Vncinus.

VNcinus est idem, quod vncus vel curuus: & est instrumentum incuruum, quo aliquid trahi potest aut retineri.

Intentio recta. — Vncini aurei in superhumerali pontificis. Exo.28.c.39.c. designant firmam intentionem Deo placendi, aptam ad suscipiendam dilectionem Dei & proximi, quam in prosperis & aduersis retineat. — Glo.int.s.Exo.28.

Vncini æneі in ministerio altaris parati. Exo.38.a.

Auari. — Vncinus pomorum, vel vas aucupis. Amos.8.a. signum erat exercitus parati ad perdendum Hierusalem. Indicabat etiam propinquitatem diuinæ vltionis. Potest autem significare auaros, qui rapiunt temporalia: & dicetur peculiariter de Iudæis aut sacerdotibus. — Hie.s.Amos.8. Rup.s.Amos.8.

Vnda, Inundare, uide Fluctus.

Vndiq;.

VNdiq; idem est quod ex omni parte.

Vndiq; circumspectat impius gladium. Iob.15.c.18.b. quia dum feriri se vndiq; insidijs credit, salute desperata, semper ad nequitiam excrescit. — Gre.12.mor.19.

Vndiq; destructus Iob. Iob.19.b. designat quòd ecclesia quasi vndiq; destruitur, atq; in infirmis membris deperit, quando ipsa, quæ videbantur fortia, corruunt: quando corona de capite abstrahitur. i. quando æterna premia etiam à præpositis negliguntur. — Gre.14.mor.26.

Vngere, Vnctio, Vnguentum.

VNgere est aliquo liquido linere: vnde vnguentum, quod fit ex varijs odoramentis, addito oleo, aut balsamo, aut aliquo pingui ad vngenda corpora, delitiarum & luxuriæ causa: aut propter aliquam aliam rationem. Ipsum quoq; oleum aliquando vnguentum dicitur. Vngere autem interdum est consecrare. Leui.8.b. Vnxit eum & consecrauit. Et constituere. 1. reg.9.c. Vnges

eum ducem super Israel. Vngi autem, exultare. 2. reg. 14. a. Ne vngaris oleo.

Cle. Ale. 2. pæda. 8. Ori. s. Luc. ho. 32. Hie. s. Isa. 61. Diony. ecclia. hie. 4. Aug. s. ps. 44. Beda s. gen. 28. Isy. s. Leui. 6. 8. Rup. 4. s. gen. 22.

Vnctio lapidis Iacob typus erat vnctionis Christi oleo exultationis, & gratia spiritussancti factæ. gen. 28. d. 31. b. Exo. 29. a. Leui. 4. a. ps. 44. Vnctiones etiã sacerdotũ, vnctionẽ Chri designabant. Isa. 61. a. Lu. 4. c. Ipse est sanctus sctõrũ, qui prænunciabatur vngendus. Dani. 9. f. Vnctionis aũt dies incarnationẽ Chri, & cõsecrationẽ sacerdotũ designabat. Leui. 6. c. 8. c. acto. 10. f. Vnctum est autem caput Christi, qñ diuinitati iuncta est humanitas, & facta est idiomatum communicatio. Vnctiones etiam Dauid vnctionem Christi præsignabant. Vnctus est autem Dauid tercio. Primo à Samuele in domo patris sui. 1. reg. 16. c. Secundo in Hebron super Iudam solum. 2. reg. 2. a. Tercio vnctus est ibidem super Israel vniuersum. 2. reg. 5. a. Prima vnctio designat vnctionem Christi in vtero virginis, quando conceptus est de spiritu sancto. Secunda est vnctio Christi in baptismo, adueniente spiritu sancto in specie columbæ. Tertia designat resurrectionem Christi, quando data dicitur illi potestas in cœlo & in terra.

Abundantia gratiæ in anima Chri. Incarnatio. Consecratio sacerdotum. Communicatio idiomatum.

Gre. s. 1. reg. 16. Ori. 2. periar. 6. Hie. ad Principi. & s. ps. 44. 132. Isy. s. Leui. 8. Cyril cõt. Iulia. 8.

Vngens Samuel Dauid in medio fratrum eius. 1. reg. 16. c. designauit Christi incomprehensibilem sanctificationem ignorantibus prædicandam. Nam quasi vngitur, qñ nescientibus opinionis eius odor aperitur. Hunc namq; vngebat, qui dicebat. Colos. 2. b. Quia ei se infudit oĩs plenitudo diuinitatis corporaliter. Itẽ ps. 44. Vnxit te De⁹ Deus tu⁹: &c. Et Isa. 11. a. Requiescet super eũ spũs dñi. Vngẽtes mulieres Iesum in sepulcro, sunt gloriã resurrectionis eius pdicãtes. Mar. 6. a. Vnctus aũt est Chrs vt vas cõtinẽs vnguentũ: alij vero vnguntur, quatenus odorẽ huius vnguenti recipiunt: Vnctio aũt competit Chro secundum humanitatem. Vngere altare est vngere Christum. Exo. 29. b. Leui. 8. b. Et vnguentum in capite est diuina benedictio primũ in Christum veniens: à quo descendit in membra eius, & vestes. ps. 132.

Prædicare sanctificationem & gratiam Christi

Ori. s. cant. ho. 1. & s. Mat. ho. 35. Amb. de Tobia. 22. Aug. s. Ioan. trac. 50. Gre. ho. 33.

Vngere pedes Christi sine odore quidem est pœnitentiũ: cũ odore vero perfectorum: quorũ etiam est iam vngere caput. Vnde peccatrix, tñ vnxit pedes: non peccatrix vero, vnxit etiã caput. Luc. 7. f. Ioan. 12. a. Vngit aũt pedes Chri, q humanitatis eius potẽtiã sacri eloquij bona opinione pdicat. Vngũt etiã pedes Chri, q exercẽt opa misericordię in pximos: vel q exhortant & docent. Vngunt vero caput, qui habent excellentiam castitatis & aliarũ virtutũ: quarũ odor extenditur in ecclesia: vel qui habent veram cognitionem fidei eorum, quę ad Deũ pertinent.

Pœnitentiã agere. Prædicare potẽtiã humanitatis Christi. Exercere opa misericordię. Habere excellentiã virtutum.

Ori. ho. quũ ieiuna. & s. Leui. ho. 10. Hila s. Mat. can. 5. Aug. 2. ser. d. in mõ. Amb. de Elia. 10. Amb. 3. de sacra. 2. Hila. s. Mat. cano. 29. Philo. de profugis. Gre. s. 1. reg. 14. Amb. 2. de pœniten. 8. & s. Luc. 7. Ori. s. Eze. ho. 6. Hie. s. Ezec. 16. & s. Dani. 10. Gre. s. 1. reg. 16.

Vngere caput oleo. Mat. 6. c. est cum gaudio ieiunare: & absq; vllo murmure, aut inanis gloriæ inditio. Item seruire Christo in lætitia & operibus misericordiæ. Vngit etiã caput oleo, qui confitetur diuinitatẽ & humanitatem in Christo: & qui gloriam tribuit Deo. Ber. ser. 1. in ca. ieiu.

Ieiunare cũ gaudio. Seruire Christo in lætitia. Cõfiteri diuinitatẽ & humanitatẽ in Christo. Dare gloriã Deo.

Vngitur caput in baptismo: quia gratia perficit sapiẽtiam humanam. Et vngitur Christus ad sepulturam, quum fideles in baptismo commoriuntur Christo.

Vnctio capitis pontificis splendorem verbi, quod debet esse in pontifice designat.

Vngere Iesum in sepulcro, est per mortificationem carnis ad deuotionis intimę pinguedinẽ peruenire: & pœnitentiam agere, bonamq; cõuersationem habere. Mat. 26. a.

Vngere dicitur Deus Hierusalem oleo, quando dat animæ gratiam ad peccatorum vulnera mitiganda, atq; curanda: vnde fideles dicuntur Christi, hoc est, vncti. Eze. 16. b. Dani. 10. a.

Dãs Deus gratiam

Vnxit Samuel Dauid in medio fratrum: quia is, qui vngitur, virtutis exempla circumquaque spargere iubetur: vt tantę vnctionis fieri participes omnes possint. Qui enim in medio ponitur, ab omnibus videtur. Oleo in medio aliorum vngitur: quia qui in aliorum exẽplum positus est, nullam sui partem habere obscurã debet: vt hunc oẽs aspiciant, & ab eo lucis exemplũ sumant. Vel in medio fratrum vngitur: vt vnctum & medium se semper arbitretur: vel vt sit humilis & sublimis: sublimis oratione, humilis æstimatione. Vel vt se priuato amore non diligat: sed ex omni, quod pręeminet, lucra aliorum quærat. Vnde & Saul solus in extrema parte ciuitatis vnctus fuisse perhibetur. Quid est enim quod solus à solo inungitur, nisi quia de culminis potestate per amorem priuatum debebat intumescere? 1. reg. 10. a. 16. b.

Exempla & humilitas prælatorum.

Gre. s. 1. reg. 9. 10. 16.

Vnctio sacerdotum designabat institutionem prælatorum & prædicatorum: quæ & vnctio sancta dicebatur. Leui. 4. a. 10. b. Et vngens Samuel Saulem in ducem, est instituens sacerdotẽ ad ministerium, per infusionem gratiarum spiritualium. Vngitur autem super populum: quia debet populum meritis præcedere. Vngit autem Samuel vt minister: Deus vero vt infundens gratiam. 1. reg. 9. d. 10. a. Vngens autem Samuel eum, quem monstrat dominus designat electionem iuxta scripturæ doctrinam esse faciendam, & non per priuatum affectum. 1. reg. 16. a. Porro vngi in veste sancta. Exo. 29. e. est filios Aaron consecrari. Ad hæc autem referri potest vnctio tabernaculi, & vasorum eius. Exo. 30. c. 40. b.

Electio sacerdotũ

Philo. de somniis.

Vnctio lapidis, quã fecit Iacob. gen. 28. d. fortitudinẽ mentis designat: vt athletę ad fortitudinem vngebantur.

Fortitudo mentis

Glo. inte. s. Exo. 30.

Vngere carnem hominis, vnguento sancto. Exo. 30. c. est carnis voluptatem amantibus, cõmunicare sacratiora mysteria: quod est prohibitum.

Cõmunicare mysteria indignis

Hie. s. Mich. 6.

Non vngit calcãs oliuã. Mich. 6. d. qñ hęreticus cõuersus nõ vngit oleo pctõrũ.

Non fouere inimicos

Cyril. 6. s. Ioan. 15.

Vngere oculos cęci est instruere catechumenũ in doctrina fidei, vt possit per baptismum lauari, & videre. Ioan. 9. a.

Instruere catechumenum

Inun-

Benè operari — Inungimus oculos collyrio, vt videamus, quum ad cognoscendam veri luminis claritatem intellectus nostri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. apoc. 3. d. — Gre. 1. pasto. 13

Virtutes Christi — Vnguenta sponsi, in quorum odorem currendum est nobis, sunt secundum ꝙ factus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio. canti. 1. a. — Ber. s. cant ser. 22

Libri prophetici — Vncta oleo lagana. Leui. 7. b. modicam prophetarum scientiam in aliquibus designant: vel ipsos libros propheticos, qui nõ tam planè misericordiam Dei annunciant, permiscentes minas pro importunitate Iudaica: ideo non cõspersa, sed vncta dicuntur. — Glo inte. s. Leui. 7.

Gratia Dei. Virtutes sanctorum. Odor iustitiæ. Dona spũ sancti. Sãctificatio p Chr̃m — Vnctionis oleum, seu vnguentum gratiam misericordiæ Dei, virtutes sanctorum, odorem iustitiæ, & dona spiritussancti designare potest. Exo. 30. c. 35. a. 37. d. Leui. 8. a. Hæc sunt vnguenta sponsi, quæ sunt super omnia aromata: & dicuntur etiam vnguenta optima: quod dici potest de gratijs gratis datis. cant. 1. a. Et vnguentum in capite descendens in barbam & vestiméta, est sanctificatio veniens à Christo ad fideles ecclesiæ. ps. 132. — Ori s. cant. ho. 1. Arno s. ps. 132. Amb. de Isaac. 3. Aug 2. cõt. lit. Peti. lia. 104. & s ps. 132 Rup. s. cant. 1.

Christus. Doctrina Christi. Mysteria — Vnctionis etiam oleum, seu vnguentum, designare potest ipsum Christum, seu eius humanitatem: & etiam doctrinam. Exo. 30. c. Vnguentum item dicuntur mysteria sacrę scripturæ: cui⁹ suauitatem perdunt muscæ. i. hæretici. Ecclʾtę. 10. a. — Diony. cœle. hier. 2. Ori. s. canti. ho. 1. Epipha. 1. cont. hæreses. tomo. 3.

Iustitia. Vita sancta. — Vnguentum, quo vngitur Christus. Ioan. 12. a. est iustitia: ideo erat libra vnguenti. Porro vnguentum pœnitentis non implet domum odore, vt vnguentum Mariæ: quod designat sanctam & puram vitam. Mat. 26. a. — Aug. s. Ioan. trac. 50. Ori. s. Mat. ho. 16. 35

Dona naturalia. — Vnguenta dicuntur dona naturalia. Isa. 57. b. Hæc videntur esse, quæ ostendit rex Ezechias Chaldæis. Isa. 39. b. Vnguentum autem Dei ponunt in mensa idolorum, qui donis Dei abutũtur ad cultum idolorum. Eze. 23. f. — Hiero. s. Isa. 57. & s. Eze. 23.

Bona opinio. Potiores virtutes. Opera misericordię — Vnguentorum odor bonam opinionem significare solet: & vnguenta optima dicunt fragrãtiam sanctitatis. canti. 1. a. Vnguenta quoq; prima sponsæ sunt potiores virtutes: & opera misericordiæ. cant. 4. d. — Gre. 34. mor. 10. & s cant. 1. Glo. or. s. cant. 4. Rup s. cant 7.

Contritio. Deuotio. Pietas. — Vnguentum peccatricis est contritionis, quo vnguntur pedes Christi. Vnguẽtum, quo vngitur caput, est deuotionis & gratiarum actionis. Vnguentum quo vngitur totum corpus, est pietatis summum obtinens gradum: hoc enim postremum dicitur optimum. Horum omnium confectionem vide in Bernardo. — Ber. ser Mariæ Magdalenę & ser. par 52 56. & s. cãt. se. 10 12.

Vnguentis bullientibus cõparatur mare, hoc est, persecutores ecclesiæ. Iob. 41. d. quia apud eos ipsa persequutio vnguentorum fragantiam redolet: dum mens eorum vanis suspicionibus decepta, arbitratur se obsequium prestare Deo. — Gre. 34. mor. 10

Iudas — Vnguentum est adulterinum oleum: & designat Iudam proditorem, qui intinxit manum in catino, & osculo tradidit Christum: atq; ita est vnguentũ dolosum: quo pedes vnctus est dñs, dum à conuersatione mundi per mortem liberabatur. Vnguntur enim mortui. Mat. 26. a. — Cle. Alex 2 pæda. 8

Gloria conscientiæ puræ. Charitas. — Vnguentum, quo delectatur cor, dici potest nitor gloriæ de conscientia pura procedens: siue charitas diuinitus in electorum corde diffusa. pro. 27. b. — Beda. s. pro. 27.

Voluptas & bona tẽporalia. — Vnguẽta optima hęreticorũ sunt voluptates, & tp̃alia bona, quib⁹ ipsi delectanť. Amos. 6. b.

Apostoli. Doctores. Chr̃s. — Vnguentarij dici possunt apostoli, & doctores ex sacris literis vnguenta animarum conficientes. Pręcipuus autem vnguentarius est ipse Christus. Exo. 30. d. — Glo. int. s. Exo 30.

Adulatores. Medici animarum — Vnguentarię regis. 1. reg. 8. c. in malum quidem dicuntur, qui prælatos adulationibus delinire conantur: de quibus dicitur. ps. 140. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. In bonum vero vnguentariæ regis sunt, qui vulnera peccatorum curant. — Gre. s. 1. reg. 8.

Vnguis, Vngula.

VNguis propriè est eorum animalium, quæ digitos habent separatos: vt sunt homines, simię, aues, in extrema digitorum parte vngues habentes. Vngula vero in his dicitur animalibus, quæ digitis carent: vt in iumentis, bobus, & ouibus. Sunt & vngulæ ferreę ad torquendum: & vngulæ plaustri ad triturandum. — Plini. 11. natu. hist 45

Virtus p̃dicatoris. Pœnitentia — Vngula equi perfectionem virtutum prædicatoris designat: qua vngula terram fodit, quum de corde audientiũ exẽplo suorum operũ terrenas cogitationes expellit. Designat etiã pœnitẽtiam, qua terrã fodit, quum quicquid in mente sua terrenum versari conspicit, hoc superductę pœnitentiæ percussionibus rũpit. Iob. 39. c. Idem designabit vngula vituli. ps. 68. — Gre. 31. mor. 22. Aug. s. ps. 68.

Extrema mundi — Vngula etiam equi extrema mundi designat. quę mordet cerastes: quia in fine mundi Chr̃s vicit ipsum mundum: Vel tunc Antichr̃s decipiet mundum. gen. 49. c. — Gre. 31. mor. 18. Beda. s. gen. 49 Glo. int. s gen. 49

Discretio. — Vngula diuisa in animalibus, designare potest discretionẽ boni & mali in operationib⁹. Vel discretionẽ vitę pręsentis & futuræ: vel duo testaméta: & discretionẽ literæ à spiritu. Diuidunt etiam vngulam, qui bonis sunt præditi moribus, nec faciles sunt ad lapsum peccati. Leui. 11. a. — Ori. s. Leui. ho. 7. Hie. s ps. 95. Aug ho. 45. Isy s. Leui. 11.

Euangelia — Vngulæ vituli quatuor euangelia designare possunt. ps. 68. Cornua producentẽ & vngulas. — Arno. s. ps. 68.

Vis operatiua — Vngulæ arietum vim operatiuam in homine significare possunt. Zach. 11. d. — Hie. s. Zach. 11.

Sensus corporis — Vngulę equi sensus corporis nr̃i designare pñt: quos mordet serpẽs, hoc est, diabol⁹. gẽ. 49. c.

Tentationes — Vngulæ equorum Nabuchodonosor, tentationes demonũ exprimunt, quibus vrgent, & affligunt animas. Eze. 26. b. 32. c. — Glo. int. s. Eze. 26

[Ori.s.Leui ho.7.] Vngues mulieris præcidendę, superfluitates scientiæ gentilium designant: quæ sunt resecandæ & abijciendæ. deut.21.e. [Superflua doctr. gentilium.]

[Hie.s.Isa.28.] Vngulæ ad triturandum, quibus Deus non terit triticum, designant grauiorem Dei punitionem, qua Deus non in totum perdit suos. Isa.28.g. [Grauior punitio.]

[Glo.or.s.Mich.4.] Vngulas ecclesiæ ad triturandos hostes ponit Deus æreas. Mich.4.d. quando dat illi virtutem inuincibilem ad condemnandos malos. [Virtus eccles.]

[Ori.s.Iere.ho.12. Gre.14.mor.26.] Vnguis adamantinus, in quo dicitur scriptũ peccatũ Iudæ, designat difficultatem deletionis ipsius peccati. Iere.17.a. In vngue aũt finis est corporis: Adamas vero ita est durus, vt ferro secari non valeat. Per vnguem ergo adamantinum finis signatur æternus. [Aeternitas poenæ peccati.]

[Ricar.de.s.victo.de securi.conscien.44.] Vngues aquilarum rapacitati & cædi deseruientes, crudelitatis typum gerunt: & vngues habent, qui quosuis lędunt, & quibus possunt præualent. Dani.4.g. [Crudelitas.]

[Glo.int.s.Exo.10.] Vngula non remanens in Aegypto, hyperbolicos dicitur. Exo.10.g.

Vnicolor, uide Color.

Vnicornis, Rhinoceros.

[Arist.2.de histo.aia. 1.&.3 d parti.aial.2. Albert. magn. Geor.vene.canti.2. tono.7.cap.2. Gre.31.mor.13] VNicornis est animal, vnicum habens cornu in fronte longum: quod ad saxa limat: & ipso perforat elephantẽ. Est animal moderatæ quãtitatis, buxei coloris & fissæ vngulę pedis in duo: aut potius est soli pes, sed habet talũ: & ab Aristotele dicitur asinus indicus: habitat in desertis. Rhinoceros aũt est animal cornu habens in nare, differens ferocitate & corpore ab vnicorni: quia ille corpus habet equinum: rhinoceros vero bouinũ: vnde ab aliquibus dicitur bos Aegyptius. Aduersatur elephanti, cũ eo pugnãs, cornu prius ad saxa limato, longitudine ei similis, crura habẽs breuiora, colore buxeus, corpore aliquãtulũ gibbo, aspectu horribilis, robore ingentissimo. Fertur aũt in sinu virginis fortitudinem amittere, atq; ita à venatoribus capi.

[Tertu.adue. Iudęos Ori.s.num.ho.10 Basi.s.ps.28. Euch.for.spũal.5. Aug.s.ps.77.91. Hie.s.Iob.39.&.s.ps 28.&.s.Isa.34. Basi.s.ps.28.ho.1. Aug.epist.120. Gre.31.mor.1.13.14. Euch.for spũal.5.] Rhinoceros Christum significare solet, qui omnibus præualet virtute ac robore cœlesti: & habet vnũ cornu, hoc est, potentiã p̃ris. Num.23.d.24.b. deut.33.c. ps.28. Potest etiã sanctos significare. Vnicornes enim sunt, quorum firma spes in vnũ illud dirigitur, de quo dicitur: Vnã petij à domino, hanc requiram. Designat etiam exaltationem vnitatis. ps.77.91. [Christus. Sancti.]

Rhinoceros etiam gentilem populum significare potest. Iob.39.d. Designat etiam potentes huius seculi: vel ipsas potestates: & superbos, qui volunt esse singulares: qui typho fatuæ iactationis elati, dum falsis exterius inflantur rumoribus, veris miserijs intus inanescũt. Designat etiã dæmones, & reges malos, & Paulum, & Iudæos. Et filius vnicornium est Christus natus ex Iudæis: qui gloriabantur in lege, tanquam in vno cornu ps.21.28. Isa.34.b. [Gentilis populus. Potentes seculi. Superbi. Dæmones. Paulus apostolus. Iudæi.]

Vnicus, Vnigenitus.

VNicus dicitur singularis vel solus. Vnigenitus aũt dicitur filius, qui vnicus genitus est, quasi solus genitus, nec fratrem vllum habuit aut sororem.

[Glo.or.s.Zach.12.] Vnigenitus propriè dicitur Christus, propter naturæ diuinæ proprietatem, in qua solus est genitus. Secundum carnem etiam est vnigenitus: quia solus de virgine natus. Zach.12.c. Planget eum planctu quasi super vnigenitum. [Christus.]

[Aug.epist.120. Hie.s.ps.21.] Vnica Christi dicitur ecclesia, quam vnam solam habet. ps.21.34. Vel est anima ipsius Chri, quæ vnica est: quia sola sine peccato. [Ecclesia. Anima Christi.]

[Amb.s.Luc.7] Vnicus filius viduæ designat singulos in ecclesia: quos omnes vt vnicos amat. Luc.7.b. [Singuli ecclesiæ.]

Vniuersus.

VNiuersus dicitur quasi omnis ad vnum versus, hoc est, sine aliqua exceptione.

[Aug.epist.120.] Vniuersa multitudo filiorum Israel designat multitudinem saluandorum. Leui.16.b. Et vniuersum semen Iacob dicitur, vt intelligantur non solum filij secundum carnem: sed secundũ fidem. ps.21. Iob.10.c. [Multitudo saluandorum.]

[Ori.s.Mat.ho.15] Vniuersa ciuitas designare potest multitudinem cœlestium spirituum. Mat.21.a. [Multitudo angelorũ.]

[Gre.s.1.reg.2.] Vniuersa prospera Israel designant plenitudinem fœlicitatis angelorum. 1.reg.2.g. [Fœlicitas angelorũ.]

Vocare, Vociferari, Vox.

VOcare interdũ idẽ est, quod accersere. gen.20.b. Vocauit oẽs seruos suos. Nõnunq; appellare, seu nomẽ imponere. gen.2.c. Vt videret quid vocaret ea. Abducere. Hose.11.a. Ex Aegypto vocaui filiũ meum. Cõfiteri. Ier.3.f. Patrẽ vocabis me. Cõstituere. Isa.45.a. Vocaui te nomine meo. Dicere. Leuiti.23.a. Quas vocabitis sanctas. Excitare. 1. reg. 3.a. Vocauit dominus Samuel. Inducere. 4.reg.8.a. Vocauit dñs famem. Inspirare. Exo.24.d. Septimo aũt die vocauit eum. Inuitare. Exo.2.c. Vocate eum, vt comedat panẽ. Inuocare. Iob.5.a. Voca ergo si est, qui tibi respondeat. Prædestinare. Isa.49.a. Dñs ab vtero vocauit me. Prouocare. pro.1.c. Vocaui, & renuistis. Vocari aũt est esse. gen.21.b. In Isaac vocabitur tibi semen. Vox autẽ est sonus ab ore aĩalis ꝓlatus: licet aliquãdo pro omni sono sumatur. Vox item, affectus animi. ps.5. Intende

voci orationis meæ. Afflictio: Iob.3.c. Non audierunt vocem exactoris. Attestatio prophetiæ. Isa.13.a. Exaltate vocem, leuate manum. Clamor. deut.1.g. Nec voci vestræ voluit acquiescere. Desiderium.1.reg.25.f. Ecce audiui vocem tuam. Doctrina. Exo.23.d. Obserua, & audi vocem eius. Effectus. Eccl'tæ.10.d. Aues cœli portabunt vocem tuam. Euidentia. genes.4.b. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me. Idioma.2.Mach.7.b. At ille respondit patria voce. Lamentum. gen.21.b. Sedens contra leuauit vocem suam. Laus. ps.25. Vt audiam vocem laudis tuæ. Præceptum. Numer. 14.d. Nec obedierunt voci meæ. Præconium. Exod. 32.b. Preconis voce clamauit. Prædicatio. Canti.2.c. Vox turturis audita est. Votum. gen.30.a. Exaudiuit vocē meam.

Vocauit Deus lucem diem, & tenebras noctē, hoc est, vocari fecit: quia sic distinxit omnia, vt discerni possent, & nomina accipere. gen.1.a. Sicut qui ædificare facit, ædificat. Sic intelligēdum, quum Deus vocat aliquo nomine: quia tunc vocari facit. Beda.s.gen.1. Aug.1.de gen.cont. Mani.9.

Incarnatio verbi. Electio Dei. Vocare dicitur Deus, quum per assumptam carnem humanis apparuit oculis: vt ab eis rationem exigeret. Iob.13.c.14.c. Vel vocare Dei est nos amando & eligendo respicere. Vocat De' pater iustitiam, hoc est, filium ad pedes suos, quum vocauit eum, vt sequeretur patrē: quia semper fecit voluntatem patris. Isa.41.a. Et vocauit Deus pater Christum in iustitia: quia in eo cōpleuit omnem iustitiam. Isa.42.a. Et vocauit ab oriente auem, hoc est, Cyrum: vel melius Christum: quem vocauit ab vtero. Isa.46.d.49.a. Vocatum autem aut dictum est nomen domini Emmanuel, hoc est, nobiscum Deus, post incarnationem. Isa. 7. c. Vocatum nomen hominis antequam esset. Eccl'tæ.6.d. est nomen Christi, quod vocatum est ab angelo, priusquā in vtero conciperetur. Gre.11.mor.22. Ori.s.Isa.ho.5. Hie.s.Isa.41. Ori.s.Isa.ho.2. Hie.s.Eccl'ten.6.

Manifestās fili' pr̄e. Inuocatio Dei. Vocare interdū est inuocare: & vocat nomē dn̄i Chr̄s, quū patrē manifestat: & vocat ipsum gentes inuocando & credēdo. Et vocat Deus in nomine dn̄i, quū facit alios vocare. Exo.33.d. Aug.q.in Exo.154.

Instructio Dei per scripturas. Vocatio Iudæorum in fine mundi. Vocare dicitur Deus de cœlo, qn̄ instruit per sacram scripturam. gen.22.b.46.a. Sic vocauit Mosen de medio rubi. Exo.3.a. Et vocauit seruos, vt illis committeret eloquia. Matth. 25.a. Sic vocat de monte, & de cacumine montis. Exo.19.a.24.d. Vocans autem angelus domini Agar post abiectum puerum, designat vocationem Iudæorum in fine mundi futuram. gen.21.c. Ori.s.Mat.ho.33. Rup.6.s.gen.26.

Excitans Deus ad meliora. Perfectè obediētes. Vocans dominus Samuelem dormientem. 1.reg.3.a. est excitans ad maiora eum, qui cōtemplationi vacat. Et vocatus ipse vadens toties ad magistrum, est figura perfectē obedientium. Gre.s.1.reg.3.

Instituens Christus apostolos & prædicatores. Vocauit dominus fortes suos. Isa.13.a. quando parauit apostolos ad prædicandū. Dicit enim vocare, qn̄ ministrum instituit. Isa.22.f. Est autem vocatio sancta, quæ fit ad regendos alios. Et vocat cœlos, hoc est, angelos vel apostolos. Isa.48.c. Et vocati Dei dicuntur apostoli & fideles. Zach.1.b. Ad hæc facit vocatio, qua Iacob vocauit filios suos, vt eis benediceret. gen.49.a. Vocat etiam Deus aquas maris, quum ex infidelibus facit prædicatores. Amos.5.b.9.b. Hie s.Isa.13. Rup.9.s.gen.25. & s. Amos.5.9.

Vocatio ad pœnitētiam. Vocat Iesus cæcos, ad salutē eos reuocando. Mat.20.d. Vocare etiam inuitatos ad nuptias, est docere fidem, vt veniant ad ecclesiam. Mat.22.a. Sic vocauit Chr̄s Iudæos. Isa.50.a. Et olim Hebræos. Exo.5.a. Et vocat Deus q̄ nō sunt, hoc est, pc̄tores eos cōpungendo ad recipiendā fidē & pœnitentiā: Dicitq; vocare eos in partē sortis sc̄torū. Isa.41.a. Ioel.2.d.g. Rō.9.b. Ephes. 4.a. Colos.1.b. Et vocat Deus ad fletū. Isa.22.d. quū dicit: Pœnitentiā agite: &: Beati qui lugent Amos.5.e. Ori.s.Mat.ho.13.26. 35. Hie.s.Isa.22.50.

Prædestinatio. Vocatio gentium. Vocati autem secundum propositum dicuntur prædestinati: Vocati vero, q nō sunt electi, nō sunt vocati secundum propositū. Rom.8.f. Vocat aūt Deus Israel à longinquis terræ, quum ex gentibus facit fideles: qui & vocare dicitur gentē, quā nesciebat. Isa.41.b.55.b. Et vocauit gentilitatem, vt mulierem derelictam: quia aliquando cōiuncta fuerat Deo. Isa.54.c. Vocat autem ex Aegypto, quū per apostolos & prædicatores vocat ab infidelitatis tenebris. Hose.11.d. Et vocat Deus nomina stellis, hoc est, prædestinatis. ps.146. Et vocat ex nomine, quos scriptos habet in libro vitæ. gen.31.a. Eorum enim peculiarem habet rationem, quum malis dicat: Non noui vos. Sic vocat oues nominatim. Ioan.10.b. Aug epis.106. Hie.s.Isa.54. Augu.s.ps.146. & s. Ioan.trac.45. Cyril.7.s.Ioan.2.

Chr̄s beatificans. Vocans procurator operarios. Mat.20.a. Est Christus reddens laborantibus premiū eternū. Ori.s.Mat ho.10

Eductio Israel de Aegypto. Reuocatio Christi. Vocatio infidelium. Vocasse dicitur Deus filium suum ex Aegypto, quum eduxit inde populum Israel: & quum Christus venit ab Aegypto in terram Israel. Hose.11.d. Matth.2.c. Ex Aegypto etiam vocat fideles, educens eos de tenebris huius mundi. Hie.s.Hose.11. Rup.1.Mat.a.

Specialis cura Dei erga fideles. Vocasse dicitur Deus Israel nomine suo. Isa.43.a. quia specialem curam habet suorum, & cū eis peculiarem familiaritatem. Et vocauit nomen Cyri: quia fecit ipsum longe ante prædici: & vocat nomen prædicatoris, cui speciale præbet auxilium. Isa.45.a.

Cura pastoris. Vocare dicitur pastor nominatim oues, quando diligenter curat agnoscere vultum pecoris sui. Ioan.10.b. pro.27.d. Cyril.7.s.Ioan.2.

Faciens Deus bene opari. Dās filiū suū. Vocare dicitur Deus frumentum, quando facit bene operari. Eze.36.f. Dicitur etiam secundum q̄ Deus pater filium dedit mundo. Glo.inte.s. Eze.36.

Appellatio Christianorum. Vocatur nomen nouum Hierusalem, aduenīēte Chr̄o: quia ipse nominauit ecclesiā petrā in Petro. Et vocat volūtas dn̄i in ea, secūdū q̄ placet Deo. Et vocātur fideles alio noīe: qa dicunt Chr̄iani à Chr̄o. Isa.62.a.65.c. Et vocat Hierusalē, hoc est, ecclesia solium domini. Iere.3.f. Hie.s.Isa.62.65.

Vocantur nomine Israel, qui sunt Israel secundum carnem. Et vocantur de ciuitate sancta. Isa. Glo.or.s. Isa.48. & s.gen.48.

Isa.48.a.Et vocari filios Ioseph nomine fratrum.gen.48.b. erat eos,qui nascituri erant ex eo, debere includi in tribubus Ephraim & Manassę.

Hie.ad Damas.q.2. Beda.1.gen.27. Gre.3.mor.11. &.14. mor.21. Ori.s.Iudi.ho.5. Glo.or.s.Exo.2.

Vocans Isaac Esau.gene.27.a.collationem legis veteris designauit: & etiam promotionem indignorum ad ecclesiasticas dignitates.Designauit etiã vocationẽ prioris populi. Et vocans Dauid Vriam,vt comederet secũ.2.reg.11.b.designat Christum,qui Iudęos negligentes redire ad conscientiã non renuit inuitare ad mysteria intelligenda:vnde & dicebat Ioan.5.g.Si crederetis Mosi,crederetis forsitan & mihi:de me enim ille scripsit. Vocauit Iob seruum suum,& nõ respõdit ei.Iob.19.c.quia dominus Iudaico populo multa cõtulit munera,quibus quasi emissis vocibus,eum ad se ducere studuit.Sed non respondit: quia digna opera donis eius reddere contempsit.Et vocans Debbora Barach. Iudi. 4. a. designat prophetiam inuitantem priorem populum ad Dei munera capessenda.Vocare mulierem Hebræam ad nutriendũ Mosen. Exo. 2.b.est vocare synagogam ad suscipiendum & nutriendum Christum.

Collatio legis. Promotio indignorum. Vocatio Iudæorum.

Gre s.1.reg.9. 16.& 1.mor.20

Vocati ad hostiam.1.reg.9.b.sunt vocati ad audiendum verbũ Dei. Et vocans Samuel Issai ad victimam,priusquam vngeret Dauid filium eius in regem.1.reg.16.a. designat subditos non esse promouendos præter prælatorum suorum conscientiam.Vocantes autem filij Iob sorores suas ad conuiuium,sunt apostoli vocantes infirmiores ad susceptionem verbi Dei.Iob.1.a.

Vocare ad verbum Dei.

Gre.s.1.reg.10.

Conuocans Samuel populum in Maspha,vt eligeret regem.1.reg.10.c designat congregandos electores prælati ad sacram scripturam:vt in ea speculentur qualem eligere debeant.

Gre.17.mor.14.&.1. mor.20.33.

Vocant ancillę sapientiæ ad arcem,quum apostoli & prædicatores annunciant vitam æternã.pro.9.a.Et vocantes filij Iob sorores suas ad conuiuium.Iob.1.a.designant apostolos, qui infirmis auditoribus refectionis supernæ gaudia prædicant:eorumq; mẽtes,quia à veritatis pabulo ieiunas aspiciunt,diuini eloquij epulis pascunt . Vel designant virtutes morales, quæ simul gaudent cum tribus virtutibus theologicis in opus bonum,quod vnaqueq; virtus administrat.Quæ quasi ex cibo vires accipiunt,dum bonis operibus fidentiores fiunt : & quum post cibum,contemplationis rore infundi appetunt,quasi ex poculo inebriantur.

Prędicatio vitę æternæ. Concordia virtutum in operando

Gre.s.1.reg.9.

Vocans Samuel Saulem.1.reg.9.d.designat prælatum explorantem eum, qui ordinãdus est, vt ad suscipiendum onus se præparet.

Examinatio ordinandi.

Gre.24.mor.30

Vocat Deus duces impios.Iob.34.b.quum ostendit eos per potestatem regiminis ad culpã prorumpere elationis:quæ elatio apud districtum iudicem impietas reputatur.

Gre.s.1.reg.3.

Non vocasse se dicens Eli Samuelem.1.reg.3. a. designat quòd antiqui patres non excitant per inspirationem gratiæ:sed ostendunt id fieri à Deo:iuxta illud Iacobi.1.Omne datum optimum &c.Et.1.cor.3.Neq; qui plantat est aliquid,neq; qui rigat.

Gre.s.1.reg.6.

Vocantes Philistijm sacerdotes & diuinos.1.reg.6.a. designant fideles cupientes tenere viã domini sine errore.

Docilitas

Gre.5.mora.31.&.s. cant.5.

Vocare patrem & matrem est perfecte cognoscere patrem cœlestem,& Hierusalẽ cœlestem quæ est mater nostra.Isa.8.a.Vocare autem nostrum,est humili Deum prece deposcere.Iob.5. a.Vocat sponsa sponsum.cant.5.b.quum orationibus & operationibus suis dulcedine illius pręsentiæ saturari appetit.

Inuocatio Dei

Aug.s.Ioan. trac.15. &.83.q.64.

Vocans Samaritana virum suum,est recurrens ad intellectum,seu spiritũ rationalem,ad suscipiendam aquam Christi:vt videlicet secundum rationem posit à Chro illustrari.Ioan.4.c.

Recursus ad intellectum.

Glo.or.s.Exo.12

Vocans Moses seniores Israel.Exo.12.d.est instituens & instruens prædicatores. Sic vocat eruditos ad constructionem tabernaculi.Exo.36.a.Et Aaron.Leui.9.a.Et Misaël & Elisaphã. Leui.10.a.

Institutio prædicatorum.

Glo.inte.s.Exo. 17.

Vocans Moses altare,quod ędificauit deuicto Amalec:Dominus exultatio mea.Exo.17.d. designauit Christum,qui exaltatus à terra omnia trahit ad seipsum.

Christ' ad se trahẽs omnia

Lyra.s.Exo.33.

Vocauit Moses nomen tabernaculi,Tabernaculum fœderis.Exo. 33.b. quia dominus in eo familiariter cum ipso loquebatur:& ibi decidebantur causæ.

Glo or.s.thre.1.

Vocat Hierusalem amicos,quum anima afflicta consolationem quærit in carne,mũdo,diabolo,& in hæreticis,& adulatoribus.thre.1.f.

Quærere inanem cõsolationem

Hie.s.Zach.3.

Vocatio,qua Abimelech vocauit seruos suos.gen.20.b.est p̃dicatio facta gẽtibus. Et vocat vir amicũ suũ subter vineã,quũ apostoli & p̃dicatores cõuertunt Iudęos aut gentiles ad fidem Christi.Zach.3.d.

Prædicatio.

Arno.s.ps.104.

Vocauit Deus seu induxit famẽ super terrã,qñ permisit ignorãtiã veritatis in mũdo.ps.104.

Gre.12.mor.9.

Vocare interdum est inuitare:& vocauit Deus quasi ad diem solemnem hostes Hierusalem designans dęmones venturos in iudicio ad rapiendas aĩas.Et vocat tẽpus aduersus Hierusalẽ, qñ inducit eam in iudiciũ.thre.1.d.Vocat etiã gladiũ super omnes habitatores terrę,quum oẽs homines per eosdem homines castigat.Iere.25.f.Erit autem vox diei iudicij amara malis.Soph. 1.d.Vocabit etiam Deus iustos in iudicio inuitando eos ad incorruptionem.Iob.14.d.

Inuitare. Vindicta Dei in iudicio. Vocatio bonorum ad gloriam.

Vocans mulier homines domus suæ cõtra Ioseph.gen.39.d.designauit principes Iudęorum conuocantes cæteros Iudęos,vt dicerent aduersus Christum:Crucifige,crucifige.

Prouocatio aduersus Christum

Basi.s.ps.48.

Vocãt noĩa sua in terris,qui ędificant,aut alia in terris ad tempus manẽtia moliũtur. ps.48.

Vocari

Nota erroris — Vocari domum discalciati nolentis suscitare semen fratris, est errorem hæretici aut Iudęi ab omnibus notari. deut. 25. c. — Ori. s. Matth. ho 27.

Resipiscentia. — Vocans Pharao Mosen & Aaron. Exo. 8. a. indicat resipiscentiam flagellati. — Glo. int. s. Exo. 8.

Inuocatio dæmonũ — Vocans Pharao sapientes Aegypti contra Mosen & Aaron. Exo. 7. b. typus est recurrentiũ ad auxilium dæmonum. — Glo. or. s. Exo. 7.

Inducere in errorẽ — Vocans quispiam Hebræum. Exo. 34. b. est gentilis volens fidelem in errorem inducere. Sic sunt vocantes eos ad Baalim. Hose. 11. a. — Lyra. s. Exo. 34. Rup. s. Hose. 11.

Non vocatur vltra insipiens princeps, quando pharisæi & hæretici non habent vltra principatum in ecclesia. Isa. 32. a. — Hie. s. Isa. 32.

Vox patris in baptismo. Manifestatio Dei. Decretum mortis Chri. Imperiũ Dei. Christus. — Vox domini aliquãdo est vox patris: vt in baptismo, quãdo dixit de filio: Hic est filius meus, in quo mihi benẽ complacui. Eadem est vox cataractarum Dei. p̃s. 28. 41. Eadem est vox super firmamentum. Eze. 1. f. quę etiam diuinam ostendit manifestationem: & etiam sententiam, qua filium suum sine peccato pati & mori decreuit. Vox etiam Dei de cœlo est imperiũ Dei. apoc. 10. c. Ipse quoq; filius Dei dicitur vox Dei, qui est verbum Dei. Iob. 40. e. — Basi. s. p̃s. 28. ho. 12. Arno. s. p̃s 41. Gre. s. Eze. ho. 8. Hie. s. Eze. 1. Aug. s. apoc. ho. 8. Gre. 32. mor. 5.

Suscitatio mortuorum. — Vox virtutis Christi erit in resurrectione, quando suscitabit mortuos. p̃s. 67. — Hie. s. p̃s. 67.

Vox Christi est tanquam aquarum multarum. apoc. 1. c. quia eius doctrina & opera conformia sunt his, quæ de ipso fuerant prophetata in lege, prophetis, & psalmis. — Rup. 1. s. apo.

Prædicatio. — Vox domini perficiens ceruos, est prędicatio apostolorum: & etiam Ioannis Baptistę prædicantis regnum cœlorum: & ipsius Christi. p̃s. 17. 28. Exo. 5. a. 15. d. 19. a. 20. c. 23. c. Dedit autẽ vocem suam de Hierusalem: quia inde cœpit prædicatio. Amos. 1. a. Et vox incantantis est vox prædicatoris Et vox laudis Dei, prædicatio Dei. Et vox fluminum prædicatio apostolorum: quæ & vox speculatorum, & vox calcantium. p̃s. 57. 65. 92. Isa. 16. c. 52. c. Et vox tubæ est prędicatio. Iere. 6. b. Et vox clamantis in deserto, est Ioannes Baptista pręcursor verbi Dei: qui est vox adhortatoria, & præparatoria ad salutem. Isa. 40. a. Et vox annunciantis à Dan, est vox p̃dicantis diuinum iudicium. Iere. 4. d. Vox item molę est prædicantium verbum Dei. Iere. 25. c. Vox etiam Dei dicitur esse in prędicantibus nouum & vetus testamentum. Amos. 1. a. Et vox præconis, est vox prædicatoris. Exo. 32. a. 36. a. Vocem autem Annę non audiri, est prædicationem apostolorum à Iudæis non recipi. 1. reg. 1. b. Et vox patris Ophni & Phinees, est sermo & prædicatio antiquorum patrum. 1. reg. 2. e. Vox nubium, est prædicatio apostolorum: & etiam vox tonitrui in rota, hoc est, in orbe terrarum. Et dant vocem de medio petrarum, qui allegant doctrinam: & exempla sacrorum doctorum. p̃s. 10. 76. 103. apoc. 1. d. 4. b. 8. b. 10. a. 14. a. Et vox — Epiph. 2. cõt. hæres. tomo 1. Ori. s. cant. ho. 3. Amb. ser. 64. Aug. s. p̃s 28. Rup. s. Amos. 1. Hila. s. p̃s. 65. Amb. epis. 94. Hie. s. Isa. 16. 52. & s. Iere. 4. 7. 25. & s. Amos. 1. Cle. Ale. adh. ad gẽ. Gre. s. 1. reg. 1. Aug. s. p̃s. 76. 103. & ho. 33. Rup. s. apoc. 5. 9. Hie. s. Iere. 16. 25. Ori. s. can. ho. 2. 3. 4.

Doctrina Christi — turturis est doctrina Christi, aut quando Christus loquitur solitarijs: aut est sermo de castitate. canti. 2. c. Et vox angeli est prædicatio Christi. Isa. 33. a. Et vox sponsi est prædicatio Chri: vox vero sponsæ laudes Dei in ecclesia, aut in synagoga. Iere. 16. b. 25. c. Vox autem dilecti, hoc est Christi audiebatur in prophetis, & non videbatur. canti. 2. b. Vox etiam Christi est inuocatio aut prædicatio ei conformis. p̃s. 3. Ioan. 10. a. Et vox fluminum est doctrina sacræ scripturæ, & vox cataractarum, scriptura obscura prophetarum. p̃s. 41. 92. — Amb. de Isaac. 4. Beda. s. Exo 19. Ber. s. cant ser. 59. Arno. s. p̃s. 92. Hie. s. p̃s. 41.

Sacra scriptura.

Gemitus sanctorũ & adhortationes fidelium. — Vox turturis est vox ecclesię militantis: & etiam sanctorum in hac peregrinatione gementiũ canti. 2. c. Et vox castrorum est vox fidelium in ecclesia vnanimiter Deum laudantium, & mutuo se ad pugnã aduersus dæmones adhortantium. Eze. 1. f. — Gre. s. cantic. 2. & s. Eze. ho. 8.

Adoptio filiorũ di. — Vox de cœlo facta Christo, qua dixit pater: Hic est filius meus dilectus, denotat nos p baptismum in filios adoptari. Mat. 3. d. — Hila. s. Mat can. 3.

Vis punitiua Dei. Vindicta Dei. Comminationes diuinæ. — Vox domini iuterdum est vis eius punitiua. gẽ. 3. b. p̃s. 45. Et vox magnitudinis Dei est, quũ conuersis per gratiam suam terrorem incutit, vt eius metuant sententiam. Iob. 37. a. Et vox magna turbinis, designat grauem vindictam Dei. Isa. 29. b. Idem est vox equitis. Ierem. 4. g. Et vox de ciuitate & de templo erat in Hierusalem, quum obsiderentur à Romanis: & essent interse diuisi: & quidam obtinerent templum, quidam ciuitatem: & dicitur vox domini reddentis retributionem: quia tunc Deus vindictam in eos exercebat. Isa. 66. c. Vociferabitur etiam Chrs, quando puniet malos. Isa. 42. e. Vox autem cataractarum Dei dicit comminationes diuinas. p̃s. 41. apoc. 8. b. Et vox commotionis magnæ, est comminatio iræ Dei. Eze. 3. c. Et voces quas dat dominus, sunt excitatio peccatoris, vt nequitiam suam recognoscat. 1. reg. 12. c. Et vox tonitrui Dei, qua comminatur, dicitur esse in rota, hoc est, in Mose seu lege. p̃s. 76. 103. Et dicitur vox terroris. Iob. 37. a. quia si peccator repente diuinę gratiæ aspiratione tangitur, primo intelligit districtam æterni iudicis animaduersionem sibi paratam. Vox autem volucris erit tuba in iudicio: vel designatur leuis sonitus. Eccl' tę. 12. b. — Gre 27. mora. 16. 13. & s. 1. reg. 12. Hie. s. Isa. 42. 66. Aug. s. p̃s. 41. Arno. s p̃s. 76. 103. Hie. s. Ecclten. 12.

Tuba iudicij

Inspiratio diuina — Vox sponsi est inspiratio eius, ac iusti timoris incussio. cant. 2. b. — Ber. s. can. ser. 53.

Laudes in gloria. — Vox sanctificatæ solemnitatis, & vox gaudij est in ecclesia præcipuẽ triumphanti. Isa. 30. f. Iere. 25. c. Et dicitur Philipp. 4. a. Gaudete in domino semper. Ad hæc pertinet vox sponsi aut sponæ habitantis in hortis. cant. 8. d. — Hie. s Isa. 30 Amb. s. p̃s. 118. sc 22.

Vox lamentationis in Rama est ploratus matrum infantium, ab Herode occisorum. Iere. 31. c. Matth. 2. e. — Hie. s. Iere. 31.

Gre.s.Eze.ho.8. — Contemplatio D.

Vox in mente est quasi quidā sonus intelligētiæ. Sed aliquando vox carnis loquitur: vt quū cogitamus malum pro malo reddere: aliquando vox animæ: vt quum intellectualem eius naturam cogitamus: aliquando vox firmamenti: vt quum angelicam naturam contemplamur. Sed vox supra firmamentū est, quum diuinam naturam & eius iudicia consideramus. Eze.1.f.

Hie.s.Isa.15. Glo.or.s.Exo.2. — Pœnitentia

Vox magna eiulantium, magnitudinem doloris indicat. Ezec.27.f. Potest autem referri ad pœnitentiam. Et vox Moab est vox doctorum errorum pœnitentiam agentium. Isaiæ.15.b. Et vox ploratus est pœnitentium: quæ vox non erit in fœlicitate. Iere.3.g. Isa.65.c. Et vociferatio filiorum Israel in Aegypto est pœnitentium, cessante imperio diaboli: qui & ad Deum vociferari dicuntur. Exo.2.d.5.b.22.d. Iob.30.d.

Lyra.s.Dani.10. Aug.s.ps.39. — Efficacia doctr.

Vox viri vt vox multitudinis. Dani.10.a. efficaciam doctrinæ boni prælati designat.

Vox sanguinis Abel, hoc est, Christi clamat aduersus Iudæos de terra, hoc est de ecclesia. gene.4.b.

Rup.5.s.apoc. Gre.s.ps.101. Glo.int.s.gen.21. — Verba serpentis

Vox gemitus. ps.101. fuit vox serpentis, qua dixit Euæ: Comedite & eritis sicut Dij: quæ vox causa fuit gemitus generis humani: vel est malarum cogitationum in mente vociferatio.

Vox matris dicitur vox pueri. gen.21.c. quam audiuit Deus sustentans populum Israel, propter patres.

Vox Iacob designat verba simplicia. gen.27.c.

Aug.s.apo.ho.6. — Christus in cruce. Vox prædicatoris

Vocem eleuans Ioseph. gen.45.a. designauit Christum in cruce, aut per prædicatores resonantem. Et vox aquilę volantis est vox prædicatoris. apoc.8.d.

Rup.4.s.apoc. — Desideria antiquorum patrum.

Vox magna angeli prædicantis: Quis est dignus aperire librum &c. apoc.5.a. desideria antiquorum patrum de aduentu Christi demonstrat.

Gre.s.1.reg.15. — Fama turpitudinis

Vox gregum & armentorum Amalec. 1.reg.15.d. famam turpitudinis demonstrat: Gregum quidem de minoribus culpis: armentorum vero de maioribus.

Hier.s.Isa.13.16.29.31.&.s.Zach.11. — Suggestiones diaboli. Prædicatio hæreticorum & Iudæorū aduersus ecclesiam

Vox cantantis in fenestra designat suggestiones dæmonis, quas ingerit per nostros sensus. Sopho.2.c. Et vox multitudinis, & sonitus regum & gentium congregatarum, est dęmonum & hæreticorum ecclesiam impugnantium. Isa.13.a. Vox etiam calcantium, quæ aufertur, est prædicatio hæreticorum. Isa.16.c. Vox autem Iudæorum & hæreticorum dicitur quasi pythonis. Isa.29.a. Et voces aduersariorum erant voces Iudæorum in Christi passione. Iere.18.d. Et vox pastorum contra leonem, fuit vox gentium contra Christum. Isa.31.b. Et vox nuntiorum Niniue est prædicatio hæreticorum aut malorum. Nahum.2.d. Vocem autē dant inimici in Hierusalem, sicut in die solemni, quando dæmones gaudent de lapsu animę. thre 2.c. Et vox vlulatus pastorum est principum Iudæorum in euersione templi. Zac.11.a. Et vox mendacij est vox hæreticorum. Exo.23.a. Vox etiam alienorum, quam non audiunt oues Christi, est hæreticum dogma. Ioan.10.a. Et vox exactoris est tentatio miserę suggestionis diaboli. Iob.3.c. Vociferatio autem Israel designat insensatum clamorem Iudæorū aduersus Christianos. 1.reg.4.b. Vox leænæ est adhortatio gloriæ Babylonis, vt auertat à Deo ad vanitatem mundanā. Iob.4.b.

Gre.s.1.reg.4.&.4.mor.41.&.5.mo.16.

Glo.or.s.Nahum.3. — Tribulationes iustorum

Vox flagelli Niniue. Nahum.3.a. designat multitudinem exercitus Romani contra Hierusalem: & multas tribulationes iustorum in hoc mundo.

Hila.s.ps.140. Amb.s.ps.118.ser 6. Hie.s.Isa 16 &.s ez.4. Ori.s.cant.ho.4.&.s.Iere.ho.3. Arno.s.ps.92. Gre.s.cant.2. — Fides. Confessio fidei.

Vox, qua clamamus ad Deū, est fides & affectus. ps.3.140.141. Isa.30.e. Et vox spōsæ dulcis est cōfessio fidei corā regibus & principibus: quæ grata est Deo. cant.2.d. Et vox multitudinis & sonitus regū, & gētiū cōgregatarū, est vna vox fideliū ecclesiæ, & doctorū & discipulorū. Isa.13.a. Et vox aquarū multarū est vox populorū fideliū laudātiū Deū. Eze.43.a. ps.92. Et vox vna est cōcordantium in fide. Exo.24.a. Et vox fugientiū de Babylone, est cōfessio fidei cōuersorū. Ier.50.e.

Gre.5.mor.30 — Clamor cordis

Vox orationis est clamor cordis ad Deum. ps.114.129. Et vocare est humili prece Deum deposcere. Iob.5.a.19.a.29.b.

Gre.5.mor.25. — Cognitio spūssācti

Vox aurę lenis est cognitio spiritussancti, quæ lippientibus mentis nostræ oculis, claritatē suam tenuiter demonstrat. Iob.4.c.

Gre.19.mor.14. — Frenatio hæreticorum.

Vocem suam cohibent duces, quum hi, qui post se errantes populos trahere conantur, ne loqui peruersa nunc audeant, & autoritatis frænantur pondere, & virtute rationis. Iob.29.b.

Cassi.col 5.cap.25 — Blandiens gula.

Voce magna rogare dicitur inimicus. pro.27.c. quando spūs gastrimargię superatus, incipit sua humiliatione blādiri, rogans quodāmodo, vt aliquid relaxās à cœpto feruore impartias ei, quod continentiæ modum & mensuram iustæ discretionis excedat.

Ori.s.Iosu.ho.7. Aug.s.ps.92 — Consensus fidelium in fide & doctrina.

Vociferatio populi in euersione Hiericho, designat consensum fidelium in doctrinam prędicatorum & euersionem vitiorum. Designat etiam vocem concordię. Iosu.6.b. E vox aquarum multarum est concursus populorum venientium ad fidem. ps.92.

Conuersio ad vitia

Vociferans populus ad Pharaonem designat conuersionem ad vitia. Exo.5.b. Sic vociferabatur populus ludendo in cultu idolorum. Exo.32.d.

Volare, Volatilis, Volucris.

VOlare propriū est habentiū alas: quæ sic ferunt per aërē, vt pisces per aquā. Vnde dicūtur volatilia, q̄ nata sunt ad volādū. Et volucres, nō solum aues: sed & apes, & vespę, & reliqua huiusmodi. Volare aūt aliquādo est celeriter moueri. Isa.60.b. Qui sunt isti, q̄ vt nubes volāt?

Volare

Sublimitas Dei. Volare dicitur Deus propter velocitatem penetrandi omnia: & quia Christus in omnibus sublimior est angelis. Volat aũt Deus super pēnas ventorũ, quãdo coram oculis prædicatorum in altitudinem intelligentiæ se eleuat, & semper sublimior apparet. p̃s. 17. (Gre. s. 1. reg. 1. & 17. mor 13. Hie. s. p̃s. 17.)

Virtus verbi Dei. Volare dicitur gladius Dei, quum verbum Dei discurrit, & perstringit cernentium oculos, vultusq; deterret. Eze. 32. c. (Hie s. Eze. 32)

Demonstratio mediorum Dei. Prædicatio diuinitatis & humanit. chr̃i. Volantia Seraphim designant demonstrationem eorum, quæ media sunt Dei: vel designant præsentia & transeuntia. Isa. 6. a. Vel sunt apostoli prædicantes diuinitatem & humanitatem Christi: Ideo duabus alis volabant. (Ori. s. Isa. ho. 1. Amb. 3. de sp. s. Hie epi. Et factũ ẽ. Rup. 1. s. Isa. 28)

Incarnatio Christi. Velocitas euãgelij. Volãs vnus de Seraphim ad purgandũ labia Isaię. Isa. 6. a. iuxta Origenẽ significat filiũ Dei factum hominem, ad mundandũ genus humanũ. Vel designat velocitatem euangelij nos purgãtis. Volare etiam dicitur Christus, quum ad spiritualem naturam se conuertit. p̃s. 54. (Ori. s. Isa. ho. 1. Hie. epi. Septuagin. Hila. s. p̃s. 54.)

Apostoli. Prædicatores. Perfecti. Contemplatiui. Martyres. Volantes vt nubes, sunt apostoli prædicantes: vel sunt venientes ad fidẽ ex gentibus. Isa. 60. b. Et volantes animæ sunt iusti ad superna tendentes. Eze. 13. b. Et volatilia sunt animę sc̃torum & perfecti, & cõtemplatiui, q̃ possunt in sublime ascendere. gen. 1. b. 7. a. 8. c. Leui. 11. c. Iob. 5. b. 8. d. 12. b. Isa. 14. g. Ier. 4. f. 9. c. Eze. 17. g. Soph. 1. a. Lu. 13. g. Volantes etiã vt nubes sunt, qui per gratiã sp̃ussc̃ti in bono opere sunt veloces. Martyres etiam volucres cœli dici possunt. 1. cor. 15. c. Volucres etiam cœli sunt alta cogitantes: & volare est in intellectu spiritualiũ mysteriorũ eleuari. p̃s. 8. 54. Mat. 13. a. Et volans aquila per mediũ cœli, sunt prædicatores in ecclesia. apoca. 8. d. 14. b. Et volantes in humeris Philistinorum sunt apostoli suscepti à gentibus. Isa. 11. d. (Hie. s. Isa. 11. 60. & s. Eze. 13. & s. Iere. 9. Ori. s. Eze ho. 12. & s. cant. ho. 3. Amb. s. Luc. 13. & de Noe. 22. Gre. s. 1. reg. 14. & 11. mo. 2. & 19 mo. 2. Tertu. de resurrec. Arno s. p̃s. 8. Aug. s. apo. ho. 6. 11.)

Sacra scriptura. Volans aquila per mediũ cœli, est sacra scriptura, cuius tota intentio est, vt homines in cœlũ dirigat. apo. 8. d. Et volatilia cœli sunt intellectus subtiliores. Volans aũt folium dicitur litera legis. Leui. 26. e. Volans quoq; volumen. Zach. 5. a. Dicitur sacra scriptura: quæ dum de cœlestibus loquitur, ad superiora mentis nostræ leuat intentionem: quia dum illam super nos esse aspicimus, infima attendere. i. concupiscere deuitamus. Dicitur quoq; volans volumẽ: quia oĩa malorum peccata comprehendit: vel propter velocitatem pręmõstratę punitionis Iudęorum. (Rup. s. apocal. & s. Zach 5. Hy. s. Leui. 26 Gre. 15. mor. 7. Hie. s. Zach. 5. Rup 7 s. apoc.)

Transitus ad contẽplatione m. Contemplatio. Volans mulier in desertũ apo. 12. d. cõmendat nobis transitũ ad quietem, & sanctũ ociũ scripturarum. Volat aũt homo cum volucribus virtute speculatiua & cõtemplatiua: quæ cõueniũt homini iam prouecto, & illam mentem adepto, quæ sero aduenit: cui datus est in cibum panis ille, qui de cœlo descendit. Auolans autem passer in agrum, est homo veniens ad latitudinem contemplationis. Leui. 14. a. g. Ad volatum autem nascitur auis, quando homo in afflictone p spem ad summa sustollitur, & conuersationem habet in cœlis. Iob. 5. b. p̃s. 54. (Geor. vene. canti. 1. ton. 6. cap 15. Gre. 6. mor. 6. Ricar. de. s. victo. de securi. conicien. 18.)

Cõcupiscẽtia cognita Tentatio. Inanis gloria. Verba hæreticorũ. Volans sagitta in die, est concupiscentia cognita: vel tentatio leuis in sciente: vel inanis gloria. Vel sunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis. p̃s. 90. (Arno. Hie. & Aug. s. p̃s. 90. Ber. se. 6. 1. Qui hab.)

Contemplatio incarnationis Christi. Volans ad escam aquila. Iob. 9. c. designat antiquos patres: qui in quantum humanitatis infirmitas admittebat, creatoris lucem erecta mente contemplati sunt: sed incarnandũ hunc in mũdi fine p̃scięntes, quasi à solis radijs ad terrã oculos deflexerũt: quẽ pro humano genere, dũ passurũ moriturũq; cõspiciũt, quasi more aq̃lę post cõtẽplatos solis radios, in cadauere escã quęrũt. (Gre. 9. mor. 23.)

Incõmprehensibilitas Christi. Auolare dicitur sponsus, quum ad secreta sublimia eleuatur: & quum discedit ab illustrando: & quia quantumcunq; cognoscatur, semper incomprehensibilis permanet. cant. 6. a. Auolans passer in agrum est diuinitas Chr̃i, aut eius anima intacta in passione. Leui. 14. a. (Amb. de Isaac. 7. Hie. s. Isa. 30. Gre. s. cant. 6. Cyril. epi. 39.)

Resipiscere ab erroribus. Volare dicuntur pulli de nido, quum hæreticorum discipuli, eorum relinquunt conciliabula. Isa. 16. a. Et dicuntur volare quasi auis ex Aegypto, & quasi columba de terra Assyriorum per gratiam spiritussañcti: de Aegypto. i. de ignorantię tenebris: de Assur. i. de terrenarum affectibus cupiditatum: quasi aues: quia nulla culpæ vestigia in eis reperiet aduersarius. Hose. 11. d. Haba. 1. b. Auolantes locustæ sunt resipiscentes ab erroribus. Nahum. 3. d. Auolare quoq; de angustia est ipsam euadere. Isa. 8. d. (Hie. s. Isa. 11. & s. Nahum. 3. & s. Haba. 1. Rup. s. Hose. 11.)

Mors principum. Auolans bruchus, dici potest, quum reges, aut principes moriuntur: qui tam facile discedũt, vt bruchus auolans, minime rediturus. Nahum. 3. d. (Rup s. Nahum. 3.)

Angeli. Animæ sanctæ. Volucres cœli, quas latet sapientia, dici possunt angeli. Iob. 28. d. Animæ quoq; sanctæ ad superna volantes, volatilia dici possunt. gen. 1. b. (Amb. 1. de interp. 9. Beda. s. gen. 1.)

Cogitationes. Volatilia, quibus preest homo, dicuntur cogitationes leues: aut etiã cogitationes bonę. gen. 1. c. Et præterea cogitationes importunæ: vt quæ veniebant ad canistra pistoris. gen. 40. c. (Ori. s. gen. ho. 1. Basi Exae ho 10 Amb de paradi 11.)

Homines leues. Volucres etiam dicuntur homines leues. Et nidificantes in cedro, sunt peccantes: vel pollicentes sibi scientiam in philosophia & dogmatibus hæreticorum. Eze. 31. b. (B da. 1. gen. 1. Hie s. Eze. 31.)

Dæmones. Superbi. Volucres descendentes ad cadauera sunt dæmones. gen. 15. b. Item elati superbia. p̃s. 78. Iob. 12. b. 28. d. Eze. 29. b. 38. f. Hose. 4. a. Mat. 6. d. 8. c. 13. a. Luc. 8. a. Et volans regulus aut aspis sunt dæmones aut principes Iudęorum. Isa. 30. b. Gre. s. Eze. 29. & s. Iob. 12 & s. Hose. 4. & s. Isa. 30. (Amb 2. de Abra 8. Arno s. p̃s. 78. Hila. s. mat. can. 5. 7. Gre. 2. mor 1.)

Astrologi. Curiosi. Volatilia etiam cœli dicuntur astrologi, qui astra contemplantur. Item qui superbę curiositatis studio sublimia perscrutantur. Iob. 12. b. 35. c. (Hie s. Iob. 12. Gre. 26. mor. 11.)

Decepti ab hęreticis. Diuites. Volatilia pręterea cœli sunt populi decepti ab hæreticis. Itẽ hæretici & diuites huius mũdi. Eze. 32. b. p̃s. 49. Et auolat Ephraim quasi auis, quũ hæretici discedũt ab ecclesia. Hose. 9. c. (Hiero. s. p̃s. 49. & s. Hose. 9.)

Volati-

Aug 11. cōfe. 23 & 1. de gen. cōt. Mani. 23 23. — Volatilia interdū dicunt̄ verba subiecta sacræ scripturæ: de quib⁹ iudicat spūalis, eisq; dñatur: qbus benedixit Deus, vt multiplicentur super terram. Vel sunt voces cœlestia prædicantes. gen. 1. c. — Verba subiecta sacræ scripturæ.

Aug. 1. de gen cont. Mani 23. 25 — Volatilia præterea dicuntur Iudæi per orbem dispersi. gen. 1. b. — Iudæi dispersi.

Glo. or. s. Leui. 13. — Volatilis lepra, dici potest transitus ab vno vitio in aliud. Leui. 13. g. — Transitus a vitio in vitium

Voluere, Conuoluere, Euoluere, Volutare.

VOluere est rem ab vna parte in alteram vertere. Conuoluere autem est quasi plicare: sicut ē diuerso euoluere, explicare, & transigere.

Gre. s. 1. reg. 14. — Voluere lapidem ad Saulem. 1. reg. 14. c. est proponere Christi potentiam cum humilitate cōiunctam prædicatori: ne superbiat.

Hie. s. Isa. 17. — Euolutus annus post necē Zachariæ. 2. par. 24. f. designat tēpus prędicationis Chri̅ in Iudęa. — Tempus prędicationis Christi.

Hie. s. Isa. 29. 38. — Euolutæ solemnitates designant transactionem veteris legis, aut gloriæ hæreticorum. Isa. 29 a. Ad hanc pertinet conuoluta generatio, quæ dicitur quasi cōplicata & finita. Isa. 38. c. — Cessatio veteris legis

Glo. inte. s. Isa. 9. — Conuolui dicitur, quod in infernum deijcitur. Isa. 9. d. Et conuolutæ sunt iniquitates collo, quum per eas homo in infernum detruditur. thre. 1. e. — Mittitur inferno

Volumen, uide Liber.

Voluola.

VOluola est herba similis hederę: q̄ vitibus & virgultis circūdari solet, & in longū serpere: Grece σμίλαξ. Cōparant̄ ei pc̄tā media, q̄ apostolus feno cōfert. Nahū. 1. c. iuxta Septuagīta

Voluptas, uide Delectare.

Vomer, seu Vomis.

VOmer est ferrum in aratro, quod lirat, seu sulcos facit, dictus q̄ terram vomat.

Tert. adu. Marci. 4. Gre. s. 1. reg. 13. — Vomis, qui bobus trahitur, affectum geminæ charitatis significare potest: vel sensum & animum probum. 1. reg. 13. d. Isa. 2. b. — Charitas

Hie. s. Isa. 2. — Vomis etiam significat vim verbi Dei in anima: quo eradicantur spinæ vitiorum, & cordis duritia mollitur. Designat etiam linguam prædicatorum. Isa. 2. b. — Verbum Dei. Lingua pdicatorum

Ori. s. Iudi. ho. 3. — Vomis seu aratrum, quo percussit Samgar hostes, designat simplicem monitionem, quę etiā conuertit animas. Iudi. 3. d. — Monitio simplex

Hie. s. Mich. 4. — In vomeres seu aratra concidunt gladios, qui iram & effrænata conuicia deponentes, mittunt manum ad aratrum Christi, nec respiciunt retro. Mich. 4. a.

Vomere, Euomere, Vomitus.

VOmere propriè est sumptum cibum per os reddere: quod ad alia transfertur.

Amb. s. ps. 118. ser. 2. — Euomere dicit̄ Deus habentes fidē sine operibus, tanquam tepidos, & sibi minime gratos. apoc. 3. c.

Hie. s. Ionam. 2. — Euomuit piscis Ionam, hoc est, Christum, quum ex imis penetralibus mortis, victrix vita processit. Ionę. 2. d. — Resurrectio Christi

Aug. q. in Leui. 67. Isy. s. Leui. 18. — Euomere dicitur terra habitatores malos. Leui. 18. d. quando gentilitas veniens ad fidem, abrenunciauit dæmonibus: vel quando homines ipsos impios abominantur. — Abrenuntians gentilitas dæmonibus.

Hie. s. Isa. 19. 28. — Vomens est hæreticus: qui vomit furorem draconum & aspidum insanabilem. Isa. 19. c. Et mensæ hæreticorum, & etiam Iudæorum plenæ sunt vomitu, dum scripturarum sanctarum nō digerunt cibos, nec vniuerso corpori faciunt esse vitales: sed immaturos & fœtētes egerunt: ita vt nullum in eis Deus reperiat locum. Isa. 28. a. — Peruersa doctrina hæreticorum

Glo. or. s. Iere. 25 — Vomere dicuntur ebrij, quum grauiter peccatores puniuntur à Deo: nec tamen resipiscunt. Iere. 25. c. Et hic vomitus dicitur vomitus ignominiæ. Haba. 2. d. — Impœnitentia

Ber. ser. paruo. 47. — Euomere dicitur mel, qui delectatus humanis laudibus, videns alium laudari, torquetur inuidia. pro. 25. b. — Inuidia

Beda. s. pro. 23. — Euomere dicitur cibos, quos comederat, qui detestatur errores, quos didicerat: vel qui luit pro eis pœnas in inferno. pro. 23. a. — Detestatio pristini erroris. Pœna inferni.

Gre. 15 mor. 6. — Euomere dicitur hypocrita diuitias, quas deuorauit. Iob. 20. b. quum sacræ legis, quam legēdo deuorauerat obliuiscitur: easq; de ventre illius Deus extrahit: quia quod obseruare noluit, iusto iudicio de eius memoria euellit: ne præcepta Dei saltem in lingua teneat, quę non seruauit in vita: vnde per prophetam dicitur ps. 49. Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? — Obliuio scripturarū

Vorare, Vorax, uide Deuorare.

Vorago.

VOrago dicitur barathrum,seu apertura profunda terræ,in quam cadentia non emergunt, sed deuorari videntur.

Voragines terræ,dici possunt munimenta veritatis.Isa.2.d. — Hie.s.Isa.2.

Vouere, Votum, Deuotus.

VOuere est aliquid sancte promittere,seq; ad illud reddendum obligare, & precipue Deo: Vnde votum est promissio Deo facta: Aliquando autem votum est desiderium.prou.31.a. Quid dilecte votorum meorum? Deuotare autem idem est,quod destinare: Vnde deuotus.

Charitas Christi — Votum Iephte designauit affectum Christi ad offerendam ecclesiam Deo puram & immaculatam.Iudi.11.e. — Aug.q.in Iudi.4.9.

Votum Dauid designauit votum Christi de sustinenda passione.ps.21.Et vota Ione,sunt vota Christi,quum per passionem decreuit saluare genus humanum.Ion.2.d. Et vota Dei dicuntur fuisse in Christo:quia ipse in se habebat virtutem resurgendi.ps.55.In sanctis quoq; sunt vota intra ipsos,quum agunt gratias de bonis interioribus. — Hie.s.Ion.2. Hila.& Aug s. ps.55

Consecrari Deo. Deuotio mentis — Votum vouet Deo,qui se ipsum consecrat Deo:q. & voto offerre hostiā dicit.gen.28.d. Leui.7.d.Votum etiam vouet & soluit domino:qui est sanctus corpore & spiritu.Isa.19.d.Et vota quidem varia sunt,secundum quod quis offert,quæ sunt extra se : sed votū Nazarei est precipuū:quia offert seipsum.Exo.36.a.Num.30.a.ps.64.115. Deuota autem mente offerendum est Deo,quicquid illi offertur.Exod.35.c.Ponunt autem vota diuersa, quibus se vel alios,aut sua quisq; consecrat Deo.Leui.27. — Philo.de somnijs Hie.s.Isa.19. Ori.s.num ho.24. Glo.inte.s.Exo.35. Isy.s.Leui.27.

Eucharistia Laudes in patria — Votum aliquando est oblatio seu exhibitio:& vota redduntur Deo,nunc quidem in oblatione eucharistiæ:& etiam per martyres.Sed post modū redduntur in patria plenius,vbi Deus semper laudatur.ps.21.60.64.65.115.Num.6.a. — Hila.s.ps.65. Aug epi.120

Rigor propositi — Votum Annæ designat rigorem propositi ad cœlestia tendentis:vt ita intente orare posit. 1.reg.1.b. — Gre.s.1.reg.1.

Vouere dicuntur fideles domino in baptismo,vbi renunciant diabolo & pompis eius,& se tradunt Deo.ps.75. — Arno.s.ps.75.

Obligatio — Votum aliquando est obligatio:& votum viri dicitur obligare:quia est rationis: votum vero vxoris vel filie non valet,nisi à patre aut viro approbetur:hoc est,actus sensualitatis,vt sit rectus,est consilio rationis approbandus.Num.3.a. — Ori.s.Num. ho.24. Aug q.in num.59

Vota pinguium,hoc est,Iudæorum & hæreticorum,non approbat Deus.Amos.5.f. — Hie.s.Amos.5.

Vpupa.

VPupa est auis cristis in capite prominentibus galeata , in fimo fere semper commorans,& nidificans. Numeratur inter aues immundas,& habet vlulatum pro cantu.

Libidinosi. Tristes — Vpupa nidificans in stercoribus,libidinosos significare potest.Leui.11.b. deut.14.b. Vt autē lugubre habet cantum,designare potest bene operantes,sed cum tristitia: vel è diuerso significat habentes tristitiam secundum seculum. — Isy.s.Leui.11. Glo.or.s.Leui.11.

Vr.

VR .i.ignis,vel lumen,aut incēdiū:vrbs Chaldeorū,vnde egress⁹ est Thare cū filio Abrahā. Secūdū aliquos vr nō est vrbs,sed erat incēdiū aut ignis,vnde educti sunt Thare & Abrahā.

Spūssanctus — Vr vt interpretatur ignis,spiritum sanctum significare potest,aut feruorem charitatis. genes. 11.d.15.b.1.par 2.g. — Gre ho.33.

Ira. — Vr etiam vt interpretatur incendium,iram designare potest. — Geor. vene. canti.1. ton.7. cap 35.

Concupiscentia carnalis — Vr iuxta Origenem interpretatur iritatio: & fuit rex Madian occisus à filijs Israel : & designat concupiscentiam carnalem vincedam.Num.31.d. — Ori.s.Num.ho.25

Vrbs, uide Ciuitas.

Vrceus.

VRceus est vas,quo aqua in vrnam infunditur,vel in ahenum.

Vrceoli dicuntur minorem & magis tenuem doctrinam habentes.Ecclʼte.2.b. — Hie.s.Ecclesi.2.

Vrere, uide Accendere.

Vredo.

VRedo est morbus herbarum,fruticum,& arborum:qui etiam rubigo dicitur.

Diabolus — Vredo spicarum dici potest diabolus:qui bona opera perdere conatur.gen.41.a.

Vrgere.

VRgere est cogere,premere & impellere.

Expellentes bonos — Vrgentes Aegyptij filios Israel,vt exirēt velociter.Exo.12.e. designāt malos expellētes à se bonos.

Vrget quasi exactor,qui nimium exigit stipendium: quod tam de prædicatoribus, quam de alijs — Glo.or.s.Exo.20.

alijs dici potest. Exo. 22. d.

Vrgere dicitur puteus os suum super aliquem, quando aliquis non contentus quòd peccauerit, etiam fit defensor peccati. ps. 68. — Defendere peccatum

Aug. s. ps. 68.

Vrias.

Amb. apol. Dauid. 3. Aug 22. cōt. faust. 87 — VRias. i. ignis domini, aut lumen dñi, maritus Bethsabe, iussus occidi fraudulenter à Dauid, typus est principis huius mundi: qui subiectas habebat gentes. 2. reg. 11. a. Erat autem Chetheus, hoc est, abscissus, siue quòd in veritate non stetit: sed à luce sua superna, quã de Deo habebat, superbiæ merito abscissus est: siue quòd cadendo veris viribus perditis, transfigurat se in angelum lucis, audens adhuc dicere: Lux mea Dei est. — Princeps huius mundi

Gre. 3. mor. 21. — Vrias etiam vt interpretatur lux mea Dei, typus est populi Iudaici: q. de accepta legis sciẽtia extollitur, quasiq; de luce Dei gloriat: vnde ab illo auferẽ lex, & demũ occiditur. 2. reg. 11. — Populus Iudaicus

Hie. s. Isa. 8. Rup. 1. s. Isa. 34. & 1. s. Mat. — Vrias sacerdos adhibitus ab Isaia in testem. Isa. 8. a. typus est sacerdotij testificantis de Chro. Ideo interpretatur lux domini: vel lux mea Deus: qui etiam designat populum Iudaicum, qui testis est ante aduentum domini. — Sacerdotium. Iudæi ante aduent. Christi

Vrina.

¶ Vrina est lotium, quod animalia reddunt è vesica. 4. reg. 18. f. Isa. 36. c.

Vrna.

VRna est vas aquarium, quod ad hauriendam aquam deseruire solet.

Ori. s. Exo. ho. 9. & 1. num. ho. 10. — Vrna manna, thesaurum verbi Dei seu intellectum verbi Dei subtilis & dulcis designat: erat autem in arca, hoc est, in Christo. Hebræ. 9. a.

Vrsus, Vrsa.

Arist. 8. de hist. animal. 5. 17. — VRsus est animal ferum, lupo maius & robustius. Vrsa vero est fœmina, quæ parit animal velut carnem informem, quam lingua sola lambendo effingit in similitudinẽ animalis: Est vrsus animal omniuorũ, quippe, qui fructus arborũ, quas agili corpore ascendit, edit, & legumina, & apes perfringens alueos, & cancros, & formicas, carne etiam vescitur. Hyeme latet: adeoq; eo tempore pinguescunt tam mas, quàm fœmina, vt mouere se nequeant. Est animal inquietum, adeo vt ad stipitem ligatus, nunquam pene cesset in circuitum pergere: vel pedibus fixis caput huc illucq; agitare.

Ricar. de. s. victo. de vitio mutabi. 8.

Diony cœlest. hier. 2 Hie. 1. Hose. 13. Rup. 1. iere. 62. & s. Amos. 5. — Vrsa aliquando dicitur Deus: & vt vrsa est sęuissima raptis catulis: ita Deus acriter castigat peccãtes, aut faciẽtes alios peccare. Hose. 13. b. Sic dicitur fact⁹ quasi vrsus homini, qñ in paradiso post peccatũ illi occurrit. thre. 3. b. Chrs etiã erit vrsus in secundo aduentu. Amos. 5. f. — Deus. Christus

Cle. Ale. 6. stroma. Amb. 6. Exae. 4. Beda. s. pro. 17 — Vrsa gentilem populum designare potest. Vt enim vrsa filios lingua format: ita ex gentibus veniens ad fidem, verbo formatur ad hoc, vt ex vita ferina mansuescat. Iam autẽ mansuefactus, ipse quoq; vt bos sanctificatur. Item vt vrsa effingit suos partus. Ita homo sua opera. Vrsa etiã, à qua rapiuntur fœtus, est gentilitas, à qua auferuntur, qui conuertuntur. pro. 17. b. — Gentilitas

Hie. s. Dani. 7. Ricar. de. s. victo. de vitio mutabi. 8. Rup. 8. s. apoc. — Vrsus in visione Danielis, regnum Persarum durum, & parcioris victus designat. Dani. 7. b. Typus etiã est inuidentiæ, q̃ sæua est, & solitaria, & inquieta, sicut ipsum aĩal. Exprimit etiam crudelitas Hamã principis sub rege Persarum, qui destruere voluit gentem Iudęorũ. apoc. 13. a. — Regnum Persarum. Inuidentia. Crudelitas Haman.

Chry s. ps. 93. Hiero. 1. Isa. 59. & s. Amos. 5. Aug. ser. 197. Euch. for spũal. 5. — Vrsus, quem suffocauit Dauid, Iudęos crudeles & superatos à Christo designat. 1. regũ. 17. d. Et vrsi crudeles sunt Iudęi aut dęmones. Isa. 59. c. thre. 3. b. Amos. 5. f. Vrsi etiã deuorantes pueros, sunt dæmones. 4. reg. 2. d. Designant quoq; vrsi hæreticos. apoc. 13. a. Vrsus etiam significat feroces homines: & sęuos insidiatores. Isa. 11. b. Et vrsa latens est dolosa crudelitas in corde latens: & etiam hypocrisis. — Iudæi. Dæmones. Hæretici. Seui homines. Crudelitas. Hypocrisis

Aug. ser. 204. — Vrsi duo occidentes pueros insultantes Elisęo. 4. reg. 2. d. dici possunt Vespasianus & Titus subuertentes Iudæam.

Vrtica.

Hie. s. Isa. 55. Gre. 18 mor. 11. & 33 mor. 5. — VRtica est herba spinis tenuissimis in festa tangentibus. Gręcẽ dicitur Κνίζη, designat vitia & errores in Hierusalẽ, seu ardorẽ vitiorũ, & cogitationũ prurigines: & homines in pctis existẽtes. Isa. 34. c. 55. d. Designat etiã desideria inutilia: quia in desiderijs est oĩs otiosus. pro. 21. d. 24. d. — Ardor vitiorum. Errores. Cogitationũ prurigines. Desideria

Vrtica etiam designat pœnam hæreticorum. Hose. 9. b. — Pœna hæreticorum

Vsurpare.

VSurpare est in frequenti vsu habere, & etiam possessionem alicuius rei capere: & peculiariter præter ius rem alterius vendicare. deut. 5. b. Iosu. 7. a.

Vsura, uide Fœnus.

Vter, Ascopera.

VTer est pellis, qua vinum aut oleum deferri solet. Ascopera vero est saccus pelliceus, qui & marsupium dicitur.

Caro macerata. Fortis in tribulatione. Vter in pruina, intus vacuus, & extra contractus, designat carnem ieiunijs maceratam, & à concupiscentijs refrigeratam. ps.118. Vel vter in pruina est, qui fortis est in tribulatione: Vter enim in pruina rigescit. Hilá. & Au. s. ps. 118. Amb. s. ps. 118. ser. 2. Isy. s. Leui. 7.

Ecclesia. Sicut in vtre congregat Deus aquas maris, hoc est, fideles in ecclesia populos: vt vinum nouum in vtres nouos recōdatur: doctrina videlicet euangelica in cordibus credentium. ps.32. Hie. s. ps. 32.

Corpus persecutorū ecclesiæ. Vel vter est corpus mortale persecutorum ecclesiæ, intra quod retinetur & premitur eorum sęuitia, quam non audent proferre. Aug. s. ps. 32.

Cor carnale. Cogitatio carnalis. Homo. Quasi in vtre statuit Deus aquas, quando cohibet concupiscentias carnales, ne extra effluāt. ps.77. Vbi vter esse potest cor carnale: aut carnalis cogitatio. Et quilibet homo vter dici potest Iere.13.b. Vbi nos laguncula. Et vtres veteres sunt, qui in vetustate peccati existunt: noui vero per gratiam renouati. Vel vtres veteres erant pharisęi & Iudæi: noui fideles sub Christo: vel vtres veteres sunt imperfecti, noui vero perfecti. Hie. s. Mat. 9. Aug. s. ps. 77. Gre. 8. mor. 16. & 15 mor. 8. Ori. s. Ier. ho 9 & s. Leui. h. 4. & 1. pia. 3. Basi. s. ps. 92.

Litera legis. Vter impositus humeris Agar designat literam legis non sedantem sitim: & etiam purificationes Iudaicas, & doctrinam carnalem in pelle mortua clausam: quæ nec refrigerium pręstat, nec sedat sitim. gen.21.b. Hila. 1. Mat. cano. 9. Ori. s. gen. ho 7. Rup. 6. s. gen. 22.

Vterus, Vterinus, uide Venter.

Vti, Vsus, Vtensilia.

VTi est rem aliquam in facultatem assumere. Vtensilia autem dicuntur, quæ ad vsum nostrū assumuntur.

Dominari carni. Vti ancilla vt libet, est in litera sensus spūales inuestigare: Vel est dominari carni. gen.16.a. Glo. inte. s. gen. 16

Repressio concupiscentiæ. Vtuntur feminalibus sacerdotes, quando intrant tabernaculum. Exo.28.g. vt designent non solum abstinendum esse ab vxoribus, verum etiam omnem carnalē concupiscentiā reprimēdā. Glo. ordi. s. Exo. 28

Imitari sublimia opera. Exercitatio virtutū. Vti veste Aaron post ipsum Aaron, & vti ea septem diebus. Exo.29.e.35.b. Est imitari sublimia opera tempore huius vitæ. Ad hoc facit vsus vasorum tabernaculi & vasorum mensæ: & vsus ipsius tabernaculi: & vsus varij lignorum. Omnia enim pertinent ad opera imitationis & exercitationis virtutum: Vtensilia quoq; tabernaculi & candelabri, ad ipsa opera referri possunt. Exo.27.d.30.c.36.a.37.c.38.d. Glo. inte. s. Exo. 27. 29. Glo. or. s. Exo. 30.

Vsus varij adipis. Leui.7.c. sunt, quando transferimus affectus, quibus antea peccauimus, ad aliquam virtutem. Glo. int. s. Leui. 7.

Procurantes dæmones prospera. Bene vsi dicuntur Aegyptij Abraham propter Saram. genes.12.d. designantes dæmones, qui procurant nobis prospera in hoc mundo, vt detineant animam in peccato. Cyril. de ador. in sp.

Vsus humani, ad quos non sunt sumenda vnguenta. Exo.30.d. designant non vsurpanda esse diuina in obsequium hominum. Glo. int. s. Exo. 30.

Vtilis, Vtilitas, Inutilis.

VTile dicitur, id quod nobis vsui est, vel confert. Inutile vero est contrarium.

Lex noua. Vtilia, quæ docet Deus, designant legem nouam. Isa.48.c. Glo. int. s. Isa. 48.

Vtilitas dicitur non esse in sanguine Christi. ps.29. quia paucis prodest, quum tamē sufficiat omnibus: Vel dicitur, quia vtilitas eius non est in eo, qui viuit vita carnali. (Rō.3.b. Ori. s. Iere. ho. 11. Basi. s. ps. 29.

Inutilis dicitur, qui solum facit quod debet, & nihil addit supererogando. ps.13. Luc. 17.c. Ori. s. Rom. 3.

Inutilis dicitur Bethel, quum non amplius dicitur domus Dei, sed domus idoli. Amos.5.a. Hie. s. Amos. 5.

Peccans. Peccata. Inutilis est, qui peccat: & inutilia opera sunt peccata: & inutiles cogitationes, quæ sunt malę. ps.52. Isa.59.b. Hila. s. ps. 52. Hie. s. Isa. 59.

Doctrina hæreticorum. Inutilis visio est doctrina hæreticorum. Hose.10.c. Vtilitas autem nulla ex Aegyptijs habetur, hoc est, ex dæmonibus & hæreticis. Isa.30.a. Hie. s. Hose. 10.

Vua, uide Botrus. Vulgus, uide Populus.

Vulnerare, Vulnus, uide Vlcus.

Vulpes.

VVlpes est animal mire astutum: cuius astus in fabulis celebratur: latrant vt canes, nec vnq; mansuescunt. Latent in cauernis, & latentes decipiunt: odore tetro etiam putent. Quumq; apparuerint, nunquam rectis itineribus, sed tortuosis anfractibus currunt: dicit esse amica coruo, propter communes inimicitias cum æsalone. Arist. 9. histo. aial. 1

Prædicatores. Vulpes insidiantur lupis, vt rapiant partes cibi ab eis etiam rapto habiti: qua ratione in bonū significant prædicatores, qui bene insidiantur, vt rapiant possessos à diabolo. ps.62. Arno. s. ps. 62.

Auari. Principes terræ. Ministri principum. Christus eos, qui in effodiendis & infodiendis diuitijs versantur, homines prauos, & planē terræ filios, vulpes appellauit. Mat.8.c. Luc.9.g. Vulpes quoq; dicuntur reges & principes terræ: sicut & Christus Herodem vulpem nominauit. Et ministri Herodis, qui quærebant animā Christi, vulpes erant. Luc.9.f. ps.62. cant.2.d. Cle. Ale. 4. stroma. Aug. s. ps. 62. Rup. s. cant. 2.

Vulpes

Ori.s.nu.ho.11.&.s. Eze.ho.2. Hie.s.Eze.8.13. Amb.s.ps.118.ser.2.&.s.Lu.9 &.ser.79. Hila s.Mat.cano.7. Au.s.ps.8.& se.107. Gre.19.mora.1.&.s.cant.2. Ber.s.cant.ser.63. Cyril.10.s.Ioan.4. Rup.s.Iudi.17. Chry.s.ps.96. Ori.s.cant.ho.4. Ber.s.cant.ser.63.

Vulpes dici possunt dæmones & hæretici,& homines fallaces.cant.2.d.Nehe.4.a.thre.5.d. Luc.9.g.13.g.Et vulpes in desertis sunt hæretici extra ecclesiã capientes aues simplices,& quærentes eos,qui deserti sunt à gratia Dei.Eze.13.a.Mat.8.c.ps.62.Vulpes dictus est Herodes:quia versi pellis & fraudulentus:& quia à via recta deflectens tortuose ambulabat.Vulpes latrant vt canes.Sic hæretici vt prædicatores:nunquam tamen mansuescunt,vt fiant domestici ipsius ecclesię.Et vt vulpes nõ est apta cibo,nec alij vsui:ita nec hæretici.Vulpes circa domos versantur & in cauernis se occultant, & domesticis auibus insidiantur: ita pseudoprophetæ & hæretici circum ecclesiam obambulant, vt simplicibus insidientur.Vulpes trecentæ sunt dæmones,qui cõbusserunt segetes Iudæorũ.Iudi.15.a.Vulpeculæ quoq; dicuntur discipuli hæreticorũ:q ingressi in ecclesias nostras fideles,qui in vinea Chri vt botri se exhibẽt,falsa doctrina subuertũt. *Dæmones. Hæretici. Fallaces homines. Discipuli hæreticorum*

Vulpes paruæ,quæ demoliuntur vineas.canti.2.d.sunt malæ suggestiones,& prauę cogitationes:quæ capiendæ sunt,dum sunt paruæ:ne nutriantur,& noceant.Item occultus detractor & blandus adulator:& etiam vitia virtutis speciem habentia. *Suggestiones. Cogitationes. Detractor. Adulator. Vitia sub specie virtutis.*

Vultur.

Basi.Exae.ho.8.

VVltur est auis rapax,carniuora,& magni corporis:cõputatur inter animalia immũda.Fert generare sine coniuge:& viuere centũ annos.Potest significare approbationẽ virginitatis.

Gre.18.mor.21.

Vultur saluatorem nostrum designare potest.Iob.28.b. Vultur enim dum volat,si iacens cadauer conspicit,ad esum se cadaueris deponit:& plerumq; sic in morte capitur, dum ad mortuum animal de summis venit.Ita Christus,manens in altitudine diuinitatis suæ , quasi quodã volatu sublimi cadauer mortalitatis nostræ conspexit in infimis : & sese de cœlestibus ad ima submisit:fieri quippe propter nos homo dignatus est:& dum mortuum animal petijt, mortem apud nos,qui apud se erat immortalis inuenit. *Christus*

Vultur etiam designare potest gentilem populum,qui per errores mortuorum hominũ discurrebat.Iob.28.b. *Gentilis populus*

Ori.s.Leui.ho.7.

Vultur dicitur etiam,qui recta & sublimia docet,& tamen diripit proximos:sicut vultur sublime volat,& tamen ad diripiendas carnes demittitur.Leui.11.b. *Doctor rapax*

Isy.s.Leui.11.

Vultur sequens cadauera,designat eum,qui gaudet & pascitur morte aliorũ. Rixis enim & bellis gaudet vultur,propter cadauera præliorum,in tantum vt etiam sequatur exercitum . Nõ ergo oportet aliorum casibus pasci,atq; nutriri eum,qui contemplationi dat operam:ne computetur inter animalia immunda,vt vultur.Leui.11.b. *Gaudens morte aliorum.*

Vultus,uide Facies. Vulua,uide Venter.

Vxor.

VXor dicitur mulier,quæ viro in matrimonium coniuncta est.

Ori.s.Mat.ho.7.35. Geor.vene.canti.1.ton.6.cap.16. Hie.s.Eze.33. Amb.s.Luc.16.& de digni.sacer.4. Aug.s.ps.80.127. Isy.s.Leui.21. Beda.s.Exo.2. Aretas.s.apoc.19

Vxor Christi,propter quam ipse reliquit patrem & matrem,est ecclesia, quã sibi copulauit,repudiata synagoga.Eadem designarunt vxores Abrahæ,Isaac,& Ioseph. gene.1.d.20.a. 24.a.41.f.Mat.19.a.Et vxor proximi est ecclesia,vel ecclesiastica conuersatio vxor Chri.Eze. 33.f.pro.19.c.Vxor etiam Mosis est ecclesia.Exo.4.c.18.a.Item vxor Samson alienigena,est ecclesia ex gentibus.Iudi.14.a.Et vxor sacerdotis virgo est ecclesia.Leui.21.c.Et vxor viri de domo Leui.Exo.2.a.Vxor etiam Pilati,quæ defendebat Christum,typus est ecclesiæ. Mat.27.b. Hæc est vxor vnius episcopi,quæ non debet adiungi alij viro,hoc est,sensui hæretico.1.Timo. 3.a.Et vxor serui debitoris,quę iubetur venũdari,diœcesis episcopi.Mat.18.c.Ecclesia est vxor sicut vitis abundans.ps.127.Ipsa ecclesia est vxor agni,q̃ præparata est ad nuptias. apoc.19.b. *Ecclesia.*

Hie.s.Hose.1. Gre.14.mor.22. Aug.s.ps.108. Beda.s.gen.39.

Vxor ipsius Christi prior,erat synagoga:quæ repudiata est vt fornicaria.Hose.1.a. Et vxor Iudæ est eadem synagoga.gen.38.a.Vxor Iob,quæ exhorruit halitum eius,est synagoga, quæ eum,quem videbat hominem,Deum credere expauit.Iob.19.c.Hæc est vxor facta vidua.psal. 108.Vxor Putipharis est synagoga:quæ mœchari voluit cum Christo,negando eius diuinitatem.gen.39.a.Vxor Phinees sacerdotis,quæ mortua est in partu,designat plebem Iudaicã,sacerdotibus subiectam:quæ interijt credente ecclesia ex gentibus.1. reg. 4.d. Vxor etiam Samson dici potest synagoga,cui prius iunctus est Christus.Iudi.14.a. *Synagoga*

Glo.or.s.1.reg.4. Rup.s.Iudi.15.

Glo.or.s.Exo.2.

Vxor Amram cum viro suo designare potest patriarchas:virginem Mariam:mentem,& etiã sensualitatem.Exo.2.a. *Patriarchæ. Virgo Maria. Mens. Sensualitas*

Arno.s.ps.127. Hie.adue.Iouini.2. Geor.vene.canti.1.tou.6.cap.15. Ori.s.gen ho.5. Aug.de ver.domin.ser.33.

Vxor interdum dicitur caro:cuius vir est ipsa ratio:q̃ debet illam regere:Illaq; debet obtemperare.gen.39.f.Exo.21.a.ps.127.Et vxor Lot est caro respiciens ad vitia.genes.19.e.Et vxores captiuæ designant carnem subiectam spiritui.gen.34.d.Eandem possunt designare vxores filiorum Israel.Exo.32.a.Hæc est vxor propter quam excusatur,qui ei adhæret, à cœna conuiuij cœlestis.Luc.14.d.Vxor autem Abrahæ,carnem Christi potest designare.gen.20.a. *Caro. Caro Christi.*

Cyril.de adora.in.sp. Beda.s.Exo.21.

Hie.s.Eccles.9.&.s.Eze.18.

Vxor Abrahæ,dicitur sapientia:& vxor Isaac:& vxor Mosis.gen.20.a.26.b. Exo. 2.d.21.a. Et vxor proximi est sapientia.pro.4.b.Sapi.8.b.Eze.18.b.Hæc est vxor,cum qua fruendum est *Sapientia.*

vita

Philosophia

vita. Eccl'tæ.9.c. Hæc Sara, hoc est, sapiētia fert leges, quas mali sustinere nequeūt: Sicut Agar non potuit sustinere Saram. gen.12.b.16.b. Et vxor, quæ fuerat captiua, est sapientia, vel philosophia. deut.21.b. Vxor Abimelech, est philosophia naturalis, prius sterilis: sed peperit post orationem Abrahæ, hoc est, post aduentum Christi. gen.20.d. Et vxor proximi, cum qua non est coeundū, est philosophia: cuius dogmata non sunt miscenda cū doctrina ecclesiæ, ne in errorē labamur. Leui.18.c. Vxor abundans sicut vitis est sapientia: quæ in lateribus operum nostroꝝ extenditur. ps.127.

Amb. epist. 7. & 12. de Abraham 4. Gre nys. ð vit. Mo. Ori.s. gen. ho.6. Isy.s. Leui.18. Hie.s. ps.127.

Gratia:

Vxores filiorum Noë designant gratiam siue charitatem: quæ cōmixta esse debet filijs Noë, hoc est, operibus: sine qua opus nostrum inualidum est & inutile. gen.6.d.

Geor vene. canti. ton 6. cap.15.

Spes

Vxor Manue confortans virum de visione Dei. Iudi.13.c. est spes, quæ inde nos eleuat, vnde spiritus pauore concutitur: quia ea, quæ superna sunt, prior videt.

Gre.5. mor.22

Lex naturalis

Vxor adolescentiæ, est lex naturalis in corde scripta: quę semper est nobis coniuncta: & dicitur vxor fœderis. Mala.2.d.

Hie.s. Mala.2.

Sensus

Vxores, à quibus est abstinendum ad ascensum montis, sunt sensus impedientes contemplationem diuinorum. Exo.19.c.

Gre. nys. ð vit. Mo

Gentilitas

Vxor ab adolescentia fuit gentilitas in lege naturæ. Isa.54.c. quæ postea facta est fornicaria, quando cæpit idola colere. Hose.1.a.

Hiero.s. Isa.54. & s. Hose.1.

Operatio.

Vxor præterea quandoq; dicitur actio, seu operatio. Exo.21.c.22.c. Et vxor empta cum seruo est bona operatio ante conuersionem: Vxor vero tradita à domino est bona operatio post conuersionem, per exhortationem prædicatoris.

Gre.s. Eze. ho.3.

Anima sine bonis operibus

Vxor fratris defuncti sine liberis, est anima sine bonis operib⁹: vel synagoga: vel terra, in qua viuens quis non bene operatus est. gen 38.a. deut.25.b. Mat.22.c.

Ori.s. Mat. ho. 22. Aug.1.q. in euan. 32.

Anima voluptuosa. Anima seuera Synagoga Gentilitas

Vxores duæ: vna amabilis, & altera odiosa sic se habēt: vt amabilis designet aīam cōcupiscētē voluptaria: odiosa vero vxor est aīa seuera: vel virtus. deut. 21.c. Vel vxor dilecta Christi est synagoga: odiosa vero gentilitas: cuius filius prælatus est filio dilectæ: & habet duplicia: nempe literam & spiritum.

Philo. de sacri. Abel & Cain. & de merc. meretricis. Am. epi.14. & ð Cai. Rup.1.s. deut.10.

Infirmi in ecclesia

Vxores aliquādo dicūtur infirmi in ecclesia. gen.46.c. Et vxor Iob est vita carnaliū in ecclesia. Iob.2.c.

Gre prolo. mora.12.

Iudæi & gentiles

Vxores Dauid duæ, quas captiuarunt Amalecitæ, designant Iudaicum & gentilem populū. 1.reg.30.a. Vxores autem Dauid multæ, multarum gentium & nationum imaginem gerunt: q̄ per fidem Christi consortio sunt copulatæ. 2.reg.16.d.

Ori.s. num. ho.19

Non docētes verbo neque exemplo

Vxores non transeuntes Iordanem, designant eos: qui non docent neq; verbo neq; exēplo. Iosu.1.c. De quibus. 1. Timot.2.d. Mulieres docere in ecclesia non permitto.

Ori s. Iosu. ho.3.

Vita actiua & contēplatiua.

Vxores duæ Elcana, designabant conuersionem & gratiam: vel vitam actiuam & contemplatiuam. 1.reg.1.a. Vxores etiā Iacob duæ ad nouū testamentū, quo in libertate vocati sumus pertinēt: & duę vitę per eas nobis in corpore Christi pr̄edicātur: vna tp̄alis, in qua laboramus: alia ęterna, in qua delectationē Dei cōtēplabimur. Vel vna est actiua, altera cōtēplatiua. gē.30.

Ori. & Gre.s. 1.re.1. Au.22. cō. Fau.52.53

Fides Abrahæ.

Vxor pubertatis Israel. Mala.2.c. est fides Abrahæ, quæ fuit ante circuncisionem.

Rup.s. Mala.2.

Concupiscentia. Voluptas

Vxores interdum significant concupiscentias & voluptates. gen.6.d.19.e. Et vxor Putiphatis eunuchi erat concupiscentia vel voluptas, quæ iuncta est vulgo: quæ etiam inuitabat Ioseph hoc est, virum virtute sublimem. gen.39.a. Mat.18.g. Per hāc vxorem multi à cœlesti cœna excusantur. Luc.14.d.

Philo.2. allego. & ð Ioseph. Aug.1.q. in euan.25. Gre. ho.26. Beda.s. Exo.19

Impedimenta temporalia.

Vxor interdū designat impedimēta tp̄alia, à quibus abstinendū. Exo.18.a.19.c.22.c. Lu.14.d

Glo. or.s. Exo.18.

Hæreses

Vxores aliæ præter legitimas, designant sectas hęreticas: quas etiam significant vxores Esau. gen.26.g.27.g.31.34.d. Exo.34. Et vxor qua excusatur inuitatas à cœna, est hæresis. Luc. 14.d. Et vxor Amasiæ fornicaria, est ecclesia hæreticorum. Amos.7.d. Et vxores hæreticorum sunt praua sapientia & doctrina peruersa. Isa.13.c. Et vxor Philippi Herodias est peruersa doctrina seu infidelitas. Mat.14.a.

Amb.s. Luc.14. Hie.s. Amos.7. & s. Isa.13. Ori.s. Mat. cap.14 Hila.s. Mat. cano.14 Beda.s. gen.27

Vxor Ismael ducta de terra Aegypti, designat coniunctionem Iudęorum cum quibusuis alijs, potiusquam cum Christianis. gen.21.c.

Potestas malorum

Vxor pc̄toris est potestas malorū: qua abutitur diabolus. ps.108. Vel est synagoga Iudęorū.

Arn. & Hie.s. ps.108

Carnales in ecclesia Carnalis cogitatio.

Vxor Iob designare potest carnales in ecclesia: qui suadent Iob, hoc est, membris Christi, vt maledicant Deo: incitantes ad elationem, aut ad aliud vitium contra Deum. Iob.2.c. Potest etiam significare carnalem cogitationem, quæ mentem lacescit.

Geor. vene. canti. ton.6. cap.15

Redeuntes ad vitia

Vxor Lot respiciens retro, typus est redeuntium ad vitia. Designat etiam populum Israel habentem duas filias, Hierusalem & Samariam: & respexit retro ad ollas Aegypti. gen.19.e. Vnde in statuam salis cōuersa est: vt admoneret, ne post missam manum ad aratrū, retro respiciamus.

Aug.22. cōt. Fau. 41 Beda.s. gen.19.

Zabulon.

Zabulon.

Amb de ben. pãa.5 Beda f.gen.49.

Ecclesia. Principes ecclesiæ. Credentes in ecclesia.

ZABVLON.i.habitaculum,vel habitans:filius Iacob & Lię. gen.30.c.designare potest ecclesiã,quæ habitat in littore maris gen.49.b.Iuxta Ambrosiũ interpretatˉ liberans à nocturnis:& designat sperantẽ in dño,& ab eo protectũ:vnde habitat iuxta mare,spectans securus aliorum naufragia.Et principes Zabulõ sunt principes ecclesiæ.Et filij Zabulon,sunt credẽtes in ecclesia.num.1.d.deut.33.c.Iosu.19.a.ps.67.Isa.9.a.apo.7.b. Interpretatur etiam habitaculum pulchritudinis:qua ratione etiam significat ecclesiam.

Beda.f.gen.49 Hie.f.Agge.1.

Fluxus rerum. Pœnitentes.

Interpretatur etiam Zabulon fluxus noctis:& designat mũdanum & tenebrosum rerum fluxum:& etiam pœnitentes trãseuntes à vitijs ad virtutes.gen.49.b.

Aug.f.ps.67. Ricar.de.f.victo de 12.patriar.40.41.

Spes. Zelus.

Interpretatur præterea Zabulon habitaculum fortitudinis:& est typus spei. ps.67. designat etiam zelum fortem aduersus vitia,& odium vitiorum.Vnde Zabulon nascitur post Iudam & Isachar,hoc est,post charitatem & spirituale gaudium: cum quibus potest quis non errare in zelo: sine illis autem potest errare.

Zachæus.

Amb.f.Luc 19. Aug.de verb. apostoli.ser.8.

Populus gentilis. Humiles.

ZAchęus.i.purus aut nitidus:vel Syriacè iustus,aut iustificatus:erat publicanus statura pusillus:qui cupiens videre Christum,ascendit in arborem sycomorum:& ipsum Christum suscepit hospitio. Designat populum gentilem,qui pusillus meritis,Christum suscepit erendo.Luc.19.a.Designat etiam humilem,qui ascendit crucem,vt videat Christum: quem suscipit hospitio:quia ille requiescit super humilem & quietum.

Zacharias.

ZAcharias.i.memoria domini,aut masculus domini.Fuerunt multi huius nominis.

Ori.f.Mat.ho.26

Habentes memoriam Dei.

Zacharias filius Barachiæ occisus inter templum & altare.Mat.23.a. designat eũ, qui memoriam habet Dei:cuius sanguis effunditur,quum ab eo Dei memoria tollitur.Est filius Barachiæ.i.benedictionis domini,per quam habetur memoria Dei.

Hie.f.Isa.8.&.f. Zach.1. Rup.f.Isa.34. &.1.f. Mat.

Gentiles.

Zacharias etiam filius Barachiæ propheta,quem assumpsit Isaias in testem natiuitatis Christi.Isa.8.a.designat memoriam & benedictionem domini, quæ in natiuitate Christi cõcurrũt. Idem designare potest Zacharias filius Barachiæ,qui prophetauit in reconstructione templi. Zach.1.a.Designanˉt etiam gentiles testes pręteriti.

Christus.

Zacharias filius Ioiadę occisus à rege Ioas in templo typus estChristi occisi à scribis & pharisæis.2.par.24.f.

Zambri.

Suscitantes blasphemias.

ZAmbri seu Zamri.i.cantans,vel psallens,seu vitis aut palmes,aut putatio,vel pręcisio:fuit quidã fili⁹ Salu occisus cũ Madianitide à Phinees in actu venereo.Nu.25.c.designat eos q ꝑ errorẽ vel prauã opatiõẽ,se ab ecclesia separãt,& blasphemiã Dei in fideles excitãt.

Fuit alius Zambri dux Ela regis Israel,qui occidit ipsum Ela: & cum regnasset septem diebus,obsessus succendit se cum domo regia.3.reg.16.d.

Zara.

ZAra.i.oriens,vel orientalis,aut claritas:filius Iudæ & Thamar nurus eius, natus cũ Phares:qui cum prior manum extraxisset,ligauit obstetrix filum coccineũ in manu eius:quo retrahente manum,prior natus est Phares.

Hier.f.Gala.3.&.f. Mich 2. Beda.f.gen.38.

Iudæi.

Designare potest Iudæos prius proferentes manum ad opera legis,quam tamen postea cum coccino retraxerunt,hoc est,sanguine Christi & prophetarum maculatã:prius ipsi opera Christi prædixerunt:cui præsenti credere noluerunt.gen.38.d.

Amb apol.Dauid.3. Amb.f.Luc.3. Chry.f.gen.ho.62. &.f.Mat.ho.3.

Gentiles. Sancti ante & post legem.

Potest etiam significare gentiles, crucis signo,superioris populi maceriam incidentes.

Designat etiam sanctos legem veterem præcedentes,& post legem sequentes: vel ipsam ecclesiam ante & post legem in sanctis apparentem.Vnde & oriens vel orientalis dicitur.Præluxit in Abraham res publica spiritalis,quæ latuit in lege.

Amb.f.Luc.3.

Christus.

Potest etiam ipsum Christum designare sanguine rubricatum.

Zeb.

Aug.f.ps.82.

Mali prælati.

¶Zeb.i.lupus,princeps Madian occisus à filijs Israel.Iudi.7.g.ps.82.designat lupos rapaces.

Zebedæus.

Glo.or.f.Mat.4.

Diabolus.

ZEbedæus.i.dos,siue dotatus,aut fluxus vehemens,aut fugitiuus. Pater Iacobi & Ioannis. Mat.4.d.10.d.20.c.Mar.10.e.typus est diaboli,qui est relinquendus.

Zebee.

Zebee

ZEbee, id est, victima, aut sacrificium, vel decollatio, aut iugulatio: princeps Madianitarũ. Iudi.8.b.psal.82. Designat eos, quos lupus rapax iugulauerit, qui fiunt hostia diaboli.

Hiero. & Aug.s.ps. 82.

Zelare, Zelus, Zelotes, Aemulari.

ZElus est ingẽs & immodicus amor, qui latine dicitur æmulatio: & ab aliquibus dicitur imitatio pulchri: ab alijs tristitia, ob alterius bona, quæ sibi adesse cuperet: & aliquando dicit suspicionem ex amore ꝓcedentem, qua quis timet, ne alter in amore deficiat, aut alterum admittat: quæ æmulatio zelotypia dicitur. Est autẽ zelus bonus, in quo est amor boni & odium vitiorum. Malus vero è diuerso se habet. Zelus ergo interdum est amor.3.Reg.19.b. Zelo zelatus sum ꝓ domino Deo. Inuidia.Eccl'i.30.d. Zelus & iracundia minuẽt dies. Vltio. Nu.25.c. Zelo meo cõmotus est contra eos. Zelare autem, amare.psal.36. Neq; zelaueris facientes iniquitatem. Appetere.Sapi.1.c.Nolite zelare mortem in errore vitæ vestræ.Indignari.psal.72.Zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Aemulari etiam est amare seu diligere.1.Cor.11.a.Aemulor enim vos Dei æmulatione.Desiderare.2.Cor.12.d. Aemulamini charismata meliora. Imitari.2.Mach.4.c. Eorum instituta æmulabantur. Inuidere.Isa.11.d.Ephraim non æmulabitur Iuda. Iritare.Num.11.f. Quid æmularis pro me? Aemulatio esse solet inter æquales, aut parum inter se distantes.1.Cor.10.e. An æmulamur dominum.

Rup.6.vict. Verbi Dei.3.

Amb.s.1.Cor.10.

Deus.

Prouidentia Dei cũ amore.

Zelotes dicitur Deus, quia non vult animam auerti à se, præsertim si ad idolorum culturã cõuertatur.Exo.20.a.24.b. Zelus autẽ Dei est illa prouidentia, per quam præcipitur atq; agitur, ne anima corrumpatur, & deos alienos sequendo quodãmodo meretricetur. Et aufertur Zelus Dei ab anima, quum relinquit eam velut obstinatam & inemendabilẽ. Eze.16.e.36.b.Ioel.2.e. Nahũ.1.a. Zelus magnus Dei est magna cura, ne animæ pereant.Zach.1.c.8.a. quando videlicet creaturam suam, quam non vult perire, sæpe castigat, & flagellando ad se reducit. Vel quando nullum peccatũ impunitum vult relinquere. Zelare dicitur maritus cõiugem, quũ eius pudicitiam solicitius & cautius curat, nec pollui patitur: ita Deus se habet erga animã. Et zelus domini exercituum fuit erga Iudæos. Et in Christo fuit zelus domus Dei, quum eiecit vendẽtes & ementes de tẽplo: & etiam est illi zelus contra corruptores fidei. Deut.4.d.6.c.29.c.4.Reg.19.f.ps.68.78.Sapi.5.d.Isa.37.f.42.b.63.d.Eze.5.d.8.c.23.d. Sopho.1.d.3.b.Ioã.2.c. Iosu.24.e. Et zelus dñi exercituũ dicitur Spiritussanctus, qui per incarnationẽ filij eiecit diabolũ. Isa.9.b.

Aug.83.q.52.
Hiero.s.Eze.16.
Euch. form. spũal. 11
Ori.s.ps.36.ho.1.
Ambr.s.ps.18.ser.14
Hiero.s.Isa.63.
Rup.2.s.Isa.3.&.2.
vict.verb.Dei.26.

Est etiam zelus bonorum aut æmulatio pro Deo: qualis fuit Phinees pro honore Dei in peccantes.Nu.15.b.Et Eliæ.3.Reg.19.b. Et Dauid.psal.72.118.1.Mach.2.f. Eccl'i.51.c.4. Reg.20.d.Isa.42.b.Ezec.31.d.39.g.Iudith.9.a. Et æmulatio inter bonos ad bonum. Roma.10.a.12.b.1.Cor.12.d.14.a. 2.Cor.7.b.9.a. Gala.4.c. Philip.2.c. 1. Petri.3.c. Apo.3.d. Aemulatio autem sponsæ erga sponsum dicitur dura sicut infernus. Canti.8.b. quia non timet ecclesia ob zelum Dei persequi malos anathematizando etiam vsq; ad inferos. Sic æmulari Dei æmulatione est, vt integritas fidei seruetur.2.Cor.11.a.

Amb.s.Gala.4.

Rup.s.canti 7.
Amb.s.2.Cor 11.

Inuidia.

Imitatio malorum.

Est etiã zelus inuidia malorũ in bonos. Sapi.1.c.Eccl'i.30.a.37.a.40.a.Isa.11.c.26.b.Pro.6.d.1.Cor.3.a.13.b.2.Cor.6.g.Roma.13.d.Gala.1.c.5.d.Ezec.8.b. Acto.5.c.7.a.13.g.17.b.21.d.22.a.Iacob.3.d. Hæc æmulatio fuit in Iudæis aduersus Christũ dura sicut infernus. Canti.8.b. Est preterea zelus & æmulatio malorũ in malos ad imitandũ.ps.36.Pro.3.d.23.b.24.a.Sic æmulata dicunt ligna voluptatis cedrũ.Eze.31.b.hoc est, qui cõsenserũt Lucifero, & cũ ipso ceciderunt.

Gre.s.canti.8.
Lyra.s.ps.36.
Rup 1. victo. verbi Dei.11.

Aemulus dr̃, qui cũ alio cõtẽdit ad aliquã rem assequendam, & peculiariter habendã, cuius gratia inter æmulos cõcitat odiũ & inuidia: atq; ita fere in malum sumitur. 1.Reg.1.a.2.g.28.d.

Gre.s.canti.1.

synagoga.

Vita actiua.

Aemula Annę Phenenna, designat synagogam æmulam ecclesiæ.1.Reg.1.a. Sicut Paulus æmulator erat paternarum suarum traditionum.Gala.1.c.Aemula etiam est Phenenna Annæ, hoc est, vita actiua, vitæ contemplatiuæ.

Gre.s.1.Reg.1.

Prædicator.

Aemulus Eli designat ꝑdicatores ecclesiæ, qui æmulãtur in bono patres veteris legis.1.Reg.2.g.Gala.4.c. Bonum ęmulamini in bono semper. Est etiam æmulus Eli, qui bona operatur, quæ dicit prædicator malus, & non facit.

Gre.s.1.Reg.2.

Doctor zelans sapientiam.

Zelotypia est inordinatus zelus, viri in vxorem, aut è diuerso. Nu.5.b.26.b. Potest in bonũ doctorem dici, zelantem sapientiam, quam tradit in scriptis. Potest etiam dici zelotypia Dei in synagogam, quæ contempto Christo adulterata est, & bibit aquas amaras, &c.

Lyra.s.Nu.5.
Rup.1.s.Nu 10.

Idolũ zeli in templo Dei dictũ est: quia ꝓuocauit Deũ ad zelũ, vt tẽplũ destrueret. Eze.8.b.

Hiero.s.Eze 8.

Zelpha.

Habentes verba sine operibus.

ZElpha, id est, distillatio oris, aut vilitas, vel cõtemptus oris: vel hians os, seu iter oris: ancilla Lię vxoris Iacob: designare potest habentes verba sine operibus. Gen.29.a.30.b.35.d. Parit tamen: quia siue veritate, siue occasione Christus annuncietur, in hoc gaudeo. Horum os hiat, & cor non hiat: qui labijs honorant Deum, & cor eorum longe est ab eo.

Beda.s.gen.30.
Aug.22.cõtr. Faust. 55.

Eloquentia.

Vt interpretatur iter oris, designat eloquendi facultatem: quæ ancilla est rationis & excogitationis: quia sermo menti ministrat.

Philo de cõgres. &c.

Delectatio in agendis.

Vt est ancilla Liæ, designat delectationem in rebus peragẽdis, cui cõiungitur Iacob, hoc est, spiritua

Geor. vene cant. 2. tono.7.cap.5.

rr

Ricar.de.s.victo.de 12. patriarch. 6.

spiritualis homo dirigens omnia in Deum: vnde & ipsa parit bonos fructus dignos vitæ æternæ: vnde dicitur os hians, hoc est, desiderium inexplebile, quod in rebus istis pertractādis oritur. Designat etiam sensualitatem insatiabilem. Sensualitas.

Zephyrus.

Chrys. de verb. Isa. ho. 4.

ZEphyrus est ventus occidetalis mitigans rigorem hyemis: designare potest gratiam. Gratia.

Ziph.

Ori. s. Ios. ho. 14.

ZIph, id est, istud os, vel ista bucca, aut Syriacè falsitas, vel falsus: ciuitas in tribu Iuda. Iosu. 11. g. 15. d. 1. Reg. 23. c. Iuxta Origenem interpretatur quomodo fluit: estq; figura rerum caducarum & fluentium. Res caducæ.

Hila. & Hier. s. ps. 53 Aug. s. ps. 53. Rup. 2. s. Reg. 9.

Iuxta Hilarium interpretatur oris aspersio: vnde Ziphæi designant Iudæos labijs Christum honorantes, corde vero tradentes: vt Ziphæi Dauid. psal. 53. in titulo. Vel interpretatur florētes, quia Iudæi temporalibus florere certabant: & inter eos latebat Christus, seu eius diuinitas in carne. Designat etiam mundanos, qui sunt sicut flos agri, prodentes Dauid, hoc est, fideles, sed nō tenentes. Potest etiā designare sanctos: & vterum virginis floridū, vbi abscōditus erat Chrs. Iudæi. Mundani. Sancti. Vterus virginis.

Zizanium.

Ori. s. Ios. ho. 1. & s. Iere. ho. 1. & s. Mat. cap. 13. Basi. Exaem. ho. 5.

ZIzanium latinè lolium, herba hordeo similis (cuius etiam vitium esse putatur) in segetibus nascens, quarum est pestis. Est & aliud pseudomelanthion, quod vulgo nigella dicitur. Designare potest peruersam doctrinam, & hæreticos aliorum corruptores. Item malos bonis permistos: & vitia: & prauas cogitationes, Matth. 13. b. Peruersa doctr. Hæretici. Mali. Vitia. Prauæ cogitat.

Zona, uide Baltheus

Zona, uide Baltheus

Zorobabel.

Amb. epis. 12. Hier. s. Agge. 1. & s. Zach. 4. Rup. s. Agge. 2.

ZOrobabel, id est, alienus à confusione, aut aliena, vel extranea confusio, siue extranea commistio, aut dispersio confusionis, vel commistionis, seu circulus commistionis, vel confusionis: dux tribus Iuda, & princeps in reconstructione templi: qua ratione Christum significat institutorem ecclesiæ. 1. Par. 3. c. 1. Esdr. 3. c. 5. a. Ecl'i. 49. c. Agge. 1. a. 2. a. Zach. 4. c. Fuit filius Salathiel, id est petitionis Dei: quia his datur filius, qui petunt à patre. Vel interpretatur iste magister de Babylone: & Christus natus est in Babylone huius mundi. Christus.

FINIS SYLVAE ALLEGORIARVM.

Appendix in Syluā de Allegoriis numerorum.

INTER omnia quę ad considerationem & cōtemplationem Philosophicam ac etiā theologicā spectant, non mediocrem obtinet locum numerorum ratio, & speculatio: quādo eorum vis & natura omnibus se immiscet: adeo vt nec Deus immunis sit à numero, & omnia fecisse dicatur in numero, pondere & mensura. Quod etiam philosophi sunt assecuti, qui totam philisophiam per numeros tractarunt: ac peculiariter Pythagoras, qui omnia ex numeris constare asseruit: nec quicquam de rebus naturalibus, nisi secundum rationem & prodortionem numerorum philosophatus est: A cuius doctrina non longe abest Plato. Quin & Aristoteles species rerum ad ordinem & rationem numerorum reduci monstrauit. Quā obrem Deus numerandi rationem soli cōmunicauit rationali & intellectuali naturæ, quæ mysteria in ipsis comprehensa & inclusa inuestigare & speculari valeret: ac ex eorum contemplatione in laudē cōditoris assurgere. Quare visum est operę preciū seorsum de Allegorijs numerorū tractare, tametsi multa sparsim iam dixerimus: sed gratiora & vtiliora putamus fore, quæ simul collecta tractabuntur. Ac primum aduertendū discrimen inter numerū & multitudinē. Quę licet idē videatur esse, tamē alia est ratio numeri, alia multitudinis. Numerus enim certam dicit quantitatem discretam, sub aliqua specie ipsius numeri contentā: vt binarium, ternionem, quaternionē, atq; ita de cæteris. Multitudo vero est opposita vnitati, & sub confusa cōprehēditur notitia, nec quicquàm certum indicat, adeo vt animalia rationis expertia huius cognitionis non sint expertia, quum tamen ad numeri notitiam attingere nequeant. Gallina enim multitudinem cognoscit pullorum, non tamen numerum. Itaque multitudo secundum quòd ab vnitate recedit, & confusionem habet sine ordine numerali, in malum sumi solet. Vt enim

ait Origenes, principium malorum omnium est multitudo: principium autem bonorum coagu statio, & à turbis in singularitatē reductio: vt puta nos omnes, si saluandi sumus, ad vnionem ac cedere debemus: vt perfecti efficiamur in codē sensu, & in eadem sententia: & simus vnum corpus & vnus spiritus. Ita multipedes animātes diuersam & variā doctrinā & incōstantē, seu dogmata erroribus permista significabunt: ideo inter animalia immunda cōputantur. Leui. 11. g. Dicunt itidē aliqua innumerabilia, quasi indigna numero: vt innumerabiles locustæ: innumerabile vulgus ꝓmiscuum. Exo. 10. 12. Et mali dicūtur innumerabiles: quia intra electorū numerum nō habent: vt eo sint innumerabiles: quo extra numerū currunt. Iob. 21. 34. d. vnde ps. 39. Multiplicati sunt super numerum: ac si diceret. Multis ecclesiā intrātibus, etiā hi ad fidē specie tenus veniunt, qui à numero regni cœlestis excludūtur: quia electorū summā sua videlicet multiplicitate trāscendunt. Sic adolescentularū, hoc est, animarū vagarum: quæ vana huius mundi sectātur, dicit non esse numerus. Canti. 6. c. Et innumerabilis gens sunt dæmones & mali. Ioel. 1. a. E diuerso bonorū etiā capilli numerati dicunt. Et Deus numerat multitudinē stellarū. Et de amicis Dei dicitur ps. 138. Dinumerabo eos, & super arenā multiplicabunt. Vbi licet multiplicari dicantur super arenam, id tamē est sub certo numero, quum ait eos dinumerandos. Itaq; illi in numero habentur apud Deum, quorum est veluti præsens memoria apud ipsum, vt illis benē faciat. Exod. 30. b. Et vulgo ille haberi dicitur in aliquo numero, qui in aliquo habetur precio. Confusio autem multitudinis ostensa est in turri Babel, quum vna lingua cōfusa est in multas: E diuerso adueniente spiritu sancto multæ linguæ in apostolis vnitæ sunt.

[Margin: Ori. s. Eze. ho. 9. — Incōstās doctrina. — Rup. 2. s. Exo. 19. — Gre. 5. mor. 11. — Rup. 6. l. Apoc. — Gre. s. canti. 6. — Hiero. s. Ioel. 1. — Dæmones. Mali. — Glo. inter. s. Exo. 30]

Diuiditur numerus, quātū hic sufficit, prima & pręcipua sui diuisione in numerū parē & imparē. Par numer⁹ est, q in duas partes ęquales diuidi potest. Impar vero, qui in duas ęquales partes diuidi nequit. Ex his duobus numeris animā mundi, & rerū generationē Platonici & Pythagorici cōstare dicebāt: & numerum imparem maris & patris rationē habere asserebant, parem vero fœminæ & matris. Parem etiā numerum ad materiā referri propter diuisionē, imparē vero ad formā res in specie cōstituentem. Munda quoq; animalia introducta sunt in arcā numero impari, hoc est, septenario: immunda vero numero pari: quia numerus impar virtutis speciem prætendit: par vero infirmitatis. Itidē Abrahæ tres angeli apparent: quia numero Deus impare gaudet. Sodomā vero veniunt duo, recessum ab vnitate, & molliciem fœmineā vitiorum in eis designantes. Gene. 18. a. 19. a. Par quoque numerus ad legem veterem refertur tanquàm infirma elementa continentem: impar vero ad nouam ceu robustam & constantem.

[Margin: Macrob. de somnio Scipionis. — Geor. vene. cauti. 1. tono 2. cap. 13. — Hiero. s. Mat. 14.]

Numerorum parium quidā sunt perfecti, alij superflui, alij diminuti. Perfecti vero dicuntur, qui suis partibus aliquotis ęquātur: vt senarius: cuius partes sunt media, id e 3. tertia, id est, duo sexta, id est, vnum: quæ in vnā summā redactæ ipsum senariū perficiunt. Diminutus vero, cuius partes nō sufficiunt eundem numerum reddere. Vt octonarius, cuius partes. 4. 2. 1. septem tātū reddunt. Superfluus vero est, cuius partes vltra ipsum numerū excrescunt: vt duodenarius, cuius partes. 6. 4. 3. 2. 1. sexdecim cōstituūt. Perfectus itaq; numerus virtutis habet imaginem, quæ neq; deficit, neq; redūdat: diminutus vero atq; superfluus, vitiorū ab ipso medio discedētium.

[Margin: Virtus. Vitia. — Rup. 6. s. apoca.]

De Vnitate.

IN numeris inprimis sese offert vnitas, quæ nō est numerus, sed principium numeri: de qua sic ait Macrobius. Vnum, quod monas, id est vnitas dicitur, & mas idem & fœmina est: par idē atq; impar: ipse nō numerus, sed fons & origo numerorū. Hæc monas initium finisq; omnium, neq; ipsa principij aut finis sciēs, ad summū refertur Deum, eiusq; intellectū à sequentium numero rerū & potestatū sequestrat: nec inferiore post Deum gradu frustra eā desideraueris. Hęc illa est mens è summo nata Deo, quæ vices nesciens tēporū in vno semper, quod adest, cōsistit ęuo: cumq; vt pote vna, nō sit numerabilis, innumeras tamē generū species & de se creat, & intra se cōtinet. Inde quoq; aciem paululū cogitationis inclinans, hāc monadē reperies ad animā referri. Anima .n. aliena à syluestris contagione materiæ, tantū se autori suo ac sibi debens, simplicē sortita naturam, cum se animādæ immensitate vniuersitatis infundit, nullum init tamē cum sua vnitate diuortium. Vnitas ergo quæ principium est numeri, in primis cōsecrata est Deo, qui maxime vnus est & indiuisibilis: à quo cætera vnitatem habent: eoq; perfectiora sunt, quo magis ad diuinā vnitatem appropinquant. Quamobrem in allegorijs fere semper in bonum accipitur: vt in rerum creatione primus dies dicitur vnus, vt similitudo vnius mundi, ad vnum Deum, & temporis suo modo ad æternitatē, quæ simplicissima est, insinuetur. Et, Exo. 21. Si percussus seruus superuixerit vno die, liberabitur dominus. Ad vnum etiā totius constructionis arcæ Noe summa reuocatur. Gen. 6. quia vnus Deus pater, ex quo omnia, & vnus dominus, & vna ecclesiæ fides est, vnum baptisma, vnum corpus, & vnus spiritus, & ad vnum perfectionis finem cuncta festinant. Quum autem Gen. 42. Fratres Ioseph dicunt se filios vnius viri, designatur vnus pater synagogæ, qui est Deus, qui vnus est pater noster. Matth. 23. Ipse dicitur vnus dominus, & vnum nomen eius. Zac. 14. c. Semel etiam locutus est Deus, cū vnicum genuit filium. ps. 61.

Vnitas etiā Christi redēptoris designatur sæpe: vt quum vnus aries offertur in holocaustū in

[Margin: Macro. 1. de somnio Scipionis. — Deus. — Philo. de specialibus legibus. — Hiero. s. Zach. 14. — Christus]

cōſecratione ſacerdotū.Exo.29. Vnius etiā panis torta,quæ ibidē offerri præcipitur cū altero ariete,ipſum vnum panē viuū indicat. Qui & vnus panis eſt,qui offertur pro primitijs.Leui.7. Ipſe quoq; eſt vnus ſacerdos,qui tollit pugillū plenum ſimilæ & olei,ac totum thus, quod ponit ſuper altare,in odorē ſuauiſsimū domino.Leui.2. Sic etiā vna eſt eius benedictio , qua benedixit Iſaac Iacob, tāquam primogenito.Gene.27.f.Eundē deſignat vnus turtur oblatus pro peccato.Leui.5. Ipſe eſt vnus vir, quē apprehēdunt ſeptē mulieres.Iſa.4.a. Vnū vocauit Deus Abrahā,qui poſtea multiplicaretur:vt deſignaretur vnus mediator Chriſtus,qui multos generaret in fide.Iſa.51.a. Ipſe eſt vnus lapis.Zac.3.c. Vnus vir eſt Chriſtus vnitate perſonæ in multis naturis:qui & vnus dicitur per excellentiā.1.Reg.1.a.De vnitate eius per excellentiā.Ioā.15.Roma.5.Philip.2.Hæbr.1.2.Pet.3.Acto.3.ps.44. Ipſe eſt vnus,qui ſecundū nō habet.Eccl'tæ.4.b. Ad vnū cubitū cōſūmabat arca,hoc eſt,ad Chriſtū eccleſia.Gen.6.Vno calamo metit latitudinē & altitudinē ędificij dom⁹ dñi:& in vno cubito eſt finis mēſurę,hoc eſt ī Chro. Eze.40.b.

Hiero.ſ.Iſa.4.51. Gre.ſ.1.Reg.1. Hiero.ſ.Eze40.

Datur etiam vnitas eccleſiæ, extra quam nō eſt ſalus:& vnitas charitatis vnde vidēs Pharao ſomniū,ſeptē ſpicas cōtēplat⁹ eſt in culmo vno:quia omniū virtutū fructus ī vna charitate intra vnā eccleſiā radicantur.Gen.41.ſicut eſt vnus Deus,vna fides,vnū baptiſma,vnus panis viuus, vnus ſpiritus. Vna etiā pars aquæ Iordanis ſeruata eſt in typū ſaluandorum,altera defluente in mare mortuū.Ioſu.3. In vna domo comeditur agnus,quæ eſt eccleſia.Exo.12. Vnū etiā cōſtruitur tabernaculū.Exo.26.Datur Ioſeph á patre vna pars hæreditatis extra fratres ſuos.Gen.48. vt intelligātur gētes datæ Chriſto:quę nō ſolum in ſe vnitatē habeāt,ſed etiā ex ipſis,& Iudęis, ac etiā angelis futurum ſit vnū ouile,& vnus paſtor.Ioā.10. Vna ouis perdita totū genus humanum deſignat:quā portauit Chriſtus in humeris.Mat.18. Luc.15. Fideliū tamē eſt pecularis vnitas:de quibus dicitur Acto.4. Multitudinis credentiū erat cor vnū,& anima vna. Hoc itidem deſignatur.Gen.11. Quū terra erat labij vnius. Erat itidem vna cōpago retinens oēs tabulas tabernaculi.Exo.26.e.36.d.Vna etiā menſura omniū cortinarū. Exo.26. 36. Et vna dicitur columba.Cāti.6.quę iā non ſentiat pugnas paſsionū.In vnū conduxit dñs reliquias Iſrael, quum ex Iudæis & gentibus fecit vnū ouile.Mich,2.d. Et vna gens é multis eſt populus Chriſtianus. Eze.37.f. Ad vnum cubitū cōſummatur arca,vt vna eccleſia vni Chriſto copuletur.Gen.6.De vnitate charitatis & vnius corporis agit apoſtolus.Ephe.4. Vnus ſanabatur in piſcina & alij nō ſanabantur:quia pręter vnitatē nō eſt ſalus.Ioā.5.a. In locū vnum cōgregatę ſunt aquę.Gē.1.b.

Vna eccleſia. Vna charitas. Ori.ſ.Ioſu.ho.4. Rup.2.ſ.Exo.22. Hila.ſ.Mat.cano.18. Amb.ſ.Lu.15. Genus humanum. Gre.ſ.canti 6. Amb.de.Iſaac.7. Hiero.ſ.Mich.2. Aug.ſ.Ioan.trac.17.

Eſt & unitas mūdi,de qua Hieronymus Sanctificatus atq; perfectus,& vt ita dicā , verus eſt mundus,qui vnione retinetur:& vnius Dei maieſtate cōcluditur.Vnde dicit filius : Ego in patre,& pater in me. Voleſq; oēs vnū eſſe cum patre,loquitur ad eum:Pater da, vt ſicut ego & tu vnum ſumus,ſic & iſti in nobis vnum ſint. Prima ergo beatitudo eſt eſſe in primo numero, qui vnus & verus.Secunda in ſecundo,id eſt,in decade.Tertia in tertio,id eſt in Hecatōtade.Sicut enim decas decima vnione cōpletur: ſic Hecatōtas ex decē decadibus extruitur. Quartus numerus,qui mille nario numero cōtinetur, de decē cōſtat hecatōtadibus. Cum igitur quis egerit pœnitentiā de millenario & quarto numero vix reuertitur ad centenarium & tertiū numerum. Rurſum qui in cētenario eſt,vix redit ad ſecundū primę decadis numerū:atq; ita fit vt domus Iſrael quæ corruerat, nō poſsit reſurgere:& virgo Iſrael quæ errauerat, in terra nō habeat ſuſcitantē:quia qui ſemel ab vnione diſceſſerit:& illā puriſsimę virginitatis perdiderit gloriam, de qua apoſtolus dicit:Zelo enim vos zelo Dei:& ſtatui vos vni viro, virginē caſtam exhibere Chriſto:in qua nō eſt macula neq; ruga:priſtinū ſtatū & vnionis beatitudinē recipere nō valebit:& vix ei concedetur,vt de mille reuertatur ad centū,& de centū redeat ad decē. Amos.5.a.

Hiero.ſ.Amos.5. Mundus.

Vnus vir dicitur,qui cōſtans eſt,minimeq; in diuerſa diuiſus.1.Re.1.a. ſicut apoſtolus é duobus hominibus,exteriori videlicet & interiori , vult fieri vnum.Ephe.2. Vnde & multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna. Acto.4. Et omnes quidem currunt , ſed vnus accipit brabium : quia non niſi vnitis datur præmium. 1.Cor.9.

Ori ſ.1.Reg.ho.1. Ambro.inſtit.virgi. Cōſtans & perfectus.

Vnus cubitus longitudinis & latitudinis altaris thimiamatis, longanimitatē & dilectionē ſignificare poteſt:ad quæ referuntur alij cubiti, vt menſæ & tabularum, &c. Exod.25.30.36.37. Vnus cubitus & dimidius latitudinis arcæ charitatē deſignare poteſt,quæ vna eſt, licet in duo præcepta diuiſa:cui additur ſemis:quia in hac vita nec Deum perfectediligere, nec quātum diligat comprehendere ſufficimus.

Longanimitas & charitas. Glo.inter.ſ.Exo.25

Vna pars ſacerdotalis,vnitatem fidei deſignat.1.Reg.2. Et vna menſura omnium thalamorū tēpli,indicat vnā fidē omnium fideliū tam præcedentiū,q̄ ſequētium aductū Chriſti. Deſignat etiam vnum pręmium eſsētiale,quod dabitur oībus beatis:ſicut vnus denarius.Eze.40.b. Vna die menſis,hoc eſt,in vna fide apparuerunt cacumina montium.Gen.8.a.Vnum iter etiam vnā fidem & ſimplicem intentionem deſignat.1.Reg.6. Vna dies in atrijs Dei eſt æterna fœlicitas ſine ortu & occaſu.pſam.83.

Gre.ſ.1.Re.2.6.&.ſ.Eze.ho.16. Fides. Fœlicitas. Glo.inte.ſ.pſ.83. Intentio.

Vnus de principibus dici poteſt Adam. pſal.81. De quo dictum eſt Gene.3.Ecce Adam factus eſt quaſi vnus ex nobis.

Ori.ſ Eze.ho.1.

Vnu m talentum ſeruo cōmiſſum.Mat.25.b.literalem ſcripturæ ſacræ cognitionem deſignare poteſt.

Ori ſ.Mat ho.35. Glo.inte.ſ. Mat.25.

re potest. Vel designat ipsum intellectum.

Vnus persequens mille, est mens boni doctoris cõfutans multitudinẽ hæreticorũ. Isa.30.d. Hiero.s.Isa 30.

Vnus e discumbentibus cum Christo erat Lazarus: quia peccatores pœnitentes admittuntur ad Christi conuiuium.Ioan.12. Amb.2.de pœni.7.

Vnus e fratribus Ioseph dicebatur mittendus ad Beniamin, qui designabat Ananiam mittẽdum ad Paulum.Gen.42.

Vna famula filiæ Pharaonis missa ad tollendam fiscellam Moysi, designat philosophiã amplectentem legem.Exo.2.

Vnus nõ remansit ex Aegyptijs, qui persequebantur filios Israel.Exo.14.g. quia in baptismo omnia extinguuntur vitia.Ita ne vna quidem musca remansit in Aegypto.Exo.8. Glo.inter.s.Exo.14.

Vna plaga adhuc percutit Deus Aegyptum.Exo.11.per quã designatur id, quod maximum est, ad conuersionem infidelium adhiberi à Deo.

Vnus ciuiũ regionis lõginquæ, est princeps huius mũdi, cui adhæret peccator.Luc.15. Amb.s.Luc 15.

Iudicij dies. Vna nox, qua ambo Eunuchi Pharaonis viderũt somnium, designare potest diem iudicij, quando boni & mali iudicabuntur.gen.40.

Terminus pfectiõis. Vnus dies in creatione mũdi, terminũ perfectionis rei, quę in vnitate terminat̃ indicat.Gen. 1.a. Glo.inter.s.gen.1.

Breuitas temporis. Solet vnus dies poni pro temporis breuitate. Gene.33. c. Morietur vna die cuncti greges.

Cubitus & dimidius altitudinis arcæ spem cælestium designat.Exo.25.a. Glo.inte.s.Exo.25.

Vnius anni dr̃ Saul quãdo regnare cœpit, hoc est, humilis tanq̃ paruulus & lactẽs.1.reg.13.a. Glo.inte.s.1.Reg.13.

Datur vnum consensu. Gene. 2. d. Erunt duo in carne vna. Acto.4.f.multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna.

Virginitas. Vnitas quia in se ducta nihil generat, vt alij numeri dedicata est virginitati. Rup s.canti.7.

Binarius.

De binario seu dyade hæc notari possunt.

Dyas quia post monadẽ prima est, primus est numerus. Hæc ab illa omnipotẽtia solitaria in corporis intelligibilis linea prima defluxit. Ideo & ad vagas stellarum & luminũ spheras refertur: quia hæ quoq; ab illa, quæ aplanes dicitur, in numerum scissæ, & in varij motus contrarietate retortę sunt. Macrob.1.de somnio.Scipio.

Materia. Dualitas materiæ diuisibili tribui solet, rebusq; corruptibilibus. Vnde & duo cubiti crepidinis altaris terrena designant, quibus competit binarius.Eze.43.d. Philo de speciali.legibus.

Imperfectio. In Genesi cũ in primo die dictũ sit, & in tertio, & in quarto, & in quinto, & sexto post consummationẽ operũ singulorũ: Et vidit Deus q̃ bonũ est: in secundo, iuxta Hebraicũ & aquilã, Symmachũ, & Theodotionẽ nõ habetur. Neq; enim potest secundus dies qui numerum facit, qui ab vnione diuidit, q̃ bonus esset Dei sentẽtia cõprobari. Sic quia Darius amator erat coitus, & sotius draconis, cuius omnis virtus in lumbis est: idcirco in secundo anno visio populo cernitur, in immundo numero: & post vnionem virginitatis & paradisi nuditatem, tunicas significante pelliceas. Agge.1.a. Hiero.s.Agg.1. Dies secundus etiam in creatione mundi, dicit diuinorum operum secundam distinctionem.Gen.1. Glo.inter.s.gen.1.

Cõcupiscẽtia & ira. Binario numero ingrediuntur animalia immũda in arcã vt designẽtur cõcupiscẽtia & ira in homine: ex quibus omnis immundus affectus trahit originẽ. Binarius enim infaustus est, & malus, & ad materiam pertinẽs, quæ est omniũ malorũ fons & origo. Ideo secũda die non absque causa prætergressum est silẽtio illud delectabile verbũ. Et vidit Deus q̃ bonũ. Hinc quoq; masculus & fœmina dicunt̃ introducti: quia in vtroq; homine vigent̃ immũdæ vires, quibus ꝑpagantur omnia: sed in inferiori homine illæ ex materiali natura infectæ dicuntur. In superiori vero per commistionem cum illo. Geor.vene.canti.1.tono.6.cap.15.

Mali in ecclesia. Bina quoq; aĩalia immũda inducunt̃ in arcã, vt designẽtur mali in ecclesia, & ad schismata faciles, & quodã modo diuisibiles. Ad binariũ enim ptinet, quicũq; facit diuisionẽ in ecclesia. Aug.12.cõtr. Faust.15.

Præcepta charitatis. Bina præterea animalia licet immunda, in bonum sumi possunt, & designare duo præcepta charitatis: per quæ saluantur ea seruãtes intra ecclesiã. Vel potius sunt imperfecti ipsa præcepta ea tenus seruãtes, quatenus eis ad salutẽ sufficiat.Gen.6. Hiero s.Ezec.11. Eadẽ præcepta designãtur duabus inauribus, & armillis, & siclis.Gẽ.24. Glo.inter.s.gen.24. Itẽ duabus catenulis in rationali põtificis. Et duobus anulis aureis in lateribus altaris.Exo.28.30. Bis tinctus etiã coccus, duplex charitas.Exo.26.a.36. Glo inter.s.Exo.26. Duæ filię Annę vxoris Elcanæ, infirmos exprimũt, q̃ saluãtur per duo pcepta charitatis.1.Reg.2. Gre.s.1.Reg.2. Duo dies, quibus mãsit Christus apud Samaritas, duo sunt præcepta charitatis, quibus Christus apud nos moratur.Ioã.4.e. Aug s.Ioan.trac 15. Duo cubiti frõtis vestibuli tẽpli.Eze.41.d. Gre.s.Eze.ho.16. Duo præcepta charitatis, per quæ venitur ad vestibulum cœlestis patrię. Idem designant binæ stolæ datæ a Ioseph fratribus suis.Gen.45. Glo.inter.s gen.45. & s.3.Reg.6. Duo ostia templi.3.Reg.6.d. Duæ alæ mulieris.Apoc.12.c.

Prædicatores. Duo angeli ingressi Sodomã, prædicatores designare possunt, gemina charitate pollẽtes, vel docti in vtriusq; testamẽti.Gen.19. Eosdem designant duo filij Iacob contra Sichen: & duo gladij, quibus vtebantur, sunt verbum Dei & oratio.Gene.34. Et duo viri occurrentes Sauli,

Gre.s.1. Reg.2.6.& s.canti.4. sunt prædicatores vtroq; precepto charitatis robusti.1.Reg. 10. Sic bini mittuntur discipuli ad prædicandũ.Luc.10. Itẽ duo iuuenes Abrahæ Gen.22. Duę quoq; vaccę sunt prędicatores cũ gemina charitate.1.Reg.6. Et duo vbera sponsæ prędicatores ex Iudæis & gẽtibus.Canti.4.b. Glo inter.s. Exo.26 &.s. Mat.21. Duo vectes altaris prædicatores vtriq; populo prædicantes.Exod.26.f. Et duo discipuli missi ad pullum & asinam.Matt.21.a.

Glo inter.s. Exo.25 Duo circuli in vno latere arcę fœderis,& duo in alio,sunt duo euãgelistę vocati ante passionẽ Christi,& duo post.Exo.25.b.37.Et duo anuli aurei per singula latera altaris,sunt ipsa euãgelia.Exod.30. Euangelistæ. Euangelia.

Cypria.de Sina & Sion. In duabus tabulis data est lex. Exo.31.d. vt significaretur vnitatẽ populi diuidi in duas partes:partẽ quę saluatur:& partẽ incredulã,quæ perit:dicẽte angelo ad Rebeccã.Ge.25.Duę gẽtes in vtero tuo sunt:& populus populũ superabit:& maior seruiet minori.Duæ vero turmæ Iacob gentiles & Iudæos adũbrant.Gen.33. Item duo Eunuchi Pharaonis.Gen.40.Et duo Hebræi rixantes.Exo.2. Et duo hœdi,quos Iacob obtulit patri suo.Gen.27. peccatores ex duobus populis. Et duo filij missi à patre in agrũ.Mat. 21. c. Pręterea duo filij Ioseph. Gen.41. 48. Et duo filij Mosis .Exo.18.a.21. Duo chori laudantiũ.Nehe.12.c.Duæ vxores Dauid captiuatæ sunt duo populi captiuati à dæmonibus.1.Reg.30. Item duæ vxores,dilecta & odiosa, duo populi.Deut.21.c. Et duo cæci in Hierico, sunt Israel & Iuda : vel gentiles & Iudæi. Mat.20. Ad idẽ referri possunt duo filij Rubẽ.Gen.42. Duo item latrones crucifixi cũ Christo , Iudæi & fideles:basphemus Iudæi, cõfessor fideles. Vel duæ partes Iudicandorũ in iudicio.Matt.27. Duæ meretrices altercantes corã Salomone,ecclesia & synagoga.3.Reg.3. Duo iuuenes ibant cum Abraham ad immolandũ filiũ, quia duo populi cõsenserunt in mortẽ Christi.Gene.22.a. Duo viri ferentes botrũ,duo populi ante & post incarnationẽ.Nu.13.c.duę gentes.Eze.35.c. Boni & mali. Iudæi & gentiles. Glo.inter.s.gen.27. &.s.Exodũ.18. &.s. deut.21. Origen.s. Matt.ho. 13.18.& s.Nu.ho.19 Hila.s.Mat.cano.20 Glo inter.s Mat.13. Hiero. epis. Multũ in vtrãq; Glo.inter.s.gen.21. & s.Nu.13.

Ori.s.Mat.ho.30. Hiero.s.Mat .24. Glo inter.s.Mat.24 Duo in agro sunt boni & mali in mundo:vel sunt sensus boni & mali. Duæ vero molentes in mola, sunt duæ animę in suis corporibus. Vel sunt Synagoga & ecclesia de eisdẽ scripturis terentes farinã pręceptorũ Dei: Vel hęretici & fideles in eisdẽ scripturis. Duo vero in lecto sunt duo corpora ex eadẽ materia.Mat.24.d.Vel duo in agro sunt prædicatores. Duę molentes occupati secularibus.Duo in lecto continentes non occupati ecclesiasticis vel secularibus.

Basi.s.ps.61. Duo audiunt loquente Deo semel,quia duæ sunt pręcipue virtutes Dei erga homines,nẽpe iusticia & misericordia.ps.61.Vel vnum est quòd Deus est potens,& alterũ ꝙ est iustus & misericors:ita quod tam opus iustitiæ quàm misericordiæ potest executioni mandare per potentiam,quæ sæpe deficit in hominibus.

Glo.inter.s. Exo.25 Duo cubiti & semis lõgitudinis arcę doctrinã & opa Christi significãt.Exo.25.a.37.Eodẽ referri possunt cubiti altaris thimiamatis & mẽsę.Exo.37. Vel designant mundiciã & innocẽtiã. Doctrina & opera Christi.

Glo.inter.s.gen. 45 Gre.4.dialog.25. Binę stolæ quas dedit Ioseph fratribus suis, sunt sciẽtia diuinitatis , & humanitatis Christi.. Vel sunt fœlicitas animæ & corporis.Gen.45.c. Hęc sunt duplicia quæ possidebunt sancti in terra sua.Isa.61. Singulæ vero stolæ fœlicitatẽ animæ exprimũt.Apo.6. Duę quoq; tabulæ in angulis tabernaculi fœderis,requiem animæ & corporis indicant.Exo.26.36.Duo vero cubiti altitudinis altaris thimiamatis,spem fœlicitatis animæ & corporis designant.Exo.30.a. Glo.inter.s.Exo.30 Scientia diuinitatis & humanitatis Christi. Fœlicitas animæ & corporis. Spes fœlicitatis.

Glo.inter.s. Exo.25 Rup 4.s.Exo 6. Duo cherubim in ꝓpiciatorio sunt duo testamẽta obũbrantia Christũ , quorũ alterũ futurã incarnationẽ nũciat:alterũ factã.Et duo calami ĩ cãdelabro,sunt duo testamẽta,sub quibus scyphi,hoc est sub vtroq; testamẽto seruiẽtes.Exo.25.27.Idẽ designãt duę bases sub tabulis : q̃ etiã designãt ꝓphetas.Itidẽ duo anguli tabularũ.Ex.26.d.36.c.In duas partes diuisũ velũ tẽpli,duo testamẽta diuisa in scriptura. Matt.27.f.Duę pterea tabulę legis,priores q̃dẽ quę fractę fuere,vetus designãt testamentũ:posteriores vero nouũ.Exo.31.d.34.Duo cubiti frõtis vestibuli tẽpli,ad vtrũq; pertinẽt instrumentũ,vel ad literã & spiritũ:vel ad mysteriũ forcipis, qua in Isaia de altari carbo cõprehẽditur:& defertur ad ꝓphetæ labia purgãda. Eze.40.b. Et duo ostia tẽpli vtrũq; testamẽtũ & duo in eis ostiola,vtrũq; literaliter & spiritualiter intelligẽdũ insinuãt.Eze.41. d.Duę quoq; oliuę à dextris & sinistris cãdelabri,sunt Moses & Elias, hoc est,lex & ꝓphetia: vel lex & euangeliũ.Zac.4.a. Duo itẽ testes Dei duo sunt testamẽta. Apo.11.b.Duo lapides in lateribus suphumeralis designãt spiritũ & literã.Exo.28.Duo mẽses,duo testamẽta:& quia cõstituunt sexaginta,pertinẽt ad perfectionẽ senarij.Ge.7.Iudi.11.g. Duo aĩalia, in quorum medio cognoscit Christus,duo testamẽta:vel duo latrones.Haba.3.Et duo montes ænei,duo testamenta, vnde prodeunt prædicatores.Zach.6.a.Duæ alæ mulieris. Apo.12.c. Duo testamenta. Hiero. epis. ignota vultu q 8.&.s. Eze. 40.41 &.s Zac.4. Sẽsus literalis & spiritualis. Glo.int.s.Eze 41. Tertul.aduer. Marcion.4. Aug.s.apoc.ho 8. Hie.de vest.sacerd. Aug. q in Iudi.49. & 18.ciui Dei.32. Glo.inter.s.apo. 12.

Ori.4.pe iar.2. Binæ metretę,quas capiebant hydriæ nuptiales, duplicem sacræ scripturę sensum designare possunt.Ioan.2. Duplex sensus scripturæ.

Ori.s.Matt cap 14. Hila.s Mat.cano 14 Aug s Ioan trac.24 Glo.inter.s. Mar.6. Duo pisces in cõuiuio Christi designãt sermonẽ ꝓpheticũ , & sermonẽ in affectibus positũ. Vel sermonẽ de patre:& filio vel ꝓphetiã & prædicationẽ Ioãnis Baptistę. Vel regnũ & sacerdotium Iudæorum, qui vngebãtur.Mat.14,Ioan.6.a.Vel prophetæ & psalmi.

Hier.de vest.sacerd, Amb.epist.17. Glo.inter.s gen.2. Duo lapides in lateribus superhumeralis designant Christum & ecclesiam. Exo.28.Et duo melius se habentes quàm vnus,est quum quis habet in se habitantẽ Christum,qui ipsum tuetur. Eccl'tæ.4.c.Duo in carne vna dicuntur,Christus & ecclesia.Gen.2.1.Cor.6.d. Christus & ecclesia.

Duo turtu

Duo turtures aut duo pulli columbarum offerebantur in purgatione mulieris à partu:ad designandam puritatem, simplicitatem & fidelitatem inter coniuges seruandam. Fiebat autem purgatio à concupiscentia conceptus,& ab immundicia originis. Designant autem duo turtures contemplatiuam vitam & meditationem legis. Duo vero pulli columbarum, mundiciam & simplicitatem:vel motū mentis & corporis.Leui.5.b.12.14.c. Vel designant vtrūq; aues duplicem gemitum:vt cum ad offerenda bona opera non assurgimus, nosmetipsos dupliciter defleamus:quia videlicet & recta non facimus,& praue operati sumus. Duplum autem restituere est corpore & animo pœnitere.Exo.22.a. Vel fidem & confessionem plene exoluere. — *Geor. vene. canti. 2. tono. 3. cap. 16. Glo. inter. s. Leui. 5. Gre. 32. mor. 2. Glo. inter. s. Exo. 22. Glo. inte. s. Exo. 28.* — *Contēplatio & meditatio legis. Duplex gemitus.*

Duæ orę superhumeralis operationem & intentionem significare possunt.Exod.28.a.

Duo anuli rationalis sunt iugis memoria cœlestium. Exo.28.38.

Duo agni per singulos dies offerendi,& etiam duo arietes fidem de anima & corpore Christi designare possunt.Exo.27.29.a.Leui.5. Vel offeruntur duo,quia Christus immolatus est ꝓ vtroq; populo. — *Glo. inte. s. Exo. 29.* — *Fides de aīa & Chri corpore.*

Duæ incastraturæ in tabulis tabernaculi,humilitatem & charitatem designant: per quas qui libet constituitur in ædificio ecclesiæ.Exo.26.b.36. vt per eas in prosperis & aduersis maiores & minores,qui nos in Christo præcesserunt,vel secuti sunt, brachijs charitatis tenentes,ad perfectionis fastigia tendamus. Ad hæc faciunt duo vncini superhumeralis.Exo.39. — *Humilitas & charitas.*

Duæ decimæ in vno pane confessionem patris & filij in vna substantia exprimunt: & duo ordines panum in mensa sunt distinctæ proprietates patris & filij. Vel sunt duo populi in mensa domini.Leui.24. Duo autem denarij,quos dedit Samaritanus stabulario, cognitionem patris & filij à Christo traditam designabūt.Luc.10.b. — *Ori. s. Leui. ho. 13. & s. Luc. ho. 34.* — *Confessio patris & filij. Proprietates patris & filij. Duo populi. Cognitio pr̄is & filij.*

Secūdo anno erectum est tabernaculum,hoc est, tēpore gratiæ nobilitata est ecclesia. Exo.40. Ad hunc secundum annum pertinet secunda vestium ablutio.Leui.13.g. secundo quoque mense egressus est Noe de arca.Gen.8. — *Tempus gratiæ.*

Secūda numeratio filiorū Israel,est introductio secūdi populi ī cœlū,reiecto priore.Nu.26. — *Ori. s. Nu. ho. 21.*

Secundo vocauit Deus Samuelem,vt synagogæ superbiam conterendam designaret, & gentilitatis humilitatem subleuandam. Vel veteris hominis & vitiorum destructionem, noui vero ac virtutum erectionem.1.Reg.3. — *Gre. s. Reg. 3.*

Duo menses quibus fleuit filia Iephte virginitatem suam.Iudi.11.g. Ad veterē & nouum hominem pertinent. — *Aug. q. in Iudi. 49.*

Duo seraphim.Isa.6. a. iuxta Origenem designant filium & spiritum sanctū. Verum hoc est nimiū improprie, quia videtur cōstituere filiū & spiritū sanctū minores patre. Vide Seraphim. — *Ori. s. Isa. ho. 1.*

Duæ alæ seraphim, Vide Ala.

Duæ turmæ Iacob spiritualia & temporalia designant:quæ gubernat prælatus. Gen.32. Vel sunt credentes ex Iudæis & gentibus, quos introduxit Christus in cœlum.

Duplices cibi,qui colliguntur die sexta, sunt bona opera, quæ valeāt ad hanc vitam & futuram.Exo.16.Ad idem referri potest duplex pecunia tritici.Gen.43. — *Glo. inter. s. Exo. 6.*

Duo congregati in nomine Christi sunt corpus & anima,quæ fiunt vnum.Mat.18. Duo quoque passeres dici possunt corpus & anima.Matth.10. — *Amb. de instit. virg. Hila. s. Mat. cano. 10* — *Corpus & anima.*

Duæ filiæ Saulis actiuam & contemplatiuam vitam designant: quibus debet pollere prælatus.1 Reg.14.g. Et duo angeli in monumento Christi designant desideria vitæ actiuæ & contēplatiuæ in anima.Ioā.20. Duæ itē alæ mulieris actiuam & cōtemplatiuam innuunt. Apo.12.c — *Gre. s. 1. Reg. 14. Ori. in diuer. ho. 10. Glo. inter. s. Apo. 12* — *Actiua & cōtemplatiua.*

Duo discipuli missi ad asinam & pullum.Matt.21.designant Petrum missum ad circūcisionē: & Paulum ad gentes. Vel indicant duplicē gentium vocationem,Samaritanorum,& aliorum. Et duo filij Zebedei duplicem Iudæorum vocationem.Matth.20. Duæ vero virgę.Zach.11.b. vnam vocationem generalem omnium gentium sub Noe:alteram peculiarem Iudæorum. — *Ori. s. Matt. ho. 14. Hil. s. Mat. can. 20. 21 Hiero. s. Zac. 11.* — *Duplex vocatio.*

Duo talēta tradita seruo designant minorem scripturæ cognitionem, & quæ literam parum transcendat. Ea vero duplicat in euangelio, quæ in lege didicerat: qui & scientiam & opera præsentis vitę & futuræ beatitudinis typos intellexit. Matt.25.b. Vel sunt intelectus & operatio. — *Ori. s. Mat. ho. 35 Hiero. s. Mat. 25. Glo. inter. s. Mat. 25* — *Minor cognitio scripturæ.*

Dupli ad simplum proportio est inter Christum & nos,in hoc quod simplici morte sua duplicē nostram curauit:& simplici resurrectione animam & corpus suscitauit.

Duo renes vituli vel arietis.Exod.29.Leui.3.8. Vide Renes.

Duabus ingreditur vijs,qui intentionem habet ad Deum & ad terrena.Ecclī.2. — *Gre. s. 1. Reg. 6.*

Duę caudę titionum sunt sapientia secularis & sermo hereticus. Isa.7.a. Et duo mōtes æregi, vnde prodeunt quadrigæ sunt superbia & secularis potentia.Zach.6.a. — *Hiero. s. Isa. 7.*

Duo mala occurrisse dicuntur Hierusalē: & tamen enumerātur quatuor:nempe vastitas, & contritio, fames, & gladius:quia vastitatem sequitur cōtritio, famē & gladiū interitus. Isa.51.f. — *Hiero. s. Isa. 51.*

Duas tunicas dr̄ habere qui colere vult veterē & nouū hominē & duobus dn̄is seruire.Luc.3. — *Ori. s. Luc. ho. 3.*

Binæ basesponuntur in singulis tabulis propter consensum propheticæ attestationis, & prędicationis.Exo.26.b. — *Glo. inter. s. Exo. 26*

Duæ vxores Elcana designant conuersionem & gratiam secundum suorum nominum interpre- — *Glo. inter. s. 1. Reg. 1* — *Cōuersio & gratia.*

terpretationem.1.Reg.1.a.

Glo.inter.f.3.Reg 5 Duo menses, quibus cæsores lignorum erant domi, sunt ieiunium, & oratio. Mensis vero quo cædebant ligna, eleemosyna.3.Reg.5.d. Ieiunium & oratio

Glo ite.f.3 Reg 17. Duo ligna quæ colligebat mulier, crucem Christi designant.3.Reg.17.b. Crux.

Glo.int.f.2.Par.9. Duo leones in solio Salomonis, patres vtriusque testamenti animo fortes sibi & alijs dominantes.2.Par.9.d.

Glo.int.f.Eze.1. Duæ pennæ animalium tegentes corpora sunt timor & pœnitentia, quæ ab omnipotentis Dei oculis mala præterita abscondunt.Eze.1.c.

Glo.int.f Mat 6. Duo domini, quibus nemo potest seruire, sunt vitia & virtutes: vita cœlestis & terrena: Deus & diabolus.Mat.6.c.

Glo.int.f.apoc.13. Duo cornua bestiæ similia agni, simulatio hypocritarum & Antichristi. Apo.13.c.

Rup.f.Hose.10. Duæ iniquitates Israel fuerunt, quando Barabbam sibi dimitti, Christum autem crucifigi petierunt: bonum reprobantes, & malum eligentes.Hose.10.c.

Rup.4.f.Ioan. Duo dies, quibus mansit Iesus apud Samaritanos.Ioan.4.f.sunt duo præcepta charitatis. Vel tempus vitæ præsentis & futuræ.

Ternarius.

Rup.7.de diuinis off.4. Macrobi⁹.1.de som. Scipionis. Geor.ven.canti.1.1.ton.3.cap.2. Aris.1.de cœlo & mundo.1. Aug.1.de Musica.

De ternario hæc fere habentur insignia. Ternarius enim insignis habetur, pro eo quòd imparium, & eorum, qui præter vnitatem nullam aliã recipiunt sectionem, primus est numerorũ. Geometrici quoq; corporis ab impari prima planicies in tribus lineis constat. His enim trigonalis forma concluditur. Primo etiam ternario numero contigit, vt inter duo summa medium, quo vinciretur, acciperet. In numero enim ternario est principium medium & finis. Vnde & tria sunt omne: & trina est in corporibus dimensio: & tria in sacrificijs offerebantur: vt designarent principium, medium & finem in Deum esse referenda.

Ori.f.gen.ho.8. Tertia dies apta fit sacramẽtis. Nã & populus quũ exisset de Aegypto, tertia die obtulit sacrificium Deo: & in die tertia purificatur: & resurrectionis dominicæ tertia est dies. Et tertia die Abraham peruenit ad montem vbi sacrificaturus erat filium in mysterio. Gen.22.

Ori.f.Leui.ho.8. Tres viri apparentes Abrahæ diuinarum personarum trinitatẽ designarũt. Et tria sata similæ. Gen.18.a. Et tres putei, quos fodit Isaac, quorũ tertius dictus est latitudo, designans notitiam trinitatis. Gen.26. Tertio die erat grauissimus dolor vulnerum circuncisorũ, vt designaretur difficultas credendi mysteriũ trinitatis. Gen.34. Et tres menses, post quos deprehensa est Thamar esse grauida cognitionem trinitatis designant, pro qua accusantur Iudæi credentes à non credentibus. Et tres filij Iudæ sunt confitentes trinitatis mysterium. Gen.38. Tres etiam dies ipsam trinitatẽ designant. Gen.30.f.Exo.3.15.19 Ionæ.3 b. Vnde in tribus diebus excitat Christus templum, hoc est, virtute trinitatis. Ioan.2.d. Tres propagines eandem trinitatẽ designãt. Gen. 40. Et tres decimæ similæ. Leui.14. Et triplex funiculus. Eccl'te.4.c. Et tres thalami. Eze. 40. b. Et tres didrachmæ, & sicli. Leui.27.a. Ter in anno apparere corã domino, est cõfiteri Trinitatẽ. Deut.16.d. In tres partes diuiditur prouincia, ob cõfessionem trinitatis. Deut.19.a. Tertia etiã generatio est fides Trinitatis. Deut.23.b. Tres bilibres hordei dantur denario vno. Apo.6. b. quia ad salutẽ oportet habere fidẽ trinitatis. Tertio se expandens Elias super puerũ suscitandum.3.Reg.17.e. Mysterium trinitatis designauit. Viduæ enim filium, id est populũ gentiũ, nec solus Pater sine filio, nec pater & filius, sine spiritu sancto: sed tota Trinitas suscitauit. Hoc etiã in sacramento baptismatis demõstratur, dum tertia vice vetus homo mergitur, vt nouus surgere mereatur. Tribus mensibus absconditus est Moses in mensura fidei sanctæ Trinitatis. Exo. 2.a. Tres vituli, quos obtulit Elcana, confessionem sanctæ trinitatis per vittulos labiorũ factã designant.1.Reg.1.d. Tria signa data Mosi. Exo.4. Tertia tribus electa est in sacerdotium ob Trinitatis cõfessionem. Exo.6. Tres calami in singulis lateribus tabernaculi, designant fidem Trinitatis ante & post incarnationem Christi. Exo.25.37. Et tres cubiti altitudinis altaris. Exo. 27.a. 38. Tertia generatione intrant infideles in ecclesiam Dei, hoc est, per fidem Trinitatis. Exo.38. Deut.23.c. Eandem fidem Trinitattis designant tres dies, quibus latuerunt exploratores in domo Rahab. Iosu.2.c.

Mysterium trinitatis. Confessio trinitatis.

Glo.inter.f gen.38. Glos.inter.f Ioan.2 Gre f.Eze.ho 16. Isyc.f.Leui.14 27. Glo.inte.f. Deut.16 18 23.& f.apo.6. Aug,serm.201. Glo.int.f.Exo.2.& f.1.Reg.1. Ori.f gen.ho 5.13. Glo inter.f. Exo.15 Hiero.f.Ion.3 &.f.ps.85.

Berna.serm.paruo. Multiplex autem ponitur Trinitas. Nam est Trinitas creatrix, Pater, Filius, Spiritussanctus: ex qua cecidit trinitas creata memoria, ratio, & voluntas. Est & trinitas, per quam cecidit, nempe per suggestionem, delectationem, consensum. Est & Trinitas, in quam cecidit, videlicet impotentia, cæcitas, immundicia. Rursus trinitatis quæ cecidit, singularum tripartitus est casus. Memoria cecidit in tres species cogitationum, affectuosas, onerosas, ociosas. Ratio in triplicem ignorantiam, boni & mali, veri & falsi, commodi & incommodi. Voluntas in concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem seculi. Et trinitas, per quam resurgit, fides, spes, & charitas: quæ trimembres habent diuisiones. Et enim fides præceptorum, signorum promissorum: est spes veniæ, gratiæ, gloriæ: & est charitas de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta.

Tres digiti Dei.Isa.40.c.magnam eius potentiam,qua creauit,& sustentat terram,Designa re videntur. Hiero.s.Isa.40.

Credentes mysterium Trinitatis. Tres greges iuxta puteum designant fideles credentes mysterium Trinitatis,& diuinam expectantes doctrinam.Gene.29.a. Et tres viri apparentes Abbrahæ sic se habent : vt per primum designentur colentes deum propter seipsum amore amicitiæ : per secundum colẽtes eum vt beneficum & Deum,quibus etiam Deus benefacit:per tertium colentes eum vt dominum, timore videlicet pœnæ:quos etiam Deus non auersatur.Gene.18.a. Philo.de Abrahamo.

Inuocatio Trinitatis. Ter infundens aquam Elias super holocaustum.3.reg.18.designauit inuocationem Trinitatis,quę fit in baptismo. Basil.ho. de baptismo.

Virtutes theologicæ. Tres mẽses,quibus mansit arca fœderis in domo Obededom.1.Par.13.d.fidem,spẽ,& charitatem designant. Et tres cubiti altitudinis basis æneæ , super quam stetit Salomon, docent nos fidem sanctæ Trinitatis,quum fide,spe & charitate tenere debere.2.Par.6.B. hoc triduo orauit Iudith.Iudith.12.B.Easdem designant tres filiæ Iob:quę virtutibus,seu donis spiritussancti copulantur. Iob.1.a.Item tres thalami. Eze.40.b.Et tres ordines lapidum in templo.3.reg.6.d Et tres columnæ in vtroque latere atrij,prædicatores his virtutibus ornati.Exod.27.c.38. Glo.inter. s.1. Par. 13.&.s.2.Par. 6.&.s. Iudith.12. Gre.mo.1.28.s.Eze. ho.16. Glo.interli.s Exo. 27.&.s.3 reg.6.

Tres ætates. Trima vacca,& capra,&aries,quę mactauit Abraham.Gene.15.designarunt tres ætates vsq; ad legem datam:primam ab Adam,vsque ad Noe: secundam à Noe vsque ad Abraham: Tertiam ab Abraham,vsque ad legem. Vel designarunt quòd tempore Dauid futuri erant reges. Vel quòd tertio tempore gratia reuelata est.Vel designant mysterium Trinitatis. Tres etiam propagines , quas vidit pincerna Pharaonis , & tria camistra pistoris. Gene. 40. tria tempora designant,ante legem. Gemmæ autem propaginum sunt sancti in lege florentes , in gratia fructificantes,& populum gratum Deo exibentes. Vel tres propagines sunt coniugati,continentes , & rectores in Ecclesia , tribus autem temporibus apparere coram domino est in triplici ætate colere Deum.Exod.38.Tertia hora operariorum Matth.20.a.computatur à Noe vsque ad Abraham.Tres dies,quibus peruenit Abraham ad locum sacrificij,designant trium legum tẽpora.Ge.22.Et via trium dierũ est triplex tẽpus triũ legũ.Exo.3.sicut& tres anni ficus.luc.13. Aug.15 ciui.Dei.24 &.1.psal.103. Glos.interli.s. Gene 40. Glo.inter.s.Matth. 20. Gre.ho.31.

Resurrectio Chri. Sepultura Christi. Trium dierum via in solitudinem,typus esse potest Resurrectionis Christi.Exod.3.19.d.11. Et tres dies,quibus Ionas fuit in ventre ceti.Matth.12.Ionæ. 2. a.tempus sepulturæ Christi designant.Tertia dies,qua factę sunt nuptiæ in Cana Galilæa.Ioan.2.a.Resurrectionem Christi significat:vel vltimam ætatem è tribus,quę est tempus gratiæ. Tertia die fit mundatio immundi,hoc est,per fidem Resurrectionis Christi.Num.19.c. Cyril.s.Ioan.26. Glo.inter.s.num.19. Glo.inter.s. Exo.3. Aug de verb. domini.12. Rup.s. Ionã 2. Epipha. ho 2. contra hæresi tomo.1.

Partes penitentię. Trium dierum via designat tres partes pœnitentiæ Exod.3. Idem designant tres cubiti altitudinis altaris.Exod.27. 38. Et tres hœdi , & tres tortæ panis , indicant pænitentiam cordis oris,& operis.1.Reg.10. Gre.s.1.reg 10.

Tribus vicibus operatur Deus in electis dolorem & consolationem Iob.33. d. Nempe in conuersione,in probatione,& in morte :quia per tria hæc & duris prius stimulis mœroris affici tur homo:& magnis postmodum securitatis gaudiis refouetur. Gre.24.moi.12.18.

Lex prophetia euangelium. Tres filiæ Iob legem,prophetiam & euangelium significare possunt:quę sunt à Deo ceu filię,Iob.1.a.Idem designant tria sata farinę. Matt. 13.c.Et tres thalami in vno latere domus domini.Ezech.40.b. Hiero.s.Iob.1. Hila.s Matth.cãt 13

Diuersi gradus in ecclesia. Tria tempora. Tres scyphi,& sphęrulæ,& lilia incãdelabro sanctuarij.Exo.15.d.37.c.diuersos status designant in ecclesia.Item tria tẽpora:ante legẽ,sub lege,sub gratia. Ad hæc tẽpora referri potest, ꝙ tribus diebus traditi sunt custodiæ fratres Ioseph.Gene.42.c. Gl.inter.s.Exo.25.

Anima. Ternarius sæpe ad animam refertur,propter tres eius præcipuas potentias. Vnde qui tertio die non mundatur,non mundatur septimo.Num.19.c.Quia si non mũdatur anima, non mundatur corpus. Porro tres congregati in nomine domini , sunt spiritus,anima & caro in obsequium dei concurrentes.Matth.18.c.1.Thessa.5.d. Aug.4 in num.33. Ambr.de instit.vir.

Spiritus,anima caro

Sensus sacræ scriptu. Ternæ metretæ , triplicem sacrę scripturę sensum designare possunt. Ioan. 2.a. vnde & descripta tripliciter dicitur sapientia,propter triplicem sacrę scripturę sensum. Prouerb.22.c. Et tres thalami hinc & inde in porta aquilonari templi. Ezec. 40.c.designant quòd tam litera quàm spiritus , & vtraque intelligentia , nempe historiæ & tropologiæ trinitatis sacramenta contineat. Ori.4.Periar.2. Hier. Epi.1 ignato vultũ.&.1.Eze.40.

Dies iudicij. Tertius dies , quo igne absumitur sacrificium.leui.7.b. Designat diem iudicij : Vel scripturam prẹter duo testamenta.

Imperfectæ. Tertius etiam dies natalicus Pharaonis , quo pincerna liberatur,& pistor suspenditur,diem indicat iudicij,Gene.40.d. Gl interli.s.Ge 40.

Fides trinitatis implicita. Tres tribus remanentes trans Iordanem.Ios. 1.c. designant imperfectos : qui ad altiora non valent ascendere.Item fidem trinitatis antiquorum patrum imperfectam , necdum satis explicitam. Ori.s.Iosue.ho.3.

Opera prędicatoris. Tres vituli,quos obtulit Elcana,sic se habent,vt duo designent duas prędicatoris operationes erga proximũ:nempe vt eum auertat à malo, & conseruet in bono: & tertiam , vt seipsum Gre.s.1.reg 1.

ad inte

Gre.ſ.1.reg.1. ad interiora reuocet.1.reg.1.d.

Tres modij farinæ, quos etiam obtulit Elcana.1.reg.1.d.deſignant præparationem ad prædicationem:quę fiat peccatoribus ad conuerſionem:iuſtis ad perſeuerantiam : & ipſis prædicatoribus ad contemplationem. Vel vnus modius eſt pro conuerſione peccatoris, alter pro diſciplina coniugati:tertius pro excellenti puritate continentis.

Gre.ſ.1.reg.1.10.14 Tres filij Annæ vxoris Elcana.1.reg.2.d.Deſignant eos, qui fortia operantur pro fide trinitatis. Et tres viri inuenientes Saulem, ſunt fortes contemplatiui, qui perfecti ſunt in cuſtodia cogitationis, locutionis, & operis.1.reg.10.a. Et tres filij Saulis ſunt prædicatores defendentes fidem ſanctæ trinitatis, vel deſignant macerationem corporis, circumſpectionem mentis, & ſimplicitatem intentionis. Vel fortitudinem operis, virtutem charitatis, & affluentiſsimam gratiam prædicationis : quę in prædicatoribus eſſe debent.1. Reg.14.g. Tres autem diſcipuli in transfiguratione aſſumpti, deſignarunt electos ex Sem, Cham, & Iaphet. Matth.17.a. fortes. prædicatores. Electi. Hila.ſ.Matth.can.17.

Amb.1.de Cain.8. Glo.inter.ſ.Ge.22. Et ſ.Eſter.5. Aug.Epiſtola.119. Tertio die obtulit Abraham ſacrificium.Gene.22.a Deſignans præterito tempore, præſenti & futuro agendas eſſe gratias Deo:aut cũ fide trinitatis. Vel primus dies fuit proditionis Iudæ, quarta videlicet feria:ſecundus capturę, feria quinta:tertius crucifixionis, in paraſceue. Tertius etiam dies eſt tempus gratiæ & reſurrectionis. Eſter.5.a. Tertius quoque menſis, quo data eſt lex, tempus gratiæ deſignat. Exo.19.a. Omni tempore agẽdæ gratiæ. Tempus gratiæ & reſurrectionis.

Gre.ſ.1.reg.3. Ter vocatus a Domino Samuel.1.Reg.3.a.deſignant tria in dilectione Dei debere concurrere:nempe vt diligatur ex toto corde, ex tota anima, ex tota virtute. In corde eſt conſilium, in anima voluntas, in virtute amoris affectio. Ter quoq; eſt vocatus a domino:quia dum ordo prædicatorum rudis adhuc eccleſiæ ad ſuperna ſe ſtudioſe extendit. Et veritatem de ratione conſilij, & bonitatem de electione voluntatis, & verum gaudium appetiit de intentione affectionis. Ter etiam ad Eli vocatus acceſsit:quia de omni appetitu ſuo ſacram ſcripturam meditationis feſtinatione conſuluit. Ter item quòd non vocaretur audiuit : quia meditãdo didicit, quòd patres noſtri ad eruditionem noſtram ſacra nobis eloquia tradiderunt : & tamen dona nobis ſpiritualia dare non poſſunt. Ter etiam dormiuit:primo quia dum cognoſcendæ veritati animum intendit, magna conſilij ſubtilitate erronea euenta reprobauit. Secundo, quia cum conditorem diligere ex tota mente didicit, magna apud ſe quiete diſpoſuit, vt bonis quæ cuperet, aliqua reproba non miſceret. Tertio, vt dum ſupremum gaudium de diuina contemplatione perciperet, vanam lætitiam reprobare conſulta mente potuiſſet. Perfecta dilectio Dei.

Gre.ſ.1.reg.11. In tres partes diuiſus populus aduerſus hoſtes.1. Reg.11.c.deſignat commendationem ieiunij a lege, prophetis & Euangelio.

Amb.de viduis Glo.inte.ſ.3. reg.18 Tres Anni famis, deſignant tempus prædicationis Chriſti : vel defectum fidei ſanctæ Trinitatis.3.Reg.17.a.18.a. Ad idem faciunt tres anni, in quibus dominus quęrebat fructum in ficu, quę erat ſynagoga.luc.13.b. Tres etiam dies tenebrarum Aegypti. Exo. 10.f. Exprimunt ignorantiam trinitatis in mundo. Tempus prædicationis Chriſti. defectus fidei. Trinitatis.

Gre.ſ.1.reg.13. Ori.ſ.Iob.1. Tres cunei Philiſtinorũ.1.reg.13.d. deſignant dæmones impellentes ad negligentiam cordis, ad effrenationem oris, ad audaciã peruerſi operis. Iidem erunt tria cornua, vel tres turmæ Chaldæorum.Iob.1.d. Cũ tribus etiam regibus veniẽs Chodorlahomor. Gen.14.a. eſt diabolus cum concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ veniens ad tentandum. Dæmones.

Hil.ſ.Matth.can.15 Aug.83.q.61. Ber.ſer.1.ſ.miſereor Triduo ſuſtinentes turbæ Chriſtum Matth.15.d. Mar.8.a.ſunt confitentes filiũ Dei, & paſſionem, & reſurrectionem eius vel ſunt ieiunantes triduum paſsionis eius : vel credentes in triplici lege, naturali ſcripta, & gratiæ vel prima dies eſt timoris:ſecunda pietatis:tertia rationis.

Tres portæ in qualibet plaga Hieruſalem cæleſtis. Apoc.21.d.admonent, per fidem trinitatis, & tres virtutes theologicas in eam eſſe ingrediendum.

Aug.Epiſto.119. Rup.7.de diui. offi.14. Triduum mortis Chriſti crucifixi, inſtruit primum quidem diem eſſe crucis in pręſenti vita: ſecundum quietis in ſpe:tertium reſurrectionis in futura vita:ad propitiationem ſanctæ trinitatis.

Aug. q.in Euan.12. & 1.Ioã trac 9. Tria ſata farinę deſignãt dilectionem Dei in toto corde, tota anima, & tota virtute. Vel fructum centeſimum, ſexageſimum, & triceſimum. Vel Noe, Danielem, & Iob. Vel tres filios Noe:in quibus includuntur omnes gentes. Matth.13.e

Terni Menſes, quibus viciſsim laborabant cæſores lignorũ. 3.Reg.5.c. deſignant exercentes ſe in oratione, Eleemoſyna, & ieiunio.

Glo interſ.deut.5. Tertia & quarta generatio, Vſque ad quas deus reddit iniquitatẽ patrum. Exo.20.a. Deut. 5.a.deſignant extenſionem peccati in multos. Vel poteſt ita ſumi, Vt tertia generatio ſit cum peccatum opere completur:quarta vero, cum quis gloriatur de peccato. Extenſio peccati.

Ori.ſ.Ezec.ho.7. Tripliciter fornicatur Hieruſalem:cum quis peccat ſpiritu, anima, & carne Ezech.16.

Hiero.ſ.Zac.11. Tres paſtores ſucciſi in menſe vno Zach. 11.b. dici poſſunt in aliqua trium perſonarum errantes. Vel fuerunt Moſes, Aaron, & Maria.

Tertius ponitur Iſrael, inter Aegyptium & Aſsyrium, vt oſtendatur omnes gentes in eccleſia

copulari.Isa.19.d.

Quaternarius.

DE quaternario, quē tetractin phī appellāt, multę pfectiones dicūtur. Ipse em̄ denarij absolutissimi omniū causa & fons dici pōt. Quod em̄ actu est denarius, hoc quaternarius potentia esse videtur. Si igitur ab vnitate vsq; ad quaternionē deinceps cōponantur numeri denariū conficient, qui est immensitatis numerorum terminus: ad quem ceu metam circūaguntur, & se reflectunt. Quin & musicas symphoniarum rationes idem quaternarius continet videlicet diatessaron, diapēte, diapason, disdiapason: quibus cōcentus fit absolutissimus. Nā diatessaron proportionē habet supertertiam. Diapente sesqualteram. diapason duplā, super tertia est in quatuor ad tria sesqualtera in tria ad duo. Dupla in duo ad vnum aut quatuor ad duo. Quadrupla vero in quatuor ad vnum. Est & alia vis quaternarij, dictu cogitatuq; miranda. Primus enim hic solidi naturam ostendit, cum præcedētes numeri incorporeis rebus dicati sint. Nam in vnitate censetur punctum, quod vocant geometræ, in binario linea: ea est longitudo sine latitudine: quę vbi accessit, fit superficies ad ternarium pertinens. Hęc quo minus sit corpus natura solidum, vna destituitur altitudine: qua iuncta ad ternarium, fit quaternarius. Præterea primus numerorum quatuor, quadrangulus est pariter par, mensura æquabilitatis ac iustitiæ. Ipse quoque totius cœli mundiq; generationi dedisse videtur initium. Nam quatuor elementa, ex quibus vniuersum hoc conditum est, tanquam a fronte manarunt à numero quaternario: atq; adeo hæc quatuor, quibus annus distinguitur, tempora, vnde animātes plantæque proueniunt, scilicet hyems, ver, æstas & autumnus.

Philo. de mundi opifi. & de vita Mosis.

Macrob. 1. de somnio scipi.

Quatuor sunt iudiciariæ potentiæ in rebus existentibus. Intellectus, disciplina, opinio, sensus: quatuor iussit summus moderator esse fundamenta perfectissimę, eternæ, & inconcussæ legis: quatuor videlicet euangelia. Quatuor etiam angulis artifices naturam imitantes consummant ædificia, vt firma sint.

Geor. venet. cāti. 1. ton. 3 cap. 13 & cāti. 3. ton. 8. modul. 2.

Et si Deus ternario gaudet numero, diffunditur tamen in creata per quaternarium. Ideo per elementa quadrifaria suprema, inferiora & media consonantissimo numero distribuit, diuidens machinam hanc in quatuor mundi partes: Eurum, Zephyrum, Austrum, & Boream: & cœlum per illas triplicitates, igneam, aeream, aqueam, & terream, A quo cœlo quatuor tempora, ver, æstas, autumnus, & hyems: vnde fauor ad quadruplicem substantiam corpoream, vegetabilem, sensitiuam & rationalem: Quam subsequuntur quatuor corporeæ qualitates, calidum, frigidum, humidum, atque siccum: Item quadruplex quantitas, punctum, longitudo, latitudo, profunditas: Quadruplex etiam motus, ascensus, descensus, progressus, & circulus. Animus quoque noster quadrariam vim a supernis suscipit, intellectualem, rationalem, animalem, & spiritum omnia illa connectentem. Quatuor sunt etiam virtutes, quas cardinales appellant.

Geor. venet. cāti. 1. ton. 3. cap. 12.

Incarnatio. Quartus annus fructus pomorum nouæ arboris, qui offerendus erat Deo. leui. 19. e. designat aduentum & incarnationem Christi. Quarto autem mense stetit Ezechiel iuxta fluuium Chobar. Ezech. 1. a. vbi designatur Christus, qui cum corpore humano ex quatuor elementis constituto venit ad baptismum. Per quatuor etiam animalia Christi dispensatio significatur. Per leonem quasi rex ostenditur: per vitulum veluti sacerdos, imo potius sacrificium: Per hominem tanquam propter nos homo factus: per aquilam, vt qui spiritum viuificantem, & super omnes deuolantem impartiatur.

Glo. inter. s. leui. 19. Ori. s. Ezec. ho. 1. Aretas. s. apo. 4.

Quies post tentationes tempus iudicij. Quarta vigilia noctis est appropinquans quies post tentationes, vel est aduentus Christi ad iudicium: vt prima sit in lege, secunda in prophetis, tertia in carne passibili Matth. 14. c.

Ori. s. Matth. ca 14. Hilar. Matth. cā 14.

Sancti. Quarta sabbati est quarta feria, qua facta sunt luminaria, designans sanctos illuminatos: qui lucet vt luminaria in firmamento. Psal. 93. intitu.

Aug. s. psal. 93.

Euangelistę & Euāgelia. Quatuor flumina ab vno paradisi fonte manātia designant quatuor Euangelistas à Christo institutos. Gene. 2. b. Quatuor etiam animalia, quę vidit Ezechiel, ad quatuor Euāgelistas referuntur. Ezech. 1. b. Apoc. 4. Et quatuor circuli aurei arcę. Exod. 25. a. sunt quatuor Euangelistæ: quorum duo ponuntur in latere dextro, Matthæus & Ioannes vocati ante passionem: duo in sinistro, Marcus & Lucas, vocati post passionem. Quatuor autem digiti coronæ mensę sunt quatuor Euangelia: quia digitis scribimus. Item quatuor scyphi candelabri. Ibid. b. d. Et quatuor anuli ęnei Exod. 27. a. Quatuor initia vasis lintei, quod vidit Petrus Acto. 10. B. quatuor designant Euangelia. Et quatuor oues reddendæ pro vna. Exod. 22. a ad quatuor Euangelia referri possunt. Quatuor autem quadrigę apud Zachariā. 6. a. ad literam quidem sunt quatuor regna, Chaldaicum, Persicum, Macedonicum, & Romanum. Mysticè vero designāt quatuor Euangelistas, & prædicatores Euangeliorum. Et quatuor fabri destruentes quatuor cornua. Zach. 1. d. sunt doctores sacri, & quatuor Euangelistæ: qui oppressum Israelem, sensum videlicet videntem Deum, & Iudā Dominum confitentem, & Hierusalem visionem pacis in pristinam sedem restituant: Et quos vitiorum gentes disperserant de ecclesia, per prędicationem

Ambr. de Paradi. Hiero. s. Ezec 1. Aretas. 1. apoc. 4.

Glo inter. s. Exod. 25. 26.

Doctores. Hiero. ad Rusticū & 1. Zach. 6.

Hiero. s. Zac. 1.

Euan

Euangelij retrahunt ad salutem. Et quatuor cornua altaris sunt quatuor Euãgelia per quatuor mundi partes prædicata. Exo.29.b. Ezech.43.e. Quatuor columnę sunt quatuor euangelistæ: seu fides Euangeliorum. Exod.26.f.27.c.36.d.38.c.

Glo.inter.s. Gen.2. — Virtutes cardinales.

Quatuor etiam flumina sunt quatuor virtutes cardinales. Gen.2.b. Et quatuor scyphi in hastili candelabri. Exod. 25. d. 37. d. Quatuor autem cornua per quatuor angulos Altaris, sunt quatuor virtutes per quatuor mundi partes dilatatę. Exod.29.a.38.a. Quatuor fabri destruentes quatuor cornua. Zach.1.d. sunt quatuor virtutes, ædificationem diaboli & vitiorum destruentes. Quatuor ordines lapidum in rationali. Exod.28.c.39.b. designant quatuor virtutes cardinales cum theologicis. In quatuor autem ordinibus sunt terni lapides. i. in principalibus virtutibus est fides trinitatis. Easdem autem virtutes designant quatuor baiuli paralytici. Mar.2.a.

Hiero.s. Zach. 1. & de veste sacerdota. & s. Mar.2. Glo.inter.s.Exo.28

Angeli.

Quatuor columnæ continentes velum tabernaculi, sunt potestates cœli quatuor virtutibus fortes. Exo.26.f.36.d.

Gl. inter.s. Exo.26. — charitas.

Quatuor cubiti latitudinis cortinarum & sagorum tabernaculi designant amplitudinẽ charitatis, quę est per quatuor Euangelia. Exod.26.a.36.a.

Hiero.s.Ezec.1. — Vires animæ.

Quatuor animalia in visione Ezechielis ad quatuor animæ vires referri possunt: vt vitulus designet concupiscibilem in hepate, leo irascibilem in felle: Homo est rationalis in cerebro: Aquila vero est synteresis suprema Ezech.1.b.

Gl.inter.s.Exo.22. — Pœnitentia. Corpus.

Quatuor oues redduntur pro vna sublata. Exod.22.a. hoc est, pænitentia totius vitæ: quæ quatuor temporibus agitur: vel corpus affligendum, quod quatuor elementis, & quatuor humoribus constat. Ad hæc refertur quęcunque alia restitutio quadrupli: solet enim quaternarius attribui corpori propter elementa.

Gl. inter.s.Gen.47. — Cõuersatio bona.

Quatuor partes fructuum datæ sunt Aegyptij, in cibum. Gene.47.f. vt designetur in hac vita secundum vniuscuiusq; facultatem laudabiliter esse conuersandum. Quarta etiã pars Hin. Exod.29.g. ad bonam conuersationem huius vitæ refertur.

Hiero. Rustico, & s. Isa.11. Aug. q. iudi. 49. & 83 q. 57. & d vnita ecclesiæ.10. & s. Ioan. tracta.118. Glo.inter.s. Mar.2. — Quatuor mũdi partes.

Quatuor initia vasis lintei acto.10.b. Designant quatuor terræ partes, vnde saluandi colliguntur. Quatuor diebus plangebant filiam Iephte Iudi.11.g. quia per quatuor mundi partes est pœnitentia in ecclesia. Quatuor anguli arcę & altaris quatuor sunt mundi partes. Exo.25.a.26.f.37.a. Item quatuor partes vestimentorum Christi. Ioan.19.d. Et quatuor portantes paralyticum mar.2.a. A quatuor ventis congregantur electi: sicut & à quatuor plagis castrametabantur filij Israel Matth.24.c. & s. Exo.25.26. & s. Iudi.11. Ori.s.Matth.ho.30.

Hiero.s.Eze.1. & de veste sacerd. Aug.2. doctri. Christiane.16. — Quatuor tẽpora. Composita. ex elementis.

Quatuor rotæ. Ezech.1.c. quatuor partes, quibus annus voluitur designant. Item res compositas ex quatuor elemẽtis. Et quatuor ordines lapidum in rationali sunt quatuor anni tempora: diurna enim & annua curricula quaternario peraguntur. Exo.28.c.

Hiero.s.Ezec.1.41.43. & de veste sacerdotali. Aug.2. doctri. Christia. 16. — Elementis.

Quatuor animalia possunt quatuor elemẽta designare. Ezech.1.b.41.a. apoc.4. Et quatuor cubiti inter crepidinem maiorem & minorem sunt elementa: quę perficiuntur in Christo. Eze.43.b. Quatuor etiam colores in veste sacerdotali: & quatuor ordines lapidum in rationali quatuor referunt elementa. Exo.28.c. Aretas.s.apo.4.

Gre.s.1.reg.3. — Vocatio contẽplationis per obedientiam.

Quater vocatus est puer Samuel à domino: & quater somni quies ei pręcepta est a magistro. 1.reg.3.a. Quia ad temperamentum operis, silentium oris, abiectionem internæ solicitudinis, & cessationem ministerij pro amore secretioris vitæ, per diuinam inspirationem succendimur: & tamen amoris nostri desideria adimplere sine maiorum nostrorum permissione prohibemur.

Amb.2.de Abrea.9. multa. Gre.35.mor.25. — tempus Euangelij. succesio tẽporum. Extẽsio peccati.

Quarta generatio tempus Euangelij designare potest: vt quum quarta generatione egressi sunt filij Israel de ægypto. Gene.15.d. deu.23.a. Dicitur etiã quarta generatio successio temporum, quę fit per quatuor anni partes. Iob.42.d. Quarta rursus generatio est extensio peccati in multos. Exo.20.a.34.a.

Glo.inter.s. leui.11. — Transgresio Euangelij.

Quatuor pedibus gradiens auis. leui.11.b. designat transgressionem quatuor Euangeliorum: & eos, qui abutuntur Euangelica prædicatione, & terrenæ vitæ sordibus inquinantur. Quatuor autem veniunt in quadraginta per decem: & designant transgressionem decalogi. Gene.7.a.

Ambr.2.de pæni.7. Aug.1.Ioã. trac.49. & 83.q. 65. & de ver. domini ser. 44. Cyril.7.s.Ioã.23. Ber.ser.4.assump. Rup.10.s.Ioan. — Corruptio. Peccati. Consuetudo.

Quatriduanus Lazarus. Ioan.11.c. designat corruptum in peccato præcipue carnis: quæ ex quatuor elementis constat, profluit autem peculiariter corruptio carnalium cupiditatum, ex quarto elemento, quod est terra. Vel primus dies mortis est peccatum originale: secũdus transgressio legis naturæ: tertius legis scriptæ: quartus legis Euangelicæ. Vel primus dies est titillatio in corde, & cogitatio annexa delectationi cum mora, secundus est consensus cordis in actum prauum: tertius est operis praui perpetratio: Quartus est consuetudo, & ex frequentia mali contracta assuefactio. Vel numeratur quatuor dies in bonum: vt primus sit timor, secundus labor certaminis: Tertius dolor: quartus pudor. Designatur etiam quarta ętas in vniuersali resurrectione: vt tres sint in lege naturæ, scripturæ, gratiæ.

Rup.3.s.Gen.16.

Quatuor scelera Damasci, Gaze, Tyri, cæterarũq; gentium, super quibus Deus non eas conuertit

uertit. Amos.1.designāt cuilibet peccatori tertio peccāti deum dare venia, quem quarto peccantibus, nec pænitentiam, nec indulgentiā esse daturum enunciat: cum videlicet cogitationi additur opus, operi consuetudo, & consuetudini defensio. Quæ peccati quatuor incrementa beatus Iob mysticè deplorans in primis hominibus, adimpleta dicit ex persona generis humani. Quare non in vulua mortuus sum? Egressus de vtero nō statim perij? Cur exceptus genibus? Cur lactatus vberibus? Cęterum Damasci & aliarum gentium in Amos dicuntur esse tria scelera: Ideo poterant conuerti: verticis autem carmeli, hoc est, eorum Iudæorum, qui principes fuerunt in nece Christi, fuerunt quatuor scelera: quia fuerunt obstinati: Ideo non fuerunt conuersi.

Rup.s.Amos.1.

Vitia capitalia. Illecebrę corporis. Affectus animi.

Quatuor reges gentium superantes quinq;. Gene.14.a. designant quatuor vitia capitalia virtutibus opposita. Vel illecebras corporis ex quatuor elementis constantis: quę superant sensus. Vel sunt quatuor affectus animi, nempe voluptas & dolor, concupiscentia & timor.

Amb.2. de abras 7. & s.Rom.6. Philo.de Abraham. Rup.5.s.gene 16.

Quatuor regna. Dæmones. Affectus animi.

Quatuor cornua, quę ventilauerunt Iudam, sunt quatuor regna, Babylonium, Persicum, Macedonicum, Romanum. Vel quatuor Dæmonum genera, Principatus, Potentes, Rectores tenebrarum, & spiritualia nequitiæ. Et alio nomine Aspis & Basiliscus, Leo, & Draco. Vel sunt quatuor animi affectus, Gaudium & Dolor, Metus & cupiditas. Zach.1.d.

Hiero.s.zach.1.

Quinarius.

Macrob.1. de somnio scipionis.

DE quinario sic ait Macrobius. Illa quinario numero proprietas excepta potentiæ vltra cæteras eminentis euenit: quòd solus omnia quæque sunt, quæque videntur esse, complexus est. Esse autem dicimus intelligibilia: videntur esse corporalia omnia, seu diuinum corpus habeāt, seu caducum. Hic ergo numerus simul omnia & supera & subiecta designat. Aut enim deus summus est, aut mens ex eo nata, in qua species rerum continentur, aut mundi anima, quę animarum omniū fons est, aut cœlestia sunt vsque ad nos, aut terrena na.ura est: & sic quinarius rerum omnium numerus impletur.

Libri legis.

Quinarius numerus ad quinque libros legis referri solet. Hos designāt quinque vectes continentes tabulas tabernaculi. i. ecclesiam: qu.nque autem alij ad nouum testamentum pertinent. Exo.26.e. Idem designant quinque columnæ in introitu tabernaculi. Exo. 26.g.36.d. Et quinque cortinæ iunctæ. Exo.26.a.36.b. Et quinque boues reddendi pro vno. Exod.22.a. Et quinque porticus probaticæ piscinæ. Ioan.5.a. Quinque lapides Dauid sunt quinque libri Mosis: sed vno occidit Goliath: quia in vno pręcepto charitatis perficiūtur. 1.reg.17.e. Et quinque verba sunt pentateuchum. 1. Cor.14.d. Quinque item panes hordeacei sunt quinque libri legis: aut sensibilia scripturarum verba, quinque sensibus respondentia. Matt.14.b. Ioan. 6.a. Quinque viri Samaritanæ sunt quinque libri Moseos: quibus Samaritani vtebantur. Ioan.4.c. Quinque iuga boum sunt decem pręcepta legis, aut quinque libri Mosis: aut quinque sensus: qui omnes aut aperte, aut acculte geminati sunt. Lu.14.d.

Glo inter.s. Exo.26. Hiero. prolo. trater Ambro. Aug.1.psal.143.&.s. Ioan. Tract.17.24. Gl.inter.s.1.reg.17. Ori.s.Matt.14. Hila.s.Matt.can.14. Aug.83.q.61.&.s. Ioan.trac.15. Ambr.s.lu.14. Aug.de verb.domini ser.33.

Pręcepta sensus. Obseruatio Præceptorum.

Quinque oboli valentes decem drachmas. leui.27.a. simplicem obseruantiam præceptorum designant: Et habentes duplices sensus in mysteriis.

Hych.s.leui.27.

Maior cognitio scripturæ.

Quinque talenta designant maiorem cognitionem scripturæ in iis, qui sensus habent exercitatos ad discretionem boni & mali. Matth.25.b. Duplicatur autem, quum quis ex creaturis intelligit creatorem, ex corporalibus incorporalia, ex visibilibus inuisibilia, ex breuibus æterna. Designatur etiam scientia exteriorum per sensus habita.

Ori.s.Matt.ho.33. Hiero.s.Matt.25. Glo.inter.s. Mat.25

Sensus.

Quinarius numerus passim quinque sensus designare solet: vt quum quinq; reges superantur à quatuor, designant quinque sensus ab illecebris superatos. Gene.14.a. Ios.10.c. Et quinta pars data Pharaoni sunt quinque sensus seruientes principi huius seculi. Gene. 47. g. Ipsi sunt etiam quinque cubiti altaris: & altitudinis atrij: & portarum tabernaculi. Exod.27.a.38. Ezec. 40.e.41.a. His partibus excedebat Beniamin fratres suos. Gene.43.g. Quinque etiam stolæ datæ Beniamin a Ioseph, sunt ornatus quinque sensuum. Gene. 45.f. Quinto anno licebat vesci fructibus nouæ arboris: vt designetur post gratias actas deo, vtendum esse rebus per quinq; sensus ad intelligendum. Leui.19.e.27.a. Quinque menses, quibus abscondebat se Elizabeth, ad sensus pertinent Luc.1.c. Et quinque ciuitates Isa.19.c. Quinq; passeres. Luc.12.b. Et quinque boues. Exod.22.a. Et quinque loca, vbi non inueniuntur asinę patris saulis. 1. Reg.9. Quinque viri Samaritanæ sunt quinque sensus, quibus homo regitur vsque ad annos discretionis. Et tunc vel regitur intellectu, qui est vir legitimus: vel errore, qui non est vir, sed adulter: vel diabolo. Ioan.4.c. Quintam partem damni tradere sacerdoti, aut domino rei, Leu.5.d.6 a. Est illum sensum offerre Christo, per quem peccauit: ne amplius per ipsum peccet. Vel offerre linguam confitēdo peccata, & laudando Deum. Item ipsos quinque sensus offerre, subiiciendo eos mysterio Eucharistiæ Leuit.22.b. vel verbum Christi perducens sensus ad sublimiora. Quintam partem damus, quum pro moderatione sensuum domino famulamur. Quinque filiæ Salphaad. nu.27.a. designant opera quinq; sensuū: aut ipsos sensus: qui sunt filię, quę nascuntur ex obliuione, non ex memoria.

Ori.s.leui.ho.3. Ambr.2. de Abra.7. Philo. de planta. Noe, & de vita Mosis, & de migra Abraæ. Hiero.s.Ezec.41.& s.Isai.19. Hych.s.leui.27. Ori.s.Ios.ho.11. Greg.s.1.reg.9.10. Ambro.s.luc.12. Augusti. 83. q. 64. Glo.inter.s.Ge.45. & s.Exod.22. Aug s.Ioan.trac.15 Rup.4.s.Ioan. Hych.s.leui.5.6.22. Glo.inter.s. Gene. 47.&.s.leui.5. Ori.s.nu.ho.22. Phylo.de migra Abra.

quinque

Ori.ſ.Matth. ho.32. Hiero.ſ Eze 11 Aug.83.q.59.&.ſ. pſal.49.147.

Quinque virgines,deſignant habentes continentiam quinque ſenſuum.Matth.25.a.Et quia hic numerus indifferens eſt ad bonum & ad malum:Ideo ſunt quinque prudentes,& quinque fatuæ, quę benè vel malè ſenſibus vtuntur. Deſignant autem prudentes totum numerum ſaluandorum:ſicut fatuæ damnandorum. In numero autem quinario ponuntur tam virgines prudentes, quàm fatuæ: vt intelligatur continentia quinque ſenſuum carnis. Etenim multis venit corruptio per oculos, multis per aurem,multis per illicitum olfactum, multis per neſarium guſtum,multis per adulterinū amplexum. Ab his omnibus quinque ianuis corruptionis quicunque continent,& ſic continent, vt in ſua conſcientia gloriam habeant, non laudem ab hominibus expectent,quinque ſunt virgines ſapientes habentes oleum ſecum. (Habentes continentiam quinque ſenſuum.)

Ori.ſ.Ezec.ho.1.

Quinta die menſis ſtetit Ezechiel ad fluuium Chobar,deſignans Chriſtum,qui cum quinq; ſenſibus venit ad baptiſmum.Eze.1.a.

Hiero.ſ.Iſa.36. &.ſ. Ezech.40. Glo.inter ſ.leui. 26. &.ſ.2.Par.3.

Quinque perſequentes multos ſunt doctores catholici regentes ſenſus:& hæreticorum multitudinem ſuperantes.Demum benè vtentes quinque ſenſibus.Leui.26.b.Iſa.36.d.Ezec.40.b. Quinque autem cubitis extendebantur alæ cherubim: quia in omni labentium rerum varietate ſancti ſui corporis ſenſus in obſequium ſui conditoris extendunt.2.Para.3.c. (Regentes ſenſus.)

Ori.ſ.num.ho.25.

Quinque reges Madian occiſi à filiis iſrael.nu.31.a. Deſignant vitia quinq; ſenſuum abſcindenda.Ad hæc pertinent quinque anni famis.Gene.45.c. (Vitia quinque ſenſuum.)

Geor.vene. canti 1. tono.4.cap 32.

Quinque vectes,quibus tabulę tabernaculi nectebantur, deſignant in vnoquoq; compoſito elementa colligari quinario quodam:quod quintam eſſentiam dicunt.Deſignatur etiam ſigillum ſpiritusſancti:qui nexus dicitur omnia ligans.

Gre.ſ.1.reg 6.

Quinq; ani aurei.1.reg.6.a. deſignant memoriam peccatorum per quinque ſenſus commiſſorum. (Memoria peccatorum.)

Ambr.ſ.luc.12.

Quinque in domo vna,hoc eſt,in homine,ſunt anima,caro,appetitus rationalis,concupiſcibilis & iraſcibilis:& diuiduntur,quę prius in malum conſentiebant.Lucæ.12.g.

Glo.inter ſ. leui.27.

Quinq ſtolæ datæ Beniamin à Ioſeph ſapientiam quinque ſenſuum deſignare poſſunt. Gene.45.f.Quinta etiam pars addenda ad æſtimationem eſt ſapientia mentis.Leui.27.B.Quintam partem frugum fecit recondi Ioſeph.Gene.47.f. (Sapientia.)

Glo.inter.ſ Exo.26

Quinque cubiti longitudinis & latitudinis altaris holocauſti in quadrum, patres ſignificant vtriuſque teſtamēti:qui quinque corporis ſenſus in omni puritate cuſtodire ſtuduerunt, ſecundum præcepta legis & euangelij.Exod.26.f. Ad idem referri poſſunt quinq; cubiti lōgitudinis & latitudinis baſis æneæ,ſuper quam ſtetit Salomon.2.Para.6.b. Quinque autem ſaga tabernaculi iuncta,ſunt magiſtri antiqui populi.Exo.26.B. (Patres vtriuſque teſtamenti.) (Doctores Iudæorū.)

Aug ſ pſal.49.

Quinque fratres Ioſeph ſtantes coram Pharaone. Gene.47.a. ſunt Iudæi viuentes ſub lege Moſis.Eoſdem ſignificant quinque fratres diuitis.Luc.16.g. (Iudæi.)

Ori.ſ.leui.ho.16.

Quinque perſequentes centum ſunt boni perſequentes malos:& è diuerſo quinque perſequuntur centum de populo Dei,quando ſunt,vt virgines fatuæ.Leui.26.b. (Boni.)

Glo.inter.ſ.leui.19.

Quintus annus fructus pomorum,quando licet eos comedere.Leui.19.e.eſt tempus prædicationis apoſtolorum. (Tempus prędicationis apoſtolorum.)

Aug.ſ pſal.80.

Quinta ſabbati,quando cantabatur pſalmus octogeſimus,deſignat ipſum pertinere ad baptizatos:quia quinta die producta ſunt ex aquis animalia. Pſal. 80.in titulo.

Glo.inter.ſ.leui.27.

A quinto anno vſq; ad viceſimum,ſunt ſenſati,ſed nondum perfecti.Leui.27.a.

Senarius.

Macro.de ſomnio Scipio.1. Aug. 4. de trini. 4 & de gen.ad lite.2.

De ſenario ſic ait Macrobius.Senarius ſolus ex omnibus numeris, qui infra decem ſunt, de ſuis partibus conſtat.Habet enim medietatem,& tertiam partem,& ſextam partem: & eſt medietas tria,tertia pars duo:ſexta pars vnum:quę omnia ſimul ſex faciunt.

Philo.de mūdi opificio.&.1.allego. cle. Alex.6.ſtroma.

Inter numeros lege naturæ aptiſsimus generationi occurrit Senarius: Nam poſt vnitatem primus occurrit perfectus,parilibus conſtans partibus, è quibus conficitur: è ternione ſcilicet ſuo dimidio,è binario parte tertia,& ex vnione parte ſexta:qui(vt ita loquar)maſcula ſimul ac fæminea natura pręditus eſt,& compoſitus ex vtriuſque viribus. Maſculus enim in rebus cenſetur impar numerus, ſicut par fœmina. Imparium autem pręcipuum eſt ternio, parium binarius:ex amborum vero viribus conſtat ſenio.

Geor.vene. canti.1. tono.2 cap.11.& cāti.2 tono.8.9.10.11.

Senarius eſt primus numerus perfectus: quia ex partibus aliquotis combinatis, vno videlicet,duobus & tribus reſultat: vnde gamō à Pythagoreis dicitur: propterea quòd partes ſuæ iuxta ſe poſitæ ipſum gignunt.Quælibet in ſuper duę partes aliquotæ cōbinatæ ſenarium conſtituunt:vt ſexies vnum,ter duo,bis tria.Nec conſonantior numerus ad mundi fabricam poterat inueniri ſenario:qui cōſtat ex proportione dupla,quæ diapaſon facit omniū conſonantiarum conſonantiſsimum.Hoc autem eſt quaternarij ad binarium: qui numeri ſimul iuncti ſenarium reddūt.Ideo Pythagoras ipſum geneſi nuptijſque prorſus accommodatum aſſerit,& per conſequens mundi fabricæ,inqua ſunt veræ nuptiæ, & connubia rerum celebrata. Conuenit quoque ſenarius primo perfectus ſummo opifici deo,aut fabricæ ipſius,cui nihil deeſt: ſic nec

ſenario

ſenario per ſua membra digeſto deeſt aliquid, nec alienis indiget adminiculis: ſed æquale temperatũque eſt, & ſuis partibus viribuſque nititur, atque conſiſtit. Partes quoque gignentes genitum ſimilem genitori reddunt. Præterea ex figura trigona, quam optime hic numerus fabricæ conuenit: huius enim baſis eſt ternarius, ſummitas vnum, intermedium binarius vt in obiecta patet figura ⁖. Nam fabrica tota à tribus perſonis emanat: quum earum opera ad extra ſint indiuiſa. Tendunt quoque in vnum finem, in quem omnia diriguntur. Tranſitus autem eſt per binarium, hoc eſt, per materiam, quę primum in huius egreſſus principium fuit, quę binarium ſapit, & in vnum reduci contendit, per formam, quę ternarij gerit imaginem: ſicut ex omni parte in præcedẽti figura ternarius per binarium tendit in monadem: ad quam reductis omnibus, ſequitur ſabbataria quies diei ſeptimi claudentis & terminantis omnium dierum curriculum.

Perfectio operum. In ſex diebus totus factus eſt viſibilis mundus: ideo eum, qui tranſcendit omnes mundi res conſiderans, non iam quę videntur (temporalia enim ſunt) ſed quę nõ videntur: quoniam ſunt æterna: arbitror poſſe aſcendere ſuper montem excelſum, Chriſto ſe præcedente: & ille poteſt gloriam aſpicere verbi Dei. Matth.20.a. Deſignant etiam ſex hominis ætates & etiam ipſius mundi: & ſunt ſex dies, quibus licet operari. Exod.20.b.34.c. Sex quoque anni vitam actiuam ſignificant. Exod.21.a. Sex autem diebus tegebatur mons nube. Exod.24.d. vt ſignificaretur tempus huius vitæ. Sex itidem alæ ſeraphim ſignificant tempus huius ſeculi. Iſa.6.a. Leui.23.a. Sextus quoque dies tempus indicat vitæ præſentis, quando colligendum eſt manna ad diem ſeptimum. Exod.16.b. Et ſex anni, quibus ſeminandum eſt. Exo.23.a. leui.25 a. Sex diebus circũdati ſunt muri Hierico. Ioſue 6.a. Menſis ſextus. Aggæ.1.a. ſcribitur non habere ſolemnitates Dei ſicut menſis ſeptimus: ſed vicinus eſt dierum ſex, in quibus factus eſt mundus: in quo laboratur, & in ſudore faciei comeditur panis: & terra germinat tribulos & ſpinas: & cum ſementem acceperit tritici, lolio magis, auenisque fœcunda eſt.

Sex ætates. Tempus huius vitæ. Vita actiua.

Ori. ſ. Matth. ho.3. Hiero. ſ. Iſa.6. Hych. ſ. leui.23.25. Gloſ. inter. ſ. Exod. 16.21.23. &. ſ. leui. 25. & ſ. Ioſ.6. Hiero. ſ. Agge.1. Gre ſ canti. 6. &. ſ. Ezec. ho.3.14.

Sex cubitorum & palmi menſura, quæ erat in calamo menſoris, deſignat conuerſationem humanam in ſex diebus huius vitæ: vel perfectionem operum in hac vita, ſed cum contemplatione imperfecta, quę ad ſeptenarium non attingit. Ezec.40.a. Numerus autem ſextus dicitur eſſe laboris. In perfectione autem ſenarij ſunt opera facienda: vt poſtea frui poſsimus æterna requie: poteſt etiam ſenarius dicere opera ſupererogationis: vt cum Iacob ſeruiuit Laban ſex annis vltra ſeruitutem pro Lia & Rachele. Gene.31.f. Deſignant etiam opera Chriſti admiranda in mundo.

Opera Chriſti.

Hiero ſ. Ezec.40. Ori. ſ. Matth. ho.6. Gre.30 mor. 24. & ſ. Ezec. ho.14. Gloſ. inter. ſ. Exod. 20.26. & ſ. gene.31.

Gradus perfectionum. Perfecti. Sex dies gradus diuerſarum perfectionum ſignificare poſſunt. Et ſex calami candelabri deſignant ipſos perfectos. Exo.25.d. Et ſplendorem fabricæ mundi ſex diebus facti. Et ſex tabulæ in occidentali plaga templi conſummationem operis deſignant. Exo.26.c. Et ſex hydrię ſunt, qui purificantur ſenario perfecto numero, quo perfectus eſt mundus. Ioan.2.a

Orig.4 periar.2. Hiero ſ. Ezec.40. Gl. inter ſ. Exo.25. Rup 4 ſ. Exo.8. Gre.35. Mor 20.

Iudicium Chriſti. Sex annis iudicauit Iephte populum Iſrael, deſignans Chriſtum perpetuo iudicantem Iudi. 11. g. Aug. q. in iudi.49.

Doctores noui teſtamenti. Sex ſaga tabernaculi deſignant doctores noui teſtamenti. Exod.26.B.36.B. Eoſdem deſignant ſex nomina, in lapide vno ſuperhumeralis. Exo.28.B.

Tempus aduentus Chriſti. Sexta hora, qua venit Ieſus ad puteum, deſignat ſextam ætatem, qua venit in mundum. Ioã. 4.a. Idem deſignant ſex hydriæ. Ioan.2.a. Sexto menſe Darij cæpit ædificari templum. Agge. 1.d. Et ſexto menſe cõceptionis Ioannis Baptiſtę conceptus eſt Chriſtus Luc.1.c. propter perfectionem ſenarij. Quo autem numero mundus formatus eſt, eodem aduerſus mundana vitia, & ſeculi huius naufragia remedium prouiſum eſt. Aug 83 q 64. & ſ. Ioa. tracta.9.15. Rup. ſ. Agge.1.

Tempus reſurrectionis. Poſt ſex dies transfiguratus eſt Chriſtus. Matth.17.a. quia poſt ſex millia annorũ iuxta computationem ſeptuaginta. Vel quia poſt mundi opera venitur ad reſurrectionem. Hila. ſ. Matth. cano. 17.

Mundus. Perfectio doctrinę. Creaturæ. Sex panes in vno ordine in menſa. Leu.24.a. figuram huius mũdi gerunt. Et etiam perfectionis doctrinæ, quæ in hoc numero continetur. Sex autem cubiti frontis tabernaculi deſignant creaturas in ſex diebus factas, per quas introducimur in templum cognitionis Dei. Eze.41.a. Ambr. ſ. luc 9. Hych ſ. leui.24. Hiero. ſ. Ezec.41

Sexta hora, qua operarij vocantur ad vineam. Matth.20.a. computatur ab Abraham vſque ad Moſen. Gl. inter. ſ. Matt.20

Sex viri miſsi ſunt ad perdendum populum. Exo.9.a. quia homo ſexta die formatus eſt. Deſignãt etiam ſex ætates. Hiero. ſ Eze.9. Gre.22. mor.19.

Sex ciuitates aſsignantur refugij. nu.35.a. Quæ ſic diſtribuuntur: vt prima ſit cognitio verbi, & ad imaginem eius forma viuendi. Secunda, conſideratio diuinæ operationis, qua creatus eſt mundus. Tertia, contemplatio poteſtatis regiæ, & maieſtatis æternę. Quarta, propitiationis diuinæ contuitus. Quinta, legis diuinæ contemplatio, quę pręcipit, quid faciendum ſit. Sexta, portio legis, quæ præſcribit quid non faciendum. Amb. de fug. ſecul.

Tribulationes huius vitæ. Sex tribulationes, ſunt tribulationes huius vitæ: quia ſexto die conditus eſt homo. Septima vero in qua non tangit malum iuſtos, erit poſt hanc vitam, quando iuſti venient ad requiem ſabbati. Iob.5.d. Ad hæc pertinere poteſt ſexta pars hin data in potum Ezechieli. Ezech.4.c. Gre.6. mor.18.

Septenarius.

Septenarius.

Philo.1. alleg. & de mūdi opificio & de decalogo.

Geor. vene. canti.2. tono.7.cap.5.

DE septenario hæc ait Philo. Gaudet natura septenario. Erraticæ septē sunt: in contrarium nitentes quotidiano cœli cursui. Vrsa septem stellis completur, commerciorum, consociationis, hospitalitatisque hominum causa præcipua. Mutationes quoque lunæ singulis septimanis fiunt, sideris rebus terrestribus familiarissimi: quod quascunque in aere mutationes operatur, maximè iuxta suas hebdomadarias figurationes efficit. Mortalia quoque omnia, quę diuinius principium cœlitus sibi contrahunt, iuxta septenarium mouentur salutariter. Quis enim nescit infantium septimestrium fœlices partus: si vero tempus vteri producatur in mēsem octauum, plerosque omnes infœlices? Rationem quoque aiunt in homine absolui primo septennio, quando iā idoneus est interpres vsitatorum nominum ac verborum rationalem habitudinem sibi comparans: Item sequenti septennio ad summam perfectionem peruenire, nimirum ad potentiam progignendi sui similem, id quod accidit circiter annum ætatis quartumdecimum. Tertium deinde septennium incrementi finis est: nam vsque primum supra vigesimum annum augetur proceritas hominis: quod tempus à multis vocatur ætatis maturitas. Animæ quidem bruta pars septifariam diuiditur, in quinque sensus, & vocis instrumentum, & genitalem vim suis membris insitam. Item corporum motus septem sunt, sex pro ratione membrorum, in orbem septimus. Septem item interiora viscera, stomachus, cor, lien, iecur, pulmo, renes gemini. Totidem quoque membra corporis, caput, ceruix, pectus, manus, venter, inguē, pedes. Certè principalis pars hominis septem habet foramina, oculos duos, totidem aures, naresque, os septimum. Septem sunt & excrementa, lachryma, mucus, saliua, genitura, quæque per geminas corporis cloacas deriuantur, sudorque totius corporis. In morbis sane septimus dies maximè iudicat: & mulieribus menstruæ purgationes vsque in septimum diem protenduntur. Quin & ad vtilissimas artes vis huius numeri peruenit, scilicet Grammaticam & Musicam: quandoquidem in Grammatica vocales optimæ elementorum potentissimæque septem sunt: & in Musica lyra chordarum septem præstantissima est instrumentorum ferme omnium: quoniam harmoniarum ratio, quę quidem in melico genere pulcherrima est, in hac consideratur maximè. Tonorum quoque septem sunt discrimina, acutus, grauis, circunflexus, asper, tenuis, longus, breuis. Et primus numerus nascitur ex perfecto. i. senario, & vnitate. Præterea iuxta quandam rationem, qui intra denarium sunt numeri, aut gignunt eos, qui sunt intra denarium, aut gignuntur ab eis, aut vtrunque: at septenarius nec gignit vllum eorū, nec gignitur à quoquàm: quapropter in suis fabulis Pythagorici eum semper virgini sine matre natæ assimilant: quia & illa nec partu est ædita nec vnquam pariet.

De septenarij perfectione multa Macrobius. 1. de somnio Scipionis. Basilius. Exaemeron. ho.11. Hieronymus. s. Amos 5. Clemens Alexā. 6. stromatum. Greg. 35. moral. 6.

Ambr. de Noe.12.

Septenarius non diuiditur: & est completus, vt denarius.

Cypri. d exhor. Martyr. j. cap.11. Aretas. 1. apo.1. Glo. inter. s. prou.9.

Ecclesia.

Fratres septem in martyrio cohærentes. 2. Machab. 7. a. Vt primi in dispositione diuina septē dies annorum septemmilia continentes: Vt septem spiritus, & angeli septem, qui assistunt, & conuersantur ante dominum: & lucernæ septiformis in tabernaculo martyrij: & in Apocalypsi septem candelabra aurea, & stellæ: & apud Salomonem columnæ septem: super quas ædificat domum sapientia. Prouerb. 9. a. Ita & istic septem fratrum numerus ecclesiarum septem numerum sui quantitate complexus, secundum quod in primo libro regum legimus sterilem septem peperisse. Et apud Isaiam septem mulieres virum vnum apprehendunt, cuius inuocari super se nomen exposcunt. Et apostolus Paulus, qui huius legitimi numeri & certi meminit, ad septem ecclesias scribit: & in apocalypsi Dominus mandata sua diuina, ad septem ecclesias & earum angelos dirigit. Septem filiæ sacerdotis Madian sunt septem ecclesiæ ex gentibus, septem donis spiritussancti illustratę, quæ prius superstitioni gentilicæ seruiebant. Possunt item septem stellę & spiritus, ad angelos referri.

Aug. s. gaia. 2. & s. apoca. ho.1.6. Glo. inter. s. exo.2. Aretas. 1. apoc.3.

Angeli.

Geor. vene. canti.1. tono.6. cap.16. & tono.8. cap.17. & canti.2. tono.7. cap.5.

Benigne autem nimis egit nobiscum artifex inserendo in nobis affectus immundos & mundandos binos: mundos autem septenos: tum quia plures: tum quia continentur numero celeberrimo: qui totum & vniuersum innuit: quia ex toto primo impari, scilicet ternario: & ex toto primo pari, quaternario videlicet componitur: aut ex primo numero masculino, & ex primo fœminino: qui complicati duodenarium reddunt, numerum quippe diuinum atque cœlestem: quo cœlorum signa, intelligentiæ præsidentes: reuolutio magni nominis, multaque alia partiuntur. Partes autem illæ, sicut complicatæ reddunt duodecim, sic combinatæ constituunt septem, numerum quidem, quo expurgationes distribuuntur: vt non sine mysterio prisci illi patres in peccatorum remissionem multa per hūc septenarium statuerint: septēnem videlicet pœnitentiam pro quolibet peccato, iuxta sapientis sententiam, qua dicitur: Et super peccatorem septuplum. Leprosus quoque mundandus, passeris sanguine aspergebatur septies. Iuxta quod Naaman Syrus septies lauari in Iordane, qui fluuius iudicij interpretatur, iussus fuit ab Elisæo. Septimo quoque anno fiebant remissiones, & septimo mense cuiuslibet anni, & post quadratum sep

Remissio.

Isych. s. leui.13.15.

tum ſeptenarium dabatur plena remiſsio. Septem quoque petitionibus conſummauit cœleſtis doctor orationem ordinatam in expiationem noſtram, &c. Hinc Petrus quum de remiſsione ageret, ſeptenarium numerum propoſuit dicens. Domine quoties peccauerit frater meus, dimittam ei vſque ſepties? A quo numero Chriſtus reſpondens noluit diſcedere: ſed ait: Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties: conducens ſeptenarium per denarium numerum completum. Et de prudentia laudatur villicus iniquitatis: qui centum non ſine myſterio reduxit ad quinquaginta, vt inde facilius remiſsionem conſequeretur. Hunc tandem numerum ſeruauit redemptor in ſpiritusſancti miſsione: qui venit poſt eundem quadratum; ſicut in lege dabatur in ipſo quinquagenario plena remiſsio. Secundũ hęc oſtenditur ſeptenarius criticus eſſe, purgatiuus, & remiſsiuus. Septimo die emiſſa eſt columba. Septimo menſe requieuit arca. Et poſt dies ſeptem pluit Dominus, vt vſque ad ſeptem oſtendatur ſpes ſalutis. Gene. 7.b.8.b.

Hie. o. ad Gelaſiũ.
Aug. q. in nu. 33. & 12 contra fauſtum 15.

Bis ſeptem anni ſeruitutis Iacob pro Rachel deſignant eum, qui vult incumbere Deo & contemplationi, bis debere mutari & transformari, à claritate in claritatem: vt poſsit oculum mentis figere ſine ipſius offenſione in æterna illa ſpectacula.

Geor. vene. cant. 2. tono. 7. cap. 5.

Dona ſpũſſancti.

Septenarius ſæpe refertur ad dona ſpiritusſancti: vt ſeptem agnæ datæ ab Abraham Abimelech. Gene. 21.d. Et ſeptem columnæ, quas excidit ſapientia. Prouerb. 9. a. Et ſeptem mulieres. Iſa. 4. a. 11. a. Septies lauatur Naaman in Iordane: vt deſignetur ſeptiformem gratiam in baptiſmo conferri. 4. Reg. 5. a. Luc. 4. c. Et ſeptem oculi. Zach. 3. c. 4. a. Et ſeptem lucernæ in candelabro. i. in Chriſto. Exod. 25. d. 37. d. Septem quoque ſportæ ſunt dona ſpiritusſancti exuberantia ſuper ſeptem panes, qui ſunt ſumma ſpiritualium perfectio: vnde non dicuntur hordeacei: qui etiam eadem dona ſignificant. Matth. 15. d. Septies fit aſperſio ſanguinis, propter dona ſpiritusſancti. Et ſepties aſpergitur oleum contra dominum: vt expulſis ſeptem dæmonibus recipiantur dona ſpiritusſancti. Leui. 4. a. 8. g. 14. d. 16. c. Septem item diebus expectauit Saul Samuelem, propter eadem dona. 1. reg. 10. a. Ad eadem refertur taurus annorum ſeptem. Iudi. 6. e. Et ſeptem tauri, & ſeptem arietes ſunt habentes ſeptiformem gratiam. 1. Par. 15. d. Et ſeptem paſtores. Mich. 5. b. Septem verſus retiaculorum in columnis, dona ſunt ſpiritusſancti. 3. Reg. 7. c. Septem boues craſſæ, & ſpicæ plenæ, ſunt ipſa dona: ſeptem vero macillentæ ſunt ſpiritus nequitiæ. Gene. 41. a. Septem ſacrificia pro amicis Iob oblata, ad dona ſpiritusſancti referuntur. Iob. 42. b. Prouerb. 9. a. Septies aſpexit ad mare puer Eliæ, propter ſeptem dona. 3. Regum. 18. g. Septies oſcitauit puer ſuſcitatus. 4. Regum. 4. d. Septem gradus portæ aquilonaris templi. Exod. 40. d. Septem etiam ſtellæ & ſeptem lampades ad dona ſpiritusſancti referuntur. Apo. 1. 2. 4. Ad eadem ſpectant cornua ſeptem & oculi ſeptem, & ſeptem ſpiritus Dei. Apo. 5.

Ori. ſ. Iſa. ho. 3. & ſ. luc. ho. 33.
Hiero. ſ. Iſa. 4. & ſ. Mar. 8.
Glo. inter. ſ. Exo. 25.
Rup 4. ſ. Exo. 8.
Hila. ſ. Matt. cano. 15
Gl. inter. ſ. Matt. 15.
Ori. ſ. leui ho. 8.
Aug. 83. q. 61.
Gre. ſ. 1. reg. 10. & 35. mor. 36.
Amb. prolo. de ſpiritusancto. & epi. 39
Glo. inter. ſ. 1. par. 15 & ſ. gene. 41.
Gre. prolo. mor. 13. & 9. mora. 32. & ſ. Eze. ho. 19.
Aug. ſer. 201
Aretas. ſ. Apoc. 4. 5.

Tẽpus huius ſeculi.
Septem ætates.

Septem dies, quibus conditus eſt mundus ſeptimanam huius mundi deſignant: tunc enim, quæ non erant facta ſunt. In ſeptimana vero totius mundi ſecreta quadam, & Deo ſoli cognita diſpenſatione, quæ tunc producta fuerant explicantur. Gene. 1. Septem item dies ſeptem mundi ætates deſignant: & ſeptem hominis ætates. Septem diebus recluditur leproſus: vt deſignetur tempus vitæ præſentis. Leuit. 13. a. 11. a. 15. d. 22. d. 23. Septem etiam menſes, quibus fuit arca apud Philiſtæos, deſignant tempus huius ſeculi vſque in finem. 1. Regum. 6. a. Septimus autem menſis dici poteſt ſeptima ætas in aduentu Chriſti. Leuit. 25. b. Septem diebus comeduntur azyma: quia omni tempore huius vitæ ſeruanda eſt ſimplicitas. Exod. 12. c. 13. a. 34. c.

Ori. ſ. gene. ho. 7.
Glo. Inter. ſ. leui. 12. & ſ. Exod. 12.
Gre. ſ. 1. reg. 6. & 35. mor 7.
Iſyc. ſ. leui 11. 15. 25.
Gre. nyſſe. de reſurre. 1.
Rup. 2. ſ. Exod. 15.

Creatura.

Septenarius creaturam indicat, propter vitam & corpus: nam in illa tria ſunt: vnde etiam toto corde, tota anima, tota mente diligendus eſt deus. In corpore vero ſunt quatuor elementa. Septem diebus durat immundicia vt includatur immundicia animæ per tria: corporis per quatuor: nume. 19. c.

Aug 2. doctri. Chriſtiana. 106. & q in num. 33.

Plenitudo & vniuerſitas.

Septem iuxta autoritatem ſcripturarum plenitudinem quandam ſacri myſterij ſignificãt: vt quum ſeptuplum dicitur dari vltio de Cain. Gene. 4. d. Pſal. 78. Sic ponitur in euangelio: Accipiet in hoc ſeculo ſepties tantum: ac ſi diceret: quaſi nihil habentes, ſed omnia poſsidentes. Vnde etiam Ioannes ad ſeptem ſcribit eccleſias: quę vtiq; vniuerſitatis eccleſiarum perſonam gerunt. Totus autem impar primus numerus ternarius eſt: totus par, quaternarius: ex quibus duobus ſeptenarius conſtat: Ideo pro vniuerſo ſæpe ponitur, ſicuti eſt: Septies in die cadet iuſtus, & reſurget. i. quoties ceciderit non peribit. Quod non de iniquitatibus intelligi voluit: ſed de tribulationibus ad humilitatẽ perducẽtibus. Et ſepties in die laudabo te. Pſ. 118. quod alibi alio modo dictum eſt: Semper laus eius in ore meo. Et ſeptem dæmonia multitudinem vitiorum indicant: ſicut & ſeptem ſpiritus. Matt. 12. d. Mar. 8. a. Et diademata beſtię ſeptem. Apoc. 12. B.

Hiero. ſ. Iob. 1. & ſ. Marc. 12.
Aug. ſ. gala. 2. & 11. ciuita. Dei. 31. & ſ. pſal. 78. 118.
Aretas. ſ. apoc. 1.
Glo. inter. ſ. pſa 94. & ſ. Mat. 12. & ſ. apoca. 12.
Gre. ho. 33.
Hila prolo. ſ pſal.

Lex vetus.

Septenarius ad legem veterem referri ſolet, propter ſabbatum. Ita ſepties adorauit Iacob fratrem ſuum Eſau. Gene. 33. a. Septem gradibus aſcendebatur ad portam aquilonarem templi: vt per hebdomadas & ceremonias Iudæorum aſcendatur ad ſuperiora. Ezech. 40. c. d. 41. a. Septem etiam paſtores deſignant præcepta veteris legis. Mich. 5. b. Eccleſiaſtę. 11. a. Septimi mẽſis

Hiero ſ. Eze. 40. & ſ. Eccleſiaſtẽ. 11. & ſ. pſal. 89.
Gre. ſ. Eze. ho. 20.
Glo. inter ſ. mat. 15.
Ori. ſ. Ioſu. ho. 7.

solemnitas ad memoriam scripturarum referri potest.nu.29.a.Septem autem panes scripturam noui testamenti significant. Matth. 15.d. Septies ducta arca circum Hierico coniunctionem noui & veteris testamenti.Iosu.6.a. *Nouũ testamẽtũ.*

Septem anni seruitutis Iacob,vitam Christi in hoc mundo indicant:in quo fuit sicut qui ministrat.Gene.29. *Vita Christi.*

Glo inter.s.Exo.16 &.s.leui.19.25. &.s. deut.15. Rup.2.s.Exo.15. Ori.1 num.ho 23. Aug. epis. 119.&12. contra faust.17.

Septimo die fit quies,vt designetur perfectis dari quietem. Gene.2.a.8.a. Et quia post tempus huius vitæ iam non est tempus operandi:ideo ad septimum diem parantur cibi:quia in hac vita operandum est pro futura. Exod.10.e. Leui. 25. a. Septimo anno seruus fit liber, hoc est, in æterna requie. Septimo die solet esse festiuitas. Exod. 34. c. Septimi etiam mensis solennitas typus est sabbatismi, qui in futura gloria celebrabitur. Num.19.c.29. a. Quòd post septimum diem ex quo ingressus est Noë in arcã, factum est diluuium, est quia spe futuræ quietis, quę septimo die significata est,baptizamur,Gene.7.a.Septimus dies,quo corruerunt muri Hierico,finem mundi designat.Iosu.6.b. Septima hora curatus est filius reguli. Ioan.4.g. quia declinante mundo ad occasum conuertentur Iudæi. *Quies futuræ vitæ.* *Finis mundi.*

Glo.inter.s.Iosu.6. Rup.4.s.Ioan.

Rup.4.s.apoca.

Septem sigilla libri clausi.Apo.5.a.designant mysteria Christi: quæ in scriptura sacra clausa erant ante incarnationem. *Mysteria Christi.*

Hiero.s.Mich.5. Gre.s. 1 reg.16. &1. mor.11.28.& 35. mora.20.

Septem pastores significant patriarchas & prophetas veteris legis, propter hebdomadem. Mich.5.B.Eosdem designant septem filij Isai.1.reg.16. Qui etiam secundum quòd non fuerunt electi in reges,designant perfectos operatione per dona spiritussancti: qui tamen regendi alios scientiam non habent. Septem autem filij Balæ ancillę sunt seruientes sub lege. Gene. 46. c. Septem quoque filij Iob dicuntur fideles iuxta hebdomadam dierum seculi computati: aut iuxta hebdomadam diaconorum, qui ab apostolis in nouæ gratiæ seculo sunt ordinati: aut iuxta septem stellas, quæ transeunt per spacia cœli: aut designant septem virtutes in viro iusto:aut septem gratias ecclesiæ in iis: qui spirituali funguntur sacramentorum conuiuio. Iob.1.a.42.d. *Patriarchæ & prophetæ. Perfecti opere. Seruientes sub lege. Virtutes. Gratiæ.*

Ori.s.Iob.1. Hiero.s.Iob. 1.

Rup.6.s.apo. ori.s. Matt.ho.24. Glo.inter.s.apo.15.

Septem tonitrua. Apo.10. b. omnes voces & prophetarum oracula designant. Designant etiam angelos & prædicatores Et septem diaconi ad ministrandum deputati, septem archangelorum designant ministeria. Acto. 6. Septem angeli & septem phialæ sunt prædicatores. Apo.15.d. *Voces prophetarũ. Angeli. Prædicatores.*

Glos.inter.s.apo 4. Aug epis.119.

Septem lampades, & septem spiritus Dei comminationes diuinas designant. Apo.4.a. Sic septies circumeuntur muri Hierico.Iosu.6.a. *Cõminationes diuinæ.*

Septies aspergũtur fores tabernaculi.nu.19.c.vt designetur Deus septies in die laudãd'.ps.118 *Laudes Dei.*

Hiero.de mansio. Ori 1.num.ho.7.

Septem dies, quibus separata est Maria soror Moysi, designant tempus plenitudinis gentium in ecclesia:vt postea intrent Iudæi:Item repulsionem Iudęorum vsque ad posteriora tempora mundi.Num.12.d. *Plenitudo gentium. Repulsio iudæorũ.*

Cassia.collascap.25

Septem boues crassæ virtutes designant:septem vero macillentæ,vitia.Septem quoque spicæ plenæ,virtutes:tenues vero,vitia.Gene.41.a.Et hæc vitia sunt septem nequitiæ:quæ dicuntur esse in anima inimici.Prouerb.26.d. *Virtutes. Vitia.*

Glo.inter.s.gen. 41.

Septem anni vbertatis, copiam verbi Dei significare possunt:septem vero famis, eius defectum. Vel anni vbertatis designant tempus abundãtię gratiæ & fidei: & tempus pacis ecclesię: anni vero famis tempus persecutionum ecclesię,& peculiariter tempus Antichristi. Gene. 41. *Copia verbi Dei. Abundantia gratiæ & pacis.*

Glo.inter.s.Exo.21. Greg.s.Eze.ho.3.

Septimus annus designat vitam contemplatiuam:ideo septimo anno seruus fit liber. Exod. 21.a.Et septimo die loquutus est dominus ad Moysen.Exod.24.d. *Vita contẽplatiua.*

Greg.s.1.reg.10.

Septem diebus expectauit Saul Samuelem. 1. Reg.10.a. vbi designatur perfecta obedientia in maioribus & minoribus præceptis obseruata. *Perfecta obedientia.*

Gre.s.1.reg.11.

Septem dies induciarum dati ab hostibus viris abes Galaad. 1. Reg. 11.a. designãt omnium sanctorum exempla,quibus fideles aduersus hostes muniuntur. *Exẽpla sanctorum.*

Aug.12. cõtra faust. 17.

Post septem dies dimissa columba propter illam septenariam operationem spiritualem,oliuę fructuosum surculum retulit:quo significaret nonnullos etiam extra ecclesiam baptizatos, si eis pinguedo non defuerit charitatis, posteriori tempore quasi vespere in ore columbæ tanquàm in osculo pacis, ad vnitatis societatem posse perduci. Quòd autem post alios septem dies dimissa reuersa non est,significat finem seculi, quando erit sanctorum requies non adhuc in sacramento spei,quo in hoc tempore consociantur ecclesiæ,quãdiu bibitur,quod de Christi latere manauit:sed iã in ipsa pfectione salutis æternę, quũ tradetur regnũ deo & patri, vt in illa perspicua contemplatione incõmutabilis veritatis, nullis mysteriis corporalibus egeamus. *Finis mundi.*

Glos.inter.s.iudi.6

Septem anni quibus oppressi sunt filij Israel à Madianitis.Iudi.6.b.condignam pœnitẽtiam designant,quę valeat ad remissionem.Ad hoc faciunt septem dies,quibus luxerunt Iacob trans Iordanem. Gene.50.B. Sic septem diebus est immunda mulier pariens masculum: duabus vero hebdomadibus si pariat fœminam. Leuit. 12. a.Septem quoque dies dantur expiationis & consecrationis.Exod.29.f. *Pœnitentia.*

Aug.s.psal.11.

Septuplum purgatũ dicitur argẽtum eloquiorũ Dei. Ps.11.per septẽ videlicet dona spũssancti: & per

& per septem beatitudines: nam octaua ipsum ignem significat, quo septupliciter probatur argentum.

Septem lucernæ in candelabro septem planetas designare possunt in cœlo. Exod. 25. d. Hier. de veste sacer.

Septenarius in vltione dicit perpetuam & insolubilem vltionem: sicut ipse numerus non potest resolui in vllas partes æquales, nisi in vnitates ideo septupla vltio datur de Cain. Gen. 4. d. Vel designat puniendum in hac vita vsque ad septimam generationem. Leui. 26. e. Septem quoque plagæ punitionem perfectam indicant. Apoc. 15. a. Rup. s. Amos 1. Hiero. ad damas. q. Glo. inter 1 leu. 26. Aug. s. apo. ho. 12.

Septem fratres viri mulieris vnius sine liberis decedentes, designant eos, qui in septem mundi ætatibus non tulerunt fructum in terra. Vel sunt patriarchæ, qui non reliquerunt semen ipsi synagogæ, hoc est, Christum. Licet enim puer natus sit illis, nobis tamen gentibus datus est filius. Matth. 22. c. Mar. 12. B. Aug 1 q. in euan 32. Hiero. s. Mar. 12.

Septem capita draconis omnes reges terræ designant: qui etiam dicuntur septem montes. Apoc. 12. a. 13. a. 17. c. Aug. s. apo. ho. 12.

Septem spiritus nequam ponuntur contra septiformem gratiam spiritussancti. Matth. 12. d. Luc. 11. c. ingrediuntur autem domum Iudæorum: quia Iudæi in legem sabbati peccauerunt, & in septiformem gratiam. Designant etiam septenariam hypocrisim, seu simulationem addiam septem vitiis. Sunt etiam septem, quia septuplum puniuit vitia eorum. Leui. 26. c. Hila. s Matth. cāt. 12 Ambr. s. luc 11. Hiero. s. Matt. 12. Aug q in euan. 8. Hych. s. leui. 26.

Octonarius.

Octonarius numerus plenus dicitur, propter corporeæ soliditatis effectum. Nam efficit cubum, seu tesseram. Sed ad ipsam cœli harmoniam. i. continentiam hunc numerum magis aptum esse non dubium est. Cum sphæræ ipsæ octo sint, quæ mouentur: omnes quoque partes, de quibus constat hic numerus, tales sunt: vt ex earum compage plenitudo nascatur. Est enim aut de his, qui neque generantur, neque generant, de monade & septem: aut de duplicato eo, qui & generatur & generat. i. quatuor: qui & nascitur de duobus, & octo generat: aut componitur ex tribus & quinque: quorum alter primus omnium numerorum impar apparuit: quinarij autem potentia superius tractata est. Pythagorici autem hunc numerum iustitiam vocauerunt: quia primus omnium ita soluitur in numeros pariter pares, hoc est, in bis quaterna, vt nihilominus in numeros æquè pariter pares diuisio quoque ipsa soluatur in bis bina. Eadem quoque qualitate contexitur. i. bis bina bis. Cum ergo & contextio ipsius pari æqualitate procedat, & resolutio æqualiter redeat vsque ad monadem, quæ diuisionem arithmetica ratione non recipit, merito propter æqualem diuisionem iustitiæ nomen accepit: & quia ex his apparet quanta & partium suorum & seorsum sua plenitudine nitatur, merito plenus vocatur. Macro 1. de somnio Scipio.

De octonario inuenies apud Hilarium. prolo. s. psalmos. & s. psal. 118. Apud Ambrosium epist. 39. Apud Clementem Alex. 6. stromatum.

Octonario lex noua significari solet: quæ addit vnitatem super septem propter resurrectionem, quæ sequuta est sabbatum. Octo gradibus constabat ascensus portæ australis & orientalis templi, vt legis nouæ indicarent mysteria. Ezec. 40. d. Ecclesiastæ. 11. a. Octauo die fit purificatio seminiflui, &c. hoc est in nouo testamento per gratiam Christi. Leui. 15. b. Et circuncisio fiebat octauo die: quæ etiam typus est resurrectionis. Gene. 17. B. 21. a. Leui. 12. a. Octonario mensura erat interius vestibulum templi: quia ad resurrectionis dominicæ pertinet sacramentum. Ezec. 40. b. Octauo die consecrationis sacerdotum vocauit Moses filios Israel ad offerendum sacrificium: quia in pentecoste cœperunt apostoli prædicare: & Iudæi venire ad fidem. Leui. 9. a. octauus autem dies dicitur dominicus dies: quia in eo resurrexit dominus. Octauus etiam dicitur dies iudicij veniens post septenarium, in quo includitur quaternarius pertinens ad corpus & ad legem veterem, & ad veterem hominem: & ternarius ad animam spectans & ad nouum testamentum. Psal. 6. in titulo. Octauo autem die fit circuncisio: quia in resurrectione iudicij cessabit generatio per præpucium designata. Et octauo die fit perfectior mundatio leprosi, hoc est, in resurrectione. Leui. 14. B. Num. 6. B. Lex noua. Resurrectio. Pentecoste. Dies iudicij. Arno. s. psal. 6. Gre. 1. Eze. ho. 16 20 Hyc. 1. leui. 9. 15. Ori. s. Rom. 2. Basi. Exae. ho. 11. Aug. epis. 119. & de verbis apostoli. ser. 15. Hier. s. Ezec. 40 & s. ecclesiaste. 11, & 1, psal. 89. Aug. s. psal. 6. Gre 1. Eze. ho. 10 & prolo. s. 7 psal. Hych. s. leui. 14. Gre. Nysse. s. psal. 5

Octaua post requiem sabbati est operatio æternæ fœlicitatis, perfectam consonantiam diapason habens: & est reditus in deum, sicut in prima die est egresio a Deo: vt fiat circulus: & est quies media: quia inter motus contrarios datur quies in puncto reflexionis. Octaua autem die fiebat circuncisio: quia in octaua ætate, hoc est, in æternitate septenariæ volubilitati succedente, exuemur carnis corruptione: & omnia mala resecabuntur: vnde dicitur celeberrimus. Leuit. 23. e. Gene. 17. B. in octaua beatitudine promittitur regnum cœlorum. Fœlicitas. Geor. vene. cāt. 1. tono. 8 cap. 12. Gre. 1. Eze. ho. 16. Hych 1 leui 12. 23. Gl. inter s. gen. 17. & s. num 6. Rup. 5. s. gene. 32. Gre. nysse. de beatitudi.

Octonarium cubum appellant, cum septem errantibus inerrantem sphæram connumerantes: per quas fit magnus annus, veluti quædam periodus remunerationis eorum, quæ sunt promissa. Cle. Alex. 6. strom.

Octo primates designant apostolos ad nouum testamentum spectantes propter ogdoadem nouo testamento applicatam. Mich.5. b. Eosdem designant octo tabulæ in occidentali parte tabernaculi. Exod.26.e.36.c.

Nouenarius.

Phil. de cógres. &c. Hiero. s. Agge. 2. NOuenarius numerus secundum quòd transgreditur octauum, & minor est decimo, mortalibus potius competit quàm diuinis. Vnde noni mensis numerus, qui ponitur Agge. 2.b non in bonam partem legitur. Pascha immolat populus & alias celebrat festiuitates: omnis eius solemnitas finitur octauo, nec ad nonum peruenit. Qui agnum paschæ præparant, transacta die nona incipiunt præparare. Dies quoque propiciationis & expiationis mensis septimi, post diem nonam celebratur. Et in Ieremia, sicut legentibus poterit esse manifestum, Hierusalem nono anno ab aquiloniis oppugnatur. Iere. 39.a. 52.a. Quia igitur prophetia de immundicia populi futura erat, idcirco secundo anno Darij nonus mensis iungitur.

Geor. vene. canti. 1. tono. 3. cap. 3. nouem angelorum ordines nouenario numero, non quidem simplici, sed aliquo modo composito consummantur: quia & ipsi ab intellectu simplici primo, seiuncti aliquam compositionem admittunt: quia in eis est essentia & virtus ipsos perficiens: vel materia (vt inquiunt) metaphysica & forma. Verum quia in ipsis gradus sunt perfectionis, Deo proximiores primo ternario describuntur, expressiorem simplicis ternarij gerentes imaginem. Sequentes vero duplato: & vltimi tertiato ternario concludunt.

Gl. inter. s. Matt. 20 Nona hora operariorum in vinea computatur à Mose vsque aduentum Christi. Matth. 20.a.

Denarius.

Philo. de decalogo. DE numero denario hæc ait Philo. Denarius inter omnes est perfectissimus: complectitur enim cunctas numerorum differentias, parium & imparium, parium duorum, imparium trium, pariter imparium quinque: & rationes eorum multiplicatiuas ac superpartientes superpartitasque: Item proportiones tum arithmeticas, quæ tantundem numero superant, quantum superantur: Vt in. 1.2.3. Tum geometricas: vbi sicut se habet secundus ad primum, sic ad secundum tertius: Vt patet. in. 1.2.4. & in duplis triplisque ac sesqualteris super tertiisque & similibus. Nec deest harmonica proportio, iuxta quam medius inter extremos, æqua portione vel superatur, vel superat: vt apparet in secundo, quarto, sextoque. Quin & triágulorum, quadrangulorum aliorumque multiangulorum proprietates denarius continet: atque insuper symphoniarum eius, quæ diatessaron vocatur proportionem habens super tertiam: & eius quæ diapente, quæ est sesqualtera, vt tria ad duo, sicut dupla, quę diapason dicitur, vt duo ad vnum: quadrupla vero dis diapason, vt octo ad duo. Quapropter impositores primi nominum viri sapientes merito videntur appellasse hanc δεκάδα quasi δεχάδια, quòd capiat comprehendatque omnia numerorum genera, ac etiam rationum proportionumque ac dimensionum corporum. Quin etiam rerum genera, quæ prædicamenta dicuntur, sub numero denario comprehenduntur, &c.

Geor. vene. canti. 1. tono. 1 cap. 5. Ori. s. leui. ho 13. Omnis multitudo est ab vno. Nec aliquid esset vnum, simul cum aliis multitudiné faciens, nisi per vnius participationem vnitatem sibi compararet. Quod vnum & antiquissimum nemo ambigit esse Deum: qui antequam peculiarem vnitatem rebus inferioribus communicaret, in primum numerum se diffudit. Et hinc denarium tanquàm in decem ideas & mensuras omnium numerorum & rerum omnium faciendarum. Hac de causa vlterior numerus dari nequit: sed denarius coaceruatus in vnum redit, à quo exordium habuit: Vt sit denarius numerorum finis & complementum, & principium decadum. Quare omnis ordo ab vnitate incipiens procedit in multitudinem vnitati coëlementalem: & ipsa ordinis multitudo tandem ad vnitatem reducitur. Et omnia quæ sub globo lunari sunt per hominem tanquàm per decimum genus eorum, quæ sunt corruptioni subiecta: & cœli nouem per cœlum decimum, quòd empireum dicitur: & nouem ordines angelorum per suam decadem in primariam vnitatem restituuntur. Deus. Homo.

Geor. vene. canti. 1. ton. cap. 6. & ton. 4. cap. 33. Omnia decima nescio quid diuinum habentia, à deo tanquàm propria exiguntur simul cum primitiis: vt principium numerorum vel rerum primordia, & fines vel decimæ illi reddantur, qui principium & finis est omnium rerum. Denarius enim est finis & complementum omnium numerorum: vltra quem nec ingenium, nec natio aliqua excogitauit: quia vlterior non datur. Et quia complémentum est denarius: ideo non tantum operum, & fructuum à nobis productorum exquirit decimum: sed in naturali serie, & genealogia hominum celebriori electione denarium sibi asciscere voluit. Decimus enim ab Adam fuit Noë: & ab hoc decimus fuit Abraham: Christus vero omnium gratissimus secundum genealogiam legalem à Luca contextam decimus est septimi denarij à Deo incipiendo: vt per reuolutionem denarij & septenarij sacramento in Deum reuertens cæteros conducendo secum adduceret, in Matthæi

thæi vero textura naturali & secundum carnem est sexagesimus tertius à Deo, post nouem videlicet septenarios.

Decalogus. Euangelia. Decem numerus perfectus & decalogi, & quatuor euangeliorum continet sacramenta: qui ab vno incipiens ita ad quatuor venit, vt denarium impleat. Ezec. 40.b.41.a. Vsque ad decem iustos descendit remissio, qua Deus paratus erat parcere Sodomitis, hoc est, vsque ad seruantes mandata decalogi. Gene. 18. d. Decem camœli, quos accepit seruus Abrahæ quæ siturus Rebeccam, sunt decem præcepta legis, seclusis traditionibus pharisæorum. Decem quoque sicli ponderis armillarum, quas dedit seruus Abrahæ Rebeccæ, sunt custodia mandatorum. Gene. 24. b. c. leui. 27. a. Decem cubiti latitudinis voluminis. Zach. 5. a. etiam pertinent ad decalogum. Decem filij sunt obseruantes decalogum. 1. reg. 1. a. Et decem fratres Ioseph Gene. 42. a. Decimas autem offerunt, qui decalogum obseruant. Decem quoque viri seniores de Bethlehem, sunt antiqui patres decalogum obseruantes, & testes incarnationis Christi. Ruth. 4. a. Decem virgines vniuersitatem credentium designant. Matth. 25. a. Decies confunditur ecclesia, quum membra eius transgrediuntur præcepta decalogi. Iob. 19. a. Decem cortinæ tabernaculi decem sunt præcepta: vel sancti vtriusque testamenti. Exod. 26. a. 36. b. Idem decem mulieres coquentes panes. Leui. 26. d. Decem etiam cubiti tabularum sunt decem pręcepta à doctoribus obseruanda. Exod. 26. 36. Decem præterea chordę psalterij, decalogum indicant. psal. 32. Item decem formellæ casei. 1. reg. 17. c. Decem sicli valentes viginti drachmas, dicunt custodiam duplicatam decem mandatorum, sine altiori conuersatione aut pœnitentia. Leuit. 27. a.

Seruantes decalogũ. Vniuersitas credentium.

Glos. inter. s. eze. 40 & s. gene. 18. Hiero. s. ezec. 40. Gre. s. ezec. ho. 16. Rup. 6. s. gene. 40. Glo. inter. s. leui. 27. Gre. s. 1. reg 1. & 14. mor. 13. Ori. s. Matt. ho. 32. & s. leui. ho. 13. & s. gene. ho. 16. Glo. inter. s. ruth. 4. & s. Exod. 26. Isych. s. leui. 26. Hiero. s. psal. 32. Aug. s. ser. 187. Isych. s. leui. 27. Glo. inter. s. leui. 27.

Perfecti. Decem homines, qui apprehendunt fimbriam viri iudæi, sunt qui in mensuram viri perfecti venerunt. Zach. 8. d. Sed & parabolam decem virginum in euangelio, quas in sensibus carnis & spiritus interpretamur: si oleum bonorum operum suis lampadibus præpararint: & quinarium numerum duplicarint: vt sint sanctæ (iuxta apostolũ) corpore & spiritu, ad huius numeri referunt sacramentum. Matth. 25. a. Decem quoque ciuitates, quas qui corporis sensus optime gubernarit, numero duplicato accipiet in futurum. Luc. 19. c. Decima dies septimi mensis perfectionem significat, in qua clangitur tuba, & fit remissio. Leui. 25. b. decimo mense apparuerunt cacumina montium. Gene. 8. a. Hiero. s. Zach. 8. Glos. inte. s. leui. 25.

Perfectio.

Angeli. Decem principes ciuitatis. Ecclesiastæ. 7. c. angeli dici possunt: qui ad numerum peruenere denarium: & auxiliantur humano generi. Hiero. s. Ecclesiast. 7.

Scientia Dei & creaturæ. Denarius scientiam dei & creaturæ significare potest, propter tria & septem, ex quibus constituitur: vt tria referantur ad Deum, & septem ad creaturas. Decima pars similæ: & decima pars ephi perfectionem operum & spiritualem scientiam in meditatione legis indicant. Exod. 29. f. leui. 6. c. 25. a. num. 15. a. Tres autem decimæ similæ perfectionem cognitionis trinitatis exprimunt. leui. 14. b. Aug. 2. doctr. chria. 16. & 83. q. 57. Gl. inter. s. leui. 6. & s. num. 15. Isych. s. leui. 14.

Vita æterna. Decem columnæ atrij ad occidentem vergentes, & decem bases, præmium æternæ vitæ designant. Exod. 27. c. 38. b. Et denarius est spes cœlestium præmiorum, sicut denarius diurnus est ipsum præmium. Matth. 20. a. Ad hoc pertinent decem cubiti altitudinis altaris. 3. Reg. 7.

Tempus huius vitæ. Sæpe. Dies decem pressuræ vniuersum huius vitæ tempus indicant. apoc. 2. c. Aug. s. apo. ho. 2. Decem vices ponitur pro sæpe. num. 14. d. Decem autem vicibus dicitur mutasse Laban mercedem Iacob, typum gerens diaboli inducentis hominem ad omnium pręceptorum transgressionem. Gene. 31. f. Glos. inter. s. nu. 14.

Regna mundi. Decem cornua draconis omnia mundi regna complectuntur. Apoc. 14. a. decem autem diademata bestiæ sunt illi, per quos principes impugnant decalogum. Apoc. 13. a. Aug. s. apoc. ho. 9. Gl. inter. s. apo. 13.

Totum tempus. Decima generatio aliquando dicit totum tempus: vt qui non intrant in ecclesiam etiam post decimam generationem, hoc est, nunquàm. Deut. 23. a. Decima etiam generatio dicitur obseruatio decalogi. Glo. inter. s. deu. 23.

Prędicatores. Decem pulli asinorum, aut decem asini sunt prædicatores decem præceptorum: vel doctores ex gentibus, decalogi mandatis instructi. Asinæ vero sunt pseudapostoli. Gene. 32. d. 45. f. Gl. inter. s. gene. 45. & s. 3. reg 4.

Pseudapostoli. Decem etiam boues in cibum Salomonis, sunt doctores decalogi. 3. reg. 4. c.

Diuisio regni Israel. Decem scissuræ pallij Ahiæ, traditæ Ieroboam, designabant regnum Israel decies diuidendum, secundum quòd vnus rex occidebat alium. 3. reg. 11. f. Rup. s. victo. verbi Dei 7.

Cum agnus immolari iubeatur decima die, hœdus seruabatur vsque ad quartam decimam, non sine sacramento. Nam consummato vitæ cursu designato per denarium numerum completum, protrahitur adhuc perfecta expiatio animalis & quadri elementalis hominis: quia beatificato spiritu, & restituto ad Deum, qui dedit illum, certo curriculo à patre determinato, prorogatur releuatio animalis hominis, & quadrifarij corporis à corruptione, & transitus eius in cœlestem beatamque naturam. Exo. 12. a. verũ si rite textus intelligatur, non immolabatur agnus decima die, sed illa die sumebatur agnus vel hœdus, & seruabatur in quartã decimam: & tũc vnus immolabatur per domos. Voluit autẽ lex alterutrũ sumi, vt facilius inueniretur. Hora decima venerũt discipuli Ioãnis ad Chrm. Ioã. 1. f. quia docturus erat legẽ spiritualiter implẽdã. Geor. vene. canti. 2. tono. 3. cap. 15. Aug. s. Ioã. tract. 7. Cyril. 2. s. Ioan. 10. Rup. 2. s. Ioan.

Vel quia aduentus Christi fuit in nouissimis diebus. Item quia decima die tollebatur agnus. Designatur etiam occasus vitæ humanæ.

Ori.s.Iosu.ho.3. Nouem tribus cũ dimidia transeunt Iordanem cum Iosue: quia doctrina Christi perficienda fuit per spiritum sanctum. Iosu.1.

Dies decem quibus volebant fratres Rebeccæ illam apud se manere. Gene.24.f.

Hactenus de numeris simplicibus dictum est. Nam qui sequuntur post denarium, ex simplicibus constant, vnde pauca dicuntur de ipsis allegoricè, quæ non ad simplices referantur. Quare pauca quę apud autores inuenimus, proponemus: non quidem de omnibus, sed interpolatim secundum quòd aliqua de ipsis dicta reperimus, cæteris silentio prætermissis. Qui si tibi occurrant, facilè poteris ex simplicibus aliquid colligere, quod de eis dicas.

11.

Hiero.s.zach.1. Vndenarius numerus recedit ab vnitate: ideo ad res seculi pertinet sicut vndecimus mensis. Zach.1.b. Res seculi.

Aug.15.ciui.Dei 20. & de verb. domini. ser.15.& q in exod. 108. Gre.32.mor.14. Glos.inter.s.exo.26 Vndenarius item quoniam transgreditur denarium, trãsgressionem legis, ac proinde ipsum peccatum designare potest. Et vndecim saga cilicina tabernaculi pœnitentes designare possunt, qui legem decalogi transgressi sunt. Exod. 26. b. 36. b. Vel designant transgressionem præceptorum non peruenientem ad gratiam duodecim apostolorum: & si ducantur per septem, fiunt septuaginta septem, per quæ denotatur remissio. Vndecimum autem cornu in bestia Antichristum designat. Dan.7.c. Transgressio. Peccatum. Pœnitentes. Antichristus.

Gl.inter.s.matt.20. Vndecima hora operariorum vineæ computatur ab aduentu Christi vsque ad finem mundi. Matth.20.a.

12.

Geor. vene. canti.1. tono. 6.cap.19. Dvodenarius numerus dicitur esse superfluus, aut abundans: quia partes eius aliquotæ simul coniunctæ ipsum excedunt. Quaternarius autem per ternarium complicatus numerum conducit duodenarium primum crescentem, & magis cœlestem & diuinum, quàm terrestrem: vnde crescentia omnia & diuina quam plurima ipso distribuuntur. Est etiam hic numerus compositus ex duobus primo perfectis, senariis videlicet, & est primus crescens, & hoc in sexdecim abundans per quatuor: vnde illa excrescentia fœlix est: quia fit per quadratum æquilaterum, & parentem denarij.

Aug.s.Ioã. trac.27. Glo.inter.s.nu.1. & s.Exod.15. Geor.vene. canti.2. to.3.cap 6. Hych.s.leui.24. Aug s.apo.ho.9. Hiero.s.Ezec.43. Glo.inter.s. 2.pa 9. Duodecim elegit Christus: quia per vniuersum mundum, hoc est, per quatuor cardines mundi trinitatem fuerant annunciaturi: ideo ter quaterni. Ioan.6.g. duodecim principes Israel duodecim apostolos præfigurabant. num.1. Et duodecim fontes erant apostoli, vel eorum doctrina. Et duodecim tituli. Et duodecim vituli. Et duodecim nomina filiorum Israel. Et duodecim lapides. Exod.15.d.24.a.28.c.39.c. Duodecim panes. leui.24.a. Duodecim cubiti lineæ cingentis columnas. 3. reg.7.c. duodecim stellæ. Apo.12.a. Duodecim cubiti Ariel sunt duodecim tribus, aut apostoli. Eze.43.c. Duodecim leunculi in solio Solomonis sunt prædicatores apostolicam doctrinam sequentes. 2.par.9.d. Apostoli. Prædicatores.

Gl.inter.s.gẽ 17.35. Duodecim duces Ismael, duodecim tribus Israel significarunt: qui sunt duodecim filij Iacob, & vt sunt ab Abraham, sunt duodecim apostoli. Gene.17.35.42.49. Tribus Israel.

Aug s.psal.49 86. Duodecim portæ, & duodecim sedes, vniuersitatem saluandorum designare possunt: quia ter quatuor sunt duodecim: totus autem mundus in fide trinitatis saluatur. Apoc.21.d. Matth. 19.d. Vniuersitas saluandorum.

Ori.s.leui.ho.3. Hier. de.vest.sacer. Duodecim panes propositionis, duodecim gradus hominum designare possunt: qui per duodecim tribus describuntur. leui.24.a. Vel sunt duodecim menses. Idem autem exprimunt duodecim lapides in rationali positi: vel ipsum zodiacum duodecim signis distinctum. Leui.24.a. Gradus hominum. Menses. Zodiacus.

Ori.s. Matt.cap.14. Ambr.s.luc.9. Aug s Ioã tract 24 Duodecim cophini fragmentorum superabundantiam doctrinæ designant eorum, quæ adhuc restant intelligenda. Et remanent apostolis propter duodecim sedes. Matt.14.c. Ioan.6.b. Vel designant firmamentum fidei duodecim tribuum. Abundantia doctrinæ.

Ambr.s luc.8. Rup.s.Zach.9. Duodecim annorum erat filia principis synagogæ: & duodecim annis passa est fluxum sanguinis mulier: vt tamdiu laborasse intelligatur ecclesia, quandiu viguit synagoga: Et tunc venit ad fidem gentilitas, quando mortua est synagoga. Luc.8.

Gl.iter.s.ester. 8.9. Rup.3.s.reg.19. Duodecimus mensis, quando liberantur Iudæi à cæde per Haman intentata. Ester. 8. d. 9. a. tempus incarnationis Christi designare potest: vel finem mundi, quando iusti ibunt in vitam æternam: mali vero in ignem æternum. Duodecim autem cubitorum erat linea ambiens columnam vtramque Salomonis; designat in iudicio iudicandos omnes per sex opera misericordiæ: bonos quidem à dextris per misericordiam: quia impleuerunt opera misericordiæ: malos vero à sinistris per veritatem: quia illa opera non impleuerunt. 3.reg.7.c. Tempus incarnationis Christi. Finis mundi.

3.reg.7.c.

Duodecim annis seruierunt viri Sodomorum Chodorlahomor: qui numerus est superfluus: vt designetur per vanitatem seruiri hypocrisi. Gene.14.a.

13.

Tertiodecimo anno recesserunt Sodomitæ à seruitute Chodorlahomor: quia per fidem trinitatis & decem præceptorum obseruationem receditur à diabolo. Gene. 14.a.

Tertiodecimo anno circuncisus est Ismael: vt designetur tunc coercendam esse libidinem, quum incipit excitari. Gen.17.d. Vel designatur non pertingens ad expletionem legis & euangelij, quæ quaternario significatur. Ambr.2.de Abra.11. Glos inter.1 Ge.17.

Pentateuchum. Tredecim cubiti. Ezec.40.b. vt addunt quinque supra octonarium numerum, quinque librorum Moysi continent sacramentum: qui & in quinque monstrantur panibus: & in Samaritana euangelij: vel designant cognitionem trinitatis in noua lege additam veteri: vt ternarius additus denario constituit tredecim. Item fidem trinitatis cum custodia mandatorum. Ester.8.d. Hiero.s.Ezec.40. Gre.1.Eze ho 16. Glo.inter.1.Ester.8.

Cognitio trinitatis

14.

Quatuordecim annis seruiuit Iacob Labani pro vxoribus suis. Gene.31.f. obseruando videlicet septē præcepta legis, de dilectione proximi, & septem euangelica de dilectione Dei. Glo.inter.s.Ge.31.

Perfectio ecclesiæ. Quartodecimo die offertur agnus, hoc est, Christus: additis videlicet legi quatuor euangeliis Exod.12.a. Vel quia est quartadecima luna, designat perfectionem ecclesiæ. Et post quartamdecimam lunam fit Phase.i. transitus, vt ab inferioribus mētem ad superiora conuertamus: sicut luna incipit ad solem conuerti. Amb. de obitu.Theodosij. Aug.epis.119. Gre. Nysse. de resurrect.1.

Quatuordecim cubiti crepidinis Ariel, designant generationes Christi per tessaradecadas distributas. Ezech.43.e. Et quartodecimo anno percussionis ciuitatis vidit. Ezechiel nouam ciuitatem, quia per generationes quatuordecim venit Christus ædificator ecclesiæ. Ezech.40.a. Hiero.s.Ezec.43.

Quartodecimo anno capti sunt Sodomitæ à Chodorlahomor. Gene.14.a. quia per transgresionem pręceptorum capiuntur homines à diabolo. Vbi designatur imperfectio quaternarij supra denarium. Glos.inter.s.gen.14

15.

Qvindecim cubitis eleuatur arca super mōtes. Gen.7.d. Quia mysteria fidei & resurrectionis in veteri & nouo testamento cōtenta superant mentes etiam intelligentium & superborum. Sic quindecim diebus mansit Paulus cum Petro, quia veteris & nouæ legis cognitionem habebant: & plenam consummatamque doctrinam, propter quindecim carmina psalterij, & quindecim gradus, & quindecim annos additos Ezechiæ. Gala.1.d. Potest etiam designari concordia duorum testamentorum. Ambr.epis.76. Aug.12.cōtra faust.19.& 1 psal 110. Hiero.s.Gala.1. Aug.1.psal.89.

Aeterna requies. Quindecim cubiti in vtraque parte lateris orientalis & occidentalis tabernaculi. Exod.27.c.38.b. Designant æternam requiem constantem ex sabbatismo & octonario resurrectionis corporum. Vel septenarius refertur ad præsentem vitam: octonarius ad futuram, ad quam per hanc venitur. Ester.9.c. Hose.3.a. Ambr.epis.39. Gl.inter.1.Exo.27. & s.Ester.9.

Quintodecimo die celebratur festiuitas tabernaculorū. Leui.23.e. vt per septenarium vitæ præsentis, in qua peregrinamur vt in tabernaculo, veniamus ad octonarium resurrectionis. Vel designatur euangelica prædicatio: quæ ex præsenti vita & futura consistit, hanc componens, illam præparans. Isych.s.leui.23.

Quintodecimo die secundi mensis fiebat secundum pascha. num.9.a. Et quintodecimo primi mensis primum, designans illo numero pascha nouæ legis. leui.23.a. Isych.s.leui.23.

Quindecim gradus psalmorum designant per septenarium vitæ actiuæ & temporalis, & octonarium contemplatiuę ascendendum ad cœlestis quietis templum. Gre.s.ps.129.

Quindecim sicli valentes triginta drachmas, infimam perfectionem, quę est fructus trigesimi designant. leui.27.a. Isych.s.leui.27.

Quindecim cubitis eleuantur aquæ diluuij super terram, quum quinque sensus terreni hominis, & animalis & rationalis vitiis submerguntur. Gene.7.d. Ambr.de Noe.15.

Quindecim argenteis conduxit Hosee adulteram. Hose.3.a. vbi neque est vnitas vt in denario, neque binarius vt in vicenario: & designatur synagogā, neque virginem esse, neq; aptam coniugio Christi. Rup.s.hose.3.

Quindecim gradibus retrocessit sol, quum sanatus est Ezechias. Isa.38.b. Ambr epis.76.

16.

Gl. inter.s. Gen.37. SExdecim anni Ioseph perfectionem vitæ & doctrinæ designare possunt. Gene.37.a. Ad idem referri possunt sexdecim bases in occidentali plaga tabernaculi. Exod.26.36.

17.

DEcimo septimo die inundauerunt aquæ diluuij, & ingressi sunt filij Noe in arcam: vt designetur eum, qui ecclesiam ingreditur per baptismum, promittere decalogi obseruationem propter æternam requiem: & est typus inchoantium. Gene.7.b.

Decimo septimo anno venditus est Ioseph in Aegypto. Gene.32.g.

Au. epis.110. vel.119. Decem & septem annis mansit Iacob in Aegypto. Gene.47.f.

18.

Amb. s. luc.13. Aug. q. in iudi.37. Gre. ho.13. NVmerus decem & octo sic sumitur in muliere, quæ decimo octauo anno curata est à curuitate. vt in decem verbis intelligatur perfectio legis: & in octauo numero resurrectionis perfectio, quam assequuntur, qui à peccatorum curuitate liberantur. Luc.13.c. Et ter sex perfectionem legis euangelicæ designant. Et etiam triplicem legem, naturæ, scripturæ & gratiæ: in quibus curuatum fuit genus humanum, donec à Christo curatum est.

Rup.3. s. reg.19. Columna decem & octo cubitorum, perfectionem operum cum fide trinitatis, quia ter sex fiunt decem & octo. 3.reg.7.

20.

Rup. s. Agge.2. VIginti modiorũ aceruus est Christus, qui numerus binarius decenus est, quia videlicet nõ vnius tantũ, sed geminę substantiæ est, Deus & homo: sed Iudæis facti sunt decem modij: quia non Deum & hominem, sed tantum hominem crediderunt. Agge.2.c. Christus.

Rup.3. s. reg.7. Viginti cubitorum erat latitudo templi. 3.Reg.6 a. Ezec.41.a. designans latitudinem charitatis in duobus præceptis: quia hic numerus in deceno limite binarius est. Latitudo charitatis

Glo. inter. s. Exo.26 & s.3.reg.4. Viginti tabulæ tabernaculi: & columnæ atrij: & bases, & capita columnarum, doctores sanctos significare possunt: qui & ipsi præcepta seruant, & alios eadem seruare docent. Exod.26.27.36.38. Quater quini viginti fiunt: lex autem quinque libris, gratia vero noui testamenti quatuor euangeliis continetur: & doctores miro veritatis consensu completa in euangelio legis arcana manifestant, & pręfigurata in lege euangelii sacramenta. Viginti boues pascuales in cibum Salomonis per singulos dies, doctores sunt decalogi. 3.reg.4.c. Doctores.

Aug.2. de peccatorum meritis.35. Hych.1. leui.5. Tales illi viginti annorum adolescentuli figuram noui populi pręmiserunt, qui in terram promissionis intrarunt: qui nec in dexteram, nec in sinistram dicti sunt declinasse. Non enim ea viginti annorum ætas comparanda est innocentiæ paruulorum, sed ni fallor, hic numerus mysticum aliquid adumbrat & resonat. Vetus enim testamentum quinque Moysi libris excellit: nouum autem quatuor euangeliorum autoritate præfulget: qui numeri per se multiplicati ad vicenarium perueniunt. Quater enim quini, vel quinquies quaterni viginti sunt. Popul' Christianus

Hych. s. leui.27. Glo. inter. s. leui.27 & s. Exod.30. & s. num.1. Aug q. in nume.2. Viginti annorum & supra sunt, qui sufficientes sunt omnes virtutes operari, & subiicere omnes intelligibiles inimicos: demum firmi & fortes. Leui.27.a. A viginti annis & supra numerantur Leuitę & filij Israel: vt designentur ij, qui vetus & nouum testamentum habent: qu a viginti fiunt per quatuor & quinque inuicem multiplicata. Et qui legem intelligunt spiritualiter per gratiam euangelij. In hac ætate contra vnumquemq; bella vitiorum nascuntur. Exo.30.a. 38.d, Num.1.a. Fortes.

Gre. s.1 reg.7. Vicenarius continens bis decem legem nouam designat: atque ita perfecti cum per amorem prohibita vitant, euangelij sublimia complent mandata. Et in contemplatione perfecti denarium numerum habent in perfectione scientiæ: vicenarium vero in superna delectatione. 1.reg.7.a. Lex noua.

Glos inter. s. Exod.27. & s. Gene.18.31. Viginti cubiti introitus atrij designant subiectionem quinque sensuum per quatuor virtutes: vel legem euangelicam. Exod.27.c.38.b. Et viginti annis seruiens Iacob geminam charitatem designauit, cum obseruatione mandatorum. Gene.31.f. Propter viginti iustos promittit dominus se parciturum Sodomis. Gene.18.d. hoc est, propter seruantes mandata cum dilectione Dei & proximi, propter denarium & binarium. Virtutes.

Gre.15. mor.7. Decem cubitorum erat latitudo voluminis, longitudo vero viginti: quia latitudo operationis nostræ simpla est: & longanimitas spei in duplum tenditur: quoniam pro bono nostro opere & hic nobis mentis requies, & illic gaudia æterna præparantur. Zach.5.a.

Hych. s. leui.27. Viginti sicli valentes quadraginta drachmas, ieiunium, & pœnitentiam designant. Leuit.27.a. Viginti stateres panis dantur Ezechieli designanti pœnitentiam & laborem populi. Eze.4.a Ieiuniũ & pœnitẽtia

Vicenarius numerus infaustus habetur: in eo Esau accepit munera. Gene.32.d. Placet Esau, propter dualitatem denarij. Huc videtur referri posse gazophylacia Leuitarum. Ezech.45. Hier.aduer.Iouinia. &.f.Eze.45.

peccatores cōuersi. Viginti virorum plaga.1.Reg.14.b. designat peccantes per quinq; sensus: qui conuersi remedia inueniunt in quatuor euangelijs. Viginti argenteis venditus est Ioseph. Gene.37.f. Gre.f.1.Reg.14.

Viginti oboli sunt in siclo. Exo.30.b.

21.

Vniuersitas. NUmerus viginti vnius, vniuersitatem indicare solet propter triplicatum septenarium. Aug.epist.119.

Finis vitæ. Vicesimus primus dies mensis. Exo.12.c. finem vitæ designare potest: ideo vsq; ad eam vescuntur azymis: & est dies solemnis bonis. Et quia constat ex ter septem, plenissimum sacramentum trinitatis indicat. Agge.2.a. Hiero.f.Agg.2.

22.

VIginti duo prima apud Hebræos elementa traduntur: viginti duo rursus à protoplasto Adam vsq; ad Iacob, ex cuius semine initium duodecim tribus sumunt, patres fuisse memorantur. Tradunt etiam omnium creaturarum Dei species intra viginti duorum numerum colligi: propter hoc & Leuitæ, id est, qui seruiunt domino, & primogeniti filiorum Israël, admirabili hoc & sacrato numero titulantur. Num.3.f. Ori.f.Nu ho.4.

24.

DIe vicesima quarta cœpit ædificari templum domini. Agge.1.d. quia octonarius numerus, qui sanctus est, & in verę circuncisionis typo accipitur, triplicatus vicesimū quartum numerum facit: figuraliter nos docemur, vt ædificemus domum domini in amputatione carnis & vitiorum circuncisione: & veram puritatem esse credamus, in nomine patris & filij & spiritus sancti. Hiero.f.Agge.1.

Patriarchæ & apostoli. Viginti quatuor seniores patriarchę & apostoli dicuntur. Vel duodecim iudices Israel cum duodecim apostolis. Apoc. 4.a.19. a Suprema illa diuinissima, sanctissimaq; trinitas septenarium numerum, iuxta inscrutabilem suę sapientiæ profunditatem, ter sibi ipsi resumens, viginti quatuor demonstrauit. Siquidem ter septem viginti & vnum efficiunt: cui à vingiti quatuor ternarius deest: qui ternarius omnium creatrici diuinæ trinitati dedicatus est. Glo.inter.f.apo.19. Rup.3.f.apo. Aretas.f.apo.4.

25.

Perfectio sensuum & operum. IN numero viginti quinq;, qui est quadratus ex quinario, quinq; sensuum perfectio declaratur. Quod vtiq; indicat eum vocari ad opera operum in ministerio peragenda: qui ex omni parte multiplicatis & purificatis sensibus inuenitur esse perfectus. Ezec.40.b. Et vigintiquinq; stadiorum numerum. Ioan.6.b. Dicit perfectionem boni operis intrinsecus: quod quinq; sensibus p erficitur. Designat etiam impletionem legis, quæ quinq; libris continetur. Et ipsos exercentes bonas operationes in proximos per quinq; sensus. A vinginti quinq; annis assumuntur Leuitæ, cum incipiunt pugnæ vitiorum. Num.8.d. Secundum autem quòd hic numerus est medietas quinquagenarij, designat mediam perfectionem habentes. Ori.f.Nu.ho.5. Hiero.f.Eze.40. Rup.6.f.Ioan. Aug.f.Ioan.trac.25. Gre.f.Eze.ho.17.19 Glo.inter.f.Nu 8. Philo ꝙ deterior potior insidietur.

Abusus sensuum. In malum designat eos, qui firmati sunt in abusu sensuum: vt qui dorsa habebant ad templum versa: vel sunt, qui omnia referunt ad sensus. Eze.8.g.11.a. Hiero.f.Eze.8.11.

27.

TEr tria ter constituunt viginti septem: & designant potentias nostras ad bonum opus esse paratas per trinitatis confessionem: vnde tali die cessarunt aquæ diluuij, & arefacta est terra: in quo gerit figuram perfectorum. Gen.8.a.

28.

Longanimitas. VIginti octo cubiti longitudinis cortinarum tabernaculi designant perfectam longanimitatem: quia hic numerus est perfectus constans ex suis partibus aliquotis. Exod.26.36.

29.

VIginti nouem talenta auri fuerunt oblata in sanctuario. Exod.38.

30.

TRicenarius numerus sic se habet, vt trecentorum contineat sacramentum: Quod enim ibi centeni, hoc hic deni tertio multiplicati faciunt. Triginta autem cubitorum arcæ altitudo, quem numerum decies habet in trecentis longitudo, designat Christum, qui est altitudo nostra, qui triginta annorum ætatem gerens, doctrinam euangelicam consecrauit, contestans se venisse non soluere legem, sed implere. Legis autem cor in decem pręceptis agnoscitur. Triginta annorum erat Ioseph, quando eductus est de carcere, & totius Ægypti suscepit principatum: vt imminentis perniciē famis diuina prouisione depelleret, Gene.41.b. Qua ætate venit Iesus ad baptismum, & vidit cœlos diuisos, & spiritum Dei in columbæ specie venientem super se: vbi & primum cœpit sacramentum patefacere trinitatis. Luc.3. Sic trigesimo anno aperti Ori.f.gen.ho.2. Aug.12.contra Faust.14. Christus. Ori.f.gene ho.2. & f.Luc.ho.28.&.f. Eze ho.1. Gre.f.Eze.ho.2. Glo.inter.f.gen.41.

anno aperti sunt cœli Ezechieli, id est, Christo in baptismo. Eze.1.a. Triginta annorũ erat Dauid, quum regnare cœpit. 2.Reg.5.a.

Isyc.s.Leui.27. Glo.inte.s.Exo.26. Rup.3.s Reg 7.& 6. s.Ioan. Aug s.Ioan.trac 25. Glo.inter.s.3. Reg. 4.&.s gene.18.

Triginta sicli designant fidem trinitatis, cum obseruatione præceptorum: vel tres virtutes cũ præceptis. Exod.21.g. Valent sexaginta drachmas, pro fructu sexagesimo. Leui.27.a. Idem designant triginta cubiti longitudinis sagorum tabernaculi. Exod.26.b.36.b. Item triginta cubiti altitudinis templi. 3.Reg.6.a. Triginta stadia nauigata, perfectam impletionem legis designãt: quum sint quinquies sex. Vel quum ex secunda vnitate, id est, denario per ternarium ducto perficiatur, euangelicam fidem trinitatis indicat. Ioan.6.c. Triginta cori similæ in cibum Salomonis per singulos dies, fidem sanctæ trinitatis, quæ in lege domini cõtinetur indicant. 3.Reg. 4.c. Propter triginta iustos parcit Deus Sodomis. Gen.18.d. hoc est, propter seruantes legem cum fide trinitatis. Ter enim decem fiunt triginta. Ad hos referuntur triginta camœli fœtæ. Gen.32.b. Fides trinitatis cum obseruatione præceptorum. Perfecta impletio legis.

Gre.s.1.Reg.9. Triginta viri recumbentes cum Samuele, designant habentes fidem, quæ per dilectionem operatur. 1.Reg.9.d.

Ori.s.Mat ho.35. Amb.3.de spiritu sãcto.18. Triginta argenteis venditus est Christus, iuxta tempus, quod habebat ante prædicationem. Matth.26.b. Designant etiam pleniora mysteria nouæ legis. Zach.11.c. Mysteria nouæ legis.

Amb.epis.13. Triginta diebus sedens mulier in domo, designat animam intra se pœnitentiam agentem. Deut.21.c. Anima pœnitens.

Aug.1.q in euang.9 Glo inter.s.Mat.13. &.s. Eze.40. Gre.s.Eze.ho.40. Tricesimus fructus dicitur esse coniugatorum: quia hæc ætas est pugnantium: & illi habent acriorem conflictum. Insinuat autem fidem trinitatis. Matth.13.a. Et triginta gazophilacia. Eze.40.c. designant tricesimum fructum: & perfectionem vitæ actiuæ & contemplatiuæ cum fide trinitatis in prædicatoribus.

33.

Triginta tres filij egresi de Lia numerantur, in ingressu Iacob in Aegyptum. Gen.46.b.

Triginta tres dies purgationis mulieris parientis masculum numerantur post octo dies Leui.12.a.

Hiero.s.Eze 41. Bis triginta tres cubiti circuitus templi. Ezec.41.b. Indicant nos indigere duplici natiuitate, carnali & spirituali.

37.

Glo.inter.s.2. Reg. 23. Triginta septem fortes Dauid. 2.Reg.23.d. sunt fidem & obseruantiam decalogi, gratia septiformis spiritus operante honorantes.

38.

Aug.s.Ioan.trac.17. Glo.inter.s. Ioan 5. Triginta octo anni infirmitatis paralytici designant defectum impletionis legis, quæ quadragenario impletur: qui defectus est per binarium designantem duo præcepta charitatis. Ioan.5.a. Vel designant multitudinem & magnitudinem peccatorum, quibus opprimebatur.

40.

Aug 2.de consens.s euangeli.4.&.83.q. 57. Glo.inte.s.Exod 16 Quadragenarius numerus habet quater decẽ: ipse autem denarius ab vno vsque ad quatuor progrediente numero consummatur. Vnde laboriosi huius temporis sacramentum est, quo sub disciplina regis Christi, aduersus diabolum dimicamus: quod etiam illud declarat, quod quadraginta dierum ieiunium, hoc est, humiliationem animæ cõsecrauit lex, & prophetæ, per Moysen & Eliam, qui quadragenis diebus ieiunauerunt: & euangelium per ipsius domini ieiunium: quibus diebus quadraginta etiam tentabatur à diabolo. Matt.4.a. Quadraginta annis comederunt filij Israel manna in deserto. Exod.16.d. vt designetur totum tempus huius vitæ, quo secundum vetus & nouum testamentum viuimus. Tempus huius seculi

Aug.s.Ioan.trac.17 Quadragenario numero perficitur opus: fortasse ideo, quia in decem præceptis lex data est: & per totum mundum prædicanda erat lex: qui totus mundus quatuor partibus commendatur, Oriente & Occidente, Meridie & Aquilone: vnde denarius per quatuor multiplicatus, ad quadragenarium peruenit: vel quia per euangelium, quod quatuor libros habet, impletur lex: quia in euangelio dictum est: Non veni soluere legem, sed adimplere. Itaq; quadragenario numero quædam perfectio in operibus bonis significatur: quæ maximè bona opera exercentur in abstinentia quadam ab illicitis cupiditatibus seculi, hoc est, generali ieiunio. Quadraginta annorum erat Isaac, quando duxit Rebeccam. Gen.25.c. Perfectio operum.

Ori.s.Nu.ho.8. Ambr.ser.23. & de Noe 13. Dicitur. Num.14. Filij vestri erunt vagi quadraginta annis. Et quid haberet mysterij numerus iste declarat dicens. Secundum numerum dierum, quibus considerastis terram qaadraginta diebus: pro die per annum recipietis peccata vestra quadraginta annis. Timeo ego mysterij huius secreta discutere. Video enim quòd peccatorum in hoc ratio comprehenditur & pœnarum. Vnde quadraginta diebus & noctibus pluit in diluuio: vbi quatuor per decem multiplicantur: vt designetur transgresio decalogi: & tribulatio pœnitentiæ: & ætas huius vitæ, in qua Transgresio decalogi. Pœnitentia. Vita præsens.

in qua est pœnitendum. Gene. 7. 8. 18. psal. 94. Pœnitentiam etiam designāt quadraginta dies conditurę cadauerum. Gene. 50. a. Et quadraginta dies dantur puerperæ post partum maris. Leui. 12. Quadraginta dies dati Niniuitis ad pœnitentiam, tempus huius vitæ. Ioan. 3. b. Quadragesima iungitur passioni, propter pœnitētiam. Solet enim hic numerus esse laboris: vnde & designabit labores Christi. Eze. 41. Quadraginta annis nō habitata Aegyptus, designat impœnitentiam. Eze. 29. c.

Hiero. s. Eze. 29. 41. & s. Amos. 2. Aug epist. 119. & 12. contra Faust. 17. & s. ps. 94. Glo. inter. s. gen. 50. Rup 2. s. Eze. 21. & s. Ioan. 3.

Labores Christi. Impœnitentia.

Denarius perfectionem significat, quæ per quaternariū multiplicatur: vt designetur per quatuor mundi plagas fidem trinitatis esse prædicandam. Quia vero Christus fuit cum apostolis post resurrectionem quadraginta diebus: non semper quadragenarius numerus significabit pœnitentiam. Acto. 1. a.

Aug. q in gene. 169

Quadraginta dies & noctes, quibus fuit Moses cum domino, designant perfectionem decalogi, per quatuor mundi partes in lege noua futuram. Et quòd soli illi decalogum implent, quos euangelij gratia iuuat. Exod. 24. d. 34. Quadraginta iusti propter quos parcit Deus Sodomis, sunt legis & euangelij præcepta seruantes. Gen. 18. d.

Glo. inte. s. Exo. 24. & s. gene. 18.

Quadraginta diebus est immunda mulier post partum masculi. Leuit. 12. d. quia tot diebus embrio vegetatur, & transformatur, quousq; in corpus organicum perfectum suis debitis & harmonicis mēsuris conducatur, vt dispositum sit ad suscipiēdam animam masculeam, quæ est potissima hominis ratio.

Geor. vene. canti. 2. tono. 3. cap. 16. Hych. s. Leui. 12.

Quadraginta diebus dormiens Ezechiel super latus dextrum, quadraginta annos captiuitatis domus Iuda designauit. Eze. 4. b. Quadraginta annis contulerat Deus beneficia filijs Israel, qui non sunt conuersi. psal. 94.

Hiero. s. Eze. 4. Glo. inter. s. ps. 94.

Quadraginta annis iudicans Eli Israel designat transgressionem mandatorum: ideo iudicat quadraginta annis quia legis austeram disciplinam ad timorem subiectæ plæbis exibuit: vt materiam humanæ conditionis per concupiscentiam fragilem per timorem retineret. 1. Reg. 4. d.

Gre. s. 1. Reg. 4.

Post quadraginta dies emissus coruus, non est reuersus, aut aquis vtiq; interceptus, aut aliquo supernatante cadauere illectus: significat homines immundicia cupiditatis teterrimos, & obhoc ad ea, quæ foris sunt in mundo, nimis intentos, aut rebaptizari, aut ab his, quos præter arcam, id est, præter ecclesiam baptismus occidit, seduci & teneri.

Aug. 12. contra Fausti. 20.

Quadraginta vaccas dedit Iacob Esau fratri suo in munus. Gene. 32. d.

Quadraginta bases æneæ erant sub viginti tabulis tabernaculi. Exo. 36. e.

42.

Constat numerus descensionis Christi in mundum per quadraginta & duos patres secundū carnē: velut per quadraginta duas mansiones descendentis vsq; ad nos: & per totidem mansiones est ascensus filiorum Israel, vsque ad hæreditatis promissæ principium. Num. 33.

Ori. s. Nu. ho. 27.

Quadraginta duobus mensibus calcabitur ciuitas sancta: vt designetur abundantia iniquitatis in tempore Antichristi, quia numerus ille est superfluus seu abundans. Apo. 11. a.

Rup. 6. s. apo.

Quadraginta duo pueri occisi ab vrsis. 4. Reg. 2. d. designant quadraginta duos annos post passionem Christi, quum euersa est Hierusalem à Tito & Vespasiano.

Aug. ser. 204.

45.

Propter quadraginta quinq; iustos promittit se dominus parciturum Sodomis. Gene. 18. d. Vbi designantur ij, qui corpus quadragenaria abstinentia domant, & quinq; sensibus ordinatè vtuntur.

Gl. inter. s. gen. 18.

46.

Quadraginta sex annis ædificatum templum. Ioan. 2. d. designat corpus Christi de Adam assumptum: in cuius nomine secundum literas Gręcas numerus quadraginta sex inuenitur. Item quadraginta sex dies, quibus corpus humanum in vtero formatur.

Aug s. Ioan trac. 10. Rup. 3. s. Ioan.

50.

Quinquagenarius numerus remissioni & indulgentiæ consecratus est. Secundum legem enim quinquagesimo anno remissio erat: vt si quis distraxisset possessionem, eam reciperet: si liber in seruitutem venisset, reciperet libertatem: indulgentiam debitor reciperet: exul rediret ad patriam. Leui. 25. Spiritalis ergo Noë Christus in arca sua, in qua humanum genus de interitu liberat, id est, in ecclesia sua, hunc quinquagenarium remissionis numerum in latitudine collocauit. Nisi enim remissionem peccatorum donasset credentibus, non fuisset per orbem terrę ecclesiæ latitudo diffusa. Gene. 6. Et propter quinquaginta iustos parcit Deus Sodomis.

Remissio.

Ori. s. Nu. ho. 5. 25. & s. Mat. cap 14. Ambr. s. Luc. 9. & 2. polo. Dauid. 8. Hiero. Aglasiæ. & s. Isa. 3. Isyc. s. Leui. 25. 27. Glo. inte. s. gen. 8. 18 Aug. ser. 198.

Sodomis. Gene.18.d. Et psalmus quinquagesimus est pœnitentię & re missionis. Et lex data est quinquagesimo die. Exod.19. Et festum nouarum frugum fit quinquagesimo die. Et quinquagesimo die venit spiritussanctus super apostolos. Acto.2.a. Et quinquageni discumbunt in conuiuio Christi, propter remissionem iubilæi. Luc.9. Princeps super quinquaginta est Christus, qui est princeps remissionis. Isa.3.a. Ad remissionem & ad gratiam pertinent quinquaginta bati olei. Luc.16.b. Et quinquaginta sicli. Leui.27.c. 2.Reg.23.d. Et quinquagesimum caput prædæ datur Leuitis & sacerdotibus. Num.31.d. Quinquaginta & quingenti, cognatus est numerus. Decadæ enim quinquaginta faciunt quingentos. Sed & ex alia parte numerus iste sacratus fit. Septem enim septimanis, si addatur vnius numeri perfectio, quinquaginta faciunt dies. Similiter & septuaginta septimanis, si addatur vnius decadæ consummatio, faciunt quingentos. Quod etsi abundantius adhuc sacramenta quinquaginta & quingentorum numeri placet colligere: habemus Num.31.d. vbi de hostium spolijs, quidam quidem offerunt in dona Dei quinquagesimam portionem, qui non processerunt ad bellum: quidam vero qningentesimam: & vtiq; non inaniter: sed ad indulgentiam referri videntur. (Rup.s.Age.2.) Quinquaginta lagenæ. Agge.2.c. remissionem per Christum significant: sed Iudæis fiunt viginti: quia solum confitentur duos denarios in ipso, nempe natiuitatem & mortem: sed negant tres, resurrectionem, ascẽsionem, & aduentum ad iudicium.

(Isyc.s.Leui.25.) Quinquagesimus annus iubilæi, diem iudicij designare potest, quando in nouissima tuba resurgent mortui. Leui.25.b. (Dies iudicij.)

(Philo. q̃ ulterior potiorum dicitur. Glo.inter.s.Nu.8. Isyc.s.Leui.27.) Quinquaginta annorum Leuitæ, sunt habentes internam quietem: qui fiunt custodes vasorum, tanquàm iam perfecti. Leui.8.d. Nu.8.d. Exo.18. Quinquaginta autem sicli valentes cẽtum drachmas, perfectionem vsq; ad martyrium designant. Levi.27.a. (Perfecti.)

(Aug.epist.119. Glo.inter.s.Exo.26 27. Hiero.s.Eze.40. Gre.s.Eze.ho.17.) Quinquaginta ansulæ in cortinis, & quinquaginta circuli aurei, æternam requiem significant, quæ per dona spiritussancti habetur. Exod.26.a.36. Vel recordationem supernæ quietis: aut humilitatem compunctionis. Et quinquaginta cubiti atrij ad occidentem, designant requiem post hanc vitam: ad orientem vero remissionem & spem quietis. Exod.27.38. Vel remissionem & resurrectionem: vt post septem hebdomadas per diem resurrectionis ad regna cœlorum perueniatur. Ezec.40.c. Denarius coniunctus quadragenario fit quinquagenarius: vnde cum labore celebramus quadragesimam ante pascha: cum lætitia vero tanquàm acceptã mercedem quinquagesimam post pascha. (Aug.s.Ioan.trac.17. & 83.q.57. & s. psal. 150.) Nam huic tanquàm salutari labori boni operis, qui pertinet ad quadragenarium numerum, additur quietis & fœlicitatis denarius, vt quinquagenarius fiat. Significauit hoc & ipse dominus multo apertius, quando post resurrectionẽ quadraginta diebus conuersatus est cum discipulis suis in terra, quadragesimo autem die, quum ascendisset in cœlum, peractis decem diebus misit mercedem spiritussancti. (Aeterna quies.)

(Aug.h.cõt.Faus.14) Quinquaginta cubiti latitudinis arcæ, designant diffusionem charitatis in ecclesia per spiritũ sanctum, qui datus est nobis. Quinquagesimo enim die post resurrectionẽ suam Christus sanctum spiritum misit, qui credentium corda dilatauit. Gene.6. (Charitatis diffusio.)

(Hiero.s.Isa.3.) Duo quinquagenarij missi ad Eliam. 4. Reg. c. diabolum designant: qui in suis imitatur pœnitentiam, quam non habent. Designant etiam superbos. Tertius vero typus est verè pœnitentium. (Diabolus. Superbi. Pœnitentes.)

Vnus seruus debebat denarios quingentos: alius quinquaginta. Luc.7.f.

60.

(Rup.4.s.Exo.17. Gre.s.cant.3 6. Glo.inter.s.cant. 3. Isyc.s.Leui.27. Glo.inter s.Leui.27 & s.3.Reg. 4 & s. Ezech.40. & s. Matth.13. Aug q.in euang.9. Gre.s.Eze.ho.17.) SExagenarius ex senario perfecto denarioq; compositus, perfectionem significat antiquorũ patrum: qui legem scriptam non habentes, decalogum tamen legis, bene & perfectè operando laudabiliter adimplerunt: quos significabant sexaginta columnæ atrij. Exod.27. Sexaginta fortes, sunt omnes perfecti, qui fuerunt ante nos in ecclesia: vel prædicatores: qui dũ decẽ præcepta, quo spiritualius & fortius in sex diebus compleuerunt sexagenarium numerum perfecerunt. Canti. 3. c. Sic sunt sexaginta reginæ. Canti. 6. c. Annus ergo sexagesimus est vita spiritualis. Vsque ad sexaginta annos dant pro voto quinquaginta siclos, & fœmina triginta valentes sexaginta dragmas. Leui.27.a. Vltra sexaginta sunt, qui à statu perfectionis imminuti esse videntur. Sexaginta cori farinæ in cibum Salomonis per singulos dies, perfectionem operum designant. 3.Reg.4.c. Isaac sexagenarius erat, quando genuit Iacob & Esau. Gene. 25.d. Sexagesimus fructus virginum, tum propter otium interius, quia contra carnis consuetudinem minime pugnant, tum propter perfectionem operum, quæ illo numero exprimitur. Matth.13.a. Mar.4. Sexaginta cubiti in templo perfectionem mundi significant, & perfectionem operum. Eze.40.c. 3. Reg.6. (Antiqui patres. Perfecti. Prædicatores. Perfectio operum.)

(Aug.83.q.55. Rup s.cant.6.) Sexaginta reginæ. Canti.1.a. designant animas regnantes in intelligibilibus & spiritualibus: quia denarius numerus significare potest vniuersitatis scientiam, quę si ad interiora & intelligibilia referatur: quæ senario numero significantur, fit quasi decies sexies, quod est sexaginta. (Animæ perfectæ.)

Sexaginta sunt generationes fidelium, quę fuerunt ab Adam vsq; ad Christum: quæ tamen fuerunt sexaginta duæ: sed dicuntur sexaginta: sicut dicuntur septuaginta interpretes, licet fuerint septuaginta duo. Epipha.2.contra reses.tomo.

Sex ætates. Sexaginta diebus fleuit filia Iephte virginitatem suam. Iudi.11.g. designans pœnitentes in sex ætatibus: vel quòd toto tempore seruandus est decalogus. Aug.q.in iudi. Chrys.de Ieph. Multa.

Sexagenarius est senex infirmus in proposito. Leui.27.a. Glo.inte.s.Leui.27.

66.

SExaginta sex animæ de femore Iacob ingressæ sunt in Aegyptum. Gene.46.

Sexaginta sex dies cōsiderantur purgationis à partu fœminæ post immundiciam mēstrui. Leui.12. b. designant in hoc mundo & in hac vita procurandam esse peccatorum purgationē per pœnitentiam.

70.

Perfectio intellec9. Discipuli Christi. Martyres. Doctores. SEptuaginta in domo Iacob. Gene.46. designant perfectionem intellectus & prudentiæ. Et in septuaginta palmis, denotatur intelligibilis, senior, incorruptaque naturæ ratio. Exod.15. d. Possunt etiam tam domus Iacob, quàm palmæ designare discipulos Christi: & palmæ martyres, ob victoriam. Et septuaginta senes, qui erant cum Mose. Exod.24.a. sunt discipuli Christi: & ordo doctorum septiformi gratia in decalogo perfectorum. Et quia sunt septem decades, pertinent ad legem veterem: vt septuaginta anni vitæ. psal.89. Philo.d migr.Abra. Amb.ser.24. Hier.&.Aug.s.ps. Glo.inter.s.Exo.15. 24. Rup 3.s.Exo.4

Gra & sciētia legis. Septuaginta sicli argenti in vna phiala. Num.7. quia est numerus ex septenario & denario compositus, euangelicam septiformis spiritus gratiam, & legis, cuius decem præcepta sunt, significant scientiam. Rup.1.s.Nu.18.

Remissio post pœnitentiam. Requies laborum. Septuaginta diebus planxerunt Iacob. Gene.50.a. decuplato videlicet septenario: quia luctus mortui sunt septem dies. Eccl'i.13.b. Septuaginta autem anni captiuitatis Iuda in Babylone, designant cursum vitæ in carne: vel totum tempus ecclesiæ. Septuaginta autem anni Tyri, post quos restituitur in antiquum statum. Isa.23. d. significant remissionem post pœnitentiā. Et septuagesimus annus Hierusalem. Zach.1.c. requiem post labores significant. Septuaginta cubiti latitudinis templi. Eze.41.d. Glo.inter.s.gene 50 Geor.vene.cant. to no.7.cap.34. Aug.1.ps.125. Hiero.s.Isa.23.&.s. Zach.1. Hiero.s.Eze.41. Glo inter.s. Iudi.

Septuaginta filij Gedeō occisi ab Abimelech. Iud.9.a. septuaginta linguarū numerū faciunt.

Septuaginta de popu'o percussi. 1. Reg.6.d. designant hæreticos, adscribentes sibi dona spiritussancti. Et septuaginta seniores colentes idola. Ezec.8.d. denotant eos, qui per mandatorum transgressionem, sanctum numerum septenarium inficiunt. Gre s.1.Reg.6. Hiero.s.Eze.8.

75.

SEptuaginta quinque annorum egressus est Abraham de terra sua. Gene.12.b. Qui numerus est in confinio intelligibilis & senioris naturæ, per septuaginta significatæ, & sensibilis & iunioris, quæ quinq; sensus æquat numero. Philo d migr. Abra.

77.

VSq; ad septuagies septies dimittuntur peccata: vt remissio intelligatur de peccatis in hoc mundo degentium. Quòd si alia committantur peccata: illa non remittuntur. Designat etiam omnia peccata, quæ à tempore Adæ, vsque ad finem in proximum committuntur. Matt. 18. c. Luc.17. a. Exprimit etiam hic numerus abundantiam diuinæ remissionis. Ori.s.Mat. ho.6. Aug.d verb domi. 15. Amb.s.Luc.17.

Septuaginta septem est numerus resolubilis in partes æquas: vt in septem & vndecim. Ideo peccatum Lamech ostenditur remisibile: vnde & ipse confessus est peccatum suum. Cain autem etiam Deo negare ausus est. Septuagies autem septies vltio de Lamech, designare potest punitionem, vsque ad aduentum Christi: quia post septuaginta septem generationes facta est redemptio generis humani. Vel datur vltio septuagies septies: quia multiplicauit peccata à Cain. Rupr.s.Amos.1. Hier. ad Dama. q.1.

80.

Animæ imperfectæ. Prædicatores falsi. OCtoginta producitur ab octonario, qui est numerus diminutus. Octoginta concubinæ. Canti.1.a. designant animas terrenorum mercedem accipientes. Vel animas minus perfectas. Denario enim significatur scientia vniuersitatis: quæ si ad terrena & corruptibilia referatur, quæ octonario significari possunt, fiunt octoginta. Vel quia denario significatur decalogus, per octonarium vero resurrectio, designantur prædicatores falsi, qui falsi sunt per desiderium, Aug.83 q.55. Rup.s.canti.6. Grego s.cant.6.

siderium, scripturam tamen diuinam & resurrectionem, quam credimus, manifestant per verbum.

Hiero. Aglasiæ. & s. ps. 89. Aug. s. ps. 89. Octoginta cori tritici, designant fidem resurrectionis Christi. Luc. 16. b. Octoginta autem anni vitæ humanæ, ad nouam legem pertinent, propter octonarium. psal. 89. Fides resurrectionis.

Isych. s. Leui. 12. Octoginta dies dantur separationis & purgationis mulieris parientis fœminam. Leui. 12. b. & designant tempus, quo formata est in agro Dei fœmina, quod duplum est ad formationem masculi: quia geminata est pœna peccati in muliere.

86.

Glo. inter. s. gene. 16. Octoginta sex annorum erat Abraham, quando genuit Ismaelem. Gen. 16. d. vt designetur eum genuisse tempore vitæ carnalis, quum nondum peruenerat ad perfectionem vitæ spiritualis. Octoginta sex autem annorum quantitas duobus disponitur terminis. Est enim in deceno limite octonarius, in singulari senarius. Senarius perfectus numerus ipse quodammodo est Abraham, perfectorum vir operum, sed parui & frigidi sanguinis. Octonarius autem, qui & à Philosophis fœmina dicitur, ipse in deceno limite quodammodo est Agar, infirmior quidem, quia fœmina, sed fœcundior viro, quia iuuencula. (Ruper. 5. s. gene. 27.)

90.

Hiero. s. Eze. 41. Nonaginta cubiti longitudinis templi. Eze. 41. b. perfectiorem statum designant: quia nonagenaria peperit Sara. Gene. 21. a. Perfectior status.

Rup. 2. s. Eze. 15. Designant etiam angelos, qui per additionem hominis fiunt centum. Angeli.

98.

Gre. s. 1. Reg. 4. Numero nonaginta octo duo desunt, vt sit centenarius. Eius ætatis erat Eli: quia perfectè maturitatis extitisset, si sacramentum geminum in redemptoris nostri cognouisset incarnatione: videlicet veram diuinitatem in humanitate. Nunc quia multa de lege veteri plurima de mandatis cœlestibus recte intelligit, nonaginta octo annorum est. 1. Reg. 4. c.

99.

Glo. inter. s. gen. 17. Nonaginta nouē annorum erat Abram, quum mutauit nomen, & accepit circuncisionem. Gene. 17. a. quia iam perfectioni propinquior erat: & cœlestem desiderabat societatem.

Glo. inter s. Luc. 15. Aug. de verb. aposto. 1. ser. 9. Nonaginta nouem oues. Matth. 18. b. angelos significare solent. Possunt etiam designare Iudæos superbos: qui se sanos putant: nec humiliari ad medicum volunt: ideo relinquuntur in montibus, hoc est, in tumore superbiæ. Angeli. Iudæi.

100.

Ori. s. gen. ho. 2. Rup. s. Iudi. 11. Centenarius numerus plenus in omnibus & perfectus ostenditur: & totius rationalis creaturæ continet sacramentum: sicut in eungelijs legimus, vbi dicit: quia habens quis centū oues, ex quibus quum perijsset vna, relictis nonaginta nouem in montibus, descendit quærere eam, quæ perierat: quamq; inuentam humeris suis reportauit: & posuit cum illis nonaginta nouem, quæ non perierant. Hic ergo centenarius totius creaturæ rationalis est numerus: quoniam non ex semetipso subsistit, sed ex trinitate descendit: & longitudinem vitæ, hoc est, immortalitatis gratiam ex patre per filium ac spiritū sanctum suscepit: idcirco triplicatus ponitur: vt pote, qui ad perfectionem, per gratiam trinitatis augetur: & qui ex centenario per ignorantiam lapsum, per agnitionem trinitatis restituat in trecentos. Matt. 18. b. Luc. 15. (Hila. s. Mat. cano. 18. Amb. s. Luc. 15.) Creatura rationalis.

Rup. s. gene. 27. Centesimo anno Abrahæ natus est Isaac. Gen. 21. a. Cum nascitur Isaac, cuius generationem vnica Dei gratia operata est, paternæ ætatis numerus plenus & integer, vnus & simplex, id est, solo limite centeno contentus est sub vnitate. Vnitas namq; apud philosophos, neq; mas neq; fœmina dicitur: & proinde rectè sub centena vnitate paternorum annorum Isaac nascitur: cuius generationem, neque viri, neque fœminæ natura, sed sola diuinæ promissionis veritas operatur.

Ori. s. Leui ho. 16. 26. Glo. inter s. Leui. & s. 1. Par. 12. Centum in bonum & in malum sumitur: Nam inueniuntur centum inimici dæmones. Et Abraham centenarius credidit, & genuit Isaac. Et centum fideles persequuntur decem milia contrarias virtutes: vbi ponitur numerus finitus pro infinito. Leui. 26. c. Et centū milites sunt, qui perfectioni student. 1. Par. 12. b.

Hie. s. Eze. ho. 18. 22. Centum cubiti longitudinis atrij, spem cœlestium significant, & cœlestem vitam: quum à Spes cœlestium

sinistra

Perfectio operum. ſiniſtra tranſit in dextram. Item fructum centeſimum. Exod.26.28. Ezech..40.c. Centum etiã cubitorum erant longitudo & latitudo templi. Eze.41.c. vt oſtendatur nos mente, ſermone, & operibus Deo ſeruire debere. Vel deſignatur perfectio operum. Gr.ſ.Eze.ho.18.22. Glo.inter.ſ.Exo.26

Cœleſte Præmium. Centuplum inuenit Iſaac, quum ſeminaſſet. Gene.26.c. hoc eſt, magnum cœleſtis patriæ lucrum: & fructum euangelicum. Et centuplum in hac vita accipiendum. Matth. 19.d. ſignificat omnia: vt ſit iuxta illud: Nihil habentes & omnia poſsidentes. Centum annorum puer in fœlicitate deſignat perfectam ætatem. Iſa.65.d. Centeni autem diſcumbunt in cõuiuio Chriſti: quia ille numerus eſt vnitati diuinæ conſecratus. Matth.6. Centeſimus autem fructus eſt martyrum, & eorum, qui mortem habent in contemptu. Matth.13.a. Eſt etiam contemplatio æternæ vitæ: & opera intentione æternitatis facta. Glo inter.ſ gen.26. Aug epi 89. Hiero.ſ Iſa.c 5. Ori.ſ.Mat cap.14. Aug ..q in euang.9 Gre.ſ Eze.ho.17. Glo.inter.ſ Mat.13

Mia Dei. Præcepta legis. Centum bati olei deſignant magnam Dei miſericordiam. Et centum cori tritici, præcepta legis, quibus tenebantur Iudæi. Luc.16.b. Hiero Aglaſiæ.

Profectus. Centum cubiti à porta interiori ad exteriorem. Eze.40.d. deſignant altiorem profectũ eorum, qui iam perfectionem attigiſſe videbantur. Gre.ſ.Eze.ho.19.

Duces fidelium. Centum arietes in cibum Salomonis per ſingulos dies.3.Reg.4.c. ſunt duces Chriſtiani gregis, qui cum ſubditis ſuis æternam gloriam conſequi feſtinant. Centum alieni ſunt adiutia perfecti. Leui.26.b. Glo.inter ſ.3.reg.4 & ſ.Leui.26.

Centeni anni ſexcentis vitæ Noë, ſingulas ætates deſignant. Gen.7.a.

Centum agnis emit Iacob partem agri à filijs Hemor. Gen.33.d.

Centum talenta argenti in vaſis tabernaculi. Exod.38.

110.

CEntum & decem annis vixit Ioſeph, deſignans in ea ætate mori eos, qui decalogum obſeruant. Gene.50.

120.

CEntum viginti annorum erat Moſes, quum mortuus eſt, data lege, deſignans ſpiritum ſanctum, venturum ſuper centum viginti diſcipulos. Deut.34.b. Vel deſignat perfectionem mandatorum, quæ eſt in duobus præceptis charitatis. Hiero.de manſio. Glo.inte.ſ.Deut.34

Dedit regina Saba regi Salomoni centum viginti talenta auri.3.Reg.10.d. Numerus hic cõſecratus vitę hominum eorum, qui fuerunt in diebus Noë: quibus illud conceditur ſpatium vitæ, quo inuitantur ad pœnitentiam: offert ergo Chriſto eccleſia in auri ſpecie & pondere, nõ ſolum multitudinem ſenſuum ſuorum & intellectum: ſed lege Dei conſecratos indicat ſenſus per hunc, qui Moſi annos continebat numerum. Gene.6.a. Deut.34.c. Ori.ſ.canti.ho.2.

127.

CEntum viginti ſeptem annos vixit Sara, vitæ perfectæ typum gerens: quia centum & viginti ſeptem ſunt numeri ſolidi. Gene.23.a. Glo.inte ſ.gen.23.

130.

CEntum triginta annorum erat Iacob, quando ingreſſus eſt in Aegyptum. Gene.47.b.

Centum triginta ſicli argenti in acetabulo, deſignant vnius Dei triumq; perſonarum fidem propter centenarium & tricenarium. Nu.7. Rup.ſ.ſ Nu.18.

137.

CEntum triginta ſeptem annis vixerat Iſmael, quando appoſitus eſt ad populum ſuum. Gene.25.b.

140.

CEntum quadraginta annis vixit Iob poſt flagella. Iob.42.d. vt deſignetur ducendo decẽ per quatuordecim, quòd vtrunq; teſtamentum eccleſia cuſtodiens, & tam ſecundum legis decalogum, quàm ſecundum quatuor euangelij libros viuens, vſq; ad perfectionis culmen extendiur. Gre.35.mor 25.

144.

CEntum quadraginta quatuor cubiti muri minoris Hieruſalem. Apo.21.c. deſignãt minores & infirmiores per bona opera ad cœleſtem Hieruſalem peruenientes. Rup.12.ſ.apo.

147.

147.

Centum quadraginta septem annorum erat Iacob quando mortuus est, & appositus ad populum suum. Gene.50.a.

150.

Aug. s. ps.150. Centum quinquaginta diebus obtinuerunt aquæ diluuij terram. Gene. 7.d. vbi triplus est quinquagenarius, tanquàm eum multiplicauerit trinitas. Designatur autem altitudo baptismi in sacrando nouo homine, ad tenendam quietis & resurrectioniss fidem. Resultat enim ex septuaginta & octoginta, quę sunt à septem & octo.

153.

Aug. s. ps.49.119.150 & 83.q.57.&.s. Ioã. trac.122. Centum quinquaginta tres pisces. Ioan.21.b. designant perfectos: qui numerus fit ex ter quinquaginta, additis tribus: & ex decem & septem, sumptis omnibus prioribus numeris. Perfecti. Designant etiam perfectam ecclesiam militãtem, quæ denario ad quinquagenarium addito absoluetur in fine mundi. Vel ita consideretur: quòd ex septem & decem, fiunt decem & septem: quæ si per trigonum ducamus, fiunt quinquaginta vnum. Legimus autem quòd annus quinquagesimus iubileus vocari iussus est: in quo videlicet cunctus populus, ab omni operatione quiesceret. Sed vera requies in vnitate est. Diuidi quippe vnum non potest. Vbi enim scissura diuisionis est, vera requies non est. Ducamus ergo per trigonum quinquaginta vnum, & fiunt centum quinquaginta tres. Quia ergo omnis nostra operatio in fide trinitatis exhibita, ad requiem tendit, decem & septem ter ducimus, vt ad quinquaginta vnum venire debeamus. Et quia vera nostra requies tunc est, quum ipsam claritatem trinitatis agnoscimus, quam in vnitate diuinitatis esse certum tenemus, quinquaginta & vnum ducimus, & electorum summa in superna patria quasi centum quinquaginta trium piscium numerum tenemus. Electi. (Gre. ho.24.)

Cyril.12.s.Ioan.63. Vel centenarius ibi designat gentilem populum: quinquagenarius Iudaicum: ternarius cõfessionem trinitatis, per quam saluamur.

Rup.14.s.Ioan. Vel designat tres gradus in ecclesia: centenarius imperfectos, qui multi sunt: quinquagenarius mediocres: ternarius perfectos, qui pauci sunt. Tres gradus in ecclesia.

175.

Centum & septuaginta quinque annis vixit Abraham: vt diceretur mortuus in senectute bona. Gen.25.b.

180.

Glo.inter.s.gen35. Centum & octoginta annorum mortuus est Isaac. Gene. 35.d. Quo numero perfecta ætas signatur.

200.

Glo.inter.s.ge.32. Ducentæ capræ & ducentæ oues erant in muneribus, quæ obtulit Iacob Esau. Gen.32. quia binarius princeps alteritatis gratus est Esau.

Grego.s.canti.8. Rup.1. Hose.3. Ducenti argentei, qui dantur custodientibus fructum vineæ. Canti. 8. d. designant duplicem retributionem, quæ datur benè operantibus: nempe centuplum in hac vita, & vita æterna in futuro. Vel quum sit binarius in tertio gradu, designat coniugium ecclesiæ cũ Christo.

250.

Ducenti quinquaginta sicli calami, & etiam casiæ, ponuntur in vnguento sacerdotum. Exod.30.c.

Ducenti quinquaginta calami numerantur in lateribus suburbanorum ciuitatis Ezechieli demonstratæ. Ezech.48.b.

273.

Ori.s.Nu.ho.4. Ducentorum septuaginta trium numerus, significat illos dies, qui ex nouem mensibus & triduo mensis decimi colliguntur: qui fiunt simul ducenti septuaginta tres; quibus humano generi in hunc mundum præbetur ingressus.

300.

Cum

Crux. CVm trecentis inuenies Abraham vincentem aduersarios. Gene. 14. b. Et Gedeon cum tre- Ori. [illegible]
Obseruatio legis. centis lingua aquam lambentibus superat. Iudi. 7. a. in quibus designatur crux per T. Et Aug. q. [illegible]
Gentiles. huius numeri erat longitudo arcæ Noë: qui multiplicatur per decem & triginta: & designat G[illegible] Rup. r. [illegible] Iudi. [illegible]
obseruationem legis. Gene. 6. Trecenti etiam viri Gedeonis, designant gentiles virtute crucis Glo. inter. 1. gen. 45
Christi seruatos. Vel habentes perfectam cognitionem trinitatis crucem Christi ferentes. Tre- & s. iudi. 7.
centos argenteos dedit Ioseph Beniamin fratri suo: qui designant fidem trinitatis & crucis Christi. Gene. 45.

Trecentis cubitis longa erat arca Noë, vt sexies quinquaginta compleantur: sicut sex ætati- Aug. 12 cont a Fau.
bus omne huius seculi tempus expenditur: in quibus omnibus Christus nunquam destitit præ- stū. 14.
dicari: in quinta per prophetiam prænunciatus in sexta per euangelium diffamatus. Gene. 6.

Trecentis denarijs æstimabat Iudas vnguentum. Ioan. 12. a. quia peccatoribus pluris con- Amb. 3. de spū sctō.
stat remissio peccatorum: & indulgentia videtur esse preciosior. Designabatur etiam crux 18. & de Ioseph 3.
Christi.

Numerus trecentarum vulpium, quæ à semetipsis diuersæ & dissonantes erant, triplicem Ori. s. canti. ho. 4.
formam indicant peccatorum, cordis, oris, & operis. Iudi. 15. a. Trecenti currus Pharaonis, Glo. inter. 1. Exo. 14
sunt pugnantes contra fidem trinitatis. Exod. 14. a. Ad idem referuntur trecentæ vnciæ, quas appendebat ferrum hastæ Iesbibenob. 2. Reg. 21. c.

318.

CVm trecentis decem & octo Abraham aduersarios debellauit. Gene. 14. b. quia nos in sa- Aug. q. in iudi. 37.
cramento crucis, quam T. litera significat, quæ pro trecentis sumitur, quinque sensus carnales nos prius varijs vitijs captiuantes superamus. Decem & octo vero ex ternario & senario multiplicatus, fidem trinitatis & perfectionem operis significat.

Figuram etiam tenent trecentorum decem & octo episcoporum, qui Niceno concilio in- Hila. de synodi. circa finem.
terfuerunt.

390.

TRecenti nonaginta dies, quibus dormiuit Ezechiel super latus sinistrum. Ezec. 4. b. Capti- Hiero. s. Eze. 4.
uitatem domus Israel designauerunt: quæ cœpit tempore regis Phacee vsque ad extremum annum Assueri, qui & Artaxerxes.

400.

CVm quadringetis viris occurrit Esau fratri suo Iacob, quibus illi timorem incussit. Gen. 32. Quadringentis annis fuit peregrinum semen Abrahæ in terra non sua. Gen. 15.

430.

QVadringetorum triginta annorum dicitur fuisse habitatio filiorum Israel in Aegypto. Exod. 12. g.

500.

QVingenti sicli myrrhæ & casiæ mysterium tenent centupliciter perfectorum: vt remissio- Ori. s. canti. ho. 2.
Remissio. nem datam per Christum significent. Quinquagenarius enim Iubileus in his est quintupliciter positus.

Recte quingenta iuga boum, & quingentę asinæ possideri à Iob referuntur. Iob. 1. a. quia Gre. 1. mor. 30.
vel in hoc, quod prudenter sapimus, vel in hoc, quod humiliter ignoramus, dum æternæ pacis requiem quærimus, quasi intra iubilei numerum tenemur.

Quingenti, qui de quinque consurgunt, quicuplicati, quinquaginta quinque faciunt: peractis Hiero. s. Iob. 1.
lubricæ ætatis fragilitatibus, in virum perfectum hominem transisse significat: & vt per decies
Ecclesia. quinos in quinquaginta perueniunt: ita per decies quinquagenos ad quingentos ascendunt. Similiter ecclesiam totam columnam & firmamentum veritatis Christi figurat: in qua sensus nostri, vel purificationem, vel remissionem peccatorum accipiunt: quia in isto numero non solum remissio peccatorum, sed etiam aduentus sancti spiritus declaratur.

Quingenti cubiti erant in vno latere muri templi. Ezech. 42. d.

600.

SExcentesimo anno vitæ Noë cōpleta est arca. Gen. 7. b. 8. d. quia sexta ætate veniente Christo instituta est ecclesia, quam ingrediantur seruandi: vt iam in egressione ab arca finis mūdi designetur: quando iam non erit opus arca.

Ori.s.Iudi.ho.4. Gre.s.1.Reg.13. Senarius numerus, qui multiplicatus venit in sexcentos, mundi huius figuram tenet: qui in sex diebus dicitur consummatus. Sexcentos ergo in aratro dicitur percussisse ille, qui per crucem domini crucifixus est mundo. Iudi.3.d. Sex dies in boni operis studio conceduntur. Centenarius autem numerus summam continet numerorum. Sexcenti ergo viri sunt opere & cordis deliberatione robusti.1.Reg.13.c. Fortes.

666.

Glo.inter.s.2.Par.9. SExcenta sexaginta sex talenta auri deferebātur Salomoni.2.Par.9.c. Et designabant per senarium numerum perfectionem donorum, quæ regi nostro, à nobis deferenda sunt.

Rup s.Haba.1.&.8. s.apoc. Numerus hominis dicitur sexcēti sexaginta sex. Apo.13. d.quia senari⁹ est numerus hominis, qui sexta die factus est. Porro numerus septenarius quodāmodo numerus est Dei: quia die septimo requieuit. Omnis hominis numerus, qui ad requiem non peruenit domini, qualibus iuraui (inquit) in ira mea, si introibunt in requiem meam: omnium, inquam, qui creatura Dei, vel semetipsis abutuntur, & dilectionem creatoris non habent, vel qui creaturæ, potius quàm creatori seruiunt, numerus senarius est. At vero ipsi diabolo numerus iste triplicatus, imo ter decuplatus est: quia numerus sexcenti sexaginta sex. Quam ob causam? Nimirum quia iudicium eius est triplex: quia tertio iudicatus est. Primo quando de cœlo proiectus est propter superbiā. Deinde quando iudicium maledictionis accepit in serpente. Tertio iudicij siue damnationis incremento feriendus est in illo, quē ingressurus est, homine peccati filio perditionis.

730.

SEptingenti triginta sicli auri oblati fuerunt in sanctuario. Exod. 38. c. Vltra viginti nouem talenta.

1000.

Gre.s.1. Reg. 13.& 35.mo.18.& s.cant 8 Ricar de.s. v ctō de extremi.mali.20. Gre.22.mor.22. Isyc.s.Leui,27. MIllenarius ex denario quadratus subtilem & solidam designat euangelicæ prædicationis doctrinam: vt in mille argenteis Abimelech. Gene. 20. d. Vt autem à centenario decies collecto perficitur, summā perfectionis insinuat. Mille autem iuga boum, & mille asinæ, Israelitas atq; gentiles, doctos ac simplices post tentationum casus in culmine perfectionis ecclesia assumit. Iob.42.d.Canti.4.b.8.d. Doctrina euangelica. Perfectio.

Hila.s.ps 67. Aug.20.ciui Dei.7. Ponitur millenarius numerus finitus pro infinito: vt psal.67. Milia lætantium. Et facit Deus misericordiam in milia. Exod.20.a. Deut.33.a. Canti.8.d. Et pro tempore. Vt ligatur diabolus mille annis. Apoc.20.a. Mille generationes.psal.104.

Gre.s.canti 4. Millenarius numerus, collati muneris plenitudinem designat. Ezech.47.

Rup s.canti.7.&.s. Hose.3. Mille argentei sunt sermones consonantes in vna fide. Canti.8.d. Quum autem vnitas sit in quarto gradu, designant virginitatem in ecclesia.

Gl.inter.s.1.Par.12. &.s.Nee.3. Mille, quibus præest vir fortis, æternam requiem designant.1. Par.12. b. Mille autem cubiti muri Hierusalem, perfectam operationem designant. Nee.3.

Hiero.s.Isa.30. Glo.inter.s.ps. 90. Mille, quos persequitur vnus, sunt hæretici à fidei prædicatore deuicti. Isa.30.d. Mille cadētes à latere sunt pauciores, qui putabant se cum Christo iudicaturos.psal.90.

1260.

Glo inter.s.apoc.11. Rup.6.s.apoc. MIlle ducenti sexaginta dies, sunt duo anni cum dimidio, quibus prædicabunt Enoch & Elias. Apo.11.a. est numerus superfluus. Idem designat abundantem iniquitatem illius tēporis. Apud Danielem.12.d. ponuntur mille ducenti nonaginta: qui etiam est superfluus, sed non tantum.

1400.

Glo.inter.s.2. Par.1. MIlle quadringenti currus Salomonis, ad tempora legis pertinent, quæ data est quadraginta diebus.2.Par.1.d.

1600.

Aug.s.apo.150. MIlle sexcenta stadia, quatuor mundi partes exprimunt. Apo.12.d.

1775.

MIlle septingenti septuaginta quinq; sicli argenti erant in capitibus columnarum tabernaculi. Exod.38.d.

2000.

2000.

DVo milia cubitorum, quibus arca fœderis precedebat populum. Iosu.3.a. Geminam perfectionem designant, scilicet, integritatem voluntatis, & plenitudinem fortitudinis. Ille igitur arcam ad duo milia cubitos ante seipsum præmittit, qui prudenter præuidet, quantum sibi desit de gemina perfectione: qui seipsum iudicat geminæ perfectionis nec saltem exordia hactenus apprehendisse. Ricar. de. s. victo. de extremi mali. 28.

3000.

MIllenarius, qui à centenario decies collecto perficitur, summam perfectionis insinuat. Qui profecto quum ter repetitur, in eo variæ electorum perfectiones designantur. Saul ergo tria milia virorum de Israel elegit: quia prædicator veritatis ad defensionem sanctæ ecclesiæ, non infirmos & debiles, sed robustos & validos bellatores inducit: vt virgines, cótinétes, & defensores veritatis. 1. Reg. 13. a. Gre. s. 1. Reg. 13.

In tribus milibus anima, & corpus, & spiritus significantur: vel triformis doctrinæ scientia in scripturis sanctis: siue sacramentum beatæ trinitatis, pro eo quòd omnis multitudo credentium trium dierum viam ambulans, ad perfectionem æternitatis desiderat peruenire. Iob. 1. a. Hiero. s. Iob. 1.

Tria milia parabolarum Salomonis. 3. Reg. 4. d. plenitudo fidei in lege & euangelio, quam Christus tradidit multiplici allegoriarum mysterio refertam. Glo. inte. s. 3. Reg. 4.

Tria milia camœlorum Iob, gentiles, aut Samaritanos ad fidem conuersos insinuare possunt. Iob. 1. a. Gre. 1. mor. 13. 15.

Tria milia metretarum in mari æneo claritatem resurrectionis insinuant. 2. Par. 4. b. Glō. inte. s. 2. Par. 4.

3300.

TRia milia trecenti, qui præerant operibus templi, designant eos præesse in ecclesia, qui prędicant fidem trinitatis. 3. Rg. 5. d. Hila. s. ps. 89.

4000.

QVatuor milia Israelitarum cæsa, designant eos, qui mortui sunt, quia quatuor euangeliorum veritatem recipere noluerunt. 1. Reg. 4. a.

Quatuor milia satiati à Christo, sunt gentiles ex quatuor orbis partibus ad fidem collecti: & ad nouum testamentű pertinentes: vel spirituales viri, quatuor virtutibus vtentes. Matth. 15. d. Hila. s. Mat. cano. 15. Amb. s. Luc. 9. Glo. inter. s. Mat. 15.

5000.

QVinq; milia virorum satiati à Christo. Matth. 14. sunt perfecti quinq; sensibus, qui apti sunt solidum cibum capere. Vel sunt viri veteris legis, qui asperitate legis vtebantur. Ori. s. Mat. cap. 14. Aug. 83. q 61. & 1. Io an. tract. 24.

Quinq; milia, quæ erant profana extra templum, designant deditos quinq; sensibus, qui tamen sensus ad omnes pertinent. Ezec. 45. b. 48. b. Hiero. s. Eze. 48.

6000.

SEx mille equites, contra tria milia virorum, vt sint duo contra vnum, designant dęmones conantes auferre amorem proximi, vt sic auferant amorem Dei. 1. Reg. 13. Gre. s. 1. Reg. 13.

Sex milia camœlorum possidet Iob, quia plenitudinem operis in ecclesia accipiunt, qui ab illa dudum vitiorum suorum fæditate perierunt. Iob. 42. d. Gre. 35. mor. 20.

7000.

SEptem milia virorum erant, qui non curuauerunt genua sua ante Baal. 3. Reg. 19. d. Roma. 11. a. Vt quum septenarius significet requiem, sint figura conuersorum, qui peccati onere deposito, ad Christi requiem veniunt. Vel sunt qui venerunt ad mensuram viri perfecti. Ori. s. Roma. 11. Hiero. s. Zach. 8.

Septem milia ouium Iob, designant conuersos ex Iudæis. Iob. 1. a. Vel septem milia ouium possidemus, quum cogitationes innoxias perfecta cordis mundicia intra nosmetipsos inquisito veritatis pabulo pascimus. Gre. 1. mor. 13. 28.

7700.

SEptem milia septingenti arietes sunt prælati spiritussancti gratia illustrati: Hirci vero sunt Glo. inte. s. 2. Par. 17

peccatores per confeſsionem & pœnitentiam ad ſeruitium Dei adducti.2.Par.17.d.

10000.

Gre.ſ.1.Reg.15. Hiero.ſ.Eze.45. DEcem milia de Iuda,perfectam doctrinam habentes in prædicatione ſignificant, & legem ſpiritu Dei intelligentes. 1. Reg. 15. b. Huc referuntur decem milia cæſores lignorum. 3. Reg.5.d. Et decem milia in menſura ciuitatis, ad perfectam ſcientiam referuntur: vt de rebus theologicis & ſupernis virtutibus.Ezec.45.a.48.b.

Gre.ſ.1.Reg.14. Huius numeri perfecta perfectio in terra non inuenitur, ſed in cœlo: quia enim nouem ſunt ordines angelorum: & ad illorum ſocietatem electorum illa multitudo ſuſtollitur, decem milia virorum illa ſunt, quæ in ſanctis angelis & electis hominibus in illa æternæ gloriæ ſede gratulantur. Quaſi ergo decem milia virorum illa ſunt, quæ in iſtius adhuc ſeculi exilio poſita, illius beatæ ſocietatis formam in moribus ſuſceperunt.1.Reg.14.d.

Aug.1.q.in euág.25. Decem milia talentorum, quæ debebat ſeruus, deſignant tranſgreſsionem decem præceptorum legis.Matth.18.c.

Decem milia inimicorum fugari dicuntur à centum bonis.Leui.26.b.

Hila.ſ.ps.67. Ponitur hic numerus finitus pro infinito.pſal.67. Currus Dei decem milibus, multiplex.

12000.

Glo.inte.ſ.3.Reg 4. Rup.12.ſ apoca. DVodecim milia equeſtrium Salomonis. 3. Reg. 4. d. ſunt eruditi verbo & exemplo. Et duodecim milia ſtadiorum cœleſtis Hieruſalem. Apo.21.c. ſunt fortes verbo & exemplo, pugnantes in ſtadio, & per quatuor orbis partes prædicantes trinitatem.

Aug.ſ.ps.59. Duodecim milia de Edom percuſſa, deſignant in quatuor mundi partibus percuſſos terrenos, vt venirent ad fidem trinitatis. pſal.59. in titulo.

14000.

Gre.36.mora.20. QVatuordecim milia ouium poſsidet Iob, quia quum in ſancta eccleſia virtutum perfectio ad vtrunq; ſexum ducitur, ſeptenarius, in ea numerus duplicatur.Iob.42.d.

22000.

VIginti duo milia inuenti ſunt de Leuitis, ab vno menſe & ſupra numerati, pro primogenitis Iſrael. Num.3.f.

22273.

VIginti duo milia ducenti ſeptuaginta tres numerati ſunt de primogenitis filiorum Iſrael ab vno menſe & ſupra.Num.3.g.

23000.

VIginti tria milia hominum occiſſa, deſignant peccata cordis, oris, & operis.Exo.32.f.

25000.

Hiero.ſ.Eze.48. VIginti quinq; milia in menſura ciuitatis, ad quinq; ſenſus referuntur, & ſimplicem hiſtoriam literæ.Eze.45.a.48.b.

30000.

Gre.ſ.1.Reg.11. TRiginta milia de Iuda, ad rectitudinem fidei, & ſtudium pertinent operationis: quia nulla ſunt præcepta legis, ſi ad contemplationem nō tendunt ſummæ trinitatis. Triginta quidem à tribus & decem veniunt: ſed in tricenario numero, tam denarius quàm ternarius ſimplex eſt: ſed vt vſq; ad trecentos numeremus, & denarium tricies, & tricenarium decies multiplicamus: quia etſi magna eſt contemplatio, magna ſunt opera ſubiectæ plæbis: illa tamen, quæ in patribus noſtris præceſſerunt, incomparabilia fuerunt.1.Reg.11.c.

Triginta milia de Iſrael, ſunt fidei, operis & ſpei firmitate perfecti. Tria propter confeſsionem trinitatis: decem propter decalogum legis ad opera pertinent: mille propter ſui perfectionem ad ſpem vitæ æternæ. Tria ergo per decem multiplica, ne fides ſine operibus mortua ſit. Item triginta per mille multiplica: vt fides, quæ per dilectionem operatur, non alibi quàm in cœlis retributionem ſperet. Et triginta milia cæſores lignorum, ſunt doctores in fide trinitatis perfecti.3.Reg.5.d.

Triginta

Tringinta milia curruum contra tria milia hominum veniunt.1. Re. 13. b. vt sint decem contra vnum: quia dæmones per species, quas ingerunt quinque sensibus, & per totidem deceptorias artes, fideles decipere conantur. 1. Reg. 13. b. Gre. s. 1. reg. 13.

32200.

TRiginta duo milia ducenti de tribu Manasse, sunt dilectionem Dei & proximi amplectentes. Num. 1. d. Glos. inter. s. num. 1.

35400.

TRiginta quinque milia quadringenti de tribu Beniamin, sunt boni coniugati in fructu tricesimo permanentes. Num. 1. d. Glo. ordi s. num. 1.

40000.

QVadraginta milia præsepia equorum currulium Salomonis sunt, qui in populo legis & euangelij nutriebantur ad præsepia scripturarum: vt apti fierent equitatui summi regis. 3. Reg. 4. d. Glo. inter. s. 3. reg. 4

40500.

QVadraginta milia quingenti de tribu Ephraim, sunt in modestia corporalium sensuum perfecti. Num. 1. d. Glo. inter. s. num. 1.

41500.

QVadraginta & mille quingenti numerati sunt de filiis Aser. Num. 1. f.

42000.

QVadraginta duo milia de Ephraim, quæ percussit Iephte. Iudi. 12. b. significant omnes rebelles, qui in sex ætatibus fuerunt, qui condemnabuntur in fine mundi: quia quadraginta duo fiunt ex sexies septem. Qui dicebant nolumus hunc regnare super nos. Luc. 19. b. Aug. q. in iudi. 49.

45650.

QVadraginta quinque milia sexcenti quinquaginta de tribu Gad. Num. 1. b. sunt bene vtentes sensibus. Glo. inter. s. num. 1.

46500.

QVadraginta sex milia quingenti de tribu Ruben. Num. 1. a. sunt nouum & vetus testamentum habentes in veritate: & perfecti operibus, & in sancti spiritus confidentes auxilio. Glo. inter. s. num. 1.

50000.

QVinquaginta milia plebis percussa à Domino. 1. Reg. 6. d. designant hæreticos, qui præter errorem in fide, etiam in quinque sensus peccauerunt. Gre. s. 1. reg. 6.

53400.

QVinquaginta tria milia quadringenti de filiis Nephtalim. Nu. 1. f. sunt fide trinitatis armati, ac scuto fidei, quę in quatuor euangeliis continetur, muniti. Glo. inter. s. num 1.

54400.

QVinquaginta quatuor milia quadringenti de tribu Isachar. Num. 1. d. sunt nouo bené instructi testamento. Glo. inter. s. num. 1.

57400.

QVinquaginta septem milia quadringenti de tribu Zabulon. Num. 1. d. sunt spiritussancti gratia & virtutibus perfecti. Glo. inter. s. num. 1.

59300.

QVinquaginta nouem milia trecenti numerantur de tribu Simeon. Num. 1. b. quia gloria perfectorum est principium: sed in perfectione imperfectio est. Glo. inter. s num. 1.

62700.

Sexaginta duo milia septingenti de tribu Dan. Nu. 1. e. sunt continentes & coniugati, ac virgines corpore & spiritu. Glos. inter. s. num. 1.

70000.

Hiero.s.psal.89. Gl.inter.s.2. par. 2. SEptuaginta milia latomorum.3.reg.5.d.significant prophetas & patriarchas veteris testamenti,propter septenarium. Verum ibi portantes onera dicuntur septuaginta milia. Prædicatores etiam ad requiem ducentes, propter sabbatismum sunt septuaginta milia.2.Par.2.d.

72000.

SEptuaginta duo milia talenta æris oblata sunt à filiis Israel ad opus sanctuarij. Exod. 38. d. Additis vltra quadringentis siclis.

74600.

Glo.inter.s.num.1. SEptuaginta quatuor milia sexcenti de tribu Iuda.Num.1.c.sunt spiritualem legis intelligentiam habentes.In septenario enim spiritussanctus:in denario lex significatur.

80000.

Hiero.s psal.89. Glo.inter.s.2.par.2. OCtoginta milia portantium onera ad templum.3. Reg.5.d. designant apostolos & prædicatores euangelicos,propter octonarium, qui ad nouam legem pertinet. Et propter spem resurrectionis,quam prędicant.Ibi tamen latomi dicuntur octoginta milia.2.Par.2.d.

144000.

Rup.4.s.apo.8.&. CEntum quadraginta quatuor milia signati. Apoc.7.a.Sic disponuntur:vt duodenarius, qui numerus erat primorum filiorum Israel,habeat in deceno vnitatem,in singulari vero limite binarium. Vt autem isti duodecim primigeni totidem.i.duodecim milia succrescant, vnitas illa decena, vnum & alterum limitem transit,& in tertio consistit, & decem milia sunt. Item binarius singularis,qui coniunctus eidem decenæ vnitati duodecim perficiebat, vnum & alterum limitem transit,& in tertio consistit,& duo milia fiũt. Quæ videlicet duo milia decem milibus iam dictis in secundo ab eis limite constitutis connumerantur,& duodecim milia fiũt. Ita quia duodecim tantum erant filij Israel,iam in duodecim milia multiplicati, rursus duodecies multiplicantur,& fiunt centum quadraginta quatuor milia. Qui videlicet numerus ita disponitur,vt tribus limitibus distinguantur.Nam in centeno milleno vnitas, in deceno milleno

Aug.s.apo.hõ.6. quaternarius.In milleno item quaternarius collocatur.Et propter tres limites confessio trinitatis demonstratur.Centum quadraginta quatuor milia omnem ecclesiam designant. Ecclesia.

200000.

Gre.s.1.reg.15. DVcenta milia peditum. 1. Reg.15.b.designant eos, qui per diuinam gratiam, tam corporis continentia, quàm mentis integritate, ad summam pudicitiæ arcem peruenere. Vel quia non remisse aut negligenter Deo per pudicitiam seruiunt, centenarium habent operis,& quia ei seruire non desinunt, habent millenarium multiplicationis. In centenario autem & millenario omnis decalogi summa concluditur.

504000.

QVingenta & quatuor milia calamorũ erant in singulis lateribus ciuitatis,quam vidit Ezechiel.Eze.48.b.

600000.

Glo.inter.s.Exo.12 SExcenta milia peditũ,qui egressi sunt de Aegypto,sunt perfecti in operibus bonis.Exo.12.f

603550.

Glo.inter.s.num.1. SExcenta tria milia quingenti quinquaginta numerati sunt in deserto.Num.1.g.Et designant perfectos in opere,cum fide trinitatis & fortitudine.

Hiero.s.dani 7. Milia milium & decies centena milia. Dani.7.c. exprimunt numerum certum ꝓ incerto, quasi dicantur infinita.

Rup.5.s.apoca. Vicies milies dena milia equestrium. Apo.9.d.sic cõsiderentur.Vnitas,quę in primo limite vnum significat,transposita in quintum limitem,decem milia designat. Item binarius in primo limite duo significat, translatus autem in quintum limitem, viginti milia designat. Sunt itaque in vno eodemque deceno limite,& vnitas multiplicanda,& binarius multiplicator. Vnitas decena millena designat gentem Iudæorum, vnius Dei cultricem. Binarius decenus millenus,interdũ infamis est in scriptura sacra: vt quum bina animalia immunda introducuntur in arcam. Igitur vnitas in eodem limite cum binario cubat,& ab eo multiplicatur:quia gens Israelitica, quæ vnius Dei populus esse debuerat,in terra gentium immundarum, & abominabilia facientium,collocata est.

LAVS DEO.

F. Hieronymus Lauretus faciebat.

Altiora te ne quæſieris

Qui arat, debet in ſpe arare

Non coronabitur, niſi legitime certauerit

Qui addit ſcientiam, addit dolorem

BARCINONE

In ædibus Pauli Cortey & Petri Mali. Anno Domini.

M. D. LXX.

INDEX.

LOCVPLETISSIMVS LOCORVM ET RERVM, DE QVIBVS FIGVRAE IN SYLua describuntur: quæ in marginibus præcipue notantur.

Apo

C

INDEX.

E.

F

Fidei

Fluxi-

H

I

Intelligen

M

INDEX.

opera-

pecca-

Prin-

S

V

FINIS.

3:37

HIERONY
mi Laureti Sil
va Allegoriarum
S: Scripturæ
tom 2.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm